image
not
available

Digitized by Google

13 — 21. i. 33

Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Digitized by Google

BASIS
PONTIFICIAE
IVRISDICTIONIS,
ET POTESTATIS
SVPREMÆ

SIVE

De Ejuſdem Origine, Fundamentis, & Succeſsiua Continuatione.

CVNCTIS

Tàm in Fori pulvere Sudantibus, quàm Subtilitatibus Theoricis addictis, Vtilis, ne dicam Neceſſaria.

AVTHORE

Doct. D. Franciſco Fernandez de Miñano, I. C. ex Navarreo Regno Oppidi de Peralta, Apoſtolicæ Sãctitatis Prothonotario ejuſque Hiſpanæ Nũtiaturæ Iudice è Numero Participantium: Catholicæ Majeſtatis à Sacris Privatis, Ejuſque Regiæ Capellæ, Domus, & Aulæ, Iudice Ordinario Eccleſiaſtico, Ipſiuſque Regiæ Capellæ Sancti Iſidori Agricolæ, Patroni Matriten. Majoris Sacellani pro Eminentiſſ. D. D. Cardinali Archiep. Toletano Vicegerente. Ipſiuſque Toletani Archi-Epiſcopatus Iudice Synodali.

Núnc primum prodit in lucem.

MATRITI,

Ex Typographia Lucæ Antonij de Bedmar. Anno M. DC. LXXIV.

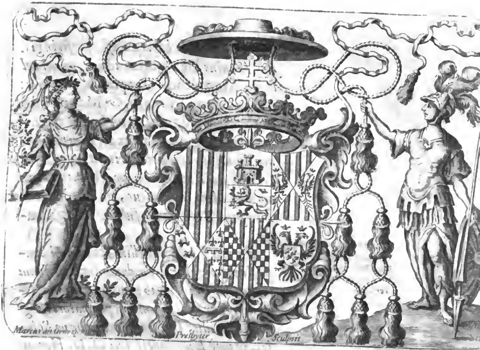
S. Ambroſ. *in Pſalm.* 118. *Serm.* 5. *verſ.* 6.

Sicut enim Symulachrum aliquod in Baſi ſtatuitur; & tunc majorem habet Gratiam quum in Baſi ſtatua fuerit collocata; ſtandique accipit Firmitatem, &c.

Plin. Iun. *lib.* 6. *Epiſtol.* 21.

Sum ex His, qui mirer Antiquos; non tamen, ut quidam, temporum Noſtrorum Ingenia deſpicio: neque enim quaſi Laſſa, & effœta eſt Natura, ut Nihiliam Laudabile pariat, &c.

Digitized by Google

EM^MO PRINCIPI

D.D. PASCHALI DE ARAGON,

S. R. E. PRESBYTERO CARDINALI Tituli S. Balbinæ, Hiſpaniæ Protectori, Archiepiſcopo Toletano, Hiſpaniarum Primati, à Sacratiori Status Conſilio Catholicæ Majeſtatis, Caſtellæ Regnorum Chancellario Maximo, Totiuſque Hiſpanæ Monarchiæ Sex-Viro, Domino meo Clementiſsimo.

A*D Eminentiæ tuæ Aras, Munus, quale, quale ſit appenſurus, qua Fronte accedam? Siquidem & Regio, & Sacro, quo* Dibaphæ (1) *ſplendes; non modo Mecæcutientem, verum, & Aqui-*

(1) Purpura Tyriabis tincta; Plin. *lib. 9. Natur. Hiſtor. cap.* 31. Eſſeque proprium tàm Regum, quàm Eminent. D. D. Cardin Indumentum dixit Anaſtaſi. Germon. *de Sacror. Immunit. lib. 3. cap. 6. num. 74. & ſeqq.*

§ 2 *livos*

linos Obtutus, Iubaris exceſſu perſtringis. Aſt ſuauius Benignitas *adlicit, quam vel tanta* Magnitudo *ſupplicem deterreat: imò quum in pari lapſu, &* Magnitudo *in Te, &* Benignitas *etor Caſtellæ, Aragoniæque Regibus, tamquam elimpidiſſimis Fontibus traduces deriuentur; ipſa ſua Majeſtate Facilitatem præferunt, & ita amico fœdere copulantur, ut* Benignitas *Magna, Benigna ad fulgeat* Magnitudo. (2)

(2) De quo maximopere gloriabatur Auguſt. Imperator apud Leuin. Torrent. *in Horatij Epod. Ode.* 1. *Verſ.* 31.

An non Tu Iacobi illius, cui Fidei amplificandæ zelus Orthodoxæ potius, quam communis Plauſus ab expugnatis tot Provincijs Ter *glorioſum Expugnatoris Agnomen indidit, Inclyta, Germanaque Soboles, vtpotè Excellentiſſimi D.D. Henrici Segobricenſis, & Cardonæ Ducis, filius chariſſimus, & Clariſſimus D.D. Luiſij Fernandez de Cordova, Cardona, & Aragon Nepos; D.D. Ioan Segobricẽſis Duciſſæ Proprietariæ Abnepos? Quidni? Plures alios Sereniſſimos referam Progenitores tuos; Henricum I. Ducem (qui & Infans Fortuna communiter fuit appellatus) Henricum alium Infantem Aragoniæ: Ferdinandum Caſtellæ Infantem, Aragoniæque Regem: Petrum IV. Aragoniæ Regem: Alphonſum ſimiliter IV. Aragoniæ Regem: Iacobum II. Petrum III. & Maximum Expugnatorem XII. Avum tuum?*

Ecquæ

Ecquæ verò de Iacobo Scriptores litteris conſignarum? Rarior Quineſciat, quam Quinorit: ſed Vnum inter præclara Facinora ſeligo, quia meæ Tenuitati conſultius, non quia Celſius, nam ſi totam ipſius Hiſtoriam percurreris, quocumque miſeris occulum, id Tibi occurret quod eminere poſſit, niſi inter Pariale geretur. (3)

(3) Luc. Senec. *Epiſtol.* 33.

E Sarragenorum Tyrannide Valentinum Regnum Sibi Idem ſubjiciens, imò Chriſto adſerebat, quum ad Planitiem illam proprio nuncupatam Idiomate Puig, *peruenit, inibi Tentoria fixit,* (4) *attamen ulterius in* Burrianam, *uſque progredi poſtmodum Neceſſitas exigebat: ſignum inſtantis Profectionis de More datur. Cuncti Papilliones deponunt; Sarcinas coagmentant; Arma, Equoſque, ut Itineri ſe accingant, expediunt. Sed ecce quum Palatini Conopæi Demolitionem Regij adgrediuntur, Veſpertilionem in ſummitate nidificaſſe adſpicuunt, ac Iacobo deferunt. Ecquid tunc Catholicus Mars?* Sinite (*inquit*) Tabernaculum, quouſque plumeſcentes Fœtus Avis advolandum inſtruxerit, & ſic Regia mea, ad quam, Protectione, confugit, ut pareſt perfruatur.

(4) Fr. Franc. Boyl. *in Hiſtoria D. N. del Puig, cap.* 7 referens Petr. Anton. Beuther.

Multa in Iacobo Agareni Magnalia viderant; Plura Fama buccinante perceperant; ſed nullam ipſis Spiritus planè Regij euidentius ſignum eluxit, quo qui-

S3 *dem*

dem ferocientes illorum animos ita cicurauit, ut Tali ſe deinceps haud dubitauerint, qui vel Aviculæ ad Se confugienti opem Humaniſsimè ferret. Hincque Valentinum Regnum Fideliſsimum in proprij Stematis ſummitate Veſpertilionem (Vernaculo ſermone Rat. Penat.) *quaſi totum Scutum ſpanſis alis Protegentem depingit.*

Implumes, primarioſque Ingenioli mei Fætus (Eminentiſsimè Domine) non alio collocare auco, quam in Tuæ Apice Dignitatis, quatenus è Tuo Purpureo Conopæo pennati prodeuntes, una cum Clariſsimi Nominis tui gloria, alas explicent, & qua latè patet Orbis ab ſtruſiores exorientis, & occumbentis Solis angulos penetrent. Alij ſe morituros in Nidulo ſuo glorientur, (5) *dum Ego in Nidulo meo; quia ſub Tua Protectrice Vmbra concinnato Æternitatis, ut Fœnix candidatus conquieſco.* (6)

Sed cujus ſpeciei Pullum (inquies) Me conſouere exambis? De Eccleſiaſticę Iuriſdictionis, & Poteſtatis Supremæ Origine, Fundamentis, & Succeſsiua Continuatione *Tractatum. Quæ in Te adeò illuſtris apparet, velut Nemo Altèr, in Hiſpania noſtra reſplendeas. Quippè in Te Monarchiæ ampliſsimæ Moles in menſa, tamquam in indefectibile Fulcrum.* (7) *In Te Eccleſiæ*

(5) Iob. 28. 18.

(6) B. Alredus Abbas *lib. 1. de Special. Charit.* ibi: *In diſciplinæ Nidulo Anima plumeſcit.*

(7) Tolecanus Antiſtes dicitur in Hiſpania *Secundus à Rege*, Camill. Borrel. *de Præſtant. Regis Catholici*, cap. 76. referens Siccul. Marinæ. *de Reb. Hiſpan. lib.* 2. *cap.* 31.

cleſiæ Celſitudo, vt pote Maximum infra Romanum Pontificem, (8) recumbunt.

Vndè ſi Te Vtriuſque Mundi Sex-virum, qua Eccleſiarum Hiſpanicarum Primatem agis (9) circunſpiciam, neutiquam Adſentatoris à Prudẽtioribus ſeruili ſtigmate inurarſicum Bernardo (10) vocitem: Formam Iuſtitiæ, Sanctimoniæ Speculum, Pietatis Exemplar: Adſertorem Veritatis. *Qua venerando, Sanctiſſimoque Supremo Fidei Tribunali præſediſti:* (11) Fidei Defenſorem: *A ſuauiſſimo virtutum omnium concentu, quo Neapolitanum Regnũ moderatus es:* (12) Chriſtianorum Ducem, Amicum Sponſi, Sponſæ Paranimphum. *Ab Epiſcopalibus, quibus potius emicas Dotibus, Te ante Epiſcopatum, Epiſcopum augurantibus, & inaugurantibus:* (13) Cleri Ordinatorem, Paſtorem Plebium, Refugium Oppreſſorum, Pauperum Advocatum. Miſſerorum Spem, Tutorem Pupillorum, Iudicem Viduarum, Oculum Cæcorum, Linguam Mutorum, Baculum Senum, Vltorem Scelerum, Malorum Metum, Bonorum Gloriam, Virgam Potentium, Malleum Tyrannorum. *Et quia Regis noſtri Caroli II. in tenerrima Ætate quaſi Tutor ex iſtis:* (14) Regum Patrem, Legum Moderatorem. *Cardinalitia ſimul, & Primatiali Claritate ſplendeſcentem:* (15) Canonum Diſpenſatorem, ſal terræ, Vrbis etiam Lumen, Sacerdotem Altiſsimi.

(8) Iacob. de Valdès *de Dignit. Reg. Hiſpan. cap. 21. num. 7.* ibi: *Vt autem ad primatas Eccleſias, & templa de venia-mus illa Baſilica* (Toletana ſcilicèt) *numquam pro Dignitate ſatis laudata, quæ ſecundum locum poſt Romanam obtinet, &c.* Omnibuſque notiſsimum eſt Sanctiſsimos Pium V. & Leonem X. dicere ſolitos: *Si à Romana Curia auellenda eſſet S. Sedes Apoſtolica, nullibi aptius collocari, quam in Toletana Eccleſia poſſet*, Turtur. *in Regio Sacello cap. 4. num. 47 pag. 78.*

(9) Toletan. Antiſtitem Hiſpaniæ *Primatem* declaratum eſſe ab Vrban. II. & III. Paſchali, Gelaſ. Calixto, Honorio, & Lucio Secundis. Eugenio, Alexandro, Cœleſtino, Innocent. & Honorio Tertijs, teſte Caſtejon *tom. 1. de la Primacia de Toledo in Memor. ad Regem, & per toti opus.*

(10) S. Bernard. *lib. 4. de Conſid. ad Eugen. Pag. 111. cap. vltim.*

(11) S. Bernard. *d. cap. vltimo.*

(12) Idem Melifluus Doctor. *de tato, cap. vltimo.*

(13) S. Bern. ipſe, *loc. cit.*

Dum Alij tua, pro Dignitate recinunt Encomia Tibi Offero (14) *(Eminentiſsime Domine) Agelli noſtri tenui Primitias,* (15) *quas gratas tibi, ſi perſpexero ad Majora Animos addes; Alacriores ad labores ſubeundos reddes: Ecquis enim ad litterarios Agones ſic vires excitare poterit, quam qui eo ardore Eoſdem ſuſcepit, ac ſi non Satus Regum Auitis Meritis ornare potius, quam ab Ipſis ornari poſſet?* (16)

Hoc Salmanticenſis Academia eiuſq; Vetus (17) *S. Bartholomæi Collegiũ toto Orbe decantatiſsimum Lycæum,* (18) *quod Te Alumno* (19) *gloriatur. Hoc Suprema S. Inquiſitionis, Aragoniæque Conſilia, quibus obingentes Animi tui Dotes à Philippo IV. Magno Senator Prudentiſsimus ſimul* (20) *deſignatus es. Hoc Romana Curia, quæ Te Noſtri Potentiſsimi Monarchæ Oratore decorata eſt. Hoc Apoſtolicum Collegium, quod Te ad Sacrum euecto Pileum, honeſtatur: Hoc Partenopeum* (21) *Regnum, quod Te Prorege omnibus auctum fœlicitatibus gloriatur: Hoc denique Vniuerſus Orbis Hiſpanus, Te Protectore Seruatus, deprædicant. Si igitur.* (22)

Gratus Alexandro Regi Magno fuit ille
Chœrillus, incultis, qui verſibus, & male natis,
Retulit acceptos Regale Numiſma Philippos.

Alexandro Magnanimitate diſpar quum non ſis, nec Oblatum Tibi Opus Philippiada illa objecti ergò inferius; licèt Athenas Noctuas mittam (23) *gratum Tibi affore,*

(14) Idem Sanct. Doct. *vbi prox.*

(15) Ipſe S. Bernard. *toties citato, cap. vlt.*

(16) Cyril. Alex. *lib. Aduerſ. Iulian. Igitur ò Theodoſi Rex Chriſtianiſsime, dum Vobis Alij exhibent Victorias, gratulatoriaſque voces, & alia, quibus Regis Potentia Iure honoratur: Nos, qui Diuino fungimur Sacerdotio paruulum librum ad Diuinam Gloriam, offerre opus eſt.*

(17) Sic illud appellauit Vrban. VIII. vt ex Pluribus atteſtatur D. D. Franc. Ruiz de Vergara *in iſtius Collegij Hiſtor. cap. 18. pag. 63. & ſeqq.*

(18) Hoc Epicheto Collegium illud decorauit Paul. III. Summ. Pontif. vt ex pluribus oſtendit Vergara *d. cap. 18. pag. 63.*

(19) Vt liquet ex Cathalogo ipſius Collegij adducto à Vergara *loc. cit. cap. 20. Colleg. 525. pag. 353.*

(20) D. Franc. Vergara *dict. cap. 20. pag. 354.* ibi: *En el miſmo Diziembre del año de 650. le hizo merced ſu Mageſtad de la Fiſcalia del Conſejo de la Suprema Inquiſicion y con retencion della ſe la hizo tambien de Conſejero de Aragon, en Enero de 653.*

(21) Neapolis *Partenope* dicitur à nomine *Sirenis*, ibi ſepultæ Plin. *lib. 3. Natur. Hiſtor. cap. 3.*

(22) Horat. Flacc. *lib. 2. Epiſt. 1.*

(23) Id eſt Rem, quo eius maxima copia eſt, mittam, Cicer. *Ad Quint. Fratr. lib. 2.*

re,

re, Munuſculoque iſto Antidoralem Nexum, Mihi ſoluturum ſpero, vt deinceps iam Lucifuga veſpertilio non deliteſcam.(25)

Quum tot ſubſtineas, & tanta Negotia ſolus
In Publica Commoda peccem
Si longo ſermone morer tua Tempora Princeps.

D. O. M. E. V. COMMVNI BONO QVAM DIVTISSIME SERVET INCOLVMEN.

(24) Per Translationem *Veſpertiliones* dicuntur *Debitores*, qui ære alieno grauati, inter diu domi deliteſcunt, metu Creditorum, Noctu tãtum prodeuntes, vt ex Alciato docet Ambroſ. Calepin. *in Diction. Verbo Veſpertilio.*

(25) Horat. Flacc. *d. lib. 2. Epiſt. 1.*

LEC-

LECTORI.

OMNIVM ſuper Iure Noſtro Pontificio, & Iuriſdictionalibus Materijs Scribentium Eccleſiaſticā Iuriſdictionem Scopū eſſe, in quē collimant, perſpicuum eſt. Aſt quam Multi (proh dolor!) vel Ipſius amplificandæ ſpecie, vel reſtringendi libidine, fictilibus evaſionibus, ſiniſtris interpretationibus, ac tergiverſationibus, Iuridicas Sanctiones, Conſiliorum veneranda Decreta, Pontificumque Diplomata eneruare conātes, turpiter Eundem proſcindunt, quem ne leuiter quidem attingunt.

Nec limitibus ſanè ullis huiuſmodi adverſus Eccleſiaſticam Iuriſdictionē Graſſantium potius, quam ſcribentiū Peſtis circum cluditur. Serpit, & excreſcit cottidie. Penè Innumeri ſunt, quorum Vnus exit poſt Alium contra Philoſophorum (1) Præcepta, juxta quæ: *Nihil magis præſtandum eſt, quam ne Pecorum ritu, ſequamur Antecedentium Gregem, pergentes, non quà eundum eſt, ſed quà itur.* Vndè rari ſumus Authores, licèt Auctores plurimi, quia nō Authographa, ſed Exceptoria cudimus. Nec Stoicorum (2) querella hæc adeò propria, quin eamdem, & Noſtrates, (3) & Theologi (4) ingeminent.

Quarè nil mirum, ſi in quavis controuerſia inter Iuriſdictionem Eccle-

(1) Senec. *de Vita Beata, cap. 1. à princip.*

(2) Seneca *d. cap. 1. poſt princip.* ibi: *At qui nulla res maioribus Nos implicat malis, quā quod ad rumorem componimur, optima rati ea, quæ magno ad ſenſu recepta ſunt; nec ad rationem, ſed ad ſimilitudinem viuimus, inde iſta tāta coacervatio. Aliorum ſupra Alios ruentium.*

(3) Quorum plures adducit Martha *in Method. Conſulen. & Scriben. de Iure præfixa, tom. 1. Conſilior. num. 50.*

(4) Illuſtriſs. D. D. Ioan. Caram. ſanè ad ſtuporem doctus *in Apologem. de Probabil. opin. contra Proſper. Fagnan. & Merenda, Epiſt. 2. num. 95. verſ. Sanè primo.*

ſiaſti-

ſiaſticam , & Sæcularem, Profanam extendere, & coarctare Sacram contendentes per plures hujus furfuris Authores emergant,qui licet à Prudẽtioribus tamquam Gregarij, & leuis Armaturæ aſpernantur, (5) ab Imperitis (quorum ſemper infinitus eſt numerus (6)) Triarij, & impenetrabiliter Cataphracti eſtimantur; Eorũque opiniones (licet falſæ, utpotè Sacris Canonibus adverſantes) eo quod communiter ab Eccleſiaſticam Iuriſdictionem Vellicantium Caterva amplectantur: probabiles marcida Venæunt hædera.

Hinc naſcitur multas interdum opiniones cõmunes deuias eſſe: Quod enim omnes ſupponũt,& Nemo examinat, non habet authenticam Probabilitatem: (7) Docentibus quippè non decernere incumbit,ſed probare; tametſi Plures (ut Puſillanimi ſolent) Multitudini ſe ingerant, gregatim ut horrorem incutiant, ſingillatim qui ſpernerentur. (8)

Rectè ideò Iuris Diſpoſitione, (9) & communi Doctorum (10) conſenſu, non à numero ſcribentium, ſed à validioribus rationibus põderanda eſt Iuſtitia:Si qua propterea Opinio Rationibus, & Fundamentis innitens cõtra Millenos pugnet Authores nõ debet à Veritatis Defenſione deficere, nec de Victoria deſperare: Tùm quia Veritatis oleum cæteris, quamtumvis præ-

tioſis

(5) Alciat. Neuizan. Surd. Menoch. & alijs ſequutis à Martha *loc.cit.num.*60.

(6) Eccleſiaſt. 1. 15.

(7) D.Carãm.*citata Epiſtol.*2. *num.* 95. Elig. Baſſæus *in Summa, Verbo, conſcientia, num.*8. *verſ. Vt opinio, tom.* 1. *in poſtrema Editione.*

(8) S. Athanaſi. *poſt Dialog.* 2. *in Epiſt. Præliminari, ſub titulo Aduerſus Eos, qui in Veritates.*

(9) *L.* 1. §. *Sed neque, C. de Veter. Iur. Enucl. cap. Capellanus, de Ferijs,* ubi Abbas, & Canon.

(10) Philipp. Dec. *conſ.* 258. *num.* 1. *& conſ.* 499. *num.* 12. Martha *loc. citat. num.* 48. Loter. *in Apparat. de Re Benefic. num.* 112. Oſv. *ad Donell. lib.* 26. *cap.* 2. *litter. A. in Notis.*

tioſis Liquoribus ſupernatas: (11) Tú quia qui cúque rectiſsimá ſententiam, licèt ſingularis, edocet, Scriptoris Muneri perfectè ſatisfacit, quum ad Ipſum non rei exitus, ſed conſilium ſpectet. (12)

Ex illa ergò perperam Ratiocinantium Vmbratili probabilitate oritur, ut adverſus Iuriſdictionem, Venerabilemque Poteſtatem Eccleſiaſticam, quamquã diuerſis machinis una, & Orthodoxi militent Nõnulli, & Cacodoxi: Iſti Schiſmatica, & hæretica Cõjuratione: Illi perſonata Amicitia. Ea propter haud raro dolemus Principem hanc, inter cæteras, Poteſtatem, ac primævã Iuriſdictionẽ deſpectam à Catholico-Politicis, & jacentem, nec ſemel ab Aliquibus (forſan Proprijs) Regię adulandi Fuſco irreuerenter peſundari. Quod ut cautius adſequantur, licèt Eam ſummis efferant laudibus, fulcra tamen, quibus innititur, quaſi famelicę Teredines, corrodẽtes, totam ipſius ſtructuram demoliri adlaborant. Quod Inimicorum genus, & antiquiſsimum, & peſsimum habetur. (13)

Hæc ſæpius in ſilentij mei diuturni, adſectatique ſeceſſu, voluens, amplius vocẽ ſponte ſua erumpentem nõ valui cohibere, quin volumina in iſta prorũperet, haud omninò diſimili adfectu Filij illius Cræſi, qui quum videret Patrem Perſo ignotum, ab eodem diſtricto enſe imprudenter inuadi, etſi natus mutus vociferatus eſt: *Homo, ne perimas Cræſum*. Quo impetu ſic linguæ illius vinculum ſolutum eſt, ut Elinguis, extẽplo euaderet, vocaliſsimus. (14)

Et quis

(11) Cicer. *in Orat. pro Marco Cæcilio, & in Orat. pro Cluentio, & alibi paſsim.*

(12) Cicero. *Philipp.* 2.

(13) Cornel. Tacit. *lib.* 1. *Hiſtor. & in Vita Agricol.* Petr. de Ribadeneyra *in Princip. Chriſtian. Epiſt. ad Lector. pag. mihi* 16.

(14) Herodot. Halicarnaſſ. *lib.* 1. *Hiſtor. pag. mih.* 49. Agell. *Noct. Attic. lib.* 12. *cap.* 9.

Ecquis potiori Iure, quam Ego (15) Iuriſdictionis Eccleſiaſticę Alumnus, Ejuſdem verè Filius, Ordine, adfectu, & Miniſterio ſilentium hoc interrumpet? Alias ſiquidē juſta Ingratitudinis Notā prodirem inuſtus, ſpeciali hujus Poteſtatis Supremæ vindicandæ Dictamini reſpondere recuſans.

Vt ergò debitam rependam Gratiam, nulli peperci labori, ſperans ſaltē, his voluminibus editis fore, non impune adverſus Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, Hæreticos blateraſſe, & Refractario efutiiſſe gloriaturos: quamtumvis ſiquidem irrationabilis ſit Opinio, dummodo Ratio aliqua illi non objicitur, neutiquam à Pluribus (os citanter Authores euoluentibus) improbabilis reputatur, imò tamquam in pacifica Poſſeſsione, bona fide (dum non contradicitur) acquiſita, contra veritatem ipſam temporis decurſu præſcribit. (16) Non igitur Inutilem laborem noſtrum evaſurum eſſe arbitramur. I. nā Contrariorum Fundamenta haud ſemel evertentes, ut judicamus, ac ſæpiſsimè Eorum Objectionibus occurrentes, Eos in Iuriſdictionem, & Poteſtatem Eccleſiaſticam Injurios demonſtrabimus, Poſſeſsionemque malè partam Veritatis gladio ſuccidemus. (17) II. quia quum ſyncero, religioſoque Animo expendendorum iſtius Poteſtatis Fundamentorum partes ſuſceperimus, rectè inire viam, quam perſequi oportet, ad auertendam Eccleſię, & Regni Diſſenſionem, ultra quam quod

Omnes

(15) Franc. Suar. *in Proœm. & Ration. totius Oper. de Religione, Verſ. Hæc præcipua*, ibi: *Mirum non eſt ſi animus, quo ſe gratum exhiberet ad illius Status commendationem properaret, ad quem Diuina Gratia Ipſum euexit, & per plures annos conſecrauit; ſicut enim conferre Gratiam bonum eſt, ita, & non referre duriſsimū, Ambroſ. &c.*

(16) D. Caram. *in dict. Apologem. de Probabilit. Opinion. Epiſtol. 2. Verſic. In quarto dicam.*

(17) Capicius, Afflict. Covarr. Auguſt. Barboſ. & Alex. Ludoviſ. ſequuti à Mario Cutello *in Cōcord. inter Inquiſitor. & Official. Reg. cap. 3. num. 41. 44. & 50.*

Omnes fateri tenebuntur, experimento demonſtratur; cottidie enim in his verſamur Negotijs, quę in confinio Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, & Regiæ poſita ſunt: nihil frequentius apud ſumma Curiarum Tribunalia his litibus, quæ Fori Præſcriptione continentur. Vndè non malè meremur de Republica, quando Sacrorum Finium Regundorum arcanam Diſciplinam in lucem emittimus, ne Aliquem lateat: Quæ Ratio his tenenda ſit quibus propoſitum, offenſiones ob confuſos Iuriſdictionum fines, & Origenes, viam ad veritatem obſtruentes præcauere; non enim aliunde nocentiora (18) contentionum zizania pullulare ſolent, quę in apertam Regnorum Conflagrationem haud raro ardent, & Schiſmaticam Diuiſionem in Eccleſiam important, inſtar Belli Sacri, in quo de Finibus diſceptabatur olim. (19)

Opus itaque hoc Trifariâ diuidimus in I. que Tractatu hujus Supremæ Poteſtatis ęternam Originem, utpotè D.O.M. (tametſi termino non ex Ideali abyſſo producto) coeuam inveſtigamus. In II. autem ejus Fundamenta, tamquàm Ædificij ſurrecturi cæmenta ſolide jaciuntur in III. denique invictam ipſius Poteſtatis, numquamque intermiſſam Succeſsionem demonſtramus. In eiſque omnibus maximè laborauimus: Ne à verbis, ſenſuque Sacræ Scripturæ, Conciliorum, & Patrum teſtimonijs, ac Supremæ Petri Cathedræ Oraculis, necnon ab Vniverſali Eccleſiæ Praxi, vel tranſverſo recederemus ungue,

(18) S. Gregor. Nazianzen. *in Oration. ad 150. Patres.*

(19) Plutarch. & Alij, apud Author. *Concord. Sacerdotij, & Imperij, lib. 1. cap. 1. num. 3.*

quem-

quemadmodum ipſa teſtimonia in comprobationem adducenda præſeferent.

Iſtius ergò Operis Authorem, non Authorum Amanuenſem Nos profitemur: num adſequuti ſumus? Aliorum relinquimus Criſi, monẽtes tamen, ut quamvis Omnia à Veteribus prædicta eſſe appareant: Hoc Vnum æſtimari debet in Opere, Vſus nimirum, ſeu Inventorum ab Alijs Diſpoſitio, quæ verè Novum Opus conſtituunt. (20) Vt enim quis merito Artifex habeatur, non lapides calcem, & ligna (quòd Creatoris eſt) conficere debet, ſed omnia ad artificioſam ſyntaxim coarctare ſufficit, cui Architectonicæ Coagmentationi non modo Venuſtas, ſed & Firmitas Ædificij merito adſcribitur. (21)

In tàm multiplici autem Rerum Varietate, tàmque diſsidentibus Doctrinarum Divortijs, citra Arrogantiæ Tumorem, cuncta perfectè legiſſe, affirmare nõ audemus. Id tamen (abſit verbo Philautia) (22) ſcrib adſeueramus: Nos Omniũ Primos, tot inter ſenticeta, Viam ſtrauiſſe, Dumos ſtudij falce improbi reſecantes, ut qui Nos ſubſequi voluerint, ſemper progredi, numquam verò cogantur regredi. *VALE.*

(20) Seneca *Epiſt.* 64.

(21) Clement. Alexandrin. *lib.* 6. *Stromat. cap.* 1. Hieronym. *in Præfat. Epiſt. ad Hebr.*

(22) Alciat. *Emblm.* 69.

CENSVRA

D. Licenciati D. Nicolai de Montaña, Prothonotarij, & Iudicis Apoſtolici è Numero Participantium Hiſpanæ Nunciaturæ Apoſtolicæ, Siculæ Monarchiæ Iudicis à Potentiſſimo noſtro Rege Carolo II. nunc delecti.

EX Remiſsione D. Vicarij Generalis Complutenſis Baſim hanc per legi, ſerioque conſideraui, in eaque nihil contrarium Orthodoxæ Fidei, & Chriſtianis Moribus reperi, imo plura legi quæ longiſsimam expoſcebant recomendationem, cui Nos libenter dicaremus, ni Authoris Modeſtiam noſtris encomijs offendendam certo affirmare poſſemus. Vnum nihilominus ſilentio præterire nefas eſſet. Diſſertiſsimum ſcilicèt Authorem hunc tali Dexteritate Pontificiam Iuriſdictionem, & Poteſtatem propugnare, velut Nemo Alter ante Eum adſequutus eſt, & tamen nullum infert præiudicium Regiæ Poteſtati, quin potius ſic Iura Regia cum Supremo Eccleſię Dominio fœderat, ut non ſolum Concordiam, ſed Amicitiam indiſſolubilem inter Vtramque Poteſtatem ſtabiliat. Vnde dignum opus iſtud reputamus exoptata Licentia, ut in lucem, Communi vtilitati prodeat. Dattum Matriti ex Muſæo noſtro, die 26. Ianuarij 1673.

Licenciat. D. Nicolaus de Montaña.

Licencia de el Ordinario.

NOS el Doctor Don Iuan Chriſoſtomo Perez Davia, Dignidad de Capellan Mayor de la Santa Igleſia Magiſtral de eſta Villa de Alcalà de Henares, y Vicario General en la Audiencia, y Corte Arçobiſpal deſta dicha Villa, y en todo el Arçobiſpado de Toledo &c. Por la preſente, por lo que à Nos toca, damos licencia al ſeñor Licenciado Don Franciſco Fernandez de Miñano, Capellan de Honor de ſu Mageſtad, Iuez de ſu Real Capilla, Caſa, y Corte, Protonotario, y Iuez Apoſtolico del Numero de la Nunciatura de Eſpaña, para que pueda imprimir los dos Tomos que tiene eſcritos con el titulo: *Baſis Pontificiæ Iuriſdictionis, & Poteſtatis Supremæ*, atento à que por nueſtro mandado ſe han viſto, y reconocido, y ſe nos ha hecho relacion, que no ay en ellos coſa contra nueſtra Santa Fè, y buenas coſtumbres, ſino que antes contienen vna Doctrina muy ſolida, y neceſſaria. Dada en Alcalà à ocho dias del mes de Iunio de mil ſeiſcientos y ſetenta y tres años,

Doctor Chryſoſtomo Perez Davia.

Por ſu mandado.
Ioſeph Lopez Mogro,
Not.

CENSVRA

D. Doctoris D. Ioſephi Fernandez de Retes, præclariſsimi I.C. Primarij Iuris Ciuilis in Salmantina Schola rude Donati, S. Officij Inquiſitionis Conſultoris, in re Dominicæ Conſilio Regis Fiſcalis (dum Cenſuram ferebat) nunc Supremi Caſtellæ Senatus Fiſcalis Digniſsimi ex Delegatione Supremi Conſilij.

SYntagma, quod Originem, Fundamenta, & Succeſsionem Eccleſiasticæ Iuriſdictionis continet, Elaboratum à Viro Doctiſsimo D. Licenciato D. Franc. Fernandez de Miñano, vidi, & perlegi cenſoria cura, ne dixerim Moroſitate, ut obſecundarem præcepto Supremi Conſilij, quod in Me Ius, Pontificiumque habet, & ut injuncto Mihi muneri ſatisfaciam, operis, reique pretium Me, facturum exiſtimo, ſi paulo præſsius, quam hæ Probatoriæ poſcunt Quid de his libaminibus (ſic appello iſt hæc Fundamenta) promiſsi Apotheleſmatis cenſeam, & ſentiam.

Materies talis eſt qualis ſuſcepta Diſputatio de ea IV. ab hinc ſæculis monſtrat, multis contentionibus verſata, vexataque; neque ſine Studio Partium inter Maiora Europæ Nomina. Alijs Pontificiæ; Alijs Regiæ, Iuriſdictioni fauentibus. Nec Vnus ſenſus eſt omnium Nationum in his Quæſtionibus, quę ſaluis Orthodoxæ Fidei Regulis, altrinſecus exagitari poſſunt. ſed aliter hæc Natio ſentit, & ſeruat; aliter illa. Fidenter dixerim nullam eſſe in toto Orbe Chriſtiano Nationem, quæ magis faueat, indulgeat magis Iuriſdictioni, Libertati, Immunitati Eccleſiaſticæ, hac noſtra, quę legem habet, ut aboleantur quęcumque Statuta quę modolibet his obviantia. Quare apud Nos immunes à cenſura ſunt libri, & in pretio habentur, qui Pontificiam Iuriſdictionem indubijs Quæſtionibus cottidie emergentibus, eleuant, & extollunt ſupra illorum Captum, & exiſtimationem, doctiſsimi ſint licet, qui maiorem circa illas ipſas quæſtiones veri ſpeciem (Probabilitatem vocat Schola) in Regia adſtruxerant. Quod ſerio teſtari poſſum aſſuetus, tàm ſub hoc ipſo Fiſcalis munere, quàm ſub Senatoris Officio in Chancellaria Valliſoletana, ubi Vtrumque Munus geſsi.

Quare licet Cenſorem agam ex præſcripto Regij Supremi Conſilij quæ paulo benignius pro pendent in Pontificiæ Iuriſdictionis fauorem approbare, laudare, atque extollere non dubitaui; nec illinc vllum detrimentum Regiæ noſtræ Iuriſdictioni, & Regalibus proſpicio, aut metuo. Res ipſa (ut de Re dicere incipiam) à Solertiſsimo Authore luculenter tractatur: multa Librorum paratura, multa Lectione. Eequum Veteres illos Almaynum, Maiorem, Ochamum, & alios illius Sęculi, & Regionis evoluerit, ad Examen, incudemque reduxerit, multa indagine, nec minore pondere: Neothericos, quorum multos, præclaroſque Prolytas noſtra ætas tulit, ſic ſequitur, & inſectatur, ſic inter Se Se componit, & opponit ſic ex varianti Eorum ſententia veritatem elicit, & aucupatur, ut non ſemel viſus ſit Clauam Herculi extorquere. Nec ſemper hæret viæ, quæ Regię deroget Poteſtati, licèt plerumque faueat Pontificiæ. In eius Lectione hoc laudo: Quod Doctores ſequitur, aut inſequitur, damnat, aut probat, non ex numero, aut Fundamentis, ut dicunt extrinſecis: ſed ex ipſis veri fontibus; hoc eſt Sacræ Paginæ Textibus, Pontificum Epiſtolis Decretalibus, Conciliorum, Decretis & Sanctorum Patrum ſententijs, quæ certiſsimæ ſunt veritatis Regulæ. vel ex ipſa ratione, quam artite de promit Dialecticæ facultatis haud rudis. Laudo etiam illud quod Populi Chriſtiani in Veteratos Mores, Legeſque receptas non improbat, ut hac Tempeſtate ſolent Nonnulli male feriati Scriptores. Quod ut plenum Modeſtię, & bonæ mentis opus cenſeo; ſic quæ ritè ſuſcepta, receptaque ſunt in dubium reuocare, Legeſque à Chriſtianis Principibus latas, quibus diu Reſpublica vſa fuit,

non

Digitized by Google

non ſine querella, ſine offenſione Sanctiſsimę Sedis de Impietate damnate Refractarium Acumen apello, quod apud Nos, quibus Fidentiam præbet Conſcientia, Riſu, & Sibilo traducitur; apud Alios verò durius excipitur. Sed præſtaret, ut per Sanctiſsimam Sedem his Vmbraticis Doctoribus Fibula imponeretur, tanquam Perniciosæ Seditionis Ventilabris, & qui illiberali aſſentatione alios excitant ad contrarium affirmandum, dicendum, publicandum, & quod ſæpiſsimè accidit Neutris bene ſentientibus, quum in neutro Extremo ſit veritas; ſed in extremo tuto collocetur ab illis, qui ſemoto Partium Studio illam ambiunt, inveſtigant, quærunt, inveniunt.

Nonnullas Quæſtiones de concurſu Vtriuſque Iuriſdictionis Prudentiſsimus noſter Scriptor diſputat in hoc opere, inquas Lector incidet, & quum in illas ſententias feratur, quæ magis fauent Eccleſiaſticæ, quam Ciuili Iuriſdictioni; tamen ubi Legem, Statutum Regni, Vſum in veteratum Tribunalium ex oppoſsito cernit; nihil contra pronunciare audet; nec Se Sapientiorem facit, aut fingit, quam Maiores ſuos ſic innoxie de Republica ſenſit. Suo ergo Merito poſtulat, ut ipſe, ſimlicet Regius Miniſter, & ex his, quibus commiſſa eſt legum, Morumque Tutela, bene de Ipſo ſentiam, & cenſeam, & ut pronuntiem nihil in hoc opere Legibus, aut publicis Regni Motibus officere, & ex hac parte, nihil eſſe quod eius Publicationem morari poſsit.

Methodus, & Partitio operis attita eſt, diducta, diuiſa, conſtans Proœmijs, & Illationibus, concluſionibus, comprobationibus, omnibuſque illis partibus, quas recta Analyſis poſtulat, quas Rhetorica, & Dialectica præcipiunt. Sic Perſpicuitas comparatur, Lectoreſque retinent memoria facili, & fideli quę legunt, nec hæſitant in materia capienda. Hæc dos Scriptoris pluris in Scholis cenſetur, quam in Foro, inquo Deliciæ iſthæc nullius precij ſunt. Eſt quippe dos Magiſtri: Magiſterium in Dicaſterijs ſupponitur magis, quam exigitur. Vereor tamen, ne hac in parte Scholę pręſtent Tribunalibus. Neque enim omnes, qui illis inſeruiunt, ſiue advocando, ſiue conſulendo, ſiue Iudicando, in tantum Magiſtri ſunt, ut aliquando diſcere non egeant. Imo & qui ſcribunt Forenſibus Controuerſijs aſſueti, nihil aliud ambiunt, quam Lectores ſuos docere, qui plerumque, & ipſi Forenſes ſunt. Docere autem ſine arte, ſine Methodo cui bono poteſt accidere? Sed ut verum fatear, & proloquar Ars dicendi Foro excidit: & illa Rhetorica, quæ Græcis, Romaniſque Foris comparata fuit, in ipſiſque tantum culta, vel Reis accuſandis, vel defendendis à Noſtro exulat & ad Scholas migrauit, in quibus maiore cum penſiculatione Scientiæ quærunt & traduntur. Ab hac parte valde Mihi gratum eſt opus hoc; amaui quippe Artem dicendi, & compaginandi Materies, Perſpicuitatem, & Partitionem operis, quum Iuriſprudentiæ in Schola operarus fui. Quare nil mirum, ſi quas artes ambiui, & in Me probaui in hoc noſtro Scriptore laudem, ſed ſupra laudem pono illud: Hominem docendo in ſuetum, in Tribunalibus Eccleſiaſticis à primis annis verſatum, non minus dextre de Re, quam methodice, & luculenter dicere.

Phraſis etiam ab Schola eſt, propria, Latina, quæ Rem ſine ambagibus exponit; nec Grammatici, aut Ariſtarchi Proprietatem in Dictione deſiderabunt. Certus ſcio quoſdam, qui exciderunt næuos, non ab Authore eſſe, cui error hic imputari non debet; nocuit librarius illis, ut ipſe proteſtabitur: quum vnum, aliud ve erratum (nec ſunt plura) Lectoribus indicauerit. Leuidenſa ſunt hæc, ſed Cenſor de equo, & Ephipio cenſet, nihilque adeo leue eſt, ut fugiat ſaltem legentium cenſuram, maxime hoc in ſæculo, inquo omnes nedum Cenſores, ſed, & ſaperdæ ſibi videntur,

Iam de Re; inqua quilibet ſincerus Lector veroſimilia à veris ſciet ſeparare: In diſciplinati quippe Ingenij eſt (inquit eum Ariſtot. S. Thom.) eandem in omnibus Rebus certitudinem exigere; quædam contenta ſunt ſola ſpecie. Spiritualis Eccleſiaſticæ, & Diuinę Poteſtatis Originem indagare in primis Rerum originibus, in quibus magis ſemina fuerunt, quam Subjectum Poteſtatum, conjectaneum totū eſt, inquo aliquid audere de promere quod ſtatim non diſonet, aut abhorreat, plenum eſt laudes. Idem cenſendum de Statu illo, qui à Diuina maxime diſtat, ſi tempus Idolo-latriæ ſpectemus. Per hęc tempora ingenioſe Author diuagatur, & quo poris eſt modo certas Concluſiones deducit ab illis, in quibus vix certum aliquid poteſt diffiniri. Nec hęrendum eſt in verbulis; quoniam dę Eccleſia Gentilica,

Digitized by Google

lica,& eius ceſſatiõnè agit; *Eccleſia* quippe vox eſt Græca, quæ in primæua ſui inſtitutione quam libet Congregationem denotat,& verbum *Gentilica* ante Maxcurium nihil commune habuit cum Idolo-latria. Vt ſic conſter orationi ſuus ſenſus,& ab Authoris mente; qui Idolo-latriam numqeam intelligere voluit ſub nomine Eccleſiæ; nec in eius animo fuit Docere, Scribere, aur Exiſtimare: Idolo-latriam omni Iure Diuino, Humanoque prohibitam ceſſare in tempore potuiſſe, aut ad tempus ſubſtineri. Cætera, quę à Iure Conſtituto prouenìant ſub Lege Scripta, aut Lege Gratię, certis propoſitionibus à SS. PP. & Eccleſiaſticis Doctoribus approbatis, aut confirmatis continentur. Inquibus, ut Sacerdotalem decet Statum, in quo cenſetut, quę magis pia ſunt, ſectatur, & tradit. Nil ergò obſiſtit noſtræ Sacro-Sanctæ,& Orthodoxæ Religioni: Nihil bonis Moribus, aut Reipublicę Statui: quin Dogmata Religionis apprime adſtruit, & confinia Vtriuſque Poteſtatis dextre diuidit, & componit.

De Authore opus eſſet dicere: ſi Cenſuræ liceret ultra præſcriptum diuagari: & poſſe, jucundum eſſet Mihi, ab Amicia, & Aſſuetudine, & qua ſtrenuum hùnc Virum proſequor, eiuſque Fratrem Germanum Virum doctiſsimum, & in hoc Munere Fiſcalis Conſilij Rei Dominicæ nuper Sodalem meum Diſſertiſsimum, acclamatiſsimum D. Licenciat. D. Petrum Fernandez de Miñano, quocum adſtrictiſsimam familiaritatem geſsi, ad idem Munus Fiſcalis Conſilij Supremi Indiarum tandem, licet non denique, euectum ſed abſtineo, ne videar Cenſoris Supercilij eludere ſeueritatem, & quæ dicta ſunt repræſentando, dignum opus cenſeo prælo & quouis pretio, inquo nec Fides, nec Mores, nec Ius Regium, aut Regalia, ullum ſubeant periculum Detrimenti. Sic cenſeo Matriti 6. Kalend. Nouembr. Anni 1673.

Doctor D. Ioſephus
Fernandez de Retes,
I. C.

Suma del Privilegio.

TIENE el Autor deſte Libro Licencia, y Privilegio de ſu Mageſtad, para imprimir eſte, y el otro Tomo (que contiene lo reſtante de el Titulo de la obra) por diez años, con prohibicion para que ninguna otra perſona pueda ſin ſu conſentimiento imprimirlos, ni venderlos en eſtos Reynos, ſo las penas en èl contenidas, como conſta del dicho Privilegio, que para en ſu poder. Deſpachado ante Franciſco Carrillo, Secretario de ſu Mageſtad en 15. de Febrero de 1673. años.

Suma de la Taſſa.

TAſſaron los Señores del Conſejo eſte Libro à ſiete maravedis cada pliego, y tiene docientos y tres, ſin Principios, Indices, ni Tablas, que à la dicha razon importan mil y quatrocientos y veinte y vn maravedis, al qual dicho precio mandaron ſe venda, como conſta de la certificacion de Roque Fernandez del Campo, Oficial Mayor de Luis Vazquez de Vargas, Eſcrivano de Camara, que por ſu enfermedad la deſpachò en 11. de Enero de 1674. que original para en poder del Autor.

Digitized by Google

ELENCHVS QVAESTIONVM.

INTRODVCTIO Proœmialis.

§. I. *De Neceſsitate, & Vtilitate Præfationum,* pag. 1.
§. II. *Quid? & quotuplex Poteſtas ſit,* 2.
§. III. *Qui à Potentia differat Poteſtas,* 7.
§. IV. *Poteſtas Quo à Iurisdictione differat? & an ſynonime vtrumque Nomen ſit in titulo appoſitum,* 8.
§. V. *Ecquid Origo, Fundamentum, Continuaque ſucceſsio,* 9.
§. VI. *Ne extra Forum Ius dicere videamur: ſcientiam Canonico Legalem commercium cum omnibus alijs habere ſcientijs latè probamus,* 12.

TRACTATVS I.

De Sacro-Supremæ Poteſtatis Origine Materiali, & Formali.

Manuductio, 15.

Quæſt. I. *Vtrum Sacro-Suprema Poteſtas Originem ſuam à Deo trahat ex Innocentia Statu,* 16.
§. I. *Ec quid? & quotuplex Status nomen in genere ſumptum, quo ad omnes ſuas acceptiones ſit?* ibid.
§. II. *Ec quis Innocentiæ, ſeu Originalis Iuſtitia fuerit Status,* 18.
§. III. *Quæſtionis titulum aperiens, & reſolutionem adducens,* 19.
Quæſt. II. *Vtrum ſi felix ille Innocentiæ Status perſeueraret affutura eſſet Sacro-Suprema Poteſtas? & qualis?* 22.
§. I. *Qualis affuturus eſſet Homo quo ad corpus, & animam, ſi felix ille Innocentiæ Status perſeueraret?* 22.
§. II. *An illo Innocentiæ Statu permanente affutura eſſet Sacro-Suprema Poteſtas?* 25.
§. III. *Qualis affutura eſſet in Statu Innocentiæ Sacro-Suprema Poteſtas,* 26.
Quæſt. III. *An, & quando inceperit Sacro-Suprema Poteſtas in Statu Naturæ lapſæ,* 29.
§. I. *Ec quis? quotuplex? quando nam inceperit? & quouſque perſeuerauerit Naturæ Status?* 30.
§. II. *An cum ipſo Naturæ Statu inceperit exerceri Sacro-Suprema Poteſtas,* 31.
Quæſt. IV. *An, & qualis fuerit Sacro-Supremæ Poteſtatis Origo in Lege ſcripta?* 34.
§. I. *Quando nam Legis ſcriptæ Status inceperit? & quouſque perſeuerauerit,* 35.
§. II. *An Sacro-Supremæ Poteſtatis Origo in Lege ſcripta omninò Diuina fuerit?* 38.
§. III. *An Origo Sacro-Supremæ Poteſtatis in Lege ſcripta, aliqua ex parte Humana pronuntiari poſsit?* 40.

Quæſt.

Quæſt. V. *An, & quæ fuerit in Gentiliſmo falſæ Eccleſiaſticæ Poteſtatis, & Iuriſdictionis Origo?* 43.

§. I. *Et quid Gentiliſmus? quando nam inceperit? & finitus fuerit?* 44.

§. II. *An cum ipſo Gentiliſmo Originem habuerit Sacro-Suprema Poteſtas,* 48.

Quæſt. VI. *Et quæ fuerit in Lege Gratiæ Sacro Supremæ Poteſtatis Origo,* 52.

§. I. *Et quæ Lex Gratiæ ſit? Quis eius Author? Quæ eius Præcepta? Quando, & quatenus obligare incapit? Et An uſque ad finem Sæculi perpetuo ſit duratura?* ibid.

§. II. *Qui contemplandus eſt Chriſtus D. vt Legis Gratiæ Author, & Supremus Legiſlator,* 58.

§. III. *An in Chriſto Domino, vt Legis Gratiæ Authore, & Legiſlatore Supremo Originem habuerit Sacro-Suprema Poteſtas, & Iuriſdictio,* 60.

TRACTAT. II.

De Sacro-Supremæ Poteſtatis, & Iuriſdictionis ſolidiſsimis Fundamentis, Materialibus, & Formalibus.

Manudactio, 63.

FVNDAMENTVM. I.

Sacro-Supremæ Poteſtatis Eſſentiam, & Exiſtentiam aperiens.

Proluſio, ibid.

Quæſt. I. *Vnde? Quid, & quotuplex Iuriſdictio ſit in genere, & in ſpecie conſiderata?* 64.

§. I. *Et quid Nominis, & Rei Iuriſdictio ſit? & quotupliciter in Iure accipiatur,* ibid.

§. II. *Quotuplex Iuriſdictio ſit abſolute conſiderata,* 67.

§. III. *Et quid Iuriſdictio in genere ſumpta,* 72.

Quæſt. II. *Quotuplex Iuriſdictio, & Poteſtas Eccleſiaſtica ſit?* 75.

§. I. *Et quid Poteſtas Ordinis ſit? & quæ ad Eam ſpecialiter pertineant?* 77.

§. II. *Et quæ ſit Iuriſdictionis Poteſtas, & Quæ ad Illam ſpecialiter attineant,* 86.

§. III. *Quæ nam Legi Diæceſanæ priuatiue competant?* 91.

§. IV. *Quæ nam Legi Iuriſdictionis proprie accenſeantur?* 95.

Quæſt. III. *Et quid Nominis, & Rei Imperium in genere, & ſpecie conſideratum? Quæ eius Eſſentia, Gradus, & Qualitas?* 101.

§. I. *Vnde? Quid? & quotuplex Imperium in genere conſideratum, & acceptum?* 103.

§. II. *Vnde, & quid Merum Imperium,* 105.

§. III. *Quot ſint, tam Eccleſiaſtica, quam Sæcularis Poteſtatis Merij Imperij Gradus,* 113.

§. IV. *Quibus? Quo Iure, & quare Merum competat Imperium?* 117.

Sect. I. *Quibus ſpecialiter Maximũ competat Imperiũ? Quid, & quotuplex illud ſit?* 119.

Sect. II. *Supremis Hiſpaniarum, & Indiarum, atque Galliarum Regibus Sũma, & Abſoluta Poteſtas,* Ma-

Maximum Imperium, Altumque Dominium in omnibus ſuis Ditionibus, & Prouintijs omninò competit, 127.
Sect. III. *Quos producat effectus Summa Poteſtas, Altumque Dominium?* 135.
Sect. IV. *Vnde Summa hæc Poteſtas Principibus Supremis competens prouenerit?* 142.
Sect. V. *Quibus competant alij Meri Imperij Gradus, & ſpecies?* 144
Sect. VI. *An Merum Imperiũ Magiſtratibus competens proprium Eorum ſit? An verò vſus, & Exercitium tantum?* 147.
§. V. *Quænam Pœna ad Merum Imperium ſpecialiter attineant?* 149.
Quæſt. IV. *Ecquid, & quotuplex Miſtum Imperium ſit?* 165.
§. I. *Vnde? & quid Miſtum Imperiũ, & an Diuiſibile ſit?* ibid.
§. II. *An, quot, & quales ſint Miſti Imperij Gradus?* 169.
§. III. *Quibus olim, & nunc, ac quomodo Miſtum competat Imperium,* 172.
Quæſt. V. *Ecquid, & quotuplex ſimplex Iuriſdictio, tertia Imperij adſignata ſpecies.* 174.
Quæſt. VI. *An? Qualis? & quo Iure Merum Imperium Summum Eccleſiaſticæ cõpetat Poteſtati,* 176.
§. I. *Et qui denegauerint Eccleſiæ vim Coactiuam, cui Merum hoc innititur Imperium? Eorum Fundamenta damnata adducuntur,* ibid.
§. II. *Merum Imperium in Summo Gradu eſſe in Eccleſia ex Chriſti Inſtitutione probatur,* 178.
§. III. *Quotupliciter conſiderari poſſit Merum Imperium Pontificiæ Poteſtati, & Iuriſdictioni competens? Quibus, & quomodo conueniat?* 183.
§. IV. *An poteſtas Eccleſiaſtica per ſe, hoc eſt per Miniſtros ſuos Merum hoc poſſit exercere Imperium, irrequiſito Sæculari Auxilio?* 188.
Sect. I. *An Suprema Poteſtas Eccleſiaſtica, propria Authoritate exequi valeat Merum ſuum Imperium irrequiſito Sæculari Auxilio?* 189.
Sectio II. *Epiſcopis, & Archiepiſcopis Facultatem non competere exercendi Merum Imperium per proprios Miniſtros, irrequiſito Brachio Sæculari, qui ſenſerint, quibuſque innixi Fundamentis?* 192.
Sectio III. *Opinio affirmatiua, & eius Fundamenta adducuntur,* 191.
Sectio IV. *Opinio diſtinguens à Nobis ſequenda adducitur,* 201.
Sectio V. *Argumenta contraria omninò diluuntur,* 208.
Sectio VI. *An? Quomodo? & quando Auxilium hoc Sæculare impartiendum, & inuocandum ſit?* 213.
Sectio VII. *Quibus competat Iudicibus Authoritas hæc inuocandi auxilium?* 217.
Sectio IIX. *An, & quando Sæcularis Iudex Auxilium ab Eccleſiaſtico Iudice implorare poſſit, & an ad illud impartiendum Eccleſiaſticus teneatur?* 220.
Sectio IX. *An mutua hæc impartienda ſint ab Vtroque Magiſ-*

giſtratu nullis examinatis Iudicialibus Actis, 223.
Sect. X. Ec quæ ſint in Foro Eccleſiaſtico cauſæ, in quibus abſque Proceſſus examine Sæcularis Iudex auxilium ſuum Eccleſiaſtico impartiri debeat? vel denegare poſſit? 228.
Quæſt. VII. Quotuplex Iuriſdictio, & Poteſtas Eccleſiaſtica ſit? Quando, quibus, & à quo conceſſa, 239
Quæſt. VIII. Ecquid Sacro-Suprema Poteſtas, & Iuriſdictio Pontificia ſit? 242.
§. I. Nõnullorum Definitiones adducuntur, & rejiciuntur, ibid.
§. II. Noſtra adducens Definitionem, & eius, quo cõſtat genus explicans, & quibus cum Sæculari Poteſtate per illud cõueniat demõſtrãs, 244
FVNDAMENTVM II.
Differẽtias inter Eccleſiaſticam, & Sæcularem Poteſtatem, radicitus examinatas adſtruens, 246.
Quæſt. I. An hæ differant Iuriſdictiones, & Poteſtates? 247.
Quæſt. II Qualiter hæ differãt Poteſtates, & Iuriſdictiones? 250.
Quæſt. III. An Eccleſiaſtica, & Sæcularis Poteſtas in eodem poſſint concurrere Subjecto? 254.
Quæſt. IV. An, & quomodo Poteſtates iſtæ differant ratione Objecti Materialis? 267.
Quæſt. V. An, & quomodo differat vtraq; Poteſtas hac ratione Formalis, & atributionis objecti? 283
Quæſt. VI. An, & Quomodo differãt Eccleſiaſtica, & Sæcularis Poteſtas ratione immediatã Originis primariæq; Deriuationis? 286.
Quæſt. VII. An, & Quomodo differant Poteſtates iſtæ ratione Subjecti Imperantis? 303.
§. I. An Laici, quacumque Dignitate præfulgeãt, poſſint eſſe ſubjectum capax Sacro-Supremæ iſtius Poteſtatis? & opinio affirmans adducitur, 306.
§. II. Adducitur Opinio attribuens Principibus Sæcularibus Poteſtatem in Perſonas, Bona, & Dignitates Eccleſiaſticas, & Rationes ab Eius Aſſeclis Cautllata re'feruntur, 312.
§. III. Adducens Opinionem Catholicam de Fide tenendã denegantẽ in genere omnẽ Poteſtatem Eccleſiaſticam Sæcularibus Principibus, 318.
§. IV. Noſtra exhibetur opinio nedũ denegans Principibus Sæcularibus quamcũque Sacro-Supremã Poteſtatẽ in Perſonas, Cauſas, & Res Eccleſiaſticas, ſed Capacitatem etiam, illam acquirendi, 328.
§. V. In Incapacitas hæc Poteſtatis in Perſonas, Res, & Iudicia Eccleſiaſtica, quã Temporales Principes habere probamus, Diuino, an Humano Iuri accẽſenda ſit? 344.
§. VI. An Incapacitas hæc Temporalium Principum acquirendi Iura Spiritualia, etiam quo ad omnia Eccleſiaſtica Bona Iuri Diuino accenſenda ſit? 350.
§. VII. An Incapacitas acquirendi Spiritualia Iura, quam Temporales Principes habere hucuſque firmauimus, ad omnia Eccleſiaſtica Beneficia, & Dignitates, omninò extendatur? 360.
§. IIX. An aliquãdo Tẽporales Principes fuerint Subjectum capax Poteſ-

teſtatis, & Iuriſdictionis in Perſonas, Bona, & Dignitates Eccleſiaſticas, 378.

§.IX. *An, & quali conſuetudine, vel Priuilegio Tẽporales Principes Iuriſdictionis, & Poteſtatis in Sacra, Subiectũ capax eſſe poſsint?* 381.

§.X. *An, & quali titulo Chriſtianiſsimis Galliæ Regibus Ius in Præbendas, & Dignitates ſui Regni, competat,* 395.

§.XI. *An, & quo titulo Eiſdem Sereniſsimis Galliæ Regibus Æconomiam, & Fructus Vacantium Eccleſiarum competere DD. Galli affirment?* 406.

§.XII. *An, & quo titulo Temporales Principes capaces ſint Iuris Nominandi, aut Præſentandi Perſonas Idoneas ad Prælaturas Eccleſiaſticas,* 413.

§.XIII. *An, & quo titulo Hiſpaniæ Potẽtiſsimi Noſtri Catholici Reges Iuriũ iſtorũ capaces ſint?* 423.

§.XIV. *Fœminas eſſe Iure Diuino incapax Subiectum Sacro-Supremæ Poteſtatis luculẽtiſsime demõſtratur, Erroribuſq; contrarijs, occurritur, & Argumenta, quibus innituntur, validiſsime communiuntur,* 438.

Sect.I. *Quinã fuerint Authores ſuadentes Fœminas eſſe Capaces Sacro-Supremæ Poteſtatis,* 439.

Sect.II. *Quibus innitãtur Fundamẽtis Capacitatem iſtam Fœminis attribuentes,* 442.

Sect.III. *Fœminas incapaces eſſe Poteſtatis Ordinis luculenter demonſtrans,* 446.

Sect.IV. *An Fœminæ Capaces ſint Poteſtatis, ſeu Iuriſdictionis ſpiritualis Iure Ordinario?* 453.

Sect.V. *An Mulierum Incapacitas Poteſtatis Ordinis ſit à Iure Diuino? & antolli poſsit Apoſtolico Priuilegio, vel alio titulo,* 462.

§.XV. *Argumenta Laico zephalorum, tam Laicos, quam Fœminas Capaces eſſe Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, & Poteſtatis Supremæ, defendẽtiũ, omninò diluũtur,* 473.

Sect.I. *Soluũtur Argumẽta adducta §.I. & II. huius Quæſtionis, ibid.*

Sect.II. *Argumenta diluuntur, §. XIV ſect.II. adducta pro Fœminea Laico zephalia ſtabilienda,* 482.

Quæſt.IIX. *Quomodo hæ differant Poteſtates Acquiſitione, & Continuatione,* 489.

§. I. *An Actiua Summi Pontificis Rom. Electio ab exordio Eccleſiæ penes ampliſsimum S.R.E. Cardinalium Collegium priuatiue reſederit? vel à quo tempore? nuncque reſideat,* 493.

Sect.I. *Primus eligendi Modus fuit per Diuinam Inſtitutionem, ibid.*

Sect.II. *Secundus Eligendi Modus per ſubſtitutionem, aut ſubrogationem, cuius occaſione Propugnatur Authoritas Epiſtolæ S.Clemẽtis I. ad Iacobum Fratrem Domini, & quæſtio illa ſatis amplexa diſcutitur: An S. Clemens ſubrogatus ſit in Pontificatu à S. Petro, illique immediate in eo ſucceſſerit? & remiſsiue: An Rom. Pontif. poſsit ſibi Succeſſorem eligere?* 495.

Sect.III. *Tertius adducitur eligendi Summũ Pontificem Modus, per Clerum ſcilicet, & Senatum ſeu Populum, & Imperatorem Rom. diuerſimode obſeruatus,* 502.

Sect.IV. *An, & qualis Forma Eligen-*

gen-

gendi Summum Pontificem ab Eccleſia præſcriptus fuit, priori abrogata? & an legitime fuerit Populus ab hac Electione excluſus, omninòque rejectus, 507.

Sect. V. *Poſtremus Eligendi Summum Pontificem Modus præſcriptus in cap.* Licet 6. de Elect. ca. Vbi periculum eod. in 6. *Clem.* Ne Romani eod. tit. *luculenter exponitur,* 512.

Sect. VI. *An à Romano Pōtifice Forma præſcribi poſsit futuris Electionibus? & an, & qualis præſcripta, & determinata ſit?* 527.

§. II. *An S. R. E. Cardinalibus priuatiue competat Paſsiua Summi Pontificis Electio? An verò omnibus Chriſti Fidelibus communis eſſe poſsit?* 532.

§. III. *Principale Quæſtionis Aſſumptum concludens,* 536.

Quæſt. IX. *An, & quomodo tā Eccleſiaſtica, quam Sæcularis Poteſtas Vnctione differat Sacra? Et quid hæc in Vtraque ſit?* 538.

§. I. *Quodnam Spirituale Ius Sæculares Principes ab Vnctione Sacra ſibi competere affectent? & quam præjudicialis Eccleſiaſticæ Poteſtati Eorum præſumptio ſit?* 538.

§. II. *Et qua Pontificalis, & Regia Vnctionis Origo ſit?* 549.

§. III. *Et qua Pontificalis, & Regia Vnctio ſit?* 547.

§. IV. *Et quæ Pontificalis, & Regia Vnctionis myſticæ ſignificationes?* 549.

§. V. *An, & quali Præcepto, tam Pōtificalis, quam Regia Vnctio in Eccleſia Catholica ſtabilita ſit?* 552.

§. VI. *An Pontificalis, & Regia Vnctio ſint Nouæ Legis Sacramenta? An verò Sacramentalia tantum,* 560.

Sect. I. *Nonnulla pro iſtius Quæſtionis Clariori intelligentia præmittuntur,* ibid.

Sect. II. *An Pontificalis Vnctio ſit Ordo, & Sacramentum ſpeciale à Sacerdotio, ſeu Presbyteratu realiter diſtinctum?* 565.

Sect. III. *An Regia Vnctio ſit Ordo, & Noua Legis Sacramentum,* 575.

§. VII. *Et qui Sacri Ritus Pontificalis Conſecrationis, & Regiæ Vnctionis ſint, tam materialiter, quam myſtice conſiderati?* 580.

§. VIII. *Et quæ Materia, & Forma Pontificalis, & Regiæ Vnctionis ſit? & intra quod tempus perficienda Vtraque ſit?* 588.

Sect. I. *Quando nam? Quibus? Qua occaſione introducta ſit Methodus explicandi Sacramenta, per Materias, & Formas? & quibus cautionibus intelligenda?* 589.

Sect. II. *Et quæ Pontificalis Vnctionis Materia, & Forma?* 592.

Sect. III. *An Regia Vnctionis Materia, & Forma propria ſit? & impropria qualis,* 595.

Opportuna Diſſertatio.

De Galliæ Regum peculiari Vnctione ab Aliquibus Gallis Scriptoribus excogitata, & ab alijs cæca credulitate admiſſa, & à Nonnullis Cordatioribus rejecta, 597.

Sect. I. *Et quæ ſit Materia, & Origo Regiæ Vnctionis in Lege Gratiæ ab illis Gallis Authoribus excogitata, & quibus innitantur Fundamentis?* 597.

Sec-

Sect. II. *Simpulli Remenſis Hiſtoriæ I. Fundamentum ab Hiſtorijs petitum omninò eneruatur?* 600.
Sect. III. *Fundamentum II. ex teſtamento S. Remigij ſumptũ, falſum quoque pluribus oſtenditur*, 602.
Sect. IV. *Traditio, quæ III. eſt Fundamentum omninò diluitur*, 607.
Sect. V. *Ab Inuerisſimilitudine, & contrarietate Falſitatis conuincitur commentum iſtud Miraculum*, 611.
§. IX. *Ecquis proprius ſit Ordinarius, ſeu Extraordinarius Pontificalis, & Regiæ Vnctionis Miniſter?* 618.
Sect. I. *Ec quis Pontificalis Vnctionis Miniſter Ordinarius, vel Extraordinarius ſit?* 619.
Sect. II. *An Iure Diuino tres Epiſcopi ſint hujus Conſecrationis neceſſarij Miniſtri: & An Numerus iſte diſpenſari poſsit à Rom. Pontifice?* 623.
Sect. III. *Ec quis, & quo Iure introductus Regiæ Vnctionis Miniſter?* 631.
Quæſt. X. *Quomodo hæ differant Poteſtates Forma, ſeu Modo Politiæ*, 636.
§. I. *Quid, & quotuplex Politia in genere ſit?* 637.
§. II. *Ec quæ ex memoratis Politiæ ſpeciebus perfectior, & aptior ſit, atque Reipub. vtilior*, 640.
§. III. *An ſub aliqua ex memoratis ſpeciebus ita proprie gubernari poſsit Sacro-Suprema Poteſtas, vt ratione illius conuenire, aut differre cum Sæculari, vel à Sæculari poſsit?* 645.
§. IV. *An ſub Monarchia vna ex memoratis Politiæ ſpeciebus gubernetur Sacro-Suprema Poteſtas? & qualiter ratione illius à Sæculari differat?* 647.
§. V. *An Regimen Eccleſiæ ſit pure Monarchicum: An verò per mixtum aliqua ex adductis Politiæ ſpeciebus?* 649.

Opportuna Differtatio.

An Romanus Pontifex ad ardua decernenda Eminentiſs. D. D. Cardinalium Conſilium, ſiue Conſenſum neceſſario requirere debeat? 653.
Sect. I. *Aliqua pro totius Difficultatis clariori intelligentia prænotantur*, 654.
Sect. II. *An Rom. Pontif. Ordinaria vtens Poteſtate ad Ardua decernenda, Conſilium aut Conſenſum D. D. Cardinalium neceſſario adhibere teneatur?* 692.
Sect. III. *An Roman. Pontifex de Plenitudine Poteſtatis, vel Plenitudine Poteſtatis, ſeu Abſoluta vtens Poteſtate Ardua decernere poſsit abſque Cardinalium Conſenſu, aut Conſilio*, 697.
Sect. IV. *An Roman. Pontif. aliquo Diuino, vel Humano Iure teneatur ad Conſilium iſtud requirendum ad Ardua negotia decernenda?* 672.
Sect. V. *An Roman. Pontif. Summus teneatur in Arduis decernendis ita omninò ſequi Conſilium Eminentiſs. D. D. Cardinalium teneatur, vt alias Deciſio ſit nulla?* 694.
Sect. VI. *An Roman. Pontifex definiens Res Fidei, aut Morum non adhibito Conſilio D. D. Cardi-*

dinalium, aut totius Eccleſiæ errare poſſit? & An omiſſio hac excuſſet ab obediendis Decretis à Summo Pontifice latis? 704.

§. VI. *An Miſta Monarchia in Eccleſia vigens minuat, an verò augeat Summi Pontificis Authoritatem, & Poteſtatem?* 720.

Quæſt. XI. *Quomodo Eccleſiaſtica Poteſtas à Sæculari differat, ratione proprij vniuſcuiuſque Territorij,* 725.

§. I. *Ecquid, & quotuplex Territorium ſit,* ibid.

§. II. *Territorium an poſſit ſine Iuriſdictione dari?* 727.

§. III. *Quænam ſpecialiter competant Territorij Domino?* ibid.

§. IV. *Quodnam Eccleſiaſticæ Poteſtatis Territorium, cuique eius Territoriale competat Ius?* 729.

§. V. *Quæſtionis Difficultatis ſatiſfaciens;* 734.

Quæſt. Finalis. *An, & quatenus Vtraque hac Suprema differat Poteſtas, Iudicijs, ſeu Iudiciaria Authoritate?* 738.

§. I. *Ecquid vox Iudicium præſeferat?* ibid.

§. II. *Vnde? & quid Iudicium ſit? & an idem quod cauſa?* 740.

§. III. *Quotuplex Iudicium ſeu cauſa ſit?* 747.

§. IV. *An, & quale, & quo Iure inſtitutum ſit Eccleſiaſticum Iudicium?* 751.

§. V. *Ecquid? & quotuplex Eccleſiaſticum Iudicium ſit? & quæ eius Materia proxima, & remota?* 758.

§. VI. *An, & quid ſit Miſtum Eccleſiæ Iudicium?* 761.

§. VII. *Ecquid proprium, & improprium Eccleſiæ Iudicium?* 765.

INTRODVCTIO PROŒMIALIS.

§. I.

De Neceſsitate, & Vtilitate Præfationum.

OMNES graviſsimi I. C. qui Tractationem aliquam perficiendam ſuſceperunt, è re arbitrarunt eſſe, ſi quædam priùs de ſignificatione vèrborum, & de Inſcriptione Tituli præmitterent. Tùm I. quia reprehenſibile eſt Scriptori vocis proprietatem ignorarè, vlteriuſq; progredi in tractatu, priuſquam ipſius terminos intelligat, ut per Text. *in l. Domitius, ff. de Teſtam. & in l. ut reſponſum, C. de tranſact.* docuit Angel. *conſ.* 100. *ſub num.* 10. *verſ. Et antequam veniam*, & poſt eũ Mantic. *in tract. de conject. vltim. volunt. lib.* 1. Melchior. Lotter. *de Re Beneſic. lib.* 1. *queſt.* 1. *num.* 14. & cum eis Gabr. Pareja *de Vniverſ. Inſtrum. Edit. tom.* 1. *tit.* 1. *reſol.* 1. *num.* 2. ubi quod ex ignorantia terminorum plurimos (aliàs grauiſſimos, & doctiſsimos Viros) in infinitos impegiſſe errores, aſſeuerat, addenduſque eſt Moneta *de Diſtribut. quotid. p.* 1. *q.* 1. *à num.* 1. *ad.* 4. *& de Commuta. vlti. volun. cap.* 1. *queſt.* 1. *num.* 3. *& q.* 2. *num.* 15.

II. Quia Caij præceptũ eſt *in l.* 1. *ff. de Orig. Iur.* ſolemniſque Interpretum conſuetudo (quà ſuademur in tradendis Iuris argumentis, aliqua priùs præfanda eſſe, ut res, de quà agitur cognitu fiat facilior) id poſtulare videtur *l.* 1. *ff. de Reb. credit. & ſi cert. pet. l.* 1. *de Iuſt. & Iur. l.* 1. *ff. de Teſtam. §. His itaquè, Inſtit. de Iuſt. & Iur.* & millenis in locis tùm Pontificij, tùm Cæſarei Iurij relatis à Hieron. Buccaron. I. C. Macèratenſi *in Præmiſ. ad Tract. de Differentijs inter Iudicia Civilia, & Criminalia, membr.* 1. *&* 2. Hector Fœlic. *in Proœm. ad Tract. de Societat. num.* 1. *&* 2. ubi Philoſophorum quoque præcèptum eſſe demonſtrat ex Ariſt. *lib.* 10. *Phiſicor.* Ioan. Leicirier *in Præfat. Tract. de Iur. Primogen.* Benincaſ. *in Præfat. ad Tit. de Action. num.* 59. *cum ſequentib.* Anton. del Rio

ad l. tranſigere, num. 5. C. de Tranſact. Ioſeph. Maſcard. *de Probation. vol. 1. in Præfat. num. 5. & ſeqq.* Quibus omnibus addo Plin. Iunior. *lib. 5. Epiſt.* 6. expreſsis iſtis idipſum ſcribentem verbis, ait enim: *Primum quidem Scriptoris Officium eſſe exiſtimamus, ut Titulum ſuum legat, & identidem interroget ſe quid cœperit ſcribere? Sciatque, ſi materiæ immoretur, non eſſe longum; longiſſimum ſi aliquid accerſit, atque attrahit.*

3 III. Quia Præfationes libentiùs Nos ad lectionem propoſitæ materiæ perducunt, & quum eò peruenerimus, evidentiorem eius præſtant intellectum, prout in ſimili ſcripſit I. C. *in d. l. 1. ff. de Orig. Iur. l. Vnic. verſ. Nulla enim, C. de imponend. lucrat. Deſcript.* eò maximè; quià à Proœmio, ſeu Præfatione tamquam à cauſa finali res tractanda declaratur, iuxta tradita à Bar. Tiraquell. Lud. Gom. Quintil. Mand. Hieron. Gonçal. Lud. Molin. Menoch. & alijs adductis à Monèta *de Commut. vlt. volunt. cap. 4. concl. 1. num. 22. & cap. 11. nu. 69.* Quorum ſententia exornari poteſt plurimis, quæ de Præfationum Vtilitate, & rebus ex ſuis primordijs deducendis, & explicandis cumularunt Zaſ. Coraſ. Euerlin. Anton. Mornaci. Bart. Iaſ. Tiraq. Maſcard. Mareſc. Bobad. Claud. Prat. Gnoſcon. Mendoça, Marc. Anton. Peregrin. Tuſc. & Seraph. adducti à L D. Ioan. Solorç. & Pereyra *de Iur. Ind. tom. 1. lib. 1. cap. 1. num. 6. & ſeqq.* cui addo Michaël Gom. de Arellano *de Iur. & Ration. Imper. lib. 1. cap. 1. nu. 7.* ubi hæc elegantiſsima Platon. adducit verba: *Primi comparandæ ſcientiæ gradus in Nominis Notione conſiſtunt, &c.* Moxque ſubdit: *Notionem appellat Cicero in Topicis, quam Græci, tum Eunomiam, tum Prolepſim dicunt, ea eſt inſita, & antè percepta cuiuſque formæ cognitio enodationis indigens, &c.*

§. II.

Quid, & quotuplex Poteſtas ſit?

4 PRO huius § reſolutione, præmittendum Nobis eſt dupliciter Nos conſiderare Poteſtatem, in Abſtracto, ſcilicèt, & in Concreto. In 1. ſignificatione *eſt Principium, per quod Bonitas, Magnitudo, Duratio, Virtus, Veritas, Sapientia, Voluntas, & Gloria habent ius eſſendi.* Quæ Poteſtas, etiam in hac conſideratione duplicitet ſubdiuidi poteſt, prout videlicet in Deo reſidet, & tunc infinita eſt. *Gen.* 17. 1. *Eſai.* 40. 10. Prout autèm Creaturis competit eſt finita; adequata etenim eſt Bonitati, Magnitudini, Durationi, Virtuti, Veritati, Sapientiæ, Voluntati, & Gloriæ, quarum omnium Æquitas, Concordantia, Vnio, & Relatio, Ius eſt, & hæc Poteſtas, ſeu Potentia finita eſt duplex, Naturalis, & Legitima: Naturalis eſt *Ius quod eſt in omnibus rebus naturalitèr eſſendi, & ope-*

& operandi; Legitima verò eſt Ius ſoli homini inſitum, quia relictus eſt in manu conſilij ſui, & elegit Ius aut Iniuriam, Potentiam, aut Impotentiam, ut optimè docet Arellano *de Iuris, & Rationis Imper. lib. 1. cap. 2. nu. 15.*

5 Hæc Diuiſio obſcuritati obnoxia eſt propter eius ſubtilitatem; & Iureconſultis parum vtilis, & obuia. Vnde aliã magis communem, & familiarem indagare opus fuit, & clariſsimis Iuris noſtri teſtimonijs comprobatam iuxta quę.

6 Poteſtas latiſsimè, latè, & ſtrictè ſumitur. Latiſsimè tunc ſumitur quum ſignificat Poteſtatem, & facultatem illam quam vnuſquiſque habet de rebus ſuis diſponendis, ut probatur ex Text. *in l. Verbis Legis, l. Poteſtatis verbo,* ubi Alciat. & Rebuff. *ff. de ver. ſign.* In eademque ſignificatione accipitur, quum aliquid in noſtra Poteſtate eſſe dicimus, hoc eſt Nobis licere, vel licentiam dattam eſſe aliquid agendi, *l. Imperiũ, in fine, ff. de Iuriſdict. omn. Iudic. iuncta l. à Iudice, C. de Iudicijs.*

7 Poteſtas latè ſumitur, ut ſignificat Merum, Miſtum Imperium, ac ſimplicem Iuriſdictionẽ. Pro Mero Imperio ſumitur, *in l. 2. §. Factis deinde Regibus, ff. de Orig. Iur.* ubi omnem Poteſtatem in Dictatorem tranſlatam I. C. ait. Hic autem animadvertere poterat in Facinoroſos, quod Merum præſefert Imperium; *l. Imperium, ff. de Iuriſdict. l. lege Iulia, ff. ad l. Iuliam, de vi pub.* Pro Miſto Imperio ſumitur *in l. ſi quis miſſus, ff. Ne vis fiat ei,* ubi Poteſtas appellatur, qui mittit in Poſſeſsionem, ſed hoc ad Miſtum pertinet Imperium, *d. l. Imperium. verſic. Miſtum,* & clarius *l. ſeq. ff. de Iuriſdict.* In ipſa ſignificatione Iuriſdictionem quoque Poteſtatis nomen præſeferre reſpondit Vlpian. *in l. 1. ff. de Offic. Proconſul.*

8 Poteſtas ſtrictè ſumpta facultatem ſignificat, in qua nec Animadverſio, neque cognitio, aut definitio inter contendentes de re pecuniaria verſatur, *l. Nec Magiſtratibus, in fine, ff. de iniurijs.* Hoc ſuppoſito.

9 *Facultas ſuper alios alicuius habentis auctoritatem, & eminentiam ad eorum regimen, & gubernationem eſt Poteſtas in Concreto generali accepta, ut deducere potui ex l. 1. ff. ſi quis Ius dicenti non obtemper. l. 3. ff. Ne vis fiat ei cui, &c.* Zaſ. *lib. 1. intellect. cap. 2. & lib. 1. Emendat. cap. 7.* Ioann. Robert. *lib. 2. recept. ſenten. cap. 8.* Menoch. *de retin. poſſeſ. rem. 1. n. 84.* Noſtras Egregius Franc. Victoria (cuius doctrinam, & laudes meritò extollit. Dominic. Bañez *2. 2. q. 1. art. 7.*) *in Tractat. de Eccleſ. Relect. 1.* Noſtras etiam communis Canoniſtarum Parens Martinus ab Azpilcueta. D. Nauarrus *ad Text. in cap. Nouit, de Iudic. notab. 3. Coroll. 16.* cõſentaneè ad S. Thom. *in 4. diſtinct. 24. q. 2. ad 3.* Molin. *de Iuſt. & Iur. tom. 1. tract. 2. diſp. 21. n. 1. & tom. 6. tract. 5. diſp. 2. num. 1. verſ. Alij verò,* Briſ. *de verb. Iur. lib. 14. fol. 516. pag. 2.* Illig. ſanè dolendus *in not. ad Donell. lib. 17. Comment. cap. 7. in not. lit. E.* Sueton. *in Calig.* ibi: *Fuitque per triennium ſine Suprema Poteſtate Reſpublica;* ubi plura cumulat Caſaubon. *in Not. pag. m. 24.*

Quæ deſcriptio, ut commodiùs percipiatur.

10 Trifariam uſurpari Poteſtatem ſub hab generalitate accèptam Titulo reſpōdèmus. I. Pro libertate agendi, vel non, hæcque genuina eſt, & propriori ſignificatione conuenientior: deriuatur enim à verbo *Poſſum*, veluti Potentia, ut Calepin. docet *in ſuo Diction. verbo Poteſtas in edit. Paſerat. tom. 2. pag.* 327. *column.* 1. *&* 2. ubi plures amœnioris litteraturæ Patronos allegat, & ex Noſtris docent Bat. *in l.* 1. *num.* 3. *ff. de iuriſdict.* Nauarr. *dicto Not.* 3. *num.* 31. Pett. Greg *lib.* 11. *Syntag. Iur. cap.* 2. *num.* 3. Ioann. à SS. Sacramento *de Offic. & Poteſt. Prior. Clauſtralis part.* 1. *princip.* 3. *num.* 47. Orationeſque, in quibus verbum *Poſſum* ponitur elegantèr efferūtur per nomen *Poteſtas*. Teſtent. *in Adr. Cuius tibi Poteſtas ſumma ſeruandi datur*, ideſt, *Quem potes ſeruare*, ibidem: *Poteſtas fuit liberius viuendi, ideſt, potuit liberius viuere.* Cicer. *pro Quint. Poteſtas tibi fuit quotidie hominem admonendi*, ideſt, *Potuiſti admonere*, cum alijs paſsìm. Vnde conuertibilia eſſe nomina hæc, apparet.

11 Verbum autem *Poſſum* in eius ſtricta ſignificatione hanc in vtroque conſeruat Iurè, Canonico quidem, ut patet ex Text. *in Canon. Fociat homo* 15. 22. *q.* 2. ubi celebris Gloſſ. verbo, *Quod Poteſt*, ſubdit: *Quandoque hæc Dictiò Poſſe, ſimul denotat Potentiam Iuris, vel Facti: quandoque Potentiam Facti tantùm; quandoque ad honeſtatem refertur; quandoque ad Commoditatem, &c.* & concinit Text. *in cap. cum teneamur* 6. *de Præbend. & Dignit.* ubi etiàm Gloſſ. *verbo, ſi non Poteſt, cap. ſi vere* 34. *in fine, de ſent. excommun.* ibi: *In quibus eorum communionem non potueritis cuitare*, & ibi Gloſſ. Fin. plura cummulat Carol. Marant *reſp.* 23. *num.* 15. 16. *&* 17 *pag.* 5. Abb. *conſ.* 67. *num.* 2. *circa fin. pag.* 2. Caualer. *deciſ.* 494. *num.* 5 qui teſtimonia Iuris Ciuilis quoque adducunt, & præcipuè Tex. *in l. Hac demum* 38. *ff. de oper. libert. l. Nepos Proculo* 125. *ff. de Verb. Signif. l. Filius is, ff. de Condit. Inſtit.* & præ omnibus expendo Text. *in l. ſæpè audiui* 8. *ff. de Offic. Præſid.* èx quo Verbum hoc liberam denotare volūtatem probatur, ait enim I. C. *Eum qui Prouinciæ præeſt adire poteſt, non imponi neceſsitatem. Nam per Verbum Poteſt* (addit Gloſſ. *ibidem*) *liberam dat Poteſtatem, l.* 1. *ff. ad l. falcid. l. Proculus, ff. de damn. infect.* & cum pluribus tàm Iureconſultis, quàm Philoſophis, èt Oratoribus. Budeus *in l. Vſufructuarius, ff. de Vſufruct.* Moneta *de Commut. Vltim. Volun. cap.* 3. *num.* 7.

12 In hac quoque acceptione ſunt teſtimonia, ſacra & præcipuè Ioann. 10. 19. *Poteſtatem habeo iterum ſumendi eam*, & ibidem 19. 10. ubi Pilatus Chriſto Domino dixit: *Neſcis quia habeo Poteſtatem crucifigere te, & Poteſtatem habeo dimittere te?* & Ioann. 1. 12. *Dedit eis Poteſtatem Filios Dei fieri.*

13 In ipſaque ſignificatione *Poteſtatem* diuidit Caram. *tom.* 3. *ſuæ Theolog. fundam. lib.* 1. *de leg. Natur. ſeu Pontific. cap.* 4. *diſp.* 8. *num.* 137. in Deſtructiuam, Directam, & Indirectam. Directam

tur-

rurſùs tripliciter ſubdiuidit, in purè Phiſicam, purè Moralem, & Miſtam, quam optimè explicat, eiuſque verba non grauarer apponere, ni diffuſum hunc, §. redditura eſſe perſpicem; ad notare tamẽ ea (licet obiter) volui, quià maximopere conducunt ad aliquorum Iurium intelligentiam, & præcipuè Text. *in Can. Neque ſiquis 9. 14. q. 15.*

14 II. Autèm *Poteſtas* accipitur pro Virtute ſanandi corpora, miracula operando, ut per Matth. 10. 1. Marc. 3. 15. *&* 6. 7. Lucę 9. *&* 10. 19. In quibus, & alijs *Poteſtas* ſumitur, & interpretari debet pro *Gratia* gratis datta ad Miraculorum patrationem, Bordonus *in Sac. Tribunal. cap. 2. q. 1. num. 3. tom. 1. ſuor. oper. in Edit. Lugdun. 1665. quà utimur.* Quæ quidem interpretatio ſingulariter probatur ex Auguſtin. *lib. 3. de Baptiſ. contra Donatiſt.* relato in *Can. Multæ autèm operationes* 38. *q.* 1. dicente circa medium: *Cum ergò aliud ſit Sacramentum quod habere etiam Simon Magus, aliud Prophetia quæ in malis hominibus etiam fieri potuit, ut in Saul: aliud oporatio eiuſdem Spiritus, quam niſi Boni habere non poſſunt, &c.* Clariùſque Ambroſ. *lib. 1. de ijs, qui Myſterys initiantur,* relatus in Can. *Re vera 69. de Conſecr. diſt.* 2 & plura congerens Troyl. Maluezius *de Canoniz. Sanctor. cap. 3. num. 38. & ſeqq.*

15 III. Denique *Poteſtas* accipitur à cunctis Scriptoribus prò *Superioritate* facultatiua, tùm Priuata, Plaut. *Aul. ſcen. 5. act. 3.* hinc inde proferens: *Quæ in dotata eſt in Poteſtate eſt Viri*, ideſt, ei omnino ſubijcitur. Seneca *de Conſol. ad Marti. cap. 15. In Poteſtate Fortunam ſuam non habent Cæſares, ut alienam,* & *cap. 13. de Tranquill.* Plaut Capt. *ſcen. 1. act. 5.* & *in Moſt. ſcen. 2. act. 1.* Tùm Publica ad aliquos regẽdos, vt probatur ex illo *Dan. 4. Tu es Rex, qui magnificatus es, & inualuiſti, & Magnitudo tua creuit, & peruenit uſque ad Cælum, & Poteſtas tua in terminos uniuerſæ terræ, & eodem cap: Regnum tuum tibi manebit, poſtquam cognoueris Poteſtatem eſſe Cæleſtem, &c. Ad Rom. 13. Omnis anima Poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit, &c. Qui Poteſtati reſiſtit, Deo reſiſtit.*

16 Frequentiſsimèque in hoc ſenſu vſurpatur ab Eccleſiæ Luminaribus Auguſt. *contra Fauſt. relato in Can. Quid culpatur in Bello 4. §. ſed ſi humana 23. q. 2. Non enim eſt Poteſtas, niſi à Deo, ſiue iubente, ſiuè ſinente.* Hieron. *in Can. Audacter. 18. 8. q. 1.* ubi notat Gloſſ. *verbo, Et non per Me*, & rurſus Aug. *in Can. Qui reſiſtit 97. 11. q. 3. & in Can. quæ contra mores Hominum 2. in fine, diſt.* 8. ibi: *Sicut enim in Poteſtatibus ſocietatis Humanæ Maior Poteſtas Minori ad obediendum præponitur, ità Deus omnibus, &c.*

17 Hinc communiter Sanctiſsimi Patres Vniuerſum Orbem à Duabus regendum eſſe *Poteſtatibus* clamitant, Pontificià videlicet, & Regia, ut ex Ambroſi. refert Gelaſ. Papa, Anaſtaſio Impèr. ſcribens in *Can. Duo ſunt, quippe Imperator 10. diſt. 19. circa fin. Can. ſi Imperator 21. diſtinct.* 5. Iſidor. *lib. 3. de Summo Bon. in Can. Princeps ſæculi 20. ad med. 23. quæſt. 5.* Symach. Pap. in Sy-

Synodo Roman. *in Can. cum ad verum 6 diſtinct. 96* cum alijs copioſè paſsim adducendis.

18 In quo quidem ſenſu acceptionem iſtam probant relata Iura, ut ſuademur ex communi, & Angelico totius Theologię Præceptore *in 4. diſtinct. 24. art. 1. q. 2. ad 3.* docēte: *Poteſtatis* nomen præter Potentiam ad actionem, dicere quamdam præheminentiam, & Auctoritatem, & tunc idem eſſe de *Poteſtate* loqui, ac inquirere de vi, & facultate auctoritatiuà ad aliquid agendum Spirituale, vel Temporale ſecundum ſubiectam materiam.

19 Cuius mirificam èxplicamus doctrinam, ut ſub hoc nomine, & Dignitas ipſa, cui competit *Suprema Poteſtas* comprehendatur. Auguſt. *Sermon. 6. de Verbis Dei, in Can. Qui reſiſtit 97. 11. q. 3. Can. Nec mirum 14. §. Praſtigium, verſ. Hac Poteſtas 26. q. 5. cap. Solitæ, de Maiorit. & Obed. cap. Omnis, de Cenſ.* Et pro *Perſona* ipſam gerente *Poteſtatem*, dict. Can. *Abſit, in princ.* ibi: *Hic ſane contemne Poteſtatem timendo Poteſtatem, cap. Tua nos, §. Mane, de Homicid.* & cum alijs Aluarus Pelag. *de Planct. Eccleſ. lib. 1. cap. 58.* & comprobatur ex Innocen. Ciron. *in V. Decretal. compilatione, tit. 1. cap. 7. litt. A. in Notat.* referente, quod antiquis Populis Latij, nomen hoc *Poteſtas* communiſsimū fuit, illud pro *Ducibus*, & *Pratoribus* accipiendo, quos pleræque Ciuitates (excuſſo Romani Imperij iugo) ſibi conſtituerunt, illos vernaculo ſermone, *Podeſtà* appellantes, & apud illius æui, Authores frèquentiſsimam, & Græcam eſſe vocem ſingulariter, & eruditè probat, ſicque illos appellatos fuiſſe, quia penès ipſos ſummam Populi conſtituerant Iuriſdictionem, demonſtrat, & colligitur ex Epiſt. Honorij III. à qua deſumptus Textus ille refertur, accinuntquè Suèton. *in Claud. Iuriſdictionem de fideicommiſsis quot annis, & tantum in Vrbe delegari Magiſtratibus ſolitam in perpetuum, atque etiam per Prouincias Poteſtatibus demandauit.* Plin. *lib. 29. cap. 4. Pingue Draconis in pede dorcadum neruis ceruinis ad ligatum, in lacerto victoriam iudiciorum conferre exiſtimant: primum ſpondylum aditus Poteſtatum mulcere.*

20 Latiùs autèm acceptum nomen hoc *Poteſtas* ſignificat *Imperium* nulli adiunctum qualitati. Forcatul. *in Auiar. cap. 6.* Iaſ. *in §. Rurſus, verbo, Poteſtate, in princ. Inſt. de Action.* In qua quidèm acceptione eo uſus eſt Lipſ. *in notis ad Tacit. lib. 1. Annal. num. 4. pag. mihi 2.*

21 Corroborentur denique omnia hæc verbis Saluiani *lib. 5. & lib. 7. de Proudent. Poteſtas quippè magna, & potentiſsima, quæ inhibere, ſcelus maximum poteſt, quaſi probat debere fieri, ſi ſciens patitur perpetrari.* Quæ de Præfecto Vrbis Præſide, & Pro-Conſule dicta eſſe ſuſpicatur Iacob. Ræuard. *lib. 4. var. cap. 20. in fine.* In poſtremis acceptionibus conſideratum nomen hoc, noſtro deſeruire Tractatui ex dicendis liquidò demonſtrabitur.

§. III.

Digitized by Google

§. III.

Qui à Potentia, & Magiſtratu differat Poteſtas?

22 QVùm ſint (ut nuper vidimus) vterini (liceat ſic loqui) duo termini iſti *Potentia*, & *Poteſtas*, utpote ab uno verbo trahentes originem; quùmque *Poteſtas*, & *Magiſtratus* in famoſiori non differant ſignificatione, imò paſsìm equiuocentur (ut nuper dicebam, & ulterius probo ex *Liu.6. ab Vrbe condita*, ubi *Poteſtate* tranſacta, pro *Magiſtratu finito*, uſus eſt; Suet. *in Aug. cap.*40. *& in Nerone* 36.) Quùmque etiam diuerſas habeat Vtrumque Nomen ſignificationes, mox à principio quibus differant, oſtendere neceſſarium duxi; ne legentis imperitia in detrimentum vergat Authoris.

23 *Potentia* ergo, & *Poteſtas* dupliciter debent conſiderari, in materiali ſcilicèt, & formali ſignificatione. In illa quidem differunt *Potentia*, & *Poteſtas*, quod hæc magis pro *vi* accipitur: *Potentia* pro *Dominatione*, Cic. *lib.3. Offic.* ibi: *Qui omnia certa, & honeſta negligunt, dùmodo Potentiam conſequâtur*. Plin. *lib.3. Epiſt.7. cap. ultim.* In formali verò ſignificatione præcipuè differunt, quod *Potentia* dicitur in genere entis, prouenìens à Natura, per quam ordinatur ad actus naturales; in quo ſenſu Materia dicitur pura *Potentia*, & habere *Potentiam*, non *Poteſtatem*, ad formam, quia ad hanc ordinatur non liberè, neque ex voluntate, ſed ex Naturæ matris inſtitutione. *Poteſtas* verò in genere moris extra ſe eſt, ut adnotauit Bordon. *in Sac. Tribunal. cap. 2. q. 1. in princ.* Quam diuerſitatem explicat ab effectu Victor. *d. Relect. 1. q. 1.* prænotans, quod Materia, Senſus, & Intellectus, atque Voluntas, non *Poteſtates*, ſed *Potentiæ* appellantur, è contra verò Magiſtratus, Sacerdotia, & Impèria, *Poteſtates* potiùs, quam *Potentiæ* appellantut.

24 Cuius ratio eſt, quià *Potentia* dicit aptitudinem remotam, vel proximam ad aliquem actum, non verò ſignificat actum ipſum, quem quidem formaliter denotat *Poteſtas*, ut ſingulariter adnotauit Oſvv. *ad Donell. lib. 19. Comm. cap. 1. litt. D. in not.* addens, quod *Poteſtas* præſentem tantùm reſpicit facultatèm, attenta rigoroſà verbi ſignificatione, à quo ímmediàtè deriuatur, quod idem dixit Brunus Chaſaing. *de priuileg. Regul. p. 1. tract. 2. prop. 1. in princ. pag. mihi* 60. docens: *Poteſtatem* dicere actum, & formam, qua ille, qui ea pollet, conſtituitur, & informatur.

25 Ex hac ergò aſsignatà relatione à *Poteſtate* actuante ad formam actuatam, tot in Iure *Poteſtatum* reperimus formas; nam in perſona Patrum, *Patria Poteſtas* appellatur; in Dominorum: *Dominica l. Poteſtatis* 215. *ff. de verb. ſignif.* Scipio Gentil. *de Iuriſdict. lib. 3. cap. 1. mòx à princ.* In perſona Mariti

Æco-

Æconomica appellatur, in Tutoribus *Propria*, & in Curatoribus *Impropria* dicitur, ut latè proſèquitur Ioſeph Vela *diſſert. Granat. tom. 1. diſſert. 1. nu. 40. per plures ſeqq.* Duaren. *in PP. tit. Qui teſtament. fac. poſſ. pag. m. 325.* Briſſon. *de Verb. Iur. lib. 14. pag. 517.*

26 Inter *Magiſtratum*, & *Poteſtatem* nullam video à Doctoribus aſsignari differentiam; quum tamèn notoria ſit, quam ut adſtruã præſupponendum Nobis eſt, quod licet Poteſtas præſsè, & in rigore accepta iuridico, ad Magiſtratum referatur (ut iam dixi, & nunc addo Scip. Gent. *aict. lib. 1. cap. 1. in princ. ex dict. l. Poteſtatis 215. ff. de Verb. ſignif.* Lotèr. *de Re Benefi. lib. 1. q. 21. num. 2.*) Rè vera tamen *Magiſtratus* nomen, etiam in illo rigore à Poteſtate diſtinguitur; Iſta enim ſupremos tantùm comprehendit *Magiſtratus* analogicè, & abſolutè prolata; Illud verò *Magiſtratus* tantum comprehendit, qui Vrbis intra fines Ius dicunt, *l. 1. §. 1. ff. Quod quiſque Iur. l. 20. ff. de Stat. hom. l. 3. §. ultim. ff. de recept. arbitr. l. penult. ff. de Iudic. l. 26. in princ. ff. de pignor. l. 12. ff. de accuſat. d. l. 3. §. 1. ff. de Iuriſd.* Decian. *Tract. crim. tom. 2. lib. 4. cap. 2. nu. 6. & 7.* Oſvv. *ad Donell. lib. 17. Comm. cap. 7. litt. L. in not.* qui aliorum reijcit diſtinctiones, præter quas aliam adducit Gloſſ. *in d. l. 1. §. 1. verſ. Qui Magiſtratum, ff. Quod quiſque Iur. nomine.* Videlicet *Magiſtratum* Municipalem intelligi; Per *Poteſtatem* verò eum, qui Merum habet Imperium, cui conſonat Cuiac. *lib. 8. obſerv. cap. 22.* qui non multùm à Nobis differunt.

§. IV.

Poteſtas, quo à Iuriſdictione differat, & an ſynonime Vtrumque Nomen ſit in Titulo appoſitum?

27 QVamuis in latiſsima ſignificatione *Iuriſdictio*, & *Poteſtas* confundãtur, & vnum multotiès pro alio uſurpetur Aug. Barboſ. *in Rub. de Offic. & Poteſt. Iudic. Deleg. num. 14.* & probatur ex Senec. *lib. 1. de Clement.* quem allegat Scip. Gentil. *de Iuriſdict. lib. 1. cap. 1.* mox à princ. adducentes illud Romani Principis: *Quæ ruant Vrbes, quæ oriantur, mea Iuriſdictio eſt*, ubi *Iuriſdictio* pro *Poteſtate* accipi docent.

28 In ſtricta tamen ſignificatione, *Poteſtas* à *Iuriſdictione* in multis differt. I. Quià *Iuriſdictio* ſimpliciter prolata pro Ius dicendi facultate ſumitur, ut infra dicam; *Poteſtas* verò authoritatem, & eminentiam abſquè Ius dicendi facultate denotat, ut iam dixi.

29 II. Differt in eo quod *Poteſtatis* nomẽ Latiùs patet, quã *Iuriſdictionis*; In *Poteſtatè* enim compræhènditur Imperium, ut ſupra innui; in *Iuriſdictione* non item. Oſvv. *d. l. 8. Comm. cap. 8. litt. V. in not.*

30 Nec

30 Nec obſtat, quod multotiès in eademet latitudine accipiatur *Iuriſdictio*, & *Poteſtas* (ut nuper dicebam) quia tunc non accipitur *Iuriſdictio* pro ipſius exercitio, actu, ſeù probatione actuali Iuris, ſed pro Facultate, & *Potentia* habituali ad eam exercendam, non quidem remota, aut poſsibili, ſed proxima, ut ſingulariter adnotauit Molin. *de Iuſt. & Iur. tom. 6. diſp. 2. num. 1. verſ. Alij vero*, addens tunc ſinè diſtinctione Vtrumquè poſſe uſurpari nomèn, abſtractum pro concreto accipiendo, indequè *Poteſtates* publicas appellari Magiſtratus eam habentes *Iuriſdictionem*. Quod ipſum priùs dixerat *tom. 2. tract. 2. diſp. 21. num. 1.*

31 Quùm ergò diuerſam habeant ſignificationèm *Poteſtas*, & *Iuriſdictio* in ſuis proprijs rigoroſiſque acceptionibus, licet in aliquibus latioribus pro uno eodemque nomine accipiantur, Vtrumque titulo adiunxi noſtro, ut commodiùs Operis materia percipètetur, eleganti edoctus Text. *in §. Alio quoque 4. verſ. Hoc autem. Inſtit. Quib. mod. teſtam. infirm.* His verbis: *Sed quià ſanè commodiùs erat ſingulas cauſas, ſingulis appellationibus diſtingui*, & accinit *Princip. Inſtit. de Hæred. quæ ab inteſt. deferunt in l. 1. ff. de Iniuſt. rupt. & irrit. teſtam. l. Labeo, §. fin. ff. de Supell. leg.* Myſing. *in d. §. Alio, num. 7.* Don. *lib. 1. Comment. cap. 6. verſ. Sed diffinitio, poſt med.* & faciunt tradita à Pinel. *in l. 1. p. 2. in princ. C. de Bon. matern.* Morla *in Empor. Iur. p. 1. tit. 1. in præmiſſis, num. 16.*

§. V.

Ecquid Origo, Fundamentum, continuaque Succeſsio?

32 NON materiali tantum Nominum diſquiſitioni iſthæc deſeruit inueſtigatio, ſed ſubſtantiali quoque Operis formæ neceſſaria eſt; Vnu quippe èx efficatioribus noſtræ Veræ Religionis, eiuſque Supremæ Poteſtatis argumentum, Origo, Fundamentum, atque Continua Succeſsio reputatur, ex eaquè in Heterodoxos irrefragabiliter inſurgitur. Optat. Mileuit. *lib. 2. contra Parmen*, ubi eos èx defectu Originis, & ſucceſsionis his conuincit verbis: *Veſtra Cathedra Originem oſtendite, qui vobis vultis Sanctam Eccleſiam vindicare.* Tertull. *de Præſcript. aduerſ. Hæret: Cedant Hæretici, Origines Eccleſiarum ſuarum euoluant; Ordinem Epiſcoporum, ita per Succeſsionem ab initio decurrentem, ut primus ille Epiſcopus aliquem èx Apoſtolis, vel Apoſtolicis Viris habuerint Authorem.* Eodemque argumento paſsim alij utuntur Patres Irenæus *lib. 3. cap. 3.* Epiphan. *Hæreſi 27.* Hier. *contra Luciferian.* Aug. *contra Epiſt. fundam.* Leonard. *Leſ. in Opuſc. Quæ Fides, & Religio ſit capeſſenda, conſid. 9. rat. 2. pag. mihi 101.* In re ergo adeo vtili ab ovo ſemper incipiemus.

33 Nomen, *Fundamentum*, propriè, & rigoroſè loquendo, de mate-

materialibus tantùm prædicatur Ædificijs, ad quę propriè acceptum refertur, *l. Is, qui puteum 11. §. Interdictum 5. verſ. Sed Interdictum, ff. Quod vi, aut clam.* Metaphoricè tamen, ſeù minùs propriè ad opera intellectus ad omniaque cuiuſque ſcientiæ, intellectualiſque Operis primaria principia adaptatur: elèg. Text. *in l. 2. §. Poſt hoc 39. ff. de Orig. Iur.* ibi: *Poſt hos fuerunt Publius Mutius, & Brutus, & Manilius, qui fundauerunt Ius Ciuile.* In qua acceptione illud Titulo noſtro appoſuimus.

34 *Origo* etiam dupliciter ſumitur, propriè, ſcilicèt, & rigoroſè pro quolibet phiſico, & reali initio, principio, cauſa, ortu, ſtirpe, ſeminè, fonte naturali, & Patria, *l. 6. & l. fin. §. pen. ff. ad municip.* cum alijs copioſè congeſtis à Carleual. *de Iudic. tom. 1. lib. 1. tit. 1. diſp. 2. q. 2.* tota, cui addo Thom. Sanch. *conſil. Moral. tom. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 9.* Eſcobar de Loayſa *de Pontifi. & Reg. Iuriſdict. in Studia Generalia, cap. 1. à num. 5.* Cic. *de Vniuerſit.* ibi: *Nullius enim rei cauſa remota reperiri origo poteſt*, & probatur ex Virg. *lib. 3. Georg. verſ* 49. ubi ad denotandum (ſecundum Germanum Poetæ Interpretem, & alios) Cæſarem à Iulia Gente deſcendere, cecinit:

Tithoni prima, quod abeſt ab origine Cæſar.

35 In qua quidē acceptione, nō ſolùm hominibus, ſed cunctis conuenit creaturis, tum inanimatis, in eiſque tàm collectiuis, ut Ciuitatibus. Saluſt. *Bell. Iugurtin.* 67. ibi: *Haque Vrbes breui multum aucta, pars originibus ſuis, præſidio, aliæ decori fuere*, &c. quam etiā ſingularibus *l. 8. C. de ſeruit. & aqua*, ubi aquam originem trahere dicitur undè naſcitur, & Virg. *lib. 2. Georg. verſ.* 336. ad denotandum Mundi principiū, eo uſus eſt nomine.

Non alios prima creſcentis ab Origine Mundi.

36 Tùm etiàm animantibus Brutis, quorum genus per *Originis* nomen deſignatur. Plin. *lib.* 10. *Nat. hiſt. cap.* 37. dum ait: *Multi Nobilitatem ſingularum Columbarū, & Origines narrant*, idemque Maro canit *lib. 3. Georg. verſ.* 123. de equo iàm experto.

Quamuis ſæpè fuga verſos ille egerit hoſtes,
Et Patriam Epirum referat; forteſque Mæcenas
Neptunique ab ipſa deducant origine Gentem.

37 Quod idem ferè, eiſdemque dixit terminis Grœcus Poeta *Calabrus*, & Orator Dio Chryſoſth. adducti à Ioann. Ludou. à Cerda *in notis ad relata Virgil. Carmina nu. 16. pag. 369. col. 2.*

38 Impropriè autem, ſeu in metaphorica acceptum ſignificatione nomen hoc *Origo* ad res metaphyſicas, purèque Ciuiles adaptatur; ſic actiones ex delicto *Originem* trahere pro deſcendere in Iure dicuntur, *l. 9. ff. de reb. auct. Iud. poſſid.* & ex bona fide, *l. 2. ff. de petit. Hæred.* & communiter trahere *Originem* pro naſci actionem adhibetur, *l. 1. §. ultim. ff. de Iniur.*

39 *Succeſſio* verò actus ſuccedendi denotat, & utrumque ſignificat, quod uno ſublato alius ſubrogatur. Iul. Cæſ. *lib. 5. de Bell. Gall. Sta-*

-ſtationeſque diſpoſitas haberent, atque alios alij deinceps exciperent, integrique, & recentes defatigatis ſuccederent. Cicer. *lib.* 3. *Officior.* Ouid. *lib.* 1. *Triſt. eleg.* 1. & 13. *Metamorph.*

Quis magno meliùs ſuccedat Achilli. Liu. *lib.* 2. *Bell. Punin.* Cic. *lib.* 8. *Epiſt. Cæl. ad Ciceron.* & 1. *de finibus.*

40 Adiectiuum illud *Continua* in Titulo denotat numquam defeciſſe in Mundo à prima ſui formatione Diuina *Poteſtate* hanc Eccleſiaſticam, licet non ſemper ea omnibus patefacta fuiſſet, ut per Opus conſtabit. Nomen enim *Continuum*, ſignificat tempus, quod omnibus, eorũ dierum, quibus experiendi Poteſtas fuit, nulla ſubductione facta, currit, & ignorantibus quoque cedit, *l.* 8. *ff. de His, qui not. infam. l.* 31. *§.* 2. *ff. de Vſucap. l.* 1. *ff. de Quadr. præſcrip. l. ultim. C. de tẽpor. in integ. reſt. l.* 2. *ff de Colluſ. deteg. l.* 6. *ff. de Vſufr. leg. l.* 24. *ff. ad Velleian. l.* 38. *ff. de excuſ. Tutor. l.* 31. *ff. de Adult. §. Qui excuſare. Inſt. de excuſ. Tutor.* Hinc annus continus 365. diebus de momento ad momentum reputatis cõſtans appellatur, nullis agendi obſtaculis interim exceptis, ut in Vſucapionè, *l. Namque, §.* 1. *de Vſucap.* & continuæ ſeruitutes, quæ nullam admittunt intermiſſionem, aut factum Hominis exigunt, nuncupantur, *l. Foramen. ff. de ſeruit. Vrban. Prædior.* Paul. Caſtren. *in l.* 2. *num.* 3. *ff de ſeruit.* & *aqua*, qui ſic appellari eas ait, quia ſemper ſeruiunt, pro cuius doctrina, & ratione comprobanda, videnda elegans Gloſſ. *in l.* 1. *verb. ſemper,* & *verb. vbique, ff. ſolut. matrim.* Iaſ. *conſ.* 55. *col.* 2. *verſ. Quarto facit, lib.* 3. Grat. *diſcept. Forenſ. lib.* 1. *cap.* 94. *num.* 3. ubi dictionem *ſemper* verificari debere docent, non ſolum in omni tempore, ſed in omni caſu, *l.* 1. *ff. ſolut. matrim. l. Quia ſemper, ff. de in ius vocan. cap.* 1. *de in integ. reſt.* copioſè Barboſ. *Dict. Vſu freq.* 361. *num.* 2. ubi ex pluribus id probat & *num.* 12. idem quod *Continue* denotare demonſtrat.

41 Notanter adieci ſubſtantiuum *Succeſſio*, non autem *Hæreditas*. I Nam licet priſcis illis tẽporibus Patriarcharum in quibus, quaſi Hæreditaria hæc Poteſtas Eccleſiaſtica extitit, ut in legè Scripta; non tamen rectè verificari Succeſſionem poſſe appatet; nàm in Hæreditate Legitima Succeſſio non eſt, ut diſcimus ex Paulo *lib.* 4. *Sent. tit.* 8. & ex Iuſtin. *in §. Placebat. Inſtit. de Legit. Agnat. Succeſſ.* Vnde non verificatur continua huius Poteſtatis Succeſſio, attenta nominis proprietate; hoc tamen in rigoroſa accipitur ſignificationè; in lata namque *Succeſſio* dicitur cum priore ſubducto de Poteſtate, ſuo Hærede, ulterior in proximum ſuccedit locum, *l.* 28. *§.* 1. *ff. de Liber.* & *poſthum.* Et *ſuccedere* pro in ſui hæredis locum ſubrogari, ſublato de medio eo, qui præcedebat, accipitur *l.* 29. *§. Videndum eſt, §. Ille caſus, ff. de Liber.* & *Poſth. l.* 2. *ff. de Vulg.* & *Pupill. l.* 6. *§.* 1. & *l.* 13. *ff. de Iniuſt. rupt.* & *irrito teſtam.* II. Quia Operis Titulus nobiliori debet parti deſeruire: At nobilior eſt in Opere ea pars, quæ de hac Poteſtate iam ptæ…cta in Lege Euangelica diſſerit, utpote

cuius

cuius intelligendæ cauſa, omnes aliç fuerunt adhibitæ argum. *Prinsip. Inſtit. de Iur. Perſonar.* Ergo ei præcipuè debet Titulus deſeruire, ſed in hac lege Poteſtas hæc non hæreditariè, ſed ſuceſsiuè continuatur, ut *fundam.* 1. *q.* 3. *§.* 5. latè probabo. Ergò non Hæreditas, ſed *Succeſsio* debuit. Titulo adijci.

§. VI.

Ne extra Forum Ius dicere videamur Scientiam Canonico-legalem commercium cum omnibus alijs habere Scientijs latè probamus?

42 LEcto Operis Elencho tot, tantæque omnigenæ litteraturæ moniměta prçferente, neſcio, quis integerrimus harum Profeſsionum arbiter, oblattanti murmure auribus inſuſurrat. Quid Canoniſtæ cum Sacræ Theologiæ, & alijs propoſitis commentationibus? Quid cum Pallio Toga? Videat qui pennas nido maiores extendit, & in alièno Foro Ius dicit, nè per erroris iniuriam debitas ibidèm pœnas dependat. Procliue eſt extra Chorum pſallerè, vel pedem in alieno Choro ponere, ut Veteres ferunt Paræmiæ, apud Paul. Manut. *in noua Adag. collect. Lugdun.* 1608. *pag. mihi* 502. *col.* 1. & 2.

43 Quæ contumelioſa èxprobratio, iniurioſaque obiurgatio, quum inde decus, & opprobrium, tùm noſtrum, tùm præcipuè noſtræ Profeſsionis cedat, ipſam præocupare, præuiſamque retundere operæ pretium eſt.

44 Eamq; ideo iniuſtam ad ferimus nam ſubtiliùs philoſophata, purèquè Theologica, necnon ex adytis Politicorum penitioribus èruta, atque ex ſuperſtitioribus deriuata Mythologis, quantumvis à Nobis extranèa æſtimèntur, non difficulter à Iuriſprudentiæ fontibus traduci poſſunt, nàm quùm ipſa ſit *Diuinarum, atque Humanarum rerum notitia Emporium*, nil non ex ea, tamquam ex immenſo litterarum Occeano deriuari, atque primeuam trahere originem poteſt; ſi præcipuè Pontificij Iuris ſtudio, Imperialis Scientia adiungatur, prout ſempèr adiungi debere docet Franc. Duar. *in Præfat. de Benefi. Eccleſ.* Cuiac. *in cap. Quoad conſultationem, de Sent. & Re iudicat.* Vultej. *in Iuri ſprudent. Rom. Prolegom.* Arturus Duck. Anglus *de Authoritate Iur. Ciuil. Roman. lib.* 1. *cap.* 7. *§.* 19. *num.* 73. Aliàs etenim Canonica Scientia ſine legali notitia nullatenus acquiri poteſt, ut ex Salced. Farinac. Mènoch. Caniſ. & alijs quam plurimis docet Barboſ. *in cap. Super ſpecula, num.* 3. *Ne Clerici, vel Monachi.* Quod iam diu Bald. dixerat *in Proœm. Decret.* ibi: *Iuris Canonici ſanctiones, Iuris Ciuilis ſubtilitate decorari, ita ut in Paræmiā ierit: leges ſine Canonibus parum valere, Canones ſine legibus, Nihil.* Rom. *ſingulari* 654. Texto *in d. cap. Super ſpe-*

ſpecula. Duaren. *in Præfat. de Benef. Eccleſ.* Guillelm. Benedic. *in cap. Raynut princip. de teſtam.* Burg. de Paz *in Proœm. ll. Tauri*, Innocen. Ciron. *in Præfat. ad Paratit. lib. 5. De retal.* Artutus *d. § 19. à num. 72. ad 77.* A Iuriſque Ciuilis docendi prohibitione ob hanc tantu modo rationem diſpēſata inuenitur Pictauienſ. Schola (teſte Baptiſta à S. Blaſio *in Rubr. Decret. num. 78. tom. 1. Repetit. Canonic. pag. 11. Dicente: Studium Pict autenſe priuilegium habet, quod Clerici poſsint audire Ius Ciuile per quinquennium ad eorum inſtructionem, ut facilius capere poſsint doctrinam Iuris Canonici.* Vtriuſque ideò Iuris ſtudium præſentię priuilegio proſecutus eſt Bonif. IIX. in Romanæ Vniuerſitatis erectione, ut patet ex *cap. Cū diuerſis 2. de priuileg. in 6.* & probat Barboſ. *lib. 3. voto 88. num. 19. tom. 2.* Vtinam Prohibitio hæc ab Inſigni Complutenſi Schola auferretur, in eaque legum Cathedrę inſtituerentur, ut inter celebriores Orbis abſolute prędicaretur, quæ limitatam hodie laudem iſtam audit propter Theologiā, & Medicinā.

45 Prædicta omnia confirmantur atteſtatione Lucij III. *in cap. 1. de nou. oper. nuntiat.* ubi mutuam inter Canones, & Leges correſpondentiam eſſe dixit, de qua Nos aliqua infra alio fundamento fuſiùs diſputabimus. Nuncque ideo ulterius non progredimur.

46 Vtriuſque Iuris Scienciç erudito, omnes aliæ ſunt Sciētiæ, & Profeſsiones litterariæ communes, quādoquidèm ipſę à Iuriſprudētia Canonico Legali perfectionem accipiunt. Quod probatur.

47 I. Politices namque ſubiectum eſt Reipublicę conſeruatio, ut docuit Ariſt. *1. Aconom. cap. 1.* S. Thom. *1. Polit. in princ.* Henning. Arniſæus *de doctrina Polit. cap. 1. verſ. Subiectum igitur, pag. mihi 42.* Huiuſmodi autem cōſeruatio, pace, legibus, & bello armis comparatur. Vtramque ideò in Imperatore deſiderauit Iuſtinianus dum *in Proœm. Inſtit. protulit: Imperatoriam Maieſtatem non ſolum armis decoratam, ſed etiam legibus eſſe armatam oportet. Et l. Knc. C. de Iuſtin. C. confirm. Nouell. 24. de Præſide Pyſidiæ; Nouell. 25. de Pretore Lycaoniæ, Nouell. 26. de Pretore Traciæ, cap. 1. circ. fin. tit. 55. lib. 2. Feud.* Pet. Greg. *de Rep. lib. 16. cap. 1. & ſeqq.* Adam Contezèm. *lib. 4. Polit. cap. 11. § 2. verſ. Numquam, pag. mihi 234.* Quibus accinunt Cicer. *lib. 1. Officior.* ubi ait: *Parum conducere foris arma eſſe, niſi conſilium domi ſit.* Hoc vèrò à legibus prouenit. Horat. *lib. 2. Epiſt. 1. ad Aug.*

Quum tot ſuſtineas, ac tāta negotia ſolus
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes.

48 Theologia etiam communis eſt Canonico Legalis Sciētiæ Profeſſori, nam quum ipſa ex Viſceribus Sacrorum Canonum, Conciliorum, Patrum, & Pontificum Decretis deſumpta ſit (ut omnes fatentur ex Text. *in cap. Qualiter, & quando 2. de Accuſat.*) Canonico Legiſta ab ipſius Theologiæ fontibus Scientiam hanc

Digitized by Google

ebibit. Imo Theologus illos adire fontes tenetur. Adam. Contzem. *lib. 6. Polit. cap. 11. toto, & aliquot ſeqq.* Loter. *de Re Beneſi. lib. 3. q. 7. num. 97.* Barboſ. *de Poteſt. Epiſc. alleg. 1. q. 1. num. 72.*

49 Philoſophia quoque principaliter ad noſtrã pertinet Sciẽntiam Canonico-Legalem; referentè namque Vlpian. *Nos veram Philoſophiam non ſimulatam affectamus, l. 1. §. 2. verſ. Publicum, ff. de Iuſt. & Iur.* & Sanctam Philoſophiam Nos profiteri, vel Sanctiſsimam Scientiam. Vlpian. Idem *in l. 1. §. 5. ff. de var. & extraordinar. cognit.* decidit.

50 Mithologiam etiam ad noſtrum pertinère Inſtitutũ apertè probamus ex Natali Comite *in Mitholog. lib. 1. cap. 1. circa finem*, ibi: *Quis eſt enim per Deos Immortales adeò Diſciplinarum Contemptor, qui ea Sapientiæ præcepta ſcire non magnoperè cupiat, quæ ne exirent in Vulgus fuerunt ſub varijs figmentis ab antiquis Sapientibus occultata? Verumtamen, nèquis illud à Nobis expectet, quod ſcribentibus iniucundum, legentibuſque foret inutile, &c.* Moxque paucis interiectis, ſubdit: *Quùm eas tantùm fabulas ſimus explanaturi, quæ homines ad rerum Cæleſtium cognitionem exigunt, quæ inſtituunt ad probitatem, quæ deterrent ab illegitimis voluptatibus, quæ patefaciunt arcana Naturæ, quæ vel ad Scientias denique rèrum necèſſariarum Humanæ vitæ, vel quæ ad integritatem perducant, & quæ plurimum faciũt ad optimos quoſque Scriptores rectè intelligendos,* &c. Quæ omnia Iuriſprudentiæ noſtræ aptiùs, quam alijs Scientijs accommodanda ſunt.

51 II. Autem aſſertionem noſtram probamus, ex quo omniũ Diſciplinarum complexum quendam Veteres ſtatuere; eaſque inter ſe inuicem talem communionem habere reputarunt, ut ferè nulla perfectè ſciri queat, niſi ſimul omnium aliqualis ſaltim cognitio adſit. Hincque eſt decantatus ille Diſciplinarum circulus, ſeu Orbis, quem *Encyclopædiam* vocant, quæquæ methodicam, & talem ſingularum Artium, atque Scientiarum proponit inſtitutionem, ut vnius cognitio ad aliam pariter viam ſternere, ac ad Doctrinæ perfectionem iunctum omnes requiri videantur. In eaque Encyclica Diſciplina Priſci olim cuncti, qui adhuc hodie Magni, & Eruditi habentur, inſtituti fuere. Ludou. Creſſolius, è Societ. Ieſu *in Theatr. Rethor. lib. 4. cap. 5.* Iul. Bell. *in Hermet. Polit. fol. 115* Chriſtophor Beſold. *in Præcognit. ad Synop. Doctrin. Polit. num. 4.* Vbi poſtquàm diſcurſum hunc efformauit concludit his verbis: *Quo, & intuitu Vlpian. in l. 10. ff. de Iuſt. & Iur. Iuriſprudentiam Diuinarum, atque Humanarum rerum Notitiam Vocat; Italique Vulgari Prouerbio dicunt: Merum Legiſtam, Merum Aſinum eſſe.*

52 III. Denique, & aſſertionèm probamus, & hucuſque adducta in eius comprobationem corroboramus, grauiſsimorum, tùm Theologorum, tùm Canonicarũ teſtimonio; quorum ſcripta eorum commendant authoritatèm, omnèmque tollunt è medio ſuſpicionem affectionis; illiſque præcipuè, qui ex Theologis adducti fuerit. Franc.

53 Franc. Valente *in Epiſt. ad Lector. Concord. Iur. Pontif. cum Sacra Theologia*, hanc inter Philoſophiam, & Theologiam, atque Canonico-Legalem Scientiam, mutuam probauit his verbis correſpondentiam: *Qui enim hanc* (loquitur de Scientia Legali) *ab illis* (Theologia videlicet, & alijs Profeſsionibus) *ſeparat, filiam à matris ſinu, complexuque ſe iungit, cuius eruditione nutriri, & diſciplinâ expedit educari; niſi eam velit ab Ingenuitatis propagine ad ſylueſtre Ruſticitatis ſarmentum traduci, & bonam ſeminis frugem in Graminis inutilem herbeſcere viriditatem. Nam quid* (quæſo) *ſunt Iure Conſultorum Placita, niſi prudentiſsima Naturalis Philoſophiæ Documenta? Vnde nata Sanctiſsimorum Patrum, & Conciliorum Decreta, niſi ex Sacra pagina Spiritus Sancti conceptu fœcunda Matrice? Vbi nutrita, niſi in Sacroſancta Theologiæ cunabulis! Itaque nullus Philoſophus, & Theologus ſui Officij partibus perfectè ſatisfacit Diuini, & Humani Iuris ignatus. Nemo verus Philoſophiæ, at Theologiæ Profeſſor Iure nominetur, qui Iuriſprudentiam per illuſtrem ſobelem neſciat, eiuſque conſortio, & familiari commercio non vtatur; ſicut nec inſignem Canonici, & Cæſarei Iuriſperitū vidi, qui idem Philoſophiæ, & Theologiæ ſaltem moralis ſtudium non adamarit.* Placuit his elegantiſsimis exponere verbis commercium hoc intèr Iuriſprudentiam, & Sacros Canones, atquè alias Scientias, ut gratior omnibus èxpoſitio ſit. Pro eorumque corroboratione videndi ſunt. Suarez *in Proœm. ad Tract. de Legib.* Innocen. Hoſtien. Anton. de Butrio, Card. Abb. & alij Canoniſtæ *in cap. Cum in cunctis, de Elect. & in cap. Niſi cum pridem, de Renunt. & in cap. 1. de Conſang. & Affin.* Coſm. Guimer. *in Pragm. Sanct. tit. de Collat. §. Talſter.* Ioann. de Anania *in cap. Qui non nullis, de Magiſtr.* Auguſtin. *de Ancon. de Poteſt. Eccleſ. q. 108. art. 3.* S. Antonin. *in Summ. 3 p. tit. 5. cap. 2.* Aluar. Pelagius *de Planct. Eccleſ. lib. 2. cap. 20.* & præ omnibus Melch. Canus *de Locis Theolog. lib. 8. cap. 7.* Ioann. Corraſ. *de Iur. Ciuil. in art. redig. p. 1. cap. 5. tom. 2. pag. mi. 441.* Angel. Matthæac. *de Via, & Ratione Iur. lib. 2. cap. 12. num. 22.*

TRACTATVS I.

De Sacro Supremæ Poteſtatis Origine. *Materiali, & Formali* Manuductio.

1 A Principijs in Scientijs initium eſſe ſumendum, docet Logicus, nec diſſentit Phiſicus, qui eidem præcepto inhæret ex Philoſopho *1. Phiſic.* 2 *Text. 1.* & nè per ſingulas abſte cogamur Scientias, & Artes, tamquam generale principiū ab omnibus amplectendum ſtatuimus; Nullam diſſertationem perfectè effor-

efformādam eſſe, ipſius principijs altius non repetitis. Piccolomin. *Ethic.grad.2.cap.1.*

2 Hinc Sacro-Supremæ Poteſtatis eſſentiam, vim, & authoritatem (Deo dante) exponere cogitantes, principia omnia, quæ deſeruire huic fini quoquomodò poſsint, præmittere decreuimus; tùm generali hoc præcepto ducti, tùm etiam præmoniti ab Eminentiſs. Card. Paleoth. *in Paſtoral Bonomien.p.1.cap.1. mox à principio,* id ipſum præcipiente.

3 In collocandis tamen Tractatibus anxius aliquādiu hæſi; nam Fundamenta originem præcedere ſuadebant adducta à Caram. *in Theolog. fundam. tom. 2. num.* 2067. Pro origine autèm præmittenda ipſum rerum ordinem, & communem Iureconſultorum ſtilum militare videbam: priùs enim eſt probare aliquid præexiſtere, quam de eius qualitatibus, ipſo ignoto, perquirere. Vnde Iureconſulti prius de Origine Iuris, quam de Iure ipſo diſſeruerunt, quos proinde ſubſequi tutiſsimum eſſe, reſoluimus.

QVÆSTIO I.

Vtrum Sacro-Suprema Poteſtas Originem ſuam à Deo trahat ex Innocentiæ Statu?

4 QVÆSTIO hæc baſis, & cardo aliarum Quæſtionum eſt, præcipuèque ad earum commodiorem intelligentiam, neceſſaria; ex his namque, quæ ad iſtius reſolutionem firmanda ſunt, lucem accepturas omnes alias docènt Roder. Arriaga *in 1.2. S.Thom. 2. tom. aliàs 4. in Tractat. de Diuin. Gratia, diſp. 36. ſect. 5. num. 32.* Non leui ideò eā luſtrare manu decreuimus.

5 Vt primordialis Sacro-Supremæ Poteſtatis principij illimi claritudine cognita, obloquentium ora obturentur, qui rerum naturam peruertentès. Hanc à Prophana deriuari nugantur, hanc ſuſcipimus enodandum Tractatum, cuius ſcopus (in quèm colli maturi ſumus) erit probare, Sacro-Supremam Poteſtatem immediatam à Deo originem mutuatam eſſe, ab eaque potius eſſentiam ſuam recepiſſe Sæcularem, quam è converſo.

§. I.

Ecquid, & quotuplex Status nomen in genere ſumptum, quoad omnes ſuas accepttiones ſit?

6 PLVRIMI in iſtius nominis acceptione eſſe poſſemus; aſt, quia breuitati conſulimus; relictâ multiplici ſignificacione, ſub

qua

Digitized by Google

qua tam Philoſophi, quam Oratores hoc nomine uſi ſunt, vidènda apud Marcèll. Donatum *in Theſauro Critico, tom. 6. pag. mihi 928. in fine*, & apud Iure Conſultos *toto Tit. ff. de Stat. Homin. & de Stat. Defunct. & in l. Cognitionem 5. ff. de Extraordin. cognit. l. fin. ff. de Cap. dimin.* Vultej. *in §. Minor. Inſtit. Eodem*, & Canoniſtas *ad Tit. de Stat. Monach.*

7 Status quoad rem, generaliter, & ſtrictè ſumitur; In latiori ſignificatione accipitur pro quauis Vitę conditione; in qua homo ad tempus, vel perpetuò ſtat, &. permanet, aliqua proportione ſeruata in ordine ad ultimum finem, iuxta Diuinæ Providentiæ ordinem. Suarez *de Gratia Dei, tom. 1. Prolegom 4. cap. 1. nu. 1.* Hinc explicationèm adducens Scoti. 1. *diſt. 3. q. 4. art. vltim.* Sìc Statum in hac ſignificatione definientis: *Status eſt ſtabilis permanentia Legibus Diuinæ Sapientiæ firmata*; èt in hoc ſenſu Status Innocentiè, Naturæ, & Legis, tàm Moſaicæ, quàm Evangelicæ appellatur. Leonard. Leſſ. *de Iuſt. & Iur. lib. 2. cap. 41. dubit. 1.* Strictè autem Status nomen acceptum conditionem Vitę inmobilem præſefert, per quam altèri obſtricti ſumus, ut firmitatem denotèt; Quaquidē acceptione retētà, tres tantum modò conſiderat Status S. Thom. 2. 2. *q.* 183. *& ſeqq.* Scilicet Epiſcoporum, Religioſorum, & Coniugatorum; nam Epiſcopi perpetuo ſunt vinculo adſtricti obſequio ſuæ Eccleſiæ, Religioſi obſequio Diuino, & Coniuges mutuo obſequio. Ex his, duo priores Spirituales ſunt, & Perfèctionis Status vocantur; Tertius Secularis eſt. Status verò Eccleſiaſticus, Liberorum, Seruorum, Viduarum, & aliorum ad priorem pertinet acceptionem, teſte Leſſ. *d. dubit.* 1. & ab eo Andr. Vvalen. *in Paratitlis ad Ius Canon. lib. 3. tit. 35. num. 1.*

8 In qua quidèm ſignificatione, prolixis aliquibus relictis Diviſionibus, videndis apud Arriagam. *dict. ſect. 5.* Dicaſtill. *de Sacrament tom. 1. Tract. 1. de Sacram. in generè, diſp. 1. dub. 14. num. 209.* Ioann. Bapt. Gonet. *in clypeo Themiſt. tom. 9. tract. 7. diſp. 1. & ſeq. & præcipuè diſp. 3. art. 3* & ante omnes iſtos Suar. *d. Prolegom. 5. cap* 1. 2. *&* 3. & ex noſtris prolixiùs omnibus Thomas Bozius *de Iure Stat. ſiuè de Iure Diuino, & Naturali Eccleſiaſt. Libertat. & Potèſtat. lib. 1. cap. 1. pag. m. 38. per plures ſeqq.* quæ potius ad poſsibilitatem, quam ad factum attinent.

9 Quadruplicem aſsignamus Mundi, ſeù Humanæ Naturæ Statum. I. Innocentiæ, in quo à Deo creata eſt, & perſeuèrauit uſquę ad primi Parentis lapſum. II. Ab ipſo luctuoſiſsimo incipiens lapſu, uſque ad Legem Scriptam, generaliter perſeuerans, poſt ipſamque adhuc, cæteris à Populo Iſraël, immobilis permanens (Lex enim Scripta, ſi naturalia precepta excipias, non omnes obligabat, ut paſsim ſacræ paginæ Interpretes aſſeuerant) & communiter Status Naturæ appellatur. III Cū ipſa Lege Scripta exoriens, adueǹtuque Legis Gratiæ omninò interemptus. IV. Denique Legis

Gratiæ, qui ineffabili Christo Domini beneficio eſt Nobis collatus, in perpetuumque duraturus, Sanguine ſuo Pretioſiſsimo ſtabilitus. In quibus indagandam Sacro-Supremæ Poteſtatis Diuinam Originem, præſenti ſuſcipimus Tractatu, ipſo Statuum ordine ſeruato.

§. II.

Ec quis Innocentiæ, ſeu Originalis Iuſtitiæ fuerit Status?

10 EVNDEM fuiſſe Originalis Iuſtitiæ, ac Innocentiæ Statum in titulo ſupponimus edocti à Franc. Suar. *d. Prolegom.* 4. *cap.* 3. non diſtingui affirmante. Hic autem dupliciter conſiderari poteſt, iuxta Henric. Gandav. *Quodlibet.* 6. *cap.* 11. I. Enim ſumitur innocentia negatiue, & ſic contemplatus ſolum præſefert carentiam culpæ, & hoc modo omnis anima à Deo creata conſiderari poteſt pro priori illo antequam corpori uniatur, & ſic in Statu Innocentiæ creatur; quæ ideò Innocentia originalis, *appellari poſſet*, quia originem à Deo trahit, qui peccati author eſſe numquam poteſt. In qua quidem ſignificatione Homo à Deo immediatè creatus, ſiue in natura integra, ſiue in pura natura, poterit dici in Originali Innocentia creatus, & quandiù non peccauerit in Originali Iuſtitia perſeuerans, rectè appellabitur; vt diſſertis verbis, & rationibus probat Suarez *dict. Prolegom.* 4. *cap.* 3. *num.* 2.

11 II. Autem conſideratur Innocentia, ſeu Originalis Iuſtitia (à qua Innocentiæ, ſeu Originalis Iuſtitiæ Status appellatur) poſitiue. Quatenus non ſolum carentiam culpæ, ſed etiam habitum Iuſtitiæ Originalis ultra habitum Gratiæ adeoque ſit ratio interior ſuperiori ſubiecta motuſque appetitus peccati, ut aptiſsimus ſit ad Gratiam conſeruandam, nec deffectum aliquem ex his, quæ nunc culpæ ſunt effectus, admittat. Qui quidem Status antonomaſticè Innocentiæ Status, vel Originalis Iuſtitiæ rectè ideò nominatus eſt. Huius doctrinæ ſoliđiſsimas adducit rationes Suarez *dict. Prolegom.* 4. *cap.* 3. *à num.* 2. *ad* 8. Salian. *Annal. Veter. Teſtam. tom.* 1. *Ann.* 1. *die* 6. *num.* 59. *per aliquot ſeqq.* Bellarm. *lib. Vnic. de Gratia primi Hominis, cap.* 5. *tom.* 4. *Controuerſ.* Perer. *in Geneſ. lib.* 8. *num.* 88. *& ſeqq.*

12 Diſputari etiam hìc poterat: An Iuſtitia Originalis, quæ Adamo in Statu Innocentiæ pro ipſo, & eius Poſteris collata fuit, eſſet habitus realiter diſtinctus à Gratia ſanctificante? Quia ab iſtius difficultatis reſolutione, plura exhauriri poterant, quæ ad ſequentiũ reſolutionem iuuare poſſent; aſt quia hoc eſſet Nos implicare purè Theologicis, ab ea abſtinerè decreuimus; Videndi tamen ſunt Caietan. 1. *p. q.* 95. *art.* 1. Sot. *de Natur. & Grat. lib.* 1. *cap.* 5. Medina 1. 2. *q.* 83. *art.* 2. Suar. *lib.* 3. *de Hominis*

Crea-

Creatione, *cap.* 20. Salmanticen. Carmelitan. *in Tractat. de peccatis*, *diſput.*16. *dub.* 1. *num.* 7. Ioan Bapt. Gonet. *d. tom.* 9. *tract.* 7. *diſp.* 3. *art.* 1.

§. III.

Quæſtionis Titulum aperiens, & reſolutionē adducens.

13 TITVLI Emphaſim in hoc §. aperire promittimus quam hoc ipſo contineri in eo ſupponimus, Vtrumque facilè præſtabimus, præmonentes ex Lugo *de Sacram. in gener. diſp.* 3. *ſect.* 1. *num.* 3. duplicem ſenſum habere poſſe dubiū in quæſt. præpoſitum. I. Vtrum illo primo tempore, quo de facto Status Innocentię durauit antè peccatum, Originem habuerit Sacro-Suprema hæc noſtra Poteſtas? II. Eſt: Vtrum ſi Status ille Innocentiæ diuturnior eſſet, affectura eſſet Sacro-Suprema Poteſtas pro hominibus, tunc exituris ad finem ſupernaturalem (cui creati à Deo erant) regendis? De primo ſenſu noſtra procedit Dubitatio; De ſecundo autèm ſequenti diſſeremus quæſtione, pro illaque ſit unica concluſio.

14 *Ab ipſo Innocentiæ Status exordio Diuinam Originèm ducit Sacro-Suprema hæc noſtra Poteſtas, Nos ad finem ſupernaturalem dirigens.* Quam ſic probamus: Dèus ex primo ſuo Decreto, Mundum in Statu Innocentiæ pèrmanſurum, ordine, & præfectura conſtantem creauit, Chryſoſtom. *Epiſt.* 1. *ad Corinth. Homil.* 34. Chriſtophor. Beſold. *in diſſertat. Philolog. de Principatu in Statu Innocentiæ*, *num.* 3. *poſt princ.* Ordinem autem hunc, & Præfecturam Mundus habere non poſſet, ſi Sacro-Supremæ Poteſtatis directione careret, ergo, poſito primo illo Decreto, irrèfragabiliter ſequitur, èxortam cum eo eſſe in Mente Diuina Sacro-Supremæ Poteſtatis exiſtentiā. Conſeq. patet. Minor. probo: Homines in illo Statu impèrfectionibus, & erroribus eſſent obnoxij, ut latè probat Iacob. Bonfrerius *in Geneſ.* 3. 2. *verſ. Nihilominus tamen*, *pag. mihi* 128. *col.* 2. *in princ.* Publicus quoquè affuturus eſſèt Dei cultus, & quidem extèrnus, publica authoritate exhibèndus. Vt ex Suar. docet Lugo *dict. ſect.* 1. *num.* 8. & Nos latiùs ſeq. dicèmus quæſtione. Ergò adhunc præſcribendum, & ad illos dirigèndos Sacro-Supremam Poteſtatem inſtitutam eodem tèmpore, quo homo à Deo crèatus eſt, in illo Innocentiæ Statu perſeueraturus, tuto affirmari poteſt.

15 II. Autem concluſionem hanc ſolidiùs probamus: Eodèmmet decreto, quo Deus Opt. Max. & Angelos, & Mundum Vniuerſum creäre decreuit, conſtituit etiam omnia hæc Filio ſuo Primogenito ſubijci; ipſumque in omnia hæc Suprèmam exercere Poteſtatem, vt ex illo *Prouerb.* 10. *Dominus poſſedit me in initio Viarum ſuarum*, docent Irenæus, Athanaſ. Gre-

Gregor. Nazianzen. Cæſareus, Clemens Roman. Ambroſ. Grègor. Nyſſen. Hilar. Hieronym. Chryſoſtom. Epiphan. Cyrill Alèxandrinus, Auguſtin. Concil. II. Hiſpalèn. Fulgènt. Idacius Clarus, Baſil. Ioann Damaſcèn. Galatin. & alij Laudati à Thom. Boz *dict. lib. 1. cap. 10. mox à princip.* plura etiam Loca Sacra in comprobationem ſub inducentè, & in hoc ſenſu explicante. Potèſtas autèm hæc ad Humani Generis ſalvationem ordinabatur, ut diſſertè explicauit S. Irenæus *lib. 3. cap. 33.* atque ex eo, & alijs Thomàs Boz. proximè citatus; inferens, quod ab initio fuit Chriſtus Mediator, pèr quem cuncta pèrfecta ſunt, ac modo ſuo Diuinitati coniuncta, Patrique ſibi, & Eccleſiæ ſubiecta, moxque probare pergit. *pag. 39. verſ. Primum tempus*, quod in ipſo Mundi exordio, eodemque momento, quo ille creätus eſt, Vnigenitus Dei Filius exèrcuit Sacro-Supremam Eccleſiaſticam Poteſtatem; primo, & immediatè in Angelos Bonos, & malos; poſt deinde Bonorum Angelorum miniſtèrio in omnes res creätas, & viſibiles. Idquè fuſè explicat *vſque ad pag. 41. in cuius principio, vèrſ. Secūdo id circo*, èx Sancto Thom. *in Ioan. & 3. p. art. 9. & art. 11.* & S. Fulgènt. *lib. 2. ad Thraſamundum, cap. 3.* clariſsimè hoc aſſerit, & probat, eiuſquè aſſertionem perſpicuiorem reddemus ex adducèndis ſtatim.

16 III. Probatur ex Apoſt. *Ad Hebr. 5.* ſcribentè: *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in ijs, quæ ſunt ad Deum, ut offerat Dona, & Sacrificia pro pèccatis;* ſed Adamus mox, ut agnouit Chriſtum venturum, & èx carne ſua naſciturum pro ſe, cunctiſque hominibus conſtitutus eſt in ijs, quę ſunt ad Deum, ſe nimirum, èt illos Verum Sacrificium offèrendo. Suar. *in 3. p. S. Thom. q. 1. art. 3.* Thom. Bozius *dict. lib. 1. cap. 10. fol. 41. pag. 2.* Ergo in ipſo Adamo, ipſiuſque creätionis memènto exorta eſt Sacro-Suprema Poteſtas. Tum quià ſi ante ipſum alij peccaſſent Homines, poſſet Iure ſuo, & authoritatè Diuinitus tradita offerre pro eis Sacrificia, & Dona, quibus eòs expiaret; Vt *ſeq. dicemus quæſtionè.* Tùm, & quia ab illo ſubiectionis actu, quo ſe, ſuoſque obtulit Poſteros, naturali Iure, Supremam hanc Poteſtatem, mox debitam, & conceſſam à Domino eſſe. Boz *loc. cit.* affirmat id, præcipuè probans ex illo Eccleſiaſt. 13. *Deus creäuit de terra hominem, & ſecundum imaginem ſuam fecit illum, et conuertit illum in ipſum, & ſecundum ſe veſtiuit illum virtute, numerum dierum, & tempus dedit illi, & dedit illi Poteſtatem eorum, quæ ſunt ſuper terram, &c.* Ergo à primo Innocentiæ Status momento originèm habet Sacro Suprema Poteſtas. Plures alias conſiderationes in comprobationem adducit Thom. Boz. *prætitat. cap. 10. fol. 42. pag. 2. verſ. Iam verò Adamum fuiſſe.*

17 IV. Originem hanc in illo Statu probamus ex Apoſt. *Ad Roman. 5.* docènte: Adamum in illo Innocentiæ Statu typum, & figuram fuiſſe Domini Noſtri Ieſu Chriſ-

Chriſti: Quod etiam comprobatur nam ſicut ex Adami latere fuit Eua formata, ut eius eſſet Sponſa, & coniux, *cap. Gaudemus, §. Verum, de Divort. Can. Nec illum otioſum* 23. *q.* 5. ſic ex Chriſti latere eius Sponſa S. Mater Eccleſia efformata eſt, ſeu potiùs reformata, & ad perfectiorem gradum evecta. *Clem.* 1. *de Summ. Trinit. & Fide Cathol.* Confirmaturque nam illa breui morula, quà Adamus ante Euam fuit creatus, quùm Eccleſiæ Vnitatem deſignaret, pèr eum omnino Chriſtus rèpræſentabatur, hancque repræſentationem, formatà Euà conſervavit; nam quum Eua in illo Innocentiæ Statu Sanctam præſignaret Eccleſiam, mox Adamus eius fuit caput factus, ut èx Apoſt. 1. *Ad Corinth.* 11. *& ad Epheſ.* 5. colligitur, & explicat Text. *in cap. Cum caput* 23. *quæſ.* 5.

18 V. Denique probamus Concluſionem noſtram communi Patrum, & Doctorum conſenſu, affirmantium initium habuiſſe in hoc Statu Veram Eccleſiam, Alber. Pighy. Dried. Hoſtien. Sanderus, Simianc. Medina, & alij, ſequuti à Suar. *de Fide, diſp.* 9. *ſect.* 2. *num.* 3. Valentia *tom.* 3. *diſp.* 1. *q.* 1. *punct.* 7. *q.* 1. Pineda *de Eccleſ. Monar. lib.* 1. Aluar. Pelag. Epiphan. Irenæ. & Nicephor. apud Suar. *l. c.* Quos non impugnare ſententiam iſtam affirmat, & præcipuè formata iam Eua; quia quum eſſent Duo, in quibus vèrificari poterat nomen: *Eccleſia*, quod collectiuum èſt, & in Vno conſiſtère nequit. Turrecrem. *in Summ. lib.* 1. *cap.* 27. Alenſ. 3. *part. q. vltim. membr.* 5. *art.* 2. Abulèn. *Prolog. ſuper Matth. q.* 7. Formatà iàm Eua in Statu Innocentiæ; erat Fidelium numèrus, qui poſſet Collectio, ſeu Congregatio dici; ergo & Eccleſia, *cap. Nullus, de Elect. iunctà Gloſſ. ibidem*, Ioan. Bapt. Fragoſo *de Rep. Chriſtiana, tom.* 1. *Introduct. Proœm. §.* 2. *num.* 18. & præ omnibus Nicolaus Sander. *de Viſib. Monarchia, lib.* 2. *mox à princ. pag. mihi* 198. ibi: *Adam formatus eſt*, 1. *Ad Corinth.* 11. *Deinde cum ille obdormiſſet, coſta ex eius latere ſumptà in Mulierem ædificata èſt, Gen.* 2. *Adam verò ſtatim ut evigilavit, ex ſoporè illo ſuo prophetauit de perpetuo nexu, qui futurus erat inter Virum, & Vxorem; quod magnum Sacramentum eſt in Chriſto, & Eccleſia. Epheſ.* 5. *Fidelis igitur Propheta, & Eccleſiæ Chriſti prima origo in terris, Adam fuit, &c.* Moxque addit verba Sanc. Martial. *in Epiſt. ad Burdegalen.* ſcribentis: *Ex quo primus Homo cæpit, à Dèo formatus de limò, congrègatio Filiorum Dei quæ iàm congregatur, in illo ſæculo proclamabatur*, apertiuſque loquèntem Epiphanium ſubinducit *lib.* 1. *contra Hæreſ.* ibi: *Sancta, & Catholica Eccleſia principium omnium eſt. Adam nouit Patrem Deum, & Filium, & Spiritum Sanctum; Propheta enim erat, neque circumciſionem habèns, nèque Simulacra colens, ſed Chriſtianiſmi formam oſtendens*; ergo tunc etiam originem habuit hæc Suprema Poteſtas. Côſeq. probo, tum ex Text. *in Can. Hæc imago* 13. 33. *q.* 5. ibi: *Hæc imago Dei eſt in Homine, ut vnus factus ſit quaſi Dominus, èx quo cæteri oriantur; habens Imperium Dei, quaſi Vicarius eius, &c.* At Vicariatus iſte veri-

verificari non poſſet, niſi Sacro-SupremamPoteſtatem accepiſſet, quæ Filio Dei erat competitura: arg. Text. *in l. Filius, Decurio 7. iuncta l. Vicarius 13. ff de librat. legat.* & concinit Text. *in §. Præterea 3. verſ. Cum autem quæritur, Inſtit. de Action.* Sbroz. *de Vicar. Epiſc. lib. 1. q. 1. n. 3.* Aluar. Pelag. *de Planctu Eccleſ. lib. 1. cap. 51.* Suar. *contra Reg. Angl. lib. 3. cap. 6. num* 4. Ergò quum Vicarium Dei eius Imperium gerentem Adamum Auguſtinus appellat in illo Innocèntiæ Statu, SacroSupremæ PoteſtatisOriginē in illo ipſo Statu apertè cōprobat.

19 Noſque vlterius corroboramus, tàm cōcluſionem, quàm prætactas conſiderationes, deductaſque conſequentias, hac breui, efficaci tamen ratiocinatione. Sacèrdotium, Sacrificium, Eccleſia, & Sacro-Suprema Poteſtas ſunt correllatiua; & ità inter ſe connexa, ut unum abſque alio prædicari nequeat, Vnoque conceſſo, aliud nègari non poſsit, ut ex Apoſtolo *Ad Hebr. 7. & cap. Translato, de cōſtit.* docet Alphonſ. à Caſtro *aduerſus Hæreſes, lib. 10. verbo, Miſſa, Hæreſi* 2. Ergo ſi in Statu Innocentiæ originèm habuit Eccleſia, in illo etiam Statu originem ſuam adepta eſt Sacro Suprema Poteſtas.

QVÆSTIO II.

Vtrum ſi fœlix ille Innocentiæ Status perſeueraret, affutura eſſet Sacro-Suprema Poteſtas, & qualis?

1 LIcèt ad Tractatus intègritatem, neceſſaria omnino nō ſit quæſtio hæc; maximè tamen conducit ad comprobationem præcedentis reſolutionis, quam ad Tractatum pertinère dubitabit nemo, ut iudicamus; Deſeruiet etiam præſentis quæſtionis diſquiſitio Operis ornatui, & Legentis diuerſioni, & leuamento. Vtque commodiùs utrumque aſſequamur, ſit?

§. I.

Qualis affuturus eſſet Homo quoad corpus, & animam, ſi fœlix ille Innocentiæ Status perſeueraret?

2 NVLLO aptiori medio pèrcipiendam eſſe propoſitam difficultatē cenſemus, quam explicatā Hominis Natura in illo Innocentiæ Statu, ei quoad corpus, & animam competente; quum namque Homo ſit Vniuerſæ Poteſtatis obiectū, tàm actiuè, quam paſsiuè (ut alibi probamus) agnitā eius neceſsitate, vel capacitate, mox agnoſcendum eſſe cēſemus, an futura eſſet hæc Sacro Suprema Poteſtas, ſi fœlix ille Innocētiæ Status perſeueraret.

Digitized by Google

3 Luculentam, & elegantiſsimam Hominis in Statu Innocentiæ deſcriptionem tradit S. Thom. *opuſc. 2. tract. 2. cap. 186.* verbis: *Homo in ſui conditione taliter inſtitutus fuit à Deo, ut corpus omnino eſſet animæ ſubiectum; rurſumque inter partès animæ, inferiores Vires rationi abſque repugnantia ſubijcerentur. Et ipſa ratio Hominis eſſet Deo ſubiecta. Ex hoc autem, quod corpus erat animæ ſubiectum, contingebat, quod nulla paſsio in Homine poſſet accidere, quæ Dominio animæ ſuper corpus rèpugnaret: Vnde nec mors, nec infirmitas in Homine locum habebat. Ex ſubiectione vero inferiorum Virium ad rationem, èrat in Homine omnimoda mentis tranquillitas; quià ratio humana nullis inordinatis paſsionibus turbatur. Ex hoc verò quod voluntas Hominis erat Deo ſubiecta; Homo referebat omnia in Deum, ſicut in vltimum finem, in quo eius Iuſtitia, & Innocentia conſiſtebat. Horum autem trium vltimum erat cauſa aliorum: non enìm hoc erat ex natura corporis. Si eius componentia conſidèrentur, quod in eo diſſolutio, ſiné quæcumque paſsio vitæ rèpugnans locum non haberet; quùm eſſet in contrarijs Elementis compoſitum. Similiter non erat ex natura animæ, quod Vires etiam ſenſibiles abſque repugnantia rationi ſubijcerentur, quùm Virès ſenſibiles naturaliter moueantur in ea, quæ ſunt delectabilia ſecundum ſenſum, quæ multoties rectæ rationi repugnant. Erat igitur hoc ex virtute ſuperiori, ſcilicet Dei, qui ſicut animam rationalem corpori coniunxit, omnem proportionem corporis, & corporearum virtutum, cuiuſmodi ſunt Vires ſenſibiles, tranſcendens, ità dedit Animæ rationali virtutem, ut ſupra conditionem corporis ipſum continere poſſet, & Vires ſenſibiles ſecundum quod rationali Animæ competebat. Vt igitur ratio inferiora ſub ſe contineret; oportebat, quod ipſa firmiter ſub Deo continèrentur, à quo prædictam virtutem habebat ſupra conditionem Naturæ. Fuit ergo Homo ſic inſtitutus, ut niſi ratio èius ſubduceretur à Deo, neque corpus eius ſubduci poterat à nutu Animæ, neque Vires ſenſibiles à reductione rationis; Vnde quædam immortalis vita, & impaſsibilis erat; quia ſcilicet nèc mori, nec pati poterat, ſi non peccaret. Peccare verò poterat voluntate eius nondum confirmata per adèptionem vltimi finis. Et ſub hoc euentu poterat mori, & pati.* Hucuſquè Angelicus Præceptor, ex cuius verbis, omnem Hominis in Statu Innocentię qualitatem percipiendam demonſtrabimus.

4 Ex èis namque. I. Conſtat in maxima corporis, & Animæ fœlicitate Hominem fuiſſe creätum; quod ipſum innuere voluerunt Concil. Arauſican. II. *Can. 1.* & Tridentin. *Seſſ. 5.* dècidentia primum Hominèm per peccatum in deterius mutatum fuiſſe ſecundum corpus, & Animam, amittendo nimirum immortalitatem; cæteraque Dona etiam ſupernaturalia, ab Angelico Doctore recenſita, & à Nobis ponderanda, & exponenda.

5 Infertur III. ex præallegatis verbis Iuſtitiam, originalem pèrfeciſſe Humanam Naturam ſecundum omnès ſuas partes; ſuperaddens omnibus illis perfectionem, quam Naturalia principia ſecun-

ſecundum ſe non præſtarent, tollenſque defectus, quos illa re inquerent; nam corpori tribuebat immortalitatem, & impaſsibilitatem; paſsibilitatem, & corruptibilitatem eius impedientes. Parti verò ſenſitiuæ omninò ſubordinabat rationi quoad omnes potentias. Hacque ſubordinatione ſeruata, perpetua eſſet concordia inter ipſam partem ſenſitiuam, & rationem, intèr quas ſumma conſtitueretur pax; carnis rebellio cōtra Spiritum nulla agnoſceretur. Alijs etiam fruèretur priuilegijs Rationalis Pars, quibus perfectè ad Deum ordinaretur, ſcilicèt intèllectus illuminatione, voluntatis robore, & ratificatione; quibus Deum ſaltem, ut Authorem Naturæ ſuper omnia perfectè diligèret, totamque naturalem legem obſeruaret, ut rectè exponit Gonet. *dict. Tractat. 7. diſp. 3. art. 3. in Corollar.*

6 Notandum tamen eſt; & ponderandum id, quod èx verbis S.Thomæ nuper adductis clarè elicitur. Omnia ſcilicet hæc non fuiſſe Homini naturalia, hoc eſt Hominis Naturæ, ratione ſuæ creātionis debita; ſed gratuito Conditoris beneficio ei conlata eſſe, ut ex communi Sanctorum Patrum Sententia per ſingula diſcurrés probat Guillelm. Herincx. *in Summa Theolog. Scholaſt. & Moral. 1. p. diſp. 6. q. 10. a num. 69. per aliquot ſeqq.*

7 IV. Ex præcitatis colligimus verbis, cunctas Perfectiones, quas Deus primo concèſsit Parenti; ita concatenatas, & inter ſe connexas fuiſſe, ut inferiores ex ſuperiori conſequerentur; & ab ea in eſſe, fieri, & conſeruari, penderent; itaut tandiù, & non amplius illæ permanerent in parte ſenſitiua, & in corpore, quandiù iſta perſeueraret in mente, & voluntate. Gonet. *in dict. Corollar. pag. mihi 215.*

8 V. Denique prædicto docèmur loco: Perfectionem Iuſtitiæ Originalis ex ſe non habuiſſe facultatem confirmandi volūtatem Hominis in bono, quia id peculiare eſt Viſionis Beatificæ; ſed relictum eſſe Homini liberum arbitrium in quèmcumque protendens actum, atque Bonum, & Malum ſpecificare valens. Hincque Adamo accidit quod licèt de facili in bono perſeuerare poſſèt, poterat etiam in malum deflectère, peccandoque omnia illa Priuilegia nupèr recenſita pro ſe ſuiſque Poſteris à Deo conceſſa amittère, ut infœlix demonſtrauit effectus, Gonet. *loc. cita* cui addimus ſuffragantem Auguſtinum *lib. 14. de Ciuit. Dei, cap. 10.* dicèntem: *Quam fœlicès erant primi Homines, &c. tam fœlix uniuerſa ſocietas eſſet humana, ſi nec illi malum, &c.* Nec quiſquam ex eorum ſtirpe iniquitatem committeret, quæ damnationem reciperet: ſuadetque ratio, iuxta quam id magis congruit Viatorum libèrtati, ſeù ſtatui viæ, ac meriti, ut notat Henr. Herinc. *dict. diſp. 6. q. 11 num. 90.* ubi explicat Gregor. *lib. 4. Moral. cap. 36.* aſſerentem: *Si primum Parentem nulla peccati putredo corrumperet, nequaquam ex ſe filios gehennæ generaret; ſed hi, qui nunc*

per

per redemptionem ſaluandi ſunt, ſoli ab illo electi naſcerentur, &c. Quæ quidem verba intelligenda eſſe ait ſub hac diſtinctione: Aliud ſcilicet eſt electum eſſe, & aliud Iuſtitia confirmatum. Potuiſſeque proinde omnes eſſe electos, & tamen non nullos, aut etiam multos peccare; quorum tamen nullus in ſtatu peccati perſiſteret, libero arbitrio gratiæ cooperante.

9 Conſpirat etiam validior Doctorum pars affirmare: In illo ſtatu Homines affore naſcituros ſine Scientia infuſa, eamque proinde paulatim ipſos acquiſituros, faciliori tamen ſtudio, leuiorique applicatione, docendos, nihilominus, & inſtruendos ab alijs eſſe, nuper citati Authores probabilius affirmant.

§. II.

An illo Innocentiæ Statu permanente affutura eſſet Sacro-Suprema Poteſtas?

10 Affuturam eſſe Sacro-Supremam Poteſtatem, perſeuerante Innocentiæ Statu, ex huc uſque dictis liquido demonſtratur. Vlteriuſque probamus. I. Authoritate Franciſc. Victoria *de Poteſt. Eccleſ. Relect.* 1. *q.* 4. *nu.* 1. *fol.* 22. *pag.* 2. Molin. *de Iuſt. & Iur. tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 21. *num.* 1. Quos, tantumodo (ex his in quos huc uſque incidi) quæſtionem attigiſſe reperi; hicque affirmare conueniunt affuturam eſſe Eccleſiaſticam Poteſtatem Supremam; ſi fœlix ille Innocentiæ Status perſeueraret: diſcrepant tamen in aliquibus circũſtantijs, de quibus ſeq diſſeram §.

11 II. Autem probamus aſſertionem noſtram hoc irrefragabili diſcurſu: Si ſtatus ille perſeueraret, affutura eſſet Reſpublica, omni perfectione, & ordine conſtans; ſed perfectionem, & ordinem nequit habere Reſpublica, attento Naturæ lumine; niſi adſit Sacro-Suprema Poteſtas; Ergò ſi affutura eſſet temporalis Reſpublica, afforet quoque Sacro Suprema Poteſtas, conſeq. ex præmiſsis ſequitur. Maior. latè docent S. Thom. 1. *p. q.* 96. *art.* 3. *& ſeqq.* Bellar. *de Laic. lib.* 3. *cap.* 7. *toto.* Beſold. *in Præcognit. Polit. cap.* 6. *& Synop. Doctrin. Polit. Præcognit. num.* 40. *& in diſſertat. Philolog. An, & qualis futura eſſet Reſp. in Innocentia Statu, præcipuè num.* 6. Minorem verò probat Thom. Boz. *dè Iure Status, ſiue de Iure Diuino, & Naturali. Eccleſiaſt. Poteſt. & libert. lib.* 1. *cap.* 12. *pag.* 61. *& lib.* 6. *cap.* 5. *& toto.*

12 III. Perſeuerante Innocentiæ Statu, eſſet Sacerdotium, & Sacrificium. Ledeſm. 2. *part. q.* 19. *art.* 1. Victoria *num.* 1. & alij ſequuti à Card. Bellarm. *lib.* 1. *de Laic. cap.* 7. contra Sotum *in* 4. *diſt.* 20. *q.* 1. *art.* 2. Henric. Henriq. *in Summa, lib. dè Miſſa, cap.* 1. *& de Rom. Pontifi. Claue, dict. lib.* 1. *cap.* 2. *§.* 2. *litter. O.* apertè docens, quod

licet in illo Statu, futura non eſſent Sacramenta, affore tamèn Sacerdotium, & Sacrificium, *&* *lib.4.cap.6. §.1. litter. L.* aſſerit; quod in illo ſtatu præinſtituèrentur Leges, & Ritus colendi Deű, & ſacrificandi, quod (docente Victoria ſæpiùs allegato, & nouiſsimè Gerard. Ioan. Voſius *in Theolog. Gentil. tom.1. lib.1. cap.1. mox à principio*) præſuponit affuturum quoq. in illo Statu Pontificem Summum pro Sacrificijs, rebuſque Sacris. Idque demonſtrat ex pluribus Henriq. *dict. lib. de Sacrifi. Miſſ. cap.1. &* *dè Rom. Pontifi. Claue lib.4. cap.6. §.1. litter. L.* Sed omnia hæc præſupponunt, ſeu includunt, & præſeferunt Sacro-Supremam Poteſtatèm. Ergo, &c.

13 IV. Denique: In illo Statu affuturus eſſet Magiſtratus Politicus, & profana Poteſtas. S. Thom. *1. p. q.96. art.3. &* 4 Bellarmin. *de Laic. dict. lib.1. cap.7.* Petr. Gregor. *de Rep. lib.1. cap.2.* & pluribus relatis Beſold. *in dict. diſſert. Philolog. mox à principio*, cui addo Gerard. Ioann. Voſ. *tom.6. ſuor. Oper. loc. de Magiſtrat. Politic. num.25.* Ergo, & Vrgentiori ratione affutura eſſet Sacro Suprema Poteſtas. Conſeq. probo. Si Status ille perſeueraret, Homines in ſpirituali quiete degentes, ab omni negociorum, & contractuű ſtrepitu ſubducti viverent, ſolumque Dei Cultum perpetuò exambirent. Hènriq. *dict. cap.6. §.1. litt. G. H. &* *I.* cui addo Lactanct. Firmian. *Diuinar. Inſt it. lib.1. cap.5, & lib.5. cap.5.* Iacob. Salian. *Annal. Veter. Teſtam. tom.1. Anno Mundi 1. die 7. num.14. & aliquot ſeqq.* Vbi in comprobationem allegat Auguſt. *lib.14. de Ciuit. Dei, cap.10. & 17. & lib.4. de Amiſſ. Gratiæ, cap.8. & lib.9. de Geneſ. ad litteram, cap.19.* S. Bernardi *Serm. 35. in Cantica Canticor.* S. Gregor. *lib.5. Dialog. in princ.* ſed ad hoc magis confert Sacro Suprema Poteſtas, etiam nuda, & deſtituta, quam Sæcularis præpotens, & magnifica, ut latè probat Thom. Boz. *de Iur. Stat. lib.4. cap.11. pag.381. & ſeqq.* Ergo ſi Sæcularis ſolum fere adornatum, & perfectionem Reip. inſtituenda, à Deo erat, multo fortius fateri oportet inſtituendam eſſe Eccleſiaſticam Poteſtatem: quia illa ad rectam Fidelium directionem, & perfectiorem Dei Cultum, opus erat, ut mox videbimus.

§. III.

Qualis affutura eſſet in Statu Innocentiæ Sacro-Suprema Poteſtas?

14 Difficultatem hanc attigerunt Victoria *d. q.4.* & Molina *dict. diſp.21. num.5.* Reſolvuntq; Poteſtatem Sacro Supremam, quæ (ſi fœlix ille conſeruaretur ſtatus) affutura erat, non coërcitiuam, aut coäctiuam, ſed directiuam, & guberr-nati-

notiuam tantum, affore ad id ſolum inductam, ut vitaretur rerum confuſio, & inordinatio deformis, utque eſſet decora Eccleſia, & Diuinus Cultus conformis. Eamdem ſententiam amplexus eſt Chriſtophorus Beſoldus *d. Differt. Philolog. num. 5.* docens: in illo ſtatu, affuturas non eſſe Leges coërcentes, ſed dirigentes tantum, & ad bonum inducentes, & prouocantes.

15 Quorum doctrinam probamus communi Patrum, & Doctorum (quos *præcedenti §.* adducimus) conſenſu affirmantium, Adamum pro illo fœlicis Status breui tempore, quo in Paradiſo demoratus eſt Dono Iuſtitiæ cum Virtutibus concomitantibus plenum habuiſſe vigorem, quo omnèm poſſet tentationèm vincere, & per longiſſimum vitæ tempus in gratia perſeuerare, peccataque omnia vitare, tàm mortalia, quam vènialia, etiam collectiuè ſumpta, adduntque, quod perſeuerante illo fœlici ſtatu, omnes eumdem infuſum priuilegiorum habitum haberemus. S. Thom. *3. p. q. 61. art. 2.* Richard. *1. diſt. 2. q. 2.* Vbi etiam Duran. *eadem q. 2.* Palud. *q. 3.* ſequuti à Paulo Laimman. *in Summa tom. 2. lib. 5. Tract. 1. cap. 3. num. 2.* cui addo Henric. Henriq. *de Sacram. in genere, cap. 5. §. 2. litt. I. & de Rom. Pontifi. Claue, lib. 4. cap. 6. §. 1. litt. L.* Molin. *dict. diſp. 21. num. 5. mox à princip.* Marc. Serra. *in 3. p. S. Thom. q. 2. art. 1.* Ergo ad rectè, beatèque vivendum nulla afforet coäctiua Poteſtas; quia ad id neceſſaria non erat.

16 Conſequentiam probo, diſcurſumque corroboro: Homines in illo ſtatu eſſent omnino iuſti, quia ex habitu, ſeu deſtinato animi propoſito, iuxta facere, & velle perpetuo inſtructi eſſent, ut iam vidimus, ſed in hoc conſiſtit eſſentia Iuſti. Ariſt. *5. Ethic. 10.* Ergo nulla eſſet coäctiua Poteſtas, illo perſeuerante ſtatu. Conſeq. probo ex Apoſt. *1. Ad Timoth. 1.* ſcribente: *Lex Iuſto non eſt poſita, ſed iniuſtis, & non ſubditis, impijs, & peccatoribus*; cuius verba in primo ſenſu ſic exponenda eſſe docent S. Auguſtin. *lib. 1. de Gratia Chriſti, contra Pelag. & lib. 1. Retract. cap. 24. & de Natura, & Gratia, cap. 57.* S. Ambroſ. *lib. 3. Officior. cap. 5.* Philo. Iudæus *l. 5. Allegoriar.* Caſtro, Mèdices, Vega, Hoſius, & Socrates, ſequuti ab Hèriq. *de Rom. Pontifi. Claue, lib. 1. cap. 2. §. 3. litter. S. pag. 7. col. 2.* Paleotus *in Paſtoral. Bononien. p. 1. cap. 1. verſ. Cuius quidem,* & concinit Text. *in l. Proſpitiendum 11. ff. de pœnis.* Addoque ſingularem Tèxtum Apoſt. *Ad Roman. 13.* ſcribentis: *Vis autem non timere Poteſtatem? Bonum fac, & habebis laudem ex illa; Dei enim Miniſter eſt tibi in bonum.* Ex quo apertè demonſtratur nullam in Iuſtos vim nunc habère Poteſtatem; ſed ſolum contra iniùſtos animaduèrtere; Iuſtis autem præmia, & laudèm eſſe parata.

17 Sed in reſolutionem iſtam, èiuſquè comprobationes ſic inſtari poteſt: Si Innocèntiæ Statu permanente, nullam cogentèm vim habitura erat Sacro Suprema Poteſtas; ut quid ergo Poteſtas

hæc, quæ abſque coäctione inutilis evaderet; quùm potiſsima vis eius conſiſtat in Iure præſtituendi, & inferendi delinquentibus pœnas, præcèdente cauſæ cognitione, legitimoque habito proceſſu? *L.3. ff. de Iuriſdict.* Franc. de Clappetis *de Imper. & Iuriſdict. concl.4. num.2. & ſeqq.* cui addimus ſuffragantem Textum *in l. 1. ff. de Officio eius cui, l. Solent. 6. ff. de Offic. Proconſ. & Lègati.* Chaſan. *in Conſuet. Burgundiæ, §. 1. verbo, Haud Iuſticier. num. 5.* Loriot. *in Axiom. Iur. tit. de Iuriſdict. Axiom. 2.*

18 Hanc præoccupauit inſtantiam Beſold. *in dict. differt. Philolog. num. 5.* monendo, quod licet de naturà legis ſit coërcere, & punire *l.7. ff. de Legibus*, & in eo ſtatu nullæ affuturæ eſſent coërcitiuæ leges, eſſent tamen veræ, verique nominis leges; quùm pœna, & coërcitio actualis haud requiratur ad eſſentiam legis, ſed coërcitio in Poteſtate, ideſt, ut lex natura ſua ſit coërcitiua, & coërcere poſsit, ſuppetente matèria peccati coërtione digna. Quæ cum defutura fuiſſet in eo ſtatu, ideo per accidens tantùm, & ex evenru fuiſſent, in illo ſtatu lègès non coërcentes. Quod probari affirmat, ex quo lex præceptiua, & eventu aliter punitiua primis Parentibus, impoſità à Deo eſt. Quod autèm de legibus reſpondet Beſoldus ad Poteſtatem Sacro Supremam referendum eſſe facile apparet, quũ Poteſtas legibus innitatur, & ipſæ à Poteſtate eſſentiam rècipiant. Ex dictis ergo euanet inſtantia, & quæſtio hæc reſoluta manet, & explicata, addere tamen libuit nonnulla profana teſtimonia hucuſque dicta, optimè comprobantia, quę dũ de aureo ſęculo loquũtur, Innocentiæ Statũ depingũt.

19 Producendus in primis Cornel. Tacit. *lib. 3. Annal.* dicens: *Vetuſtiſsimi Mortalium nulla mala libidine* (rectiùs innata Dorlean. reponit) *ſine probro, ſcelere, eoque ſine pœna, aut coërcionibus agebat, neque præmijs opus erat; quùm honeſta ſuopte ingenio peterentur, & ubi nihil contra morem caperent, nihil per metum vetabantur, &c.* in cuius notis Ludouic. Dorleans *pag. 566. col. 1. num. 4.* ſubdit: *Auctor fictitius belli Troiani ſub falſo nomine Cornelij Nepotis, hæc exequitur his verbis veriſsimis, & magno Vate non indignis:*

Quin Vetus effluerit in Regnum mobilè Mundus,
Terrarumq; notas Victrix detergeret unda
Emerſit cum ſole fides; mox cætera dudum
Natta fugam Virtus terris offenſa profanis.
Iam Mũdo meliore redit: prudentia numquam
Velox, indulgèns pìetas patientia Victrix.
Strenua ſimplicitas, hilaris pudor, ardor agendi
Sobrius, & nullo mutans conſtantia caſu.
Non vaga pax aderat, rerum concordia cuſtos,
Iuſtitiæ, Rectique tenor, ſine Iudicè ſtabant.
Viſura Populos, & Deucalione Sorores,
Poſcebantque, Ducem.

Ex

20 Ex quibus rectè infertur, quod ſi ſtatus ille integritatis, ſeu Innocentiæ (quod Profani *Sæculum Aureum* appellabant) perſeueraſſet, nullam affore cogentem vim, quia ſæculo illo, nec litem, nec controuerſiam, nec arma extitiſſe; ſed omnia placidè, & tranquillè per meram directionem Iuris ſine vi à Superioribus admininiſtrata fuiſſe, prodit Ouid. 1. Faſt. canens:

Proq; metu Populum, ſine vi pudor ipſe regebat.
Nullus erat Iuſtis, reddere Iura labor.

Rurſuſque 1. Metamorph.

Aurea prima ſata eſt ætas, quæ Vindice nullo,
Spontè ſua ſine lege fidem, rectumq; colebat:
Pœna metuſque aberant.

21 Per peccatum ergo, & cum eo coactiua vis erupit, & in Mundo agnita eſt, atque introducta, ut ſcribit Tacitus, nuper allegatus, illic: *At poſtquam ex vi æqualitas, & pro Modeſtia, ac Pudore, Ambitio, & Vis incedebat, prouenere Dominationes, &c.* Vbi Dorleans *num.* 7. 8. & 9. cui addo Lactant. Firmian. *Diuin. Inſtit. lib.* 1. *cap.* 11. Beſold. *in dict. Differt. Philolog. num.* 13. ubi Goldaſtum adducit *de Monarchia. lib.* 3. *cap.* 8. *à princip.*

22 Et iuxta hanc intelligentiam, ſeu reſolutionem noſtram exponendum eſſe monemus. Ioan. Driêd. *in lib. de Libert. Chriſtian.* docentem, neque Poteſtatem Iuriſdictionis Spiritualis; neque Sæculare Imperium eſſe à Deo, Humanum genus inſtituente. Eum ideò inconſiderati nota Beſold. inurit *in dict. Diſſert. num.* 1. *circa finem*; Nos autem illum excuſari poſſe arbitramur, intelligendo aſſerere voluiſſe: Deum ex primo Decreto Mundum in Statu Innocentiæ permanſurum, condidiſſe; quo perſeuerante nullà opus eſſet Poteſtate Spirituali, aut Temporali, prædita cogente vi. Sed propter peccatum vim coactiuam inductam eſſe ab ipſo Deo; ſed non à Mundi exordio; ſi autem expoſitionem hanc maleferiati admittere renuant, Beſoldi cenſuræ ſe ſubſcribant, vel euaſionem aliam excogitent, eligant quod maluerint.

QVÆSTIO III.

An, & quando incœperit Sacro-Suprema Poteſtas in Statu Naturæ lapſæ?

1 PRIMARIAM Sacro-Supremæ Poteſtatis originem Diuinam fuiſſe, & Statui Innocentiæ adſcribendam, iàm ſupra oſtendimus, eamque qualem affuturam demonſtrauimus, ſi fœlix ille perſeueraſſet ſtatus. Aſt quià per peccatum fœlicitate illa Homo priuatus eſt; atque ex Sacro-Supremo Monarcha, infœlix reus effectus eſt. Sacro-Supremam Poteſtatem, quæ tunc

tunc illi competebat, extinctam in eo fuiſſe, rectè ſequitur; quamuis ipſa per ſe, utpote à Deo prouenient, & in Christi Venturi meritis radicata, perire non potuèrit. Hinc ideò huius Poteſtatis originem quoad Homines iterum indagandam eſſe cenſemus. Et quidem mox, ut Innocentiæ Status interijt. Quæſtio ergò hæc non procedit de habituali Sacro-Supremæ Poteſtatis origine, ſed de actuali, quatenus ſcilicèt primo viſibiliter in Mūdo exerceri cœpit?

§. I.

Ecquis? quotuplex? quandonam incœperit? & quouſque perſeuerauerit Naturæ ſtatus?

2 Dvplicitèr ſtatum Naturæ conſiderari poſſe monemus ex Suar. *de Legibus, lib.4.cap.2.* Reder. de Artiaga *in 1.2.S.Thom. tom.2. alias 4. diſp. 18. ſect. 2. ſub ſect. 1. num. 5.* & alijs communiter. I. Scilicet, prout de facto fuit, quia licet in eo Homines eleuati fuerint ad finem ſupernaturalem, & in hoc ſenſu fuerit ſtatus, & lex ſupernaturalis; dicitur tamèn Naturæ ſtatus, quia in eo non agnoſcuntur aliquę ſpeciales leges, præcepta, aut Sacramenta à Deo immediate inſtituta, à quibus ſtatus ille denominari queat. II. Autem poſſe conſiderari ſtatum hunc docènt præcitati Doctores, ut non eleuatæ Naturæ ad finem ſupernaturalem, ſed relictæ in illis, quæ ipſi ſunt connaturalia. De poſtremo hoc ſtatu plurima ipſi dixerunt, & omnes ferè Theologi *locis citatis.*

3 Iuxta hanc ergo duplicem ſtatuum conſiderationem, dupliciter etiam conſiderari Homo poteſt. I. In ordine ad dictamen luminis, ſive rationis naturalis, purè ſumptæ, abſque illuminatione ſupernaturali Dei Authoris Gratiæ, & finis ſupernaturalis. II. Adiecta illa ſupernaturali illuminatione, & eleuatione ad finem ſupernaturalem. In qua quidem conſideratione Homo dè facto repertus fuit in ſtatu Naturæ. Salcedo *in Opuſc. S. Thom. de Regim. Princ. lib.1. cap.14. diſſert.17. num. 243.* Suar. *de Relig. tom.1. tractat. de Simon. lib.4. cap.6. num.2.* Omnes autem præcitatæ diuiſiones, aliæque ab aliquibus excogitandę, deſumuntur ab vltimo Hominis fine duplicitèr conſiderato. Naturali Vno, & ſupernaturali altero; ad illum tèndit vi, & impulſu ipſius Naturæ: Ad hanc autem non niſi Diuina interueniente Gratia. S. Thom. *1.p.q.23.art.1. & 1.2.q.5.art.25. & q.62. art.13. & q.109.art.5. ad 13.* Caietan. *1.p. q.62. art.1.* Sot. *de Natur. & Grat. lib.1. cap.3. & in 4. Sentent. diſt. 49. q.2. art.2. concluſ.3.* Vbi Scot. *q.3.* Suar. *de Gratia Dei, tom.1. Prolegom. 4. cap.1. num.10.*

4 Status ergo Naturæ incœpit

cœpit à primihominis lapſu, ideſt ab admiſsione peccati, quo tranſgreſſus eſt Diuinum Preceptum; ſola etenim culpa hæc priuare eum potuit Innocentiæ Statu, in qua creätus fuerat. Suar. *in dict. Prolegom. 4. cap. 6. num. 1.* Perſeuerauit Naturæ ſtatus uſque ad Legem Scriptam his, qui Lege illa Moſaica tenebantur, alijs autem, qui ea non ligabantur uſque ad Legem Gratiæ, eiuſque ſufficientem promulgationem Naturę Legem perdurâſſe ſupra monuimus, nuncque addimus Martin. Becan. *tom. 2. Opuſculor. lib. 1. Opuſcul. 11.*

§. II.

An cum ipſo Naturæ ſtatu incœperit exerceri Sacro-Suprema Poteſtas?

5 Affirmatiuè reſoluendū eſſe propoſitum dubiū pluribus ſuademur. Ique ex Geneſ. 3. 9. ex cuius Sacri Textus littera docènt communiter Patres, & Expoſitores, mox ut rimi peccauère Parentes, exercuiſſe in eos Dèum Sacro Supremam Poteſtatem; via ſiquidem Iuridica in eos procèſsit, à Citatione incipiendo, Reos ad defenſionem admittendo, & Partibus auditis legitimam ſententiam ferens. Baſil. *in Pſalm. 1.* Auguſtin. *tractat.* 49. in Ioann. Chryſoſtom. *Homil.* 19. *in Geneſ.* & cum eis Pineda *in Monarch. Eccleſ. tom. 1. lib. 1. cap. 10. §. 1.* cui addo S. Ambroſ. *lib. de Paradiſ. cap.* 14. ibi: *Dicendo, ubi es? Non locum quærit, qui nouit arcanum; Voluit autem ſua miſericordia, nè indefenſus periret illum citare; nam citatio eſt à Iure Diuino ad defenſionem introducta.* Addendique ſunt Paramus *de Orig. S. Inquiſit. lib. 1. tit. 2. cap. 1. num. 3 & ſeqq.* Cornel. à Lapide *in Geneſ. dict. cap. 3. verſ. 9. pag. mihi* 72. *col. 1.* & ante eum Perer. *in Geneſ. lib. 6. pag. mihi* 664. & 666 ubi ex S. Auguſtin. *de Geneſ. ad litter. lib. 11. cap. 3.* probat in Iudicio hoc Humano modo tunc Deum exercuiſſe Sacro-Supremam Poteſtatem; noluiſſeque ideò in turbine, nube, aut per Angelos, ſed per Creäturas loqui. Salian. *Annal. Veter. Teſtam. tom. 1. Ann. 1. die xiij. nu.* 35. eumdem allegans Auguſtin. *ibidem, & lib.* 15. *de Ciuit. Dei, cap.* 7. expreſsiuſque omnibus Caietan. *in præcitat. cap. 3. Geneſ. verſ.* 9. dicens: *Quamuis Deus certiſsimè noſſet, quod Adam peccauerat, & ubi tunc erat; Iudiciario tamen ordine procedere volens; tamquam Iudicium habens à loco occultationis, tamquam loco accuſante, citat Adam interrogando: Vbi Tu? Vt ex ipſo loco incipiat conuinci ad confitendū peccatū ſuum, &c.* Eleganterque ſcripſit Lucifer. Calaritan. *contra Conſtantium pro S. Athanaſ. lib. 1. in princ.* dicens: *Quomodo arbitraris Diuinitus permiſſum puniri inauditos, quando videas Adam, & Euam Principes noſtri Generis auditos; ſententia Dei per-*

percuſſos, &c. Plura in comprobationem aggeri poſſunt ex Chryſoſtom. *Homil.*42. *in Geneſ.* Theodoret. *Epiſt.*119. Gregor. Magn. *lib.* 19. *Moral. cap.* 23. Noſque ipſi latius proſequemur *Tract.* 3. *q.* 1. Vbi etiam probabimus: Iudicium hoc Eccleſiaſticum, ſupremumque fuiſſe, ergo ab ipſa Natura lapſa Sacro-Suprema Poteſtas actualis incœpit, quam in ſeipſo numquam principali fundamento ſolidari, Dominum voluiſſe, liquidò apparet; vt in ęternum perſeueraret; hoc eſt uſque ad Mundi ultimum finem.

6 Diffinitiua ſententia à Deo in Adamum, & Poſteros eius prolata, ipſoque à Paradiſo expulſo, in exiliumque ad excolendum agros in admiſsi peccati pœnam miſſo, Veniam à Clementiſsimo Domino Adamus impetrare cupiens in Sãguine Mediatoris Dei, & Hominum Chriſti D.N. in Ara Crucis offerend i ſub Fide contenti, quam ipſe à principio acquiſierat; cruenta Sacrificia, quibus Chriſti Paſsio ſignificaretur, Hominum peccata delerentur, & Deus ipſis reconciliaretur, inſtituit. Chryſoſtom. *in* 4. *Geneſ.* Caſian. *collat.* 8. *cap.* 23. S. Thom. 2. 2. *q.* 85. *art.* 1. & 2. Boz. *de Iur. Stat. ſiue de Iure Diuino, & Naturali, Eccleſ. Libert. & Poteſtat. lib.* 1. *cap.* 10. *fol.* 43. *pag.* 1. *verſ. Tertium tempus*, coniecturam hanc corroborans, ex quo legitur Cain, & Abel, Deo Sacrificia obtuliſſe; hocque non niſi à Patre diſcere potuiſſe, vel didiciſſe legi, additque cunctos Patres, ac Theologos velle ijs Sacrificijs, tunc ab Adamo inſtitutis, ſignificatum fuiſſe Chriſti Sacrificium, ob quod Adamum ſeruatum eſſe omnes credunt.

7 Confirmaturque ex Perer. *in Geneſ. lib.* 7 *pag. mihi* 770. *verſ. Illud fortaſſe*; qui opinione hac ſolidiſsimè firmata, inſtantiam præoccupat alicui fortè occurrendam: Et cur ſcilicet Scriptura Sacra ſilentio prætcrijt Adami Sacrificia, quum Caini, & Abelis recenſere non omiſerit Sacrificia? Reſpondens. I. Quod quùm in Adami Sacrificijs nihil mirabile acciderit, tamquam in Caini, & Abelis Sacrificijs, recenſenda ideo neceſſarium non duxiſſe Sacrum Hiſtoriaſtem. II. Quod cum Adamus fuiſſet origo peccati, indecẽs, aut inconueniens viſum fuit, ut in eodem oſtenderetur origo Religionis, ac Sanctitatis, in quo totius Generis Humani ruina originem ſumpſerat; ideoque potiori Iure memoranda eſſe cenſet Abelis Sacrificia, qui primus omnium mortalium Iuſtus, & innocẽs poſt peccatum repertus eſt. Quod ipſum ante Pererium diſſertiſsimis docuit verbis S. Thom. *dict. q.* 85. *art.* 2. probans ex S. Gregor. *lib.* 4. *Moral. cap.* 2.

8 Et quamuis nonnulli PP. refragari videatur; volentes Abelum lumine tantùm Naturæ ductum Sacrificia obtuliſſe, doctè Becanus *de Triplic. Sacrif. cap.* 1 *nu.* 3. cui accinit Hieron. Salced. *dict. diſſert.* 17. *num.* 243. & 244. docens ex S. Thom. 1. 2. *q.* 103. *art.* 1. lumine tantùm Naturæ hæc Sacrificia inſtitui potuiſſe. Verior tamen

men opinio ſubſtinet: Cainum, & Abelum à Patre edoctos eſſe, Vni, Trinoque Deo Sacrificia offerrè in expiationem peccatorum. Salian. *Annal. Veter. Teſtam. tom.* 1. *Anno Mundi* 100. *num.* 3.

9 Ex quibus ſic ſolidè ſtabilitis manifeſta probatio reſultat Originis Sacro-Suprèmæ Poteſtatis in illo Naturæ lapſæ ſtatus initio; in cuius comprobatione diutius immorari otioſum iudicauimus, nàm èam, quàm ab ipſo Deo immediatè accepit originem Poteſtas hæc, in Adamo mox continuatam eſſe vidimus in eaque ex omnibus nobiliori parte reſidere agnoſcimus, quæ ad hanc Poteſtatem pertinere noſcuntur: inſtitutionem nimirum Sacrificiorum, & Oblationum, quibus peccata expiarentur, & Homines ſuo reconciliarentur Creätori.

10 An autèm Origo hæc eſſet dijudicãda abſolutè Diuina? An vero Humana aliquo modo reputari poſſet, longiorem expoſcèbat Diſputationem, quã Tractatus anguſtia permittit. Vide Franc. Victoriam *de Poteſt. Eccleſ. Relect.* 1. *q.* 4. *num.* 3. *&* *Relect.* 2. *q.* 1. *num.* 2. Molin. *de Iuſt. & Iur. tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 21. *num.* 7. Suar. *de Legib. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 4. *& contra Reg. Angl. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 4. Iacob. Salian. *Annal. Veter. Teſtam. tom.* 1. *Anno Mundi* 2. *nu.* 11. Alvar. Pelag. *de Planctu Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 51. *pag.* 42. *col.* 3. *& cap.* 64. Salas. *de Lègib. diſp.* 18. *ſect.* 2. Roder. Arriaga *in* 1. 2. *S. Thom. tom.* 2. *aliàs* 4. *Curſ. Theolog. Tractat. de Legib. diſp.* 18. *ſect.* 2. *ſub ſect.* 1. *à num.* 6. latè quæſtionem diſcutientès.

11 Ne tamen huc appellentes omnino ieiuni legentes ſecedere dicantur, reſoluendum eſt, quod Sacro-Supremæ Poteſtatis origo in ſe conſiderata, & rigoroſè inſpecta Diuina dijudicanda abſolutè eſt, quia ab ipſo Deo initium accepit, ut vidimus. Si verò Poteſtatem hanc conſideremus, prout eam in illo ſtatu Patriarchæ exercuerunt, licet Diuinam quoque originem habuiſſe communior ſubſtineat opinio apud laudatos Authores; non tamen rigoroſè; hoc eſt per Diuinam inſtitutionem, vel rèuelationem, ſed media infuſio ne ipſius luminis ſupernaturalis; quia ex illo ſupernaturaliter ſequitur ſine alia poſitiua detèrminatione, qua opus non erat in illa Legè: quia lumine Naturæ iuncta præuia Traditione apud omnes ſtabilita, ſufficientia motiua, & argumenta Homines habebant, quibus facilè inclinarentur credere Vni verò Dèo Cultum eſſe referendum, Miniſtros ad id deputandos, Legeſque ad Cultum ſtatuendas, ex adductis à Gerard. Ioann. Voſic. *in Theolog. Gentil. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 2. *pag.* 10. *& ſeqq.* Vnde quam plures iudicant Poteſtatem hanc per ſe primo fuiſſe in communitate perfectam, ab illaque, arbitrio, & traditionè Humana interueniente, alicui, vel aliquibus collatam eſſe perſonis.

12 Hæc, quæ obſcuritati ſubiacerè, merito videbuntur, clariora reddemus, èxpoſitione Hétic.

ric. Henriq. *in Summa, lib. 1. cap. 5. § 8. litt. S.* doceuris in Lege Naturæ fuiſſe Sacerdotem electum abſque præcepto, & Conſecratione, qui ſponte ſacrificabat; quia videlicèt non erat immediatè à Deo inſtitutum Sacerdotium, aut Sacrificium; imò nequè præcepta aliqua poſitiua pro omnibus generaliter ſcripta; adducitque in comprobationem S. Anaclet. Papam, & S. Thom. *3. p. q. 60. art. 5. ad 3. & q. 61. art. 3. ad 2. & q. 70. art. 2. ad 1. & 1. 2. q. 100. art. 2.* Salced. *in Comment. ad Opuſc. de Regim. Princip. lib. 1. cap. 14. diſſert. 17. num. 245.* Fauetque Apoſt. *Ad Roman. 13.* & Gloſſ. *in cap. Firmiter, §. Hæc Sancta Trinitas, de Sum. Trinit. & Fid. Cathol.*

QVÆSTIO IV.

An, & qualis fuerit Sacro-Supremæ Poteſtatis Origo in Lege Scripta?

1 SVPPONIMVS nunc (ex S. Thom. *Lect. 2. & 3. in Epiſt. ad Galatas, cap. 1.* Bèllarm. *de Roman. Pontifi. lib. 4. cap. 17.* Victoria *dict. Relect. 2. q. 4. num. 6.* Salmeron. *in Euangel. tom. 4. part. 3. tract. 12.* Suar. *de Legib. lib. 4. cap. 2.* Salas. *eodem tractat. diſp. 18. ſect. 2.* Arriaga *ibidem diſp. 18. ſect. 2. ſub ſect. 2. num. 13.*) lariùs èx alijs quam plurimis *Tract. 3.* probaturi, in Lège Scripta fuiſſè Sacro-Supremam Poteſtatem. In quam ſententiã omnes ferè conſpirant Sacri Interprètès, & DD. Theologi, licet diuerſi ſint in aſſignando ſubiecto, cui eã competeret, vel penès quod reſiderèt, de quorum diſsidio alibi diſſeram, nunc autem Originem tantummodo inueſtigandam ſuſcipimus, eãque radicitùs examinarè curabimus; tum quia nedùm Politici, èt Hetorodoxi, ſed Orthodoxi quam plurimi èx Priſcis Hæbrèorum moribus, & ſingularibus ſancitis argumenta dijudicandis controverſijs ſumuut. II. Quia in Lège Scripta, & præcipuè in Libro Exodi, omnia noſtræ Eccleſiæ Sacramenta adumbrara ſunt, expreſſaque repetiuntur. III. Quia idem eſt in Eccleſia Catholica Papa, quod in Veteri Teſtamento Summus Sacèrdos. Id nunc Epiſcopi, quod runc Pontifices; Idque apud Nos Presbyteri, quod apud illos Minores Sacerdotes: Id deniquè Læuitę, quod Diaconi noſtri. Damaſcen. *Epiſt. 3. de Cor-Epiſcop.* Hieron. *Epiſt. 85. ad Euagr.* Leo. I. *Epiſt. 88. ad Epiſc. Gall. & German.* Concil. Hiſpalen. II. *Can. 7.* Alijque grauiſsimi Patres, ſequuti à Bellarm. *de Cleric. in Præfat. cap. 14.* Martin Bècan. *in Proluſione ad Analog. Nou. & Veter. Teſtam.* addens, quod pro Synagoga ſubrogata eſt Eccleſia, noſtramque Sacro-Supremam Poteſtatem in locum eius, quæ tunc vigèbat, ſucceſiſſe. Thom. Boz. *de Iur. Stat. ſiuè de Iure Diuino, & Naturali Eccleſ. Libert. & Poteſt. lib. 3. cap. 6. toto, & præcipuè*

Digitized by Google

puè pag. 281. verſ. Secundo quantum ad Poteſtatem, ubi docet: Quantum ad Poteſtatem, & Dignitatem Eccleſiaſticorum non correctam, ſed amplificatam eſſe Legem Scriptam.

§. I.

Quandonam Legis Scriptæ ſtatus incœperit, & quouſque perſeveraverit?

2 DIXIMVS iàm à principio, Legis Scriptæ ſtatum initium habuiſſe à Moyſe, quod ipſum nunc repetimus; altius tamèn illud inquirendo.

3 Diſperſis per Vniuerſum Orbem Gentibus, prævidens D.O.M. afforè, ut illæ à ſupernaturali directione lumen diſiungerent naturale, ac proptèreà maxime obſcurarentur, & in errorum caliginem in ſertimè præcipitarentur, ipſaſque tàm à rerum Diuinarum Veritate, quàm à moribus lumine naturali notis, longiſſimè aberraturas (mortuo præcipuè Semo) paulò poſt Noëmi obitum, Dominus ipſè Habrahamum ex Hur Chaldeorum euocavit, eum poſtèritatèmque ſuam eligens, ut ex ipſa Chriſtus naſceretur, ac ſupernaturalium Veritas in eâ conſeruaretur, ut latius *Tract.* 3. dicemus, fuſiuſquè explicabimus.

4 Verùm quum Abrahami Familia, & Progenies in Ægypto conſediſſet, ac ſummoperè aucta illius Principes non modo propriç Genti, ſed toti propè Orbi ob ſupernalium ſcientiam pręſiderent, aliquibus defluxis à morte Ioſephi annis, maxima eſt in ſtirpem illam ab Ægyptio Rège Pharaöne commota tempeſtas, quæ ad internetionem, ſeu extinctionem Hebræörum deducta eſt, orta à timore, quo Ægyptij affecti ſunt magnum illorum incrementum peuſiculantes.

5 Vt ergo Familiam Habrahami, quæ in numèroſum excreuerat Populum, Pharaö extingueret, nulli pepercit afflictionis generi, pluréſque excogitauit oppreſſionum ſpecies, à quibus miſericors Deus Populum illum liberare volens, Moyſèm libèrtatis Ducem elegit, virgam ei concedens, cui elementa, ac naturalia omnia, temporaliaque obedirent, ut *toto Exodi Libro* latiſsimè exponitur.

6 In Virga illa Chriſtum D. præſignatum, ac Suprèmam eius Poteſtatèm expreſſam, cuncti atteſtantur PP. Iren. *lib.* 3. *adverſ. Hereſ. cap.* 29. Ambroſ. *lib. de Salom. & lib.* 3. *de Officijs, cap.* 14. Auguſt. *Serm.* 86. *de tempor.* Gregor. Nyſſen. *in lib. de Vita Moyſ.* Grègor. Magn. Proſper. Beda, & alij ſequuti à Thom. Boz. *de Iur. Stat. ſiue de Iure Naturali, & Diuino Eccleſ. Poteſt. & Liuerr. lib.* 1. *cap.* 10. *verſ.*

verſ. Quintum tempus, *fol.* 47. *pag.* 2.

7 Licet autem ab eo tempore, quo Miraculoſæ Virgæ traditionè Moyſes fuit Summus Pōtifex quadraginta illis annis, quos in Deſertis Populus conſumſit Exod. 16. 35. eum in Diuinis, & Humanis gubernans. Exod. 18. 15. iunctò Auguſtin. *q.* 67. & Cornel. à Lap. *eodem verſ.* 15. Selden. *de Succeſſ. Hebræor. ad Pōtif. lib.* 1. *cap.* 1. ubi pluribus Rabbinorum teſtimonijs adductis, probat Moyſem omni Peregrinationis temporè Summum geſiſſe Pontificatum. Caſtillo *de Veſt. Aaron. verſ.* 1. *q.* 1. *litterali num.* 5. Adhuc tamèn Naturæ ſtatus perſeuerabat; nam Moyſes naturalibus præceptis gubernabat, propriaque, & aliorum induſtria utèbatur. Exod. 13. *&* *ſeqq.*

8 Hèbræis Habrahami poſteritati finitus eſt Naturæ ſtatus, & Lex Scripta incœpta quadraginta annis ab ingreſſu Iſraël iam èlapſis, antequam terram à Deo promiſſàm ingrederentur. Exod. 28. 15. *&* *ſeqq.* Firmo permanènte Naturæ ſtatu, alijs Gèntibus, & Nationibus, quæ Abrahami Progenies non erāt, ut iam ſupra monuimus. Quam èrgo ab hac Legè ſtatus denominationèm, èt eſſentiam accèpèrit ab illius initio, iſtius exordium numèrandum eſſe rectè infertur quumque in eius aſsignatione nulla ſubeſſe poſsit difficultas, amplius in èa immorari non decreui.

9 Difficultas ergo eſt inquirendo: Quando nam Legis Scriptę ſtatus deſierit, ſeu finitus fuerit? Diſsident namque DD. maximèque diſtāt eorum opinionèsi; alij namque antè Chriſti Paſſionem, ſaltem quoad præcipuam eius partèm, Circumciſionèm ſcilicet, ceſſaſſe affirmant Scot. *in* 4. *diſt.* 3. *q.* 4. *§. Quantum ergo.* Gabr. *diſt.* 1. *q.* 4. *art.* 3. Rada *p.* 2. *controu. vltim. art.* 2. & communitèr Scotiſtæ. Alij verò è conuerſo aſſerunt Legem Veterèm cum omnibus præceptis ſuis iudicialibus, & ceremonialibus, ab ea obligandi vim ſortièntibus poſt Chriſti Domini Paſsionem, tamquam omnino mortuam ceſſaſſe. Hāc a perte docuerunt SS. PP. Hieron. *Epiſt.* 89. qui in Auguſt. accerrimè inuehitur, quia cōtrarium ſcripſiſſe iudicauit Aſt Auguſt. ſuam mentèm exponens idem omninò confirmat *Epiſt.* 19. Hieron. reſcribens, & *lib.* 19. *contra Fauſt. cap.* 13. *&* *tract.* 41 *in Ioannem*, *q.* 23. *nu.* 41. eamque defendunt communiter Canoniſtæ *in cap. Maiores, de Baptiſm. &* *in Can. Quidam autem* 24. *quæſt.* 3. ubi præcipuè Turrecrem. Albert. *de Hæretic. de errore* 4. *Iudæor. num.* 17. *tom.* 5. *Repetit. Canonic.* Paludan. *de Poteſt. Papæ*, *q.* 6. *art.* 5. in comprobationem allegans *l. fin. §. Sin autem*, *C. de Iur. deliber.* ubi Iuſtinian. novum adhibens remedium mèticuloſis in adeunda hæreditate illum cum veteri incompatibilem eſſe declarauit his verbis: *Et ſibi imputèt, qui pro novo beneficio, vetus elegit grauamen, &c.* Similiter ergo quum Dominus noſtèr poſt Paſsionem ſuam Novæ Legis beneficium ad ſalutèm Ho-

Hominibus reliquerit, veteris vſum meritò abſtulit; ut hàc nouà cum vtilitate perfruantur. Theologis etiam eſt communis hæc opinio ex Magiſt. Sent. *in 4. diſt. 3. litter. K.* vbi Albert. Magn. *art. 6.* Adrian. *q. 1. de Baptiſmo, §. Quoad 1.* Alex. de Ales *3. p. q. 55. memb. 5. art. 3 in corpore.* S. Thom 1.2. *q. 103 art. 2. ad 2. & 3. p. q. 37. art. 1. ad 1. & in 4. diſt. 3. art. 5. quæſt. 3.* Vbi etiam S. Bonauent. *q. 2.* Richard. *diſt. 1. art. 6. q. 4. §. Quantum ad 3.* Capreol. *diſt. 2. q. 3 cõcluſ. 1. & ad. 1. Scoti contra 1. concluſ.* Ioan. Maior. *diſt. 3. q. 5.* Henric. Gorichem *diſt. 4. litt. K.* Duran. *diſt. 1. quæſt. 9* Ledeſm. *1. part. quæſt. 7. art. 2.* Suar. *de Legib. lib. 9. cap. 12. num. 4.* Vaſq. *in* 1.2. *diſp.* 180. *cap. 5. num.* 40. Sot. *de Iuſt. & Iur. lib. 2. q. 5. art. 4.* & plurimi Recentiores in præcitatis S. Thom. & Magiſtr. Sentent. locis, libenter omiſsi. Quorum fundamenta apud ipſum videnda relinquimus, nè ultra metam proſileâmus.

10 Ex hac tamen adeò implexa contentione claram eliciendo concluſionem, perſpicuamque reſolutionē, aſſerimus; Legem Veterem in Morte Chriſti omnino ceſſaſſe, tum quoad obligationem, tum quoad vim deducendi in vitam æternam, quæcumque illa fuerit per ſe loquendo. Addimus tamen, non improbabiliter credi poſſe Diuinam quādam interceſiſſe diſpenſationem, ut Hebræi circumciſione, & Gentes remedio Legis Naturæ vterentur, uſque ad ſufficientem Euangelij promulgationē, eoque ſtabilito, tam Legem Naturalem, quam Scriptam omnino ceſſaſſe, affirmandum eſſe cenſemus.

11 Aſſertio hac duas habet partes, quarum primam conformem eſſe opinioni Magiſtri Sententiarum S. Thomæ, & aliorum, quos pro ſecunda opinionè nuper adduximus, perſpicuum eſt. II. Autèm pars liquet ex S.S. Conc. Trident. *Seſſ. 6. cap. 4.* ubi de tranſlatione ad ſtatum Gratiæ per Baptiſmum loquens, ait: *Quæ quidem tranſlatio poſt Euangelium promulgatum, ſine lauacrò Regenerationis, aut eius voto fieri non poteſt.* Vbi notari monemus verba illa: *Poſt Euangelium promulgatum*, quaſi Concilium ſignifica revelit antè ſufficientem Euangelij promulgationem, Puërorum iuſtificationem ſine Baptiſmi lavacro, ſiue in re, ſiue in voto validam eſſe potuiſſe. Quod ipſum late confirmat S. Bernard. *Epiſt.* 77. indicauitq; S. Thom. *in 4. diſt. 3. q. 1. art. 5. quæſt. 3.* ubi de Baptiſmo, ait: *Poſt Paſsionem obligationis fuit, quando Circumciſio mortua fuit, quantum ad omnes, ad quos inſtitutio potuit peruenire.* Docent Sot. Capreol. & Medina, ſequuti à Salas *de Lèg. diſp. 29. ſect. 2. num. 25. & ſeqq.*

12 Vtramque aſſertionis partem docent Bellarm. *lib. 1. de Sacram. Baptiſmi, cap. 1. concluſ. 3. & 4.* docens: in Morte Chriſti Veterem Legem omnino ceſſaſſe, & Circumciſionem ſecundum ſe, & ex Legis Gratię vi, ſuam amiſiſſe; Verum ob eius ignorantiam Iudæos adhuc obligatos manere potuiſſe vſque ad publicā Euangelij

promulgationem in die Pentecoſtes factam. Idem etiam ſentiunt Valent. *tom. 2. diſp. 7. q. 7. punct. 7. & q. 8. punct. 1.* addens: *Idcirco Lex Noua ſtatim poſt Chriſti Mortem, Veteri antiquata, obligare cæpit eos, qui per promulgationem à Chriſto D. factam, ſufficientem illius habuere notitiam.* Addendus eſt Vaſq. 1. 2. *diſp.* 181. *cap.* 2. & præomnibus videndus eſt Franciſc. Valente *in concord. Iur. Pontifi. cum Sac. Theolog. tom. 1. tit. 2. diſp. 2. q. 4. ſect. 7. tot.*

13 Concludendum ergo eſt (iuxta nuper tradita) ſtatum Legis Scriptæ, eiuſque Poteſtatem vſque ad Chriſti Mortem valide, & rigoroſè ſubſtitiſſe, ut latè probat Valente *dict. ſect. 7. num. 4.* & poſt eius mortem diſpenſatiuè, atque ex Diuina indulgētia uſque ad ſufficiētem Euangelij promulgationem toleratam, ut Author ipſe *loc. citat.* demonſtrat *num. 9. & ſeqq.* Poſt ſufficientem antem Euangelij promulgationem Legem Veterem, nedum ceſſaſſe, ẽt mortuam eſſe, ſed mortiferam quoque redditam, ut idem Valente ex pluribus demonſtrat *d. ſect. 7. num. 10. & ſect. 8. per tot.* apud quem SS. Hieronymi, & Auguſtini diſſertationem circa quæſtionem hanc, optimè expoſitam, & definitionem Concilij Florentini, & diſsidentes PP. atque DD. conciliatos videndos remittimus.

§. II.

An Sacro-Supremæ Poteſtatis Origo in Lege Scripta omninò Diuina fuerit?

14 RADICITVS quæſtionem examinare promiſimus, & ideò difficultatem iſtam ſuſcitamus; ſi namque eam leuiſsimè luſtrare animus eſſet, Sacro-Supremæ Poteſtatis Originem plenè Diuinam affirmare abſque nota poſſemus, diſſimulantes arduam hanc, quam aggredimur quæſtionem neceſſario examinandam ad reſolutionem ſecundæ partis dubij propoſiti; Antequam tamē ſententiam noſtram depromamus, aliqua pro more noſtro præfanda eſſe cenſuimus, et.

15 I. Id quod latius alibi proſequemur, ſcilicet Ius Diuinum dupliciter accipi poſſe Conuar. *lib. 1. var. cap. 17. & Practic. cap. 31. num. 1.* Salmer. *in Acta Apoſt. tractat. 61.* I. Latè prout Leges comprehendit Eccleſiaſticas, quæ Diuinæ ideò appellantur, quia à Miniſtris conditæ ſunt, qui à Deo ad id Poteſtatem acceperunt, quorum authoritas licet Humana ſimpliciter ſit, Diuina tamen dicitur, quatenus Ciuili opponitur. Hanc acceptionem deſumunt communiter ex Text. *in cap. Cum in diuerſis de Priuil. in 6.* ibi: *Vigeat ſtudium Iuris Diuini, & Humani, Canonici videlicet, et Ciuilis,* & comprobamus

mus ex S. Leon. *Epiſt.* 85. *cap.* 2. relata ab Iuone 5. *parte Decreti. cap.* 106. Anaclet. *Epiſt.* 1. Baſil. *in Reg. Breuior. interrogat.* 139. Ambroſ. *lib.* 8. *Epiſt.* 66. Athanaſ. *Epiſt. ad omnes Orthodox. tom.* 2. *in princip.* Cyprian. *Serm.* 5. *de Lapſ.* Nazianzen. *ad Celeuſ. Epiſt.* 71. Petr. Cluniacen. S. Bernardo Sincronus *lib.* 3. *Epiſt.* 28. *incip. Pro meritis aliàs lib.* 1. *Epiſt.* 28.

16 Alio modo Ius Diuinum ſumitur, preſſè, & rigoroſe, ut ſignificat illud, quod Diuinæ nititur authoritati, & à Deo præcipitur, vel inmmediate, vel medijs Miniſtris, Hominibus, aut Angelis nam Ius Eccleſiaſticum, etiam ſi authoritati Diuinitus collatæ nitatur, & inſtinctu, ac illuſtratione Diuina ſpiritus feratur, iuxta illud *Act.* 15. *Viſum eſt Spiritui Sancto, & Nobis*, & cum ſexcentis alijs: à Poteſtate tamen, & Authoritate ſimpliciter, & abſolute Humana ſancitur. In quo quidem aſsignando diſcrimine, vtriuſque Scholæ conſpirant Anteſignani, & Aſſeclæ S. Thom. *Quodlibet.* 4. *art.* 12. *ad* 1. ibi: *Apoſtolus dupliciter in doctrina ſua aliquid propoſuit: Quædam quidem ſicut promulgans Ius Diuinum; ſicut illud, quod habetur ad Galat.* 5. *Si circumcidimini, Chriſtus Vobis nihil proderit*, &c. *Quædam verò ſicut propria authoritate aliqua ſtatuens: Nam ipſe dicit.* 1. *ad Corinth.* 11. *Cætera cum venero diſponam, &c.* Scotus vero *in* 4. *diſtinct.* 17. *q.* 1. *art.* 1. ſic ait: *Apoſtoli publicantes Præceptum Domini in Scripturis ſuis, utebantur modo loquendi, per quod poterat innoteſcere, quod erant Præcones Chriſti; ut quando* 1. *Corinth.* 7. *producendo Præceptum Domini de dimittenda Vxore, præcipio non Ego, ſed Dominus. Quando autem vult facere propriam perſuaſionem, ut de cohabitatione converſi ad Fidem cum ſua Vxore infideli, vel è converſo, quia hoc licet ſit ſine contumelia Chriſti, non tamen eſt neceſſarium, ait Dico ègo, non Dominus*, &c.

17 II. Procul abijciendus eſt error quam plurium Hæreticorum aſſerentium Legem Veterem dattam fuiſſe à malo Deo; ex eorum etenim aſſertione duo intolerabilia deducuntur. I. Duo eſſe principia, ſeu duos Deos; Vnum Bonum, Alterum Malum. II. Legem illam peſsimam fuiſſe, utpote à Malo Deo præſcriptam. Primus huius hæreſis Author fuit Simon Magus, teſte Clemente Roman. *lib.* 6. *Conſtitut. Apoſt. cap.* 7. & *cap.* 10. Eum ſequuti ſunt Cerdo, Marcio, & Valĕtinus, Epiphan. *Hæreſi.* 21. & 66. Carpo-Gratianos, Marcioniſtas, Caſanos, & Manichæos, eumdem amplexos eſſe errorem, docet Auguſt. *lib. de Hæreſi, Hæreſ.* 7. 18. 21. & 46. Manichæos maxime eum dilataſſe ſubdens, quibus ideò Hieron. illum eis attribuit *in præfat. Epiſt. ad Tit.* contra eoſque late diſputat Auguſtin. *lib.* 2. *contra Fauſt.* & multis alijs in locis Alphonſ. à Caſtro *lib.* 9. *adverſus Hæreſes, verbo, Lex, Hæreſi.* 2. Petr. Cluniacen. *in Epiſt. contra Petribruſianos.* Bellarm. *lib.* 1. *de Verb. Dei, cap.* 5. ubi eamdem Hæreſim Baſilidianis, & alijs prędictis accenſet, atque ex aliqua Parte Ptolomeo cuidam, de quo

 Epi-

Epiphani *Hæreſ.*33.Bogomilis autem errorem iſtum adſcribit, Euthimius *in Panopl.*2.*p. tit* 23.*cap.*1. & 10. & tandem Albigenſes in hanc incidiſſe Hæreſim refert S. Antoninus *p.* 4. *tit.* 11. *cap.*7. *§.*5.

18 Denique contra horum deliramenta, & pro dicendorum ſolidiſsima firmitudinè præſuponendum eſt., de Fide definitum eſſe Vèterem Legem fuiſſe à Dèo Diuina authoritate inſtitutam, Concil. Toletan. I. *in definitione Fidei.* Concil. Tridentin. *Seſſ.*4. *in Decreto de Sacr. Script.* Et probatur repetitis vtriuſque Teſtamenti apertis teſtimonijs, in quibus Lèx iſta Domini vocatur, ut videre eſt Luc.1. & 2. *ad Hebr.*9. Ioſuë. 1.18. & Malach. 4. 4. ibi: *Memento te Lègis Moyſi ſerui mei, quam mandaui ei in Horeb. ad omnem Iſrael præcepta, & Iudicia, &c.* His ergo præiactis Catholicis principijs ſit.

19 Vnica concluſio: *Origo Sacro- Suprema Poteſtatis in Lege Scripta fuit purè Diuina, nullam Humana Authoritatis commiſſionem admittens.* Quam ſic probamus: Sacro- Suprema Poteſtas in Lege Scripta originem habuit à Legibus, & Præceptis, quæ Dominus ipſe Moyſi contulit Exod. 28. 15. ſed Lex, & Præcepta illa ſunt purè Diuina, ergo èt Sacro-Supremæ Poteſtatis origo. Conſeq. patet. Minor ex prænotatis irretragabilis redditur. Maior autem ex ipſa littera Textus demonſtratur, in èa namquè aperte conceditur Aaroni Sacro- Suprema Poteſtas iudicandi filios Iſraël in omnibus, quæ ad Deum pertinent; hic autem ſcopus eſt, in quem Sacro-Suprema Poteſtas in omni Lege, atque ſtatu collimat, ergo, &c.

20 Nec obèx ſit, quod aliqui Patres varie interpretari voluerint Sacri illius Textus verba; Verior namque ſententia fert in eorum ſimplici ſignificationè intelligenda eſſe. Auguſtin. *q.* 117. Philo. *lib.*3. *de Vita Moyſis.* Rupert. Hug. Cardinal. Victorin & Corn. à Lapide *ibidem.* Radulph. *lib.*6. *in Levit. cap.*1. Alcaçar. *in Apocalip. cap.*11. Bellarm. *de Rom. Pont. lib.*4. *cap.*3. Fauentèſque Hier. *ad Fabiol.* Gregor. *in Paſtoral.* 2. *part. cap.* 2. Rabban. & Cyril. laudati à Corn. à Lapide *in d. cap.*28. *Exod. verſ.*30.

21 Alia autem inſtantia, & quidèm validiſsima, quæ in concluſionem iſtam dari Aduerſarijs poteſt; accuratam expoſcit diſquiſitionèm, diuerſoque §. examinandam eſſe ideò iudicauimus.

§. III.

An Origo Sacro-Supremæ Poteſtatis in Lege Scripta aliqua ex parte Humana pronunciari poſsit?

22 OCCASIONEM dubitationi præbuit Tiraq. *in Præfat. Retract. num.*10. ubi ait: *Ex quibus planè intelligitur Præcepta legalia Moy-*

Moyſis non fuiſſe Iuris Diuini; nam fatalia; fuiſſent perpetua quoque, & immutabilia permanſiſſent; nec crimini, atque peccato feneſtram aperuiſſent, &c. Pro lègalibus Præceptis Ceremonialia, & Iudicialia intelligit, & hæc ait, non èſſe de Iurè Diuino, licèt non neget eſſe de Iure Eccleſiaſtico, prout à Ciuili diſtinguitur: Quando ergo negauit Tiraquel. Lègalia præcepta eſſe de Iure Diuino, illud in ſua accipit rigoroſa ſignificatione. Tiraquello fauèt Salmeron. *in Acta Apoſt. tract.* 61. ut ſenſit Suar. *de Legib. lib. 9. cap. 2. num.* 12. Salas 1. 2. *tract.* 14. *diſ.* 22. *ſect.* 2. *num.* 9. aſſerentes Salmeron. dicendi modo diuerſum, re tamen conformem Tiraq. eſſe; eo quod aſſerat Moyſem fuiſſe non ſolum Præconem; ſed etiam Legiſlatorem legalium Præceptorum, atque adèo eam Legis partem minus proprie dici Ius Diuinum eà, quæ Præcepta Decalogi compræhendit; Nec deſunt Patres ſententententiæ iſti robur tribuère volèntès; nam Origenes *tom.* 1. *Homil.* 16. *in Numer.* ait: *Per Moyſem quidem multa loquutus eſt Deus; aliqua tamen, et Moyſes propria authoritate mandauit.* Clèmènt. Rom. *lib.* 1. *Apoſt. Conſtit. cap.* 3. ubi de Moyſe encomium inſtituens, ait: *Illum dico Lègiſlatorem, Cuſtodem, Pontificem, Règèm, illum Diuinorum Myſteriorum Magiſtrum.* Irenæ. *lib.* 2. *adverſus Hæreſ. cap.* 42. Euſeb. *de Preparat. Evangèl. lib.* 11. *cap.* 2. Nazianz. *ad Gregor. Nyſſen. Orat.* 6.

23 Iuxta doctrinam ergo iſtam hoc efficaciſsimum efformari potèſt argumentum: Origo Sacro-Supremę Poteſtatis in ſententia noſtra deſcendit à concèſſione Diuina contenta Exod. 28. 15. ſed caput illud, & omnia alia *ar.* 21. *uſque ad* 30 incluſiuè ad Pręcepta Iudicialia, & Cèremonialia pertinent, ut docet Nicol. de Lyra *in cap.* 20. *Exodi*, & omnes alij DD. infra referendi ergo non Diuina, ſed Eccleſiaſtica ſunt dijudicanda, èrgo etiam Origo ei innitèns erit Humana, & tantumodo Eccleſiaſtica. Efficaciſsimam afforę inſtantiam, ſi præſuppoſitum Tiraquelli ſubſiſteret, libenter fatemur; èam tamèn nullius eſſe roboris liquet nègato ſuppoſito, & verificato illud falſo ſubeſſe pèr ſe. Hoc autem facillimè præſtarè poſſemus ni difficultatèm èviſcerare vellemus, quod ut aſſequamur.

24 Præmonendum eſt Legem Scriptam diuiſam eſſe in Præcèpta Moralia, Cèrèmonialia, èt Iudicialia. Quam Diuiſionem adducit Nicol. de Lyra, iam citatus, dicens; quod licet præcèpta hæc in promulgatione miſceantur, diuidi tamen poſſunt; quia maiori ex parte Moralia continentur *in cap.* 20. *Exodi*: Iudicialia *cap.* 21. & Ceremonialia *cap.* 25. & *ſequentib.* Nicolaüm ſequuntur omnes communiter Interpretes, & Expoſitores Sacri, & Theologi Scholaſtici S. Thom. 1. 2. *quæſt.* 99. & *ſequentib.* Bellarmin. *tom.* 4. *controv. Lib. de Iuſtificat. cap.* 3. Valencia *diſput.* 7. *quæſt.* 7. *punct.* 3. & *ſequentib.* Azor. *Inſtitut. Moral. tom.* 1. *libr.* 6.

cap. 2. q. 3. proſequitur *cap. 3. & ſeqq.* Eamque amplexi ſunt Iuris vtriuſque Doctores Ioan. Baptiſt. Caccialup. *tom. 13. tractat. p. 2. de Penſion. Eccleſ. num. 4.* Albertin. *de Hæretic. error. 4. num. 3. tom. 5. Repetit. Can.* Cardinal. Vterq. *in cap. fin. §. His ita, diſt. 6.* Abb. *in cap. fin. de Conſuet. col. 2.* Franciſc. Aretin. *in cap. qualiter, & quando, clauſ. 2. de Accuſat.* Ioan. de Imola *in l. Stipulatio hoc modo, col. 3. ff. de verb. oblig. & conſ. 1. incip. In caſu præmiſſo*, & communiter ſcribentes, *ad Titulum de Decim.* & præcipuè *ad cap. Parrochianos*; vbi Barboſ. *num. 4.* & quam plures adducti à Leandr. à Sanctiſ. Sacram. *in 5. Præcepta, tract. 6. in princ. & diſp. 1. quæſt. 13.* Franc. Valente *in Cincord. Iur. Pontifi. cum Sacra Theolog. tom. 1. tit. 2. q. 4. ſect. 5 num. 1.* Vbi diviſionis ſufficientiam bene probat, & per totam ſectionem plura de illis diſſerit, apud eum videnda.

25 Lex ergo Vetus quoad omnes eius partes ita ad Deum Authorem refertur, & eſt Iuris Poſitiui Diuini rigoroſè ſumpti, vt Moiſes ſolum Promulgator extitèrit, illius præſertim partis, quã Moyſes ab Angelis, Populo non audiente, didicerit.

26 Hanc rèſolutionem grauiſsimi docuere PP. Clemens Alexand. *lib. 1. Pædagog. cap. 7.* ubi ait: *Lex per Moyſem datta eſt, non à Moyſe, ſed à verbo quidem; Verum per Moyſem ſeruum ſuum.* Euthim. *in cap. 1. Ioan.* Tertullian. *aduerſ. Marcion. lib. 3. cap. 3.* Damaſc. *Orthodox. Fidei, lib. 4. cap. 24.* Anaſtaſ. Synait. *in Examèr. lib. 2.* Iſidor. Peluſiöta *lib. 3. Epiſt. 76.* Epiphan. *Hæreſi. 33.*

27 Doctores quoque Scholaſtici eam expreſsè docuerunt S. Thom. 1. 2. q. 98. *art. 2. in corpore ad finem.* Vbi ſine aliqua limitatione totam Legèm Veterem (de qua in eo diſputabat Articulo) à Deo dattam eſſe aſſeuerat, *& art. 3. ad 3.* Diuina authoritate inſtitutam fuiſſe affirmat, Angelicum Præcèptorèm ſequũtur Vaſq Mèdina, & omnès S. Thom. Expoſitor. Bèllarm. *lib. 1. de Chriſto, cap. 5. §. ad 3.* Valentia *diſp. 7. q. 7. punct. 1.* Suarez *de Legibus, lib. 9. cap. 2. n. 13.* Salas 1. 2. *tractat. 14. diſp. 22. nu. 9.* Franc. Valente *dict. ſect. 4. num. 5.* Probamuſque.

28 I. Ex Tèxtu *in cap. Cum cauſam, de Elect. Can. In nona 17. q. 6.* in quibus ad Legem Diuinam pertinere dicitur præceptum illud de non arando in Boue, & Aſino, quod de Moralibus non eſſe, ſed inter Iudicialia haberi liquet ex Deuteron. 22.

29 II. Autem efficaciſsimè ex ipſa ſacra pagina probamus; nam Exod. 20. 21. *& ſeqq. vſque ad* 30. de Præcèptis, tam Moralibus, quam Iudicialibus, & Ceremonialibus agit, adnotante Lyra *ad initium præcitati cap.* 20. & tamen ſic in hoc incipit Moyſes: *Loquutus eſt Dominus cunctos ſermones hos, & cap. 21.* Cum Dominus incœperit Præcepta ferrè Iudicialia inquit: *Hæc ſunt Iudicia, quæ propones eis*, & *1. Deuteronom. ad initium* dicitur: *Loquutus eſt Moyſes ad filios Iſraël omnia, quæ præcèperat illi Dominus, ut diceret eis.* Idem oſtendit Malach.

Digitized by Google

lach. *loc. citat.* & plurimi alij libenter omiſsi.

30 Hinc III. Deſumitur à ratione probatio: Ea ſunt Diuini Iuris præcepta, quæ authoritate Dei præcipientis feruntur; ſed Deus omnia Legis Moſaycæ præcepta mandare, & ferre aſſerit: Moyſem verò ſolum eſſe Interpretem, ſeu Nuntium ex præcitatis Diuinis Oraculis conſtat. Ergò omnia ſunt de Iure Diuino ſtrictè, èt rigoroſè ſumpto.

31 Aliç ſunt quam plurimæ comprobationes ex præcitatis DD. adductæ, quas breuitatis cauſa ommittimus; eaſquè apud ipſos videndas remittimus. Nobis enim hæc dixiſſe ſufficiat.

32 Ad reſolutionem ergo quæſtionis deueniendo, obice illo iàm ſublato, affirmandum eſt Sacro-Supremam Poteſtatem undique Diuinam dijudicandam, habendamque eſſe; quod breui hoc; demonſtratiuo tamē (iuxta nuper firmata) argumento probamus: Sacro-Supremę Poteſtatis origo in Lege Scripta profluebat ab ipſa Lege Scripta, & præcèptis in ea contentis; ſed tam Lex, quam Præcepta omnia in illa contenta, erant Iuris Diuini præſsè, & rigoroſè ſumpti; ergo etiàm origo Sacro Supremæ Poteſtatis. Cuncta Ratiocinatio hæc perſpicua, & planè probata ex prius firmatis omninò manet. Vnde in eius comprobatione diutiùs non immoramur.

33 Ad fundamenta Salmeronis, & Tiraquel non reſpondemus, quia id ſtrenuè præſtitit Franc. Valent. *dict. ſect. 5. à num. 4.* ubi Salmeronem explicat, & Tiraquellum ad concordiam reducit; hoc autem longiſsimam expoſcebat diſſertationem, quam nullates huc conducere arbitrati ſumus.

QVÆSTIO V.

An, & quæ fuerit in Gentiliſmo falſæ Eccleſiaſticæ Poteſtatis, & Iuriſdictionis Origo?

1 FVISSE in Gētiliſmo Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, magna proſecutam reuerentia, & ſummis ornatam priuilegijs, latè Tract. 3. demonſtrabimus. Pertinere autem ad Theoriam noſtram eius diſquiſitionem *in Præfatione ad Lectorem ex Chryſoſtom. & alijs* præmonui; nuncque addo Sanctum Gregor. *lib. 4. Regiſtri. Epiſt. 31. alias cap. 75. relatum in Can. Sacerdotibus autem* 41. 11. *q.* 1. Mauricio Imperatori ſic ſcribentem: *Ante eum quippe Papam in Rēp. Principès fuerunt, qui Verum Deum nèſcientes, Déos ligneos, & lapideos colebant, èt tamen eorum Sacerdotibus honorem maximum tribuebant. Quid ergò mirum ſi Chriſtianus Imperator Vèri Dei Sacerdotès dignetur honorare, Dum Papam* (*ut prædiximus*) *Principes honorem impendere Sacerdotibus noverunt, qui lignèis, & lapideis ſeruiebant, &c.*

Ad

Ad eruditionem ergo, & confuſionem noſtram has quæſtiones adhibere neceſſarium duximus; Vt enim aliquando exclamabat Auguſtin. Fratribus in Eremo prędicans *Serm.* 37. *O grandis Chriſtianorum miſeria! Ecce Pagani Doctores Fratrum facti ſunt, &c.* Amplexus eſt omnia hæc dilucide illa exponens, Ioachim Stephan. *in Epiſt. Dedicat. Tract. de Iuriſdictione, verſ. Hiſce tribus.* Vbi à Numma Pompilio inceptam in Populo Rom. Iuriſdictionem Eccleſiaſticam mirifice uſque ad Conſtantinum Magnum auctam, & cultam eſſe demonſtrat.

2 Eſt, & alia congruentiæ (ut vocant) ratio has quæſtiones adhibere ſuadens, deſumpta ex Auguſtin. *lib.* 2. *de Doctrin. Chriſtian. cap.* 40. docente ab Ethnicis tamquam iniuſtis poſſeſſoribus vendicanda eſſe; ſi quę fortè vera, & fidei noſtræ accomoda dixerint. Plura in cõprobationem cũmulat Martin. Martinez *lib.* 1. *Hypotepoſeon. cap.* 15. *pag.* 75. Fauetq; Can. *in illis* 2. 80. *diſt.* ubi Sanctiſsimum Petrum conſtituiſſe Epiſcoporum, tùm Maiorum, tum Minorum Sedes iuxta formam, èt præſcriptum Gentilium legimus. Imò, & Vniuerſa Eccleſia Catholica in Gentilicæ Eccleſiæ locum ſubrogatam eſſe docet Iacob. Bonfre. *in Deuteron.* 32. *verſ.* 21. *pag. mi.* 1044. *col.* 1. Vnde non abs re iudicauimus, quæſtionem iſtam, aliaſque ad Gentiliſmũ pertinentes *Tract.* 3. diſcutiendas radicitus examinare.

§. I.

Ec quid Gentiliſmus? Quando nam incœperit, & finitus fuerit?

3 ALITER in Quæſtione, & Titulo hoc *Gentiles* intelligimus, quam Iure Conſulti, & Oratores, ipſi namque *Gentiles* vocant eos, qui ſunt eiuſdem Nominis ortiab ingenuis, & quorum Maiores numquam ſeruitutẽ agnouerunt, teſte Ciceron. *in Topicis*, quem late explicat Ioachim Stephan. *de Iuriſdictione, lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 6. *&* *ſeqq.* quem videſis Nos autem *Gentiliſmum* (attenta Nominis ſignificatione) à Gentibus, ſeu *Gentilibus* denominationem accepiſſe cenſemus, & vtrumque nomen à verbo Gigno deriuari arbitramur Homines namque Dei Veri Cultu carentes, nullam præter generationem Hominum prærogatiuã habere cenſendi ſunt. Vnde omnes, qui ab Adamo per Sethi lineam non deſcenderunt vſque ad Diluvium, Linguarumque diviſionem, & poſt Circumciſionem, ab Abrahamo, vſque ad Moyſem, originem non duxerunt, quique ab illo, vſque ad Chriſtum Dominum ex Hebraico Populo genus non traxerunt, *Gentiles* appellati ſunt,

ſunt, ut ex Sacris Libris apertiſsimè patet, & docet Ambroſ. Calepin. *in Diction. Verbor. Gentiles in eaut. Paſſerat*, dicens: *Scriptores Rerum Sacrarum Gentiles vocant Idolorum cultores, qui aliter, quam Chriſtiani de Deo ſentiunt, quos. Nonnulli voce Græcà malunt Ethnicos appellarè. Qui loquendi Ritus à Iudæis manauit, qui Nationes omnes præter ſuam, Gentes, ſeu Gentiles vocitabant, &c.* Accinitque Ioan. Kaluin. *in Lex Iuridico, litt. G. pag. mihi* 384. *col.* 2. Nomen *Gentilis* pro *Barbaris* accipiens. *Barbari* autem appellatio (iuxta propriorum ſignificationem) Idololatris tantum convenit: nam *Barbarum* dicitur quicquid ſtultiſsimum, & ab Humanæ Vitæ cultu, rationeque abhorret, ut ex Cicer. Virgil. & Horatio probat Matth. Rader. *ad Martial. in Amphiteatr. Cæſar. Epigram.* 1. Hoc autem peculiare Idololatriæ eſt, iuxta illud Hieron. 49. 16. *Arrogantia decepit Te*, quod communitèr de Idololatria accipitur. Ioa. Stephan Menoch. *de Rep. Hebræor. lib.* 4. *cap.* 1. *q.* 3. in quo pro Arrogantia Chald. Paraphraſt. *ſtultitia* reponit. Aperteque comprobamus diſcurſum iſtum ex Deuterон. 32. 21. ibi: *Ipſi Me provocaverunt in eo, qui non erat Deus, & irritauerunt in vanitatibus ſuis, & Ego prouocabo eos in eo, qui non eſt Populus, & in Gente ſtulta irritabo eos, &c.* In cuius expoſitione Iacob. Bonfrèr. *pag.* 1044. *col.* 1. Addit: *Et ipſos ad iram prouocabo, & tabeſcere faciam in vidia propter Gentèm, vèl quæ re ipſa ſtulta eſt ratione cultus Idolorum, vel quæ ab ipſis Iudæis nunc fatua, & inſipiens habetur.* Ex quibus nominis, & rei etymon compers tum eſſe cenſemus.

4 Maior autem difficultas eſt in Gentiliſmi initio, èt origine inquirendis; nam Rabbi Moiſes Maymonides *in Tract. de Idololatr. cap.* 1. *mox à principio (ad calcem, tom.* 1. *Gerard. Ioan. Voſ. de Theologia Gentil.*) probare conatur Enoſi tèmporibus ortam eſſe Idololatriam, in comprobati onem ſubinducens illud Geneſ. 4. 26. *Iſte cæpit invocare nomen Domini*, Quod iuxta Hebræos quam plures legendum eſſe affirmat: *Tunc profanatum eſt in inuocando nomine Domini*, cui fauet Arabs Metaphraſtes legens: *Tunc inceperunt Homines recedere ab Obedientia Dei.*

5 Aſt Rabbinus iſte, omneſque eiuſdem furfuris Authores facillimè confutandi, & abijciendi ſunt ex Iacobo Bonfrerio *in Pentatheuc. ad idem cap.* 4. *verſ.* 26. *pag. mihi* 139. *col.* 2. *in fine*, ibi: *Iſte cæpit invocare Nomen Domini. Non quod antea Deus non fuiſſet ab Hominibus cultus, & adoratus; ſed quod hic peculiarèm Ritum colendi Deum, & ceremonias, aut preces certas inſtituerit, & de tali Veri Dei Cultu ſonant etiam, quæ habet Chaldæus Paraphraſtes, Aquila, & Hebræa pleniſſime vbi pro Deo eſt nomen Tetragrammaton, quod nulli, niſi ſoli Deo vero accommodari ſolet, ut proinde non ſint audienda quorumdam Rabbinorum ſomnia, qui volunt hic ſignificari Enos inſtituiſſe Idololatriam, & Idola eſſe fabricatum, &c.* Addèndi in comprobationem huius Refutationis Dioniſ. Voſius *in not. ad*

eum-

eumdem Rabb. Moyſes Maymonides, èt Iacob. Salian. *Annal. Veter. Teſtament. tom.* 1. *Anno Mundi* 250. *à num.* 1. & Nos meptipſi *Tract.* 3. ubi latius de hac inuocatione Domini latè ſumus diſſerturi.

6 Obice ergo illo ſublato irrefragabilis eſt Doctorum ſententia, ſubſtinens ante Diluvium incognitam fuiſſe Idololatriam, totoque illo tempore vnam tantum rèpertam eſſe Vèri Dei Fidem; Vnamque Eccleſiam à Patriarchis (*Tract.* 3. ſigillatim referendis) gubèrnatam, atque edoctam, ut optime probat Iacob Boüllduch. *de Eccleſ. ante Legem, lib.* 2. *cap.* 11. probaturque ex Auguſtin. *de Ciuitat. Dei, lib.* 16. *cap.* 4. Vbi affirmare non audet ante Linguarum diuiſionèm alienatos Homines fuiſſe à Veri Dei Cultu; Poſt Diluvium autem Idololatriam incœpiſſe aperte docet idem S. Auguſtin. *lib.* 22. *contra Fauſt. cap.* 6. S. Iſidor. *lib.* 2. *Etimolog. cap. fin.* S. Fulgèn. *lib.* 1. *Mitholog. & lib.* 14. *Antiq.* S. Hieron. *in Oſeam. cap.* 2. Galatin. *lib.* 4. *cap.* 20. S. Cyrill. Alexand. *lib.* 1. *contra Iulian. cap.* 3. Iacob. Salian. *Annal. Veter. Teſtam. tom.* 1. *Anno* 250. *num.* 8. *& ſchol.* 7. *ad eumdèm annum*, ubi contrarijs pleniſsimè ſatisfacit Chriſtian. Matth. *in Thèatr. Hiſtor. Monarch.* 1. *ſect.* 2. *num.* 22. *Tit. Acta Eccleſiaſtica, pag. mihi* 17. *col.* 2.

7 Gentiliſmus ergo, atque Idololatria (quum coæua ſint, ut à principio diximus) incœpèrunt à Babylonicæ Turris conſtructione in qua prima Idololatriæ, atque Gentiliſmi fundamina iacta eſſe docènt laudati Authores, quibus addo Herodot. Higin. Diodor. Sicul. & Lactant. Firmian. relati à Baſilio Lègionen. *Quodlibèticar. QQ. tom.* 1. *quæſt. expoſit.* 7. *cap.* 2. *verſ. Sed refragantur, pag. mihi* 463.

8 Licet autem omnia hæc ab èxtrinſeco fulcita, & corroborata ſint; adhuc tamèn validioribus eam communire fundamentis decreui. Primoquè partem illam ſtabilientem ante Diluvium Idololatriam non fuiſſe apertè demonſtrari cènſemus ex illo Geneſ. 11. 1. & Sapien. 10. 5. ibi: *Ecce vnus eſt Populus, & vnum eſt labium omnibus*; nã Vnitas hæc in Populo reperiri nõ poſſet, ſi diverſæ Religionis Homines in eo exiſterẽt; externa enim Populi Politia, internaq; Vnitas, Religionũ diverſitate ſcinditur, ut etiã dèluſi Ethnici agnouere. Cicer. *lib.* 1. *de Natura Deor.* Ariſt. *lib.* 7. *Polit. cap.* 8. & fateri cogũtur impij huius Sæculi Athæi Macchiauel. *lib.* 1. *Diueiſor. cap.* 11. *&* 12. Bodin. *de Rep. lib.* 4. *cap.* 7. adducti à Torreblanca *de Magia, lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 6. & à Petr. de Ribadenèyra *in Proœm. Princip. Chriſt.* Nec diffitèri potuit pernicioſiſsimus Luther. *lib.* 2. *contra Zuingl. & Æcolam.* apud Ioan. Coclæum *in Præfat. Luther. Septicip.* hæc illius verba adducentèm: *Diabolus omnis diſſenſionis pater eſt: Deus autèm eſt. Deus vnitatis; omnneſque Chriſtiani in eodẽ ſenſu ſunt idem Sapientes, &c.* Hinc Hæretici Populum, & Eccleſiam evertere perpetuò inhiantes ad Eccleſiam non pèrtinent. Ludou. Param. *de Orig. Sanct. Inquiſit.*

quiſit. lib. 2. tit. 3. cap. 7. per tot. Quia nimirum in Vnitate Dei non ſunt. Vnitas enim Diuiſionem non recipit *cap. Tuæ, de Præb. cap. Maioribus, cap. Dilecto, & cap. Paſtoralis, §. 1. de Reſcrip.* Vna eſt enim Eccleſià in Canticis præſignata. *Can. Loquitur 24. q. 1. Can. Alium, de Conſecr. diſt. 4.* & ideo ſcindi non debet, ſed tota in Vnitate conſiſterè. *Can. 1. 16. q. vlt.* Vnde Veræ Fidei argumentum eſt Vnitas, & ab ea defectio à diuerſitate efficaciter arguitur, videndi omnino Cataldin. de Boncompagnis *de Tranſlat. Concil. Baſilien. in prælud. num. 1. & 2. tom. 13. tract. DD. p. 1. pag. mihi 16. col. 1.*

9 II. Autem partèm corroboramus etiam èx Chronologia Sacra: conſtat ſiquidem, quod poſt Diluvium ſeductus Populus à potentia Dei Humanis Artibus ſe protegere, & liberare excogitauit; Turrim nimirum ędificando, quæ Cœlum pertingeret. S. Auguſtin. *lib. 16. de Ciuit. Dei, cap. 4.* Benedic. Perer. *in Geneſ. tom. 2. lib. 16. cap. 11. verſ. 4. diſput. 4. num. 49.* Illius audaciam repreſsit Deus non fulminibus, nèquè materialibus incendijs, ſed ſeptuaginta duarum confuſione Linguarum. Geneſ. 11. 3. 4. 7. & 8. Ioan. Buſiers *in Floſc. Hiſtor. p. 1. lib. 1. cap. 11. num. 18. & 19.* Abbas de Mont-Aragon *lib. 1. Annal. Ætat. 2. Anno* 1788. Boz. *de Sign. Eccleſ. tom. 2. p. 2. lib. 23. ſign. 98. cap. 7.* Salian. *Annal. Veter. Teſtament. tom. 1. Anno Mundi* 1931. *num.* 8. In ipſaque Turri prima Idololatriæ iacta eſſe fundamenta tam materialia, quam formalia affirmat ex Thargo Hieroſolymitano Matth. Chriſtian. *dict. pag. 17. col. 2.* quia ſcilicet Nèmrodianimus in illius Turris conſtructione erat Idolo ſuo in Sũmitate Templum condere, & homines ad tantum ſpectaculum vndequaque currentes ad Idololatriam ſenſim pertrahere. Et propter hanc Hominum ſeductionem Venatorèm robuſtum appellatum eſſe. Cuius ſententiam comprobamus ex Auguſtin. *dict. lib. 16. cap. 4.* Chryſoſtom. *Homil. 30. in Geneſim*, & alijs adductis à Leonard. Coquèo *in not. ad præcitat. Auguſt. locum, pag. 983. litt. C.* affirmantibus peccaſſe filios Hominum Turrim illam ędificando, vel ædificare tentando; ſed peccatum hoc ex parte ædificij conſiderari non poteſt, quia ædificium illud intrinſicè, & èx natura ſua nullum in ſe malum involvebat, ut probat Abulen. *in Geneſ. 11. q. 8.* Perer *citata diſp. 4. num. 59.* qui *num. 62.* & Homines in ædificatione grauiter pecaſſe, & Deum propter eam iratum eſſe oſtendit, nullam peccati, aut iræ cauſam oſtendèns. Ergo peccatum hoc eſt animo, quo Turris ædificari cœpit, eſt arguèndus, illumque fuiſſe ex Thargo Hièroſolimitano rectè conijcimus, & probamus ex S. Cyrill. Alexandr. *lib. 1. contra Iulian. cap. 3.* ſcribente: *Qui ab Adam vſquè ad Noë fuère, Deum Vnicum Natura, & Vere Vniuerſorum Conditorem, & Dominum coluerunt; nullus enim eorum arguitur, quod Dijs alienis fuerit deditus, vel immundis Dæmonibus obtulerit: At poſt Diluvium, & conſtructionem Turris,*

Turris, & *Linguarum diſcretionem*, *etiam de Deo indignam habuerunt opinionem*, *qui per uniuerſam terram diſpertiti erant*, &c. quod etiam rèpetijt eodem Tract. *lib.* 3. *verſus finem*.

10 Hæc in comuni de Origine Gentiliſmi, atque Idololatrię diximus; qui autèm de quàlibet in ſpecie Prouincia addiſcere eamdem velit originem, conſulat Auguſtin. *lib.* 2. *contra Fauſt. cap.* 12. Iſidor. *lib.* 2. *Etimolog. cap. final.* Fulgent. *lib.* 1. *Mitholog.* Hieron. *in lib.* 2. *Oſee.* Boülduch. *de Eccleſia ante Legèm*, *lib.* 2. *cap.* 11. Herodot. *in Euterpè*, *pag. mihi* 115. Diodor. Sicul. *lib.* 4. Higin. *Fabul.* 274. Lact. Firmian. *Diuina Inſtit. cap.* 2. & *de falſ. Relig. lib.* 1. & quam plures addendi ex Mèndoça *de Concil. Illiberitan. lib.* 2. *cap.* 4. *in nouas edit. pag.* 104. Vbi aliqua congèrit non contemnēda Nouiſsima Additio.

11 Quando verò in Hiſpania ortus ſit Gentiliſmus, & Idololatria, variant Noſtri, atque Extèri Scriptores, Florian. de Ocampo *lib.* 5. *Hiſt. Hiſpan. cap.* 25. Ioan. Anton. Beutet. *lib.* 1. *cap.* 11. Ioann. de Mariana *de Reb. Hiſpan. lib.* 1. *cap.* 12. Stephan. Garibay *in Comp. Hiſtor. lib.* 1. *cap.* 9. Abbas de Mont-Aragon. *Annal. lib.* 1. *Ætate* 4. *fol.* 21. *pag.* 4. Gerard. Ioann. Voſ. *in Theolog. Gentil. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 34. *pag. mihi* 536. videndi, Nobis enim parum refert.

12 Omnino autem finitum eſſe Gentiliſmum Lège Gratiæ ſufficientèr promulgata, apertè conſtat. Hinc enim Gentilium Eccleſiam in Iudæorum locum ſubrogatam, iuxta Moſis Vaticinium, quod legitur Deutèron. 32. 21. cuius ſupra meminimus *ab initio* §. & docèt Iacob. Bonfrer. vbi exponens verba illa: *Et ego provocabo eos in èo, qui non èſt Populus, èt in Gente ſtulta irritabo eos:* Adducit teſtimonium hoc Pauli. *Ad Roman.* 10. 19. quo [illegible] loco ſènſum, & explicatio[illegible] innuit. Senſus [illegible] digna-ri eos [illegible] m Po-pulo [illegible] s Po-pulu[illegible] dem appe[illegible] Ego [illegible] pulu[illegible] ergo [illegible] Gen[illegible] locu[illegible] cipio[illegible]

[illegible] II.

An cum ipſo Genti[illegible] gi[illegible] Supre[illegible]

13 HVIVS difficultatis r[illegible] ſolùtio; facillimè è[illegible] dictis *precedenti* §. concipi affirmatiuè poteſt; ibi namq;

S. Thom. 2. 2. q. 94. *art.* 1. Mendo ça *de Concil. Illiberit confirman. lib.* 2. *cap.* 4. Aloyſ. Nouarin. *Schediaſm. Sacro-Profan. lib.* 9. *cap.* 13. & 14. *à num.* 62. *per plures ſeqq.* Quibus addo Can. *Prælatura* 50. *diſt.* Can. *Illud* 6. 26. *q.* 2. Can. *Idololatria* 5 28. *q.* 1. Açor. *Inſtit. Moral. tom.* 1. *lib.* 9. *cap.* 11. *q.* 2. Repertor. Inquiſitor. *verbo Dæmon.* & *verbo Idololatria*, Thom. Sanch. *in Summa, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 37. *num.* 21. & *ſeqq.* docentes: *Idololatriam eſſe Dæmonis cultum ſub falſi alicuius Numinis effigie occultati.* Quod ipſum Santiſsimi docuere Patrès, Gaudent. *Tract.* 4. *in Geneſ.* Baſil. *in Iſai. cap.* 2. Hieron. *in Præfat. Epiſt. ad Epheſ.* Epiphan. Theöphil. Alexandrin. Origen. Tertull. & alij ſequuti à Iacobo Saliano *Annal. Veter. Teſtament. tom.* 1. *Anno Mundi* 250. *ſchol.* 5. Aſt vanò iſti innitebatur cultui Gentilico Eccleſiaſtica Suprema Poteſtas, tunc ratione præciſæ illius relationis, inſeparabiliſque connexionis, quam inter ſe habere Sacrum Cultum, ſive verum, ſive falſum (dummodo externus ſit) & Eccleſiaſticam Poteſtatem iàm alibi oſtendimus. Tum etiam quia Plutarcho teſte *in lib. Adverſ. Colot.* cum ipſa Deôrum opinionè, ſeu vano cultu orta èſt Templorum, Sacrificiorum, & Cultus externi cura; ſed omnia hæc ad Eccleſiaſticam Po[illegible]tem pertinènt, ergo ſi cum [illegible]atria Gentiliſmus èxortus [illegible] eo etiam orta Gèntilico[illegible] Ecclèſiaſtica Poteſtas; [illegible] Cultus à Gentiliſmo, ſed [illegible]s à Cultu eſſentiam ſuam mutuàrus eſt. Hincque ſubinrrat Regula: *Propter quod vnum quodque tale, & illud magis.* Ariſt. 2. *Metaph. l. Cum Aurum* 19. *§. Perveniamus, verſ. Semper, ff. de Auro, & arg. legat. Auth. Multo magis, C. de Sacroſanct. Eccleſ.* Flamin. Pariſ. *de Reſign. tom.* 1. *lib.* 6. *quæſt.* 4. *num.* 4. & *ſeqq.*

14 Licèt diſcurſus iſtè non inefficaciter (Me Iudice) ſuadeat; efficatius tamèn probandam èſſè aſſerrionèm noſtram ſpèramus ex ſequentibus: Diſperſæ, & à natiuo ſolo Gentes omnes ablègatæ in peccati pœnam (Cornelius à Lapide *in Geneſ.* 11. 4. *pag. mih.* 122. *col.* 1. *verſ. Verum melius.*) ſeparatione illa, atque exilio, quum Homines aptum quèrère ſolum cogerentur, eoque invènto, Populis ædificandis, eiſquè perpetuò firmandis ſe ſe omninò dediſſent, Diuinarum Traditionum, & Prçcèptorum ab Adamo accèptorum, quæ interrupta Patriarcharum gubernatione, conſeruatæ uſque tunc fuerant, obliti omninò ſunt, terrarumque potius, quam Diuino commixti Cultu, rutique traditi Ruſtici penitus, ac Barbari invènti ſunt, ut ratiocinari licet ex adductis à Thom. Boz. *dict. cap.* 7. *pag. mihi* 439.

15 Gentiles igitur, quamuis luminè Naturæ ducti, Deum cognoſcerènt, qui Vniuerſum hoc regeret, & coli à Nobis vellet, non tamen videbant eum eſſe, cuius re vera Diuinitas eſſet, ut qui eam rribuërent opificio Dei, quam Rerum Naturam vocamus. Vnde omnes prope Gentiles eum,

Epiphani *Hæreſ.* 33. Bogomilis autem errorem iſtum adſcribit, Euthimius *in Panopl.* 2. *p. tit* 23. *cap.* 1. *&* 10. & tandem Albigenſes in hanc incidiſſe Hæreſim refert S. Antoninus *p.* 4. *tit.* 11. *cap.* 7. *§.* 5.

18 Denique contra horum deliramenta, & pro dicendorum ſolidiſsima firmitudinè præſuponendum eſt., de Fide definitum eſſe Vèterem Legem fuiſſe à Dèo Diuina authoritate inſtitutam, Concil. Toletan. I. *in definitione Fidei.* Concil. Tridentin. *Seſſ.* 4. *in Decreto de Sacr. Script.* Et probatur repetitis vtriuſque Teſtamenti apertis teſtimonijs, in quibus Lèx iſta Domini vocatur, ut videre eſt Luc. 1. *&* 2. *ad Hebr.* 9. Ioſuè. 1. 18. & Malach. 4. 4. ibi: *Memento te Lègis Moyſi ſerui mei, quam mandaui ei in Horeb. ad omnem Iſrael præcepta, & Iudicia, & c.* His ergo præiactis Catholicis principijs ſit.

19 Vnica concluſio: *Origo Sacro-Suprema Poteſtatis in Lège Scripta fuit purè Diuina, nullam Humana Authoritatis commiſsionem admittens.* Quam ſic probamus: Sacro-Suprema Poteſtas in Lege Scripta originem habuit à Legibus, & Præceptis, quæ Dominus ipſe Moyſi contulit Exod. 28. 15. ſed Lex, & Præcepta illa ſunt purè Diuina, ergo èt Sacro-Supremæ Poteſtatis origo. Conſeq. patet. Minor ex prænotatis irrefragabilis redditur. Maior autem ex ipſa littera Textus demonſtratur, in èa namquè aperte conceditur Aaroni Sacro-Suprema Poteſtas iudicandi filios Iſraël in omnibus, quæ ad Deum pertinent; hic autem ſcopus eſt, in quem Sacro-Suprema Poteſtas in omni Lege, atque ſtatu collimat, ergo, &c.

20 Nec obèx ſit, quod aliqui Patres varie interpretari voluerint Sacri illius Textus verba; Verior namque ſententia fert in eorum ſimplici ſignificationè intelligenda eſſe. Auguſtin. *q.* 117. Philo. *lib.* 3. *de Vita Moyſis.* Rupert. Hug. Cardinal. Victorin & Corn. à Lapide *ibidem.* Radulph. *lib.* 6. *in Levit. cap.* 1. Alcaçar. *in Apocalip. cap.* 11. Bellarm. *de Rom. Pont. lib.* 4. *cap.* 3. Fauentèſque Hier. *ad Fabiol.* Gregor. *in Paſtoral.* 2. *part. cap.* 2. Rabban. & Cyril. laudati à Corn. à Lapide *in d. cap.* 28. *Exod. verſ.* 30.

21 Alia autem inſtantia, & quidèm validiſsima, quæ in concluſionem iſtam dari Aduerſarijs poteſt; accuratam expoſcit diſquiſitionèm, diuerſoque *§.* examinandam eſſe ideò iudicauimus.

§. III.

An Origo Sacro-Supremæ Poteſtatis in Lege Scripta aliqua ex parte Humana pronunciari poſsit?

22 OCCASIONEM dubitationi præbuit Tiraq. *in Præfat. Retract. num.* 10. ubi ait: *Ex quibus planè intelligitur Præcepta legalia Moy-*

Moyſis non fuiſſe Iuris Diuini; nam fatalia; fuiſſent perpetua quoque, & immutabilia permanſiſſent; nec crimini, atque peccato feneſtram aperuiſſent, &c. Pro lègalibus Præceptis Ceremonialia, & Iudicialia intelligit, & hæc ait, non èſſe de Iurè Diuino, licèt non neget eſſe de Iure Eccleſiaſtico, prout à Ciuili diſtinguitur: Quando ergo negauit Tiraquel. Lègalia præcepta eſſe de Iure Diuino, illud in ſua accipit rigoroſa ſignificatione. Tiraquello fauèt Salmeron. *in Acta Apoſt. tract.* 61. ut ſenſit Suar. *de Legib. lib. 9. cap. 2. num.* 12. Salas 1. 2. *tract.* 14. *diſ.* 22. *ſect.* 2. *num.* 9. aſſerentes Salmeron. dicendi modo diuerſum, re tamen conformem Tiraq. eſſe; eo quod aſſerat Moyſem fuiſſe non ſolum Præconem; ſed etiam Legiſlatorem legalium Præceptorum, atque adèo eam Legis partem minus proprie dici Ius Diuinum eä, quæ Præcepta Decalogi compræhendit; Nec deſunt Patres ſententententiæ iſti robur tribuère volèntès; nam Origenes *tom. 1. Homil. 16. in Numer.* ait: *Per Moyſem quidem multa loquutus eſt Deus; aliqua tamen, et Moyſes propria authoritate mandauit.* Clèmènt. Rom. *lib. 1. Apoſt. Conſtit. cap.* 3. ubi de Moyſe encomium inſtituens, ait: *Illum dico Lègiſlatorem, Cuſtodem, Pontificem, Règem, illum Diuinorum Myſteriorum Magiſtrum.* Irenæ. *lib. 2. adverſus Hæreſ. cap.* 42. Euſeb. *de Preparat. Evangèl. lib.* 11. *cap.* 2. Nazianz. *ad Gregor. Nyſſen. Orat.* 6.

23 Iuxta doctrinam ergo iſtam hoc efficaciſsimum efformari potèſt argumentum: Origo Sacro-Supremę Poteſtatis in ſententia noſtra deſcendit à conceſſione Diuina contenta Exod. 28. 15. ſed caput illud, & omnia alia *a* 21. *uſque ad* 30 incluſiuè ad Pręcepta Iudicialia, & Cèremonialia pertinent, ut docet Nicol. de Lyra *in cap.* 20. *Exodi*, & omnes alij DD. infra referendi ergo non Diuina, ſed Eccleſiaſtica ſunt dijudicanda, èrgo etiam Origo ei innitèns erit Humana, & tantumodo Eccleſiaſtica. Efficaciſsimam afforę inſtantiam, ſi præſuppoſitum Tiraquelli ſubſiſteret, libenter fatemur; èam tamèn nullius eſſe roboris liquet nègato ſuppoſito, & verificato illud falſo ſubeſſe pèr ſe. Hoc autem facillimè præſtarè poſſemus ni difficultatèm èvſcerare vellemus, quod ut aſſequamur.

24 Præmonendum eſt Legem Scriptam diuiſam eſſe in Præcèpta Moralia, Cerèmonialia, èt Iudicialia. Quam Diuiſionem adducit Nicol. de Lyra, iam citatus, dicens; quod licet præcèpta hæc in promulgatione miſceantur, diuidi tamen poſſunt; quia maiori ex parte Moralia continentur *in cap.* 20. *Exodi*: Iudicialia *cap.* 21. & Ceremonialia *cap.* 25. *& ſequentib.* Nicolaüm ſequuntur omnes communiter Interpretes, & Expoſitores Sacri, & Theologi Scholaſtici S. Thom. 1. 2. *quæſt.* 99. *& ſequentib.* Bellarmin. *tom.* 4. *controv. Lib. de Iuſtificat. cap.* 3. Valentia *diſput.* 7. *quæſt.* 7. *punct.* 3. *& ſequentib.* Azor. *Inſtitut. Moral. tom.* 1. *lib.* 6.

cap. 2. *q.* 3. proſequitur *cap.* 3. & *ſeqq.* Eamque amplexi ſunt Iuris vtriuſque Doctores Ioan. Baptiſt. Caccialup. *tom.* 13. *tract. tit. p.* 2. *de Penſion. Eccleſ. num.* 4. Albertin. *de Heretic. error.* 4. *num.* 3. *tom.* 5. *Repetit. Can.* Cardinal. Vterq. *in cap. fin.* §. *His ita, diſt.* 6. Abb. *in cap. fin. de Conſuet. col.* 2. Franciſc. Aretin. *in cap. qualiter,* & *quando, clauſ.* 2. *de Accuſat.* Ioan. de Imola *in l. Stipulatio hoc modo, col.* 3. *ff. de verb. oblig.* & *conſ.* 1. *incip. In caſu præmiſſo*, & communiter ſcribentes, *ad Titulum de Decim.* & præcipuè *ad cap. Parrochianos*; vbi Barboſ. *num.* 4. & quam plures adducti à Leandr. à Sanctiſ. Sacram. *in* 5. *Præcepta, tract.* 6. *in princ.* & *diſp.* 1. *quæſt.* 13. Franc. Valente *in Concord. Iur. Pontifi. cum Sacra Theolog. tom.* 1. *tit.* 2. *q.* 4. *ſect.* 5. *num.* 1. Vbi diviſionis ſufficientiam bene probat, & per totam ſectionem plura de illis diſſerit, apud eum videnda.

25 Lex ergo Vetus quoad omnes eius partes ita ad Deum Authorem refertur, & eſt Iuris Poſitiui Diuini rigoroſè ſumpti, vt Moiſes ſolum Promulgator extitèrit, illius præſertim partis, quã Moyſes ab Angelis, Populo non audiente, didicerit.

26 Hanc rèſolutionem grauiſsimi docuere PP. Clemens Alexand. *lib.* 1. *Pædagog. cap.* 7. ubi ait: *Lex per Moyſem datta eſt, non à Moyſe, ſed à verbo quidem; Verum per Moyſem ſeruum ſuum.* Euthim. *in cap.* 1. *Ioan.* Tertullian. *aduerſ. Marcion. lib.* 3. *cap.* 3. Damaſc. *Orthodox. Fidei, lib.* 4. *cap.* 24. Anaſtaſ. Synait. *in Examer. lib.* 2. Iſidor. Peluſiòta *lib.* 3. *Epiſt.* 76. Epiphan. *Hæreſ.* 33.

27 Doctores quoque Scholaſtici eam expreſsè docuerunt S. Thom. 1. 2. *q.* 98. *art.* 2. *in corpore ad finem.* Vbi ſine aliqua limitatione totam Legèm Veterem (de qua in eo diſputabat Articulo) à Deo dattam eſſe aſſeuerat, & *art.* 3. *ad* 3. Diuina authoritate inſtitutam fuiſſe affirmat, Angelicum Præcèptorèm ſequũtur Vaſq Mèdina, & omnès S. Thom. Expoſitor. Bèllarm. *lib.* 1. *de Chriſto, cap.* 5. §. *ad* 3. Valentia *diſp.* 7. *q.* 7. *punct.* 1. Suarez *de Legibus, lib.* 9. *cap.* 2. *n.* 13. Salas 1. 2. *tractat.* 14. *diſp.* 22. *nu.* 9. Franc. Valente *dict. ſect.* 4. *num.* 5. Probamuſque.

28 I. Ex Tèxtu *in cap. Cum cauſam, de Elect. Can. In nona* 17. *q.* 6. in quibus ad Legem Diuinam pertinere dicitur prçceptum illud de non arando in Boue, & Aſino, quod de Moralibus non eſſe, ſed inter Iudicialia haberi liquet ex Deuteron. 22.

29 II. Autem efficaciſsimè ex ipſa ſacra pagina probamus; nam Exod. 20. 21. & *ſeqq. vſque ad* 30. de Præcèptis, tam Moralibus, quam Iudicialibus, & Ceremonialibus agit, adnotante Lyra *ad initium prœcitati cap.* 20. & tamen ſic in hoc incipit Moyſes: *Loquutus eſt Dominus cunctos ſermones hos*, & *cap.* 21. Cum Dominus incœperit Præcepta ferrè Iudicialia inquit: *Hæc ſunt Iudicia, quæ propones eis*, & 1. *Deuteronom. ad initium* dicitur: *Loquutus eſt Moyſes ad filios Iſraël omnia, quæ præcèperat illi Dominus, ut diceret eis.* Idem oſtendit Malach.

lach. *loc. citat.* & plurimi alij libenter omiſſi.

30 Hinc III. Deſumitur à ratione probatio: Ea ſunt Diuini Iuris præcepta, quæ authoritate Dei præcipientis feruntur; ſed Deus omnia Legis Moſaycæ præcepta mandare, & ferre aſſerit: Moyſem verò ſolum eſſe Interpretem, ſeu Nuntium ex præcitatis Diuinis Oraculis conſtat. Ergò omnia ſunt de Iure Diuino ſtricte, èt rigoroſè ſumpto.

31 Aliç ſunt quam plurimæ comprobationes ex præcitatis DD. adductæ, quas breuitatis cauſa ommittimus; eaſque apud ipſos videndas remittimus. Nobis enim hæc dixiſſe ſufficiat.

32 Ad reſolutionem ergo quæſtionis deueniendo, obice iſto iàm ſublato, affirmandum eſt Sacro-Supremam Poteſtatem undique Diuinam dijudicandam, habendamque eſſe; quod breui hoc; demonſtratiuo tamẽ (iuxta nuper firmata) argumento probamus: Sacro-Supremę Poteſtatis origo in Lege Scripta profluebat ab ipſa Lege Scripta, & præcèptis in ea contentis; ſed tam Lex, quam Præcepta omnia in illa contenta, erant Iuris Diuini præſſè, & rigoroſè ſumpti; ergo etiam origo Sacro Supremæ Poteſtatis. Cuncta Ratiocinatio hæc perſpicua, & planè probata ex prius firmatis omninò manet. Vnde in eius comprobatione diutiùs non immoramur.

33 Ad fundamenta Salmeronis, & Tiraquel non reſpondemus, quia id ſtrenuè præſtitit Franc. Valent. *dict. ſect. 5. à num. 4.* ubi Salmeronem explicat, & Tiraquellum ad concordiam reducit; hoc autem longiſsimam expoſcebat diſſertationem, quam nullates huc conducere arbitrati ſumus.

QVÆSTIO V.

An, & quæ fuerit in Gentiliſmo falſæ Eccleſiaſticæ Poteſtatis, & Iuriſdictionis Origo?

1 FVISSE in Gẽtiliſmo Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, magna proſecutam reuerentia, & ſummis ornatam priuilegijs, latè Tract. 3. demonſtrabimus. Pertinere autem ad Theoriam noſtram eius diſquiſitionem *in Præfatione ad Lectorem ex Chryſoſtom. & alijs* præmonui; nuncque addo Sanctum Gregor. *lib. 4. Regiſtri. Epiſt. 31. aliàs cap. 75. relatum in Can. Sacerdotibus autem* 41. 11. *q.* 1. Mauricio Imperatori ſic ſcribentem: *Ante eum quippe Papam in Rep. Principès fuerunt, qui Verum Deum neſcientes, Deos ligneos, & lapideos colebant, èt tamen eorum Sacerdotibus honorem maximum tribuebant. Quid ergo mirum ſi Chriſtianus Imperator Veri Dei Sacerdotès dignetur honorare, Dum Papam (ut prædiximus) Principes honorem impendere Sacèrdotibus noverunt, qui ligneis, & lapideis ſeruiebant, &c.*

Ad

Ad èruditionem ergo, & confuſionèm noſtram has quæſtiones adhibere nèceſſarium duximus; Vt enim aliquando exclamabat Auguſtin. Fratribus in Eremo prędicans *Serm.* 37. *O grande is Chriſtianorum miſeria! Ecce Pagani Doctores Fidelium facti ſunt, &c.* Amplexus eſt omnia hæc dilucide illa exponens. Ioachim Stephan. *in Epiſt. Dedicat. Tract. de Iuriſdictione, verſ. Hiſce etribus.* Vbi à Numma Pompilio inceptam in Populo Rom. Iuriſdictionem Eccleſiaſticam mirifice uſque ad Conſtantinum Magnum auctam, & cultam eſſe demonſtrat.

2 Eſt, & alia congruèntiæ (ut vocant) ratio has quæſtionès adhibere ſuadens, deſumpta ex Auguſtin. *lib.* 2. *de Doctrin. Chriſtian. cap.* 40. docente ab Ethnicis tamquam iniuſtis poſſeſſoribus vendicanda eſſe; ſi quę fortè vera, & fidei noſtræ accomoda dixèrint. Plura in cōprobationem cūmulat Martin. Martinez *lib.* 1. *Hypotepoſeon. cap.* 15. *pag.* 75. Fauetq; Can. *in illis* 2. 80. *diſt.* ubi Sanctiſsimum Petrum conſtituiſſe Epiſcoporum, tùm Maiorum, tum Minorum Sedes iuxta formam, èt præſcriptum Gentilium legimus. Imò, & Vniuèrſa Eccleſia Catholica in Gèntilicæ Eccleſiæ locum ſubrogatam eſſe docet Iacob. Bonfre. *in Deuteron.* 32. *verſ.* 21. *pag. mi.* 1044. *col.* 1. Vnde non abs re iudicauimus, quæſtionem iſtam, aliaſque ad Gentiliſmū pertinentes *Tract.* 3. diſcutièndas radicitus examinare.

§. I.

Ec quid Gentiliſmus? Quando nam incœperit, & finitus fuerit?

3 ALITER in Quæſtione, & Titulo hoc *Gentiles* intelligimus, quam Iure Conſulti, & Oratores, ipſi namque *Gentiles* vocant eos, qui ſunt eiuſdem Nominis ortiab ingenuis, & quorum Maiores numquam ſeruitutē agnouerunt, teſte Ciceron. *in Topicis*, quem late explicat Ioachim. Stephan. *de Iuriſdictione, lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 6. *& ſeqq.* quem videſis Nos autem *Gentiliſmum* (attenta Nominis ſignificatione) à Gentibus, ſeu *Gentilibus* denominationem accepiſſe cenſemus, & vtrumque nomen à verbo Gigno deriuari arbitramur Homines namque Dei Veri Cultu carentes, nullam præter generationem Hominum prærogatiuā habere cenſendi ſunt. Vnde omnès, qui ab Adamo per Sethi lineam non deſcenderunt vſque ad Diluvium, Linguarumque diviſionem, & poſt Circumciſionem, ab Abrahamo, vſque ad Moyſem, originem non duxerunt, quique ab illo, vſque ad Chriſtum Dominum ex Hebraico Populo genus non traxerunt, *Gentiles* appellati ſunt,

ſunt, ut ex Sacris Libris apertiſsimè patet, & docet Ambroſ. Calepin. *in Diction. Verbor. Gentiles in euit. Paſſerat*, dicens: *Scriptores Rerum Sacrarum Gentiles vocant Idolorum cultores, qui aliter, quam Chriſtiani de Deo ſentiunt, quos. Nonnulli voce Græcâ malunt Ethnicos appellarè. Qui loquendi Ritus à Iudæis manauit, qui Nationes omnes præter ſuam, Gentes, ſeu Gentiles vocitabant, &c.* Accinitque Ioan. Kaluin. *in Lex Iuridico, litt. G. pag. mihi* 384. *col.* 2. Nomen *Gentilis* pro *Barbaris* accipiens. *Barbari* autem appellatio (iuxta propriorum ſignificationem) Idololatris tantum convenit: nam *Barbarum* dicitur quicquid ſtultiſsimum, & ab Humanæ Vitæ cultu, rationeque abhorret, ut ex Cicer. Virgil. & Horatio probat Matth. Rader. *ad Martial. in Amphiteatr. Cæſar. Epigram.* 1. Hoc autem peculiare Idololatriæ eſt, iuxta illud Hieron. 49. 16. *Arrogantia decepit Te*, quod communitèr de Idololatria accipitur. Ioa. Stephan Menoch. *de Rep. Hebræor. lib.* 4. *cap.* 1. *q.* 3. in quo pro Arrogantia Chald. Paraphraſt. *ſtultitia* reponit. Aperteque comprobamus diſcurſum iſtum ex Deutèron. 32. 21. ibi: *Ipſi Me provocavèrunt in eo, qui non erat Deus, & irritauerunt in vanitatibus ſuis, & Ego provocabo eos in eo, qui non eſt Populus, & in Gente ſtulta irritabo eos, &c.* In cuius expoſitione Iacob. Bonfrèr. *pag.* 1044. *col.* 1. Addit: *Et ipſos ad iram provocabo, & tabeſcere faciam invidia propter Gentèm, vèl quæ re ipſa ſtulta eſt ratione cultus Idolorum, vel quæ ab ipſis Iudæis nunc fatua, & inſipiens habetur.* Ex quibus nominis, & rei etymon compers tum eſſe cenſemus.

4 Maior autem difficultas eſt in Gentiliſmi initio, èt origine inquirendis; nam Rabbi Moiſes Maymonides *in Tract. de Idololatr. cap.* 1. *mox à principio* (*ad calcem, tom.* 1. *Gerard. Ioan. Voſ. de Theologia Gentil.*) probare conatur Enoſi tèmporibus ortam eſſe Idololatriam, in comprobationem ſubinducens illud Geneſ. 4. 26. *Iſte cœpit invocare nomen Domini*, Quod iuxta Hebræos quam plures legendum eſſe affirmat: *Tunc profanatum eſt in invocando nomine Domini*, cui fauet Arabs Metaphraſtes legens: *Tunc incæperunt Homines recedere ab Obedientia Dei.*

5 Aſt Rabbinus iſte, omneſque eiuſdem furfuris Authores facillimè confutandi, & abijciendi ſunt ex Iacobo Bonfrerio *in Pentateuc. ad idem cap.* 4. *verſ.* 26. *pag. mihi* 139. *col.* 2. *in fine*, ibi: *Iſte cœpit invocare Nomen Domini. Non quod antea Deus non fuiſſet ab Hominibus cultus, & adoratus; ſed quod hic peculiarèm Ritum colendi Deum, & ceremonias, aut preces cèrtas inſtituerit, & de tali Veri Dei Cultu ſonant etiam, quæ habet Chaldæus Paraphraſtes, Aquila, & Hebræa pleniſſime vbi pro Deo eſt nomen Tetagrammaton, quod nulli, niſi ſoli Deo vero accommodari ſolet, ut proinde non ſint audienda quorumdam Rabbinorum ſomnia, qui volunt hìc ſignificari Enos inſtituiſſe Idololatriam, & Idola eſſe fabricatum, &c.* Addèndi in comprobationem huius Refutationis Dioniſ. Voſius *in not. ad*

eum-

eumdem Rabb. Moyſes Maymonides, èt Iacob. Salian. *Annal. Veter. Teſtament. tom. 1. Anno Mundi 250. à num. 1.* & Nos meptipſi *Tract. 3.* ubi latius de hac inuocatione Domini latè ſumus diſſerturi.

6 Obice ergo iſto ſublato irrefragalibis eſt Doctorum ſententia, ſubſtinens ante Diluuium incognitam fuiſſe Idololatriam, totoque illo tempore vnam tantum rèpertam eſſe Vèri Dei Fidem; Vnamque Eccleſiam à Patriarchis (*Tract. 3.* ſigillatim referendis) gubèrnatam, atque edoctam, ut optime probat Iacob Boüllduch. *de Eccleſ. ante Legem, lib. 2. cap. 11.* probaturque ex Auguſtin. *de Ciuitat. Dei, lib. 16. cap. 4.* Vbi affirmare non audet ante Linguarum diuiſionèm alienatos Homines fuiſſe à Veri Dei Cultu; Poſt Diluuium autem Idololatriam incœpiſſe aperte docet idem S. Auguſtin. *lib. 22. contra Fauſt. cap. 6.* S. Iſidor. *lib. 2. Etimolog. cap. fin.* S. Fulgèn. *lib. 1. Mitholog. & lib. 14. Antiq.* S. Hieron. *in Oſeam. cap. 2.* Galatin. *lib. 4. cap. 20.* S. Cyrill. Alexand. *lib. 1. contra Iulian. cap. 3.* Iacob. Salian. *Annal. Veter. Teſtam. tom. 1. Anno 250. num. 8. & ſchol. 7. ad eumdèm annum*, ubi contrarijs plenisſimè ſatisfacit Chriſtian. Matth. *in Thèatr. Hiſtor. Monarch. 1. ſect. 2. num. 22. Tit. Acta Eccleſiaſtica, pag. mihi 17. col. 2.*

7 Gentiliſmus ergo, atque Idololatria (quum coæua ſint, ut à principio diximus) incœpèrunt à Babylonicæ Turris conſtructione in qua prima Idololatriæ, atque Gentiliſmi fundamina iacta eſſe docènt laudati Authores, quibus addo Herodot. Higin. Diodor. Sicul. & Lactant. Firmian. relati à Baſilio Lègionen. *Quodlibèticar. QQ. tom. 1. quæſt. expoſit. 7. cap. 2. verſ. Sed refragantur, pag. mihi 463.*

8 Licet autem omnia hæc ab èxtrinſeco fulcita, & corroborata ſint; adhuc tamèn validioribus eam communire fundamentis decreui. Primoquè partem illam ſtabilientem ante Diluuium Idololatriam non fuiſſe apertè demonſtrari cènſemus ex illo Geneſ. 11. 1. & Sapien. 10. 5. ibi: *Ecce vnus eſt Populus, & vnum eſt labium omnibus*; nã Vnitas hæc in Populo reperiri nõ poſſet, ſi diverſæ Religionis Homines in eo exiſterẽt; externa enim Populi Politia, internaq; Vnitas, Religionũ diverſitate ſcinditur, ut etiã dèluſi Ethnici agnouere. Cicer. *lib. 1. de Natura Deor.* Ariſt. *lib. 7. Polit. cap. 8.* & fateri cogũtur impij huius Sæculi Athæi Macchiauel. *lib. 1. Diuerſor. cap. 11. & 12.* Bodin. *de Rep. lib. 4. cap. 7.* adducti à Torreblanca *de Magia, lib. 3. cap. 2. num. 6.* & à Petr. de Ribadenèyra *in Proem. Princip. Chriſt.* Nec diffitèri potuit pernicioſisſimus Luther. *lib. 2. contra Zuingl. & Æcolam.* apud Ioan. Coclæum *in Præfat. Luther. Septicip.* hæc illius verba adducentèm: *Diabolus omnis diſſenſionis pater eſt: Deus autèm eſt. Deus vnitatis; omnneſque Chriſtiani in eodẽ ſenſu ſunt idem Sapientes, &c.* Hinc Hæretici Populum, & Eccleſiam evertere perpetuò inhiantès ad Eccleſiam non pèrtinent. Ludou. Param. *de Orig. Sanct. Inquiſit.*

quiſit. lib. 2. *tit.* 3. *cap.* 7. *per tot.* Quia nimirum in Vnitate Dei non ſunt. Vnitas enim Diuiſionem non recipit *cap. Tuæ, de Præb. cap. Maioribus, cap. Dilecto, & cap. Paſtoralis*, §. 1. *de Reſcrip.* Vna eſt enim Eccleſiá in Canticis præſignata. *Can. Loquitur* 24. *q.* 1. *Can. Alium, de Conſecr. diſt.* 4. & ideo ſcindi non debet, ſed tota in Vnitate conſiſterè. *Can.* 1. 16. *q. vlt.* Vnde Veræ Fidei argumentum eſt Vnitas, & ab ea defectio à diuerſitate efficaciter arguitur, videndi omnino Cataldin. de Boncompagnis *de Tranſlat. Concil. Baſilien. in prælud. num.* 1. & 2. *tom.* 13. *tract. DD. p.* 1. *pag. mihi* 16. *col.* 1.

9 II. Autem partèm corroboramus etiam èx Chronologia Sacra: conſtat ſiquidem, quod poſt Diluvium ſeductus Populus à potentia Dei Humanis Artibus ſe protegere, & liberare excogitauit; Turrim nimirum ędificando, quæ Cœlum pertingeret. S. Auguſtin. *lib.* 16. *de Ciuit. Dei, cap.* 4. Benedic. Perer. *in Geneſ. tom.* 2. *lib.* 16. *cap.* 11. *verſ.* 4. *diſput.* 4. *num.* 49. Illius audaciam repreſsit Deus non fulminibus, nèquè materialibus incendijs, ſed ſeptuaginta duarum confuſione Linguarum. Geneſ. 11. 3. 4. 7. & 8. Ioan. Buſiers *in Floſc. Hiſtor. p.* 1. *lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 18. & 19. Abbas de Mont-Aragon *lib.* 1. *Annal. Ætat.* 2. *Anno* 1788. Boz. *de Sign. Eccleſ. tom.* 2. *p.* 2. *lib.* 23. *ſign.* 98. *cap.* 7. Salian. *Annal. Veter. Teſtament. tom.* 1. *Anno Mundi* 1931. *num.* 8. In ipſaque Turri prima Idololatriæ iacta eſſe fundamenta tam materialia, quam formalia affirmat ex Thargo Hieroſolymitano Matth. Chriſtian. *dict. pag.* 17. *col.* 2. quia ſcilicet Nèmrodianismus in illius Turris conſtructione erat Idolo ſuo in Sũmitate Templum condere, & homines ad tantum ſpectaculum vndequaque currentes ad Idololatriam ſenſim pertrahere. Et propter hanc Hominum ſeductionem Venatorèm robuſtum appellatum eſſe. Cuius ſententiam comprobamus ex Auguſtin. *dict. lib.* 16. *cap.* 4. Chryſoſtom. *Homil.* 30. *in Geneſim*, & alijs adductis à Leonard. Coquèo *in not. ad præcitat. Auguſt. locum, pag.* 983. *litt. C.* affirmantibus peccaſſe filios Hominum Turrim illam ędificando, vel ædificare tentando; ſed peccarum hoc ex parte ædificij conſiderari non poteſt, quia ædificium illud intrinſicè, & èx natura ſua nullum in ſe malum involvebat, ut probat Abulen. *in Geneſ.* 11. *q.* 8. Perer. *citata diſp.* 4. *num.* 59. qui *num.* 62. & Homines in ædificatione grauiter pecaſſe, & Deum propter eam iratum eſſe oſtendit, nullam peccati, aut iræ cauſam oſtendèns. Ergo peccatum hoc eſt animo, quo Turris ædificari cœpit, eſt arguèndus, illumque fuiſſe ex Thargo Hièroſolimitano rectè conijcimus, & probamus ex S. Cyrill. Alexandr. *lib.* 1. *contra Iulian. cap.* 3. ſcribente: *Qui ab Adam vſquè ad Noë fuère. Deum Vnicum Naturæ, & Vere Vniuerſorum Conditorem, & Dominum coluerunt; nullus enim eorum arguitur, quod Dijs alienis fuerit deditus, vel immundis Dæmonibus obtulerit: At poſt Diluvium, & conſtructionem Turris,*

Turris, & Linguarum diſcretionem, etiam de Deo indignam habuerunt opinionem, qui per uniuerſam terram diſpertiti erant, &c. quod etiam rèpetijt eodem Tract. *lib. 3. verſus finem.*

10 Hæc in comuni de Origine Gentiliſmi, atque Idololatrię diximus; qui autèm de quàlibet in ſpecie Prouincia addiſcere eamdem velit originem, conſulat Auguſtin. *lib. 2. contra Fauſt. cap. 12.* Iſidor. *lib. 2. Etimolog. cap. final.* Fulgent. *lib. 1. Mitholog.* Hieron. *in lib. 2. Oſee.* Boüldueh. *de Eccleſia ante Legèm, lib. 2. cap. 11.* Herodot. *in Euterpè, pag. mihi* 115. Diodor. Sicul. *lib.* 4. Higin. *Fabul.* 274. Lact. Firmian. *Diuina Inſtit. cap. 2. & de falſ. Relig. lib. 1.* & quam plures addendi ex Mèndoça *de Concil. Illiberitan. lib. 2. cap. 4. in nouas edit. pag.* 104. Vbi aliqua congèrit non contemnēda Nouiſsima Additio.

11 Quando verò in Hiſpania ortus ſit Gentiliſmus, & Idololatria, variant Noſtri, atque Extèri Scriptores, Florian. de Ocampo *lib. 5. Hiſt. Hiſpan. cap.* 25. Ioan. Anton. Beuter. *lib. 1. cap.* 11. Ioann. de Mariana *de Reb. Hiſpan. lib. 1. cap.* 12. Stephan. Garibay *in Comp. Hiſtor. lib. 1. cap.* 9. Abbas de Mont-Aragon. *Annal. lib. 1. Ætate 4. fol. 21. pag.* 4. Gerard. Ioann. Voſ. *in Theolog. Gentil. tom. 1. lib. 1. cap.* 34. *pag. mihi* 536. videndi, Nobis enim parum refert.

12 Omnino autem finitum eſſe Gentiliſmum Lège Gratiæ ſufficientèr promulgata, apertè conſtat. Hinc enim Gentilium Eccleſiam in Iudæorum locum ſubrogatam, iuxta Moſis Vaticinium, quod legitur Deutèron. 32. 21. cuius ſupra meminimus *ab initio §.* & docèt Iacob. Bonfrer. vbi exponens verba illa: *Et ego prouocabo eos in eo, qui non èſt Populus, èt in Gente ſtulta irritabo eos:* Adducit teſtimonium hoc Pauli. *Ad Roman.* 10. 19. quò, & in loco ſènſum, & explicationem nobis innuit. Senſus igitur eſt: Et Ego indignari eos faciam ſuper Gentium Populo, qui nunc non eſt meüs Populus, vel quèm, nè Populi quidem appellatione dignantur; Quem Ego tandem reiectis Iudæis in Populum meüm aſſumam; Stabilita ergo Eccleſia Catholica, omninò Gentilica cèſſauit, utpotè in cuius locum ſubrogata illa eſt, ut à principio quæſtionis dixi.

§. II.

An cum ipſo Gentiliſmo Originem habuerit Sacro-Suprema Poteſtas?

13 HVIVS difficultatis reſolùtio; facillimè èx dictis *præcedenti §.* concipi affirmatiuè poteſt; ibi namq; probauimus, quod *Gentiliſmus* originèm ducit ab Idololatria; hæc autèm radix, & origo vani cultus eſt. Tertull. *lib. 3. de Idololatr. cap.* 3.

S. Thom.

S. Thom. 2. 2. q. 94. art. 1. Mendoça *de Concil. Illiberit confirman. lib. 2. cap.* 4. Aloyſ. Nouarin. *Schediaſm. Sacro-Profan. lib. 9. cap.* 13. & 14. *à num.* 62. *per plures ſeqq.* Quibus addo Can. *Prælatura* 50. *diſt.* Can. *Illud* 6. 26. q. 2. Can. *Idololatria* 5 28. q. 1. Açor. *Inſtit. Moral. tom. 1. lib. 9. cap.* 11. q. 2. Repertor. Inquiſitor. *verbo Dæmon. & verbo Idololatria,* Thom. Sanch. *in Summa, tom. 1. lib. 2. cap. 37. num. 21. & ſeqq.* docentes: *Idololatriam eſſe Dæmonis cultum ſub falſi alicuius Numinis effigie occultati.* Quod ipſum Santiſsimi docuere Patrès, Gaudent. *Tract. 4. in Geneſ.* Baſil. *in Iſai. cap.* 2. Hieron. *in Præfat. Epiſt. ad Epheſ.* Epiphan. Theöphil. Alexandrin. Origen. Tertull. & alij ſequuti à Iacobo Saliano *Annal. Veter. Teſtament. tom.* 1. *Anno Mundi* 250. *ſchol.* 5. Aſt vanò iſti innitebatur cultui Gentilico Eccleſiaſtica Suprema Poteſtas, tunc ratione præciſæ illius relationis, inſeparabiliſque connexionis, quam inter ſe habere Sacrum Cultum, ſive verum, ſive falſum (dummodo externus ſit) & Eccleſiaſticam Poteſtatem iàm alibi oſtendimus. Tum etiam quia Plutarcho teſte *in lib. Adverſ. Colot* cum ipſa Deôrum opinionè, ſeu vano cultu exorta èſt Templorum, Sacrificorum, & Cultus externi cura; ſed omnia hæc ad Eccleſiaſticam Poteſtatèm pertinènt, ergo ſi cum Idololatria Gentiliſmus èxortus èſt, cum eo etiam orta Gèntilico-Suprema Ecclèſiaſtica Poteſtas; quia non Cultus à Gentiliſmo, ſed Gentiliſmus à Cultu eſſentiam ſuam mutuätus eſt. Hincque ſubintrat Regula: *Propter quod vnum quodque tale, & illud magis.* Ariſt. 2. *Metaph. l. Cum Aurum* 19. *§. Perveniamus, verſ. Semper, ff. de Auro, & arg. legat. Auth. Multo magis, C. de Sacroſanct. Eccleſ.* Flamin. Pariſ. *de Reſign. tom. 1. lib. 6. quaſt. 4. num. 4. & ſeqq.*

14 Licèt diſcurſus iſtè non inefficaciter (Me Iudice) ſuadeat; efficatius tamèn probandam èſſè aſſertionèm noſtram ſpèramus ex ſequentibus: Diſperſæ, & à natiuo ſolo Gentes omnes ablègatæ in peccati pœnam (Cornelius à Lapide *in Geneſ.* 11. 4. *pag. mih.* 122. *col. 1. verſ. Verum melius.*) ſeparatione illa, atque exilio, quum Homines a ptum quèrère ſolum cogerentur, eoque invènto, Populis ædificandis, eiſquè perpetuò firmandis ſe ſe omninò dediſſent, Diuinarum Traditionum, & Præcèptorum ab Adamo accèptorum, quæ interrupta Patriarcharum gubernatione, conſeruatæ uſque tunc fuerant, obliti omninò ſunt, terrarumque potius, quam Diuino commixti Cultu, rurique traditi Ruſtici penitus, ac Barbari invènti ſunt, ut ratiocinari licet ex adductis à Thom. Boz. *dict. cap.* 7. *pag. mihi* 439.

15 Gentiles igitur, quamuis luminè Naturæ ducti, Deum cognoſcerènt, qui Vniuerſum hoc regeret, & coli à Nobis vellet, non tamen videbant eum eſſe, cuius re vera Diuinitas eſſet, ut qui eam tribuerent opificio Dei, quam Rerum Naturam vocamus. Vnde omnes prope Gentiles eum,

qui videri nequit, in opere elucentem viderunt; & clamoſo ſilentio audière, dicèntem ſe opificem eſſe, atque Rectorem Vniuerſi; colique à Nobis velle, & debere; ſed ad conſpectum oculos clauſèrè, ad vocem aures obturarunt, ac quaſi alto prèſsi ſoporè, talem imaginati ſunt, qualia forent, quæ oculis ſe quotidie ſubijcerent, ſomnioque ſuo nimium crèduli, Opificium amplexati ſunt pro Opificè, Diuinitatem tribuendo non Deo; ſed Diabolo, aut Creäturæ. Quod vèrè erat Veritatem in mendacio detinere, ut ratiocinatur Gerard. Ioan. Voſ. *in Theolog. Gentil. tom. 1. lib. 1. cap. 4. pag. 24.* comprobans èx Apoſt. *Ad Roman. 1. 25.* ſcribente: *Commutauerunt Vèritatem Dei in mendacium, èt coluèrunt, & ſeruierunt Creäturæ potius, quam Creätori, qui eſt benedictus in ſecula.*

16 Apertiuſque id ipſum comprobamus Sap. 13. *mox à princ.* ibi: *Vani autem ſunt omnes Homines, in quibus non ſubeſt Scientia Dei, & de his, quæ videntur bona, non potuerunt intelligere eum, qui eſt, neque operibus attendentes agnouerunt, quis eſſet Artifex; ſed aut ignem, aut Spiritum, aut citatum aërem, aut gyrum Stellarum, aut nimiam aquam, aut Solem, aut Lunam. Rectores Orbis terrarum Deos putaverunt. Quorum ſi ſpeciè delectati Dèos putauerunt, ſciant quanto his Dominator eorum ſpecioſior eſt. Speciei enim Generator hæc omnia conſtituit. Aut ſi virtutem, & opèra eorum mirati ſunt, intelligant ab illis, quoniam qui hæc fecit, fortior eſt illis; A magnitudine enim ſpeciëi, & Creäturæ; cognoſcibiliter poterit Creätor horum videri; ſed tamen adhuc in his minor eſt quærela. Et hi enim fortaſſe errant Deum quærentes, & volentès invenire. Etenim cum in operibus illius converſentur, inquirunt, & perſuaſum habent, quoniam bona ſunt, quæ videntur. Iterum autem nec his debet ignoſci; ſi enim tantum potuerunt ſcire, ut poſſent æſtimare ſæculum, quomodo huius Dominum non facilius invenerunt, &c.* Videndus eſt pro huius loci èxpoſitione Ioann. Stephan. Menoch. *de Repub. Hèbræorum, lib. 4. cap. 2. q. 7. col. 403.* & Anaſtaſ. Germon. *in Proœm. de Sacror. Immunit. à num. 10. ad 15.*

17 Hæc autem omnia ad primum ſunt rèducenda principium, attribuèndaquè ignorantię, ipſius Legis Naturalis, & Sacrarum Traditionum obliuioni; docente namque S. Thom. 1. 2. *quæſt. 94. art. 6.* ſequuto à Martin. Breſſero *de Conſciētia, lib. 1. de Conſcient. in gener. cap. 14. num.* 109. Licet cuiuis nota ſint omnia luminis Naturalis generalia principia, nō tamen omnibus notum eſt quaſvis èx èis deducère concluſiones, non magis in practicis, quam in ſpeculatiuis, vel ob infirmitatem naturalis ingenij, vel ob rationem aliquam extrinſecam, falſam perſuaſionem, aut ob pravam conſuetudinèm, & excæcantem paſsionem, vel circūſtantiam aliquam, quam èxcuſare malitiam autumant. Hinc vidèmus quam plurès Nationes, innumera prope admiſiſſe contra Naturalem Legem directò militantia. Ex quibùs non

non pauca refert S. Hieron. *lib. 2. contra Iouinian. mox à princ.* Breſſer. *dict. num. 119. verſ. Confirmatur experientia.* Nedum imperitis hoc Vulgis, aut Populis accidit; ſed Sapientioribus quoque Athenienſium Philoſophis, quos inturpiſſimos incidiſſe contra Naturam errores ſcribit S. Ioann. Chryſoſtom. *in Ep. ad Roman. Homil. 4.*

18 Imò, & intra cultum Numinis turpiſsime aberraſſe Philoſophos contra Naturalia Præcepta Lipis, & Tonſoribus notiſsimum eſt; ſcribit namque Chryſoſtom. (*præcitata Homil. 4.*) Socratem, Æſculapio Gallum obtuliſſe, huncque Platonem, & Xenophontem imitatum eſſe docet Gerar. Ioan. Voſ. *dict. cap. 4. pag. 26.* ſubdens, quod licet Plato multa de Dijs præclare tradidiſſet; Deos tamen populares coluit; Quod ipſum ſequutos eſſe Platonicos teſtis eſt Auguſt. *lib. 6. de Ciuit. Dei, cap. 10.* ſub eoumque nomine ideo Ciceronem reprehendit Lactant Firmian. *lib. 6. de Orig. Error. cap. 3.* his verbis: *Video Te terrena, & manu facta venerari: Vana eſſe intelligis, & tamen eadem facis, quæ faciunt ipſi, quos Tu ſtultiſsimos confiteris,* &c.

19 Omnes ergo fere qui Gentilitatis abyſſo obruti fuère, Idololatriæ morbo laborarunt. Et interno colēdi Deum ſtimulo agitati *Pſalm. 47. Signatum eſt ſuper nos lumen Vultus Tui Domine,* Falſas concluſiones ex vero iſto principio, ob ignorantiam, deducentes; agnouere quidem Deum externo Cultu, medijs ad id Miniſtris deputatis, colendum eſſe, & facilius Rempublicam in aëre, quam ſine Religione, & Cultu ſubſtentari poſſe faſsi ſunt. Vnde ab agrorum, & Oppidorum Cultu expediti, mox animum ad curam Religionis inclinarunt. Ribadeneyra *in Princip. Chriſtian. lib. 1. cap. 1.* Donell. *lib. 2. Comment. Iur. Ciuil. cap. 6.* Anaſtaſ. Germon. *in dict. Proœm. de Sacror. Immun. num. 4. 5. & 6.* docentes nullam eſſe Gentem adeò incultam, adeòque ferocem, quæ non ſciat habendum eſſe Deum; licet qualem habere deceat ignoret, addendus Gerard. Ioan. Voſ. *dict. lib. 1. cap. 1.* Tertullian. Clement. Alexan. Baſil. & Socratem allegans. Cognitioni autem, ſeu opinioni de Deo connexa eſt illum colendi voluntas, & vehemens deſiderium; nequit enim Humana intelligentia de Deo cogitare, quin ipſi pro tot ab eo acceptis beneficijs gratias referat, & cunctorum bonorum protegetur Authorem externo adhibito Cultu, ut paſsim repetebat Eremorum eximius Magiſter S. Antonius Abbas apud Socratem *lib. 4. Hiſtor. Eccleſiaſt. cap. 18.*

20 Concludendum ergo ex his omnibus eſt Gentilico Supremam Eccleſiaſticam Poteſtatem originem habuiſſe cum ipſo Gentiliſmo; nam quum ab ipſâ conſcientiæ ſynderesi, dictante Deum eſſe, Gentiliſmus initium habuerit, Diuinuſque Cultus emanarit; ſequitur ſimul productos eſſe Deũ inquirendi appetitum, eique Cultum exibendi innatam voluntatem. Sed hæc ſunt primarij Eccle-

ſiaſticæ Poteſtatis fontes; ergò eodem tempore exortam eſſe Gentilicam Sacro- Supremam Poteſtatem irrefragabiliter ſequitur, clarèq; èx præmiſsis deducitur
21 Quàm plurima non incoinnè hic ad nectenda in iſtius aſſertionis comprobationem ſe ſe offerebant; timentes tamen nauſeabundos ſuper èis aliquos afforé, hæc tantum adhibere contenti, alia reſecauimus.

QVÆSTIO VI.

Ec quæ fuerit in Lege Gratiæ Sacro-Supremæ Poteſtatis Origo?

1 ESITV, coniecturis utcumque factis, Innocétiæ Statu aliqualiter deterſo; Naturæque Statu ab ipſo tot elapſorum caligine ſæculorum partim eruto; Legiſque vmbris tranſactis, ac Cymerijs Gentiliſmi tenebris, levi ſaltem, lèviuſculæ èruditionis lucè perfuſis, iam lucis orto ſydere, ſivè Iuſtitiæ ſole, ſecuriùs (tametſi per difficile) itèr aggredimur, ipſum deprecantes ſolem, quatenus mētis hebetudine diſipata, pallantem manuducere dignetur; ſi enim talis cynoſura non ad fulſerit, qui potèrit nauigandi penè Artis ignarus inter tumentes tot fluctus curſum rectum tenere, clavoquè affixus perſtare, quin capitis vertigine circum actus ferventibus procellis ſuccumbat!

§. I.

Ec quæ Lex Gratiæ ſit? Quis eius Author? Quæ eius Præcepta? Quando, & quatenus obligare incœpit? Et an vſque ad finem Sæculi perpetuò ſit duratura?

2 PLVRA in hoc Titulo; diſcutienda proponimus, ut plures alias vitemus in eorumque diſcuſsionem tam plurimi, quam neceſſarij videri cupimus.

3 Si cum Lutheranis, & Caluiniſtis agendum eſſet, huius Legis exiſtentiam probare, opus eſſet; Audaciſsimi ſiquidem Homines iſti, eorumque deperditiſsimi Aſſeclæ, nullam à Chriſto Domino promulgatam eſſe Nouam Lègem, impudentiſsimè contendunt. Aſt quum Inſtituti Noſtri non ſit, eorum deliramenta confutare, penſo iſto Controuerſiarum Magiſtris relicto, Catholicos alloquuturi potius ſupponere, quam probare conabimur à Chriſto D. promulgatam eſſe Legem Nouam, quæ & Gratiæ, Spiritus, & Vitę pèrhibetur retinens Veram Legis proprietatem,

tatem, accèptam à Chriſto Domino èius Authore, & Legiſlatore, iuxta illud Ioann. 1. *Lex per Moyſem datta eſt, Gratia, & Veritas per Chriſtum facta eſt*; Clarèquè definitum eſt in Conc. Trid. *Seſſ. 6. Can. 19.* ſub his verbis: *Si quis dixerit nihil præceptum eſſe in Euangelio præter Fidem; cætera eſſe indifferentia, neque præcepta, neque prohibita; ſed libera, aut Decèm Præcepta nihil pertinere ad Chriſtianos anathema ſit, &c.* Præterea *Can. 21. Si quis dixerit Chriſtum Ieſum à Dèo Hominibus dattum fuiſſe, ut Redemptorem, cui fidant, non etiam ut Legiſlatorèm, cui obediant, Anathèma ſit.* Vtraque definitio Sacris eſt Oraculis innixa, & præcipue Hier. 31. 31. & 33. Mich. 4. ex cuius Vaticinio nuper adductæ Definitiones Concilij deſumptæ apparent, ait enim Propheta: *Dè Sion egredietur Lex, & Verbum Domini de Hieruſalem.* Quæ Prophetia de Lege Gratiæ irrefragabiliter intelligi debet, ut docent Irenæ. *lib. 4. cap.* 67. Hieron. Baſil. Chryſoſtom. Cyrill. & alij adducti à Ribera *in eodem loco*; cui addendi ſunt Origenes *contra Celſum, lib.* 17. Auguſtin. *lib.* 17 *de Ciuit. Dei, cap.* 17. & communiter Patres, & Expoſitores; imo, & nulli alteri apte conuenire Legi poterit niſi ei, quæ ex Monte Sion in d e Pentecoſtes igneis flammis ab Spiritu Sancto oſtenſa in Vniuerſum Orbem evulgata eſt.

4 Clare id ipſum deducitur ex Pſalm. 83. 8. Iacob. 4. Matthæ. *vltim.* & Ioann. 13. exponentibus, Stapleton. *tom. 2. lib. 5. de Iuſtitia inhærentè, cap.* 11. & 12. & *ſequentib.* & *tom.* 3. *in* 1. *Ad Corinth. cap.* 6. *num.* 9. *et tom.* 4. *in Promptuar. Feria. in cap. Ieiunij.* Bellarmin. *tom. 3. de Baptiſmo, cap.* 15. & *tom. 4. lib. 4. dè Iuſtificat. cap.* 1. 2. & *ſequentib.* Ex quibus ſtabilitum manet Chriſtum Domin. fuiſſe Legis Gratiæ Authorem, Supremumque Legiſlatorem Nouæ Legis, quam meritis Paſsionis ſuæ firmaſſe docent Sanct. Thom. 3. *part. quæſt.* 62. *artic.* 5. & *quæſt.* 64. *artic.* 3. Ambroſ *in Lucam, lib.* 10. *cap.* 105. Chryſoſtom. Cyrill. & Theophilac. *in Ioann.* 19. Damaſcen. *lib.* 4. *Orthodox. Fidei, cap.* 10. Auguſtin. *in Ioann. Tractat.* 15. & 120 Bellarmin. *de Sacrament. lib.* 1. *cap.* 23. Quibus addendi ſunt Bonacin. Reginald. & alij ſequuti à Torreblanca *de Iur. Spiritual. tom.* 1. *lib. 2. cap. 2. num.* 20.

5 Quæ autem ſint Leges, & Præcepta à Chriſto Domino inſtituta, & Sanguine ſuo Præcioſiſsimo firmata docent Sanct. Thom. 1. 2. *quæſt.* 180. *artic.* 1. & 2. *in corpore*, & *Quodlibeto* 4. *artic.* 13. Vbi communiter Theologi. Caſalius. *Quadripart. Iuſtit. 1. part. lib. 3. cap. 17. §. Nos igitur.* Salmeron. *in Acta Apoſtol. tractat.* 61. *§. Secunda differentia,* Gregor. de Valent. 2. *part. diſp.* 7. *quæſt.* 8. *punct.* 2. Sot. *de Iuſt. & Iur. lib.* 2. *quæſt.* 9. *artic.* 1. Suarez *de Legib. lib.* 10. *cap.* 2. aſſerentes Chriſtum Dominum omnia Præcèpta Moralia Veteris Lègis, atque

que Fidei, Spei, & Charitatis, & Sacramentorum Præceptum obſervari voluiſſe. Vnde in Lege Gratiæ ſolum reperiuntur à Chriſto Domino Præcepta Moralia, & Cæremonialia inſtituta, omiſsis Iudicialibus; quum enim ad totius Eccleſiæ Regimen, & Adminiſtrationem, Vicarium ſuum in Terris conſtitutum reliquiſſet, pleniſsimà, & abſolutà ligandi, atque ſoluendi Poteſtate ſuffultum, ad eius rectum exercitium, infallibilemque Vſum, aſsiſtentià ſuà promiſſa, ideò Præcepta Iudicialia non tradidit; ſed Vicario ſuo tradenda reliquit, Franciſc. Valente *in Concord. Iur. Pontifi. cum Sacra Theolog. tom. 1. tit. 2. diſput. 2. quæſt. 4. ſect.* 10 *num.* 2. *&* 3. Vbi plures Theologicas adducit rationes, noſtram communientes aſſertionem.

6 Præcepta autem Moralia, quæ in Lege Gratiæ à Chriſto Domino tradita, ſeu præſcripta eſſe aſſerimus, ſunt ipſa, quæ Populo Iſraelitico à Domino tradita ſunt. Chriſtus enim Dominus eā non minuit, nèque auxit, ſed ita illa innouauit, expoſuit, & confirmauit, ut novam, & poſitiuam obligationem illa obſeruandi Populo ſuo inuexèrit, Couarr. *lib.* 1. *var. cap.* 17. & eſt communis Theologorum cum Sanct. Thom. 1. 2. *quæſt.* 98. *artic.* 5. *in corpore.* Alenſ. Sotus, Medina, Cardinal. Tolet. Salmèron, Valentia, Barradas, Suarez, Salas, Açor. & alij adducti à Valente *dict. quæſt.* 4. *ſect.* 8. *num.* 2. Vbi èx eis pròbat, Præcepta Moralia Legis Scriptæ perfectiora in Lege Gratiæ reddita eſſe, nullamque, vi Legis Veteris, obligandi efficaciam retinuiſſe, & expreſsius *ſect.* 10. *num.* 4. adhibitis Clemente Romano *lib.* 4. *Conſtitut. cap.* 23. Sanct. Auguſtin. *tom.* 4. *de Sermone Domini in Monte, lib.* 1. *cap.* 1. Suarez *lib.* 1. *de Legibus, cap.* 2. Salas 1. 2. *tractat.* 14. *diſput.* 24. *ſect.* 2. *num.* 10. & Caſalio *citato, cap.* 17. *§. Nos igitur*, pluribuſque ſacræ paginæ teſtimonijs, quæ optimè exponit, reiecto Vazquez. Addendique ſunt Sanct. Thom Bellarmin. Nauarr. Fagun. & Trullench. laudati à Noſtrate Leandro à Sanctiſsim. Sacrament. *in Præcept. Decalog. tom.* 1. *tractat.* 1. *q.* 6.

7 Præcèptum autèm Fidei, Spei, & Charitatis, additа eſſe in Lege Gratiæ à Chriſto Domino etiam ſecundum ſubſtantiam obiecti, explicitè credèndi, ſperandi, & amandi; latè docent Caſal. *citato, cap.* 17. Salmeron. *in Epiſtol.* 1. *Sanct. Ioann. tractat.* 24. *§. Sequitur.* Valente *dict. ſect.* 10. *num.* 5. plura in confirmationem cumulans, vbi *& num. ſequent.* Suarez exponit. *qui lib.* 10. *de Legibus, cap.* 2. *num.* 6. *&* 9. refragari videtur; & *Tractat. de Fide, diſput.* 13. *ſect.* 1. Temperantiùs loquutum eſſè probat, ipſeque concludit Præceptum hoc eſſe de Iure Diuino Supernaturali in omni ſuo rigore, & proprietate loquendi accepto.

Ex

8 Ex Ceremonialibus autem Præceptis nulla alia de Iure Diuino Poſitiuo in Lege Gratiæ reperiuntur ſtabilita, niſi quæ ad Sacramenta ſpectant Covar. *in 4. Decret. part. 2. cap. 6. §. 10. in princip.* & eſt communis Theologorum S. Thom. 1. 2. *q.* 108. *art.* 2. Suar. *de Legib. lib.* 10. *cap.* 2. Sot. *de Iuſt. & Iur. lib.* 2. *q.* 9. *art.* 6. Valente *dict. ſect.* 10. *num.* 7. & 8. ex S. Thom. *dict. quæſt.* 108. *art.* 3. S. Auguſtin. Gregor. de Valent. Soto, Suar. Medina, Salas, & alijs, addens in eis, nedum externos, ſed internos quoque præcipi actus.

9 Quando autem Lex Gratiæ obligare incœperit, conſtat ex dictis *hoc. ipſo Tractat. quæſt.* 4. cœpit enim Nouæ Legis obligatio quando Lex Vetus obligandi ſuum robur amiſit, nempe poſt Paſsionem, & Mortem Chriſti Domini; non equidem mox, ut Chriſtus paſſus, & mortuus eſt, ſed poſt ſufficientem ipſius Legis promulgationem. Confer huc inibi dicta, addeque Valentem *dict. ſect.* 10. *num.* 12. & 13.

10 Supereſt Vltima Tituli pars: *Quandiu ſcilicet Lex Noua obligabit?* In qua citra controuerſiam omnes Orthodoxi PP. atque Doctores affirmare conſpirant, Legem Nouam perpetuò duraturam, immutabilem quidem, & invariabilem permanſuram; dicunt enim; quod poſita Diuina Promiſsione, nec augeri, nec minui Lex iſta poteſt. Sanct. Thom. 1. 2. *quæſt.* 106. *artic.* 4. *in corpore.* Noſque probamus: Legis ſtabilitas ab Eccleſia, in qua viget, ſtabilitate dimetienda eſt, *cap. Tranſlato, de Conſtitut.* ſed Eccleſia, in qua, vel cui Lex Gratiæ ſtabilita eſt, in æternum ex Diuina Promiſsione permanſura eſt; ut ex Matthæ. 16. docent Epiphan. *in Anchorato ad initium, & Hæreſi* 59. Origen. *Homil.* 5. *in Exod.* Cyrill. *in cap.* 1. *Ioann.* Chryſoſtom. *Homil.* 4. *de Verb. Iſai.* & alij quam plurimi, quorum interpretatio comprobatur Danielis Vaticinio, perpetuam huius Eccleſiæ, & Legis durationem prædicentis *cap.* 2. his verbis: *In diebus Regnorum illorum ſuſcitabit Deus Cæli Regnum, quod in æternum non diſsipabitur*, ideſt Eccleſia, & Lex Nova vſque ad finem Mundi immutabilis permanſura; interpretantibus Pereira, Maldonato, Gaſp. Sanch. & alijs communiter *in eodem loco*, quibus addo Sanct. Auguſtin. *Tractat.* 115. *in Ioann.* Tertullian. & Cyprian. *in Libris Adverſus Iudæos.* S. Bernard. *Sermon.* 3. *ſuper Miſſus eſt.*

11 Suadentque Danielis verba nuper relata, ibi: *Quod in æternum non diſſipabitur*, cuius clauſulæ efficacia Perennitatem probat. Vnde Novum Teſtamentum perpetuò duraturum credimus, quia æternum dicitur in conſecratione Calicis. Hincque Sacrificij durationem uſque ad finem ſæculi deducimus. Et licet particula hæc ab Euangeliſtis addita non ſit, ex Eccleſiæ Traditione; à Chriſto prolata creditur

cap.

cap. Cùm Marthæ, de Celebration. Miſſar. Atque *ad Hebræ.* 13. & *Apocalipſ.* 14. Euangelium æternum nominatur: ſed Nouum Teſtamentum, & Euangelium ſunt Lex Gratiæ, ergò ex Diuina Promiſsione erit æterna, & vſquè ad finèm ſæculi permanſura.

12 Sunt, & aliæ efficaciſsimæ rationes, immutabilitatèm Lègis Nouæ ſuadentes, è quibus duas ſeligo. I. Eſt ſicut Lex Naturalis Hominum cordibus à Naturæ Authore indita eſt priuſquam extèrnis ſcriberetur tabulis, & per ſe nulla prærequirens externa ſigna; quia intus Naturale rationis Dictamen Hominem dirigit ad honeſtum; ita Lèx Noua à Chriſto Servatore relicta eſt, Hominum cordibus imprèſſa, non tabulis Scripta, ut ex Hier. 31. ſcribit. *Paul. Ad Hebra.* 7. dicens: *Hoc eſt Teſtamentum, quod aiſponam Domui Iſraël poſt dies illos dicit Dominus, dando Leges meas in mentem eorum, & in corde eorum ſuperſcribam eäs.* Latèque ex inſtituto docèt Sanct. Thom. 1. 2. *quæſt.*106. *art.*1. Vnde Sanct. Auguſtin. *lib.* 15. *contra Fauſt. cap.*4. ita Ecclèſiam alloquitur: *Tu es Epiſtola Apoſtolorum ſcripta, non atramento, ſed Spiritu Dei Vivi, non in Tabulis Lapideis, ſed in Tabulis cordis carnalibus.* Quæ Auguſtin. deſumpſit *ab Apoſtol.* 2. *ad Corinth.* 3. Certum namque eſt Chriſtum Dominum nihil ſcripſiſſe, præter illam Adulteræ ſententiam digito in terra exaratam, ut notauit Salmeron, *tom.*1. *Prolegom.* 24. & ab eo Valente *dict. ſect.* 10. *num.* 16. Vbi Apocripha, & falſa demonſtrat alia ſcripta Chriſto Attributa, incluſa etiam Epiſtola, quàm Abagato Dominum ſcripſiſſe fertur.

13 II. Duobus modis Lex aliqua ceſſare poteſt, vel negatiuè; illam nimirum auferèndo, pèr abrogationem ſcilicèt, *l. Derogatur, ff. de Verbor. Signification.* vel poſitiue; altèram nimirum inſtituendo, quæ illam excludat, quia ei contraria eſt; tunc enim licet verbis exprèſsis prioris abrogandæ Lègiſlator non mèminèrit; priorèm abrogate cenſetur, contratià poſteriori Lège lata, *cap.* 1. *de Conſtitut. in* 6. Si conciliari nequit; ſæcus autem ſi prior cum poſteriore conciliabilis ſit: argument. Text. *in cap. Cum Dilectus, de Conſuetudin. cap. Cum expèdiat, de Elect. in* 6. *l. ultim. C. de Appellat. l.* 1. *C. de inofficioſis Dotibus.* Primo modo Lèx Noua ceſſarè nequit, quia Militans Eccleſia ſine Lège Dei pèrmanere nequit; eſt enim de ratione Eccleſię, ut ſit viſibilis, & extèrnis ſignis ſuam profiteri Fidèm, ut late probat Cardinal. Bellarmin. *de Eccleſ. Milit. lib.* 3. *cap.* 18. *ad finem.* Ergo Lèx iſta eamdèm habebit durationem, & permanentiam, ac Eccleſia Militans; ſed hæc vſque ad finē ſæculi eſt permanſura ex Diuina Promiſsione, Matth. 16. 18.

& ego dico tibi, quia Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, et portæ Inferi non prævalebunt adverſus eam, &c. Ex quo loci Æternam Eccleſiæ Durationem inferri Patres, & DD. omnes vnanimi docent conſenſu; ut *Tractat. ſeq. latius* probabimus. Ergo, &c.

14 II. Etiam modo huius Legis ceſſatio repugnat, quia nulla alia Lex Hominem in ſtatu viæ perfectius vnire cum Deo poteſt, quam Lex Noua, hæc enim tantum per notitiam Fidei, & Spiritus Sancti Gratiam, efficaciſsimis Sacramentorum medijs obtenta, & munita eſt; & ipſam Gratiam ex opere operati cauſans, Nos Deo coniugit. Tandem ex parte Legiſlatoris expectari nequit Lex, nedum perfectior, ſed neque æqualiter perfecta, quum nullus Homo, vel Angelus Chriſto Domino Legis Nouæ Legiſlatore comparari poſsit, ut ex dicendis *§. ſeq.* manifeſtè conſtabit.

15 Licet autem aſſertio noſtra adeò vera, & nota ſit; adhuc tamen inſtantiæ cuique facilè occurrendæ, expoſita eſt, deſumendæ à particula *æternum*; eodem namque loquendi modo, & quidem in Sacris Litteris expreſſo, durationem Veteris Legis, promiſſam à Deo argui poteſt; nam Pſalm. 104. legimus, *ſtatuit illud Iacob in Præceptum, & Iſraël in Teſtamentum æternum*; & tamen iam à Chriſti paſsione Lex illa ceſſauit (ut nuper dicebam) ergo particula *Æternum* non probat perpetuam durationem.

16 At inſtantiam non obſtare reſpondemus. I. Quia ſacra pagina diverſo modo loquitur de perpetuitate Legis Nouæ, ac de duratione Veteris Legis; De illa enim ſolum aſſerit affututam eſſe æternam, ut nuper vidimus. De Noſtrà autem, & æternam, & numquam auferendam eſſe promittit, adnotante S. Auguſtin. *q. 124. in Exodum*, ex Pſalm. 109. ibi: *Iurauit Dominus, & non pœnitebit eum, Tu es Sacerdos in æternum, &c.* Daniel. 2. 44. *Et Regnum eius alteri Populo non tradetur*, & rurſus Daniel. 7. 14. *Poteſtas eius, Poteſtas æterna, quæ non auferetur, & Regnum eius, quod non corrumpetur*; Quæ ad Litteram de Chriſto intelligenda eſſe, docent communiter Expoſitores.

17 II. Autem reſponderut ex S. Auguſtin. *in Geneſ. q. 31. & 43. & in Exod. q. 124.* S. Thom. 1. 2. *q. 103. art. 3. ad 1.* Legem Veterem dici perpetuam, & ęternam, non ratione ſui, ſed ratione Legis per eam figuratæ; nam ut ſcribit Apoſt. *Ad Roman. 10. Finis Legis Chriſtus, & ad Galat. 3. Propter tranſgreſsiones poſita eſt* (Lex Moſaica) *donec veniret ſemen.* Poſt quam autem venit Dominus, non deſtruxit, ſed perfecit Legem, ut ipſe Dominus atteſtabatur, dicęs, Matth. 5. 17. *Nolite putare, quoniam veni ſoluere Legem, aut Prophetas; non veni ſoluere, ſed adimplere, Amen quippe dico vobis: Donec tranſeat Cælum, & Terram Iota Vnum, aut Vnus apex non præteribit à Lege, donec omnia fiant.* Vel denique perpetuà dicebatur, quia licet per

extrinſecas cauſas, & rerum mutationem deberet ſucceſſu temporis variari; ſuaptè tamen naturà, quum ad Ius Diuinum pertineret, invariabilis èrat, quouſque tali modo impleretur, ut iam illius vèritas ſubſiſtère nèquiret, & ex Dei propoſito, ſtatuto tempore defeciſſe. Videndus èſt Abulen. *in cap. 12. Exod.* Vbi ètiam Perer. qui rèm luculentius proſequitur *cap. 13. & 17. Geneſ.* Franc. Valentè *dict. ſect. 10. num. final.*

§. II.

Qui contemplandus eſt Chriſtus Dominus, ut Legis Gratiæ Author, & Supremus Legiſlator?

18 DIVINA illa increäta, tametſi genita Patris Sapientia, tèmpore ante ſæcula præſtituto, duplici in eamdèm hipoſtaſym coniunctà Naturà de Cœlo à Regalibus ſedibus in huius èxterminij tèrram, Homines à Diaboli Tyrannidè liberaturus, miſericorditèr proſiliuit *cap. 1. de Summ. Trin. & Fid. Cathol.* Concil. Carthaginèn. IV. *in Can. Qui Epiſcopus 2. 23. diſt. l. Reddentes 8. §. Manifeſtum, & §. Omnès verò, C. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol.* in quibus adèo clarè Natiuitas Temporalis in carne paſsibili, & æterna Chriſti Diuinitas, & immortalitas docetur, ut nulla indigeat expoſitione; ad præſentem tamen tractatum, & ad plurium Canonum intelligentiam, aliqua neceſſaria, pureque Canoniſtis non paſsim obuia ex ipſa Textuum littera deducere, & pręmonere opere pretium duximus.

19 I. Chriſtum Dominum iuxtà duplicem hanc nuper explicatam Naturam, dupliciter etiam conſiderari poſſe, quà Deus ſcilicet, & qua Homo. Hanc diſtinctionem non ſolum Iuridicis confirmatam teſtimonijs invenimus; ſed ab ipſo Chriſto, ſuæ Vitæ decurſu ab ipſis incunabulis, uſque ad admirabilem ſuper Cœleſtes Orbes aſcenſum, cam ſemper præ oculis habitam eſſe apparet; anxie namque Nos docere ſtuduit, ut in eadem Perſona ſua, & veritatem carnis noſtræ, & Maieſtatem Diuinitatis ſuæ agnoſceremus; etenim (inquit Auguſt. *tract. 28. in Ioan. propè initium*) ſemper hoc egit dictis, & factis ſuis, ut Deus crederetur, & Homo. S. Leo Homil. *de Transfiguratione.* Idque per ſingulas Chriſti actiones diſcurrens, optime explicat Franc. Valente *in Concord. Iur. Pontific. cum Sac. Theolog. tom. 1. tit. 1. Comment. 1 notab. 6. num. 1.*

20 Hæc autem diverſa conſideratio provenit in Chriſto ab Idiomatum communicatione; eſt autem Idiomatum communicatio Diuinarum, & Humanarum Proprietatum, ſeu Attributorum inter

inter Deum, & Hominem mutuâ prædicatio; quum enim Diuina, & Humana Natura in vnam conveniant Perſonam, effectum eſt, ut Humana de Dèo, & Diuina de Homine prædicentur, quando materialitèr prædicatio pro Perſona ſupponit. Vt communitèr docent Thèologi cum S. Thoma *3. p. quæſt. 16. art. 2.* Vbi præcipuè Suar. *tom. 1. diſput. 35. ſect.* 4. Mich. Maucler. *de Eccleſ. Monarch. tom. 1. part. 2. lib. 5. cap. 9.* Franc. Valentè *dict. notab. 6. num. 2. 3. & 4.*

21 Aſt licet per hanc Idiomatum communicationèm Attributa illa mutuo prædicentur, obſeruandum maximè, & attentè conſiderandum, proprietates illas, & prædicta referri ſolum ad Hominem ratione Humanæ Naturæ; ità tamèn, ut nullam ſuppoſiti crèati imperfectionem involvant, qualia ſunt: Purus Homo creäta Perſona, Filius Adoptivus, Natura Peccabilis, & alia in quibus Diuinum ſuppoſitum èxcluditur; quia Verbo Diuino etiam cum reduplicationè Humanitatis (ut Thèologi loquuntur) convenire non poſſunt; quoniam Chriſtus, quatenus Homo, non Perſona Creäta, non Purus Homo, non Filius Adoptivus, non Peccabilis, ulla ratione dici poteſt, ut optimè explicat Maucler. *dict. cap. 9. col.* 144. *litter. D.* èx S. Cyrill. Alexandrin. *lib. 1. contra Theodor.* rèlato in VI. Synodo, ibi: *Neque enim erat Homo ſimpliciter* (ſcilicèt purus, & nudus Homo) *ſed in ſpeciè humana, qui eſt èx Deo Patre, Deus Verbum*, &c.

22 II. Obſeruandum eſt dupliciter rurſus contemplandū Chriſtum Dominum; quà Dèus ſcilicet, & qua Homo in 1. conſideratione, quum ſit Gratiæ, & Gloriæ Dominus habuit etiam in Mundo authoritatiuè Supremam Poteſtatem Viſibilem, tam Spiritualem, quàm Temporalem; ut nemo negabit. Hæc autem authoritatiua Poteſtas Diuinitati Chriſti competèns, ità fuit ei connaturalis, & annexa, ut nulli Creäturæ, imò nec ipſi Humanitati Chriſti potuèrit communicari S. Thom. *in 4. diſt. 5. q. 1. art. 3. ad 1.* Henric. Henriq. *de Roman. Pontific. Clave, lib. 1. cap. 4. §. 1. litter. A.* Quà Homo autem per Vnionem hypoſtaticam Humanitatis ad Verbum dicitur Omnipotens ſimpliciter habens Poteſtatèm, reſpectu Creäturarum, qua Vnione mediante, Poteſtas illa, quæ Deo conuenire dicitur, de Homine per Idiomatum communicationem prædicantur, ut *dict. Can. Qui Epiſcopus*, elucet, & optimè adnotauit Aluar. Pelag. *de Planctu Eccleſ. lib. 1. cap. 51. pag. mihi* 39. *col.* 4. addens Poteſtatem hanc ſiue actiuam, ſiuè paſſiuam ad Animam Chriſti referèndam eſſe ſecundum propriam naturam, & gratuitam virtutem naturalibus ſuperadditam ob Dignitatem Perſonæ.

23 Quùm ergo Idiomatum communicatio in Chriſto, efficiat, ut de illo prædicari non poſſit, neque tamquam de Deo ſimpliciter, nec de Homine cum reduplicatione, neceſſario debet procedere

dere quæſtio de Chriſto, vtraque Natura conſtante per hypoſtaſim, cui Attributa Dei, & Hominis per Idiomatum communicationem vniuocè conueniunt.

24 III. Obſeruandum eſt Chriſtum Dominum in terra degentem verum Hominem, & Dei Filium Naturalem extitiſſe, non Adoptiuum, quia Natura Humana vnita eſt hypoſtatice illi Trinitatis Perſonæ, quę Filius Dei Naturalis eſt. Vnde Vnio, ſiue in fieri, ſive in facto eſſe (ut Theologi verbis vtar) tantum ſe habet, veluti conditio, qua applicatur Naturæ Humanæ Perſona Verbi, & efficitur, ut Humanitas vere, & proprie ſit ſubſtantialis ipſi Chriſto; ut ex hucuſque dictis apertè colligitur, & probatur ex *cap.1 § Hac Sancta Trinitas, verſ. Et tandem Vnigenitus, de Summ. Trinit. & Fid. Catholica l.1. tit.26. p.7. ubi Gloſſ. fin. in princip.* alias allegat Leges, & *in Summa, tit. 3. par. 1. Gloſſ. 19.* Concinuntque ex Imperiali Iure *l. Cum Recta 5. §. Credentes 1. verſ. in vltimis, l. Cum Saluatorem 6. §. 1. & § Similiter 4. l. Cognoſcere 7. § Pauci, & § Reverendiſsimi, l. Reddentes 8. § Maieſtatem, & § Omnes, C. de Summ. Trinitat. & Fid. Catholic.* Docent communiter Orthodoxi omnes. Magiſt. *in Sent 4. diſt. 10. art. 4* San. Thom. *3. p. q. 23. art. 4.* Alexandr. de Ales, Albert. Magn. S. Bonavent. Caietan. Suar. Lorca, Vaſq. Concil. Franco-Fordien. Liber Sacroſyllab. Adrian. & Alcuin. apud Franc. Valentem *in Concord. Iur. Pontificum Sac. Theolog. tom. 1. tit. 1. Comment. 1. Notab. 5. num. 3. & ſeqq.* cui addo quam plurimos adductos à Baſil. Legionen. *var. diſput. part. 1. Relect. 4. Sentent. 2. pag 555.* Ripol. *de Regal. cap. 35. à principio.*

25 Et licet impudens Calvinus apud Anton. Fabr. *in Codic. lib. 1. tit. 1. num. 4.* hanc evertere doctrinam nixus ſit; negando Filium Dei à Patre eſſentiam habere; iſtius, & Sequacium doctrina, quùm inter eorum deliramenta merito adnumeretur, utpote Sacris Scripturis, & ipſius Domini Verbis, atque communi Conciliorum, & Patrum conſenſui omninò oppoſita ſit, ut Faber. Idem demonſtrat ibidē ex Hilar. Athanaſ. Baſil. & alijs; non eſt ecquur pedem Nobis offendat ſtultiſsimum illud Dicterium.

§. III.

An in Chriſto Domino, vt Legis Gratiæ Authore, & Legiſlatore Supremo, originem habuerit Sacro-Suprema Poteſtas, & Iuriſdictio?

26 Ex proxime firmatis pręcedentibus §§. reſultat præſentis diffi-

difficultatis affirmatiua reſolutio, quum enim ex eis liquidò conſtet Chriſtum Dominum tamquam Verum Deum, & Hominem, & ſimpliciter Omnipotentem, fuiſſe Legis Gratię Conditorem, & Legislatorem, irrefragabiliter ſequitur, in eo originem ſumpſiſſe Sacro-Supremam Poteſtatem, nunc in Lege Gratiæ vigentem. Tùm ex dictis de omnibus alijs ſtatibus Legem iſtam præcedentibus. Tùm etiàm ex communi Philoſophorum ineluctabili principio; *Quod eſt Cauſa cauſæ, eſt cauſa cauſati.* Poteſtas enim hæc eſt effectus Legis Gratię primarius, & immediatus, nàm quum Legis Gratiæ finis ſit Homines ad Æternam Patriam dirigere, quùque directio hæc ſit præcipuus Eccleſiaſticæ Poteſtatis ſcopus (ut Tract. ſeq. latius probabimus) qui fuit Legis Author, debet Poteſtatis ab ea producta eſſe origo, & Cauſa. Tùm denique quia Chriſto Domino per Vnionem hypoſtaticam Deo, & Homini facto, mox per Poteſtatem excellentiæ Vniuerſa competijt Sacro-Suprema Poteſtas, tàm actualis, quam habitualis, *ut Tract.* 3 fuſe probabo; Interimque produco Victoriam *de Poteſtat. Eccleſiaſt. Relect.* 1. *quæſt. pen. num.* 15 *pag.* 40. Thom. Boz. *de Iur. Stat. ſiue de Iure Diuino Naturali Eccleſ. Libert. & Poteſtat. lib.* 1. *cap.* 10. *fol.* 49. *pag.* 1. *verſ. Sextum tempus eſt,* late proſequentem *lib.* 2. & 3. præcipue probantem ex illo Matth. *vltim. Data eſt mihi omnis Poteſtas in Cælo, & in Terra.* Quod interpretandum eſſe monet quantum ad externam manifeſtationem; nam re vera alioquin ipſius anima ſimulatque creata eſt adminiſtrare cœpit in tota rerum Creatarum vniverſitate ſingula, quæ in Cœlo, & in Terra per Angelos regebantur, quos in rebus agendis Diuinitas eius illuminabat Legis Naturæ, & Veteris temporibus (ut Tract. 3. dicam.) Vt ergo Chriſtus Dominus creatus eſt, immediatam hanc acquiſiuit adminiſtrationem, effectuſque eſt Summus Pontifex Legis Gratiæ, ut ibi late probabo, & non obſcure inſinuavit S. Iuſtin. Martyr. *in Apolog. ad Senatum,* ſcribens: *Chriſtus quidem eo quod vnctus ſit, & per ipſum Deus diſponat, ordinetq; omnia, vocatus non vulgaris ſignificationis nomine.*

27. Hæc licet Orthodoxis omninò vera ſint; vlterius nihilominus ea probamus communi Theologorum placitu aſſerentium: Chriſto ut Inſtrumento Diuinitati coniuncto datam eſſe Omnipotentiam; ita ut Humanitati Chriſti in ſe conſideratæ duo tantum negentur; Creare ſcilicet, & ad nihilum redigere; Hæc enim non, ut Homo; ſed, ut Deus eſt, præſtare poteſt; Reliqua autem omnia Humanitati Chriſti communicata ſunt, quę ut Homo, atque is, cuius Humana natura Diuinæ ſit adiuncta, & in Perſona Diuina coadunata, exequi abſolute poteſt. S. Thom. 3. *part.* q. 13. *art.* 2. Idem S. Thom. Sanct. Anſelm. Remig. & omnes pene Expoſitores *ad præcit. cap. Matth.*

F *vltim.*

vltim. S.Cyprian.*lib.2.contra Iudæos,cap.26.* Sanct.Athanaſ.*contra Arrian.Sermon. Ex Deo, Deum Verbum.* Nyſſen. *de Cognition. verb.* S. Vigil. *lib. contr. Euthic.* Quam obrem denegantes Chriſtum eſſe Originem Sacro- Supremæ Poteſtatis in Lege Gratiæ oſtendere debebunt, quomodo Chriſto Poteſtas hæc denegata ſit: quum ſub generali conceſsione compræhenſa reperiatur. Hoc autem nullis poterunt, ne quidem apparentibus, ſuadere rationibus. Vnde nobiſcum ſentire cogentur.

28 Vlterius Originem Sacro Supremę Poteſtatis in Lege Gratiæ à Chriſto immediate procedere ſuademur. I. Quia tam in Lege Naturæ, quam in Veteri Lege, vera Eccleſia, eiuſque Poteſtas meritis Chriſti venturi innixa eſt, & vſque ad Legem Gratiæ ſubſtitit; ergo ſi in Chriſto promiſſo originem habuit Sacro Suprema Poteſtas in alijs ſtatibus, fortiori æquidem ratione in Lege Gratiæ; non enim efficacior dijudicari poteſt Vmbra, quàm corpus, & promiſsio, quam Donum; conſ. patet, Antecedens probo. Tum Iſai.49.ibi: *Ecce dedi Te in Lucem Gentium, ut ſis ſalus mea uſque ad extremum Terræ.* Quod Vaticinium de Chriſto in omnibus alijs ſtatibus per promiſsionem; in Lege verò Gratiæ, præſentia ſua illuminante, intelligendum eſſe ſcribunt S. Petr. *Epiſt.2. cap.1.* & S. Paul. *in Epiſt. ad Hebræ. cap.7.* Tùm quia in omni Lege, & in omni Statu Sacro Suprema Poteſtas Veræ Fidei pedamentis, & fundamento innixa eſt, ut *Tract. ſeq.* latius probabimus. Aſt in omnibus eis neceſſaria fuit Fides Chriſti Venturi, ſaltem implicita, in laxiori opinione, ut eodem oſtendam Tractatu. Ergo in omni Lege fuit Chriſtus Sacro Supremæ Poteſtatis fundamentum, ergo, & in Lege Gratiæ.

29 Diſcurſum hunc, ex Nobis efformatum, corroboramus, aſſertionemque noſtram II. Probamus Sacroſancti Concilij Tridentini infallibili definitione *Seſſ.6. de Iuſtificat. cap.2.* quà credere inſtruimur, & præcipimur Chriſtum ante Legem, & Legis tempore promiſſum; iam denique natum ex Iudæis, & Gentilibus vnam conflaſſe Eccleſiam; ergo in ipſo Chriſto Originem ſumpſit Legis Gratiæ Eccleſia. Conſequentiam probat Franciſc. Bonald. è Societat. Ieſu *in Æconom. Eccleſ. cap. 1. pag. 12.* Aſt Eccleſia perfecta dici non poterit, Sacro Supremà carens Poteſtate, ut paſsim probamus. Ergo, &c.

30 III. Originem hanc (eodem retento medio) probamus ex ipſius Chriſti ore, qui Matth. 16. protulit: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*; quaſi diceret: Super hanc Fidei tuæ firmitatem Eccleſiam meam ſtabiliam, eique neceſſaria omnia, tam ad ſui conſervationem, quàm augmentum conferam, vt exponit Bonald. *dict. cap.1. pag.13. poſt med.* Ergo Chriſtus Dominus, tam Eccleſiæ, quam Eccleſiaſticæ Poteſtatis, ſe Authorem, Cauſam, & Originem profitetur.

TRATATVS II.

De Sacro-Suprèmæ Poteſtatis, & Iuriſdictionis ſolidiſsimis Fundamentis, Materialibus, & Formalibus.

Manuductio.

1 INquiſitâ iam, & aſsignatâ Poteſtatis iſtius verâ, & formali Origine, & exiſtentiâ in omni Statu, & Lege, ut ſecurius erigendæ molis altitudo conſurgat, recta procedendi methodus de ipſius ſolidioribus Fundamentis, tam Materialibus, quàm Formalibus elucidationem expoſcit, ut impenetrabiliter catafracta vndique remaneat.

FVNDAMENTVM I.

Sacro-Supremæ Poteſtatis eſſentiam, & exiſtentiam aperiens.

PROLVSIO.

2 FVNDAMENTVM hoc definitionem præſeferẽs, primum eſſe debere, tam Iureconſultorum, quàm Dialecticorum, & Rethorum præcepta demonſtrant *l. 1. ff. de Iuſt. & Iur. l. 1. ff. Si cert. petat.* Cicer. *lib. 1. Offic.* Anton. de Præt. *de Iuriſdict. Epiſcop. cap. 1. in princ.* Bobadill. *lib. 1. Polit. tom. 1. lib. 1. cap. 1. num. 26.* Matienç. *in 5. Recop. tit. 1. in Rubric. Gloſſ. 1. num. 1.* quibus addi poſſunt quam plures laudati à Franciſc. Baronio *de Citat. tom. 1. q. 3. num. 1.* Ioann. Petr. Moneta *de Commut. vltim. volunt. cap. 1. num. 1. & ſeqq.* Aſt quum Diuiſionem in æquivocis definitioni præcedere debere inſtruamur ex Ariſt. & alijs ſequutis à Carlev. *de Iudic. tom. 1. lib. 1. diſp. 2. num. 696.* Loter. *de Re beneſi. lib. 1. q. 2. num. 2.* quumque adeò multiplex, & varia ſit Iuriſdictionis materia, ut vix certum aliquid finiri in ea poſsit Quintanadueñas *de Imper. & Iuriſdictione, lib. 1. tit. 2. in princip.* Diuiſionem definitioni præponendam eſſe cenſuimus.

 QVÆS-

QVÆSTIO I.

Vnde? Quid? Et Quotuplex Iuriſdictio ſit in genere, & in ſpecie conſiderata.

INTRODVCTIO.

3 VOX nulla eſt in Iure, tanta indigens explicatione, quam Iuriſdictio; eius namque etymologia, ambigua ſatis omnibus habetur, ideo, ut clarius à Nobis elucidetur in aliquos §§. quæſtionem diuidimus, & in limine monemus Differentiam, quam in titulo adhibemus inter Iuriſdictionem in genere, & ipſam in ſpecie conſideratam Iuri conformem eſſe, ut docet Fontanell. *de Pact. Nuptial. tom. 1. clauſul. 4. Gloſſ. 14. num. 4.* in vtraque ergo conſideratione de eâ diſſerendum Nobis eſt.

§. I.

Ecquid Nominis, & Rei Iuriſdictio ſit? Et quotupliciter in Iure accipiatur?

4 DVpliciter Iuriſdictionis Originem conſiderare oportet: Quid rei ſcilicet, & quid nominis, ut in quęſtionis titulo innui; Iuriſdictio quoad rem, ſeu exiſtentiam duas habet nobiliſsimas Origines; Vnam prorſus Diuinam, quia Sacris comprobatam Litteris, Petr. Gregor. *de Republ. lib. 1. cap. 2. num. 3. & ſeqq.* Afflict. *deciſ. Neapolitan. 391. num. 8.* Camill. Borrel. *de Præſtant. Reg. Catholic. cap. 21. num. 17. & in Summa Deciſion. tom. 1. tit. 41. num. 67.* ubi meminit cuiuſdam Tractatus à ſe compoſiti quem Ms. direxiſſe ad Paulum V. Pontifi. Maxim. aſſerit ibique Originem hanc luculentiſsime expoſuiſſe affirmat. Conſiderare poſſumus Originem Diuinam etiam alteram, ſed Humano Iudicio Diuinitatem hinc ei ſubinductam Q. Annius *in Hiſtor. Sac. ab ipſo ex Eubemero Siculo latine interpretata*, ubi ſic ait: *Ea tempeſtate Iuppiter in Monte Olimpo maximam partem vitæ colebat, & eo ad eum in Ius veniebat, ſi quæ res in controuerſia erant, &c.* Quæ verba in ponderationem antiquitatis Originis Iuriſdictionis adducit Scip. Gentil. *de Iuriſdict. lib. 1. cap. 1. poſt med.* cui addo Iuven. quem Satyr. 6. Huc videri meo ſpectantem, canentem legimus:

Multa pudicitia Veteris Veſtigia forſan.

Aut

Aut aliqua extitèrat ſub Ioue.

5 Quoad materialem autem vocis, ſeu Nominis originem, variè DD. opinantur, alij à Iure, & *Dictione* eam deducentes, ex quo Maxima, & Summa Poteſtas Ditio appellatur, *§. Quorum Vtramque viam. in Prœm. Inſtit. l. 2. §. Capta deinde Sardinia, ff. de Orig. Iur. l. 2. C. de Liber. & eorum lib. Cic. in Oratione pro Lege Agraria.* Vndè ſine C. eam ſcribunt, ita ex Gloſſ. Panorm. Nauarr. Bar. & Silveſtr. Molin. *de Iuſt. & Iur. tom. 6. tract. 5. diſput. 2 num. 1.* Hieron. Threutler. *in Select. diſput. Iur. tom. 1. diſput. 3. theſi 1. q. 1.* Vbi Hulric. Hunn. *litter. A.* eam refert, & improbat, Antiquióreſque habet denominatio iſta Patronos. Gloſſ. *in §. Ius iurandum, in fine, verbo, Iuriſdictione, in Authen. de Defenſor. Ciuit.* Fulgoſ. & Zaſ. *in Rub. de Iuriſdict. Omn. Iudic.* Fontanell. *dict. Gloſſ. 14. num. 2.* ubi allegat Gloſſ. *in l. Imperium, verbo, Miſtum eſt, ff. de Iuriſdiction* & Bar. *ibidem nu. 3.* Calefa. *num.* 89. Azon. & Coraſ. & illud Virgil. 1. Æneid.

Qui Mare, qui Terras omni Ditione teneret.

Optimè Iacob. Menoch. *de Iuriſdictione Imper. & Poteſt. Eccleſiaſt. & Sæculari nondum in lucem emiſſo, tom. 1. lib. 1. cap 1. verſ. Iuriſdictionem à Iure, & Ditione.* Vbi hanc, & contrariam mox referendam adducit, quas concillari poſſe exiſtimat, quadam adhibita diſtinctione, ſcribendam nimirum ſine C. Iuriſdictionem, quùm in genere ſumitur, prout cauſas Meri, & Miſti Imperij, ac etiam Iuriſdictionis complectitur quùm *Ditio* ſit Poteſtas, illaque generalis omnia ſub ſe comprehendens *dict. l. 2. C. de Libertis*: quum vero in ſpecie ſumitur ſcribendam eſſe cum littera C. ut ſignificet Iuriſdictionem illam, quæ ſolum verſatur circa Cauſas Ciuiles quaſi Ius tantum dicatur.

6 Aſt communiter DD. reijciendam originem iſtam autumant; tum ex diuerſa ſignificatione, ab hac ſcribendi ratione reſultante Ioan. Sicard. *in Lexic. Iurid. verbo, Iuriſdictio.* Georg. Obrecther. *in tractat. de Iuriſd. lib. 1. cap. 1. num. 6.* Tum, & etiam quia deſtituta eſt hæc origo omni Iuridica, ſeu probata corroboratione. Anton. Vacca *in Rubr. de Iuriſdict.* Æguin. Baro. Ioachim. Stephan Georg Obrecther, & alij apud Oſvv. *in not. ad Donel. lib. 17. Commentar. cap. 6. litt. G.*

7 Alij autem Iuriſdictionem à Iure dicundo, ſeu Iuris dicendi facultate deriuari autumant Moila *in Empor. Iur. part. 1. tit. 2. in præmiſſis num. 15.* Sichard. *in Rubric. C. de Iuriſdict. num. 1.* Vaccon. à Vaccuna *lib. 6. declarat. 66. num. 4.* Alciat. *lib. 2. Diſpunct. cap. 24.* Coraſ. *lib. 3. Miſcellan. cap. 17. in princip.* Matth. Vveſemb. *in Rubr. ff. de Iuriſdict. cap. 2.* Threutler. *dict. q. 1.* Vbi Hulric. Hunn. *litter. A.* idem Hulric. *de Iuriſdict. Polit. p. 1. cap. 1. q. 1.* Ioan. Petr. Fontanell. *de Pact. Nuptial. tom. 1. clauſul. 4. Gloſſ. 14. num. 2.* allegans Vacconium à Vacuna, Decium, Cancinccul, & Parlador. *lib. 2. Rer. cottid. cap. 1. num. 1.* Ioan. Kalu. *in Lex. Iurid.*

Digitized by Google

verbo, Iuriſdictio, pag. mihi 649. *col.* 1. *num.* 4. Illiger. *dict. cap.* 6. *litter. G.* Scip. Gentil. *dict. cap.* 1. *post princip.* Menoch. *dict. cap.* 1. *verſ. Iuriſdictionem*, ibi: *Iuriſditionem à Iure, & Ditione dici aliqui ſcripſerunt, & Gregorius Huloand; qui inſcriptiones ita edi voluit, ut cum littera C. excuderentur, dixitque compoui ex Iure, & Ditione, Ditio verò eſt nomen verbale, ſignificans actum ſui verbi, quaſi ſit Actus ipſe Iuriſdicendi, & ob id Iuridice dicti ſunt à Iuridico, ut docuit Æguinar. Baro. in Rubr. ff. de Offic. Iurid. Alexand. & apud Ciceron. in Flacco, in optimis Codicibus legitur Iuriſdictio cum hac littera* C. &c.

8 Ad Rei ſignificationem, eiuſque acceptiones deueniendo, multipliciter Iuriſdictio ſumitur, in latiſsima, & in lata ſignificatione conſiderata, Menoch. *dict. cap.* 1. *mox à princip.* & omnes mox referendi.

9 In latiſsima ſignificatione tamquam genus conſideranda eſt, plures ſub ſe continens ſpecies. I. Namque comprehendit etiam priuatam Poteſtatem competentem Priuatis, ut ſunt Patres, Patroni, & Tutores, *l. Serui, & Filij, ff. de Furt. l.* 2. *C. de Libert. & eorum lib.* Menoch. *dict. cap.* 1. ſubdens hanc Iuriſdictionem impropriam eſſe, & minimè huc pertinentem. II. Autem pro locorum regione. Plin. *lib.* 5. *Nat. Hiſt. cap.* 20. ibi: *Ab ea Doris incipit; ſed prius terga, et Mediterraneas Iuriſdictiones vindicaſſe conuenıant. l. ultim. ff. de Iuſt. & Iur.* in hac acceptione intelligenda. III. Pro Ciuitatibus, ſeu locis ſubiectis, ut ex Sulpitij Epiſtol. probat Scip. Gentil. *dict. cap.* 1. præmonens non ideò Iuriſdictionem pro Territorio accipi *in l. Si quis ex, ff. de Iudic.* Anton. Corſet. *in Sing. verbo, Iuriſdictio* 1. *num.* 1. *fol.* 601. IV. Pro fonte Iuriſdictionis ſumitur, ſive pro ædicto perpetuo in albo propoſito, Cuiac. *lib.* 24. *obſeru.* 25. Oldendorp. *claſ.* 1. *act.* 2. Zaſ. *lib.* 1. *Singul. Intellect. cap.* 2. Robert. *lib.* 4. *Sent. cap.* 11. V. Deniquè pro Notione ſumitur, quia nomen hoc comprehendit, quicquid ad Prætoris Iuriſdictionem attinet, Arnold. Vinn. *de Iuriſdict. cap.* 5 *num.* 1. Vnde Methonimiâ uſurpata effectus pro cauſa accipitur.

10 In lata ſignificatione ſumptum Iuriſdictionis nomen, Poteſtatem illam præſefert, quæ Magiſtratibus conuenit de publico conſtitutis, & dicitur hæc propriè Iuriſdictio, ut perbellè notat Menoch. *dict. cap.* 1. *verſ. Iuriſdictio latè ſumpta*, ubi de hac omnes inſtitutos eſſe Tractatus de Iuriſdictione ait. Hancque pleniſsimam vocitant communiter DD. ex Textu *in l. Si in aliquem, §. Cum pleniſsimam, ff. de Offic. Proconſul.* Canoniſtę autem Omnimodam vocant *Clement. Vnica, §. Ÿſdem, verſ. Omnimodam*, & ibi Gloſſ. & DD. *de Foro competent.* Vbi latè diſputant quid propriè Omnimoda Iuriſdictio ſit?

§. II.

§. II.

Quotuplex Iuriſdictio ſit abſolutè conſiderata?

11 QVIA Nobis cordi eſt neceſſaria ſolùmodo ſectari, ſuperfluaque,& quę obſcuritati magis, quam vtilitati deſeruiunt,omittere,ab ipſo quæſtionis veſtibulo ad notarè libuit quam plurimas ab alijs adductas diuiſiones,conſultò à Nobis relictas; cenſemus enim cum Petro Gudelino *de Iure Nouiſſimo,lib.5.cap.13.num.19.* Obſcuritatem, quæ circa hanc èffunditur materiam, à commentis Interpretum proficiſci; eo quod eam explicare tentantes quam plurimos Iuriſdictionis, & Imperij gradus, nulla Lègum authoritate conſtituentes,etiam illa comprehendunt, quę à Iuriſdictionè, & Imperio aliena ſunt, propriaq; Maièſtatis,quod ipſe Gudelin. explicat,nec diſſentit Camil.Bottel. *in Summa Deciſion. tom. 1. tit. 41. num. 29. & 32.* Vbi conqueritur inuolute tractatam eſſe Iuriſdictionis,& Imperij materiam Pluraque à DD. inuenta potius offìcere,quàm proficerè omnium intelligentiæ.

12 I. Ergò diuidunt Iuriſdictionem in latà ſignificatione acceptam, in genus, & ſpecies Scip.Gètil. *lib.1.de Iuriſdict. cap.2.* Duaren. Coraſ. Zaſ. Muſcorn. Faber. Parlador. Petr. Gregor. Mathias Stephan & Rosbach, ſequuti ab Oſvv. *in not. ad Donnel. lib. 17. Comm. cap. 7. litter. A.* cui addo Ioan. Oroſ. *in l. Imperium, num.68.* ubi etiam Curt.Iun.*nu.2. ff. de Iuriſdict.* Motlàm. *in Empor. Iur.p.1. tit.2. in præmiſsis, num.12.* Cancer. *var.reſol. lib.2.cap.2.num. 4.* & nullo ex eis relato Menoch. *in præallegato, cap.1. verſ. Iuriſdictio latè ſumpta*, ubi ſubdit Frequentiſsimam eſſe in Iure Diuiſionem iſtam, eamque adaptari probat Adoptionibus,Cognationibus, legitimis Hæreditatibus, & Pactis, quæ in genere & in ſpecie conſiderari poſſe docet *ex l. 2. ff. de Adopt. l. inter Agnatos, ff. Vnde legitim. l. Legè obvenire, de verbor. ſignif. iuncta l.3 §. Deillo, ff. Pro Socio, l.1. §. Conventionis, ff. de Pact.* Dèc. *in Rubr. C. de Pact.* lateque diuiſionem hanc exponit,adde Fontanel. *dict. clauſ.4. Gloſſ.14.num.4.à principio.*

13 Igitur Iuriſdictio, prout Inſtituto noſtro deſeruit, in quatuor ſpecies ſub alternas, ſeu in totidem genera partitur, Merùm ſcilicet,Miſtumque Imperium, & Iuriſdictionem ſimplicèm Iure Magiſtratus competentem, & eam, quæ neque Imperium, neque Iuriſdictio ſimplex eſt, ſed ei ſoli competit cui Lex, Senatus Conſultus,vel Princeps, nominatim conceſsit, ut ſingulariter notat.Clapperis *de Imper. & Iuriſdict. contuſ.2.num.7.*

14 Poteſt adhuc Iuriſdictionis genus in ſua genera ſub alterna

na breuius diſtribui, vel ſecundum eſſentiam, vel ſecundum qualitatem, diuerſis tamèn modis. Secundum eſſentiam omnis Iuriſdictio diuiditur. I. In Imperium, & Iuriſdictionem, quę nomen genèris retinet, ut in 1. tetigimus diuidiſione. II. Diuiditur etiam ſecundum eamdem eſſentiam in duas ſpècies ſubalrèrnas, ſeu in duo genèra, ut vna Iure Magiſtratus comperat, altera Lègè, Senatus Conſulto, vel à Principe ſpecialiter tribuatur illa ſimpliciter; hæc ſpecialiter concèſſa appellatur. Hæc rurſus ſubdiuiditur in Mèrum, & Miſtum Imperium, & Iuriſdictionem ſpecialiter tributam, quæ eſt quarta Iuriſdictionis ſpecies ab Imperio, & Iuriſdictione ſimplici prorſus diſtinta; & ſeparata, ut Clapperis explicat. *dict. concluſ. 2. num. 7. verſ. Secundo poteſt.*

15 Secundum qualitatem multipliciter ſubdiuiditur Iuriſdictio, ut vna ſit Ciuilis, alia Criminalis, hæc delictorum vindicatiua ad Imperium refertur. Anton. Govean. *de Iuriſdict. lib. 1. num. 21.* Georg. Obrecther. *eodem Tractat. lib. 1. cap. 2. num. 3.* Hulric. Hunn. *in Encyclopædia Iur. part. 2. tit. 36. cap. 1. num. 2.* Illa autèm Ciuilibus moderatur; *Omnis enim Magiſtratuum Poteſtas, ideo comparata eſt, & inuenta, ut controverſias finiat, vel delicta puniat*, declamabat olim Cicero. *in Orat. pro Cecin.* docentque Valentin. Foſter. *lib. 2. Hiſtor. Iur. Ciuil. cap. 86. num. 2.* Anton. Govean. *ad l. 3. num. 36. & ſeqq. ff. de Iuriſdict.* Ioan. Ramos *in Enchiria. Reg. Iur. lib. 2. Axiom. 154.* Clapperis *dict. concluſ. 2. num. 8. verſ. Tertio ſubdiuiditur Iuriſdictio ſecundum qualitatem in tres ſpecies*, quibus alteram ipſe addit, ut iam vidimus; ſub hiſquè principalibus ſpeciëbus aliæ continèntur inferiores, & infimæ.

16 I. Eſt Iuriſdictio Suprema, cauſas omnes Ciuiles, Criminales, & Miſtas, Publicas, atquè Priuatas complectens, ut ex Æguinar. Duaren. & Govean. docèt Quintana Dueñas *de Imper. & Iuriſdict. lib. 1. tit. 6. num. 14.* II. Autem eſt Iuriſdictio Modica, quæ cognitionem negotijs Ciuilibus interpoſitam moderatur. III. Autem infima, quæ non Iuriſdictionem, ſed Notionem compræhendit, ut docènt mox referendi DD.

17 Alij IV. Iuriſdictionem hanc diuidunt in Altam, Mediam, & Baſſam, ſic barbarè tam Galli, quam alij exteri Scriptores infimam vocitare conſueuèrunt, non quia Latialis eloquij rudes, ſed, ut explicatius ſuis ad loquerèntur Maſuer. *in Pract. tit. de Iudic. & eorum Iuriſdict. num. 12. & 13.* Rhenat. Chopin. *de Sacra Politia, lib. 3. cap. 6. num. 9. & de Doman. Franc. lib. 2. tit. 7. num. 13. & in And. Il. ſeu Conſuetudin. lib. 1. tit. 2. cap. 39. num. 6. & tit. 3. cap. 42. num. 8. volum. 1.* Gerard. Maynard. *deciſ. 19. lib. 2.* Camill Borrèl. *in Summa Deciſion. p. 1. tit. 41. num. 68. & de Magiſtrat. edict. lib. 1. cap. 1. num. 125.* Sarauia *de Iuriſdict. Adiunctor. q. 32. num. 4. & 5.* Ioan. Petr. Fontanell. *d. clauſ. 4. Gloſ. 14. num. 5.*

Diuj-

18 Diuiſio hæc, & alia à Nobis nuperrimè adducta in Ciuilem, & Criminalem eiuſdèm ſunt naturæ, qualitatis, & farinæ, vtraque barbara, à Iuris Romani vſu aliena, ut iam monui, & ratiocinatur Arnold. Vinn. *de Iuriſdict. & Imper. cap. 1. num. 1.* quia ſcilicet Imperium, quod Merum appellant, ut ſpecies oppoſita expreſſe à Iuriſdictione ſeparatur, cui in eſſe dicitur Imperium Miſtum, *l. 1. §. 1. ff. de Offic. eius, cui mandata eſt Iuriſdictio, l. 3. ff. de Iuriſdict.* & Tull. *in Orat. pro Luc. Annæo Murena*, Poteſtatem Iuriſdicendi diſſertè opponit Quæſtioni, hoc eſt Mero Imperio, ut explicat. Carol. Sigon. *de Antiq. Iur. Prouinc. cap. 7.* & Iacob. Cuiac. *in l. 1. §. 1. verſ. Et Imperium, ff. de Offic. eius cui, & in l. 1. ff. de Iuriſdic.* Quicquid in contrarium clamitent Gloſſ. *in præallegatis iuribus.*

19 Nec facit diuiſionibus his *l. 1. in principio, ff. de Offic. eius cui, & l. 7. § ultimo, ff. de Offic. Proconſul.* eis nāque reſpondet Vinn. *l. c.* qui *dict. cap. 1. num. 2.* ſubſtineri poſſe addit diuiſiones iſtas docēdi, ſeu claritatis cauſa; ſpectatā enim verbi proprietatè, Poteſtas cognoſcendi, & iudicandi de cauſis Criminalibus poteſt Iuriſdictio appellari; quum in confeſſo ſit, etiam de his Ius dici, *l. 2. §. Et quia 23. ff. de Orig. Iur.* ibi: *De capite ciuis Romani in iuſſu Populi, non erat Lege permiſſum Conſulibus Ius dicere, ideſt executioni mandare ſententiam latam*, Cuiac. *ibidem, & in l. 1. in fine, ff. de Iuriſdict.* Sic apud Suèton. legitur *Iulium Cæſarem de repetundis, Auguſtum de Parricidio, & Claudium de maiori fraude Ius dixiſſe.* Docentque Vinn. *dict. nu. 2.* Petr. Gudèlin. *de Iure Nouiſſimo, lib. 5. cap. 13. num. 17.* itaut tunc vèrborum vſus cum eorum verbalibus fuerit conuertibilis. Vnde idem ſonabat Iuriſdictio Criminalis, ac Criminale Iudicium. Quod hic tantum admittitur, ut grauiſſimorum Intèrpretum ſaluetur diuiſio, alias namque certum eſt non habère eamdem ſignificationem verba, ac eorum verbalia, ut optimè probat Vinn. *dict. num. 2. in fine*, qui ſingulariter hoc præmonuit.

20 V. Iuriſdictio communiter diuiditur in ordinariam, & extraordinariam, ſeu propriam, & impropriam. Rurſuſque dupliciter ſubdiuiditur in ſtrictam, & latam. Ordinaria ergo Iuriſdictio ſtrictè, ſeu propriè loquendo, & quam quiſque Magiſtratus ex natura ſui Officij habet, ſiue propter eam ab initio creatus ſit, ſiue eam iam creatus more maiorum obtinuèrit, ut Prætor, qui initio conſtitutus eſt, ut de cauſis priuatis, inter contèndentes Iudicio Ciuili ius dicèret, more vero hoc eidem conceſſum, ut priuata iudicarè poſſet, vel iuberet. Vnde propriè dicitur Prætori competēre, vi ſuæ Iuriſdictionis, ſiue Iure ſui Magiſtratus, & more Maiorum, ut priuata iudicet, aut iudicare iubeat, *l. 1. ff. de Offic. eius cui.* Hulric. Hunn. *dict. tit. 36. cap. 1. num. 2.* Arnold. Vinn. *dict. tractat. de Iuriſdict. cap. 5. num. 13.*

Iuriſ-

21 Iuriſdictio autèm lata, ſeu paulo larius ſumpta eſt, quæ compræhèndit ea quæ ad Iuriſdictionèm Magiſtratus, proprie, & more Maiorum non pertinent, aut ad èa propter, quæ ab initio creätus eſt, ſed ſpecialiter Magiſtratui poſtea conceſſa ſunt, quia concèſsione, tamquam acceſsione quadam nouæ Authoritatis ius, Officiumque Magiſtratus, ac iuriſdictio plenior, atque auctior euaſit, ut ſingulariter adnotauit Arnold. Vinn. *dict. cap. 5. num. 3.* comprobans ex *l. Muto 6. §. 2. ff. de Tut.* Vbi vocem Iuriſdictionis, & Magiſtratus paulò larius accipièdam monet, pro eo ſcilicet Iure, quod ex aduentitia illa, & ſpeciali Poteſtate Magiſtratui competit: argument. Text. *in l. 1. ff. de Iuriſdict. l. 8. §. Sed nec 18. ff. de Tranſact. l. 3. ff. de Poſtul. l. 3. §. Sed etſi, ff. de Iudic. ſolu. §. Sed hoc Iure 4. ff. de Attil. Tutor.* Ex quibus facillime ſoluendam cènſemus controverſiam illam ſatis intricatam: An ſcilicèt Tutoris datio ad Iuriſdictionem pertineat? De qua mirè variant DD. *in nuper allegatis Iuribus*; videndique ſunt præter ordinarios Donnel. *lib. 7. Comment. cap. 2.* Corraſ. *lib. 5. Miſcellan. cap. 24.* Bellon. *lib. 1. Supput. cap. 2.* Muſcorn. *in Tractat. de Iuriſdict. num. 167.* Scip. Gentil. *eodem Tract. lib. 1. in Orat. Diui Marti, cap. 1.* Vinn. *citat. cap. 5.* Pro noſtraque interpretarionè videndi Bozeius *de Iuriſdict. cap. 1. num. 16.* Vaccon. à Vaccuna *lib. 6. declarat. cap. 78. nu. 13.* & alij, quos libenter omiſsi quia hodiè ſubtilitatibus tantum Theoricis addictis deſeruièt hæc quæſtio; Tutoris namque datio ordinariæ Iuriſdictioni hodiè iam ab omnibus indiſtinctè attribuitur, ut docent Vulgares Interpretes *in dict. §. Nos autem 5. Inſtit. de Attil. Tutor.* Vbi præcipuè Miſing. *num. 11.* Vultèius *num. 10.* & alij, quorum plures refert Vinn. *dict. cap. 5. num. 4.* qui omnes, tam ſcripti iure, quam conſuetudinè id obtinerè docent, eiſque addo Hugon. Grot. *lib. 1. Introduct. ad Iuriſprud. Batau. cap. 7.* Argèntre. *ad Conſuetud. Brittaniæ, artic. 458. Gloſſ. 2.*

22 Quod autem Iuriſdictio hæc ſtrictè ſumpta propria dèbeat appellari patet ex Text. *in l. More Maiorum 5. ff. de Iuriſdict. l. 1 ff. de Iudic.* Ad omneſque cauſas ſui Territorij ſe extendere debet, *l. Si Pupillus, ff. de verb. ſignifi. cap. 1. & 2. 17. q. 5.* Can *in Regulis 2. q. 3.* iunctis alijs, quæ in comprobationem adduci poſſunt ex Bellon. *lib. 1. Supput. cap. 11.* Lorioto *de Mertè, Axiomate 16.* Vaccon. à Vaccuna *lib 6. declarat. cap. 84.* Iacob. Menoch. *de Arbitrar. lib. 1. q. 68.* Propriaque appellari debet, licet à Supremis Principibus Eccleſiaſtico, aut Sæculari concèdatur, quorum licet Creätio, aut Electio ſit, poſita tamen hac deſignationè Perſonæ, quia Iuriſdictio eſt annexa Dignitati cum ea in electum Iure proprio transfertur Iuriſdictio Purpurat. *in l. 1. §. Qui mandatam, nu. 2. & in Rubr. num. 11. ff. de Offic. eius, cui mandata eſt Iuriſdictio,* & probatur ex *tit. de Offic. Ordinarij,* & docent Canoniſtæ

niſtæ *in cap. Quanto*, ubi præcipue Abb.*nu.* 5.*de Offic.Ordinar.* Nauarr. *Comment.* 2. *de Regular. num.* 63. S.Thom. 2. *diſt.* 4. *q.*2. *art.* 3. ubi cōmuniter Expoſitores Laiman. *in Summ. tom.*1, *lib.*1.*tract.*4.*cap.*7. §.8.*num.*28.

23 Extraordinaria, ſeu impropria Iuriſdictio eſt, quæ licet alicui perpetuò concedatur munèri, quum à principio Reip.munus illud non fuerit creätum, ſed procedentè temporè ob aliquam Populi vtilitatèm, vel Principis voluntatèm fuerint extra ordinem, vel ultra ordinem adinuènti, merito èxtraordinarij vocantur, èorumque Iuriſdictio tametſi perpetua, extraordinaria rèputatur, cuius èxemplum eſt Præfectus Annonæ *l.*2. §. *Sanè Præfectus, ff.de Orig.Iur.* *l.*1. *ff. de Offic. Proconſul.* Cuiac. *in Paratit. C. dè Iuriſdict.* Ioachim. Steph. *lib.* 1.*de Iuriſdict. cap.* 5. *num.* 13. & 14. & licèt alitèr èam alij explicent, quia tamen parum à Nobis differunt, ab eorum ſuperſedemus explicatione, quam videndam remittimus apud Clappet. *de Imper. & Iuriſdictione, concl.* 2. *num.*7. & *concl.* 18. *tota.* Hènric. Schuètin. *repetit. lect. cap.*6.

24 VI. Diuiditur Iuriſdictio in Ordinariam latè ſumptam, & Delegatam, ſeu (ut alijs placèt) in Iuriſdictionem Propriam, quæ nimirum Iurè proprio quomodocumque ſit Magiſtratui perpetuò competit; Et in Iuriſdictionèm Impropriam, ſeu Mandatam, & prorogatam, quæ non Iure proprio, ſed beneficio alterius competit, Gaſp. Valaſc. *in l. Imperium, num.*270.*ff.de Iuriſdict.* Thob. Paurmèſtier *de Iuriſdict. cap.* 10. Obrècther. *eodem tract.lib.*1.*cap.*2. *num.*27. Hulric. Hunn. *dict. tit.* 36. *cap.*1.*num.* 5. Arnold. Vinn *eodem cap.*8.*mox à princip.* quam latè èxplicant.

25 VII. Diuiſionis ſpecies eſt in Contentioſam, & Voluntariam Donnel. Obrecther, & Scip. Gentil. apud Hulric. Hunn. *dict. tit.*36. *cap.* 1. *num.*4. Alij autem non ſpecies principales Iuriſdictionis has eſſe cenſent, ſed ſub alternatas Ordinariæ Iuriſdictioni, & extraordinarie procedētès. Arnold. Vinn. *d. tract. de Iuriſdict. cap.* 6. *num.* 2. & 3. Alij deniquè licet principales ſpecies eſſe affirment, tertiàm aliam obtrudunt, mediam ſcilicet inter utramquè. Petr. Gudelin. *de Iure Nouiſsimo, lib.* 5. *cap.*13. *num.*9. & 10. cui adiungi poteſt Hopperus *lib.* 3. *de Iure Arte, cap.*5. Donnel. *dict. lib.*17. *Comment. cap.*8. èamdem ſpeciem admittentes, eamque miſtam appellantes: ſed hæc adinuenta ſpecies communi Doctorum ſententià omninò repellenda eſt.

26 Diuiditur denique Iuriſdictio hæc in Eccleſiaſticam, & Sæcularem, tamquam in duo generaliora principia, penes quæ recenſitæ omnes ſpecies, reſpectiuè invèniuntur: diſgregata tamen quælibet illa reſpectiua qualitatè Eccleſiaſticæ, vèl Sæcularis; nihilò enim ſpèciès hæ Iuriſdictionis diſtinguntur à Iuriſdictione in abſtracto, vel in ſe conſiderata; in concreto autem in èo

ſo-

ſolum, quod vna ab Eccleſiaſticis, & à Sæcularibus altera, Magiſtratibus exerceatur, ut ex Henrico Bozèro, Ioachimo Stephan. & Georg. Obrecthero, docet Hulric. Hunn. *dict. cap. 1 num. 6.* Sigiſm. à Vorburg. *in Aur. rudim. Canonic. claſ. 1. tit. 3. §. 2. verſ. Diuiditur 3.* eique adnecto Mart. *de Iuriſdict. p. 1. cap. 7. num. 9.* Molin. *de Iuſt. & Iur. tom. 1. tract. 2. diſp. 21 num. 1. & num. 13.* Acuñam *in cap. Cum ad verum 6. num. 1. 96. diſt.* Adamum Contzem. *lib. 6. Polit. cap. 3. §. 1.* Iacob. Menoch. *d. lib. 1. cap. 4. circa finem.* Antequam diuiſioni huic poſtremæ principaliter Tractatui noſtro deſeruiêri inſiſtamus, doctrinæ ordo inquiri depoſcit, eius eſſentiam, quæ definitione aperitur, ne promiſsis in quæſtionis titulo non ſteiſſe arguamur.

§. III.

Ecquid Iuriſdictio in genere ſumta?

27 IN genere, & in ſpecie conſiderari poſſe Iuriſdictionem iam ſupra monui, in prima conſideratione eam definiendam ſuſcipimus, commodiori loco eius definitionem in ſpecie reſeruantes. Hanc autem multipliciter definiunt Authores noſtri.

28 Accurſ. *in l. 1. verbo, Poteſt, ff. de Iuriſdict. omn. Iud.* ſic eam deſcribit: *Iuriſdictio eſt Poteſtas de Publico introducta cum neceſsitate Iuriſdicendi, & æquitatis ſtatuendæ.* Quam probat Bar. *ibidem num. 3.* adiungens: *Tamquam à Perſona ſtatuenda.* Nullaque adhibita adiectione, Gloſſæ definitionem ſequuntur quam plures alij in eod. Textu, ſequuti à Roland. à Valle *conſ. 42. num. 20. volum. 2.* Franc. Marc. *deciſ. Delphinat. 280. num. 1. & deciſ. 368. num. 6. vol. 1.* Contenti eo quod Iuriſdictio ſit Poteſtas de Publico introducta. Bartholum tamen ſequitur, atque defendit Forcatul. *in Necyomant. Iur. Dialog. 120. num. 4.* referente Camillo Borrell. *in Summa Deciſion. tom. 1. tit. 41. num. 3.* Aſt communiter ab alijs Accurſij deſcriptionem ſequutam videmus. Bal. Hoſtien. Azo. Quintil Mandoſ. & Thom. Mier. laudati à Fontanel. *de Pact. Nuptial. tom. 1. clauſul. 4. Gloſſ. 13. num. 4.* ſed ſaluâ eorum authoritate ſuperfluam Accurſij definitionem reputamus; neceſsitas enim Iudicandi ab eo adhibita ad Ius dicentis Officium, & Iuriſdictionis exercitium pertinet, *l. De quâ re, ff. de Iudic.* & non ad genus Iuriſdictionis. Quidquid enim in Poteſtate Iudicis poſitum eſt, non ſubijcitur Iuris neceſsitati, *l. Non quidquid, in princip. ff. de Iudic.* Bartol quoque additionem repelli poſſe apparet ex adductis à Clapperis *de Imper. & Iuriſdict. concluſ. 1. num. 2.* mox referendo.

29 Hanc ipſam definitionem adduxit Bar. ex profeſſo eam explicans *in l. 3. num. 2. & 3. ff. de Iuriſ-*

Iuriſdict. eamque ab aliorum impugnatione defendere conatur Ioann. Oroſc. *ibidem num.* 45. *ex Gloſſ. in §. Ius iurandum, in Auth. de Defenſor. Ciuitat. collat.* 3. Vldar. Zaſ. *in Paratit. ff. de Iuriſdict. num.* 1. *& in l.* 3. *num.* 27. *ff. eod.* Sarauia *de Iuriſdict. Adiunctor. q.* 3. *num.* 6. Sed eam; aliaſque à ſe ex pluribus adductas, refellit Illiger. *in not. ad Donell. lib.* 17. *Comment. cap.* 5. *littera F.*

30 Aliam excogitauit Iacob. Cuiac. *in Paratitl. C. de Iuriſd. & in l.* 1. *ff. eod. atque lib.* 18. *obſeruat. cap.* 38. *in fine*; quæ non diſplicet Illigero *dict. litter. F.* & placuit Hermanno Vultejo *lib.* 1. *Diſcept. Scholaſt. cap.* 1. Carolo Sigonio *lib.* 3. *de Iur. Prouinc.* Scipioni Gentil. *lib.* 2. *de Iuriſdict. cap.* 2. Henric. Schuerim. *lib. vni. repetit lect. cap.* 6. Vincent. Cabotio *lib.* 2. *Diſput. Iur. cap.* 6.

31 Prope innumeras alias exhibent Hieron. Threutlerus *in Select. Diſputat. ad Ius Ciuil. tom.* 1. *diſp.* 3. *theſi* 1. *q.* 1. quem ibidem ſequitur Hulric. Hunn. *litter. B. pag.* 191. *col.* 1. *& in Encyclopæd. Iur. p.* 2. *tit.* 36. *cap.* 1. *num.* 1. Borrel. *dict. tit.* 41. *à num.* 24.

32 Sed eas omnes non eſſe definitiones, ſed Deſcriptiones tantum monet Ioann. Iañez Parlador. *Rer. Cottidian. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 3. cui addo Cuiac. *lib.* 21. *Obſer.* 30. Vvalther. *lib.* 1. *Miſcell. Iur. cap.* 2. Cabot. *d. lib.* 2. *Diſp.* 8. *in fine.* Scip. Gentil. *d. lib.* 2. *cap.* 4. Illiger. *d. cap.* 6. *lit. F. in fine.*

33 Inter tot tantaſque Definitiones, ſeu Deſcriptiones aliquam vitio carentem eligere difficillimum eſt; quum à I. C. moneamur *in l. omnis definitio. ff. de R. I.* omnem definitionem in Iure periculoſam eſſe, ita ut vix ulla inveniri queat, quæ merito non impugnetur, & expugnetur. Quod abſolute in omnibus Iuridicis Definitionibus abſolute prolatum, potiori militant ratione in Iuriſdictionis definitione, vix enim ulla difficilior materia eſt, quam Iuriſdictionali, ut alibi prænotamus, & advertit Camill. Borrellus *dict. tit.* 41. *num.* 8. ubi impoſsibile pene reputat rectam adſignari.

34 Minori ergo cum periculo ſic Iuriſdictionem definiri poſſe arbitramur: *Iuriſdictio eſt Poteſtas Iure publico introducta, ſeu conſtituta, ut vnicuique quod ſuum eſt. Officio Iudicis tribuatur.* Quam bonæ definitionis Leges ſeruare demonſtrat Franc. de Clapperis *de Imper. & Iuriſdict. dict. concluſ.* 1. *num.* 2. ex quo naturam definiti explicat; De quocumque definitio prædicatur, de illo, & definitum: Nullas habet voces ambiguas, & rei definitæ in congruentes. Quæ omnia perfectam conſtituere definitionem, docent Logici, & ſequuntur Iuriſperiti *in l.* 1. *§.* 2. *ff. de Dol. Malo*, Dec. *in dict. l. Omnes definitio, ff. de R. e Iur.*

35 Genere, & Differentiis etiam conſtat, verbum enim *Poteſtas* genus eſt, quod latius patet quam Iuriſdictio, *ut in Proœm. Introductionis* oſtenſum eſt late, nuncque addimus breuiter illic adducta percurrentes *Poteſtatis* verbo plura ſignificari; in Magiſ-

tratuum Perſona Imperium: In liberorum Perſona Patria Poteſtas,& Dominium in Domino reſpectu ſeruorũ conſiderara. Quoad 11 acceprionem probamus ex illo Geneſ. 41. *Abſque tuo Imperio non mouebit quiſquam manum, aut pedem, in omni terra Ægypti*, quod de Poteſtate Iuriſdictionis interpreratur Borrel. *dict. tit. 41. num.* 10. addens Iſai. 45. *&* 1. *Petr.* 4. Pluraque alia cummulat apud ipſum videnda *num.* 12. *& ſeqq. uſque ad num.* 19. Quæ vero ad Paternam Poteſtatem in filios, magna quidem olim fuir, apud Romanos præcipue quibus omne in filios Ius fuit relegandi, vendendi,& occidendi, licet poſtremum caput abolitum omnino fuerit. De eo tamen meminit Paulus *in l. In ſuis* 11. *in finè, ff. de Lib. & Poſthum. l. fin. C. de Patr. Poteſtat.* Pandulph. Prateius *in Iuriſprudent. Veter. in Romul. lib.* 17. & fauent exempla adducta *in l.* 2. *§. Cum placuiſſet, ff. de Orig. Iur.* & Valer. Maxim. *lib.* 2. *cap.* 2. quamuis reſponderi eis poſsit non Paterna, ſed Magiſtratuum Poteſtate, nec illas exequurioni mandatas eſſe. Hodie autem omnia illa ceſſaſſe, ſolamque moderatam emendationem Parentibus relictam conſtat ex titulo, *C. de Emendat. Propinquor.* Quo vero ad ſeruos vitæ, neciſquè Poteſtatem Dominos habuiſſe, Author eſt Theöphil. ſed hanc etiam mitigatam omnino eſſe,& ad leuioris caſtigationis modum redactam monet, Caius *in l.* 1. *& Vlpian. in l.* 2. *ff. de His qui ſunt ſui, vel alien. Iur. l. vnic. C. de Emendat. ſeru.* Ex quibus patet, Poteſtatis nomen recte generis loco adhiberi, ſiue enim in priſca illa acceptione conſideretur Parentum, & Dominorum in filios, & ſeruos Imperium, multum à Iuriſdictione Magiſtrarus exceſſu differre, & plus comprehendere perſpicuum ex dictis redditur, ſiue ipſa Dominorum,& Patrum Poteſtas, prout nunc exercerur, contempletur, quia Iuriſdictio dici non poteſt, licet, ut genus contemplari poſſe, nullam admittit dubitationem.

36 Aliæ autem particulæ differentiæ locum ſortiuntur: Per illam enim, qua dicitur eſſe *Iure publico Conſtituta* ab Arbitrio differt,& alijs, quæ Priuatorum Conſenſu tribuuntur, ut explicat Arnold. Vinn. *in Iuriſprudent. Contracta, libr.* 4. *cap.* 56. *pag. mihi* 834. Comprobans *ex l.* 3. *§.* 2. *l.* 11. *§.* 1. *ff. de Recep. Arbitr. l.* 1. *C. eod.* Iuriſdictio autem Iure publico ſemper rribuitur, *l. pen. ff. de Iudic. l. Priuatorum Conſenſu, C. de Iuriſd.*

37 Per illam aurem particulam *Iuriſdicendi, &c.* Differt Iuriſdictio à Patria, Dominica, & Tutorum Poteſtate, alijſque ſimilibus, qui licet Poteſtatem aliquam in ſibi Subditos habeant, in eos tamen Iuſdicere nequeunt. Franc. de Clapperis *d. Concluſ.* 1. *num.* 3. *ex Text. in l. Qui Iuriſdictioni, ff. de Iuriſdict. dict. l. Siquis à libe1is, in princip. ff. de Liber. & Poſthum. l. Qui liberos, ff. de Ritu Nuptiar.* cui addo *l. vni. in fin. C. de Emendat. Propinq.* ibi: *Dedi Iudicium Notioni, &c.* Notionem autem à Iuriſdictione

tione multum differre alibi probamus.

38 Nec addere opus eſt Particulam, ſeu verbum *Territorium*, ut exiſtimat Bal. *in l. 1. ff. de Iuriſdictio.* quia quum in præſenti Iuriſdictionem definiamus actiuam, non Territorio, ſed Magiſtratus Perſonæ in eſt tamquam in Agente Bar. *in l. 1. §. Initio, ff. de Offic. Præfect. Vrb. & in l. 1. col. fin. num. 15. ff. de Iuriſdict.* ubi Iaſon, *num. 15.* Alexander *num. 37.* Decius *num. 37.* Curt. Iun. *num. 102.* Vnde explicato Agente, qui eſt Magiſtratus, orioſa eſt patientis demonſtratio, Territorium ſcilicet, ad cognitionem actiuæ Iuriſdictionis, quæ ex ſui Natura ſubiectum in quod exerceatur, neceſſario ſupponit.

39 Ex quibus recte definitam, more noſtro, & periculo iam præuiſo, iterum repetito, iudicamus. Si præcipue adiungantur quæ prolixius cummulat in eius cōprobationem Franciſc. de Clapperis, *dicta Concluſ. 1. à num. 2. per plures ſeqq.* ubi contra Bart. Accurſ. & alios, nihil ei addendum, vel detrahendum eſſe probat. Videſis; Nobis enim hæc dixiſſe ſufficiant.

QVÆSTIO II.

Quotuplex Iuriſdictio, & Poteſtas Eccleſiaſtica ſit?

1 POTESTATEM Eccleſiaſticam, & Iuriſdictionem diuidunt, communiter Doctores in eam quæ Foro moderatur externo, & eam, quæ internum regit Forum, ſiue in Poteſtatem ordinis, & Iuriſdictionis Poteſtatem. S. Thom. 2. 2. *q.* 38. *art.* 3. Præpoſit. *in Summa, diſt.* 15. *num.* 24. Alphonſ. à Caſtr. *lib. 1. de Iuſta Hæreticor. punition. cap.* 21. Turrecrem. *in Summ. Eccleſ. lib.* 1. *cap. 93. & cap. 96.* Michaël de Palacios *in 4. diſt. 25. diſput. 3. col. 6. verſ. Porro quod Pſalmus.* Franc. de Vargas *de Authoritat. Pontifi. & Epiſcop. Iuriſdict. Propoſ.* 1. Iacob. Menoch. *de Iuriſdict. Imper. & Poteſtat. Eccleſi. & Sæcular. tom. 1. lib. 1. cap. 4. verſ. Nunc videndum,* cui addendi ſunt Vitoria *de Poteſt. Eccleſi. Relect. 1. ſect. 3. num. 2.* Sot. *in 4. diſt. 20. q. 1. art. 1.* Sebaſt. Cæſar. *de Eccleſi. Hierarch. p. 1. diſp. 6. §. 1. num. 1. & 2.*

2 Poteſtatem ordinis explicant nuper citati Authores, verſari circa Sacrorum Ordinum collationem, hoc eſt Clericos, & Sacerdotes ordinandi ac eligendi, & creandi Epiſcopos, ſicuti habetur Luc. 22. Diſpenſandi Sacramenta, inſtituendi Miniſtros Eccleſiæ, illiſque Beneficia, & Dignitates Eccleſiaſticas conferendi, omniaque alia perficiendi, quæ ad Chriſtianæ Reip. rectum gubernium, probumque regimen ſpectant iuxta illud Ioann. 21. *Paſce Oues meas*: Prædicando ni-

mirum. Ioann.22. *Ite in vniuerſum mundum, & predicate Euangelium, &c.* Diciturque *Poteſtas Sacerdotalis*, quia ad Sacramentorum Ordinationem dirigitur, vel quia per Sacramentorum collationem omnia illa dantur.

3 Dicitur etiam *Ordinis Poteſtas*, quia nemini competere uſquam poteſt, niſi in Ordine, & gradu Eccleſiaſtico illi correſpondente conſtituto, Alphonſ. à Caſtro, *dict. cap.* 21. ſubdens aliquam Poteſtatem Ordinis ſolis Epiſcopis cōpetere, quia ſolo Ordine Epiſcopali perfici ea queunt quæ ad ipſam pertinent latè à Nobis mox exponenda, ut ex Concil. Trident. *Seſſ.* 23. *cap.* 4. & *Canon.* 7. docent Henriquez *in Summa, lib.* 10. *cap.* 7 *in princip. litter. B.* Vazq *in* 3. *p. tom.* 3. *diſp.* 243. Bellarm. *tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 10. Sair. *in claui. Regia, de Sacrament. in genere, lib.* 1. *cap.* 2. *q.* 3. *art.* 5. Ægid. de Coninch. *de Sacram diſput.* 20. Sebaſt. Cæſar. *dict. diſput.* 6. §. 3. *num.* 1. addens communem eſſe Catholicorum ſententiam admiſſam etiam abhis, qui negant Epiſcopatum eſſe diſtinctum Ordinem, ſed ſolum Characteris Sacerdotalis extenſionem.

4 Aliquam Ordinis Poteſtatem omnibus alijs Sacerdotibus concèſſam eſſe. Quæ nimirum in Conſecrationè conſiſtit Corporis, & Sanguinis Domini Noſtri Ieſu Chriſti, & peccatorum abſolutione, atque in multis Sacramentalibus, & Cæremonijs Sacramentorum, quæ Presbyteris demandari, & competere Iure Ordinario liquet, ex Can. *Poſtquam, Can. Presbyteris, de Conſecr. diſt.* 4. *Can. Aquam, de Conſecrat. diſt.* 3. & omnia alia, quæ Sacramentorum Adminiſtrationi Preſbyteris conceſſa occurrunt, eis permiſſa eſſe docet S. Thom. *in* 4. *diſt.* 25. *q.* 1. *art.* 1. *Can. Perlectis.* 25. *diſt.* Sebaſt. Cæſar. *dict.* §. 3. *num.* 20.

5 Poteſtatem Iuriſdictionis eam eſſe aiunt præcitati DD. quæ in ſimplici Iniunctione, ſeu commiſsionè Hominis confertur, qualis eſt excommunicandi Poteſtas, aut ab excommunicatione abſoluendi, Poteſtas definiendi cauſas forenſes. Hincque Turrecrem. Alphonſus à Caſtro, & ex eis Menoch. *citato cap.* 4. *in fine*, dupliciter conſiderarunt Poteſtatem iſtam iuxta duplex Forum, Conſcientiæ ſcilicet, & Fori Temporalis; addentes Poteſtatem in Foro Conſcientiæ cuilibet Animarum Paſtori competere, qua abſoluere poteſt ſubditos à peccatis. Poteſtatem verò Iuriſdictionis in Foro Exteriori Temporali eam eſſe aiunt, quam aliquis in nègotijs, & cauſis, quę inter Homines vèrſantur diffiniendi, ſeu decidendi Ius habet, & ferendi ſententias, eaſque executioni mandare, rebeleſque, invitos, & repugnantes eis parere, compellendi authoritatem habet.

6 Quamuis grauiſsimi iſti Doctores rem iſtam luculentèr expoſuiſſe videantur, adhuc tamen èam diſtinctius explicari poſſe cènſuimus, Moderniorum volumina terentes, à quibus aliqua

qua

qua adducemus, quæ præcedentem corroborent, & clariorem reddant Doctrinam; quod ut fœlicius faciliuſque aſſequamur, Quæſtionem in aliquos §§. diuidimus, quorum ſit.

§. I.

Ecquid Poteſtas Ordinis ſit? Et quæ ad eam ſpecialiter pertineant?

7 POTESTAS ergo Eccleſiaſtica in tres diuiditur ſpecies, Poteſtatem nimirum Ordinis, Poteſtatem Iuriſdictionis, & Legem Diœceſanam; *cap. Conquerente 16. de Offic. Ordinar.* & ibi Gloſſ. Ordin. et communiter ſcribentes.

8 Nonnulli verò Poteſtatem hanc in alias tres partes diſtribuunt, volentes differentiam modò traditam inter Legem Diœceſanam, & Legem Iuriſdictionis eſſe Doctrinalem, ſeu methodicam, Iudicantes alia competere Eccleſiaſticis Prælatis ratione Ordinis, ſeu Conſecrationis Epiſcopalis, quædam verò ratione Iuriſdictionis; alia deniqué ratione Dignitatis. Ad quæ tria principia, omnia, quæ ad Poteſtatem Eccleſiaſticam pertinent reduci poſſe exiſtimant. Auguſtin. Barboſa *de Iur. Vniuerſ. tom. 1. lib. 1. cap. 11. §. 2. num. 95.* cui addo Butr. Felin. Hoſtienſ. & Lambertin. ſequutos à Loterio *de Re Beneſ. lib. 1. q. 2. num. 16.* Sbroz. *de Vicar. Epiſcop. lib. 2. q. 1.*

9 Sunt tamen alij dividentes Poteſtatem hanc in Ordinis, & Iuriſdictionis Poteſtatem tantum, & ſub hac comprehendunt Legem Diœceſanam, & Iuriſdictionis. Molina *de Iuſt. & Iur. tom. 6. tract. 5. diſput. 2. num. 2.* Barboſa *de Poteſt. Epiſcop. part. 1. tit. 1. cap. 1. num. 9.* Squillante *de Privileg. Epiſcop. p. 3. cap. 1. & 2.* aſſerentes ſub tertia illa ſpecie nihil aliud conſtitui poſſe, quod in iſtis non contineatur Cuch. *Inſtit. Maior. lib. 2. tit. 1. num. 26.* Monet. *de Commut. vltim. volunt. cap. 5. q. 11. præmiſſ. 4. num. 309.* ubi ait tertiam illam ſpeciem ab alijs conſtitutam, eſſe anomalam, ſeu tranſcendentalem, inter duas primas vagantem. Nos autem trimembrem illam à principio aſsignatam diuiſionem retinendam cenſemus, eiquè innicentes, ſingillatim eius partes exponemus.

10 Ad Poteſtatem ergo Epiſcopalis Ordinis deuenientes Regulam iſtam generalem ſtatuimus: ad eam nimirum ſpectare illique reſeruata eſſe, quæ conſonant ſtatui Epiſcopali, prout à Chriſto noſcitur ille inſtitutus. Atque ea generaliter ſunt, omnes Conſecrationes ad rerum Sacrarum perfectionem inſtitutæ, quum enim Epiſcopalis ſtatus ſit tamquam principium, & cauſa inter Sacerdotes ex Diuina Inſtitu-

tione, *cap. Eccleſia*, & ibi Gloſſ. 35. *diſt.* cui maxime conueniunt omnia illa Miniſteria, quæ prædictum Principatũ arguunt; hæc autem maxime ſunt illa, quæ ad Sacrarum Functionum perfectionem attinent, & tẽdunt S. Thom. 2.2. *q.* 184. *art.* 6. *ad* 2. neceſſario dicendum eſt prædicta omnia Epiſcopo tamquam Ordinario Miniſtro competere, ut liquet ex Trident. *Seſſ.* 23. *cap.* 4. per ſingula ergo diſcurrentes.

11 I. Ad hanc pertinet Poteſtatem Chriſma conficère, & triplex illud Oleũm conſecrare cuius meminit Innocent. III. *in cap. vnic. de Sacr. Vnctione. Can. Perlectis, verſ. Ad Epiſcopum,* 25. *diſt. Can. Quamuis,* 68. *diſt. Can. Litteris, de Conſecr. diſt.* 3. *Can Si quis de alio de Conſecr. diſt.* 4. Quæ quidem Iura, & alia facillime congerenda, licet de Chriſmate tantum loquantur; omne tamen Oleũm, ſeu Vnguentum ad Sacra vngenda deſignatum compræhendere, docent Soto *in* 4. *diſt.* 7. *q. vnic. art.* 2. Sairo *de Sacrament. in genere, lib.* 1. *cap.* 3. Vitoria *de Sacrament. concluſ.* 40. Suar. *in* 3. *p. tom.* 3. *diſp.* 33. *ſect.* 1. *&* 2. Chamerota *de Sacrament. tract.* 3. *de Confirmat. cap.* 2. Sebaſt. Cæſar. *de Eccleſi. Hierarch. part.* 1. *diſput.* 6. §. 3. *num.* 16. *&* 17. Eodemque Iure ad hanc pertinet Poteſtatem Baptiſmales Fontes obſignare. Can. *Perlectis, verſ. Ad Epiſcopum,* 25. *diſt.* Can. *Quamuis,* 68. *diſt.* Can. *Litteris, de Conſecr. diſt.* 3. Can. *Si quis de alio, de Conſecr. diſt.* 4. & quidem Iure Diuino, Ioan. Azor. *Inſtit. Moral. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 30. *q.* 6. Moneta *dict. cap.* 5. *num.* 309. *in princip.* Sbroz. & Rub. ſequuti à Barboſa *dict. cap.* 11. § 2. *num.* 96. *&* 97. *& de Poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 31. *num.* 4.

II. Baſilicas, & Eccleſias Deo dicare, & primum lapidem in earum conſtructione ponere, Altaria erigere, & conſecrare, & ſi hęc eadem iam conſecrata fuerint polluta, vel violata inſtaurare, d. Can. *Perlectis,* 25. *diſt. cap. Aqua, de Conſecr. Eccleſ. vel Altar. Can.* 1. *cum alijs de Conſecr. diſt.* 1. Sunt enim omnia hęc ad perfectionem accidentalem, & condignam celebritatem inſtitutæ, *dict. Can.* 1. *de Conſecr. diſt.* 1. Miranda *in Manual. Prælator. tom.* 2. *q.* 39. *art.* 1. *concl.* 3. Azor. *Inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 26. *quaſt.* 10. *& p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 4. *q.* 1. Seb. Cæſar. *dict.* §. 3. *num.* 18. Barboſa *dict. cap.* 11. §. 2. *num.* 98. *& lib.* 2. *cap.* 7. *& de Poteſtat. Epiſcop. dict. part.* 2. *alleg.* 27. Moneta *dict. num.* 309. & mox referendi.

12 III. Ratione iſtius Poteſtatis Ordinis ſoli Epiſcopi conferre poſſunt Ordinis Sacramentum, *dict. Can. Perlectis, verſ. Ad Epiſcopum,* 25. *diſt. Can. Quamvis,* 68. *diſt. cap.* 1. *de Ordinat. ab Epiſcopo,* & poſt Concil. Florentin. expreſſe definitum eſt à Concil. Tridentin. *Seſſ.* 23. *Can.* 7. & eſt communis omnium Catholicorum ſententia, S. Thom. *in* 4. *diſt.* 25. *q.* 1. *art.* 1. Covar. *lib.* 1. *var. cap.* 10. *nu.* 7. & plures ſequuti à Vivaldo *in Candelabro aureo, de Sacramento Ordin. num.* 17. Henric. Henriq. *de Sacrament. lib.* 10. *cap.* 21. *à princip.* Scribon. *in Theoſim. de Ordin. diſp.* 7.

Bar-

Barboſa *de Poteſt. Epiſcop. part. 2. allegat.* 3. Sebaſt. Cæſar. *dict. §.* 3. *num.* 8. Licet adeo vera, & certa hæc Regula ſit, & nonnullas amplificationes admittat, aliquas etiam patitur limitationes non ſpernendas, quandoquidem ab ipſarum expoſitione perſpicuior Regula iſta manebit.

13 Amplianda ergo I. eſt Poteſtas hæc, ut etiam procedat reſpectu Epiſcopi Hæretici, aut ab Eccleſia præciſi, ut probatur ex Auguſtin. relato *in Can. Quod quidã* 1. *q.* 1. & S. Thom. *l. c.* & omnes ſupra allegati. Ratioque eſt efficaciſsima: Validitatem nimirum Sacramentorum non pendere à Bonitate Miniſtri, ſed à Charactere, qui ſemel impreſſus indelebilis eſt, nec per hæreſim amittitur; & ſicut Character Sacramenti per nulla Ordinati ſcelera, aut Eccleſiaſticã Poteſtatem, unquam deleri poteſt, ita neque Poteſtas per eum ſignificata, quæque per Sacramentum Diuinitus confertur, poteſt vlla ratione, quandiu Ordinatus viuit ab eo tolli: ex voluntate Chriſti ita ſtatuentis, ne alias ſi hæc Poteſtas penderet à Fide, aut meritis ipſius Miniſtri, dubij ſemper, & anxij de valore Sacramenti eſſemus. Concil. Tridentin. *Seſſ.* 7. *Can.* 9. *&* *Can.* 12. Neque Ampliationi huic obſtabit Text. *in Can. Et ſi illa, §. Sunt autem* 1. *q.* 7. cum pluribus alijs relatis *hac eadem cauſa, & Quæſt. &* 1. *q.* 1. *atq.* 9. *q.* 1. Ex quibus Ordinatos ab Hæreticis, iterum ordinandos Pontifices ſtatuiſſe apparet: Eiſque innixi quam plures fuerunt Hæreticorum errores congeſti à Bellarmin. *tom.* 2. *lib.* 1. *de Sacram. in genere, cap.* 6. Reſpondetur enim verba, *dict. §. Sunt autem*, Gratiano eſſe adſcribenda, qui opinionem ſequutus exiſtimantium ſolum Sacerdotium eſſe Sacramentum, reliquos Ordines ab Hæreticis collatos nullius eſſe mamenti iudicauit Sebaſt. Cæſar. *dict. §.* 3. *num.* 10. qui *num.* 12. luculenter ſatisfacit ad alia Iura, quæ contrarium ſuadere videntur: illa ſcilicet loqui de Hæreticis ordinantibus, ſeu adminiſtrantibus Sacramenta, quæ iterari in illis iubentur, non ſervata forma ab Eccleſia præſcripta: non autem, quia Hæretici Miniſtri fuere. Si namque formam obſeruaſſent, valide adminiſtraturos late probat, Videſis.

14 II. Amplianda eſt prædicta Regula, ut non ſolum competat Poteſtas hæc Epiſcopis, qui ritè, & vere à Catholicis Ordinati, & poſtea hæretici facti ſunt, ſed etiam illis qui ab eiſdem Hæreticis Epiſcopalem recepere Conſecrationem, ſervata tamen forma ab Eccleſia præſcripta. Gloſſ. *in Can. Daibertum.* 1. *q.* 7. Gloſſ. 2. *in Can. Ordinationes* 9. *q.* 1. Magiſt. *in* 4. *diſt.* 25. ubi S. Thom. *q.* 2. *art.* 2. Soto *art.* 1. *& paſsim omnes.* Ratioque in promptu eſt: Quod nimirum ſi verum eſt dicere Epiſcopos per hæreſim Characterem, & Poteſtatem indelebilem non amittere, imò adhuc Authoritate Chriſti non ſuà, miniſtrare, ſequitur etiam, quod ab ipſis Ordinati verum Characterem, & Ordinem

recipiant, per quem alios etiam ordinare poterſit, alias enim magna reperiretur contrarietas, ut advertunt Soto, & Suarez *ubi ſup.* Ampliatioque corroboratur ex Aduerſatiua contenta in Can. *Ab excommunicatis, &* Can. *Ordinationes, verſ. Qui vero 9. quæſt.* 1. quibus accedit Gloſſ. *in cap. Præterea* 44. *verbo, Firmitatis, de Electione in 6.* aſſerens Epiſcopalem Conſecrationem etiam contra formam illius Textus inijcere Vinculum Sacramentale; quia nimirum hoc à Charactere procedit, quia Nemine impediri poteſt. Sebaſt. Cæſar. *dict. §. 3. num.* 11.

15 Limitandæ I. ſunt Ampliationes prædictæ quoad vſum, & exercitium, quod ordinati ab Hæreticis non habere perſpicuum eſt, ex Can. *Qui perfectionem.* Can. *Ventum.* 1. q. 1. cum multis alijs aſſerentibus virtutem Spiritus S. non tranſire cum talibus Sacramentis. Can. *Corporalia.* Can. *Non ſanat.* Can. *Baptiſma.* 1. q. 1. in quibus Virtus Spiritus S. pro Gratia ad digne adminiſtrandum accipitur. Huius limitationis ratio multiplex reperitur. I. Prohibitio Eccleſiæ *dict. Can. Quod quidam*, ibi: *Quamvis recte dici poſſit illicite dattum, &c.* II. Quia Epiſcopi illi carent vſu, & exercitio Ordinis quem alijs conferunt. Nemo autẽ poteſt in alium tranſferre quod ipſe non habet. Cap. *Quod autem de Iur. Patron. cum vulgat.* ergo, &c. III. Quia exercitiũ, & vſus ordinis in ſuſcipiente, quaſi traducta videtur à Poteſtate conferentis, vt ex S. Thom. & Ledeſma, docet Sebaſt. Cæſar. *dict. §. 3. num.* 14. Si ergo in hoc ſuſpenſa, & ablata eſt, in illum traduci non poſſe irrefragabiliter ſequitur.

16 II. Limitandæ ſunt eædem ampliationes, ut nimirum vſu, & exercitio careant Ordinati, etiam ſi ignorent ſuos Ordinatores Epiſcopos præciſos ab Eccleſia eſſe, *cap. 1. & 2. de Ordin. ab Epiſcop.* Solum enim ibi attenditur ignorantia ad facilius impetrandam Diſpenſationem; non vero ad ordinum, abſque ea, exequutionem. Can. *Ordinationes cum alijs 9. q.* 1. Gloſſ. *in cap. 1. verbo, Irritas, de Schiſmaticis.* Covar. *in cap. Alma Mater, p. 1. §. 6. num. 6.* & ratio eſt, quia quum hoc non proueniat propter Ordinati culpam, nec ſit pœna, nihil prodeſt ignorantia. Neque obex ſit Textus *in Can. Ordinationes 9. q. 1.* ibi: *Niſi probare voluerit ſe quum ordinaretur eos neſciſſe damnatos, &c.* quia, ut nuper advertimus in Textu illo ſolum attenditur ignorantia, ut propterea Diſpenſatio concedatur. Neque attendi magis debet quod Bonitas, aut Malitia Miniſtri impedire nequeat Ordinis effectus, qualis plane videtur vſus, & exercitium ſuſcepti Ordinis, ut ſupra dicebam ex dict. Can. *Qui perfectionem, cum alijs.* Reſpondetur enim hoc ſpeciale eſſe in Ordinis Sacramẽto in quo eius vſum, & exercitium illi ſolum conferre poſſunt, qui illud habuerint, ut manet probatum.

17 III. Solis etiam Epiſcopis

copis ratione huius Poteſtatis competit ſolemniter degradare Clericos, atque Epiſcopos Conſecrare. Can. *Quamvis* 68 *diſt.* Concil. Trident. *Seſſ.* 23. *cap.* 4. Aluar. Pelag. *de Planctu Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 50. *& lib.* 2. *cap.* 22. Bellarm. *tom.* 1. *controverſ.* 5. *General. lib.* 1. *cap.* 14. Azor. & Moneta *ll. cc.* quibus addo Squillantem *de Priuileg. Epiſcop. p.* 3. *cap.* 1.

18 IV. Ad hanc etiam pertinebat Ordinis Poteſtatem Pœnitentes, qui ſolemnem Pœnitentiam publicè inter Miſſarum Solemnia agebant, recóciliare. Can. *Quamvis*, 68. *diſt.* Can. *Miniſtrare* 26. *q.* 6. Ac etiam Moniales poſt Profeſsionem expleto 25. ætatis, anno ſolemniter conſecrare, & tamquam Sponſæ Chriſti velum tradere, iuxta Text. *in Can. Placuit* 77. *diſt.* Can. *Devotis* 20. *q.* 1. Sylveſter *in Summa, verbo, Conſecratio*, Azor. *Inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 20. *quæſt.* 6. Mirand. *dict. tom.* 2. *quæſt.* 7. *concluſ.* 1. Henriq. *lib.* 10. *cap.* 24. *& cap.* 31. *§.* 4. Barboſ. *de Poteſtat. Epiſcop part.* 2. *allegat.* 27. *num.* 55. Sebaſt. Cæſar. *dict. §.* 3. *num.* 18.

19 V. Huic Ordinis Poteſtati accenſenda eſt Confirmatio, ſeu Confirmationis Sacramentum, quòd ſoli Epiſcopi tamquam Ordinarij Miniſtri conferre poſſunt. Can. *Quamvis*, 68. *diſt.* Can. 2. Can. *Manus, cum multis alijs de Conſecr. diſt.* 5. Cap. *Quanto de Cnſuetud.* definitumque reperitur à S. S. Concil. Tridentin. *Seſſ.* 7. *de Confirmatione. Canone* 3. ibi: *Si quis dixerit Sacramēti Confirmationis Ordinariū Miniſtrū non eſſe ſolū Epiſcopum, ſed quemvis ſimplicem Sacerdotem anathema ſit. Et dict. Seſſ.* 23. *Can.* 7. Concil. Florentin. *in Decreto Vnionis*, ubi & rationem ſubijcit ab Apoſtolorum exemplo, ibi: *Ordinarius Miniſter eſt Epiſcopus: quum cæteras Vnctiones ſimplex Sacerdos valeat exhibere, hanc non niſi Epiſcopus debet conferre. Quia de ſolis Apoſtolis legitur, quorum Vicem-tenent Epiſcopi, quòd per manuum impoſitionem Spiritum Sanctum dabant quemadmodum Actuum Apoſtolorum lectio manifeſtat, &c.* Et ita contra Vviclephi errorem 28. damnatum in Concilio Conſtant. *Seſſ.* 8. & Armacanum *lib.* 11. *de Quæſtion. Armenor. cap.* 4. docent S. Thom. 3. *p. q.* 72. *art.* 11. Alijque Scholaſtici *in* 4. *diſtinct.* 7. quorum plures congerit Henriq. *in Summa, lib.* 3. *de Confirmat. cap.* 6. *litter. A.* videndi Covar. *lib.* 1. *variar. cap.* 10. *num.* 6. Nauar. *in Manual. cap.* 22. *num.* 8. *verſ. Dixit Epiſcopus.* Aluarez Guerrero *in Specul. Iur. Pontifi. titul. de Confirmatione, pag.* 179. Hugolin. *de Poteſtat. Epiſcopi, cap.* 25. Miranda *in Manuali Prælator. tom.* 1. *q.* 44. *art.* 1. *concluſ. vnic. in fine*, Barboſa *de Poteſtat. Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 30. Vivaldus *de Confirmat. nu.* 23. Scribon. *in Theoſim. de Confirmat. diſput.* 3. Sebaſt. Cæſar. *dict. diſp.* 6. *art.* 3. *num.* 5. Guillelm. Beyer. *de Sacrament. confirm. quæſt.* 5. *pag.* 107.

20 Horum ſententia aperte probatur. Actor. 8. & 19. ubi ſolos Epiſcopos miſſos eſſe legitur ad confirmandos eos, qui inferio-

feriores alij Miniſtri baptizabant tamquam ſi illis ſolis hoc munus ex Officio competeret. Eccleſiæque vſus, & invariabilis obſervantia ſemper declarauit ab illis. Munus hoc per actum Poteſtate Ordinis, in qua ſoli Epiſcopi eis ſucceſſiſſe dicuntur, ut liquet ex præcitato Concilij Florentini loco, ubi expoſito præallegato *Act.* 8. teſtimonio additur: *Loco autem illius manus impoſitionis datur in Eccleſia confirmatio, &c.* Atque expreſſe etiam *Act.* 19. legitur ſolos Apoſtolos recenter Baptizatis manus impoſuiſſe, in cuius impoſitionis manus loco Confirmationem ſucceſſiſſe, & Concilium Florentinum aperte definit, & tradunt omnes Catholici teſte Guillelmo Beyer *dicta Quæſt.* 5. *à pag.* 168. cui addo Henriq. *dict. cap.* 6. *in princip.* Bellarm. *tom.* 2. *lib.* 1. *de Confirmatione, cap.* 12. ergo ſoli Epiſcopi ſunt huius Sacramenti Ordinarij Miniſtri. Quo equidem argumento vſus eſt Innocen. III. *in cap. vnic. §. pen. de Sacra Vnctione.*

21 Adeoque proprium, & peculiare munus Poteſtatis Ordinis Epiſcopalis hoc reputarunt Caſtro *de Iuſta Hæreticor. Punitione cap.* 22. Cov. *dict. cap.* 10. *num.* 8. Sebaſt. Cæſar. *citato §.* 3. *num.* 5. ut hæreticam non dubitauerint appellare ſententiam Innocentij *in cap. Quanto de conſuetud.* quem ſequitur Abb. *ibidem, num.* 11. & alij teſte Immola. *num.* 9. aſſerentes poſſe ab Eccleſia ſtatui, ut Epiſcopus non ſit huius Sacramenti Miniſter, nec illud valide conferat. Ratio autem quare opinio hæc reijci merito debet (reſeruata alijs eius cenſura) eſt quia Character Epiſcopalis Ordinis continet abſolutam, & independentem Poteſtatem conferendi Sacramentum Confirmationis, Ordinis, & alia ſimilia; quia ex Diuina Inſtitutione in Epiſcopali Charactere omnia hæc generaliter includuntur, ut ex Apoſt. 1. *Ad Corinth.* docet Sebaſt. Cæſar. *dict. §.* 3. *num.* 5. *poſt med.* Aſt Character ille, & Poteſtas ab illo proueniens indelebiliter imprimitur Authoritate Chriſti, neque aliquo poteſt modo impediri, ut ſupra diximus, & latè probant Henriq. *dict. cap.* 6. *§.* 2. *&* 3. *litter. H.* Vazquez. *dict. diſput.* 219. Iodoch. Cocci. *in Theſaur. Catholic. tom.* 2. *lib.* 5. *art. vltim.* Suar. *tom.* 3. *dict. diſput.* 36. *ſect.* 3. *verſ. Dicendum.* Em. Rodrig. *QQ. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 18. *art.* 3. Azor. *Inſtit. Moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 30. *quæſt.* 4. Regina ld. *in prax. for. pænit. lib.* 28. *num.* 17. Valentia. *tom.* 4. *diſput.* 5. *quæſt.* 2. *punct.* 1. Scribonius *in Theoſim. de Confirm. diſput.* 3. Mari. Alter. *de Cenſ. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 8. *diſput.* 8. Barboſ. *dict. part.* 2. *alleg.* 30. *num.* 2. Sebaſt. Cæſar. *dict. §.* 3. *num.* 5. *in fine*, rectè inde inferentes Eccleſiam talem prohibitionem ferre non poſſe, neque adhoc Sacramentum adminiſtrandum Epiſcopos aliqua Eccleſiæ Authoritate indigere, & vnico fundamento, cui contraria innitur opinio facillime reſpondent, & reſponderi poteſt, & ideò in eo referendo, & refellendo non immoramur.

Per-

22 Pertinet etiam ad eamdem Poteſtatem Conſecratio Chriſmatis, quo Sacramentum hoc confertur tamquam materia; neque enim alij præter Epiſcopos ratione Poteſtatis Ordinis illud conſecrare poterunt. Can. 1. *Cum ſeqq. 26. q. 6. cap. vnic. de Sacr. Vnct.* S. Thom. *3. p. q. 72. art. 4.* Vivald. *in Candelabro, Titulo de Confirmatione, cap. 2. num. 4. & 5.* Valentia, *tom. 4. diſp. 5. q. 2. punct. 2. ad finem.* Henriq. *lib. 3. cap. 2. §. 2. lit. V.* Suarez. *dict. tom. 3. diſp. 33. ſect. 2.* Bellarm. *dict. lib. 3. cap. 8.* Sebaſtian Cæſar. *dict. §. 3. num. 7.* Barboſ. *dict. p. 2. alleg. 31. num. 5.* Penes quos plura alia circa hanc Poteſtatem diſquiſita reperientur, per quæ ſingillatim diſcurrere non vacat. Videndi ſunt, præter eos Canoniſtæ, in Can. *Quamuis 68. diſt. & in cap. 15. & 28. de Elect.* Franciſc. Florens. *in 9. prior. Titul. lib. 1. Decretal. Titul. 6. verſ. Conſecrationis effectus, pag. mihi 197.*

23 Concludendum ergo ex his omnibus eſt tria ſpecialiter Iure proprio ad Poteſtatem Ordinis Epiſcopalis pertinere, ſcilicet *Conſecrare, Ordinare, & Confirmare.* Gloſſ. *in cap. Transmiſſam, verbo de Talibus de Elect.* Pontific. Rom. *in Rubr. de Conſecr. Epiſcop.* Veneto à Leiua *in Exam. Epiſcop. lib. 9. cap. 34. & 35.* Talique efficacia illis ea competunt, ut numquam ab eis diuelli poſsint, quamvis à gradu pellantur ob hæreſim, vel aliud crimen Depoſitione dignum, adhuc enim omnia exequi valide poſſunt, quamvis illicite Can. *Omni tempore de Conſecr. diſt. 4.* Squillante *dict. p. 3. cap. 1. num. 11.* Merolla *in Summa tom. 3. diſp. 7. cap. 5. dubit. 3. num. 11.* Ante Conſecrationem tamen propter eamdem rationem eis competere munera iſta non poſſunt. Can. *Pontifices 7. q. 1. Can. Interdicimus 16. q. 1. Can. 1. 26. q. 6. cap. Quanto, de Conſuetud. cap. Aqua, de Conſecr. Eccleſ. vel Altar.* Gloſſ. & DD. *in cap. Transmiſſam, de Elect.* Barboſ. *de Iur. Vniverſ. dict. cap. 11. num. 100.* A tempore ergo Conſecrationis illa Epiſcopis competunt.

24 Non tamen ſic procedit in Archiepiſcopis, quibus licet conſecratis Poteſtas Ordinis interdicta eſt donec Pallium accipiant, *cap. 28. §. 1. de Elect. & Elect. Poteſt.* Licet enim concedatur eis demandare ſuffraganeis munus conſecrandi Epiſcopos, ſi conſecrati ſuffraganei ipſi ſunt. *Cap. 11. de Elect.* quia id ad Poteſtatem Iuriſdictionis ſpectat, quam ante Pallij receptionem exercere poſſe perſpicuum eſt; non tamen eis permittuntur illa exercere, quæ ad Poteſtatem Ordinis ſpectant; quia ab eis ſuſpenſi ſunt donec Pallium recipiant. Franc. Florens *dict. tit. 6. pag. 198.* addens non ſufficere ad exercenda Poteſtatis Ordinis munera Pallium recepiſſe; niſi ſimul conſecratus fuerit Archiepiſcopus; ante conſecrationem enim non habet huiuſmodi Poteſtatem, quod ipſe probat ex Epiſtola Anſelmi Cantuarienſ. Thomæ electo Eboracenſi Archiepiſcopo *lib. 3. Epiſt. 149.*

149. ibi: *Quia non pertinent ad eum dare, vel concedere alicui Curam Animarum, quam nondum accepit; accipit enim per conſecrationem.* Et probatur ex Inſcriptione *cap. Niſi, de Author. & Vſu Pallij* ibi: *Per Pallium confertur Plenitudo Pontificalis Officij, & nomen Archiepiſcopale.* Vnde Innocent. III. directo ad C. Cardinal. Sed. Apoſt. Legatum Reſcripto mandauit, *lib. 1. Epiſt. 117. Nec nomen Archiepiſcopi ſibi Antiſtitem vendicare, qui Pallium non ſuſceperit.* Atque Damaſ. & Pelag. PP. decreuere, ut Archiepiſcopus, qui in fratres menſes à conſecratione ſua, Pallium à S. Sede non poſtulaverit, commiſſa ſibi Dignitate careat; Can. *Quoniam*, 100. *diſt.* Videndus latè Andr. Du Sauſſay. *in lib. de Pallio Sacro, Tractatus de Myſtis Galliæ Scriptor. inſerto, ſub Ritu 4. pag. 188. in cuius cap. 7.* plura cumulat omnino videnda *à pag. 233. per aliquod ſeqq.*

25 Licet Poteſtas hæc ſufficienter diſcuſſa appareat; adhùc tamen pro eius pleniori intelligentia addere nonnulla cenſuimus, ut omnes circa eam emergentes difficultates facile reſolui poſsint.

26 I. Eſt quod quamvis Poteſtas hæc conſecrandi Sacramentalia Epiſcopis ratione ſui Ordinis Iure proprio competat, & ita in generali Iure Diuino eis data ſit, ut radicitus ab eis auelli nuſquam poſsit; nihilominus tamen, quia Sacramentalia ipſa in particulari ſunt à Iure Eccleſiaſtico inſtituta ipſius Eccleſiæ Poteſtati ſubdita ſunt, & ita poterit Eccleſia ipſa authoritate iſta ob crimen Epiſcopos priuare, ut valide ea non conſecrent, quaſi ſubſtrahendo ab eis ipſa Sacramentalia, quæ ſunt conſecrationis materia; Caſtro *de Iuſta Hæreticor. punit. dict. cap. 22.* Henriq. *dict. § 4. in fine*, & probatur optimè ex Textu *in Can. Eccleſijs, 68. diſt. Can. Eccleſijs, cum duabus ſeqq. de Conſecr. diſt. 1.* ubi Eccleſia ab Arrianis Epiſcopis conſecratas, iterum conſecrari iubentur, Sebaſt. Cæſar. *dict. § 3. num. 19.*

27 II. Autem ſtabiliendum eſt, quod ratione Poteſtatis Ordinis quilibet Epiſcopus in ſua Diœceſi æqualis eſt Romano Pontifici, quem in ea, vel illis, quæ ad Poteſtatem iſtam attinent nullam habere ſuperioritatem, imò omnia poſſe Epiſcopum in ſua Diœceſi, quæ Romanus Pontifex in Vniverſo Orbe quoad Ordinis Poteſtatem, tradunt DD. ex Tex. ſic intelligendo *in Can. In nouo, verbo, Pari, 21. diſt.* ubi præcipuè Gloſſ. ſic illum interpretans Auguſtin. de Ancona *de Poteſt. Eccleſi. quæſt. 1. art. 5.* Ioan. Arbor. *in Theoſophia lib. 1. cap. 25.* Henriq. *lib. 10. de Ordine, cap. 7. § 2. in fine.* Quod ex ipſa Chriſti Inſtitutione probari apparet; quum enim Dominus ipſe Epiſcopos tamquam Supremos Sacerdotes inſtituerit in Perſonis Apoſtolorum, & in nihilo eiſdem circa hanc Poteſtatem Petro præfecerit, ſed ſolum in Iuriſdictione, & Regimine totius Eccleſiæ, ut latè infra probabimus, irrefragabiliter ſequitur,

ut

ut in prædicta Ordinis Poteſtate Papa Epiſcopis non ſit ſuperior, admittendumque ſit argumentum à Papa ad Epiſcopum circa Poteſtatem Ordinis, ut docet Sot. *in 4. diſt. 24. q. 2. art. 4. columu. 3. corollar. 2.* & ab eo Sebaſtian. Cæſar. *dict. diſput. 6. §. 3. num. fin.* cui addo Abulenſ. *in Matthæ. 19. q. 87. litter. E.* Vitoriam *in Relect. 1. de Matrimon. part. 1. num. 7.* Sotum *in 4. diſt. 27. q. 1. art. 4. verſ. A quo tandem, & diſt. 32. quæſt. 1. art. 3. in fine, & de Iuſtit. & Iur. lib. 10. q. 1. art. 3. ad 2.* Gambar. *de Offi. Legati, lib. 10. num. 455. & 476.* Nicol. de Cuſa *de Concord. Cathol. lib. 2. cap. 3.* Vera-Cruz *in Speculo, part. 2. art. 28. concluſ. 3. verſ. Exiſta,* Laimann. *in Summa, lib. 1. tract. 4. cap. 7. §. 2. num. 5. verſ. Ex his,* Didacus Perez *lib. 8. Ordinam. tit. 15. l. 5. & tit. 18 l. 2. verſ. Statutos contra illos,* Henriq. *lib. 6. cap. 14. §. 7. litter. K. lib. 10. cap. 35. §. 2. & lib. 12. cap. 5. §. 2. litter. N.* Aragon. *2. 2. quæſt. 38. art. 12. verſ. Si quis quærat ante 2. concluſ.* Maiol. *de Irregularit. lib. 5. cap. 51. num. 4.* Thom. Sanchez *de Matrim. lib. 1. diſp. 61. num. 5. & lib. 7. diſput. 1. num. 9.* Angel. Maria Verricelli *de Apoſtol. Miſſionib. tit. 7. quæſt. 130. ſect. 2 num. 10.*

28 III. Denique ſtabilimus quod licèt ſoli Epiſcopi ſint Ordinarij Miniſtri Sacramentorum, & Sacramentalium, quæ huc uſque à Nobis recenſita ſunt; extraordinariè tamen, & ex Commiſsione Papæ poſſunt etiam alij deſignari Miniſtri, ut expreſſe docet S. Thom. *3. p. quæſt. 72. art. 2.* ibi: *Papa in Eccleſia habet Plenitudinem Poteſtatis, ex qua poteſt quædam, quæ ſunt ſuperiorum Ordinum Committere quibuſdam inferioribus; ſicut quibuſdam Presbyteris concedit conferre minores Ordines, quod pertinet ad Poteſtatem Epiſcopalem, &c.* & eſt fere communis omniū DD. probaturq; ſingillatim per ſingula diſcurrendo: nam de Sacramento Ordinis docet luculenter probans Vazquez *in 3. part. tom. 3. diſput. 243. cap. 4.* Sebaſt. Cęſar. *de Eccleſ. Hierarch. part. 1. diſp. 7. §. 2. num. 2.* De Confirmationis Sacramento nouiſsimè Guillelm. Beyer *de Sacrament. Confirmat. quæſt. 5. à pag. 199. per aliquot ſeqq.* ubi ex Concilijs, Geſtis Pontificum, & Patrum Authoritatē Papalem iſtam validiſsimè corroborat, atque obiectis luculenter ſatisfacit, nuncque aſſertionem de Fide tenendam hanc iudicat, & ante cum Antiquiores etiam docuere Canoniſtæ Abb. *in cap. Quanto, de Conſuetud. num. 7. & 8. & in dict. cap. Super quibuſdam de verbor. ſignif.* Bal. Felin. Alexand. Curt. Iun. Menoch. Hyppol. de Marſilis, & Duardus, ſequuti ab Alexandro Sperello *deciſ. 37. num. 97.* & contra Adrian. Durand. Bonaventur. & Guillelm. Eſtium docent S. Thom. Præpoſ. Suarez, Henriquez, Averſa, Hurtad. Petr. à S. Ioſepho, Marchant, Ioan. Petit. Caſtro Palao, & Tho. Sanchez, adducti à Diana *part. 8. tract. 1. reſol. 5.* penes quē abſolutè docent ſimplici Sacerdoti Poteſtatem iſtam poſſe delegare Summum Pontificem, pluribus ſententiam iſtam corroborantes; & contrariorum fundamentis reſpon-

dentes videatur Diana *ipſe eodem tract.1.reſol.4.5. & 6.* alia in comprobationem adducens, & præ omnibus videndus eſt Angel. Maria Verricelli *de Apoſtolic. Miſsionibus, tit.7. quæſt.129. & aliquot ſeqq.* ubi difficultatem iſtam radicitus examinat, & Moderniores omnes tàm Defendentes, quàm Negantes adducit, ex quibus vnum tantum adhibere cenſui, ſcilicèt DD. Ioann. de Solorçano *de Iure Indiar. tom.2. lib. 3. cap.18. num. 34.* pro multis, namque eum habendum eſſe cenſemus. Quoad Sacramentalia autē Nulli dubium occurrere poteſt, quum enim Sacramentorum Adminiſtrationem, quæ Iure proprio Epiſcopis tantum ratione Ordinis Epiſcopalis competit, Papa alijs ex plenitudine Poteſtatis, delegare poſsit, Sacramentalium Conſecrationem ipſis cōmittere poſſe in conſequenter negabitur, utpotè contra Vulgarem Regulam: Non debet cui plus licet, quod minos eſt non licere, *l. Non debet 21. ff. de Regul. Iur. cap. Cui licet 53. eod. in 6.* validiſsimum namque eſſe argumentum à Maiori ad minus affirmatiuè conceptum docemur ex relatis Iuribus, atque ex *l.11 in fine, ff. de Liber. Agnoſc. l.22. §.3. ff. de Adulter. l.2. C. Ne Fideiuſſor. Dot. dentur.* Dionyſi. Gothofred. *in dict. l. Non debet, litter. E. & F. ff. de Reg. Iur.* pluribus confirmans exemplis.

§. II.

Ecquæ ſit Iuriſdictionis Poteſtas, & quæ ad illam ſpecialiter attineant?

29 LICET breuiter ab hac Nos poſſemus Difficultate expedire adhibità Regùla quà vſus eſt, Molin. *de Iuſt. & Iur. tom.6. tract.1. diſput.2. num.2.* dicens: *Poteſtatem Ordinis à Poteſtate Iuriſdictionis in eo diſtingui, quod Poteſtas Ordinis effectum reſpicit alicui, ratione Ordinis, competentem: non quia ad illud exequendum Ius habeat pro Poteſtate regendi, ac gubernandi ſibi conceſſa, ſed quia facultas, ac potentia, quam, mediante Ordine ſuſcepit, ex ſe, ac ex Chriſti Inſtitutione id efficere habet. Econtra verò Poteſtas Iuriſdictionis effectum reſpicit alicui competentem à Poteſtate regendi, & gubernandi, quæ in ipſo eſt. Quo fit, ut ſi aliquid efficiendum in Eccleſiæ Miniſterio, ſimul requiratur Poteſtas Ordinis, & Iuriſdictionis, effectus ille, ut emanat ab Ordine, eius attribuatur Poteſtati, & ut Iuriſdictione exequitur, Poteſtati Iuriſdictionis attribui debeat.* Aſt quum nimis generalis, & ſub obſcura hæc Regula ſit eà contenti eſſe noluimus, ſed Poteſtatem hanc clariſsimè exponere præcipua eius capita in medium adducens.

30 Præmitti tamen debere cenſuimus. Quod, ut Epiſcopi commodius Iuriſdictionem ſuam exercerent, & ne Hierarchicus Eccleſiæ Ordo confunderetur olim, ex Decreto Beatiſsimi Petri, cuiuſque Territorij limites pro ſingulis Epiſcopis Diocœſes fuerunt diuiſæ, ut videlicèt in illis circa Plebes ſibi commiſſas, tamquam circa proprias Oves, omnem Epiſcopalem Poteſtatem exercerent. Can. *In illis*, 80. *diſt.* *Can.* 1. 99. *diſt.* & Nos alibi latius exponemus. Quarè in his Diocœſibus ſoli Epiſcopi poſt Roman. Pontificem in ſpectantibus ad Eccleſiaſticam Poteſtatem attento Iure Communi Ordinarij cenſentur Iudices, & Supremi Magiſtratus Eccleſiaſtici, *cap. Cum Epiſcopus, de Offi. Ordin. in* 6. Gloſſ. *in Can. Perlectis, verbo, Iurgia*, 25. *diſt.*

31 Ex hac ergò Iuriſdictione quam Epiſcopi præter Ordinis Poteſtatem in ſuis habent Diocœſibus, multa reperiuntur in Iure, quæ eiſdem competunt, tàm in foro interiori Pœnitentiæ, quàm etiam exteriori, ut mox videbimus in particulari: In communi autem ad eius Forum interius pertinet Poteſtas abſoluendi à peccatis, & reſervandi caſus, à quibus Inferiores abſoluere nequeant. De prima Poteſtate latè agunt communiter Theologi de Pœnitentia ſcribentes. De ſecunda verò, Poteſtate ſcilicèt reſervandi Concil. Trident. *Seſſ.* 14. *cap.* 7. *&* *Can.* 11. Henriq. *de Pænit. lib.* 3. *cap.* 13. §. 2. *litter. I. & lib.* 6. *cap.* 9. §. 3. Reginald. *in Praxi. for. Pœnit. lib.* 1. *num.* 25. Ægid. de Coninch. *de Sacram. & Cenſ. tom.* 2. *diſp.* 8. *à num.* 75. Zerola *in Prax. Epiſcopali, part.* 1. *verbo, Caſus reſervati, pag.* 88. In foro exteriori Poteſtas ipſa ad multa ſe extendit; ex ea enim Epiſcopus Leges fert pro vniverſa Diocœſi, *cap.* 2. *§. Statutum, de Conſtit. in* 6. *cap. Quod ſuper his, de Maior. & Obed.* Indulgentias 40. dierum concedit, *cap. Cum ex eo, cap. Quod autem, cap. penult. de Pænit. & Remiſ.* Cenſuras profert, *cap. Cum ab Eccleſiarum, de Offic. Ordinar.* Quæcumque crimina in Diocœſi commiſſa punit, *cap.* 1. *de Offic. Ordinar.* Abſoluit à quibuſcumque Iuris cenſuris, diſpenſat in omnibus Legibus, & impedimentis, niſi ubi Lex expreſſe abſolutionem reſeruat, *cap. Nuper, verſ. in* 2. *de Sent. Excom. cap. Atſi, §. de Adulterijs extra de Iudicijs*, Micha. Agia. *de Exhib. Auxil. Fundam.* 4. *pag.* 20. Sebaſt. Cæſar. *de Eccleſ. Hierarch. part.* 1. *diſput.* 6. §. 4. *num* 26 ubi ſubdit certum eſſe omnia Epiſcopos habere, quæ ad perfectum munus Paſtorum ſpectat; in quo Spiritus Sanctus illos poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei. His ſic generaliter expoſsitis.

32 Poteſtas Iuriſdictionis eſt, quæ immèdiate ſpectat ad totum Eccleſiæ Corpus Miſticum, cui ratione huius Poteſtatis omnino præſidet conſècratus Antiſtes, quoad Forum Externum, habetque in illos Iuriſdictionem ordinariam, tam Contentioſam, quam Voluntariam, quæ conſiſtit, aut

in ſubiectione Perſonarum, vel locorum, aut in diſpenſatione, ſeu abſolutione Subditorum, Barboſ. *de Iur. Vniverſ. tom. 1. lib. 1. cap. 11. num. 108.* Eamque tam abſolutè exercere poteſt Epiſcopus in tota ſua Diœceſi; ac Roman Pontifex in Vniuerſo Orbe, ut ex Tex. *in cap. Conquerente de Offic. Ordinar. cap. Cum Epiſcopus eodem in 6.* docent Covar. *in cap. Alma Mater p. 1 §. 12. num. 3.* Squillante *de Privil. I p ſecp. par. 3. cap. 2. num. 1.* quibus addo Can. *in nouo 21. diſt.* Vitoriam *de Poteſt. Eccleſ. Relect. 2. q. 2. num. 18. pag. mihi 118.* Suar. *de Leg. lib. 4. cap. 4. num. 21.* Laiman. *in Summa tom. 1. lib. 1. tract. 4. cap. 7. §. 1. nu. 5. verſ. Ex his omnibus,* Gregor. Lop. *in l 3. tit. 10 p 2.* Solorzan. de *Indiar. Gubernat. lib. 3. cap. 10. num. 31.* Sebaſt. Cæſar. *dict. Diſp. 6. §. 4. num. 22 & 23.*

33 Tota autem Poteſtas hæc ad duo principaliora reducitur capita, ad Legem ſcilicet Diœceſanam, & Legem Iuriſdictionis, ut in propoſito diſtinguit Text. *in Cap. Dilectus de Offic. Ordin.* Sed tamen non ſatis explicat, quo pacto; alia ab alijs diſtinguantur, in eorumque ideò explicatione allucinati ſunt quam plurimi, Iura vnius alteri attribuentes, vel vtriuſque Iura confundentes, Sebaſt. Cæſar. *d. ct. §. 4 num. 27.* monueratque prius ab eo non allegatus Hoſtièn. *in cap. 1. num. 6. verſ. Quamvis autem de Stat. Monach.*

34 Sunt Nonnulli, & quidèm graviſsimi Canoniſtæ exiſtimantes nullam poſſe aſsignari Legis Diocœſanæ, & Iuriſdictionis certam règulam, ſed per caſus ſingulares; magis, quam per generalia principia vtramque deſcribi debère Innoc. *in dict. Cap. Dilectus num. 2. & 3. de Offic. Ordin. & in cap. 1. in princ. & in fine de Stat. Monach.* ubi etiam Hoſtienſis, & alij quam plures, teſte Sebaſt. Cæſare *dict. §. 4. num. 28 in fine.* Atque idem docuerunt Ioan. Andr. Cardin. & Abb. *in Cap. Dilectus num. 4. de Offic. Ordinar.* ubi Anchar. *verſ. Quæro,* Ioan. Honor. *in Summ. Decretal. lib. 1. tit. 31. num. 7.* Hincq. affirmare non dubitant vnam tantum eſſe Legem Diocœſanam, ſub qua lex Iuriſdictionis comprehèndatur Innoc. *in dict. cap. 1. ſub num. 1. verſ. Tamen Nobis de Stat. Monach. & in dict. cap. Dilectus ad fin. verſ. Prius enim videtur dici,* quem ibidem Hoſtièn. ſequitur *ſub num. 6. vèrſ. Vnde melius èſt,* Bellam num. 9.

35 Imò hanc diuiſionem Poteſtatis in Legem Diocœſanam, & Legem Iuriſdictionis nevum eſſe figmentum Sacris incognitum Decretis, docent Ioan. Andr. *in cap. 1. ſub num. 4. ad fin. verſ. Nec de ipſa fit mentio, de Stat. Monach.* omninoque eliminandam ſenſit, Hoſtièuſ. *in cap. vltim. num. 22. 23. & 24. de Offic. Archidiaconi,* cuius opinioni fauere videtur Text. *in cap. Abolendam, de Hæret.* iuncto Loter. *de Re Benef. lib. 1. quæſt. 21 num. 15.* adnotante caſus à libi Legi Diocœſanę attributos, Legi Iuriſdictionis in illo Textu adſcribi.

36 Aſt nihilominus diviſionèm hanc Poteſtatis Iuriſdictionis

tionis

tionis in Lègem Diocœſanam, & Lègem Iuriſdictionis veram, & omnino retinendam, tamquam lègitimam, & Sacris Canonibus, tàm Antiquis, quàm Modernis conformem cènſemus; ſuadeamurque, èx quo *in cap. Conquerente, de Offic. Ordinar.* vtriuſquè Legis diſtincti, & ſeparati caſus aſſignantur, & quia res iudicata in una, non obſtat agenti in alia, *cap. Dilectus, de Offic. Ordinar.* Sic Epiſcopo, vtràque Legè ſubijciuntur Laici, & Clerici Diocœſis, ac Monaſteria ſubiecta quidem ſunt Epiſcopo Lege Iuriſdictionis, ab eoque ſunt èxempta quoad Legem Diocœſanam, *cap.* 1. 10. *quæſt.* 1. iuncta Gloſſ. *in Summ. verbo, Laicus.* Sic etiam Epiſcopus ex Lègè Iuriſdictionis Abbates ad Synodum vocat; èiquè Abbates, Priores, & Sacerdotes ex èadem Lege Synodaticum perſolvunt; aſt quoad Iuriſdictionis Lègem Epiſcopo Abbates ſubiecti non ſunt, *cap. Quod ſuper his, de Maiorit. & Obed.* Ideòque Abbates in ſuos Subditos habent correctionem, & èmèndationèm, non etiam Epiſcopus, *cap. Dilectus Filius, de Offic. Ordin.* Ergò ſeparata omninò ſunt Lex Diœcèſana, & Lex Iuriſdictionis; *cap. Theodoſij, de Stat. Regular.*

37 Modum autem, quo vtraquè ſecernatur, aſsignare difficile omnès reputant, quarè magna eſt inter DD. contentio in eo apte explicando. Gloſ. namque ſecunda, *in dict. cap. Dilectus*, & Gloſſ. *in Summa* 10. *quæſt.* 1. quas ſequitur Imola, & alij exiſtimant omnia quæ Epiſcopis competunt in dando, ſeu faciendo conſiſtentia, contenta, *in dict. cap. Conquerente, à princip. vſque ad verſ. Synodum excluſiue*, ad Legem ſpectare Iuriſdictionis. Ecòtra verò ea, quæ conſiſtunt in recipiendo, puta Synodaticum oblationes, & alia recenſita, *in dict. Textu, à verſ. Synodum*, ad Legem ſpectare Diocœſanam.

38 Alij autem admodum, dignoſcendum, quo vtraque Poteſtas hæc diſtinguatur, nullam aptiorem règulam ad earum cognitionem ſtatui poſſe exiſtimant, quam aſſerère illud eſſè de Lègè Diocœſana, à quo Monaſteria exemptà repetiuntur Iuris diſpoſitione, Abb. *in dict. cap. Dilectus, ſub num.* 4. *verſ. Tene ergo*, quem refert Lother. *dict. quæſt.* 21. *num.* 18. Ioan. Honor. *in Summa Decretal. lib.* 1. *tit.* 31 *num.* 7. quibus addo Innocènt. *in cap.* 1. *num.* 3. *verſ. Tamen ſecundum hanc noſtram declarationem, de Stat. Regular.* ubi reprobata Gloſſ. *ibidem*, docet hanc eſſe meliorem, & communiorem doctrinam Cucchus *lib.* 2. *Inſtit. Maior. tit.* 6. *num.* 28.

39 Hucuſq; dicta obdiuerſitatẽ opinionũ ſub obſcura ſatis eſſe nõ dubitamus, vtque lucem aliquam eis afferamus, aliquas in hoc §. Regulas ſtabilire decreuimus, quarum I. Eſt duo maxime in Epiſcopo erga ſubditos conſideranda eſſe. Alterum eſt Poteſtas Eccleſiaſtica, quam Idem Epiſcopus à Iure Divino habere cenſetur. Can. *In nouo* 21. *diſt. Can. Quorum Vices*, 68. *diſtinct.* mediante ta-

men Summo Pontifice tamquam Chriſti Vicario. Can *Ita Dominus* 19. *diſt.* Alterum eſt locus, ſeu Territorium ad eiuſdem Poteſtatis exercitium deputatum,ut Diocœſis. Licet autem Poteſtas,quæ in locum dirigitur Territorio cohærere cenſeatur,& talis videatur Epiſcoporum Poteſtas poſt Diocœſum diuiſionem; longe tamen iſt hæc duo inter ſe differunt, *l. Pupillus*, 23. *§. Territorium, ff. de Verbor. ſignif.* Sebaſt. Cæſar. *dict.* §. 4. *numer.* 29. & Nos latius *altero dicemus Fundamento.*

40 II. Autem Regula eſt Quod licet, Iure communi attento, Iura Epiſcopalia ſic appellentur; quia ſolis Epiſcopis competunt: *dict. cap. Conquerente de Offic. Ordin.* Longe tamē inter ſe differunt: quædam enim principaliter ipſam Epiſcopalem Poteſtatem, ſeu Iuriſdictionem reſpiciunt,coque reſpectu Epiſcopis competunt, *dict. cap. Conquerente à princip. uſque ad verſ. Synodum excluſiue.* Quædam econtra non ipſam Poteſtatem, ſed potius Locum Cathedræ Epiſcopalis, Diocœſim ſcilicet, principaliter reſpiciunt: qualia ſunt Decimæ,& Funeralia, quæ non alia de cauſa Epiſcopis debentur, quam ob diuiſionem reddituum præſcriptam, *cap. Conceſſo cum ſeqq.* 12. *q.* 2. Priora ergo ad Legem Iuriſdictionis; poſteriora vero ad Legem Diocœſanem ſpectare cenſet, Sebaſt. Cæſar. *dict.* §. 4. *num.* 30. Addens Iura Epiſcopis competentia ratione Poteſtatis Epiſcopalis ad Legem Iuriſdictionis; competentia autem ratione Diocœſis, ſeu Territorij ad Legem Diocœſanam ſpectare Regula eſt.

41 III. Regula eſt duas eſſe Leges, ſiue duo præcepta ab Epiſcopo in ſibi ſubditos emanare poſſe. Alterū Iuriſdictionis,quatenus Magiſtratū gerit;& alterū Diocœſis,quatènus,eius adminiſtratione habet, à Iuriſdictione omnino ſeiunctam, & ſeparatam ex præſcripto Canonum, ut iam diximus, nuncque efficacius probamus, attenta rigoroſa nominis *Diœceſis* ſignificatione, iuxta quam non Iuriſdictionem ſeu Territorium, ſed Adminiſtrationem tantum præfeſert Petr Gregor. *lib.* 15. *Syntagmat. Iur. cap* 12. *num.* 3. Lotter. *de re Benef. lib.* 1. *q.* 21. *num.* 45. *&* *quæſt.* 23. *num.* 8. cui addo Cardinal. *in Clement. dudum de Sepultur.* *q.* 1. Stephan. Gratian. *diſceptat. Forenſ. tom.* 2. *cap.* 212. *num.* 7.

42 Competit ergo Epiſcopo, tamquam Supremo Magiſtratui Iuriſdictio cum Mero,& Miſto Imperio, ex qua abſolutā ſibi Maioritatem, & obedientiam vendicat; ſub quibus pleniſsima, ſeu omnimoda Iuriſdictio continetur, ut ex Rubr. *&* *toto Tit. de Maior. &* *obed.* probat Lotter. *de re Benef. dict. q.* 21. *num.* 51. ubi Bald. allegat, cui addo, *cap.* 1. *de Offic. Archidiacon. cap. Paſtoralis, de Offic. Ordin.*

43 Tamquam Adminiſtrator verò habet Epiſcopus Forum internum ſibi ſubiectum ratione Adminiſtrationis, ut latè probat Lotter.

Lotter *dict.lib.*1.*q.*20. Quumque Adminiſtratio hæc ad tria præcipua capita reducatur, totidem ideò ſpecialia hac percipit Lege in remunerationem ſui Spiritualis Officij, quæ Iure deberi probatur, *ex cap. Cum ex Officij, circa fin. de Præſcript.* Lotter.*dict.lib.*1.*q.*21. *num.*51.

44 Tribus ergo præcipuis Epiſcopalis Adminiſtrationis muneribus remuneratis, totidem priuilegijs, lex Diocœſana innititur; Lex enim largè ſumpta (ut hic accipi omnes fatentur) præceptum ſonat, *l. 1. ff. de Leg. Diocæſis* autem, ſtrictè accepta (in qua ſignificatione hic vſurpari nemo negabit) Adminiſtrationem denotat atque ex his duobus nominibus quidam coaleſcit complexus terminus ſignificans Præceptum Superioris habentis Adminiſtrationem. Vtque clarius percipiatur doctrina hæc ſit.

§. III.

Quæ nam Legi Diocœſanæ Priuatiuè competant.

45 PRæcipuum Diocœſanæ Legis munus eſt docere, in cuius ſignum Cathedram habet, Loter. *de Re Beneſi. lib.*1.*q.*9.*num.*98. Hincque ei prouènit ius exigendi à ſingulis Ecclèſijs Cathedraticum, *cap. Conquerente de Offic. Ordin. cap. Paſtoralis de Donat.* Barboſ. *de Poteſt Epiſcop.par.*3.*alleg.*36.*ex num.*46. Vbi plures allegat, quibus addo Loter. *dict. lib.*1.*q.*21.*num.*53. Squillante *de priuil. Epiſcop. p.*3.*cap.*11. *toto l.*2.*tit.*12.*p.*1.

46 II. Epiſcopale munus circa Animarum Curam verſatur, quæ Epiſcopo primario, & per ſe commiſſa eſt Can. *quæcumque* 10.*q.*1. Can. *Præcipimus* 12.*q.*1. Can. *Niſi §. Verum, & ibi* Gloſſ. *de Renunt.* Huic autem oneri correſpondet priuilegium percipiendi in vniuerſa Diocœſi Quartam Decimarum, & Mortuariorum partèm, in quam Lège Diocœſana Iuris habet aſſiſtentiam, & intentionem fundatam (ut communitèr dicitur.) Can. *Cum vtilitate* 16.*q.*1. Lotter. *dict. q.*21.*num.*58. indiſtinctè aſſiſtentiam hanc probans, quam ſingillatim comprobamus quoad Decimarum quartam partèm ex *dict. cap. Conquerente de Offic. Ordin.* ubi Abb. & alij copioſè Squillantè *de priuil. Epiſcop.p.*3.*cap.*10. *toto.* Quoad Mortuariorum quartam, *dict. cap. Conquerente, & cap. De quarta de Præſcrip.* Barboſ. *de Poteſt. Epiſcop. par.*3. *alleg.* 68. Squillante *dict. par.* 3. *cap.*9.

47 III. Epiſcopalis Adminiſtrationis onus eſt ſolicitudo ſuper ordinatione omnium ſuæ Diocœſis Eccleſiarum, tam Sæcularium, quam Regularium, ita ut

co

eo non approbante, & permittente nulla poſsit denuo ædificari Eccleſia, Baſilica, vel Monaſterium. Can. de Monachis cum ſeqq. 18. q. 2. Concil. Trid. Seſſ. 25. de Regular. cap. 3. Can. Nemo. Can. Placuit de Conſecr. diſt. 1. cap. Ad hac de Relig. Domib. cap. Cum olim 14. verſ. inſuper de Priuil. Auth. de Eccleſiaſt. tit. §. Sequis autem collat. 9. Barboſ. in dict. cap. 3. Concilij num. 28. & de Poteſt. Epiſcop. p. 2. alleg. 26. num. 4. Nouar. in Summa. Bullar. ad Bullam Vrbani VIII. num. 3. & practic. concluſ. Iur. Pontific. concluſ. 9. alias 10. pag. mihi 46. Hulric. Hunn. in encycloped. Iur. p. 5. tit. 1. cap. 2. num. 1. Lauret. de Franc. de controuerſ. inter Epiſcop. & Regular. par. 1. num. 18. Antonin. Diana. p. 11. tract. 2. Miſcellan. reſol. 25. Ventriglia in praxi. rer. Notab. tit. de Monaſter. ædifican. Pellizar. in man. Regular. tom. 2. tract. 8. cap. 7. ſect. 2. num. 92. Neque aliò etiam ex iuſta cauſa transferre, etiam ob magnam vtilitatem, collapſa tamen reſtaurare poſſunt. Can. Quidam, Can. de Monachis de Conſecr. diſt. 2. Can. Siquis vult, & ibi Gloſſ. 16. q. fin. Mich. Agia de Exhiben. Auxilijs Fūdam. 5. pag 23. Laurea deciſ. Granat. 97. num. 25. Et pluribus relatis Auguſt Barboſa, dict. alleg. 26. num. 8. & hoc Iure utimur; quamvis in contrárium proſilèat Zachar. Paſqualig. in Add. ad Lauret. de Frāch. de Controu. inter Epiſcopos, & Regulares p. 1. nu. 18. verſ. Quia autē Cōſtitutiones. ubi falſo pro ſe allegat Barboſ. Portel. Rodrig. Peyrinis, & alios. Atque etiam curare debet Epiſcopus, ut omnes Eccleſiæ intra ſuā Diœceſim ſitæ, ſartæ, tectæq; habeātur, & ad earum reparationem omnes, & quoſcumque cogere, non obſtante qua vis exceptione, exemptione, ſeu appellatione, docet Machado, in Summa tom. 2. lib. 4. p. 6. tract. 7. docum. 1. num. 4.

48 Huic curæ remuneratio correſpondet, quæ à Sacris Canonibus Eulogia vocatur, Can. Eleutherius 18. q. 2. ubi Gloſſ. veram nominis ſignificationem non percallens, illud accipit pro ſigno Prędicationis, tempore conſecrationis, ſiniſtram intelligentiam repræhendit Lotter. dict. lib. 1. q. 21. num. 61. ipſe tamen veram, genuinamque non exhibuit; aliqua ideo ad notare libuit, per quæ Textum illum, alioſque antiquos Canones facile omnes percipere poſsint.

49 Eulogiæ ergo nomen abs radice Græca erutum, Collectiones intèrpretari docet Ioan. Kaluin. in lex. Iurid. lit. E. pag. 327. col. 1. In Eccleſiaſticis autem Sanctionibus multiplicitèr accipitur. I. Pro præſtationibus, quas Subditi ſpontè offerunt Prælatis, probatur ex Concilio Laodicenſ. cap. 32. Relato in Can. Neque Eulogias. 1. q. 1. atque èx Cicer. Cæl. Rhodig. & Alèx. Scoto, docet Acuña in Can. de Eulogijs, num. 4. 18. diſt. ex cuius littera clarè hæc deducitur acceptio, cui addo Hincmarum in Capitulis anno 874. dattis cap. 5. & Concil. Meldenſe anno 845. celebratum, quod poſt quam prohibet, ne munuſcula à Presbyteris exigantur per Miniſtros Epiſcoporum,

Digitized by Google

porum, ſubdit: *Decèt tamen Preſbyteros cum voluntarijs Eulogys tempore congruo viſitare, & venerari ſuos Epiſcopos.* II. Pro benedictione accipitur, *dict. Can.* 8. 18. *diſt.* & comprobatur ex 1. *Reg.* 25. *iuxta Gracam verſionem.* III. Pro pane benedicto Concil. Nannetèn. *cap.* 9. apud Burchard. *lib.* 5. *cap.* 27. Concil. Laodicen. *Can.* 14. Vbi Euchariſtiæ contraponitur; *Ne* (inquit) *Sancta inſtar Eulogiarum in Feſto Paſche in alias Parochias mittantur.* In qua quidem acceptione frequentiſsimum, eſt Sanctiſsimis Eccleſiæ Doctoribus nomen iſtud. Ioann. Cabaſut. *in Notitia Conciliorum, cap.* 37. *Diatriua, de Eulogijs ad Laodicenſ. Can.* 14. ubi luculentiſsimè de Eulogijs, in hac ſignificatione acceptas diſſerit. Videnduſque etiam eſt Cornel. Schulting. *Theſaur. Antiq. Eccleſiaſt. tom.* 3. *cap.* 109. 146. 246. 263. & *tom.* 7. *cap.* 188. & *cap.* 200. ubi Symbolum vnitatis, & pacis eſſe oſtendit, & *eodem, tom.* 7. *cap* 93. non dandas eſſe Eulogias excomunicato probat. IV. Deniquè pro ipſa ſumitur Euchariſtia, Cyrill. *Epiſt. ad Catoſyrium, & Epiſt. ad Neſtorium,* S. Dioniſ. Areopag. *de Eccleſ. Hierarch. cap.* 3. Ioann. Dartis, *in Comment. ad Decret. p.* 1. *diſt.* 15. & 16. *pag.* 52. *col.* 1. *verſ. Porrò nihil ex his,* & *in animaduerſion. ad Annal. Eccleſiaſt. Cæſar. Baron. pag.* 95. *col.* 2. *verſ. anno* 313. *agit de Eulogijs,* omnino videndus.

50 Ab harum Præſtationum permiſſu, ſeu ab Eulogijs iſtis, quæ extorqueri vetabantur, accipi tamèn permittebantur, effluxit forte Ius exigèndi Charitatiuum Subſidium Epiſcopis competens, quod recipere, & exigere poteſt, nedum à Clericis ſibi Subditis, ſed etiam à Monachis, & Monaſterijs à ſuà Iuriſdictione omninò exemptis, ut ex dict. Can. *Eleutherius* probat Ioan. Honor. *in Summa Decretal. lib.* 1. *tit.* 91. *num.* 10. Cuius tamen aſſertioni non acquieſcimus quia Omnium opinio ei adverſetur: communis namque fert Monaſteria, & præcipue exempta à charitatiui ſubſidij præſtatione immunia eſſe, ut docent Bellencin. *de Charitat. ſubſidio, q.* 29. & Remig de Goñi eodem tract. *q.* 20. 21. & 22. *Inter tractatus DD. tom.* 15 *p.* 2. ubi ſolum reſpectu plebium ſibi commiſſarum ad hanc præſtationem teneri concludunt. Hancque originem recte deduci cenſeo. I Attentà ſimilitudine inter Eulogias, & Charitatiuum ſubſidium; Hoc enim, ſicut & illà, ſpontè magis, quam coäctione extrahitur, quia gratuito concèditur, ex indeque Chariſtèrium, ſeu Charitatiuum ſubſidium appellatur. Nicol. Boèr. *deciſ.* 133. *nu.* 1. Vaſq. Illuſtr. *controu. cap.* 8 *num.* 3. 5. & *ſeqq.* Gramm. *deciſ.* 88. *num.* 2. & *ſeqq.* Bartholom. Bellencin. *de Charitat. ſubſidio, q.* 14. probans *argum. text. in cap. Ex parte de Conſ.* ex Innocen. *in cap. Cum Apoſtolus eod. tit.* Pauin. & Cardin. ab eo relatis, *ibidem, num.* 1. Remigi. de Goñi, *de Charitat. ſubſidio, q.* 3. *tota,* plures allegans *inter tract. tom.* 15. *p* 2. ubi vterque reperitur tractatus *à*

pag

*pag.*147. *ad* 193. *in poſtrema edit. Veneta* 1583.*qua utimur*. II. Nam Charitatiuum ſubſidium,& Eulogiæ ad Legem Diœceſanam pertinent, cap.*Dilectus de Offic.Ordin.* Gloſſ.*in Summa* 10.q.1.Bellencin. & Remig. *ll.cc.* Boer. *dict. deciſ.* 133.*num*.2. Eman. Suar. *in Theſaur. recep. ſent. litt.A. num*.256. Vbi probat nullum alium Prælatum Epiſcopo inferiorem exigere tunc Eulogias potuiſſe, nec nunc Charitatiuum ſubſidium exigere poſſe;quia in eis priuatiuè quoad omnes habèt intentionem ſuam fundatam Epiſcopus, *cap. Conquerente de Offic.Ordin. cap. Cum Apoſtolus de Cenſ.* latè Squillante, *dict. p.*3. *cap.*12. *toto*. Bartholom. Bellencin. *de Charitatiuo ſubſid. q.*1.*& ſeqq.*Remig.de Goñi, *eodem tractatu*.

51 Hæc ſunt, quæ ſpecialiter ad Legem Diœceſanam attinere reperimus, & ne ſi aliquod aliud repertum fuerit arguamur, Regulam generalem ſtabilire decreuimus amplectentem quotquot effectus munera, & onera ex cogitari poſſunt ad Legem Diœceſanam pertinere; Omnia nimirum, quæ ad Epiſcopalem Adminiſtrationem priuatiuè ſpectant, vel quæ retributionem aliquam temporalem Epiſcopis important, quocumque nomine, aut titulo ad eum pertineant, Legi Diœceſanæ adſcribenda eſſe. Gloſſ. Magna, *in cap. Dilectus de Offic. Ordin.* Henric. Botæus *de Synodo,p.*1.*num.*61.*inter tract. DD.tom.*13.*p.*2. Nam quum omnès tèmporales retributiones, pro ſpiritualibus, à Iure Canonico exorbitent Can.*Sicut Epiſcopum* 1. *q.*2.*cap.*1.*de Simon.* ad munus temporale Epiſcopi illud reduci neceſſe eſt; hoc autem eſt Epiſcopatus Adminiſtratio, ut iam vidimus; ſed hæc ad Lègem Diœceſanam priuatiuè attinet, ergo ad ſcribenda ei hæc omnia ſunt. Licet diſcurſus iſte legitimus ſit; ne tamen ratiocinationi noſtræ fidamus, eum corroborari poſſe monemus ex adductis à Lotter.*de Re Beneſ. lib.*1.*q.*21.*num*.65. *&* 66. cui addo *l.Bene à Zenone in fin.C.de quadr. præſcript.* ibi: *Qui enim ſuis Conſilijs, ſuiſque laboribus pro toto Orbe terrarum diu noctuque laborant, quare non habeant dignam ſuæ prærogatiua fortunàm?* Concinnuntque, *l.*7. *ff. Quemadmodum Teſtam. aper.l.ſi ſeruus §.Quod verò ff.Defunct.* Vbi moleſtiſsimus, atque damnoſus labor reputatur, qui non habet annèxam retributionèm.

52 Hinc iam optimè intèlligetur Gloſſ. *in dict. cap. Dilectus de Offic.Ordin. & in Summa* 10.*q*.1. *verbo, Quidam Laicus*,docens Legem Diœceſanam à Lege Iuriſdictionis in èo potiſsime differre, quod Lex Diœceſana in rècipièndo conſiſtit, Lèx autem Iuriſdictionis in dando. Quam Regulam amplexi ſunt Imola, & alij Canoniſtæ, teſte Sebaſt. Cæſar. *de Eccleſiaſt.Hierarchia, p.*1 *diſp.*6. §.4.*num*.27. hinc inde deducentes quod reſpectu Epiſcopi Lex Diœceſana, quædam dulcis paſſio appèllatur. Hoſtien.*in dict.cap. Dilectus, num.*6. *in princ.* Lotter. *dict.*

dict. q.21.*num*.68. *&* 69. qui reijciendum eſſe monet Innocentium deuiantem ab hac diſtinctione, quam etiam euertere tentauit, Abb. *in dict. cap. Dilectus, num*.4. *verſ. Hæc regula*, dicens tria eſſe, quæ in recipiendo conſiſtunt, & tamen ad Legem Diocœſanam non pertinent. Eamdem opinionem ſequutus eſt, Sebaſt. Cæſar. *dict*. §.4. *num*.31. ex eo quod Obedientia, & Reuerentia conſiſtunt in recipiendo, & tamen iſt hæc Iura ad Legem Iuriſdictionem ſpectant, ut fatentur omnes, & probatur *ex cap. His quæ, cap. Dilecta de Maior. & Obed*. Econtra vero Procuratio in recipiendo conſiſtit, & tamen negare nequit ad Legem ſpectare Iuriſdictionis. Vnde falſam eſſe Gloſſę Regulam arguunt ipſi; inefficaciter tamen, ut latè probat Lotèr. *dict*. q.21. *à num*.71. *ad* 84. ubi vtriuſque fundamenta diluit.

§. IV.

Quæ nam Legi Iuriſdictionis propriè accenſeantur?

53 I. Cauſas audire, omniaq; tractare, quæ in Iudicio diſceptantur, tàm Ciuilia, quã Criminalia, ſeu Miſta ſint, quorum cognitio in I. inſtantia ad Epiſcopum ex hac competit Lege, *cap. Cum ad Eccleſiarum, & ibi Panormit. num*. 9. *de Offic. Ordin*. Concil. Trident. *Seſſ*.24. *de Reformat. cap*.20. *ubi* copioſe Barboſ. *num*.1. *l*.74. *tit*.4. *lib*.2. *Recopilat*. videndus eſt Salgad. *de Supplicat. ad Santiſſ. p*.2. *cap*.1. *num*.28. *& ſeqq. & cap*.2. *& tota fere, p*.2. Agia, *de Exhiben. Auxil. Fundam*.5. *à principio, & Fundam*. 6. *toto*, ubi luculentiſsimè probat à Iure Diuino Poteſtatem iſtam Epiſcopis competere. De qua late infra diſſeremus.

54 Hinc prouenit Epiſcopis Iuris Aſsiſtentia, quam in tota Diocœſi eis competerè in prædictis cauſis quoad omnes Perſonas Eccleſiaſticas in illa exiſtentès, probant *cap. Pernitioſum de Offic. Ordin. in* 6. *cap. a ſi Clerici, cap. Cum non ab Hòmine, de Iudic. cap. fin. Ne Clerici, vel Monachi in* 6. Atque ex eodem capite Epiſcopis etiam competit inquirendi facultas de Clericorum vita, & Eccleſiarum ſtatu Archidiacon. *in dict. cap. Dilectus, verſ. venio ad Gloſ. magnam*, Authoritaſque inquirendi in Laicos ex cauſa Spirituali, vel Spiritualibus annexa. 1. *ad. Chorinth*. 5. *&* 6. Can. *Nos Sanctorum* 15. q.6. ex quibus aliiſque à ſe adductis, probat Zypæus; *de Eccleſ. Iuriſdict. & Ciuili, lib*.1. *cap*.2. *toto*, & Nos alibi latius dicemus.

55 II. Huic accenſetur Legi Beneficiorum collatio, *cap. Conquerente* 16. Vbi communiter Canoniſtæ, *de Offic. Ordin. cap.*

Tranſ.

Tranſmiſſam, & *ibi* Gloſſ. fin. *de Elect.* cap. *Ex frequentibus*, & *ibi* DD. *de Inſtit.* Can. *omnes Baſilicæ* 16. *q.* 7. Gloſſ fin. & *ibi* Abb. *num.* 3. & *in cap. Nouit, de Offic. Legati*, Couar. *lib.* 2. *var. cap.* 20. *num.* 8. & pluribus relatis Gonçal. *in Reg.* 8. *Chancell.* §. 4. *Proœm. num.* 27. Barboſ. *de Poteſtat. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 127. *num.* 132. Loter. *de Re Benefi. lib.* 2. *q.* 2. *num.* 4. Lap. *alleg.* 86. *num.* 12. Bellam. *deciſ.* 69. *num.* 6. Rota *apud Farin. deciſ.* 608. *num.* 12. *p.* 2. *Recentior.* Tamburin. *de Iur. Abbat. tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 2. *num.* 3.

56 III. Eidem adſcribitur Legi, Inſtitutio omnium Beneficiorum ſuæ Diocœſis, *cap. Cum ex iniuncto in fin. de Hæret.* Licet collatio ad alium ſpectet, *cap.* 1. *de Capell. Monach. in* 6. & quam ius Præſentatio ſit priuatiua Patroni, Can. *decernimus*, Can. *Piæ mentis* 16. *q.* 7. & licet tàm Præſentatio, quàm collatio ad Regulares pertineat Can. *Sane* 16. *q.* 1. præcipue in Parochialibus, *cap. Sane, cap. Cum pluuiſtare, §. In Eccleſijs de Priuileg. cap. Per exemptionem eodem in* 6. *cap. Conquerente de Offic. Ordin. cap.* 1. *de Capell. Monach. cap.* 1. *§. Verum de Preben. in* 6. Loter. *de Re Benef. lib.* 1. *q.* 25. *num.* 12. & quamuis ad quodcumque collegium electio pertineat, *cap.* 1. 15. *q.* 2. *cap. Nihil, de elect.*

57 IV. Ad eamdem pertinet Legem demandare Curam Animarum in Vniuerſa Diocœſi, *cap. Cum ſatis de Offic. Archidiacon.* Concil. Trid. *Seſſ.* 24. *de Reform. cap.* 18. Gloſſ. *in cap. Dilectus de*

Offic. Ordin. verbo, de Lege Iuriſdictionis. Bulla Pij V. incipiens: *In conferendis* 13. *in Bullar. Barboſ. p.* 3. *de Poteſt. Epiſcop. poſt Tractat.* Archidiacon. *in cap. Nemo de elect. in* 6. Lambertin. *de Iur. Patronat. lib.* 2. *p.* 2. *q.* 1. Lancellott. Conrad. *in Templ. Iud. & Aduocat. lib.* 2. *cap.* 5. §. 4. *num.* 18. Franc. Leo. *in Theſaur. For. Eccleſiaſt. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 52. & *ſeqq.* Nedum quoad proprietatem, ſed etiam quoad Æconomiam, vacationis tempore, *dict. cap.* 18. *Concilij.* Probaturque hoc irrefragabili argumento. Ad eum Æconomia iſta pertinet, ad quem Collatio, & Inſtitutio Beneficiorum ſpectat, *cap. Cum vos de Offic. Ordin.* & *ibi* Gloſſ. *verb. Æconom. in fin. cap. Cum veniſſent de Inſtit. cap. Quoniam, cap. Si vero, cap. Cum propter de Iur. patronat.* Azor. *Inſtit. Moral. lib.* 2. *cap.* 8. *q.* 8. Marcilla *ad Tridentin. dict. cap.* 18. *lib.* 1. *tit.* 2. *ad Sanctitat. &* ... Barboſ. *de Poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 59. *num.* 24. & *alleg.* 60. *num.* 1. & *alleg.* 71. *num.* 18. & 19. & *ad dict. cap.* 18. *Concil. num.* 31. & *de Poteſt. Paroch. p.* 1. *cap.* 2. *num.* 33. Noſtras Armendariz. *in Annot. ad Leg. Nauarr.* 7. *num.* 86. *tit.* 18. *lib.* 1. *Recop.* Sed Inſtitutio, & Collatio ad Epiſcopum pertinent; ergo Æconomi deputatio. Conſeq. probat copioſiſsimè Solorçan. *de Indiar. Gubernat. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 53. Aliterque etiam hoc ipſum ſuaderi ſic poteſt: Æconomi deputatio ad eum pertinet, qui Synodum in Diœceſi congregare poteſt, ex ipſaque Lege, qua Synodum congregat Franc. Leo *in Theſaur.*

For.

Digitized by Google

Fer.Eccleſ.cap.18.num.52. Nicol. Garc. *de Benef.p.9. cap.2. num.8.* & pluribus relatis Barboſ. *dict. p. 3.alleg.60.num.3.* & 4. *in dict.cap. 18.Concilij,num.32.* Sed Synodum congregare ad Legem Iuriſdictionis ſpectat, ut infra dicemus, ergo,& Æconomi deputatio.

58 Amplia, licet proviſio ad Papam pertineat ex reſeruationis cauſa, aut alio quouis titulo, *cap. Regenda 10. q.1.* Abb. *in cap.Cum nobis notab. fin. de Elect.* Probus *ad Monach. in cap. 2. de Preben.in 6.* Rebuff. *in tractat.Concordat. in Rubr. de Reg. ad Prelat. Nominat.§.1.Gloſſ.intra ſex menſes, verſ. Poſtremò figendum*, Salgad. *de Reg. Protect. p.3. cap.2. à n.53.*

59 V. Ad hanc pertinet Legem cognitio quarumcumque Cauſarum, quæ animarum Curam quoquomodo attingunt, & Adminiſtrationem Sacramentorum reſpiciunt, etiam quoad Exemtos, & immediatè Sanctæ Sedi Subiectos, quibus non ſuffragatur circa hæc ullum Priuilegium, *cap. Cum Capella 26. ubi* Gloſſ. *verbo,Clauſtrum de Priuileg.* Clement. 1.*§.ad hæc de Stat. Monach. cap.1. §.fin. cap.Per exemptionem, cap.Vt Apoſtolicæ, §.Exempti, iuncta* Gloſſ. *verbo, tenetur de priuil.in 6.* Conc.Trident. *Seſſ.7. de Reform.cap.8.* & *Seſſ.25.de Regular. cap.11.* ubi latè Barboſ. *nu.1.* & *num.11.* Bullam referens Gregorij XV.id expreſſè præcipientem, & *de Poteſtat.Epiſcop.part.3. alleg.74.num.26.* Gloſſ. *in cap.1.10. q.1. in cap.Dilectus, de Offic.Ordin.* & *16.q.2.in prin.* Agia *de Exhib. Auxil.fundam.5.pag.22.* Solorç. *de Indiar. Gubern.lib.3. cap.17.num. 51.* Rodriguez *QQ.Reg. tom.1. q.34. art.6.* & *7.* Sanch. *in Præcepta Decalogi,lib.6.cap.6.num.36.* Moneta *deConſeruator.cap.6.n.51.* & *cap.7. n.262.* Ciarlin. *tom.2. controu.190. num.14.* & *ſeqq.* Salgad. *de Supplicat.ad Sanctiſſ.2.p.cap.15.* & *præcipuè num.27.* ubi reſoluit, quod ſi Nuncius Apoſtolicus, aliuſue Iudex in prima inſtantia de huiuſmodi cauſas cognoſcere velit, & cauſam non remittat Ordinario, declarandum in Senatu vim facere in cognoſcēdo, & procèdendo.

60 VI.Huic attribuendus èſt Lègi Concurſus ad Proviſionèm Parochiarum ſuę Diocœſis, *d.cap. Dilectus,* & ibi Gloſſ. *verbo,de Lege Iuriſdictionis*, vbi cōmuniter Can. *de Offi.Ordi.* Concil.Trid. *Seſſ.24. cap.18.* & ibi Barboſ. *nu.45.* Vbi ob hanc tantūmodo rationem inferioribus Epiſcopo hac Lege carentibus prohibitum hoc Ius reperiri, docet Lel.Zech. Anaſt. Germon. Flamin. Pariſ. Aloyſ. Ricc. Maſſobr.& Tambur.ab ipſo Barboſa adducti,cui addo Rot.Rom. *deciſ. 632.num.4.p.2.apud Farinac.*

61 VII.Ordinum collatio, & Virginum conſecratio, cæteraque Epiſcopalis Ordinis, quæ ad hanc ſpectant Legem, quatenus rèi, vel Perſonæ applicantur, ut ex Abb. *in d.cap.Dilectus, ſub n.4. col.ult. verſ. Ad unum tamē aduertè,* docet Loter. *de R. Benef lib.1.q.21. n.84.* Ioa.Honor. *in Sum.Decr.lib.1. tit.31.n.9.* quibus addo Hoſtièn.& alios Can. adductos à Chirchouio *tom.3.Conſil.German.conſ.2.nu.41.*

Lancell. Conrad. *in Templ. Iud. & Advoc. lib. 2. cap. 5. §. 4.* Duaren. *de Benef lib. 7. c. 5.* Petr. Greg. *Partit. Iur. Canon. lib. 5. tit. 2. cap. 2. & lib. 15 Sintagm. cap. 12. nu. 13.* Daniël Venator. *lib. 1. Analyſ. Iur. Pōtifi. tit. 6. & tit. 31.* Pacian. *lib. 2. de Prob. cap. 28. èt 29.* Molin. *de Iuſt. & Iur. tom. 6. tract. 5. diſp. 2. nu. 3. verſ. Quando.* Et ne Regula hæc opponi appareat his, quę in alio firmauimus §. notanter diximus omnia ſub hac regùla contenta ad hanc Lègèm pertinere, quatènus Perſonæ applicātur; nam prout Epiſcopo cōpetunt, ad Poteſtatē Ordinis pertine re, iā ſupra præmonui, & duo hæc inter ſe diſtingui liquido apparet.

62 VIII. Ad hanc ipſam Legem reducenda eſt Canonica manualis obedientia, Epiſcopis debita. Can. *Quamquam 6. 23. diſt.* deſumptum ex Concil. Tolet. XI. *cap.* 10. ante quod formalius in iuncta fuere, omnibus Abbatibus, Presbyteris, & Diaconis à Concil. Emeriten. *cap.* 11. apud Garciā de Loayſa *in CollectioneConcil. Hiſpan. pag. m.* 314. Quando autèm iurata eſſe debeat, docet Ioan. Honor. *in Sum. Dècr. d. tit. 31. n. 9.* Ad hancq; Lègèm referri etiam poſſe cenſemus reuèrentiam Epiſcopis debitā, ex *cap. His, quæ de Maio. & Obed.*

63 IX. Ius inuocandi auxiliū Bracchij Sæcularis ad hanc pèrtinet Lègèm, *cap. 1 §. fin. de Of. Ord.* ubi Ioſeph Vela *p. 2. à nu. 1. in eius repetit. tom. 2. poſt Diſſertat. cap. Quoniam eod. tit.* ubi copioſè Barb. *cap. 2. de Malèdic. Can. Cum ad verum 96. diſt. Can. Principes 23. q. 3. Can. Si quis pècunia 79. diſt. l. 58. & 59. tit. 6. p. 1. l. 14. & 15. tit. 1. lib. 4. Recòp. Caſtell. l. Si quis in hoc genus, l. Sanctiſsimarum 44. §. Tua igitur, C. de Epiſcop. & Cler. l. Epiſcopale 8. aliàs 9. Per Iuuicum quoquè Officia, C. de Epiſcop. Aud. l. 2. §. Sin autem, verſ. Tūc Iudex, C. de His qui Latron.* Ex quibus facultas, quam Epiſcopis Lege Iuriſdictionis competit hoc inuocandi auxilium, & necèſſitas, quam illud impartiendi, Sæcularibus Magiſtratibus iniuncta eſt latè demōſtratur. Noſquè hoc ipſo fundamētofuſſe oſtēdemus.

64 X. Facultatèm habent Epiſcopi ratione iſtius Lègis cōſtituēdi Æconomum, ſiue Syndicum in cauſis, & rèbus Monaſtèriorum, ſi Prælati in eorum adminiſtratione nègligentès fuerint, *cap. Imperatorum 6. dè Iuram. Calumn.*

65 XI Cuſtodia omniū Eccleſiarū Hoſpitaliū, Capellarū, Beneficiorū, & Capellaniarū vacantiū ad Epiſcopos pertinet èxLegè Iuriſdictionis, *cap. Cum ad Sedem,* & ibi Panorm. *n. 1. de Reſti t. ſpolia.* Idē Panorm. *in cap. Bone, nu. 11. & 12. de Appell. & in cap. Cū vos, de Of. Ord.* Præpoſit. *in Can. Illud 12. q. 2.*

66 XII. Ad Legē Iuriſdictionis referenda èſt deſtitutio omniū Beneficiorū, ſuæ Diœceſis, licèt Collatio ad alios pertinèat, *cap. Cū ex iniuncto, in fin. de Hæret.* Cuius ratio eſt, nā quū deſtitutio fieri nèqueat abſquè cauſæ cognitionè, hancque in prima inſtantia nullus prætèr Epiſcopū in Diœceſi habere poſsit, cui Lege Iuriſdictionis cōpetit, ad eā proindè hanc deſtitutionē pertinere perſpicuū eſt, &

pro-

probat ex Text. *in cap. Cum olim, de Præſcript.* GilKen. *eod. tract. p. 1. cap. 6. num. 52.*

67 XIII. Eidem accenſenda eſt Legi, authoritas cōcedendi facultatē ad ſimplicē permutationē Beneficiorum ſuæ Diœceſis, *cap. Quæſitum 5. §. Si Epiſc. de Rer. Permut.* Ant. de Butr. *in cap. Conſultationibus de Iur. Patron.* Gloſſ. *in cap. Ordinarij, dè Offi. Ordin. in 6.* Abb. èt alij *in cap. Quæſitū, de Preb.* Coraſ. *de Bene. lib. 1. cap. 9. n. 3.* Tuſch. *tom. 6. lit. P. cōcl. 304.* Gar. *de Benef. p. 5. c. 4. n. 4.* Ioan. Cochier *de Permutat Benefic. c. 2. à n. 1. quin. 4. & ſeqq.* docet contra Flam. Pariſ. non eſſe ſublatā facultatē iſtā Ordinarijs per Bullā Pij V. in cōprobationē allègans Mandoſ. Zerol. Hugol. Lellium Zecch. & Nicol. Garciam.

68 Amplia licèt eorum Collatio ad alium pertineat, Collectarius *in cap. Cum olim, num. 11. de Rèr. Pèrmutat.* conſentientibus tamen Collatore, & Patronis, Ioan. Andr. *in Clement. Vnic. de Rer. Permutat.* Quorum ratio eſt, quia Pèrmutationis expèdiendæ facultas, ſolis Epiſcopis Lègè Iuriſdictionis eſt reſeruata, *cap. Quæſitum, de Rer. Permutat.* Ipſique ſolum ideò facultatèm hanc concèdère poſſunt, *cap. Ad hæc de Offic. Archidiaconi,* Suar. *de Relig. lib. 4. cap. 32.* Rota *deciſ. 398. in Nouiſ.*

69 XIV. Ad hanc Legem Iuriſdictionis pertinet Poteſtas ferendi Cenſuras, quæ non niſi Iure Magiſtratus Epiſcopis competunt *cap. 1. de Sènt. Excommun. in 6.* & ita Lege Iuriſdictionis, *cap. Quærenti 20. de verb. ſignif.* Can. *Debent 11. q. 3.* ſic arguit Abb. *in cap. Cum cōtingat, de For. comp.* & decidit Rota *deciſ. 15. num. 13. p. 1. Recen.* & èx ea Loter. *dict. lib. 1. q. 20. num. 81.* cui addo Text. *in cap. Tranſmiſſam, de Elect.* & Abb. *in cap. Sicut, de Simon. & in cap. P. & G. & cap. 40. de Offic. & Poteſt. Iud. Delegat.*

70 XV. Synodum congregarè attribuitur Legi Iuriſdictionis, Hoſtienſ. *in cap. Dilectus, de Offic. Ordin.* quem ibi *col. 1.* refert Ioan. Andr. & Card. Zabarell. *q. 2.* Ioan. Andr. *in cap. Cinquerente, col. 2.* ubi Zabarell. *Notab. 10. eod. tit.* Gemin. *in cap. 1. 10 q. 1. col. 1.* Henric. Botæus *de Synodo Epiſcopi p. 1. num. 62. tom. 13. p. 2. tract. DD.* ubi plurium opiniones diſſentientes adducit, Nos tamen hanc, ut veriorem amplectendam cenſemus, Agia *dict. Fundam. 5. pag. 22.* nam quum hoc fièri poſſit Cènſuris procèdendo, ſi neceſſitas èx poſtulet, *cap. Quod ſuper his, de Maiorat. & Obedient.* etiam quoad Exemptos Concil. Trident. *Seſſ. 24. de Refor. cap. 2.* quumque Cènſurarū prolatio ſit de Lege Iuriſdictionis, ad eam proculdubio referenda eſt Synodum congregādi facultas. Quicquid in contrarium dicat Gloſſ. *in cap. Dilectus, de Offi. Ordin.*

71 XVI. Ratione huius Legis præfertur Epiſcopus omnibus Parochis in Adminiſtratione Sacramentorū in Vniuerſa Diœceſi, *cap. Penult. de Pæn. & Remiſſ. cap. 2.* & ibi Gloſſ. 1. *eodem in 6. cap. 3. de Offic. Archidiaconi* & Panorm. *in cap. Apoſtolica, num. 2. de Donat.* Cuius ratio eſt. Quia hac Lege attenta

Epiſcopus eſt Parochus Vniuerſalis in tota Diœceſi, Ioan.Andr. *in cap.Cum plantare, n.*4.vbi etiam Soccin.*num.*8.*de Priuileg.*

72 XVII. Vigore huius Legis poteſt Epiſcopus facultatem concedere quibuſcũque Preſbyteris adminiſtrandi Sacramẽta, *cap.Omnes, de Pœnit. & Remiſſ. cap.*2.*in fine, eodem in* 6.

73 XVIII. Pertinet ad hanc Legem facultas,& auctoritas cõponendi præcedentias Eccleſiaſticas in Eccleſijs,& extra illas intèr omnes exiſtẽtès intra Diœceſem fines tam Regulares, Conc.Trid. *Seſſ.*25.*de Regul.cap.*13.Lauret.de Frãch.*de Contr.inter Epiſc. & Reg. p.*1.*n.*23.illuminat Moron.*Reſpõſ.* 5.*tot.*quam Laicos, Barboſ.*tom.*2. *vot.*126.*n.*275.*& in collect.ad dict. cap.*13.Cõc. Zypæ.*de Iuriſd. Eccl. lib.*2.*cap.*83. *verſ. Igitur in ſtatuendo.*

74 XIX.Huic adſcribitur Iuriſdictionis Legi, facultas creãdi Notarios,& creãtos examinãdi, & ſi inhabiles ſint ſuſpẽdere, licèt à Sãcta Sede Apoſtolica ſint creãti,ut communiter docènt DD. èx Concil. Trid. *Seſſ.*25. *de Reform. cap.*10.

75 XX.Cognitio,& èxecutio omniũ piarum Diſpoſitionũ, tàm in ultima voluntatè, quàm inter vivos,ad hãc ſpectat Lègẽ. Clem. *Quia cõtingit, de Relig. Domib.*Cõc. Trid.*Seſſ.*22.*dè Reform.cap.*8.

76 XXI. Eſt etiam propria huius Legis Iuriſdictionis Lègum latiua Poteſtas,*cap.fin.*& ibi Gloſſ. verbo,*Statuto Epiſcopi,de Conſuèt. in* 6.& cõcinit Can. *Ius Ciuile, diſt.* 1.Bar.*in l.Omnes Populi,num.*8.*q.*4. *ff.de Iuſt.& Iur.*Dec.& alij,*in dict. cap.fin. de Conſuet.* Hugol.*de Epiſc. cap.*47.*n.*1.Tapia *in Catena Moral. tom.*1.*lib.*4.*q.*8.*art.*3. Ab hac Poteſtate facultas prouenit cõdendi ſtatuta ſuper Iudicijs, eorumque acceſſorijs,ac etiã de vita,officijs, & alijs huiuſmodi Innoc. *in cap.*1. *num.*3.*de Stat.Monach.*

77 XXII Generalis Diœceſis Viſitatio (licèt Procuratio ſit de Lege Diœceſana) ad hanc Legẽ pertinet, Concil.Triden. *Seſſ.*6.*de Reform.cap.*4. *èt Seſſ.*24.*cap.*3.*& Seſſ.*25.*cap.Decernimus* 10.*q.*1.*cap.* 1.*§.vltim.cap.Placuit, dè Cenſ.cap. Romana,& cap.Hanc autèm,eodem in* 6.*cap.Conquèrente*, & ibi Gloſſa verb.*Viſitationem,cap.Dilectus,*& ibi Gloſ.verb.*de Lege Iuriſdictionis de Of.Ord.*Innoc.*in cap.Venerabili, de Cenſib.col.*2.Hoſtien.*in Sum. tit. de Of.Ord.*Agia *de Exhi.Aux.fund.* 3.*pag.*22.Lottèr.*dè Rè Benef.lib.*2. *q.*2.*n.*43. plures cõgerit Barboſ.*d. cap.Conquerente, n.*10.*de Of.Ord.& de Poteſt.Epiſc.p.*3.*allèg.*73.*n.*21.*& de Iur.Vniu.lib.*1.*cap.*14.*n.*3. Solor. *de Iud.Gub.tom.*2.*lib.*4.*cap.*3.*n.*30. Acuña *in cap. Non debere* 5.*diſt.* 8. Poſth.*de Manut.obſer.*45.*num.*6.

78 XXIII. Ad hanc Iuriſdictionis Legem pertinet Decima tũ Prædialium,& Perſonaliũ ſolutio Epiſcopo debita, atque etiam Quarta Funeralium, quam proinde etiam Monaſteria obligare docet, Abb.*in dict.cap.Dilectus*, & ex eo Agia *dict.Fundament.*5.*pag.*22. *in fine.* Limitans niſi Religioſi ſuis ſumtibus, & laboribus propria colant prædia allegans, *cap. Nuper,*

cap.

cap. Suggeſtum, de Decim. Et Nos alibi forſan latius dicemus. Denique ad hanc Iuriſdictionis Legem ſpectat Poteſtas creandi Doctores; & quidem Iure Diuino attento, ut docent Bordon. *deciſ. Miſcellan.* 440. *per tot.* Antonin. Diana *part.* 12. *tractat.* 1. *de Conſecrat. Epiſcop. reſolut.* 95. & licèt vterque addat non eſſe vſu receptam in Italia opinionem hanc. Noſque in Hiſpania facultatem iſtam inauditam addimus; quia tamen omnibus ſcribimus Nationibus, eam ſilentio præterire noluimus.

79 Poſtremo denique ad hanc Legem Iuriſdictionis ſpectant omnia, quæ Epiſcopus Monaſterijs cuſtodienda mandare valet, quæ plura ſunt, à Concilio Tridentin. ſpecialiter ſtatuta, ut ſcilicèt Cenſuræ, & Interdicta ab Epiſcopo prolata, etiam in Eccleſijs Regularium publicentur, & ab ijs ſeruentur, atque etiam dies Feſti, quos Epiſcopus ſeruandos mandat, utque ad publicas Proceſsiones accedant, ut ex eodem Concil. liquet *Seſſ.* 25. *cap.* 12. & 13. *de Regular.* & *cap.* 14. ubi Punitionem Regularis extra clauſtra ſcandalum inferentis Epiſcopo competere deciditur, & eius forma præſcribitur, quæ ſumta videtur, ex *cap. Quanto, cum ibi notatis, de Offic. Ordinar. cap.* 1. *de Stat. Monachor.* Videndus circa Regulam iſtam Mich. Agia *de Exhib. Auxil. Fundament.* 5. *pag.* 3. *in med.* & *pag.* 24. *tota.*

80 His ſic expoſitis continuationem propoſitæ Diuiſionis inſectantes monemus præcipuam qualitatem formalem, & Poteſtatem in quocumque Magiſtratu eſſe Merum, & Miſtum Imperium, atque ſimplicem Iuriſdictionem. Vndè eorum notitiam præponendam eſſe Sacro-Supremæ Poteſtatis definitioni cenſuimus.

QVÆSTIO III.

Ec quid nominis, & rei Imperium in genere, & in ſpecie conſideratum? Quæ eius eſſentia, gradus, & qualitas?

1 VT Quæſtionem radicitus examinemus, mox ab eius exordio præmonendum duximus. Potentiam, quæ eſt genus generaliſsimum dupliciter diuidi poſſe (multiplicibus alijs relictis Diuiſionibus) in Naturalem, & Politicam, quæ ſub alternè rurſus diuiditur in Supremam, & Inferiorem. *Suprema eſt nullam ſupra ſe habens Poteſtatem, præter Diuinam, ſub ſe tamen habens omnem illam Poteſtatem ad Reipublicæ gubernationem neceſſariam.* Hæc autem, vel eſt in vno Principe præcipuo Moderatore,

vel in Pluribus reſidet, ut aliquando in Republica Romana, quæ primum Regibus, deinde Conſulibus, & poſtremò Imperatoribus gubernata fuit. Nuncque etiam conſeruatur in pluribus Liberis Rebus publicis, quas hoc iure, & Plurium regimine uti videmus, Morla *in Empor. Iur. p.* 1. *tit.* 2. *in præmiſſ. num.* 2. Hening. Arniſæ. *de Doctr. Polit. cap.* 11. *verſ. Imperantes, pag.* 338. ubi repræhendit Petr Gregor. *de Rep. lib.* 9. *cap.* 1. exiſtimantem Suprèmam Poteſtatem ſolis Regibus competere, videnduſque omninò Iaſ. *in l. Cunctos Populos, num.* 8. *C. de Summ. Trin. & Fid. Cathol.*

2 Sub hac ergo ampliſsima Maieſtate, ſive à Pluribus, ſive ab Vno adminiſtrata, omnis clauditur Supræma hæc Poteſtas, conſiſtens in Iure dicèndo, gratias conferendo, & Iura pro Vniuerſa Republica ſtatuendo, & alijs, de quibus latè, alibi forſan diſſeremus. Inferior Poteſtas eſt communicata Magiſtratibus; Hi ènim ſunt inſtrumenta, per quæ Summa Poteſtas Imperium ſuum exequitur. Hincque protulit I. C. Pomponius *in l.* 2. *§. Poſt Originem, ff. de Orig. Iur.* parum eſſè Iura, & Leges à Principe Summo ferri, niſi probi ſint Magiſtratus, qui eas exequutioni mandari curent. Cuius ſententia luculentiſsime exornari poteſt ex adductis à Ioſepho Acoſta *de procuranda Indor. Salute. lib.* 3. *cap.* 4. *pag.* 288. Solorçan. *de Iure Indiar. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 2. 4. *&* 9. *ex num.* 15. *& Emblem. Polit.* 67. *num.* 1. *&* 22. Atque deò Poteſtate utuntur communicatà. Arniſæus, *dict. cap.* 11. *pag.* 337. *in fine.*

3 Inferior autem hæc Poteſtas, ſeu Ciuilis etiam Iuriſdictio appellata, dupliciter ſubdiuidi poteſt, nam Realis vna, & Legalis altera aſsignari poteſt.

4 Realis Poteſtas eſt per quam aliquis operatur Iuſtum reale Obiectum ſibi præfigens. Ne una pars in damno ſit, alia in lucro exiſtente; vel ne quis iniuſtè damnum patiatur, & per hanc Iudex ad æqualitatem partès dirigit in contractibus, Vltimis Voluntatibus, & Maleficijs, & maximè in contractibus à Iure Gentium emanatis, Franc. de Magiſtr. *in Sylua Eccleſiaſtica, tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 2.

5 Legalis autem Poteſtas Obiectum habet ius tam legale, quod Iuriſdictione exercetur in his, quæ lex fièri iubet, ſivè imperetur fieri, quod iuſtum eſt; ſive prohibeatur iniuſtum, *l.* 1. *ff. de Iuſtit. & Iur. Ariſt.* 1. *Polit. &* 5. *Ethicor.* Poteſtas hæc inferior Iuriſdictio dicitur, ſeu Imperium communicatum ſtrictè ſumptum, duas ſub ſè continens ſpecies, nempè Merum, & Miſtum Imperium, atque ſimplicem Iuriſdictionem, Franc. de Magiſtr. *dict. cap.* 12. *num.* 3. *&* 4. De his ergò ſingillatim hac, èt proximè ſequentibus Quæſtionibus diſſeremus.

***
***

§. I.

Vndè quid, & quotuplex Imperium in genere conſideratum, & acceptum?

6 IMperium in ſe, nude (ut ita dicam) conſideratum nil niſi inane nomẽ præſefert. Vndè ſub hac generalitate, & in cortice contemplatum pro ipſius Imperij vi, ac robore accipiendũ adnotauit, Lud. Dorlèans *in Nouis Cogitacion. ad Tacit. li. 1. Annal. pag. 7. col. 1. n. 17.* vbi eumdem Tacitũ *d. lib. 1.* corrigens pro *Imperio, vim Imperij* reponit, probans ex Vegetio *de Re Milit. lib. 3. cap. 10.* dicente: *Imperij vim eſſe Poſſeſſorium Fortunæ, Tutelã Vrbium, Salus Militũ, Reipublicæ Gloria.* Quæ quidẽ verba, tàm Materialẽ, quàm Formalẽ Imperij Originẽ demonſtrant. Materialis ſiquidem, quam ab *Impero* omnes deducunt (Calepino teſte) rectè cõprobatur, Imperio namque, omnia firmari oſtendit, quum ſcilicèt Supremus Princeps rectè imperat, Formalis quoque optimè exponitur, dũ èius effectus aſsignat. Quod utrumque ex dicendis liquidò demonſtrabitur.

7 Imperium ergò dupliciter conſideratur, in abſtracto ſcilicèt, & in concreto, ſeu clarius Nos exponentes, ut genus generaliſsimũ, ſeu ut particulare genus illud contemplamur Borellum ſequuti *in Summ. Deciſio. tom. 1. tit. 41. n. 30.* Vt genus generaliſsimum rurſus ſubdiuiditur, teſte Frãc. de Clapp. *de Imp. & Iuriſ. concl. 3. mox à princ.* Aſt aliorum veſtigijs inhærendo illud tripliciter diuidimus in latiſsima videlicet, lata, & ſtrictà ſignificatione.

8 In latiſsima ſignificatione plura continet. 1. Namque Regnum, ſeu Ditionem Principis ſignificat, *l. Vnic. §. Si plures ff. Portun. quæ Liber. conced.* In qua quidem acceptione uſurpatum à I. C. *in l. 1. ff. de Conſtit. Princip. & in l. 1. C. de Summ. Trin. & Fid. Cathol.* docent Cortaſ. *lib. 3. Miſcellan. Iur. cap. 17. num. 2.* Clapperis, *dict. concluſ. 3. num. 1.* Illud Virgil. in cõprobationẽ ſubducens:

Diuiſum Imperium cum Ioue Cæſar habet,

Cui addi Virgil. ipſe poteſt Canẽs, *lib. 1. Æneid.*

Imperium Occeano, famam qui terminat Aſtris.

& §. Sed quod Principi 6. Inſtit. de Iur. Nat. Gent. & Ciuil. l. 1. in principio, ff. de Conſtit. l. 2. §. Nouiſsime, ff. de Orig. Iur. & alia paſsim Iura, in quibus pro dominandi Poteſtatè Imperium accipitur, in quo etiam ſenſu, Virgil. accipiendus eſt, *lib. 1. verſ. 141.*

Nõ illi Imperium Pelagi ſæuumq; Tridentem.

Sed Mihi ſorte datum.

Tacit. *lib. 3. Annal.* Cicer. *lib. 7. ad Attic.* & Liuius adducti à Ludouic. Dorlèans. *in Nou. Cogitat. ad Tacit. dict. lib. 3. pag. 408. num. 2.* In qua quidem ſignificatione Imperium libertati oppoſitum indicauit, Tacit. in Agrocol. dicens:

dicens: *Neruam duas res iunxiſſe parum concordes libertatem, & Imperium, ſeu Principatum.*

9 II. In ipſa latiſsima acceptione Imperium, tàm publicam, quàm priuatam præſefert Potèſtatem, *l. Liber Homo la 2. in princip. ff. Ad leg. Aquil. il. Idonei, ff. de Teſtibus.* Hinc Dominorum in ſeruos Poteſtas, Imperium dicitur, *l. 2. C. de Libert. & eorum Liber.* & Patronum in Libertum Imperium habere dicitur, *l. Medicus. ff. de Oper. Libert. & tunc Poteſtatem* ſignificare probatur, *ex l. Lege Iulia, ff. de Vi publica.*

10 In qua latiſsima ſignificatione Imperium à Iuriſdictionè non differre ſcribunt Claud. Cantiuncul. *de Offic. Iudic. lib. 2. quæſt. 6 num. 10.* Bolognet. *ad l. Imperium, num. 8. ff. de Iuriſdict.* & fauèt *l. 2. C. de Libert. & eorum Libèr.* mox ſubdens aliquam nihilominus inter vtrumque nomen reperiri differentiam. Quod ſcilicèt Iuriſdictio Poteſtatem Iure règulatam præſeferat; Imperium verò abſolutam, & coäctiuam, in qua conſideratione obſequio omninò opponitur, ut ex Tacit. *lib. 6. Annal.* probat Dorleans *ibidem pag. 549. col. 2. num. 3.* Tertull. in conteſtèm aduocans.

11 In lata ſignificatione plures etiam ſortitur Imperium accèptiones, I. Namque pro Magiſtratu uſurpatur, Methonimia retenta, continens ſcilicet pro contento intelligèns, Cauſin. *de elequentia, lib. 7. cap. 17.* & ſub èa intelligendi omninò ſunt Papinian. Vulpian. Pompon. & alij Iureconſulti, in Perſona Magiſtratus, Impèrium amitterè paſsim proferentes, ad notante Bal. *in tit. de Perpet. & Temporal. Action.* Ioan. Kaluino *in Lèx Iuridic. lit. I. verbo Impèrium, pag. 417. col. 2.*

12 II. Accipitur pro Iuſſu, ſeu Præcepto Iudicis, vel alterius Superioris, cui omninò parendum ſit, quia coäctionem, vel coërtionem habet, *l. Velle 4. ff. dè Règ. Iur.* Iacob. Cuiac. *lib. 5. obſeruat. cap. 25. & lib. 16. cap. 40.* cui addo Clapper. *dict. concluſ. 3. nu. 1. verſ. Itaque hoc loco*, adducentem *l. Liber. 37. ff. Ad leg. Aquil. l. Idonei, ff. de Teſtam.*

13 III. Pro Magiſtratus authoritate, & Poteſtate ſumitur, *in l. Quod iuſsit, ff. de Re Iudic. l. de Adoption. l. Sed et ſi, ff. de Offic. eius cui mand. eſt Iuriſdict. l. Iudicium ſoluitur, ff. de Iudic. l. 3. §. fin. ff. de Recèp. Arbitr.*

14 In ſtricta verò ſignificatione Imperium ſignificat Poteſtatem in coërcitione poſitam, Anton. Gouean. *in l. Imperium 3. ff. de Iuriſdict.* Hermann. Vultej. *lib. 1. Iuriſprud. Roman. cap. 12. n. 17.* latiuſque Franciſc. de Clapperis *de Imper. & Iuriſdict. dict. concluſ. 3. num. 3. qui num. 4.* exponit quomodò Imperium ſic acceptum diſtinguatur à Mero, & Miſto. Pluraque huc conducèntia breuitatis cauſa omittimus, videnda apud Couar. *lib. 1. variar. cap. 20.* Bellon. *lib. 3. Supputat. Iur. cap. 4 & 5.* Prateium *Sentent. cap. 7.* Mattheſium *in not. cap. 3.* Corraſium *lib. 3. Miſcellan. cap. 17.* Vvalthèr. *lib. 1. Miſcellan. cap. 2.* Ferrandum *lib. 1. explicat.*

cap.

cap. 11. Cuiac. *in Paratit. ad tit. C. de Iuriſdict. & lib.* 4. *Obſeruat. cap.* 15. & quam plurimos adductos à Camill. Borello *in Summa deciſ. tom.* 1. *tit.* 41. *num.* 40.

15 Imperium ſub hac abſtractione, ſeu generalitatè conceptum definit Bar. *in l. Imperium, num.* 5. quem explicat Gaſpar Valaſ. *ibidem num.* 5. Alitèrque Bolognèt. *in eadem lege, num.* 49. Diuerſèque Charond. *de Imper. & Iuriſdict. num.* 12. Petr. Loriot. *eodem tractat. axiom.* 15. Gillotum ſequutus, alteram etiam excogitauit, quas omnes adhibere in congruum iudicauimus, vèl quia cum definitione Mèri Imperij coincidere perſpicimus, vel quia pluribus ſcatent defectibus. Noſtramque ex pręcedentibus ſic efformamus: *Impèrium eſt Magiſtratus Potèſtas iubendi, ac coèrcendi, quia verſatur circa cauſas Ciuiles, & Criminales. Poteſtas* dicitur, quia nihil aliud eſt, quam præceptum ab Imperantis nutu pendens. *Circa cauſas Ciuiles, & Criminales vèrſari* diximus, quia compræhendit in ſe Merum, & Miſtum Imperium, ad quæ ipſas pertinere latè infra probabo.

16 In generè ergo generaliſsimo conceptum tres ſpecialiſsimas, ſeu præcipuas continere ſpecies Imperium dicimus Merum, & Miſtum Imperium, atque ſimplicem Iuriſdictionem, quod ipſum docent comunitèr Legiſtæ *in l.* 3. *ff. de Iuriſd.* vbi præcipuè Bart. *num.* 12. Matth. Vveſembech. *in Paratit. ff. eodem tit. num.* 5. quibus addo Menoch. *de Præſump. lib.* 3. *q.* 97. *num.* 18. Vldar. Zaſ. *in l. Ius dicentis, num.* 28. *ff. de Iuriſdict.* Fulv. Pacian. *de Probat. lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 2. Andr. Gail. *lib.* 1 *de Pac. public. cap.* 5. *num.* 1. Scip. Gentil. *de Iuriſdict. lib.* 1. *cap.* 2. & ex Theolog. Paul. Laiman. *in Summa, tom.* 1. *lib.* 1. *tractat.* 4. *cap.* 5. *lib* 8. & 9. & licet Nonnulli apud Illiger. *in Not. ad Donell. lib.* 17. *Commentar. cap.* 7. *litt. A.* Negare intendant Merum, & Miſtum Imperium Iuriſdictioni adnecti poſſe, ille tamen Noſtram amplectitur Diuiſionèm, quam multis corroborat, contrarijſquè validè ocurrit; vnde in hac Diuiſione dèfendenda, otioſum immorari cenſuimus.

§. II.

Vnde, & quid Merum Imperium ſit?

17 Imperium hoc Merum appellari, quaſi liberum, nulliuſque Iuriſdictionis conſortio coadiunctum, quia *Merum* dicitur ſolum teſte Feſto, quaſi per ſe ſolum exiſtèns, ſenſit Camill. Borell. *in Summa Deciſion, tom.* 1. *tit.* 41. *num.* 38. cui addi poſſunt Anton. Gouean. *in l.* 3. *ff. de Iuriſdict. num.* 10. Donell. *lib.* 17. *Commènt. cap.* 8. Duaren. *lib.* 1. *diſp. Aniuerſ. cap.* 53. Ex quibus colligitur, quod in hac conſideratione à Iuriſdictione, & omnibus eius

eius ſpeciebus ſeparatum contemplari debet Franc. de Magiſtr. *in Silva Eccleſ. tom.1. lib.1. cap.12. num.6. & num.12.* Idque prius Bart. docuerat *in dict. l.3. num.6. ff. de Iuriſdict.* Abbas. *in cap Quod Sedem, col.2. ubi etiam* Hoſtien. *de Offic. Ordinar.* Coraſ. *in dict. l. Imperium, num.6. ff. de Iuriſdict. & lib.3. Miſcellan. cap.17. num.3.* Petri Loriot. *de Iuriſdict. Axiom.4.* Ludouic. Charond. *de Imper. & Iuriſdict. num.13.* Robert. Aurel. *lib.4. Sentent. Iur. cap.22.* quorum probatur opinio ex *dict. l. Imperium, vèrſ. Merum, iuncto verſ. Miſtum, ff. de Iuriſdict. l.1. §. Vltimo, & l. Vltim. ff. de Offic. eius cui mandata eſt Iuriſdict.* Oppoſitiuèque omnes tunc accipiunt Merum hoc Imperium ad Miſtum, quod Iuriſdictioni cohærere, eique omninò ſubordinari probatur ex *l.1. §. Vltim. l. Vltim. §.1. ff. de Offic. eius cui mandata eſt Iuriſdictio, l.3. ff. de Iuriſd.* Arnold. Vinn. *de Iuriſd. cap.1. num.4.* Vicent. Cabotius, *lib.2. diſp. cap.5. in fine.*

18 Hancque denominationem omninò ſequendam cenſemus, attenta propriâ rigoroſâque nominis ſignificatione, iuxta quam Mèrum, quod purum, & ſolum eſt ſignificat, Martial. *lib.1. Epigram.49.* Vbi Matthæus Rader. optimè probat. Idem Martial. *lib.3. Epigram.43.* ibique Rader. Auſon. & alios allegans, concinitque Sacra pagina Apocalipſ. 14.10. Videndi S. Iſidor. *lib.2. Etimolog. cap.41.* Fabius Quintilian. *lib.1. Inſtit. Orat. cap.6.* Ioan. Kaluin. *in Lexic. Iurid. verbo, Merum, pag. mihi 554.* Ferdinand. Vaſq. *Illuſtrium controuerſ. cap.4. num.2.* Corraſ. *dict. lib.3. Miſcellan. cap.17.* Arnold. Vinn. *de Imper. & Iuriſdict. cap.1. num.44.* docentes ab hac rigoroſa nominis materiali ſignificationè formalem deduxiſſe Iureconſultos, quà vſi ſunt ad deſignandum, tàm Merum Imperium, quàm omnia alia, quæ miſtionèm nullam admittunt. Hincque Meram pœnam appellari vidèmus, quæ nullius rei, aut intereſſe perſequutoria eſt, *l. Iunic. in fine, ff. Si quis Ius dicenti non obtemperau. §. Ex Maleficijs, Inſtit. de Act.* Vndè Hoſtienſ. & alijs Canoniſtis *in cap. Veniēs, de Iur. iur.* familiare eſt Mera Voluntas, ideſt ſola Volūtas, *l. Si ſic Legatū, ff. de Leg.1.* Merum Ius Gentium, ideſt nullam Iuris Ciuilis, aut Prætorij rationem admittens, *l. Bona fides, ff. Depoſiti, & millenis alijs in locis,* paſsim in Iure obuijs, ad quorum exemplum Merum Imperiū hoc appellant, quia à cognitione pecuniaria omninò ſeparatum eſt, ex *Princip. Inſtit. de Public. Iudic.* Vel quia à Iuriſdictione omninò ſeparatum erat, licèt aliquando Magiſtratibus tributum eſſet, *l.2. ff. de Orig. Iur.* Cicer. *3. in Verr.* Duarèn *dict. cap.53.* Franc. de Magiſtr. *dict. cap.12. num.12.*

19 Alij autem effectum potius, quam litteram contemplantes Merum Imperium ſic dictum èſſe, quia ſummum, & vehèmentiſsimum arbitrati ſunt, Anton. Goucan. & alij ex ſupra allegatis, probantes, *ex l. Vnic. ff. de Offic. Præfect. Prætor.* Vbi Prætoris Poteſtas

teſtas Summa dicitur, quæ in animaduèrſione conſiſtebat, *l.* 2. *§. Populo deinde aucto, ff. de Orig. Iur.* Cicer. *in Orat. pro Cecinna.* Hic autèm effectus eſt Imperij, ergò Imperium ideò rectè Merum, quia ſummum interpretatur, Hucque forte Paul. I. C. reſpexit, dùm *in l. vltim. ff. de Offic. eius cui mand. eſt Iuriſdict.* reſpondit: *Modicam coërtionem non eſſe Meri Imperij, quaſi diceret, grauem tantummodo, vehementem, & ſummum ab hoc produci Imperio.* Mèrumque ſummum appellatur, *in l. Si quis forte, ff. de Pœn.* Quæcumque ex præallegatis denominationibus tutò ſequi potèſt. Vna enim alteri non opponitur, imò utramque melius exponere Imperij deriuationem, tàm nominis, quàm rei cenſuimus.

20 Imperium hoc Merum variè definiunt DD Noſtri, tàm Legiſtæ, quàm Canoniſtæ, & Theologi, Bartholum ſequentes, *in l. Imperium, num.* 5. *ff. de Iuriſdict.* docent: *Merum Imperium eſſe Iuriſdictionem, quæ Officio Nobili Iudicis exercètur*, cui addit Gaſpar Valaſc. *ibidem num.* 2. *Ad publicam, vel priuatam vtilitatem*, Ioan. Oroſc. *in l.* 1. *num.* 21. & 24. *ff. de Iuriſdict.* Vbi alios allègat Ioan. Quintin. *in cap. Nouit. de Iudic. §. de Mero Imperio*, Quintana Dueñas *de Impèr. & Iuriſdict. lib.* 2. *tit.* 2. *num.* 2. Molina *de Iuſt. & Iur. tom.* 6. *tract.* 5 *diſp.* 5. *num.* 2. Laimann. *in Summa, tom.* 1. *lib.* 1. *tractat.* 4. *cap.* 5. *num.* 7. Probantes ex Text. *in §. Ius iurandi, in fine, in Auth. de Defenſor. Ciuit. & in l.* 2. *C. de Pedan. Iudic.*

21 Sed alij non inferioris notæ DD. hanc communiter reijciunt definitionem, ſeu Deſcriptionem, Alciat. *in eadem l. Imperium, num.* 62. Longoval. *ibidem num.* 12. Loriot. *dè Iuriſd. Axiom.* 9. efficaciuſque Morla *in Empor. Iur. part.* 1. *tit.* 2. *de Iuriſdict. in Præmiſsis, num.* 35. Franc. de Clappèris *de Impèr. & Iuriſdict. concluſ.* 4. *num.* 1. & *ſeqq.* Quibus acquieſcimus eorum pèrpenſis fundamentis.

22 I Quia nullæ in definitione illa reperiuntur Dialecticæ Leges; non enim explicat naturam definiti; nèc omni conuenit definito, nec ſoli. Propinquioribuſque genere, èt differentia, quibus conſtare debebat, omninò caret. Nàm cum Bart. ipſe Iuriſdictionem, ut genus in Imperium, & ſimplicem Iuriſdictionem diuidat; rùrſumque Imperium ipſum in Merum, Miſtum, & Simplicem Iuriſdictionem bonæ definitionis normam obſeruando, Merum Imperium definire debuit per genus ſuum immediatum, et magis propinquum, quod erat Imperium in abſtracto, continens Merum, & Miſtum, non autem per genus remotum ſuum, & generaliſsimum Iuriſdictionis, ut animaduertit Curtius *in dict. l. Imperium*, & ex eo Franciſc. de Clapperis *dict. concluſ.* 4. *num.* 1.

23 II. Refellenda eſt dèfinitio hæc, quia principale Meri Impèrij Obiectum Publicam aſſignat vtilitatèm Delictorũ namque coërcitio, quæ Mero adſcribitur

tur Imperio, *l. Solet, in princip. ff. de Offic. Proconſul.* in conſequentia m tantum publicam reſpicit vtilitatem, *l. Vulneratus, in fine, ff. ad leg. Aquil.* Gloſſ. *in Rubr. ff. de Popular. Action.* docens non omnibus Ius accuſandi in eis competere. Quod verum eſſè non poſſet ſi publicam reſpiceret vtilitatem, iuxta *l. 3. §. vlt. ff. de nou. Oper. Nunciat.* Non ergò oportet eſſe perfectum, & adequatum Impèrij obiectum Publica Vtilitas.

24 III. Meritò definitio hæc improbatur, quatènus *Imperium Nobili Iudicis Officio exerceri*, dicitur in clauſula enim hac multipliciter peccari perſpicuum eſt.

25 I. Nam contra Dialecticorum Regulas, rem per ſuos effectus, & non per ſuas quidītatiuas (ut ipſi vocant) cauſas definitur. Verba enim illa: *Officio Iudicis Nobili* non referuntur ad Iuriſdictionem Meri Imperij, quę in potentia conſiſtit, & habitu; ſed ad ius dicentis Officium, quod in actu, & exercitio conſiſtit, Vndè patet Imperium ibi per effectus, & non per cauſas intrinſecas definiri.

26 II. Quia Officium hoc ſine Actione exercetur, *l. Qui per colluſionem. §. 1. ff. de Act. empti, l. 1, §. Ad Nutritia, ff. de Extraord. cognit.* & tamen coërcitio, aliaque ad Merum, & Miſtum Imperium pertinentia ſine actione, ſeu accuſatione regulariter fieri nequit, *cap. Inquiſitionis, §. 3. verſ. Quinimo extra de Accuſat.* Ne Iudex, & Accuſator omninò eadem Perſona ſit contra Canonicas Sanctiones, & legitima iura, *cap. Qualiter, verſ. Ex quibus, de Accuſat.*

27 III. Quia Merum Imperium non ſemper èxercètur Nobili Iudicis Officio, nec illud diſtinguitur à Miſto, publica, vel priuata vtilitate, quum qualitates iſtæ propriæ non ſint; & peculiares Meri, & Miſti Imperij; ſed communes omnibus Iuriſdictionis ſpeciebus, quem admodum, & Officium Iudicis Nobile commune etiam eſt omnibus Iuriſdictionis ſpeciebus, ut rectè notat Franc. de Clappèris *de Imper. & Iuriſdict. concluſ. 3. & 4.* ubi pluribus comprobat, Noſque eius corroboramus ſententiam.

28 Tùm attenta Nobilis Officij Iudicis definitione hac: *Officium Iudicis Nobile eſt, quum nulla præcedente obligatione, ſola Iuris authoritate extra ordinem, vel ob æquitatem præcipuè Iudex procedit, vel Officium ſuum impertitur, nullum perſonarum reſpectu habito.* Quam ex Textu *in cap. Licèt, de Simon. l. Congruit 13. ff. de Offic. Præſid. l. Quod ſi minor 24 §. fin. ff. de Minor. l. Hæreditas 50. ff. de Petit. Hæredit.* adducit Ruger. Rulant, *de Commiſſ. part. 3. lib. 2. cap. 4. num. 1.*

29 Tùm denique, quia Diffinitionem hanc, ſeu Officiorum differentiam Nobilis, & Mercenarij, commentitiam, nulliſque Iuridicis comprobandam teſtimonijs, imò, & à Iuriſprudèntia omninò alienam iudicauit, Morla *in Empor. Iur. part. 1. tit. 2. in Præmiſſis, num. 37.* ubi pluribus hanc Iudicis Officiorum diuiſionem

nem repellit, *& à num.* 35. plura alia in definitionem iſtam objicit

30 Recta ideò, atque omninò ſequenda Meri Imperij definitio eſt adducta à I. C. Vlpian. *in dict. l. 3. ff. de Iuriſd.* ibi: *Merum eſt Imperium habere Gladij Poteſtatem ad animaduertendum facinoroſos Homines, quod etiam Poteſtas appellatur.* Conſonatque *l. 18. tit. 4. part. 3.* Et licèt arbitrentur aliqui ibi, non definitionem, ſed declarationem, ſiue Paradigma tantum I. C. adhibuiſſe, quaſi diceret: *Idem eſt Merum Imperium, ac habere Gladij Poteſtatem*, Ioan. Petr. Fontanell. *de Pact. Nuptial. tom. 1. clauſul. 4. gloſſ. 14. num.* 34. in comprobationem allegans Couarruv. Petr. Calefat. & Angel. nec diſſentit Andr. Knichen. *de Saxon. nõ provoc. Iur. cap. 5. num.* 40. *& ſeqq.* Communis tamen fert opinio veram ibidem Imperij traditam eſſe à I. C. definitionem, ut ex Alciat. *lib. 2. Paradox. cap.* 7. docet Camil. Borell. *in Summa Deciſion. tom. 1. tit. 41. num.* 37. cui addo eundem Alciat. *in dict. l. 3. n.* 77. Vbi etiam Longoval. & Duaren. *ibidem*, *& lib. 1. diſp. Anniuerſar. cap.* 53. Coraſ. *in eadem l. 3. num. 6. & lib. 3. Miſcellan. cap.* 17. Couar. *lib. 3. variar. cap. 20. num.* 1. Vveſemb. *ad eumdem tit. num.* 6. Bronchorſt. *Cent. 1. Miſcellan. controv. Aſſert.* 7. Hulric. Hunn. *de Iuriſdict. Politica lib. 1. cap.* 5. Vbi eam ab aliorum impugnatione defendit, & ut ſimpliciorem breuem, & perfectiorem omninò amplectendam demonſtrat, Scipion. Gentil. *de Iuriſdict. lib. 3. cap. 3. mox à principio*, Petr. Gregor. Toloſan. *lib. 47. Syntagm. Iur. cap.* 7. Vincent. Cabot. *lib. 2. diſput. Iur. cap. 5. in fine*, Arnold. Vinn. *de Imper. & Iuriſd. cap. 1. num.* 5. docens à digniori parte Vlpian. definiſſe Imperium hoc, optimamque affuturam eſſe definitionem; ſi particula hæc addatur: *Vel alterius cuiuſque coërcitionis.* Quam addendam ipſe probat, atque etiam Robert. Aurel. *lib. 4. Sentent. Iur. cap.* 22.

31 Aſt Vlpian. optimè definiſſe Merum Imperium probamus ex eius expoſitione, primò namque bonæ definitionis Leges in ea reperiri perſpicuum eſt *Poteſtas* enim loco generis ponitur, pluribus quidem conueniens, ut iam ſupra oſtendimus, *in Proœm. Introduct. et praced. q. §. 3.*

32 *Gladij* verbum ideò poſitum eſt, ut per illud maior ſeuèriorque Poteſtas exprimeretur, Seneca *lib. 1. de Clement. cap.* 11. dicente: *Præſtitiſti Cæſar Ciuitatem incruentam, & hoc quod magno animo gloriatus es: Nullam toto Orbe ſtillam cruoris Humani miſiſſe, eo maius mirabiliuſque, quod nulli umquam citius Gladius commiſſus eſt*, ideſt Ius Vitæ, Neciſque Interprete Lipſi. *ibid. n.* 138. *pag. m.* 196. *in Poſtrema edit. Platinian.* 1632. Andr. Knichen. *dict. cap. 5. nu.* 43. Papir. Lucan. & Aul. Prudent. allegans ex Scipion. Gentil. *de Iuriſdict. lib. 3. cap.* 2. Hancque ipſam conſeruat in Iure Canonico ſignificatione, licèt allegorico ſenſu, *cap. Dilecto filio* 6. ibi: *Gladio videlicet utendo Eccleſiaſtico, & ei*

Digitized by Google

cap. Solicitudinis; de Appellat. cum alijs, in quibus pro Suprema animaduerſione Eccleſiaſtica, Excõmunicatione ſequita ſumitur.

33 Hinc rectè infertur ſub *Gladij* appellatione in definitione adhibiti, omnia compræhendi crimina, graui animaduerſione digna, quæ ideò ad Merum Imperiũ pertinère irrefragabiliter ſequitur. Quamuis materiali Gladio non animaduertantur, *§. Alta, Inſti. de Public. Iudic.* Menoch. *de Arbitr. lib. 2. caſu 356. num. 5. et 6.* Vbi quam plurima refert delicta, quæ nullo tali genere plectuntur, & tamen ad publicum ſpectant Iudicium; quod Mèro adſcribitur Impèrio, *l. 1. in princip. ff. de Offic. eius cui,* & corroboratur exemplo, *l. 1. §. vltim. ff. ad l. Cornel. de falſ.*

34 Ne autem impugnandi definitionem noſtram Adverſarijs anſam præbeamus, addèndũ eſt graues omnes pœnas ad Merum pertinentes Impèrium *Gladij* appellatione contineri, *l. Capitalium, ff. de Pœn. l. Ædicto, §. 1. ff. de Bonor. poſſeſſ.* quas ad hoc Muſcorn. adducit *in Tractat. de Iuriſdict. num. 41.* Corroborarique poſſe ſententiam iſtam non dubitamus *ex l. Quiſquis, C. Ad leg. Iul. Maieſt. l. Cum Vir nubit. C. Ad l. Iul. de Adulter.* in quibus Iura Gladio armari ad animaduerſionem profertur, quia atrociſsima ſunt delicta, quorum comminiſcuntur præallegata Iura videndus omninò Mènoch. *de Arbitrar. lib. 2. caſ. 286. num. 10.*

35 Aliquando etiam grauiſſima aliqua extraordinaria pœna ſub *Gladij* nomine, compræhenſa eſt; ut Gladiatorius Ludus ad quèm damnati, pœna ad Ferrum mulctati dicebantur; *l. Si quis Filium, §. Irritum, ff. de Iniuſt. rup. & irrito Teſtam. l. Si quis mihi bona, §. Planè, ff. de Acquir. Hered. l. Eius qui, §. Vltim. ff. de Teſtament.* & declarat Hotoman. *de verb. Iur. verbo, Gladius.*

36 Sequitur in definitione: *Ad animaduertendum*; qua quidem clauſula Vlpian. exprimère voluit ſub Mero Imperio Poteſtatem compræhendi in Facinoroſorum Vitam, & Caput, *l. Si quid ff. de Offic. Proconſ. l. 1. § Vltim. ff. dè Offic. eius cui, l. Vltim. ff. de Furtis, l. Aut damnum, §. 1. & l. Reſpiciendum, § Vltim. ff. de Pœn. l. Non dubito, § Vltim, ff. de Capt. & Poſtlim. reverſ.*

37 Sequitur: *In facinoroſos Homines*, ut intelligeretur ſubiectum, in quod Imperium hoc exerceri poteſt, Homines eſſe; non Bruta; quia quum anima rationali carèant, culpæ èxpèrtia ſunt, ideò pœnæ etiam, *l. 1. ff. Si Quadrupès pauper. feciſſ. dicatur.* Vndè ad exemplum tantum, abolendāquè patrati criminis memoriam aliquando puniuntur, S. Auguſt. *in Leuit. 20. q. 64.* Can. *Mulier. 15. quæſt. 1.* Per particulam iſtam excludi etiam debèt Hominis Cadauer; quia mortefacinoroſus eſſe deſinit; eà ſiquidem crimen ſopitur, *l. 1. C. de Falſa moneta, l. Si quis à Barbaris, C. de Re Iudi. lib. 12.* Iaſon. *in l 2. C. Qui Teſtament. fac. poſſ.* niſi adèo atrox illud ſit, ut ad facti mèmoriam ab Hominum

men-

mentibus delendam, quandoque Hominis cadauer puniri opus ſit, *§. Per contrarium, Inſtit. de Hæred. quæ ab inteſt. defer. & ex l. 2. ff. Arbor. furtim Cæſarum*, & Nos latiùs infra dicemus, interimque adducimus Franc. de Magiſtr. *dict. lib. 1. cap. 12. num. 13.* addens ob hanc præcipuè rationem aliquos carere Eccleſiaſtica ſepultura, *cap. Monachi, & cap. Cum ad Monaſterium, de Stat. Monach.*

38 Quam plura alia adduci poterant ad pleniorem iſtius definitionis intelligentiam, quæ breuitatis cauſa omittere decreuimus apud præcitatos DD. vidẽda.

39 Aliqua in definitionem iſtã ab Aduerſarijs obijci ſolent, quæ benè perpenſa propugnant potius, quam expugnant eam, eaque ideò in medium producere congruum iudicaui, inſtar aromatũ nãquè eſt veritas, quę eo magis redolent, quãto ſæpius cõterũtur.

40 I. Ergò Loriot. *de Imper. & Iuriſd. Axiom.* 14. ſic inſurgit: *Dictio compoſita ſignificatior eſſe nequit partibus, quibus componitur. Princip. Inſtit. Quibus mod. re contrah. oblig. Sed Imperium per ſe Gladij Poteſtatem in nulla acceptione ſignificat, ſed tantũ authoritatem, vel iuſſum Imperantis, l. 2. in prin. ff. de Adopt. Cum alijs plenè ſupra congeſtis. Merũ autẽ Poteſtatem ex natura ſua, oſtendere nequit, l. Vni. in fin. ff. Si quis Ius dic. non obtemper. Ergò quum partes iſtæ ſeorſim ſumptæ, Poteſtatem hanc non præſeferant ſimul iunctæ eam ſignificare non poſſe perſpicuum eſt.*

41 II. Loriotus ipſe ſic arguit, *eodem Axiomat.* 14. Gladij pœna ea tantum appellari poteſt, quæ Vitam adimit, *l. Aut damnum, §. 1. ff. de Pœn.* & ab alijs coërcitionibus omninò diuerſa eſt, *l. Solet, verſ. Nec enim, ff. de Offic. Proconſ.* at Merum Imperium ad alias coërcitiones, præter mortis pœnam extenditur Deportationem ſcilicet, Relegationem, & alias ſimillimas, ergò Vlpian. non definiuit, ſed exemplificauit Merum Imperium, *in præallegata l. 3.* quia vnum tantum caſum, ſeu ſpeciem rei definitæ exponit.

42 III. Denique Loriotus ipſe obijcit, *dict. Axiom.* 14. verbum, *Animaduertẽdi*, intelligi poſſe pro cognitione, & exequutione, quãdoquidem animaduertere eſt iam damnatos pœnâ ipſa afficere, *l. Non dubito, in fin. ff de Capt. & Poſtlim. reuerſ. l. 4. §. Item Diuus, ff. Ad l. Cornel. de Sicar.* In Damnatos autem non cognitio, ſed exequutio verſatur, *l. Si quis fortè, verſ. Caterum, ff. de Pœn.* Ergò *Animaduertendi* verbum in exequutione. non autem in cognitione conſiſtit, *l. 1 & l. vltim. ff. de Cadauer. Punit.* & probatur Proconſulis exemplo, qui de criminibus cognoſcere poterat, & tamen animaduertere non poterat, *l. Si quid, & l. Solet, ff. de Offi. Proconſ.* Malè ergò per verbum illud Merum definitur Imperium.

43 His tamen, & alijs libenter omiſsis, quæ in definitionem noſtram obijci poterant, non obſtantibus, legitimam eſſe eam pronunciamus, omnia ſiquidem facillimam admittunt ſolutionem, ut ex ſeqq. apparebit.

44 Ad I. igitur reſpondemus: Falſum ſupponère, quia Merum Imperium Gladij Poteſtatem ſignificat, ut apertè Vlpian. ipſe atteſtatur *in dict. l. 3. ff. de Iuriſdict.* falſum quoque eſſe Merum Imperium unum tantum nomen compoſitum èſſe, quum duo ſeparata ſint. Imperium namque per ſe conſideratum eſt genus, omne compræhendens Imperiū, & Poteſtatem circa cauſas, tàm Ciuilès, quàm Criminales, ut iam ſupra oſtendimus; quum verò Merum ei ſuper additur, ſummum illud, & vehemens ſignificat, quod circa Criminalès tantùm verſatur cauſas, ut etiam manèt probatum. In eo autem quod aſſerit contra compoſiti nominis ampliorem ſignificationem, Rèthorum præceptis inſtantia opponitur; iuxta Quintilian. enim *lib. 1. Inſtit. Orat. cap. 9.* Quatuor modis nomina componuntur. I. Ex duobus integris, ut ſuperfui, ſuperfugi. II. Ex duobus corruptis, ut Pediſequi. III. Ex integro, & corrupto, ut Maleuolus. IV. Ex corrupto, & intègro, ut Nocti vagus. Quæ omnia nedum quid plus, ſed quid diuerſum ſignificat, quam ſimplèx ipſum. Merū ergò Imperiū, ſi cōpoſitū eſt (quod negamus) èx duobus integris conſtarè perſpicuum eſt, èt ampliorem ideò ſignificationem ſortiri in dubium.

45 Ad II. Reſpondetur: Gladij Poteſtatem latè ab Vlpian. ſumi *in d. l. Imperium*, ut omnem compræhenderet capitalem pœnam, ſiue vitam, ſiue libertatem, aut Patriam adimat, ut ex infradicendis liquidò apparebit. Nec refragatur, *l. Aut damnum, §. 1. ff. de Pæn.* ibi enim vna ab altèra diſtinguitur, obidquè in ſpeciè ſumitur *Gladij* nomen diſtinctum à coërcitione contemplatum, *ut in l. Solet, verſ. Nec enim, ff. de Offic. Proconſul.*

46 III. Denique facillimè ſoluitur, dicendo Vlpian. *in d. l. 3. Animaduertendi*, vèrbo, vtrumquè complexum eſſe, cognitionem ſcilicèt, & Punitionem; verbum namque *Animaduerto* à Punio in eo differt, quod Punire dicitur, ſiue iniuria, quia naturalem tantùm reſpicit exequutionem. *Animaduertère* autem ad Punitionem ritè, & rectè indictam tantum adaptatur; quia Ciuilem, & naturalem reſpicit exequutionem, ut docet Laurent. Valla. *lib. 3. Elegant. cap. 69.* Coraſ. *in l. 2. §. Ex actis deinde Regibus el 2. ff. de Orig. Iur.* Hoc autem verificari nequit, niſi legitima præceſſerit cauſæ cognitio, èrgo *Animaduèrtendi* verbo compræhendit Vlpian. *in dict. l. 3.* tàm cognitionem, delicti, quàm pœnę exèquutionem, Franc. de Magiſtr. *in Silv. Eccleſi. tom. 1. lib. 1. cap. 12. num. 9.* ibi: *Sed ait Duarenus ſuper abundare Gladij nomen, quum per verbum Animaduertere idem ſignificetur. Sed verè non eſt ſuperuacuum illud appoſuiſſe, quia per Poteſtatem Gladij intelligitur Ius cognoſcendi, & definiendi in cauſis, in quibus pœna Gladij èſt imponenda; ſed Animaduèrſio deinde eſt exequutio pœnæ cū conſideratione, idèſt ſeruato ordine Iudi-*

Iudiciario; *hoc enim ſignificat verbum Animaduertere, ſcilicèt conſiderate, l. 1. ff. de His, qui ſunt ſui, vel alien. Iur. & c.* Atque *num.* 10. *in princip.* ait: *Erit igitur Gladij Poteſtas cum animaduerſione tamen iuridica, Bolognet. in l. Imperium, num.* 28.

47 Hanc evaſionem quum non èxcogitaſſent Gillotus *lib.* 2. *de Iuriſdict. & Imper. cap.* 5. & Ludouic. Charond. *eodem tractat.* ut difficultatem iſtam effugerent, alias ad inuenere definitiones, ſcilicèt: *Merum Imperium eſt pura Poteſtas, nulla Iuriſdictionè ideſt cognitione. Miſtum, vel Merum Imperium eſt iuſſus, cui obtemperandum eſt, nulli Iuriſdictioni, ideſt nulli cauſæ cognitioni coniunctum.* Ambæ ergò definitiones Merum Imperium in exequutione conſiſtere, ſecluſa omni cauſæ cognitione; ſuadent; quia neceſſaria non eſt, *l. Si quis fortè, ff. de Pœn.* Cuius efficaciſsimam eſſe rationem arbitrati ſunt præallegati Authores, ne ſcilicèt poſt cognitũ crimẽ, aliqua arte, aut dolo Rei pœnam effugiant, *l. Cum Reis, C. de Pœn.* à lata ſententia amplius, ideò non receditur, *l. Iudex poſtea quam* 55. *ff. de Re Iudic. & effect. ſentent.*

48 Aſt definitionem iſtam tamquam ſub obſcuram, èt dubiam rejiciendam ex proximè dictis ſequitur, ulteriuſque probamus, ex quo in Mero Imperio neceſſaria eſt de admiſſo crimine præcedens cognitio, quam ad Merum Imperiũ pertinere conſtat ex *l. Solet, & l. Si quid, ff. de Offic. Proconſul. & l.* 1. *in princip. verſ. Etſi familia, ff. de Offic. eius cui.* Hæc autem exequutionem præcedere debet, alias namque iniqua omnino eſſet, *l.* 1. *C. de Execution. Rei Iudic.* & nullius authoritatis, alias namque ad carnificem potius, quam ad Magiſtratum Imperium hoc pertinere diceremus, *l. vltim. ff. de Iudic.* Ius autem Gladij, & Animaduerſio ab Vlpian. *in dict. l. Ad ſignata* ſummum præſeferunt Imperiũ, Maximis tantum Magiſtratibus competens, & quidem ſpeciali prærogatiua, *l.* 1. *ff. de Offic. eius cui mand. eſt Iuriſdict.* Valdè abſurdum ergò eſſet, aſſererè Magiſtratibus illis Poteſtatem ſine cognitione dattam eſſe, iuxta Text. *in l. vltim. C. Vbi, & apud quem.*

§. III.

Quot ſint, tàm Eccleſiaſticæ, quàm Sæcularis Poteſtatis Meri Imperij Gradus?

49 QVùm oſtenſum iam ſupra fuerit Merũ Imperium nulla Iuriſdictione ad Miſtum eſſe, ſed ſeparatum omninò exiſtere, nihil commune cum alijs Iuriſdictionis ſpeciebus habens; tot eius gradus erunt, quot patrata fuerint cri-

crimina, & quot pœnarum ſpecies eis à Iure præſcriptæ fuerint, quia in facinoroſis Hominibus puniendis totum verſetur, *l. Capitalium, ff. de Pœn.* Vldar. Zaſ. *in dict. l. Imperium, num. 25. & ſeqq. ff. de Iuriſdict.* Vbi etiam Anton. Gouean. Vaccon. à Vaccuna *lib. 6. declarat. 78. num. 7. & 8.* Herman. Vultej. *in Iuriſprud. Roman. lib. 1. cap. 12. num. 10. & num. 18.* Camil. Borel. *Summ. deciſ. tom. 1. tit. 41. num. 48.* & omnes mox referendi in hoc conueniunt.

50 Variant tamen in graduũ numerica aſsignatione. Alij quippè, tres, quatuor, alij, ſex, alteri conſtituunt; ſed quamuis in Aritmetica computatione diſſentiant, rè tamen omnes conueniunt; nam tres tantum, aut quatuor gradus conſtituentes, alios eis ſub alternos adnectunt; ut apud ipſos videre licèt, & præcipuè apud Bart. Vldaric. Zaſ. & alios Ordinarios, *in dict. l. 3. ff. de Iuriſdict.* Maſcard. *de Probat. concluſ. 403. num. 4.* Goëden. *conſ. 39. num. 10.* Melch. Lotter. *de Re Benefic. lib. 1. quæſt. 21. à num. 23.* cui addo Anton. Contium *lib. 1. de Succeſsiuar. Lectionum, cap. 13.* Georg. Obrecth. *de Iuriſdict. lib. 1. cap. 7.* Iacob. Cuiac. *lib. 13. obſeru. 36. & lib. 16. obſeru. 1.* Vaccon. à Vaccuna *dict. lib. 6. declarat. 77.* Miſing. *Reſp. 16.* Gail. *de Pac. Public. lib. 2. cap. 1.* Valentin. Foſter. *lib. 2. Hiſtor. Iur. Ciuil. cap. 86.* Scipion. Gentil. *de Iuriſdict. lib. 3. cap. 6. & tribus ſequentib.* Franciſc. de Clappèris *de Imper. & Iuriſdict. concluſ. 5. & aliquibus ſequent.* Anton. de Quintanad. *de Iuriſdict. lib. 2. tractat. 2. à num. 5. per plures ſequent.* Muſcoro. *eodem tractat. à num. 16. per aliquot ſeqq.* ubi ex Bart. Iaſon. & Abbat. ſex conſtituit huius Impèrij gradùs. Quam diuiſionem communiter ſequuntur Canoniſtæ. Eraſm. Cocchier. *de Iuriſdict. Ordin. in Exemptos, tom. 1. p. 4. quæſt. 109. à num. 13.* Ludouic. Molina *de Iuſt. & Iur. tom. 6. tractat. 5. diſput. 6. tota*, Sigiſm. à Borburg. *in Aureo Rudim. Iur. Canonic. Claſſe 1. tit. 2. §. 5. pagin. 25.* & eſt à Practicis communiter ſequuta, Camill. Borell. *in Summa Deciſion. tom. 1. tit. 41. à num. 40. ad num. 48.*

51 Generalem illam Regulam à principio firmatam, tot nimirum eſſe Meri Impèrij gradus, quot crimina, inſectantes, latè in hoc §. Nos diffundi poſſemus, aſt quia generalia tantum principia noſtro Tractatui conducentia ſtabilire ſatagimus, generaliter gradus iſtos exponemus, èt pœnas ſpecificè ad eum pertinentes, videndas relinquimus apud Iacob. Cancer. *tom. 2. var. cap. 2. de Iuriſdict.* Fontanel. *de Pact. Nuptial. tom. 1. clauſul. 4.* Maſtrill. *de Magiſtrat. tom. 2. lib. 4. cap. 16.* & alios penes ipſos, & à Nobis mox referendos Et cui videre dattum ſit Menoch. *Tractatum Ms. de Iuriſdict. Imper. & Poteſt. Eccleſi. & Secular.* plenè excuſſas pœnas omnes ad Merum pertinentes Imperium reperiet, *tom. 1. lib. 1. cap. 2.* à quo non grauarer eas tranſcribere in communem vtilitatem, ni ultra

Tracta-

Tractationis metam proſilire videremur.

52 I. Ergò Merij Imperij gradus Maximum Imperium eſſe communiter docent præallegati DD. ad illudquē pertinere aſſerunt in Iure Ciuili, & Canonico, Poteſtatem condendi Legem pro vniuerſa Republica, quod vtrique Supremæ Poteſtati reſpectiuè cōuenit, & quidē priuatiuè quoad omnes alios, & cudendi monetam priuatiuam authoritatem, indicendi comitia generalia, & inferendi Bella, cōſtituendi, & creändi Tabelliones, alioſq; Publicos Miniſtros, imponendi tributa, abſolutam Poteſtatem, aliaque quæ ad Supremam Dignitatem, altúque Dominum pèrtinent. Et quidem Iure Ordinario, vt ex Bart. & Panorm. docet Molin. *cit. diſp. 6. n. 1.* cui addo *l. 1. ff. de Conſtit. l. Non ambigitur, ff. de Conſtit. l. Normam, C. de Offi. Præt.* Ioa. Saixo. Nicol. Intrig. & Vaccon. à Vaccun. ſequutos à Cam. Borel. *d. tit. 41. n. 42.* Eraſm. Coch. *citat. q. 109. n. 13. pag. m. 404.* adducentes, quæ ſpecialiter ad hunc gradum ſpectant.

53 In Foro autem Eccleſiaſtico. I. Hic gradus verſatur in Poteſtate Legis condendæ pro uniuerſa Eccleſia, ut ſupra innui, nuncque probo, *ex cap. 1. & cap. fin. de Conſtit.* atque in omnibus cauſis Maioribus S. Sedi reſeruatis, & in alijs, quæ à Summo Pontifice tantum concedi, vel exequi poſſunt. De quibus ſingillatim alibi (Deo dante) dicemus, aliqua in hac quæſtione exhibebimus.

54 II. Merij Imperij gradus eſt quod *Maius* communiter DD. appellant, & eſt *Poteſtas animaduertendi in facinoroſos Homines qua animaduerſione, Humana adimitur vita, membrum abſcinditur, libertas amittitur, & mittitur in perpetuum carcerem, quæ damnato in Metallum comparatur, l. Aut damnum, §. Solent, ff. de Pæn. l. Incredibile, C. Eodem tit. §. Ad hoc, Auth. de Collat.* Franc. de Clappèris *de Imp. & Iuriſd. concl. 5.* Ioa. Saixo. Nicol. Intrigl. & Maſuer. ſequuti à Camillo Borell. *in Sum. Deciſion. dict. tit. 41. num. 43.* Molina *dict. tract. 5. diſput. 6. num. 2. verſ. Secundum appellant.* Cuius ratio eſt, quia quæuis animaduèrſio grauis, corporis afflictiua dicitur, *l. 11. §. vltim. ff. de Offic. Eius cui, l. Prætor edixit, §. Quid ergò, ff. de Iniur. l. vltim. C. de Furtis, l. Nemo, C. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol. l. Si quis in hoc genus, C. de Epiſcop. & Cleric. l. Vnic. C. de Emendat. Propinq.* Omnes autèm pœnæ corporis afflictiuæ ad hoc pertinent Imperium, ut patet èx *l. 2. ff. de Public. Iudic. & l. Ædicto, ff. de Bonor. Poſſeſſ.* & luculentiſsimè probat Menoch. *de Iuriſdict. dict. tom. 1. lib. 1. cap. 3.* Ergò quum pœnæ adnumeratę ſint corporis afflictiuæ, ad hunc pertinere gradū, liquet.

55 In Eccleſiæ autē Iudicio Maius hoc Imperiū in Degradatione, & traditionè Brachio Sæculari verſatur Innoc. *in cap. Qualiter, & quando, de Accuſat.* latè Ioan. de Lignan. *tract. de Cenſur. Eccleſi. in princ. n. 5. & 6. in tract. DD. vol. 16. fol. 27.* Choch. *d. q. 109. n. 13.* Molin. *l. c.* atque etiam excommunicare

aliquem, quando non fit ad petitionem alicuius, ſed pro Publica Vtilitate; allegatque in comprobationem Panormitan. cui addo Innocent *in cap. Transmiſſa, de Elect.* & Gloſſ. *in cap.* 1. *de Sent. Excommun.* docentem èxcommunicationem mortem eſſe Canonicam, ſi in pœnam imponatur, Abbas *in cap. Paſtoralis, de Appellationibus*, Franc. de Magiſtr. *citato cap.* 12. *num.* 19.

56 III. Meri Imperij gradus Magnum appellatur, ad eumquè pertinèt Ciuitatis ademptio, ut Deportatio in Inſulam, Aquæ, & ignis interdictio, *l. Rei Capitalis, §.* 1. *&* *l Capitalium, ff. de Pœn.* Intrigliol. Saixon. & Clappèris, apud Borell. *loc. cit. num.* 44. cui addo Molin. *citata diſput.* 6. *num.* 1. *verſ. Tertium appellant.*

57 In Iurè autem Canonico verſatur gradus iſte circa Deportationem, *cap.* 1. *de Calumn.* Detruſionem perpetuam in carcere hoc quidem Iure pèrmiſſa, licèt ciuili prohibita, Abb. *in cap. Nouimus, num.* 3. *in finè, de verbor. ſignif.* Apoſtill. ad eumdem Abb. *in cap. Quod Sedem, verbo, in Metall. de Offic. Ordin.* Idem Abb. *in cap. Tua, de Pœn.* Ioan. de Lignan. Ludouic. Molin. & Eraſm. Choch. *locis citatis*, quibus addo Menoch. *de Arbitrar. lib.* 1. *q.* 89. *èt dict. lib.* 1. *de Iuriſdict. cap.* 3. vbi probat tùnc abſque controuerſia ad hunc Meri Imperij gradum ſpectare, rationem aſsignans, & differèntiam inter perpetuam, & temporalem carcerationem, concludens hanc non eſſe adſcribèndam Mero Imperio, illam autem ad illud proculdubio ſpectare, addenduſque eſt Franc. de Magiſtr. *in Silua Eccleſiaſtica, dict. lib.* 1. *cap.* 12. *nu.* 16. Nauar. tantùm allègans *in Man. cap.* 25. *in tit. de Peccatis Clericorum.* Huic etiam gradui accenſetur condemnatio perpetua ad triremes, Nauar. *de Regular.* ſic intelligendus *Commen.* 3. *à num.* 52. nam ſi tèmporalis ſit, ad hunc non ſpectat gradum, Franc. de Magiſtr. *dict. cap.* 12. *num.* 17. differentiam aſsignans intèr Deportationem, & Relegationem, quam optimè èxpouit Arnold. Vinn. *in §. Relegati* 2. *num.* 12. *Inſtit. Quibus modis Ius Patr. Poteſt. ſoluitur*, adducens Chriſtin. *volum.* 5. *deciſ.* 52. *in fine*, & Petr. Gudèlin. *de Iur. Nouiſſ. lib.* 3. *cap.* 15.

58 IV. Adſcribitur gradui Merum Imperium paruum, quod eſt *Poteſtas relegandi, torquendi ad pœnam, aliamque imponendi pœnam corporis afflictiuam*, Bar. *in dict. l. Imperium, num.* 10. *ff. de Iuriſdict.* Clappèris *dict. concluſ.* 5. *verſ. Quarto gradu*, Ioan. Saixon. & Intrigliol. apud Camil. Borel. *dict. tit.* 41. *num.* 45.

59 In foro autem Canonico Imperio hoc Relegatio, & verberum inflictio imponitur, *cap. Accedens, diſt.* 50. *cap.* 1. *de Calumn. cap. In Archiepiſcopatu, de Raptor.* atque excommunicatio, quæ Relegationi comparatur, Felin. *in cap.* 1. *in fine, num.* 6. *de Offic. Delegat.* Molina, & Cocchier. *locis cit.* ſub diſtinctione tamen; nam ſi ad inſtantiam partis feratur, Relegationi non æquiparatur, ſecùs ſi

in

in Mèdicinam, propter contumaciam feratur, *cap.1 de Sentent.Excommunic. in 6.* & ex eo Franciſc. de Magiſtris *dict. cap. 12. num. 19.*

60 V.Gradu collocandum eſt Merum Imperium Minus, quod *Modica* definitur *coërcitio omnibus competèns Magiſtratibus*, quales ſunt leuiores Criminum pœnæ, ut ictus fuſtium, *l. Magiſtratibus, de Iuriſdict. omn. Iudic. l.Leuia, ff.de Accuſat. §.Audient. in Authent. de Defenſor. limit.* Ioan. Saixon. Intrigliol. & Clappèr. à Borrel. adducti *dict. tit. 41. num. 46.*

61 In Foro quoque Canonico huiuſmodi gradus èadem proportione ſeruatur, *cap. Ex litteris, de Offic. Delegat.* Molina, & Eraſm. *in toties allegatis locis.*

62 VI Denique Mèri Impèrij ſpeciès, in Minimo conſideratur Mèro Impèrio, quod verſari ait in Mulcta indicenda, *l. Mulctarum, C.de modo Mulctan. l.1 ff. Si quis Iudic.non obtemper.l.2. C. de Sportul.* Camill. Borell. *de Præſtant. Reg. Cathol.cap. 13. toto, & in Summa deciſ. tom. 1. tit.41, num. 47.* ubi præcitatos allègat, atque Hoppèr. Maſuer. & Atum. cui addo Molin. & Choch.*locis cit.* atque Bar.*in dict. l.Imperium, num. 12.*vbi Curt.Iun.*num.99.* Tapiam *num. 45.* Valaſc. *num. 181. in finè,* Purpurat.*num.269. ff. de Iuriſdict.* Soccin. *in l.1.num.84.ff. Quis, & à quo appellat.* Iacob. à S. Georg. *in Inuentar. Feudal.verbo, cum Mero, & Miſto Imperio, num.* 8. Et licèt ſint quam plures, vel contrarium defendentes, vel ſub diſtinctione loquentes, in quorum recenſione, & expendendis fundamentis plurimum immorati poſſemus, quũ ad generalem Regùlam hæc nobis ſufficiant, nihil aliud ultra adderè decreuimus.

63 Eodem conſiderati modo gradum iſtum in foro Eccleſiaſtico patet *èx cap.de Cauſis*, ubi Abb.*num.12.& 13.& cap.Prateréa de Offfic. et Poteſtat. Iudic.Delegat. cap. Dilectus, de Offic. Ordinar. cap. Si vos 23. quæſt. 5. cap. Cum ſit nimis, §. Vltimo, de Iudic.* Concil. Tridentin. *Seſſ.24.de Reform.cap.* 8. Eraſm. Choch. & Lud. Molin. *locis citat.* & præ omnibus Anton. Diana *in Summ.p.10.tract.8.toto.*

§. IV.

Quibus, Quo Iure, & quarè Merum competat Imperium?

64 VT propoſitæ difficultatis nodus ſoluatur, aliqua præmitterè necèſſarium duximus, I. Que Merum Imperium in 1. gradu conſideratum, quod ſumma Poteſtas, vel Altum Dominium appellatur (ut diximus) ſolis Principibus Superiorem aliquem in Tèmporalibus non rècognoſcètibus competere, ſu-

ſucceſsione, aut electione, ut latè infra dicemus, nuncque ideò tantum adhibemus, Gloſſ. & DD. *in cap. Venerabilem de Elect.* Franciſc. de Magiſtr. *in Silva Eccleſiaſtic. tom. 2. lib. 1. cap. 12. num. 20.* Alij autèm infra eos Merum habentes Impèrium, limitatum quidem, ad reliquos quinque gradus, & pèr Priuilegium, Præſcriptionem, aliamuè conceſsionem illud poſſidebunt, ut docet Matth. de Afflict. *in Proœm. Conſ. it. Regni,* Franciſc. de Magiſtr. *loc. citat.* De prima Imperij iſtius ſpecie diſſetam: I. de altera aliqua deinde producã.

65 II. Præmittendum eſt: Hanc, & alias Iuriſdictionis ſpecies, diſcutiendas non eſſe iuxta Romani Iuris Principia, vel ſpeculatiuam Iuriſprudentiam in his præcipuè, quæ Hiſtoriam, vel exercitium Iuriſdictionis ſpectant, otioſum ſiquidem eſt antiquum ſtatum ad præſentem redigere. Huic enim Curç incumbèntès oleum, & operam perdent, ut infra latius demonſtrabimus; nuncque addimus, *l. Qui res 98. §. Aream 8. ff. de Solut.* Hieron. Lauren. *deciſ. 145. num. 16. ad finem,* Alèxandr. Raudenſ. *de Analog. cap. 38.* Andr. Knichen. *in liminar. Epiſt. ad Tractat. de Sublim. & Reg. Territorij Iure,* ubi Georg. Obrecth. *de Iuriſdict. Theſi 69. & ſeq.* improbat, eoquod in Iuriſdictionalibus decidendis à Iure communi diſcedendum non eſſe firmauerit.

66 III. Denique obſeruandum eſt ex Gaſpare KloKio *de Contribution. cap. 3. à num. 152. ad* 155. Quod licèt Superioritas, & Regalia, quoad Iuris collectandi effectum pari paſſu ambulent, & non rarò promiſcuè uſurpentur, & confundantur; hoc tamen ſeruato Iuris rigore fieri nequit; ſed tamquam ſeparata, atque omninò diuèrſa, ea contemplari oportet. Multa ſiquidem reſeruata ſunt Principi, inter Regalia non adnumerata, Iacob. Thoming. *conſ. 24. num. 13.* & ideò Regalia, & Superioritatis Ius confundenda non ſunt, Sixtin. *de Regal. in Proœm. lib. 1. num. 20. & ſeqq.* Poſt Bodin. *de Rep. lib. 1. cap. 10. fol. 269.* Quarè Aluar. Valaſc. *de Iur. Emphit. q. 8. num. 33* repræhendit Matth. de Afflict. Ius Regale cum Suprema Principis Poteſtate permiſcentem: in concinnum enim ait Valaſc. dum de Iuribus Regalibus agitur, conglomerare omnia, quæ Princeps poteſt, alia enim ad Poteſtatem Regiam pertinent; alia ad Iura Regalia. Ita quoque Merum, & Miſtum Imperium à Principis eminentia, vel ijs, quæ ipſi in iſtius eminentiæ ſignum rèſeruata, ut ſunt Regalia, diſcernendum monet, Zaſ. *in l. Imperium, num. 16. ff. de Iuriſdict.* Patet igitur à Superioritate ad Regalia inferentes, à diuèrſo ad diuerſum argumentari abſque ulla conſequentiæ ſpecie, Miſn. *tractat. de Regal. cap. 4. num. 20.* Sed, & Regalia, quæ ſunt facultatis à reliquis Iuriſdictionis partibus ſeparanda eſſe, docet Petr. GilKen. *de Præſcr. part. 1. cap. 6. num. 68.* ſubdens, Regalia, quæ ſunt facultatis, diſcernènda eſſe à reliquis Iu-

Iuriſdictionis partibus ſub Imperij nomine abſolutè compræhenſi, quæ cohèret Principi. Aliud autèm eſſe Imperium, quod inferius eſt, & limitatum appellatur, èt Principi, & inferioribus ſuis competere poſſe diſcimus, ex Bald. *in l. Imperium, num. 6. ff. de Iuriſdict.*

67 Ex qua vtiliſsima Prænotatione inferimus. Merum Imperium in Principe tripliciter conſiderari poſſe. I. Prout eius Suprèmam Poteſtatem, & altum continet Dominium. II. Prout ſub eius nomine abſolutè concèpti Regalia cōpræhendit. III. Quatenus Merum Imperium ſignificat, commune Principibus, & inferioribus, quibus ex Priuilegio, Præſcriptione, aliauè conceſsione acquiſitum eſt. Omniaque iſta ſeparatim in Principè contemplanda ſunt. Vndè ab uno ad aliud ex eis non rectè argumentum ſummi perſpicuum redditur. His èrgò prælibatis, ut faciliùs, commodiuſque difficultas hæc radicitus percipiatur, eā in aliquas partiri Sectiones, vtile iudicaui.

Sectio I.

Quibus ſpecialiter Maximum competat Merum Imperium? Quid, & quotuplex illud ſit?

68 Monuimus iam *præcedenti §.* Ad I. Meri Imperij gradum, *Maximum* pertinere, quod *Summa, ſeu plena, aut abſoluta Poteſtas, vel Altum appellatur Dominium, ſolis Principibus Superiorem non recognoſcentibus cōpètens*, ut in iſtius Quæſt. principio docui. Quod obiter, & perfunctorie ibi dictum, ampliorem hìc corroborationem expoſcit.

69 Hanc autem à Summæ Poteſtatis natura efficaciorē petendam eſſe cenſemus: nequit enim ſine cōtradictionis implicationè Superiorem agnoſcère Sūma Poteſtas, quod namque Superius eſt illud Summum non eſt, ut ad Summitatem Dei oſtendendam arguit, Auerroes *diſc. 5.* cui accinit Liuius, dum ſcribit *lib. 31. Quibus Populus Romanus hunc honorem habebat, ut Reges Socij, & Amici vocarentur, illi Poteſtatem ſuam iam perdiderat, niſi quantum beneficio Populi Romani requirebant.* Qui ergo Reges vocantur, altèriuſque Imperio nihilominus tènentur, perfectam, & illibatam Poteſtatèm non habent Hening. Harniſæ. *de Doctrin. Ciuil. cap. 11. pag. mihi 339.* exemplum adducens in Rege Danorum, quem Summa Poteſtatē priuatum eſſe ait, quia Friderico I. eiuſque in Imperio ſuccèſſoribus, ſe ſe Iure Iurando adſtrinxit Regnum non accepturum Ipſum, neque vllum in eo ſucceſſorèm, niſi ab Imperatore.

44 Ad I. igitur reſpondemus: Falſum ſupponère, quia Merum Imperium Gladij Poteſtatem ſignificat, ut apertè Vlpian. ipſe atteſtatur *in dict. l. 3. ff. de Iuriſdict.* falſum quoque eſſe Merum Imperium unum tantum nomen compoſitum èſſe, quum duo ſeparata ſint. Imperium namque per ſe conſideratum eſt genus, omne compræhendens Imperiũ, & Poteſtatem circa cauſas, tàm Ciuilès, quàm Criminales, ut iam ſupra oſtendimus; quum verò Merum ei ſuper additur, ſummum illud, & vehemens ſignificat, quod circa Criminalès tantùm verſatur cauſas, ut etiam manèt probatum. In eo autem quod aſſerit contra compoſiti nominis ampliorem ſignificationem, Rèthorum præceptis inſtantia opponitur; iuxta Quintilian. enim *lib. 1. Inſtit. Orat. cap. 9.* Quatuor modis nomina componuntur. I. Ex duobus integris, ut ſuperfui, ſuperfugi. II. Ex duobus corruptis, ut Pediſequi. III. Ex integro, & corrupto, ut Maleuolus. IV. Ex corrupto, & intègro, ut Nocti vagus. Quæ omnia nedum quid plus; ſed quid diuerſum ſignificât, quam ſimplèx ipſum. Merũ ergò Imperiũ, ſi cópoſitũ eſt (quod negamus) èx duobus integris conſtarè perſpicuum eſt, èt ampliorem ideò ſignificationem ſortiri in dubium.

45 Ad II. Reſpondetur: Gladij Poteſtatem latè ab Vlpian. ſumi *in d. l. Imperium*, ut omnem compræhenderet capitalem pœnam, ſiue vitam, ſiue libertatem, aut Patriam adimat, ut ex infradicendis liquidò apparebit. Nec refragatur, *l. Aut damnum, §. 1. ff. de Pæn.* ibi enim vna ab altèra diſtinguitur, obidquè in ſpeciè ſumitur *Gladij* nomen diſtinctum à coèrcitione contemplatum, *ut in l. Solet, verſ. Nec enim, ff. de Offic. Proconſul.*

46 III. Denique facillimè ſoluitur, dicendo Vlpian. *in d. l. 3. Animaduèrtendi*, vèrbo, vtrumquè complexum eſſe, cognitionem ſcilicèt, & Punitionem; verbum namque *Animaduerto* à Punio in eo differt, quod Punire dicitur, ſine iniuria, quia naturalem tantùm reſpicit exequutionem. *Animaduertère* autem ad Punitionem ritè, & rectè indictam tantum adaptatur; quia Ciuilem, & naturalem reſpicit exequutionem, ut docet Laurent. Valla. *lib. 3. Elegant. cap. 69.* Coraſ. *in l. 2. §. Ex actis deinde Regibus el 2. ff. de Orig. Iur.* Hoc autem verificari nequit, niſi legitima præceſſerit cauſæ cognitio, èrgo *Animaduèrtendi* verbo compræhendit Vlpian. *in dict. l. 3.* tàm cognitionem, delicti, quàm pœnę exèquutionem, Franc. de Magiſtr. *in Silv. Eccleſ. tom. 1. lib. 1. cap. 12. num. 9.* ibi: *Sed ait Duarenus ſuper abundare Gladij nomen, quum per verbum Animaduertere idem ſignificetur. Sed verè non eſt ſuperuacuum illud appoſuiſſe, quia per Poteſtatem Gladij intelligitur Ius cognoſcendi, & definiendi in cauſis, in quibus pœna Gladij èſt imponenda; ſed Animaduèrſio deinde eſt exequutio pœnæ cũ conſideratione, idèſt ſeruato ordine Iudi-*

Iudiciario; *hoc enim ſignificat verbum Animaduertere*, *ſcilicèt conſiderate*, *l.* 1. *ff. de His, qui ſunt ſui, vel alien. Iur. &c.* Atque *num.* 10. *in princip.* ait: *Erit igitur Gladij Poteſtas cum animaduerſione tamen iuridica*, *Bolognet. in l. Imperium*, *num.* 28.

47 Hanc evaſionem quum non èxcogitaſſent Gillotus *lib.* 2. *de Iuriſdict. & Imper. cap.* 5. & Ludouic. Chatond. *eodem tractat.* ut difficultatem iſtam effugerent, alias ad inuenere definitiones, ſcilicèt: *Merum Imperium eſt pura Poteſtas, nulla Iuriſdictionè ideſt cognitione. Miſtum, vel Merum Impérium eſt iuſſus*, *cui obtemperandum eſt, nulli Iuriſdictioni, ideſt nulli cauſæ cognitioni coniunctum.* Ambæ ergò definitiones Merum Imperium in exequutione conſiſtere, ſecluſa omni cauſæ cognitione, ſuadent; quia neceſſaria non eſt, *l. Si quis fortè*, *ff. de Pæn.* Cuius efficaciſsimam eſſe rationem arbitrati ſunt prçallegati Authores, ne ſcilicèt poſt cognitũ crimẽ, aliqua arte, aut dolo Rei pœnam effugiant, *l. Cum Reis*, *C. de Pæn.* à lata ſententia amplius, ideò non receditur, *l. Iudex poſtèa quam* *55. ff. de Re Iudic. & effect. ſent.*

48 Aſt definitionem iſtam tamquam ſub obſcuram, èt dubiam rejiciendam ex proximè dictis ſequitur, ulteriuſque probamus, ex quo in Mero Imperio neceſſaria eſt de admiſſo criminè præcedens cognitio, quam ad Merum Imperiũ pertinere conſtat ex *l. Solet*, *& l. Si quid*, *ff. de Offic. Proconſul. & l.* 1. *in princip. verſ. Etſi familia*, *ff. de Offic. eius cui.* Hæc autem exequutionem præcedere debet, alias namque iniqua omnino eſſet, *l.* 1. *C. de Execution. Rei Iudic.* & nullius authoritatis, alias namque ad carnificem potius, quam ad Magiſtratum Imperium hoc pertinere diceremus, *l. vltim. ff. de Iudic.* Ius autem Gladij, & Animaduèrſio ab Vlpian. *in dict. l. Ad ſignata* ſummum præſeferunt Imperiũ, Maximis tantum Magiſtratibus competens, & quidem ſpeciali prærogatiua, *l.* 1. *ff. de Offic. eius cui mand. eſt Iuriſdict.* Valdè abſurdum ergò eſſet, aſſererè Magiſtratibus illis Poteſtatem ſine cognitione datam eſſe, iuxta Text. *in l. vltim. C. Vbi, & apud quem.*

§. III.

Quot ſint, tàm Eccleſiaſticæ, quàm Sæcularis Poteſtatis Meri Imperij Gradus?

49 Qvùm oſtenſum iam ſupra fuerit Merũ Imperium nulla Iuriſdictione ad Miſtum eſſe, ſed ſeparatum omninò exiſtere, nihil commune cum alijs Iuriſdictionis ſpeciebus habens; tot eius gradus erunt, quot patrata fuerint cri-

crimina, & quot pœnarum ſpecies eis à Iure præſcriptæ fuerint, quia in facinoroſis Hominibus puniendis totum verſetur, *l. Capitalium, ff. de Pæn.* Vldar. Zaſ. *in dict. l. Imperium, num. 25. & ſeqq. ff. de Iuriſdict.* Vbi etiam Anton. Gouean. Vaccon. à Vaccuna *lib. 6. declarat. 78. num. 7. &* 8. Herman. Vultej. *in Iuriſprud. Roman. lib. 1. cap. 12. num. 10. & num. 18.* Camill. Borel. *Summ. deciſ. tom. 1. tit. 41. num. 48.* & omnes mox referendi in hoc conueniunt.

50 Variant tamen in graduũ numerica aſsignatione. Alij quippè, tres, quatuor, alij, ſex, alteri conſtituunt; ſed quamuis in Aritmetica computatione diſſentiant, rè tamen omnes conueniunt; nam tres tantum, aut quatuor gradus conſtituentes, alios eis ſub alternos adnectunt, ut apud ipſos videre licèt, & præcipuè apud Bart. Vldaric. Zaſ. & alios Ordinarios, *in dict. l. 3. ff. de Iuriſdict.* Maſcard. *de Probat. concluſ.* 403. *num.* 4. Goëden. *conſ.* 39. *num.* 10. Melch Lotter. *de Re Benefic. lib. 1. quæſt. 21. à num.* 23. cui addo Anton. Contium *lib. 1. de Succeſsiuar. Lectionum, cap.* 13. Georg. Obrecth. *de Iuriſdict. lib. 1. cap. 7.* Iacob. Cuiac. *lib. 13. obſeru. 36. & lib. 16. obſeru. 1.* Vaccon. à Vaccuna *dict. lib. 6. declarat.* 77. Miſing. *Reſp.* 16. Gail. *de Pac. Public. lib. 2. cap. 1.* Valentin. Foſter. *lib. 2. Hiſtor. Iur. Ciuil. cap.* 86. Scipion. Gentil. *de Iuriſdict. lib. 3. cap. 6. & tribus ſequentib.* Franciſc. de Clappèris *de Imper. & Iuriſdict. concluſ. 5. & aliquibus ſequent.* Anton. de Quintanad. *de Iuriſdict. lib. 2. tractat. 2. à num. 5. per plures ſequent.* Muſcoro. *eodem tractat. à num. 16. per aliquot ſeqq.* ubi èx Bart. Iaſon. & Abbat. ſex conſtituit huius Impèrij gradùs. Quam diuiſionem communiter ſequuntur Canoniſtæ Eraſm. Cocchier. *de Iuriſdict. Ordin. in Exemptos, tom. 1. p. 4. quæſt. 109. à num.* 13. Ludouic. Molina *de Iuſt. & Iur. tom. 6. tractat. 5. diſput. 6. tota*, Sigiſm. à Borburg. *in Aureis Rudim. Iur. Canonic. Claſſe 1. tit. 2. §. 5. pagin.* 25. & eſt à Practicis communiter ſequuta, Camill. Borell. *in Summa Deciſion. tom. 1. tit. 41. à num. 40. ad num. 48.*

51 Generalem illam Regulam à principio firmatam, tot nimirum eſſe Meri Impèrij gradus, quot crimina, inſectantes, latè in hoc §. Nos diffundi poſſemus, aſt quia generalia tantum principia noſtro Tractatui conducentia ſtabilire ſatagimus, generaliter gradus iſtos exponemus, èt pœnas ſpecificè ad eum pertinentes, videndas relinquimus apud Iacob. Cancer. *tom. 2. var. cap. 2. de Iuriſdict.* Fontanel. *de Pact. Nuptial. tom. 1. clauſul. 4.* Maſtrill. *de Magiſtrat. tom. 2. lib. 4. cap. 16.* & alios penes ipſos, & à Nobis mox referendos. Et cui videre dattum ſit Menoch. *Tractatum Ms. de Iuriſdict. Imper. & Poteſt. Eccleſi. & Secular.* plenè excuſſas pœnas omnes ad Merum pertinentes Imperium reperiet, *tom. 1. lib. 1. cap. 2.* à quo non grauarer eas tranſcribere in communem vtilitatem, ni ultra Tracta-

Tractationis metam proſilire videremur.

52 I. Ergò Merij Imperij gradus Maximum Imperium eſſe communiter docent præallegati DD. ad illudquè pertinere aſſerunt in Iure Ciuili, & Canonico, Poteſtatèm condendi Legem pro vniuerſa Republica, quod vtrique Supremæ Poteſtati reſpectiuè cōuenit, & quidē priuatiuè quoad omnes alios, & cudendi monetam priuatiuam authoritatem, indicendi comitia generalia, & inferendi Bella, cōſtituendi, & creãndi Tabelliones, alioſq; Publicos Miniſtros, imponendi tributa, abſolutam Poteſtatem; aliaque quæ ad Supremam Dignitatem, altūque Dominium pertinent. Et quidem Iure Ordinario, vt ex Bart. & Panorm. docet Molin. *cit. diſp. 6. n. 1.* cui addo *l. 1. ff. de Conſtit. l. Non ambigitur, ff. de Conſtit. l. Normam, C. de Offi. Pręt.* Ioa. Saixo. Nicol. Intrig. & Vaccon. à Vaccun. ſequutos à Cam. Borel. *d. tit. 41. n. 42.* Eraſm. Coch. *citat. q. 109. n. 13. pag. m. 404.* adducentes, quæ ſpecialiter ad hunc gradum ſpectant.

53 In Foro autem Eccleſiaſtico. I. Hic gradus verſatur in Poteſtate Legis condendæ pro uniuerſa Eccleſia, ut ſupra innui, nuncque probo, *ex cap. 1. & cap. fin. de Conſtit.* atque in omnibus cauſis Maioribus S. Sedi reſeruatis, & in alijs, quæ à Summo Pontifice tantum concedi, vel exequi poſſunt. De quibus ſingillatim alibi (Deo dante) dicemus, aliqua in hac quæſtione exhibebimus.

54 II. Meri Imperij gradus eſt quod *Maius* communiter DD. appellant, & eſt *Poteſtas animaduertendi in facinoroſos Homines quà animaduerſione, Humana adimitur vita, membrum abſcinditur, libertas amittitur, & mittitur in perpetuum carcerem, quæ damnato in Metallum comparatur, l. Aut damnum, §. Solent, ff. de Pœn. l. Incredibile, C. Eodem tit. §. Ad hoc, Auth. de Collat.* Franc. de Clappèris *de Imp. & Iuriſd. concl. 5.* Ioa. Saixo. Nicol. Intrigl. & Maſuer. ſequuti à Camillo Borell. *in Sum. Deciſion. dict. tit. 41. num. 43.* Molina *dict. tract. 5. diſput. 6. num. 2. verſ. Secundum appellant.* Cuius ratio eſt, quia quæuis animaduèrſio grauis, corporis afflictiua dicitur, *l. 11. §. vltim. ff. de Offic. Eius cui, l. Prætoredixit, §. Quid ergò, ff. de Iniur. l. vltim. C. de Furtis, l. Nemò, C. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol. l. Si quis in hoc genus, C. de Epiſcop. & Cleric. l. Vnic. C. de Emendat. Propinq.* Omnes autèm pœnæ corporis afflictiuæ ad hoc pertinent Imperium, ut patet èx *l. 2. ff. de Public. Iudic. & l. Edicto, ff. de Bonor. Poſſeſſ.* & luculentiſsimè probat Menoch. *de Iuriſdict. dict. tom. 1. lib. 1. cap. 3.* Ergò quum pœnæ adnumeratę ſint corporis afflictiuæ, ad hunc pertinere gradū, liquet.

55 In Eccleſiæ autē Iudicio Maius hoc Imperiū in Degradatione, & traditionè Brachio Sæculari verſatur Innoc. *in cap. Qualitèr, & quando, de Accuſat.* latè Ioan. de Lignan. *tract. de Cenſur. Eccleſ. in princip. 5. & 6. in tract. DD. vol. 16. fol. 27.* Choch. *d. q. 109. n. 13.* Molin. *l. c.* atque etiam excommunicare

ali-

aliquem, quando non fit ad petitionem alicuius, ſed pro Publica Vtilitate; allegatque in comprobationem Panormitan. cui addo Innocent *in cap. Transmiſſa, de Elect.* & Gloſſ. *in cap. 1. de Sent. Excommun.* docentem èxcommunicationem mortem eſſe Canonicam, ſi in pœnam imponatur, Abbas *in cap. Paſtoralis, de Appellationibus*, Franc. de Magiſtr. *citato cap. 12. num. 19.*

56 III. Meri Imperij gradus Magnum appellatur, ad eumquè pertinèt Ciuitatis ademptio, ut Deportatio in Inſulam, Aquæ, & ignis interdictio, *l. Rei Capitalis, §. 1. ff. l Capitalium, ff. de Pœn.* Intrigliol. Saixon. & Clappèris, apud Borell. *loc. cit. num.* 44. cui addo Molin. *citata diſput. 6. num. 1. verſ. Tertium appellant.*

57 In Iurè autem Canonico verſatur gradus iſte circa Deportationem, *cap. 1. de Calumn.* Detruſionem perpetuam in carcere hoc quidem Iure pèrmiſſa, licèt ciuili prohibita, Abb. *in cap. Nouimus, num. 3. in finè, de verbor. ſignif.* Apoſtill. ad eumdem Abb. *in cap. Quod Sedem, verbo, in Metall. de Offic. Ordin.* Idem Abb. *in cap. Tua, de Pœn.* Ioan. de Lignan. Ludouic. Molin. & Eraſm. Choch. *locis citatis*, quibus addo Menoch. *de Arbitrar. lib. 1. q. 89. èt dict. lib. 1. de Iuriſdict. cap. 3.* vbi probat tùnc abſque controuerſia ad hunc Meri Imperij gradum ſpectare, rationem aſsignans, & differèntiam inter perpetuam, & temporalem carcerationem, concludens hanc non eſſe adſcribèndam Mero Imperio, illam autem ad illud proculdubio ſpectare, addenduſque eſt Franc. de Magiſtr. *in Silua Eccleſiaſtica, dict. lib. 1. cap. 12. nu. 16.* Nauar. tantùm allègans *in Man. cap. 25. in tit. de Peccatis Clericorum.* Huic etiam gradui accenſetur condemnatio perpetua ad triremes, Nauar. *de Regular.* ſic intelligendus *Commen. 3. à num. 52.* nam ſi tèmporalis ſit, ad hunc non ſpectat gradum, Franc. de Magiſtr. *dict. cap. 12. num. 17.* differentiam aſsignans intèr Deportationem, & Relegationem, quam optimè èxponit Arnold. Vinn. *in §. Relegati 2. num. 12. Inſtit. Quibus modis Ius Patr. Poteſt. ſoluitur*, adducens Chriſtin. *volum. 5. deciſ. 52. in fine*, & Petr. Gudèlin. *de Iur. Nouiſſ. lib. 3. cap. 15.*

58 IV. Adſcribitur gradui Merum Imperium paruum, quod eſt *Poteſtas relegandi, torquendi ad pœnam, aliamque imponendi pœnam corporis afflictiuam*, Bar. *in dict. l. Imperium, num. 10. ff. de Iuriſdict.* Clappèris *dict. concluſ. 5. verſ. Quarto gradu*, Ioan. Saixon. & Intrigliol. apud Camil. Borel. *dict. tit. 41. num. 45.*

59 In foro autem Canonico Imperio hoc Relegatio, & verberum inflictio imponitur, *cap. Accedens, diſt. 50. cap. 1. de Calumn. cap. In Archiepiſcopatu, de Raptor.* atque excommunicatio, quæ Relegationi comparatur, Felin. *in cap. 1. in fine, num. 6. de Offic. Delegat.* Molina, & Cocchier. *locis cit.* ſub diſtinctione tamen; nam ſi ad inſtantiam partis feratur, Relegationi non æquiparatur, ſecùs ſi

in

in Mèdicinam, propter contumaciam feratur, *cap.1 de Sentent. Excommunic. in 6.* & ex eo Franciſc. de Magiſtris *dict. cap. 12. num. 19.*

60 V. Gradu collocandum eſt Merum Imperium Minus, quod *Modica* definitur *coërcitio omnibus competens Magiſtratibus*, quales ſunt leuiores Criminum pœnæ, ut ictus fuſtium, *l. Magiſtratibus, de Iuriſdict. omn. Iudic. l. Leuia, ff. de Accuſat. §. Audient. in Authent. de Defenſor. limit.* Ioan. Saixon. Intrigliol. & Clappèr. à Borrel. adducti *dict. tit. 41. num. 46.*

61 In Foro quoque Canonico huiuſmodi gradus èadem proportione ſeruatur, *cap. Ex literis, de Offic. Delegat.* Molina, & Eraſm. *in toties allegatis locis.*

62 VI Denique Mèri Impèrij ſpeciès, in Minimo conſideratur Mèro Impèrio, quod verſari ait in Mulcta indicenda, *l. Mulctarum, C. de modo Mulctan. l. 1. ff. Si quis Iudic. non obtemper. l. 2. C. de Sportul.* Camill. Borell. *de Præſtant. Reg. Cathol. cap. 13. toto, & in Summa deciſ. tom. 1. tit. 41. num. 47.* ubi præcitatos allègat, atque Hoppèr. Maſuer. & Atum. cui addo Molin. & Choch. *locis cit.* atque Bar. *in dict. l. Imperium, num. 12.* vbi Curt. Iun. *num. 99.* Tapiam *num. 45.* Valaſc. *num. 181. in finè,* Purpurat. *num. 269. ff. de Iuriſdict.* Soccin. *in l. 1. num. 84. ff. Quis, & à quo appellat.* Iacob. à S. Georg. *in Iouentar. Feudal. verbo, cum Mero, & Miſto Imperio, num. 8.* Et licèt ſint quam plures, vel contrarium defendentes, vel ſub diſtinctione loquentes, in quorum recenſione, & expendendis fundamentis plurimum immorati poſſemus, quũ ad generalem Regùlam hæc nobis ſufficiant, nihil aliud ultra adderè decreuimus.

63 Eodem conſiderati modo gradum iſtum in foro Eccleſiaſtico patet *ex cap. de Cauſis*, ubi Abb. *num. 12. & 13. & cap. Preterea de Offfic. et Poteſtat. Iudic. Delegat. cap. Dilectus, de Offic. Ordinar. cap. Si vos 23. quæſt. 5. cap. Cum ſit nimis, §. Vltimo, de Iudic.* Concil. Tridentin. *Seſſ. 24. de Reform. cap. 8.* Eraſm. Choch. & Lud. Molin. *locis citat.* & præ omnibus Anton. Diana *in Summ. p. 10. tract. 8. toto.*

§. IV.

Quibus, Quo Iure, & quarè Merum competat Imperium?

64 VT propoſitæ difficultatis nodus ſoluatur, aliqua præmitterè neceſſarium duximus, I. Que Merum Imperium in 1. gradu conſideratum, quod ſumma Poteſtas, vel Altum Dominium appellatur (ut diximus) ſolis Principibus Superiorem aliquem in Tèmporalibus non rècognoſcètibus competere, ſu-

ſucceſsione, aut elèctione, ut latè infra dicemus, nuncque ideò tantum adhibemus, Gloſſ. & DD. *in cap. Venerabilem de Elect.* Franciſc. de Magiſtr. *in Silva Eccleſiaſtic. tom. 2. lib. 1. cap. 12. num. 20.* Alij autèm infra eos Merum habentes Impèrium, limitatum quidem, ad reliquos quinque gradus, & pèr Priuilegium, Præſcriptionem, aliamuè conceſsionem illud poſſidebunt, ut docet Matth. de Afflict. *in Proœm. Conſ. ir. Regni*, Franciſc. de Magiſtr. *loc. citat.* De prima Imperij iſtius ſpecie diſſeram: I. de altera aliqua deinde producā.

65 II. Præmittendum eſt: Hanc, & alias Iuriſdictionis ſpecies, diſcutiendas non eſſe iuxta Romani Iuris Principia, vel ſpeculatiuam Iuriſprudentiam in his præcipuè, quæ Hiſtoriam, vel exercitium Iuriſdictionis ſpectant, otioſum ſiquidem eſt antiquum ſtatum ad præſentem redigere. Huic enim Curę incumbèntès olèum, & operam perdent, ut infra latius demonſtrabimus; nuncque addimus, *l. Qui res 98. §. Aream 8. ff. de Solut.* Hieron. Lauren. *deciſ. 145. num. 16. ad finem*, Alèxandr. Raudenſ. *de Analog. cap. 38.* Andr. Knichen. *in liminar. Epiſt. ad Tractat. de Sublim. & Reg. Territorij Iure*, ubi Georg. Obrecth. *de Iuriſdict. Theſi 69. & ſeq.* improbat, eo quod in Iuriſdictionalibus decidendis à Iure communi diſcedendum non eſſe firmauerit.

66 III. Denique obſeruandum eſt ex Gaſpare KloKio *de Contribution. cap. 3. à num. 152. ad 155.* Quod licèt Superioritas, & Regalia, quoad Iuris collectandi effectum pari paſſu ambulent, & non rarò promiſcuè uſurpentur; & confundantur; hoc tamen ſeruato Iuris rigore fieri nequit; ſed tamquam ſeparata, atque omninò diuèrſa, ea contemplari oportet. Multa ſiquidem reſeruata ſunt Principi, inter Regalia non adnumerata, Iacob. Thoming. *conſ. 24. num. 13.* & ideò Regalia, & Superioritatis Ius confundenda non ſunt, Sixtin. *de Regal. in Proœm. lib. 1. num. 20. & ſeqq.* Poſt Bodin. *de Rep. lib. 1. cap. 10. fol. 269.* Quarè Aluar. Valaſc. *de Iur. Emphit. q. 8. num. 33* repræhendit Matth. de Afflict. Ius Regale cum Suprema Principis Poteſtate permiſcentem: in concinnum enim ait Valaſc. dum de Iuribus Regalibus agitur, conglomerare omnia, quæ Princeps poteſt, alia enim ad Poteſtatem Regiam pertinent; alia ad Iura Regalia. Ita quoque Merum, & Miſtum Imperium à Principis eminentia, vel ijs, quæ ipſi in iſtius eminentiæ ſignum rèſeruata, ut ſunt Regalia, diſcernendum monet, Zaſ. *in l. Imperium, num. 16. ff. de Iuriſdict.* Patet igitur à Superioritate ad Regalia inferentes, à diuèrſo ad diuerſum argumentari abſque ulla conſequentiæ ſpecie, Miſn. *tractat. de Regal. cap. 4. num. 20* Sed, & Regalia, quæ ſunt facultatis à reliquis Iuriſdictionis partibus ſeparanda eſſe, docet Petr. GilKen. *de Præſcr. part. 1. cap. 6. num. 68.* ſubdens, Regalia, quæ ſunt facultatis, diſcernènda eſſe à reliquis

Iu-

Iuriſdictionis partibus ſub Imperij nomine abſolutè compræhenſi, quæ cohèret Principi. Aliud autèm eſſe Imperium, quod inferius eſt; & limitatum appellatur, èt Principi, & inferioribus ſuis competere poſſe diſcimus, ex Bald. *in l. Imperium, num. 6. ff. de Iuriſdict.*

67 Ex qua vtiliſsima Prænotatione inferimus, Merum Imperium in Principe tripliciter conſiderari poſſe. I. Prout eius Suprèmam Poteſtatem, & altum continet Dominium. II. Prout ſub eius nomine abſolutè concepti Regalia cõpræhendit. III. Quatenus Merum Imperium ſignificat, commune Principibus, & inferioribus, quibus ex Priuilegio, Præſcriptione, aliauè conceſsione acquiſitum eſt. Omniaque iſta ſeparatim in Principè contemplanda ſunt. Vndè ab uno ad aliud ex eis non rectè argumentum ſummi perſpicuum redditur. His èrgò prælibatis, ut faciliùs, commodiuſque difficultas hæc radicitus percipiatur, eã in aliquas partiri Sectiones, vtile iudicaui.

Sectio I.

Quibus ſpecialiter Maximum competat Merum Imperium? Quid, & quotuplex illud ſit?

68 Monuimus iam *præcedenti §.* Ad I. Meri Imperij gradum, *Maximum* pertinere, quod *Summa, ſeu plena, aut abſoluta Poteſtas, vel Altum appellatur Dominium, ſolis Principibus Superiorem non recognoſcentibus cõpètèns*, ut in iſtius Quæſt. principio docui. Quod obiter, & perfunctorie ibi dictum, ampliorem hic corroborationem expoſcit.

69 Hanc autem à Summæ Poteſtatis natura efficaciorẽ petendam eſſe cenſemus: nequit enim ſine cõtradictionis implicationè Superiorem agnoſcère Sũma Poteſtas, quod namque Superius eſt illud Summum non eſt, ut ad Summitatem Dei oſtendendam arguit, Auerroes *diſc. 5.* cui accinit Liuius, dum ſcribit *lib. 31. Quibus Populus Romanus hunc honorem habebat, ut Reges Socij, & Amici vocarentur, illi Poteſtatem ſuam iam perdiderat, niſi quantum beneficio Populi Romani requirebant.* Qui ergo Reges vocantur, altèriuſque Imperio nihilominus tènentur, perfectam, & illibatam Poteſtatèm non habent Hening. Harniſæ. *de Doctrin. Ciuil. cap. 11. pag. mihi 339.* exemplum adducens in Rege Danorum, quem Summa Poteſtate priuatum eſſe ait, quia Friderico I. eiuſque in Imperio ſuccèſſoribus, ſe ſe Iure Iurando adſtrinxit Regnum non accepturum Ipſum, nequè vllum in eo ſucceſſorèm, niſi ab Imperatore.

tore. Maneat ergò ſtabilitum, Summam hanc, ſeu plenam Poteſtatem, & Altum Dominium ſolis Principibus Superiorem nõ recognoſcentibus congruere, non itèm alijs, quamuis Reges ſint, ſi ſupra ſe aliquem in Temporalibus recognoſcunt. Quod, & ulterius probamus. Ex quo, ut verè abſoluta Poteſtas aliqua dicatur à nulla alia regi, aut pèndère debet, nec eam habenti quicquam legitimæ Poteſtatis deficerè debet; ſed omni ex parte, ita ſit perfecta, & plena; ut abſoluta valeat appellari; iuxta Grammaticorum namque Regulas, abſolutum dicit Ablatiuum caſum, qui à nullo regitur, vel dependèt, ut notiſsimum eſt. Quo ſenſu de genere bonorum, & Perfectorum eſt abſoluta Poteſtas. Probus ad Monach. *in cap.* 1. *num.* 1. *Ne Sede vac. in* 6. Soccin. *conſ.* 266. *num.* 51. *volum.* 2. Calixt. Ramir. *de Lege Regia*, *§.* 23. *num.* 3. *litter. L. & num.* 16. ubi plènam Potèſtatem perfectam dici, atqueità ex omni parte abſolutam, ut nulla ſit maior in Republica latè docet.

70 Hæc tamen doctrina temperanda eſt morè, & ſtylo Catholico, ut nimirum procèdat reſpectu Temporalium Dominorum, quibus ſubjici, Summam tollit Poteſtatèm, non verò procedit reſpectu Summi Pontificis, cui in Spiritualibus, tamquam Chriſti Vicario ſubjici, Poteſtatis Summitatem auget, altumque Dominium temporale ex creſcère facit, Thom. Bozius *de Iure ſtatus, ſiue de Iure Naturali, èt Diuino Eccleſiaſtic. Poteſtatis, & Libertatis, lib.* 2. *cap.* 4. *pag.* 99. *& paſsim in opere, & præcipuè lib.* 6. *cap.* 10. ubi latè probat, omnes Principes Eccleſiaſticæ Poteſtati, aut ſubjici nolentes, aut ei aliquo modo infenſos exiſtentes à ſtatu ſuo omninò excidiſſe. Ab hac ergò ſubiectione, nemò Orthodoxus Princeps eximi poteſt; deficeret enim à vera Religione, Abb. *in cap. Omnis Anima, de Cenſibus*, Franc. de Magiſtr. *in Silva Eccleſiaſt. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 22. Cuius ratio eſt, quod huic Poteſtati ſubjici nolentes, Deum dominari ſe nuunt, quantum in ſe eſt, Thom. Boz. *loc. citat. lib.* 1. *cap.* 4. *pag.* 16. *& ſeqq.* Hinc Catholicos, imò, & quam plures Gentiles, Reges, Epiſcopis, & Sacerdotibus. Faſces ſubmiſiſſe legimus, & fortius ſubmitti debere Romano Pontifici, docet Eduard. Vveſton. Anglus *in Theatro Vitæ Ciuil. lib.* 5. *cap.* 11. *num.* 11. *pag.* 516.

71 Poteſtas autèm hæc Summa conueniet omnibus, quià Superiori Poteſtate, & per conſequèns à Legibus liberi extiterint. Alberic. Gentil. *de Regal. diſput.* 1. Primum oſtenſum eſt ſupra. Secundum autem efficaciter ſuadetur, ex Text. *in l. Legis Virtus, ff. de Legibus*, ex quo Leges ad id latas eſſe deciditur, ut malos Hominum mores in ordinèm cogerènt. Armantur igitur Leges à vi Superiori, alioquin meritò ridendæ, ut Leges Leporum in Leones latæ ex Fabula Antiſthenis, cuius meminit Arniſæus *lib.* 3. *Politic. cap.* 13. *& de Doctrin. Ciuil. dict. cap.*

cap.11. verſ. Summa enim, pag.339. poſt medium. Superiorem autē Potentiam Maieſtas non agnoſcit, ergò nec Leges, quæ ſunt Scita Potentiæ Superioris. Vndè Vlpian. *in l. Princeps, ff. de Legibus,* Ius Imperatoris Romani eſſe ſcribit nō ſubjici Legibus, ex cuius Iuris abundantia de ſe, Iuſtin. protulit *Nouell.105. cap.2. §. vltim. Omnibus à Nobis dictis Imperatoris excipitur fortuna, cui, & ipſas Deus Leges ſubjicit Legem animatam eum committens Hominibus.*

.72 Obſtat tamen, quod Seruius Tullius Leges tulit, quibus ipſe obediat Tacit. *lib.3. Annal.* & Legati Scotorum apud Buccananum *lib.20.* contenderunt Regē ſubjici Legibus, quod tamquam ſuæ intentionis unicum ſcopum, latè fundat Iun. Brut. *in Vindict. contra Tyrann.* Ioann. de Mariana *lib.1. de Rege, cap.9.* Fauètque opinio grauiſſimorum Iureconſultorum; negantium abſolutam Potèſtatem in Principe quoad Legum obſeruantiam, aſſerunt enim tale abſolutæ Poteſtatis nomen à Nobis procul eſſe debere, quia iſtius Poteſtatis vigore facta magis ad vim, & terrorem Imperij pertinent, quæ inter bellicos ſtrepitus à Ducibus exercentur in Caſtris, quam ad iuſtam optimi Principis Poteſtatem, Couarr. *lib.3. var. cap.6. num.8.* Sarmi. *lib.1. Select. cap.8, num.20.* Mendoça *diſp. Iur. Ciuil. lib.1. cap.5. q.2. num.35.* Pinel *in Rubr. de Reſcind. vendit. 1.p. cap.3. num.24. & 25.* Tapia *in Rubr. de Conſtit. cap.1. num.77. & 78.* Menchaca *lib.1. Illuſtr. controu. cap.26. num.2.* Parlador. *lib.2. Rer. quotid. 1.p. cap. fin. §.7. nu.10.* Morla *in Empor. Iur. p.1. tit. de Leg. in præmiſ. num 7.* Cancer. *variar. reſolut. 3. part. cap.3. num.114.* Cabedo *decis. Portugal. part.1. decis.12. num.9* Fortun. Garcia, Alciat Spino, Roland. Cabagnolus, Angel. Matthæacius, Camil Gallinus, & Iaſ. adducti à Calixt. Ramirez *de Leg. Regia, §.23. num.2. litter. D. pag.284.* cui addo Sanct. Thom. Ioann. de Terra Rubea, Anton. de Roſſel. Perr. Antibol. Iodoc. Damhauder. Georg. Obrecth. Alberic. Gentil. Andr. Tiraquell & Bodinum apud Hèning. Arniſæ. *de Doctrin. Ciuili, dict. cap.11. pag.345. verſ. Sed ad Summam Poteſtatem redimus.* Adduntque hanc abſolutam Poteſtatem, quà Princeps à Legibus ſoluitur, magis Turcarum Imperatori, quā Chriſtiano principi conuènire, Soto *de Iuſt. & Iur. lib.4. q.4. art.1.* Farinac. *conſ.4. num.10. 11. & 120.* inquiunt enim in Principem Lege Regia collatam eſſe à Populo unicam Poteſtatēm, ſemper æquè dignam, firmam, & efficacem ad omnia ea expedienda, quæ Principatus Iure ſibi licent, Menchaca *dict. lib.1. cap.5. num.15.* Rimin. Iun. *conſ.45. num.54.* Vndè communem diſtinctionem ordinariæ, & abſolutæ Poteſtatis, nō ſolum admittere renuunt, ſed expreſſe rejiciunt, ut apud ipſos videre eſt, & penès, Tho. Sanch. *de Matri. tom.1. lib.2. diſp.15. n.3.* Pro vtraque opinione iſta videndus eſt Caſtillo à Sotomayor *tom.2. cap.28. & tom.3. cap.6. & cap.28.*

& tom.7.cap.41. à nu.2. per aliquot ſeqq. in quibus omnibus locis ſemper diſtinctioni huic opponitur.

73 Hanc, ut vitent obiectionem alterius ſententiæ Aſſeclæ ſub diſtinctione intelligidam eſſe docent aſſertionem illam, qua Principem ſolutum à Legibus ob Sūmam Poteſtatem ſuadetur; Dicūt ſiquidem: Principem Supremum Legibus ad contractus pertinentes ligari; Caducaijs verò alijs exolui, Cuiac. *lib.* 15. *obſeru. cap* 30. ſequutus ab Hèning. Arniſæ. *de Doctrin. Ciuil. cap.* 11. *pag.* 340. ſic probans: Principum Superiorem non recognoſcentiū Poteſtas ſūma eſt, ergò nullis poſitiuis Lègibus in ea latis cogi poterit. Cōſeq. probat: nam huiuſmodi Leges, aut à Superiori, aut à Subditis, aut ab ipſa Maieſtate feruntur. A Superiori nequeunt, quia eum non agnoſcit; à Subditis ferendæ nō ſunt, quia ſuperioritatis naturæ repugnat, quod Subditi ei Leges præſcribant. Nec deniquè ligari poterit Legibus à ſe latis, quia in ſe ipſum nemò habet Imperium, *l. Ille à quo, §. Tempeſt. ff. ad Treb.* aut nemò poteſt ſe ipſum cogere, *l. Quod aut, §. Vxori, de Donat. inter Vir. & Vxor.* additque illud Tyberij, dicentis: *Nō aliter conſtare rationem, quam ſi nulli reddatur*, & M. Changij, qui dùm regnare cœpit, dicebat: *Mea vox pro gladio, pro ſecuri futura eſt*, ex Bodin. *lib.* 1. *de Rep. cap.* 8. Ciceron *in Orat. pro Tyberio*, proclamante: *Regum Imperia Scito: Dicto pare.*

74 Quod autem Legibus contractuum, & omnibus alijs ad Ius Diuinum, & Naturale ſpectantibus ligetur Supremus Princeps, & poſitiuis tantum exoluatur Lègibus patet: Licèt enim Princeps Supremus ſit, adhùc tamen ſubiectus manet Dei, & Naturæ Legibus, quorum reſpectu Ciuis eſt, & inſtar aliorum eis obtemperare debet, ut èx Auguſtin. refertur, in Can. *Quæ contra, diſt.* 8 Georg. Obrecth. *de Regal.* Nec æſtimanda ſunt aliquorum reſponſa, qui cōtrarium ſuadère Principibus conati ſunt, ut Conſiliarij Cambyſi, qui teſte Herodot. *lib.* 3. Briſſon. *de Regio Perſarum Principatu, lib.* 1. *pag.* 30. *in princip.* ei reſponderunt: *Regibus eſſe quicquid fecerit*, èt Caracallæ Nouerca, ei Adulterium meditanti, ſed Leges adhùc reformidanti ſuggeſsit; *Anneſcis Te Impèratorèm eſſe, & dare, non accipère leges.* Hæc enim, & alia huiuſmodi paſsim in Adſentatorū ore communia omninò abijcienda, tamquam à Patriæ, & Virtutis inimicis prolata, Adulatoribus ſcilicèt, quibus nulla peſtis ſæuior, nulla bellua truculentior, nullum immanius monſtrum fingi poteſt. In quos latè inſurgit Calixtus Ramirez *de Lege Regia, §.* 23. *nu.* 22. *pag.* 190. *&* 191. vel illa ſuadentia abſolutam illam licitam, & illicitam Poteſtatem Regiæ attribuēda licentiæ, quæ ſpectatur tantū erga ſubditos, non èrga Naturam, & Deum, quorum Leges Superiorès omnibus eſſe monet Arniſæus *d. cap.* 11. *pag.* 341 *&* 342. ubi latè aſſumptum exornat, cui addo Thomam Sanchez *dict. diſputat.* 15. *numer.* 3. ex Plutarcho,

Anti-

Antigoni referente ſententiã dignam quidẽ Auguſtino, & Hieronymo. Hic enim Rex à Conſiliarijs adſuaſus Regibus licitum eſſe quicquid vellent, reſpõdidiſſe fertur: *Inter Barbaros, ac Tyrannos ita cenſeri, cæteris autem ſolum Iuſtum, & Honeſtum licere*, Ioan. Oroſc. Menchac. & Tapia, adducti à Calixt. Ramir. *dict.* §.23. *num.* 22. *in princip. litter. K.* Cœl. Rhodigin. *lib.* 8. *Antiq. lect. ca.* 1. ubi refert Chilonèm vnum ex ſeptem Sapientibus Græciæ dicere ſolitum: *Principes inſtar Deorum eſſe; quia tantum id quod Iuſtum eſt exequi debent*, & rectè quidẽ; nihil enim iniuſtũ Deus facere poteſt hoc namque poſſe non eſt, ſed non poſſe, *cap. Principiũ*, §. *Charitas, de Pœnit. diſt.* 2. Rimin. *conſ.* 13. *num.* 76. Mench. *Illuſtr. Iur. contr. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 1. Lel. Zech. *de Duello, lib.* 1. *cap.* 39. ſed in Deo, utpotè Summo Bono defectus dari nequit, Bellar. *tom.* 3 *controu. lib.* 2. *cap.* 18. ergò Poteſtas, quæ à Deo emanat, vel ſub ipſo eſt, non poteſt Iuſti limites èxcedere, Calixt. Ramir. *d.* §. 23 *nu.* 20. Thom. Sanch. *d. diſp.* 15. *num.* 3. & Tacitum ſubinducit, *lib.* 3. *Annal.* narrantèm Caiũ Sextium diſſeruiſſe; Principes inſtar Deorum „ eſſe; ſed nec à Dijs niſi iuſtas ex „ audiri preces, & dèmũ addit. Cic. *lib.* 3. *de Legib.* Ariſt. *lib.* 5. *Polit. cap.* 10. & *l.* 14. *tit.* 5 *par.* 2. ibi: *E con eſto concuerda la palabra del Noble Emperador Iuſtiniano, que dixo en razon de ſi, y de los otros Emperadores, y Reyes, aquello era ſu poder, que podiã hazer con Derecho, &c.* ubi Gregor. Lop. *Gloſſ.* 1. Quod iam diu Papinianus reſpõderat *in l.* 15. *de Cond. Inſtit.* ibi: *Nam quod factã pietatẽ, & exiſtimationem noſtrã lædunt; nec Nos facere poſſe credendum eſt*, & comprobatur, licèt enim *Poteſtatis* nomen ambiguum ſit, ut ex Textu, & Ordinarijs, *in l. Poteſtatis, ff. de verbor. ſignif.* & pluribus alijs *in Introduct. Proœm.* Dixi, nũcque addo Archidiaco. Corn. Felin. Alex. & Paul. Cagnol. Batt. & alios, laudatos à Calixt. Rami. *d.* §. 23 *n.* 17. *lit. V.* numquam tamen compræhendit Iniquum, ſed quod diſcretioni omninò ſubjicitur; rectæque rationi, Gloſſ. *in cap. Quanto, verbo, Abſolui, de Iur. Iur. & in cap. Nõ eſt, verbo, Adimplere, de Voto, & Voti redempt. & in Can. Manet.* 24. *q.* 3. Decian. *conſ.* 8. *n.* 94. *vol.* 1. Montal. *in Leges Fori, lib.* 3. *tit. de las Herencias, l. fin. gloſſ. fin.* Follet. *in Praxi Cenſuali, verbo, & ſubmiſſionis cuicumquè foro, nu.* 17. Rimin. *conſ.* 13. *nu.* 74. Calixt. Ramir. *d.* §. 23 *n.* 17. *lit. X.* Concinitquè Claudian. qui Honorium *in* 4. *conſultat.* monens cecinit:

Sed comprime motus
Nec tibi quid liceat, ſed quid feciſſe decebit,
Occurrat: mẽtemq́ domet reſpectus Honeſti.

Et Germanus Vates *lib.* 8. *de Rebus geſt. Friderici:*

Nam nihil, ut verum fateor, magis eſſe Deorum,
Aut Regale puto, quàm Legis Iure ſolutum,
Spontè tamen Legi ſe ſupponere Regem.

Planèque profeſsi ſunt Theodoſ. & Valẽt. *in l.* 4. *C. de Legib.* dicẽtes:

Dignam vocem eſſe Maieſtate Regentis, Legibus ſe alligatum profiteri, maiuſque quodam Imperio ſubmittere Legibus Principatum. Sicque intèrprætandus eſt Can. Iuſtum diſt. 9. Iuſtum eſſe ſtatuens, ut Principatus ſubyciatur Legibus voluntariè ſcilicèt, ut de Trajano ſcribit Plin. in Panegir. In voſtris ſimili Religionè ipſe Te Legibus ſubieciſti, Legibus Cæſar, quas nemo Principi ſcripſit. fauètque l. Ex imperfecto, C.de Teſtam. ubi Salicet.ait Licèt Imperator Lègibus ſit ſolutus; Viuere tamen vult Legibus. Plura cũmulat Calixt.Ramirez, dict.§.23. tot. & præcipuè à num.7.per aliquot ſeqq. Vſque ad num.15. Vbi ſubdit non imminui Supræmam Poteſtatem; ſed potius augeri, ex quo Legibus, & rationis regulis vivat, quod apertè colligitur ex dict.l. Digna vox.C.de Legib. Hèning.Arniſ. de doctrin. Ciuil. dict. cap.11. verſ. In ſua verò Republica, pagin. mihi 342.

75 Ex quibus omnibus recte percipi poſſe non dubitamus, ad quos uſque terminos, Supremorum Principum ſumma Poteſtas in abſtracto conſiderata, extendi valeat, & breuiter ex eis reſolui poſſe conijcimus, Vltra Naturalis & Diuinæ Legis metam proſilire Principes Supremos non poſſe; ſed intra earumdem chancèllos contineri debere, Poſitiuiſque Legibus obtemperare, licet Coactiua non adſtringantur vi, Directiua tamen, atque honeſtatis, & exempli ratione omninò ligari, ut docet S.Thom. 1.2. q.96. art. 5. Sotus de Iuſt.& Iur.lib.1.q.6.art.7. Covar.in cap.Alma Mater, p.1.§.1. num.4.de Sent.èxcom.in 6. Gregor. de Valent.tom.2.Commentar.Thèolog.diſp.7.q.5. punct.1. Andr.Facchin.lib.1.controu. cap.2.per totum Iacob.Menoch. de Arbitrar.lib.1. q.7 num.70.& ſeqq. Salas.de Legibus, diſp.14.ſect.2.tota. Vnde nonnulli tuto affirmant quoad obſèruantiam, ſeu directivam vim; non verò quoad vinculum, vel quoad vim coactiuam Principèm Supremum Legibus ſubijci Angel. in l. Princeps, ff.de Legibus. Petra de Poteſt. Princip. cap.1. num.7. & 8. & cap.2.toto Tyber. Decian. conſ.41. num.18.vol.2.Rolan. à Valle conſ. 100.num.60.vol.4. Theſaur.deciſ. Pedemon.91. Rodulph. de Suprema Princip.Poteſtate, cap.1.num.3.Mar. Burg. de modo proced. ex abrupto cent.1. q.17.num.14. & ſeqq. Quæ autem ſit in Legibus Coactiua, & Directiua Vis latè docent Sot.dict. lib.1.q.6.art.7.Marta de Iuriſd.p.4. cent.2.caſ.195.& voto 174.num.6. Cabedo 1.p. deciſ.12.nu.17.& p.2. deciſ.78.num.1. Salas de Legibus, diſp.4.ſect.2. Facchin.lib.1.cõtrov. cap.2 & lib.11.controu.2. Menoch. conſ.1007.num.15. Covar.dict.§.1. num.4. Auendaño de Cenſ.cap.63. num.6.Morla in empor.Iur.p.1.tit.1. q.1. num.9. Suarez de Legibus lib. 3. cap.34. num.4. Giurba conſ.1. num.34. Salgad. de Reg. Protect. 1.p.cap.2. Prælud.2. à num.57 ad 72.

76 His iam firmatis; omninoque ſtabilitis principijs, èxpèditiores aggrediemur reſoluendam ſecundam Dubij partèm. Quotuplex ſcilicet ſit

Sum-

Summa Poteſtas? Dupliciter naq́ eã conſiderari poſſe ex hucuſque dictis rectè deducimus. Ordinariã vnã, & abſolutã alteram negari è nim nequit in Principe Supremo ordinariã reſidere Poteſtatẽ, ea ni mirũ, quæ legibus règulatur; ultra eãque aliã plenã, & abſolutã dari Poteſtatèm, quæ à nulla alia, ſed à Principis arbitrio tantum pendet, nullis adſtricta legibus, neq; ordi-ni, formuliſve Iudiciorũ, ſed ſimplici cuidã executioni, & celeritati innitens, calliditatẽ fori omninò excludens, ut ex Matiẽç. Greg. Lop. Mader. Ioa. Oroſc. Menchac. Theſauro. Petra, Peregrin. & Bernardo Græueo docet Calixt. Ramir. *d. §. 23. num. 3. 4. & ſeqq.*

77 *Poteſtas ergò abſoluta* (iuxta Bal. *in l. 2. C. de Seruit. & aqua, nu. 40.*) *eſt arbitrij plenitudo, nulli neceſſitati ſubiecta, nulliſq́ publicis Iuris regulis limitata, ut ſic facta mentione talis Poteſtatis nulla valeat exceptio obijci, nihilq́ opponi poſſit, nec dici; cur ità facis? Sed inſtar ſacrilegij erit de eius Poteſtate dubitare*, Carol. Sigon. *de Antiq. Iur. Ciu. Roman. lib. 1. cap. 18.* Calixt. Ramir. *d. §. 23. n. 10. litt. F.* Bal. *ibid. num. 39.* Gloſſ. *in cap. Quanto, de Authorit. & Vſu Pallij, verb. Veri, & in l. Relegati fin. ff. de Pœn.* Abb Ant. de Butr. Dec. Felin. Angel. Alber. Alex. Math. de Afflict. Capic. Gozad. Coſta, Pinel. Palac. Rub, & Roxas relati à Tho. Sanch. *de Matri. lib. 2. diſp. 15. n. 3.* Vbi ex eis addit, quod ſi aliquid, etiam leue eius animum moueat poteſt Principem de Plènitudine Poteſtatis facere quicquid ei libuerit, quod ipſum docẽt Rodulph. Mar. Burgi. Rolan. Peregrin. Curt. Sen. Velazq. de Auendaño, Lancèl. Conrad. Petra, & Marta, laudati à Calixt Ramir. *dict. §. 23. n. 5. litt. N.* Quam definitionẽ explicandam, ſuſcipit.

78 Hanc tamèn diuiſionem Summæ Poteſtatis in ordinariam, & abſolutam in Principibus ſic intellectã rejiciũt meritò falliſsimã eã appellãtes, Pariſ. Fortun Garc. Alciat. Couar. Pinel. Sarm. Rimi-nald. Menchac. Matienç. Spin. & Mendoç. ſequuti à Tho. Sanch. *d. diſp. 15. n. 3.* Mouẽturq́; ex eo quòd Princeps facère poteſt, ètiam Iuri humano derogans, ordinaria tãtũ Poteſtate, quidquid ad rectãgubernationẽ ad ſequendã opus eſt, quũ enim ſit ſupra Ius Hominũ ex ſua ordinaria Poteſtatè, ſicut poteſt illud cõdere, poteſt abrogare. Quod autẽ cõtra Ius Naturale, & Diuinũ poteſt de facto, nõ ad Poteſtatẽ, ſed ad Tyrannidẽ ſpectat, quæ nihil aliud eſt, quã violẽtũ aliquid exequi, quod in priuato vis; in Principe Tyrannis appellatur, Calixt. Ramir. *d. §. 23. n. 21.* ſubdẽs nũquã in Principe præſumẽdã eſſe; ex principali nãq; Maieſtate calumniæ facultatẽ capi nõ oportet, imò in maxima fortuna, minima debet eſſe licentia, *l. Penult. ff. de Hæred. Inſtit.* Lipſ. *lib. 2. Polit. cap. 10.* Oſor. *lib. 5. de Reg. Inſtit.* Simanc. *de Rep. lib. 4. cap. 15.*

79 Aliter explicari poſſe Poteſtatẽ hãc abſolutã ratus eſt, Th. Sanch. *d. diſp. 15. n. 3. circa fin.* ut nimirũ ſit ea, quæ Princèps in Iure Humano diſpẽſat abſq; cauſa, tenet enim talis diſpẽſatio, licètin ea

concèdenda Princeps peccet, & quamuis Covar. *dict. cap. 6. num.* 8. Hanc impugnet expoſitionèm; dicens: *Poteſtatem iſtam, etiam Iure ordinario Principi competere*, adhuc tamen à Theologis admitti debère docet Sanch. *ibidem*, paritate ſumpta ab eis affirmantibus; ali qua poſſe fieri à Deo de Poteſtate Ordinaria, quæ ſcilicèt ordine, ac rerum naturali curſu immutato potèſt Deus facèrè; alia verò de Poteſtate abſoluta, quæ eſt ſupra Vnivèrſum rerum ordinē; Hanc Dei Potentiam, ſeu Poteſtatem aliter explicat Scotus *in* 1. *diſt.* 44. Cardinal. Camèracen. *lib.* 1. *q.* 13. Vbi Ordinariam Dei Poteſtatem eſſe docent, quæ Iuxta Lèges à Divina Voluntate latas, operatur; & Abſoluta, quæ à Lègibus abſtrahit: Illudque de Potentia Abſoluta Deum poſſe dicimus, quod ſimpliciter, & abſolutè poteſt. Ioan. Alteſtaing. *in Breuiar. Theolog. lit. P. pag.* 480. *col.* 1. *in fine.* Ita Poteſtas Ordinaria Principis dicetur ea, qua ipſe utitur, ſe ſè Legibus Humanis conformans, quibus quoad vim Directiuam adſtrictum eſſe iam ſupra diximus, quando ſcilicet diſpenſat ex iuſta cauſa in Iure humano. Poteſtas vèrò abſoluta erit, quando Princeps non adſtringitur his Legibus, & aliquid contra eas operatur, valide quidem, licèt nulla ſubſit cauſa. Scot. Cameracèn. & Alteſtaing. *ll. cc.* qui hanc Iuridicam diſtinctionem explicantes aiunt. *Poteſtatem Abſolutam eam eſſe, quæ cum à Nullo impediri poſsit, operatur de facto quicquid ei libuerit; Ordinariam autem eam eſſe Poteſtatem docent, quæ Legibus, & Iuris Sanctionibus adſtricta, & règulata omnino eſt.* Et ita dicètur non poſſe Principem aliquid facere de Poteſtate Ordinaria, quando non poteſt omninò licitè facère, licet ſi faciat, validum ſit; & dicetur poſſe de Poteſtate Abſoluta, quādo valide; non tamen iuſtè operatur. Quod Vtrumque in Legis Humanæ diſpenſatione abſque cauſa èxemplificat Sanch. *loc. cit.* ſubdens ex neutra iſtarum Poteſtatum poſſe facere Principem, quod ex ſe nec validè, nec iuſtè fieri poteſt, ut ſi in Lege Naturali diſpenſabili abſque cauſa diſpenſet.

80 Addere non in congruè poteram, quibus Dynaſtis Summa hæc competat Potèſtas; Aſt quia moleſtiſsimum eſſet ſingulos recenſere, & ingratū Homini Hiſpano, de proprio Monarcha, obrepta occaſione, ſilentium non interrumpère, cura de alijs Principibus, eorum Vaſſallis relicta, propriæ incumbimus obligationi.

Sectio

Sectio II.

Supremis Hiſpaniarum, & Indiarum, atque Galliarum Regibus, Summa, & Abſoluta Poteſtas, Maximum Imperium, Altumque Dominium in omnibus ſuis Ditionibus, & Prouincijs omninò competit?

81 DIſputationem hanc duplici moti ratione adhibere decreuimus. I. Vt excluderemus Nonnullorum chimeram, quà ſuadere conati ſunt Hiſpaniã Imperio ſubiacere, quã (rationibus deſtituti) coäcèruatione DD. Vltramõtanorum fulcire inhiant, quorũ plures rèfert Iacob de Valdès *de Dignit. Règ. Hiſpan. cap.18.num.2.lit.A.in margin.* Gaſpar KloK. *de Contribut.cap.4.n.93. 94. & 95.* quos omnino ſomniaſſe liquidò demonſtrabimus.

82 II. Autẽ hanc ſuſcèpimus diſſertationem, ut errori occurreremus aſfirmantium Hiſpaniæ, & Franciæ Potèntiſsimos Reges etiã quoad Tẽporalia, & mere Profana omninò ſubeſſe Romano Pontifici, Ioa. Açor. *Inſtit. Mor. tom.2. lib.10. cap.2.* Anaſtaſ. Germon. *de Sacror. Immunit.lib.3.cap.13.n.51. & 52.* Alexandr. Carrier. *in tract. de Poteſt. Papæ, lib.2.cap.3.* quorum opinionem omninò deuictam, una cum priori, manſuram ex dicendis non dubitamus. Quod, ut facilius fœliciuſque adſequamur:

83 I. Præmonendum eſſe cẽſuimus ſermonem noſtrum non procedere de mere Spiritualibus, & Animarũ ſalutẽ reſpiciẽtibus, in hoc enim caſu nemò eſt qui neget Reges omnes Põtificis Maximi Poteſtati ſubeſſe, ut ex Hiere. 1. Matth.16. Ioa. Ign. *in Diſput. An Rex Frãciæ recognoſcat Imperatorẽ, n.104. verſ. Ego idẽ, & n.106. verſ. Ex his omnibus.* Iacob. Menoch. *in tract. Ms. de Iuriſdict. Imper. Poteſtate Eccleſiaſtica, & Sæculari, lib.1. cap.12. & cap.13.*

84 II. Adnotandum eſt Nos hìc non loqui de Iuriſdictione Sæculari quatenus reſpicit rationẽ, & finem cõſequendæ æternæ ſalutis, quum nimirum Iuriſdictio Temporalis exercetur ad vitandũ peccatum, tùnc enim verior fert opinio Reges omnes Romano Põtifici ſubjici, ut probat Menoch. *cit. cap.13. verſ. Secundus eſt caſus,* allegans Innocen. *in cap. Nouit. in fine, de Iudic. & cap. Licet ex ſuſcepto, de For. comp.* Bald. *in cap. Imperialem, §. Preterea, de Prohib. Feud. alienat. per. Frid.* Ign. *l. c. nu.*86.89. & 90. Nauar. *in præalleg. cap. Nouit. nu.*108. *de Iud.* Germon. *de Sacr. Imm. lib.3. cap.13. n.52.* Alexan. Carrer. *de Poteſt. Pap. lib.2. cap.3.* His ergò ſtabilitis ad opiniones illas Nos conuertentes affirmandum eſt.

85 Quod vtraque opinio mèritò rejicienda venit. I. Quia cõmuni

Digitized by Google

muni Iureconſultorum Superioris notæ opponitur ſententię; omnes ſiquidē, tàm Hiſpani, & Galli quàm Exteri affirmare conſpirant vtrumque Monarcham Summam habere Poteſtatem, Altūque Dominium in Vaſtiſsimis Prouincijs vtriuſque Sceptro ſubiectis. Nullumque in Temporalibus Superiorem agnoſcère, Gloſſ. *in Can. Adrianus, 63. diſt cap. Si neceſſe, de Donat. inter Vir. & Vxor. cap.1. de Pace tènènda*, docent præter Antiquos in præallegatis Iuribus, & *in cap. Per Venerabilē, cap. Cauſam quæ, qui filij ſint legitim.* Ioan. Ignæus *in Diſput. An Rèx Franciæ recognoſcat Imperatorèm, nu.* 53. èt 55. ubi Petr. de Bellapertic. Iacob. à Rauena. Ioan. Fab. Nicol. de Montiſc. Fulg. Caſtren. Salicet. Abbat. Hēric. de Boich. Felin. & Coſm. de Guimièr. adducit, unanimiter aſſerētes Hiſpaniæ, & Franciæ Reges Imperatorem non recognoſcere, quibus addi poſſunt; Luc. de Pen. *in l.* 1. *C. de Col. Paleſt. lib.* 11. Afflictum *in Conſtit. Neapolit. q.* 2. *num.* 5. Franc. Marc. *q.* 1024. *p.* 1. Boer. *q.* 8. *num.* 4. Rebuff. *in l. Vnic. nu.* 52. *C. de Sent. quæ pro eo quod intèreſt profer.* Iacob. Menoch. *conſ.* 2. *nu.* 102. *lib.* 1. Vbi Ludoui. Gom. & Modèrnos Pariſien. adhibet. Idē Menoch. *in tr. & Aſs. de Iuriſd. Imp. & Poteſt. Eccleſ. & Secular. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 13. ubi latè D. Couar. *pract. Q. Q. cap.* 9. *toto & in Reg. Peccatum,* 2. *p.* §. 9. *nu.* 5. Nauarr. *in cap. Nouit, de Iud. notab.* 3. *n.* 32. 116. & 119. Caſtald. *de Imper. q.* 53. Menchac. *Illuſt. controu. lib.* 2. *cap.* 1. & *cap.* 22. *nu.* 11. Olan. *in Præfat. Antinom. num.* 2. & *n.* 121 Redin. *de Maieſt. Princip. verb. Imperatoriam, ex num.* 35. Ant. Gabr. *Commu. opin. lib.* 5. *tit. de Acquir. Domin. concl.* 3. *ex nu.* 3. Parlador. *Rer. Quotid. lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 7. & *cap.* 21. Petr. Zened. *Collect.* 64. *ad Decret. nu.* 3. Ioan Garcia *de Expenſ. cap.* 9. *num.* 68. & 69. & *de Nobilit. in Inſcription. nu.* 25. Humada *in Add. ad Grego. Lop. in l.* 49. *tit.* 6. *p.* 1. Camil. Borel. *de Præſtar. Reg. Cathol. cap.* 48. & 53. Angel. Matheāc. *de Via Iur. & Arte, lib.* 1. *cap.* 30. *nn.* 13. Laſarte *de Decima empt. & vend. in Schol. ad l.* 1. *nu.* 1. & *ſeqq. fol.* 6. Bobadill. *in Polit. lib.* 3. *cap* 2. *nu.* 5. Ioſeph. de Ruſtic. *in l. Cū Auus, ff. de Cōd. & demonſtr. lib.* 5. *cap.* 10. *n.* 33. & 34. Lancellot. Cōrad. *in Templ. Iudic. & Aduocat. lib.* 1. *cap.* 2. §. 3. *num.* 14. Tuſch. *Pract. concl. litt. V. concluſ.* 345. Ponte *de Potèſt. Proreg. tit. de Triremibus, num.* 25. Valdès *d. cap.* 18 *tot.* Martha *de Iuriſd.* 1. *p. cap.* 21 *num.* 13. & *cap.* 26. *num.* 68. Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.* 1. *cap.* 4. *ex num.* 15. & *lib.* 6. *cap.* 12. *ex nu.* 5. Armendar. *in Proœm. ad Leges Noſtras, Reg.* 1. *in fine*, Salgad. *de Reg. Protect. tom.* 1 *p.* 1 *cap.* 1. *n.* 26. Frāc. Molino *de Pact. Nupti. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 8. Solorç. *de Iur. Ind. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 21. *n.* 70. & 71. Carleu. *de Iudi. tom.* 1. *lib.* 1. *tit.* 1. *diſp.* 2. *q.* 2. *nu.* 118. & *q.* 8. *ſect.* 3. *num.* 1109. Salced. *de Leg. Polit. lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 24. & *ſeqq.* Larrea *alleg. Fiſcal.* 12. *n.* 10. *tom.* 1. Auguſt. Barbo. *in d. cap. Per Venerabilem, num.* 24. *Qui filij ſint legitimi*, Thom. del Bene *de Immun. tom.* 2. *cap.* 16 *ſect.* 1. *nu.* 35. Capic. Galeot. *Reſp. Fiſcal.* 13. *num.* 225.

86 II. Autèm ex antiquis,

vetuſtiſsimiſque probatur Chronologijs à præcitatis DD. allegatis, & præcipuè Iacob. de Valdès *d.cap.*18.èx quibus cõcludit; quod licèt Hiſpania Auguſti temporibus ſub Imperij iugo miſſa fuerit, *l.2.§.Poſt aliquod, ff. de Orig. Iur.l. Relegatorum,§.Interdicere, ff.de Interdic. & Releg.*Poſtmodum Imperatores Arcad.& Honor.in Alaricum Gothorũ Regem, omne Ius, & Poteſtatem tranſtulerunt,ut Se cunctamque Italiam à Barbarorũ impetu, atque invaſione liberarẽt Armacan. in Marte Gallico *lib.*1. *cap.*43. Iornandes *de Reb. Geticis, lib.*2. S.Iſidor. *in Chron.Goth.*Paul. Diacon.*lib.*13.& 14.*Miſcella.* Ioa. de Serr.*Hiſtor.Frãcor.*Paul.Æmil. *deRebus geſt.Franc.lib.*1.Carol. Sigon *de Imp.Occidẽ.* Papir. Maſſon. *Hiſtor. Calamit.Franc.* Proſper.Aquitanic *inChronic.*Fauchet.*Antiq. Hiſt.Gall.lib.2.cap.*9. Ioa. Vaſæus *Hiſtor.Chronol.Anno* 412.Luc.Marin.*de Reb.Hiſpan.lib.*6. Hincque Iure illo deſtitutus Iuſtinian. Imperator de Hiſpania bello recuperanda, aliqua molitus eſt,ut col ligitur *ex l.2.C.de Offi.Præfect. Præt.*

87 II.Et quidem ineluctabile fundamentum eſt, quod quum vniverſa Hiſpania à Mauris devaſtata, oppreſſa, & penitus fere poſſeſſa fuerit, Henric. Spondan. *in Epitome Baron. tom.2. anno* 713. *num.*3.4. & 5. & mox referendi, quumque Hiſpani ipſi ſeſe, cunctaque Regna Hiſpanica proprio cruore,& armis ſeſe à Sarracenorum tyrannide exemerint,graveque illud excuſſerint Iugũ, nullo à Romanis, Pontificibus vel Imperatoribus, temporali auxilio accepto, ut probant Belluga *in Speculo Princip. Rubr.*14. Avendaño *de Exequ.Mand.Reg. lib.*1.*cap.*1.*n.*8.Marian.*de Reb.Hiſpan. lib.*9. *cap.*5. licèt ante devaſtationẽ Hiſpanicã plenũ Dominiũ Põtifices, vel Imperatores habuiſſent, devaſtatione ipſa illud omnino amiſſerunt,& Iure belli plenè acquiſitum eſt Hiſpanis Populis, & Regibus ab eis electis, & creãtis, Salced.*de Leg.Polit.lib.*1. *cap.*6.*nu.*42. Quod vlterius probamus cõmuni Regula, & generali principio ab omnibus irrefragabiliter admiſſo: Acquiſita nimirũ in bello, præcipuè Iuſto, Debellatoris, ſeu Victoris propria effici, quãuis antea Dominium alijs cõpeteret Dominis, ſeu Principibus. Quam quidẽ Regulam multipliciter probamus.

88 I.Iure Diuino; nam 1.*Paralipomen.*5.2. & *Iudic.*21. & *ſeqq.* Ius belli præcipuus recenſetur,& æſtimatur titulus, quo iuſtè, & legitimè Populus Iſraël, Ioſuë Duce, poſſeſsionem, & Dominium adeptus eſt Regni Mohabitarum contra Regem Amonitarum, qui illud à Balac, Prædeceſſore ſuo olim poſſeſſum, & ab Amorrhæo iniuſte ereptũ armis contra Iſraëlitas repetebat, ipſique eum armis debellarunt, & à Ditione illa repulerunt, *Numeror.* 21.25. & *ſeqq. Deutero.*2.24.& exponit Abulenſ. *in d.cap.*21. *Numer.q.*26. Nicol.de Lyra *ibid.Gloſſ.Vrbs Heſſeben,* & *ad Iudic.cap.*11.ibique Arias Montan. Iacob.Salian.*Annal.Veter.Teſtam. tom.*2. *Anno* 2849.*nu.*32. Andreas Maſsius *ad cap.vlt.Ioſuë*, Cornel. à Lap.

à Lapide *in cap.*48. *Geneſ.* ubi etiã Benedic. Perer. *diſp.* 2. *num.* 20. ſic exponentes *Geneſ.* 46. *ult.*

89 II. Iure Gentium, *l. Naturalem* 5. §. *ult. ff. de Acquir. poſſeſſ.* §. *Item ea* 17. *Inſti. de Rer. Diuiſ.* ubi Theophil. hùnc adquirendi modum pactum commune appellat, atque Ariſtotel. *lib.* 1. *Polit. cap.* 6. Legẽ inter omnes Homines ſempiternam Xenophon. *lib.* 5. *Cyropædia.* Varijſque exemplis probat Hugo Grot. *de Iure Belli, lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 7. Petr. Ærod. *Rer. Iudicat. lib.* 10. *tit.* 3. *cap.* 2. & 3.

90 III. Iure Canonico ex ſingulari Textu Conciliari relato, *in cap. Abbate ſanè* 3. *in fin. princ. verſ. Pro parte autem altera, de Sententia, & Re Iudic. lib.* 6. ibi: *Pro parte autẽ altera dicebatur, quod quùm Rex ipſe ſua probitate, ac ſtudio ab infidelibus loca conquiſierit ſupradicta. Donatio Avi, vel Patris ipſius prius facta, de illis, quum ad cultum Fidei pervenirent, Regem eumdem quoad hæc ſuper Eum poſtmodum acquiſita, obligare non potuit, quum ſua propria facta eſſent, & viderentur ab aliys bonis hæreditaryis poſſeſſa.*

91 IV. Iure Ciuili, *l.* 1. *verſ. Item capta, ff. de Acq. poſſeſſ. l. Hoſtes* 24. *l. Si quid Bello* 28. & ibi Bart. *ff. de Cap. & poſtlim. re verſ.* Angel. & Salicet. *in l. Ab hoſtibus, C. Eod. tit.* Legiſtæ communiter *in l.* 1. *ff. ſol. Matrim.*

92 V. Denique authoritate DD. Angel. *in tit. Renouata Guerra dubit.* 1. Covar. *in Reg. Peccatũ, p.* 2. §. 2. Camil. Borel. *de Præſtant. Reg. Cathol. cap.* 47. *à num.* 135. *ad* 153. Solorça. *de Iure Indiar. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 6. *nu.* 23. & *ſeqq.* Larrea *alleg. Fiſc.* 118. *n.* 29. *tom.* 2. Arias de Meſ. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 23. *n.* 5. & *ſeqq.* doctè (ut ad ſolet) D. D. Franc. Ram. del Mançano *in Supplici Libello ad Rom. Pontifi. pro Epiſcop. Portugall. fol.* 11. *num.* 36. & 37. ubi ex Nauar. *conſ.* 2. *de Iniur. lib.* 5. addit Regũlam iſtam admitti in vtroque foro.

93 Licèt adeò corroborata, communitaque ſit Regula hæc adhùc tamẽ labefactari poſſe apparet, præcipuè inter Catholicos ex quo internæ Iuſtitiæ temperamento, & æquitate captas, etiam Iuſto bello, Provincias reſtitui debere priſtinis Dominis quibus illę ſubdebantur ante quam à Victore occuparentur, docet Idem Hugo Grot. *de Iure belli. lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 4.

94 Cuius ſententia probatur I. Ex ratione, & ſententia Text. *in dict. l. Ab hoſtibus, C. de Capt. & poſtlimi. reuerſ. ubi* Vulgar. Expoſſ. *l. Pomponius* 94. *ff. de acquir. rer. Domin. l.* 26. *tit.* 26. *p.* 2. Cum alijs Congeſtis à Gregor. Lop. *ibidem.* & à Covar. *dict.* §. 11. *num.* 7. & *ſeqq.* Morla *in empor. Iur. p.* 1. *tit.* 12. *q.* 6. *nu.* 7. Caſtillo *deciſ. Sicil.* 141. *lib.* 2. Capic. Galeot. *Reſp. Fiſcal.* 13. *num.* 16. 25. & 164. Molina *de Iuſtit. & Iur. tract.* 2. *diſput.* 118. Tuſch. *Practicar. concluſ. tom.* 1. *lit. B. concl.* 42. & poſt Hotom. *Illuſtr. q.* 5. Ayala *lib.* 1. *de Iur. & Offi. Bell. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 33. & 35. *cum ſeqq.* Gudelin. *de Iure Pacis, cap.* 5. & 6. Beſol. *de Arte, Iureque Belli, cap.* 8. *num.* 3. & 5. Solorç. *de Iure Indiar. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 48. & 50. Fauetque alia Regula, quod nimirum

rum immobilia, & agri bello capta, redeant ad Priores Dominos capientis Subditos Iure Poſtliminij, *l.Si captiuus* 20. *§*.1.*ff.de Capt. l.Si ager* 26.*ff. Quib.mod.vſufruct. amit.l.Cum loca* 36.*ff.de Relig.l.In tantum* 6.*ff. de Rer. Diuiſion. Can. Prima actione* 13.*verſ.Sicut* 6.*q*.3.

95 Adhuc tamẽ Regula noſtra firma undique, & impenetrabiliter cataphracta manet; fundamenta enim, quibus ea expugnari tentabitur in noſtro caſu adaptari nequeũt. I. Quia illa procedũt reſpectu capientis, ſeu debellantis Provincias, & bona immobilia, non autem reſpectu ipſarum Provinciarum, quæ proprio cruore, & armis ſeſe ab iniuſta invaſione eximunt, & liberantur: tùnc enim ipſæ Prouinciæ ſibi libertatem acquirere perſpicuũ eſt, prioreſque Dominos, qui nullum auxilium ad libertatem adſequendam præſtiterunt, priori Dominio priuaros manere perſpicuum eſt ex ſupra adductis, & traditis ab Authoribus nuper relatis, quibus fauet, tàm Pompeij reſponſum Antiocho datum apud Iuſtin. ex trogo *lib*.40.ibi: *Ne volenti quidem Syriæ, nedum recuſanti datturum ſe Regem, qui octo decem annos* (hic 800.) *quibus Typones Syriam tenuit, in Angulo Ciliciæ latuerit: Victo autem eodem Tigrane à Romanis, alieni operis præmia poſtulet. Igitur, ut habenti Regnum non ademerit, itaq; ceſſerit, Tigrani non datturum*, adde Appian.*lib*.1.*Bell.Ciuil.* Dion.Caſ. *lib*.36.Plutarch.*in Pompeio, & Lucullo*, quam altera Canoniſtarum communis Regula: Quod nimirum Ius Patronatus amittitur, ſi Patronus permittat Eccleſiã deſtrui, & ab alio reædificari Gregor. XV.*deciſ* 405.*n*.1.*cũ ibi notat.* Viuia.*de Iur.Patro.p*.2.*lib*.15.*c*.1.*n*.2. vel ſi dos propter Ius Patronatus adſignata etiã ſine culpa Patroni cõſumta fuerit, vtroq; enim caſu Ius Patronatus reædificanti, vel redotãti priuatiuè acquiritur, Viuian.*d.cap*.15.*num*.3.*& prius lib*.2. *cap*.5.atque etiam Ius hoc Patronus amittit quoties Eccleſia ipſa, quo vis titulo legitimo, libertatẽ adſequuta eſt, Abb.*conſ*.106.*lib*.2. *col.pen.*concinnitque Text.*in cap. de Quarta*, ubi Innocẽ.*de Præſcript.* quum ergò Hiſpania Noſtra omnino dirura à Mauris fuerit, Imperiumque ſuũ ipſa ſibi denuo conſtruxerit, propriamque libertatem abſque Romani Põtificis, vel Imperatoris auxilio adſequuta fuerit, ſui Iuris effectũ eſſe, liberamque ab omni extranea Dominatione permanſiſſe Lippis, & Tonſoribus notum erit ex proximè firmatis principijs.

96 Tùm II. Quia Regulæ, quibus inſtantia innititur in caſu præſenti non procedunt. I. Quia reſpectu Imperatoris omnino abdicatum fuerat Dominium hoc Donatione remuneratoria ab Imperatoribus Honor. & Arcadio Gothis Populis facta, reſpectu verò Summi Pontificis, etiã extincta omnino fuit quæ vis ratio Dominij, in qua fundari poterat, nullam enim aliam allegant, quam gratuitam, & Deuotam ſubmiſſionẽ, qua Catholici Reges Hiſpaniæ ſe, Regnaque ſuã S. Sedi ſubmiſſerunt,

ruunt, ut docet Spŏdan. *d. Ann. 713. num. 3. & ſeqq.* quumque abolita omnino hæc fuerit Maurorum invaſione, nullus poſt recuperationem titulus ei ſuffragari poterat ad hoc Dominiũ, vltra quam quod gratis admiſſo, illæ ſum Romanis Pŏtificibus Ius hoc conſeruatum eſſe, illud amiſſerunt propter rationes, & fundamenta mox referenda.

97 III. Fundamentum libertatis noſtræ à Romanorum Pontificum, & Imperatorum Poteſtate in temporalibus, eſt quod in Concilio Florentino ſub Victore II. Summo Pŏtifice, celebrato Anno 1055. plenè auditis Imperatoris, & Regum Hiſpaniæ Legatis, Iuribuſque deductis, declaratum eſt: Omnia Hiſpania Regna ab Imperatorum Poteſtate omnino libera eſſe, nullamque ſuperioritatis recognitionem præſtare Imperatoribus debere; Mariana *de Reb. Hiſpa. lib. 9. cap. 5.* Atque Maximus ille Carol. V. publica ſua ſanctione perpetuo valitura declarauit Statuta ab eo tamquam Imperatore, non ligare Hiſpanos, niſi ab eo tamquam eorum Rege expreſſe confirmata fuerint; ut patet ex *l. 8. tit. 1. lib. 6. Recopil. Caſtellæ.* Hincque rejiciendũ eſſe monemus Henric. Spondan. qui innato Supercilio Gallico in Hiſpanam Maieſtatem, *in Epitome Baronij, tom. 2. Anno Chriſti* 1055 *n. 5.* affirmare auſus eſt, ex Ioann. de Mariana, in Concilio Turonen. à Victore II. declaratum eſſe Hiſpaniam Imperatori ſubiectã eſſe, quum Mariana contrarium affirmet, & Declarationem Concilio Florentino attribuat, quòd eodem anno 1055. celebratum eſſe atteſtãtur Baronius, Coriolan. & Gualter. *in Chronolog. ad eumdem Annum.*

98 Romani Pŏtificis Ius quoad Temporale Dominiũ excluſſum etiam reperitur, ex eo quod referente Ioan. de Marian. *d. lib. 9. cap. 5.* reiectus fuit Gregor. VII. Pontifex Maximus volens tributa ſibi ab Hiſpanis ſolui, quæ ante Sarracenorum devaſtationem S. Sedi ſolui aſſerebat. Repulſæque Hũc, & Succeſſores acquieuiſſe ſubdit, ex qua quidem acquieſcentia per tot Annorum curricula Ius hoc amiſſum eſſe, etiam ſi perſpicuum alias oſtenderetur, notiſsimum Iurecŏſultis eſt, *ex l. Hac autem, ff. de Servit. Vrban. Prædior.* Ratio que in promtu adſignatur: Quod nimirum Ius hoc in corporale proculdubio eſt, in Iuribus incorporalibus ſcientia, & patientia eius contra quem poſsidetur vim traditionis habet, *l. Pen. ff. de Servit.* Pute. *deciſ. 281. num. 3. & 4. lib. 2.* Seraphin. *deciſ. 436. num. 4.* Poſth. *de Manut. obſer. 40. nu. 12. & deciſ. 460. nu. 5. poſt tract.* ubi ex Tuſcho ſubdit eumdem effectũ in incorporalibus Patientiam operari, ac traditionẽ in Iuribus corporalibus, ex hac ergò ſciẽtia, & patiẽtia Gregor. VII. & Succeſſorum eius legitimè argui noſtram libertatem, & exemtionem à ſubiectione Romani Pontificis in Temporalibus ſuadent adducta à Salgad. *de Reg. Protect. p. 1. cap. 1. prælud. 3. nu. 139. & ſeqq.* quem videſis.

99 IV. Denique Fundamentum

tum

tum deſinimus ex Immemorabili Poſſeſsione, quam huiuſmodi Superioritatis independentis à Romanis Pontificibus, & Imperatoribus, atteſtantur Iacob.de Valdès, Ioann.de Mariana, & alij à principio Sectionis laudati. Hunc namque nedum lègitimũ, ſed Iuſtiorem reputant DD. Menoch. *lib.1.conſ.2.num.79.& ſeqq.* GilKen.*de Præſcript.3.par.cap.11.* Author *Operis attitulati: Portugal convencida, part.3.cap.4.ſect.1.2.& 3.* Solorçan. *de Iur. Indiar. tom.1.lib.3.cap.3.num.10.17.23.& 24.*Maximilian.Fauſt.*pro Ærar. conſ.9. ordin.760. num.4.* ibi: *Libertas per tempus immemoriale præſcribitur adverſus Superioritatem Imperatoris per Reges, Principes, Reſpublicas, & Civitates liberas illum non recognoſcentes in Superiorem, & qui per tantum temporis ſpatium illum Superiorem non recognoverunt; ſic enim concludunt Maiores noſtri*,&c.

100 Hanc licètCommunem Maiorum Traditionem appellet nuper adductus Author, plures tamenRefractarios habet, Menchaca *lib.2. Illuſtr. Controver. cap.51. num.28.& cap.89.num.33.*Molin. *de Iuſt.& Iur.tom.1.tract.2.diſput.74.* Declamator. Franc.*apud Nicol.Vernulæ,tom.2. Diſſert. Polit.4. Orat.1. ad finem*, Arroyus *apud Armacan. in Marte Gallico, lib.1. cap.43.* Iacob. Chaſan.*lib.1. de la Recherche des Droites de la France, cap.1.& ſeqq.*Caramuel *in Philippo lib.2.q.2.art 3.*& hùc referri poſſe Decem-Viralem Legem: *Adverſus Hoſtem æterna authoritas eſto*, apud Ciceron. *lib.1. Offic.* docet Illuſtriſ. D. D.Franciſc. Ram.del Mançano *in numquam ſatis laudando Supplici Libello pro Epiſcopat. Portugall.pag.12.num.39.* à quo, ſolidiora iſtius fundamenti cœmenta deſumpturos Nos, profitemur, palamque confiteri non erubeſcimus, nihil enim laudabilius exiſtimamus, quam à tanto Præceptore inſtrui, & inſtructos Nos fateri.

101 Horum ratio efficaciſsima dijudicari poterit: Quod nimirum Suprema Regum Maieſtas, Romanorum Legibus de Præſcriptionibus, & Vſucapionibus rerum privatarum ſtatuentibus non ſubjacet, ut ex Text.*in l. Omnes Populi 9.ff.de Iuſt.& Iure, l. Non dubito 7.& l. Poſtliminium 19. ff. de Capt. & Poſtlim.reverſ.* docent Gloſſ. Innocen. & alij *in cap. Grandi, verbo, Iure Regni, de Supplen. Negligen. Prælator. lib.6. cap. Licèt 6. de Voto*, Bald. *in l. Ex hoc Iure 5. num.13. de Iuſt.& Iure, & in cap.Vnico, num.6. de Feudo Marchiæ*, Oldrald.*conſ.69.num.5. & 12 & 231.num.1.* Covar.*in Reg. Peccatum, 2.part.§.9.num.6.verſ. Iure autem, ad finem, de Reg. Iur. in 6.* Guillelm. Monferrat. *de Succeſſ.Regum.1.part.num.39.tom.16. tract.* DD. Amad. de Ponte, Zaſ. Mieres, Peregrin. Caſtillo, Martha, Molina Theolog. Ioan.Ant. Lanar. Guillelm. Barclaj. Franc. Zypæ. Chriſtopho. Beſſold.& alij laudati ab Ill. D.D.Frãc.Ram.*l.c. fol.1.pag.2.& fol.2.pag.1.n.2.& 3.*

102 Admiſſa tamen ratione hàc, adhùc tamen Fundamentum

M noſ-

noſtrum ſubſiſtere nō dubitamus, licèt enim præſcriptio Supremorum Iurium immemorabili præſcriptione acquiſita non liget Supremos Principes, quatenus à Iure Ciuili introducta reperitur, pluribus tamen alijs rationibus eis ſuffragatur, vel obeſt.

103 I. Nāquum Præſcriptio, & Vſucapio ſit ab omnibus Gentibus admiſſa, & recepta. Iuri Gētium adſcribi debet, *l. An inutilis, §. vlt. ff. de Accept.* iuncto Vlpian. *in Fragm. tit. 19. § Vſucapione*, & ad rem expendit poſt Pinell. Valaſc. Ægid. Freitas, & alios contra Mēchacam, Solorçan. *de Iure Indiar. tom. 1. lib. 3. cap. 3. num. 14. & ſeqq.* & alij apud Illiger. *ad Donell. lib. 3. cap. 30.*

104 II. Quia publicæ vtilitatis, & tranquilitatis ratio id poſtulare videtur Ne incerta ſemper Dominia exiſtant, ſed præfixum habeant terminum, ultra quem licitè Principes tranſgredi non poſsint, *l. 1. de Vſucap. l. vlt. ff. Pro ſuo*, Cicer. *pro Cæcinna* vſucapionem appellans finem ſolicitudinis, ac periculi litium.

105 Principes autem Supremos, tàm Ius Gētium, quàm Pax, & Tranquilitas publica obligant, ut docent Panorm. Bald. Oldrad. Açor. & alij apud Solorç. *d. lib. 3. cap. 3. nu. 17. 22. & ſeqq.* cui addendi ſunt Alberic. Gentil. *lib. 1. de Iure belli, cap. 22.* Hug. Grot. *eodem tract. lib. 2. cap. 4. num. 1. & ſeqq.* Beſſol. *tom. 1. Polit. Diſſert. de Maieſt. in genere, cap. 5. n. 2. & de Appell. cap. 2. num. 8. & de Iuriſdict. Imper. q. 6.* Hèning. Arniſæ. *de Rep. lib. 3. cap. 3. § 7. ex num. 29. & 40.* Armacan. Zypæus, Caſtro, Arbit. inter Martem Franciæ, & Veridicias Gallic. Selden. Petr. Burg. Ioann. Iſaac, Pontan. & Raphaël Turr. adducti ab Ill. D. D. Franc. Ramos *in dict. Supplici Libello, fol. 12. pag. 2. nu. 48.* qui *num. 50.* addit inſignem Textum Sacrum Iudic. 11. 25. ibi: *Quarè tanto tempore, nihil ſuper hac repetitione tentaſtis? Igitur non Ego pecco in Te, ſed Tu contra Me male agis indicens mihi bella non Iuſta*, ex quo à ſumptum probant Scrar. *ibidem q. 11. & ad Ioſue, lib. 2. cap. 1. q. 5. & p. 2. cap. 6. q. 2.* ubi ex Epiphan. *lib. 1. hæreſi 66.* Auguſtin. *Serm. 105. de Tempore, tom. 10.* Caſian. *collat. 5. cap. 24.* Obſeruar Iſraëlitas non invaſiſſe terram Chanaam ex antiquo, & pervetuſto illo titulo hæreditatis tamquam Poſteros Semi quondam legitimi poſſeſſoris terræ illius, ſed ex recenti Dei promiſsione, & iuſſu.

106 Vtque alios omitamus probationes concludendum eſt Chriſti D. teſtimonio; qui licèt Imperium Romanum à Cæſaribus violenter inuaſum eſſe ſciret; quia tamen LX. annorum ſpatio temporis illud poſſederunt, eorum Dominium Iuſtum reputauit, atque in eius proteſtationem tributum ſolui iuſſit, Matthæ. 22. *Reddite quæ ſunt Cæſaris Cæſari, &c.* Bellarmin. *tom. 2. controverſ. lib. 3. cap. 6. in fine*, Oldrad. *conſ. 69. nu. 4.* Marth. *de Iuriſdict. p. 1. cap. 5. num. 4.* Covarruv. *in Regul. Peccatum, 2. p. § 9. num. 5. verſ. Tertio*, Beſſoldus *tom. 1. Politic. Diſſert. de Maieſtat. in genere, cap. 4. num. 1.*

ad

ad fin. Grot. *de Iur. Belli, lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 20. Illuſtr. D. Franc. Ram. ad ſtuporẽ doctus *in d. Supplici libello. fol.* 14. *pag.* 1. *nu.* 56. *& fol.* 18. *pag.* 1. *nu.* 81. *& pag.* 2. *n.* 89. *& propoſi.* 4. ubi luculentiſsimè probat, quod Diuinis Præceptis attentis, efficaciſsimus regnandi titulus eſt antiqua poſſeſsio, quam Iuſtinianus quatuor generationum terminis circumcluſit *in Nouell.* 159. *Vt reſtitutiones Fideicommiſſ. cap.* 2. illic: *Scrupuloſa Nobis diligentia plenum viſum eſt, ſi poſt quatuor demum generationes, huiuſmodi quæſtionem produceremus in medium.* Et paucis interiectis: *Tamen, quod quatuor iam generationes præteriſſe viderentur, haud ſubſtineremus tam abſolutam cauſam, denuo tradi Iudicijs.*

Sectio III.

Quos producat effectus Summa Poteſtas, Altumque Dominium?

107 I. Effectus eſt, ut omnes Principes quibus illa cōpetit fundatam habeant intentionem ſuam quoad Supremam hanc Poteſtatem, Altumque Dominium in omnibus Regnis, & Prouincijs, quo vis titulo ab eis poſſeſsis, Solorçan. *de Iur. Indiar. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 28. *num.* 21. Caſanate *conſ.* 43. Valençuela *conſ.* 94. *num.* 5. Pareja *de Vniuerſ. Inſtrument. edit. tom.* 1. *tit.* 2. *reſolut.* 1. *num.* 3. ubi plures congerit de Regibus Noſtris ſpecificè loquentes.

108 Eorumque aſſertio Iuris Communis Regulis conformis eſt, ut ex Text. *in Can. In apibus* 7. *quæſt.* 1. docent Gloſſ. *in Can. Adrianus* 63. *diſtinct.* Gail. *de Pace Public. lib.* 1. *cap.* 6. *nu.* 14. Zephal. *conſ.* 369. *num.* 9. *& ſeqq.* Camil. Borell. *in Summ. deciſ. tom.* 1. *tit.* 41. *numer.* 127. Caſtal. *de Imperator. quæſt.* 52. *nu.* 4. *& quæſt.* 53. *num.* 18. Alvar. Valaſc. *de Iur. Emphiteutic. quæſt.* 8. *num.* 21. *& ſeqq.* Gaſpar KloK. *de Contribution. cap.* 4. *num.* 241. Merlin. *tom.* 1. *controverſ. cap.* 13. *num.* 14. *&* 15. Maſtrill. *de Magiſtratib. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 3. *&* 8. *& lib.* 3. *cap.* 2. *numer.* 6. & pluribus relatis Solorçan. *de Iur. Indiar. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 28. *num.* 41. *& lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 30. Ioann. Baptiſt. Spada *tom.* 1. *conſ.* 4. *num.* 1.

109 Hæc autem aſsiſtentia, non ſolum procedit in communi reſpectu Prouinciarum, & Regnorum Monarchæ noſtro Supremo Subditorum, ſed extenditur etiam ad omnia bona, quæ quouis titulo, ſeu colore ad Regiam Coronam attinere poſſunt, ſiue Allodialia, aut Patrimonialia, vel Feudalia ſint; ea etenim ad hanc Suprèmam Poteſtatem attinere, patet *ex cap.* 1. *de Allodijs.* Hincque prædictę Poteſtatis ratione in eis fundatam habere intentionem, liquet ex adductis à KloK. *poſt tractat. de Contribut. conſ.*

*conſ.*10.*fol.*105.*col.*1.*verſ. Secundo præmittendum*, & conducunt ab eo tradita *ibidem conſ.* 3. *fol.* 49. *col.*1.*verſ. Cum quicquid*, & *verſ. Et ita reſponderent. Et verſ. Et in terminis*, ibi: *Cum quicquid intra fines Principatus, Comitatus*, &c. *alicui per Inveſtituram conceſſum eſt ratione Superioritatis univerſalis, & ordinario Iure competentis, eidem cum Principatu*, &c. *cedat l.*1.*§.*4.*ff. dè Offic. Præfect. Vrb. l. Inſulæ Italiæ, ff. de Iudic. l. Æde Sacra, ff. de Contrahend. emption. l. Pupillus. §. Renitoriam, ff. de verb. ſignificat. ubi communiter DD.* Can. *Omnes Baſilicæ* 16. *quæſt.*7.*cap. fin. ubi Gloſſ. verbo, ſit ſitum, de Offic. Archidiacon.* Hieronym. à Monte *de fin. Reg. cap.*88.*numer.*1. Chaſan. *in Conſuètudin. Burg. Rubric.*9. *§.*4 *num.*3. & *ſequentib.* Pariſien. *in Conſuetud. §.*88. *Gloſſ.*7. *verbo* 12.*num.*5. Covarrub. *Practic. QQ. cap.* 1. *num.* 9. Alvar. Valaſc. *de Iur. Emphiteutic. quæſt.* 8. *num.* 21. & *ſequentib.* Anton. Gabr. *comm. concluſ. lib.*1.*de Præſumpt. concluſ.* 9. *num.* 1. 2. & 15. Boër. *deciſ.* 227.*num.*8. Gail. *lib.*2.*obſeruat.*62. *num.* 9. & *de Pignor. obſeruat.* 8. *num.*7. Petra *de Fideicomm. quæſt.* 13.*num.*421.*èt ſeqq.* Ioann. Baptiſt. Aymuſ. *Tractat. de Alluvion. Iur. lib.*2.*cap.*6. *num.* 10. Menoch. *de Præſumpt. lib.* 3. *Præſumpt.* 100. *num.* 1. Caualcan. *deciſ.* 1. *num.* 4. *part.*5. Palac. Rub. *in cap. Per veſtras, §. Sèd eſt pulchra, num.*43.*de Donat. inter Vir. & Vxor.* Decian. *conſ.*40.*num.*18. *vol.*4. Bertaçol. *conſ. Ciuil.* 1. *num.*6. Chacheran. *conſ.*3.*num.*5. Flamin. de Rub. *conſ* 34.*num.*67.*vol.*2. Peregrin. *conſ.* 16.*num.*4.*lib.*1. Borel. *conſ.*20.*num.* 34. & *ſeqq.* Hièron. Schurff. *conſ.* 26.*num.*3. & *ſeqq.* Vveſembe. *conſ.* 71.*nu.*4. Nicol. Reuſner. *conſ.* 21. *nu.*62.*vol.*1. Laurent. KirKouius *conſ.*1.*num.*18.*tom.*1.*var. German. conſ.* Miſing. *Reſp.*16.*num.*34.

110 Horum autem, & aliorum, quæ hinc deduci facilè poſſunt, ratio eſt, quia reſpectu Supræmæ Poteſtatis, & vniverſalis Protectionis Regnum compræhèndit vniuerſum Territorium, Gentes Regni, omneſque fines, tàm unitos, quàm dilatatos, Mar. Giurb. *obſeruat.*116. *num.*2.24. & *ſeqq.* & præ omnibus Martin. Mager. *de Advocat. Armat. cap.* 9. *num.*675. ubi ait: *Deinde Regulare eſt, quod Bona, vel Prædia in Ducem, vel Principum Territorijs ſita, quoad Iuriſdictionem, & Protectionem eius eſſe præſumantur, cuius eſt Territorium, cap. Cum Perſona, de Priuileg. in*6.*cap. fin. §.* 1. *de Offic. Archidiacon. cap. Cum Epiſcopus, de Offic. Ordinar. in*6. *ubi Gloſſ. verbo, Habere, & in cap. Cum alien. de Præſcription. Natt. conſ.* 501. *num.*31. & *conſ.* 528. *num.*2. & 9. *Ergò Nobiles, vel alij etiam Feuda, vel alia Bona Allodialia in Ducum, vel Principum Territorijs habentes, eorumdem quoque Iuriſdictioni, ac Protèctioni ſubiecti cènſentur, & conſequenter ab ipſis protegendi ſunt, &c.* Atque *dict. capit.* 9. *à numero.* 660. *ad* 662. inquit: *Sic etiam regulariter ſub Territorij Dominio veniunt*

veniunt omnia Iura in eo exiſtentia, & Dominus Territorij fundamentum habet intentionem in omni Superioritatis, & Iuriſdictionis Iure; itaut omnia, quæ continentur ſub finibus ſui Imperij ſubſint eius Iuriſdictioni, & Imperio. Alciat. Reſponſ. 12. *num.* 11. *in principio, lib.* 3. *Alvar. Valaſc. quæſt.* 8. *num.* 21. *& ſequentib. de Iur. Emphiteutic. Ioann. Amic. conſ.* 25. *num.* 28. *Poterit eiuſmodi Iura Princeps intuitu Superioris, & Vniuerſalis Feudi, & Dominij exercere in omnes Subditos, tàm mediatos, quàm immediatos, Franciſc. de Clappèris deciſ. Cauſar. Fiſcal. Cent. cauſa* 15. *quæſt.* 2. *num.* 77. *Ioann. Koëp. q.* 48. *num.* 2. &c.

111 II. Autem effectus eſt, ut ob hanc Iuris aſsiſtentiam, quotieſcumque dubitatum fuèrit, ad cuius Poteſtatèm locus pertineat, qui noſtris limitibus circumvallatus eſt ad Regem Noſtrum attinere, pronunciandum ſit ex Iuris præſumptione, KloK. *de Contribution. cap.* 20. *à num.* 298. *ad* 301. ibi: *Itaut eius cenſeatur eſſe Superioritas loci in medio ſiti, cuius eſt Iuriſdictio circumiacentium locorum, Crauet. conſ.* 618. *num.* 1. *PrucKman. conſ.* 27. *num.* 4. *vel cuius eſt Iuriſdictio magis propinquorum locorum. Hironym. de Monte in Tractat. de Finibus, num.* 1. *& ſequentib. Fab. de Anna. conſ.* 59. *num.* 20. *& ſeqq. & c.*

112 Et quamuis Author ipſe *num.* 312. *& aliquot ſequent.* limitare velit Regulam, ut non procedat, Alio in poſſeſsione Iuriſdictionis exiſtente; attamen *num.* 324. declarat limitationem hanc rejici debere, quando conſtat de Superioritatis Iure, & quando Poſſeſſoris intentio ſine cauſa apparet, allegatque Knichen. *de Iur. Territor. cap.* 5. *num.* 105. *& multis ſequentib.* Franciſc. Marco *deciſ.* 80. *num.* 4. *&* 5. *part.* 1. *deciſ.* 542. *num.* 3. *& ſeqq p.* 2.

113 III. Effectus eſt, ut Summa iſta Poteſtas, ita Regiæ adhæreat Dignitati, ut eam Nemo ab ipſa diuellere Iure poſsit, Covarruv. *Practicar. QQ. cap.* 4. *num.* 1. Surd. *conſ.* 275. *num.* 6. & 7. Maſtrill. *de Magiſtratib. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 17. KloK. *de Contribution. cap.* 3. *num.* 6. & 7. Magèr. *de Advocat. Arm. cap.* 16. *num.* 79. Petr. Barboſ. *in l. Competit* 6. *C. de Præſcriptio. à num.* 90. Thom. del Bene *de Immunitat. tom.* 1. *cap.* 8. *dub.* 48. *ſect.* 6. *num.* 6. Salgad. *de Regia Protection. part.* 1. *cap.* 2. *num.* 26. 34. & 35. quorum in promptu eſt ratio. Quod nimirum Summa hæc Poteſtas in abdicabilis, atque incommunicabilis eſt Bald. *in l. Intellecto, de Iur. Iur.* Natt. *conſ.* 460. *toto*, Peregrin. *conſ.* 1. *num.* 7. & 8. KloK. *dict. cap.* 3. *num.* 1. & 2. Surd. *conſ.* 210. *num.* 55. quia ſcilicèt Honorem, & Maieſtatem Principis reſpicit, quam à ſe abdicare non poteſt, Larrea *deciſ. Granat.* 18. *num.* 14. *&* 15. *& allegat. Fiſcal.* 110. *num.* 25. Magèr. *de Advocat. Arm. cap.* 9. *numer.* 820. Roſent. *de Feud. cap.* 5. *concluſ.* 11. Mar. Cutellus *ad Leges Martin. in*

Concor.cum. Inquiſit. cap.3. num.51. fol.377. Ioan. Bap. Spada, *tom.1. conſ.1. num.19. & conſ.3. num.51.* Licèt enim hæc de ipſius Dignitate ſint; non tamèn de eius marſupio, eamque ideò donare non poſſe latè probant Perègrin.*citato conſ.1. num.7.* Mager. *dict. cap.9. num.380. & ſeqq.* Ioan.Bap.Spada *tom.1. conſ.5. nu.2.* Lud.Theſauri *in allegat. pro Duce Sabaudiæ p.1. num.17. poſt medium apud Ioann. Anton. ab Eccleſ. poſt obſervat. 5. tom.2.* KloK. *de contribut. cap.3. à num.1. ad 17. & à num.33. ad 40. & cap.4. num.328.* Mager. *de Advocat. Arm. cap.16. à num.79. ad 84.* ubi propè innumeros refert; ſi autem eam de facto donauerit, donationem eſſe nullam Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.1. cap.12. num.51. & 52.* Larrea *alleg. Fiſcal.64. nu.35.* Barb. *Axiom.36. nu.4.* latè probant donatio licèt iuramento; firmetur Caſtil. *tom.7. controu. cap.41. nu.16.* Reuertter. *deciſ.537. in edit. Donat. Ant. de Marin.* luculèntiſsimèque in validitatem iſtius alienationis demonſtrant. Mager. *dict. cap.16. à num.86. ad 95.* Petr. Barboſ. *in dict. l.6. num.92. & ſeqq. C. de Praſcrip.* Salgad. *de Reg. Protect. 1. p. cap.2. num.39. & 40.* Vela *diſſert.44. num.45. tom.2.*

114 IV. Effectus eſt, ut numquam conceſſa, vel donata ſit Supræma hæc Poteſtas, licèt ampliſsimis exubèrantiſsimiſq; clauſulis, dominium, ſeu Iuriſdictio alicui à Principe concèdatur, & licèt adiectum ſit Ciuitatem, vel Provinciam concèdi cum translatione omnis Imperij, & Poteſtatis & cum omni Iure. Petra *de Iur. quæſit. non toll. cap.21. num.36. & cap.22. nu.85.* credi enim nèquit Principem fontès ſuos dèriuaſſe foras, nihil ſibi reſeruans Cephal. *conſ.539. num.50. lib.4.* Knichèn. *de Sublim. èt Reg. Territ. Iur. cap.1. num.317.* Magèr. *de Aduocat. Armat. cap.9. num.816. & ſeqq. uſque ad 830. cap.16. num.84.* Pluraque in comprobationèm aggèrunt Sixtin. *de Regal. lib.1. cap.5. num.3.* Giurba *de Succèſ. Fèudal. §.2. Gloſſ.7. num.3.* Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.3. cap.2. nu.30.* Del Benè *de Immunit. tom.1. cap.8. Dub.48. ſect.2. à num.5. ad 9.* Larrea *allegat. Fiſcal. 110. num.5. tom.2.* Fulu. Conſtant. *in l. vnic. C. de Pæn. Fiſcal. præferen. num.95. lib.10.* Petr. Barboſ. *in le Competit. num.166. & ſeqq. C. d. praſcrip.* Ramon. *conſ.24. num.14.* Ioan. Bap. Spada, *tom.1. conſ.1. nu.16. & ſeqq.* KloK. *de Contribut. cap.4. num.329.*

115 Nec obſtat oppoſitum ſenſiſſe quã plures relatos à Mandel. de Alba *conſ.64. nu.95. tom.1.* Menoch. *tom.1. conſ.2. num.69. & ſeqq.* Reſpõdetur enim. I. Ab omnibus communiter eos reprobari. Roſſental. *de Feud. cap.5. concluſ. 11. in Gloſſ. litt. F.* Vela. *diſſert.44. num.43. poſt med. tom.2.* II. Et quidem efficacius reſponderi poteſt Doctores iſtos rectè intellectos Nobis opponi non poſſe, illi namque de Iuribus Regalibus loquuntur, quæ confundi non debere cum Suprema Poteſtatè monuimus ſupra, nuncque itèrum comprobamus, ex quo Summa Poteſtas impræſcriptibilis eſt. *cap. Cum*

non liceat de Præſcrip. l. fin. C. Ne Rei Domini, l. 6. C. de oper. Pupil. l. 6. ubi Petr. Barboſ. *num.* 87. *C. de Præſcrip.* 30. *vel.* 40. *annor.* Roſſental. *dict. cap.* 5. *concl.* 16. *num.* 1. Mager. *de Aduocat. Arm. cap.* 6. *num.* 34. *&* *cap.* 16. *num.* 57. Maximil. Fauſt. *pro Ærar. Claſ.* 5. *ordinat.* 464. *fol.* 182. *verſ. Denique, & claſ.* 9. *ordin.* 760. *num.* 3. *&* 4. Zevall. *Comm. opin. to.* 1. *q.* 46. Covar. *in Reg. Poſſeſſor.* 2. *p.* §. 2. *num.* 2. *verſ. Ex his* Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 23. Solorçan. *de Iure Indiar. tom.* 2. *cap.* 12. *nu.* 49. Caſtillo, *tom.* 7. *controv. cap.* 26. *num.* 67. Natten. *de Iuſt. Vulner. p.* 2. *tit.* 1. *cap.* 1. *nu.* 7. Borell. *in Summa Deciſ. tom.* 1. *tit.* 41. *num.* 188. Regalia autem præſcribi poſſe probatur ex *cap. Super quibuſdam* §. *Preterea de V. S.* Regner. Sixtin. *de Regal. lib.* 1. *cap.* 5. Capic. Galeota *Reſp. Fiſcal.* 23. *concluſ.* 6. *num.* 155. *& ſeqq. & concluſ.* 7 *num.* 279.

116 Licèt autem Nonnulli Summæ Poteſtatis in abdicabilitati refragentur ſaltèm de communi obſeruantia Sixtin. Regner. *dict. cap.* 5. *à num.* 145. Klok. *de Ærar. lib.* 2. *cap.* 123. *num.* 50. eis tamen repugnat præallègatus Textus *in dict. cap. Cum non liceat* 12. *de Præſcript.* cuius littera in ſuo rigore concepta plenè adverſatur eis: videndus omninò *Olea deceſ. Iur. & Action. tit.* 3. *q.* 6. *num.* 26.

117 V. Effectus eſt, ut ſi Principibus eam habentibus Supremam Poteſtatem, aliqua Regna, Principatus, ſeu ſtatus aggregata fuèrint, licèt à principio in Feudum concedantur, adhuc tamen tranſlatum eſſe Summæ iſtius Poteſtatis exercitium affirmandum vènit; ſic Supræma hæc Poteſtas, & altum competit Imperium Potentiſsimis Noſtris Regibus in Mediolanenſi Ducatu, in aliiſque Prouincijs ei adiunctis. Quamuis enim eum à principio in Feudeum ab Imperatore acceperint, Curt. Sen. *conſ.* 73. *num.* 28. Lancellott. Galiaul. *conſ.* 24. *num.* 10. Mar. Cutel. *tom.* 2. *deciſ.* 18. *num.* 6; quia tamen rationè Supremæ ſuæ Dignitatis ſimul effectus eſt Vicarius perpetuus Impèrij, nullum Superiorèm recognoſcit Bal. *tom* 1. *conſ.* 226. *& conſ.* 328. Paul. de Caſtro *conſ.* 34. *vol.* 2. Fulgoſ. *conſ.* 8. Roſſental. *de Feud. tom.* 1. *cap.* 5. *num.* 4. *&* 5. aliquos refèrens *litt. B.* Peregrin. *de Iur. Fiſc. tit. de his qui Iura Fiſcalia habènt num.* 76. Menoch. *conſ.* 2. *num.* 105. ubi Curtium Sen. & Ludouic. Bologn. adducit, & *conſ.* 504. *num.* 4. Borell. *de Præſtant. Règ. Cathol. cap.* 48. *num.* 9. Maſtrill. *de Magiſtr. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 37. Amaya *in l. vnic. C. Si liber. Imper. ſoc. num.* 54. *lib.* 10. Auguſtin Barboſ. *in cap. Per venerabilem, nu.* 28. *Qui filij ſint legitimi* Ciriac. *tom.* 4. *controu.* 552. *nu.* 8. Berton. *conſ.* 10. *num.* 10. *&* 11. *Sacca tom.* 1. *conſ.* 8. *num.* 39. Theodor. Reinchling. *de Regim. Eccleſ. & Sæcular. lib.* 1. *claſ.* 5. *cap.* 6. *num.* 6. Mager. *de Aduocat. Arm. cap.* 6. *num.* 24.

118 Ab effectuque probatur, in Ducatu enim Mediolanènſi, aggregatiſque Prouincijs Rex noſter plenitudine utitur Poteſtatis; Leges enim Generales con-

condit, derogat ſtabilitas, onera imponit, legitimationes concedit, abolitiones quoque Criminum, ſeu indulta elargitur, omniaque alia poteſt, quæ ad Supræmam Poteſtatem priuatiuè attinere referendi docent. Dixeratque iam diu Felin. *in cap. Quæ in Eccleſiarum num.* 33. *de Conſtit.* Sixtin. *de Regal. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 103. Imperatorque in eo ſtatu, & Prouincijs, Rex Noſter cēſetur Menoch. *conſ.* 307. Iura namque Imperij plenè, & abſolutè exercet Menoch. *tom.* 1. *conſ.* 2. *num.* 105. Imperatorique nulla reſeruatur cognitio, aut cōceſsio, ſed in Ducibus omnis Supræma reſidet Poteſtas, ab eiſque, neque ad Imperatorem, neque ad Papam ullus datur recurſus, vel appellatio Cephal. Natta. Dec. Peregrin. & Oſaſch. ſequuti à Barboſ. *in dict. cap. Per Venerabilem num.* 35. cui addo alios referentem Cacheran. *conſ.* 9. *num.* 39. *tom.* 1. Bal. *conſ.* 359. *vol.* 3. Nam quum ob communem utilitatem Dux Mediolanus conſtitutus fuerit, Imperij Vicarius perpetuus, omnem Poteſtatem Supræmam, Altumquè Dominiū in eius Ducem translatum ab Imperatoribus eſſe docet Bald. *dict. tom.* 1. *conſ.* 327. *num.* 5. Natta *Conſ.* 640. *num.* 39. Theodor. Reincling. *dict. cap.* 6. *num.* 3. Mager *de Advocat. Arm. cap.* 10. *num.* 587. omninò videndus Coler. *conſ.* 33. *num.* 28.

119 Nec obex ſit quod iam ſupra monuimus. Supræmam ſcilicet Poteſtatem competere non poſſe ei, qui aliquo modo altèri Subditus ſit. Vnde argui poterit: Feudatarius nequit Imperatorem non recognoſcere, à quo Feudum accepit, ſed eo ipſo, quod Supèrioritatem aliquam ſupra ſe habet, Supremus eſſe non poteſt, ergo neque Summam hanc Poteſtatem, Altumque Dominium exercere. Negamus etenim Mediolanenſes Duces Supremos recognoſcere ſupra ſe Superiorem aliquem Tēporalem; licèt enim à Principio Ducatum ab Imperatoribus receperint; non tamen cōſtituti ſunt Feudatarij; ſed Vicarij perpetui; in quos translata ab eis omninò fuit Summa Poteſtas, quę in Imperatoribus reſidebat, qui nullam ſibi Recognitionem, & Superioritatem reſeruarūt. Quæ quidem translatio, quum ob publicam vtilitatem facta fuerit, valida omnino à principio ſubſiſtit, & tractu temporis corroborata, videatur omninò Mager. *dict. cap.* 10. *num.* 587. & clarius ex dicendis conſtabit.

120 Vlteriuſque reſpondèri poteſt Regulam illam à principio firmatam, Supremam ſcilicet Poteſtatem, Altumque Dominium non competere recognoſcētibus Superiorèm aliquem, intelligendam ſub diſtinctione, quando ſcilicet Feudum Privato alicui conceditur, qui Suprema alias non potiebatur Authoritate, & ſimpliciter abſque ea præficitur; tunc enim quum ſubiectum incapax eius ſit, non præſumitur translata hæc Summa Poteſtas; ſecus tamen quando Feudū Principi conceditur nullum Superiorem recognoſcenti, tunc enim abſo-

abſoluta Feudi conceſsio perpetua, quum cadat in Subiectum capax adquirendi Supremam hanc Poteſtatèm, & Altum Dominium; in Eũ tranſlata præſumitur ex nuper adductis à Maximilian. Fauſt. Noſque addimus tũc potius Vnionem, quam Feudum appellandam eſſe: argum. Text. *in l. adeo. §. Praterea, ff. de Acquir. rer. Domin.* Sed Vnio reddit vnita eiuſdem eſſentiæ, & Naturæ, itaut nulla qualitas competere poſsit vni, quã alteri denèganda ſit, ut in ſpecie probat *ex l. vltim. C. de Alluvion.* Menoch. *tom. 1. conſ. 26. num. 26.* cui addo *l. 4. tit. 12. p. 1.* & conducunt tradita à Petr. Gregor. *de Benef. cap. 20. n. 2.* Açor. *Inſtit. Moral. part. 2. lib. 6. cap. 28. q. 2.* Gonçal. *in Reg. 8. Chancell. Gloſſ. 5. §. 7. nu. 26.* Garcia *de Benef. p. 12. cap. 2. ex n. 7.* Thom. Sanch. *in Præcepta Decalog. lib. 7. cap. 29. à num. 145.* Barboſ. *de Offi. & Poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 66. à n. 3.* Caſtro Palao *in Oper. Moral. tom. 2. tract. 13. diſp. 6. punct. 12. §. 1. toto.*

121 Quod præcipuè intelligẽdum eſt quoad Superioritatèm, & Altum Dominium procedere, licèt enim quoad priuilegia, & exèptiones pèculiariaque Iura, ſi Vnio æquè principaliter fiat propriam conſeruat quælibèt res Naturam, quia ſeparari poſſunt, & vna quæque potèrit propria ſeparatim retinère, actuque, ideò omnia conſeruat, Gloſſ. *in cap. & temporis 16. q. 1. & in cap. 1. Ne Sede vacante,* Rebuff. *de Vnion. nu. 15.* Gonçal. *d. §. 7. nu. 112.* Garcia *d. cap. 2. num. 73.* Barboſ. *d. alleg. 66. num. 50.* Caſtro Palao *d. §. 1. num. 4.* reſpectu tamen ſuperioritatis locum habère non poteſt ea etènim inſolidum penes duos diuerſos Dominos reſidere nequit, plura nãque damna, & incommoda exinde ſequerentur, ut latè probant DD. *in l. 4. §. Cato, ff. de verb. oblig.* Abbas *in cap. Prudent. de Offic. Deleg. nu. 2.* Fèlin. *in cap. Cum ex Officio, num. 2. de Reſcript.* Crauet. *conſ. 411. nu. 1. & 6.* Menoch. plures allegans *conſ. 1156. nu. 50. vol. 12.* Martha *de Iuriſdict. 1. p. cap. 18. num. 1.*

122 Eodemque modo ratiocinandum eſt de Regno Siculo, & Neäpolitano, quæ licèt in Feudũ à Sancta Sede Apoſtolica à principio Regès acceperint, quum tamẽ in perpetuum donata ſint, Superioritatem abſolutam, Supremamq; Poteſtatem accepiſſe perſpicuũ èſt ex nuper adductis. Quibus addimus ſubeſſe Pontifici nullam inferioritatis notam Principibus inurere Chriſtianis, imò magnam eis prærogatiuam conferre, ut ſupra diximus, & ſpecifice de hac quæſtione diſſerens, docet Solorçan. *de Iur. Indiar. tom. 1. lib. 3. cap. 1. à num. 71. ad 75.*

123 Corroboratur ſingularis hic diſcurſus à Nobis èfformatus, ex quo Potèntiſsimi Reges noſtri Vicarij perpetui Imperatoris, vel Pontificis in Temporalibus creäti ſunt, ut omnes præallegati DD. aſſerunt, & conſtat, ex quo primo Duci, Sibi Succeſſoribuſque ſuis cõceſſum eſſe Vicariatum oſtendunt, hoc autem perpetuitatem arguit, Soccin. Iun. *conſ. 76. nu. 21. vol. 4.* Iacob. de Sanct. Georg. *de Feud.*

Feud. verbo, Vicarius perpetuus, Maſtrill. *de Magiſtr. lib. 1. cap. 6. n. 1.* proprioque, & peculiari Iure omnia acquirit Imperialia Iura, nulla alia admiſſa differentia, quam reſultans ex minoris circuli ambitu, ſicut ſcapha differt à naui, Bal. *in Rubric. quæ ſint Regal.* Montan. *de Regal. in Prælud. numer. 33.*

142 Alia quam plurima, quæ hîc conducere poterant ad pleniorem huius Dominij intelligẽtiam, & præcipuè quot, & quales fuerint Inueſtituræ ab Imperatoribus conceſſæ, & an reuocabiles illæ ſint, vel commiſſo obnoxiæ. Hec inquam, & alia libẽter omittimus, ne ultra inſtitutum excurriſſe videremur, paſsim obuia ſunt inter Feudiſtas, quos adire facile cuiquè erit.

Sectio IV.

Vndè Summa hæc Poteſtas Principibus Supremis competens prouenerit?

143 NON agimus in præſenti de origine Mèdiatæ cõceſsionis abſolutæ Poteſtatis, quæſtio nàque iſta propriorẽ habet Sedem, dumque èam diſquirimus vidèri potètit, Suar. *de Legib. lib. 3. cap. 3. toto, præcipuè à num. 6.* Salçed *de Leg. Politica, lib. 1. cap 6. num. 1.* Solum ergò inquirimus de immediata iſtius Poteſtatis origine, ſeu conceſsione. Pro qua ſit.

144 Vnica concluſio: *Suprèma, & abſoluta Poteſtas à principio reſedit in Populis, ab eiſque tranſlata eſt in Suprèmos Principes, qui eã partialiter Magiſtratibus communicarunt*, Quam ſic generaliter concipit Bal. *in l. Eam quam, num. 30. de fideicommiſſ.* Borel. *de Preſtan. Reg. Cathol. cap. 21. n. 23. & de Magiſtr. edit. lib. 1. cap. 1. nu. 37. & plur. ſeqq. & in Summa deciſ. tom. 1. tit. 41. num. 33.* ex Text. *in l. 1. C. de Veter. Iur. Enuclean. l. fin. C. de Leg. l. 1. poſt princ. C. de Offic. Præfect. Præto.* eam tamen per partes ſingillatim exponi debere arbitramur.

145 I Quę docens Summam hãc Poteſtatem à principio in Populis reſediſſe, probant Text. *in l. 2. in fin. & ibi Gloſſ. verbo, ac ſi per Populum Iure antiquo, C. de Adopt. l. Barbarius Philippus, in fin. ff. de Offic. Prætor. §. Sed, & quod Principi. Inſtit. de Iur. Nat. Gent. & Ciuil.* Calixt. Ramir. *de Lège Reg. §. 23. num. 3. litter. K.*

146 Rationèque intrinſeca probatur. Multis retro Sæculis antequam Reges crèarentur Homines inter ſe Ciuilem Sociètatẽ conſtituerunt, Corpuſque Reip; effomarunt, ad cuius rectam gubernationem, & defenſionem Suprema hac indiguerunt Poteſtate; ut ex Soto, Innocen. & Couar. docet Morla *in Empor. Iur. p. 1. tit. 2. in præmiſſ. nu. 3.* & Nos latius infra dicemus.

II. An;

147 II. Autem pars ſtabiliens à Populis in Principes tranſlatam eſſe Poteſtatem facile probamus ex d. §. *Sed, & quod Principi. Inſtit. de Iur. Nat. Gent. & Ciuil. l. 1. ff. de Conſt. Princip. l. 1. ff. de Offi. Præfect. Prætor. l. 1. §. Sed hoc ſimiutum C. de Veter. Iur. Enucl. l. 2. §. Exactis, ff. de Orig. Iur.* & latè probāt Bald. Cagnol. Mar. Salomō, Oroſius, Goucan. Cotaſ. Contius, & Duaren. relati à Mor l. *d. tit. 2. in præmiſſ. num. 3. in fine*, quibus addo Delbene *de Immun. tom. 1. cap. 1. dub. 15. ſect. 7. num. 1. verſ. Reſpondetur*, ubi propè innumeros adducit Calixt. Ramir. *d. §. 23. nu. 3. & num. 14.* Borell. *d. tit. 41. n. 35.* & Milleni libenter omiſsi.

148 Hanc autem Poteſtatē omninò tranſtulit in Principem Populus, nulla ſibi parte ſeu Vmbra reſeruata, vndè exiſtimantes Populum non priuatiuè, ſed cumulatiuè Poteſtatem ſuā in Principem contuliſſe prorſus rejiciēdi ſunt; licèt enim non negemus duas pro hac opinione militare Regùlas.

149 I. Iuriſdictionem numquam privatiuè, & omnimode cōceſſam præſumi debere, ſed tantū accumulatiuè Bar. *in l. 1. C. de Offic. Præfect. Vrb.* Bald. *in l. Vnic. §. Vt autem, num. 6. C. de Cadu. toll.* Paul. de Caſtr. *in l. Teſtamenta, ſub nu. 6. C. de Teſtam.* Iaſ. *in l. Quod in rerum, §. Siquis, poſt n. 8. ff. de leg. 1.* Felin. *in cap. Paſtoralis, poſt num. 2. verſ. Regulariter videtur, de Offic. Ordin.* Anchar. *conſ. 164. ſub num. 5. verſ. Nec ex eo quod Populus.* Roman. *conſ. 393. n. 1. cum ſeqq.* Deci. *conſ. 3. num. 3.* Ruin. *conſ. 7. num. 5. lib. 4.* Gonz. *in Reg. 8. Chancell. §. 2. Proœm. n. 20.* Azeued. *in l. 1. tit. 13. ex n. 10. lib. 3. & in l. 10. à nu. 15. tit. 3. lib. 8. Recop.* Menoch. *lib. 2. Præſumpt. 18.* Deccian. *in tract. Crimi. tom. 1. lib. 4. cap. 15.* Avendañ. *in cap. Prætor. nu. 29. verſ. Hac Iuriſdictio,* Cabed. *deciſ. 9. 10 & ſeqq. par. 2.* Cancer. *p. 2. var. reſol. cap 2. num. 204. & 220.* Carleu. *de Iud. lib. 1. tit. 1. q. 8. ſect. 4. diſp. 2. nu. 1205.* Rea *alleg. 70.* Ramon. *conſ. 24. & 25.* Galeot. *reſp. 12. tota.*

150 II. Autem Regùla eſt: Iura Maieſtatis ita dividi poſſe, ut non omnia in Vnum, quem Principem Populus conſtituerit, transferatur, ſed quædam apud Optimates, aut Populum remaneant, atque ita Tempèratum, ac Miſtū fiat Imperium, ut contra Bodinū latè probat Hèning. Arniſæus *de Doctrina Ciuili, cap. 8. pag. 213. verſ. Reſtat igitur.*

151 Aſt nullam èx his Regulis adaptabilem huic rèſolutioni reſpondemus. I. namque duas patitur præcipuas limitationes. I. ut non procèdat, quoties Iuriſdictio conceſſa eſt fauorè Perſonæ, in quam exercenda eſt, cuiuſque non intereſt plurès habere, qui eam exerceant, ut ex Bal. Angel. Fèlin. Aretin. Corn. Afflict. Aymōn, Rimin. Iun. & Menoch. ſæpius firmauit Rota, & præcipuè apud Farinac. *deciſ. 30 num. 3. & 4. p. 2. Canonic. & Ciuil.* Gregor. XV. *deciſ. 4. num. 15.* Aſt Populus ōb ſui fauorem, & Protectionem omnē Poteſtatem tranſtulit in Principem, atque ſuā intereſt, ut ille ſolus, & nō Plures illam exerceant,

ut

ut infra latè oſtendemus, ergò eſt limitatur. II. Prima illa Regula, ut non intelligatur de Poteſtate, quę in Principem transfertur, ſed de ea, quam Princeps alijs concedit. In primo namque caſu abſoluta, & Suprema ſemper debet eſſe, in ſecundo autem limitata tantum, ratione namque ſubiectorum extenſionem, ſeu rèſtitutionem Poteſtas communicata recipit, ut ſupra latè oſtenſum manet.

152 II. Autem Regulam adaptabilem non eſſe patet ex quo eadem Maieſtatis Iura, & retineri, & transferri nequeunt, ut optimè inquit Arnold. Vinn. *in dict. §. Sed quod Principi, num.* 1. nullam aliam rationem adſtruens, quam tamen reperimus apud Beſſold *in Synopſi Polit. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 29. *& ſeqq.* Vbi docet, quod Summa Poteſtas infirmam, & vniuerſalem requirit obedictiam, ſeu ſubiectionem, quam perſpicuum eſt non habitutum eſſe Populum, ſi aliqua ſibi reſeruaſſet Iura, aut ſi Populi nutui aliquo modo adſtricta remanſiſſet Regum Maieſtas, ut probat latè Beſſold. *loc. cit. ex l. fin. §.* 1. *C. de Legib. Nouell.* 15. *cap.* 2. & pluribus alijs apud ipſum videndis.

153 III. Denique concluſionis pars ſtatuens communicatam eis eſſe à Principe omnem, quam exercent Magiſtratus Poteſtatèm docent omnes ſupra relati. Noſque breuiter probamus. Vniuerſalis Poteſtas in Populo à principio reſidebat; hic autem omnem eam in Principem transtulit, qui ex hinc origo, & fons omnis Iuriſdictionis effectus eſt, *cap. Ad hæc*, ubi Bald. *de Pace Iuram. firman. & in cap.* 1. *n.* 11. *de Allodijs*, Covar. *in pract. cap.* 1. *num.* 9. Maſtrill. *de Magiſtr. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 5. Iacob. Cancer. *var. reſol. p.* 2. *cap.* 7 *nu.* 327. Parlador. *lib.* 2. *Rer. Quotid. cap.* 1. *num.* 7. Scip. Gentil. *de Iuriſd. lib.* 1. *cap.* 18. Salgad. *de Reg. Protect.* 1. *p. cap.* 1. *Prælud.* 3. *nu.* 114. Oſvv. *ad Donnel. lib.* 17. *Comment. cap.* 7. *liter. O.* Ergò quæcumque Iuriſdictio Magiſtratibus, vel alijs Officialibus concèſſa reperiantur à Principe emanata cenſenda eſt.

Sectio V.

Quibus competant alij Meri Imperij Gradus, & Species?

154 DVpliciter examinari poterit propoſita difficultas. I. Attento communi antiquo Romanorum Iure, in cuius expoſitione diu immorari poteram. II. Nouum tantumodo Ius recolentes. Vt autèm diſcuſſa omninò abſquè Legentis tædio remaneat dubium hoc leuiter Iure antiquo perluſtrato, Nouum adducemus.

155 Olim ergo Magnum Im-

Imperium, & quod ſub inferioribus continetur gradibus competijt. I. Dictatoribus *l. 2. §. Populo aucto, ff. de Orig. Iur.* II. Apud Conſules, & Proconſules erat, *l. Solet, & l. Si quid, ff. de Offic. Proconſ. et l. 1. ff. de Term. mot.* III. In erat Præfecto Auguſtali, *l. 1. ff. de Offi. Præfect. Auguſt. l. 2. C. Eodem.* IV. Conceſſum fuit Prætoribus, *l. 2. §. Deinde Cornelius Sylla, ff. de Orig. Iur. l. 1. in princ. verſ. Et ſi à Familia, ff. de Offic. Eius cui, l. Liberorum, ff. de Accuſat.* Plutarch. *in Vita Cicer.* V. Præfecto Vrbis Merum competebat Imperium, *l. 1. ff. de Offic. Præfect. Vrb. l. 2. ff. de In Ius voc. l. 1. §. Generaliter, ff. de Pœn. l. Num ſalutem, §. Cognoſcit, ff. de Offic. Præfect. Vigil. l. vlt. C. Eodem.* VI. Præſidibus Provinciarum, etiam competijſſe hoc Merum Imperium conſtat *ex l. Illicitas, §. Sicuti, & §. Qui vniverſas, ff. de Offic. Præſid. l. Si quis forte, ff. de Pœn.* et probatur ex Dione *lib. 53. Hiſtor.* referente Præſidibus datam eſſe ab Auguſto Gladij Poteſtatem.

156 Et licèt obſtare videatur *l. 1. §. à Præfecto, ff. de Legat. 3. l. Si quis Filio, §. Eius qui deportatur, ff. de iniuſt. rupt. & irrit. teſtam. l. 2. ff. de Pœn.* ex quibus apparèt: Præſidem deportarè non poſſe, ergò Merum Imperium non habet, cui enim infimi iſtius Imperij gradus prohibentur. Maiores ei concèdi non poſſe perſpicuum eſt.

157 Non tamèn æſtimari inſtantiam poſſe reſpondemus; nam iuxta Bart. *in l. Relegatorum, ff. de Interdict. & Releg.* Alciat. *in l. Imperium, num. 133. ff. de Iuriſdict.* Corraſ. *in dict. l. Illicitas, §. Qui vniuerſas, in fine, ff. de Offic Præſid.* Iura intelligenda ſunt loqui de Præſidibus, qui Inſulas in ſua Prouincia non habebant, in quas deportare Rèos poſſent, qui enim eas habebant, deportaſſe, conſtat *ex l. inter §. 1. & §. Præſides, l. Relegatorum, §. 1. ff. de Interdict. & Releg.*

158 Hodie autem Merum Imperium principaliter competit Principibus Supremis, à quibus in omnes alios, qui illud habent dèriuatur, ut abundè probatum manet. Atque etiam Ciuitatibus liberis, ut etiam diximus ſupra, nuncque addimus Gloſſ. *in l. vlt. verbo, Vna Prouincia,* & ibi Bart. & Angèl. *C. de Præſcript. long. temp.* Dec. *in l. Imperium, num. 34. ff. de Iuriſdict.* & omnibus eis competet quibus ipſæ illud communicauèrint.

159 Competit ergò primò omnibus Magiſtratibus, qui Prouincijs præſunt, ſicut olim Prouinciarum Præſidibus, Bart. *in l. 1. num. 3. C. de Metrop. Beryto, lib. 11.* Angel. *in l. vltim. C. de long. temp. Præſcript.*

160 II. Competit hoc Imperium Magiſtratibus Ciuitatum, quæ ex Priuilegio, conceſsione Principum, aut legitima præſcriptione, illud acquiſierunt, ut Roma, Bart. *in l. Imperium, num. 7. ff. de Iuriſdict.* probans *ex l. 1. §. Cum Vrbem, ff. de Offic. Præfect. Vrb.* atque èx *l. Roma, ff. ad Municipal.* Aliæque Ciuitates expreſſę *in tit. de Pace Conſtantiæ, §. Nomina,* ubi Merùm Impèrium eis conceſſum eſſe docet Bart. *dict. nu. 7.*

& *in l.1. num.3. ff. de damn. infect.* & quamvis refragètur Bal. *in cap. 1. de Natur. feud.* ubi probare intendit Imperatorem ſolum confirmaſſe Imperium, quod ipſæ Ciuitates habere retulere; Relationi autem huic Fides adhibenda non eſt, niſi de relato conſtet. *Auth. Si quis in aliquo, C. de Eden. l. Aſſe toto, ff. de Hæred. Inſtit.* Surd. *conſ.5. num.57.* Mar. Anton. *var. reſol.38. num.5. & reſol.64. num.7. & lib.2. reſol.8. num.12.*

161 Hæc tamen Objectio non obſtat; reſpõdetur enim verba relatiua à Principe confirmare valente prolata, diſpoſitivè ſempèr interpretanda eſſe, non autèm relatiuè Bar. *in l. Admonendi, nu.7. ff. de Iur. Iur.* & declarat Dec. *in d. Authent. Si quis in aliquo, col. vltim. num.40.* imò, & in quolibèt priuati Hominis inſtrumento, quoties plena compræhenditur memoria rei cuius ſit relatio, non tàm conditionaliter, ſeu relatiuè, quàm affirmatiuè, vel poſitiuè adhibita cenſetur, ut probatur ex Text. *in cap. Abbate, de verb. ſignif. l. Si Donatio, C. de Donat.* & utrobique DD. Roder. Suar. *in l. poſt rem iudicatam, q.1. nu.5. & plures,* ſequuti à Parlador. *lib.2. rer. quotid. cap. fin. 1. p. §.12. limit.3. tot.* Fontan. *de Pact. Nuptial. tom.2. clauſ.14. num.22. & 23.* Gutierr. *conſ.23. num.7. & conſ.25. num.1.* Giurb. *deciſ.10. nu. 13. & 15.*

162 III. Dè Municipijs, & Caſtris, Viciſque dubitari poteſt: An illis compètat Imperium? Negatque Bart. *in d. l. Imperium, num.7.* vbi Decius *num.34. ff. de Iuriſd.* Abb. *in cap. quod Sedem, num. 7. de Offic. Ordin.* Calcan. *conſ.26. num.7.* Probatquè hoc irrefragabili dilemmate: vel ſubſunt Ciuitati, & tùnc habere non poſſe Imperium hoc probatur *ex l. Qui ex Vico, ff. ad Municip. l. Nulli, C. de Epiſcop. & Cleric. l.3. C. de Natur. liberor.* imò nec Supremus Princèps poterit quicquam ſtatuère in Caſtris iſtis inconſulta Ciuitatè, cui ſubſunt, neque ſine eius conſenſu ea à Ciuitate eximere, aut ſeparare, Alexan. *conſ.1. lib.5.* Ruin. *conſ.39. num.17. lib.1.* Si verò Ciuitati non ſubſint, eam tantum Poteſtatem habèbunt, quam olim exercebant Defenſores Ciuitatum, ut probatur *ex tit. C. de Magiſtr. Municip.* Dicendum tamen eſt, quod licèt vera omninò ſit nuper tradita doctrina adhùc tamẽ Merum hoc Imperium Municipia, Caſtra, & Vici habere poterunt; ſi præſcriptione, conſuetudine, aut concèſsione illud acquiſierunt Bar. *in l. 1. in fine, ff. de damn. infect. & conſ. 189. lib. 1.* Dec. *conſ.197. num.3.* aſſerèns his Caſtris Merum Imperium, & Regalia, præſcriptione haberè poſſe; concinitque Text. *in l. Vires, C. de diuerſ. Offic.* vbi Bar.

163 IV. Huiuſmodi Imperium habent Rectores Vniuerſitatum Auth. *Habita, C. Ne filius pro Patrè,* Bar. *in d. l. Imperium, n.9. ff. de Iuriſdict,* ubi ſubdit abolitam omninò eſſe conſuetudinem, qua Doctores etiã Merũ hoc habebant Imperiũ Scip. Gent. *de Iuriſd. lib.3. ex Auth. habita, C. Ne Filius pro Patre,* & Accurſ. *ibid.* licèt refragetur He-

Hèning. Arnilæ. *de Doctrin. Ciuil. cap.18.pag. mihi 572. verſ. Sed de Mero Imperio* fallotamen innixus fundamento, & ideò non attendendus.

164 V. Epiſcopi in propria Diocœſi. Bal. *in l. ſiue, C. de Dilat.* Guillelm. de Perno *conſ. 5. in fine*, Peregrin. *de Iur. Fiſci, lib. 1. tit. de His, qui Iura Fiſcalia habent, num. 100. in fine*, & Nos luculentius trademus.

165 VI. Abbatibus, quaſi Epiſcopalem Iuriſdictionem cum Territorio habentibus hoc competit Imperiũ, ſi omnino exempti ſint. Conc. Trid. *ſeſſ. 23. de Reformat. cap.* 10. Flores de Mena *var. reſolut. lib. 3. quæſt.* 24. Donat. Anton dè Marin. *lib. 1. Quotid. reſolut. cap. 1.* Mich. Reynoſo *obſerv. 54. num. 18. & ſeqq.*

Sectio VI.

An Merum Imperiũ Magiſtratibus competens propriũ eorum ſit: An verò vſus, & exercitium tantum?

166 VSVM tãtum, ſeu èxercitium, nullamquè proprietatẽ, ſeu Dominiũ habere Magiſtratus, docent Alciat. *in l. Imperiũ, n.80. & ſeqq. ff. de Iuriſdict. & lib. 2. Paradox. cap. 6.* Purpurat. *in l. 1. num. 424. ff. de Offic. Eius cui.* Petr. Lorior. *de Iuriſdict. & Imper. axiom.* 12. Pariſienſ. *in proprias conſuetud. tit. 1. §. 1. gloſſ. 5. num. 58. & ſeqq.*

167 Receptior tamen, communiorque opinio fert Merum Imperium Magiſtratibus compètens, èorum proprium èſſe Açon. *in Summa, C. de Iuriſdict. omn. Iudic.* ubi conquèritur de equo amiſſo Diſſertatione cum Lothario ſuper hac quæſtionè Henrico Imperatorè Iudice. Açon. ſequuntur Bèllon. *lib. 1. Supputat. cap. 1.* Coraſ. *in l. Imperium, num.* 11. ubi Bologn. *num. 35. ff. de Iuriſdict.* Veramquè fatètur ſententiam iſtam, quamuis eam nõ ſequatur Alciat. *in d. l. Impèrium, nu 89. ff. de Iuriſd. & d. lib. 4. Paradox. cap. 6.* Horumque ſententia multis probatur.

168 I. Que ex Text. *in l. 1. in princip. ff. de Offic Eius, cui mandat. eſt Iuriſdict.* ubi iuſta interueniente cauſà Magiſtratus, quibus Mèrum hoc Imperium cõceſſum eſt, alijs mãdare illud poſſe ſtatuitur, ſed nemò in alium transfert, quod in ſe non habet *l. Traditio, ff. de Acquir. vèr. Domin.* Neque obſtat ſolutio Alciat. *in d. l. Imperium, nu.* 90. Papinianum de vſu, & exercitio Meri Imperij loquutum eſſe, non autem de proprietate; comprobans *èx l. 1. ff. de Offic. Proconſ. l. 1.* ibi: *Poteſtatem exercere, & l. ultim. ff. de priuat. Delict. l. 5. C. de Offic. Rect. Prouinc.* Reſpondetur enim dupliciter conſiderari poſſe in Magiſtratu Merum Imperiũ. In Potentià ſcilicèt, & in Actu, quatenus ſcilicèt per ſe, vèl per alios illud èxercère poteſt: argum. text.

in l.Prætor ait, §.1. *de Edendo*. Dominium namque, & proprietas Meri Imperij, atque eius exercitium incompatibilia nõ ſunt. Bellon.*lib.1.Supputat.cap.1.* Perpendèndaque ſunt Papiniani verba, & præcipuè Pronomèn *ſuam*, quo utitur ſignificans Dominium, & proprietatem, *l. Cum ſuæ, & l. ſeq.* vbi Bart. *ff. de legat. 3. & in l.Qui ſuus, ff.de Manumiſ.*

169 II. Autèm probatur *ex l.Illicitas, §.Qui vniverſas, de Offi. Præſid.* ibi: *Ius Gladij habent, etc.* Vèrbum namque *Habent*, proprietatem, & Dominium ſignificat, *l. Habere, ff. de verbor. ſignific.* non autem vſum, & exèrcitium, quod eſt quid facti, *l.Si quid, ff. de Offic. Proconſ. & l.1.in princip. verſ. Et ſi à familia, ff. de Offic. Eius cui, l.2. ff. de in Ius voc.* Habent ergò Magiſtratus iſti Dominium, & proprietatèm Mèri Imperij, non autem nudum vſum, ut voluit Alciat. *in d.l.Imperium, nu.93. èt lib.2. Paradox. cap.6. ex l.Stipulatio iſta, ff.de verbor. obligat.* quem tamen attendendum non eſſe patet ex quo Iureconſultorũ verba in eorum rigoroſa ſignificatione accipienda eſſe, quoties nullum exinde oritur inconueniens, probatur *ex l. Non aliter, ff. de leg.3. l.Qui liberis, §.Hæc verba, ff.de vulgar. & pupillar. ſubſtit.* Menoch. *de Arbitr. lib.4. præſumpt. 178. num. 3. & 5.* Fontanel. *de Pact. Nuptial. tom 1. clauſul 4.gloſſ.14.num.70.* èt in potiori ſignificatione, *l.1.§.Qui in perpetuum, ff. Si Ager. Vect. vel emph.* Verbum ergò *habere* pro Iure proprio, & Dominio accipiendum eſt.

170 III. Probatur *ex l.vnic. ff. de Offic. Præfect. Auguſtal. l. Solet, in princip. ff. de Offic. Proconſ. & leg. l. Nemo poteſt, ff. de Orig. Iur. l.1. §.Qui mandatam, ff. de Offic. Eius cui*, in quibus de Imperio loquitur, & dattum Magiſtratibus dicitur. Verbum autem *Dare* Dominij tranſlationèm, & proprietatem, præſefert, *l. Vbi autem, l. vltim. ff. de verbor. obligat. §. ſic itaque. Inſtit. de Action.* Nec attendendus eſt Alciat. impropriare volens verbi propriorem ſignificationẽ, ut Dominium excludat, facilè namque ex proximè dictis eius inſtantia eliditur.

171 IV. Deniquè probatur ex *l.1. & l.vltim. ff. de Offic. Proconſ. & Leg.* in quibus deciditur Proconſulem Romam ingreſſum Imperium deponerè, Prouinciaquè ègreſſum inſignia retinere conſularia, atque ita Imperium; non tamen illud exercere. Ergò in Proconſule non erat ſolus vſus, & exèrcitium, ſed ètiam Dominium, & Proprietas Dignitati adnèxa, aliàs namquè nihil retineret Prouincià egreſſus. Corroboraturque *ex l. Lege, ff. de Offic. Præſid.* ubi abdicato Impèrio, adhuc Præſes illud retinet, donec illud in manibus Principis renunciauèrit, Aſt ſi ſolũ haberet vſum, ſola abdicatione eo priuaretur: argumentum *l.Si vſusfructus, ff de Iur. Dot. & l.Si quis, §.Differentia, ff de Acquir. poſſeſ.*

172 Aliqua, in hanc ſententiam,

tiam, obijcienda à præallegatis DD. contrariæ opinionis Aſſeclis, faciilimè dilui poterunt vndè breuitatis gratia cõſultò omittimus.

§. V.

Quænam Pœnę ad Merum Imperium ſpecialiter attineant?

173 Licèt §. 3. indicauerim pœnas ad Mèrũ Imperium præcipuè pertinentes; quia tamen leui eas manu per luſtrarè potuimus, aliqualiter diffuſius earum notitiam hic exhibère decreuimus.

174 I. Ergò Mèmbri abſciſſionem eſſe Meri Impèrij affirmarunt Accurſ. *in l. Imperium, gloſ. 3. ff. de Iuriſd. omn. Iudic.* ubi Bart. *num. 8. verſ. Eſt Imperium,* & Iaſ. *num.* 24. Dec. *num.* 42. Purpurat. *num.* 221. Gaſp. Valaſc. *num.* 157. Ludouic. Peguer. *deciſ. Crimin.* 10. *num.* 3. *&* 4. Fontanell. *de Pact. Nuptial. tom. 1. clauſ. 4. gloſſ.* 14. *num.* 74. vbi aliquos adducit ſententiam ſuam multipliciter probantes.

175 Et præcipuè ex quo Mèrum Impèrium eſt *Glady Poteſtas ad animaduertendum in facinoroſos Homines, d. l. Imperium,* cum alijs ſupra adductis, ſed membri abſciſsio propriè èſt animaduerſio in facinoroſos, ut patèt; morti enim æquiparari conſtat, *§. Ad hac, Authent. de Coll.* ubi Bart. Fedèr. Scot. *tom. 1. lib. 6. reſp. 4. nu. 4.* Fontanel. *d. gloſſ. 14. num. 75.* ubi alios de hac pœna differentes adducit apud eum videndos. Ergò Membri abſciſsio ad Merum pertinet Impèrium. Conſeq. probatur *ex l. 2. C. de Offic. eius, qui Vic. alter. ger.* ubi Accurſ. docet in illa cõſtitutione permiſſam eſſe Rectori Prouinciæ omnem Iuriſdictionèm præter vltimum ſuplicium, & membri abſciſsionem, indiuidualiuſque probatur ex Authen. *de Collat. §. Ad hac Novell.* 128.

176 II. Autèm probant: Animaduerſio de quauis pœna corporis afflictiua interpræ tatur, ut *d. §. 3.* latè probaui, ſed mẽbri abſciſsio èſt corporis afflictiua; ergò ad Merum pertinet Impèrium.

177 Major autem difficultas eſt inquirèndo: An Abſciſsionis mẽbri pœna capitalis ſit, nec ne? Negant ſiquidem Bart. *in l. 2. n. 12. ff. de Publ. Iud.* Innoc. Bal. & Aret. ſequuti à Dec. *in l. Imperium. nu. 42. ff. de Iuriſd.* ubi Curt. Iun. *num.* 84. Gaſp. Valaſc. *n.* 158. Alciat. *n.* 126. *in fin. &* *in l. licèt la 2. n. 3. ff. de verbor. ſignif. & in l. Transfigere, nu.* 15. *C. de Tranſact.* Affirmant ſequuti à Bart. *in l. 2. nu.* 12. *ff. de verb. ſignif.* Caſtren. & Alex. *in d. l. Transigere, C. de Tranſact.* vbi etiam Curt. Iun. *num.* 23.

178 Antequam tamèn noſtrã depromamus ſententiã; tres pœnarum gradus diſtinguendos eſſe monemus. I. Maximus continet

pœnas, capitalès propriè dictas vltimum ſuplicium inferētes, *l. Si quis forte, §. vltim. l. Aut damnum, §. 1. l. Capitaliū, & l. qui, ff. de Pœn.* Huicque accenſenda eſt ad gladium damnatio, *l. Eius qui, §. vlti. ff. de Teſtam. l. Si quis filio, §. Irritum, ff. de iniuſt. rup. & irrit. teſtam.* Atq; damnatio ad Bèſtias, Alciat. *Parergon. lib. 2. cap. 28. & lib. 9. cap. vlti.* Tiraq. *de Pœn. leg. tempèr. cauſ. 50.* Covar. *lib. 2. var. cap. 9. num. 6.* Ad hunc ergò pœnæ gradum Abſciſionis membri pœnam non pertinere perſpicuum eſt iuxta Paul. *in l. 2. ff. de Public. Iudic.* ibi: *Ex quibus pœna mortis, &c.* & in hoc ſenſu procedit ſententia negantiū mēbri abſciſsionèm pœnam eſſe capitalem.

179 II. Autem pœnę gradus eſt de pœnis morti proximis, quales ſunt ſeruitus, deportatio in Inſulam, & in metallum damnatio. Hæc tamen pœna propriè capitalis non eſt; non enim damnatus capite plectitur; hoc eſt morti naturali non traditur, ſed ciuiliter mori dicitur, *l. 2. ff. de Public. Iud.* ibi: *Aut exilium, hoc eſt aquæ, & ignis interdictio, &c.* Pèr has enim pœnas caput ciuis eximitur de Ciuitate, *l. 2. ff. de Pœn. l. licèt la 2. ff. de verbor. ſignif.* Et neque huic pœnæ gradui adſcribi poſſe Membri abſciſsionis pœnam liquet. Et veram eſſe opinionem Negantium eam eſſe capitalem, in hoc ſenſu acceptam, & conſideratam cenſemus.

180 III. Denique pœnæ gradus earum eſt, quæ licèt mortèm non inferant naturalem, nec Ciuilem, ob ſui tamen grauitatem, capitales appellari ſolent, qualis eſt coercitio aliqua. Relegatio ad tēpus, fuſtium caſtigatio, vel nota infamiæ, *l. Aut damnum, l. Veluti, l. Relegati, & l. Capitalium, §. 1. ff. de Pœn. l. Licèt la 2. ff. de verb. ſignif.*

181 Ad hùnc pœnæ gradum referēdam eſſe mèmbri abſciſsionem cènſemus, & ſic impropriè capitalem eſſe affirmandum venit; licèt enim ob ſui grauitatem hoc mereatur nomen, propriè tamen capitalis appellari nō poteſt. Qua quidem diuiſione retenta intelligendum eſſe monemus, I.C. Paul. *in dict. l. Licèt la 2. ff. de verb. ſignif.* dum pœnam irrogationis infamiæ capitalem appellat. & Relègationem pœnam eſſe capitalem, Vlpian. rèſpondit *in l. Is qui accuſare, §. Idemq; dicendum, ff. de Accuſat.* & latius infra dicetur.

182 Deportationis pœna ad Merum attinet Imperium, Bar. *in d. l. Imperium, nu. 9. ff. de iuriſd.* ubi Dec. *nu. 44.* Purpur. *n. 238.* Alciat. *nu. 133.* ex eo probantes, quod deportatio intèr capitales adnumeratur pœnas, *l. Sed & ſi, in princip. ff. Si quis cautio. l. Edicto, ff. de Bonor. poſſeſſ. iuncta l. 1. §. ij, quibus el 3. & l. 2. §. 1. ff. de Pœn. l. 2. ff. de Public. Iudic.* omnes autèm capitales pœnæ ad Merum attinet Imperium, ut paſsim dicimus, ergò Deportatio ad illud attinere debet.

183 Vtquè obiectionum, atq; æquiuocationis cauſa vitètur, præmonendum eſt, diuerſam omnino eſſe Deportationem à Relegatione, ut eruditiſsimus D. Nicolaus Anton. probat *in luculentiſsimo, &*

ſin-

ſingulari opere de exilio, lib. 2. cap. 1. toto, & aliquot ſeqq. & ab effectu manifeſtū fit: Relegati namque, ſive in Inſulam, ſive ſimpliciter certis Provincijs interdicti (vtroque etenim modo relegari poteſt; quia duplicem Relegationis ſpeciem Vlpian. adſignat *in l. 7. ff. de Interdic. & Releg.* exornata à D. Nicolao Anton. *citato cap. 1. nu. 2.*) omnia ſua Iura retinēt, nec refert in perpetuum, an ad tempus relègentur, *l. 4. & l. 7. ff. de interdic. & Releg.* ſed, & bona ſua omnia retinent, niſi parte bonorum nominatim adempta in perpetuum relègentur, *d. l. 4. & l. 7. §. Ad tempus;* Doctiſsimus ex Primarius Salmātin. multis titulis Nobis commendabilis. D. D. Ioſeph Fernandez de Retes *ad tit. de Interdic. & Releg. lib. 1. cap. 3. num. 4. verſ. Relegatus.* Deportati autem hæc omnia cum Ciuitate amittunt, *l. Sunt quidam 17. §. 1. ff. de Pœn. l. 4. in princip. ff. de Interdic. §. Minor. Inſt. de Cap. Minut.* D. Nicol. Anton. *d. lib. 2. cap. 5. nu. 9. & ſeqq.* quia pœna hæc in locū interdictionis ignis, & Aquæ ſucceſsit, *l. 3. ff. ad l. Iul. pecul. Gloſ. in d. l. Ædicto, §. Rei autē capitalis, verbo, Interdicto*, plures Concordantes addens, *ff. de Bonor. poſſeſſ.* Petr. Calefat, Vincent. de Franch. & Alex. Rauden. ſequuti à Fontanel. *de Pact. Nupt. clauſ. 4. gloſſ. 14. num. 67. tom. 1.* pœna autem hæc morti comparata fuit. D. Nicol. Anton. *de Exilio, lib. 1. cap. 7. præcipuè ex num. 7.* quem omnino vide, & ideò Deportatio in eius locum ſubrogata eamdem conſeruat ſimilitudinem, *l. 1. §. vltim. ff. de Bonor. poſſeſſ. contr. Tab. l. Lex Iulia, in fin. ff. ad l. Iul. repetund. §. Cum autem. Inſt. quibus mod. Ius Patr. Poteſt. ſolv. §. 2. Inſtit. de cap. diminut.* Arnold. Vinn. *in d. §. Cum autem, verbo, Perinde quaſi eo mortuo, & §. Relegati, num. 1. Inſt. Eodem,* ubi rationem adducit. Quod nimirum Deportati perpetuo exilio mulctati iubebantur compedibus vincti, & nauigio impoſiti à ſeruis publicis, conſtitutam in ſolitudinem euehi; quæ condemnatio eos manifeſtè ad peregrinitatē redigebat, *l. Sunt quidam 17. §. 1. ff. de Pœn.* D. D. Ioſeph de Retes *de Interdict. & Releg. lib. 1. cap. 6. nu. 1.* D. Nicol. Anton. *de Exilio, lib. 2. cap. 1. & 2.* adde Menoch. *de Arbitr. lib. 1. q. 80. nu. 126.* Relegatis autem dies præſtituebatur, intra quem excederent, D. Nicol. Anton. *d. lib. 2. cap. 2. nu. 1.* moris enim erat ita pronunciari: Illum Prouincia Inſuliſque relego, excèdereque debebit intra illum diem; *d. l. 7. §. His qui 17. ff. de Interdict. & Releg.* Quæ ſententia èxiſtimationem quidem Ciuis minuit, ſed non conſumit, aut caput de Ciuitate eximit, *l. 5. §. 2. ff. de Extraord. cognit.* Menoch. *d. q. 80. num. 126. & lib. 2. caſ. 240.*

184 Hæc vtroque nomine ſtrictiſsimè accepto procedunt; in propria namque ſignificatione diuerſum vtrumque nomen haberi docet Marc. LyKlama, *lib. 2. Membranar. Ecclogа. x* generaliter verò exilij nomen commune, tàm Deportationi, quā Relegationi erat Exuleſque, non Deportati ſolum, ſed, & Relegati, atque Interdicti appellabantur, *l. 4. l. 5. ff. de Interd. &*

& *Releg. l. 4. ff. de Pæn. l. Tutor. 28. §. 2. & l. ſeq. ff. de Excuſ. Tutor.* quippe omnes extra ſolum miſsi, ſive ſolo Patrio expulſi Exules dictos atteſtantur Feſtus, Nonius, & Quintilian. *declam.* 336. atque ex Petro Crinito, Cornel. Tacito, Plinio, & Cuiac. docet D. Nicol. Anton. *de Exil. lib. 2. cap. 1. num.* 10. cui addi poteſt Arnold. Vinn. *in d. §. Relegati, num. 1. in fin. Inſt. Quibus mod. Ius Patr. Poteſt. ſolv.* ſubdens plerumque, & quaſi propriè exilium de Deportatione dici, quaſi exilium propriè non ſit, quum Ius Ciuitatis retinetur, *l. 2. ff. de Public. Iudic.* Hincque Ouidium non ſe Exulem, ſed Relegatum appellaſſe, *lib. 2. & 5. Triſt.* monet Nos tamen indiſtinctè vtroque nomine pœnam ſuam appellitaſſe legimus; Relegatus namque dicitur *loc. citat.* atque etiam exul, dum cecinit:

Vade, ſed incultus, qualem decet Exulis eſſe.

Hodie autem omnèm hanc diſtinctionem ſublatam eſſe, & Deportationis nomine ſolum exiliũ perpetuum comprænhendi docet Farin. *de Delict. & Pæn. p. 1. tom. 1. q. 19. num. 15.* Fontanel. *d. Gloſſ. 14. nu. 67.* ubi alios allegat, ex eiſque concludit exilium hoc tãtummodo ad Merum pertinere Imperiũ.

185 Sed grauiter obſtat Præſidem Prouinciæ, qui Merum Imperium proculdubio habet, & ad mortem naturalem damnare poteſt, *l. Illicitas, §. Qui vniverſas, ff. de Offic. Præſid.* Deportare non poteſt, *l. 1. §. 2. quibus, ff. de Legat. 3. l. 2. ff. de Pæn. l. Inter pœnas, ff. de Interdict. & Releg.* & mox referendi DD. vnanimiter fatentur deportare non poteſt, ut ſupra diximus; nuncque addimus D. Nicol. Anton. *de Exilio, lib. 2. cap. 26. num. 8.* (in quem, & in tractatum de Interdictis, & Releg. D. D. Ioſeph de Retes, nunc Regij Patrimonij Fiſcalis ſero incidimus, è manibus enim Typographi codicẽ eripuimus, ut breuibus iſtis remiſsionibus Opus noſtrũ cohoneſtaremus) Nõ ergò à pœna mortis ad Deportationẽ rectè arguitur, *l. Solemus, §. Latrunculator, ff. de Iud.* Soccin. *in l. 1. n. 17. ff. Quis, & à quo appell.* Dèc. *in l. non debet, n. 5. ff. de Reg. Iur.* & in ſpecie Iacob. Cuiac. *in l. Si quis filio, §. Sed, & ſi quis, ff. de iniuſt. rup. & irrit. teſtam.* ergò Deportatio ad Merum non attinet Imperium.

186 Hunc obicèm, quem ſupra leuius attigimus, nuncque latius propoſuimus facile deuiari poſſe, dicet aliquis negando Præſidibus Prouinciæ denegatam eſſe Poteſtatem iſtam; quum eam habuiſſe aperte doceant Hotoman. *lib. 1. obſeru. cap. 12.* Ioan. Coraſ. *in l. 6. §. Qui vniuerſas, ff. de Offi. Præſid.* Ioan. Gryphiandro *in tract. de Inſul. cap. 16.* Aſt ſolutio hæc, atq; horũ Authorum Animoſitas, quã contra claras Iuris ſanctiones ſuã ſententiam firmare nõ verentur, omnino rejicienda eſt, atque improbat eã D. Nicol. Anton. *d. lib. 2. cap. 26. num. 13.* Aliter ergò remouendus eſt Obex iſte, ſcilicèt, adhibita Bart. ſolutione *in l. Relegatorum, ff. de Interdict. & Releg.* ex illo Textu reſpondentis dubitatio-

rationi huic, Præſidem Prouinciæ deportare non potuiſſe, quia generaliter Inſulam non habebat; Vnde non ex defectu Meri Imperij, ſed Inſulæ, in quam deportare poſſet, hæc facultas ei nō competere dicebatur; ſi namque in Prouincia ſibi demandata Inſula erat, vel à Principe in Inſulam Poteſtas concedebatur; deportare potuiſſe perſpicuum eſt, *ex l. Relegatorum, §. 1. & confert l. 1. §. Relegandi, ff. de Off. Præfect. Vrb.* Quam quidem Interpretationem prius excogitauit, Gloſſ. *in d. l. Illicitas, §. Qui vni verſas, ff. de Offi. Præſid.* & probavit poſtea Alciat. *in d. l. Imperium, num.* 133. Aliæ quoque ſolutiones peti poterunt ex Curt. Iun. *in d. l. Imperium, num.* 93. Purpur. *num.* 238. Bologn. *num.* 75. & poſtremo ex D. Nicol. Anton. *dict. lib.* 2. *cap.* 26. *à num.* 13. quem videſis, & plenè erudieris.

187 Relegationis pœnam ad Merum ſpectare Imperium ſcribunt, Gloſſ. *in l. Nulli, C. de Sent. & Interlocut. omn. Iud. & in §. Relegati, Inſt. Quib. mod. Ius Patr. Poteſt. ſolu.* Bar. *in d. l. Imperium, num.* 10. *ff. de Iuriſd.* ubi Purpur. *num.* 243. Gaſp. Valaſc. *num.* 120. Bologn. *num.* 78. Quorum ſententia licet amplectenda eſſet, Bartoli tamen fundamentum omnino rejiciēdum eſt; in eo namque nititur, quod Relegatio Officio Iudicis Nobili indicitur, publicam reſpiciendo vtilitatem, in quo Meri Imperij eſſentiam conſiſtere autumat, quum autem falſum hoc præſupoſitum oſtenderimus, rationem corruere rectè infertur. Genuina ergò huius ſententiæ ratio eſt, quod Relegatio pœnis capitalibus accenſetur, *l. Hos accuſare, §. Idem dicendum, ff. de Accuſat.* licet impropriè, ut eruditè oſtendit D. Nicol. Anton. *d. lib.* 2. *cap.* 30. *num.* 7. & 8. Noſque rationem ab eo adductam inueneramus antequam in illum incideremus; quod ſcilicet, Relegatus libertatem, & Ciuitatem retinet, *l.* 4. *ff. de Interd. & Releg.* D. Nicol. Anton. *d. lib.* 2. *cap.* 13. *mox à princip.* grauis tamen pœna eſt, & ideo inter inflictas à Lege Iulia adnumerata, *§. Item, l. Iulia, Inſt. de Public. Iud.* Illæ autem omnes ad Merū pertinebant Imperium, *l.* 1. *ff. de Offic. eius cui mandat. eſt Iuriſd.* ergò, & iſta. Hanc ipſam ſententiā ſequutus eſt Petr. Bellug. *in Specul. Princip. Rubr.* 24. *verſ. Et primo ante, nu.* 4. qui Regni Valentiæ forum explicans illud indiſtinctè Supremæ Poteſtati Exilium, ſeu Relegationem reſeruare aſſerit, ſiue perpetuum, ſiue temporale ſit; quia Exul etiam temporaneus mortuus ciuiliter reputatur, & caput eius de Ciuitate eximitur, *l.* 2. *ff. de Public. Iudic.* quamuis aliqua retineat, *l. Relegatorum, ff. de Interdict. & Releg.* Maſtrill. *deciſ. Sicil.* 38. *num.* 10.

188 Obijci tamē poteſt Speculatorem relatum à Bart. *l. c.* & Decium *in d. l. Imperium, num.* 47. affirmare Relegationem, non ad Merum, ſed ad Miſtum Imperium pertinere, quod ipſum neruoſè defendunt Alex. Rauden. *de Analog. lib.* 1. *cap.* 15. *nu.* 233. Fontanel. *d. clauſul.* 4. *gloſſ.* 14. *nu.* 67. I. Quia hæc Relegationis pœna inter capita

pitales pœnas non adnumeratur *in l. 2. ff. de Public. Iudic. & in l. edicto, ff. de Bonor. poſſeſſ.* II. Ex *l. 4. & l. Relegatorum, §. Hæc eſt differentia, ff. de Interdict. & Relèg.* ex quibus probatur Relegatum, nec Ciuitatem, nec libertatem amittere; ſed eis conſeruatis pœna capitalis eſſe non potèſt, & capitalem non eſſe luculenter probat D. Nicol. Anton. *d. lib. 2. cap. 31. nu. 1. & ſeqq.* ergò nec ad Merũ pertinet Imperium. III. Ex *l. Abſentem, §. 1. ff. de Pæn.* ubi Relègationis pœna pecuniariæ ęquiparatur, ſed hæc ad Miſtum attinet Imperium, ergò, & illa.

189 His tamen minimè refragãtibus vèram eſſe aſſertionem iſtã, & adhùc defendi poſſe, obiectaque facillimè dilui, arbitrabitur aliquis. Ad I. Què reſpondebit, quod etſi inter pœnas verè Capitales Relegatio nõ adnumeretur, ad eas, licèt impropriè, ob ſui grauitatem pertinet. Hocque ſufficere, ut ad Merum Imperium referatur, ex his quæ ſupra demonſtrauimus. Ad II. Reſpondebit non rectè argui, pœna aliqua, Ciuitate, aut libertate non priuat, ergò ad Merum Imperium non ſpectat; in Tortura enim contrarium offenditur, quę libertate, aut Ciuitate non priuat, & tamen ad Mèrum attinet Imperium, ut mox probabimus Ad III. Dicetur I. Pœnam Relegationis ibi pecuniariæ non æquiparari; ſed tantum decidi maiorẽ eſſe Relegationis pœnam, pecuniaria. II. Satisfaciet negando ſuppoſitum, Pœnam enim pecuniariam ad Merum Imperiũ referendam eſſe docent *ex l. 4. ff. de Interd. & Releg.* Petr. Fab. *in l. Nemò 70. ff. de Reg. Iur.* Coraſ. *lib. 3. Miſcèllan. cap. 17.* Angel. Coſtal. Goucan. & Duaren. *in d. l. 3. ff. de Iuriſd.* Arnold. Vinn. *de Impèr. & Iuriſdict. cap. 1. n. 5.* Franc. Clappèr. *eodem tract. concluſ. 4. n. 4. verſ. Similiter,* Scip. Gentil. *de Iuriſdict. lib. 1. cap. 7.* Longaual. *in d. l. Imperium, p. 2. cap. 1. num. 3.*

190 Hæc licèt vera omnino, & ſententiam iſtam ſequi conſtaingere, apparèant, ſub diſtinctione tamẽ vtramque opinionem pèrcipiendam cènſemus, affirmandumque Relegationẽ temporalem ad Miſtum pertinere Imperium; quia Ciuitas retinetur, nullumq; Ius a dimitur. Vndè hæc non corporalis, nec corporis afflictiua pœna rectè appellari poteſt, & conſequentèr neque à Mero Imperio inflicta, ut latè probat Menoch. *de Arbitr. dict. lib. 1. q. 80. num. 123. & ſeqq.* Fontanel. *d. clauſ. 4. gloſſ. 14. nu. 67. 68. & ſeqq.* ſi autem Relegatio perpetua ſit, tunc Deportationi comparatur, & ideò ad Merum ſpectat Imperium. His iam ex Nobis ex cogatis incidimus in D. Nicolaum Anton. *dict. lib. 2. cap. 31. nu. 3.* hanc ipſam amplectentem diſtinctionem, & iuxta eam exponentem *l. Reg. 4. tit. 24. lib. 8. Recop.* cauentem: *Que los que deben ſer condenados en penas corporales, ò en cortar pie, ò mano, o deſtierro perpetuo, ò otras penas ſemejantes, ſe conmuten en ir à ſervir à las Galeras, &c.* Quę quidem Lex obſeruari iubetur, *l. 12. eiuſdem tituli.* Ex qua rectè infert perpetuam

Rele-

Relegationem, corporalibus acceſeri pœnis, & in hoc ſenſu exponendi ſunt DD. abſolutè docẽtes ad Merum Imperium Relegationem ſpectare, & præcipuè D.Garſ. de Maſtril. *d. deciſ. Sicil.* 88. *num.* 10. qui iuxta Fontanel. omnem Relegationem Mero adſcribendam Imperio ſenſit, non attendens Authores, quibus innititur de perpetuo, non autem de temporali loqui exilio, ſeu Relegatione. Aſt Maſtril. ipſe *de Magiſtrat.tom.2.lib.4.cap.16.nu.*161. Fõtanel. dormitaſſe inquit, quum ei opinionem iſtam impoſuit, quia de perpetuo exilio ſe loquutum eſſe *in d.deciſione*, atteſtatur.

191 Damnatio in Metallum à Mero Imperio tantum infligi poteſt. Ad illud namque priuatiuè attinet. *l.Illicitas,§ Qui vniverſas*, ubi communiter ſcribentes *de Offic.Præſid.l.Capitalium quoque,ff.de Pæn.* & ex eis Fontan. *d.Gloſſ.*14. *num.*54. & probatur ex quo pœna hæc ſpecialiter ab Vrbis Pręfecto imponebatur *l. Aut damnum, §. Præfecto plane.ff.de Pæn.* ſpecialitas autem in Præfecto adnotata Merum redolet Imperium, *l.1.ff. de Offic.Eius cui.* Ergò,&c. efficatiuſque probatur. Ad Metallum damnatus ita pœnæ ſeruus efficitur, *l.quidem,ff. de Pæn.l.in Metallum, ff.de Bon.Proſcriptor.* ut neque Indulgentiam Principis conſequutus, vel libertatem, vel priſtinum Dominium recuperet, ſed Fiſci ſeruus perpetuo manent, *l.8.§.12. ff. de Pæn.l.Generaliter* 24.*§.5.ff. de fidicomm.libert.l.8.C.de Sentent. Paſſ.* D. Nicol. Anton. *de Exilio, lib.3.cap.4.num.*8. *&* *cap.5.nu.*11. Amiſsionis autem libertatis pœna, Mero adſcribitur Imperio, *l.Illicitas, §. vniverſas, ff. de Offic. Præſid.* ergò damnationis in Metallum pœna ad Merum attinet Imperium.

192 Banni pœnam accenſendam eſſe Mero Imperio docent Valaſc. *in l.Imperium,nu.*178. ubi etiam Purpurat. *nu.*249. *ff. de Iuriſd.* ubi Decius *nu.*65. Menoch. *de Arbitr.lib.2.cent.5.caſ.*438.*num.* 35. Pro quorum opinione allegari etiam poſſunt Bat. *in l.1.in fin.C.de Hæred. Inſtit.* Rippa *in l. ex facto, num.*14.*ff. ad Trebel.* affirmantes, *Bannire* idem eſſe quod *Deportare*, D. Nicol. Anton. *d.lib.3.cap.9.nu.*1.*&* *ſeqq.* ubi plurima non vulgaris eruditionis cumulat circa nominis etymon *Deportare* autem ad Merum attinet Imperium, ergò, & *Bannire.* Noſque ſententiã iſtam fortius corroboramus, ex quo Banni pœna non niſi à Supremo Principe, vel generali Lege imponi poteſt, ut docet Maſtrill. *de Magiſtr.tom.2.lib.4. cap.16.nu.*100. fusè Menoch. *de Arbitr. lib.1. q.*90.*&* 92. ergò ad Merum Imperium, & quidem primo gradu cõſideratum referendum eſt.

193 Corroborarique fundamentũ hoc ſic valet. Banni pœna morti naturali comparari poteſt, quælibet autem capitalis pœna ad Merum pertinet Imperium, ergò hæc Banni pœna ei accenſenda eſt. Min. & conſeq. patent. Mai. Probo. Bannitus impunè occidi poteſt, *l.3.tit.17.p.7.* & docet quã plures apud Menoch. *d.q.*90.

no-

nouiſſimèq; eruditiſſ. P. Mathæus de Moya è Societate Ieſu *in Selectis diſp. tract. 6. Miſcellan. q. 3.* ubi abſque controuèrſia firmat occidi Bannitum poſſe, ſubditque nullam hæſitationem admittere etiã inter Chriſtianos; ſi cauſa proſcribẽdi iuſta ſit. Sic concilians Iaſonem, & Alexandrum, docet etiã Alciat. *in l. 123. num.* 18. *ff. de V. O.* Covar. *lib. 2. var. cap. 20. num.* 10. *verſ. Tertio.* Maceraten. *lib. 30. reſol. cap. 15. num.* 1. Anton. Gom. *in l. 76. Taur. num.* 15. Petr. Belluga *in Specul. Princip. Rub. 27. num.* 10. ſequuti à D. Nicol. Anton. *d. lib. 3. cap. 9. num.* 17. aſſerens communem eſſe Theologorũ, atque Iureconſultorum conſenſum, licèt addat: *Nec ſine peccato tamen perpetrari hanc occiſionem exiſtimant qui rem ſerio expendunt, niſi ductus publica vindictæ zelo fuerit homicida,* allegatque in comprobationẽ Anton. Gom. Covar. Petr. Plaça, Menoch. & Paul. Laiman; omnes tamen affirmare conſpirant in foro externo impune Bannitum occidi, ſolumque dubitant: An extra territorium Bannientis impunè occidatur? Qui autem impune offendi poſſunt miſſeriores ſunt Deportatis, grauiorique pœna puniri, ut prudenter adnotat D. Nicol. Anton. *d. lib. 3. cap. 9. num.* 19. Ergò pœna hæc capitalis rectè appellatur, & conſequenter Mero Imperio legitimè adſcribitur. Min. & conſeq. probamus. Maiorem tamẽ negamus; Magna ſiquidem differentia eſt inter *Deportare*, & *Bannire*, ut latè probat Menoch. *de Arbitrar. lib. 2. caſu* 438. *num.* 35. *centur. 5. & caſu* 530. *num.* 25. ubi plura de Bannitis, & nominis deriuatione cumulat.

194 Carcèris pœnam ad Merum attinere Imperium abſolutè docuèrunt Bal. Salicet. & alij ſequuti à Dec. *in d. l. Imperium, n.* 45. vbi Valaſc. *num.* 162. Purpur. *num.* 225. *de Iuriſd.* Nos tamen Regulam iſtam aliter concipiendã eſſe cènſemus: Carceres nimirum, & eorum Cuſtodes ad Merum attinere Imperium. Cãcer. *lib. 2. var. cap. 2. num.* 57. & ex eo, Iul. Clar. & Auilès, Maſtrill. *de Magiſtrat. d. cap. 16. nu.* 196. Quoad pœnam autem non abſolutè, ſed ſub diſtinctione, Mèro adſcribẽdam eſſe Imperio monemus.

195 Tres namquè diſtinguo carcerandi caſus. I. Quando Carcer ad ſolam cuſtodiam adhibetur in cauſa ciuili, & pecuniaria, tunc que ad Merum Imperium Carceratio non attinet, ut docent Bart. & mox referendi Authores. II. In cauſa criminali; tùnc enim licèt ad cuſtodiam tantum adhibeatur, *l. Aut damnum, § Solent, & l. Credibile, ff. de Pæn.* Pariſ. *conſ. 2. nu.* 148. *lib.* 4. Franc. Balduin. *in Leges XII. Tab. l.* 46. Menoch. *de Arbitr. lib. 2. cent. 4. caſ.* 305. *num.* 2. Ad Merum pertinet Imperiũ, ut docent Bart. Salicèt. Dèc. Valaſc. & Purpurat. *locis ſæpius citatis* quorum probatur opinio ex Text. *in l. 1. ff. de Cuſtod. Reor.* ubi reſpondit Vlpian. *Proconſulem cognoſcere, an carcerari ob delictum quis poſſit.* Idem autem Iudicium eſt dè cauſa Præparatoria, ac de Principali, *l. Quoties, & l. Ordinarij*, ubi DD. *C. de rei vin-*

vindicat. Ergò quum dèlictum propter quod carceri emancipari quis poſsit ad Merum pertineat Imperium, ètiam, & carcèratio ipſa ad illud attinebit. Conſeq. èt Diſcurſus corroborantur *ex Auth. de Exhib. Reis, §. Si verò,* ubi ſtatuitur hanc carcerandi facultatem non tranſirè mandata Iuriſdictione, & apud Romanos olim ſolis Tribunis Plebis conceſſa erat Poteſtas hæc, Agell. *lib.* 13. *Noct. Attic. cap.* 12. Vndè reijciendus eſt Bar. *in dict. l. Imperium, num.* 8. *verſ. Sed iuxta* aſſerèns carcerationèm iſtam ad Merum non pertinère Imperium, Textus enim quibus innititur id minimè probant; nam *l. Diuus, ff. de ſeru. fugit.* quùm loquatur de Privatis, qui Præſidis licentia perquirunt Delinquentes in Præſidijs, Merum Imperium habere non poſſe perſpicuum eſt; nihil ideò contra aſſertionem iſtam probant. Nec obſtat Iuſtiniani Conſtitutio, de qua *in Authen. de Defenſor. Ciuitat. §. Audient*; Illa enim loquitur de Ciuitatis Defenſore carceri Delinquentem emancipante, ut Reū ad Præſidem tranſmittat, cui Merum Imperium non competere, indubitati Iuris eſt. III. Deniq; caſus eſt, quando Carcer eſt ad pœnam, quod, & dupliciter contingerè poteſt, vèl ad tèmpus, quod Iure Imperiali permiſſum eſſe manifeſtū eſt; vel perpetuò, quod Iure communi vetatur, ut docent Bal. *pluribus in locis*, Angel. Alex. Soccin. Sèn. Lèl. Zech. Purpur. Valaſc. & Crauètt. ſequuti à Menoch. *de Arbitrar. lib.* 1. *quæſt.* 89. *num.* 3. ita, ut neque ex plenitudine Poteſtatis Sęcularis Iudex perpetuum Carcerem indicere poſſit, ut ex Angel. docet Menoch. *dict. quæſt.* 89. *num.* 5. qui *num.* 6. ſubdit: *Sententiam imponentem carcerem perpetuum ipſo Iure nullam eſſe*, licèt aliquid ab eo adducti refragètur. Iure tamē Canonico imponi, validè, & licitè poteſt perpetui Carcèris pœna, *cap. Nouimus, de Sentent. Excommunic. cap. Antiq. de Harèt. cap. Quamuis, de Pœn. in 6. cap. Commiſſa, de Haret. in 6.* Pluraque de hac pœnà adducit Pètr. Gregor. *Syntagm. Iur. lib.* 2 *cap.* 33. *num.* 23. *&* 24. Menoch. *de Arbitrar. Iudic. lib.* 1. *quæſt.* 89. *tota, & precipue num.* 10. tùncque ad Merum attinère Imperium docet Bart. *in dict. l. Imperium, num.* 8. *ff. de Iuriſdict.* Cuius ratio eſt; quia perpetuus carcèr libertatē adimit *l.* 2. *ff. de deliber. hom. exhib. l. Poſt con tt, C. de liber. cauſ.* & perpetuæ ſeruituti comparatur, Menoch. *dict. quæſt.* 89. *num.* 4. Eumque pœna capitali punitum cenſeri docet Bar. *in l.* 2. *num.* 9. *ff. de Pœn.* Alex. & alij *in l. Tranſigere, C. de Tranſact.* Bal. Bart. & Ruin. ſequuti à Mènoch. *dict. quæſt.* 89. *num.* 3 Obidque tèſtamenti factionèm amittèrè docènt Bart. *in l. Eius qui. §.* 1. *ff. de teſtam.* Hypolit. de Marſil. *ſing.* 565.

196 Tortura latinè Quæſtio ad Merum attinere Imperium incunctanter affirmant Hypol de Marſil. Franciſc. Brun. Andr. Gail. Farinac. & alij ſequuti à Cancèr. *var. reſol. p.* 2. *cap.* 2. *nu.* 50. Fontanel. *dè Pact. Nupt. tom.* 1. *clauſul.* 4.

*gloſſ.*14. *num.* 73. *& ſeqq. vſque ad* 75 qui *eodem, num. verſ. Hıs motı Doctores* ſe multum diuque de hac opinione dubitaſſe, & de ea cogitandum grauiſsimis relinquit Viris, aliquibus fundamentis in contrarium præ jactis, utquè facilius Iudicium illi efforment, monemus tripliciter conſiderari Torturam poſſe.

197 I. Quando Tortura pœnæ nomine, ſeu cauſa indicitur. & tùnc ad Mèrum Imperium ſpectare liquet, *ex §. vlt in Authent. ∫ t nulli Iudicum*, ex quo probatur eſſe pœnam atrocem, qua Hominis membra, artuſque diſſoluuntur, Peguera *deciſ. crimin.* 6. *num.* 5. ex Boſ. *in pract. Criminm. tit. de Tortura, num.* 12. Huiuſmodi autem pœna ad Merum attinet Imperium, *l. Si quid erit, ff. de Off. Procon∫.* & iam ſupra innuimus, nullumque refragantem reperimus. II. Eſt caſus quando Tortura adhibetur ad eruendam vèritatem, & diſtinguendum eſt ſi cauſa propter quam Tortura infligitur Capitaliseſt, & tùnc ad Merum pèrtinet Imperium, ſin autem alias, minimè, ut ſingularitèr probatur *ex l. Defenſores* 2. *C. de Defenſ. Ciuitat.* ubi quibus capitalis pœnæ cognitio non competit, Merum prohibetur Impèrium iuxta Azo. *in Summa, C. eodem tit.* Coraſ. *lib.* 3. *Miſcellan. cap.* 6. *num.* 9. *& ſequent.* Quæ autem cauſæ capitales, vel quæ delicta attrocia dicantur, ut grauis tortura imponatur? Videndus eſt Fontanel. *dict. clauſ.* 4. *gloſſ.* 14. *num.* 83. *& ſeqq.* III. Eſt caſus quando tortura infligitur pro eruenda veritate in cauſa, quę Iuriſdictionis eſt, pœcuniaria nimirum, *l. Diuus, ff. de Quæſt.* vèl in alia Ciuili adm.ſſa, ut in *cap.* 1. *extra de depoſ.* Alèx. *conſ.* 77. *lib.* 1. Marſil. *in dict. l. Diuus*, in quo, qui dem caſu plurès ſunt opiniones.

198 I. Aſſerit Torturam in hoc caſu ad ſimplicem pertinère Iuriſdictionem, quia eiuſdem eſt naturæ, ac cauſa principalis, quæ ad eam pertinet Bart. *in dict. l. Imperium, num.* 10. *in fine, ff. de Iuriſdic.* ubi Alberic. & Curt. Iun. *num.* 95. Sapia *num.* 42. Alciat. *num.* 135. Bolognèt. *num.* 29. II Autem fert opinio etiam in hoc caſu Torturam pèrtinere ad Merum Imperium, pro qua allegant Bart. *in l. quum ſeruus, ff. de Cond. ob cauſam, & in l. Interdum, §. Qui furèm, ff. de Furt.* Dec. *in dict. l. Imperium, num.* 47 ubi etiam Riminal. *num.* 450. qui omnès Torturam abſolutè ad Merum pèrtinere Imperium affirmarunt, nullum caſum excludèntès. III Denique opinio, & quidem ſequenda, eſt Torturam in hoc caſu, nec ad Merum Imperium, nec ad Iuriſdictionem, ſed ad illud pertinerè Imperium non Merum appellatum, de quo loquitur Vlpian *in l. vltim ff. de Off. eius cui*, & Papinianus *in l.* 1. *§. vltim. ff. eodem*, quod ſeparatam conſtituit ſpeciem à Mero, & Miſto Impèrio, Vacconius à Vaccuna *lib.* 6. *declar. cap.* 73. *col.* 2. *verſ. Et quia*, Coraſ. *in dict. l. Imperium, num.* 29. *& in l. Magiſtratibus, num.* 12. *ff. de Iuriſdict. omn. Iudic.* Petr. Loriot. *de Iuriſdict. & Impèr. num.* 29. *in fine.* Ratioque in promptu eſt, cōceſſa nimi-

nimirum, ſeu mandatâ Iuriſdictionè omnia conceſſa cènſeri, ſine quibus ea exerceri non poteſt. *l. 2. ff. de Iuriſdiction. omn. Iud. cum vulg.* Mandata ergo ad hunc caſum Iuriſdictione, conceſſa etiam cenſetur modica illa coèrciò neceſſaria ad illam èxequendam, hęc autem Imperij quidem eſt ſed non Meri, nèc Miſti, *d. l. 1. §. vltim. & l. vltim. ff. de offic. eius cui.* Ergo ad illud pertinere debet, & ſic conciliari poſſe, ſeu èxponi diſſentiènrès opiniones exiſtimo. Plura alia, quæ ad pleniorem huius difficultatis cognitionem poterant, videnda remittimus apud Fontanel. *de Pact. Nuptial. tom. 1. clauſul. 4. gloſſ. 14. à numer. 23. uſque ad 107.*

199 Mulctam indicerò An ad Merum Imperium pertineat, grauiter inter DD. controuertitur, & ad illud pertinerè affirmãdũ videtur, ex eo quod pecuniarię pœnæ inter grauiores coercitiones ad numerantur *in l. 4. ff. de Re Iudic.* Coraſ. *lib. 3. Miſcell. cap. 17.* Angel. Coſtal. Govean. & Duarèn. *in l. 3. ff. de Iurid.* Arnold. Vinn. *de Imper. & Iuriſdic. cap. 1. num. 5.* Franciſc. de Clappèr. *eodem Tractat. concluſ. 4. num. 4.* Scipion. Gentil. *de Iuriſdict. lib. 1. cap. 7.* Longoual. *in dict. l. Imperium, part. 2. cap. 1. num. 3.* & conducunt tradita à Thom. Sanchez *de Matrimon. lib 4. diſputat. 5. num. 21. & 22.* Grammat. *deciſ. 5. num. 10.* Ricc. *Collectan.* 4008. Gloſſ. *in l. Aduocati, verbo, Vitam, C. de Aduocat. diuerſ. Iudic.* Sanct. Iſidor. *lib. 5. Etimolog. cap. 27.* Stobæo *de Laudibus Diuitiar. Serm. 91.* Aloyſ. Nouat. *Schediaſm. Sacro-Profan. lib. 10. cap. 17. num. 72. & ſequentib. & cap. 27. num. 102.* qui plura cummulant ad probandum pecuniam eſſe vivorum animam, eiuſquè ademptionem morti cõparari. Vnde grauioribus pœnis cœquandam eſſe grauiſsimam Mulctam inferunt, & conſequenter Mero Impèrio adſcribendam, Alij è converſo exiſtimant pecuniæ ademptionem paruam æſtimandam, & ideò Mero Impèrio non adſcribendam. Vt autem noſtram depromamus ſententiam, aliqua præſupponerè decreuimus.

200 I Mulctam diſtinguò à Pœna; Hæc ènim tam de pecuniaria, quam de corporis afflictiua, intelligi poteſt; Mulcta verò ſolùm de pecuniaria intelligi valet *l. Aliud, §. Intèr Mulctam, & l. Si qua pœna, ff. de verbor. ſignific.* Vndè autem Mulcta dicta ſit, videndus eſt Varro *de Ling. Lat lib. 19* & Agell. *Noct. Attic. lib. 11. cap. 1.* ubi quæ, & quales olim Mulctæ apud Romanos fuerint, & de neceſsitate eas imponendi plura cummulant. Hodie Iudicis arbitrio relictæ ſunt, *dict. l. Aliud, §. Inter Mulctam, ff. de vèrbor. ſignific.* Iure tamen regulato *dict. l. Si qua pœna, ff. eodem.* Aliquibuſquè Magiſtratibus regula præſcripta fuit, *l. vltim. mox a princip. C. dè modo mulctan. l. vltim. C. de Sportul.*

201 II. Præſuponendum eſt Ius indicendi Mulctã, nõ omnibus Magiſtratibus competijſſe, ſed ijs

O 2 tan-

tantum quibus publicum Iudiciũ exercere permiſſum eſt *l. 2. §. vltim. ff. de Iudic.* ſicuti Magiſtratibus Vrbis Romæ; & in Prouincijs ſolis Præſidibus *d. l. Aliud §. vltim. ff. de verb. ſignific.* quia publicum habent Iudicium, hoc eſt Poteſtatèm cum Imperio *l. 2. ff. de in Ius voc.* Hoc autèm de Iure ordinario, extraordinario namque omnès alij habebant facultatèm iſtam, quibus ſpecialiter conceſſa erat *d. l. 2. §. vltim. ff. de Iudic. d. l. Aliud. §. inter Mulctam, ff. de verb. ſign.*

202 DuumViris, Defenſoribus Ciuitatis, ac cætèris Municipalibus Magiſtratibus Ius hoc non competèbat *l. Vnic. ff. Si quis Ius dicen. non obtemper*, & ſi in contumaces alijs poſsint uti remedijs. *l. contumacia ff. de rè Iudic.* Ne eorum Iuriſdictio eludaretur. *l. vltim. ff. de offic. eius cui.* Delegati quoque Mulctam indicere prohibentur *l. 2. §. vlt. ff. de rè Iudic. l. 1 §. vltim. ff. de offic. eius cui. cap. ex litteris de offic & Poteſt. Iudic. Deleg.* niſi Principis Delegatus ſit *cap. de cauſis §. vltim. eodem tit.* Arbitri Mulctam imponere nequeũt, niſi à Partibus compromiſſo eis permiſſum ſit *l. non ex omnibus, §. 1. ff. de recep. Arbitr.* ſic intelligenda.

203 His èrgo præmiſsis ad dubij reſolutionem deuèniendo. I. Fert opinio; Mulctã indicere ad Merum attinere Imperium, Bart. *in d. l. Imperium num. 12. & ibidem* Rimin. Sen. *num. 27.* Curt. Iun. *num. 99.* Sapia *numer. 45.* Valaſc. *num. 181. in fin.* Purpurat. *numer. 269.* Soccin. *in l. 1. num. 84. ff. quis, & à quibus appellar. lic.* Iacobin. a S. Georg. *in Inuentar. feudal. Verbo cum Merò, & Miſto. Imperio,* qui latè hanc corroborant ſententiam pluribus à ſe adductis, & explicatis Iuribus Bald. *in l. 1. ff. de offic. Praefect. Vigil. & in l. Imperium ff. de Iuriſd.* ubi etiam Iaſ. Rolan. à Vall. *conſ. 42. vol. 2.* Peregr. *de Iur. Fiſc. lib. 6. tit. 5. num. 42. & 43.* Carol. Tapia *in l. fin. cap. 2. nu. 48 ff. de Conſtit.* Maſtrill. *de Magiſt. tom. 2. lib. 4. cap. 16. nu. 29.* II. Sententia eſt affirmantium Mulctam indicere non eſſe Meri Imperij, ſed potius Iuriſdictionis ex *l. non ex omnibus ff. de Recep. Arbitr.* & fortius *ex l. 2. ff. quis, & à quo appellat. lic.* vbi Venulejus reſpondit; *Legatum Proconſulis Mulctam indicere poſſe*; hic autem ſolam Iuriſdictionem habebat *l. Solet, & l. Siquid ff. de offic. Proconſ. & legat.* Suffragaturq. Agell. *lib. 7. Noct. Attic. cap. 19. & lib. 10. cap. 6.* Scribens *Ædilibus, & Tribunis Plebis conceſſam eſſe facultatem indicendi Mulctam*; Nullus tamen eorũ Merum habebat Imperium, ergo, &c. Aſt opinio hæc leuibus innititur fundamentis, nuper enim relatis planè ſatisfaciunt Govean. *in l. 1. ff. de Iuriſd. omn. Iud. & libr. 1. var. Lect. cap. pen.* Budeus *in l. 2. §. vltim. ff. de Iudic.* III. Autem ſententia à Nobis ſequenda ſub diſtinctione cõcipienda eſt, & quidem duplicitèr, attendi nimirum debere Mulctæ qualitatem, & cauſas proptèr quas indicitur.

Digitized by Google

204 I. Si Mulcta eſt levis im poni poteſt à Baronibus, & Iudicibus, Mero, & Mixto Imperio carentibus, ut latè probat. Petr. Gregor. *de conceſſ. Feud. part. 7. quæſt. 2. num. 50.* Maſtrill. *de Magiſtrat. d. cap. 16. num. 31.* imò, & à Capitulis Cathedraliũ Eccleſiarum Æconomicam Poteſtatem tantum habentibus Todut. *Quæſt. Canonic. tom. 1. capit. 61. num. 10. & cap. 62. nu. 17.* Si autem Mulcta gravis eſt ad Merum attinet Imperium, vt prææallegati DD. affirmant. II. Autem contemplari debet cauſa propter quam Mulcta indicitur. Ab ea namque dimitiendam eſſe eam indicentis authoritatem ſuademur; ſi enim à Magiſtratu imponatur, vt ſuam tueatur Iuriſdictionem iuxta *l. Vnic. ff. Siquis Ius dicẽ. non obtemp.* Tũc. Multa nõ eſt Meri Imperij; ſed illius tantũmodo, quod non Merũm ab Vlpian. appellatur *in l. vltim. ff. de offi. eius cui.* Nam omnibus Iudicibus, etiam Mulctis indictis, ſuam Iuriſdictionem tuere permiſſum ex, èxceptis Duum-Viris *d. l. Vnic.* Omnibus tamen conceſſum non eſt Merum Imperium, ut alibi latè probamus, ergo Mulcta ad illud pèrtinère non poteſt; corroboraturque Diſcurſus ex *d. l. 2. ff. quis, & à quo*, iuxta Goueani interpraætationem, & in hoc ſenſu explicanda eſt ſententia, quæ à cõmuni deviatur, vel ſi aliter. Sen ſerit rei jcienda eſt. II. Caſus quãdo Mulctã propter delictũ irrogatur; nã irrogari in poſſe perſpicuũ eſt, *ex l. Mulctis, C. de appellat. & l. Siqua pœna ff. de verbor. ſignif. ubi* Gloſſ. Vltim. aliqua Iura in comprobationem cummulat, & præſertim *l. 2. C. de Epiſcop. Audien.* & hoc caſu Mulctã ad Merum pertinere Imperium patet; nam quum, Delicti animadverſio, propter quod irrogatur Mulcta ad Merum pertineat Imperium, quumque hæc loco corporalis pœnæ ſubi ogetur ad ipſum pertinerere irrefragabiliter ſequitur, Adeò notùs diſcurſus eſt, ut nulla indigeat probatione.

205 Bonorum publicationènem ad Merum pertinere Imperium, affirmat Bald. *in l. 3. ff. de offic. Præfect. Vigil.* Riminal. Senior. *in d. l. Imperium, num. 26. ubi* Alciat. *num. 140.* Purpur. *in l. 1. num. 646. ff. de offi. eius cui.* Andr. de Iſern. Bart. Luc. de Pen. Gloſſ. Oldrad. Boſſ. Capiblanc. Roſſental. Seſſe, & Rolan. ſequuti à Maſtril. *de Magiſtrat. tom. 2. lib. 4. cap. 16. num. 88.*

206. Aſt ut aſſertio hæc radicitus percipiatur diſtinguenda eſt duplex Publicationis Bonorũ ſpecies. I. Quæ à lege eſt ob cauſam, aliquam expreſſe vel tacitè indicta, & hanc ad Merum Imperium non pertinere perſpicuum redditur, quia à quolibet etiam inferiori Iudice, & Magiſtratu imponi quidem poteſt. Altera autem Confiſcationis, ſeu Publicationis bonorum ſpecies eſt, quæ nec expreſſe; nec tacite à lege imponitur, & hæc ad Merum ſpectat Imperium, quia à ſolo illud habente imponi poteſt, ut ex Salicet.

Azon. Albèr. de Roſate, Boer. Iaſ. Purpur. & Calcan. docet Iacob. Menoch. *de Arbitr. lib.* 1. *q.* 93. *nu.* 3. *&* 4. *et in d. Tractatu Ms. de Iuriſd. Impèr. & Potèſt. Eccleſ. & Secular. d. tom.* 1. *cap.* 2. *circa finem*, ubi plura adducit fundamenta breuitatis cauſa omiſſa.

207 Pertinet etiam ad Mèrum Imperium Pœna corporalis pro pecuniaria ſubrogata. Dèc. *in l. Imperium, nu.* 162. Valaſc. *n.* 253. Probaturquè, tùm *ex l. vltim. C. de in Ius vocan.* vbi exequutio pœnæ corporalis pro pecuniaria ſubrogata Præfecto Vrbis tantum committitur, qui Merum habèbat Impèrium, non autem alijs, qui illo carèbant; concinitque *l. Si quis iniuriam, ff. de iniurijs*, ubi iubetur: *Prætorem pœna graui pecuniaria caſtigarè eum, qui iniuria aliquem affecerit; & ſi as non habuèrit pœnam corporis afflictiuam imponi.* Fine ergò, & effectibus conſideratis ad Mèrum pèrtinere Impèrium pœnam iſtam affirmandum eſt, ratioque ſuadet: quando enim pecuniaria pœna in corporalem commutatur, corporalis omninò reputatur, & è conuèrſo, Bar. *in l.* 2. *nu.* 3. *ff. de Public. Iudic. & in l.* 1. *ff. de Cuſtod. Reor.* Dec. *in d. l. Imperium, num.* 62. *ff. de Iuriſd.* Videndusque òmninò Menoch. *de Arbitr. d. lib.* 1. *caſ.* 86. *num.* 21. *& ſeqq. & de Iuriſd. d. lib.* 1. *cap.* 21. *in fine.*

208 Pœna Damnationis ad Triremes (de cuius antiquitate diſputat Ann. Robèrt. *Rer. Iudicat. lib.* 4. *cap.* 16.) ad Merum pertinère Impetium docet Cancèr. *var. reſol. p.* 2. *cap.* 2. *nu.* 45. *& ſeqq.* ubi ſic ſemper cenſuiſſe affirmat ex eo motus, quod ad Triremès condemnatus, licet ad tēpus, mortuus ciuiliter reputatur, *l.* 2. *ff. de Public. Iudic.* Pœna autem hæc ad inferiorèm Iudicem non ſpectat, *l. Illicitas, §. Qui vniuerſas, de Offic. Præſid.* Bellug. *in Specul. Princip. Rubr* 24. *verſ. Et primo videamus, n.* 3. Alia in huius ſententiæ comprobationem adducit Fontanèl. *de Pact. Nupt. tom.* 1. *clauſ.* 4. *gloſſ.* 14. *nu.* 55. *&* 56. Vbi præcipuum hoc adſtruit fundamentum. Pœna remigandi, ſiuè perpetua ſit, ſiue tēporalis pœnę damnationis in Metallum ſuccesſit, Iul. Clar. *in Praxi §. fin. q.* 67. *n.* 7. Paul Granut. *Theorem.* 3. *nu.* 10. *tot.* & præcipuè *verſ. Nec Ioan. de Imola*; ſed damnatio in Metallum ad Merū attinet Impèrium, ut iàm ſupra vidimus, èrgò, & damnatio ad Ttirèmès, iuxta ſubrogatorum regulam, de qua alibi non ſemèl.

209 Admittèntès hanc ſententiàm limitant, & explicant de condèmnatione ad cèrtum, & limitatum tempus, non autem ad bèneplacitum habentis Mèrū Impèrium ſi Princeps non ſit, cui priuatiuè hæc auctoritas competit Vincent. de Franch, *deciſ.* 370. *nu.* 12. Capiblanc. *de authorit. Baron. Pragm.* 7. *nu.* 17. & ex eo Maſtrill. *de Magiſtr. d. lib.* 4. *cap.* 16. *nu.* 154. *qui num.* 156. ex eodem Capiblanc, addit: *Condemnationem ad remigandum, faciendam eſſe ad Triremes Regis, vel Principis, cui condèmnans ſubditur, non ad alias:* argum. Tex. *in l. Relegati, ff. de Interd. & Releg.*

210 Sunt non nulli abſolutè affir-

affirmantes pœnam iſtam ad Miſtum tantum attinère Imperium; ex eo probantes, quod illa damnationi in Metallū non ſucceſsit, quia ſeruus pœnæ damnatus non efficitur Bart. *in l. 2. n. 10 ff. de Publ. Iudic.* ergò non poteſt ad Merum attinere Imperium, Fontanel. *de Fact. Nupt. a clauſ. 4. gloſſ. 14. n. 57. & ſeq.* ubi hanc adducit opinionem; pro ea Biniū allegans *conſ. 44. nu. 21. p. 1.* & Franc. Rip. *in l. ex Facto, § Si quis rogatus 2. num. 1. ff. Ad S.C. Trebell.*

211 III Dèniquè, & omninò ſequenda opinio, vtramque præcedentem concilians, eſt affirmātium condemnationem ad perpetuam remigationem Mero adſcribendam Imperio: Temporalem vèrò Miſto, quam quidem luculenter probant Maſtril. *decıſ. Sicil. 167. nu. 12. p. 2. & de Magiſtr. d. lib. 4. cap. 16. nu. 158.* Fontanèl. *d. clauſ. 4. gloſſ. 14. nu. 60. & ſeqq.* qui *nu. 64. verſ. Prodijt* aliā exhibet diſtinctionem ex Hortènſio Caualcān. *de Brach. Reg. p. 6. ſ. agm. 76.* inter condemnationem nimirū ad Triremes, & cōdemnationem ad remigandum, quam latè explicat; quia tamē, monente ipſo Fōtanel. *nu. 65. circa finem*; hodie diſtinctiō hæc nō admittitur, idem namquè eſt ad Triremes, ac ad remigandū condemnare, in ea diutius nō immoramur; neque in ampliotis huiu: opinionis cōprobatione, egrègie enim id præſtiterunt præallegati DD.

212 Vnum tamèn, & ſingulare fundamentū pro illa diſtinctionè confirmanda, ex Nobis addere libuit, ut; & reſolutio noſtra firmior exiſtat, & plures aliæ quæſtiones ex principijs mox firmandis non difficulter reſoluantur. Omnes ſcilicèt capitales pœna ad Merum attinère Imperium; ut ſæpius repetimus *ex l. aut facto, §. Rei autem capitalis, ff. de Bonor. poſſeſſ. & l. Capitalium, ff. de Pæn.* Fontanèl. *d. clauſ. 4. gloſ. 14 nu 59.* dicens adeò inter ſe correllatiuā eſſe Merū Imperium, èt capitales pœnas, ut idem ſit inquirere: An ad illud attineant, vel an capitales ſint? Aſt pœnæ infamiam irrogantes capitales ſunt Bal. *in l. Tutor. §. fin. ff. de Excuſat. Tutor.* Berōj. *in Rubr. de Iudic. num. 67. & in cap. At ſi Clerici, nū. 151. eod.* Marc. Mantua *in l. Si quis Maior, nu. 130. C. de Tranſact.* Borell. *in Sum. deciſ. tom. 1. tit. 49. nu. 175.* Comprobaturque èx communi Sanctorum Patrum Oraculò, quo monemur Vitæ præferendum eſſe Honorèm, & famam, S. Thom. *2. 2. q. 103.* S. Ambr. *Ser. 10. in Pſalm. 118.* S August. *in Summ. 23. q. 5* probantes ex Apoſtol. *1. Ad Corinth. 1. 9.* ibi: *Bonum eſt Mihi mori magis, quā ut gloriam mèam quis evacuet*, & ex Eccleſ. 41. ſuntque in Iure noſtro apèrta teſtimonia, & præcipuè *l. Infamia 8. C. de Decur l. Iſti quidē 9. §. 2. ff. quod met. cauſ. l. in eadèm, ff. ex quibus cauſ. Maior l. Si Adulterium, §. fin. ff. ad l. Iul. de Adulter. l. 1. 4. & 6. tit. 14. p. 2.* Medicès *in Tract. Mors omnia ſoluit 1 p. n. 171.* Alèx. *conſ. 143. vol. 2.* Alciat. *conſ. 6. num. 13.* Bovad. *in Polit. lib. 2. cap. 14. nu. 44. tom. 1.* Trèntacinq. *var. reſol. lib. 1. tit. de Defenſ. reſol. 1. n. 5.*

Frec-

Freccero *de Exiſtimatione, lib.* 2. *cap.* 8. Amaya *in l. Prohibitum, num.* 21. *C. de Iur. Fiſc.* Gizarèl. *deciſ.* 18. *num.* 3. & alij libenter omiſsi, ergò pœna honorem, & famam denigrans capitalis debet appellari, qualiter, & illa, quæ vita naturali priuat. Sed omnes capitales pœnę ad Merum attinent Imperium, ut luculenter manet probatum, ergò Trirèmium pœna huic debet accenſeri Imperio. Conſeq. Probo. Triremiũ pœna irrogat infamiã, ergò èſt capitalis, ergò ad Mèrum attinet Imperium. Conſeq. patet. Ant dupliciter probamus.

213 I. Ex communi Prouinciarum, & Regnorum Europæ conſuetudine, in quibus receptum èſt hanc pœnam inter ignominioſas, & irrogantes infamiam adnumerari. Qua propter Nobiles ſimili pœna plèctendos non èſſe docènt Grammat. *deciſ.* 32. Covar. *lib.* 2. *var. cap.* 9. *nu.* 4. Gomèz Arias *in l.* 77. *Tauri, num.* 34. *Iul. Clar. in Praxi Crim. § fin. q.* 60. *vèrſ. Et ideò de Conſuet.* Gutiert. *Pract. quaſt. lib.* 4. *q.* 16. *num.* 6. & 7. Maſtrill. *deciſ. Sicil.* 261. *num.* 31. *p.* 2. Fontal. *deciſ.* 168. *à num.* 10. ergò, &c. II. Probatur: Triremium pœna effectum ſortita Irrègularem reddit eum, qui illam paſſus eſt, quia infamiã irrogat. Nauar. *conſ.* 43. *incip. Queritur l. nu.* 2. *de tempor. ordin. in nouiſ.* Card. Tuſch. *Pract. concluſ. verbo, Infamia, concluſ.* 111. *nu.* 5. Lezana *in Summa Q.Q. Regul. cap.* 16. *n.* 36. Molfeſ. *in Summa tractat.* 6. *cap.* 8. *num.* 14. Campanil. & alij ſequuti à Barboſ. *de Potèſt. Epiſcop. part.* 2. *allèg.* 42. *num.* 15. Cui addendi ſunt Anton. Theſaur. *de Pæn. Cleric. p.* 1. *cap.* 33. Diana *p.* 10. *tract.* 11. *reſol.* 26. *verſ. Sed quid dicendum,* ubi rètractat contrariam opinionẽ, quã ſequutus fuerat *p.* 4. *tract.* 2. *reſ.* 83.

214 Nèque his obſtat, quod nouiſsimè èruditus P. Mathæus de Moya *in Select. diſp. tract.* 5. *de cènſur. q.* 8. *à num.* 2. pro ſuo ingenio ſuadeat Tritèmium pœnam infamiam, non irrogare, ſed delictum proptèr quod ſimilis pœna imponitur: admiſſa namquè eius reſolutione, èt magni habita luculentiſsima eius expoſitione, & ſolidiſsimis, quibus innititur principijs, adhùc ea non obſtare reſpondemus: quia ſpeculatiuè procedere, practicè verò numquam verificari ſentẽtiam iſtam poſſè perſpicuum èſt; nam quum Clerici Nobilès ratione ordinum efficiãtur, Nobiliũque Priuilegijs fruãtur. Can. *deniq.* 4. *diſt.* Can. 1. *in fine,* 17. *diſt.* Can. *Quis dubitèt,* 95. *diſt.* Can. *Duo ſunt* 12. *q.* 1. & pluribus relatis docet Aug. Barboſ. *in cap. Sèdes* 15. *num.* 13. *de Reſcrip. & de Pòteſt. Epiſcop. p.* 2. *allèg.* 1. *n.* 1. Nobiles autèm nequeunt hac pœna plècti, niſi ob delictum eos Nobilium Priuilegio priuans, ut præcitati DD. aſſerunt, ergò reſpectu Clèricorum ſpèculatiua tantum eſt hæc diſtinctio, inſeparabilis namque eſt quoad illos pœnam eſſe Triremibus dignam, atque infamem eſſe; Vnde Amici noſtri pluribus nobis titulis commendabilis reſolutioni nõ acquièſcimus; ſed ex prædictis omninò affirmãdum cenſemus, quod ſententia legitima, & iuxta Iuris Regulas lata

Cle

Clericum ad Triremes condemnans, infamiam ei irrogat, quia nequit eſſe legitima, ſi delictum nō ſit adeò atrox, & enorme, quod ei infamiam irroget, & Clericatus, atque Nobilitatis Priuilegio omninò priuet.

215 Diſtinctione ergò iam ſuprà adducta reſoluenda vtraq. difficultas eſt, & affirmandum: Damnatum ad Triremes pro aliquo limitato tempore infamem à Iure non fieri; perpetuo autem damnatum infamia Iuris afficiji; hic nāque ſervus pœnę efficitur, *l. qui dam ſunt, l. Capitalium, in fine principij, ff. de Pœn.* Fontanel. *de Pact. Nupt. tom. 1. clauſ. 4. gloſſ. 14. nu. 61.* Serui autem infames à iure ſunt Amaya *lib. 1. obſeruat. Iur. cap. 13. num. 2. & 4. & lib. 2. cap. 6. num. 9. & 10. & in l. Si libertus 2. nu. 3. C. de Decurion. lib. 10. tit. 32.* Limitatè autem damnatus, ſeruus pœnæ non efficitur, vndè neque infamis. Hincque data Hypotheſi Clericum damnati poſſe ad Triremes, ob delictum, infamiam nō irrogans, ſi perpetuò damnaretur, ex hac condemnatione infamis fieret, & irregularis maneret: ſin autem ad limitatum tempus tantum damnaretur, infamiam facti tantum incurreret; quæ irregularem eum non redit, ut optimè probat Moya *d. q. 8. num. 3. & ſeqq.*

216 Diſcutiendæ etiā erant res, quæ in ciuilibus ad Merum hoc pertinent Imperium. Aſt quia hoc eſſet ſingula ad Tractatum de Iuriſdictione in communi attinentia diſcutere contra votum, & Inſtitutum noſtrum, eas videndas remittimus apud Peregrin. *de Iur. Fiſc. lib. 6. tit. 5.* Cancer. *var. reſol. par. 2. cap. 2.* Et præ omnibus Maſtrill. *de Magiſtrat. tom. 2. lib. 4. cap. 16. à num. 30. per aliquot ſeqq.*

QVÆSTIO IV.

Ecquid? & quotuplex Miſtum Imperium ſit?

1 Secundam Imperij ſpeciē propoſitam explicandam ſuſcipimus, & licet plura de illa differere poſſemus, multis reſecatis, neceſſaria tantum ſubminiſtrare curabimus, quę, ut clarius percipiantur. Sit.

§. I.

Vnde? & quid Miſtum Imperium, & an diuiſibile ſit?

2 Mirificè variant DD. Noſtri in explicanda ratione, cur iſta Imperij ſpecies, Miſtum appelletur Imperium? Tres namque recenſentur ſententiæ, quarum quælibet gra-

grauiſsimos, & validiſsimos habet Authores.

3 I. Fuit Bart. *in l. Imperium, nu. 14. & 15. ff. de Iuriſd.* ubi etiam Dec. *num. 5.* qui ſequuti Gloſſ. *in l. Iubere cauere, ff. eodem*, affirmant ideò *Mixtum* appellari Imperiũ, quia de Mero, & ſimplici partici pat Iuriſdictione, ut patet in actionibus, *l. Actionis Verbo, §. vltim. ff. de oblig. & Actio. §. Sequens Inſtit. de Action.* Iuriſdictioniſque Societate infirmius, & debilius Mero Imperio redditur, tamquam vinum aqua dilutum, argum. text. *in l. Si eo loco, §. vltim. ff. Si ſeruit. Vindic.* Hanc eamdem interpretationem ſequuti fuerè Calef. Cantiunc. Vaccun. à Vaccuna, Nicol. Bèllon. & Mier. adducti à Fontanel. *de Pact. Nuptial. tom. 1. clauſ. 4. gloſſ. 14. numer. 46. in fine.* Secunda fuit opinio Curtij Iun. *in d. l. Imperium numer. 101.* Bellon. *lib. 3. ſupputat. Iur. cap. 5. num. 3.* affirmantium Imperium Mixtum ex Imperio, & Iuriſdictione dici. Quibus aſſentirè videntur Duaren. *lib. 1. diſputat. Anniuerſar. cap. 53.* Ludouic. Charond. *in d. l. Imperium num. 19. & ibi etiam* Corraſ. *nu. 9.* Eorumque opinio inniti poſt Textui *in l. Iubere ff. de Iuriſdict.* vbi Vlp. ait. *Iubere, cauère, & in poſſeſsionem mittere Imperij magis eſt, &c.* Vbi adnotandum eſt dixiſſe: *Magis Imperij* ſimplicitèr, non autem: *Magis Imperij Meri*; Accinitque *l. 1. §. qui mandatam, ex l. vltim. ff. de offi. eius cui, & in l. ea, quæ ff. ad Municip.* ex quibus aliqualiter diſſentire poſterioris ſententiæ Doctores à prioris opinionis Aſſeclis videntur; qui tamè conciliari facilè potèrunt: priorũ explicata ſententia; Mixtum ſcilicèt Imperium, componi ex Impèrio, quod dèmta Iuriſdictionè remanet Mèrum; in genère autem conſideratum, Imperium ſimplicitèr appellatur; adjunctum verò iuriſdictioni, Mixtum rèctè dicitur, ut ex dictis apparet; videndique ſunt Clappèr *de imper. & Iuriſd. concluſ. 7. num. 1.* Oſvv. *ad Donnel. lib. 17. commen. cap. 8. litt. Bb.* Arnol. Vinn. *de Imper. & Iuriſd. cap. 7. num. 1. & ſeqq.*

4 III. Fuit opinio Gaſp. Valaſc. *in d. l. Imperium num. 223.* docentis Mixtum Imperium eſſè quoddam cõpoſitum, partim èx Imperio, partim èx Iuriſdictione, & tamèn nèque Imperium, neque Iuriſdictionè eſſè, argum. Text. *in l. Quæritur, ff. de Stat. Homin. & in §. Si duorum tamen materia Inſtit. de rèr. diuiſ.* Aſt opinio hæc lèuiſsima eſt, quia nec I. C. nec Doctores illud exponentes dicunt eſſe Imperium, aut Iuriſdictionem, ſed Mixtum, èx utroque, retento dignioris nomine, Georg. Obrecth. *de Iuriſdict. lib. 1. cap. 3. num. 22. & diſputat. 7. Theſi. 202.* Scip. Gent. *de Iuriſdic. lib. 1. cap. 5.* Vveſemb. *in Paratit. ad tit. ff. de de Iuriſdict. num. 7. Verſ. Dicitur autem* Donnel. *lib. 17. comm. cap. 7.* Oſvv. *d. lib. 17. cap. 8. litt. X. & Bb.*

5 IV. Denique eſt opinio Alciati *in d. l. Imperium. num. 167.* affirmantis non ratione ad ſignatæ participationis Mixtum hoc appellari Imperium, ſed ratione ſimili-

tus

tudinis; quia nimirum Imperio, & Iuriſdictioni ſecundum aliquam rationem ſimilè hoc Miſtum eſt, ut colligitur *ex l.2.in fin. ff. Ad leg. Aquil.* Aſt opinio hæc rejicienda ab omnibus eſt; perſpicuū nāque eſt Miſtum Imperium ab utraque participare ſpecie, Imperio ſcilicèt, & Iuriſdictionè, Iuxta ſuperius dicta; clariuſquè redditur *ex d. l. Imperium*, ubi I. C. aſſerit in danda bonorum poſſeſsione conſiſtere Bonorum autem poſſeſsionis datio miſta eſt, Quatenus enim de Re pecuniaria agitur ad Iuriſdictionem; quatenus verò Prætor iubèt aliquem poſsidere, ac à nèmine moleſtari, pœniſque in Perturbatores procèdit, ad Imperium ſpectat, ut notum eſt. Vndè ex utraque ſpecie hæc miſta reſultat participatio, ex qua; non autem ex ſimilitudineMiſtū componitur Imperium, fauetque Miſti vera, & rigoroſa ſignificatio, atque etiam Metaphorica, de quibus conſulendi Oſvv. *ad Donnel. lib. 19. com. cap. 2. litt. F. & G.* cui addo §. *Quod ſi frumentum, & ibi gloſſ. 1.* & communiter Scribent. *Inſt. de Rer. Diuiſ.* cōcinitque Calliſtr. *in l. Cum ſeruus 82. ff. de Cond. & demonſtr. l. 30. ff. de Vſucap.*

6 Antequam definitionem exhibeamus perpendendū eſt. An Miſti Imperij Diuiſio aliqua aſſignari valeat? Et licet affirmatiue reſpondeant Menoch. & alij apud Oſvv. *ad Donnèl. lib. 17. Cōm. cap. 8. litt. X.* cui addo Eguinar. Baron. *in l. vltim. ff. de Offic. eius cui*, Muſcornium *de Iuriſd. num. 143.* Georg. Obrecth. *eodem Tract. lib. 1. cap. 12. n. 25.* Bozèt. *in Simil. Tract. cap. 4. num. 18.* duas miſti Imperij ſpecies comminiſcentes. I. Quæ Iuriſdictioni cohæreat, atque ſubſeruiat comparata ad Iuriſdictionem contentioſam tuendam, atque explicandam. II. Cui inſit Iuriſdictio, ſeu cui tamquam principali Iuriſdictio ancilletur, quarum exempla adducunt. Attamèn diuiſionem iſtam toto Cœlo erratam eſſe ait Arnol. Vinn. *d. cap. 7. num. 12.* nullam Miſti Imperij diuiſionè legitimā aſsignari poſſe oſtèndens. Quod ante ipſum docuerant Hug. Donnell. *d. lib. 17. Comm. cap. 8.* Ant. Fab. *lib. 4. coniect. 3.* quibus omninò acquieſcimus.

7 In definitione aſsignanda, Varij quoque ſunt DD. Bart. enim *in d. l. Imperium, num. 15. ff. de Iuriſd.* ait: Miſtum Imperium eſſe Iuriſdictionem, quæ Officio Nobili Iudicis exercetur ad priuatam vtilitatem. Hanc eamdem amplectuntur Caleſat. & Facchinæus adducti à Fontanel. *de Pact. Nuptial. tom. 1. clauſ. 4. gloſſ. 14. num 36.* qui comprobare videtur *nu. 46. verſ. Verum reſpondemus*, ubi eam explicat, Camil. Borell. *in Summ. deciſ. tom. 1. tit. 41. num. 49.* Sed hanc definitionem multis argumentis impetitam, expugnant Loriot. *de Iuriſd. & Imper. Axiom. 27.* Alciat. *in cap. Quod Sedèm, num. 49. de Offic. Ordin & lib. 2. Paradox. cap. 8. atque in l. Potèſtatis, ff. dè verb. ſignif.* aliā à ſe excogitatam adducens: *Miſtum ſcilicet Imperium eſſe, cui Iuriſdictio ineſt*; Quod quomodo intelligatur: An ſcilicèt de Iuriſdictione in genere ſumpta, ut ea

inſit

inſit Miſto Imperio, quemadmodũ genus ineſt ſpeciei, vel potius intelligatur de Iuriſdictione in ſpecie ſumta, quę in Ciuilium cauſarum diſceptatione conſiſtit, ut ſcilicet ea, vel illius qualitas dicatur in eſſe Miſto Imperio? Diſputant DD. adducti à Fontanel. *de Pact. tom. 1. clauſ. 4. gloſſ. 14. nu. 34.* quos etiam diſputare ait: Quibus modis Imperio in eſſe poſsit Iuriſdictio? Alciat. *loc. cit.* explicat Iuriſdictionē in eſſe Imperio, hoc eſt illud conſiſtere in his, quæ neque ſimplicis Iuriſdictionis ſunt, ut Actio, neque Meri Imperij, ut accuſatio, ſed Perſecutionis. Hancque rejiciunt Loriot. *loc. cit. Axiom.* 23. Ioan Gillor. *de Iuriſdict. lib. 2.* docentes Miſtum Imperium èſſe, quod cum Iuriſdictionè conjunctum èſt; quam quidem admittunt, & corroborare nituntur Ioa. Corraſ. *lib. 3. Miſcellan. Iur. cap.* 17. *num.* 15. *et in l. Imperium, num.* 2. ubi etiam Alciat. *nu* 168. Gouèan. *ibidem, ff. de Iuriſ.* Robert. Aurel. *lib. 4. Sentent. Iur. cap.* 22:

8 Ex his omnibus poſtremam hanc aptiorem reputamus, & licèt eam omninò nō admittamus, èxplicandam duximus, quia omnia, quæ in eius corroborationem dixèrimus ſubſeruient definitioni à Nobis aſsignandæ.

9 Impèrium Iuriſdictioni cōjunctum duplicitèr conſiderari poteſt. I. Dum cohæret *l. 1. ff. de Offic. eius cui*, ideſt quia Iuriſdictio ſine illo Imperio èxercèri nèquit *l. vltim. ff. de Offic. eius cui.* Hinc Iuriſdictione conceſſa Imperium hoc tranſit, *l. 2. ff. de Iuriſd. omn. Iud.* Quod quidē intelligitur pro modo Iuriſdictionis, *l. 1. nec. in princip. ff. Si quis Ius dicen. non obtemper.* & hoc caſu non dicitur Imperium Miſtum. II. Quando Iuriſdictio in èſt Imperio, quia res judicatur præcedente cauſæ cognitione, & juſſu ipſo, ſeu coercitionè ſubſequēti, Franc. de Clappèr. *de Imper. & Iuriſd. concluſ.* 7. *nu.* 2. Oſvv. *ad Donnel. d. lib.* 17. *Comm. cap.* 7. *lit. A.* ubi plures allegat Ant. Fab. *lib* 4. *conject.* 4. Henric. à Schuel in. *Repetit. Lectionum, cap.* 11. Cuiac *lib.* 30. *obſeru.* 21. *& ad l. 1. ff. de Offic. eius cui.* Licèt autem conjunctum hoc Imperium cum Iuriſdictione ſit diuèrſa tamen re vera ſunt, ipſa inter ſe, atque èorum actus diſtincti, itaut quod Iuriſdictionis èſt, Imperio huic, neque quod Impèrij eſt, Iuriſdictioni, attribui debèat, ut rectè monent Zaſ. *in l. 3. num.* 47. *ff. de Iuriſd.* Scip Gentil. *eodem Tract. lib. 3. cap.* 10. Vinnius *d. cap. 7. num.* 3. Nec huic obſtat interpretationi Charond. *de Iuriſd. & Imper. nu.* 19. docens dationèm poſſeſsionis bonorum eſſe Miſti Imperij ex Vlp. *in d. l. Imperium*, & tamen nulla in ea vèrſatur coercitio, etiā modica, ergò, &c. Rèſpondetur enim, negando ſuppoſitum; licèt ènim nō ſemper actualis coèrcitio ſit in bonorum poſſeſsionè concedenda, quia non eſt qui contradicat; habitualitèr tamen ineſt coercitio bonorū poſſeſsioni, quia paratus eſt Prætor coërcere, & punirè omnes, qui poſſeſsionem hanc impedierint, & quoties impedimèntū ſit irrationabilè, punitio actualis eſt;

quod

quod ſufficit, ut aſſertio noſtra vèrificètur; nam iuxta Dialecticorũ ſentèntiam, verba in definitione non dicunt actum, ſed aptitudinẽ. His ergò prælibatis.

10 *Miſtum Imperium eſt Modica coèrcitio, qua Magiſtratus Iuriſdictionèm ſuam tuètur, & èxplicat l.1. in fine, l.vltim. §.1. ff.de Offic. eius cui*, Arnold. Vinn. *de Impèr. & Iuriſdict. cap.7. num.1.* cui addo Longoval. *in l.Imperium, part.3. §.imperium, num.21. & 22. èt §.Venio ad Miſti, num.1. ff.de Iuriſdict.* Cuiac. *in l. 1. 2. 3. & 4. ff. de Iuriſdict. & lib. 21. obſeruat. 31.* Scip. Gentil *de Iuriſdict. lib.1. cap.5.* Georg. Obrecth. *dict. lib.1. cap.3. num.4.* Franc. de Clappèr. *de Impèr. èt Iuriſdict. concluſ.8. num.3.* Hulric. Hunn. *in Encycloped. Iur. part.2. tit.36. cap. vltim.* Quibus omnibus addo Hermannum Vultèj. *in Iuriſprudènt. Roman. lib.1. cap.12. num.14.* & Borel. *citat. tit.41. num.49.* Ioachim. Hopper. *de Ver. Iuriſprudent. libr. 9. tit. 7.*

§. II.

An, quot, & quales ſint Miſti Imperij gradus?

11 DIfficultates iſtas luculentiſsimè explicant Franciſc. de Clappèris *de Iuriſdict. & Imper. à concluſ.9. ad 18.* Guido Pap. *quaeſt. 490.* Carol. Tapia *in l.fin. p.1. cap.2. de Conſtit.* Mandoſ. *de Inhibit. quaeſt.55.* Longoval. *in dict. l. Imperium, part. 3. §. Venio ad Miſti, num. 2.* Alciat. *lib.2. Paradox. cap.1.* Cuiac. *lib.1. QQ. Papin. in l.1. ff. de Offic. eius cui*, Paul. Buſius *lib.2. Subtilit. Iur. cap. 14.* Georg. Obrecth. *dict. lib.1. cap. 12.* Petr. Grègor. *lib.47. Syntagm. cap.13. in princip.* Petr. Venderan. *lib.1. queſt.22.* Iul. Pac. *Legum Conciliat. Cent.2. quaeſt.100.* Zaſ. *in l. Ius dicenti. num. 40. ff. de Iuriſdict.* Scip. Gentil. *eodem Tractat. lib.1. cap.3.* Vincent. Cabot. *lib.2. diſput. Iur. cap.8.* Camil. Borel. *in Summa Dèciſion. tom.1. tit.41. à num.51.* & alij ab ipſis adducti, ex quibus brèuiter propoſito ſatisfaciemus dubio.

12 I. Ergò Miſti Impèrij gradus Maximi eſt, & in ſolo Principè reſidet, ab èoque exercetur, veniam ętatis concedendo, *l. 2. C. de his, qui ven. ætat. impetrauer.* & in arrogatione authoritatem ſuam interponẽdo, *l.2. ff. de adoption.* Corn. *conſ.200. vol.1.* in emãcipatione Infantis, *l. pen. C. de emãcip. libèr.* & lègitimando pèr Reſcriptum, *§. Illud, & §. pen. Authen. Quib. mod. Natur. èffic. ſui.*

13 Ad II. Gradum Maiùs ſpectat Miſtum Impèrium, ad eumque referendum eſt Ius cognoſcendi, dè quibuſcumque ſententijs ex ſupplicatione, quod ad ſolum Principem, vel Præfectum Prætorio ſpectabat, *l.1. C. de Sent.*

Præfect. Prætor. Auth. Quæ ſupplicatio, C. de precibus Imper. offer. Afflict. *deciſ. Neapol.* 341. *ſub num.* 3. Ioan. Saixon. *in Conſuet. Turonenſ. tit. Des Deo icts de baſte Iuſtice, gloſſ.* 1. *col.* 3. Nicol. Intrigliol. *art.* 79. *n.* 67. *cent.* 2. prius què docuèrant Bart. *in l. Imperium, num.* 18. ubi etiam Curt. Iun. *num.* 107. Gaſp. Valaſc. *n.* 229. Purpur. *num.* 301. Alciat. *num.* 198. Eamdemque opinionem probauit Caccialup *num.* 54 alios referens, qui tamẽ addunt ſoli Principi Reuiſionem iſtam competerè, nègãtes Præfecto Prætorio competere poſſe, ne contingat eum eſſe Iudicem in propria cauſa contra *l. Qui ff. de Iuriſd. omn. Iudic. & l.* 1. *C. Ne quis in ſua cauſa Ius ſibi dicat*; libellum quidèm Præfecto Prætorio porrigendum affirmant; ſed rècognitionem à ſolo Principe faciendam monent *ex l.* 1. *C. de Sent. Præfect. Prætor.* ſicque intelligèndũ Tèxt. *in l. Si quis aduerſus, C. de Precib. Imper. offeren.* & ideò *in d. Authen. Quæ ſupplicatio*, ſolum agi de Libello offerendo ipſi Præfecto Prætorio, adnotant; Et hac limitatione retènta veriorẽ hanc opinionem judicamus, & licet ſint non nullæ aliæ opiniones nègantes Recognitionem hanc ad Miſtum attinere Imperium, debili inniti fundamènto pèrſpèximus. Vnde ab èis diſcedimus, èt ob anguſtiam Tractatus eos impugnare non vacat.

14 III. Gradui Miſti Imperij adſcribitur Magnum, quod conſiſtere aiunt in expellendo aliquẽ re ipſa dè poſſeſsione, alium ex ſecundo decreto in eam mittendo, & etiam in eam mittendo ex Conſtitutione *l. vltim. C. de edict. Diu. Adria. toll.* Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *quæſt.* 53. & in cõcedenda Reſtitutione in integr. *l. Ea, quæ, §. Magiſtratibus, ff. de Municip.* Atque etiã in carcèratione Hierony. Treutler. *ſelect. diſputat. lib.* 1. *diſput.* 3. *Theſi.* 4. Ioan. Saixon. *l. c.* Intrigliol. *d. art.* 79. *num.* 68.

15 Non nullas patitur difficultates Gradus iſte in exèmplis adductis. I. Nam grauiter controuerſum eſt: An mittèrè in poſſeſſionem ex ſecũdo decreto ad hoc attineat Imperium. Negant ſiquidem Gouean. *in l. Iubere cavere, ff. de Iuriſdict. & in eodem Tract. lib.* 1. *pag.* 10. vbi ſimplici Iuriſdictionĩ illud attribuit, & Rober. Aurel. *lib.* 4. *Sentent. Iur. cap.* 22. Neque Miſti eſſe Imperij, neque Iuriſdictionis ſentit, ſed dècreti, quo relucet Imperium, inſtar animadverſionis, quæ in Gladio poſita dicitur *l. Solet, ff. de Offi. Proconſ. l. Imperium ff. de Iuriſdict.* Aſt opiniones iſtæ non obſtant; quia communi opponuntur, ferenti ad Miſtum attinere Imperium in poſſeſsionem miſsionem ex ſecundo decreto. Bar. *in l. Imperium, num.* 19. ubi Dec. *num.* 55. Purpurat. *num.* 313. Longoval. *num.* 120. Corraſ. *nu.* 30. Bolognet. *num.* 56. & alij communiter.

16 II Quamuis enim Longoval. *in dict. l. Imperium, nu.* 123. *ff. de Iuriſdict.* multis ſuadere conetur Reſtitutionem in integrum ad Miſtũ nõ pertinere Imperiũ; cõtrariũ tamen ab omnibus cõmuniter docetur in eadem lege Bart. *n.* 19.

Dec.

Digitized by Google

Dec. *n.* 56. Curt. Iun. *nu.* 109. Sapia *n.* 51. Gaſp. Valaſc. *nu.* 230. Corraſ. *num.* 30. Bolognet. *n.* 96. Loriot. *de Imper. èt Iuriſd. Axiom.* 29. *in fin.* ſed obſtat Text. *in cap. cauſa, ac in integr. rèſtitu.* ubi deciditur cauſam reſtitutionis in integrum corā Delègato tractari poſſe, ſiue Dèlegatio ſpècialis, ſiue genèralis ſit. Sed quæ ad Miſtum attinent Imperiū delegari nequeunt; ergò cum delegari poſſe conſtet *ex præallegato Textu, & ex l. vltim. in fin. C. ubi, & apud quos in intègr. reſt.* ſequitur ad illud non pertinere. Nèq; ſatisfiet dicens cum Longoval. *l. c. nu.* 130. Pontificèm Maxim. errasse in hoc Textu, tā in huius quæſtionis deciſione, quàm affirmādo Arbitros poſſe in intègrum rèſtituère, quū omninò falſum ſit, iuxta *l. fin. C. ubi & apud quos in integr. reſtit. pet. deb.* Et hoc mirū nō eſſe affirmat; quia in his profanis controverſijs decidendis multotiès Pontifices errarunt, ut oſtendit Alciat. *lib.* 2. *diſp. Iur. cap* 23. *&* 24. Aſt ſolutio non quadrat, quia facilius eſt erraſſe Iureconſultos, qui paſsim èrrorès admiſerunt, ut docent Accurſ. *in l. Filius Fam. §. Dici, ff. dè leg.* 1. Bald. *in l. vltim §. Sed cum in ſecundam; in fin. C. de furt.* copioſe Tiraq. *de Nobil. cap.* 31 *n.* 135. Gomez *in §. Fuerat, col.* 1. *Inſt. de Act.* Quam Pontifices Sūmos, qui ſemper infallibiliter decidunt, ut alibi latè probabimus. Alia ergò euaſio quærenda eſt, & duplex à Nobis inuenta. I. Negando delegari non poſſe, quæ ad Miſtum Imperium attinèt, quū dèlegabilia eſſe Longoval. ipſe probet *in præalleg. loco, num.* 146. II. Aſſerendo, quod licèt de Iure Ciuili in dubium vocari poſsit delegabilitas hæc, Iure Canonum nullam admittit dubitationem, *cap. vltim. de Offic. Ordin. cap. Licet, de Offi. Vicar. in* 6. Neque èrroris argui poteſt deciſio præallegati Tèxtus, quatenus Arbitros de in intègrum reſtitutione cognoſcere poſſe decidit, facillimè namquè reſpondetur incidentèr tantum huiuſmodi cognitionem Arbitris attribui; non autem principalitèr; & tùnc etiam Iure ciuili attento deciſionem illam ſubſiſterè probat *ibidem Gloſſ. Magna, verbo, incidentèr* omnino videnda.

17 Miſtum Imperium paruſi quarto accènſendum gradui, eſt cognoſcerè de his, quæ ex ſe cauſæ cognitionèm expoſcunt, ſcilicèt Datio Bonorum poſſeſsionis Pronunciarè de mittendo in poſſeſsionem ex ſecundo decreto, Intèrponère authoritatem alienationibus alimentorum *l. ea, quæ, §. Magiſtratibus, ff. ad Municip. l. Omnia quæcūq. ff. de Rè Iud. l. Nec quicquam, §. vbi Decretum, ff. de Offic. Proconſ.* & docent communiter præallegati DD.

18 V. Miſti Imperij gradus rècenſetur Minus, conſiſtens in his, quæ Officio Iudicis Nobili expediri ſolent, & ſummariam exigunt cognitionem, Bart. *in d. l. Imperium, n.* 21. & omnes à principio allegati, & præcipue Clapper. *concluſ.* 12. Camil. Borel. *num.* 55.

19 VI. Miſti Impèrij gradui adſcribēdum eſt Minimum, quod conſiſtère ajunt in authoritatè intèrponendi emācipationi, & manumiſsioni Bar. *loc. citat. num.* 22.

& omnes iam citati, quibus addimus Maſſuèr. *in praxi titulo de Iud. & eorum Iuriſdict. ſub n.* 12. *&* 13.

20 Huius Miſti Imperij authoritas in prædictis gradibus ciuilibus conſiſtit, & tot èrunt ipſi, quot cauſæ fuerint ciuiles, ut docent Vaccon. à Vaccuna *lib. 6 declarat.* 78. *num.* 12. Camil. Borel. *dict. tit.* 41. *num.* 57.

§. III.

Quibus olim, & nunc, ac quomodo Miſtum competat Imperium.

21 VT breuitèr ab hoc Nos expediamus dubio, altercationes, & diſſentientès omittimus opiniones, & affirmamus olim Miſtum Imperium competijſſe.

22 I. Conſulibus, adnotante Gouean. *in dict. l. Imperium, ex l.* 2. *§. Ex actis deinde Regibus, ff. de Orig. Iur.* II. Prætoribus *l.* 1. *ff. de Iuriſd. omn. Iudic.* vbi Vlp. ait: *Ius dicentis hoc eſt Pratoris*, iuncta *l. Si Filius, ff. de vulg. èt Pupill. ſubſt.* vbi Prætoris Imperium latiſsimum eſſe dicitur, & in danda Bonorum poſſeſsione cõſiſterè, ſed hoc ad Miſtum attinet Imperium, *d. l. Imperium, & l. Iubere cauere, ff. de Iuriſd.* cum alijs à Nobis ſupra congeſtis, quibus addimus *l.* 4. *§. Si forte, ff. de damn. infect.* III. Præſidibus Prouinciarũ hoc cõpetijſſe Imperiũ, Gouean. docuit *in d. l. Imperiũ*, & apertè cõſtat *ex l.* 3. *&* 4. *ff. de Of. Praſi.*

23 Defenſoribus Ciuitatum hoc Miſtum competijſſe Imperiũ. Affirmat Bart. *in d. l. Imperium, nu.* 22. *ff. de Iuriſd. ex §. Nulla in Authen. de Defenſ. Ciuitat.* quem tamẽ cõtrarium probarè ſenſit Accurſ. *ibidem, verbo, Iuriſdictione.* Vndè à Bart. diſcedit Corraſ. *in d. l. Imperium, n.* 29. ductus reſpõſo, vbi deciditur Pauli *in l. ea, qua, ff. ad Municip.* Magiſtratus Municipales ea tractarè nõ poſſe, quæ Imperij magis, quam Iuriſdictionis ſunt, ſub his autem Miſtum Impèriũ èxplicatũ diximus, ergò, &c. Aſt Municipaliũ Magiſtratuũ nominè, & appellatione Defenſores Ciuitatũ, cõpræhendũtur *l. Vnic. ff. Si quis Ius dicen. non obtemper. & l. vltim. C. de Iud. & l.* 4. *§. Si fortè, ff. de Damn. infect.* Nec Bartoli opinioni ſuffragari poteſt, quod Defenſores iſti poſſent modicè caſtigarè, *§. Audient. in Authent. de Defenſor. Ciuit.* Reſpondetur enim modicam caſtigationem, nec Imperio, neque Iuriſdictioni cohærère, ſed eſſe quid diuerſum ab utroque, cauſis pecuniarijs ęquiparatum, *l. vltim. ff. de fer.* hancquè, & non aliam Defenſores iſtos obtinuiſſe docet Corraſ. *in d. l. Impèrium, num.* 29. *& in l. Magiſtratibus, ff. de Iuriſd.* cuius ſententiam tamquam vèriorẽ amplectendam arbitramur.

24 Quibus nunc hoc Miſtum competat Impèriũ dubitant DD. Bart. *in d. l. Imperium, num.* 16. *ff. de Iuriſd.* illis competère affirmauit, qui Merum habèrènt Imperium inni-

innixus Textui *in §. Audient. in Authen. de Defenſ. Ciuit.* ubi etiam Gloſſ. & rationi à Maioritate petitæ juxta vulgarem Regùlam: *Non debet cui plus licet, quod minus eſt non licere, ff. de Regùl. Iur.* in conſequenter ergò negabitur Miſtum Imperium, quod minus eſt, cui Merum Imperium, quod plus eſt, conceſſum fuerit.

25 Sed ſalvâ Bart. Authoritate, eius opinio non ſubſiſtit; ex Textu enim quo movetur contrarium apparet; nam *in dict. §. Audient.* Iuſtinian. expreſſe affirmat: Defenſoribus Ciuitatum Mèrum non competere Imperium, ergò neque Miſtum iuxta ipſius Bart. ſententiam. Nec efficacior eſt ratio deſumpta ex Regùla: *Non debet, &c.* Reſpondetur enim eam in Iuriſdictionalibus non procedere, ut probatur *ex l. Solemus, §. Latrunculatores. ff. de Iud.* & explicant Dec. *in dict. l. Non debet, num. 5. verſ. 3. Regùla*, Soccin. *in l. 1. numer. 17. ff. Quis, & à quo.*

26 Secunda fuit opinio Gaſpar Valaſc. *in dict. l. Imperium, num. 225.* affirmantis Miſtum Imperium hodie Minoribus tantum Magiſtratibus concedi, & objectioni occurrit deſumendæ *ex dict. l. èa qua*; docèns, ex eo quod in præallegata Lege deciditur Municipalibus Magiſtratibus hoc non competere Imperium; non inde inferri, omnibus alijs Maioribus conceſſum non eſſe.

27 Tertia denique opinio à Nobis ſequenda eſt Ioann. Longouall. *in dict. l. Imperium, num. 141.* affirmantis Miſtum Imperium apud illos eſſe Magiſtratus, qui Ciuilium cauſarum cognitionem habent; quia nimirùm regulari Iure permiſſum eſt Magiſtratibus ſuam tuëri, & defendere Iuriſdictionem, pœnaliquè præcepto in Rebelles, & Perturbantes procedere, *l. Vnic. ff. Si quis Ius dicen. non obtemper.* Sed hoc ad Miſtum attinet Imperium, ergò, &c. Hincque diximus Imperium Miſtum, eſſe coërcitionem cohærentem Iuriſdictioni; cuius actus præcedunt Imperio, quoties non paretur decreto, vi Iuriſdictionis expedito; ſi namque mox paretur, ſubſiſtit Miſtum Imperium in nuda potentia, & actu primo, ut cenſuit Anton. Fab. *lib. 4. conjectur. 4.* quem Gouean. Longouallium, & Bachovi, laudat Arnold. Vinn. *de Imper. & Iuriſdict. cap. 7. num. 4.* addens apud Nullum alium diſtinctionem hanc reperiſſe, nam alij DD. qui decreta, & iuſſa Magiſtratuum eſſe ſtatuunt, paſsim ſibi contradicunt, docentes Miſtum Imperium nervoſ. habere, & omninò poſitum eſſe in exequutione, atque expeditione, Ioann. Corraſ. *lib. 3. Miſcellan. cap. 17.* Duaren. *de Iuriſdict. cap. 7.* Donnel. *lib. 17. Comment. cap.* Facchin. *libr. 2. controuerſ. 95.* Scipion. Gentil. *de Iuriſdictione, lib. 1. cap. 3.*

28 Excipiuntur tamē à generali Regùla Defenſores Ciuitatis,

 ſeu

ſeu Duum Viri, qui licèt Iuriſdictionem habèant, *Authen. de Defenſor. Ciuitat.* pœnale hoc præceptũ adhiberè non poſſunt, ut omnes fatentur.

29 Quomodo autèm competat Miſtum Impèrium? An ſcilicèt Iure Magiſtratus? Et quidèm affirmatiuè rèſolvunt communiter DD. argum. *l. 2. ff. de Iuriſd.* Alciat. *lib. 2. Paradox. cap. 1.* Iacob. Cuiac. *in l. 1. ff. de eo, cui mand. eſt Iuriſd.* ubi etiam Gloſſ. verbo, *Magiſtratus,* quam ſequuntur Scribèntès *ibidèm*, & præcipuè Bar. Bal Paul. de Caſtro, Iaſ. Rom. èt alij. Et licèt Raph. Fulgoſ. nimium ſubtilizarè volens à communiter receptâ Gloſſæ opinionè recèdere velit, *in d. l. 1. num. 11. èt ſeqq. uſquè ad 17. & in l. Iubere cauere, & l. Magiſtratus, ff. de Iuriſdict.* quem ſequitur Decius *in dict. l. 1. num. 41.* & Alciat. *citat. cap. 1.* Ab èa tamen recèdendum non eſſe, latè probat Frãciſc. de Clappèr. *de Imper. & Iuriſd. concluſ. 18. num. 5.*

QVÆSTIO V.

Ecquid, & quotuplex ſimplex Iuriſdictio, Tertia Imperij aſsignata ſpecies?

1 TERTIAM Meri Imperij principalem ſpeciè m à principio Quæſtionis ſimplicem Iuriſdictionèm aſsignauimus Barr. & alios ſequuti, quibus nùnc addimus Fontanèl. *de Pact. Nuptialibus, tom. 1. gloſſ. 14. num. 47.*

2 Varij ſunt DD. Noſtri in aſsignanda ſimplicis Iuriſdictionis definitione; licèt ènim Vlpian. *in dict. l. Imperium,* aſſerat, ut ſit Iudicis dandi licentia, ex qua primam adducit definitionem, Franciſc. Duaren. *Ad tit. de Iuriſdict. cap. 2.* docèns ſimplicem Iuriſdictionem, nihil aliud eſſe, quam de cauſis, èt controverſijs ciuilibus, ſeu priuatis cognoſcendi, iudicandiquè facultatem. Quam ſequutus eſt Thobias Pautmeiſthier. *lib. 1. de Iuriſdict. Rom. Pop. cap. 12.* & arridet adducta à Claudio cantiuncul. *in tract. de Offic. Iudic. lib. 2. cap. 9. num. 1. vol. 2. tract. DD.* relata à Fontanel. *dict. clauſ. 4. gloſſ. 14. n. 47. verſ. Eſt igitur.* Sèd rejiciendas eſſe Definitiones iſtas ſuademur, tùm ex dicẽdis; tũ, & quia *in d. l.* non definiendo, ſed exẽpla adducendo I. C. procèſiſſe docent communiter DD. mox referendi. Præterea quum verba illa adeò obſcura, èt pene in intèlligibilia ſint, ut adhùc ſub Iudice lis ſit, quis nam fuerit eorum ſenſus, ut atteſtantur Calef. *in dict. l. Imperium, num. 217.* Nicol. Bellon. *lib. 1. ſupputat. Iur cap. 4.* Alciat. *lib. 2. Paradox. cap. 18. & in dict. l. Imperium, num. 4. & in cap. Quod Sedèm, n. 66. de Offic. Iud. Ord.* Parlador. *lib. 2.*

*Rer.quotid.cap.*1.*num.*1.Fontanel. *dict.gloſſ.*14. *num.*47.& alij penes ipſos, non poteſt perſpicua èx eis definitio elici,ut par eſt. Illis èrgò prætermiſsis,alias adducunt DD. ipſi definitiones. Primò namque Bart.*in dict. l.Imperium*,*num.*23. ſimplicem Iuriſdictionem eſſe ait, quæ Officio Iudicis Mercenario exercetur,ſeu expeditur ad priuatam utilitatem principalitèr, quē ſequuntur communitèr Scribentes in præallegato Textu & præcipuè Calefat.*num.*216. Fontanel. *dict.num.*47.*verſ.Eſt Igitur.* Hanc tamèn quatuor validiſsimis refellit fundamentis,Franc.deClappèris *de Imper.* & *Iuriſd.concluſ.*18.*à num.*1.*per aliquot ſeqq.*

3 Aliam ſimplicis Iuriſdictionis definitionē adducit Franc. de Clappèris *de Impèr.* & *Iuriſdict. concluſ.* 18.*nu.*4.quæ ſic ſe habet: *Simplex Iuriſdictio eſt ciuili nulli Impèrio accedèns*, & *Iure Magiſtratus competèns.* Quam Iuris principijs conformiorem, & omnibus bonæ definitionis præceptis cōſtare probat,& præcipuè genere, èt differentijs; quod ipſe latè oſtendit.

4 Quod autem Iure Magiſtratus hæc ſimplex Iuriſdictio cōpèrat probat Clappèr.*èx l.*1.*ff.de Offic.eius cui mandat. eſt Iuriſdictio*, ubi mandata gèneralitèr Iuriſdictione trāſire in Delegatō ſimplicē Iuriſdictionē decidit I. C. nō autē tranſiret, ſi Iure Magiſtratus ea non competeret, ſed ſpecialitèr tribui deberet ut notum eſt, ergò quum ſub generali illa conceſsione tranſeat ſimplex Iuriſdictio: Iure Magiſtratus eam compètère perſpicuum èſt. Et corroboratur *ex l.Muto,§.Tutoris datio,ff.de Tut.* ubi Tutoris dationem ad ſimplicèm Iuriſdictionem Iure Magiſtratus cōpetentèm pertinere ſtatuitur juxta eumdem Clappèris *dict.concluſ.*18.*num.*4.

5 Sed in hanc corroborationem inſtari. I. poteſt, quod nulla eſt Iuriſdictio ſimplex ſeorſim in Magiſtratu conſiderata, quia nullus eſt Magiſtratus ſine Impèrio, quo Iuriſdictionem ſuam tueātur, *l.vltim.§.*1.*ff.de Offic.eius cui, l.*2.*ff.de Iuriſdict.* Ergò abſurdum eſt dicere ſimplicem Iuriſdictionem per ſe conſideratam Iure Magiſtratus competere.

6 Vt hanc vitet objectionèm Arnold. Vinn.*de Imper.* & *Iuriſdict.cap.*5.*num.*2. duplicitèr Iuriſdictionem conſidèrat, in concreto ſcilicèt, & in abſtracto, addèns in concreto nullam èſſe ſine Imperio Iuriſdictionem, vndè in hoc ſenſu ſimplicèm aſsignari nō poſſe;in abſtractu vèrò ſimplicèm dari poſſe oſtendit, quod ſufficit, ut noſtra verificètur aſſertio,

QVÆSTIO VI.

An? Quale? Et quo Iure Merum Imperium Summum Eccleſiaſticæ competat Poteſtati?

1 Neceſsitatē Quæſtionis ſtius agnoſcent Quotquot legerint paſsim apud quam plures Scriptores, nedum apertos Eccleſiæ Hoſtes, verum apud alios, qui hàc notà uſti non ſunt; penes Eccleſiam nullū ex Chriſti inſtitutione, Imperium reſidere; quia nullam cogentem vim Eccleſia habere noſcitur ex Chriſti inſtitutione; ſed ſi quam exercuiſſe aliquando legatur, & nunc habere videamus ab Imperatoribus communicatam eſſe affirmāt, quum ergò abſque coactiuà Poteſtate Imperium conſiſtere nequeat, ſi illam à Chriſto non accepiſſe conſtat; Imperium illi non competere perſpicuum eſt, & docent Scip. Gentil. *de Iuriſdict. lib. 3. cap. 14. 15. & 16.* Franc. Duaren. *de Sacr. Eccleſ. Miniſtr. lib. 1. cap. 4* Quorum petulantiam, licet retuſſam eſſe videamus à Supremo Sac. Inquiſit. Conſilio *in Indice Expurgator. edito, Anno 1640. pag. 391. col. 1. & pag. 834* ubi integra capita deleri iubentur; adhuc tamen oſtendere neceſſarium duximus quam longe à veritate diſtent huiuſmodi Homines, hæc, & alia deliria ſuadere conantes.

§. I.

Ec qui denegauerint Eccleſiæ vim coactiuam cui Merum hoc innititur Imperium, Eorum Fundamenta, damnato adducuntur.

2 Heterodoxos Imperium Eccleſiæ, eiuſque coactiuam Poteſtatē in omni ſæculo demoliri ad laboraſſe perſpicuum eſt, & præcipue tempore Ioannis XXII. quo pro defendendo Ludouico Bauaro Imp. exacuerunt in Pontificiam Iuriſdictionem linguas ſuas, ut gladiū acutum, venenum Aſpidum labijs ſuis evomentes tùm proprio, & innato ſupercilio in Eccleſiæ Supremum Antiſtitem inuecti, tùm, & blandiendi iniquo Principi cupiditate attracti, inter quos præcipue excelluerunt immaniſsimi Homines Ioann. de Ianduno, & Marſil. de Padua, poſtremus iſte Hereſiarcha appellatus ab Aluar. Pelagio *de Planctu Eccleſ. lib. 1. cap.*

cap.69.fol.93.pag.1.col.1.in fin. qui librum cõſcripſit inſcriptum: *Defenſor Pacis ad Ludou. Bauar. Imp.* vbi probare intendit Iuriſdictionem coãctiuam non eſſe, cui non conceditur facultas infligẽdæ alicuius pœnæ inuito, cum enim nõ cogatur, qui ſpontè aliquid facit; quia coãctio voluntario, & ſpontaneo opponitur, non ſolum ex Philoſophi Ariſtot. *in lib. Ethic.* & cæteris; Verùm ètiã ex PP. Iren. *lib. 4. cap. 7.* Tertul. *lib. 2. contra Marc. cap. 2.* Hilar. *in Pſal. 2.* Orig. *Proœm. lib. Periarch.* Euſeb. *de Præp. Euangel. cap. 6.* Epiph. *Hæreſ. & 16.* & Macar. *Homil. 15.* Chriſoſt. *Homil. 11. in Ioan.* & alibi ſæpè Aug. paſsim, atque ex ijs ſequi arguit Iuriſdictionem coãctiuam nõ habere, qui inuito pœnam infligere non valet; Eccleſia autem inuitum nullum cogerè poteſt. Ergò, &c. ſic Deperditum illum ratiocinaſſe legimus apud Franciſ. de Hallier. *de Eccleſ. Hierarch. lib. 4. art. 7. §. 2. pag. 420.* à quo, & apices trãſcripſit, eum nõ referens, Guill. Beyer. *de Eccleſ. Hierar. quæſt. 13. de Iuriſdict. coact. Eccleſ. cap. 2. pag. 581.* ubi Marſilij fundamenta adducit, quæ poſtèa vſurpaſſe Anton. de Dominis *lib. 5. de Rep. cap. 1. 2. &* 3. addunt ipſi.

3 Iſtius, & aliorum circa queſtionem hanc errores damnauit Ioan. XXII. *art. 5.* hunc ſic proponendo, & condemnando: *Quinto adhùc iſti Blaſphemi dicunt, quod tota Eccleſia ſimul juncta nullum Hominem punire potèſt punitionè coactiua, niſi concedat Imperator. Quod utiquè Doctrina Euangelica noſcitur obuiare; conſtat ènim, quod à Chriſto Petro, & in Perſona Petri Eccleſia poteſtas coactiua conceſſa, vel ſaltem permiſſa exiſtit, quæ quidem promiſsio fuit poſtea adimpleta, quùm ſibi Chriſtus dixit: Quodcumque ligaueris ſuper terram, &c. Ligantur ènim non ſolum voluntarij, ſed Inuiti; Adhùc ſicut ibi lègitur, in Mathæo quod ſi aliquis damnum alicui indèbitè dedèrit, illudque ad mandatum Eccleſiæ noluerit emèndare, quod Eccleſia per Poteſtatem à Chriſto ſibi conceſſam, ipſum ad hoc per excommunicationis ſententiam competerè poteſt; quæ quidem Poteſtas, utique coactiua eſt. Circa quod eſt aduertendum, quod cũ èxcommunicatio Maior, nedum èxcommunicatum à perceptionè Sacramentorum rèmouèat; ſed etiam à communione Fidelium, ipſum excommunicatum excludat, per quod corporalis à Chriſto coactio Eccleſiæ eſt permiſſa; quia ſecundum Leges Imperiales grauius rèputatur inter Homines conuerſari, ipſorumque priuari ſuffragijs, quam ab Hominibus ſeparari, èx quo ſequitur Poteſtatem coactiuam, non ab Imperatore Terreno; ſed ab ipſo Chriſto fuiſſe originaliter Eccleſiam conſecutam, &c.* Moxque exèmpla Ananię, Saphiræ, & aliorum in comprobationẽ iſtius exhibet Poteſtatis, quæ latè expenſa videri poſſunt àpud Turrecrem. *in Summa Eccleſ. lib. 2. cap. 46. verſ. Tertiò erroris,* Hallier. *citato, art. 7. §. 1. pag. 419.*

4 Ioan. ergò XXII. hunc articulum, qui omnium poſtremus eſt, cæteroſque quatuor Articulos, velut Sacræ Scripturæ contrarios, & Fidei Catholicæ inimicos,

cos Hæreticos, ſeu Hæreticales, & erroneos damnauit, necnon, & prædictos Marſil. de Padua, & Ioan. de Ianduno Hæreticos, imò Hæreſiarchas fore manifeſtos, & notorios finaliter declarauit, teſte Guillelm. Beyer. *dict. q. 13. cap. 1.* miſſa ad Facultatem Pariſienſ. Damnatione hàc, quę reuerenter à cunctis eius DD. ſuſcepta eſt 1. Septembris, Anno 1330. in Congregatione habita Domi Chancellarij; in qua ægreferentes Magiſtri Galliæ eis adſcribi deteſtabiles illos libros Inquiſitione decreuerunt in falſitatis illius Authores, ut ex publicis eorum tabulis, refert Hallier. *dic. art. 1. verſ. Ioannès autèm, pag.* 419. Guillel. ipſe Beyer. *dict. q. 13. cap. 1.* addens Poteſtatem coercitiuam Eccleſiæ à Chriſto conuenire docuiſſe ſemper eiuſdem facultatis Magiſtros. Eamque eijſdem fere argumentis, quibus Ioan. XXII. probauit Gerſon. *de Poteſt. Eccleſi. conſid.* 4. fuſe Heruæus *lib. de Poteſt. Eccleſi. & Laic. q. 3. cap. 2.*

§. II.

Merum Imperium in Summo Gradu eſſe in Eccleſia ex Chriſti inſtitutione probatur.

5 QVum Meri Imperij Fūdamentum vis coactiua ſit; ita ut conuèrtibilia inter ſe ſint; idem eſt inquirerè; Vtrum Merum Imperiū Summum Eccleſiæ competat ex Chriſti inſtitutionè; ac inquirere: An vis coactiua ex eadem Chriſti inſtitutione in Eccleſia ſit? Hanc quæſtionē reſoluunt Antiq. Doctores Galli etiam parum fauentes Pontificiæ Iuriſdictioni; adductrà Franc. Hallier. *dict. §. 1. pag.* 426. ubi præcipue allegat Iacob. Almayn. *de Author. Eccleſ. cap. 2. colloru 3.* *dicentem Marſilius de Padua de viauita Fide omnem Iuriſdictionèm coercitiuam ab Eccleſia auferens*, &c. *Item de Poteſt. Eccleſi. & Laic. q. 3. cap. 2. Marſilius de Padua ponit, quod Papa nullam habeat Poteſtatem coercitiuam, ſeu coactiuam ex inſtitutione Chriſti; ſed iſta opinio eſt damnata, erroneum enim eſt, quod Papa non habeat Poteſtatèm coactiuam in ullis rebus.*

6 In Concil. quoque Senonen. Prouinc. habito Anno 1528. Præſid. Ant. Card. à Prato Archiepiſc. Senonen. Regni Franc. Chancellar. cui plurimi ex DD. facultatis Pariſ. intèrerant, damnātur errorès varij Marſil. Patauini, atque inter cæteros ille, quèm à Ioan. XXII. damnatum diximus, his verbis: *Poſt hos, nempè Valdenſes, ſurrexit Marſilius Patauinus, cuius peſtilens liber, qui Defenſorium pacis nuncupatur, in Chriſtiani Populi perniciem, procurantibus Luthèranis, nuper excuſſus eſt. Is hoſtiliter Eccleſiam inſectatus, & terrenis Principibus applaudens, omnèm Prælatis adimit Iuriſdictionem, eà dumtaxat*

excep-

exceptà, quam Sæcularis largitus fuè-rit Magiſtratus, &c. Hallier. *d.§.1. pag.*420.

7 Quum una ex præcipuis, quæſtionibus Tractatus noſtri hęc ſit, altius eam examinare decreui; grauiorumque DD. qui antiquitate, & authoritate venerabiles ſunt teſtimonijs eam fulcire, & corroborare. Quod ut facilius aſſequamur.

8 Præmittendum eſt Supremam Iuriſdictionem, & Poteſtatem Pontificiam duplicem eſſe, Directiuam ſcilicet, & coactiuã. Directiuam appellamus eam, qua dirigimur, & moderamur ad bene beateque vivendum, juxta Dei mandata, & Sanctorum PP. Regulas, quibus obſeruatis, Diuinaq; fauente Miſericordia vita functi æterna fruamur fœlicitate, quæ eſt noſter ſcopus, in quem unice collimare debemus, atque finis, in quẽ peruenire debemus, & inhiare tenemur, & ut eũ facilius aſſequamur, conſtitutus eſt à Chriſto eius Vicarius Romanus Pontifex Vniuerſo Populo Chriſtiano dirigendo præpoſitus. Ioan à Turrecre. *in Can. cũ ad verũ, col.7 verſ. Decimo quod pertinet 96. diſt.* Albert. Pygh. *de Eccleſ. Hierarch. lib.5.* Franc. de Varg. *in Tract. de Epiſcop. Iuriſdict. reſponſ.6.* probans ex illo Ezechiel. 34. *Paſcam Oues meas, & Ego eas accubare faciam*, & Sophon. 3. ubi dicitur: *Ipſæ paſcentur, & accubabunt, & non erit, qui exterreat.* Hæc accubatio eſt ipſa Directio, ſiue Deductio Ouium per cuſtodiam Diuinorum Mandatorum, ut recte interpretatur, Cardinal. Turrecrem. *l. c.* in cõprobationem allegans Sanct. Auguſtin. *in Serm. SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli*, cuius elegãtiſsima verba id recte comprobant.

9 Noſque ulterius hac efficaci (ni fallimur) ratiocinatione, hanc directiuam Poteſtatem probamus. Poteſtas Eccleſiaſtica, non in ſola coercitione, ac caſtigatione, ſeu punitione conſiſtit, ſed etiã exercetur docendo, & adminiſtrãdo Sacramenta, quia Scriptura Sacra non tantum verbis ligandi, & ſoluendi Matthæ. 16. & 18. Verum etiam per *Paſcendi* verbum, Poteſtatem Eccleſiaſticam explicuit Ioann. 21. ad Corinth. 1. 9. Petr. 1. 5. Atque per Docendi authoritatem Matthæ. *vltim. 1. ad Corinth. 12. ad Epheſ.* 4. Sed hæc omnia ad directionem pertinent, ergò Poteſtas hæc directiua eſt à Chriſto Domino in Eccleſia inſtituta. Conſequentia eſt irrefragabilis. Minor autem ex nuper adductis perſpicue liquet, & corroborari poterit Pattum Doctrina, ſequuta à Franc. de Hallier. *dict. lib. 4. ſect.1. cap.1. art.2. pag.*388.

10 Poteſtas autem coactiua Eccleſiæ eſt, quà Romanus Pontifex omnes compellit Orthodoxos Dei Præcepta obſeruare, Iuſſa tàm Diuina, quàm ſua implere, omninòque obtẽperare. Hancque diuiſionem ſequuti Patres Poteſtatem Pontificiam, modo ligandi, atque abſolvendi Authoritatem vocant. Tèrtul. *de Pudicitia, cap.21.* Cyprian. *Epiſt. 55. & libro de Vnitate Eccleſiæ*, S. Leo. *Serm.3. Aniuerſàr. Aſſumpt. ſuæ.* Modo Poteſtatem

tẽ Iudiciariã Cyprian. *cit. epiſt.* 55. & alij aliquãdo Patèrnitate, Orig. *in cap.* 4. *ad Roman.* Ambroſ. *in Pſalm.* 43. Hieron. *in Pſalm.* 44. Auguſt. *Epiſt.* 162. *&* 165. & alij Multoties Paſtoratu *Epiſt.* 67. aliiq; Patrès ab Hallier. ſupreſſo nomine allegati *dict. art.* 2. *pag.* 388. Ex quibus optimè probat Eccleſiaſticam Poteſtatem Directione, Coactione, & adminiſtratione conſtare.

11 Poteſtatem coactiuam in Eccleſia Dei eſſe ex Chriſti inſtitutione docent omnigènæ ſcientiæ DD. ſcilicèt, Theologi, Iureconſulti, & Canoniſtæ Ioann. à Turrecrèm. *in Summ. lib.* 2. *cap.* 45. *&* 46. Albert. Pygh. *d. lib* 5. Varg. *dict. reſponſ.* 6. Bèllarm. *de Roman. Pontif. lib.* 4. *cap.* 15. Anaſtaſ. Gèrmon. *de Sac. Immun. lib.* 3. *cap.* 13. Ioſeph. Stèphan *de Potèſt. coactiua Romani Pontif. lib.* 1. *cap.* 3. *&* 4. Innoc. *in cap.* 2. *in fin. de Maior. & Obed.* Berojus *in cap. ac His de Accuſ.* & Alij penes ipſos luculentiſsimè coactiuam iſtam Poteſtatem, pluribus fundamentis corroborãtes, & præcipuè Turrecremata, qui duodecim pondèrat petita.

12 I. à Sacra Pagina Matthæ. 16. *Tibi dabo Claues Règni Cælorum: Quodcumquè ligaueris ſupèr terram*; In quibus Poteſtatem coactiuam in utroque foro compræhendi probat. Quod corroborat ex eodem Matth. 18. *Si peccauerit in Tè Frater tuus, &c.* juncta gloſſ. verbum, *alligaueritis*, explicans: *Vinculo Anathèmatis*, & Hieronymo *Damnandi Poteſtatèm* interprætãte. Damnatio ad coactivam Poteſtatem, èt Merum attinet Imperium. Ergò, &c. Clariuſque eadem Poteſtas explicatur in eàdem Sacra Hiſtoria referente *cap.* 26. abſciſsionẽ auriculæ Malci. S. Grègor. relatus *in Can. Si Petrus* 24. *q.* 1. explicat illud Luc. 22. *Ecce duo gladij hic.* In quibus vèrbis duplicem Eccleſiæ Poteſtatem Spiritualem, & Temporalem, ſeu coactiuã deſignatã eſſe S. Bernar. ſcripſit *in lib. de Conſid. ad Eugen.* Turrecrem. *d. cap.* 46. *verſ. Quarto* Idẽ colligitur Ioann. *vltim. Paſcè Oues mèas.* Quod Præcèptũ abſque vi coactiua impleri non poſſe ſenſit Gloſſ. *ibidem* Ioſeph. Stephan. *dict. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 4. *&* 5. Quæ omnia validiſsimè corroborantur ex Apoſtol. 1. *ad Corinth.* 4. ibi: *In virga veniam ad Vos*, ideſt ferrea Apocalypſ. 1. ibi: *Dabo illi Poteſtatem ſuper Gentes, & reget eas in Virga ferrea*, hoc eſt coactiua Poteſtate Ioſeph. Stephan. *dict. lib.* 1. *cap.* 3. Turrecrèm. *d. cap.* 46. *verſ. Sexto idem oſtenditur.*

13 Probant II. hanc eamdèm Concluſionem Conciliorum Gènèralium praxi, maximè illorum Quatuor Principalium, in quibus damnati, excommunicati, & à ſuis Dignitatibus depoſiti, imò, & flãmis cõbuſti Hæretici lèguntur. Sicut in Nicæno Arius, in Cõſtantinopolitano Macèdonius, in Epheſino Neſtorius, in Chalcedonenſi Euthices Can. *Canones, diſ.* 15. Hoc Sancti Patres facere non potuiſſent, niſi ex Chriſti inſtitutione, & ordinatione hanc Potèſtatèm, & Iuriſdictionem coactiuam habèrent. Turrecrem. *dict. cap.* 45. *verſ.*

verſ. conſequenter ſecundo. Fortiuſque ex Concilio Conſtantienſi probatur, ubi non ſolum deciſſa, ſed etiam exequutioni mandata repèritur Poteſtas hæc coactiva; in eo namque ipſius Concilij dècrèto combuſti ſunt. Ioann Huſ. & Hieronymus de Praga Hèrèſiarchæ, pertinaces in ſua Hæreſi permanentes. Coriolan. *in Breviar. Chronolog. Anno* 1417. *pag.* 376. *Iacob. Gordon. in Chronolog. tom.* 2. *anno* 1416. *pag.* 557. *&* *Seſſ.* 19. *hec habêtur. Declarat Sancta Synodus: Salvoconductu per Imperatorem, aut alios Principes concèſſo nullum Fidei Chriſtianæ, aut Iuriſdictioni Eccleſiæ prejudicium gènèrari poſſe, aut debere, quo minus liceat Iudici Eccleſiaſtico de huiuſmodi perſonarum èrroribus inquirere, eoſque punire, quantum Iuſtitia ſuadebit, ſi ſuos errores revocare pertinaciter noluerint, etiam ſi ſaluo conductui Laicorum confiſi ad locum venerint Iudicij alias non venturi. Nec ſic promittentes, quum fecerint, quod in ipſis eſt, remanere obligatos &c.* Quod decretum emanauit, ut innoteſcèret Hæreſiarchis illis nō profuiſſe saluumconductum à Sigiſmūdo Imperatore datū, Sāct. Antonin. 3. *p. Hiſtor. tit.* 22. *cap.* 6. *§.* 3.

14 Ex cuius Concilij facto, & deciſione efficaciſsimè probatur, nedum in Eccleſia coactiuam reſidere Poteſtatem, vèrum eam indèpendentèm omninò a Suprema Temporali ei incumbere. Quod latiſsimè comprobat Martin. Becan. *Opuſculor. Theolo. to.* 2. *Opuſcul.* 2. *Miſcellan. q.* 5. *num.* 2. *&* *ſeqq.* Omninò videndus, luculentiſsime ènim illationem iſtam probat.

15 III. Hanc coactivam Poteſtatem probant præ allegati DD. Apertiſsimis Iuris Canonici teſtimonijs, & præcipuè ex *cap. ex Litteris, cap. ſuſpēſionis de Ofic. Delèg. cap.* 2. *de Maior. & obèd. ubi Innocen. in fine.* Suntque integri Tituli in Decrètaliū libris de *Pœnis*, in quibus graviſsimæ, & ultimæ ſtatuūtur Hæreticis, & alijs, quas in ſtatuènte ſupremā arguère, & præſupponere coactiuam Poteſtatèm perſpicuum eſt.

16 Plura in hanc ſententiam communiter objiciuntur, congeſta à Turrecrem. *dict. l.* 2. *cap.* 47. Ioſeph. Steph. *de Poteſt. coactiua Ro. Pontif. lib.* 1. *cap.* 9. *&* *ſeqq.* Franc. Boz. *de Temporal. Eccleſ. Monarch. paſsim.*

17 Ex quibus hoc vnum objectum diluendum ſelegi. Romanus Pōtifex nèquit ex Divinà Inſtitutione maiorèm haberè Poteſtatèm, eà quæ ipſi Chriſto, tamquā Eccleſiæ capiti, competijt, aut illa, quam Chriſtus D. Petro communicavit ſibi, & Succeſſoribus ſuis in Pontificatu, ſed Chriſtus tamquā viſibilis Pontifex Summus Eccleſiæ hac coactiva caruit Poteſtate, & quamvis non caruiſſet eam tamen Petro numquam communicavit, ergo Suceſſorès Petri eam habere non poterunt ex Chriſti inſtitutione. Maj. & Cōſeq. patent Minor. duas habet partes, quarum peculiari quælibet indiget probatione.

18 I. Ergo Minoris pars denegans in Chriſto hanc reſediſſe Poteſtatem aperte colligi videtur ex

Q Ter-

Tertul. *lib. de Idolo-latr. cap.* 18. vbi de Chriſto loquẽs ait: *Si Poteſtatẽ quoque nullam, ne in ſuos quidem exercuit, quibus ſordido miniſterio functus eſt; ſi Regem ſe denique fieri conſcius ſui Regni refugit, pleniſsime dedit formam ſuis dirigendo omni faſtigio, & ſuggeſtu tam Dignitatis, & Poteſtatis, &c.*

19 II. Eamdem Min. probant. Ex quo poteſtas coactiva ſine Divitijs, & auxilio Divitum èxèrcèri non poteſt; Omnibus autem his Chriſtus Dominus deſtitutus lègitur, ergo &c. Confirmantque diſcurſum ex ipſis verbis Domini profitentis ſe: *Non miniſtrari ſed miniſtrare vèniſſe.* Ergo non exercere coactivam Poteſtatèm, & Iuriſdictionem Secundam autem Minoris partem, quoad Petrum ſcilicet probamus ex S. Bernardo ſcribente ad Eugen. Pap. *Non monſtrabunt puto qui hoc dicerèt, vbi nã quiſpiam Apoſtolorum Iudèx ſederit hominum, &c.* Moxque: *Stetiſſe namque lego Apoſtolos iudicando, ſe diſſe iudicantes non lego, etiam illud non fuit.* Aſt coactiva hæc Poteſtas abſque Iudicio exerceri nequit, iuxta luculentèr dicta §. præced. ergo Poteſtas hæc Petro non competijt, ergo neque ſucceſſoribus ſuis.

20 Hoc argumentum, quod efficaciſsimum Non nulli reputant, facilimè dilui poſſe docuere præ allegati DD. & precipue Turrecrem. *dict. lib. 2. cap.* 47. *verſ. ad ſecundum, et verſ. ad Octauum* Reſpondendo Minorem illam, quatenus nègat in Chriſto Poteſtatem illam coactivam hærèticam èſſe, vtpotè Sacro Textui contrariam, nam Iſai. 33. de Chriſto Vaticinatur. *Ipſe Dominus Noſter, Iudèx Noſter, & Legifer Noſter, & Rex Noſter.* Hæc autèm de Chriſto verificari non poſſent, ſi Poteſtate coactiva careret. Vnde Matth. *vltim.* Ipſe Dominus dixit. *Data eſt Mihi omnis Poteſtas in Cælo, & in terra*; ſub qua vniverſali conceſsione comprèhenſam eſſe Poteſtatem coactivam, ne quidè Gramaticaſtèr negabit, eamque èxèrcuiſſe Ioann. 2. & Matth. 21. probatur iuncta expoſitione S. Gregor. *lib.* 1. *Mor. ca.* 25. Ad alia loca etiam reſpondit ipſe Turrècrem, & hos infra luculentius alibi ſatisfacièmus.

21 Quoad Petrum verò reſpondemus S. Bernardum ibi non loqui de Potèſtate Coactiva; ſed de cauſis, litibuſquè Sæcularibus Privatorum, quibus Apoſtoli ſeſe immiſcere renuebant, non quia Iuriſdictione carèbant; ſed quia èas inferioribus hominibus relinquebant, vt colligitur ex Apoſt. 1. *ad Corinth.* 6. cuius vèrba adducit in hoc ſenſu, explicat Cardin. Turrecrem. *dict. cap.* 47. *verſ. Ad octavam*, omninò vidèndus. Cuncta enim obiecta optimè diluit.

§. III.

§. III.

Quotupliciter cōſiderari poſſit Merū Imperiū Pōtificiæ Poteſtati, & Iuriſdictioni competens? Quibus, & quomodo conueniat?

22 Dupliciter poteſt Merū hoc Imperium conſiderari. I. Vt Forum internum reſpicit, èt aliud, prout èxtèrno foro moderatur. In I. Acceptione, Forum hoc internum rurſus dupliciter conſidero. I. Vt Forum Sacramentale, èt purè internum. II. Vt accidenraliter internum. In I. hac conſideratione actus illius Fori purè, & formaliter interni, primariò Lègi Æternæ, & Naturali rantum ſubjiciuntur, ſecundario autem Eccleſiæ Viſibili, eiuſque Miniſtris, quibus, quoad illud Forum, Miniſterialis hæc Poteſtas, & Imperiū à Chriſto Domino concèſſum fuit: Vt tamen illud non Eccleſiæ nomine, ſed ipſius Chriſti exercetur, ſic colligere licèt ex dictis, & fuſe docènt mox referendi. Vnde nequit Eccleſia quoad illos Merum Imperium exercere in vèriori opinione, ideò nequit Eccleſia punire delictum merè internum, & conſequenter, neque vetare, aut jubere, ſic docent communiter Ganoniſtæ, per Text. *in cap. Cogitationis, de Pænit diſt.* 1. vbi præcipuè Nauar. *num.* 9. & *in cap. Si quis non dicat, eadem diſt. num.* 8. Eſtque Theologicum principium S.Thom. 1.2. *q.* 91. *art.* 4. & *q.* 10. *art.* 9. ubi præcipuè Vazq. *tom.* 2. *q.* 96. *art.* 4. *diſp.* 160. *cap.* 5. *num.* 36. & 37. Suar. Salas, Valenc. Bonac. & alij penes Caſtro Palao *tom.* 1. *tract.* 3 *diſp.* 1. *punct.* 6. *nu.* 2. ubi per numeros ſeqq. id oprimè explicat. Limitandum tamen eſt; ſi Actus interior neceſſarius ſit ex præcepto actus èxterioris; nam tùnc ex illa præciſſa connexione, & relatione actus extèrni ad actum internū pro ſua pèrfectione cenſetur, & actus internus Eccleſię ſubjectus, & ab illa legitimè præceptus. Eleg. Text. *in cap Dolentes, de Celeb. Miſſar.* ubi Officium Diuinū ſtudioſe, attètè, & devotè recitari jubetur. Adi eoſdem DD. id latiùs proſequentes.

23 Quum autem actus per accidens ſunt interni, eo ſcilicèt, quia delictū adeò occultè fuit perpetratū, ut nullis poſsit legitimis verificari probationibus, Eccleſiæ Imperio omnino ſubjacet; ſic Nauar. Suar. Auila, Bonacin. & Hurtad. quos ſequitur Noſtras R. P. Leand. à SS. Sacramènto, Trinit. Famil. Excalceatæ, ſemel, atq. itèrum Dignifsimus Generalis Moraliumque Reſolutionū indefeſſus Indagator, *tom.* 4. *ſuor. Oper. Tract. de Cenſur. in communi diſp.* 8. *q.* 4. quibus ipſe Leandèr (*tom.* 5. *Tractat.* 1. *de Irregular. in communi diſp.* 1. *q.* 10. *verſ. Secundo quia*) addit Caſtro Palao, Pellizar. & Dian.

24 In ſecunda autem Fori acceptione (extèrni videlicèt) dupliciter poſſe Eccleſiæ compe-

tere Merum Imperium, conſideramus I. ut eſt in ſe genericè ſumptum. II. Prout circa delicta purè Spiritualia pœnis purè Spiritualibus procedit. III. Prout in hęc delicta, vel in alia miſtà alijs procedit pœnis, pecuniarijs ſcilicèt, aut corporalibus. IV. Denique prout capitales pœnas imponit, quæ tribus à Nobis ſunt explicanda Concluſionibus. Quarum ſit.

25 I. In Eccleſia Catholica Romana, tàm in capite (quod eſt Romanus Pontifex) quàm in principalibus membris, ut ſunt Domini Antiſtites datur Merum Imperiū in ſe, & genericè conſideratū. Concluſio hæc duas habet partes, quarū prima concedens in Sūmo Pōtifice Merum Imperium; ultra quā quod infra *concl.* 4. latè probanda eſt à nemine poterit inficiari.

26 Quoad Dominos Antiſtites, Epiſcopos ſcilicèt, Archiepiſcopos, Patriarchas, &c. docent cō cōmuniter Canoniſtæ, & præcipuè Bal. *in Rub paulo ante n.* 8. *verſ. Vel dic, quod Epiſcopus, extra de Conſt. in cap. cū cōtingat, n.* 2. *per Tex. ibi. extr. de for. cōp.* & *de Mero Miſto Imperio* Card. *in cap.* 1. *paulo ante nu.* 1. *verſ. Et facit etiam hæc littera de Of. Ord.* Barbat. *conſ.* 47 *nu.* 4. *ad med. verſ. Unde Dominus Cardinalis, vol.* 1. & fuit originalis doctrina Guillelmi de Turno, & Cyni, quos refert Fèder. de Sen. *conſ.* 190. *in primis verbis*, Purpu. *ad l. Imperiū, n.* 137. *ff. de Iuriſd.* Hēr. Boteus *in tract. de Synodo Epiſcop. p.* 3. *n.* 105. & cum eis Melch. Loter. *de re Benef. lib.* 1. *q.* 21 *n.* 40. & 41. Sbroz. *de Vicar. Epiſcop. lib.* 2. *q.* 165. & 167. Lel. Zech. *de Rep. Eccleſ. cap.* 23. §. 1. *nu.* 7. *pag.* 163. *priuileg.* 9 quod irrefragabile cenſeo ſequenti diſcurſu.

27 Epiſcopis in propria cōpetūt Diocæſi Magiſtratus Supremi Iura, ut alibi dixi; At Magiſtratibus Imperiū hoc ex natura ſuà cōpetit, ut probatur ex Ariſt. qui Magiſtratū deſcribens, ſeu definiens 4. *Polit. cap.* 15. ait. *Hi maximè dicendi ſunt Magiſtratus, quibus Ius eſt de quibuſdā, & deliberādi, & iudicādi, & imperādi, &c.* Et ſatis ad rē addit: *Hocq; maximè; imperare namq; Magiſtratus eſt magis propriū.* Vbi Obert. Giphan. *in eius Comm. pag.* 505. addit: *Neminè propriè Magiſtratum poſſe vocari, niſi cui cōpetit Imperiū.* Fauet Cicer. *lib.* 1. *de Legib.* & ad ſtipulatur Tex. *in l. Sed, & quidā, ad fin. cum l. ſeq. ex quibus Can. D. aitres:* Melior Text. *in l. Quibus* 57. *ff. de verb. ſignif.* Loter. *d. q.* 21. *num.* 27. Maſtrill. *de Magiſtr. in Prælud. n.* 10. *cum alijs præcedenti quæſt. congeſtis.* Ergò Epiſcopis ratione ſuæ Dignitatis Merū cōpetit Imperiū, quod tripliciter poſſunt exercere, ut ex ſeqq. Concluſionibus patefiet.

28 II Concluſio: Principaliora Eccleſiæ mēbra (ut ſunt Domini Epiſcopi) ex primordiali ſuarū Dignitatū inſtitutione Mero fungūtur Imperio. Hāc Cōcluſionē defendit *ex cap.* 1. *de Of. Ordin.* Molin. *de Iuſt.* & *Iur. tom.* 6. *tract.* 5. *diſp.* 6. & 7. Laym. *lib.* 1. *tract.* 4. *cap.* 5. *ad fin.* ab effectūq; probatur. I Nā ab Dignitatū origine poſſunt hi Prælati pœnas corporales uſq; ad mortē imponere, ut generaliter docuit Iul Clar. *lib.* 5. *Setēt* §. *fin.* & ſpecialiter probatur ex eo quod poſſunt Dñi Antiſtites Relegationis, & deportationis pœnà mulctare c. 1. *ex*

tra

Digitized by Google

tra de Calumn. cap. Ad Audientiã, & ibi Abb. *num. 3. de Crim. Falſi.* Ac etiam Clericos in exilium mittere Can. *in Synodo, in fine, 63. diſt.* Can. *in primis mox à principio 2. q. 1.* Can. *Hi qui 3. q. 4.* Can. *Attendendum 17. q. 4.* Bal. *in cap. Cum non ab Homine, num. 2.* ubi etiam Decius *num. 67. de Iudicijs*, Bernard. Diaz *in Praxi, cap. 137. num. 1.* Ad triremes damnare Bernardus Diaz *in Praxi Crimin. cap. 146. num. 3.* Iul. Clar. *in Praxi, §. fin. q. 70. verſ. Frequens eſt etiam.* Flagellisq; afficere ex Text. *in cap. in Archiepiſcopatu de Raptor. cap. fin.* ubi Gloſſ. verbo, *Aut corporali, 35. diſt. cap. 1.* & ibi Gloſſ. *fin. 23. q. 5. Gloſſ. pen. in Can. His quibus eadem, q. 8. cap. 1.* & ibi Gloſſ. verb. *Flagellator 5. q. 1. cap. 1. de Calumn. cap. 1.* & ibi Gloſſ. *pen. de Depoſito, cap. 2. & ibi Gloſſ. 1. de Cleric. Percuſſ. cap. Clericis*, & ibi Abb. *num. 5. Ne Clerici, vel Monachi*, Gloſſ. in Can. *Illi*, verbo, *Religioſus 5. q. 5.* Abbas *in cap. Sententiam, num. 10. Ne Clerici, vel Monachi*, Bellettus *Diſquiſit. Clerical. p. 1. tit. de Diſcipl. Cleric. §. 5. num. 152. in poſtrema edit.* 1654. Iacob. Berretta, Camil. Borel. Foller. & Bovadill. laudati à Mauric. de Alçedo *de Præcellen. Epiſcop. Dign. p. 1. cap. 12. num. 64.* cui addo Gloſſ. *in Can. Sæpè malorum 28. q. 1.* Felin. *in cap. Vniuerſitatis, de Sent. Excommun.* Bernard. Diaz *in Praxi Crimin. cap. 136. nu. 1.* Arnaldum Albertin. *de Catholicis Aſſertionib. q. 23.* Simancas *de Catholic. Inſtitution. tit. 40. num. 7.* Tyber. Decian. *in Tract. Crimin. lib. 4. cap. 26. num. 2. verſ. Item exemplum* probantes ex præallegato Textu *in cap. 1. in fine, de Calumn.* Can. 1. *in fine, 35. diſt.* Can. *Beatus, 45. diſt.* Quà pœnà olim plecti etiam Clericos potuiſſe conſtat *ex dict. Can. Beatus*, ubi Gloſſ. excipit Præsbyteros Abbates, & Leuitas Diaz *in dict. cap. 136. num. 2.* Hodie verò generaliter quoad omnes Clericos abolitam eſſe pœnam iſtam in Gallia præcipuè, & in Hiſpania atteſtantur Salçedo *in Addit. ad Diaz d. cap. 136.* Iul. Clar. *d. q. 70. verſ. Et etiam.* Tormẽtis quoque afficere Maleficos, & Characteribus eos valent inuere, atque perpetuis mãcipare carceribus, quod morti comparatur, *cap. Qualiter, & quando, de Accuſat.*

29 Secundo quia poteſt Epiſcopus pecuniarias pœnas imponere omnibus in Foro ſuo delinquentibus, tàm Sęcularibus, quàm Eccleſiaſticis, ut probatur generaliter aſſertio ex Text. *in cap. Si quis 3. 21. q. 4.* ubi plura congerit Gloſſ. *in cap. in Antiquis 7. 12. q. 2.* verbo, *Multiplicatione*, cui addi poſſunt Can. *Si vos 23. q. 5. cap. Dilectus, de Offic. Ordin. cap. Cum ſit nimis, §. vlt. de Iudæis*, & docẽt communiter DD. Corneus *conſ. 19. lib. 2. toto*, Farin. *in Prax. crimin. tom. 1. q. 19. num. 51.* & plures adducti ab Alçedo *de Præcel. Epiſcop. Dignit. p. 1. cap. 12. num. 90.* Barboſ. *de Poteſtat. Epiſcop. p. 3. alleg. 107. nu. 16.* Diana *tom. 10 tract. 8. reſol. 1. verſ. Verum his non obſtantibus.* Nec obſtat Tex. *in cap. Licet, de Pœnit. & Remiſſ.* ubi pœna pecuniaria Epiſcopis prohibetur imponi, cui concinnunt Text. in Can. *Si Lapſis, 50. diſt.* Can. *Pauper. 11. q. 3. cap. 3,*

de Pœn.cap. Irrefragabilis, §. vlt.de Offic. Ordin. cap. Vt Clericorum, de Vita, & honeſt. Clericor. & conducunt tradita à Diana *dict. reſol.* 1. *in princip.* Objectum tamen non obſtare dicendum eſt; reſpondet enim Gloſſ. *in dict. cap. Licèt, de Pœnit. & Remiſſion. verbo Pœnam pecuniariā*, hoc intelligi, quādo alia pœna impoſita èſt à Iure delicto puniendo; tùnc namque nō poſſe aliam imponi pœnam ex illo Textu indubiè colligi; non verò quando nulla pœna delicto eſt à Iure impoſita, tùnc namque pro arbitrio Epiſcopum pecuniariam imponi pœnam claret ex nuper relatis Authoribus, & præcipuè Farinac. *dict. q.* 19. *num.* 51. Abb. *in dict. cap. Licet, de Pœnit. & Remiſſ.* Diana *dict. reſolu.* 1. *in fine.* Atqui omnia hæc ad Merum pertinent Imperium, cuius ſunt gradus *l* 3. *ff. de Iuriſdict.* argument. Text. *in l. Cognitio, §. Cum proprium ff. de Offic. eius cui*, & probant Azo. *in Summ. C. de Iuriſdict.* quem communiter ſequnti ſunt Poſtèriores, ut docet Ant. Vacca *in l. Illicitas, §. qui vniuerſas, ff. de Offic. Præſid.* Noſq; fuſsiſsime oſtendimus *præcedenti quæſt.* Ergò, &c. Comprobarique ulterius poteſt Concluſio ex Text. *in cap. Contra Idolorum Cultores* 10. 26. *q.* 5. permittente Epiſcopis contra Idolorum Cultores, Aruſpices, & Sortilegos procedere, & *cap. Attendendum* 13. *q.* 4. eamdemmet cognitionèm Epiſcopis tribuens contra Sacrilegos, & *cap.* 2. *de Adulteris*, Iuriſdictionem eis etiam in Laicos cōcedens contra Virginum ſtupratores, ut poſsint eos capere, carceribus addicere, & corporaliter punire. Anſald. (qui licèt frequentiſſimè ſit Eccleſiaſticæ Iuriſdictioni exoſus id tamen negare non potuit) *in Tract. de Iuriſd. p.* 2. *tit.* 11. *cap.* 7. *num.* 17.

30 Sunt, & aliæ pœnæ in Foro Eccleſiaſtico ad Mèrum Imperium ſpectantes, ut ſupra probaui, quas abſque Poteſtate coactiua infligi non poſſe perſpicuum eſt, quales ſunt: Detruſio in Monaſterium. Bernard. Diaz. *in Praxi, cap.* 130. Clarus, *d. §. fin. q.* 70. *verſ. Sunt etiam*, qui tamèn ſubdunt hodie in vſu non eſſe pœnam iſtam. Mithræ etiam pœna vulgo (encoroçar) ad augendam flagellorum infamiam à Iudice Eccleſiaſtico imponi poteſt, Clar. *dict. §. fin. q.* 20. *verſ. Mithra* Iacob. Menoch. *de Arbitr. lib.* 1. *q.* 80. *nu.* 41. ubi alios referũt, & illam corporalem pœnam dijudicandam ſubdunt. Degradatio, quæ corporalis pœna ab omnibus habetur, non niſi à Iudice Eccleſiaſtico indici poteſt Iul. Clar. *dict. q.* 70. *in fine*, Menoch. *de Arbitr. lib.* 2. *caſu* 415.

31 Confirmatur hæc noſtra Concluſio hac efficaci ratione, Eccleſiaſtica Iuriſdictio non depènder eſſentia, aut èxiſtènria, ſiue conſeruatione à Sæculari; ſed è converſo, ut alibi latius probo, reſpondendo ad exempla, & fundamenta contraria, iamque breuiter attigi ſupra, nuncque addo Bal. *in Authen. ſtatuimus ante nu.* 1. *C. de Sacr. Eccleſ.* docentem quod piiſsimus Imperator Conſtantinus Magnus non conceſsit denuo Eccle-

Eccleſiæ Poteſtatem illam, & gloriæ Dignitatèm, quam donare videtur, & nunc poſsidet, ſed reſtituit ipſi Eccleſiæ, quam de facto Prædeceſſores ſui tyrannicè abſtulerant, quod comprobari poteſt ex adductis ab Anſald. *dict. Tract. 1. cap. 2. à num. 90. per aliquot ſeqq.*

32 III. Concluſio. In Eccleſia Catholica, atque in eius Suprèmo Capite Sanctiſsimo Pètri Succeſſore Romano Pôtifice datur Ius Gladij, ſeu Poteſtas Sanguinis, hoc eſt Maximum, & Supremum Meri Imperij Culmen, aut primus gradus, quatenus eo opus eſt ad finem ſupernaturalem non tamen competit gradus iſte alijs Dominis Antiſtibus, cuiuſque ſint Dignitatis. Duas côtinet principales partes Concluſio hæc, quarum.

33 I. Eccleſiæ, ſiue Summo Pontifici, ut eius capiti tribuens hanc Poteſtatem, ſeu Ius Gladij, licèt ſupra probata maneat; ne proprius locus vacuus reperiatur, iterum eam probamus; Tùm ex iam memorato exemplo *Act. 5.* Vbi Petrus, Primus Summus Pontifex illud exèrcuit morte ſubitaneà, & improuiſa damnando Ananiam, & Saphiram eius uxorèm, & eodem *lib. cap.* 13. 8. S. Paulus Magum Dœmonibus ſeruientem ſubita cœcitate mulctauit, Quę, & alia adducit Michaël Mauclet. *dè Eccleſi. Monarch. tom. 1. p. 2. lib. 8. cap. 8. litter. C.* Quæ quia altiori ſpiritu patrata eſſe iam ſupra probaui minus rectè Eccleſiæ Mero Imperio adſcripta cenſemus, alitèrque ideò Concluſionis partem hanc probare decrèuimus, illamque ſic corroboramus.

34 II. Merum hoc Imperium ſub materiali, & formali Gladij Poteſtate continetur, ut iam vidimus; ſed Summus Pontifex Tèmporalem habet gladium actu, & habitu, ut probaui etiam, nuncque luculenter probantem adſtruo D. Valençuel. Velazq. *contra Venet. p. 7. num. 39. & ſeqq.* Vbi utrumque Gladium Papæ compètere ſoliſsimis ſtabilit fundamẽtis magna DD. copia èxhibita, *& num. 49.* Temporalem Gladium negantes Hæreticos eſſe reputandos, probat *& num. 56. & ſeqq.* diſtringère materialem Gladiũ pro Spiritualium defenſionè, & conſeruarione oſtendit, quando Spiritualis non ſufficit. Ergò, &c.

35 III. Iuris Pontificij probatur teſtimonijs, & præcipuè ex Tex. *in cap. fin. de Pœn. in 6.* ubi pœna mortis infligitur occidentibus Cardinales, & Sanctiſsim. Vita; & Dignitate Pius V. *ſua Conſtitutione incipien. Cum Nihil magis, Datta Romæ apud S. Petrum VIII. Kalen. Novembr. Anno Domini 1570. & Pontificatus ſui 5. quæ in Bullar. nouiſsimo Angel. Cherubini extat. tom. 2. Conſtitut. III.* Pœnam mortis ſtatuit in Monetarios Sæculares; Quam eamdem pœnam ampliauit in omnes Eccleſiaſticos, Sæculares, & Regulares, per Italiam degentes, locorum Ordinarijs eos ſubjiciendo, non obſtantibus quibuſcumque Priuilegijs, ut degradentur, Vrban. VIII. ut patet *ex ſua Conſtit. quæ in eodem Bullar. reperitur, tom. 4. incipitque in Suprema*

Paſto-

Paſtorali 75. eiuſdem Pontif. Datt. Romæ apud Sanct. Mariam Maior. Anno Incarn. Dom. 1627. Idibus Nouembris, & ſui Pontificat. Anno 4. Ergò Poteſtas hæc rèſidet in Sũmo Pontificè, ut Capite totius Eccleſiæ. Docent cõmunitèr Canoniſtæ Hoſtièn. *in cap. Clericis*, & ibi Abb. *num. 9. in fin. Ne Clèrici, vel Monachi.* Bal. *in cap. 1. de Maior. & Obed.* Butr. *in cap. Quæ in Eccleſiarum, de Conſtit.* Aretin. *conſ. 58. n. 6.* Arnald. Albèrt. *de Agnoſcendis aſſertion. hæretic. q. 25. n. 39.* Bernard. Diaz *in Praxi Criminal. cap. 61. in fin.* Covar. *lib. 2. var. reſol. cap. vlti. num. 10. verſ. Primum vèro cenſeo, & vèrſ. Tertio èadem ratione.*

36 Poteram, & hìc aliam fortiorem adducere probationem quod videlicèt in Pontificè, & Eccleſia reſidet Suprèma Poteſtas Vniuerſalis, tã Spiritualis, quàm Temporalis, vnde irrefragabilitèr ſequebatur noſtra Concluſio. At quia de hac ſumus diſceptaturi Tract. 3. eã nùnc prætermittimus, interint videndam apud Bordon. *in Sacr. Tribun. cap. 2. q. 39. to. 1. ſuorũ Oper. in Poſtrema edit. Lugdu. 1665.*

37 Secunda autem Concluſionis pars denegans alijs Prælatis inferioribus à Papa hùnc Supremum Impèrij gradum, probatur èx illo Matthæ. 26. 52. ubi Dominus præcepit Petro conuèrtere gladium in locum ſuum, amputata Malchi auricula, ex quo omnes intelligunt interdictum ei eſſe Ius ſanguinis, quod tùnc accidit, quia reali præſentia Chriſti nondum erat Summus Pontifex, indeque plenitudinem Poteſtatis non habebat, quà indigebat, ut ei hoc Ius competeret Bord. *dict. cap. 2. q. 52. nu. 261.* ubi congerit alia Iura prohibentia DD. Epiſcopis hoc Ius ſanguinis, ſeu Gladij, cui addimus *cap. Sententiam ſanguinis, ne Clèrici, vel Monachi, cap. per Venerabilem, in fine, qui filij ſint legitimi. Can. ſapè Principes 23. quæſt. vltim.* Speculat. *in tit. de Diſpenſation. §. Iuxta vèrſ. Item litigioſus, & vèrſ. Facto autem ſi quis*, Alberic. *in Dictionar. verbo, Homicidium* 4. Abb. *in dict. cap. Sententiam ſanguinis, num. 3. & in cap. Clericis, num. 3. eodem tit. Ne Clerici, vèl Monachi*, Sylueſt. *verb. Homicidium 3. q. 2. nu. 3.* Simon Maiolus *de Irregularit. lib. 2. cap. 6. num. 2.* docèntès ſub hac prohibitione cõprǽhendi quam cumque membri abſciſsionem.

§. IV.

An Poteſtas Eccleſiaſtica per ſe hoc eſt per Miniſtros ſuos Merum hoc poſsit exercere Imperium, irrequiſito ſæculari auxilio.

38 Arduam ſanè, & per difficilè aggredimur Prouinciam, & ferè inacceſsibili expeditioni Nos accingimur; eam enim exorſus Franciſc. Molino *de Brachio Sæculari, lib. 1.*

cap.

*cap.*18. ſic præfatur: *Clamarè nunc arma oportet, & decèrtare Leges ipſas, & inermia armis Iura decorare, ut vtrumque tempus bellorũ, & pacis rectè poſsit gubernari. Accinguntur vtrinque Interpretes, clareſcunt ſonitus, & armorum ingruit horror, confundunt ſeſe, ut de his vaticinari viſus fuerit Lucan.lib.*1.

Imminet armorum rabies, ferrique poteſtas.
Confundet Ius omne manu.

*Ipſe poſt Optimorum tèrga, & iuſta induam arma, & ſi cum Cicer.lib.*1. *Orat.Faſ. ſit proloqui armis Prudentia cauſas tuèri, atque defendère, &c.* Vt ergo, à tot Validiſsimis, ſtrenuiſque militibus honeſtum fœdus, aut Victoriam obtineamus, militaria præcepta inſectantès, dèbito ordine Phalangem noſtram diſtribuemus, in Sectiones aliquas, §. Iſtum diuidendo. Quarum ſit.

Sectio I.

An Suprema Poteſtas Eccleſiaſtica propria auctoritatè exequi valeat Merum ſuum Imperium irrequiſito Sæculari auxilio.

39 PRæmittimus in hac ſectione omnia illa, quæ citra controverſiam à cunctis admittuntur, ut expeditiores controuerſiam aggrediamur.

40 I. Ergo omnibus irrefragabile eſt Pontifici Summo Poteſtatis iſtius vertici, & culmini, authoritatèm competere exequèdi per Miniſtros ab Eo deputatos ſententias ſuas, & Decreta, nullo Principum Temporalium auxilio implorato, aut requiſito, ad idque propriam habere poſſe Familiam armatam Gloſſ. *in cap. Nouit. de Iudic. in cap. Cauſam quæ Qui filij ſint lègitimi, & in cap. Dilecto de Sent. èxcommun. in* 6 Villadiego *deHaret. q.*11 *num.*17. Duaren. *lib.*1. *de Sacr. Eccleſ. Miniſtr. cap.*4. *verſ. Excipiatur tamen.* Rolan. à Valle. *conſ.*37. *nu.*9. *lib.*4. Iacob. Menoch. *in Tractat. MS. de Iuriſdic, Imper. & Poteſt. Eccleſ. & Secular. lib.*3. *ca.*21. *tom.*2. ubi hac firmata ſententia in eius comprobationem ſubdit: *Et quidẽ de Summo ipſo Pontificè accipiendum eſt illud Saluatoris Noſtri apud Euangeliſtam Ioan. cap.*8. *ecce duo Gladij, ſicuti intelligit D. Bernard. in Epiſt. ad Eugen. lib.*5. *ſic pariter intelligendam eſſe arbitror Cõſtitutionem illam Bonifacij VIII. Vnam Sanctam, §. In hac, eiuſque Poteſtatè, quo circa damnare, atque explodere omninò ſoleo Ioan. Bodin. in Libris de Republica, pag.*160. *negantèm Pontificem Maxim. habere Imperium, vocationem, Prehenſionem, Viatorèm, aut Lictorem, &c.*

41 Huius ſententiæ veritatem, & Bodini falſiſsimum delitamentum clarius alibi oſtendemus, nè tamen hic abſque munimine illam, & abſque repulſa iſtud relinquamus Menochij ſentèntiam corro-

corroberamus communi Theologorum, & Iureconſultorum principio, quo inſtruimur Pontificem Summum gladio temporali uti poſſe ad arbitriū ſuum. S. Thom. 2.2.q 40.*art.fin.* Alvarez Guerrero *de Poteſt. Summ. Pontific. & Imper. curſu* 16. Molina *de Iuſt. & Iur. tract.* 2. *diſput.* 29. *tot.* Mich. Agia *de Exhib. Auxil. Fundam.* 19. Eſtque communis Canoniſtarum, *in cap.* 1. *de Offic. Ordinar.* Et omnium Pragmaticorum, & præcipuè Covar. Palac. Rub. Boſſ. Iul. Clar. Oldrad, Redin. Zevall. Martha Duard. Barboſ. Torreblanca, Solorçan. Salgad. & aliorum penes Larrea, *deciſ.* 1. *Granat. num.* 5. *tom.* 1. Licèt non diffiteamur Pontificem Summum ab iſtius Temporalis Gladij vſu communitèr abſtineri in terris ſibi non ſubditis, quoad Temporalia; ut docènt Bellarmin. *de Princ. lib.* 5. *cap.* 1. *verſ.* 3. Nauar. *in cap. Novit de Iudic. num.* 21. Molina *citata diſp.* 29. Martha *de Iuriſdiction.* 1. *p. cap.* 17. Menchaca *illuſtr. Controverſ. cap.* 20. *à num.* 1. *per aliquot ſeqq.* & cōmunem eſſe Theologorum, & Canoniſtarum atteſtantur Henriq. Vitoria, & Sot. ſequuti à Larrea, *dict. deciſ.* 1 *num.* 17. *in fine.*

42 II. Etiam abſque contradictore (in quem hucuſque inciderim) procedit competere Legatis à Latere Summi Pontificis huiuſmodi facultatem exequendi Imperium ſuum proprijs Miniſtris, & armata familia, quam ad id deputare poſſe affirmare conſpirant. Omnès teſte Gambar. *de Offic. & Poteſtat. Legat. lib.* 1. *Rubr. Qualiter ſe gèrere debeat Legatus in ingreſſu Provinciæ in finè.* Eorumque ſententia probatur, ex quo legatus Merum habet Imperium, ſicque Gladij Poteſtatem in Provincia ſibi demandata. Angèl. *in Rubr. ff. de Offic. Proconſul. & Legat. & in l.* 1 *ff. de Offic. Præſid.* cum alijs congeſtis à Boèr. *in Tractat. de Poteſtat. Legati à Latere, num.* 26.

43 Tam aſſertionis, quam adductæ rationis, fundamentum ſolidiſsimum eſt, Legatum à Laterè pèrſonam Romani Pontificis immediatè præſeferre, *cap.* 2. *de Offic. Legati in* 6. Vbi communiter Scribentes Speculat. *eodem tit.* §. 3. Fel. *in cap. Mandata col.* 2. *de Reſcrip.* Boer. *in dict. Tractat. num.* 65. alios referens. Quod hinc corroborari poteſt, quod Lègati à Latere ſub Sedis Apoſtolicę nomine continentur Fab. de Anna *conſ.* 93. *col.* 3. *verſ. Hinc eſt* Præpoſit. *in Can. Regula* §. *Porro diſt.* 3. Boer. *in dict. tractat. num.* 74. Menoch. *in dict. Tractat. MS. citato cap.* 21. *verſ. Secundus eſt caſus*, ubi aſſertionem iſtam incunctanter admittit, hiſque rationibus fulcire conatur. His tamen nō aſſentior, quatenus generalitèr firmant Legatum à Latere ſub Sanctæ Sedis nomine contineri, plura ſi quidèm eidèm Sanctæ Sedi reſervata ſunt, quæ Legatis à Latere non conceduntur. Barboſa alios allegans *de Iure univerſo, tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 25. & 26. omninò videndus.

44 III. DD. Inquiſitoribus facultatem capiendi, & diſtringendi propria authoritatè omnes concedunt èx Clement. 2. § *fin. de Hæretic.*

*tit.*cum alijs cōgeſtis à Repertor. Inquiſit. *§.Arma, verſ. Sed utrum Inquiſitores*, Villadiego, Simanc. & Rolan. à Valle, ſequuti à Menoch. *dict. cap.21. verſ. Tertius eſt caſus*, qui ob id potiſsimum facultatem iſtam Inquiſitoribus competere, affirmat; quia Merum habent Imperium, etiam in Supremos Principes in cauſis ad Fidem ſpectantibus. Eamdemque ſententiam ſequuntur Rojas *de Haret.p.2.num.422.*Peña *in Director. Inquiſit.p.3.nu.*105. Franc. Molin. *de Brachio Secular. citato cap.* 18. *nu.*11. Diana *p.4. tract.4.reſol.*31. Bovadill.*in Polit. tom.1.lib.2.cap.*17.*num.*88 ubi plures allegat Barboſ.*de Poteſt.Epiſcop.p.3.alleg.*107. *num.*6.Caren.*in Caten.Inquiſit.p.*1. *tit.*c.4.*§.*1.*nu.*1.Ioan Mat.Bèllett. *Diſquiſit. Cleric. par.1.tit.de fauore Cleric.Real.§.*1.*num.*20.*in fine.*

45 Experimentoque demonſtratur: Inquiſitores namque Familiares habent, quibus permiſſum eſt omnia Armorum genera deferre, non obſtante quacumque Lege, ſeu Statuto, vel Conſtitutione Sæculari, Bèllett. *dict. §.*1. *num.* 20. *in fin.* Impedienteſque Familiaribus iſtis armorum delationem quouis prætextu, aut cauſa, cènſuris, & pœnis ab Inquiſitoribus affici poſſe, docent Gloſſ. *in cap. Statum, in princip. de Haret. in* 6.& alia ſequuti ab Ignatio Lop. de Salçedo *in Addit. ad Pract.Bernard. Diaz cap.* 154. *num.* 25. qui *num.*26. ex Peña addit Priuilegiū hoc extendi ad Conſultores, Adnocatos, Notarios, Cuſtodes, & alios S. Inquiſitionis Miniſtros, Menoch.*d.cap.*21.Generaliterque Familiares iſti Reos capiunt, & in Sanct. Inquiſitionis carceres deferunt, nullo requiſito Temporali auxilio, ſi eo opus non eſſe ad tutamen non cenſent.

46 IV. Etiam abſque Contradictore procedit omnes Eccleſiaſticos Iudices hæc ipſa facultatē uti poſſe in omnibus illis Provincijs, Regnis, aut Ciuitatibus, in quibus id conſuetudine introductum reperiatur, quam tenaciter cuſtodiendam docuerunt Bald. Palac. Rub. & alij ſequuti à Couar. *Pract.QQ.cap.*10.*num.*2. *verſ.Primum*, ubi de Conſuetudine, & receptum apud omnes atteſtatur Menchaca *lib.3. de teſtam.§.* 22. *num.* 17. Paz *in Praxi,tom.2. Pralud.2.num.*56 Incert.Author *apud Conſilia Berret.* 3. *num.* 10. Segura Daualos *in Director.Iud.Eccleſiaſt.* 2.*par.cap.*14.*num.*24. Auèndañ.*de exequend.Mandat.Reg.lib.*1.*cap.*1. *num.*22. Azeued.*in l.*14.*nu.*7.*tit.*1. *lib.*4 Franc.Molin. *de Brach.Secular.lib.*1.*cap.*18. *num.*51.

47 V.Denique ſtabiliendum eſt omnibus alijs Præſulibus habentibus Temporale Dominium, competere pro eius exequutione facultatem habendi armatam familiam, Hoſtien.*in cap.Dilecto, de Sentent. Excomm.in*6. Innocent *in cap.Olim, de Reſtit. Spol. eodem lib.* Bal.*in l.*2. *num.* 69. *C. de ſervit. & aqua*, Caldetin.*de Tregu. & Pace, conſ.*1.*col.pen.*Abb.*in cap.ſignificaſti in fine,de Offi.Deleg.* Afflict.*in Conſtitut. Neapol. Rubr.* 9. *de Illicita Armor.Portat. num.*13.

48 Horum ſententia perſpicua

cua redditur alio generali, & ab omnibus irrefragabiliter admiſſo principio Iuriſdictionem nimirū illam Temporalem, ſemper profanam, & Sæcularem conſeruari: Vndè à ſententia lata ab Epiſcopo tamquam loci Domino non ad Superiorem Eccleſiaſticum, ſed ad Regias Chancellarias appellandum eſt *l.8.tit.3.lib.1.Recopil. Caſtell.* Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.1. cap.2. à num.19. & lib.3.cap.8. à num.27.* Bovadill. *in Polit.lib.2.cap.17.nu.195. & 196 & cap.18.n.64.* Surd. *conſ.275.* Ponte *deciſ.2 nu.20.* Fulv. Conſtant. *in l.1. C. de Fil. Official à num.10. lib.12.* Merlin. *Controuer. foren. cent.1. cap.13. à nu.40. per aliquot ſeqq.* Chriſtophor. de Paz *de Tenuta. cap.63. num.3.* Felician. de la Vega *in cap. Clerici, num.38. de Iudic.* & pluribus relatis Solorçan. *de Indiar. Gubern. lib.3. cap.25. à nu.3.* præ omnibuſque videndi Covarr. *Pract. QQ. cap.4. num.2. & cap.35. num.3. verſ. Atſi Laicus,* Mari. Curell. *ad ll. Martin. cap.4. num.33.* Henric. Henriq. *in Summa, lib.14. capit.12. §.6. litter.P.*

49 Vaſſallique grauati à Prælatis pro grauaminis reparatione ad Principem Temporalem, eiuſque Supremа Tribunalia recurrere debent, Bovadill. *dict.cap.18.n.60. & 64.* Fontanel. *deciſ.341. num.1.* ubi ſæpius iudicatum atteſtatur, lateque proſequitur *à num.16.*

50 Prælatique hac Iuriſdictione gaudentes, nequeunt eã cenſuris, aut pœnis Eccleſiaſticis, ſed purè Temporalibus exercere, Covar. *Pract. QQ. cap.36. nu.6. Camill.* Borel. *de Præſtant. Re. Catholic. cap.72 num.2.* Maſtrill. *dict. lib.1 cap.9. Bovadill. citato cap.18 n.196.* Solorçan. *dict. cap.25. num.31.* Ergo Iuriſdictio hæc omninò Temporalis reputatur, ergo ad eius vſum, & exercitium familiam armatã habere poterunt Præſules, quibus illa competierit, non ſecus ac alij Domini Temporales.

Sectio II.

Epiſcopis, & Archiepiſcopis facultatem non competere exercendi Merum Imperium per proprios Miniſtros irrequiſito Brachio Sęculari. Qui ſenſerint, quibuſque innixi fundamentis.

51 NEGANT equidem facultatem iſtam omnibus Præſulibus ſupra iam expreſsis, quam plurimi, & præcipuè Gloſ. Ioan. Andr. Hoſtië. Panormitam. Felin. Capra. Beroius. Oldrad. Rom. Anton. de Butr. Angèl. Franc. Geminian. Probus. Anchar. Innocen. Loazes. Imola. Zabarel Bal. Aflict. Berret. Laudunèn. Iul. Clar. Craſſi. Bellug. Palac. Ruvi. Aviles. Avendañ. Menchac.

chac. Suar.de Paz, Did. Perez, Rodin. Montalv. Azèvèd. Olib. Luc. de Pen. Boèr. Chaſſan. Carol. de Graſſ. Capell. Tholoſan. Maſſuèr. Rebuff. Franc. Marc. & Papon in vnum congeſti à Franciſco Molin. *de Brach. Secular. lib.1. cap. 18. num. 96. & ſeqq.* cui addimus, quam plures alios antiquos congeſtos à Menoch. *dict. lib. 3. cap. 21.* qui mordicus hanc ſententiam tuendam ſuſcepit, eique ſuperaddi poſſunt Modèrniores alij Anguian. *de lègib. lib. 3. contron. 30.* Bovadill. *in Polit. to. 1. lib. 2. cap. 17. n. 167.* Salgad. *de Reg. Protect. p. 2. cap. 4. n. 36. & ſeqq.* Mar. Cutèll. *in Cod. ad leg. Feder. nota 87. n. 11. atq; de Recent. & Priſc. Eccleſ. Libert. li. 2. q. 4. & 89.* Gabr. Pereira *de Manu Regia p. 2. cap. 57. n. 2. & ſeqq. & deciſ. 117.* Larrèa *deciſ. 1. Grana. n. 16. &* plures alij adducti à Barboſa *de Poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 107. num. 1.* Amaya *in l. Carcerem 2. num. 36. C. de ex actor. Tribut. li. 10. tit. 16.* Ioſeph. Vela *in Prælect. ad cap. 1. p. 1. num. 118. de Offic. Ordin. to. 2. poſt Diſſertationes.* Quorum hæc ſunt fundamenta.

52 I. Quia Armorum vſus Eccleſiaſticis prohibetur, *cap. Clericis, de vita, & honeſt. Clericor.* Eorum enim arma ſunt lachrymæ, & orationes, quibus Populum vincunt. Can. *convenior 23. q. 8.* Menoch. *de Arbitrar. caſ. 394. num. 32.* Marian. Soccin. Sen. *in cap. ad Audientiam. n. 36. de Homicid.* Afflict. *in Conſt. Neapol. Rub. de cultu Pacif. num. 54.* Sanctaque Dei Eccleſia mundanis non conſtringitur legibus, nec habet gladium, niſi Spiritualem, quo non occidit, ſed viuificat. Can. *inter hæc 33. q. 2.* Corporalia proinde arma neſcit. Can. *Porro 16. q. 3.* Nec Pontifex armis vtitur contra Rèbèlles, aut èis inimicos vincit, ſed orat, Deique fidit potentiæ, Can. *Siquis vult. fin. 36. diſt.* Qui autem per ſe aliquid agère prohibetur, pèr alium agere ei non permittitur, *l. Pupillus §. ſi per interpoſitam, ff. de aur. & argent. lègat.* Menoch. *de Arbitrar. lib. 2. caſ. 459.* Ergò cum Epiſcopis armorũ vſus ſit interdictus, prohibita eis etiam cenſetur Familia armata.

53 II. Autèm Ratio èſt, Eccleſiaſticis omnibus bellũ prohibitũ eſt S. Thom. *2. 2. q. 40. art. 2.* Can. *Clericorum*, Can. *de his Clericis*, Can. *eos, qui 20. quæſt. 3. cap. Clerici, cap. Quicũque Clericus, cap. qui cũque ex Clericis, cap. ex multa, de voto, & voti redept.* & ex illo Pauli *2. ad Thimoth. 2. Nemo militãs Deo implicat ſe negotijs Sæcularibus*, protulit Nazianz. *Orat de Pace:* Arma omninò prohibita eſſe Clericis, quod ipſum docuit Bernard. *lib. 4. de Cõſid. ad Eugen.* exponèns Chriſti Verba Math. 26. relata: *Mitte gladiũ tuũ in vaginam*, ſolumque controverſia eſt: An ſolo Iure Poſitivo, vel etiam Naturali Iure Prohibitio iſta procedat? De qua quidem difficultate videndi ſunt Valentia, Turrecrem. & alij apud Dianam *par. 10. tract. 2. reſol. 1. mox à princip.* Ergò nequeunt Prælati per Miniſtros ſuos armata manu Merum exercere Imperium; talis enim exequutio Belli reputatur ſpecies, ut docuit poſt Innocen. Angel. *in l. Qui reſtituère, col. 1. de rei vindic.* quem ad hoc allegat Larrea *dict. deciſ. 1. num.*

num. 16. ubi late hoc exornat fundamentum.

54 Nec ſatisfacies dicens. I. In pœnalibus Epiſcopos, & Cardinales Clericorum nomine non comprehendi Ioann. Monach. *in cap.* 1. *de Schiſm. in* 6. Barbatia *conſ.* 23. *dubitat.* 3. *num.* 1. *vol.* 1. Diana *dict. tract.* 2. *reſolut.* 3. *mox à principi* II. Quod licet expreſſe compræhendantur, prohibitio hæc non adaptatur caſui noſtro; ſolũ enim prohibetur Clericis manu pugnare. Candid. *Diſquiſit. Moral. tom.* 1. *diſput.* 17. *art.* 10. *dubit.* 2. Squillante *de Oblig. Cleric. p.* 2. *dub.* 16. *num.* 50. Coninch. *in* 2. 2. *diſp.* 31. *de Bello dub.* 6. *num.* 90. Rodrig. *in Summa, tom.* 1. *cap.* 209. *num.* 15. Diana *loc. cit.* Sed Familiam armatam deſtinare non eſt propria manu pugnare. Ergò non rectè arguitur.

55 Non inquam ſatisfieri duplici illa ſolutione, reſpondemus. Vtraque enim facillime diluitur ex adductis à Diana *p.* 10. *tract.* 2. *de Prohibitione. Ne Cleri. i exercitibus præſint*, *reſolut.* 3. ubi ſuppoſitũ vtriuſque euaſionis deſtruit, ut videre eſt penes ipſum.

56 III. Autẽ huiuſmodi facultatẽ Negantiũ fundamentũ eſt duo eſſe armorum genera, Spiritualia ſcilicet, & Tẽporalia, ſeu materialia; hæc ſunt quibus omne bellum geritur; & corpus læditur, qualia ſunt Fuſtes, Haſtæ, & ſimilia, quorum vſum concedere Principibus Temporalibus competit, Iacob. Gothofredus *in C. Theodoſ. tom.* 5. *li.* 15. *ti.* 15. *Vt armorũ vſus, &c. l.* 1. *pag.* 419. Craveta *conſ.* 341. Fragoſ. *de Regimine Reip. Chriſtianæ, to.* 1. *p.* 1. *li.* 3. *diſp.* 5. *§.* 1. *n.* 3. & alij libéter omiſſi cõmodius fortè alibi retendi. Spiritualia autẽ arma ſunt quibus anima vulneratur, & occiditur, qualia ſunt excommunicatio, & Anathematizatio, quorum promulgatio ad Epiſcopos, omneſque Antiſtites attinet. Can. *Debent*, Can. *Nemo* 11. *q.* 3. *cap. Cum non ab Homine, de Iud.* Obid que excommunicatio Mucro Epiſcopi rectè appellatur. Cã. *Præcite* 5. *q.* 2. Can. *rviſis* 16. *q.* 2. Gloſſ in Can *Præſente* 5. *q.* 2. *&* *in Can. Corripiatur* 24. *q.* 3. *& in Can. Inter hæc* 33. *q.* 2. & hoc Armorũ genus ſolũ cõpetere Epiſcopis probatur *ex dic. Can. Inter hæc* 33. *q.* 2. ibi: *Gladiũ non habet niſi Spiritualem, &c.* Nam dictio illa: *Niſi* omnes alios excludit gladios, *l. Actione*, & ibi Iaſon, & Philipp. Dec. cum alijs congeſtis ab Auguſtin. Barboſ. *dict.* 217. *num.* 2. Nullaque in Eccleſia maior ea pœna reperitur, *dict. Can. Corripiantur*, & docet Abb. *in cap. Cum ſit generale, num.* 9. *de For. competent. & in cap. Sacro, de Sent. Excomm.* & alibi paſsim.

57 IV. Quia præcipuo Epiſcoporum inſtituto repugnat Armorum vſus, & Armatorum Famulatus; nam inſpectores tantum, & Spirituales Animarum Cuſtodes à Domino præfecti ſunt. Alciat. *lib.* 7. *Parerg. Iur. cap.* 22. Ad eoſque ideò Sacrarum omnium cura priuatiue ſpectat, ut ex 1. *Ad Timoth.* 3. probat Alciat. *in l. Pupillus*, *§. Territorium*, *ff. de verbor. ſignific.* Quod, ut expeditiores exequantur ab omni Sæculari ſtrepitu ſe ſe abſtinere ſtrictiùs quàm Clerici, & aſsidue, orationi, &

con-

contemplationi vacare jubentur Can. *Duo ſunt genera* 12. q. 1. Can. *Nimium*, & Can. *Reprehenſibile* 29. *quæſt.* 8. Hincque legimus Sanct. Leonem dicere ſolitum: *Eccleſiam eſſe Epiſcopi Caſtrum, in quo aſsiduus eſſe debet*, Can. *Nullus*, 54. *diſtinct.* Huic autem inſtituto repugnat, armatam domi alere Familiam. Ergò, &c.

58 Confirmaturque authoritate Gregorij relata *in Can. Epiſcopus nullam*, 88. *diſt.* ubi nullam rei Familiaris curam, S. Pōtifex Epiſcopis, ſed Spiritualibus exercitijs, & curis vacationem perpetuam injungit ex Dictione autē illa *Tātummodo*; quæ taxatiua proculdubio eſt, *l. Lucius*, *§. Quæ debebat*, *ff. ad Trebellian*, Corn. Corraſ. Menoch. & alij apud Barboſ. *dict.* 404. *num.* 1. omnem aliam curam excluſam omnino manſiſſe, ex prællegatis DD. docet ipſe Barboſ. *loc. citat.* ergò, & Familia armata prohibita manſit.

59 V. Vno eodem ſubſumpto medio, contrario tamen ſenſu duplicitèr arguunt. I. Summus Pontifex in actu gladio materiali non utitur, ſed velut proprium, & peculiarem Sæcularium Principum in quos remiſsit, ab eis, quùm opus eſt, illum requirit, ut docet Larrea *dict. deciſ.* 1. *nu.* 17. ſed Summus Pontifex eſt fons, & origo Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, ut paſſim probamus, ergò quod illi non competit, Epiſcopis ab èo datis, conuenire nefas eſt dicère; non enim plus eſſe poteſt in cauſato, quam in cauſa, *l. Is, qui in Ius, ff. de Reg. Iur*, Bald. Curt. Iun. Oſſaſch. Tiraq. Tuſch. Afflict. Menoch. & alij ad hoc ſpecialiter adducti à Larrea *dict. deciſ.* 1. *num.* 17. *poſt med.*

60 Aliter arguit Menochi *dict. lib.* 3. *cap.* 21. ſòli Summo Pontifici proptèr Suprèmā eius Dignitatem vterquè gladius permittitur, & quibus ille ſpecialiter conceſſerit, ut *Sectione præcedenti* manet probatum; ſed facultas hæc Epiſcopis communicata à Summo Pontifice non legitur, ergò eam non haberè tutò affirmandū erit. Diſcurſum ex Nobis probāmus. Armorum vſus Epiſcopis interdictus eſt, ut vidimus; prohibita autèm numquam cenſentur licita, niſi dè conceſsione expræſsè conſtet. Ergò ut Epiſcopis liceret Armatam habère Familiam opus erit probare prohibitionem illam ſublatam eſſe à Roman. Pontificè; hoc non conſtat, ergò non licèt Epiſcopis armatam habere Familiam.

61 VI. Arguunt Ius, & Natura nihil fruſtra ſtatuunt, *l. Quibus idèm de verb. obligat.* cum vulgatis, otioſum autem, atque ſuperuacaneum eſt Epiſcopos habere Familiam armatam, ergò eam habere non dèbent. Conſeq. patet Min. probant. Familia hæc armata, vel ad authoritatem Epiſcopis neceſſaria eſt, vel ad executionem ſententiarum, & Decretorum ſuorum; ſed ad neutrum ex iſtis èa indigent, ergò otioſa illis erit Familia hæc. Probant Min. Quoad authoritatem. Ex quo Dignitas Epiſcopalis adeò excellens, & ſuprema ab intrinſeco eſt, ut non indi-

geat extrinſecà illa authoritate: Quoad neceſſitatem etiam aſſerũt Familia hàc Epiſcopos nõindigere; quia Sæculares Iudices præſto eſſe tenentur ſuis obtèmperare præcèptis. Adduntquè honorabiliùs affore Iudicibus Eccleſiaſticis ipſos Iudicès Laicos, & eorum Lictoritiam Familiam, Virgis, fuſtibus, & gladijs ſuccinctam, Eccleſiæ executionibus famulatricem, promptam, & ſubmiſſam experiri, ut tenẽtur Can. *Principes Sæculi*, Can. *Adminiſtratores* 23. *q.* 5. Eccleſiaſtici namque Magiſtratus proprium eſt pèr Sanctam admonitionem à peccatis, & delictis Homines remouere, compellere verò, ejicère, excludère, & conſtringerè, peculiare cenſetur Iudiciariæ auctoritatis Rectoris Prouinciæ, Can. *Petimus* 11. *q.* 1. licèt Reus ſit atrocioris criminis in Eccleſiam, Can. *de Liguribus* 43. 23. *q.* 5. cum alijs congeſtis à Larrèa *dict. deciſ.* 1. *num.* 16. Menoch. *dict. cap.* 21.

62 VII. Arguunt ab obſervantià, & vſu, qui Lèges, & Conſtitutionès intèrprætatur, *l. Minimè*, *l. Si de interpretatione*, *ff. de Legibus*. Aſt obſervantia, in veteratàque obtinèt conſuetudo, ut Epiſcopi Familiam armatam non habèant Bald. & Felin. *in cap. Significaſti*, *num.* 4. & 5. Lel. Iordan. *de Maior. cauſ. cap.* 8. *num.* 4. Ioſeph Ludouic. *concluſ.* 38. *col.* 1. *verſ. Ampliatur primo*, ubi èx aliorum ſententia ſubdit vſum hunc interprætatiuum non indigère longo temporis curſu, ſed ſufficere ita aliquando fuiſſe obſervatum. In pluribus aurè Provincijs, & Regnis, nèdum conſuètudine, ſed Legibus etiam municipalibus, & ſtatutis prohibitũ reperitur & præcipuè in Caſtellæ Regnis, *l.* 14. & 15. *tit.* 1. *lib.* 4. *Recopilat.* ubi expreſsè cauetur Laicos ab Eccleſiaſticis carcerari non poſſe abſque Sæcularis Brachij auxilio.

63 VIII. Denique arguunt Iuris Canonici teſtimonijs, & præcipue Textus *in cap. Si quis* 2. *de Clerico excommun. miniſtrante*, ibi: *Et Epiſcopus emendare minimè potuerit*, *Regio Iudicio ad requiſitionem Eccleſiæ exilio damnetur*. Ex quibus non ſolum exequutionem, verùm nec cõdemnationem, nec ſententiam in pœnis temporalibus, ſibi convenire Iura Canonica atteſtantur, *cap. Excommunicamus* 1. *§. Si verò*, *de Hæret. cap. Poſt miſerabilem*, *cap. Quanto*, *de Vſur. cap. Ita quorumdam*, *cap. In nonnullis*, *de Iudæis*, *cap. Poſtulaſti*, *de Homicid.* Nec enim pro tutamine Iuriſdictionis à Sacerdotibus arma carnalia capienda ſunt, quum etiam pro ſe ipſo Dominus Petro prohibuit, Can. *Cum à Iudæis* 23. *quæſt.* 8.

Sectio

Sectio III.

Opinio affirmativa, & eius fundamenta adducuntur.

64 AFFIRMATIVAM ergò ſententiam defendunt Gloſſ. Panorm. Innocent. Felin. Barbat. Imola, Zabarell. Ioann. de Anna, Foller. Marian. Socc. Vaquel. Cagnol. Angel. Bal. Fulgoſ. Marſil. Neuizan. Incertus, Auth. inter Conſil. Berrett. Menoch. Sbroz, Didac. Covarr. Villadiego, Bernard. Diaz, Segura Daualos Franc. Peña, Stephan. Aufrer, & alij apud Franc. Molin. *de Brach. Rég. cap. 4. & cap. 18.* cui addo Oldrad. Covarr. Nattam, Nauar. Petr. Caball. Oſſaſch. Ma ſtrillum, Guazzin. Giachard. & alios ſequutos ab Alexandr. Sperell. *deciſ. For. Eccleſi. 4. nu. 3.* eique adnecto Menoch. *de Arbitr. lib. 2. caſ. 894. num. 65* Thom. Boz. *de Iure Naturali, & Diuino Eccleſi. Poteſt. & Libert. lib. 2. cap. 8. in fine*, Vela *in Prælect. ad cap. 1. de Offic. Ordin. num. 117.* Ioan. Andr. Philip. Dec. Roland. à Valle, Bonacina, Martin. Vran, Anton. Scappa, Ignat. Lop. de Salçed. Ludou. Alfer, Ioan. Aloyſ. Leo, Marcell. Vulpellum; Mauric. de Alçed. Franciſc. Leo, Lell. Iord. Duard. Ciarlin. Hugolin. Mar. Antonin. Carol. de Graſſ. Bellett. Cardinal. Tuſch. Campanil. Sperel. & Loter. ſequutus à Barboſ. *de Iur. Vniuerſ. lib. 1. cap. 39. §. 4. à num. 39. & de Poteſtat. Epiſcop. part. 3. allegat. 107. num. 2. atque in Collect. ad Conc. Trident. Seſſ. 25. de Reformat. cap. 3. num. 28.* ubi pro more ſuo eiſdem omnibus relatis Authoribus ad citatam allegationem Nos remittit, cui addo Thom. Delben. *de Immunitat. Eccleſiaſt. tom. 2. cap. 10. dub. 9. num. 3.* Franc. Anſald. *de Iuriſd. p. 2. tit. 11. cap. 7. num. 8.* ubi allegat Bal. Ioann. Anton. Hig. Decium, Hypol. de Marſil. Menoch. Bartholom. Soccin. Gundiſaluum, Villad'eg. Tyber. Decian. Matth. de Afflict. Abb. & Rolan. à Valle. Alios refert Larrea *dict. deciſ. 1. num. 6.* aperteque ſententiam iſtam defendit DD. Ioan de Solorç. *de Indiar. Gubernat. lib. 3. cap. 7. num. 82. tom. 2.* penes quos prope innumeri recenſentur. Quorum præcipua fundamenta in medium adducemus.

65 I. Vſus armorum pro exequutione Iuſtitiæ licitus eſt, ut patet ex dictis *ſectione 1.* quum ergo Epiſcopo, & cuiuis Ordinario Iudici exequutio Iuſtitiæ permittatur, *cap. 1. de Offic. Ordin. cap. Nouimus de verb. Signific.* omnia ad prædictam executionē neceſſaria conceſſa cenſeri debent, argum. Text. *in cap. Preterea 5. de Offic. Deleg. l. 2. ff. de Iuriſdic.* Aſt niſi Epiſcopo permittatur familia Armata, Iuſtitià exequi non poteſt, quia Magiſtratus, qui auxilium impertiturus eſt obicem potius, quam auxilium exequutioni adhibet Lel. Iordan. *dict. cap. 8. num. 39* Segura Daualos *in Director. Iud. Eccleſiaſt. cap. 13. num.*

*num.*21. *&* 41. Noſque ſæpius experti Summus Iudicis Ordinarij munere fungentes in hoc Archiepiſcopatu.

66 II. Ex Clementin. 2. *de Heretic. cum alijs ſect.* 1. congeſtis, ex quibus conſtat, Papam expreſsè Familiam Armatam pro exequutione Iuſtitiæ Inquiſitoribus conceſsit. De Epiſcopis autem, qui ex proprio officio hoc munus exercent Clem. 1. *eodem tit.* nihil Papa diſponit, ex quo quidem Textu duplex efformamus argumẽtum. I. Conceſſa Inquiſitoribus, Epiſcopis datta cenſentur, *cap. Per hoc in fine de Heretic. in* 6. obidque poſſunt Epiſcopi carcerare Delinquẽtem. Clemen. 1. *§. Propter de Heretic.* ergo ſi illis permiſſa, vel conceſſa eſt Familia armata, etiam Epiſcopis Villa-Diego *de Heretic. q.* 11. *num.* 17. Lell. Iordan. *dict. cap.* 8 *num.* 41. II. Autem arguitur, eo ipſo, quod Põtifex de Epiſcopis nihil in præallegata Clement. diſponit, eis hanc facultatem Iure proprio cõpetere non dubitauit, conceſsioneque ſpeciali, ideo non indiguiſſe iudicauit; ſi namque pro comperto id Pontifex non habuiſſet eodem modo Epiſcopis, ac Inquiſitoribus expreſſe Familiam armatam conceſsiſſet, ut ratiocinatur Franc. Anſald. *dict. cap.* 7. *num.* 12. *& ſequent.*

67 III. Fundamentum innititur *cap. Dilecto* 6. *de Sent. excom. in* 6. juncta Gloſſ. *ibidem verbo Bonis*, & Gloſ. fin. Sic expoſita ab Abbat. *in cap. Suſcepimus* 10. *num.* 3. *de Homicid.* ubi Clericis permittitur arma ſuſcipere pro defenſione rerũ ſuarum ad priuatam ſcilicet defenſionem, & probat. Iaſ. *in l.* 2. *col.* 2. *ff. de Iuriſdic. omn. Iudic.* Imò, & ipſis Epiſcopis defenſionis cauſa arma permittuntur, *cap. Cum olim el* 1. *de Reſtit. Spoliat.* Abb. *in cap. Cum non ab homine col.* 3. *num.* 9. *de Iudic.* Soto *de Iuſt. & Iur. lib.* 5. *q.* 1. *art.* 8. *ad* 3. Melius ergo, & juſtius permitti arma debebunt Epiſcopi Miniſtris ad publicam vtilitatem, & vindictam; ergo poterit Epiſcopus armatam habere Familiam. Anſald. *l. c. num* 15. Iordan. *dict. cap.* 8. *num.* 55.

68 IV. Apertiſsimis teſtimonijs Canonici Iuris, & præcipue Can. *Contra Idolorum Cultores* 10. 26. *q.* 5. Vbi contra Idolorum Cultores, Aruſpices, & Sortilegos facultas conceditur Epiſcopis procedendi etiam etiam ſi Laici ſit capiendo eos, & corporaliter coercendo, eademque Poteſtas eis dattur contra Sacrilegos, Can. *Attencendum* 13. 17. *q.* 4. & contra Stuprantes Virgines *cap.* 2. *de Adulter.* ex quibus liquet armata ad hoc indigere Familia, Covarr. *Practic. QQ. cap.* 10. *num.* 2. Anſald *dict. cap.* 7. *num.* 16. Lotter. *de Re Benefi. lib.* 1. *q.* 6. *num.* 91.

69 V. Et quidem expreſsiſsime ex Sacroſancto Concil. Trident. *Seſſ.* 25. *de Reformat. cap.* 3. juncto Loter. *dict. q.* 9. *num.* 96. ibi: *Hodie non longe eſſet ab errore, qui in hac impingeret, quum S. S. Concil. Trident. ſupponens Iuriſdictionem Epiſcopi in Laicos, tamquam principium eos coerceri perſonaliter, & per ſuam Familiam Armatam juſſerit, prohibens, neque ad cenſuras, neque ad inuoca-*

nocationem Brachij Sæcularis de ve- nire, niſi in ſubſidium, &c.

70 VI. Efficaciſsime probatur ex communi principio ab omnibus ſtabilito: Illi ſcilicèt cōpetit facultas, & authoritas habendi Familiā armatā, cui Merum competit Imperium, *l. Illicitas, §. Qui vniuerſas, ff. de Offic. Præſid. l. Imperium, ff. de Iuriſdict.* Sed hoc pleniſsime Epiſcopi habent proprio Iure, ergò, & Familiam Armatam habere poterunt. Conſeq. patet. Minor. vltra quam quod pleniſsime ſupra manet probata, eam ulteriùs probamus ex Bald. *in l. Nam ſalutem, §. Ait enim, ff. de Offic. Præfect. Vigil. et in Authen. Cauſa quæ, & in l. Epiſcopale*, ubi etiam Caſtren. *C. de Epiſcop. & Cleric.* Geminian. *in cap. Cum Epiſcopus, de Offic. Ordin. in 6.* Ioann. Andr. *in cap. 2. de Adulter.* Bertachin. *de Epiſcopo, 2. par. lib. 4. §. Videamus, verſ. Secundo quæro: Vtrum Epiſcopus poſsit*, Guid. Pap. *quæſt. 437. nu. 6.* comprobatur, ex quo Pręſes Provincię dicitur, Bal. *in l. Siue pars, in fine, C. de Dilation.* ſed Præſidi huic Merum competit Imperium, *dict. §. Qui uniuerſas*, cum alijs adductis à Luc. de Pena *in l. Vnic. C. Vt armorum vſus*, & Nos late ſupra diximus, ergò, & Epiſcopo Merum hoc debet Imperium competere; Imperio autē perpetuo ineſt Iuriſdictio contentioſa, ut late alibi probamus, & præcipue *ex l. 3. ff. de Iuriſd. omn. iudic.* Hæc autem verſatur circa negotia Eccleſiaſtica, *cap. Decernimus, de Iudic.* ſiue talia reputentur ratione perſonę, quia ſint Clerici, aut Ecclèſiaſtici, *cap. Clerici, eodem tit.* ſiue ex natura rei; quia ſcilicèt Spiritualis ſit, vel ad Spiritualia ordinata, *cap. 3. eodem tit.* Aut quia concernat crimen Eccleſiaſticum, ideſt quod Canones puniant, *cap. 1.* & ibi Gloſſ. verbo, *Secundum Canones, de Offic. Ordin.* vel denique concernat emendationem publicè peccantis, *cap. Nouit, cum ſeqq. eodem tit. de Iudic.*

71 Hinc rectè infertur, habere Epiſcopos circa negotia Ciuilia *Ius immittendi in poſſeſsionem*, ut ex *l. 1. ff. de Iuſt. & Iur.* docet Lotter. *dict. q. 9. num. 90* Sperrell. *deciſ. 4. nu. 3.* Circa Criminalia *Ius eis competet diſtringendi, & carcerandi* nedum Clericos, verum etiam Laicos, in his, quæ ad materiam peccati attinent. Idem Lotter. ex Can. *Attendendum*, & ibi Gloſſ. verbo, *Carceri 17. q. 3. & in Can. Contra Idolorum 26. quæſt. 5.* & Covarr. *dict. cap. 10. num. 2.* Ergò competit eis pleniſsimum Imperium, ergò, & Armatam haberè Familiam poterūt, quo illud exerceant, ut rèctè ratiocinatur Lotter. *ibidèm dict. quæſt. 9. num. 92. & ſeqq.*

72 Hanc inſtantiam quam validiſsimam iam diu agnouit Iacob. Menoch. *in Operè MS. de Iuriſdict. & Impèr. dict. lib. 3. cap. 21.* ut vitaret, negare auſus eſt Epiſcopo Merum compètère Imperium. Tùm, quia non habet gladij Poteſtatem ad animaduertendum in facinoroſos Homines, *cap. ex Litteris, de exceſſ. Prælat. & cap. Sententiam. Nè Clerici, vel Monachi.* Tùm quia Territorium materiale non habet, ut latè probare nixus

nixus eſt ipſe Menoch. *conſ.* 1000. *num.* 81. *lib.* 10. & ideò ſolum appellari poteſt Præſes Prouinciæ quoad Spiritualia, non verò quo ad Temporalia. Vnde Bald. *in dict. l. Siue pars* affirmantem Epiſcopum habere Territorium; intelligendum eſſe aſſerunt de Diœceſi loqui, quæ impropriè Territorium dicitur.

73 Vlterius addunt: Gratis admiſſo Epiſcopo Merum competere Imperium, eius exercitium quoad Spiritualia tantum extenditur, ut nimirũ poſsit Epiſcopus excommunicare, ſuſpendere, & deponere, quæ ad Merum Imperium Eccleſiaſticũ pertinere perſpicuum eſt, ex alibi dictis, & probat Speculat. *tit. de Iuriſdict. omn. Iudic. num.* 27. Ad hoc autem Familia armata non indiget. Ergò, &c.

74 Aſt omninò rèſpuenda in euaſioné iſtam reſpõdemus, utpotè contrariã omninò apertis Iuris Canonici teſtimonijs. Quod enim Epiſcopus Merum habeat Imperium, cui adnexa ſit Poteſtas animaduertendi in facinoroſos Homines, ſatis compertum manet ex dictis *hac ipſa quæſt.* & præcipue ex Text. *in cap. in Archiepiſcopatu, de Raptor.* Can. *His,* & Can. *Illo qui* 5. & ibi Turrecrem. & Diaz *in praxi Crimin. cap.* 123. *num.* 6. Vbi Epiſcopis facultatem, & Iuriſdictionem fuſtigandi, & torquendi competere deciditur, & probatur. Aſt hoc, pleniſsima Poteſtas eſt animaduertendi in facinoroſos Homines, ut iam alibi probamus Ergò, &c. Quod verò Territoriũ in rigoroſa acceptũ ſignificatione habeat Epiſcopus probamus ex Text. *in Can. Omnes Baſilicæ* 16. *q.* 7. *cap.* 2. *§. ultim. de Conſtit. in* 6. *cap. Si Epiſcopus, de Offic. Ord. in. eodem lib.* Oldrad. *conſ.* 176. *num.* 2. Rebuff. *in l. Pupilius, §. Territorium, col.* 2 *ff. de verb. ſignificat.* latè Sperell. *deciſ. For. Eccleſ. tom.* 1. *deciſ.* 3. *num.* 9. 10. *&* 16. *&* *deciſ.* 4. *num.* 8. Barboſ. *de Poteſt. Epiſcop. dict. allegat.* 107. *num.* 1. *& ſeqq.* plurimos alios referentes.

75 VII. Huius ſententiæ fulcrum eſt, quod licèt Clericis permiſſum non ſit ſuis manibus arma tractare, juxta alterius opinionis Aſſeclas, ut *præcedenti Sectione* vidimus, nuncque addimus Hènric. Henriq. *in Summa, lib.* 14. *de irrègularitate, cap.* 11 *§.* 3. *litt. O.* poſſunt tamen alienis manibus, *cap. Quicumque, §. His ita, & §. Suppliciter* 23. *q.* 8. Geminian. Franc. & alij, *in cap. Dilecto, de Sent. Excommun. in* 6. Henriquez *dict. lib.* 14. *cap.* 12. *§.* 6. *litter. H. & cap.* 13. *litter. D.* Auila *de Cenſuris, p.* 7. *de Homicid. diſp.* 6. *ſect.* 5. *dub.* 2. *concluſ.* 3. *verſ. Ex dictis ſequitur.* Vbi addunt Clèricos à Conſilio rerum Bellicarum conſtitui à Rege poſſe, & abſque Irregularitatis pœna de Bèllo indicendo ſuffragiũ ferre eis permiſſum eſſe. Hoc autem ſufficit, ut Epiſcopus habere poſsit Familiam armatam; ergò nulla eſt ratio efficaciter ſuadens eam Epiſcopos habere non poſſe. Confirmaturquè: Epiſcopus poteſt indicere Bellum pro defenſione, aut recuperatione rerum ſuæ Eccleſiæ, *Can. Igitur, cum ſeq.* 23. *quæſt.* 8. & dum Iuriſdictionem habet

habet Temporalem non prohibetur à iuſto bello; præcipuè defenſiuo, Syluestr. *in Summa*, *verbo*, *Bellum* 3.§. 2. Simon. Maiolus *de Irregular. lib.* 5.*cap.*49.*nu.*1.& pluribus relatis docet ex S. Thom. 2.2.*q.*40.*art.*2.*ad* 3.ibidem Bañez *dub.*4. *concluſ.* 3. Henric. Henriq. *in Summ. lib.*14.*cap.*13.§.1.*litt.M.* vbi aliquos adducit.

76 Corroboraturque diſcurſus ex Lel. Iordan. *dict.cap.*8.*num.* 34. ſic arguente: Iudex, qui ſuam ſententiam exequi poteſt, exequutionem alteri committere valet; conceſſa facultate eam exequendi etiam vi, ſi opus fuerit; Innoc. *in cap. Noſtris, num.* 3. *de conceſſ. Preben.* Felin. *in cap. de cætero, num.*8, *verſ. Exequutor, de Re Iud.* Hoc autem exequi nequit, niſi armis adhibitis, ergò ad executionem iſtam armis opus eſt, & Familiam, qui ea portare valeat. Tũ ſic; ſed Epiſcopi ſuas ſententias exequi valent, ergò, & Familiam habere armatam, Conſeq. eſt irrefragabilis. Ant. probatur *ex cap. Significaſti*, *&* *cap. Querenti, de Offic. Deleg.* juncto Ioan. Honor. Vanagel. *in Summa Decretal. lib.*2. *tit.* 27. *num.* 50. ubi probat Iudicem Ordinarium, & Delegatum à Papa extra Romanam Curiam, poſſe abſque ſpeciali commiſſione exequi ſententias ſuas, ergò, & eas exequendas, etiam vi alijs committere poteſt, ergò, & ad eorum exequutionem armatam habere Familiam.

77 VIII. Hæc ipſa ſententia probatur: Epiſcopus maior eſt quocumque Sęculari Magiſtratu; Gloſſ. *in l. Ex cauſa*, *ff. de Poſtul.* Bal. *in Margarita, verbo, Epiſcopus*, *&* *conſ.* 276. *nulla dubitatio*, quem allegat Lel. Iordan. *d.cap.*8.*nu.*33. cui addimus indiuidualius loquentem eumdem Bald. *conſ.* 91. *lib.* 5. Ergò non debet Epiſcopo denegari, quod Sæculari Magiſtratui conceditur, conſeq. patet. Nam contra Iuris, & Naturæ Regulas cenſetur, Maiorem, Digniorem que non gaudere priuilegijs, & honoribus, quæ communiter inferioribus conceduntur. Ait cuilibet Magiſtratui Sæculari armata conceditur Familia, ut notũ eſt; Ergò nequit Epiſcopo denegari.

Sectio IV.

Opinio diſtinguens; à Nobis ſequenda, adducitur.

78 VT perſpicuitati, quam ſemper amamus, conſuleremus, hanc diſtinguentem addimus Sectionem, in qua aliquibus firmis, & ab omnibus communiter receptis Concluſionibus, ab hac Nos expediemus difficultate; ſit ergò.

79 I. Concluſio. Vbi conſuetudine legitimè præſcripta obtentum eſt, quod Iudex Eccleſiaſticus, habens alicuius cauſæ, tàm

tàm Ciuilis, quàm Criminalis cognitionē aduerſus Laicos poſſit eos capere, carceri tradere, & diſtringere per proprios Miniſtros, nullo ad hoc Sæcularis Brachij auxilio requiſito, omnino ſeruanda, & inuiolabiliter retinenda eſt, quam docent Bal. *in cap. Significaſti de Offic. & Poteſtat. Iudic. Delegat.* Palac. Ruvi. *de Donat. inter Vir. & Vxor. §. Sed eſt pulchra dubitatio, nu.26.* Covarr. *Pract. QQ. cap.10. num. 2. verſ. Primum*, vbi atteſtatur in aliquibus Hiſpaniæ Diœceſibus iam diù conſuetudinem iſtam inualuiſſe, moxque addit: *Nec Carolus Cæſar Rex Inuictiſſimus hanc conſuetudinem tollere, legeque propria voluit uſquam improbare; etiam ſi ſæpius fuerit petita huius praxis, & vſus abrogatio in publicis totius Regni Conuentibus, ut apparet ex capitulo 117. Legum Matritiarum, Anni 1528. & cap.2. Anni 1534. &c.* Quibus addo ſuffragantes Textus *in l. Minimè 22. l. ſi de Interpretatione 36. ff. de Leg.* Curt. Iun. Anton. Natta, Bart. Gail. Dec. Alex. Carolum, Ruin. & Card. Pariſ adductos à Franc. Anſald. *de Iuriſdictione, p. 5. tit. 3. cap.2. num.12. per aliquot ſeqq.* ubi plura in ſpecie adducit ad probādum conſuetudinem attribuère Iuriſdictionem eam alias non habenti.

80 Concluſio hæc licèt probata, ſatiſque corroborata manerèt tantorum DD. munita præſidio, adhùc eam ulteriùs in duas partes diuidēdam monemus, quatenus Ciuilem ſcilicèt, & Criminalem attribuit Eccleſiaſtico cognitionem. Quoad Criminalia autem luculentiſſimè comprobata manebit Concluſio hæc ex mox dicendis. Quoad Ciuilia, in quibus major eſt difficultas Concluſionem hanc communimus efficaciſſima ratione: Quod nimirum conſuetudine legitimè præſcripta introduci poteſt; quod Laicus in cauſa merè Ciuili per Iudicem Eccleſiaſticum conueniri, & iudicari poſſit. Et nedum Romana Eccleſia in expeditione Apoſtolicarum litterarum contra Laicos, hanc præſcripſit conſuetudinem, *Gloſſ. vltim. in cap. ſi Clericus Laicum 5. ad finem, verſ. Sed Papa, de Foro competen.* Archidiacon. *in cap. Iudicatum eſt 5. num.2. diſt.89.* ſubdens ex Tèxtu *in cap. fin. de alien. Iudic. mut. cauſ. cap. Conſtitutus 8. de in integr. reſtit. cap. vltim. de Iudic.* Quod Papa Clerico concedit littèras contra Laicum cottidie; Verùm, & aliæ Eccleſiæ huiuſmodi conſuetudinem cōtra eoſdem Laicos præſcribere valent, *dict. cap. ſi Clericus Laicum, in fine, de For. competent.* & ibi Bellamera *num. 2. verſ. Quarto nota: Quod de conſuetudine legitimè præſcripta*, vbi etiam Abb. *num. 5. verſ. 5. nota, quod poteſt cap. Quoniam intèlleximus 4. de Immunit. Eccleſ. in 6.* Lapus *alleg. 58. nu.8. ad finem, verſ. Fatetur tamen,* Spècul. *lib.2. tom.2. tit. de compet. Iud. adition. §. Generaliter, ergo traditur, in principio,* Franc. Anſald. *de Iuriſd. p.2. tit.2. cap.32. à nu.95. quì n.99. & 100.* rationē addit èx Mariano Soccin. *in cap. Cum contingat 13. de For. competent.* per Text. & Gloſſ. *ibidem num.13. & 14.* Quod ſci-

ſcilicèt præallegatus Textus pariſicat, & æquiparat priuilegium, & conſuetudinem. *cap. ſuper Quibuſdam, verſ. Preterea, de verbor. ſignif.* ubi Barboſ. *num.* 7. Quum ergò privilegio Iuriſdictio in Laicos concedi valeat, etiam conſuetudine acquiri poſſe perſpicuum eſt Archidiacon. *in Can. Conqueſtus* 8. 9. q. 3. & *in cap.* 1. *de Præſcript. in* 6. Anſald. *d. tractat. de Iuriſdict. p.* 5. *tit.* 3. *cap.* 3. *nu.* 46. Poſſet adhuc ratio hæc dubia, & inſtantijs expoſita dijudicari. Vnde aliam efficaciorem addimus. Quod nimirum Iudices Eccleſiaſtici, Iure communi attẽto, capaces ſunt Iuriſdictionis Ciuilis in Laicos, Oldradus *conſ.* 83. ipſiſquè Laicis permiſſum coram Eccleſiaſtico cõparere, eique ſe ſubjicere, *l. ſi qui ex conſenſu, & l. Epiſcopalis, C. de Epiſcop. Audien.* Hincque hoc ipſo communi Iure attento Laici poſſunt prorogare Iuriſdictionem Iudicis Eccleſiaſtici; abſque Dominorum conſenſu, ut ex præallegatis Iuribus, atque ex Anton. de Butr. Marian. Soccin. Ioann. Fab. Franc. Marc. Boer. Cacher. Viu. Aufrer. Natta, Nauarr. & Petr. Barboſ. docet Conſiliarius Regius Carleual. *de Iudic. tom.* 1. *diſput.* 2. *q.* 8. *ſect.* 3. *num.* 119. & *num.* 1120. Bellet. *Diſquiſi. Cleric. p.* 1. *tit. de Fauor. Cleric. perſonal.* §. 2. *nu.* 261. Thom. Sanch. *Conſil. Moral. lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 6. *num.* 1. Ergò fortius ſubjicientur vigorè lègitimæ conſuetudinis.

81 Vt autem Concluſio plenè èxplicata manèat, inquirere rèſtat: Quæ nam conſuetudo legitima dicatur, vt Eccleſiaſticus Iudex Iuriſdictionèm omnimodam in Laicos exèrceat proprijs Miniſtris, non inuocato auxilio Regio? In qua quidem difficultate varie ſenſiſſe DD. comperimus, veriorem tamen, reputamus ſententiam affirmantium, antiquam ſufficere conſuetudinem; hancque eſſe addunt, quæ illo oritur ſpatio ſufficiente ad inducendã Præſcriptionem, *Bart. in l. Vnic. C. de Aur. Coronar. num.* 1. Alex. *conſ.* 68. *num.* 12. *vèrſ. Et ideò, Bart. lib.* 2. Idem Alex. ad Bartol. *in l. Vnic. C. de Mulier. in quo loco muner. ſex. congr. & honor. agnoſcant, lib.* 10. *verbo, ex conſuetudine,* Abb. *in cap. fin. de Conſuetud. num.* 11. Et quia Iura longum rèquirunt tempus ad conſuetudinem inducendam, ut conſtat *ex toto tit. C. Quæ ſit longa conſuetudo, l.* 2. *C. de Seruitut.* Aſt lõgũ ideò tempus decem Annorũ interſtitio tèrminari monemus, *ex toto tit. C. de Præſcri. lõg. tẽp.* Curt. Iun. *conſ.* 61. *n.* 6. *in prin.* Vnde hoc tempus ſufficere argui poſſet. Sed quia in Concluſione rèquirimus cõſuetudinem legitimè præſcriptam triginta Annorum curriculum intercèdere neceſſarium cẽſemus, *Gloſſ. vltim.* ſequuti *in l. Domini Prædiorum* 5. *verſ. Aliàs fortè triginta Annorum, C. de Agric. & Cenſ. lib.* 11. Card. Pariſ. *conſ.* 25. *num.* 58. & *plur. ſeqq. p.* 1. Ioann. Franc. Balb. *de Præſcrip.* 2. *p.* 5. *part. principal. q.* 6. *n.* 1. 2. & 3. Aym. Cratiètta *de Antiquit. tempor. p.* 4. *ſect. incip. Materia iſta, num.* 33. Anſald. *d. p.* 5. *tit.* 3. *cap.* 2. *nu.* 17. Qui licèt *num. ſeqq.* aliquos referat immo-

mo-

morabile tèmpus deſiderantes; eorum tamen ſententię nõ acquieſcit, imò *num.* 18. *verſ. Verùm quoniam*, omnia eius diluit fundamenta; vnde primæ inniti ſententiæ non dubitamus.

82 II. Concluſio, ſecluſa conſuetudine potèſt Iudex Eccleſiaſticus, irrequiſito auxilio Sæcularis Iudicis Laicum proprijs Miniſtris capere, & in carcerèm mittere, quoties legitimè aduerſus illum criminali procedat iudicio, vel ſententiàm tulerit, vèl cognitionem, & èxamen culpæ ad punitionem inſtituèrit, Can. *Attendendum* 17. *q.* 4. Can. *Contra Idolorum* 26. *q.* 5. & docent communitèr omnes pro affirmatiua adducti opinione, & præcipuè Roman. *ſingular.* 66. Felin. *in cap. Cum ſit generale de For. compet. num.* 20. *& in cap. Significaſti de Offic. Deleg. col. vlt.* Stephan. Aufrer. *in Clemen.* 1. *de Offic. Ordin. q.* 5. *& de Poteſt. Eccleſ. Super Laicos in principio.* D. Ioſeph. Vela *in Prælect. ad Text. in cap.* 1. *de Offic. Ordinar. p.* 1. *num.* 117. Vbi propè in numeros adducit, *& num.* 118. contrariæ ſententiæ DD. memoratis in puncto Iuris veriſsimam noſtram appellat, & prę omnibus Couarr. *Pract. QQ. cap.* 10. *num.* 2. *verſ. Secundo quoties*, ſubdens: *Nec video etiam ſecluſa quacumque conſuetudine contrariam opinionèm poſſe optimè defendi. Cum non alia ratione in his criminibus, quæ à quibuſdam excipiuntur, capi poſsint Laici à Iudice Eccleſiaſtico, & in Carcerèm mitti, quam quod Iudex Eccleſiaſticus Ius habèat cognoſcendi de eiſdem criminibus, & delinquentès puniendi, &c.* Ergò juxta Illuſtris. Præſidem (imò, & juxta iuris receptiora principia, *præcedenti Sectione*, expenſa) eſt irrefragabile argumentum, competit Eccleſiaſtico Iudici cognitio cauſæ in Laicum, ergò, & etiam Poteſtas eum capiendi, & diſtringendi per proprios Miniſtros, ſed in Vniuèrſa Diœceſi competit Epiſcopis facultas inquirendi, & cognoſcendi, atque puniendi crimina, *cap.* 1. *de Offic. Ordin.* Can. *Scitote* 2. 6. *q.* 3. Can. *Per ſingulaſ.* 2. *verſ. Vnumquemque* 9. *q.* 3. cum pluribus alijs congeſtis à Vela *in prælect. ad prællegat. cap.* 1. *p.* 1. *num.* 1. comprobantibus Minorem iſtam, ergò Iure communi attento, competit Epiſcopis facultas capiendi proprijs Miniſtris Laicos committẽtes, crimina, ſeu delicta ad eorum forum pertinèntia; èrgò, & Familiam haberè armatam potèrunt, qua Potèſtatem iſtam exerceant, & in hoc ſenſu accipiendi affirmatiuæ ſentèntiæ Authores.

83 III. Concluſio; ſolo Iure communi attento omni conſuetudine, & municipali Iure excluſo Iudèx Eccleſiaſticus, qui lègitimè de cauſa ciuili cognouit, & Laicum condemnauit, non poterit irrequiſito Sæcularis Iudicis auxilio per proprios Miniſtros illum ad executionem ſententiæ cogere, eius bona capiendo, aut in eorum poſſeſsionè aliquem immittendo, Gloſſ. *in l. Epiſcopali, C. de Epiſcop. Aud. Gloſſ. in cap. cum Epiſcopus, de Offic. Ordinar.* Odofred. Hoſtien. Ioann. Andr. Innocent. Collectar. Bal. Angel. Salicet. Caſ-

Caſtren. Fulgoſ. Zabarell. Abb. Imol. Barbat. Felin. Guillel. Bened. Bellug. Euerard. Rebuff. Auilès, Franc Marc. Bèrnard. Laurēt. Villalob. Palac. Ruv. *in cap. Per veſtras* 2. *Notab.* §. 1. *n.* 5. Couar. *dict. cap.* 10. *num.* 2. *verſ. Tertio illud erit*, vbi addit: *Sic deniquè ſunt accipiēda, quæ pro communi opinione* (Negativa ſcilicèt) *adhuc fuere; nam, & leges Regiæ, etiam ſi generalitèr de hac refuerint ſtatuta, nihilominus in hunc caſum tendere frequentius videntur, &c.* Ignat. Lop. de Salçedo, Berrètta, Tyber. Decian. & Azevedo, ſequuti à Iacob. Menoch. *in Tract. Mò. de Iuriſdict. lib.* 3. *cap.* 22. *caſ.* 2. Petr. Barboſa. *in l. Qui prior* 29. *num* 97. & *num.* 102. rationèm adducēs, quod bona Laici ſemper exiſtunt in alieno Territorio reſpectu Iudicis Eccleſiaſtici, *cap. Poſtulaſti, in fine, de For. compet. l. Cum vnus, § pen. ff. de bon. Auth. Iud. poſſid.* Vt èrgo Eccleſiaſticus Iudex executionem in illis facère poſsit, debet obſervare formam præſcriptam *in cap.* 1. *§. Contrahentes, de foro comp. in* 6. Quem quidem Textum perpendunt in ſpecie, *ibidem* Geminian. *in* 6. *notab.* & Anchar. *ibidem* Berretta *conſ.* 5. *num.* 8. *verſ. Secundò in eadem*, atque adduci etiā poſſet, Can. *de perſona* 11. *q.* 1.

84 Et quamuis communionèm hanc opinionem fateamur, & præcipuè in Hiſpania; vt ſalvètur præallegata Lègis Sanctio. non deſunt tamen gravìſsimi Authores diſſentientes, Anaſtaſ Germō. *de Sacror. Immun. lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 36. Paz *in Praxi tom.* 2. *prælud.* 2. *nu.* 55. Ioan. Gutièrr. *pp. qq. lib.* 1. *q.* 45. quibus apertiſsimè ſuffragatur Cōcil. Tridèn. *Seſſ.* 25. *de Reform. cap.* 3. *Verſ. In Cauſis verò Iudicialibus*, vbi mandatur omnibus Iudicibus Eccleſiaſticis, cuiuſcumque Dignitatis èxiſtant, vt quādocumque exèquutio realis, vel perſonalis in qualibet parte Iudicij facienda ſit propia authoritatè ab ipſis fiat, & omnino ſe abſtinèant, tàm in procedendo, quàm in definiendo à Cenſuris Eccleſiaſticis, ſeu Interdicto, ſed liceat eis, ſi èxpedire videbitur in Cauſis civilibus, & Forum Eccleſiaſticum, quomodolibèt pertinētibus procedere cōtra quoſcumque (etiam Laicos Barboſ. *dè Poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 107. *n.* 18. Martha *de Iuriſdict. p.* 1. *cap.* 50. *n.* 18. Ioa. Baptiſt. Ciarlin. *contr. Iur. tom.* 1. *cap.* 50. *num.* 37. Copioſè Diana *p.* 10. *Tract.* 8. *reſol.* 2. *tota.*) per Mulctas pecuniarias, quæ locis pijs ibidem èxiſtētibus, eo ipſo, quod exactæ fuerunt adſignentur, vt nuper allegati DD. communiter tradunt, quibus addendi ſunt, DD. Solorçan. *dè Iur. Indiar. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 7. *nu.* 76. & 77. cui etiam adnecti poſſunt Quaranta Rub. Thom. Chartar. & Bariola, laudati à Dian. *d. reſ.* 2. *verſ. ſed claudamus.* Atq; etiā permittitur Epiſcopis in dicto Decreto procedere per captionē pignorū, perſonarūque diſtrictionem per ſuos proprios, aut alienos Executores faciendā, ſive etiam per privationem Beneficiorum, aliaque Iuris remedia procedere, & cauſas diffinire. Quod ſi exequutio realis, vel perſonalis adverſus reos hac ratione fieri non poterit, ſitque erga Iudicèm contumacia, tùnc eos etiam anathematis mucrone arbitrio ſuo

præter alias pœnas ferire poterit, etiam in cauſis criminalibus; Huc uſque Concilij expreſſa diſpoſitio, ex cuius deciſione incertus Aut hor.inter Concilia, Berrettæ *conſ.* 3 *num.* 30. inferi clariſsimè ait: *Poſſe Eccleſiaſticos Iudices, etiam in Cauſis Ciuilibus propria authoritate per Miniſtros ſuos Laicos incarcerare, in eorum bonorũ poſſeſsionem alios mittere, & pignora capere, irrequiſito Iudicis Sacularis auxilio.*

85 Nec ſatisfaciunt ipſe Berretta *conſ.* 5.*col.vltim.* Alphõſ. de Azèvèd.*in auth.l.*14.*num.*2.*verſ. vides tamen*, & Iacob. Menoch. *dict.cap.*22. *verſ. Nec horum opinioni.* Volentes facultatem Iudicibus Eccleſiaſticis in præallegato decreto cõceſſam quoad ciuiles cauſas, intelligi reſpectu Clericorũ, non autẽ Sæcularium, quod vt ſuadeant tres perſonarũ diſtinguũt ſpecies, ſed hanc interpretationem non ſatisfacere diximus, quia violentam, & omninò litteræ Decreti Concilij contrariam eſſe facilè percipitur.

86 Fateor equidem poſtremam hanc opinionem conſentaneam eſſe S.S.Concilij Tridentini deciſioni, qua vigente contrariam vix defendi poſſe cenſemus. Aſt quum in Caſtellę Regnis ante Concilium lex illa in viridi obſeruantia fuerit, poſt illudque obſeruata ſemper ſit, durius, quam oporter erga Regiam Iuriſdictionem Nos gereremus ſi iniquam appellaremus Sanctionem iſtam, eiuſque inconcuſſam obſervantiam, quum præcipuè lata illa fuerit, à Principe innitènte opinioni, tunc receptiori, & omnibus communiori. Vnde à prima opinione recedere indecorum erit Caſtellanis ſub illis legibus viuentibus; aliter namque ratiocinandum eſt de Regnis, quæ licèt Caſtellæ adjũcta ſint, vèl illi vnita, proprijs reguntur legibus, in quibus hæc non reperitur lex, in illis namque Conciliaris illa diſpoſitio obſeruanda proculdubio eſt.

87 IV. Concluſio Iudex Eccleſiaſticus poteſt proprijs Miniſtris capere, & in carcerèm mittèrè Clericos ſibi Subditos pro arbitrio ſuo, nullo ad hoc Sæcularis Iudicis auxilio requiſito, ſeu implorato, niſi quatenus eius vices non ſufficèrent ad carcerationem, ſeu appræhenſionem faciendam, *cap cum Epiſcopus, de offic. Ordin.in* 6, Covar.*dict.cap.*10.*num.*2. *verſ. Quartò non eſt prætermittendũ,* vbi erroris arguit Pariſien. & Iacobum de Bellòviſo, affirmantes illus Textus deciſionem procedète in terris, vbi Epiſcopus Dominium habet tèmporale; in alijs namque Clericos eum capere non poſſe, irrequiſito Brachij Sæcularis auxilio; quod ipſum docuère Cyn. Bald. Alciat. Duaren. Bellug. Cujac & Bodin. improbati à Vela *dict.p.*1.*num.* 129. vbi etiam addit Larream, & Amayam, quorum aſſertionem omninò rejiciendam ex noſtræ Concluſionis corroboratione liquidò demonſtrabitur.

88 I. namque Iuris apèrtis teſtimonijs probatur, *cap. Nullus Clecus* 6.*in fin.* ibi: *Triginta dierum incluſione mulctetur* 2.q.1. *cap. cum Epiſcopus* 7.*de off. Ordin.in* 6.*cap. Nouimus*

mus 27. *§. pro illo, de Verbor. Signif. Extravag. Vnic. ad finẽ, de pæn.* imò & Verberare, & in exilium illos mittere valet per ſe ipſum nullo auxilio requiſito Iudicum Sæcularium, *Can. cum Beatus*, 45. *diſt. Can. Hi qui* 9. *q.* 4. *Can. Nullus Clericus* 11. *q.* 1. *cap.* 1. *in fine de Calumniator, cap. in Archiepiſcopatu* 4. *de Raptor.* Ber. Diaz *in praxi Crim. Can. cap.* 133. 134. *&* 137. ſive Verius *cap.* 135. *Verberari*, latè Salgad. *de Reg. Protect. p.* 2. *cap.* 4 *num.* 210. *&* 211. D. Ioſeph. Vela *in Prelect. ad Tex. in cap.* 1. *de Offic. Ordin. p.* 1. *num.* 115.

89 II. Autem probatur concluſio. Eccleſiaſticus Iudex poteſt propria authoritate in Laicos procedere excarcerando, & diſtringendo, irrequiſito Sæcularis auxilio, quoties delicta Eccleſiaſtica committunt, quia cognitio cauſæ ad illum privative ſpectat in eos, vt *Concluſione* 2. abundè vidimus; aſt Clerici omnes in cauſis, tam Spiritualibus, quàm Tẽporalibus, Ciuilibus, & Criminalibus plenè Epiſcopo ſubjiuntur, quocumque conveniãtur modo, ſeu actione ut latè probat Gratianus *cauſa* 11. *q.* 1. *tota*, pluribus Pontificum, & Conciliorum teſtimonijs adductis. Comprobaturque ex *Can. Deniquè* 5. *&* *ferè omnibus alijs*, 96. *diſtinct. cap. Decreuimus* 2. *cap. Et ſi Clerici.* 4. *cap. cum non ab Homine* 14. *cap. Qualiter* 17. *de Iudic. cap. ſi diligenti* 12. *cap. Significaſti* 18. *de For. Comp cap. Sæculares, eodem lib.* Concil. Trid. *Seſſ.* 25. *de Reform. cap.* 20. *Auth. Statuimus C. de Epiſcop. & Cleric. Auth. apud quos oporteat cauſas dicere tit.* 8. *collat.* 6. *Auth. vt Clerici apud proprios Epiſcop. tit.* 12. *eadem collat. l.* 5. *tit.* 6. *p.* 1. & luculentiſsime probant Aufrer, Chaſ. Guillelm. Benedict. Couar. Bellug. Borel. Menchac. Tuſch. Ioan. Garcia, Steph. Gratian, Bernard. Diaz, Salzedo, Bobadill. Menoch. Maranta, Tyber. Decian. Scacſ. Farin. Ambroſin. Marta, Zenedo, Carol de Graſſ. Soccin Dominic. Sot. Michael, Salon. Molin. Teolog. Suar. Sair. & Leſſ. ſequuti à Carleual *de Iudic. tom.* 1. *lib.* 1. *tit.* 1. *diſputat.* 2. *q.* 6. *ſect.* 1. *num.* 392. cui addo Franc Anſald. *de Iuriſd. p.* 1. *cap.* 2 *à nu.* 39. vbi plura cumulat, ergò ad capturam, & carcerationem Clericorũ Iudex Eccleſiaſticus nullius auxilio indiget.

90 Conſequentiam hanc latè defendunt Innocen. *in cap.* 1. *de Mut. petit.* Zabarell. *in Clement.* 1 *q.* 10. *de offic. Deleg* Franc. Marc. *q.* 21. *num.* 8. *&* 9 *p.* 1. Iul. Clar. *in Prax. Crimin §. fin. q.* 37. *verſ. Verum tamen*, Anaſtaſ. Germon. *de Sacror. Immun. lib. cap.* 12. *num.* 79. Azeved. *in dict. l.* 14. *num.* 5. *in fine.* Salcèd. *in Add. ad Bernad. Diaz, cap.* 123. *col.* 1. rejicientes opinionem Iacobi de Bellouis *in cap. Romana, §. Contrahentes, num.* 92. *de de For. compet.* & Pariſien. *in conſuetud. tit.* 1. *§.* 41. *num.* 66. Oldrad. *conſ.* 17. *num.* 3. *&* 10. Affirmantium Epiſcopum Iuriſdictionem ſuam abſque Sæcularis auxilio, etiam in Clericos exequi non poſſe, ſi Dominium Temporale non habeat; cuius Sententiæ alios Aſſeclas, iam ſupra adſignauimus, quos omnes rejiciẽdos probant nuper alle-

gati DD. Quibus omninò ſtandum eſtteſte, Menoch. *in Tractat. MS. cap. 22. verſ. Primus eſt caſus.*

Sectio V.

Argumententa contraria omninò diluuntur.

91 LICET longiſsimum eſſet ſingula argumènta diluère, quæ contra Sentètiam noſtram militant, & communitèr proponuntur, vel quæ ſola à Nobis *præcedentibus adducuntur Sectionibus*, adhùc tamen hùnc nòn excuſaremus laborem, ſi nullus eum hucuſque ſubijſſet. Aſt quum prolixè id præſtiterint, Franc. Molin. *de Brach. Reg. lib. 1. cap. 4. & cap. 18.* & Barb. *de Iur. Eccleſ. Vniverſ. tom. 1. lib. 1. cap. 39. § 4. à n. 61. verſ. Reſpōſiones* èa ſingillatim comminuères, otioſum idèo repetère Iudicaui. Omnibuſque idèo alijs prætermiſsis.

92 Illud tantummodo deuiare curabimus petitum, *ex l. 14. & 15. tit. 1. lib. 4. Recop.* vbi expræſſe prohibetur Iudicibus Eccleſiaſticis Laicos in carcèrare propria authoritate, abſque Brachij Sæcularis invocatione, non obſtante quàcumque conſuetudine in contrarium vigènte, omiſſaque graviſsima illa difficultate: An lex illa prejudicet Eccleſiaſticæ libertati, & Poteſtati, & an fèrri ea potuiſſet, vtpotè innixa debilioribus Iuris fundamentis, quæ ad ſtatuendùm, & Iudicandum contra Immunitatèm non ſufficiunt, alijſque reſecatis, alibi forſan commodiùs exponèndis.

93 Predictam legèm non obſtare aſſerimus; quia eius prohibitio, & coſuetudinis derogatio ſolum procedunt in cauſis civilibus, vel criminalibus civilitèr intentatis, quarum reſpectu improbatur conſuetudo, quæ ante illas leges vigebat, vt Eccleſiaſtici Iudices aduerſus Laicos ad eorum capturam procedebant, vt vidimus ex Couar. *dict. num. 2. verſ. Tertio illud èrit*; cui nùnc addimus Anaſtaſ. Germon. *de Sacr. Immun. lib. 3. cap. 12. num. 80.* Paz *in Praxi, tom. 2. prælud. 2. num. 55. & 56.* Azèued. *in dict. l. 14. num. 7.* D. Ioſeph. Vela *dict. p. 1. num. 121. & ſeqq.* Non autèm procedet legis illius diſpoſitio, & conſuetudinis improbatio in cauſis criminalibus, & criminaliter intentatis, quomodolibet ad Forum Eccleſiaſticum pertinentibus; in quibus, nedum obſervanda eſt conſuetudo; verum & abſque illa adhùc poſſe Eccleſiaſticum Iudicem vti Poteſtate carcerandi, & diſtringèdi Laicos propria authoritate, & per Miniſtros ſuos iam ſupra probaui, numque addo quod Lex Regia, dummodo effectum Sortiatur, intèrpretanda eſt, modo quominus Iuri Canonico detrahat, & officiat; imò taliter, quod nullã ei offenſionē irrogetur: argum. *in cap. odia, de Regul. Iur. in 6.* Sed admiſſa intèrpràtatione iſta, lèx ſufficientèm ſortitur effectum; ſublata ètènim per eam eſt conſuetudo

in-

in carcerandi Laicos in cauſis Ciuilibus, vel ciuiliter intentatis, & Iuri communi nõ detrahitur ſubſtancialiter; fatemur enim Bona Sæcularium Principi Temporali ſubjecta eſſe; & ideò abſque eius conſenſu nequeunt ab alio Iudice diſtrahi, vèl proterea Laicus compræhendi, & diſtringi, ſeclusa cõſuetudine, qua vigente, etiam in Ciuilibus eamdem habere Poteſtatem Eccleſiaſticos Iudices, iam ſupra docuimus, nuncque addimus Velam, *dict. p. 1. num. 123. & quatuor ſeqq.*

94 Hàcque interpretationè non admiſſa Iuri Canonico, & Eccleſiaſticæ Libertati, & Poteſtati omninò detrahunt præallegatæ Regiæ Sanctiones, anſamque præbent pluribus damnis, improbiratibus, & ſeditionibus, ut latè ponderat Segura Davalos *in Director. Iudicum Eccleſiaſticor. 2. par. cap. 13. num. 28.* illuſſoriaque omninò redderetur Eccleſiaſtica Iuriſdictio, ſi inermis relinquatur Gambar. *de Poteſtat. Legat. à Latere, lib. 8. §. 1. nu. 136.* ſequitur Agia, alios cumulans *de exhiben. auxil. Fundam. 12.* Concinitque Decius *conſ. 131. in princip. & conſ. 300. num. 4.* Vndè neceſſario admittèndam eſſe interpretationem iſtam, irrefragabiliter ſequitur.

95 Sed in hanc interprætationem, & omnes Concluſiones ſupra firmatas validiſsimè obſtat: Quod Epiſcopi Territorium non habent, vndè nedum Laicos in qualibet cauſa, verùm neque Clericos ipſos capere, & incarcerare poſſe abſq; Sæcularis Brachij auxilio rectè inferri apparet. Quod apertè probatur *ex tot. tit. C. de Epiſcop. Audient.* ſolam Notionem, & ſimplicem Audientiam præſeferentem, ut interpretantur rejecti *concluſ. 4. præcedentis Sectionis mox à principio*; quibus nunc addimus Diocœſis nomen ex propria, naturalique ſignificatione non denotare Territorium, ſed ſimplicem Adminiſtrationẽ, Petr. Gregor. Tholoſan. *lib. 15. ſyntagm. Iur. cap. 12. num. 3.* Nomen ſiquidem iſtud Adminiſtrationem tantum; ſeu procurationẽ præfefert; hincque Diœcetæ olim vocati Adminiſtratores, Procuratoreſque Penoris ipſius Principis, *l. Archigerontes, C. de Epiſcop. Aud.* Alciat. *lib. 3. diſpunct. cap. 18.* Sed Prælati omnes Superiores Diocœſim habere dicuntur. Ergò non habent Territorium.

96 Aſt nullius impedimẽti inſtantiam reputamus; negamus enim ſimplicem Notionem tantùm Præſulibus, & Antiſtibus conceſſam eſſe; ſed plenam adminiſtrationem, & Gubernationem Spiritualem Plebium ſuarũ, & Iuriſdictionem pleniſsimam in eas, ab exordio Eccleſiæ commiſſam eſſe, & Territorium intra quod Iuriſdictionem illam exercere debeant, Diocœſim, vèl Prouinciam appellatũ eſſe. Can. *Conſilia 6 16. diſtinct. Can. Propter Eccleſiaſticas 4. & 14. Can. Peruenit 6. Can. Quoniam 7. Can. Si Epiſcopus 12. Can. Annis 13. & Can. fin. 18. diſtinct. Can. ſtudeat 39. 50. diſt. Can. Peruenit 20. Can. Placuit 21. Can. Epiſcopus, de Diocœſi 26. cum alijs ſeqq.*

ſqq. 7. quæſt. 1. Can. Nullum 6. Can. Epiſcopi 8. cum ſequent. 9. quæſt. 2. Can. 1. Can. Decrevimus 10. cum ſequent. 10. quæſt. 1. Can. 1. Can. Vnio 3. cum aliis 10. quæſt. 3. Can. Epiſcopi 8. 11. quæſt. 3. Can. Omnes Baſilicæ 10. 16. quæſt. 7. Can. Sanè 3. de For. Compet. latè Vela in dict. Prælect. ad cap. 1. de Offic. Ordinar. p. 1. à num. 144. per aliquot ſequent.

97 Et licèt ab obiecto facilè Nos expedire poſſemus, rèſpondendo cum Loterio de Re Benef. lib. 1. q. 21. num. 50. Tèrritorium Epiſcopi pèr Metonimiam Diocœſim appellari, nihil aliud ſibi vindicantem, quam Maioritatem, & obedientiam, ſub qua omnis Iuriſdictio continetur, ex tit. de Maior. & obed. Bald. conſ. 294. num. 1. lib. 5. Adhùc tamen, ut hoc radicitus percipiatur, & cauillorum cauſa vitetur, addere libuit, Diocœſis nomen proprie ſignificare: Adminiſtrationem multarũ Prouinciarum quę ſub vno Præfecto Prætorio coactæ per Eum, & Vicarios ſuos regebantur, l. vnic. C. vt omnes Iudices, tàm Ciuiles, quàm Criminales, ex qua, & nonnullis Ciceronis, & aliorum amœnioris ſtudij Authorum teſtimonijs vnanimiter docent Iuris Lexicographi, & præcipue Briſſon. Pratej. Sichar. & Ioan. Calvin. verbo, Diocæſis, & Petr. Gregor. Mandoſ. Bonadilla, Guid. Pancirol. Michael, Maucler. & Bulenger. ſequuti à Vela dict. par. 1. num. 144. Chriſtian. Lup. tom. 1. in Concil. General. pag. 237. in Scholio ad Can. 6. inquit: Vox Diœceſis hodie Nobis ſignificat Parochiam, ſeu Territorium Epiſcopi; Olim habuit varias ſignificationes. I. Accepta ſuit pro Ruſticana Parochia. Ita IV. Synodus Carthag. cap. 36. eodémque loquuntur modo, Syneaus III. & Secunda. II. Mote noſtro ſignificat unius Epiſcopi Territorium. Ita accipit Gregor. Magn. in Litteris ad Ioann. Velitrènſem Epiſcop. lib. 2. Epiſt. 2. & lib. 6. Epiſt. 38. & lib. 7. Epiſt. 44. III. pro integra Prouincia. Ita Honerio Tarraconènſium Metropolitæ mandat Siricius Pontifex, ut ſuas Decretalès Litteras omnibus in ſua Diœceſi (quam cèrtum èſt fuiſſe vnicam Prouinciam) conſtitutis Epiſcopis promulget. IV. Denique accipitur pro plèna Natione, ſeu plurium Prouinciarum in unam Adminiſtrationèm, ſeu Præfecturam unitarum congerie. Quæ ſignificatio fuit olim famoſior, & principalis, ut ex ſequentibus liquidò demonſtrabitur.

98 Petr. de Marca de Concordia Sacerdotij, & Imperij, tom. 1. lib. 1. cap. 3. §. 2. & lib. 3. cap. 1. §. 1. dicens: Eccleſiæ per Prouincias ab Apoſtolis ad exemplum Imperij diuiſæ in unum Diœceſeos Corpus ſub Conſtantino coaluèrunt. Diœceſimque eo ſenſu in ea vſurpari ſignificatione, quam tùnc in Ciuili, & Eccleſiaſtica Adminiſtratione locum habuiſſe conſtat, ſcilicet pro tractu quodam, & diuerſarum Prouinciarum collectione, quæ Præfecto Prætorio, aut eius Vicario parebat, &c. & tom. 2. lib. 6. cap. 16. §. 1.

99 Iacob. Gothofred. in Cod. Theo-

Theodoſ. tom. 2. lib. 6. l. 4. tit. 4. de Prætor. & Quæſtor. in Commentar. §. Supereſt, pag. 37. col. 2. ibi: *Diœceſeos appellatione hac lege 4. Diœceſim Vrbicariam Præfecti Vrbis accipiendam, quæ varijs Regionibus, & Provincijs Vrbicarijs, ſeu ſub Vrbicarijs conſtabat, id eum Diœceſis eſt, plurimi inquam Provinciarum in vnam Adminiſtrationem collecti, &c.* Moxque: *Quare hoc iam teſtimonio confutabuntur, qui negabant Diœceſeos appellationem Præfecti Vrbis Adminiſtrationi unquam tributam, vel tribui poſſe, velut Spectabilium propriam: V. G. Proconſulum, & Vicariorum; Vnicamque Diœceſim infra Illuſtrium Dignitatem fuiſſe, quos refutant etiam, vel exempla, licet poſteriora paulo: Præfectorum Prætorio Africæ, de quo Titul. de Offic. P. P. Africæ, & P. P. Italiæ, de quo Nouella 69. & 70. Imò, & Præfect. Prætor. Galliarum aliquando vnica Diœceſis quoque tributa, l. 11. infra de Medic. & Profeſſ. vbi dicam, &c.*

100 Expræſſius, & ad Noſtrum Tractatum aptius, *tom. 4. lib. 12. in l. 8. cum tribus ſeqq. tit. 12. de Legat. & decret. in commentar. §. 1. Ampliatio, pag. 593. col. 1. circa med.* ibi: *Diœceſis hic, ut & l. 11. infra de Medic. & Profeſſoribus, alijſque pluribus eſt juncta plurium inter ſe Provinciarum Adminiſtratio; quod vel hac lex aperte oſtendit, vbi diſerta ſingula Provinciæ integræ Diœceſi opponuntur. Balſam. in Chalcedonen. Can. 9. & 17. Eoque ſenſu paſſim à Conſtantini M. temporibus Diœceſeos vox elata, ut apparet ex ipſiuſmet Conſtantini M. Epiſtola ad Eccleſias apud Socratem lib. 1. cap. 9. pag. 517. Eo ſenſu paſſim vſurpatur hoc codice, & Iuſtinianeo, apud Ammian. Marcellinum, Notitiam Imperij, Scriptores Eccleſiaſticos, & in Concilijs, vbi paſſim Provinciæ, & Diœceſes apponuntur, ut hic, velut l. 14. C de fund. Patrimon. in Actis Concil. Conſtantinop. I. Can. 2. Concil. Epheſinij, Can. 8. eiuſdem Concilij in Chalcedon. Can. 9. & 17. & in Epiſtol. Innocent. I. ad Alexand. Epiſcop. Antiochen. Has vero Diœceſes; vel Præfecturas quidam eximij rexere, veluti Præfectus Auguſtalis, qui Ægypti Diœceſim rexit. Præfectus quoque Vrbi, qui Vrbis Romæ Diœceſim, quæ pluribus Regionibus ſuis Prouincijs, quæ Vrbicariæ, ſeu ſub Vrbicariæ dicebantur, vel Vicarij Præfectorum Prætorio, vnde paſſim Diœceſeon Vicarij, vel pro Præfecti Diœceſes rexere, curare, adminiſtrare temperare dicuntur hoc Codice, apud Ammian. Marcelin. & in notitia Imperij. Imò l. 9. id ipſum indicatur, verſ. Neque Provinciæ Rector. collato cum initio Legis. Regebant, & Proconſules nonnulli Diœceſeos, veluti Proconſul Aſiæ. Quod etiam teſtatur, l. Vnic. C. de Ratiocin. oper. public. Tandem, & Comites nonnulli, ut Comes Orientis. At Præfectus Prætorio pluribus Diœceſibus præerat, quod indicatur quoque, l. 9. hoc tit. verſ. Aut etiam Præfectura cum præcedenti, verſ. Collato.*

101 Ad rem ergò noſtram eruditiſsimus iſte Gallus Author concludit: *Sequuta quoque* ... *Eccle-*

Eccleſia in gradibus Epiſcoporum conſtituendis, imò, & quod huic argumento proprius eſt in generibus Conciliorum, nam, èt ibi fuere ſingularum Prouinciarum, & integrarum Diœceſeon Cōcilia. De quo ſunt iam iuſti libri, &c. Noſque ei addimus *l.* 13. *C. Theodoſ. de Epiſcop. & Clericis, ſic intelligendam in illis verbis: Qui mox eſt cauſarum ciuilium, ijdem in negotijs Eccleſiaſticis obtinendi ſunt, &c.* Cuius loci ſenſum Anian. perturbaſſe monet, Petr. de Marca *dict. lib. 3. cap. 1. §. 1.* quum Diocœſeos Synodū pro unius cuiuſque Epiſcopi Synodo capi exiſtimauit; quam omnium Prouinciarum Synodi intelligi illic debeant.

102 Has Diocœſeōn, & Regionum Synodos, Conſtantinopolitana aliquot poſteà Annis ſcilicèt 381. Canone ſuo confirmauit, ex eaque Diocœſeon diuiſione manauit mos ille, ut Epiſcopi non amplius Prouincijs tantum diſtinguèrentur, ſed Diocœſibus, & Concilijs Diocœſeon, Marca *dict. cap. 1. §. 1. poſt medium*, exemplum adducens Epiſcoporum Illirici, Italiæ, Hiſpaniæ, & Africæ. In illo Concilio limites Epiſcopaliū Iuriſdictionū, ſeu territoria conſtituta eſſe Marca ipſe probat *citato tom. 2. lib. 7. cap. 5. §. 2. & ſeqq.* addens ampliſsimam Iuriſdictionem, & Poteſtatem hac Diocœſeon diuiſione attributam eſſe.

103 Ne tamen diuiſio Territorij Epiſcopalis, ſeu ſingularum Diocœſeon Concilio huic primario attribuatur, & ut omninò rejiciatur illorum opinio, qui temerè aſſerère auſi ſunt partitionem iſtam, & Territoriorum aſsignationem attribuendam eſſe Magno Conſtantino, ut ex Raſis Arabis doctrina, refert Ioan. de Mariana *de Reb. Hiſpan. lib. 1. cap. 16.* addère neceſſariū duxi, rejiciendam omninò eſſe opiniionèm Hominis Barbari, & infidèlis, mirādumque eſſe ei aliquam fidèm à Iuriſprudentibus adhibitam, ut bènè ponderat Baron. & poſt èum Spōdan. *Anno 675. num. 2.* ſequuti à Loter. *de Re Beneficiar. lib. 1. q. 10. num. 11.* qui *num. 12. & ſeqq.* addit quòd ab Apoſtolis fuèrunt aſsignatæ Diocœſes, & Prouinciæ iuxta diuiſionèm factam ab Ethnicis ante aduentum Chriſti. Quod comprobauèrat *num. 7. ex Can. 1. cum quatuor ſeqq. & ibi Gloſſ. verbo, Petrus,* 80. *diſtinct. Can. 1. 99. diſt. cap. Paſtoralis, de his, quæ fiunt à Præl. ſine conſenſ. capit.* Petr. Gregor. *de Beneſi. cap. 4. ſub num. 5.* Rota *in una Conchen. Decimarum del Infantado*, 7. *Februarij* 1608. *coram Martin. Andrea.*

104 Hinc iām I. colligere. Licet falſam eſſe Platinæ opinionem, Dionyſio Papæ accenſentem Diocœſeon partitionem *in eius Vita.* Quem forte errorem hauſit ex ipſius Dionyſij Epiſtola relata *in Can.* 1. 13. *q.* 1. & ante eum ſequutus fuerat errorem ipſum, Gloſſ. *in Can. Nec numerus, verbo, aut in electa* 10. *q.* 3. cui licet obiter acquieuiſſe videatur Rota *in Theatin. Iuriſdictionis*, 4. *Maij* 1612. *coram Coccino.* Error tamen apertiſsime conuincitur ex ipſa Epiſtola. Textus namque ex illa deſumptus de Parochialium diſtinctio-

Digitized by Google

tinctione loquitur, ſeu Plebium Vrbis Romæ non autem Diocœſeon, Rota *in dicta Chonchen. Decimarum del Infantado*, Lotèr. *dict. q.*10.*num.*9.

105 II. Autèm inferendum eſt quod licet in pluribus Concilijs Generalibus fuèrit de limitibus Diocœſeon (ut paſsim refertur in Annalibus Eccleſiaſticis) id tamèn per modum renovationis, vel concordiæ intèr Epiſcopos de Finibus contèndentes, non autem pèr modum primordialis Conſtitutionis quicquam in eis deciſum eſt, vt declarat Anacletus Papa *in Can.* 1. 99. *diſt.* vbi Provincias, & Diocœſes aſsignatas eſſe ab Apoſtolis ſecundum diuiſionem factam ab Ethnicis antè adventum Chriſti ſcribit.

106 III. Inferendum, & præmonèdū eſt, quod licet Temporales Dynaſtæ Ciuitatum, & Prouinciarum fines aliter diſtin xerint, quā olim eſſent, Diocœſeō tamē fines ſemel à Sāctiſsimo Petro illiuſque Succèſſoribus adſignati alterare auſi non ſunt; quia id vetitum illis iam diù repèritur, Can. *Imperatorum* 10. *diſt. ubi gloſſ.* 1. & Gemin. *in* 4. Præpoſ. *in* 6. *notab.* èt fuit deciſum à Rota Rom. *in una Virdunen. Elect. Epiſcop.* 15. *Nouèmb. Coram Pamphil.* teſte Lotèr. *loc. citat. præcipuè num.* 12. ubi ſubdit non procedère argumentationèm à limitibus Territorij Tēporalis ad fines Eccleſiaſtici Territorij, quod optimè ex aliquibus probat apud eum videndis.

107 Ex quibus luculentèr probari cenſemus Diocœſim ſignificare poſſe ampliſsimum Territorium, illudquè proprie, & rigoroſe Epiſcopo competere, ut alibi latè probamus; nuncque addimus Sperèll. *deciſ.* 3. *num.* 9. & *deciſ.* 4. *num.* 7. ubi plures allegat.

Sectio VI.

An quomodo? & quandò auxilium hoc Sæculare impartiendum? & inuocandum ſit?

108 SVNT quam plurimi magnæ notæ DD. affirmantes Epiſcopos alioſque Eccleſiaſticos Magiſtratus, quibus implorandi auxilium Brachij Sæcularis facultas compètit, eà pro arbitrio uti non poſſe, ſed in ſubſidium tantum, poſtquam ſcilicèt prius excomunicavèrint, anathematizaverint, & interdixerint, quum nimirum eam Eccleſia ampliùs quid faciat, non inveniatur, deducèntès *èx cap.* 1. ibi: *Cum opus fuerit de Offic. Ordin. cap. quoniam.* 14. illic: *Si nèceſſe fuerit eodem titulo cum alijs Sect. ſeq. mox à principio referendis*, in quibus omnibus auxilium hoc implorari permittitur, ſi opus fuerit. Quoties autèm Eccleſia rèmedia illa habeat, quibus

bus compellere omnes poſſit ab inuocatione iſta ſeſe abſtinere debere affirmandum cenſent Innocent. Oldrad. Feder. de Sen. Palac. Ruv. Covarruv. Redin. Mandoſ. Avil. Menoch. Gail. Græuçus, Cãcèr. Montealegre, Marta, Farin. Ricc. Avendañ. Anguian. & Molino, relati à Vela *in dict. Prælect. p. 2. num. 27.*

109 Contraria tamèn ſententia verior eſt, & ab omnibus ſequendi facultatẽ ſcilicèt impartiendi auxilium, non in ſubſidium Epiſcopis dattam, ſed Eorum arbitrio utendam conceſſam eſſe, ut ea ſine limitatione utantur quotieſcumque expedire, oportunumque eſſe ipſis videbitur. Quã docent Zypæus *de Iuriſdict. lib. 4. cap. 3. num. 22.* relati à Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. Seſſ. 25. de Reform. cap. 3. verſ. In cauſis, nu. 19. 20. & 21. & de Iur. Vniverſ. lib. 1. cap. 39. §. 4. num. 73. 74. 75. & 76.* Gab. Pereir. *de Manu Reg. 2. p. cap. 52. num. 14. verſ. Reſpondetur.* Anguian. *de Legibus, lib. 3. controu. 31. num. 30. & 31.* Bovadill. *in Politic. lib. 2. cap. 17. num. 169.* & pluribus relatis Vela *dict. p. 2. num. 28. & ſeqq.* Quam efficaciſsimè probari cènſemus, *ex dict. cap. 1. & cap. Quoniam, de Offic. Ordinar. cum alijs mox rèferendis ſeq. Sect.* qui quidem Textus ſerio perpenſi nullatenus dècidunt in Iuris ſubſidium tantum inuocandum eſſe Sæculare Brachium; ſed cum opus, vèl neceſſe fuerit. Quibus verbis proprius ſignificatur; tùnc demum huiuſmodi auxilij inuocationi locum eſſe, quum neceſsitas expoſtulet in quacumque litis parte, ſiue cum magis expedire Eccleſiaſtico Iudici viſum fuerit.

110 II. Autẽ conceſſa Iuriſdictione, nedum conceſſa cènſentur neceſſaria; verum magis opportuna, & commodiora ad illius Iuriſdictionis exequutionem, vt argum. Tex. *in cap. Preterea 5. de Offic. Iud. Deleg.* & aliorum Iurium, notant cum Bald. Aretin. & alijs Philip. Dec. *ibidem limitat. 2. ſub num. 21. verſ. ſed contrarium* Sahagum *num. 4. Verſ. Ex quibus.* Quod fortius in hac Quæſtione procedit, quia nimirũ manca nimis, & eluſoria Iuriſdictio Eccleſiaſtica redderetur, ſi in ſubſidium tantum vti hac facultate ei permitterètur contra Regulam Tex. *in l. ſi Prætor. 75. verſ. alioquin, ff. de Iudic. l. Epiſcopale 8. aliàs 9.* ibi: *Ne ſit Caſa Epiſcopalis cognitio, C. de Epiſcop. Audi.* cum alijs adductis à Vela *dict. p. 2. num. 4. & num. 29.*

111 III. Et quidem irrefragabiliter ex Conc. Trident. *ſeſſ. 25. de Reform. cap. 3. verſ. In cauſis verò,* ibi: *In Cauſis verò Iudicialibus mandatur omnibus Iudicibus Eccleſiaſticis, cuiuſcumque Dignitatis exiſtant, ut quandocumque executio realis, vel perſonalis in qualibèt parte Iudicij propia authoritate ab ipſis fieri poterit, abſtineant ſe, tàm in procedendo, quã definiendo à Cènſuris Eccleſiaſticis, ſeu Interdicto, ſed liceat eis, &c.* ab exèquutione ſcilicèt rèali, vel perſonali per proprios, vel alienos exequutores à Sæculari nimirum conceſſos incipere, non niſi in Subſidium cenſuras aliquas fulminandi facultate conceſſa, prout

om-

omnes cõmuniter poſt prægallegatũ Decretũ affirmare conſpirant, & præcipuè Vela *dict.p.2.n.30.& num.* 56. vbi Molin. *de Brach.Reg. lib.*1. *cap.* 3. *a num.*34. Peguèra in *deciſ.*92. *num.* 25. Azeved. *in l.*14. *num.*2.*poſt med.tit.*1.*lib.*4.*Recp.*Ioſeph Ramon, *conſ.* 98. *num.* 3. Franc.Hier.de Leon.*deciſ.Valent.* 154. *num.* 15. *&* 16. *lib.* 2. Gabr. Pereyra *deciſ. Luſitan.* 117. *num.* 10. Anguian. *dict. centrou.*30 *à numer.*25. latè decreti illius ſenſum alitèr exponèntes fallatiæ, & inconſtantiæ, atquè cerebrini reſponſi notat, Deciſionèmque Granatenſis Prætorij pro hac opinionè latam adducit, huicque oppoſitam, errorem palam appèllitat. Addendique ſunt Segura Davalos, Salçedo, Farinac. Bovadilla, Anguiano, Moneta, Barboſa, & alij ſequuti à Ioan. Bap. Coſta *de Remed Subſidiario, Remed.*21. *num.* 6. Ex eiſque firmat Pareja *dict. reſcl.*8. *num.* 3.

112 IV. Denique Sententiam iſtam probamus ex Barbat. *in cap. cum non ab Homine, num.*39. *verſ.ſed pro certo, de Iudic.* Eamque poſt alios ſequutus eſt Lel. Iordan.*intractat.de Maior.Cauſ.Epiſcop.ad Papam defer.cap.*8.*n.*43. qui unanimiter aſſerunt DD. affirmare Epiſcopũ pro arbitrio ſuo auxiliũ Sæculare invocare poſſe, ad id tamen inuitum nõ teneri: argum. Text.*in l.Non quid, ff.de Iudicijs.*

113 Quomòdo autẽ implorari hoc auxilium debeat paſsim inter Eccleſiaſticos, & Sæculares Iudicès controverti ſolet, quum præcipuè animo, & voluntate diſsident, prout communiter accidere ſolet, illi namque præceptivis vti poſſe Verbis contendunt; iſti verò non niſi deprecatorijs petendum affirmant, & ſi alijs conceptæ ſint impartitoriæ iſtæ litteræ, auxiliũ ex hac tantum cauſa Sæcularem denegarè poſſe addunt, & ſi Eccleſiaſticus cènſuris illũ compellere vult, ut impartiatur, ad Regias rècurrit Chancèllarias Sæcularis, actiſque tranſmiſsis, Eccleſiaſticus monetur, ut vrbanius cum Sæculari Magiſtratu ſeſe deinde gerat, & intèrim exequutio præcepti Eccleſiaſtici ſuſpenditur, ut ſæpius accidiſſe vidimus, & fieri poſſe docènt Gratia. Zèvall. Martha, Farinac. Salzed. Giachar. Carol.de Graſſ. & Franc. Marcus, ſequuti à Carleval. *de Iudicijs, tom.*1. *lib.* 1. *tit.* 1. *diſp.* 2. *q.*1. *num.*40. Aſt licet duram nimis Praxim iſtam ſemper reputauerimus, quia tamen eã inconcuſſe obſeruatã experti ſumus, otioſum judicauimus in ejus impugnatione immorari.

114 Vt autem damnũ hoc graue nimis, & præjudiciale litigatoribus vitetur omnis Iudicibuſq; omnis tollatur diſsidèndi ocaſio, optima eſt, quæ placuit ſempèr Nobis praxis adducta à Carlev. *de Iudic.dict. diſputat.*2. *q.* 1. *num.*40. Vrbanis nimirum primo vti litteris, quibus ſi Sæcularibus non paruerit tùnc præcèptũ adhibere cũ cenſurarũ comminatione, eaſque in contrauentionis caſu fulminando, prout legitimè fieri poſſe conſtat ex Can. *Adminiſtratores, in fin.* 23. *quæſt.* 5. *cap.* 2. *de Maledic. cap. Licèt, & ibi gloſſ. verbo,* com-

compellendos, de Iur. Iur. in 6. & *in cap. Cum quidam, verbo, compellantur,* & *verbo, per Superiores, de exception. eodem libr.* Molin. *de Brach. Secular. lib.* 1 *cap.* 14. ubi plures refert Carleual. *dict. num.* 40. *mox à princip.* cui addo Velam *in d. Prælect. dict. p.* 2. *num.* 67. & 68. & ex eo ſententiam, & Authores ex hauriens Pareja *dict. reſolut.* 8. *nu.* 4. ibi: *Et ad præſtandum auxilium prædictum poterit Eccleſiaſticus cenſuris cogere Sæcularem Iudicem, non ſolum inferiorem, verum etiam Supremos Magiſtratus*; *cap. Principes* 20. 23. *q.* 5. & *c.* Adrectique etiam poteſt, Franc. Typæ. *de Iuriſdict. Eccleſi.* & *Secular. lib.* 4 *cap.* 6. *nu.* 1. ubi melius reputat ad Superiorem recurrere, ſuprema ſcilicet Tribunalia, aut Principem ipſum, ut aliud ipſe det auxilium, vel recuſantem impartiri ſuum, cogat, ut quoad fieri poſsit cẽſurarum promulgatio vitetur. At Praxis hæc in Hiſpania hucuſque inaudita eſt, ſed familiaris eſt nuper adducta pro eaque addo Gloſſ. Innocen. Abb. Alciat. Menoch. Eman. Rodrig. Farin. Gail. Græuæũ, Matth. Monet. Pereiram, & Campanil. ſequutos à Vela *in dict. Prælect. p.* 2. *num.* 7. eique adnecto Gloſſ. *in cap. ad abolendam, de Hæret.* & *in cap.* 1. *de Offic. Ordinar.* ubi Alciat. *num.* 26. & 123. Bellug. *in Specul. Princip. Rubric.* 11. *§. Tractandum, num.* 2. Petr. Binsfeld. *de iniur.* & *damn. dato, cap.* 7. *concluſ.* 5. *pag.* 375. Covarr. *cap.* 1. *Pract. QQ. verſ. Quæ lure illud*, Gail. *lib.* 1. *obſeruat.* 115. *num.* 1. Azeved. *in dict. l.* 15. *num.* 1. *tit.* 1. *lib.* 4. *Recopilat.* Salçed. *ad Bernard. Diaz, cap.* 154. *num.* 20. Menoch. *de Arbitr. lib.* 2. *caſ.* 452. & *in tract. MS. dict. cap.* 22. *verſ. Cæterùm in caſibus*, ubi arbitrarijs pœnis mulctari ab Eccleſiaſtico poſſe Sæcularem renuentem auxilium ei impartiri ultra cenſuras, quas in eum fulminarè poſſe, fatètur.

115 Hoc autem Auxilium peterè poſſunt Eccleſiaſtici, nedum ab inferioribus Iudicibus, verum, & à Superioribus, & Supremis Magiſtratibus, Conſiliarijs ſcilicèt Regijs, quos præmiſſa deprecatione poſſe deinde cenſuris ad illud impartiendum compellèrè tuto affirmant Regius Conſiliarius, Vela *in dict. Prælect. par.* 2. *num.* 8. & 9. allegans Segur. Dauallos, Salçedo, Farinac. Bovadill. Molin. & Monet. Noſque addimus Zypæum *de Iuriſdict. Eccleſiaſt.* & *ciuili, lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 10. ubi optimam adducit rationem petitam ab obligatione, qua omnes Magiſtratus adſtringuntur ad Eccleſiæ eiuſque Iurium defenſionem, quam aliquibus Iuris teſtimonijs apertè demonſtrat, & *eodem lib. cap* 6. inquirit: An à Militari Præfectò poſsit Eccleſiaſticus auxilium hoc peterè.

Sectio

Sectio VII.

Quibus competat Iudicibus Authoritas hæc invocandi Auxilium?

116 IVdicibus Ordinarijs facultatem iſtam competere omnia Humana clamitant Iura, Canonicum quidem *in cap.1. verſ. Et cum opus fuerit de Officio Ordin.* cui conſonant Can. *Si quis pecunia, 9.79. diſt. Can. Petitionis 19.11.q.1. Can. Prodeſt.4. Can. Adminiſtratores 26. Can. de Liguribus 43. Can. Quali 44 33.q.5. cap. Poſtulaſti, de Homicid. cap.2. verſ. Per temporalem, de Maledic. cap. fin. in fine, de exceſſ. Prælat. cap. Vnic. §. fin. in fine, de ſtatu Regular. in 6. cap. Vt Officium 11. §. Compeſcendi, verſ. Denique, de Hæret. in 6. cap. Dilectio, de Sent. Excomm. eodem lib.* Concil. Trid. *Seſſ.24. de Reformat. Matrim. cap.8. ad fin. & Seſſ.25. de Regular cap.5. poſt princip.* Regium etiã *l. 58. & 59. tit. 6. p.1. l.14. & 15. lib.4. Recop.* Imperiale quoque in *l. Hoc genus 10. l. Sanctiſsimarum 44. §. Tua igitur excellentia, C. de Epiſcop. & Cleric. l. Epiſcopale 8. alias 9. verſ. Per Iudicum quoque officia, C. de Epiſcop. Aud. l.2. §. Sin autem, verſ. Tum Iudex, C. de His qui rationes*, lateque probant quam plures ſequuti à Carleual *de Iudic. tom.1. lib.1. diſp.2. q.1. num.40. & q. 7. ſect. 1. à num.772.* cui prope innumeros addo adductos à Vela *in Prælect. ad cap. 1. de Offic. Ordin. p.2. num.1.* ubi copioſe eam exornat quos ipſos tranſcripſit Pareja *de Vniverſa Inſtrum. edit. tom. 1. tit.2. reſolut.8. num.2.* eiſque ſuper addit Sbroz *de Vicar. Epiſcop. lib. 2. quæſt.190. ex nu.75.* & Rot. *apud Farinac. deciſ.10. nu.28. in Poſ. hum. 2. part.* atque Hieron. Buccaron. *de Differen. inter Iud. Ciuil. & Crim. different. 209. tota*, eique addo Ioan. Bap. Fragoſo *de Regim. Reip. Chriſtianæ, tom.1. lib.4. diſp.10. § 2. num.149.*

117 Solum ergò difficultas eſt circa Delegati Iudicis facultatem, hancque breuiter examinauit Franc. Zypæ. *de Iuriſdict. Eccleſi. & Ciuil. lib. 4. cap.3. num.26.* latiuſque Vela *in Prælectione ad cap. 1. de Offic. Ordin. p. 2. num.10.* vbi pro negatiua ſententia adducit Archidiacon. Abb. Felin. Lap. Dominic. Federic. de Sen. Calcan. Mandoſ. Eymeric. Ioan. Redin. Marcheſan. Farin. Camil. Borel. & Gabr. Pereir. affirmantes ſolum Ordinarijs Eccleſiaſticis, non autem Delegatis facultatem competere inuocandi auxilium Brachij Sæcularis. Pro cõtraria verò quam, & ipſe veriorem, & receptiorem appellat, allegat Frideric. de Sen. Abb. Imol. Felin. Dec. Bero, Ægid. Boſſ. Rolan. à Valle, Covarr. Navarr. Aviles, Brunon. à Sole, Menoch. Redin. Peñam, Azeved. Bernard. Diaz, & Salçedo, Farin Gail. Græu. Morla, Mar-

tha, Montealegre, Cancer. Marcheſan. Marc. Anton. Genuen. Ricc. Franc. Molin. Moneta, Aug. Barboſ. & alios penes Peteiram, quorum omnium adducit fundamenta, & utraque pars ab eo exornatur, & præcipue ſecunda, quam ipſe amplectitur, & obiectis ſatisfacit: Hiſque relatis Authoribus receptam, & communẽ eſſe ſententiam iſtam docet Pateja *dict. reſolut.* 8. *num.* 2.

118 Aſt licet à doctiſsimo illo Regio Conſiliario quæſtionem luculentiſsime diſcuſſam fateamur, generaliter tamen eam deciſam cenſemus, ille namque duas tantum, vt vidimus opiniones adducit, affirmantem ſcilicet, & negantem, quum, & alia ſit optimè diſtinguens, & duas præcedentes forte conciliãs, ut ex dicendis apparebit.

119 Reſolutio ergò iſt hæc in quatuor eſt partienda caſus. I. eſt, quando ambigitur: An Delegatus ab inferiore facultatem habeat exequendi ſententiam ſuã contra Laicum irrequiſito Brachij Secularis auxilio? In quo quidem caſu nullus, in quem hucuſque inciderim quidquam reſolvit, imò, neque dubitationem mouit, uno excepto Menoch. *in Tract. MS. de Iuriſdict. dict. lib.* 3. *cap.* 22. *verſ. Secundum eſt huius diſputationis caput*, idem ſibi acciſſe obteſtans; addenſque tunc Delegatum inuocare non poſſe Auxilium Sæculare. Sed recurrere debere ad Ordinarium, vt vel ipſe exequatur, vel Auxilium illud requirat, & impartiri faciat, cuius reſolutioni acquieſcimus.

120 II. Eſt caſus, quando Delegatus ab inferiore facultatẽ accepit exequendi ſententiam ſuã in ipſis Delegationis, ſeu Commiſsionis litteris, non tamen ei Poteſtas conceditur inuocandi auxilium Sæculare, vel quando vtrumque Delegato conceditur. In poſtremo iſto caſu facultate illa uti poſſe admittũt paſsim DD. Hoſtien. *in cap.* 1. *de Offic. Delegat.* Oldrad. *conſ.* 89. *propè fin.* Innocen. *in cap. ſignificaſti, num.* 3. *de Offic. Deleg.* Lap. *in cap. ut Officium, §. Denique, verſ. An Delegatus, de Haret. in* 6. Guillelm. de Monte Laudun. *in Clemen.* 1. *num.* 6. *de Offic. Deleg.* Bald. & Salicet. *in l. in Crimen. C. de Iuriſdict. omn. Iud.* Federic. de Sen. *conſ.* 163. *dub.* 1. Albèr. & Caſtren. *in l. Epiſcopale, C. de Epiſcop. Aud.* Zabarel. *in Clemen.* 1. *q.* 10. *de Offic. Deleg.* latè Martin. de Fano *in tractat. de Brachio Secular. num.* 3. *&* 4. *inter Tractat. DD. tom.* 11. *p.* 2. *pag. mihi* 417. *in edit. Veneta* 1584. *qua utimur* multipliciter probans Hènric. Boich. *in cap. ſignificaſti, nu.* 1. *de Offic. Deleg.* ubi etiam Abb. Fèlin. & Dec. Idem Abb. *in cap. ſi quis contra Clericum, col. pen. de For. Compet.* Calcan. *conſ.* 119. *num.* 2. *in fin.* Belluga *in Specul. Princip. Rubr.* 11 *§. & qua dicta, num.* 1. *verſ. Et ideò communis*, Franc. Marc. q. 72. & 169. p. 1. Navarr. *in cap. cum contingat, in* 1. *remed. de Reſcriptis*, Rolan. *conſ.* 37. *num.* 1. *lib.* 1. Bermond. Chouet. *de Public. Concubin. verbo, curent à ſuis Subditis*, Gail. *lib.* 1. *Pract. obſeru.* 115. *in fine*, Azeved. *in l.* 15. *num.* 3. *tit.* 1. *lib.* 4. *Recopil.*

copil. Peña *ad Director.Inquiſit.p.*2. *in expoſ.cap. ut Officium, §.Compeſcendis.num.*1.*de Haret.in* 6.*pag.*206. *col.*2. *&* 3.*par.q.*57. *Comment.*106. *pag.* 585. Salçed.*ad Bernard.Diaz, cap.* 154. *num.* 8. Menoch. *dict. cap.*22.*verſ.Secundus, eſt caſus.*

121 Quid autem in primo caſu quando ſcilicèt exequendi tantum facultas Delègato concèditur, non tamen inuocandi Brachium Sæculare poteſtas expreſſe datur? In qua quidem difficultate licèt negènt Abb. Antiq. *in cap. Significaſti, de Offic. Deleg.* Archidiacon. *in cap. vt Officium, de Haret.in* 6.Eymeric. *in Director.Inquiſitor p.*3.*q.* 57.*in fine*, Quintilian. Mandoſ. *Commiſſ. Referen. verbo, Auxilium Brachij Secular.* Verior tamẽ, & ab omnibus rècèpta opinio eſt poſſe, tùnc facultate illa, uti Delègatum, Ioann. Redin. *de Maieſt.Princip.verbo, non ſolum armis decoratam, p* 2.*n.*159. Azeved. *in dict.l.*15. & Menoch. *citato cap.* 22.Peña *in dict.Comment.*106.Ratioque ſuadet, conceſſa ſcilicèt èxequutione ſententiæ omnia illa cenſeri datta, ſine quibus exequutio illa perfectè aſſequi non poteſt, ut ſæpius diximus, ſed ſi propriam Familiam nō habet, vel ea nō ſufficiat auxilio Sæculari indigebit ad exequutionèm ſententiæ ſuæ, ergò ſi Delegato concèditur exèquèndi facultas, cenſetur etiam datta Poteſtas inuocandi Sæculare auxilium, ſine quo exèqui non poterit.

122 III. Caſus eſt in Delegato à Sūmo Pontifice, in quo etiam duplèx conſideratio fièri poteſt; vel dubitari poteſt: An in delegatione facultas hæc expreſſe conceſſa ſit? Et licèt nonnulli negare videantur, affirmandum procul-dubio eſt; apertiſsimè namque id docent Archidiacon.*in Can.Adminiſtratorès* 23.*q.* 5. Feder. de Sen. *conſ.*163. Specul.*in tit.de Iudic. Delèg.* Geminian. *in cap. Vt Officium, §. Denique, de Haret. in* 6. Butr. *in cap.Tāta, de excèſſ.Prelat.* Calcan. *conſ.*119.*num.*1. Barbat. *in cap. Significaſti, num.* 15. vbi etiam Felin. *num.*2.Dècius *num.*4.Butr.*nu.*24. *de Offic.Deleg.* communèm opinionem iſtam appèllantes Frāc. Mar. *q.*72.*num.*4. *&* 5.*part.*1. Mènoch. *dict.cap.*2.*verſ.Tertius eſt caſus*, vel in Delegationis litteris ipſi èxpreſſe concèditur, & tùnc illi eam competere indubitati Iuris eſt Paulus Caſtrèn. *conſ.*322. *Viſis Actis, col. vltim.lib.*1. Quem, & Felin. Atque Federic. de Sen. Menoch. allegat, *loco cit.*

123 IV. Denique caſus eſt quando Delegatus habèns facultatem exequendi ſententiàm ſuā, & inuocādi auxilium Brachij Sæcularis, ea uti non vult, ſed propria authoritate, & per Miniſtros ſuos, ſi illi ſufficiant, exequi ſententiam ſuam vult; In quo quidem caſu omnia *Sect.* 5. dicta, ad huius difficultatis reſolutionem accomodanda ſunt.

Sectio VIII.

An, & quando Sæcularis Iudex Auxilium ab Eccleſiaſtico Iudice implorare poſsit? & an ad illud impartiendum Eccleſiaſticus teneatur?

124 SVNT quam plurimi caſus, in quibus Sæculares Iudices ſententias ſuas abſque Eccleſiaſtici Iudicis auxilio exequi nequeunt in omnibus ſcilicèt caſibus, in quibus incidènter, vèl quolibèt alio modo ſententiam in Clericum, vel eius bona protulit, de quibus alibi latiùs differẽdum eſt. Aut quoties Adulteram in Monaſterio includi vult, juxta *Nouèll.* 124.*cap.*10. ſiue Authen. *Vt nulli Iudicum, §. Si quando verò, verſ. Adulteram verò*, ibi: *In Monaſterium mitti.* Authent. *Sed hodie*, illic: *In Monaſterium mittatur, C. ad l. Iul. de Adultèr. l.*15.*tit.*17.*par.*7. tùnc nimirum auxilium ſuum impartiri debet Eccleſiaſticus Iudex, ut Moniales cogat ad eam recipiendam. Quamuis hodie caſus iſte generaliter ceſſauerit; quia durior pœna Adulteris impoſita eſt Iure Regio, *l.*2.*tit.*7. *lib.* 4. *For.* cum alijs congeſtis à D. Ioan. Vela *de Delict. cap.*1 *num.* 28. *&* 29. in aliquibus tamen caſibus in praxi receptam noſtris vidimus temporibus. Indiget etiam hoc auxilio Sæcularis Iudex ad examinandam Fœminam ad Monaſterium confugientem, alicuius delicti conſciam. Et etiam, ut citare faciat conſtitutum in Territorio Eccleſiaſtici, & in millenis alijs caſibus paſsim occurrendis, quia difficnltas hæc generaliter procedit.

125 Et ſub hac generalitate affirmatiue eam reſolvunt Iuris vtriuſque Conſulti, tàm Antiqui, quàm Moderni, Gloſſ. *in cap.*1. *de Offic. Ordin.* & ibidem Abb. *nu.* 10. Martin. de Fano *in dict. tractat. de Brach. Secular. nu.*19. Martin. Soccin. Sen. *in cap. Cum ſit generale, num.*24. *de For. comp.* Iaſ. *in l. à Diuo Pio, §. Sententiam, num.*16. *ff. de Re Iudic.* Afflict. *in Proœm. Conſtit. col. vltim.* Azeved. *in l.*15. *num.* 10. *&* 11. *tit.* 1. *lib.* 4. Gail. *lib.* 1. *Pract. obſeruat.*115. *num.*2. *verſ. Proinde, & num.*8. Natta *conſ.*529. *num.*8. *lib.*3. Auilès *in cap. Prætor. cap.*20. *verbo, Vſurpare, num.* 17. Alex. *in dict. cap.* 1. *de Offic. Ordinar. num.*71. Covarr. *Pract. QQ. cap.* 10. *num.*2. Salçed. *ad Bernard. Diaz, cap.*154. *num.* 10. Solorçan. *de Iur. Indiar. tom.*2. *lib.*1. *cap.*4. *num.* 79. *& ſeqq.* D. Ioſeph Vela *in Prælect. ad cap.* 1. *de Offic. Ordinar. p.* 2. *num.*63. *& ſeqq.* Vbi pro hac adducit opinionẽ Gloſſ. Innocent. Hoſtienſ. Ioan. Andr. Abbat. Imol. Guid. Pap. Alciat. Marian. Soccin. Covarr. Avilès, Ioan. Baptiſt. Villalobos, Paz, Menoch. Salçedo, Morla, Villadie-

diego, Amat. Rodriguez, Farinac. Gail. Grquæ. Ruger. Rulant. Martha, Cancer. Bovadilla, Montealegre, Ioan. Bapt. Viuian. Campanil. Anguian. Franciſc. Molin. Calixt. Ramir. & Pichardum, quos ipſos pro hac opinione adducit Pareja *de Vniuerſ. Inſtrum. editio. tom. 1. tit. 2. reſolut. 8. num. 5.* addens tantum Fragoſ. & Aug. Barboſ. *loco à Nobis mox allegandi*; Noſque ei addimus Franciſc. Zypæ. *de Iuriſd. Eccleſiaſt. & Ciuil. lib. 4. cap. 3. num. 29. & ſeqq.* Carleval. *de Iudic. tom. 1. tit. 1. diſp. 2. q. 1. num. 40.* Gabriel Pereira *de Manu Reg. 2. p. cap. 57. num. 7.* Auguſt. Barboſ. *de Iur. Vniuerſ. lib. 1. cap. 39. §. 4. num. 71.* hos, & alios referentes. Quorum præcipuum fundamentum ab ipſa petitum eſt Natura, prouida omniũ Matre, ſuadente, ut quum ſinguli quibuſdam rebus ad vitæ præſidium, variaſque eius neceſsitates ſubleuandas indigeant, ſibique ipſi ſoli prouidere nequeant, ab alijs mutuum capiant auxilium, & hominem beneficio affici, hominis intereſſe reſpondit Papinian. *in l. Seruus ea lege venit 7. verſ. Nec videntur, ff. de Ser. exportan.* cecinitque Alciat. *Emblem.* 160. his Verſibus:

Loripidem ſublatum humeris fert lumine captus,
Et ſocij hæc oculis munera retribuit.
Quo caret alteruter, concors ſic præſtat Vterque
Mutuat hic oculos, mutuat ille pedes.

Alias adducunt præallegati DD. rationes, præcipua tamen eſt neceſsitas officiorum, quorum exigit ratio, ut una Iuriſdictio iuuet alteram, & in commune bonum amicè vtraque cõſpirèt, Binsfeldi *Tract. de Injur. ad cap. 9. q. 7. concluſ. 7.* latè Franc. Zypæ. *dict. lib. 4. cap. 1. toto.*

126 Aſſertio hæc cum abſque Contradictore procedat, ſolum inueſtigare reſtat: An Eccleſiaſtici Iudices ſint Sæcularibus pares obligatione impartiendi auxiliũ? Affirmantque abſolutè Innocen. *in cap. 1. num. 2. verſ. Hic loquitur, de Offic. Ordin.* ubi Ioan. Andr. *n. 10.* Abb. *num. 11.* & poſt alios Cancer. *var. reſol. p. 3. cap. 19. num. 2.* quos indiſtinctè, & confuſe ſequutus eſt Pareja *de Vniuerſ. Inſtrum. edit. dict. tit. 2. reſolut. 8. num. 7.* Aſt eorum opinionem generaliter acceptam ſubſiſterè non poſſe perſpicuum eſt, ſi illius Anteſignani velint Eccleſiaſticum renuentem auxilium ſuum exhibere, cogi à Sæculari poſſe, ſicuti vice verſa accidere iam ſupra probauimus, quum Sæcularis in hoc minimè ſit Eccleſiaſtico æqualis; ſed eò longè inferior, adeòque ad compulſionem iſtam adire debet Sæcularis Superiorem Eccleſiaſtici per appellationem interpoſitam ab iniuſta auxilij denegatione. Paritas ergò obligationis illius interpretanda eſt ratione mutuæ correſpondentiæ, ut enim inquit Ambroſ. *lib. 2. in Luc. cap. 1. poſt init. Morale eſt omnibus, ut qui fidem exigunt, fidem adſtruant, &c.* Et ideò opinio hæc intelligenda eſt in hoc ſenſu, ſuppoſitis coactionis terminis in vtraque, ut aduertit Imola

in dict. cap. 1. num. 14. verſ. Et ſic quoad prædicta, Vela *in dict Prelect. p. 2. num.* 74. ubi monet hæc non percepiſſe Pereyram *dict. cap. 52. num. 7. circa finem*, dum impugnauit Cancerium.

127 Huiuſmodi ergò Imploratio, vel Impartitio Auxilij ab Eccleſiaſtico facienda multiplicitèr à Sæculari differt. I. Quod Eccleſiaſticus, utpotè excellentiori Iuriſdictione utens, cogère cenſuris poterit Sæcularem ad auxilium præſtandum, ut luculentiſsimè ſupra probaui; Sæcularis verò, quum poteſtate ſit inferior, cogere Eccleſiaſticum nullo modo valet, *cap. Qualiter, & quando 17. de Iudic. Can. Legimus, 93. diſt.* Notant communiter Canon. *in dict. cap. 1. de Offic. Ordinar.* & præcipuè Innocent. *num.* 1. Hoſtienſ. *num.* 8. Ioan. Andr. *num.* 11. Imola *num.* 14. Viuian. Fariu. Bovadill. Gabr. Pereyra, & Molin. ſequuti à Vela *dict. p. 2. num.* 27. cui addo Menoch. *in dict. Tractat. MS. de Iuriſdict. lib. 3. cap. 22. circa fin.* Carleval. *dict. diſp. 2. q. 2. num. 40. in fin.* hanc ipſam rationem èxponens addenſque Sęcularem Iudicem auxilium ſuum obſequendo impartiri; Eccleſiaſticum verò ſolum patrocinando illud èxhibere, allegatque in comprobationèm Iaſ. Panorm. Alciat. Rebuff. Covarr. Salçedo, Parlador. Segur. Danalos, Bovadill. Marth. & Pereiram.

128 Quod ſi Eccleſiaſticus Iudex iniuſtè auxilium ſuum dènèget, & appellationi ob denègationèm iſtam intèrpoſitæ deferre rècuſet, ad Regia Tribunalia rècurri poſſe, ibique Eccleſiaſticum vim facere decidendum eſſe reſolvunt ex Avilès, Eman. Rodrig. Bovadill. & alijs Salgad. *de Reg. Protect. part. 1. cap. 6. num. 33. & 34.* Pereyra *citato cap. 52. nu. 32 verſ. Secundus caſus, & nu. 33. verſ. Quod ſi contingat*, Vela *dict p. 2. num. 75.* Zenedo *quaſt. Can. 35. nu. 14.* Cancer. *lib. 3. var. cap. 19. ex num. 15.* Pareja *dict. reſol. 8. num. 7.*

129 II. Autèm differunt modo impartiendi auxiliū juxta opinionem Marthæ *de Iuriſd. p. 1. cap. 50. in fine, & cap. 51. & p. 4. cap. 151. nu. 12.* docentis Eccleſiaſtico permiſſum eſſe Sæcularis acta examinare, non verò Sæculari; vel juxta aliorum opinionem Eccleſiaſticus à Sæculari requiſitus, ipſius Proceſſum indiſtinctè examinare poteſt, dè eiuſque Iuſtitia, vel iniuſtitia cognoſcere, Sæculari autèm aliquādo tantum id permiſſum eſt Menoch. Far in. Molin. & Ioan. Baptiſt. Viuian. ſequuti à Vela *dict. p. 2. nu. 76. & 77.* Quod an verum ſit, & quomodo intelligendum? ſequenti exponemus.

Sectio

Sectio IX.

An mutua hæc auxilia impartienda ſint ab Vtroque Magiſtratu, nullis examinatis Iudicialibus? Actis?

130 ANtèquam ſinuoſæ iſtius quæſtionis pènitiora reſecamus, præmonèndum cènſui ad auxilij inuocationem diſtinguenda eſſe judicialia ab èxtra judicialibus, in illis namque impartiri generaliter debere iam ſupra oſtendimus, diſtinctiuſque èx dicendis conſtabit; Ad èxtra judicialia autem, nèque peti, neque impartiri debere probant, Abb *in cap.1. de Offic. Ordin. num.11. verſ. Sed poſteà*, ubi etiam Alciat. *num.69.* Alex. Redin. Salçed. ad Bernard. Diaz, Agia, Farinac. & Franc. Mölin. ſequuti à Vela *in dict. Prælect. ad cap. 1. de Offic. Iudic. Ordin. p.2. nu.44.* atquè ex ſcripti à Pareja *tit.2. reſolut.8. num. 35.* cui addimus Innocent *in cap. fin. de Offic. Ordin.* quem Alciat. & Salçedo, allegat Menoch. *in Tractat. MS. de Iuriſdict. & Imper. Eccleſi. & Secular. tom.2. lib.3. cap. 22. §. Cæterùm in caſibus, verſ. Requiritur ſanè primo.*

131 Hæc Admonitio, ſeu Diſtinctio communiter ab omnibus adducta, in explicata ab eis relinquitur, eamque ideò exponere neceſſarium eſt, ut ſcilicèt judicialis impartitio Auxilij diſtinguatur àb accomodatione Familiæ, quæ eſt quidam extrajudicialis actus prouiſionaliter factus ad vitanda ſcandala, quæ fortè orirentur ſi Iudicis Eccleſiaſtici Miniſtri ſoli exequerètur ſententiã, vel Mandatũ extra judiciale ab eo emanatũ, ut docet Pareja *d. tit.2. reſolut.8. num. 23.* ubi Accomodationem iſtam fieri ſolitam eſſe docet in caſibus, & Negotijs à Iure Eccleſiaſtico permiſsis, in quibus abſque mora exequi ſententiam ſuam deſideret, utque breuius id exequatur, non petit auxilium, ſed Familiam à Sæculari Iudice, eamque accomodare teneri nullis viſis actis infra dicemus. De Iudicialibus ergò procèdit iſt hæc difficultas, ut conſulto in titulo agnoſci voluimus.

132 Tres in ea præcipuas comperimus ſententias, validiſsimos habèntes Patronos, quos breuiter recènſerè opere prætium duximus, eiuſque fundamenta indicarè, ut clarius noſtra percipiatur.

133 I. Ergò ſubſtinet Sæcularem Iudicem antèquam auxilium ſuum Eccleſiaſtico impartiatur, ab eodem ſibi proceſſum exhibèri petère poſſe, ut examinet; vtrum ritè, & rectè Eccleſiaſticus proceſſerit, atquè ita de injuſtitia, vèl nullitate ſententiæ indirectè cognoſcere. Hãc tuètur Ioa. Andr. Oldrad. Federic. de Sen. Anchar.

Cal-

Calcan. Redin. Rolan. Did. Perez, Camil. Borel. Parlador. Surd. Bèrnard. Græu. Cancèr. Montealegre, Farin. Bart. Ioan. Igne. & Aceved. congeſti à Franc. Molin. & Angulum relati à D. Ioſeph. Vela *a.ct.p.2.num.37.& 38.* cui addo Carleval. *dict. diſp.2.q.7.ex num.761.* Parejam *de Vniuerſ. Inſtrument. editio. tom.1.tit.2.reſol.8. nu.11.* Hos omnes Authores allègans, eique adnecto Imol. Navar. Iul. Clar. Ségur. Davalos, & aliquos ex allègatis, adductos à Mènoch. *dict. §. Caterum, verſ. Requiritur. ſecundo*, ubi tamen horum ſententiam explicat addens illos affirmare quidem Sæcularē Acta Eccleſiaſtici, exhibèri ſibi, petere poſſe antequam auxilium ſuum impèrtiatur, non ut cognoſcat de effectu ſententiæ, vel præcepti Iudicis Eccleſiaſtici ad reuocationem, quod omninò illi prohibitum eſt; ſed ut conſideret an ſententia legitima, vel iuſta ſit, ut ad eius èxequutionē partes ſuas valèat interponere.

134 Hujus opinionis Aſſeclæ mouentur. I. Text. *in cap.1. de Offic. Ordin.* ibi: *Non ad præjudicandum, ſed ad ea, quæ Dèo ſunt placita proſequèndum.* Ex quibus verbis clarè elici affirmant auxilium Sæculare ad juſta ſempèr inuocandum, atque hoc examinarè poſſe Sæcularèm Iudicē, docènt *ibidem* Innocènt. *num.2. ad finèm*, Alciat. *num.79.* II. èx Authènt. *de Sanctiſſ. Epiſcop. §. Si vèrò crimen, coll.9. ſiue Nouell. 123. cap.21.* illic: *Hunc ſecundum Eccleſiaſticas règulas dejiciat, et nunc competèns Iudèx eum comprahendat, & ſecundum leges, litem examinans, Cauſæ finem imponat. Can. Adminiſtratores 26.* ibi: *Abſque negligentia examinènt 23.q.5.* In quibus locis clarè deciſum eſſe affirmant priùs examinandum proceſſum, quam auxilium præſtandum eſſe à Sæculari Iudice. III. Quod injuſto Superioris præcepto obtemperandum nō eſt, *l. Prohibitum, C. de Iur. Fiſci, Can. Iulianus 92. Can. Qui reſiſtit 95 verſ. Sèd quid cum alijs 11. q.3. cap. Siquando, de Reſcript. & cap.8. de Offic. Delegat.* IV. Quia ſententia nulla non dicitur ſententia, *l.4. §. Condèmnatum, ff. de Re Iudic.* Atque ideò exequutioni mandari nequit, *l. Si feriatis 6. verſ. Et quod aliter aduerſus ea, ff. de ferijs, l. Si Prætor. 75. ff. de Iud.* V. Denique genèrali alio principio à grauiſsimis DD. communitèr receptio: Nullum ſcilicèt requiſitum Iudicem èxequutioni mandare poſſe, rèquirentis Decrèta, ſimplici eius rèlationi deferendo, nulla vèritatis, Iuſtitiæque litterarum, quibus requiritur, cognitione adhibita, antequam auxilium ſuum præſtet, Gloſſ. *in Clementina Paſtoralis, §. Quod ſi punitio, verbo, de morè, circa finèm, de re iudicata,* Bart. Bal. Alberic. Angel. Paulus, Alexand. Oldrad. Marian. Soccin. Panorm. Felin. Bartol. Soccinus, Covarr. Guid. Pap. Avendañ. Did. Pet. Bovadill. Ioann. Vela, Boſſ. Franc. Molin. Farin. Franc. Marc. Salçed. & Cancer. relati à Carlev. *de Iudic. tom.1. lib.1. tit.1. diſput.2. q.7. ſect.1. nu.761.* cui addo quam plurima Iura, tàm Imperialia, quàm

quàm Regia atque Rebuff. Ægid. Boſſ. Bernard. Diaz, Roder. Suar. Covarr. Iul. Clar. Pèguèram, Aſtin. Gundiſal. de Paz, Parlador. Petr. Barboſ. Morlam, Amator. Rodrig. Pichard. & Stephan. Gratian. ſequutos à D. Ioſeph Vèla *in dict. Prælect. p. 2. num. 67. 68. & 69.* Pareja *de Vniverſ. Inſtrumen. edit. tit. 2. reſolut. 9. num. 12. cum 4. ſeqq.*

135 Contraria autem, & omninò huic oppoſita ſententia fert Sæcularem Iudicem auxiliū ſuum impartiri Eccleſiaſtico debere, nulla facta proceſſus examinatione. Quam tuentur Ægid. Boſſ. Belluga, Redin. Iul. Clar. Gundiſalvus de Paz, Azeved. Ioan. Vela, Eman. Rodriguez, Agia, Farinac. Martha, Ricc. Genuenſ. Hortenſ. Caualcan. Molin. & Pichard. Segura Davalos, Anguian, Ripol. & Diana, adducti à Vela *dict. par. 2. num. 42.* & tranſcripti à Pareja *dict. tit. 2. reſolut. 8. nu. 16.* cui addo Franc. Zypæ. *de Iuriſdict. Eccleſ. & Ciuil. lib. 4. cap. 3. nu. 29. & cap. 6. num. 1.*

136 Horum autem fundamenta ſunt. I. Quod Iudex Sæcularis quum auxilium impartitur eſt mèrus exequutor Iudicis Eccleſiaſtici, & ideò ſententiam, licèt nullam exequi tenetur, *cap. Paſtoralis 28. §. Quia verò, de Offic. Deleg. cap. de Cætero §. verſ. Non eſt facultas, de ſent. & re jud.* II. Quod Iudèx remittèns Dèlinquentem non cognoſcit: an alibi deliquèrit, nècnè; ſed tantùm de crimine apud ſe admiſſo, *l. Si cui 7. §. fin. ff. de Accuſat. Authent. Qua in Provincia, C. Vbi de Crim. agi oportet.* III Et quidē apertiſsimè ex Text. *in cap. Vt Inquiſitionis 18. de Hæret. in 6.* IV. Denique authoritate DD. affirmantium Iudicèm rèquiſitum nullo adhibito èxamine proceſſus, aut cauſæ cognitione ſuſcepta, litteris requiſitorijs obtemperare debere, Cyn. Barthol. Fulgoſ. Paul. Roman. Iaſ. Iul. Clar. Rebuff. Foller. Franciſc. Marc. Petr. Barboſ. & Anton. Gomez, relati à Carleval. *citata Sect. 1. num. 760.*

137 III. Autem ſententia ſubſtinet in tribus tantum caſibus auxilium ſuum Eccleſiaſtico impartiri, Sæcularem Iudicem debere nullo proceſſus examine facto in alijs minimè. Caſus autem in quibus abſque actorum inſpectione auxilium impartiendem eſſe docent, ſunt.

138 I. In cauſa Fidei Bal. *in Authent. Clericus, C. de Epiſcop. & Cleric.* Angel. *in l. Diuus la 2. ff. de Cuſt. Reor.* Abb. & Anchar. *in cap. At ſi Clerici, de Iudicijs.* Saliçet. *in l. Ea quidem, C. de His, qui accuſ. non poſſ.* Iaſ. Dec. & Purpurat. *in l. Magiſtratibus, ff. de Iuriſdict. omn. Iud.* Imol. *in cap. 1. de Offic. Ordinar.* Albert. Brun. *in Tractat. de Hæret. lib. 4. cap. 15.* Albertin. *de Agnoſc. Cathol. aſſertion. q. 25. num. 44.* Cagnol. *in l. cum quedam, in principio, num. 33. ff. de Iuriſdict. omn. Iudic.* Berojus *in cap. Et ſi Clerici, nu. 79. de Iudicijs*, atteſtans de communi opinione Ægid. Boſſ. *in Tractat. Cauſ. Crimin. tit. de Hæret. num. 35.* Simanc. *de Catholic. Inſtitut. tit. 36. num. 5.* Iul. Clar. *§. fin. verſ. Quæro etiam*

etiam ſi Iudex, Iacob. Menoch. *in dict. Tractat. MS. dict. cap.* 23. *verſ. Ceſſant prædicta*, cui addo Zypæi *de Iuriſdict. Eccleſiaſt. & Ciuil. lib.* 1. *cap.* 40. *& lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 31. Qui omnes mouentur, ex quo Hæreſis cognitio ad Iudicem Eccleſiaſticum priuatiuè attinet, Can. *Quoties* 24. *q.* 1. Nullamque ideò cognitionem de crimine illo Sæcularis Iudex ſuſcipère poteſt. Vnde Merus exequutor cenſendus eſt, atque ideò requirentis præcepto abſque ullo examine obtemperare debet, *cap. Vt Inquiſitionis, §. Prohibemus, de Hæret. in* 6. & ex Bulla Bonifac. VIII. adducta à Genuen. *in Praxi, cap.* 37. cuius meminit Zypæ. *citato cap.* 3. *num.* 31. & docuerant prius Simanc. Iul. Clar. Menoch. & alij ſupra allegati, de Hiſpaniæ, & Mediolani conſuetudine atteſtantes, imò in hoc tãtum caſu Auxilium ſuum impartiri teneri Sæcularem Iudicem, non examinato proceſſu, docent Avilès, Salçedo, Bovadill. Ricc. Molin. & Gabr. Pereyra, relati à Gabriël Pareja *dict. tit.* 2. *reſol.* 8. *num.* 19. ſed re vera falluntur, ut mox videbimus.

139 II. Caſus eſt, quando Iudex Eccleſiaſticus legitimè cognouit in cauſa ciuili agitata inter Clericum, & Laicum, tùnc enim, quum iam omnes exceptiones plenè excuſſæ fuerint. & Iudiciũ nulla ex parte ſuſpectum exiſtimari poſsit, nullam cognitionem Sæculari requiſito cõpetere poſſe, docuit Imol. *in cap.* 1. *num.* 15. *verſ. Et hæc etiam procedunt, & num.* 16. *verſ. Super Cauſa Ciuili, de Offic. Iudic. Ordin.* Boſſ. *in Praxi, tit. de For. Compet. num.* 87. *circa finem*, Gundiſalv. de Paz *in Praxi, tom.* 2. *in Proœm. nu.* 7. Salçed. *ad Bernard. Diaz, in Praxi Crim. Canon. cap.* 160. *ſiue* 153. *num.* 13. *verſ. Vndecimo*, Hieronym. Buccaron. *de Different. inter Iudicia Ciuilia, & Criminal. different.* 209. *num.* 2. *&* 3. Pareja *dict. reſolut.* 8. *nu.* 17. hos allegans DD.

140 III. Caſus eſt in punitione Degradati Clerici ab Eccleſiaſtico Iudice, ad id Sæculari traditi, quem, nulla præuia Cauſæ examinatione, punire debere docent Archidiac. & alij, *in Can. Statuimus* 11. *q.* 1. *Can. Adminiſtratores* 23. *q.* 5. Menoch. *in dict. Tract. MS. citato, cap.* 22. *verſ. Caterùm ceſſant prædicta*; cui addo Martham *de Iuriſdict. p.* 1. *cap.* 54. *ex num.* 16. *& p.* 4. *caſ.* 131. *&* 132. rationem reddens Sæcularem ſcilicèt ex Degradationis tantum, & traditionis qualitate in Clericum habere cognitionem poſſe, *cap. Nouimus* 27. *in princip.* ubi Panorm. *num.* 2. *de verbor. ſignific. cap. Degradatio, de pœna, in* 6. Dec. *in cap. Cum non ab Homine, num.* 68. *&* 69. *de Iudic.* Ergò niſi præſuponatur prædicta qualitas iuſtæ degradationis, nulla competit Iudici Sæculari Iuriſdictio in Clericum, *l.* 2. *§. Sed ſi dubitetur, ff. de Iudic. l.* 1. *§. Ait Prætor, ff. Ne quid in flumine publ. l. Prætor §. Dicere, ff. de vi bon. rapt.* docet Bart. *in l. Multum* 21. *num.* 21. *ff. de Condit. & demonſtrat. & in l. ſi finita* 15. *§. Iulianus, nu.* 18. *ff. de Damn. infect.* Bart. Soccin. *conſ.* 39. *num.* 49. *&* 50. *volum.* 4.

Vant.

Vant. *de Nullitatibus, tit. de Nullit. ex defectu Iuriſdict. num. 53. & num. 167.* Ergò nequit ullam exceptionem ſuper eâ admittere.

141 Sed obſtat Luc. de Pen. *in l. 1. col. 2. verſ. Sed pone lata eſt, C. de Priuileg. Scholar. lib. 12.* aſſerens poſſe Iudicem Sæcularem cauſam examinare, *& col. 2. verſ. Secundo quæritur*, ubi firmauit Sæcularem admittere poſſe exceptionem iniquitatis, & injuſtitiæ Degradationis, alia addens, quæ auerſum ſcribêtis animum in Eccleſiaſticos dènotant, & manifeſtè demonſtrant, quæque nigro theta deleri debent Hanc ipſam opinionem neruoſè defendere conâtur, Tyber. Decian. *Tractat. Crimin. lib. 4. cap. 9. num. 122. & ſeqq.* Bobadill. *in Politic. lib. 2. cap. 17. nu. 175.* ubi plures allegat, ex quibus Barthol Panormit. Avilès, & Alciat. eam defendere conatur Pareja *de Vniverſ. Inſtrum. editio. tom. 1. tit. 2. reſol. 8. num. 26.* ubi de praxi atteſtatur. Quod ſolum limitari inquiunt in Hæreſis criminè, atque etiam in nefando criminè procedere; docet Fragoſ. *de Regim. Reſpubl. Chriſtian. p. 1. lib. 4. diſp. 10. §. 2. num. 149.* quem Pareja omninò reijcit, tamquam èx proprio capite loquentem ſine legè, aut Doctore. De quo nùnc ſermo non èſt.

142 Vt objectionem iſtam vitaret Carleval. *d. ſect. 1. nu. 774.* præcipuam à Nobis firmatã ſententiam procedère ait, & intèlligi quoad Dègradationis Proceſſum, de quo non poſſe Sæcularẽ Iudicem cognoſcère, aut eius ſententiã reuocarè fatetur; ſecùs verò quoad pœnæ impoſitionèm, quæ ab Eccleſiaſtico nondũ præſtituta èſt, quoad eam enim Sæcularem Iudicem competèrem manerè, quum poſt degradationem, Clericus ad ſuum pertineat Forũ, docet èx Alciat. Avilès, Bobadill. Heuia Bolaños, Tyber. Decian. & Camil. Botel. quos ibidem allegat, cui addi poſſunt Afflict. *in Proœm. Conſtit. nu. 6.* Bernard. Diaz. *in Praxi Crimin. cap. 139. & 141.* ubi Ignat. Lop. de Salçedo, Vincènt. de Franch. *deciſ. 571. èx nu. 9.*

143 Et in hoc ſenſu accipiendus eſt Panotmitan. *in cap. fin. num. 14. de Stat. Monach.* & alij adducti à Pareja, pro generali ſua aſſertione firmanda, quam juxta nupèr adductam diſtinctionem limitandam, & intelligèndam non dubitamus.

144 IV. Denique ſententia docèt gèneraliter in omnibus cauſis, tàm Ciuilibus, quàm Criminalibus Eccleſiaſticis Iudicèm Sæcularèm auxilium ſuum impartiri debere, nullo Proceſſu examine facto, probantes ex quo Iudex Sæcularis òmninò incapax eſt cuiuſq cognitionis in cauſis iſtis, *ex cap. Decernimus, verſ. Maximè, de his, quæ Spiritualia èſſe noſcuntur, de Iudic. cap. Vt inquiſitionis 18. verſ. Prohibemus*, ibi: *Cum merè ſit Eccleſiaſticum, de Hæretic. in 6. cap. Quoniam 4. poſt principium*, ibi: *Quæ ratione perſonarum, aut rerum ad Forum Eccleſiaſticum pertinènt.* Et rùrſus vèrſ. *Nos Iuſtitiam*, illic: *Super cauſis Eccleſiaſticis, ſiue quæ ad Forum Eccleſiaſticum ratione perſonatum,*

Digitized by Google

rum, negotiorum, vel rerum pertinere noſcuntur, &c. *de Immun. Eccleſiaſt. lib.6.* Concil. Trident. *Seſſ.24. de Reformat. cap.20.* Gloſſ. Dominic. Alberic. Rebuff. Iul. Clar. Gundiſalv. de Paz, Morla, Anguian. Didac. Millan. Fontanèl. & Parlador. ſequuti à Vela *diſſertat.44. num.51. tom.2. & in dict. Prælect. ad cap.1. de Offic. Ordinar. p.2. num.45.* ubi expreſsiùs in noſtræ quæſtionis reſolutione loquentès adducit Abbat. Viuian. Petr. Zened. Ioan. à Montèalegrè, Iacob. Cancer & alios, addens *num.46. Qua propter hanc ſententiam generaliter veram intelligo in omnibus Eccleſiaſticis criminibus, hoc eſt, non his tantum, quæ ratione materiæ prohibita talia ſunt, & propriè merè Eccleſiaſtica dicuntur, ſed etiam, quæ ratione ſubjecti Eccleſiaſtici, à quo illa admiſſa fuerint, Eccleſiaſtica etiam appellantur, juxta tradita à Iul. Clar. lib.5. Senteut. §.1. num.7. & §. fin. quæſt.37. num.1. & c.* Parèja *de Univerſ. Inſtrument. edict. tom.1. tit.2. reſolut.8.* ubi allegat Panormit. Alciat. & communitèr Canoniſtas, *in dict. cap.1 de Offi. Ordin.* Boſſ. Petr. Bellug. Redin. Iul. Clar. Gundiſalvũ de Paz, Azeved. D. Ioann. Vèla, Agiam, Eman. Rodrig. Farin. Martam, Ioan. Aloiſ. Ricc. Marc. Anton. Gènuenſ. Hortènſ. Caualcan. Molin. Anton. Pichard. & Hieron. Buccaron. docentes in Cauſis Ciuilibus, quarum cognitio ad eum ſpectat, & in omnibus criminalibus merè Eccleſiaſticis tènèri Sæcularem abſquè examine Proceſſus auxilium ſuum impartiri.

145 Hanc ſententiam vèriorem eſſe non dubitamus, aſt ad eius plènam intelligentiam plura dèſidèrantur, quę breuiter exponi nequeunt. Vndè alia Sectione opus eſſe cenſuimus, qua, & claritatem, & finem Quæſtioni imponemus.

Sectio X.

Ecquæ ſint in Foro Eccleſiaſtico cauſæ, in quibus abſque Proceſſus examine Sæcularis Iudex auxilium ſuum Eccleſiaſtico impartiri debeat? vel denegare poſsit?

146 QVatuor ſpecies negotiorum, ſeu Cauſarum, quæ in Foro agitantur Eccleſiaſtico communiter à DD conſiderantur. I. Merè Spiritualium, quæ omninò Eccleſiaſtica appellantur. II. Spiritualium, ſed quæ non merè Eccleſiaſtica reputantur. III. Temporalium, & hæc merè Sæcularia dicuntur. IV. Denique earum, quæ vtriuſque participant Fori, & Miſta dicuntur.

147 Diſtinctio hæc colligitur *ex Authent. Clericus, verſ. Sed in ciuili Crimine, juncto verſ. Si vero Crimen ſit Eccleſiaſticum, C. de Epiſcop. & Cleric. cap.2. verſ. Si verò Eccle-*

Eccleſiaſticum fuerit crimen, adhibito Textu, ibi: *Pro Eccleſiaſticis negotijs* 4.q.1.*cap.cum ſit generale* 8. *in fine*, illic: *Sub quo maluerit Iudice*, *iuncta Gloſſ. fin.* & Aretin.*num.*30. Marian. Soccin. *num.* 26. *de For. compet.cap. Super eo* 12.*verſ.In cauſis quoque Eccleſiaſticis, de Appellat. cap. Vt Inquiſitionis* 18.*verſ. Prohibemus*, ibi: *De hoc crimine cum merè ſit Eccleſiaſticum, de Hæretic. in* 6. Eamque diſtinctionè docent præter allegatos DD.Gloſſ. *in Summa* 11.*q.*1. communitèr recèpta teſte Rebuff.*in Arbor.exceptiun.verſ.Secunda diuiſio.* Apertiuſque docuit Panorm.*in cap.Cum ſit generale* 8. *num.*31. *vèrſ. Vncè dico plenius, de Foro comp.* Navarr. *in cap. Nouit. Notab.* 6.*num.* 39. & 40. *de Iudic.* ubi licèt tres tantum ſpeciès criminum rècenſuerit, nempè: Merè Spiritualia, Merè Sæcularia, & Miſti Fori, poſteà tamèn *num.*40. *verſ. Peccatum autèm Eccleſiaſticum*, quartam addidit ſpeciem, quam ſuppoſuerat in verbo, *Merè*, nempè peccatum, ſiue Crimen Eccleſiaſticū non merè. Idemquè ſupponit, Covarr.*lib.*3.*var. cap.*3. *num.*1. *verſ. Ego, ut liberè. Et verſ. His tandem, & verſ. Tèrtio apparet*, clariuſque Gabr. Pereyra *de Manu Regia, p.* 2.*cap.* 56. *à num.*4 *poſt princip.verſ.Vt alij volunt*, eiſque relatis apèrtiſsimè Vela *in Prælect. ad Text.in cap.*1. *de Offic.Ordin.p.*1. *num.* 18.

148 Licèt omnes DD. diſtinctionem iſtam genèraliter admittant, mox tamen grauiſsimè diſsidènt, mirificeque variant in explicanda vniuſcuiuſque ex aſsignatis ſpeciebus eſſentia, & præcipuè criminum, ſeu Cauſarum merè Spiritualium, vel Eccleſiaſticarum, à cuius invèſtigationè difficultèr ſe ſe expedire poſſe monet Carleval. *de Iudic. tom.*1. *lib.*1. *tit.*1. *diſputat.* 2. *q.*7. *ſect.*1 *num* 763. *mox à princip. à quo quidem numero uſque ad num.*768. quatuor adhibet diverſas opiniones.

149 Omnis autèm æquiuocationis occaſio oritur, ex varietate aſsignandi harum criminium èſſentiam, & vèram qualitatem, nam DD. eam explicare volentes, dum præallegatam criminum diſtinctionem ad prohibitionis originem referre promittunt, & referendam monent; quū ad èxplicationem pèrueniunt, nō à prohibitione, ſed à Foro, in quo cauſa diſcutienda eſt emendicari cognitionem volunt, ut monuit Vela *d.p.*1.*Prælect. nu.*25. Noſquè id eſſe cenſemus petere principium (ut aiunt Logici) ſi namque difficultas eſt. An ad Iudicem Eccleſiaſticum iſtorum criminum cognitio attineat, quia merè Eccleſiaſtica ſunt. Qua fronte reſoluetur Eccleſiaſtica eſſe, quia ad Forum ſpectant Eccleſiaſticum, niſi vitioſum, & moleſtum efformando circulum, ut apparet.

150 Alia proinde via excogitare licèt ad ſtabilienda firmiſsima aliqua principia, generaleſque Regulas, ex quibus facillimè aſsignari poſsit, cuiuſque criminis qualitas, & eſſentia, quod ut aſſequamur.

151 Triplex aſsignari oportèt

tèt criminum diſtinctio. I. Rèſpectu prohibitionis tantũ. II. Diſtinctio illa conſiderari poteſt, tàm rèſpectu materiæ Delictorũ, quã Delinquentis, à quo cõmiſſa ſunt. III Deniquè Criminum ipſorum diſtinctio conſideranda eſt reſpectu Fori, ſeu Iudicij, ubi cognoſcenda, & iudicanda ſunt, & tùnc non quatuor, ſed tres ſolum ſpecies conſiderandæ ſunt ut ex pluribus docet Vela *dict. p. 1. à nu. 26. ad* 34. His ergò generalibus diſtinctionibus ſpecificè explicatis pèrſpicuam reddendam eſſe qualitatis criminum cognitionem nõ dubitamus, quàm quia pluribus necèſſariam cognoſcimus, moroſiùs aliquatulum ei inhærere reſoluimus, quia non inutiliter laborare cènſemus.

152 Primam ergò diſtinctionem amplectèntes eam explicãr, ut merè Eccleſiaſtica ſint. Quæ Lege Canonica tantum prohibita ſunt, aut quæ ſupernaturali, ac Diuina lege prohibita fuerint, ut ex Iacob Simancas, Paz. Ioan. Vela, docèt D. Ioan. Vela, *dict. p. 1. num.* 20. cui addo Nauar. Ioan. Lup. Geminian. Couar. Gaſpar Rodrig. Petr. Barboſ. & Hieron. Laurent. relatos à Carleual. *dict. quæſt. 7. ſect. 1. num.* 763. eiſquè adnectendi Iacob Menoch. mox referèndus, Albert. Pighi. *de Eccleſi. Hierarch. lib. 4. cap. 2. col. 5.* Franc. Auſald. *de Iuriſdict. p. 2. in princip. cap. vnic. num. 2.* explicantes cauſas Spirituales, ſeu mere Eccleſiaſticas eſſe de Ordinibus, Gradibus, Sacramentis obſervationibus, alijſque rebus Eccleſiaſticis cõtrouerſias, & exortas quæſtiones. Et quicquid dèniquè inter qualeſcumque Orthodoxos contingens ortum hàbeat ex aliquo, quod ſpecialiter ad Eccleſiam, legèm, Chriſtianamuè pèrtinènt fidèm, ad ea nempè, quæ ſupernaturalitèr ſunt reuelata, & ad omnia eis accèſſoria, vel quæ Iurè optimo ſecundum legem ſupèrnaturalem iudicanda ſunt, de quibus latè diſſerunt duo poſtremò allegati DD. quibus addo Iacob. Menoch. *in præallegato Tract. Mõ. de Iuriſdict. Imper. & Poteſt. Eccleſ. & Secular. lib. 3. cap. 4. paulo poſt princip.* ubi octo præcipua refert delicta, quæ merè Eccleſiaſtica eſſe affirmat.

153 Nonnulli tamèn ex præallegatis DD. voluerunt crimen merè Eccleſiaſticum illud eſſe, quod Chriſtiana Religio offendit, illud eſſe peccatum, quum antea crimen èſſe ignoraretur. Simanc. *de Cathol. Inſtit. tit. 36. num. 1.* cui ſuffragatur Covarr. *lib. 3. var. cap. 3. num.* 1. Gaſp. Rodrig. *de Ann. Reddit. lib. 3. q. 4. nu.* 125. Anaſtaſ. Germon. *de Sacr. Immun. lib. 3. cap. 12. num. 51. in fine*, Petr. Barboſ. *in l. Titia 35. nu. 50. ff. ſolut. Matrim.* & quamuis Carleval. *loc. citat.* impugnare hanc derivationèm velit, fruſtra tamen, & leui innixus fundamento, pètito ab exemplo criminis Blaſphemiæ, quod à Lege ſupernaturali prohiberi cœptum eſſè affirmat, & tamen punitur etiam in Foro Sæculari, præſertim apud Nos, *l. 8. tit. 23. lib. 8. Recopilat. & tot. tit. 27. p. 7.* atque etiam Iure communi attèto Hieronym.

ronymi. à Laurent. *deciſ.* 123. cui addo Ariſtotel. *lib.* 5. *Ethic cap.* 15. Petr. Gregor. *lib.* 36. *Syntagm. iur. cap.* 22. Quod non obſtarè aſſerimus, nam blaſphemia eſt duplex Hæreticalis, ſeu qualificata una, & non Hæreticalis, ſeu non qualificata altèra Carèna *in Catena Inquiſit. p.* 2. *tit.* 7. *num.* 7. *& ſeqq.* vbi utramque latè explicat, eique addo Ledeſm. Açor, Eymeric. & Peñam, apud Anton. de Soſſa *Aphoriſm. Inquiſit. lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 14. *& ſeqq.* Franciſc. Anſald. *de Iuriſdict. p.* 4. *tit.* 4. *cap.* 1. *num.* 3. *& ſeqq.* Hæreticales Blaſphemiæ ſunt, quæ ſignificant, & continent errorem contra Fidem, cuiuſmodi ſunt, quibus per verbum indicatiui modi, aliquid Fidei contrarium aſſeritur Soſſa *dict. cap.* 19. *nu.* 15. Suar. & Sanch. allegans, cui addo Barboſ. *de Poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 51. *nu.* 86. *& ſeqq.* Anſald. *dict. cap.* 1. *num.* 15. *& ſeqq.* Sanch Eymer. Peña, Duard. Sanctarel. Zanard. Suar. Conitol. & Farin. ſequuti à Carena *dict. tit.* 7. *§.* 2. *num.* 7. qui *num.* 8. plures adducit DD. exempla huius Blaſphemiæ exhibentes, *& num.* 10. Blaſphemiam non Hæreticalem eſſe ait, quæ licèt in actu exercito errorem contineat contra Fidem, in actu tamen ſignato nihil contra eam adſignat, hancque eſſe miſti fori, & tàm ab Eccleſiaſtico, quàm à Sæculari Magiſtratu præuentiuè puniri poſſe, docent *ex cap.* 2. *de Maledic.* mox referendi DD.

154 Blaſphemia verò Hæreticalis eſt crimen pure Eccleſiaſticum priuatiuè ad DD. Inquiſitores attinens, ut ex Text. *in cap. Accuſatus, §. Sanè, de Hæretic. in* 6. docet Covarruv. *in cap. Quamuis Pactum, de Pact. in* 6. 1. *p. Relect. §* 7. *num.* 12. *verſ. Crimen autem Blaſphemiæ,* Anſald. *dict. tit.* 9. *cap.* 2. *nu.* 87. cui addendi ſunt Simanc. *de Cathol. Inſtit. tit.* 8. Caſtro *de Iuſt. Hæret. punit. lib.* 1. *cap.* 12. Barboſ. *dict. alleg.* 51. *nu.* 89. Scacc. *de Iudic. Ciuil. Crimin. & Hæretic. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 56. Martha *de Iuriſdict. p.* 2. *cap.* 13. & cum eis Albertin. Sanctarel. Franc. Leon, Salçed & Capiblanco Carena *d. tit.* 3. *§.* 3. *n.* 13. non ergò ſubſiſtit argumẽtum, quia Blaſphemia, quæ ſupernaturali Iure prohiberi cœpit, Hæreticalis fuit, ut reſpondit Calderin. *conſ.* 4. *col.* 1. *verſ. Et hoc crimen, & col.* 2. *propè finem,* Felin. *in cap. Cum ſit generale, num.* 18. *de For. compet.* ques in huius aſſertionis comprobationem allegat Menoch. *citato cap.* 4. *verſ. Quartus caſus,* in cuius comprobationem addo Archidiacon. *in Can. Quid ergò* 4. 23. *q.* 5. & Anſaldum *dict. tit.* 9. *cap.* 2. *num.* 1. 2. *&* 3. Vnde juxta I. acceptionem à Nobis adductam, veram eſſe explicationem iſtam non dubitamus.

155 Crimina autem Eccleſiaſtica non mere illa eſſe volunt iſtius diſtinctionis Authores, quæ ex ſe ſe quidem etiam Lege Ciuili vetita ſunt; ſed quoad eorum prauitatem, ſumptam ex circunſtantia loci, temporis, vel perſonæ Eccleſiaſticæ aliquo modo læduntur, Navarr. *in cap. Nouit. de Iudic. Notab.* 6. *num.* 42. *verſ. Peccatum verò Eccleſiaſticum; ſed non merè,*

& ab eo Menoch. *dict. cap. 4. verſ. Peccatum, ſeu Delictum non merè hoc ſenſu explicantes*, Abb. *in cap. Cum ſit generale, num. 31. de For. compet.* quibus addo Velam *indict. Prælection. ad cap. 1. de Offic. Ordin. p. 1. nu. 20* opinionem iſtam abſque Patrono referens, latiuſque Menoch. ipſe *dict. lib. 3. cap. 5. verſ. Tertius caſus Criminalis, & de Arbitrar. Iud. lib. 2. caſ. 375.* explicationèm iſtam proſequitur, & corroborat. Noſque eam probamus ex Can. 1. *& ſeqq. & præcipuè Can. Sacrilegium 4. 17. q. 4. cap. Cum ſit generale, de For. compet.* Quamuis in ſe circunſtantijs ſublatis, quatenus ſcilicèt læſionem generaliter continent, omni lege vitentur: argum. Text. *in §. Iuris præcepta, Inſtit. de Iuſt. & Iur.*

156 Merè temporalia (in illorum ſententia) ſunt ſola ciuili lege vetita, ut apud Nos delatio enſis menſuræ longioris, *l. 9. tit. 6. lib. 6. Recopilat.* ubi Azeved. latè Gutierr. *Pract. Q Q. lib. 4 q. 29.* Aſportatio tritici, vel aliarum mercium extra, vel intra Regnum, *l. 1. cum ſeqq.* maximè *l. 12. 23. 25. 26. 27 40. 47. 48. 50. & 51. tit. 18. lib. 6. & l. 14. tit. 26. lib. 8.* de quarum intellectu latè differunt Gutierr. *dict. lib. 4. à q. 37. ad 44. & q. 46.* Bovadill. *in Polit. lib. 2. cap. 18. num. 117.* Navarr. *dict. Notab. 6. nu. 43.* addens huius criminis cognitionem ad Sæcularem priuatiuè attinerè. Quod etiam docuit Menoch. *dict. cap. 4. in fine*, ex Bal. *in Authent. Clericus quoque, num. 3. C. de Epiſcop. & Clericis, & in Auth. ad hæc, nu. 5. C. de Vſur.* ex quo Regùlam generalem ſtatuit, Iudicè nimirum Sæcularèm cognoſcère tantum poſſe de eo crimine, & peccato, quod purgari potèſt pèr viam actionis, vel alterius remedij à Iure Humano introducti.

157 Miſta dènique crimina, vel delicta ſunt, quæ vel Naturali, & poſitiua ſimul lege prohibita ſunt, ut Homicidia, furta, & ſimilia, Navarr. *dict. Notab. 6. num. 42. verſ. Peccatum vero Miſti Fori*, Menoch. *dict. cap. 4. verſ. Peccatum, ſeu Delictum Miſti Fori, & latiſsimè cap. 5. toto*, Vela *dict. p. 1. num. 23. & 24* ubi Azeved. Bovadilla, & Gutierrez adducit. Huiuſque diſtinctionis effectum in eo poſitum eſſe affirmant, quod de peccato merè Eccleſiaſtico ſolus Eccleſiaſticus cognoſcit, & judicat etiam intèr Laicos, de Eccleſiaſtico non merè, Eccleſiaſticus, & Sæcularis, hic inter Laicos tantum; ille etiam inter eoſdem Laicos præuentione facta; de merè Sæculari ſolus Sæcularis; de miſto Vterque, quilibet tamen inter Subditos ſuos tantum.

158 Diſtinctionem iſtam in genere conſideratam, defectu à principio notato laborare, notat Vela *dict. p. 1. num. 25.* qui tamen *nu. 26.* addit veriſsimam eam eſſe ſi ad ſolam prohibitionem referatur; ſolumque impugnandam eſſe quatenus dèlicta Miſti Fori eadem ac miſta eſſe cenſet, in quo errarè oſtendit.

159 II. Autem à Nobis aſsignata Criminum diſtinctio eſt, attentis materia Delictorum, & Delinquentiũ perſonis, & juxta

hanc

hanc conſiderationem priori diſtinctione veriorem eius explicationem ſequentem eſſe mox allegandi, docent Authores.

160 De lícta ergò mere Eccleſiaſtica eſſe illa, affirmant, quæ directò tangunt res Spirituales Lege in primis Supernaturali, ſeu Diuina, vel ſola Humana Eccleſiaſticâ, & exemplis à DD. ſupra allegatis explicatas, quibus communiter additur Simonia, quæ cum ſit Delictum contra præceptum Euangelicum Matth. 10. *cap. 1. cum ſeqq. 1. q. 1. cap. 1. 2. & 3. de Simonia*; ideò que merum Eccleſiaſticum eſt. Soluſque Eccleſiaſticus Iudex de eo cognoſcere valet, ut ex Iul. Clar. Gregor. Lop. Tyber. Decian. Paz D. Ioan. Vela, & Morla, docet D. Ioſeph Vela *dict. p. 1. num. 29.* qui tamen ſiniſtrè quidem pro hac adducit opinione Tyber. Decian. quum ipſe *loco ab ipſo relato*, ſcilicèt *tractat. Crim in. lib. 4. cap. 26. num. 5.* aſſerit illud eſſe miſti fori, eumque explicare vult Iacob. Menoch. *dict. tractat. MS. citato lib. 3. cap. 4. verſ. Tertius caſus*, dicens, loquutum eſſe de hoc delicto, quando agitur de indicenda pœna Laico prius à Iudice Eccleſiaſtico declarato Simoniaco, & in his terminis loqui ait Ioan. de Anan. & Imola, ſequutos à Felin. *dict. cap. Cum ſit generale, num. 4. de For. comp.* Addendique ſunt pro principali aſſertione Menoch. *de Arbitrar. lib. 2. caſ. 401. & Gloſſ. ultim. in dict. cap. Cum ſit generale*, ubi etiam Abb. *nu.* 10. Ioan. de Anan. *in cap. 1. num. 9. de Simon.* Redoan. *eodem Tractat. 3. p. cap. 16. num. 32.* Bald. Bellug. & Franc. Ig. Marc. relati à Carleval. *de Iud. tit. 1. diſputat. 2. q. 7. ſect. 1. num. 764.* Anſald. *p. 2. tit. 1. cap. Vnic. num. 1. & ſeqq.*

161 Eccleſiaſtica non merè ſecundũ præallegatam diſtinctionem illa eſſe dicunt, quæ licèt circa temporalia vèrſentur, & prohibita, vel à Lege Naturali, aut Poſitiua ſimul, ut Homicidium, & Furtum, vel à Poſitiua tantum, ut Plagium, & Abigeatus, id genus alia; cadant tamen in ſubjecto Eccleſiaſtico, nempè Clerico ſolius Eccleſiæ Iudicio, ac diſtrictioni reſeruato, *cap. 1. cum ſeqq. 11. q. 1. cap. 1. cap. At ſi Clerici 4. cap. Clerici 8. cap. Qualiter, èt quando 17. de Iudic. cap. 1. & 2. cap. Si diligenti 12. & cap. Significaſti 18. de For. compet.* luculentiſsimè Valençuel. Velazq. *contra Venet. 4. part. tot. & conſ. 42. à num. 1. ad 5.* D. Ioſeph Vela *dict. p. 1. num. 30.*

162 Ciuilia verò, ſeu merè Sæcularia delicta, ſeu cauſæ ſunt, quæ tàm ratione materiæ, quàm ſubjecti prophana ſunt, ac omninò temporalia, quocumque ſint Iure prohibita, qualia ſunt Laicorum Delicta, quæ nullo modo offendunt Spiritualia, ut Homicidium, Furtum, & ſimilia, ut liquet ex luculenter dictis in prima diſtinctionis partè.

163 Miſta autem (quæ, & Miſti Fori appellari ſolent) ſunt quæ partim temporalia concernunt, partim verò Spiritualia tangunt. Quod utrumquè à circumſtantijs perſonæ, prohibitionis, temporis, vel loci agnoſcendum eſſe,

docet Vela *dict. p.1. num.32.* clariuſque explicat Noſtras communis Canoniſtarũ Parens, Martin. ab Azpilcueta *in cap. Nouit. Notab. 6. num.42. verſ. Peccatum verò, deludit.* quem ſequitur Iacob. Menoch. *in dict. Tract. MS. de Iuriſdict. & Imper. Eccleſ. & Secular. tom.2. lib.3. cap.5. mox à princip. & de Arbitrar. lib. 2. caſ. 289. num.8. cum multis ſeqq.* omninò videndi. Nos enim commodius hæc alibi infra diſcutiemus, ibique latiſſimè probabimus à quolibet Iudice, tàm Eccleſiaſtico, quàm Sæculari illa poſſe Delicta puniri juxta Leges Fori de illis Iudicantis, & cognoſcentis, præuentiuè tamen, ita ſcilicet, quod præueniens fiat cauſæ Dominus, alio omninò excluſo, & ab eius cognitione priuato, *l. Si quis poſteà 7. & l. ubi cæptum* (*aliàs acceptum*) *30. ff. de Iudic. cap. Poſtulaſti 19. de For. compet.* cum notatis ibidem à DD. lateque explicant Boſſ. Iul. Clar. Gal. Bovadilla. Zevall. & Scaccia, ſequuti à Vela *dict. p.1. num. 33.*

164 III. Criminum diſtinctio conſideranda reſpectu Fori, ſeu Iudicij, ubi cognoſcenda, & judicanda ſunt delicta, & tunc non quatuor, ſed tres dumtaxat ſpecies conſiderandas eſſe, iam ſupra monuimus, nuncque in comprobationem adducimus Iul. Clar. Paz, & alios, ſequutos à Larrea *deciſ. Granat. tom.1. deciſ.1. num.1. 2. & 3.* Vela *dict. p.1 num.34.* Qui eam explicant, docentes Delicta Eccleſiaſtica eſſe, quæ ad Forum Eccleſiaſticũ priuatiuè pertinent, vel ratione materiæ, vel ſubjecti Eccleſiaſtici, juxta duas præcedẽtes diſtinctiones nihili quoad hoc differentes; Temporalia autem illa eſſe dicunt, quæ Vtriuſque ratione ad Sæcularem tantum Magiſtratum ſpectant Miſta denique ad vtrumque Iudicem cumulatiuè ſpectant, prout quiſque præuènerit, ut nuper dicebam.

165 Alij autem dicunt Crimina merè Eccleſiaſtica eſſe, quæ ſolo Iure Canonico prohibita ſunt; quæ verò vtroque Iure prohibentur eſſe Miſti Fori, Goffred. *in cap. Cum ſit generale,* ubi Zabarel. *num. 4. de For. compet.* Archidiacon. *in cap.1. num.4. 11. q.1.* concinuntque Iul. Clar. *lib.5. Sentent. §. fin. q.37. num.4.* Tuſch. *litt. C. concluſ. 566. num.5. tom.2.* Duaren. *de Sacr. Eccleſ. Miniſtr. lib. 1. cap.2.* relati à Carlev. *dict. q.7. ſect. 1. num. 765.* addens ex Abbat. *in dict. cap. Cum ſit generale, num. 31.* & Soccin. *num.26.* rejiciendam eſſe explicationem iſtam, quia juxta eam Hæreſis crimen miſtum eſſet, quia vtroque prohibetur Iure; Canonico quidem, *cap. ut Inquiſitionis 18. §. Prohibemus,* & ibi DD. *de Hæret. in 6.* Imperiali autem *l.1. 2. 3. & ſeqq. C. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol. & tot. tit. C. de Hæretic. & Manich.* Atquè Regio Hiſpano *tit.26. p.7. l.1. tit. 3. lib. 8. Recop.* èt communiter omnium orthodoxorum Prouinciarum Statutis prohibitũ eſſe probant Gregor. Lop. Alciat. Boſſ. Iul. Clar. Afflict. Sinianc. Bovadill. Paz, Tyber. Decian. Farinac. Ignat. del Villar, Carrer. Caſtro, Director. Inquiſit. Peña, Scaccia, Molino, & Petr. Barboſ.

ſe-

ſequuti à Carleval. *dict. ſect.* ſ1. *nu.*769.& tamen eſt crimen adeò merè Spirituale, ut nèdum de Iuris quæſtione; verùm neque de facto ipſo (ut in alijs quam plurimis Spiritualibus cauſis accidere poſſe docent multi DD. alibi adducendi) Sæcularem cognoſcero non poſſe, ex pluribus ab eo relatis firmat Carleval. *citato nu.* 769. ubi præcipuè allegat Petr. Barboſa, Covarr. Gaſpar Rodrig. Alphonſ. à Caſtro, & Bellarm. ergò Regula iſta ſubſiſtere nequit.

166 Sunt nonnulli dicentes Crimina merè Eccleſiaſtica illa eſſe, quæ vel ſolo Iure Canonico prohibentur, vel de quibus Iudices Laici cognoſcere nequeunt Panorm. Marian. Soccin. & Geminian. relati à Carleval. *dict. quæſt.* 7. *ſect.* 1. *num.* 766. rectè monens ſub obſcuram, & confuſam admodum eſſe explicationē iſtam in eaque idem per idèm exponitur, vel, ut ſupra dicebamus, Principium petitur.

167 Quam plures autem Crimen merè Eccleſiaſticum illud eſſe voluere, quod principaliter contra Potentiam, vel reverētiam Dei admittitur Bartholom. Soccin. & alij adducti à Decian. *Tract. Crimin. lib.* 4. *cap.* 25 *num.* 65. Verùm diſtinctio hæc corruit; multa enim ſunt huiuſmodi crimina, quæ tamen Miſti Fori eſſe fatemur omnes, Blaſphemia ſcilicèt non Hæreticalis, Sacrilegiū, Perjurium, &c. Carleval. *dict. ſect.* 1. *num.* 767.

168 Poſtremò denique: Delicta merè Eccleſiaſtica Carleval. exponit *dict. q.* 7. *ſect.* 1. *num.* 768. *et ſeqq. vſque ad num.* 772. ubi latè rem exponit. Noſque Regulas ab ipſo traditas leuiter perluſtrabimus, ne lecturos tanti Viri directione priuemus.

169 I. Ergò Regula eſt Delictum merè Eccleſiaſticum illud proculdubio eſſe, quod ſola Lege Canonica prohibetur, non ciuili; quia eo ipſo, quòd à Sacris prohibetur Canonibus ad Eccleſiaſticū Iudicem priuatiuè attinere perſpicuum eſt, quia Sæcularis punire nequit, quod Lege Ciuili prohibitem non eſt: argum. Text. *in l. & ſi quis* 14. *§. Diuus autem* 14. *ff. de Relig. & Sum. Fun. l.* 3. *ff. de Concub.* cum alijs congeſtis à Germon. *lib.* 1. *Animaduerſion. cap.* 11. *toto.*

170 II. Regula: Crimen merè Eccleſiaſticum eſt, quod licèt prohibeatur à Iure Ciuili, & in illud pœna ſtatuta ſit; Iure tamen Canonico declaratum eſt illud eſſe mere Eccleſiaſticum, ut patet in Hæreſi, cuius crimen, huius eſſe qualitatis iam ſupra pluribus demonſtrare curauimus, & breuiter nùnc mere Eccleſiaſticum eſſe ratione probamus: Iudex Sæcularis nequit de Hæreſi inquirere, nec judicare; quia nequit aſſertionem qualificare, ergò nequit propter eam aliquem punire. Cōſeq. patet ex quo injuſtum reputatur Eum judicare poſſe de Crimine, de cuius genere decernere, diſcernere, aut definire nequit. Ant. late probant Alphonſ. à Caſtro *de Iuſt. Hæret. punit. lib.* 1. *cap.* 5. *& aduèrſ. Hæreſ. lib.* 1. *cap.* 8. Farin. *in Praxi, q.* 186. *num.* 1. *& ſect.* 9. ibi-

*ibidem ex num.*152. Bellarmin.*tom.* 1. *controuerſ. volum.*1. *controuerſ.* 5. *Gen. lib.* 3. *cap* 17.

171 III. Regula eſt: Illacrimina eſſe merè Eccleſiaſtica, in quorum examine, & definitione principaliter inuoluitur diſcernẽda, & diſcutienda materia illarum cauſarum, quas *à principio Sectionis* merè Eccleſiaſticas eſſe monuimus, eaſque in genere indicauimus; nùncque addimus pro explicatione ibi adducta à Carleval. *dict. diſp.*2.*q.*6.*ſect.*1.*num.*396. qui addit *q.*7.*ſect.*1. *num.*770. intelligendam hanc Regulam eſſe quoties quæſtio horum criminum, & cauſarum merè Eccleſiaſticarum ſit de Iure, non de facto, quod aliquibus comprobat exemplis petitis à Facchineo, Maranta, Anaſtaſ. Germon. Petr. Barboſ. & Cardin al. Tuſch.

172 IV. Regula: Crimina, quæ Iure Ciuili duntaxat prohibita reperiuntur merè Sæcularia ſunt, & eorum punitioni, & cognitioni Iudices Eccleſiaſtici numquam ſe ſe ingerere debent, niſi ratione perſonæ delinquentis, ſi Eccleſiaſtica ſit, ut ſupra latè diximus.

173 V. Regula Delicta ab vtroque Iure, tàm Canonico, quã Ciuili prohibita, ſunt Miſti Fori, in eiſque tàm Eccleſiaſticus, quàm Sæcularis delinquentes puniunt; ſeruatâ præuentionis prærogatiua. De quibus latè Iul. Clar. Tyber. Decian. Scaccia, Farin. Franc. Marc. Anaſtaſ. Germon. Rulant. Tuſch. Parlador. Pereyra, Martha, & Binsfeld. relati à Carleval. *dict. quæſt.* 7. *ſect.* 1. *num.* 771.

174 His ſic generalitèr diffuſeque præiactis ad propoſitæ difficultatis reſolutionem deueniendo, facilè ab ea Nos expedirè poſſemus ad nuper firmata principia lecturos remittendo; aſt claritati conſulentes aliquibus eam exponemus concluſionibus, quarum ſit.

175 I. In crimine Hæreſis tenetur Iudex Sæcularis auxilium ſuum impertiri, nullo Proceſſus examine facto, tàm DD. Inquiſitoribus, ubi inſtitutum eſt eorum Tribunal, quam Ordinarijs de eo cognoſcentes, ubi Inquiſitores non ſunt. I. Concluſionis pars quoad DD. Inquiſitores eſt irrefragabilis ex repetitis Sũmorum Pontificum Conſtitutionibus, & præcipuè Innocen. VIII. Leon. X. & aliorum, *quæ in fine Directorij referuntur.* II. Autèm pars probatur *ex cap. Vt Inquiſitionis; §. Prohibemus, de Hæret. in* 6. & *l.* 2. *tit.* 26. *p.* 7. & vtraque ex ſupra adductis, & ex alijs relatis à Carleval. *d. q.* 7. *ſect.* 1. *num.* 772. Auguſtin. Barboſ. *in d. cap. Vt Inquiſitionis, num.* 4. & 5. Fragoſo *de Regimin. Reipubl. Chriſtian lib.* 4. *diſp.* 10. *§.* 2. *ex num.* 148. Pareja *dict. tit.* 2. *reſolut.* 8. *num.* 20. 21. & 22. luculentiſsimè eam exornantes.

176 II. Concluſio: Idem Ius competit Eccleſiaſtico Iudici in quauis cauſa Ciuili, ſeu Criminali merè Eccleſiaſtica legitimè ab eo deciſa, ad cuius exequutionem Sæcularis Iudex abſque vlla cauſæ cognitione, ſeu Proceſſus

exa-

Digitized by Google

examine Brachium ſuum impartiri debet, Panormitan. Alciat. Boſſ. Simanc. Salçed. Avilès, Paz, Bovadilla, Afflict. Molina, Martha, Farinac. Pereyra, Hevia Bolaños, & alij ſequuti à Carleval. *dict. ſect.* 1. *num.* 769. & 772. ubi communem eſſe Canoniſtarum ſententiam, affirmat, addendique ſunt ſupra allegati, & præcipuè Vela *dict. p* 2. *num.* 40. Pareja *dict. reſolut.* 8. *num.* 18. & *num.* 28. qui tamē in nullo caſu practicari poſſe ſubdit propter diſtinctionem à Nobis elidendam *Concluſione finali.*

177 III. Concluſio Iudèx Laicus auxilium ſuum impartiri tènetur Eccleſiaſtico pro èxequēdis mandatis, vel ſententijs ab ipſo prolatis in cauſis Ciuilibus, nulla Proceſſus examinatione facta, ut ſupra innuimus ex Imola, Boſſ. Fragoſo, Salçedo, Vela, & Pareja, hos omnes referente *dict. reſolut.* 8. *num.* 31. qui *num.* 32. addit illud ſolum Proceſſus èxamen in illis cauſis permitti, quod Mero Exèquutori non denegatur *ad cap. de Cæteris* §. *de Sent.* & *Re judicata,* Andr. Gail Græu. & Cancer. Fran. Molin. & Ripol. èx quibus quæ nam cognitio Sæculari Iudici in cauſis iſtis competat? Facile cognoſcetur.

178 Concluſio IV. In delictis Miſti Fori Iudex Eccleſiaſticus tenetur acta Sæculari oſtendere, ut auxilium ſuum impartiatur, quod denegarè iuſtè poterit Sæcularis, ſi Eccleſiaſticus Proceſſum ei demonſtrare renuerit. Salçed. Afflict. Vrſill. Avilès, Azeved. Cancèr. Farinac. Boyadill. Molin. Natta, Menoch. & alij ſequuti à Carleval. *dict. q.* 7. *ſect.* 1. *num.* 775. cui addendi ſunt Butr. Panormit. Imola, Alciat. Belluga, Ioan. Redin. Iul. Clar. Rolan. à Valle, Tyber. Decian. Eman. Rodrig. Montèalegre, Martha, Zened Caualcan. Ricc. & alij adducti à Pareja *dict. reſolut.* 8. *num.* 24. qui *num.* 25. meritò rèjicit Monetam, Antonin. Dian. Farin. Segura Davalos, Agia, Anguian. Burg. de Paz, Ripol. & Ioſeph Vela, ab eodem Pareja, relatos *num.* 16. negantes Eccleſiaſticum Iudicē acta exhibere teneri Sæculari, ut auxilium ſuū impartiatur, etiam in cauſis Miſti Fori, atque etiam monet deceptū fuiſſe Franc. Molin. *de Brachio Sæculari, lib.* 1. *cap.* 10. *inſpect.* 3. *nu.* 30. & 31. affirmantem omnes DD. unanimitèr Concluſionem iſtam admittere; quū præallegati DD. cōtrarium defenderint, quam nouiſſimè defendit Fragoſo *de Regim. Reipub. Chriſtian. tom.* 1. *lib.* 4. *diſp.* 10. §. 2. *ex num.* 148.

179 V. Concluſio: Ad omnium ſententiarum, & præceptorum Eccleſiaſtici Iudicis exequutionem debet Sæcularis Iudex familiam accomodare non exhibito Proceſſu, nèc poteſt cognoſcere de Viribus Decreti ab Eccleſiaſtico prolati, in hoc enim nullum actum Iuriſdictionalem per Laicum exerceri poſſe iam ſupra diximus, nuncquè in comprobationem addimus Innocent. Abbat. Andr. Alciat. Vulpel Berrett. Mèrenda, Segura Davalos, Paz, Salçedo, Bovadilla, Rice, plures caſus huius aſſociationis fami-

familiarum vtriuſque Iudicis recenſentes ex Magon Afflict. Natta, & Burſatto, quos omnes refert Pareja *dict. tit. 2 reſolut. 8. num. 23.* addens Fragoſ. *in dict. Tractat. lib. 7. diſp. 23. §. 4. num. 88. circa finem.* Monuimus iam ſupra quod nùnc itèrum repetimus ex Aloyſ. Ricc. *in Praxi Archiep. 1. part. deciſ. 329. tota, & præcipuè verſ. Et in ſupradictis caſibus*, quando petitur, ſcilicèt tantum familiam accomodari, tùnc Iudex requiſitus non excuſabit Miniſtros tradere, nec potèrit de Viribus ſententiæ cognoſcere, &c.

180 Hanc autem Concluſionem procedere etiam in cauſis Miſti Fori pèrſpicuum eſt ex nuper firmatis, quum enim conſtet actum accomodationis familiæ extrajudicialem eſſe, notumque ſit ad actus extrajudiciales, Actibus Iudicialibus opus non eſſe, irrefragabiliter ſequitur generaliter teneri Sæcularem Iudicem ad familiæ accomodationem, nullo examinato Proceſſu, aut acta ſibi exhiberi petens.

181 VI. Concluſio: Iudex Sæcularis ab Eccleſiaſtico auxilium ſuum potens acta ab eo facta illi exhibere tenetur, & ante exhibitionem iſtam, & Proceſſus examen Eccleſiaſticus Auxilium impartiri non debèt, Innocent. *in cap. 1. de Offic. Ordin.* ubi Imola, & alij ſequuti à Nauarr. *in cap. Cum contingat, de Reſcript. remed. 1. nu. 6.* Menoch. Farin. Molin. Viuian. & alij relati à Vela *dict. p. 2. num. 71.* tranſcripti à Pareja *dict. tit. 2. reſolut. 8.*

182 Licèt autem Concluſiones iſtæ generaliter ab omnibus ſupra laudatis Authoribus receptæ ſint, & communiter penes ipſos inoffenſo decurrant pede, adhùc tamen aliquas patiuntur limitationes, quas etiam breuiter perluſtrabimus.

183 I. eſt. Vt omnes illæ procedant in Iudicialibus non autem in extrajudicialibus, in quibus certum eſt nullum Magiſtratum alteri auxilium ſuum præſtare, Panormit. Alciat. Alex. Ioan. Redin. Salçedo, Agia, Farinac. & Franc. Molin. ſequuti à Vela *dict. p. 2. nu. 42.* ex ſcripti à Pareja *dict. reſolut. 8. num. 36.*

184 II. Limita quoties de notoria injuſtitia, vel nullitate ſententiæ, vel Proceſſus Iudicis Eccleſiaſtici, ob notoriam forſan abſentiam eius, aduerſus quem Eccleſiaſticus procedit, vel nimiam Iudicis feſtinationem, aut Iuris èrrorem contentum in ſententia, quæ ſibi oſtènſa fuerit, aut quid ſimile; hoc enim caſu Sæcularis, etiam ſi delictum eſſet merè Eccleſiaſticum, poſſe ſaltem auxiliũ ſuum iuſtè denegare, *ex cap. 1. de Offic. Ordin.* ibi: *Non ad præjudicandum; ſed ad ea, quæ Deo ſunt placita proſequendum, &c.* Atque argument. Text. *in cap. 1. & in cap. Inter cæteras 9. de Sent. & re iudicat.* latè probant Innocent. Panorm. Petr. Bellug. Ioan. Redin. Cauál can. Parlador. Salçed. Farin. Bovadilla, Marcheſan. Gail. Græuæ. Agia, Cancer. Montealegre, Molin. Ricc. Viuian. Alciat. Rolan à Valle, & Menoch. laudati à Vela *d. p. 2. n. 48.*

III.

185 III. Limitandæ ſunt præallegatæ Concluſiones impo nẽtes obligationem Sæculari Iudici impartiendi auxilium ſuum, nullo examinato Proceſſu, quoties à ſententia Iudicis Eccleſiaſtici (idemque de Sæculari ratiocinandum eſt) appellatum ſit, vel ſupplicatum, aut de nullitate dictum, aut quoquomodo Proceſſus legitimè impugnatus, *cap. Concertationi* 8. *verſ. vltim. de Appellat. in* 6. quem, & Innocent. Panorm. Imolam, Alciat. Oldrad Petr Bellug. Navarr. Rediu. Rolan. à Valle, Menoch. Marcheſan. Farinac. Bovadilla, Gail. Græuæ Salçedo, Agia, Cancer. Ricc. Viuian. & Montealègre, allegat Vela *in dict. Prælect. part.* 2. *num.* 49. Salgad. *de Reg. Protect. part.* 1. *cap.* 1. *prælud.* 3. *num.* 93. & 94. qui ex Navarr. & Menoch. id *num.* 172. declarat locum ſibi vindicare eo caſu, quo apertè conſtarèt cauſam eſſe appellabilem, vel alio modo retractabilem; ſæcus tamen alias. Quod ipſum docuère, Græu. *Practicar. Concluſ. lib.* 1. *concluſ.* 115. *num.* 12. Farin. & Bovadilla, ſequuti à Vela *dict. p.* 2. *num.* 50. & 51. optimè limitationèm iſtam exornans, & fundamentaliter probans, & tàm reſpectu Sæcularis, quàm Eccleſiaſtici Iudicis exponens, & *num.* 55. & *ſeqq.* probat Iudicem Sæcularem teneri auxilium ſuum Eccleſiaſtico impartiri, ſi agnoſcat notoriè friuolam eſſe appellationem, quod ſi nolit, Eccleſiaſticum poſſe ad illud præſtandum cenſuris, & pœnis eũ compellere, quod ita judicatum eſſe in Règio Granatenſ. Prætorio atteſtatur, & deciſionis motiua adducit.

186 Plurima alia, quæ ad hanc Quæſtionem pertinebant, ſciens volens reſecaui, tùm quia ultra animum illa èxcreuit; Tùm, & etiam quia propriorem. Deo dante Sedem habebunt vndè hæc nùnc dixiſſe ſufficiat.

QVÆSTIO VII.

Quotuplex Iuriſdictio, & Poteſtas Eccleſiaſtica ſit? Quando? Quibus? & à Quo conceſſa?

1 ÆQuivoca prius eſſe diſtinguenda, quam definienda iã ſupra monuimus edocti præcepto Ariſtotel. *lib.* 2. *Poſterior. Analit. cap.* 13. & *lib* 6. *Topicor. cap.* 10. Iuriſdictionis autem Eccleſiaſticæ multiplices ſpecies à Doctoribus adſignantur, ut mox videbimus, vndè huic præcepto innitentes diuiſionem definitioni præponimus.

2 Sex communiter adſignant Antiqui DD. huius Poteſtatis principales ſpecies, ut ex Alciato. & Ioan. Pariſ. docet Iacob. de Almain. *in Opuſculo de Suprema Poteſtate Eccleſiaſtica, cap.* 2. *fol.* 1. *pag.* 2. *col.* 2. quas ſingillatim

Digitized by Google

tũm recenſere non in congruum fore judicauimus.

3 I. Ergò ſpeciem eſt Ordinis Poteſtatis, hoc eſt Sacerdotalis Poteſtas, & eſſentialiter ipſe Character Sacerdotalis, quam quidem Poteſtatis ſpeciem inſtitutam eſſe ajunt à Chriſto in ipſa Cœna, quando Apoſtolis dixit: *Hoc facite in mei commemorationem*, quaſi diceret: Accipite Poteſtatem conſecrandi, licèt apud ipſos Armacanus exiſtimet dattam à Chriſto eſſe Poteſtatem iſtam Diſcipulis ſuis, quãdo eos Apoſtolos vocauit.

4 II Speciem eſſe affirmant Poteſtatem adminiſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ, quam inſtitutam eſſe dicunt, quãdo Chriſtus Diſcipulis ſuis, in ſufflando, dixit: *Accipite Spiritum Sanctum*, & ad hanc ſpeciem reducunt præallegati DD. Poteſtatem ſolemniter baptizandi: licèt enim omnes baptizare poſsint in caſu neceſsitatis: ſoli tamen Sacerdotes ex Officio.

5 III. Species Poteſtatis eſt, quæ Foro moderatur exteriori, de qua præcipuè Tractatus noſter inſtitutus eſt, hancque eſſe affirmant Poteſtatem corrigendi, & inferendi pœnam in contumaces, etiam invitos, traditamque eſſe ſubdunt, Matthæ. 18. *Si peccaverit in Te Frater tuus.* Et ibi: *Sit Tibi tamquam Ethnicus, & Publicanus.* Atque ibi: *Quæcumque ſolueritis, & ligaueritis, &c.* etiam ligamine excommunicationis.

6 IV. Huius Poteſtatis ſpeciem DD. præfacti adſignant Facultatem inſtituendi Miniſtros, diſtribuendi Beneficia, & Dignitates Eccleſiaſticas. Quando autem, & quibus iſta conceſſa fuerit non conueniunt DD. illi quamvis affirmare cõſpirent à Chriſto Domino Eccleſiæ dattum eſſe. Guillelm. OKam. apud Almain. *loc. citat.* exiſtimat Poteſtatem iſtam Petro dattam eſſe à Domino, quãdo ei dixit Ioan. 1. *Tu vocaberis Zephas*, quia ad caput ſpectat Officia diſtribuere mẽbris, ſed hanc opinionem merito rejicit Almain. *ibidem*, ex eo quod immediatè dicitur: *Quod Zephas interpretatur Petrus.* Vndè communiorem eſſe opinionem ſubdit Poteſtatem iſtam à Domino dattam eſſe Petro; quum ei dixit: *Paſce Oves meas*; nam ad Officiũ *Paſcendi* non ſolum ſpectat cõfeſsiones audire, & Sacramenta Pœnitentiæ miniſtrare; ſed etiam alios inſtituere ad determinatas Regiones, ſeu Populos erudiendos, & paſcendos in neceſſarijs ad ſalutem, cuius opinioni acquieſcimus: nam ideò Petro datta fuit Poteſtas etiam inſtituendi Miniſtros, & creandi alias Dignitates Eccleſiaſticas, eaſque per Vniverſum Orbem diſtribuẽdi, ut nimirum per eos doctrinà Evangelicà Petrus, Petriquè Succeſſores Gregem Dominicũ Paſcere dicerentur.

7 V. Poteſtatis iſtius ſpeciem Apoſtolatum eſſe affirmant DD. iſti, eamque XII. Diſcipulis collatam à Domino eſſe affirmant Matth, & Marc. *cap. Vltimis*, quum nimirum eis dixit: *Ite prædicate Evangelium omni Creaturæ.*

8 VI. Denique, & ultima

huius

huius Poteſtatis ſpecies ab eis adſignata eſt Poteſtas accipiendi, & etiam exigendi à Subditis Temporalia pro neceſsitatibus Victus, & Veſtitus inſtituta à Chriſto D. quando dixit: *Dignus eſt Mercenarius Mercede ſua.*

9 Diuiſionem iſtam perſpicuam eſſe non dubitamus; non tamen explicat ſpecies iſtas eo modo, quo facile quiſque poſsit eas praxi accomodare. Vndè aliam addere libuit, ex Auguſtino Triſipho de Ancona *in Summa de Poteſtate Eccleſiæ, p.1.q.1.art.1.in Reſolutione*, ubi duplicem tantum Eccleſiaſticam agnoſcit Poteſtatem, Ordinis ſcilicèt, & Iuriſdictionis. Rurſuſque Poteſtatem Iuriſdictionis diuidit in Temporalem, & Spiritualem, & hoc modo conceptam tripliciter conſiderari poſſe ſubdit: immediatam nimirùm, deriuatam, & in Miniſteriũ dattam. I. Modo Poteſtas Iuriſdictionis omnium Spiritualium, & Temporalium in ſolo Summo Pontifice reſidere docet. II. Modo in Omnibus Epiſcopis, & Prælatis. III. Modo Poteſtatem Iuriſdictionis Omnibus Imperatibus, Regibus, aliiſque Sæcularibus Dynaſtis competere affirmat.

10 Vlteriuſque in iſtius Diuiſionis explicatione progrediendo addit Poteſtatem ordinis in quantum reſpicit Corpus Chriſti Papæ non conuenire, ut Papa eſt, ſed quatenus Epiſcopus, aut Sacerdos eſt; poterit enim ad Summum Pontificatum aliquis euehi, qui Sacerdos, aut Epiſcopus non ſit, cui Poteſtas Ordinis in hac conſideratione concepta nõ competat, licèt omnem habeat ante ordinationem Iuriſdictionis Poteſtatem. Et in hac Ordinis Poteſtate omnes Epiſcopos, & Sacerdotes eſſe Summo Põtifici æquales affirmat, nam Ioan. 10. æqualiter Dominus Petro, & aliis hanc conceſsit cõſecrandi facultatem, hincque dicitur *in Can. In nouo, 21. diſt.* Quod cæteri Apoſtoli parem cũ Petro Poteſtatem habuerunt, Ordinis; non verò Iuriſdictionis, hanc enim tàm reſpectu Spiritualium, quàm Temporalium, ſolo Petro à Domino conceſſam eſſe Author ipſe pluribus comprobat, & præcipuè Matth. 16. *Can. Loquitur 24.q.1. & aliis*, in quorum ponderatione non immoramur; quia alibi latius de hac Quæſtione ſumus diſceptaturi. Vndè ab ea nunc ſuperſedemus.

11 Hanc ipſam diuiſionem duabus tantum explicuit ſpeciebus Cardinal. Turrecrem. *in Summa Eccleſiæ, lib. 1. cap. 93. num. 1.* ubi omnem Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, aut Ordinis, ſiue Sacramentalem eſſe, aut Iuriſdictionis, ſiue Iuriſdictionalem. Poteſtatemque Ordinis illam eſſe addit, quæ per aliquam conſecrationem confertur ad confectionem, ſeu adminiſtrationem Sacramentorũ; Poteſtatem autem Iuriſdictionis eam eſſe ſubdit, quæ ad regendum Populum, ſecundum Legem Diuinam in Ordine ad Beatitudinem Supernaturalẽ inſtituta eſt: Quam non per conſecrationem, ſed per ſimplicem hominis deſignationem fieri admonet, moxque *XII.*

Concluſionibus Diuiſionem iſtam luculentiſsime exponit, probatque tam Ordinis, quã Iuriſdictionis Poteſtatẽ immediatè à Chriſto cõceſſam eſſe Petro, & alijs Apoſtolis, ſub diſtinctione tamen à Nobis alibi latius exponẽda, interimque apud Authorem iſtum videnda relicta, ipſe enim per aliquot capita radicitus diuiſionẽ iſtã examinat, objectaque prolixe diluit.

12 Hanc ipſam Poteſtatis Diuiſionem in Poteſtatem Ordinis, & Iuriſdictionis, ut præcipuã, & communiorem recipiunt omnes tam Noſtri, quam Theologi Noſtras Franc. Vitoria *de Poteſt. Eccleſ. Relect. 1. ſect. 3. nu. 2.* Sotus *in 4. diſt. 20. q. 1. art. 1. verſ. Verumtamen.* Eſtius *in 4. diſt. 24. §. 3. in princip.* Sebaſt. Cæſar *de Eccleſ. Hierarch. q. 2. Proœm. in princip. num. 10.* ubi alios allegat addens duas iſtas ſpecies contineri ſub appellatione Poteſtatis Clauium, eaſque varie exponere prææallegatos Authores, quibus addi poterit Franc. Macedo *de Clauib. Petri lib. 1. diſſertat. 2. cap. 1. & ſeqq.* ubi alios refert.

13 Plura in huius quæſtionis prolixiorem explicationem addere poteram; aſt quia moleſtiam lecturis inferre omnino recuſamus, & quia Genij noſtri eſt nõn tam plura, quã neceſſaria ſcribere, quum varijs in locis, quæ huc congeri poterant, commodius exponenda ſint, ut attente conſideranti patebit, ab eis libenter Nos abſtinuimus, Quæſtionem iſtam ſatis diſcuſſam non abſre (ut judicamus) arbitrantes.

QVÆSTIO IIX.

Ecquid Sacro-Suprema Poteſtas, & Iuriſdictio Pontificia ſit?

INTRODVCTIO.

1 Periculoſum eſſe Iuriſdictionem definiri docuit Franciſc. de Clappèris *de Imper. & Iuriſdict. concluſ. 1. num. 1.* Periculoſiuſq; Eccleſiaſticã adæquatè addimus, experientiaque docemur; licet enim aliqui, id aſſequi conati ſint, nemò tamen (ex eis in quos hùcuſque incidi) adſequutus eſt, ut ex dicendis patebit.

§. I.

Nonnullorum definitiones adducuntur, & rejiciuntur.

2 QVÆ ſeſe prius Nobis adducenda proponit Definitio eſt adſtructa à P. Anton. Pagan. Minorita *in Tract. de Ord. Reſid. & Iuriſdict. Epiſcop. ſect. 7. pag. mihi 182.* his

ver-

verbis: *Iuriſdictio Eccleſiaſtica eſt quidam Poteſtatis, & miniſterij vſus, & exequutio circa eos, qui Subditi ſunt, & particulariter adſignati.*

3 Quam à Definitionis, & Deſcriptionis pręſcripto eliminãdam eſſe cenſemus. I. Quia adaptari nequit Vniuerſali Iuriſdictioni, quam definire voluiſſe ex generalitate verborum apparet: Ipſa enim univerſalis Iuriſdictio particularem non habet adſignationem, aut limitationem, quia ex conceſsione Diuina totus Orbis ei territorium eſt, ut iam diu reſcripſit Innocent. Papa *Epiſt.* 20. *lib.* 2. *Dicitur Vniverſalis Eccleſia illa, quæ ſub ſe continet Eccleſias, & ſecundum hac nominis* (Etymologia ſcilicèt) *Romana tantum Eccleſia Vniverſalis nuncupatur: quoniam ipſa ſola ſingularis Priuilegio Dignitatis cæteris eſt Prælata, &c.* & proſequitur Franc. Bordon. *in Sacro Trib. cap.* 1. *num.* 174. & 175. *tom.* 1. *ſuor. Oper. in edit. Lugd.* 1665. & latius dicimus *Fundament.* 2. Vbi commodius.

4 II. Eadem eſt rejicienda definitio, quia non comprehendit principaliorem Iuriſdictionis ſpeciem. *Gratioſam* ſcilicèt, quæ ut in plurimum, & ex natura ſua Ius dicendo non exercetur. Hugo Donel. *lib.* 7. *Comm. cap.* 8. Cujac. *ad Novell.* 95. Scip. Gentilis *de Iuriſdict. lib.* 1. *cap.* 18. Arnold. Vinn. *eodem Tractat. cap.* 6. *num.* 5. 6. & 7. undè nequit appellari Iuriſdictionis vſus, & exequutio, ut infra latius fortè dicemus.

5 Eandem Definitionem III excludimus; quia licèt partes integrales haberet, & Iuriſdictionis naturam explicaret, non tamen agnoſceretur per eam *Eccleſiaſtica Poteſtas*, cuius naturà per qualitates deſignatur, refuſis accidentibus in ſubſtantiam (ut mox probabo) deficientibus ergò iſtis qualitatibus Definitioni iſti, non tàm *Eccleſiaſtica*, quàm in abſtracto conſiderata definiretur Iuriſdictio, eſtò, quod Definitio illa appellari poſſet.

6 Aliam ex Hervæo adducit Anton. ipſe Paganus *eadem pag.* 183. his efformatam verbis: *Iuriſdictio eſt, quà Præſidens alicui Prouinciæ, ſeu Reipublicæ Ius dicere poteſt, ſtatuendo, ſententiando, vel cum obligatione Subditorum ad habendum id, quod dicitur pro Iuſto.*

7 Quæ eiſdem, ac alia, vitijs laborat, & neutra intentioni deſeruit noſtræ; quum enim in quæſtionis veſtibulo pręmonuerim definitionem alijs Me præponere fundamentis, ut faciliori rei tractandæ cõſulerem claritati, quumque hæc ab ordine reſolutivo ſit quærenda, & ordo iſte à noſtrà ſit deſumendus cognitione. Vndè Ariſt. 6. *Polit. cap.* 1. & 1. *Phyſicor. Text.* 1. & *lib.* 1. *de Hiſtor. Animal. cap.* 6. & 2. *p. de Anima, cap.* 10. & 5. *Methaph. Text.* 1. & 7. *Methaph. Text.* 10. Non à Natura, ſed à noſtra cognitione methodi regulam deſumit. Quod ipſum Averroes fecit 7. *Methaph. cõm.* 10. & *in Epitom. Methaph. Tractat.* 2. *de definit.* ubi ait: *Procedimus ſemper à notiori apud Nos ad notius apud Naturam.* Cognitio autem hæc à fine propoſito ſemper deſumitur. Hinc Ariſt. *lib.* 3. *Ethicor. cap.* 3. dixit: *Conſultationem omnem fieri ob finem* pro-

propoſitum, & 7. *Ethicor. cap.* 8. *Finem in artibus eſſe principium*, & Seneca *Epiſt.* 71. id multis explicat exemplis. In ipſa ergò definitione Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, Supremæque Poteſtatis finis neceſſario exprimendus, aliàs omnibus iſtis opponitur præceptis, in quæ utraque peccauit Diffinitio, quàm ex hac ſolùm ratione rejicienda veniret, & ideò alia non manifeſtamus vitia.

8 Aliam adſtruit Martha *de Iuriſd. p.* 1. *cap.* 8. *n.* 9. ibi: *Iuriſdictio Eccleſiaſtica eſt Poteſtas Diuina poſt Diluuium Sacerdoti Moyſi conceſſa, atque à Chriſto immediatè ordinata, & ſupernaturaliter ad gubernandum Fideles ſecundùm Legem Euangelicam in Supernaturalibus, & quatenus opus eſt in Naturalibus.*

9 Quam non omninò reprobandam eſſe cenſemus definitionem, ſeu Deſcriptionẽ, quia principijs ipſa innititur non leuibus; opinione ſcilicèt Grauiſsim. DD. aſſerentium uſq; ad Legem Euãgelicam Poteſtatem Eccleſiaſticã non fuiſſe Ioan. Carler de Gerſon *de Poteſt. Eccleſia, conſid.* 1. à quo Iacob. Almain. Senonenſ. *de Suprema Eccleſi. & Laic. Poteſt. q.* 1. *cap.* 1. *mox à princip.* qui ob hãc rationem, ſic Poteſtatem hanc definiendam eſſe cenſent. *Poteſtas Eccleſiaſtica Iuriſdictionis eſt Poteſtas à Chriſto Apoſtolis Diſcipulis, & eorum legitimis Succeſſoribus ſupernaturaliter, & ſpecialiter tradita ad ædificationem Eccleſiæ Militantis, ſecundùm Leges Euangelicas pro conſequutione fœlicitatis æternæ.* At quum altius originem, exiſtentiamque iſtius Poteſtatis repetitam indagatamque relinquamur, *Tract.* 1. ex hac ſaltẽ ratione, Deſcriptionem hanc meritò rejicimus.

10 Aliam denique adducit ipſe Martha ex Victor, & alijs *d. p.* 1. *cap.* 17. *nu.* 24. quam ipſe meritò rejicit *cap.* 25. *nu.* 58. multis eas laborare vitijs aſſerens, quibus non caret ab ipſo adducta, quæ præcepto non ſatisfacit Philoſophico nuper adducto. Vndè ſit.

§. II.

Noſtram adducens definitionem, & eius, quo conſtat genus explicans, & quibus cum Sæculari Poteſtate per illud conueniat, demonſtrans.

11 QVVM plura comprehẽdat materia tractanda; quumque ipſius finis in definitione ſit aperiẽdus, nõ poteſt conciſis verbis rectè Poteſtas, & Iuriſdictio Suprema Eccleſiaſtica deſcribi: vndè licèt plus ſolito, longiùs eã definiamus, non tamen ſuperflùe, quia nihil demi poterit, ut cenſemus. Sic ergò Eam definiri, ſeu deſcribi poſſe cenſemus.

12 *Eccleſiaſtica Vniuerſalis Poteſtas, & Iuriſdictio eſt Iuris Eccleſiaſtici dicendi, ſtatuendi, & diſpenſandi Facultas, Diuinumque interpretandi tantum Auctoritas, Naturali lumine Supernaturali adjuto, primò à Patriarchis inventa, à Deo poſtea Moyſi immediatè cōceſſa, & poſtremo à Chriſto Eccleſia ſua Supremo Præſuli Petro, eiuſque legitimis Succeſſoribus abſolutè in Spiritualibus ad gubernandum Homines ad finē ſupernaturalem; limitate tamen, & quatenus opus eſt ad eum finem, etiam in Temporalibus exercenda.*

13 Quam legitimam eſſe cēſemus, tunc, quia huic Diffinitioni in eſt diſpoſitio, & partitio totius Operis; eſt enim eius argumentū, & quaſi Synopſis vndè finem aperimus, philoſophiciſque Sanctionibus obtemperamus, & Nobis per incomperta vadentibus, veluti Fax præibit, multoſque anfractus luſtrantem identidem reducet in viam, tùm etiam, quia genere, & differentijs conſtat legitimis, naturamque iſtius Poteſtatis abſq; diminutione, vel redundantia optimè explicat, ut ex dicendis liquido apparebit.

14 I. Verbum *Poteſtas* ponitur loco generis generaliſsimi. I. quia latius patet, quàm Iuriſdictio, ut *in Præludio* probaui: II. quia per illud nomen tangit, & aſsignatur cauſa efficiens huius Poteſtatis, ut docet Almayn. *d. cap.* 1. denotaturque facultas propinqua ad producendum actum, ut prænotavit Gerſon. *dict. conſ.* 1.

15 Clauſula illa *Iuris dicendi, &c.* ponitur loco generis ſpecialis, per eam enim convenit cū Suprema Sæculari Poteſtate, & Iuriſdictione quæ reſpectu Sæcularium eamdē met continet auctoritatem, & facultatem in Politicis, ſeu Sæcularibus, ut infra demonſtrabimus.

16 Vnde cum ea convenit I. ſecundùm primariam efficientem cauſam quia utraque eſt à Deo *ad Rom.* 13. *& cap. Quid culpatur* 23. *q.* 1. cum alijs plenè adducendis ſequenti fundamento. II. Cauſa finali, quia in utraque eſt Beatitudo, de Eccleſiaſtica dicam latiùs; de Sæculari latè probat Adam Contzem. *lib.* 2. *Polit. cap.* 2. & de vtraque Syneſ. Ptolemaid. Epiſcop. *Epiſt.* 57. *aduerſ. Andronic. Deus ambo vitæ genera ſeparauit, unumque eorum Sacrum, alterum ad regimen, atque Imperium conſtitutum eſt, &c.* moxque: *Ab vtriſque vero, quod honeſtum, & conſentaneum eſt requirit Deus, &c.* Symach. Pap. *Epiſt.* 4. *Apolog. ad Anaſt. Imper.* ibi: *Cæterùm ſi omnis Poteſtas à Deo eſt, magis ergo, quæ rebus eſt præſtituta Diuinis.* III. Conveniunt ratione ſubjecti imperantis, quia vtrique moderatur Homo, diuerſe tamen, ut poſteà dicam. Conveniunt IV. objecto, quia ambobus eſt Homo, diverſo tamen reſpectu infra à Nobis explicando. V. Cōveniunt, quantum ad actus, quia conſimiles ſunt utriuſque Poteſtatis, ut optimè adducit Alvar. Pelag. *de Planctu Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 56 *pag.* 56. *col.* 2. quæ quum infra à Nobis ſint quum Differentijs explicāda, hic in eis immorari ocioſum judicaui,

ſeparatis Quæſtionum titulis, ſed diuerſo etiam ne crabem recoctā apponere videamur.

18 Clauſula illa: *Limitate tamen, & quatenus opus eſt ad eum finem, etiam in temporalibus, &c.* Cōſulto addidimus, ut Iuriſdictionem Temporalem competere Supremæ Eccleſiaſticæ Poteſtati innueremus. Quod licèt probaturi alibi ſimus, nùnc (relictis altercationibus) manifeſtum facimus, *ex cap. 1. de Offic. Ordinar. Can. Duo ſunt, 96. diſt. cap. Poſtulaſti 14. de Iudæis, in fin. cap. vltim. de ſecund. Nupt. in* 6. ex quo Libro plura ſunt teſtimonia, & præcipuè, *cap. vltim. de Præſcript. cap. vltim. de For. comp. cap. Licèt Mulieres, de Iur. Iur. cap. vltim. in fine, de Except. cap. 1. de Homicid. cap. Fœlicis, de Pœn. cap. Decernimus* 8. *de Sentent. Excomm.* Concil. Conſtant. *Seſſ.* 21. *&* 29. Concil. Lateranenſ. *ſub Leone X. Seſſ.* 9. Concil. Tridentin. *Seſſ.* 25. *cap.* 3. 19. *&* 20. Hallier. *de Eccleſiaſtic. Hierarch. lib. 4. ſect. 2. cap. 1. art. 3.* Suarez *contra Reg. Angl. lib. 3. cap. 22.* Valençuel. Velazquez *contra Venetos. p. 5. num. 95.* Salgad. *de Regia Protect. p. 1. cap. 1. prælud. 1. num. 55.* Solorçan. *de Iur. Indiar. tom. 1. lib. 2. à cap. 23. ad 25.* quos, & Vitoriam, Sotum, Molin. Albertum, Pygh. Vvaldenſ. Driedon. Durand. Vazq. Cayetanum, Bellarmin. Menchac. & Bovadill. adducit Illuſtriſ. Nobilitate, & Doctrina D. D. Franciſc. Paniagua & Zuñiga à Supremis Caſtellæ, & Cameræ Conſilijs *in per celebri illa Allegatione quamdum Supremi illius Conſilij Fiſcalis munere fungetur, ſcripſit Anno* 1664. *pro Regia Iuriſdictione in cauſa ſuper ſequeſtro Iuriſdictionis Eccleſiaſtica Ordinariæ Cæſaraugustana vacantis, propoſi. 4. fol. 10. pag. 2. num. 35.* quem videſis, & affluēs.

FVNDAMENTVM II.

Differentias inter Eccleſiaſticam, & Sæcularem Poteſtatem, radicitus examinatas adſtruens.

INTRODVCTIO.

1 RETĒta, & in memoriam iterū èvocata diſtinctione illa à Nobis *in Proœmiali Introductione* explicata inter Iuriſdictionem, & Poteſtatem, ut ſcilicèt hæc ad Perſonam Principis, ſeu Magiſtratus referatur, illa autem ad auctoritatem, & imperium ipſius. Principaliora circa vtramque in hoc Fundamento examinabimus, ſolideque firmare connabimur. Quod, ut facilius adſequamur ſit.

QVÆS-

QVÆSTIO I.

An hæ differant Iuriſdictiones, & Poteſtates?

2 ET quidem abſolutè affirmandum eſt Eccleſiaſticam, & Sæcularem Poteſtatem, & Iuriſdictionem omninò diſtinctas, & ſeparatas à Chriſto D immediatè inſtitutas eſſe. Quod Probamus I. ex S. Thom. *de Reg. Princip. lib. 3. cap.* ubi ait: *Recipit diuiſionem Dominium quadrimēbrem ex eadem cauſa, & ratione, quia quoddam eſt Sacerdotale, & Regale, ſimiliter aliud eſt Regale ſolum, &c.* & clarius 2. *diſt.* 44. *q.* 9. *art.* 2. *Poteſtas* (inquit Ang. Præcep.) *Spiritualis, & Sæcularis utraque deducitur à Poteſtate Diuina, &c.*

3 II. Autem eamdem probamus differentiam ex Sacra Pagina Lucæ 22.78. *At illi dixerunt: Domine ecce duo gladij hic; at ille dixit eis: Satis eſt, &c.* Per quos utramq; Poteſtatem, & Iuriſdictionem, Eccleſiaſticam videlicèt, & Sæcularem fuiſſe ſeparatim deſignatam, probat elegans Text. *in cap. Dilecto Filio, de Sent. Excomm. in* 6. *cap. Quoniam, diſt.* 10. *cap.* 1. 23. *q.* 8. S. Bernard. *lib.* 4. *de Conſid. ad Eug.* Beda, S. Hildebert. Aufrer. Ioſeph Stephan. S. Ioan Capiſtranus, & Petr. Greg. adducti à Bovadill. *in Politic. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 1. *litter. B.* cui addo Gloſſ. *in cap. Nouit ille* 13. *verbo, Iuriſdictionem noſtram, circa med. de Iudicijs*, eiſdemque uſus eſt terminis Nicolaus Papa ad iſtam adſignandam Iuriſdictionum differentiam, *in cap. Auctoritatem* 2. 15. *q.* 6. Navarrus *in dict. cap. Nouit, not.* 3. *num.* 126. *poſt med.* Alvar. Pelag. *de Planctu Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 13. *pag.* 3. *col.* 2. *& cap.* 37. *pag.* 8. *col.* 3. *& pag.* 11. *col.* 3. Stephan. Aufrer. *in repetit. Clem.* 1. *de Offic. Ordin. q.* 1. *num.* 36. *verſ.* 16. *Duo ſunt gladij.*

4 Eſtque in Iure Ciuili receptiſsima Gladij pro Poteſtate Acceptio *l.* 3. *ff. de Iuriſdict. l.* 6. *§. Qui vniuerſas, ff. de Off. Præſid l.* 6. *ff. de Interdict. & Relig. l.* 1. *Ne ſine iuſſu Principis, l.* 74. *C. de Decurion. in C. Theodoſ.* Atque Sacris Expoſitoribus eſt communis. Auguſtin. *ad Dulcitium Tribun. Epiſt.* 61. ibi: *Nec enim Gladij Ius in eos accepiſti, &c.* Et à Profanis paſsim admiſſa, quorum aliquos adducit Ioann. Ludovic. à Cerda *in Verg. lib.* 10. *Æneid. verſ.* 773. Pronomen *Duo* diuerſitatem importat, Gloſſ. *in l. fin. ubi communiter Scribentes C. de Aſſeſſor.* Ergo ſi per Gladium Poteſtas deſignatur, & per Pronomen Diuerſitas, Sacrum Textum differentiam inter utramque Poteſtatem adſignaſſe legitimè deducitur.

5 Quam conſequentiam, & expoſitionem repetitis video ſacris confirmatam Sanctionibus Eccleſiaſticis, & præcipuè Concil. Trosleian. *cap.* 2. Pariſien. ſub Ludov. & Lotar. *lib.* 1. *cap* 6. Concil.

Conſ-

Conſtantinop. ſub Agapeto, & Menna. *Act.5.Text.in cap.Cum ad verum 6.*ibi: *Quoniam idem Mediator Dei, & Hominum Homo Chriſtus Ieſus ſic actibus proprijs, & Dignatibus diſtinctis officia Poteſtatis vtriuſque diſtrcuit, &c. 8. diſt. Can. Duo ſunt quippe. Can. Si Imperator, & Can. Denique 96. diſt. Can. Duo ſunt. 13. q. 1. Can. Conuenior 23. q. 8. cap. 2. de Iudic. cap. Per Venerabilem, cap. Lator. cap. Cauſam. Qui filij ſint legitimi, cap. Tuam de Ordin. Cognit. cap. Si Duobus, §. Denique de Appellat. cap. Solita, de Maior, & Obed. cap. Nouit. de Iudic. Extrauag. Vnam Sanctam, de Maior. & Obed.* ſub his verbis: *In hac Eccleſia, eiuſque Poteſtate Duos eſſe Gladios Spiritualem videlicet, & Temporalem Euangelicis dictis inſtruimur, l.3. tit. 1. p.1. & melius l.7. tit.1. p.2. Authent. Quomodo opporteat Epiſcopos in Præfat.* Illuſtriſ. D.D Franc. Paniagua & Zuñiga, *in præcitata allegatione, dict. propoſ. 4. fol. 17. pagin. 1. num. 37.*

6 II. Differentiam hanc, & expoſitionem, ex communi SS. PP. & DD. ſententiâ probamus Greg. Nazianz. *orat. 1. num. 9. & 21. & orat. 17. num. 15. & orat. 19. in fun. Patr. num. 41.* Athanaſ. *in Epiſt. ad Solitar. Vit. agen. Ne te miſceas Eccleſiaſticis, neque nobis in hoc genere præcipe. Tibi Deus Imperium commiſit, Nobis quæ ſunt Eccleſiæ concredidit, & quemadmodum qui Tuum Imperium multis conatibus inuadit, contradicit ordinationi Diuinæ; ità, & Tu caue, nè quæ ſunt Eccleſiæ ad Te trahens magno crimini obnoxius fias. Date (ſcriptum eſt) quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo. Neque igitur fas eſt Nobis in terris imperium tenere, neque Tu Thymiamatum, & Sacrorum Poteſtatem habes Imperator, &c.* Hucuſque Athanaſ. ex Oſio Epiſcop. Cordub. ad Conſtantiũ Imperator. ſcribente, Chryſoſth. *lib.3. de Sacerdot. cap.5. & Serm. 10. de Verbis. Lect. Scrip. & homil. 15. in Poſter. ad Corinth.* Epiphan. *in Panar. Hæreſ. 20. quæ eſt Nazaræorum, num. 3. & 4.* Syneſ. Epiſcop. *epiſt. 57. aduerſ. Andronic.* Iſidor. Peluſiot. *lib.3. epiſt. 249.* Damaſcen. *lib.2. Paralell. cap.21.* Gregor. VII. *lib.8. Regiſtr. epiſt. 28.* Nicol. I. *epiſt. ad Mich. Imperator.* Symach. Pap. *epiſt. 4. Apolog. ad Anaſt. Imperat.* Franciſ. de Halliet Doctor. Sorbonic. *de Eccleſ. Hierarchia lib.4. cap.1. §.2. 3. & 4.* ubi varios refert Authores pro differentijs inter vtramque Poteſtatem.

7 III. Ratione probamus ab ipſis petita. Quemadmodum videlicet in Eccleſia duplicis ſunt diuerſæ ſpeciei Milites; Cœleſtis, ſcilicèt, ſiue Triumphantis, & Armatæ, quam, qui ſunt in via ſalutis Orthodoxam, Catholicam, Apoſtolicã Romanam, veram, & vnicam, ceu à Chriſto Domino inſtitutam, profitentur; Duplex Populus Clericorum, & Laicorum; Duplex via, actiua, & contemplatiua; Duplex Bonum, Spirituale, & Temporale, ita in eadem Eccleſia duplex eſt Iuriſdictio, & Poteſtas Eccleſiaſtica, & Sæcularis. Petrus à Monte Veneti *in Monarchia Cõcilior. Rub. de Imper. Maieſt. Orig. quæſt. 9. num. 2.* Ioan. KoKier.

Ca-

Canonic. & Vicar Gener. Leodienſis *de Vindicijs Eccleſ. libert. p. 1. cap. 1. num. 1.* cui addo Gloſſ. *in cap. Quoniam* 10. *diſt.* Zeuall *tom. 4. Comm. Opin. in diſcurſ. ad Reg. in princip. & q.* 899. *à num.* 112. Bovadill. *in polit. lib. 2. cap. 12. nu. 1. tom. 1.* Calixt. Ramirez, *ad Leg. Regiam, §. 2. à princip.* Matth. *de Iuriſdict. p. 1. cap. 8.* & cum S. Bernard. Nauarr. Molin Perey. Bellarm. Suar. & Azor, D. Petr. Salcedo *de Leg. Polit. lib 1. cap. 6. à num. 4.* & cum pluribus addo Acuñam, in 1 *p. Decreti ad dict. Can. Cum ad verum, nu. 1. 96 diſt.* Adam Contzem. *lib. 6. polit. cap. 3. §. 1.* Alvar. Pelag *de Planctu Eccleſ. lib. 1. cap. 52. pag. 44. col. 2.* & melius *cap. 59. pag. 60. col. 3.* ubi plura ſacræ paginæ teſtimonia cummulat, Enriquez *de Rom. Pontif.* Claue, *lib. 2. cap. 2. §. 2. verſ. Deinde extra Sacrament.* Stephan. Aufrer *in Repetit. Clem. 1. de Off. Ordin. quæſit. 1. num. 34. verſ. 1. & quæſit. 3. num. 50. verſ. 2.* & cum Suar. Covarr. Lel. Zech. Arag. & Seſſe, Larrea *deciſ. Granaten. 1. nu. 1.* Valençuela Velazquez *in Monitor. Paul. V. contra Venetos, p. 4. num. 104. cum multis ſeqq. & p. 5. num.* 225. D. D. Ioann. de Solorç. *de Iur. Ind. tom. 1. lib. 2. cap. 2. num. 1. & cap. 22. num. 8.* Quibus omnibus addo hanc diuiſionem in omni æuo defendentem. Mich. Ronſel. *Hiſtor. Pontif. Iuriſdictionis lib. 7. cap. 1. per tot.* Cautè legendus, eſt enim ex eis, qui noſtræ Poteſtatis fulcra, quaſi Teredo corrodere ambit ſub prætextu Defenſionis, & veritatis quærendæ, ut in occurſu ad Lectorem, monui, Guilielm. OKam. *in Opuſc. de Poteſt. Pontif. q. 1. cap. 3. pag. 4. colum. 2.* Parlador. *in ſexquicent. different. 9. in princip. num. 1.* Franc. Zypæum, Canonic. Antuerp. *in Tract. de Eccleſ. Iuriſd. & Poteſt. lib. 1. cap. 1. à num. 1.* Ludou. Molin. Theolog. *de Iuſt. & Iur. tom. 1. tract. 2. diſp. 21. num. 13. & 14.* & nullo ex eis relato, nec relatus ab ullo ex eis DD. Franc. Salgad. de Somoça *de Reg. Protect. p. 1. cap. 1. prælud. 1. num. 52. & 53.* Quibus omnibus addo Clement. Roman. *lib. 2. Conſtit. Apoſt. cap. 34.* Origenes *lib. 8. contra Celſum in fine.* Dionyſ. Oſium Cordubenſ. Epiſcop. Hilar. Nazianz. Theodoret. Ambroſium, Chryſoſth. & Epiphanium, nouiſsimè adductos à Guilelm. Beyer. *in tract. de Eccleſ. Hierarch. q. 12. cap. 2. per totum.* pluresque alios, & propè innumeros addit, *cap. 3. & 4.* quem videbis, obvius enim, & recentiſsimus eſt.

8 Quam differentiam apud Æthnicos quoq; expreſſam fuiſſe patet ex *l. Hæreditas, ff. de petit. Hæredit.* ibi: *Principali, vel Pontificali, &c. l. Non diſtinguemus, §. Sacerdotio, ff. de Recep. Arbitr. l. pen. de vacat. & excuſat. muner.* & notat Petr. Rebuff. *in Rub. de Protect. Concord.* & tamen Sacerdotium non ſubeat Temporali Poteſtati, ut latè probabo *tract. 3.* ergo diſtinctæ fuere, & diuerſæ apud eos ambæ iſtæ Poteſtates.

QVÆS-

QVÆSTIO II.

Qualiter hæ differant Poteſtates, & Iuriſdictiones?

1 Modum, quo Poteſtates iſtæ, & Iuriſdictiones differant aſsignare curabo, ut quam plurimæ ex eius adſignatione illationes deducantur, quæ aliàs inextricabiles penè redduntur.

2 Hanc difficultatem reſoluit Thom. Boz. *de Iur. Natural. & Diuino Eccleſ. libert. & Poteſt. lib. 1. cap 6. verſ. At diſtinctæ;* ubi admiſſa hac inter vtramque Poteſtatem, differentia, his eam explicat verbis: *Differunt itaque, ac distinguuntur, ut continens à contento, independens à dependenti; Dux exercitus à Tribuno, Centurione, Equite, Pedite; eſt namque horum concatenatio, ſicut Clem. Alexandr. ſtrom. 6. & Ambroſ. ſupra allatus, aiunt, &c.*

3 Moxque objectionem adhibet, quod etiam ſi Principatus Reſpub. vè non aſſequantur ſuum finem, non tamen ideò ab Eccleſiaſtica Poteſtate, pendere, eique eſſentialiter ſubordinari (ut Temo Naui, frœnũ equo, Nauis nautæ) dicendum eſt; horum namque nullus eſt vſus, niſi fini ſuo ſeruiant, ſed Sæcularis Poteſtatis eſt aliquis vſus bonus, etiam ſi non ſeruiat Eccleſiaſticæ Poteſtati. Ergò, &c.

4 Cui optimè Reſpondet dicens: Quod eſſentialiter ab alio aliquid pendere dicitur, quum finem, propter quem maximè eſt factũ, vel ſuæ naturæ finem alias non adſequitur, ut patet ex 5. *Metaph. text. 39. & 3. Phyſicor. text. 64.* Sic nulla eſt Nauis Poteſtas, quæ non poteſt ad Portum appellere. Secundò autem reſpondet, & rectè, non admittendam eſſe paritatem à Naui, Temone, & equo, licet enim non ſeruiant fini ad quem regulariter deputantur: abſque magna deprauatione alijs deſeruiunt, ut exemplificat ipſe, quod in Poteſtate Sæculari accidere nequit abſque graui ipſius Reip. diſpendio. Tertiò dicit: non ſufficere Remp. eſſe perfectam in genere ſuò, ut fini correſpondeat eſſentialiter, ſed neceſſarium eſſe omnes virtutes ſimul iunctas habere, quas à Poteſtate Eccleſiaſtica accipere, perſpicuũ eſt. Quartò denique ait: Nullum poſſe Sæcularem Poteſtatem finem habere, quem ab Eccleſiaſtica non participet; nam finis externorũ debet eſſe conueniens fini Corporum: finis autem Corporum adaptari debet fini Animæ, tùm naturali, tùm ſupernaturali; at hoc ſola Eccleſiaſtica tribuit Poteſtas, ut ipſe latè probat. Ab ipſa igitur pendet Temporalis Poteſtas. Et his rectè explicata quæſtio maneret, Nos verò eam ulterius indagãdo.

5 Difficultatem præcipuè ponimus inquirendo, an ſcilicèt ità differant Eccleſiaſtica, & Sæcularis Poteſtas, ut ſibi inuicem, ſeu,

ſeu, ut ſeparata repugnent principia? Quæ quidem haud modica eſt; pro affirmatiua namque ſententia militant XX. Fundamenta cõgeſta ab Steph. Aufrer. *in Repetit. Clem. 1. de Offic. Ordin. quæſit. 1. à num. 32. ad. 40.*

6 Relictis ergò argutijs, ſolidamque Veritatem amantes affirmandum abſolutè cẽſemus: Poteſtatem Sęcularem, & Eccleſiaſticam, licèt re vera diſtinctas, & ſeparatas eſſe fateamur, non tamē ideò ſequitur contrariari, & incompatibiles eſſe, quia unum contrarium non ordinatur ad aliud; Poteſtas verò Spiritualis ad Temporalem ordinatur, & ècontra, & dependet ab ea ſicut Claritas Lunæ à claritate Solis, ut deducitur ex Text. *in cap. Solit. de Maior. & Obed.* Vna Poteſtas aliam confortat, ut rectè Chochier. *dict. par. 2. cap. 4. num. 5.* unde optimè Eccleſiaſticam Poteſtatem non diſtingui à Ciuili, ſicut una ſpecies ab alia, ſed ſicut pars à toto, præmonet Aluar. Pelag. *de Planctu Eccleſ. lib. 1. cap. 40. pag. 15. col. 4.* cuius aſſertio perſpicuior redditur corporis humani deſumtâ ſimilitudine; in eo etenim Anima, & Corpus realiter diſtinguuntur; at non opponuntur, ſed ſe mutuò coadjuuantes Compoſitum efficiunt perfectum, carne ſuos retinente ſenſus, ſpiritu autem ſuas conſeruante potentias, quæ licèt ità realiter diſtincta in uno reperiantur corpore, ut caro ſuos diuerſos habeat actus, & Anima ſuas diſtinctas operationes, ratione finium; Anima enim habet finem bonum ſpirituale, corpus verò temporalem vitam. Saluſt. *de Bello Catilinar. in princip.* & dicemus infra *Quæſt. proximè ſequenti.* Dum vna alterius fini non opponitur ad alia coadunantur. D. Bellarmin. *de Rom. Pont. lib. 5. cap. 6.* cui addo S. Thom. 2. 2. *q. 17. & q. 60. art. 6.* quę allegat Chochier. *dict. cap. 5. num. 1.* ſub his verbis: *Poteſtas Sæcularis ſubditur Spirituali, ſicut Corpus Animæ, & ideò non eſt uſurpatum Iudicium ſi Spiritualis Prælatus ſe intromittat de Ciuilibus, & Temporalibus iudicare.* Addenduſque Hugo de S. Victore *lib. 2. de Sacram. p. 2. cap. 4. p. 3. ſuor. Oper.* ibi: *Quanti autem Vita Spiritualis dignior eſt, quàm Terrena, & Spiritus, quàm Corpus; tantò Spiritualis Poteſtas Terrenam, ſiue Sæcularem Poteſtatem Honore, ac Dignitate præcedit. Nam Spiritualis Poteſtas Terrenam, ſiue Sæcularem Poteſtatem Honore, ac Dignitate præcedit.* Nazianz. *Orat. 1. num. 9.* docet Sacros Miniſtros ſe habere reſpectu aliorum Chriſtianorum, velut Anima ad Corpus, aut mens ad Animam, concinitque Valentiniani Senioris Oratio gratulatoria ad Deum ob electionē Ambroſij in Epiſcop. Mediolanenſem relata à Theodoreto *lib. 4. Hiſtor. cap. 6. Gratia Tibi ſit, Domine Omnipotens, & Seruator Noſter, quod, quum ipſe Corpora huic Viro commiſiſſem, Tu etiam Animas ei commendaſti.* Chryſoſt. *lib. 3. de Sacerd. cap. 5. Habent quidem Principes Terreſtres vinculi Poteſtatem, verum Corporum ſolum: id autem quod dico Sacerdotum Vinculum ipſam etiam Animam contingit,*

atque ad Cœlos uſque pervadit, adeò ut quæcumque infernè Sacerdotes confecerint; illa eadem Deus ſupernè rata habeat, ac Seruorum Sententiam Dominus confirmet, &c. Elegantiſsimè (ut adſolet) Iſidor. Peluſiot. *lib. 3. Epiſt.* 249. ubi ſic ſcribit: *Ex Sacerdotio, & Regno rerum adminiſtratio conflata eſt, quamuis per magna utriuſque differentia ſit illud enim, veluti Anima eſt: hæc velut Corpus, ad unum tamen, & eũdem finem tendunt, &c.* Eſtque annectendus Alexand. de Ales *in ſum. 3. p. q. 48. mem. 1. art. 3. §. 2.* & alij adducti à Bozio *de Libert. & Poteſt. Eccleſ. Iur. lib. 1. cap. 13. pag. 63. & 64.*

7 Reſpublica Chriſtiana unum eſt Corpus Myſticum, cuius ipſe Chriſtus Caput exiſtit, qui, ut iſtius Corporis incolumitati, conſeruationique conſuleret, ambas (ut nuper diximus) inſtituit Poteſtates, & Iuriſdictiones, quæ principaliora quum ſint iſtius Corporis membra, & partes, diuerſum, ſed non oppoſitum vſum habent, ut docuit Apoſt. 1. *ad Corinth. 12. 11. ſicut enim* (ſcribens) *in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eumdem actum habent; ità multi unum corpus, ſumus in Chriſto: Singuli autem alterius membra.* Quod idem repetijt ad *Rom. 12. 6. ad Eph. 4.* & pluribus alijs in locis Sacræ Paginæ adductis in hac comprobationem à Mar. Cutello Siculo *in Tract. de priſc. & recent. Eccleſ. libert. lib. 2. q. 4. à nu. 37. ad 40.* cui addo Mich. Maucler. D. Sorbonicum *de Eccleſ. Monarchia tom. 2. p. 4. lib. 1. cap. 11. mox à princip.* dicentem: *Eccleſiam Dei Sacro Chriſti D. ſatam, generatamque ſanguine, quæ nihil eſt aliud, quam Congregatio, Cætuſque Fidelium confeſſione Religionis, Fideique Catholicæ, & Sanctorum communione Sacramentorum ſub uno Monarchico Paſtore Chriſti D. Vicario Sociatorum, Corpus eſſe unum cum B. Auguſtino (in Breuiuſculo coll. 3.) Veritate Chriſti vna, fideique certitudine defendimus, proinde anima, corporeque conſtare. Pro Anima Spiritualem Monarchiam ſumimus, pro Corpore Sæcularem, &c.* quod ipſe latè per totum proſequitur Caput.

8 Reſpublica ergò Chriſtiana Corpus Chriſti eſt, & dignè, ut hanc fruatur appellatione debet vnitatem ſervare, ut hortabatur Apoſt. *ad Epheſ. 4.* ſcribens: *ſolliciti ſeruare unitatem Spiritus in vinculo pacis, ſicut vocati eſtis in una ſpe vocationis veſtræ: Vnum Corpus, & unus Spiritus, &c.* Vndè dicebat S. Aug. *Tract. 27. in Ioann. Vt autem ſimus membra Chriſti; Vnitas nos compaginat.* Ergò ea difficiente Vnitate propter principaliorem eius membrorum oppoſitionem, & diſcordiam, omninò corruet. Math. 12. Luc. 12. Can. *Si ea* 25. q. 2. Mar Cutell. *dict. q. 4. num. 43. verſ. Quiſquis ergò*, ubi docet: Vnitatem iſtam perturbantes Corpus Chriſti ſcindere Myſticum. Maucler. *dict. cap. 11. p. 3. col. 1473. mox à principio*, ibi: *Sed, ut Chriſtus Salvator Mundi, Lumen de Lumine, Deus Verus de Deo Verò Princeps eſt pacis ſalutiferæ, vtramque Monarchiam in Charitate non ficta colligantis, vnientiſque concordia fœlici: Sic contra Diabolus omnis peſtiferi Diſ-*

ſidij

Digitized by Google

ſidij Sator, & Propagator, hoc diſcordiarum incendio vtramque Monarchiam conſumere, & in cineres redigere nũquam conari deſiſtit, Miniſtroſque ſuæ abonationis execrabiles, hoc vertiginis turbulentæ Spiritu, tam violenter agitauit, ut ambas inter ſe amore mutuo ſociatas vtriuſqueFori Monarchias, pacificè viuere nullo vnquam Tempore (quia ipſo diuiſi ſunt) ferre, patique potuerint, &c. Allegatoque in comprobationem Hier. *lib.1. in Prouerb.cap.1.* ſubdit: *Hos ad ſe Diabolus euocat, ut perdat, & per eos vtramque Monarchiam, eius Subditos Chriſti D. & Eccleſiæ Legibus voluntariè parentes euertere contendit, ut hanc, Regnum ſuum, euerſione, conſeruet, &c.* Ex quibus ſic firmatis principijs.

9 I. Infertur læthaliter quidem peccare hanc vnitatem perturbantes, vniuſque Poteſtas Magiſtratus alteram Poteſtatẽ ſuam Iuriſdictione priuantes Nauarr. *Conſ.1. de Heret. num.1. & 5. & in Manual. Latin. cap.25. num. 13.* Azeved. *in l.13. tit.13. num.6. lib.8:* Quibus addo S.Thom. *2. 2. q.6. art.6.* & cum eis Gabri. Pareja *de Vniuerſ. Inſtrum. edit. tom.1. tit.2. reſol.6. ſpec.4. num.33.*

10 II. Deducitur, quod tàm Eccleſiaſtica, quam Sæcularis Poteſtas debet ſe intra terminos Iuriſdictioni ſuæ à Iure præfixos continere, nullamque alterius, nec quidem minimam vſurpare partem. *Can. Perlectum. 1. diſt. nè vna aliam confundat. Can. Peruenit. 11. q.1. Can. Cauſam quæ Qui Filij ſint legitimi,* ibi: *Nos attendentes quod ad Regem pertinet; non ad Eccleſiam dotalibus poſſeſſionibus iudicare, ne videamur Iuri Regis Anglorum detrahere, &c. Cap. Nouit. de Iudic.* illic. *Nec Nos Regis Illuſtris Francorum Iuriſdictionem turbamus, &c.* Can. *Cum ad verùm, 96. diſtinct.* ibi: *Vltra ſibi, nec Imperator Iura Pontificatus arripuit, nec Pontifex nomen Imperatorium vſurpauit, &c. Can.3.25. quæſt.1.* ibi: *Sed manẽtibus terminis, quos conſtituerunt Patres, Nemò iniuſtè uſurpet aliũ, Can. Quod quidem 1. q. 1.* Nec deſunt Imperii alia Iura id ipſum ſuadentia, *l. Nemò, vbi Gloſſ. verbo, Auxilium, C. de Iuriſdict. Authent. de Defenſor. Ciuit. §. Nulla,* ibi: *Nec perturbet, aut impediat, l. Conſulta Diualia, C. de Teſtament.* & latè proſequuntur Andr. Barbat. *in cap.1. num.60. & ſeqq. de Conſtit.* Abb. *in cap. Mandatum, nu.2. de Reſcript.* S. Bernard. *lib.1. de Conſid. ad Eugenium Papam III.* ibi: *Quid Fines aliorum invaditis? Quid falcem veſtram in alienam meſſem extenditis?* Martin. Laur. *in Tract. de Princip. q.1. & quæſt.436.* Abundè Oldrad. *conſ.83. num.1. & ſeqq.* Alex. *conſ.11. col.1. volum.6.* Lancelot. Conrad. *in Templ. Iud. & Advocat. lib.1. cap.1. de Imperat. §.3. verſ. Secundò, & §.4. verſ.25. num.6. & 7. & verſ.26. num.2.* D.D. Franciſc. Paniagua *in dict. allegat. Cauſ. Cæſarauguſt. fol.10. pag.1. num.2. & 3.* Eſtque præomnibus elegans Gregor. II. Summi Pont. Epiſtol. adverſus Leonem Iſauric. qui, & Imagines Sacras confregerat, & ſe Imperatorem, & Pontificem eſſe ſcripſerat, quorum occaſione Sanctiſs. ille Papa fusè vtriuſque Regiminis diuerſita-

ſitatem adſtruit, & neceſsitatem intra proprios terminos ſe continendi oſtendit. *Epiſt. 2. ad ipſum*, quæ Græca, & Latina habetur, ante editionem VII. Synodi, nouiſsimèque eius verba refert Guillerm. Beyer *de Eccleſi. Hierarch. q.12. cap.7.* ibi: *Et ecce Tibi Palatij, & Eccleſiarum ſcribo diſcrimen Imperatorũ, & Pontificum: agnoſce illud, & ſaluare, nec contentioſus eſto, &c.*

11 III. Illationis loco erit Reſolutio celebris illius Quæſtionis. An Eccleſiaſtica, & Sæcularis Poteſtas Suprema ex natura rei in tantum ex oppoſito diſtinguantur, ut non poſsint formaliter in eumdem Hominem cadere? Quæ quia longiorem exigit diſputationem ſub diuerſa Quæſt. eam proponere decreuimus.

QVÆSTIO III.

An Eccleſiaſtica, & Sæcularis Poteſtas in Eodem poſsint concurrere Subiecto.

1 QVVM plurima ſint pro vtraque iſtius Quæſtionis parte, negante videlicet, & affirmante, fundamenta (prout, ni Tractatus anguſtià impediremur, aperte demonſtraremus.) Miror hanc obiter, & incunctanter potius ſupponendo, quàm probando, affirmatiuè decidiſſe nullo adductofundamento Martin. Laudenſ. *de Princip. q. 333.* & ab eo Lancelot. Conrad. *in Templo Iud. & Aduocat. lib. 1. cap. 1. §. 3. de obligat. Imperator. tit. Iura Papæ non vſurpare, num. 3.*

2 Tres in hac Quæſtione reperiri Opiniones Comperio quarum fert. I. Poteſtatem, Spiritualem, & Laicalem Supremas ex natura rei in tantùm ex oppoſito diſtingui, vt non poſsint formaliter ſimul cadere in eũdem hominem, quam quinque rationibus probat Guillelmus OKam. *in illis Problematicis quæſtionibus ſuper Dignit. ac Poteſt. Papali* (vbi Perſonam Viuiam ſe in Præfatione profitetur) *q. 1. cap. 1. pag. 1. col. 2.* II. Autem Opinio eſt, quod de facto Poteſtas vtraque Suprema in eumdẽ cadunt, & cadere poſſunt hominem, ſcilicèt Romanum Pontificem; Non quod idem homo ſit Summus Pontifex, Papa videlicet, & Laicus, ſed, quod ipſe Papa fungitur Poteſtate Suprema Spirituali, & Poteſtate, & Majori reſpectu Sæcularium rerum, & Perſonarum, quanta Imperator, vel quicumque alius Princeps Laicus habet, vel habere poteſt, reſpectu eorumdem, quam nouem probat idem Guillelm. rationibus *dict. q. 1. cap. 2. fol. 1. pag. 2. & 3.* III. denique eſt media inter vtramque, docenſque, quod licet de facto Poteſtas vtraque Suprema in eumdẽ non cadat hominem, nec cadere ſimul poſsit primario, & directè, non tamen taliter ex natura rei diſtin-

diſtinguntur vna ab alia vt nō poſſint ambæ in eumdem cadere hominem, ſcilicèt Summum Pontificem. Idem Guillelm. *dict. q.* 1. *cap.* 3. *&* 4. vbi rationes adducit. His relatis noſtram depromamus ſententiam, quam tribus ſic exponendam eſſe cenſuimus cōcluſionibus. Earumque ſit.

3 I. Concluſio: *Nulla repugnantia eſt quin hæ duæ poſsint, in eadē Perſona concurrere Poteſtates.* Quam expræſſe docet Iacobus de Almain. *in Opuſculo de Poteſtate Eccle. cap.* 6. *propoſ.* 3. *fol.* 8. *pag.* 1. *col.* 2. Guillelm. OKam. *dict. cap.* 3. *toto.* Eamq; I. probamus. Ad habendam Iuriſdictionē in Tēporalibus Supremam, ſatis eſt habere prudentiam de rebus ipſis, per quam judicandum eſt in illis: Sed Prudentia hæc abſque repugnantia inueniri poteſt in eo ſubjecto, qui eamdem in Spiritualibus rebus habere debet ergo &c. II Quia in Moyſe vtraque reſedit Poteſtas, & in Machabæis, & alijs. Ergo non repugnat hæc concurrentia vtriuſque Poteſtatis in eodem ſubjecto, ut latè proſequitùr Iacob. de Almain. *De Suprema Eccleſ. & Laic. Poteſt. cap.* 6. *verſ. Tertia propoſitio,* compròbans ex eo quod Ducatū habens Epiſcopus factus non perdit Iuriſdictionem Temporalem, quam prius habeat. III. Nos proſequuti medium concluſionem ulterius probamus: Si aliquam ex natura ſua hæ duæ Poteſtates concurrendi in eodem ſubjecto repugnantiam haberent, ſemper hanc eamdem habuiſſent repugnantiam, numquamque in eodem concurri eſſent ſubjecto; nam quæ ſibi inuicem repugnant, ſibi inuicem mutuo ſe expellunt, ut nota Philoſophorum fert, Paræmia, ſed vtraq; Poteſtas hæc Lege Naturę, Lege Scripra, & Lege Gratię in eodem ſimul concurrère ſubjecto ergo non repugnant, ergo nulla eſt repugnantia, quin in eodem poſsint ſemper ſubjecto concurrère. Ab actu enim ad potētiam valide arguimur juxta Dialecticorū cōmune proloquiū. Cōſeq. eſt nota: Maior irrefragabilis, Mi. per partes minutatim probo. In lege Naturæ Patriarchas illos fuiſſe Reges, & Summos Sacertes luculenter *Tract.* 3. probabo. In Lege Scripta Moyſem vtramque Poteſtatē geſiſſe, atque Samuelē, Machabæos, & alios latè probat Ioan. Chochier. *Vindiciar. Eccleſ. libert.* 1. *p. cap.* 1. *nu.* 2. & Nos latius proſequemur *eodem Tract.* 3. In lege Gratiæ vtraque fuit Chriſto D. datta Poteſtas, non quà Deus, ſed quà homo. S. Thom. *de Reg. Princip. lib.* 3. *cap.* 12. *ſub fin. & p.* 3. *q.* 8. *art.* 4. & prius *p.* 1. *q.* 59. *art.* 2. cui addendi ſunt SS. Irenæ. Iuſtin. Athanaſ. Baſil Cyrillus Hieroſol. Chryſoſtom. Ambroſ. Auguſtinus & Cyrill. Alexād. Laudati ab Angelo Maria Verricelli *de Apoſtolic. Miſsioni, tit.* 13. *q.* 182. *Sect.* 5. *num.* 37. & Theologi communiter in 4. *Dict.* 48. *q.* 1. Hoſt. *in cap. ſuper his col.* 4. *de vot.* S. Antonin. *in Summ. p.* 3. *cap.* 2. *col.* 5. Iacob. Almayn. *de Poteſt. Pap. cap.* 8. *col.* 6. Navarr. *in cap. Nouit not.* 3. *num.* 8. *& ſeqq. de Iudic.* Chochier. *dict. cap.* 1. *num.* 3. ubi loca Sacra adducit, *& num.* 4.

 ob-

objectionibus ſatisfacit; Quibus omnibus addo Card. Petr. Bertrandum *in Actione habita cum Petro de Cugneris Conſiliario Regio, coram Philippo, Francorum Rege, anno 1329. verſ. His præmiſsis*, vbi eleganter probat, quod tàm in Lege Naturæ, quàm Scriptæ, & Gratiæ in aliquibus Perſonis vtraque concurrit Poteſtas adducto exemplo ipſius Dei, Noemi, Melchiſedech, Moyſis, Samuelis, Machabæorũ, & Chriſti D.N. Thom. Boz. *de Iur. Nat. & Diuin. Eccleſ. libert. & Poteſt. lib. 1. cap. fin, verſ. Ex his igitur*, & Nos latiùs infra dicemus.

4 II. Concluſio: *Quemadmodum vtraque Poteſtas Eccleſiaſtica, & Sæcularis in eodem poteſt conſiſtere ſubjecto, ità vtraque Iuriſdictio compatibilis eſt in vna, eàdemque Perſona.* I. Quia *Poteſtas eſt Facultas propinqua, ad producendum actum*, ut ſupra dicebam, ergò ſi datur in eodem ſubjecto facultas hæc productiua, non poterit non exiſtere ipſa productio, quæ eſt Iuriſdictio ex hucuſque dictis. Ergò admiſsà Poteſtate conceditur Iuriſdictionis concurſus in eodem ſubjecto. II. Nam idem Iuriſdictionis vtriuſque cõcurſus reperitur Iure Gentium, Iureque Naturæ in primis illis Patriarchis ut *Tract. 3.* latè probabo, Lege Scripta quoque Ioſeph. *lib. 14. Antiq. Iudaic. cap. 16.* ex ipſa, & Lege Gratiæ, late Petr. à Monte *de Primat. Pap. tit. de modo reſiſtendi Papæ Eccleſiam perturbanti num. 8.* Petr. Bertrand. *de Eccleſ. & Sæcul. Poteſt. reſp. num. 2.* Optimè, & eleganter Ioan. Chochier. *Vindic. Eccleſ. liber. dict. p.* *cap. 4. per tot.* & Nos latiùs *dict. Tractat. 3.* dicemus. Nunc autem vtramque Concluſionem I. Probamus: Ea, quæ ſecundario, acceſſoriè, & in conſequentiã veniunt, nullam cum principali contrarietatem, aut repugnantiam habere poſſunt, quando quidem principalis ipſius naturam ſequi tenentur, *cap. Acceſſorium, de Reg. Iur. in 6.* Vndè commiſſo principali Acceſſorium quoque commiſſum cenſetur, etiam in Iuriſdictionalibus, *cap. de Prudentia 3. de Donat. inter Vir. & Vxor.* ibi: *Quia igitur Vos, qui de Matrimonio principaliter cognouiſtis, & de Dote, quæ eſt cauſæ incidens, acceſſoriè cognoſcere valuiſtis*; ſed Poteſtas Spiritualis eſt Principalis, & Temporalis acceſſoria, ergò non ſolum habent repugnantiam concurrendi in eodem ſubjecto, ſed imò ex natura rei debent concurrere. Conſeq. patet Minorem probo, tùm ratione; in cõfeſſo etenim omnibus eſt Temporalia Spiritualibus deſervire ergò Temporalia debent Spiritualibus ſubjici Ergò Spiritualis Poteſtas, debet Temporalem regere Poteſtatem, ergò ambæ Poteſtates poſſunt, imò debent in eodem concurrere ſubjecto, primariò vna, & in cõſequentiã altera. Probãt elegãtiſsimè diſcurſum verba Caſiod. *lib. 11. var. Epiſt. 2. ad Ioã. Pap.* vbi quũ eſſet Pręfectus Prætorio ſcribit: *Nolite in Me tãtũ rejicere illius Ciuitatis curã, quæ potiùs veſtra laude ſecura eſt. Vos enim Speculatores Chriſtiano Populo præſidetis. Vos Patris nomine ſ[illegible] vniverſos diligitis: ſecuritas ergò Plebis ad veſtrã reſpicit*

Fa-

Famam; cui Diminitus eſt commiſſa cuſtodia. Quapropter, & Nos debet cuſtodire aliqua: Veſ, omnia; Paſcitis quidem, Spiritualiter commiſſam vobis Gregem, tamen neceſſita poteſtas negligere; quæ Corporis videntur neceſſaria, &c. Ex quibus, non ſolùm contrarietas illa concluditur, ſed neceſſaria arguitur in Summo Pontifi. concurrentia. II. Probatur. *ex Can. Eccleſia mea* 1. 97. *diſt. §. Ipſa enim*, *Can. Principes* 20. 23. *q.* 5. & fusè Alvar. Pelag. *de Planct. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 56 *pag.* 63. *col.* 2. & 3. probans Sæcularem, propter Eccleſiaſticam fuiſſe à Chriſt. D. inſtitutam Poteſtatem, & illud, quod propter aliud creatur, aut inſtituitur eſt eius acceſſorium, ut ipſe ſubinfert, & conſequenter Eccleſiaſticam Poteſtatem Supremam eſſe Principale, cuius acceſſorium eſt Sæcularis Poteſtas, cō-cludit; ſed Vniverſa Spiritualis Poteſtas reſidet immediatè in Sūmo Pontifice, ut infra latè probabo. Ergò, &c.

5. II. Probatur Aſſumtum, & corroboratur diſcurſus: Cui Cura incumbit de Fine, incumbunt etiā media, quæ ad ipſum aſſequendum finem conducere poſſunt; iuxta Ariſt. *Eth.* 6. *cap. ult.* & plures alios congeſtos à Thom. Bozio *de Libert. & Poteſt. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 5. ubi, in huius antecedentis (ad hanc eamdem comprobationem adducti) plura cummulat; ſed Spiritualis Poteſtas curam habet de fine Hominis. Ergò, &c. Min. probatur, tùm ex nuperis Caſiodori verbis, tū ulterius ſic: Quod injuſtè agitur peccatum eſt, & qui habet cognoſcere de peccato, cognoſcet de iuſto, & iniuſto, ſed illius cognitio pertinet ad Eccleſiaſticam Iurisdictionem, & Poteſtatem. Ergò, & iſtud, ſed vtrūque, Iuſtum videlicèt, & iniuſtum, in negotijs rerum Temporalium eſt, ex earum etenim laudabili vſu præmium, ſeu abuſu pœnam meremur æternam, *cap. Expedit.* 11. *q.* 1. *§. Ex his omnibus, verſ. Idem ſuper Daniel. de Pænit. diſt.* 1. Ergò Spiritualis Poteſtas Temporalibus moderatur, in quantum ordinantur ad finem Supernaturalem. Latiùs proſequitur Alvar. Pelag. *dict. cap.* 56. *fol.* 54. *pag.* 2. *col.* 2. & in his terminis Boz. *dict. cap.* 3. Ergò nullam continet ex Natura ſua repugnantiam, ut in eodem ſubjecto vtraque concurrat Poteſtas, Romano videlicèt Pontifice, quum potius ex Natura ſua concurrere perſpicuum ſit.

6. III. Autem ulteriùs probatur: Obid maximè concurrere in eodem ſubjecto utramque non poſſe Poteſtatem dicetur, quia vnius Adminiſtratio alterius exercitio erit impedimento, ſed hoc nullatenus procedit incōveniens, attenta poſsibilitate. Ergò nulla ex eo poteſt oriri repugnantia in eodem cōcurrendi ſubjecto. Mai. & cōſeq. omnibus ſunt nota. Min. verò probo: Omnis Spiritualis Poteſtas in ordine conſiſtit, ſeu Adminiſtratione, *cap. Conquerente, de Offic. Ordinar. cap. Dilectus, ubi Gloſſ. & Doctor. eodem.* Anton. de Butr. *conſ.* 10. *incip. in nomine Patris, in princip.* Innocent. *in cap.* 1. *in princ. de Stat. Monach.* Ioan. Gerſon. *de*

Eccleſi. & Polit. Poteſt. conſider. 1. *mox à princip.* Sed neutri ex eis, ex natura rei, Sæcularis opponitur Iuriſdictio, & Suprema Poteſtas. Ergò concurrere in eodem poſſunt ſubjecto. Conſeq. tenet, Min. quoad vtrâque partem probo.

7 Ordinis Poteſtati non repugnare multipliciter quidē probare poteram, ſed nè nimis divagemur hoc vnico, efficaciſsimoq; (ni fallor) probamus medio. Nullam maiorem habet repugnantiā ordini Poteſtas Suprema Sæcularis, quàm Infima, ſeu Media, ſed hac ex natura rei de iure, & de facto nullam in ſe cōtinet repugnantiam ad ordinem. Ergò nec Suprema dicet hanc repugnantiam. Mai. & conſeq. ſunt notæ, quum nulla ſit diſparitatis ratio, pro eiſque militet Vulgaris Regùla: *Magis, aut minus non mutant qualitatem.* Min. probat fuſiſsimè Eminentiſs. Cardin. Bertrand. *in Reſp. ad Petr. de Cugneris in Actione relata coram Philippo Francorum Rege habita, verſ. Secundò etiam, & verſ. Sed probo hoc, & ſeqq.* & probatur vlterius ex Text. *in cap. Romana, §. Debet, de Appell. in 6. l. 8. tit. 3. lib. 1. Recop.* Maſtrill. *de Magiſtrat. lib. 1. cap. 2. à num. 19. & lib. 3. cap. 8. num. 27.* Bovadill. *in Polit. lib. 2. cap. 17. num. 195. & 196. & cap. 18. num. 64.* Surd. *conſ. 275.* D. Franc. de Ponte *deciſ. 1. nu. 20.* Fulvius Conſtat. *in l. 1. C. de Filijs Official. lib. 12. à num. 10.* D. Franc. Merlin. *Controu. Forenſ. Cent. 1. cap. 3. à num. 40.* Paz *de Tenuta, cap. 63. num. 3.* D. Foelician. de la Vega *in cap. Clerici, de Iudic. num. 38.* cum alijs congeſtis à D. D. Ioan. de Solorç. *de Indiar. Gubern. lib. 3. cap. 25. à num. 32.* cui addo Mar. Curel. *ad LL. Martin. cap. 4. nu. 33.* Fontanel. *deciſ. 341. à num. 1.* Qui Iuriſdictionem Temporalem Epiſcopis cōpetere poſſe, ſupponunt, formamque ad appellatorium juvamen præſcribunt.

8 Nec ſolutionem enervandam eſſe cenſemus, ſi ex adverſo inſtetur, hanc permiſsionem eſſe de Iure Poſitivo Humano, ſecus tamen procedere de Iure Divino, iuxta cuius præſcriptum Eccleſiaſticis prohibetur Sæcularium rerum Cura, & Adminiſtratio, ut mox probabo. Reſpondetur enim eamdem met Poteſtatis Sæcularis capacitatem Epiſcopis Iure Divino cōpetere, ut liquet ex Apoſt. 1. *Ad Chorinth. 6. 2. 3: An neſcitis, quoniam Sancti de hoc Mundo judicabunt, Et ſi in vobis judicabitur Mundus, indigni eſtis, quod in minimis iudicetis? Neſcitis, quoniam Angelos iudicabimus, quanto magis Sæcularia?* Concludenter quidem probans Apoſtolis Sæcularem competiiſſe Poteſtatem, cui enim maiora ſubſunt, minora eis ſubdita neceſſe eſt, ut ipſe Apoſtolus arguit, maiora ſupponendo ibi *Neſcitis, &c.* Angelorum videlicet Naturam adeò ſublimiorem Humanā iudicandi Poteſtatem Apoſtolis competere aſſerendo, & mox *Quanto magis*, ſubdendo, ut ſignificaret, quod, quum inferioris ſint qualitatis Sæcularia, rectius ſibi competituram in ea Poteſtatem. Dictio etenim *Quantò* qua-

qualitatem propriè ſignificat *l. Quanta ff. de Publican.* & ex Tiraquell Matienz. & Valençuel. Barboſ. *Dict.* 309. *num. vnic.* Illaque Dictio *Magis* ei ſuperaddita, quũ ſit comparatiua *l. Magis puto, ff. de Reb. eor. qui ſub Tut.* Gloſſ. *in l. Si conſtante, §. Quoties, ff. Sol. Matr.* & ponatur inter duo compatibilia, quæ cadunt in eodem ſubjecto, ex Apoſt. aſſertione, differentiam inter vtramque rem denotant, & ex conceſſione ſuperioris, inferiorem habere efficaciter arguere, perſpicuum eſt, per ea, quæ tradit Iaſ. *in l. Iubere, ff. de Iuriſdict. num.* 15. Zened. *Sing.* 6. *num.* 1. *&* 2. & ex eo Barboſ. *Dict.* 193. *num.* 7. Quaſi diceret Apoſtolus: *Non debet, cui plus licet, quod minus eſt non licere.* Ioann. Chochier. *Vindiciar. Eccleſ. libert. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 1. *in fine*, vbi relato hoc Apoſt. loco, ſubdit: *Argumentatur à Iudiciaria Poteſtate rerum Superiorum ad amplificandam Poteſtatem circa res minores, videlicet Saculares.* Bozius *lib. de Temp. Eccleſ. Monarch. & de ſig. Eccleſ. Dei, &c.* paſsim.

9 Corroboratur fundamentum: Poteſtas Ordinis, & actus Poteſtatis Laicalis, etiam Supremæ, non habent repugnantiam, quantum ex parte rei, quin poſſint cadere in eumdem hominem. Ergò compatibilis eſt vtraque in eodem ſubjecto. Conſ. liquet. Anteced probatur. Si aliquis Supremæ Poteſtatis Laicalis actus Poteſtati Supremæ Ordinis repugnare poſſet ex natura rei, eſſet iudicare de criminibus Sæcularibus. At hic non repugnat actus ex natura rei, nec de Iure, aut de facto. Ergò nullus. Maior probatur. Math. 26. 51. vbi Chriſtus D. præcepit Petro gladium ſuum in vaginam conuertere, quò facta ſanguinis iudiciũ prohibere rectè argui poſſe apparet: at hoc non obſtat, quia Chriſtus non dixit Petro, quod expelleret à ſe talẽ gladium, ſed in vaginam penes ſe reponeret ſeruandum, ut denotaret radicaliter in Petro Poteſtatem Laicalem in illo Gladio deſignatam reſidere, ipſius Petri, & Succeſſorum Nutu à Sæcularibus, tamquam ipſorũ Miniſtris exercendam, ut adnotauit Card. Bertrand. *Contra Petr. de Cugneriis dict. verſ. Secundò etiam probo.* Vndè ad diſcurſum redeundo, Conſeq. patet: Min. probo. Poteſtas puniendi Crimina ad Merum pertinet Imperium (*ut infra alio dicetur Fundam.*) ſed hoc, & Ius Gladij ex Diuina inſtitutione competijt Supremo Eccleſiæ Capiti, & reliquis Apoſtolis, qui illud exercuerunt, ut probatur *ex Actor.* 5. ubi Sanctiſs. Petrus morte ſubitanea & improviſa damnavit Annaniã, & Saphiram eius Vxorem, & 13. 8. Gentiũ Apoſtolus Magum Dæmonibus ſervientem ſubita cæcitate mulctavit, aliſque ex locis conſtat congeſtis à Michaël Mauclet. *de Eccleſ. Monarch. tom.* 1. *p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *litter.* C. Boet. Epo. *de Iuriſdict. Eccleſ. temp. q.* 4. *num.* 6. Navarr. *in cap. Nouit. not.* 3. *nu.* 97. *de Iudic.* Card. Bertrand. *in Tract. de Iuriſdict. Eccleſ. & Secul. in princip. num.* 34. Ioan. Chochier. *Vindiciar. Eccleſ. Libertat. p.* 1. *cap.* 3. *num.* 6.

Ad-

10 Addendaque ſunt præ omnibus Ioann. XXII. verba de Fidei Definientis hanc probationem contra Marſil. de Padua, & Ioan. de Ianduno apud Guillelm. Beyer *de Eccleſi. Hierarch. quæſt.* 13. *cap.* 1. *pag.* 578. vbi hæc eadem verba Papæ adducit; *Præterea B. Petrus poſt Aſcenſionem Domini in Perſonam Annaniæ, & Saphiræ Vxoris ſuæ, ſine Imperiali Conceſſione aliquà, hàc vſus eſt Poteſtate, in quos, quia de pretio agri Eccleſiam fraudauerant mortis ſententiam promulgauit, quæ quidem ſententia non proceſsit de Conjugum voluntate. Item B. Paulus Elimam Magum, Sergium Paulum à fide quærentem abducere ad tempus luce priuauit. Fornicatorem quoque Corinthium in Carnis interitum tradidit Sathanæ. Item ad Corinth. ſcribens Idem Apoſt. dixit: Quid vultis in Virga ad vos veniam? In Charitate, & Spiritu Manſuetudinis? In quo ſatis coactiuam Poteſtatem ſuppoſuit ſe habere. Item ſcribens eiſdem alibi, dixit: Arma (inquit) Militiæ noſtræ non carnalia pro Deo, id eſt, à Deo conceſſa ad deſtructionem munitionum Conſilia deſtruens, & omnem multitudinem extollentem ſe adverſus Scientiam Dei, ut ſequitur, in promptu habentes ulciſci omne malum. Ex quibus patet Paulum non ab Imperatore, ſed à Deo habuiſſe Poteſtatem iſtam coactiuam, &c.* Huncque articulum, & alios à Ioan. damnatos, velut Sacræ Scripturæ, & Fidei Catholicæ contrarios, à Facultate Pariſienſi, ut tales rejectos eſſe, admiſſamque omninò publicè damnationem illam, Anno 1330. teſtatur Beyer *ibidem*.

11 Et nè aliquibus pateat in curſibus corrobatio hæc idem Ius abſolutè competere Petri Legitimis Succeſſoribus patet ex Text. *in Can. Quæcumque* 11. *q.* 1. Durand. *de Iuriſd. Eccleſi. col.* 18. Turrecre. *in cap. cum ad verum* 96. *diſt.* Navarr. *in cap. Nouit. de Iudic. not.* 6. vbi pœna mortis infligitur occidentibus Cardinales, & ex Cõſt. Santiſs. Pij V. *incip. Quum nil magis. Datta Romæ apud S. Petrum, viij. Kalend. Nouembris.* 1570. *Pontificatus ſui Anno* 5. *quæ in Bullar. nouiſs. Angeli Cherub. extat. tom.* 2. *Conſtit.* 111. Qua pœna mortis ſtatuitur in Monetarios Sæculares, quam in Eccleſiaſticos quoque ampliauit Vrban. VIII. *ſua Conſtit. in Suprema Paſtorali* 75. *Datt. Romæ Idib. Nouembris* 1627. *Pontif. ſui Anno* 4. *Quæ eſt in dict. Bull. tom.* 4. Et ex his, quæ copioſè congerit Bordon. *in Sacr. Tribun. tom.* 1. *cap.* 2. *quæſt.* 39. Ergò, &c.

12 Ex dictis facile evincitur Poteſtatem Laicalem Adminiſtrationi Poteſtatis Eccleſiaſticæ Supremę non repugnare, nàm minùs diſtat illa ab Adminiſtratione quàm ab ordine, ut patet ex vtriuſque objecto; nàm Poteſtas ordinis verſatur circa conſecrationem, ligandi, atque ſolvendi Poteſtatem, Ioan. Gerſon. *de Poteſtat. Eccleſiaſtic. conſid.* 2. & 3. *per totam*, quæ quidem perfectiſsima ſunt, & purè Spiritualia; Adminiſtratio verò conſiſtit in delictorum punitione, & Præbendarum, aliarumque gratiarum collatione, vt etiam docet Gerſon. *eod. Tract. conſider.* 4. *mox à princip.* Sed quod

per-

perfectiori non obſtat objecto, imperfectiori repugnare, ex natura rei, nequit, ergò quum Poteſtas Sæcularis non repugnet Poteſtati Supremæ Ordinis, nequit repugnare Poteſtati Adminiſtrationis. Ergò neutri repugnat.

13 III. Autem efficaciter quoque hanc ex natura rei irrepugnantiam probamus Eccleſiaſtica noſtra Suprema Poteſtas in locum Poteſtatis Supremæ legis veteris ſubrogata eſt, ſed in illa lege vtraque Poteſtas Suprema non ſemel in eodem concurrit ſubjecto. Ergò etiam in noſtra lege poſſunt in vno, eodemque ſubjecto ambæ concurrere Poteſtates. Maior ex dicendis *Tract.* 3. latè patebit. Conſequentia ſequitur. Min. probo ex *Text. in Can. Cleros.* §. *Pontifex.* 21. *diſtinc.* Euſeb. *lib.* 1. *Hiſtor. Eccleſiaſt. cap.* 5. Theodoret. *lib.* 2. *eiuſd. Hiſtoria cap.* 30. & apertè probatur ex illo Ierem. 1. 10. & 18. 7. *Ecce conſtitui Te ſuper Reges, & Regna, ut evellas, & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes, & ædifices, & plantes, &c.* Quo ad probandam Supremam Sibi competentem Poteſtatem (etiam in Supremos Principes Laicos) vſus eſt Maximus ille Pontifex Innocenc. III. in celebri Textu *in cap. Solitæ, aliàs Solitæ de Maior. & Obed. verſ. Potuiſſes autem,* in illis verbis. *Non minoris quidem, ſed longè maioris auctoritatis eſt ad credendum æternum Chriſti Pontificium in fundatiſsima Petri Sede ſub gratia revelatum, quàm inveteratum illud, quod antiquis Legibus Temporaliter ſerviebat, & tamen dictum eſt ab eo illius temporis Pontificatu fungenti. Ecce conſtitui Te ſuper Reges, &c.* Quæ licet in Vulgatis Codicibus non reperiantur verba, relata reperimus à Guillelm. OKam. *dict. q.* 1. *cap.* 2. *in Confirm.* 2. *ration. pag.* 2. *col.* 2. Alex. Alenſ. *in Summ. p.* 3. *q.* 40. *memb.* 2. ibi: *In ordine Poteſtatum Sæcularium, nullus eſt maior Rege, vel Imperatore; quemadmodum in ordine Poteſtatum Spiritualium, nullus eſt eſt maior Papà: Tamen collatione facta Poteſtatis Spiritualis ad Sæcularem, ſicut Spiritus ſupra Corpus. Vnde Hierem. dicitur: Ecce conſtitui Te ſuper Reges, & Regna, &c.* Cardin. Bertrand. *de Iuriſdict. Eccleſi. Polit. contra Petr. de Cugneris, verſ. His præmiſsis,* vbi latè Minorem iſtam probat.

14 III. Concluſio De facto ex Divina Voluntate ambæ actu non concurrunt in eodem ſubjecto Supremæ Poteſtates, ut commodiùs Divinis tantum, & Spitualibus directè, & primario Eccleſiaſtica modeletur, & ea tamquam præcipuum habeat objectum formale Poteſtas hæc, indirectè tamen, & quoties opus fuerit ad finem Supernaturalem habitualiter vtraque reſidet Poteſtas in eodem ſubjecto. Concluſio hæc propiorem habet Sedem *Tract.* 3. quo lecturos remittimus, ne tamen hinc omninò ieiuni diſcedant, breuem hanc eis ſub miniſtramus probationem: Chriſtus Dominus ex hypoſthaſi illa, qua in ſe Diuinitatem ſimul, & Humanitatem coniunxit, vtramque actu, & habitu

bitu Supremam habuit Poteſtatem: de Sæculari conſtat Ioann. 2. Math. 21. *cap. Ejiciens* 1. *q.* 1. *cap. Saluator* 2. *q.* 7. *cap. Accuſatio*. 16. *q.* 7. De Sacerdotali, quādo Se ipſum obtulit hoſtiam Diſcipulis ſuis Math. 26. Marc. 13. & dum in Ara Crucis Deum Patrem exorauit Luc. 23. Archidiacon. *in cap. Cum ad verum* 96. *diſt.* Cum alijs infra referendis, & copioſe relatis à Card. Bertrand. *in dict. Tract. de Iuriſd. Eccleſ. & Polit. verſ. Secundo etiam probo.* Vbi Humanitati Chriſti vtramque hanc competijſſe Poteſtatem latè probat, cui addo Thom, Bozio *de Iur. Nat. & Diuin. Eccleſi. Libert. & Poteſt. lib.* 2. *cap.* 9. *pag. mihi* 139. vbi ex illo Matthæ. 28. *Datta eſt mihi Omnis Poteſtas*, infert. *Ergò Regia, & Sacerdotalis, directa, & indirecta, vt Homini datta.* quod luculenter ipſe probat; Propter eius ſummam, eximiamque Humilitatem, Prudentiam, Iuſtitiam, & Æquitatem quā præomnibus Filijs Hominum dilexit (ut latiùs dicam hac eadem *Quaſi.*) noluit hanc Tē- Temporalem Poteſtatem violenter ab Æthnicis tùnc illam habentibus eripere, nec Regnum Temporalem ab Hominibus, vel per Homines accipere, quū ipſe Rex eſſet per Se, & ideò dicens: *Regnum meum non eſt de hoc Mundo*, non negavit Se Regem eſſe, ſed Dignitatem Regiam electione, aut Succeſsione acquiſiviſſe Humana, ſed Iure Patris Æterni Hæreditario accepiſſe, Thom. Boz. *eodem Tract. lib.* 1, *cap.* 10. *pag.* 50. ibi: *Non eſt de hoc Mundo, quod omnia Mundana perducat ad Deum Patrem: non eſt de hoc Mundo, quia à Patre accepit illud. Non à Mundo, &c.* Vndè ponderandum eſt dixiſſe: Regnū ſuum de hoc Mūdo (ideſt ab hoc Mundo) dattum non eſſe; non tamen renuit eſſe in hoc Mundo, Dominic. Soto *de Iuſt. & Iur. lib.* 10. *q.* 4. *art.* 5. & proſequitur accuratiſsimè Gabr. Vazq. *in* 3. *p. S. Thom. diſp.* 62. *cap.* 7. Renuit quoque accipere Poteſtatem ab Hominibus ut Nobis exēplum præberet fugiendi Honores, & non ambiendi Dignitates, contemplatione Temporalis Cōmodi, Chochier. *Vindiciar. Eccleſi. Libert. p.* 1 *cap.* 1. *num.* 5. Vtramque ergò Poteſtatem Communicauit Chriſtus S. Petro, & Succeſſoribus ut diſſertiſsimis verbis probat S. Thom. *in* 2. *diſt.* 44. *q.* 2. *art.* 3. *in expoſit. Text. verſ. Ad quartum*, ibi: *Niſi fortè Poteſtati Spirituali etiam Sæcularis Poteſtas conjungatur, ſicut in Papa, qui vtriuſque Poteſtatis apicem tenet, ſcilicèt Spiritualis, & Sæcularis, hoc illo diſponente, qui eſt Sacerdos, & Rex in æternum ſecundum Ordinem Melchiſedech, Rex Regum, & Dominus Dominantium, &c.* Et *tom.* 7. *Opuſc.* 20. *de Regim. Princip. lib.* 3. *cap.* 10. vbi ait: *Quod quum Chriſto ſecundum ſuam Humanitatem ſit omnis collata Poteſtas, Matthæ. cap.* 16. *Dictam ſuam Poteſtatem ſuo communicauit Vicario, quum dixit: Ego dico Tibi, &c. Quod ſi dicatur ad ſolam referri Spiritualem Poteſtatem hoc eſſe non poteſt: quia Corporale, & Temporale à Spirituali perpetuo dependet, ſicut Corporis Operatio ex Virtute Animæ:*

ſicut

ſicut ergò Corpus per Animam habet eſſe, Virtutem, & Operationem, ità, & Temporalis Iuriſdictio Principum per Spiritualem Petri, & Succeſſorum eius Principium. Hucuſquè S.Thom. idipſum repetens *cap.9. & 19.* ſubdens *ideò de hac* Suprema Poteſtate accipi illud Ierem. 1. *Ecce conſtitui Te ſuper Gentes, & Regna, ut euellas, ædifices, diſsipes, & plantes*, ex quibus verbis Poteſtatem iſtam nedum ad Orthodoxos, ſed etiam ad Infideles extendi affirmat Cardin. Baron. *Anno Christi 57.* Roffenſ. *contra Luther. art. 25.* quos videſis, ſed eo modo, quo S. Bernard. *lib. 4. de Conſid. ad Eugen. §. Sed re aliqua, verſ. In his*, ad illud Matthæ. 26. Ioan. 18. *Conuerte gladium tuum in vaginam. Tuus* (inquit Mellifluus Doctor) *& ipſe tuo forſan Nutu, & ſi non tua Manu euaginandus; alioquin, ſi nullo modo ad Te pertineret, & dicentibus Apoſtolis: Ecce duo gladij hic, non reſpondiſſet Dominus, ſatis eſt, ſed nimis eſt: Vterquè ergo eſt Eccleſiæ, & Spiritualis, & Materialis, ſed is quidem, pro Eccleſia; ille verò, & ab Eccleſia exercendus eſt: ille Sacerdotis, is Manu Militis; ſed tamen ad Nutum Sacerdotis & Iuſſum Imperatoris, & de hoc alias: nunc verò arripe illum, qui Tibi ad feriendum creditus eſt, & vulnera ad ſalutem, ſi non Omnes, ſi non vel Malos, certè Quos poſsis.*

15 Ex quibus verbis elidenda eſt ſententia Michaël. Rovſel. *Hiſt. Pont. Iuriſdict. lib 7. cap. 5. mox a principio*, & præcipuè *à num. 7.* nervòſe defendere tentans non eſſe, imò, nec poſſe, materialem Eccleſiæ in eſſe gladium, & *nu. 8.* ſubdit: *Ergo rectè Ioan. Pariſi. Theologus explicans D. Bernard. dicentem, quod Papa habet gladium materiale in Nutu: habet (inquit) in Nutu, ut innuat Principi Temporali, quatenus exercere debet, Iuriſdictionem Temporalis Poteſtatis, propter neceſsitatem boni Spiritualis, ſi tamen nolit ille Princeps, vel non videtur ſibi expediens Papa nihil aliud facere habet iſtum gladium in Iuſſu, ſed Imperator tantum. Hæc ille. Neque verò in purioribus Eccleſiæ Sæculis auditum eſt Pontificem habere vtriuſque gladij Poteſtatem, ut ad Nutum eius, vel potiùs ad Iuſſum (ſic enim incæpit intelligi Nutus ille) ſtringeret, & reconderet Princeps Sæcularis ſuum gladium.* Hucuſque Gallus ille. Cuius verba apertè opponuntur Bernardi teſtimonio, quod ideò ad litteram retuli, vt ex eius contextu ſiniſtra Pariſienſis vtriuſque agnoſcatur Interpretatio, contra quam militat Bozius *de Iur. Nat. & Diuin. Eccleſi. Libert & Poteſt. lib. 1. cap. 6. pag. 23. verſ. Neque eius poteſt*, his verbis: *Ex hoc ſequi nulli Iure eſſe compulſiuam, non enim poteſt eſſe ulli Iure niſi in bonum, Nemòque cogi poteſt, ut agat bonum. Secundò Reſpondetur, ut alia ſuis locis dicenda mittamus, Dari Eccleſiæ Virgam Ferream, quod ex Apocalip. cap. 2. vult. S. Aug. Anſelm. Andr. Cretenſ. Dionyſ. Cartuſian. ad Oues Chriſti, & res Chriſti tuendas, aduerſus Lupos, & Prædones. Tertio datur ad alios terrendos, ne malè agant, quando benè agere nolunt. Quarto datur ad infligendam pœnam, ex qua redeant Scelesti ad Semet ipſos, ſicut aiebat Apoſtolus. Vultis in virga*

veniam

veniam ad Vos? & Chriſtus. Compelle intrare, &c. Ergò falſum eſt dicere, quod ſi Temporalis Princeps renuat gladium ad nutum Pontificis Summi ſtringere pro bono Eccleſiæ, eum compellere ad id non poſſe, reddende hanc friuola interpretatione illuſoriam, & contemtibilem Supremam Eccleſiæ in Principes, & Dynaſtas omnes Poteſtatem.

16 Aſt Rovſelis opinio nihil aliud vult, quam hæreſim Marſilij de Padua, & Ioann. de Ianduno ſuſcitare à Ioann. XXII. iam diu damnatam, eiusque damnatio à Facultate Pariſienſi admiſſa, ut ſupra dixi, & latiùs *alio dicam Fundamento.* Nùncque contra Rouſel militat Auguſt. *Epiſt.* 159. ſcribens Marcell. Tribun. *Si non audis amicum petentem, audi Epiſcopum Conſulentem; quamuis, quoniam Chriſtiano loquor, maximè in tali cauſa non arroganter dixerim, audire Te Epiſcopum conuenit iubentem, &c.* Quod latius proſequitur *Epiſt.* 50. Bonif. *Com. ac moderandis coercendis Hæretic.* & paſsim in eius Epiſt. *& lib. 3. contra Creſcon. cap.* 51. Bonif. *ad Honor. Imper.* Leo Magn. *Epiſt.* 85. *ad Leon. Imp. cap.* 3. Turib. Epiſcop. Aſturic. *in Præfat.* Iſidor. Hiſpan. *de Summo Bono cap.* 53. Concil Pariſ. *ſub Ludov. & Lothar. cap.* 1. *propè finem*, & Aquiſgranem. II. *ſub Lud. p.* 4. *cap.* 2. Concil Holon. *in Syn. Melden. cap.* 2. & alijs apud Beyer *de Eccleſ. Hierarch. q.* 12. *cap.* 9. *pag.* 560. vbi ait: Principes Temporales ex Iure Diuino hoc auxilium Eccleſiæ impendere teneri, quoties ab ea ex poſtulatum fuerit, ut adimpleatur illud propheticum Eſaì. 49. *Erunt Reges Nutritij tui, & Reginæ Nutrite tuæ, vultu in terram demiſſo adorabunt Te, & pulverem pedum tuorum lingent.* Et Eſaì. 60. *Gens enim, & Regnum, quod non ſeruierit tibi peribit, &c.* Pſalm. 71. *& adorabunt omnes Reges Terræ, & omnes Gentes ſeruient ei, &c.* II. Nam Verbum *Nutu*, quo Sanctus Bernard. vſus eſt coactiuam Supremam Poteſtatem præſefert. Ioann. Kalvin. *in Lexico. Iuridico. verbo Nutus, pag. mihi* 638. *col.* 2. ibi: *Petro, cui ſummam Potentiam ad ſcribimus, eius Nutu, ac renutu omnia geri dicimus, &c.*

17 III. Nam eorum Aſſertio apertè opponitur communi PP. intelligentiæ, & opinioni, ut ſupra probaui, nùncque addo Hilar. *lib. Adverſ. Auxent.* & Sever. Sulpic. *Dialog.* 1. *de Vit. Monach. Orien. cap.* 2. Iudicantes perniciosiſsimum eſſe Supremæ iſti Poteſtati auxilium à Sæculari petere. Beyer *de Eccl. Hierarch. dict. cap.* 9. *verſ. Nec tamen exinde*, cui addo. S. Bonav. *in* 4. *diſt.* 37. *in declaratione littera.* Ægid. Columna *de Poteſt. Pap. cap.* 1. *& cap.* 3. Hugo de S. Vict. *de Sacram. p.* 7. *cap.* 4. & alios quàm plurimos refert Boz. *de Eccleſ. Libert. & Poteſt. lib.* 1. *cap.* 13. *pag.* 66. *& ſeqq.*

18 Neque obſtant Iura Sacra, & Canonica enixè Prælatis prohibentia Sæcularium rerum curam, & Adminiſtrationem, ut ex 2. ad Timoth. 2. 4. præcepto clarè elicitur: ſcribit enim ibi

Apoſt.

Apoſt. *Nemò militans Deo implicat ſe negotijs Sæcularibus, ut ei placeat, cui ſe probauit.* Quod idem ſcripſit Petr. *in Epiſt. ad Clement.* prout legitur *in Can. Te quidem* 29. 11. q. 1. *Te quidem opportet* (admonet primus Catholicæ Summ. Sacerdos Succeſſorem ſuum affuturum) *irreprehenſibiliter viuere, & ſummò ſtudio niti, ut omnes occupationes huius vitæ abjicias, nè Fidei iuſſor exiſtas, nè Aduocatus litium fias, nè vel in vlla alia occupatione prorſus inueniaris Mundi, alijs negotijs occaſione perplexus. Neque enim Iudicem, aut Cognitorem Sæcularium negotiorum hodie Te ordinare vult Chriſtus, ne præfocatus præſentibus Hominum curis non poſſis Verbo Dei vacare, & ſecundum veritatis regulas ſe cernere bonos à malis. Iſta namque opera, quæ Tibi minùs congruere Superiùs expoſuimus, exhibeant ſibi inuicem vacantes Laici, & Te nemò occupet ab his ſtudijs, per quæ ſalus omnibus datur, &c.* Canonibus quoque Apoſtolorum eadem repetitur prohibitio. *Can. Epiſcop. el* 1. 88. *diſt.* his verbis: *Epiſcopus, aut Sacerdos, vel Diaconos nequaquam Sæculares curas aſſumat.* Conil Carthag. IV. relatum *ead. diſt.* 88. *Can. Epiſcopus el* 3 ubi cavetur: *Epiſcopus nullam rei familiaris curam ad ſe reuocet, ſed Lectioni, & Orationi, & Verbi Dei prædicationi tantummodo vacet, &c.* Pluraque cummulat alia Didac. Narbona *Annal. Iur. Anno* 30. q. 8. *à num.* 4. Auguſtin. Barboſ. *de Iur. Vniverſ. lib.* 1. *cap.* 13. *num* 1. & 20. quibus, & alijs Sacris Canonibus contentis 21. q. 3. & *præcipuè Can. clim, & in Decretal. toto tit. Extra Ne Clerici, vel Monachi Sæcularibus negotijs ſe immiſceant*, apertè demonſtratur, Sæcularium Dominationem, & Poteſtatem Eccleſiaſticis omninò ex Diuina quidem inſtitutione interdici, & prohiberi, ut expeditiores ad Spiritualia ſint, *ita C. de Epiſcop. & Cler. in C. Theodoſ.* ibi: *Ne ſacrilego liuore quorundam à Diuinis obſequijs àvocentur, l.* 3. *tit.* 6. *par.* 1. Concil. Trident. *Seſſ.* 2 2. *de Reform. cap.* 20. *Idque ea m re quiſque Officium ſuum ſedulo præſtet, quo Cultum Diuinus deuotè exerceri, & Prælati, cæterique Clerici in reſidentijs, & Officijs ſuis quieti, & ſine impedimento cum fructu, & ædificatione Populi permanere valeant, &c.* Euſeb. *lib.* 1. *Hiſt. Eccleſi. cap.* 10. vbi de Conſtantino refert, quod Leges Sanciuit Clericos eximens, ut nullo modo à Diuinæ Maieſtatis Cultu abſtrahantur.

19 At non obſtare diximus. Reſpondetur enim, I. Nihil contra concluſionem noſtram ex objectione concludi. Nos enim Poteſtatem Temporalem Supremam in Summo Pontifice reſidere dicimus, non actu, ut continuo eam exerceat, ſed in habitu, ut quoties opus ſit eam per Se ipſum utatur, ut Spiritualem commodius exerceat, atque ut Decreta, & Conſtitutiones in bonum Eccleſiæ à Spirituali Suprema Poteſtate emanatæ ſuum omninò ſortiantur effectum, contra hanc ergò Subſidiariam facultatem, & Poteſtatem nihil præallegatæ probant Authoritates, & Nihilominus.

20 II. Reſpondemus, non poſſe Eccleſiaſticos niſi Iure diſpenſentur, ſe implicare alicuius Cædi, vel membro truncando, nõ quæſtus exercendo, non ſe alicui ſubjiciendo, & obligando in adminiſtrandis eius rebus, procurando, advocando, aut publicis oneribus ſe ſubmittendo. Hoc enim eſt, quod *in dict. titul. Ne Clerici, vel Monachi* eis interdicitur. Poſſunt tamen, & obligati ſunt, cum fini ultimo expedit (ad quem omnia ſunt facta, & ad quẽ Sæcularia ſunt ordinanda Iure Divino, ac Naturali) an ad illum finem ordinata ſint, inſpicere, & Iudicare. Optime Guillelm. Beyer *de Eccleſ. Hierarch. q. 12. cap. 5. verſ. Deinde Ciuilia ipſa negotia ſpectare pariter ad Sacrum Magiſtrum non quidem, ut ipſa procuret, vel eorum procurandorum rationem his, qui Poteſtati politicæ ſubditi ſunt per ſe ſingulariter præſcribat: hoc enim propriũ eſt officium Politici Magiſtratus, quod ſibi arrogare non debet Eccleſiaſticus; ſed, ut pro ipſis gerendis apud Deum ſit ſollicitudo, eaque Deo precibus ſuis commendet, quod ſupra* (cap. 3.) *notauimus, & apud ipſos Principes ſatagat, quatenus ſecundum Dei Legem fiant, imò etiam delinquentes corripiat, ac puniat, quod Ius etiam ipſis tribuit Innocent. III. cap. Nouit. de Iudicijs, &c.* Hinc Græcè Epiſcopus dictus, quod ſolus ipſe habeat infallibilem Doctrinam, Clavemque Regiam David Scientię, & Poteſtatis à Chriſto dattam, ut infra dicam *Tractat.* 3. Interimque apertè probamus ex Apoſtol. admonente ſuo Timotheo Epiſcopo *Epiſtol.* 2. *cap.* 4. *Argue, obſecra, increpa in omni Patientia, & Doctrinâ* apertiuſque docet Magnus Hierarchiæ Eccleſiaſticæ Magiſt. Dionyſ. quem ſequuti ſunt Maximus, & alij, dùm in eius definitione meminit. Hierarchiæ Divinitus Traditæ, Divinoſque efficientis, & Scientiæ, & efficaciæ, & Perfectionis, *cap.* 1. *Eccleſiaſtic. Hierarch. à principio,* Guillelm. Beyer *eodem Tractat. quæſt.* 12. *cap.* 8. *verſ. Alterum pænas, pagin.* 552. Hincque Sanct. Paul. 1. *ad Corinth.* 6. ſcribit: *Si Angelos iudicabimus, quantò magis, &c.* Ex quo loco Conc. Carthag. III. & Sanct. Auguſt. *de Oper. Monachi.* Ad Sæcularia omnia iudicanda datam eſſe à Chriſto D. Supremam Poteſtatem decidunt.

21 Hucuſque dicta mirificam accipiant probationem à Primario Regis Miniſtro Caſiodoro, qui quùm eſſet Præfectus Prætorio, ſic Ioan. Papæ ſcripſit *lib.* 11. *var. Epiſt.* 2. Cuius iam ſupra memini, hùucque iterum repeto, ait enim: *Nolite in Me tantum rejicere illius Ciuitatis Curam, quæ potiùs veſtrà Laude ſecura eſt. Vos enim Speculatores Chriſtiano Populo præſidetis. Vos Patris nomine vniuerſos diligitis Securitas ergò Plebis ad veſtram reſpicit famam, cui Diuinitus eſt commiſſa cuſtodia; qua propter, & Nos decet cuſtodire aliqua: Vos omnia. Paſcitis quidem Spiritualiter commiſſam vobis Gregem, tamen nec iſta poteſtis negligere, quæ Corporis videntur Subſtantiam continere; Nam ſicut homo conſtat dualitate, ità Boni Patris eſt vtraque refouere.*

Pri-

Primum penuriam temporis, quam delicta pro meretur, orationibus Sanctis amouere, monere Me, quæ ſunt gerenda ſollicitè, ſum quidem Iudex Palatinus, ſed veſter non deſinam eſſe Diſcipulus; nam tunc iſta rectè geremus, ſi à veſtris regulis minimè diſcedamus, ſed quum vobis deſiderem, & moneri Conſilijs, & orationibus adiuuari. Iam Vobis eſt applicandum ſi quid in me fuerit aliter, quam optabatur inventum &c. Quorum explicatio ex dicendis clarior euadet; interimque videndus Franciſc. Hallier de Eccleſ. Hierarch. *lib.4.cap.1.art.4.per tot.*

QVÆSTIO IV.

An, & quomodo Poteſtates iſtæ differant ratione Objecti materialis?

1 GENERICA iam explicatâ inter vtramque Poteſtatem differentiâ, ſeu diuerſitate, ad ſpeciales nùnc progredimur inquirendas differentias, è quarum cognitione totius fundamenti iſtius intelligentia pendet, vndè ab objecto (methodicè procedendo) incipiendum eſt, iuxta Ariſtot. 1. *de Anima, Text.22.* docentem: *Poteſtates diſtingui per actus, & actus per ojecta.* Ab eiſque ideò differentias exordiri decreui.

2 Objetum materiale adæquatum Eccleſiaſticæ Poteſtatis eſſe quidquid ab Hominibus in Deum ordinari poteſt aſſerit Thom. Bozius *de Iur. Natur. & Diuin. Eccleſ. Libert. & Poteſt. lib.1. cap.6. fol.25. pagin.1. in principio.* Nos autem materiale cuiuſque Poteſtatis objectum eſſe cenſemus ſubditas res, & Perſonas, quibus vnaquæque moderatur; à Scieñtijs paritate ſumtâ, in quarum objecti aſsignatione, materiale ſemper, præcipuèque id habetur objectum, de quo ſcientia tractat. Vndè quum Poteſtas in abſtracto de moderandis, & gubernandis rebus, & perſonis ſibi ſubjectis tractet; hoc eſſe vnius cuiuſque materiale objectum cenſemus, & probat Alvar. Pelag. *de Planctu Eccleſ. lib.1. cap.56. fol.53. pagin.1. col.2.* vbi ait: objectum materiale vtriuſque Poteſtatis eſſe Hominem, & in hoc ambas conuenire; differre tamen in ipſius hominis diuerſa conſideratione; nam Temporalis habet hominem objectum materiale ſuæ Iuriſdictionis, ut Naturalem; Eccleſiaſtica verò ut Spiritualem, & capacem Gratiæ, Guillelm. Beyer *de Eccleſ. Hierarchia, quæſt.12. capital.5.* veram, & formalem rationem objecti materialis noſtræ Poteſtatis adſtruere volens, ſubdit: *Puta quod debeat eſſe negotium Spiritale, ſeu ad ſalutem animæ Spiritualem ſpectans: ſingulare verò iſtud docet. Caſiodor. loc. proximè relato. Quod ad Hierarchiæ, ſeu Sacri Principatus Dignitatem plurimum facit, nimirum magis Vniverſalem;*

ſaltem, generaliorem que eſſe amplitudinem rerum, quæ ſub Principatum cadunt Sacrum, quàm quæ ſub diſpoſitione Ciuili continentur; nam, & domeſtica negotia, quæ Ciuilis Principis cognitionem effugiunt, obijci Sacræ Poteſtati, cuius eſt, ſecundum Diuinas Leges vniuſcuiuſque mores formare, non ſolùm ut rectè ſe in Eccleſia gerat, verum etiam, ut, & ſiue in priuata vita, ſiue in ſocietate œconomica officio ſuo fungatur, cuius item eſt Paternam Charitatem omnibus exhibere, & Paternam ſupplere, atque Herilem, in his, in quibus deficiunt, Poteſtatem Actus proinde Sacri Principatus aliquos eſſe domeſticos, ſeu Domeſtica Poteſtatis, putà Docendi, Arguendi, & coram domeſticis Teſtibus increpandi, & pœnitentias etiam priuatas imponendi; quæ officia nullo modo ſunt Publicæ Poteſtatis Politicæ, &c. Hucuſque Author ille verba mutuatus à Franciſc. Hallier *de Eccleſ. Hierarchia lib.* 4. *cap.* 1. *art.* 3. *pagin.* 408. eum non referens. Moxque vlterius progreditur probare noſtræ etiam Poteſtati negotiorum ſæcularium publicorum ſuperintendentiam competere. Hinc ſub Eccleſiaſtica tripliciter illud conſideramus obiectum.

3 I. Iure Diuino, cuius præſcripto ſubijciuntur Ei purè Eccleſiaſtica, *cap. Quamquam de Cenſ. in* 6. Abb. Felin. & communiter DD. *in cap. Eccleſia S. Mariæ, de Conſtit.* Couarruv. *PP. QQ. cap.* 31. Ioan. Garc. *de Nobil. gloſſ.* 9. Anaſt. Germon *de Sacror. Immun. lib.* 3. *cap.* 22. Parlador. *in Sexquicen. diff.* 9. *§.* 1. *num.* 1. Quibus omnibus addo Euariſtum *Epiſtol.* 2. Alexand I. *Epiſtol.* 1. Felic. I. *Epiſtol.* 1. & 2. Melchiadem *Epiſtol. vnicâ*, & latiùs dicam *hoc eodem Tractat.*

4 II. Autem obiectum etiam conſideramus, prout comprehendit Sæculares res, & Perſonas, tùm abſolutè, & priuatiuè, quoties Spiritualitatis cauſa, vel circunſtantia adfuerit, ratione cuius ipſa in toto Orbe Chriſtiano Eccleſiaſticæ ſubſunt Poteſtati. Matth. *de Iuriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſ.* 50. *num.* 5. & 7. Tyber. Decian. *Reſp.* 73. *numer.* 56. *volum.* 2. & *Reſp.* 82. *numer.* 37. Borgnin. Caualcan. *deciſ.* 1. *numer.* 105. *part.* 2 Cacheran. *deciſ. Pedamont.* 154. *numer.* 9. Card. Paleoth. *de Noth. & Spur. capitul.* 12. *numer.* 11. Petr. Surd. *de Alim. titul.* 1. *quæſt.* 6. *num.* 7. Rolan à Valle *Conſ.* 99. *numer.* 21. *volum.* 3. Hier. Gabriel. *Conſ.* 21. *numer.* 14. & 15. Franciſc. Anſaldus noſtræ exoſus Poteſtati *Tractat. de Iuriſdict. part.* 2. *capitul. vnico.* Tum etiam præventiuè, ſeu miſtum, quam ſcilicèt Delictum pertinet ad Animam, & Reus ad Regiam Iuriſdictionem, quia ratione Sacrilegij poterit Eccleſiaſtica procedere Poteſtas, ratione verò Perſonæ, Sæcularis Magiſtratus, *Cap. ſi Clericus Laicum, & cap. Quum ſit generale*, vbi communiter ſcribentes *de For. Competent.* Marian. Soccin. *in cap. Cum Dilectus, verbo Claſici. de eo, quod met. cauſa, l.* 17. *tit.* 6. *p.* 1. Parlador. *dict. differ.* 9. *§.* 2. *num.* 2. Quod diſtinctius mox explicabimus.

5 In-

5 Interimque eorum aſſertionem repetitis poſſumus comprobare Teſtimonijs,& præcipue ex Text. *in cap.Poſſeſſor.de Regul.Iur. in 6.cap.fin.de Præſcript.cap.1.& 2. de Nov Oper.nuntiat.Can ſi Imperator 11.diſt.96. cap.Novit.13.de Iudic.cap.Venerabile 34.de Elect.cap.fin.de For.Compet.in 6.cap.Debitores 6.de Iur.Iur.* cum alijs congeſtis à Franc.Anſald.*de Iuriſd.p.1.tit.10. cap.15.à num.12* per plures ſeqq.

6 III.autem conſidero objectũ huius Iuriſdictionis Iure Humano,& hoc ratione delicti; ſeu Perſonæ,aut Perſonæ,vel loci,& ratione Iuris illud prohibentis, quæ ſi Spiritualia ſunt ad Eccleſiaſticam pertinent Iuriſdictionẽ, Bal. *in Authent.Clericus quoque, num.5. & 6.C.de Epiſcop.& Cleric.* Belluga *in Specul. Princip.Rub.11.§.Videamus, num.1.& 2.* Franc.Marc. *deciſ.535.num.15.p.1.* Covarruv. *PP.QQ.cap.31.num.2.& ſeqq.* Farin.*de Inquiſ.q.8.num 19.* Duaren.*de Sacr.Eccleſ.Miniſtr.lib.1. cap.2.* Parlador. *in Sexquincent. diff.9.§.1.* Carleval.*de Iudic.tom. 1.lib.1.diſp.2 q.6.ſect.1.num.397. & q.7.ſect.1.num.762.*& pluribus relatis Anſald.*dict.p.2.tit.11.cap. 17.à num.25.uſque in finem.* Ex qua quidem ſic firmata ampliatione, in principium generale abeunte, alia vtiliſsima reſultat ex ea ſubampliatio, quæ principij generalis quoque locum apud omnes ſibi vendicavit; Quodcumque (videlicèt) delictum à Iure Canonico prohibitum, Reum, illud perpetrantem Eccleſiaſticæ ſubjicere Poteſtati, licèt alias ab illa exemtus eſſet; præventivè quidem ſi à Iure Regiò illud quoque prohibitum ſit,& Iudex Sæcularis incompetens, vel incapax cognitionis non ſit Carleval. *dict.ſect.1.num. 771.* & cum Martha, Abbate,& Navarr. Anſald.*de Iuriſdict.par.1. cap.Unic.* Vel Sæcularis Iudex cognitionis delicti incõpetens, vel incapax eſt,& tùnc licèt delictum à Profano ſimul,& Eccleſiaſtico prohibeatur Iure non tamen poterit ad Iudicium Eccleſiæ non pertinere, vt patet in crimine Hæreſis, quod quamvis à Iure prohibeatur Sæculari, *l.1.2.& 3.& toto tit.C.de Hæret.& Manich.l.1.& ſeqq.C.de Summ.Trinit.& Fid.Cath. & ex toto tit.26.p.7.l.1.tit.3.lib.8. Recopilat.* quum Sæcularis Iudex nequeat efformare iudicium, an aſſertio controverſa ſit Hæretica, vel Catholica, ad eum numquam poteſt pertinere, ſive Iuris, ſive facti ſit quæſtio, quia vtroque modo Hæreſis cognitio ad Eccleſiaſticum ſpectat Iudicium, Carleval. *de Iudic. tom.1.lib.1.tit.1. diſp.2.q.7.ſect.1.num.669.& ſeqq.* Franc.Anſald.*de Iuriſdict.p.2.tit.2. cap.Unico, à num.1.*& probatur, ex quo, quum perfectiori gradu, amplioribuſque prærogativis ſit noſtra Eccleſiaſtica Poteſtas in locum Iudaicæ ſubrogata (ut iam dixi,& rùrſus repetam) quumque ad illam privativè pertineret de cauſis Religionis cognoſcere,& iudicare, *ut Tract.3.* latè probabo ex ſubrogationis naturà, eadem met cognitio noſtræ competet Eccleſiaſticæ Poteſtati, prout pertinere ſcripſit Ioan. Pap. relatus

in Can. ſi Imperator 11. 96. *diſt.* ibi: *Si Imperator Catholicus eſt, quod ſaluâ pace ipſius dixerimus, Filius eſt, non Præſul Eccleſiæ, quod ad Religionem competit diſcere ei convenit, non docere, &c.*

7 Ex qua ſic formatâ, & inconcuſsè ab omnibus admiſſa doctrina duæ ſequuntur vtiliſsimæ illationes I. Quæcumque cauſa ad Statum Eccleſiæ, Fidei Catholicę, & Chriſtianę Religionis conſervationem ſpectans ad judicium ipſius Eccleſiæ privativè pertinet Albert. Pyghius *de Eccleſiaſt. Hierarch. lib. 4. cap. 2.* Ioan. Garc. *de Nobil. gloſſ. 9. num. 24.* & probatur ex Text. *in Can. fin. 11. diſt. l. 57. tit. 6. p. 5.* Sanctaque animoſitate cômonuit Leonē Iſauric. Imperat. Gregor. II. *Epiſtol. 2.* quæ Græca, & Latina habetur ante editionem VII. Synodi *art. 1.* cujus ſupra meminimus, ubi ait: *Non ſunt Imperatorū Dogmata, ſed Pontificum; quoniam Chriſti ſenſum Nos habemus, alia eſt Eccleſiaſticarum Conſtitutionum Inſtitutio, & alius ſenſus Secularium. In Adminiſtrationibus Seculi Militarem, & ineptum, quem habes ſenſum, & Craſſum in Spiritualibus Dogmatum Adminiſtrationibus habere non potes, &c.*

8 Quam ipſam differentiam, & illationem corroborandam eſſe monemur ex Oſio Cordubenſ. Epiſcop. apud Athan. *Epiſt. 1. ad Solit. Vit. Agen.* vbi ipſe Athanaſius. Lucifer. Caliritan. *Adverſus Conſtant.* Gregor. Nazianz. *Orat. 9. ad Iulian. Præfect.* Hilar. *lib. Imper. ad Conſtant. Auguſt.* Gratian. Impera. *apud Ambroſi. in Conc. Aquil.* Idem Ambroſi *Epiſt. 32.* Theodoſi. II. Imper. *Epiſt. ad Concil. Epheſin. inter Epiſt. Cyriac. Alex. Epiſt. 17.* Gelaſ. *Epiſt. 6. vel 7. ad Epiſcop. Orient. circa med.* Hormiſd. *Epiſt. ad Preſbyter. Diac. & Archimandr. ſecundæ Syriæ relata; Act. 5. Concil. Conſtant. ſub Agapeto, & Menna.* Facund. Hermian. *lib. 12. pro Defenſione III. Capituli, cap. 3.* Avit. Viennen. nomine Omnium Epiſcop. Gall. *Epiſt. 2.* Damaſcen. *Orat. 2. de Imagin.* Nicol. I. *Epiſt. 8. & 10. ad Mich. Imper. VIII. Synod. Act. 10.* & alij paſsim.

9 Nec obſtant quamplurimæ, tùm Iuris Imperialis; tùm, & Regij Iuris Conſtitutiones à Fidelibus Imperatoribus, Principibuſque alijs emanatæ, quibus decretæ pœnæ, ſuppliciorum rigores excogitati contra hæreſes; quas recenſet Mich. Maucler. *de Eccleſ. Monarch. tom. 2. p. 3. lib. 3. cap. 10. col. 1217.* Quo quidem fundamento motus eſt intrepidè aſſerere Mich. Rouſel. *Hiſt. Pontif. Iuriſdictionis lib. 6. cap. 1. num. 8.* iſtius criminis animadverſionem Iudici Laico commiſſam eſſe; quod ex Aug. comprobat *Epiſt. 125. 129. 158. 160.* Quibus intercedit pro Hæreticis Donatiſtis apud Donatum Proconſulem Africæ; Olympum Comitem, Marcellinum; & alios. Aſt non obſtare diximus: Reſpondetur enim I. Quod Reges, ac cæteri Dynaſtæ Politici, Curatores Eccleſiæ, ac (ut ſcriptura loquitur) Nutritij ſunt. Iſai. 49. 23. ad hoc tantùm, ut defenſionem Eccleſiæ præſtet, ac Protectionem, eidemque de

rebus

rebus quibuſcumque neceſſarijs pro facultatibus proſpiciant, cum primis autem Religionem Orthodoxam, quantum in ipſis eſt ſtudio indefeſſo provehant, omnemque opem Eccleſiaſticæ tribuant Poteſtati, ut eam incorruptam, contra quaſcumque, defendant, invaſiones: *Iudic.* 6. 25. *&* *ſeqq. Deuteron.* 13. 12. Egregiè Iſidor. *lib.* 3. *Sent. de Summo Bono. cap.* 53: cuius verba recitantur *in Can. Principes* 23. *q.* 5. Chriſtophor. Beſold. *claſ.* 1. *diſp.* 4. Theſi. 1. 2. 4. 5. 8. 11. 12. 15. 16. *&* 21. *in Exegeſi. verſ. Except o quod; &* *cap.* 18. nec non *Theſi.* 31. Althuſi. *polit.* 23. *per tot.* non etiam, ut Sacra tractent miniſteria, ac Sacerdotio fungantur. Hinc Eulogius Presbyter Edeſenus haud injuria deriſit Præfectum Valentis admonentem Edeſenos; ut in Religionis cauſa cum Imperatore coniungerentur. *An* (inquit) *Imperator vna etiam cum Imperio Pontificatum eſt adeptus?* Theodoret *lib.* 4. *Eccleſ. Hiſtor. cap.* 18. Vndè Leges illas auxiliares tantùm, non verò Diſpoſitiuas eſſe, reſpondemus.

10 Solutioque noſtra pluribus corroborari poteſt adductis à Petr. de Marca *de Concordia Sacerdotij, & Imperij tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 4. *§.* 2. *& cap.* 6. *§.* 1. vbi latè quæſtionem proſequitur, & aſſertionem noſtram pluribus corroborat exẽplis, *& cap.* 9. *§.* 2. *& ſeqq. & tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 22. *§.* 6. Eſtque ipſa Catholicis adeò notiſsimum principium, ut in notam inciderem prolixitatis eam probando, niſi omnes Eccleſiaſticæ Poteſtatis infenſos ſcribere præmonuerim; in quos clara ſatis militant teſtimonia, & inconcuſſam Eccleſiæ praxim iuxta quam in Hæreticos Poteſtas Eccleſiaſtica, & non Sæcularis animadvertit, niſi ſubſidiariè tantùm, ut ex nuperis allegatis liquidò conſtat; apertèque demonſtratur.

11 II. Autem Reſpondetur; quod Gladius Sæcularis ad Hæreticorum Converſionem neceſſarius fuit, ac Leges illæ, rigorq; ab eis indictus; ut dixit S. Aug. *Epiſt.* 48. *ad Vincentium*, quæ refertur ex parte *in Can. Vides*, *§. Mea primitus* 23. *q.* 6. ibi: *Mea primitus ſententia erat Neminem ad vnitatem Chriſti eſſe cogendum, verbo eſſe agendum, diſputatione pugnandum, ratione vincendum, ne fictos Catholicos haberemus; quos apertos hæreticos noueramus. Sed hæc opinio mea non contradicentium verbis, ſed demonſtrantium ſuperabatur exemplis: Nam primò mihi opponebatur Ciuitas mea, quæ cùm tota eſſet in parte Donati, ad vnitatem Catholicam, timore Legum Imperialium conuerſa eſt, &c. Ita alia multa, quæ nominatim commemorabantur, ut ipſis rebus cagnoſcerem; etiam hic hac cauſa rectè intelligi poſſe, quod ſcriptum eſt (Prov.* 9.*) Da Sapienti occaſionem, & Sapientior erit. Et lib.* 2. *Retract. cap.* 5. *Duo ſunt* (dit) *Libri mei, quorum titulus eſt contra partem Donati; In quorum primo Libro dixi, non mihi placere ullius Sæcularis Poteſtatis impetu Sciſmaticos ad Communionem violenter arctari, & verè tunc mihi non placebat, quia nondum expertus eram, vel quantum*

mali

mali eorum afferret impunitas, vel quantum eis in meliùs mutandis conferre poſſet diligentia diſciplinæ, & licèt obſtare videantur eiuſdem Auguſtin. verba, *tom.*10. *Serm.*14. *cap.*21. *de Verbis Apoſtoli*, ubi magna ſuavitate, & lenitate procedendum eſſe in Hæreticos monere apparet, & tolerari jubeat: illa tamen iſtis non opponuntur, reſpondetur enim ex Card. Baron. *Anno* 420. §. 12. illic Auguſtin. loqui de Hæreticis, qui adhùc deſperata obſtinatione nō Obduruiſſent, metum Apoſtolico Præcepto ad Galat. 6. *In Spiritu lenitatis agat.* Cum in veteratis verò, & obſtinatis ſeverè agendum ſæpius judicavit, *ut in præallegato loco, atq; lib.*1. *contra Litteras Petiliani, cap.* 24 ubi ait: *Aſperis verbis increpatos, eſſe damnandos, & tom.*7. *lib.*2. *contra Creſcon. cap.*4. videndus omninò Angelus Maria Verticelli *de Apoſtolic. Miſſionib. tit.*14. *Miſcelan. q.*186. *num.*13. ubi ſic Auguſtinum exponit.

12 Cuius eximiam, Diuinamque Doctrinam (licet non alia indigeat cōprobatione, quia nulla Auguſtini æquatur Authoritati) eius nihilominus ſentētiam exornationis cauſâ comprobamus receptiſsima Theologorum, & Iure Conſultorum opinione Docentium poſſe Sæculares Principes Legibus latis adjuuare Leges Eccleſiaſticas, ut metu nouæ pœnæ ipſæ meliùs obſeruentur, & qui eis ſubduntur ab eorum tranſgreſsione retrahantur *l. vlt. tit.*3. *p.*4. *Onde nos porque habemos voluntad, que lo que la Santa Igleſia ordena ſea guardado, &c.* Vbi Gregor. Lop. Gloſſ. *in Clem. Ne Romani. verbo Tolli, de Elect.* Felin. *in cap.*1. *num.* 13. *de Sponſal.* Hug. Celſ. *conſ.*38. *num.*6. Covarruv. *de Sponſal.* 2. *p. cap.* 6. *in princip. à num.*20. Molin. *lib.*2. *de Primogen. cap.* 16. *à num.*10. Petr. Barboſ. *in l.* 1. *p.*4. *à num.*37. *ff. Solut. Matrim.* & cum pluribus Sanch. *lib.* 3. *de Matrim. diſput.* 47. *num.* 12. Baſil. de Leon *lib.* 6. *cap.* 2. *à num.*4. Emmanuel Barboſ. *ad Ordin. Luſitan. lib.*4. *tit.* 88. §. 1. *num.*1. D. Ferdinand. Arias de Meſſa *variar. Reſolut. lib.* 3. *cap.* 35. *à num.* 3. ubi explicat *Can.*17. Concilij Milevitani relati *in Can. Illicenit* 5. 32. *q.*7. cui ex originali addit: *In qua Cauſa Legem Imperialem petendam promulgari, &c.* intelligens cum Bellarmin. Binnio, Sanchez, & Ant. Aug. Patres Milevitanos Legem Imperialem deſideraſſe, nō, vt declararet nouum conjugium poſt Divortium illicitum eſſe; id enim Iure Divino ſatis declaratum erat Matthę. 19. & 1. *ad Corinth.*7 ſed, ut ſeverè à Politica Poteſtate punirentur, qui crimen illud admitterent.

13 Comprobat noſtrum diſcurſum Petrus de Marca *tom.*1. *de Concord. Sacerdotij, & Imperij lib.*2. *cap.*10. §. 1. ubi ſic affatur: *Et ſi Leges Eccleſiaſticis, & Spiritualibus rebus indicere eo modo, quem cap.*7. *explicui, non contineatur intra fines Regiæ Poteſtatis; attamen Canonicas conſtitutiones ſuis etiam legibus tueri ex Officio Principes tenentur; quod ità velim intelligi, ut non ſolum interpellati, & rogati Principes miniſterium ſuum ad Canonum obſervationem*

com-

commodare teneantur, ſed etiam ex officio in eam curam incumbere poſſint (ſic legendum eſt,non èconverſo, ut ipſe) *licèt enim Reip. adminiſtratio eo fine illis à Diuino Numine concredita ſit, vt Ciuium tranquillitatem procurent, atque ex illo capite de vera Religione conſtituenda debeant eſſe ſolliciti, quia Ciues in Officio ſuo erga Se, & erga Principem Religionis cultum, veluti vinculo quodam aſtringuntur, ut de Romanis obſeruauit Auguſt.lib.4. de Ciuitat. Dei cap. 32.*

14 II. Illatio, quæcumque cauſa, in cuius examine,& definitione involuitur, materia Spiritualis,ſi directè de eius Iure diſcutiatur ad Iudicium pertinet Eccleſiæ, priuatiue quidem,& abſolutè, ſi tamen de facto,ad vtramque poterit pertinere Poteſtatem, ut Aliquorum fert opinio Greg. Lop. Alciat.Boſ.Iul.Clar.Afflict.Simãcas, Bovadill. Paz. Decian.Farin. Villar.Carret.Caſtro,Eymer. Peña, Scaccia,Molino, Barboſ. Covarr. Gaſpar Roderic. Alphonſ.à Caſtro,& Bellarm. adducti à Carleualio *dict. ſect. 1. num. 669. qui num.* 770. addit Fachin. Marant. Germon. Barboſ. & Tuſch. & prius *num. 396. & 397. & 762.* annumerauerat quæ nam ſint cauſæ merè Spirituales, *& num.669. à principio* concludit,& latè fundat ad Eccleſiaſticam pertinere declarationem,an cauſa ſit merè Eccleſiaſtica, vel non, cui addo Parlador. *dict. ff.9 in princip.num.17.&* 18. vbi in eiuſdem doctrinæ comprobationẽ adducit Oroſ. Abbat. Fachin.Covar.Rodrig.&Gutierr.

15 III. Denique tàm Diuino, quàm Humano Iure conſideratum Eccleſiaſticæ Supremæ Poteſtatis objectum, illud omnes comprehendit Fideles, tùm Seculares, tùm Eccleſiaſticos, *Can.Præceptis Apoſtolicis diſt.12. Can.In memoriam,Can.Enim verò,& Can.Ita Dominus 19.diſt.* Nulla Imperialis ſeu Regia excepta Poteſtate, *Can. Suſcipitis 10.diſt. Can. Duo ſunt 19. diſt.Can.Cuncta 1.q.3.Can.Alius 15. q.6.Can.Principes 23.q.5.cap.Omnes de maior.& obed.cap.Venerabilem de elect. Clem. Paſtoralis de Sent. & re iudicat. Extrauag. Vnam Sanctam de Maior.& Obedien.inter commun.* Gloſſ. *in cap.Venerabilem, verb.Superiorem, qui filij ſint legitimi,* Bal. *in cap. Eccleſia ut lite pendente,* Nicolaus Boer. *in Tract.de Seditioſis.* Addenduſque eſt Thom. Bozius *de Iur. Natur. & Diuin.Eccleſ.Poteſt. lib.3. cap.5. fol.277 pag.1, verſ.Ob has igitur.*

16 Nec obſtat quod Summa Maieſtas in ſuo territorio abſoluta ſit, & neminem præter Deum Superiorem agnoſcat (ut latiùs *infra hac eadem Quæſt.dicam*) Ex indeque Plerique, etiam Catholici, concludunt, neque Pontificem Maximum talem habere Poteſtatem, ut ab eo dependeant Principes Supremi, Card. Bellarm. *de Rom.Pont.lib.5.per tot.*& præcipuè *cap.2. & ſeqq.* Et id circo eumdem Romanum Pontificem Cæſari, Regivè Supremo tribuendi, aut adimẽdi Iuriſdictionem, aliquodvè Ius Superioritatis, in illos exercendi, haud quaquam regulariter, ſeu directè habere, ſubſumũt Omnes. At

17 At inſtantiam non obſtare monui, nam limitatur doctrina illa ab eod. D. Card. *dict. lib. 5. cap. 6 & ſeqq.* ut non procedat in Principibus Chriſtianis, qui Romanum Pontificem Caput Eccleſiæ recognoſcunt, cuius ipſi ſunt mẽbra principaliſsima, eique in omnibus ad animarum ſalutem pertinentibus obediunt, tamquam Cõmuni Paſtori, & Supremo omnium Principum Catholicorum Capiti ad ſimilitudinem Moyſis, *Can. Sacroſancta 22. diſt.* in eo nãque adimpletur, quod in veteri obſeruabatur Sacerdotio, iuxta *cap. Per Venerabilem, §. Rationibus, verſ. Sanè Qui filij ſint legitimi*, ubi habetur: *Sanè cum Deuteronomium Lex ſecunda interpretetur, ex vi vocabuli comprobatur, ut quod ibi decernitur in nouo Teſtamento debet obſeruari, quia Summus Pontifex in Eccleſia Dei gerit vicem illius Prophetæ, de quo Deuteron. cap. 18: Prophetam ſuſcitabo vobis de fratribus veſtris, & quicumque non audierit illum Prophetam, Ego vltor ero, pœnam ſcilicèt temporalem, & æternam inſligendo; nam, ut dicitur cap. 17. Deuteron. Qui ſuperbierit nolens obedire Sacerdotis Imperio; qui pro tempore erit, morietur, & qui obedire Sacerdoti contemſerit, Lapidibus eum obruet Populus.* Quæ Auctoritas de Summo Pontifice exponitur *in dict. cap. Per Venerabilem*, quia videlicet, omnes ipſi obedire, eumque ſequi tenentur, *Can. Magnum 11. q. 1. cap. Omnis anima de Cenſib. Can: Eſto ſubiectus 95. diſt.* D. Valenç. Velazq. *contra Venet. p. 5. num. 262. & ſeqq.*

18 Et confirmatur ſolutio hæc communi, atque irrefragabili Iuris Regula: Quod nimirũ Summo Pontifici directiua competit vniuerſi Poteſtas. *Can. Suſcipitis 6. diſt. 10.* ubi Nazianz. ſic ait: *Quid enim honorificentius, quam, ut Imperator Eccleſiæ Filius dicatur? Quod quum dicitur, ſine peccato dicitur, cum gratia dicitur: Imperator enim bonus intra Eccleſiam eſt, non ſupra Eccleſiam. Bonus enim Imperator quærit auxilium Eccleſiæ, non refutat, &c. Can. Valentinianus 63. diſt.* ibi: *Talem itaque in Pontificali conſtitui Te Sede, cui, & Nos, qui gubernamus Imperium ſincerè noſtra capita ſubmittamus, & eius monita, dum, tamquam homines deliquerimus neceſſario velut curantis medimenta ſuſpiciamus. Can. Duo ſunt quippe 10. in fine 96.* ubi Gelaſ. Papa Imperatori ſcripſit: *Quippe quum videas Regum colla, & Principum ſummitti genibus Sacerdotum, & oſculata eorum dexterà, orationibus eorum credant ſe communiri. Can. Si Imperator 11. eadem diſt. 96. ſi Imperator Catholicus eſt, &c. Filius eſt, non Præſul Eccleſiæ, &c.* Ad Sacerdotes enim voluit Deus, quæ Eccleſiæ diſponenda ſunt pertinere, non ad Sæculi Poteſtates, quas, ſi Fideles ſunt, Eccleſiæ ſuæ voluit eſſe ſubiectas, & latè rem pertractat Iaſ. *in Celebri illo Conſil. 145. incipit circa primum, num. 3. vol. 1.* vbi ait: *Papa eſt omnia, & ſuper omnia; Papa eſt ſupra Me, extra Me; Papa eſt Dominus Dominantium, & Ius Regis habet in ſuos ſubditos: Papa poteſt mutare quadrata rotundis, undè non de eius Poteſtate inquirendum, Prima quum Cauſa nulla ſit cauſa.* In cuius aſſertionis

tionis comprobationem videndi ſunt Text. *in Extrauag. ad Conditorem de verb. Significat. Can. Satis euidenter 7. diſt. 96. cap. Quanto de Translat. Epiſcop. Clem. Paſtoralis 2. de Sent. & re Iudic. Can. Duo ſunt diſt. 96. Can. Cuncta per Mundum 17. & Can. ſeq. 9. q. 3. Can. Charitas diſt. 2. cap. Propoſuit 4. de conceſ. Præb. Can. ſi Papa 6. diſt. 40. Can. Nemo iudicauit 9. q. 3. Can. Patet Ead. cau. & Q. Can. Nũc autem 7. diſt. 21. Can. Oues 13. 2. q. 2. Extrauag. Vnam Sanctam de Maior. & Obed.* Bal. *in l. Barbarius Philippus, ff. de off. Prætor. & in cap. Cum ſemper de cauſ. Poſſeſ. & Propriet.* Ludov. Gom. *in Reg. Cancell. in Præfat. Gloſſ.*

19 Eſtque apud Nos commune principium: Pontificem non puri hominis vicem, ſed veri Dei in terris gerere Innocen. IV. in Concil. Lugdun. relatus *in cap. Ad Apoſtolica 2. §. Nos itaque*, ibi: *Quum Ieſu Chriſti vices, licet immeriti teneamus in terris, Nobiſque in Perſona B. Petri ſit dictum, Quodcumque ligaueris ſuper terram ligatum erit, & in Cælis de Sent. & Re Iudic. in 6.* & plura cumulat Carol Maranta *Reſponſ. 1. p. 4. per tot.* Idem Conſiſtorium cum Deo, idem Tribunal cum Chriſto habere, eique ideò omnem ſubeſſe creaturam etiam in Temporalibus debere affirmamus, idque de neceſsitate ſalutis, nam quum ex eadem neceſsitate fateri teneamur Papam eſſe Vicarium Chriſti, ut nuper vidimus, & conſtat vlterius ex Text. *in cap. 1. Vt Eccleſ. Benef. cap. Quanto de Translat.* cum alijs congeſtis ab Alvaro Pelag. *de Planct. Eccleſ. lib. 1. cap. 29. fol. 5. pag. 1. col. 2.* Addenduſque optimus Text. *in Can. Nemini 30. 17. q. 4.* vbi Nicolaus Pap. docet: *Nemini eſt de Sedis Apoſtolicæ Iudicio, iudicare, aut illius ſententiam retractare, videlicet propter Romanæ Eccleſiæ Primatum, Chriſti munere in B. Petro Diuinitus collatum.* Symach. Papa *in Can. Aliorum 14. in princip. 9. q. 3.* vbi diſſertiſsimis iſtis verbis idem probat. *Sedis iſtius Præſulis cauſas ſuo (Deus) ſine quæſtione reſeruauit arbitrio. Voluit ſiquidem B. Petri Apoſtoli Succeſſores Cælo tantum debere innocentiam, & ſubtiliſsimi Diſcuſſoris indagine inviolatam exhibere conſcientiam, & c.* Idem Tribunal cum Chriſto conſtituere negare non poſſumus I. Nam aliàs Iuris vtriuſque principia everteremus; conſtat enim Præſulis conſtituentis, & Vicarij conſtituti idem eſſe Tribunal, *cap. Romana in princip. de Appell. cap. Non putamus 2. in fine, de conſuetud. in 6.* Rott. Romana apud Duran. *deciſ. 415. num. 2. p. 2.* Gratian. *diſcep. Foren. p. 5. cap. 809. num. 15. 16. & ſeqq.* Dominic. *conſ. 114* Rebuff. *in prax. Benef. tit. de Vicar. Epiſcop. num. 40.* Azor *Inſtit. Moral. p. 2. lib. 3. cap. 43. q. 6.* Carol. Maranta *Reſp. 1. num. 27. & 28. p. 4. & Reſp. 98. num. 67. p. 5.* Salgad. *de Reg. Protect. p. 2. cap. 8. num. 92.* Ergò quum Sum. Pontifex à Chriſto D. Vicarius conſtitutus ſit, idem Tribunal cum eo conſtituere irrefragabiliter ſequitur, omninoque affirmandum ab omnibus venit. II. Autem probatur attenta ſimilitudine infallibilitatis in vtroque obſerua-

ſervatæ Tribunali, nam quemadmodum in Deo mentiendi, fallendi, & falli impotentia datur abſque Omnipotentiæ diſpendio, ut liquet ex Aug. *lib. 15. de Trinit. cap. 1.* relato à Gratiano *in cap. vlt. §. Sexta pars, de pænit. diſt. 2.* Sic in Summo Pontifice Poteſtas faciendi contra Iura, legeſque non Poteſtas, ſed defectus, & impotentia cenſeretur ex Symacho, ſiue Enodio apud Grantiam. *in cap. 1. in princip. 40. diſt.* vbi ſcribit: *Non Nos Beat. Petrum, ſicut dicitis à Domino cum Sedis priuilegijs, vel Succeſſores eius, peccandi iudicamus licentiam ſuſcepiſſe.* Addendúſque eſt S. Thom. *1. p. q. 25 art. 3.* Bald. *Conſil. 326. num. 3. lib. 1.* Panorm. *in cap. Venerabilem 34. num. 18. de Electione*, vbi hac ipſa vtitur Dei, & Papæ comparatione, ut Neuter ſcilicèt, niſi iuſtum poſsit. Idemque ad firmant Innocen. III. *in cap. Quia Diverſitatem 5. de conceſ. Preb.* Petrus Cluniacenſis, S. Bernard. Syncronus *lib. 6. Epiſt. 28. ad Eugen. Pop.* Ergò idem Tribunal ex eadem ſimilitudine infallibilitatis dicendum eſt ex traditis ab Innocen. *in cap. Ex Reſcripto, de Iur. Iur.* Soccino, Gabr. Rot. Rom. & Farin. adductis à Barboſ. *diction. 367. num. 5.*

20 Quæ omnia comprobantur celebri illo D. Bern. teſtimonio *lib. 3. de Conſid. ad Eugen. III. cap. 8.* *Quis es Sacerdos Magnus, Summus Pontifex? Tu Princeps Epiſcoporum, Tu Hæres Apoſtolorum, Tu Primato Abel, Gubernatu Noë, Patriarchatu Abraham, Ordine Melchiſedech, Dignitate Aaron, Auctoritate Moyſis, Iudicatu Samuel, Poteſtate Petrus, vnctione Christus! Tu es, cui Claues traditæ, cui Oues creditæ ſunt, &c.* & ex alijs comprobant Gloſſ. *in cap. Ex tranſmiſſa de For. Comp.* Rober. Maran *in Specul. 2. actu princip. vltimæ partis Iudic. num. 267.* plures allegans Bal. *de Prohibit. feud. alien. per Frid. §. Præterea, num. 2.* Abbas *in cap. fin. de Purgat. Vulg.* Lancelot. Conrad. *in Temp. Iud. & Aduocat. lib. 1. cap. 1. de Impetrat. §. 2. q. 5. & §. 4. verſ. 10. & verſ. 25. num. 7. & verſ. 26. num. 2. & ſeqq.* illos allegans, quibus addo Valençuel. Velazq. *Contra Venet. p. 5. ex num. 99. & p. 6. ex num. 50.* Solorç. *de Iur. Ind. tom. 1. lib. 2. cap. 23. num. 1. & ſeqq.* Hier. Alban. *de Poteſtate Princip. 1. p. num. 123.* & plures alios apud Caſtillo, *tom. 7. de Tertijs cap. 9. num. 45.* Eiſque adnecto Panorm. *in cap. Nouit. num. 13. de Iudic. & cap. Licèt 10. de For. Comp. cap. Si Duobus num. 5. de Appellat.* Franc. Boz. Eugubin. *de Tempor. Eccleſ. Monarchia lib. 1. cap. 1. & per tot. opus.* Cuius argumentum eſt probare Eccleſiaſticam Poteſtatem, Diuino reuelato, & Naturali Iure eſſe omnino ſupra Sæcularem, eamque à Pontifice (ſaluo legitimo Sæcularium Principum Dominio, & recto vſu) exerceri poſſe in Foro exteriori, facultate etiam punitiuà, quum quis ſub eſſe noluerit, & contumax fuerit; non ſolùm ratione Læthalis criminis, ſed ad virtutum Naturalium, & Supernaturalium conſeruationem, addendúſque eſt Michael Mucler. *de Eccleſ. Monarch. tom. 2. p. 4. lib. 8.*

cap.5.col.2422.litt. C. his verbis: *Cuius Sedis* (S.Romanæ, ſcilicèt) *Paſtor, ac Rector meritò, in omnia Mundi Regna, Imperia, Principatuſque Chriſtianæ Ditioni Subdita, Spiritualium reſpectu, dominari creditur, quod, qui negant Schiſmaticæ, Hæreticæque prauitatis contagione polluti, à Via Veritatis, Salutiſque miſerè, atque turpiter ab errant,* &c. Quod ipſe latiſsimè probat.

21 Ex quibus ſic fundatis principijs ſequitur Papam poſſe Temporales Principes (etiam Superiorem alium non recognoſcentes niſi Deum) punire, & pœnam eis inferre Spiritualem, & Temporalem ratione criminis, & delicti, cuius ſi id exigat qualitas uſque ad depoſitionem, Regnique privationem procedere poteſt Summus Pontifex Vaſſallos à juramento Fidelitatis eis præſtito abſolvendo, alijſque Principibus Chriſtianis inveſtituram cõcedendo, ſic Bonifacius IIX. depoſito Philippo Francorum, Rege cognomento Pulchro, Alberto Imperatori Regnum adjudicavit, Paul.Æmil. *in Vit.Philip.Pulchri* Iul.II.à Ioan.Labrit Noſtrum antiquiſsimum Navarræ Regnũ abſtulit, ac Ferdinando Caſtellæ, & Aragoniæ Regi cõceſsit, & ex tũnc Caſtellæ Reges Nobis dominantur, Azor.*Inſt.Moral.par.2. lib.11.cap.5.q.8.* Alex.V.Ladiſlaũ, Regem Neapolitanum, eo quod aliqua Eccleſiæ Oppida occupaverat, in Concilio Piſano Regno privavit, & illud Ludovico Andegauenſi Duci attribuit. Sanctiſsimus Pius V. Regnum Angliæ, cuicunque Fideli Principi acquirenti conceſsit depoſita Eliſabetha Hæretica, Sanderus *de Schiſmate Anglicana, lib.1.* Anaſt.Germon.*de Sacror.Immunit.lib.3 cap.13 nu.41.* Quarè Auguſt.de Ancon.*de Poteſtate Papæ, q.43 art.3.* inquit: *Poteſt Papa ex iuſta cauſa in quolibet Regno Regem inſtituere,* &c. hoc autem procedit, non ſolum ſi Princeps Æthnicus, Infidelis, ſeu Athæus fiat, ſed etiam ſi inutilis Regno exiſtat. Sic Gregor. *Regeſt.7. lib.8.Epiſtol.21.* Hermianus, Metenſ. Epiſcopus *in Can. Alius Item 3.15. quæſt. 6.* ubi refert Zachariam Summũ Pontificem à Regno depoſuiſſe Francorum Regem, Vaſſallos ab hoc juramento abſoluiſſe, & Pipinum eius loco ſubſtituiſſe, quia inutilis Regno erat, & ſubdit Text. *Quod etiam ex auctoritate frequenti agit Sancta Eccleſia, quum milites abſoluit à Vinculo juramenti,* &c. Innocent. IV. Regem Portugaliæ Regno privavit, eiuſquè Fratrem ſubſtituit ei, ut conſtat ex Text. *in cap. Grandi 2. de Supplen. Neglig. Prælat. in 6.* Idemque in Concil. Lugdunenſ. Federic. Imperatorem Regnorum, & omnium Ditionum imperio priuauit, *cap. Ad Apoſtolicæ, §. Nos itaque,* ibi: *Et nihilominus ſententiando priuamus, de Sentent. & de Re Iudic.* Innocent.III. Philippum Ducem Sueuiæ indignum imperio reputauit; quia Frederici Imperatoris Eccleſiæ perſecutoris Filius erat, eiuſque electionẽ à Principibus factam

Digitized by Google

tam infirmauit, & rejecit, *cap. Venerabilem* 34. §. *Sunt enim, de Elect.* Petrus Aragoniæ Rex, eiuſque Filij, propter occupatam, inconſulto Summo Pontifice, Siciliam, quatuordecim Annis fuerunt excommunicationis mucrone exagitati, donec ab eadem Sanct. Sede communionem, & confirmationem obtinuerunt, Zurita *Annal. Aragon. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 26. 37. & 130. & *lib.* 5. *cap.* 10. & 6. Facell. *de Reb. Siculæ, lib.* 9. *Decad. poſter, cap.* 1. & *ſequent.* Marian. *de Reb. Hiſpan. lib.* 14. *cap.* 6. Alphonſus Sanct. Anacephal. *lib.* 5. *cap.* 12. Pineda *in Monarch. lib.* 22. *cap.* 6. Illeſc. *Hiſtor. Pontific. lib.* 5. *cap.* 44. & Nos *Tractat.* 3. plura alia nouiora adducemus exempla, fundamentalemque iſtius Poteſtatis rationem genuinam adſignabimus, interim addimus aliqua adducta à Laurent. Beyerlinch. *in Theatr. Vitæ Human. tom.* 6. *litter. P. verbo, Pontifex, pag.* 538. *col* 1. & 2. & *pag.* 539. *col.* 1. Eique addimus Alvar. Pelag. *de Planctu Eccleſi. lib.* 1. *cap.* 14. & *cap.* 40. & *cap.* 56. Chriſtophor. Beſold. *in Synopſi. Polit. part.* 1, *lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 21. *pag mihi* 43. *in Edition. Amſtelodami.* 1648. Covarruv. *in in cap. Si Hæredes, num.* 10. *in fine, de Teſtament.* & cum alijs Acuña *in cap.* 6. *num.* 4. 40. *diſtinct.* & præomnibus Valençuela Velazquez *contra Venetos, part.* 5. *num.* 236. & *pluribus ſequent.* Franciſc. Boz. *de Iur. Natur. ſeu Diuin. Eccleſiaſtic. Libertat. lib.* 1. *cap.* 14. *per plures ſequent.* ubi, quam plurima ſunt exempla latiùs à Nobis alibi proſequenda, & explicanda. Eſtque inſigne exemplum Gregor. X. qui in Concilio Lugdunenſi ad judicauit Orientale Imperium Michaëli Palæologo, qui illud tyrannicè occupauerat occiſo Ioanne Imperatore Infante, cuius ipſe Tutor erat; nam Palęogi Opera unita eſt Eccleſia Gręca cum Latina, Sigonius *de Regno Italiæ, lib.* 14. *Anno* 1168. Turſelin. *in Hiſtor. lib.* 9. *fol.* 435. Villanus *lib.* 7. *cap.* 44. Nauclerus *Generation.* 43. qui ſcribunt, quod quum Legitimus Orientis Imperator eſſet Balduinus II. à Palæologo armis ejectus confugit ad Carolum Siciliæ Regem, cuius auxilio poterat Imperium recipere; placuit tamen Gregor. X. ob Catholicæ Fidei bonum, confirmare Imperium Michaeli, & auferre Balduino; quamuis in iſto nulla eſſet culpa, Angel. Maria Verricelli *de Apoſtolic. Miſſion. tit.* 3. *q.* 89. *num.* 4.

22 Hucuſque luculenter ſunt dicta ad probandum Objectum materiale Eccleſiaſticæ Poteſtatis ſecundarium eſſe omnia Regna Mundi, omneſque Sæculares, tùm Poteſtates, tùm Perſonas, quæ ei ſubjiciuntur in ordine ad Spiritualia concludunt etiam (ni fallor) ipſa Spiritualia eſſe Primarium materiale iſtius Poteſtatis Objectum, ſicque intelligendus eſt Bozius *in princip.* §. adductus aſsignans Objectum fidei materiale adæquatum quidquid ordinari in Deum poteſt ab

Ho

Digitized by Google

Hominibus, ut videlicèt loquatur de objecto materiali primario, nam docente Sanct. Thom. 2. 2. *q.26.art.3.in 1.arg.& part.3.q.54. art. 3. in Reſponſ.* Cauſa eſt prior ſuo effectu, & accinit ſingulariter Vlpian. *in l. Manumiſsiones 4. ff. de Iuſt. & Iure*, dùm Manumiſsionem à ſervitute pendere deducit, utpotè quum Iure naturali omnes Homines liberi naſcerentur, nec eſſet nota Manumiſsio, quum ſervitus eſſet incognita; ex ſervitute igitur, veluti ex cauſa Manumiſsionem, illamque, ut primarium principium agnovimus, Rota Rom. apud Cavaler. *deciſ.* 220. *num.* 3. & apud Farinac. *deciſ.* 365. *num.* 2. *vol.* 2. *Conſilior.* Vndè Supervacaneum ducerem id ex profeſſo probare, ni gannientes Vulpeculas hæreticos, etiam quoad firmiſsimum principium, ſcirem, quibus nihil afflore creditur, quin omnem Eccleſiaſticam penitus evertant Poteſtatem, ipſamque Eccleſiam, at quum ipſa ſit ſupra Septicollem petram ędificata, ut dixit Nilus Archiepiſcop. Theſalonicenſ. *lib.* 2. *de Primatu Papa, fol.* 26. & Nos latiùs infra dicemus *alio Fundament.* nullis concutitur procellis, & ſi enim Navicula Petri fluctuet, ſummergi numquam poterit; Eccleſia enim expugnari (quamvis impugnetur) non poterit, *Can. Non turbetur* 20. *q.* 1. Cataldin. Boncompagn. *Tract. de Poteſt. Papa*, §. *His ita pro prałudijs num.* 19. & 20. dicens poſt Chryſoſt. *Eccleſia impugnari poteſt, expugnari non poteſt; tela mittuntur; ſed eius murus non perforatur; Machinæ præparantur, ſed Turris Dauidica non eliditur.* Ioan. Hier. Alban. *de Poteſtat. Pap.* 1. *par. num.* 205. & conſtat ex Luc. 22. & ex Text. *in cap. Si enim*, §. *Beatus, de Pœnitent. diſt.* 2. Marc. Mantua *de Concil. in princip. num.* 1. D. Valençuel. Velazq. *contra Venetos, p.* 5. *num.* 223. Hincque, nec portæ inferi adverſus eam prevalere poſſunt, ex Divina Conceſsione, à prima ſua inſtitutione, uſque in finem Mundi duratura. Hoc eſt, Politicas Poteſtates non fore prævalituras cōtra Supremum Eccleſiæ Caput, ut exponunt Bellarm. *de Pontif. Rom. lib.* 5. *cap.* 14. 15. & 16. Baron. *in Parenæſi aduerſus Venetos Princip.* qui ex quam plurium Patrum expoſitione ſic communiter promiſsionem illam interpretantur, & adimpletam eſſe, experientia demonſtrat. Audi Hieron. *in cap.* 14. *Zachar.* ubi ait: *Nos autem dicemus omnes Perſecutores, qui afflixerunt Eccleſiam Dei, ut taceamus de futuris cruciatibus, etiam in præſenti ſæculo, recepiſſe quæ fecerunt: Legamus Eccleſiaſticas Hiſtorias. Quid Valerianus? Quid Decius? Quid Dioclecianus? Quid Maximianus? Quid ſæuiſsimus omnium Maximianus, & nuper Iulianus paſsi ſunt? Et tùnc rebus probabimus etiam juxta litteram prophetiæ veritatem eſſe completam, &c.*

23 Cuius mirificæ Doctrinæ ſunt propè innumera lachrymabilia exempla Cōſtantinopolis nimirum ab Agarenis capta, die 29. Maij, Ann. Dom. 1453. ob denegatam Sanct. Sedi obedientiam duodecim vicibus S. Antonin. 3. part.

part. Hiſtor. tit. 22. cap. 13. Deſiderius Longobardorum Rex hoſtis Sedis Apoſtolicæ Infenſimus, non tàm lapſus, quàm præcipitatus ex Aſtris ampliſsimis fortunis dejectus, nudus ab opibus, vitâ ſpoliatus, Regnum, Nomen, Se, ac Suos æterna, ac in extricabili ruina oppreſſus, amiſit. Lud. Richiômus *in Apolog. pro Societ. Ieſu.* Nomenojus Caroli Francorum Dux ſpernens Pontificis Cenſuras ab Angelo percuſſus interijt Chron. Engoliſmenſ. & ab eo Theatr. Vitæ Humanæ *d. tom. 6. pag. 540. col. 2.* Frederic. Imperator partes cuiuſdam Pſeudo Papæ refouens adverſus legitimè electum Alexan. III. in gurgitem fluvij deſcendens equus ex inopinato in voraginem ab reptus, eique inſidens ſuffocatus interijt, Abraham Bzov. *de Rom. Pontifi. cap. 2. num. 23.* ubi, & repentinam mortem Ludovici Babari ob moleſtias à Se Ioanni XXII. Pont. Max. illatas refert, Hiſpaniæ Regnum ob denegatã S. Sedi Obedientiam ab Vvitica Rege, miſſerrimè à Mauris devaſtatũ pie conjicit Card. Baron. *Anno 713. num. 21.* cui ad ſentitur Saauedra *in Corona Gothica, cap. 29. num. 8.* & Nos aſſumptum hoc latiùs comprobabimus *Tractat. fin.*

24 Suprema ergò Eccleſiaſtica Poteſtas primario, & directè habet Objectum materiale res, & Perſonas Eccleſiaſticas, quæ eius legitimo Dominio ſubjacent, & Imperio, & à cuius nutu immediatè dependent, ut ſingulariter Mihi probatur ex Aurelij Caſiodori Verbis (iam ſupra relatis) *lib. 11. Epiſtol. 2.* ubi Ioanni Papæ ſcribens, ſic Eum alloquitur: *Quapropter Nos decet cuſtodire aliqua* (quod Adminiſtratorij Supremi Officium eſt) *ſeu Vos, omnia. Paſcitis quidem Spiritualiter commiſſum vobis Gregem, tamen nec iſta poteſtis negligere, quæ Corporis videntur ſubſtantiam continere, nam ſicut Homo conſtat ex dualitate, ita boni Patris eſt Vtraque refouere, &c.* Fortiuſque cõprobatur ex Theologorum communi placito, qui Supremam omnium Eccleſiaſticarum rerum Adminiſtrationem Papæ competere, docent D. Caram. *in Theolog. Regular. diſput. 56. num. 825.* Laimann. *in Summ. lib. 3. tractat. 4. cap. 10. num. 15.* Ioan. de Dicaſtillo *de Iuſtit. & Iure, lib. 2. tractat. 3. diſputat. 1. dub. 15. num. 19. & tractat. 15. diſput. 1. dub. 6. part. 2. num. 262.* Malder. *eod. tractat. 1. cap. 4. dub. 8.* Bapt. Fragoſ. *de Regimin. Chriſt. Reip. tom. 2. lib. 3. diſp. 9. §. 4. num. 1.* & ex illis Molina, Açor, Fagund. & alij Diana *p. 11. tract. 3. Miſcell. reſol. 14. verſ. Sed quid Ego ſentiam.* Vel Supremum Dominium, quod Canoniſtæ attribuunt *in cap. Quæ in Eccleſiarum, de Conſtit. cap. 2. de Preb. in 6. cap. Inter, de Fide inſtrum. cap. Propoſuit, de Conceſſ. Preb. Clem. 1. ut lite pendent. Gloſſ. in Can. Conſequens, diſt. 11.* Panormitan. *in diſputat. 1. Incip. Epiſcopus, col. 1.* Barbatia, Mendoça, Rebuff. & alij adducti à Michaële Terrada *de amplit. benefi. diſputat. 1. quæſt. 1. numer. 37.* cuius verba adducit Diana *dict. reſolut. 14. mox à princip.* cui

cui addo Hier. Gonç. *in Reg.* 8. *Cancell. §.*1. *num.* 37. Azev. *in l.* 2. *num.* 29. *&* 30. quibus addo. Gigam. *de Penſion. q.*6. & eſſe communem Canoniſtarum opinionem ſæpius firmault Rot. Rom. in pluribus deciſionibus adductis à Thom Hurtado *de Reſiden. Beneſ. lib.*6. *reſol.*6. *ſub reſol.*11. *num.* 38. 39. *&* 42. vbi Petr. Gregor. Flam. Pariſ. Nicol. Garc. Hier. Gonçal. Farinac. & Loter. adducit contra Gambar. Corduvam, Aragon, Vegam. Ledeſmam, Rodriguez, & Sanchez, ab eo relatos, *num.* 40. *&* 41. huiuſmodi abſolutum Dominium Papæ in Beneficialibus denegantes. Nos verò tutiorem eligentes viam cenſemus omnia Bona, & Beneficia Eccleſiaſtica Romani Pontificis Imperiò ſubdi validè quidem prò eius voluntate exercendò, & iam nullà legitimâ causâ interveniente, quamuis non licitè, & abſque graui animæ ſuæ periculo licitèque, & validè cauſa interveniente, tùm gratiæ, tùm juſtitiæ prout docent primæ Opiniònis Aſſeclæ, quibus Nos libenter ſubſcribimus *ex Text. in Can. Non liceat Papæ* 20. 12. *q.*1. vbi Symach. Papam *in tertia Synodo cap.*4. *& ſeqq.* decidiſſe conſtat, non licere Papæ injuſtè prædia Eccleſiæ alienare, & anathematizantur alienationi conſentientes, & inferioribus impugnandi alienationem, & prædia alienata repetendi facultas conceditur, *Can. Priuilegia* 2.25. *q.*2. ibi: *Ad noſtrum tendit reatum, ſi Paternarum Regulæ Sanctionum nobis conſentientibus, negligentibus violentur.* Quam diſtinctionem, & temperamentum ſingulariter mihi probat elegans Text. *in cap. Quia Diuerſitatem* 5. *de conceſſion. Præb.* vbi ſic Innocen. III. affatur: *Quem autem ex ſuſcepta auctoritatis officio, tàm ſingulis, quàm ſingulorum Mater iuſta petentibus iuſtitiam, nec poſsit, nec debeat denegare, quum juſtitia, & iudicium ſit præparatio ſedis eius, &c.* Expreſſe corroboramus ex Specul. *tit. de Legato, §. Nunc oſtendendum, num.* 51. *& ſeqq. & tit. de Diſpenſat. §. Nunc breuiter dicendum.* Qui ipſam Pontificiæ Poteſtatis plenitudinem, rationis, honeſtatiſque iuxta, & Decalogi, nec non S. Euangelij præcepta reſtringendam eſſe docet, cui in ſuæ ſententiæ comprobationem addo *Text. in cap. Ad menſam* 11. *q.*3. Gloſſ. *in Can. ſi Papa* 40. *diſt.* Card. Iacobat. *de Concil. art.* 12. *num.* 30. *& ſeqq.* vbi latè probat Papam, ſicut alios Catholicos, Evangelicis ligare præceptis. Et ex aliquibus Patrum ſententijs, Bar. *in l. fin. C. Si contra Iuſ. Card. in Tract. de vn on. Eccleſ.* Corraſ. *de Beneſ. p.*2. *cap.*1. *num.* 3. 4. 5. 6. Idem probant mihique hæc ſententia corroboratur ex Apoſt. 2. *ad Corinth.* 10. ſcribente: *Nam, & ſi amplius aliquid gloriatus fuero de Poteſtate Noſtra, quam dedit Nobis Dominus in ædificationem, & non in deſtructionem veſtram, non erubeſcam, &c.*

25. Hinc iam vnuſquiſque ſibi differentiam hanc inter vtrùque materiale objectum diſcernet, quum enim Eccleſiaſticæ Poteſtatis directè, & primario objectum materiale ſint cuncta Bo-

na, & Beneficia Eccleſiaſtica, in quæ nullam habet auctoritatem Sæcularis Poteſtas, abea etenim Iure Diuino reperiuntur exemta, vel ſaltem Iure poſitiuo (vtrumque etenim docent DD.) Mart. *de Iuriſd. p. 2. cap. 6. ex num. 3.* Dian. *p. 7. tract. 1. reſol. 4* & pluribus relatis Carleval. *de Iudic. tom. 1. lib. 1. tit. 1. q. 6. ſect. 1. num. 594.* cui addo Morl. *in Empor. Iur. p. 1. tit. 2. q. 12. nu. 6. & ſeqq.* Paul. Duran. *in tract. de Condit. & mod. impoſ.* (qui eſt poſt Deciſ.) *part. 1. cap. 1. num. 12. verſ. Rurſus,* Mar. Cutel. *de Priſc. & Recent. Eccleſi. Libert. lib. 2. q. 1. & q. 127.* Vela *Differt. 45.* & Iuris eſſe Diuini docent Carnin. *in Turri Babel, p. 3. cap. 2. fol. 562.* Bellarm. *de Cleric. lib. 1. cap. 21. & ſequent.* Chriſtophor. Beſold. *in Synopſi Polit. p. 1. lib. 1. cap. 2 de Iurib. Maieſt. ſpecial. num. 9.* Inferens exinde Bona, & Perſonas Eccleſiaſticas in Territorio, non verò de Territorio Principis Sæcularis eſſe, allegans Tuſch. *litter. E. concluſ. 15. & Text. in cap. 10. de Conſtit. & diſt. 96. ac ſeqq. per tot.* Addendique ſunt Alvarot. Caſtal. Zephal & Rippa, ſequuti à Valençuel. Velazq. *contra Venetos, par. 1. num. 12.* ubi regulam in comprobationem exhibet quod, quum Perſonæ, & Bona Eccleſiaſtica ſubdita numquam Laicis eſſe poſsint ab eis ſtatui in ea nihil validè poſſe, *ex cap. 2. de conſtit. in 6. cap. Eccleſia S. Mariæ, cap. ſi Duobus de Appellat.* Aretin. *conſ. 157. num. 1.* Addendaque omninò ſunt Concil. Mileuitan. *Can 13.* Matiſconen. *Can. 8.* Laur. Beyerlinch. *in Theatr. Vitæ Humanæ tom. 3. lit. E. pag. 36. tit. Eccleſiaſticorum Immunitas, & Libertas à Sæculari Poteſtate,* mox à *principio,* ibi: *Iure Diuino Regimen Eccleſiaſticum à Politico non ſolùm diſtinguntur, ſed, & ſublimius eo decernitur.* Quod pluribus pro more comprobat.

26 Cuius rationem efficaciſsimam exhibet Bonif. Pap. relatus *in Can. Nulli liceat 12. quæſt. 2.* dicens: *Nulli liceat ignorare omne, quod Domino conſecratur, ſiue fuerit Homo, ſiue Ager, vel quidquid fuerit conſecratum Sanctum Sanctorum erit Domino, & ad Ius pertinet Sacerdotij, propter quod in excuſabilis erit omnis, qui, quæ à Domino, & Eccleſia, cui competunt, aufert, vaſtat, inuadit, vel eripit, ciuſque ad emendationem, Eccleſiæque ſatisfactionem, ut ſacrilegus iudicetur, & ſi emendari noluerit, excommunicetur.* Cui conſonat Text. *in Can. Quicumque, Can. Prædia, Can. Qui abſtulerit,* Cum alijs *ead. Cauſ. & Q.* Videndique ſunt Perr Greg. Matth. de Afflict. & Card. Alban. ſequuti à Valençuel. Velazq. *contra Venetos, par. 3. num. 25. & ſeqq.* & Nos *hoc eod. Tractatu,* alibi latiùs dicemus.

QVÆS-

QVÆSTIO V.

An,& Quomodo differat Vtraque Poteſtas hæc ratione formalis,& attributionis Objecti?

1 Methodicam, quũ exoptemus perficere Tractationem Philoſophica inſtituimus in omnibus ſequi præcepta, vndè, & objectorum cognitionem adhibemus, & inter ipſa ordinem obſervamus, quem iam diu à Philoſophis in ſcolis mutuati ſumus.

2 Objectum ergò Formale, & attributionis Poteſtatis Eccleſiaſticæ ut aſsignemus, præſupponendum eſt cum communi Philoſophorum Præceptore 1. *Phiſicor.* objectum formale eſſe in ſcientijs, id propter quod de aliquo in eis principaliter tractatur: Hinc in Philoſophia objectum formale aſsignatur Perfectio ipſius Subſtantiæ Naturalis, in cõcordi Omnium ſententiâ.

3 Objectum verò attributionis eſt, vel nobilior pars objecti totalis, vel id, quod principaliter intenditur à Scientia. Vndè in ipſa Philoſophia objectum attributionis erit Subſtantia Naturalis, quia ipſa eſt perfecta notitia principij motus, ſed perfecta noticia motus intendit ipſius radicale principiũ, quod eſt Subſtantia Naturalis ergò Philoſophia principaliter intendit Subſtantiam Naturalem; & conſequenter hęc erit objectum attributionis. His ergò ſic præmiſsis.

4 Objectum Formale Eccleſiaſticæ Poteſtatis eſſe cenſemus Directionẽ Spiritualem ad æternam Beatitudinem aſſequendam, Covarr. *PP.QQ.cap.*1.*num.*12.*concluſ.*2. Molina *de Iuſtit.& Iur.tom.*1.*tract.*2.*diſp.*21. *verſ. Quum verò homo*, Petr. Bertrand. *de Iuriſd. Eccleſ.& Secular.q.*3.*num.*33. Victor. *de Poteſt. Eccleſiaſ. relect.*1.*ſect.*4.*num.*1.*& ſect.*5.*num.*8.*& ſect.*6.*num.*1. Petr. Bollo *in Æconomia Canonic.claſ.*3.*cap.*4.§.1. Valençuel. Velazq. *contra Venetos p.* 5. *num.* 227. cui nouiſsimè addo Guillelm. Beyer. *de Eccleſ. Hierarc.q* 12.*cap.*2.*pag.*523. Exquo quidem Objecto differentia protinus reſultat inter vtrãque Poteſtatem, nam licèt Sæcularis Poteſtatis etiã Beatitudo ſit ojectum formale, *ut q.*1.§ 2. diximus, illa Beatitudo eſt temporalis, quæ Regnis, & Poteſtatibus æternæ Beatitudinis expertibus competi jſſe paſsim legimus, & licet in Catholicis Ditionibus idem ſit vtriuſque Poteſtatis finis, non ſufficit, nã vel non vtitur eiſdem medijs. Iſid. Peluſiota *li.* 2.*Epiſt.*249. *Ex Sacerdotio, & Regno* (ſcribit) *rerũ Adminiſtratio conflata eſt, quamuis per magna utriuſque differentia ſit; illud enim veluti Anima eſt, hæc velut Corpus, ad unum tamen, & eundem finem tendunt, hoc eſt ad Hominum ſalutem, &c.* In quorum explicationem addit Guillelm. Beyer. *dict.q.*12.*cap.*3 *pag.*531. *verſ. Neque tamen*, quod Iſidorus conſiderat

derat vtrumque Imperium, prout à Deo ipſo intentum eſt, vel prout à creatura rationali ſeſe dirigente in vltimum finem, refertur, quò ſenſu ad hominis ſalutem tendit Imperium, ſicut Sacerdotium; Deus etenim vtrumque iſtum Principatum ad hominis ſalutem procurandam, deſtinauit, Sacerdotalem immediatius, quia ſcilicèt, ipſe hominis perfectionem Spiritualem proximè operabatur, Regium verò Imperium remotiùs, inquantùm à malo auertit, pœnarum metu, Regiumque Principatum ad hominum ſalutem per Sacerdotalem dirigi, moueri, atque impelli, eodem nempe modo, quo Corpus ab Anima, quod latiùs dixerat *ead. q. 12. cap. 2. pag. 523.* Addendi ſunt Clem. Roman. *lib. 2. Conſtitut. cap. 34.* Origen. *lib. 8. contra Celſum*, Dionyſius *cap. 1. de Eccleſ. Hierarchia*, Antioch. Hilari. Nazianzen. Syneſius, Iſidor. Peluſiota, & plures alij congeſti à Franciſc. Hallier. Doctor. Sorbon. *de Eccleſ. Hierarch. lib. 4. cap. 1. art. 2. per tot.* vbi fuſe horum verba refert, remque perſpicue explicat.

5 Vlteriuſque probatur ex quo Deus primas, & maximè neceſſarias partes dedit Eccleſiaſticæ Poteſtati, ſinè quà dirigente, docente, atque inſtruente vix poſſint homines ad Deum adduci, & ſalutem conſequi æternam; poſſunt tamen ſine Imperio Terreno eam obtinere, ut infra dicam. Vndè Beatitudo in Imperio conſiderata primario, & per Se eſt Temporalis, & de Temporalibus rebus; ſiquidem Æthnici, & Infideles multoties Beatius Temporaliter Regna poſſideant, ideſt politiori, pacatiorique fruuntur Imperio, formale quapropter, & peculiare Eccleſiaſticæ Poteſtatis hoc eſſe cenſemus, per quod à Sæculari diſtinguitur, nam quum formalitas objecti verſetur immediatè circa id, propter quod res, de qua agitur principaliter intenditur; quumque Eccleſiaſtica Poteſtas propter hanc æternam Beatitudinem, & ad eam aſſequendam immediatè à Chriſto D. inſtituta ſit (ut mox videbimus) ſequitur ipſam eſſe eius formale, peculiare, & præcipuum Objectum, ut docet eximius ille Canoniſta D. Ioan. Valboa Mogrovejo *tom. 2. Salmanticenſ. Relect. ad Text. in cap. Nouit ille 13. num. 9. de Iudic.* ex Ludovic. Molin. *de Iuſt. & Iur. tom. 1. tract. 2. diſp. 21. & in 1. par. in Tractat. de Oper. ſex dier.* ubi perſpicuè differentiam hanc finium Vtriuſquè Poteſtatis, à quibus objectorum differentiam ſumimus, explicat.

6 Attributionis autem Objectum Eccleſiaſticæ Poteſtatis erunt media proportionata ad ipſam directionem aſſequandam; nam, quum attributio Objecti finem intentum principaliter reſpiciat, quumque finis iſte ſit Eccleſiaſticæ Poteſtatis eum eſſe Objectum attributionis non dubitamus.

7 Quod manifeſtè probamus. Finis Eccleſiaſticæ Poteſtatis, eſt Supernaturalis, Spiritualis, & Æternus, hoc eſt Vita Æterna,

Na-

Navarr. *in cap. Nouit de Iudic. not. 3.Coroll.16.17.20.& 21.à num.82. vſque ad 90. & 97.* & latiùs diximus *ſupra.* Ergò formale objectũ iſtius Poteſtatis erit directio ad illum finem, & objectum attributionis erunt media proportionata ad hanc directionem aſſequendam. Conſequentiam probo ex Ariſt. 1.*Ethicor.*docente. *Ars, quæ conſiderat finem imperat arti, quæ conſiderat illud, quod eſt medium ad finem.* Card.Bertrand. *de Eccleſ.& Sæcul.Iuriſdict. q.3.num.34.* proſequiturque Valençuela Velazq. *contra Venetos.p.5.num.*229.II.autem probamus.Homo procreatus eſt ad finem Supernaturalem, quem per media Supernaturalia aſſecuturus eſt; nam Poteſtas Ciuilis ſolùm habet vires ad dirigendos homines ad finem Naturalem (ut vidimus) qui quidem finis tamquam imperfectus ſolum habet dirigi ad perfectiſsimum, hæc autem directio fit immediatè ab Eccleſiaſtica Poteſtate, quæ proportionabilia adhibendo media ad perfectiſsimum illum finẽ perducere, inhiat, homines, ut colligo ex S.Thom.2.2.*q.40.art. 3.ad* 3. Victor.*de Poteſt.Eccleſ.Relect.* 1.*q.2.num.*10. & ex his, quæ in comprobationem congerunt Molina *de Iuſt. & Iur. tom.1. Tract.2. diſp. 21. num. 3.* Bapt. Fragoſ. *de Rep.Chriſt.tom.1. Introduc.Proæm. §.2.num.*20. & in hoc ſenſu intelligendum eſſe Apoſtolum dum ad *Hebr.*13. monet. *Obedite Præpoſitis veſtris, ipſi enim peruigilant, tamquam rationem pro animabus veſtris reddituri.* docet Frãc.Boz. *de Temp. Eccleſ. Monarch. lib.1. cap.7. pag. 90.& ſeqq.* Quibus omnibus addo Acuñam *in 1.p. Decreti ad Text. in cap. Duo ſunt num.2.96.diſt.* Adam Contzem. *lib.6. Polit. cap.3. §.2.* Franc. Suar. *contra Reg. Angliæ, lib. 3.cap.6.num.17.*

8 Sæcularis autem Poteſtatis objectum formale eſt inſtitutio, directio, & conſervatio Ciuilis Societatis, ac Propagatio publicæ ſalutis, & honeſtatis fœlicis, ac beatæ Ciuilitatis, & objectum attributionis eſſe media proportionata, ad illa aſſequenda, quia quum propter hæc omnia ſit cõparata (ut *§.proximo* dicam) illam eſſe objectũ formale ex proximè firmatis liquet; quumque objectum attributionis ſit pars principalior, ſeu inſtrumentum objecti formalis, iuxta Philoſophum enim 1. *de Anima Text.* 18. & 4. *Meteor.cap.vlt.* Zabarella *de conſtit.ſcientiarum, & Art.Natur. cap.* 32. Inſtrumentum omne debet proportionari, & regulari ſecundum finem ſuum, finis autem eſt, quaſi de eſſentiâ inſtrumenti, vnde proportionato objecto attributionis cum objecto formali, & ipſum eſſe ſalutem Populi apparet, & iſtud media ad inuenta ad eam conſequendam colligemus ex Apoſt.1.*ad Timoth.*2. Beſold. *in Synopſi Polit.præcognit.num.*46.& pluribus relatis Salg. *de Reg. Protect. part.1. cap.1. prælud.1. num.44. & 45.*

9 Ex quibus clarè dignoſcitur tantùm diſtare objecta Eccleſiaſticæ Poteſtatis ab objectis Sæcularis, quantum Cœlum diſtat à Terra,

Terra, quantùm fœlicitas Humanæ à fœlicitate Divina, quantùm Anima à corpore, & quantùm æternum, & perpetuo duraturum à momentaneo, & caduco, ut probamus ex Chryſosth. *ad Corinth.* 2. *homil.* 15. cuius verba comprobant hucuſque dicta, & ideò non gravabor ea apponere. *At verò hic aliud quoque Imperij genus eſt, ac civili quidem Imperio ſublimius. Quodnam igitur hoc eſt? illud nimirum, quod in Eccleſia viget, cuius etiam ipſius Paulus mentionem facit, quum ait: Obedite Præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis: ipſi enim pervigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri: Hoc enim Imperium tantò Civili excellentius eſt, quantò Cœlum à Terra, imò etiam multo præſtantius, &c.* Paucisque interjectis ſubdit: *Rerum quidem huius vitæ parvam omnino rationem habet, verum pro Cœleſtibus omnia agit, ac decernit. Quo circa non modo maiorem, quam Provinciarum Præfecti, ſed etiam, quam illi ipſi, qui Diademate cincti ſunt honorem acceperunt, qui hoc Imperium gerunt, ut qui in maioribus rebus, & ad maiora commoda homines fingant, &c.* & proſequitur Guillelm. Beyer. *dict. q.* 12. *cap.* 2.

QVÆSTIO VI.

An, & Quomodo differant Eccleſiaſtica, & Sæcularis Poteſtas ratione immediatæ originis, Primariæque Derivationis?

1 DVpliciter in hoc conſideramus titulo Originem I. prout ſignificat principium, à quo immediatè vtraque emanat Iuriſdictio: Argu. Text. *in l.* 6. *ff. Ad Municip. cum alijs in Introductio Proœm. adductis,* §. 5. *num.* 34. II. prout Tempus denotat, locumque demonſtrat, quo ambæ ſubſiſtére cœperunt Iuriſdictiones: argum. Text. *in cap.* 1. *de Vſur. in* 6. vtramque ad Tractatus integritatem conducere ambigi nequit; ex vtraque enim maior comparatur Nobilitas, nobiliorque acquiritur Maioritas iuxta Text. *in l.* 1. *in pp. ff. de Cenſ.* & ea, quæ in comprobationem adducit Andr. Tiraquel. *de Nobilit. cap.* 19. *per tot.* vbi Poëtam ſubinducit canentem *lib.* 1. *Æneid. verſ.* 645.

> *Fortia Facta Patrum, ſeries longiſsima rerum*
> *Pertot ducta Viros, antiqua ab Origine Gentis.*

Addendique ſunt Philipp. Decius *conſ.* 648. *num.* 27. *& conſ.* 498. *num.* 19. Avendañ. *in Dictionario, verbo Cavallero, verſ. Si ergò,* Ioann. Garçia *de Nobilit. gloſſ.* 6. *num.* 33. Gutierr. *PP. QQ. lib.* 3 *q.* 13. *num.* 87. & præ omnibus addo Tertullianum *de Reſurrect. carn. cap.* 6. his verbis: *Quo nunc facit ad infuſcandam originem carnis, nomen terræ ventilare, ut ſordentis, ut jacentis elementi?*

Quum

Quum etſi alia materia excudendo homini competijſſet, Artificis faſtigium recogitari opporteret, qui illam, & eligendo dignam indicaſſet, & tractando feciſſet, &c.

2 De ſecunda acceptione, quum *Tract.1.* litè diſſeruerimus, primam hic inueſtigandam ſuſcipimus, ut ex omnibus in collationem adductis Maioritas Eccleſiaſticæ Poteſtatis agnoſcatur.

3 Duplicem communiter aſſignari Sæcularis Poteſtatis Originem in competto habeo, ſeu vnam à duplici prouenientem cauſa I. Attenta materiali, quà Gentes diſperſæ ad eam amplectendam motæ fuere.

4 Quum videlicet Minor à Maiori, Debilis Potente, Pauper à Diuite nimis opprimi Gentium diviſione cœpiſſet, in Opprimentium ſe contubernio, Cœruſque deſperatione defectionem, diſidiumque; ab illis locis mutatione quæſiere, illorumque per turmas in varia loca tranſmigrantiū Naturæ Benignitas, Deique Prouidentia miſerijs, calamitatibuſque ſolaria dando, Reges, Principeſque Iuſtitiæ Cuſtodes, & æquitatis, proſperè illis creauerunt, ut diſſertè docuit Bald. *in l. Ex hoc Iure, ff. de Iuſtit. & Iur.* & proſequutus eſt Mich. Maucler. *de Eccleſi. Monarch. tom.2. part.3. lib.2. cap.3. litter. B.* Alvar. Pelag. *de Planctu Eccleſi. lib.1. cap. 52. pag. 43. col.1.* Hancque fuiſſe præcipuam creādorum Regum Cauſam, ut ipſi æquà lance inter ſubjectos ſibi Populos Iura redderent, & imbecilles à Potentiorum defenderent injurijs, docent Ariſt. 3. *Polit.* 11. & 5.10. Iuſtin. 1. *Hiſtor. in princip.* Cicer. *lib.2. de Offic.* S. Aug. *lib.4. de Ciuitat. Dei, cap. 6.* S. Thom. *de Regim. Princip lib.1. cap.14* S. Iræneus *lib. 5. Adverſ. Hæreſi.* Alphonſ Guerr. & Nicol. Boer atque alij penes Menchacam *in Præfat. Illuſtr. Controu. num. 102. & ſeqq. & num. 120. & lib.1. cap.1. num.10. & 24.* Lipſius *de Doctrin. Ciuil. lib. 2. cap.* 11. Matth. Lopez Bravo *de Rege, & Regendi ration. lib.1. fol.8.* D. Melchor de Valenc. *Illuſtr. Iur. tract.2. cap. 5. num.5. & ſeqq.* & cum alijs D. Solorç. *de Iur. Indiar. tom.1. lib.2. cap.21. num 59.* Mendo *in Princip. Perfect. diſcurſ. 62. num. 21.* ubi adducit illud Hæſiodi in Theogon.

Hoc vno Reges ſunt olim ſine creati,
Dicere ius Populis, injuſtaque tollere facta.

Addenduſque eſt, & præomnibus adeundus Martin à Roa *Singular tom.1. lib.3. cap 7.* vbi larè probat Regū præcipuū munus hoc apud omnes Nationes fuiſſe, explicat que varia Loca Sacra, quibus Capiris Thema corroborat.

5 II. Autem iſtius Poteſtatis formalis eſt cauſa Societatis ambitio, cuius origo non à mutua hominum benevolentia, ſed à mutuo extitit metu ex dictis ſupra, *§.1. verſ. Hucuſque dicta.* Vndè metum objectum eſſe iſtius Poteſtatis apparet, nam quum Societas propter metum ſit adinventa, ab eaque originem ducat Sæcularis Poteſtas, ſi metus eſt objectum, ſeu cauſa formalis Societatis, et

origo,

origo, primariumque principium iſtius Poteſtatis metus.

6 Sed objicies: Tantum abeſt, vt Homines in ſocietatem Ciuilem coaleſcere propter metum poſſent, ut ſi mutuò ſe metuiſſent, ne conſpectum quidem mutuum ferre potuiſſent, quum metuere nihil aliud ſit, quàm perterreri, vel trepidare, *l. 1. §. 1. ff. Quod met. cauſ.* Ariſt. *lib. 3. Ethicor.* perterritus autem conſpectum perterrentis omnino refugit, ut probatur ex Textu *l. Pupillus in fin. ff. de verb. ſignificat. & ex l. Nec quicquam, ff. de off. Proconſul.* vbi Vlpian. ait; quod poteſt Proconſul de plano comminari etiam, & terrere filium à Patre oblatum, qui non ut opportet conſervari dicitur, ſed clarius, eleganterque Caſian. *Collat. 4. cap. 19.* dicens: *Quod nauſeâ compellente projicimus, odibilius deteſtamur. Non dicam labijs admouere, ſed eminus intueri ſine ingenti horrore non poſſumus.* Addendusque eſt Martin. à Roa *Singul. S. Script. tom. 2. lib. 2. cap. 5 pag. 183.* Ergò ſi mutuo ſe homines perterrerent non poſſent propter mutuum metum convenire.

7 Aſt veram adhuc aſſertionem noſtram iudicabunt quotquot reſciverint voce hàc *Metus* futuri mali proſpectum quemlibèt comprehendi, neque ſolum fugã, ſed etiam diffidere, ſuſpicari, cauere, ne metuant prouidere, metuentium eſſe iudico, vndè fœdera, paces, latebris ſe abdere, fores claudere, quum dormitum itur, iter comitatus, & cum telis facere, aliæque quam plurimæ Cautelæ ab iſtius generis metu proueniunt, ab eoque Societas humana, ut latè probat Thom. Hobbes *in Elemen. Philoſophicis de Ciue Titulo libertas cap. 1. art. 1. 2. & 3.*

8 Comprobantur hucuſque dicta quam pluriũ aſſertione docentium Poteſtatem Ciuilem, ſeu Sæcularem à Populo ſuam eſſe mutuatam eſſentiam, & originem, ſicque Iure publico introductam. Hugo Donell. *lib. 17. Comm. cap. 6. verſ. In primis cum*, & probatur ex Text. *in l. 1. in prin. de Conſtit. l. 1. §. Sed hoc ſtudioſum 7. verſ. Cum enim Lege antiqua, C. de Veter. Iur. Enucl. §. Sed, & quod Principi. Inſtit. de Iur. Natur. Gent. & Ciuil. l. 2. §. Nouiſſimè, ff. de Orig. Iur.* Ex quibus conſtat apud Populum Rom. vniuerſam reſediſſe Iuriſdictionem, quam in Imperatorem (Lege Regia latà) Populus ipſe tranſtulit, hincque Legem Regiam fuiſſe dictam, quia per eam initio Romani Imperij, & Vrbis, Romulo, cæteriſque Regibus Regia fuit attributa Poteſtas, eiſque Romà pulſis fuit hæc lex abrogata, Populoque priſca illa ſua reſtituta Poteſtas, donec Octavij Auguſti Imperatoris tempore Populus legem illam ſuſcitavit, Poteſtateque illà rei vindicatà, ſe abdicauit, Cæſarique, & eius in Imperio Succeſſoribus Poteſtatem, & Maieſtatem illam vniverſam attribuit, & confirmauit. Math Stephan. ſane dolendus Author *de Iuriſdiction. lib. 2 p. 1. cap. 1. à num. 60.* vbi plura de Lege Regià, eamque hoc nomine (& non

Rhe

Rheniam, ut aliqui putant) appellandam docet, cui addo Dom. Covarruv. *Practicar. Quæſt. cap.* 1. *numer.* 3. Matthæ. VVeſemb. & Gyphan. *in dict.* §. *Sed, & quod Principi*, Ioann. Corraſ. *libr.* 6. *Miſcellan, cap.* 8. *num.* 2. Dyo. *lib.* 53. *Hiſtor.* Sueton. *in Auguſt. cap.* 10 11. 16. 34. 35. *& ſequent.* Zonar. *tom.* 2. *Annal.* Mar. Salomon. *lib.* 2. *de Principatu*, Anton. Vacca à Capite Silicis *volum.* 1. *Expoſit. Locor. obſcurior. & Paratitlor. in Pandectas, ad tit.* 4. *lib.* 1. *Quod Principi placuit*, Georg. Fabric. *lib.* 1. *Antiq.* Ioann. Roſin. *de Antiquit. Rom. lib.* 7. *cap.* 12. ubi fragmentum iſtius Legis ex Tabula Ærea adhùc in Lateranenſi Baſilica exiſtente, diſcerptum adducit, quam etiam ad Litteram refert Ioann. Eccard. *in ſuo Tractat. de Lege Regia, pag.* 28. *cum ſequent.* ubi à Gregorio XIII reſtitutā, in MōteCœlio repoſitā eſſe teſtatur Matth. Steph. *de Iuriſd. lib.* 2. *p.* 1. *cap.* 2. *num.* 74.

9 Addendus, C. Cornel. Tacitus *lib.* 3. *Annal. pag.* 365. *in Edition.* Ludovici Dorleans, Originem hanc radicitus examinatam adſtruens, his verbis: *Vetuſtiſsimi Mortalium nulla adhùc mala libidine, ſine probro, ſcelere, eoque ſine pœna; aut coercitionibus agebant, neque præmijs opus erat, quum honeſta ſuopte ingenio peterentur, & ubi nihil contra morem cuperent, nihil per metum vetabantur: at poſtquam exui æqualitas, & pro modeſtia, ac pudore ambitio, & vis incedebat; provenere Dominationes: multeſque apud Populos æternum manſere. Quidam ſtatim, ut poſtquam Regum pertæſum; leges maluerunt. Hæ primò rudibus Hominum Animis ſimplices erant, maximèque Fama celebrauit; Cretenſium, quas Minos; Spartanorum, quas Lycurgus: ac mox Athenienſibus quæſitores iam, & plures Solòn perſcripſit. Nobis Romulus, ut libitum imperitauerat: dein Numa Religionibus, & Diuino Iure Populum devinxit, repertaque quædam à Tullo, & Anco, ſed præcipuus Servius Tullius Sanctor Legum fuit, Queis etiam Reges obtemperarent. Pulſo Tarquinio aduerſum Patrum factiones multa Populus parauit tuendæ libertatis, & firmandæ concordiæ, creatique Decem Viri, & accitis, quæ uſquam Egregia compoſita duodecim Tabulæ finis æqui Iuris; nam ſecutæ Leges, & ſi aliquando in maleficos ex delicto ſæpius tamen diſſentione ordinum, & apiſcendi in licitos honores, aut pellendi Claros Viros, aliaque ob praua per vim lata ſunt, &c.* Pauciſque interjectis ſubdit: *Ex in continua per viginti Annos diſcordia, non mos, non ius deterrima quæque impunè, ac multa honeſta exitio fuere, ſexto demum Conſulatu Cæſar Auguſtus potentiæ ſecurus, quæ Triumviratu iuſſerat, aboleuit: deditque iura, queis pace, & Principe uteremur.*

10 Sed his obſtat, quod Plerique immediatè Poteſtatem hanc à Deo procedere conentur defendere, pluribus Sacræ Paginæ teſtimonijs innitentes, & præcipuè 1. *Reg.* 8. 22. *Dixit autem Dominus ad Samuelem, audi voces eorum; & conſtitue ſuper eos Regem, &* 15. 17. *Nonne quum parvulus eſſet in oculis*

tuis unxit Te Dominus in Regem ſuper Iſraël, & 2. Reg. 3. 9. & 10. Hæc faciat Deus, &c. ut transferatur Regnum de Domo Saul, & eleuetur Thronus Dauid ſuper Iſrael, & 3. Reg. 11. 11. Dixit itaque Dominus Salomoni, quia habuiſti hoc apud Te, & non cuſtodiſti pactum meum, & præcepta mea, quæ mandaui Tibi diſrumpens, ſcindam Regnum tuum, & dabo illud ſeruo tuo. Daniel 2. 11. *& Ipſe mutat Tempora, & ætates, transfert Regna, atque conſtituit, &* 5.28. *Diviſſum eſt Regnum tuum, & dattum eſt Perſis, & Medis.* Mich. 3. Proverb. 8. ad Rom. 13. 1. Petr. 2. *ad Timoth.* 3. *ad Rom.* 13. *Sap.* 6. *Datta eſt à Domino Poteſtas Vobis, & Virtus ab Altiſsimo*, cum pluribus alijs libenter hic omiſsis, & alibi repetendis.

11 Corroboramque ex Can. *Qui culpatur* 4. §. *Sed ſi Humana Poteſtas* 23. *q.* 2. ibi: *Non enim eſt Poteſtas niſi à Deo, ſiue jubente, ſiue ſinente, cap. Audacter* 18. 8. *q. cap. Nouit. de Iudic. cap. Quoniam*, 10. *diſt. cap. Cum ad verum, & cap. Si Imperator*, 96. *diſt. l.* 5. 6. *&* 7. *tit.* 1. *p.* 2. *l.* 1. *& l. inter claras, C. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol. l. vlt. C. de Quadr. Præſcrip. Auth. Quomodo oport. Epiſcop. in princip.*

12 Docent S. Thom. *lib.* 1. *de Regim. Princip. cap.* 1. *& ſeqq. & lib.* 2. *cap.* 16. *& lib.* 3. *cap.* 1. *&* 2. Cæſ. Caren. *in Catena Inquiſitor. in Anteclud. num.* 17. Franc. Anſald. *de Iuriſd. p.* 1. *cap.* 1. *per tot.* Franc Salg. *de Reg. Protect. p.* 1. *cap.* 1. *Prælud.* 1. *num.* 13. D. Ioan. de Solorç. *de Iur. Indiar. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 2. *ex num.* 3. Paris de Puteo, Carol. Graſal, Corſet. Ant. Gom. Azeu. Arias Mont. Navarro, Vitoria, Molina, Petr. Greg. Zeuall. Soto, Bovadill. & Lælius, adducti à Salçed. *de Leg. Polit. lib.* 1. *cap.* 6 *num.* 1. *& num.* 18. Bellarm. *tom.* 2. *Contr. de Laicis, cap.* 8. plura congerens. Quibus omnibus addo Ioan. à Capiſtran. Hier. Alban. Petr. à Monte, & Speculat. adductos à Valençuela Velazq. *contra Venetos, p.* 5. *nu.* 225. nouiſsimeque annecto Petr. à Marca. *de Concordia Sacerdotij, & Imp. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 1. *per tot.* ubi contrariam opinionem (nempè Principatum Politicum, ſeu Regiam Auctoritatem à Deo per inſitam Naturæ Legem manaſſe quidem, ſed ità, ut Populo, & Vniverſitati concederetur primum, & eorum deinde ſuffragijs in Reges conferretur, qui plenum Imperij ſui beneficium, non Deo tantum, ſed Populis accepto ferre debeant) Libertatem Regũ imminuere, Dignitatem violare, factionibus Vires ſubminiſtrare, imò, & in ipſas Scripturas Sacras peccare animoſe adſerit, moxque ſubdit: *Sanè dubitandum non eſt, quin Regum perſona, vel ſuffragijs Populorum Specialiter, vel generaliter tranſlato Regnandi Iure Hæreditario in aliquã generoſam Stirpem Naturalium fortè in Regium Culmen aſſurgat, ſed præterquam quod, & motum animis Eligentium Deus inſpirat, quo in illa ſuffragiorum ſortitione Vnum Alteri præferant, certum, & conſtantiſsimum eſſe debet apud Pios, & Deuotos Regum Cultores Vnicuique Regum Poteſtatem Regiam immediatè à Diuino Numine conferri, &c.*

Nec

13 Nec ſatiſfaciendum eſſe inſtantiæ, dices reſpondendo ex Alvar. Pelag. *de Planct. Eccleſi. lib. 1. cap. 52. pag. 43. col. 1. circa finem.* Differentiorem multò fuiſſe Poteſtatem ciuilem apud Iudæos, ac apud Gentiles, quia apud illos fuit ex Humana Inſtitutione Poteſtas Sæcularis, apud illos verò fuit aliquo modo ex Humana Inſtitutione, ſed interveniente Speciali Diuina Ordinatione, ſecundum quã, & Iudices, & Reges ſunt in Populo Hæbræo creati, & inſtituti, vndè ab eorum origine nequit argumentum generale ſumi ad ſtabiliendum Poteſtatem publicam habere Diuinam immediatam Originem.

14 Vrgeri namque poterit affirmando eamdem Diuinã Specialem Ordinationem præceſſiſſe ad Inſtitutionem Politicæ Poteſtatis apud Gentiles, ac apud Hæbræos, ut patet ex illis verbis: *A Domino data eſt Poteſtas Vobis, & quum eſſetis Regni illius non rectè judicaſtis.* Iſai. 45. *Hæc dicit Dominus Chriſto meo Cyro, &c.* Hierem. 27. *Ego dedi* (ait Dominus) *omnes Terras iſtas in Manu Nabuchodonoſor, Regis Babylon.* & Daniel 2. *Tu es Rex Regum, & Deus Cœli dedit Regnum Tibi,* Quæ, & loca omnia Petri, & Pauli ſuprà adducta de Regibus Gentilium intelligi debent, quia nullus Fidelis tũnc reperiebatur, & in Concil. Cõſtant. *Seſſ. 8. &* 15. definitum eſt etiam Infideles, & Iniquos Reges à Deo accipere Regna, & Poteſtatem.

15 Mirificèque comprobatur inſtantia ex Aug. *lib. 5. de Ciuit. Dei, cap. 21.* his verbis: *Quæ quum ità ſint non tribuamus dandi Regni, atque Imperij Poteſtatem, niſi Deo Vero, qui dat fælicitatem in Regno Cœlorum ſolis pijs, Regnum verò Terrenum, & Pijs & Impijs, ſicut ei placet, cui nihil injuſtum placet, &c.* Inferiuſque: *Qui dedit* (inquit) *Mario, Ipſe, & Cæſari, Qui Auguſto, Ipſe, & Neroni Qui Veſpaſiano, vel Patri, vel Filio ſuauiſſimis Imperatoribus, Ipſe, & Domitiano Crudeliſſimo, & ne per ſingulos ire neceſſe ſit, Qui Conſtantino, Ipſe Apoſtatæ Iuliano, &c.* Quibus, & alijs teſtimonijs, efficacibuſque intrinſecis rationibus hanc ſententiam corroborat Bellarmin. *dict. cap. 8. per tot.* Quem ipſum locum, Tertullian. Irenæum, Epiphanium, Iſidor. Peluſiotam, & Chryſoſt. pro hac opinione adducit Marca *dict. cap. 2. §. 2. qui §. 3.* ex Victor. *in Relect. de Poteſt. Ciuili, num. 8.* Petr. Duuallio *de Suprem. Rom. Pôt. Poteſt. 1. p. q. 1.* Cõcil. Pariſi. *lib. 2. cap. 5. Anno 829.* ſtabilire firmiſsimè conatur Reges à Iure Diuino, & Naturali Poteſtatem, & non ab ipſa Republica, ſeu ab Hominibus accipere.

16 At nihilominus ſolutionem illam ſubſtinendam, & corroborandam eſſe cenſemus, ex 1. *Reg. 8. 1. & ſeqq.* ubi conſtat Regem Hæbræis à Deo irato, & loco pœnæ datum, eſſe Dominatum rerum, & perſonarum ſecum trahentem; nam ſermo illic non de priuilegio, vel Legitimè Regum Iure loquitur, ſed de Tyranny de, atque injuria, eſt, ut contra plurium opiniones, docet Chriſto-

 phor.

phor, Beſol *lib. 1. Polit. cap. 9. num. 24. verſ. 1. & in diſſert. de Iur. Reg. Sam. num. 4. & 5.* ubi argumentis ſatisfaciat, hinc ab eo argumentari non licèt. Sed nihilominus affirmandum, quod licèt Poteſtas Sæcularis, aut Politica in abſtracto conſiderata à Iure Diuino originem habeat; in concreto tamen, prout in iſta, vel illa ſpecie in vno, vel alio Regno ſtabilita, à Iure Gentium dimanat, ut docet Baſil. *in Conſtitut. Monaſticis, cap. 23.* ex cuius verbis rectè infert Petr. Hurtad de Mendoça *in 2. 2. S. Thom. vol. 2. diſp. 54 ſect. 1. §. 32.* Regnum Temporale eſſe de Iure Humano, Spiritualem autem Auctoritatem Eccleſiæ, de Iure Diuino, Bellarm. *dict. Tractat. de Laicis, cap. 6. verſ. Tertio nota.* Beſold. *in Præcognit. ad Synopſi. Doctr. Politica, num.* 44. & probatur *ex Epiſtol. 3. S.* Anacleti *cap. 3.* ubi Epiſcopis toto Orbe diffuſis reſcripſit: *Reges, & Imperatores, licèt ſi teni ſint per Deum regnent, & Legum Conditores juſta decernant (Sap. 8.) non tamen à Deo immediatè conſtituti creduntur, ſed interueniente Iure Gentium ab Hominibus creatos Deus ipſe probauit. Can. SacroSancta, 22. diſtinct.* & eſt ſingularis Sacer Textus, id optimè comprobans Oſeæ 8. 4. ubi Dominus ait: *Ipſi regnauerunt, & non ex Me, Principes extiterunt, & non cognoui,* ut legit noſtra Vulgata, vel iuxta Textum Hæbræum: *Ipſe Reges conſtituunt abſque Me: Principes aſſumunt Me inſcio, &c.* Ex quo (ni Me animus fallit) clarè probatur Deum immediatè non concurrere ad iſtius, vel illius Regis conſtitutionem.

17 Hancque ipſam Opinionem docent Anton. de Butrio, & Card. Florentin. *in cap. 1. de Tranſlat. Prælat.* quos referens ſequitur Card. Iacobbat. *de Concil. lib. 6. art. 1. num. 4.* allegans *cap. Nouit, de Iudic. cap. per Venerabilem, qui filij ſint legitimi,* & utrobique notata, Anton. Corſetus *in Tract. de Poteſtat. Regia, 5 part. num. 69. & 71.* Abb. *in dict. cap. 1. de Tranſlat. Prælat. nu. 3.* rationem adſignantes, quod videlicèt Poteſtas Tēporalis immediatè à Deo Patre, Chriſto eius Filio, & in eius Perſona Petro, & Petri Succeſſoribus Legitimis immediatè conceſſa eſt, ab eiſque in Imperatorem tranſlata, à quibus in omnes alios refluxit Dynaſtas, ut ratiocinatur Corſetus ubi proximè, ex quo, Bertrando Bolognin. & Cataldino, docet Valençuela Velazq. *contra Venetos, part. 5. num.* 225. Quod, ut perſpicuè magis percipiatur ſequentibus, cōprobamus rationibus quoad eius duas principales partes.

18 Quoad I. In abſtracto videlicèt conſideratæ Sæculari Poteſtati Diuinam tribuentem originem probatur. I. Nam huiuſmodi Imperium neceſſario conſequitur Naturam Hominis, proinde eſt ab illo, qui eamdem fecit Naturam, hanc autem Deus immediatè creauit, Gen. 1. 27. ergò, & illud. II. Poteſtas hæc eſt de Iure Naturæ; non enim pendet à conſenſu Hominum, nam velint, nolint, debent regi ab aliquo, niſi velint perire Humanum Genus; ſine

ſine Imperio enim, nec Domus ulla, nec Ciuitas, nec Gens, nec Hominum VniverſumGenus ſtare, nec rerum Natura omnis, nec ipſe Mundus poteſt, atteſtante Cicer. *lib. 3.* cui fauet Ariſt. *lib. 1. Politic. cap. 3.* dicens: *Regere enim, & regi, non ſolum inter ea, quæ neceſſaria, ſed & utilia,* & accinit Seneca *lib. 1. de Clem. Iſtud ſane eſt vinculum, per quod Reſp. cohæret, ille Spiritus vitalis, quem hæc tot millia trahunt, nihil ipſa per ſe futura, niſi onus, & præda, ſi mens illa Imperij ſubtrahatur.* Lypſius *de Doct. Ciuil. lib. 2. cap. 1.*

19 Imperium ergò neceſſario requiritur, nè Humanum ſubvertatur Genus, quod eſt contra Naturæ inclinationem, totalem, & partialem cõſervationem ſuadentem, ad id naturalem ſubinducentem defenſionem, etiam Brutis animantibus, *l. 1. §. Vim vi, ff. de Vi, & vi arma, l. Itaque 4. l. Scientiam 45. § Qui cum aliter, ff. Ad leg. Aquil. l. 1. §. Cum Arietes 11. ff. Si quadrupes paup. feciſſ. dicatur.* Indeque Tull. *lib. 1. Officior.* ſcribit: *Generi Animantium omni eſſe à Natura tributum, ut ſe vitam, corpuſque tueatur, declinetque, ea, quæ nocitura videntur.*

20 Et licèt refragari videatur I.C. Florentinus *in l. Vt vim 3 ff. de Iuſt. & Iur.* huiuſmodi conſervationem Iuri Gentium attribuens; non tamen obſtat, quia conſervatio hæc, atque defenſio diuerſo conſiderata reſpectu non incongruè, & Iuris Naturæ eſſe dicitur, & Iuris Gentium, Iuris Naturæ quidem, ſi ad ipſam reſpicias defenſionem, ſeu inſtinctum, & impulſum Naturę, qui omnibus Animalibus eſt communis in tutando, & conſervando proprio corpore adverſus vim illatam, Iuris verò Gentium, ſi modum, & formam defenſionis, quam Naturali ratione, & certa quadam moderatione Ius Gentium temperauit, perpendas, quod enim Me defendere, & conſervare poſsim Iuris Naturalis eſt, quod autem moderatione inculpatæ Tutelæ adhibito id facere neceſſe habeam, ex Iure Gentium deſcendit, ut notat Gloſſ. & poſt eam Iaſ. *in §. 2. verſ. Ius autem Gentiũ, verbo, Bella etenim. Inſtit. de Iur. Nat. Gen. & Ciuil.* Chriſtophor. Beſold. *diſp. 2. ad Pandect. ſub Theſi 1.* & plenius *in Comment. ad l. 3. tit. 1. lib. 1. ff. num. 1. pag. 47. & ſeqq.* Petr. Fab. *lib. 2. Semeſtr. cap. 2. pag. 22.* Quamquam aliter id explicent. Connan. *lib. 1. Comm. cap. 4. in fin.* Decian. *in Tract. Crimin. lib. 2. cap. 6. num. 6. & 7. & cap. 7. num. 2. & ſeqq. tom. 1.* Farin. *in Praxi Crimin. par. 4. tit. 14. de Homicid. quæſt. 115. num. 334.* Hulric. Hunnius *lib. 1. var. reſol. Iur. Ciuil. tract. 1. q. 21.* Donel. *lib. 1. Com. cap. 7. pag. 17.* Matth. Berlich. *Concluſ. Practic. p. 4 concluſ. 13. n. 2. cum ſeqq.*

21 Vndè elicitur, quod, quum Sæcularis Poteſtas in abſtracto conſiderata ad ſui cõſervationem ſit neceſſaria Mundo Iure Naturæ, quumque Ius Naturæ ſit Ius Diuinum, *§. Sed Naturalia quidem Iura, quæ apud omnes Gentes per æquè obſeruantur Diuina quadam Prouidentiâ conſtituta ſemper firma, atque immutabilia permanent, & ſ. Inſtit.*

Digitized by Google

Inſtit. de Iur. Natur. Gen. & Ciuil. §. *vltim. Inſtit. de Legitim. Agn. Tut.* l. *Eas obligationes* 8. *ff. de Cap. Min.* l. 2. §. 1. *ff. de Vſufr. ear. rer. quæ vſu conſum.* l. *Vbi pugnantia* 188. §. 1. *de Reg. Iur.* Ariſt. 5. *Ethicor.* 7. & 1. *Rethor. ad Teodectem.* Cicer. *lib.* 2. *de Inuent.* Seneca *lib.* 2. *de Ira, cap.* 20. *in fin.* Adam Contzem. *libr.* 5. *Politic. cap.* 13. §. 2. & *cap.* 14. §. 14. Ergò Iure Diuino eſt introducta gubernatio, ergò eius origo in abſtracto eſt Diuina. Hanc conſequentiam, ſed non ex his præmiſſis deducit Bellarmin. *dict. cap.* 6. *verſ. Secundò nota.* Addens ſic intelligendum eſſe Apoſtolum, dùm *Ad Rom* 13. ſcribit: *Dei reſiſtit ordinationi, qui Poteſtati reſiſtit.*

22 Quod autem Sæcularis Poteſtas in iſta, vel in illa Specie, iſti, vel illi applicata Regno, Iure Gentium ſit introducta, probatur I. ex Text. *in cap. Ius Gentium, diſt inct.* 1 ibi: *Ius Gentium eſt ſedium occupatio*, & c. l. *Ex hoc iure*, *ff. de Iuſt. & Iur.* ibi: *Iure Gentium fuerunt diſcreta Gentes, Regna condita, Dominia diſtincta, Bellaque introducta*, & c. Iacob. de Valdès *de Dignit. Regum Hiſpan. cap.* 18. *num.* 20. II. autem probatur ex Bellarmin. *dict. cap.* 6. *verſ. Quartò nota*, docente; ſingulas Regiminis Sæcularis Species in particulari eſſe de Iure Gentium, & non de Iure Naturæ, quia pendent à conſenſu Multitudinis, ad cuius voluntatem ipſa ſibi conſtituit Regem, Imperatorem, Conſules, aut Magiſtratus, ut patet, & ſi cauſa legitima adeſt, poteſt Multitudo mutare Regnũ in Ariſtocratiam, aut Democratiam, & è converſo, ut Romæ multoties factum legimus.

23 A Multitudinis autem nutu, & voluntate pendere Poteſtatem illam in particulari docet Eminentiſs. ille D. Card. conſentaneè ad id, quod prius *ſecundò, & tertiò* firmauerat *Notabili.* Poteſtatem videlicèt Sæcularem immediatè eſſe in tota Multitudine, tamquam in Subiecto, quod ipſe alijs probat rationibus, quibus apud eum videndis, remiſsis.

24 III. Probamus Aſſumptum noſtrum re aſſumpta diſtinctione illa nuper à Nobis allata inter Conſervationem, & propriam defenſionem, atque modum in ipſa obſervandum, ut ſcilicèt, illa à Iure Naturali, & conſequenter Diuino, hæc autem à Iure Gentium deſcendat, quà ecquidem diverſitate retenta, adſerimus, quod ab hoc Iure prouenit Hominibus, quod ſicut in Brutis animantibus, quæ gregalia ſunt, & ſocialia Naturæ inſtinctu inueniatur quoddam regimen, eodem Naturæ impulſu, Iure Gentium perfecto, idem regimen omnibus Gentibus, & Nationibus fuerit commune, Text. *in cap. in Apibus* 7. *quæſt.* 7. S. Thom. *lib.* 1. *de Regim. Princip. cap.* 1. *Naturale eſt* (ait Ang. Præceptor) *Homini, ut ſit Animal ſociale, & Politicum in multitudine viuens, magis etiam, quam omnia alia Animalia.* Quod multis ibi probat rationibus, cui adde Chriſtophor. Beſold. *in Diſſert. Philolog. de Principatu in Innocentiæ Statu, num.* 6. ibi: *Ita comparatum eſt Naturà, ut præter Optim. Max. Deum*

(abſ-

(*abſque cuius directione ſi eſſet, ne quidem ad momentum perſiſtere aliquid poſſet*) *ubique inueniatur aliquis Ductor, & pars quædam principalis, cæteras ordinans, & regens, adeo, ut etiam in ijs, quæ vita expertia ſunt Imperium quoddam, velut concentus, cunctis rebus inſit. Ariſt. 1. Polit. cap. 3. Naturam omnem, quæ non eſt Simplex, ſed cum alio connexa, neceſſario aliquem habere in ſe Principatum. Cicer. lib. 2. de Natur. Deor. inquit: Ac in omnibus partibus Mundi imperandi, ac parendi diuerſitatem deprehendere licere oſtendit. Caſus. lib. 1. Politicor. cap. 5. Sic nempe, & Diſcrimen quoddam ipſas inter Stellas, & harmonicam inibi videmus in æqualitatem. Hoc quum in ijs, quæ Naturam retinent integriorem liceat inuenire, quis Homines, ut cumque mãſiſſent puri, Lege hac eximere auſit. In animantibus ſanè Brutis, ubi vix ferè Reip. Symulachrum adumbratur, quorum Natura primæva eſſentialis, & ſi propter Homines iniquitati ſubjecta, ſed tamen poſt lapſum immutata non fuit. In Gruibus unus tamquam Rex, & Ductor reliquos eminet, inter omnes, illiſque ducatum præſtat. Nim. lib. 10. cap. 23. Sic Apis converſatione gaudet, & mores, Conſilia Remp. Reges, Imperium. & obedientiam, Leges, & inſtituta, ac prope modum omnia Officia Ciuilia habere videntur, ut illuſtri opere docuit conlectis omnibus erudita vetuſtatis locis Vlyſſes Aldrovandus tom. de inſect. &c.*

25 Quod efficaci fulcitur ratione hàc. Poteſtas Ciuilis fuit Societati, ſeu Communitati Iure Gentium à Deo data: At Societas, & Communitas hæc Iuri Gentiũ adſcribitur *l. 2. ff. de Iuſt. & Iur.* Homo enim ita natus, & comparatus eſt, ut viuat ciuili converſatione, ſeu cœtu aliquo communi, S. Thom. *dict. cap. 1.* ibi: *Eſt igitur Naturale Homini, quod in Societate multorum viuat.* Hinc rectè protulit Ariſt. *lib. 1. Politic. cap. 2. Hominem omni ape, omnique animante gregali ciuilius, & urbanius Animal, & qui non Fortunâ, ſed Natura alienus eſt à Ciuitate, vt qui in Societate eſſe nequit, aut nihilo indiget propter copiam, illum, aut improbum, aut Homine præſtantiorem Beſtiam nimirum, aut Deum eſſe.* Addendique ſunt Cicer. *lib. 3. Philipp.* 13. Homer. *lib. 9. Iliad.* Cuiac. *Nouell.* 6. & Hobert. Giphan. *in Comm. ad locum Ariſt. pag. mihi* 29. Vndè ridiculi cenſendi ſunt Diodor. Sicul. *lib. 1. num.* 8. Thucydid. *lib. 1. ab initio*, Vitruv. *lib. 4.* & alij affirmantes. Homines primum morè fœrarum vitam degiſſe in montibus, & Siluis, ibique oberraſſe, donec à quibuſdam in cœtum Ciuilem ducti fuere. Eminentiſs. Bellarm. *de Laicis, cap. 5. verſ. Et prætereà*, ubi Æthnicorum figmentum eſſe docet Petr. Gregor. *de Rep. lib. 1. cap. 2.* Beſold. *in dict. Synopſi. præcogn. num.* 25. copioſeque Hier. Salçed. *de Regim. Princip. lib. 1. cap. 1. diſſert. 1. per tot.*

26 Communitatem, & Societatem Iuri Gentium adſcribi dixi abſolutè, & abſque additamento *Primævi* (quod addit Beſold. *dict. num.* 25. ut vitarem contentionem illam, an Ius Gentium diuidi poſſit in primævum, ideſt primo

Digitized by Google

primo ſtatim ævo adinventum; & ſecundarium, aſſirmantibus ex Bartol. & alijs *in l. Si quod 64. ff. de cond indeb.* Beſold. *ad l. 1. tit. 1. lib. 1. ff. num. 25. pag 42. & ſeqq.* Pinel *in Reg. Cancell. de Reſcind. vend. p. 1. num. 11. & ſeqq.* Hugo Donell. *lib. 1. Comm. cap. 7.* Myſing. *ad princip. Inſtit. de Iur. Nat. Gent. & Civ. num. 5.* vbi communiter ſcribentes. Alijs verò, & vulgarem, & verbis, & menti Legis difformem diſtinctionem hanc judicãtibus. Corraſ. *lib. 6. Miſcell. cap. vlt.* Connan. *lib. 1. Comment. cap. 5.* Anton. Fab. *in Iuriſprud. Papin. tom. 1. tit. 2. princip. 3. confut.*

27 Siue etenim à primario, ſiuè à ſecundario Iure gentium, ſiue ab vno tantum deſcendat, irrefragabile Principium eſt, quod Societas hæc, & communitas, quã Bruta non Iure, ſed impetu, atque impulſu, ſeu admonitione Naturæ, quæſierunt gregalia, has homines Iure, & recta ratione duce ad invenerunt, & perfecerunt, nam quæ hominibus generaliter, ut à cæteris animantibus ratione diſtinctis Naturaliter competunt, à Iure Gentium illis prouenire eſt affirmandum. Ioann. Coraſ. *ad l. 1. §. 2. num. 13. ff. de Iuſt. & Iur.* Decian. *Tract. Crim. tom. 1. lib. 2. cap. 6. num. 1.* Petr. Greg. *in Methodo parva, lib 2. cap. 3.* abſque quo quidem Iure humana ſocietas ſtare nequit. Franc. Hotoman. *in Epit. digeſt. tit. de Iuſt. & Iur. num 9.*

28 Nec refragatur quod, & Ius Gentium Naturale dicatur, §. 1. 4. 5. 11. 12. & 40. *Inſtit. de rer Diviſ. §. 1. verſ. Quòd verò Naturalis, Inſtit. de Iur. Nat. & c. l. 1. in principio,* & paſsim, *ff. de Acquir. rer. Domin. l. Cum amplius 84. in fin. ff. de Reg. Iur.* Nèque enim eodem modo vtrumque à Natura eſt; Ius quippè Naturale, Natura per ſe, Ius Gentium ex rationè dictat Grègor. Lopez Madera *lib. 1. Animaduerſ. Iur. cap. 1.* ſeu illius cauſa eſt Natura creans, idèſt ipſe Deus, huius autem Natura creata, ideſt Ratio D. Opt. Max. benignitate hominibus inſita. Raynald. Corſ. *lib. 1. Indagat. Iuris cap. 10.* Oſvv. Illigèr. *ad Donnell. lib. 1. cap 6. lit. D. in not.* idque docet Apoſt. *dum 2. ad Roman. 15.* ſcribit: *Eſſe opus Legis Scriptum in cordibus noſtris, quod Deus Nobis oſtendit.* Quò adluſit etiam Auſon. dum *in Monoſyllab. edil. 10.* cècinit:

> *Lex Naturalis, quam condidit Imperio Ius,*
> *Ius Gentium, pietate hominum; Ius cèrta Dei mens.*

Si ergò Natura Humana ſocialem vitam Iure Gentium requirit, & ad ſui conſeruationèm neceſſario appetit, ut diximus, & docèt Bellarm. *de Laicis dict. cap. 5. à principio.* Certè eodem Iurè requiret etiam Regimen, & Rectorem, ſinè quo impoſsibile eſt Multitudinem conſiſtere. Ergò ab hoc Iure originem habet Sæcularis Poteſtas, ut Doctiſſ. ille D. Card. *eodem cap.* Latè probat, Noſque.

29 III. Et ſententiam noſtram probamus, & hucuſque dicta corroboramus ex Sacrę Paginę aperto teſtimonio, nimirum 1. *Reg. 8.* vbi Populus Iſrael clamabat ad Samuelem dicèns: *Conſtitue*

Nobis

Nobis Regem, ut indicet Nos, ſicut vniuerſæ habent Nationes; & c. iuncto 3.Reg.2.1 5.22.Paralipom.1.21. 7.& 22.1.& quam plurimis alijs ex Traditionibus Hebraicis petitis, adductis à Pineda *de Reb. Salomonis cap.1.num.2.* Gaſpar Sanch. *dict. 3. Reg.1. verſ.20.* Ioann. Lorino *in Deuteron.11. verſ.15.* Marquez *in Guber.Chriſti, lib.2.cap.5.* Mendoza *tom.2.ad lib.1.Reg.cap.8.num.5.in expoſit.litera, §.16.& ſeqq. l.Omnes Populi, ff.de Iuſt.& Iur.* Ergò Regum Origo deſcendit à Iure Gentium. Sed Rex eſt totius Sæcularis Poteſtatis fons, & origo, *cap.Ad hæc vbi* Bal. *de Pac.Iuram. firm. & in cap.1. num.11. de Allodijs* Covar. *Practicar. QQ. cap.1.num.9.* Maſtrill. *de Magiſtrat.lib.3.cap.2.num. 5.* Cancèr. *lib.2.Variar. cap.7.num. 327.* Parlador *lib.2. Rer. Quotid. cap.1.num.7.* Scip.Gentil. *lib.1.de Iuriſdict.cap.18.* D.Salgad. *de Reg. Protect. par.1.cap.1. prælud.3.num. 114.* Illiger. *ad Donell.lib.17. com. cap.7. litt.O.* Ergò Origo Sæcularis Poteſtatis deſcèndit à Iure Gentium, nam (ut vulgariter circumfertur) Propterquod vnum quodque tale, & illud magis. Auth. *multo magis, C. de Sacroſanct. Eccleſ.*

30 Nec dicere obſtat vèrba illa enunciatiua Populi Hæbræi, quum ſubinducta eſſent ad oxoptatum Règem adſequendum, nihil probare, ad ſæpius deciſa à Rota Romana, & præcipuè apud Card.Seraphin. *deciſ.1186.num.3. & in pluribus alijs deciſionibus, congeſtis* à Matth. Buratt. *deciſ. 323. num.11.p.1.* Vbi Enunciatiua intereſſe habentium nihil probare firmatur. Quod *in dict. deciſ. num. 16.* ampliatur fortius procedere, quoties generica ſunt Enunciatiua, atque etiam quando ſunt de facto alieno; quum ergò omnia hæc in Enunciatiuis illis concurrant, non probare manifeſti Iuris apparet, quum nullam inducant diſpoſitionem *l.Si quis cum 16. §.1. ff.de Vulg.* ex quo, & alijs latè cõprobat Pichard. *in princ.Inſtit.de exhared.liberor.*

31 Reſpondetur enim, quod licet vèra objectio ſit; non tamèn adaptabilis Sacro Textui; nullam ſiquidem falſæ aſsèrtionis repulſam paſſus eſt Populus, nec à Deo, nèc à Samuèle, ſed tantum ingratitudinis, & infidelitatis notam; ut rectè notauit Abulèuſ. *tom.6. in 1. Reg. q. 9. pag. 154.* Michael Maucl. *de Eccleſ.Monarch. tom.1. p.1 lib.4.cap.7. col.137.& ſeqq.* ex quibus Enunciativam Populi Iſrael veram fuiſſe, legitimè venit conjiciendum.

32 Et ne conjecturis tantum procèdamus, onus probãdi Enunciatiuam farendo (ad quod Enuntians tenetur, alias nihil Enunciatiò iuuat ex Vulgar. Regula Text. *in l.A ſe toto, ff. de Hæred.inſtit.* Auth. *Si quis in aliquo documento, C.de edèndo, vbi communitèr* DD. Surd. *conſ.5.num.57.* Marius Antonin. *Var.Reſol.lib.1. reſol.38.num.5. & reſol.64. num.7. & lib.2. reſol.8. num.12.* Hiſtoriographorum, & Iureconſultorum teſtimonijs cõprobamus Regnum apud Gèntes inſtitutum, & ſtabilitum eſſe, quũ Hæbræi Regèm petierunt. *a'l*

Ab

33 Ab ipſaque Sacra Pagina incipiendo conſtat de Ægyptijs, Exod. *cap.* 11. ubi dicitur: *Occidam omne Primogenitum à Primogenito Pharaonis, qui Sedet in Solio eius*, id enim interpretatur Lyra de Regno, quod temporè Ptolomæorum quoquè fuiſſe patet ex Iuſtin. *lib.* 16. *&* 39. *Hiſtor.* Pauſan. *lib.* 1. Flor. *Epitom.* 46. elegans lex Regia 9. *tit.* 7. *verbo, Naturalmènte, &* *l.* 2. *tit.* 15. *part.* 2. concinitque *l. Eum qui* 3. ibi: *Non à Patre, ſed à Generè à Ciuitate, à rerum Natura tribueretur, ff. de interdict. & releg.* Bal. *in l. Ex hoc Iure* 25. *num.* 11. *ff. de Iuſt. & Iur.* Tiraq. *de Iur. Primogen. q.* 4. *num.* 15. 16. *&* 31.

34 Atque demonſtratiuè procèdèndo apud Omnes Nationes vſitatum fuiſsè à prima ſuarum Rerum Publicarum inſtitutionè Reges, eorumque Succeſſores imperare, & regere, tuncque iam invetèratum morèm eſſe, quum Hæbræi Regem pètierunt, conſtat, nam de Syrijs reſtatur pètitio Demetrij Antiochi Regis Syriæ Fratris, apud Liu. & Flor. *dict. lib.* 46. ibi: *Regnare vtique vis? Huic ſpei tuæ obſtat ætas mea, obſtat Gentium Ius.* Moxque: *cupit Règnum, & quidem ſcileratè cupit, qui traſcèndere feſtinat ordinem ætatis, Naturæ, & Macèdonum Iuris Gentium, obſtat Frater, Maior, &c.* De Perſis Hiſtoria *Artaxèrxis, & Cyri* Plutarch. *in Artaxerxè* Procop. *lib.* 1. *de Bello Perſico*, de Parthis Iuſtin. *lib.* 41. Tacit. *lib.* 2. *Annal. in princip.* de Troianis Meſſala Corvin. *in lib. ad Aug. de Progen. Aug.* Dares Phryg. *in lib. dè Excid. Troiæ.* Herodot. *in Euterpe, & in Polimn. ſeu lib.* 7. dicens: *Nos omnium Populorum eſſe, ut natu Maximus Imperium habeat.* De Macedonibus Liu. *lib.* 40. Diodor. Sicul. *lib.* 16. Iuſtin. *lib.* 7. & prius ex Trogo Pomp. *lib.* 2. *cap.* 10. ſcribens: *Ex his Artamenes maximus natu ætatis priuilegio Regnum vendicabat, quod Ius, & ordo naſcendi, & Natura ipſa Gentibus dedit.* De Spartanis Herodot. *lib.* 5. *&* 6. Æmilius Prob. *in princ. Vitæ Agèſilaij* Mamert. *in Panegiric. de Rhedijs*, Diodor. *lib.* 6. *Bibliothecæ cap.* 13. De Cretenſibus Lactan. Firmian. *Diuin. Inſtit. lib.* 1. *cap.* 4. De Albanis Liuius *lib.* 1. Halycarn. *lib.* 1. Dè Romanis. *Tacit.* 4. *Annal.* de Siculis Iuſtin. *lib.* 21. Diod. Sicul *lib.* 11. de Gothis Ioan. Magnus *lib.* 16. *Hiſtor. Gothor. cap.* 17. de Francis Vetuſtiſsimis Anaſt. Bibliothecarius, Adrian. II. ſeu Landulphus Sagax *Hiſtor. Miſcell.* Dè noſtris Antiquiſsimis Hiſpanis eruditus Iacobus de Valdès *de Dign. Reg. Hiſpan. cap.* 5. *per tot. vbi* I. Règem Thubalèm fuiſſe demonſtrat, quod latius infra, & nos probare conabimur. Interim videndi ſunt Beroſ. Anniani. *lib.* 5. *cap.* 4. cuius authoritatem licet parui pendere Omnes huius Sæculi Eruditiores ſciam, aquibus, Eum allegando, diſcedere minime volumus, aliquoties tamen eo, & ſimilibus ſuſpectis apud ipſos Eruditos, vtemur, quoties ni mirum penes illos veritatem Hiſtoricam ab alijs non ſuſpectis comperimus: Quod quidem præmonitũ, atque ſtabilitum cupimus pro Omnibus Noſtris operibus. Regum

ergò

ergò Noſtrorum Originem à Thubale deriuant grauiores Hiſtoriæ Profeſſores Florian de Ocāpo *lib.1.cap.4.* Garibay de Zamalloa *lib.4. cap.4.* Ioan. Vaſæo *in Chronic.Hiſpan.* Taraſa *de Regibus Hiſpaniæ*, & alij laudati à Ioann.de la Puente *in Convenient. vtriuſq. Monarchiæ, lib.3.cap.14. §.3. mox à principio.* De alijs Nationibus Hening. Arniſæus *de Doctr.Ciuil.cap.9.pag.mihi* 281. & plura congerit Rhenat.Choppin. *de Doman.Frāc. lib.2.tit.2. à num.3.*

35 Quarto denique noſtram probamus, & comprobamus ſententiam ex Bap.Fragoſ. *de Regim. Reip.Chriſtian.tom.1.§.2.Introduct. Proœm.num.19.* qui quaſi apendice, noſtra recopilans fundamenta dixit: *Poteſtas verò Laicalis eſt immediatè datta à Deo Communitati Humanæ ad Se gubernandum in rebus Naturalibus, ut benè, beatèque viuat, non tamen propriè per Se confertur de Lège ordinaria pèr ſpecialem actionem, diſtinctam à creatione; ſed per modum proprietatis, ab ipſa Natura manantis, eodèm modo, quo quis præſtat formam, ſolet præſtare conſequentia ad formam. Atque ità immediatè dattur à Deò, ut Authore Natura, pèr modū proprietatis ſupra dictum, & ſic aſſurgit in Communitate Humana, vbi primum Collectio Hominum in vnum Corpus Myſticum politicè congregatur. Quo poſito, impoſſibilè eſt, quin reſurgat hac Poteſtas, nec poteſt impediri eius reſurrectio ab eadem collectiotiene vnita politiè: poteſt tamen illam committere Collectio Ciuilis vni, vel Pluribus, prout maluerit, &c.* Molin. *de Iuſt. & Iur.tract.2. diſp.20. §.Quæres* Leſsius *eodem tract. lib.2.cap.46.dub.4.num.24.*

36 Ex quibus concludendum venit Poteſtatem Sæcularem non prouenire immediatè à Deo, ſed à Iure Gentium. Quam ſententiam mordicus defendit Thom. Bozius *in Tract. de Iur. ſtat. ſiuè de Iure Diuino, & Naturali Eccleſiaſtica Libert. & Poteſt.lib.2.cap.3.fol. mihi 91.pag.1. poſt.med.* vbi tribus firmatis principijs generalibus ſubdit: *Ob has igitur tris cauſas (ut alias interim mittamus) Poteſtas Temporalis, Naturaliſquè ad alios règèndos, non èſt inmmediatè à Deo, I.quia non poteſt non ruerè in peſsima. II.non poteſt ad ſuum finem peruenire. III. non poteſt ad Eum in quo ſolo Natura conquieſcit. IV.adde non poteſt, non cadere in Dæmonum Poteſtatem V.vt omnino ſit, nam tota eſt ob hunc finèm facta, & ſeruata toties à Supernaturali Poteſtatè. Ob has igitur quinque eſſentiales rationes Poteſtas Temporalis, Naturaliſque eſſe non habet à Deo, ſed mediante Supernaturali Poteſtatè, quas Natura quærit Lèges, & appetitu ineuitabili, & eſſentiali omni in re, & momento, &c.* Quibus omnibus ſufficienter probatam partem hanc manere cenſemus.

37 Quoad ſecundam verò Aſſertionis partem, ſtabilientem Eccleſiaſticam Potèſtatem Supremam à ſolo Chriſto Domino immediatè procedere, nulla mediatione ſuppoſiti, vel Subjecti intèrueniente; licet non diutius hic immorandum Nobis eſſe cènſeamus. I.nam id ipſum latius per aliquas

aliquas Quæſtiones ſumus *Tract.* 3. proſequuturi, ut Vni èx principalibus tituli partibus exactè ſatisfaciamus.

38 II. Quia tot Sacræ Scripturæ Oraculis claris adeò, & fortibus comprobatur, ut ea, aut neſcirè Hominis eſſet valde Imperiti, & in Sanctis Litterìs admodum Peregrini, aut diſimulare Fraudulenti, ac Malitioſi, aut improbare, atque nègare Improbiſsimi, aut Sceleratiſsimi à Via Veritatis enormitèr exorbitantis eſſe judicaretur, ut aſſerit elègauter Mich. Maucler. *de Eccleſi. Monarch. dict. tom.* 1. *p.* 2. *lib* 2. *cap.* 13. *col.* 333. *mox à princip.* docens ita immediatè à Deo procedere Eccleſiaſticam Poteſtatè, ut neque à Sanctis Scripturis, neque à Gènèralibus Æcumènicìſque Concilijs, neque à Sanctis Patribus deriuari, poſsit affirmari, cui in comprobationèm addo Text. *in cap. Solitæ*, *§. Quod autem*, *verſ. Potuiſſes*, *de Maior.* & *Obed. cap. Nouit. ille* 13. *§. Cum enim non Humanæ Conſtitutioni; ſed Diuinæ potius innitamur, extra de Iudic.* ubi clarius in ſequèntibus probat verbis: *Quia Poteſtas Noſtra non eſt ex Homine, ſed ex Deo.*

39 Probaturque èx illo Matth. 16. vbi hanc Poteſtatem Supremam promiſsit Dominus Petro, & opere compleuit Ioan. *vltim. Paſce Oues meas.* Docentque Ioan. Andr. Anton. de Butr. Rota Rom. Marc Mantua, Ioan. à Capiſtran. Iacobat. Petr. Rebuff. & Petrus à Monte, adducti à D. Valençuel. Velazq. *in Defenſion. Monitorij Pauli V. contra Venetos, part.* 5. *num.* 226 *pag.* 310. Ex quibus ait, quod ſicut Deus eſt generaliter in omnibus rebus creatis per Eſſentiam, Præſentiam, & Potentiam in ſuis Fidelibus eſt, Speciali quodam modo per Gratiam, & Charitatem, ita licèt in electionè omnium Poteſtatum Deus operetur; ſingulari quodam tamen modo operatur, & concurrit in electione Summi Pontificis, ut ita ab illo derivetur omnis alia Poteſtas, & Status, qui eſt in Eccleſia, quantum ad Communicationem Iuriſdictionis, atque in huius comprobationem allegat Auguſt. de Ancon. *de Eccleſ. Poteſt. q.* 1. *art.* 1. *cum quatuor ſeqq.* Marſil. *Columñ. de Redd. Eccleſi.* 2. *par. cap.* 11. *num.* 21.

40 Noſque communem omnium ſententiam eſſe comperimus Suar. *contra Reg. Angl. lib.* 3. *cap.* 12. Zipæ. *de Iuriſdict. lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 26. Alvar. Pèlag. *de Planctu Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 52. *per tot.* Bèllarm. *dè Laicis cap.* 6. *verſ.* 5. *nota* in illis verbis diſcurſum noſtrum aurea claue claudentibus: *Quinto nota èx dictis ſequi: hanc Poteſtatem (Sæcularèm) eſſe quidem à Deo, ſed mediante conſilio, & electionè humana, ut alia omnia, quæ ad Ius Gentium pertinènt: Ius enim Gentium eſt Concluſio deducta ex Iure Naturæ per humanum diſcurſum: Ex quo colliguntur duæ differentiæ intèr Poteſtatem Politicam, & Eccleſiaſticam; vna èx parte Subjecti; nam Politica eſt in Multitudine: Eccleſiaſtica in vno Homine, tamquam in Subjecto immediatè; altera èx parte Efficientis, quod Politica vniuerſe con-*

conſiderata eſt de Iure Diuinô, in particulari conſiderata, eſt de Iure Gentium, Eccleſiaſtica eſt omnibus modis de Iure Diuino, & immediatè à Deo, &c. Ioan. Bap. Fragoſ. *dict. §. 2. Introduct. Proœm. num. 14. à princ.* ibi: *Secundo differunt ex parte Poteſtatis, quia Poteſtas Eccleſiaſtica eſt à Chriſto inſtituta immediatè, & Supernaturaliter ad regendos Fideles in Supernaturalibus, & quatenus ad illa opus eſt in Naturalibus, ita Nauarrus poſt plures quos referens, ſequitur in cap. Nouit. de Iudicijs. Notab. 3. n. 82. Quæ Poteſtas eſt in Chriſto Domino, & Ipſe eam Vicario ſuo in terris commiſit, ac eius Succeſſoribus, &c.*

41 Iacobus de Almayn Doctor Gallus tèſtis omni exceptionè maior, quia quum tempore ferveſcentis in Eccleſia Schiſmatis ſcripſiſſet, licet Pius, & Catholicus eſſet, parum Ecclèſiaſticæ Poteſtati fauit. Hic ergò Author *in Opuſc. de Suprema Eccleſ. Poteſt. cap. 1.* dilucidè expoſuit differentiam iſtam, his verbis: *Vltimo tangitur cauſa finalis in vltima particula; ſed Poteſtas Laica, ſiue Sæcularis eſt Poteſtas à Populo ex Succeſſione hæreditaria, vel ex èlèctione alicui, vèl aliquibus tradita, regulariter ad ædificationem Communitatis, quantum ad res Ciuiles, ſecundum Leges Ciuiles pro conſequutione habitationis pacificæ. Ibi tangitur cauſa efficiens, & origo huius, ſcilicèt à Populo regulariter, & licet aliquando Deus ſpecialitèr dederit aliquibus hanc Poteſtatem Laicā, ut Sauli 1. Reg. 10. & Dauidi 2. Reg. 5. & aliquibus, qui vtebantur iſtâ Poteſtate ſuper Iſrael, ut patèt Iudic. 1. tamèn regularitèr Neminèm Dèus inſtituit. Hac occaſione quæritur: Vtrū talis Poteſtas Laica ſit à Deo? & videtur, quod ſic ad Rom. 3. Omnis Anima Sublimioribus Poteſtatibus ſubdita ſit, & ſequitur in Textu. Non èſt Poteſtas niſi à Deo; ideo talis Poteſtas Laica eſt æque benè à Deo, ſicut Poteſtas Spiritualis. Pro ſolutionè dicit Duran. in 1. de Orig. Iuriſdict. Quod Poteſtas Temporalis, ſiuè Laica, eſt a Deo quantum ad debitum, ſed frequentèr non eſt à Deo, quantum ad acquiſitionem, & vſum. 1. probatur; nam ſecundum dictamen rectum, debitum eſt talem Poteſtatèm eſſe; Naturaliter enim iudicant Homines; Quod oportet eos ſubdi alicui, qui èis Iudicium, & Ius, ſiue iuſtitiam adminiſtrèt. Ergò ſecundum Iudicium rectum, Naturaliter Nobis inſitum debitum eſt talèm Poteſtatèm Regiam, ſeu Sæcularem eſſe. Ex ordinatione enim inſitum eſt Nobis tale Iudicium Naturale, ut conformiter ad ipſum viuamus, & hoc à Deo; nam ſignatum eſt lumen vultus tui ſuper Nos. Hoc eſt Deus Naturaliter Nobis inſeruit lumen vultus ſui; hoc eſt vnum Iudicium, quo Naturaliter iudicamus: omnes politice ad inuicem viuentes dèbère eſſe Subjectos alicui, vel aliquibus, quibus incumbat ex officio facere mutuam juſtitiam. Ergò quoad dèbitum ipſa Poteſtas Sæcularis, ſiue Laica eſt ex Ordinatione Diuina, ſed non eſt adeo regularitèr ad iſtum ſenſum, quod alicui regularitèr immediatè Deus communicauit hanc Poteſtatem, nec dedit ſpèciale præceptum, ut alicui cōmunicaretur; ideo non eſt à Deo quantū ad iſtum ſenſum, & ſic tangitur. Differentia intèr has duas Poteſtatès, quia Eccleſiaſtica èſt immèdiate à Chriſto inſtituentè; Sed Laica, quãuis à Deo ſit èx ordinatione*

quãtum ad debitum; numquam tamen eſt à Deo regulariter; & immediatè inſtituta. Et in primo ſenſu capit Paulus: Non eſt Poteſtas niſi à Deo, &c.

42 Hucuſque Senonenſis ille Author, cuius verba tranſcribere minimè grauatus ſum; omnia ſi quidem, quæ diffuſe probarè conati ſumus, quaſi in compendio in illis confirmata reperimus. Et huic ſententiæ mordicus inhæſiſſe comperimus. Eam ſiquidem retinuiſſe, conſtat *in Opuſc. de Orig. Iuriſdict. Ciuil. cap. 1. col. 2.* ibi: *Et antecedens notum eſt, quum Princèps à Se authoritatem illam non habeat èam immediatè à Deo, ſaltem, ut in pluribus; nam ut dicunt Doctores præſertim Durand. in Tractat. de Iuriſdiction. Eccleſiaſt. Non eſt intelligendum, quod authoritas Regis Sæcularis ſit à Deo. Sicque immediatè eam alicui commiſerit regulariter; ſed quia ſecundum rectum rationem, quã Deus Hominibus indidit eſt alicui commiſſa, & non videtur, quum non ſit à Deo immediatè commiſſa, à quo ſit Principi collata, niſi ab ipſa communitate, &c.*

43 Ex quibus omnibus ſatis corroboratam, atque impenètrabiliter cataphractam opinionèm noſtram tuto affirmarè, nullamque revereri impugnationem poſſemus; aſt quia Maleferiati Nos incuſare forte volènt, quod Adverſariorum jacula diſsimulauimus, nec eorum objectionibus occurrimus, & præcipuè Petr. de Marca, cuius authoritas, tanti à Politicis Magiſtratibus habetur, ut ab Illo firmata, Iſtis in irrefragabile principium abierint. Aliquam ideo ſolutionèm ad eius authoritatem aſsignare opus fuit; quam tamen inuiti exhibebimus, utpote non parum denigratiuam authoritatis opèris, licet defenſivam Authoris famæ.

44 I. Ergò reſpondemus Fundamenta Petri de Marca, omninò à Catholicis ſpernenda, quia eruta ſunt à Iacobo Anglorum Rege Cacodoxo, qui opinionem iſtam contra Cardinalem Bellarm. ſtabilire inhians, eiſdem eſt vſus fundamentis, & vèrbis, ut clare conſtabit ex adductis à Franc. Suar. *in Defenſor. Fidei contra ipſum Regèm lib. 3. cap. 2. num. 1. & cap. 3. num. 1.* Vnde ſolutio hæc petenda eſt ab eodem Suar. *l. c.* & Hurtado de Mendoza *dict. diſp. 34. ſect. 2. §. 14. & ſeqq.* qui Règis, Petri de Marca Antèſignani, fundamènta validè comminuunt.

45 II. Autem reſpondemus Authoritatem Petri de Marca nihili æſtimandam eſſe; Nullumque mouere poſſe, ut ei innixus ſententiam illam foueat, noſtramque rejiciat; licèt enim Grauiſsimum pariter, & doctiſsimum fuiſſe Antiſtitẽ negare indecorum ſit: quũ tamen opus illud falſo attribui Grauiſsimo illi Præſuli declaratũ ſit ab Indicis Sacra Congregatione, quæ authoritate Romani Pontificis illud prohibitorũ cenſui adſcribens Notam iſtam adhibuit: *De Concordia Sacerdotij, & Imperij; ſeu dè Libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ Authore Petro de Marca. Item alius Liber ſub eodem titulo à Stephano Baluzio, impreſſus Pariſijs 1663. perperam adſcriptus*

Pe-

Petro de Marca, ex cuius retractati, ſcriptis, aliorumque erroneis ſententijs opera præfati Baluzij editus eſt, & c. ut patet *ex Decreto ipſius Congregationis contento in Indice Librorum prohibitorum edito Romæ iuſſu Alexandri VII. Pontifi. Max. Anno 1665.litter.C.pag.63.* Non eſt ergò ecquur Catholicum aliquem moueat Authoritas operis ab Eccleſiæ rejecti, quia ſuppoſitium, et plenum erroribus eſt.

QVÆSTIO VII.

An, & quomodo differant Poteſtates iſtæ ratione Subjecti Imperantis?

1 DIfferentiam ex parte Subjecti, Vnicuique ex iſtis Poteſtatibus moderantis, inquirendam propoſuimus, utque methodicè, atque cum fructu id aſſequamur præmittere oportet. I. Commune eſſe Principium etiam ab Hæterodoxis admiſſum; Poteſtatem nimirum Eccleſiaſticam Subjecto Imperante indigere, ut puritas Doctrinæ in Eccleſia conſervetur, & vitia corrigantur, & ab ea exterminentur, ut ex Calviniſtis Gallis, & Anglis probat Anton. Campnæus Anglus Sacræ Facultat. Pariſienſ. Doctor Sorbonicus *in Tract. de Vocat. Miniſtrorum, cap.2. verſ. Proteſtantes Communiter, pag.31.*

2 II. Vlterius præmonere cenſuimus tripliciter Differentiam iſtam cóſiderari poſſe.I.Moraliter. II. Naturaliter. III. Civiliter.

3 In prima conſideratione Poteſtates iſtas differrè ratione Subjecti Imperantis liquet; in Gubernatore namque Temporali ſolùm requiritur Perfectio Prudentiæ in agendis, ut colligitur ex adductis à Gratiano *in Summa 39. diſt.* & ex S.Gregor. relato in Can. *Petrus eadem diſt.39.* Alvar.Pelag. *de Planctu Eccleſ. lib.1. cap.56. fol. 53.col.2.* & quam plures laudati à Solorç. *Emblem.42.num.1.& 2.* cui addo Matth. Lop.Brauo *de Rege, & Regendi ratione, lib.1.pag.5.verſ. Hæc, ut corpus firmet,* Ioan. de Mariana *de Reg. Inſtit. lib.3.cap.13.toto.* In Moderaturo autem Eccleſiaſticis Rebus, & Perſonis hæc ipſa Prudentiæ Perfectio, atque etiam perfecta Sapientia deſideratur. Can. *Si quis Vult, 26. diſt. cap. Niſi cum pridem, §. Ne putes, de Renunt.* cum alijs alibi, forſan commodius adducendis. De III. autem conſideratione, Ciuili ſcilicèt, quatenus nimirum verſatur, circa cauſarum cognitionem, & Iudiciorum expeditionem infra alia dicemus Quæſtione.

4 In II. autèm conſideratione, Naturali nimirum ratione ſcilicèt Perſonarum, quam plurimũ Poteſtates iſtas differrè perſpicuum eſt; nam Poteſtas Eccleſiaſtica ſolum competerè poteſt Sacris Hominibus, Sacro ſcilicèt Chriſmate inſignitis, Epiſcopis videlicèt, atque Presbyteris in Eccleſia Catholica legitimè ordina-

natis., & eiuſdem Vnitatem retinentès, ut doctè probat Thom. Stapleton. Doctor Anglus *controuerſ. 2. lib. 5. cap. 5. tom. 1. ſuor. Oper. pag.* 166. vbi duplicem illam conditionem in Legitimo Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, & Poteſtatis Subjecto rèquiſitàm explicat. I. Vt ſcilicet ſit legitimè ordinatus, ob id poſitam eſſe affirmat: Ne aliàs ſint Latrones, non intrantes per Oſtium, quales ſunt omnes Qui Nemini ſuccèdentes, à Se Ipſis ordinati ſunt, ut de Nouatianis ſcripſit Cyprian. *lib. 1. Epiſt.* 6. II. autem, ut nimirum iam legitimè ordinati Vnitatèm Eccleſiæ retineant, dé quibus dicebat Irenæ. *lib* 4. *cap.* 43. quod cum Epiſcopatus Succeſsione Chariſma accèperunt Veritatis, & acceptum ſuis Poſteris tradiderunt. Ne aliter ex Paſtoribus fiant Lupi, vel per hærèſim diripientes Ouile, ut Macedonius, Neſtorius, & alij, vel per Schiſma ipſum Dominicum Ouilè Segrègantes, ut Donatus, Meletius, Lucifer, & alij. Hanc autèm ſentèntiam pertinaciſsimè ab huius Sæculi Hæterodoxis impugnari affirmat, & validiſsimè eam ideò multis corroborat. Ad Poteſtatem autem Sęcularem quilibèt Hominès, & quæcumque Fœminę admittuntur; omnes namque illi iſtius Poteſtatis capaces èxiſtunt. De Viris notum Lippis, & Tonſoribus eſt; de Fœminis autem liquet *ex l. 2. tit. 15. par. 2. verſ. E por ende eſtablècièron, Que ſi Fijo, Varon no huvieſſe, la Fya Mayor heredaſſe el Reyno*, cui accinit, *l.* 2. *tit.* 18. *part.* 9. copioſè Molina *de Hiſpan. Primogen. lib. 3. cap. 4. num. 5. & ſeqq.* ubi Add. *num. 5. pag.* 216. Beſold. *in Synopſi. Polit. p. 1. lib. 1. cap. 5. num.* 40. *&* 41.

5 Nec refragatur, quod Galli Fœminas à Regno Sceptroque ſuo excludere velint ex Lege Salica. Rhenat. Choppin. *de Doman. Franc. lib. 3. tit. 1. num. 2. pag. mihi* 405. *& ſeqq. in poſtrèm. edit.* Reſpōdet enim grauiſsimi DD. I. Legem illam numquam latam eſſe, idque tutò affirmaſſe omnes, qui Eduardi Regis Angliæ, adverſus Philippum Valeſium, partes egerunt apud Ordines Franciæ atteſtantur Emanuel. Sueyro *Annal. Flandr. tom. 1. lib. 11. Anno* 1328. Zypæ *in Hiatu obſtructo Chaſani, lib. 1. cap. 6. & ſeqq.* Armacan. *in Marte Gallico, lib. 1. cap. 3.* Author. Velitat. Subſidiar. *contra Vindic. Gallicas Velit.* 3. Ioan. Iacob. Chiflet. *Vindiciar. Hiſpan. cap. 9. & plur. ſeqq* apud quos Aliqui II. Reſpondent, vel commentitiam eſſe Legem iſtam, vel nihil de Regno diſponere. III. Ad Gallos nō pertinere Nonnulli affirmant, non leuibus fundamentis innixi, apud præcitatos DD. videndis, quibus addimus non contemnendum Authorem ſub Larua Balinaſothi ſe ſe Arbitrum inter Martem Franc. & Vindicias Gallicas exhibentē, qui opiniones iſtas non vulgariter, licèt Vulgari Dialecto, diſcutit *cap. 6. §. 1. & ſeqq.* in quibus vlterius immorari noluimus, ſolum addere contenti: omnès ſententias iſtas etiam apud Gallos alicuius ponderis eſſe; Videmus ſiqui-

dem,

dem, & legimus, quoties Fœminas ex Règia Stirpe alicui Monarchæ copulatas eſſe, ſemper Gallos curaſſe, ut Succeſsioni Regni primo rènunciènt. Quod ſerio ponderauit Illuſtriſ. D.D. Franc. Ramos de èl Mànçano communis omnium Doctorum huius Sæculi Magiſter *in eruditiſsima illa Reſpueſta à Francia ſobre las pretenſiones de la Reyna Chriſtianiſsima à los Eſtados de Flandes, Anno 1668. edita §. 4. pag. mihi 63. in extera èditione.* Galli ergò non ſe ſatis tutos exiſtimant Legis Salicæ clypèo, ob cujus debilem defenſionem, aliam excogitauit olim Ioan. Gerſon. Chancel. Pariſien. *in Dialogo duorum Milit. qui habetur ſub fin. 2 p. ſuor. opèr.* relatus à Mauclèro *de Eccleſ. Monarch. tom. 2. par. 3. lib. 7. cap. 7. col. 1549. litt. C.* Fœminas ſcilicèt in Francico Sceptro non ſuccederè, quia proptèr Vnctionem Sacram, quà eius in vnguntur Reges, Sceptrum illud Spirituale efficitur, obidquè Fœminæ incapaces eius exiſtunt.

6 Hæc ex abundanti dicta ſunto; nam gratis admiſſo, & ſine veri præiudicio, concèſſo Legem Salicam ad Franciæ Sceptrum pertinere, illamquè Fœminas ab eo excludere, id differentiam noſtram non tollit, quia vnum Regnum, quantumuis amplisſimum, non conſtituit generalem Regulam, nec ſtatutam deſtruit, ut enim communiter circumfertur. Licet enim ex communi Parœmia *Hirundo Æſtatem loquatur*, hoc eſt *Noua Hirundo veris eſt initium.* Adrian. Iur. Interprete *Proberbio 21. apud Eraſm. Adag. cent. 7. col. 1336. in edit. 1612.* illa tamen, alia æque recepta Parœmiàli mittatur, ſcilicèt: *Vna Hirundo non facit ver.* Ariſt. *lib. 1. Moral.* Ariſtophan. *de Auibus.*

17 Concludendum ergò ex his omnibus èſt, tàm Laicos, quàm Fœminas eſſe Sæcularis Poteſtatis omninò capaces; Eccleſiaſticæ autem eos, quacumquè Dignitate, etiam Imperiali, aut Regia præfulgeant, etiam omninò incapaces exiſtere, tali tamen diſtinctione, vt Viri Laici capaces fieri poſsint ſi ad ordines promoueantur quorum capaces ſunt: Fœminæ autèm numquam capacitatem iſtam obtinere poterunt, quia ob perpetuam Sacrorum Ordinum incapacitatem, Poteſtatis iſtius negationem habent, ratione ſexus.

§. I.

An Laici quacumque Dignitate præfulgeant poſsint eſſe Subjectum capax Sacro-Supremæ iſtius Poteſtatis? & opinio affirmans adducitur.

8 DVbitationem iſtam negatiuè conceptam facilè ad oculū demonſtrare poſſem ex Sacroſancto Cōcil. Trident. *Seſſ.* 23. *de Reformat. cap.* 4. Fures, & Latrones declarante quotquot blaterant: Ordinationem Miniſtrorum Eccleſiæ ad Principes Sæculares quoquomodo pertinere, & ne calumnientur Hæretici, ut adſolent, Decretum illud ab Epiſcopis, & Romano Pontifice, quorum intereſt, emanatum eſſe; mox produceremus Ioan. Damaſcen Regis Arabiæ Conſiliarium, ſic Leoni Iſaurico ſcribentem: *Regum eſt Ciuilis Adminiſtratio; Eccleſiaſtica verò Conſtitutio Paſtorum, atque Doctorum impetus Latronum iſte eſt.* Quē locum optimè exponit Hurtado de Mendoça 2.2. *in Tract. de Fide, diſp.* 34. *ſect.* 1. *§.* 7. Aſt quum Difficultatem iſtam radicitus examinare opus eſſe inſtruamur à Tho. Stapleton. *controverſ.* 2. *lib.* 5. *cap.* 5. *tom.* 1. *ſuor. Oper.* monente ſententiam negatiuam à Catholicis omnibus inconcuſſe admiſſam, à Nouatoribus variè impetitam eſſe, multiſque apparentibus fundamentis impugnatam; non abſre, imò ex Noſtræ obligationis debito eſſe cenſuimus, Catholicam ſententiam ab Aduerſarijs pro modulo noſtro vindicatam exhibere; Vt quantum in Nobis eſt Sacro- Supremam iſtam Poteſtatem ab omnium inimicorum incurſibus liberemus.

9 Perniitioſiſsimam iſtam ſententiam, attribuentem Laicis Principibus, ſeu Communitatibus Eccleſiaſticam Supremam Poteſtatem, præcipuè defendunt manifeſti Laicocèphali, qui in Anglia nouam adinuènere Sectam Proteſtantium, ab alijs pleriſquè Lutheranis, Calviniſtis, & Anabatiſtis diuerſam, qua ſuadere conati ſunt omnibus Prinpicibus Sæcularibus, ſiuè Maſculis, ſiue Fœminis hanc Supremam Poteſtatem propriam, & innatam eſſe, ratione Regiæ Dignitatis, ſeu Supremæ Maieſtatis, quà pollent, optimè Iacob. Gaulterus *in Chronologia Seculo XVI. cap.* 100. *pag.* 805. *col.* 2. vbi ex Nicol. Sandero, loquens de Laicocephalis, hæc ait: *Errorem hunc propriè ad Schiſma Anglicanum refert Sanderus, ſiquidem in Anglia Carceris primum pœna, deinde bonorum omnium publicationi, ac tamdem morti ad judicatur, qui non confeſſus fuerit Regem, aut Reginam Regnum adminiſtrantem eſſe caput Eccleſiæ immediate*

poſt

poſt Chriſtum, tàm in cauſibus, & rebus Spiritualibus, quàm in Temporalibus. Præcipui huius hæreſis Defenſores fuere, Samſonus, & Moriſonus. Quem errorem inſtauratum invenies initio Synodi Londinenſis, Anni 1603. *&* 1604. *ſepè hactenus citatæ, cuius ſcilicèt Canone I. ſtatim initio ſtatuitur: Authoritatem Supremam Regis in Eccleſiam Anglicanam in rebus Eccleſiaſticis eſſe tuendam, ac propugnandam, &c.* In eoque ab alijs Sectarijs diſtingui. I. Nam alij, illud deteſtantur Anton. Campnæus *de Vocat. Miniſtrorum, cap.* 15. *pag.* 545. ibi: *Quod adeò abſurdum eſt Paradoxum, ut omnes aliæ prætenſæ Reformationis Synagogæ, illud deteſtentur, atque abhorreant. Caluin. in cap. 7. Amos, Blaſphemum, atque ſacrilegum illud Vocat. Centuriatores in præfation. cent. 7. par.* 11. *Doctrinam directè contrariam tradunt. Kemnitius Epiſcop. ad Elector. Brandeburg. &c.* II. Nam ut probat Thom. Stapleton. *dict. lib.* 5. *cap.* 17. *pag.* 187. Omnes alij Hæretici Poteſtatem iſtam Principibus Tēporalibus attribuunt, non tamen qua Principes ſunt; ſed quatenus illi conſiderari debent Vnus de Populo Fideli, & conſequenter Eccleſiæ membrum, Staniſlaus Oſius *in Confutation. Brentij. lib.* 2. *de Legitimis Iudicibus Rer. Eccleſ. fol.* 43. *pag.* 1. *in* 2. *edition. Antuerpienſi.* 1561. *quæ utimur.* Hi ergò deperditiſsimi Homines Suprèmam Iuriſdictionem, & Poteſtatem in omnibus Spiritualibus, ſive Eccleſiaſticis Rèbus, & Perſonis, ſuo attribuunt Principi; itaut nullam ab eo excludant Curam Spiritualem, vèl Eccleſiaſticam, idque pluſquam profano Sacramento ſub læſæ Maieſtatis crimine tali iuramento Règes Angliæ, qui miſerrimo illi Henrico IIX. in Sceptro, & falſa Religione Succeſſerunt Vaſſallos conſtringuunt: *Quod Maieſtas Regia Vnicus eſt, & Suprèmus Gubernator huius Regni, tàm in omnibus Spiritualibus, ſiue Eccleſiaſticis rèbus, quàm Temporalibus*, ut conſtat *ex art.* 11. *&* 12. *ſui Iuramenti*, adducti à Grauina *de Cathol. Præſcript. Adverſ. Noſtri Tempor. Hæretic. tom.* 4. *p.* 1. *contro.* 7. *art.* 4. *verſ. Quarè etiam, pag.* 227. *col.* 2. Quod ipſum ab Eliſabetha, & Omnibus eius in Regno Succeſſoribus, conſtanter obſeruatum eſſe docent Sandèr *de Viſib. Monarch. lib.* 2. *cap.* 2. Thom. Stapleton. *dict. lib.* 5. *cap.* 17. *pag.* 188. ibi: *Hinc factum èſt, ut Calviniſtæ Angli etiam Iuramentum hac de Re omnibus exigant quotquot, vel in Facultate aliqua Scholaſtica promoventur, vel Beneficium aliquod Eccleſiaſticum ſuſcipiunt, vel denique Magiſtratum aliquem in Republica gerunt. Iurare enim conceptis verbis coguntur Principem in cauſis omnibus etiam Eccleſiaſticis Vnicum eſſe, & Supremum Caput, ſeu Gubernatorem. Nec minus habetur læſæ Maieſtatis reus hoc juramentum qui detrectat, quam qui etiam in Temporalibus Supremum Caput eſſe negaret.* Hæc pijſsimus ille paritèr, & Doctiſsimus Anglus, qui Brentium iſtius delirij Authorem antea fuiſſe affirmat in quo tamen cum Gaultero non convenit, ille namque Samſoni, & Moriſono hu-

huiuſmodi dementia attribuit, ut vidimus Quidquid de Authoribus ſit Eam inviolabiliter obſeruari, & Omnes ad eius Obſervationem Iuramento adſtringi docet. Franciſc. Suar. *contra Regem Angliæ in Proœm. lib.* 6. vbi plurès huius Iuramenti formulas adhibet. Quas tamen contra propriam ipſorum opinionem obſeruatas eſſe conſtat; nam Iacobus Rex, qui præ Omnibus alijs ſententiam iſtam pluribus ſcriptis ſibi falſo adrogatis ſtabilire maximopere ſtuduit argumētorum, & rationum Cardinalis vi Peronij vi præſſus intētionem ſuam his verbis declarauit relatis ab Anton Campnæo *dict. cap.* 15. *pag.* 544. ibi: *Sereniſsimus etiam Magnæ Britanniæ Rex Iacobus idem ſatis expreſſe teſtatur his verbis: Verum quidem eſt Imperatores numquam aſſeruiſſe ſe in Rebus fidei, & Doctrinæ Supremos eſſe Iudices. Et Paulo inferius: Fateor quod de latitudine, & extenſione Poteſtatis clauium judicare, ad Theologiam ſpectat, & quod Clerici (hoc ipſe vtitur verbo) contra Eos Principes, qui bellum contra Ieſum Chriſtum gerunt, cenſuras ſuas proferre, & poſſint, & debeant, abſque eo quod Laicos earum rerum Iudices faciant, &c.* Aliud ergò convicti fatentur, & aliud proprijs voluptatibus allecti faciunt.

10 Huius autem erroris non Repertorès, ſed Inſtauratores Anglos eſſe comperimus; nam Schiſmatici Imperatorès Græci Ius ipſum ſibi vſurpaſſe conſtat ex Coniata *in Vita Manuelis Comneni, lib.* 6. *cap.* 1. vnde *in Cod. Iur. Orient.* Lègitur à Græcis Poteſtatem attributam eſſe Imperatoribus cogèndi, & diſſolvèndi Generalia Concilia. Atque impijſsimus ille Iulian. Apoſtata omnes Clericos, eorumque cauſas ad ſuam attraxit Curiam, omnia Immunitatis, & Libertatis Ecclèſiaſticæ priuilègia abrogans Petr. à SotoMaior. *in Confeſſ. Fidei contra Brent. lib.* 5. *cap.* 5. In noſtraque Hiſpania idem præſtitit deperditus Rex Vvitiza, ut atteſtatur Illuſtriſ. ille Præſul Toletàn. Noſtras Roder. Ximenèz de Rada illius Sæculi ornamentum *lib.* 3. *cap.* 15. quem quidem ab Obedientia Sedis Apoſtolicæ Se Regnumque ſuum ſubtraxiſſe, hancque fuiſſe cauſam miſerrimæ deuaſtationis totius Hiſpaniæ pie affirmat Cardinal. Baron. *Anno* 713. *num.* 21. atque ex eo, & Paulo Bombino D. Didacus Saàuedra Faxardo *in Coronà Gothica cap.* 29. *verſ. Deſde que Vvitiza, num.* 9. Quod ipſum ſtabilire in Gallia, & Germania conati ſunt Petr. de Cugnerijs, Marſil. de Padua, & Iandunus tèſte Turrècrem. *de Eccleſ. lib.* 2. *cap.* 37. & poſt hos Omnes infœliciſsimi illi duo Barathri Miniſtri Luthèr. *lib. contr. Cath.* Caluin *lib.* 4. *Inſtit. cap.* 11. §. 15. rèlati à Grauina *dict. art.* 4. *in Poſit. Hæreticor. verſ. Sed, & Iulianus, pag.* 227. *col.* 2. Addèns Hæluèticas quoquè Eccleſias, atque Germanas nonnullas, Poteſtatèm iſtam Principibus Sæcularibus non neceſſario, ſed voluntarie tribui poſſe, affirmare. Omnes tamen iſti diuerſo reſpectu, & ratione Poteſtatibus Sæcularibus

hanc Iuriſdictionem attribuerè diximus, & nùnc probamus ex Thom. Stapletonio *dict. cap.* 17. ubi adducit aliorum Hæretico- rum in hac re ſententiam,& præ- cipuè Philippi Melanchthon. *in locis commun. cap. de Magiſtrat. Ciuil.* ibi: *Quod aliqui dicunt Magiſtratum Profanum non eſſe Iudicem Controuerſiarum de Dogmatibus, vera, & explicata reſponſio eſt: Eccleſiam eſſe Iudicem, & ſequi normam Euangelij in judicando, quum autem Magiſtratus pius verè ſit membrum Eccleſia iudicet, & ipſe cum alijs pijs, & eruditis, iuxta normam, quam dixi, omnibus enim Eccleſia membris dictum eſt: Attendite Vobis à falſis Prophetis, & iterum: Si quis aliud affert Euangelium anathema ſit. Quarè, ut cateri pij, ita, & Magiſtratus conſiderent Dogmata, & ſi quis falſa doceat, hùnc iudicent eſſe anathema, aut compeſcant*; Hancque communem eſſe omnium Proteſtantium ſententiam addit Stapleton. comprobans *ex illorum reſponſione facta in Conuentu Smalcaldico ad Heldum Cæſaris Legatum ultimò Februarij* 1537. his verbis: *Iudicandi de Fide Poteſtatem non ad ſolum Pontificem, & Epiſcopos, verùm ad Eccleſiam pertinere, quo quidem in numero ſint etiam Reges, & cæteri Ordinès.* Lógius tamen excurriſſe Brentium oſtendit, ſi quidem ex Scripturis, & exemplis probarè contendit etiam Iudicium, èt definitionem de doctrina, quæ ſit vera, quæ falſa propriè, & priuatiuè ad Chriſtianos Principes attinerè, Staniſlaus Oſius *in Confutatio. Brentij, Epiſtol. Dedicator. à Sereniſsimo Regi Polonia.*

11 Quum ſapientiſsima ſibi videatur argumèntatrix Humana ignorantia, quum præſertim aliquid eiuſmodi dè gaudijs, & fructibus huius Sæculi metuit amittère, docentè Tertullian. *lib. de Spectat. cap.* 2. Hæretici huius Sæculi mètuèntès amittère Patrimonium Ecclèſiæ, atque Eccleſiaſticas Dignitatès, atque libertatèm ſine Diuina Lege vivèndi, quibus erroribus Hærèticorum inuoluti tyrannicè fruuntur, varias excogitauerunt vias, quibus Laicocephaliam iſtam iuſtam, & legitimam, atque Diuino Iuri cõformem ſuadeant, varios argumentandi modos proponendo, ex quibus præcipuos in medium producemus, ut ipſis dilutis apèrtius eorum dementia confundatur.

12 Ad Règes Temporales Supremam Eccleſiaſticam Potèſtatem in genere, & abſolute conſideratam ſpectarè ſic probant: Apèx, ſeu vertex Supremæ Eccleſiaſticæ Poteſtatis eſt Authoritas dèfiniendi, & iudicandi Rès, & Quæſtiones Fidei, & Morum, ut patèt, & paſsim probabimus; At Poteſtas hæc Iure Diuino atterèto ad Principes Sæculares ſpectat, ergò, & Sacro Suprema Poteſtas; conſequentia ex præmiſsis eſt irrefragabilis, Minorem probare intendunt ex Veteri Teſtamento. Dicunt enim I. Moyſem fuiſſe Principèm Laicum, & tamen ad eum Maiores Cauſas ad Rèligionèm concernèntes delatas eſſe conſtare Exod. 18. ergò ad Principes Laicos attinet Cauſas Maiores Religionis dijudicare.

II. Io-

II. Ioſuè, qui Moyſi ſucceſſit, & Filios Iſrael circumcidiſſe, & Legem rèpetijſſe conſtat *ex cap. 5. ipſius Hiſtoriæ*. III. Ex eo quod Davidem Arcam ad cōſtitutum quietis locum perduxiſſe legatur 2. *Reg.6.* Hoc autem ſine Primatu Eccleſiaſtico exequi non potuiſſe ſubdunt. IV. Nam Dauid ipſe omnia Templi Miniſteria, & Officia diſpoſuit. 1. *Paral.* 13. Salomon Rex Templum Dei ædificauit 3. *Reg.6. & 7.* Dedicationique Solèmni præfuit 3. *Reg.8. & 2. Parali.5.* Templumque benedixit 3. *Reg.8.55.* & ipſe præcipuè ſacrificauit coram Tabernaculo, innumèras offerèns Hoſtias 3. *Reg.8. 63. & 64.* Hæc autem omnia Primatum Eccleſiaſticum redolent, & omninò ſapiunt. Ergò, &c. V. Clarius probari ſubdunt Suprema, & Abſoluta Poteſtas Eccleſiaſtica in Summo Pontifice reſidere debebat in omni Lege, prout nùnc reſidere affirmamus in Lege Gratiæ. Aſt in Lege Scripta Reges Poteſtatem abſolutam habuere in Summum Sacerdotem, ut probatur *ex 2. Reg. 27.* Vbi Salomon, Summ. Pontifi. Abiathar exautorauit, aliumque in eius locum ſubrogauit; ergò Iure Diuino attento (inferunt ipſi) ad Regem pertinebit etiam Pontifici Maximo Ius dicere, eumque exigentibus eius demeritis exautorare, & alium eius loco ſubrogare, ergò abſoluta Poteſtas Eccleſiaſtica in Regibus ex Diuino præſcripto reſidet. Conſeq. patent. Quando quidem ad Eam ſpectat de Supremo eius Capite judicare, ut infra videmus, & Eum à Supremo illo Gradu deponere, ut probat Anton. Campnæus *de Vocatione Sacror. Miniſtror. cap.15. mox à princip.* In eàdemque inſtantia perſiſtentes adducunt, 4. *Reg. 17.* ubi legitur Ioſaphat Reformationes publicas ad Religionem pertinentes inſtituiſſe, & Sacerdotes, & Leuitas multos miſiſſe, vndè etiam Primatum Eccleſiæ in Principe reſidente arguunt. Ioſias quoquè 4. *Reg. 22.* Fœderis Librum Populo lègendum, & obſeruandum propoſuit, ad id propria authoritate Cōuèntu indicto, in eoque etiam præcepit Sacerdotibus ſecundi Ordinis, ut èjicèrent de Templo Vaſa, quæ Baali Sacra fuerunt, atquè excelſa demolirentur; ſtatuit de celebratione Paſchæ, &c. Omnes autem hi actus Spirituales ſunt, & Sacri, in èiſque Rex præcèpit, & Pontifex ei paruit, ergò, &c.

13 Vrgent factis Ezechiæ, qui Serpentem æneum, Deoſque falſos, atquè Idola, propria authoritate confregit, atque reintegrationis Populi cum Deo Author fuit. Sacerdotibus, & Leuitis concionatus eſt 2. *Paralipom. 29. & 30.* ubi jubèt Phaſe fieri extra tempus ſuum, Aſa quoque Reconciliationis Templi Author. legitur 2. *Paralipom. 15.* & Ioſaphat conſtituiſſe Leuitas, & Sacerdotes, atque ieiunium prædicaſſe in Vniuerſo Iudà diſcimus *ex 2. Paralipom. 19.* ubi hæc de eo proferuntur verba, *verſ.8. In Hieruſalèm quoque conſtituit Ioſaphat Leuitas, & Sacerdotes, & Principes*

Fa-

Digitized by Google

Familiarum ex Iſrael, ut Iudicium, & Cauſam Domini judicarent Habitatoribus eius: Præcepit quoque eis dicens: Sic agetis in timore Domini fideliter, & corde perfecto, omnem cauſam, quæ venerit ad Vos Fratrum veſtrorum, qui habitant in Vrbibus ſuis intèr cognationem, & cognationem, Vbicumque Quæſtio eſt de Lege, de mandato, de caremonijs, de juſtificationibus oſtendite eis, ut non peccent in Dominum, & ne veniat ira ſuper Vos, & ſuper Fratres veſtros; ex quibus apertè demonſtrari arguunt Regem Miniſtros ad omnem Sacro-Supremã Poteſtatem exercendam conſtituiſſe.

14 Hæc, & alia minus efficacia, petita èx titulis, quibus Règès ab Scriptura condècorantur, congeſtis à Grauina *loc. citat.* ab Heterodoxis objecta ad probandam Principum Temporaliũ authoritatem, & Potèſtatèm in Rebus ad Rèligionem concernentibus ſubinducunt; Quæ compendioſa iſta argumèntationè compræhènſus èſt Marc. Anton. de Domin. *in Apologia pro Rege Angliæ contra Suarez. ad calcem, tom. 6. de Republica*, relatus à Grauina *dict. controu. 7. art. 4. in Poſit. Harèticor. in prima Claſſe Argument. Hæretic. verſ. Hac omnia ex Scripturis, pag. 231. col. 1.* apud quem ſic arguit impijſsimus ille Apoſtata ſub Vetèri Teſtamento, haud dubiè Reges erant Gubèrnatorès Eccleſiæ intra fines ſuos, corruptelas purgauère, abuſus ſuſtulere, Arcæ deportandæ ipſi præſultauere, Templum ædificauerè, ædificatum dèdicauere, & ſua præſentia opus Conſecrationis cohoneſtarunt, Librum Legis è tenebris erutum Populo recitari fecerunt, Fœdus inter Deum, & Populum reintègrarunt, confregerunt Serpentem çneum, quamuis in Deſerto Decreto Dei erectum, & Chriſtum ſuo modo figurantem, Idola omnia, Deoſque falſos extèrminauere, Reformationes publicas inſtituere, conuocatis eo fine, & congregatis promiſcuè Sacerdotibus, & Laicis exhautorauerunt Summum Pontificem, aliumque in eius locum ſubrogauerunt. In Summa, cuncta moderati ſunt, quæ ad Eccleſiaſticum Regimen quoquo modo pertinuerunt, Moxque corroborare volens Diſcurſum.

15 Aliam adhibet inſtantiam petitam ex Titulis, quibus Règes ab Scriptura Sacra inſigniuntur; inquit enim hoc eſſe efficacisſimum argumẽtum Supremæ, quà pollere ait Eccleſiaſticam Poteſtatem, quia nimirum vocantur Filij Altiſsimi, Viri Dei, Vncti Domini: In Solio Dèi Sedentes: Angeli Dei: Facti iuxta Cor Dei: Luminaria Iſraelis, Nuntij Eccleſiæ; cum innumeris ex eodem genere titulis, atque inſignibus honorarijs, quibus, & Vetus ſcatere Teſtamentum, & Nos ignorare non poſſe Apologiſta ſubdit, alias addens comprobationes minoris ponderis, quas breuitatis cauſa libenter omittimus.

16 Vrgere etiam volunt aliquibus ex Nouo Teſtamento adductis Teſtimonijs, quę in mediũ producere noluimus: tùm quia fa-

facillimā ſolutionem admittunt, & tùm quia eis luculentiſsimè ſatisfaciunt Petro à Sotomayor, Stanislaus Oſius, Thom. Stapleton. & Domin. Grauina *locis citat.* penes Eos nonnulla videnda remittimus, aliaque *ſequenti* adducemus, & adeo luculentiſsimè poſt deinde reſpondebimus.

§. II.

Adducitur opinio attribuens Principibus Sæcularibus Poteſtatem in Perſonas, Bona, & Dignitates Eccleſiaſticas, & rationes ab eius Aſſeclis cauillatæ referuntur.

17 VT omnem ſuis Principibus Cacodoxi Laicocephali attribuant Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, & Poteſtatèm, etiam in Sacras Perſonas ipſis eam competere ſuadere volunt, tùm ex præ allègatis Veteris Teſtaměti adductis Teſtimonijs, Tum. II. ex Noui Teſtamènti authoritatibus iſtis. *Ad Român.* 13. *vbi Omnis Anima ſubjici Poteſtatibus præcipitur*, idque propter conſcientiam; Orandum quoque pro omnibus, & præcipuè pro Règibus idem Apoſt. ſcribit. 1. *ad Timoth.* 2. Vt ſub his piam, & quietam, honeſtamque dègamus vitam; Magiſtratus Dei Miniſter eſt ad vlciſcendos facinoroſos, innocentes autem, atque probos remunèrandos *ad Rom.* 13. Omnibuſque obtèmperandum Superioribus Poteſtatibus; ſed potiſsimū Principibus, & in Eminentia collocatis monemur 1. *Petri.* 2. Reddi cuicumque quod ſuum eſt; timorem cui timor, amorem cui amor Iure debetur, iuſsit Dominus, Math. 22. ex quibus tàm Iacobus Angliæ Rex, quam eius Apologiſta, atque alij eorum ſequaces apud Grauinam. *l. c.* Concludunt Règes Chriſtianos intra fines ſuos, non minus Eccleſiam, quam reliquū Populum gubernare poſſe. III. Cauillatorès iſti fallaciam ſuam ſuadère conantur Sanctorum Patrum teſtimonio, & præcipue Clement. *lib.* 4. *Conſtit. Apoſtolic. cap.* 22. Theophil. Antiochen. *in Epiſtol. ad Autolic.* Irenæ. *lib.* 5. *cap.* 24. Baſil. *in Moralib. cap.* 73. Didym. Alexand. *in Epiſt.* 1. *Petri*, Gregor. Nazianzen. *Oration.* 15. *ad Ciu. Nazianz.* Ambroſ. *in Luc.* 5. Qui præcitata Sacra Loca èxponentes enixè ſuadent ſubjectionem, quam omnes Catholici exhibère tenemur Principibus Tèmporalibus.

18 Neque èuadi poterit inſtantia, dicendo à Regula illa excipi dèberè Clericorum Immunitatèm priuilègiatam; eorum namque Pèrſonæ, & Bona ad Diuini cultus conſeruationem deſtinatæ ſunt,

ſunt, & ita Deo tantum ſubjectæ, ſolumque ideò tenebuntur Clerici pro eis orare, ut eorum curam in pace omnibus conſervanda, pro Viribus recompenſet, ut dicebat Ambroſ. *in proximè allegato loco*, his verbis: *Sicut Reges ſolicitudinem habent de Bono publico in Temporalibus; ita Miniſtri Dei in Bonis Spiritualibus, & ſic per hoc, quod Deo in Spiritualibus miniſtrant, recompenſant Regibus, quod pro eorum pace laborant.* Quam quidem ſolutionem non ſatisfacere diximus, quia adhùc inſtari poterit ex Chriſoſtom. *Homil. 23.* dicente: *Id circo hoc dixit Apoſtolus, ut oſtenderet Chriſtum Leges ſuas non ad hoc induxiſſe, ut Politias everterat.* Et infra ſubdit: *Oſtendens, quod iſta imperentur Omnibus, & Sacerdotibus, & Monachis, non ſolum Sæcularibus id quod ſtatim in ipſo exordio declarat quum dicit: Omnis anima Poteſtatibus (ſuperèminentibus) ſubdita ſit; etiam ſi Apoſtolus ſit, ſi Euangeliſta; ſi Propheta, ſive quiſquis tandem fuerit.* Sic ferè ſimiliter locum iſtum expoſuit Theodoret, eliriuſquè præcepit Sanctiſsimus Petrus ſcribens *Epiſt. 1. cap. 2. ſubjecti eſtote omni Humanæ Creaturæ propter Deum, ſive Regi, quaſi præcelenti.* Ex quibus ſic arguunt: Si ergò Reges, & Principes ſolam vindictam in Rebelles, & cuſtodiam Religionis, ut propios actus haberent, & non legum latiuam Poteſtatem circa cultum, cæremonias, & Perſonas Sacras, nullo modo ſuperèminentes, & præexcellentes eſſent, etiam ſuper Sacerdotes. Ergò quum contrarium Apoſtolus doceat, ne ordo inuertatur, quod maius eſt, Regibus, & Principibus attribui debet. Major autem eſt Legiſlatiua Poteſtas exequutione, & vindicta Tranſgreſſorum; vel ſaltèm ſi nō conſeratur Primatus circa deciſionem cauſarum Fidei, ut alios iam attribuiſſe vidimus; ſaltē attribuatur circa cultū, & alia nègotia, Perſonas, Præbendas, & Bona Eccleſiaſtica.

19 IV. Arguūt exēplis Chriſtianorum Principū, quos Poteſtatē iſtā exercuiſſe docēnt, èt quidē in ſupremo gradu, qualem eſſe fatemur. I Poteſtatem congregandi Cōcilia Generalia; Nicænū nāque Conſtantini authoritate, Conſtātinopolitanū Theodoſij Senioris Reſcripto; Epheſinū à Theodoſio Iuniore, & Valentiniano; Chalcedonēnſe Decreto Valentiniani, & Martiani Imperatorū congregata èſſe contendunt. II Quia de Epiſcoporum cauſis, nēdū cognoſcèbant; ſed ab ipſis Concilijs etiam Sāctiſsimi Antiſtitès ad Ipſos provocabant, ut ex Iacobo Anglorum Regè, eiuſque Apologiſta pluribus cōprobat èxēplis Dominic. Grauina *dict. contro. 1. art. 4. pag. 234. & ſeqq.* III. Nam ipſorum Conciliorum Patres ſubjectionèm iſtā confeſsi ſunt, Seſe Imperatorum correctioni ſubmittētes. Hæc autē omnia redolent Sacro-Supremā Poteſtatem in Perſonas, & Res Eccleſiaſticas, *ut Fundam. 3.* latiùs oſtēdemus. Ergò rectè ex eis arguitur hāc Poteſtatē Supremis cōpetere Principibus Tèmporalibus.

20 Nec ſolū Eccleſiæ Iuratos hoſtes hæc lues contaminavit; ſed Nonnullos etiam quos in Fide, &

Dd Vni-

Vnitate Eccleſiæ permanſiſſe, affirmant grauiſsimi Scriptores, hac fæce coinquinatos reperimus, inter eoſquè præcipuè Guillelm. OKam, quem licèt, ut Hæreticum damnauit Ioann. XXII. ipſe tamen numquam ab Eccleſia diſcèdere profeſſus eſt, ut inquit Gaulterius *in Tabula Chronolog. Sæculo XIV. cap. 6. pag. mihi 705.* Ille ergò Author *in ſuis Dialogis lib. 3. Tract. 2. p. 3. cap. 1. & ſeqq.* tribuit Imperatori Iuriſdictionis Poteſtatem in Perſonas Eccleſiaſticas, quando non ſecundum Spiritum; ſed ſecũdum carnèm viuerent *cap. 3. & 4. ad. 3.* Eidem Imperatori Ius eligendi Summum Pontificem competere affirmat, *& 2. p. lib. 3. p. 1.* ſubdit, quod data hypotheſi, quod Summus Pontifex exorbitaret à Fide, eidem Imperatori cenſoriam Virgulam in eum competeret. Alijque OKamũ inſectantes apud Turrecrem. *in Summ. Eccleſ. lib. 2. cap. 94. & 95.* in alijs caſibus, & exceſsibus Imperatoris Iudicio Eũdem ſubjicere non erubeſcunt.

21 Hæc autem fuerunt præludia, ut Dialogiſta ille Virus ſuũ evomeret in Summ. Pontifi. Ioan. XXII. ut Eum multa mẽtiendo (teſte Dominic. Grauin. *dict. art. 4. pag. 301. col. 1.*) *in libro damnato cõpendium errorum Ioan. XXII. attitulato*, è Sancta Sede Apoſtolica exturbare conaretur; quia ei infenſiſſimus fuit. Eum namque, ut Hæreticũ damnauit, ut cõſtat ex eius Bulla adducta ab Eymeric. *in Bullar. S. Inquiſi. quod eſt ad calcẽ Direct. Inquiſit. pag. 82. in edit. Franc. Peñ.*

22 Alij etiam OKamo ſuccenſentes apud Turrecrem. & Grauin. *loc. citat.* Chriſtum Dominum Cæſarum Iuriſdictioni omninò ſubjectum fuiſſe ſuadent, ut hinc inde arguant Papam etiam Imperatori ſubjici, illũque coactiuã Poteſtatem accipere potuiſſe Marſil. de Padua *p. 2. ſui Defenſoris*, qui Tributa omnia à Clericis quoque ſolvenda eſſe Laicis cum OKamo dogmatizat *loc. citat.*

23 Circa alia demum Negotia Eccleſiaſtica OKam. *1. p. Dialogor. lib. 6. cap. 93.* licèt fateatur ex Canonibus haberi: Circa Bona, & negotia Eccleſiaſtica fieri non poſſe ſtatuta à Laicis, nec circa Eccleſias, ipſarũq; bona motu proprio, niſi fuerint ab Eccleſia confirmata hoc dubitãdo, & objiciendo dixiſſe liquet, èx eo quod mox ad petitionẽ Diſcipuli, ad præfata argumẽta, ſolutiones expectantis, diſtinguit docendo, quod eſto Laici in Eccleſiaſtica negotia de Rebus, & Perſonis Eccleſiaſticis immutandis ſeſe intromittere non poſsint, poſſunt tamen ordinare ſubditis ſuis: Ne Clerici ab ipſis infeſtentur: ſicut multa ordinarunt (ait) in favorem Clericorum pro illorum libertate tueda, & ne Res Eccleſiæ à ſuis Subditis inuadantur. Vndè ſub inferens arguit ſi Laici ex devotione, quam habent ad Fidem Catholicam poſſunt in fauorem Clericorum Nonnulla ſtatuere, & eis libertates plures tribuere, multò fortiùs poſſunt in favorem Fidei quã plurima ſtatuere, & ad ea reſtringere. Hæc ille.

24 Cuius aſſertio mox elidẽda eſt; ſub eà enim Defenſionis ſpecie latet ſæuiſsima peſtis in Poteſtatem iſtam. Vndè meritò

dice,

dicetur, quod latet anguis in herba; quia Eccleſiaſtica Libertas, non ſolum læditur, quum Eccleſiaſticis aufertur facultas utendi Iure ſuo. Vt apertè colligitur ex cap. vltim. de Immunit. Eccleſiar. in 6. ubi excommunicationem incurrere Magiſtratus Sæculares deciditur, quia facultate vendendi fructus ſuos priuant Eccleſiaſticos, prohibendo Laicis; Nè ab Ipſis emant cui accinunt alij Textus, adducti à Franc. Suar. *contra Reg. Angl. lib. 4. cap. 33. num. 5.* ſed etiam quum infertur præjudiciũ Iuribus Apoſtolicis, aut cuicumque Eccleſiarum, latè Thom. Delbenè *de Immunit. Eccleſi. tom. 1. cap. 1. dubit. 16. num. 3. & ſeqq.* Hoc autèm fit, quum à Principe Sæculari quidquam etiam in fauorem Eccleſiæ ſtatuitur circa Res, aut Perſonas Eccleſiaſticas, niſi ab Eccleſia approbatur. Can. *Benè quidem cum alijs 96. diſt. cap. 2. de Iudicijs, cap. Eccleſia S. Mariæ, & cap. Quæ in Eccleſiarum, de Conſtitut.* Franciſc. Suarez *dict. cap. 33. num. 2.* vbi de communi attèſtatur, hanc brevem, efficacem tamen adhibens rationem: Quod nimirum Princeps Laicus talem ferens Legem per ipſam ſe exhibet Superiorem, & Lègiſlatorem in Rebus Eccleſiaſticis, ergò eo ipſo per talem actum contra exemptionem, & Libertatèm Eccleſiaſticam agit. Ergò dũ ex deuotione, aut ex actu Religionis (ſi actus iſte authoritativus, & proprius Laicalis Poteſtatis reputetur) hanc defenſionèm, vel protectionẽ authoritativam ſine approbatione Sedis Apoſtolicę tacita, vel èxpreſſa cõcedens OKamus Sęculari Poteſtati Eccleſiaſticã omninò lædere voluiſſe apertè colligitur, & patet ex eius verbis, *cap. 100.* ibi: *Omnẽ Eccleſiaſticũ ſpectare in aliquo caſu ad Iudicem Laicum, ſaltem in inflictione pœnæ per ipſum Iudicem inflictæ principaliter, &c.*

25 Ex Sacris Conibus Poteſtatem iſtam Supremam competere Temporalibus Dynaſtis arguit OKamus ipſe *l. 6.* èx cuius doctrina ſic argumẽtũ efformari poteſt: Romanis Imperatoribus cõpetèbat Poteſtas hæc in Supremos Paſtores, & eorũ Elèctiones, ergò cõpetebat Suprema hæc Poteſtas in omnes Perſonas Eccleſiaſticas. Cõſeq. patèt, nã Prædominans Dominãtibus, ipſis Prædominatis dominari perſpicuũ eſt, juxta cõmune Iureconſultorũ Axioma: *Si vinco Vincentem Tè, à fortiori, vincam Te, l. de Acceſsionibus, ff. de Diverſ. & Tempor. præſcript. l. æquiſſimum, ff. ad Tertul.* Gloſſ. Soc. Rom. Caſtrenſ. Thom. de Thomaſet. Euèr. Rauden. Surd. Tuſch. Mantic. Stèph. Grat. & Narb. ſequuti à Barb. *Axio. 226. n. 1. qui nu. 2.* ſatis ad rem illud intelligit ex Oldrad. *conſ. 198. circa primum, col. 2. nu. 6. verſ. Ad Brocardicũ*, ut procèdat, quando vincens, & victus ſunt eiuſdem generis, rationis, & ordinis, & ex Rot. Rom. apud Far. *dec. 19. n. 2. in fin p. 1. Recen.* etiã intelligendã eſſe Regulã illam monet, ubi victus ex eodem vincitur Iure. Quæ duæ expoſitiones argumentationi huic adaptari poſſe inficias ire nõ poſſumus. Antecedens autem probabitur ex adductis ab OKam. *loc. citat.*

26 Et 1. ex Can. *Hadrianus,*

63. *diſt.* ubi aperte dicitur Hadrianum Papam cum Synodo Romana facultatem eligendi Summum Pontificem; & ordinandi Sedem Apoſtolicam, omneſque Epiſcopos inueſtiendi Carolo Magno attribuiſſe, & in Can. *in Synodo* ab eodem Papa jubetur omnes Epiſcopos ab ipſo Carolo ordinari. Atque in Can. *Cum Lege eadem*, 63. *diſtinct.* ſpectari liberam Principis electionē inde mortui Antiſtitis loco præcipitur. In Can. *Valētinianus, eadem diſt.* quum Imperator iſte Epiſcopis faſces ſubmitteret in electione Ambroſij ad Mediolanēſem Eccleſiam, ipſa Synodus ab eo petij, vt magis ipſe decerneret Sapiens, ac Pius exiſtens. Poterat ergò ex Synodica declaratione Imperator Ambroſium eligere, & ſi noluit. In Can. *Reatina; eadem* 63. *diſt.* Leonem IV. ſcripſiſſe fertur Lothario, & Ludouico, ut Diacono cuidam eam Eccleſiam regendam committeret. Poterant ergò Imperatores cōcedere Epiſcopatus Perſonis idoneis, parique ratione Ius eligendi Summos Pōtifices eis competebat.

27 Nec euadendam inſtantiam forſan dicent ſi reſpondeamus: puram Pontificis conceſsionem illam Hadriani fuiſſe, ex d. Can. *Hadrianus*, quam quidem facultatem Papam concedere poſſe infra late ſumus probaturi. Aſt eo ipſo, quod ex conceſsione Apoſtolica Ius, & Poteſtatem ſibi competere Imperatores affirment, proprium Ius non habere tacite fatentur: ergò ex præ allegato Textu nullum legitimum Argumentum in Nos efformari poterit. Aſt ſolutiones iſtas nullius eſſe momenti dicēt. I. Quia ex eodem Textu excluditur; in eo enim deciſum eſſe affirmabitur, non ſolum Imperatoribus, alijſque Supremis Principibus, ſed cuilibet Laico hanc facultatem competere; in eo enim poſt inhibitionem: *Ne vllus ſe ingerat electioni Epiſcoporum*, ſubjūgitur; *ſi verò quis Laicorum ad contractandum, vel comperandum inuitatur ab Eccleſia, liceat eiuſmodi Laico cum reuerentia ſi forte voluerit obtemperare ſeſe aſsiſtentibus*, vbi Gloſſ. ex eis infert in eo Textu Laicos inuitari ad Prælatorum electionem. II. (conſentaneè quidem ad 1.) reſpondent Imperatorem non indiguiſſe tali conceſsione; nam eo ipſo, quod Chriſtiani ſint, & Catholici, tali prærogatiuâ ſunt à Chriſto D. inſigniti, qui ſufficientèr Eccleſiæ ſuæ prouidit, ut Imperatores tale Ius eligēdi haberent, ne per ſocordiam, vel maliciam eligentium, Pontificum electio impediretur, aut in longa tempora differetur.

28 III. Arguunt ſi tale munus Imperatori non competerèt, id eſſet, quia prohiberetur aliquo Iure Diuino, vel Naturali, vel Humano; Non Iure Diuino; quia nullibi in Scripturis legitur, & ſi enim legatur electio XII. Apoſtolorum, & LXXII. Diſcipulorum, illorum formam gerentium Presbyterorum, horum verò Epiſcopos repræſentantium, noluit tamen Chriſtus, ut Apoſtolici Apoſtolis, ſi nè Apoſtolatu, in Apoſtolica Dignitate ſuccederent; nā, & Canonici Eccleſiarū Cathedraliū habent Ius eligēdi Epiſcopos,

Digitized by Google

cap.2.de Cauſ.Poſſeſſ. & Propr.cap.1.cap.Cum terra, cap. Cum inter.18. cap. Cum in Eccleſia 31. de Elect. Can. Congregatio 16. q.1. Ioan.Balboa *in cap. 2. de Cauſ. Poſſeſſ. & Propr. num.* 33. licet enim Papæ reſervata in actu ſit huiuſmodi electio, *ex Regula 2. Chancell.* in habitu tamen apud ipſos reſidet Canonicos, qui Epiſcopo deficiẽte ideò in omnimoda Iuriſdictione ſuccedunt, *cap.1. & per tot. Ne Sede vacante, cap. pen. & fin. de Suppl. Negligen. Prælat. in 6.* Concil.Trident. *Seſſ. 24. de Reformat. cap.16.* late Diana *p.8. tract.4. reſolut. 1. tota*, ubi quam plurimos allegat, & Apoſtolis non ſuccedunt; nec Diaconi Cardinales ſunt Apoſtolorum Succeſſores, ex adductis ab Anaſtaſio Germonio *de Sacror.Immunit. lib.3.cap.6. à num.4. per aliquot ſeqq.* & tamen eligunt Summum Pontificem, ut infra dicemus interimque producimus Text. *in cap. Licet, & cap. Vbi periculum, de Elect. in 6.* Dian. *in Sum p. 5. tract. 2. reſol.72. & pluribus ſequentibus*, & non habent Poteſtatem eligendi Epiſcopos inferiores, iuxta tradita à Gloſſ. Guillelm. Durand Archidiacon. Hoſtienſ. & Cardinal. de Florentia, adductis à Martin. Laudenſi *de Cardinal. Quæſt. 1. inter Tractat. DD. tom.13.p.2. fol.60.pag.2.* Non Iure Naturali, quia nulla ratio obviare videtur: Nec Iure Humano irrevocabili, & indiſpenſabili; Omne enim Humanum Ius, tàm Ciuile, quam Canonicum reuocationis, & diſpenſationis capax eſt, etiam abſque ulla cauſa, Thom. Sanchez *de Matrim. lib.8. cap.3 3. num.1. & ſeqq* Suarez *de Legibus, lib 8. cap.37. num.10* Felin. Salas, Matienç Bonacina, & Baſil Ponçe, ſequuti à Caſtro Palao *in Opere Morali, tom.1. tract.3. diſput.4. punct. 21. §. 1. num. 1. & ſeqq.* Ergò, &c.

29 Hæc, & alia quam plurima in iſtius ſiniſtræ opinationis adducit Guillelm. OKam. quæ omninò rejicere decreuimus; Tùm quia quum contraria ſint Sacris Canonibus, & pio Catholicorum conſenſui, offenſura eſſe Orthodoxas aures, non dubitauimus. Tùm etiam quia quum Author ille animo blandiendi Imperatori, pro cuius defenſione condictitio, & ſtipendiario calamo ſcribebit, nimium diffuſus fuerit; excurriles etiam rationes adhibuit quibus reſpondere opus eſſet, ſi eas in medium proferremus. Nec argui debemus, quod eas prætermittimus; nam eas in unum congeſsit Dominicus Grauina *dict. art.4. in dubit. Appendice, pag. 305. & pluribus ſeqq.* Vbi eas ſumma dexteritate diſſolvit, & Catholicam Veritatem à Nobis mox proponendam, validiſsimis communit Fundamentis, & rationibus apud ipſum videndis, præter quas nonnullas alias, càm iuridicas, quàm Theologicas probationes adhibebimus.

§. III.

Adducens opinionem Catholicam de Fide tenendam denegantem in genere omnem Poteſtatem Eccleſiaſticam Sæcularibus Principibus.

30 IN ijs, quæ ad Dei Ciuitatem, & Eccleſiam, ſiue ad Fidem, ſiue ad Perſonas Eccleſiaſticas, eorumque Bona, & negotia Eccleſiaſtica, attinent, nullam Poteſtatem, Dominium, Principatum, aut Iuriſdictionem habènt Sæcularès Principes; ſed omnium iſtorum Summa Potèſtas priuatiuè. & peculiaritèr Legitimis Petri Succeſſoribus, atque alijs Eccleſiæ Prælatis ab eiſdem Petri Legitimis Succeſſoribus inſtitutis, competit. Aſſertionèm iſtam Catholicam, & certa fide tenèndam Sectionis Titulus ſupponit, Noſque èam pro viribus comprobare conabimur.

31 Primumque Aſſertionis noſtræ munimen à Sacrà Pagina eſſe volumus, ex qua propè innumera Teſtimonia, eam propugnare comperimus hoc irrèfragabili (ut putamus) præmiſſo Diſcurſu ipſo Aduerſariorum medio ſubſumpto. Supremæ huius Eccleſiaſticæ Potèſtatis in genere conſideratæ principalis ſcopus, in quem præcipue collimat, atque nobilior finis, eſt rerum Fidei, & Morum Supremum Iudicium, & Magiſterium; Sed hoc, Iurè Diuino, priuatiuè competit Summo Sacerdoti, atque alijs Eccleſiaſticis Miniſtris ab eo legitimè Ordinatis, & ad id præordinatis, excluſis omnibus Temporalibus Principibus, ergò ad Illos, & non ad iſtos priuatiuè attinèt Sacro-Suprema Poteſtas. Maj. (etiam apud Aduèrſarios) patèt: Conſeq. èx præmiſsis irrefragabiliter ſequitur. Min. multipliciter probamus, & quidem ex Sacro Textu.

32 I. Quę *Leuit.* 4. ubi in Oblatione Sacrificij Summi Sacerdotis eminentia monſtratur. I. Enim Sacerdos offerre jubetur. II. Populus. III. Princeps. IV Priuatus. Ab ordine ergò (litteræ cuius argumentum validiſsimum eſſe in Iure ne quidem Tyrones ignorant, quum ſatis tritum, & vulgare principium ſit, *l. Quoties. ff. de Vſufruct. cap. Veritatis, de Dolo, & Contumacia*, ibi: *Epiſcopo, Abbati, & Præpoſito*; ex quo DD. probant Epiſcopum primo ſcriptum, digniorem Abbate, & Præpoſito eſſe latè Barboſ. *in locis Commun. Argumen. Loco* 80. *ab ordine litteræ*) Superiorem fuiſſe Summum Sacerdotem Principi in obligationibus perſpicuum eſt.

33 II. Autem, & quidem efficacius probatur ex eod. Leuit. 10. ubi ſic Dominus ad Aaronem loquitur: *Præceptum Sempiternum*

eſt

eſt in Generationes veſtras, & ut habeatis ſcientiam diſcernendi inter Sanctum, & Prophanum, &c. doceatisque Filios Iſrael legitima mea.

34. III. Sententia iſta efficaciſsimè demonſtratur ex Deuteron. 17. vbi Dominus apertè Poteſtatem illam Summo Sacerdoti priuatiuè conceſsit, his verbis: *Si difficile, & ambiguum apud Te Iudicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem, & ſanguinem, cauſam, & cauſam, lepram, & lepram, Iudicumque inter portas tuas verba videris variari, ſurge, & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus tuus, venieſque ad Sacerdotes Leuitici Generis, & ad Iudicem, qui fuerit illo tempore, quæreſque ab eis, qui indicabunt Tibi Iudicij veritatem, & facies quæcumque dixerint, qui præſunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint Te juxta Legem eius, ſequeriſque ſententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, vel ad ſiniſtram. Qui autem ſuperbierit nolens obedire Sacerdotis Imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, ex Decreto Iudicis morietur Homo ille, & auferes malum de Iſrael, ut nullus deinceps intumeſcat ſuperbia.* In quo quidem Textu ponderandum eſt diligēter à Domino præſignari Recurſum ad Summum Sacerdotem, à Iudicio omnium aliorum Magiſtratuum, illique non conſultiuam, ſed deciſiuam conceſſam eſſe Poteſtatem, facultate etiam attributa ſententias exequendi, & amandandi, Brachij Sæcularis auxilio. Vndè clarè elicitur Rerum magnarum controuerſias decidere, non ad Populum, nec ad Principes, ſiue eorum Magiſtratus, ſed ad Summum Sacerdotem priuatiuè ex Dei præſcripto attinuiſſe, adſidentibus Leuitici Generis Sacerdotibus; ſic exponente Innocentio III. *in cap. per Venerabilem, §. Rationibus igitur. Qui Filij ſint legitimi.*

35 Nec ſatisfacies dicens cū Apologiſta Henrici IIX. Angliæ Regis non delatas ad Summum Sacerdotem eas magni controverſias ut cumque, nec qualitercumque, ſed ſolum, ut doceret juxta Legem Dei; in Sacro enim Textu habetur: *Et docuerint Te juxta Legem eius, &c.* Nam nec tranſmittendæ erant cauſæ ad Aaronem, Vitulum adorare jubentem; Non ad Abiathar contra Salomonem conſpirantem; non ad Annam cum Caipha Chriſtum morte dignum pronunciantem. Vndè infert ad ſolos Fidei terminos circumcingi Summorum Pōtificum Authoritatem ex præ allegato Textu, poſſeque Principes Temporales eos cogere, ut intra illarum cauſarum limites contineantur.

36 Quam quidem inſtantiam non obſtare aſſerimus, quia verba illa: *Et docuerint Te juxta Legem eius, &c.* Aſſertiva ſunt, nullo modo conditionalia; ex ſequentibus enim verbis elucidantur, videlicet: *Iudicabunt Tibi Iudicij Veritatem*, & iterùm: *Sequeriſque ſententiam eorum*, tandem: *Qui noluerit obedire Sacerdotis Imperio ex Decreto Iudicis morietur Homo ille.* Si autem conditionalia fuiſſent, diſcuti poſſent deorſum illius Tribuna-

bunalis, & nullus Præuaricator, nullus haberi poſſet Inobediens quærendo, diſcutiendo, examinando, nùm rectè edita Decreta; nùm conformiter ad Legem deciſæ cauſæ fuiſſent, & his exceptionibus inobediēdi datus fuiſſet locus: abſolutè ergò illa verba, & non conditionalia fuiſſe manifeſtum eſt.

37 Et antè has hæreticas exceptiones (illis fortè occurrere volens) docuit pèrbèllè, S. Cyrill. Alexand *lib. 13. de Adorat. in Spiritu, & Veritate*, qui hùnc locum allegans, ſic ſcripſit: *Vides Legem apertè imperare ijs, quod quocumque nomine aliquem accuſare velint, ut Iudicem, atque Cognitorem faciant Sacerdotem. Sed obſeruabis valde, ut facias iuxta omnia, quæ conſtituerunt Tibi: Labia namque Sacerdotis cuſtodiunt Scientiam, & Legem requirent de ore eius (ut Propheta loquitur) neque enim ille Leges conſtituit, ſed potius, quod Legiſlator docuerit, incorruptè interpretando ad rectam viam perducit, quum que Iuſtitiæ ſit optimus Arbiter, de vna quaque re Iudicium ſubtiliſsimè ponderat, ob èamque cauſam Immanitatis, & Superbiæ crimen illis adjudicatum eſt, qui ei obtemperarè contempſerint.* Et ante Cyrillum, Sanct. Cyprian. *Epiſt. 15. Sacerdotibus* (ſcribit) *honor tantus Dei dignatione conceditur, ut Quiſquis Sacerdoti eius, & ad tempus hic Iudicanti, non obtemperaſerit ſtatim necetur, ita enim in Deuteronomio loquitur, dicens: Si difficile eſt, &c.* Videatur etiam Concil. Pariſienſ. *ſub Ludouico, & Lothario Imperatore*, in præfatione.

38 Vt ergò abſolutā obedientia exigitur à Domino, ita abſolutum præceptum eſt, & Imperium: & de obediendi neceſsitate fecit Deus ſecuram Plebem ſuam, donum veluti Propheticū Infallibilitatis promittens, qui ſicut non errat faciendo, & condendo Diuinam Legem, ita non errat in interpretatione Legis. Quam ſubinde intèrprætationem, tamquam inuiolabilem Lègem ex Imperio Sacerdotali ſub pœna mortis Rebèllibus intimat rècipiendam. Quanto ergò rectius egiſſet Summum Sacerdotem legitimis *Angeli, Prophetæ*, &c. titulis inſolentiſsimus illè Apologiſta cohoneſtando, quam delinquentes *Aaronis, Abiatharis, Caiphæ* nomènclaturis de honèſtando, vel ſaltèm Poteſtatèm Delinquentium à culpa, & Humanitate diſtinxiſsèt, nec ènim ex Solio Pontificali Aaron ad Idolo-latriā Populum adduxit; adnotante nāque Auguſtino *lib. 14. de Ciuitate Dei cap. 11. Aaron erranti Populo ad Idolum fabricandum non conſenſit inductus, ſeu perſuaſus, ſed ceſsit obſtrictus.* Vnde optimè Iacob Salianus *in epitom. pag. 239. num. 195.* inquit Aaronem habuiſſe Iuſtum mortis timorem, propter quem, Populi improbæ acquieuit pètitioni, qui quidem timor licet à peccato Eum non liberaſſet, quū enim Præceptum colendi verum Deum, & prohibendi Idolo-latriā in Bonum commune Religionis latum eſſet, præponi debuit cuilibet priuato malo, & etiam propriæ vitæ Thom. Sanch. *in Præcepta Deca-*

Digitized by Google

Decalogi lib. 1*.cap.*18*.a num.*8. Suarez *in* 3*.p. S.Thom. tom.*5*. diſp.*6*. ſect.*3 *num.*3. Caſtro Palao *in Opere Moral.tom.*1*.Tract.*2*.diſp.*2*.Punct.*15*.num.*7*. verſ. Exemplu Poſterioris*, magnæ excuſationis tamen illi fuit, *cap. Sacris de his quæ vi, Metus ve cauſ. fiunt*, ibi: *Licet Metus extenuet culpam, &c.* Vtriuſque autem concluſionis ratio eſt; quia Metus extenuat libertatem ad culpam requiſitam; raro tamen, vel numquam, illam tantum extenuat, ut excuſſet à peccato Mortali, vel hoc in veniale convertat, ſed res in ſuo ſtatu relinquat Salas 1. 2. *q.*6*. art.*6*. Tract.*3*. diſp.*3*. ſect.* 1*. num.*28. Sylveſt. *verbo Metus q.*7. Sanchez *de Matrim.lib.*4*.diſput.*1*. num.*6. Villalobos *in Summa Tract.* 3*.difficul.*7*. num.*47. Caſtro Palao *dict. Puncto* 13*.num.*2. Non tamen Leue Fundamentum eſt, ut in conſequentiam facinus illud non adducatur. Legitimiorem iudicamus ſolutionem iſtam à Nobis excogitatam, adductâ à Grauina *dict.art.*4. dicentè, quod tùnc non erat Aaron Summus Sacerdos inſtitutus; Nam *cap.*32*. Exodi*, grauè illud commiſsit peccatum, & *cap.*8*. Leuit.* Pontifex renunciatur; licèt enim verùm ſit Aaronem inunctum non fuiſſe, *uſque ad cap.* 8*. Leuit.* à Domino tamen, *cap.*28*. Exodi*, præordinatus, & inſtitutus iam fuerat Summus Sacerdos, & quando Populus ad Idolo-latriam illum coëgit, Supremi Sacerdotis munere fungebatur, ut ex Sacra ipſa Pagina liquet, & ratio ſuadet; non enim Moyſes Populum illum abſque Paſtore tanto tempore reliquiſſet. Abiathar, nón ex Cathedra, ſed ambitionis prurigine, tùm quàm Homo, ſtimulatus, Adoniæ ſe adiunxit in illa conſpiratione, ut apparet ex Sacr. Textu, ibi: *Et ſermo eius cum Ioab Filio Saruiæ, & cum Abiathar Sacerdote, qui ſequebàtur partes Adoniæ*; ſperabat enim Abiathar Sacra Vnctionè Novo Regi tradita, & Regem in æte ſuo ſemper fore; & Summum Pontificatum ſibi confirmatum iri, & Æmulum ſuum Sidochum (quem iam ſibi exequari, & penè præferri cernebat) in ordinèm redactum iri Excelſo Gabaonico poſt Templi ædificationèm ſublato, Salian. *in Epitom. Annal. Vetir. Teſtam. Anno Salomon.* 1*. num.*4. Caiphas iam Pontifex Lègitimus eſſe deſierat, ſolamque Vmbrã Sacerdotis rètinebat, quũ verus Pontifex Chriſtus D. èxiſteret, ut Apoſt. ſcribit *in Epiſt. ad Hebræos*, & Nos *Tract.*3. probabimus.

39 IV. (èt urgentiſsimè quidem) probamus ex Deutèronom. 17. ubi poſtquam de Sacerdotio diſpoſitum eſt, & pœna capitis impoſita non obedienti Sacerdotis Impèrio in deciſione Quæſtionum Rèligionis, mox de Rege Scriptura loquens ſubdit: *Poſtquam autèm ſederit in Solio Regni ſui deſcribat ſibi Deuteronomium Legis huius in volumine, accipiens exemplar à Sacerdotibus Leuiticæ Tribus, & habebit ſecum.* Ergò Reges à Sacerdotibus Lègem Dei exquirunt, & *cap.* 21. à Summi Sacerdotis verbo omnium negotiorum, etiam Règis, deciſionem pendere ſtatuitur.

Ne-

40 Neque efficaciam huius argumẽti Sectarij effugient, Nobis objicientes ſubterfugia à Brẽtio *in Prolegomen.* excogitata, & à Grauina *dict. art.4.* adducta, apud quem. I. Rèſpondet Hæreſiarca ille Nos omnino judaizarè authoritatibus iſtis utèntès. II. Admiſſa authoritate, non ex èa ſequi Iudæos Reges Sacerdotibus ſubjectos fuiſſe in his, quæ ad Legèm, & Religionem ſpectabant, ſolumquè èxinde argui poſſe cõcedunt Sacèrdotes fuiſſe Capſarios, aut Bibliothecarios Librorum legis. Quæ omnia jocò potiùs, quam ſeriò dicta tutò affirmari poterit. Ad I. namque (præter quam quod reſponderi poterit, Hetèrodoxos fuiſſe primos, qui Vèteris Teſtamenti uſi ſunt teſtimonijs ad extollendam Règum Poteſtatem in Rebus Fidei, & alijs Eccleſiaſticis cauſis. Vndè eiuſdèm Legis teſtimonijs eorum figmenta deſtruere opus fuit, ut enim Sacra monet Sapientia *Provèrb.26. 5. Reſpondendum eſt Stulto iuxta ſtultitiam ſuam* (hoc eſt iuxta fundamenta, quibus utitur) *ne Sibi Sapiens eſſe videatur*, prudenter quidem operati ſunt Doctores omnes Orthodoxi, qui eiuſdem Veteris Legis teſtimonia produxerunt ad convincendos Hæreticorum errores, quandoquidem, & Apoſtoli Gentilium DD. teſtimonijs uſi ſunt, ut Gentilès cõfunderent, ut conſtat Act. 17. 28. latiuſque *Tract. 3.* oſtèndemus. Et licèt efficaciſsima iſthæc ratio cèſſatet Teſtimonia à Vetèri Lege petita rectè in argumentum adduci poſſe abſque judaizãdi periculo perſpicuũ eſt, quum ſubeſſe Principes Sacerdotibus ſit Præceptum Morale, quod etiam poſt Legem Gratiæ vigere debet, quum à Lege Gratiæ ſolidius confirmatum ſit. S. Lèo *Serm. 14. de Ieiunio*, ibi: *In Præceptis Moralibus nulla Prioris Teſtamenti Decreta reprobata; ſed Euangelico Magiſterio multa ſunt aucta*; & quum præcipuè præceptum illud Naturæ. Legis principijs innitatur; Tùnc enim præcepta illa obligarè quamvis à Lege Gratiæ confirmata non fuerint clarè docuit S. Thom. 1. 2. *q. 98. art. 5. in corpore*, ubi affirmat Gentiles nòn teneri ad præcepta Moralia in quantum erant de Lege Veteri, ad ea tamen obligari ſubdit, quatenus erant de Lège Naturę. Quam quidem veriorem ſententiam rèputamus ex Soto, Mèdina, Vitoria, Card. Toleto, Salmeròn, Valentia, Suarez, Salas, Açor, Felin. & Covarr. ſequutis à Franc. Valent. *in Concordia Iur. Pontific. cum Sacr. Thèolog. tit. 2. diſp. 2. q. 4. ſect. 8. nu. 4.* contra Bèllarm. Vazq. Lorin. & alios exiſtimantès abſolutè adhùc vigerè præcepta Moralia. Quod autem Præceptum illud Naturali rationi innitatur, Chriſoſtom. *Oration. 4. contra Iudæos*, docet: *Habraham* (inquiens) *duplici titulo Laici nomen obtinuit. I. Quod illi* (Melchiſedècho Summo Sacerdoti) *dederit Decimas; deinde quod Benedictionem acceperit ab Eo.* Ergò Subjectio Temporalium Principum èrga Sacerdotes, Morale èſt, Naturali debito innitens, & ab Eiſdèm exquirere Legem Dei, Diuinum, &

Su-

Supernaturale, fundatum ſuper Naturam ipſam.

41 Vlteriuſque reſponderi poterit, contra Heterodoxos militare Authoritatem Pauli *Ad Roman.3.2.* ſcribentis: *Iudæis primum credita eſſe eloquia Dei,* & quum ordinata tunc eſſet Synagoga à Sacerdotibus Diuina volumina ſeruabantur, atquè eorumdem authoritate, & judicio, qui nam Sacri, qui Apocryphi ex continua ſucceſsione, & Traditione habebantur. Non ergò ſub eo temporis articulo Sacerdotes erant Bibliopolæ; ſed Supremi Iudices, ex quorum ore, Legem, omnès exquirere tenebantur, Diuino præcepto. Poſtea autem Nobis Capſarij tantum facti ſunt Hæbræi, quia Sacros Codices integros, & incorruptos Legi Gratiæ ſervarunt, ab eiſque, tamquam Fidelibus Bibliothecarijs, eos accepimus, nulla penes ipſos relicta in Nos Poteſtate, aut ſubjectione, ſed econverſo manentibus ipſis Eccleſiæ Noſtræ, atque eius Scripturis omninò ſubjectis, ut Auguſtin. ſcripſit *lib.18. de Ciuit. Dei,cap.46.* ibi: *Et dum non credunt* (Iudæi) *ſcripturis noſtris adimplentur* in eis ſcripturę eorum (in quibus dicitur) *ex cæca cor populi huius, &c.*

42 V. Diuinam hanc voluntatem ſubjiciendi Principes Sæculares Summi Sacerdotis Iudicio in his, quæ ad Fidem, & Religionē attinent, clarius demonſtratam eſſe conſtat in Ioſue Succeſſore Moyſis, cui in omnibus his à Nutu Eleazari Summi Pontificis pendere Dominus præcepit, his verbis: *Pro hoc ſi aliquid agendum erit Eleazar Sacerdos conſulet Dominum, & ad verbum eius ingredietur, & egredietur Ipſe, & Vniuerſa Populi Multitudo.* In Diuiſionē terræ à Domino promiſſæ, primæ partes fuerunt Eleazari ſecundæ Ioſue, ut ex eius Hiſtoria, *cap.19.* patet, dicitur enim: *Hæ ſunt Poſſeſſiones, quas ſorte diuiſerunt Eleazar, & Ioſue filius Nun, & cap.13. Ad Hæreditatem petendam venerunt in conſpectu Eleazari Sacerdotis, & Ioſue fily Nun, & Principum.* Toto ergò tempore, quo Ariſtocraticum Gubernium in Populo Hæbræo perdurauit, ſemper Sæcularium Iudicum ſubordinatio ad Summum Sacerdotem emicuit.

43 VI. Nam mutata Reip. Hæbreæ forma Suprema Eccleſiaſtica Poteſtas, non Regibus, ſed Summis Sacerdotibus concredita eſt. Nam Deuteron.17. iubetur, ut euectus ad Solium Rex acciperet Legis exemplar à Sacerdotibus Leviticæ Tribus. Vndè Ioſephus *lib.4. Antiquit. Iudaicar. cap.8.* Legem Regni deſcribens ait: *Et quiſquis fuerit* (Rex) *plus Legibus, & Deo, quam ſua Sapientiæ tribuat, nihilque præter Pontificis, & Senatus ſententiam faciat.* Vndè 2. *Paralipom.29.* ſic Ioſaphat Populum exhortantem legimus: *Amaſias autem Sacerdos, & Pontifex veſter, in his, quæ ad Deum pertinent prouidebit. Porro Zabadias filius Iſmael, qui eſt Dux in Domo Iudà ſuper ea opera erit, ad Regis Officium pertinent, &c.*

Re-

Regemquè iſtum juxta Dei Voluntatem loquutũ apparèt; conſtat enim Dominum lèpra Oziam percuſſiſſe, quia Sacerdotalè Miniſterium ſibi uſurpare voluit, 2. *Paralipom.* 26. 19. *&* 4. *Reg.* 15. 32. & qui cumque Temporalis Princèps Primatum Sacèrdotis uſurpauit, mox Vltioèm Dei manum èxpèrtus eſt, ut rectè pondèravèrè SS. PP. Chriſoſtom. infra referendus. Hier. *Epiſt.* 142. Theodoret. *q.* 1. *in Leuit.*

44 Fortiuſque argui poterit Supremam Poteſtatem, tàm Eccleſiaſticam, quàm Temporalem in Summo Sacèrdotè Vetèris Legis reſediſſe, attenta praxi in omni Legis temporè obſervata, & numquam à Domino damnata juxta quam Supremam in Principes Temporales Poteſtatèm Sacerdotibus competiiſſe tuto affirmari poterit; iſti namque laudabiliter Reges inſtituebant, & deponebant. Nam Samuel conſtituit Saulem Regem 1. *Reg.* 10. 1. Eumdemque poſtea Dei juſſu exauthorauit. 1. *Reg.* 13. 14 15. *&* 26. Dauid in Solium Regium ab Eodem Samuele iuſſu Domini ſublimatus legitur 1. *Reg.* 16 13. Roboam Nepos Dauid decèm Tribubus Iſrael priuatus à Propheta Abia legitur. 3. *Reg.* 11. 29. *&* 2. *Paralipom.* 10. 15. Iuſſu Pontificis Ioiadæ Athalia Rex occiſus èſt 4. *Reg.* 11. 16. 20. & ab eodem Ioas Diademate coronatur. 4. *Reg.* 11. 12.

45 Poſtremo denique Poteſtatem iſtam Eccleſiaſticam Summis Sacerdotibus competere, excluſis Regibus, & Populis, manifeſtè probatur ex Ezech. 44. vbi Dominum dixiſſe legitur: *Sacerdotes Leuitæ filij Sadoch, & Populum meum docebunt quid ſit inter ſanctum, & pollutum, inter mundum, & immundum, oſtendent eis, & quum fuerit controuerſia ſtabunt in judicijs meis, & judicabunt.* Aggæ 2. *Interroga Sacerdotes Legem.* Malach. 2. *Labia Sacerdotis cuſtodient ſcientiam, & Legem requirent* (tàm Règes, quàm Populi) *de ore eius.*

46 Hæc quæ, Veteri Lege attenta, vera omninò ſunt evidètiorem recipiunt demonſtrationem à Nouo Teſtamento, in quo clariſſima reperiuntur Teſtimonia, quæ Poteſtatem Supremam Eccleſiaſticam Summo Sacerdotio, non Regno attribuunt. I. quod ìd clare elicitur ex illo Matth. 18. ubi Petro Summo omnium Apoſtolorum coriphæo Claues Regni Cœlorum à Chriſto Domino promittuntur, his verbis: *Tibi dabo Claues Regni Cœlorum.* Quam quidem promiſsionem poſt Chriſti Domini Reſurrectionem impletam eſſe, & mox dicemus, & *Tract.* 3. latè probaturi ſumus. Clauium verò nomine intelligitur Poteſtas, Dominium, Primatus, & Principatus omnium, quæ ad æternam Beatitudinem ſunt neceſſaria. Thom. Stapletonius *tom.* 1. *controu.* 3. *quæſt.* 1. *art.* 1. *concluſ.* 4. Bellarm. *lib.* 3. *de Pœn. cap.* 2. Cornel. à Lapide *in Matth.* 8. *verſ.* 5. vbi etiam Maldonado, Franciſc. Maced. *de Clauibus Petri, lib.* 1. *cap.* 1.

47 Quorum expoſitio, repetitis

titis Sacræ Paginæ teſtimoniis, perſpicua redditur: nam. 22. *Iſai.* 22. ad Eliachim Summum Sacerdotem, figuram, & Typum Chriſti, promiſit Dominus *Clauem Dauid ſuper humerum eius, ut aperiat, & Nemo claudat, & claudat, & non ſit qui aperiat.* Quibus verbis Supremum omnium Principatum attributum eſſe clarè oſtenditur ex Chaldæo Paraphraſte, *pro Claue Principatum* vertēte. Hancquè promiſsionem adimpletam eſſe in Chriſto D. *Apocalip.* 3. vbi de Chriſto D. legitur: *Sanctus ille, & Verus, qui habet Clauem Dauid, qui aperit, & Nemo claudit, claudit, & Nemo aperit.* Ipſeq; Dominus *eodē Apocalip. libro, cap.* 21. de ſe ipſo dixit: *Habeo Claues Mortis, & Inferni.* Vbi Andr. Cretenſ. exponit: *Habeo abſolutam Poteſtatem in Anima, & corporis mortem.* Quam iuſtam, & idoneam expoſitionem Moderniores omnes appellant.

48 Hanc ergò Poteſtatis Plenitudinem Clauium nomine expreſſam Chriſtus in Petro huius Poteſtatis ſuæ Vicario futuram docuit dicens: *Tibi dabo Claues Regni Cælorum, id eſt, Tu aperies, & Nemo claudet, Tu claudes, & Nemo aperiet.* Quarè S. Hilar. hùnc Matthæi locum exponens vocat Sanctiſsimum Petrum *Cæli Ianitorem, cuius arbitrio Claues æterni Aditus traduntur*; Quo etiam magnificentiſsimo titulo ornat B. Petrum Cyrill. Hieroſolymitan. *Cathech.6. &* 17. Hypolit. *in Oratione de Conſumat. Mundi.* Theodoret. Studites *in Epiſt. ad Paſchal. I.* & alij PP. Græci relati à Franciſc. Turrian. *Pro Epiſtol. Pontif. lib.2. cap.6.*

49 Illiuſque Matth. loci (in quo Chriſtus D. Claues Regni Cœlorum Petro promiſit) legitimam, atquè germanam eſſe nuper adductam interpretationem, tàm Græci, quàm Latini PP. incunctanter affirmant. Omnes ènim conſpirant in eis Ius, & Poteſtatem omnem Chriſtum D. Petro tradidiſſe exercendam in omnibus eis, quæ ad Regnum Cœlorum aſſequendum neceſſaria fuerint, & quæ ad hùnc finem quoquo modo cōducere poſsint. Chriſoſtom. *Homil. 55. in Matth.* vbi etiam S. Hilar. S. Auguſt. *Serm.* 28. *de Sanctiſ.* S. Leo *Serm.* 2. *in Anniuerſ. Aſſumpt. ſuæ,* S. Gregor. Magn. *lib.4. Epiſt.32.* Atque omnes alij Moderniores locum illum exponentes, Antiquiores allegantes.

50 Adeòque abſolutè conceſſam fuiſſe Petro, & Succeſſoribus eius omnem Poteſtatem ſub verbis illis, quam plures Catholici DD. tàm Canoniſtę, quam Theologi voluere, ut illam ex conceſsione iſta, nedum in Spiritualia omnia; ſed in prophana etiam èxtendi non dubitauerint affirmare. Hoſtienſ. *in cap. Quod ſupra his, de voto, & voti Redempt.* Panorm. *in cap. Nouit, de Iudic.* Aluar. Pelag. *de Planctu Eccleſ. lib.1. cap.13.* Auguſtin. Triumph. *de Poteſtat. Eccleſ. q.1. art.1.* Sylveſt *in Summa, verbo Papa, § 2.* Açor *in Summa, p.2 lib.4. cap.19. & lib.10. cap.2.* & alij adducti à Macedo *de Clauibus Petri, lib.1. cap.2. verſ. Pri-*

Ec *ma*

ma igitur ſententia. Et licèt alij cōceſſionem iſtam ad Poteſtatem Eccleſiaſticam reſtringant; totam tamē illam, & ſub illa promiſſione comprǽhenſam, & Petro privatiuè datam à Chriſto D. affirmant Poggius *de Poteſtat. Papæ, in Reſponſione ad argumenta contraria, & in argumentis pro Poteſtate Papæ,* Bellarm. *lib. 1. de Roman. Pontifi. cap.* 13. Suarez *de Pænit. diſt.* 16. *ſect.* 4. Habrah. Bzou. *de Rom. Pontific. cap.* 6. Zacchar. Bouèr. *in Conſultat. Orthodox. par.* 2. *conſ.* 5. Paul. Layman. *in Summ. tom.* 1. *Tract. de Legibus,* §. 1. *de Summ. Pontifi.* Maced. *dict. cap.* 2. *verſ. Secunda ſententia,* & alij à Nobis infra referendi: Ergò in Lege Gratiæ Suprema, & abſoluta Poteſtas Eccleſiaſtica Petro, & Legitimis eius Succeſſoribus à Chriſto D. data eſt, excluſis omnibus Temporalibus Monarchis.

51 Conſeq. iſtam, & hucuſque dicta hac intrinſeca probamus ratione, quæ licèt à Nobis excogitata ſit eam tamen non parum urgere cenſemus. Eccleſiaſtica Poteſtas, tàm Activa, quàm Paſſiva Characteri omninò affecta, & adnèxa eſt, atque èx natura ſua, & ex Chriſti inſtitutione connexa, ergò Charactere illo tantum acquiri poterit, & abſque eo perpetua datur illam acquirendi incapacitas. Conſeq. patèt ex communi Iureconſultorum ſententia, qua inſtruimur cōnèxa eſſe individua, & ſemper indiviſibilia, Petr. Surd. *deciſ.* 199. *num.* 13. Sigiſmun. Scaccia *de Iudic. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 307. Antecedens docet Thom. Illiric. Minorita *in celebri illo Serm. de Clauibus, ac Pontific. Poteſtate, in Reſponſ. ad* 2. *quæſt. membr.* vbi Potentiam coactiuam ſemper Sacerdotali Characteri adnexam eſſe tutò affirmat, Noſque ulterius probamus abſolutè Noſtrum Antècèdens: Charactèr Spiritualis, illis tantum Sacramentis imprimitur, in quibus Activa, & Paſſiva confertur, vel communicatur Spiritualis Poteſtas per ipſummèt Characterem. Ergò ei eſt omninò adnexa Activa, & Paſſiva Eccleſiaſtica Poteſtas. Conſeq. probatur ex Ariſt. 2. *de Anima,* & Bal. *conſ.* 387. *Incip. in Regno, col.* 2. probantibus cauſas imperfectas non generare, & primam Cauſam ſemper in ſecunda repræſentari, quia ei influit, & per radicalem rationem tandiu durat in ſuo eſſe, quandiu eius Cauſa reperitur in eſſe, latè Nicol. Moron. *de Fide Treug. & Pace, q.* 51. *num.* 14.

52 Anteced. à ſufficienti partiū enumeratione probamus. Character Spiritualis per Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem tantum confertur. Sed per hæc tantùm confertur à Domino Activa, & Paſſiva Poteſtas hæc, ergò, &c. Maj. & conſeq. patent. Minor probo: Per Baptiſmi Characterem imprimitur potētia paſſiva, quà dignè, & cum fructu homo recipere poſſit alia Sacramenta. Trident. *Seſſ.* 7. *de Bapt. Can.* 11. *S. Thom.* 3. *p. q.* 63. *art.* 6. vbi Cayet. & alij, nam per eum diſtinguuntur Oves, & Ovile Chriſti eo Religionis ſigno ab Infidelibus. Chriſoſtom. *Homil.* 2. & 4. *ad Epheſ.*

Da-

Damaſc. *lib.* 4. *Orthodox. Fid. cap.* 10. Epiphan. *Hæreſi* 8. *&* 30. *ad fin.* Auguſtin. 2. *contra Petil. cap.* 13. & ſæpe apud Torten. *lib.* 2. *Confeſſ. cap.* 1. §. 10. *&* *cap.* 2. §. 11. Villalov. *in Summ. tom.* 1. *tract.* 4. *diff.* 9. *num.* 2. Per Confirmationis Characterem communicatur potentia partim paſsiva, ad benè eſſe, & diſponit ad recipiendos Sacros Ordines Cayetan. *in* 3. *p. q.* 72. *art.* 5. & partim activa, ut ſcilicèt cum vigore Fides confiteatur, & retineatur. Colligitur ex S. Thom. *dict. par.* 3. *q.* 72. *art.* 7. Per Ordinis Characterem activa recipitur Poteſtas, non ſolum ad conficienda Sacramenta, ſed ad effectus quoque naturales, qui communi Lege Gratiæ fiunt; recipit enim Ordinatus Poteſtatem Filios Dei faciendi abſolutione Sacramentali, ut colligitur ex Concil. Trident. *Seſſ.* 14. *cap.* 1. *&* *cap.* 6. *&* *Can.* 9. Paludan. *in* 4. *diſt.* 1. *q.* 1. *in* 3. *opin.* ubi Capreolus *q.* 1. *&* 2. S. Thom. *in Addit. ad* 3 *part. q.* 18. ubi idem in Euchariſtia accidere docent, in quo omnes conveniunt, ſolumque differunt reſolvendo, an Character ſit cauſa Phyſica, vel moralis iſtius Poteſtatis, quod parum Nobis conducit, latèque examinat Henriq. *in Summ. p.* 1. *lib.* 1. *de Sacram. in gen. cap.* 13. §. 9. *lit. G.* Ergò nullam poteſt Sæcularis Princeps ex Regia Dignitate Poteſtatem adquirere Eccleſiaſticam Activam. Conſeq. ex nuper firmatis probo. Character Sacerdotalis eſt baſis, & fundamentum Activæ Eccleſiaſticæ Poteſtatis, abſque quo acquiri nequit. Per Regiam autem Dignitatem nullus imprimitur Character, ut patet ex ea igitur Dignitate Eccleſiaſtica nequit acquiri Poteſtas.

53 Conſequentiam hanc mirificè comprobamus ex Bal. *in l. Filium* 6. *not.* 4. *num* 6. *ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. Iur.* ubi docuit, quod ubi deficit Potentia, ibi, & actus deficit, & hoc, quia nequeũt actus exprimi, niſi præceſſerit potentia, ex qua illi producantur, quamvis enim Potentia, ſinè actu eſſe poſsit, actus verò ſine potentia produci nequit. Ariſt. 1. *de Cœl. cap. fin.* Petrus Gregor. Tholoſan. *in Syntax. Art. mirab. lib.* 1. *cap.* 4. Caſodor. *deciſ.* 7. *de cauſ. poſſeſſ. &* *propr.* copioſè Carol. Maran. *Reſp.* 84. *nu.* 53. *pag.* 5. Ergò quum Character Sacerdotalis ſit potentia ad Eccleſiaſticam Poteſtatem, eo deficiente non poteſt illa adquiri.

54 Doctrinam hanc in quovis Principe etiam inuncto procedere monemus, ut vitemus errores Nonnullorum Doctorum Galliæ, qui aſſerere non dubitarunt Franciæ Reges ex Sacra Vnctione Sacerdotes ſimul, & Reges effici, ut infra latiùs videbimus, ubi etiã radicitus demonſtrabimus falſam omninò, atque Catholicis Authoribus indignam, & alienam eſſe opinionem iſtam, interimque Cordatiores alios eiuſdem Gentis Doctores producam, cõtra ſententiam iſtam apertè militantes, & præcipuè Carol. de Graſſal. Iurium Franc. Acerrimum Propugnatorem, qui *lib.* 1.

de Reg. Franc. cap. 1. pag. 228. ſic de ſuo loquitur Rege: *Imò Reges omnes ſunt Clerici ſecundum Corſet. in Tract. de Poteſt. Reg. q.* 40. & Barthol. Chaſ. *in Cathal.* 5. *p. conſid.* 24. *num.* 181. *Tamen de rigore Iuris hoc procedere non poteſt; quia licèt ungantur, cap. 1. de Sacra Vnctione; non tamen recipiunt Characterem Sacrum, cui Ordo Sacer adnexus eſt. Speculat. in præ allegato, §. Nunc tractemus.* Paul. *in Clem. Romani, de Iur. Iur.* Gloſſ. *in Can. Valentinianus, 63. diſt. Ergò non obſtante Vnctione illa Laicorum numero continentur, cap. Tua, de Decim. Ergò ſunt omninò incapaces Iurium Spiritualium, ut illa poſſidere nequeant, cap. Cauſam, de Præſcript. cap. Quamuis, & cap. Prohibemus, de Decim.* Sic ratiocinatur, licèt non eiſdem verbis Gallus ille Iurium Franciæ Regum accerrimus Propugnator, quem pro omnibus alijs, & contra alios contrarium ſentientes nunc ſufficere non dubitamus; quando quidem inferius ex profeſſo contrariam opinionem rejecturi ſimus.

§. IV.

Noſtra exhibetur opinio nedum denegans Principibus Sæcularibus quam cumque Sacro-Supremam Poteſtatem in Perſonas, Cauſas, & Res Eccleſiaſticas, ſed Capacitatem etiam illam acquirendi.

55 PAragraphi titulus Aſſertionis locū obtinere poteſt, vndè plus ſolito eum longiorem eſſe recuſare noluimus; ut mox, & in pro patulo ſententia noſtra appareat; & Lectores ad eam amplectendam è veſtibulo adliciamus, atque attrahamus.

56 Duas principales continet partes titulus ille. I. Denegat Principibus Sæcularibus omnem Poteſtatem, & Iuriſdictionem in Perſonas, & Res Eccleſiaſticas, & Cauſas ad Eius Forum, quoquo modo attinentes. II. Incapacitatem habere Temporales Principes, acquirendi huiuſmodi Poteſtatem demonſtrare promittit. Quas pro modulo noſtro exponere, & corroborare conabimur.

57 I. pars multipliciter probatur. Primoque Sacræ Paginæ teſtimonijs, quibus eam irretragabilem reddi non dubitamus: I. que notiſsimum adducimus Geneſ. 47. ex quo Perſonæ, & Bona Sacerdotalia libera omninò à Temporali Poteſtate extitiſſe conſtat; legitur enim: *Emit igitur Ioſeph omnem terram Ægypti, Vendentibus poſſeſsiones ſuas, præ magnitudine famis, ſubjecitque Eam Pharaoni, & cunctos Populos eius à nouiſsimis terminis Ægypti, uſque ad extremos fines eius, præter terram Sacerdotum, & ex eo tempore, uſque in preſentem diem in Vniverſa Terra Ægypti, Regibus*

Quinta

Quinta pars ſolvitur, & factum eſt, quaſi in Legem; Abſque Terra Sacerdotali, quæ libera ab hac conditione fuit.

58 II. Autem probamus ex Numer.1. vbi Leuitæ omninò ſeparati leguntur à Republica Civili, ita ut nomine Filiorum Iſrael non compræhenderentur. Vnde ab hæreditate Temporali Filijs Iſrael promiſſa excluſsi ſunt Deuteron.18. Eorumque Bona Ciuili Poteſtati ſubjecta nõ fuerunt Levit.28. Sacerdotibuſque quaſi ſpecialiter à Populo diviſis præcipiebatur, Levit.21. *Ne contaminarentur in mortibus Ciuium, nec in Principe Populi ſui.* Quod quidem Præceptum exemptionem ab omni Sæculari Poteſtate præſeferre ex Deuteron. 10. concludit Grauin. *dict. controverſ.7. art. 4. pag. 240.*

59 III. Ex eodem Veteri Teſtamento eſt inſigne Teſtimonium Epiſtolæ Artaxerxis Regis, 1. *Eſdr.7.* ubi ſic Eum Miniſtris ſuis ſcripſiſſe legitur: *Vobis quoque notum facimus de Vniverſis Sacerdotibus, & Levitis, & Cantoribus, & Ianitoribus, & Nathinæis, & Miniſtris Domus Dei huius, ut Vectigal, & Tributum, & Annonas non habeatis Poteſtatem imponendi ſuper Eos.*

60 IV. Ex Novo Teſtamento eſt triã communis, ſed efficax locus hanc Eandem exemptionẽ, ſeu libertatẽ à Temporali Poteſtate, quoad Perſonas, & Bona Eccleſiaſticorum ſtabiliens, Matthæi 17. ubi Chriſt. D. ſuadere volens Tributorũ Exactori Se, & Apoſtolos ſuos ab eorum ſolutione eſſe immunes, ſic ab Eo interrogauit: *Reges Terræ à quibus accipiunt Tributum, vel cenſum; Filijs, an ab Alienis?* At illi Exactor, *dixit, ab Alienis.* Vndè hanc mox Chriſtus conſequentiam deduxit: *Ergò liberi ſunt Filij.* Quam ſic exponit Chriſoſtom. *Homil. 55. in Matthæ. Immunis ergò à cenſu ſum; nam ſi Reges Terræ, non à Filijs, ſed à Subditis, cenſum capiunt, multo magis à Me, qui non Terrarum, ſed Cælorum Regis Filius ſum.* Quibus non ſolum Se immunem declarauit à Cæſaris Poteſtate, ſed cunctos etiam Apoſtolos Vniverſæ Eccleſiæ tùnc Miniſtros eàdem Immunitate gaudere oſtendit; ſiquidem præcipua, quam adduxit Ratio, ad Immunitatem ſuam oſtendendã, fuit, Seſe Filium Dei declarare; quum Apoſtolos omnes, Filios Dei ſpeciales iam conſtituiſſet. Ad Rom 8.16. 1. Ioan.3.2. *Nunc Filij Dei ſumus.* Filiationis ratione Fratres Chriſti facti ſunt Apoſtoli. Ad Galat. 4. 28. & conſequenter vna eademque Perſona cum eo reputari debebant iuxta tradita à Cæſar. Barcio *deciſ. Bonon. 130. nu. 74.* Caſtill. *tom. 5. controverſ. lib. 5. cap. 92. num. 50.* Ergò Eadem illis competebat Immunitas. Hanc conſequentiam tacitè agnoſcens Chriſtus D. æqualiter pro Petro, ac pro Se Tributum ſolvi juſsit, dicens Petro: *Solve pro Me, & pro Te.* Non quia ipſe, aut Petrus Tributo obnoxij eſſent, quin potius liberi omninò reperiebantur, ſed ut Phariſæorum ſcandalum vitaret, Tributum pro vtroque Dominus voluit ſolvi, ut eleganter ad

verit Chriſoſtom. *loc. cit.* dicens: *Nec omnino recuſat, nec ſimpliciter jubet dare Tributum, ſed prius monſtravit, non eſſe his vectigalium Legibus ſic ſubjectum; tunc demum dari juſsit, alterum ne illi; alterum ne iſti ſcandalum paterentur, &c.* cuius expoſitioni accinit Petr. Damianus *in Diſceptat. Synodali, Opuſcul. 4.* dicens: *Ipſe Cælorum Magiſter, & Dominus, cuius nimirum omnia Sæcula ſubſternuntur Imperio, ad Noſtræ imitationis exemplum, ſcandalum præcavit Iudæorum; Ne in ipſis Novæ Fidei rudimentis Mentes adhuc teneræ ſcandala paterentur.*

61 V. Sanctiſsimorum Eccleſię Summorum Præſulum authoritate pars iſta validiſsimè corroboratur Gelaſ. Pap. *ad Anaſtaſ. Auguſt. Epiſt.* 10 ubi facta inter utramque Poteſtatem Diſtinctione ſubdit: *Noſti enim, Fili Clementiſsime, quod licet præſideas Humano Generi Dignitate, Rerum tamen Præſulibus Divinarum Devotus colla ſubmittis, atque ab iis cauſas tuæ ſalutis expetis, inque ſumendis Cœleſtibus Sacramentis, eiſque ut competit, diſponendis ſubdi Te debere cognoſcis Religionis Ordine, potius quam præeſſe*

62 S. Gregor. Magn. *Epiſtol. 63. Maximo Præſumptori,* ſcribit: *In Salona, Sereniſsimi Imperatoris animum non ignorans, quod ſe in quan ſis Sacerdotalibus miſcere non ſoleat.* Quæ quidem verba intelligenda ſunt in illo Sæculo eſſe prolata, in quo Romani Pontifices verbis dimiſsioribus utebantur, ne aliàs Imperatores exaſperati malum Eccleſiæ inferrent. Paſsimque ideò Epiſtolæ Imperatorum, ſive præciperent, ſive rogarent indiſtinctè Iuſſa vocabantur. Et quoties de aliqua obligatione Imperatorum in Eccleſiam Pontifices loquebantur, tamquam de ſimplici Eorum voluntate diſſerebant, ut rectè adnotavit Gratian. *dict. art. 4. pag. 242. col. 2.* Quæ adnotata eſſe volui, ut cavillantium plures vicentur Inſtantiæ, quas ab hoc loquendi modo paſsim ſibi dari exiſtimant.

63 Nicolaus I. *in Epiſtol. ad Michaelem Imperator.* ſcribit: *Noliteque ſua ſunt, Sacerdotalis videlicet Dignitatis, uſurpare. Nolite quæ ipſi ſoli commiſſa ſunt, velle furripere ſcientes quia tanto nimirum debet omnis Mundanarum itrium Administrator eſſe remotus, quanto quemlibet ex Cathalogo Clericorum, & Militantium Deo nullis convenit negotiis Sæcularibus implicari &c.* Factaque diſtinctione inter Imperialem, & Pontificiam Poteſtatem, allegat verba Theodoſij Imperatoris *ad Synodum 1. Epheſinam (videlicet) eſſe Ratum, qui non ſit ex Ordine Sanctiſsimorum Epiſcoporum, Eccleſiaſticis immiſceri Tractatibus.*

64 Suntque propè innumeræ Epiſtolæ prohibentes, vel Prohibitionem declarantes, quam Temporales Principes habent, Ne de Cauſis Eccleſiaſticorum cognoſcant, & præcipuè Caij. *Epiſt. ad Fœlicem;* Marcellini. *Epiſt.* 2. Boniface I. *Epiſtol. Honor. Auguſt.;* Leo *Epiſt. 96. Epiſcop. Thraciæ,* Gelaſ. I. *Epiſt. Anaſtaſ. Imperator.* Hormiſd. *Epiſt. ad Avit.* Pelag. I. *ad Bengaſ.*

Defen-

Defenſorem, *&* *ad Serg. Chancellar.* Gregor. Magn. *lib.* 3. *Epiſt.* 26. *ad Ianuar & lib.* 5. *Epiſt.* 25. Adrian. I. apud Gratian. 2. *q.* 1. Nicol. I. *ad Conſulta Bulgarum*; Gregor. VIII. *lib.* 5. *Epiſt.* 3. Prætér alias in corpore Iuris Canonici clauſas *in titulis de Immunit. Eccleſi.* quarum, quia paſsim meminimus, otioſum eas nùnc referre judicavimus.

65 VI. Generalium, & Provincialium Conciliorum Decretis Partem illam communimus, & præcipuè Lateranenſ. ſub Alexandr. III. *p.* 1. *cap.* 19. & ſub Innocent. III. *cap.* 46. Roman. I. ſub Sylveſtro *cap.* 4. & II. *cap.* 16. Carthaginenſ. III. *cap.* 11. Milevitan. *cap.* 19. Roman. III. & IV. ſub Symacho. Concili. Agathenſ. *cap.* 32. Epaunenſ. *cap.* 11. Aurelianenſ. III. *cap.* 31. Matiſconenſ. *cap.* 7. & 8. Antiſidior. *cap.* 35. Vernenſ. *cap.* 18. Toletan. III. *cap.* 13. Toletan. IV. *cap.* 46. Moguntin. *cap.* 6. Vvormatienſ. *cap.* 50.

66 VII. Sanctorum Eccleſiæ Patrum teſtimonijs S. Athanaſi. *in Epiſtol. ad Solit. Vit. Agen. contra Conſtant.* his verbis invehitur: *Quis videns Eum* (Imperatorem) *diſcernendo Principem ſe facere Epiſcoporum*, *&* *præſidere Iudicijs Eccleſiaſticis*, *non meritò dicat, illum eam ipſam abominationem deſolationis*, *quæ à Daniele prædicta eſt*, *&c.* priuſquo dixerat: *Si iſtud eſt Iudicium Epiſcoporum quid commune cum eo habet Imperator? Sin contra iſta minis Cæſaris conflantur; quid opus eſt Hominibus titulo Epiſcopi? Quando à Geniis eo audictum eſt, quod Iudi-* *cium Eccleſiæ authoritatem ſuam ab Imperatore acceperit?* Hoſius Corduvenſ. Epiſcop. *inter Opera Athanaſij* ſic Conſtantino ſcribit: *Ne Te miſceas Imperator rebus Eccleſiaſticis*; *neque Nobis in hoc genere præcipe, ſed potius ea à Nobis diſce. Tibi Deus Imperium commiſit: Nobis ea, quæ ſunt Eccleſiæ concredidit*, *&* *quemadmodum qui Imperium malignis oculis carpit, contradicit Ordinationi Divinæ ita*, *&* *Tu cave: Neque ſunt Eccleſiæ ad Te trahens magno crimini Obnoxius fias. Date* (*ſcriptum eſt*) *quæ ſunt Cæſaris, Cæſari*, *&c.* *Neque igitur fas eſt Nobis in terris Imperium tenere, neque Tu Thymiamatum*, *&* *Sacrorum Poteſtatem habes, ò Imperator*, *&c.* S. Cyrill Hieroſolym. *Cath.* 17. S. Ioan. Damaſcen. *Orat.* 2. *de Imagin.* S. Gregor. Nazianzen. *Orat.* 17. *ad Cives Nazianzen.* Sanct. Ioan. Chryſoſtom. *lib.* 3. *de Sacerdot. & Homil.* 65. *in Geneſi.* Beda *in cap.* 47. *Geneſis*, Rhaban. Maurus, *ad idem cap.* 47. *Geneſi.* Petr. Bertrandus *Adverſus Petrum de Cugner.* S. Hilar. *lib. ad Conſtant. Auguſtum*, S. Ambroſi. *Epiſtol.* 32. *ad Valentin. & Epiſt.* 33. *ad Sororem*, S. Auguſtini. *Epiſtol.* 46. 50. *&* 166. Optat. Milevitan. *lib.* 2. *contra Parmen.* Sever. Sulpic. *lib.* 2. *Sacr. Hiſtor.* S. Thom. Cantuarienſ. *in Epiſt. ad Regem Angliæ*; ibi: *Certum eſt Reges Poteſtatem ſuam ab Eccleſia accipere, nõ Ipſam ab illis, ſed à Chriſto: ut ſalua pace veſtra loquar non habetis Epiſcopis præcipere, abſoluere aliquem, vel excommunicare*, *&c.* Omnium iſtorum Patrum Authoritates probant præcipuè Principes Temporales nullam in Cau-

ſas

Digitized by Google

ſas Eccleſiaſticas Poteſtatem, aut Iuriſdictionem habere, nùnc autem Eandem Immunitatem, & quidem principaliori ratione Perſonis Eccleſiaſticis competere ſequentibus probamus.

67 Clemens Roman. *Epiſt.* 1. Gregor. Nazianzen. *Orat.* 17. Cyril. Alexan. *in Synod. Epheſin. tit.* 3. *cap.* 9. *Epiſt. ad Synodum Antiochen.* S. Gregor. *lib.* 5. *Epiſt.* 25. Hugo de S. Victore *de Sacram. Fidei, lib.* 2. *p.* 2. *cap.* 8. ibi: *Negotia Secularia terrena, Spiritualia verò, & Eccleſiaſtica à Spirituali Poteſtate examinantur, ſecundum ergo Perſonam Iuſtitia violaretur, ſi Iudex Secularis in Eccleſiaſticam Perſonam manum mitteret ſecundum cauſam, ſi Eccleſiaſtica Perſona examinanda ſuſciperet.*

68 IIX. Probatur proprijs Imperatorum, & Regum exemplis, & dictis; & I. Magni illius Conſtantini Imperatoris, qui à quibuſdam requiſitus Epiſcopis, ut eorum cauſas ad ſe advocaret reſpondit: *Vos Dij eſtis, non debetis à Hominibus judicari*, Euſeb. *lib.* 3. *de Vita Conſtantini*, Socrates *lib.* 1. *cap.* 8. ex quibus apertè conſtat omninò renuiſſe de Cauſis Eccleſiaſticis judicare, & ſe ſe incapacē judicandi declaraſſe, Theodoret. *lib.* 1. *Hiſtor. cap.* 13. Socrat. *dict. lib.* 1. *cap.* 34. ex quorum Hiſtorijs liquet Ipſi frequentiſsimum fuiſſe aſſerere *Se de Eccleſiaſticis non judicare; quia non acceperat à Deo Poteſtatem, &c. Quod Ipſe eſſet ſubjectus Eccleſiaſtico Iudicio. Et quod Appellationes ab Eccleſiaſticis Iudicibus, Imperatores admittere Gentiliſmum ſapere.* Hùnc ipſum Poteſtatis defectum proteſtari ſunt Imperatores alij Catholici, Theodoſius, teſte Euagrio *lib.* 1. *cap.* 1. Martianus, ut refert Liberat. *in Breuiar. cap.* 3. & expreſsius omnibus Baſil. *in Synodo Conſtantinopolit. IV. in Orat. ad Patres ab eo habita.* Valentinian. apud Sozomen. *lib.* 6. *cap.* 7. ſic expreſsè: *Mihi, qui vnus è Laicorum numero ſum, non licet eius modi negotijs* (Eccleſiaſticis) *Me interponere* Moxque ſubdit: *Sacerdotes, & Epiſcopi, quibus hæc cura ſunt per ſe vbi cunque ipſis libitum fuerit in unum conuenire poſſunt.* Ex quibus apertè conſtat Imperatorem judicaſſe illicitum ſibi eſſe de cauſis Eccleſiaſticorum judicare. Quod clarius liquet ex alijs ipſius Imperatoris verbis ab ipſo Sozomeno relatis, ibi: *Nec fas eſt manum admouere: Fas namque hus importat*, Iſidor. *lib.* 5. *Etym. cap.* 5. quod ſibi vetitum Imperator ibidem profitetur. Carol. Magnus, humiliſsimis verbis id ipſum confeſſus eſt, ut refertur in Can. 3. *diſt.* 19. Et clarius omnibus Noſter Carolus V. Maximus Imperator, & Hiſpaniæ Rex Catholicus, qui oblatum ſibi libellum Auguſtanæ Confeſsionis, ut approbaret, vel judicium ſuum referret, reſpondit: *Non velle ſe quicquam, nec poſſe concludere de Negotio Religionis, verùm apud Pontificem Romanum pro Officio ſuo diligenter, ſe daturum operam de Congregando Concilio Generali*. Grauin. *dict. art.* 4. *pag. mihi* 252. *col.* 1. addens ſimile Honorij Imperatoris Reſponſum ad Arcadium Fratrem Orientis Princi-

pem

pem pro Epiſcopis ab Eo in exiliū deſtinatis: *Nequaquam* (ſcripſit Imperator ille) *id faciendum, quum ſi quid de cauſa Religionis inter Antiſtites ageretur, Epiſcopale oportuerit eſſe judicium. Ad illos enim Diuinarum rerum interpretatio, ad Nos Religionis ſpectat obſequium, &c.* Nec verbo contentus, piiſsimus ille Imperator, ſæuiſsimum bellum in fratrem parauerat ad tuendum jus hoc, & honorem Eccleſiæ; à quo tamen nonnulli ſubſequuti euentus illum revocarunt Baron. *Anno* 407. Gaulter. *in Tab. Chronolog. Sacul. V. pag.* 357. *col.* 1. Et non ab ſimile reſponſum dediſſe Aurelianum Imperatorem, quamvis Ethnicum, ſcribit Euſeb. *lib.* 7. *Eccleſi. Hiſtor. cap.* 27.

69 Sunt etiam graviſsimæ Regum Hiſpaniæ, & Galliæ circa id ipſum confeſsiones, quas breuitatis cauſa videndas relinquimus apud Grauin, *dict. art.* 4. *pag.* 252. *&* 254. ubi non ſolum cauſarum Fidei, ſed omnium Eccleſiaſticarum Seſe incapaces profeſsi ſunt, nedùm Catholici, ſed Ariani, aliiſque hæreſibus contaminati Principes. Atque *pag.* 253. varias ipſorum Imperatorum, & Regum Conſtitutiones, tàm ex Decretorum Libro, quàm ex Iuſtinianeo, atque Theodoſiano Codice eruta allegat, quas, quia paſsim obuiæ affuturæ ſunt in opere, nùnc prætermittere decreui.

70 II. Aſſertionis, ſeu Tituli Paragraphi partē, Principum Tēporalium quoad Poteſtatem iſtam acquirendam incapacitatem præſeferētem, variè etiam probamus. Et I. notiſsimis Canonici Iuris teſtimoniis, *cap.* 2. *cum ſimilibus, de Iudic. cap. Cauſam qua, de Præſcript. cap. Meſſana, de Elect. cap. Prætereà el* 2. *cap. Illud, cap. Cum Laici, cap. Relatum, cap. Cum Nobis, de Iure Patronat. cap. Quamuis, & cap. Prohibemus, de Decim.* cum propè innumeris aliis frequenter referendis.

71 II. Autem hac efficaci, & intrinſeca ratione probamus. Principes omnes Temporales (etiam ſi iuncti ſint) Laicorum numero adſcribi debent, ut iam ſupra monuimus; Ast Laici omnes ſunt Poteſtatis iſtius omninò incapaces. Can. *Ita Dominus*, 19. *diſt. Can.* 1. *cum ſeqq.* 11. *q.* 1. *cap. Determinus*, & ibi Canon, & præcipuè D. Fœlician. de Vega *num.* 46. *& aliquot. ſeqq. extra de Iudic.* ubi in comprobationem allegat Martin. Millian. Petr. Zenedo, Suarez, Zevallos, Bonacinam, Graſis, Suarez de Paz, Morlam, Eſcovar, Ioan. Garciam, & Gabr. Pereyram, omninò afirmare conſpirantes Laicos omnes incapaces eſſe Poteſtatis in Perſonas, Cauſas, & Bona Eccleſiaſtica, & incapacitatem iſtam eſſe de Iure Diuino; quia ab ipſo prouenire aiunt, ut quoad omnia hæc, Eccleſiaſtici omnes ab eis exemptionem ſortiantur, ab illo ergò Iure incapacitatem iſtam emanare rectè arguunt, ut infra alio dicam §. nùncque interim produco Cardinal. Tuſch. *PP. Concl. litt. I. concluſ.* 453. *num.* 24. *& litter. L. concluſ.* 342. *num.* 117. Gueuara *in Propugnac. Eccleſ. Liber. contra Venetos, Aſſer.* 11 §. 7.

§. 7. *num.* 37. Iacob. Menoch. *in Tract. M S. de Iuriſdictione, Imperio, & Poteſtate Eccleſiaſtica, & Seculari, lib.* 1. *cap.* 14. & 15. qui tamen diſtinguere vult inter merè Spiritualia, & Eccleſiaſtica, atque inter Profana in illis namque omninò exemptos Iure Diuino Clericos affirmat, in Temporalibus autem eorum exemptionem à Iure Diuino prouenire in dubium reuocat, ſed im merito, ut alibi oſtendemus.

72 Noſque ſingulariter hanc ab omnibus inconcuſsè admiſſam Veritatem hoc probamus diſcurſu. Poteſtas quælibet diſcernitur ab objecto, à quo denominationem, & eſſentiam accipere iam ſupra probaui: ſed Sæcularis Poteſtas nullam dicit relationem ad Eccleſiaſticas Res, & Perſonas, ſed hæ ſunt Eccleſiaſticę Poteſtatis objectum. Ergò nullam Poteſtatem in eas habere poteſt Sæcularis. Conſeq. ex præmiſsis ſequitur. Minor verò manet abundè probata. Maiorem autem probo: Eccleſiaſticæ Perſonæ, Sacro mediante Ordine, Eccleſiaſticæ adſcribuntur Hierarchiæ. Ergò radix iſtius Poteſtatis erit Ordo, tàm actiuè, quàm paſsiuè, ut latiùs ſupra dixi; ſed in radice excluduntur Principes ab Eccleſiaſtica Poteſtate, ut conſtat ex S. Concil. Trid. *Seſſ.* 23. *de Sacram. Ordin. Can.* 7. definiente: *Si quis dixerit Ordines ab Ipſis* (Epiſcopis) *collatos ſine Populi, vel Poteſtatis Sæcularis Conſenſu, aut vocatione irritos eſſe, &c. Anathema ſit.* Ergò penitus excluduntur. Ergò nullo poterunt proprio juvari jure ad hanc Poteſtatem in Eccleſiaſticas Perſonas, etiam prætextu Sacræ Vnctionis exercendam.

73 Quem corroborandum diſcurſum cenſemus, ex Apoſt. 1. *ad Corinth.* 12. 18. ſcribente: *Quoſdam quidem poſuit Deus in Eccleſia, primùm Apoſtolos, ſecundo Prophetas, tertiò Doctores, deinde Virtutes.* Et *Ad Epheſ.* 4. 11. *Et Ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios autem Paſtores ad conſummationem Sanctorum in opus miniſterij, in ædificationem Corporis Christi.* Hæc Apoſtolus deſcribens Eccleſiaſticam perfectâ Hierarchiam neceſſariam ad perfectionem Eccleſiæ protulit, & in ea deſcriptione, penitus eſt oblitus Regiæ Dignitatis. Ergò Reges attento ſolummodo jure Regio non ſpectant ad Ordinem Hierarchicum, etiam ſi inuncti ſint. Conſeq. probo: In illis Paul. memoratis locis omnis recenſetur perfecta Eccleſiaſtica Hierarchia, ut communiter docent PP. ergò nulla ei deeſt Princeps pars. Conſeq. patet; nam immeritò diceretur perfectam eſſe deſcriptam Monarchiam, ſi aliqua ſubſtantialis ei deeſſet pars, *l.* 1 *§. Si ſtipulante, ff. de verb. oblig. l. ſi alij, ff. de uſufruct. Leg.* cum alijs congeſtis à Barb *Dict.* 408 *num.* 2. 3. & *ſeqq.* Ergò non deficit. At in illa non continentur Reges etiam inuncti. Ergò ad eam non pertinent. Conſeq. Nobis probat Ioan. Damaſc. *Orat.* 2. *de Imagin.* vbi relatis Apoſtoli verbis, ſubdit: *Verbum non loquuti*

quati ſunt Vobis Reges, ſed Apoſtoli, & Prophetæ, Paſtores, atque Doctores, & latè proſequitur Mendoça *dict. diſputat. 34. ſect. 5. ſub ſect. 2. §. 52.*

74 Aſt contra hucuſque dicta grauiter obſtare videmus, quod priſcis illis Sæculis, in quibus hæc Suprema Eccleſiaſtica Poteſtas robur, & vigorem omnem habebat à Sacris quotidie celebratis Concilijs acceperam, adhùc Imperatores in Sacros Antiſtites Supremam hanc exercebant Poteſtatem, ut probari intenditur in illo opere falſo (ut oſtendimus) attributo Illuſtr. D. D. Petr. de Marca Archi-Epiſcop. Pariſienſ. *de Concordia Sacerdot. & Imperij, lib. 4. cap. 2. n. 3. mox à princ. pag. mihi 223. in poſtrem. Pariſienſ. edit. 1663.* vbi de Principibus loquens, ait.

75 Quod non ſolum Lege generaliter lata Canones adverſus nouitates vindicabant, ſed etiam ſpecialiter injuriam illatam in judicijs Canonicis, per Canonum violationem Decretis ſuis Imperatores reſarciebant, ſi quis ad eos querelam ſuam deferret; Cui rei ex Officio incumbebant, non ſolùm, quod Canonum cuſtodia illis commiſſa eſſet, ſed etiam, quod Ciuium, & præcipuè Clericorum Patrocinium, & tranquillitatis publicæ Cura ad eos ſpectaret. Idque eximiè docere ait Libellus porrectus Marciano ab Euſebio Dorylæi Epiſcopo, & inſertus *Actis Concilij Chalcedonenſis*, ubi de ijs, quæ adverſum Se à Dioſcoro patrata erant in Epheſino Concilio, grauiter conqueritur in quo hæc Legi ait: *Intentio, & propoſitum eſt Majeſtatis Veſtræ Vniuerſis quidem ſibi Subditis prouidere, & manum porrigere omnibus injuſtè oppreſſis, præcipuè tamen fungentibus Sacerdotio, in hoc Diuinitati placentes à quâ Vobis imperare, & dominari ſub hoc ſole donatum eſt; ergò quoniam multa, & dira, & contra omnem conſequentiam Fides, quæ in Chriſtum eſt, & Nos ſumus perpeſſi à Reuerendo Dioſcoro Epiſcopo Alexandriæ magnæ Ciuitatis; adimus Veſtram Pietatem, ſupplicantes juſtitiam pro mereri.* Vndè patet Euſebium fiducia Patrocinij ductum, quod Marcianus Sacerdotibus oppreſsis præſtare tenebatur, ad eum acceſiſſe, ut Principis authoritate Ius ſuum conſequi poſſet, ob ea, quæ contra Canones à Dioſcoro geſta erant Epheſi. Baſſianus quoque Epheſi quondam Epiſcopus preces obtulit Marciano, quæ relatæ ſunt *in Concilio Chalcedonenſi*; quibus iniquo judicio Se ab Epiſcopatu depulſum exponit, ſubſidiumque Regiæ Tuitionis expoſcit, dicens: *Omnis ſalus Violentiam Patientium poſt Deum veſtra tranquillitas eſt, præcipuè autem Sacerdotum Chriſti. Quapropter, & Ego ad has preces Veni pro volutus Veſtigijs Veſtris, ut in his mei miſereamini.* Eunomius Epiſcop. Nicomediȩ in Bithynia auxilium quoque Marciani implorat aduerſus invaſionē Anaſtaſij Nicæni: *Quia* (ut inquit ille) *Imperium Principi collatum eſt ad ſalutem Orbis, & pacem Eccleſiarum &c.* Vberioréque Exemplorum Segetem poſſet quidem Author ille

Ve-

Verum exponere erutam ex Gallicanis horreis in unum congeſtam à Dominic. Grauin. *de Cathol. Præſcript. tom. 4. controv. 7. art. 4. in Append. Primatus Laicozeph.* ubi iſtius furfuris objectiones exhibet, quas omnes corroborari poterant Textu in Can. *Bona*, *§. Sancta Synodus, 96 diſt Authen. Quo modo oporteat Epiſcop. §. Nos igitur, collat. 1.* Ex quibus, & alijs ab Eo plenè congeſtis probat Salgad. *de Reg. Protect. part. 2. cap. 1. num. 13.* Principes ad Tuitionem iſtã omni iure teneri, & ad Eam præſto eſſe debere, nedum interpellati, ſed licèt auxilium ſuum ab Eccleſia requiſitum non ſit. Et *num. 16.* addit: Quod ſi Principes in Protectione iſta exhibenda negligentes ſint poterunt Communione Fidelium priuari. Videndus eſt Salgad. ipſe *p. 1. prælud. 3. toto, &* *de Supplic. ad Sanctiſſ. part. 1. cap. 1. à nu. 104.* Caſtill. *tom. 7. controv. lib. 6. cap. 41. à nu. 163.* Paul. Chriſtin. *deciſ. Belgic. 46.* Sarabia *de Iuriſd. Adjũc. cap. 30* Eraſm. Chochier. *de Iuriſdict. Ord. in Exem. 1. p. cap. 39. à num. 34.* Barboſ. *lib. 1. vot. 4. à num. 120.* Mar. Cutel. *in Patrocin. pro Reg. Iuriſdict. Siccul. Inquiſit. conceſſa, p. 2. num. 201. fol 196.*

76 Omnes tamen Inſtantias ab hac ratione petitas non obſtare reſpódemus innixi Authoritati Facundi Epiſcop. Hermianenſis *lib. 12. cap. 3.* à quo Chriſtianus Lupus *in Append. ad Concil. Chalcedonenſ. Act. 1. pag. mihi 892. verſ. Eleganter reſpondet. tom. 1. in Concil. Gener.* his verbis: *Eleganter reſpondet Facundus Epiſcop. Hermianenſis. Prædicateribus Veritatis, quaſi Bobus, de quibus dicitur: Bobs Triturantios non infrænabis, non numquam contra ſtimulum calcitrantibus, videtur Eccleſia, cuius illi Vectores, Doctoreſque, velut Antiqui Teſtamenti Domum per Philiſtinorum Boues remiſſa Arca, nutare, ſed non eſt Oza officij continere, præcedit illam ſuus David; qui deduxit exultans: Ipſe manu fortis inuiſibiliter eam regi conſtituit, & ideo nutare quidem poteſt, cadere numquam poteſt. Nihil igitur Oza, Laice Princeps, habes, quod ſimulatione piæ ſollicitudinis excuſeris, quia Diuino Iudicio pro temeritate percuteris.* Ex quibus apertè patet, quod Principes Temporales, dùm Synodalia, ſiue de Dogmate, ſiue de Perſonis, Iudicia impingunt, in regulam re vera Boues calcitrant, & Arca titubat. Verùm ad alios Epiſcopos, Romanum præſertim, nullo pacto ad Laicum Principem ſpectat ipſam continere; Nulla hic excuſat piæ ſollicitudinis ſimulatio, eſt Ozæ temeritas Diuino Iudicio percuſſa. Et iſtius modi rationibus, atque exemplis edoctũ fuiſſe, nè Imperij ſibi commiſsi decorem alieni officij vſurpatione fœdaret Marcianum Auguſtum, adfirmat idem Facundus. Euſebius Dorylæi Epiſcopus aliud non fecit, quam quod Se ſe ab Euſebiana factione ejectum feciſſe ſcribit *in Apologia ad Conſtantinum Auguſtum.* S. Athanaſius: *Profectus ſum Alexandriam, non ad Caſtra Fratris cui Conſtantis, aut alium quem piam, ſed Romam dumtaxat Me, meaque Eccleſiæ commendaturus.* Euſebianæ factionis, & militum illi famulantium

tium

tium violentis manibus, elapſus S.Athanaſius Romam acceſsit,& Iulium Pontificem ſuam à Tyrio Conventu appellationem proſequuturus, ſuitque tandem à Romana quinquaginta Epiſcoporum Synodo, Euſebianos in contumaciam damnante, abſolutus de criminationibus,ac in Sedem remiſſus, verùm, quod Orientalis Imperij Auguſt. Conſtantius proceſſum factionis Satellitem ageret, difficilis, imò impoſsibilis erat executio. Hinc igitur Conſtantem Auguſt.adijt Athanaſius, rogans permitti Sardicenſem Synodum,quæ Romanum de Se judicium confirmaret, atque ità cogeret Conſtantium ad permittendam, & Auguſto brachio juvandam illius executionem.

77 Quæ,ut plenè intelligantur, aliaque huiuſmodi exempla paruipendantur, ſciendum eſt Conſtantium Imperatorem Hæreticum fuiſſe, imò,& Euſebianorum (quo nomine Ariani vocabantur) fauctorem Se præſtitiſſe, adeò, ut à Lucifero dictus ſit: *Arij Vermiſ.* Baron. *Anno* 356. *num.* 71. & ab eo Iacob. Gaulter. *in Tabul. Chronolog. Saculo IV. pag.* 281. *col.* 1. *qui pag.* 283. *colu. etiam* 1. addit Conſtantium paulò ante mortem Baptiſmum ſuſcepiſſe ab Euzòio Ariano, & inAnimæ effuſione trium ſe, malorum reum agnouiſſe. I. Quod conſanguineos necari imperaſſet. II. Quod Imperatorem Iulianum nominaſſet. III. Quod nouis Dogmatibus ſtuduiſſet allegans eumdem Baron. *Anno* 366. *num.* 16. Vndè facilè creditur, multos Arianos ſuæ factionis Epiſcopos habuiſſe, quumque ab eis de multis criminibus imputaretur Athanaſius, facto, non jure, compulſus eſt Athanaſius abire Imperialem Audientiã, vel non, ut à legitimo Iudice ſuo, qui ſubderetur poſtulatus, non à ſe, ſed potiùs eorum vi accerſitus, à quibus patiebantur, qui erant de Foro Imperatoris, quantum attinet ad Laicos, recurſus potiùs fuit ad Imperiale auxilium, quàm judicium poſtulatum; legitimum enim Iudicem agnoſcebat Summum Pontificem in Cauſa Eccleſiaſtica, quæ tractabatur ad depoſitionem illius, tendente; Vndè quum iiſdem temporibus multi alij Epiſcopi cum Athanaſio, ſimiliter ab Euſebianis falſis criminationibus impeterentur (& de facto exequentibus) ab Epiſcopatus onere à Iulio Romam Vocatus Athanaſius, qui ad eum appellarat, & juxta antiquos Canones in judicio illum audiuit, ut diſcimus ex Theodoreto *Hiſtor. Eccleſiaſt. lib.* 3. *cap.* 7. à Liberio Succeſſore ſimiliter recalcitrante iuſsionibus Imperialibus numquam damnationi contra Athanaſium factæ ſubcribere voluit, & tamen (ex Ammiano Marcellino Æthnico) non auſus eſt Conſtantius auctoritatem in Epiſcopis deponendis, ſibi uſurpare, vel arrogare, imò, ut dicit Idem, Authoritate, quà potiuntur æternæ Vrbis Epiſcopi firmari Decretum à Liberio deſiderio nitebatur ardenti, quod optimè ponderat Dominic. Grauin. *de Cathol. Praſcript. tom.* 4. *contro.* 7.

art. 4. *in Appendice de Laicozephali Primat.pag. mihi* 442.

78 Ita Epheſini latrocinij carcere elapſus Euſebius ſuam, & Sancti Flauiani appellationem proſecuturus, fugit Romam, fuitque per S. Leon. Pap. abſolutus, & reſtitutus; verùm ſententiæ rebellabant omnes Dioſcorum ſequentes Epiſcopi, necnon, & latrocinij confirmator Theodoſ. Auguſt. ideòque ad meliorem eius Succeſſorem Marcianum, mox acceſſit Euſebius expoſtulans permitti, quàm à Theodoſio toties fruſtra petierat S. Leo nouam Synodum, quæ Romanum de ſe judicium confirmaret, atque exequeretur. Nequaquàm igitur ab Epheſini Latrocinij abuſu ad Principem appellabat, ut Synodalis judicij correctionem ab ipſo flagitabat Euſebius, ſed meram Theodoſianæ violentiæ amotionem, & Auguſti brachij pro Romano judicio Laicum auxilium, quod, dùm ab Eccleſia rogatus, aut iuſſus Princeps impendit remotiſsimus eſt ab Ozæ temeritate.

79 Sed urgebis: licèt vera ſolutio ſit, adhùc inſtantia Adverſarijs datur ex eodem Petro de Marca *dict. lib.* 4 *cap.* 3. *num.* 1. *pag.* 226. *col.* 1 *mox à princip.* ubi docet, quod Imperatores Romani à Sacerdotibus interpellati, Iudices dare poterant. ſed Clericos, qui de negotijs Eccleſiaſticis ſententiam ferrent, eam auctoritatem apertè Principibus aſſeruit Concil. Milevit. II. Anno 416. quod relatum eſt à Gratiano *in Can. Placuit* 11. *q.* 3. *Placuit, ut quicumque ab Imperatore cognitionem publicorum judiciorum petierit, honore proprio priuetur. Si autem Epiſcopale Iudicium ab Imperatore petierit, nihil ei obſit.* Et eſt *Can.* 19. *Ipſius Mileuitani Concilij*, apud Sever. Vinn. *tom.* 1. *Concil. p.* 1. *pag. mihi* 705. qui in margine addit. Cod. Canonum, *cap.* 104. & Concil. African. *Can.* 71. Vſus iſtius Auctoritatis manauit à Conſtantino in cauſa Cæciliani Carthaginenſis Epiſcopi, qui per ſummam injuriam à ſeptuaginta Epiſcopis Donati Schiſmate infectis, damnatus Eccleſiam retinebat, ab ipſiſque interpellatus Conſtantinus Iudex fuit de Codicum Sacrorum Traditione Auguſt. *Epiſt.* 68. Optat. *lib.* 1 *contra Parmen.* eique tres Epiſcopos Gallos Iudices conſtituit pro ea cauſa, eoſque ad Melchiadem Summum Pontificem deſtinauit. Euſeb. *lib.* 10. *Hiſtor. cap.* 5. qui ex commiſsione illa Imperiali cum illis Epiſcopis judicium illud exercuerunt. Auguſt. *contra Petilian. de Baptiſmo.* Ergò Principes Sæculares Supremum Ius, & Poteſtatem in Perſonas, & Cauſas Eccleſiaſticas habebant.

80 Nec ſatisfacies cum Marca, dicens: quod Conſtantinus Iuris Religioſiſsimus Princeps cognitionē criminis Eccleſiaſtici adverſus Epiſcopum ſuſcipere noluit, ſed Donatiſtis acriter ea de re obiurgatis, & Epiſcopos è Gallia, ubi Princeps tùnc morabatur ſibi Iudices dari poſtulātibus, eò quòd Africana Iudicia per contentionem partium ſuſpecta eſſet, Princeps pacis Eccleſiaſticæ ſtudioſiſſimus tres Galliarum Epiſcopos

Ma-

Maternum Agrippinenſem, Reticium Auguſtodunenſem, & Marinum Arelatenſem delegauit, qui una cum Melchiade Rom. Pontifice litem dijudicarent, rudem adhuc eam Cauſam ad Pontificem Romanum tranſmittendo.

81 Adhùc enim inſtari poterit, Aliud eſſe Iudicem ſe incapacem agnoſcere, ſeu incompetentem, & partes ſuas ad propriũ Iudicem tranſmittere; aliud partibus Iudices delegare I. namque abſque Iuriſdictione fit, imò eius defectum agnoſcendo, ut patet. II. Autem Supremam arguit Poteſtatẽ in litigantes, *l. 1. C. de in lit. iur. l. 1. ff. de Quib. reb. ad eum Iudic. l. pen. ff. de Iudic. l. 2. C. Eod. l. 6. ff. de Fidej. ſſor. Tutor. l. 1. §. 1. ff. de uſur. l. 1. §. Officium. ff. de Aqu. pluv. arcend.* At Conſtantinus abſque Tyrannidis nota Iudices Cæciliano aſſignauit, & Papæ cauſam delegauit. Ergò &c.

82 Sed ad objectionem hanc reſpondet ex Baronio, & Mornæo Grauin. *de Eccleſi. Praſcript. tom. 4. controverſ. 7. art. 4. in Append. de Laicocephal. Primat. pag. 440. col. 1. verſ. Ad factum Caciliani.* Conſtantinum in eo negotio tamquam minus inſtructum in rebus Eccleſiaſticis ſegeſiſſe, tractauit enim cauſam, ac ſi merè politica, eiuſque Imperio ſubdita omninò eſſet, urens nimirum abſolutis, & Imperialibus terminis, nè Donatiſtarum factionibus Imperiũ læderetur, ut eam Cauſam in manus Melchiadis, una cum ab ipſo delegatis Epiſcopis rejiceret terminandam, eoque modo vim Donatiſtarum reprimeret, Imperij quieti conſulens, viſaque Conſtantini interpoſita manu timore Imperiali Schiſmatici à ſuis deſiſterent ſeditionibus, qui Conſtãtinum ad eos ferè terminos adegerant, ut ſuæ Poteſtati præfixos aliqualiter tranſiliret, quod ex Auguſt. probat.

83 Ad alias autem inſtantias reſpondet ipſe Grauin. fatendo equidem veram eſſe deſumptam à Delegatione cauſę factã à Conſtantino: at tunc Imperatorem non, ut Supremum ſegeſiſſe Iudicem, ſed tãquam Arbitrum Auctoritatiuum ſe interpoſuiſſe, quod ex ipſa Conſtantini Epiſtola ſua de re conatur, & ex Auguſt. probat; Arbitrium tamen hoc non ſuſcepit ad cauſæ cognitionem, ſed ad eam tranſmittẽdam ad verum Supremumque Iudicem, à ſe illud abdicando terminandum, & à Pontifice ſententia, ſub Melchiadis ipſius nomine, concepta eſt, eum abſolvendo, ut docet Marca *dict. cap. 3.* ſubdens, quod victi Donatiſtæ Conſtãtinum appellarunt poſt ſententiam Melchiadis, & Synodi Arelatenſis, eius judicium poſtulantes: *Meum judicium poſtulant* (inquit Conſtantinus in Epiſtola ad Epiſcopos) *qui ipſe judicium Chriſti expecto.* Licèt tamen aliqua in illo capite Marca ſubtexat verba denotantia Conſtantinum Supremam Sedem te veritum eſſe in illa cauſa: propenſior tamen eſt ſuadere Imperatorem propria, & legitima auctoritate operatum eſſe, idque ex Auguſt. probare conatur, & (ut revelata

dicam facie) ſententiam Magdeburgenſium Centuriatorum amplectitur, quàm refert, refellitque neruoſè, & doctè Grauin. *loc. cit.* apud quem hanc, & alias eiuſdem furfuris probationes eliſas, contuſas, & effractas videndas remitto. Et hæc ſit prima ſolutio.

84 II. Autem reſpondemus, iſtius Archi-Epiſcopi ſcopum diuerſum omnino eſſe ab illo, in quem Sanctiſsimi olim Præſules collimarunt. Audiendus eſt Ambroſi. *lib.* 2. *Epiſt.* 13. qui Valentiniano Imperatori ſcribens, ait: *Quando audiſti Clementiſsime Imperator, in Cauſa Fidei Laicos de Epiſcopo iudicaſſe. At certè ſi Scripturarum ſeriem Diuinarum, vel vetera tempora retractemus, quis eſt, qui abnuat in Cauſa Fidei, in cauſa, inquam, Fidei, Epiſcopos ſolere de Imperatoribus Chriſtianis, non Imperatores de Epiſcopis iudicare? Eris, Deo faciente, etiam ſenectutis maturitate prouectior, & tunc de hoc cenſebis, qualis ille Epiſcopus ſit, qui Laicis Ius Sacerdotale ſubſternit.* Ex quibus omninò excludi in Eccleſiaſticos Poteſtatem, quàm Sæculares Principes inhiare poſſunt, etiam Vnctionis Sacræ prætextu, docet Hurtado de Mendoça *dict. diſput.* 34. *ſect.* 5. *ſub ſect.* 2. *§.* 53. addens: *Conatum Valentiniani ab ætate præcipiti, ortum eſſe.* Noſque ſubdimus ex his liquido apparere quam legitimè opus hoc à Sacra Indicis Congregatione prohibitum ſit, utpotè ſcriptum tempore quo Author, Regius erat Præſes in Senatu Benarnenſi, & qui omninò ante Epiſcopatum retractauit quidquid noſtræ poterit offendere Poteſtati, ut patet ex eius ſchedula edita Barcinone, Anno M.DC.XLVI. quæ eſt veſtibulo Operis præfixo poſt Prologomena, *pag.* 82. quum ergò omnia ferè, quæ in Opere illo continentur, Sacro-Supremæ offendant Poteſtatis iura, iuxta Authoris voluntatem prohibitum opus eſt.

85 III. Reſpondemus, ex adductis exemplis, nullam poſſe argui competere Imperatoribus Poteſtatem in Perſonas Eccleſiaſticas, imò oppoſitum omninò inferto, Concilium enim Mileuitan. ab iſto Archi-Epiſcopo primò loco allegatum ſtatuit proprio honore priuari Quem cumque (Eccleſiaſticum) Imperatoris cognitioni ſeſe ſubmittentem, tantumque Eccleſiaſticis permittitur Perſonis, ut Imperatorem, tanquam Interceſſorem, ut ſibi Iuſtitiam Antiſtites adminiſtrent, adhibeant, quod ipſum probant Epiſtolæ Conſtantini, & Auguſtini jam relatæ. Quæ omnia potiùs extrajudicialem Protectionem apud Nos uſu receptam, quam Poteſtatem aliquam ſapiunt, ut attentè conſideranti patebit, & probat latè ipſe Petrus de Marca *in dict. Concord. lib.* 2. *cap.* 6. 7. 10. 11. & 12. & *in Prolegom.* 2. *ſeu Libello*, quo editionis Librorum de Concordia Sacerdotij Conſilium exponit, *pag.* 72. *Reg.* 9. Regibus à Deo commiſſam eſſe Tuitionem Eccleſiæ, ut Ædictis ſuis Decretorum, & Canonum promulgatorum executionem urgeant, non autem, ut arbitratu ſuo Leges condant in

iis, quæ Fidem, aut Eccleſiaſticam diſciplinam reſpiciunt. Quam ipſe pleniſsimè *ibi*, *&* *locis relatis* probat, & latè fundat Dominic. Grauin. *de Catholic. Præſcript. tom.* 4. *controverſ.* 7. *art.* 4. *in Dubitat. Appendic. de Primat. Laicocephal. per totum*, & præcipuè *in ſolut. objection.* 10. *pag. mihi* 342. *col.* 1.

86 Sed poterunt nihilominus replicare Adverſarij ex eodẽ Petro de Marca *dict. cap.* 3. *num.* 3. *mox à princip.* ibi: *Non ſolum autem eis Epiſcopis Iudicium delegabant, qui ordinario Iure intra Prouinciam ſuam judicium ferre poſſent, ſed etiam extra Territorium Iuriſdictionem aliquando prorogabant. Hanc prorogandæ Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ auctoritatem reſpiciebant Cyrillus Patriarcha Alexandrinus, & Memnon, Epiſcopus Epheſiorum in Libello, quem Concilio Epheſino porrexerunt: Conqueruntur ſe à Ioanne Antiocheno per ſummam injuriam damnatos, & ſi nulla penitus illi competeret auctoritas ad judicium illud reddendum, neque ex Legibus Eccleſiaſticis neque ex Principis edicto, vndè patet Synodis Epiſcoporum in eos, qui ſibi ſecundùm Canones aliàs Subditi non eſſent prorogari Iuriſdictionem mandatis Principum ſolemne fuiſſe, & quidem* (inquiunt) *nec per Leges Eccleſiaſticas, nec per Imperiale Decretum, Poteſtatem habuit, qua fultus, vel quempiam ex nobis judicare, vel omninò ſimile quid piam attentare poſſet, præſertim verò contra Maiorem Sedem, &c.* Sed omnia hæc Supremam Poteſtatem in Perſonas Eccleſiaſticas arguunt, & manifeſtè euincunt, ut ex paſsim dicendis conſtat. Ergò, &c.

87 Cui ſibi objectæ Inſtantiæ reſpondet Chriſtian. Lupus *dict. tom.* 1. *in Concil. General. pag.* 811. *à princip.* ibi: *Fateor morem illum olim fuiſſe, at Canonibus ad verſum, & in nulla umquam Generali Synodo, niſi in ſolo Epheſino Latrocinio viſum, atque damnatum, quem abſit hic probari à Memnone, aut Sancto Cyrillo. Ajunt Ioannis Patriarchæ nullã fuiſſe in ſe, ut per Canones Poteſtatem, aut per Imperiale reſcriptum Poteſtatis fucum, quem ſolum à Principe conferri poſſe, ſuo Loco oſtendetur.*

88 Et, ut hæc omnia abſque contentione dirimantur, deciſa omninò eſſe videmus ab VIII. Synodo Generali, aliàs Concil. IV. Conſtantinopolitano celebrato, Anno DCCC.LXIX. in Photij ſchiſma congregato ſub Hadrian. II. Pont. Maximo, imperante Baſilio Auguſto. In eius ergò *Can.* 26. decernitur, ſub excommunicationis pœnà, ut Eccleſiaſtici coram proprijs Epiſcopis omnes, & ſingulas ſuas Cauſas, tùm Ciuiles, tùm Criminales, & ſi ſuſpecti eis ſint, ad Metropolitanũ recurrendi Poteſtatẽ à Synodo cõceditur, & ſi gravamen aliquod ei Metropolita intulerit, ad Patriarcham prouocandi facultas conceditur, in quo denique judicium finiri, & quoslibèt alios interdici recurſus apparet.

89 Eſtque obſervatione dignum *Scholion. in hunc Canonem* Chriſt. Lupi *dict. tom.* 2. *pag.* 1369. ibi: *Quintus, & Sextus Nicænus, Sextus Conſtantinopolitanus, & Nonus*

Canon Chalcedonenſis, necnon Apoſtolica Traditio, & perpetua omnium ſub Cœlo Eccleſiarum conſuetudo Cler. cum ab Epiſcopo ad Metropolitam, à Metropolita, ad Primatem, aut Patriarcham mandant appellare, iſtumque morem præſens Canon firmat, ac innouat, Epiſcopos, aut Metropolitas vetans judicari à Vicinæ Prouinciæ Epiſcopis, aut Metropolitis. Agit adverſum Sacras Auguſtorum Principes Delegationes, quibus Epiſcoporum cauſas non ſolummodo proprijs, ſed, & alienis Synodis, Metropolitis, Primatibus, Patriarchis, ac etiam ſimplicibus Epiſcopis quandoque delegabant. Ità Ibæ Edeſſeni Epiſcopi, ac per Oſthoënam Prouinciam Metropolitæ criminalem cauſam à Domini Antiocheni Patriarchæ Tribunali abſtraxit, & in Photium Tyri Epiſcopum, ac Primæ Phœniciæ Metropolitam, eique adjunctos Euſtatium Berytenſem, ac Vranium Himerorum Epiſcopum transtulit Theodoſius Auguſtus. Hinc item adverſus Ioannem Antiochiæ Patriarcham, eiuſque Epheſiam ſui damnatricem factionem queruntur apud Epheſinam Synodum S. Cyrillus, Patriarcha Alexandrin. ac Memnon Epheſiorum Primas. Nec per Leges Eccleſiaſticas, nec per Imperiale Decretum Poteſtatem habuit, quà fultus, vel quemquam ex nobis judicare, vel omninò ſimile quidquam attentare poſſet, præſertim verò contra Maiorem Sedem. Antiochena enim dumtaxat tertia, Alexandrina, autem Sedes eſt ſecunda. Ioannes ergò ex Imperiali Decreto iſtud omninò potuiſſet, quod Sacra Auguſta Delegationis juſsio Canonibus æquivaleret, ideòque poſſet etiam ad extraneo prorogare Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, verùm erat violentia Sacris Canonibus adverſa, à Sanctis olim Patribus tolerata quandoque, at ſemper improbata; nam, & Domnus Patriarcha Antiochenus per memoratam Theodoſij Auguſti delegationem affici injuria ſuum Apoſtolicum Thronum eſt queſtus. Eamdem igitur alibi latiùs elucidandam violentiam præſens Canon damnat, ac proſcribit ad judicia peregrina. Quamplures alias ſolutiones poſſemus adducere, & earum corroborationes, at quia omnia in unum congeſsit Dominic. Grauin. *Catholic. Præſcript. tom. 4. p. 1. contro v. 7. de Illegitimis ſubjectis, Magiſter. Eccleſi. art. 4. per tot.* ab eis libenter Nos abſtinuimus.

90 Vtque alios obices ex iſta Concordia Sacerdotij, & Imperij depromptos opponere deſinant Adverſarij non grauabor principali iſti parti finem imponere diſſertiſsimis verbis Chriſtiani Lupi *d. tom. 2. in Concil. General. pag. 1334. verſ. Proinde Epiſcopo indigna ſunt hæc verba Petri à Marca, Archi-Epiſcopi Pariſienſis (lib. 2. cap. 17.) Octaua Synodus mores in Gallia receptos, & Iura Regia varijs Canonibus videtur petiuiſſe Epiſcopos omnes ſiſtere ſe Concilio Patriarchæ jubet Canon Decimus-ſeptimus, neque Principum iuſſu poſſe impediri, quum tamen à Regno diſcedere eſt Synodo intereſſe abſque Conſenſu Principis, vetitum eſſe Gallicanis Epiſcopis docet Hinc marus, & plerique Auctores poſt Octauam Synodum. Hinc mari utpotè ſecundi Dioſceri, & noui Phao-*

raonis, ab hac Synodo damnati auctoritas, eſt nullius ponderis, quod alij plerique Auctores Franci idem doceant poſt præſentem Synodum eſt longè falſiſſimum, uti oſtendunt ſcripta S. Ivonis Carnutenſis Epiſcopi, Goffredi Abbatis Vindocinenſis, Suggerij Abbatis ad S. Dionyſium, S. Bernardi, & Stephani, Epiſcopi Tornacenſis, cuius è plurimis adduco unum teſtimonium; ab ipſo ſcriptam ex Philippi Auguſti, Francorum Regis nomine Epiſtolam ad Alexand. III. Pontificem pro Guillelmo Rhemenſi, Archi-Epiſcopo Avunculo ſuo ad Romanam Patriarchalem Synodum evocato; vocaſtis Eum Pater, & ut præſentiam ſuam vobis exhiberet, Sacris veſtris apicibus invitatis. Paratus erat parere, & apparere Vobis, peccato ariolandi Symulachrum Inobedientiæ comparans, & voluntatem non acquieſcendi Vobis tamquam ſcelus Idolo-latriæ deteſtans, &c. Exponit Regni ab Eius præſentia, & Conſilio dependentis ſummas neceſſitates, ac pergit. In articulo Summæ Neceſſitatis noſtræ, confidentes de præcipua Dilectione Veſtra, retinuimus Eum, Clavum in oculis hoſtium noſtrorum, & in lateribus Eorum lanceam, ſine ipſo, nihil fieri æſtimantes, ſiue de Pace, ſiue de Bello cum Hoſtibus ſit agendum, ſuſcipite, Pater, preces noſtras, preces Filij veſtri, quem à Cunabulis ſemper dilexiſtis, &c. Adèo Regium iſtum Ius Philippus Rex, & Guilelmus Epiſcopus tùnc ignorabant.

91 Ex quibus apparet in illo opere Grauiſsimi illius pariter, èt Doctiſsimi Præſulis nomine evulgato damnatos iam pridem èrrorès in Suprèmam Poteſtatèm ab aliquibus adinuèntos, iterùm ſuſcitatos, & in unum cōgeſtos eſſe, illud quà propter merito, tàm Sacræ Indicis Congrègationis, quàm grauiſsimi iſtius Auguſtiniani Alumni cenſurà dènigrari, utquè à Doctrinis in concordia illa contentis Principes omnes auertātur, & omninò abhorreant, addere libuit verba S. Petri Damiani, Cardinal. & Epiſcopi Hoſtienſ. ſic Hènrico Regi ſcribentis *Epiſt. 3. Tu quæſo glorioſe Rex à prauis Conſiliarijs abſtine: Hi enim imò ſummis immiſcere interdum ſolent, ambitione inflati, tamquam à venenatis Serpentum Sybilis aures obtura. In Te virile robur per ardorem ſpiritus excita; collapſæ Matri Tuæ Romanæ Eccleſiæ ob Abſciſsiones, & Schiſmata manum porrige, &c.* Nec per Miniſtèrium hoc alicuius ex Poteſtatibus iſtis Vires attenuantur, admonente namque Sanctiſſimo ipſo Præſule: *Vtraque enim alterna inuicèm utilitatis eſt digna, dùm, & Sacèrdotium Regni Tuitionè protegitur, & Règnum Sacèrdotalis Officij Sanctitate fulcitur, &c.*

§.V.

§. V.

An Incapacitas hæc Poteſtatis in Perſonas, Res, & Iudicia Eccleſiaſtica, quàm Temporales Principes habere probamus, Diuino, an Humano Iuri accenſenda ſit?

92 HVius modi difficultatis reſolutio, pẽdet ab alia, cum qua omninò coincidit: An ſcilicèt Immunitas Perſonarum, Rerum, & Iudiciorum Eccleſiaſticorum à Iure Diuino prouèniat? quum namque verùm ſit, & ex ſupradictis manifeſtum. Quod ſubjectum Actiuum Eccleſiaſticæ Poteſtatis dignoſcendum ſit à Subjecto Paſsiuo, eo ipſo, quod probemus Perſonas, Res, & Iudicia Eccleſiaſtica immunia Iure Diuino eſſe à Temporali Poteſtate omnes Sæculares Principes incapaces eſſe Iure Diuino acquirendi Poteſtatem in illa, planè euictum, & oſtenſum manebit.

93 Aſt, vt difficultatis iſtius reſolutionem exhibeamus arduã Prouinciam Nos aggredi dijudicabimur; omnia namque à Iure Diuino prouènientia, nullius mortalis Potèſtati ſubjici, à ſoloque Deo eius Conditore, etiam in minima parte immutari poſſe perſpicuum eſt. Can. 1. *diſt.* 1. Can. 2. *diſt.* 8. Covarr. *Pract. QQ. cap.* 31. *num.* 5. *&* *lib.* 1. *variar. cap.* 6. *num.* 9. Suar. *de Legib. lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 18. Molina *de Iuſt. & Iur. Tract.* 2. *diſp.* 20. Ergò ſi Immunitas hæc à Iure Diuino immediatè deſcendit, nũquam à Romano Pontifice derogari, aut in aliquo minui poterit, & tamen pluriès à Romanis Pontificibus derogatam, & imminutam eſſe probant Petr. Gregor. *lib.* 3. *Syntagm. l. r. cap.* 11. *num.* 18. Suarez *contra Regem Angliæ, lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 18. Aufrèr. *de Poteſtat. Sæcular. in Eccleſiaſt. Regul.* 1. *nu.* 1. *& ſeqq.* Ioan. Dried. *de Libertat. Chriſtiana, lib.* 1. *cap.* 15. & Nos infra latè probabimus Laicos Principes Apoſtolico Priuilegio, huius Poteſtatis Capaces fieri. Ergò vel dicendum eſt Immunitatem iſtã non deſcendere à Iure Diuino, vel Summos Pontifices, qui ei derogaſſe leguntur injuſtè operatos eſſe affirmandum eſt; Vtrumque autem difficillimè tolerari potèrit; Vndè difficillimam affore huius §. diſcuſsionem non dubitamus.

94 Re tamen maturius conſiderata, & viſis fundamentis à Nobis adducendis, & Iure Diuino accenſendam Originem Immunitatis iſtius, & abſquè Diuini Iuris diſpendio Romanos Pontifices, quiali quoties èam abrogaſſe, vel minuiſſe lèguntur operatos eſſe fatebitur quiſquis ab Hæreſi,

 vèl

vèl Adulatione liberam habuèrit mèntem. Ad difficultatem ergò deuèniendo.

95 Eccleſiaſticas Perſonas Eas eſſe proferimus, quæ alio titulo Spirituales dicuntur; quia Sacro Cultui, atque Diuinis Officijs omninò dediti ſunt quaſquè ab omni Sæculari ſtrèpitu ceſſare conuenit Iul. Paul. Lancellot. *Canonic. Inſtit. lib. 1. tit. 4 §. Vnico*. De his èrgò Dubium noſtrum procedit, pro eoquè abſolvendo.

96 Præſupponendum eſt Communem èſſe Catholicorum Sententiam abſque contradictore procèdentem cauſas purè Spirituales, Fidem, ſcilicèt, Sacramenta, Sacrificia, Diuinum Cultum, & Animarum Salutem reſpicientes exèmpta eſſe Iurè Diuino à Temporali Poteſtatè ipſa, & Perſonas ei deſtinatas. Can. *Si Imperator* 11. Can. *Duo ſunt*, 96. *diſt.* Covarr. *dict. cap. 31. nu. 2. verſ. Prima Concluſio*, Molin. *de Iuſt. & Iur. tom. 1. tract. 2. diſp. 31. concluſ.* 2. Suar. *Defenſ. Fidèi, lib. 4. de Immunit. Eccleſi. cap. 2. toto*, Farin. *in Praxi, lib. 1. q. 8. num. 2.* Mar. Cutel. *de Priſca, & Recen. Eccleſi. Libert. lib. 2. q. 1. num. 8.* Thom. del Bene *de Immun. & Iuriſdict. Eccleſi. tom. 1. cap. 1. dub. 2. ſect. 1. num. 2.* Iacob. Menoch. *in Tract. M. S. de Iuriſdict. Imper. & Poteſtat. Eccleſi. tom. 1. lib. 1. cap. 14.* vbi allegatis Gloſſ. Soto, & Antonino, clarè id probarè, ait ex 2. *Paralipom.* 19. ſupra à Nobis expenſo, cui addimus *Num.* 3. 10. ibi: *Aaron autem, & filios eius conſtitues ſuper Cultum Sacèrdotij.*

97 Tota èrgò difficultas inter Catholicos eſt: An Immunitas hæc quoad omnia alia, Cauſas ſcilicèt, Bona, & Iudicia, quæ Temporalitatem omninò ex Natura ſua ſapiunt, licèt ratione Perſonarum, aut rerum, quibus deſeruiunt Eccleſiaſtica ſint, extendi debeat? In qua varię quidem ſunt DD. ſententiæ.

98 I. eſt. Affirmantium Immunitatem iſtam nõ eſſe Iure Diuino, ſed tantum Humano Poſitiuo conceſſam, ita ex OKam. & alijs Pariſienſ. DD. èxpreſſe Iacobus de Almain *in 4. diſtinct. 25. q. 1. fol. 93. toto*. Quam probabilem reputant Bellarmin. *de Cleric. cap. 18. propoſi. 1.* Medina *de Reſtit. q. 25.* Vitoria *de Poteſt. Eccleſi. Relect. 1.* Sotus *in 4. diſt. 25. quaſt. 2. art. 2.* Molin. *dict. Tract. 2. diſp. 31.* Hènric. Henriq. *de Indulgent. lib. 7. cap. 24.* Salmeron. *tom. 6. in Euangel. tract. 37. ad finem*, Caiet. *in Summa, verbo, Excommunicatio, cap. 31. & 37.* Navarr. *in Man. cap. 27. num. 119.* Lèdeſm. *2. p. q. 20. art. 4.* Mich. de Palacios *in 4. diſt. 25. diſput. 3.* Salon. *2. 2. q. 67. art. 1. controuerſ. 1. cap. 4.* Innocent. *in cap. 2. de Major. & Obed.* Covarr. *dict. cap. 31. nu. 4.* intèr quos magnum aliud exoritur Iurgium. Aliqui ènim ab Imperatoribus concèſſam Immunitatem iſtam contendunt. Alij autem à Summis Pontificibus datam defendunt. Altèri vèrò in concordiam Sententias iſtas reducere conantes, tàm ab Imperatoribus, quàm à Summis Pontificibus Immunitatem iſtam procedere Iure Diuino dictante, affirmant. Omnium iſtarum Opinionum Rationes,

nes, fundamenta, & Patronos penès allègatos, & mox adducendos, videndos remittimus. Quibus rèlictis.

99 Iuxta veriorèm ſententiam affirmandum cènſemus, Immunitatem iſtam quoad omnès cauſas, nullo inter Catholicos admiſſo diſcrimine, à Iure Diuino procedère. Quam quidem Aſſertionem, hoc (ni fallimur) irrefragabili Diſcurſu probamus: Quidquid à Sacris Scripturis expreſſè diſpoſitum eſt, vel in Ecclèſia per traditionèm ſtabilitum, ſeu pèr èxplicationem à Concilijs declaratũ à Iure Diuino procedere Iuri Diuino accenſendũ eſt proculdubio eſt. Sed Immunitas hæc hoc modo inſtituta, præſcripta, & diſpoſita reperitur, ergò Diuino Iuri eſt accènſenda. Cõſeq. ex præmiſſis ſequitur. Major. probant in his terminis Granados *de Sacram. in 3. p. controuerſ. 9. tract. 4. diſp. 4. ſect. 2. num.* 16. Thom. del Benè *de Immunit. Eccleſi. tom.* 1. *cap.* 8. *dubit.* 8. *Probat.* 3. *num.* 17. *& ſeqq. vſque in finem.* Minor probatur ex luculenter dictis præcèdenti §. atquè ex adductis à Thom. del Bènè *dict. dubit.* 8. *Probation.* 1. *tota.*

100 II. Aſſertionèm iſtam probamus authoritate DD. eam nèruoſè defendentium, tàm è Theologis, Bellarmin. *de Exempt. Cleric. cap.* 1. Laimann. *in Summa, lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 8. Soto *in* 4. *diſt.* 25. *q.* 2. *art.* 2. *verſ. Sed dubium èſt.* Suar. *contra Reg. Angl. lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 9. Filluc. *tom.* 1. *Tract.* 16. *cap.* 11. *num.* 316. Gregor. de Valentia *tom.* 4. *diſp.* 19. *punct. vltim. in poſtrèma edit.* Sylvèſt. *in Summa, verbo Immunitas, q.* 4. *nu.* 16. vbi etiam Summa Angelica *num.* 33. Sayr. *in Claui Règia, lib.* 12. *cap.* 7. *num.* 6. Comitol. *Reſponſ. Moral. lib.* 1 *cap.* 97. *num.* 6. Ioſeph. Stephan. *de Poteſtatè coactiua Roman. Pontifi. cap.* 11. *ex num.* 9. Bonacin. *tom.* 2. *in X. Pracèpt. Decalog. diſput.* 10. *quæſt.* 2. *punct.* 1. §. 1. *ſub nu.* 3. Lugo *de Iuſt. & Iur. tom.* 2. *diſp.* 36. *ſect.* 7. *nu.* 10. Iacob. de Almain. *de Poteſt. Eccleſi. cap.* 8. Vigian. *de Immun. diſput.* 4. *concluſ.* 2. Thom Boz. *de Iur. Stat. Eccleſi. Libertatis, lib.* 4. *cap.* 3. *& ſeqq.* Azor. *Inſtit. Moral. tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 12. *quæſt.* 1. Ex Canoniſtis autem Hoſtienſ. Ioan. Andr. Panormitan. Felin. & alij *in cap.* 2. *de Major. & Obed.* Rocch. de Curte *in cap. vltim. de Conſuetud.* Ricc. *deciſ.* 298. *p.* 2. Rota Romana *deciſ.* 480. *de Conſuetudin. in Antiq. & in vna Albanenſ. Gabell. apud Dianam p.* 7. *tract.* 1. *reſol.* 19. *num.* 2. Quibus omnibus addo Cardinal. Zabarel. Roman. Panormitan. Felin. Dec. Stephan. Aufrèr. Ioan. Oroſc. Iul. Clar. Decian Belluga, Camil. Borel. Ioan. Gutierr. Azevèd Ioann. Garciam, Rebuff. Carol. de Graſſal. Anaſtaſ. Germon. Petr. Barboſ. Azor. Ambroſin. Martham, Bovadillam, Geor. de Cabedo, Surdum, & Suarèz, relatos à Thom. Carleual *de iudic. tom.* 1. *lib.* 1. *tit.* 1. *diſp.* 2. *q.* 6. *ſect.* 1. *num.* 395. cui addo Zened. *Pract. QQ. cap.* 4. *& collectan.* 37. *in Decret.* Gloſſ. *in Can. Si Imperator. verſ. Diſcuti,* 96. *diſt.* Innocent. *in cap.* 2. *de Major. & Obedien.* Fèlin. *in cap. Eccleſia S. Maria, num.* 6. *de Conſtit.* Lup. *de Libert. Eccleſi.*

q.2. Oldrad. *conſ.* 83. *nu.* 5. Roman. *in l. Si verò §. Si verò, num.* 29. *ff. Solut. Matrimon. et ſingular.* 415. & 419. Rota Romana *deciſ.* 10. *de Conſuetud. in Antiq.* Hoſtienſ. *in cap.* 2. *num.* 5. *de Major. & Obedien.* vbi etiam Bal. *num.* 3. Anchar. *num. etiam* 3. Imola *in fine*, Gloſſ. Ioan. Monach. & Archidiac. *in cap. Quàmquam, de Cenſ. in* 6. Abb. *in cap. Eccleſia S. Mariæ, num.* 6. *de Conſtit. & in cap. At ſi Clerici, in princip. nu.* 23. *de Iudic. & in cap. Peruenit, cap. Non minus, num.* 18. *de Immun. Eccleſi.* Turrecrem. & Præpoſ. *in dict. Can. Si Imperator,* 96. *diſt.* Alvar. Pelag. *de Planctu Eccleſi. lib.* 1. *cap.* 44. *col. pen. verſ. Si quis,* Navarr. *in cap. Nouit. Notab.* 6. *nu.* 16. & 33. *de Iudic.* Menchaca *de Succeſſ. Creat. lib.* 2. §. 22. *num.* 56. Cajet. *in* 2. 2. *q.* 104. *art.* 6. *ad* 1. Ioan. Dried. *de Libert. Chriſtian. lib.* 2. *cap.* 9. *concluſ.* 3. Franc. Turrian. *lib.* 1. *obſeruat. cap.* 24. *obſeruat.* 3. & *lib.* 8. *obſeruat.* 1. Iaſ. *in l. Non eſt receptum, nu.* 3. *ff. de Iuriſdict. omn. Iudic. & in Rubr. ff. de Offi. eius cui.* Natta *conſ.* 495. *num.* 18. *lib.* 3. Zephal. *conſ.* 53. *num.* 38. *lib.* 1. & alios, (quos recenſere omittimus, quia relati ex alijs iam ſunt) adductos pro hac opinione à Menoch. *l. c.* cui addo Valenzuel. Velazquez, *contra Venètos* 4. *p. tota* Calixt. Ramir. *de Lege Regia* §. 22. *num.* 9. Berrettam *conſ.* 2. *num* 34. Petr. Biusfèldium *dè Inſur. & damno dato cap.* 7. *q.* 12. *concluſ.* 7. *cum duabus ſeqq. pag.* 381. Seſſe *de Inhibit. cap.* 8. §. 3. *num.* 117. & Petr. Gregor. *de Repub. lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 2. Rolan. à. Vall. *conſ.* 4. *num.* 7. *vol.* 1. Vant. *de Nullit. ex defect. Iuriſdic. Ordin. num.* 101. Borell. *conſ.* 74. *nu.* 1. & 2. Anton. Scap. *de Iur. non Script. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 1. Villalob. *comm. opin. Verbo, Clericus num.* 67. Peguer. *deciſ.* 91. *iuxta edit.* 1605. Scip. Rouito *in comment. ad Pragmat. de Cleric. ſeu Diacon. Seluat. in Rubr. num.* 4. Scacc. *de Iudic. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 44. Decian. *Tract. Crimin. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 1. Zeual *comm. opin. q.* 550. Farin. *de Inquiſ. q.* 8 *num.* 2. *Ampliat.* 1. & propè innumèros ab his ſequutos, & ab Antonino Diana *p.* 1. *Tract.* 2. *de Immun. reſol.* 1. & *p.* 7. *Tract.* 1. *reſol.* 5. Vbi allegat pro hac opinione 90. *Authores, tàm Canoniſtas, quam Thèologos, & plures Rotæ Romanæ Deciſiones,* quibus omnibus addo Barboſam *Voto* 120. *num.* 19 *lib.* 2. Alex. Sperell. *deciſ.* 37. *num.* 1. & *ſeqq. par.* 1. & *deciſ.* 181. *p.* 2. Thom. del Bene *de Parlam. dubit.* 27. *ſub ſect.* 2. *verſ. ſexto denique, & de Immun. tom.* 1. *cap.* 1. *dub.* 2. *ſect.* 1. & *cap.* 5. *dub.* 8. Rotam Romanam *in Albanen. Gabellarum deciſ.* 902. *apud Merlin. num.* 7. *tom.* 2. *in alia Barchinonen. Exemp. adducta à Diana p.* 8. *poſt Tract.* Ioan. Mar. Belletum *Diſquiſit. Cleric. p.* 1. *Tit. de Fauor. Cleric. Perſon.* §. 1. *num.* 18. vbi ad Nauſeam Authores, & præcipue Antiquiores allegat.

101 III. Apertiſsimis Summorum Pontificum deciſsionibus ſententia noſtra irrèfragabilis redditur, *cap. Quamquam de Cenſib. in* 6. Can. *Si Imperator* 96. *diſt.* Can. *Continua, &* Can. *Silveſter* 11. *q.* 1. Concil. Colonien. *p.* 9. *cap.* 20. Concil. Lateranen. *ſub Leone X. ſeſſ.* 9. *tit. Reformationes Curiæ, & alio.*

alterum, verſ. Cum à Iure. Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Reformat. cap.* 20. ibi: *Dei ordinatione, & Canonicis Sanctionibus conſtitutam, &c.* Antiquioribuſque decretis id ipſum cautum reperitur, Synod. Roman. IV. ſub Symacho Papa, *Can. 3. tom. 2. Concil. in Binij edit.* S. Clemens *Epiſt. 1. de Iudic. Eccleſ.* S. Gregor. *in Pſalm. 5. Pœnitent. verſ. 9.*

102 Licet autem teſtimonijs iſtis, adeò corroborata maneat opinio hæc; adhùc tamen grauiſſimis eam inconuenientibus expoſitam exiſtimant Suar. *contra Reg. Angl. lib. 4. cap. 9. num. 4.* Vbi omnia vitari ſubdit affirmando Immunitatem, ſeu exèmptionem Pèrſonarum Eccleſiaſticarum in communi eſſe à Iure Diuino dictante, vel ſtatuente aliquam neceſſariò aſſore Immunitatem Perſonis Eccleſiaſticis concèdendam; in particulari tamen à Iure Humano procedere addit; quia Chriſti Vicarij arbitrio relictam eſſe à Domino taxationem Quantitatis, & Qualitatis huiſmodi Immunitatis ſubdidit, alias namque in conſequenter affirmandum eſsè, Papam diſpenſare poſſe in aliqua hujus Immunitatis parte, docet, & clarius explicat. Covar. *dict. cap. 31. num. 4.* An autem vera hæc diſtinctio ſit, nunc cogitandum alijs relinquimus, difficultatè iſta diſcutienda relicta *hàc ipſa Quæſt.*

103 Non obſtant Subterfugia ab Aduèrſarijs excogita. Ad illud enim quod quando Pontifices, & Concilia aſſerunt Eccleſiaſticorum Exemptionem eſſe de Iure Divino, id limitandum eſſe addunt ad Cauſas Spirituales, ut explicant Nonnulli adducti à Thom. del Bene *de Parlam. dub. 27. ſect. 4. ſub ſect. 3. & de Immunit. dict. cap. 1. dubit. 2. ſect. 1. num. 50. & ſeqq.* Carleua *dict. q. 6. ſect. 1. n. 397.* vbi Cauſas mèrè Spirituales appellat, Creationem Sacerdotum, & Epiſcoporum, Diſtributionem Diœceſum, & Paræciarum, & quæcumque alia de Ordinibus, Gradibus, Sacramentis, Fide, Lege Chriſtiana, alijſque rebus purè Eccleſiaſticis, Quæſtiones, & controuerſias, aut ab illis originem trahentes ad numeratas, à Couar. *dict. cap. 31. num. 2. concl. 1.* Farin. *in Praxi q. 8. num. 19. l. 56. tit. 6. p. 1.* Duaren. *de Eccleſ. lib. cap. 2.* Parlador. *in ſexquicenter. differ. 9. §. 1.* In quibus proculdubio exemptos èſſe Iure Diuino Clèricos à Principum Sæcularium Poteſtatè docent Suar. Zabarel. Innocen. Covar. Nauar. Farin. Zènedo, Seſſe Zèual. Vitoria, Salas, Bellarm. Ioan. Garc. Molina, Salon. Leſſ. Rodrig. & Caſtillo, ſequuti à Carlèual. *loc. cit.* optimè corroborante partem iſtam *num. 398.*

104 Quibus facile reſpondetur, id repugnare teſtimonijs adductis, nam Symachus Papa expreſſè de Eccleſiaſticis facultatibus, Bonifacius Papa dè èxactionibus Ciuilibus; Ioann. Papa generaliter loquitur de Vniuerſis Iudicijs Eccleſiaſticis: Concilium Latèranen. ſub Innocen. III. de Iuriſdictione in Ciuilibus, Lateranenſ. ſub Leone X. de Vniuerſa Poteſtate Laicorum, Concil. Colonien. ſpeciatim de Immunitate

à Tri-

à Tributis, & Iuriſdictionè Principum Sæcularium, Concil. Tridentin. tùm generaliter itidem dè Eccleſiaſtica Immunitate loquitur, tùm ſpecialiter de illis eius partibus, quas frequentius à Principum Sæcularium Miniſtris violari ſolent, atque eodem loquuntur ſenſu, tàm allegata, quam omnia alia, quæ adduci poterunt teſtimonia, ut optimè monèt Diana *dict. Tract.1. reſol.3.§.3.* Del Bene *de Immun. tom.1. cap.1. dub.2. ſect.1. num.49. & ſeqq.*

105 Ad ſecundum autem effugiū, quo ſuadère voluntExèmptionèm hanc adſcribèndam eſſe Iuri Diuino mediatè, & remotè, non autem immediatè, & proximè, eo modo prius explicato, ut ſcilicèt Exemptio ipſa non prouèniat immediatè à Dèo, ſed tantum Poteſtas, quam ad eam concèdèndam Summum Pontificem habère non inficiantur Del Bène *dict. cap.1. dub.2. ſect.1. num.58. & ſeqq.* Reſpondetur illud etiam contrarium èſſe Canonum præ allegatorum verbis, quibus non Poteſtas, ſed Exèmptio ipſa emanata, dècidìtur, à Iure Diuino, ut notorie apparet èx Concil. Tridènt. Symacho Papa, Concil. Latèranen. & alijs ex quibus clarè liquet Exemptionem hanc conceſſam èſſe Eccleſiaſticis Iure Diuino, & Humano, atque èiſdem Iuribus ab latam èſſe Principibus Sæcularibus omnem Poteſtatem in Eccleſiaſticas Perſonas, & Bona Diana *dict. reſol.3.§.4.*

106 Ad III. Quod aliqui excogitauèrunt, quoties nimirum Exemptionem hanc Canones pronunciauerunt eſſe de Iurè Diuino, intelligendum Canonicum. Couar. *Pract. Quæſt. cap.31. verſ. Tertia verò Probatio, & lib.1. Var. cap.17. num.2. verſ. & præter has rationes,* cuius ſententiam approbant Ioan. Garc. *de Nobilit. Gloſſ.9. num.13. verſ. Ad cap. Quamquam.* Seſſe *de Inhibit. cap.8. §.1. num.14. & 15.* Bellarm. *in diſp. de exemption. Cleric. cap.1. verſ. Quinta propoſitio, & verſ. certè Geminian. ad fin. tom.2. Controuerſ.* Carlèuali *dict. diſp.2. q.6. ſect.1. num.401.*

107 Dupliciter quidèm eis reſponderi poteſt. I. euaſionem iſtam alienam eſſe à propria, & rigoroſa Iuris Diuini ſignificatione, in qua Canonès illi accipi debent, quotiès nullum graue inconueniens ex hac accèptione reſultat. II. reſpondetur ſubterfugium hoc non euadere difficultatem, aliqui enim ſunt Canonès talibus terminis exemptionem iſtam Iuri Diuino adſcribentes, ut Iuri Canonico accommodari nequeant, ut patet in Tridentino, in quo *Dei ordinatione; & Canonicis Sanctionibus* èam introductam eſſe deciditur, ibique *Dei ordinatio, ſeu Ius Diuinum à Canonicis Sanctionibus, hoc eſt Canonico,* manifeſtè diſtinguitur, eique contraponitur; ut rectè ponderat Diana *dict. reſolu.3.§.3.* addèns ideo rectè Rotam Romanam *in dict. Allduen. Gabell. 28. Iunij 1630. coram Merlino.* obſeruaſſe deluſam eſſe Concilij Tridentini Verbis, huiuſmodi interpretationem rèdditam ad verba Textus *in dict. cap. Quamquam de cenſib. in 6.*

Vbi pro Iure Diuino, & Humanum Poſitiuum, ſcilicèt Canonicam, & Ciuile intelligebant.

108 Vnde excludenda etiam eſt opinio affirmantium, eatenus ſolum hanc Exemptionem, eſſe à Iure Diuino, quatenus à Deo per Eccleſiam eſt conſtituta hoc enim nihil aliud eſt dicere, quam Eccleſiam Poteſtatè Diuinitus acceptà Immunitatè hanc ſtabiliſſe, quũ Concilia, & Patres plus definire, ac docere, iam ſupra oſtẽdèrimus.

109 Aut ſi huius ſententiæ ſenſus ſit Ecleſiam neceſsitatè quadam Diuini Præcèpti compulſam conſtituiſſe Exèmptionẽ, ſeu Immunitatem; Iſtam id ipſum, quod non reſpuimus, nempe ab ipſo Deo immèdiatè præceptum èſſe dattum de Eccleſiaſtica Immunitate ſancienda, ſeu (quod idem eſt) Deũ per Se ipſum prius etiam, quam ab Eccleſia ullus hac de re Canon conſtitutus eſſet, voluiſſe;, ut Eccleſiaſtici eſſent exempti ipſis quidem argumèntis, quibus hoc ſuadere conantur, probari æque poteſt Eccleſiaſticos fuiſſe re ipſa à Deo ipſo exẽptos, quum præſertim Canones adeo diſſertè dicant: *Nullam umquam Laicis in Perſonas, & Res Eccleſiaſticas fuiſſe conceſſam Poteſtatem*, hæc ſententia tuèri non poteſt retinendo propietatem Verborum, quandiu conceſſerit fuiſſe tempus, antè inſtitutos Canones, quo Eccleſiaſtici fuerint Laicis ſubjecti, ut probat Diana *dict. reſol. 3. §. 7. hoc argumento*: Aut ſuppetèbant èx ipſa Natura rèi cauſæ urgentes, vt Deus vellet hanc Eccleſiaſticorum Exemptionèm aut non: ſi primum: Turpe èrat aliquo tempore Eccleſiaſticos hac Exẽptione caruiſſe, nec aſsignari potèrat cauſa eos illa privandi. Si non ſuppetèbant, Vnde probatur Deũ immediato ſuo præcepto voluiſſe hanc Exemptionem mèdiate ab Eccleſia fieri?

110 IV. Denique ſententia noſtra pluribus atque efficacibus rationibus ſuadèri poteſt, quas breuitatis cauſa videndas remittimus apud Steph. Bauny *in Theolog. Moral. p. 1. tract. 11. q. 36.* & Dianam *dict. p. 7. tract. 1 reſol. 4.* Nobis enim hæc nunc dixiſſe ſufficiat pro hac Exèmtione firmanda alibi latius de de ea diſcutere ſperantes.

§. VI.

An Incapacitas hæc Temporalium Principum, acquirendi Iura Spiritualia etiam quoad omnia Eccleſiaſtica Bona Iuri Diuino accenſenda ſit?

111 QVOT quot Antiqui DD. Clericorum exemtionem per tractarunt vix aliquod Verbum de eorum Bonis ſeorſim ſubtexuiſſe monet, Menoch. *in Tractat. M. S.* de

de Imper. & Iuriſd. Eccleſ. & Temporal. tom. 1. lib. 1. cap. 16. mox à principio. Quod non ſic de Recentioribus dici poterit, quos late de eis diſſeruiſſe perſpicuum eſt, à quibus, ut aliqua ſolidè firmanda promamus.

112 Præmittendum eſt Bona Eccleſiaſtica tripliciter conſiderari poſſe, quia tres eorum ſpecies communiter aſsignantur. I. eſt eorum, quæ Iure Spirituali, & Diuino Eccleſia poſſidet, ut ſunt Eleemoſinæ, & Oblationes, quæ à Fidelibus elargiuntur pro peccatorum expiatione, aut in proteſtationem Diuini cultus, quæ in Primitiua Eccleſia erant Eccleſiaſticorum Patrimonium, quo alebantur, quin alia poſsiderent Bona, Can. 2. §. *Iſtius* Can. *duo ſunt*, & Can. *quia* 12. *q.* 1. Mobilia namque ſolum primis Chriſtianis dari ſolita non vero res ſoli late probat Rhenat. Chopprin. *de Sacra Politia lib. 3. tit. 1. num. 2.* Hæc autem quum communi Eccleſiæ ærario applicarentur communia omnibus erant *Act.* 4. Can. *Quia cum ſeqq.* 12. *q.* 1. Nicol. li Maiſtre *de Bonis, & poſſeſsionib. Eccleſiar. p.* 1. *lib.* 1. *cap.* 5. *toto, & cap.* 18. *toto*, vbi late de Ærario iſto diſſerit. Quinimo, & ad Fidem conuerſi propria ſe ſe expoliabant, Patrimonium vendentes, & pretium eius Apoſtolis vltro offerentes. *Act.* 2. 5. & 6. & 1. *ad Corinth.* 9. Gratianus *in Summa* §. 1. 1. *q.* 2. *dict.* Can. 2. §. *omnis* 12. *q.* 2. Abb. *Quæſt.* 4. *incip. Titius Clericus num.* 15. *verſ. Secundum præſuppoſitum* Baron. *tom.* 1. *Annal. Eccleſ. Anno* 57. *nu.* 172. & 73.

113 Creſcente vero Eleemoſinarum largitione ſtatutum fuit ab Vrbano Papa I. *Ne Bona Eccleſijs, ſeu earum Miniſtris oblata venderentur, ſed Primarijs relinquerentur Eccleſijs, onere impoſito, ut ex illorum redditibus indigentibus ſubuenirent*, Can. *Videntes* 12. *q.* 1. *Can. expedit.* 12. *q.* 2. Abb. *dict. q.* 4. *num.* 15. *verſ. Secundum præſuppoſitum*; Antea enim Bona Eccleſijs donata, vel relicta non retinebantur, ſed vendebantur. Platina *in Vita Vrbani I.* Gloſſ. *in dict. cap. Videntes autem, verbo Manicibus* Burgat. *conſ.* 126. *num.* 29 Franc. Anſald *de Iuriſdict. p.* 5. *tit.* 3. *num.* 136. Idemque Vrbanus Papa ſeueriſsime vetuit: *Ne Fidelium Oblationes in alios quam Eccleſiaſticorum, & Chriſtianorum Fratrum, vel indigentium, aut alios Eccleſiaſticos conuerterentur vſus, quia ſunt vota Fidelium, & pretia peccatorum, ac Patrimonia pauperum*, Can. *Res Eccleſiæ* 1. *q.* 3. Can. *Quia iuxta* 16. *q.* 1. *cap. Conqueſtus de For. compet.*

114 Deferueſcente autem poſtmodum Fidelium Deuotione, & Oblationibus ceſſare incipientibus, Clericique ideò vnde ſe alere poſſent, non habentes, clam propria poſsidebant, & ut Canonicis Sanctionibus contrauenienti vitaretur occaſio, atque hypocriſis illa è medio tolleretur, publicis edictis, & Sanctionibus Eccleſiaſticis permiſſum fuit, ut quiſque Clericus Bona poſsideret. Can. *Certe* 12. *q.* 1. *cap.* 1. & 2. *de Teſtam.* Abb. *in cap. Epiſcopus, num.* 2. *de Preben.* & *in dict. q.* 4. *num.* 15. *verſ. Primum eſt, quia olim*; talita-

meñ adhibito temperamento, ut proprium habentes Patrimonium non poſſent de redditibus Eccleſiæ ali; & per conſequens Beneficium habere Eccleſiaſticum. Can. *Clericos.* Can. *Paſtor.* & Can. *Siquis propter* 1. q. 2. Can. *Dilectiſsimis.* Can. *Ex his.* Can. *Præcipimus*, & Can. *Fin.* 12. q. 2. Abb. *dict.* q. 4. *num.* 12. & *num.* 15. *verſ. His præſupoſitis ante finem*; quia nimirum Redditus illi pro indigentibus tãtum erant deputati dict. Can. *Videntes* 12. q. 1. Nicol. li Maiſtre *de Bon. & Poſſeſſ. Eccleſi. dict. p.* 1. *lib.* 1. *cap.* 18.

115 Iure deinde Nouiori omnia illa abrogata ſunt, & permiſſum, vt Clerici Beneficium poſsint habere; licet ampliſsimum poſsiderent Patrimonium vnde ſe alere poſſent; quia conſiderarunt Sacri Canones Beneficium non propter indigentiam; ſed propter ſeruitium conferri Can. *Sacerdos*, & Can. *fin.* 1. q. 2. Can. *Ex his in fine* 12. q. 1. Can. *Eccleſiaſticis eadem cauſ.* & Q. Abb. *dict.* q. 4. *num.* 15. *circa finem*, quum Nemo proprijs teneatur ſtipendijs militare *dict. cap. Ex his*, & *cap. Cum ſecundum de Præben. cap. Cum ex officijs de Præſcrip.* Gloſſ. *in cap. fin.* 7. q. 1. & *in* §. *Ne autem Pedaneis.* Auth. *de Iudic.* Oſaſch. *deciſ.* 45. *num.* 47. neque alligandum ſit os Bouis triturantis, Deuteron. 25. Math. 10. Marc. 6. Luc. 9. *ad Galat.* 6. *Can. fin.* §. *Decimam.* 13. q. 1. *Can. Iam nunc in fine* 28. q. 1. *cap. fin. in fine de Magiſtr. cap. Extirpandæ, verſ. Cum igitur de Præben.*

116 Huic ſpeciei adnectendæ ſunt Decimæ, quæ in locum antiquarum Eleemoſinarum ſubrogari ab Eccleſia opus fuit in Sacerdotum ſubſidium, & alimenta, quæ Naturali, & Diuino iure propter Miniſterium Spirituale Eis debetur, cuius Taxa ad Eccleſiam pertinuit, quæ ad Decimam partem ea reduxit Ius Diuinum Antiquum imitata Guttièr. *Canon. QQ. lib.* 2. *cap.* 21. Azor. *Inſtit. Moral. tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 23. *quæſt.* 1. Leſſ. *de Iuſt. & Iur. lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 1. & 2. Tolet. *in Summa lib.* 6. *cap.* 20. Silvius 2. 2 q. 87. *art.* 1. *concl.* 2. Fagund. *in V. præcepta lib.* 1. *cap.* 1. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 0. docentes id prouide ab Eccleſia cautum eſſe; Tum ut ex ipſis Beneficia erigerentur Eccleſiaſtica, Dignitates, & Præbendæ, ex quorum redditibus commode ali poſſent atque tum ne contemptibiles alijs Clerici redderentur, ſi Pauperes exiſterent. Atque Decimæ omninò diſtinctæ, ac ſeparatæ ab antiquis Eleemoſinis, & Fidelium Largitionibus eſſe cœperunt, ut præallegati DD. luculenter monent, & Nos infra oſtendemus.

117 Huiuſmodi autem Bona immunia omnino, atque exempta eſſe Iure Diuino ab omnibus temporalibus Oneribus, & Tributis, tam præteritis, quam futuris, quia eorum Dominium penes ipſum Dominum eſt, à quo illa percipiunt, communis Catholicorum fert ſententia, ut luculentiſsime probat eximius noſtras Martin. ab Azpilcueta *in Tract. Apologet. de Reddit. Eccleſ. q.* 1. *Monito* 40 *mox à principio tom.* 1. *Suor. Oper. in edit* Lug-

Lugdun. 1589. *quâ vtimur.*

118 Quod ipſum in Lege Veteri à Domino ſtatutum eſſe manifeſtè conuincitur *ex cap.* 18. *Numer.* vbi Dominus juſsit: *Et reliquis Tribubus Iſrael Decimas Sacerdotibus, atque Leuitis ſolui:* Ipſosque Leuitas ſecũdas Decimas, ſeu Decimarũ Decimas Aaroni, & Sacerdotibus etiam repẽdiſſe, atteſtatur Ioſeph.*lib.4.Antiq.cap.*4. Atque idem etiam colligitur ex Numer.20. *&* 35. quibus prohibetur Aaroni, & Filijs eius Sacerdotibus, atque Leuitis alijs partem aliquam Terræ Promiſsionis, ſicut, & reliquis Tribubus in diuiſione aſsignari; ſed cautum fuit, ut ex facultatibus, & poſſeſsionibus omnium Tribuum Vrbes, & Bona pro Tribu Sacerdotali aſsignari, ut hæc eſſet quaſi pars, & poſſeſsio à filijs Iſraël Deo oblata, cuius Proprietas penes Dominum ſemper reſideret; poſſeſsio autem, & vſus penes Miniſtros remaneret.

119 II. Autem Bonorum Spiritualium ſpecies eſt eorum, quæ Fideles Eccleſijs, & Eccleſiaſticis Perſonis gratis contulerunt, ea præciſè ad Diuinum Cultum deſtinãtes, veluti Situs Eccleſiarum, Cœmeteriũ pro Sepulturis, Hortus iuxta Eccleſiam, & alia his ſimilia, quæ licèt à prioribus omninò diſtincta ſint, eamdem tamen Immunitatem, èt Exèmptionem ſortiuntur, tàm ab Oneribus; nedum publicis, & privatis, & eis, quæ donatione habebant, quàm ab omnibus Règijs Tributis, & Exactionibus. Can. *Secundum* 23. *quæſt.*8.*bal.in l.Omnes,num.*12.*C.de Sacroſanct.Eccleſi.* Cardin. Turrecrem.*in Can.Si Tributum* 11.*q.*1.*&* *in Summ. Eccleſi.lib.* 1.*cap.*98.*in reſponſione ad* 7.*Argumentum.* Ioan. Anton. Higer. *in Repetit. Extrauagant. Vnic. num.* 242.*de Vita, & Honeſt. Cleric.* Franc. Suar. *contra Reg. Angl.lib.*4.*cap.* 14 *num.*2.*&* 8. *atque latius, cap.*20.*num.*17. ibi: *Quia Manſus, & reliqua loca Eccleſiæ, quæ ibi ſpecialiter numerantur, non ſolum eximuntur à propijs Tributis Regalibus; ſed etiam à quacumque penſione, etiam præ exiſtente, & in quocumque pacto fundato eximuntur, ut Gloſſ. ibi, & communiter DD. intelligunt, & colligitur ex ipſis Iuribus, quatenus ſolum Eccleſiaſticum excipiunt, qua exceptio firmat regulam in contrarium quoad omnia Tributa.* Quod adeò verum eſt, ut nequè ipſe Patronus poſsit aliquam Penſionem de illis Bonis ſibi reſeruare, & ſi antea ipſi rei onus inerat, debeat neceſſariò remitti, aut redimi, ut Eccleſia in dictis Bonis liberè maneat. Hæc autem Bona uſque ad Conſtantin. Magn. Eccleſia non poſedit, ſed Mobilia tantum, ut nuper diximus. Eximia ergò fundorum munera in Sacros Miniſtros conferri cœpère à Conſtantino Magno, ut latè probat Rhenat. Choppin. *de Sacra Polit.lib.*3.*tit.*1.*num.*1. omninò videndus, cuius tamen opinioni adhærere nõ poſſumus propter grauiſsima fundamenta, & authoritates, quæ contra eam aggerit Nicol. li Maiſtre *de Bonis Eccleſiæ, part.*1.*lib.*1.*cap.*12.*totò,* ubi ante Conſtantin. Iure iſto potitos Sa-

cros Miniſtros luculenter probat.

120 Tertia denique ſpecies eſt Bonorum, quæ ad Eccleſiam peruenerunt ex aliquo contractu, vel aliqua diſpoſitionè, Legati ſcilicèt, vènditioni, vel alterius ſimilis tituli, in quibus Bonis ſub diſtinctione loquendum. Aut enim onera impoſita ſunt, poſtquam Bona ad Eccleſiam quouis titulo, aut cauſa deuenerunt, & tunc eis Immunitatem ſuffragari perſpicuum èſt Bart. *in l. Reſcripto §.fin. num.5. verſ. Videte, ff. de Minor.* vbi ingenuè fatetur nullum excogitari poſſe remedium, vel adinueniri cautèlam, qua Clericis, ſeu Eccleſijs pro eorum Prædijs Tributum, aut Collecta imponatur, quum Laici Legem edere non poſsint infringentèm Libertatem Ecclèſiaſticam, ut communis admittit Catholicorum conſenſus Suar. *contra Règ. Angl. lib.4. cap.20. num.2.* Gloſſ. *in l.1. verbo collationibus, & verbo vacatione C. de Epiſcop. & Cleric.* Bar. *in l. Reſcripto 6. §.fin. num.4. ff. de Muner. & Honor. & in l. Si Diuina 8. C. de Exact. Tribut. num.1.* Bal *in l. Placet. num.10. verſ. Tu dic. quod ſi Tributum, & num.11. verſ. Dico ègo, & in Authen. Itèm nulla Communitas num.1. C. de Epiſcop. & Cleric.* Lucas de Pena, Specul. & alij quam plurimi adducti ab Anſaldo *de Iuriſdict. p.5. tit.3. cap.3. num.24. & ſeqq.*

121 Hinc rejicienda eſt opinio Bart. *in dict. l. Reſcripto §.fin. num.5. verſ. Videte, ff. de Muner.* docentis poſſe Principes Laicos à principio Tributaria efficerè, & affecta oneribus omnia Prædia Territoriorũ ſuorum, ità ut agri qui poſtea ad Ecclèſiam peruenerint Tributis obnoxia ſint, quam quidèm opinionem reprobat Rota *in dicta Albanen. Exemptionis coram Merlino*, & meritò, pluribus quidem rationibus I. quia Allibratio hæc non afficit prędium Paul. de Caſtro *in l. Placet num.8. C. de Epiſcop. & Cleric.* Marcabrun. ab Anguill. *conſ.40. num.9.* II. Quia quum deſcriptio hæc, quæ fit per æs, & libram perpetua non ſit, & certa; ſed variabilis iuxta negotiorum qualitatem, onus illud durare nequit, poſtquam in Perſonam priuilegiatam peruenerit fundus. Archidiacon. *in cap.1. de Immun. Eccleſi. in 6. num.1. ad finem*, Barbatia *conſ.1. num.33.* III. Quia eo ipſo quod Eccleſia poſſeſsionē acquirit rei æſtimatę, ſeu allibratæ in Libro communi, ſtatim exempta dicitur ab æſtimo Communitatis Marcabrun. *dict. conſ.40. nu.7.* Anſald. *dict. cap.3. num.35.* cui IV. etiam addimus rationem. Quod nimirum alias indirectè permitteretur Laicis, quod directè omninò prohibitum eſt contra Iuridicas Sanctiones, *cap. quæ in Eccleſiarum, de Conſtitut. Authent. Caſſa, C. de Sacr. Eccleſi.*

122 Ratio autem quare Bart. opinio ſubſtineri nequeat abſque diſpendio Immunitatis, & Libertatis Eccleſiaſticæ ea eſt. Quod attendi debet tempus impoſitionis Tributorum, Mandèl. de Alba *conſ. 8. num. 5.* alios referens Cardin. Alban. *de Immun. Eccleſi. num.70. & 71.* Statutum autèm, quod Tributarium facit Territo-

rium

rium pro collectis imponendis, inbibitam habet conditionem si imponantur, quæ tamquam Poteſtatiua non poteſt retrotrahi in præjudicium Eccleſiæ, quæ medio tempore acquiſiuit, nec tunc ſubiacent Iuriſdictioni Laicorum, ut ſingulariter, & docte ſcripſit Bal. *in leg. Omnes, numer.* 12. *&* 13. *& numeris ſeqq.* C. *Sine cenſ. vel reliq. fund. compar. non poſſe, & in l. Placeat, num.* 10. *& in l. Neminem, num.* 4. *C. de Sacr. Eccleſ. & conſ.* 212. *num.* 7. *lib.* 2. Vbi varijs cenſuris Bart. opinionem iſtam denigrat, ſubdens nūquam, verificari poſſe; quia Tributum non poteſt conſiderari exiſtens, niſi poſtquam indictum eſt, & ſpecificatum, tunc autem afficere nequit res, ſeu Prędia, quæ iam ad Eccleſiam deuenerunt Abb. *in cap. fin. num.* 13. *de Vita, & Honeſt. Cleric.* Iaſ. *in dict. l. Placeat, num.* 21. Guido Pap. *q.* 381. Ruin. *conſ.* 117. *num.* 8. *lib.* 4. Felin. *in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ, num.* 76. *de Conſtit.* Ploc. *in add. ad Conſ. vltim. Lauden. num.* 10. *&* 13. atteſtans ita declaratum fuiſſe pro Monialibus S. Claræ Nouariæ, ergò numquam ſubſiſtere poteſt cautela hæc, Alba *conſ.* 8. *num.* 4. *& ſeqq.* Vbi optime monet Statum volens prouidere Oneribus, adhuc in rerum natura non exiſtentibus, & fingere volens, quod non eſt, ſuſpitione fraudis non carere. Siluan. *conſ.* 9. *num.* 29. *& conſ.* 32. *num.* 11. Marcabrun. *conſ.* 40. *num.* 29. vbi ait communem hanc eſſe opinionem Paſeth. *conſ.* 31. *num.* 8. Vegg. *conſ.* 7. *num.* 11. Graff. *Comm. opin. lib.* 1. *cap.* 18. *q.* 2. Noſtras Remig. de Goñi *de Chari. Subſid. q.* 62. *nu.* 16. Cardin. Alban. *in dict. Tractat. de Immun. Eccleſ. num.* 92. Zevall. *Comm. opin. q* 899. *num.* 72. *&* 106. plures alios cumulans Riminal. Iun. *conſ.* 25. *num.* 23. Açor. *Inſtit. Moral. par.* 1. *lib.* 5. *cap.* 13. *q.* 1. Theſaur. *deciſ.* 234. *nu.* 5. Ioan. Anton. *in Repetit. Extrauagan. Vnic. de Vita, & Honeſtat. Cleric. num.* 190. Alphonſ. Montal. *in For. Leg. Caſtell. lib.* 1. *l.* 2. *verſ. In contrarium*, Matienç. *in* 5. *Recopilat. l.* 11. *gloſſ.* 5. *num.* 5. Guttierr. *Pract. Q. Q. lib.* 2. *q.* 132. *num.* 5 qui omnes veriorem ſolidiorem, atque omninò ſequēdam opinionem iſtam appellant, eamque communiter ſequuta eſt Rota Romana, & præcipue *in dicta Albanenſ. Gabella, ſeu onerum* 28. *Iunij* 1630. coram Merlino, Ioan. Franc. Ferentil. *in Addit. ad Burat. deciſ.* 78. *lit. A, poſt nu.* 9. qui luculentiſsime diſtinctionem iſtam exornat, cui addendi ſunt Abb. *in cap. fin. de Vita, & Honeſtat. Cleric. verſ. aut onus non erat reale*, Archidiacon. *in cap.* 1. *de Immun. Eccleſ. ante num.* 1. *verſ. Intellige, de Bonis*, Carol. Ruin. *conſ.* 117. *Videtur prima facie, num.* 1. *volum.* 4. Auguſtin. Beroj. Angel. Andr. Barbat. Rolan. à Vall. Nicolaus Bellon. Marcabrun. ab Anguill. Lauren. Sylvan. Anton. Theſaur. & Rota Romana, ſequuti ab Anſald. *de Iuriſdict. p.* 5. *tit.* 3. *cap.* 3. *num.* 32. *qui num.* 34. ex Archidiacono, Felino, Paulo de Caſtro, Ludou. Romano, Carol. Ruin. Beroi. Barbatia, Marcabrun. & Anton. Theſauro *de Communi opinione*, atteſtantibus; docet Bona, quæ ad Eccle-

Eccleſiam peruenerunt exempta eſſe, licèt in æſtimo allibrata, ſeu æſtimata fuiſſent.

123 Vt èrgò Onèra impoſita, priuſquā Bona ad Eccleſiam perueniant, afficere ea poſsint, poſtquam Eccleſię acquiſita ſunt, duo copulatiuè concurrere nèceſſarium eſt. I. ut Onèra ſint vèrè Rèalia, ipſis fundis infixa, & impoſita Bonis propter Bona; non autèm perſonis propter Bona. II. Quod onera illa ſint perpetua, certa, & invariabilia non autem ex aliquibus cauſis vrgentibus, rèmouenda ceſſantibus iſtis. Vt communitèr docent Canoniſtæ *in cap. 1. de Immun. Eccleſ. in 6. vbi præcipuè* Gèminian. *num. 9.* Abb. *in cap. fin. num. 12. de Vita, & honeſt. Cleric.* Turrecrèm. *in Can. ſi Tributum 11. q. 1. verſ. Alia verò.* Barbatia plene *conſ. 1. per tot. lib. 3.* fuſiuſque Felin. *conſ. 46. dub. 2.* Niger. *in Repetit. Extrauag. Vnic. de Vita, & Honeſt. Cleric. num. 247. cum pluribus ſeqq.* Comitul. *Reſponſ. Moral. lib. 1. cap. 94. num. 3.* Vbi rèquiſita iſta optimè rècenſet. Rota Romana *in dicta Alban. coram Merlino, & in alia Brunduſina Gabella*, quas pro hac opinione allegat Ferentill. *l. c. num. 19. verſ. Redeundo*, ubi addit eam paſsim ſequi Sacram Congregationèm ſuper controverſijs Iuriſdictionalibus inſtitutam ab Vrbano VIII.

124 Suffragaturque opinioni huic. Can. *Tributum 23. q. 8.* ibi: *De extèrioribus Eccleſiæ, quod conſtitutum eſt antiquitus, hoc eſt perſoluendum eſt illud, quod ſoluebatur antequam Prædia ad Eccleſiam peruenerint.* Can. *Si Tributum 11. q. 1.* & ibi Turrecrem. Comitul. *Reſponſ. Moral. lib. 1. q. 93. num. 16.* Zeuall. *Commun. opin. q. 899. num. 106.* Alphonſ. Montalvus *in dict. l. 2. verſ. Ad quorum corroborationèm, fol. 13. col. 3.* Suar. *dict. lib. 4. cap. 2. nu. 13.* obſeruans Vrbanum I loqui iuxta morem ſuo tempore obſeruatum, quo Imperatores erant Ethnici, & Eccleſia nondum Immunitatem ſuam vindicauerat ab huiuſmodi Tributis; nùnc autem quando Eccleſia ſoluit onera hæc, non ſoluit, ut Tributum, & in recognitionem Dominij, vel Superioritatis, prout nomen præſefert, *cap. 2. de Cenſib.* ſed ob conditionem inhærentem rei, & inſeparabilem ab ea.

125 Cōfirmaturque: Quemadmodum Eccleſia contra priuatas Perſonas cenſus ſolueret, & ad hypothecas teneretur, quæ ab eius Authoribus Laicis prius impoſitæ erant, ſic tenebitur, etiam ad Tributa, quæ ex pacto, vel alia cauſa, & conuentione Princeps injunxit Prædijs adhùc ſub eius Poteſtate exiſtentibus, ut benè notat Ioan. Neap. Ordin. Prædic. *QQ. Pariſien. q. 39. punct. 3. ad 4. Argumentum*, Cardin. Alban. *loc. cit.* Gutier. *Pract. QQ. lib. 1. q. 3. nu. 15. verſ. Præterea, & fuſius, dict. lib. 4. cap. 20. num. 6. q. 11. & ſeqq.* qui omnes aſſeuerant, tùnc demum Bona in Eccleſias tranſlata retinere onus, & obligationem ſoluendi Tributum, quatenus Tributum hoc prius impoſitum fuerit, expreſſo pacto intèr ipſum, & Priuatos inito, vel ex peculiari

domi-

dominio illius prædij, itaut ipſe Princeps in privatos tranſtulerit, aliqua ſibi reſervata penſione, cēſu, ſeu collecta; non autem ſi exegiſſet ex ſola vi Regiæ Poteſtatis, & Iuriſdictionis; hæc enim penitus expirat, quum Bona ad Eccleſiam perveniunt, quia incapacia redduntur ſubiectionis Temporalis. Quod ſecus accidit in pactis, & conuentionibus per viam contractus initis, quia tunc Ius illorum tranſit, & continuat in quibuſcumque Perſonis quomodocumque exemptis, & priuilegiatis, Felin. *in cap. Eccleſia S. Mariæ, num. 77. de Conſtit.* Vegg. *conſ. 7. num. 5.* Bellon. *conſ. 40 num. 4. &* 5. Feſtus *de Collect. p. 4. cap. 2. nu. 31.* Alderan. Maſcard. *de Gener. Stat. Interpret. concluſ. 1. num. 700.* Azor. *dict. cap. 3. q. 1. verſ. Secundo aſſerendum eſt.* Vbi quod ratione pacti, vel conditionis adiectæ in legato, ſiue ex contractu Eccleſia tenetur ad collectas Bonorum, ad quas alias non teneretur, Suar. *loc. cit. num. 6. & 15. in fine, atque num. 28.* reſpondet ad motivum, quod res tranſit cum onere ſuo, *& num. 9.* declarat quomodo probari poſſit prædia fuiſſe ſub particulari Dominio Principis, vel Tributum ... vi ex conventione, non autem ex ſolo Iure Vniverſali Principatus addendaque eſt, Rota *in dict. Albanen.* Ferentill. *loc. cit. verſ. Sed reddendo.*

126 His ergo præiactis fundamentis, reſolvendum eſt Bona Clericorum mere Spiritualia primæ, & ſecundæ ſpeciei eſſe iu omnium ſententia, & opinione Iure Diuino exempta; quoad Bona, autem Temporalia tertiæ ſpeciei in noſtra ſentia (quam luculenter §. *præcedenti* expoſuimus) eadem Exemptione potiri cenſemus, omnia ſiquidem fundamenta ab Auctoritatibus, & rationibus petita pro ſolidanda opinione illa quoad Perſonas Eccleſiaſticorum, militant etiam quoad eorum Bona temporalia, pro quibus incunctanter ea adducunt præallegati DD. & præcipue Can. *Tributum, & Can. In qualibet Ciuitate 23. q. 8. Can. Secundum Canonicam auctoritatem 24. q. 8.* in quibus plene refertur, quod tàm Diuino, quàm Imperiali Iure expreſſe Exemptio iſta conceſſa eſt Franc. Anſald. *de Iuriſdict. p. 5. tit. 3. cap. 3. à nu. 4. ad 11. qui ex num. 12.* addit Sacros Canones id ipſum decidentes nimirum, Can. *Sancitum eſt 23. q. 8. Can. Eccleſiarum Seruos 12. q. 2. cap. Non minus 4. & cap. Aduerſus 7. de Immun. Eccleſ. cap. Clericis Laicos 3. eodem in 6. cap. fin. de Vita, & Honeſtat. Clericor. cap. Quamquam, de Cenſ. in 6. Clem. Vnic. & Extrauag. Vnic. de Immun. Eccleſ.* & plures congerit DD. Anſald. *dict. cap. 3. num. 23. & ſeqq.* Et èconverſo quot quot aſſerunt Clericorum Perſonas quoad temporalia non eſſe Iure Diuino exemptas à Sæcularium Principum Poteſtate defendent etiam eorum Bona Iure Humano tàtum hanc ſortiri Exemptionem.

127 In uno tamen omnes conveniunt; Bona nimirum Eccleſiaſticorum exempta omninò eſſe à Laicorum Principum. Poteſta-

teſtate, & Eccleſiaſtico Iudici omninò ſubdita, *ex cap. fin. de Vita, & Honeſtat. Cleric. cap. Si Clericus Laicum, de For. compet. Authent. Item nulla, Authent. Statuimus, C. de Epiſcop. & Cleric.* Abb. *in cap. Eccleſia S. Mariæ, num. 9. de Conſtit.* Carol. de Graſſ. *de Effect. Cleric.* plura congerens *effect. 1. num. 10. & effect. 2. nu. 33.* Alex. Sperell. *deciſ. 12. num. 35. & 36. tom. 1.*

128 Quæ generalis regula ab omnibus inconcuſſè admiſſa, limitari ſolet in Clerico Negociatore, quem hac Immunitate priuari docent communiter DD. *ex cap. Quamquam, de Cenſ. in 6.* ubi præcipuè Ioan. Andræ. & Philip. Franc. *dict. cap. fin. de Vita, & Honeſtat. Cleric.* & ibi Bal. Archidiac. Ioan. Andr. *Clem. fin. de Cenſ. & ibi* Gloſſ. *l. 46. & 49. tit. 6. p. 1. l. 7. tit. 18. lib. 9. Recopil.* Specul. *tit. de Immunit. Eccleſ. num. 3.* Aufrer. *de Poteſt. Iud. Secular. ſuper Perſon. Eccleſ. Regul. 3. num. 32.* Bertachin. *de Gabel. p. 3. num. 2.* Dec. *in cap. Eccleſia S. Mariæ, de Conſtit. num. 78.* vbi etiam Felin. *num. 105.* Dueñas *Regul. 100. Fallen. 11.* Molin. *de Iuſtit. & Iur. diſp. 342. n. 5.* Marius Alter. *de Cenſur. tom. 1. lib. 5. diſp. 19. cap. 6. dub. 6. verſ. Vnum videtur.* Carol. de Graſſ. *de Effect. Cleric. effect. 3. ex num. 176.* Didac. Perez *in l. 1. tit. 3. lib. 1. Ordinam. verſ. Eſt, & aliud priuilegium, fol. 94.* Bernard. Diaz *in Praxi Crim. cap. Negociatores 55.* ubi Ignat. de Salçedo Laſarte *de Gabell. cap. 19. num. 51.* Gironda *eodem Tractat. 7. par. in princip. num. 8.* Parlador. *Rer. quotid. lib. 1. cap. 3. §. 1. num. 4.* Felician. de Solis *de Cenſ. lib. 2. cap. fin. in fine,* Menchaca *de Succeſſ. lib. 1. §. 10. nu. 648. verſ. Vndè infertur intellectus,* Gutierr. *de Gabell. q. 93. ex num. 1.* Azeved. *in dict. l. 7. tit. 18. lib. 9. Recop. num. 2. & 3.* Mexia *in Taxam Panis, concluſ. 5. num. 22.* Flores de Mena *lib. 2. q. 21. num. 231.* Pereyra *de Manu Reg. p. 2. cap. 38. n. 5.* Thom. Sanch. *Conſil. Moral. lib. 2. cap. 4. dub. 51.* ubi plures adducit Barboſ. *de Poteſtat. Epiſcop. p. 2. alleg. 13. num. 8.* Ciarlin. *controuerſ. Forenſ. lib. 1. cap. 22. num. 56.* Mattha *de Iuriſdict. p. 4. caſu 3. ex nu. 23.* Leonard. Leſſ. *de Iuſt. & Iur. lib. 2. cap. 33. dub. 3. ex num. 23.* Thom. del Benè *de Immunit. tom. 1. cap. 5. dub. 3. ſect. 1.*

129 Ad hancque Immunitatis priuationem non requiri aliquam monitionem abſolutè docent Imola *in dict. cap. fin. de Vita, & Honeſt. Cleric. Notab. 3.* Federic. de Senis *conſ. 207. in fine,* Lap. Geminian. Anchar. & Bero. *in cap. Quamquam de Cenſ. in 6. & in Clem. fin. de Vita, & Honeſtat. Cleric.* ubi etiam Ioan. de Vitalinis *num. 8.* Bertachin. *de Epiſcop. lib. 4. part. 1. q. 16. & in Repertor. verbo, Clericus artifex.*

130 Hincque docent quam plures mox referendi Clericum Negociatorem compelli poſſe à Iudice Sæculari ad Gabellæ ſolutionem captis pignoribus, dum tamen caueat: Ne quid aduerſus Perſonam agat Matienç. *in l. 11. tit. 10. lib. 5. Recopil. Gloſſ. 1. num. 3.* Natta *conſ. 139. num. 4. lib. 1.* Maranta *in Praxi, 4. p. diſt. 11. num. 89.* Ricc. *in Praxi, tom. 3. reſolut. 133.* Petr. Gregor. *de Rep. lib. 3. cap. 7. num.*

*num.*48. Salçed. *dict.cap.*55. *verſ. Preterea non illud*, Gregor. Lop. *in dict.l.*49.*gloſſ.*3.*tit.*6.*p.*1. Roland.à Valle *conſ.*71.*num.*10. *vol.*4. Camil.Borel.*de Preſtant.Reg. Cathol. cap.*71.*ex num.*255. Fragoſ. *de Regimin. Chriſt. Reipub. lib.*2.*diſput.*4. §.3. Adduntque,quod in illis Provincijs, ubi moribus recepta fuerit ſententia hæc, & legitimè introducta, multum juvatur Sæcularis Poteſtas, & impeditur Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis vſus,&quod in Hiſpania uſu recepta ſit, atteſtantur Ioan. Gutierr. Humada, Azeved. Laſſarte, Mexia, Zenedo, Carol.de Graſſ. Zevall. Villadiego, Parlador. Pereyra, & Olano, relati à Carleval. *de Iudic. tom.* 1.*lib.* 1. *tit.*1.*diſp.* 2. *q.* 3. *num.*159. Vbi addit Rebuff. Guillelm. de Cun. Bal. & Iacob. Bellouiſo, addendúſquè eſt Guillelm. Benedict. *in cap. Raynutius, verbo, & Vxorem nomine Adelaſiam, deciſ.*2. *num.* 34. *cum ſequent. de Teſtamentis.*

131 Aſt licèt opinio hæc nùnc admittatur,non eam approbando, ſed de eius Veritate Diſcuſionem commodiori loco reſervantes; adhùc tàm limitatio, quã illatio ex ipſa deducta explicatione indigere monemus, ut admittantur in qualibèt ſentẽtia, & opinione. Diſtinguẽdum ergò eſt inter Bona ipſa à Clerico Negociationi expoſita, vel quibus negociatur, & alia Bona Eccleſiaſtica, aut Patrimonialia, quæ non ſubjacent negociationi; illa namque à Iudice Sæculari non eximi; Hæc autem omninò exempta eſſe docent Camil. Borel. *dict. cap.* 71. *num.* 258. Bovadilla *in Politic. lib.*2.*cap.*18.*num.*123.*in fine*, Mar. Cutel. *de Priſca, & Recen. Eccleſi. Libert. & Immun. lib.*2.*q.*47.*num.* 5. *&* 6. Thom.Sanch. *dict. dubit.*51. *num.* 6. *&* 7. Ciarlin. *dict. cap.* 22. *num.*56. Carolus Cala *de Contraban. Clericor. num.*231. Mar.Alter. *dict.cap.*5.*dub.*3 Molin.*tom.*1.*diſp.* 147.*concluſ.*5. Duard. *in Bulla Cœna,lib.* 2. *Can.*18.*q.*8.*num.*9. Diana *p.*1. *tract.* 2. *de Immun reſolut.* 46. *verſ. Aliqui concordant.* Vndè reſolvendum eſt, etiam admiſſa illa opinione Eam procedere reſpectu Bonorum, quæ Negociationi à Clerico exponuntur; non autem reſpectu aliorum Bonorum, quæ Clericus alio titulo, vel ratione poſsidet, quæ ad ſolutionem Gabellæ ob Negociationẽ à Clerico debita obnoxia eſſe nõn poſſunt, neque in illis, uſquam exequutio fieri poterit, ut liquet in nuper adducta explicatione.

132 Illatio verò ex limitatione deducta intelligenda eſt, ut procedat quoties res ſũmmariè agi poſſet, & Iudicium inciperet à captione pignorum pro Gabella, vel collecta debita, vel ſi res ipſa in commiſſum incidiſſet; ſiue quia compræhenſa in inſtrumento profeſsionis, ſeu quia extracta, vel introducta ſint contra Statutum indicens commiſsi pœnam quo caſu ſententia, Rei depræhenſæ, non Perſonę dicitur. Vndè doctrina illa practicari ſolum poteſt (in opinione eam Defendentium) re ipſa in fraganti Statuti violatione, vel debiti præſentanei ex-

exactione deprehenſa, ut ex Pereyra *dict. cap. 38. num. 14. 15. &* 22. Heuia Volaños *de Commerc. 15. lib. 3. cap. 10. num. 15. & in Curia Philipp. par. 3. §. 3. num.* 11. Mauſon. *de Contraban. quæſt. 8. num.* 13. docet Carleual. *dict. diſp. 2. q. 3. num.* 159. addens ſic intelligendum eſſe Bovadill. *dict. cap. 18. à num. 118. ad 121. cum ſeqq.* ſubdenſque: *Aliàs qui ſi cauſa eſſet plenariè agenda ſeruatis Proceſſus ſolemnitatibus, & conſueta Iudicij forma res ſcrupulo non careret, & maturiori deliberatione opus eſſet quoniam cauſa agi non poſſet, ſine citatione Clerici, ad quem res iſta pertineret, qui exemptum eſt, forò non ſubjectus, & à Sæculari Iuriſdictione immunis.*

133 Et licet adhuc temperamento iſto adhibito impugnent opinionem hanc quamplures DD. apud Dian. *p. 1. Tract. 2. de Immun. reſol. 16.* cui addo Bellett. *diſquiſ. Clerical. p. 1. tit. de fauor. Clericor. perſonal. §. 1. num. 17.* alios adducentem, quidquid ſit in puncto Iuris, cuius rigore attento veriorem cenſeo iſtorum ſententiam; de Patria tamen conſuetudine illam obſeruari pluries experti ſumus.

§. VII.

An Incapacitas acquirendi Spiritualia Iura quam Temporales Principes habere hucuſque firmauimus, ad omnia Eccleſiaſtica Beneficia, & Dignitates omnino extendatur.

134 Otioſam proculdubio reputabunt huius Difficultatis excuſsionē Quotquot incapacitatem, quam Temporales Principes in omnia Sacra habere probauimus, *præcedentibus* legerint §§. quum enim Eam etiam reſpectu Bonorum Patrimonialiū procedere affirmauerimus, & probauerimus ad ſatietatem, ſatis manifeſte conuinci Eccleſiaſtica Beneficia, & Dignitates, quæ ad Spirituale Patrimonium ſpectant, ſub hac incapacitate comprehendi, recte quidem arguent; & Nos Inſtantiæ ſuccumberemus: cui enim Minora prohibentur; Maiora eiuſdem generis prohibita eſſe Ratio ſuadet Minora enim Maioribus ſemper inſunt. *l. In eo ff. de Reg. Iur.* Farin. *in Prax. Crim. p. 4. deciſ. 10. num. 6.* Barboſa *Axiomate. 140. num. 5.* Aſt quum comperetimus, quod Regula iſta non obſtante quamplures Principes Temporales Ius, & Poteſtatem ſibi retineant in Omnes Epiſcopatus, Non nullas grauiſſimas Dignitates, & quamplurima Beneficia, & DD. ſibi ſubditi Iure proprio facultatem iſtam eis competere affirment; Alij à Sacra Vnctione illud deriuantes: Vindiciæ Gallicæ, & alij infra referen-

ferendi *in peculiari quæſtione de Vnctione examinandis* ſiniſtram hanc Doctrinā ebibentes à Marco Antonio de Domin. Epiſcopo Spalatenſi ter ab Eccleſia Catholica Apoſtata, qui neruoſe opinionem iſtam defendit. *lib.6. de Rep. cap.5. §.136. & ſeqq.* apud Petr. de Marca *de Concord. Sacerdotij, & Imperij, lib. 2. cap.9. in fine.* Alij Nonnullorum Principum Diadémati inhærere Ius iſtud exiſtimant quippè, ut in quibuſdam Eccleſijs, & Caſibus collatio Beneficiorum eis compete̊re dignoſcitur, ut de Comite Flandrien. (tùnc Comitiſſa) ſuponèrè videtur. Text. *in cap. cum Dilecta, de conceſsion. Praben. & in cap. Dilecto 40. de Teſt.* de Anglo Rege, *cap. Cum inter, de Conſuetud. cap. Ad ſupplicationem, de Renunc.* de Rege Franciæ *cap. Dilectus de Praben.* Atque de his, & Pannoniæ, Vngariæ, & Apuliç, alijſque Principibus reſpectivè. Latè Bal. *in l. Reſcripta, C. de Precib. Imper. offeren.* Ioann. Ign. *in dict. l. Neceſſarios, §. Non alias, num. 398. ff. Ad Syllan.* Carol. de Graſſal. *dict. lib.2. Iur.2.* Rhenat. Chopin. *dict. lib.2. tit.9. num.3.* Boet. Epou. *l.c. num.5.* Didac. Perèz *in l.3. tit.3. lib.1. Ordinam.* Palac. Rub. *de Benef. in Cur. Vacan. §.9.* Flamin. Pariſ. *de Reſign. Benef. lib.7. q.9. num.13.* Quintilian. Mandoſ. *in Reg.11. Chancell. q.3. num.4.* Hieron Gonçal. *in Reg. 8. Gloſſ.24. num.154. & ſeqq.* Martha *de Iuriſdict. p.2. cap.40. num.4.* Vbi de Rege Apuliæ hanc facultatem habere docet ex Gloſſ. *in Summ. verbo Eccleſia, in fine 7. q.1. & num.8. & 9.* Ius ipſum Règibus Vngariæ, Angliæ, & Franciæ, pluribus relatis DD. attribuit, & poſt hos omnès Franciſc. Anſald. *de Iuriſdict. Eccleſiaſt. p.2. tit.7. cap.1. num.12. & ſeqq.* Ius hoc olim, Imperatoribus, Angliæ Regibus, Comitibus Flandriæ, Règibuſque Franciæ, Vngariæ, & Apuliæ cōpetijſſe affirmans.

135 Hoc autem quod Auctoribus iſtis abſque contèntione procedit, non ſine magno diſsidio inter Eccleſiæ apertos Hoſtes cōtrouertitur, negantibus ex vna abſolutè aliquibus, & affirmantibus ex altèra parte alijs, ut videre eſt apud Martin Becan. *in Diſsidio Anglicano, tom.3. opuſ.5. q.8. An Rex propria auctoritate conferre poſsit Beneficia Eccleſiaſtica?* Quam latè in Heterodoxos exagitat, & licet ipſe copioſe oſtenderit Ius hoc Temporalibus Dynaſtis numquā Iure proprio competere poſſe adhùc Nobis aliquid adjiciendū reliquit, & pro Quæſt. iſta fundamētaliter èxplicanda nonnulla præſupponere neceſſarium duximus.

136 I. Diſtinguèndas eſſe Præſentationem, & collationem, ut explicat Ioan. Honor. *in Summa Decretal. lib.3. tit.38. num.17.* Vbi optimè probat: Præſentationèm compère Patronis, ſiue Sæcularibus, ſiuè Eccleſiaſticis, *cap.2. de Inſtit.* Garcia *de Benef. par.7. cap.1. num.28. & ſeqq.* Collationem autem vtriſquè proh.bitam eſſe conſtat *ex cap. Illud, cap. Conſuluit, cap. Cum Laici, cap. fin. de Iur. Patron.* & quidem ſub pœna excommunicationis, *cap. Preterea, de Iure Patronat.* & ipſa Collatio eſt nulla ipſo

Iure, & ideo eaſdem obſtante præſentare iterum poterunt *dict. cap. Illud, cap. Cum Laici, de Iur. Patron.* Huius autẽ ratio eſt, quod Collatio eſt Ius merè Spirituale, & ideò in Laicum minimè cadere poteſt. Can. *Per ordinationem* 5. 63. *diſt.* Can. *Siquis deinceps*, Can. *Quoniam Inueſtituras* 13. Can. *Per Laicos* 20. Can. *Decimas* 29. 16. *q.* 7. *cap. Præterea* 4. *de Iur. Patron. cap. Cum, & plantare* 3. *de Priuileg.* Lambertin. *de Iur. Patronat. lib.* 1. *art.* 5. *q.* 10. *princip. num.* 19 Franciſc. Anſald. *de Iuriſdict. dict. tit.* 7. *cap.* 1. *num.* 4.

137 II Prænotandum eſt Ius iſtud, quod memorati Principes habere dicuntur, non à Iurè Communi, ſed aliundè eis competère, ut prænotant Graſal. *dict. Iur.* 1. Arnulph. Ruzæus *in* 3. *p. Præfat. de Regal. num* 4. Boetius Epou. *dict. tit. de Regal. num.* 43. *& ſeqq.* rem hanc copioſè proſequens, cuius efficax ratio nuper adducta in promptu dignoſcitur; Collationem nimirum Beneficiorum inter Spiritualia, vel ipſis adnexa connumerari; *cap. Maſſana*, vbi communiter DD. *de Elect.* Laici autem Spiritualium rerum incapaces exiſtunt, attento Iure communi *cap.* 2. *cum ſimilibus de Iudic. cap. Cauſam quæ de Præſcript.* Viuian. *de Iur. Patronat. lib.* 11. *cap.* 12. *à num.* 4. *per aliquot ſeqq.* adeò quidem, ut ne Ius quidem Patronatus, niſi ex Eccleſiæ conceſsione poſsidere valeant, ut *ex cap.* 3. *de Iur. Patronat.* docent communiter Canon. Ergò Collatio Beneficiorum nequit Principibus Sæcularibus Iure communi competere. Ac per conſequens nequit à Laico poſsideri, nec præſcribi, quandoquidem ſine poſſeſsione præſcriptio ſubſiſtere nequeat, *cap.* 3. *de Reg. Iur. in* 6. *cap.* 6. *de Præſcript.* Monach. *in cap.* 2. *de Præben. in* 6. *num.* 8. Anſald. *dict. cap.* 1. *num.* 6. Neque ex conſuetudine etiam immemorabili Ius iſtud Patronis competere poteſt, vt ex Abbate Rocho de Curte, & Probo Anſald. ipſe docet *loca cit. num.* 7. niſi tali conſuetudini addatur fama priuilegij Apoſtolici. Viuian. *de Iur. Patronat. part.* 2. *lib.* 12. *cap.* 3. *num.* 11. plures allegans, cui addo Anſald. *dict. cap.* 1. *num.* 8. 9. *&* 10. hanc rationem addens Conſuetudinem Immemorabilem non poſſe tollere incapacitatem. Quam quidem rationem latè Nos alibi exornamus.

138 Cuius efficaciam non effugient dicentes Reges Chriſtianos di judicandos non eſſe purè Laicos, ſed potiùs Clericos cenſendos; illi præcipue, qui inunguntur, & conſecrentur, ſicut in Veteri Teſtamento; *cap. Vnic. §. Vnde in Veteri, de Sacr. Vnction.* id quod tutò affirmare veriti non ſunt Corſet. *in Tract. de Poteſtat. Reg. q.* 40. Chaſan. *in Cathalog. Glor. Mundi, part.* 5. *conſider.* 24. *nu.* 186. ex indeque mirum videri non poſſe addunt, ſi Beneficia vacantia cōferant, quùm ex eadem cauſa, quod Clerici exiſtimentur, illa etiam poſsideant, & obtineant, prout de Rege Franciæ atteſtatur Ioan. Ferrald. *in Tractat. de XX. Iur. & Priuileg. Regni Franc. ſeu Liliorum, Priuil.* 7. plura parum congrua

gnua in comprobationem ad glomerans.

139 Rationem tamen iſtam abijciendam omninò eſſe luculentiſsimè infra probabimus; nuncque ideò breuiter id ipſum demonſtrare ſufficiat triplici quidem ratione. I. Non omnibus Regibus, quibus Ius hoc Beneficiorū cōpetere diximus; Vnctionis Ius in eiſe dignoſci; quùm hoc illis tantum Principibus proprium ſit; quibus à Sancta Sede Apoſtolica ſpecialitèr conceſſum reperiatur, ut affirmarè cōſpirant Canoniſtæ *in dict. cap. Vnic. §. Vndè in Veteri, de Sacr. Vnction.* & latè demonſtrat Boeth. Epou. , *ubi ſupra num.* 44. II. Eſto quod Vnctionis Ius commune ſit omnibus Règibus, ea non obſtante, adhùc Laici manent Inuncti Regès, quia nullus eis ordo, imò nec Prima Tonſura per Vnctionem illis confertur, ut infra oſtendam, interimque videatur Panorm. *in cap. Dudum, de Decim.* Graſſal. *dict. Iur.* 1. Ruzæus *citato num.* 4. Epou. *loc. cit. num* 43. III. Denique Ius hoc conferendi non Perſonis, ſed Coronis conceſſum eſt, & ideò etiam Fœminæ ad eas aſſumptæ hoc utūtur Iure, *cap. Cum Dilecta, de Conceſſ. Præben. cap. Dilecto, de Teſtamen.* & tamen Fœminæ incapaces ſunt (& quidem Iure Diuino) Ordinis Eccleſiaſtici, & Sacri Clericatus, Andr. Duſſauſſay *in Panopl. Clerical. lib. 6. p. 1. cap. 1. & ſeqq.* omninò videndus, Noſque hac ipſa Quæſt. §. 14. late probabimus; ergò Principibus Sæcularibus iure communi attento nequit competere Ius hoc, quum adnexum Clericatui eſſe, infra latius ſimus probaturi.

140 III. Præſupponendum Nobis eſt, quod Anno poſt Natiuitatem ſuam 34. Redemptore Noſtro Ieſu Chriſto ad dexteram Dei Patris, Diuina ſua virtute prouecto, conſumatoque Diuinæ Redēptionis myſterio, quū in Ipſum Credentiū numerus magis in dies augeretur, fœtuq; Spiritus Sancti multiplici creſcèret: Sanctiſsimus Petrus Apoſtolorum Princeps, totiuſq; militantis Monarchicus Paſtor, cōmuniſque Parens: vbi diſcedēdū ab Hieroſolyma putauit, Iacobum Alphæi, cognomento Iuſtū, & Fratrem Domini, Epiſcopū Hieroſolymorū ſubrogauit, ordinatū à Sè, & duobus alijs Apoſtolis, Iacobo videlicèt altèro, & Ioanne Chryſoſt. *hom.* 87. *in Ioan.* Mich. Maucl. Doct. Sorbon. *in Monarch. Eccleſi. tom.* 1. *p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 12. *col.* 422. *lit. D.* Mich. Rouſel. *Hiſt. Pontif. Iuriſd. lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 8. quod probant èx Anaclet. *in Epiſt. ad Epiſc. Italiæ, tom.* 1. *Concilior.* & ex Clem. Alexan. apud Euſeb. *in Chron. & lib.* 2. *Hiſt. cap* 1. ſubditque Mauclèrus ipſe, quod licèt à Domino in Vniuerſum accepiſſent Apoſtoli Poteſtatē fundamētalē; à Petro nihilominus Apoſtolos fuiſſe creatos, ipſiſque Prouincias demandatas, nouaſque inſtituendi Eccleſias, & præficiendi Epiſcopos Poteſtatē ſibi cōtuliſſe, quod etiam agnouit, & faſſus eſt Mich. Rouſel. *in Hiſt. Pontif. Iuriſd. lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 3. *Equidē Chriſtus* (inquiens) *Summus Pontifex Fūdator Eccleſiæ duodecim primò Apoſtolos elègit, ac deinde ſeptuaginta*

tu duos, quorum omnium Petrum voluiſſe Caput. Et inferius: *Sed quod poſtea dixit Petro, ut aliquando conuerſus confirmaret Fratres ſuos, denotatur, & Succeſſoribus eius dattam in Epiſcopos, & Sacerdotes prærogatiuam confirmandi eos, ſeu in Fide, ſeu in Sede, &c.*

141 Quod latiùs probant Gregor. Lopez *in l.2.tit.5.p.1.gloſſ.2.* Iacobat *de Concil. lib.5.art.8.n.15.* Franc. Victor. *Relect.4.de Poteſtat. Papæ, & Concil. propoſi.*14. Cardin. Turrecrem. *in Summ. de Eccleſi. lib.2.cap.*38. Alvar. Pelag. *de Planct. Eccl. ſi. lib.1. cap.* 55. Valenç. Velazq. *cōtra Venet. p.n.*146. qui plura in comprobationem adducunt, & præcipuè Text. *in Can. Quamuis* 21. *diſt.* ſub his verbis: *Quamuis Vniuerſa per Orbem Catholicæ Eccleſiæ, Vnus Thalamus Chriſti ſit; Sancta tamen Romana Catholica, & Apoſtolica Eccleſia nullis Synodicis conſtitutis, cæteris Eccleſijs prælata eſt; ſed Euangelica voce Domini, & Saluatoris Noſtri primatum obtinuit. Matth.6. Tu es Petrus, &c.* Addendique ſunt Burchard. Vvormacien. Ioa. Carnotenſ. & Anſelm. Lucenſ. apud Anton. Aug. *in Collect. Veter. Iur. Pontifi. lib.1. tit.1. cap.7. & cap.*48. ubi poſt Ioan. IIX. docet Petrum fuiſſe Apoſtolorum Coryphæum, Caput omnium Eccleſiarum poſitum à Chriſtò ei dicente Ioan. 21. *Paſce Agnos meos, &c.* Quibus addo eumdem Turrecre. *dict. lib.2. cap.*32. Bellarm. *lib.1. de Rom. Pontifi. cap.*23. *verſ. Quòd ergò.* Henric. Henriq. *in Summ. lib.*10. *cap.*4. *§.*2. *& ſeqq.* expreſſè docentes omnes Apoſtolos conſecrationem, & Poteſtatem à S. Petro immediatè accepiſſe; quibus addo Anaclet. *Epiſtol.* 2. Clement. Alexandr. & Hieronym. apud Maced. *de Clauib. Petri, lib.1. diſſert.4. cap.1. verſ. An verò Conſecratio,* ubi Veterum Pótificum, & Patrum ſententiam eſſe docet pro eaque allegat Bellarm. Auguſtin. Triumph. Anton. Auguſtin. & Barboſam. Et licèt penes ipſum contrarium doceant Caietan. Sot. Corduva, Bañez, & Açor. ipſe tamen Patrum omnium opinionem iſtam eſſe agnoſcens, ei contradicere Se nō audere ſubdit, & cōciliare volens vtramque ſententiam; docet à Chriſto D. omnes Apoſtolos inſtitutos eſſe quoad Ordinem; & Iuriſdictionem Apoſtolatus in communi; in particulari autem omnes alios Apoſtolos à Petro inſtitutos; & conſecratos eſſe. Et ab eo (qui à Chriſto D. inſtitutus, & conſecratus immediatè fuit) omnes alios Iuriſdictionem Ordinariam, & Territorium; ſeu Prouinciam accepiſſe infra probabimus; ex quibus hoc efformamus argumétum:

142 Quidquid à ſubditis fit Superiori, Supremoque Capiti tribuitur, ſed Petrus erat Superior, & Prælatus reliquis Apoſtolis, ergò omne, quod ratione Poteſtatis à Petro eis communicatæ operati Apoſtoli fuerunt, nomine, & auctoritate Petri factum eſſe dicendum eſt. Conſeq. ex præmiſsis ſequitur. Minor ex nuper relatis liquet. Maiorem probo ex adductis ab Accacio Ripol. *in Tract. de Regalil. cap.*35. *numeris* 12. 13. 14.

& 15. ibi: *Eſt igitur omnis Iuriſdictio Temporalis quæpenes Particulares reperitur à Rege emanata, & conceſſa; vndè ſi conſideremus ipſius Iuriſdictionis originem, & principium, & exercitium, licèt per Barones exerceatur, propriè dicetur etiam exercentes eam nomine Regis exercere, quia nomine illius cenſetur actus geſtus, qui eidem, actui auctoritatem præſtitit, l.1.§.Et ideò, C.de Veter.Iur.Enucl. Can.Princeps 94.diſt.* Afflict. *in tract. de Regalibus, §. Poteſtas, num.4. ex hac igitur Iuriſdictione evenit, quod datta ea cenſentur in conſequentiam datta omnia, quæ ad eius executionem ſunt neceſſaria, &c.* Quæ, quùm in Sæculari planè procedant Poteſtate, in Eccleſiaſtica potiori debent jure procedere ex adductis ab ipſo Ripol. *eod.cap.35.num.5.& ſeqq.* & ex adducendis à nobis *tract.3.* omnes ergò Eccleſiæ per Orbem inſtitutæ, omneſque præfecti Epiſcopi, tempore Santiſsimi Petri, licet Apoſtolorum immediato miniſterio, & auctoritate perfectum eſſe legamus auctoritate tamen Petri ab ipſis accepta, omnia illa perfeciſſe affirmandũ omninò ex prædictis, infraque dicendis, neceſſarium eſt.

143 Progreſſu verò Temporis fuſius per omnem terram ſuam Sanctiſsimum noſtra Matre Eccleſia ſinum dilatante ad novos excipiendos filios primis illis ab Apoſtolis creatis Epiſcopis vitâ functis, totũ ius eligẽdi, creandiq; Epiſcopos ad Romani Pontificis auctoritatẽ, tamquã S.Petri Succeſſori Legitimi, Deique in Terra Vicarij devolutũ eſt, *cap.Licèt Eccleſiarum* 2. & ibi Can. *de Præb.in 6.* Barb. *de Poteſt.Epiſ.p.1.tit.1.cap.3.n.2.* Noſque Iure devolui debuiſſe cenſemus.

144 Enã (ut ſupra innuimus) Petrus fuit Supremus Eccleſiæ Monarcha à quo Poteſtatẽ fundamẽtaliter reliqui acceperũt Apoſtoli, eiuſque nominè Fundationes, & Inſtitutiones Eccleſiarũ, & Epiſcoporum fecerunt, ſed eo vitâ functo Romani Pontifices in eius loco ſucceſſere ergò ad Eos ius hoc Legitimè devolutũ eſt. Maior. ex præjactis Fũdamentis. Liquet Min. ex toto *Tract.3.* latè cõſtabit. Conſeq. probo. Ex legitima ſucceſsione, quam Romani Põtifices habent, dicuntur Dei Vicarij, *cap. Quanto, cap. Inter incorporalia, de Tranſlat.Epiſ.* Maſtrill. *lib.1.cap.2. n.13.* cui addo *Can. Aliorum 14.9. q.3. cap.Cum inferior 16. de Maio. & Obed.* Card. Alban. *de Poteſt. Pap.1. p. ex n.21.* Reduan. Cucchus. Borr. Tuſch. & Solórç. adducti à DD. Felicia. de la Vega *ad Tex.in cap.Cũ veniſſent 12.n.13.de Iudic.* Valẽ. Velazq. *contra Vene.p.6.n.14.* ubi verũ Chriſti Succeſſorem ab eo inſtitutũ Papam eſſe latè docet, & habere in Eccleſia plenitudinẽ Poteſtatis, ut ex Tex. *in cap.ad Honorem 4. de Auct.& uſu Pallij.* docet D.Felic. de la Vega ad Text. *in cap. Decernimus 2.nu.77.de Iudic.* cui addo *Can. Cuncta per Mundum, Can. Nemò 9. q.3 cap.Sifinificaſti, de Elect. Clem 1. in fine, vt lite pendente, §.hinc etiam 17. diſt.* Auguſt. Beroj. Paul. de Caſtro, S. Thom. Felin. Villar. Hier. de Gigas, & Redoan. relatos à Valenç. Velazquez *contra Venet.*

net.p.6.num.67.& ſeqq. Alvar.Pelag. *de Planct. Eccleſi. lib.1. cap. 6.* & præ omnibus addo Bal. *in cap.1. Quid ſit inveſtit. Add. ad Andr. de Iſernia in cap.1 §. fin.num.2. de Cap. Corrad.* ſed Magiſtratuum Creatio ad hanc pertinet Poteſtatis plenitudinem: eleg. Text. *in l. Quidam, verbo, Princeps enim, qui ei Magiſtratū dedit, ff. de Iudic. l. Vnic. ff. ad l. Iul. de Amb.* copioſè Sixtinus *de Regalib. lib.2. cap.15. num.3. & ſeqq.* Bovadilla *lib.1. Polit. cap.2. num.19.* Maſtrill. *de Magiſtr. lib.1. cap.1. mox à princip.* & cum Roderic. Suar. Maſtrill. Cancer. Covarr. & Bovadilla, Acatius Ripol. *de Regal. cap.35. à nu.20.* ſed Epiſcopi, Alijque Prælati ſunt Eccleſiæ Magiſtratus. Loter. *de Re Beneſi. lib. 1. q. 21. num. 48. & quatuor ſeqq.* Præfecto Prætorio comparati, *l. Epiſcopali, C. de Epiſcop.* Aud. Gloſſ. & Bar. *in l.1. ff. de Offic. Præf. Præt.* atque Prætoribus, & Præſidibus, Ioan. Sichard. *ad Rubr. C. qui admitti ad Bonor. poſſeſſ. num. 15.* Petr. Gregor. *in Partit. Iur. Canon. tit.2. cap.2. lit. S.* Ergò eorum Inſtitutio, Collatio, & in eos abſoluta Poteſtas ad Supremum Eccleſiæ Monarcham devolui debuit: ſed hic eſt in Eccleſia Summus Pontifex, *Can. Corpora, de Conſecr. diſt.1.* Abbas *in cap. Si quis autem, num.3. de Regularibus*, Antonius Roſcius *immemorabilibus, lib.1. cap.7. num.3.* Ioan. Garc. *de Nobil. gloſſ.9. nu.53. verſ. Quinta Concluſio*, imò, & omnium aliorum Monarcharum Monarcha, & Princeps Principum, ut docet Valenç. Velazq. *contra Venetos, dict. p.6. num.*80. Ergò, &c.

145 II. probatur Nicolai II. Reſcripto ad Mediolanē. Epiſcop. relato in Can. *Omnes* 22. *diſt.* ibi: *Omnes ſive Patriarchij cuiuslibet Apicis, ſive Metropoleon Primatus, aut Epiſcopatuū Cathedras, vel Eccleſiarum cuiuslibet ordinis, Dignitates, inſtituit Romana Eccleſia; illam verò ſolus ille fundavit, & ſuper petram mox naſcentis erexit, qui Beato æternæ vitæ Clavigero, Terreni ſimul, & Cæleſtis Imperij iura commiſit. Non ergò qualibet terrena ſententia, ſed illud verbum, per quod constructum eſt Cælum, & Terra, per quod omnia denique condita ſunt Elementa, Romanam fundavit Eccleſiam. Illius certè Privilegio fungitur, illius auctoritate fulcitur. Qui autem Romanæ Eccleſiæ Privilegium* (conferendi, & inſtituendi Epiſcopos) *ab ipſo ſummo omnium Eccleſiarum Capite traditum auferre conatur, hic procul dubio dicendus Hæreticus.*

146 Cuius Sanctiſsimi Præſulis Supremi, verba corroborantur repetitis Conciliorum, & PP. teſtimonijs. IV. ſcilicèt Synodi *Canon.*28. VI Synodi *Canon.* 36. VII. Synodi *in fine Actor.* ubi continuè repetitur Papam ſupra omnes Mundi Epiſcopos Primatum, & Superioritatem habere, ab eoque alios ſuam accepiſſe Poteſtatem, hincque rectè Papa dicitur: *Caput, & Principium omnium Sacerdotum*, Valençuel. *contra Venet. p.5. num.* 262.

147 Ab illis ergò primis Eccleſiæ Temporibus ad Romanam attinuit Supremam Sedem omnium Dignitatum, & Præbendarum Vniverſalis Eccleſiæ proviſio,

ſio,

ſio, omneſque Prælati totius Orbis hanc in ſe Supremam agnouere in Romano Pontifice Poteſtatem, ut latè probat Michael Maucler. *de Eccleſ. Monarch. tom.1. p.2. lib. 3. cap.12.* vbi quam plurimis per vetuſtis id probat monimentis. Cui addendus eſt Card. Bellarm. *tom.2. Controv. in Tractat. de Cleric. lib.1. cap.*8. nouiſsimeque Petr. de Marca *in dict. Concord. Sacerdot. & Imper. lib.1. cap.2.* vbi latè probat, & proteſtatur Eccleſiam Gallicanam ſemper Romanum Pontificem Supremum agnouiſſe ſui Caput, & ſuarum Libertatum Primam Cauſam, & Fundamentum, moxque ſubdit: *Docendum itaque eſt Gallos ab ipſis Eccleſiæ primordiis, vſque ad noſtram ætatem, & Communionis Eccleſiaſticæ originem in Cathedra Petri conſtituiſſe, & Supremam Eccleſiæ auctoritatem huic Sedi collatam ſemper coluiſſe, iuxta varios illos gradus, quibus eam pro bono publicæ Diſciplinæ temporis ratione habita, Pontifices Romani explicare conſueuerunt.*

148 III. à Poſteriori (ut Dialecticorum) ſeu ab effectu (ut Rhetorum terminis Nos explicemus) ſententiam, & Aſſertionem noſtram probamus; perſpicuum namque eſt iuxta communem Canoniſtarum Placitum Omnem Eccleſiaſticam Dignitatem à Romanà Eccleſià Originem ducere Speculator *tit. de Diſpenſatione, §. Nunc breviter dicendum, & §. Nunc oſtendendum. num.3.* Hincque etiam merito Canonica Iura clamitant, ſolius Papæ eſſe de nouo erigere, ſeu inſtituere Eccleſias Cathedrales *Can. Omnes 22. diſt. Can. Fælix 50. 16. q.1. Can. Præcepta 5. de Conſecr. diſt.1.* Quemadmodum, & duos Epiſcopatus unire, vel unum diuidere in duos, *Can. & Temporis 48. & Can. Præcipimus 53. §. Sicut duo 16. q.1.* Epiſcopum quoque de una in aliam transferre Eccleſiam ipſi eſt reſervatum, *Can. Nunc mutationes 34. cum ſeqq. 7. q.1. cap.1. & cap. fin. de Trãſlat. Epiſcop.* ſolus Papa Epiſcopos deponere poteſt, *Can. Dudum 3. q 6* ècontraque Solus ipſe reſtituere Depoſitos poteſt, *Can. Ideò 2. q. 2.* & ut uno verbo aſſertionem noſtram probemus: ſolus Papa proprio jure conferre cenſetur Beneficia Eccleſiaſtica, tàm maiora, quàm minora, tàm Præbendas, quàm Dignitates, omneſque alij Collatores, qui cumque ſint, haud aliter, quàm ex jure à Papa ſibi conceſſo legitimè conferunt, *cap. Licèt*, ubi Gloſſ. & Can. *de Supplend. neglig. Præl. cap. Licèt 2. de Præb. in 6.* Ergò nullum jus proprium ex Regia Dignitate Reges ſibi in Eccleſiaſticas Præbendas ad rogare poterunt, ſed ſi quod habent, ab Apoſtolica Conceſsione illis prouenire fateri tenentur.

149 Conſequentiam hanc à Iure Diuino probamus. Solis Apoſtolis conceſſa fuit Poteſtas eligẽdi LXXII. Diſcipulos, quorum Officium gerunt inferiores Prælati, *Can. In nouo 21. diſt.* ſub his verbis: *Videntes autem ipſi Apoſtoli meſſem eſſe multam, & Operarios paucos, rogauerunt Dominum meſsis, vt mitteret Operarios in meſſem ſuam, vndè ab eis electi ſunt LXXII.*

Diſ.

Diſcipuli, quorum Typum gerunt Presbyteri, atque in eorum loco ſunt conſtituti in Eccleſia, &c. Ex quo patet ſolos Apoſtolos habuiſſe Poteſtatem eligendi Presbyteros, iuſque illud ſubordinatum Petro exercuiſſe cenſemus. Nam illa verba: *Rogauerunt Dominum meſſis, &c.* intelligenda ſunt iuxta ſuperius dicta, Petrum videlicet Principem omnium eſſe, & conſequenter vineæ Dominum, vndè eius nutu, & voluntate Apoſtolos elegiſſe LXXII. Diſcipulos non violenter inducimus. Ergò ex Iure Diuino habetur, eloquio videlicèt Euangelico, ad Rom. Pontificem priuatiuè, & cum excluſione Principum Sæcularium Epiſcoporum prouiſionem, pertinere.

150 Conſequentiam, & diſcurſum corroboro. Ad Petrum priuatiuè dictum fuit à Chriſto D. *Sed Tu conuerſus confirma Fratres tuos*, Quod idem fuit, ac Eum Superiorem conſtituere, eiuſque arbitrio miniſterium Apoſtolicum ſubjicere: Sed Romani Pontifices legitimi Succeſſores ſunt, tàm Dignitate, quam hac Suprema auctoritate, & Poteſtate, ergò ad Eos priuatiuè omnium Eccleſiaſticarum Dignitatum, & Præbendarum Ius, & Poteſtas pertinet. Conſeq. ex præmiſsis ſequitur. Præmiſſas autem probant. Theodoret, Studites *Epiſtol. ad Paſchal PP. Tibi dixit Chriſtus Deus noſter, Tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos, &* Auctor *QQ. Nou. & Veter. Teſtam. q. 75. Rogans pro Petro, pro omnibus rogaſſe dignoſcitur.* Bern. *Epiſt. 190. ad Innocen PP. Ego rogaui pro Te Petre, &c. Ergò quod ſequitur à Petri Succeſſore exigitur, & Tu aliquando conuerſus confirma, &c.* Innocen. II. *in Epiſt. ad Henric. Senonenſ.* Leo VI. Imper. *de Serm. de Sanct. Petro: Confeſſus eſt dicens ſequere me Principatu; ac Poteſtate tua fratres confirmans, Te enim volo eſſe mei loco, &c.* Vndè manere in hodiernũ vſque diem Petrum ſequentem Chriſtum in Succeſſore ſuo, & propterea conſequens reuerenter fatendum, ad ipſum confirmationem Fratrum, hoc eſt Conceſsionem, & Prouiſionem omnium Dignitatum Eccleſiaſticarum Iure proprio, priuatiuoque pertinere.

151 Sed non leues in aſſertionem noſtram Inſtantiæ dantur. I. Olim Epiſcoporum Electio penes Populum reſedit, atque expreſſa Nominatio, ſed quodcumque ius ad Populum pertinẽs, architectonicè reſidet in Principe, ergò ex hoc Iure, & capite pertinet illud ad Principes Sæculares ratione Dignitatis, ſecluſaq; Apoſtolica conceſsione. Conſeq. ex præmiſsis ſequitur. Majorem autem probamus ex Text. *in Can. vlt. 51. diſt. Can. Noſce, Can. Clerie. Can. Vota 63. diſt. Can. vlt. 79. diſt. Can. Licèt 8. q. 1.* & pluribus relatis Barboſ. *de Poteſt. Epiſcop. p. 1. tit. 1. cap. 3. num. 4.* cui addo Maueler. *dict. cap. 12. col. 424.* noviſsimèque addendus Petr. à Marca *in Concord. Sacerd. & Imp. tom. 2. lib. 8. cap. 2. §. 2. & ſeqq.* probare enixè volens nullum debere diſcrimen conſtitui inter Ius, quod Clero in Epiſcopo-

corporum electionibus com; etebat, & illud, quod Populus in eiſdem habebat electionibus, ſuamque (quam nouam videndam fatetur) opinionem in primis probat ex Cypriano *Epiſt.68.* ex Veteris Teſtamenti, atque Lampridij Teſtimonijs addendusque etiam eſt Franciſc. Florens. Aurelianen. *in IX.priores titulos lib.1. Decretal. ad tit.6.verſ.Conueniens,pag.mihi 126.* Vbi in comprobationem adducit Sytic. *Epiſt.1.cap.10.* Celeſtin. *Epiſt.2. cap.2.* Leon.Mag. *Epiſt. 67.ad Epiſcopos Viennen.Provincia, & Can.26.diſt.63. Can.13.diſt.77. tom.2. Concil. Gall. pagin.633. & ſeqq.* Ordin.Roman.*in lib.de Diuin. Offic.p.1.pag.95.96.& ſeqq.* & Albinum Flaccum *in eod.lib.p.2.pag. 72.& ſeqq.* Minorem verò probo, tùm, ex quo ſunt Populorum Capita Principes, à quibus fluit in Populos, ab eiſque refluit in illos ius quod cumque Populorum, quia Regiâ Lege latâ tranſtulit in Principem Populus ius omne, quod ei competebat, ut iam ſupra dixi, nuncque annecto S. Thom. 1. 2. *q.90. art. 3. incorp.* Dominic. Grauin.*tom.4. de Cathol. Præſcript. controuerſ.7. art.4. in Append. Laicozephal. Prim. pag.* 391.*col.2.* Ergò jùre proprio poteſt competere, imò competit Sæcularibus Principibus jus nominandi, & eligendi Epiſcopos, ſed Dignitas Regia olim vnctione perficiebatur, Sacrâ; ut iam vidimus hac ipſa quæſt. & hic addimus Dominic. Grauin. *de Cathol. Præſcript.tom.4. controuerſ.7.art.4 in ſolut.argum.ab Scriptura petit.pag.* 269.*col.*1. indiuidualiter de hac quæſtione loquentem. Ergò ab unctione ius illud Regibus prouenit.

152 Conſequentiam probo, inſtantiamque corroboro, ex quò primis illis Eccleſiæ ætatibus Imperatores (etiam, qui inter Iuſtos annumerantur) Prælatos nominabant, eligebant, multotieſque inſtituebant, & deſtituebant, quorũ plurima refert exempla Mich. Rouſel.*Hiſtor. Pontif. Iurisdict. lib. 2.cap.2. à num.3.* Petr. Gregor. *de Elect.cap.3.nu.5.* ubi docent, quod licèt aliquando electi confirmationem obtinuerint, Apoſtolicam; generaliter tamen abſque hac cõfirmatione præficiebant Imperatores Eccleſijs Prælatos, quod etiã fatetur Barb.*de Poteſt.Epiſcop. dict. cap. 3. num. 6.* copioſiſsimè Franciſc. Florens *in dict. tit. 6. de Elect. à pag. 202. per aliquot ſeqq.* Aſt juſtè non operarentur, ſi Ius hoc priuatiuum Romanorum Põtificum uſurparent. Ergò, quum ex iſtius juris exercitio, nulla Tyrannidis notâ inurantur Imperatores, Iure proprio uſos eſſe, affirmandum eſt.

153 Atfirmiſsimè noſtræ innitendum eſt Aſſertioni, tùm ex dictis, tùm, & quia ex Evangelio nihil clariùs habemus, quam Eccleſiam Vniverſalem S.Petro eſſe commiſſam. Ioan.*vlt.* Ad illum itaque pertinere debuit prouidere Chriſtianis de his, qui curam eorum gerant, ut iam probaui, nuncque addo Caietanũ *in prior. Opuſc. de Auct.Pap.& Conc.cap.13.* id probantem ex geſtis Sanctiſsimi Petri; qui (ut hanc Supremam Poteſta-

exactione depræhenſa, ut ex Pereyra *dict. cap. 38. num. 14. 15. &* 22. Heuia Volaños *de Commerti*, *ſ*, *lib. 3. cap. 10. num. 15. & in Curia Philipp. par. 3. §. 3. num. 11.* Mauſon. *de Contralan. quæſt. 8. num. 13.* docet Carleual *dict. diſp. 2. q. 3. num. 159.* addens ſic intelligendum eſſe Bovadill. *dict. cap. 18. à num. 118. ad 121. cum ſeqq.* ſubdenſque: *Aliàs qui ſi cauſa eſſet plenariè agenda ſeruatis Proceſſus ſolemnitatibus, & conſueta Iudicij forma res ſcrupulo non careret, & maturiori deliberatione opus eſſet quoniam cauſa agi non poſſet, ſine citatione Clerici, ad quem res iſta pertineret, qui exemptum eſt, forò non ſubiectus, & à Seculari Iuriſdictione immunis.*

133 Et licet adhuc temperamento iſto adhibito impugnent opinionem hanc quamplures DD. apud Dian. *p. 1. Tract. 2. de Immun. reſol. 16.* cui addo Bellett. *diſquiſ. Cl ricul. p. 1. tit. de fauor. Cleric. perſonal. §. 1. num. 17.* alios adducentem, quidquid ſit in puncto Iuris; cuius rigore attento veriorem cenſeo iſtorum ſententiam; de Patria tamen conſuetudine illam obſeruari pluries experti ſumus.

§. VII.

An Incapacitas acquirendi Spiritualia Iura quam Temporales Principes habere hucuſque firmauimus, ad omnia Eccleſiaſtica Beneficia, & Dignitates omnino extendatur.

134 Otioſam proculdubio reputabunt huius Difficultatis excuſsionē Quotquot incapacitatem, quam Temporales Principes in omnia Sacra habere probauimus, *præcedentibus* legerint §§. quum enim Eam etiam reſpectu Bonorum Patrimonialiū procedere affirmaverimus, & probauerimus ad ſatietatem, ſatis manifeſte conuinci Eccleſiaſtica Beneficia, & Dignitates, quæ ad Spirituale Patrimonium ſpectant, ſub hac incapacitate comprehendi, recte quidem arguent; & Nos Inſtantiæ ſuccumberemus: cui enim Minora prohibentur, Maiora eiuſdem generis prohibita eſſe Ratio ſuadet Minora enim Maioribus ſemper inſunt. *l. In eo ff. de Reg. Iur.* Farin. *in Prax. Crim. p. 4. deciſ. 10. num 6.* Barboſa *Axiomate. 140. num. 5.* At quum compererimus, quod Regula iſta non obſtante quamplures Principes Temporales Ius, & Poteſtatem ſibi retineant in Omnes Epiſcopatus, Non nullas grauiſſimas Dignitates, & quamplurima Beneficia, & DD. ſibi ſubditi Iure proprio facultatem iſtam eis competere affirment; Alij à Sacra Vnctione illud deriuantes: Vindiciæ Gallicæ, & alij infra referen-

ferendi *in peculiari quæſtione de Vnctione* examinandi; ſiniſtram hanc Doctrinã ebibentes à Marco Antonio de Domin.Epiſcopo Spalatenſi ter ab Eccleſia Catholica Apoſtata,qui neruoſe opinionem iſtam defendit. *lib.6. de Rep. cap.5. §.136. & ſeqq.*apud Petr.de Marca *de Concord.Sacerdotij, & Imperij, lib.2. cap.9. in fine.* Alij Nonnullorum Principum Diademati inhærere Ius iſtud exiſtimant quippè, ut in quibuſdam Eccleſijs, & Caſibus collatio Beneficiorum eis competère dignoſcitur, ut de Comite Flandrien. (tùnc Comitiſſa) ſupponèrè videtur. Text. *in cap.cum Dilecta, de conceſſion. Praben. & in cap. Dilecto* 40. *de Teſt.* de Anglo Rege; *cap.Cum inter, de Conſuetud. cap. Ad ſupplicationem, de Renunc.*de Rege Franciæ *cap.Dilectus de Praben.* Atque de his, & Pannoniæ, Vngariæ,& Apuliç,alijſque Principibus reſpectivè. Latè Bal. *in l. Reſcripta, C.de Precib.Imper.offerèn.* Ioann.Ign. *in dict.l.Neceſſarios, §. Non alias, num.* 398. *ff. Ad Syllan.* Carol.de Graſſal. *dict.lib.2. Iur.2.* Rhenat. Chopin. *dict. lib.2. tit.9. num.3.* Boet. Epou. *l.c.num.5.* Didac.Peréz *in l.3. tit.3. lib.1. Ordinam.* Palac. Rub. *de Benef. in Cur. Vacan.§.9.* Flamin. Pariſ. *de Reſign.Benef.lib.7.q.9.num.13.* Quintilian.Mandoſ. *in Reg.11.Chancell. q.3.num.4.* Hieron Gonçal.*in Reg. 8.Gloſſ.24.num.154. & ſeqq.* Martha *de Iuriſdict.p.2.cap.40.num.4.* Vbi de Rege Apuliæ hanc facultatèm habere docet ex Gloſſ. *in Summ. verbo Eccleſia, in finè 7. q.1. & num.8. & 9.* Ius ipſum Règibus Vngariæ, Angliæ,& Franciæ, pluribus relatis DD.attribuit, & poſt hos omnès Franciſc.Anſald. *de Iuriſdict. Eccleſiaſt. p.2. tit.7. cap.1. num.12. & ſeqq.* Ius hoc olim, Imperatoribus,Angliæ Regibus,Comitibus Flandriæ, Règibuſquè Franciæ, Vngariæ, & Apuliæ cõpetijſſe affirmans.

135. Hoc autem quod Auctoribus iſtis abſque contèntione procedit,non ſine magno diſsidio inter Eccleſiæ apertos Hoſtes cõtrouertitur, negantibus ex vna abſolutè aliquibus, & affirmantibus ex altèra parte alijs, ut vidèrè eſt apud Martin Becan. *in Diſſidio Anglicano, tom.3.opuſ.5.q.8. An R. ex propria auctoritate conferre poſſit Beneficia Eccleſiaſtica?* Quam latè in Heterodoxos exagitat, & licet ipſe copioſe oſtenderit Ius hoc Temporalibus Dynaſtis numquã Iure proprio competere poſſe adhùc Nobis aliquid adjiciendũ reliquit,& pro Quæſt.iſta fundamẽtaliter èxplicanda nonnulla præſupponere neceſſarium duximus.

136 I. Diſtinguèndas eſſe Præſentationem, & collationem, ut explicat Ioan. Honor. *in Summa Decretal.lib.3. tit.38.num.17.* Vbi optimè probat: Præſentationèm compère Patronis, ſiue Sæcularibus,ſiuè Eccleſiaſticis,*cap.2. de Inſtit.* Garcia *de Benef.par.7.cap. 1.num.28.& ſeqq.*Collationem autem vtriſquè prohibitam eſſe conſtat *ex cap. Illud, cap. Conſuluit, cap.Cum Laici,cap.fin.de Iur.Patron.* & quidem ſub pœna excommunicationis,*cap.Præterea,de Iure Patronat.* & ipſa Collatio eſt nulla ipſo

Iure, & ideo ea ratione non obſtante præſentare iterum poterunt *dict. cap. Illud, cap. Cum Laici, de Iur. Patron.* Huius autē ratio eſt, quod Collatio eſt Ius merè Spirituale, & ideò in Laicum minimè cadere poteſt. Can. *Per ordinationem* 5. 63. *diſt.* Can. *Siquis deinceps*, Can. *Quoniam Inueſtituras* 13. Can. *Per Laicos* 20. Can. *Decimas* 29.16.*q*.7. *cap. Præterea* 4. *de Iur. Patron. cap. Cum, & plantare* 3. *de Priuileg.* Lambertin. *de Iur. Patronat. lib.* 1. *art.* 5. *q.* 10. *princip. num.* 19 Franciſc. Anſald. *de Iuriſdict. dict. tit.* 7. *cap.* 1. *num.* 4.

137 II Prænotandum eſt Ius iſtud, quod memorati Principes habere dicuntur, non à Iurè Communi, ſed aliundè eis competère, ut prænotant Graſal. *dict. Iur.* 1. Arnulph. Ruzæus *in* 3. *p. Præfat. de Regal. num* 4. Boetius Epou. *dict. tit. de Regal. num.* 43. *& ſeqq.* rem hanc copioſè proſequens, cuius efficax ratio nuper adducta in promptu dignoſcitur; Collationem nimirum Beneficiorum intèr Spiritualia, vel ipſis adnexa connumerari; *cap. Maſſana*, vbi communiter DD. *de Elect.* Laici autem Spiritualium rerum incapaces exiſtunt, attento Iure communi *cap.* 2. *cum ſimilibus de Iudic. cap. Cauſam quæ de Præſcript.* Viuian. *de Iur. Patronat. lib.* 11. *cap.* 12. *à num.* 4. *per aliquot ſeqq.* adeò quidem, ut ne Ius quidem Patronatus, niſi ex Eccleſiæ conceſſione poſsidere valeant, ut *ex cap.* 3. *de Iur. Patronat.* docent communiter Canon. Ergò Collatio Beneficiorum nequit Principibus Sæcularibus Iure communi competere. Ac per conſequens nequit à Laico poſsideri, aut præſcribi, quandoquidem ſine poſſeſsione præſcriptio ſubſiſtere nequeat, *cap.* 3. *de Reg. Iur. in* 6. *cap.* 6. *de Præſcript.* Monach. *in cap.* 2. *de Præbend. in* 6. *num.* 8. Anſald. *dict. cap.* 1. *num.* 6. Neque ex conſuetudine etiam immemorabili Ius iſtud Patronis competere poteſt, vt ex Abbate Rocho de Curte, & Probo Anſald. ipſe docet *loca cit. num.* 7. niſi tali conſuetudini addatur fama priuilegij Apoſtolici. Viuian. *de Iur. Patronat. part.* 2. *lib.* 12. *cap.* 3. *num.* 11. plures allegans, cui addo Anſald. *dict. cap.* 1. *num.* 8. 9. *&* 10. hanc rationem addens Conſuetudinem Immemorabilem non poſſe tollere incapacitatem. Quam quidem rationem latè Nos alibi exornamus.

138 Cuius efficaciam non effugient dicentes Reges Chriſtianos dijudicandos non eſſe purè Laicos, ſed potiùs Clericos cenſendos; illi præcipue, qui inunguntur, & conſecrentur, ſicut in Veteri Teſtamento; *cap. Vnic.* §. *Vnde in Veteri, de Sacr. Vnction.* id quod tutò affirmare veriti non ſunt Corſet. *in Tract. de Poteſtat. Reg. q.* 40. Chaſan. *in Cathalog. Glor. Mundi, part.* 5. *conſider.* 24. *nu.* 181. ex indeque mirum videri non poſſe addunt, ſi Beneficia vacantia cōferant, quùm ex eadem cauſa, quod Clerici exiſtimentur, illa etiam poſsideant, & obtineant, prout de Rege Franciæ atteſtatur Ioan. Ferrald. *in Tractat. de XX. Iur. & Priuileg. Regni Franc. ſeu Liliorum, Priuil.* 7. plura parum congrua

gma in comprobationem ad glomerans.

139 Rationem tamen iſtam abijciendam omninò eſſe luculentiſsimè infra probabimus, nùncque ideò breuiter id ipſum demonſtrare ſufficiat triplici quidem ratione. I. Non omnibus Regibus, quibus Ius hoc Beneficiorũ cõpetere diximus, Vnctionis Ius in eſſe dignoſci, quùm hoc illis tantum Principibus proprium ſit, quibus à Sancta Sede Apoſtolica ſpecialitèr conceſſum reperiatur, ut affirmarè cõſpirant Canoniſtæ *in dict. cap. Vnic. §. Vndè in Veteri, de Sacr. Vnction.* & latè demonſtrat Boerh. Epou, *ubi ſuprà num. 44.* II. Eſto quod Vnctionis Ius commune ſit omnibus Règibus, ea non obſtante, adhùc Laici manent Inuncti Regès, quia nullus eis ordò, imò nec Prima Tonſura per Vnctionem illis confertur, ut infra oſtendam, intetimque videatur Panorm. *in cap. Dudum, de Decim.* Graſſal. *dict. Iur. 1.* Ruzæus *citato num. 4.* Epou. *loc. cit. num 43.* III. Denique Ius hoc conferendi non Perſonis, ſed Coronis conceſſum eſt, & ideò etiam Fœminæ ad eas aſſumptæ hoc utũtur Iure, *cap. Cum Dilecta, de Conceſſ. Præben. cap. Dilecto, de Teſtamen.* & tamen Fœminæ incapaces ſunt (& quidem Iure Diuino) Ordinis Eccleſiaſtici, & Sacri Clericatus, Andr. Duſauſſay *in Panopl. Clerical. lib. 6. p. 1. cap. 1. & ſeqq.* omninò videndus, Noſque hac ipſa Quæſt. §. 14. late probabimus, ergò Principibus Sæcularibus iure communi attento nequit competere Ius hoc, quum adnexum Clericatui eſſè, infra latiuſſimus probaturi.

140 III. Præſupponendum Nobis eſt, quod Anno poſt Natiuitatem ſuam 34. Redemptore Noſtro Ieſu Chriſto ad dexteram Dei Patris, Diuina ſua virtute prouecto, conſumatoque Diuinæ Redẽptionis myſterio, quũ in Ipſum Credentiũ numerus magis in dies augeretur, fœtuq; Spiritus Sancti multiplici creſceret: Sanctiſsimus Petrus Apoſtolorum Princeps, totiuſq; militantis Monarchicus Paſtor, cõmuniſque Parens: vbi diſcedẽdũ ab Hieroſolymis putauit, Iacobum Alphæi, cognomento Iuſtũ, & Fratrem Domini, Epiſcopũ Hieroſolymorũ ſubrogauit, ordinatũ à Sè, & duobus alijs Apoſtolis, Iacobo videlicèt altèro, & Ioanne Chryſoſt. *hom. 87. in Ioan.* Mich. Maucl. Doct. Sorbon. *in Monarch. Eccleſi. tom. 1. p. 2. lib. 3. cap. 12. col. 422. dit. D.* Mich. Rouſel *Hiſt. Pontif. Iuriſd. lib. 2. cap. 2. n. 8.* quod probant èx Anaclet. *in Epiſt. ad Epiſc. Italiæ, tom. 1. Concilior.* & ex Clem. Alexan. apud Euſeb. *in Chron. & lib. 2. Hiſt. cap. 1.* ſubditque Mauclèrus ipſe, quod licèt à Domino in Vniuerſum accepiſſent Apoſtoli Poteſtatẽ fundamẽtalẽ, à Petro nihilominus Apoſtolos fuiſſe creatos, ipſiſque Prouincias demandatas, nouaſque inſtituendi Eccleſias, & præficiendi Epiſcopos Poteſtatẽ ſibi cõtuliſſe, quod etiam agnouit, & faſſus eſt Mich. Rouſel *in Hiſt. Pontif. Iuriſd. lib. 2. cap. 1. n. 3. Equidẽ Chriſtus* (inquiens) *Summus Pontifex Fũdator Eccleſiæ duodecim primũ Apoſtolos elègit, ac deinde ſeptuagin-*

ta duos, quorum omnium Petrum voluit eſſe Caput. Et inferius: *Sed quod poſtea dixit Petro, ut aliquando conuerſus confirmaret Fratres ſuos, denotatur, & Succeſſoribus eius dattam in Epiſcopos, & Sacerdotes prærogatiuam confirmandi eos, ſeu in Fide, ſeu in Sede, &c.*

141 Quod latius probant Gregor. Lopez *in l. 2. tit. 5. p. 1. gloſſ. 2.* Iacobat *de Concil. lib. 5. art. 8. n. 15.* Franc. Victor. *Relect. 4. de Poteſtat. Papæ, & Concil. propoſi. 14.* Cardin. Turrecrem. *in Summ. de Eccleſi. lib. 2. cap. 38.* Alvar. Pelag. *de Planct. Eccl. ſi. lib. 1. cap. 55.* Valenç. Velazq. *cōtra Venet. p. n. 14. 6.* qui plura in comprobationem adducunt, & præcipuè Text. *in Can. Quamuis 21. diſt.* ſub his verbis: *Quamuis Vniuerſa per Orbem Catholica Eccleſia, Vnus Thalamus Chriſti ſit; Sancta tamen Romana Catholica, & Apoſtolica Eccleſia nullis Synodicis conſtitutis, cæteris Eccleſijs prælata eſt; ſed Euangelica voce Domini; & Saluatoris Noſtri primatum obtinuit, Matth. 6. Tu es Petrus, &c.* Addendique ſunt Burchard. Vvormacien. Ioa. Carnotenſ. & Anſelm. Lucenſ. apud Anton. Aug. *in Collect. Veter. Iur. Pontifi. lib. 1. tit. 1. cap. 7. & cap. 48.* ubi poſt Ioan. IIX. docet Petrum fuiſſe Apoſtolorum Coryphæum, Caput omnium Eccleſiarum poſitum à Chriſto ei dicente Ioan. 21. *Paſce Agnos meos, &c.* Quibus addo eundem Turrecre. *dict. lib. 2. cap. 32.* Bellarm. *lib. 1. de Rom. Pontifi. cap. 23. verſ. Quod ergò.* Henric. Henriq. *in Summ. lib. 10. cap. 4. §. 2. & ſeqq.* expreſſè docentes omnes Apoſtolos conſecrationem, & Poteſtatem à S. Petro immediatè accepiſſe; quibus addo Anaclet. *Epiſtol. 2.* Clement. Alexandr. & Hieronym. apud Maced. *de Clauib. Petri, lib. 1. diſſert. 4. cap. 1. verſ. An verò Conſecratio,* ubi Veterum Pōtificum; & Patrum ſententiam eſſe docet pro eaque allegat Bellarm. Auguſtin. Triumph. Anton. Auguſtin. & Barboſam. Et licèt penes ipſum contrarium doceant Caietan. Sot. Corduva, Bañez, & Açor, ipſe tamen Patrum omnium opinionem iſtam eſſe agnoſcens, ei contradicere Se nō audere ſubdit; & cōciliare volens vtramque ſententiam; docet à Chriſto D. omnes Apoſtolos inſtitutos eſſe quoad Ordinem, & Iuriſdictionem Apoſtolatus in communi; in particulari autem omnes alios Apoſtolos à Petro inſtitutos; & conſecratos eſſe. Et ab eo (qui à Chriſto D. inſtitutus, & conſecratus immediatè fuit) omnes alios Iuriſdictionem Ordinariam, & Territorium; ſeu Prouinciam accepiſſe infrà probabimus, ex quibus hoc efformamus argumētum:

142 Quidquid à ſubditis fit Superiori; Supremoque Capiti tribuitur, ſed Petrus erat Superior, & Prælatus reliquis Apoſtolis, ergò omne, quod ratione Poteſtatis à Petro eis communicatæ operati Apoſtoli fuerunt, nomine, & auctoritate Petri factum eſſe dicendum eſt Conſeq. ex præmiſſis ſequitur. Minor ex nuper relatis liquet. Maiorem probo ex adductis ab Aceacio Ripol. *in Tract. de Regalib. cap. 35. numeris 12. 13. 14.*

&

& 15. ibi: *Eſt igitur omnis Iuriſdictio Temporalis quæ penes Particulares reperitur à Rege emanata, & conceſſa; vndè ſi conſideremus ipſius Iuriſdictionis originem, & principium, & exercitium, licèt per Barones exerceatur, propriè dicetur etiam exercentes eam nomine Regis exercere, quia nomine illius cenſetur actus geſtus, qui eidem; actui auctoritatem præſtitit, l.1.§.Et ideò, C.de Veter.Iur.Enucl. Can.Princeps 94.diſt.* Afflict. *in tract. de Regalibus, §. Poteſtas, num.4.ex hac igitur Iuriſdictione evenit, quod datta ea cenſentur in conſequentiam datta omnia, quæ ad eius executionem ſunt neceſſaria, &c.* Quæ, quùm in Sæculari planè procedant Poteſtate, in Eccleſiaſtica potiori debent jure procedere ex adductis ab ipſo Ripol. *eod.cap.35.num.5.& ſeqq.* & ex adducendis à nobis *tractat.3.* omnes ergò Eccleſiæ per Orbem inſtitutæ, omneſque præfecti Epiſcopi, tempore Sanctiſsimi Petri, licet Apoſtolorum immediato miniſterio, & auctoritate perfectum eſſe legamus auctoritate tamen Petri ab ipſis accepta, omnia illa perfeciſſe affirmandū omninò ex prædictis, infraque dicendis, neceſſarium eſt.

143 Progreſſu verò Temporis fuſius per omnem terram ſuam Sanctiſsimam noſtra Matre Eccleſia ſinum dilatante ad novos excipiendos filios primis illis ab Apoſtolis creatis Epiſcopis vità functis, totū ius eligēdi, creandiq; Epiſcopos ad Romani Pontificis auctoritatē, tamquā S.Petri Succeſſori Legitimi, Deique in Terra Vicarij devolutū eſt, *cap.Licèt Eccleſiarum 2.* & ibi Can. *de Præb.in 6.* Barb. *de Poteſt.Epiſ.p.1.tit.1.cap.3. n.2.* Noſque Iure devolui debuiſſe cenſemus.

144 Imā (ut ſupra innuimus) Petrus fuit Supremus Eccleſiæ Monarcha à quo Poteſtatē fundamētaliter reliqui acceperūt Apoſtoli, eiuſque nominē Fundationes, & Inſtitutiones Eccleſiarū, & Epiſcoporum fecerunt, ſed eo vità functo Romani Pontifices in eius loco ſucceſſere ergò ad Eos ius hoc Legitimè devolutū eſt. Maior. ex præjactis Fūdamentis. Liquet Min. ex toto *Tract.3.* latè cōſtabit. Conſeq. probo. Ex legitima ſuccesſione, quam Romani Pōtifices habent, dicuntur Dei Vicarij, *cap. Quanto, cap.Inter incorporalia, de Tranſlat.Epiſ.* Maſtrill. *lib.1.cap.2. n.13.* cui addo *Can. Aliorum 14.9. q.3.cap.Cum inferior 16. de Maio.& Obed.* Card. Alban. *de Poteſt. Pap.1. p.ex n.21.* Reduan. Cucchus. Borr. Tuſch. & Solórç. adducti à DD. Felicia. de la Vega *ad Tex.in cap.Cū veniſſent 12.n.13.de Iudic.* Valē. Velazq. *contra Vene.p.6.n.14.* ubi verū Chriſti Succeſſorem ab eo inſtitutū Papam eſſe latè docet, & habere in Eccleſia plenitudinē Poteſtatis, ut ex Tex. *in cap.ad Honorem 4. de Auct.& uſu Pallij.* docet D. Felic. de la Vega ad Text. *in cap. Decernimus 2.nu.77.de Iudic.* cui addo *Can. Cuncta per Mundum, Can. Nemò 9. q.3 cap.Significaſti, de Elect.Clem 1. in fine, vt lite pendente, §.hinc etiam 17. diſt.* Auguſt. Beroj. Paul. de Caſtro, S. Thom. Felin. Villar. Hier. de Gigas, & Redoan. relatos à Valenç. Velazquez *contra Ve-*

net.p.6.num.67.& ſeqq. Alvar.Pelag.*de Planct. Eccleſi. lib.1. cap. 6.* & præ omnibus addo Bal.*in cap.1. Quid ſit inveſtit. Add. ad Andr. de Iſernia in cap.1.§. fin.num.2. de Cap. Corrad.* ſed Magiſtratuum Creatio ad hanc pertinet Poteſtatis plenitudinem:e leg. Text.*in l. Quidam, verbo, Princeps enim, qui ei Magiſtratū dedit, ff. de Iudic. l. Vnic. ff. ad l. Iul. de Amb.* copioſè Sixtinus *de Regalib. lib.2. cap.15. num.3. & ſeqq.* Bovadilla *lib.1. Polit. cap. 2. num.19.* Maſtrill. *de Magiſtr. lib. 1. cap. 1. mox à princip.* & cum Roderic. Suar. Maſtrill. Cancer. Covarr. & Bovadilla, Acatius Ripol. *de Regal. cap.35. à nu.20.* ſed Epiſcopi, Alijque Prælati ſunt Eccleſiæ Magiſtratus. Loter. *de Re Benefi. lib. 1. q. 21. num. 48. & quatuor ſeqq.* Præfecto Prætorio comparati, *l. Epiſcopali, C. de Epiſcop.* Aud. Gloſſ. & Bar. *in l. 1. ff. de Offic. Præf. Præt.* atque Prætoribus, & Præſidibus, Ioan. Sichard. *ad Rubr. C. qui admitti ad Bonor. poſſeſſ. num. 15.* Petr. Gregor. *in Partit. Iur. Canon. tit. 2. cap. 2. lit. S.* Ergò eorum Inſtitutio, Collatio, & in eos abſoluta Poteſtas ad Supremum Eccleſię Monarcham de volui debuit: ſed hic eſt in Eccleſia Summus Pontifex, *Can. Corpora, de Conſecr. diſt. 1.* Abbas *in cap. Si quis autem, num. 3. de Regularibus*, Antonius Roſcius *immemorabilibus, lib.1. cap.7. num. 3.* Ioan. Garc. *de Nobil. gloſſ. 9. nu. 53. verſ. Quinta Concluſio*, imò, & omnium aliorum Monarcharum Monarcha, & Princeps Principum, ut docet Valenç. Velazq. *contra Venetos, dict. p. 6. num.* 80. Ergò, &c.

145 II. probatur Nicolai II. Reſcripto ad Mediolanē. Epiſcop. relato in Can. *Omnes* 22. *diſt.* ibi: *Omnes ſive Patriarchij cuiuslibet Apicis, ſive Metropoleon Primatus, aut Epiſcopatuū Cathedras, vel Eccleſiarum cuiuslibet ordinis, Dignitates, inſtituit Romana Eccleſia; illam verò ſolus ille fundavit, & ſuper petram mox naſcentis erexit, qui Beato æternæ vitæ Clavigero, Terreni ſimul, & Cæleſtis Imperij iura commiſit. Non ergò qualibet terrena ſententia, ſed illud verbum, per quod conſtructum eſt Cælum, & Terra, per quod omnia denique condita ſunt Elementa, Romanam fundavit Eccleſiam. Illius certè Privilegio fungitur, illius auctoritate fulcitur. Qui autem Romanæ Eccleſiæ Privilegium* (conferendi, & inſtituendi Epiſcopos) *ab ipſo ſummo omnium Eccleſiarum Capite traditum auferre conatur, hic proculdubio dicendus Hæreticus.*

146 Cuius Sanctiſsimi Præſulis Supremi, verba corroborantur repetitis Conciliorum, & PP. teſtimonijs. IV. ſcilicèt Synodi *Canon* 28. VI Synodi *Canon.* 36. VII. Synodi *in fine Actor.* ubi continuè repetitur Papam ſupra omnes Mundi Epiſcopos Primatum, & Superioritatem habere, ab eoque alios ſuam accepiſſe Poteſtatem, hincque rectè Papa dicitur: *Caput, & Principium omnium Sacerdotum*, Valençuel. *contra Venet. p. 5. num.* 262.

147 Ab illis ergò primis Eccleſiæ Temporibus ad Romanam attinuit Supremam Sedem omnium Dignitatum, & Præbendarum Vniverſalis Eccleſiæ proviſio,

ſio,

ſio,omneſque Prælati totiusOrbis hanc in ſe Supremam agnouere in Romano Pontifice Poteſtatem, ut latè probat Michael Maucler. *de Eccleſ. Monarch. tom.1.p.2. lib. 3.cap.12.* vbi quam plurimis per vetuſtis id probat monimentis. Cui addendus eſt Card. Bellarm. *tom.2.Controv.inTractat.deCleric. lib.1.cap.8.* nouiſsimeque Petr.de Marca *in dict.Concord. Sacerdot. & Imper.lib.1.cap.2.* vbi latè probat, & proteſtatur Eccleſiam Gallicanam ſemper Romanum Pontificem Supremum agnouiſſe ſui Caput, & ſuarum Libertatum Primam Cauſam, & Fundamentum, moxque ſubdit: *Docendum itaque eſt Gallos ab ipſis Eccleſiæ primordijs, vſque ad noſtram ætatem, & Communionis Eccleſiaſticæ originem in Cathedra Petri conſtituiſſe,& Supremam Eccleſiæ auctoritatem huic Sedi collatam ſemper coluiſſe, iuxta varios illos gradus, quibus eam pro bono publicæ Diſciplinæ temporis ratione habita, Pontifices Romani explicare conſueuerunt.*

148 III.à Poſteriori (ut Dialecticorum) ſeu ab effectu (ut Rhetorum terminis Nos explicemus) ſententiam,& Aſſertionem noſtram probamus; perſpicuum namque eſt iuxta communem Canoniſtarum Placitum Omnem Eccleſiaſticam Dignitatem à Romanà Eccleſiâ Originem ducere Speculator *tit. de Diſpenſatione, §. Nunc breuiter dicendum, & §. Nunc oſtendendum. num.3.* Hincque etiam merito Canonica Iura clamitant,ſolius Papæ eſſe de nouo erigere, ſeu inſtituere Eccleſias Cathedrales *Can. Omnes 22. diſt.Can.Fælix 50. 16.q.1.Can.Præcepta 5.de Conſecr.diſt.1.* Quemadmodum, & duos Epiſcopatus unire,vel unum diuidere in duos, *Can. & Temporis 48. & Can. Præcipimus 53.§. Sicut duo 16.q.1.* Epiſcopum quoque de una in aliam transferre Eccleſiam ipſi eſt reſervatum, *Can. Nunc mutationes 34.cum ſeqq 7.q.1. cap.1.& cap.fin.de Trãſlat. Epiſcop.* ſolus Papa Epiſcopos deponere poteſt, *Can.Dudum 3.q.6* ècontraque Solus ipſe reſtituere Depoſitos poteſt, *Can. Ideò 2.q.2.* & ut uno verbo aſſertionem noſtram probemus:ſolusPapa proprio jure conferre cenſetur Beneficia Eccleſiaſtica, tàm maiora, quàm minora, tàm Præbendas, quàm Dignitates, omneſque alij Collarores, qui cumque ſint, haud aliter, quàm ex jure à Papa ſibi conceſſo legitimè conferunt, *cap. Licèt*, ubi Gloſſ. & Can. *de Supplend. neglig. Prel.cap. Licèt 2.de Præb.in 6.* Ergò nullum jus proprium ex Regia Dignitate Reges ſibi in Eccleſiaſticas Præbendas ad rogare potuerunt, ſed ſi quod habent, ab Apoſtolica Conceſsione illis prouenire fateri tenentur.

149 Conſequentiam hanc à Iure Diuino probamus. Solis Apoſtolis conceſſa fuit Poteſtas eligẽdi LXXII. Diſcipulos, quorum Officium gerunt inferiores Prælati, *Can.In nouo 21.diſt.* ſub his verbis: *Videntes autem ipſi Apoſtoli meſſem eſſe multam, & Operarios paucos, rogauerunt Dominum meſſis, vt mitteret Operarios in meſſem ſuam, vndè ab eis electi ſunt LXXII.*

Diſ-

Diſcipuli, quorum Typum gerunt Presbyteri, atque in eorum loco ſunt conſtituti in Eccleſia, &c. Ex quo patet ſolos Apoſtolos habuiſſe Poteſtatem eligendi Presbyteros, iuſque illud ſubordinatum Petro exercuiſſe cenſemus. Nam illa verba: *Rogauerunt Dominum meſſis, &c.* intelligenda ſunt iuxta ſuperius dicta, Petrum videlicet Principem omnium eſſe, & conſequenter vineæ Dominum, vndè eius nutu, & voluntate Apoſtolos elegiſſe LXXII. Diſcipulos non violenter inducimus. Ergò ex Iure Diuino habetur, eloquio videlicèt Euangelico, ad Rom. Pontificem priuatiuè, & cum excluſione Principum Sæcularium Epiſcoporum prouiſionem, pertinere.

150 Conſequentiam, & diſcurſum corroboro. Ad Petrum priuatiuè dictum fuit à Chriſto D. *Sed Tu conuerſus confirma Fratres tuos*, Quod idem fuit, ac Eum Superiorem conſtituere, eiuſque arbitrio miniſterium Apoſtolicum ſubjicere: Sed Romani Pontifices legitimi Succeſſores ſunt, tàm Dignitate, quam hac Suprema auctoritate, & Poteſtate, ergò ad Eos priuatiuè omnium Eccleſiaſticarum Dignitatum, & Prębendarum Ius, & Poteſtas pertinet. Conſeq. ex pręmiſsis ſequitur. Præmiſſas autem probant. Theodoret. Studites *Epiſtol. ad Paſchal PP. Tibi dixit Chriſtus Deus noſter, Tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos, & Auctor QQ. Nou. & Veter. Teſtam. q. 75. Rogans pro Petro, pro omnibus rogaſſe dignoſcitur.* Bern. *Epiſt. 190. ad Innocen PP. Ego rogaui pro Te Petre, &c. Ergò quod ſequitur à Petri Succeſſore exigitur, & Tu aliquando conuerſus confirma, &c.* Innocen. II. *in Epiſt. ad Henric. Senonenſ.* Leo VI. Imper. *de Serm. de Sanct. Petro: Confeſſus eſt dicens ſequere me Principatu, ac Poteſtate tua fratres confirmans, Te enim volo eſſe mei loco, &c.* Vndè manere in hodiernũ vſque diem Petrum ſequentem Chriſtum in Succeſſore ſuo, & propterea conſequens reuerenter fatendum, ad ipſum confirmationem Fratrum, hoc eſt Conceſsionem, & Prouiſionem omnium Dignitatum Eccleſiaſticarum Iure proprio, priuatiuoque pertinere.

151 Sed non leues in aſſertionem noſtram Inſtantiæ dantur. I. Olim Epiſcoporum Electio penes Populum reſedit, atque expreſſa Nominatio, ſed quodcumque ius ad Populum pertinẽs, architectonicè reſidet in Principe, ergò ex hoc Iure, & capite pertinet illud ad Principes Sæculares ratione Dignitatis, ſecluſaq; Apoſtolica conceſsione. Conſeq. ex præmiſsis ſequitur. Majorem autem probamus ex Text. *in Can. vlt. 51. diſt. Can. Noſce, Can. Cleric. Can. Vota 63. diſt. Can. vlt. 79. diſt. Can. Licèt 8. q. 1.* & pluribus relatis Barboſ. *de Poteſt. Epiſcop. p. 1. tit. 1. cap. 3. num. 4.* cui addo Maucler. *dict. cap. 12. col. 424.* noviſsimèque addendus Petr. à Marca *in Concord. Sacerd. & Imp. tom. 2. lib. 8. cap. 2. §. 2. & ſeqq.* probare enixè volens nullum debere diſcrimen conſtitui inter Ius; quod Clero in Epiſcopo-

corporum electionibus com; ete-bat, & illud, quod Populus in eiſdem habebat electionibus; ſuamque (quam noviam videndam fateor) opinionem in primis probat ex Cypriano *Epiſt.*68. ex Veteris Teſtamenti, atque Lampridij Teſtimonijs addendaſque etiam eſt Franciſc. Florens. Aurelianen. *in IX.priores titulos lib.*1. *Decretal. ad tit.*6.*verſ.Conueniens,pag.mihi* 126. Vbi in comprobationem adducit Syric. *Epiſt.* 1. *cap.* 10. Celeſtin. *Epiſt.*2. *cap.*2. Leon.Mag. *Epiſt.* 67.*ad Epiſcopos Viennen.Provinciæ, & Can.*26.*diſt.*63. *Can.*13.*diſt.*77. *tom.*2. *Concil. Gall. pagin.*633. *& ſeqq.* Ordin.Roman.*in lib.de Diuin. Offic.p.*1.*pag.*95.96.*& ſeqq.* & Albinum Flaccum *in eod. lib.p.*2.*pag.* 72.*& ſeqq.* Minorem verò probo, tùm, ex quo ſunt Populorum Capita Principes, à quibus fluit in Populos, ab eiſque refluit in illos ius quod cumque Populorum, quia Regià Lege latà tranſtulit in Principem Populus ius omne, quod ei competebat, ut iam ſupra dixi, nuncque annecto S. Thom. 1. 2. *q.* 90. *art.* 3. *in corp.* Dominic. Grauin.*tom.*4. *de Cathol. Præſcript. controuerſ.*7. *art.*4. *in Append. Laicozephal. Prim. pag.* 391.*col.*2. Ergò jùre proprio poteſt competere, imò competit Sæcularibus Principibus jus nominandi, & eligendi Epiſcopos, ſed Dignitas Regia olim vnctione perficiebatur Sacrâ; ut iam vidimus hac ipſa quæſt. & hic addimus Dominic. Grauin. *de Cathol. Præſcript. tom.*4. *controuerſ.*7.*art.*4 *in ſolut.argum.ab Scripturà petit. pag.* 269.*col.*1. indiuidualiter de hac quæſtione loquentem. Ergò ab unctione ius illud Regibus prouenit.

152 Conſequentiam probo; inſtantiamque corroboro, ex quo primis illis Eccleſiæ ętatibus Imperatores (etiam, qui inter Iuſtos annumerantur) Prælatos nominabant, eligebant, multotieſque inſtituebant, & deſtituebant, quorũ plurima refert exempla Mich. Rouſel.*Hiſtor. Pontifi. Iuriſdict. lib.* 2.*cap.*2. *à num.* 3. Petr. Gregor. *de Elect.cap.*5.*nu.*5. ubi docent, quod licèt aliquando electi confirmationem obtinuerint Apoſtolicam; generaliter tamen abſque hac cõfirmatione præficiebant Imperatores Eccleſijs Prælatos, quod etiã fatetur Barb. *de Poteſt. Epiſcop. dict. cap.* 3. *num.* 6. copioſiſsimè Franciſc. Florens *in dict. tit.* 6. *de Elect. à pag.* 202. *per aliquot ſeqq.* Aſt juſtè non operarentur, ſi Ius hoc priuatiuum Romanorum Põtificum uſurparent. Ergò, quum ex iſtius juris exercitio, nulla Tyrannidis notâ inurantur Imperatores, Iure proprio uſos eſſe, affirmandum eſt.

153 At firmiſsimè noſtræ innitendum eſt Aſſertioni, tùm ex dictis, tùm, & quia ex Evangelio nihil clariùs habemus, quam Eccleſiam Vniverſalem S.Petro eſſe commiſſam. Ioan. *vlt.* Ad illum itaque pertinere debuit prouidere Chriſtianis de his, qui curam eorùm gerant, ut iam probaui, nuncque addo Caietanũ *in prior. Opuſc. de Auct.Pap.& Conc.cap.*13. id probantem ex geſtis Sanctiſsimi Petri; qui (ut hanc Supremam Poteſta-

ceſſatem ſtabilitam in Eccleſia relinqueret) inſtituit, elegitque ſibi Succeſſorem Clementem, Can: *Si Petrus* 8. q. 1. Atque auctoritate Ioan. III. Pontifi. Max. qui ſedit Anno DC. Iuſtini Imperatoris tempore, atque ex perpetua Eccleſiæ conſuetudine, Veteriſque Teſtamenti exemplis, & rationibus, addenduſque Bellarm. *tom. 2. concrouerſ. in Tract. de Cleric. lib. 1. cap. 8 propoſi. 6.* Quæ, ut perſpicuè percipiantur.

154 Antequam ad argumentorum ſolutionem Nos convertamus, præſupponendum eſt, quod Electio Epiſcoporum (poſt varias formas) ad Synodum Provincialem eſt delata *Can. 4.* Nicænæ Synodi, in cuius explicatione plura cumulat Petr. à Marca *dict. lib. 8 cap. 3 §. 1. & ſeqq.* ubi probat Nomine Ordinatio, quo uſum eſt Concilium, non de ſola manuum impoſitione, ut voluit Franciſc. Florens *ad tit. 6. de Electione*, ſed de ipſa Epiſcoporum electione rigore Græco accipiendum eſſe ex Zonara, & Balſamone probat, Noſque addimus Chriſtian. Lupum *in Not. & Schol. ad Concil. Gener. tom. 1. pag. 26. verſ. Eodem modo,* ubi Theodoretum allegat.

155 Quoniam verò pluribus incommodis expoſita erat illa electionum forma, ob neceſsitatem Synodi habendæ, quam pro tali ſæpè contingebat per variarum Factionum Cōtradictionem, undè à ſuis Eccleſijs Epiſcopi longo tempore diſtracti, ſumptibus non ferendis vexabantur; aliam formam decreuerunt Summi Pontifices, quæ Poteſtatem Cleri, ac Populi, deinde verò Metropolitani auctoritatem in magnum Eccleſiæ commodum, & diſsidiorum remedium vehementer auxit, etenim Electio Perſonæ, collata eſt in arbitrium Cleri, & Populi etiam abſque Synodi Epiſcopalis præſentia, qui quidem Decretum de electione factum, & à ſe ſubſcriptum ad Metropolitanum mittebant, ille verò cum plena cauſæ cognitione iudicium de forma electionis, & de Perſona electi ferebat, confirmata, vel etiam reciſſa electione. Iſto verò ordine ſemel recepto, non abolita eſt in totum vetuſtior illa forma Synodi habendæ ab Epiſcopis, quà etiam poſt iſta tempora Epiſcopi aliquando utebantur, prout occaſio poſtulabat. Semper autem in Metropolitanorū electionibus uſurpata fuit; quæ ius ſpeciale videbatur, quum tamen eſſet pars iuris antiqui, quod olim commune fuit in electionibus, tùm Epiſcoporum, tùm Metropolitanorum, ut docet Marca *dict. lib. 8. cap. 8. num. 7.*

156 Huius novæ formæ originem tribuere poſſumus Siricij, Innocentij, Zozimi, Bonifacij, Cœleſtini, atque Leonis Decretis, quæ ſtatim reddemus, Quam Ambroſius Siricij ætate pro ſua prudentia amplexus videtur in Cauſa Vercellenſis Eccleſiæ, quæ quum vacaret Metropolitani ſui Mediolanenſis Epiſcopi ſtudio replenda erat. Quare diuturnior eius Eccleſiæ vacatio illi imputabatur. Quod ille repellit his verbis *Epiſt. 82. Quum ſint in Vobis diſſenſiones*

ſiones

ſionis quomodò poſſumus aliquid, aut Vos decernere, aut Vos eligere, aut Quiſquam acquieſcere, ut inter Diſſidentes ſuſcipiat hoc munus, quod inter convenientes vix ſubſtineatur. Infra: *Convenit ergò Modeſtia veſtra, & concordia inſigne edere, ut congruatis aſſenſu ad poſtulandum Sacerdotem.* Quod pluribus comprobat Petr. à Marca *dict. lib. 8. cap. 8. num. 8. & ſeqq.* quem videſis.

157 Inſtantiam ergò non obſtare adſerimus; licèt etenim fateamur validiſsimum eſſe argumentum deſumptum à Poteſtate Populi ad probandam eamdem in Principe Facultatem, & Auctoritatem, negamus tamen hanc uſquam jure proprio in Populo reſediſſe, neque in Principibus Sæcularibus, ſed ſi quam aliquando penes Eos fuiſſe apparet, id totum ex conniventià, vel conceſsione Summorum Pontificum proceſſiſſe.

158 Priorem probamus partem I. exemplo Aäronis ad id à S. Paulo in teſtimonium adducto ſcribente *ad Hebræ. 5. Neminem aſſumere ſibi honorem debere, niſi vocetur à Deo, tamquam Aäron. cap. Qualiter 17. extra de Elect.* copiosè Didac. Zelada *in Iudith. cap. 13. §. 32. per tot.* Moez *ad Text. in cap. Avaritiæ 5. num. 12. de Elect. in 6.* Atqui Aäron à ſolo Moyſe, tamquàm Sacerdote Sũmo fuit electus, ſine Populi, vel multitudinis Conſilio, ut apertè conſtat ex Sacro Hiſtoriaſte Exodi. 8. 4. *Fecit Moyſes, ut Dominus imperauerat, congregataque omni Turba ante fores Tabernaculi, ait: Iſte eſt ſermo, quem juſsit Dominus fieri, ſtatimque obtulit Aäron, &c.* Ex quibus clarè elicitur Plebem ibi Teſtem, non Suffragatricem fuiſſe Inaugurationis, vel Electionis Aäronis, nã Dictio illa *Statim* denotat nullum Temporis interſtitium fuiſſe inter intimationem Diuinæ voluntatis, & Inaugurationem Aäronis: argum. Text. *in l. Si finita, §. Non autem ſtatim, ff. de Damn. infecto, l. Quum quidam, ff. de Leg. 2.* Tiraquell. *in l. Si vnquam, verb. Reuertatur, C. de Reuocand. Donat.* Surd. *deciſ. 57. num. 9.* & cum alijs Barboſ. *Dict. 384. num. 1. & 2.* ubi Protinus ſignificare probat. Ergò. &c.

159 II. Et facto, & Verbo Chriſti D. hæc ipſa probatur pars; nam Ioan. 20. dixit: *Sicut miſit Me Pater, & Ego mitto Vos,* ideſt, ſicut Ego non à Populo, aut Sæculi Principibus miſſus ſum; ità nec Vos ab eis, ſed à Me miſsi eſtis, nam Dictio illa *ſicut* quà Chriſtus D. uſus eſt importat omnimodam ſimilitudinem, *l. Si quis obrepſerit, ff. de Falſ. cap. Olim, de verbor. ſignificat. cap. Cum in Eccleſi. de Preb. in 6* & ex Angelo, Anton. de Butr. Carau. Honded. Tiraquell. Soccin. Menoch. Vulpell. Peregr. Brunon à Sole, & Tuſch. Barboſ. *Dict. 366. num. 1.* docet, & ampliat.

160 III. Ex Iure Diuino, tùm Naturali, tùm etiam Scripto; nam Iure Diuino Scripto Epiſcopi ſunt Paſtores Populorum, qui Oves ſunt. *Ioan. Vlt. Actor. 20. 1. Petr. 5.* Ratio autem Naturalis apertiſsimè docet omnibus Ovibus non conuenire paſcere, & regere; ſed regi,

regi & paſci. At eligere Paſtores ad gubernationem, & regimen pertinet. Ergò non poteſt Populo convenire. Optimè Bellarmin. *dict. lib. 1. de Cleric. cap. 7. propoſi. 5.* ubi objectioni ſatisfacit, quæ fieri poteſt paritate deſumptà à terrena Republica, datà elegantiſsimè diſparitate, quàm apud Ipſum, & apud Nos prioribus Fundamenti quæſtionibus videndam relinquimus, nùncque reſolutionem proſequendo.

161 IV. Eamdem probamus Partem exemplo Apoſtolorum, qui Epiſcopos paſsim eligebant ſinè vllo multitudinis ſuffragio, & ſi aliquando illud expoſtulabant, ad hoc tantum erat, ut eorum teſtimonio de præficiendorum meritis fides fieri poſſet: Cæterum ipſa rerum Summa penes Petrû, & Apoſtolos erat, ut ex Epiſt. Cyprian. 68. fatetur Petr. à Marca *dict. cap. 2. §. 7.* probatque exemplo primi Epiſcopatus, in cuius prouiſione Petrus, pro Iure ſuo ſubſtituendum aliquem Iudæ, edicit, nec dubitari poſſe affirmat, quin ipſe Petrus cum Apoſtolis duos illos conſtituiſſet, ut per Sortes, Dei Voluntas de altero eligendo, exploraretur, ex mandatoque Apoſtolorum fideles inquirunt, quinâ apti miniſterio? Quando ergò Populus euocabatur ad Electionem Epiſcoporum, ad proferendum tantùm Teſtimonium vitæ, ſcientiæque eligendorum admittebatur, ut probatur ex Apoſtol. 1. *ad Timoth. 3.* & ex Origine *hom. 6. in Leuit.*

162 Et quomodocumque electio facta fuerit, ſemper aſſenſum Summi Pontificis prærequiſitum docemur ex Gregor. *lib. 2. Regiſtr. Epiſt. 19.* vbi ad Epiſcopum ſcribit Beneventanum. *Epiſcopus dum fuerit poſtulatus cum ſolemnitate Decreti ſubſcriptionibus omnium roboratis, & Dilectionis Tuæ Teſtimonio litterarum ad Nos ſacrandus occurrit, &c. & 6. In dict. 11. Epiſt. 20. ad Ioann. Subdiacon. Quanto Apoſtolica Sedes, Deo adiutore, cunctis Prælata eſt Eccleſijs, tanto, & inter multiplices curas, & illa Nos valde ſollicitat, vbi ad conſecrandum Antiſtites veſtrum expectatur arbitrium.* Hoc autem procedit, & intelligi debet de Iure ordinario, nam aliquando, & apud aliquas Nationes aliter Apoſtolica Indulgentia obſeruatur, ut paſsim per opus dicimus.

163 Quoties autem Populus Electionibus adſidebat (quod non erat ſemper) non ex neceſsitate eius Teſtimonium requirebatur, ſed abſque illo validè, & legitimè præficiebantur Epiſcopi, idque ex eo deducimus, quod Epiſcopos à ſe creatos mittebant ad Populos abſentes, & infideles, & licet Kemnitius (apud eumdem Cardin. Bellarm. l. c.) reſpôdeat, Epiſcopos illos ab Apoſtolis miſſos fuiſſe à Populis electos, id tamen nullibi conſtat, nec ipſe probat, vndè eſt allegatio voluntaria, omninò contemnenda, quum enim habeamus pro Nobis generalem Regulam, intentionem noſtram fundatam eſſe, & conſequenter onus transferre contrarium probandi in Adverſarios, perſpicuum

eſt,

eſt, *cap. Ad Decimas*, & ibi Gloſſ. *de Reſt. Spol. in 6.* Anchatran. *Conſ. 223. in fine* vbi ait: *Quod habens pro ſe Regulam poteſt excipienti dicere: Da mihi Textum exceptionem tuam probantem.* Cui plures in comprobationem addit Aug. Barboſa *Axiom. litr. 198 num. 2.*

164 V. Conciliorum repetitis Decretis, excluſi ab Epiſcoporũ Electionibus, & Nominationibus Populi reperiuntur, & Principes Sæculares Conſtantinop. IV. quod eſt Generale IIX. *Can. 28.* à quo deſumtus eſt Text. *in Can. 1. 63. diſt.* non tamen ad litteram, ibi autem ſic ſtatuitur: *Sancta, & Vniverſalis Synodus definit: Neminem Laicorum Principum, vel Potentum Semet inferre Electioni, vel Promotioni Patriarchæ, vel Metropolitani, aut cuiuslibet Epiſcopi; præſertim, quum nullam in talibus Poteſtatem, quemlibet Potentium, vel cæterorum Laicorum habere conueniat, ſed potius ſilere, ac attendere Sibi, vſque quo regulariter à Collegio Eccleſiæ ſuſcipiat finem electio futuri Pontificis, &c. in dict. autem Textu* ſubjicitur: *Quiſquis autem Sæcularium Principum, & Potentum, vel alterius Dignitatis Laicus adverſus communem, & conſonantem, atque Canonicam Electionem Eccleſiaſtici Ordinis agere tentauerit Anathema ſit, donec obediat, & conſentiat quidquid Eccleſia de Electione, & Ordinatione proprij Præſulis Se velle moſtrauerit, &c.* Concil. Nicænum II. *Can. 3.* omnem Electionem, quæ fit à Magiſtratibus, Epiſcopi, vel Presbiteri, vel Diaconi irritam manere decernit, à quo Canone deſumtus eſt Text. *in Can. Omnis Electio 63. diſt.* ibi: *Omnis Electio Epiſcopi, vel Presbyteri, vel Diaconi à Principibus facta irrita maneat, &c.* Concil. Laodicẽſ. I. *Canon. 13.* à quo Text. *in Can. 6. 83. diſt.: Non eſt permittendum Turbis Electionem eorum facere, qui ſunt ad Sacerdotium promouendi.* Concil. Arvernen. *Canon. 2.* Lateranenſe ſub Innocent. III. *Can. 13.* & tamquam neceſſarium requiſitum conſenſum adhibent Metropolitani. Concil. Nicæn. I. *Can. 6.* Chalcedonenſe *Actu. 11.* Cartagin. III. *Can. 12.* iuxta quorum Decreta intelligendum eſt Conciliũ Pariſienſ. Celebratum anno 552. (referente Michaele Rouſel *Hiſtor. Pontif. Iuriſdict. lib. 2. cap. 6. num. 24.*) ſub Childeberto I. Francorũ Rege. *Can. 8.* vndè deſumſit Gratianus Text. *in cap. Si per ordinationem Regiam honoris iſtius Culmen pervadere aliquis nimis temeritate præſumſerit à Comprouincialibus Loci ipſius Epiſcopis recipi nullatenus mereatur, quem indebitè Ordinatum cognoſcunt, &c. 63. diſt.* Concil. Martini Papæ *Can. 1.* apud Martinum Bracharenſem *cap. 1. Decretorum;* & apud Gratian. *Can. 8. 63. diſt. Nõ licet Populo electionem facere Eorum, qui ad Sacerdotium promouentur, ſed in judicio Epiſcoporum ſit.*

165 VI. Probat Bellarm. *dict. cap. 7.* ſententiam noſtram exemplis, ſeu teſtimonijs Veterum PP. qui poſt Apoſtolos doctrinà, & Sanctitate floruerunt Hieron. *Epiſt. 85. ad Evagrium.* Ruffin. *lib. 10. Hiſtor. Eccleſ. cap. 9.* Cui addo Leon. I. *Epiſt. 87. & 90.* Chryſoſthom. *lib. 3. de Sacerdotio cap. 15.*

Dominic. Grauin. *de Catholic. praſcrip. tom.* 4. *Contr.* 7. *art.* 4. *in Append. de Laicozephal. Primat. pag. mihi* 317. *col.* 1.

166 VII. Ab inconuenientibus exinde oriundis populum ab iſtis Electionibus reijciendum eſſe patet, quæ breuiter perſtrinxit Chryſoſth. *dict. lib.* 3. *de Sacerd.* vbi grauiter queritur, quod ſuo tempore Epiſcoporum Electiones in manu populi eſſent, quia Peſſimi quique præficiebantur, & Optimi viri negligebantur; eligebant enim, qui nihil, niſi de rebus Temporalibus norunt iudicare. Hieron. *lib.* 1. *adverſ. Iouinian. Nonnumquam errat Plebis, Vulgique Iudicium, & in Sacerdotibus comprobandis, Vnuſquiſque ſuis moribus faciet, ut non tàm Bonum, quam ſui Similem quærat Præpoſitum, & in Ezech. cap.* 33. ſcribit: *Epiſcopum, & Presbyterum à Populo electos, & aſſumtos, ideò formidandum, nè accedant indigni,* & proſequitur Petr. à Marca *dict. lib.* 8. *cap.* 6 §. 4. qui addit, quod iſtiuſmodi Electio tumultibus, ac ſeditionibus ſemper obnoxia fuit, probãs ex aliquibus, quibus addimus Auguſtinum *Epiſt.* 110. & 225. Ruffinum *lib.* 11. *Hiſtor. cap.* 10. & 11. Hieron. *in Chronic.* & Ammianum Marcellin. *lib.* 27. vbi in quam pluribus electionibus cædes innumeras accidiſſe referunt.

167 At rurſus inſurgit Calvinus (apud Emin. Bellarmin.) objiciens; ſi tàm incommoda eſt Popularis electio, & Iure Diuino reprobata, tàm ea, quam quæ à Principibus fit Secularibus, cur eas Veteres patiebantur, quod ergò eas non tollerent è medio argumento eſt, tolli non potuiſſe propterea, quod eſſent Iure Diuino conſtitutæ.

168 Quod non tàm abjiciendo, quam plane ſupponendo, incunctanterque perſu adendo ſtabilire conatur Mich. Rouſel *in Hiſtor. Pontif. Iuriſd. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 34. & *ſeqq.* vbi id præcipuè probat ex quo Paulus Titum, & Timotheum ordinauit, eiſque per Ciuitatem Presbyterorum Ordinationes facere iuſsit, nullà ſibi, aut Petro Confirmatione reſeruata. Ex quo in Actis Apoſt. duæ Ordinationes inibi contentæ vnius videlicet Epiſcopalis, quando Mathias locũ Iudæ proditoris ſortitus eſt. *Act.* 1. Alterius nempe Diaconorũ. *Act.* 6 ſatis conſtat omnium Fidelium tàm ex Clero, quam ex Populo conuerſum ad eas fuiſſe; poſtquam autem id ponderationibus ad literam Sacri Textus factis probare conatus eſt, ſubdit: *Et placuit ſermo coram omni multitudine, & elegerunt,* ideſt omnis Multitudo, *quæ ſinè dubio Laicorum plurima pars fuit, elegit, ut tandem abſque dubio Electionem Laicis cum Clericis permiſſam eſſe, Conſecrationem verò Sibi ſolam Apoſtolos reſeruaſſe, ut quæ niſi à Sacris Hominibus fieri non poſſet, &c.* moxque ſubdit: *Itaque in Conſtitutionibus, quæ Clem.* 1. *tribuuntur, lib.* 8. *cap.* 4. *refertur D. Petrus præcipiens, ut Epiſcopus à cuncto Populo eligeretur, & tertio interpellaretur Populus an ipſe ſit, quẽ præ eſſe, vult. Quod ſi non ſunt Clementis hæ Conſtitutiones, antiquitate tamen ſua valent ad probandã Vetuſtatẽ Popularis

laris Cõſenſus in Electionibus, ut quod ad omnes tangeret, ab omnibus approbaretur, &c. Continuatimque. *Atque ea fuit Eccleſiæ Primitiuæ plurima praxis, tàm in cæteris Epiſcopis eligendis, quàm in ipſo etiam Rom. Pontifice, &c.* Quod aliquibus exẽplis probare contendit, Ipſe. Eamdemque nетuoſe defẽſandam ſuſcepit Spalatencis *lib.4.de Rep.cap. 11. num.19. & libr.6.cap.7.* apud Grauin. *in dict. App. Confut.3. pag. 444.col.2.mox à principio.*

169 At nè tùm quidem Ius aliquod in Electiones Epiſcoporum habuiſſe Populos, ſed approbatoriam, ſeu commendatitiam Expoſtulationẽ Can. *Litteras* 14. *63.diſt.* ibi: *A Clero, & omnibus, qui illi conueniunt poſtulari, &c.* Poſtulatio autem Ius quodcumque proprium excludit quia innititur gratiæ ipſius, qui admiſſurus eſt Poſtulationem, *cap. Cupientes, §. Deniq. de elect. in 6. cap. Bona memoria el 2.* & ibi Gloſſ. *in verb. gratia, cap. Poſtulationem,* & ibi Gloſſ. 1. *cap. 1. §. pen. de Poſtul. Prel.* Panorm. *in cap. fin. num. 11. eod. tit.* Ioann. Honor. *in Summa Decretal. lib. 1. tit. 5. num. 4.* Cui addo Gloſſ. *in cap. vnic. de Poſtulat. Prelat. in 6.* Paul. Laym. *Can. QQ. ex lib. 1. Decret. ad Titulum de Elect. cap. 1. q. 1.* ibi: *At verò per Poſtulationem nullum Ius confertur Poſtulato, imò in eam abſolute, & ſinè conditione relata, ad Superioris diſpenſationem conſentire non poteſt, &c.* vel Affectuſus *cap. Cum terra 14. de Elect.* ibi: *Non prohibemus, quin Regis requiratur aſſenſus, cap. Cum inter vniuerſas 18.* ibi: *Vice Regia poſtuletis aſſenſum extra de Elect.* & Iuris Ciuilis apertis teſtimonijs comprobatur; iuxta quæ Poſtulatio propriè dicitur Petitio, quæ fit apud Superiorem, *l. 1. §. Poſtulare, ff. de Poſtulan. l. 4. §. Poſtulare, ff. de Damno infecto,* & in his terminis docet Dadinus Alteſerra *in Comment. ad Innocen. III. Decretal. lib. 1. tit. 5. in cap. Gratum 2. de Poſtulation. Prælator. pag. 52.* vbi Ambroſium allegat hanc differentiam optimè explicantem, moxque plures alias addere pergit, ex quibus omnibus validiſsimè corroborabuntur à Nobis tradita pro hac ſolutione. Ergò totum Electionum ius penes Confirmantem reſidebat; poterat enim Poſtulationem rejicere, quia nullam injuriam irrogaret, illam non admittendo; ſiquidem in eius voluntate poſita erat eam admittere, ut ex dictis juribus conſtat, & quidquid alicuius relinquitur voluntati non ſubjicitur Iuris neceſsitati, *cap. Conſuluit,* & ibi Gloſſ. *verb. gratiam de offic. delegat. l. Non quidquid, ff. de Iudic.* cum Vulgatis. Ergò nullum Ius ex hac Poſtulatione acquirebant Populi ad Epiſcoporum Electiones, ſed penes Romanum Pontificem ſemper conſeruatum eſt, quia licèt aliquoties permiſerint has Poſtulationes, eiſque ſæpius annuerint; & quamuis Clero, Populo, & Principibus aliquando has competijſſe Electiones appareat. *Can. Quia igitur, Can. Quanto, Can. Principali, Can. Rheatina, Can. Vobis, Can. Lectis 63. diſt.* In omnibus tamen eis ſemper expectabatur Cõfirmatio Apoſtolica immediatè ab ipſa S. Sede emanata, vel mediatè

à Patriarcha, ſcilicèt, aut Primate aliquo ab ipſa S. Sede ad ſimiles Poſtulationes, ſeu Electiones admittendas, & confirmandas deputato, ut ſupra præmonui.

170 Et licèt conſtet in aliquibus locis tantam Populos, & Principes obtinuiſſe in Epiſcoporum Electionibus poteſtatem, ut ab eorum nutu pendere viderentur, hoc tamen nullius eſt obicis. I. nam quodcumque Ius in Populis quoad Electiones reſedit, ſi legitimum fuit, ex cõceſsione Apoſtolica illis competijt, ut iam vidimus, Sed Conceſsio hæc, ſeu Indulgentia proprium excludit Ius, carentiamque Iuris conceſsi præſupponit. *Can. Contra morem*, ubi Gloſſ. *verb. Privileg.* 100. *diſt.* Vulgaris Text. *in l. vnic. C. de Theſaur. lib.* 10. *l.* 1. *ff. Ad municip. l. Imperatores, ff. de Privileg. Creditor.* Eſcouar. *de Ratiocin. cap.* 6. *num.* 29. *in fine.* Surd. *deciſ.* 173. *num.* 18. *&* *conſ.* 215. *num.* 23. *& conſ.* 298. *num.* 26. Gratian. *Diſcep. Foren.* 617. *num.* 25. Amaia *in dict. l. vnic. num. fin. C. de Theſaur.* Eamque Carentiam apertè fatetur qui Conceſsionem petit, ut patet in eo, qui Legitimationem à Principe impetrat, qui Illegitimũ hinc ſe profitetur, *l.* 2. *C. de Iur. aur. Anul.* ubi Bal. *num.* 2. Paul. Caſtrenſ. *in l. Decem. num.* 4. *ff. de verb. oblig.* Maſcard. *Concluſ.* 883. *num.* 1. Fulv. Pacian. *de Probat. lib.* 1. *cap.* 22. *num.* 33. & Ignobilem ſe agnoſci, qui Priuilegiũ petit Nobilitatis, Otalora *de Nobil.* 4. *p. princip. cap.* 3. *num.* 3. Ioan. Garc. *eod. Tract. gloſſ.* 1. *§.* 1. *num.* 56. Ergò non proprium Dignitatis Regiæ, ſed mutuatum à S. Sede affirmandum eſt, propriũque ipſius S. Sedis judicãdum, argum. Text. *in l.* 1. *§. Dejeciſſe, ff. de vi, & viarm.* juncta Vulgari *Regula Qui per alium* 72. *de Reg. Iur. in* 6. cum alijs congeſtis à D. Ioſeph Vela *in repetit. ad Text. in cap. fin. de Procurat. in* 6. *princip. num.* 3. *poſt tract. tom.* 2. *diſſertat.* Ergò licet in Locũ, & Ius Populi fuerint Principes ſubrogati, nullum poſſent proprium allegare Ius.

171 II. probamus: Si à S. Sede mutuatum hoc Ius non eſt, à Tyrannica proceſsit vſurpatione Concil. Trid. *Seſ.* 25. *de Reform. cap.* 9. ibi: *In quibus ſit Ius plerumque ex vſurpatione potiùs quæſitum præſumi ſolet, &c.* Rot. Rom. apud Mantic. *deciſ.* 257. *num.* 5. Greg. XV. *deciſ.* 222. *num.* 1. Put. *deciſ.* 55. *cum ſeqq. & deciſ.* 99. *lib.* 1. *in Correctis, & deciſ.* 5. *p.* 2. *lib.* 2. *diuerſor. & deciſ.* 532. *p.* 3. *lib.* 3. *etiam diverſor.* cum adductis à Barboſ. *in Collect. ad Concil. in dict. cap.* 9. *num.* 44. *& de Poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 72. *num.* 61. ubi Mar. Antonin. Garc. & alios refert, & probamus vlterius ex S. Chryſoſth. *lib.* 3. *de Sacerd. Poſtquã autem* (ait) *hoc aliquandiu toleratum eſt, & apparuit eius rei confuſio, & indignitas, tuncque paulatim ſublata eſt Populo Electio, & Poſtulatio, nudumque vitæ, & morum teſtimonium ei relictum eſt, &c.* Bellarm. *dict. cap.* 7. *verſ. Tandem obtinuit, &c.* Sed Tyrannica vſurpatio nequit juſtum præſtare titulum, ut ex ea Ius proprium allegetur, ut probatur ex Concil. *in dict. cap* 9. & ex copioſe ibi adductis à Barb. cõprobamuſque ſingulari quodã Zenonis

Aug

Aug. exemplo, qui Tyrannicè à Baſiliſco biennio Imperio ſpoliatus poſt illudque reſtitutus, omnia à Tyranno facta reſcidit, & præcipuè Epiſcoporum Electiones ex defectu juſti tituli, quem Tyrannum habere non poſſe teſtatus eſt, ut poſt Euag. Procop. Nizeph. & Guillel. Barclajũ, teſtantur Cujac. *lib.3. Obſer. cap.19. & lib.18. cap. 14.* Pancirol. *lib.2. Theſaur. var. Lect. cap. 165.* quod facinus ap probatum eſt à S. Sede Simplic. Pap. *Epiſt.7. quæ extat tom.1. Epiſt. Pontif. pag.315.* Gelaſ. I. *Epiſt.11. ad Dardan. dict. tom.1. pag.400.* Pelag. *Epiſt. ad Narſetem pag.621. dict. tom.1.* Carol. Sigon. *de Imper. Occiden. lib.20. ad Ann.558.* Imperialiſque illa Sanctio approbata in Iure reperitur, partim in *Can. Non Vos 42. in fine*, & partim *in Can. de Liguribus 43.23.q.3.*

172 Maior autem probamus I. ex Turrecrem. *ad Text. in Can.1. 63. diſt. q.1. concluſ.1.* ubi aliquas exhibet rationes. II. Nam in omni bus generalibus Cõcilijs ubi Electionis Pontificiæ, & Epiſcopalis forma præſcripta eſt, ſemper fuerunt excluſi Populi, & Principes. III. nam conſtat Originem illius Iuris (quod aliquando Populi, & Principes habuerũt) Tyrannicam fuiſſe, & aliquandiu toleratam, & poſtea ſublatam, ut latè probat Grauin. *dict. art.4. in Appendic. confut.3. per tot.*

173 Hinc iam non obſtare patet propoſitum argumentũ quo Hæretici ſuadere conantur: Iure Diuino atteuto, competere Populis Epiſcoporum Electiones, nam juxta ſuperius dicta ad illud *Act. 1.* Reſpondemus I. ex Chryſoſt. *ibidem*, id factum ex conceſsione Petri, non ex neceſsitate: *Quid* (inquit Chryſoſt.) *non an licebat ipſi Petro eligere? Licebat equidem maximè, verùm id non fecit, ne cui videretur gratificari.* II. Illa non tàm Electio, quàm Poſtulatio fuit, quà concupiuit Populus aliquem eligi à Deo in locum Iudę Bellarmin. *dict. cap.7. verſ. Reſpondeo cum.* III. Quod ab uno Exemplo non deducitur aliquid eſſe de Iure Diuino, quia non efficaciter probatur illius juris eſſe id omne, quod aliquando factum legimus, ex unico enim actu juriſdictio non acquiritur. Andr. Kninchen. *de Iure Territor. cap.3. num.157. & ſeqq. & num.203.*

174 Imò neque titulum aliquem confert unica Præſentatio, ut ex ea Ius Patronatus allegari queat, quamuis effectum ſit ſortita 50. Annorum curriculo, ut ſæpius Rot. Rom. cenſuit, & præcipuè *deciſ.557. ſub num.1. verſ. Hic autem, p.4. diverſor.* & in Forana juriſdictionis coram Pamphil. adducta à Barboſ. *in Collect. ad Concil. Trident. Seſſ.25. de Reform. cap.9. num.60.* Ex quibus efficaciter probatur non eſſe de Iure Diuino, ut hoc Ius Populo competat, quando exemplis oſtendimus, juxta illud ſinè Populi ſuffragijs Epiſcopos fuiſſe electos, & eligendos, undè exempla illa ipſi Diuino Iuri proportionantur, indeque præferri debere perſpicuum eſt: argument. Text. *in cap. Licèt 9. verſ. Ex præmiſsis, de Probat.* ibi: *Qui*

 etiam

etiam aptiora negotio, & verò proximiora in ſuis teſtimonijs expreſſerunt, &c. cum alijs altero allatis §.

175 Ad illud autem *Actor.6.* ubi de Multitudinis credentium conſenſu Electum fuiſſe Stephanum apparet, reſpondet *loc. citat.* Bellarmin. I. ab hoc exemplo non probari id eſſe de Iure Diuino. II. Etiam eſſe id tributum Populo ex conceſsione Apoſtolorum, ut Lucas ipſe apertè teſtatur. III. Locum hunc non eſſe ad propoſitum; Nos enim agimus de Electione Paſtorum, qui præficiuntur Eccleſiæ regendæ; iſti autem Diaconi erant præficiendi Mẽſis, &c. Hucuſque Bellarmin.

176 Alia quam plurima argumenta ab Heterodoxis contra ſententiam noſtram, conglomerata paucorum Gallorum opinioni fauentia ab Eminentiſſ. Cardin. Bellarm. diluuntur *locis citatis*, cui quam plurima addere poteram ex Grauin. *in dict. Append.* At quia tractatus anguſtia, dilatationem prohibet, apud ipſum videnda relinquo.

§. IIX.

An aliquando Temporales Principes Supremi fuerint ſubjectum capax Poteſtatis, & Iuriſdictionis in Perſonas, Bona, & Dignitates Eccleſiaſticas?

177 Dubium hoc, nulla cogitandi morâ interpoſita, reſolvendum eſſe negatiuè pluribus ſuademur. I. Nam mox à principio Chriſtus Dominus Omnem Spiritualem Iuriſdictionem, & Poteſtatem tradidit Petro, *Matthæ. 16. Ioan. vlt.* concinitque *Can. Ita Dominus* 19. *diſtinct. Can. in Nouo* 21. *diſt. Can. Continua* 11. *q.* 1. *Can. Futuram* 12. *q.* 1. *cap. Quamquam*, & ibi Gloſſ. *de Cenſib. in* 6 *cap. Mandata, de Præſumption.* Morla *in Empor. Iur. p.* 1. *tit.* 2. *in Præmiſ. num.* 123. Indeque mox etiam à principio Dominum Iuriſdictiones diuiſiſſe iam ſupra oſtendimus, nùncque producimus Text. *in Can. Cum ad rem, & Can. Cum ad verum* 96. *diſtinct. Can. Duo ſunt* 13. *q.* 1. *cap. Solita, de Maior. & Obedient.* Morla *dict. tit.* 2. *in Præmiſſis, num.* 125. cui addo Alexan. *conſ.* 8. *num.* 8 *num.* 1. *lib.* 1. Oldrad. plurima congerens *conſ.* 83. toto, Everard. *conſ.* 42. & pluribus relatis Alex. Spetell. *deciſ.* 126. *nu.* 34. & *deciſ.* 136. *num.* 2. *p.* 2. Et Clerici ab ipſo Deo exempti ſunt à Principum Temporalium Poteſtate, ut ex hucuſque dictis ſatis demonſtratum eſſe cenſemus, & nihilominus adducimus Bernard. Laurent. *in Tract. Caſuum, in quibus Iudex Sæcularis poteſt manus injicere in Perſonas Clericor.* multis Diuinã hanc Exemptionem comprobantem *à num.* 5. *inter Tract. DD. tom.* 13.

13.p.1. quem allegat Sperell. *dict. decis.* 126. *num.* 35. *& seqq.* eiſque addo celebrem Gloſſ. *in cap. Eccleſia S. Maria, de Conſtit.* Felin. Dec. Abbatem, Cardinal. & alios adductos à Motla *dict. tit.* 2. *quaeſt.* 12. *num.* 2. qui licèt ſententiam iſtam non ſequatur communem tamen eam appellare Alciatum, Menchac. Ioan. Gutierr. Azeved. & Covarr. fatetur. Aſt Iuriſdictionis Spiritualis Objectum fuerunt à principio Perſonæ, Bona, & Dignitates Eccleſiaſticæ (ut alibi latè oſtenditur) ergò ipſi, & non Temporali Iuriſdictioni mox à principio ſubjecta fuerunt.

178 II. Probatur argumento à Tempore ſumpto, ſeu à ratione Temporum, quod efficaciſſimũ eſſe docemur *ex §. Singulorum autem; Inſtit. de Rer. Diviſ.* In Statu namque Innocentiæ præfigurata fuit Sacro-Suprema Poteſtas, nullo equidem veſtigio de Regia apparente. In Legæ Naturæ de Eccleſiaſtica Poteſtate ante Diluvium ſtabilita plenè conſtat, quũ Regiæ Iuriſdictionis ne Symulachrũ quidem illo temporis interſtitio adſignari queat. In Lege Gratiæ priorem tempore, & authoritate fuiſſe Eccleſiaſticam Poteſtatem Regia Iuriſdictione, *Tract.* 3. abunde probatur. In Omni autem tempore Clerici Eccleſiaſtici ſubjecti fuere Sacro-Supremæ Poteſtati, ergò, &c.

179 III. Autem Perſonas, & Bona Eccleſiaſtica ſemper Sacro-Supremæ Poteſtati, & numquam Regiæ Iuriſdictioni ſubjecta fuiſſe probamus; repetitis Sacrorum Canonum teſtimonijs Can. *Continua* 5. 11. *q.* 1. vbi Valerianum, Theodoſium, & Arcadium Imperatores reſcripſiſſe fertur: *Habent illi* (Clerici) *ſuos Iudices, nec quicquam his publicis eſt commune cum legibus*, Can. *ſi Imperator* 11. 96. *diſt.* vbi Gloſſ. verbo, *Diſcuti*, ex ipſius Textus verbis hanc infert conſèquentiam: *Ergò antequam èſſet aliqua Conſtitutio, etiam Clerici non erant de Iuriſdictione Sæculari, cap. Quamquam* 4. *de cenſ. in* 6. ibi: *Non ſolum Iure Humano, quinimo, & Divino, &c. cap. Novit ille* 13. *de Iudic.* Conc. Trid. *Seſſ.* 25. *de Reform.* ibi: *Immunitatem Dei ordinatione, & Canonicis Sanctionibus conſtitutã.* Hæc autem Diuina Immunitas, ſeu exemptio à principio fuit, ut nuper dicebamus priuſque docuerat Bal. *in principio, Auth. ſtatuimus, C. de Epiſcop. & Cleric.* & mox referendi. Ergò numquam potuerunt Poteſtati ſubjici Temporali; ſed immediatè ſubditi ſemper fuerunt Eccleſiaſticæ Poteſtati. Hæc autem nuſquam à Principe, Populo, ſeu Republica pependit; ſed immediatè à Deo Can. *In novo* 21. *diſt.* Can. *Sacroſancta*, §. *Hac verò* 22. *diſt.* Can. *Legimus* 93. *diſt. cap. Novit. & ibi Gloſſ.* verbo, *Iuriſdictionẽ, de Iudic.* & pluribus relatis docet Bellet. *dict.* §. 1 *num.* 25. Vbi efficaciſſimam adducit rationem; Eccleſiaſticas ſcilicèt Perſonas ſemper Eccleſiaſticæ Potèſtati ſubjectas fuiſſe. Poteſtas autem hæc Sacerdotio infixa ſempèr etiam fuit. Aſt Sacerdotium à Deo inſtitutũ in Chriſtum translatum fuit, & à Chriſto in Petrum, & Succeſſores eius,

eſus, ut Author ipſe probat (Noſque luculentius dicemus) ergò numquam ſubjecti eſſe potuèrunt Clèrici Temporalibus Dynaſtis. Vidèndi ſunt del Bene *de Immun. tom. 1. cap. 1. dub. 2. ſect. 1. num. 44.* Fermoſinus *de Iudicijs tom. 1. in cap. 2. q. 2.*

180 IV. Ratione probatur èo ipſo, quod quis in Clericum ordinatur, efficitur Res Sacra, & in ſortem Domini tranſlata, *cap. fin. de conſacr. vbi* Roc. de Curte *verſ. Quinto limita, ut non procedat* Alciat. *in Rubr. de Iudic. num. 3.* Petr. Barboſ. *in l. 1. num. 174. ff. Eodem.* Farin. *in Praxi Crimin. lib. 1. tit. 8. de Inquiſit. num. 2. de* communi atteſtans opinionè. Aldetan. Maſcard. *de Gener. Stat. Interpretat. concluſ. 1. num. 74. & 75.* Sebaſt. Vant. *de Nullit. ex d. fectu Iuriſdict. num.* 101 Cl. r. *in Praxi, lib. 5 §. fin. q. 36. in princi io*, Petr. I. cob. Aurelianen. *in ſua P axi Lib. e lor. Rubr 63. num.* 103 probãres ex Pſalm. 104. præcipiète. *Nolite tangere Chriſtos meos, & in Prophetis nolite malignari*, Alèx. Sperel. *decif. 126. num. 33. p. 2.* Bellet. mox referendus *§. 1. num. 19.* Res autèm Sacræ ab omni Temporali Petèſtate exemptæ ſunt Can. *Cui Portio 12. q. 1.* Gloſſ. *pen. in dict. Can. ſi Imperator 96. diſt.* & pluribus relatis Ioann. Maria Bellet. *Diſquiſ. Clerical. p. 1. tit. de fauor. Cleric. Perſon. §. 1. num. 19.* Noſque probamus *ex §. Nullius autem ſunt Res Sacra, & Religioſa, & Sancta; Quod enim Diuini iuris èſt id nullius in Bonis eſt. Inſtit. de Rer. diuiſ.* juncto Arnoldo Vinn. optimè eum ſic èxponente: *Res igitur Diuini Iuris ſunt, quæ Hominum Poteſtati, & promiſcuo vſui exemptæ quodamodo in ſolius Dei Iure, ac Poteſtate habentur, &c.* Ergò Spiritualia ſemper à Temporalium Principum Poteſtate exempta fuerunt. Quod clarius patebit ex dicendis ſequenti §.

181 V. Doctorum Authoritate èxpreſſe aſirmantium Clèricos numquam Sæcularibus Principibus ſubjectos fuiſſe, Gloſſ. *pen. in Can. Si Impèrator 96. diſt.* Alex. *conſ. 8. num. 1. vol. 1.* Aufrer. *in Clem. 1. in principio, q. 1. de Offic. Ordin.* Tuſch. *tom. 1. Pract. concluſ. Iur. litt. C. concluſ. 386. num. 2.* Rebuff. *in Concord. verſ. Pr. mo ſciendum, & verſ. Nec obſtat falſa.* Bal. *in Auth. ſtatuimus in princip. C. de Epiſcop. & Cleric.* Præpoſ. *in Can. Cum ad verum, col. 9. verſ. & licet his rationibus 96. diſt.* Archidiacon. *in Can. Nec ſi incompetenter, §. Item notandum, num.* 4. vbi etiam Turrècrem. *in §. Item cum Baalam, num. 4.* Gèminian. Bellam. *& prepoſ. 2. q. 1.* Surd. *conſ. 301. num. 54. vol. 3.* Bellèt. *dict. p. 1. tit. de fauor. Clèric. Perſon. §. 1. num. 24.* cui addo Bellam. *in cap. Nouit, num. 10. & 11. de Iudic.* vbi Nauarr. *notab. 6 num. 6. & 30.* Abb. *in cap. Eccleſia Sancta Mariæ, num. 10. de Conſtit.* vbi etiam Felin. *nu. 7.* Decius *n. 14.* Idem Bèllam. *in ca. 2. nu. 4. & 5. de Maior. & Obed.* ibique Felin. *num. 3.* Abb. *num. 4.* quibus addendi ſunt nuper allegati, eiſque adiungendi Thom Ferrault. *de Cautel. cap. 433. alias cautela 28. num. 1.* Rolan. à Valle *conſ. 4. num. 12. vol. 1.* Burſatt. *conſ. 42. num. 2.* de magis cõmuni atteſtans

op-

opinione, *tom.*1. Alex. *conſ.*8.*num.* 1.*lib.*1.

182 Sunt nonnulla, quæ in hanc ſententiam objici, ac èxpèndi poſſunt in vnum congeſta à Franciſc. Anſald. *de Iuriſdict. p.*1. *cap.*2.*à num.*2. *ad* 39. Aſt quia omnibus èis ibidem ſatisfacit ipſe *à num.*76. *vſque ad* 99. atque etiam Bellett.*dict.§.*1.*num.*38.*& ſeqq.*& diluta omninò, atque comminuta manebunt ex hucuſque dictis, ea rèferre, atque diſſoluere conſultò omittimus. Solumque addimus ex his omnibus rejiciendum omninò eſſe Petr. Auguſtin. de Morla *dict. tit.*2. *q.*12.*num.*3. tuto affirmantè: Quod in Primitiua Eccleſia Clerici,& eorum Bona conſtituta erant ſub Sæculari Poteſtate, Quod probat Imperialibus legibus contentis in Iuſtinianeo, C. Sub Titulis *de Sacr. Sanct. Eccleſ. & de Epiſcopis, & Clericis.* Quod quam leue fundamentum ſit, ad tàm animoſam Aſſertionem ſtabiliendam, ſatis Te docebunt Anſald. Belletus, & Delbene *ll.cc.* & Nos luculentius infra oſtendemus.

§. IX.

An,& quali conſuetudine, vel Priuilegio Temporales Principes Iuriſdictionis,& Poteſtatis in Sacra, Subjectum capax eſſe poſsint?

183 SVNT quamplurimi, tàm Heterodoxi, quàm Ortodoxi Nonnulli tutò affirmantes apud Dian. *par.*7. *Tract.* 1.*de Immun. Reſol.*18.*§.*1. Sæculares Principès, immemorabili conſuetudine acquirère poſſe huiuſmodi Iuriſdictionem, & Poteſtatem. Nos verò contrarium omninò affirmandum, & à Catholicis omnibus defendendum aſſerimus, & ſeqq. probamus Fundamentis.

184 I. Apertiſsimis Canonicis Sanctionibus, *cap. Clericis, de Iudicijs, cap. Nouerit. dè ſent. excommun. cap. Qualitèr, & quando, de Iudic.* Concil. Lateranen. ſub Leone X. Bulla in Cœna Domini, cũ alijs èxpẽſis à Diana *dict. reſol.*18.*§.*2.

185 II. Hac intrinſeca ratione probamus. Conſuetudo hæc immediatè opponitur Immunitati Eccleſiaſticorum, eis Iure Diuino competènti. Aſt conſuetudo contra Immunitatèm nullo tèmporis decurſu præſcribi poteſt. Bal. *in cap. Clerici, de Iudic.* vbi Butr. *num.* 11. Panorm. *num.*6. Bart. & Bal. *in Auth. Caſſa, & irrita, & c. C. de Sacroſanct. Eccleſ.* Innoc. *in dict. cap. Nouerit, de Sent. excommun.* Ergò nulla conſuetudine iuuari poterunt Temporales Principes, ut Iuriſdictionem, & Potèſtatem exerceant in Pèrſonas Eccleſiaſticas. Ergò huiuſmodi conſuetudo nullatenus poterit Principibus Sæcularibus proficere.

186 Nec ſuffragari eis poterit:

rit: conſuetudinem immemorabilem vim Priuilegij habere. Ioan. Monach. *in cap. 2. de Praben.* ex Text. *in cap. Super quibuſdam, §. Præterea, de verb. ſign. ca. vnic. de Preben. in 6. l. Hoc Iure, §. Ductus aquæ, ff. de Aqua cottid. & æſtiu.* Quod ampliant procedere etiam in his, quæ Principi omninò reſeruata ſunt, Iaſ. *in l. De quibus, ff. de Legib.* Alex. *conſ. 35. lib. 2.* Abbas *conſ. 20. lib. 1.* & de communi atteſtatur Ioan. Ignæ. *in Repetit. §. Non alias, num. 990.* & accedente tanto temporis tranſcurſu nullum Priuilegium, aut titulum neceſſarium eſſe docent Alex. *conſ. 6. lib. 1.* Hoſtien. *in dict. cap. Super quibuſdam, de verb. ſign.* Anchart. *in cap. 1. de Praſcrip. in 6.* Iaſ. *in l. Si certis annis, col. fin. verſ. Decimo limita, C. de Pactis.* Quin ad hoc ſcientia requiratur eius contra quem præſcribitur Iaſ. *in l. Imperium, ff. de Iuriſdict.* Alex. *dict. conſ. 6.* Ignæus *l. c. num. 987.* Pariſ. *in cap. de Quarta, num. 29. de Praſcript.* Covar. *in Reg. Poſſeſſor, p. 2. in princip. num.* 8. Anton. de Padilla *in l. Si quas Actiones num. 52. C. de Servitut. & aqua.* Priuilegio autem Apoſtolico Poteſtas hæc eis competere poteſt, ergò, & conſuetudine immemorabili. Quam quidem inſtantiam eis non ſuffragari diximus, & latius infra oſtendemus, *hoc eadem §.* Vnde in ea ſolutione corroboranda diutius non immoramur.

187 III. Eam probamus authoritate Abbat. *in cap. Peruenit, num. 12. & in cap. Non minus, num. 15. de Immun. Eccleſ.* Rota Romana *deciſ. 10. tit. de conſuetud. in Antiq.* Vbi decidit Regem Anglorum nulla conſuetudinè acquirere potuiſſe Iuriſdictionem in Clèricorum Perſonas, quod idem latè firmauit Alex. *conſ. 149. num. 10. lib. 6.* Fèlin. *in cap. 2. de Maior. & Obed.* Rocch. de Curte *in cap. fin. de conſuetud.* D. Covar. *Pract. QQ. cap. 31. num. 5.* Camill. Borell. *ad Bellugam in Specul. Princip. Rubr. 11. §. Videndum, in Add. incip. Probemus,* qui decem id probat argumèntis; quod expreſſe ampliat Rocch. de Curte *dict. cap. fin. num:* 474. Licèt conſuetudo ſit immèmorabilis, & probetur Scientia Papæ, atque ipſius tolerantia, quà quidem non obſtáte adhùc Principèm Sęcularem eà juuari non poſſe dicta Rota antiqua firmauit. I. quia Papa conſentirè nequit, ut præjudiciùm Immunitati Perſonarum Eccleſiaſticarum vnius Prouinciæ in Vniuerſum inferatur Geminian. *in cap. 2. num. 13. de probat. in 6.* Videndus omninò Antonin. Diana *p. 6. Tract. 1. de Immun. reſol. 29. & p. 7. Tract. 1. reſol. 18.* vbi addit Fagund. Laiman. & Rotam Roman. *in vna Barchinonèn. exemptionis,* ab ipſo adductam, *in fine eiuſdem p. 6.* II. Quia multotiès, imò ſæpius plura tolerat Papa, quia abſque illius Prouinciæ diſpendio Spirituali ea vitare non potèſt, & tùnc tolerantia illa non proficit lædèntibus immunitatèm. Suar. *contra Regem Angl. lib. 4. cap. 32. num. 11.* Alexand. Sperel. *deciſ. 37. num. 60. p. 1.* III. Dènique quia tolerantia hæc omninò excluditur, atque conſuetudo immemorabilis, & præſcriptio quælibèt interrumpitur publicatione

tione Bullæ Cœnæ, quæ quot annis fit, in eaque huiuſmodi conſuetudines abrogantur, & Præſcriptiones rejiciuntur, & Principes Poteſtate hàc vtentès, anatematizantur, non obſtantè qualibet conſuetudine, aut Præſcriptione immemorabili, ut rectè animaduèrtit Felin. *in cap. Cum non liceat, num. 1. verſ. Quinta Concluſio, de Præſcript.* Diana *dict. p. 7. Tractat. 1. reſol. 18.* cui addo Mar. Alter. *in explanat eiuſdem Bullæ Can. 15. col. pèn. verſ. Reſpondeo,* Duard. *in eamdem Bull. lib 2. Can. 19. q. 8. num. 25.* Sperell. *dict. deciſ. 37. num. 40.* plures allegans, *& num. 60. verſ. Imo verò non permittit.* Iacob. Menoch. *in Tractat. M. S. de Iuriſdictione, Imperio, & Poteſtate Eccleſiaſtica, & Sæculari, tom. 1. lib. 1. cap. 18. verſ. Primus eſt quando,* concludens his verbis: *Ex his intelligimus malè ſenſiſſe Petrum Bellugam in dicto Specul. Rubr. 11. §. Videndum, num. 12. verſ. Probemus ergò, dum ſcripſit valere hanc conſuetudinem, qua Princeps, & Iudex Sæcularis Ius dicit, Imperiumque exercet contra Clericos, Rationes, & argumenta, quibus vtitur Belluga, quum ſatis leuia ſint, non eſt cur nunc illis reſpondeam, &c.*

188 II. Concluſio: *Temporalis Princeps nulla conſuetudine, aut Præſcriptione immemorabili innixus Iuriſdictionem, & Poteſtatem licitè exercere poteſt in Bona Eccleſiaſtica purè Spiritualia.* Hanc Concluſionem fortius dèfendent Quotquot abſolutè docent in nulla Bona Eccleſiaſtica poſſe Principem Temporalem conſuetudini, aut Præſcriptioni innixum Poteſtatèm hanc exercere, quorum Nomenclaturam *ſequenti* adhibebimus *Concluſione*; nuncque iſtam breuiter probamus: Bona Eccleſiaſtica purè Spiritualia ſunt Iure Diuino à Principum Sęcularium Poteſtate exempta; ergò nèqueunt Iuriſdictionem, & Poteſtatem in ea acquirere conſuetudine, aut præſcriptione immemorabili. Antecedens patet ex dictis *præcedentibus §§.* Nuncque corroboramus ex Gloſſ. Innocen. Abb. Felin. Cardin. Lupo, Natta, Burſatto, Euèrardo, Zeuallos, Farin. Ambroſin. Marta Bellett. Iul. Clar. Camil. Borell. Duaren. Syluest. Summa Angel. Claui Reg. Azor, Bonacina, Suar. & alijs adductis ab Alexan. Sperell. *dict. deciſ. 37. num. 13 & num. 17. & dèciſ. 126. num. 57. & dèciſ. 184. num. 1. p. 2.* Conſequèntiam probo: Contra Ius Diuinum ſtrictè ſumptum nequit admitti cõſuetudo, aut Præſcriptio etiam immemorabilis; Sed Bona Clericorum Spiritualia ſunt Iure Diuino ſtrictè ſumpto à Principum Poteſtate exempta, ergò nequeunt ipſis Principibus ſubjici conſuetudine, aut Præſcriptione immemorabili. Min. & conſeq. patent. Maior probo *ex cap. fin. de Conſuetud.* ubi communiter DD. Rota *deciſ. 20. tit. de Conſuet.* Abb. & alijs *in cap. 2. de Iudic. & in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ, de conſtit.* & pluribus relatis docet in his præciſis terminis Alex. Sperell. *dict. deciſ. 37. num. 28. & 29.* Noſque vlterius probamus argum. Tex. *in cap. Quamuis, de Decim.* Rebuff. *eodem Tractat. q. 13. num. 64.* Felin. *in cap.*

cap. Cauſam quæ, de Præſcrip. num. 3. & alij ſequuti à Suar. *de Religione tom.* 1. *Tractat.* 2. *lib.* 1. *cap.* 27. *num.* 3. & 4. & *cap.* 30. *num.* 7. Azor. *Inſtit. Moral. tom.* 1 *lib.* 7. *cap.* 36. *q.* 11. *verſ. Quæ decreta*, Bonacina, *in Summa tom.* 2 *de Præcept. Eccle. diſp. vltim. q.* 5 *punc.* 5. *num.* 6. expreſſè docèns nullam rem, aut Ius Eccleſiaſticum, ſeu Spirituale præſcribi poſſe à Seculari Principè ex de defectu capacitatis Actiuæ. Covar. *lib.* 1 *Var. cap.* 17. *nu.* 6. *verſ. Quarto* allegans Balb. & Paris Guttier. *Prac. QQ. lib.* 1. *q.* 15. *à nu.* 2. Barboſ. *de Iur. Eccleſ. Vniverſo lib.* 3. *cap.* 26. §. 2. *n.* 49. Molfeſi. *in Summ. Tract.* 6. *cap.* 4. *num.* 55. Fagund. *in V. Præcepta lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 3.

189 III. Concluſio: *In veriori opinione, à Nobis ſequenda; Princeps Secularis vigore cuiuſuis conſuetudinis, aut Præſcriptionis licet immemorabilis*, nèquit adquirerè *Iuriſdictionem, etiam in Bona temporalia Eccleſiaſtica* Bal. *in Authen. Clericus, num.* 2. *in fine, C. de Epiſcop.* & *Cleric.* & manifeſtius *in cap.* 2. *in fine extra de Iudic.* Rota *dict. deciſ.* 10. *de conſuetud. in Antiq.* Guillielm. Benedict. *in cap. Raynutius. Verbo,* & *Vxorem nomine Adelaſiam deciſ.* 2 *num.* 120. *de teſtam.* Rebuff. *in Concord. Tit. de Protect. Concord. Franc. propè finèm* Aufrer. *Ad Capell. Tholoſan. q.* 126. licet *in Tractat. de Poteſt. Secular. Super Eccleſ. Reg.* 2. *num.* 5 non explicet quid dè hac conſuetudine ſenciat, vnde etiam in illò loco Sententiam noſtram ſequi dicendum eſt, in dubio namque nullus Doctor ſibi cõtrarius exiſtere cenſendus eſt. Covar. *dict cap.* 31 *num.* 5. *verſ. Non ita*, qui licèt omninò non damnet conſuetudinem iſtam in aliquibus Provincijs vigentem in Hiſpania non obſervari affirmat. De eòquè miratur Azeved *in l.* 11. *nu.* 13. *tit.* 1. *lib.* 4. *Recopil.* quod conſuetudinèm iſtam in Francia contra Ius obſervatam non reprobavèrit, ut èxpreſsè reprobat Gregor. Lop. *in l.* 57. *tit.* 6. *p.* 1. *Verbo: Que ſe la diò.* Menoch. *dict. cap.* 18. *in fin.* Bobadill. *in Polit. lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 164. Portoleſ. *ad Molin. verbo Clericus num.* 16. vbi Molinum impugnat contrarium ſentientem Seſſe, *dè Inhibit. cap.* 8. §. 1. *num.* 11. *fol.* 561. & præ omnibus Alex. Sperèll. *Deciſ. For. Eccleſiaſtic. p.* 1. *deciſ.* 37. *num.* 28. & *ſeqq.* ubi plura cumulat.

190 Ampliandaque eſt Concluſio hæc, ut procedat non ſolum reſpectu Bonorum Temporaliũ, quę Eccleſiaſticæ Perſonæ intuitu Eccleſiæ poſsident; ſed etiam ad Patrimonialia quoque extendi debere docènt *ex cap. fin. de Vita,* & *Honeſt. Cleric.* juncta Gloſſ. *ibidem, verbo, dè ſuis facultatibus, cap. Quamquam de Cenſ. in* 6. & ibi Gloſſ. *verbo ipſarum, Clementina Præſenti,* & ibi Gloſſ. *verbo proprijs, de Immun. Eccleſ.* Bulla in Cœna Domini, *Can.* 18. Hugolinus, Suarèz, Reginald. Toletus, Sayrus, Molina, Bonacina, Mar. Altèr. & Duar. adducti à Sperèll. *dict. deciſ.* 37 *num.* 74. qui attento Bullæ in Cœna Domini Canone hanc ſententiam defèndunt, pro èaque èx præ allegatis Iuribus adducit, *num.* 75. Abbatem, Felin. Paul. de Caſtro, Albetic. Petrum à Petra, Remig. de

Goñi.

Goñi. Hondede. Carol. de Graſſ. Bellet. Zerolam, Martham, Ioan. Crottum, Capram, Franc. Lèon, Sylveſtr. Caietan. Ludouic. Lop. Correa, Molin. Azor, Graſſ. Suar. Sayr. & Duard. cui addo Ciarlin. *controu. Forenſ.* 138. *num.* 17. *part.* 1. Vulpèl. *in Praxi For. Eccleſi. cap.* 17. *num.* 15. Rotam Romanam *deciſ.* 339. *par.* 8. *Recèn. & præcipuè* ſi ad eorum titulum ordinati ſunt. Sperel. *dict. deciſ.* 37. *num.* 77. *& deciſ.* 194. *num.* 16. *& num.* 79. *part.* 2.

191 Contra prædicta tamen obſtat Textus *in cap. Super quibuſdam* 26. *de Verb. ſignifi.* ubi Principibus Sæcularibus Tributorum impoſitio interdicitur, quæ ex Lateranènſis Concilij largitione cõcèſſa, vèl ex antiqua conſuetudinè à tèmpore cuius non èxtat memoria, introducta non fuerit, & ita ſcribunt, & tènent per eumdem Text. *ibidem*, Gloſſ. verbo, *non extat memoria, in princip.* Conſuetudinem immemorabilem, Ius, ac Privilegium imponèndi Tributa conferre, atque in noſtris terminis ex Balbo, Alex. Marcabrum, & alijs ponderat Text. iſtum pro Sæculari Potèſtatè. Franc. Anſald. *de Iuriſdict. p.* 5. *tit.* 3. *cap.* 3. *num.* 40. *& ſeqq.* concludentes ex eo clarè probari Temporali Principi immemorabilem ſufficère ad acquirendam Iuriſdictionem in Eccleſiaſticas res, & Perſonas.

192 Sed inſtantia hæc ex præ allegato Textu petita nullius eſſe momènti appaict, ille namquè procedit quoties præſcribens capax eſt Iuris, & Poteſtatis, quàm èx immèmorabili Sibi competere allegat, ſecus tamen ſi incapax eſt, Ioan Monach. *in cap.* 2. *de Præben.* Abb. & Felin. *in cap. Cauſam, de Præſcript. & in cap. Quanto, de Conſuetud. & ratio eſt*, quia conſuetudo hæc, ſeu Præſcriptio Ius capacibus tribuit, incapacibus autem capacitatem non confert, nec tribuere poteſt, *cap. Quanto, de Conſuetud.* & ibi Abbas *num.* 2. vbi habetur, quod nulla conſuetudinè, aut præſcriptione juuari potèſt ſimplex Sacerdos, ut confirmationis Sacramentum licitè, & validè miniſtrare poſsit quidquid in contrarium ſuadere voluerint Ferrara, Tapper. Salmeron, & Caietan. apud Guillelm. Beyer. *de Confirmation. q.* 5. *verſ. Quæritur ſecundo, pag.* 179. ubi refert, refutatque iſtorum opinionem noſtramque validiſsimis comprobat Fundamentis. Et tamen Summus Pontifex, non ſolum Presbyteris, ſed etiam ſimplicibus Clericis Poteſtatem illud adminiſtrandi concedere valet, ut latè manet probatum *hoc eod. Tract. Fundam.* 1. *q.* 2. *§.* 1. *in fine.* Ergò in ſubjècto incapaci non æquiparantur immemorabilis conſuetudo, & Privilegium Apoſtolicum: nam capacitatem præ èxiſtere opus eſſe, ut pari paſſu ambulent, Immemorabilis, & Privilegium Apoſtolicum, docènt Abb. *in cap. Cauſam, quæ num.* 3. *de Præſcript.* Felin. *in cap. Audientes, num.* 6. *de Præſcriptionibus* Covarr. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 6. Menchaca *lib.* 2. *Illuſtr. controuer ſ. cap.* 89. Peregrin. *de Iur. Fiſci, lib.* 6. *tit.* 8. *nu.* 18. *& ſeqq.* Rota Romana

Digitized by Google

in una Cracouienſ. Iuris legendi 21. *Maij* 1627. *coram Coccino Decano*, adducta à Barboſ. *in Collect. ad dict. cap. Super quibuſdam, num.* 6. *in fine, de Verbor. ſignific.* Laici autèm incapacès ſunt Iuris Spiritualis, cui adnexa eſt Iuriſdictio, & Poteſtas in Bona Eccleſiaſticorum, tàm intuitu Eccleſiæ, quàm Patrimonij cauſa, ab Eccleſiaſticis Perſonis poſſeſſa, *cap. Cum Apoſtolica de his, quæ fiunt à Prælato, cap.* 3. *de Iudic. cap. Quamuis, cap. Prohibemus, de Decim. cap.* 2. *§. Sanè eodem, in* 6. Couarr. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 5 & indiuidualius Ioan. Garcia *de Nobilit. gloſſ.* 12. *num.* 8. Sperel. *deciſ.* 37. *num.* 30. Viuian. *de Iur. Patron. lib.* 11. *cap.* 12. *num.* 8. Ergò Immemorabilis conſuetudo Iuriſdictionem iſtam Laicis tribuère non poteſt.

193 Ne tamèn generalibus Principijs euaſionem datam, Aduèrſarij eàm voluntariam eſſe reclamitent, ab ipſius Textus Hiſtoriâ demonſtrabimus: Textum illum nihil in ſententiam noſtram probatè quum non de Tributis Eccleſiaſticorum; ſed de illis, quę Temporalibus Dynaſtis imponète Vaſſallis ſuis permiſſa ſunt, Pontifex reſpondèrit, & ſolum in Textu illo permittatur Principibus ipſis ab Eccleſiaſticis Tributa exigere, quæ à Concilio Generali cum conſenſu Epiſcopi conceſſa fuerint proptèr grauèm aliquam imminentem neceſsitatem; caſus namque, ſeu Species hæc eſt.

194 Laborante Narbonenſi Prouincia Fœdiſsima Albigenſiū, ſeu Albianorum Hæreſi (quam diverſam Omnino eſſe ab Vualdenſium, ſeu Pauperum de Lugduno Labe, monemus contra Anton. Dadin. Alteſſerram mox referendum. Eamdem illam reputantem, quum omninò diſtinctæ vtraque ſit Authoribus, tempore, Articulis, & Tribunalibus, ſeu Iudicibus, à quibus quælibèt condemnata eſt, demonſtrante Iacob. Gaulterio *in Tab. Chronolog. Sæculo XII. cap.* 15. *pag.* 660. *col.* 2. & *cap.* 17. *pag.* 662. *col.* 2.) Quum ergò in Gallia Albigenſis ferueret Hæreſis Raymundus Comes Tholoſanus ob Patrocinium Hæreticorum, & noua in dicta Vectigalia à Milone Legato Sedis Apoſtolicæ excommunicatus eſt, & pœnitudinem ſimulans ab eodem abſolutus (apud S. Ægydij Templum, cuius ſolemnem reconciliationis formam enarrat Petrus Valliſernènſis, *Hiſtor. Albigenſ. cap.* 12.) His conditionibus, ne Hæreticos ampliùs fouèrèt, & nouis Vèctigalibus abſtineret. Sed promiſsi Immemor, ſeu Aſpernator, tentauit à Rege noua obtinere Pedagia, & repulſam paſſus, acceſsit ad Innocent. III. Roman. Pontif. à quo ei in dicta eſt Purgatio Canonica ſuper crimine Hæreſis, & nècè Fratris Petri de Caſtronouo; Intetim idèm Comes in Synodo Auènionenſ. ab eodem Milone excommunicatus ſi noua Pedagia, ſemel èjurata repeteret. Idem Valliſernenſ. *loc. cit. cap.* 33. Sentiens igitur Comes agi de ſumma rèrum, & periculum imminere,

ne

ne uniuerſa eius Ditio eſſet prædæ militi Crucè ſignato, finxit ſe parere vèlle mandato Eccleſiæ, & quaſi dubitaret ſuper nonnullis capitibus Mandatorum; quæ à Legato accèpèrat pro conditionibus abſolutionis; conſuluit Pontificem ſuper his: *Qui nam dicendi eſſent manifeſti Hæretiti? Quæ nam Pedagia illi interdicta eſſent? Et quæ eſſet obligatio mandati Legati; ut de Se conquerentibus Iuſtitiam exhiberèt apud Lègatum; vel Iudicem Ordinarium; vel Delègatum.*

195 Conſultus Pontifex reſpondit in illo capite; Quoad I. eius partem: *Manifeſtos Hæreticos dici illos, qui publicè prædicant contra Fidem Catholicam; aut profitentur; aut tuentur errorem, vel qui coram Epiſcopo conuicti, vel confeſſi de Hæreſi per ſententiam damnati; publicatis proprijs Bonis, èt alijs pœnis inflictis ſecundum Sanctiones*, ut ibi, & in *cap. Excommunicamus, de Hæreticis.*

196 Quoad II. conſultationis partem; reſpondit: *Pedagia, Guidagia, & Salinaria illi intelligi vetita; quæ non apparerènt Imperatorum, vel Règum, vel Lateranenſis Concilij largitione concèſſa; vel conſuetudine immemorabili introducta.*

197 Ex quo quidem Textu ſic explicato ab Antonio Dadino Alteſerra *in Commentar. ad ſingulas Innocent. III. Decretal. in eodem cap. pag. 635.* manifeſtè infertur ſecundam eius partem loqui de Tributis à Tholoſano Comite Sæcularibus Subditis impoſitis, quæ quum noua inſtitui non poſſent ſine authoritate Principis, *l.2. & 3. C. Noua vectigalia, Inſtit. non poſſ. cap. Innouamus de cenſ. l.1. C. de Fundis Limitroph. l. Vectigalia, C. de Publican. & Vectigal. l.3. §. Illud, C. de Canon. largit. l. vnic. de Superindict. l. Placet 8. C. de Excuſſ. maner. l. Omnium 6. C. de Vectigal. l.2. tit.1. p.2. dict. l.11. tit.28. p.3. l. fin. tit.7. p.5. l.1.3. & 6. tit.10. lib. 6. ordinam. l.1. tit.11. & l.1. tit.14. lib.6. & l.16. tit.8. lib.9. Recopilat.* Probant latè Molina *de Iuſt. & Iur. tom.3. diſp. 666.* Thom. Sanch. *Conſ. Moral. tom.1. lib.2. cap.4. dub. 1. & ſeqq.* Parlador *lib.1. quotid. cap. 3. num. 2.* Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.3. cap.10. ex num.219.* Camill. Borell. *de Præſtan. Reg. Cathol. cap. 11. num. 34. & cap.20. num.16. & in Summa deciſion. tom.3. tit.15. num. 3.* Bouadill. *in Polit. tom.2. lib.5. cap. 5. num.1. & 13.* Farinac. *de Furtis q.173. ex num.66.* Calixtus Ramir. *de Lege Regia, §.26. litt. A.* plures referens, cui alios addo ſequutos ab Amaya *in l.3. C. de Annon. & Tribut. num.5. lib.10.* Ciriacum *tom.2. Controuerſ. 297. num.45. & ſeqq.* Capic. Galeotam *reſponſ. Fiſcal. 10. num.17.* Clochium *de Contribut. cap.3. num.13.124. & 137. ad 143. & cap.6. num.134. & ſeqq.* Caſtillo *tom.7. controu. lib.6. cap.41. num.78. & 79.* Solorçan. *de Iur. Indiar. tom. 2. lib.1. cap.19. num.3.* & propè innumeros penes ipſos, Pedagia autem, & Guidagia, Salinaria, & Similia in Textu contenta, ſunt Iura Fiſcalia, quæ Supremis Principibus tantum competere poſſunt;

ſunt, attento Iure communi, *cap. Vnic. Quæ ſint Regalia in Vſibus Feudor.* Caſtill. *dict. cap.* 41. *num.* 166. cui addo Baptiſt. Fragoſ. *de Regim. Reip. Chriſtian. part.* 1. *lib.* 3. *diſput.* 5. §. 2. *num.* 19. Andr. Knichen *de Saxon. non prouoc. Iur. cap.* 5. *num.* 140. Anton. Dadin. Alteſerra *de Ducibus, & Comit. Gall. lib.* 2. *cap.* 2. *pag.* 138. & omnes nuper allegati adde Gunter. Ligurin. *lib.* 8. Modos ergò quibus Comes ille acquirere illa potuiſſet Pontifex exponit, ſcilicèt Priuilegio ſpeciali, & conſuetudine immemorabili, quorum quolibèt titulo Inferiores Dominos Iura illa acquirère Gunterus ipſe ſubdit, & diſſertè ſcribit Roderic. *de Geſtis Friderici, lib.* 2. *cap.* 5. ibi: *Hiſque omnibus in Fiſcum adnumeratis tanta circa priſtinos Poſſeſſores uſus eſt liberalitate, ut Quicumque donatione Règum aliquid ſecum ſe poſſidere inſtrumentis legitimis edocere poteţat; Is etiam nunc Imperiali beneficio, & Règni nomine id ipſum perpetuò poſſideret.*

198 Quod verò in eodem Textu ſcriptum eſt: *Inter licita Vectigalia numèrari, quæ Concilio Lateranenſi inſtituta ſunt*, non eo pertinet, ut dicamus, vel omnem Textum de Tributis impoſitis Clericorum Bonis loquutum eſſe, quum contrarium ex hucuſque dictis percipiatur; vel auctoritate Apoſtolica inferioribus Dominis Vectigalia huiuſmodi, quæ ſunt Regalia Iura concedi potuiſſe, vel poſſe; ſed ideò clauſulam illam à Pontifice adjectam, ut rata eſſent Vectigalia; quæ fortè in illo Comitatu impoſita erant Eccleſijs, ſeu Eccleſiaſticis Perſonis, neceſsitatis publicæ levandæ cauſa, ubi Plebis facultates exhauſtæ ſunt, & id factum fuerit de conſenſu Epiſcopi, quæ eſt ſententia Concilij Lateranen. ſub Alexandro III. *Can.* 22. Perpendatur quæſo, vndè nam probari poſsit hoc Textu, quod ut acquirerent Tẽporales Principes Poteſtatèm, & Iuriſdictionem in Eccleſiaſticas res eumdem vigorem habeat Immemorabilis conſuetudo, ac Indultum Apoſtolicum. Ego quidem non percipio; quum enim Immemorabilis conſuetudo reſpectu Sæcularium in Textu illo adhibeatur, & Conciliaris conceſsio relationem dicat ad Eccleſiaſticos, quumque adeò diuerſi ſtatus ſint, ac ſeparati nullam legitimam illationem ab uno ad alium, vel contra alium fieri poſſe vulgari regula docemur, *l. Papinianus exuli, ff. de Minor. cum Vulgat.* Videant ergò circunſpècti an ſolidiſsimo innitatur Fundamento Hetruſcus ille Immunitatis Eccleſiaſticæ infenſimus hoſtis, tanto æſtimans Textum iſtum, ut contra Eccleſiam Indulto Apoſtolico coequet conſuetudinẽ immemorabilem?

199 Hancque interpretationem genuinam eſſe ulterius oſtendimus ex communi Doctorũ intelligentia, atque obſeruantia, qui unanimitèr Textum iſtum ad hoc tantummodo allegant, ut ex eo probent Iura Règalia in illo

cx-

expreſſa Principibus Supremis competere in Vaſſallos, & Subditos Temporales, ut videre eſt apud nuper allegatos, cui addo Caſtill. *dict. lib. 6. cap. 21. num. 1. & ſeqq.* quin Vllus, in quem hucuſque inciderim, circa Eccleſiaſtica Bona, aut Perſonas quicquam Textum illum diſpoſuiſſe affirmauerit. Vndè pro illo ſolum, qui voluntariè ad hoc eum ſuper inducit hæc dixiſſe ſufficiat.

200 IV. Concluſio: *Priuilegio Apoſtolico, aut etiam immemorabili conſuetudine, ſeu Præſcriptione munita Apoſtolici Priuilegij fama acquirerè poſſunt Temporales Principes Iuriſdictionem, & Poteſtatem in aliquas Perſonas, & res Eccleſiaſticas.* Concluſio hæc tres principales habet partes ſeorſim probandas, & corroborandas, ex quibus illa ineluctabilis euadet.

201 I. Eſt Priuilegio, ſeu indulto Apoſtolico acquiri poſſe à Principibus Sæcularibus Poteſtatèm in Perſonas, & res Eccleſiaſticas, ut ex Text. *in Præallegato cap. Super quibuſdam, §. Præterea, de Verbor. ſignif.* docent Bart. *in l. Prohibere, §. Planè, ff. Quod vi, aut clã,* Covarr. *Pract. QQ. cap. 31. ſub num. 4. verſ. 1.* Tyber. Decian. *Tract. Crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 9. num. 66.* Gaſpar Rodrig. *de Ann. Reddit. lib. 1. q. 17. num. 35.* Seſſe *de Inhibit. cap. 8. §. 3. num. 13. & ſeqq.* Thom. Boz. *de Iur. Stat. cap. 17. verſ. Et quod Papa*, Alexand. Sperel. *deciſ. 37. num. 23.* Franc. Leo. *deciſ. Valent. 82. num. 13. lib. 1.*

202 II. Autem pars, quod nimirum Laicis Poteſtas hæc, Ius, ſeu Iuriſdictio competere poſsit immemorabili conſuetudinè, accedentè fama Priuilegij, ſæpius Rota decidit, & præcipuè *deciſ. 702. num. 1. p. 1. Recènt. & deciſ. 545. num. 1. tom. 2. in Poſthum. & deciſ. 461. num. 4. p. 4. Recèn.* Mareſcott. *lib. 1. Var. cap. 11. num. 60. & 61.* & cõmuniter docent Ioann. de Imola, & Zabarel. *in cap. Cum Apoſtolica de his, quæ fiunt à Præl. Dominic. in cap. 2. §. Sane, de Decim. in 6.* Felin. *in cap. Cauſam quæ, col. pen. de Præſcrip.* Aufret. *de Poteſtate Secular. in Eccleſ. Reg. 1. num. 20. & Reg. 2. num. 25.* Carol. de Graſſal. *Regal. Franc. lib. 2. Iur. 17. fol. 302.* Arnulph. Ruze. *de Iur. Regal. Priuileg. 55. in fine.* Amadæ de Ponte *in Quæſt. Quis ſit Iudex in Cauſ. Feudali, poſt QQ. Laudemiales, fol. 69.* ubi refert in Cauſa Toletana coram Fabio Accorambono Rotam Rom. decidiſſe Laicum eſſe capacem huiuſmodi Iuriſdictionis, & Poteſtatis præſuppoſito exercitio Immemorabilis temporis, accedentè fama Priuilegij. Atque hoc ipſum poſtea docuerunt. Gaſp. Rodrig. *eodem tract. lib. 1. q. 17. num. 35. & 37.* Ludouic. Poſth. *de Manut. obſer. 44. num. 50.* & licet opinionem iſtam de rigore Iuris non procedèrè, quatenus immèmorabili famam Priuilègij addendam neceſſario exigit, affirmet Noguerol. *allegat. 39. num. 8.* aſſertionem ſuam non probat, vndè attendi non debèt contra Rotæ authoritatem.

203 III. Denique Pars ſtabiliens ex Priuilegio Apoſtolico

aut immemorabili conſuetudine munita fama Privilegij competere poſſe Principibus Laicis Poteſtatem, ſeu Iuriſdictionem in aliquas Perſonas, & res Eccleſiaſticas expreſſe habetur apud Covar. *Pract. QQ. cap.* 31. *nu.* 4. Ioan. Garcia *de Nobilit. gloſſ.* 9. *num.* 35. Decian. *Tract. Crimin. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 66. Iul. Clar. *in Praxi Crimin. §. fin. q.* 36. *verſ. Sed ea*, Thom. Boz. *de Iur. Stat. cap.* 17. *verſ. & quod Papa*, Rodrig. *dict. q.* 17. *num.* 62. Seſſe *de Inhibit. cap.* 8. *§.* 3. *num.* 3. *& ſeqq.* Sperel. *dict. deciſ.* 37. *num.* 16. *&* 23.

204 Conſultò tamen addidimus Priuilegio Apoſtolico, vel immemorabili, junctà famà huius Priuilègij acquiri poſſe Temporalibus Dynaſtis Poteſtas, & Iuriſdictio in aliquas limitatas Pèrſonas, cauſas, aut res Eccleſiaſticas; non tamen Vniuerſa, & abſoluta Poteſtas eis competère potèrit, quia eam Pontifex, aut Concilium Generale concèdere nequeunt, quia Romanus Pontifex, vel Concilium, non eſt Dominus abſolutus Perſonarum, & Iurium Eccleſiæ, quum ea ſint principaliter à Chriſto donata; Iſaque Pontifici uti eius Vicario, & non tamquam Perſonæ particulari collata, ut ſit Fidelis eorum Diſpenſator, atque ideò pro ſuo arbitratu nequit illa alienare, vel donare, ſed ſeruàtà prudentià, & fidelitate, Petr. Surd. *conſ.* 301. *num.* 53. *vol.* 3. Grammatic. *deciſ.* 61. *num.* 4. Zevall. *de Cognit. per Viam violent. in Proœm. cap.* 6. citans Iacobat, & Suar. Vigian. *de Immunit. Eccleſ. diſp.* 5. *&* 6. Thomàs del Bene *de Parlam. dub.* 27. *ſect.* 8. *ſub ſect.* 3. *& ſect.* 12. *de Immun. tom.* 1. *cap.* 1. *dub.* 2. *ſect.* 3. *à num.* 1. *ad* 5. vbi allegat *Can.* 7. 25. *q.* 1. in quo Zozimus Papa ſcripſiſſe fertur: *Contra Statuta Patrum concedere aliquid, vel mutare, nèc huius quidem Sedis poteſt Anthoritas; apud Nos enim in conuulſis radicibus viuit Antiquitas, cui Decrèta Patrum ſanxere rèuerentiam* S. Gregor. *lib.* 2. *Epiſt.* 37. *ad Natalem Epiſcopum*, ibi: *Quod verò dicis noſtris temporibus debere ſeruari, quæ à noſtris Prædeceſſoribus tradita, vel cuſtodita ſunt, abſit hoc à Me, ut ut Statuta Maiorum Conſacerdotibus meis in qualibèt Eccleſia infringam, quia Mihi iniuriam facio; ſi Fratrum meorum Iura perturbo.* Idemque habetur *in Can. Quæ ad perpetuam, & Can. Sunt quidam* 25. *quaſt.* 2. Grammat. Surd. Vigian. Covarrub. Farinac. Suarez, Zevall. Mar. Cutèll laudati ab Antonin. Dian. *part.* 1. *Tractat.* 2. *reſolut.* 2. cui addo eumdem Antonin. Dian. *part.* 11. *Tractat.* 3. *Miſcellan. reſolut.* 14. latè proſequentem rationem iſtam; Pontificem ſcilicèt non eſſe Dominum Perſonarum, Rerum, & Iurium Eccleſiaſticorum. Vide eumdem del Benè *dict. tom.* 1. *cap.* 5. *dubit.* 12. *&* 14.

205 Nec obex ſit hucuſquè firmatis, Immunitatem hanc, & exemptionem à temporali Poteſtate eſſe de Iure Diuino, Alciat. *in cap. Cum non ab Homine, num.* 2. *de Iudic.* Covarrub. *Practicar. QQ.*

cap.

cap. 31. *num.* 1. Felin. *in cap.* 2. *col.* 1. *de Maior. & Obedient.* Roch. de Curte *de Conſuetudin. fol.* 51. Petr. Rebuff. *in Concord. Franciæ, Rubr. de Protect. Concordat.* Menchaca *de Succeſſ. Creator. lib.* 3. *§.* 22. *num.* 59. Iulius Clarus *in Praxi Criminali, quæſt.* 36. & Moderniores alij iam ſupra allegati. Vndè argui poſſet Papam in toto, aut in parte huic Iuri derogare non poſſe, ut clarè conſtat *ex cap. Statutum, in princip. de Reſcript. in* 6. Gloſſ. & Abb. *in cap.* 2. *de Maior. & Obedient.* Oroſc. *in l. Non eſt receptum, num.* 12. *de Iuriſdictione*, cum alijs paſsim in opere ad inveniendis, ergò neque valebit concedere Sæcularibus Principibus totalem, aut partialem Poteſtatem in Perſonas, aut res Eccleſiaſticas; ergò neque ipſi eam acquirère poterunt quouis ex aſsignatis titulis. Secunda conſequentia patet, & prioris euidèntia; ſi namquè Papa Principibus Laicis Indultum, aut Privilegium hoc concedere nequit, nullus alius Titulus eis ſuffragari poterit, quia immemorabilis in ſententia, & opinione eis faventium æquivalet privilegio, ergò ſi privilegium non ſufficit, neque Immemorabilis. Ergò nullus alius Titulus.

206 Non inquam obſtat inſtantia hæc; reſpondemus enim, quod licèt à Iure Diuino immediatè procedat Immunitas, & Exèmptio hæc (ut fuſè manet probatum) poteſt adhùc tolli particulariter à Papa cèrtis vrgentiſsimis de cauſis, quæ commune bonum totius Chriſtianæ Reipublicæ, aut alicuius Règni, vel Provinciæ reſpiciunt; tuncque potèrit nonnullas ſecundi generis cauſas Eccleſiaſticas, & cèrtum Clericorum gènus, &c. Principibus ſubjicère Sæcularibus ad tempus, vel in perpetuum, ac illis ſuam Poteſtatem, quæ omninò Eccleſiaſtica maneat delegare, tùm quia Summus Pontifex poteſt in aliqua parte Ius Diuinum declarare. Covarrub. *in Epitome ad IV. Decretal.* 2. *part. cap.* 6. *§.* 9. *num.* 4. & *lib.* 3. *variar. cap.* 6. & *Practicar. QQ. cap.* 31. *ſub num.* 4. & faciunt tradita à Seſſe *de Inhibition. cap.* 8. *§.* 3. *num.* 142. Maximè, ſi interpretatio hæc ex cauſa publicæ vtilitatis fiat. Gloſſ. *in cap. à Nobis, de Decimis*, luculenter Sanchez *de Matrimon. lib.* 8. *diſputat.* 6. *num.* 5. Sperel. *deciſ.* 37. *num.* 19. & 20. Atque individualius omnibus Laymann. *in Summa, lib.* 4. *Tractat.* 9. *cap.* 10. *num.* 1. Tùm, & quia illius modi delegationis incapaces non ſunt. Gloſſ. *in Can. Valdè*, 49. *diſtinct.* & pluribus corroborat Iuribus Suarez *contra Regem Angliæ, lib.* 4. *part.* 2. *argument.* 6. Aufrer. *de Poteſtat. Secular. in Eccleſiaſtic. Regul.* 1. *fallent.* 12. Gratus *conſ.* 61. *numer.* 22. & 23. Chachèran. *deciſ.* 30. *numer.* 16. Theſaur. *deciſ.* 31. *num.* 12. Carol. de Graſis, *de Effect. Cleric. effect.* 5. *num.* 371. & *ſequentib.* Menoch. *de Retinend. Poſſeſsion. Remed.* 3. *numer.* 35. Pacian. *conſil.* 116. & 117. Seſſe

Seſſe *in Epiſt. ad Regèm præfixa, tom.2.deciſ.1.num.46.& 100.& de Inhibib.cap.8.§.3.num.152.& ſeqq.* Diana *part.1.tract.2.reſol.112.* del Bene *de Parlam. dubit. 27.ſect.8. ſub ſect.3. & ſect. 12. & de Immun. dict. cap.1.dub.2.ſect.3.num.5.& cap.5.dub.12.*

207 Tùm denique, quia communis Interpretum Canoniſtarũ fert opinio poſſe Roman. Pontificem Clericos omnes vnius Regni, vel Provinciæ Sæculari Principi ſubjicere, Card. Zabarel. *in cap. Perpendimus, col.7.verſ. Oppono ad eamdem lecturam, de Sentent.ex commun*: quem ſequitur Felin. *in cap.2.col.1.& cap.fin. in fine, de Maior.& Obed.* Aufret. *de Poteſt. Saecular. in Perſon. Ecclesi. Reg.1. in princip.* Montalvus *in l. 25.tit.9. p.1. Gloſſ. Magna, verſ. Ex quibus.* Ioan. Quintin. *in Ariſtocratia Chriſtiana Ciuit.fol.168.in princip.* Petr. Rebuff. *in Concord. Franc. Rubr. de Protect. Concordat. in princip.* Alphonſus Alvarus Guerrero *in Specul.Summ. Pontifi.cap.36. in princip.* Borgaſ. *de Irregularit.p.3.concluſ.1. num.20 & p 6.Regul.7.num.3.* probantes ex Text. *in cap. Mena 2.q.5. & cap. Illud 10 q.3.* ubi Principibus Sæcularibus datta huiuſmodi Poteſtas legitur. Gloſſ. *in Can. Clericus nullus 11.q.1.* Gregor. Lop. *in l.13. tit.13.par.2.* addens de huiuſmodi Poteſtate in Summo Pontifice reſidente dubitari non poſſe, ex Gloſſ. *in Can.1.94.diſt. in Can. Clericus 11.q.1.& in Can. Plures 16.q.1.* Abb. *in cap. Decernimus, de Iudic.& in cap. Dilecti, de Arbitr. & in cap. Propoſuit, col.3. de Conceſſ. Praben.* & conſtabit ex dicendis *ſeq.§.* ſed prius fundamentalem rationem, cui Authores innituntur, vèl inniti poſſunt, addere neceſſarium duximus, quam multiplicèm eſſe comperimus.

208 I. Pontificem ex magna cauſa diſpenſare poſſe in Iure Diuino in aliquibus particularibus caſibus. Gloſſ. *in cap. a Nobis, verbo, exemptum, de Decimis*, & docènt plurimi ſequuti à Thom. Sanch. *lib.8.de Matrim.diſp.6.num.5.* Rota Roman. *deciſ.162.& dèciſ.577. num.12.p.5.recent.tom.2.* Sperel. *deciſ.37.nu.22.* ubi de magis communi opinione atteſtatur.

209 II. Et quidem urgentior ratio èſt: Papam in omni Iure Diuino, exceptis articulis Fidei diſpenſare poſſe, quam docent. Gloſ. Archidiacon. Innocent. & alij adducti à Martha *de Iuriſdict. part.4. Cènt.1.caſ.62.num.15.* Mat. Cutel. *in Cod. Polit. ad Leges Martini. Nota 36.num.4.fol.535.& de Immunit. Eccleſi.lib.2.q.4.num.21.* del Bène *de Immun. dict. cap.1.dub.2.ſect.3. num.6.*

210 III. Eſt quod poteſt Papa Ius Diuinum interprætari, & declarare, & declaratione, aut interpretatione illa Poteſtatèm iſtam quoad aliquos caſus Principibus Sæcularibus concedère, ut pluribus relatis docet Covarr. *in Epitom. ad 4. Decretal. 2.p.cap.6. §.9.num.4.& lib.3.var.cap.6.num. 9 & dict.cap.31.PP.QQ.ſub nu.4. verſ.1.circa medium,* Sperel. *dict. dèciſ.37.num.20.*

211 Qùum ergò Pontifices Iuriſdictionem iſtam Principibus

Sæcu

Sæcularibus, tamquam Delegatis ſuis concedere valeant, & conceſſa reperiatur, non ipſos; ſed Pontificem Summum eis Adminiſtris exercere Poteſtatem affirmandũ eſt, quia non is, qui Iuriſdictionẽ exercet; ſed qui eam præcipit exercendam Ius dicere affirmatur, *cap. Vt Fama* 35. *verſ. Cum non ipſi, de Sentent. Excommun. cap. Audientiam; de Præſcription. l. Obueníre, ff. de Verbor. ſignifi.* & faciunt tradita à Paulo Xamar *Rer. Iudicatar. defin.* 53. *à num.* 9. *vſque ad* 12. Salon. de Paz *conſ.* 48. *num.* 13. *&* 14. Soccin. *conſ.* 15. *num.* 1. *verſ. & Officialis, lib.* 3. Cancer. 3. *p. cap.* 9. *à num.* 33. *ad* 36. Thom. Miet. *in Conſtit. Catalaon. p.* 2. *collat.* 7. *cap.* 5. *num.* 18.

§. X.

An? & quali titulo Chriſtianiſsimus Galliæ Regibus Ius in Præbendas, & Dignitates ſui Regni competat?

212 FIrmatis iam, & omninò ſtabilitis generalibus Regulis, & Principijs, quibus illibatam manere incapacitatem Temporalium Principum acquirendi Iuriſdictionem, Ius, aut Poteſtatem in Perſonas, Iudicia, Præbendas, & Dignitates; Omniaque alia Bona Eccleſiaſtica; niſi Ius, & Poteſtatem iſtam à Sancta Sede Apoſtolica recipiant. Reſtat nunc ad particulares aliquarum Provinciarum conſuetudines deſcẽdere, & inquirere: An Iure proprio, vel quo legitimo titulo apud ipſas Mores iſti vigeant?

213 Primoque diſcutere decrevi de Iure iſto, quod in Franciæ Regno in vſu eſſe mox referendi docent Authores inter quos non ſatis convenit quo nam titulo Chriſtianiſsimis ſuis Regibus illud competat: Vindiciæ namque Gallicæ à Sacra Vnctione derivari tuto affirmant, quibus ſuffragatur Corſet. *de Poteſt. Reg. quæſt.* 40. Chaſan. *in Cathalog. Glor. Mundi, p.* 5. *conſider.* 24. relatos à Carol. de Graſſal. ſtatim referendo, quibus addi poſſunt Laicozephali omnes Hæretici Angliæ eamdem opinionem mordicus defendentes relati à Gravina *de Catholic. Præſcript. tom.* 4. *q.* 1. *controverſ.* 7. *art.* 7. *in Appendice de Laicozephalo Primatu.*

214 Alij autem ab Immemorabili cõſuetudine à S. Sede toleratâ Ius iſtud derivant. Tonduti *variar. reſolut. tom.* 1 *part.* 2. *cap.* 3. §. 13. *num.* 9. allegans Carol. de Tapia, Stephan. Gratian. Selvam, & Loterium, quibus addi poteſt Zevallos *Comm. opin. lib.* 4. *q.* 799. *& ſeqq.* addentes quod, eo ipſo, quod Ius iſtud ad Franciæ Reges ſpectat ex conſuetudine iſta ab

ea;

eadem conſuetudine Iudicium de huiuſmodi Dignitatibus etiam attribuendū eſſe, etiam ſi de Proprietate lis oriatur. Et pro opinione iſti Anchar. Marcam, Geminian. Bald. & Anton. de Butr. addicit Fermoſin. *de Iudic. tom. 1. ad Text. in cap. 3 q. 5. num. 1.*

215 III. Sententia ſubſtinet Ius, & Poteſtatem in Prebendas, & Dignitates Eccleſiaſticas Sereniſsimis illis Regibus; quia quum Eccleſia Patronis conceſſerit Ius Præſentationis contemplatione Beneficiorum, potuiſſe quoque, ac debuiſſe in gratiam Inſignium Virorum conniuere eorumdem Beneficiorum collationibus, vel, ut Vices rependentem Protectioni, quam illi impertiuntur Eccleſiæ, & Beneficiorum ab ijs præſtitorum Eccleſijs, præſertim; quum Collatio, ac Præſentatio non ſint propriè res Spirituales, ſed tantùm Spiritualibus connexæ, undè inferunt competere poſſe Ius hoc Laico Principi præcipuè, & ex conceſsione Eccleſiæ, vel ex permiſsione, & ex longa conſuetudine præſcripta quùm non ſibi repugnet, Petrus à Marca *de Concord. Sacerd. & Imper. lib. 8. cap. 24. §. 6. pag. mihi 374.* allegans Ioan. Pariſ. *de Poteſt. Reg. & Pap. cap. 21.* à quo fundamenta deſumiſſe nihil addens, vel detrahens; imò nulla ei objectione facta eius admittit ſententiam, vndè abſque injuria ipſi eam adſcribimus, vel Eum inter præcipuos Aſſeclas deſcribimus quiquidem poterat pro Se allegaſſe Antiquos Canoniſtas, Geminian. *in cap. 2. de Præben. in 6.* Rot. *decif. 11. de Conſuetud. in Antiquis. Gloſſ. in cap. Imperium 1. diſt. cap. Dilecto 3. de Præbem.* cum alijs congeſtis à Martha *de Iuriſdict. par. 2. cap. 40. num. 1. & ſeqq.* & à Fermoſin. *in cap. 2. q. 10. verſ. Reſpondetur, & in cap. 3. q. 1. num. 7. & q. 5. nu. 1. extra de Iudic.*

216 IV. Denique opinio tenet Galliæ Reges ab Immemorabili poſſeſsione juxta privilegij Apoſtolici famà hoc poſsidere Ius, hancque exercere Poteſtatē, quam ex alijs, & contra alios nervosè defendit Carol. de Graſalis *de Regal. Franc. dict. cap. 1. verſ. Vel ſecundum alios*, ubi rejectis opinionibus Aſſerentium ab immemorabili hoc eis Jus competere, & affirmantium à Patronatu illis provenire, ſuam depromit; his verbis: *Vel ſecundum alios, & melius Ius iſtud Francorum Regi competit ex Privilegio Apoſtolico, cap. Hadrianus 63. diſt. cap. hinc eſt 16. q. 1.* ubi dicit Text. *Quod ſine Regali proviſione ipſius Regis Franciæ, & Monachorum electione nullus adſumatur in Abbatem illius Monaſterij, Gloſſ. in cap. Conſilia, §. Hinc etiam 17. diſt. &c.* Pluteſque alios in comprobationem adducit, quibus addo.

217 Lupum Abbat. Ferrarienſ. (apud Ann. Robert. *Rerum Iudic. lib. 3. cap. 1.* & apud Mich. Rouſel. *Hiſtor. Pontifi. Iuriſd. lib. 2. cap. 6. num. 25.*) *in Epiſt. ad Amul. Epiſcop. quæ eſt 81. Pipinus* (inquit) *expoſita neceſsitate huius Regni Zacharia Rom. Pap. in Synod. cui Boniſ. Martyr interfuit, eius accepit conſenſum; ut acerbitate Temporis induſtria*

ſib.

ſibi probatiſsimorum deſcendentibus Epiſcipis moderetur.

218 Horum ſententiam ſequuntur Math. Boys *in add. ad Stephan.* Aufrer. *de Poteſt. Secul. in Eccleſ. Fallent* 25. *pag. mihi* 276. Barboſ. *de Poteſt. Epiſcop. p.* 1. *tit.* 1. *cap.* 3. *num.* 29. *in edit. Lugdun.* 1641. ubi Guillelm. Benedict. Petr. Rebuff. Petr. Greg. Renat. Chopin. Boet. Epou. & Melch. Loter in comprobationem adducit, & in *cap. Cum terra* 14. *num.* 7. *de Elect. & in cap. Cum longè, num.* 2. 63. *diſt. & de Iure Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 74. cui addo Card. Palæoth. *de Sacr. Conſiſtor p.* 4. *q.* 1. *§. Secundò ſciendum in fine*, Addenduſque ei eſt Balboa *in Relect. ad Text. in cap. Cùm Eccleſia Sutrina, num.* 40. *in fine, de cauſ. poſſeſſ. & propr. tom.* 1. ubi Coſmam Guimier, Boer. & Guillelm. Benedict. allegat omneſque ſupra allegati unanimiter conſpirant ab Indultò Apoſtolico Chriſtianiſsimis Galliæ Regibus hoc Ius competere, nullumque alium juſtum Titulum allegare poſſe docent.

219 Aliter de hoc priuilegio ſentit Bernar. Guidonis aſſerens, quod inſpectis quã plurimis Chronicis, & geſtis Summor. Pontificũ approbatis, de Hadriano I. qui cæpit circa annum Dom. 762. ità ſcribit: *Carolus de Longobardis victoria adeptâ, totaque Italiâ ſubjugata Romam redijt, Synodumque cum Hadriano Papa, &* 153. *Epiſcopis, Religioſis, & Abbatibus multis conſtituit, in qua Adrianus Papa cum vniuerſa Synodo dedit Carolo Ius, & Poteſtatem eligendi Pontificem, & Sedem Apoſtolicam ordinandi, inſuper Archiepiſcopos per ſingulas Prouincias, ab eo inveſtituram accipere, diffinit, & ut niſi à Rege laudaretur, & inveſtiretur, Epiſcopos à Nemine conſecraretur, &c.* Ad litteramque refertur in *cap. Adrianus* 23. 63. *diſt.* vnde clarum eſſe Priuilegium hac retenta opinione inficias ire nequibunt.

220 Aſt licet Gratian. Donationem referat, & Bernard. Guidon. tali ſedulitate conquiſitam aſſerat, abſurdum eſſe hoc affirmare docet Mich. Rouſel. *Hiſt. Pontif. Iuriſd. lib.* 2. *cap.* 9. *numer.* 22. & Nos infra dicemus *Tract.* 3. ubi adnotabimus Gratian. multa ex Segeberto inconſideratè mutuatum eſſe, quin adverteret Authorem hunc parum tutum in fide, & rebus Eccleſiaſticis eſſe. Inter alia autem ex ipſo Gratiano diſcerpta eſt hic Textus, quem falſum eſſe judicat Rouſel, ex quo Carolus ipſe Legem edidit, qua, ut in Dei Nomine ipſius Sancta Eccleſia ſuo liberiùs potiritur honore ad ſenſum ordini præbuit Eccleſiaſtico, ut Epiſcopi ſecundum ſtatuta Sacrorum Canonum de propria Diœceſi per Electionem Cleri, & Populi aſſumerentur, de quo Nobis diſputare non vacat: conuenientiſsimum tamen reputauimus Iudicium adducere Doctiſsimi Viri Andreæ Duſauſſay. *in Panoplia Epiſcopali lib.* 2. *de Virga Epiſcop. & Baculo Paſtorali; Digreſ. de Inveſtituris aliquando à Principibus vſurpatis per annulum, & Baculum, Analect.* 1. *pag. mihi* 109. *verſic. Diſsidij huius*, ibi: *Diſsidij huius*

huius originem, ut obiter attingamus, Sigibertus in Chronico Author eſt Hadrianum Papam, Carolo Magno. Ius Inveſtiturarum per annulum, & bacculum conferendarum in Synodo frequentiſsima 153. Epiſcoporum una cum priuilegio deſignandi Pontificem, conceſsiſſe falſo ut id prędidiſſe Baron. plane euincit ad annum Domini 1111. tom. 9. Annal. Quum nullus ante Sigebertum tàm memoràbilis Indulti, de quo, & quires Caroli per ſingulos annos geſtas, exactius recenſuere, plane conticuerunt. Et merito quidem; qui enim fieri poteſt, ut tàm exorbitans, ac Eccleſiæ exoſum priuilegium Carolo Magno Hadrianus Papa contulerit? Cùm ipſas Inveſtituras, ſeu Epiſcoporum per Poteſtatem Sæcularem Electiones, ac Deſignationes fuiſſe conſtet prohibitas ſub ipſo Hadriano Pontifice in VII. Concilio Genē. Can. 3. quo decreuit Æcumenica Synodus, ut Omnis Electio Epiſcoporum, aut Sacerdotum quorum cumque à Principibus facta irrita maneret; ſequenti ſæculo idem in VIII. Concilio Generali Legerè eſt conſtitutum. Actione ſiquidem 10. ſancitum eſt ne à Principibus, vel eorum fauore eligerentur Epiſcopi, Ne ipſi Antiſtites indecentia obſequia Magiſtratibus exiberent, &c. eique addendus eſt Henric. Spondan. *in Epitom. Baronij, tom. 2. anno Chriſti* 774 §. 4. Iacob. Gretſer à Soc. Ieſu *in Apologia pro Baronio, cap. 1. & contra Replicat. lib. 2. cap. 1. & 2.* En vbi Galli ipſi Donationem iſtam commentitiam Iudicant. Vnde illi inſiſtire ridiculum ſane eſt, & à ſana mente alienum. Ad alias ergò opiniones Nos convertentes.

221 Siue à Zacharia, ſiue ab alio Summo Pontifice, ſit, ut ius hoc legitimè poſsideant conceſſionem Apoſtolicam, vel eius Famam juncta immemorabili poſſeſsione allegare neceſſe eſt, nam, quũ Sereniſsimi Francorum Reges, ità merè ſint Laici reputandi, ac alij Principes, ut ipſi fatentur DD. Galli omnes hucuſque firmatas Generales Regulas in Eos militare perſpicuum eſt, & conſequenter eandem habere incapacitatem, ac illos dubitari non poterit, quæ remoueri abſque Indulto Apoſtolico non poteſt.

222 Inter tot Grauiſsimorũ ſcribentium opinandi diverſitates Labyrinthum ſicco pede ingredi nefas erit, filumque ideò, ſeu Clauum aliquem in veſtibulo figamus, quo Duce tutum appellere portum poſsimus.

223 Prænotandum ergò eſt, quod Spirituales res ſimpliciter appellatæ, ab Spiritu denominationem accipiunt. Spiritus autem dicitur ab eo, quod eſt ſpirare Brechær. *in l. Qui mortui, ff. de verbor. Signific.* ideſt: *Halitum mittere.* Theatr. Vitæ Hum. *litter. S. pag.* 305. Nam Spiritus Vitalis, eſt veluti flamula quædam è ſanguine enata calorem Vitalem reliquis miniſtrans membris, cuius Vehiculum ſunt Arteriæ. Ioan. Kalvin. *in Lexic. Iur. litter. S. pag.* 863. *col. 2. in fine.* & quia hic Spiritus, eſt quid incorporeum, & inuiſibile, *Luc. 24. 39. Palpate, & videte, quia Spiritus carnem, & oſſa non habet, ſicut Me videtis habere,* ideò, per hoc nomen Spirituale, quæ incorporea, & inuiſibilia ſunt ſigni-

ſignificantur, ut Angelus, Anima rationalis, & ſimilia, D. Feliciani de la Vega, ad Text. *in cap. Quanto 3. num. 37. de Iudic.* ubi indiuidualiter loquitur, generaliuſque Fermoſin. *in cap. Licet ex ſuſcepto, q. 8. num. 4. eod. tit.* Hæc autem Spiritualia, aut ſunt procedentia ab Spiritu creato, veluti ſcientia, quę inuiſibilis eſt, & infunditur in anima, aliæque, virtutes acquiſitæ ſtudio, & labore Hominis, ſimiliter obligationes, quibus Homines inter ſe diuerſi modè conſtringuntur; actiones, quæ ex ipſius obligationibus producuntur, ſeruitutes, & alia ſimilia, quæ omnia non ſpectant ad noſtrum propoſitum, nec materiam. Aut verò procedunt ab Spiritu Increato, & hæc propriè Spiritualia dicuntur, qualia ſunt omnia Dona Spiritus Sancti Gratiâ gratum facientis, cui ſemper illa appropriantur, quãquam alij Sanctiſsimæ Trinitatis Perſonis omnia hæc cõmunia eſſe reputẽt; quia Spiritus Sãctus eſt velut Amor Patris, & Filij, & per modũ amoris procedit ſuũ pignus varia Dona communicando, *Theatr. Vit. Hum. litter. S. pag. 307. col. 1.* & Virtutes Infuſæ, quæ Supernaturaliter à nobis acquiruntur, & reliqua omnia, quæ ad ſalutem Animarum noſtrarũ Supernaturaliter ſunt inſtituta Spiritualia rectè dicuntur, ut explicant Nauarr. *in Rubr. de Iudic. num. 25. & in Manual. cap. 23. num. 99.* & Couarruv. *in cap. Alma Mater 24. de Sentent. Excommunic. in 6. 1. p. §. 4. num. 2.* & ex eis D. Felician. de la Vega *in dict. cap. Quanto, num. 38.* cui addo eumdem Nauarr. *in cap. Nouit. de Iudic. notab. 6. num. 105.* Balboa *in cap. Cum ſit generale, nu. 4. de For. Comp.* fuſe Azeved. *in l. 10. tit. 1. lib. 4. Recop. n. 43.* Fermoſin. *dict. q. 8. num. 5.*

214 Et hæc, vel per eſſentiam Spiritualia ſunt, ut Dona ipſa Spiritus Sancti, & Gratia, quâ reddimur Amici Dei de qua loquitur Apoſtol. *ad Epheſ. 1. & ad Rom. 3.* & S. Thom. *1. 2. q. 11. art. 1. & 4.* & ipſius Sancti Spiritus fructus, relati ab Apoſt. *5. ad Galat. 12.* & à Laur. Beyerlinch. *in Theat. Vit. Hum. litt. S. dict. col. 1. in fine.*

225 Aut Spiritualia ſunt per cauſam, veluti Sacramenta Nouæ Legis, quæ producunt gratiam ex opere operato, ut habetur in Concil. Trid. *Seſſ. 7. cap. 7.* ubi expreſſe dicitur, & in eius Collect. Barb. *nu. 10.* in comprobationem, & exornationem adducit Sayr. Coninch. Bonacin. Fernand. Fagun. Bellarm. Torreblanc. Hurtado, & Marchin. S. Thom. *3. par. q. 62. art. 1.* & Couarr. *in 4. 2. p. cap. 1. §. Vnic. num. 3.* & reprobat Gloſſ. *in cap. Quidquid 101. 1. q. 1. in verb. Conſultatione, & in dict. cap. Alma Mater, verb. Sacramentis, de Sent. Excomm. in 6.* quatenus dixerunt, quod Matrimonium non confert gratiam ex opere operato; nam, cùm vnum ex Nouæ Legis Sacramentum ſit, neceſſario illam producit ex dictis, & docet Felician. de la Vega *dict. num. 38. verſ. Vel per Cauſam,* quibus addo, poſt Decretum Tridentini omninò reiiciendam eſſe opinionem Gloſſ. quũ enim generale ſit, omnia Sa-

cramẽta ſub eius diſpoſitione cõprehẽdit, nam omniũ generaliter mẽtionẽ faciens ſingulare tuliſſe, quoad comprehẽſionem dicendũ eſt: arg. Tex. *in l. ſi Chorus, ff. de Leg. 3. l. ſi Duo, ff. de Admin. Tut.* Gonç. *in Reg. 8. Chae. gl. 8. in prin. n. 22.* Surd. *conſ. 2. num. 44. & conſ. 350.* Steph. Gratian. *diſcept. Foren. tom. 4. cap. 656. num. 30. & cap. 766. num. 11.*

226 Præterea etiam, vel ſunt Spiritualia per effectũ, veluti Donũ Prophetiæ, aut Gratia miraculorum, ut explicat D. Thom. 2. 2. *q. 10. art. 3.* & Nauarr. *in d. cap. 23. n. 100. verſ. Tertiò*, vel Donum orationis, prædicationis, & ſimilia, Noſq; infra latiùs alibi dicemus.

227 Alia autem licèt non ſint propriè Spiritualia, eorum tamen ad inſtar habentur; quia annexa eis ſunt, vel connexa, ideſt eis cohærenti, *l. 11. C. Arbitriũ Tutelæ*, quæ eiuſdem reputãtur naturæ, quoad omnes iuris effectus, nihil enim poterit fieri contra eis connexa, quod nõ lędat Spiritualia. Sigiſm. Scacc. *de Appell. q. 17. limi. 21. n. 26.* priuſque probauerat Anchar. *conſ. 160. n. 2.* Aym. Crau. *conſ. 275. n. 4. & 5. & conſ. 461. n. 50. & conſ. 936. n. 27. & ſeqq.* Surd. *deciſ. 199. n. 13.* nam eo ipſo, quod annectuntur, vniuocantur, indiuiduaque fiunt. Idem Scacc. *de Iudic. lib. 2. cap. 11. n. 307.* huiuſmodi autem annexio, aut fit antecedenter, aut cõſequẽter. Dicitur autem fieri antecedẽter in his, quæ ordinantur, aut prę ſupponũtur ad Spiritualia, ut ſunt Altaria, Calices, aut Ornamenta Eccleſiæ, quæ antecedunt Sacramentorum adminiſtrationi, & Diuinorum Officiorum celebrationi, ut optimè explicat D. Felician. de la Vega *dict. num. 38.*

228 Et tandem conſequenter fieri dicitur annexio in his rebus, quæ ab Spiritualibus dependent, ut Electio Eccleſiaſtica. *cap. Maſana, cap. Sacroſancta, de Elec.* Decimę. *cap. Tua, de Decim.* Vſurę, & Ius Patronatus, Gloſſ. & D. D. *in cap. Litteras, de Iuram. Calumniæ*, Rebuff. *in Tractat. in quibus Iudex Sæcularis cognoſcit in Spiritual. a nu. 37. ad 51.* Fermoſin. *in dict. cap. Licèt ex ſuſcepto 10. q. 8. num. 4. de For. comp.* Beneficia Eccleſiaſtica, Primitiæ, & Oblationes, quæ in funeribus Defunctorum offeruntur, & omnia præſupponentia Ordinem Clericalem, quæque procedunt, vel à Poteſtate Ordinis, ſeu Iuriſdictionis Spiritualis, ut conſtat ex D. Thom. *d. q. 100. art. 4.* & ex Nauarr. *dict. cap. 23. num. 101.* & Soto *lib. 9. de Iuſt. & Iur. q. 7. art. 1.* & ex his, quæ latè tradunt Scribentes *in cap. Conſulere 38. de Simonia*, & Tyber. Decian. *tom. 1. tract. Criminal. lib. 5. cap. 79.* Redoan. *de Simonia, 3. part. q. 13.* Hugolin. *eod. tractat. Tabul. 1. cap. 33.* Leſius *de Iuſtit. & Iur. lib. 2. cap. 35.* Suarez *1. tom. de Relig. lib. 4. de Simonia, cap. 9.* & ex eis D. Felician. de la Vega *in Relect. ad cap. Quanto, num. 39. de Iudic.*

229 His ergò ſic generaliter præmiſſis dicendum, quod Ius Patronatus antecedenter annexum rebus Spiritualibus dicitur, præ ordinatur etenim ad Præſentationem Miniſtrorum Dei, quibus Diuinus augetur Cultus, ut commu-

munſtet explicant DD. ſuperius allegati, quibus addo Tiraquel. *in Tractat. Res inter alios acta, pag.* 8. Azor *Inſtit. Moral. part. 2. lib. 6. cap. 19. q. 2.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 4. de Simon. cap. 14. num. 21.* Iulian. Vivian. *de Iur. Patron. p. 1. lib. 1. cap. 1. num. 4.* & mihi probatur ex Text. *in cap. Quanto 3. de Iudic.* ubi ſignificatur ipſam connexionem non ſimpliciter, & quoquo fieri modo, ſed ſpeciali, & peculiari quadam forma, quia particula illa, quæ habetur in eius littera, ibi: *Ita conjuncta es*, plurimum ſignificat, ut conſtat *ex cap. Si pro debilitate 3. verſ. Niſi cauſa ita graues de Offi. Deleg. & ex cap. 2. de Elect. & ex §. 1. Inſtit. Per quas Perſonas nob. acquir.* D. Felician. de la Vega *in dict. cap. 3. num. 4.* cui addi poſſunt Vulpel. Steph. Gratian. Anton. Monach. Rebuff. & alij apud Barboſ. *Dict. 179. num. 1. & ſeqq.* docentes omnimodam ſimilitudinem importate dictionem illam, quod in Iure Patronatus, docet ipſe Barb. *clauſul.* 38. *num.* 6. addendique etiam ſunt Text. *in cap. de Iure 16. de Iur. Patronatus. Can. Si quis 7. verſ. Quiſquis 1. q. 3.* corroborandi argumento Text. *in cap. ult. verſ. Si tamen de Clerico excom. cap. Conſtitutis 23. de Appell.* S. Thom. 2. 2. *q. 100. art. 4. in corpor. verſ. Quædam.* D. D. Franc. Ramos del Mançano à Conſilijs Iuſtitiæ, & Conſcientiæ Catholicæ Maieſtatis *in Supplici Libello ad Sanctiſſ. Alex. VII. pro Epiſcopatib. Portugal. propoſi. 3. §. 1. num. 29.*

229 Rationeque probatur, nam in quacumque eius erectione; ſeu creatione requiritur expreſſa licentia proprij Epiſcopi, ut ex Roch. de Curte, Calderin. Hoſtienſ. Lambertin. & Rot. Romana, docet Ferentil. *in Annot. ad Buratt. deciſ. 1. litt. D.* aliàs eſt nulla Iul. Vivian. *de Iur. Patron. lib. 4. cap. 4. per tot. & præcipuè num. 74.* Rota coram Duran. *deciſ. 463. num. 1.* non ſecùs ac ipſa Beneficia Eccleſiaſtica. Gloſſ. verb. *Si Beneficiorum, ad finem, in Clem. 2. de Decim.* ubi Barboſ. *num.* 4. Guido Pap. *deciſ.* 187. *per tot.* Filluc. *de Benefi. cap. 1. num. 15. verſ. Secundò differt.* Valençuel. Velazq. *conſ. 188. num. 16. ad 22. tom. 2.* Rota apud Burat. *deciſ. 224.* Duran. *deciſ. 418. num. 6. tom. 2.* Caual. *deciſ. 640. num. 5.* Farin. *deciſ. 788. tom. 1.* Poſthumar. Carol. Maranta *Reſp. 89. num. 19. tom. 3.* Quintana Dueñas. *Tractat. 6. ſingular. Moral. 20. numer. 1.*

230 Ad Quæſtionemque proprius accedendo, ulterius ſciendum eſt, quod Gallia primos habuit Epiſcopos ab Apoſtolis, vel eorum Diſcipulis miſſos, & à mox adducendis, relatos, ſed ubi iſtorum, & Succeſſorum prædicationibus auctus eſt fidelium numerus, electiones plerumque factæ ſunt, tàm à Clero, quàm à Plebe. Ado. Vienenſ. *Ætat. 6. ad Ann. 100. Vetus Chronic. Brittan.* Gerg. Turon. *lib. 4. de Glor. Confeſſor. & lib. 1. Hiſtor. cap. 30.* & ex eis Michaël. Rouſel. *Hiſtor. Pontifi. Iuriſdict. lib. 2. cap. 1. num. 21.* ubi ex Sydonio Apollinar. *lib. 4. Epiſtol. 25.* refert Sanct. Patientem, & Sanct. Eufronium con-

conſilio aliorum Epiſcoporum, ſpreto turbæ furentis impetu, Sanct. Ioannem in Epiſcopum Cabillonēſem ordinaſſe, moxque ſubdit *num.* 22. *Atque hi fuerunt Electionum in prima Eccleſia modi, ſiue à Clero, Populoque, ſiue ab Epiſcopis ſolis, ut prior tamen frequentior, & validior fuerit, è qua etiam demum Reges, & Principes conſtituendorum Antiſtitum, authoritatem ſibi arrogauerunt, quaſi Lege Regia, qua Populi jura ad illos tranſtulit.* Quibus manifeſtè aperuit verbis Reges tyrannice jus hoc uſurpaſſe. I. nam id præ ſe fert verbum *Adrogauerunt*, quo uſus eſt: argument. Text. 46. *diſtinct. in principio*, & comprobat ipſum probationis ſuppoſitum, Populum videlicèt aliquando hoc Ius habuiſſe, potuiſſeque illud Lege Regia in Principem transferre, quod omne jam ſupra contriuimus. Vndè parui penſa ratione hac dicendum eſt, quod.

231 Illis primis Galliæ Epiſcopis ab Apoſtolis miſsis vitâ functis, Ius hoc ad Petri Legitimos Succeſſores deuolutum eſt; at quum Ipſi, Vniuerſaque Eccleſia tot perſecutionibus, ubique opprimerentur, temporibus ſe accomodando, vel benignè, voluntarièquè Ius hoc elargiebantur ad alliciendos Principum, & Hominum animos ad fidem, vel aliquando tyrannicè ipſis ablatum eſt hoc Ius, & Præëminentia eligendi, & confirmandi Epiſcopos, ſibi ab Apoſtolorum tempore competens, Papæ ipſi primis Prouinciarum Epiſcopis, Patriarchis videlicèt, Primatibus, & Metropolitis, & Clero reſpectiuè conceſſerunt, quorum Confirmatione Legitime ad Epiſcopatus electi admittebantur, nulla Sanct. Sedis approbatione ſpectata, ut ex Sanctis Leone, Liberato, Nicephoro, Zonara, VI. Synodo, Landulpho Saga, Tertullian. Concil. Nicæno, & Epheſino, docet Michaël. Maucler. *dict. cap.* 12. *col.* 424. & *tribus ſequentib.* cui addo eundem Michael. Rouſel. *Hiſtor. Pontifi. Iuriſdict. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 21. *pag.* 153. allegantem Albert. Stadenſ. *ad Annum* 833. 845. 865. 898. 1006. 1013. 1019. 1022. & 1043. Lambert. Schaf. Nabugenſ. *ad Ann.* 980. Adam. *Hiſtor. Eccleſi. cap.* 71. & 118. Ditmar. *lib.* 6. quibus omnibus addo Ann. Robert. *Rer. Iudic. lib.* 3. *cap.* 1. plura congerentem exempla.

232 Hucuſque dicta comprobamus corroboramuſque ex Chriſt. Lupo *tom.* 2. *in Concil. General. pag.* 1357. *verſ. Gothi.* Docente, quod Gothi, Vvandali, Burgundi, Franci, Northmani, Angli, alijque Romanæ Reipublicæ Dilaceratores Barbari, quo omnem in vaſæ à ſe Ditionis, etiam cum Populo Clerum ſibi firmiter deuincerent, Eccleſiaſticas poſſeſsiones in ſua tranſcripſerunt Beneficia, earumdem Epiſcopali Sede vacante ſtatuerunt ſe Cuſtodes, & Protectores, de ipſis nouos Epiſcopos, quaſi de ſuis feudis inueſtierunt, horūque Canonicas Electiones, aut extinxerunt, ac verterunt in ſuas Nomi-

Digitized by Google

Nominationes, aut ſanè à ſuo arbitrio fecerunt pendulas, utpotè ſine ſua prævia licentia non faciendas, & iam factas ſuo ſuffragio confirmandas. Vndè tyrannicè jus hoc à S. Sede uſurpatum eſſe conſtat, & legitimè ſequitur, probantque Petr. Greg. *Syntagm. Iur. p. 2. lib. 15. cap. 12. à num. 7. per plures, & ſeqq.* Barboſ. *de Poteſtat. Epiſcop. part. 1. tit. 1. cap. 3. num. 3. & ſeqq.*

233 Ex quibus omnibus ſic prænotatis, à cementiſque effoſis, Noſtra fert opinio, Potentiſsimos illos Reges, partim ab vſurpatione, nuper expoſita, partimque ab Apoſtolica Indulgentia ad Electionem Prælatorum admiſſos eſſe iam, quum Veteres illi Patres teſtimonia integritatis, vitæ, morum, & ſcientiæ ad tantum faſtigium evehendorum undique exquirerent, ut iam dixi, & colligitur ex Tertulliano *cap. 39. Apolog.* dicente: *Præſunt probati quique Seniores, honorem iſtum, non pretio, ſed teſtimonio adepti, &c.* Novelloque in fide Populo probatiſsimum undique, & ſibi placentem Paſtorem præficere vellent, eius Conſultivum ſuffragium exquirere cœperunt, ut delectum à Se magis diligeret Populus. Sanct. Leo *Ep. ſt. 87. aliàs* 89. & ex eo Cardin. Bellarmin. *dict. lib. 1. cap. 2. verſ. Reſpondeo eam rationem*, cui addo Text. *in Can. Si fortè 35. 63. diſt.* ibi: *Ne Ciuitas Epiſcopum non optatum, aut contemnat, aut oderit, &c.* à Regeque laudatur, ut Regiam ſemper haberet contra quamcumque invaſionem, Protectionem, & auxilium, ut notat Marca *dict. lib. 8. cap. 9. §. 4.* De Aſſenſuque iſto Regio exquirēdo in Electionibus Epiſcoporum in veterato Eccleſiæ more, ſeu Iure ab ea recepto, ſunt apertiſsimi Text. *in Can. Quia igitur 9. Can. Principali 15. Can. Reatina 16. Can. Lectis 18. Can. Cum longe 25. 63. diſt. cap. cum Terra 14. in fine, cap. Cum inter 18. cap. Innotuit 20. cap. Quod ſicut 28. de Elect. cap. Nobis 25. de Iur. Patronat.* & ex Iure Regio, *l. 2. tit. 6. & l. 3. tit. 3. lib. 1. Ordinam. l. 18. tit. 5. & l. 1. in fine, tit. 15. part. 1.* & approbatum hunc morem eſſe à Gregor. VII. Ioanne VIII. Innocēt. III. Ivocarnotēſi Sanct. Bernardo, & alijs probat D. D. Franciſc. Ram. del Mançan. *in præ allegato Libello, propoſi. 1. num. 1. & propoſit. 2. num. 11. & propoſ. 4. §. 6.* ubi propè in numeros adducit Authores.

234. Aliam etiam conſiderauit Marca *dict. §. 4.* non incongruam rationem: Quod videlicèt à Conſilijs Regis Epiſcopi quum ſint, æquum, & congruum Conſilijs viſum fuit, ut non incognitus Regi eius præficeretur Conſilijs, & Reip. adminiſtrationi; vndè Martha *de Iuriſdict. 2. par. cap. 40. num. 27.* ex Ign. & Petro à S. Blaſio docet, poſſe Regem non admittere in ſuo Regno Prælatum ſibi ſuſpectum; adde Fermoſin. *in cap. 3. quæſt. 5. num. 7.* ſubdentem ex eis, ideò Principibus privilegia hæc Præſentandi, & Nominandi Prælatos à S. Sede Apoſtolica cōceſſa eſſe. Text. *in Extravag. ſuper Gentes, de Conſuetud. inter Commun.* ubi Barboſ. *num. 3. & de Poteſt.*

Epiſcop.p.3.allegat.50.num.234. & *de Iure Eccleſiaſt.lib.1.cap.5.num.14.* & præ omnibus luculentiſsimè Illuſtriſs. D. D. Franciſc. Ramos *in præallegato Supplici Libello, pro-poſit.2.num.9.* & 10. Hàc verò indulgentia Pontificum, in vſurpationem totius Iuris Spiritualis abeunte, omne jus, & abſolutam Poteſtatem in Epiſcopatus, Præbendas, & Dignitates ſibi Principes adrogarunt exemplo Romanorum Imperatorum, qui omne hoc jus tyrannicè, violenterq; poſſederunt, ut fatetur IpſeMarcà *d.cap.9.§.6.* & Nos alibi latius.

235 Ad opiniones ergò nos convertentes eas ſingillatim ſugillandas eſſe cenſemus. I. quèex eo quod reliquis omnibus opponitur ſuppoſitio, eorum enim omnes Aſſeclæ fatentur Regem Laicum omnino eſſe, nullamque conſiderationem Vnctionis ad hoc jus faciunt, undè quācumque Spiritualitatē ab Eorum Perſona excludunt, quumque hoc ſit præcipuum, peculiareque ipſorum fundamentum, à nobiſque ex hucuſque dictis, & ex contraria Gallorum ſentētià enervatum maneat, Corruere opinionem hanc nemò non videt, eique diutiùs immorari otioſum iudicaui.

236 Ad ſecundā autem dupliciter reſpondemus. I. non ſufficere Immemorabilē à S.Sede, toleratā ſed requiri expreſſam Conceſsionem, ut latè ſupra probaui, latiuſque rurſus fundabo cōtra aliquos, ex Noſtratibus *§. proximè ſeqq.* Nuncque adduco Hier. Zevall. *Comm.opin.lib.4.q.999.num.1002.* Fermoſin. *dict.q.5.num.5.* ubi rationem reddit, quod videlicèt præſumatur illos Papam tolerare, ut maiora vitet mala, nullamque tacitam induci diſpenſationem datta Iuris contradictione, *cap. Cum ſanè dudum, de Preb.* & ibi Gloſſ. Dian. *part. 3. reſolut. 63. tract. 1.*

237 II. autem reſpondemus ſupponere falſum hanc opinionem, numquam quippè S. Sedes hanc poſſeſsionem tolerauit, ſed intolerabilem ſemper eā ita exiſtimauit, ut nullum fuerit ſæculum, quo Romani Pontifices Ius hoc uſurpatum à Gallis non proteſtati fuerint, & Sibi recuperare non inhiauerint; nota de hinc eſt Philippi Pulchri cum Bonifacio VIII. diſcordia uſque ad conuitia erumpens, quæ alto ſilentio immergi opporteret, utpotè tantis Principibus indigna, cuius origo fuit, quod Bonifacius Ius hoc ad Regem pertinere negabat, èc contra verò Rex proprio jure jus iſtud ſibi competere contendebat, ut patet ex Epiſt. relata ab Aufrer. *in Repet.Clem.1.de Offic. Ordinarij, quæſt.3.pag. mihi* 70 ibi: *Bonifacius Epiſcopus Seruus Seruorum Dei Philippo Francorum Regi: Deum time, & mandata eius obſerua. Scire Te volumus, quod in Spiritualibus, & Temporalibus Nobis ſubes. Beneficiorum, & Prebendarum ad Te Collatio nulla ſpectat, & ſi aliquorum vacantium cuſtodiam habeas, fructus eorum Succeſſoribus reſerves, & ſi qua contuliſti, Collationes tales irritas decernimus, & quantum de facto proceſſerunt, reuocamus: aliud credentes Hæreti*

rcti

reticos reputamus. Dat. Later. &c. Arguant ex ea Galli tolerantiam S. Sedis. Reſponſum Regis addere noluimus, quia indignū Chriſtiano Principe illud judicauimus. meminit Rouſel mox referendus, & diſſertatione, atque enarratione controverſiā hanc refert Petr. à Marca *de Concord. Sacerd. & Imp. tom. 1. lib. 4. cap. 16. per tot.* qui quamuis à principio proteſtatus ſit, nullius (Papæ, ſcilicèt, aut Regis) ſugillare famam velle, ſemper tamen Philippum, & Gallos tuetur, eorumque ad futurum Concilium damnatam Appellationem approbat, atque Libellos famoſos in Bonifacium à Regijs Miniſtris publico conventui oblatos refert, quorum Capitula falſa eſſe alibi probabo. Non Me latet aliquos eruditos Epiſtolas iſtas, nō Veras, ſed confictas exiſtimaſſe Gretſer. *de Munificen. Princip. in Sedem Apoſtol. cap. 56.* Paul. Æmil. *Annal. Franc. lib.* 8. Andræas Victorel. *in Addition. ad Ciaconium in Bonifacio VIII. col.* 818. *verſ. De litteris mittus*, exiſtimantes non Pontificiam, & Regiam Maieſtatem, ſed iratæ mulieris ex Plebe, ingenium eas prodere. Quidquid ſit de litteris, de Diſsidio, & eius cauſa, in eis expreſſa omnes conveniunt, addoque Oddoricū Raynaldum *in Continuatione Baron. tom. 14. Annal. Anno Chriſti* 1303.

238 Et licèt aliqualiter ſedata fuerit Contentio, Bonifacij morte, numquam tamen abſque Concertatione jus hoc poſſederunt Galliæ Reges, ut latè refert Mich. Rouſel. *Hiſtor. Pontifi. Iuriſd. lib. 2. cap. 6. à num. 1. uſque ad* 13. ubi ait: *Sic volentibus Pontificibus Summis ſolidam Dignitatum Eccleſiaſticarum diſpoſitionem àd Se pertinere, noſtris è contra Eccleſiaſticis electiones aſſerentibus; eiſquè facilè aſſentientibus Regibus: hos proinde ab illis ſejungi placuit, conceſſa tandem in perpetuum Nominatione: Franciſco nempè I. à Leone X. ut confirmationem abſolutam cum Iure Annatarum Pontifex haberet per concordata inter eos.*

239 Ex quibus liquet, quod quidquid de alijs ſæculis ſit, nùnc Galliæ Reges à Conceſsione Apoſtolica jus hoc habere conſtat; ſupervacaneaſque iam diſputationes iſtas eſſe, ſolumque ad perturbandos animos Principum ſuſcitatas, & anſam præbendam infeſtiſsimis Eccleſiæ hoſtibus, ut inſomnia, & delitamenta ſua Catholicorū aſſertionibus vera eſſe ſuadere valeant.

240 Ad III. verò reſpondemus I. quod, quùm ſæpius probauerim non ſufficere tolerantiam, ſeu conniuentiam S. Sedis, ut Laici legitimè Ius hoc Spirituale poſſideant, minus proderit conjectura hæc ab iſtius opinionis Sequacibus deducta, eo videlicèt, quod Ius Patronatus, & Præſentationis S. Sedes Apoſtolica Regibus conceſsit, Collationem quoque ipſis denaſſe, præſumendum eſt, quia, nedum neceſſariò, ſed nec legitimè ſequitur, ut ex mox dicendis conſtabit, attendendaque ideò minimè eſt tolerantia illa ad tradita à Rot. Romana *deciſ. 600. ſub n. 2. p. 4. Recent.* Alex. Sperel. *deciſ. 5. n. 3. in fine, tom. 1.*

II. au-

Digitized by Google

241 Il. autem reſpondeò etiam ſupponere falſum illius opiniones Aſſeclas affirmando Collationis, & Præſentationis Beneficiorum Laicos eſſe capaces, ex quo ipſa non ſunt quid Spirituale, ſed Spiritualibus connexa per antecedentiam, quorum Capaces efficit Laicos, nam Collatio Beneficij, & Inſtitutio Præſentati ſunt res Spirituales, earumque ideò Laici ſunt incapaces Navarr. *conſ. 27. tit. de Præben. num. 2.* eique addi poſſunt Butrius, Ioan. Andr. Rippa, Mantua, & Goffredus, relati à Fermoſino ad Text. *in cap. Quanto, q. 1. num. 1. & 2. extra de Iudic. tom. 1.* eique indiuidualius loquentem addo Iulian. Vivian. *de Iur. Patronat. lib. 1. cap. 3. num. 11.* Petr. Franc. Tondut. *QQ. & Reſol. Benefic. part. 3. cap. 193. num. 7. & 8.* Iſtiſque ſuper addi poteſt Ignac. Lop. de Salçedo, in Addit. ad Bernard. Diaz *in Pract. Canonica, cap. 51.* differentiam conſtituens inter Præſentationem Laicis permiſſam, & Collationem illis prohibitam, ex qua quidem differentia infert Bernard. Diaz *dict. cap. 51.* pœnis afficiendos Clericos recipientes, ſiue vendicantes Beneficia Eccleſiaſtica de manu Poteſtatis Laicæ, ſuntque Text. *in cap. Præterea 4. & in cap. Relatum 21.* ubi Barboſ. *num. 2. de Iur. Patron.* Concil. Trident. *Seſſ. 14. de Reformat. cap. 13.* adnectendique pro hac differentia Balboa *in cap. 7. de Præſcript. num. 37. & ſeqq.* Antonin. Dian. *Reſolut. Moral. p. 3. tract. 1. reſolut. 63.* & ex eis Fermoſin. *in dict. cap. 1. q. 1. num. 7. extra de Iudic. & cap. 3. q. 5. num. 2.* ubi ex Zevall. & Marth. latè hanc probat incapacitatem in Principibus Laicis, *& num. 3.* ex Balboa *in cap. 2. num. 148. de Iudic.* docet Regibus Franciæ hoc Collationum jus ex Apoſtolica competere conceſſione.

242 Et quamvis connexæ Spiritualibus tantùm eſſent adhùc Laici manerent incapaces, quia regùlare eſt; Quod connexa, ſiue conjuncta juxta naturam iudicentur earum rerum, quibus conjunguntur, ut probatur *in cap. Tranſlato 3. de Conſtitut. cap. Præterea, de Offic. Deleg. l. 3. §. Iudicio contrario, ff. de Contrar. Act. Tutel. l. Proinde, ff. ad l. Aquil.* cum propè innumeris Authoribus adductis à Barboſ. *Axiom. 51. num. 1. & clauſ. Vſufreq. 38. n. 4. & DD. in l. Quæ Religioſis 44. ff. de Rei vindic.* juncta Gloſſ. ibi, verb. *Dolum, in fine, ff. Depoſiti, & in cap. fin. de Inſtitution.* ita tamen efficacem effectum operatur annexio, quod unum ab altero, vel diuidi, vel ſeparari non poſſit, quia vtriuſque eadem manet ratio, & diſpoſitio; ut *in l. Cum actum 18. §. Planè, ff. de Negot. geſt. in l. Etiam 30. §. 1. ff. de Minor. & in cap. 3. de Donat. inter Vir. & Vxor. & in cap. Sacris 12. de Sepultur.* Hincque cõmuniter docent DD. connexa eſſe, quæ diverſitate factorum ſeparationem non recipiunt. Dec. *in cap. Si Duobus, nu. 19. de Appellat. & conſ. 33. n. 2.* Boex. *deciſ. 73. num. 4. & ſeqq.* Pariſ. *conſ. 66. num. 13. & ſeqq. vol. 1.* Marchesan. *de Commiſ. p. 1. cap. 5. num. 96.* Barboſ. *dict. clauſ. 38. num. 3.* Vnde plerumque accidit, ut quæ tantum

 tum

tùm Spiritualibus annexa ſunt, ſub Spiritualium nomine comprehendantur, ut conſtat *ex cap. Dilecto 22. verſ. Procurator, de Præb. & Dignit. & in cap. Tua 23. in princip. de Decim.* & alibi paſsim, docetque optimè D. Felician. de la Vega, Pacenc. Epiſcop. *in ſolemni Relect. ad Text. in cap. Quanto 3. de Iudic. num. 41. & 42.*

243 Hinc duo inferre licet. I. Admiſſo (prout ab omnibus admitti debet) Collationem Beneficiorum, & Præbendarum Eccleſiaſticarum Iuri Spirituali accenſendam eſſe, nullatenus Laicis, cuiuſcumque ſint Dignitatis, cópetere poſſe, etiam ratione Fundationis, vel cuiuſvis alterius clauſulæ in Eccleſiarum Conſtructionis limine adhibitæ, *cap. Cauſam quæ, de Præſcription. in 6. cap. Sacroſancta, & cap. Maſana, de Electión.* Loter. *de Re Benefi. lib. 2. q. 9. num. 4.* Barboſ. *de Iure Eccleſi. Vniverſ. lib. 3. cap. 4. num. 26.* Adeòque huius Iuris incapaces exiſtunt omnes Laici, ut neque ex conditione in limine Fundationis appoſita de conſenſu Ordinarij Ius hoc competere illis poſſit. Lambertin. *de Iur. Patronat. 1. p. lib. 2. quæſt. 9. art. 2. num. 70. 96. & 105.* Coſm. Guimier. *in Pragmat. Sanction. tit. de Annatis, §. Item quod dicta verba Regalia, num. 97.* Garcia *de Benefi. p. 1. cap. 2. num. 35.* allegatis Abb. Felin. Seluam, Probum, Palac. Rub. Rotam Romanam, & alios. Neque ſufficere Immemorabilem conſuetudinem ad Incapacitatem iſtam tollendam, ſoloque Indulto Apoſtolico removeri poſſe, docent Felin. *in cap. Cum adeo, num. 2. de Reſcript.* Staphilæ *de Litteris Gratia Form. Expect. num. 24.* Rippa *in cap. 1. de Iudic. num. 129. & 134.* Probus *ad Monach. in cap. Nullus, de Tempor. Ordinis in 6. num. 11.* & cum eis, Selua, Rebuff. Corraſ. Petr. Gregor. Lambertino, Gigante, Aymon, Capra, Mandoſio, Franciſc. Marco, Flaminio Pariſio, Hieron. Gonçalez, Moneta, Franc. Leon, Iſidoro Moſcon. Tuſcho, & Villar. Garcia *dict. cap. 2. num. 28.* & paſsim dicimus in hac Quæſtione.

244 Huius autem ratio eſt quia Immemorabilis non ſuffragatur, quoties vſurpationem adfuiſſe, apparet, vel præſumitur, ſi præcipuè vſurpatio illa prætextu Indulti Apoſtolici fiat, ut multoties à Rota deciſum eſſe atteſtatur Hieron. Gonçalez *in Regul. 8. Chancellar. gloſſ. 18. num. 48.* Piaſec. *in Praxi, part. 2. cap. 6. num. 7. verſ. Non tamen*, Mantic. *deciſ. 318. num. 1.* Rota *deciſ. 548. num. 2. p. 2. Recent.* Barboſ. *de Poteſtat. Epiſcop. p. 3. allegat. 72. num. 67. & in Collect. ad Concil. Tridentin. Seſſ. 25. cap. 9. num. 16.* Quod autem vſurpatio hæc præſumatur in Principibus Temporalibus, atque omnibus alijs Dynaſtis Temporalem Iuriſdictionem habentibus expreſſè decreuit Concil. Tridentin. *dict. Seſſ. 25. de Reform. cap. 9.* & ante illud Anton. de Butr. *in cap. Dilectus, de Offic. Legati,* & poſt illud eſt communis opinio Caualcan. *deciſ. 17. nu. 7. p. 2.* Auguſt. Barboſ. *de Poteſtat. Epiſcop. dict. allegat. 72.*

*ex num.*61.*ad* 65. ubi plures Rotæ Romanæ deciſiones adducit. Ergò quum vſurpationem, & tyrannidem allegare nefas ſit Orthodoxis Principibus, aut exhibere debebunt Apoſtolicam Conceſsionem, aut ab vſurpatione iſta ceſſare tenebuntur.

245 II. autem inferunt Infenſiores Noſtræ Poteſtatis Hoſtes nuſquam ſuffragari Laicis, etiam Principibus, Iuris Patronatus titulum, ſeu Fundationis clauſulam, ut Beneficiorum, & Præbendarum Collationes illis competant Magnumque, & inſolitum Ius illis attribui, fatendo ex Apoſtolica Conceſsione hoc eis competere poſſe, Franciſc. Anſald. *de Iuriſdict.* 2. *p. cap.* 5. & plures apud Dian. *part.* 3. *Tract.* 1. *reſolut.* 65. & communiter adnotarunt Canoniſtæ, *in cap. Quod ſicut, de Elect. verb. Epiſcoporum, ubi præcipuè gloſ.*

§. XI.

An, & quo Titulo Eiſdem Sereniſsimis Galliæ Regibus Æconomiam, & Fructus Vacantium Eccleſiarum illis competere DD. Galli affirment?

246 IVS hoc tanta ponderatione commendari DD. Galli voluere, ut licèt Regaliæ nomen generale ſit, ac proinde multa comprehendat vniverſali ſua appellatione, huic vnitatem deberi, cõtendant, quod antonomiaſtice illud habere affirmant Ann. Robert. *Rer. Iudic. lib.* 3. *cap.* 1. Guillelm. Benedict. *in cap. Raynutius, verbo, & Vxorem nomine Adelaſiam, decïſ.* 2. *num.* 78. Ruzæus *in Præfatione, part.* 1. *num.* 4. Boëthius Epõu. *tit. de Regal. num.* 8.

247 Diſputant de Iure iſto præter ſupra allegatos Archidiacon. *in Can. Imperium, diſt.* 10. *Can. Adrianus* 63. *diſt.* Panorm. Felin. & alij, *in cap. Dilecto* 40. *de Teſtib. & in cap. Cum inter, de Conſuetud.* Anchart. Domin. & Geminian. *in cap. Generali, de Election. in* 6. Ioan Monach. *in cap.* 2. *de Præben. in* 6. Ioan. Andr. *ad Speculat. Tit. de Legato,* §. *Nunc tractemus, verſ. Sednumquid Legatus*, Henric. de Boich. *in cap. Præterèa el* 1. *de Iur. Patronat.* Stephan. Auffer. *de Poteſtat. Secular. ſuper Eccleſiaſt. Perſon. Regul.* 2. *fallent.* 23. Anton. Corſett. *de Poteſtat. Reg. q.* 95. Carol. de Graſſ. *dict. lib.* 2. *Iur.* 1. Rhenat. Chopin. *de Doman. Franc. lib.* 2. *tit.* 9. *& de Sacra Politic. lib.* 1. *tit.* 7. Ann. Robert. & Boët. Epõu. *locis nuper citatis.*

248 Variè quidem à DD. dividitur; Aſt relictis diviſionibus alijs placuit adducta à Philippo Probo *de Regal. q.* 1. *mox à principio*, qui ſub hoc Iure in genere ſumpto, triplicem Regalium ſpeciem dari poſſe contendit, quam ſingilla-

ſigillatim exponere non incongruum fore cenſuimus.

249 I. Ergò ſpeciem in eô Philippus Prob. collocat. Quod Rex vel Princeps Sæcularis Eccleſiæ vacantis curam, & cuſtodiam proventuum illius tantum habeat, itaut iſtius Iuris contemplatione Princeps ipſe nullos Sibi lucretur fructus; ſed illos Succeſſoribus in Prælaturis conſervare teneatur, Æconomis in eam rem fidelibus conſtitutis. Eà ratione ductus, quod cuſtodiam habens non conſumere, ſed conſeruare debet, *ex cap. Cum Vos, junct.* Gloſſ. fin. *de Offic. Ordin. & in l. is cui, §. Qui Legatorum, vt in poſſeſſ. leg.* reſoluit Philip. Prob. *l. c. n.* 2. cui ſuffragatur Text. *in dict. cap. Generali*, ibi: *Nec Bona cætera, quorum Se aſſerunt habere cuſtodiam dilabi permittant; ſed in bono ſtatu conſeruent, de Elect. in* 6. Auth. *Vt determinatus ſit Clericorum num.* Franc. Marc. *q.* 352. *& tribus ſeqq. lib.* 2. *& deciſ.* 44. *lib.* 2. Guillel. Benedict. *in cap. Raynut. verbo, Et vxorem, deciſ.* 2. Boſſ. *de Princip. num.* 212. Felin. *in cap.* 3. *de Præſcrip.* Rebuff. *in Concord. tit. de Reg. ad Prælat. non fac.* Gloſſ. *in verbo, In manibus noſtris, in princ. & verſ. Sed hodie nimis*, Theſaur. *deciſ.* 131. *tota.* Borell. *de Præſtant. Reg. Catholic. cap.* 50. Graſsis *de effect. Cleric. effect.* 1. *num.* 393. Iacob. Cancer. *Var. Reſol. p.* 3. *cap.* 14. *num.* 8. Fontanel. *de Pact. Nupt. gloſſ.* 3. *p.* 10. *num.* 48. Poſth. *de Manut. Obſer.* 6. *num.* 28.

250 Hincque juſtificari affirmant Praxim Hiſpaniæ, & eius Supremæ Conſilij Cameræ, in quo Regiæ expediuntur Proviſiones, ut Capitulum Eccleſiæ Sedem vacantem non declaret donec Prælatus qui Eccleſiam regebat eam derelinquat. Garcia *de Benef. p.* 2. *cap.* 5. Solorçan. *in Polit. Indian. lib.* 4. *cap.* 13. *fol.* 610. Rhenat. Choppin. *de Sacr. Polit. lib.* 1. *tit.* 7. Salg. *de Supplic. p.* 1. *cap.* 1. *num.* 118.

251 Sed in hac ſpecie paſumper ſiſtendum eſt, ſed ulterius examinandum: An Ius hoc Regibus à Iure communi proueniat; an verò illud aliunde ipſi juſtificare teneantur? In quà quidem dubitatione Ægid. Magiſt. *de Regal. cap.* 1. *in principio*; ſolo Iure communi illud Principes exercere poſſe affirmauit. Tùm quià *in dict. cap. Generali de Elect. in* 6. *in principio*. Regibus Ius attribui videtur, atque omninò approbari non violenter ex litterà infertur. Tùm, & quia ex Iuris communis diſpoſitione omnibus Principibus Supremis competit Ius Patronatus omnium Eccleſiarum Cathedralium in eorum Ditionibus exiſtentium. Bal. *in cap. Quanto de Iudic.* Archidiacon. *in Can. Imperium diſt.* 10. Anton Corſet. *de Excellent. Reg. q.* 4. Covar. *in Reg. Poſſeſſor.* 2. *p. §.* 10. *num.* 5.

252 Contrarium tamen omninò tenendum eſt, & affirmandũ: Iure communi inſpectô, Sede vacante, ad Principes Ius hoc competere non poſſe. Selua *de Benefi. p.* 1. *q.* 7. *nu.* 44. Viviàn. *de Iur. Patr. lib.* 11. *cap.* 12. *num.* 10. ſed ad Prælatum priuatiuè attinere. *Can. Cum ſimili* 9. *q.* 3. Vel ad Capitulum, aut Æconomum ab eô, vel Superiore

Le-

Legitimo Eccleſiaſtico nominandum, & conſtituendum, huiuſmodi cuſtodiam pertinere ſupponitur, *in cap. Quia Sæpè, cap. Is, cui de Elect. in 6. & in Clement. Statutum, eodem tit.* expræſſeque cauetur *in Can. Quoniam 75. diſt.* Can. *Charitatem tuam, Can. Illud, Can. Non licèt 12. q. 12. cap. Cum Vos, de Offic. Ordin.* Concil. Trid. *Seſſ. 24. de Reform. cap. 16.* Capitulum enim non ſolum in Iuriſdictione, ſed etiam in Adminiſtratione ſuccedit, *cap. Cum olim,* ubi Gloſſ. & DD. *de Maior. & Obed.* Rebuf. *conſ. 95. verſ. His, & alijs*, Marc. Anton. Cuch. *Inſtit. Maior. lib. 3. tit. 7.* cui addo, *cap. 2. Ne Prælati Vices ſuas, cap. Ad abolendam de Hæretic. in principio, cap. pen. & fin. de Suppl. Neglig. Prælat. in 6. cap. 1. de Inſtit. cap. 2. de Offic. Vicar. in 6.* Concil. Tridènt. *Seſſ. 7. cap. 10. & Seſſ. 23. cap. 10.* Solorçan. *de Iur. Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 13. num. 2.* ubi XIII. allegat. DD. quibus addi poſſunt Merolla *in Summ. tom. 3. diſp. 7. cap. 7. dub. 1. num. 2.* D. Felician. de la Vega *in cap. 5. §. de Adulterijs, num. 4. de Iudic.* Baſſæ *in Summa, tom. 1. verbo, Capitulum Sede Vacantè, num. 6.* Machad. de Chaues, *en ſu Perfecto Confeſſor, tom. 2. lib. 4. p. 4. tract. 1. docum. 6. num. 2.* & fuſius omnibus Antonin. Dian. *p. 8. tract. 4. reſol. 1. & ſequentibus.* Ergò nequit Regibus Cuſtodia hæc Iure communi competere, atque ideò illam habentes aliunde eam iuſtificare tenentur.

253 Neque obſtant fundamenta à Probo perpenſa; ea namque facillimè dilui poſſe nō dubitamus. Ad Textum enim *in dict. cap. Generali*, reſpondetur, nullum Ius denuo Principibus in eo concèdi; ſed priuilegium potius, aut etiam vſurpatio iam præ exiſtens inſinuatur, & ſupponitur, ut communiter docent Ioan. Andr. Anchar. Dominic. Franc. & alij, ex ipſo Textu cōprobantes excommunicationis vinculo innodari denuo Poteſtatem iſtam haberè tentantes. Quod non lègitimè procederet, ſi Iure communi Ius iſtud Principibus competeret ex Vulgarib. Regulis: *Iuſtè poſſidet, qui Authore Prætore poſſidet, l. Iuſte de acquir. poſſeſ.* Can. *Qui peccat. 23. q. 4. & Qui Iure ſuo utitur nemini iniuriam facit, cap. Cum Eccleſia Vulterana de Election. l. Nemo 194. l. Factum. 198. de Reg. Iur. Iuris. Exequutio non habet iniuriam, l. Iniuriarū 13. §. 1. de Iniurijs,* videndi ſunt Aſcan. Tambur. *de Iur. Abbat. tom. 3. diſp. 11. q. 7. num. 6.* Thom. del Bene *de Immun. tom. 1. cap. 2. dubitat. 1. & cap. 3. dub. 4. & 5.* Bonacina *in Summ. tom. 3. diſputat. 1. q. 18. puncto 2. & diſputat. 2. q. 2. p. 23. toto,* & plures alij congeſti à Barboſ. *in dict. cap. Generali de Elect. in 6.*

254 Ad rationem autem petitam, ab eo quod Principes omnes ſunt Eccleſiarum Cathedralium Patroni, reſpondemus eam Iure communi accèpto procedère quoad Protectionem, & Defenſionem, quam eis Iure Diuino, Naturali, & Gentium competère, perſpicuum rèdunt Caſtillo, *tom. 7. Controu. cap. 41. num. 163. & ſeqq.* Salgad. *de Reg. Protect. p. 1. cap. 1.*

Prælud. 3. *toto*, *& de Supplicat.ad Sanctiſſ.* 1. *part. cap.* 1. *à num.* 104. Paul.Chriſtin.*deciſ.Belg.*46. Saraüia *de Iuriſdict. Adiunctor.quæſt.*30. Eraſm.Cochier.*de Iuriſdict.Ordin. in exempt.* 1.*part.quæſt.* 39. *à num.* 30. Auguſtin.Barboſ.*lib.*1.*voto* 4. *à num.*120. Mar.Cutel.*in Patrocin. pro Reg.Iuriſdict.Sicul. Inquiſit.conceſſa, part.*2.*num.* 201. *fol.* 196. & dicemus latius infra. Hic tamen Patronatus, ſeu Protectio ex ſe non producit, ſeu adnexam habet Præſentationem, vel Nominationèm. Præpoſ. *in Can. Lectis* 63 *diſt.* *& in Can. Imperium, diſt.*10. Lambertin.*de Iur.Patronat.* 1.*part.lib.*1. *quæſt.* 11. *art.*2. *num.*4. Rebuff. *in Concord.ſub tit.de Reg. Nominat.ad Prælat.* §. 1. *verſ. Cathedralibus*, Ruzæus *de Regal. Præfat.* 1. *num.* 20. Didac.Perez *in l.*2. *lib.*1.*tit.*3. *Ordinam.* Petr. Zenedo *in Collect.* 14.*ad Decret.num.*1 allegans Lancellot. Conrad. *in Templ. Iudic. lib.* 1. *cap.* 2. §. *De Magnis Regibus*.

255 Et licèt Ius hoc in aliquibus Règnis adnexum haberet omnimodam, & abſolutam Præſentationem, ut de Regibus Hiſpan. ſupra diximus, nùncque addimus ſingularem, *l.*18.*tit.*5.*part.* 1. Gregor. Lopez *l.* 1. *tit.*15.*part.* 1.*verbo*, *Mayordomo*, ubi latè diſputat; quando Patroni poſsint Æconomum iſtum deputarè, luculentiſsimè Salgad. *de Supplicat. ad Sanctiſſ.part.*1.*cap.*1.*à num.*116. *per aliquot ſeqq. & cap.* 10.*num.*20. *& num.*68. Adhùc tamen ex eo capite Eccleſiarum Vacantium cuſtodiam, & fructuum collectionem Iuris diſpoſitione non haberent, nèquè Sibi arrogare poſſent duplici quidem ratione. I. Notiſsimum ſiquidem eſt quod licèt Patronis Eccleſiaſticis Ius hoc competat, *cap. Cum, & plantare*, §. *In Eccleſijs*, *de Priuileg.* ex quò Panorm. & alijs reſoluit Roch. de Curte *de Iur. Patronat. verbo*, *Honorificum, quæſt.*63.*num.* 100. *&* 101. Laicis tamen Patronis omninò denegatur, *Can. Filijs, vel Nepotibus* 16. *quæſt.* 7. *cap. Prætereà el* 2. *de Iur. Patronat.* Abb. & alij *in cap. de Monach. de Prabend.* Spinò *in Speculo Teſtament.gloſſ.*4.*princip. num.*91. II. Autem reſpondetur hodie, tàm Eccleſiaſticis, quàm Laicis Patronis ſublatam huiuſmodi cuſtodiam eſſe poſt Sacroſancti Concilij Tridentini Decretum *Seſſ.*24.*cap.* 3. *& Seſſ.*25. *cap.*9. & ante illud ex ſolo Iure communi idem proceſſiſſe docuerat Philip. Decius *in cap.Bonæ el* 2. *de Appellation.* Vndè Principes huiuſmodi Cuſtodiam iſtam prætendentes ſpeciali priuilegio, vel conſuetudine Se juuari debebũt, alias ea legitimè uti nõ poterunt Boer. Epou. *dict. tit. de Regal. num.* 20. Rhenat. Choppin. *de Sacr.Politia*, *lib.*1.*tit.*7.*num.*11. *in fine*.

256 In Hiſpania noſtra Ius hoc Regibus competere ex inveterata conſuetudine docemur, *ex l.*18.*tit.*5.*part.*1. ibi: *Antigua coſtumbre fue de Eſpaña, è durò toda via, è dura oy dia, que quando fina el Obiſpo de algun Lugar, que lo fazen ſaber el Dean, y los Canonigos al Rey por ſus Menſajeros de la Egleſia, con Carta del Dean, è del Cabildo,*

 como

Digitized by Google

como es finado ſu Perlado, è que le piden por merced, que le pluga, que ellos puedan fazer ſu Eleccion deſembargadamente, è que le encomiendan los Bienes de la Egleſia; è el Rey debegelo otorgar, è embiarlos à recabdar: è deſpues que la Eleccion ouieren fecho, preſentenle el Elegido, è él mandele entregar aquello que recibiò; ubi luculentiſsimè Gregor. Lopez, accinitque *l. 3. tit. 3. lib. 1. Ordinam.* Quæ tamen Lex non fuit in noua Legum Recopilatione appoſita, ut advertit Nota Marginalis *ad eandem Partit. leg. in poſtrema, edit.* 1611. Vndè eam nùnc vſu receptam non eſſe perſpicuum eſt, & experimur. An aliquibus tamen caſibus Reges ſoliti ſint ea uti? docet Solorçan. *de Iur. Indiar. lib. 3. cap. 4. & cap. 11. num. 38. cap. 12. num. 7.* Henric. Henriq. *de Rom. Pontifi. Claue, lib. 2. cap. 12. §. 3. litter. E.* ubi exemplaria adducit Salgad. *de Supplicat. ad Sanctiſſ. part. 1. cap. 1. à num. 17. & cap. 10. num. 20.* Caſtejòn *en la Primacia de Toledo, 2. part. cap. 36. §. 12.*

257 II. Species huius Regalis Æconomiæ, non ſolùm in nuda cuſtodia, vel collectione fructuum tantum conſiſtit; ſed potius in illorum perceptione, & irrèuocabili acquiſitione, ut de Rege Franciæ palam profitentur Carol. de Graſal. Philip. Prob. Ægid. Magiſtr. Arnulph. Ruzæ. ac omnes Regaliſtæ ſupra mèmorati Annæus Robert. *citato lib. 3. cap. 1.* Boet. Epou. *loco proximè citato*, Rhènat. Choppin. *de Doman. Franc. lib. 2. tit. 9. num. 3.* Qui idem ius attribuit Regibus Angliæ, Vngariæ, & Poloniæ, & quidem attento Iure communi.

258 Hanc quidem ſpeciem impenètrabiliter catafractam præallegati reputant Authores munimine Textus *in cap. Generali, verſ. Qui autem, de Elect. in 6.* vbi Gregor. X. in Concilio Genèrali Lugdunenſi hęc protuliſſe fertur: *Qui autem ab ipſarum Eccleſiarum, cæterorumque locorum fundatione, vel ex antiqua conſuetudine Iura ſibi huiuſmodi vendicant ab illorum abuſu ſic prudenter abſtineant, & ſuos Miniſtros in eis ſolicitè faciant abſtinere, quod ea, quæ non pertinent ad fructus, ſiue redditus prouenientès Vacationis tempore, non uſurpent.* Ex quibus multiplicès corroborationes pro hac ſpecie inferunt Ruzæus *in dict. Præfation. part. 1. num. 9.* Choppin. *de Sacr. Polit. lib. 1. tit. 7. num. 8.* Ann. Robert. *dict. lib. 3. cap. 1.* cum adductis ab Epou. *dict. tit. de Regal. num. 55. & ſeqq. & num. 139.*

259 Verùm enim verò debili illos inniti fundamento agnoſcent quotquot quod licèt ſerio penpenderint in præallegato Textu clara, & aperta iſtius modi Regalium mèntio fiat, eorum tamen approbatio, & confirmatio ex eo non rectè infertur, niſi quatenus alias ea iure legitimo iã ſtabilita fuerint. Vndè non ad Ius commune; ſed ad alia priuati Iuris fundamenta pro his corroborandis Iuribus recurrendum erit, prout rectè monuit Boet. Epou. *loc. cit. num. 139.* & agnouere Carol. de Graſſal. *lib. 2. Iur. 1.* plures

alios

alios referèns Arnulph. Ruzæus *in dict. Præfat. part. 1. ex num. 14.* Philip. Prob. *quæſt. 2. tota*, Philip. Magiſt. *cap. 1. num. 4.* Rhènat. Choppin. *locis citat.* & neceſſario recurrendum eſſe ad ſpecialia priuilegia monuit Boèr. Epou. *loc. cit. num. 35.* rationèm adducens, quod Ius commune Pontificium huic Iuri Vacantium Eccleſiarũ fructus percipiendi expreſſè repugnat, probans his verbis: *De cæteris autem Vacantis Prælaturæ fructibus, & emolumentis quibuſcumque, vel Ipſimet Eccleſiæ, vel futuro Succeſſori diligentèr aſſeruandis; non autem, vel Principi, vel alteri cuiquè dandis, Iura ſunt èdita quam plurima, tàm vetera, quàm recentia, pænis etiam grauiſsimis, cum in quoslibèt alios, tàm in Laicos nominatim ſancitis, qui fructus huiuſmodi, vel res ullas inuaſerint, cap. Hæc huius placiti, cap. de Laicis, cum ſeqq. 12. quæſt. 2. cap. Relatum 12. infra de Teſtam. cap. Quia ſæpè de Elect. in 6. certis in eam rem deputandis, aut Æconomis, aut alijs Viris Eccleſiaſticis, & ijs quidem Primarijs, qui facto prius inuentario fideliter omnia curent, & futuro tandem Succeſſori rationes reddant. Can. Charitatem tuam 12. quæſt. 7. Qua de re pluſculum Ioan. Andr. & alij DD. in dict. cap. Generali, de Elect. in 6. &c.* Hucuſquè Boeth. cui addimus ſuffragans Decretum Concil. Trident. *Seſſ. 22. de Reform. cap. 11.*

260 III. Denique huius Iuris ſpecies ex Superiori deſcendit. Quo enim Iure Rex, aut quiuis alius Supremus Princeps Sæcularis fructus, & Prouentus Eccleſiarum Cathedralium in ſuo Regno Vacantium Sibi percipit, & ſuos facit eodem Iure Beneficia, vel Sacerdotia interim Vacantia Sibi percipit, & ſuos facit eodem Iure Beneficia, vel Sacerdòtia interim Vacantia conferrò poſſe omnium Regaliſtarum concors ſentèntia eſt inde probantiũ: Quod collatio Beneficiorum in fructu eſt. Gloſſ. magna, *in cap. Cum olim*, vbi communiter Scriben. *de Maior. & Obedien.* Rebuff *in Tractat. Nominat. quæſt. 8. num. 30.* Panuin. *de Poteſt. Capituli Sede Vacante, 2. part. quæſt. 1. num. 1.* Marc. Anton. Cuch *Inſtit. Maior. lib. 2. tit. 9. num. 5.* Philipp. Probus *q. 49. num. 2. & in Tractat. de Penſion. 1. p. quæſt. 28. nu. 4.* Ann. Robert. *citato lib. 3. cap. 1.* & nullo relato docuetunt Ruz. *in ſuo Tractat. prælibato Iur. Regal. Priuileg. 10. num. 2.* Boèt. Epou. *in dict. Tract. de Regal. nu. 21.*

161 Horum tamen ſententia omninò rejicienda eſt; licèt enim Beneficiorum Collatio fructibus accenſeatur, non ex inde tamen rectè infertur, eam competere Principibus Sæcularibus, quibus Temporalium fructuum percèptio attinet, quum diſpar omninò ratio in vtriſquè militet, fructuum ènim perceptio temporalis quidem eſt; at Beneficiorum Collatiò Spiritualis penitus, vel Spiritualibus adnexa, ut iam ſupra diximus ex Viuiano, Rhenat. Choppin. *de Sacr. Polit. lib. 1. tit. 7. num. 12.* Boet. Epou. *citato titulo, nu. 22.* recte inde ſub inferens facilius Perceptionem fructuum Prædiahum in Eccleſijs Vacantibus Re-

gibus concedi, quæ verè temporalis eſt, quam Beneficiorum Collatio, quæ Spiritualis proculdubio eſt, & Laicis, utpotè incapacibus, omni Iure prohibita, *ex cap. 2. de Iudic. cap. Meſſana, de Elect. cap. Præterea el 2. cap. Illud, cap. Cum Laici, cap. Relatum, cap. Cum Nobis, de Iur. Patronat.* Quarè de vno ad aliud non rectè arguitur ex vulgari Regula Text. *in l. Papinianus exuli de Minoribus, l. Naturaliter, §. Nihil cōmune, ff de acquir. poſſeſſ.*

262 Quia vtrumque Regi denegabatur exorta grauis illa controuerſia eſt inter Bonifacium VIII. & Philippum Pulchrum Francorum (cuius ſupra ſolemnis facta eſt métio) Vtroque Ius iſtud ſibi compètèrè affirmāte, èt propter illud ad opprobria uſquè, & irreuerentiam, altero in alterutrū prorumpèntè, ut videre eſt apud Aufrer. *in Clem. 1. de Offi. Ordi. ad 3. Quaſit.* Catol. de Graſſ. *dict. Iur. 1.* Boèt. Epoù. *loc. cit. num. 22.* Petr. de Marca, & alios iam memoratos grauitèr, ac prudenter de hac re loquentès.

263 Hæc licèt vera, atque irrefragabilia ſint Iure communi attento; de facto tamen Francorū Règes Sereniſsimi ab antiquiſsimo temporè Ius iſtud ſibi aſſumère perſpicuum eſt, atteſtantibus Speculator, *§. vlt. in fin. ſub tit. Ne Sede Vacantè,* Ægid. Magiſt. *in prædicto Tract. cap. 3.* Rhenat. Chop. *de Doman. Franc. lib. 2. tit. 9. ex num. 5. & de Sacr. Polit. lib. 1. tit. 7. ex nu. 3.* Dè Anglorum Rege idem retulit Archidiac. *in cap. Imperium, diſt. 10.* comprobans ex Text. *in cap. ex Diligenti, de Iur. Patronat. ex antiqua compilat.* quem à Gregoriana ſubmotum in lucem reduxit Anton. Auguſtin. *in 2. compilat. eodem tit. de Iur. Patronat.* à quo tranſcripſit Rhènat. Chopp. *de Doman. Franc. lib. 2. tit. 9. num. 3.* ex eoque liquet hoc idem Ius Regibus Angliæ competijſſe, quod Bal. *in l. Reſcripta, C. de Precibus Imper. offeren.* ad Pannoniæ Reges extendit referente Choppino *loc. cit. nu. 3.* Hungariæ Regibus idem Ius attribuēre. An autem legitimè Iure iſto Vtantur Noſtra non intereſt diſcutere. Ad efformandumque ſanum Iudicium Prudentibus fundamenta ſubminiſtrauimus ipſi judicent: Nobis enim hæc dixiſſe ſufficiat.

264 Quàm plures, atque frèquentes Quæſtiones in Gallia, & Anglia ocurrentes ſuper Regalibus iſtis, & èorum praxi differtiſſimè ab Authoribus ſuis diſcuſſas, libentèr omittimus. Vnum tantummodo addere contènti ex Rhènato Choppino *de Sacr. Politia, lib. 1. tit. 7. num. 15.* In Franciæ Regno iam pridem eiuſmodi Iura fructus percipiendi, & Beneficia conferendi, ocurrente vacatione, temperata eſſe in eum ſanè modum, ut fructus, qui ea de cauſa à Regibus percipiuntur in Eccleſiaſticos, & pios conuèrtantur uſus; collationes verò Bèneficiorum non ab ipſis Regibus; ſed a Prælatis elèctis, ac nominatis, etiam ante conſecrationèm; Regum tamen nomine, & diplomate fiant, & expediantur.

§. XII.

§. XII.

An, & quo titulo Temporales Principes capaces ſint Iuris Nominandi, aut Præſentandi Perſonas Idoneas ad Prælaturas Eccleſiaſticas?

265 IVs hoc Sęcularibus Principibus competere poſſe ſentient quotquot ſententiam ſequuti fuerint Affirmantium Nominationem, aut Præſentationem ad Prælaturas propriè, & per ſe non eſſe Ius Spirituale, ut poſt Abbatem *in cap. Quanto, num.6. de Iudic.* docuit Loter. *de Re Beneſ. lib.2. q.9. num. 9. 11. & 18.* & ante Eum Azor. *Inſtit. Moral. lib.6. cap.19. q.2.* quos refert Illuſtr. D.D.Franc. Ramos *in præ allegato Supplici Libello pro Epiſcopat. Luſitan. propoſi. 3. §. 1. num. 27. pag. 54.* ubi contrariam opinionem; quod nimirum, tàm Patronatus, quàm Nominandi, ſeu Præſentandi Ius eſſe per ſe Spirituale defendentes, allegat *Gloſſ. ult. in cap. Præterea 9. de Tranſact.* Suar. *de Relig. tom.1. lib.4. cap.28. num. 8. & 11.* Lambertin. *de Iur. Patronat. p.1. lib.2. q.4. princip. art. 17. num.9.* Nauarr. *in Rubr. de Iudic. num. 22.* & Ioan. Baptiſt. Coſtam *in eandem Rubric. à num. 175. ad 204.*

266 Et licèt hoc in Ius vocari poſſit, & in controuerſiam, citra eam tamen eſt Ius hoc Nominandi, aut Præſentandi eſſe Spiritualibus annexum: tùm quia eſt quaſi præparatio, ſeu principiũ dans cauſam fini, ſeu complemento; hoc eſt Apoſtolico Confirmationi; & Epiſcopatus conſequutioni; *cap. Quod autem 5. verſ. Quoniam, de Iur. Patronat.* Lãbertin. *d. lib.2. q.2. princip. art.2. nu. ult.* Loter. *de Re Beneſ. lib. 3. q.17. num. 166.* D. Ramos *dict. §.1. num.28.* probans exemplo Iuris Patronatus, quod Spiritualibus annexum eſſe dicitur: quia ordinatur ad Præſentationem Beneficij Eccleſiaſtici; quà mediante facienda eſt Collatio, & Canonica Inſtitutio. Sanct. Thom. *2.2. q. 100. art.4. in corpore, verſ. Quadam; cap. Quanto 3. de Iudic: cap. de Iure 16. de Iur. Patronat. Can. Si quis 7. verſ. Quiſquis 1. q.3.* & argument. Text. *in cap. ultim. verſ. Tamen, de Cleric. Excom. cap. Conſtitutis, de Appellat.* & Suar. *de Cenſur. diſp. 14. ſect.2. nu.24.* Tùm etiam; quia Nominatio, aut Præſentatio conferunt Ius in re, & Adminiſtrandi ex die Nominationis ſaltem non Spiritualia, ut voluere Galli Scriptores, Tondut. *Reſolut. Beneſ. 1. part. cap. 3. §.13. num. 35. & 36.* Petr. Gregor. *lib. 17. Syntagm. Iur. cap.12. num.24.* Innocent. Cyronius *in Paratitl. ad tit. de Poſtulat. Prælator. ad finem*, vel ſaltem adquiritur Ius ad rem ex Nominatione, & Præſentatione

ſimul, *cap. Quod ſicut* 28. *in princip. de Elect.* Panormitan. *in cap. Vlt. num.* 4. *de Iur. Patronat.* Rebuff. *de Nominat.* Coraſ. *de Benefi. cap.* 4. *num.* 10. Petr. Gregor. *in Partit. Iur. Canonic. ad titul. de Elect. cap.* 2. *num.* 4. *& ſeqq.* Suarez *de Relig. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 28. *num.* 8. Azor. *Inſtit. Moral.* 2. *p. lib.* 6. *cap.* 18. *q.* 1. *&* 2. Iul. Lauor. *variar. Lucubrat. tom.* 1. *tit.* 4. *cap.* 13. *nu.* 20. Tondut. *dict. p.* 2. *cap.* 4. *§.* 6. *num.* 21. Loter. *dict. lib.* 2. *q.* 47. *num.* 93. *& q.* 13. *num.* 61. Carol. Maranta *p.* 3. *Reſp.* 16. *num.* 16. *& Reſponſ.* 82. *num.* 3. *& ſeqq.* Auguſtin. Barboſ. *de Iur. Eccleſi. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 18. *& ſeqq.* Tùm denique, quia ſic Nominatus, & Præſentatus Actione Iuſtitiæ Inſtitutionem petit, *cap. Paſtoralis* 29 *in fine, de Iur. Patronat. cap. Cum Bertholdus* 18. *de Sentent. & Re Iudic. cap. Dilectus* 6. *de Offic. Delegati.* Et dum nullum Legitimum impedimentum in Præſentato competerit, tenetur Romanus Pontifex ex debito Iuſtitiæ Eum inſtituere, ut mox dicemus.

267 Ex quibus Aſſerendum procuIdubio eſt, quod attentis Canonicis Sanctionibus Nulli Sæcularium Principum Ius hoc competere poteſt, licet Patronus ſit; de Iuris namque rigore ad Patronum Laicum, etiam Principem virtute Patronatus non pertinet Electio, Nominatio aut Præſentatio Prælatorũ Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, *cap. Nobis, & ibi* Abb. *de Iur. Patron. l.* 1. *tit.* 15. *p.* 1. Alexand. *conſ.* 74. *lib.* 4. Rocch. de Curte *de Iur. Patron. verbo Eccleſia q.* 2. Lambertin *eodem Tractat.* 1. *p. lib.* 2. *q.* 5. *princip.* Covar. *in Reg. Poſſeſſor* 2 *p. §.* 10. *num.* 4. *& de communi* atteſtans opinione Boer. *deciſ.* 32. *num.* 5. Qui hoc adeò verum eſſe inquiunt, ut nèc conſuetudine, nec præſcriptione quantumuis immemorabili Patronus Laicus id poſsit acquirere, quia requiritur Apoſtolicum Priuilegiũ, ut ex Textu, & Gloſſ. *in dict. cap. Nobis, & ex Can. Hinc eſt etiam* 16. *quæſt.* 1. *& ex dict. l.* 1. *tit.* 15. *par.* 1. Omnes præallegati DD. unanimiter affirmant, addentes Præſcriptionèm non ſufficere, niſi concurrat fama priuilegij, & alia de quibus Cardin. *in Clement. Plures, §. fin. de Iur. Patronat.* Rocch. de Curte, & Couarr. *locis citatis*, Didac. Peréz *in l.* 1. *tit.* 6. *lib.* 1. *Ordinam.* & eſt Textus *in cap. fin.* vbi communiter DD. *de Præſcript. in* 6. *& in dict. l.* 1. *tit.* 15. *p.* 1. Solorçan. *de Iur. Indiar. num.* 2. *lib.* 3. *cap.* 4 *num.* 26.

268 Hac tamen generali regula non obſtante; ſunt plerique Reges, qui hodierna die hoc Iure potiantur, & ocurrente Vacatione Eccleſiarum Cathedralium Perſonas idoneas nominent, eaſquè Pontifici Maximo inſtituendas præſentent, ita quidem, ut Pontifices ipſi, ſi nullum Canonicum impedimèntum obſtèt, Nominatis teneantur Epiſcopatum, vel Prælaturam conferrè, ut docent Rebuff. *in Concord. tit. de Nominat. & Conſil. vel Reſponſ.* 4. 13. 16. 22. 23. 47. 75. 82. *&* 138. Alphonſ. Soto antiquus Regularum Chancellar. Gloſſator *Regul.* 40. *num.*

num. 12. Dominic. Soto *de Inſtit. & Iure, lib.* 3. *q.*6. *art.* 2. *concluſ.* 8. & ex eis Petro Rebuff.& Gloſſ. *in Reg.Chancell.* docet D D.Franciſc. Ram. del Mançano *in præ allegato Supplici Libello pro Epiſcop.Luſitan. propoſi.* 1. *fol.* 30. *pag.* 1. *num.* 19. addens Cardin. Paleoth. *de Sacr. Conſiſtor.*4.*par.q.*1.*§. Secundò ſciendum, in fin.* Michaël. Rouſel. *Hiſt. r. Pontific. Iuriſdict. lib.*2. *cap.*6. *num.* 20. & 21. & *lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 29. Salçed. *de Leg. Polit. lib.*2. *cap.*11. *ex num.*43. videndique ſunt Carol. de Graſal. *Regal. Franc. lib.* 1. *Iur.* 3. Rhenat. Chopin. *de Doman. Franc. lib.*2. *tit.* 10. & *de Sacra Polit. dict. tit.*7. *ex num.* 22. Petr. Gregor. *tit. de Elect. cap.* 5. *nu.*23. Boët. Epoü. *in tit. de Regal. à num.*26. *per aliquot ſeqq. atque ex num.* 262. vbi Impèratores, ac plures Règes, atque inter eos Chriſtianiſsimum Franciæ, ac Catholicos Noſtros Hiſpaniarum recenſet, quibus Ius iſtud Nominandi Prælatos hodierna die citra controuèrſiam pertinet, ut pluribus relatis docet Calixt. Ramir. *de Lege Regia*, §. 27. *num.* 18. *litter.R.* & præ omnibus D.D Franc. Ramos del Mançano *in toties allegato Supplici Libello pro Luſitania Epiſcopatibus, Alexandro VII. Pontifici Maximo oblato, prop.* 1. *pag.*27. ubi in comprobationem adducit Balboam, Barboſ. Petr. Salçed. Salgad. Parejam, Ramir. de Prado, Caſtejòn, Eſcobar, Landtmeter, Rouſel, Abbat, Pyrrhum, Schiphordeguer, & propè innumeros alios, & luculentiſsimè oſtendam, *hoc eodem Tract.* interimque videantur D.D. Ramos *loc. cit.* & Solorçan. *de Iur. Indiar. tom.* 2. *lib.*3. *cap.* 4. *num.* 31. vbi adducit Couarr. Gregor. Lop. Didac. Perez, Palàc. Rubios, Azevedò, Peregrin. Azor, Burſat. Caſtald. Chaſan. Zeuallos, Hieron. Gonçalez, Eſpino, Gutierr. Bovadilla, Cabedo, Petr. Rebuff. Ioachim. Stephan. Carol. de Graſal. Rhènat. Choppin. Petr. Gregor. Seluam, Mattham. Ann. Robertum, Modeſt. Piſtor. Vigel, Corſetum, Menchac. Camil. Borel. Iſidor. Moſcon, Boèthium Epou. Monetam, Sccacciam, Vincentiũ Cabotium, Mar. Mutam, Ioan. Choch. Iulianum Vivianum Vincèntium Turturet, Acuñam, Marianam, Didac. Eſpejò, Garc. de Loayſa, Gil Gonçalez Dauila, Nicolaum Garcia, Gabr. Peteyra, Zenedo, Salgado, Anaſtaſ. Germon. Lancellot. Conrad. Quintanad. Humad. Aug. Barboſ. Ioan. Fileſacum, Salaçar de Mendoça, Martin. Mager. & Theſaur. Polit. Italico idiomate conſcriptum, ex quibus latè probat Ius hoc Hiſpaniæ, & Galliæ Regibus competère.

269 Quorum ſententia, ut in offenſo currat pedè, procedere monemus èx Indulto Apoſtolico, non verò à Iure communi, ut fuſius ibi probabimus, nùncque producimus Rhènat. Choppin. *loc. cit.* ibi: *Cognatum Regalibus quidam putant Ius principalis in Gallia Nominationis ad Monaſteria, & & Pontificatus; Qua enim ex cauſa, vacui Epiſcopatus Iura occupantur à Noſtris Règibus Lege Regaliorum? Quoad Epiſcopos, ab his fidelitatis Sacra-*

Sacramento rogetur, eadem quoque probabile aiunt nominari ab ipſis S. Sedi Epiſcopum oportere, quaſi Principis Beneficiarium Iuratumquè Clientem futurum. Ego verò contra ſentio, talem Nominationem ad Sacras Præfecturas, quam Règes noſtri exequuntur, nouo Iure, & pactitio introductam, Anno 1516. *antea quippe Sacrati Ordinis ſuffragijs cooptabantur Præfecti Cathèdralium Eccleſiarum, ac Cœnobiorum; ſaluo eo quod Noui Antiſtitis Electio idèntidem nuntiabatur Principi, qui eum laudabat, & approbabat, vel expreſſo Regio aſſenſu ibatur in Comitia Sacrarum Electionum, ac petita decenter à Rège eligendi venia honoraria, in Præſulis ſui Electionem deſcendebant; tùm Canonici, tùm cucullati Sacerdotes.*

270 Petr. Gregor. *dict. cap.* 5. *nu.* 23. *Proinde ex priuilegio aliquando concèſſa fuit Nominatio ad Prælaturas Regibus, ne in præjudicium Regni, vel cum tumultu Populi, Prælatorum fieret Electio, ea Lege tamèn, ut idonei, & capacès tantæ Dignitatis Summo Pontifici nominarentur. Imò, & Electiones in aliquibus ſublatæ propter tumultus, & factiones, quibus Electiones intercipièbantur, vel ſordibus, & ſimonia polluebantur, ut innuit, cap. Matthæus* 23. *de Simon. & latè explicatur in tit. de Electionis derogatione in concord. ſic Imperatori, Hiſpaniæ Regi, ut alibi diximus, & Regi Gallorum ad Beneficia quædam concèſſa Nominatio, ut in tit. de Regia ad Prælatur. nominat. in Concordat.*

271 Anton. Aguſtin. *in Canonicis Inſtitution. M. S. lib.* 2. *§.* 5. *de Epiſcoporum plura,* diſſertus ſubdidit; *Sciendum eſt non nunquam Regibus bene de Republica Christiana meritis, Apoſtolico priuilegio conceſſum eſſe, ut Epiſcopos nominent, aut præſentent Pontifici Maximo qui ſi probabuntur ex Pontificis cum Fratrum conſilio, authoritatè Epiſcopi fiunt. Extant huius rei per pauca vetèrum exèmpla, noſtra, Patrumquè memoria non pauca, quæ cum non Iurè ſcripto; ſed priuilegij Verbis tota conſtent, nulla cèrtè de his Regula conſtitui poteſt.* & paulò inferius: *Ad extremum, quum litibus omnes Eccleſiæ vexarentur, & non lèues contentionès, ac ſeditiones eſſent; ut tacèam, quæ per ſordes, & ambitus turpitèr fièrènt, placuit omnium Pontificum conſtitutionèm à ſingulis quibuſquè Pontificibus Maximis ſibi reſervari, excipiuntur tamen German. Pontifices ex fœdere cum Germanis inito. Item Galli; atque Hiſpani ex Priuilegio Regum, ac conuèntionè, & ſiqui alij ſimili priuilegio, pacto, vel conſuetudine utuntur.*

272 Illuſtriſs. Garc. de Loayſa, Tolètan. Archiep. *in Not. ad Concil. Tolètan. XII. Canon.* 6. ibi: *Studium, & labor èligendi Viros Epiſcopatibus præficiendos penes Reges tempore Gothorum erat; Quod uſque Romanorum Pontificum indulgentia ad noſtra tempora penès Hiſpaniæ Reges reſedit;* Allegatiſquè SS. Braulionis, & Iſidori Epiſtolis (adductis etiam à Vaſæo *in Chron. part.* 1. *ſub Anno* 631.) addit: *Vndè conſtat ad Règium curam pertinère nominare Epiſcopos; quod fiebat hoc pacto: Rex de eà rè nominationem referebat ad Concilium; Concilium verò inquirebat: An Nominatus dignus*

nus eſſet eo munere, ut ad Epiſcopatum eueheretur; quod ſi inuentus eſſet moribus, & doctrina ornatus, ſtatim à Concilio confirmabatur. Omnia autem hæc fiebant conceſsione Romanæ, & Apoſtolicæ Sedis, cuius authoritatem Eccleſiâ Hiſpaniæ ſemper mirum in modum coluit, & obſeruauit.

273 Ex quibus omnibus liquidò apparet præ allegatos DD. tam Hiſpanos, quàm Gallos Ius hoc Nominandi, & Præſentandi Epiſcopos, quod Regibus ſuis, ac alijs cōpetere affirmant ex Apoſtolica Cōceſsione procedere planè falſos eſſe. Vndè apertè militare conſtat contra grauiſsimum aliàs, & Doctiſsimum Præſulem, ac Præſidèm D. Didacum Couar. *qui in Reg. Poſſeſſor. 2. part. §. 10. num. 5.* affirmare non dubitauit. Quod etiam ſecluſo quouis Apoſtolico Priuilegio competeret noſtris Catholicis Regibus Nominandi, & Præſentandi Ius hoc, ſola Communis Iuris diſpoſitione attenta. Quam ipſam opinionem prius ſequutus fuerat Archidiacon. *in cap. Electio, diſt. 12.* & poſt Bald. & alios Palac. Rub. *in Introduct. Rubr. de Donat. inter Vir. & Vxor. num. 24.* & nonnulli alij adducti à Zèned. *in Collect. 64. ad Decrèt. num. 1.* quibus addi poſſunt Camil. Borel. *de Præſtant. Reg. Cathol. cap. 50. à num. 4.* Azeved. *in l. 1. tit. 6. lib. 1. Recop.* Cabedo *de Patronat. Reg. Coron. cap. 37. num. 2.* Acuña *in cap. Cum longe, num. 3. 63. diſt.* Qui non ſolùm ex priuilegio Apoſtolico, & immemorabili conſuetudine fama illius priuilegij fulcita Ius hoc Hiſpaniæ Regibus competere ſuadere conantur, ſed etiam Iure communi Facultatem iſtam eis attribuunt.

274 Quorum opinio intolerabilis (niſi fallor) reputari poteſt, utpotè nullis ſubnixa ſolidis fundamentis (ſalua grauiſsimorum DD. eam ſequentium authoritate) ſolidius namque dèſumitur ex Textu, *in Can. Cum longe 63. diſt.* Quem ad rem nihil concludere perſpicuum eſt; in eo namque Priuilegij conſideratio non excluditur; quinimo illud Textus præſe fert, atque præſuponit, ut rectè animaduertit Loayſa. Et quod magis eſt nihil diſponit, vèl conſtituit de Poteſtate Regum Hiſpaniarum quoad hæc; ſed de ſolò Toletanorum Præſulum Priuilegio à Concilio indulto, ut Electos, vel Nominatos Epiſcopos confirmarent; De Regum vero Iure ex ſuppoſitione loquitur, ut prudentèr conſiderauit Boet. Epou. *dict. tit. de Regal. nu. 133.* Vndè Didac. Perez *in l. 3. tit. 3. lib. 1. Ordinam.* dùm de huiuſmodi Nominandi, vel Præſentandi Iure, quod Regibus Hiſpaniæ competit, loqueretur, ſic ſcripſit: *Quod tamen Regibus Hiſpaniæ ex priuilegio Papæ conceſſum eſt; alias tale Ius minimè haberent.*

275 Hinc etiam manifeſtè conſtat rejiciendos Gallos in Nos malè feriatos, nimirum Ioan. Ignæ. *in dict. l. Neceſſarios, §. Non alias, num. 133. Ad S. C. Syllan.* Ioan. Ferraul. *in præ allegato, Tractat. de Regal. Iur. 9* Affirmantes Ius quod *in cap. Cum longe 63. diſtinct.* Hiſpaniæ

niæ Regibus conceditur; non ex Concilio Toletano in eo Textu relato; ſed ex Conceſsione Carolo Magno facta, qui Hiſpanias debellauit, deriuatum eſſe in noſtros Reges. Quam quidem conceſsionem dèducunt, *ex cap. Hadrianus el 2.63. diſtinct.* èamque Iuridico-Hiſtoricis diſcurſibus exornant, præ cæteris Boèt Epou. *ubi ſupra ex num.* 144. Petr. Gregor. *de Elect. dict. cap. 5. ex num.* 8. Petr. Zenèdo *in Collect. ad Decretum, Collect.* 64. de huius Textus interpretatione plura aggerentes.

276 Eos tamen innato ſupercilio in Hiſpaniam potius, quam Iuris, aut Hiſtoriæ règulis ductos, facilè demonſtrabimus. I. ex eo quod Toletan. Concil. XII. (vndè Textus ille deſumptus legitur) Caroli Magni Natiuitatèm 60. ferè Annis, & eius Imperium, & Principatum pluſquam 80. præceſsit, quemadmodum ex ratione temporum à Guagino Authore Gallo, Vaſæo, & alijs deſumpta probat Couarr. *in dict. Regula Poſſeſſor, p. 2. §.* 10. *num.* 6. II. quia Carolus Magnus nunquam Hiſpanias debellauit, aut earum Imperio potitus legitur, quin potius id aggredi tentans re infecta, & capite fracto (ut cõmuniter fertur) Victus, & Inglorius recedere compulſus fuit, Rolando, & alijs Francię Paribus deſideratis, ac omninò extinctis in memorabili Roncis-de Vallibus conflictu ad Pirinæorum fauces, ut omnes Hiſpani Hiſtorici referunt, Ambroſ. de Moral. *lib.* 13. *cap.* 23. Yepes, Sandoual, Abbas de Monte-Aragon, & plures alij adducti ab eruditiſsimo Ioſepho Moret. noſtri Regni Chronologo Maximo. *Inueſtig. Hiſtoriar. Nauar. lib. 2. cap. 1. toto.* omninò videndo, in illo enim ſumma dexteritate Hiſtoriam probat, & Chimeras Ioannis Marianæ (qui miſerè lapſus eſt) omninò diſſoluit, nec diffitentur Galli Eginarth. *in Vita Caroli Magni* Annales Francorum, Pipini, Caroli Magni, & Ludouici *ab Aſtronomo Ludouici Domeſtico editi* Annales Fuldenſ. *ad ann.* 778. Vita Caroli Magni *à Monacho Engoliſmen. S. Eparchi, compoſita*, ut communiter creditur, Author vitæ Ludouici Pij Sincronus ipſius *ad ann.* 778. Aymoin. *de Inuent. Reliq. S. Vincentij lib. 1. & de Geſtis Francor. lib. 4. cap.* 17. Poeta Saxo *in Vita Caroli ad ann.* 778. Règino Prumien. Ado Vienen. Sigibert. Gemblacen, & Herman. contract. Papyr. Maſſon. *lib. 2. Annal.* Dionyſ Petau. *in Ration. tempor. 1. p. lib. 8. cap.* 7. Gordon. *in Chronolog. ad Ann.* 778. Baron. *ad eumdem ann. tom.* 9. Oihènartus *in Notitia utriuſque Vaſcon. lib. 1. cap.* 9. & alij apud Moret. *citato, cap. 1. §. 2. & ſeqq.* & luculentèr probat utrumque Couarr. *dict. num.* 6. Obidque longe minus habent, ecquur glorientur Galli èx Hiſpaniarum expeditione, quam Nos diſpoſitione Textus *in Can. Cum longe*, qui ex ſuppoſitione procedit, àc Ius nominandi, ac Præſentandi Prælatos Regibus Hiſpaniæ multo antè Caroli Magni competijſſe expreſſe èuincit. III. denique, quia teſte Spondano

dano *in Epitome Baronij, tom. 2. anno 63.§.*14 in præallegato Textu non conceditur Regibus facultas Eligendi, ſeu Nominandi Epiſcopos; quia eam Poteſtatem iam diu Gothorum Reges ſibi vendicauerant, ſed ſtatutum tantum fuit in dicto Concilio Toletano XII. ut quem Rex nominaret Vnus Toletanus Epiſcopus de Perſona electa, habita diligenti inveſtigatione, ordinare poſſet; ut occurreretur inconuenientibus, quæ paſsim experiebantur ſpectando confirmationem Concilij Prouincialis, ad quod iuxta veterem morem referebatur Regia Nominatio, ut approbaretur, vel reprobaretur. Si ergò ante Cócilium hoc multis retro annis Iure iſto Hiſpaniæ Reges vſos eſſe fatentur Galli Scriptores, quomodo ex Caroli Magni conceſsione illud eis prouenire potuit? Videant ipſi.

277 Adnotandum III. eſt omninò cauendum eſſe à Franciſco Duareno Gallo Scriptorè, viro ut cumque docto; ſed parum pio, atque de Poteſtate, & Iuriſdictione Eccleſiaſtica peſsimè mèrito, qui *in Tractat. de Sacr. Eccleſ. Miniſtr. lib. 3. cap. 11.* nimis audactèr affirmauit èx prædicto Concil. Toletano apertiſsimè probari, atque concludi Crèationem Epiſcoporum Regij Iuris eſſe, & ad omnes Règes Iure communi liberè pertinerè. Addiditque Pontificiam conceſsionem contèntam in Can. *Hadrianus el 2. 63. diſt.* non fuiſſe priuilegium aliquod ex mèra volũtate Pótificis proueniens; ſed hominis bonam fidèm agnoſcentis confeſsionem, quaſi nihil Hadrianus concèſiſſet; ſed id totum quod ad crèandos Epiſcopos attinet eidèm Carolo Iure ſuo cõpetijſſe; ut refert Boeth. Epoü. *dict. tit. de Regal. num.* 145. A Duareni ergò ſententia iſta cauendum monui; tùm quia Caluinianiſmũ ſapit Author, quoties de Eccleſiaſtica Hierarchia, ac Poteſtate Miniſtrorũ Eccleſiæ Catholicæ diſſerit. Vndè nõ immerito de illo Boèthius Epou. *loc. cit. num.* 18. ait: Hùc Duarenè ibas Caluinianus eras.

278 II. Quia Textus, cui innititur *in dict. Can. Hadrianus el 2. 63. diſt.* imprudenter, & incautè deſumptus fuit à Gratiano ex Schiſmatico Sigeberto, qui contra inuictum Pontificiæ Maieſtatis, & Potèſtatis Antagoniſtam Gregor. VII. Sanctorum Faſtis iam adſcriptum die 25. Maij, juxta Martyrologium Romanum à Baronio recognitum quam plura mèndacia, & figmẽta ſcribere veritus non fuit, ex quibus præcipuũ fuit contentum, *in dict. Can. Hadrianus*, ut iam ſupra monuimus, nùncque addimus Andr. Victorel. *in notis ad Alphonſ. Chacon. de Vitis Pontific. tom. 1. in Hadriano I. col.* 269. Gretſer. *in Defenſ. Bellarmin. tom. 1. lib. 2. de Romano Pontifice, cap. 29. verſ. Sextum argumentum, fol.* 810. Cardin. Baron. *tom. 9. Anno Chriſti* 774. *num.* 13. *verſ. Res accidit*, Acuña *in dict. Can. Hadrianus* 22. *nu.* 2. 63. *diſt.* Quod pluries monere non grauabor, quotiès ſe ſe obtulerit occaſio, multos enim hoc Tèxtu deceptò-

coms

compèrio, ut plura in Eccleſiaſticam Poteſtatèm garriant.

279 III. Denique Duarenus rejicitur ex èo quod iuxta communem Canoniſtarum placitum Canon ille Toletani Concilij relatus *in dict. Can. Cum longe*, non de Creatione Epiſcoporum, vel eorumdem plena, & abſoluta Electione, ut vult Duaren. ſed de ſola Nominatione, Præſentatione, conſenſu, vel conniuentia intelligi debet; ut docent Præpoſ. Archidiac. Ioann. de Turrecrem & alij communitèr ad eumdem Textum poſt Gloſſ. *ibidèm*, quibus addi poſſunt Gregor. Lop. Bouadilla, Gutierr. Ioan. de Mariana, Gil Gonçalez, Garcia, & plures alij adducti ab Acuña *in dict. Can. Cum longe, num. 1. 63. diſt.*

280 Et gratis admiſſo quod in præ allegato Textu Regibus Hiſpaniæ plenior aliqua Poteſtas competijſſet circa Epiſcoporum Electionem, aut Creationem, ea non ex illo Textu, ſed aliunde emanaret, quum Tèxtus ille nihil quoad illam diſponat; ſed potius enarret, referatque, atque ex ſuppoſitione loquatur, uti ſupra tradidimus, & expreſsiſsimè monet Boëth. Epou. *l. c. num. 133.* dicèns: *Idèoque quærendum nihilominus reſtaret quo Iure, vèl vnde Reges illi talem Poteſtatem exercerènt, quod hactenus quæſitum, nec tamen eſt inuentum.*

281 Atque eſto quod Tèxtus ille Regibus Hiſpaniæ ampliorem aliquam Poteſtatem conceſſiſſet, nullo aliquo fundamento hæc eadèm ad alios Reges extendi poterat. Tùm quia Concilium Prouinciale tantum fuit ex Hiſpaniarũ Præſulibus coactũ imprimo, vel ſecundo Heruigij, aut Heringij Gothorũ Règis anno, ſub Pontificatu Agathonis, Leonis, aut Benedicti II. aut tandèm Ioannis V. ab anno 681. ad 685. plus, minuſue, totidem enim ſunt opiniones Chronologorum in aſſignando huius Concilij anno. Roderic. Toletan. Antiſt. *lib. 3. cap. 13.* Alphonſ. Burgen. *in Anacephalæoſi Reg. Hiſpan. cap. 40.* Franc. Tarapha *de Regibus Hiſpan. ſub Eringio Rege anno 686.* Covar. *dict. §. 10. num. 6.* Vaſæ. *in Chronic. p. 1. anno 681.* Pet. Gregor. *de Elect. dict. cap. 5. num. 7.* Boeth. Epou. *in præ allegato titulo, num. 134.* Garc. de Loayſa *in not. ad dict. Conc.* Mariana *de Reb. Hiſpan. lib. 6. cap. 7.* Conciliũ autem Prouinciale extra Prouinciam, ex cuius Epiſcopis coaleſcit, nullam habet authoritatem, ut infra latè probabo, ergò nullum Ius ex Concilio illo Regibus alijs acquiri potuit.

282 Et quamuis Æcumenicum fuiſſet Concilium illud; quum eius diſpoſitio clarè, & expreſſè limitetur ad Hiſpaniæ Reges, quumque exorbitet à Iure Communi non poſſe ab uno ad alium Regem, nedum ex identitatè, ſed nèc ex maioritate rationis, extendi poſſe perſpicuum eſt.

283 IV. Deniquè notatu digniſsimum cènſeo ad plenam *dicti. Can. cũ Longe 63. diſt.* intelligentiã, Quod, & ſi Regibus Hiſpaniæ Ius

No-

Nominandi, Eligendi, atque Præſentandi Prælatos habuerint tempore prædicti Concilij, & uſque ad lachrymoſam illam Maurorum generalem Deuaſtationem; poſtmodum tamèn Ius iſtud, aut omninò ceſſauit, vel penitùs immutatum fuit; Eligendi Poteſtate in Capitula, vel Collegia Canonicorum tranſlata, Iure illo dumtaxat Regibus reſeruato, cuius meminit *l.18.tit.5.par.1.* & pleniſsimè adducitur *in l.3.* vbi Didac. Perez *tit: 3. lib: 1. Ordin.* & nouiſsimè *in l.1.tit.6.lib.1. Recopil.* ubi Azevedo. Quod ſanè Ius in eo collatum erat, ut mors Prælati quam primum Regibus nunciaretur, utque de eorum venia, ſiue Licentia Capituli Cathedralium ad novi Præſulis, vel Paſtoris Electionem procederet, & Electus ante poſſeſsionem adeptam corā Rege ſe ſiſteret, ac præſentaret, ut præ allègata Iura, & DD. clarè inſinuant.

284 Cæterùm poſteà quum Romani Pontificès Electionibus Capitulorum ſublatis, ac omninò abrogatis, Ius omne creandi Epiſcopos, & Epiſcopatibus prouidēdi pèr Reſervatorias Regùlas ad ſe tranſtuliſſent, ſibique priuatiuè reſervaſſent (Anton. Auguſt. *loc. cit.*) Magnę inter Pontifices, & Reges exortæ fuerunt controvèrſiæ, & excitatæ contentiones Regibus Nominationem, vel Præſentationem antiquam rèaſſumentibus, & innixè poſtulantibus; Pontificibus verò eam excludentibus, & aſpernantibus, ſibique vindicantibus, & priuativè adrogantibus Liberam, & abſolutam Poteſtatem diſpoſitionem, ac proviſionem Epiſcopatuum ex cauſis forſan à Panormitano excuſis, *in cap. Cum inter Vniuerſas, num. 4. & 5. de Elect.* Quæ quidem Contentiones ſatis feruidæ fuerunt inter Hiſpan. noſtræ Invictiſsimum Monarcham Ferdinandum Catholicum, & Romanos Pontifices, ut atteſtatur Hieronym. de Zurita *Annal. Aragon. par.4.lib.20.cap.23. & 31.* Marian. *de Reb. Hiſpan. lib: 24. cap. 16.* ſubdèns ſopitas èſſe Indulto Apoſtolico à Sixto IV. Hiſpanię Regibus conceſſo, ut quos ipſi expetijſſent, & non alij eſſent perpetuò à Romano Pontificè confirmandi, & inſtituendi Epiſcopi, Hiſpanię Eccleſijs præficiendi, cuius etiam Priuilegij meminit Bardaxi *ad For. Aragon. tit. de Prælatur. For.1.num.9.* Anaſtaſi. Germon. *de Sacrot. Immun. lib. 3.cap.12.num.39. &* 40. Vbi ponderat, quam laudabiliter hoc Iure Reges Hiſpaniæ utantur, atque èconverſo de eius abuſu in Francia vigente, conqueritur Rhènat. Choppin. *de Sacr. Polit. tit.7.num.* 27. Legatur vterque, & pro ampliori corroboratione Privilegiorum, quorum virtute Regibus Noſtris Ius iſtud competit, videndi ſunt Gregor. Lop. *in l. 18. tit. 5. p.1. verbo, Antigua coſtumbre*, vbi conceſsiones ipſas ſe legiſſe atteſtatur Gutierr. *PP. QQ. lib.3. q.13. num.72.* Garc. *de Benefi. 5.p. cap.1. num.218.* Balboa *in cap. Cum Eccleſia Sutrina, num.50. de Cauſ. Poſſeſſ. & Propriet.* vbi Conceſsionem Apoſtolicam meliorem, & robuſ-

riorem Titulum, qui pro Iure iſto defendèndo excogitari poteſt, æſtimat.

285 Rationem autem quarè Reges Noſtri, rectè pro Iure iſto obtinendo, & conſervando, laborarunt, ſolita eruditione exornavit Illuſtr. D. Franc. Paniagua, & Zuñiga *illa ſapius memerata allegatione, Anno 1664. edita pro Regia Iuriſdictione in Cauſa ſequeſtri Iuriſdictionis Eccleſiaſtica Cæſarauguſtanæ, prop. 2. num. 22. fol. 14.* Hoc ſcilicèt pacto adſequi, ut mediante notitia Hominum Regni, quæ in Principe reſidère præſumitur, dignior ſemper eligitur, & idoneos Diocœſi, & Fidelibus, quibus præficiendus eſt, atque Règi ipſi; & Regno gratus. Quæ quidem omnia concurrere non poſſent, ſi abſque Nominatione, & Præſentatione iſta Romæ eligerentur Prælati; Vndè magna exoriri poſſent ſcandala, & incóuenientia; probatquè luculentiſsimè ex Deuteron. 18. ibi: *Prophetam de Gente tua, & de Fratribus tuis ſuſcitabit tibi Dominus, &c.* Ierem. 5. Numer. 11. *Congrega mihi ſeptuaginta Viros de Senioribus Iſrael, quos Tu noſti, & Senes Populi ſint, ac Magiſtri. Can. Leges 3. q. 6. Can. Scitote 6. quaeſt. 3.* Sixtus III. *in Epiſtol. ad Epiſcop. Orient. cap. 3.* S. Thom. *2. 2. quaeſt. 63. art. 2. ad 4.* Innocent. *in cap. Super his, num. 7. de Accuſat.* ubi Abb. & alij Can. Ludov. Gom. *in Reg. de Idiom. quaeſt. 1.* Luc. de Pen. *in l. Quiſquis, C. de Omni Agro deſerto*, Guillelm. Benedict. *in cap. Raynutius, verbo, & Vxorem, a num.* 488. Simanc. *de Republ. lib. 8. cap. 6.* Maſtrill. *de Magiſtrat. lib. 2. cap. 7. à num. 48.* Camillus Borel. *de Praſtan. Regis Cathol. cap. 51.* Covarr. *Pract. QQ. cap. 35. num. 4.* Bovadill. *in Polit. lib. 2. cap. 17. num. 186.* Atque etiam convenire ſubdit, Reges Noſtros Iure hoc vti, ut hoc modo vitetur devenire ad Poteſtatē quam Principes habere dicūt graviſsimi DD. ad repellendū Antiſtitē ſibi, èt Regno ſuſpectū proqua Illuſtr. ipſe D. Cōſiliarius *in d. allegat. num. 23.* Innocent. Abbat. Hoſtienſ. Ioan. Andr. Ioan. Ignæ. Ioan. Selva, Palac. Rub. Hieron. Gonçal. Chaſane. Covarr. Camil. Borel. Michaël Rouſel. & aliqua Iuris vtriuſque teſtimonia adducit, de quorum opinione differere nùnc conſultò Nos abſtinere decrevimus, eamquè ideò tantum referímus, nullam propriam ſententiam, aut Iudicium noſtrum exponentes, fidemque penes Authores ſuos reponentes.

286 Hæc obiter tantum dixiſſe de Iure iſto adeò præ excellenti, Homini Hiſpano nefas eſſe Nos ipſi judicauimus, Vndè altiorem originem, ſolidioraque eius fundamenta perquirere Noſtri Inſtituti eſſe cenſuimus. Vndè ſit.

§.

§. XIII.

An,& quo Titulo Hiſpaniæ Potentiſsimi Noſtri Catholici Reges Iurium iſtorum capaces ſint?

227 QVVM Gallicanæ Eccleſiæ Libertates, & Priuilegia explicanda ſuſceperit D. Petr. de Marca *in ſæpius allegata Concord. Sacerd. & Imper. ad lib.* 8. perueniens, ubi de Epiſcoporum Electionibus agit ſic *cap.* 10. exorſus eſt: *Antè quam ad ulteriora progrèdiamur non alienum erit ab inſtituto de conſuetudine, quæ inualuerat in Hiſpanijs poſt receptam à Recharèdo Rège Catholicam Fidem paucis diſſerere, &c.* Si ergò Gallo Auctori propria Iura exponenti noſtra tractare licèt, Hiſpano Sacro-Supremæ Poteſtatis cũcta veſtiganti fundamenta; an ne illicitũ, otioſumvè judicabitur?

228 Ius hoc noſtris Potentiſsimis Monarchis notiſsimum adeò eſſe, ut in controvèrſiam illud, ſeu in Ius vocare nefas eſſet, ni ad Tractatus intègritatem methodum expoſcere judicarem, nùncque potius illud ſupponendo, quam probando ex irrefragabili Textu *in l.* 1. *tit.* 6. *lib.* 1. *Recop.* ibi: *Por Derecho, y antigua coſtumbre, y juſtos titulos, y Conceſsiones Apoſtolicas, ſomos Patron de las Igleſias Cathedrales deſtos Reynos, y Nos perteneze là Preſentacion de los Arçobiſpados, y Obiſpados, y Prelacias, y Abbadias Conſiſtoriales deſtos Reynos, aunque vaquen en Corte Romana, &c.* Cuius Aſſertio luculenter comprobari poteſt, ex adductis à Balboa *in cap. Cum Eccleſia Sutrina, de Cauſ. Poſſeſſ. & Propriet. num.* 30. & 50. Auguſtin. Barboſ. *in cap. Cum terra* 14. *num.* 7. *de Elect. & de Poteſt. Epiſcop. p.* 1. *tit.* 1. *cap.* 3. *num.* 29. & *in Can. Cum longe, num.* 2. & *de Iur. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 74. Salgad. *de Reg. Protect.* 3. *p. cap.* 10. *num.* 223. & *ſeqq.* Salcedo *de Lege Polit. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 25. & 31. Pareja *de Vniverſ. Inſtrum. edit. tom.* 1. *tit.* 2. *reſ.* 3. *num.* 12. & 32. D. Solorçan. *de Iur. Indiar. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 28. & *ſeqq.* D. Laurent. Ramirez de Prado *in not. ad* Luitprand. *Chronicon, num.* 97. Alphonſ. Soto Antiquus Regul. Chancel. Gloſat. *ad Reg.* 40. *num.* 12. Auguſt. Bero j. *in cap. Quoniam* 3. *num.* 16. & *ſeqq. de Iure Patronat.* Caſtèjon *de Primat. Tolet. tom.* 2. *in Archiep. Fonſeca, pag.* 952. Eſcovar de Loayſa *de Foro Stud. cap.* 5. *num.* 7. & *ſeqq.* Lantmeter *de Clerico, lib.* 2. *cap.* 29. Rouſel. *Hiſtor. Pontifi. Iuriſdict. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 26. & *ſeqq.* & *cap.* 7. *num.* 24. Abbas Pyrrhus *in Nott. Eccleſi. Sicil. tom.* 1. *cap. de Elect. Præſulum, num.* 9. Caſpar Schiphordeguer *ad Fabr. lib.* 3. *tract.* 30. *q.* 3. & 4. & ex Chronologicis Roder. Arch. Tolet. *lib.* 2. *cap.* 12. Mariana *lib.* 24. *cap.* 16. & *lib.* 25. *cap.* 5. Zurita *tom.* 4. *lib.* 20. *cap.* 23. 31. & 55. Salaçar de Mẽdoça *de Origin. Dignit. Hiſpan. lib.* 1. *cap.* 6. Ægid. Gonçal.

Davila *in Eccleſi. Salamant. in Theatr. Eccleſi.* & alij plèna manu congeſti ab Illuſtriſſ. D. D. Franciſco Ramos *in totiès laudato, & nunquam ſatis laudando Supplici Libello ad Alexandr. VII. Pontific. Maxim. pro Luſitaniæ Epiſcopatibus, propoſi. 1. num. 1.* Ex ipſaque Regia atteſtationè plenè probari docènt Aymon. Crauet. *conſ.* 908. Beſold. *Tract. de Maieſtat. fol.* 92. Hieron. Treutler. *conſ.* 109. D. D. Ioan. de Solorçan *in Polit. Indian. lib. 4. cap. 2. pag. 505. col. 1. in fine, & col. 2. in princip.* ibi: *La qual, ſo la Relacion, y enunciacion de tan grandes Reyes, y mas tantas veces repetida, y geminada, en que afirman tener las dichas Bulas Pontificias, parèce puede ſer baſtante, para que eſtèmos ciertos, y ſeguros, de que real, y verdaderamente las impetraron, y tienen en ſus Archivos; pues ſegun Derecho, à ſus palabras, aunque ſean enunciatiuas, ſe ſuele, y debe dar credito, en todo lo que es de fundamento de ſu intencion, aunque hallen de hecho ajeno, por eſtar por ellos la preſuncion de que tratan verdad: como hablando en el Romano Pontifice lo enſeñan algunos Textos; y por la igualdad de razon eſtienden ſus Gloſſadores à otros qualeſquiera Principes, no reconocientes Superior.* Ad quorum comprobationem *in margin. allegat ſub littur. l. Text. cum Gloſſ. pen. & Zabarel. in Clement. 1. de Probat. & in cap. Si Papa, verbo, aſſerat, de Priuil. in 6. & plurimos apud Maſcard. de Probat. concluſ. 139. per tot. Cabed. de Patronat. Reg. Coron. cap. 3. nu. 6. Gennam de Script. Priuat. lib. 2. q. 2. & q. 4. & ſeipſum 2. tom. lib. 3. cap. 2. num. 6.* Ex quibus concludentèr probatur Apoſtolico Priuilègio hoc Ius inniti. Vndè nullum alium titulum ſufficere Regnicolæ Auctores poterunt affirmare, & quamuis ab impugnare Ius hoc volentibus aliud proprius aſsignari dicatur, quod ſola Principis Aſſertio præjudicare nequit nedum Superiori, ut eſt Suprema Sèdès Apoſtolica; ſed nèc Subditis ex latè congeſtis à Thom. del Bène *de Parlam. dub. 2. ſect. 2. num. 3.* cui addo D. D. Ioan. de Solorçan. *in Polit. Indiana, lib. 3. cap. 29. pag. 459. col. 1. litt. D. & §.* At iſtantia nullius eſt momenti.

289 Quia Privilegia, & Indulta hæc Apoſtolica Conceſſa eſſe Noſtris Regibus, ipſaquo nùnc exiſtere, & ſe vidiſſe teſtatur Greg. Lop. *in l. 18. tit. 5. par. 1. verbo: Antigua coſtumbre,* Ioan. de Mariana *de Reb. Hiſpan. lib. 24. cap. 26. & lib. 25. cap. 5.* Ægid. Gonç. Davila *Hiſtor. Salmant. lib. 3. cap. 18.* Caſtejon *de Primat. Tolet. Eccleſ. tom. 2. pag. 952.* Noſtras Archiep. D. Roderic. *Hiſtor. Hiſpan. lib. 2. cap. 12.* Hieron. Zurit. *Annal. Arag. tom. 4. lib. 20. cap. 23. 31. & 35.* Salaçar de Mendoça *de Orig. Dignit. lib. 1. cap. 6.* Chronic. Regis D. Ioann. II. *anno 42. cap. 33.* Nicol. Garc. *de Benef. 5. p. cap. 1. num. 218.* Gutier. *Pract. QQ. lib. 3. q. 13.* quos ſequitur Balboa *in dict. cap. Cum Eccleſia Sutrina, num. 50. de Cauſ. Poſſeſ. & propr.* Solorçano *de Iure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 4. num. 28.* Garcias de Loayſa *in Not. ad Concil. Tolet. XII. Can. 6. à princip.* Ergò Ius hoc, & Poteſtas Noſtris Regibus ex Apoſtolica prouenit Conceſsione.

Hæc

Google

290 Hanc conſequentiam adeò irrefragabilē judicant DD. noſtri, ut (ſaluâ S. Sedis auctoritate Suprema) aſſerant teneri Papam, Præſentato, ſeu Nominato à noſtro Rege Epiſcopatum conferre, ut iam ſupra diximus, nùncque tertio repetimus ex Palac. Rub. Covarr. Azeved. Navar. Loayſa, Gregor. Lopez, Didac. Perez, Menchaca, Gutierr. Zèned Fuertes, Bovadilla, Garcia, Quintana Dueñas, Martha, Chaſan. & aliis apud Balboam *in dict. cap. Cum Eccleſia Sutrina, num.* 33. *&* 40 cui addendi ſunt Antiquus Regular. Chancell. Gloſſator. Alphonſ. de Seto *in Regul.* 40. *nu.* 12. Iul. Labor *var. Lucubrat. tit* 4. *cap.* 4. *num.* 30. Barboſ. *in cap. Cum Terra* 14. *num.* 7. *de Elect. & de Poteſtat. Epiſcop. p.* 1. *tit.* 1. *cap.* 3. *num.* 29. *& in cap. Cum longè, num.* 2. 63. *diſt. & de Iur. Eccleſi. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 74. Salgad. *de Reg. Protect.* 3. *part. cap.* 10. *num.* 223. *& ſeqq.* Pareja *de Vniverſ. inſtrum. edit. tom.* 1. *tit.* 2. *reſolut.* 3. *num.* 12. *&* 32. Solorçan. *loc. nuper citat.* Eſcobar de Loayſa *de Pontifi. & Reg. Iuriſdict. in Stud. Gener. cap.* 8. *ex num.* 7. Gaſpar Schirordeg. *ad Anton. Fabr. lib.* 3. *tract.* 30. *q.* 3. *&* 4. & omnes alii ſuprà relati, quibus addo Mich. Rouſel. *Hiſtor. Pontifi. Iuriſdict. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 25. *& ſeqq.*

291 Aſt parum diſcuſſum Ius hoc à noſtris Auctoribus video, quum ampliſsimum campū de eo diſſerendi Lex ipſa Regia offerat, vndè nulla aptiori via explicatum iri Ius iſtud cenſemus, quam Legis Regiæ à principio allegatæ verba ſerio ponderando.

292 I. quæ videndum eſt; quomodo verificari poſsit aſſertio Regis atteſtantis à Iure hanc ſibi competere Prærogatiuam, & Poteſtatem in Præbendas, & Dignitates Eccleſiaſticas; de qua quidem difficultate conſulendi ſunt Gregor. Lop. *in l.* 18. *tit.* 5 *p.* 1. *verbo, Antigua coſtumbre*, & communiter Scribentes *in l.* 2. *tit.* 16. *lib.* 1. *Ordin.* Covarr. *in Reg. Poſſeſſor.* 2. *p.* §. 10. *num.* 6. Didac. Perez *in l.* 3. *tit.* 3. *lib.* 1. *Ordin.* Azeved. *in l.* 1. *tit.* 6. *lib.* 1. *Recopil.* Bovadilla *in Politica, lib.* 2. *cap.* 18. *nu.* 215. Azor. *Inſtitut. Moral.* 2. *part. lib.* 3. *cap.* 18. Gonçalez *in Reg.* 8. *Chancell. gloſſ.* 43. *num.* 60. Caſtald. *de Imperat. q.* 100. *num.* 6. Chaſan. *in Cathalogo Glor. Mundi, p.* 5. *conſider.* 24. *verſ.* 99. Spino *de Teſtam. gloſſ.* 4. *num.* 13. Gutierr. *Pract. QQ. lib.* 3. *q.* 13. *num.* 7. Cabedo *de Patron. Reg. Coronæ, cap.* 37. & pluribus relatis Ioan. Balboa Mogrouejo *in cap.* 2. *num.* 35. *&* 36. *de Cauſ. Poſſeſſ. & Propr.* ubi firmata Regula; Regibus ſcilicèt noſtris Ius hoc competere, difficultatem excitat aliquibus pro ea rationibus adductis quarum præcipuā eſt Incapacitas, quam temporales Reges Iurium Spiritualium habēnt, uti latè manet fundatum §§. præcedentibus, quibus nùnc addo *Can. Benè quidem* 1. *Can. Denique* 5. *Can. Cum ad verùm* 6. 96. *diſt. cap. vlt. de Reb. Eccleſi. non alien. cap. Sacroſancta* 51. *de Elect.* conducuntque tradita ab Eruditiſſ. D.D. Emma-

nuel. Gonçalez Tellez, à Conſilijs Catholicæ Maieſtatis in Supremo Rerum Fidei contra Hæreticam Pravitatem, Senatu, cuius doctrinæ, Morum Integritatis, & ſummæ Dexteritatis in tanto Munere ſubeundo, tot Præcones, quot Homines habet, cuiuſque elegantiſsima Opera in Vniverſum IusCanonicum communi vtilitati iam excuſa ampliſsimum tanti Viri teſtimoniũ Vniverſo Orbi perhibebunt; Hic ergò *in Notis ad Concil. Illiberit. lib. 1. cap. vltim.* & Fermoſin. *in cap. 3. q. 5. num. 2. 3. & 4. de Iudic. tom. 1.* aliqua in comprobationem hic adnectenda, adducunt.

293 Quam quidem incapacitatem, & repugnantiam juris faſsi ſunt Piiſsimi aliqui Principes, qui propriæ Conſcientiæ remorſu agitati hanc à Se Poteſtatem omninò ablegarunt, abdicaruntque, *cap. Valentinianus 3. cap. Ludouicus; cap. Inter Nos 31. cap. Conſtitutio 32. cap. Tibi Domino 33. 63. diſt.* Platina *in Vita Benedicti II.* Onuphrius Panuin. *in addit. ad eundem Platin. in Vita Pelagij II.* pluraque cummulat exempla Iul. Labor. *var. Lucubrat. tit. 4. cap. 4. per tot.*

294 Eſtque præ omnibus Inſigne quidem teſtimonium à noſtra Hiſpania petitum adductum à Stephan. Baluzij *in addit. ad Marc. dict. lib. 8. cap. 10. pag.* 322. ſub his verbis: *At quia Poteſtas multum remiſit de hac ſeueritate, quippè X. ſaculo, illud tantum in Hiſpania Tarraconenſi inualuerat, ut poſt Epiſcopi obitum alius eligi non poſſet abſque Conſilio, & aſſenſu Regis. Parum id conducere Eccleſiaſticæ Libertati cenſuit Petr. Rex Aragonum, itaque poſt peractam Romæ Coronationem ſuam ab Innocentio III. Anno M. CC. VI. Æternâ Lege ſanciuit, vt deinceps Libera eſſet Epiſcoporum Electio, aſſenſu Regio minimè requiſito, ideſt, in expectata etiam eligendi Licentia, nam anteà idquoque obtinebat, nè tamen prorſus abjiceret ius illud Regium, edicit, ut poſtquam Electio facta fuerit Electus Regi præſentetur in ſignum Regiæ Fidelitatis. Quod adeo gratum fuit Innocentio Pontifici, ut hoc Petri Regis edictum confirmauit litteris dattis ad Epiſcopos in Regno Aragonenſi conſtitutos, quæ extant in Regeſto eiuſdem Innocentij; cuius mihi copiam ante hoc quadriennium fecit vir Illuſtriſ. Franciſcus Boſquetus Epiſcopus Monſpheli enſis. Sic ergò habent.*

295 *INNOCENTIVS, &c. Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & alijs Eccleſiarum Prælatis, & uniuerſis Clericis in Regno Aragonenſi conſtitutis ſolet annuere,* &c. *In Litteris ſiquidem Chariſsimi in Chriſto Filij Petri; Illuſtris Regis Aragonenſis ſic de verbo ad verbum perpeximus contineri. Petrus Dei gratia Rex Aragonenſis, Comes Barcinonenſis, & Dominus Montis Peſſulani Venerabilibus in Chriſto Tarracenenſi Archi-Epiſcopo, & vniuerſis Epiſcopis, Abbatibus, cæteriſque Eccleſiarum Prælatis, & eorum Conuentibus in Regno, & Dominio noſtro conſtitutis Æternam in Domino Salutem. Regi Regum, per quem Reges regnant reuerentiam debitam exhibentes; &*

Spon-

Sponſæ eius Sanctæ videlicèt Eccleſiæ integram Libertatem conſeruare volentes, peſsimam conſuetudinem à nobis hactenus obſeruatam, quà Electionem Prælatorum ſinè noſtro Conſilio, & aſſenſu procedere non permittebamus, Amore Dei, & Sanctæ Eccleſiæ, & pro remedio Animæ noſtræ, & Parentum noſtrorum relaxamus; Vobiſque, & uniuerſis Succeſſoribus veſtris, & Conuentibus in omni Iuriſdictione noſtra conſtitutis Liberam eligendi facultatem per Nos, & per omnes Succeſſores Noſtros, aſſenſu Regio minimè requiſito in perpetuum indulgemus. Hoc ſolùm Nobis; & Succeſſoribus Noſtris reſeruantes, ut liberè, & canonicè electus in ſignum Regiæ Fidelitatis Nobis, & Succeſſoribus Noſtris debeat præſentari. Nos igitur deuotionem Regiam in Domino commendantes, & approbantes in hac parte Statutum ipſius, illud Auctoritate Apoſtolicà confirmamus, & præſentis ſcripti Patrocinio communimus. Nulli ergò, &c. Noſtra Confirmationis, &c. Si quis autem, &c. Dattum Corneti. iij. Kalend. Nouembris. Anno decimo. Huius ceſsionis meminit Hieron. de Zurita *p. 1. Annalium Aragon. lib. 2. cap. 5. pag. 91. col. 1 in finè*, qui eam ad Annum 1205 rejecit Ipſe tamen non planè aſſentitur imò ſubdit: *De lo qual ninguna mencion ſe haze, en el reconocimiento que ſe hizo al Papa Innocencio.* Vndè non poteſt non titubare huius Bullæ Fides attentam agna Zuritæ authoritate.

296 Si autem vera eſt præallegata Bulla Rex peſsimam eſſe conſuetudinem Epiſcopatuum, & Dignitatuum Se Electioni immiſcendi obteſtetur, omninòquè Libertati Eccleſiæ contrariam fateatur, quumque eius aſſertioni ſtandum ſit, ut à principio diximus, non poteſt Regia verificari Aſſertio; ſi intelligatur velle à Iure hanc Sibi competere Poteſtatem præſentandi Epiſcopos, & Prælatos.

297 II. Autem ratio, & quidem efficaciſsima eſt, quod antiqua conſuetudine, aut præſcriptione Ius iſtud Regibus competere non poſſe ex eo probatur, quod in Eccleſijs Cathedralibus non per Præſentationem, ſed per Electionem prouidetur attentò Iure communi, *cap. 1. & toto titulo de Electione.* Electionis autem incapaces ſunt Laici etiam Principes, *cap. Sacroſancta 51. & cap. Meſſana 56. de Elect.* quia nimirum electio dirigitur proximè ad electum ipſique Ius tribuit, *cap. Quam ſit; de Cenſ. in 6.* quam ob rem inter Eligentes, & Electum, veluti Spirituale Matrimonium incohatur, *cap. Cum inter 21. de Elect.* & propter alias rationes adductas à Laiman. *QQ. Canonic. tit. de Elect. cap. 3. q. 21.* Ex quibus concludit Laicos propter ea omnes incapaces Iuris iſtius exiſtere, ergò conſuetudine, aut præſcriptione etiam immemorabili incapacitas hæc tolli non poteſt, ut latè ſupra manet probatum, & expreſſe docet Balboa *dict. cap. 2. num. 36.* ergò non rectè aſſeritur *in dict. l. Regia*, ex antiqua conſuetudine Ius hoc Regibus competere.

298 III. Nam Regibus Hiſ-

paniæ

Digitized by Google

paniæ Ius hoc Eligendi, aut Præſentandi non competijſſe conſtat *ex l. 17. & 18. tit. 5. p. 1.* ubi probatur antiqua conſuetudine ſeruatam eſſe Electionis formam contentam, *in cap. Cum Terra 14. cum ſimilibus, de Elect. cap. Nobis 26. de Iure Patronat.* ergò rejicienda eſt præ allegata Aſſertio, & opinio Couarr. & Palac. Rub. teſte Balboa *loc. cit. num. 37.* Quibus non obſtantibus verificari poſſe Regiam atteſtationem cenſemus, quà à Iure Prælatiarum Electionem, Præſentationemque ſibi competere adfirmat, probabili innitēs opinioni Catholicus Rex, optimam namque interpretationem recipere poteſt Aſſertio illa attento Iure antiquo iuxta cuius Sanctiones Populi conſenſus deſiderabatur in Prælatorum Electionibus. *Can. Plebi, & Can. Sanctorum 63. diſt. cap. Quanto, de Elect.* non tantum in comprobationem Electionis iam factæ, ut quidam ex Cypriani verbis, *Epiſtol. 42.* colligere voluerunt, ſed etiam faciendæ, *cap. 2. de Elect. in 1. compilat.* Hoc autem Ius à Populo ad Principem exemplo Legis Regiæ, *l. 1. C. de Veter. Iur. Enucl.* tranſlatum eſſe docet Innocent. Ciron. *in Paratit. in 5. Decretal. Libros, ad tit. de Elect. verſ. Per compromiſſum, pag. mihi 24.* ſubdens: *Nam quum habeant Ius in Capita, & fortunas Reges, hanc ad ſe facultatem aduocarunt; præſertim quod ſe Patronos, & Fundatores omnium Eccleſiarum in ſuis Ditionibus profiteantur: ſed hoc ſimiliter prohibitum fuit præcipuè Nizena Synodo, in Can. Omnis, Can. Porro, 63. diſt. Et quamuis id ſæpius factitatum in pleriſque Regnis fuerit, non tamen ſponte, ſed coactè, ut teſtatur Lucius III. in cap. 5. hoc tit. in 1. Compilat. &c.* Quæ generaliter dicta, ut agnoſcatur an in noſtra Hiſpania proceſſerint.

299 Præſuponendum eſt Synod. Toletan. IV. ſub Siſenando Rege ex omnibus Hiſpaniarum Prouincijs congregata Ann. 633. diſertis verbis Canonicum ordinem in Epiſcoporum electionibus ſeruandū reſtituiſſe *Can. 19.* his verbis: *Sed nec ille deinceps Sacerdos erit, quem nec Clerus, nec Populus propriæ Ciuitatis elegerit; vel Auctoritas Metropolitani, vel Comprouincialium Sacerdotum Aſſenſio exquiſiuit.*

300 Reſtituiſſe hanc formam PP. Concilij dixi, nam Apoſtolica Indulgentia ab Apoſtolorum tempore obſeruatam hanc fuiſſe ex dictis conſtat, & probamus ex Cypriano *in Litteris ad Eccleſ. Legionenſ. & Aſturicenſ. Epiſt. 63.* Scribente: *Propter quod diligenter de Traditione Diuina, & Apoſtolica obſeruatione obſeruandum eſt, & tenendum, quod apud Nos quoque, & ferè Prouincias Vniverſas tenetur, ut ad Ordinationes ritè celebrandas ad eam Plebem, cui Præpoſitus ordinatur Epiſcopi eiuſdem Prouinciæ quinque conueniant, & Epiſcopus deligatur Plebe præſentè, quæ ſingulorum vitam pleniſſimè nouit, & uniuſ cuiuſque actum de eius conuerſatione perſpexit. Quod, & apud Vos factum vidimus.*

301 Aſt neque Synodi Decre-

creto, nec Cypriani verbis excluditur apertè Regiæ voluntatis interuentio, per quam præficiebantur Sedibus Epiſcopalibus illi, quos auctoritate ſua Rex foueret, ut patet ex Text. *in cap. Cum terra* 14. ibi: *Non prohibemus quin Regis requiratur Aſſenſus*, *cap. Cum inter vniuerſas* 18. ibi: *Vice Regia poſtuletis aſſenſum de Elect.* & eſt ſingularis quoad noſtros Reges Textus *in cap. de hoc autem* 11. de Simonia. Ex quo non ſolùm præſtare aſſenſum Regem poſſe probatur, ſed pro eo præſtando munera accipere poſſe conuincitur, quando quidem illi reſtitui jubentur, ex eo tantùm quod Simoniacè Archidiaconus ille Epiſcopatum adeptus erat, ut ex contextu apparet. Vlteriuſque Ius hoc Regiũ præſtandi aſſenſum comprobamus; expreſſe namque de eis loquitur: piç allegatus Text. *in dict. cap. de hoc autem*. II. Caſus enim in Oxomenſi acciderat Eccleſiâ, & Archiepiſcopo re ſcribens Toletano Alexander III. ait: *Regem autem, & Principes eius debes inducere, ut ſi qua receperunt à præfato Epiſcopo, ut eius Electioni præſtarent aſſenſum Eccleſiæ Oxomenſi ſine diminutione reſtituant*, & probatur teſtimonio, Braulionis Cæſarauguſtani *Epiſt. ad Iſidorum Hiſpalenſem*, quà eum rogat, ut ſuggerat Regi, quatenus Metropolitanæ Tarraconenſi Eccleſiæ illum præficiat, cuius doctrinæ Sanctitas Cæteris ſit vitæ forma. Iſidor. reſpondet: *Regi manere* incertum, ubi certiùs connectat animum. Quæ teſtimonia citat Loayſa *in notis ad Concilium Toletanum XII.* Quibus addi poteſt Illuſtris locus Iuliani Toletani in expeditione Vvambæ Regis, loquens enim de Ranimiro contra Ius in Epiſcopatum Nemauſenſem euecto ait: *In cuius Electione nullus ordo attenditur, nulla Principis, vel Metropolitani definitio præſtolatur*, Petrus à Marca *dict. lib. 8. cap. 10. num. 2.*

302 Hanc Concilij indulgentiam vetterunt in merum Imperium, & ad ſe ius Electionum plenum Reges Hiſpaniarum traxerunt, quod diſcimus *ex Can. 6.* Concilij Toletani XII. habiti anno primo Eruigij Regis ideſt anno DC.LXXXI. quo Canone confirmatur uſus ille Electionum à Regibus uſurpatus, non autem de nouo inſtituitur, ut quidam ſibi perſuaſerunt. Illud unum nouum decernitur, quod Dignitatẽ Epiſcopi Toletani augebat, & faciliorem præſtabat Regiæ Electionis executionem, ſcilicèt, ut Electus à Rege, judicioq; Toletani Epiſcopi probatus, ab eo ordinaretur, ea Lege, ut intra trium menſium ſpatium à die ordinationis ſuæ, Metropolitano ſuo ſe conſecratus ſiſteret, ab eoque monita pro regenda Diœceſi opportuna ſuſciperet, is autem ordo antea ſeruabatur, ut Rex non priùs Succeſſorem deligeret, quàm de Obitu Deceſſoris certior factus eſſet, & conſultus de Perſona præficiendi, conſultus ſcilicèt, à Clero & Plebe, & Metropolitano, & Coepiſcopis, qui conſenſionem ſuam mittentes, Regium Decretum pro Electo ſuis ſuffragijs, aut pro alio

alio ex Regis arbitrio, expectabant. Hæc omnia quũ non poſſent breui temporis ſpatio expediri; moleſtiam creabant Epiſcopis Prouincialibus, quorum vota vel admittere, vel ſpernere penes Regem erat; ideoque ferè inutilis erat eorum æquè, ac Cleri, Plebiſque Conſenſio. Regis Dignitas, & Poteſtas erat in ſuſpenſo: Eccleſiarum interim Vacatio contra Canones protrahebatur. Ideo maluerunt Epiſcopi omnia permittere Regis electioni, & Iudicio Toletani Epiſcopi. Hic eſt ſenſus Concilij, cuius verba retulit Gratianus *diſt. 63. in cap. Cum longè, latèque diffuſo tractu Terrarum, commeantium impeditur Celeritas nuntiorum, quo, aut non queat Regis auditibus decedentis Præſulis tranſitus innoteſci, aut de Succeſſore morientis Epiſcopi Libera Principis Electio præſtolari, naſcitur ſemper, & noſtro Ordini de relatione talium difficultas, & Regiæ Poteſtati, dum Conſultum noſtrum pro ſubrogandis Pontificibus ſuſtinet injurioſa neceſſitas.* Fatentur Epiſcopi liberam fuiſſe Principis Electionem ante hunc Canonem; ſed ſuſpenſam, donec Conſultatio, ſeu Relatio miſſa fuiſſet è Prouincia à Metropolitano, & Epiſcopis.

303 Hinc facile colligitur Lapſos eſſe Eruditiſs. aliàs D.D. Garciam de Loayſa *in notis ad Concil. Tolet. XII. Can. 6.* & Mich. Rouſel. *Hiſtor. Pontif. Iuriſd. lib. 2. cap. 6. num. 26.* exiſtimantes Regem, ante Concilium Toletanum Electionem ſuam ad Concilium Generale Hiſpaniæ retuliſſe; Concilium autem inquiſiuiſſe: an nominatus dignus eſſet eo munere? & poſtea nominatum confirmaſſe. Hallucinationis occaſio ſumta ex Cõcilio Toletano XVI. quod laudat, in quo agitur de Felice Spalenſi Epiſcopo, quem Egica ad Toletanum Epiſcopatum elegerat, eique eius Eccleſiæ curam interim commiſit, reſeruans eam tranſlationem Decreto Concilij Generalis firmandam. Quare Concilium cum conſenſu Cleri, ac Populi Toletani Felicem de Spalenſi Sede in Toletanam ſe canonicè tranſducere declarat Can. XII. Tranſlatio non poterat iuxta Canones decerni à Rege, ſed à Synodo Generali, cuius auctoritati eam Egica rectè permiſit, & prætereà Tranſlationem Bracarenſis ad Hiſpalenſem Sedem; & Portucalenſis ad Bracarenſem, quas Concilium hoc eodem Can. decernit. Quod non debuit trahi in conſequentiam pro omnibus Electionibus. Id autem ex alio capite perſpicere poterat Loayſa, quod temporibus Concilij XII. immutata Electionũ forma, omnia ad merum Regis arbitrium relata erant. Quomodo ergò poterat uſum antiquiorem illo Concilio XII. interpretari ex uſu Concilij XVI. Anno DC.XIIII. habiti, quod erat poſterius duodecimo annis tredecim? Marca *indict. lib. 8. cap. 10.*

304 Indulgentia verò Eccleſiæ erga Sæculares Principes in hoc Iure, & Poteſtate concedenda ipſi proficit Eccleſiæ, quandoquidem animos eorum hac liberalitate erga

ga Se ad licit, eoſq; antidorali ſtimulo ad augendam Epiſcopalem Dignitatem, excitat, & cogit, nam quia à Se cognitos eligunt Prælatos, ſuis ideò eos præficiunt Conſilijs, Conſiliarioſque faciunt, quam perpetuò obtinent Dignitatem, *l.4.tit.4.lib.2.nov.Comp.* Parlador. *in ſexquicent. differ.*10. *num.* 27. Bouad. *in Polit. lib.*2. *cap.*17. *num.*10. Auguſt. Barboſ. *de Poteſt. Epiſc.p.*1.*tit.*1.*cap.*1.*num.*12. *in fin.* in propriamque Regum auctoritatem cedet quidquid ipſi concedunt Epiſcopis, vel in Regiæ Maieſtatis verget detrimentum, omne, quod ab Epiſcopali aufertur auctoritate, intereſt enim Decori Regio, ut Supremi Eccleſiæ Magiſtratus, proprijque Conſiliarij à ſe electi, & præſentati, ſummâ polleant auctoritate, ratione quidem naturali, & Politica, nam partes ipſius Corporis æſtimantur, *l. Ius publicum, ff. de Iuſt. & Iur. l. Quiſquis* 5. *C. ad l. Iul. Majeſt. l.*2. *tit* 4. *part.*3. *l.*7. *tit.*8. *p.*4. Salicet. *in dict. l. Quiſquis, num.*6. Boſ. *in Tract. de Crim. Laſ. Majeſt. num.*9. Decian. *in Tract. Crim. tom.*2. *lib.*7. *tit.*7. *cap.*5. *num.*7. Mar. Giurbâ *conſ.*59. *num.*8.

305 Quem ſic à Nobis efformatum diſcurſum probamus ex Innocen. III. Epiſt.1. Decretal. ad Ædom. Pictauienſ Epiſcop. ibi: *Ne ipſa perſona, in quam vota electorum conueniſſent, Regi ex certa ratione ſuſpecta exiſteret*, *l.*14. *tit.*3. *lib.*1. *Recop.* ibi: *Y como quiera que eſta loable coſtumbre tiene fundamento, y aprobacion de derecho en fauor de la Dignidad, y Preeminencia de Nueſtra Real Mageſtad, porque no ayan las Dignidades de nueſtros Reynos, ni ocupen las Fortalezas de Igleſias las Perſonas Eſtrangeras ſoſpechoſas à Nos, &c.* Fauetque Text. *in cap. Petitio* 32. *de Iur. Iur.* Hoſtien. *in Summa de Elect. §. Quis poſsit, in fine*, & eſt elegans Gloſſ. *in cap.*1, 62. *diſt.* Petr. Greg. *de Elect. cap.* 19. *num.* 15. conducitque Marciani Imperatoris reſponſum *in l.*1. *&* 2. *C. de Colleg. illicitis*, ubi adfirmat; Ad Principem attinere curam nè ſub Religionis prætextu Reſpublica detrimentum aliquod patiatur ſuntque magna ponderatione digna verba Mediolanenſium Legatorum ad Clementem in oratione de non admittendo tamquã inimico Archi-Epiſcopo Vice-Comite telatã à Triſtano Chalco *lib.* 16. *Patriæ Hiſtor.* ibi: *Contradiximus fateor edicto Pontificio, deſignatumque Antiſtitem recuſauimus, non ut Majeſtati Veſtræ derogaremus, ſed ne hic ſub nomine, & Poteſtate Sacerdotij excidium Patriæ moliretur*, & mox: *Intereſt enim (Pater Beatiſsime) non tàm Sacrorum, & Religionis, quam publicæ quietis, qualem Præſulem ſortiamur, quo enim Se Paſtor noſter inclinauerit; eo Imperia, & opes ſtetere.*

306 Ex quibus legitimè infertur probabili fundamento innixum atteſtatum eſſe Regem in præallegata lege, à Iure Facultatē iſtã Regibus cõpetere, Canonico tamen ſubaudiendum; nam licèt à principio vſurpatio huic Iuri initiũ dediſſet, repetitis poſtea Conciliaribus Decretis, & Apoſtolicis Conſtitutionibus hoc ipſum Ius li-

Digitized by Google

liberè, & abſolutè Regibus noſtris concedentibus hoc vitium purgatum fuit; quum autem in corpore Iuris non pauca teſtimonia inueniantur, Regiæque Dignitati perpetuò conceſſa ſint, Iure proprio eis competere probabiliter dicitur ad tradita per Bar. *in l. Ambitioſa, num.* 34. *ff. de Decretis ab Ordin. fac.* Ioann. Andr. *in Add. ad Speculator. tit. de Deleg. §. Veni, ad fin.* Couar. *lib.* 3. *var. cap.* 20. *num.* 6. *in princip. & num.* 9. *in fine*, Sanch. *de Matrimonio lib.* 2. *diſp.* 40. *num.* 14. Alexan. Sperel. *deciſ.* 97. *num.* 4. *tom.* 1.

307 Hæc licèt ante Concilium Trident. probabilia eſſent, poſt illud autem irrefragabilia permanent: Statuit enim *Seſ.* 24. *de Reform. cap.* 1. *Omnes verò, & ſinguli, qui ad Promotionem Præficiendorum quodcumque ius, quàcumque ratione à S. Sede Apoſtolica habent, aut alioquin operam ſuam præſtant, nihil in iis pro præſenti temporum ratione innouando, hortatur, & monet, ut in primis meminerint, nihil Se ad Dei gloriam, & Populorum ſalutem utilius, quàm ſi bonos Paſtores, & Eccleſiæ gubernandæ idoneos, promoueri ſtudeant, &c.*

308 In quo quidem adnotandæ ſunt Dictiones *Quàcumque ratione, & aut alioquin* poſt Conceſſionem Apoſtolicam abhibitæ, quarum prima generalis eſt, omnem includens Titulum, nullumque excludens, ut Text. *in l. à Procuratore, C. Mandati, & cap. Solitæ,* & ibi Gloſſ. *verbo. Quicumque, de Maior. & Obed. in cap. Quicumque, de Sent. Excommun. in* 6. notant Tiraquel. Apoſtil ad Rom. Rimin. Roland. Menoch. Marcheſan. Vulpel. Rot. Rom. Mar. Antonin. Cardinal. Tuſch. Glorit. Ayin. Crauett. Pariſ. Burſat. & alij quam plurimi relati à Barboſa *Dict.* 317. *num.* 1. Altera, quæ cum Aduerſatiua ſit alium præſupponit titulum, *l. Diuortio in princ. ff. de Neg. geſt. l. Aliàs,* & ibi Gloſſ. *ff. de Iur. Iur.* & cum Tiraquel. Soccino, Mandoſio, Petro Henriq. Vulpel, & Zenedo, Barboſa *Diction. Vſufreq.* 11. *num.* 2. ſed nullus alius reperietur in Iure legitimior, quam Ius, aut Pontifex concedens, ut ex dictis, & mox dicendis conſtabit. Ergò hùnc præſuppoſuit Concilium.

309 Quæ ex abundanti, & ratiocinandi cauſâ dicta eſſe voluimus, habemus namque clarius ipſius Concilij Decretum hoc Ius omninò approbans, videlicet *Seſſ.* 25. *de Reform. cap.* 5. ibi: *Reliqui Patronatus omnes, &c. Exceptis Patronatibus ſuper Cathedralibus Eccleſijs competentibus, & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem, Reges, ſeu Regna poſſidentes, &c.* Ex quibus omninò approbatum, & illæſum Ius hoc noſtris Regibus eſſe docet D. Felician. de la Vega *in dict. Relect. ad cap. Quanto, num.* 19. *extra, de Iudic.* quem tantummodo August. Barboſ. *allegat. in dict. decreto, Concil. num.* 40.

310 Vnde iam non obſlant in contrarium objecta; intelligenda namque ſunt procedere, quoad Principes, qui nullo juſto, & legitimo titulo hoc ius vſurparunt, illudque ideò malâ fide poſſe-

poſſederunt, ipſi, & Succeſſores, non verò eſt adaptanda noſtris Potentiſsimis Monarchis, quis juſto hoc titulo Ius illud poſsident, quo extante incapacitatem tolli ſufficienter ſupra probaui.

311 Ad renuntiationem verò Regis Aragoniæ reſpondemus, I. de illa non conſtare, ut affirmat Zurita *dict. lib. 2. cap. 51.* ſupra relatus. Vnde non temere de eius authoritate dubitabitur. II. Factũ illius Regis alijs præjudicium inferre non potuiſſe, quum præcipue Renunciationem, illam à Proceribus Regni contra Ius factam fuiſſe declarauerint, ab eaque ad S. Sedem reclamaverint, illaque non obſtante Ius hoc in ipſo, & Succeſſoribus perſeueraverit, ut teſtatur Siculus Marin. *de Reb. Hiſpan. lib.* 10. Michael Rouſel. *Hiſtor. Pontif. Iuriſdict. lib. 6. cap. 6. num.* 31. ubi ex Couarr. docet in Vniuerſo Regno eſſe hoc Ius radicatum, poſſeque ideo illud à Renuntiatione Regis reclamare, eique non aſſentire.

312 II. Autem Titulus à dicta Lege Regia atteſtatus, eſt Immemorabilis Conſuetudo, quam per ſe ſolam ſufficere ad hoc Ius noſtris Regibus tribuendum Non nulli docuerunt, moti argum. Text. in Can. *Decernimus*, Can. *Quicumque*, Can. *Filijs, vel Nepotibus* 16. q. 7. Verojus *in Rubr. de Iur. Patron. num.* 27. Palac. Ruu. *de Benef. in Curia vacant.* §. 8. Mich. Martinez del Villar *Patronatus de Calatayud, p. 9. §. 2. num.* 4. incertè pro ſe allegans Abb. Montaluum, & Coſm. Guimier, teſte Garcia *de Benef. p. 1. cap. 2. num.* 28. *in fine.*

313 Omnes hanc ſequentes opinionem abſolutè, & generaliter intellectam re verà falluntur, principijs Canonici Iuris notiſsimis opponuntur; quamuis enim Conſuetudo hæc immemorabilis fortior, qui excogitari poteſt. Titulus ſit, ad quodcumque Ius acquirendum, *l. Hoc Iure, §. Ductus aquæ, ff. de aqua quottid. & æſtiua, l. 8, tit. 15. lib. 4. Recop.* ibi: *Sea habida en lugar de titulo baſtante.* Bal. *in cap. Cum olim, num.* 1. *de Conſuetud.* per illum textum Iaſ. *in l. Si certis annis lim.* 10. *C. de pact.* Fontanell. *de pact. Nupt. clau.* 4. *gloſſ.* 17. *num.* 3. & 37. D. Ioan. del Caſtillo *de Tertijs, cap.* 26. *a num.* 23. Salgad. *de Reg. Protect.* 3. *p. cap.* 10. *nu.* 283. Valençuel. *Conſ. conſ.* 146. Hultic. Hunn. *in Encyclopæd. Iur.* 1 *p. tit. de conſuet cap* 7. *num.* 7. & præcipuè in Iuriſdictionalibus, nam fontem omnium Iuriſdictionum eſſe immemorabilem poſſeſsionem docent Ioann Borchold. *conſ.* 19 §. 8. Conſuetudo, *p.* 2. Aym. Craverta *conſ.* 228. *num.* 7. *tom.* 2. Andr. Knichen. *de Iur. Saxon. verb. Ducum Saxon. cap.* 1. *num.* 67. hoc tamen dupliciter limitatur.

314 I. Quoties adeſt Incapacitas; & repugnantia in Subjecto pro ſe Immemorabilem allegante; tùnc enim nihil ei prodeſt illa, *cap.* 4. *de Offic. Archidiacon. cap.* 7. *de Conſuetud.* Gloſſ. *in Clem.* 1. *in fine de Priuileg.* Balboa *in dict. cap. Cum Ecclesia Sutrina, num.* 43. *de cauſ. poſſeſ. & propr.* nec poteſt dici ex Immemorabili præſumi Priuilegium, ut voluère Ioan. Garc. Azor, Alex ... dum ... ſionẽ, &

Moneta, & Zevall. apud Nicol. Garc. *dict. p. 1. cap. 2. num.* 38. cui addo Valenz. *conſ.* 114. *num.* 16. *Vol.* 2. Ioan. Petr. Tonduti *QQ. Beneſ.* 1. *p. cap.* 2. *num.* 8. verius nãque eſt Immemorabilem etiam cum allegatione Privilegij non ſufragari, quoties adeſt incapacitas niſi fama Privilegij concurrat, ut communiter docent Innocent. Probus, Aufrer. Balb. Guillelm. Benedict. Ant. Gabriel, Menoch. Sahagum, Azor. Creſcent. Puteus, Guidobonus, Rebuff. & propè innumeræ Rot. Deciſiones apud Garciam *dicto num.* 38. & apud præcitatos DD.

315 II. Limitanda eſt hæc Regula, quoties euidenter apparet de invalido, & iniuſto Titulo, atque iniquo Principio, tunc enim nullum tribuit Ius Immemorabilis, quamuis legitimè probetur, Pelaez de Mieres *de Maiorat. p.* 4. *q.* 21. *à num.* 49. 52. *&* 58. *in* 2. *edit.* Hier. Gonç. *in Reg.* 8. *gloſſ.* 18. *num.* 48. Ricc. *in praxi Iur. Patron. collect.* 144. *num.* 18. ubi teſtatur, Sacram Congregationem ſic declaraſſe, addendusque eſt Salg. *de Reg. Protect. p.* 1. *cap.* 1. *num.* 32. *in fin.* ubi alios refert.

316 Aſt in Principibus Noſtris nulla ex allegatis militat limitatio, nam à Iure habent incapacitatem ſublatam, cuius quidem diſpoſitio, quum generalis ſit, rectè poſſumus conceſsionem eam appellare, *l.* 2. *in princip. ff. Ne quid in loco publica, &* etiam *Priuilegium, ut in l. Vnic. §. Sub nixi fin.* ubi notat Anton. Faber. *ff. de offic. Prætor.* iuncta *l. Præfecti* 17. *ff. de Minor.* Moez. de Iturbide *in l. Sexti Decret. ad Text. in cap. Cum aliquibus, num.* 14. *tit.* 3. *de Reſcrip.* Sed accedente Priuilegio, vel eius famà Immemorabilis ſufficit, ergò opinio illa, quoad noſtros Reges planè procedit. Minor. probo ex Ioann. Andr. Panorm. & alijs Can. *in cap. Cum Apoſtolica, de his, quæ fiunt à Prelat. ſine conſenſ. Capituli, cap.* 2. *§. Sanè de Decim. in* 6. Marta *de Iuriſdict. p.* 4. *Cent.* 1. *caſ.* 64 *num.* 13. qui ex hac fama priuilegij, iuncta Immemorabili Capaces iſtius præſentandi Iuris Laicos effici docet, ſemper tamen utrumque concurrere debere, quin vnum abſque alio ſufficiat docent Panorm. *in cap. Cum cauſam, de præſcrip.* Ioann. Andr. *in cap.* 1. *eod. in* 6. & ex eis, & alij Balboa *in dict. cap. Cauſam, num.* 42. *&* 43. *de cauſ. poſſeſ. & propr.* Omnia autem hæc in Rege Noſtro militant, & quidem dupliciter. I ex eius aſſertione, copioſè à Nobis comprobata, nuncque denuo corroborata *ex l.* 18. *tit.* 5. *p.* 1. ubi Greg. Lop. & ex Gloſſ. *in Hadrianus* 63. *diſt.* Thom. Boz. *de Sign. Eccleſ. lib.* 20. *Signo* 87. *cap.* 6. Iacob. de Valdès *de Dignit. Reg. Hiſpan. cap.* 21. II. ab Omnium communi opinione de hoc Priuilegio inconcuſſè atteſtantium, quod ſufficit, juxta tradita à Felician. de Solis *in tract. de Cenſib.* 3. *part. cap.* 3. *num.* 9. & pluribus alijs adductis à Salgado *de Reg. Protect. part.* 1. *cap.* 1. *prælud.* 3. *num.* 179. cui addo Carleual. *de Iudic. tom.* 1. *diſp.* 2. *quæſt.* 2. *num.* 62. *circa finem*, Loter. *de Re Beneſ. lib.* 2. *quæſt.* 16. *num.* 12. quæ juncta Im-

Immemorabili poſſeſsione, ſufficit ad juſtificationem iſtius juris, licet Indultũ non appareat Apoſtolicum Ioan. Andr. *in Add. ad Specular. tit. de Legato §. Nunc tractemus, verſ. Sed nunquid Legatus §. 2. in fin.* Alber. *in l. benè à Zenone, C. de Quadrien. præſcript.* Boer. *deciſ.* 31.

317 Iure, Immemorabilique cõſuetudine à Regia Lege relatis ad juſtificandum Ius Nominandi, Eligendi, & Præſentandi Prælatos, ſubdit Lex: *Y juſtos titulos.* Quæ quidem verba maiorem omnibus intulerunt difficultatem, ſupponit enim eſſe alios titulos, quam Ius Canonicum, aut Pontifex concedens, & Immemorabilis conſuetudo, junctà priuilegij famà; fateor etenim nullum alium titulum reperire potuiſſe, nam Ius Patronatus, quod ſufficiens per ſe ſolum putarunt Palac. Rub. *in Introduct. Rubr. de Don. inter Vir. & Vxor. num.* 24. Covarr. Zened. Camil. Borrel. Quintana. Dueñ. Bovadill. Anton. de Fuertes, & Loter. apud Barboſ. *de Poteſt. Epiſc. p. 1. tit. 1. cap. 3. num.* 29. invalidum eſſe cenſemus; nam Maiores iſtæ Dignitates Patronatui Regio cõpetere nequeunt, *cap. Nobis,* & ibi Abbas, & alij *de Iur. Patron.* & cum Rocho de Curte, Covarr. Cardin. Lambertin. & alijs Solorç. *dict. cap. 4. num.* 26. Addenduſque eſt eis Text. *in cap. Cum in terra, de Elect. l. 18. tit. 5. p. 1.* ex Balboa ad Text. *in cap. Cum Eccleſia Sutrina, num. 44. de Cauſ. Poſſeſſ. & propr.* ubi Montalvum rejicit contrariam defendentem opinionem, horumque veram eſſe ſententiam legitimè cenſeri poſſe arbitror; Maiores namque Eccleſiaſticæ Dignitates ſemper S. Sedi ſunt, quoad earum Provisionem, reſeruatæ, *cap. Maiores, de Bap. cap. Vt debitus honor, de Appell. cap. Quoad trãſlationem, de Offi. Leg.* & ibi Gloſſ. Ioan. Honor. *in Summa, lib. 1. tit. 5. nu.* 6.

318 Non incongrue nihilominus cenſemus illa verba adhibita à Regia Lege eſſe; nã quamuis generaliter loquẽdo verũ ſit Maiores Dignitates ſub Patronatu generaliter conceſſo nõ comprehendi, hæc tamen Regula impræſentiarum non procedit; quia ipſarum Dignitatum Patronatus Regibus eſt cõceſſus; quumque Præſentatio fructus Patronatus ſit reſpectiuus Eorum Dignitatum Præſentationem in hoc comprehẽdi, neq; maiori indigere ſatisfactione reputat Barboſ. *in cap. Cum longè 63. diſt. nu.* 2. plures allegans, cuius doctrinam hoc temperamẽto acceptam, probabilem eſſe non dubitamus, Probabilitatemque iſtam ſufficere, ut Rex ei innitens Ius hoc Sibi competere tutuo affirmare potuiſſet. Quod nũnc, non tàm approbando, quàm Evaſionẽ Regiæ Atteſtationi quærendo, dictũ eſſe volumus, & monemus.

319 Nec ſuſpecta redditur hæc Lex in conglomeratione titulorũ, utpotè parùm tuta de legitimis, etiam minùs fortes adhibens. Reſpondetur enim in Beneficialibus dari multiplicitatem titulorũ, omneſque allegari debere docente Rota apud Seraph. *deciſ.* 2857. *tom. 2. in nouâ Collect.*; ſed reſtat adhùc non levis ſcrupulus in eadem Lege, vincendus, dum aſſerit harũ Dignitatũ Provisionẽ,

& Præſentationem ad Regem pertinere, etiam ſi ipſæ in Curia Romana vacent, regulare namque eſt, omnes Dignitates in Curia vacantes ad Sanctam Sedem omnino pertinere, ut omnibus liquet *ex Reg. 5. Chancellar.* & ex Text. *in cap. 2. de Præben. in 6. gloſſ. in Clem. 2. verb. ſiue ad Nos, eod. tit.* Anchartan. *in dict. cap. 2. num. 1.* ubi Franc. *num. 3.* Rota *decrſ. 1. num. 5. de Rer. permut. in nou.* cum pluribus alijs adductis à Nicolao Garcia *de Benefi. p. 5. cap. 1. à num. 68.* Barb. *de Poteſtat. Epiſcop. p. 3. allegat. 57. num. 22.* & ad Text. *in dict. cap. 2. num. 10. de Præb. in 6.*

320 At non obſtante Regula iſta Hiſpaniarum Reges, tam Synodali Canone, quam vſu perpetuo, Apoſtolicæ conceſsioni, & Iuri Patronatus ſubnixi, præfracto cam Nominandi Prælatos, retinuerunt Auctoritatem, etiam ſi in Romana Curia, Poſſeſſores deceſsiſſent, ut accidiſſe legimus tempore Pij II. ad quem quum Henricus Caſtellæ, & Legionis Rex Epiſcopum Legionenſem miſiſſet, eique in curia vita functo Pontifex Ioannem Cardinalim Nationalem ſubrogaſſet, poſſeſſionem Rex impediuit, & nullus præter nominatum à Rege, eam adeptus eſt. Ioann. Gobellus *lib. 4. Comment.* Pij II. cui addimus Hieron Zuritam, *Annal. Aragon, p. 4. lib. 20. cap. 3. col. 2. Anno* 1476. ibi: *Sucedio por eſte tiempo, que por la muerte de Don Pedro Ferriz, Cardenal de Tarazona, quedando vaca aquella Igleſia, el Rey Don Iuan ſuplicò al Papa proueyeſſe de ella à Don Iuan el Nauarra ſu Nieto hijo de el Principe Don Carlos, y con eſto el Rey falleciò, el Papa proueyò à vn Curial Romano, llamado Andres Martinez, de que el Rey ſu hijo recibiò mucho deſcontentamiento: Que de una Igleſia tan principal en eſte Reyno, ſe proueyeſſe ſin conſentimiento, y ſuplicacion ſuya. y ſuplicò al Papa la proueyeſſe en el Cardenal Don Pedro Gonçalez de Mendoça, por los grandes, ſeñalados, y continuos ſeruicios, que recibia de el, y de ſu Caſa, y Parentela. Con eſto embiò à mandar al Proueido, que luego renunciaſſe aquella Igleſia en manos de ſu Santidad, para que ſe proueyeſſe de ella à ſuplicacion de el Rey; porque ſino lo hazia, procederia contra el, y contra los ſuyos; por manera, que à el fueſſe caſtigo, y a otros exemplo, y le mandaria deſnaturar de todos ſus Reynos. conſiderando, que tan principales Igleſias como aquella, ſe auian ſiempre proueido à Preſentacion de los Reyes ſus Anteceſſores, y aſsi fueron preſentados à ella por el Rey Don Alonſo ſu tio Don Martin Zerdan, que fue Hijo de Iuan Ximenez Zerdan, Iuſticia de Aragon, y Don Iorge de Bardaxi, que le ſucediò immediatamente; y fue hijo de Don Berenguer de Bardaxi, tambien Iuſticia de Aragon.*

321 *Eſto requirieron al Papa Gonçalo Hernandez de Heredia, que era Embaxador del Rey en Roma, y el Alcalde Garci Martinez de Lerma, propuſieron al Papa: Que ya ſabia, que de antigua coſtumbre immemorial, la Sede Apoſtolica auia proueido de las Igleſias Catedrales de eſtos Reynos, à ſeñalamiento, y ſuplica-*

Digitized by Google

cimo de los Reyes ſus Anteceſſores; y era muy grande razon que aſsi ſe hizieſſe; pues ganaron la tierra de los Infieles, y fundaron las Igleſias: lo que ſe podia dezir de pocos Reyes de la Chriſtiandad; y que eſta coſtumbre ſe tenia en todos los Reynos de Chriſtianos. Suplicaronle: Que de alli adelante no quiſieſſe proveer de ninguna Igleſia Catedral deſtos Reynos, ſin eſpecial ſuplicacion, y conſentimiento ſuyo. Y no ſolo de las Igleſias que vacaſſen en Eſpaña, mas aun de las que vacaſſen en Roma, ò en otra qualquiera parte; porque las mas Igleſias tenian Ciudades, y Villas, y Fortalezas, y por las coſas paſſadas la experiencia avia moſtrado, que no ſe debian encomendar ſino à Perſonas de mucha confiança, aſsi del Rey, como de ſus Reynos: y tales, que guardaſſen el ſeruicio de Dios, y ſuyo, y la quietud deſtos Reynos: y que eſtas Perſonas, ninguno las podia conocer como el Rey.

322 *Certificaron al Papa, que ſi lo contrario ſe hizieſſe, aunque haſta eſte tiempo, por le moſtrar el deſeo que tenia el Rey de obedecerle, y complacer, avia dado lugar à otra coſa, no lo podria hazer de alli adelante, ni la condicion del eſtado de ſus Reynos lo podia comportar. Suplicaban, por eſtas cauſas, quiſieſſe tener con el Rey eſta templança, de eſperar ſus ſuplicaciones; y no dieſſe cauſa, que huvieſſe de entrar en contencion; porque aunque era contra ſu deſeo, y contra la voluntad que tenia de obedecerle, y complazerle, la neceſsidad le forçaria à lo hazer.*

323 *Tambien informaban al Papa, que los Procuradores de las Ciudades, y Villas de Caſtilla, y Leon le daban grandes quexas del agravio que recibian por las Dignidades, que ſe daban à los Eſtrangeros, y no nacidos en ellos, en gran detrimento de las Igleſias, y del ſeruicio de Dios, y contra los Priuilegios, y Leyes, y Ordenanças, y coſtumbres antiguas de ellos, que el Rey avia jurado, y prometido de guardar, &c.*

324 Fuit, & aliud non ignobilius exemplum ſub Eiſdem Catholicis Regibus Ferdinando, & Iſabella, nam quum vacanti Epiſcopatui Chonchenſi Nepotem ſuum Pontifex præpoſuiſſet, Reges electioni contradixerunt, nullumque à Pontifice nominatum admiſerunt, ſed inter ipſos, magnæ ſunt exortæ diſcordiæ, quæ ſedatæ omninò fuerunt Pontifice Præſentatum à Rege admittente, Mich Rouſel. *Hiſtor. Pontific. Iuriſdict. lib. 2. cap. 6. num.* 28. Aliaque quamplurima poſſemus exempla proferre, à quibus libenter ſuperſedemus, quia relata ſufficiunt argum. Text. *in l. 1. §. Quod autem* 4. illic: *Vel una die, vel nocte, ff. de Aqua quotid. & aſt.* poſt Gloſſ. *in cap. Cum Eccleſia Sutrina 3. verb. Trium, de cauſ. poſſeſ. & propr.* Calderinus *Conſil.* 13. *de Iur. Patron.* & ex aliis D. Covarr. *Pract. QQ. cap.* 14. *num.* 2. *verſic.* 3. *& in Reg. Poſſeſſor.* 2 *p. in princip. num.* 6. & poſt innumeros Auguſt. Barboſ. *in dict. cap. Conſultationibus* 19. *num.* 5. *&* 6. *& in dict. cap. Cum Eccleſia, num.* 10. Ludov. Poſth. *de Manutent. obſeruat.* 32. *num.* 16. Carol. Marant. *tom.* 3. *controverſ. Reſponſ.* 44. *num.* 34. *& Reſp.* 46. *num.*

num. 6. Noguerol. *allegat.* 28. *num.* 137. Gratian. *diſceptat. Forenſ. cap.* 310. *num.* 76 Ioan. Garcia, Alvarus Valaſc. Hieron. Gonçal. Petrus GilKenius ab ipſis relati, quibus etiam fauet Tridentin. *Seſſ.* 25. *de Reformat. cap.* 9. *§. In ijs.*

325 Ius idem competere Noſtris Potentiſsimis Regibus in alijs Provincijs Sibi ſubjectis, ex eadem Apoſtolica Conceſsione, ut docent ſingularum Provinciarum, ſeu Regnorum Pragmatici, & Hiſtoriographi, apud quos videndum illud remittimus, addere contenti pleniſsimum illud habere in Omnibus Indijs Occidentalibus, tàm reſpectu Epiſcopatuum, quàm aliarum Dignitatum, & Beneficiorum ex Indultis Apoſtolicis relatis à Solorçan. *de Iure Indiar. dict. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 27. Conceſsiones illas ad litteram adducente, easque Iuris Communis Regulis, & Interpretum explicationibus validiſsimè corroborâte.

§. XIV.

Fœminas eſſe Iure Diuino incapax ſubjectum Sacro-Supremæ Poteſtatis luculentiſsimè demonſtratur Erroribuſque Contrarijs occurritur, & Argumenta, quibus innitur validiſsimè comminuuntur.

326 Licèt ex ſupradictis ſatis euictum manere judicari poſſet Mulieres omninò incapaces eſſe Sacro-Supremæ iſtius Poteſtatis, quum enim præcedentibus §§. oſtenderimus Viros omnes Laicos eandem habere Incapacitatem, vrgentiori quidem ratione militabunt in Fœminas fundamenta omnia, quæ pro excluſione, & Incapacitate Maſculorum firmanda, adduximus, quandoquidem Fœminæ nunquam capaces eſſe poterunt Sacro-Supremæ Poteſtatis, illius præcipuè, quæ Sacro Characteri adnexa eſt, quia perpetua incapacitate illum acquirendi, laborant, ut infra videbimus, non autem ſic Viri, qui dum baptizati ſunt, ordinari poſſunt, & Characterem accipere, quo capaces fiant iſtius Poteſtatis. Quo quidem adeò irrefragabili diſcurſu Catholica iſthæc Aſſertio in eluctabilis maneret; Aſt quum noſtra tempeſtatè Cacodoxi fœtidà Satanæ phlegmata pèr Cacochymum Collirydianorum, Pepuzianorum, & aliorum Antiquorum à Fide aberrantium (quorum infra ſolemniorèm mentionem faciemus) ſtomachum olim euomita reſorbere non reformidauerint, & arbitrati ſumus Incapacitatem iſtam à fundamẽtis eruere,

eiro-

erroreſ detegère, Authores aſſignare, & Rationes, quibus innixi fuerè, in medium producere, ut eas, falſas eſſe demonſtrando, firmiſsimam undiquè Veritatem Catholicam pro modulo noſtro exhibeamus. Quum tamen plura incidènter excuti neceſſarium ſit, quæ vitari non poſſunt, & ſub generali titulo cōgeſta tædium fortè afferent in Sectiones aliquas §. diuidère decreuimus, quarũ ſit.

Sectio I.

Qui nam fuerint Authores ſuadentes Fœminas eſſe capaces Sacro-Supremæ Poteſtatis.

327 QVVM nullus fuiſſet error, in quem cœca Gentilitas non incideret circa Vanorum Numinum ſuorum Cultum, hùnc quoque non prætermiſit creandi Mulières Sacerdotiſas, quæ Dijs Fœminis Sacra facerent, & Sacrorum omnium ipſis dicandorum, atque Oblationum eis faciendarum præcipuam curam, & Adminiſtrationem habèrent, atque in omnia ea omnimodam Iuriſdictionem, & Potèſtatèm exèrcerent Roſin. *de Antiq. Roman or. lib. 3. cap. 26.* vbi de Sacèrdotiſis Bonę Deæ loquitur. Apud Gallos quoque, & Germanos uſitatiſsimum morèm illum refert Tacitus *de Moribus Germanorum*, Græcis quoque fuiſſe Sacèrdotiſas, quas *Eleuſinas* vocabant Cereri Sacrificulas ex communi Græcorum, & Latinorum conſenſu affirmat Halliér. *de Sacr. Electión. part. 2. ſect. 4. cap. 2. §. 1. pag. 496.* Et nè per ſingulas Règiones abire cogar, communèm Gentilitatis errorèm fuiſſe creandi Sacèrdotiſſas, quæ Sacrificarent, & præſiderènt Rebus Sacris alicui particulari Numini dicatis, docèt Clemens *lib. 3. Apoſtolicar. Conſtit. cap. 9.*

328 Idem autem error Quorumdam Hæreticorum mentem inuaſit antiquis Sæculis, & præcipuè Cataphrygi, quibus illum attribuit S. Ambroſ. (cui communiter adſcribitur Commentarius in Epiſtolas Pauli, qui eius nomine idèo circumfertur) in illud 1. *ad Thimoth. 3. Mulieres ſimiliter pudicas.* Fuerunt autem iſti Cataphryges, qui alio nomine Montaniſtæ appellati: II. Sæculo plura deliria, à Montano Somniata amplexi ſunt, inter quos præcipuum fuit obedire tamquam Prophetiſſis, & Summis Doctoribus Priſcę, & Maximillæ ab ipſo Montano ad Miniſterium Prædicationis, & Doctrinæ delectis, ut ex Epiphan. *Hæreſi* 48. Auguſtin. *Hæreſi* 26. & Baron. *Anno* 173. refert Iacob. Gaulter. *in Tabul. Chronolog. Sæculo II. cap. 25. pag.* 191.

329 Hoc eodem Sæculo Gnoſtici, Diaboli germèn, pullularunt. Epiphan. *Hæreſi* 26. Baron. *Anno* 120. *num.* 37. Gaulterus *dict. Sæculo II. cap. 6.* vbi de varijs eorum nominibus, & hæreſibus ra-

tio-

alio ex Regis arbitrio, expectabant. Hæc omnia quũ non poſſent breui temporis ſpatio expediri; moleſtiam creabant Epiſcopis Provincialibus, quorum vota vel admittere, vel ſpernere penes Regem erat; ideoque ferè inutilis erat eorum æquè, ac Cleri, Plebiſque Conſenſio. Regis Dignitas, & Poteſtas erat in ſuſpenſo: Eccleſiarum interim Vacatio contra Canones protrahebatur. Ideo maluerunt Epiſcopi omnia permittere Regis electioni, & Iudicio Toletani Epiſcopi. Hic eſt ſenſus Concilij, cuius verba retulit Gratianus *diſt. 63. in cap. Cum longè, latèque diffuſo tractu Terrrarum, commeantium impeditur Celeritas nuntiorum, quo, aut non queat Regis auditibus decedentis Præſulis tranſitus innoteſci, aut de Succeſſore morientis Epiſcopi Libera Principis Electio præſtolari, naſcitur ſemper, & noſtro Ordini de relatione talium difficultas, & Regia Poteſtati, dum Conſultum noſtrum pro ſubrogandis Pontificibus ſuſtinet injurioſa neceſsitas.* Fatentur Epiſcopi liberam fuiſſe Principis Electionem ante hùnc Canonem; ſed ſuſpenſam, donec Conſultatio, ſeu Relatio miſſa fuiſſet è Prouincia à Metropolitano, & Epiſcopis.

303 Hinc facile colligitur Lapſos eſſe Eruditiſs. aliàs D.D. Garciam de Loayſa *in notis ad Concil. Tolet. XII. Can. 6.* & Mich. Rouſel. *Hiſtor. Pontif. Iuriſd. lib. 2. cap. 6. num. 26.* exiſtimantes Regem, ante Concilium Toletanum Electionem ſuam ad Concilium Generale Hiſpaniæ retuliſſe; Concilium autem inquiſiuiſſe: an nominatus dignus eſſet eo munere? & poſtea nominatum confirmaſſe. Hallucinationis occaſio ſumta ex Cõcilio Toletano XVI. quod laudat, in quo agitur de Felice Spalenſi Epiſcopo, quem Egica ad Toletanum Epiſcopatum elegerat, eique eius Eccleſiæ curam interim commiſit, reſeruans eam tranſlationem Decreto Concilij Generalis firmandam. Quare Concilium cum conſenſu Cleri, ac Populi Toletani Felicem de Spalenſi Sede in Toletanam ſe canonicè tranſducere declarat Can. XII. Tranſlatio non poterat iuxta Canones decerni à Rege, ſed à Synodo Generali, cuius auctoritati eam Egica rectè permiſit, & præterea Tranſlationem Bracarenſis ad Hiſpalenſem Sedem; & Portucalenſis ad Bracarenſem, quas Concilium hoc eodem Can. decernit. Quod non debuit trahi in conſequentiam pro omnibus Electionibus. Id autem ex alio capite perſpicere poterat Loayſa, quod temporibus Concilij. XII. immutata Electionũ forma, omnia ad merum Regis arbitrium relata erant. Quomodo ergò poterat uſum antiquiorem illo Concilio XII. interpretari ex uſu Concilij XVI. Anno DC. XIIII. habiti, quod erat poſterius duodecimo annis tredecim? Marca *indict. lib. 8. cap. 10.*

304 Indulgentia verò Eccleſiæ erga Sæculares Principes in hoc Iure, & Poteſtate concedenda ipſi proficit Eccleſiæ, quandoquidem animos eorum hac liberalitate erga

ga Se adlicit, eoſq; antidorali ſtimulo ad augendam Epiſcopalem Dignitatem, excitat, & cogit, nam quia à Se cognitos eligunt Prælatos, ſuis ideò eos præficiunt Conſilijs, Conſiliarioſque faciunt, quam perpetuò obtinent Dignitatem, *l.4.tit.4.lib.2.nov.Comp.* Parlador. *in ſexquicent. differ.* 10. *num.* 27. Bouad. *in Polit. lib.2. cap.17. num.*10. Auguſt. Barboſ. *de Poteſt. Episc.p.1.tit.1.cap.1.num.12. in fin.* in propriamque Regum auctoritatem cedet quidquid ipſi concedunt Epiſcopis, vel in Regiæ Maieſtatis verget detrimentum, omne, quod ab Epiſcopali aufertur auctoritate, intereſt enim Decori Regio, ut Supremi Eccleſiæ Magiſtratus, proprijque Conſiliarij à ſe electi, & præſentati, ſummâ polleant auctoritate, ratione quidem naturali, & Politicâ, nam partes ipſius Corporis æſtimantur; *l. Ius publicum, ff. de Iuſt. & Iur. l. Quiſquis 5. C. ad l. Iul. Majeſt. l.2. tit 4. part.3. l.7. tit.8. p.4.* Salicet. *in dict. l. Quiſquis, num.6.* Boſ. *in Tract. de Crim. Leſ. Majeſt. num.9.* Decian. *in Tract. Crim. tom.2. lib.7. tit.7. cap.5. num.7.* Mar. Giurba *conſ.59. num.8.*

305 Quem ſic à Nobis efformatum diſcurſum probamus ex Innocen. III. Epiſt.1. Decretal. ad Ædorn. Pictauienſ Epiſcop. ibi: *Ne ipſa perſona, in quam vota electorum conueniſſent, Regi ex certa ratione ſuſpecta exiſteret, l.14. tit.3. lib.1. Recop.* ibi: *Y como quiera que eſta loable coſtumbre tiene fundamentō, y aprobacion de derecho en fauor de la Dignidad, y Preeminencia de Nueſtra Real Mageſtad, porque no ayan las Dignidades de nueſtros Reynos, ni ocupen las Fortalezas de Igleſias las Perſonas Eſtrangeras ſoſpechoſas à Nos, &c.* Fauetque Text. *in cap. Petitio 32. de Iur. Iur.* Hoſtien. *in Summa de Elect. §. Quis poſsit, in fine,* & eſt elegans Gloſſ. *in cap.1, 62. diſt.* Petr. Greg. *de Elect. cap.19. num.15.* conducitque Marciani Imperatoris reſponſum *in l.1. & 2. C. de Colleg. illicitis*, ubi adfirmat; Ad Principem attinere curam nè ſub Religionis prætextu Reſpublica detrimentum aliquod patiatur ſuntque magna ponderatione digna verba Mediolanenſium Legatorum ad Clementem in oratione de non admittendo tamquā inimico Archi-Epiſcopo Vice-Comite relata à Triſtano Chalco *lib.* 16. *Patriæ Hiſtor.* ibi: *Contradiximus fateor edicto Pontificio; deſignatumque Antiſtitēm recuſauimus, non ut Majeſtati Veſtræ derogaremus, ſed ne hic ſub nomine; & Poteſtate Sacerdotij excidium Patriæ moliretur*, & mox: *Intereſt enim (Pater Beatiſsime) non tàm Sacrorum, & Religionis, quam publicæ quietis, qualem Præſulem ſortiamur, quo enim Se Paſtor noſter inclinauerit; eo Imperia, & opes ſtetere.*

306 Ex quibus legitimè infertur probabili fundamento innixum atteſtatum eſſe Regem in præallegata lege, à Iure Facultatē iſtā Regibus cōpetere, Canonico tamen ſubaudiendum; nam licèt à principio vſurpatio huic Iuri initiū dediſſet, repetitis poſtea Conciliaribus Decretis, & Apoſtolicis Conſtitutionibus hoc ipſum Ius li-

liberè, & abſolutè Regibus noſtris concedentibus hoc vitium purgatum fuit; quum autem in corpore Iuris non pauca teſtimonia inueniantur, Regiæque Dignitati perpetuò conceſſa ſint, Iure proprio eis competere probabiliter dicitur ad tradita per Bar. *in l. Ambitioſa, num.34.ff. de Decretis ab Ordin. fac.* Ioann. Andr. *in Add. ad Speculator. tit. de Deleg. §. Veni, ad fin.* Covar. *lib.3. var. cap.20. num.6. in princip. & num.9. in fine*, Sanch. *de Matrimonio lib.2. diſp.40. num.14.* Alexan. Sperel. *deciſ. 97. num.4. tom.1.*

307 Hæc licèt ante Concilium Trident. probabilia eſſent, poſt illud autem irrefragabilia permanent: Statuit enim *Seſ.24. de Reform. cap.1. Omnes verò, & ſinguli, qui ad Promotionem Præficiendorum quodcumque ius, quàcumque ratione à S. Sede Apoſtolica habent, aut alioquin operam ſuam præſtant, nihil in ijs pro præſenti temporum ratione innouando, hortatur, & monèt, ut in primis meminerint, nihil Se ad Dei gloriam, & Populorum ſalutem utilius, quàm ſi bonos Paſtores, & Eccleſiæ gubernandæ idoneos, promoueri ſtudeant, &c.*

308 In quo quidem adnotandæ ſunt Dictiones *Quàcumque ratione, & aut alioquin* poſt Conceſſionem Apoſtolicam abhibitæ, quarum prima generalis eſt, omnem includens Titulum, nullumque excludens, ut Text. *in l. à Procuratore, C. Mandati, & cap. Solitæ*, & ibi Gloſſ. *verbo. Quicumque, de Maior. & Obed. in cap. Quicumque, de Sent. Excommun. in 6.* notant Tiraquel. Apoſtil ad Rom. Rimin. Roland. Menoch. Marcheſan. Vulpel. Rot. Rom. Mar. Antonin. Cardinal. Tuſch. Gloric. Aym. Crauett. Pariſ. Burſat. & alij quam plurimi relati à Barboſa *Dict.317. num.1.* Altera, quæ cum Aduerſatiua ſit alium præſupponit titulum, *l. Diuortio in princ. ff. de Neg. geſt. l. Alias*, & ibi Gloſſ. *ff. de Iur. Iur.* & cum Tiraquel. Soccino, Mandoſio, Petro Henriq. Vulpel, & Zenedo, Barboſa *Diction. Vſufreq.11. num.2.* ſed nullus alius reperietur in Iure legitimior, quam Ius, aut Pontifex concedens, ut ex dictis, & mox dicendis conſtabit. Ergò hunc præſuppoſuit Concilium.

309 Quæ ex abundanti, & ratiocinandi cauſâ dicta eſſe voluimus, habemus namque clarius ipſius Concilij Decretum hoc Ius omninò approbans, videlicet *Seſſ. 25. de Reform. cap.5.* ibi: *Reliqui Patronatus omnes, &c. Exceptis Patronatibus ſuper Cathedralibus Eccleſijs competentibus, & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem, Reges, ſeu Regna poſſidentes, &c.* Ex quibus omninò approbatum, & illæſum Ius hoc noſtris Regibus eſſe docet D. Felician. de la Vega *in dict. Relect. ad cap. Quanto, num.19. extra; de Iudic.* quem tantummodo Auguſt. Barboſ. *allegat. in dict. decreto, Concil. num.40.*

310 Vnde iam non obſtant in contrarium objecta; intelligenda namque ſunt procedere, quoad Principes, qui nullo juſto, & legitimo titulo hoc ius vſurparunt, illudque ideò malà fide.

poſſederunt, ipſi, & Succeſſores, non verò eſt adaptanda noſtris Potentiſsimis Monarchis, quis juſto hoc titulo Ius illud poſsident, quo extante incapacitatem tolli ſufficienter ſupra probaui.

2. 311 Ad renuntiationem verò Regis Aragoniæ reſpondemus, I. de illa non conſtare, ut affirmat Zurita *dict. lib. 2. cap. 51.* ſupra relatus. Vnde non temere de eius authoritate dubitabitur. II. Factũ illius Regis alijs præjudicium inferre non potuiſſe, quum præcipue Renunciationem, illam à Proceribus Regni contra Ius factam fuiſſe declarauerint, ab eaque ad S. Sedem reclamaverint, illaque non obſtante Ius hoc in ipſo, & Succeſſoribus perſeueraverit, ut teſtatur Siculus Marin. *de Reb. Hiſpan. lib.* 10. Michael Rouſel. *Hiſtor. Pontif. Iuriſdict. lib. 6. cap. 6. num. 31.* ubi ex Couarr. docet in Vniuerſo Regno eſſe hoc Ius radicatum, poſſeque ideo illud à Renuntiatione Regis reclamare, eique non aſſentire.

312 II. Autem Titulus à dicta Lege Regia atteſtatus, eſt Immemorabilis Conſuetudo, quam per ſe ſolam ſufficere ad hoc Ius noſtris Regibus tribuendum Non nulli docuerunt, moti argum. Text. in Can. *Decernimus*, Can. *Quicumque*, Can. *Filys, vel Nepotibus 16. q. 7.* Verojus *in Rubr. de Iur. Patron. num. 27.* Palac. Ruu. *de Benef. in Curia vacant. §. 8.* Mich. Martinez del Villar *Patronatus de Calatayud, p. 9. §. 2. num. 4.* incertè pro ſe allegans Abb. Montaluum, & Coſin. Guimier, teſte Garcia *de Benef. p. 1. cap. 2. num. 28. in fine.*

313 Omnes hànc ſequentes opinionem abſolutè, & generaliter intellectam re verà falluntur, principijs Canonici Iuris notiſsimis opponuntur; quamuis enim Conſuetudo hæc immemorabilis fortior, qui excogitari poteſt. Titulus ſit, ad quodcumque Ius acquirendum, *l. Hoc Iure, §. Ductus aquæ, ff. de aqua quottid. & æſtiua, l. 8. tit. 15. lib. 4. Recop.* ibi: *Sea habida en lugar de titulo baſtante.* Bal. *in cap. Cum olim, num. 1. de Conſuetud.* per illum textum Iaſ. *in l. Si certis annis lim. 10. C. de pact.* Fontanell. *de pact. Nupt. clau. 4. gloſſ. 17. num. 3. & 37.* D. Ioan. del Caſtillo *de Tercys, cap. 26. a num. 23.* Salgad. *de Reg. Protect. 3. p. cap. 10. nu. 283.* Valençuel. *Conſ. conſ.* 146. Hultric. Hunn. *in Encycloped. Iur. 1 p. tit. de conſuet cap 7. num. 7.* & præcipuè in Iuriſdictionalibus, nam fontem omnium Iuriſdictionum eſſe immemorabilem poſſeſsionem docent Ioann Borchold. *conſ.* 19. § 8. Conſuetudo, *p. 2.* Aym. Craverta *conſ. 228. num. 7. tom. 2.* Andr. Knichen. *de Iur. Saxon. verb. Ducum Saxon. cap. 1. num. 67.* hoc tamen dupliciter limitatur.

314 I. Quoties adeſt Incapacitas; & repugnantia in Subjecto pro ſe Immemorabilem allegante; tùnc enim nihil ei prodeſt illa, *cap. 4. de Offic. Archidiacon. cap. 7. de Conſuetud.* Gloſſ. *in Clem. 1. in fine de Priuileg.* Balboa *in dict. cap. Cum Eccleſia Sutrina, num. 43. de cauſ. poſſeſ. & propr.* nec poteſt dici ex Immemorabili præſumi Priuilegiũ, ut voluère Ioan. Garc. Azor, Alex.

Digitized by Google

Moneta, & Zevall. apud Nicol. Garc. *dict. p.* 1. *cap.* 2. *num.* 38. cui addo Valenz. *conſ.* 114. *num.* 16. *Vol.* 2. Ioan. Petr. Tonduti *QQ. Benef.* 1. *p. cap.* 2. *num.* 8. verius nāque eſt Immemorabilem etiam cum allegatione Privilegij non ſufragari, quoties adeſt incapacitas niſi fama Privilegij concurrat, ut communiter docent Innocent. Probus, Aufrer. Balb. Guillelm. Bened. &. Ant. Gabriel, Menoch. Sahagum, Azor. Creſcent. Puteus, Guidobonus, Rebuff. & propè innumeræ Rot. Deciſiones apud Garciam *dicto n um.* 38. & apud prætitatos DD.

315 II. Limitanda eſt hæc Regula, quoties euidenter apparet de invalido, & injuſto Titulo, atque iniquo Principio, tunc enim nullum tribuit Ius Immemorabilis, quamuis legitimè probetur, Pelaez de Mieres *ac Maiorat. p.* 4. *q.* 21. *à num.* 49. 52. *&* 58. *in* 2. *edit.* Hier. Gonç. *in Reg.* 8. *gloſſ.* 18. *num.* 48. Ricc. *in praxi Iur. Patron. collect.* 144. *num.* 18. ubi teſtatur, Sacram Congregationem ſic declaraſſe, addenduſque eſt Salg. *de Reg. Protect. p.* 1. *cap.* 1. *num.* 32. *in fin.* ubi alios refert.

316 Aſt in Principibus Noſtris nulla ex allegatis militat limitatio, nam à Iure habent incapacitatem ſublatam, cuius quidem diſpoſitio, quum generalis ſit, rectè poſſumus conceſsionem eam appellare, *l.* 2. *in princip. ff. Ne quid in loco publico, &* etiam *Priuilegium, ut in l. Vnic. §. Sub nixi fin.* ubi notat Anton. Faber. *ff. de offic. Prætor.* juncta *l. Praefecti* 17. *ff. de Minor.* Moez. de Iturbide *in l. Sexti Decret. ad Text. in cap. Cum aliquibus, num.* 14. *tit.* 3. *de Reſcrip.* Sed accedente Priuilegio, vel eius famà Immemorabilis ſufficit, ergò opinio illa, quoad noſtros Reges planè procedit. Minor. probo ex Ioann. Andr. Panorm. & alijs Can. *in cap. Cum Apoſtolica, de his, quæ fiunt à Prelat. ſine conſenſ. Capituli, cap.* 2. *§. Sanè de Decim. in* 6. Marta *de Iuriſdict. p.* 4. *Cent.* 1. *caſ.* 64 *num.* 13. qui ex hac fama priuilegij, juncta Immemorabili Capaces illius præſentandi Iuris Laicos effici docet, ſemper tamen utrumque concurrere debere, quin vnum abſque alio ſufficiat docent Panorm. *in cap. Cum cauſam, de praeſcrip.* Ioann. Andr. *in cap.* 1. *eod. in* 6. & ex eis, & alij Balboa *in dict. cap. Cauſam, num.* 42. *&* 43. *de cauſ. poſſeſ. & propr.* Omnia autem hæc in Rege Noſtro militant, & quidem dupliciter. I ex eius aſſertione, copioſè à Nobis comprobata, nuncque denuo corroborata *ex l.* 18. *tit.* 5. *p.* 1. ubi Greg. Lop. & ex Gloſſ. *in Hadrianus* 63. *diſt.* Thom. Boz. *de Sign. Eccleſ. lib.* 20. *Signo* 87. *cap.* 6. Iacob. de Valdès *de Dignit. Reg. Hiſpan. cap.* 21. II. ab Omnium communi opinione de hoc Priuilegio inconcuſſè atteſtantium, quod ſufficit, juxta tradita à Felician. de Solis *in tract. de Cenſib.* 3. *part. cap.* 3. *num.* 9. & pluribus alijs adductis à Salgado *de Reg. Protect. part.* 1. *cap.* 1. *prælud.* 3. *num.* 179. cui addo Carleual. *de Iudic. tom.* 1. *diſp.* 2. *quæſt.* 2. *num.* 62. *circa finem*, Loter. *de Re Benef. lib.* 2. *quæſt.* 16. *num.* 12. quæ juncta Im-

Immemorabili poſſeſsione, ſufficit ad juſtificationem iſtius juris, licet Indultũ non appareat Apoſtolicum Ioan. Andr. *in Add. ad Speculat. tit. de Legato §. Nunc tractemus, verſ. Sed nunquid Legatus §. 2. in fin.* Alber. *in l. benè à Zenone, C. de Quadrien. præſcript.* Boer. *deciſ. 31.*

317 Iure, Immemorabilique cõſuetudine à Regia Lege relatis ad juſtificandum Ius Nominandi, Eligendi, & Præſentandi Prælatos, ſubdit Lex: *Y juſtos titulos.* Quæ quidem verba maiorem omnibus intulerunt difficultatem, ſupponit enim eſſe alios titulos, quam Ius Canonicum, aut Pontifex concedens, & Immemorabilis conſuetudo, junctà priuilegij famà; fateor etenim nullum alium titulum reperire potuiſſe, nam Ius Patronatus, quod ſufficiens per ſe ſolum putarunt Palac. Rub. *in Introduct. Rubr. de Don. inter Vir. & Vxor. num. 24.* Covarr. Zened. Camil. Borrel. Quintana. Dueñ. Bovadill. Anton. de Fuertes, & Loter. apud Barboſ. *de Poteſt. Episc. p. 1. tit. 1. cap. 3. num. 29.* invalidum eſſe cenſemus; nam Maiores iſtæ Dignitates Patronatui Regio cõpetere nequeunt, *cap. Nobis,* & ibi Abbas, & alij *de Iur. Patron.* & cum Rocho de Curte, Covarr. Cardin. Lambertin. & alijs Solorç. *dict. cap. 4. num. 26.* Addendusque eſt eis Text. *in cap. Cum in terra, de Elect. l. 18. tit. 5. p. 1.* ex Balboa ad Text. *in cap. Cum Eccleſia Sutrina, num. 44. de Cauſ. Poſſeſſ. & propr.* ubi Montaluum rejicit contrariam defendentem opinionem, horumque veram eſſe ſententiam legitimè cenſeri poſſe arbitror; Maiores namque Eccleſiaſticæ Dignitates ſemper S. Sedi ſunt, quoad earum Prouiſionem, reſeruatæ, *cap. Maiores, de Bap. cap. Vt debitus honor, de Appell. cap. Quoad trãſlationem, de Offi. Leg.* & ibi Gloſſ. Ioan. Honor. *in Summa, lib. 1. tit. 5. nu. 6.*

318 Non in congrue nihilominus cenſemus illa verba adhibita à Regia Lege eſſe; nã quamuis generaliter loquẽdo verũ ſit Maiores Dignitates ſub Patronatu generaliter conceſſo nõ comprehendi, hæc tamen Regula impreſentiarum non procedit; quia ipſarum Dignitatum Patronatus Regibus eſt cõceſſus; quumque Præſentatio fructus Patronatus ſit reſpectiuus Eorum Dignitatum Præſentationem in hoc comprehẽdi, neq; maiori indigere ſatisfactione reputat Barboſ. *in cap. Cum longè 63. diſt. nu. 2.* plures allegans, cuius doctrinam hoc temperamẽto acceptam, probabilem eſſe non dubitamus, Probabilitatemque iſtam ſufficere, ut Rex ei innitens Ius hoc Sibi competere tutuo affirmare potuiſſet. Quod nùnc, non tàm approbando, quàm Evaſionẽ Regiæ Atteſtationi quærendo, dictũ eſſe volumus, & monemus.

319 Nec ſuſpecta redditur hæc Lex in conglomeratione titulorũ, utpotè parùm tuta de legitimis, etiam minùs fortes adhibens. Reſpondetur enim in Beneficialibus dari multiplicitatem titulorũ, omneſque allegari debere docente Rota apud Seraph. *deciſ. 2857. tom. 2. in noua Collect.* ſed reſtat adhùc non leuis ſcrupulus in eadem Lege vincendus, dum aſſerit harũ Dignitatũ Prouiſionẽ,

Digitized by Google

& Præſentationem ad Regem pertinere, etiam ſi ipſæ in Curia Romana vacent; regulare namque eſt, omnes Dignitates in Curia vacantes ad Sanctam Sedem omnino pertinere, ut omnibus liquet *ex Reg. 5. Chancellar.* & ex Text. *in cap. 2. de Præben. in 6. gloſſ. in Clem. 2. verb. ſiue ad Nos, eod. tit.* Anchar̃an. *in dict. cap. 2. num. 1.* ubi Franc. *num. 3.* Rota *deciſ. 1. num. 5. de Rer. permut. in nou.* cum pluribus alijs adductis à Nicolao Garcia *de Benef. p. 5. cap. 1. à num. 68.* Barb. *de Poteſtat. Epiſcop. p. 3. allegat. 57. num. 22.* & ad Text. *in dict. cap. 2. num. 10. de Præb. in 6.*

320 An non obſtante Regula iſta Hiſpaniarum Reges, tam Synodali Canone, quam viui perpetuo, Apoſtolicæ conceſsioni, & Iuri Patronatus ſubnixi, præfracto eam Nominandi Prælatos, retinuerunt Auctoritatem, etiam ſi in Romana Curia, Poſſeſſores deceſsiſſent, ut accidiſſe legimus tempore Pij II. ad quem quum Henricus Caſtellæ, & Legionis Rex Epiſcopum Legionenſem miſiſſet, eique in curia vita functo Pontifex Ioannem Cardinalem Nationalem ſubrogaſſet, poſſeſſionem Rex impediuit, & nullus præter nominatum à Rege, eam adeptus eſt. Ioann. Gobelius *lib. 4. Comment.* Pij II. cui addimus Hieron. Zuritam, *Annal. Aragon, p. 4. lib. 20. cap. 3[illegible] col. 2. Anno* 1476. ibi: *Sucedio por eſte tiempo, que por la muerte de Don Pedro Ferriz, Cardenal de Tarazona, quedando vaca aquella Igleſia, el Rey Don Iuan ſuplicò al Papa proueyeſſe de ella à Don Iuan de Nauarra ſu Nieto hijo de el Principe Don Carlos, y como el Rey falleciò, el Papa proueyò à un Curial Romano, llamado Andres Martinez, de que el Rey ſu Hijo recibiò mucho deſcontentamiento: Que de una Igleſia tan principal en eſſe Reyno, ſe proueyeſſe ſin conſentimiento, y ſuplicacion ſuya: y ſuplicò al Papa la proueyeſſe en el Cardenal Don Pedro Gonçalez de Mendoça, por los grandes, ſeñalados, y continuos ſeruicios, que recibia de el, y de ſu Caſa, y Parentela. Con eſto embiò à mandar al Proueido, que luego renunciaſſe aquella Igleſia en manos de ſu Santidad, para que ſe proueyeſſe de ella à ſuplicacion de el Rey; porque ſino lo hazia, procederia contra el, y contra los ſuyos, por manera, que à el fueſſe caſtigo, y à otros exemplo, y le mandaria deſnaturar de todos ſus Reynos: conſiderando, que todas principales Igleſias como aquella, ſe auian ſiempre proueido à Preſentacion de los Reyes ſus Anteceſſores, y aſsi fueron preſentados à ella por el Rey Don Alonſo ſu tio Don Martin Zerdan, que fue Hijo de Iuan Ximenez Zerdan, Iuſticia de Aragon, y Don Iorge de Bardaxi, que le ſucedio immediatamente, y fue hijo de Don Berenguer de Bardaxi, tambien Iuſticia de Aragon.*

321 *Eſto requirieron al Papa Gonçalo Hernandez de Heredia, que era Embaxador del Rey en Roma, y el Alcalde Garci Martinez de Lerma, propuſieron al Papa: Que ya ſabia, que de antigua coſtumbre immemorial, la Sede Apoſtolica auia proueido de las Igleſias Catedrales de eſtos Reynos, à pedimiento, y ſuplica-*

Digitized by Google

ciendo los Reyes ſus Anteceſſores; y era muy grande razon que aſsi ſe hizieſſe, pues ganaron la tierra de los Infieles, y fundaron las Igleſias: lo que ſe podia dezir de pocos Reyes de la Chriſtiandad; y que eſta coſtumbre ſe tenia en todos los Reynos de Chriſtianos. Suplicaronle: Que de alli adelante no quiſieſſe proveer de ninguna Igleſia Catedral deſtos Reynos, ſin eſpecial ſuplicacion, y conſentimiento ſuyo. Y no ſolo de las Igleſias que vacaſſen en Eſpaña, mas aun de las que vacaſſen en Roma, ò en otra qualquiera parte; porque las mas Igleſias tenian Ciudades, y Villas, y Fortalezas, y por las coſas paſſadas la experiencia avia moſtrado, que no ſe debian encomendar ſino à Perſonas de mucha confiança, aſsi del Rey, como de ſus Reynos: y tales, que guardaſſen el ſervicio de Dios, y ſuyo, y la quietud deſtos Reynos: y que eſtas Perſonas, ninguno las podia conocer como el Rey.

322 *Certificaron al Papa, que ſi lo contrario ſe hizieſſe, aunque haſta eſte tiempo, por le moſtrar el deſeo que tenia el Rey de obedecerle, y complacer, avia dado lugar à otra coſa, no lo podria hazer de alli adelante, ni la condicion del eſtado de ſus Reynos lo podia comportar. Suplicaban, por eſtas cauſas, quiſieſſe tener con el Rey eſta templança, de eſperar ſus ſuplicaciones; y no dieſſe cauſa, que huvieſſe de entrar en contencion; porque aunque era contra ſu deſeo, y contra la voluntad que tenia de obedecerle, y complazerle, la neceſsidad le forçaria à lo hazer.*

323 *Tambien informaban al Papa, que los Procuradores de las Ciudades, y Villas de Caſtilla, y Leon le daban grandes quexas del agravio que recibian por las Dignidades, que ſe daban à los Eſtrangeros, y no nacidos en ellos, en gran detrimento de las Igleſias, y del ſervicio de Dios, y contra los Privilegios, y Leyes, y Ordenanças, y coſtumbres antiguas de ellos, que el Rey avia jurado, y prometido de guardar, &c.*

324 Fuit, & aliud non ignobilius exemplum ſub Eiſdem Catholicis Regibus Ferdinando, & Iſabella, nam quum vacanti Epiſcopatui Chonchenſi Nepotem ſuum Pontifex præpoſuiſſet, Reges electioni contradixerunt, nullumque à Pontifice nominatum admiſerunt, ſed inter ipſos, magnæ ſunt exortæ diſcordiæ, quæ ſedatæ omninò fuerunt Pontifice Præſentatum à Rege admittente, Mich Rouſel. *Hiſtor. Pontific. Iuriſdict. lib. 2. cap. 6. num.* 28. Aliaque quamplurima poſſemus exempla proferre, à quibus libenter ſuperſedemus, quia relata ſufficiunt argum. Text. *in l. 1. §. Quod autem* 4. illic: *Vel una die, vel nocte, ff. de Aqua quotid. & aſt.* poſt Gloſſ. *in cap. Cum Eccleſia Sutrina* 3. *verb. Trium, de cauſ. poſſeſ. & propr.* Calderinus *Conſil.* 13. *de Iur. Patron a.* & ex aliis D. Covarr. *Pract. QQ. cap.* 14. *num.* 2. *verſic.* 3. *& in Reg. Poſſeſſor.* 2 *p. in princip. num.* 6. & poſt innumeros Auguſt. Barboſ. *in dict. cap. Conſultationibus* 19. *num.* 5. *&* 6. *& in dict. cap. Cum Eccleſia, num.* 10. Ludov. Poſth. *de Manutent. obſervat.* 32. *num.* 16. Carol. Marant. *tom.* 3. *controverſ. Reſponſ.* 44. *num.* 34. *& Reſp.* 46. *num.*

Digitized by Google

num. 6. Noguerol. *allegat.* 28. *num.* 137. Gratian. *diſceptat. Forenſ. cap.* 310. *num.* 76 Ioan. Garcia, Alvarus Valaſc. Hieron. Gonçal. Petrus GilKenius ab ipſis relati, quibus etiam fauet Tridentin. *Seſſ.* 25. *de Reformat. cap.* 9. *§. In iis.*

325 Ius idem competere Noſtris Potentiſsimis Regibus in alijs Provincijs Sibi ſubjectis, ex eadem Apoſtolica Conceſsione, ut docent ſingularum Provinciarum, ſeu Regnorum Pragmatici, & Hiſtoriographi, apud quos videndum illud remittimus, addere contenti pleniſsimum illud habere in Omnibus Indijs Occidentalibus, tàm reſpectu Epiſcopatuum, quàm aliarum Dignitatum, & Beneficiorum ex Indultis Apoſtolicis relatis à Solorçan. *de Iure Indiar. dict. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 27. Conceſsiones illas ad litteram adducente, eaſque Iuris Communis Regulis, & Interpretum explicationibus validiſsimè corroborâte.

§. XIV.

Fœminas eſſe Iure Diuino incapax ſubjectum Sacro-Supremæ Poteſtatis luculentiſsimè demonſtratur Erroribuſque Contrarijs occurritur, & Argumenta, quibus innitur validiſsimè comminuuntur.

326 Licèt ex ſupradictis ſatis euictum manere judicari poſſet Mulieres omninò incapaces eſſe Sacro-Supremæ iſtius Poteſtatis, quum enim præcedentibus §§. oſtenderimus Viros omnes Laicos eandem habere Incapacitatem, vrgentiori quidem ratione militabunt in Fœminas fundamenta omnia, quæ pro excluſione, & Incapacitate Maſculorum firmanda, adduximus, quandoquidem Fœminæ nunquam capaces eſſe poterunt Sacro-Supremæ Poteſtatis, illius præcipuè, quæ Sacro Characteri adnexa eſt, quia perpetua incapacitate illum acquirendi, laborant, ut infra videbimus, non autem ſic Viri, qui dum baptizati ſunt, ordinari poſſunt, & Characterem accipere, quo capaces fiant iſtius Poteſtatis. Quo quidem adeò irrefragabili diſcurſu Catholica iſthæc Aſſertio in eluctabilis maneret; Aſt quum noſtra tempeſtatè Cacodoxi fœtida Satanæ phlegmata pèr Cacochymum Collirydianorum, Pepuzianorum, & aliorum Antiquorum à Fide aberrantium (quorum infra ſolemniorèm mentionem faciemus) ſtomachum olim euomita reſorbere non reformidauètint, & arbitrati ſumus Incapacitatem iſtam à fundamẽtis eruere, erro-

errores detegère, Authores aſsignate, & Rationes, quibus innixi fuere, in medium producere, ut eas, falſas eſſe demonſtrando, firmiſsimam undique Veritatem Catholicam pro modulo noſtro exhibeamus. Quum tamen plura incidènter excuti neceſſarium ſit, quæ vitari non poſſunt, & ſub generali titulo cõgeſta tædium fortè afferent in Sectiones aliquas §. diuidère decreuimus, quarũ ſit.

Sectio I.

Qui nam fuerint Authores ſuadentes Fœminas eſſe capaces Sacro-Supremæ Poteſtatis.

327 QVVM nullus fuiſſet error, in quem cœca Gentilitas non incideret circa Vanorum Numinum ſuorum Cultum, hùnc quoque non prætermiſit creandi Mulières Sacerdotiſas, quæ Dijs Fœminis Sacra facerent, & Sacrorum omnium ipſis dicandorum, atque Oblationum eis faciendarum præcipuam curam, & Adminiſtrationem habèrent, atque in omnia ea omnimodam Iuriſdictionem, & Potèſtatèm exèrcerent Roſin. *de Antiq. Romanor. lib. 3. cap. 26.* vbi de Sacèrdotiſis Bonę Deæ loquitur. Apud Gallos quoque, & Germanos uſitatiſsimum morèm illum refert Tacitus *de Moribus Germanorum*, Græcis quoque fuiſſe Sacèrdotiſas, quas *Eleuſinas* vocabant Cereri Sacrificulas ex communi Græcorum, & Latinorum conſenſu affirmat Hallièr. *de Sacr. Election. part. 2. ſect. 4. cap. 2. §. 1. pag. 496.* Et nè per ſingulas Règiones abire cogar, communèm Gentilitatis errorèm fuiſſe creandi Sacèrdotiſſas, quæ Sacrificarent, & præſiderènt Rebus Sacris alicui particulari Numini dicatis, docèt Clemens *lib. 3. Apoſtolicar. Conſtit. cap. 9.*

328 Idem autem error Quorumdam Hæreticorum mentem inuaſit antiquis Sæculis, & præcipuè Cataphrygi, quibus illum attribuit S. Ambroſ. (cui communiter adſcribitur Commentarius in Epiſtolas Pauli, qui eius nomine idèo circumfertur) in illud 1. *ad Thimoth. 3. Mulieres ſimiliter pudicas.* Fuerunt autem iſti Cataphryges, qui alio nomine Montaniſtæ appellati: II. Sæculo plura deliria, à Montano Somniata amplexi ſunt, inter quos præcipuum fuit obedire tamquam Prophetiſſis, & Summis Doctoribus Priſcę, & Maximillæ ab ipſo Montano ad Miniſterium Prædicationis, & Doctrinæ delectis, ut ex Epiphan. *Hæreſi* 48. Auguſtin. *Hæreſi* 26. & Baron. *Anno* 173. refert Iacob. Gaulter. *in Tabul. Chronolog. Saeculo II. cap. 25. pag.* 191.

329 Hoc eodem Sæculo Gnoſtici, Diaboli germèn, pullularunt. Epiphan. *Hæreſi* 26. Baron. *Anno* 120. *num.* 37. Gaulterus *dict. Saeculo II. cap. 6.* vbi de varijs eorum nominibus, & hæreſibus ratio-

non credidit, Hæres Sacerdotij, Epiſcopatus, & Poteſtatis Eccleſiaſticæ mulieres capaces prædicaſſe, refert Irenæ *lib. 1. aduerſus Hæreſes cap. 9.* Proximis illis temporibus alij inſurrexere Heterodoxi, Pepuziani dicti, quia Montani errores præcipuos inſectantes à Pepuza ipſius Montani Patria principales adepti fuere nomen, quum, èt Quintiliani à Quintilla, & Priſcilliani à Priſca, ſeu Priſcillæ eorum Pſeudo-Prophetiſſis; atque Artotyritæ ab Oblatione ex pane, & caſeo ab ipſis inuenta appellati ſint Epiphan. *Hæreſi* 49. Auguſt. *Hæreſi* 27. Baron. *Anno* 173. Gaultèr. *dict. Sæculo II. cap.* 26. *pag.* 92. *col.* 2. Hallièr. *dict. cap.* 2. *§.* 1. *num.* 1. Hi ergò dèliri Homines Sacerdotium, Prælaturas omnes, ac Eccleſiaſticam Supèrioritatèm Fœminis abſolutè impartièbantur. Caſtro *Aduerſus Hæreſes, verbo Mulier*, Hallièr. Gaulter. & Baron. ex Epiphan. Auguſtino, & alijs.

330 IV. Sæculo alij etiam deprauati ſunt Homines, qui Collirydiani appèllati ſunt ex Græco nomine Placentum, vel Tortam ſignificante; nempe ob Idolo-latriam, quæ ab Ipſis facti-tari cœpta èſt in Arabia erga Deiparam Virginem MARIAM, cui ſtato anni die à Fœminis offerebatur Placenta in Sacrificium, & Clientelarem Adorationèm, Diuinitatem attribuentibus Epiphan. *Hæreſi* 78. *&* 79. Baron. *Anno* 373. *num.* 30. Gaulter. *dict. IV. Sæculo, cap.* 32. *pag.* 305. *col.* 1. vbi alios referentes.

331 Sæculo V. Hæretici Acephali, ſiue Hæſitantes prodierunt, quorum primordia ad Annum Chriſti 432. adſcribunt, ijs, qui neque Ioanni Antiocheno Epiſcopo, neque S. Cyrillo Alèxandrino inter ſeſe diſsidèntibus, adhærere voluerunt; ſed ſeorſum abſquè capite res ſuas egerunt. Liberatus Diaconus apud Baron. *Anno* 432. *num.* 21. Cæterùm credibilius eſt illos Anno 482. egèrminaſſe, eoque nominè appellatos fuiſſe Fautores Petri Mogi Hæretici, Alexandriæ Epiſcopi, lutatos utique Concilij Chalcedonènſis Hoſtes, quando illum ideò deſeruerunt, quod Chalcèdonenſe Concilium anathematè Eos ferijſſet, Lèontius apud Baron. *Anno* 482. *num.* 42. Quibus Se ipſe Imperator Anaſtaſius adjunxit Baron. *Anno* 492. *num.* 44. Hos igitur mente captos ad Sacrum Diaconatus Ordinem Mulièrès promouiſſe caſque omnium Eccleſiaſticorum Ordinum capacès reputaſſe referunt Sigibertus *ad Annũ* 525. (quo errorem iſtum extinctum eſſe addit) & Marian. Scot. *in Chronic. eodem Anno.*

332 XII. Etiam Sæculo in Anglia errorem iſtum inualuiſſe, Authore quodam Arderio, refere Baron. *Anno* 1053. Thom. Vvaldenſ. *Doctrinal. Fidei, tom. 1. lib. 2. art. 3. cap. 73. num. 2.* Alias etiam Fœminas in hanc demètiam lapſas memorat Tertullian. *de Præſcription. cap. 41. & de Baptiſmo, cap. 17. & de Velandis Virgin. cap. 9.* & alij PP. relati à Chriſtian. Lupo *in Concil. General. tom. 2. pag. 998. &* 999.

999. *in Schol. ad Can. 73. Trullan.*

333 Horum omnium immundos pannos Sibi aſſuentes Noſtri Sæculi Heterodoxi Laicozephaliā ſupra memoratam adinuenere, quam nonſolum Viris, ſed etiam Fœminis competere affirmant, addentes, Christianos omnes cuiuſque ſexus, & conditionis ſint Sacerdotes à Deo Sanctificatos eſſe, nullumque aliud eſſe Sacrificium, quam Gratiarum Actionem, Præcationes, & Laudes, quæ ab omnibus exhiberi poſſe perſpicuum eſſe affirmant. Vndè inferunt Sacro Supremæ Poteſtatis etiam capaces exiſtere. Etſi Præſuppoſitum Antecedentis certum eſſet, ſubſequens illatio legitima erat; quicumque enim capaces ſunt Sacerdotij, & Sacrarum aliarum Ordinationum, incapaces eſſe non poſſe Sacro-Supremæ Poteſtatis irrefragabile Principium eſt, paſſimq; à Nobis admiſſum, & probatum; Aſt quem ſupponant falſum omnes illationes, Præſuppoſiti naturam ſequuntur, ut mox videbimus altera Sectione.

334 Aſt neque in ſuadendis huiuſmodi deliramentis conformes exiſtunt inſani illi. Quidam enim ſolum concedunt capacitatem iſtam Mulieribus competere in ijs, quæ ſunt externæ Iuriſdictionis, non autem in his, quæ ſunt Ordinis; Alij verò ad utroſque iſtos actus Laicozephaliam extendebant; Alij media inceſſerunt via.

335 Primam ſententiam ſequutus eſt Accleſus apud Sanderum *lib. 2. de Claue Dauid, cap. 6. pag. 165. circa medium*, & Hornus *in Flatu ſuo, fol. 96. & 97.* apud Thom. Stapleton. *in Replica contra eundem, lib. 1. cap. 5. tom. 1.* ſuorum Oper. ubi hæc habet: *Primatus Epiſcopalis, & Regimen Eccleſiæ Dei in tribus conſiſtit: In Prædicatione Verbi Dei, in Adminiſtratione Sacramentorum; In Officio ligandi, atque ſoluendi; & ad hunc modum gubernare Eccleſiam tantum ad Epiſcopos pertinet, & Miniſtros Eccleſiæ non ad Reges, & Reginas, &c.* TooKerus Decanus Licheſeldenſis *in Monomachia cum Becano, pag. 14.* apud Grauinam *dict. art. 4. in Dubitatione Appendici*, hæc ait: *Reges non habent Poteſtatem adminiſtrandi Sacramenta; & pag. 63. Omnis Iuriſdictio in Foro interiori Sacerdotum eſt, nulla Regum, &c.*

336 Alij verò Aulici Eliſabethæ Angliæ Reginæ Paternæ Henricianæ Hæreſis, & Sceptri Hæredis Sacramento adhærentes. II. Sententiam, ſeu ſecundum dicendi modum profeſſi ſunt eam, teſte Sandero *lib. 1. de Schiſmat. Anglicano*; etſi Eliſabeth abſolutæ illius Poteſtatis, quam Sibi Henricus uſurpauerat titulo Supremi Capitis, pertæſa præ pudore nomen Capitis, in nomen Gubernatoris commutarit; plus tamen in formula juramenti expreſſit, quam Pater; Omnem ſiquidem Poteſtatem Spiritualem, etiam in Sacramenta Sibi adrogauit; quamquam præ pudore, & erubeſcentia declararit per ea verba, nihil ſe aliud Sibi attribuere voluiſſe, niſi quod Patri, & Fratri

tri ſub titulo Capitis Eccleſię ab omnibus conceſſum fuerat.

337 III. Sententiam mediam inſectantes quoad omnem Iuriſdictionem Spiritualem in Foro exteriori cum primo dicendi modo, ſeu prima ſententia conuenientes, ſolam cenſuras fulminandi Poteſtatem excèperunt. Sic Epiſcopus Elienſis apud TooKerum, *pag.* 305. quem refert Grauina *dict. art. 4. in dubit. Appendic.* ſubdens: *Vndè meritò poſſumus diſtinguere Laico-zephalos iſtos in Mollès, Rigidos & Miſtos. Neque enim inter ſe ipſi conueniunt, ut nec à principio in ſtabilienda Turri Babelis, propriam linguam intelligerent, & in diuerſas loquendi formulas, ſecarentur, ubi prius erat terra Anglicorũ, Angelicorum ſub una confeſſionis formula Règis proprij tantum in Temporalibus Primatum agnoſcèns.*

338 Hæc ſunt deliria à deperditiſsimis Hominibus varijs Sæculis adinuenta, & in vnum à Nobis congeſta, ut agnoſcant doctrinam iſtam inſectantes, quos habeant Anteſignanos, & à quibus Magiſtris eruditi ſunt. Nunc eorum fundamènta perpendamus ſequenti.

Sectio II.

Quibus innitantur Fundamentis Capacitatem iſtam Fœminis attribuentes.

339 Iſ & efficacius fundamentum ab ipſis excogitatũ
1129 pro hac chimera ſtabilienda deſumunt ab hoc ſic efformato diſcurſu, Præcipua atque principalis ratio Fœminas ab hac Poteſtatè excludèns, eſt Sacrarum Ordinationum incapacitas perpetua, quam Iure Diuino eas habere dicimus; ſed nulla huiuſmodi incapacitas reperitur, imò antiquis Eccleſię Sæculis Fœminas ordinatas eſſe legimus, adomniaque Sacra munia admiſſas, èrgò non habent incapacitatem Iure Diuino accipiendi Sacras Ordinationes, ergò neque Sacro Supremæ Poteſtatis. Maj. in noſtra ſententia nedum eſt certa, ſed omninò irrefragabilis; Laicos enim ex hac tantum ratione ab huius Poteſtatis capacitate excludimus, quod nullum habènt Ordinem, quo deficiènte nulla alia ratione, ſeu titulo ſubjectum aliquod capax effici poteſt Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis. I. Conſequentia eſt ex alibi dictis etiam èſt nota. Quæ enim Iure Diuino ſunt prohibita, ſemper prohibita èſſe debuerunt. Vndè nullo Sæculo permitti potuerunt, ut ètiam alibi manet probatum; Quum ergò ab Eccleſia pèrmiſſum eſſe comperiatur Fœminas aliquando ordinari, Prohibitionèm iſtam à Iure Diuino non prouenire perſpicuum èſt: Nè alias Eccleſiam contra Ius Diuinum aliquando operatam èſſe fateri cogamur, quod nec excogitari permittimus. II. autem conſequentia etiam eſt

nota, tùm quia Sacro-Suprema Poteſtas eſt Sacro Characteri adnexa. Si ergò Fœminæ iſtius Charactèris capaces exiſtunt, ètiam Sacro-Supremæ Poteſtatis capaces exiſtere indubitati Iuris èſt, connexorum namque natura inſeparabilis, atque indiuiſibilis ſemper èxiſtit; Vndè uno conceſſo aliud nègari non poſſe notiſſima Iuris principia, atque vulgares ſuadènt Regulæ, *l.* 3. *§. Iudicio contrario, ff. de contrar. act. Tut. l. Proinde, ff. ad l. Aquil. l. Cum actum ff. de Neg. geſt. cap. Tranſlato, de Conſtit.* & pluribus relatis Auguſt. Barboſ. *Axiom. Iur.* 51. *toto.* Tùm etiam quia fortiori incapacitate laborant Fœminæ reſpectu Sacrarum Ordinationum, quam reſpectu Sacro-Supremæ Poteſtatis Franc. Hallier. *de Sacr. Elect. p* 2. *ſect.* 4 *cap.* 2. *§* 4. *num.* 11. Ergò ſublata incapacitate quoad Ordines, vel probato eam numquam ad fuiſſe, quoad Iuriſdictionem adeſſe affirmare lègitimè non poterit. Minorem autem, in quo eſt difficultatis Neruus, & Nodus multipliciter probant.

340 I. Ex Sacr. Pagina exqua conſtat Mulières Prophetaſſe *Exod.* 25. *Iudith.* 4. *Reg.* 4. 22. *Act.* 20. Atque Viros etiam primarios Eccleſiæ docuiſſe *Luc.* 2. B. Virginem Apoſtolos docuiſſe, & Canticum edidiſſe refertur. II ex 1. *Petr.* 2. clarè elici affirmant his vèrbis: *Vos autem genus electum, Regale Sacerdotium, Gens Sancta, &c.* inferiuſque: *Et ipſi tamquam lapides viui ſuper ædificamini Domus Spiritualis in Sacerdotium Sanct.m, &c.* Conſtat autèm (arguunt ipſi) Petrum generaliter loqui de omnibus vtriuſque ſexus Fidelibus, & non de ordinatis tantum in Sacerdotes; ergò, &c. Atque *Apocalipſ.* 5. dicitur: *Feciſti Nos Deo Noſtro Regnum, &c.* Apocalipſ. 20. *Sederunt Sacerdotes Dei, & Chriſti eius, &c.* Quæ omnia de cunctis Chriſtianis incluſis Mulieribus dicta eſſe volunt èx eis, quæ ſubinducunt, tàm Charactèris, quàm doctrinæ Spiritualis capacès Mulières eſſe, & conſequenter Iuriſdictionis, & Poteſtatis Supremæ, quæ his duobus, tamquam principalibus fundamentis innititur, ut mox videbimus.

341 Vlterius ex Sacro ipſo Textu probatur, nam *Ad Galat.* 3. Apoſtol. ſcribit: *Quicumquè enim in Chriſto baptizati eſtis Chriſtum induiſtis, non eſt Iudæus, neque Græcus, non eſt Seruus, neque Liber, non eſt Maſculus, neque Fœmina, omnes enim Vos Vnum eſtis in Chriſto IESV, &c.* Si ergò in Chriſto non eſt Maſculus, neque Fœmina; ſi nulla à Chriſto ratio ſexus habetur, quomodo ſolus Maſculus ad Sacerdotium ex Chriſti inſtitutionè admittendus dicitur; Fœmina verò excluditur; corroboraturque: Dona Spiritus S. indiſcriminatim in Maſculos, & Fœminas effunduntur, atque Legis Euangèlicæ Gratia hæc pèculiaris èſt, ut in quemlibèt ſexum ſe ſe copioſe Sanctiſsimus ille Spiritus effundat, ut interprètans *Ioël.* 4. 2. & *Iſai.* 4. prædicabat Sanctiſsimus Petrus *Act.* 2. *Et hoc eſt* (inquièns) *quod dictum eſt per Prophetam Ioël, &c.*

& erit in nouiſsimis diebus dicit Dominus, effundam de Spiritu mèo ſuper omnem carnèm, & prophetabunt Filij vèſtri, & filiæ veſtræ, èt Iuuènes veſtri viſionès videbunt, & Seniores veſtri ſomnia ſomniabunt, & quidem ſuper Seruos meos, & ſuper Ancillas meas in diebus illis effundam dè Spiritu meo, & prophètabunt. Ergò peculiare Legis Euangelicæ priuilègium èſt, ut in ea Mulièrès quoque Sacèrdotij munere fungantur. Si enim Donis Spiritus Sancti, & Gratijs gratis datis çquè ac Viri donantur: quidem, & Sacerdotij Dignitatè effulgèant: Quibus enim Spiritus Dirèctionis, èt Regiminis concèditur fruſtra Dignitas, & règendi Authoritas denegatur, idèmque Dominus, qui in Ecclesiâ ſua Paſtores, Doctores, Prophetas, & Euangeliſtas poſuit, quibus Prophetandi, & oculta prævidendi Gratiam dedit, docèndi, interpretandi, ac l'aſcèndi Officium non nègabit.

342 III. Probant ex quo primis ſaltèm Ecclèſiæ Sæculis non ignota fuère nomina, & Officia Diaconiſſarum, Subdiaconarum, Presbyterarum, imò, & Epiſcoparum, ut clarè colligitur èx Apoſtolo 1. *ad Timoth.* 3. ſcribente: *Mulieres ſimilitèr pudicas, non detrahentès, ſobrias, fideles in omnibus, &* 1. *ad Timoth.* 5. *Vidua eligatur non minus ſexaginta annorum, quæ fuerit unius Viri Vxor, in Operibus bonis tèſtimonium habens, ſi filios educauit, ſi hoſpitio recèpit, ſi Sanctorum pedes lauit, ſi tribulationèm patientibus ſubminiſtrauit, ſi omne opus bonum ſubſequuta eſt, &c.* Notanda ſunt ſingula S. Pauli verba, & I. qua occaſione illa Apoſtolus protulerit? Diſcipulũ nimirũm inſtruens de Sacrorum Miniſtrorum electione, tùncque Diaconiſſarum, quas Viduas appellat, Electionis conditiones recenſens ſubdidit, ut ad Sacrum Miniſterium Ipſas ſpèctare innoteſcèrèt, eligendaſque ipſas monet, non ut Eccleſiæ opibus nutriantur, ad quod tanta indagatioue opus non erat, non ut prophanũ aliquod adminiſtrent, ad quod tanta inquiſitio neceſſaria erat, quum ad Sæculares lites dirimendas, & ſedandas controuerſias Ciuiles inter Catholicos contentibiles, qui ſunt in Eccleſia aſſumi poſſe ad judicandum expreſſe ſcribat Apoſtol. ipſe 1. *ad Corinth.* 6. quum hoc ſit omnium Prophanorum maximum Officium. Ergò ad Sacrum Miniſterium ibi Mulieres electas, perſpicuum eſt. In eo etiam quod Apoſtolus ait: *Quod ſit vnius Viri Vxor* ad Sacrum Miniſtèrium deligi probat Franc. de Hallièr. *dict. cap.* 2. *§.* 4. *num.* 10. addens ex his, quæ ex Eccleſiaſtica Hiſtoria Diaconiſis Officia conueniſſe compertum eſt, Sacra illa fuiſſe manifeſtè colligi, eadèque ferè, quæ Diaconis; Si ergò Sacro Charactèri inſigniri debuèrunt, prout nùnc ordinantur, ergò, & illæ Diaconiſſæ ordinari jubentur, & Ordinationis forma, atque Ordinandarum qualitates præſcribuntur. Concil. Chalcedonenſ. *Can.* 15. Antiſiodorenſ. *Can.* 21. Roman. ſub Gregor. II. *Can.* 1. 2. & 3. Gregor. Nazianzen. *Epiſt.* 95. *ad Nyſſenum,* Gre-

Greg. *Epiſt.7.lib.7.Indict.* 2. Clem. *lib.3. Apoſt. Conſtit. cap.* 13 Epiphan. *Hæreſi* 29. Nec deſunt Canonica Iura, *Can. Presbyter, & Can. fin.* 32. *diſt. Can. Diaconiſſam* 27. q. 1. Atquè Impèrialia *l. in generali* 13. *C. de Sacroſanct. Eccleſi. Nouell.* 3. & pluribus alijs in locis adductis ab Hallièr *loc. cit.* cui addo Campanil. Vazquez, Baſil. Ponc. de Lèon. Sebaſt. Cæſar, & Auguſt. Barboſ. adducti à Tamburin. *de Iur. Abbatiſſar. diſp.* 7. *q.* 8. *tota*, vbi latè diſſerit de Subdiaconiſis, Diaconiſis, Presbyteriſis, & Epiſcopiſis, cui addi etiam poſſunt Chriſtia. Lup. *in Concil. General. tom.* 1. *in Concil. Chalcedonenſ. Can.* 15. *pag.* 372. Ludou. Cellotius *de Eccleſ. Hierarch. lib.* 6. *cap.* 11 §. 2. *pag.* 458. Andr. Du Sauſay. *in Panoplia Cleric. lib.* 6. *p.* 1. *cap.* 2.

343 IV. probant, ex eo quod Moniales, & Aſceticæ Fœminæ, ſeu Aſcetriæ, Minorum Ordinum Functiones palam, ac publicæ in Eccleſia obijſſe conſtat; Lectiones Eccleſiaſticas publicè legendo, Pſalmos canendo, &c. Atque receptum in Eccleſia videmus quendam Canonicarum Ordinē; quæ eadem, quæ Canonicis Viris Munia attribuuntur, quas Ordinationis Sacrę incapaces eſſe fruſtra dicèmus, quum Eccleſiaſticorum Officiorum capaces judicentur, atque Eccleſiaſticò Cathalogo inſerantur. Et S. Gregòr. *Epiſt.* 7. *ad Ianuar. lib.* 7. *Indict.* 2. ſolemni more Abbatiſam ordinatam ſcribit. Ergò ſi capaces ſunt Ordinis; quid ni incapaces Spiritualis Iuriſdictionis dijudicabuntur? An fortè minus decet capaces eas Ordinum fateri, quàm Iuriſdictionis Spiritualis Munia exercere poſſe, admittere? Minimè. Imò facilius hæc quam illa admitti poterunt, ut mox videbimus; nùncque Poteſtatis iſtius capaces Fœminas eſſe probamus, *ex cap. Dilecta*, ibi: *Iuriſdictioni ſua, & c. de Maior. & Obed.* ubi Abbas *num.* 2. ètcommuniter Canoniſtæ èx præ allegatò Textu docent Abbatiſam, & Præfectas Monialium habere Eccleſiaſticam Iuriſdictionem.

344 V. etiam authoritate DD. eamdem capacitatem probare potèrunt, plures namque (præcipuè Heterodoxos) adducit Grauin. *in dict. Dubit. Appendice mox à princip.* Dionyſius Petaui. *Theolog. Dogm. tom.* 3. *de Eccleſi. Hierarch. lib.* 1. *cap.* 2. & 3. quibus ſuffragari poſſe apparet Anglès *in Floribus Theolog. Quæſt. de Clauibus, differ.* 5. *col.* 2. Dueñas *Règ.* 310. *limitat.* 1: omnibuſque iſtis concinit Tèxt. *in cap. Indemnitatibus, verſ. Verùm*, ibi: *A Dignitate, de Elect. in* 6. vbi Mulières in Dignitatè Eccleſiaſtica conſtitutæ dicuntur, Dec. *in l.* 2. *ff. de Règ. Iur.*

345 Hæc ſunt præcipua fundamenta, quæ pro hac ſtabilienda ſententia communitèr adducunt Eorum Aſſeclæ, quibus non obſtantibus Incapacitatèm, quam à principio Fœminas habere diximus Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, ſequentibus demonſtrabimus.

Sectio III.

Fœminas incapaces eſſe Poteſtatis Ordinis luculenter demonſtrans.

346 COmmunis eſt tũ Theologorum *in 4. diſt. 19. & 25.* tùm Canoniſtarum, *in cap. Dilecta, de Maior. & Obed. & in cap. Noua, de Pœnit. & Remiſsion. & Can. Statuimus* 20. *q.* 1. Fœminas incapaces eſſe Poteſtatis Ordinis, Sylveſt. Mirand. & Laiman adducti à Baſæ. *in Summa, verbo Abbatiſſa, num.* 3. *litter. I, tom.* 1. *in poſtrema Edit.* 1648. Felin. S. Thom. Vazquez, Suarez, Anglès, Coninch. Bonacina, Valentia, & Henriq. ſequuti à Tamburin. *de Iur. Abbatiſſar. diſput.* 32. *q.* 2. *num.* 1. cui addo Hyacinth. Donatum *Rer. Regularium, tom.* 3. *de Monialib. tract.* 8. *q.* 2. Laurètum de Franch. *de Controuerſijs inter Epiſcop. & Regulares, part.* 1. *q.* 14. *num.* 733. *in Edit. Zachariæ Paſqualig. qui num.* 734. pro hac ipſa Regula firmanda allegat Tabienã, Armill. Durand. Turrecrem. Henriq. Ledeſm. Leſ. Sanchez, Valẽtiam, Azor, Mirandam, Suarez, Sayr. Anglès, Bar. à S. Fauſto, Coninch. Lezanam, Tamburin. Bonacin. & Pellizarium, quibus, & Nos Nonnullos alios mox addemus. Qui omnes ſententiam iſtam, tanquam commune, & generale Principium ex ſequentibus defendunt.

347 I. hoc efficaci diſcurſu: Poteſtas Ordinis eſt Sacrarũ Ordinarionum Charactèri adnexa, ut iam ſæpius Nos dixiſſe meminimus; Aſt Fœminæ ſunt Sacri iſtius Characteris, & Ordinationum incapaces, ergò, & Sacro-Supremæ Poteſtatis Ordinis. Mai. & conſeq. patènt. Min. multipliciter probant Tãbur. *de Iur. Abbatiſ. diſp.* 32. *q.* 2. *n.* 1. Morin. *Eccleſi. exèrcit. p.* 3. *de Sacr. Ordi. exercit.* 10. Franc Macèd. *de Clauib. Petr. lib.* 4. *c.* 4. Franc. Halli. *de Sacr. Elect. d. ſect.* 4. *cap.* 2. *§.* 2. *& ſeqq.* Sauſay. *in Panopl. Cleri. lib.* 6. *p.* 1. *&* 2. Chriſt. Lup. *ad Conci. Gener. in Schol. ad Can. XV. Chalced. Concil. pag.* 575. *& ſeqq.* & plures alij ab ipſis laudati, & Nonnulli à Nobis libèntèr omiſsi, & præcipuè ex Theologis Moralibus, quorũ magnam copiã abſque ullo labore cõgèrère poteram; ſolũque addidiſſe ſufficiat, *Can. Diaconiſſa* 27. *q.* 1. *gloſ.* 2. *in d. cap. Noua de Pœnit. & Remiſ.* vbi non modo Sacrarum Ordinationum; ſed, & Eccleſiaſticorum omnium Miniſteriorũ incapaces Mulieres eſſe docèt. Quin etiam licèt Virgò ſit Dèo cõſecrata, nec incènſum ei licèt circa Altare adolere, imò nec portarè, *Gloſſ. in cap.* 1. *de Vita, & Honeſt. Cleric.*

348 II. autem incapacitatem iſtam probant *ex Apoſtol.* 1. *ad Corinth.* 14. ubi ſcribit: *Mulieres in Eccleſia taceant, non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut Lex* (Gen. 3.) *dicit: Si quod autem volunt diſcere domi Viros ſuos interrogent.*

rogent. Turpe eſt enim Mulieri loqui in Eccleſia. Et 1.*ad Timoth.*2. *Docere autem Mulieri non permitto, neque dominari in Virum, ſed eſſe in ſilentio; Adam enim primum formatus eſt* (1. Gen.) *deinde Eua, & Adam non eſt ſeductus, Mulier autem ſeducta in prævaricatione fuit.* Denique *ad Epheſ.*5.*&* 1.*ad Corinth.*11: eamdem prohibitionem rèpetijt; Quæ quidē Pauli teſtimonia S. Epiphan. profert aduerſus Artotiritas *Hæreſ.*29. *aliàs* 49. iā ſupra relata.

349 III. Hæc Muliebris incapacitas, quæ Iure Diuino adeò expreſſa apparet Humanis Legibus validiſsimè communita, atque Sanctorum Patrum teſtimonijs corroborata èſt, nam *Can. Mulier,* 23. *diſt.* ſancitum èſt, ut Mulièr, quamuis docta, & Sancta docère non præſumat; minus verò prædicare audeat, *gloſſ.*1 *in cap. Noua, de Pænit. & Remiſſ.* nèc diſputare de Fide, *Clement.* 1: *de Relig. Dom.* Quorum omnium ratio eſt. Quia natiuo quodam pudore Mulieres à docendo, alijſque iam rècenſitis Functionibus ſubeundis retardantur, & ab omni virili arceantur Officio, *cap. Noua, de Pænit. & Remiſ.* Vndè Imperiali Iure ab omnibus publicis negotijs prohibitæ repeniuntur, *l. Cum Prætor, ff. de Iudic.* vbi etiam eis judicare vetatur, vel Arbitrium ſuſcipere, *l. fin. C. de Arbitr. l.*1. *& l. pen. §. fin. ff. de Rècep. Arbitr.* imò, & à poſtulando, ob Pudicitiæ violationem vitandam arcentur, *l.*1. *§. Secundò loco, & §. Sexum, ff. de Poſtulan. l. Fœminæ, ff. de Règ. Iur. l.* 55. *C. Thèodoſi. de cognit. & Procurat.*

350 IV. ex Patribus corroboratur, Arnob. *lib.*7. *contra Gentes: Spectata eſt* (inquit) *in Mulieribus ſexus, ſenſuſque fragilitas, quæ eas ſinè injuria à publicis Muneribus excipit, maximè à Iudiciali Officio, &c.* Tertullian. *de Præſcription. cap.* 41. S. Cyrill. Hieroſolymorum Antiſtes *in Præfat. Cathecheſeon,* & præ omnibus S. Clemèns *lib.* 3. *Apoſt. Conſtit. cap.*6. vbi ſic Apoſtolos loquentes, & prohibitionem iſtam ſtabilientès ſubinducit: *Non permittimus Mulieres in Eccleſia docerè, ſed tantum orarè, & Magiſtros audirè* (Paſtores ſcilicèt, & Sacèrdotès) *nam Magiſter ipſe, & D. IESVS Chriſtus; quum Nos duodecim ad docendum Populum Genteſque miſiſſet, nuſquam Mulièrès miſit ad Prædicationem, quāquā non deerant; erant enim Nobiſcum Mater Domini, & Sorores èius, præterea Maria Magdalena, & Maria Iacobi, & Martha, &c: èt quadam alia. Nam ſi necèſſe fuiſſet Mulières docère, Ipſe quoque primus his prècepiſſet, ut vna Nobiſcū Populum inſtituerēt.* Quod eodem repètijt *Libro, cap.*9. his verbis: *Quod ſi præcedentibus docere eas non permiſsimus, quomodo. Quis Eas præter naturam, Sacra facèrè concèdat? Hæc eſt enim iniuſtitia ad Græcorum impièta tem pertinens, Fæminis Deabus ſacrificulas inſtituere; &c.* Epiphan. *dict. Hæreſi.*29. *aliàs* 49. *Quod ſi Mulieribus permiſſum eſſet Sacrificarè; aut Regularè quicquam operari in Eccleſia; oportebat magis ipſam Mariam Sacrificium perficere in Nouo Teſtamento; quæ digna facta eſt ſuſcipere in proprio ſinu Vniuerſorum*

Regem Deum Cæleſtem, Filium Dei, &c. At non complacuit, ſed neque Baptiſma dare concrèditum eſt; alioquin potuiſſet Chriſtus ab Ipſa baptizari, potius quam à Ioanne, &c. Addendus eſt Chryſoſtom. *in Epiſt. 1. ad Corinth. 14. & ad Timoth. 2.* Hieron. Ambroſ. & alij relati à Franc. de Hallièr. *de Sacris Elect. p. 2. ſect. 4. cap. 2. §. 7. num. 28. in fin. pag. 516. & §. 8. num. 33. in fin. pag. 518.*

351 V. repetitis Conciliorum Decretis Fœminarum Incapacitas hæc confirmata reperitur, & præcipuè Vetuſtiſsimi Laodicèni, in cuius *Can. 44.* expreſſe cauetur: *Non oportet Mulieres ingredi ad Altare, &c.* Concil. Cartaginènſ. IV. *Can. 99.* & refertur *in Can. Mulier 23. diſtinct.* Concilium Aquiſgranènſ. ſub Adriano I règnante Carolo Magno, celebratum *cap. 17.* Aliud Aquiſgranenſ. ſub Stephano V. *cap. 82.* Quini-Sexta Synodus *Can. 70.* Antiſidorenſ. *Can. 36.* Concil. Nannetenſe *Can. 19. Quum Apoſtolus dicat* (ait hæc Synodus) *Mulieres in Eccleſiâ taceant, Non enim eis permittitur loqui; turpe eſt ènim Mulieri loqui in Eccleſia; mirum videtur, quod quædam Mulierculæ contra Diuinas, Humanaſque Lègès attrita fronte impudentèr agentes, Placita generalia, & publicos Conuentus indeſinentèr adeunt, &c. Quæ ignominioſa præſumptio Fautoribus magis imputanda videtur, quam Fœminis. Vndè quia Diuinæ Lègès, ut ſupra monſtratum eſt hìc contradicunt, & Humanæ nihilominus id ipſum prohibent, &c. Id circo ex authoritate Canonica interdicimus, ut nulla Sanctimonialis Virgo, Vidua, &c.* in quo quidem Canone ab omnibus Iudicijs, & congreſsibus, ſiue Conuentibus Ciuilibus memoratæ arcèntur Fœminæ! At prohibitionem eamdèm circa omnia ſtabilierat idem Concilium *Can. 6.* Concil. Pariſienſ. celebratum Anno 829. regnante Ludouico Pio *Can. 45.* vbi Sacerdotes iſtis, ac grauiſsimis verbis huius Prohibitionis contemptū deplorant, ac reprimère inhiant Epiſcopi, *Can. 45.* ibi: *Quidam Noſtrorum Verorum Virorum relatu; Quidam etiā vi ſubdidicimus in quibuſdam Prouincijs contra Legem Diuinam, Canonicamque Inſtitutionem, Fœminas Sanctis Altaribus ſeultro ingerere, Sacrataque Vaſa impudentèr contingere, & indumenta Sacerdotalia Presbyteris adminiſtrare, & quod his maius indecentius ineptiuſque eſt; Corpus, et Sanguinem Domini Populis porrigere, & alia quæquè ipſo dictu turpia ſunt exercère. Miranda ſanè res eſt, vndè is illicitus in Chriſtiana Religione irrepſerit uſus, ut quod Viris Sæcularibus illicitum eſt Fœminæ quarum ſexui nullatenus competit, aliquando contra Fas, ſibi licitum facere potuerint, quod quorumdam Epiſcoporum incuria, et negligèntia prouenisse Nulli dubium eſt. Vndè va Nobis Sacerdotibus ad quos illorum Sacerdotum vitia tranſierunt, quæ in Machab. lib. 2. Leguntur, quando ſcilicèt Sacerdotes delegatum ſibi Religionis Officium poſtponentes, Templo Dei Sacris Officijs dèſtituto, Ipſi adcò carnalibus deſiderijs, & illicitis Actionibus vacabant,*

bant, ut Mulieres Sacratis ædibus, nullo prohibente ingererent, introferentes ea, quæ non licebant. Quod autem Mulieres ingredi ad Altare non debeant, & in Concilio Laodiceenſi, cap.44. & in Decretis Gelaſij Papæ tit. 26. copioſe inuenitur. Hoc ergò tàm illicitum factum, quia ex toto à Religione Chriſtiana abhorret; Ne ulterius fiat inhibendum èſt. Proinde vnuſquiſque Epiſcoporum, ſolicitè ſagaciterque prouideat. Ne in ſua Parochia tale quid fieri deinceps ſinat, &c.

352 VI. Denique pluribus rationibus Eadē incapacitas ſuadetur, & validiſsimè corroboratur. I. deſumpta ex ipſa Sacra Pagina indecorum namque, & contra Apoſtolica Præcepta, ut Mulier præſentibus Clericis, ac Sacerdotibus non ſolum loqui, docere, interrogare, ſed in ipſos quoque Dominationem exercere; & quę vetatur à Paulo etiam Monita ſalutis à Sacerdotibus quærere, & ad Virum rejicitur, ut Eum Domi conſulat, audebit in Sacerdotes Domini inquirere, & ijs tanquam autoritatem habens, Monita ſalutis impertiri? II. Nam ſummè perfectum ſexum ad Poteſtatèm iſtam, eiuſque Sacras Fūctiones obeundas ſemper Dèus elegit, vndè in Veteri Tèſtamento Fœmina à primis Holocauſtis, quæ perfectiora erant excludebatur; *quia enim* (ait Angelicus Præcèptor 1.2. q.102. *art.3. ad 9. Holocauſtum èrat perfectiſsimum intèr Sacrificia, ideò non offerebatur in Holocauſtum, niſi Maſculus; Nam Fœmina èſt Animal imperfectum*, videndus eſt Philo Iudæ. *de Victimis*, Abulenſ. *in Leuit. cap.1. q.14.* Bellarmin. *lib.1. de Miſſa, cap.4.* Ioan. Stephan. Menoch. *de Rep. Hebræ. lib.2. cap.10. toto.* Vndè autem imperfectio iſta Fœminis omnibus prouèniat, docuerat idèm Sāctiſſ. Doctor. 1. *q.92. art.1. ad 1. & q.99. art.2. ad 1.* vbi gènèrationem Fœminæ contingere docet ex defectu imaginationis, vel Virtutis activæ, vel Materiæ, vel propter aliquid èxterius, &c. Ideò què eſſe quid occaſionatum, & deficiens reſpectu naturę particularis; quāquam alio reſpectu non ſit; ſiquidem generatio Fœminę contingat ex intentione Dei, & Naturæ vniuèrſalis, & Angelico Præceptore non relato, Idem docet Anton. Zara. Epiſcop. Petinenſ. *in erudita illa Anotomia Ingenior. ſect. 1. membr. 9. pag. 75.* ubi aliquos dèfectus, proptèr quos Fœmina, èt non Vir procrèatur adducit. Hanc ipſam rationem corroborari non dubitamus adductis à Gregor. Venèto *Problemat. in Sacr. Scriptur. tom.6. de Multigenis rebus occurrentibus, ſect.9. de quibuſdam Scripturæ Sacræ locis reconditis*, §.401. ubi ſatis ad rem inquit: *Poteſt ne Mulier veram Sapientiam capère, & Spiritum Prophetieum habere? Nonne in 2. Reg. volum. 20. ſcriptum eſt: Exclamanit Mulier Sapiens? Nonne, & Maria Soror Moſis, dicta fuit Prophetiſa Exod. 15? Iſai. quoque ait cap.8. Acceſsi ad Mulierèm Prophètiſam. Ex quibus locis concluditur, quod Mulier poteſt eſſe Sapiens, & Prophetiſa; ſed quum Mulier non habeat Neſſamah, ſeu portionem illam*

Digitized by Google

Superiorem, & Diuinam, qua mediante (ut alibi diximus) *Homo poteſt adminiſtrare Sacra, intelligere Deum, & theologizarè perfecto pro humano captu, quod nulli umquam Mulieri contigiſſe lègimus, aut vidimus, quomodo Mulier poteſt eſſe Sapiens, & Propheriſa? An igitur Mulier Veram Sapientiam non habet? Sed tantum ipſius Simulachrum reſpectu Hominis, qui eſt Mulieris caput? Nam, & Homo Sapientiæ Simulachrum habet reſpectu Chriſti, qui eſt ipſius Hominis caput,* ut Apoſtolus ait: *Quamuis igitur Mulier, Sapiens, & Propheriſa dicatur; non tamen dicitur, quia propriè Sapiens ſit: ſed quia Sapientiæ Simulachrum tenet, ut diximus, &c.* Quæ quidem verba cum grano ſalis eſſe intelligenda monet Sauſay. *dict. cap. 1. pag.* 201.

353 III. autem probatur: Muliebris ſexus ad ſubjectionem creatus, vel condemnatus eſt. *Gen.* ſ. 3. 16. & 1. *ad Corinth.* 14. 34. Aſt Poteſtas Ordinis Superioritatem præfefert, & quidem in omnem ſexum, & conditionem, ut alibi latè probamus, nùncque addimus Gloſſ. Auguſtin. *in* 1. *ad Timoth.* 1. *Can. fin.* 96. *diſt.* & *Epiſt.* 144 145. & 146. Eleonetæ Henric. IIX. Angliæ Regis Filiæ, apud Grauin. *in dict. Dubit. Appendic. pag.* 291. *col.* 2. Ergò Poteſtas hæc Fœmineo ſexui conuenire non poteſt. Conſeq. eſt irrefragabilis ex Text. *in l.* 1. & 2. *C. ſi Seruus, aut Libert. ad Decurion. adſpirauer. lib.* 10. junctis alijs congeſtis à Morla *in Emper. Iur. p.* 1. *tit.* 2. *q.* 26. *num.* 6. ubi conditionem ſeruilem Dignitatis, Iuriſdictionis, & Poteſtatis omninò incapacem eſſe oſtendit. Quæ quidem ratio in Muliebri ſexu efficacius quoad Poteſtatem Eccleſiaſticam procedit; Mulier enim non eſt imago Dei, *Can. Mulier* 33. *q.* 5. & ideò valere debet caput ſuum, *Can. Caput, Ead. cauſ.* & *quæſt.* Quomodo ergò Mulier imagini Dei, ideſt Sacerdoti præferri aliqua ratione poterit? Quomodo Eam Capitibus Eccleſiæ Superiorem Humana aliqua Lex, ſeu diſpoſitio præficere poterit? Quomodo Mulieri ſubjicere illos poterit Pontifex quibus Deus ſubjecit Orbem Terræ in Templo Dei audebit Mulier ſtare in medio Deorum, ideſt Sacerdotum, ut judicet Deos, non niſi à Deo judicandos? Abſit à Catholicorum mentibus, ſenſu, & fide. Videatur Franciſc. Hallièr. *citato cap.* 2. §. 8. *num.* 33.

354 IV. autem probamus hac ratione à S. Clemente Romano *lib.* 2. *Apoſtolic. Conſtit. cap.* 6. & *lib.* 3. *cap.* 9. adducta, ubi protulit: *Eum Viri, Mulieriſque conditionem peruertere, qui Sacerdotio* (cui eſt adnexa Poteſtas Ordinis) *Virum Mulieri ſubjecerit; non Mulierem Viro. Eundemque hoc facientem violare Ordinem in ædificatione Mundi præſcriptum, nam conſtituendo Eccleſiæ Caput, relicto naturali Capite, Viro ſcilicèt, ad extremum Corpus deſcendit, Mulierem nimirum, quæ ex Viri coſta fabricata, eique ſubjecta, ac ſeparata, ab eo ad Procreationem Prolis, reſeruata tamen Viro Suprema Dominatione, quam in Eam Dominus illi a principio*

pio conceſſerat. Tertulian. *de Velan. Virgin. cap.* 9. Mulieribus neceſsitatem Humilitatis, & ſubjectionis ex conditione ſua in eſſe docuit ergò ex conditione ſua Naturali Mulieres incapaces exiſtunt Poteſtatis Ordinis. Vitoria *de Poteſtat. Eccleſ. Relect.* 2. *q.* 2. *princip. nu.* 3. *pag.* 80. *in Edit. Veneta.* 1640. Hallièr *dict. cap.* 2. *§.* 2. *num.* 2. *pag.* 497. *& ſequent.* Hyacinth. Donat. *Rer. Regular. tom.* 3. *de Monial. tractat.* 8. *quaeſt.* 2. *mox à principio.*

355 Ex hàc Incapacitate ſic firmata non nullae deducuntur Illationes ſatis utiles; aſt quia longiorem indagationem expoſcunt, eas tantum breuiter inſinuare contentieri mus, adſignatis Authoribus, penes quos luculenter examinatae videri poterunt.

356 I. Ergò eſt Foeminas non poſſe ſolemniter benedicere, neque Perſonas, neque Res. II. nõ poſſe Confeſsiones audire ſuarũ ſubditarum, nec circa ipſas actũ aliquem Sacramentalem exercere. III. Ex eadem cauſa illis prohibitum eſt praedicare, Euangelium publicè explicare, aut Magiſtraliter docere. IV. Nequit Mulier Euangelium in Miſſa legere, licèt in Matutinis Abbatiſsis non prohibeatur. Haec, & alia à DD. inferuntur ex Text. *in cap. Noua, de Paenit. & Remiſſ.* & latè exponunt Elig. Báſaeus *in Summa, tom.* 1. *litter. A. verbo Abbatiſſa, num.* 3. *in nouiſſ. Edit.* ubi aliquos adducit, quibus addendi ſunt Miranda *de Monialib. q.* 6. *art.* 5. Pellizar. *eod. Tract. cap.* 10. *ſect.* 2. Tamburin. *de Iur. Abbatiſſar. diſput.* 32. *tota.* Lauret. de Franch. *de Controuerſijs inter Epiſcop. & Regular. p.* 1. *q.* 14. in cuius Add. plura congerit Zachar. Paſqualig. *à num.* 744. omninò videndus.

357 Hucuſque dictis in ſua firmitudine, & robore manentibus adhùc ſcrupulus reſtat validiſſimè enim in Nos ſic inſurgi poterit: Admiſſo Mulieres capaces nõ eſſe Sacrarum Ordinationum, Clericali tamen Tonſura initiari poſſe mordicus defendunt Paludan. & Iacobus de Almain. apud Andr. Du Sauſay. *in Panopl. Clerical. p.* 1. *lib.* 6. *cap.* 2. *verſ. Verùm hoc poſito, pag.* 207. Tonſura autem Clericalis ſufficit, ut capaces ſint Mulieres Eccleſiaſticae Poteſtatis; quilibèt enim Tonſura iſta initiatus. Eligi poteſt in Vicarium Generalem Epiſcopi, ut ex Abbate, Felin. Decio, Rippa, & alijs probat Valenç. Velazq. *conſ.* 101. *num.* 67. cui addi poſſunt plures alij ſequuti ab Auguſtin. Barboſ. *de Poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 54. *num.* 4. *& de Iure Eccleſ. Vniuerſo, tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 14. Ergò hucuſque dicta nullius ſunt momenti ad Foeminas omninò excludendas, ab Eccleſiaſtica Poteſtate, neque ad conuincendum eas tali incapacitate huius Poteſtatis laborare, ut neque ex Pontificia Diſpenſatione illius capaces fieri poſsint, qui eſt ſcopus, in quem Sectio iſta collimat.

358 Aſt non obſtare inſtantiam iſtam reſpondemus; licèt enim prae allegati DD. & alij non inferioris Notae defendere voluerint;

rint, vel ex ſe, vel ex Apoſtolica Diſpēſatione capaces eſſe Mulieres recipiendi Clericalem Tonſuram, imò, & alios Minores Ordines, ut penes ipſum Sauſay. *loc. cit.* videre licèt: Omnium tamen illorum opinio rejicienda eſt, & à Catholicis auribus omninò ablegánda: non enim ex mera Eccleſiaſtica conſuetudine, vel quacumque Synodica, aut Pontificia Sāctione, vel cōſuetudine effluxit Maſculos tantum initiandi hac Clericali Tonſura, ſed vera, & propria eſt Apoſtolica Traditio quemadmodum ex pluribus PP. & Concilijs latè probat Andr. Du Sauſay. *in Panoplia Clericali, par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 3. Illam igitur mutari non poſſe quoad ſubſtantialia eo quod non ſit temporalis, ſed perpetua ab Apoſtolis hucuſque perſeuerans, ubique, & ſemper, & ab omnibus ſeruata, nunquam à Cōcilio Generali, ſeu Romano Pontifici diſpenſata, quin potius ubi is eà ſemper fuit Religione obſeruata, eà inſtantia commendata, ut maiori curà, & ſollicitudine cuſtodiri, vel authoritatis imperio commendari non potuerit, quum Anathemate Refragatores percutiant, & Apoſtaſiæ nota inurant circa eius obſeruationem delinquentes. A tres explorata eſt Traditiones ab Apoſtolis editas in perennem obſeruantiam à Pontifice, vel Concilio non poſſe abrogati, tùm quod ſi Papa non poteſt naturam rerum immutare ſubſtantialia vnius rei, alij applicando in ijs, quæ Iuris Poſitiui ſunt, ut docet Gloſſ. *in cap. Quanto, verbò Veri Dei, de Tranſlat. Epiſcopor.* multò minus diſpenſare poterit in Traditionibus Apoſtolicis, quę ſunt, id quod de natura rei eſt, & ad ſubſtantiam pertinet, ut ratiocinatur Sauſay. *dict. part.* 1. *lib.* 6. *cap.* 2. Vndè rectè arguitur, neque ex ſe, neque ex Pontificia Diſpenſatione Mulieres capaces eſſe, aut fieri poſſe Clericalis Tonſuræ, aut Eccleſiaſticę Iuriſdictionis. Quod Iure Ordinario attento, nullam admittit dubitationem, & licèr ex Plenitudine Poteſtatis id aliter procedere Nonnulli affirmare voluerint, eodem modo ratiocinandum eſſe addimus, quamuis enim Romanus Pontifex Plenitudinem habeat Poteſtatis in Eccleſia; omnia tamen facere debet cū magna circunſpectione, ut reprehēdi nō poſsit, *gloſſ.* 1. *in cap. Cū eo, de Reſcript.* Eius enim Officium eſt removere ſcandala non facere, *cap.* 1. *de Exceſſ. Prælator. in* 6. ſunt verò multa, quæ ei Deus non permiſsit, *Gloſſ. in cap.* 1. *verbo Præſente in Add. de Stat. Regular.* quæ ideò ſi aggreditur, peccat. Inſuper *Can. Sicut, & ibi gloſſ. fin. diſt.* 15. expreſſe cauetur: Non licere Papæ venire contra Decreta Concilij in his, quæ pertinent ad fidem, & ſalutem, ac generalē Eccleſiæ ſtatum: At qui in caſu controuerſo Papa perturbaret ſtatum Eccleſiæ Vniuerſalis ſi permitteret Clericali Tonſura Mulieres inſigni, ut rectè ponderat Sauſay. *dict. cap.* 2. *verſ. Sed tamen hæc, pag.* 211. Ergò, &c.

Sectio

Sectio IV.

An Fœminæ Capaces ſint Poteſtatis, ſeu Iuriſdictionis Spiritualis Iure Ordinario?

359 OTioſam ex dictis judicaremus huius difficultatis excuſsionem ad probandam Laicorum Incapacitatem iſtam; ni Panormitan. *in cap. Dilecta de Maior. & Obed.* per illum Textum affirmantem comperiremus Fœminas capaces eſſe Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, & Poteſtatis, ex eo quod in præallegato Textu deciditur quandam Abatiſam ab Officio, & Beneficio Clericos ſibi ſubjectos ſuſpendere potuiſſe, cui concinnit *Gloſſa ibidem*, docens Abbatiſam poſſe Eccleſias, & Beneficia ſuo Monaſterio ſubjecta conferre, quibus acquieſcere videtur Lauretus de Franch. *de Controuerſ. inter Epiſcop. & Regulares, p.1. q 14. tota.* Et ex Theologis ſunt nonnulli eandem ſententiam amplectentes. Azor *Inſtit. Moral. tom. 1. lib. 13. cap. 10. q. 6.* Laiman. *in Summa, lib. 5. tract. 9. cap. 13. §. Vnic. num. 4.* Hæc autem omnia Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, & Poteſtatem redolent. Vndè neceſſariũ fuit Quæſtionem iſtam radicitus examinare, & fundamentaliter reſoluere, pro eiuſque reſolutione.

360 Sit vnica Concluſio Fœminæ Iure Ordinario omninò incapaces exiſtunt totius Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, & cuiuslibet eius partis. Quam omnes defendunt Theologi. S. Thom. *in 4. diſt. 19. q. 1. art. 1. quæſtiuncul. 3. ad 4 & diſt. 25. q. 2. art. 1. ad 2.* Paludan. *in 4. diſt. 19. q. 2. art. 1.* Sotus *in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 4.* Sylveſter *in Summa, verbo Abbatiſa, num. 1.* & eſſe communem inter illos docet Lauret. de Franch. *dict. q. 14. paulo poſt princip.* cui addo Sylvi. *in Supplem. 3. part. q. 19. art. 3.* Nauarr. *in Manual. cap. 27. num. 6.* Miranda *de Monial. q. 6. art. 5.* Elig. Baſæ *in Summa, tom. 1. verbo Abbatiſa, num. 3. verſ. An autem*, quibus omnibus addo Tabienam, Armill. Durand. Turrectem. Henriq. Ledeſma, Leſ. Sanchez, Valentia, Azor, Miranda, Suarez, Sayr. Anglès, Barthol. à S. Fauſto, Coninch. Lezanam, Tamburin. Bonacin. & Pellizar. adductos à Zachar. Paſqualig. *in Add. ad Lauret. de Franch. dict. q. 14. num. 734.* eiſque addi poteſt Garcia *de Beneſi. part. 1. cap. 2. num. 33. cum multis ſeqq.* Tondut. *QQ. & Reſolut. Beneficial. part. 3. cap. 193. num. 5. in fine*, Hyacinth. *Donat. Rer. Regular. tom. 3. de Monialib. tract. 8. q. 2.* Tamburin *de Iur. Abbatiſ. diſput. 32. q. 2. num. 2.* Diana *pag. 5. tract. 9. reſolut. 16. verſ. Sed reſpondendum eſt.* Ioan. Baptiſt. Fragoſ. *de Regim. Reip. Chriſtian. p. 2. lib. 11. diſput. 24. §. 6. à num.*

à num. 6. per aliquot ſeqq. Noſque ulterius probamus.

361 I. ex celebri Text. *in cap. Noua 10 de Pœn. & Rem.* ubi Innō cen III. Valētino, & Burgenſ. Archi-Epiſcop. reſcripſiſſe legitur: Abbatiſſis prohibitum eſſe Moniales proprias benedicere, ipſarum Confeſsiones audire, & publicè prædicare; quia abſonum, & indecorum eſt, licèt enim Sanctiſsima Virgo dignior, & præſtantior eſſet Apoſtolis, non tamen illi, ſed iſtis traditæ ſunt Claues Regni Cœlorum, atque hæc eſt ſumma illius Decretalis, quæ integra legitur, *in Regiſtro eiuſdem Innocent. Epiſt.* 184. & in eius corroborationem aliqua non contemnenda adducit Dadin. Alteſerra *ibidem*. Ex quibus hoc elicitur argumentum: omnis Iuriſdictio, & Poteſtas Eccleſiaſtica alligata eſt Clauibus Regni Cœlorum, ut abundè alibi paſsim probamus; Aſt Mulieres ſunt Clauium iſtarum incapaces, ut liquet ex præ allegato Textu, ergò ſunt incapaces omnis Eccleſiaſticę Iuriſdictionis, & Poteſtatis. S. Thom. *in 4. diſt. 25. q. 1. art. 2.* Eman. Rodrig. *QQ. Regular. tom. 1. q. 107. art. 1.* Tamburin. *de Iur. Abbatiſſar. diſp. 32. q. 2. num. 5.* Argumentum undique eſt irrefragabile, nullaque indiget ampliori corroboratione.

362 Sed inſtabis fortè dicendo: Poteſtatem Iuriſdictionis non comprehēdi ſub Regni Cœlorum Clauibus, neque rectè argui ab vna ad aliam. Aſt inſtantia hæc minimè obſtat, fatendo namque Poteſtatem Iuriſdictionis non eſſe immediatè Poteſtatem Clauium; negari tamen nequit, illam ad iſtam ordinari, imò ab ipſa Originem ducere; vndè quum eodem modo ratiocinandum ſit de Deriuatis, atque de ipſa Origine, imò, & ſub ipſa expreſſe contineantur, ut probatur argum. Text. *in l. Librorum, ff. de verbor. ſignif.* cum pluribus alijs congeſtis à Decio *in l. 2. num. 72. ff. de Reg. Iur.* Corne. *conſ. 219. num. 9. & 10. lib. 2. & conſ. 213. num. 4. lib. 4.* Zephal. *conſ. 606. num. 17.* Rebuff. *in l. Tigni 62. ff. de verbor. ſignific.* Menoch. *conſ. 957. num. 4* Fuſar. *de Subſtit. q. 329. num. 1.* ſequitur proculdubio omnes incapaces Poteſtatis Clauium incapaces etiam reputari debere Poteſtatis Iuriſdictionis. At Mulieres in omnium ſententia Clauium Poteſtatis incapaces exiſtunt, ergò etiam debent reputari incapaces Poteſtatis Iuriſdictionis.

363 II. Incapacitatem iſtam probamus: Viri creatio Mulieris Productionem præceſsit: Peccatum Mulieris peccato Viri prius fuit, eique occaſionem præbuit. *Geneſ. 3.* ergò eſſet contra Diuinam Prouidentiam; Mulierem poſterius creatam; priuſque in peccatum lapſam, imò grauiſsimi illius peccati primi Parentis immediatè Cauſatricem, & Virum ſuum in peccati illius foveam præcipitem trahentem, Poteſtatis, & Iuriſdictionis in Virum exercendæ, capacem à Domino relictam eſſe, ut ratiocinatur Franc. Hallièr. *dict. cap. 2. §. 2. num. 2. verſus finem*, cui addimus Ambroſ.

broſ. *in Hexamer. tract. Diei IV. relatum in Can. Adam* 18. 33. *q.* 5. ibi: *Adam per Euam deceptus eſt; non Eua per Adam. Quem vocauit ad culpam Mulier; iuſtum eſt, ut Eum Gubernatorem adſumat; ne iterum Fœmineâ facilitate labatur, &c.*

364 III. Incapacitas iſta probatur ab inconcuſa Eccleſiæ praxi, quod quidem argumentum efficaciſsimum reputat Epiphan. *Hæreſi* 59. *ſiue* 79. *cap.* 2. *&* 3. Vitoria *de Poteſt. Eccleſ. Relect.* 2. *q.* 2. *princip. num.* 3. Hallièr. *dict. §.* 2. *num.* 3. aſſerentes nullum aliud Eos magis moviſſe ad incapacitatem iſtã neruoſe defendendam. Praxis autem hæc non ſolum in Lege Gratiæ, ſed in omnibus alijs ſupra memoratis, inconcuſe obſeruata eſt; nuſquam enim legitur apud veræ Religionis Cultores Mulieres Poteſtate aliqua Eccleſiaſtica functas eſſe. Quod autem nullo unquam ſæculo factum eſt, & in nulla vſquam Lege permiſſum legitur, nefas eſſe nùnc attentare concludendum eſt. Ab iſtoque argumento rectè incapacitatem iſtam ſub induci addunt Hallièr. & Vitoria *locis citatis.*

365 IV. probamus: Incapacitas hæc deriuatur à Iure Naturali, ut multis probat Grauina *de Cathol. Præſcript. tom.* 4. *p.* 1. *Controverſ. vltim. art.* 4. *dubit. Appendic. pag.* 280. Iure Gentium, S. Thom. 2. 2. *q.* 57. *art.* 2. *ad* 3. Iure Ciuili, Sauſay. *in Panoplia Clericali, lib.* 6. *p.* 1. *cap.* 1. *verſ. apud Priſcos Romanos*, Iure Diuino, S. Thom. 1. *par. q.* 92. *art.* 1. *ad* 2. Grauina *dict. Dubit. Appendic. pag.* 281. *col.* 1. *verſ. Confirmatur* 1. ergò debet inuiolabiliter obſeruari, argum. *§. Sed Naturalia, Inſtit. de Iur. Natural. Gent. & Ciuil.* Ariſtotel. *lib.* 5. *Ethic. cap.* 10. Petr. Fab. *in l. Iura Sanguinis. ff. de Reg. Iur.*

366 V. Ipſorum Proteſtantium, & Puritanorum Confeſsione incapacitas iſta probatur apud Grauin. *in dict. Dubit. Appendic. pag.* 291. *col.* 2. allegantem Goodman. *Libro: Quomodo Superioribus obediendũ ſit? cap.* 8. *fol.* 96. Vvittingham. Knoxium, Luter. Caluin. Magdeburgenſ. Andr. Mobrevium, Philopatr. Anton. Gilboy. & Puritanos Anglicanos.

367 Neque his adverſatur opinio Panormitan. Gloſſ. & aliorum, quorum à principio meminimus, intelligendi namque ſunt voluiſſe Mulieres eſſe capaces Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, Priuilegio Apoſtolico, aut immemorabili poſſeſsione juncta Priuilegij fama, ut ſupra quoad Laicos manet probatum; non autem alias ſecluſo priuilegio iſto, ut *ſeq.* oſtendemus *Sectione* 7. alias namque omninò rejiciendi ſunt ex ibi dictis, & infra dicendis.

368 His ſic ſolidiſsimè (ni fallimur) firmatis, aliqua ex eis inferre licèt, quæ clariora illa reddent, & incapacitatem iſtam perſpicuè demonſtrabunt.

369 I. que inferimus Mulieres, quamuis Deo dicatas non eſſe capaces Magiſtratus Eccleſiaſtici, ideòque Fœminæ nequeunt eſſe Iudices, aut Prælatura fungi adnexam habente Iuriſdictionem Eccleſiaſticam, ut concludunt

communiter Canoniſtæ, *in cap.1. de Fil.Presbyteror.in 6.*& Theolog. cum S. Thom.*in 4. diſt. 25. art.3.* Ioan. Baptiſt. Fragoſ. *de Regimin. Reipublic. Chriſtian. p.2. lib.2. diſp. 24.§.6. num.6.*

370 Neque obſtat Sanch.*de Matrimon.lib.5.cap.5.num.19.* docens, Bigamas eligi in Abbatiſas non poſſe, quia Fœminarum Abbatia eſt Dignitas, cuius Bigamæ incapaces exiſtunt, ſumta paritatè rationis à Viris Bigamis, qui nequeunt Vicarij Epiſcopi conſtitui, licèt ſint Clerici, donèt à Bigamiæ impedimento ſoluantur, quia Vicariatus eſt Dignitas Eccleſiaſtica, cuius Bigami incapaces exiſtunt, *cap.Vnic.de Bigam.in 6.* Azor.*Inſtit.Moral.2.p.lib.6.cap. 4.q.12.* At Vicariatus adnexam habet Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, imò proptèr eam in Dignitatè Eccleſiaſtica Vicarij conſtituti eſſe dicuntur, *Clem. Et ſi principalis, de Reſcript.*& ibi Zabarel. & omnes Canoniſtæ. Staphil.*de Litter. Gratiæ, tit.de Modo, & forma impetr.§. Tranſeo nunc, num.12. & ſeqq.*& ideò Vicarius præfertur Archidiacono, & Archipresbytero, Rota *deciſ. 200. num.4.part.1. Diverſ.*Panormitan.*conſ.12. vol.1.* Ioan. Honor. *in Summa Decretal. lib.1.tit.28.num.17. & 18.* Ergò ſi ob paritatem Virorum Fœminæ Bigamæ nequeunt Abbatiſæ eligi, Earum Abbatiæ ſunt Dignitates Eccleſiaſticæ habentes Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, & Poteſtatem.

371 At inſtantiam non obſtare præmonuimus; reſpondemus enim fatèndo Abbatiam Mulierum lato modo Dignitatem Fœminarum appellari, Flamin. Pariſ. *de Reſign. Benefi. lib. 2. q. 1. num.71. & lib.3. q.12.nu. 15.* Petr. Andr. Gambar, & Viuald. ſequuti à Fragoſ.*dict.§.6.num.4. verſ. Non eſt tamen præter eundum, & num.6. in fine principij*, non tamen ſtrictè, & rigoroſe Dignitatem Eccleſiaſticam eſſe aſſerimus, & quamuis hoc concederemus, nullam exinde Iuriſdictionem ei attribueremus adnexam; licèt enim Iuriſdictio Spiritualis, & Poteſtas Eccleſiaſtica Clauiũ Dignitati Prælatiæ adnexa ſit, Boer. *deciſ. 286. num.2.* Franc. Aretin.*conſ.13.num. 1.* Cardin Cavaler. *deciſ.649.num. 7.* Auguſtin. Barboſ.*de Iur.Eccleſi. tom.1. lib.1.cap. 21. num. 10.* à qua poſteà emanat Iuriſdictio Ordinaria, ex qua dignoſcitur Beneficium eſſe Dignitatem Eccleſiaſticam, Abbas *in cap.de Multa,num. 21. verſ.Communiter tamen,de Præbend.*& ibi Ioan de Imola *ſub num. 39.verſ.Sed Archidiaconus,*Butrius *num.24. verſ. Qualiter autem*, Archidiacon. *in cap.1. num.2. col.2.de Conſuetud. in 6.* ubi Ancharran. *num. 6.* Gemin. *num.7.* Fulv. Pacian.*de Probat.lib.2.cap.27.num.7.* Moneta *de Conſeruatorib. cap. 5. num.84.* Auguſtin. Barboſ.*dict.cap. 21.num.11.* Huius autem Iuriſdictionis incapaces Fœminæ exiſtũt, S.Thom.*in 4.diſt.19.quæſt.1. art.1. quæſtiuncul.3. ad 4.* Durand. *ibidem q.1.ad ultim.* Sylveſt. *verbo Abbatiſa, in princip.* ubi Tabien. *num.5.* Armill.*num.1.* Suar.*in 3.p.S.Thom. tom.1. diſput.2. ſect.2. num.3.* Nec

erunt

erunt veræ Prælatæ Tamburin. *de Iur. Abbatiſ. diſp. 32. q. 1. num. 2.* Neque Dignitatem ſtrictè ſumptam habebunt, imò èt gratis admiſſo Dignitatem haberè, nihil inde lègitimum inferri poterat ad probandam Iuriſdictionis, & Poteſtatis Eccleſiaſticæ capacitatem; non enim eſt èſſentialè Dignitatis Eccleſiaſticæ conſtitutivum Ecclèſiaſtica Iuriſdictio, nèquè rectè arguitur: habet Eccleſiaſticam Dignitatem, ergò, & Iuriſdictionem; experièntia namque demonſtratur eſſe in omnibus Eccleſijs Cathèdralibus quam plurès Dignitatès nullam Iuriſdictionem habentes, Rota *deciſ. 5. num. 9. apud Tambur. de Iur. Abbat. tom. 3.* Archidiacon. *in cap. 1. num. 2. col. 2. de Conſuetud. in 6.* Pacian. *de Probat. lib. 2. cap. 27. num. 15.* Barboſ. *dict. cap. 21. num. 12.* Quamuis èconuerſo argui lègitimè poſsit: habet Eccleſiaſticam Iuriſdictionem Ordinariam, aut Dèlegatam ad vniuèrſitatem cauſarum, ergò eſt in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus, vt patèt in Vicarijs Generalibus Epiſcoporum, qui in Dignitatè Ecclèſiaſtica conſtituti dicuntur, Panvin. *in tract. de Offi. & Poteſt. Cap. Sede Vacante, p. 2. q. 10. n. 16. verſ. An autem Vicarius*, Paul. Fuſch. *de Viſitat. lib. 1. cap. 15. num. 32.* Anton. de Prætis *de Iuriſdict. Epiſcopor. cap. 6. num. 50.* Valençuel. Velazquez *conſ. 101. num. 69. & conſ. 192. num. 9. & 10.* Barboſ. *de Iure Vniverſo, tom. 1. lib. 1. cap. 15. num. 26.* quia Iuriſdictionem iſtam habent, *cap. Non putamus, & ibi Gloſſ. verbo videatur; de Conſuetud. in 6 cap. Romana, in princip. de Appellat.* & eſt communis Canoniſtarū in præallegatis Iuribus, & poſſunt ideò eſſe Summi Pontificis Delegati, *Gloſſ. in Clem. 2. verbo Delegatus, de Præſcript.* ubi Zabarel. *num. 22.* Imola *num. 18.* Iacob. Sbroz. *de Vicario Epiſcop. lib. 2. q. 22. à princip.* Barboſ. *dict. cap. 15. num. 27. & de Poteſtat. Epiſcop. part. 3. allegat. 54. num. 130.* & tamen ad Delegationèm iſtam requiritur Eccleſiaſtica Dignitas, *cap. Statutum, de Reſcript. in 6.* Angel. Aretin. *conſ. 19. num. 37.* & omnes communiter Canoniſtæ. Vndè èos in Dignitate iſta conſtitutos rectè arguimus. Imò, & Vicarium Foraneum ad vniuerſitatem cauſarum electum (quales ſunt omnes iſtius Archi-Epiſcop. præter Toletan. & Complutenſem) in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum dici poſſe, quia ordinarij priuilegij fruuntur, non temere affirmamus ex Tyber. Decian. *tract. Crim. tom. 1. lib. 4. cap. 35. num. 44.* Vant. *de Nullit. in rebus eorum, qui Nullit. num. 9. & 17.* Villad. *in Politica, cap. 3. num. 108. litter. D.* Ad inſtantiam ergò reſpondemus, nègando Sequelam, quia poteſt eſſe huiuſmodi Abbatia Fœminarum Dignitas, quin Iuriſdictionem aliquam habeat, prout non habèrè perſpicuū eſt, & comprobatur hac ètiam irrefragabili.

372 Illat. II. Fœminæ licèt Abbatiſſæ ſint nèquèunt ſuſpendèrè Clèricos ſibi ſubjectos ab Officio, licèt à Bèneficio ſuſpendèrè poſsint. Gloſſ. *in cap. Dilecta,*

de Mai.& Obed. Laurèt.de Franch. *de Controu. inter Epiſcop. & Regular.p.1.q.15.* vbi allegat Innocentium ſentièntem, tàm ab Officio, quàm à Benèficio eas ſuſpendère poſſe; eius tamen opinio communitèr rejicitur, veriorque à Panormitano, adducta *in dict.cap.Dilecta* fert; neque ab Officio, nèque à Benèficio propriè ſuſpendere poſſe Mulierès, quia Suſpēſio hæc præſſe, & rigoroſe ſumpta, Cēſura eſt; Hanc autem nequeunt Mulièrès ferre, ergò nequè illam. Sic ratiocinari licèt ex adductis à Lauret. de Franch. & Paſqualig. *loc. citatis*; Imò ex præ allegato Textu *in dict. cap. Dilecta*, clarè elicitur, in eo namque iniungit Pontifex Abbati S. Michaëlis, ut Clericos Abbatiſſæ ſubjectos cogat Eccleſiaſtica Cenſura ad obſervantiam mandatorum eius ; ex quo indirectè Pontifex declarat, quod Suſpenſio illa, cuius præ allegatus meminit Textus, non ſit Cenſura, ſed tantum ſimplex præceptum Cenſuræ adminiculo indigens, ut ſeruetur; alias namque Pontifex alia remedia adhibèri præciperet, ut rectè ponderant præ allegati DD. quibus addo Franciſc. Hallièr. *de Sacr. Election. part. 2. ſect. 4. cap. 2. §. 8. num. 34. pag. 518.* iterum infra ad hoc referendus.

373 III. Inferendum eſt, Mulieres, licèt Prælatæ ſint, non poſſe cenſuram aliquam ferre, quamuis habeant ſuò quodammodo Animarum Curam quoad correctionem, & Adminiſtrationem, qualem Abbatiſsis competere liquet, *ex cap. Dilecta, de Maior. & Obedien.* quia nimirum incapaces Clauium exiſtunt, *dict. cap. Dilecta de Maior. & Obed. vbi Gloſſ. verbo Iuriſdictionem, cap. de Monialibus, de ſent. Excommun.* vbi Decius *num. 41.* Abbas *in dict. cap. Dilecta, num. 3.* quibus addo *cap. Noua, de Pœnit. & Remiſſ. cum alijs ſupra adductis*; docent Nauarr. Couarr. Hugolin. Suarez, Sayr. Bonacin. & Valent. adducti à Zachar. Paſqualig. *in Add. ad Lauret. de Franch. dict. p. 1. q. 15. num. 762.* cui addo Fragoſ. *dict. §. 6. num. 6. verſ. Quoad ſecundum*, ubi ex eis, & Soto, docet, Mulieres quantumuis Prælatas uti non poſſe propria Iuriſdictionis Spiritualis Poteſtate, ſed ſolum commiſsione aliquorum Actuum per ordinem ad correctionē Monialium ; earumque domeſticam Diſciplinam, neque ſub Mortali peccato præcipere illas aliquid poſſe, quod èx ſe alias peccatum non ſit. Vndè rectè infertur excommunicare illas non poſſe nam quum Excommunicatio non niſi ob Mortale peccatum ferri queat quumque Mulieres non poſsint præceptū imponere, cuius tranſgreſsio ex ſe peccatum mortale ſit, neque Excommunicationem ferre manifeſtè infertur, Henriq. & ab eo Fragoſo *citato §. 6. num. 6.* Poterunt tamen implorare Superioris Officium, ut Inobedientes excōmunicet. Abb. *in cap. Dilecta, de Mai. & Obed.* Capua *lib. 4. deciſ. cap. 5. num. 2.* Eman. Rodrig. *QQ. Regular. tom. 1. q. 17. art. 12.*

374 Illat. IV. Fœminę, licèt Prælatæ ſint nequeunt aliquid præcipere in virtute Sanct. Obedien-

dientiæ, vel Spiritus Sancti, Sot. *in 3. diſtinct. 20. quæſt. 1. artic. 4.* Vitoriam ſequutus, & vtriuſque authoritate frètus ipſam opinionem defendit Lauret. de Franch. *de Controuerſ. inter Epiſcop. & Regular. part. 1. quæſt. 16.* cui addo Ledeſma *2. part. quæſt. 20. art. 4. num. 45.* Fragoſo *dict. §. 6. num. 7.* Quorum ratio eſt, quia huiuſmodi Præcepta emanarè debent à Prælato habènte Spiritualem Iuriſdictionem, & Clauium Poteſtatem, quibus Mulieres carerè iam ſupra oſtèndimus. Vndè præcepta iſta imponere non poſſe irrefragabiliter ſequitur, atque omninò affirmandum èſt.

374 Quin obſtèt contrarium aſſerere Azor. *Inſtit. Moral. p. 1. lib. 13. cap. 10. quæſt. 7.* cui addi poſſunt Eman. Rodrig. Nald. Suar. Cornejo, Lezana, Caſtro Palao, Pellizar. Hieronym. Rodriguez, Miranda, & Sanctor. laudati à Zacchar. Paſqualig. *in Addit. ad Lauret. de Franch. dict. quæſt. 16. num. 765.* qui mouentur ex èo, quod Moniales voto obedientiæ Prælatis, tàm Fœminis, quàm Viris obſtringuntur, ratione cuius voti præcipere eis poſſe Author ille infert, quorum opinio validiſsimè corroborari poreſt authoritate Nonnullorum Conciliorũ, iuxta quorum Canones, apparet Abbatiſarũ in Moniales legitimam quandam eſſe Poteſtatem, ut Earũ curam habeant, Eas moneant, doceant, & corrigant adeò, ut à Cabilonenſ. Concil. II. *Can. 54.* & Capitular. Caroli, *tit. 2. cap. 42.* dicatur Abbatiſas in conſpectu Domini de Monialibus Rationem reddituras, Earumque Matres Spirituales appellauit Abbatiſas Concil. Pariſ. ſub Ludovico, & Lothario *lib. 1. cap. 39.* Concil. Aquiſgranenſe II. ſub Ludovico *part. 2. cap. 13.* & Turonenſ. II. ſub Carolo, *Can. 30.* Abbatiſas moner, ut & Se ipſas cuſtodire, Sibique commiſſas ſeruare quanta potuerint, diligentia decertent. Neque incongruum videtur, ut quemadmodum Viris imperant Viri; ita Mulieribus, Mulieres præſint, & ſicut inter Viros deligitur aliquis ſapientior, & ad res gerendas aptior, ita inter Muliores aliqua deligatur, quæ ſanctitatè cæteris ſit in exemplum; Prudentia valeat ad Conſilium, Authoritate ad Regimen. Præſertim quum Virorum frequens conuerſatio damnoſa; & periculoſa Mulieribus eſſe poſsit ea præcipuè, quæ Poteſtate, & Iuriſdictione palliatur, ut ratiocinatur, Franciſc. de Hallièr. *dict. cap. 2. §. 8. num. 30.*

375 Quibus tamen non obſtantibus à prima ſententia recedendum non eſt, quia obedientia illa rèſpectu Abbatiſſarum èſt limitatè intelligenda, & reducènda ad terminos capacitatis, quam ipſæ habènt, hæc autem capacitas ſolum extenditur ad Poteſtatem Æconomicam, ut patet ex Concilijs Cabilonenſ. II. *Can. 54. &* 58. Turonenſ. III. *Can. 26.* Rhemenſ. II. *Can. 33.* Aquiſgranenſ. II. ſub Ludovic. *part. 5. Can. 2.* & efficaciſsimis rationibus probat Hallièr. *d. §. 8. n. 32.* ubi docet;

Quod licet ad Spiritualem finem Poteſtatem aliquam Abbatiſſæ habeant; in res tamen Spirituales, vel ad pœnas Spirituales infligendas nullam habere Poteſtatem: & quamvis in Eccleſia Dei aliquam obtineant Poteſtatem; nullam tamen in Eccleſiam, neque ad Eccleſiæ Regimen adſumi, vel Claues Spirituales habere poſſe, quibus aut Eccleſiam claudant, aut recludant, quod Hallièr. ipſe pluribus comprobat Noſque probatum relinquimus. Ergò iuxta Poteſtatem Æconomicam eſt intelligenda Obedientia à Monialibus Abbatiſſæ debita; ergò extra illam, neque Abbatiſſæ imperare poterunt, nèque Moniales obedire tenebuntur, optimè Barthol. à Sanct. Fauſt. *in Theſaur. Religioſor. lib. 6. q. 84. in fin.* Hyacinth. Donat. *Rer. Regular. tom. 3. de Moniali. tract. 8. q 4. num. 3. & 4.* omninò videndi.

376 Illatio V. èx præcedenti deſumpta. Mulieres Prælatæ poterunt ſub pœna Voti Obedientiæ ipſis præſtiti, vel in virtute Obedientiæ ipſis debitæ Monialibus imponere præcepta Temporalia, ad quorum obſeruantiam ſub Mortali peccato teneantur Moniales juxta qualitatẽ Materiæ, quæ ſic in violatione præcepti, ab Abbatiſſa impoſiti peccabunt, qualitèr peccant filiæ Familias in traſgreſsione Præcepti Parentum, Sot. *in 4. diſt. 20. q. 1. art. 4. §. Hinc fit.* Emman. Rodrig. *Quæſt. Regular. dict. tom. 1. quæſt. 12. artic. 2.* Victoria *de Poteſtat. Eccleſi. Relect. 2. quæſt. 2. num. 4. fol. 61.* Fragoſo *dict. §. 6. num. 8. & 9.* Zacchar. Paſqualing. *in dict. Addit. ad Lauret. de Franch. num. 766.* aliquanto fuſius loquens; ſed tàm ipſe, quàm alij expreſſe defendentes poſſe Abbatiſſas ſub obedientię præcepto aliquid imperare, intelligendi ſunt iuxta nuper adductas Illationes pro quibus addi poſſunt Sylveſt. Tabièna, Armill. Ledeſma, Henriquez, Suarez, & alij ſequuti à Hyacintho Donato *Rer. Regular. tom. 3. de Monialib. tractat. 8. quæſt. 2. num. 3.* qui id clarè deduci affirmat ex Sanct. Thom. *in 4. diſtinct. 19. quæſt. 1. quæſtiuncul. 3. ad 4 & ex cap. Dilecta 12. de Maioritat. & Obedient.*

377 Quæ illatio, ut commodius percipiatur diſcutiendum eſt, & examinandum: An aliqualèm Iuriſdictionem habeant Abbatiſſæ, aliæque Prælatę ab Ordinum Patriarchis? Et quidèm habere Iuriſdictionem ab ipſa Règula, ſeu eius Conditore ad cogendas Moniales ad Regulæ obſeruantiam, Eoſque puniendas ſi eam violent, quod ratione ſolius Voti facere non poſſe; ſed ab ipſa Regula Poteſtatem iſtam illis provenire, docet Vazquez *1. 2. quæſt. 96. artic. 4. diſputat. 166. cap. 4. num. 28.* & ab eo Fragoſo *de Regimin. Reipublic. Chriſtian. part. 2. lib. 11. diſputat. 24. §. 6. num. 10.* addens Poteſtatem iſtam non eis prouènire à Superioribus Prælatis Viris, ſeu eorum cõfirmatione; ſed ab ipſa Regula;

Tùm

Tùm quia confirmatio nullum Ius de nouo attribuit, *cap. Examinata, de Confirm. vtil. vel inutili, cap. Quia Diuerſitatem, de Conceſſ. Preben.* Cancer. *tom.* 3. *var. cap.* 3. *num.* 177. Suarez *de Legibus, lib.* 8. *cap.* 18. *num.* 8. Oldrad. *conſ.* 164. ſed ſolum antiquum confirmat, *cap. Ex parte* 13. & *cap. Quia intentionis* 29. *de Priuileg. cum pluribus alijs vulgaribus*, ab ipſo adductis, cui addo eleg. Text. *in l. ſi Olei* 22. juncto Donello *lib.* 13. *Comment. cap.* 6. *circa fin.* Alex Dec. & alios ſequutos à Molin. I.C *de Primogen. lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 7. Roder. Suarez *alleg.* 14. *num.* 1. Menoch. *conſ.* 75. *à nu.* 20. & *in his terminis.* Hyacinth. Donat. *Rer. Regular. tom.* 3. *de Monial. tract.* 8. *q.* 6. *num.* 4. allegantem pro hac opinione eundem Vazquez, & Bartholom. de Ledeſma, & huic opinioni innitens, addit poſſe Abbatiſas de violatione Règulæ inquirere, & præceptum ſub mortali obligans imponere ad reuelandum; quia quum legimè ad inquiſitionem procedat, ut ſupponimus, ex eo quod facultatem puniendi eas concèdimus; ſequitur etiam omnia neceſſaria ad veritatem eruendam eis denègari non poſſe èx vulgari regula conceſſa Iuriſdictione, omnia alia conceſſa cenſeri; ſine quibus ea commode exerceri non poteſt, *l.* 2. *ff. de Iuriſdict. omn. Iudic.* & conducit *l.* 1. *tit.* 27. *p.* 3. *l. à D. Pio, ff. de Re Iud. cap. Paſtoralis, de Offic. & Poteſtat. Iudic. Delegat.* Azo. *in Summ. Rubric. de Executio ſentent.* Specu lat. *eod. tit. §. Non dicendum.*

378 VI. inferendū eſt nō poſſe Prælatas Mulieres diſpenſare, aut commutare vota Subditarum, quia nimirùm Spirituali carent Iuriſdictione, quæ omninò neceſſaria èſt ad Votorum commutationem, aut diſpenſationem, Tamburin. *de Iur. Abbatiſar. diſputat.* 32. *quæſt.* 7. Pellizar. *de Monial. cap.* 10. *ſect.* 2. *n.* 134. Zacchar. Paſqualig. *in AAdit. ad Laurèt. de Franch. de Controu. intèr Epiſcop. & Regular. q.* 14. *num.* 747. ubi allegat Lèſ. Sot. Bart. à S. Fauſto, Rodrig. Sanchez, & Lezanam, & *num.* 748. Prælatos Regulares poſſe huiuſmodi Vota diſpenſare, & commutare docet allegans Richard. Palac. Sylveſt. Angèl. Nauarr. Lèſ. Sayr, Sanch. & Suarez, & Conſtitut. Pij V. & *num.* 751. poſſe Abbatiſas Vota Monialium irritare ex communi opinione affirmat pro qua allègat Sotum, Ledeſmam, Rodrig. Vazq. Suar. Sayr. Leſ. Sanchèz, Viuald. Anglès, Tamburin. & Pellizar. & *num. ſeqq.* aliquas alias difficultates ſuper his Votorū irritationibus èxcitat apud ipſum videndas. Nobis enim hæc nūc dixiſſe ſufficiat.

379 VII. deniquè infertur èx defectu Iuriſdictionis, & Poteſtatis Ecclèſiaſticæ, non poſſe Mulièrès, licèt Prælatæ ſint, diſpenſare quoad Subditas ſuas, ut diebus prohibitis carnes, vel lacticinia edant, aut quoad ieiunia, licèt ex præcepto Eccleſiæ non ſint; ſed tantum à Regula impoſita, neque quoad alias Règulas, vel Conſtitutiones Ordinis. Henriq. *in Summ. lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 3. Sanchez *in Summa, lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 24.

rint, vel ex ſe, vel ex Apoſtolica Diſpēſatione capaces eſſe Mulieres recipiendi Clericalem Tonſuram, imò, & alios Minores Ordines, ut penes ipſum Sauſay. *loc. cit.* videre licèr: Omnium tamen illorum opinio rejicienda eſt, & à Catholicis auribus omninò ablegenda: non enim ex mera Eccleſiaſtica conſuetudine, vel quacumque Synodica, aut Pontificia Sāctione, vel cōſuetudine effluxit Maſculos tantum initiandi hac Clericali Tonſura, ſed vera, & propria eſt Apoſtolica Traditio quemadmodum ex pluribus PP. & Concilijs latè probat Andr. Du Sauſay *in Panoplia Clericali, par. 1. lib. 7. cap. 3.* Illam igitur mutari non poſſe quoad ſubſtantialia eo quod non ſit temporalis, ſed perpetua ab Apoſtolis hucuſque perſeuerans, ubique, & ſemper, & ab omnibus ſeruata, nunquam à Cōcilio Generali, ſeu Romano Pontifici diſpenſata, quin potius ubi is eà ſemper fuit Religione obſeruata, eà inſtantia commendata, ut maiori curà, & ſollicitudine cuſtodiri, vel authoritatis imperio commendari non potuerit, quum Anathemate Refragatores percutiant, & Apoſtaſiæ nota inurant circa eius obſeruationem delinquentes. A tres explorata eſt Traditiones ab Apoſtolis editas in perennem obſeruantiam à Pontifice, vel Concilio non poſſe abrogari, tùm quod ſi Papa non poteſt naturam rerum immutare ſubſtantialia Vnius rei, alij applicando in ijs, quæ Iuris Poſitiui ſunt, ut docet Gloſſ. *in cap. Quanto, verbo Veri Dei, de Tranſlat. Epiſcopor.* multò minus diſpenſare poterit in Traditionibus Apoſtolicis, quę ſunt, id quod de natura rei eſt, & ad ſubſtantiam pertinet, ut ratiocinatur Sauſay. *dict. part. 1. lib. 6. cap. 2.* Vndè rectè arguitur, neque ex ſe, neque ex Pontificia Diſpenſatione Mulieres capaces eſſe, aut fieri poſſe Clericalis Tonſuræ, aut Eccleſiaſticę Iuriſdictionis. Quod Iure Ordinario attento, nullam admittit dubitationem, & licèr ex Plenitudine Poteſtatis id aliter procedere Nonnulli affirmare voluerint, eodem modo ratiocinandum eſſe addimus; quamuis enim Romanus Pontifex Plenitudinem habeat Poteſtatis in Eccleſia; omnia tamen facere debet cū magna circunſpectione, ut reprehēdi nō poſsit, *gloſſ. 1. in cap. Cū eo, de Reſcript.* Eius enim Officium eſt removere ſcandala non facere, *cap. 1. de Exceſſ. Prælator. in 6.* ſunt verò multa, quæ ei Deus non permiſsit, *Gloſſ. in cap. 1. verbo Præſente in Add. de Stat. Regular.* quæ ideò ſi aggreditur, peccat. In ſuper *Can. Sicut, & ibi gloſſ. fin. diſt. 15.* expreſſè cauetur: Non licere Papæ venire contra Decreta Concilij in his, quæ pertinent ad fidem, & ſalutem, ac generale Eccleſiæ ſtatum: At qui in caſu controuerſo Papa perturbaret ſtatum Eccleſiæ Vniuerſalis ſi permitteret Clericali Tonſura Mulieres inſigni, ut rectè ponderat Sauſay. *dict. cap. 2. verſ. Sed tamen hæc, pag. 211.* Ergò, &c.

Sectio

Sectio IV.

An Fœminæ Capaces ſint Poteſtatis, ſeu Iuriſdictionis Spiritualis Iure Ordinario?

359 OTioſam ex dictis iudicaremus huius difficultatis excuſsionem ad probandam Laicorum Incapacitatem iſtam; ni Panormitan. *in cap. Dilecta de Maior. & Obed.* per illum Textum affirmãtem comperiremus Fœminas capaces eſſe Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, & Poteſtatis, ex eo quod in præallegato Textu deciditur quandam Abatiſam ab Officio, & Beneficio Clericos ſibi ſubjectos ſuſpendere potuiſſe, cui concinnit *Gloſſ. ibidem*, docens Abbatiſam poſſe Eccleſias, & Beneficia ſuo Monaſterio ſubjecta conferre, quibus acquieſcere videtur Lauretus de Franch. *de Controuerſ. inter Epiſcop. & Regulares, p. 1. q 14. rota.* Et ex Theologis ſunt nonnulli eandem ſententiam amplectentes. Azor *Inſtit. Moral. tom. 1. lib. 13. cap. 10. q. 6.* Laiman. *in Summa, lib. 5. tract. 9. cap. 13. §. Vnic. num. 4.* Hæc autem omnia Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, & Poteſtatem redolent. Vndè neceſſariũ fuit Quæſtionem iſtam radicitus examinare, & fundamentaliter reſoluere, pro eiuſque reſolutione.

360 Sit vnica Concluſio Fœminæ Iure Ordinario omninò incapaces exiſtunt totius Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, & cuiuslibèt eius partis. Quam omnes defendunt Theologi. S. Thom. *in 4. diſt. 19. q. 1. art. 1. quæſtiuncul. 3. ad 4 & diſt. 25. q. 2. art. 1. ad 2.* Paludan. *in 4. diſt. 19. q. 2. art. 1.* Sotus *in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 4.* Sylveſter *in Summa, verbo Abbatiſa, num. 1.* & eſſe communem inter illos docet Lauret. de Franch. *dict. q. 14. paulo poſt princip.* cui addo Sylvi. *in Supplem. 3. part. q. 19. art. 3.* Nauarr. *in Manual. cap. 27. num. 6.* Miranda *de Monial. q. 6. art. 5.* Elig. Baſæ. *in Summa, tom. 1. verbo Abbatiſa, num. 3. verſ. An autem*, quibus omnibus addo Tabienam, Armill. Durand. Turrecrem. Henriq. Ledeſma, Leſ. Sanchez, Valentia, Azor, Miranda, Suarez, Sayr. Anglès, Barthol. à S. Fauſto, Coninch. Lezanam, Tamburin. Bonacin. & Pellizar. adductos à Zachar. Paſqualig. *in Add. ad Lauret. de Franch. dict. q. 14. num. 734.* eiſque addi poteſt Garcia *de Benefi. part. 1. cap. 2. num. 33. cum multis ſeqq.* Tondut. *QQ. & Reſolut. Beneficial. part. 3. cap. 193. num. 5. in fine*, Hyacinth. *Donat. Rer. Regular. tom. 3. de Monialib. tract. 8. q. 2.* Tamburin *de Iur. Abbatiſ. diſput. 32. q. 2. num. 2.* Diana *pag. 5. tract. 9. reſolut. 16. verſ. Sed reſpondendum eſt.* Ioan. Baptiſt. Fragoſ. *de Regim. Reip. Chriſtian. p. 2. lib. 11. diſput. 24. §. 6. à num.*

à num. 6. per aliquot ſeqq. Noſque ulterius probamus.

361 I. ex celebri Text. *in cap. Noua 10 de Pœn. & Rem.* ubi Innocen III. Valẽtino, & Burgenſ. Archi-Epiſcop. reſcripſiſſe legitur: Abbatiſſis prohibitum eſſe Moniales proprias benedicere, ipſarum Confeſsiones audire, & publicè prædicare; quia abſonum, & indecorum eſt, licèt enim Sanctiſsima Virgo dignior, & præſtantior eſſet Apoſtolis, non tamen illi, ſed iſtis traditæ ſunt Claues Regni Cœlorum, atque hæc eſt ſumma illius Decretalis, quæ integra legitur, *in Regiſtro eiuſdem Innocent. Epiſt.* 184. & in eius corroborationem aliqua non contemnenda adducit Dadin. Alteſerra *ibidem.* Ex quibus hoc elicitur argumentum: omnis Iuriſdictio, & Poteſtas Eccleſiaſtica alligata eſt Clauibus Regni Cœlorum, ut abundè alibi paſsim probamus; Aſt Mulieres ſunt Clauium iſtarum incapaces, ut liquet ex præ allegato Textu, ergò ſunt incapaces omnis Eccleſiaſticę Iuriſdictionis, & Poteſtatis. S. Thom. *in 4. diſt. 25. q. 1. art. 2.* Eman. Rodrig. *QQ. Regular. tom. 2. q. 107. art. 1.* Tamburin. *de Iur. Abbatiſſar. diſp. 32. q. 2. num. 5.* Argumentum undique eſt irrefragabile, nullaque indiget ampliori corroboratione.

362 Sed inſtabis fortè dicendo: Poteſtatem Iuriſdictionis non comprehẽdi ſub Regni Cœlorum Clauibus, neque rectè argui ab vna ad aliam. Aſt inſtantia hæc minimè obſtat, fatendo namque Poteſtatem Iuriſdictionis non eſſe immediatè Poteſtatem Clauium; negari tamen nequit, illam ad iſtam ordinari, imò ab ipſa Originem ducere; vndè quum eodem modo ratiocinandum ſit de Deriuatis, atque de ipſa Origine, imò, & ſub ipſa expreſſe contineantur, ut probatur argum. Text. *in l. Liberorum, ff. de verbor. ſignif.* cum pluribus alijs congeſtis à Decio *in l. 2. num. 72. ff. de Reg. Iur.* Corne. *conſ. 219. num. 9. & 10. lib. 2. & conſ. 213. num. 4. lib. 4.* Zephal. *conſ. 606. num. 17.* Rebuff. *in l. Tigni 62. ff. de verbor. ſignific.* Menoch. *conſ. 957. num. 4* Fuſar. *de Subſtit. q. 329. num. 1.* ſequitur proculdubio omnes incapaces Poteſtatis Clauium; incapaces etiam reputari debere Poteſtatis Iuriſdictionis. At Mulieres in omnium ſententia Clauium Poteſtatis incapaces exiſtunt, ergò etiam debent reputari incapaces Poteſtatis Iuriſdictionis.

363 II. Incapacitatem iſtam probamus: Viri creatio Mulieris Productionem præceſsit: Peccatum Mulieris peccato Viri prius fuit, eique occaſionem præbuit. *Geneſ.* 3. ergò eſſet contra Diuinam Prouidentiam; Mulierem poſterius creatam; priuſque in peccatum lapſam, imò grauiſsimi illius peccati primi Parentis immediatè Cauſatricem, & Virum ſuum in peccati illius foveam præcipitem trahentem, Poteſtatis, & Iuriſdictionis in Virum exercendæ, capacem à Domino relictam eſſe, ut ratiocinatur Franc. Hallièr. *dict. cap. 2. §. 2. num. 2. verſus finem,* cui addimus Ambroſ.

broſ. *in Hexamer. tract. Diei IV. relatum in Can. Adam* 28. 33. q. 5. ibi: *Adam per Euam deceptus eſt; non Eua per Adam. Quem vocauit ad culpam Mulier; iuſtum eſt, ut Eum Gubernatorem adſumat; ne iterum Fœminea facilitate labatur, &c.*

364 III. Incapacitas iſta probatur ab inconcuſa Eccleſiæ praxi, quod quidem argumentum efficaciſsimum reputat Epiphan. *Hæreſi* 59. *ſiue* 79. *cap.* 2. & 3. Vitoria *de Poteſt. Eccleſi. Relect.* 2 *q.* 2. *princip. num.* 3. Halliėt. *dict.* §. 1 *num.* 3. aſſerentes nullum aliud Eos magis moviſſe ad incapacitatem iſtã neruoſe defendendam. Praxis autem hæc non ſolum in Lege Gratiæ, ſed in omnibus alijs ſupra memoratis, inconcuſe obſeruata eſt; nuſquam enim legitur apud veræ Religionis Cultores Mulieres Poteſtate aliqua Eccleſiaſtica functas eſſe. Quod autem nullo unquam ſæculo factum eſt, & in nulla vſquam Lege permiſſum legitur, nefas eſſe nunc attentare concludendum eſt. Ab iſtoque argumento rectè incapacitatem iſtam ſub induci addunt Halliėr. & Vitoria *locis citatis.*

365 IV. probamus: Incapacitas hæc deriuatur à Iure Naturali, ut multis probat Grauina *de Cathol. Præſcript. tom* 4. *p.* 1. *Controuerſ. vltim. art.* 4. *dubit. Appendic. pag.* 280. Iure Gentium, S. Thom. 2. 2 *q.* 57. *art.* 2. *ad* 3. Iure Ciuili, Sauſay *in Panoplia Clericali, lib.* 6. *p.* 1. *cap.* 1. *verſ. apud Priſcos Romanos,* Iure Diuino, S. Thom. 1. *par. q.* 92. *art.* 1. *ad* 2. Grauina *dict. Dubit. Appendic. pag.* 281. *col.* 1. *verſ. Confirmatur* 1. ergò debet inuiolabiliter obſeruari, argum. §. *Sed, Naturalia, Inſtit. de Iur. Natural. Gent. & Ciuil.* Ariſtotel. *lib.* 5. *Ethic. cap.* 10. Petr. Fab. *in l. Iura Sanguinis ff. de Reg. Iur.*

366 V. Ipſorum Proteſtantium, & Puritanorum Confeſsione incapacitas iſta probatur apud Grauin. *in dict. Dubit. Appendic. pag.* 291. *col.* 2. allegantem Goodman. *Libro: Quomodo Superioribus obediendũ ſit? cap.* 8. *fol.* 96. Vvittingham. Knoxium, Luter. Caluin. Magdeburgenſ. Andr. Mobrevium, Philopatr. Anton. Gilboy. & Puritanos Anglicanos.

367 Neque his adverſatur opinio Panormitan. Gloſſ. & aliorum, quorum à principio meminimus, intelligendi namque ſunt voluiſſe Mulieres eſſe capaces Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, Priuilegio Apoſtolico, aut immemorabili poſſeſsione juncta Priuilegij fama, ut ſupra quoad Laicos manet probatum; non autem alias ſecluſo priuilegio iſto, ut *ſeq.* oſtendemus *Sectione* 5. alias namque omninò rejiciendi ſunt ex ibi dictis, & infra dicendis.

368 His ſic ſolidiſsimè (ni fallimur) firmatis, aliqua ex eis inferre licèt, quæ clariora illa reddent, & incapacitatem iſtam perſpicuè demonſtrabunt.

369 I. que inferimus Mulieres, quamuis Deo dicatas non eſſe capaces Magiſtratus Eccleſiaſtici, ideòque Fœminæ nequeunt eſſe Iudices, aut Prælatura fungi, adnexam habente Iuriſdictionem Eccleſiaſticam, ut concludunt com-

communiter Canoniſtæ, *in cap. 1. de Fil. Presbyterer. in 6.* & Theolog. cum S. Thom. *in 4. diſt. 25. art. 3.* Ioan. Baptiſt. Fragoſ. *de Regimin. Reipublic. Chriſtian. p. 2. lib. 2. diſp. 24. §. 6. num. 6.*

370 Neque obſtat Sanch. *de Matrimon. lib. 5. cap. 5. num. 19.* docens, Bigamas eligi in Abbatiſas non poſſe, quia Fœminarum Abbatia eſt Dignitas, cuius Bigamæ incapaces exiſtunt, ſumta paritatè rationis à Viris Bigamis, qui nequeunt Vicarij Epiſcopi conſtitui, licèt ſint Clerici, donèt à Bigamiæ impedimento ſoluantur, quia Vicariatus eſt Dignitas Eccleſiaſtica, cuius Bigami incapaces exiſtunt, *cap. Vnic. de Bigam. in 6.* Azor. *Inſtit. Moral. 2. p. lib. 6. cap. 4. q. 12.* At Vicariatus adnexam habet Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, imò proptèr eam in Dignitatè Eccleſiaſtica Vicarij conſtituti eſſe dicuntur, *Clem. Et ſi principalis, de Reſcript.* & ibi Zabarel. & omnes Canoniſtæ. Staphil. *de Litter. Gratiæ, tit. de Modo, & forma impetr. §. Tranſeo nunc, num. 12. & ſeqq* & ideò Vicarius præfertur Archidiacono, & Archipresbytero, Rota *deciſ. 200. num. 4. part. 1. Diverſ.* Panormitan. *conſ. 12. vol. 1.* Ioan. Honor. *in Summa Decretal. lib. 1. tit. 28. num. 17. & 18.* Ergò ſi ob paritatem Virorum Fœminæ Bigamæ nequeunt Abbatiſæ eligi, Earum Abbatiæ ſunt Dignitates Eccleſiaſticæ habentes Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, & Poteſtatem.

371 At inſtantiam non obſtare præmonuimus; reſpondemus enim fatendo Abbatiam Mulièrum lato modo Dignitatem Fœminarum appellari, Flamin. Pariſ. *de Reſign. Beneſi. lib. 2. q. 1. num. 71. & lib. 3. q. 12. nu. 15.* Petr. Andr. Gambar, & Viuald. ſequuti à Fragoſ. *dict. §. 6. num. 4. verſ. Non eſt tamen præter eundum, & num. 6. in fine principij*, non tamen ſtrictè, & rigoroſe Dignitatem Eccleſiaſticam eſſe aſſerimus, & quamuis hoc concederemus, nullam ex inde Iuriſdictionem ei attribueremus adnexam; licèt enim Iuriſdictio Spiritualis, & Poteſtas Eccleſiaſtica Clauiũ Dignitati Prælatiæ adnexa ſit; Boer. *deciſ. 286. num. 2* Franc. Aretin. *conſ. 13. num. 1.* Cardin Cavaler. *deciſ. 649. num. 7.* Auguſtin. Barboſ. *de Iur. Eccleſi. tom. 1. lib. 1. cap. 21. num. 10.* à qua poſteà emanat Iuriſdictio Ordinaria, ex qua dignoſcitur Beneficium eſſe Dignitatem Eccleſiaſticam, Abbas *in cap. de Malta, num. 21. verſ. Communiter tamen, de Præbend.* & ibi Ioan. de Imola *ſub num. 39. verſ. Sed Archidiaconus*, Butrius *num. 24. verſ. Qualiter autem*, Archidiacon. *in cap. 1. num. 2. col. 2. de Conſuetud. in 6.* ubi Ancharran. *num. 6.* Gemin. *num. 7.* Fulv. Pacian. *de Probat. lib. 2. cap. 27. num. 7.* Moneta *de Conſeruatorib. cap. 5. num. 84.* Auguſtin. Barboſ. *dict. cap. 21. num. 11.* Huius autem Iuriſdictionis incapaces Fœminæ exiſtũt, S. Thom. *in 4. diſt. 19. quæſt. 1. art. 1. quæſtiuncul. 3. ad 4.* Durand. *ibidem q. 1. ad vltim.* Sylveſt. *verbo Abbatiſa, in princip.* ubi Tabien. *num. 5.* Armill. *num. 1.* Suar. *in 3. p. S. Thom. tom. 1. diſput. 2. ſect. 2. num. 3.* Nec

erunt

erunt veræ Prælatæ Tamburin. *de Iur. Abbatiſ. diſp. 32. q. 1. num. 2.* Neque Dignitatem ſtrictè ſumptam habebunt, imò èt gratis admiſſo Dignitatem habere, nihil inde lègitimum inferri pòterat ad probandam Iuriſdictionis, & Poteſtatis Eccleſiaſticæ capacitatem; non enim eſt èſſentiale Dignitatis Eccleſiaſticæ conſtitutivum Eccleſiaſtica Iuriſdictio, nèque rectè arguitur: habet Eccleſiaſticam Dignitatem, ergò, & Iuriſdictionem; experièntia namque demonſtratur eſſe in omnibus Eccleſijs Cathèdralibus quam plurès Dignitatès nullam Iuriſdictionem habentes, Rota *deciſ. 5. num. 9. apud Tambur. de Iur. Abbat. tom. 3.* Archidiacon. *in cap. 1. num. 2. col. 2. de Conſuetud. in 6.* Pacian. *de Probat. lib. 2. cap. 27. num. 15.* Barboſ. *dict. cap. 21. num. 12.* Quamuis èconuerſo argui lègitimè poſsit: habet Eccleſiaſticam Iuriſdictionem Ordinariam, aut Delegatam ad vniuèrſitatem cauſarum, ergò eſt in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus, vt patèt in Vicarijs Generalibus Epiſcoporum, qui in Dignitatè Eccleſiaſtica conſtituti dicuntur, Panvin. *in tract. de Offi. & Poteſt. Cap. Sede Vacante, p. 2. q. 10. n. 16. verſ. An autem Vicarius*, Paul. Fuſch. *de Viſitat. lib. 1. cap. 15. num. 32.* Anton. de Prætis *de Iuriſdict. Epiſcopor. cap. 6. num. 50.* Valençuel. Velazquez *conſ. 101. num. 69. & conſ. 192. num. 9. &* 10. Barboſ. *de Iure Vniuerſo, tom. 1. lib. 1. cap. 15. num. 26.* quia Iuriſdictionem iſtam habent, *cap. Non putamus, & ibi Gloſſ. verbo videtur, de Conſuetud. in 6 cap. Romana, in princip. de Appellat.* & eſt communis Canoniſtarũ in præallegatis Iuribus, & poſſunt ideò eſſe Summi Pontificis Delegati, *Gloſſ. in Clem. 2. verbo Delegatus, de Preſcript.* ubi Zabarel. *num. 22.* Imola *num. 18.* Iacob. Sbroz. *de Vicario Epiſcop. lib. 2. q. 22. à princip.* Barboſ. *dict. cap. 15. num. 27. & de Poteſtat. Epiſcop. part. 3. allegat. 54. num. 130.* & tamen ad Delegationem iſtam requiritur Eccleſiaſtica Dignitas, *cap. Statutum, de Reſcript. in 6.* Angel. Aretin. *conſ. 19. num. 37.* & omnes communiter Canoniſtæ. Vndè èos in Dignitate iſta conſtitutos rectè arguimus. Imò, & Vicarium Foraneum ad vniuerſitatem cauſarum electum (quales ſunt omnes iſtius Archi-Epiſcop. præter Toletan. & Complutenſem) in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum dici poſſe, quia ordinarij priuilegij fruuntur, non temere affirmamus ex Tyber. Decian. *tract. Crim. tom. 1. lib. 4. cap. 35. num. 44.* Vant. *de Nullit. in rebus eorum, qui Nullit. num. 9. & 17.* Villad. *in Politica, cap. 3. num. 108. litter. D.* Ad inſtantiam ergò reſpondemus, nègando Sequelam, quia poteſt eſſe huiuſmodi Abbatia Fœminarum Dignitas, quin Iuriſdictionem aliquam habeat, prout non habère perſpicuũ eſt, & comprobatur hac etiam irrefragabili.

372 Illat. II. Fœminæ licèt Abbatiſſæ ſint nèqueùnt ſuſpendère Clèricos ſibi ſubjectos ab Officio, licèt à Bèneficio ſuſpendère poſsint. Gloſſ. *in cap. Dilecta,*

ut Mai. & Obed. Laurèt. de Franch. *de Controu. intèr Epiſcop. & Regular. p. 1. q. 15.* vbi allegat Innocentium ſentièntèm, càm ab Officio, quàm à Benèficio eas ſuſpendèrè poſſe; eius tamen opinio communitèr rejicitur, veriorque à Panormitano, adducta *in dict. cap. Dilecta* fert; neque ab Officio, nèque à Beneficio propriè ſuſpendere poſſe Mulierès, quia Suſpēſio hæc præſſe, & rigoroſe ſumpta, Cēſura eſt; Hanc autem nequeunt Mulièrès ferre, ergò nequè illam. Sic ratiocinari licèt ex adductis à Lauret. de Franch. & Paſqualig. *loc. citatis*; Imò ex præ allegato Textu *in dict. cap. Dilecta*, clarè elicitur, in eo namque iniungit Pontifex Abbati S. Michaëlis, ut Clericos Abbatiſſæ ſubjectos cogat Eccleſiaſtica Cenſura ad obſervantiam mandatorum eius, ex quo indirectè Pontifex declarat, quod Suſpenſio illa, cuius præ allegatus meminit Textus, non ſit Cenſura, ſed tantum ſimplex præceptum Cenſuræ adminiculo indigens, ut ſeruetur; alias namque Pontifex alia remedia adhibèri præciperet, ut rectè ponderant præ allegati DD. quibus addo Franciſc. Hallièr. *de Sacr. Electiοn. part. 2. ſect. 4. cap. 2. §. 8. num. 34. pag. 518.* iterum infra ad hoc referendus.

373 III. Inferendum eſt, Mulieres, licèt Prælatæ ſint, non poſſe cenſuram aliquam ferre, quamuis habeant ſuo quodammodo Animarum Curam quoad correctionem, & Adminiſtrationem, qualem Abbatiſsis competere liquet, *ex cap. Dilecta, de Maior. & Obedien.* quia nimirum incapaces Clauium exiſtunt, *dict. cap. Dilecta de Maior. & Obed. vbi Gloſſ. verbo Iuriſdictionem, cap. de Monialibus, de ſent. Excommun.* vbi Decius *num. 41.* Abbas *in dict. cap. Dilecta, num. 3.* quibus addo *cap. Noua, de Pænit. & Remiſſ. cum alijs ſupra adductis*; docent Nauarr. Couarr. Hugolin. Suarez, Sayr. Bonacin. & Valent. adducti à Zachar. Paſqualig. *in Add. ad Lauret. de Franch. dict. p. 1. q. 15. num. 762.* cui addo Fragoſ. *dict. §. 6. num. 6. verſ. Quoad ſecundum*, ubi ex eis, & Soto, docet, Mulieres quantumuis Prælatas uti non poſſe propria Iuriſdictionis Spiritualis Poteſtate, ſed ſolum commiſsione aliquorum Actuum per ordinem ad correctionē Monialium; earumque domeſticam Diſciplinam, neque ſub Mortali peccato præcipere illas aliquid poſſe, quod è x ſe alias peccatum non ſit. Vndè rectè infertur excommunicare illas non poſſe nam quum Excommunicatio non niſi ob Mortale peccatum ferri queat quumque Mulieres non poſsint præceptū imponere, cuius tranſgreſsio ex ſe peccatum mortale ſit, neque Excommunicationem ferre manifeſtè infertur, Henriq. & ab eo Fragoſo *citato §. 6. num. 6.* Poterunt tamen implorare Superioris Officium, ut Inobedientes excōmunicet. Abb. *in cap. Dilecta, de Mai. & Obed.* Capua *lib. 4. deciſ. cap. 5. num. 2.* Eman. Rodrig. *QQ. Regular. tom. 1. q. 17. art. 12.*

374 Illat. IV. Fœminę, licèt Prælatæ ſint nequeunt aliquid præcipere in virtute Sanct. Obedien-

dientiæ, vel Spiritus Sancti, Sot. *in 3. diſtinct.* 20. *quaſt.* 1. *artic.* 4. Vitoriam ſequutus, & vtriuſque authoritate fretus ipſam opinionem defendit Lauret. de Franch. *de Controuerſ. inter Epiſcop, & Regulat. part.* 1. *quaſt.* 16. cui addo Ledeſma 2. *part. quaſt.* 20. *art.* 4. *num.* 45. Fragoſo *dict. §.6. num.* 7. Quorum ratio eſt, quia huiuſmodi Præcepta emanarè debent à Prælato habènte Spiritualem Iuriſdictionem, & Clauium Poteſtatem, quibus Mulieres caterè iam ſupra oſtèndimus. Vndè præcepta iſta imponere non poſſe irrefragabiliter ſequitur, atque omninò affirmandum èſt.

374 Quin obſtèt contrarium aſſerere Azor. *Inſtit. Moral. p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 10. *quaſt.* 7. cui addi poſſunt Eman. Rodrig. Nald. Suar. Cornejo, Lezana, Caſtro Palao, Pellizar. Hieronym. Rodriguez, Miranda, & Sanctor. laudati à Zacchar. Paſqualig. *in Addit. ad Laurèt. de Franch. dict. quaſt.* 16. *num.* 765. qui mouentur ex èo, quod Moniales voto obedientiæ Prælatis, tàm Fœminis, quàm Viris obſtringuntur, ratione cuius voti præcipere eis poſſe Author ille infert, quorum opinio validiſsimè corroborari poteſt authoritate Nonnullorum Conciliorũ, iuxta quorum Canones, apparet Abbatiſarũ inMoniales legitimam quandam eſſe Poteſtatem, ut Earũ curam habeant, Eas moneant, doceant, & corrigant adeò, ut à Cabilonenſ. Concil.II. *Can.* 54. & Capitular. Caroli, *tit.* 2. *cap.* 42. dicatur Abbatiſas in conſpectu Domini de Monialibus Rationem reddituras, Earumque Matres Spirituales appellauit Abbatiſas Concil. Pariſ. ſub Ludouico, & Lothario *lib.* 1. *cap.* 39. Concil. Aquiſgranenſe II. ſub Ludouicò *part.* 2. *cap.* 13. & Turonenſ. II. ſub Carolo, *Can.* 30. Abbatiſas monet, ut & Se ipſas cuſtodire, Sibique commiſſas ſeruare quantà potuerint, diligentia decertent. Neque in congruum videtur, ut quemadmodum Viris imperant Viri; ita Mulieribus, Mulieres præſint, & ſicut inter Viros deligitur aliquis ſapientior, & ad res gerendas aptior, ita inter Muliores aliqua deligatur, quæ ſanctitatè cæteris ſit in exemplum; Prudentia valeat ad Conſilium, Authoritate ad Regimen. Præſertim quum Virorum frequens conuerſatio damnoſa; & periculoſa Mulieribus eſſe poſsit ea præcipuè, quæ Poteſtate, & Iuriſdictione palliatur, ut ratiocinatur, Franciſc. de Hallièr. *dict. cap.* 2. *§.* 8. *num.* 30.

375 Quibus tamen non obſtantibus à prima ſententia recedendum non eſt, quia obedientia illa rèſpectu Abbatiſſarum èſt limitatè intelligenda, & reducènda ad terminos capacitatis, quam ipſæ habènt, hæc autem capacitas ſolum extenditur ad Poteſtatem Æconomicam, ut patet ex Concilijs Cabilonenſ. II *Can.* 54. & 58 Turonenſ. III. *Can.* 26. Rhemenſ. II. *Can.* 33, Aquiſgranenſ. II. ſub Ludovic. *part.* 5. *Can.* 2. & efficaciſsimis rationibus probat Hallièr. *d. §.* 8. *n.* 32. ubi docet:

Quod licet ad Spiritualem finem Poteſtatem aliquam Abbatiſæ habeant; in res tamen Spirituales, vel ad pœnas Spirituales infligendas nullam habere Poteſtatem: & quamvis in Eccleſia Dei aliquam obtineant Poteſtatem; nullam tamen in Eccleſiam, neque ad Eccleſiæ Regimen adſumi, vel Claues Spirituales habere poſſe, quibus aut Eccleſiam claudant, aut recludant, quod Hallièr. ipſe pluribus comprobat Noſque probatum relinquimus. Ergò iuxta Poteſtatem Æconomicam eſt intelligenda Obedientia à Monialibus Abbatiſæ debita; ergò extra illam, nèque Abbatiſæ imperare poterunt, nèque Moniales obedire tenebuntur, optimè Barthol. à Sact. Fauſt. *in Theſaur. Religioſor. lib.6. q.84. in fin.* Hyacinth. Donat. *Rer. Regular. tom. 3. de Moniali. tract. 8. q 4. num. 3. & 4.* omninò videndi.

376 Illatio V. èx præcedenti deſumpta. Mulieres Prælatæ poterunt ſub pœna Voti Obedientiæ ipſis præſtiti, vel in virtute Obedientiæ ipſis debitæ Monialibus imponere præcepta Temporalia, ad quorum obſeruantiam ſub Mortali peccato tenèantur Moniales juxta qualitatē Materiæ, quæ ſic in violatione præcepti, ab Abbatiſa impoſiti peccabunt, qualitèr peccant filiæ Familias in traſgreſsione Præcepti Parèntum, Sot. *in 4. diſt. 20. q. 1. art. 4. §. Hinc fit.* Emman. Rodrig. *Quæſt. Regular. dict. tom. 1. quæſt. 12. artic. 2.* Victoria *de Poteſtat. Eccleſ. Relect. 2. quæſt. 2. num. 4. fol. 61.* Fragoſo *dict. §. 6. num. 8. & 9.* Zacchar. Paſqualing. *in dict. Addit. ad Lauret. de Franch. num. 766.* aliquanto fuſius loquens; ſed tàm ipſe, quàm alij expreſſe defendentes poſſe Abbatiſas ſub obedientię præcepto aliquid imperare, intelligendi ſunt iuxta nuper adductas Illationes pro quibus addi poſſunt Sylveſt. Tabièna, Armill. Ledeſma, Henriquez, Suarez, & alij ſequuti à Hyacintho Donato *Rer. Regular. tom. 3. de Monialib. tractat. 8. quæſt. 2. num. 3.* qui id clarè deduci affirmat ex Sanct. Thom. *in 4. diſtinct. 19. quæſt. 1. quæſtiuncul. 3. ad 4 & ex cap. Dilecta 12. de Maioritat. & Obedient.*

377 Quæ illatio, ut commodius percipiatur diſcutiendum eſt, & examinandum: An aliqualèm Iuriſdictionem habeant Abbatiſæ, aliæque Prælatę ab Ordinum Patriarchis? Et quidèm habere Iuriſdictionem ab ipſa Règula, ſeu eius Conditore ad cogendas Moniales ad Regulæ obſeruantiam, Eoſque puniendas ſi eam violent, quod ratione ſolius Voti facere non poſſe; ſed ab ipſa Regula Poteſtatem iſtam illis provenire, docet Vazquez 1. 2. *quæſt. 96. artic. 4. diſputat. 166. cap. 4. num. 28.* & ab eo Fragoſo *de Regimin. Reipublic. Chriſtian. part. 2. lib. 11. diſputat. 24. §. 6. num. 10.* addens Poteſtatem iſtam non eis prouènire à Superioribus Prælatis Viris, ſeu eorum cōfirmatione; ſed ab ipſa Regula;

Tùm

Tùm quia confirmatio nullum Ius de nouo attribuit, *cap. Examinata, de Confirm. vtil. vel inutili, cap. Quia Diuerſitatem, de Conceſſ. Preben.* Cancer. *tom.* 3. *var.cap.* 3. *num.*177. Suarez *de Legibus, lib.*8. *cap.* 18. *num.* 8. Oldrad. *conſ.* 164. ſed ſolum antiquum confirmat, *cap. Ex parte* 13. *& cap. Quia intentionis* 29. *de Priuileg. cum pluribus alijs vulgaribus*, ab ipſo adductis, cui addo eleg. Text. *in l. ſi Olei* 22. juncto Donello *lib.* 13. *Comment. cap.*6. *circa fin.* Alex Dec. & alios ſequutos à Molin. I. C *de Primogen. lib.*2. *cap.* 7. *num.*7. Roder. Suarez *alleg.*14. *num.*1. Menoch. *conſ.*75. *à nu.*20. *& in his terminis.* Hyacinth. Donat. *Rer. Regular. tom.*3. *de Monial. tract.* 8. *q.* 6. *num.* 4. allegantem pro hac opinione eumdem Vazquez, & Bartholom. de Ledeſma, & huic opinioni innitens, addit poſſe Abbatiſas de violatione Règulæ inquirere, & præceptum ſub mortali obligans imponere ad reuelandum; quia quum legimè ad inquiſitionem procedat, ut ſupponimus, ex eo quod facultatem puniendi eas concèdimus; ſequitur etiam omnia neceſſaria ad veritatem eruendam eis denègari non poſſe èx vulgari regula conceſſa Iuriſdictione, omnia alia conceſſa cenſeri; ſine quibus ea commode exerceri non poteſt, *l.*2. *ff. de Iuriſdict. omn. Iudic.* & conducit *l.*1. *tit.*27. *p.*3. *l. à D. Pio, ff. de Re Iud. cap. Paſtoralis, de Offic. & Poteſtat. Iudic. Delegat.* Azo. *in Summ. Rubric. de Executio ſentent.* Speculat. *eod. tit. §. Non dicendum.*

378 VI. inferendū eſt nō poſſe Prælatas Mulieres diſpenſare, aut commutare vota Subditarum, quia nimirùm Spirituali carent Iuriſdictione, quæ omninò neceſſaria èſt ad Votorum commutationem, aut diſpenſationem, Tambutin. *de Iur. Abbatiſar. diſputat.*32. *quæſt.* 7. Pellizar. *de Monial. cap.*10. *ſect.*2. *n.*134. Zacchar. Paſqualig. *in Addit. ad Laurèt. de Franch. de Controu. intèr Epiſcop. & Regular. q.*14. *num.*747. ubi allegat Lèſ. Sot. Bart. à S. Fauſto, Rodrig. Sanchez, & Lezanam, *& num.* 748. Prælatos Regulares poſſe huiuſmodi Vota diſpenſare, & commutare docet allegans Richard. Palac. Sylveſt. Angèl. Nauarr. Lèſ. Sayr, Sanch. & Suarez, & Conſtitut. Pij V. *& num.*751. poſſe Abbatiſas Vota Monialium irritare ex communi opinione affirmat pro qua allègat Sotum, Ledeſmam, Rodrig. Vazq. Suar. Sayr. Leſ. Sanchèz, Viuald. Anglès, Tamburin. & Pellizar. *& num. ſeqq.* aliquas alias difficultates ſuper his Votorū irritationibus èxcitat apud ipſum videndas. Nobis enim hæc nūc dixiſſe ſufficiat.

379 VII. deniquè infertur èx defectu Iuriſdictionis, & Poteſtatis Ecclèſiaſticæ, non poſſe Muliè rès, licèt Prælatæ ſint, diſpenſare quoad Subditas ſuas, ut diebus prohibitis carnes, vel lacticinia edant, aut quoad ieiunia, licèt ex præcepto Eccleſiæ non ſint; ſed tantum à Regula impoſita, neque quoad alias Règulas, vel Conſtitutiones Ordinis. Henriq. *in Summ. lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 3. Sanchez *in Summa, lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 24.

Barthol. à S. Fauſto *in Theſaur. Relig. lib.* 6. *q.* 44 Portel. *Dub. Regul. verbo Abbatiſſa, num.* 3. Tamburin. *dict. diſp.* 32. *q.* 8. Pellizar. *de Monial. cap.* 10. *ſect.* 2. *num.* 133. Zacchar. Paſqualig. *in dict. Add. ad Lauret. de Franch. citata q.* 14. *nu.* 748. ſubdens ex Lezana, Tamburin & alijs; quòd licèt authoritatiuo modò, hoc eſt Iure proprio, & ordinario huiuſmodi diſpenſationem Abbatiſſæ concedere nequeant; potèrunt tamen ex dèlegatione ſui Prælati, quem tùnc diſpenſare cenſendum eſſe addit. Et pro hac opinione addi poſſunt Sotus, Rodrig & Henriq. adducti à Hyacintho Donato *Rer. Regular. tom.* 3. *de Monialib. tract.* 8. *q.* 6. *num.* 1. Eorum tamen authoritate non obſtante, & ſalua manente, eis non acquieſcimus; rationes namque, & fundamenta ab ipſis adducta ſolum probant Pontificem poſſe facultatem iſtam Abbatiſſis committere, vndè non infertur Prælatum inferiorem Papa diſpēſare, aut committere eis poſſe Iuriſdictionem iſtam, cuius incapaces exiſtunt Mulieres ſaltem Iure communi; quod ſufficit, ut ipſi diſpenſare nequeant, ut optimè probat Donatus ipſe *Rer. Regular. tom.* 2. *par.* 3. *tract.* 12. *q.* 3. *& dict. tract.* 8. *q.* 6. *num.* 1. *in fine.*

380 Concludendum ergò eſt ex præ allegatis Authoribus poſſe Abbatiſſas declarare hic, & nùnc ceſſare Ieiunij obligationem, iuxta cuius ſententiam intelligendū eſſe Priuilegium Pauli III. Abbatiſſis Monialium Sanctæ Claræ de Obſeruantia conceſſum, ut circa Regulare Ieiunium diſpenſare poſsint cum ſuis Monialibus, monet Zacchar. Paſqual. *loc. cit. num.* 750. Vt nimirum Papa voluerit prædictis Monialibus facultatem concèdere cauſam cognoſcèndi, quæ ſufficiat ad excuſandam Monialem à Ieiunio, eamque ſufficientem declararè, non autem, ut abſolutè diſpenſet abſque cauſa in Ieiunio.

Sectio V.

An Mulierum Incapacitas Poteſtatis Ordinis, vel Iuriſdictionis, ſit a Iure Diuino, & an tolli poſsit Apoſtolico Priuilegio, vel alio titulo?

381 LICET plura inuoluere Sectionis titulum apparèat, prout rè vèra complecti negare non poſsimus, quum tamèn omnia fere diſcuſa, & reſoluta maneant ex dictis, *præcèdentibus Sectionibus*, facillimè ab hac Nos expediemus.

382 A primaque difficultate incipientes: An ſcilicèt incapacitas hæc proueniat à Iure Diuino? Eam affirmatiuè concèptam facilè

lè reſoluendũ eas incapaces eſſe; quum namque incapacitas hæc à Sacra Pagina proueniat, & quidem ab ipſo Domino ſpecialitèr injuncta, ut colligitur *ex Apoſtol. ad Epheſ. 5. 1. ad Timoth. 2. 1. ad Corinth. 11. & 1. ad Corinth. 14.* vbi impoſita Mulièribus incapacitate iſta totius Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, & Poteſtatis, ſubdit Apoſt. *Si quis videtur Propheta eſſe, aut Spiritualis, cognoſcat, quæ ſcribo Vobis, quia Domini ſunt mandata, &c.* Vidèndus eſt Franciſc de Hallièr, *de Sacr. Elect. p. 2. ſect. 4. cap. 2. §. 3. num. 5.* ubi Difficultatem hanc reſoluit diſſertiſsimis iſtis vèrbis: *Neque verò Eccleſiaſtico tantum Iure, neque merè Naturali; ſed Diuinò Naturæ conuenientiſsimè Mulieres à Sacerdotali Ordinè (& conſequenter ab Spirituali Iuriſdictione huic Ordini adnexa) arcentur; non inquam Eccleſiaſtico Iure; nam id ex Chriſti inſtitutione, & Naturæ conuenientia Paulus, Patreſque citati vetitum oſtendunt; Nec Hæretici; ſed inobedientes Eccleſiæ, & Diſciplinæ Eccleſiaſticæ Violatores dici debuiſſent, qui Mulieres ordinaſſent, ſi Eccleſia tantum Lege Mulières ab ordinatione arcerentur, &c.* clariuſque docuit in noſtris ipſis terminis, S. Tom. *in 4. diſt. 19. q. 3. quæſtiuncul. 3. ad 4.* vbi expreſſe ait: *Mulier ſecundum Apoſtolum* (& ideò iuxta Diuinum Ius, ut oſtendimus) *eſt in ſtatu ſubjectionis, & ideo ipſa non poteſt habere aliquam Iuriſdictionem Spiritualem, quia etiam ſecundum Philoſophum in 8. Ethic. corruptio vrbanitatis eſt, quando ad Mulièrem peruenit Dominium, vndè Mulièr non habet neque Clauem Ordinis, neque Clauem Iuriſdictionis, &c.* Rurſuſque *in 4. diſt. 25. quæſt. 2. quæſtiuncul. 1. ad 1.* Eadem repetijt, & inſtantiæ occurrit ab aliquo faciendæ, dicens: *Delbora autem præfuit in Temporalibus, non in Sacerdotalibus; ſicut, & nùnc Mulières poſſunt temporalitèr dominari, &c.* Hyacinth. Donat. *dict. tract. 8. q. 2. num. 3.*

383 An autem incapacitas hæc proueniat à Iure Diuino merè Naturali, ut videlicèt ſublata Dei Inſtitutione, etiam procèderet? Magna equidem dubitatio eſt, & quæ validiſsimas undique rationes habere poteſt; Pro parte namque affirmante adduci poteſt diſcurſus à Nobis èfformatus *Sect. præcedenti* ad probàndum Iuri Naturali, Gentium, & Ciuili conſonam èſſe prohibitionèm iſtam; vndè rectè argui poſſet ad Ius Diuinum merè Naturale pertinere; contrarium tamen aliquibus firmare conatur, Hallièr. *dict. cap. 2. §. 3 num. 7.* Quum hæc parum Tractatui noſtro deſeruiat, in illorum excuſsione diutius immorari otioſum iudicaui, ſed legentis arbitrio relinquere cenſui eligere quam maluerit opinionem.

384 Incapacitatem autèm iſtam in communi à Iure Diuino ſic deriuatam, quoad omnes ſuas ſpecies èxtendi plerique docent, indiſtinctè affirmantes: Mulieres qualiſcumque Iuriſdictionis, & Poteſtatis incapaces Iure Diuino exiſtere. Aſt quum contrarium procedere experti ſimus. Nos ſub diſtinctione difficultatem iſtã reſol-

reſoluendam eſſe non dubitamus.

385 Et I. incapacès eſſe Poteſtatis Ordinis Iure Diuino patet ex ſupradictis, docentquè expreſſe S. Thom. Felin. Vazq. Suarez, Anglès, Coninch. Bonacina, Valentia, Henriq. Sotus, Viuald. & alij adducti à Tamburin. *de Iur. Abbatiſar. diſput.* 32. *quaſt.* 2. *num.* 1. Donat. *Rerum Regular. tom.* 3. *tract.* 8. *quaſt.* 2. Lautet. de Franch. *de Controuerſ. inter Epiſcop. & Regular. p.* 1. *q.* 14. vbi Zacchar. Paſqualig. *in Addit. num.* 734. plures cummulat, quibus addo Henriq. *in in Summa, part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 21. *§.* 2. *litter. N. & ſeqq. et lib.* 6. *cap.* 2. *§.* 3. *& lib.* 10. *cap.* 16. *§.* 1. *litter. A.* Vitoriam *de Poteſtat. Eccleſi. Relect.* 2. *q.* 2. *num.* 3. Sotum *in* 4. *diſt.* 25. *q.* 1. *art.* 2. *concluſ.* 1. Suarez *in* 3. *part. D. Thom. tom.* 5. *diſputat.* 2. *ſect.* 3. *num.* 5. Sèbaſt. Cæſar, *de Eccleſiaſt. Hierarch. p.* 2. *diſput.* 8. *§.* 2. *num.* 2. plura cũmulantẽ Andr. Du Sauſay. *in Panopl. Clerical. part.* 1. *lib.* 6. *cap.* 1. *mox à princip.* qui omnes affirmare conſpirant perpetuam, & indiſpenſabilem èſſe incapacitatẽ iſtam, quia à Iure Diuino immediatè procedit.

386 Hinc omninò rejicienda eſt, *Gloſſ. in Can.* 23. *Diaconiſam* 27. *q.* 1. docens Mulieres ſi ordinentur Characterèm non recipere, quia impedit ſexus, & Conſtitutio Eccleſiæ, ſequeretur enim ex hac doctrina Mulierès non à Iure Diuino; ſed ab Eccleſiaſtico tantum incapaces eſſe, & conſequenter non propriè incapaces; ſed irregulares tantum eſſe. Quam quidem Gloſſam rejiciendam eſſe diximus. I. quia ipſa ſe implicat in terminis; Nam ſi Diuino Iure non eſſet interdicta Mulieribus Ordinis Potèſtas, quamuis ob leuitatem, & ſexus inconſtantiam, aliaſque ob cauſas Eccleſia Mulieres ab Ordine arceret; ſi ipſæ incapacitatem à Iure Diuino non haberent; incapaces recipiendi Poteſtatem iſtam reddi ab Eccleſia non poſſent, quamuis exercitio privari poſſent, vt patet in excommunicatis, ſuſpẽſis, &c. qui validè, illicitè tamen ordinantur. II. quia ſi à Iure Diuino Mulierès incapaces non eſſent, ſed propter eiuſdèm ſexus dèfectum, Sanctiſsima Virgo Maria, aliæque innumerę perfectiſsimę Mulierès ab Eccleſia priuari, abſque injuria non potuiſſent huiuſmodi Ordinis Poteſtate, ut rectè ratiocinatur Hallièr. *dict. §.* 3. *num.* 6. Ergò incapacitas hæc, non ab Eccleſia, vel ſexu, ſed à Iure Diuino, & ideò non tam irregulares; quã perpetuò incapacès Ordinum, & Poteſtatis Ordinis Mulièrès dijudicandæ ſunt, & omninò habendæ, ut ex Viualdo *in Candelabro aureo, par.* 3. *cap.* 3. leuiter monuit Tamburin. *de Iur. Abbatiſar. diſput.* 32. *q.* 2. *num.* 1. *verſ. Aduèrtè cum Viualdo*, quibus addo Sotum *in* 4. *diſt.* 25. *q.* 1. *art.* 2. *in princip. & de Iuſt. & Iur. lib.* 4. *q.* 7. *art.* 2. Suarez *in* 3. *p. tom.* 5. *diſput.* 40. *ſect.* 5. Henriq. *in Summa, lib.* 14. *cap.* 7. Sebaſtian. Cæſar *de Eccleſi. Hierarch. parr.* 2. *diſputat.* 8. *§.* 2. *num.* 22. Ex quibus ſatis euictam manere cenſemus incapacitatem iſtam Mu-

lierum quoad Ordinis Poteſtatem.

387 Maior autem difficultas eſt in reſoluenda eadem incapacitate quoad Poteſtatem Iuriſdictionis Spiritualis; licèt enim incomperto omnibus ſit incapacitatem Mulierum quoad Spiritualem Iuriſdictionem radicari in incapacitate Ordinis, ex hac enim oritur incapacitas Poteſtatis Clauium, quæ in Ordine fundatur, & ex incapacitate Poteſtatis Clauium oritur incapacitas Poteſtatis Spiritualis, quæ conſequitur Poteſtate Clauium, quamuis enim ab ipſa ſit ſeparabilis, quoad aliquos caſus; originatur tamen ab ipſa; vndè nullam poſſe ſub oriri difficultatem, affirmando eadem incapacitate laborare Fœminas quoad Poteſtatem Iuriſdictionis Spiritualis, ac reſpectu Poteſtatis Ordinis, non incongrue exiſtimaretur, adhùc tamen grauiſsima ſupereſt inter DD. controuerſia circa hanc difficultatem.

388 Communis namque Theologorum ſententia fert Fœminas eſſe incapaces Spiritualis Iuriſdictionis Ordinariæ, S.Tho. *in 4.diſt.19.q.1.art.1.quæſtiuncul.3. ad 4. & diſt.25.q.2.art.1. ad 2.* Paludan. *in 4. diſt. 19. q.2. art.1.* Sylveſt. *in Summa, verbo Abbatiſa, num 1.* Sot. *in 4. diſt.20.q.1.art.4.* & multis alijs; qui tamen Delegatæ Iuriſdictionis eas capaces eſſe aſſerere non dubitarunt.

389 Antiqui aliqui Canoniſtæ *in cap. Dilecta, de Maior. & Obedient.* ubi præcipue Panormitan. & Gloſſ. Fœminas capaces eſſe voluerunt Ordinariæ Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, quibus omninò adhæret Lauret. de Franch. *de Controuerſ. inter Epiſcop. & Regular. part.1.q.14.* in comprobationem adducens *dict. cap. Dilecta, de Maior. & Obedient.* ubi dicitur de Abbatiſa quadam Clericos ſibi ſubjectos à Beneficio, & Officio ſuſpendiſſe, quod autem quis ratione Dignitatis, Muneriſue publici, quo fungitur, facit, id ordinaria authoritate facere rectè dicitur, Valenç. Velazq *conſ.101.nu. 43.* Barb. *de Iur. Vniuerſ. tom.1. lib.1. cap.15.nu.19.* Suſpendere autem ab Officio, & Beneficio ad Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, & Poteſtatem omninò attinet, ut late alibi probamus; ergò Fœminæ ſunt Iure Ordinario capaces iſtius Poteſtatis.

390 Corroborant ſententiam ſuam, ex quo Abbatiſa, Eccleſias, & Beneficia ſuo Monaſterio ſubjecta cõferre poteſt, imò, & aliqui addunt id procedere, licèt Beneficium adnexam habeat Animarum curam, Mar. Antonin. *lib. 1. var. Reſol.63.* Ricc. *Collect.2675.* Tondut *QQ. Beneficial. lib.2. cap.3. §.9. num.41. & lib.3. cap. 124. num. 8.* Lauret. de Franch. *dict. par.1.q.14.* Probans paritate ſumpta à Dignitate Sæculari, quod nimirùm Abbatiſa capax ſit Iuris inſtituendi Clericos in Eccleſijs, ſuo Monaſterio ſubjectos, & Beneficia conferendi ratione publici Muneris, & Officij, ſicut alias capax eſt Ciuilis Iuriſdictionis ratione Dignitatis commiſſæ Ducíſæ, aut Reginæ, quarum capaces eſſe

Fœ-

Fœminas Homo hucuſque negauit, & ex hac ratione probat opinionem iſtam Hieron. Gonçal. *in Reg.8. gloſſ.22. num. 12.* atque ex eo Miranda, & Riccio, Tondut. *dict. cap.124. num.9.* addens ex Delegatione Pontificis nullam admittere dubitationem, allegatque Garcia *de Benef. p.1. cap.2. num. 33. & ſeqq.* Boër. *deciſ.32.* Ricc. *collect. 2675.* quibus in comprobationem addimus Bullam Hadriani VI. *dattam Romæ, apud S. Petrum, Anno Domin. 1522. die 4. Maij, Pontific. ſui Anno 1. in Bullar. nouiſſimo, tom. 1. pag.627* incipientem: *Dum intra mentis noſtræ arcana, §.4.* ubi Romanus Pontifex Ordinum Militarium Magiſtratus Coronæ Caſtellæ, & Legionis perpetuo unit, & omnem Iuriſdictionem Spiritualem Magiſtris prædictorum Ordinum competentem Regibus concedit per Idoneas Perſonas ab ipſis deputandis etiam ſi Regnum in Fœminam reciderit, ut conſtat ex prædicta Bulla omnino videnda. Ex qua quidem explicatione.

391 III. reſultat opinio: Fœminas nimirum capaces eſſe Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, & Poteſtatis delegatę. Salas *de Legibus, diſput.8. ſect.19. num.94.* Bonacina *de Legib. diſput.1. q.1. punct.3. num. 35.* Caſtro Palao *in Oper. Moral. tract.3. diſput.1. punct.23.* Tamburin. *de Iur. Abbatiſſar. diſp.32. q.4.* Hyacinth. Donat. *Rer. Regular. tom.3. de Monialibus, tract.8. q.5. num.2.* ibi: *Item Sotus in dict. art.4. §. Hac autem dicta ſint, ſic loquitur: Quod quidem, ut verum dicam, non video eſſe plenè de Iure Diuino (ſuple quod Abbatiſſa ſit incapax dictæ Poteſtatis) Nam Paulus non prohibet Mulieres, niſi docere in Eccleſia; quas iubèt eſſe ſubjectas Viris; neque verò quod ſubdit: Hac eſſe mandata Diuina, ſic intelligit eſſe de Iure Diuino, ut non cadat diſpenſatio in illa; ſed hæc omnia ſunt de Iure Canonico, quod Eccleſia tamquam conſentaneum Verbis Pauli ſtatuit, quod propter prædictam Concluſionem ſub illa limitationè, rationè Officij conſtituimus; nam ex commiſſione non videò cur non poſſint habere Poteſtatem inſtituendi huiuſmodi Præcepta Spiritualia; Non inquam video cur Prouincialis, ubi ei viſum fuerit ad honorem Domus, & Monialium, non poſſit Priorſſis, & Abbatiſſis committere, ut poſſint huiuſmodi Præcepta Spiritualia in graui neceſſitate ponere, citra tamen excommunicationis cenſuram; Nam hæc facultas numquam Mulieribus fuit commiſſa, nec eis committere decet. Hæc ille, &c.* Sotus nimirum, cui Donatus ipſe addit Emanuel Rodrig. Nald. & Alphonſ. de Leon, *& num. 3.* contra ipſos opponit Vitoriam. Martin. de Ledeſma, Sanchez, & Merol. quibus relatis concludit ſola Pontificis delegatione poſſe Moniales cuiuslibèt Iuriſdictionis, & Poteſtatis Eccleſiaſticæ capacès exiſtere, non autem aliorum Prælatorum. Hanc poſtremam partem efficacius probat ipſe *tom. 2. part.3. tract.12. q.3. & eodem tom.3. tract.8. q.6.* ex Sanchez, Merolla, & alijs, contra Sotum Rodriguez, & Henriq.

392 Ex quibus duo pro hac opi-

opinione concludenda eſſe apparèt. I. Fœminas capaces eſſe huiuſmodi Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis,& Poteſtatis ex commiſsione, & Indulto Apoſtolico. II. Nullum alium præter Romanum Pontificem incapacitatem iſtam à mulieribus tollere poſſe, quia huic ipſi Sententiæ innitendo, Incapacitas hæc ſaltem prouenit à Iure Canonico, & inueterato Eccleſiæ vſu; contra illum autem nullus Prælatus Ordinarius Summo Pōtifice inferior diſpenſare poteſt ergò, &c. Huic ſententiæ fauet Ioan Bapt.Fragoſo *de Regim.Reipublica Chriſtian.p.2.lib.11.diſp.24.§.6.num.6.& ſeqq.* ubi ſatis tremulè loquitur, In eam tamèn ſententiam inclinat, ut quamuis de Poteſtate abſoluta Romanus Pontifex Mulieribus concedere, & delegare poſsit Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ Poteſtatem; de Iure tamen communi, & perpetua Pontificum obſeruantia numquam hucuſque delegaſſe, legi, allegans in comprobationem S. Thom. *in 4.diſt.19.q.1.art.1.queſtiuncul.3.ad 4.*& Suarez *de Relig. tom.4.lib.2.cap.9.num.11.& duob.ſeqq.*

393 Inter tot, tamque diſſidentes Grauiſsimos DD. arduū ſanè, ac periculoſum erit ſententiam noſtram depromere; Aſt quum ineuitabile hoc ſemper in Scriptoribus reputauerim, onus iſtud à Nobis excutere indècorum judicauimus.

394 Noſtra ergò fert opinio non poſſe Summum Pontificem delegare Mulieribus Poteſtatem Eccleſiaſticam, eiuſque Merū Imperium Abbas, & communitèr Canoniſtæ *in cap. Dilecta, de Maior.& Obèdien.* Vitoria *de Poteſtat. Eccleſ. relect.2.p.2.num.3.* Rodrig. *QQ. Regular. tom.2.q.107.art.2.* Zacchar. Paſqualig. *in Addit. ad Lauret. de Franch. dict. q.14.num.737.* cui addo Couarr. *in cap. Alma Matèr, part.1.§.11.num.2. de ſentent. Excommun. in 6.* Nauarr. *in Summa, cap.27. de Cenſur. §. Quis poteſt excommunicare, nu.6.& lib.5. conſ.73. de Excommun. in Antiq.* Suarez *de Cenſur. diſput.2. ſect.9. num.5.* Auila *eodem tract.1.p.dub.6.* Diana *part.5.tract.9. reſolut.6.* Tamburin. *de Iur. Abbatiſſar. diſp.32.q.5.* Hyacinth. Donat. *Rer. Regular. tom.3. tract.8.q.9.num.1.& ſeqq.* & plures alij libèntèr omiſsi.

395 Ratio autem efficaciſsima (niſi fallimur) eſt quod ad acquirendam Iuriſdictionem, etiam ex delègationè, requiritur capacitas in Subjecto acquirènte; Aſt Mulier perpètua, & indiſpenſabili, atque in auferibili incapacitate laborat, èrgò nequit ei Summus Pontifex Poteſtatem iſtam delegare. Conſeq. irrefragabiliter ſequitur. Maior efficaciſsimè probatur: Poteſtas Iuriſdictionis ortum habet ab Ordinis Poteſtate, ad quam tamquam principalem ſcopum collimat, & ordinatur; Vnde quoad capacitatem eiſdem Regulis demetienda eſt, ut iam ſupra oſtendimus, nuncque in comprobationem adducimus S. Thom. *in 4.diſt.18.q.1.art.3.ad 1.& clarius in 4.diſt.19.q.1. de habentibus Clauem, art.3. in corpore.* Donat. *Rer. Règular. dict. Tract.8.q.9.*

num.

num. 1. & 2. Mulier autem, etiam ex Delegatione Romani Pontificis ſubjectum capax Poteſtatis Ordinis eſſe non poterit, ergò neque Iuriſdictionis Poteſtatis; quia huiuſmodi Poteſtas Iuriſdictionis reperiri non poterit, niſi in ſubjecto capaci Poteſtatis Ordinis, & Clauium, Panormitan. *in cap. Ab Excommunicato, num. 5. de Reſcript.* Hoſtienſ. *in Summa, de ſentent. Excommun. § Quis poſsit, verſ. Nedum autem*, Felin. *in cap. Dilecta, de Maior. & Obedientiam.* 3. Couarr. *dict. §. 11. num. 1.* Donat. *dict. q. 9. num. 3.* Minor autem ex dictis irrefragabilis redditur. Si namque iuxta præ allegatos DD. capacitas Poteſtatis Iuriſdictionis dimetienda eſt à capacitate Poteſtatis Ordinis, quū illius incapacès iā Mulieres oſtēdèrimus quoad iſtā Poteſtatē Iuriſdictionis eādē incapacitatem euictam manere perſpicū eſt; Nam ſi ex Delegatione poſſet Mulier in Viros Iuriſdictionem Spiritualem exercere, poſſet etiam illos authoritatiuè docere; nulla enim reperitur differentiæ ratio, ut iſtud illis permittatur, & hoc ipſis denegetur. Illud autem Iure Diuino illis prohibitum reperitur, ut ex Apoſtolo 1. *ad Timoth.* 2. & alijs locis ſupra oſtendimus; ergò nequit eis Romanus Pontifex Mulieribus Poteſtatèm iſtam dèlegare, utpotè incapacibus Poteſtatis Ordinum, & Clauium Eccleſiæ, & conſequenter huius Delègationis; Nam Innoc. III. *in dict. cap. Noua, de Pœnit. & Remiſſ.* ex incapacitate Clauium arguit incapacitatem Poteſtatis Iuriſdictionis.

396 Poterit tamen Pontifex Mulieribus delegare Miniſterium Actus Iuriſdictionis Spiritualis, ut nimirum tamquam Procuratrix curet exèqui à Miniſtris capacibus omnia illa, quæ ſunt Iuriſdictionis, Gloſſ. *in dict. cap. Noua de Pœnit. & Remiſſ.* cui fauet *cap. Dilectus, de Exceſſ. Prælator.* clariuſquè probatur *ex cap. Dilecta, de Maior. & Obed. & cap. Dilecta, de Confirm. vtil. vel inutil.* & ſiqui alij ſunt eiuſdèm ſpeciēi Tèxtus.

397 Quæ quidem expoſitio ſic à Nobis excogitata expreſſe comprobatur ſingulari Textu *in cap. Is cui 42. de Elect. in 6.* ibi: *Is, cui Procuratio, ſeu Adminiſtratio Cathedralis Eccleſiæ plena, & libera in Spiritualibus, & Temporalibus à Sede Apoſtolica (cui ſoli hoc competit) eſt commiſſa, &c. Illa quippè, quæ Miniſterium Conſecrationis expoſcunt (niſi fuerit Epiſcopus) per alios faciat Epiſcopos expediri.* Ex quo quidem Textu clarè elicitur; quoties S. Sedem Apoſtolicam alicui Incapaci eam acquirendi, Poteſtatem in Spiritualibus conceſſiſſe conſtiterit, intelligendum eſſe ſolam Procurationem, & Adminiſtrationem conceſſam ei eſſe, ut nimirum Poteſtas illa per Idoneas Perſonas, illam exerceat. Concinnuntque Textus *in cap. in Anti-Suffraganeis, eod. tit. de Elect. cap. 1. de Translat. Can. Pontifices 7. quæſt. 1. gloſſ. fin. in dict. cap. Is, cui, verbo Expediri*, vbi etiam Barboſ. *num. 1.* Quod etiam reſpectu Mulierum procedere, docent per Text. *in cap. Dilecta 40 de Teſt.* ibidem Abbas *num. 1.* Felin. *num. 1.* Selua *de Bene-*

Beneſ. 2. p. cap. 5. à num. 1. Reburr. *de Nominat. q.* 15. *à num.* 9. Boer. *deciſ.* 32. *num.* 10. Gonçalez *in Reg.* 8. *gloſſ.* 22. *à num.* 13. Quod, & in Abbatiſsis verificatur: Actus namquè qui eis permittuntur ſunt merè Miniſteriales; etiam in Beneficiorum inſtitutione; non enim poſſunt Mulierès Inſtitutionem dare authorizabilèm, perquam conceditur Poteſtas exercèndi curam Animarum, ligandi, atquè ſoluendi, ſed illa tantum Inſtitutio illis permittitur, quę dat titulum ad acquirendam authorizabilem illam Inſtitutionem, ut ex Ricc. & alijs docèt Tondut. *quæſt. p.* 2. *cap.* 3. §. 9. *num.* 41. & *dict. p.* 3. *cap.* 124. *num* 8. Hi autèm actus Miniſteriales tantum ſunt, ut patet, ergò non Poteſtas Iuriſdictionis; ſed Miniſteriale tantum exercitium eis delegatum, èt delegabile èſſe affirmandum eſt. Hincque in Diocœſibus, & Locis, ubi Concilium Tridentinum obſeruatur, quoad concurſum faciendum ad Prouiſionem Parrochialium Eccleſiarum eis ſubjacere huiuſmodi Beneficia, quorum Inſtitutio Mulieribus conceſſa fuèrit à Summo Pontifice, docent Tonduti; & ab eo allègati *locis nuper relatis*. Hinc plura inferre licèt ad præſentis difficultatis plenam cognitionem neceſſaria. Et ad aliarum intèlligentiam utiliſsima. Quarum ſit.

397 I. Mulieres etiam èx Delegatione Romani Pontificis ſolum inſtituère, & conferre poſſe Benèficia, & Cappellanias quoad Titulum, & poſſeſsionem; non autem quoad Poteſtatem, quam Beneficiatius acquirit virtute authorizabilis Inſtitutionis quoad Iuriſdictionem Fori extèrni. Hanc enim ab èo tantum accipit, qui admittit, & authorizat collationem, & Inſtitutionem, Miranda *de Monial. quæſt.* 6. *art.* 5. *concluſ.* 1. Rodriguez *QQ. Regular. tom.* 1. *q.* 17. *art.* 12. Tamburin. *de Iur. Abbatiſſ. diſp.* 32. *q.* 12. *num.* 1. Pellizar. *de Monial. cap.* 10. *ſect.* 2. *num.* 131. Zacchar. Paſqualig. *in Addit. ad Lauret. de Franch. dict. q.* 14. *num.* 740 Et ante hos omnes Doctrinam iſtam luculentiſsimè tradidit Syluest. *in Summa, verbo Abbatiſſa, quæſt.* 2. *num.* 5. & ab eo Hyacint. Donat. *Rer. Regular. tom.* 3. *de Monialibus, q.* 12. *num.* 2. Vbi Eum ſequendum eſſe affirmat contra Rodrig. Mirandam, & Tamburin. aliter ſentientes: Quod nimirum Abbatiſſa inſtituère, & conferre Beneficia poſſit.

398 Potèrit etiam Pontifex Mulieribus delegare Poteſtatèm priuandi eodem modo Beneficijs, auferèndi nimirum ab eis, & poſſeſsionem ab ipſis datam; tùnc namque Summus Pontifex cenſetur à Beneficiario auferre Ius Spirituale, quod mediante authorizabili inſtitutione acquiſièrat, quia ſicut confertur dependentèr à deſignatione Abbatiſſæ, & collatione Tituli, & Poſſeſsionis, ita etiam conſeruari cènſetur Iuriſdictio à Summo Pontificè dependèntèr ab iiſdem quibus ſublatis omnia alia corruunt, Staphil. *de Litteris Gratiæ, tit. de Forma Manda-*

datorum de Prouidendo, fol. 3. num. 10. & ſeqq. illic: *Præfati Reges, & alij habentes ſimilia Indulta ſunt Delegati, imò potius nudi Miniſtri Papæ,* iuxta illud quod dicit Ioan. Andr. *in cap. 2. de Præbend. in 6. Quod quoties Papa ex Priuilegio transfert Iura Spiritualia in Laicum non execrat illa, nec ſunt fundata in Laico, ut fundata in ipſo, ſed ut Miniſtro, & Agente nomine Papæ,* Gregor. Lopez *in l. 5. tit. 10. part. 6.* Caſtillo *de Tertijs, cap. 12. num. 33.*

399 II. èx prædictis etiam infertur: Quam cumquè inſtitutionem, ſeu collationem Benèficiorum à Romano Pontificè Mulieribus concèſſam in ſola Nominatione conſiſterè, *iuxta cap. 1. de Cappell. Monach.* Felin. *in cap. Cum Venerabilis, num. 36. de Except.* Rota *deciſ. 21. de Præbend. in Antiq.* èt coram Durano *deciſ. 74. num. 3.* Quod quando Cura Animarum eſt adnèxa Ecclèſiæ Monialium ſpectat quidem ad ipſas Moniales Ius Nominandi, & Præſentandi Perſonam idoneam, per quam exercerè, quia quum incapaces ſint Ordinis, & Iuriſdictionis Spiritualis, illud Ius ad capacitatis ſexus terminos reducendum eſt. Termini autem ſunt Nominatio, èt Dèſignatio Perſonæ Idoneæ, cui Epiſcopus Spiritualem Iuriſdictionem conferat. Ergò, &c.

400 III. Ex prædictis infertur, Abbatiſſam nèque ullam aliam Mulièrèm, etiam ex delegatione, & conceſsionè Romani Pontificis excommunicare, ſuſpendere, ac interdicere poſſe. I. Illationis partèm probant Couarruv. *in cap. Alma Mater, part. 1. §. 11. num. 2.* Nauarr. *in Summa, cap. 27. de Cenſur. §. Quis poteſt excommunicarè, num. 6. & lib. 5. conſil. 73. de ſentent. Excommunicat. in Antiq.* Suarez *tom. 5. de Cènſur. diſputat. 2. ſect. 3. num. 5.* Auil. *eodem Tractat. 1. part. dubitat. 6.* Diana *part. 5. tractat. 9. de Excommun. reſolut. 16.* Tamburin. *de Iur. Abbatiſſar. diſputat. 32. quæſt. 5.* Hyacinth. Donatus *Rer. Regular. tom. 3. de Monialibus, tractat. 8. quæſt. 9. num. 1. & ſequentib.* Miranda *de Monialibus, quæſt. 6. artic. 5. concluſ. 1. & 2.* Tondut. *QQ. Beneficial. part. 3. cap. 124. num. 10.* èt præ omnibus vidèndus eſt Mar. Alter. *de Cenſur. part. 1. diſputat. 7. lib. 3. cap. 5. verſ. Sed tamquam cèrtum, pag. mihi 337. col. 2.*

401 II. autem partem ſtabilientèm Abbatiſſas non poſſe ſuſpèndere, & interdicere docent Gloſſ. *in cap. Dilecta, verbo Iuriſdictionem in fine, dè Maior. & Obedient.* Sylveſt. *verbo Abbatiſſa, quæſt. 2. num. 6. in fine,* Armill. *in Summa, verbo Interdictum, num. 24.* Vtramque probant præallegati DD. *ex cap. Dilecta, de Maiorit. & Obedient.* ubi apertè ſupponitur Abbatiſſam non poſſe Moniales ſuas excommunicarè, *& ex cap. de Monialibus 33. de ſentent. Excommunic.* vbi dicitur Abbatiſſam abſoluere non poſſe Moniales, quæ ſe ad inuicem pèrcuſſerunt, quia quum eiuſdem ſint qualitatis Excommunicatio, & Abſolutio, cui prohibetur ex-

com-

communicare, denegatum intelligitur abſoluere, ut iam ſupra Nos præ monuiſſe mèminimus. Ratio autem iſtius prohibitionis, quia hoc pertinèt ad Poteſtatem Clauium; Huius autem incapacès Mulierès exiſtunt, ergò, & illius, ut ſæpius firmauimus, *ex dict. cap. Noua, de Pænitent. & Remiſſ. cap. Tanta 18. de Exceſſ. Prælat.*

402 Nèque refragatur *dict. cap. Dilècta de Maior. & Obed.* vbi Papa expreſſe ſupponit Abbatiſſam ſuſpendere poſſe ab Officio, & Beneficio Monachas, & Clericos ſuæ Iuriſdictioni ſubjectos. Vnde rectè argui poterit Iuriſdictionem Eccleſiaſticam habere, quia Suſpenſio Poteſtatem iſtam præſupponit vnde imponi nequit ab eam non habente, Vt communis fert omnium opinio S. Antonin Sylveſt. Nauarr. Auila, & alij laudati à Layman. *in Summa tom. 1. lib. 1. tract. 5. par. 3. cap. 3. num. 3.* Reſpondetur enim ſuſpenſionis nomen dupplicitèr accipi, ſtrictè ſcilicèt, & tùnc Cènſuram Eccleſiaſticam præ ſe fert, Nauarr. Suarez, Auila, Henriquez, Sayrus, & Ægid. de Coninch. adducti à Layman. *dict. part. 3. cap. 1. num. 1.* Tùnc enim eius violator Irregularitatem incurrit, *cap. 1. de Sentent. & Re Iudic. in 6. cap. Cum Medicinalis, de Sentent. Excommunic. eodem Libro,* Caſtro Palao *in Summa, tom. 5. de Cenſur. diſputat. 4. punct. 6. num. 4.* plures allegans. Secundò autem Suſpenſio largè accipitur pro Præcepto materiali, quo habèns Capellam ad Se pleno Iure èx priuilegio, aut præſcriptione pertinentem Clericis eidèm Cappellæ in ſeruientibus prohibet cèlèbrationem Miſſarum, donèc ſatisfecerint, interimque redditus ſubtrahit; non tamen manent prohibiti Clerici prædicti alibi celebrare; quia Suſpenſio illa, ſeu Interdictum non prouenit à Poteſtate Clauium, ſub qua Cenſuræ continètur, quarum appellatione Suſpenſio ſtrictè ſumpta tantum venit, *cap. Quærenti, de Verborum ſignificatiòn.* & in hoc ſenſu intelligendus eſt Textus *in dict. cap. Dilecta*, prout *ibidem*, monet, & explicat Panormitan. *cap. Propoſuit, de Conceſſ. Prabend. cum alijs alibi iam relatis*, quibus nùnc addimus Tamburin. *dict. quæſt. 5. num. 6.* Donat. *dict. Tractat. 8. quæſt. 9. num. 6.* Caſtro Palao *dict. tom. 5. diſputat. 1. punct. 4. num. 3. & alij.*

403 Sed inſtabis fortè: Mulieres ex Delegationè Romani Pontificis, excommunicare, ſuſpendere, & interdicere poſſe docent Nauarr. *dict. conſ. 73. de Sentent. Excommunicat. in fine*, Paludan. *in 4. diſtinct. 18. quæſt. 2. artic. 3.* Hugolin. *de Cènſur. cap. 2. §. 7. num. 54.* Suarez *de Cènſur. tom. 5. diſputat. 2. ſect. 3. num. 7.* & abundantius *de Relig. tractat. 9. lib. 2. cap. 9. de Poteſtat. Coercitiua Prælat. num. 11. & ſequentib.* Donat. *dict. Tract. 8. quæſt. 9. num. 7.* Qui aliquibus rationibus ſententiam iſtam ſuadere volunt. I. Quia Laicus èx

priuilegi Papæ poteſt excommunicare; nam ſic excommunicans ſe habet, ut conditio ad cuius præſentiam Papa excommunicat, corroborantque Laici exemplo, qui temporè Iubilæi Confeſſarium eligens, non dat illi facultatem abſoluendi, & diſpenſandi, ſed Papa ad illius præſentiam, & electionem facultatem iſtam concedere dicitur. II. Quia Sanct. Thom. iam relatus, aſſerit quod Poteſtas Iuriſdictionis directè non pertinet ad Claues. III. Quia Fœminæ non prohibentur Iure Diuino, ſed Canonico tantum excommunicare, & conſequenter ſuſpendere, & interdicere. Aſt Romanus Pontifex in Vniuerſo Iure Canonico diſpenſare poteſt. Tamburin. *de Iur. Abbatiſſar. d. q. 32. num. 3. verſ. Nihilominus ſlanaum exiſtimo*, imò licet à Iure Diuino emanaret, poſſet illud interpretando Fœminis Poteſtatem Iuriſdictionis concedere, ut iam ſupra diximus, &c.

404 Aſt neque inſtantiam iſtam obſtare cenſemus; Reſpondemus enim rejiciendos DD. illos, aut intelligendos eſſe loqui juxta terminos à Nobis ſupra explicatos, poſſe nimirum Summum Pontificem delegare Mulieribus aliquale exercitium, & Miniſterialem ſuperintendentiam Rerum Spiritualium, non autem veram, & permanentem Spiritualem Iuriſdictionem (cuius incapaces eſſe iam ſupra abunde oſtendimus) ut rectè reſpondit. Mar. Alter. *dict. cap. 5. verſ. Verùm hic uſus, pag. 338. col. 1. poſt medium*, qui *Verſiculis antecedentibus*, ſatisfacit rationibus, pro hac opinione ponderatis, & alijs, quæ ponderari poterant; Vnde apud eum videnda remittimus. Nobis enim hæc in communi nùnc dixiſſe ſufficiat, alia commodiori loco differe ſperantes, annuente, & Vitam Nobis concedente D. O. M. Reſtat nùnc ad argumenta contraria Nos conuertere, eaque omnia diluere, ut eis comminutis Catholica Veritas clarior appareat.

§. XV.

§. XV.

Argumenta Laicozephalorum, tàm Laicos, quàm Fœminas capaces eſſe Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis, & Poteſtatis Supremæ defendentium omninò diluuntur.

405 ADDuximus *§§. proximè præcedentibus* argumenta Hæreticorum, qui Nouitates perpetuò adinueniendi non ceſſantes, ut ſeſe à Sacra Hierarchia omninò ſubtrahant, & à Sacris Hominibus Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, & Poteſtatèm Supremam auferant, vel èam omninò pènes ipſos reſidere affirmant, vel Laicos, & Fœminas illius capaces effingunt, pluribuſque ſuadere conati ſunt à Nobis exhibitis, partim §. I. & partim §.14.*ſect.2 huius Quæſtionis*, & licèt aliqua ex eis omninò diluta iam ſint mox incontinenti alia tamen, & quidem præcipua omnia *huc* §. diſſoluenda reſeruauimus, ut vnico intuitu conſpecta; deſpecta ſimul à cordatis Hominibus appareant, ut potè futilibus, & euanidis innixa ſophiſmatibus. Ne autèm vnius opinionis chimeræ, altèrius delirij cauillationibus inter ſe confundantur, diuèrſis Sectionibus eà diſſoluere decreuimus.

Sectio I.

Soluuntur argumenta adducta §. I. & II. huius Quæſtionis.

406 I. Argumentum à Nobis adductum §.1.*iſtius Quæſtionis, num.* 12.*pag.* 309. *col.*2.*in med.* hucuſquè dictis non obſtare judicamus, ſingula namque teſtimonia pro eo ſtabiliendo ſubinducta probè, atque in ſuo Catholico ſenſu intellecta in eos potius, quam pro eis militarè perſpicuum èſt.

407 Ad I. namque reſpondemus cum S.Auguſtino *lib.* 3. *ſuper Leuit. q.*3. ibi: *Cum ergò videatur ab Aäron cœpiſſe Summum Sacèrdotium, quid putatis fuiſſe Moyſem? Si ergò Sacèrdos non fuit, quomodo per illum omnia gerebantur; ſi autèm fuit, quomodo Summum Sacerdotium ab eius Fratrè cœpiſſe dicſimus? Quamquam etiam Pſalmus ille, ubi dictum eſt: Moyſes, & Aäron in Sacerdotibus, eius auferat dubitationem quod Sacerdos fuèrit; & Moyſes; Veſtem tamèn illam Sacèrdotalem, quæ magnum continèt Sacramentum Aäron jubetur accipere,*

et Succeſſores eius Summi Sacerdotes in Exodo antequam omninò aliquid de ſacrificandis, & quodadmodo ordinandis Sacerdotibus præcipiatur, quando Moyſe aſcendente in Montem; iubentur aſcendere Sacerdotes, quos intelligere non poſſumus, niſi filios Aaron, non qui iam erant; ſed qui futuri erunt, hoc enim eos iam tunc Scriptura Diuina appellauit per anticipationem, &c. Moxque ſubdit: *An, & Ipſe* (Aäron) *Summus propter Veſtem Pontificalem; Ille verò* (Moyſes) *propter excellentiæ Miniſterium; Nam à principio ei dicitur, Ipſe Tibi, quæ ad Populum. Tu illi, quæ ad Deum ſunt. &c.*

408 Et licèt adhùc inſtari poſsit Grauiſsimos eſſe PP. & DD. negantes Moyſem fuiſſe Sacerdotem, hoc non obſtare reſpondèmus, conciliandi enim ſunt ex S. Thom. *in 4. diſt.* 19. *art.* 1. *ad* 1. Dicendo nimirum: *Quod Moyſes fuit Sacerdos, quaſi Sacra dans; quia à Deo immediatè Sacra accèpit, & ea primum dedit Populo, non autem fuit Sacerdos ex Officio offerendi*, in quibus verbis Grauina *tom.* 4. *controu.* 7. *art.* 4. *pag.* 262. *col.* 2. adnotauit Dictionem *ex Officio*. Nam ex S. Auguſtino *loc. cit.* Vetus Lex præcipièbat: Vt ſi Sacerdos peccaſſet, tùnc ipſe Sacerdos Vnctus, & conſumatus (ideſt Summus) Sacrificia iſta offerret, quum verò ſanctificatur Aäron, quando pro ipſo, & Filijs eius oblatus eſt Vitulus pro peccato, Moyſes obtulit, & ipſe accepit Pectuſculum Impoſitionis, quod anteà præ loquutus eſt Sacerdotibus eſſe dandum. Loquitur ergò Angelicus Doctor regulariter, Sanctus verò Auguſtinus in illo ſpeciali caſu peccati Aätonis, quo illi datum fuit ex Diſpenſatione Diuina; ſicuti etiam ſi non ex officio illi debebatur definire controuerſias Religionis, etiam ſi eſſet Laicus ex Diuina Diſpènſatione, illi conceſſum eſt pro ſpeciali prærogatiua, quæ ad Laicos Principes extendi non potèſt, quum nullum eis fundamentum ſuffragari poſsit; Ab eo enim, quod ex Diuina Reuelatione, ſeu diſpoſitione fit in aliquo ſpeciali caſu, argumentum ad alios ſummi non poſſe, Nemo eſt qui ignoret. Poterat etiam reſponderi Moyſem verè Sacerdotem Summum fuiſſe. Aſt quia de hoc alibi latius ſumus acturi, quum ad ſolutionem opus non ſit, ſuo commodiori loco probandum relinquimus.

409 Ad illud autem, quod arguitur ex facto Ioſuè *cap.* 5. *ſuæ Hiſtoriæ*, reſpondetur, quod neque ille Sacerdos fuit, ſed purè Laicus, & Dux Populi. *Num.* 27. Nequè factum illud quidquam Eccleſiaſticum ſapit, ut etiam leuiter conſideranti apparebit.

410 Minus obſtant Dauidis exempla, Reſpondetur enim Dauidem Regem fuiſſe, & Prophetam; nihil autem tamquam Rex; ſed tamquam Prophèta, erga Arcam Domini operatus eſt; omnia ſiquidem Deo expreſſe iubente præſtitit, & exequutus eſt; Prophetiſque plura commiſsit Deus, quæ propria, & peculiaria Summorum Sacerdotum fuerant, ea tamen

tamen Iure illo extraordinario exequebantur, quod in conſequentiam ad efformandum Ius commune minimè adduci poteſt; Arcam autem præire, non Superioritatis, ſed humilitatis, & ſeruitutis eſt. Præcurſores namque Regum illi ſemper dicti ſunt Serui, qui Regem euntem præueniebant, ut apertè probatur *ex* 1. *Rég.* 8. *&* 3. *Reg.* 1. Ioſephus *lib.* 7. *Antiq. cap.* 11. *vel* 15. Carolus Sigonius *de Rep. Hebreor. lib.* 7. *cap.* 14. Fortunat Schaccus *Arcan. Sacr. Scriptur. Myroth.* 3. *cap.* 8. *pag.* 208. Vndè ex illo irrationabiliter Primatus, & Superioritas arguitur. Neque ex eo quod Dauid Miniſteria, & Officia Templi diſpoſuit, argui poteſt illum exercuiſſe Eccleſiaſticam Iuriſdictionem, ſolum namque Sibi adſumpſit onus inquirendi Digniores, & Habiliores Miniſterio, quos Summo Sacerdoti propoſuit, ut ab ipſo conſecrarentur, vndè Miniſterialem tãtum, & famulatricem manum, nõ verò authoritatiuam Præéminentiam aliquam Sacerdotalem Sibi adſumpſiſſe reperietur; euanide qua propter fundamento huic Laicozephali innituntur.

411 Ad ea, quæ adducuntur ex Salomonis factis; reſpondetur. I. Omnia quæ Salomon in ædificatione Templi præſtitiſſe conſtat, Speciali Dei ordinatione exequutus eſt; Dauid namque Salomonem ad huiuſmodi opus excitans vniuèrſa opera exemplari manu Domini dèſcripta ad Se peruèniſſe fatetur, eidemque Salomoni à Dauide injunctum, ut perficeret omne opus Miniſterij Domus Domini 3. *Reg.* 28. *&* 29. teſtimonium perhibuit Salomoni èius filio, dicens eum electum à Domino ad hoc opus grande. Arguant ergò ex præ allegatis locis Poteſtatem Eccleſiaſticam ſibi cõpetere, Règes Templa Dei deſtruentes, aut aliter, quam Iuſſu Dei ædificantes.

412 II. Ad Sacrificia, & Oblationes, quas Salomon publicè obtuliſſe legitur, non obſtare reſpondemus; quia intelligendum eſt de Sacrificatione mediata, ut ſcilicèt non per Se ipſum Salomon, ſed per Sacerdotes obtulèrit, quum iſtis tantum permiſſum; Regibus autem omninò prohibitum eſſet, iniuncta tamen eis èrat, rationè Generis, ac Gentis, juxta ceremonias à Deo illi Populo traditas, cura Diuini cultus. Fortunat. Schac. *Arcanor. Sacr. Script. Myroth.* 3. *cap.* 8. *pag.* 84. *litt.D.* Grauina *dict. tom.* 4. *contr.* 7. *art.* 4. *pag.* 263. *col.* 1. clarèque probatur èx Sacra Pagina 1. *Reg.* 13. 12. *& ſeqq.* vbi Saul propter Sacrificium à Se immediate oblatum, & ſeuerè rèpræhènſum, & Regno priuatum eſſe conſtat, ut recte animaduertit. S. Ignat Epiſcop. & Martyr *in Epiſt. ad Magneſian.* vbi etiam præmonet Samuelèm ex Diuina diſpenſatione, non autèm Iure proprio, & ordinario obtuliſſe, quum non eſſet de Tribu Aaron. Quod ipſum docuerùnt Auguſtin. *Tract.* 2. *cap.* 55. Cyprian. *Epiſt.* 65. Eucher. & Beda in illud 1. *Reg.* 2. *ſuſcitabo Mihi Sacèrdotem fidelem.* Vnde quamuis liquidò conſtaret

Salo-

Salomonem per ſe immediate ſacrificaſſe; quum ab Scriptura reprehenſum ob id non fuiſſet à Diuina diſpenſatione Ius hoc ei datum affirmandum erit, quod ſufficit, ut in argumentum adduci non poſsit, ut ſæpius dictum manet.

413 III. Loco diluendum venit argumentum à Laicocephalis deſumptum ab exautorizatione Abiatharis à Salomone facta 3. *Reg.* 2. 27. (cuius loci allegatio ſic intelligenda eſt. Licet ex inaduertentia in Argumento Numerus 3. Libri omiſſus ſit) ab eis tanti habitum, ut ex illo ſolum Supremam Eccleſiaſticam Poteſtatem Temporalibus Pōtificibus, etiam in Summum Eccleſiæ Hierarcham competere efficaciſsime argui poſſe non dubitauerint aſſerere. Quod tamen non obſtare abſque trepidatione affirmamus pluribus quidē rationibus *Tract.* 3. late à Nobis diſcutiendis, nùncque obiter tantum indicandis. I. ergò eſt Salomonem tamquam Prophetam, non tamquam Regem exautoraſſe Abiatharē, Bellarmin. *de Rom. Pontifi. lib.* 2. *cap.* 29. Grauina *dict. art.* 4. *pag.* 263. Quam quidem ſolutionem multis inſtantijs ibidem opponendis èxpoſitam non dubitamus; Vndè eà relicta, ut valeat quantum valere alij exiſtimauèrint, alteram Nos ex Fortunato Schiacco *dict. Myroth.* 3. *cap.* 50. *pag.* 608. adhibere conſtituimus. Exauthorizationem nimirum Abiatharis, non Regis authoritatè factam, ſed Decreto Collegij XXIV. Sacèrdotū pro Religionis, & Cultus controuerſijs dirimendis inſtituti, ut latè probat Fortunat. ipſe *dict. Myroth.* 3. *cap.* 2. qui *præ citato cap.* 50. *pag.* 608. concludit: *Huius igitur Senatus authoritate Abiatharum (Rege inſtante Salomone) à Summo Sacerdotio dejectum fuiſſe proculdubio crèdere oportet, quum enim Is ad partes Adoniæ cum Ioabo filio Saruiæ contra Salomonem, viuente adhùc Patre, declinaſſet, & Tyrannis illa non ſolum à Ioabo Summo Duce ſubſtineretur, ſed Pontificis etiam Summi authoritate foueretur, cuius Dignitas, ut diceèamus Summa in Populo erat, tùm ratione Ordinis, tùm ratione militiæ; idque totum Summo cum diſcrimine totius Reipublicæ, vitaque pèriculo, etiam ipſius Dauidis ageretur, ut colligitur ex verbis, quæ Salomon dixit ad Abiathar: Vade in Anathot ad agrum tuum, equidem Vir mortis es, &c. Profectio de his facinoribus, & alijs conuictus Abiathar, non Regia authoritate; ſed Sacèrdotum Senatu, loco excidit, &c.* Paucìſque interjectis ſubdit: *Regis igitur in Pontificem authoritas èx allato loco Sacri Textus non probatur, quin potius roborata, ſtabilitaque manet authoritas Pontificum ſupra Reges; Pontificis enim erat Regnì poſſeſsionem Principi tradere, quum Rex inauguraretur.* Alias ſolutiones adducit Grauina *dict. art.* 4. *pag.* 264. *col.* 1. quas libentèr prætermittimus, ut promiſsis à principio ſtemus.

414 Pari etiam facilitate diſſoluuntur alia argumēta dēſumpta ex factis Ioſaphat, Ezechiæ, & aliorum; ex eis namque, vel Præceptum Diuinum ad fuit, vel Miniſte-

niſteriale tantum obſequium à Regibus exhibitum reperietur, ut per ſingula diſcurrendo late probat Grauina *dict. controu.7. art.4. pag.265. & ſeqq.* quem videſis. Nobis enim hæc pro iſtorum argumentorum ſolutione dixiſſe ſufficiat.

415 Reſtat nunc diſſoluere à Cacodoxis obiecta, *§.2. huius quaſtionis pag. 312.* vt omninò diſcuſſa difficultas iſta maneat, cæcorumque Hominum nebulis exploſis, veritas Catholica clarior elucèſcat.

416 Ad argumentum deſumptum ex Apoſtol. *ad Rom.13.* Reſpondetur ſubjectionem ibi omnibus impoſitam eſſe reſpectiuam, & diſtributiue intelligendam, hoc eſt: Nullam animam viuêrem exemptam dijudicari poſſe à Poteſtate ſibi prædominante, ſiue Spirituali, ſiue Temporali; Sed quum Spiritualis Poteſtas ſit Temporali ſublimior, ita Temporalis ſubjicitur Spirituali, ut in ordine ad finem ſublimiorem, ei ſubdita ſit, ubi in Spiritualibus aduerſatur. Hincque nedum Actiones, ſed etiam Perſonæ Eccleſiaſticæ à Tẽporali Poteſtate exemtæ reperiuntur, vnde nullis ciuilibus legibus conſtringi poſſunt, licet fauorabiles ipſis ſint, niſi reperiantur confirmatæ à Concilio, aut à Romano Pontifice, Surd. *conſ.2. ex num.15. ad 20. & conſ. 301. num.14.* Ricc *Collect.171.* Borell. *conſ.74.* Graſſ. *de Effect. Cleric. effect.2. ex num.42.* Caſtillo *de Tertijs, cap.9. num.10.* Bonacina *de Legib. diſp.1. q.1. puncto 6. nu.27.* Salced. *de Leg. Polit. lib.1. cap.3. num.10.* Bellett. *diſquiſ. Cleric. p.1. tit. de Exempt. Cleric. & eorum Bon. à Muner. Public. §.2. num.2.* Armendar. *ad ll. Nauar. in Proœm. num.94.* Acuña *in Proœm. Decreti, num.2.* Thom. del Ben. *de Immun. tom.1. cap.1. Dub.2. ſect.6. num.20. qui dubit.4. ſect.4.* Regulam ampliat, & procedere affirmat; licet leges iſtæ in Bonum Publicum latæ ſint. Omneſque præcipue innituntur Textui *in cap. Eccleſia S. Mariæ, de Conſtit.* vnde juxta prædictas leges numquam dijudicari poſſe Eccleſiaſticos docent Ciarlin. *Controu. 112. num.1.* Zypæus *de Iur. ſáict. Eccleſiaſt. & Ciuil. lib.2. cap.10.* & alij mox referendi, qui omnes Eccleſiaſticos exemptos affirmant ab harum legum vi coactiua, & ſolum l gari affirmant vi directiua. Salgado *de Reg. Protect. p.1. cap.2. prælud.2. à num.57. ad 72.* Salcedo *de Leg. Politica, lib.1. cap. 4. à num.15. ad 17.* quibus addo Argel. *de acquiren. Poſſeſ. q.3. art. 14. num.14.* & plures alij commodius alibi (Deo dante) referendi. Quæ autem ſit, & quomodo diſtinguatur hæc vtraque vis?, docent Sotus *de Iuſt. & Iur. lib.1. q.6. art.7.* Mattha *de Iuriſdict. part.4. cent 2. caſu 195. & voto 174. num. 6.* Cabedo *deciſ.12. num.17. p.1. & deciſ.78 num.1. par.2.* Salas *de Legibus diſp.4. ſect.2.* Suar. *eodem tract. lib.3. cap.34. num.4.* Giurba *conſ.1. num.34.* Facchin. *lib.1. Controuerſ. cap.2. & lib.11. cap.2.* Menoch. *conſ.102. num.15.* Couar. *in cap. Alma Mater, p.1. §.1. num.4.* Auendañ. *de Cenſibus, cap.63. nu 6.*

Morla

Num.14. in Empor. Iur. tom.1. tit.1. q.1. num.9.

417. Quem quidem locum ſic Chriſoſtom. ibi expoſuit, juxta cuius expoſitionem intelligendus eſt Valentinian. Imperat. *Epiſt. ad Epiſcopos Aſiæ* apud Theodoret. *lib. 4. cap.7.* ſcribens: *Probos Epiſcopos, non ſolum Dei, Sed etiam Regum legibus obtemperare,* & Symach. *in Apolog. ad Anaſtaſ. Imperat.* ut habetur, *tom.1. Decret. Epiſt. par.3.* De eiſdèm legibus loquens ait: *Tuas quidem Poteſtates Humanas ſuo loco ſuſcipimus, donec contra Deum ſuas non èrigant voluntates.* Eodemque ſenſu, & modo intelligendus, & interpretandus eſt. S. Petrus, atque alia ipſius Apoſtoli loca, ibidem èx Aduerſarijs objecta.

418 Ex teſtimonio Math. 22. ab illis in Nos objectum potius propugnari, quam expugnari Clericorum exemptionem, ſeu Immunitatem à Sæcularium Poteſtate reſpondemus: ibi enim Chriſtus Dominus juſsit: Reddi Cæſari, quæ ſua ſunt: Deo etiam ſua reddi iuſsit. Clèrici autem, & perſonæ Eccleſiaſticæ ad Deum ſpeciali pertinent Iure, ex eius namque Militia illos eſſe diſſertiſsimis dixit verbis. S. Bauo Confeſſor, & Abbas in Belgica prima; apud Andr. Duſauſſay *in Panopl. Cleric. p.1. lib.1. cap.10. verſ. Eodem quo Eccleſia.* Atquè ad ipſius Domini ſortem, Clericos pertinere dixit Hieron. apud eumdem Sauſſay *in dict. Panopl. Cleric. p.1. lib.8. cap.5. prope finem*, ibi: *Clericus, qui Christi ſeruit Eccleſiæ interpretetur primo vocabulum ſuum, & Nominis definitione prolata dicitur, ſi enim latine Sors appellatur, propterea vocantur Clerici, vel quia de. Sorte ſunt Domini, vel quia ipſe Dominus Sors, id eſt pars Clericorum eſt. Qui autem, vel Pars Domini eſt, vel Dominum Partem habet; talem ſe exhibere debet, ut ipſe poſsideat Dominum, & poſsideatur à Domino, &c.* Ex quibus clarè elicitur Perſonas Eccleſiaſticas Deo, non autem Cæſari reddendas eſſe. Quod apertè dixit Chriſoſtom. *in præallegat. loco, Homil.71.* his verbis: *Tu verò, quum audis reddenda eſſe Cæſari, quæ ſua ſunt, illa ſolum dici non dubita, quæ Pietati, ac Religioni nihil officiunt. Nihil autem magis offendere Religionem, ac Pietatem poteſt, quam Miniſtros Dei ipſi dicatos, ac ſubinde à Sæculari Poteſtate exēptos Iure Diuino* (ut manet ſupra probatum) *eos vellè ipſi Poteſtati Sæculari ſubjicère, quod graue peccatum contra Religionem. Omnès Orthodoxi reputant,* Grauina *dict. controu.7. art.4. pag.273. col.2. in principio.*

419 Sanctorum Patrum teſtimonia Catholicæ noſtræ opinioni non obſtare aſſerimus, intelligenda namque ſunt eodèm ſenſu, quo Apoſtolum explicauimus in ſuo nimirum genere, & ordine, ut ſcilicèt quælibet anima ſuo lègitimo ſubjiciatur ſuperiori. Qua quidem ſolutione, & diſtinctione retenta omnes aliæ corruunt inſtantiæ.

420 Ad 4. argumentum adductum *dict. §.2. num.19.* reſpondemus nullius eſſe momenti: omnia ſiquidem ibi adducta exempla,

pla,

pla,ſolum concludunt,Imperatores, ſi Catholici fuerint, auxiliatricem tantum operam impendiſſe, tàm ad Concilia congreganda, quam in Antiſtitum Cauſarum cognitione. Sin autem Ethnici, aut Hæretici fuerunt, tyrannice, & contra Ius Dominum operati ſunt, ut per ſingulos diſcurrens probat Grauina *dict.controu.7. art.4. pag.273. & pluribus ſeqq. tom.4. par.1.* omninò videndus. Ex illis ergò nullum adaptabile argumentum recte Adverſarij ſumere poſſunt.

421 Neque attendenda ſunt argumenta OKami *dict. §. 2. à num.26.*adducta,quia minime obſtant. & præcipue deſumptum ex Can.Hadrianus *el* 1. 63.*diſt.* Reſpondetur enim Textum illum imprudenter à Gratiano ſuo Decretorum libro inſertum eſſe à Segeberto Sihiſmatico mutuatum,ut ſæpius diximus, nuncque addimus Grauin. *dict. controu.7. art.4. dubit. Appendic.Oſtenſ.1. pag. 115.tom.4.p.1.* ubi aliquibus Mornæi inſtantijs huc non conducentibus reſpondet, vnde nullam fidem ei adhibendam ſæpius concluſimus, nuncque addimus Paul. Laimann. *in Ius Canon. lib.1. tit.6. cap.1. num.14. verſ.Obiter hic moneo, pag.234. col.2. in edit. Diling.* 1652. ibi: *Obiter hic moneo. Gratianum Can. 22. diſt. 63. Fabuloſum Commentum ex Sigeberto deſcripſiſſe,qui in Gratiano Henrici Imperatoris omnium Eccleſiarum Inveſtituras illicite Sibi vſurpantis, nulla antiquioris authoritate nixus ſuo arbitratu confinxit huiuſmodi Poteſtatem etiam Carolo Magno Imperatori conceſſam fuiſſe. Videri poteſt Anaſtaſ. Bibliothecarius in vita Hadriani II. Libri Capitulorum Caroli Magni, cap.94.allegatum à Gratiano in Can. Sacrorum 34. cit. diſt.63. & Concil. Lateranen.II. ſub Paſchali II. Papa celebratum, Anno Chriſti 1112. ubi dicitur: Quod Electus Canonice à Clero, & Populo à Nemine conſecretur: niſi prius à Rege inueſtiatur; eſſe contra Spiritum Sanctum, & Catholicam Iuſtitutionem. Severin.Binius in Notis ſuper vita Hadriani I.tom. 3.Concil.p.1. ſect.1. fol.421. & quæ ſcripſi in Iuſta Defenſ. cap.4. Refut. Mem.20. Aſſert.2. Similiimprudentia attulit Idem Gratianus, diſt.63. Can.23. in quo aſſeritur, in Romana Synodo à Leone VIII. Papa eandem Epiſcopos Inveſtiendi Poteſtatem conceſſam fuiſſe Ottoni I.Imperatori, quam antea Carolo Regi Hadrianus Papa dederat. Quod itidem figmentum ab Impoſtore quodam Luitprando ad ſcriptum eſſe apertiſsimis Documentis oſtendit Sever. Bin. in Conciliabulo Romano ſub Leone VIII. Antipapa, tom.3.Concil.p.2.fol.158. poſt Cardin. Baron. in Annum Chriſti 963. videri etiam poteſt Iacob.Heller in Papatu Catholico, art.12. cap.3. &c.*

422 Hæc licet ad eo vera non eſſent,& gratis admitteretur illius Textus fides, adhùc non obſtare addimus; nunquam enim ratum eſt Ius aliquod Inveſtiendi, quum *Inueſtituræ* nomen nondum ſub Caroli tempore auditum, & ſolum *Nominatio* cognita ſit, ſicut nec Ius eligendi, aut ſuffragium ferendi; ullis umquam Prin-

Principibus conceſſum ſit; Sed Nominandi, Præſentandi, aut aſsiſtendi per ſe, vel per Legatos ſuos, idque ex Apoſtolica conceſſione potuit obtinere Magnus Carolus ob egregia facinora ſua, & ſeruitia Sanctæ Sedi Apoſtolicæ impenſe exhibita, quod aperte probatur ex Reſcripto Ludouici I. à quo deſumptus eſt. Can. *Ego Ludouicus* 30. §. *Quando Diuina Vocatione* 63. *diſt.* ibi: *Quando Diuina Vocatione huius Sacratiſsimæ Sedis Pontifex de hoc mundo migrauerit; Nullus ex Regno noſtro, aut Francus, aut Longobardus, aut de qualibet Gente Homo ſub noſtra Poteſtatè conſtitutus, licentiam habeat contra Romanos, aut publicè, aut priuatim veniendi, aut Electionem faciendi. Nulluſque in Ciuitatibus, aut Territorijs ad Eccleſiæ B. Petri Apoſtoli Poteſtatem pertinentibus aliquod malum propter hoc facère præſumat; Sed liceat Romanis cum omni venèratione, & ſine qualibèt perturbatione honorificam ſuo Pontifici exhibère Sepulturam, & eum quèm Diuina Inſpiratione, & B. Petri Intercèſsione omnès Romani vno Conſilio, atque concordia ſine qualibet promiſsione, ad Pontificatus ordinem elegerint ſine aliqua ambiguitate, vel contradictione, more Canonico conſecrare;* videndique ſunt Iuo Carnot. *Epiſt.* 47. & *Epiſt.* 116. Petr. Damian. *in Diſcept. Synodali intèr Règis Aduocatum, & Romanæ Eccleſiæ Defenſorem.*

423 Ad Textus autem in Can. *in Synodo*, & Can. *Cum longe eadem* 63. *diſt.* Reſpondetur: Electionem ibi pro Poſtulatione accipi debere, quas frequenter inter ſe confundi perſpicuum eſt; non enim alter intelligi poſſe apparet, quum inuiolabilis ſemper extiterit. Can. VII. Synodi ſtatuentis, vt omnis Electio Epiſcopi, vel Presbyteri, vel Diaconi à Principibus facta, irrita maneat. Et Concil. Laod cen. *cap.* 13. & paſsim in Antiquis Canonibus.

424 Eodemquè ſenſu, parique intelligentia accipienda ſunt verba Canonis *Valentinianus, Eadem* 63. *diſt.* ut nimirum referenda ſint ad Nominationem, vel Poſtulationem, quam Patres Imperatoribus deferre volebant, quum ex ipſa Canonis Littera apertè demonſtretur Imperatorem agnouiſſe veram Electionem Antiſtibus congregatis priuatiuè competere. De quo poſt mortem laudatus reperitur ab Ambroſ. Valentinian. Senior *Epiſt.* 23. *ad Valenti. Iuniorem*, cui ſic de illo ſcripſiſſe legimus: *Nec quiſquā Cōtumacem vocare Me debet, quū hoc aſſeram, quod Auguſtæ memoriæ Pater tuus, non ſolū ſermone reſpondit; ſed etiam Legibus ſanxit* (Sacris Canonibus conſonis, & prius ab Eccleſia approbatis) *in cauſa Fidei, vel Eccleſiaſtici alicuius Ordinis Eum iudicare debere, qui nec munere impar ſit, nec Iure diſsimilis.* Can. *Reatina* 16. *eadem* 63. *diſt.* ſiniſtrè ab Aduerſarijs pro Se allegari conſtat; in eo ènim Leonem IV. Roman Pontificem ſcripſiſſe conſtat Lothario, & Ludouico Imperatoribus, ut nominarent Perſonas idoneas à ſe præficiendas Eccleſiæ Reatinæ, & Tuſculan. ut atten-

Digitized by Google

ſentè conſideranti patebit. Hoc autem nullius eſſe præjudicij Sanct. Sedi Apoſtolicæ ſuppoſito Apoſtolico Priuilegio, prout præexiſtere debere iam ſupra luculèntèr oſtenſum manet.

425 Vtque præcipuis iſtis argutijs finem imponamus, non obſtare diſcurſum efformatum, *num.* 28. tutò aſſerimus, præmittimuſque. I. A Iure Diuino, & Naturali Eccleſiam habère facultatem iſtam eligendi Prælatos, & Miniſtros Diuini cultus, eodemque Iure Laicos incapaces facultatis iſtius exiſtere, quod ex ipſo loco, à quo deſumptum eſt argumentum clare deducitur; ex quo atque Tertullian. *de Præſcrip. cap.* 20. conſtat Apoſtolos adlectos fuiſſe in præcipuos lateri Chriſti adjunctos, & deſtinatos Orbis Magiſtros, etiam Cardinales in Dignitate Senatoria, quantum ad Officium, & Dignitatem (licèt non quoad Poteſtatem Pontificalem) in Regimine, & Gubernatione Eccleſiæ iiſdem ſuccèdunt Apoſtolis. Turrecrèm. *in Summa Eccleſ. lib.* 5. *cap.* 83. Eademquè ſucceſsio conſeruata fuit in Clero Romano, antequam modus Electionis ab Eccleſia ad Cardinales tantum devolueretur.

426 II. præmittimus varium fuiſſe modum Epiſcopos eligèndi, quandoque etenim Clero eligente, Populoquè præſente: quandoque Clèro, & Populo deſignante, præſentante, vel offerèntè: Conceſſum quoque eſt Ius Imperatoribus, & Regibus Nominandi, dèſignandi, offerendi, Præſentandi; numquam tamen eligendi, vel ſuffragium ferendi, nèc confirmandi; Id namque ad Summum Pontificem, qui Electionis modum præſcribere, probare, atque immutarè potèſt, priuatiuè ſpectat. *cap. Meſſana, de Elect.* & ad ſe Electionem aduocare, atque Epiſcopos ad ſumere ad Thronos regendos Eccleſiarum etiam ad Romanum Pontificem peculiari ſpectat Iure. Vnde *in Concil. Tridentino Seſſ.* 14. *Can.* 8. meritò damnantur aſſerentes non eſſe veros Epiſcopos, qui à Romano Pontifice aſſumpti ſunt. Quibus firmatis.

427 Ad argumentum minimè obſtare reſpondemus; quamuis enim Diaconi Cardinales non ſuccedant Apoſtolis, quatenus Epiſcopi fuerunt Apoſtoli, eis ipſis ſuccedunt tamquam ipſius Papæ Collaterales, atque eodem modo ratiocinandum eſſe de Canonicis multarum Eccleſiarum, qui ex Canonum, & Patrum doctrinis Epiſcopos eligunt ex conceſsione Papę, non Poteſtate aliqua Humana, aut Politica, Sed Pontificali tantum pleniſsimam Clauium Poteſtatem habente, ut probatur Leonis I. *Epiſt.* 87. & 90. Hieronym. *Epiſt.* 85. *ad Euagr.* Chriſoſtom. *lib.* 3. *de Sacerdot. cap.* 15. Concil Auernenſe, *cap.* 2. Laodicen. *cap.* 13. Nicæn. II. *cap.* 3. Conſtantinop. IV. *cap.* 20. Lateranen ſub Innocen. III. *cap.* 3. quibus probatur ab illa pleniſsima Poteſtate Diuinum Ius interpretante, conceſſum fuiſſe, ut numquam per alios, quam per Clerum Epiſcopa-

copalis electio legitime facta dijudicaretur, adhibito Metropolitani conſenſu. Concil. Nicæn.I. *cap.6.* Chalcedon. *Act.*11. Carthagin.II. *cap.*12. ergò multò magis Romani Pontificis. S. Gregor. *lib.* 2. *Regiſtr. Epiſt.*19. *ad Epiſcop. Beneuent.* & 6. *Inäict.*11. *Epiſt.*20. *ad Ioannem Subdiacon.* Concludendum ergò eſt, nullam vſquam legitiman habuiſſe partem in Romani Pontificis Electionibus Imperatores, & ſi quam habuiſſe, aut tyrannice vſurpatam, aut Aſtitricem, ſeu Auxiliatricem tantum, & quidem ex Indulgentia Apoſtolica, non autem immediate Operatricem Sceptro Regio, aut Imperiali in hærentem, ut late probat Paulus Laimann. *in Ius Canonic. lib.*1. *tit.*6. *cap.*6. *num.*1. *verſ. Olim vero, pagin.* 246.

428 Ad inſtantiam negatur Aſſumptum: Videlicet Imperatores, eo ipſo, quod Chriſtiani ſunt talem eligendi habere Poteſtatem; ſi Electores priuarentur Iure eligendi, vel ſi Electio differetur ad longa tempora; Varia etenim ſunt remedia à Chriſto relicta, ut abſque Imperatoribus Summus Pontifex eligatur, & præcipue tempore ſchiſmatis, ut nimirum electio ad Concilium deuoluatur, ut in electione Martini V. accidit.

429 Atque eodem modo occurrendum eſſet, ſi accideret caſus potius imaginarius, quam poſſibilis, daretur, ut ſcilicet omnes Electores ſimul interirent. Et hæc de argumentis illis.

Sectio II.

Argumenta diluuntur §. XIV. Sectio II. adducta pro Fœminea Laico-cephalia ſtabilienda.

430 Vt facilius, fœliciuſque ab his Nos expediamus argutijs, præmittendum eſt, rejiciendam, vel explicandam eſſe Gloſſ. in Can.23. *Diaconiſſam* 27. *q.*1. quatenus docet: Mulieres characterem non recipere, ſi ordinentur, quia impedit Sexus, & Conſtitutio Eccleſiæ; admiſſa namque doctrina iſta, ſequeretur Fœminas irregulares eſſe, quum incomperto omnibus ſit, Fœminas Iure Diuino incapaces eſſe eorum omnium, quæ ſunt Ordinis, ac per conſequens irregulares eſſe non poſſe ratione ſexus, vel etiam ob quamcumquè aliam cauſam ſuperuenientem, quæ Viros Irregulares efficere poſſet; eſt enim Irregularitas impedimentum Canonicum; ideſt Legis Canonicæ; & dicuntur Irregulares; quia excipiuntur à Regula, juxta quam omnes, qui capaces erant, attenta Lege Diuina promoueri poterant. At verò ſexus fœmineus ipſa Lege Diuina impeditur, & incapax eſt ſuſcipiendi

piendi Ordines; Ergò in eum Irrègularitas non cadit. Sot. *in 4. diſt. 25.q.1.art.2. in principio.* Henric. Henriq. *in Summa, lib. 14. cap.7.* plenius omnibus, Suarez *de Cenſur.tom.5.diſp.40.ſect.7.* Vinald. *in Candelabr. aures 3.par.cap.3.à principio,* Sebaſt.Cæſar.*de Eccleſ.Hierarchia p.2. diſp.8. §.2. num.22.* Tamburin.*dè Iur. Abbatiſſar. diſp. 32.q.2.num.1.* Concludendum ergò eſt nō ex Cōſtitutione Ecclèſiæ, Sed Iure Diuino Fœminas incapaces eſsè Sacrarū Ordinationū.

431 Hoc ſic prælibato principio patet nullius eſſe efficaciæ diſcurſum, & argumentationem objectam *mox à principio Sectionis*; Admiſſa namque Majori, & Conſeq. negamus Minorem: rèpugnat ſi quidè Iuri Diuino, & nūquā verificari poterit Mulieres admiſſas eſſe ad Sacrā aliquā Ordinationē, neq; eatū capacès dijudicatas.

432 Ad fundamenta ergo, quibus Hæterodoxi pertinacitèr innituntur, Nos convertèntès: Priora, levi quodam flatu concuti, & èuèrti poſſunt, Ad I. namque deſumptum ex eo quod Mulieres prophetaſſe legatur, reſpōdemus nihil èxinde in aſſertionem noſtram inferri poſſe; Prophetia nāque eſt donum Dei, & Gratia ab ipſo gratis data, quæ Fœminis, æque ac Viris paritèr convenire poteſt; non ita Poteſtas Ordinis, aut Iuriſdictionis, ut liquet ex dictis atquè ex adductis à Bellarmin. *tom.2.contro. de Sacramentis in generè, lib.1.cap.25.verſ. ad loca illa pro Fœmina.* Hujuſq; ratio eſſe poteſt, quod infirma interdū ſumit Deus, ut fortia quæque confundat, & ad oſtēdendā immenſam Gratiā ſuā, largius effunditur in ea vaſa, quæ magis inepta, & minus idonea ad eam recipiendam ſunt, nullus etènim Naturæ ordo in his donis elargiendis ſervatur, quia præter Naturam eſt quod recipitur; At vero in Eccleſiaſtico Règimine in ſtituendo, licèt ſupernaturalem Sacerdotibus, ac Miniſtris Chriſtus tradiderit Poteſtatem; ordinèm tamen Naturalem obſeruari voluit; Ordo autem Naturalis èxpoſcit, ut Fœmineus Sexus, qui ad ſubjectionem natus, & datus eſt non ad Imperium creatus, excludèrètur à Sacerdotio, cui Supremum Magiſterium, & Summa Poteſtas adnèxa eſt, nedū enim Romano, ſed Epiſcopo Diœceſano ſuo in Spiritualibus ſubiacent Supremi Principes, *cap.Omnes 4. de Maior. & Obedien.* S. Ignat. Epiſcop. & Martyr *in Epiſt. ad Philadelph.* S. Greg. Nazianz. *Orat. 17. ad Ciues*, ibi: *Vos quoque* (Principes, ac Præfecti) *Lex Chriſti Imperio meo, ac Throno ſubjicit. Imperium enim Nos quoque gerimus, addo etiam præſtantius, ac perfectius, niſi vero æquum eſt Spiritum carni, faces ſubmittere, & cæleſtia terrenis cedere, &c.* Paul. Laimann. *in Ius Canon. lib.1. tit.33. cap.4. pag 738. & in ſumma lib.4.cap.9.num.1. & ſeqq.*

433 Solutio hæc, quæ à Nobis excogitata dijudicari poterit authoritati innititur S.Thom. *in 4.diſt.25.q.2.art.1.ad.1.* dicentis: *Prophetia non eſt Sacramentum, Sed Dei Donum, vnde ibi non exigitur ſignificatio, ſed ſolum Res, & quia*

ſecundum rem in his, quæ ſunt Animæ, Mulier non differt à Viro, quum quando Mulier inueniatur, melior quamtū ad animā, multis viris, ideò donum Prophetiæ, & alia huiuſmodi poteſt recipere, ſed non Ordinis Sacramentum. Quam quidem rationem explicat Hallièr *de Sacr. Electiion. p.2. ſect.3. cap.2. §.5. num.13. pag. 502.* breuiuſque diſparitatis rationem præ allegatis conſentaneam adduxit Richard. *in 4. diſt. 25. ascens.* Quod per Prophetiam nulla datur Mulieribus Poteſtas in Virum, per Ordinem verò Poteſtas hæc conceditur; quod maximè repugnat Legi Diuinæ, ſtabilienti Mulieres in omnibus, Viris ſubditas eſſe.

434 Ad II. deſumptum ex varijs Sacræ Scripturæ teſtimonijs ibi adductis, Reſpondetur: Quantum ad Diuinæ Legis Obſeruantiam, Iuſtificationis gratiam, Adoptionis in filios, communia Dei Beneficia æternamque Fœlicitatis Retributionem nullam eſſe Sexus prærogatiuam, omnibuſque patere aditum ad fidem recipiendā, ad Legem Chriſti amplectendam; Ad filiorum Dei Adoptionem obtinendam; Ad Beatitudinem æternam promerendam, diſparem autem ad Sacerdotium obtinendum eſſe rationem Virorum, ac Mulierum; non enim indiſcriminatim Mulieres, ac Viri ad illud aſſumi poſſunt. Solutio patet ex ipſo Apoſtoli *ad Galat.3.* loco objecto; poſt verba enim ſupra in Nos relata, ſubdit: *Omnes enim Filij Dei eſtis per fidem, quæ eſt in Chriſto Ieſu, &c.* ut optimè aduertit, Hallier *de Sacr. Electiion. dict. cap.2. §.5. num.12. pag.502.*

435 III. Argumentum deſumptum ex Officijs, & Miniſterijs Sacris, quæ in Primitiua Eccleſia, & aliquibus deinde ſæculis elapſis exercuiſſe Mulieres legimus, euerti commodè non poteſt, niſi aliqua præmittamus de Mulieribus illis, quæ appellatæ ſunt Epiſcopæ, Presbyteræ, Diaconæ, Hypodiaconæ, & Subdiaconæ, quæ licet obſcura ſint, & fuſiorem tractationem expoſcant, conciſiori quo poſſimus calamo neceſſaria ad argumenti ſolutionem, & harum Mulierum cognitionem exhibebimus.

436 I. Ergo obſeruandum eſt Epiſcopas, Presbyteras, Diaconas, Hypodiaconas, aliquando dictas legi à Viris ſuis, qui Ordine illo reſpectiuè inſigniti erant, non autem ab Ordine, ſed Miniſterio aliquo, quo ipſæ fungerentur, in eoque ſenſu accipienda ſunt, & intelligenda Nomina iſta in præallegatis Concilijs, præcipuè Turonenſe II. Antiſidore. & Romanum ſub Gregorio; Turonica, enim Synodus poſtquam Epiſcopo coniugem tamquam ſororem habere præcepit *Can.12.* mox *Canone 13.* ſubdit: *Epiſcopum Epiſcopam non habentem, nulla ſequatur turba Mulierum,* Antiſidoren. *Can. 20. & 21. Non licet Presbytero poſt acceptam benedictionem in vno lecto cum Presbytera ſua dormire, nec in peccato Carnali miſcere. Nec Diacono, aut Subdiacono.* Iuxta eandem interpretationē intelligendi ſunt,

Can. 1. *&* 2. Concil.Romani. Quam quidem intelligentiam, & interpretationem clariſsimā reddit Hiſtoria Vrſicim Presbytèri, qui à tempore accèpti Ordinis Presbyteram ſuam, ut Sororem diligens; Sed quaſi hoſtem cauens ad ſe proprius accèdère non ſinèbat, &c. Cuius Authorem habet Gregor. *lib.*4. *Dialog.cap.*20. relatum *in Can. Presbyter.* 32. *diſt.* In ipſoque ſènſu intelligenda eſſe quamplurima alia Teſtimonia Conciliorum, & Patrum à ſe adducta monet Franc.de Hallièr. *de Sacr. Elect. dict. cap.*2. *§.*6. *num.*14. omninò videndus, cui addendus eſt. Ioann.Morin. *de Sacr. Ordination.p.*3. *exercit.*10. *cap.*1. *num.*2.3. *& ſeqq.*

437 II Autem præmonendum eſt, quod Mulièribus iſtis perpetuus cœlibatus impoſitus erat Concil. Aurelianen. I. *Can.*13. ibi: *Si ſe cuicumque Mulièr, duplici coniugio, Presbytèri, vel Diaconi Relicta conjunxerit, aut caſtigati, ſeparèntur, aut certè ſi in criminum intentione perſtitèrint pari excommunicatione plectantur.* Concil. Antiſidoren. *Can.*22. *Non licèt Relictæ Presbyteri, nec Rèlictæ Diaconi, nec Subdiaconi poſt eius mortem Maritum accipere* Concil. Epaunen. *Can.*32. ibi: *Relictæ Præsbyteri, ſiue Diaconi, ſi cuicumque nupſerint, eatenus ab Eccleſia elongèntur, donèc à conjunctione illicita ſèparentur.* Id quod apèrtiſsimis verbis confirmant. Concil. Toletan. I. *Can.*18. Bracharèn. *Can.*19. Baſil. *ad Parergon. Presbyter. Epiſt.*198. Debèbant èrgò vxorès Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, & Subdiaconorum Caſtitatem vouerè antèquam èarum Mariti Sacris Ordinibus initiarentur, ideoque vel Monachorum cœtui aggregari, vel in Diaconiſſatum Ordinem adligi ſolebant, ut cauetur *Can.*48. VI. Synodi. Ioan. Morin. *dict. exercitat.*10. *cap.*1. *num.*40. Dè his Mulieribus in Monaſtèrium dètrudendis aliqua adducit èxempla Hallier. *dict. §.*6. *num.*15. & alia videnda remittit apud Metaphraſtem *in Vita S. Auxibij Archiep. Solenſ. apud Sur.* 19. *Februarij*, & Gregor. Nazianzen. *Epiſt.*95. *ad Niſſen. in Addit.*

438 III. Obſeruandum eſt ſæpe ſæpius etiam Nomina iſta Mulièrum ordinem aliquem, & Miniſterium, cui Mulieres illæ additæ erant præſeferrè; prout latius demonſtrant, Ioan Morinus *dicta exercit.*10 *cap.*3. *toto.* Hallièr. *dict. cap.*2. *§.*6 *pag.*509. Chriſtian. Lup. *in Schol. ad Can.* 15. *Concil. Chalcedonen. tom.*1. *pag.* 578. Nuncque de Præsbyterarum nomine, & officio, eſt expreſſum teſtimonium apud Athanaſium *ad Virgines*, & Concil. Laodicen. *Can.*11. ſtatuente. *Non oportere èas, quæ dicuntur Præsbyteræ, vel Præſidentes in Eccleſia conſtitui.* Quem Canonem Verſio Iſidori Mercatoris Paraphraſticos ſic exponit: *Mulieres, quæ apud Græcos Præsbyteræ appellantur, apud Nos Viduæ, Sèniores, Vniuiræ, & Matriculariæ nominantur, in Ecclèſia tamquam ordinatas conſtitui non debere.* Quibus verbis Canon iſte refertur à Gratiano *in Can. Mulieres* 32. *diſt.* excepto ta-

men, quod pro *Matricularia* voce, *Matricuraria* repoſuit, ſatis ridiculè, & inſulſè, quum nomen iſtud pènes Nullum Claſsicum Authorem reperiatur. Illud autem frequentiſsimum eſt pro illis ſignificandis Perſonis, quæ in Eccleſiæ Matriculà, ſeu Cathalogo deſcriptæ haberentur, quod Diaconiſsis haud dubie competere ſenſit Hallier. *citato §.6. num.16.* cui addo Ioann. Dartis *in 1.p. decreti diſt.32. pag.mihi 121. col.2. verſ. Porro Notandus eſt*, ubi plura dè Matricularijs iſtis Mulieribus.

439 IV. Præmittendum eſt ex Epiphan. *Hæreſ.19.* Viduas propriè nominatim expreſſas, quæ Anus eſſent, hoc ſemper nomine, numquam autem Presbyteras, aut Sacerdotiſſas appellatas, adèo ut vèlit nomen iſtud ætatis fuiſſe, non Dignitatis; quum enim non niſi Seniores ordinarentur, ut mox dicetur, ideo ſic vocitabantur, quæ iam ſenilem ætatem, & authoritatem attigerant. Vnde S. Thom. *in 4.diſt.25.art.2.q.1.* Vbi etiam, S.Bonauentura, differentiam iſtam inter Presbyteras, & Diaconiſſas agnoſcunt, quod Diaconiſſa Ordinis infra à Nobis deſcribendi extaret. Presbytera autem Vidua, & Senior eſſe deberet. Scotus vèro *in præallegato Magiſtri ſententiarum loco*, Presbyteram ho notabiliorem Matronam cætèris Dignitatè præexcellèntem, qualem inter Moniales Abbatiſſa eſt, intellexit, gratis tamen, & abſque fundamènto, ut docet Hallier. *dict.§.6.num.17.*

440 V. Obſeruationè dignum putamus duplicem fuiſſe viduarum ſpeciem. Aliæ namquè Viduæ paſsim dicebantur, quæ in Viduitatè cœlibem vitam ducebant, etiam abſque voto, & ob earum inopiam ſtipendio Eccleſiæ ſubſtentabantur, *Can.33. 82.diſt.* ubi additur: *Ne eo prætextu Clericorum Familiaribus ſubjitiantur.* De his etiam igitur, *Can.34. eadem diſt.* in quo cauetur èas in opere, & mèritis aſsiduas eſſe debere, & temporibus Chriſoſtomi huiuſmodi Viduæ cum examine eligerentur, ut pecunia Eccleſiaſtica alèrentur, ut conſtat ex ipſo Chriſoſtomo *Homil.15. in 1.Epiſt. ad Timoth. & lib.3. de Sacerdotio, cap.16.* ubi ſubdit èas alendas non eſſè, quæ inordinatè viuunt, & Theodoret. *1.ad Timoth.5.* ait Ecclèſiaſticam Subuentionem eas conſequi oportet, quæ nullum habent ſolatium aliunde. Quid autem fuerit Eccleſiæ ſtipendio viuere? Te docebit Ioan. Dartis *in 1.p. Decrèti diſt.82. pag.160. col.2. ver. Agitur denique* ubi ſubdit Stipendiū hoc ab Eccleſia deſolatas Viduas accepiſſe ex Apoſtolica Conſtitutione, allègans, *lib.3. Apoſt. Conſtit. cap.1.3. & 4.* & Theodor. Balſam. *in Epiſt. ad Amphiloc. cap.18. & 24.* Haſque fuiſſe *Viduas Matricularias* quarum nuper meminimus.

441 Erat prætereà Viduarum quidam Ordo, ſeu Grèmium in quod per caſtitatis Profeſsionèm illæ admittebantur, quarum ętas, & diligentior probatio Caſtitatis, omnè incontinentiæ periculum ſummouebant. Concil. Carthaginenſ. IV. *Cap.104.* ibi: *Si*

quæ

quæ Viduæ ſe deuouerent Domino, et Veſte Laicali abjecta ſub teſtimonio Epiſcopi, & Eccleſia in Religioſo habitu apparuerint, &c. Cyprian. *de Diſciplina, & Habitu Virgin.* Hieronym. *ad Sabinian, Diacon.* ibi: *Moris eſt, ut tàm Virgo, quàm Vidua, quæ ſe Deo deuouerint, & Sæculare nuntiantes, omnes delitias Sæculi conculcarint, crimèn Monaſteriorum Matribus offerant deſecandum, capite poſtea ligato, & velato, &c.* Ioan. Cabaſſutius *in Notitia Concilior. cap. 42. pag. 262. in 2. edit. 1670. qua vtimur.* Hæ tamen nullo aliquo ordinè initiabantur, ſeu ordinabantur, ab Apoſtolis namque id prohibitum legitur apud Clement. *lib.8 Apoſt. Conſtit. cap.25.* vbi ſic Thadæum Apoſtolum decreuiſſe lègimus: *Vidua non ordinatur, ſed ſi iam diu Virum amiſit, & caſtè, & laudatè vixit, & Domeſticorum diligentèm curam habuit, ut honeſtiſsima illa, ac grauiſsima Fæmina Iudith, & Anna cooptetur in gradum Vidualèm; Sin verò paulò ante maritum amiſit, ne ei credatur, Sed potius Adoleſcentiæ tempore explorentur, aliquando enim paſſiones cum hominibus conſeneſcunt, niſi fortiori fræno.*

442 Hinc iam differentia agnoſcitur inter Diaconiſſas, & Viduas. I nam ex Apoſtolicis cōſtitutionibus, *lib.8. cap.19.* forma initiandæ Diaconiſſæ præſcribitur, quam fuiſſe explicat Hallier. *l.c.* cui addimus Ioan. Morin. *de Sacris Ordinationibus, p.3. exercitat. 10. cap.2. toto. & præcipue à num.3. pag. mihi 186 & ſeqq.* Vidua autem nulla initiatione indigebat, ut vidimus. Morinus *dict. cap.2. num.1. & 2.* II. quia Viduæ parebant Diaconiſsis, quibus etiam ſubjiciebantur Clem. *lib.3. Apoſtol. Conſtit. cap.7.* ibi: *Viduas oportet honeſtas eſſe, grauès, Obèdièntès Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, adhuc etiam, & Diaconiſsis.* III. Quia Viduarum mentionèm facièntes Apoſtolicæ Conſtitutiones nullum eis Officium attribuunt. Diaconiſsis autem varia munèra Eccleſiaſtica aſsignant, *lib.3. cap 6. 7. & 15.* Morin. *dicta exercitat. 10. cap.3. toto.* IV. Quia Viduarum Ordo, Gremium, ſeu Status illis conſtabat Mulièribus, quæ ſemel, aut plurièsViro nupſerant, quum Diaconiſſæ ex Virginibus, aut Viduis vniViris adſumi deberent, Clemens *lib.6. Apoſtolicar. Conſtit. cap. 17.* S. Epiphani. *in expoſ. fidei poſt omnes Hæreſes.* Concil. Carthagien. IV. *cap.12* Iuſtinian. *Nouell.6. cap.6.* Ioan. Morin. *de Sacris Ordinat. p.3. exercit. 10. cap.2. num.4. pag.186.* Varijſquè exēplis illuſtribus exornat Franc. Hallier. *dict. §.6. num.18. in fine,* ex Sozomeno, Palladio, Chriſoſtomo, Nizephoro, & alijs quamplurimis ab ipſo in hùnc ſenſum, explicatis, *numèris 19. & 20. & alijs ſeqq.* plura cūmulat de earum veſte, Profeſsione, quæ hùc minime conducere cenſuimus, & præcipue circa Virginum, & Viduarum velationem. De quibus videndi etiam ſunt, Can. *Viduas 17. q.1.* vbi Gloſſ. *cap. 1. & 3. De ſecundis nuptijs,* prope innumera Concilia ab ipſo laudata, & expoſita, à quorum recenſione Nos libenter abſtinuimus, quia

quia noſtra non intereſt.

443 Ad argumenti ergò ſolutionem deueniendo reſpondetur: Omnes iſtas Mulieres, Laicas omninò fuiſſe, licet enim eas ordinatas eſſe ex plurium Conciliorum Canonibus probet Chriſtian. Lup. *in Schol. ad Can.* 15. Concil. Chalcedonen. *pag.* 573. *tom.* 1. *in Concilia Generalia.* Morinus *dict. exercit.* 10. *cap.* 2. *toto.* Earum tamen Ordinationes Sacramentum non erant, neque characterem aliquem imprimebant, ut contra Matth. Blaſtares optime probat Chriſtian. Lup. *in Schol. & Not. ad Can.* 15. *Concil. Chalcedonenſ. tom.* 1. *in Concilia Generalia, pagin.* 575. *verſ. Altera quæſtio. & ſeqq.* iuxta cuius doctrinam intelligendus eſt Ioann. Morin. *dict. exercitat.* 10. *cap.* 2. *toto.* Vnde eis non obſtantibus, adhùc Laicæ Mulieres iſtæ reputabantur, quia erant Ordinationes, Ritus ceremoniales tantum. Tertullian. *de Velan. Virg. cap.* 9. *& de Baptiſmo, cap.* 17. Cócil. Laodicenſ. *Can.* 44. Gelaſ. I. *Epiſt.* 9. *ad Lucan. & Sicil. Epiſcop. cap.* 3. & propè innumera alia Conciliorum, & Patrum teſtimonia id apertè comprobantia congeſta à Chriſtian. Lup. *loc. cit.* cui addo Franciſc. Hallièr. *de Sacr. Elect. dict. cap.* 2. *§.* 6. *num.* 23. *pag.* 507. Si ergò nullum Ordinem recipiebant Mulieres illæ, nullusque Character illis communicabatur, nullum argumentum ex eis ſummi poſſe perſpicuum eſt.

444 Ad argumentum deſumptum à Monialibus, Aſcetrijs, & Canonicis Mulieribus facilè reſpondetur; Nullam ſcilicèt earum proprie ordinari, aut Clericorum Collegio Sociari, quod hoc breui, ſed irrefragabile argumento probatur. Monialium Benedictio, nequit efficacior eſſe benedictione Monachorum, ſed hæc eſt pure Laica. Dionyſ. *de Eccleſiaſt. Hierarch. cap.* 6. probatq. praxis Eccleſiæ, iuxta quam Monachi quantumcumque Profeſſi, omnibus Ordinibus, ab ipſa Clericali tonſura incipiendo, qualiter Laici, initiantur, quando ad Sacerdotium promouendi ſunt; quia nimirum Benedictione illa non obſtante, Laici adhùc remanent, ergò eiuſdem qualitatis erit Monialium Benedictio. Hallier. *de Sacr. Elect. dict. cap.* 6. *§.* 7. *toto, pag.* 512. *& ſeqq.* Alias ſolutiones adhibens, eamdemq. fere rationem adduxit Tamburin. *de Iur. Abbatiſſar. diſputat.* 32. *quæſt.* 2. *num.* 3.

445 Ad comprobationem autèm, ſeu corroborationem eiuſdem argumenti petitam ex Abbatiſſarum Iuriſdictione, reſpondemus, quod abundè iam ſupra oſtenſum eſt: Abbatiſſas nimirum nullam prætèr Æconomicam Poteſtatèm in Moniales habere, & multo minus in Clericos, alioſque Sibi ſubjectos Viros, nullamque Poteſtatem Eccleſiaſticam in eos exercère poſſè, neque illius capaces eſſe umquam poſſe, ut ibi adducti latè probant. Noſque addimus Franc. de Hallièr. *dict. cap.* 2. *§.* 8. *toto, à pag.* 516 *per aliquot ſeqq.*

446 Ad Textum autem *in cap. Dilecta, de Maior. & Obed.* cui maxi-

maximopère DD. aliqui innituntur, reſpondetur ex eo nullam efficacem probationem deducère Authores illos poſſe quandoquidem Pontifex ibi non definit: Abbatiſſam illam imponère potuiſſe Suſpenſionem, quæ violata Irrègularitatem induceret, quinimò illi Authoritatèm iſtam denegaſſe patet. Siquidem Poteſtatem procèdendi per cènſuras in alium transfert. Vnde èx illo Honorij III. reſcriptò Æconomicum tantum Impèrium in Clericos Sibi Subditos Papam Abbatiſſæ conceſsiſſe liquet, eam nimirum, quā Mater Naturalis habet in Filios Sacerdotes, ut fuſe probat Franciſc. Hallier *dict. §.8. pag. 518. verſ. Neque in contrarium*, qui *pag.* 518. difficultatem iſtam hac commonitione concludit: *Conceſsis autem a Romano Pontifice in gratiam Abbatiſſarum Priuilegijs nolim, vel authoritatem adimere. Scio multa ex his, quæ proferuntur dubia, multa dolo fraudibus obtènta: multà difficillimis Eccleſiæ temporibus, tantum non violēter extorta. Multa abſque maturæ diſcuſsione Gratiæ, aut fauori data. Scio ad iſta principia Theologicas Veritatès neminem debere metiri quum tàm generalibus Summorum Pontificum Decretis, ſua ſemper apud vnūquemque ſtare debeat Authòritas, &c.* Paucisque interjectis ad probandum Æconomicam tantum Poteſtàtem Pontifices Abbatiſsis concedere ſolere. Addit: *Quod ſi lapſu temporis aliquid amplius ſibi Abbatiſſæ huiuſmodi aarogarunt uſurpatam fuiſſe hanc Poteſtatem non legitimam, quæ quacumque temèritate inoleuèrit, quacumque deſidia, vel adulatione fota fuerit nulla poterit ratione defendi, &c.* Et hæc dè Incapacitatè iſta, imò, & de totâ Quæſtione nunc dicta ſufficiant.

QVÆSTIO VIII.

Quomodo hæ differant Poteſtates acquiſitionè & continuatione.

1 PRincipatus, & Regna, Parentes, Electio, aut Arma dederunt: Naſcendi ſors fœlicior, Electio Optimatum, aut Populi fauor. Armis, quæ parantur, noſtro, & alieno ſanguine mercamur, ut inquit elegantiſsimus Carol. Scribani. *in Inſtitut. Polit. Chriſt. lib. 1. cap. 1. mox à principio:* Vitoria *de Poteſt. Eccleſ. Relect. 1. q. 2. num. 3.* Gloſſ. *in cap. Deniquè verbo Grege. 7. q. 1. cap. Licèt de Voto, & Voti Redempt.* ubi communiter Scribentes Iul. Lauor. *Var. Lucubrat. tit. 4. cap. 1. num. 1 & ſeqq.* ubi ait: *Ad Celſitudinis, & Dignitatis Apicem, Ad Honoris, & Magnitudinis culmen triplici via quiſque deuenire poteſt, nimirum per Succeſsionem, per Electionem, & per Succeſsionem, atque Electionèm ſimul.* Quos quidem modos tantum legitimos reputat ipſe, & pluribus comprobat. Sunt tamen paſsim obuia exem-

exempla aſſertionis Scribanij; plures enim Armis Regna occupaſſe exemplis, probat Laur. Beyerlinch. *in Theatr. Vitæ hum. tom. 5. litt. M. pag.* 124. Imperium Romanum, ſeu Germanicum Electiuum eſſe, aliaque etiam electiua Règna idem Beyerlinch. probat *eadem litt. M. pag.* 119. 120. & 121. ubi plura cummulat. Sortequè Alios Regnũ adèptos refert idem Auctor. *eadem litt. M. pag.* 122. *col.* 1. Emptione aliquos acquiſiuiſſe Règna, etiam meminit *in ipſa litt. M. pag.* 124. & ne paulatim pèr modos acquirendi Regna ab hec relatos Auctore ibidem ire cogamur, addimus ex eo *in dict. litt. M.* plures conjugio, hortatu, Aliorum Depoſitione, Adoptione, Cõſilio, Clamore, & Ioco, Regna fuiſſe adepta: alios verò adulterijs illa comparaſſe probat, *tom. 4. litt. L. pag.* 176. Nonnullos Duello, *tom. 7. litt. S. pag.* 382. & 383. Aliquos certamine, equorum curſu Regnum obtinuiſſe tradit, *tom. 1. litt. C. pag.* 165. & *tom. 2. litt. G. pag.* 45. Aliquando Règnum aſsignatum fuiſſe acutiorem habenti gladiũ, *tom. 4. lit. I. pag.* 143. Eſſetque in infinitum protendi varios Modos acquirendi Regna ab aliquibus excogitatos; inter eos tamen præcipuum eſſe Succeſsionem utpote experimento, communique omnium Provinciarum Conſuetudine iam ſupra diximus, nuncque addimus Gloſſ. *in Can. Denique, verbo Reges* 7. *q.* 1. Text. & DD. *in cap. Licèt, de Voto, & Voti Redemtion.* Iul. Lavorium *Var. Lucubrat. dict. tit. 4. cap. 3. num.* 14. & *ſeqq.* ubi quatuor præſtantiæ rationes adhibet, quibus Acquiſitio hæc, alijs ſuccedendi modis præeminet, quas apud ipſum videndas relinquimus, ne ultra modum, & votum divagemur.

2 Eccleſiaſtica autem Suprema Poteſtas Sacramentali tantum Gratia legitimè conſequitur; hec eſt mediante Ordinis Sacramento Characterem conferènte, cui adnexa eſt Poteſtas Eccleſiaſtica, ut paſsim per opus probatur, & docènt S. Thom. 2. 2. *q.* 33. *art.* 3. Caietan. *de Auctor. Papæ, cap.* 27. Baldel. *in Summ. Theol. Moral. lib.* 5. *diſp.* 11. *num.* 3. D. Petr. Salced. *de Lèg. Polit lib. 1. cap. 4 §. 1. num.* 11.

3 Sed pro iſtius differentiæ ſufficienti explicatione, reſtat nunc ulterius inueſtigare quèmadmodum vtraque acquiratur Poteſtas, ut hinc differentiæ iſtius fundamentalis agnoſcatur ratio. Et quoad Sæcularem ſatis, ſuperque ex verbis Scribanij atque ex nuper adductis agnoſci omnes dãtur modi, quibus Poteſtas hæc acquiratur, atque ex Salcedo *d. §.* 1. *num.* 1. hanc differentiam aſsignante ex 2. *Reg.* 10. 12. & 18. & Vitoria *de Poteſt. Ecclèſ.* ab eo allegatis. At ſolita, ut procèdamus diſtinctione.

4 Præmittendem ad id eſt èx Communi DD ſententia dupliciter poſſe vtramque conſiderari Poteſtatem. I. prout immediatè à Deo, eiuſque manifeſtata voluntate procèdit, quando videlicet idèm Dominus aliquem Regem fieri jubet, vel reuelat, & tùnc ei immèdiatè Potèſtatem communicare

care dicitur, ut accidit in Electionibus Moyſis, & plurium Iſrael Iudicum, Saulis, Dauidis, & Aliorum. II. quotiès nullo præcedentè Diuino præcepto, aut reuelationè ab Hominibus Règnum accipitur. Ioan. Azor. *Inſtit. Moral. tom. 2. lib. 10. cap. 2. q. 1. verſ. Secundum*, Machado *in Sum. tom. 2. lib 6. part. 1. tract. 1. docum. 1. num. 1. & ſeqq.*

5 In hac ſecunda conſideratum acceptionè Regnum, ſeu Imperium, dubitant DD. An Temporales Principes immèdiatè rècipiant à Deo Potèſtatem? Quæ quidem Quæſtio, ſeu dubitatio, quum abundè diſcuſſa, & explicata maneat *hoc ipſo fundamento, q. 6. pag. 286. & ſeqq.* otioſum reputaui illic adducta nunc iterum repeterè, ſolumque dixiſſe ſufficiat Tèporalem Iuriſdictionem non procèdere immediatè à Deo, prout in Indiuiduis reperitur, ut ibi luculenter oſtendimus.

6 Eccleſiaſticam verò Poteſtatem Nemo hucuſque: Orthodoxorum dubitauit à Chriſto D. immediatè procedere, nulla immediatione Suppoſiti, ut etiam ibi abundè oſtenſum èſt, & nihilominus addimus. S. Clem. *Epiſt. 1. ad Iacob. Fratrem Domini*, Euſeb. Cæſarienſ. *lib. 2. Eccleſi. Hiſtor. cap. 14.* Nicol. Sander. *de Viſibili Monarchia, lib. 7. ex num. 1. fol. 212.* Zèuall. *Commun. opin. q. 899. num. 10.* Salçed. *de Lege Polit. lib. 1. cap. 4. §. 1. num. 9.* qui tamen perperam addit *num. 10.* antiquiorem eſſe Temporalem Poteſtatem Spirituali, in comprobationem allegans Geneſ. 10. & S. Auguſt. *lib. 4. de Ciuitate Dei, cap. 4.* Ioſeph. *lib. 1. Antiq. cap. 5.* Iuſtin. *lib. 1.* & Petr. de la Eſcalera *in Didaſcalia de Vtroque Bracchio, part. 2. num. 55. & ſeqq. ad 62.* in quem hucuſque incidere non licuit. Liceat tamen (ſalua pacè tanti Magiſtratus) dicere Doctiſsimum D. Petrū Salcedo (nunc meritiſsimum Regium Fiſcalèm in Supremo Caſtellæ Senatu) Se Se nimium, aut Petro de la Eſcalera, aut alicui alij Authori illa Sacrę Paginę, & Auguſtini teſtimonia allegantì confidiſſe, quum nec verbum quidem de Temporali Iuriſdictionè in eis reperiatur. Caput enim 10. *Geneſ.* ſolum recènſet Genèalogiam filiorum Noe, à quibus diuiſæ ſunt Gentes poſt Diluuium, Auguſtin. *in præcitato cap. 4. lib. 4. de Ciuitate Dei*, ſolum probat Regna abſque Iuſtitia ſimilima Latrociniјs eſſe, Perpendatur quæſo; Quomodo ex vtriuſque capitis littera, aut argumento comprobari queat antiquiorem Spirituali eſſe Temporalem Iuriſdictionem? Nullum ſiquidèm fundamentum Auidiori extollendi antiquitatem Temporalis Poteſtatis loca iſta ſubminiſtrarunt Lecturi cognoſcent, & nullum aliud ſolidius aſſertionem iſtam probans, Nos inueniſſe tutò affirmamus, imò contrarium ex eadèm Sacra Pagina, & Sanctis Patribus luculentiſsimè, *tract. 1. & q. 6. huius tract. 2.* oſtendimus, Vnde hæc tantum obiter nunc adnotaſſe ſufficiat.

7 Licèt Sacro-Suprema Poteſtas immediatè à Chriſto D. procèdat;

cèdat; Modus tamen eam acquirendi, non fuit immediatè ab ipſo D. præſcriptus Sed Eccleſiæ arbitrio demandatus Suarez *de fide diſp.* 10. *ſect.* 4. *num.* 16. Acuña *in Can. Electionem* 11. *num.* 2. *diſt.* 79. ex eiſque D Michael Moez *in Bonifac. IIX. Concordi, Siue Commentar. au lib. Sext. Decretal. part.* 1. *tit.* 6. *cap.* 3. *num.* 10.

8 Eccleſia autèm ſemper voluit Sacro ſupremam iſtam Poteſtatem Electionè continuari, *Can.* 1. 2. *&* 3. 79. *diſt.* Salced. *de Lèg. Polit. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 8. Duaren. *de Sacr. Eccleſ. Miniſtr. lib.* 3. *cap.* 1. quibus addendi ſunt, *cap. Licèt* 6. *de Elect. & cap. Vbi periculum, eod. in* 6. Burſat. *conſ.* 126. *vol.* 1. Ita ut hæreditarie ſuccedi in ea ſemper prohibeatur, *cap.* 1. *de Succeſſ. Preben. cum vulgat.* Sed Electione ſemper ſuccèdendum, ut mox referendi DD. & communis omnium ſententia fert.

9 Electionèm tamen, tàm actiuam, quam Paſsiuam Supremi eius Antiſtitis hodie ab Eccleſia Ampliſsimo Eminentiſsimorum DD. Cardinalium Collegio omninò commiſſam, & penitus traditam docent Thèatr. Vit. Human. *tom.* 6. *litt. P. pag.* 535. *col.* 2. *in fine, & pag.* 536. *tota in poſtrema edit. qua utimur* Grauina *de Cathol. præſcript. tom.* 4. *controu.* 7. *art.* 4. *pag.* 445. *col.* 1. Suntque apertiſsima Iuris tèſtimonia, *cap. Licèt de Vitanda de Elect. cap. Vbi periculum.* 3. *eodem in* 6. Clem. *Nè Romani eodem Tit.* & Apoſtolicæ Conſtitutiones Clem VI. Iulij II. Pij IV. Gregor. XV. & Vrbani VIII. relatæ à Fragoſo *de Règim. Reip. Chriſtiana p.* 2. *lib.* 1. *diſp.* 1. *§.* 5. *toto.* Loter. *de Re Benèf. lib.* 2. *q.* 17. *num.* 11. *&* 12. *& q.* 18. *num.* 11. 35. 42. *& q.* 19. *num.* 69. Barboſa *in dict. cap. Licèt de Vitanda, num.* 2. *& de Iur. Vniuerſ. lib.* 1. *cap.* 1. *ex num.* 38. Moez. *in dict. cap. Vbi periculum* 3. *num.* 1. *de Elect. in* 6. Rouſſel. *Hiſtor. Pontific. Iuriſdict. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 10. Iul. Lauor *Var. Lucubrat. tom.* 1. *tit.* 4. *cap.* 3. Franc. Carrierè *in Digèſto Fidei Cathol. tom.* 2. *art.* 28. *q.* 8. *pag.* 1114. Iacob Cohell. I.C. Vrbeuètanus *in Notitia Cardinalatus, cap.* 16. *Priuileg.* 1. *pag.* 154. *& ſeqq.* & Antonin. Diana *par.* 5. *tract.* 2. *Reſol.* 40. 63 72. 73. 74. 75. *&* 76. Videnduſque eſt idem Diana *p.* 12. *tract.* 2. *toto*, ex quibus, alijſque in Diſcurſu referendis Ius hoc, & Priuilegium, atque præcipuæ huius quæſtionis partes duobus exponemus §§. Quorum ſit.

§. I.

§. I.

An Actiua Summi Pontif. Rom. Electio ab exordio Eccleſiæ penes ampliſsimum S. R.E. Cardinalium Collegium priuatiuè reſederit? vel, à quo tempore? nuncque reſideat?

10 SVMMI Romani Præſulis èlèctio à Primordijs Eccleſiæ initijs, ad hæc uſque tempora, tàm actiuè, quam paſsiuè, hoc eſt tàm in modis eligendi, quam in Pèrſonis eligentibus, & èlèctis variè celebrata repèritur, nulla in primis ſæculis determinata, aut ſeruata forma. Andr.Gambar. *in Bulla Iulij II, quæ incipit: Cum tam.num.* 114. *ſeu num.* 140. Gundiſ. *dè Poteſt.Eccleſ. num.* 23. ex eiſque Manfredo, Panuino, & alijs, præcipuè Abbate *in cap. Licet, num.* 3. *verſic. Et ſic.extra de Elect.* Iul. Lauor. *Var. Lucubrat. tom.* 1. *tit.* 4. *cap.* 2. *num.* 1. & pluribus relatis docet Auguſt. Barboſa *de Iur. Eccleſiaſtico Vniuèrſo, tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 39. ubi allegat Victor. Bonacina, Turrian. Duuall. Martin. Ledeſma, Brixien. Vazquez, & Suarez.

Sectio I.

Eligendi modus fuit per Diuinam Inſtitutionem.

11 PRimus iſte modus, tàm Veteris, quam Noui Teſtaméti, apertiſsimis Teſtimonijs comprobatus reperitur, in illo namque Moyſes Eleazaro in ſuo Pontificatu Summo, ſucceſſori, Supremam Eccleſiaſticam Poteſtatem communicauit, ſicuti Ioſue in Ducatu Temporali ei ſucceſſuro, omnem Sæcularem Poteſtatem Inſtitutione Diuina conceſsit, ut ex *Numer.* 27. 18. *& ſeqq.* optime ponderat Eminentiſſ. D. Card. Bellarmin. *de Offic. Princip. Chriſtian. lib.* 2. *in Vita S. Ioſue, verſ. Ex hac narratione Scripturæ Diuinæ.*

12 Quem quidem Textum ſic intelligendum eſſe monemus, non autem eo quo voluit ſenſu eum intelligere, Iul. Lauor. *Var. Lucubrat. dict. cap.* 2. *num.* 1. qui aſſumptum noſtrum probare volens Inſtitutionem Ioſue allegat, quæ Temporalis Poteſtatis tantum fuit, ut exponit Hieron. relatus *in Can. Moyſes* 8. *q.* 1. Ei ergò aſſentimur, quatenus ex prædicto loco Diuinam iſtam inſtitutionem deducit; ab eius tamen intelli-

telligentia, ſeu interpretandi modo diſcedimus: Vera namque, & genuina illius Sacri Textus interpretatio ad aſſertionem noſtram probandam eſt adducta à Bellarm. *loco cit. pag. mihi 178. in edit. Rom.* 1619. ubi relatis verbis Sacri Textus, nuper allegati, ibi: *Tum Dominus ait ad Moyſem: Tollè Ioſue filium, Num Virum, in quo eſt Spiritus, & pone manum tuam ſuper eum, qui ſtabit coràm Elèazaro Sacèrdote, & omni multitudine, & dabis èi pracèpta, cunctis videntibus, & partem gloria tua, &c.* addit. Eminentiſſ. D. Cardinal. *Ex hac narratione Scriptura Diuina, non pauca diſcerè poſſumus. I. in hac Electione Ioſue diuiſam, fuiſſe in Populo Dei Poteſtatem Temporalem à Spirituali, ſiue Politicam ab Eccleſiaſtica: Moyſes enim utramque Poteſtatèm à Deo ipſo acceperat; ſed ab hoc tempore Spiritualis data eſt Elèazaro Pontifici, & Temporalis data eſt Ioſue Duci: atque hac eſt cauſa cur Deus Moyſi dixerit, ut daret Ioſue Duci partem gloria ſua, ideſt unam Poteſtatem, non utramque, &c.* Quod videlicèt in Moyſe utraque reſidebat Suprema Poteſtas, Eccleſiaſtica nimirum, & Sæcularis, hancquè Ioſue Succeſſori ſuo in Temporalibus tradère iuſsit Dominus, Spiritualem verò Elèazaro Succeſſorem ſuum inſtituèndo, communicare idèm Dominus præcepit; Quod ex ipſa Sacra Littera clarè inferri D. Cardinalis judicat. Vnde conſtat, quod prima Pontificatus Succeſsio in Veteri Teſtamento fuit per Moyſis inſtitutionem, qui ab ipſo D. fuèrat Summus Pontifex creatus, & electus, ut paſsim per opus probamus, & præcipuè, *tract. 3. huius operis*, ubi latiſsimè.

13 In Nouo Teſtamento clariſsimè id ipſum èlicitur; In eo namque legimus Chriſtum D. ſibi Succeſſorem antè Paſsionem dèlegiſſe Beatiſsimum Petrum, quū illi dixit: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificauo Eccleſiam meam, Tibi dabo Clauès Regni Cælorum: Quodcumque ligaueris ſuper terràm, &c.* Matth. 16. Poſt Paſsionem vero ſuam; Quum ei dixit: *Paſce Oues mèas,* Ioann. 21. 22. Marc. 16. Eum Supremum Eccleſiæ Paſtorem inſtituiſſè affirmandum ſenſit, Gratian. *in Can. Conſiderandum, & Can. Fides 50. diſt.* & clarius Anaclet. Papa *Epiſt. 2. ad Epiſcop. Ital.* relatus *in Can. In Nouo 21. diſt.* ibi: *In Nouo Teſtamento poſt Chriſtum D. à Petro Sacerdotalis cæpit Ordo; quia ipſi primo Pontificatus in Eccleſia Chriſti dattus eſt, Domino dicente, ad Eum: Tu es Petrus, &c. Hic ergò ligandi, atque ſoluendi Poteſtatem Primus accepit à Domino, Primuſque ad fidem Populum virtute ſua Predicationis adduxit, &c.* Idem Anaclet. *in Epiſt. ad Omnes Epiſcopos, & reliquos Chriſti Fideles;* ibi: *Hæc vero Sancta Romana, & Apoſtolica Eccleſia non ab ipſis Apoſtolis, Sed ab ipſo D. Saluatore noſtro Primatum obtinuit, & Eminentiam Poteſtatis ſuper Eccleſias Vniuerſas, & totum Populi Chriſtiani Gregem ad ſequuta eſt, ſicut ipſe dixit Beato Apoſtolo: Tu ès Petrus, &c.* Omniūque Patrum, communis fert Sententia teſte Alberto Pighio Campenſi

penſi *de Eccleſ.Hierarchia,lib.3.tot.*

14 Rationique conſonum eſſe probat Boeth. Epou. *de Hierarchia,nu.9.& aliquot ſeqq.*& pluribus relatis Auguſt. Barboſ. *de Poteſt.Epiſcopi.p.1.tit.1.cap.1.num.7.& 8.& p.5. alleg.50. à num.1.de Iur.Ecleſ.Vniuerſo,lib.1.cap.1.num.11.& aliquot ſeqq.* & Nos ex ipſo Sacro Textu probamus. Verba enim illa: *Tibi dabo*, Promiſsionem, non verò Conceſsionem præſeferunt; Verba autem *Paſce Oues* conceſsionem, & Promiſsi implementum denotant Can. *Sacroſancta 22.diſt.*Gloſſ.*in dict.Can.Conſiderandum, verſ.Propoſuit, & in Can.in Nouo Verbo: Tu es 21.diſt. & in cap.Significaſti, de Elect.* Iul. Lauor.*dict.cap.2.num.7.* Eumque Luc.22. Confirmauit his verbis: *Ego rogabo pro Te, Petre, ut non deficiat fides tua*; ut ſcripſit S.Anacletus Papa *in præfatione Concil.Nicæn.ad omnes Epiſcop.Epiſt.3.cap.3.* Gratian. *in dict. Can. Sacroſancta 22.diſt.* & innuit Innoc.III. *in cap. Solitæ, de Maior. & Obed.* Iul.Lauor. *dict.cap.2. num.8.* qui per aliquot *ſeqq. uſque ad finem* plura de Primatu Petri diſſerit aliaque non iniucunda interſerit, apud ipſum videnda; Addenduſque eſt Michael Rouſſel. *Hiſtor. Pontific. iuriſdiction. lib.1.cap.2. num.1. & lib.2.cap.9.num.1.* ibi: *Vt Sacerdotij Chriſtiani eſt à Chriſto, ſic illius Primas, Princeſque Petrus ſuam Electionem Chriſto debet, &c.* moxque: *Ergò Sacerdotium, vel Epiſcopatus à Chriſto eſt inſtitutus, illiuſque Munia diuiſa in Apoſtolos; Sed Petro Iure principaliore commiſſa, &c.* Paucisque intèr jectis infert. *Ergò Petrum Chriſtus inſtituit, &c.* Eſtquè adeo pèrſpicua vèritas hæc, ut amplioribus non indigeat comprobationibus; ſolumque addidiſſe ſufficiat Epiſtolam. S.Clemèn.I. *ad Iacob.Fratrem Domini*, cuius fragmentum eſt, apud Gratianum *in Can.2. Palea 8. q.1. eſt tom.1. Epiſtolar Decretal.Summ.Pontific.fol.1. in Edition. Roman.1591. & tom.1. Concilior. fol.27. col.1. in edit.Coloniensi Seuerin.Binij, Anno* 1618. vbi diſſertiſsimis verbis hanc Diuinam Inſtitutionem probat. Aſt quia huius Epiſtolæ fides in dubium ab Aliquibus vocatur, ſit.

Digitized by Google

Sectio II.

II. Eligendi Modus per Subſtitutionem, aut Subrogationem, cuius occaſione propugnatur Authoritas Epiſtolæ S. Clementis. I. ad Iacobum Fratrem Domini: & Quæſtio illa ſatis amplexa diſcutitur: An S. Clemens ſubrogatus ſit in Pontificatu à S. Petro, illique immediate in eo ſucceſſerit? & Remiſsiue: An Rom. Pont. paſsit Sibi Succeſſorem eligere.

15 HVNC Eligendi Modum per Subrogationẽ, cognitum fuiſſe in primis Eccleſię exordijs patet ex facto Sanctiſsimi Petri, qui Sibi Succeſſorem S. Clementem I. elegit, ut Clemens ipſe atteſtatur *in Epiſt. à Se conſcripta ad Iacobum Fratrem Domini* his verbis: *Hic denique ipſe Petrus, &c. In ipſis autem diebus, quibus vitæ finem Sibi imminere præſenſit in Conventu Fratrum poſitus, aprehenſa manu mea, repente conſurgens in auribus totius Eccleſiæ hæc protulit verba: Audite, Fratres, & Conſerui mei, quoniam, ut edoctus ſum ab eo, qui miſit Me, Domino, & Magiſtro meo Ieſu Chriſto dies mortis meæ inſtat Clementem hunc Epiſcopum vobis ordino, cui ſoli meæ Prædicationis, & Doctrinæ Cathedram trado, &c.* & aliquibus in ipſius Clementis laudem adjectis, Subdit: *Propter quod ipſi trado, a Domino mihi traditam Poteſtatem ligandi, & ſoluendi, ut de omnibus quibuſcumque decreuerit in terris hoc decretum ſit in Cælis, &c.* Additiſque nonnullis concludit: *Libenter ergò ſuſcipe Epiſcopatus Officium, eo maxime, quia Eccleſiaſticas diſpoſitiones à Me probabiliter didiciſti.* Nullum eſt Teſtimonio iſto clarius, nullaque ampliori indigeremus comprobatione, ni Epiſtola hæc ſuſpectę fidei haberetur à Cardinali Turrecrem. in Summa Eccleſiæ, *lib. 2. cap. 101.* qui eam omninò rejicit, nullam authoritatem attribui debere affirmans. I. quia in èa fundamentum attributum fuit Ioanni Patriarchæ Antiocheno, affirmandi Papam extra caſum Fidei ab Eccleſia deponi poſſe, lègitur enim in illa Epiſtola: *Si enim Mundanis curis fueris occupatus, &c. & ex eo ſit ut Tuamquam qui non docueris, quæ ad ſalutem hominum pertinent depenaris, &c.* Quod quum alienum ſit à Communi Praxi, & ſenſu Eccleſię, & Catholicorum DD. qui extra cauſam Hæreſis, aut Schiſmatis Papam ab Eccleſia deponi non poſſe conſtanter affirmare conſpirant, Caietan. *de Authorit. Papæ, & Concilij, cap. 17.* Sotus *in 4. diſt. 22. q. 2. art. 2. §.* Du-

Dubium autem eſt. Bañez 2.2.q.1. art.10.dub.2. Canus *de Locis Theolog.lib.6.cap.vltim.ad* 11.Corduv. *in QQ.lib.4. Tract.de Poteſt.Papæ, q.12.*Azor.*p.2.lib 4.cap.7.*Amicus *de Fide d.ſp.6.ſectione 7. num.239.* nouiſsime Matth. à Corona Leodien Carmelita Calceatus Doctor Sorbonic. *de Poteſt. Infallib. S.Petri, & Succeſſ.in rebus Fidei, & Morum. tract.3. cap 3. num.6. & ſeqq.* ſequitur proculdubio Aſſertionem iſtam ſufficere; omnem ab Epiſtola iſta authoritatē auferre I.quia Epiſtola hæc quę ad Iacobum Fratrem Domini ſcripta ſonat, quū ipſe tēpore quo ad Eū dirigi potuit. Petrus vita functus erat; Martyrium autem Petri fuit poſt XIII. Neronis Imperij annum, Iacobus verò Frater Domini Septimo Neronis anno Hieroſolimis occiſus eſt. Non potuit ergò ad Iacobum ſcribi. III.Quod in eā ſcriptū ſit Clementem à S. Petro Succeſſorem ſuum in Pontificatu electum eſſe, quum ante Eum Linum, & Cletum ſediſſe, mox probatur iſsimus. Hæc, & alia in Epiſtolam iſtam ponderant Iul. Lavor. *dicto tit.4. cap.3. num.50.* Aug. Barboſ. *de Iur.Vniuerſo, aict. lib.1.cap.1.num.41. & ſeqq.*

16 Eam tamen Epiſtolam tanquam legitimam, & authenticam recipiendam eſſe tuto affirmat Thom Hurtado *de Reſident. tom.1.lib.2. Reſol.2. §.2.num.6.& ſeqq.* motus I.quia Correctores libri Decretorum iuſſu Gregor. XIII. Epiſtolam iſtam Clementis eſſe agnoverunt, & plane profeſsi ſunt, exquiſitimis namquè factis diligentijs ad apariendos fontes, ex quibus Gratianus Canones illos hauſerat, ſi Epiſtolam iſtam ſuppoſititiam, aut Commentitiam reperijſſent, ad notaſſent equidem, ut in pluribus alijs Textibus diligenter ad monuerunt. Quare ſubdit hanc Epiſtolam propriam eſſe S. Clementis tuto affirmat Cardin. Baron. *Anno Chriſti 69.*

17 II. Author ille movetur authoritate S.Ioan. Papæ, & Martyr. qui ſedit in Pontificatu, annó 562. *& Epiſt. vnica ad Epiſcopos Gall. & Germ. cap.2.tom.1. Epiſtolar. Decretal. Sum.mor. Pontif. pag. mihi 624.* Idem, quod in hac Epiſtola continetur, reſcripſit, ut patet ex eius littera, aqua de ſumtus eſt Text. *in Can. Si Petrus 8.q.1.* & Leo II. eiuſdem fuit opinionis, teſte Mariano Scoto apud Baron. *dict. Anno Chriſti 69.* omninò videndus.

18 III. pro huius Epiſtolæ authoritate addimus eam confirmatam reperiri à S. Damaſo *in Libro Pontificali in Clemente,* Quem quidem librum, licèt non à Damaſo, ſed ab Anaſtaſio Bibliothecario ex varijs compoſitum Authoribus editum. Non nullos graviſsimos Authores contendere, non ignorem commonitus ab Henrico Spondano *in Epitom.Baronij, tom.1. Anno Chriſti 69. num. 14. pag.154. col.1. in Edit.Lugdun, 1660. qua utimur*: adhùc tamen tàm poſtremus Author, quam liber, magni ab Omnibus habetur, & ei multum ſemper delatum eſt. Anacletus Papa huius Epiſtolæ Teſtimonio utens, Authorem

eius Clementem Succeſſorem ſuum planè reſcripſit. Sixt. Senen. *in Bibliotheca Sacra, lib.2. in Clem. pag. mihi 61. col.1.*

19 Horum Pontificum teſtimonia tanti à Theologis habentur, ut in dubiùm ex eis judicent huius Epiſtolæ fidem, Vazquez *in 3.p.S.Thom.tom.3.diſp.244. cap. 3.num.26.* Vitoria *de Poteſt.Eccleſ. Relect.2.q.2.prop.10. num.2. & 3.* adducti à Dian. *p.10 tract.5.reſol. 1.* & eis non relatis Thom.Hurtado *dict.reſol.2.§.2.num. 9.* quibus omnibus addo Albert. Pigh. Cãpenſem *de Eccleſ.Hierarch.lib. 3.cap.3. verſ.Interrogemus, fol.104. pag. 1.* ibi: *Hic* (S.Clemens) *in Epiſt.1. ad Iacob. Fratrem Domini, quam ante annos mille, & circiter ducentos è Græco in Latinum vertit Ruffinus ille Toranus tot Inſignium Authorum Interpres, &c. Nequis (ut nunc certiſsima omnia in dubium revocantur) De eius fide, & antiquitate dubitet, &c.*

20 Neque obſtant, quæ contra Epiſtolæ Authoritatem communiter opponuntur. Ad I.enim reſpondetur Librariorum Vitio pro *Puniaris* (à Domino nimirum) repoſsitum eſſe *Deponaris*, ut ad notauit Sixt.Senen. *l.c.* ad II.reſpondetur eadem cauſa mendoſum circumferri Titulum, & pro *Simone Fratre Domino*, repoſsitum eſſe *Iacobum*, ut optimè notat Anton.Poſevin. *in Apparat.Sacro, verbo Clemens*, & ab eo Severin. Bin. *in Not. ad eandem Epiſtol. tom.1. Concilior pag.33. col.1: in fine in poſtrema Edit.Colonien.* III.ob ex deviabitur reſolutione ſecundæ partis tituli: An ſcilicèt S. Clemens immediate Succeſſerit in Pontificatu Sanctiſsimo Petro, necne?

21 In qua quidem Difficultate relictis varijs ſentẽtijs, & Opinionibus tàm affirmantibus, quã negantibus, videndis apud Iul. Lavor. *Var.Lucubrat. tom.1, tit.4. cap.3.num.2. & ſeqq.* Aug.Barboſ. *de Iur.Vniuerſ.lib.1. cap.1. num.38. & ſeqq.* Antonin Diana *p.10 tract. 5.reſol.1. & 2.* Thom.Hurtad. *de Reſidentia, tom.1. 1.2. Reſol.2. §.2.num.2.* Michael Rouſſel *Hiſt. Pontif.Iuriſdictio. lib.2.cap.9.num. 1. & ſeqq.* Diſtinguentes ſequi decreuimus, & cum eis affirmare Sanctiſsimum Petrum ante Martyrium ſuum elegiſſe Sibi Succeſſorem in Pontificatu Summo S. Clementem I Romanum, ipſum tamen poſt mortem Petri, Electioni huic renunciaſſe, atque Linum, & Cletum Sibi præferri in Pontificatu paſſum eſſe, & tertio loco Petro ſucceſsiſſe. Quæ quidem Aſſertio diſſentientes ad concordiam reducit, & conſona, atque omninò conſentanea authenticis Teſtimonijs, & Patrum communi conſenſui.

22 Probant Aſſertionem iſtam Gloſſ. Flamin. Pariſ. Turrecremat. Iacobat. Ioann. Driedon. Manfred. Azor, Andr. Gambar. Iul.Lavor. Alphonſ.de Mendoza Coriolan. Martyrologium Roman. & Canon Miſſæ adducti ab Aug.Barboſa *de Iur.Vniuerſ. lib.1.cap.1. num.38.* cui addo Henric. Spondan. *in Epitom. Baron. tom.1. Anno Chriſti 69.num.1. in fine pag.154. col.2.* Eam tamen Nos ſin-

ſingillatim per partes Diſcićtere, & corroborare decreuimus.

23 I. Ergò pars ſtabiliens; Sanctum Petrum elegiſſe Sibi Succeſſorem in Põtificatu S. Clementem ante Martyrium ſuum; probamus ex S. Ioanne Papa III. relato in Can. Si Petrus 1. q. 8. ibi: *Et ſi Petrus Principes Apoſtolorũ Adjutores Sibi adſciuit Linum, & Cletum; non tamen Poteſtatem Pontificij, aut ſoluendi, aut ligandi eis Normam tradidit, ſed Succeſſori S. Clementi, qui Sedem Apoſtolicam poſt Eum, & Poteſtatem Põtificalem tradente Sibi B. Petro, tenere promeruit, &c.* & eſt communis Patrum Antiquorum. Epiphan. *Hæreſ.* 27. Ruffin. *in Præfat. Recognit. Clem.* & alij ſequuti ab Henrico Spondano *in Epitom. Baronij, tom. 1. Anno Christi 69. num. 15. in fine, pag. 154. col. 2.* cui addo Tertullian. de Præſcrip. Hieron. *lib. 1. in Iouinian, & in cap. 52. Iſai* Bellarm. *de Roman. Pontif. lib. 2. cap. 5.* Baron. *Annal. tom. 1. Anno Chriſti 60. à nu. 35.* Diana *p. 10. Tract. 5. reſol. 1. verſ. Reſpondeo.* Iul. Lavor. *dict. tit. 4. cap. 3. num. 3. & 4.* Mich. Rouſel. *Hiſt. Pontif. Iuriſdict. dict. cap. 9. num. 1.* Suàrez *contra Reg. Angl. lib. 3. cap. 3. num. 13.* Azor *Inſtit. Moral. p. 3. lib. 4. cap. 6. q. 6.* Bonacina *de Election. Summ. Pontif. q. 5. punct. 4. propoſ. 3.*

24 II. Autem pars, quà tuto affirmamus Linum, & Cletum priuſquam Clementem ſediſſe in Pontificatu, liquet ex Canone Miſſæ ab Ordine litteræ; nam poſt Petrum adhibet immediate Linum, & huic Cletum adnectit, & quarto loco Clementem adnumerat, utque ex Martyrolog. Romano *die 23. Septembr. & die 26. April. & die 23. Nouembris*, atque ex Breviario Muzaraui compoſito à S. Iſidoro, teſte Hurtado *dict. reſol. 2. §. 2. num. 16.* addens ex Cardinali Baronio opinionem iſtam communem eſſe tàm Græcorum quam Latinorum PP. Videndi ſunt S. Ignat. Epiſcop. & Martyr *in Epiſt. ad Tralian.* Tertullian. *lib. 3. Carmin.* S. Irenæ *lib. 3. cap. 3.* Optat. Milevitan. *lib. 2.* S. Aug. *Epiſt. 161.* S. Hieron. *de Scriptor. Eccleſ. in Clem. cap. 15.* Se ipſum corrigens, qui contrarium docuerat *in cap. 52. Iſai. in fine.* Martyrologij autem Authoritas tantum ſufficeret, ut planè probaret ex adductis à Fortunato Schaccho *de Cultu, & Venerat. Sanctor. ſect. 11. cap. 4. & 5. pag. 845. & ſeqq.* Atque præallegatum Breviarium quum ſit à Sanct. Sede Apoſtolicà approbatum etiam præhebet efficaciſsimum argumentum ex adductis ab eodẽ Fortunato Schacco *dict. ſect. 11. cap. 1. pag. 823. & ſeqq.* Barthol. Gavantus *in Rubr. Breuiarij, ſect. 2. per quinque capita, præcipuè cap. 1. 2. & 3.* Canonem Miſſæ etiam eſſe authenticum conſtat ex Bullis Apoſtolicis ipſi Miſſali præinſertis, & ex adductis à Bartholomeo Gauanto *in Rubr. Miſſal. part. 1. tit. 12. num. 5. litt. E. pag. 40. col. 1. in edit. Lugdunenſ. 1652.* qua utimur, & Paulo Maria Quarti. *in Rubr. Miſſal. p. 2. tit. 8. pag. 300.* ubi allegat Durand. *in Rational. lib. 4. cap. 36.* & Concil. Trident. *Seſſ. 22. cap. 4.* Patrum com-

communem ſententiam authenticam omninò aſſertionem reddere *tract.* 3. late probabimus, *vol.* 2. Tot ergò perfectis probationibus concurrentibus ad communiendam, & ſtabiliendam ſententiam iſtam, nefas erit de eius authoritate dubitare, quum etiam ſi imperfectę eſſent ſimul junctæ plene probarent Herman. Vultej. *conſ. Marpurgenſ.* 30. *num.* 19. *vol.* 1. Iacob. Menoch *lib.* 1. *de Præſumpt. q.* 41. *tot.* Anton. Gabr. *Com. concluſ. tit. de Probat. concluſ.* 1. *num.* 60. Andr. Rauchbar. *p.* 2. *q.* 5. *nu.* 2. Honded. *Conſult.* 17. *num.* 72. *lib.* 1. Myſinger. *Reſp.* 1. *num.* 31. Scaccia *de Iudic. lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 5. Tuſchus *Pract. Concluſ. tom.* 6. *litt. P. concluſ.* 797. quum præcipuè in eis concurrant omnia ad hoc requiſita àb Hulric. Hunn. *in Encyclopedia Iur. p.* 2. *tit.* 12. *cap.* 1. *num.* 27. & *ſeqq.*

25 Quod precipue admittendum eſt attenta hac efficaciſsima ratione adducta à Iulio Lavorio *dict. tit.* 4. *cap.* 3. *num.* 6. ibi: *Et veriſimile eſt quod Clemens renunciauerit, quod Linum, Cletus, & ipſe Clemens ordine prædicto ſucceſſerit; nam ſi Clemens exercuiſſet Pôtificatum (in quem ad ſumtus fuerat à Petro) ſtatim poſt ipſius obitum, quum ad tertium vſque Trajani annum, ſecundum Breuiarium Chronolog. Anno Domini* 99. *Imperiam aſſunſit, perſeuerauerit que, conſequens eſſet, eum vixiſſe in Pôtificatu pluſquam* 30. *Annos; quum tamen nullus Roman. Pontifex attigerit in Pontificatu Annos Petri, ut Idem Azor fatetur, lib.* 5. *cap.* 45. *verſ. de Lino, fol.* 396. & *ſecundum Baron. dictus Clemens electus fuit de Anno* 93. & *ſedit Annos* 9. *Menſes* 6. & *aliquot dies, obijt verò* 29. *Novembr. Anni* 102. *ut idem Baron. Anno* 100. & 102. &*c.*

26 Deveniendo ad vltimam Quæſtionem in titulo poſsitam. An videlicèt Rom. Pontifex adhùc ſuperſtes ſibi Succeſſorem eligere poſsit in Pontificatu Eam remiſsivè tantum examinare, ſeu potius examinatam apud DD. mox allegandos videndam remittere propoſuimus; duplici moti ratione. I. quia ſtrenuè id præſtiterunt adducendi Authores, quibus nihil addere Opus eſt. Tum etiam; quia neceſſaria omninò non eſt præſenti Quæſtioni, & ſi alicubi Nobis deſeruire poterit, *Tract.* 3. pro priorem habebit locum.

27 Triplex ergò ſentẽtia in hac Quæſtione reperitur. I. affirmat pro qua videndi ſunt Vitoria *de Poteſt. Eccleſi. Relect.* 2. *q.* 2. *num.* 23. Suarez *de Fide, tract.* 1. *ſect.* 4. *num.* 16. Vazq. *in* 3 *part. tom.* 3. *diſp.* 244. *cap.* 3. *à num.* 2. Brixian. *in ſuo. Dictionar. verbo Papa*, Ledeſma 2. *p. q.* 20. *art.* 4. *pag.* 313. *concluſ.* 2. 3 & 4. Andr. Du-Vallius *de Poteſt. Papæ, p.* 3. *q* 6. Bonacin. *in Tract. de Elect. Pontificis, q.* 6. *punct.* 4. *propoſ.* 2. *num.* 3. 5. 8. Franciſc. Amic. *tom.* 4. *diſp.* 6. *ſect.* 6. *à num.* 204. *ad* 213. Arriaga *tom.* 5. *diſp.* 7. *ſect.* 7. *num.* 47. nec contradicit Ioan. à Sanct. Thom. 2. 2. *q.* 7. *art.* 7. *verſ. Et quidem libenter.*

28 II. autem opinio negat pro qua videndi ſunt B. Auguſtin. Triumph. *de Poteſt. Eccleſ. quæſt.* 2.

art.

art. 2. ubi pluribus comprobat pag.19.in Edit.Romana.1584. Paludan.de Poteſt. Eccleſi. lib.5. Cardinal.Turrecrem.in Can. in Nomine Domini 23. diſtinct. & in Summa Eccleſi.lib.2. cap.51. Cardinal.Caietan.tom.Opuſculor. tract.2. de Poteſtat. Pap. & Concil. cap.2. & in Apologia, cap.22. Cardin. Florent. in cap.Licèt, col.3.num.9.verſ.Sexto quæro, Cardinal. Baron.tom.11. fol.188. Cardinal. in Clem. Ne Romani, de Elect. Cardinal.Alban.de Cardin.q.32.& 33. inter Tract.DD. tom.13.part.1.Cardinal.Iacobat.de Concil lib.10. art.7.in ſolut.XI. Argum.fol.34. Sylveſt.in Summ. verbo Excommunicatio 9. num. 3. Scip. Rendina in ſuo Promptuar. tom.1. tit.84.num.6. Azor. Inſtit. Moral. tom.2.lib.4.cap.5. q.3. Valent.tom. 3.diſputat.10 q.3.de Stat. Epiſcop. punct.3. §. Quarta actio Ludovic. Torres de Fide, diſp.15. dub.3. B. Ioan. à Capiſtrano de Poteſt. Papæ, nu.2.dict.tom.13.par.1.Habraham Bzou.de Romano Pontif.cap.2. Lucas Caſtellinus de Elect. cap.10. num. 21. & eſt communis Canoniſtarum Gloſſ.in Can.ſi Tranſitus, verbo non poſſit 79. diſt. & in Can. Apoſtolica, §. His omnibus 8.quæſt.1. Abbas in cap.Licèt,num.2. extra de Elect. ubi Ioann. Andr. num. 15. Butr.col.1.num.3. & col.2.num 21. Dec.col.2. num.4. verſ. Receptam, & num.8. atque in cap. Significaſti, eod.in cap.Accepimus,de Pactis, Ioa. de Lignano in dict. Clem. Ne Romani, Firman. de Epiſcopo 4. q. 3. part.1.Ludovic.Bolognet.in Comment. Priuileg. Gymnaſ. Bononienſ. Felin.in cap.Canonum, col.7. in principio, num.33. fallent.4. verſ. Hinc eſt, de Conſtit. Iaſ. in Rubr. C. Qui teſtam. fac. poſſ.nu.2. Archidiacon. in Can. Apoſtolica 8. q.1. Villadieg. de Origin. & Poteſt. Cardinal. q. 2. num.19. tom.13.Tract. DD. part.2. fol. 58. Martin. Laudenſ. eodem Tract. q. 39. Hieron. Manfredus de Cardinal. deciſ. 15. & 295. eod. tom.13.Tract. DD. p.2. Rodulph. Cuperſ. in Can. Non oportebat, à num.3.79. diſt. Lud. Gom. in Reg. Chancellar.de Infirm. Reſign. quæſt.1. Auguſtin.Barboſ.de Offi. & Poteſt. Epiſcop.p.1.tit.1. cap.3.num.43. & ſeqq. quos allegat Iul. Lavor. dict. tit. 4. cap. 3 num.32. cui addo Iacob. Cohellium in Notitia Cardinalat.cap.1.Priuileg.1.pag.154. ubi nec de conſenſu Cardinalium permiſſum eſſe Summo Pontifici Succeſſorem eligere, neque alteri facultatem iſtam committere ſubdit; quia Poteſtas eligendi Papam, ita propria, & peculiaris eſt DD.Cardinalium, ut Papa nequeat illos ea priuare adducitque Manfredo, Iacobat & alios. Et pro hac Negatiua opinione adduco etiam eundem Auguſtin. Barboſ. de Iur. Vniuerſo, tom.1. lib.1. cap.1. numer.40. præter aliquos ex allegatis addentem Cardinal. Baron. Annal. Eccleſi. tom.11. Anno Chriſti 1073.verſ.Sed inter hæc & Martin. Giron de Palaceda integro Tractat. de Hac re edito, cui etiam addendi ſunt Antonin.Diana p.10. tract.3. reſolut.2. ubi Authoribus allegatis addit Candidium, Magiſtr. Sacr. Palatij Apoſtolici, in peculiari Diſquiſition. de hac Quæſtione impreſſa, in fine, tom. 2. ſuor. Oper. fol. 342.

Comi-

Digitized by Google

Comitolum, Michael Terrada, Lel. Mancin. Acuñam, Armacanum, Tiraquell. & Alphonſ. de Mendoça, illique ſuper addimus Thom. Hurtado, ex doctiſsima Clericorum Regular. Minorum Familia, Eruditiſsimum Alumnum *de Reſidentia, tom. 1. lib. 2. reſolut. 2. §. 1. toto*, apud quos latiſsimè exornata Fundamenta videnda remittimus.

29 III. Denique ſententia media inter Vtramque ſuſtinet: Poſſe quidem Romanum Pontificem adhùc ſuperſtitem de rigore Iuris ſibi Succeſſorem eligere, non tamen expedire Eccleſiæ Catholicæ Eum hoc Iure uti, quia in ipſius Eccleſiæ damnum grauiſsimum vergeret, nam contra Diuinum Inſtitutum, & antiquiſſimam eius Praxim fuerit hæreditaria Romana Sedes Apoſtolica. Hanc latiſsimè propugnat Diana *dict. p. 10. tract. 15. reſolut. 3. & 4.* Thom. Hurtado *dict. lib. 2. reſolut. 3.* quibus addimus Sebaſtian. Cæſar *de Eccleſiaſt. Hierarchia p. 1. Relect. Diſp. 1. §. 5. à num. 2.* & nouiſsime Matth. à Coron. *de Infallibili Poteſt. Rom. Pontif. Tract. 2. cap. 2. num. 3.* omninò videndi. Nobis enim hæc dixiſſe ſufficiat.

Sectio III.

III. Adducitur Eligendi Summum Pontificem Modus per Clerum ſcilicèt, & Senatum, ſeu Populum, & Imperatorem Romanum diuerſimodè obſeruatus.

30 Latiſsimus ſeſe Nobis offerebat diuagandi campus, quando quidem plura diſſeruerunt de hac eligendi forma, ſeu modo, tàm Antiqui, quàm Moderniores Hetedotoxi, plurimiquè Orthodoxi, imò, & Sancti PP. Concilia Vniverſalia, & Sacri Canones: Aſt quum hodie inter Catholicos conſtet Modum iſtum omninò ſublatum eſſe, & quidem legitimè, otioſe tempus abſumeretur, ſi nimium in eo explicãdo immoraremur vnde ea tãtummodo, quæ neceſſaria fuerint ad rem hanc plenè intelligẽdã adhibere contentierimus, tàm hàc, quàm ſequenti Sectione.

31 Diuerſimodè modum iſtum vſumfuiſſe in titulo diximus edocti à Cæremoniali Romano Leon. X. *lib. 1. cap. 3.* Azor. *Inſtit. Moral. p. 2. lib. 4. cap. 3.* Manfredo *de Cardinal. cap. 27.* Hieronym. Campanil. *in Diuerſor. Iur. Canon. Rubr. 7. cap. 6. num. 53.* Auguſtin. Lriumph *de Poteſt. Eccleſ. art. 2. q. 7. & ſeqq.* Mandoſ. *in Reg. XIII. Chancell.* Gambar. *in Repetit. Bull. Iul. II.* Franciſc. Carriere *in Digeſ. fidei Catholic. art. 28. q. 6. tom. 2. pag. 1107.* cui addo Platin. Panvin. Villadieg. & Petr. Gregor. relati à Iulio Lavor. *Var. Lucubrat. tit. 4. cap. 4.*

cap. 4. num. 1. qui num. 2. id ipſum Romæ adhuc Idolo-latriæ accidiſſe probat ex Livio, Cicerone, Dione, Aſcon. Pedian. Carolo Sigonio, & Petro Gregorio.

32 Sanctiſsimo Apoſtolorum Coriphæo Martyrio Coronato, & ad auguſtiſsimum æternæ gloriæ arcem adſumto, Electio Romani Pontificis primò loco ſpectauit ad Senatum XXIV. Presbyterorum, & Diaconorum Romanæ Vrbis, quem Petrus ipſe diuiſis per Mundum Apoſtolis ad inſtar XXIV. Seniorum Apocalypſis Diuino inſtituerat afflatu; ut cum ipſis, tanquam cum Conſiliarijs Romanæ Eccleſiæ Omnia grauia negotia expedirentur, qui quidem Senatores, ſeu Seniores temporibus Syluestri I. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales appellati ſunt. Iul. Lauor. *dict. cap. 4. num. 3.* cui addo Ioann. Darris *in Commentar. ad Decretum Gratiani p. 1. diſt. 23. Can. 1. pag. 112. col. 2.* quibus addo Cardinal. Baron. Cardin. Bellarm. & Vvolf. Laz. adductos à Iacob. Cohell. *in Noticia Cardinal. cap. 2. verſ. Tertio loco, ubi, & cap. Antecedenti.* Luculentiſsimè probat antiquitatem Nominis, & Dignitatis Cardinalatus.

33 Quum à tempore Apoſtolorum pauci eſſent Presbyteri, & Diaconi, totus Clerus, & Populus congregabatur, & tam ad Romani Pontificis Electionem, quam ad Concilia celebranda in vnum conueniebant, nulla facta diſtinctione Cardinalium à non Cardinalibus, ſed omnes in diſtincte Clerici ad munia iſta ob eunda admittebantur, donec creſcente Clericorum multitudine, ad Electionem tantum Romani Pontificis, non tamen ad Concilia admiſsi ſunt omnes, ſed illi tantum Principales qui Romæ, & in quibuſdam alijs Ciuitatibus Cardinales dicebantur, ut ex Synodo Gregorij, quæ habetur, *lib. 4. Sui Regiſtr. cap. 88.* Poſtremo denique, omnes alij Clerici ab Electione, & Concilijs rejecti ſunt ſolumque admiſsi S. R. E. Cardinales, ut infra videbimus.

34 Ius autem hoc, quod Populo, & Clero competijſſe ſupra diximus, licèt æqualiter in Populo, ac in Clero reſediſſe appareat ex vetuſtiſsimis aliquibus teſtimonijs à mox referendis adductis, diuerſo tamen modo vtrique competebat; Electio namque ſemper fuit Cleri; Populi autem ſolus Conſenſus, Aſſenſus, Præſentia, Approbatio, ſeu Teſtimoniũ fuit, ut patet ex Apoſtol. *1. ad Timoth. 3.* ubi Teſtimonium Eligendorum ab his, qui foris ſunt, ideſt Laicis, Apoſtolum præ requiſiſſe legitur, & eſt communis Conciliorum, Pontificum, & SS. Patrum intelligentia, teſte Iul. Lavor. *dict. tit. 4. cap. 4. à num. 5.* plura teſtimonia cummulante, cui addimus nonnulla adducta à Mich. Rouſel. *Hiſtor. Pontif. Iuriſdictionis lib. 2. cap. 1. num. 10.* Chriſtian. Lup. *in Schol. ad Canon. 4. Concil. Nican. tom. 1. in Concil. General. pag. 17. & ſeqq.* Paul. Laymann. *in Ius Canonic. lib. 1. tit. 6. num. 12. verſ. Quæſtio ſecunda, pag. 234. col. 1. & cap. 6. num. 1. verſ. Olim, pag. 246. col. 1.*

penes

penes quos plures rationes, & grauiſsimà teſtimonia reperientur, quæ hùc ex ſcribere otioſum reputaui, quum Iure iſto ita omninò âbilitum, ac extinctum ſit, ut neque eius Simulachrum appareat, vnde neque ad argumentum valere cõperimus, de illo qua propter diſſerere inútile reputamus.

35 Procedente deinde tempore, exorientibuſque, & paſsim pullulantibus ſuper Electionibus Romani Pontificis ſciſſuris, rixis, & diſcordijs, Imperatores, & Reges propriâ, vel vſurpata, quandoque etiam (neceſsitate temporum ſuadent) conceſſa à Summis Pontificibus, Licentia, Electioni, & Confirmationi Romani Pontificis ſeſe ingeſſerunt, vel potius intruſerunt, ùt latè probat Iul. Lavor. *Var. Lucubrat. tit. 4. cap. 4. num. 14 & ſeqq.* ubi vſurpationem iſtam luculentiſsimè demonſtrat; licèt ex conceſsione Apoſtolica Ius hoc Imperatoribus competijſſe ex Hiſtoria Eccleſiaſtica Gratian. adnotaſſe dicat in Can. *Hadrianus Papa, 63. diſt.* ubi alia adducit teſtimonia conceſsionem iſtam comprobantia, & quamvis ſuſpectæ fidei teſtimonia iſta ſint nullamque authenticam probabilitatem mereantur, ut pote conficta à Sigeberto ſcribente pro Henrico Imperatore Schiſmatico contra Roman. Pontif Gregor. VII. Sanctorum Faſtis ad ſcriptum, ut pluriès Me commonuiſſe memini, nùncque addo Leonard. Coquæum *in Anti-Mornæo. oppoſ. 28. §. Sed his adde, pag. 392.* Andr. Victorell *in Addit. ad Ciacon. in Vita Hadriani I. tom. 1. Vit. Pontif. col. 269.* Iacob. Cohell. *in Notitia Cardinalat. cap. 16. priuileg. 1. pag. 155. in med.* & præ omnibus videndus Cardin. Baroni. *tom. 11. anno 774. num. 13. pag. 237.* qui grauiſsime in Sigebertum invehitur ob confictas Donationes iſtas in gratiam Henrici Imperatoris Schiſmatici contra Sanctiſsimum Gregor. VII. quum tamen Canones illos, ut authenticos plures Authores recipere compererimus, eiſque innixi plures modos, quibus Imperatores aſſenſu, vel authoritate ſua Pontifices elegerunt, ad numerant, plura in comprobationem adducentes, præcipue Franciſc. Florens *in IX. Priores titulos, lib. 1. Decretalium, tit. 6. pag. 146. verſ. Quin Carolo*, cui addo Mandoſ. *in Reg. XIII. Chancellar. q. 8. à num. 23. ad 39.* Iul Lavor. *dict. tit. 4. cap. 4. à num. 14. per plures ſeqq.* Iacob. Cohell. *cap. 16. priuileg. 1.* Michael. Rouſel. *Hiſtor. Pontif. Iuriſdict. lib. 2. cap. 9. à num. 4.* ex quibus Romani Mandoſ. ſcilicèt, Lavor. & Cohell. aliorum referunt opinionem quam poſtremo rejiciunt, Rouſel vero, & Florens eam mordicus defendunt, & Canones iſtos legitimos de prædicant; alias proinde ſolutiones adhibere opus fuit, & oſtẽdere quod præ allegatis conceſsionibus non obſtantibus ad Cardinalium ampliſsimum Senatum multis ab hinc retro annis Electio iſta priuatiue attinuit ſecluſsis Clero, & Populo, atque Imperatoribus. Quin obſtent Defendentes Imperatorium Ius; nam.

36 I. Reſpondemus vſurpata Poteſtate Imperatores tyrannicè Romanorum Pontificum Electionibus ſe ſe ingeſſiſſe, Iul. Lauor. *dict.cap.4. num.45.* Vndè nullum argumentum ſumi poſſe, iam ſupra monuimus. II Autem nunc addimus, quod neque ex Conceſsione Apoſtolica Ius hoc, & Poteſtas Eligendi Summum Pontificem, Imperatoribus, & Regibus legitimè competere dici poterit. gratis enim conceſſo, & ſine veri præjudicio admiſſo talem ad fuiſſe conceſsionem, nullius eſſe roboris tuto affirmamus; utpotè factam tempore, quo Eccleſia Hæreticorum, & Schiſmaticorum inſolentia opprimebatur, aliiſque grauiſsimis neceſsitatibus agitabatur, quibus ut occurreret, illoſque, ut reprimeret Imperatorum authoritate, & Poteſtate coadjuuari coacta fuit, quam, ut haberet auxiliatricem, participem electionum facere Pontifices Summi non dubitarunt, ut ſcribunt Stephan. Papa, relatus *in Can. Quia Sancta, 63. diſt.* Ioan. IX. in Revennatenſi Synodo, aſſerentibus Cardinal. Baron. *Annal. tom. 10. Anno Chriſti* 904. Sigon. *de Regnō Ital lib.6 Anno* 898. *fol.* 235. Iacob. Cohell. *dict. cap.16. Priuileg. 1. pag.155. verſ. Et licèt olim Imperatores.*

37 III Denique reſpondendum eſt: Iuri huic (ſi quod habuere) expreſſè Imperatores renunciaſſe; Renunciationeque iſta iam multis ab hinc Annis illud à ſe abdicarunt. Vt de Conſtantino IV Imperatore, cognomento Pogonato, Petrus Mèſsia attèſtatur *in eius Vita*, Platina *in Vita Benedicti II.* Onufr. Panuin. *in Add ad Platin. in Vita Pelagij II.* Iul. Lauor. *Variar; Lucubrat. dict. tit.4. cap.4. num.22.* & comprobatur ex Epiſtola ab ipſo Imperatore ad Benedictum II. Roman. Pontific. his verbis ſcripta, relata à Iacobo Cohello *dict. cap.15. Priuileg. 1. pag. 155. in medio.*

Conſtantinus Imperator
Benedicto
II. Romano Pontifici.

Quum vſu receptum fuiſſet, ut Nullus Romanus Pontifex rite electus diceretur, niſi id Nobis, vèl Exarcho noſtro ratum, firmumque haberetur: Nos animaduèrtentes id minus piè, ac commode fieri conſueuiſſe, nihilque exinde Religioni, Sacriſque Rebus emolumenti naſci, placuit Nobis, ut deincèps, quem Sacerdotès, Exercituſquè Romanus in Pontificem delegerint, eumdem ſtatim verùm Chriſti Vicarium, nulla expectata Nominis noſtri authoritate, iudicari. Tu vero Beatiſsimè Pater, quæ ad amplitudinem Chriſtianæ Reipublicæ pertinent, ità geras, ut euèrſis Hominum moribus, cura, diligentiaque tua ſuccurratur. Vale. Conſtantinopoli, &c. Similem Conceſsionèm, ſeu potius confeſſionem à Ludouico Imperatore factam Anno 817. tèſtatur Baron. *hoc eòdem Anno*, & refertur *in Can. Ego Ludouicus, §. Quando, 63. diſt.* Lauor. *dict. cap.4. num.24.*

38 Reſtat pro huius Sectionis complèmento commorère Nicolai II. Sanctionem ſuper electione Romani Pontificis emanatam in Concilio Romano, rela-

tum à Gratian. *in Can.* 1. 23. *diſt.* & *tom.* 3. *Concil. p.* 1. *ſect.* 1. *pag.* 226. *in Edit. Seuerini Binnij*, eſſe deprauatam, & ab Hæreticis corruptam in ea præſertim parte, qua ſaluum, & illeſum manere cauetur honorem, & reuerentiam Imperatoris, quaſi Romanus Pontifex ab Imperatore inſtitui, & deponi poſsit. Quod Diuino, & Humano repugnat Iuri, ut ſatis comprobatum manet, & ex dicendis *Tract.* 3. apparebit. Ex his ergò Cardinal. Baron. *Annal. tom.* 2. *Anno Christi* 1059. *pag.* 257. *litter. B.* & *ſeqq.* pluribus comprobat Decretum illud haud eſſe integrum, & purum, prout ab ipſo Pontifice in Synodo Romana conſtitutum eſt, ſed ab Schiſmaticis labefactatum, atque additione corruptũ. Quod ipſum planè ſentiunt Baronij authoritate ducti. Seuerin. Binn. *dict. ſect.* 1. *pag.* 225. *col.* 2. Iacob. Cohell. *dict. cap.* 16. *Priuileg.* 1. *pag.* 155. *verſ. Videndus quoque.*

39 Et licèt Decreti tenorèm hùnc defendere velit Franc. Florenſ. Anteceſſor Aurelianenſis *in* 9. *priores tit. lib.* 1. *Decretal. tit.* 6. *pag.* 146. ubi non rèctè illud inſpexiſſe Cardinal. Baron. ſubdit; adhùc tamen Cardinalis, & Aliorum, quos retulimus, placet opinio, nullum enim fundamentum, quod Nos mouère poſsit adducit Gallus ille Author pro ſua opinione ſolidanda, neque adductis à Cardinali Baronio aliquam adhibet ſolutionem. Vndè à prima opinione recèdèndum non eſt, neque in his, quæ ad Temporalium Principum Poteſtatem in Sacra attinent, nimis attendendus eſt, ut Eum, etiam leuiter perluſtranti, innoteſcet.

40 Ceſſante ergò Imperatorum vſurpatione, ſeu reuocata, aut renunciata Conceſsione Apoſtolica, quàm eos habuiſſe, ad eligendum Summum Pontificem; Non nulli contendunt: Electio hæc Clero, & Populo reſtituta eſt, cui priuatiuè ex tùnc competijt; Populo quidem, ut poſtularet, ſeu approbaret; Clero autem, ut eligeret, ut iam diximus, nùncque addimus Can. *Noſſe*, 63. *diſt.* & pluribus relatis Iul. Lauer. *dict. tit.* 4. *cap.* 4. *num.* & *ſeqq.* ubi luculenter rem exponit.

41 Et licèt alicui magnum occurrere poſsit Dubium; ecquur ſcilicèt ſolo Clero Romano Facultas iſta tùnc conceſſa fuerit; quum Naturalis ratio dictet ab Vniuerſo Clero Papam eligendum eſſe; quia primo, & per ſe eligitur Caput totius Eccleſiæ, & Romanus Epiſcopatus eſt annexus Summo Pontificatui, tanquã minus principale, ut docet Suarez *de Fide, diſp.* 10. *ſect.* 4. & ab eo Sebaſtian. Cæſar. *de Eccleſi. Hierarch. p.* 1. *Relect. diſp.* 1. §. 2. *num.* 4. impugnans Caietan. Bellarmin. & Turrianum contrarium ſentientes, addenſque pro ſua opinione confirmanda. *Can. Si duo*, 79. *diſt.* ubi decernitur pro verò Pontifice habendum eſſe quem Vniuerſitatis (Cleri ſcilicèt) conſenſu relegerit, quando Duo ita de Papa u contendunt, ut res in dubio verſetur, & ita factum eſſe in Concilio Conſtantienſi, notiſsimum eſſe affirmat. Hæc

42 Hæc tamen Inſtantia nullum movere debet, ut judicet injuriam factam eſſe reliquo Clero Catholico rejiciendo Romani Pontificis Electionem ſoli Clero Romano ; nam licèt verùm ſit Dubium legitimè procedere attenta natura rei; quia tamen non ita faciles, & expediens eſſet hic eligendi modus in omni occaſione difficillimum enim erat in ſingulis Romani Pontificis Electionibus Vniverſum Clerum (ſeu Concilium Generale illud præ ſe ferens) congregaret ideò convenientior, & facilior electus fuit à Romanis Pontificibus, & Vniverſa Eccleſia legitimè congregata, cui à Domino commiſſa eſt Facultas deſignandi Electores, Modum ; & Formam obſeruandam in Romani Pontificis Electionibus, juxta temporum, & circunſtantiarum varietatem, ut infra latè demonſtrabimus, interimque producimus Sebaſt. Cæſar. *dict. §.2. num. 5.*

43 Aliquibus deinde annis elapſis, experimento comprobatum eſt, formam iſtam electionis pluribus inconuenientibus expoſitam eſſe, vndè aliam excogitarè opus fuit, de qua ſequenti.

Sectio IV.

An, & qualis forma Eligendi Summum Pontificem ab Eccleſia præſcripta fuit priori abrogata? & an legitimè fuerit Populus ab hac Electione excluſus, omninòque rejectus?

44 VT incõuenientibus, quę ex concurſu Populi ad Electionem Romani Põtificis oriebantur; adinuèntus eſt à Nicolao II. Summo Pontifice in Concilio Lateranenſi, Anno 1059 nouus eligendi modus contentus, *in Can.1. in Nomine Domini 23. diſt.* ut ſcilicèt Romanus Pontifex à Cardinalibus tantum eligeretur, Platina *de Vitis Pontifi. in Nicolao II. pag. mihi* 131. ibi: *Inde verò Romam proficiſcens II. apud Lateranum Concilio habito Legem tulit (ut in Decretis legitur) Romanæ Eccleſiæ admodum ſalubrem, quæ talis eſt : ſi quis pecunia, vel gratia Humana, aut populari, militariuè tumultu ſine concordi, & Canonica Electione Cardinalium fuerit in Throno Petri collocatus, is non Apoſtolicus, ſed Apoſtaticus, ideſt à ratione defitiens meritò vocetur, &c.* & refertur *in Can.1. Can. Si quis pecunia, 79. diſt.* videndi ſunt Petr. Gregor. *de Elect. cap.6. num.3. verbo reſtit.* Iul. Lavor. *dict. tit.4. cap.5. num.5.* Franc. Florenſ. *eodem tit. pag.*147. *verſ. Denique Alexander III.* Vbi addit tùnc primum ad Cardinales remiſſam èſſe Facultatem iſtam.

45 Excluſionem tamen iſtam abſolutam non fuiſſe uſque ad Innocent. II. ſuſpicor, & non leui conjectura motus; hoc namque Nicolai II. Decreto Populus abſolotè excluſus non fuit, ſed ſalua ei manſit facultas præſtandi conſenſum Electioni, ibi: *Decreuimus, atque ſtatuimus, ut obeunte hujus Romanæ Vniuerſalis Eccleſiæ Pontifice, in primis Cardinales Epiſcopi diligentiſsimè ſimul de Electione tractantes, mox Chriſti Clericos Cardinales adhibeant, ſicque reliquus Clerus, & Populus ad conſenſum nouæ Electionis accedat, &c.* Ex prædicto ergò Decreto Electio priuatiuè penes DD. Cardinales fuit Clero autem, & Populo ſolum conſentiendi facultas, quam conſeruaſſe apparèt uſque ad Innocent. II. qui Populum, & Clerum primus ab Electione Pontificis excluſit, & ad ſolos Cardinales rejècit, teſte Onuphr. Panuin. *in Adnotat. ad Platin. in Vita Innocen. II. pag. mihi* 151. *in Edition. Louan.* 1572. *qua utimur.*

46 Plurimæ autem ſunt rationes ſuadentes Populi excluſionem. I. eſt ſumma difficultas congregandi, tàm ingentem multitudinem: argum. Text. *in l.* 2. *§. Deinde* 10. *ff. de Origin. Iur. §. Senatus Conſultum* 5. *Inſtit. de Iur. Natur. Gent. & Ciuil.* ubi Senatui attributa eſt Legumlatiua Poteſtas penes Populum anteà reſidens, ob difficultatem in unum conuocandi Populum, ibi: *Senatus Conſultum eſt, quod Senatus jubet, atque conſtituit. Nam quum auctus eſſet Populus Romanus in eum modum, ut difficile eſſet in unum eum conuocari Legis ſanciendæ cauſa; æquum uiſum eſt uice Populi Conſuli.* Si ergò Ius hoc proprium, & peculiare fuit Populi Romani, *§. Lex eſt*, & ibi communiter Interpretes, *Inſtit. eodem tit. de Iur. Natur. Gent. & Ciuil.* propter difficultatem illum congregandi æquum fuit ab eo in Senatum transferre, potiori Iure ab Electione Pontificia arceri debet propter eamdem difficultatem, quia fortius urget neceſsitas eligendi Pontificem, quam Nouæ Legis ferendæ utilitas; ut patet.

47 II. Autem Ratio propter quam meritò ab Elèctione Populus excluſus eſt; Incapacitas recenſebitur, qua Laici perpetuò laborant ſe ſe immiſcendi Iuribus Spiritualibus, quam luculenter expoſuimus *præcedenti Quæſtione*; nuncque ideò ſolum obiter addère contenti erimus Text. *in Can. Imperium, diſtinct.* 10. ibi: *Imperium ueſtrum ſuis publicæ rei quotidianis adminiſtrationibus dèbet eſſe contentum, non uſurpare, quæ Sacerdotibus Domini ſolum conueniunt.* Plura nouiſsimè cummulat Franciſc. Bonæ Spèi *in Motiuo Iuris pro èxcuſat. Legitima Prouincialium Ordin. Mendicantium, &c. ac contributionibus, Impoſitionibus, & Gabellis litter. C. pag.* 4. *& ſeqq.* in quem poſt hæc ſcripta incidimus.

48 III. Rationem repellendi Populum ab Elèctionibus iſtis non inefficacem eſſe cènſemus ipſius Populi Leuitatem & facilitatem, nihil enim manifeſtius eſt Eum facilè præmio, prece, ſpe, aut gratia,

tia, leuitate, & acclamationibus ad Electionem moueri, & corrũpi, *cap. Oſius*, ubi Gloſſ. verbo *Populi, de Elect. Can. Si ergò* 8. *quæſt*. 10. Iudicium enim Vulgi inconſtans, & varium ſemper reputatum eſt, imò, & omninò diſtortum, ut cordate ſatis reſpondit Roman. Pontific. Ioan. XXII. aliàs XXIII. apud Solorçan. *Emblemat. Polit.* 97. *num*. 8. his verbis: *Vulgi ſententia, quidquid laudat, vituperatione dignum eſt, quidquid cogitat Vanum, quicquid loquitur Falſum; quod improbat Bonum eſt; quodque approbat Malum; & quicquid denique extollit Infame, &c.* Vndè acutè dolendus Author Ioan. Ovvenus. Martialis Brittanicus canere ſolebat ſub Populi Proſopopæia:

Bellua multorum capitum cur nominor? Atqui
Cordatis nullum creder habere caput.

Clariuſque Clemens Alexandrin. *lib. 5. Stromat.* ex Cleanthe ſententiam noſtram confirmat, his Verſibus:

Et ſpectes famam dum vis ſophos eſſe repente;
Terreat amentis, nec Te ſententia Vulgi.
Indicium ſapiens, & Iuſtum non habet ullum
Vulgus.

Conciliuſquè Comicus hoc emiſtichio omnia comprehenſit:

Pulchra in Tumultu judicare non decet.

Plura cummulat Solorçan. *Emblem. Polit.* 97. *num*. 3. *& ſeqq.* Vbi voces Populi ex audiẽdas nõ eſſe Ius Cæſareũ præcauire docet ex *l. Decurionũ filij, C. de Pœnis, l. Ad Beſtias, ff. Eodem, l. Conſtat, ff. de Appellat. Can. Vnuſquiſque* 22. *q*. 4. & comprobat Diuinum; nã *Matth.* 21. & *Luc.* 19. legimus in Dominica Palmarum acclamatum eſſe Chriſtum D. à Populo: *Benedictus, qui venit in Nomine Domini*, & quatuor tantum diebus interjectis Populus ipſe clamabat: *Tolle, Tolle, Crucifige eum: Marc.* 15. Paulòque idem ferè accidiſſe legimus *Act*. 14. & ſunt paſsim obuia Populi inconſtantiæ, & leuitatis huius exempla; quorum plurima congerit Solorçan. *dict. Emblem.* 97. *num*. 7.

49 IV. Nam Populus docendus, non autem ſequendus eſt. *Can. Miramur*, 61. *diſt. Can. Docendus*, 62. *diſt. Gloſſ. in cap. Oſius, verbo Populi, de Elect.* Iul. Lavor. *dict. tit*. 4. *cap*. 4. *num*. 39. cui addo Solorçan. *dict. Emblem*. 97. *num*. 7. 8. & 9. probans ex Tacito, Demoſthene, Pythagora, Diogene, Cœl. Rhodigin, & alijs apud ipſum videndis.

50 Nèc obex ſit, quod *ſect*. 3. *mox à princip.* ex aliorum ſententia diximus; Populum nimirum ad Mathiæ, & Diaconorum Electionem admiſſum eſſe à Sanctiſsimo Petro, ex quo, & alijs exemplis à Iure Diuino facultatèm iſtam Populo competere affirmari poſſe ſubdunt quam plures. Vndè rectè arguent Eccleſiam à Populo auferre Ius hoc non potuiſſe: neque èfficaces reputari poſſe rationes, quæ Ius Diuinum è mèdio tollunt. Quam quidem inſtantiam non obſtare

reperimus; nam iuxta Barthol. doctrinam *in l. Centeſsimas, §. vltim. ff. de Verbor. obligat.* ſequutam à Rota Romana *deciſ. 206. num. 29. poſt Tractat. Poſth. de Manuten.* Quicquid vigore licentiæ fit in voluntate concedentis poſitum eſſe dicitur. In præ allegatis autem Electionibus Populus non proprio Iure, ſed èx Petri licentia permiſſus eſt Electioni intereſſe Apoſtoli, & Diaconorum; teſtimonium enim petitum *ex Actor. 1.* non Legem Diuinam; ſed èxemplum præ ſe fert, quod voluntatèm, non autem neceſsitatem arguit, ut rectè Bellarmin & ab eo Iul. Lauor. *dict. tit. 4. cap. 4. num. 42.* cui addimus Sebaſt. Cæſar. *de Eccleſi. Hierarch. p. 1. Relect. diſp. 1. § 2. num. 3.* in comprobationem allegantem Concil. Laodicenſ. I. *Can. 13.* Concil. Martini *apud Martin. Bracharenſ. cap. 1.* Concil. Generale Conſtantinopolit. IV. aliàs VIII. Generale, *Canon. 20.* pluraque Canonica teſtimonia petita ex Decretorum Libro, *62. 63. & 89. diſt.*

51 Et quamvis ex neceſsitate Populum admiſſum eſſe comprobarètur, adhùc tamen non obſtarèt, tùnc enim non ad eligendum; ſed ad poſtulandum, ſeu Præſentiam exhibendam Populus admittebatur, largèque ſumpto vocabulo *Eligere* dicebatur. *Can. Cleri, & Can. Vota, § Electiones quoquè, 63. diſt.* quum in ſtricta ſignificatione aliud ſit præſtare teſtimonium, & aliud eligerè, ut iam ſupra monuimus; nùncque addimus Paul. Laim. *in Ius Canon. lib. 1. tit. 5. in Proœm. Corollar. 1. pag. 208.* ubi latè probat per Poſtulationem nullũ acquiri Ius ad rem. Quod latè probauerat ipſe Authot *in Summa, lib. 5. tractat. 10. part. 2. cap. 7. num. 4.* Dadin. Alteſerra *in Decretalium Innocentij III. Commentar. ad cap. 3. de Poſtulat. Prælator. pag. 55. in fine*, ibi: *Très diuerſi ſunt modi Prouiſionis Canonicæ, Electio, Poſtulatio, & Nominatio; Hoc intereſt inter Electionem, & Poſtulationem, & Nominationem, quod Nominatio eſt Deſignatio plurium, ut vnus à Pontifice adſumatur, Electio, & Poſtulatio vnius certæ Perſonæ, ut docet Hoſtienſ. hoc loco. Per Electionem acquiritur Ius ad rem, ideſt Ius petendi confirmationem, cap. 3. cap. Nihil eſt, infra de Elect. cap. Super his, de Acuſat. Poſtulatione nullum Ius acquiritur, quia eſt de gratia, cap. Pen. hoc tit. Neque Nominatione; quia eſt nuda deſignatio, cap. Quod ſicut, infra de Election. &c.* Quum ergò Populus ad Poſtulandum, ſeu Nominandum tantam admiſſus ſit, Nullum Ius habuiſſe dicendum eſt in huiuſmodi Electionibus, & voluntate potius quam neceſsitate Eum ad Electionem Patres Eccleſiæ Primitiuæ admiſiſſe, & in ipſius Eccleſiæ voluntate poſitum eſſe Populum ab Electionibus èxcludere quando, & quomodo Eccleſiæ ipſi benè viſum fuit; Quando quidem ex his, quę faceiè Populo permiſſum eſt ab Eccleſia, nullum Ius ei acquiſitum fuit, nec allegabilis poſſeſsio, juxta tradita à Rippa *in cap. Cum Eccleſia Sutrina, num. 43. & ſeqq. de Cauſ. Poſſeſſor. & Propriet.*

Tuſch. *verbo Quaſi Poſſeſſio, concluſ. 32. num. 7.* Pont. Pacific. Rota diuerſ. Recent. & apud Manticam, ſequuti à Lud. Poſth. *de Manuten. obſeruat. 53. num. 2.* addens: Actus facultatiuos, & dependentes ab alicuius voluntate potius deſtruere, quam adſtruere quaſi poſſeſsionem, Rota apud Poſth. *deciſ. 541. num. 9. poſt Tractat.* quũ ergò Populus nullum acquiſierit Ius ex illa permiſsione, ſeu licentia ei ab Eccleſiæ Patribus præſtita interèſſendi Romani Pontificis aliorumquè Prælatorum Electionibus, potuit procul dubio Eccleſia ipſa abſquè injuria permiſsionem hanc, & licentiam denegare, ut Nèmo negabit.

52 Hæ ſunt, quæ militant quoad rejectum Populum efficaciſsimæ rationès, quas corroborari non dubitamus, inſpecta qualitate cœtus, in quem Electio tranſlata primo fuit à Nicolao II. in Concilio Romano, ut ſupra retigimus, Cardinalium nimirum Collegium, Presbyterorum Romanæ Vrbis, Senatu approbantè. I. Quia in Collègio hoc ex Diuina Inſtitutionè reſidet Ordinaria Vniuerſalis Eccleſiæ Repræſentatio, ut ex Iacobat. & Manfredo, docet Iul. Lavor. *dict. tit. 4. cap. 5. num. 8.* cui addo SS. Cyprian. & Hieronym. & Concil. Chalcèdonènſe, ſequutos à Paulo Laiman. *in Ius Canonic. lib. 1. tit. 6. cap. 6. mox à princip.* II. quia ad ſublimé iſtam Cardinalatus Dignitatem non niſi Probatiſsimi Viri admitti debent, quique omni ratione Eccleſiæ vtilitati proſpicere, & conſulère poſsint. Gambar *in Bullam Iul. II. num. 142. & 195.* Alban *de Cardinal. q. 11.* Iul. Lavor. *dict. tit. 4. cap. 5. num. 9.* cui addimus Concil. Tridentin. *Seſſ. 24. de Reformat. cap. 1. verſ. Eá omnia*, Palèoth. *de Sacr. Conſiſtor. conſultat. part. 3. q. 1. pag. 149.* & præ omnibus Sixtum V. *Conſtit. 50 §. 14.* ibi: *Caterùm, ut non ſolum honore; ſed etiàm re ipſa Cardines ſint; ſtatuimus, ut Lectiſsimi; & Pracellentes Viri in ipſum Collegium adſcribantur, & quorum Vita Probitas, morum Candor, praeſtans Doctrina; & Eruditio: eximia Pietas, & erga Salutem Animarum ardèns ſtudium, & zelus; in dandis conſilijs ſincera Fides, & Intègritas; in rebus gerendis ſingularis Prudentia, Conſtantia, & Authoritas, & alia qualitates à Iure requiſita, tàm ipſi Pontifici, quàm Vniuerſo Collegio cognita, & probata ſint, &c.* Hæc ipſa in Purpuratis iſtis Patribus Iam diu rèquiſierat S. Petr. Damian. relatus à Baron. *Annal. tom. 11. ſub Anno 1057. pag. 237. litt. 6.* Plura cummulat ſatis eruditè Iacob. Cohell. *in Notitia Cardinalat. cap. 9. toto, à pag. 19. ad 23.* quem videſis, eique adjunge Franciſc. Carriere *in Digeſto Fidei Catholica, art. 28. quaſt. 7. tom. 2.* Sebaſt. Cæſar. *de Eccleſi. Hierarch. p. 1. Relect. diſputat. 2. §. 4. num. 3. & ſeqq.*

53 Durauit per aliquot Annos iſta Electionis forma donec ab Alexandro III. Pontifice Maximo in Concilio Lateranenſe immutata eſt, ut mox videbimus; licèt enim alij Romani Pontifices plures edidiſſent Conſtitutiones,

&

& Decreta, tàm in Concilijs, quã èxtra èa, ut patet ex hucuſque dictis,& relatis à Barboſ. *in Collect. ad cap. Licèt 6. de Elect. num. 2.* Qui *num. 3.* miſerè lapſus èſt; tutò affirmans ab ipſo Eccleſiæ exordio hoc Ius proprium, & peculiare Cardinalium fuiſſe, itaut ſemper, reſederit penes cœtũ illum Preſbyterorum, qui poſteà Cardinales appèllati ſunt. Quem quidem errorem ſolemni non indigere confutatione cenſemus; quia ex dictis *toto iſto §* facilè demonſtrari poſſe non dubitamus Vndè eo detecto, & dèrelicto, ad Electionis curſum Nos conuertentes, ſit.

Sectio V.

Poſtremus eligendi Summum Pontificem Modus præſcriptus in Cap. *Licèt 6. de Elect. Cap. Vbi periculum, eodem in 6.* Clem. *Ne Romani, eod. tit.* luculenter exponitur.

54 QVVM Adrianus IV. Pontifex Max. *Anno 1159. Kalẽnais Septembris* mortem obijſſet, poſt grauiſsimas cum Friderico I. Æneo Barbo, vulgo Barbaroja Imperatore diſcordias, & contẽtiones pro conſeruanda Epiſcopatuum, & Dignitatum Ecclèſiaſticarum Imperij, habitas, mox, ut ſepultus eſt, Epiſcopi, & Cardinales (ad quos tùnc Romani Pontificis Electio, approbantè Clero, & admittèntè Populo, attinebat, ex præallegato Decreto Nicolai II. *relato in Can. 1. 23. diſt. pridie Nonas Septembris*, in B. Petri Eccleſia conuenerunt, & per triduum de Electione (ut moris erat) pertractantes, tandèm omnes ſuffragium Electiuum habentes (prætèr Octauianum tit. Sanctæ Cæciliæ, Ioannem tit. S Martini, & Guidonem Cremenſem tit. S. Calixti Presbytèros Cardinales) concordarunt in Perſonam Rolandi Presbyteri Cardinalis tit. Sanct. Marci, èt Apoſtolicæ Sedis Chancellarij, nationè Tuſci, Patria Senonenſis ex Patre Raynutio, Eumque unanimiter elègerunt, atque Alexandrum Papam III. nominarũnt, conſentientè Vniuerſo Clero, & Populo, Platina *de Vit. Pontific. in Alexandro III. pag. mihi* 156. Hènric. Spondan. *in Epim. Baro. tom. 2. Ann. Chriſt.* 1159. *num.* 4. Seuerin. Binn. *in Præfation. ad Concil. Generale Lateranenſ. ſub Alexandro III. celebratum, tom. 3. Concilior. part. 2. pag.* 554.

55 Quamuis Electio hæc eſſet nèdum Canonica, utpotè facta ab Vniuerſo Collègio Apoſtolico, tribus tantum memoratis diſcrepantibus, ut vidimus; ſed etiam Deo, & Hominibus accèpta; erat enim Alexander III. Vir utique prudentiſsimus, omnibuſquè Virtutibus ornatiſsimus, in om-

omnes Beneficentiſsimus, Diuinis, Humaniſque Litteris inſtructiſsimus, pariterque Eloquentiſsimus, & quem S. Bernard. egregiè laudaſſe legitur, quum ab Eugenio Papa III. electus eſſet Cancellarius, eidèmque Pontificatum ſub obſcurè prænunciaſſe; his non obſtantibus ex eius electione perniciosiſsimum Schiſma aduerſus Alexandrum exortum èſt, quod XIIX. durauit Annos; nam duo iam prænominati Cardinales Ioannes, & Guido, quum in Octauianum intèndèrent, ipſum poſt electionèm Alexandri, Friderici Imperatoris auxilio freti (ut declarauit euentus) procaciter elègerunt, qui ad Apoſtolicam iam diu Cathedram aſpirauerat, Victoris nomine aſſumpto, qui in talem veſaniam prorupit, ut quum neglècta Duorum Nominatione, Reliqui Alexandrum fugientèm, & omninò reluctantem Papali Manto induerent; Mantum ipſum tamquam arrèptitius è collo eius violenter abſtulerit, & ſecum aſportare tentauerit; ſed quum ab alijs Cardinalibus ei èreptum eſſet; ipſe aliud, quod per Cappellanum ſuum paratum haberi iam antea prouiderat, ſumpſit; reſeratiſque portis Eccleſiæ conductos Milites introduxit opera quorundam Senatorum, quos pecunia corruperat, & fauore illorum, qui Friderico Imperatori adhærerèt, cui, & ipſe Antipapa contra Pontifices, ipſamque Romanam Eccleſiam, & Collegium Cardinalium addictiſsimum ſemper ſe exhibuiſſet. Horum autem metu Epiſcopi, & Cardinales in munitionem Eccleſiæ cum Alexandro electo ſe ſe recipientes ibi nouem diebus exire prohibiti, ab Octauiani Satellitio obſeſsi ſunt, donec inſurgente pro ipſis Vniverſo Populo, & in Octauianum conclamante, eumdemque Inuaſorem, & Hæreticum proclamante, inde educti, rùrſumque per eoſdem impios Senatores in arctiorem cuſtodiam triduo incluſi, & ex ea pariter à Nobilibus, & Populo èreptum magna Hominum frequentia in Vigilia Sancti Matthæi, Nymphas, nō longè ab Vrbè, peruenèrunt, ubi in vnū cōgrègatis Sabinenſi, Albanenſi, alijſque Epiſcopis, necnon Cardinalibus Presbyteris, & Diaconis, ſimulque Abbatibus, Iudicibus Scriniarijs, & Primicerio cum ſchola Cantorum, Nobilibus quoque, & plurima Populi Romani partè, Alexander ab Epiſcopo Hoſtienſi (ad quem Romani Pontificis Conſecratio pertinet) conſecratus eſt in Summum Pontificem, & ſecundum morem, Regno coronatus. Eaſdem ferè cæremonias in Eccleſia Sancti Petri, quam violenter occupauerat ſecum fieri curauit Victor, licèt à diuerſis Miniſtris, à tribus namque fugitiuis, & diſcolis Epiſcopis cōſecratus, vel potius execratus eſt, ut ex Codice Vaticano, Radeuico, & quadam ipſius Alexandri Epiſtola refert Spondan. *dict. Anno 1159. num. 5.*

56 Tùm verò Alexander ne diutius ſeditio illa cum totius Eccleſiæ pernitie protrahèretur; Frideri-

dericum Imperatorem, Cremonam tùnc obſidèntem, per Legatos rogat, ut interpoſita authoritatè Imperatoria, ſeditionem tollat. Reſpondit ille: *Vtrumque Pontificem Papiam irè oportere, quo, & ipſe proficiſceretur, cognoſcendæ diſceptationis cauſa.* Quumque Alexander tali accepto reſponſo Anagniam ſe contuliſſet; Octauianus Siginam occupat. Indignatus Imperator, quod Decreto ſuo Pontifex non obtèmperaſſet litteris circularibus Synodum Papiæ celebrandam in Octaua Epiphaniæ indixit, & ad Eam Omnes Imperij, aliorumque Regnorum Antiſtites invitauit, atque etiam ipſos Alexandrum, & Octauianũ per Epiſcopos Pragenſem, & Verdẽſem citauit, ut refert Radevicus, *lib.2.cap.54.* à quo cauendũ eſt dum affirmat; ad Imperatorem pertinere in dicere Concilium: hoc enim hæreticum eſt, ut infra oſtendemus *Tom.2.* interimque adducimus Cardinal. Perronium *in Reſp. ad Regem Magn. Britan. lib.1. cap.42.* & Spondan. *dict. tom.2. Anno* 1159. *num.*7. Hi Epiſcopi à Friderico miſſi ab Alexandro confutati, & rejecti ad Octauianum ſtatim ſe conferunt, Eumquè Papiam perducunt, ut haberent quem Alexandro objicèrènt. Habito deinde Concilio, Fridericus Octauianum Pontificem confirmat, Spondan. *dict. tom.2. Anno* 1160. *num.*2. Eumque èquo albo inſidèntem per Vrbem Ticinènſem duxiſſe, & de more adoraſſe, addit Platina *in Vita Alexandri III.*

57 Qua injuria ad Alexandrum dèlata grauiter ille permotus, præmiſſa admonitione die octauo à Cõſecratione ſua (quem terminum ei ad vnitatem Eccleſiæ redeundi præfixerat) Octauianum tamquam inobedientem, & contumacẽ ſimulque illos, qui ei manus præſumerent imponere de communi Epiſcoporum, & Cardinalium conſenſu, ſolemniter in Eccleſia, anathematis vinculo colligat, Litteraſque mittit ad Chriſtianæ Reipublicæ Principes, & Populos quibus intelligant id à Se iure, ac meritò fieri.

58 Quod ipſum adverſus Alexãdrum, & qui ei adhærerent præſumpſiſſe Octauianum refert Radevicus *lib.2.cap.54.* à quo etiam recitantur *cap.52.* aliæ litteræ circulares ab eodem Octaviano; rùrſumque aliæ à Quinque Cardinalibus ei inhærẽtibus ſcriptæ de Eius Promotione, ſed tot patentibus mendacijs refertæ, ut planè appareat dictatas eſſe à Patre mendacij, ut adnotauit Spondanus *in Epitom. Baronij, tom.2. Anno* 1159. *num.*7. addens veritatem erutam eſſe à XXII. Cardinalibus, qui Alexandrum elegerunt. Eumque ſemper in ſequuti ſunt, & in eius obedientia perſeverarunt.

59 Rediens de inde Romam Alexander Pontificatus ſui, Anno II. multos Aduerſarios in Vrbe inuenit in Se cornua palam erigentes, quod Friderici Exercitus, præter Vrbem Veterem, & Anagniam, omnem Eccleſiæ Ditionem iam occupauerat. Quare Ale-

Alexander, adhortante etiam Philippo Francorum Rege, Tarracinam profectus, cõſcenſo nauigio, ad eam rem mandato Guillelmi Siciliæ Regis parato, in Franciam contendit. Spondan. *dict. tom. 2. Anno* 1161. *num*. 4. conuentuque in Claro Montehabito, Anathema in Imperatorem, & Octauianum factum, ſtatim enunciat, ut voluit Platina *in Vita Alexandr. III*. Aſt Spondanus *dict. tom. 2. Anno* 1160. *num*. 6. refert apud Anagniam, *Feria* 5. *in Cœna Domini huius Anni*, Imperatorem tamquam Principalem Eccleſiæ Perſecutorem, excõmunicationis vinculo ſolemniter inodaſſe, & Vaſſallos ſuos à Iuramento fidelitatis ei præſtito abſoluiſſe. Franciæ Regem monet Imperator, ut tollendi Schiſmatis cauſa, ad Concilium à Se in dictum venire dignaretur, Secumque Alexandrum adducerèt, quo, & Se una cum Victore profecturum pollicètur. Apud Diuionèm locus eſt, ubi Sauo Fluuius Gallos à Germanis diuidit; is locus Concilij eſt habitus, quo Fridericus rebus Italiæ pro tempore compoſitis, profectus cum Octauiano eſt, Scotiæ ac Bohemiæ Regibus, magniſque Armatorum copijs ſtipatus. Verum quum Alexander ad id Se profecturum Concilium recuſaret, quod Ipſe non indixiſſet, Turonique quod inchoaſſet, aliud ſolemniter perfecit Baron. *tom*. 12. *Annal. Anno* 1163. vbi etiam Spondan. *num*. 1. *&* 2. *in illius Epitome, tom*. 2. omnino videndi; Fridericus iræ, ac minarum plenus in Germaniam rediens, Octauianum, quem paulò poſt ſequuturus erat, in Italiam miſit, qui quidem Lucæ mortuus eſt, vt Platin. Baron. Severin. Binn. & alij referunt, & præ omnibus Spondanus *dicto tom. 2. Anno* 1164. *num*. 11. vbi de indubitata eiuſdem Natione, & de incredibili Alexandri III. pietate, & commiſeratione erga Eum plura refert.

60 Nec Octauiani morte extinctum fuit Schiſma, Fridericus enim Imperator videns res Catholici Pontificis magis, ac magis inualeſcere, invidia percitus Conuenticulum Principum, ac Præſulum ſuorum indixit VVirburgi (quæ alio nomine dicta Herbipolis) ad Penteçoſtem, in quo ſubrogare fecit in Antipapatu Guidonem Cremenſem, Paſchalem nominatum, cui Imperator ipſe, abiurato Alexandro, obedientiam Iuramento præſtitit, & ab omnibus Iure jurando exhiberi, compulit. Spondan. *dict. tom*. 2. *Anno* 1166. *num*. 1. At vero Romani, creatis Conſulibus Alexandro Pontifici amicis, Eum ſtatim ex Francia reuocant, qui primò in Siciliam, mox Romam nauigio delatus, congratulantibus omnibus per benignè ſuſcipitur. Tum verò Fridericus ulciſcendi injurias (ut ipſe dicebat) ab Alexandro acceptas, occaſionem nactus, Anconâ diſcedens Romam mouet. Poſitis autem in Pratis Neronianis Caſtris, irrumpere Suburbium Vaticani conatus, à Familiaribus Alexandri conſtantiſsimè repellitur. Sequenti verò die Baſilicam Petri incen-

incendiſſet ſi Æditui furentem, accenſam facem adhibere, intētārem, admiſiſſent. Pontifex autem haud ſatis tuto in Laterano conſiſtens noctu abiens, nauigationè, ſalutē Sibi fuga quæſiuit, interimque Fridericus inſtabat cum Populo Romano, cui pacem promittebat, ut de duobus Pontificibus Digniorem eligeret, altero rejecto, & eliminato, à qua quidem inſtantia eum ceſſare fecit quædam Peſtis, quę eum ab Vrbe expulit, ut refert Platina *in vita Alexandri III.*

61 Dum hæc tam Pontifici, quam Imperatori accidunt, moritur Guido Cremenſis Antipapa in Baſilica S. Petri, quam magno Friderici præſidio adhuc obtinebat, cuius in locum à ſe ſufficitur Ioannes Strumenſis Abbas ex Pannonia, Vir pridem furto infamis, cuique Rayno Comes ſibi ob cladem antea Romanis illatam Tuſculum tradidit, Montem Flaſconem ex pacto recepturus; Verum quum Rayno à Flaſconenſibus non reciperetur, recuſarentque Tuſculani Antipapam recipere, Tuſculum rediens, omninò excluditur. Inde uerò ad Alexandrū, qui tunc Verulis erat, abiens, Ius omne ſuum, quod in Tuſculo habebat ei condenauit. Vnde Tuſculani publico etiam decreto, ac Conſilio adhibito, Pontificem recipiunt.

62 Non ita diu poſt, Friderico in Italiam cum magnis exercitibus deſcendenti, omnia ſtatim infeſta reddita ſunt; omnes ſiquidem eius copiæ ita attritæ ſunt fre quentibus prælijs, ut paulum abfuerit quin ipſe quoque Imperator, ſuffoſſo eius equo interficeretur. Vnde occaſionem arripuere ipſius Friderici Proceres arbitrari, id ei accidiſſe, quod Eccleſiam Dei perſequeretur, palamque minari Sè in Patriam reddituros, omiſſa iam iniqua militia, ni properè in gratiam cum Pontifice rediret.

63 Conuènerat iam Vènètias Alexander componendæ Pacis Italiæ cauſa eo, & Fridericus accedens in Veſtibulo S. Marci Pontificis pedes exoſculatur, ſimul deinde ad Altare Maius profecti, accèpta, dataque ſalute de fœderibus pacis inter Se, multum diuquè collocuti ſunt, quæ poſteà ſequenti die ex ſententia confecta eſt. Abijt deinde Imperator cum bona Pontificis venia, ipſeque Pontifex multis priuilegijs Reipublicæ illi conceſsis, indè profectus eſt, & Romam veniens magno omnium gaudio ſuſceptus eſt, ut latè referunt Radèuic. *de Geſtis Friderici. lib. 2. cap. 50. 51. 54. 55. 56. & ſeqq.* Qui tamen Hiſtoricus Friderici, & Antipapæ Victoris partes tuèbatur; Addendaquè adducta à Baron. Spondano. Binn. & alijs relatis, èiſque adiungendi Guillelm. Neubrigenſ *lib. 2. cap. 9.* Petr. Bleſenſ. *Epiſt. 48. ad Guillelm Papien. Cardinal.* cuius potiſsimum operà pax inter Pontificem, & Fridericum tandem facta eſt Venetijs Anno 1177. Neubrigenſis *lib. 3. c. 2.* Auctarium Aquicintinum Miræi ad Euſèbium, Edita etiam eſt Lutèriæ Pariſiorum

Anno

Anno 1632. *Hiſtoria Concordiæ inter Alexād.III.& Fridericū I.* Authore Felice Conteloro Bibliotecæ Vaticanæ Cuſtode ex optimis quibuſque Authoribus,& Manuſcriptis Codicibus, diligenter collecta. Ex quibus locis illuſtrantur,& explicantur mox allegandi Canonici Textus,atque hucuſque aliqualiter prolixe narrata.

64 Alexandro cum Friderico reconciliato, Venetijs in Concilio ab Alexandro habito Ioannem Antipapam degradatum eſſe, & ab ipſo Imperatore, atque omnibus Principibus Eccleſiaſticis, & Sæcularibus dejectum, ac reprobatum, pariterque omnes Archiepiſcopos, & Epiſcopos, & Abbates Regni Theutonici ab eo,& Prædeceſſoribus ſuis Antipapis ordinatos, degradatos eſſe, & Altaria, quæ ab eis, ſiue ab Ordinatis ab eis, dedicata erant, omninò diruta fuiſſe,refert Rogerius *in Annalibus*,& ab eo Henric.Spōdan *dict.tom.2. Anno* 1177.*num.*9. addens Ioannem iſtum poſt reddituma Pontificis Anagniam, multam Schiſmaticorum Turbam, audientes, quæ geſta eſſent, ad Alexandri obedientiam ſpōte reuerſos eſſe, ac multos intruſos Eccleſias Catholicis Epiſcopis reſtituiſſe. Ridiculum verò Ioannem Antipapā, qui Viterbij morabatur tanto timore correptum eſſe, ut occultè Viterbio exiens tamquam profugus in Montem Albanum confugerit ad Ioannem Dominum illius Caſtri, eo verò audito, Imperatorem, tàm eum, quàm eius defenſores,niſi ad obedientiàm Alexandri properarent, Imperiali banno ſubjeciſſe.

65 Quùm ergò undique fatigatus exiſteret Ioan.Strumenſis Antipapa reatum ſuum agnoſcens Montem Albanum deſeruit, & apud Tuſculanum IV. Kalendas Septembris ad pedes Alexandri cum quibuſdam ſuis Clericis ſe projecit, & in conſpectu Cardinalium, aliorumque, peccatum publicè confeſſus eſt, & veniam petijt.Alexander autem pro ſolita, & innata ſibi manſuetudine, non ſolum non objurgauit; ſed benignis verbis eum ſuſcepit; atque inde eum in Curia, & Menſa ſua honorificè habuit; ut ex Romualdo Archiepiſcopo Salernitano, refert Henric. Spondan. *dict. tom.* 2. *Anno Chriſti* 1179. *num.* 1. *pag.* 558.*col.*2.*poſt med.*

66 Ex quo quidem facto manifeſtè conuincitur alienam eſſe ab Humillimo, & Manſuetiſsimo Pontifice ſuperbam Imperatoris conculcationem, quàm Hæretici ei affingunt,adhibitis verbis:*Pſalmi ſuper Aſpidē,& Baſiliſcū ambulabis, & conculcabis Leonēm, & Draconem*,in reconciliatione Friderici Imperatoris. Quam,ut planè fabuloſam rejiciendam eſſe monent Seuerin Binn. *tom.* 3. *Concilior.part.*2.*pàg mihi* 514.*col.*2.*poſt med.*Henric. Spondan. *dict.tom.*2. *Anno* 1177.*num.* 8.*pag.* 584. *col.*1. *in medio*,omninò videndi.

67 Anno Chriſti 1179. Indictione XII. Vniuerſa Eccleſia Catholica pace, & tranquillitate

gaudente Alexander Papa III. ad expurganda mala, quæ ſiue per Schiſmaticos, ſiue per alios irrepſiſſen Generalem Synodũ Romæ in Eccleſia Lateranẽſi celebrauit, ad quã præter omnes ubique Occidentales, vocauit etiam Orientales ex Syria, & Paleſtina Latinos, ut atteſtatur VVillelm. Tyri Archiep. *de Bello Sacro, lib.* 21. *cap.* 29. *in fine*; cuius aſſertioni omninò ſtandum eſſe Baron. & Spondan. *in prædicto Anno* judicant, ex eo quod Prælatus iſte Synodo huic interfuit, & (ut ipſe ait) rogatu Patrũ, ſtatuta Synodi, & Epiſcoporũ Nomina, numerũ, & Titulos deſcripſit, ex eoq; ſubdunt grauiſsimi iſti Scriptores, eos omnes erroris arguendos, qui non *Anno* 1179. ſed ſubſequenti celebratã eſſe Synodum iſtam, ac 280 tantum Epiſcopos inter fuiſſe ſcribunt; ſiquidem oculatus ille Teſtis ſcribit eam celebratã eſſe *Anno Chriſti* 1179. *Pontificatus Alexandri XX, Indictione XII. die* 5. *Menſis Martij*, eique interfuiſſe 300. Epiſcopos, ad eoſque cõuocandos, & undique colligendos miſſos fuiſſe ab Alexandro Subdiaconos ad Orientem, Occidentem, Meridiem, & Septentrionem ſcribũt Robertus, Rogerius, & alij illius æui relati à Baron. Spondano, & Binnio *locis citatis*.

68 Relictis ergò alijs ad Concilium hoc pertinentibus, & hùc minimè ſpectantibus, & ad rem noſtram deueniendo. In hoc Æcumenico, & Generali Concilio Schiſmatum, & Diſcordiarum cauſas radicitus euellere cogitatum eſt, & maturo conſilio definitio ab omnibus Concilij Patribus, Præſidente in eo Sanctiſsimo Alexandro III. Decreta eſt. *Can.* 1. apud Binn. *tom.* 3. *Concilior. part.* 2. *pag.* 553. à quo deſumptum eſt, *cap. Licet* 6. *extra de Elect.* ſub his verbis concepta.

69 *Licèt de euitanda Diſcordia in Electione Summi Pontificis, manifeſta ſatis à Noſtris Prædeceſſoribus conſtituta manauerint; tamẽ, quia ſæpè poſt illa per improba ambitionis audaciam grauem paſſa eſt Eccleſia ſciſuram: Nos etiam ad malum hoc euitandum de Conſilio Fratrum Noſtrorum, & Sacri Approbatione Concilij aliquid decreuimus adjungẽdum. Statuimus igitur, ut ſi fortè inimico Homine ſuperſeminante zizaniã inter Cardinales de ſubſtituẽdo Põtifice nõ potuerit cõcordia plena eſſe, & duabus partibus cõcordãtibus; tertia pars noluerit cõcordare, aut ſibi aliũ præſumpſerit ordinare: Ille Romanus Pontifex habeatur, qui à duabus partibus fuerit electus, & receptus. Si quis autẽ de tertia partis nominatione confiſus; quia rem non poteſt, ſibi nomen Epiſcopi uſurpauerit, tam ipſe, quam qui eum receperint, excommunicationi ſubjaceant, & totius Sacri Ordinis priuatione mulctentur, ita ut Viatici eis etiam, niſi tantum in ultimis communio denegetur; & niſi reſipuerint, cum Dathan, & Abiron, quos terra viuos abſorbuit, accipiant portionem. Præterea ſi à Paucioribus, quam à duabus partibus fuerit electus ad Apoſtolatus Officium, niſi maior concordia interceſſerit, nullatenus aſſumatur, & prædictæ pœnæ ſubjaceat; ſi humiliter noluerit abſtinere, &c.*

Ex quo quidem Decreto

I. Celli-

Digitized by Google

70 I. Colligunt DD. ad ſolos Cardinales priuatiuè attinere Romani Pontificis Electionem, eamque facere illos debere, & effectum ſortiri, abſque Cleri, Populi, aut alicuius Teporalis Principis inſpecto, aut ſpectato conſenſu, eumque legitimum Summum Pontificem habendum, & abſque exceptione aliqua recipiendum, & adorandum, quem duæ Partes Cardinalium congregatorum elegerint, etiam quod tertia pars concordare noluerit, & electum à paucioribus, niſi aliorum concordia ſuperueniente admitti non poſſe. Quod ipſum deinde confirmatum eſt à Gregorio X. in Concilio Lugdunenſ. relato *in cap. Vbi periculum 3. de Elect. in 6.* Clemente V. in Concilio Vienenſi relato, *in Clem. Ne Romani, eodem tit.* docent Turrecrem. *in Summa Eccleſi. lib. 2. cap. 43.* Bellarmin. *de Cleric. lib. 1. cap. 9.* Campanil. *in Diverſor. Iur. Canonic. Rubr. 7. cap. 6. num. 35.* Paleoth. *de Sacr. Conſiſtor. conſultat. p. 1. q. 4. §. Et eo magis*, Camil. Borel. *in Summa deciſ. tom. 1. tit. 4.* & plures referens Zenedo *in Collect. ad Decretal. Collect. 115. num. 5.* adducti à Barboſ. *in dict. cap. Licèt, num. 2.* cui addo Auguſtin. Triumph. *de Poteſt. Eccleſi. q. 2. art. 4.* Alvar. Pelag. *de Planctu Eccleſi. lib. 1. cap. 1.* Armill. *in Summa, verbo Papa*, Iul. Lavor. *dict. tit. 4. cap. 6. num. 2.* cui etiam addi poteſt Boeth. Epoil. *de Regalibus, vel Iure Principum in Benefic. Eccleſiaſtica, lib. 1. num. 183.* Bonacin. *de Elect. Roman. Pontificis, q. 1. punct. 1. prop. vnic. num. 1.* Burſat. *tom. 2. conſil. 108. à princip. & præcipuè à num. 18. & conſ. 126. toto, & præcipuè num. 6. & ſeqq.* & alij adducti à Barboſ. *de Iure Vniverſ. lib. 1. cap. 1. num. 56. & ſeqq. vſque ad 60.* Qui ideò in Romani Pontificis electione ſpecialiter requiri duarum eligentium partium concors ſuffragium docent, ut Diuinum auxiliũ facilius impetretur, quia ad illud obtinendum Duorum conſenſum Deus approbat. Et quia Electio hæc à nullo Superiori emendari valet, & ideò præcaueri debet, ut taliter fiat, quod nulla deſiderari queat emendatio, ut præallegatus Textus *in cap. Licet*, innuit.

71 II. autem inferunt DD. ita priuatiuè ad DD. Cardinales facultatem iſtam attinere, ut etiam ſi negligentes ſint in opere tanti ponderis perficiendo, nequeat ob negligentiã iſtam Electio ad alios deuolui, ut notat Iacob. Cohell. *in Notitia Cardinalat. cap. 16. Priuileg. 1. litt. H.* Neque depoſito Papa à Concilio propter Hæreſim, inuitis Cardinalibus Concilium Generale legitimè congregatum alium eligere valet, Abb. & Canon. *in cap. ad Petitionem, num. 4. de Accuſat. & in dict. cap. Licèt, Notab. vltim. de Elect.* Hieron. Alban. *de Cardinal. quæſt. 35.* Hieron. Manfred. *eodem Tractat. deciſ. 296. & 302. tom. 13. Tract. DD. part. 2. pag. 102. col. 1. in edit. Veneta 1584. qua utimur*, niſi Cardinales ipſi expreſſe conſentiant, ut ab ipſis, & Cõcilio Electio celebretur, ne odia, & ſimultates oriantur, ut ex Cardinali Iacobatio, Manfredo, & alijs, docet Iul. Lavor. *d. tit. 4. cap. 6 nu. 28. & 29.* ubi in nullo caſu poſſe Concilium Ius iſtud à Cardinalibus auferre ipſis

ipſis inuitis. Adde Iacob. Cohell. *in Notitia Cardinalatus, cap. 16. priuil. 1. litt. H.* Diana *p. 5. tract. 2. reſol. 73.* & pluribus relatis Barboſa *dicto cap. 1. num. 76.* vbi retractat contrariam opinionem, quam alibi ſequutum ſe fatetur, atque etiam adiungendus eſt Fragoſo *de Regimine Reip. Christiana, p. 2. lib. 1. diſp. 1. §. 5. num. 52. verſic. Nam quamuis,* qui tamen, *num. 53.* addit quod ſi contingat Papam ab ipſo Concilio deponi, vel nullam, aut irritam declaratam eſſe Electionem, tùnc non ad Cardinales, ſed ad Concilium ſpectare Electionem iſtam ſubdit ex Abbate Felino, Lancelloto Conrado, & Marc. Anton. Cuccho; cui tamen non adſentimur.

72 Horumque omnium rationem eſſe præ allegati DD. aſſerunt QuodCardinales in locum Vniuerſalis Eccleſiæ in hac Electione ſuccedunt. Quare autem ſuccedant? Duplici quidem ratione I. ex conſenſu totius Ordinis, & Cleri Romani, qui à tempore S. Petri quoad Ius hoc Eccleſiam Vniuerſalem repreſentabat. Iacobat. *de Concil. lib. 1. fol. 44. col. 1.* Hieronym. Manfred. *de Cardinal. deciſ. 283.* Iul. Lauor. *dict. tit. 4. cap. 3. num. 36. & cap. 5. num. 8. & cap. 6. num. 24.* II. Quia ex ſui inſtitutione ampliſſimum Collegiũ iſtud ad omnia, quæ attinent ad Romani Pontificis Electionem, & conſultationem deſtinatum eſt Iacobat. & Manfred. ſequuti à Lauor. *dict. tit. 4. cap. 5. num. 8.* Poſſe tamen aliquando ad Schiſmata, & ſeditiones vitandas conueniri, ut à Concilio electio fiat admiſsis Cardinalibus omnibus, vel aliquibus ex tribus gradibus, docent Lauor. *dict. tit. 4. cap. 6. num. 30.* Diana *dict. par. 5. Tract. 2. reſol. 73.* prout in Conſtantienſi Concilio factum eſſe atteſtatur Azor *Inſtitut. Moral. p. 2. lib. 4. cap. 2. q. 13. in princip.* & ab eo Barboſa *dict. cap. 1. num. 76. in principio.*

73 III. inferunt. DD. ita priuatiuè competere facultatem iſtam DD. Cardinalibus, ut ex hac tantum ratione non poſſet Romanus Pontifex etiam de ipſorum Cardinalium conſenſu Succeſſorem eligere, licet aliæ ceſſarent rationes; quibus ſuadetur opinio negans Pontificem eligere poſſe Succeſſorem, quas luculentiſsime adducunt D.D. ſupra allegati, quibus addimus mordicus hanc opinionem defendentem Fragoſo *dict. p. 1. lib. 1. diſp. 1. §. 5. num. 51. verſ. Nihilominus,* Barboſa *de Iure Vniuerſo dict. cap. 1. num 40.* Et neque Cardinales ipſos Simul poſſe alteri facultatem iſtam delegare, quia neque Pontifex poteſt eos hoc iure priuare, neque ipſi ſe illo ſpoliari valent. Manfred. *de Cardinalibus deciſ. 295. & 396.* Iacobat. *de Concil. lib. 5. art. vltim. toto, tom. 13. tract. DD. par. 1.* & eſt Cõmunis Canoniſtarum *in Can. Si tranſitus 79. diſt. dict. cap. Licet, de Elect. & dict. Clem. Ne Romani eod. tit.* Quod intelligendum eſt, ut alijs, quam Cardinalibus delegare nequeat facultas eligendi Summum Pontificem; quia inter ipſos Cardinales poſſunt Omnes iam in Conclaui clauſi alicui, vel aliqui-

aliquibus ex Patribus Poteſtatem eligendi concedere, ut vice omnium de Paſtore prouideant, & hæc vocatur Electio per compromiſſum quæ Nemine diſſentiente celebranda eſt juxta Ceremoniale Gregor. XV. Iuli. Lauor. *dict.tit.4.cap.10 num.19.*

75 IV. Inferunt ex præ allegato Texto Ius hoc eligendi Præſentibus Cardinalibus, ita conceſſum eſſe, ut Abſentes, neque citari debeant Gloſſ. *in cap.1 b: periculum verbo decem dierum*, ubi etiã Archidiaconus *verbo expectare*, Mandoſ. *in Reg.13. Chancell. q.8. num.8.* Boer. *deciſ.31 num.7.* & ab eis, & Lauor. mox referendo Auguſt. Barboſa *dict. cap.40.num.61.* addens id eſſe ſpeciale in Electione Romani Pontificis. Neque de contemptu dicere Archidiacon *in Can Si tranſitus per Text.ibi 79.diſt.* Neque etiam ſi iuſte impediti ſint expectari debeant, ultra x dierum terminum præfixum, *in cap. Vbi periculum 3.de Elect.in 6.* & *in Bulla Pij IV.* relatis à Barboſa *dict. cap. 1.nu.60.* Iul. Lauor. *dict.tit.4.cap. 8.num.3.* Alban. *de Cardinal.quæſt. 13.* Azor. *Inſtit.Moral.tom.2.lib.4. cap.2.q.5.* Iul. Lauor. *dict.tit.4.cap. 7.num.11.* Diana *p.5.Tract.2.reſol. 76. verſ.Sed contraria*, ubi ſententiam iſtam defendit contra Manfred. & alios, quos à principio pro oppoſita ſententia allegauerat. Neque alteri etiam Cardinali vocem ſuam ad Electionem committere Abſentes valent, ut ex Ancharano, & Philippo Franco docet Azor *dict.cap.2.quæſt.9.* Mègal. *in Promptuar. verbo Cardinalis, num.19.* & ex eis Diana *dict.Tract 2.reſol.40. verſ. Verum negatiuam ſententiam*, qui hanc ſubſtinet, relatis pro contraria opinione Manfredo Paleotho, & Mandagotio, qui tamen duo poſtremi loquuntur in alijs Electionibus, & ad Pôtificiam adaptari nequeunt, ut obſeruat Iul. Lauor. *dict.tit.4. cap.6. num.4.*

76 V. Inferunt DD. quod licet Cardinales præſentes ſpectare debeant Abſentes decem dies, ex Iuris diſpoſitione, ut nuper diximus; ſi tamen ante eos ab omnibus, vel à duabus Præſentium Cardinalium Partibus Pontifex eligatur, validam fore Electionem docent Azor *dict.lib.4.cap.2. q.5.* Diana *par.5.tract.2.Reſol.75. verſ.Sed talem Electionem*, malè pro hac opinione allegans Iul Lauor. *dict.tit.4.cap.7 nu 4* quum ibi nec verbum de opinione iſta loquutus fuerit, neque *cap.8.num.4.* vbi eam exagitat, aliquam ex duabus opinionibus, quæ ab ipſo referuntur ſequitur; ſed ipſis relatis, judicium ſuum minimè adducit. Ego equidem arbitror longiori diſcuſſione indigere difficultatem, ea, quam Tractatus anguſtia permittit, & ideò eam examinandam relinquimus de hac electione ex profeſſo Tractantibus. Ex his ergò illationibus, aliquarum difficultatum hùc pertinentium facilè reſolutio percipietur.

77 I. que eſt: Si duo, aut vnus Cardinalis tantum tempore vacantis Pontificatus ſuperſtes ſit; An adhùc ad Collegium Cardina-

lium electionem attineat? Et negatiuè reſoluendum apparet, ex Marcelli I. C. recepta ſententia, *in l. Neratius 85. ff. de Verbor. ſignificat.* Vbi tres facere Collegium reſoluitur. Ergò vnus, aut duo Collegium facere nequeunt. At nihilominus de rigore Iuris contrarium omninò affirmandum eſt; quia licèt nullum Collegium Eccleſiaſticum poſsit in vno conſtitui, quia Duo ſaltem requiruntur, *cap. 1. verbo Vbi duo, vel Tres faciunt Congregationem, extra de Elect.* & ibi communiter Canoniſtæ, ſemel tamen conſtitutum in multis poteſt totum Ius Collegij ad vnũ deuenire, & in illo conſeruari alijs de mortuis, ipſeque ſolus electionem facere poterit ad Vniuerſum pertinentem Collegium, Maſcard. *de Probat. concluſ.* 984. *num.* 9. Nauarr. *conſ.* 6. *num.* 2. *de Elect. in Nouiſſ.* Eman. Rodrig. *QQ. Regular. tom.* 2. *q.* 53. *art.* 11. *in princip.* Anton. Raguc. *de Voce Canonic. in Capitulo, q.* 1. *num.* 3. Tamburin. *de Iur. Abbat. tom.* 1. *diſp.* 5 *q.* 8 *num.* 23. *& ſeqq.* Miranda *in Manual. Prælator. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 5. *q.* 2. Seraph. *deciſ.* 860. *num.* 7. *& deciſ.* 1050. *num.* 5. Rota *in vna Cremonenſ. Præpoſituræ*, relata à Barboſa *in dict. cap.* 1. *num.* 3. *&* 4. *de Electione.* Vndè communiter docent DD. quod Duobus ſuperſtitibus, Vnus ex ipſis alterum eligere poterit. Iul. Lavor. *dict. tit.* 4. *cap.* 6. *num.* 25. allègans Can. *Hadrianus,* 63. *diſt. Can. Non licèt, §. His* 19. *q.* 7. *Can. Vltim. Can. Abbatem, cum duobus ſeqq.* 18. *q.* 2. Sylveſt. *in Summa, verbo Excommunicatio* 9. *num.* 2. & Ioann. de Anania *in cap. fin. de Appell.* cui addo Andr. de Falconibus *in Add. ad Abbat. in cap. Gratum, verb. Eligere, de Poſtulat. Prælator.* ipſeque Abbas eandem defendit ſententiam *in cap. Licèt de Vitanda, num. fin. de Elect.* Si verò vnus tantum ſuperſit, hic ſolus etiam Pontificem eligere poterit, ut autumat Martin. Laudenſ. *Tract. de Cardinal. p.* 1. *concluſ.* 24. *Gloſſ. in Clement. Ne Romani, de Elect.* Panuin. *de Offic. Capit. Sede Vacante, prælud.* 5. *num.* 8. Lavor. *dict. cap.* 6. *nu.* 26. addens Manfred. *de Cardinal. deciſ.* 269. eique adjungendus eſt Iacob. Cohell. *in Notitia Cardinal. cap.* 16. *Priuileg.* 1. Vbi diſputat: An tùnc Ille ſe ipſum eligere poſsit? Et reſoluunt immediatè non poſſe; mediatè verò, hoc eſt alteri demandando facultatem eligendi, quæ penes ipſum conſeruatur. Aſt vtrumque hoc repugnat omni humanæ rationi, & ideò ſalua pace horum DD & eorum, quos ipſi allegant, & omni alio meliori judicio, cenſerem ſatius hùnc vnum facturum ſi ſecum aſſumeret, & conuocaret, eos ad quos Electio pertineret, ſi Nullus ſuperſtes remãſiſſet tempore mortis Papę. Quod licèt abſque Doctore primi aſſerere auſi ſumus; Sacris tamen Canonibus Iudiciũ noſtrum conſentaneum reputamus; ipſi namque rem tanti Momenti, omnibus Cardinalibus ſuperſtibus. Maiori Parti legitimam Summi Pontificis Electionem fidère noluerunt. Quomodo ergò ab vnius tantum arbitrio pendere

Eccle-

Eccleſiam voluiſſe affirmaliter? Fateor equidem valdè abſonum mihi videri, vnico judicio committi ob quam cumque cauſam, quod alias Saniori Collegij parti commiſſum non eſt. Sed duæ integræ partes deſiderare. His ſic à Nobis, & ex Nobis ratiocinatis incidimus in Doctiſsimum Ferdinand de Caſtro Palao *in Opere Morali, tom. 1. tract. 3. diſp. 1. punct. 23. num. 20.* qui Dubium iſtud reſoluit, ſatisfaciendo Opinioni noſtræ, ait enim: *Aduertit Bonacina, ſi omnes Cardinales vno excepto è Conclaui decedant, poſſe ab Eo, qui remanſit Pontificem elegi, quia omnes alij reputari debent, ac ſi è vita diſceſſiſſent. Probabilius credo non poſſe; ſed reputandum eſſe, ac ſi in Conclaui numquam fuiſſent Cardinales congregati. Fauetq. cap. Vbi periculum, & Clem. Ne Romani, quæ ſemper loquuntur de numero plurali, imò de Collegio, & Cœtu, qui non videtur eſſe vnus neque duo, ſed ad minus tres, l. Neratius, ff. de Verbor. ſignific. & c.* & quamuis Dian. *dict. p. 5. tract. 2. reſolut. 72.* plures allegans, nominatim contra Eum validiſsimè inſurgat, non tamen expugnatum ab Iſto Illum cenſemus; neque rationem noſtram fundamentis ſuis conuelli arbitramur. Ab eaque, donèc conuincamur, non diſcedimus. Ad quos autem Electio pertineret ſi omnes Cardinales è viuis diſcederent ante Electionem? Triplex reperitur opinio, videnda apud Iul. Lavor. *dict. tit. 4. cap. 6. num. 27.* Iacobat. Cohell. *dict. cap. 16. Priuileg. 1. verſ. Si verò Nullus, pag. 156.* Ioan. Baptiſt. Fragoſ. *de Regimin. Reip. Christiana, part. 2. lib. 1. diſp. 1. §. 5. num. 55.* Auguſtinus Barboſ. *de Iure Vniuerſ. tom. 1. lib. 1. cap. 1. num. 75. & ſeqq.*

78 II. Quod licèt olim Romani Pontificis Electio ad Cardinales delata eſſet ex Decreto Nicolai II. relati in Can. *in Nomine Domine, 23. diſt.* & tùnc non omnes Cardinales eligerent; ſed triplex ex eis Cœtus conſtitueretur. I. Namque eligebant Epiſcopi Cardinales. II. Presbyteri Cardinales. III. Diaconi Cardinales, quorum omnium Voces non ſingulariter, ſed per corpora numerabantur, ut docent Iul. Lavor. *dict. tit. 4. cap. 5. num. 9.* cui addo Sebaſt. Cæſar. *de Eccleſiaſt. Hierarch. par. 1. diſp. 2 §. 4. num. 4. & 5.* Hodiè tamen ad Cardinales omnes per capita numerandos, electio iſta pertinet, itaut illi etiam computari debeant, qui tantum Cardinales pronunciati ſunt, nullaque inſignia Cardinalatus adhùc receperunt, ut inſpecto Iure communi tantum, docent Philip. Decius *in dict. cap. Licet, de Elect.* & in facto ſic conſuluiſſe Aretin. docet Alban. *de Cardinal. q. 17.* & ab eis Sebaſt. Cæſar. *dict. §. 4. num. 7.* pluribus comprobans exemplis, cui addo Iul. Lavor. *Variar. Lucubrat. tit. 3. cap. 3. num. 15. & 16.* qui hodie ceſſare addit quæſtionem iſtam èx Conſtitutionè Sanctiſsimi Pij Papæ V. *edita die Iunij* 1571. qua decreuit Cardinales pronunciatos, Vocem haberè in Electione Romani Pontificis, licèt Galerus Cardinalitius eis tradi-

traditus non ſit, neque os clauſum, aut ſi clauſum apertum non fuerit. Quam quidem Conſtitutionem ad litteram retulit. Idem Lavor. *tit. 4. cap. 6. num. 21. qui num.* 20. anteriora Iura iſti contraria præmiſerat. Idemque ſtatutum eſſe à Gregor. XV. *in Bulla Caremoniali* (cuius mox ſolemnem mentionem faciemus) §. 7. docent Diana *dict. part. 5. tract. 2. reſolut. 74. verſ. Sed hodie*, Lavor. *dict. num. 22. in fine*, Barboſ. *dict. cap. 1. num. 71. & 73.*

79 III. Reſoluendum eſt Cardinales omnès, licèt excommunicati ſint, vel quarumcumquè cenſurarum vinculo inodati exiſtant, ab electione iſta non excludi. Clem. *Ne Romani, §. Cæterùm, de Elect.* Concil. Baſilienſ. *Seſſ. 37.* Sylveſt. *in Summa, verbo Excommunicatio 9. num. 6.* Pius IV. *in Conſtit. In eligendis 63. §. Et nè diſſenſiones 29. Datt. Romæ 9. Octob. 1562. Pontific. ſui Anno 3. in Bullar. Nouiſſimo, tom. 2.* Gregor. XV. *in Conſtitut. Decet. Romanum Pontificem, §. Volumus 22. quæ Cæremoniale appellatur, & datta fuit Romæ iv. Idus May 1622. Pontificatus ſui Anno 2.* Iul. Lavor. *dict. tit. 3. cap. 3. num. 18. & tit. 4. cap. 6. num. 23.* Barboſa *dict. cap. 1. num. 71.*

80 Omnia autem hæc, & alia à DD. iam relatis adducta, intelligenda ſunt procedere de Cardinalibus, qui ſaltem Diaconatus Ordinem habuerint, alias namque Actiua, & Paſsiua Voce carere ex Conſtitutionibus Pij IV. Sixti V. & Gregor. XV. docet Iul. Lavor. *citato cap. 6. num. 22.* Barboſ. *citato cap. 1. num. 73. verſ. de Cardinalibus.*

81 Hucuſque dicta, & nonnulla alia ab Auctoribus excogitata ſpecialia ſunt in electione Summi Pontificis, quæ ſingulari Iure recepta ſunt; Electio namque Romani Pontificis in multis differt ab aliorum Prælatorum electione. I. Namque illa duas ex tribus Eligentium partibus requirit *dict. cap. Licet, verbo Maiores, & verba Speciale.* At in inferioribus Prælatis ſufficit maior pars Capituli *Can. 10. 79. diſt.* II. Electioni Sũmi Pontificis nulla olim præſcripta fuit forma, ſed quoquomodo duæ partes conſentirent, erat legitima electio, ut ſæpius diximus; ſecus in alijs Electionibus, *cap. Sicut, de Elect. in 6.* Abb *in dict. cap. Licèt. num. 8. & 12.* in quo quidem Textu omnès affirmant Canoniſtæ, poſſe Romanum Pontificèm Electioni formam præſcriberè Iul. Lavor. *dict. tit. 4. cap. 6. num. 60.* & mox latius dicemus. III. Electioni Romani Pontificis nulla poteſt èxceptio opponi, præter notoriam Hæreſim, ut ex Textu *in Can. Si Papa, diſtinct. 40.* docent Caſtald. *de Poteſtat. Papæ, num. 44.* Iacobat. *de Concil. lib. 8. art. 1. fol. 514.* latè Tyber. Decianus *Tract. Crim. lib. 5. cap. 52. num. 10.* Azor. *Inſtit. Moral. p. 2. lib. 4. cap. 5. q. 7. verſ. Ergò quæſtionis eſt, & verſ. At Innocentius*, Fragoſ. *dict. §. 5. num. 57.* ubi luculentiſsimè quæſtionem examinat, & Nos ſupra diximus. In alijs autèm Electionibus paſsim plures exceptiones opponuntur, ut latè probat Iul.

Digitized by Google

Iul.Lavor. *dict. tit.4. cap.21. toto.* III. Nam ad Electionèm Romani Pontificis admittuntur Cardinales excommunicati, Interdicti, & Suſpenſi, ut diximus, nuncque addimus Franc. Florent. *in 9.priores titulos, lib.1. Decretal.tit.6.pag.* 148. *verſ.Vt autèm.* Quæ omnia procedunt tùm propter periculum diutinæ Vacationis Sedis: Tùm propter Summam Electorum authoritatem, qua de re ſic prædicabat Innocen. III. *Serm.3. in Conſecratione Pontificis: Solet dici Carnale coniugium, quod eſt intèr Virum, & fœminam, initiatum, ratum, & conſumatum, initiatum in deſponſatione, ratum in conſenſu, conſumatum in copula; Sic & Spirituale Conjugium, quod eſt inter Epiſcopum, & Eccleſiam, Initiatum dicitur in Electione, Ratum in confirmatione, conſumatum in conſecratione. Illud autem Conjugium, quod ego Sponſus cum hac mea Sponſa contraxi ſimul fuit initiatum, & ratum, quia Romanus Pontifex quum eligitur, confirmatur, & quum confirmatur eligitur: Nonnè recolitis, quod de ipſo legitur in Canone. Quoniam Electus, ſicut Papa verus auctoritatem obtinet regendi Romanam Eccleſiam, & diſponendi omnes facultates illius.* Alluſit Innoc. III. *ad Can.1.23.diſt.* cuius ſupra meminimus.

82 Innocèn.III.præ allegata ſententia, non ſolum prędictoCanone confirmatur, ſed etiam alia ipſius Innocen III. Decretali relata *in cap.Nouit 13. de Iudic.* vbi Romanus Pontifex attèſtatur: *Poteſtatem ſuam non ex homine, Sed èx Deo,* ... ori ſententiæ innitens, quod nimirum facta elèctione Canonica Romani Pontificis, mox omnis Poteſtas in Vniuerſam Eccleſiam ei confertur, ac proinde nulla indigèat confirmatione, ut ex præ allegatis Iuribus docent Paul. Laiman. *in Summa Moral. tom.1. lib.1. tract.4. cap.6. num.6. & in Ius Canonic. lib.1. tit.6. cap.6. nu.7. pag.248. col.2.* cui addo Lancelot. Conrad. *in Templo Iudic. & Aduoc. lib.2. cap.1. de Pontif.Max. §.2. quæſt.1. Speciali XI.* Campanil. *in Diuerſor. Iur. Canon. Rubr.7. num.56.* Iul. Lauor. *dict. tit.4. cap.12. num.19.* Aug. Barb. *de Iur. Vniuerſo dict. lib.1. cap.1. num.112.* Cuius genuina ratio eſt; quia confirmatio Electionis non niſi à Superiori fieri poteſt; legitimè autem Electus in Romanum Pontificem nullum habet in terris Superiorem, *dict. cap. Licèt, de Elect.* Flami. Pariſ. *de Reſignat. Benef. lib.7. quæſt.5. num.1. & 2.* ergò nedum confirmatione non indigere affirmandum eſt. Sed quod neque confirmari poſſe inferimus. Vnde ſtatim ac Electus eſt, verus Papa eſt, & Ius habet adminiſtrandi, ut ex Gloſſ. Archidiacono, Bellamer. Geminiano, Turrecrem. & Card. Alexandr. docet Auguſt. Barboſa *dict. cap.1. num.112. & 113.* nullāque ideo ab Electoribus Poteſtatem accipere, quia illis perſonæ deſignatio tantū attinet. Dignitatis autem collatio ipſi Deo priuatiue competit, Caietan. *de Authorit. Papæ, Opuſc.1. cap.13. & 2 p. Apolog. cap.22.* Barboſa *dict. cap.1. num.57.* Fragoſo *dict. § 5. num.52. verſ. Quæri etiam poteſt,* Turrecremat.

mat. *in Summa, lib.2 cap.*44. Turrian. *lib.* 1. *contra Centuriator. cap.* 18. Suar. *de Fide, diſput.*10. *ſect.*4. Torres *eodem Tractat. diſput.* 15. *dub.*3. Sebaſt. Cæſar. *de Eccleſiaſt. Hierarch. part.*1. *diſp.* 1. *§.*2. *num.*2. plures rationes adducens, eique adnecto Franciſc. Hallier. *de Sacris Elect. part.*2. *ſect.*7. *cap.*2. *art.*3. *§.*6. *num.* 14. *& ſeqq. & de Eccleſiaſt. Hierarch. lib.*4. *cap.*3. *mox à princip.* cōtra Cellotium impropriè in hac re loquentem inuehens, Thom. Boz. *de Eccleſiaſt. Libert. & Poteſt. lib.* 3. *cap.*6. *verſ. Sexto, pag. mihi* 287. Cardinal Bellarmin. *de Romano Pontifice, lib.*2. *cap.*17. Valençuela Velazquez *contra Venetos, part.*7. *num.*14. Bordon *in Sacr. Tribunal. cap.* 5. *q.* 5. *num.* 13. Machad *in Summa, tom.*2. *lib.*6. *part.*1. *tract.*1. *docum.*1. *num.*1. Verricell. *de Apoſtol. Miſsion. tit.*11. *quæſt.*168. *ſect.*1. *num.* 9. Conſuetudine tamen obtentum eſt, ut Romanus Pontifex poſt electionem conſecretur, & coronetur, non tamen rigoroſe conſecrari dicitur quum iam Epiſcopus conſecratus eſt, ſed propriè intronizari, impropriè que conſecrari dicitur à Cardinalium Decano, ideſt primo inter Epiſcopos ſi autem conſecratus Epiſcopus non eſt debet conſecrari, ut obſeruat Auguſt. Barboſ. *dict. cap.*1. *nu.*116. *&* 117. *qui num.* 118. ex Nauarr. Henriq. & Soſſa, addit in vtroque caſu ante Conſecrationem eſſe legitimum Pontificem, habereque Plenitudinem Poteſtatis, Iuriſdictionis ſcilicèt, non autem Ordinis, & pro hac limitatione adducit Modit. Duard. Acuñam, Tuſch. & Butr. Quomodo autem olim Anno 1191. ad conſecrationem iſtam procederetur, latè refert Baron. *Annal. tom.* 12. *Anno* 1191. *pag.*825. *in fine.* Ante Coronationem, & Conſecrationem iſtam. Pontifex electus in Bullis non abſolutè ſe Epiſcopum appellat, ſed electum Epiſcopum, neque id tempus, quod ante Coronationem intercedit Apoſtolatus ſui vocat; ſed ſuſcepti Apoſtolatus Officij, ſingularis Gloſſ. *in Regul. Iur. ſuper Datta, verbo Pontificatus*, & ab ea Laimann. *loc. cit.* quia nimirum de ſtylo, qui ſeruandus eſt, non incipit Pontificatus, niſi à die Coronationis, Barboſ. *dict. cap.*1. *nu.*118. *&* 119.

Sectio

Sectio VI.

An à Romano Pontifice forma præſcribi poſsit futuris Electionibus, & An, & qualis præſcripta, & determinata ſit?

83 PRobauimus ſupra, ubi latè de Conclauis inſtitutione, nullã à Iure Diuino præſcriptam eſſe formam, aut modum obſeruandum in Romani Pontificis Electione; ſed id totum Eccleſiæ arbitrio relictum eſſe; nùncque addimus Ioan. Baptiſt. Fragoſ. *de Regimin. Reip. Chriſtianæ, part.2. lib.1. diſp.1. §. 5. num. 52. verſ. Quæri etiam poteſt*, ubi allegat Suar. *de Fide, diſput.* 10. *ſect.4. num.4. & 6.* Azor. *Inſtit. Moral. p.2. lib.4. cap.2.* Barboſ. *dict. cap.1 num.47.* ex Text. *in Can. Electionem*, 79. *diſt.* ubi Anacletus Papa ſcripſiſſe dicitur, quod licèt Sacerdotum Electio verè ſit Deo reſeruata; hanc tamen bonis Sacerdotibus, & Spiritualibus Populis conceſiſſe, innuimus etiam atque ab effectu oſtendimus *præcedentibus Sectionibus*, Romanum Pontificem præſcribere poſſe formam futuris Succeſſorum ſuorum Electionibus, quod tam quam irrefragabile principium firmat Fragoſ. *dict. §. 5. num. 52. mox à princip.* & Nos luculentius nùnc demonſtrare aggredimur, cõminiſcentes Apoſtolicas Conſtitutiones, quæ electionibus formam præſcripſere; quæ quidem plurimæ ſunt, quas validè eas promulgaſſe Romanos Pontifices, licèt in comperto Nobis ſit, adhùc tamen ſic inſtari poſſe comperimus.

84 Si Romanus Pontifex poteſt ſtatuere Ius eligendi Pontificem Succeſſorem ſuum; poſſet etiam ab Eccleſia Ius illud omninò auferre, proindeque ſtatuere, ut Eccleſia perpetuò maneret Paſtore viduata. Aſt hoc repugnat Iuri Diuino, ergò, & illud. Conſeq. ex præmiſsis ſequitur. Maior eſt nota, quia eius eſt auferre, cuius eſt conferre; vel ferre, ut communis fert I.C. Parœmia. Si ergò Pontifex ſuperſtes poteſt legem ferre ſuper electione, poterit, & electionem auferre; Minor. probamus: Principatus totius Eccleſiæ Catholicæ in Petro, Iure Diuino fundatus. *Matthæ.16. & Ioan.21. cap. Fundamenta, de Election. in 6.* non eidem perſonaliter fuit conceſſus; ſed permanſurus uſque ad finem ſæculi in omnibus Succeſſoribus ſuis. *Matthæ. 28. Ecce vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi. Cap. Solitæ, de Maioritat. & Obedient. in fin. Extrauag. vnam Sanctam, eod. tit. inter Communes, cap. Per Venerabilem, qui filij ſint legitimi*, Fragoſ. *dict. diſp.1 §.1. num. 2.* cui addimus Can. *de loc. Theolog. lib. 6. cap. 3.* Bellarmin. *de Roman. Pontifice, lib.1. cap.1.* Suar. *contra*

contra Regem Angliæ, lib. 3. à cap. 10. Boeth. Epoii. *Antiq. Eccleſi. ſyntagm. 7. de Hierarch.* Franc. Leo. *in Theſauro Fori Eccleſi. tit. de Poteſt. Papæ, cap. 1.* Aretin. *de Præ excellentia, & Iuribus Papatus Roman. animaduerſ. 1.* Alphonſ. Aluarez Guerrero *in ſpeculo Iur. Pontific. & Cæſar. de Roman. Pontif. cap. 1.* & præ omnibus Sebaſt. Cæſar. *de Eccleſ. Hierarch. part. 1. diſp. 1. §. 1. num. 9. & ſeqq.*

85 At inſtantia nihil obſtat, admiſſo namque principio; negamus ſequelam; quia non eſt proprium Pontificis Papatum conferre ſimpliciter Eccleſiæ, quum Pontificatus, ſit ab ipſo Chriſto Domino Eccleſiæ in perpetuum collatus, ut præallegati DD. affirmare conſpirant; ſubſumpto ergo Aduerſariorum medio, a contrario ſenſu conſequentia hæc irrefragabiliter ſequitur. Ergò Papa ſuperſtes nō poterit auferre Pontificatum ab Eccleſia, quia ad ipſum conferre non pertinet, ſolum ergo poterit determinare perſonas, a quibus electio fieri debeat, ut hucuſque vidimus, & formam præſcribere, ab electoribus obſeruandam, ut mox videbimus. Per hoc autem non rèctè dicetur, Eccleſiam eſſe ſupra Pontificem, quia eligendi Ius non eſt ad conferendam Potèſtatem electo; ſed ad deſignandam Perſonam, cui a Domino Poteſtas iſta conferatur, ut iam ſupra diximus, nuncque ad do nouiſsime ſcribētem Mathiam a Corona Leodienſ. Carmelitam Calceatum Doctor. Sorbonicum *de Poteſt. infallibili Sedis Apoſtolicæ tract. 2. cap. 2. num. 2.* Poteſt ergo Romanus Pontifex formam futuris electionibus præſcribere; Pontificatum autem auferre non poteſt.

86 Ad ſecundam ergò difficultatem in titulo propoſitam deueniendo, præmittendum duximus, dupliciter electionis Pontificum formam, quæ ab Eccleſia præſcribi poteſt, Nos contemplari. I. ſcilicèt ratione loci, vbi Electores congregati debeant ad electionem iſtam perficiendam, & ordinem ab ipſis obſeruandum, tam in victu, vita, & moribus, quā in alijs communiter occurrentibus II. autē formam iſtam conſideramus obſeruandam in ipſo electionis actu: An videlicèt fieri debeat per ſcrutinium, compromiſſum, aut inſpitationem, prout cōtinetur in cap. *Quia propter de election.* ſumptum ex Concilio Generali Lateranenſi ſub Inocenc. III. *Anno 1215. celebrato.* De qua quidem forma nihil diſquirere decreuimus: tum quia huc non conducit. tum etiam; quia nihil, de Romani Pontificis Electione diſponit, quum ad alios Prælatos præcipuè attineat, Iul. Lauor. *d. tit. 4. cap. 7. toto.*

87 Relicto ergo ſecundo iſto modo concipiendi formam electionis Romani Pontificis ad ſecundumquè Nos conferentes; ſciendum eſt.: Quod electio Romani Pontificis, ante Cō:lauis inſtitutionem, ſi Romæ fiebat, in Eccleſia Lateranenſi, vel in Baſilica Vaticana, aut alibi, vt offerebat occaſio, celebrabatur; ſin verò

ex·

extra Vrbem in Cathedrali eius Civitatis Templo, in quâ tunc commorabantur ſingulis diebus ſummo manè conveniebant Alphonſ. Chacon. *in vita Gregor. X.* & ab eo Iacob. Cohell. *in Notitia Cardinalatus, cap. 16. privileg. 1. in fine.* Quum autem ex hac libera conveniendi facultate plurima exorirentur inconveniẽtia, commodius viſum fuit accuratiorem Electioni Põtificum formã præſcribere, & Cardinales Electores arctius cõſtringere propter magna pericula, quæ ex diutina vacatione Sedis, & Cardinalium diſcordia oriebantur, ſæpius etiam Eccleſiam turbaverat. Itaque in Concilio Lugdunenſi ſub Greg. X. *Anno 1274. celebrato Can. 1.* confirmatum eſt cap. *Licèt, de Elect.* & introducta Conclavis forma, atque Electionis ſolemnia ſubtiliſſimè definita ſunt. Prout omnia hæc continentur *in cap. Vbi periculum 3. de Elect. in 6.* deſumptum à præallegato *Can. 1.* Quem quidẽ Canonem Hadrianus V. Genuẽſis de familia Fliſca, Innocentij Nepos, Electus Summus Pontifex, anno 1276. revocavit, & uſque ad Cœleſtinum V. Electum anno 1294. obſervatus fuit modus præſcriptus à Nicolao II. *In Can. in Nomine Domini 23. diſt.* cujus ſupra ſolemniter meminimus. Hic autẽ Cœleſtinus creatus eſt Peruſij juxta prædictam formam cõtra præfatam Gregorij Conſtitutionem, ut refert Gloſ. *in d. cap. Vbi periculum. Verbo Concilium.* Sed Idẽ poſtea Cœleſtinus, & Bonifacius VIII. qui fuit anno 1294. poſt annũ circiter 30. præfatam Lateranen. & Lugdunenſis Cõciliorum formam revocaverunt, & confirmaverunt eãdem Conſtitutionem Gregorij, illamq; *lib. 6. Decretaliũ, tit. de Electione* collocarunt, *cap. 3.* Hincq; prædictã Conſtitutionem potius Cœleſtini, & Bonifatij, quã Gregor. appellat Gloſ. *loc. cit.* Poſt eos quę juxta prædictã Conſtitutionẽ fuerunt electi eorũ Succeſſores Azor *Inſt. Mor. par. 2. lib. 4. c. 2. q. 1. §. Duodecimo.* Iul. Lau. *d. ti. 4. c. 8. nu. 2.* At quia in pluribus Electionibus aliqua derogata ſunt, iterũ confirmãdus fuit, & declarandus à Clemẽte V. in Concilio Vẽnenſi. Vndè ſumpta eſt Clemẽtina, *Ne Romani de Elect.* Succeſſores enim Gregorij X. ſenſim receſſerant ab obſervatione, & forma ab illo definita, ut cõſtat ex notis doctiſsimi, & diligẽtiſsimi Onuphr. Panuinij *ad vitas Gregorij X. Ioan. XXI. & Clem. V.* quibus in locis formã creationis hodiernæ exponit, cui adjungẽdus eſt Ioan. Andr. *in d. c. Vbi periculum,* doctè illud interpretantẽ. Vndè neceſſariũ fuiſſe explicare, & limitare Gregorianã Conſtitutionem *ibid.* Clem. *Ne Romani* rectè adnotãt Iul. Lau. *ti. 3. c. 1.* Iacob. Cohell. *In Notitia Cardinalatus, cap. 16. privil. 1. pag. 157.* bi 88. Et licèt antiquiorem eſſe Cõclavis vſum, plures Authores contendant apud Iul. Lav. *var. lucubr. t. 3. c. 11. n. 4.* Illud autẽ cũ clauſura, & in ſtrictiori forma, quæ hodie obſervatur à Gregorio inſtitutũ eſſe omnes cõveniũt, Azor *Inſ. Mor. p. 2. l. 4. c. 2. ver. Porro,* Lavor. *d. c. 3. num. 8.* cauſam Inſtitutionis

 aſ-

aſsignantes, magnam Dilationem, quam Gregor. 15 ſe expertus eſt in ſui creatione; Nam mortuo Clemente IV. eius Prædeceſſore, & ſi Cardinales in Conclavi Viterbij congregarentur; nihilominus Electionis rationem adeò diſcorditer tractarunt, ut propè ad triennium Gregorij Electionem prorogaverint, addendus Lavor. ipſe *tit.4.cap.7 num. 29.*

89 Iſtius Conclavis uſus poſt prædictos Canones, & Conſtitutiones ſemper obſervatus eſt, & varijs Summorum Pontificum Diplomatibus explicatus, & auctus; præcipuè à Clemen. VI. *Conſtit. 5. tom. 1. Bullar. Nouiſsim.* ubi plura ſtatuit circa locum, Conclave, Conclaviſtas, eorum cibum, potum famulos, &c. Clemens VII. *in Bulla: Cum Chariſsimus 29. §. Ac per fœlic. recordat. tom. 1. Bullarij*, ſtatuta circa Electionem Romanorum Pontificum ab Alexandro III. Gregor. X. & Clemēte V. omninò ſervari jubet, & aliter factam, nullam, & irritam eſſe ex tūnc declarat. Iulius II. nullam declaravit Electionem per ſimoniam celebratam, ut conſtat ex eius *Bulla 3. nom. t. in Bullar. nouiſſ.* Paulus IV. *Bulla 16. tom. 1. Bullar. in principio dicta Bulla, §. Nonne illud*, Pictaria prohibet, id eſt, chartas præſeferentes petitiones obligatorias. Ioann. Bap. Scortia *in Bulla Pontif. epitom. 70. Theorem. 180.* á petendo, ſeu porrigendo nomen illud derivari; addens ex Gloſ. *in cap. 2. 75. diſt.* Pius IV. amplisſimam edidit etiam Conſtitutionem; in qua plura ad Electionem iſtam attinentia diſponit, quæ obſervari jubet ſub pœna excōmunicationis latæ ſententiæ, ut ex ipſa conſtat, quæ eſt, 63. *tom. 2. Bullar. Nouiſsimi.* Quas omnes extensè ad litteram relatas adducit Iul. Lavor. *ad calcem Lucubration. poſt tit. 4. de Election.*

90 Quamuis autē tot, tantæque Conſtitutiones à Sūmis Pontificibus memoratis emanaſſent circa Romani Pōtificis Electionē, & Conclavis uſum, adhùc tamen plura reformatione indigebant, quæ obviare deſiderarunt Iulius III. Clemēs VIII. Leo XI. & Paulus V. ſed varijs rationibus, & cauſis, id nō perfecerunt referēte Iul. Lavor. *d. tit. 4. cap. 10. n. 1.* ſubdens id omne reſervatum fuiſſe Sanctiſsimis Gregor. XV. & Vrbano VIII. qui ſumma providentia rem perfectiſsimam reliquerunt.

91 Sanctiſsimus ergò, & vigilantiſsimus Paſtor Vniverſalis Gregor. XV. *in ſua Conſtitutione incip. Æterni Patris Filius 13. Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ 1621. die 15. Novembris Pontificatus ſui anno 1.* quæ eſt in Bullario noviſsimo, *tom. 3. pag. 396. in edit. Lugdunen. 1655. quaſi ultimæ*, Electionem Romani Pontificis impoſterum fieri prohibet aliter, quam in Conclavi, & eo clauſo poſt celebratum in eo prima die Sacroſanctum Miſſæ ſolitum Sacrificium, & per vnam ex tribus ab eo deſignatis formis, Scrutiniū ſcilicèt, Cōpromiſſum, & quaſi inſpirationē, quibus ad tanti negotij expeditio-

tionem deveniri poteſt, aliquibus conditionibus adiectis, à quibus nullo pacto recedi poteſt. Sed omnia ad unguem ſervanda ſunt. Pro quorum declaratione, & interpretatione aliam edidit Conſtitutionem Papa ipſe *incipientem Decet Roman. Pontificem XIX. Dattam Romæ apud S. Petrum, anno* 1622. (ſic corrigendus *in præfato Bullario* 1621. reponente, quum notorius error, ſit ex præcedentibus, & ſequentib.) *Pontificatus ſui, anno* 2. *in prædicto Bullar. tom.* 3. *pag.* 405. *quæ Cæremoniale* appellatur, & vtraque Conſtitutio confirmata eſt ab Vrbano VIII. *in ſua Conſtitut. incipiente, Ad Romanum Pontificē, ſub Datta Romæ 5. Kalend. Februarij, Pontificatus ſui anno 11. & eſt tom.* 4. *Bullarij nouiſſimi, Conſt.* 45. *inter Bullas Vrbani.* Iuxta quas quidem Conſtitutiones omnes Summos Pontifices, qui poſt eas creati ſunt (nempe Vrban. VIII. Inocen. X. Alexander. VII. Clemens IX. & Clemens X. nunc fœliciter gubernans) electos eſſe, & Scriptores referunt, & oculati teſtes, & quidem exceptione majores nobis atteſtati ſunt, quibus fides adhibenda eſt, tùm propter eorum magnam authoritatem, tùm, & quia hucuſque non audiuimus aliud ſcriptum Ius iſti contrarium ab aliquo ex Prædeceſſoribus Gregorij editum eſſe, vndè juxta latum ab eo Electiones celebrari legitimè præſumendum eſt.

92 Quam plurima circa praxim, & intelligentiam harū Conſtitutionem diſcutienda ſeſe nobis offerebant. Aſt quia ultra modum excreſceret quæſtio, Penſum iſtū alijs relinquimus, & aliqua videnda relinquimus apud Iul. Lauor. *var. Lucubrat. tit.* 3. *toto, & tit.* 4. *c.* 10. Vbi luculentiſsimè Bullas Gregorij exponit, & Franc. Carriere *d. art.* 28. *q.* 8. *pag.* 1114. Vbi praxim hodiernam eligendi Summum Pontificem juxta prædictas Conſtitutiones exponit. Apud eos ergò illa videnda remittimus, huc uſque dicta circa Activam Romani Pontificis Electionem addidiſſe contenti, concludentes temerárium eſſe, & cenſura dignum aſſerere alijs, quam S. R. E. Cardinalibus nùnc competere poſſe Activam Summi Pontificis Electionem de jure, & de facto, prout perperàm affirmat Sotus *de Iuſt. & jur. lib.* 3. *q.* 6. *art.* 1. *ad* 4. *argument.* Vbi non de jure, ſed de facto Actiuam iſtam Electionem DD. Cardinalibus translatam affirmat. In quem ex ipſa Prædicatorum graui, & docta Familia, inſurgit Salon. 2. 2. *q.* 63. *art.* 2. *contron.* 2. Et ex eo Diana *part.* 5. *tract.* 2. *reſ.* 63. *verſ. Sed meritò.* Addens, opinionem iſtam correctione indigere.

§. II.

An Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus priuatiuè competat Paſsiua Summi Pontificis Electio: An verò omnibus Chriſti fidelibus communis eſſe poſsit?

93 Difficultatem iſtā, licèt magni ponderis eſſe nō dubitemus, facilius præcedenti reſolui poſſe perſpicuum eſt. Vnde licèt diuagandi occaſionem haberemus, quum tamen in rebus ex profeſſo ab alijs per tractatis circumcingi cupiamus, breuiter Nos ab ea expediemus, aliquibus Concluſionibus illam perſpicuam reddere curantes, quatum ſit.

94 I. ex decentia, & congruentiæ ratione Paſsiua Romani Pōtificis Electio ampliſsimo Eminentiſsimorum DD. Cardinalium Cœtui, & venerando Collegio priuatiuè competit; etiam ſi alibi Digniores Viri reperiantur. I. Cōcluſionis partem probamus. I. ex Can. *Oportebat, cum ſeqq. 79. diſt.* Quamvis enim cautum in eo legamus, ut Nullus unquam Laicorum præſumat, niſi per diſtinctos gradus aſcendens, Diaconus, aut Presbyter Cardinalis factus fuerit, ad Sacrū Pontificatus Ordinē promoueri; adhùc tamen Textum iſtū Concluſionem noſtram probare aſſerimus; in eo namque non præceptū, ſed congruentiæ rationē, aut conſiliū contineri expreſſè monet Præpoſitus *in præ allegato Textu*, ubi etiā D. Rod. ab Acuña *ibid. nu. 1. circa finem.* Fragoſo *de Regimine Reip. Chriſtianæ, p. 2. lib. 1. diſp. 1. §. 5. verſ. Pars affirmans.* II. autem eamdem Concluſionem probamus ipſa congruentiæ ratione perpenſa. I. nam Cardinales aptiores ſunt Pōtificatui Summo ob majorem cognitionem, quam habent de rebus Eccleſiæ, majorē informationem, magis cōſuetam juriſdictionem, & pleniorem de fidelibus recordationem, ut docet Auguſtin. Triumph. *de Poteſt. Eccleſiæ, tit. de Electione Papæ, q. 3. art. 6.* II. Quia ad Sacrum hunc Pileum non niſi Viri, morum, & vitæ integritate, atque Doctrinæ ſplendore clariſsimi ex ſumma Eccleſiæ Dei Paſtorum Prouidentia, & Cura, eueheuntur, coōptantur, & adſciſcuntur, ut nuper *præcedenti* §. diximus, nuncque addimus Iul. Lauor. *var. Lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 12. num. 9.*

95 II. autem pars ſuadens primam Concluſionis partem procedere, licèt extra Collegium dignior aliquis ſit, probant Gondiſaluus *de Poteſtat.*

Ec-

Eccleſia, numer. 31. Manfredo *de Cardinal. deciſ.* 299. adducti à Lauot. *dict. cap.* 12. *num.* 9. cui addimus Suarez *de fide, diſp.* 10. *ſect.* 5. *num.* 19. Villalon Burſatt. Iſidor. Moſcon. & Barboſa adductos a Diana *part.* 5. *tract.* 2. *reſol.* 63. *verſ. Sed merito*; vbi neruosè contra Sotum *l. c.* opinionem iſtam defendit propter congruentiæ rationes à nobis adductas, Fragoſo *dict.* §. 5. *numer.* 51. *verſ. Pars affirmans*, ex quibus.

95 Aliam à nobis excogitatam addimus rationem, efficaciſſimè niſi fallimur partem iſtam ſuadentem. Major idoneitas dupliciter conſiderari poteſt. I. ſecundum ſe, & ſimpliciter; quia nimirum aliquis ſanctior, vel doctior alio eſt. II. in ordine ad Bonum commune, cui minus Sanctus, & minus doctus aptior doctiore, & ſanctiore erit, ex eo videlicèt, quod induſtrior Dignitati erit, aut potentior ad defendenda Iura Eccleſiæ, aut quia notiſſimis aliquibus animi dotibus præditus eſt; ob quas probabiliter ſperare Electores poſſint, gratiorem ſubditis affore, cumque in vtroque foro æque dignum conſiderandum eũ qui dignus eſt ſecũdum ſe, & ſimpliciter, ac Dignum in ordine ad bonum, vt rectè docet Ioan. Val. *in different. vtriuſq. Fori verb. Electio, num.* 1. *verſ. Sed aduerte*, allegans S. Thom. S. Antonin & Nicolaum de Lyra, cui Nonnullos addit Manrique Ferro *in quæſt. & obſeruat. ad eumdem, q.* 48. *nu.* 3. *& ſeqq.* vbi plura Dianæ loca allegat, *& ſe ipſum de Præcedentijs, q.* 25. Concluditque Valer. ipſe Digniorem illum exiſtimandum eſſe, qui excuſis omnibus conditionibus melior eſt ad tale officium ad honorem Dei, & Eccleſiæ vtilitatẽ juxta Eligẽtis judicium, quod optimam eſſe regulam pro ſecuritate conſcientiæ ſubdit. Quamquè electoribus injunxiſſe Greg. XV. in juramento ab eis præſtãdo pro Digniore Summo Pontifice eligendo, comperimus ex præ allegatã Bulla *Æterni*, § 5. ibi: *Teſtor Chriſtum D. qui Me judicaturus eſt, Me eligere quem ſecundum Deum judico eligi debere, &c.* Hanc ipſam tuentur Doctrinam S. Thom. Couar. Azor. Leſſ. Syluest. Gutier. Arago. & alij laudati ab Elig. Baſſæo *in Summa verbo Electio, nu.* 9. *verſ. Quis autem Dignior: tom.* 1. *pag.* 317. *col.* 2. *in edit. Antuer.* 1647. *qua utimur.* Quibus omnibus addo Rot. Roman. *apud Burat. dec.* 635. *n.* 6. ibi: *Ita ut dignior ſimpliciter non dicatur, nec veniat præferendus is, qui eſſet doctior, vel ſanctior; ſed qui juxta munus, cui præficiendus eſt aptior illius miniſterio appareat, ut ex pluribus tenuit Rota in d. Rauennaten. coram Arigonio, & in dicta Nullius Parrochialis coram Sanctiſſimo, cum alijs in eadem Barcinonenſ. coram Me; & Pampilonenſ. Beneficij de los Arcos, 9. Decembris 1619. coram R. P. D. meo Vbaldo; &c.*

96 Ex quibus ſic ſolidè firmatis hoc efformamus argumentum: Major idoneitas attenditur reſpectu qualitatum Dignitatis, ad quam Electio fieri debet; quam ab Electorum ju-

judicio pẽdere præ allegatæ Cõſtitutiones diſponunt, & communis opinio ſuadet teſte Ioan. Franciſco Ferentillo *in Add. ad Burat. dict. decif. 635. litt. A. nu.* 10. *&* 11. Ad Summum autem Pontificatũ Digniores reputari poſſunt DD. Cardinales in Conclaui reſidentes ob præ allegatas rationes, & quia nulla mora interpoſita Clauum Gubernationis ſuſcipere poteſt, ergò, & præferri alijs poterunt.

97 II. Concluſio: Electio cuiuslibèt in Sacris Ordinibus conſtituti in Summum Pontificem valida eſt de rigore Iuris, & in facto pluries ſubſtituit. I. Concluſionis partem probant mox referendi DD. tùm ex Can. *in Nomine Domini, 23. diſt.* in quo ſi in Romana Eccleſia non inueniatur Perſona idonea (quum enim optimus ad Summam Sedem evehi debeat) non videtur conueniens, ut talis paſsiua electio ad paucorum cœtum omninò coërceatur. Sot. *de Iuſt. & Iur. lib. 3. quæſt. 6. art. 2. ad 5.* quem ſequitur Azor. *Inſtit. Moral. part. 2. l. 4. cap. 2. quæſt. 1. §. Porro, verſ. Quarto, & cap. 5. q. 7. verſ. Cæterum, in fin.* Sylveſt. *in Summa, verbò Electio* 2. *&* 3. *num.* 3. Mandoſ. *Regul. 13. q. 8. num.* 23. Turrecrema *in dict. Canon. In Nomine Domini, q. 3. &* 13. Auguſt. Triumph. *de Elect. Papæ, q. 3. art. 6.* Iul. Lauor. *dict. tit. 4. cap. 12. num.* 8. cui addo Suarez, & alios apud Dianam *dict. q. 63. verſ. Sed ſi aliquis,* Auguſt. Barboſ. *de Iur. Eccleſ. Vniuerſ. lib. 1. cap. 1. num. 58. &* 77. II. Autem probant eamdem partem iidem Autores, *ex cap. Licèt, 6. de Elect.* vbi ſtatuitur nullam exceptionem opponi poſſe contra Eum, qui fuerit à duobus Cardinalium Partibus cõcorditèr, electus, præter Hæreſim, aut aliam exceptionem, quæ in Iure Diuino conſiſteret, vt docent communiter Gloſ. & Canoniſtæ *in dict. cap. Licèt, de Elect.* Iul. Lauor. *dict. tit. 4. cap. 6. à num. 34. & cap. 12. num.* 8.

98 Secundæ autem Concluſionis pars notiſsima eſt, ex Hiſtorijs; paſsim namque in eis legimus Eugenium III. ex ſimplici Abbate Summum Pontificem electum, Plato *de Bono ſtat. Relig. lib. 2. cap.* 28. Gregor. X. ex Archidiacono Leodicenſ. in Eremo in Chriſti obſequio trans Mare in Syria ad Ptolemaydem commorantẽ, Illeſcas *Hiſt. Pontific. lib. 5. cap.* 40. Fragoſ. *dict. §. 5. num.* 51. Cœleſtinum verò V. quum nec eſſet in Sacris, ad Summum Pontificatum evectos eſſe, Platina, & Panuin. in eorum Vitis Iul. Lauor. & Barb. *locis citat.* referunt.

99 III. Quilibèt Homo Chriſtianus nulla Hæreſi labe infectus capax eſt, vt eligatur in Summum Pontificem. Prima Concluſionis pars ſupponens Hæreſim excludere capacitatem ſatis liquet ex adductis *Concluſione præcedenti,* ubi probauimus, ſolam Hæreſis exceptionem admitti ad infirmãdam Summi Pontificis electionem. II. autem pars probatur, tàm exemplo Cœleſtini V. nuper adducto, quàm ex Cæremoniali Romanæ Eccleſiæ, ubi forma præſcribitur ordinandi eum, qui ex

Lai-

Laico ad Summum Pontificatum aſſumptus fuerit, quam etiam *ex cap. Licet*, vbi prohibetur quælibet exceptio contra electum duarum partium Cardinalium ſuffragijs Iul. Lauor *dict. cap.* 12. *num.* 10. Cui addo Boech Epou. *de Regal. libr.* 1. *num.* 208. *pag.* 137. Gloſ. *in Can. ſi quis pecunia*, 79. *diſt. verbo non Apoſtolicus*, Decius *in cap. Licet, num.* 9. *de Electi*on. Auguſ. Barboſ. *dict. cap.* 1. *num.* 78. vbi docet, quod Laicus electus Pontifex, interim dum ordinatur, Mihra nihilominus ornatus ad omnes Eccleſiaſticos Ordines promouetur. Et quod licèt Summus Pontificatus ſit Beneficium Eccleſiaſticum, *cap.* 1. *de Maledicis cum alijs ab eo ibidem ad notatis in collect. numer.* 3. *& de iure vniuerſo, l.* 3 *cap.* 3. *t verſ. Sacularia Beneficia*, non tamen inconueniit dari Laico intra congruum tempus promouendo; quem tunc ea tantum habiturum, quæ ſunt iuriſdictionis, non autem, quæ ſunt Ordinis, probat Ant de Roſ. *de Poteſt. Imper. & Papæ*, addendus eſt Fragoſo *de Regimine Chriſtianæ Reip. part.* 2. *lib.* 1. *diſp.* 1. *§* 5. *nu.* 54. optimè Cõcluſionem iſtam exornans.

100 Ampliatur communiter Concluſio hæc, ut procedat etiam ſi Laicus in Pontificem Electus Vxoratus ſit, Barboſ. *de Iur. Vniuerſo, dict. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 58. *& num.* 79. quod præcipuè intelligẽdũ monet, ſi Vxore ſciente electio fiat; tunc enim cogi poterit, ut conuertatur, prout argum. Text. *in Can. Qui Vxorem* 35. *q.* 5. reſoluunt Archidiacon. *in dict. Can. Si quis pecunia*, 79. *diſt.* Machado *in ſu Summa, tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 7. *tract.* 4. *docum.* 2. *num.* 3. Bonacin. *in tract. de Elect. Pontific. diſp.* 1. *q.* 2. *in principio, num.* 4. Barboſ. *dict. cap.* 1. *num.* 79. Si autem abſque Vxoris licentia Vir ad Summum Pontificatum eueheretur, poterit ab ipſa reuocari, ut ei debitum reddat, quod quum Iuſtitiæ ſit, non potuit per Summum Pontificatum lædi, quãtumuis bona fide ad ſumptus fuerit, eo quod Vxor mortua credetur. Abb. Sylveſt Albert. Trotius, Simon Majol. Didac. Perez, Flamin. Pariſius, Ioan Azor, & Thomàs Sanchez, adducti à Barboſa *dict. cap.* 1. *num.* 80. cui addendus eſt Fragoſ *citato §.* 5. *num.* 54 Iul. Lavor. *dict. tit.* 4. *cap.* 12. *n.* 11. addentes adhùc in Papatu poſſe ſiſtere poſſe, & Debitum reddere, quia non repugnat ſubſtantiæ Papatus, aut Clericatus conjugalis copula. Quod aliquibus comprobat exemplis, & doctrina Abbatis *in cap. Licet, de Elect. nu.* 5. Fragoſ. *dict. §.* 5. *num.* 54. *verſ. Nihilominus non eſt.*

101 IV. Concluſio: Fœmina nequit eligi Summus Pontifex, & ſi de facto eligatur electio eſt omninò nulla, & irrita, Barboſa *dict. cap.* 1. *num.* 81. Iul. Lavor. *dict. cap.* 12. *num.* 14. duabus conciſis, efficacibus tamen comprobans rationibus. I. numquam à Domino commiſſas eſſe Fœminis Claues Regni Cœlorum, *cap. in Nouo, de Pœnit. & Remiſſ.* & pro hac ratione corroboranda hùc reducenda ſunt copioſè à Nobis tradita *hoc eodem Fundamento, q* 7. *§.* 14. *toto:*

Digitized by Google

toto. II. Quia ſcandalum inferri poſſet Eccleſiæ ob ſexus fragilitatem.

102 Hinc jam excludenda, atque à Catholicis auribus eliminanda fabula illa ab Heterodoxis conficta de Ioanne Papiſſa, cuius figmentum oſtendere hic ſuſciperemus, ni pro priorem Sedem haberet, *tom.2. tract.* 3.*q.*22.§.8. dum tamen ille prælo mandatur videndam, huius Fabellæ impugnationem remittimus apud Iul. Lavor.*c ap.*12.*num.*15. Barboſam *dict.cap.*1.*num.*82.& præ omnibus nouiſsimè Mathiam à Corona, Carmelitam Calceatum, Leodicenſ. Doctorem Sorbonicum *de Sanctitate Eccleſiæ Romanæ, tom.*2. *cap.*23. vbi latiſsimè demonſtrat non Hiſtoriam, ſed fabuloſam Narrationem Eccleſiæ injurioſam hanc eſſe, ac proinde omninò ablegandam, & obliuioni tradendam à Catholicis.

§. III.

Principale Quæſtionis Aſſumptum concludens.

103 LIcèt à principio reſolutam manſiſſe, atque omninò oſtenſam propoſitam in titulo vtriuſque Poteſtatis differentiam; quia tamen claritatem amamus, breuiter eã hic aſsignare decreuimus ex hucuſque dictis.

104 Differunt ergò ambæ iſtę Poteſtates in eo quod Eccleſia, neque acquiri, neque continuari poteſt, niſi legitima, & Canonica Electione, qua mediante conſeruata eſt in S.R.E. uſque ad præſentem Diem Suprema Eccleſiaſtica Poteſtas à Chriſto D. Petro, & Succeſſoribus eius communicata. Hancque Succeſsionem validius, & efficacius eſſe argumentum ad probandam, & demonſtrandam noſtræ Fidei, & Eccleſiæ infallibilitatem, & veritatem, atque Romanum Pontificem eſſe legitimum Petri Succeſſorem, penes quem reſidet Suprema Poteſtas à Chriſto D. Eccleſiæ ſuo Sanguine prètioſo fundatæ, & inſtitutæ in Petro, quem Eccleſiæ illius Supremum conſtituit Caput Paſtorem, Doctorem, & Monarcham, docent SS. PP. tàm Græci, quàm Latini, Concilia, & Hiſtoriæ latiſsimè congeſta à Mathia Corona *de Poteſtate Infallibili Sedis Apoſtolicæ, tract.*1. *cap.*9. *toto.* Et licèt in hanc differentiam in ſurgant Heterodoxi eam omninò negantes, friuolumque, ludicrum, & euanidum eſſe Succeſſionis ſignum blaterãtes, Luther. Philip. Melanthon. Henric. Bullinger. Georg. Dauid. Ioan. Kaluin. Bernardin. Ochin. & Theodoſi. Schimberg. relati à Iodoco Coccio *in Theſaur. Catholic. tom.*1. *lib.*8.*art.*1.*pag.mihi* 893.

105 Aſt eorum nugæ, ſeu deliria potius dolenda, quàm æſtimanda veniunt, utpotè machinata contra firmiora Eccleſię fundamen-

menta; Sacram nimirum Paginam, & tàm Græcæ, quàm Latinæ Eccleſiæ Patres plena congeſſit manu Iodoc. Cocc. *dict. lib. 8. art. 1. à pag. 884. ad pag. 995.* & à Mathia Corona *dict. cap. 9. per 26. §§.* apud quos omnes aſſerere conſpirant à continuatione hac irrefragabile ſumi argumentum. Noſq; latius alio diſſeremus fundamento; interimque videndum omninò remittimus Domin. Granina *de Cathol. Preſcript. tom. 3. part. 2. controu. 4. art. 5. per tot. pag. mihi 202. per plures ſeqq.* nouiſsimèque Iſidor. Daluz. *in Concert. Vniuerſ. de Eccleſi. cap. 8. Veritate 4. tota pag. mihi 161. & plures ſequent.*

106 Poteſtas verò Sæcularis in perfectiori conſeruata gradu (qualis eſt Monarchicha) regulariter ſuccesſione continuatur. Ariſtot. *lib. 2. Polit. cap. 9. & lib. 3. cap. 11.* Salçedo *dict. num. 8. circa finem*, cui addo Iul. Lavor. *Variar. Lucubrat. tit. 4. de Elect. Canonic. cap. 1. num 2. & cap. 3. nu. 14.* Idque Iure Gentium; apud omnes namque Gentes, Vniuerſaſquè ferè Nationes Primogenitus Regis Patri in Regno ſuccedit. Couarr. *Pract. QQ. cap. 1. num. 4.* Mulin. *de Primogen. lib. 1. cap. 2. nu. 3.* Nauarr. *conſ. 1. num. 7. de Sponſal lib. 1.* Anton. Gabr. *Commun. Opin. tom. 3.* vbi alios allegat Henric. *de Sacrific. Miſſa, cap. 1. §. 1. litter. T. & de Roman. Pontifi. Claue, lib. 4. cap. 1. §. 2. litter. K.* Chriſtophor. Beſold. *in Synopſi Polit. par. 1. lib. 1. cap. 5. num. 26.* fuſiſsimè Hening. Arniſæ. *de Doctrina Ciuil. lib. 1. cap. 9. pag. 279. cum aliquot ſeqq. & ac Repub. lib. 2. cap. 2. ſect. 12. num. 57. & ſeqq. l. 2. verſ. E por ende, tit. 15. part. 2.* quibus adſtipulatur *l. fin. ff. de ſid. inſtr. l. 1. ff. de Senator. cap. 1. de eo, qui ſibi, vel Hæredibus ſuis, tit. 17. lib. 2. Feudor.* ex quibus latè probant Ribera *de Succeſ. Portugall num. 638. & ſequentib.* ubi Tapia *in eius Add.* Caſtillo *lib. 3. controu. cap. 19. num. 551. & lib. 6. cap. 136. num. 7.* Aguirre *de Succeſ. Portugal. part. 2. numer. 277.* Mar. Giurb. *de Succeſ. feudal. §. 2. Gloſ. 10. num. 50. verſ. Quartus.* Vel deficiente Iure hoc Primogenituræ, licèt electivum ſit Regnũ, adhuc hæreditarie ſucceditur multoties; Plerumque etenim in omni fere electiuo Regno filij, proximorumque defuncti Agnatorũ non exigua ſolet haberi ratio, ut ratiocinatur Beſold. *d. cap. 5. num. 11.* aliquibus latè comprobans exemplis, ipſique Reges, & Imperatores ſæpius etiam ſibi ſucceſſores elegerũt, ſic Carol. Mag. Ludouicũ Pium coronauit. Quod inſtitutum poſteros etiam obſeruaſſe Reges, refert Carol. Sigon. *de Regno Italiæ, libr. 4. Hiſtor. Carol. Magni.* Noſterque inuictiſsimus Imperator Carolus V. Imperio, & Regnis Hiſpaniæ ſucceſſores elegit; & quidem legitimo jure; ut probat Anton. de Padilla *in l. Vnũ ex familia, in princip. numer. 10. ff. de legat. 2.*

107 Ex quibus luculenter demonſtratam arbitramur differentiam hanc inter vtramque Poteſtatem ratione Continuationis, & Succeſsionis.

QVÆSTIO IX.

An, & quomodo, tàm Eccleſiaſtica, quàm Sæcularis Poteſtas Vnctione differat Sacra? Ecquid hæc in utraque ſit?

1 HAs Poteſtates Vnctione Sacra differre mox in quæſtionis veſtibulo, probamus ex elegātiſsimo Textu *in cap. vnic. §. Vnde in veteri de Sacr. Vnct.* ibi: *Refert autem inter Pontificis, & Principis Vnctionem, quia caput Pontificis Chriſmate conſecretur, brachium verò Principis, oleo deliniтur, ut oſtendatur quanta ſit differentia inter Authoritatem Pontificis, & Principis Poteſtatem, &c.* Aſt quum in animo Nobis, ſit quæſtionem radicitus examinare, quia eius diſcuſsionem magni momenti Tractatui noſtro afrore cenſemus, ut ex mox dicendis liquido conſtabit, ideò hac generali differentia contenti eſſe noluimus, ſed minutatim eam pro modulo noſtro expendere decreuimus.

§. I.

Quodnam Spirituale Ius Sæculares Principes ab Vnctione Sacra ſibi competere affectent, & quam præiudicialis Eccleſiaſticæ Poteſtati eorum præſumptio ſit?

2 QVum Abyſſus ſemper Abyſſum inuocèt, noviſsimuſque error peior priori, ut in plurimum ſit: Omnes Sæculares Principes, qui à debita Sanctæ Sedi reuerentia, & obedientia defecere, ut abſonantiam hanc vitent, in aliam incidunt difformiorem, ſibi ſcilicèt ex Sacra Vnctione competere in Regnis ſuis, vniuerſam Poteſtatem, nedum Sæcularem, & Politicam, ſed Eccleſiaſticā quoque, illamque Supremam in omnes Perſonas, & res Eccleſiaſticas, imò, & Pontificatum Summum ſibi adrogant, ut Hæreſis febri delirans Iacobus Anglorum Rex, probare nequicquam nititur, Virus hoc euomens alieno libro, proprio ſubſcriptum nomine, in quem pie inſurrexit P. Franciſ. Suar. *in illo eximio Defenſorio Fidei aduerſus Regis errores conſcripto*, & Petr. Hurtad. de Mendoça *in 2.2. S. Thom. vol. 2. diſp. 34. tota, à pag. 321.* Martin. Becan. *tom. 3. Opuſculor. in libello de Primatu Regis Angliæ, opuſculo 6.* Multiſque retrò annis idem defendere alij tenta-

uerant Heterodoxi, in quos ſcripſit Cardin. Bertrand. *in tract. de Orig. Iuriſdiction. q. 4. tom. 4. Bibliotech.*

3. Nec ſolum tangit pernitioſiſsimos Eccleſiæ hoſtes vana iſt hæc opinatio; ſed alios etiam ſub vexillo Crucis militantes eſefellit, quam amore Patriæ victi, & ab aliquibus ducti, ſeu potius ſeducti Scriptoribus quam plures Recentiores Galli, & mordicus defendunt, & ſatis lubrici ex hac Vnctione redduntur; affirmant ſiquidem Regē ſuum ex hac Vnctione, Sacrum, Spiritualemque reddi, ejuſque Regiam Poteſtatem Supremæ Pontificiæ coæquari in Spiritualibus, nā ei Vnctione ſimillimum eſſe prædicant, ut ex eorum teſtimonijs apertè conſtabit.

4 Hubertus Morus Theolog. Pariſienſ. & Remenſis Eccleſiaſtes *in Opere de Sacra Vnctione Clem. VIII. dicato, excuſo Pariſijs, Anno 1593. cum privilegio, lib. 2. cap. 7.* ſic Regiam Vnctionem Francicam extollit: *Omnes in primis utriuſque Iuris Interpretes, qui de Iuribus, & privilegijs Regum Francorum ſcripſerunt, eos omnibus nedum Chriſtianis Regibus, verum etiam Eccleſiaſticis Antiſtitibus, ut Epiſcopis, Archiepiſcopis, Primatibus, & Cardinalibus præferunt, potiſsimum ob iſtam cauſam, quod Cæleſti Chriſmate ſoli inter Mortales ungantur, &c.* Ex quà quidem causà, etiam Romano Pontifici Eum præferri poſſe conſtat, quia Papa non Cœleſti, ſed terreno ungitur Chriſmate, & Ei illum non prætuliſſe miratus Ioan. Iacob. Chifl. *in Præfat. ad novam diſquiſit. de Ampulla Remenſi.*

5 Propter eamdem Vnctionem fœminas eſſe Franciæ Regni incapaces, quia Chriſmate illo cœlitus emiſſo, quo Sacri, Spiritualeſque Inuncti efficiūtur, vngi non poſsint, docet Michael Maucler. Doctor Sorbonicus *de Eccleſ. Monarch. tom. 2. p. 3. lib. 7. cap. 7. col. 1549. litt. B. & col. 1553.* ſubdens: *Hic obſervatione digniſsimum ſilentio præterire non oportet, nempè non ſine Providentia Divinā Francorum Reges in capite, & manibus ungi, ut inde ſuper omnes Mundi Reges, Eorum Dignitas, & Excellentia dignoſcatur; Capitis quippe Vnctio ſolis Pōtificibus, & Epiſcopis; Manuum verò ſolis Presbyteris congruit, &c.*

6 Daniel Priezacus Author Vindiciarum Gallicarum, teſte Ioan. Iacob. Chiflet *in Parerg. de Vnctione Regum contra Iacob. Alexandr. Tenneur. pag. 108. poſt novam Diſquiſition. de Ampulla Rhemenſi, tit. 2. pag. mihi 39. in edit. 1638.* hac animoſitate loquitur: *Ita Reges Chriſtianiſsimi, vi, ac Poteſtate ſuæ Vnctionis, præcelſius aliquid, Divinæque Mentis proprius præ ſe ferentes, in Sacros Homines evadunt: & quamdam Sacerdotalem Dignitatem cum Regia Maieſtate conjungunt; nam, & ad otioſas, & vacantes Eccleſiæ Præfecturas, eximio Nominandi jure nituntur, & Sacerdotia largiuntur, &c.* Inferiuſque: *Idque profectò pellucens quædam commiſſura eſt, alteque adhùc impreſſum veſtigium Diviſi à Regno Sacerdotij, quippe quum nimirum olim Litui Sceptris, Thiara, Diadematis, Hyeratica Stola, Trabeis cōmiſſ*

cerentur; *eſſetque*.

Rex Anius, Rex Idem Hominum,
Phœbique Sacerdos.

Nec Humanis, quantũvis Sacratioribus, cõtenti, Divina quoq; Attributa, ex hac Vnctione Francorum Regi cõpetere, pari audacia Vindiciarius iſte affirmat, dicens: Verba *Pſalmi 44. verſ. 8. Dilexiſti iuſtitiam, & odiſti iniquitatem; propterea vnxit te Deus, oleo lætitiæ præconſortibus tuis*, in ſenſu Profetico intelligenda eſſe de Francorum Rege, cui Primatum iſtum inter Omnes Catholicos Reges deberi ratione Sacræ iſtæ Vnctionis enixe contendit, ante Eum Matthæus Pariſ. & ab Eo Anton. Dadinus Alteſerra *in Decretal. Innocent. III lib. 1. tit. 15. cap. Vnic. § Vndè in veteri, pag.* 141. ibi: *Singulare eſt, quod Rex Francorum in ungitur Cœleſti Oleo. Ob Cœleſtem Vnctionem Regem Regũ nuncupat Matth. Pariſ. in Henrico III ad annum* 1254. *Dominus Rex Francorum, qui terreſtrium Rex Regum eſt, tum propter eius Cœleſtem Inunctionem cum propter ſui Poteſtatem, & Militiæ Eminentiam.* Moventur Authores Galli ad Interpretationem iſtam, Pſalmi 44. titulo, quo in S. Hieronymi verſione ſuperſcriptus Pſalmus ille reperitur; ait enim: *Pro lilijs*; lilia enim pro Franciæ Rege accipi, larè probant Authores Omnes Gallici, & præcipuè Author ille vindiciarum.

8 Attamen minus cautè in hac interpretatione ſe ſe exhibuiſſe DD. Gallos oſtendit Arbiter inter Martem Francic. & Vindicias Gallicas, *cap. 3. num. 159.* ibi: *Caſi eſtuve por venir en eſta interpretacion, quando lei el titulo de el Pſalmo, que ſin duda quadra mucho à los Franceſes; porque dize aſsi: Pro ijs, qui commutabuntur. Por los que ſe mudan. Y en lugar deſtas palabras de nueſtro vulgato, lee S. Geronimo pro lilijs; de ſuerte, que ſiguiendo el ſentido de S. Baſilio (in Pſalm. 44. ad tit.) lo miſmo ſerà dezir: Por los lilios, que por los que ſe mudan, ò por los mudables; porque eſta flor es ſimbolo de la mudança. Nos enim præter omnes creaturas rationis participes (dize S. Baſilio) maximè alterationibus, ac mutationibus, ſingulis fere horis obnoxij ſumus. Y luego: Quare vnus aliquis interpretum pulchrè, & aptiſsimè mihi videtur ſententiam Scripturæ eandem, ſi ut ſenſum alijs verbis expreſſiſſe; nam pro eo, quod eſt: Pro his, qui immutabuntur dixit: Pro lilijs; florem videlicèt, præter omnes alios, citò prætereuntem. Y en ſentido de las vindicias, lo miſmo ſerà dezir: Pro lilijs; eſto es: Por los Franceſes; que dezir: Pro his qui commutantur: Por los que ſe mudan. Que Franceſes, y Mudanças, ſi no ſon ſinomos, ſon convertibles. Pero dexo eſta interpretacion para Polibio (lib. 2. Hiſtor.) y para los demàs, que obſeruan eſte vicio en eſta Nacion. Yo apũto el vicio de las vindicias, que por ſus propias manos dà lugar de la Eſcriptura, que cõfirme eſte deſcredito; y lo peor es, que dize, que es Profecia literal. Singular honor para la Nacion Franceſa, el que le conquiſtaron las vindicias.* Statius *lib.* 6.

Hunc prius Alcides, Pelopi certauit honorem.

Pero yo no vengo en eſta interpretacion, ni puedo; porque la verdadera.

y

y comun de la Igleſia, y que tambien la reconoce el Vindiciano, es, que eſte lugar habla à la letra de la Encarnacion de el Hijo de Dios, y es un Epitalamio de aquellas Bodas Celeſtiales, &c. Relataque opinione Nicolai de Lyra, Arias Montani, & Aliorum Hebraizantium, qui exiſtimant Pſalmum iſtum in ſecundo, & minus præcipuo ſenſu, Dauidis, & Regum Salomonis Nuptijs accomodari poſſe; Omnes tamen fatentur cuncta Pſalmi verba in eorum primo, & rigoroſo ſenſu Chriſto tantùm Domino adaptari poſſe; Nullus enim ſenſus litteralis propriè dicetur, cui omnia textus verba non conueniunt, licèt aliqua facillimè adaptentur.

10 Hinc plura rectè infert Author ille, *loc. cit. num.* 162. I. Quod licèt Papa aliquando uſus fuerit aliquibus præallegati Pſalmi verbis Regibus Galliæ, & præcipuè Carolo Calvo ſcribens, hoc non fuit aſſerere Pſalmum iſtum intelligendum eſſe de Francica Vnctione, ſed verba aliqua Textus illius accomodaſſe Epiſtolæ, quàm Regi ſcribebat, non autem omnia, neque Ordini ipſo litteræ obſeruato, quod frequentiſsimum Sanctis Patribus eſt, quin ex hoc arguere hucuſque præſumpſerit aliquis, nouam aliquam authoritatem rei, cui accomodantur conferri.

11 II. autem idem Author infert: Quod gratis admiſſo Textum iſtum de Regum Francorum Vnctione intelligi poſſe, adhùc tamen ex illo Nullum Primatum Regibus iſtis competere poſſe; aliud enim eſt Gratiam, & Virtutem ad gubernandum accipere; aliud autem Dominium, & Poteſtatem. I. additur Chriſtianiſsimis Regibus propter Vnctionem. II. autem vndè infertur: quum ex ipſa littera Textus de illa; non autem de iſto loqui perſpicuum ſit, ut ex Paraphraſtica Lorini explicatione deſumpta à S. Auguſtino, Baſilio, & alijs Patribus probat Author ipſe, *loc. cit. numer.* 163. *fol.* 40. *pag.* 2.

12 Deuiatiſque aliquibus, quæ in explicationem iſtam Authores Galli obijcere poſſunt, & luculentiſsimè probato Textum iſtum de Chriſto Domino hypoſtaticè vnito Humanitati, ad litteram intelligendum eſſe, ſubdit: *Aora pues ſe conocerà el error de las Vindicias, en penſar, que aquel lugar prueba, que les dà la Vncion à los Reyes, Poteſtad, y Excelencia ſobre otros Reyes; porque no ſe la dà, ni aun ſobre los Subditos: y quien ſe la dà, es la Succeſsion, que precede à la Vncion. Y ſi toma la Vncion por lo que es Succeſsion, entonces le dà el poder ſobre ſus Vaſallos ſolamente: en conſideracion, de que auerle Dios hecho Rey à Luis XIII. no fue derecho perſonal eſſencial, mirandole ſegun la deſnuda Naturaleza Humana*

Zz que

que tenia ſino Gracia , y Predeſtinacion Diuina , que le hizo Hijo de Reyes ; por cuya herencia pudieſſe èl ſerlo , entreſacando aquella Naturaleza de Luis , y diferenciandola de tantas otras , que pudiera auer preordinado para la miſma Corona. Hucuſque Author ille, cujus verba non grauatus ſum exſcribere ; quia ſatis lepide, nec minus ingenioſe Vindiciarum Petulantiam retundit: Addendusque eſt Iane - Geſius , *Aduerſus Vindicias Gallic. Velitat.* 2. *pagin.* 12. Hiſque obiter animaduerſis adiuerticulo redeuntes.

13 Ex præallegatis Gallorum Aſſertionibus aliquæ inferuntur Conſequentiæ Sacro-Supremæ Poteſtati omninò exitiales. Duas tantùm indicabo , alijs parui penſis , quæ tractatui Noſtro non conducunt : quæque ex illis facillimè deduci , atque etiam confundi poſſunt , ut judicamus.

14 I. Ergò Conſequentia eſt : Ergò Chriſtianiſsimi, & Sereniſsimi Francorum Reges, Vnctione ſua, Supremam recipiunt Eccleſiaſticam Poteſtatem , atque Pontifices efficiuntur. Quæ quidem clarè elicitur ex Authoribus nuper relatis affirmantibus ; Regem ſuum Chriſmate inungi , & quidem in capite. Sed Vnctio hæc ratione Materiæ ; & partis corporis propriæ , & priuatiua eſt Pontificum , per Eamque Eccleſiaſtica Poteſtas à Sæculari diſcernitur , ut ex Innocent. III. *in dict. capit. vnic. §. Vndè in Veteri de Sacra Vnction.* mox à principio quæſtionis didicimus , ergò,&c.

15 Hæc eadem conſequentia comprobatur vlterius: Potentiſsimi iſti Reges Francorum , juxta præcitatos DD. Iure proprio , ratione Sacræ Vnctionis , Domini ſunt Præbendarum , & Dignitatum Eccleſiaſticarum Vacantium in Regno ſuo. Sed hoc Supremam redolet Eccleſiaſticam Poteſtatem ; ſoli enim Papæ hæc maxima competit Prærogatiua , & non quidem abſolutè juxta Nonnullorum ſententiam. Diana *part.* 2. *tract.* 3. *Miſcell. reſolut.* 14. Thomas del Bene *de Immunit. tom.* 1. *cap.* 1. *dubit.* 2. *ſect.* 3. *numer.* 4 Ergò ſi ratione Sacræ Vnctionis Francorum Regi hæc ipſa competit authoritas ; eſt in Regno ſuo Summus Pontifex.

16 Vlteriuſque corroboratur eadem conſequentia, attentis Huberti Mori verbis, qui cunctis Antiſtibus , & S. R. E. Cardinalibus Regem ſuum præfert , quod niſi Suprema pollens Poteſtate verificari nequit ; Prælati namque illi omnibus debent Mundi præferri Dynaſtis , nullusque Mortalium , præter Vnum

Romanum Pontificem eis antefertur Clemens *lib. 2. Apoſtolic. Conſtit. cap.* 11. Vbi de Epiſcopis loquens ait: *Tamquam Diuinum exemplar repræſentans, præſidendo omnibus Hominibus, Sacerdotibus, Regibus, Magiſtratibus, Parentibus, Filijs, & pariter cunctis ſubiectis, &c.* Ergò ſi Rex Franciæ eis præfertur, eſt Poteſtate Eccleſiaſtica Romano Pontifici ſimillimus.

17 II. Conſequentia ex prima etiam inferebatur, aſt clariùs deducitur ex Vindiciarum verbis, ibi: *Et ad otioſas, & vacantes Eccleſiæ Præfecturas eximio Nominandi Iure nituntur, & Sacerdotia elargiuntur, &c.* Vndè hanc irrefragabilem deducimus conſequentiam. Ergò ad Francorum Regem Iure proprio, & ratione iſtius Vnctionis pertinet Epiſcopatuum, Præbendarum, & Beneficiorum Collatio, & Inſtitutio.

18 Has conſequentias Sacrò Supremam Poteſtatem omnino eneruantes diluendas ſequentibus ſuſcipimus §§. Alijs, quæ ex præcitatis principijs deduci poterant relictis, ut cachinnis potius recipi, quàm ſeriò æſtimari videantur, ut ſcripſit Tertullian. *aduerſus Valentinian. cap.* 7. illic: *Oſtendam, ſed non imprimam vulnera, & ridebitur alicubi, materijs ipſis ſatis fiet, multa ſunt ſic digna reuinci, ne grauitate adorentur.*

19 Quàm longè à veritate Galli errent, exiſtimantes Regiam Vnctionem Inunctis aliquam tribuere Poteſtatem Eccleſiaſticam, diſſertiſsimis profeſſus eſt verbis Petr. de Marca (ſeu Stephan. Baluzius) *in Prologomen ad Concord. Sacerdot. & Imperij, Præfat. 2. §. 3. pagin.* 48. ibi: *Timendum aiunt, ne videatur ſuſpitioſis Hominibus ſequi ex eo quod Regibus Iudæorum cæremonias, Sacraque conſtituendi authoritatem ratione Vnctionis, Vindico, Me Ius aliquod eximium ea in parte Regibus noſtris tribuere velle ex priuilegio Regiæ Vnctionis, ſed meo quidem iudicio, nullus ſupereſt coniecturæ locus, ubi conceptis, & apertis verbis Reges omnes Chriſtianos ab eorum Iurium Communione ſubmoueo. Et enim, cap. 4. & 5. lib. 2. Comparationem Regum Chriſtianæ Reipublicæ cum Regibus Iudaicis à Pragmaticis noſtris inſtitutam, quo veterum illorum Regum Iura in noſtros tranſcribant, accuratè expendo, ut conſtet unicuique aliam eſſe Chriſtianorum Regum cauſam, quibus integrum non eſt res Eccleſiaſticas tractare, &c.* Traditaque Iudaicæ Poteſtatis Regiæ notitia addit: *Itaque Iuriſdictio apud Iudæos miſta erat, quæ ex præcepto Domini apud Chriſtianos eſt omninò diſtincta. Quare permiſcere iterum vices, & à mandatis Chriſti reſilire Regibus noſtris non licet Vnctionis illius prætextu, quo tempore Inaugurationis, delibuti fuerunt, &c.* Relataque Græcorum adulatione, quà Imperatoribus ſuis ratione Vnctionis,

Eccleſiaſticum attribuebant Magiſterium, ſubdit: *Quod alienum eſt ab inſtituto Domini, & ab Eccleſiæ ſenſu, quæ Vnctionem adhibuit ad procurandam Regibus reuerentiam, ut dixi, & ſubſidia Diuinæ Gratiæ impetranda.* Et licèt teſtimonio iſto; quod verè Illuſtriſſimi Petri de Marca illi exiſtimant, non obſtante Sacr. Congregationis Decreto à Nobis ſupra ad litteram relato ſatis aliorum ſuæ Gentis nugas confundi, & euerri poſſe non dubitauerim, quia tamen funditus, & ab intrinſeco veritatem noſtram, eorumque errorem detegere inhiamus, ab ouo quæſtionem euiſcerare curabimus, ab origine exordium ideò ſuſcipimus, vndè ſit.

§. II.

Ec quæ Pontificalis, & Regiæ Vnctionis Origo ſit.

20 Vtriuſque Vnctionis origo, neque eadem, neque eiſdem dimetienda eſt Regulis, Regiæ enim Vnctionis origo prætermiſſa eſt ab omnibus, qui eam indagare tenebantur, in quos hucuſque incidi; uno exceptò Dauid Blondello, qui *in volumine illo inſcripto: Præfatio Apologetica contra Ioann. Iacob. Chiflet. titul.* 14. *de Ampull. Remenſ. quæſt.* 4. eam inquirere proponit; Propoſito tamen non ſatisfecit; relictis namque proprijs, ſolidiſsimiſque fundamentis, quibus eam eruere clarè poterat, aliquibus alijs eam oſtendere curauit, quæ non niſi violenter adſcita ei ſuffragantur; relataque moleſtiam pariter, & inanem molem inferrent. Eiſque ideò reſecatis.

21 Originem Pontificiæ Vnctionis à Iure Diuino emanaſſe liquet. Exod. 29. 7. *Et Oleum Vnctionis fundes ſuper caput eius* (Aäronis ſcilicèt) *atque hoc Ritu conſecrabitur, &c. & cap.* 30. *Aäron. & filios eius unges, ſatrificabiſque eos, ut Sacerdotio fungantur mihi, atque cap.* 40. 12. *Applicabiſque Aäron, & filios eius ad fores Tabernaculi teſtimonij, & lotos aqua in dues Sanctis veſtibus, vt miniſtrent Mihi, & Vnctio eorum in Sacerdotium ſempiternum proficiat, &c. Feciique Moyſes omnia, quæ præceperat Dominus; &c.* Ex quibus rectè infertur in Populo Hebræo originem duxiſſe à Iure Diuino Pontificalem iſtam Vnctionem, quod diſſertiſſimis verbis Auguſt. docuit *in Pſalm.* 44. dicens: *Hoc nomen, quod appellatur Chriſtus Vnctionis eſt, nec in aliquo alibi un-*

ungebantur Reges, & Sacerdotes, niſi in illo Regno, ubi Chriſtus prophetabatur, & ungebatur, & undè venturum erat Chriſti nomen, nuſquam eſt alibi in nulla Gente, in nullo Regno, &c. Quod ipſum repetijt, *libr.* 12. *contra Fauſtum, cap.* 44. & *lib.* 13. *cap.* 12. Mendoça *tom.* 3. *in libr.* 1. *Reg. cap.* 10. *verſ.* 1. *in expoſ. litteræ, q.* 10. Videndus eſt præ omnibus Fortunat. Schacc. *Elaochriſmaton. Myrot.* 2. *cap.* 32 ubi oſtendit quando, & quo tempore vſus Sacri Vnguenti, & Olei Conſecrationis apud Iſraelitas cœperit, & *cap.* 79. Pontificum Conſecrationem effulsione Vnguenti celebrari latè oſtendit.

22 Ex his ergò Sacris Oraculis, Auguſtiniquè teſtimonijs perſpicua origo Diuina redditur Vnctionis Pontificalis, Legi Veteri enata in noſtramque Gratiæ Legem ab ea deriuata, & translata, ut innuit Text. *in cap. vnic.* §. 1. *de Sacr. Vnction.* Alteſerra *in dict.* §. *Vndè in veteri, pag.* 141. Reſque adeò perſpicua eſt, ut ampliori non indigeat comprobatione.

23 Regiæ Vnctionis originem à Gentibus, Regem extra Iſraeliticum Populum habentibus, deſumendam eſſe iudicat. Dauid Blondel. *dict. tit.* 14. *quæſt.* 4. *verſ. Vngendorum tamen Regum*, probans ex illo Iud. *quæſt.* 8. *Ierunt ligna, ut ungerent ſuper ſe Regem*, quando enim Parabola illa de Regem conſtituendo ab arboribus inſtituta eſt, nondum Reges erant in Iſrael, quumque ipſa á moribus apud aliquas Nationes inualeſcentibus ſumenda ſit, iuxta communem omnium vſum, propoſitam fuiſſe Parabolam conijcit, eique adnecto Serar. *in dict. cap.* 9. *Iud. quæſt.* 10. *col.* 281. & *in* 1. *Reg. quæſt.* 10. *pagin.* 41. vbi etiam Gaſp. Sanchez *cap.* 10. *num.* 2. Fortunat. Schacc. *Elaochriſmaton. Agioth.* 3. *capit.* 45. *pagin.* 536. & 537.

24 Hincque infert Dauid Blondell. *Loco nuper allegato.* Vnctionis Regiæ originem, neque à Lege Diuina, neque ab Hebræo Populo deriuari poſſe; eiuſdemque opinionis eſt Fortunat. Schacc. *dict. cap.* 45. Vbi eumdem Iudic. *cap.* 9. *verſ.* 8. locum explicans, ait: *Neque enim Gedeonis filius ex conſuetudine Iſraelitarum hanc methaphoram haurire poterat, quum Iſraelitæ nondum Regia gubernarentur authoritate. Quam ob rem non aliunde, quam à communi Ritu Gentium, in augurationibus eam ungendi Reges methaphoram haurire Authori Sacro licuit. Apologi enim, allegoricaque loquutiones à communibus tantum, notiſque conſuetudinibus deſumi queunt, &c.*

25 Efficacius proſequitur Nicol. Serat. *in dict. capit.* 9. *Iudic. quæſt.* 10. *col.* 282. ibi: *Neque verò reſponderi poteſt Samue-*

lem huius libri Authorem phraſi uti, qua ob Saulis Dauidiſque Vnctionem ſuis uſitari cœperat temporibus. Nam I. Refert illud, quod non quidem ſuo tempore factum, aut dictum ſit, ſed quid iſto Iudicum tempore à Ioathame dictum, & quid iam uſitatum fuerit. Nam alioquin accomodata inſtituto non eſſet Oliua, aliorumque illic introductorum lignorum, vel ratio, vel oratio. II. Quis præſtare poſsit hunc à Samuele ſcriptum librum poſt Saulem, Dauidemque unctum, non ante? III. Cur non ſimiliter alio alius cuiuſcumque ceremoniæ verbo ſimiliter hac in re deſcribenda uſus fuiſſet, Samuel, ſi non iſto ungendi verbo uſus fuiſſet, qui loquitur Ioatham, cur non dixiſſet Ierunt ligna, ut coronarent ſuper Se Regem? & ſi verè Vos Mihi Sceptrū datis aut alia quædam ſimilia? Fatetur denique Abulenſ. q. 24. inunctum fuiſſe Abimelech. Maneat igitur Vnctionis ceremoniam iam illis temporibus in Oriente apud Nonnullos viguiſſe, atque ad Abimelech huic Regiū impertiendum honorem adhibitam fuiſſe, idque illuſtrare fortaſsis poteſt illam Domini de Habrahā, & Iſaac primis Populi Dei Principibus, ac Pa-Patriarchis Orationem Pſalm. 104. *verſ. Nolite tangere Chriſtos meos, ides Vnctos meos, &c.*

26 Saul ergò, & Dauid in uncti non ſemel leguntur, ut adnotauit Abulenſ. *in libr.* 2. *Reg. cap.* 5. *q.* 4. Fortunat. Schacc. *dicto Myroth.* 3. *cap.* 50. *pag.* 611. ab eiſque in poſteros omnes Iſrael Reges Vnctio deriuata eſt, perpetuòque conſeruata. Dauid Blondel. *d. tit.* 14. *q.* 4. *verſ. Vngendorum tamen Regum*, vbi monet, quod licèt in Sacra pagina Pauci tantummodo inuncti legantur; non tamen inde inferendum eſſe reliquos unctos non eſſe, quum mox, ut ad Solium euehebantur Regium, inungerētur, ſed de illis tantum mētionem fieri in quorū Electione, Succeſſione, aut Inauguratione ſingulare aliquid contigit. Quod fusè cōprobat ipſe, cui addo eruditiſsimū Franciſ. de Mendoça *in libr.* 1. *Reg. cap.* 10. *num.* 1. *in expoſit. litter.* §. 4. *pag.* 84. *col.* 1. omninò videndum.

27 Hincque Abulenſ. *in lib.* 1. *Regum, cap.* 10. *q.* 1. Gaſp. Sanch. *eodem, cap.* 10. *numer.* 6. Mich. Rouſel. *Hiſtor. Pontific. Iuris, lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 4. reiiciendi ſunt exiſtimantes: Reges Iſrael nullam habuiſſe Vnctionis rationem, aut exiſtimationem; interdum enim Sacro, aliquando Profano, & ſæpius nullo, unctos eſſe oleo. Quorum opinionem falſam reddi ex nuper adductis optimè demonſtratur, & Nos infra latius impugnabimus, ubi de utriuſque Vnctionis materia diſſeremus.

28 Quamuis à Gentibus ad Populum Iſrael Vnctio effluxerit; in legem tamen Gratiæ à lege Veteri deriuatam eſſe, docet Innocen. III. *in d. cap. unico*, §. *Vnde in Veteri, de Sacra Vnctione*, ſub illa tamen diſtinctione, quod Pontificalis introducta primo eſt in Lege Veteri, Diuino præcepto. Regia autem Iure, vel limitatione Gentium; licèt ſententiæ huic grauiter obſtet triplex Auguſtini locus ſupra relatus, quo à Populo Iſrael deriuatam Regum, & Sacerdotū Vnctionem Auguſtinus affirmat;

ad-

adhùc tamen nuper ad ſignatam originem retinendam cenſemus, quia Auguſtinus loquitur de Vnctionibus Sacris Sacerdotium, & Regnum Chriſti præſeferentibus, & in figura repræſentantibus, quas nullibi extra Iſraeliticum Populũ fuiſſe perſpicuum eſt; non autem de alijs materialibus Vnctionibus, quibus Electiui deſignabãtur Reges, quas iam apud Gentiles uſitatas, & Apologus, 9. *Iudic.* 8. & Plutarch. *in Artaxerxe* clarè demonſtrant.

§. III.

Ecquæ Pontificalis, & Regia Vnctio ſit?

29 DVpliciter Vnctionem conſideramus, tàm Põtificiam, quàm Regiam, formaliter ſcilicèt, & prout eſt cauſa ſpiritualium effectuum; & materialiter, prout nimirũ modum præſcribit, quo ipſa materialiter perfici queat. Vtramque *in hoc §* dilucidandam ſuſcipimus, à Pontificale incipientes; De ipſa namque ſacri loquuntur Canones *cap. 7. & cap. 15. 28. § 1. & 44. in fine, de Election. cap. 4. eodem in 1. Collectione, cap. 7. de tempor. ordin. cap. vnic. de Sac. Vnct.* Quibus adnectendi ſunt *Can. 1. 64. Can. 1. & 2. 75. diſt. Can. 1. diſt. 100.*

30 Formaliter accepta *Pontificalis Vnctio eſt Sacri Chriſmatis Delibutio ſub præſcripta verborum forma, à tribus facienda Epiſcopis; qua Inunctio ex Chriſti inſtitutione primo, & per ſe Gratia augmentum; per accidens autem, etiam prima gratia confertur.*

31 Deſcriptio, ſeu definitio hæc, genere, differentia, alijſque bonæ definitionis qualitatibus conſtat, eaſque ſingillatim exponerem, ni ex dicendis *ſeqq. §§.* facillimè percipiendæ eſſent, quum nimirum propriam eius materiã, formã, & Miniſtros adſignemus, & ideò ne crambrem recoctam apponere videamur, ab eis nũc ſuperſedemus.

32 Materialis autem Põtificalis Vnctionis deſcriptionem habemus in Pontificali Romano *p. 1. tit. de Conſecr. Electi in Epiſcopum, pag. mihi 71 & ſeqq.* quorum verba ad amuſsim *alio* dabimus, *§.* Vbi eius ſacros exponemus Ritus, ſeu Cæremonias.

33 Vnum tantummodò adnotare libuit pro totius quæſtionis intelligentia, Pontificalem Vnctionem eamdem omninò, ac Epiſcopalem eſſe, ſub iſtiuſque appellatione contineri, non ſolum Archiepiſcopales, Primatiales, & Cardinalitias Vnctiones, ſed eam quoque, quæ Summo Pontifici competit, qui ſi priuſquam ad ſupremum euehatur apicem Epiſcopus conſecratus ſit, amplius ungi non debet, *ut præcedenti, quæſt. adiximus*; quia hi nõ ſunt Ordines diſtincti ab Epiſcopatu: Archiepiſcopus enim (& idem eſt de reliquis) eſt merè Epiſcopus, nihil Ordinis habens ſu-

ſupra Epiſcopum; ſed aliquid ſuperioritatis in ordine ad Regimẽ, & Gubernationem Eccleſiæ, ut optimè docet noſtras eruditiſſimus Ioan. de Dicaſtillo *tom. 1. de Sacrament. tractat. 6. diſputat. 6. dubit. 2. num. 4.* cui addo Sanct. Iſidor. Hiſpalenſ. *lib 7. Ety. cap. 12.* Marchant. *in Trib. Sacram. tom. 3. tractat. 7. tit. 1. q. 4.* Villalou. *in Summa, tom. 1. tractat. 11. difficult. 2. num. 9.* Raphael Auerſa *de Sacrament. Ordinis, p. 1. ſect. 9.* Antonin. Diana *p. 12. tract. 1. de Conſecrat. Epiſcop. reſol. 4.* cui etiam addi poſſunt S. Dionyſ. *de Eccleſ. Hierarch. cap 5.* S. Anaclet *Epiſt. 3.* relatũ *in Can. Legimus 93. diſt* & ex eis, Hierony. & Concilio Trident. Ludouic. Cellotius *de Hierarchia, & Hierarchis, lib 6. cap. 6. verſ. Atque illud etiam.* Noſtras Leand. à Sanctiſſim. Sacram. *tom. 2. de Sacram. tractat. 6. q. 14. & 17.*

34 Duplicem etiam recipit conſiderationem Regia Vnctio, formalem ſcilicèt, quæ reſpicit effectus Spirituales, & materialem, quæ formã præſcribit Vnctionis viſibilis perficiendæ modũ. Hanc plures deſcribunt; illam autem nullus, in quem inciderim; Aſt ex principijs à Doctoribus firmatis, ſic etiam deſcribimus: *Regia Vnctio eſt Delibutio Olei Cathecumenorum in modum Crucis ab Epiſcopo facienda in brachio dextero, & alijs corporis partibus ab Eccleſia adſignatis ſub præſcripta verborum forma.* Anton. Dadin. Alteſerra *in Decretal. lib. 1. tit. 15. cap. vnic. §. Vnde in veteri, pag. 141.* ibi: *Vnctio verò Principum fit in Brachio dextero, & humero, nõ in capite, &c.* Moxque: *In Nouo Teſtamento, hoc eſt à Chriſto nato: Reges unguntur in brachio dextero, & humero, per quẽ Principatus deſignatur, iuxta illud Iſai. Factus eſt Principatus ſuper humerum eius, & hoc eſt quod ait Innocen. in hoc §. Principis Vnctio à cap te ad brachium eſt translata, ut Princeps ex tunc non ungatur in capite, ſed in brachio, ſiue humero, vel in armo, &c.*

35 In hac autem Vnctione adnotandum eſt partes corporis, in quibus Regia Vnctio fieri debet non eſſe de ſubſtantia ipſius Vnctionis, ſicut in Pontificali Vnctione; Sicque Carolus Calvus, Richardus I. Richardus II. & Carolus Magnus, Regiam Vnctionem, non ſolum in brachijs & ſcapulis, ſed in pectore, & capite receperunt, teſte Franc. Hallier. *de Sacr. Elect. p. 2. ſect. 8 cap. 10. art. 5. §. 3. num 15.* Reges Anglorum iunctos eſſe etiã in capite Nobis Authores ſunt Roger. Houeden. *in Henrico II. ex Epiſt. Thoma Cantuarienſ. Archiep. Inunguntur* (ait) *enim Reges in tribus locis, in capite, pectore, & brachijs, quod ſignificat, Gloriam, ſcientiam, & fortitudinem*, Ioann. Froſſardus Scriptor Vernaculus, *vol. 4. cap. 114. de Inauguratione Henric. IV.* cuius verba adducit Alteſerra *d. pag. 141. in fine.* Quorum ſententiæ de iure communi non procedunt. Nam cum deciſæ ſint ab Innoc. III. *in dicto cap. vnic. §. Vnde in veteri, de Sacr. Vnction.* Partes corporis, in quibus Vnctio hæc fieri debeat, abſque præcepti trãſgreſſione alibi fieri non poterit. Aſt ubi conſuetudo inueterata ſtabi-

bilitaſit, tolerari utique poterit, quum nullum ſit adeò urgēs præceptum, ut poſſeſsionem inueteratam excludat, ut ex ipſa littera Textus apertè colligitur.

36 Materialem autem Regiæ Vnctionis deſcriptionem adducit Pontificale Romanum, *p. 1. tit. de Benedict. & Coronat. Reg. pag. mihi 162. col. 2. & in cap. vnic. §. Vndè in Veteri, de Sacr. Vnction.* Noſque latius eam adhibebimus, quum eius Ritus exponamus.

§. IV.

Ec quæ Pontificalis, & Regiæ Vnctionis myſticæ ſignificationes?

37 Agnita Vnctionis utriuſque origine, & eſſentia, methodicam Seriē amantes myſticas eius ſignificationes diſquirendas ſuſcipimus ut undique Chimericæ illæ opinationes in quæſtionis veſtibulo adductæ omninò euaneant.

38 Quam plures ſunt Pontificalis Vnctionis ſignificationes, ſparſim apud DD. reperiendas, ex quibus eas ſe legimus, quæ huc magis conducere perſpeximus.

39 I. Adducit Gerunda *de Epiſcopo tom. 2. lib. 8. diſp. 13. cap. 6. num. 3.* Vbi ideò in capite Pontificem inungi ait, quia eſt ſuę Eccleſiæ Caput, quem illa loco Sponſi, & Capitis venerari debet. II. Ab ipſo etiā adducta *l. c.* Quod ſcilicèt Conſecratio Epiſcopi in capite facta denotat per eum, tāquam per Caput, omnis gratia in Corpus Eccleſiæ à Chriſto Domino communicanda eſt. III. Vt intelligatur Inunctum fieri Caput viſibile Ligādi atque Soluēdi Poteſtate præditum, Stepha. Eduen. *de Sac. Altar. cap. 9.*

40 Duas iſtius Sacræ Vnctionis myſticas adhibet ſignificationes. Amalar. Fortunat. *de Eccleſiaſtic. Offic. lib. 2. cap. 14.* licèt ſub obſcurè illas proponat, aſſerens ſe ab Auguſtin. & Gregor. mutuatas exponere Ac Venuſtati, & dicendi acumini Auguſtini cæterum ſtylum contrarium ſenſit, Hallier *d. p. 2. ſect. 8. cap. 10. art. 5. §. 4. num. 8.* addens ſignificationes iſtas (Quiſquis earum ſit Author) præ ſe ferre Epiſcopum in capite unctum eſſe debere. I quia Caput Eccleſiæ cōſtituitur, ſicque Chriſto adſimilari, qui ſecundum etymologiam Vnctus eſt, & ideò ad ſignificandam in eo Capitis gratiam, quæ per Chriſti ſimilitudinem Inuncto confertur, Pontifex in Capite ungitur. II. Ideò Caput ungitur Epiſcopi, quia præ cæteris Se ad præſtantiſsimum Charitatis actū obſtringit; dandam nimirum Animam pro Ouibus ſuis. Alias adducit Honor. Auguſtodonenſ. *in Gemma Animæ, lib. 1. c. 181. 188 & 189.*

41 Præ omnibus autem Innoc. III. *in ſæpius relato, ca. vnic. §. 1. de Sac. Vnction.* Myſticas Vnctio-

tio-

tionis Pontificalis ſignificationes exponit *in Vulgata Decretalium editione*, in qua nihil de eſt, ex his, quæ apud Anton. Auguſtin. *in 3. Collect. tit. 1. cap. vnic. Aut in geſtis Innocent.* reperiuntur. In eoque Textu illud tantummodo corrigẽdum monemus, quod pro Bracharenſ. Epiſcopo; Brãditibarenſ. reponendum eſt; ſcribit enim Põtifex de Epiſcopo Græco; Bracharenſis autem Epiſcopatus in Luſitania eſt, ut notum eſt. *Citato ergò §. 1.* luculentiſsimè Summus ille Pontifex Vnctionis huius ſignificationes exponit, cuius verba nõ damus: Tùm quia longiſsima, tùm quia omnibus obvia.

42 Propè innumeras adhibent Regiæ Vnctionis ſignificationes Nicol. Serar. *in lib. 1. Reg. c. 10 pag. mihi 41. verſ. Cur verò ſic ungerentur Reges?* Franc. Mendoça *in dict. cap. 10. in expoſ. litter. num. 1. §. 8. pag. 85. col. 1.* ubi eruditiſsimè, ùt adſolet; eiſque addo Reſtaur. Caſtald. *de Imperator. quæſt. 27.* Auguſtin. triumph. de Ancona *de Poteſtat. Papæ, quæſt. 38. art. 2.* & ab eis Iacob. de Valdès *de Dignitat. Reg. Hiſpan. cap. 14. numer. 2. & 3.* Alvar. Pelag. *de Planctu Eccleſ. lib. 1. cap. 56. fol. 53. pag. 2.* Habraham Bzou. *de Roman. Pontif. cap. 44.* Camil. Borell *de Præſtant. Reg. Cathol. cap. 49. numer. 27.* Marchin. *de Sacrament. Ordin. tract. 1. cap. 8. §. 7. numer. 7.* Gerunda *de Epiſcopo. tom. 2. lib. 8. diſp. 13. cap. 6. numer. 3.* Auguſtin. Barboſa *de Poteſtat. Epiſcop. p. 2. alleg. 31.* Anton. Diana *parr. 12. tract. 1. reſol. 88.* Franciſc. Hallier *de Sacr. Electio n. p. 2. ſect. 8. cap. 10. art. 5. §. 3. & 4. à nu. 15. per aliquot ſeqq.* Ioan. Stephan. Menoch. *de Rep. Hebræor. lib. 1. cap. 9. quæſt. 6.* Claud. Rangol. *Commen. in libros Reg. tom. 1. lib. 1. cap. 10. verſ. 1. col. 1206.* Ioan. de Pineda *de Rebus Salomon. lib. 2. cap. 6. §. 2. num. 6. & ſeqq.* à quibus aliquas breuiter adducemus.

43 S. Cyprian. *lib. de Cardinal. Oper. Chriſti, titulo de Chriſmate*, ſic Regiæ Vnctiones myſticas exponit ſignificationes: *Sicut Cleū fluitat, & humilis quibuslibet ſuperfertur, ita Excellentia Sacerdotalis, & Regia Dignitatis, ſecundum formam Dei, & Chriſti ſub Se omnia cõtinens regimen, & munimen, tàm actiua, quàm contemplatiua vitæ obtinet, &c.* Quorum verborum ſenſum ſub ſumẽs Habraham Bzou. *l. c.* inquit: *Huius Sacræ Vnctionis myſterium Nemo Chriſtianorum Regum contempſit, vel propterea, ut Chriſtus Domini eſſet, & diceretur, ut Chriſtianorum apud Sanctos audiret, ut infra ſe omnes Seculares vitæ actiuæ deditos eſſe teſtaretur, utque Sacrorum Chriſmatum à Sanctificato elemento per Diuinam virtutem potentiſsimè operantem ad regimen, & munimen temporalium particeps fieret. De quo etiam Deus pronuntiaret: Inueni Dauid Seruum meum; Oleo Sancto meo unxi eum; manus enim mea auxiliabitur ei, & brachiũ meum confortabit eum; Nihil proficiet inimicus in eo, & filius iniquitatis non apponet nocere ei, & concidam à facie ipſius inimicos eius, & odientes eum ad fugam conuertam, & ad extremum, ut ſe de manu Domini, cuius eſt Orbis Terrarum, & Vniuerſi,*

qui

qui habitant in eo, Regnum, Idque ad inſtitiam exercendam ad plantationem Domini, Eccleſiam ſcilicet glorificandam, & ad Populorum cura commiſſorum ſalutem curandam accipere, & ſigno viſibili, & voce, quæ audiretur à cunctis, & in inauguratione exteriori profiteretur, &c.

44 At verò S. Gregor. relatus à Mendoça *d. col. 1. mox à principio*, ait: *Oleum liquoribus alijs ſuperfertur: Oleum ignem fouet: Oleum vulnera curare conſueuit. Vngatur ergò caput Regis, quia Spirituali Gratia mens eſt replenda Doctoris. Habeat in Vnctione ſua Oleum, habeat miſericordiam abundantem, quæ virtutibus alijs præferatur. Habeat Oleũ, ut dum ardorem S. Spiritus in ſe nutrit, lucere vehementer alijs per Verbum poſſit. Habeat Oleum medicinæ, ut ſapienter diſponat, qualiter peccatorum fœtores tergat; & ægras mentes ſaluti reſtituat, &c.* Moxque Mendoça; *Addiderim* (inquit) *gubernandi lenitatem Regibus neceſſariam in Oleo adumbrari: Quàm ſententiam*, ſequutus Ioann. Stephan. Menoch. *dict. quæſt. 6. col. 61. mox à principio: Porrò* (inquit) *quod attinet ad myſticam Vnctionis ſignificationem, & cauſam, exiſtimo inſtitutam fuiſſe, ut quemadmodum per Vnctionem Pontificum, Summa illius Dignitas, & Excellentia inter Deo ſepoſitos Miniſtros ſignificabatur, ita etiam per Regis Vnctionem Summa eiuſdem Poteſtas, & Dignitas inter omnes Reipublicæ Ciuiles Magiſtratus oſtenderetur; Quod aptè Oleo ſignificari videtur quod eius eſt natura; ut omnibus alijs liquoribus infuſum ſupernatet, & Supremum in illis locum occupet. Deinde, ut per hanc cæremoniam inſinuaretur dari Regibus Diuino munere fortitudinem, quâ Bella Domini pro Religione, ac Republica depugnent, grauia negotia ſubſtineant, & ad exitum conſtanter perducant, & incurrentibus malis, ſi quibus premi fortè contingat, non facile cedant. Tertio, ut intelligant Reges, Benignitatem ſibi, Manſuetudinemque præcipue commendari, quæ Regem maximè decent. Tandem, ut ſciant Principes, ſe in Republica Medicorum inſtar habere, Sibique hoc munus incumbere, ut publicis malis faciant medicinam, dolores leniendo, ulcera ſanando, & quod Sanctus Paulus monet eos, qui præſunt, Subditos inſtruendo in lenitate, &c.*

45 A quibus non multum diſtant Auguſtin. Triumphus de Ancona, & alij laudati à Iacob. de Valdès *dict. cap. 14. num. 2.* Vnctionem hanc ſignificare aſſerentes Promptitudinem in Rege Inuncto ad debellandos Eccleſiæ hoſtes, nitorem conſcientiæ, quo Rex debet eſſe præditus, & ut agnoſcant à Deo Regnum, & Poteſtatem accipere. Quæ omnia luculenter comprobat Sacris Teſtimonijs, & ex Textu *in cap. unic. §. Vndè in veteri, de Sacr. Vnction.* à quo Valdeſio omnia mutuatus eſt Aug. Barboſ. *dict. alleg. 31. num. 8.* Authorem occultans; Videnduſque etiam eſt Claud. Rangol *dict. cap. 10. verſ. 1. col. 1206.* Pontificale Rom. *part. 1. tit. de Benedictione, & Coronation. Reg. Orat. 2. recitanda dum Rex illinitur, pag. mihi 128. col. 1.* Franciſc. Halliet. *dict. art. 5. §. 4. num. 17.*

Sed

46 Sed mox animum ſcrupulus pulſat. Ecquur Hiſpaniæ Reges, qui tot titulis, totque experimentis ad Eccleſiæ defenſionem nati videntur, Vnctione tamen hac uti deſierunt; totque gratijs priuantur? Aſt fatendo equidem laudabile non eſſe à Regia Dignitate Hiſpanâ Sacram iſtam cæremoniam ab alienatam eſſe, ut mox referendi DD. fatentur; aliqua tamen causa Eam de relictam eſſe à Noſtris Potentiſsimis Regibus addimus; Ex eo nimirum quod Regum Vnctio ad id præcipuè poſterioribus Sæculis à Francorum Regibus introducta, & anxiè conſeruata eſt, ut Populos doceret Inauguratum, atque Inunctum Regem eſſe Defuncti Regis legitimum Succeſſorem, vt docet Gallus Author Franc. Belleforeſtus, *lib. 5. cap.* 84. quum autem Reges Noſtri, cunctaque Regna, & Vaſtiſsimæ Prouinciæ illis ſubjecta de ſucceſsione iſta, nedùm inſtructi, & ad ſua ſi, ſed etiam ſecuri ſint, otioſam reputarunt, tàm Reges, quàm Populi Vnctionis iſtius cæremoniam. Ioann Iacob. Chiflet. *in Noua Diſquiſit. de Ampulla Remenſi, cap.* 16. *pag.* 82. Valdès, *l. c.* Gregor. Lopez Madera *Excellent. Hiſpan. cap.* 12. Mars Gallic. *lib.* 1. *cap.* 10. *toto.*

§. V.

An, & quali Præcepto, tàm Pontificalis, quàm Regia Vnctio in Eccleſia Catholica ſtabilita ſit?

47 ANte reſolutionem propoſitæ Difficultatis præmittimus: Sermonem noſtrum inſtituendum nõ eſſe de Orientali, ſeu Græca Eccleſia; pœnes Eam namque: An Vnctio hæc antiquitus obſeruata fuerit? vel ſatis controuerſum eſt, teſte Franc. Hallier. *de Sacris Electionp. 2. ſect. 8. cap. 10 art. 1. §. 1. toto*, vel citra controuerſiam, admiſſa non fuit Vnctio Epiſcopalis in Eccleſia Græca, latè comprobante Ioan. Morin. *de Sacr. Ordination. p. 3. exercit 6. cap. 1. toto.* cui Nos nem addimus, *dict. cap. vnic. in principio de Sacr. Vnction. mox à principio*, ubi de Græco Brandiriuarenſi, (non autem Bracharenſ. ut corruptè legitur in vulgaris) loquens Innocentius III. ait: *Cum veniſſet ad Apoſtolicam Sedem Bracharenſ. Epiſcopus* (aliàs Branditibarenſ. ut obſeruat Nota Marginalis ibidẽ, & colligitur ex ipſius Textus Epigraphè) *qui in Conſecratione ſua Sanctam non acceperat Vnctionem; quoniam apud Vos non conſueuerunt Pontifices cum conſecrantur inungi, &c.* Ex quibus communem fuiſſe Græcis morem non inungendi Chriſmate Sacro Ordinatos in Epiſcopum, clariſsimè liquet. Vndè Græcis derelictis ad

La-

Latinam Eccleſiam Nos conſentientes.

48 Quo ad Pontificalē Vnctionem, Eam in Legē Gratiæ. Diuino Præcepto injunctam eſſe decidit Innocent III. *in toties repetita Decretali relata in dict. cap. vnic. §. 1. de Sacr. Vnctione in Pandectis integros Textus habentibus*, & apud Anton. Auguſtin. *in III. Decretalium collectione, lib. 1. tit. 11. cap. vnico, & in Geſtis Innocent. III. editis* à Franciſco Boſqueto Narbonenſi, *Anno* 1635 *fol.* 61. ubi ſic legitur.

49 *Cum veniſſet ad Apoſt. Sed. Vener. Frat. noſter Brandiciuarenſ. Epiſcopus, clara Nobis inſinuatione monſtrauit, quod in Conſecratione ſua Sacram non acceperat Vnctionem; quoniam apud nos non conſueuere Pontifices, quum Conſecrantur inungi, Nos ergò quod illi defuerat mandauimus in illo ſuppleri, facientes Caput eius, & manus per Ven. Frat. Noſtr. Sebaſt. Epiſcopum Albanenſ. adſiſtentibus ei duobus Epiſcopis, ſecundum morem Eccleſiaſticum, Sacro Chriſmatè deliniri: Hoc enim Catholica tenet Eccleſia non ſolum ex Precepto Diuino; verùm etiam Apoſtolorum exemplo. In Exodo quippè legitur præcepiſſe Moyſi Dominus, ut Aaron, & filios eius ungeret; quatenus Sacerdotio fungeretur: & Anacletus Papa Origine Græcus, quia B. Petro fuit in Presbyterum Ordinatus, & poſtea in Apoſtolatus Officio Clementi Succeſſit, tradidit in Ordinatione ſua ungendos eſſe Epiſcopos more Apoſtolorum, & Moyſi; quia Omnis Santificatio in Spiritu Sancto conſiſtit, cujus inuiſibilis virtus, Sancto Chriſmati eſt per miſta, &c.* cuius præ allegati Textus litteralis, & genuinus ſenſus eſt: Quod quem admodum Prophetæ Vncti antiquitus referuntur, 3. *Reg.* 19. Atque etiam Reges, 1. *Reg.* 10. & 2. *Reg.* 1. 3. *Reg.* 19. Ita ſecundum Anacletum ungi in Noua Lege Sacerdotes oporteat, & quemadmodum Moyſes unxit Aaronem, & filios eius, & Apoſtoli Epiſcopos, quos conſecrabant, ita Epiſcopi Conſecrandos à ſe Epiſcopos, ungere debent. Sic eum exponit Franciſc. Hallier. *art. §. 1. n. 1. in fine, pag.* 1012.

50 Teſtimonium Anacleti, cui Pontifex innititur in præ allegato Textu Legitur *Epiſt. 2. eiuſdem Anacleti, directa Omnibus Epiſcopis in Italia conſtitutis, mox à principio, quæ eſt tom. 1. Epiſtol. Summor. Pontif. pag.* 41. *circa fin.* ibi: *Ordinationes Epiſcoporum authoritate Apoſtolica ab Omnibus, qui in eadem fuerint Prouincia Epiſcopis ſunt celebrādæ, qui ſimul conuenientes ſcrutinium diligenter agant, Ieiuniumque cum omnibus celebrent precibus, & manus cum Sanctis Euangelijs, quæ prædicaturi ſunt imponētes. Dominica die, hora tertia orantes, Sacraque Vnctione, exemplo Prophetarum, & Regum, Capita eorum (more Apoſtolorum, & Moyſis) ungentes; quia omnis ſanctificatio conſtat in Spiritu Sancto, cujus virtus inuiſibilis Sancto Chriſmati eſt per miſta, & hoc ritu ſolemnem celebrent Conſecrationem, &c.* A qua quidem Epiſtola deſumptum repetitur Can. *Ordinationes* 75. *diſt.* & refertur à Burchardo *l.* 1. *c.* 2.

2. Ivo. *part. 5. Decreti, cap. 69.* Anſel. *lib. 6. cap. 53.* Panormia *lib. 2. tit. 6.* quorum Omnium authoritate munita quum ſit Epiſtola hęc nefas erit de eius authoritate dubitare; quamuis enim cõcedamus Epiſtolam iſtam nõ eſſe Anacleti, negari tamen haud poterit eam iã authenticam (ſaltem quoad Pręceptum iſtud) eſſe, quia approbata ſolemniter reperitur, tàm ab Innocent. III. *ſupra allegata Epiſtola Decretali*, quàm à Nicolao I. qui eius authoritatem, ne dùm approbauit, ſed enixe defendit contra Hincmarum teſte Ioann. Morino *de Sacris Ordinationibus, p. 3. exercit. 6. cap. 2. num. 7.* Omnes ſiquidem Epiſtolæ quæ aliàs ſuſpectæ habētur Fidei, Apoſtolica approbatione, ſeu confirmatione, authenticæ omninò efficiuntur, ſaltem in eo articulo, ſeu Capite, à S. Sede approbato, ac ſi ab ipſa S. Sede à principio emanaſſent, ut docent communiter Canoniſtæ *in cap. Eccleſia S. Mariæ de Conſtit. juncto, §. Sanè Proœm. lib. 6. Decretalium.* Approbare enim eſt quaſi Probũ facere, ut ſic nullum ex ſe præſuponant, ut communiter DD. monent *in cap. 1. verbo confirmationem, & c. examinata verbo confirmatione, de confirmatio. vtil. vel inutil.* & latius dicemus, *tom. 2. tract. 3. quæſ. 2. § 6. n.* 8. & alibi paſsim.

51 Ex illa autem Innocentij Decretali Epiſtola infertur. Materialem Põtificum Vnctionem Sacram à Iure Diuino procedere, ut poté deriuatã à Lege Veteri, aqua in Euãgelicam Apoſtoli Eã tranſtulerunt, ut claré innuunt verba ſupra relata, in Lege autem Veteri Vnctio hæc Pontificia ſub præcepto erat *Exod. 28. & 30.* Ioann. Stephan. Menoch. *de Rep. Hebræor. lib. 1. cap. 9. quæſt. 3.* Fortun. Schacc. *Elæochriſmaton. Myroth. 3. cap. 48. verſ. Et quidem tanta ſeueritate, pagin. 517.* Ergò Vnctio hæc in Lege Gratiæ prouenit à Iure Diuino.

52 Sed objicies fortè. I. Præcepta Veteris Legis omninò ceſſaſſe, ſuamq; obligandi vim penitus amiſiſſe, ex eiſque nullũ argumentum efficaciter conuincẽs ſumi poſſe; Hæreticorũ namque albore cenſeri jubentur ab Eccleſia eos, qui adhùc obligare præcepta illa affirmauerint, ut iam ſupra diximus, nũcque addimus quàm plures relatos à Noſtrate Leandro à Santiſs. Sacram. *in V: Præcepta, tract. 6. Diſp. 2. q. 6. verſ. Secundò quaſi Decima.* Roderic. Arriaga *in 1. 2. S. Thom. tom. 2. aliàs 4. Oper. Diſp. 10 ſec. 1.* Guillel. Herincx *in Summa Theolog. Scholaſt. tom. 4. Diſp. 2 quæſt. 4. num. 23.* Ergò non rectè dicitur Vnctionem à Præcepto Diuino emanare; quia prouenit à Lege Veteri.

53 Aſt objectio nullius eſt momenti: admiſſo enim Antecedenti, negatur conſequentia: aliud enim eſt affirmare Vnctionem Pontificalem Iuri Diuino adſcribendam eſſe, quia exẽplo Veteris Legis eam in Lege Gratiæ Apoſtoli ſtabilierunt: aliud autem affirmare adhùc perſeuerare Veteris Legis præcepta: illud in Decretali il-

lius

la expreſsè dicitur: poſtremum autem ab omnibus negatur; ſufficit autem primum, ut Diuinum appellari valeat Præceptum istud Vnctionis Pontificalis; largè ſaltem. In his etenim, quæ Diuinis Sacramentis, Diuinoque Cultui ſplendorem afferunt, ac conuenientem Chriſtianis Miniſterijs ſignificationem habent Præcepta illa, ab Eccleſia renouari poterunt, & quamvis illa propriè, non ligent, Originem tamen Præcepti, quod Veteris Legis teſtimonio, aut Præcepto innititur, Iuri Diuino adſcribendam affirmamus authoritate Cypriani, *Epiſtol.* 88. à quo ſic docet Franc. Hallier. *de Sacris Electíon. part.* 2. *ſect.* 8. *cap.* 10. *articul.* 2. *§.* 1. *numer.* 1. Nec obex ſit quod ſuprà diximus: Præcepta nimirum Veteris Legis mortua, & mortifera reddita eſſe, undè argui poterit ſuſcitari ab Eccleſia non poſſe: reſpondetur enim, negando ſequelam: Mortua namque, & mortifera ex ſe poſt Chriſti Domini mortem manſiſſe Omnes Hortodoxi fatemur, ut ſcilicèt Nullus propria authoritate eis gubernari poſsit; non tamen ablata eſt ab Eccleſia Poteſtas ſtatuendi quidquid communi utilitati ipſius Eccleſiæ conuenire perſpexerit Præceptis Veteris Legis (præcipuè cæremonialibus) innixa, dummodo ipſa Præceptorum forma omninò ſeruari non præcipiatur. Arriaga, *dict. Diſput.* 10. *ſect.* 3. *ſubject.* 1. *numer.* 15. Guillelm. Herincx, *dict. Diſp.* 2. *quæſt.* 4. *numer.* 30. allegans in comprobationem. *Cap. unic. de Purif. poſt Partum, & Act.* 15. ubi Apoſtoli, & Seniores Præceptum tulerunt abſtinendi ab Immolatis Simulachrorum. Sanguine, & ſuffocato ob congruentias Morales ab Eccleſia tùnc excogitatas, & licèt Præceptum illud limitatum eſſet pro Fidelibus Syriæ, & Ciliciæ, latum tamen eſt Anno Chriſti 51. quando iam omninò obligabat Lex Euangelica, ut notat Baron. *Annal. tom.* 1. *Anno* 51. quod euidens præſtat argumentum Poteſtatis Eccleſiæ ad præcepta illa reſuſcitanda, quoties opus eſſe arbitrata ſit, ad publicam vtilitatem.

54 II. Grauius, & efficacius adhùc in Textum, & Aſſertionem noſtram ſic inſtari poteſt: ſi Vnctio hæc ex Diuino Præcepto in Lege Gratiæ vigeret, ab ipſo naſcentis Eccleſiæ primordijs obſeruata ſemper, & vbique fuiſſet. Aſt in pluribus Catholicæ Eccleſiæ Prouincijs numquam agnita fuit; in alijs autem ſero introducta. Ergò ſignum eſt euidens Vnctionis Ritum, neque à Præcepto Diuino, neque ab Apoſtolica Traditione pro venire; aliàs itaque ab omnibus inconcuſſe admitteretur. Maior, & conſequentia ſunt nota. Min. quo ad primam partem ſatis probata manet mox à principio, & ex littera noſtri Textus, quo plenè conuincitur Vnctionis Ritum à Græcis numquam admiſſum eſſe: in

Africa tempore Concilij Carthaginenſis IV. incognitum atteſtatur Ioann. Morin. *dict. exercitat. 6. cap. 2. numer. 1.* In noſtra Hiſpania tarde admiſſam argui poterit ex Iſidoro *lib. 2. Officior.* & licèt antiquior ſit vſus iſte in Gallia, non tamen cœpit ab Apoſtolis, ſed aliquot Sæculis iam elapſis Ioann. Morin. *loc. cit. numer. 6. in fine.* Hoc autem ſubſiſtere non poſſet, ſi à Diuino Præcepto Vnctio iſta emanaret, Præceptum enim, præcipuè Diuinum, mox ut latum eſt obligare incipit, & numquam obligare deſinit, neque aliquem ab eius obligatione eximit, ut docent Theologicum communi Magiſtro 1. 2. *quæſt. 99. articul. 1. & quæſt. 100. articul. 9. & 2. 2. quæſt. 44. articul. 1.* Syluest. *verbo Præceptum.* Syluius 1. 2. *quæſt. 99. articul. 5.* & eſt omnium communis opinio, imò irrefragabile principium. Ergò quum in comperto ſit à principio admiſſam non eſſe, neque agnitam Materialem iſtam Vnctionem: eam à Diuino Præcepto non emanare irrefragabiliter ſequitur, ut conijcit Morin. *dict. exercitat. 6. cap. 2. à num. 3. & ſeqq.*

64 Non obſtare tamen has, & alias Inſtantias ab aliquibus excogitandas reſpondemus. I. Nam omnes DD. contrarium ſentientes nulli alij ſolidiori innituntur fundamento, quàm alto ſilentio, quo Vnctionem iſtam Sancti Patres antiqui prætererierunt, ex quo tamen argumentum ſummi non poſſe libere pronuntiamus; docent enim Philoſophi *in Topicis,* male inferri: Quippiam non fuiſſe ex eo quod ſilentio ob volutum fuerit, quum præcipuè res prætermiſſa neceſſario explicari non debuit. II. autem reſpondemus. Omnia teſtimonia illa, & alia quam plurima objecta eſſe à Franciſc. Hallier. *dict. articul. 2. §. 2.* Omnibuſque eis ſingillatim, & luculenter ſatis feciſſe, vndè apud Eum videndis remiſsis objectionibus iſtis ad Textum Nos conuertentes.

65 Commonendum eſt rejiciendam eſſe Hæreticorum ſiniſtram Interpretationem, quà ſuadere volunt ex hoc Textu apertè colligi Moyſem, & Apoſtolos inunctos eſſe, quum contrarium omninò omnes affirmare conſpirent. De Moyſe namque non viſibili, ſed interna Vnctione ordinatos à Domino, expreſsè probat Iacob. Bonfrer. *in Exod. 29. numer. 7. pagin. mihi 529. colu. 1.* Apoſtolos numquam Ordinatos eſſe viſibili Vnctione Anacletus ipſe *in pre allegata ſcribit Epiſtola*, & eſt communis Theologorum Sententia: Apoſtolos nullam materialem Vnctionem recepiſſe, ſed omnia Nouæ Legis Sacramenta, Chariſmata, & Dona, Spiritus Sancti Deſcenſu recepiſſe. Non ergò potuit Innocent. III errorem iſtum admittere in Decretali illa, quum eſſet om-

Digitized by Google

omnium ſui temporis præſtantiſſimus Theologus, & Iure Conſultus, ut probatur *ex eius Actis, ſeu geſtis editis* à Franciſ. Boſqueto, Narbonenſi Toloſæ 1635. ſenſus ergò Decretalis eſt à Nobis ſuprà adductus. Quod nimirum ad imitationem, & exemplum Moyſis, qui Aaronem unxit, & filios eius, ut Sacerdotio fungerētur in Lege Veteri, & quemadmodum in Lege Gratiæ Apoſtoli ungebant, quos Epiſcopos ordinabāt: ſic ſimiliter Omnes alij ungendi ſunt Epiſcopi cōſecrandi materiali Vnctione.

57 Vlteriùſque Origo Pontificalis Vnctionis à Præcepto Diuino corroboratur Clementis Romani authoritate *Epiſt. 3. quæ tota habetur, lib. 5. Recognit.* ipſius Clementis, Cyprian. *in tract. de Oper. Chriſti, Serm. de Vnctione Chriſmat.* Pacian. *Epiſt. 3. ad Sempronian.* Leo. Magn. *Serm. 8. de Paſſ. Domini, & Ser. 3. Aſſumpt. ſuæ.* S. Greg. *in lib. 1. Reg. c. 10. lib. 4. cap. 5.* qui una nimitet ad firmare conſpirant Ritum Pontificalis Vnctionis in Lege Gratiæ Diuino Præcepto inſtitutum eſſe ad inſtar Veteris Legis.

58 III. Denique Diuinitùs Præceptam eſſe Sacram Pontificum Vnctionem ab incōcuſſa Eccleſiæ Praxi ſuademur. A primis etenim Eccleſiæ exordijs omnes Antiſtites Chriſmaticā Vnctione perpetuò uſi ſunt, ut cōſtat ex Veter. Ord. Roman. (Gelaſio vulgo attributo) *titulo Qualiter Epiſcopus in Romana Eccleſia ordinetur.* Sacramentale à Gregor. Magno editum *poſt med.* Fortun. Presbyt. *lib. unic. Vita S. Medardi, cap. 19. in Biblioth. Floriacenſ. Xiſti Dextr.* Laur. Sur. *VIII. Iuni.* Chronolog. cum Veterum, tùm Recen. Author. *Vita S. Seueri Rauen. Epiſcopi, cap. 2.* apud Sur. 2. *Februar.* Petr. Damian. *tom. 2. Serm. 5. aliàs 2. S. Seueri,* Vita S. Anon. *lib. 1. cap. 5.* apud Sur. *IV. Decèbr.* & ex eis luculenter Hallier. *de Sacr. Elect. dict. §. 1. num. 4. &* 5. Vbi propè innumeros addit, & præcipuè Bedam, Amalar. Fortunat. Stephan. Eduen. Honor. Auguſtodonenſ. Hugon à S. Victore, Petr. Celenſem; Fulbertum Carnotenſ. Theodulph. Aurelianenſ. Quibus addo *Vitam Sancti Seueri Anonimi Authoris, cap. 2.* apud Ioann. Bollandum *Acta Sanctor. Februar. tom. 1. die 1. Februar. pagin. mihi* 83. *col. 2. numer. 7.* Vbi de Sacro hoc Pontifice Scribit, Quod à columba Electus, ordinatus, Vnctuſque eſt Oleo exultationis, & Vnguento Sacri Chriſmatis juxta morem Pontificis. Hæc autem inueterata, & inconcuſſa obſeruantia perſpicuam reddit Præcepti exiſtentiam; quamuis aliàs de eo dubitari poſſet. *Cap. cum dilectus, de conſuetud. cap. cum veniſſent, de Inſtit. l. Minimè, l. ſi, de Interpretatione, & l. de quibus, ff. de legibus,* Bar. *conſ. 59. numer. 3.* Corn. *conſ.* 288. *numer.* 10. Surd. *conſ.* 140. *numer.* 43. *& ſequentibus,* Honded. *conſ.* 92. *numer.* 27. *volum.* 1. Fontanel. *de Pact. Nuptial. clauſul. 6. gloſſ. 3. part. 2. numer.* 26. Caſtillo *lib. 4. Controu. cap. 9. §. 7. numer. 2.* D. D. Chriſtophor. Creſpi de Valdaura,

*Obſeruat.*82.*quaſt.*1.*num.*13. Hacque interpretatione mediãte adeò efficaciter præcepti exiſtẽtia ſuadetur, ut de ea dubitare nõ liceat, neque ab ea recedi uſquam poſſit, *dict. cap. cum Dilectus, de conſuet.* Felin. *in cap. cum M. de conſtit. numer.* 8. Decius *in l. certi conditio, §.1.num.*8.*ff.ſi cert. petat.*

59 Et quamuis de Diuino Præcepto legitimis conjecturis dubitaretur: de Eccleſiaſtico tamen nullam eſſe dubitandi rationem apparet tàm ex præ allegatis Anacleti, & Innocentij Epiſtolis quàm ex S. S. Concilio Trident. *ſeſſ.*23.*de Sacram. Ordin. Can.* 5. ibi: *Siquis dixerit Sacram Vnctionem, quâ Eccleſia in Sancta Ordinatione utitur, non tantum non requiri, ſed contemnẽdam, & pernitioſam eſſe, ſimiliter, & aliàs Ordinationis caremonias, anathema ſit, &c.* Cuius Conciliaris deciſionis veritas ſatis comprobata manet pluribus miraculis, quibus gratam ſibi eſſe Vnctionem hanc Deus oſtendit, plena congeſtis manu ab Hallier. *d.§.1.num.*1.*& ſeqq.*

60 De Regiæ Vnctionis Præcepto Quæſtionem diſcuriẽdam propoſuit Dauid Blondell. *in præfat. Apologetica contra Ioann. Iacob. Chiflet. tit.* 14. *de Ampull. Remenſ. quaſt.* 4. à quo nullam potui extorquere reſolutionem, totus enim diffunditur Chiffletium vellicando. Vndè eo relicto.

61 Præſupponimus non ſecus ac Pontificalis, Regiæ quoque Vnctionis Ritum à Lege Veteri inquirendum eſſe difficulterque reſolui poſſe: An Hebræorum Reges uncti ex Diuino Præcepto fuerint? negant enim Ioann. Stephan. *Menoch. de Repub. Hebraor. lib.*1.*cap.*9.*quaſt.*7. Mich. Rouſſel. *Hiſt. Pontif. Iuriſd. lib.*7.*cap.*2.*num.* 4. Abulenſ. *in* 1. *Reg.* 10. *quaſt.* 1. Gaſp. Sanch. *in eumdem librum eodem, cap.*10.*num.*6. ubi etiam Franciſc. de Mendoça, *num.*1. *in Expoſſ. litter. pag.*84.*colum.* 1. *in fin.* ubi ait: *Qua res utrum hac effuſio Olei ſuper Caput Regis fundendi, ulla Lege pracepta fuerit? Reſpondeo non extare expreſſam Legem de hac re; fuiſſe tamen inter Hebraos uſu, & conſuetudine introductam, ut Pineda citatus confirmat, &c.* quem tamen non benè allegar, ut mox videbimus, Affirmãt Pineda *de Reb. Salom. lib.* 2.*cap.*6.*num.*4. Fortunat. Schacc. *Elao-chriſmat. Myroth.* 3. *cap.* 45. *pag.*537. & inclinare videtur Dauid Blondell. *dict. tit.*14.*quaſt.*4.

62 Nos tamen veriorem reputamus negatiuam ſententiam, nullibi enim conſtat à Deo præceptam eſſe Regiam Vnctionem generaliter, imò nec præcipi opus erat. Quum enim ante 400. annos inter Gentes ſtabilita iam eſſet, priùs quàm Populo Iſraelitico Rex fuiſſet conceſſus, ſeu permiſſus à Deo, non erat, ecquur præciperetur, aliquando tamen præcepta fuit pro aliquo tantùm Indiuiduo Rege deſignando, ut conſuetudine retenta efficacius demonſtraretur Diuina Electio. Neque aliud concludunt Teſtimonia in contrarium perpenſa, quæ ſolum probant conſuetudinem iſtam uſurpatam fuiſſe ab aliquibus Regibus illis, non tamen argui in-

Digitized by Google

inde poterit ad fuiſſe Præceptum.

63 Hæc cum vera ſint, quo ad legem veterem, ut efficaciſsimè probant DD. pro hac opinione nuper adducti, fortiùs in Lege Gratia procedunt, in quà nec uniuerſale, nec particulare reperitur de Vnctione Regia præceptum, & licèt Vnctio communis omnibus fuerit Hortodoxis Regibus; non tamen perpetuò, neque ſub aliqua obligatione, ſed ab eorum pependit arbitrio, & quamuis uncti non fuerint, Reges, tamen habiti ſunt, eorumque Regia Maieſtas in dubium nuſquam reuocata, quia non ab ea, ſed à Succeſsione, vel Electione Ius prouenit Regium, ut docet Franc. Belleforeſt. *lib. 5. cap.* 84. & licèt Aluar. Pelag. *de Planctu Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 56. *fol.* 53. *pag.* 2. docuerit Regiam Vnctionem ex parte Inungentis Præſulis approbationem, & formationem Regiæ Dignitatis præ ſe ferre, eamque Dignitatis Regiæ formam eſſe, eo modo, quo lux eſt forma coloris; eius tamen doctrina limitanda eſt ad Imperatoriam Maieſtatem, de quà Sermonem inſtituerat, hæc enim quũ à Sancta Sede eſſentiam ſuam acceperit, qui priùs quàm ab ea inſtitueretur in Occidente non exiſtebat Carol. Sigon. *de Regn. Ital. lib.* 4. Baron. *anno* 800. *numer.* 8. Ciacconius *de Vitis Pontif. in Leone III. col. mihi* 273. Ioann. Cuſpinian. *de Imperator. Roman. in Carolo Magno, pag. mihi* 176. & præ omnibus Habraham Bzou. *de Roman. Pontif. cap.* 43. & reſcripſit Hadrian. Papa IV. *Hillmo Treuirorum, Arnulpho Moguntino, & Friderico Agripinenſ. Archiepiſcopis in Ep. adducta* à Ioanne Auentino *Annal. Bojor. lib.* 4. *pag. mihi* 345. *& lib.* 6. *pagin.* 637. Chriſtian Matth. *in Theatr. Hiſtor. Monarch. IV. Periodo IV. Dynaſtia I. Imper. I. cap.* 2. *Titulo Acta Politica*, §. 2. Valençuela Velazq. *contra Venetos, p.* 5. *nu.* 107. *pag.* 269. Ideò antequam à Summo Pontifice in Vnctione approbetur Imperator, non recipit Imperatoriam Maieſtatem, ut Adrian. IV. *in nuper allegata Epiſtola ſcribit*. Clem. Vnic. *de Iur. Iur. cap. Venerabilem de Electione*, Bellarm. *lib.* 1. *de Translat. Imperij, cap.* 4. *& lib.* 2. *cap.* 2. Thom. Boz. *de Sign. Eccleſ. lib.* 17. *ſign.* 76. Albert. Krantcius *lib.* 1. *Metrop.* *Olim* (inquit) *Imperatores non paſsi ſunt viuere Pontifices, nùnc non habetur Imperator, niſi quem Romanus Pontifex confirmarit, conſecrarit. Domini eſt Terra, transfert Regnum, digniſsimè que ad ſuum in Terris Vicarium, hoc Sacrum myſterium delegauit*, Caſtald. *de Imperat. quæſt.* 21. *& ſequentibus*. Irenic. *lib.* 3. *Germa. cap.* 30. Nicolaus Serar. *in lib.* 1. *Reg. cap.* 10. *verſ. de Imperatoribus, pag. mihi* 42.

§. VI.

Digitized by Google

§. VI.

An Pontificalis, & Regia Vnctio ſint Nouæ Legis Sacramenta? An verò Sacramentalia tantùm?

64 PEruenimus iã ad utriuſque Vnctionis ſolidiores differentia, ex quibus hanc præcipuam, aptioremque ad exuflanda Aduerſariorum Sophiſmata, reputamus; præſentientes namque ipſi characterem eſſe Baſim Eccleſiaſticæ Poteſtatis, ipſumque non niſi Sacramento acquiri, ut latè manet probatũ Regiam Vnctionem Sacramentum eſſe non dubitarunt aſſerere. Sed vano fundamento, ut mox videbimus.

65 Quæſtionem hanc quo ad Pontificalem Vnctionem inextricabilem ferè reddunt variæ DD. ſententiæ, tàm Canoniſtarum *in Can. Cleros* 21. *diſt. Can. Per lectis* 25. *diſt.* Quàm Theologorum *in* 4. *diſt.* 24. ubi præcipuè S. Thom. mox referendus, & plures à Diana congeſti *part.* 12. *tract.* 1. *de Conſecr. Epiſc. reſol.* 1. *& ſeqq. vſque ad* 12. & alij mox referend:, quorum nonnullorum vix quæſtionis titulum percepiſſe abſque temeritatis nota affirmare poſſumus. Quum una ex præcipuis tractatus noſtri difficultatibus hæc ſit, Eam ab Ouo (ut ajunt) examinare decrevimus, quod ut clarius ad ſequamur ſit.

Sectio I.

Nonnulla pro iſtius Quæſtionis Clariori intelligentia præmittuntur.

66 PRæſupponendum I. eſt: Irrefragabile principiũ cunctis eſſe Doctoribus Orthodoxis (quamuis Cacodoxi negent Ordinem Sacerdotalem eſſe verum, & proprium Nouæ Legis Sacramentum, ut ex Concilio Florentino, *in Inſtit. Armenor. Trident. Seſ.* 23. *Canone* 1. *& Canone* 3. Bellarm. Valentia, Vazq. Capreolo, Eſtio, Coninc. Scribenio, Fillucio, Ochagauia, Baronio, Petr. Gregor. Anaſt. Germon. & alijs probat Sebaſt. Cæſar *de Eccleſiaſt. Hierarch. quæſ.* 4. *Proœmiali, §.* 3. *numer.* 1. Quo etiam ſupponũr, quod Epiſcopatus, ac Preſbyteratus, quatenus ſunt duo Officia Ordinata ad Eccleſiæ vtilitatem, ac bonum Reip. Chriſtianæ regimen, in adminiſtratione Sacramentorum, duo ſint diuerſi, ac ſe-

ſeparari Ordines, realiter ab inuicem diſtincti, etiam de Iure Diuino, & juxta diſtinctionem hanc admittunt Omnes, Epiſcopatum eſſe Ordinem) diſcrepant tamen Theologi Nonnulli, volentes ſolum Presbyteratum eſſe Ordinem, quatenus Ordo eſt Sacramentum, Characterē imprimens, Epiſcopatum autem non eſſe ſic Sacramentum, aſſerentes Doctrinam eſſe S. Thom. *in 4. diſt. 24. q. 3. art. 2. quæſtiuncula 2.* Quos tamē ex verbis S. Thom. malè intellectis, grauiter lapſos monemus affirmantes Epiſcopatum non eſſe Ordinem, quatenus Ordo eſt Sacramentum, ut rectè docuit Hieron. Columbi, *de Angelica, & Humana Hierarch. lib. 5. cap. 1. numer. 2.* addens *numer. 3. Hinc factum eſt, ut aliqui Scriptores Recentiores, qui Patrum dicta non intelligentes, eorum verbis parum conſideratis referre cōſueſcunt hanc falſam Doctrinā notam D. Thomæ aliiſque ſanis Theologis attribuerint, quod ipſi aſſerant Epiſcopatum nullo modo eſſe Sacramentum. Quodque deterius eſt omnes Theologos, quorum ipſi, nec membranas quidem aſpexerunt ejuſdem erroris accuſant. Sic itaque negantes Epiſcopalem conſecrationem eſſe Sacramentum, conſequenter etiam negauere tunc Cōſecrato gratiam dari ex opere operato, atque hanc hæreſim imbiberunt; illam manus impoſitionem ac verba: Accipe Spiritum Sanctum, quæ ibi contingunt fruſtra fieri, ac dici, ſeu hæc ſolum typicè exhiberi; attamen re vera ex vi operis illius non dari Conſecrato gratiam Spiritus Sancti propter quod in talia aſſerentes iam Tridentina Synodus Anathema protulit, Seſſ. 23. Can. 4. &c.*

67 II. præmittendum eſt hodie iam abſque ulla controuerſia affirmandum eſſe Ordinis Sacramento Characterē imprimi, prout definitum reperitur à S. S. Concilio Tridentino, *Seſſ. 7. Can. 9.* ibi: *Siquis dixerit in Tribus Sacramentis, Baptiſmo ſcilicèt, Confirmatione, & Ordine, non imprimi Characterem in Anima, hoc eſt ſignum quoddam Spirituale, & indelebile undè ea iterari non poſſunt, anathema ſit.* Quod ipſum definitum erat in Concilio Florentino *Seſſ. 23. Can. 4.*

68 Vndè licèt olim quum primum de Charactere in Scholiis diſputari cœptum eſt, variè admodum ſenſiſſent DD. melioris Notæ, ut videre eſt apud Albert. Magn. *in 4. diſt. 6 art. 3.* S. Bonauent. *eadem diſt. quæſt. 1.* Alexandr. de Hales, *in Summa, 4. part. q. 8. Membr. 8. art. 1* Durand. *in 4. Diſt. 4. quæſt. 1.* ubi Scotus *quæſt 9.* Gabr. Biel. *quæſt. 2.* Caietan. *in 3. part. q. 63. art. 1.* Petr. Pictauienſ. Magiſtri Sententiarum Diſcipulus, & in Cathedra Succeſſor. *in diſtin. 24. litt. K. fol. 109.* Guillelm. Pariſienſ. *de Baptiſmo, cap. 3.* Hugo de S. Victore *lib. 2. de Sacrament. Fidei, & in Summa Sententiarum*, quorum verba, & Sententias adducit Ioann. Morin. *de Sacr. Ordinationibus, part. 3. exercitat. 3. cap. 1. num. 1. 2. 3. & 4.* Hodie tamen dimiſsis iſtis, ut huic loco ineptis, atque etiam, ut poſt clariſsimam Concilii Tridentini Definitionem Viro Catholico non committendis dubiæ, & ancipiti Sententiæ, ſit Nobis

bis

bis velut irrefragabile Principium primum, & per ſe notum Characterem eſſe ſignum Spiritale, & indelebile virtute Sacraměti animæ impreſſum eam ad Cultum Diuinum, & Gratiam Iuſtificationis præparans, & neceſſario cum ea, & fructibus eius, niſi ponatur ob ex, connexum, ut expreſsè docent DD. Canoniſtæ, per Textum, ibi: *In cap. Maiores de Baptiſmo*, & Theologi *in 4. Diſt. 6.* ubi præcipuè Gabr. Biel. *quæſt. 2. art. 1.* Scotus *quæſt. 9.* Cardinal. Cameracenſ. *quæſt. 3.* Alexand. de Ales *dict. part. 4. quæſt. 19. Membr. 2.* Gabr. Biel. *in Expoſsit. Canon. Miſſæ, lect. 2.* Ioann. Morin. *dict. exercit. 3. cap. 1. num. 5.* ubi addit Characterem eſſe Qualitatem Spiritalem, & indelebilem: hancque eſſe maximæ Doctorum Eccleſiæ partis ſentětiam, ſubdit.

69 III. præſupponendum eſt duplex eſſe Sacerdotium, Franciſc. Hallier. *de Sacr. Elect. part. 2. ſect. 1. cap. 1. articul. 1. §. 4. numer. 21. & ſequentibus, & art. 2. §. 5. n. 13. &* 14. Vnum quod Summum appellatur, & eſt Epiſcopatus Tertullian. *lib. de Baptiſm. cap. 17.* S. Ambroſ. *Epiſt. 34.* S. Hier. *Epiſt. 99. ad Aſſell.* Author. *QQ. Veter. & Nou. Teſtamenti, quæſt.* 101. Gaudent. Brixian. *in Tract. Ordin. ſua.* Sydon. Arollin. *Epiſt. 11. & 25. lib. 4. & Epiſt: 5. & 6. lib. 7.* Fauſt. Regienſ. *in Præfat. lib. 1. de lib. Arbitr. Homil. de Vidua, & Epiſt. 9. Ruritio.* S. Damaſ. *Epiſ. 5.* Proſpero Zozimus *Epiſt. 1. cap. 3.* Leo *Epiſt. 84. ad Anaſtaſ. cap. 5. & ad Epiſc. Gall. & German. Epiſt.* 88. Idque paſsim Concilia probant, & præcipuè Agathenſ. *cap. 6.* Taurinenſ. *cap. 1.* Hiſpalenſ. II. *cap. 7.* Capitulare Carol. *lib. 7. cap.* 323. Alterum Sacerdotium, quod ſecundi Ordinis dicitur, & Presbyteratus communiter appellatur ſub Epiſcopatu eſſentialiter includitur; ideoque ſine Presbyteratu Epiſcopatus concipi non poteſt, irritaque eſt Epiſcopalis Ordinatio, quàm Presbyteralis non præceſsit, ut declaratum eſt in Concil. Sardicenſ. apud Theodoret *lib. 2. Hiſtor. cap. 8.* & profeſsi ſunt Ægyptij Epiſcopi, & Clerici Alexandrini *in litteris, quas poſt Concil. Chalcedonenſ. pro eius defenſione ad Leonem Auguſt. ſcripſere, quæ extant, part. 3. eiuſdem Concilij*, & in Concil. Hieroſolymitano eius Patres Arianis obijciunt, quod temere tentaſſent non Presbyterum eligere, & nominare Epiſcopum contra antiquiſsimam Eccleſiæ conſuetudinem, teſte Athanaſ. *Apolog. 2.*

70 IV. Præmittendũ eſt nomina Epiſcopatus, ac Presbyteratus quadrupliciter accipi I. Pro ſigno externo ſenſibili, quod diuerſimodè in utrotumque Ordinatione, & Conſecratione reſpectiuè contingit, hoc eſt actione illa trãſeunte porrectionis panis, & vini, aut manuum impoſitionis ſub præſcripta verborum forma. II. pro inuiſibili effectu, qui virtute actionis illius producitur, perpetuò in Ordinato manens, qui *Character* appellatur, ac *Poteſtas Ordinis, & Clauium*. III. Pro Officio, & Eccleſiæ externo miniſterio, quod in Ordinatis, & Conſecratis ex il-

lius Characteris impreſsione reſultat. IV. Summi poteſt pro *Diocæſi*, ac *Parochia*, quæ Epiſcopis, ac Presbyteris committuntur. Hieron. Columb. *dict. cap. 1. num. 6.*

71 In prima acceptione propriè, & verè Sacramentum eſt Pontificalis Ordinatio, juxta propriam Sacramenti rationem, quà ſcilicèt *Sacramentum eſt Sacra rei ſignum, & inuiſibilis Gratiæ, viſibilis forma*. Quando verò in II. conſideratione pro *Charactere* accipitur, dicitur à Theologis *Res*, & *Sacramentum* ſimul, eo quod ſit exterioris Sacramenti effectus, indelebiliter Animæ impreſſus, ac perpetuo in Ordinato permanens, & *conſequenter ſignum, & cauſa inuiſibilis Gratiæ, ac ſupernaturalium Operum*, quæ per ipſum tamquam per inſtrumentum Dei ab ipſo adſumptum Deo, ac eleuatum, producuntur in adminiſtratione omnium Sacramentorum, & præſertim in Conſecratione Euchariſtiæ II. denique Officium Epiſcopatus, aut Presbyteratus non eſt Sacramentum, ſed conſequens Sacramenti, & effluens ab illo, & effectus illius, & fundatur in *Charactere*, per quem quilibèt Officialis Chriſti, aut Pontifex, aut Sacerdos, aut etiam Leuita, & inferiores Miniſtri deputantur à Deo, & ab Eccleſia ad agenda ſui Ordinis miniſteria. De tribus nùnc breuiter agendum, de quarto alibi, Deo dante, diſſeremus.

72 Magna tamen ſtatuenda eſt differentia inter *Characterem*, & *Officium*; *Character* namque eſt indelebilis, S. Thom. S. Bonauentura, & Gabr. Biel. *in 4. Diſt. 6. quaſ. 2. art. 1.* ubi communiter alij DD. *Officium* autem amitti poteſt; tùm ſpòtè per liberam reſignationem, tùm coactè per Degradationem, aut Depoſitionem. Vndè cum aliquis degradatur, ab eo *Officium*, nō tamen *Character* interior tollitur. S. Thom. *3. part. quaſt. 83. art. 3.* & cum Auila, Bonacina, Sayro, Paludano, Soto, Henriq. Toleto, Viuald. & Villalou. Leand. à SS. Sacramento *tom. 5. Suar. Oper. tract. 4. de Degradatione, & Depoſitione, diſp. unica, quaſt. 8.* & priùs dixerat *tom. 2 tract. 3. diſp. 2. quaſt 2.* ubi ex hac infert ratione; validè Ordinibus uti Degradatum, quamuis illicitè, ut potè maiorem Excommunicationem incurrens, tanquam Iurium Eccleſiæ violator. Pribatur ergò Degradatus Miniſterio, Officio, & Dignitate, nulloque ideò amplius fruetur Clericali Priuilegio; hæc enim eſt realis, ſeu actualis Degradationis vis, & efficacia. Suar. Mar. Alter. Sayr. Henriq. Auila, Bonacina, Koninch, Filluc, Palaus, Villalou. & Pellizar. laudati à Leandro, *dict. Diſp. vnica, quaſt. 2.* cui addo S. Thom. *in 4. Diſt. 25. quaſt. 1. art. 2. ad 2.* Quod tamen non procedit in Epiſcopo, ſponte renūtiante Epiſcopatum, ut decidit Alex. III. Archiep. Toletan. reſcribens, ut habetur *in c. 1. de Ordinat. ab Epiſcopo, qui renunt. Epiſcopatum.*

73 Ex dictis igitur iam planè oſtenditur Epiſcopatum, & Presbyteratum eſſe duo Officia diſtincta, ita ut remoto uno, alter ſubſiſtere poſsit; atque etiam colligi-

gitur quo pacto Character ab Officio diſtinguatur; ex eo nimirum quod Character (juxta communẽ DD. Sententiam) eſt aliquod Ens abſolutum, quod nullo poteſt modo ab Eccleſia impediri; Officium verò eſt Ens relatiuum, cuius tota eſſentia ad alterum Ordinatur, à quo impediri poteſt. Vndè ab Eccleſia Officium multipliciter impediri poſſe rectè ſequitur, & optimè præmonuit Hieronym. Columbi, *dict. cap. 1. num.* 8.

74 V. præmonendum, ſeu præſupponendum eſt Sacramentum Ordinis eſſe unum, non ſpecie atoma, ſed ſub alterna, & generica: hoc eſt unum totale eſſe conſtitutum ex multis partialibus coördinatis; diuiditur enim in plures ſpecies, quæ unum totale Sacramentum Ordinis, coördinatione quadam conſtituunt, quatenus pertinent ad inſtituẽdum perfectum Eccleſiæ Miniſtrum; quemadmodum multi Partiales Habitus, propter quandam cohordinationem, & habitudinem ad unum objectum totale, unam totalem ſcientiam conſtituunt, Iacob. de Almayn. *in 4. diſt. quæſt. vnica, art.* 3. ubi Ioan. Maior. *quæſt. 1. §.* 3. Soto *in 4. diſt. 24. quæſt. 1. art.* 3. Vazquez *in 3. part. tom. 3. diſp. 238. cap. 3. num.* 26. Bellarm. *de Ordin. cap.* 8. *in fine.* Ægid. de Coninc. *de Sacram. diſp. 20. dub. 6. num.* 51. Martinon. *eodem tract. tom. 2. diſp. 66. ſect. 3. n.* 31. Antonin. Diana, *p. 12. tract. 1. reſolut. 11. verſ. Concludo itaque.*

75 VI. denique præmonendum eſt: Nomen Ordo rigoroſſè ſumptum non accipi pro externa illa actione, qua quis Ordinatur; ſed pro Charactere, & Officio Epiſcopali, Presbyterali, Diaconali, &c. & ſic ferè ſemper à PP. & DD. accipitur Hieronym. Columb. teſte, *dict. cap. 1. num.* 9. qui *num.* 10. explicat Magiſtrum Sententiarum, quem aliter ſenſiſſe ait, *in 4. diſt.* 24. in merito tamen: *Hoc namque loco* Ordinem definiens, ſeu deſcribens ait: *Ordo eſt ſignaculum quoddam Sacrum, quo Spiritualis Poteſtas traditur Ordinato, & Officium; Hoc Sacramentum eſt Sacræ rei ſignum, quia Characteris, & Gratiæ à Deo inf. ſſo.* Ex qua quidẽ Deſcriptione ſignificationẽ præcipuam Ordinis eſſe Characterem, & Officium, quod Ordinatione confertur; non autem externam actionem manifeſtè conuincitur. Vndè potius confirmari, quàm impugnari Columbi doctrinam liquido demonſtratur.

76 Quàm quidem Doctrinam confirmamus, & corroboramus doctrinà Guillelmi Herincx ex Serafica Familia Alumni, atque Definitoris Generalis Habitualis *in Summa Theolog. tom. 4. Diſp. 10. n.* 1. dupliciter nomen Ordinis conſiderans, in ſtricta ſcilicèt, & in lata ſignificatione: in illaque pro Gradu permanente, ſiue Spirituali Poteſtate, quæ Miniſtris Eccleſiæ traditur accipiendum eſſe monet: in laxiori autem accipiendum eſſe nomen illud pro Ritu Externo, & tranſeunte ſubdit. Ante ipſumque clarius explicauerat, Richard. *in 4. Diſt. 24. quæſt. 2. artic.* 3. ubi ſatis ad rem docet dupliciter accipi poſſe Ordinis nomen: vel

pro

pro Ritu, ſeu ſigno, quod traditur Poteſtas Ordinato, vel pro ipſa Poteſtate tradita, & quod I. modo Ordo eſt Sacramentum tantum. II. eſt Sacramentum, & Res, ſcilicèt reſpectu ſigni prædicti, & Sacramentum rei, id eſt, Gratiæ gratum facientis, ſeu augmenti eiuſdem, quæ digne Ordinem ſuſcipienti, confertur. His ergò prælibatis ſit.

Sectio II.

An Pontificalis Vnctio ſit Ordo, & Sacramentum ſpeciale à Sacerdotio, ſeu Presbyteratu realiter diſtinctum?

77 Reſpódeo quatuor eſſe Catholicorum de iſtius Quæſtionis ſolutione ſententias, duas extremas, duas medias. I. Antiquis Scholaſticis, Eorumque Principibus communiſsima eſt. Epiſcopatum ſcilicèt Characterem nō imprimere, neque eſſe Ordinem, ſeu Sacramentum à Sacerdotio diſtinctum, ei que nihil addere Epiſcopatum, ſed tantum per Vnctionem, ſeu Conſecrationem iſtā aliquid Sacramentale ſuperaddi. & quidquid Ordinis propriè dicti, quà ratione Ordines ſeptem dicuntur; & quidquid Sacramēti, & Characteris habet, illud à Sacerdotio, quo neceſſario ante Epiſcopatum, Conſecrandus ad illū imbutus eſſe debet, omninò haurire. Atque Epiſcopatum per ſe nihil aliud dicere, quàm Officium, Dignitatem, Poteſtatem, Authoritatem Sacerdoti dattam multo ampliorem, & auguſtiorem per Cōſecrationem Epiſcopalem, ea, quā per Sacerdotij Characterem nactus fuerat. Quæ Dignitas, & Poteſtas antiquitùs, ut & nūnc in quatuor gradus diuidi teſtatur, Patriarcas, Archiepiſcopos, ſeu Primates, Metropolitas, & Epiſcopos. Hugo à S. Vict. *l.1. de Sacr. Fidei, p.3. c.12.* Magiſ. Sent. *in 4. Diſt. 24. lit. L.* Alex. de Alès *in Sum. p.4. q.20. Membr. 8. art.1. in fine. Reſol.* S Bonau. *in 4. Diſt. 24. p.2. art. 2. q. 3.* multis diluci de explicans; difficultatibus, quæ moueri poſſunt occurrens, & communem eſſe atteſtans. S. Thom. *ibid. q. 3. artic. 2. quæſtiunc. 2. & Diſt. 24. q. 1. ar. 2. ad 2. & in ſupplemento, q. 40. artic. 5. in corpore, & ad 2.* Albert. Magn. *in 4. Diſt. 24. art. 39.* Nec diſplicet Scoto *ibid. q. 1. §. de ſecundò, art.* Rich. *eadem, Diſt. art. 5. q. 2.* Sed aliorum ſententiam referens non improbat. Thom. de Argentina, *Quæſt. vnica, artic. 2.* Capreolus *in 4. Diſt. 25. quæſt. 1. art. 122.* Aureol. *ibidem.* Paul. Soncinas, *in 4. Diſt. 25. q. 1. conc. 2.* Sed Capreolus, & Sōcinas

Bbb Au-

Aureoli modum explicandi refutant. Abulenſ. *in cap.* 16. *Matth. quaſt.* 741. Ioanni de Turrecrem. *in Can. Cleros. §. Ad quintum, num.* 16. *Diſt.* 21. Sylueſt. *in Summa verbo Epiſcopus*, *q.* 1. Couar. *tom.* 2. *var. reſolut. lib.* 1. *cap.* 1. *numer.* 15. qui de communi Theologorum ſententia atteſtatur. Dominici Soto *de Iuſt. & Iure, lib.* 10. *quaſt.* 1. *artic.* 2. relati à Ioanne Morino *de Sacris Ordinat. part.* 3. *exercitatione*, 3. *cap.* 1. *numer.* 6. quibus alij addi poſſunt adducti à Sebaſt. Cæſar. *de Eccleſiaſt. Hierarch. quaſt.* 4. *proœm. §.* 3. *numer.* 5. & à Mathia Corona *de Dignitate, & Poteſtate Spirituali Epiſcoporum, tract.* 1. *cap.* 3. *numer.* 1. Nonnullos paucos Moderniores addimus ex Diana *part.* 12. *tract.* 1. *de Conſecr. Epiſcopor. reſolut.* 1. *mox à principio*, qui *verſ. Probatur hac opinio.* Fundamenta iſtius opinionis ſuprà à Nobis propoſita adducit ad probandum non eſſe Ordinem. & reſolut. 5. adhibet plures docentes non eſſe Sacramentum. Addique pro hac ſententia poſſunt DD. ſeptem Ordines tantū adnumerātes. S. Thom. Sotus, Bellarminus, Nauarr. Petr. Gregor. & alij adducti à Torreblanca *de Iure Spirituali, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 12. *numer.* 13. 14. & 15. quos quidem Authores cui addo Sebaſtian. Cęſar. *dict. §.* 3. *numer.* 7. communem eſſe opinionem affirmātem, pro hac opinione militare, aut ſaltem multum fauere liquet; quando quidem ſeptimum Ordinem Presbyteratum adſignant.

78 II. ſententia huic oppoſita docet Epiſcopatum eſſe peculiarem Ordinem à Presbyteratum ſpecie, & numero diſtinctum, imprimentem diuerſum Characterem, ita tamen affectum, ut Presbyteratum ad ſui impreſsionem, natura ſua, requirant. Quàm docent Iſambertus, Petrus Sotus, Beccanus, Tanerus, Vazquez, Hurtado, Gerunda, Medina, Caietano, Martin. Fornar. Bellarmin. Valentia, Sà, Coninch, Tolet, Domitius Chamerota, Layman, Marchin, Durand. Scot. Ioann. Major, Iacob. de Almain. & Altiſiodorenſ. Atque ex Canoniſtis Gloſ. Abb. Nauarr. Bartol. & Tuſch. adducti à Diana, *dict. part.* 12. *tractat.* 1. *reſolut.* 2. ex quibus probat Pontificalem Conſecrationem eſſe verè Ordinem, & reſolut. 6. eſſe Sacramentum latè demonſtrat, cui addendi ſunt Guillelm. Altiſiodorenſ. *in Summa, lib.* 4. *tractat.* 8. *quaſt.* 1. Ioann. Major. *in* 4. *Diſt.* 24. *quaſt.* 1. *§. ſequenti.* Iacobus de Almain. *ibidem, quaſt. unica, articul.* 2. Nicolaus de Orbellis *in* 4. *Diſt.* 24. Nicolaus de Nize *tractat.* 6. *part.* 3. Petr. Sotus, *de Inſtitut. Sacerdot. lect.* 4. *de Sacramento Ordinis.* Mich. Medina *de Sacror. Homin. continent. cap.* 16. & 18. Ioann. EKius *lib.* 3. *de Primatu Petri, cap.* 22. & *homil.* 67. & 68. *de Sacramentis.* Ioannes Putean. *in Summa S. Thom. Quaſt. unica de Sacrament.* Or-

Ordin.dub.3.& 6.concluſ.3. Bellarmin. *de Sacram. Ordin. lib. 1. cap. 5.* Eſtius *in 4. Diſt. 24. §. 28.* ubi hoc multis demonſtrare nititur, Franciſ. Syluius *in 3. part. quæſt.* 40. *artic. 5. concluſ.* 2. Gregor. de Valentia *de Sacram. Ordinis, quæſt. 1. puncto* 4. *§. Secundò controuerſum.* ubi cum Petro Soto æſtimat ſententiam iſtam eſſe de fide. Et in hanc ſententiã inclinare videtur, Meratius *in S.Th.tom.3.tr.de Ordi. Diſp.5. ſect.2.* licèt rationẽ explicãdæ differẽtiæ Characteris Epiſcopalis à Sacerdotali peculiarẽ, & à Nemine hactenus traditã in fine ſectionis doceat. Q[u]ã ipſam ſententiam rigide defendit Nicolaus Iſambertus Doctor Sorbonicus *in 3.p.S.Thom.tom.3.Diſp.2.de Ordin. art.3.& Diſp.4.ar.3.* relati à Ioan. Morino *d. exercit.3.c.1.nu.7.* Et defendere hanc ipſam ſententiã tenebuntur affirmantes Ordines nõ eſſe ſeptem tantum. Sed nouem, ut *ex cap. Cum contingat de ætate, & qualitat. Ordin.* Can. *Cleros 21. diſt.* S. Dionyſ. Areopag. Auguſ. Barboſ. Couar. & ex propè innumeris alijs Iuribus, & DD. docet Torreblanca *de Iure Spirit. tom. 1. lib.2.c.12.n.16. & ſeqq. uſque ad n.* 21. cui addo quàm plures relatos à Diana *d.p.12.tr.1.reſol.11.tota.* Et pro principali ſententia addimus Durand. Bellar. Medinam, Mayronium Rubium, Cajet. Valent. Becanũ, Vazquez, Coninch, Adamum, Gaſpar. Hurtado, & Sebaſtian. Cæſar laudatos, & ſequutos à Mathia Corona *d.tract.1.c.3.nu.1. poſt med.* qui *n.3.* occurrit inſtantiæ faciendæ ex pluritate Ordinum, quæ ex nuper adductis ſoluta manet. Videndus que etiam eſt Diana *loc.cit.* quibus etiam addi poteſt Torreblanca *d.c.12.nu.27.* plures refens.

79 Tertia ſentẽtia, inter has extremas, media eſt; non profitetur enim Epiſcopatum nouum eſſe Ordinem à Presbyteratu planè diſtinctum; peculiarem Characterem imprimere; nouem eſſe Ordines, ut ſecunda ſuſtinet opinio. Nec etiam profitetur eumdem eſſe planè Ordinem cum Presbyteratu; ſolumque Officio, Dignitate, & Poteſtate diſtingui, ut prima fert opinio, ſed ita priorem ſententiam cum Poſteriore temperat, ut non unum abſolutè utriuſque Characterem, nec duos, ſed unius Characteris extenſionem, & diffuſionem aſſerat; non unum omninò, & undè quaque eundem Ordinem, nec duos, ſed unum imperfectè, & incohatè in Presbyteratu, perfectè, & complete in Epiſcopatu tradat, ad eo ut Epiſcopus eis ſit Presbyter perfectus, & completus, cui poſt Epiſcopatus collationem nihil habeat Ordinatio, quod ſuperaddere poſſit. Et temperamento iſto videntur ſibi Epiſcopatum præclare à Presbyteratu diſtinguere, nec tamen duos Ordines, aut duplicem Characterem conſtituere, quum res incohata, & imperfecta, à confirmata, & perfecta numero non differat, ut Puer generare impotens, creſcente ætate Vir factus, & generationi idoneus, alter à ſe ipſo Iuuene, non euaſit.

juxta Philoſophorum namq; doctrinã habitus inchoatus, ne dũ in Subjecto firmiter in hęrẽs pro eadẽ ſpecie qualitatis, ac Diſpoſitio accipitur, undè inferũt. Quodſicut poteſt homo idem ex puero virũ euadere, nõ mutata ſpecie; ita eadẽ numero Qualitas poteſt ex diſdiſpoſitione fieri Habitus. Sic nec Presbyter factus Epiſcopus, eo quod Epiſcopali Cõſecratione ad Presbyteros generandos, aliosque Eccleſiæ Miniſtros factus eſt idoneus, alter à ſe ipſo Presbytero dijudicandus eſt. Durand. *in* 4. *Diſt.* 24 *q.* 6. Paludan. *ibi.* 7. Supplemẽtum Gabr. *q.* 1. *ar.* 3. *dub.* 6. Kellisonius, Vazq. Coninch Becan. Bellarm Cajetan. Bahun. Caſtro Palao, Leandr. à SS. Sacram Granados, Geſuald. Trullench. Dicaſt. Hurtad. Henriq. & alij adducti à Diana, *d. p.* 12. *tract.* 1. *reſol.* 7. *tota.* Huncq; explicandi modũ uſurpãt quã plures pro ſecunda ſententia adducti, teſte Ioan. Morin. *d. exerc.* 3. *c.* 1. *n.* 8. qui *n.* 9. addit Extenſionẽ illam Characteris à DD. prӕallegatis nõ cõcipi per modũ Quãtitatis, ſed Qualitatis, quӕ vires amplio res, & perfectiores acquirit, eaſque in plura objecta diffundit. Rectius tamen (Iudice Morino *l. c.*) extenſionẽ iſtam Paludan. explicuit *in* 4. *Diſt.* 24. *q.* 7. *artic.* 4. *ad* 1. dicens: *Sicut Habitus Sciẽtiӕ aliquãdo augetur, non intenſiue reſpectu alterius, ut puta quia de eodem objecto, ſub eadem ratione formali per exercitium nouum acquirit homo notitiam nouӕ Cõcluſionis; tùnc intenditur habitus ſciẽtiӕ, non ſic quod poſsit limpidius ſpeculari iſtud quod prius, obſcurius, vel promtius, quia ponitur quod non plus frequentauit Concluſionẽ prius notam, ſed quia per illũ habitum, per quẽ prius non poterat conſiderare primte, niſi unam Concluſionem, quàm ſolum frequentauerat; nùnc poteſt ӕqualiter cõſiderare ſecundam, quam priùs non ſic poterat. Ita Character Sacerdotalis, qui priùs non poterat ordinare, vel cõfirmare, ſed tantum inungerè, conficerè, & abſoluerè; adhibita Epiſcopali Conſecratione, poteſt, non plus conficerè, ungerè, vel abſoluerè, quã priùs, ſed Ordinare, & Cõfirmare, quod nõ priùs, &c.* Et addit Ioan. Marin. *loc. cit. n.* 10. Quod acceſsione Epiſcopatus non perficitur Character Presbyteralis, aut extẽditur ratione Fũctionum Sacerdotaliũ; noua tamen illi aduenit Perfectio, & Intenſio, quà fit ad aliàs Functiones, quibus antea ineptus erat: itaq; perficitur Character Presbyteralis, & reapſe augetur acceſsione Epiſcopatus: ut Habitus ſcientiӕ pluriũ Cõcluſionũ cognitione realiter creſcit. Hoc tẽperamentum Primus ad inuenit Durand. *in* 4. *Diſt.* 24. *q.* 2. *ar.* 3. *toto*, & *præſertim in reſp.* 2. *ad* 2. & 4. ubi ſic concludit: *Gratia, quӕ ad Poteſtatẽ Characteris Ordinis attinet complete per Sacramentũ Ordinis Sacerdotalis confertur ad omnia adminiſtranda Sacramenta, quӕ quocũque tempore Sacerdos adminiſtrare debuerit; & ideo licèt, dùm Conſecratur in Epiſcopum, extendatur eius Poteſtas ad alia tradenda Sacramenta, ſcilicèt Confirmationem, & Ordinem, non tamen indiget noua Gratia Sacramentali; tamet ſi per Morum, Meritorumque augmentum debeat conniti, ut cummulatiori proue-*

hi-

batur, Henriq. *lib. 10. de Sacram. Ordin. cap. 7. §. 1.* Hallier. *de Sac. Elect. part. 2. ſ. 1. artic. 1. §. 4 nu. 21. & 22.* Ægid. de Coninch. *de Sacram. tom. 2. Diſp. 20. dub. 2. 6. & 8. in fine.* Morin. *d. exercit. 3. cap. 1 num. 10.*

80 IV. Sententia quum ſolū diſtinguatur à Poſtrema iſta, modo explicandi Characteris extenſionem cum ea in ſubſtantialibus hanc coincidere non dubitamus, undè non diuerſam ſubſtantia, ſed unam; eandemque diuerſimodè explicatam cenſemus. Ea enim fert: Per Conſecrationem Epiſcopalem alium Characterem non imprimi diuerſum à Sacerdotali; nec Sacerdotalem iam ſuſceptum propriè extendi. Sed eo permanēte, nouam, & diſtinctam à Præcedente, Poteſtatem conferri. Sic Vazq. *in 3. p. S. Thom. Diſp. 240. cap. 5 n. 54.* qui *Diſp. 239. c. 6. num. 57.* explicatum reliquerat: Quæ ſit illa Poteſtas Characteri Sacerdotali per Epiſcopatum ſuperaddita? dixerat enim: *Nihil aliud eſſe niſi Relationem Deſtinationis Diuinæ adhoc, aut illud Miniſterium, quæ eſt extrinſeca Denominatio.* Ex eius ergò ſententia eodem modo philoſophandum eſt de Charactere Sacerdotali quatenus ſpectat Epiſcopalem Poteſtatem, ac de eo, quatenus ſpectat Sacerdotalem abſoluendi facultatem phyloſophatur. Vazquez, latè explicant Philipp. Gamachæ. *in Summa Theolog. de Sacram. tom. 3. Comment. de Sacr. Ord. c. 9. in explicat. 3. Aſſertionis.* Ioan. Morinus *d. exercit. 3. c. 1. n. 12. & ſeqq.* apud quos ſubtiliſsimā iſtam ratiocinationē videndam relinquimus, Nobis enim eam perſequi non placuit. Alijs ergò relictis opinionibus tertia à Nobis ſequenda eſt, & pro modulo noſtro communienda, eamque.

81 I. Probamus ex communi Theologorū Sententia, affirmātium ad Epiſcopum priuatiuè attinere quorundam Hierarchicorum actuum facultatem, & uſum, hoc eſt perficere Eccleſiā, Fideles confirmando, & Presbyteros ordinando. Vndè S. Thom. *in 4. Diſt. 24. q. 3.* ait: Quod Epiſcopatus eſt Ordo, quatenus illi quidam attribuūtur Hierarchici actus in adminiſtratione quorumdam Sacramētorum, quos præter Epiſcopū nemo agere poteſt, ſed Poteſtas agēdi Hierarchicos actus, hoc eſt Diuinos, facultas, ſcilicèt conficiendorum confirmationis, & Ordinis Sacramentorū, juxta Catholicam doctrinam, eſt Poteſtas Sacramētalis, ac ſupernaturalis, nulla etenim alia ratione homini cōmunicatur, niſi per ſacrū illud manuum impoſitionis ſignū, ac verba Chriſti ibi recitata, ut infrà videbimus. Ergò Epiſcopatus eſt Ordo, quatenus eſt Poteſtas Sacramentalis, quæ per Sacræ rei ſignū recipitur juxta illud, Dionyſ. *de Cœleſt. Hier. c. 7. Impoſsibile eſt nobis Lucere Diuinū radium, niſi varietate ſuorū velaminū Anagogicè circumuelatū.* Poteſtas ergò hæc pertinet ad ipſū Ordinis Sacramentū, & ſic patet Epiſcopatū Ordinem eſſe, in quantum Ordo eſt Sacramētum, ſeu quatenus eſt Sacramēti complementū.

82 II. Autem probatur, ſumpto à minori ad maius argu-

Digitized by Google

mento. In Diaconibus, cæteriſque Miniſtris inferioribus; qui minimum omnium Diuinorum actuū peragunt, requiritur Poteſtas Sacramentalis, & per conſequens Diaconatus, ac cæteri inferiores Ordines ſunt Sacramenta, ut deciſum eſt in Concil. Florentino *in Inſtruct. Arminior.* Trident. *Seſſ.* 23. *cap.* 2. *&* *Can.* 2. Can. *Cleros* 21. *diſt.* Can. 1. *& ſeqq.* 23. *diſt.* Can. *Perlectis* 25. *diſt.* Cap. *Cum contingat*, *de ætate, & qualit. Ordinand.* S. Iſidor. Rabbann. Hugo de S. Victore, Conar. Lancellotus, Conrad. Ojeda, Burſat, Barboſa, Bonacina, Sayrus, & Valētia, ſequuti à Torreblanca *de Iure Spirituali*, *lib.* 2. *c.* 12. *num.* 17. qui *num.* 18. addit omnes iſtos Ordines Characterem imprimere, allegans Concil. Trident. *dict. Seſſ.* 23. *cap.* 4. Bellarm. Vazquez, Bonacinam, Fillucium, & Barboſam, *& nu.* 19. ſubdit omnes iſtos Ordines conferre gratiam ſimpliciter, & abſolutè, tùm reſpectu Relationis, quā Omnes habent ad Celebrationē Euchariſtiæ pro cujus aſſertionis comprobatione adducit, Vivald. Victoriam, Valētiam, Coninch, & Gaeta, ut de quatuor minoribus docet, S. Thom. *in* 4. *diſt.* 24. *quæſt.* 2. *art.* 1. *quæſt.* 3. *&* 3. *part. quæſt.* 37. *art.* 3. S. Bonauent. Scot. Richard. Nuñus, Victoria, Barthol. de Ledeſma, Petrus de Ledeſma, Ioann. à Cruce, Lumblinus, Bieſcas, Bellarm. Henriq. Valent. & alij propè innumeri adducti à Leandro *de Sacram. tom.* 2. *tract.* 6. *quæſ.* 6. *verſ. Sed longè probabilius*, qui etiam, *q.* 7. *&* 8. latè exhibet DD. hanc, & contrariam ſententiam defendentes. Sed affirmatiua Thomiſtarum eſſe apparet, & probat Ioan. Bieſcas *in Apologia pro doctrina D. Thom. quæſt.* 11. *art.* 4. *dub.* 5. *pag.* 798. *per plures ſeqq.* quibus addo Concil. Nicen. *in Epiſt. ad Fælician. Epiſcop.* Concil. Roman. *ſub Sylueſtro, Can.* 3. Concil. Carthaginenſ. IV. *Can.* 4. *& ſeqq.* Euſeb. Cæſarienſ. *lib.* 6. *Eccleſ. Hiſtor. cap.* 33. Subdiaconatum etiam Ordinem eſſe, & licèt à principio Sacrorum Ordinum numero non accenſeretur; hodiè iam Maiorum Ordinum Cathalogo ab Eccleſia adſcriptus eſt. Can. *Nullus* 60. *diſt.* Concil. Tridentin. *dict. Seſſ.* 23. *cap.* 2. Diaconatū quoque eſſe Maiorem Ordinem, docet Magiſter *in* 4. *diſt.* 24. & illius Apoſtolum meminiſſe cōſtat, 1. *ad Timoth.* 3. *Act.* 21. Torreblanca *d. cap.* 12. *num.* 9. *& ſeqq.* Ergò fortiori eſt ratione, & fundamento concedenda Sacramenti ratio Epiſcopatui, cui ſoli competit Eccleſiam perficere, ordinādo illi Miniſtros, per quos Euchariſtia conficiatur.

83 Confirmaturque ratiocinatio hæc, Sacris attentis Oraculis iuxta enim ea clarius apparet Epiſcopatum, per quem ſupernaturales conficiuntur actus, eſſe inſtitutum à Chriſto, quàm Diaconatum, ut latè probat Hier. Columbi *de Angelic. & Human. Hierarch. lib.* 5. *cap.* 4. *& cap.* 9. Vbi plures refert, & probat diſtinctum à Diaconatu, & Presbyteratu eſſe, quia nullum ab iſtis ſupernaturale peragi poteſt unde S. Thom. *dict. q.* 3. *art.* 2. *quæſtiunc.* 2. Quorumdam Hie-

Hierarchicorum nomine in Epiſcopo Poteſtatem agnoſcit ſingularem, propter quam Epiſcopatū Ordinem appellat: Et quamuis neget ipſum Epiſcopatum eſſe Ordinem, ut Ordo eſt Sacramentum imprimēs Characterem, quia per hunc Characterem Sacerdos ipſi Christo configuratus, ad Euchariſtiam iam ordinatus fuerat, numquam tamen negat eumdem Ordinem eſſe Sacramentum, non ut nouum imprimens Characterem, ſed ut veterem extendens, ac perficiēs, ut expreſsè docuit Guillelm. Pariſienſ. *de Sacram. Ordinis, cap. 13.* à quo Ludouic. Cellot. *de Hierarchia, & Hierarchis, lib. 8. cap. 13. pagin. 700. verſ. Sed omnium diſertiſſimus* cui addo S. Iſidor. Raban. Scot. Ioann. Baſiolum. Durand. Ioann. EKium. Ioann. Mayor. Paludan. Palac. Guillelmum Eſthi. Iacob. Almayn. Altiſidor. Cardinales Caietan. & Tolet. Valentia, Suar. Gabr. Biel. & Gabr. Vazq. Petrum de Ochagauia, Coninch. Franc. Sylu. & omnes S. Thom. Interpretes, Filluc. Fornar. Lorin. Petr. Sot. Michael Medina Hannib. Reſell. Nauar. & Canoniſtas, Card. Lugo, & Martinon. adductos à Hieron. Columbi *dict. lib. 5. cap. 15. numer. 14.* cui etiam plures alij adjici poſſunt ex Leandro à Sanctiſ. Sacram, *dict. tract. 6. quæſt. 10. & 11.* & Diana *part. 12. tract. 14. reſol. 2.* qui à contraria ſententia, quàm defenderat, *part. 5. tract. 10. reſol. 41.* omninò reſiliit; & præ omnibus videndus, Franc. Hallier. *de Sacr. Elect. p. 2. ſect. 7. c. 1. art. 2. tota, & de Eccleſ. Hierarch. lib.* [illegible] *cap. 3.* ubi plura in plurimas addunt comprobationes.

84 Sed objiciet aliquis in Epiſcopatu hanc vocari extenſionem Characteris, non realiter, ſed ſecundum rationem; ergò nequit eſſe Sacramentum. Facillimè tamen inſtantia diluitur ex Cardin. Bellarm. *de Sacram. Ordin. lib. 1. ca. 5.* ibi: *Quod ſi dicunt Characterem extendi ſignificatione, quod ſcilicet in Epiſcopo ſit ſignum plurium Poteſtatum, & in Presbytero pauciorum, redimetuntur; quia licet Character reipſa ſe non agat, ſed ſolum ſit ſignum pacti Dei cum hominibus ſe concurſu Diuino in illis actionibus Sacramentalibus, exhibentis tamen hoc eſt ſignū reale, & ideo ſicut ubi eſt Spiritualis Poteſtas colligitur in Anima, eſſe realem Characterem, ita ubi eſt additio Nouæ Poteſtatis, oportet colligere realem additionem Characteris. Quumque eadem efficatia requiratur ad Characterem reipſa extendendum, quā ad nouum imprimendum, tunc certè illud Eccleſia externum Symbolum, illaque manuum impoſitio, quæ hunc habet Spiritualem effectum, ac ſupernaturalem ad realem extenſionem, erit Sacramentum.*

85 Ex quibus conciliari, & ad noſtram reduci Sententiam Thomiſtas poſſe, non dubitamus; Omnes ſiquidem in hanc conſpirant Sententiam, quòd verè phyſicè, ac realiter ex vi illius conſecrationis extendatur Epiſcopo Character Presbyteralis per Diuinam Potentiam nouo quodam, ac reali modo, quem antea non habebat, ut aſſumatur à Deo, tamquam inſtrumentum ad producendum

dam nouum effectum, & hanc vocant Perfectionem eiuſdem Characteris, & conſequenter indelebilem, ac irretractabilem. Quod idem eſt ac dicere: *Quod actio illa ſit propriè Sacramentum, à quo datur noua Poteſtas cauſandi gratiam, & transfundendi Sacerdotalem Caracterem in Presbyteros ab illo poſtmodum ordinandos.* Eadem quoquè ratione aſſerũt refertiſsimam dari Gratiam Epiſcopo in ſua Conſecratione, propter quod dicunt Epiſcopatum eſſe complementũ perfectiſsimum Sacramenti. Didac. Nuñus *Diſput. ultim. ſuper Addit. ad 3 part. S. Thom. quæſt. 38. art. 5.* quaſi dicant hanc nouam Conſecrationem, ex qua efficitur in Anima Epiſcopi Supernaturalis, ac vera Characteris extenſio, eſſe Sacramentum; Quicquid enim alicuius rei eſt complementũ certè ad illius integritatem pertinet, & ad eſſentialem perfectionem eius neceſſaria eſt. Ergò ſi actio Conſecrationis Epiſcopalis eſt cõplementum Sacramenti Ordinis ad eius pertinebit integritatem, tamquam pars, ex quà totus componitur Ordo, ergò eſt perfecti, ac completi Ordinis Sacramentum indelebilis, ac irreiterabilis, qualis ipſe Character; hoc eſt Sacrum aliquod externum ſignum, per quod Sacerdotalis Character, atque Ordo completur, & perficitur, ut optimè arguit Hieronym. Columbi *dict. lib. 5. cap. 15. num. 6.* addens legitimè exinde inferri Epiſcopalẽ Cõſecrationem, etiam juxta Thomiſtarum ſententiam eſſe Sacramentum, ut perficiens ipſum Characterem Sacerdotalẽ eumque extendens, ac ſufficiẽtem conſtituens, aliquo nouo verò, ac reali modo, ita ut Deo cooperetur ad alia Diuina, ac ſupernaturalia opera inſtrumentaliter efficienda ille, qui ſic Epiſcopus ordinatur, & conſecratur. Et hanc poſitionem maximè conſentaneam eſſe S. Thomæ doctrinæ, nec per eam quicquam detrahi Presbyterali Characteri, ac Ordini, per quem immediatè in ſuo proprio ſubjecto Sacerdos ordinabatur ad Eucharistiæ Sacramentum.

86 In eamdem ferè coincidit Sententiam, & explicationem Nuñus *in Comment. Addit. ad 3. p. S. Thom. quæſt. 38. art. 5.* dum ait: *Quum Chriſtus inſtituerit manuum impoſitionem, tamquam ſignum completiuum ſigni præcedentis, Epiſcopatus non eſt per ſe ſignum, atque adeò Sacramentum (ſcilicèt realiter diſtinctum à Charactere Sacerdotij) ſed eſt aliquid pertinens ad ſubſtantiam, & integritatem iſtius Sacramenti, licet non ad eſſentiam; ſicuti ſatisfactio, quæ eſt tertia pars Pœnitentiæ, neque eſt pars eſſentialis, neque omninò accidentalis, ſed integralis, & quodammodo ſubſtantialis, ſicut in homine manus, & pedes non ſunt de eſſentia humanæ naturæ, ſed de eius ſubſtantia, &c.* Ex cuius verbis apertè colligitur Epiſcopatum eſſe aliquid pertinens ad Subſtantiam Sacramenti Ordinis, & manuum impoſitionem, quæ Epiſcopus conſtituitur, à Chriſto inſtitutam eſſe, tamquam ſignum completiuum ſigni præcedentis Ordinis Presbyteralis: Quod indè ait,

Epiſ-

Epiſcopatum non eſſe per ſe Signum, non poteſt aliter intelligi, quam quod non ſit pèr ſe nouus Charactèr diſcretus à priori Preſbyterali, ex quo non excluditur, ut in noua conſecrationè Epiſcopali prior Charactèr extendatur verè, ac realiter ad complendum, & perficiendum Sacèrdotium ad nouos actus Gratiæ, ac Potèſtatis Supernaturalis eliciendos, ut appertè alibi Nuñus ipſe aſſeruèrat, hocque ſufficit ad rationem Sacramentalem, ut ſit illa actio, ac Signum impoſitionis manuum cum verbis ibi concurrentibus, ex quibus ex opère operato Epiſcopus Sanctificatur, ac nouam Supernaturalem aſſequitur Poteſtatèm, & fit completum, ac perfectum Ordinis Sacramentum.

87 Hinc iam facillimè apparet conciliari etiam poſſe in hac quæſtione diſſentientès DD. Nègantes ſiquidem adducti à Leandro à SS. Sacram. *dict. tract. 6. q. 10. mox à principio.* Diana *dict. tractat. 1 reſol. 5 & ſeqq.* intèlligendi ſunt loqui de Ordine, in quantum nouum imprimit Charactèrem, quibus, & Nos libentèr aſſentimur, non verò quatènus vètèrem extèndit Characterem. Eſſet nāque exploratiſsimus error mādatum Chriſti perturbans, Vetèrem Patrum, ac Thèologorum, totiuſque Catholicæ Eccleſiæ Dogmati contradicens, quæ ab Apoſtolorum tempore uſque modo Epiſcopalis conſecrationis ritum ac formam, aliosque Sacramentalis Gratiæ effectus tradidit. Hallier *dict. ſect. 2. cap. 1. art. 2. §. 2. num. 2.* Diana *dict. tract. 1. reſol. 6. & 7.* Columbi *dict. cap. 15. num. 9.* & Nos alibi latiùs forſan.

88 Neque obſtat quod Preſbyteralis Character per ſolam conceſsionem Eccleſiæ extendi poſsit, ut nimirum ſimplex Sacerdos auctoritate Papæ alium queat Sacerdotem Ordinare; Gloſ. *in c. Manus quoque impoſitionis de Conſecrat. Diſt. 5.* & ibi Adnotatio litteralis. Eadem Gloſ. *in Can. Peruenit 95. diſt.* Innocent *in cap. Quanto de Conſuetud.* & quam plures antiqui grauiſsimi Canoniſtæ relati à Ioann Morino *de Sacr. Ordinat. p. 3. exercitat. 4. cap. 3. & cap. 4.* ubi validiſsime eam corroborat. Hoc tamen nullius eſſe momenti reſpondemus: licèt enim præſuppoſitum admittamus (quod in noſtra voluntate poſsitum eſt, non enim deſunt quàm plures Authorés magnæ notæ, id negātes, ut videre eſt penes nuper allegatos) adhùc tamèn Epiſcopatus remanet nouus Ordo a Presbyteratu realiter diſtinctus, veluti, qui per nouam Conſecrationem recipit ex opere operato nouam gratiam, & nouā Poteſtatem agendi ex Officio, ac Iure Diuino Epiſcopos conſtituēte, id quod ſimplex Sacerdos ſolum ageret ex commiſsione. Vndè hoc modo Character Epiſcopi eſt velut ſignum pacti abſoluti, qui à nulla Superiori Poteſtate in terris de facto impediri poteſt, ut Theologis innoteſcit. Character autem Presbyteri, qui non per ſe, & virtute ſua, ſed velut extenſus, & applicatus per conceſsionem Pontificis, poteſt interdum ad talē mi-

miniſteriũ eleuari, atque ad eiuſdem placitum hæc ab eo Poteſtas auferri. Et ſic non eſt Ens reale, *ſed Ens rationis*, aut Entitas moralis tantùm, extenſio hæc Characteris, quæ ſine Conſecratione Epiſcopali fit, hoc eſt relatio rationis, ſiue Moralitas quædam ortà ex vi Deſtinationis Humanæ adhoc, vel illud miniſterium, etiam ſi fiat ſecundum ritum, & formam benedictionis Abbatialis, quæ nullũ eſt Sacramẽtum, quia in manuum impoſitione non dicitur ei: *Accipè Spiritum Sanctum, &c.* & per conſequens non datur ei Gratia ex opere operato hominum miniſterio, neque dicuntur Abbati verba: *Quodcumque ligaueris, &c.* nec plus cœteris habet Iure Diuino. Ita Columbi *dict. cap.* 15. *num. fin.*

89 Hæc nimis ſubtilia, ſeu obſcuriora ab aliquibus fortè retanda, facillimè percipientur ex Text. *in Can. Diaconos* 13. 93. *Diſt.* ubi Gelaſ. Papa ſcribit: *Abſque Epiſcopo, vel Presbytero Baptizare non audeant, niſi prædictis fortaſsis Ordinibus longiùs conſtitutis neceſsitas extrema compellat, &c.* Ex quibus apparet Epiſcopatum, & Preſbyteratum, tamquam diſtinctos Ordines recenſitos eſſe à Romano Pontifice, cui accinit Anaclet. Papa *Epiſt.* 3. *cap.* 1. qui in enumeratione Ordinum, Epiſcopatum ſeparatim recipit; eſſeque duos Ordines Sacerdotum in Eccleſia, Epiſcoporum ſcilicèt, & Presbyterorum, ultra quàm, quod iam ſuprà adnotaui, probant Epiphan. *hereſ.* 75. Dionyſ. *de Eccleſ. Hierarch. cap.* 5. Leo *Epiſt.* 84. *cap.* 4. S. Grego. *lib.* 4. *in* 1. *Reg. cap.* 5. Clem. Roman. *lib.* 8. *conſtit. Apoſtol. cap.* 45. ibi: *Epiſcopis quidem aſsignauimus, quæ ad Principatum Sacerdotum pertinet. Presbyteri verò, quæ ad Sacerdotum. Diaconis verò, quæ ad miniſterium Vtriuſque, &c.*

90 Nec Sacra deſunt oracula; nam 1. *ad Thimoth.* 4. Apoſtolus ſcribit: *Noli negligere gratiam, quæ data eſt tibi Prophetam cum impoſitione manuum Presbyterij, &* 2. *ad Thimoth.* 5 *Admoneo Te, ut reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum, &c.* Ex quibus hoc efformamus argumẽtum cum Diana *dict. tract.* 1. *reſol.* 2. *verſ. Probatur hæc opinio*: Quod Apoſtolus ait dediſſe Thimotheo per manus impoſitionem eſt quidam Eccleſiaſticus Ordo propriè, & rigoroſe dictus, ſed utrobique Apoſtolus de Epiſcopatu à ſe Timotheo collato loquitur. Ergò juxta Apoſtolum Epiſcopatus eſt verus Ordo. Conſeq. ex præmiſſis ſequitur Maior. probo ex Concil. Trid. *Seſſ.* 23. *cap.* 3. ex utroque loco decidens Ordinem eſſe Sacramẽtum, ac proinde id cui Tridentinum ait conuenire ex Apoſtolo rationem Sacramenti, debet eſſe Ordo Eccleſiaſticus propriè dictus, aliàs enim nulla, & vana eſſet locorum allegatio, & fundamentum ex ipſis à Concilio deſumptum. Min. probo ex Chriſoſtom. *in* 1. *Epiſtol. ad Timoth. homil.* 13. ubi etiam Theophylac. S. Anſelm. & S. Thom. Iſambert. *in* 3. *p. S. Thom. tom.* 3. *de Sacr. Ordin. diſp.* 2. *art.* 3. igitur Epiſcopatus eſt Eccleſiaſticus Ordo, propriè, & rigoroſè dictus.

Con

91 Conſequentiam hanc noſtramque corroboramus Concluſionem ex Concil. Trident. *Seſſ. 23.cap.4.* Vbi Epiſcoporum Conſecrationem appellat Ordinationem; & *Can. 6. ejuſdem Seſſ.* definit eſſe in Eccleſia Hierarchiam conſtantem Epiſcopis, Presbyteris, & Miniſtris; omnis autem, & quilibet gradus, ſeu ſtatus eſſentialiter conſideratus, veluti pars integralis, & conſtitutiua Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, eſt Ordo Eccleſiaſticus propriè dictus, & è cõuerſo, qui hoc caret conſtitutiuo, ab illo excluditur gradu Hallier. *dict. ſect. 2. cap. 2. pag. 26. verſ. Quod autem.* Sed Epiſcopatus eſt declaratus à Concilio Tridentino pars eſſentialis, & conſtitutiua Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, ut nuper vidimus, & latè probant Hallier. *de Eccleſiaſt. Hierar. b. lib. 1. ſect. 1. cap. 2. pag. 6.* & aliquot ſequentibus. Ergò Epiſcopatus eſt Ordo, & conſequenter Sacramentum.

Sectio III.

An Regia Vnctio ſit Ordo, & Nouæ Legis Sacramentum?

92 Licèt aliqui ex Gallis Authoribus, præſentientes ſe omni prorſus fundamento deſtitui ad inducendam imaginariam Sacro Supremam Poteſtatem, quàm Regibus ſuis competere affirmant, (ut à principio vidimus) ſuadere conantur Vnctionem Regum Francorum Sacramentum eſſe, Characterem imprimens, ut videre eſt penes Armacan. *in Marte Gallico, lib. 1. cap. 4. pag. mihi 13.* & 14. ubi optimè infert. Quod Authores Galli fateri neceſſario tenentur Vnctionem Regiam octauum eſſe Sacramentum, ni in alia velint intolerabilia incidere abſurda, quod pluribus Author ille demonſtrat, & *pag. 15.* docet aſſertionem hanc, inauditam hactenus in Eccleſia eſſe; omniſque Eccleſiaſticæ, Diuinæque Authoritatis inexpertem, & quæ ſine magna temeritate defendi non poteſt quia grauiſsimam irrogat Sacramentis iniuriam, parem attribuẽs Sacramentalibus virtutem, ac Sacramentis, aut ſuperiorem illis, quàm iſtis deferendo, cuius inanis opinationis Error, ne ſerpat, & quotidie excreſcat, ultra adducta ab Armacano, aliqua non penitus aſpernenda ad hanc opinionem omnino à Catholicorum mentibus auellendam, adducemus, eius præjactis, & dilutis fundamentis; Tàm quæ ab Aſſeclis exhibita ſunt, quàm aliâ denuò à Nobis excogitata, & ad inuencta.

93 I. ergò fundamentum eſt. Vnctio Regia ad Sacramentum Ordinis pertinet, & quidem ratione Sacramenti; ſed Ordo eſt verè Sacramentum Characterem imprimens, ergò, & Regia Vnctio.

aquæ attinctioni Baptiſmi. Vndè Ioannē Zimiſcen. Imperatorem Eccleſiæ aditu expulſum ob cœdem Nizefori Phocæ Deceſſoris ſui, Polieuchum iterum communioni reſtituiſſe, nulla pœnitentia in dicta, & prætextu quod Vnctione Imperatoria crimen abolitum eſſe, Balſamon refert *in dict. ſupplemento, pagin.* 1125. Petr. de Marc. *in Prologomen concord. Sacerd. & Imper. pag.* 48.

96 Aſt his minimè refragantibus, affirmandum eſt Regiam Vnctionem Sacramentale tantum eſſe, ut mox probabimus, dilutis priùs in contrarium objectis, quæ parui pendenda eſſe liberè aſſirmamus. Ad Text. namque *in Can. Valentinianus*, Reſpondet Hallier. *dict. §. 4. numer.* 18. intelligendum eſſe loqui de militari Ordine. Ad Patrum teſtimonia reſpondemus, accipiendum ibi eſſe verbum: *Sacramenta*, pro *Sacramentalibus*, quæ in latiſsima ſignificatione pro Sacramentis accipiuntur, Bellarm. *de Sacrament. lib.* 1. *cap.* 8. Ioan. EKius *Homil.* 1. *de Sacram.* & cum Varron, Feſto, & alijs Henriq. *dict. lib.* 1. *de Sacram. in gen. cap.* 2. *§.* 1. *litt. A. & B.* & in hoc ſenſu Patres illos accipiendos eſſe probat Hallier. *dict. §.* 4. *numer.* 18.

97 Ad II. autem reſpondemus non legitimè ex eo argui in Regia Vnctione Characteris impreſsionem, aut Sacramentum Ordinis, ut docet Gloſ. *in dict. Can. Valentinianus, §. Quum autem, verbo Ordinem* 63. *diſtinct.* & DD. *in cap. Venerabilem, de Elect.* Specular, *tit.* 1. *§. Nunc oſtendendum, verſ.* 39. Bald. approbans Gloſ. *in proœm. Conſt.* Reſtaur. Caſtald. *de Imperat. q.* 21. *in fine*, & ex eis Iacob. de Valdès *de Dign. Reg. Hiſpan. cap.* 14. *numer.* 14. Et meritò, licèt enim Summi Pontifices aliquandò Imperatoribus, & Regibus munera iſta peragere indulſerit, non tamen inde ſequitur, Regiam Vnctionē Sacramentorum numero adſcribendam, quia quum Ordines, ſeu gradus omnes ab Eccleſia ſint inſtituti, *Can.* 10. *& Can. omnes, de Conſecrat. diſt.* 5. Henriq. *lib.* 9. *de Sacrific. Miſſ. cap.* 22. *§.* 4. in eis diſpenſare poteſt Summus Pontifex Barboſ. *de Poteſt. Epiſcop. par.* 1. *titul.* 1. *cap.* 5. *numer.* 5. *verſ fieri autem*, Thom. del Bene *de Immun. tom.* 1. *cap.* 1. *dubit.* 2. *ſect.* 3. *numer.* 6. & permittendo Papa coram Se aliquid fieri, diſpenſare cenſetur, Salgad. *de Reg. Protect. part.* 1. *prælud.* 3. *num.* 148. Ex his autem, quæ Princeps cum aliquo diſpenſatiuè operatur, argui generaliter nequit, *§. Sed, & quod Princip. 6. Inſt. de Iur. Nat. Gent. & Ciuil.* Ergò, &c.

98 Ad Textum autem *in cap. Quemadmodum, §. Sed hoc* 23. *quæſt.* 7. Reſpondetur, in eo Auguſtin. de Baptiſmali loqui Charactere, ut ex ipſo apparet contextu, & licèt non appareret ad externam deberet nominis ſignificationem reduci. Quæ hoc vocabulo generaliter exprimitur Ioan. Kaluin. *in Lex Iuridic. litt. C. pag.* 172. *col.* 2. & conducit Gloſ. *in Can. Valentinianus Verbo, Ordinem* 63. *diſt. & in cap. quod quidē* 67.

Digitized by Google

Verbo amittit 11.*quæſt*.1.*&* *in l.Stimata* 11.*Cod.de Fabricenſ.lib*.11.*&* *l.penult.ff*. *ex quibus cauſ. Major*, *l.ad tertium*, *ff.de Teſtament*. ex ipſoque Auguſtino comprobatur, *lib*.2.*contr.Epiſtol. Parmen. cap*. 13. relato *in Can.quod quidam*, 1. *quæſt*. 1. Vbi Characterem militiæ militatem ſtatum appellat, ex quo perſonarum ſortem Characteris nomine primi colligitur. Vndè *in prætitato Textu* Dignitatem Imperatoriam Characteris Imperatoris intellexiſſe Auguſtinum etiam reſponderi poterit.

99 Ad III.denique reſpondet ipſe Petr.de Marca *ibidem*, *§*. 3.*pag*. 48. Quod facinus illud pertinere potuit ad excuſationem Subeundæ Pœnitentiæ Canonicæ,ſed ad criminis veniam porrigi nō debuit abſque fœdę Adulationis blaſphemia,ex eodem namque adulationis fonte hauſerunt Græci docendi, munus æquè Imperatori competere, ac Patriarchæ,ob vim Vnctionis. Quod alienum eſſe ab Inſtituto Domini, & ab Eccleſiæ ſenſu iam ſuprà oſtendimus,& Marca ipſe fatetur, ſeu Quiſquis eſt Author illius operis. His ergò ſic omninò dilutis.

100 Regiam Vnctionem Sacramentum non eſſe.I. irrefragabili argumēto probamus. Character Spiritualis Tribus tantum confertur Sacramentis,ut definitum eſt in Conc. Tridentino *Seſſ*. 7.*Can*.9.*&* *Seſſ*.23.*cap*.4. S. Tho. 3.*part.quæſt*.63.*art*.7. Eſtque communis Patrum Sententia teſte Bellarm.*lib*.2.*de Sacramen.cap*.22. *propoſ*.6. Sed nullum ex eis eſt Regia Vnctio totaliter, aut partialiter,ergò nequit Characterem imprimere, ergò nequit eſſe Sacramentum. Prima patet conſeq. Secundam autem probo. Præcipuum Aduerſariorum fundamentum,quo ſuam opinionem ſtabilire conantur;eſt quod Regia Vnctio Characterem imprimit. Hæc autem deficit,ergò, & ratio conſtitutiua Sacramenti. II. aſſertionem noſtram probamus, & diſcurſus corroboratur. Vnctio Regia in Aduerſariorum Sententiâ eſt Sacramentum Characterem imprimens, ut vidimus, ergò iterari non poteſt. Prob. conſeq. ex Concil. Trident.*Seſſ*.7.*de Sacram. in genere*,*Can*.9.expreſſè decidente Sacramenta Characterem imprimentia, iterari non poſſe, priuſquè iam deciſum fuerat in Conc. Florent. *Seſſ*. 23. *cap*. 4. *in decreto vnionis*,& in Concil. *Toletan.VIII*. *Can*.7.rationem reddente, & copioſiſsimè docent DD. allati ab Auguſtin.Barboſ.*dict. Seſſ*.7. *Can*. 9.*num*.11.cui addo Franc. Hallier. *de Sacr. Elect.part*.2. *ſect*.3. *cap*. 2. *toto*. Ludouic. Cellotium *de Hierarch.* *&* *Hierarch. lib*. 6. *cap*. 8. *pagin. mihi* 423. Aſt Vnctio Regia ſæpiùs iterari poteſt,imò aliquando debet, quoties Regni conſuetudo, aut lex id ſuadeat; ſicque legimus Pipinum Francorum Regem primò à Bonifacio Archiepiſcopo Moguntino inunctus, & Coronatus eſt, Adelhelm. *in continuat. Aymoini Anno* 750. Annales Francofordienſ. & Regin.adducti ab Armacano *in Marte Gallic. lib*. 1.*cap*. 5.*pag.mihi* 18. Vbi ex eiſ-

..iiſdem Scriptoribus ſubdit quod - triennio circiter poſt, à Stephano . Papa idem Pipinus fuit in Regem inunctus, idemque accidiſſe Carolo Magno, probat idem Armacan; cui addo Mich. Rouſſell. *Hiſt. Pontific. Iuriſdict. lib. 7 cap 4. §. 1.* & patet. Nã Carolus Magnus ſemel una cum Patre ab Archiepiſcopo Moguntino, iterum à Stephano Papa III. & à Leone denique III. inunctum eſſe probat Halli *d. ar. 5. §. 2. nu. 5.* Ludouicus Pius ter quoque inunctus legitur I. ab Hadr. I. Romæ vix dũ ex Ephæbis egreſſus eſt II. poſt deceſſum Caroli Magni à B Arnulpho III Rhemis à Stephano V. in Imperatorem unctus. Carolus Caluus ter etiam inunctus fuit; ut latè probat Hallier. *dict. §. 2. num. 6.* Millenaque alia poſſemus producere exẽpla, aſt cum Gallis acturi hac abũdare cenſemus, & in aggerendis exemplis non immoramur.

101 Diſcurſum tamen ex Armacano ipſo corroboramus, *pag. 18.* docente, Imperatorem Romanũ vſu perantiquo Tribus Coronis coronatũ fuiſſe, tribuſque diuerſis Vnctionibus inunctũ Aquiſgrani ſcilicèt ab Archiepiſcopo Moguntino, Mediolani ab illius Ciuitatis Præſule, & Romæ ab Eccleſiæ Vniuerſalis Supremo Paſtore, quod idẽ in Sacris litteris uſitatiſsimum fuiſſe demonſtrat; moxque differentiam ſub infert inter Eccleſiaſticam, & Sæcularẽ Vnctionem, quod illa Semel, & ad unum Epiſcopatum facta iterari nequeat, licèt ad plures poſtea promoueãtur Epiſcopatus, nõ ſic in Regibus, qui toties ſunt ungendi, quoties Regnũ obtentum id exegerit; ex quo optimè infertur, E Sacramentũ non eſſe, Characterẽ imprimens; Quæ quidẽ illatio cõprobatur, ex quo Clementia Vxor Lud. Vthini, Cõſtantia filia Alphõſi Regis Hiſpaniæ Vxor ſecũda Ludouici Iunioris, Margarita Vxor S Ludouici, & aliç Frãcorũ Reginæ inunctæ ſunt Arma can. *d. c. 5 pag. 19. verſ. Mitto Reginas*: Mulieres autẽ incapaces ſunt Characteris Ordinis Iure Diuino, ut latè probaui *q. 3. §. 4.* Ergò quũ paſſim inũctę Regũ Vnctione Reginæ legãtur; rectè infertur Vnctionẽ hanc non eſſe Sacramentũ.

102 Hinc communiter docẽt Cordatiores, Regiam Vnctionem Cæremoniam tantummodo Eccleſiaſticam eſſe, nullam attribuẽtem Poteſtatem, nullumque Characterem imprimentem, aut Sacrum conferentem Ordinem, ut ex ſententia, Text. *in cap. vnic. §. Vndè in Veteris, verſ. Refert, de Sacr. Vnction. iuncto cap. tua 25. de Decimis*, poſt Gloſ. *in cap. Valentinianus 3. Verbo Ordinem 63. diſt.* Abb. Panorm. *in cap. Venerabilem 34 nu. 6. de Elect.* Caſtald. *de Imper. quæſt. 21. & quæſt. 29. tom. 16. tract. Doctor.* Azor. *Inſtit. Moral. tom. 2. lib. 10. cap. 5. quæſt. 2. & 3.* Boethius Epoũ *lib. 1. Heroicar. QQ. tit. 1. de Regal. numer. 43. & ſequentibus,* Suar. *contr. Reg. Angl. lib. 3. cap. 24. numer. 5.* Camill. Borrell. *de Præſtant. Reg. Carhol. cap. 49. numer. 9. & 11.* Auguſtin. Barboſ. *in d. Can. Valentinianus, numer. 2. & in dict. cap. vnic. de Sacra Vnction. num. 10.*

& de Poteſt. Epiſ. part. 2. alleg. 31. numer. 6. & 11. Armacan. *in Marte Gall. dict. lib. 1. cap. 4. 8. & 15.* Author Arbitri *inter Mart. Francic. & Vindic. Gallic. cap.* 8. Mich. Rouſell. *Hiſtor. Pontif. Iuriſdict. lib. 7. cap. 2. num. 4. & cap. 4. num. 5.* Fortunat. Schacc. *Elao Chriſmat. Myrothec. 2. cap. 1.* Ioann. Fileſac. *de Idololatr. Polit. cap. 9.* Genebrar. *in Pſalm.* 88. Abulenſ. *in 1. Reg. 10. quaſt. 1. & ſequentibus ad 1. Paralipomenon 9. quaſt. 2. 3. & 4. Serar. ad 1. Reg. 10.* & poſt alios Pineda *de Reb. Salom. lib. 2. cap. 6.* Salianus *Annal. Veter. Teſtam. tom. 3. Anno Mundi 2962. numer. 80. & ſequentibus.* Illuſtriſ. D. D. D. Franciſc. Ramos de el Mançano, nunquam ſatis laudatus *in ſupplici illo Libello ad Sanctiſ. Alexandrum VII. pro Epiſcopatib. Luſitan. propoſ. 3. §. 1. numer.* 60. dilucidè noſtram explicat aſſertionem videnduſque pro ea etiam eſt Franc. Hallier. *de Sacr. Elect. part. 2. ſect. 8. cap. 9. artic. 5. §. 4. num.* 18.

§. VII.

Ec qui Sacri Ritus Pontificalis Conſecrationis, & Regiæ Vnctionis ſint, tàm materialiter, quàm myſticè conſiderati?

103 PLura de Pontificalis Vnctionis Ritibus Scripſère grauiſsimi Authores, & præcipuè Staniſl. Socoloui Cracouienſis Canonicus *in Epithalamio de Conſecr. Epiſ. ſiue Orat. 4. ſuis præfixa operibus Cracouiæ excuſsis Anno 1591. fol. 411. & ſequentibus uſque ad fol.* 484. à quo cuncta, quæ de illis ſcripſit Auguſtin. Barboſ. *de Poteſt. Epiſcop. part. 1. titul. 1. cap. 5. à numer.* 8. ſurripuit plagij crimen incurrens teſte Diana *part. 12. tract. 1. de Conſecr. Epiſc. reſol.* 13. qui *ab hac uſque ad reſol.* 125. dilucidè eos exponit cui addo Ioan. Bapt. Fragoſ. *de Regim. Reipub. Chriſtian. tom. 2. lib* 8. *diſp.* 18. *§. 1.* Andream Sauſſay *in Panoplia Epiſcop. lib. 7. cap. 6. & ſeqq.* Paz Iordan. *de Re Sacra, tom. 1. lib. 5. tit. 2.* Hieron. Columbi *de Hierarc. Angelic. & Humana, lib. 5. controu. 1. cap. 9. & ſeqq.* & alij per diſcurſum referendi.

104 I. Ergò iſtius Sacræ Cōſecrationis Ritus eſt imponere Euangeliorum Librum apertum ſuper Conſecrandi Caput, tenentibus eum, tàm principali Conſecratore, quàm aſsiſtentibus Epiſcopis, ut patet ex Clement. *lib. 8. Apoſtolic. Conſtit. cap. 4.* Dionyſ. *de Eccleſ. Hierarch. cap. 5. in myſterio, & in Theoria non longè à principio, & poſt med.* Concil. Carthaginenſ. IV. *cap. 2. relato in Can. Epiſcopus 23. diſt.* Chriſoſtom. *Homil. de diuerſis Vtriuſque Teſtament. locis de Vno Legislatore, tom.* 6. Fitque de eo mentio in Veter. Ordin. Rom. *tit. Qualiter Epiſcopi*

in Rom. *Eccleſia ordinetur.* Amalar. Fortunat. *de Offic. Eccleſ. lib.* 2. *cap.* 14. & apud alios Rituum Sacrorum Scriptores, conſpirantes affirmare à tribus ſaltem Epiſcopis Euangeliorum Codicem apertum teneri ſuper Caput Conſecrandi, interim dùm ſuper eum preces effunduntur Paz Iordan. *dict. tit.* 2. *numer.* 8. ibi: *Vt non tantum impoſitio præfata cenſenda ſit de ſubſtantia Ordinationis, verùm etiam ipſa Libri traditio, quæ fit ad finem Ordinationis, dùm Conſecrator adiuuantibus Epiſcopis aſſiſtentibus Librum ipſum eapit de Scapulis Conſecrati*, latè Socolou. *loc. citat.* Cujus verba adducit Diana, *dict. tractat.* 1. *reſolut.* 115. *mox à principio*, cui addo Hieronym. Columbi, *dict. controu.* 1. *cap.* 14. *toto*, Hallier. *de Sacr. Elect. part.* 2. *ſect.* 8. *cap.* 9. *artic.* 3. *pag. mihi* 998. explicans Clementis verba *loco citat.* qui innuere videtur, non ab Aſſiſtentibus Epiſcopis, ſed à Diaconis imponendum eſſe Euangeliorum Librum Conſecrandi ceruicibus. Ioan. à Dicaſtillo *tom.* 1. *de Sacram. tract.* 6. *diſp. vnic. dub.* 9. *numer.* 130. ubi Vazquezij argumento ex Clementis verbis deſumpto ſatisfacit. Idem Hallier. *loco nuper allegato*, *pagin.* 999. *verſ. Sed*, & *unum*, quàm plurium adducit exempla, quibus Euangelica lectio fortè oblata futurorum oraculum fuit, & aliorum, qui oracula illa Euangelica conſuluerunt, & obſeruarunt, addens tamen id tutum non eſſe, quia eſt veluti ſortibus uti, quod Sacris Canonibus aduerſatur. Can. *Aliquãti*, & Can. *Clericus* 26. *quæſt.* 1. moxque progreditur myſticas cæremoniæ iſtius ſignificationes exponere; de quibus videndus etiam Paz Iordan. *dict. tit.* 2. *num.* 8. *verſ. Quamuis*, & præ omnibus Chriſoſtom. *in tractat. Quod Veter.* & *Noui Teſtament. vnus ſit Legiſlator Homil.* 1. & Socolouius à Diana relatus, *dict. tractat.* 1. *reſolut.* 117.

105 II. Autem Ritus Pontificalis Conſecrationis Iuxta Põtificale Roman. *pagin.* 77. eſt Chriſmatis delibutio ſub his verbis, ab eo explicatus: *Conſecrator pollicem ſuum dextrum intingit in Sanctum Chriſma*, & *Caput Electi iungit, formans primo ſignum Crucis per totam Coronam, deinde reliquum Coronæ liniendo interim*, dicens: *Vngatur*, & *Conſecretur Caput tuum Cœleſti benedictione in Ordine Pontificali*, & *mox producere manu dextera tertio ſignum Crucis ſuper Caput Electi dicit: In nomine Patris*, &c. Quæ licèt breui ſit concepta ſermone, plura tamen ſub ſe inuoluit explicanda, & ſeriò perpendenda cæremonia iſta.

106 Et I. Cæremoniam hanc non eſſe de neceſſitate Sacramenti, eſſe tamen de neceſſitate Præcepti à Lege Veteri in Euangelicam deriuati, probat Alphonſ. Salmeron. *tom.* 12. *tractat.* 42. & ab eo Hieronym. Columbi *d. lib.* 5. *cap.* 14. *num.* 1. dicens Chriſtũ Apoſtolis præcepiſſe, ut hac Chriſmaticâ Vnctione omnes

deinde in Epiſcopos Ordinandos, conſecrarent. Id ex Veteri traditione haberi ſubdens: Aſt quàm plures alij grauiſsimi Authores de neceſsitate Sacramenti Chriſmaticam reputarunt Vnctionem, ut videre eſt apud Dian. *dict. part. 12. tract. 1. reſol. 60. 69. & paſſim in illo tractatu*, & aperte colligi cenſemus ex Conc. Trident. *Seſſ. 23. Can. 5.* ubi cabetur: *Si quis dixerit Sacram Vnctionem, quà Eccleſia utitur in Sacra Ordinatione non requiri anathema ſit.* Nam verbum *Requiro* ad eſſentiam Sacramenti referendum eſt, ibi enim neceſsitatem Chriſmatis ad validitatem Conſecrationis præſefert juxta illud Cicer. *pro Lege Manilia*, dicentis: *In hoc Bello Aſiatico, non ſolum militaris illa virtus, quæ Gneo Pompejo ſingularis, ſed aliæ quoque virtutes animi multæ, & magnæ requiruntur*; ideſt, ſimpliciter neceſſariæ ſunt ad victoriam. Videndus eſt Paz Iordan. *dict. titul. 2. numer. 2. & ſequentibus.*

107 II. An ſi Epiſcopus Conſecrator priùs adhiberet Vnctionem Chriſmaticam, quàm traderet Euangeliorum librum Conſecratio eſſet valida, vel ſaltem illicita; validamque eſſe, atque ſecluſo ſcandalo, venialiter tãtum peccare Epiſcopum hos Ritus inuertentem docet Diana *dict. tract. 1. reſol. 69. per tot.* qui priùs, *reſol. 60.* idem procedere firmauerat, ſi Epiſcopus non cum Pollice, ſed cũ Indice, aut altero digito Vnctionem adhiberet, & *reſolut. 82. verſ. Verum ego*, ſatis probabile judicat, nedum quocumque digito, ſed medio aliquo inſtrumẽto Vnctionem hanc perfici poſſe, pro quà ſententia aliquos allegat, ſed præ omnibus videndus Ioan. à Dicaſtill. *de Sacrament. tom. 1. tract. 3. diſp. unic. dubit. 12. num. 57. & 149. 150. & 151.*

108 III. Denique inquiri etiã poteſt: An Chriſma in Conſecratione Epiſcopi adhibendum, ſit ab Epiſcopo benedicendum? Quàm difficultatem Diana proponit, *d. tract. 1. reſol. 83.* Eamque contra Cajetan. Paludanum, & Heterodoxos affirmatiuè reſoluit, & ideò videndus, eique addendi Canoniſtæ *in Can. Presbyter 26. quæſt. 6.* Quæ, & alia penes præcitatos Authores videnda maximoperè conducunt ad intelligentiam Textus *in cap. unic. §. Vndè in Veteri de Sacra Vnctione.*

109 De iſtius Ritus ſignificationibus eleganter diſſerit Socolouius, relatus à Diana *dict. tract. 1. reſol. 116.* Barboſa *dict. cap. 5. nu. 10.* & præ omnibus Franciſc. Hallier. *de Sacr. Electìon. dict. cap. 10. ar. 4. §. 1. à num. 3. per aliquot ſequentibus*, omninò videndus.

110 III. Conſecrationis Pontificalis Ritus eſt manuum Inunctio Sub his vet bis facienda: *Vngantur manus iſtæ de Oleo Sanctificato, & Chriſmate Sanctificationis; ſicut unxit Samuel, Dauid Regem, & Prophetam, ita ungantur, & Conſecrentur in nomine Patris, &c.* ita Pontificale *loc. cit.* & Diana *dict. tract. 1. reſol. 12.* Dicaſtillo *dict. tom. 1. tract. 6. diſput. unica, dubit. 9. numer. 115.* cuius Ritus myſticas expoſitiones adducunt Socolou. Diana, Bar-

Barboſ.& Hallier *locis citatis.*

111 Ex duabus iſtis ceremonijs infertur Pontificum manus, & caput Chriſmate Sacrari, in quo Vnctio hæc à Presbyterali realiter diſtingui, liquidò demonſtratur, quia Oleo ſimplici, & in manibus tantum Sacerdotes unguntur *dict. cap. vnic. de Sacr. Vnction.* cuius differentiæ rationem adducit Hallier. *dict. cap.* 10. *art.* 4. §. 4. *num.* 6. dicens: *Ob id ab Eccleſia conſtitutum eſſe, ut plenitudinem Sacerdotalium Donorum, & Gratiarum in ſolo Epiſcopo reſidere demonſtraretur, non autem in Presbytero; & ut agnoſcatur expreſsiorem Epiſcopos præſeferre Chriſti imaginem, quàm inferioris Ordinis Sacerdotes.* Quàm luculenter pluribus Sanctorum Patrum comprobat teſtimonijs, pluraque congerit, quæ Epiſcopalem prærogatiuam ſuprà Presbyteros euidenter demonſtrãt, addenduſque eſt Hieron. Columbi *d. cont.* 1. *cap.* 22.

112 Baculum Paſtoralem benedictum Conſecrato, tradit, dicens: *Accipe Baculum Paſtoralis Officij, ut ſis in corrigendis vitijs piè ſæuiens, Iudicium ſine ira tenens, in fouendis virtutibus Auditorum animos demulcens, in tranquillitate ſeueritatis cenſuram non deſerens, &c.* Pontific. Roman. *dict. part.* 1. *pag.* 18. & ab eo Diana *dict. reſol.* 12. cui addo Innoc. III. *de Sacrific. Miſſæ, lib.* 1. *cap.* 62. & Guillelm. Durant. *in Rational. Diuinor. Offic. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 1. & 2 hanc amplectentes formulam, à quà parum diſtat adducta à Veter. Ordin. Roman. *tit. de Conſecr. Epiſc. tom.* 1. *Bibliothec. Sanctor. Patrum.* & allata in Sacrament. Gregor. *poſt med.* In quibus benedici priùs à Cõſecratore, Baculum debere ſtatuitur.

113 Baculi Paſtoralis antiquitatem, vix à quoquam in dubium reuocari poſſe, liquido demõſtratur ex Concil. Toletan. IV. *celebrato ſub Honor. I. anno* 633. *in cuius cap.* 27. inter inſignia Epiſcopi ſignatim Baculus adnumeratur. Venerabilis Beda, qui anno 731. floruit, *in Collectan. quæ ad calcem* 3. *tom. eius operum extant ſub epigraphe de ſeptem Ordinibus* Baculum Epiſcopalis honoris inſigne ſpeciatim conſignat, alia grauiſsima teſtimonia, Baculi antiquitatem comprobantia, adducit Andr. Duſauſſay *in Panoplia Epiſcopali, lib.* 2. *in diſſertantiuncula de Virga Epiſcopali, vel Paſtorali Baculo, pag. mihi* 88. *& ſeqq.*

114 Moralem, & litteralem Baculi iſtius ſignificationem adducunt Socolou, *dict. Orat.* 4. cuius refert verba Diana *dict. tit.* 1. *Reſol.* 119. Iul Cæſar. Bullenguer. *in ſyſtem. Opuſculor. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 16. *mox à principio*; cui addo Franciſ. Hallier. *de Sacr. Elect. dict. cap.* 9. *art.* §. 2 *num.* 7 Mich. Rouſell. *Hiſtor. Pontific. Iuriſdict. lib.* 2. *cap.* 5. *nu.* 21. & 22. & *lib.* 8. *cap.* 3. *numer.* 14. Guillelm. Durant. *de Ritib. lib.* 3. *c.* 15. & concinit Summa 87. *diſt.* §. *Neceſſe Can. diſciplinâ, & Canon. omnis* 88. *diſt.* & *dict. cap. vnic.* §. *final. in fine, de Sacr. Vnction.* ubi Baculi neceſsitas in omnibus Prælatis adducitur, & difficultas Quare Romano Pontifici Baculus non ſit, attingitur, & pro eius verbis in-

intelligentia videndi ſunt Guilhelm.Durant.*dict.cap.*15. *num.* 5. Hallier.*dict.§.*2.*num.*8. A quibus quàm plurima iam in lucem emittenda, deducta reſecauimus, ne ultra votum diffundar. Videndus præ omnibus Duſauſſay *in d. diſſert.à pagin.*84. *per aliquot ſequentibus.*

115 V.Ritus eſt Annuli benedicti traditio ſub his verbis: *Accipè Annulum Fidei, ſcilicèt ſignaculum, quatenus Sponſam Dei Sanctam, videlicèt Eccleſiam, intemerata Fide Ordinatus illibatè cuſtodias,&c.*Pôtifical.Roman.*dict.part.*1.*pag.* 78. *col.* 2. Diana *dict.reſol.* 12. Duas ampliores formas tradendi Annulum exhibet à Sacramental. Gregor.& ex Veter. Ordin. Roman. Hallier.*dict.cap.* 9. *art.*4.*§.*1.*num.* 1.

116 Myſticas, & litteralis eius cæremoniæ ſignificationes adducunt Bullenger.*dict.lib.*1.*cap.*32.Hallier.*dict.cap.*9.*artic.*4. *§.*1. Socolou, *dict. Orat.* 4.apud Dian. *dict.tract.*1.*citata, reſol.*119. Barboſ.*de Poteſt.Epiſcop.p.*1.*tit.*2.*cap.* 15.*num.*13.*&* 15. Lotter.*de re Beneſ.tom.*1.*lib.*1.*quæſt.*9.*num.*97. De iſtius Annuli antiquitate videndus Duſauſſay *in dict.Panoplia Epiſcopal.lib.*3.*cap.*2.*qui cap.*3.materiam Annuli deſignat,*& cap.*4.formã, & ornatum latè exponit, *cap.* 5. Vſum Annuli, tàm Sacrum, quàm prophanum demonſtrat 6. autem *cap.*de Annuli abuſu, ſeu uſu non pio, vel non honeſto, aut ſuperfluo ſiue antiquæ Canonicæ diſciplinæ minus congruenti, aut ſerò tandem probato diſſerit, *cap.*7.de ſitu Annuli Sacri in manu Antiſtitis, Inſtituit *in cap.* 8. denique Myſticas Annuli Epiſcopalis ſignificationes exhibet.

117 VI.Ritus eſt, quod Conſecrator accipit Librum Euangeliorum de Scapulis Conſecrati, & adiuuantibus Epiſcopis aſſiſtentibus, tradit eum clauſum Epiſcopo Conſecrato, cui Codicem illum utraque ſimul manu iuncta tenēti, inquit: *Accipè Euangelium, & vade prædica Populo tibi commiſſo, potens eſt enim Deus, ut augeat gratiam tuam, qui viuit, & regnat cum Deo Patre,&c.*

118 Hùnc autem Ritum nouiter inuentum à Pontificali Romano, quia nec in Sacramentali Gregorij, nec in Veter.Ordi. Roman. nec apud Vllum antiquum reperitur, aſſerit Hallier.*dict.cap.* 9.*art.*3 *num.*5, addens tamen præcipuum Epiſcopi munus verbis iſtis exprimi, officium, ſcilicèt Prædicandi, quod ibi ei traditur, & de quo admonetur. De quo Ritu optimè Socolou, *dict. Orat.* 4. teſte Diana *dict.tract.*1.*reſolut.* 117. cui addo Hier.Columb.*dict.lib.*5.*controu.*1.*cap.*13 *nu.*2.*& ſeqq.* dicens: *Mandatum illud eundi, & prædicandi reſpondere Præcepto Domini Marc.* 16. *Euntes in Mundum Vniuerſum prædicate Euangelium omni Creaturæ.*

119 Eſſe autem præcipuum Epiſcoporum munus Euãgelicam prædicationem definitum eſt à Conc.Trident.*Seſſ.*24.*de Reform. cap.*4.probatque Andreas Duſauſſay *in Panoplia Sacerdotali, part.* 2. *lib.*4.*cap.*2.*art.* 1. Vbi latè diſcutit

quo

quo Iure, & quibus rationum momentis Epiſcopus ad id muneris obligetur, *&* *art.* 2. fusè diſſerit caſus, cauſaſquè legitimas, quibus Epiſcopus fiat actualis hujus obligationis expers, videſis eruditè namque, & copioſe congerit.

120 VII. Dato pacis oſculo Mitram benedictam, & aqua luſtrali aſperſam, adiuuantibus Epiſcopis aſsiſtentibus imponit capiti Conſecrati, dicens: *Imponimus Domine capiti hujus Antiſtitis, & Agoniſta tui Galeā munitionis, & ſalutis, quatenus decorata facie, & armato capite cornibus Vtriuſq; Teſtamenti, terribilis appareat Aduerſarijs Veritatis, & Te ei largiente gratiam, Impugnator eorū robuſtus exiſtat, qui Moyſi famuli tui faciem ex tui ſermonis conſortio decoratam, lucidiſsimis tuæ claritatis, ac veritatis inſigniſti, & capiti Aāron Pontificis tui Tiaram imponi juſsiſti per Chriſtum Dominum Noſtrum, Amen.* Pontificale Roman. *dict. titul. de Conſecr. Electi in Epiſcop. pag.* 81. *col.* 1. *in fine*, Socolou. *dict. Orat.* 4. Ex quibus apparet ſub hoc vocabulo iam in uſu fuiſſe Summo Sacerdoti Aāroni. Quod probant Ioan. Stephan. Menoch. *de Rep. Hebræor. lib.* 2. *cap.* 5. *quæſt.* 6. Carol. Paſchal. *de Coron. lib.* 4. *cap.* 20. ubi ab ea Lege in Noſtram deriuatam eſſe cæremoniam iſtam, & cum ipſa Lege Gratiæ incepiſſe, quia Apoſtolicā uſi ſunt, conſtat ex Euſeb. *lib.* 5. *Eccleſiaſt. Hiſtor. cap.* 23. Epiphan. *Hæreſ.* 29. *&* 78. Mich. Rouſſel. *Hiſtor. Pontific. Iuriſd. lib.* 6. *cap. vlt. num.* 22. *&* 24. Et licèt non deſint quàm plures abnuentes in Eccleſia Mitræ antiquitatem quorum fundamenta expendit Duſauſſay *in dict. Panoplia Epiſc. lib.* 1. *in exercitation. de Mitra Epiſcopalis antiquitate, cap.* 1. ipſe tamen, *cap.* 2. Rationibus quibus prædicta nititur opinatio dilucidè, ac accuratim reſpondet, & *cap.* 3. probationes complectitur priſci vſus Mitræ Epiſcopalis, ſeu Pontificalis Infulæ, mixtimque refellit aduerſantium exceptiones.

121 Mitræ ſignificationes myſticas tradūt Petr. Greg. Tholoſan. *lib.* 15. *Syntagm. Iur. cap.* 12. cui concinit *Cap. Officijs* 38. *de Elect. cap. cum in Magiſtrum eod. tit. Can. Non negamus* 3. *cum ſequentibus* 61. *diſt.* & præcipuè, *Can.* 4 ubi Acuña *num.* 5. Auguſt. Barboſ. *de Poteſt. Epiſc. part.* 1. *tit.* 2. *Gloſ.* 10. *tota*. Aſcan. Tamburin. *de Iur. Abbat. tom.* 1. *diſp.* 26. *gloſ.* 1. *tota*, allegans in comprobationem *cap. Nimis graue de Præben.* Can. *illiteratos* 36. *diſt.* Concil. Trident. *Seſſ.* 24. *de Reform. cap.* 17. Concil. Lateranenſ. *cap.* 9. & S. Benedic. S. Gregor. S. Thom. & Nauarr. Alias adducunt ſignificationes Ioan. Bapt. Fragroſo *de Regim. Reip. Chriſtian. tom.* 2. *cap.* 18. *§.* 1. *num.* 13. ex Textu *in Can. Epiſcopus* 23. *quæſt.* 1. Guilielm. Durant. *dict. lib.* 3. *cap.* 13. *n.* 2. Diana *dict. tract.* 1. *reſol.* 121 Carol. Paſchal. *de Coron. lib.* 4. *cap.* 21. Bullenger *dict. Syſtemat. lib.* 1. *cap.* 6.

122 VIII. Ritus eſt Chirothecarum, priùs à Conſecratore Epiſcopo ſub formula Pontificalis Romani benedictarum tradi-

ditio his comitata verbis: *Circumda Domine manus huius Miniſtri tui munditia noui hominis, qui de Cœlo deſcendit, ut quemadmodum Iacob. dilectus tuus pelliculis hœdorum opertis manibus benedictionem paternam, oblato Patri cibo, potuque gratiſsimo, impetrauit, ſic, & iſte oblata, per manus ſuas, hoſtia ſalutari, gratiæ tuæ benedictionem impetrare mereatur. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum, &c.*

123 Chirothecarum Vſum ab Apoſtolis deriuatum docet Honor. Auguſtodonenſ. *in Gemma Animæ, lib. 1. cap.* 215. addens per manus, operationes; per Chirotecas autem, earum occultationem deſignari, addédique ſunt. Innoc. III. *lib. 1. de Sacrific. Miſſ. cap.* 57. Guillelm. Durant. *lib. 3. Rational. Diuin. Offic. cap.* 12. Antonin. Diana *dict. part.* 12. *tract.* 1. *reſol.* 120. *tota.* Nullam tamen earum mentionem fieri in Sacris litteris docet Ioann. Stephan. Menoch. *de Rep. Hebraor. lib. 6. cap. 7. quæſt.* 10. *in fine.* Præ omnibuſque videndus Duſauſſay *in dicta Panoplia Epiſcopali, lib. 5. per totum.* ubi eius antiquitatem, uſum, & myſticas adducit ſignificationes.

124 Ex his nuper expoſitis Ritibus, ſeptem priores, omiſſo poſtremò hoc, ad ſubſtantiam attinere Conſecrationis judicat Mich. Medina *lib. 1. de contin. Sacror. Homin. cap.* 17. Sex verò tantummodo admittere videtur Gullelm. Durant. *lib. 2. Rational. Diuin. Officior. cap.* 11. *num.* 11. dicens: *Singula autem dum ſingulis verbis traduntur, & fiunt. Quæ verba, & capitis, & manuum Vnctio, & pollicum confirmatio, Baculi, & Annuli, & Euangelij traditio, ſunt hujus ſubſtantia Sacramẽti, cætera ſolemnitates ſunt, &c.*

125 Videndi ſunt pro ampliori Rituum iſtorum Anſelm. Cantuarienſ. *Epiſt.* 147. *lib.* 3. Palladium *in Dialogo de Vita Chriſoſt. cap.* 15. Bonifac. Martyr. I. Moguntinus Archiepiſcopus *Epiſ. ol.* 19. *ad Ethibaldum Regem Merciorum in Anglia*, Iuocarnotenſ. *in decreto, part. 7. cap.* 119. Franc. Florentem *in IX. priores titulos, lib. 1. Decretal, tit. 6. verſ. Conſecrationis autem forma, pag.* 196. ubi Albini Flacci locum optimè reſtituit de quatuor Capitulis, ſuper quibus olim Epiſcopi jurabant. Quæ quũ hodiè in deſuetudinem abierint recenſere otioſum judicauimus.

126 Pluribus alijs, quæ de Pontificali Vnctione adduci poterant omiſsis, Ad Regiæ Vnctionis Ritus exponendos Nos conuertentes, nullibi aptiùs eos exponi cenſemus, quàm in Põtificali Romano *part. 1. tit. de Benedictione, & Coronatione Regis, à pagin.* 163. *ad* 174. *in Edit. Clementis VIII. juſſu facta*, ab eoque, ideò mutuatos breuiter explicandos ſuſcepimus.

127 I. Ritus eſt Proteſtatio tuendi Iura, & Immunitates, Eccleſiaſtica, auxilium Eccleſijs, & Eccleſiaſticis Perſonis præſtandi pro Viribus, quàm latiſsimè exhibet Pontificale *ibidem.* Longiorem aliam emittebant Græci Imperatores, adductam à Georg. Codino *de Officijs, & Officialibus Eccleſ. Conſtantinop. cap. 17. num.* 2. &

& ſequentibus.

128 II. Ritus eſt Regia Vnctio perficienda, eo quo traditur modo ab ipſo Pontificali. De quo nihil addere cenſuimus, quum ex hucuſque dictis perſpicuè intelligi poſsit.

129 III. Ritus eſt Gladij traditio, quem inunctus, & Coronandus Rex à Metropolitano accipit, ab eo commonitus eum in Sanctæ Eccleſiæ defenſionem, & in eius hoſtium deſtructionem accipere, admonitioque hæc conformis omninò, & conſentanea eſt Sacris Canonibus. Extrauag. *Vnã Sanctam de Major. & obed. circa med.* ibi: *Certè qui in Poteſtate Petri temporalem gladium eſſe negat, male verbum attendit. Domini proferentis: Conuertè gladium tuum in vaginam, Vterque ergò eſt in Poteſtate Eccleſiæ Spiritualis ſcilicèt gladius, & materialis; Sed is quidem pro Eccleſia, ille verò ab Eccleſia exercendus. Ille Sacerdotis, is manu Regum, & militum; ſed ad nutum, & patientiam Sacerdotis, &c.* & ibi Gloſ. Magna *verb. Vterque*, & Nos latè alibi latius Textum hùnc exponemus.

130 IV. Ritus eſt Coronæ impoſitio à Metropolitano inungente, adiuuantibus Epiſcopis, facienda cum commonitione myſticæ eius ſignificationis, ut per eã nimirum intelligat Paſtorem, & Rectorem Populorum in temporalibus præfici, & agnoſcens à Deo Regnum accepiſſe, ſe ſeipſi Deo gratum reddens, perpetuus Eccleſiæ, & Fidelium defenſor exiſtat.

131 Plura de Coronis non in concione adduci poterant, aſt breuitati conſulentes, ea videnda relinquimus apud Plin. *lib. 21. Natur. Hiſtor. cap. 2. &* 3. Polidot. Virgil. *de rer. inuent. lib. 2. cap.* 17. Paſchal *de Coron. à lib. 1. vſque ad lib. 9.* Rhodigenſ. *Lect. antiq. lib. 6. cap.* 19. Tertull. *de Coron. Milit. cap. 1.* ubi Iacob. Pamell. Agell. Noct. Attic. *lib. 5. cap. 6.* Theatr. Vitæ Human. *tom. 2. litt. C. pag.* 493. *col. 2. in poſtrema editione*, Ludou. Dorleans *in nou. Cogitat. ad Tacit. lib. 3. Annal. num.* 8. Hier. Balb. *de Coronat. ad Carol. V. cap. 1. & ſequentibus.* Iul. Cæſ. Bullenger. *de Imper. & Imper. Roman. lib. 2. cap.* 3 Fortunat. Schacc. *Elaeochriſmat. Myroth.* 3. *cap.* 38. *&* 39. Roa *Sing. Sac. Scripture, tom. 1. lib. 3. cap.* 10. & mox referendi, ex quibus.

132 Vnum tantummodo pro Ritu iſto addere decreui. Per vetuſtum nimirum in Eccleſia introductum morem eſſe, Reges ab Eccleſiæ Antiſtibus, tàm Supremis, quàm inferioris Ordinis Gladium recipere, ut latè probant Habraham Bzou. *de Roman. Pontific. cap. 44. pagin. mihi* 596. Mich. Bouſſel *Hiſt. Pontific. Juriſdict. lib. 7. cap. 2. à num.* 3. Dauid Blondel. *in Præfat. Apologet. contra Ioann. Iacob. Chiflet. titul.* 14. *quæſt.* 4. *verſ. Euthichium Ioann. I. Papa*, Hallier. *de Sacr. Elect. part. 2. ſect.* 8. *cap.* 10. *art.* 5. *§.* 2. *num.* 5 Carol. Paſchal. *de Coron. lib.* 10. *cap.* 7. *pagin. mihi* 687. Card. Baron. *Anno Chriſti* 519. Thom. Boz. *de Iur. Natur. & Diuino Eccleſ. Poteſt. & liber. lib. 1. cap.* 14. *fol.* 77. *pag.* 1.

133 V. Regiæ Coronationis Cæ-

tractatione, quæri videas quàm: Ec quæ ſit hujus, illius, vel alterius Ordinis Materia, & Forma? quum Antiquis Theologis nomina hæc penitus incognita fuiſſe tuto affirmari poſsit, ex mox dicendis. Vndè non in utiliter inquiremus Originem, cauſam, & rationem hujuſmodi explicandi methodi, ad quod ſit.

Sectio I.

Quando nam? à Quibus? Qua occaſione introducta ſit Methodus explicandi Sacramenta per Materias, & Formas? & quibus cautionibus intelligenda?

135 Methodum iſtā à Phyloſophia Peripatetica deductam eſſe perſpicuum eſt; ipſa namque rerū Naturas per Materias, & Formas examinat Ariſt. *lib. 1. & 2. Phyſic.* res artificiales immitata, in quibus Materia, & Forma oculis diſtinctè conſpiciuntur. Vt igitur totum artificiale Materia, & Forma conſtare videmus; priuſque Materiam conſpicimus, de inde varias diſpoſitiones manu Artificis introduci, tandemque Formā exurgere, quæ Artificium illud denominat, & à quocūque alio diſtinguit: ſic in rebus naturalibus negotium ſe habere imaginatus eſt Ariſtoteles, & ideò ipſius induſtria potiſsimum verſata eſt in rerum Materia, & Forma, & Vtriuſque cum Alterutra habitudine aperienda, & cognoſcenda.

136 Scholaſtici Doctores Axiomatibus Peripateticis imbuti, & inutriti hanc Phyloſophandi rationem in Theologiam, & precipuè in Sacramentorum Doctrinam introduxerunt, vt aduotauit Ioan Motin. *de Sacris Ordination. p. 3. exercit. 1. cap. 3. num. 2.* cui Nos addimus à Iureconſultis etiam mutuati Theologos potuiſſe hanc explicationis Methodum; illis nāque frequentiſsimam illam fuiſſe conſtat *ex l. 198. ff. de Verbor. Signif.* vbi Materia pro qualitate, & genere vſus accipitur, eique concinnit *l. 166. ff. cod. & l. 16. Cod. de Pradi. Minor.* juncto Franc. Connano, *lib. 4. Comment. Iur. cap. 1. nu. 7. & cap. 10. n. 7.* & Forma ipſis dicitur, quæ eſſentiam rei præſtat, *l. Iulianus, §. Siquis ad rem, ff. ad exhiben. cum vulgatis.*

137 Hinc potiſsima Theologorum cura fuit definire Ec quę fuerint Sacramentorum Materię? Quæ Formæ, & ſub horum nominum in ſignijs principales de Sacramentis quæſtiones effor mare, & protendere. Scholas Theologicas annis iam centum integris occupauerat Phyloſophia Peripatetica ante quam iſtam tradendi Sacramenta Methodum vſurparent Theologi, eodem Ioann. Morino, adnotante, *loc. citat. pagin. 16. col.*

Ddd 2

probante ex eo quod nihil de eâ Lanfrancus, Guitmundus, Anſelmus, Ivo, Abaillardus, qui eo tempore, & aliquanto poſt maxima cum Omnium admiratione multa ſcripſerunt; nec etiam qui hos DD. immediatè ſequuti ſunt horum nominum meminere in Sacramentorum Doctrina, quàm diligenter explicant, neque ipſe Petrus Lombardus, qui circa annum Chriſti 1150. Sententiarum Libros ſcribebat, vt affirmat Morin. *loc. cit.* & Nos ſuademur, ex eo quod florere cœpit ſub Conrado III. ad annum 1141. Franc. Valente *Concord. Iur. Pontif. cum Sacra Theolog. in Proluſ. cap. 7. numer. 1. verſ. de Tempore.* Obijtque anno 1160. adnotante Baron. *ibidem*, & ex pluribus Iacob. Gaulter. *in Tab. Cronolog. Secul. XII. pag. 650. titul. Scriptores Sacri.* Hic ergò Author, qui ob eximiam eius Doctrinam Magiſtri Antonomaſiam adeptus eſt, nec vllum Verbum de Materijs, & Formis Sacramentorum ſub texuit, licèt latè de eis diſeruit *lib. 4. Sententiarum*, neque primus eius Commentator Petrus Pictauienſis, neque Hugo de S. Victore huic immediatus Scriptor licèt bis, ter ve, datta operà fuſe ſatis de Sacramentis egerit. Et ne per ſingulos ab ire cogamur, Nullus Author vſque ad annum 1215. hæc nomina ad Sacramētorum explicationem vſurpaſſe Morinus tuto affirmat, *dict. pagin. 16. col. 2. in principio.*

138 Sed in Eum inſurgi poteſt I. authoritate Magiſtri Sententiarum, *quib. 4. Diſt. 2. lit. F.* ait: *Hic conſiderandum eſt ſi Baptizati à Ioanne, iterum Baptizati ſunt Baptiſmo Chriſti; & quâ forma Verborum vſus ſit Ioannes? & in princip. Diſt. 3. Poſt hæc videndum eſt* (inquit) *Quid ſit Baptiſmus? & quæ ſit forma? & quando inſtitutus? & cauſa Inſtitutionis. Baptiſmus dicitur Intinctio, id eſt Ablutio corporis exterior facta ſub præſcripta Verborum forma.* Simile reperitur *Diſt. 8. lit. B.* II. autem (& probabilius forſan) obijci poteſt Hugo de S. Victore *lib. 1. de Sacrament. Fidei, part. 9. cap. 1.* vbi tertio loco Difficultatem iſtam inquirendam proponit: *Quæ ſit vniuſcuiuſque Materia Sacramenti, in quo conficitur, & Sanctificatur.*

139 Aſt Objectionibus iſtis minimè refragantibus incognita fuiſſe præallegatis Authoribus nomine iſta in ſenſu, quo hodiè Theologi illa vſurpant, tuto affirmandum eſt. Ad I. namque reſpondet Morin. *dict. cap. 3. numer.* 4. non alludere ibi Magiſtrum ad Materias, & Formas Phyſicas, vt ex Verbis in Textu ſequentibus eſt evidens, ſed ad Iure Conſultorum Formulas, quibus Actiones à Prætore in Rem, Perſonam, vel Factum dabantur, ſecundum quas inferiores Iudices iudicare tenebātur; moxque progreditur explicare quænā eſſent Formulæ iſtę Iudiciarię de quibus vidēdus eſt Barnab. Briſſon. *de Formul. lib. 5. pagin. 430. & ſeqq.* ſubditque Morin. ipſe ad earum modum

dum Magiſtrum ibi Formam pro Formula, ſeu Verborum conceptionem juxta, quàm Baptiſmus erat impartiendus. Ad II. autem objectionem ex Hugone de S. Victore petitam reſpondet Morin. ipſe, *dict. cap. 3. numer. 6.* ibi Materiam vulgato more acceptam eſſe pro re nimirum ſolida, & corpulenta, quacumque, ex quà aliquid fit, vt quum dicitur: *Materiam ſuperabat Opus.*

140 Primus ad inuenit Methodum iſtam Guillelmus Antiſidorẽſis, qui ſcribebat Anno Chriſti 1215. Ioan. Morin. Teſte. *d. cap. 3. num. 6.* ſubdens tamen Authorem iſtum non ita terminis illis Philoſophicis adhæſiſſe, vt qui Eum ſequuti ſunt DD. Scholaſtici, vt per ſingula Sacramenta diſcurrens optimè explicat. Clariuſque Methodum iſtã exornaſſe Alexandrum de Alès, ex inclyta Seraphica Familia de obſeruantia, & Albertum Magnum ex grauiſsima Prædicatorum Familia Alumnos, addit Morin. ipſe, *dict. cap. 3. numer. 7.* affirmans: Iſtos in omnibus Sacramentis Materias, & Formas expiſcatos eſſe; poſt Eos que Neminem Sacramenta rectè per tractaſſe ſibi viſſum eſſe, qui in eorum Materias, & Formas diligenter, non inquiſierit, *& numer. 8.* etiam in Orientem Modum iſtum explicandi penetraſſe Græciſque probatum eſſe, & familiarem oſtendit aliquibus teſtimonijs adductis apud ipſum videndis, *& numer. 9.* concludit: *Quum igitur hanc docendi Methodum Vniuerſus Occidens ab aliquot ſaculis complexus fuerit, atque Oriens non ima probauerit, fieri non poteſt, vt id vtile non ſit, & commodum, quod tantorũ conſenſu vſurpatur. Attamen cauendum eſt, ne minute ſingulas Materiæ, & Formæ Phyſicas proprietates vnius cum altera Affectiones, & Habitudines confectemur, eaque preſſe nimis, & adamuſsim Materijs, & Formis Sacramentalibus applicemus: Scrupuloſa enim hac applicatio Nos in varia incommoda præcipitaret: Sacramenta enim conſideranda ſunt, non vt tota Phyſica, ſed Metaphyſica, ſiue Logica: Materiæ conſequenter, & Formæ Sacramentales, Phyſicæ non ſunt, ſed Metaphyſicæ, quæ ita vocantur Metaphoricè, & per Analogiam quandam ad Formas, & Materias Phyſicas. Cum quibus conueniunt, &c.* Hucuſque eruditiſsimus Gallus iſte Author, à quo iſtius Difficultatis reſolutionem Nos exhariſſe fatemur, tùm quia Summa dexteritate illam pertractat; tùm etiam quia Nullus alius ex omnibus, in quos hucuſque incidimus, Dubij iſtius recordatus eſt.

141 Pro illius ergò complemento inquirit. Idem Author *citato, cap. 3. numer. 10.* Quibus docendi Formulis vſi fuerint Doctores ad Sacramentorum Tractationis intelligentiam 1200. annorum ſpacio, quo Nomina hæc incognitas acuiſſe proba-

tum manet? Cui dubitationi ſic reſpondet: *Breuiſsime dicam: Solemnes illis erant tres potiſsimum Formulæ: Explicabant hoc per verba ſigni, & Rei Sacræ, ſeu Inuiſibilis, dicentes Sacramenta conſtare ſigno, & Re Sacra, ſeu Inuiſibili. Per ſignum intelligebant quod poſtea per Materiam ſignificatum eſt, atque etiam quod per Formam: quidquid ſcilicèt ſenſibus percipitur: Per Rem Sacram, ſeu viſibilem effectum Sacramenti; Gratiam ſcilicèt Sanctificantem. Hic eſt apud Antiquos frequentiſsimus explicandi Modus. Vndè illa Definitio: Sacramentum eſt Inuiſibilis Gratiæ, viſibilis Forma. Formam vocant ſpeciem, quæ ſenſibus percipitur. Dicebant præterea in omni Sacramento duo reperiri, Sacramentum, & Rem. Per Sacramentum ſignum tantum intelligentes, quod ſenſibus percipitur externis, ſub cujus ſpecie Chriſtus Sacramentum inſtituit. Per Rem, Gratiam, quæ confertur. Ideò DD. illorum temporum diligenter examinant: Quid ſit Sacramentum? Quid Res Sacramenti? Denique vulgo dicebant Sacramenta Rebus conſtare, & verbis. Rebus, vt aqua, Oleo, & ejuſmodi: Verbis, ut Inuocatione Trinitatis. Alijs etiam Verbis, quæ eodem tendunt, vtebantur, aſſerentes in Sacramentis eſſe Elementum, & Verbum juxta celebre S. Auguſtini effatum: Verbo Baptiſmus Conſecratur: Detratu Verbum, & quid eſt aqua, niſi aqua. Accedit Verbum ad Elementum, & fit Sacramentum, &c.* Concludamus ergò ſectionem iſtam verbis iſtis, quibus Anteſignanus noſter, *Caput illud ſuum* 3. concluſit: *Lectore de iſta docendi ratione paucis commune facto, viam, quàm ab aliquot ſæculis tot Eccleſiaſticæ Stellæ ſignarunt, ingrediamur.*

Sectio III.

Ec quæ Pontificalis Vnctionis, Materia, & Forma?

142 Præmitti aliqua oportet pro reſolutione hujus Difficultatis, quàm inextricabilem ferè reddũt Multiplices circa eam DD. Sententiæ relatæ à Ioan. de Dicaſt. *de Sacram. tom.* 1. *tract.* 6. *Diſp.* 1. *dub.* 9. *n.* 110. Leand. à SS. Sacram. *tom.* 2. *tract.* 6. *Diſp.* 3. *q.* 1. & omnium copioſiſsime Diana, *p.* 12. *tract.* 1. *de Conſecr. Epiſcop. à Reſ.* 12. *ad* 18. cui addo Hieron. Columbi *de Angelica, & Humana Hierarchia, lib.* 5. *controuerſ.* 1. *cap.* 12. *& ſeqq.* Franc. Hallier. *de Sacris Electiõn. p.* 2. *ſect.* 2. *cap.* 2. *art.* 1. *§.* 13. *nu.* 29. *fol.* 440. Ioan. Morin. *de Sacr. Ordinat. par.* 3. *exercit.* 2. *cap.* 1. 2. & 3. Gerunda *de Epiſcopo, part.* 2. *lib.* 8. *diſp.* 9. *cap.* 2. *num.* 11. Ex quibus vtiliora quæ judicauerim, in medium producam.

143 I. ergò præmittendum eſt Materias, & Formas in Sacramen-

mentis vocari ſolemnes quaſdam Actiones,& præſcripta verba, ita neceſſaria, vt niſi adhibeantur effectu, caſus ſit Ritus, & inanis, Ioan. Morin, *dict. cap. 1. numer. 1.*

144 II præſupponendum eſt omnia Nouæ Legis Sacramenta conſtare Rebus tanquam Materia, & Verbis tanquam Forma, vt deciſſum fuit à Concil. Florentino *Seſſ. 24. in Decreto vnion. Armenor.* ac probatur ex Textu *in Cap. Non vt apponeres 5. de Bapt.* vbi Innoc. III nullum declarauit Baptiſmum ſaliua perfectum ex defectu aquæ, & Alexand. III. *in cap. Siquis, eodem titulo*, nullum fuiſſe Baptiſmum decidit ex defectu Prolationis verborum. Videndi ſunt plura SS. PP. teſtimonia congerentes Franciſ. Amic. *in Curſu Theolog. tom. 7. tract. de Sacrament. diſput. 2. ſect. 1. & 2.* Ioann. de Dicaſtillo *tom. 1. de Sacrament. tractat. 1. Diſput. 1. dubit. 4. & 5.* Guillelm. Herincx *in Curſu Theolog. tom. 4. tractat. 2. Diſput. 2. quæſt. 1.* Franciſc. Bonæ Spei *de Sacrament. Diſput. 1. numer. 38. & ſequentibus*, Stephan. à S. Paulo *in Summa Theolog. Moral. tractat. 5. Diſput. 1. dubit. 1. numer. 3.* & plures alij partim ab iſtis relati, & partim à Nobis libenter omiſſi.

145 III. Denique præmonendum eſt omnia noſtra Sacramenta duplici conſtare Materia, Remota ſcilicèt, & Proxima Dicaſtillo *dict. dubit. 4. numer. 33.* Materia Remota ſingulorum Ordinum id eſſe dicitur quòd, in eorum collatione tangendum traditur; Proxima verò ipſa eorum Traditio, vt pluribus relatis explicat Stephan. à Sanct. Paulo, *aict. tract. 5. Diſput. 7. dubit. 1. num. 5. & ſequentibus.* His ergò præſuppoſitis.

146 Aſſerimus: Omnes propè DD. Scholaſticos diſputantes de Materia, & Forma Epiſcopatus illius formam in his verbis conſtituere: *Accipe Spiritum Sanctum*, quę Conſecrator, & Aſſiſtentes Epiſcopi poſito Euangelio ſuper Ordinandi Caput, & illud tangentes ſtatim pronuntiant, vt præcipit Pontificale Romanum. *Præpoſit. in 2. part. quæſt. vnic. de Sacram. Ordin. dub. 10. numer. 75.* addens Epiſcopos curare debere, vt moraliter ſimul concurrant omnes imponere manus, & verba proferre. Videndus eſt Antonin. Diana *part. 12. tractat. 1. reſolut. 18. 36. & 45.* vbi plures refert quibus omnibus addo Franciſc. Hallier *de Sacris Ordinat. part. 2. ſect. 2. cap. 2. artic. 2. §. 2. numer. 3.* & Ioan. Morin. *dict. exercit. 2. cap. 2. numer. 1.* addentes vix poſſe Doctorem referri qui diſſentiat, neque aliter fieri poſſe autumet; quia apud eos pleroſque ratum ſit, & fixum: Ordinum formas neceſſario eſſe Imperatiuas: imò addit Nuñez *in Addit. ad 3. part. quæſt. 34. articul. 4.* hoc ad Fidem pertinere, & oppoſitum eſſe hæreſim manifeſtam. Nihil eſt autem in toto Ritu Latino Conſecrationis Epiſcopalis, præter hæc verba, modo im-

peratiuo, vel etiam indicatiuo; pronuntiatum, quod veriſimiliter Formæ rationem poſsit induere, ut Morin. ipſe adnotauit ergò hujus Conſecrationis Forma erunt præallegata verba. Conſeq. ultra quàm quod ex præmiſsis irrefragabiliter ſequitur, efficaciter probamus ex S. S. Concil. Tridentino, *Seſſ.* 23. *Can.* 4. Statuente: *Si quis dixerit per Sacram Ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac proinde fruſtra Epiſcopos dicere: Accipe Spiritum Sanctum, &c. Anathema ſit.*

147 Et licèt Aſſertio hæc planè inter Catholicos procedat, adhùc tamẽ inſurgit in Eam Ioan. Morin. *citato, cap.* 2. *num.* 2. Opponẽs Eccleſiæ traditionem, & perpetuam Praxim; pluribus namque Sæculis immemor iſtorum verborum Epiſcopalem contulit Ordinem. Id ex eo Morinus probans quod nulli Rituales Latini antiqui hæc habent verba, nuſquam comparent; etiam in recentioribus multis nulla eorum fit mentio; & quia Hugo de S. Victore, Alexand Haleuſ. Guillelm. Altiſiodorenſ. S. Bonauentur. S. Tho. licèt quæ ad Ordines ſpectant diligenter, & minute perſequantur eorum non meminerunt. Apud Latinos cœpta eſſe uſurpati vix ab annis quadringẽtis. Apud Græcos autem, & Syros, nec eſt, nec unquam fuit illorum vſus, teſte Morino, *loc. cit.* hinc inde ſubinducens nulla ratione dici poſſe ad Ordinis ſubſtantiam verba illa pertinere; moxque *num.* 3. pergit oſtendere præallegatum Tridentini Decretum non contradicere Traditioni huic Vniuerſæ.

148 Objectio tamen parum æſtimanda eſt, ut pote non niſi ad exercitationem tantùm deſeruiens, tùm quia juxta Morin. ipſum *dict cap.* 2. *num.* 4. Praxis illa, atque Traditio Eccleſiæ, quàm opponit ab annis quadringentis omninò ceſſauit, & toto iſto tempore verba iſta in vſu reperiũtur: Otioſum quà propter judicamus tempus abſumere in euertenda forma per Quadringentos annos ab Eccleſia obſeruata: Tùm etiam quia ſufficit Authoritas Eccleſiæ verba illa uſurpantis, ut ulterius de eis non diſſeramus, ut docet Hallier. *dict. art.* 2. *§.* 2. *num.* 4. Maneat ergò ſtabilitum verba illa eſſe hujus Conſecrationis Formam.

149 Materiam autem remotam hujus Conſecrationis eſſe Chriſma; proximam verò eſſe Vnctionem in Capite; Formam verò eſſe verba: *Vngatur, & Conſecretur Caput tuum Cœleſti Benedictione in Ordine Pontificali, in nomine Patris, &c.* docet Gerũda *d. l.* 8. *diſ.* 9. *cap.* 2. *num.* 11. Martin Fornar. *de Sacram. Ordin. cap.* 1. Franc. Sylu. *in* 3. *part. S. Thom. quæſt.* 40. *art.* 5. *concluſ.* 2. aſſerens opinionem iſtam conformem eſſe, & conſentaneã, *dict. cap. vnico de Sacra Vnctione.* Quàm plures alias opiniones adducit Diana *dict. tract.* 1. *à Reſolut.* 12. *vſque ad* 18. in quà ſeptimam, quàm adduxerat *Reſol.* 16. amplectitur: Totam ſcilicèt Materiam Conſecrationis Epiſcopalis eſſe manuum Impoſitionem; Formam verò verba illa: *Accipe Spiritum*

tum Sanctum, &c. iam relata, & pro hac opinione allegat, *dict. reſol.* 16. Vazquez, Bellarmin. Coninch, Henriq. Bernal. Laymann. 2. *ad Timoth.* 1. Conc. Triden. SS. Ambroſ. & Hieronym. *& reſol.* 16. addit Granad. Franc. Lugo, Baun. Gerundam, Cornel. à Lapide, Leandr. à SS. Sacramento, Hurtad Thom. Sanchez, Caſtro Palao, Caſpenſem, Eſcouar, Opatouium, Sà, & Auerſam.

150 Circa tempus autem ad Cóſecrationem ſtatutum, ſunt tám Antiqui, quàm Moderni Canones. In Concilio namque Chalcedonenſi. *Can.* 25. Cauetur. *Vt intra tres menſes Ordinationes Epiſcoporum celebrentur, niſi fortè neceſsitas inexcuſſabilis cogat tempus extendere.* Hincmarus, *Epiſt.* 12. *ad Ludouic. III. Francor. Regem, cap.* 5. ibi: *Sexcenti triginta, & eo amplius Epiſcopi in Chalcedona Ciuitate Congregati conſtituerunt: Vt vltra tres menſes Ordinationes Epiſcoporum nõ differantur, &c.* videndus etiam eſt Text. *in Can.* 1. *Diſt.* 100. & Conc. Tridentinum *Seſſ.* 7. *cap.* 9. *& Seſſ.* 23. *cap.* 2. latè Chriſtian. Lupus *in Not. & Scholijs ad Concilia generalia tom.* 1. *inuict. Can.* 25. *Concilij Chalcedonenſ. pag. mihi* 602. & Innoc. Ciron *in paratit. ad* 5. *Decretalium libros ad tit. de Elect. verſ. Supereſt altera pars, pag. mihi* 28. *in medio.*

Sectio III.

An, Regiæ Vnctionis Materia, & Forma propriè ſit? & impropriè qualis?

151 Qvamuis controuerſum ſit apud Sacros Expoſitores, num in Lege Veteri, eodem vngerentur Chriſmate Reges, ac Sacerdotes Summi, ut videre eſt apud Ioan. de Pineda *de Reb. Salom. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 2. *&* 6. Fortunat. Schacc. *Elaeochriſmat. Myroth.* 3. *cap.* 46. 47. *&* 48. Ioan. Stephan. Menoch. *de Rep. Hebraeor. lib.* 1. *cap.* 9 *quaeſt.* 4. Franc. de Mendoza *in lib.* 1. *Reg. tom.* 3. *lib.* 1. *cap.* 10. *in expoſ. litteral. num.* 1. *§.* 3. *pag.* 83. *&* 84. ubi latè; in Lege tamen Gratiæ, extra controuerſiam eſt Orthodoxos Reges Oleo Cathecumenorum inungi, *cap. vnic. §. Vnde in Veter. de Sacr. Vnction.* ibi: *Brachium verò Principis Oleo delinitur, &c. l.* 12. *tit.* 4 *part.* 1. Diana *d. tract.* 1. *reſol* 88. cui addimus librũ Sacr. Cærem. *ſect.* 5. *cap.* 3. Card. Baron. *tom.* 5. *Annal. anno* 496. Reſtaur. Caſtald. *de Imperat. quaeſt.* 19. *num.* 3. Iacob. de Valdès *de Dignit. Reg. Hiſpan. cap.* 14. *num.* 23. *&* 24. Ioan. Azor. *Inſtitut. Moral. part.* 2. *lib.* 10. *cap.* 5. *quaeſt.* 2. Barbol. *in dict. cap. vnic. num.* 10. *de Sacr. Vnction. & de Poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 31. *numer.* 12. Ioan. Honor. *in Summa Decretal. lib.* 1. *titul.* 15. *quaeſt.* 4. Franc. Halliet. *de Sacr. Elect. part.* 2. *ſect.* 8. *cap.* 10. *art.* 5. *§.* 3. *num.* 12. *& ſeqq.*

152 Quum Sacramentum non ſit Regia Vnctio (ut abundè

ma-

Digitized by Google

manet probatum Materia, aut vna propriè conſtare non poſſe affirmandum eſt; vt ſuprà monui impropriè tamen loquendo Materiam Oleum Cathecumenorum adſignamus; Formam autem verba ab Eccleſia præſcripta in Pontificali Romano pro hac Vnctione peragenda, vt ex latè adductis à prçallegatis DD. luculentiſsimè conſtat.

153 In hanc tamen communem, & ab omnibus Orthodoxis irrefragabiliter admiſſam reſolutionē militat validiſsima Gallorum acies, quæ Hincmaro, Flodoardo, & Haimoino Ducibus ſęuiſsimum bellum in Originem, & Materiam Regiæ Vnctionis à Nobis aſsignatam indicere non verentur, ex quorum aſſertionibus grauiſsima in Pontificiam Poteſtatem pullulant damna, quæ, ut vitemus eos in Ius vocare cogimur, eorumque Depoſitiones rigoroſo exponere examini, vt ſi à veritate cadant, à cauſa quoque cadere omninò debere omnibus notum ſit.

154 Nec libenter, aut ſiniſtro aliquo in Gallos affectu tali Nos *Diſceptationi* tradidimus, ſed prouocati, & Tractationis neceſſariorum Præcepto coacti; quia Sacro-Supremę Poteſtatis fundamentorum res non leuis agitur, quandoquidem Reges Franciæ, ante annos quadringentos, ab illius lagunculæ iactata è Cœlis origine, ſeriò ambiuere ſuprà Antiſtites omnes honoris, ac Dignitatis prærogatiuam, *vt mox ab initio quæſitionis monui*: Quod nempe ſuis, atque Exteris etiam ſenſim perſuaſiſſent Franci Vnctionem Clodouei eorum Regis Catholici Cœleſtem, à Deoque immediatè receptam, illo apud ipſos decantatiſsimo Miraculo, quod in ipſius Regis Baptiſmo, & Regia Vnctione, accidiſſe referunt, infrà à Nobis latè exponendum, & falſum eſſe demonſtrandum.

OP-

Digitized by Google

OPPORTVNA DISSERTATIO.

De Galliæ Regum peculiari Vnctione ab Aliquibus Gallis Scriptoribus excogitata, & ab alijs cæcà credulitate admiſsà, & à Nonnullis Cordatioribus rejecta.

Sectio I.

Ecquæ ſit Materia, & Origo Regiæ Vnctionis in Lege Gratiæ ab illis Gallis Authoribus excogitata? & quibus innittantur fundamentis?

155 VVnctionis Regiæ originem in Lege Gratiæ ab Ampulſa Remenſi Cœlitus emiſſa ad Clodouei Francorum Regis III. Vnctionem Galli deriuant, Ampullæque materiam Sacrum fuiſſe Chriſma, quo tùnc Clodoueus, Poſterique deinde Franciæ Reges inuncti ſunt, ob ſingulare illud priuilegiũ Diuinum, ſuadere conantur. Mich. Rouſſel. *Hiſt. Pontif. Iuriſd. lib.7. cap.2. num.*10. Franc. Hallier. *de Sacr. Elect. dict. art.* 5. §. 2. *&* 3. Claud. Rangol. *tom.* 1. *Comment. in lib.* 1. *Reg lib.* 1. *cap.* 10. *verſ.* 1. *col.* 1190. Mich. Maucler. *de Eccleſ. Monarch. tom.* 1. *part.* 3. *lib.* 7. *cap.* 2. 7. *&* 8. Thom. Cormer. *lib.* 1. *Rer. geſtar. Henric. II. Galliæ Regis, fol.* 18. & cum alijs Petr. Gregor. *in Prælud. boni Iure conſulti, lib.* 1. *cap.* 11. Innocent. Ciron. *in Paratitl. ad lib.* 1. *Decretal. tit.* 15. & alijquam plurimi quorum omnium partim ſuprà relati, & partim per Diſſertationem referendi.

156 I. Et præcipuum fundamentum eſt Hincmari Remenſis Metropolitæ authoritas, qui I. iſtius Miraculi Inũtorem IX. iam declinante ſæculo, quadringentis ferè à Clodouei morte annis iam elapſis, ſe ſe exhibuit, vt optimè probat Ioann. Iacobus Chiflet. *in Noua Diſquiſ. de Ampull. Remenſ. cap.*6. cui omnes cõſentiunt, dùm ab Eo comprobationem Miraculi iſtius exordiuntur. Cuique Nos cum Hieron. *in Epiſt. Apologet. contra Origin. quæſt.* 33. *lib.* 1. dicere poſſumus: *Cur poſt quadringentos annos Nos docere niteris, quod ante neſciuimus? Cur profertur in medium, quod Petrus, & Paulus* (Remigius ſcilicèt Gregor. Turonenſis, alijque peruetuſti veſtri Patres) *edere noluerunt? Vſque ad hanc diem* (quà Hincmarus Miraculum confinxit) *ſine hac doctrina Mundus Chriſtianus fuit, &c.* Poſt Hincmarum autem totus ea repletus eſt Mundus.

157 Hincmarus ergò *in Vi-*

ta

Digitized by Google

ta S. Remigij apud Surium, die 13. Ianuarij, ſic ait: *Cum verò peruenisſent ad Baptiſterium, Clericus, qui Chriſma ferebat à Populo eſt interceptus, vt ad fontem venire nequiuerit: Sanctificato autem Fonte, Nutu Diuino Chriſma defuit. Et quia propter Populi preſſuram vlli non patebat egreſſus, vel ingreſſus Eccleſiæ, Sanctus Pontifex oculis, ac manibus protenſis in Cœlum, cœpit tacitè orare cum lachrymis, & ecce ſubito columba niue cãdidior attulit in roſtro Ampullam Chriſmate Sancto repletam, cujus odore mirifico ſuper omnes odores, quos ante in Baptiſmo ſenſerant, omnes qui aderant, in æſtimabili ſuauitate repleti ſunt; Accipiente autem Sancto Põtifice ipſam Ampullam ſpecies Columbæ diſparuit. De quo Chriſmate fudit venerandus Epiſcopus in Fontem Sacratum. Viſo autem Rex tanto miraculo, &c Suſceptus ab ipſo Pontifice de Sacro Fonte perunctus eſt de Sacro Chriſmate cum ſigno Sanctæ Crucis D.N.I. &c.*

158 Idem Hinc marus in Capitulis, quæ publicè enunciauit Metis Ciuitate 869. quando Carolus Calvus in Regno Lotharij coronatus eſt, eadem ferè repetijt, teſte Ioan. Iacob. Chifler, *d. cap. 6. pag.* 28. addens: *Vigilia Sancta Paſchæ in Remẽſi Metropoli baptizati, & cœlitùs ſumpto Chriſmate, vndè adhùc habemus peruncti, & in Regem Sacrati, &c.*

159 Hæc quæ Hinc marus idoneis debebat comprobare teſtibus, Eos proferens Clodoueo Pares, vel ſuppares, vt Fidem Sorotinæ narrationi ſuæ de Ampullæ Cœleſtis miſsione ſolidè firmaret, parum de his curans dinagatus eſt ad alia, Magiſtrũ Theologiæ, agens cõciuncula ex M. S. Bonifontis adducta à Chifler, *in dict. diſquiſ. cap. 7. pagin.* 34. in quà ſuadere nimius eſt Miraculi poſsibilitatem; ab eo præcipuè quod non Semel Spiritus Sanctus in Columbæ ſpecie mortalibus apparuit. Quod te vera probare non eſt tũnc accidiſſe; A potentia ſiquidem ab actu inualidè arguitur, vt Dialecticæ Tyrocinium monet. Affirmat ergò Hinc marus non confirmat; cuius partes erat probare, quæ volebat credi, non enim eius fiducia, ſed monimentis reſtimoniorum viri ſuadentur docti, neque animo ſecuro de Ampulla doceri poſſunt ab illo qui ſcripſit vitam S. Remigij annis ad minimum 340. poſt Clodouei Regis Baptiſma, neque ab Eo pro legitima Traditione accipere, quod ante ipſum fabula fuit, vt rectè arguit Chiflet *dict. cap. 7. in fin pagin.* 38. pro cuius aſſertione ſolidanda, addenda ſunt adducta à Proſper. Fagnan. *ad Text. in cap. Ne innitaris de conſtit. aliàs in tractat. de probabilitate, vel contra probabilitatem opinion. in quæſtione generali, num.* 23.

160 Sæculo autem X. Flodoardus Presbyter Remenſis illius conſcripſit hiſtoriam, quæ deſinit anno 948. *in cuius lib. 1. cap.* 13. ipſiſsima penè Hinc mari Verba vſurpauit; cautè tamen addens in relatione Miraculi illatæ Ampullæ, Verbum *Traditur*, hoc eſt *fertur, dicitur, exiſtimatur*, ac ſi narrationem Hinc mari ad fluxi Vulgi Fidem referret, vt optimè ponde-

derat Chiflet *in dicta diſquiſit. cap. 8.*

161 Eodem ipſo ſæculo Frãcorum hiſtoriam ſcripſit Aimon Floriacenſ. Monach. qui *lib. 1. cap. 16.* Re nõ expreſſa præuiam Hincmari narrationem non ſequutus eſt modo, ſed adauxit. Author deinde Chronici Dionyſiani, S. Anton. de Florent. Robert. Guagnin. alijſque Recentiores Verba Aimoini eadem, vel vſurparunt, vel ex Latino Gallicè verterunt, vt Chiflet monet *eodem. cap 8.* Aſſoderuenſis Abb. *in Paſsione S. Berchardi Abbatis Altuillarenſis apud Sur. die 15. Octobr. cap. 9.* eandem refert Hiſtoriam, in eo tantum diſcrepans, quod allatæ Ampullæ, Miniſtrum, facit Angelum, quum Hincmarus, & alij Columbam Vectricem aſsignent. Quæ quidẽ diſcrepantia in eiuſdem Sæculi Scriptoribus maximè ponderanda eſt. Vix enim aliqua ex duabus ſententijs vera eſſe poteſt, vt olim ſcripſit Cicero *lib. 1. de Nat. Deorum*, & Nos luculentiùs *ſequentibus* demonſtrabimus *ſectionibus.*

162 II. Autem huius Hiſtoriæ fundamentum eſt Sancti Remigij Teſtamentum, quod primus Flodoardus litteris prodidit *in dicta Hiſtor. Remenſ. Eccleſiæ, lib. 1. ca. 18.* Deinde Barnab Briſſon *in Formul. lib. 7. pag. mihi 765.* Patric. Armacan. *in Marte Gallic. lib. 2. cap. 45.* Vindiciæ Gallic. *tit. fin. pag. mihi 289* Aubert. Miræus & alij adducti à Ioan. Iacob. Chiflet, *in dict. Diſquiſ. cap. 3. pagin. 14. verſ. Aliud Teſtamentum.* In illo ergò Teſtamento hæc clauſula legitur: *Generi tantummodo Regio, quod ad honorem Sanctæ Eccleſiæ, defenſionemque pauperum vna cum fratribus meis Capiſcopis omnibus Germaniæ, Galliæ, atque Neuſtriæ, in Regia Maieſtatis culmen perpetuo regnaturum, ſtatuens elegi, baptizaui, à Fonte Sacro ſuſcepi, donoque Septiformis Spiritus conſignaui, & per eiuſdem Sacri Chriſmatis Vnctionem Ordinato in Regem, &c.*

163 III. Denique validiſsimum Ampullaris Hiſtoriæ munimen eſt Traditio, vt ex Flodoardo iam vidimus, expreſſiuſque docet Franc. Carrier. *in Digeſ. o Fidei Catholicæ, tom. 2. artic. 13. de Vnctione Reg. Franc.* qui inter Eccleſiaſticas Traditiones Ampullare hoc reponit Miraculum, quibus addo S. Antonin Carol. Guagnin Nicol. Gillium, Forcatul. Pinedam Guid. Pap. Martin. Laudenſ. Reſtaur. Caſtald. Cæſar. Baron & Genebr. rejectos à Iacobo de Valdès *de Dignitates Reg. Hiſpan. cap. 14. num. 5.* Eiſque adnecto Carol. de Graſſal *de Regal. Franc. lib. 1. cap. 2. pag. mihi 29.* Ioann. Ludouic. Viues, Sur. Chaſan. Ioan. à Ponte, Iacob. Gaul. & Ribadeneyrã apud Martin. Carrillo Abbatem de Monte Aragon, *lib. 2. Annal. Chronolog. Anno Chriſti* 484 *pag. mihi* 136. Vindic. Gallic. *de Simpullo ſeu Ampulla Remenſ pag. 46. & 47.* Mart. Gallic. *lib. 1. cap. 2.* Franc. Hallier. *de Sacr. Elect. dict. art. 5. §. 3. numer. 16.* In comprobationem allegantes Hincmar. Flodoar. Aimoin. Guilielm. Brit. Vincent. Bellouacenſ. Ioan Gerſon. Panorm. Guagin. & alios, & præcipuè Mich. Mauder.

de

Regis, ipſe enim refert peractum in Pervigilio Paſchæ, id quod omninò diſſoluit S. Auitus Viennenſ. *in Epiſt. qua gratulatur Regi de accepto Baptiſmate. VIII. Kalen. Ianuarij*, quū Chriſti Natalis nocturna per vigilatione celebrabatur. Vndè Sirmond. *in not. ad Auit. Docet* (inquit) *Auitus. quod hactenus ignorabamus in Vigilia Natalis Domini celebratum Clodouei Baptiſmum, non in Vigilia Paſchæ, quod Hincmarus Remenſis falſo ſibi, & rerum noſtrarū Scriptoribus perſuaſerat.* Quod iterū repetijt *de Duobus Dionyſijs, c.* 4. quibus teſtimonijs victus occubuit Dauid Blond. *l. c.* dicens: *Ab erraviſſe* (Hincmarum) *imo alios ſecum adduxiſſe ſponte fatemur.*

169 III. Deceptus eſt Hincmarus ſcribens *in dictis Capitulis Caroli* Clodoueū ſumpto Cœlitus Chriſmate inunctum fuiſſe, & in Regem Sacratum, qui *in Vita S. Remigij* Baptiſmalē Vnctionē nudè notauit, vt jam ſuprà vidimus. *Sed Hincmarum* (inquit Hadrian. Valēſ. *d. lib. 6.* & ab eo Chiflet *d. ca. 6. pag. 30.*) *ſua Tempora ſuique decepere Mores exiſtimantem ijſdem Ceremonijs Merovingos Regnum iniſſe, quibus Poſteri Caroli Maiores domus inierint, quum aliter accidiſſet.* Quod latè probat Chiflet *l. c.* Fateturque errorem Blondelli. *l. c.* qui tamen Authorem excuſare vult.

170 IV. falſus eſt Hincmarus, dūm *in Vita S. Remigij, Opuſc. 33. cap. 16.* atque *Opuſc. 44. cap. 11.* Epiſtolam produxit Hormiſdæ Papæ, in qua ſupponit Summum Pontificem Vices cōmittere ſuas Sancto Remigio per omne Regnum dilecti, & Spiritualis Filij ſui Ludouici, quem nuper admirICulante ſuperna Gratia Sacri dono Baptiſmatis cōſecrarat. Quàm, vt legitimam laudauit deceptus Armacanus *in Marte Gallic. lib. 1. cap. 11.* At re vera falſam eſſe optiu è probat Chiflet *d. cap. 6. pag. 31.* Ferriuſque annorum computatione demonſtrat illius Epiſtolæ falſitatem Dauid. Blond *d. q. 2.* Qui poſtquam ex Faſtis Conſularibus, & Pontificalibus, falſitatem hanc perſpicuam reddidit, concludit his verbis, *Ex quibus certū, ac fixum manet, nec Hormiſdam tertia à Clodouei obitu anno currente Electum, ſuas per omne Clodouei ſuperſtitis Regnum Vices Remigio committere, Clodoveumque, quo vivo nunquam ſedit, dilectum filium Spiritualem nuncupare, nec Clodoueum ante biennium, & quod excurrit defunctum ſub Hormiſda Coronam auream cum gemmis, quæ Regnum appellari ſolet B. Petro S. Remigio ſuggerente dirigere potuiſſe, &c.* Hincque obiter reijciendum monemus Mich. Rouſſel, qui hujus fictæ Epiſtolæ Authoritati inconſideratè innitens plura de hac Corona commentus eſt, *lib. 8. Hiſtor. Pontiſ. Iuriſdic. cap. vlt. nu. 28.*

171 In ipſo etiam Baptiſmo, & in computatione ætatis S. Remigij in alijſque ad Hiſtoriam pertinentibus Vitæ S. Remigij quàm plures adnotarunt neuos, & falſitates Ioann. Iacob. Chiflet *eodem, cap. 6. pag. 32.* quos, & alios agnoſcit Dauid Blondel. *d. quæſ. 3. verſ. Poſſent alij in Hincmari Vita*,

Eee apud

apud quos videſis; Nobis enim nimis graue eſſet ſingulos percurrere.

172 Poſt tot ergò ſuppoſitiones in Hiſtoria iſta deprehenſas abſque temeritatis nota aſſeretur, Hincmarum falſis Vulgi rumoribus adhærentem litteris conſignaſſe fabuloſam iſtam Remenſis Ampullæ Hiſtoriam, quæ Vitis Sanctis, & Antiquioribus Auito Vienneñſ. Nicetio Treuirenſ. & Gregorio Turonenſ. & ipſi quoq; Sacris operanti Remigio ignota fuit, vt optimè concludit Chiflet *d. cap. 6. pagin.* 33. illud Plinij *lib.* 8. *cap.* 22. vſurpans: *Non debemus credere quæ fabuloſa tot ſæculis comperimus: Nullum tàm impudens mendacium eſt, vt teſte careat.* Atque illud eiuſdem Plinij *lib.* 5. *cap.* 1. *Neque alius Fidei pronior lapſus, quàm vbi falſæ rei grauis Author extitit, &c.* Noſque nullis aptioribus concludere poſſumus Verbis, quàm à Blondello mutuatis iudicium nãque de Hincmari Rebus Fide, & Authoritate ſic efformauit. *Seruſque admodum, ac Fide, ob admiſſa errata complura, minus dignus Hiſtoriæ prioribus vniuerſis ignotæ narrator fuerit. Quum igitur ei qui ſæpiùs falſus fefellit, nec Vni, nec Primo abſolutè Se cordatus committere, aut ei ſine teſte credere debeat; ex Officio Remenſes fecerint, ſi ſui quondam Præſulis cauſam acturi, quibus ex lacunis Clodoueani Baptiſmatis Hiſtoriam hauſerit, ediſſerant, nouaque ex abditis educta luce ſæculum noſtrum beent, &c. &* q. 6. *verſ. cum Ampullam,* ibi: *Quum Ampullã Remigianã, nec ad Reges Clodouei Poſteres, nec ad alios vllos ei ſuffectos inungẽdos propriè miſſam fuiſſe abundè demonſtratum ſit, &c.* Ex quibus omnibus Hincmari Fidem omninò eneruatam corruere apertiſsimè conſtat, & conſequenter falſam omninò, & fabuloſã reddi Ampullæ Remẽſis Hiſtoriã, illius authoritate primario, & in radice innitentem.

Sectio III.

Fundamentum II. ex Teſtamento S. Remigij erutum, falſum quoque pluribus oſtenditur.

173 TEſtamentum S. Remigio attributũ, primũ à Flodoardo *Hiſt. Remenſ. Eccl. lib.* 1. *c.* 18. in lucem editum ac deinde à Briſſ. *de Formul. lib.* 7. *pag.* 766. Auberto Miræo *in Codice Piar. Donat. c.* 1. adductũ eadẽ falſitate laborare, ac Hincmarianã Enarratione in nuper rejectã ex ſeq. 1. liquidò demonſtrabimus.

174 I. Quæ ex *Præfation. ad ipſum interſerendum Teſtamentum;* à Briſſonio addita; in ea ſiquidem affirmat illud ab Hincmari. & Flodoardi Scrinijs, & ipſius Remenſis Eccleſiæ Archiuijs extraxiſſe. In quibus ponderãdum I. eſt Præſidem alioqui doctiſsimum aſſerere integrũ reperiſſe Teſtamentũ penes Authores, quorum nullus integrum exhibet, ſed vnam, aut aliam interſerit clauſulam; nul-

lam

lam tamen conducentem ad comprobandum Simpulli Remenſis miraculum, vt videre eſt penes ipſos. Quomodo ergò ab Scrinijs, in quibus Teſtamentũ non reperitur deſumere illud Briſſon. potuit.

175 Sed dicent fortè à Remenſi Archiuio illud extraſiſſe, & Hincmari, & Flodoardi exemplaribus concordaſſe, affirmare voluiſſe Authorem iſtum. Vndè plenam Fidem facere dubitari non poteſt, quia Remẽſis Eccleſia Metropolitana eſt, & quidem ante S. Remigiũ inſtituta, vt probat Hallier. *de Eccleſ. Hierarch. lib.* 4. *ſect.* 4. *cap.* 2. *art.* 4. *§.* 8 *pag.* 589. Archiuiũ autem Eccleſiæ Metropolitanæ authenticum omnibus eſt, vt latè probat Epiſcop. Barbaſtren. *de Eccleſ. Cathedr. & earum priuil. cap.* 23. *num.* 47. *& ſequentibus.* Ergò omnia inſtrumenta ab eo extracta authentica, & publica reputari debent, Lancellot. Galliaul. *conſ.* 27. *num.* 26. Card Tuſc. *conc.* 674. *num.* 21. *litt. E.* Quibus fauet Tex. *in cap. ad Audientiam, de præſcript.* ibique ſic communiter docent Canoniſtæ, & præcipuè Barboſ. *num.* 13. Genua *de Script. priuat. q.* 3. *num.* 6. & Nos latius infradicemus.

176 Inefficacem tamen eſſe ſolutionem, ſeu interpretationem reſpondemus. I. Nam admiſſa diſcurſus comprobatione, adhùc ei nõ ſuffragatur, quia ſimplex Briſſonij atteſtatio de Inſtrumenti ab Archiuio extractione non ſufficit, eiuſque aſſertioni nulla Fides datur; in facti enim quæſtione Scriptores Iuris nihil aliud ſunt, quàm Teſtes Andr. Alciat. *in l.* 1. *ff. ſi cert. petat. & reſponſ.* 12. *nu.* 1. *lib.* 7. Federic. Scott. *tom.* 1. *lib.* 6. *Reſp.* 14. *num.* 6. *& Reſponſ.* 6. *num.* 5. Lancellot. Galiaul. *conſ.* 104. *nu.* 67. argum. Text. *in l.* 2. *§. fin. ff. de Orig. Iur.* Vbi Zaſ. & Cagnol. Teſti autem vnico, præcipuè iniurato non creditur, *l. Ius iurandum* 9. *C. de teſt.* cum vulgat. ergò neque Briſſonio credendũ eſt aſſerenti, Teſtamẽtum ab Archiuio Remenſi extraxiſſe. Conſeq. probo arg. Text. *in c.* 1. *de Conſt. in* 6. Maſc. *de Probat. concluſ.* 476. GilKen. *de Præſcrip. p.* 3. *c.* 3. *n.* 202. Federic. Scott. *d. lib.* 1. *Reſp.* 3. *n.* 170. docentibus ne quidẽ præſumptiuè de facto aliquo, aut conſuetudini atteſtãti accommodandam Fidẽ Iureconſulto. Plures congerit Ludolph. Schrader. *conſ.* 9. *nu.* 60. *lib.* 1. Gaſpar KloKius *de Contrib. c.* 20. *nu.* 439. *&* 440. DD. Chriſtophor. Creſpi de Valdaura *Obſer.* 23. *quæſt.* 4. *num.* 20. in noſtris decidens indiuidualibus terminis, ibi: *Quorum illud eſt præcipuum* (requiſitum ſub audit) *vt conſtet eſſe ex Scripturis Archiuij, nec ſufficiat dicere in eo eſſe repertas. Gratian. diſcep. For.* 582. *n.* 1. Trentacinq. *var. reſol. lib.* 2. *tit. de Fid. Inſtrum. reſol.* 8. *num.* 3. *verſ. Requiritur inſuper, & c.* cui addo Caſtill. *tom.* 7. *contr. cap.* 3. *num.* 3.

177 Vlterius effugij inefficacia demõſtratur, ex quo facta Fide conſtitoque legitimè, Teſtamentũ illud à Remẽſi Archiuio extractũ eſſe, adhùc debebat oſtẽdere. I. extractũ eſſe à Publico Officiali, qui præeſt Archiuio. II quod atteſtetur, ſcripturã productam inter

aliàs eiuſdē Archiuij repertā eſſe III. probare debebat, quod Archiuio illi Fides ex cōſuetudine detur. IV. Quod ſcriptura illa, ſubſcriptione munita ſit, eius, ad quē ex Officio ſubſcriptio pertinet, vel Iudicis Ordinarij authoritate extracta ſit. Omnia hæc neceſſario requiri docent ex Text. *in Authent. Ad hæc, vbi communiter DD. Legiſtæ, C. de fid. inſtrument. cap. ad Audientiam, vbi etiam Canoniſtæ, de Praſcript.* cum ſimilibus Roman. *conſ.* 318. Corn. *conſ.* 171. *nu.* 10. *verſ. & ideò, vol.* 1. Alexand. *conſ.* 245. *in fine Verſ. Præterea, vol.* 6. Maſcard. *de Probat. concluſ.* 3. *nu.* 10. Menoch. *lib.* 2. *de Arbitr. Cent.* 2. *caſu* 113. *nu.* 8. Aimon. Crauet. *de Antiq. Temp. §. Quarto limitatur, num.* 1. quem ſequitur Ioſeph. Ludouic. *concl.* 29. *fol.* 72. *verſ. Amplia* 15. Statil. Pacific. *de Saluian. Interd. inſpect.* 2. *cap.* 7. *num.* 73. *& ſequentibus.* Quum omnia hæc in hoc deſiderentur inſtrumento, nullatenus affirmari poterit à Remenſi Archiuio extractum eſſe.

178 A priuatis ergò Hincmari, & Flodoardi Scrinijs, Teſtamentum hoc extractum eſſe, affirmandum eſt; nullaque ideò probabilitate authētica munitum; ſed omnibus falſitatibus expoſitum reputandum eſt, vt optimè probatur, ex adductis à Creſpi *dict. obſer.* 23. *n.* 24. ac per conſequens omninò reſpuendum, maximè quum ex longinquis allatum, nulla ſit authentica recomendatione munitum, Bald. *in l. Comparationes, num.* 14. *Cod. de Fid. inſtrum.* Cepol. Hypol. de Marſil. Maſcard. Veſtr. Parlador. & Rebuff. ſequuti à Hieron. Gonçalez *in Reg.* 8. *Cancell. Gloſ.* 64. *numer.* 15. Fuluio Pacian. *de Probat. lib.* 2. *cap.* 21. *numer.* 61. *&* 62. Salgad. *de Supplic. ad Sanctiſſ.* 2. *part. cap.* 30. *§.* 3. *numer.* 32. & poſt eos, Gabr. Pareja *de Vniuerſ. Inſt. Edit. tom.* 1. *titul.* 1. *reſol.* 3. *§.* 2. *numer.* 51. Creſpi *dict. deciſ.* 23. *quæſt.* 4. *numer.* 20. *&* 21. in comprobationem adducens Scacc. *de Iudic. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 778. *& nu.* 786. *Maſcard. de Probat. concluſ.* 976. *num.* 54. concludens ex eis, quod ſi cuicumque inſtrumento à Priuato producto Fides adhiberetur lata falſitatibus panderetur via, & inſtrumentum ſolemnitatibus legalitatis carens deficeret in ſubſtantialibus, & ideò omninò reijciendum. Hæc in limine inſtrumenti prænotata eſſe volui quę ex ipſo inſtrumenti ventre plenam recipient comprobationem.

179 Et ne ſuſpecta reddantur coniecturæ, quia noſtræ ſunt audi nūnc pleniſsimum teſtimonium Galli Authoris pro Rebus Gallicis, propugnantem, Dauidem nimirum Blondell. *in Apolog. contra Ioann. Iacob. Chifflet. titul.* 14. *de Ampull. Remenſ. quæſt.* 8. *verſ. inter corruptelas*, ibi: *Inter corruptelas, quibus Remigianum illud Teſtamentum à Paracharactis adulteratum aſſutiſque alienis Supramodum auctum; hæc præter battologias, & inanes fimbrias ſuas dilatantis Ampullari Diſquiſitori meritò diſplicebant: Quod genus.*

Clo-

Clodouei Regium in Maieſtatis Regiæ culmen perpetuo duraturum à Remigio Electum , & per Sacri Chriſmatis Vnctionem in Regem ordinatum, tàm ineptè , quàm improbè dicatur. *Quum enim , Auitoteſte , Clodoueus à Proauis habuerit , quod regnaret in ſeculo , relictum à parente Regnum ſanguinis Iure , ſortiti ſunt Clodouei Filij , ac Nepotes , iſque , qui ad Regnum naſcebantur , Electione , aut Chriſmatis Vnctione , quæ Clodoueanæ Genti tranſmiſſum à Proauis , Regnum conferret , cogitare Remigius nullo modo potuit , nec tàm abſurdus , ac ſtipes Vir Sanctus fuit , vt Genus Regium in Regem ordinatum , ſcriberet , iſque , de quorum futuro ſub Dei Vnius manu poſito ſtatu nihil nouerat , Maieſtatis perpetuò duraturum culmen falſò promitteret , &c.* Quum præcipuè Sanctus Remigius ita eſſet egregiæ ſcientiæ, & Rhetoricis ſtudijs, atque Sanctitate præditus , vt S. Syluestri Virtutibus æquaretur teſte Greg. Turonenſ. *Hiſtor. Franc. lib. 2. cap. 31.*

180 Ex quibus Verbis apparet Gallum hunc Authorem iudicaſſe Teſtamentum illud à Briſſon , & Miræo adductum , deprauatè auctum eſſe quoad Vnctionis clauſulam , ex quo in ea intelligi datur Clodoueum in Regem promotum à S. Remigio Vnctionis Chriſmaticæ virtute : Id enim præſefert Grammaticalis rigor verborum , quibus vtitur , ibi : *In Regem ordinato* , atque etiam legalis intelligentia , *l. Honores 7. ff. de Decurionibus*; Quod veritati repugnat Hiſtoriæ , ex quà patet iam diu Clodoueum pro Patrio More Regem acclamatum eſſe, vt prænotauit Iacob. de Valdès *de Dignit. Reg. Hiſpan. cap. 14. num. 22. circa finem , pag. mihi* 125. Ioan. Iacob. Chiflet *in Diſquiſ. de Ampull. Remenſi, cap. 3. verſ. Præterea , pag.* 15. vbi latè probat, XIV. ante Baptiſmũ Annos Clodoueum regnaſſe.

181 Vlteriuſque huius Teſtamenti fictio abundè probatur ex repetitione propriarum laudum , Gratiarum , atque laborum , in quàm Sanctiſsimus ille Antiſtes in eo excurriſſe liquet vt Chiflet *dict. cap. 3 pagin. 14. notat* , cui libenter acquieſcimus; alienam quippè videtur à Sanctiſsimo pariter , & Doctiſsimo Viro laudationes repetendo , Se Se ſuprà alios exaltare ; proprium què laborem , tantoperè commendare , non enim abſque Humilitatis diſpendio id fieri poteſt. Seuerin. Böeth. *de Conſolat. Phyloſoph. lib. 1. proſa 4.* ibi : *Scis Me hæc vera proferre, & in nullà vmquàm mei laude iactaſſe ; Minuit enim quodammodo ſe probantis conſcientiæ ſecretum quoties oſtendendo Quis factum recipit famæ pretium.* Hincque Prouerb. 27. 2. monemur. *Laudet Tè Alienus , & non os tuum , Extraneus , & non labia tua.* Nec præceptum hoc Ethnicos latuit; ſcribit namque Plin. Iun. *lib. 8. Epiſt. 1. ad Saturnin. Id quod magnificum referente Alio , fuiſſet , Ipſoque qui geſſerat , recenſente , vaneſcit.* Ioann.

Digitized by Google

Chriſoſtom. *Homil. 5. de Laudibus S. Pauli: extrema* (inquit) *dementia eſt, nulla imminente neceſsitate proprijs ſe laudibus decorare; non eſt hoc ſecundum Deum loqui, Iudicium eſt iſtud infamiæ, &c.* Vndè non modo Sacri, ſed Profani etiam, atque Canonici Scriptores, monent paſſim, proprias laudes à Nemine prædicandas; ſed potiùs ſilentio inuoluendas, ut luculenter, & doctè probat Franciſc. de Mendoza *in Viridar. lib. 3. de Florib. Sacr. Problem. 9 à numer. 71. per plures ſequentes.* Cui addo Bartholom. Chaſan. *in Cathalog. Glor. Mund. part. 1. Conſider. 59. verſ. 4.* & Luc. de Pen. *in l. Humilioribus, Cod de Suſceptor. lib. 10.*

182 Omnia hæc ex abundanti ponderata ſunto; nam Teſtamento verò, & authentico exiſtente, nihili illud ſuffragari Aduerſarijs poſſet. Verba enim quibus innituntur ſunt hæc: *Donoque Septiformis Spiritus conſignaui.* Quæ non ad Vnctionem, ſed ad Baptiſmum referri debent, cuius virtutè Spiritus Sanctus à Patre, & Filio, & non à Baptizante recipitur S. Thom. 1. *part. quæſt. 43. art. 8. in fine.* S. Auguſtin. *lib. 15. de Trin. cap. 26.* & communiter Scribentes *in 4. diſt. 15.* & cum alijs Henriq. *in Summa, lib. 1. de Sacram. in Genere, cap. 11. §. 8. litt. Z.* cui addo 2. *Act. 38.* ibi: *Petrus verò ad illos: Pænitentiam* (inquit) *agite, & baptizetur Vnuſquiſque Veſtrum in nomine Ieſu Chriſti in remiſsionem peccatorum veſtrorum, & accipietis donum Spiritus Sancti, &c.* Vnctione autem Regia Spiritus Sanctus non communicatur, quia nullum Characterem imprimit, neque Sacramētum eſt, vt ex parte diximus, & ex parte latiùs infra dicemus.

183 Tot ergò, tantiſque conjecturis falſitatem ſuadentibus Teſtamentum hoc falſum eſſe pronuntiare non veremur. I. authoritate ducti grauiſsimorū Galliæ Scriptorum Iacob. Auguſt. Thuan. *lib. 109. Hiſtor.* & aliorum, quos latè congeſſit Ioan. Iacob. Chiflet, *in dict. Diſquiſ. cap. 13. per tot.* cui eumdem addimus Dauid Blondel. *dict. titul. 14. quæſt. 3. verſ. Ludou. Pius.* II. ex Tex. *in l. pen. C. ad leg. Corn. de Falſ. Cap. ad Falſarioru 6. de crimin. falſi,* & ex Villalou. Iul. Clar. Baiard. Menoch. Maſcard. Farin. Parlador. Graſſ. Auguſtin. Barboſ. & Fontanell. adductis à Creſpi *dict. deciſ. 25. q. 1. num. 2. & plur. ſequentibus,* in quibus ſolidiſsimè noſtram firmat Sententiam, & omnes exurgere valentes inſtantias diluit. Videſis.

184 Vtque fundamenti iſtius diſquiſitionem plenè exagitatam producamus, addendum cenſui, pro Ioann. Iacob. Chiflet, *dicto cap. 3. contra Blondell. d. quæſt. 8.* Mirari Gallos nō debere Exteros tuto affirmare Carolum Martellum (cuius occaſione Teſtamētum illud confictum eſſe apparet) ad inferos damnatum eſſe, quum Proprij, Grauiſsimique illorum Scriptores, Diuina reuelatione Si Eucherio Aurelianenſium Epiſcopo, facta, conſtare affirment: Ioan. Bolland. *Act. Sanctor. tom. 1. die 4. Ianuarij in Vita S. Rigoberti, cap. 4. num.*

num.17.qui ad calcem capitis *litt. A.* ſubdit: *Baron. ad Ann.* 741. *Hanc narrationem impugnat multis argumentis, ſed quæ non conuincunt, vt* 20. *Februarij ad S. Eucheri vitam oſtendemus.*

185 Et licèt Reuelatione illa careamus, abſque vlla temeritate affirmabitur hunc fuiſſe Caroli Martelli exitum infelicem, deplorandumque finem; quandoquidem grauiſsimi Galliæ Scriptores affirmare conſpirant Carolum Martellum pro arbitrio, Epiſcopatus etiam laicis tradidiſſe, omniaque Eccleſiaſtica Bona inuaſiſſe, Conciliorum coactionem impediuiſſe, & Clericos perpetuò ſcortari permiſiſſe. Videndus eſt Petrus de Marca, ſeu Quiſquis ſit Author *de Concord. Sacerdotij, & Imperij, tom.* 2. *lib.* 8. *cap.* 11. *§.* 1. *&* 2. Quæ ergò alia potuit eſſe taliũ facinorum retributio! Deſinant igitur de Exteris querelari, proferentibus, quæ ſui referunt, ut cõſtat ex nuper adductis, & priùs latè relatis à Flodoardo *lib.* 2. *Hiſtor. cap.* 12. *per tot.*

186 Verum S. Remigij Teſtamentum adducit Philip. Labe, è Societ. Ieſu *in Noua Biblioth. Gallicana, tom.* 1. *pagin.* 806. Ipſumque adducit Ioan. Iacob. Chiflet. *in d. Diſquiſit. de Ampull. Remenſ. cap.* 3. Quod à Ioan. Bollando recepiſſe affirmat; illudque longè ſinceriùs appellat Blondel *dict. quaſi.* 8. *ver. Manuſcriptis.* In illis ergò Authoribus Teſtamentum hoc ſine clauſula illa videre licèt, vt clauſulæ ſuperadditæ fictio optimè deprehendatur.

Sectio IV.

Traditio, quæ III. eſt fundamentum; omninò deluitur.

187 Authores Gallos hoc Simpulli Remenſis ſubſiſtentes, vel fingentes Miraculum, (quorum iam ſuprà meminimus) in ſui munimẽ Traditionem aduocare non ceſſant, quàm illabatam in Gallia obſeruari affirmant, & præcipuè S. Antonin. Haymoin. Carolus Guagin. Nicol. Gil. Forcatul. Pineda, Guid. Pap. Martin. Lauden. Reſtaur. Caſtald. Cæſar. Baron. & Genebrar. apud Iacob. de Valdès *d. cap.* 14. *num.* 5. quibus addo Carol de Graſal. *de Regul. Franc. lib.* 1. *cap.* 2. *pag.* 29. Vindicæ Gallic. *tit. de Simpull. Remenſ pag. mihi* 46. *&* 47. ibi: *Cæleſtis Olei miraculum totiuſque narrationis Fidem, tot iam conſtanti ſæculorum perſuaſione receptam audes eneruare? Et quæ enim tam ſurda Poſteritas eſt, quæ non audierit, &c.* Franc. Carrier. *in Digeſto Fidei Catholic. tom.* 2. *art.* 13. *pagin.* 644. *Piaculum ergò fuiſſet Religioſo Chriſtianiſſimi Regis Eccleſiaſte Vnctionem miraculoſam prætermittere, aut eam ab Eccleſiaſticis Traditio-*

tionibus ſeparare. Patric. Armacan. *in Marte Gallic. lib. 1. cap. 2.* potius pro ea Traditione, quàm contra eam militare cẽſemus. Pro eaque ſunt quàm plurimi Authores Galli congeſti à Ioann. Iacob. Chiflet, *in dicta Diſquiſ. de Ampull. Remenſ. cap. 6. 10 & ſequentibus.*

188 Aſt omnes iſti Authores inconſideratè Traditione hac decepti ſunt eam adeſſe affirmantes, quum omninò abeſſe perſpicuum ſit ex ſequentibus. I. Gallorum atteſtatione, è quorum numero primum David Blõdel. producimus *dict. titul. 14. quæſt. 1. & 2.* qui quum de hac Traditione quæſtionẽ inſtituiſſet ait: *Eaſdem Nos legitimis, & Hincmaro antiquioribus monumentis deſtituti Eccleſiæ Remenſis Alumnis Ampullæ à Sæculis aliquot appoſitis cuſtodibus elucidandas relinquimus. Illi irretorto oculo luſtratis Chartophilacij ſui Theſauris Nobis, vndè ſua ante Annos* 800. *eorum ex S. Remigij Abbate Præſul decantatiſſimus Hincmarus hauſerit enarrabunt; ſinguloſque quibus hinc inde tota eius enarratio ſtringitur nodos expedient, vt quibuſcumque hactenus aqua hærere viſa eſt, dignoſcere liceat, &c.* Moxque nodos ipſos falſam omninò Traditionem iſtam reddentes proponit, eiſque benè ponderatis concludit. *Verſ. Hincmarum. Quum igitur ei, qui Sæpiùs falſus fefellit, nec Vni, nec Primo abſolutè Secordatus nemo committere, aut ei ſine teſte credere debeat, ex Officio Remenſes fecerint, ſi ſui quondam Præſulis cauſam acturi, ex quibus Lacunis Clodoueani Baptiſmatis Hiſtoriam hauſerint, ediſſerant, &c.*

189 Ivo Carnotenſis, ex S. Quintini apud Bellouacos Abbate, Carnotenſis Eccleſiæ à Die 23. Nouembr. Anni 1091. ad 23. Decembr. 1115. Epiſcopus, Traditionem hãc omninò impugnat, negatque Remenſi Archiepiſcopo Ius coronandi, & vngendi Reges ob Traditionem iſtam ab eis prætenſam competere, vt penes ipſum latè videri poteſt. *Epiſt. 189. 190. 219. & 222.* Nec diſſentit Mich. Rouſſel. *Hiſt. Pontif. Iuriſd. lib. 2. cap. 6. n. 8. verſ. Ludouicus Craſſus*; Imò, & ipſe Traditionis iſtius Enarrator Franc. Carrier. *d. artic. 13. pag. 644.* affirmat non teneri Galliæ Reges Rhemis Oleo illo coronari, & inungi, exemplũ adducens Ludouic Craſsi, & Hẽrici IV. Quos alibi coronatos, & inunctos eſſe refert. Hoc autem omninò Traditionis Vires enervát, quãdoquidem ipſi Galli Traditionem ſuadentes, ad eam pertinere affirmant: Quod Rex ideò Rhemis inungi debeat, quia Oleũ Ampullæ Cœleſtis ibi aſſeruatur. Quum ergò Traditio hæc in parte ſubſtantiali iſta deficiat, eam corruere perſpicuum eſt ex adductis à Sauſſay *in Panopl. Cleric. part. 1 lib. 2. cap. 4. arg. 4.*

190 Idque iam extra dubitationis teſeram eſſe Arreſto Pariſienſis Parlamenti liquet: Teſte ſiquidem Henrico Catharino Dauila Nobili Cypri Equite *Bellor. Civil. Franc. lib. 14. Anno* 1594. & Patricio Armacano *in Marte Gallico, lib. 1. c. 12 pag. mihi* 35. Quum nimis controuerſum eſſet: An Henric. IV. Galliæ Rex Rhemis ne-

neceſſario coronandus, & inungendus eſſet propter Traditionem Miraculi? Senatus decreuit, in quacumque mallet Ciuitate Regem inungi poſſe, nulla quippè aderant documenta, aut efficaces rationes Traditionem Solemnem, & legitimam, ſed ſimplicem tantum ſuadentes.

191 II. autem probamus aſſertæ hujus Traditionis Falſitatē, hoc (niſi fallimur) irrefragabili Diſcurſu. *Traditio eſt quædam notitia à primis rei Traditæ inſpectoribus, quaſi de manu in manum, à Generatione in Generationem deriuata*, vt communiter docent Scribentes, *ex Num.* 7. Carrier. in Digeſto Fidei Cathol. *artic.* 13. *quæſt.* 1. *pagin.* 504. *tom.* 2. cui addo Grauin. *de Catholic. Præſcript. tom.* 1. *lib.* 4. *Præſcrip.* 2. *General, controu.* 2. *mox à princip.* Quibus addo *Pſalm.* 77. 7. & 8. *Pſalm.* 43. & Text. *in Can. Eccleſiaſticarum* 5. 11. *diſt.* Bordon. *in Sac. Tribun. cap.* 7. *quæſt.* 1. *num.* 9. *tom.* 1. *Suor. Oper. in edit.* 1666. Ergò Baſis, & Fundamentum Traditionis eſt Primorum, qui rem videre potuerunt, notitia, ergò ea deficiente non dabitur Traditio, tùm ex vulgari regula. Text. *in l. Egi tecum cum vulgatis, ff. de except.* Quod deſtructo fundamēto corruit ædificium, tùm ex S. Epiphanij axiomate *in lib. de Spiritu Sancto ad Serapion.* Quod nimirum Traditio à firmiſsimo debet initio fluere. Sed in iſta enarratione principium deficit, quia Vnctionis illius oculati Teſtes, & primæui illius ſæculi Scriptores, nec Verbum de ea protulerūt, ergò nequit eſſe Traditio, ſed figmentum ab Hincmaro, ſeu alio quocumque fuerit ad inuentum. Conſeq. eſt nota Ant. probo. Primæui illius ſæculi fuerunt Gregor. Turonenſ. *qui lib.* 2. *Hiſtor. Franc.* Satis prolixè refert quicquid ad illud Baptiſma, & Vnctionem *cap.* 30. & 31. & tamē hoc miraculum omninò reticuit, vt planè fatentur grauiſsimi Galliæ Scriptores Iacob. Aug. Thuan. Scipio Dupleix. Dionyſ. Petau. Girard. Haillan. Papir. Maſſon. Claud Fauchet. & Moneral relati à Ioan. Iacob. Chifletio *in act. Diſquiſit de Ampull. Remenſ. cap.* 13. *pag.* 61. & *ſequentibus.* Idemque accidit Reginoni Monacho, Adoni Vienenſ Ivoni Carnotenſ. Paulo Æmilio, Ioanni Tilio, & Carolo Sigonio diligentiſsimis rerum Francicarum Indagatoribus, teſte Iacobo de Valdès *de Dignit. Reg. Hiſpan. cap.* 14. *num.* 22. Cui addo Martem Gallic. *lib.* 1. *cap.* 11. vbi optimè docet, non Traditionem, ſed errorem Popularem eſſe hujuſmodi Hiſtoriam, quia nullum antiquum Teſtem pro ea adducere poſſunt; luculentiſsimèque Ioann. Iacob. Chiflet *dict. Diſquiſ. à cap.* 2. *ad* 9. vbi Traditionis illius fundamenta omninò euertit, latiſſimè probans, in primis, poſt Clodoueum, ſæculis nullam de Ampulla iſta mentionem factam eſſe.

192 Argumenti efficaciam agnoſcentes Authores Galli delirio iſti incumbentes, vel eo laborantes, reſpondent non eſſe æſtimandum argumentum à ſilentio Authorum deſumpto, Vindi. Gallic.

lic.tit.3.pagin.49. ibi: *Verum audacem, & fidente animi Te facit, Gregor. Turonenſ. qui, & ſi præſcripſit, quibus Clodoueus Ritibus initiali Sacramento in Verba Chriſti ad actus fuerit, de Simpullo tamen Cælitus demiſſo mirum egit ſilentium. O Theologi hominis Chriſipeum acumen, quaſi verò ex negationibus procedant deducta argumenta.* Noſque paſsim in hac Quæſtione ſuprà ex Ioann. Morino, & alijs inefficax eſſe reſpondimus argumentum à ſilentio deſumptum.

193 Aſt quàm inepta ſolutio ſit nemò non videt. Quum enim illorum Teſtium enarratio fundamentum Traditionis ſit, hujus relationis defectus efficacior erit argumentatio ad euertẽdam Traditionem iſtam. Author Velitation. Subſid. *velit.3.pag.20.verſ. Neque enim*, & latius Ioann. Iacob. Chiflet. *in dict. differt. cap.13. pagin.62.63. & 64.* Quem Videſis: in re enim adeò perſpicua otioſam iudicamus longiorem moram.

194 Vtque finem fictæ huic Traditioni imponamus, euidenterque demonſtremus, concludendum eſt Verbis Dauid Blondelli *in dict. Apolog. contra Ioann. Iacob. Chiflet. titul.14. de Ampulla Remenſi, quæſt.4. in fine, & quæſt.5. in principio*, vbi ait: *Ex iam demonſtratis ſequitur. I. quod Clodoueum non ad terrenum, & temporale Maiorum propriorum, ſed ad Cæleſte, ac perpetuum piorum omnium commune Regnum Remigius vnxit. II. Quod Clodouei Poſterorum Merovingorum, Nemo Regia Vnctione perfuſus eſt. III. Quod Regiæ Vnctionis Ritus a Gothis poſt annum 600. à Franciſ. poſt 749. liberè aſſumptus neutri Genti Cælitus imperatus eſt. Sequentia ex neceſsitate conſequuntur I. Vnctionem Clodouei à Regum Conſecratione hodierna longè diuerſam, nihil prorſus ad diſputationem de Primatu Regio facere* (& per conſequens multo minus ad arguendam Eccleſiaſticam Poteſtatem ex ea) *II. Quamcumque Fidem Hincmariana de Columba Ampullifera ad Remigium volatu, relatio mereatur, ad Regum Vnctionem nullo modo pertinere. III. Regum Vnctionem longè poſt Clodouei tempora Gothis primum, ac exinde Francis placuiſſe IV. Rectè Gothofredum Regiam nullam Vnctionem ante Pipini tempora in Francia noſtra agnouiſſe. V. Vnctionem illam nulli ſuſcipienti regnandi Ius Maieſtatemque, quàm à Patribus trahit, conferre. VI. Nihil ex Ritus illius libere aſſumpti omiſsione Francicorum Regum Maieſtati, quæ aliundè profluit, deceſſurum eſſe VII. Ex Hincmariana relationis hypotheſi columbam ad vnum Remigium hoc vno fine, vt Chriſmatis defectum suppleret; Vnuſque Clodoueus Cæleſti Oleo perfunderetur, deuolaſſe. VIII. Quum ex eadem hypotheſi Clodouei Vnius occaſione deſtinata ſit, longè ab Hincmari, aliorumque Veterum mente deflectere, quot quot Ampullam Cælo ad Regum noſtrorum Vnctionem demiſſam volunt, &c.* Moxque ſingula probare volens progreditur.

195 *Quum ad Vnctionem Baptiſmalem, miſſam Hincmarus, Flodoardus Aimoin diſſertè ſcribant; ſiquis eius poſt Clodouei tinctionem*

cuius,

Digitized by Google

vſus, ex hypotheſi eſſe debuit Feius Oleo Chriſmandi poſt Baptiſmum cæteri Reges fuerint: At qui Merovingorum Carolinorum, Capetinorum, confirmãdorum Nemo Remigianum Sacrarium adijt, Præſulem Nemo ad eos poſt Baptiſmum linendos, Ampullæ Remigianæ ſtillam, vel minimam expetijt. Si non expetijt, quanto minus ad Regalem Conſecrationem, quæ toto Merovingorum tempore, nulla inter Francos fuit, expetierit, &c. paucisque interjectis, ſubdit: *Sub Merovingorum imperio per annos* 254. *quos à Clodouei Baptiſmate ad Chilperici Exautoricationẽ decurriſſe cõſtat, Quum nulla Regiæ, ſiue Vnctionis, ſiue Conſecrationis, ſiue Coronationis memoria extet, tum qui Ampullæ miraculum negant, quàm, qui propugnant, Regem nullum; qui Remis Sedem Regni fixerit, aut ibidem Regnum exorſum ſit, aut denique Sacro vllo ſolemni Regiminis ſui initia dicauerit, vſpiam repererint, &c.* Fuſeque id probat adducta Chronologia, & locis in quibus XVI. Francis Reges vncti, & coronati fuerint. Ex quo fabula hæc obtrũcata omninò manet Att nihilominus falſitatem vlterius demonſtratam manere voluimus ſequenti.

Sectio V.

Ab Inveriſimilitudine, & Contrarietate, falſitatis conuincitur commentum iſtud Miraculum.

196 PRo iſtius quæſtionis coronide addere cenſuimus efficaciſsimã aliam demonſtrationem falſitatis, qui certè laborat Remenſis Ampullæ Hiſtoria, petitam ab Inveriſimilitudine, & Contrarietate inter ipſos Gallos Authores repertam. In Teſtamento enim fertur Sanctum Remigium præmeditato Clodouei Baptiſmo omnes conuocaſſe Epiſcopos ſibi ſuffraganeos, Scriptoreſque Galli referunt deficiẽte ad Baptiſmã Chriſmate Sacro in Eccleſia, aliud, è Cœlo, miniſterio Columbæ miſſum eſſe. Vndè magna ſeſe offert Inveriſimilitudo, nam in re adeò præmeditata, & in concurſu tot Prælatorum, Chriſma ad Regium Baptiſma defuiſſe, Nemo ſibi ſuaderi poterit. Tùm quia à primordijs Eccleſiæ ſtatutum eſt; *Nullum Miniſtrorum, qui baptizandi recipit Officium ſine Chriſmate vſquam progredi poſſe*, vt patet ex Concil. Arauſ. I. *cap.* 1. *in Gallia Narbonenſi Anno* 441. *celebrato*, & à Leon. I. Sũmo Pontifice approbato. Azor. *Inſtit. Moral. part.* 2. *lib.* 5. *cap.* 19. Iacob. Gordon. *in Chronolog. tom.* 2. *pag.* 199. Franciſc. Coriolan. *in Breuiar. Chronol. pag.* 144. & alij paſſim, refertürque *in cap. Nullus* 122. *diſt.* 24. Ivo carnot. 1. *part. Decret. cap.* 267. Barchard. *lib.* 4. *cap.* 73.

An;

Anton. Aug. Archiepiſc. Tarraconenſ. *in Epitom. Veter. Iur. Pontific. part. 2. lib. 22. tit. 17. cap. 10.* Quod quidem tot grauiſſimos Prælatos ignoraſſe, tranſgreſſoſque fuiſſe ſuadere durum eſt, quia quum Synodus illa Prouincialis Galliæ fuerit, & à Papa approbata 57. annorum interſtitio, quod ab eius celebratione, vſque ad Clodouei Baptiſmum tantummodo effluxit, in obſeruantia allegari nō poterit. Quod autem longiùs ſpatiū temporis non interceſſerit, patet ex Chronologia; Baptizatus enim fuit Clodoveus, anno 499. vt Gordon, Genebrard. & paſſim omnes referunt Galli Scriptores Noſque Inveriſimilitudinem iſtam ex eo vlterius probamus, quod attoſtante Gregor. Turonenſ. *dict. lib. 2. cap. 31. Antiſtes* (S. Remigius ſcilicèt) *magno gaudio repletus, iuſſit lauacrum præparari, velis de pictis ad vmbrantur Plateæ, Eccleſiæ Cortinis albentibus adornantur, Baptiſterium componitur, balſama diffunduntur, mitant fragrantes odores cerei, totumque Templum Baptiſterij Diuino reſpergitur ab odore, &c* Si ad pompam ergò, & hilaritatis manifeſtationem tali fuerunt ſedulitate omnia parata, eſſentialia Baptiſmi oblita, & à Baptiſterio adeò longè collocata, vt Gentium Multitudo Sacrum Chriſma afferri impediret, incredibile omnibus aſſore non dubitamus, ijs præcipuè quibus innotuerit: Inveriſimile eſſe; quod actui, cuius mentio fit, repugnat; ſicut Veriſimile, quod illi conformius eſt Gozadin. *conſ. 13. num. 26.* Aimon Craueta *conſ. 75. num. 24.* Menoch *conſ. 291. nu. 65.* Lotter. *de Re Benef lib. 1. quæſt. 8. num. 10.* Teſteſque inveriſimilia, incredibilia, ſeu impoſſibilia deponētes, nedum Fide carent, ſed ſuſpecti de falſo ſunt, vt ex Iacobin. de Sancto Georgio Iacob Ægid. Franc. Curt. Angel Beſſ. Tiraquel Conrado, Monticel. Carauita, Brun. Roland. Bertazol Burſat Menoc. & Maſcard. docet Farin. *de Teſtibus, quæſt. 65. numer. 144. 145. &* 146.

197 Inveriſimilitudinemque hanc fortiorem reddit Guillelm. Brito in ſua Philippica, qui hunc canens Baptiſmum affirmat Diabolum fregiſſe Vas, quo Sacri Chriſmatis Oleum deferebatur.

Quem quia Euangelico conuerſum
Dogmate Sanctus
Remigius, Sancto Chriſmate
pararet Oliuo,
Ecce dolens inimicus Homo, qui
ſemper honoris,
Inuidet Eccleſiæ, fregit, fuditque
liquorem;
Vt ſua, qui natura modos dat
mille nocendi,
Hoc faceret pacto, Regi reſcindere
votum.

Cuius quidē Poëtæ (licèt à Mauclerc. *dict. cap. 2. col. 1511.* Pietas, & Chriſtianus zelus, nudaque commendetur Veritas, ex hiſque irrefragabile reddi Miraculum Sibi ſuadeat) Enarrationem falſam eſſe dijudicandam, ex pluribus apparet; I. quod ſatis inſulſe, vel nimis hæretice ſupponat: quod abſque Vnctione Chriſmatis Clodoueus Chriſtianus effici non poterat, hoc enim errorem ſapit Ar-

menorum exiſtimantium, ſine Vnctione verum non eſſe Baptiſma, vt refert, & refellit Alphonſ. à Caſtro *contra Hæreſes, Verbo Baptiſmus Hæreſi* 6. ex quo, & alijs Henriq. *in Summa, lib.* 2. *de Baptiſmo, cap.* 13. §. 4. *Litt.* C. tuto affirmans; ſine Vnctione verum eſſe Baptiſmum II. quia Dæmones ex ſe nullum humanum actum impedire poſſunt, nullamque facultatem in homines niſi à Deo acceptam habeant. vt ex Auguſt inſtruimur, relato in Canone: *Nec mirum* 14. *verſ. Auguria* 26. *quæſt.* 5. ibi: *Nec ideò quiſquam credere debet quoſlibet Magicis artibus, aliquid facere poſſe ſine permiſſu Dei, qui omnia, quæ fiunt, aut iuſto iudicio facit, aut permiſſu ſuo, ita fieri ſinit.* Et mihi expreſsè probant illa Verba Iob 1. *Dixit ergò Dominus ad Sathan: Ecce Vniuerſa, quæ habet in manu tua ſunt, tantùm in eum, ne extendas manum tuam.* & clarius eodem libro *cap.* 2. *verſ.* 6. *Dixit ergò Dominus ad Sathan. Ecce in manu tua eſt, Verumtamen animam illius ſerua, &c.* Si ergò in Lege Naturæ, ne materiale quidem damnum Diabolus Dei ſeruis inferre poterat; multominus in hac fœliciſſima Lege Gratiæ, in qua venit Chriſtus, & alligauit Diabolum. Auguſtin. *de Tempore, Serm.* 197. Id quod expreſsè Diabolus ipſe teſtatus eſt Cypriano Mago, poſtea Martyri, vt refertur in Breuiario Romano *die* 26. *Septembris*, ibi: *Cui Dæmon reſpondit: Nullam illi artem pro futuram aduerſus eos, qui vere Chriſtum colerent, &c.* Quomodo impedire Dæmonem taliter poſſe Baptiſmum, credendum eſt, vt niſi ex Cœlo delapſa eſſet Phiala Regis votum eſſet inane? Miror equidẽ grauiſsimos hoſce viros in tantos impegiſſe errores, vt rem pœnitùs à veritate alienã ſibi ſuadeant, & alios oſcitanter eos euoluentes ad eumdem perducant errorem.

198 Aliam inter ipſos non modicam reperimus oppoſitionem. Hincmarus etenim *in Vita S. Remigij*, & Liber peruetuſtus eiuſdem Vitæ, repertus in Monaſterio S. Remigij, ibique aſſeruatus ſic Miraculum hoc narrant (referente Mauclero, *dict. c.* 2. *col.* 1511. *& col.* 1513. & Carolo de Graſal, de Regal. Franc. *lib.* 1. *cap.* 2 *pagin.* 29.) *Cum videlicèt Sanctiſsimus Pontifex, & Rex perueniſſent ad Baptiſterium, Clericus, qui Chriſma ferebat, à Populo ſic eſt interceptus, vt ad Fontem venire nequiuerit* (concilietur cum Britto Poeta) *Vndè Sacrificato Fonte, nutu Diuino* (Poeta Diabolico canit) *Chriſma defuit, & quia propter Populi preſſuram nulli non patebat egreſſus Eccleſiæ, vel ingreſſus* (nondum fortes cuſtodiẽtes milites Reges adhibebant, qui viã ſternerent, quum numquam fortiſsimus ille Rex Milites à Se, vſque ad extremum vitæ, dimiſiſſe legatur, & propè innumeram Eorum Multitudinem cum ipſo Rege Baptizatam referant Galli Scriptores) *Sanctiſ. Pontifex oculis, ac manibus in Cœlum protenſis, cœpit tacitè orare cum lachry-*

mis; *Et ecce Subitò Columba, niue candidior, attulit in roſtro ampullam Chriſmate Sancto repletam. In quo quidem totius Franciæ Dignitas* (verba ſunt Gallorum) *Nobilitas, Honor, Gloria, Maieſtas conſiſtit, & Magnificentia.* Poſtrema hæc adnotentur verba, ut facilè credatur Sanctos illos, amore Regum, & Patriæ feruentes, rem hanc tanti momẽti ſilentio præteriјſſe. Vindiciæ Gallic. *tit. 3 pag* 47. ibi: *Cum autem ille, Rex ſcilicèt Vnctioni accingeretur, & Diaconus tardiùs ex Sacrario Chriſma de promeret*; *Ecce de repente aduolans Columba, non minori Turba ad ſtupentis Lætitiâ, quàm admiratione, odoratum balſamum pertulit, quod ſubinde cæleſte munus in Vnctionem Poſterorum Regum Clodoueus Remis cuſtodiri iuſsit, &c.* Et in comprobationem adducit in margine Hincmar. *in Vita B. Remigij.* Haimoin. *lib. 1. cap. 16.* Flodoard. *libr. 1. cap. 13.* Britt. 1. *Philipp.*

199 Epithaphium autem Clodouei Regis, quod inſculptum eſſe fertur eius Tumulo Pariſijs in S Genouefæ æde ſacra talibus miraculum illud exprimit verbis: *Hic eſt Illuſtriſ. Rex HLudouicus, &c. Hunc Sanctus Remigius baptizauit, & in Baptiſmate eius Angelus Ampullam Sacri Chriſmatis detulit, &c.* Mauclèr. *dict. cap. 2. col. 1511.* Quod ipſum cecinit Brit. in dicta Philipp.

At Sacer Antiſtes erecto Lumine ſurſum.
Cum manibus meruit ſua per Supplicamina Sacrum
Cælitus emitti cum Sacro Vaſe liquorem,
Ipſo Rege palam, cunctiſquè videntibus ipſum
E Cælo miſſus, quẽ detulit Angelus illi.

Et paſsim inter ſe contrariari Authores Gallos in hoc referendo Miraculo patet: Alij namque Ampullam hanc ab Angelo; Alteri verò à Columba allatam eſſe, ſuadere continuò inſiſtunt, ut videre eſt apud Ioan. Iacob. Chifler. *de Ampull. Remenſi, cap. 13. pag. 60. & ſeqq.*

200 Quæ adnotata eſſe volui, ut Hiſtoriæ iſtius manifeſta omnibus fictio reddatur; in teſtibus enim ſuſpectis quælibet contrarietas fidem infringit; legalitatemque eneruat. Gloſſ *in cap. Cum cauſam 37. verſ. tempore,* ibi: *Niſi eſſet ſuſpectus,* ubi etiam Hoſtien. Ioan. Andr. Bellamer. Butr. Ancharan. *Extra. de Teſtibus* Farin. *eodem tract. quæſt. 73. num. 3.* Cyriac. *Controu. 80. num. 13. & controu. 150. num. 57. num. 1.* Aliqualis ergò inter Teſtes differentia reperitur, ni velint Columbæ Speciem Angelum tùnc induiſſe, quod aduertere debuerant, ut oppoſitionum cauſam vitarent.

201 Vrgentibus alijs conſiderationibus, quæ adhùc in reprobationem iſtius Traditionis Gallicæ, eiuſque comprobationem afferre poteram omiſsis, hoc dilemate arietatam, ruituram eſſe non dubitamus; Vel baptizatus fuit, vel unctus Clodoueus ordinario, quo ſolent modo alij, homi-

homines.Baptizari,& reliqui Reges inungi, aut neque Baptizatus, neque inunctus fuit. Ergò vel negare debebunt Galli Vnctionem, & Baptiſma Chriſmate, è Cœlo dimiſſo factam, vel fateri tenebuntur, non ritè, aut rectè Baptizatum Clodoneum fuiſſe. Hoc poſtremum numquam affirmabunt: Ergò negare ſimilem adeſſe traditionem tenebuntur.

202 Hanc præſentientes difficultatem dupliciter eam euadere ſtudent. I. affirmantes ad Baptiſmum allatum eſſe Chriſma illud. Aimoin.*lib.1.cap.16.* ibi: *Quod verò grata, acceptabilíſque Deo prædicti Regis Fides fuit, oſtenſum declarauit miraculum; nam cum fortè, qui Chriſma ferebat interclusus à Populo deeſſet. Ecce ſubito non alius ſine dubio, quàm Sanctus apparuit Spiritus in Columbæ viſibili figuratus ſpecie, qui rutilanti roſtro Sanctum deferens Chriſma inter manus depoſuit Sacerdotis. Vndas Fontis Sanctificantis, &c.* Vbi clarè tradit in vſum Sanctificationis Baptiſmi Chriſma eſſe delatum, vt optimè probat Mart. Gallic. *lib. 1. cap.2. pagin. mihi 6. verſ. Quod igitur.*

203 II. autem difficultatem præoccupauit Arrojus, docens apud ipſum Martem Gallicum *d. c. 2. pag. 7. verſ. Sed Vnctio* Chriſmatis Vnctionem non ita neceſſariam Baptiſmo eſſe, vt ſine illa, Sacramenti ratio ſubſiſtere nequeat; Vndè infert, quod nō propter Baptiſmi neceſsitatem Cœlitus delatum fuit Chriſma illud, ſed ad Regis VnctionemConcordetur obiter Author iſte cum Briſto exiſtimante, quod ſi Chriſma deeſſet irritum affore Regis votum in Baptiſmate recipiendo.

204 Licèt autem minùs Comites Marte Gallico videamur, nec ad Baptiſmum, nec ad Vnctionem Simpullum delatum eſſe affirmamus, ſed merum figmentum eſſe cenſemus cum Ioanne Iacobo Chifletio *in Diſquiſ. de Ampull. Remenſ. cap.14. pag. 67. & ſeq.* Atque ex antecedentibus, & ſequentibus minutatim probamus I. admiſſa Aroji doctrina quia veram eam nuper oſtendimus contra Brittum. II. nam Baptiſmus Clodouci non ſolum ſolemnis, ſed ſolemniſsimus fuit: At ſolemnis licèt validus ſit, requirit ex neceſsitate Præcepti Eccleſiaſtici duplex Oleum Cathecumenorum videlicèt, & Sacrum Chriſma illo, quo bis ante cum Baptizatus delinitur in corpore, & inter Scapulas, vt decidit Innoce. I. *Epiſt. 1. cap. 3.* Ambroſ. *lib.1. de Sacrament. cap.2. & lib.2. cap.7.* & cum Cyrill. Dioniſ. Clement. Baſil. S. Thom. Caſtro, Soto, Paludan. Hugon. Raban. Tabien. & alijs. Henriq. *in Summ. part. 1. lib. 1. de Sacrament. in Gen. cap. 11. §. 9. litt. E.* Hæc autem bina Vnctio ad Ritum, & ſolemnitatem Sacramenti à tempore Apoſtolorum neceſſariò pertinet Clem. *lib. 3. Conſtit. Apoſt. cap. 16. & lib. 7. à cap. 4.* vbi Turrian. *& lib. 3. Recognit.* Dionyſ. *de Eccleſ. Hierarc. cap. 1. 2. & 7.* Cyprian. *lib. 1. Epiſt. 12. aliàs 70.* Origen *in Numeror. lib. Homil. 12.* Baſil. *de*

*Spiritu Sancto,cap.*27. Tertullian. *contra Marcion.lib.*1.*& lib.vnic.de Carn.reſurrect.* Chriſoſtom.*in Epiſ. ad Coloſenſ. Homil.*6. Theoph.*in Luc.*10. Cyr.*Cathec.*2.*vſque ad* 4. Hieron. *contra Lucif.* Optat. *lib.* 2. Auguſt. *de Trinit. lib.* 15. *cap.* 26. *& lib.* 2. *contra Petilian. cap.* 104. *& lib.* 1. *de peccat. cap.* 34. *& lib.* 2. *de Gratia contra Cæleſt. cap.* 4. Ambroſ. *lib.* 1. *de Sacrament. cap.* 2. Iſidor. *lib.* 2. *Offic. cap.* 20.

205 Poſt Baptiſmum autem Chriſmate bis quoque inungitur Baptizatus, primum in vertice, demum in fronte *dict. cap. vnic. verſ. Quia verò de Sacr. Vnction.* Ab Apoſtolis etiam introducta Vnctio hæc Chriſmatis, non tamē bina, ſed vna tantùm, in fronte ſcilicèt. Vnctio autē verticis inſtituta fuit à Syluestro I. vt ex Cathechiſmo Pij V. Steph. Durant. Syluest. Caſtro, & alijs oſtendit Henriq. *d. cap.* 11. *verſ.* 9. *litt. H.I.K.*

206 Sed Chriſma tantùm fuit cœlitus in phiala delapſum, quo ſolū Baptiſmum factum eſſe docent. Ergò nō ritè, neque ſecundū Eccleſiæ Traditiones factū Baptiſma illud eſt affirmandū. Vndè licèt ſine Vnctione verè Baptizatū fuiſſe Clodoueum aſſeramus, non tamen ritè, & cōſequenter peccaminosè, quod temerarium videtur aſſerere, quū Sanctiſsimus ille Pōtifex eſſet illius Miniſter, & tùnc temporis neceſsitas eſſet Summa illius adhibendi Ritus; Nam Ariani Clodouei tempore Galliæ Regnum infeſtabant, & Sororem eius Lantildē ſuo circumuenerant errore, Ritūque illū Vngēdi pertinaciter in Baptiſmate reſpuebant. Aduerſus hùnc errorē, diligentiſsima Sacrorum Antiſtitum cura fuit, vt Chriſmate Baptizati ſolēniter vngerentur, vt fusè probat Mar. Gallic. *lib.*1.*cap.* 2. *pag.* 8. *& ſeqq. per tot.* Vndè temerè procul dubio affirmabitur Sanctiſsimū illum Antiſtitem Ritum iſtum in tàm ſolemni Baptiſmo omiſiſſe; eo præcipuè tempore, quo eius omiſsio præiudicium poterat Eccleſiæ afferre: Ergò, vt temeritas hæc vitetur, fateri debebunt Galli, ordinario fuiſſe modo Baptizatum Clodoueum, vel alia ad inuenire Miracula, Reuelationeſque addere, quibus innotuit Præſuli Deum omnes alias Sacras Cæremonias prætermitti voluiſſe, in illiſque tùnc diſpenſaſſe.

207 Quo ad Vnctionem Regiam eodem argumētamus modo Vna tantùm Ampulla Chriſmatis fuit, è Cœlo allata: Ergò eo fuit Rex inunctus. Conſequentiā probo ex illo S. Remigij aſſerto Teſtamēto, ibi: *Et per eiuſdē Sacri Chriſmatis Vnctionē ordinato in Regē*, ſed Vnctio Regū nequit Sacro Chriſmate fieri *d.c.*1.*ver. Vndè in Veteri de Sac. Vnct.* ibi: *Quia caput Pōtificis Chriſmate Conſecratur, brachiū verò Principis Oleo delinitur, &c.* Cū alijs ſuprà mox à principio prænotatis: Sed Vnctio illa Clodouei Chriſmate facta in illo refertur Teſtamēto, vt vidimus. Ergò cōtra præſcriptū Eccleſiæ: Ergò vel Præſul ille Sāctiſsimus peccauit lethaliter in vtraque Vnctione, eo quo refertur modo facta, vel Traditio, & Teſtamē

tum

Digitized by Google

tũ ſunt à Recentioribus confićta.

208 Diſcurſuſque iſte validiſsimè corroboratur ſub ſumpta Arroji ratione ſuprà ex Armacano relata: Quod videlicèt Chriſmatis Vnctio, non ita neceſſaria ſit Baptiſmo, vt ad eius validitatem neceſſario eſſet Chriſma, è Cœlo mittendum. Hæc enim ratio vrgentiori militat ratione quo ad Regiam Vnctionem, cui nedum neceſſarium, ſed neque permiſſum eſt Chriſma adhiberi: faciliùs ergò credi poterat Dominum permiſsiſſe Miraculum fieri in Confirmationem Vnctionis ab Eccleſia ad Baptiſmum Præceptæ, quã ad perficiendam Cæremoniam ab Eccleſia prohibitam.

209 Hęc vt vitarent inſtructi Galli abſurda, non tàm à Cœlo, quàm à Sancta Sede Apoſtolica, Vnctionem Clodouei dermatam docent, primatiamque accepiſſe eſſentiam, maturius re conſiderata tradunt Michael Rouſel. *in Hiſtor. Iuriſdict. Pontif. lib.7. cap.4. num. 1.* ibi: *Non defuerunt etiam Reges, & Regna, quæ plurimi hanc Pontificis Romani auctoritatem fecerunt, & in quibus plurima fuit initio fortaſſe à noſtris Regibus facto, qui primi ab Eccleſia Conſecrationem acceperunt B. Remigio miniſtrante, ac Roma Coronam auream mittente Clodoueo, quæ Regnum dicta eſt: atque illa iſterum in Sedem Apoſtolicam reuerentia, &c.* Sed initium hoc eadem falſitatis infelicitate, ac Traditio laborat, vt iam alibi oſtendimus, nuncque iterum repetimus, Gallum Apologiſtam David Blondell. *in Apolog. contra Ioann. Iacob. Chiflet. titul. 14. de Ampull. Remenſ. quæſt. 3. Verſ. Quarto falſus eſt Hincmarus*, Chronologicè demonſtrare falſam eſſe Vnctionis iſtius Pontificiæ, & Doni Regij Enarrationem, concluditque Clodoueum ante biennium, & quod excurrit defunctum ſub Hormiſda Coronam auream cum gemmis, quę Regnum appellari ſolet. B. Petro S. Remigio ſuggerente dirigere non potuiſſe, & *quæſt. 8. mox a principio: Cum primum* (inquit) *Coronandorum Pontificia manu Principum, Anno 525. exemplum Conſtantinopoli Ioannes I. Papa ediderit primam inungendorum in Francia Regum authoritatem, Anno 749. deſinente Zacharias Papa dederit, quàm praxi ſua Stephanus III. Anno 754. Hadrianus I. Anno 781. Leo III. Anno 800. deſinente, aliſque deinceps confirmarunt, &c.* Ex quibus imaginariam eſſe Coronæ Hiſtoriam, mendaciumque aſſerere initium ſumpſiſſe Regiam Vnctionem à Clodoueo, I. Francorum Rege Catholico, ipſe ſubinfert, & liquido apparet.

210 Plurimi eſſe poſſemus in Ampullaris iſtius Miraculi confutatione; aſt quia fœliciter id aſſequutus eſt Ioannes Iacob. Chiflet. *in dict. diſſert. de Ampul. Remenſ. per tot. & præcipuè, à pagin. 41. vſque ad 61.* vbi hinc ſilentes, inde hæſitantes in eam pro virili armauit eiuſdem aſſertores, ſeu Cadmeos, qui ſe mutuo perimant, fratres in Prælia pro imperio cogit; Delatam namque à Columba S. Spiritus imagine Am-

pullam. Hincmarus, Flodoardus, Aimoin. Floriac. Monaſterij Monachus, Anno plus minus 1016. enatus, eorumque exemplo plures ſcripſerunt alij, vniuerſos, eorum authoritate Chifletius oppugnat, qui ab Angelo, aut Angelico miniſterio Remigio traditam voluerunt; Aſſonis videlicet Derventis Monaſterij Abbatis, Anno 991. denati *in Paſsione Sancti Bercharij Altiuillarenſis* Chronici Mauriniacenſis ante Annos 500. ab Incerto ſcripti. Epithaphij Cledoueaui ab Incerto etiam tabulis ligneis inſcripti, Franciſci Modij, & aliorum, quos latè congerit, Remenſium, qui in Summi Templi faſtigio pro indice ventorum Galli Gallinacei Angelicam ſpeciem ad Ampullaris miraculi Fidem, & memoriam ſtabiliendam erexerunt, Annoque 1484. in Cõſecrationis Caroli III pompa, verſiculos ediderunt, quibus per Angelũ tranſmiſſam Anno 500. tuto firmatur, quos optimè, *pag.* 71. refutat Chiflet. & *pag.* 73. Numiſmata aurea, & argentea profert, quæ Anno 1614. Remis poſt Ludouici XIII. Conſecrationem à Miniſtris eius in Populum projecta ſunt, & erumpentem, è nube manum exhibuerunt, quæ Sacram teneret Ampullam, aureoque rore Remorum Metropolim cum adiacente ſolo irrigaret inſcriptione addita.

Francis data Munera Cæli.

Et *pag.* 74. contrarietatem hanc ad compendium reducens inquit: *Hincmarus tradit illatam à Columba Ampullam, Bruto ab Angelo; in iſt hoc autem aureo nummo Ampulla porrigitur manu, quæ prodit, è nube, & ſic Deum Patrem ſignat*, exprobataque hac intelligentia ex Gaulino Nolano, Ioanne Machario, & Iacobo Boſsio *de Cruce, lib 6. cap. 11.* concludit: *Ex ea porrò Ampullam Cælitus afferentium varietate à Francis tradita; Veritatis penuriam notare licèt, tàm cæca eſt, & ſtupida ſemper fictio, vt neſciat eſſe ex omni parte munita.*

211 Hoc argumentum efficaciſsimum judicamus, & quamuis Dauid Blondellus *dict. tit. 14. part. 2. verſ. Verum quæ.* Diſquiſitoris contrarietati occurrere velit, nullam tamen concludentem ſolutionem adduxiſſe cenſemus, & ab eius impugnatione Nos abſtinere decreuimus, cum præcipuè proprijs laqueis reuinctum eum relinquamus.

§. IX.

Et quis proprius ſit Ordinarius, Seu Extraordinarius Pontificalis, & Regiæ Vnctionis Miniſter?

212 VT Pontificalis Vnctionis Miniſter plenè agnoſcatur præmittendum eſt Pontificalem Ordinis Poteſtatem ſine ordinatione, & Conſecratione non conferri; quia

quia cùm ſit facultas Conſecrandi Euchariſtiam, & alia Diuina Sacramenta peculiariter adminiſtrandi, nō ab Eccleſia, ſed à Chriſto immediatè inſtituta, Characteris impreſsionem in Anima, requirit, quæ aſſequi nequit ſine ordinatione, ergò abſque ea Pontificalis Poteſtas Ordinis non confertur, Diſcurſum probat Diana *par. 12. tract. 1. de Conſecr. Epiſc. Reſol. 26. mox à principio*, cui addo Villarroel. *in Gubern. Eccleſiaſt. Pacif. tom. 1. part. 1. art. 10. num. 7. 8. & 9.* Vndè propoſitę Difficultatis Diſquiſitionem neceſſariam reputauimus, pro eaque ſit.

Sectio I.

Ec quis Pontificalis Vnctionis Miniſter Ordinarius, vel Extraordinarius ſit.

213 Ante Reſolutionem præmittendum eſt cōtra Heterodoxos, Poteſtatem conferendi Ordines, tùm maiores, tùm minores, non penes Populum, ſed penes Eccleſiæ legitimos reſidere Miniſtros Iure Diuino, & immediata Chriſti inſtitutione, vt luculentiſsimè probat D. Cardinal. Bellarm. *tom. 2. controuerſ. lib. 1. de Cleric. cap. 3.* Gregor. de Valentia *diſp. 9. quæſt. 3. punct. 1.* Vincent. Filluc. *Quæſt. Moral. tom. 1. tract. 9. cap. 5. numer. 91.* Non tamen ideò negamus deſideratum aliquando fuiſſe Populi conſenſum, & teſtimonium ferēdum pro illis, qui ad Ordines promouendi erant, vt notat Chriſtian. Lup. *in Not. & Schol. ad Concil. General. tom. 1. ad Concil. Ephſ. cap. 5. pag. mihi* 475. Petr. de Marc. aut Baluzi. *de Concor. Sacerd. & Imperij, lib. 1. cap. 7. num. 5.* vbi adducit Verba Leonis Papæ *in Epiſt. ad Anaſtaſ. Theſſalonicenſ.* ibi: *De perſona autem Conſecrandi Epiſcopi, & de Cleri, Plebiſque conſenſu Metropolitanus Epiſcopus ad fraternitatem tuam referat, &c. Vt Ordinationem ritè celebrandam, tua quoque firmet authoritas.*

214 Ex quibus duo irrefragabiliter inferuntur, quæ præmitti etiam debent. I. Neminem abſque Conſecratione verè Epiſcopum conſtitui, quantumuis à Romano Pontifice Epiſcopus, ſeu Archiepiſcopus ſalutetur. Coſmas Philiarcus *de Offic. Sacerdot. p. 2. lib. 1. cap. 14.* Diana *part. 8. tract. 1. reſol. 28.* Atque ex S. Thom. Henriq. Couarr. Bellar. Valent. Barboſ. Turrecrem. & alijs docet Macedo *de Clauibus Petri, lib. 1. diſſert. 4. concluſ. 3.* cui addo Azor. *Inſtit. Moral. tom. 2. lib. 3. cap. 31. quæſt. 13. verſ. Secunda ſententia*, & alij mox referendi. Et licèt cōtrarium omninò doceant Felin. *in cap. 1. de Conſtit. num. 23. verſ. Fallit quarto*, ex Angel. *in l. 2. C. de Crimin. ſacrileg. & l. 1. C. de Summ. Triſ.* Rebuff. *in Prax. Breuſ. tit. 2. ut.* Cleric

à

a quibus creentur, num. 9. Iacobatius *de Concilijs, lib.* 4. *quæſt.* 4. *Verſ. Ego tamen intelligerem*. Decius *in dict. cap.* 1. *de Conſtit. lect.* 1. *num.* 50. Hieron. Gigas *de Penſion. quæſt.* 8. Fran. Victor. *de Sacr. Ordin. quæſt.* 5. apertè docentes ſolo Verbo poſſe Romanum Pontificem creare Sacerdotes, & Epiſcopos; iſtorum tamẽ aſſertio non obſtat, quia vel omninò reijcienda, vel explicanda eſt, vt procedat in his, quæ ad Poteſtatem attinent Iuriſdictionis, cuius conceſſio, quum immediatè à Papa dependeat, vt nuper adducti latè probant, quibus addo Brun. Chaſaing. *de Priuil. Regular. part.* 1. *tract.* 2. *cap.* 1. *propoſ.* 1. *pagin. mihi* 62. Ludouic. Molin. *de Iuſt. & Iur. tom.* 6 *tract.* 5. *diſp.* 2. *num.* 2. ſolo Verbo eam concedere poſſe Summum Pōtificem perſpicuum reddunt Azor. *dict. lib.* 3. *cap.* 19. *q.* 4. Villaroel. *dict. quæſt.* 1. *art.* 10. *nu.* 65. Diana *citata reſol.* 26. monentes non eodem modo ratiocinandum eſſe de Ordinis Poteſtate, quia quum recipi, aut concedi nequeat ſine characteris impreſſione ſolo verbo conferri non poſſe rectè infertur videnduſque eſt Diana *dict. part.* 8. *tract.* 1. *reſol.* 28. *verſ. Quam ob rem.*

215 Infertur II. Iuris rigore attento; Neminem ab alio, quàm Epiſcopo legitimè in Epiſcopum Conſecrari poſſe, vt latè probat Vazq. *in* 3. *par. S. Thom. tom.* 3. *tract. de Grain. Sacr. diſp.* 243. *cap.* 6. *num.* 58. Ioan. Azor. *Inſtit. Moral part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 30. Villaroel. *dict. quæſt.* 1. *art.* 9. *num.* 21. *& ſeqq.* Barboſ. *de Poteſt. Epiſc. part.* 1. *tit.* 1. *cap.* 5. *num.* 5. *Verſ. Poſtquam.* Vincent. Filluc. *tom.* 1. *tract.* 9. *de Sacram. Ordin. cap.* 5. *quæſt.* 8. *nu.* 10. Vetus, & nouum Ius adducentes. Et eſt communis Sententia Canoniſtarum conſpirantium aſſerere de Iure Ordinatio, Nullum præter Conſecratum Epiſcopum eſſe idoneum Pontificalis Conſecrationis Miniſtrum Henric. Henriq. *in Summa, lib.* 10. *de Sacram. Ordin. cap.* 23. *§.* 5. Barbol. *dict. cap.* 5. *num.* 5. *verſ. Poſtquam*, & ſunt aperta Iuris Canonici teſtimonia, *cap. Epiſcopi* 24. *diſt. cap. fin.* 61. *diſt. cap. Quod Sedem, de Offic. Ordinarij, cap. Si Archiepiſcopus, cum ſeqq. de Temp. Ordin. Can.* 1. 66. *diſt.* latè Petr. Gregor. *Syntagm. Iur. part.* 2. *lib.* 17. *cap.* 14. *num.* 7. *&* 8. Ex quibus apparet quod, licèt varius fuerit quo ad Dignitatem, & numerum Epiſcoporum concurſus, aliquando etenim Archiepiſcopis, ſeu Primatibus, hæc fuit attributa Poteſtas, aliquando pluribus, nonnumquam paucioribus commiſſa Conſecratio iſta fuit Petr. de Marca *de Concord. Sacerdotij, & Imperij, lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 2. *& cap.* 7. *num.* 5. ſemper tamen ab his, qui in Epiſcopum ordinati fuerant, Epiſcoporum Ordinatio perfici cauetur. Hodie verò omnes Conſecrãtur Epiſcopi ex ſpeciali Papæ commiſſione, tàm in Curia, quàm extra eam à Tribus Epiſcopis, ordinariè procedendo, vel ab vno ex diſpenſatione, vt mox dicemus, & notant nuper adducti Doctores. His ergò ſic prælibatis.

216 I. ſit concluſio: Obſeruato Iuris rigore omnes Epiſcopi debent

Digitized by Google

bent à Tribus Conſecrari Epiſcopis *Can.* 1. & *Can. Comprouintiales* 64. *diſt.Can.Porrò* 66.*diſt.cap.Si Archiepiſcopus*; & *cap. Ne Epiſcopi de Tempor.Ordi.Can.Coepiſcopi* 68.*diſ.* Concil.Nicen.I. *Can. IV.* Concil. Arelatenſ. I. *cap.* 23. Pontificale Roman.juſſu Clem. VIII. recognitum, & ab omnibus admittendum euulgatum, *tit. de Conſecrat.* cujus verba tranſcripſit Araujo Segouienſ. Epiſcopus *Deciſ. Moral.tract.*2.*quæſt.*21.*diff.* 1.*num.* 1. docens pro Lege obſeruanda eſſe, cui addo Franc. Hallier. *de Sacr. Elect.part.*2.*ſect.*5.*cap.*2.*art.* 1.*§.* 2.cui addo *l.*28.*tit.* 5.*part.* 1. Sylueſtr. Azor.Coninch.Layman. & Sebaſt.Cæſar. ſequutos à Barboſa *dict.cap.* 5.*num.*5.*verſ. Fieri autem debet*; eiſque adnecto Bellarmin. Caietan.Sotum, & Gloſ. *in Can. Quorumdam* 23. *diſt.* laudatos à Henriq.*dict.lib.*10.*cap.*24.*§.*1.*lit. A.*Vazq. Bellar. Ochagauia, Iſambert.& alios ſequutos à Diana *d. tract.* 1. *reſol.* 28. Thom. Sanch. Laurent Branchat, Caietan. Philibert. Matchin Caſtro Palao, & Diana nouiſsimè allegatos à R.P. Matthæo de Moia, è Soc. Ieſu *in Diſſertiſsimis illis Quæſtionibus ſelectis,tract.*1.*de Opin.probab.quæſt.* 9 *n.* 8 Gaſp. de Villaroel. *dict. quæſt.* 1. *art.*9.*num.*29.& *ſeqq.*Franc.Macedo *de Clauibus Petri,t.*1.*lib.*4. *tract. 5.cap.*3. *num.* 1. Chriſtian. Lup. *in Concil.General.tom.*1.*in Appendic.ad Can.IV.Concilij Niceni I.pag.* 29.& *ſeqq.*D.Solorçan.*de Indiar. Gubernat.lib.*3.*cap.*6.*num.* 38.& *ſequentibus,*Ioan.Bapt.Fragoſo *de Regim. Reip.Chriſtian.tom.*2.*lib.*8.*diſp.* 18. *§.*1.*num.*13.& 15.vbi Henriq Comitolum Sylueſtrum, & Gloſ. allegat. latè Ioan. de Dicaſtillo *tom. 1.de Sacram.tract.*6.*de Sacram.Ordin. diſp.* 1. *Dubit.* 18.*num.*256.& nullum hucuſque Doctorem Orthodoxum reſtagantem inuenimus. Duplex tamen ſe ſe offert grauis Difficultas. An nimirum Trium Epiſcoporum Aſsiſtentia, ſeu Miniſteriũ, Iure Diuino, adeò ſimpliciter neceſſarium ſit in cujuslibet Epiſcopi Conſecratione, vt aliquo ex eis deficiente nulla ſit, & irrita Cõſecratio? Et an Numerus iſte Romani Pontificis Diſpenſationi ſubiaceat? Quàm ſub diuerſo titulo Claritatis gratia examinare decreuimus.

Sectio II.

An Iure Diuino tres Epiſcopi ſint hujus Conſecrationis neceſſarij Miniſtri: & An Numerus iſte diſpenſari poſsit à Rom. Pont.

217 Diuerſæ licèt difficultates iſtæ appareãt, vna tamen in alteram coincidit; Si enim à Iure Diuino inſtitutum eſt Trium Epiſcoporum Miniſterium, ſeu Aſsiſtentia pro omni Sacrando Epiſcopo, quolibet ex eis deficiente ir-

irrita erit Conſecratio, & Papam in illo Epiſcoporum adhibendo numero diſpenſare non poterit. I. quia nullum eſt Sacramentum, cui aliquid de ſubſtantia ipſius Sacramenti detrahi poſsit. Ioan. de Dicaſtillo *tom. 1. de Sacram. tract. 1. de Sacram. in Genere, diſp. 1. dub. 8. & ſequentibus.* Aſt Pontificalis Conſecratio eſt Sacramentum, vt iam latè probaui, ergò ſi aliquid ad eius ſubſtantiam pertinens auferatur, Sacramentum non erit. Ad ſubſtantiam autem cuiuslibet Sacramenti pertinet Miniſter cuius intentio eſt ſimpliciter neceſſaria ad cuiuſvis Sacramenti perfectionem Dicaſtillo *dict. tract. 1. diſp. 3. dubitat. 5. à num. 45. per plures ſeqq.* Ergò ſi Conſecratio Epiſcopi triũ Epiſcoporum Miniſterium ex Diuina Inſtitutione requirit, ſi illud non adhibeatur, nulla erit Conſecratio.

218 II. Autem Illatio, ſeu Illationis pars Papam nimirum diſpenſare non poſſe, ſi à Iure Diuino Tres Epiſcopi requiruntur ad Epiſcopalem Cõſecrationem etiã patet. Tùm quia Papa, aut Vniuerſalis Eccleſia nequit diſpenſare in his, quæ ad ſubſtantiam pertinent Sacramentorum, qualia ſunt Materia, Forma, & Miniſter ab ipſo Chriſto deſtinata. Henric. Henriq. *in Summa, lib. 8. cap. 13. §. 1. litt. B.* expreſsiuſque Coſmas Philiarch. *de Offic. Sacerd. part. 2. lib. 1. cap. 14. per tot.* & ab eo Diana *part. 8. tract. 1 reſol. 28. verſ. Quam ob rem.* Caſtr. Palao *in Summ. tom 4. tract. 29. diſp. vnic puncto 14. num. 13.* & ab eo Diana *part. 12. tract. 1. reſol. 30. mox à principio.* Tùm, & quia Ius Diuinum nulli Humanæ Diſpenſationi obnoxium eſt. Idem Henriq. *de Roman. Pontif. Claue, lib. 4. cap. 15. §. 4. lit. E.* Vbi S. Tho. *allegat. 1. 2. quæſt. 100. art. 8.* Sotum Medinam, & Alios. Quum ergò Romanos Pontifices in hoc numero paſsim diſpenſare videamus, legamuſque Hallier. *dict. art. 2. §. 2. num. 10. pag. mihi* 587. Machado *in Summ. tom. 2. lib. 4. p. 6. tr. 2. docum. 6.* Brancat. *dict. art. 4. num. 89.* Coram. *in Apolog. Epiſt. 4. n. 146. fol. 83.* Moya *dict. quæſt. 9. num. 10. in fine*, cui addo Leandr. à Sanctiſſ. Sacram. *tom. 2. diſp. 6. tract. 6. quæſt. 4.* Turrian. Coninch, & alios adductos à Diana *dict. part. 12. tract. 1. reſol. 31.* Gaſp. de Villaroël. *dict. quæſt. 1. art. 9. num. 44. & ſeqq.* Ioan. à Dicaſtillo *dict. tom. 1. tract. 6. diſ. 1. dubit. 18. num. 265.* Araujo *Deciſ. Moral. tract. 2. quæſt. 21. diffic. 1. nu. 2.* Ternarium hùnc numerum, nõ eſſe de Iure Diuino affirmandum eſt. Tùm quia Papa in his, quæ ad Fidem, & mores pertinent errare non poteſt, vt latè infrà probabo, interimque adduco Dominic. Bannez *2. 2. quæſt. 1. art. 10. dubit. 8. concluſ. 4.* Cano *de Locis Theologic. lib. 6. cap. 7. Propoſit. 2.* Tùm, & quia inſtar Sacrilegij eſt de Poteſtate Papæ diſpẽſantis dubitare, vt docet Veracruz *in Speculo, part. 2. art. 2.* ex S. Antonin. Caietan. & Armilla, cui fauet Text. *in l. 2. alias 3. C. de Crimin. Sacrileg. l. fin. verſ. Quis enim, C. de Legibus*, cum alijs congeſtis à Gonzal. *in Reg. 8. Cancell. §. 1. proœm.* ſuadetque ratio. Eſſet enim alias quaſi exprobare Chriſ-

to

to Domino, quod non ſatis Eccleſiæ ſuæ prouidiſſet, vt optimè obſeruat Epiſcop. Quirenſ. *in Indor. Itinerar. Seſſ.* 26. & ab eo Moya *d. quæſt.*6.§.2.*num.*28. Vndè ſemper defendenda eſt, & legitima dijudicanda Summi Pontificis Diſpenſatio. *Cap. Ad aures, de Tempor. Ordin. Can. quid culpatur* 23.*quæſt.*1. & ex eis, & pluribus alijs Thom. Sanch. *de Matrim. lib.*2.*diſp.*14. *num.*1. Ex hac ergò tantum ratione concludi poterat non eſſe de Iure Diuino Ternarium hunc numerum, ſed Iure tantum Eccleſiaſtico introductum, & ideò Pontificiæ Diſpenſationi obnoxium ſufficeret equidem conſideratio iſta, ſi ſolis rationi acquieſcentibus ſcriberemus; Aſt cum Heterodoxis obſiſtere cupiamus; intrinſeca fundamenta adſtruere oportet, non ſolum ad euertenda ab ipſis excogitata; ſed etiã ad explicandos Nonnullos Catholicos, quãdoquidèm, & Orthodoxi, defendentes eſſe de Iure Diuino trium Epiſcoporum aſsiſtentiam, adhùc docent in ea Papam diſpenſare legitimè poſſe. Vazq. & alij penes ipſum, relati à Villaroël. *dict. quæſt.*1. *artic.* 9. *num.* 38.

219 Duplex eſt oppoſita Sẽtentia I. Namque affirmat Iure Diuino eſſe Ternarium Epiſcoporum numerum Epiſcopali Conſecrationi neceſſarium, & conſequenter nullam eſſe, quolibet ex Tribus deficiente. Bellarmin. Caiet. Sot. & alij penes Henriq. *in Summa, lib.* 10. *cap.* 24. §. 1 *litt. A.* cui addo Gloſ. *in cap. Ne Epiſcopi* 7. *Verbo ſine tribus, de Temp. Ordin.* Allegans *Can. Porro* 61. *diſt.* & eſt communis Antiquorum Canoniſtarum in prædictis Iuribus, & præcipuè Hoſtienſ. Archidiac. Panormit. Turrecrem. & aliorum, quos Thomas Sanchez, congeſsit *tom.* 2. *Conſilior. Moral. lib.*7. *cap.*1. *dubit.* 15. *num.*26. Laurent. Brancat. *tom.* 3. *diſp.*8. *art.*4. *num.* 89. eiſque addi poſſunt Cajetan. Coninch. Philibert Marchin. Caſtro Palao, Diana, & Bernal. adducti à Moya *dict. quæſt.* 9. *num.* 8. cui etiam plures addi poſſunt alij ex Diana *dict. tr.* 1 *reſol.* 28. & Hallier. *dict. cap.*2. *ar.* 2. §. 1. *num.* 1. Dicaſtillo *citata dubit.*18. *num.* 256. probabiliorem hanc Sententiam appeliãtes. Pluresque pro ea allegat Vazq & ab eo Gaſp. de Villaroël. *dict. quæſt.* 1. *art.*9. *a num.*36 & aliquibus relatis Araujo *Deciſion. Moral. tract.* 2 *q.* 21. *diffic.*1. *num.* 2. penes quos luculentiſsimè expoſitæ reperientur hujus Sententiæ rationes, & fundamina, quæ adducere, eſſet crambem recoctam Lecturis apponere, & immenſum quæſtionis reddere pondus; apud ipſos qua propter, & Caſtro Palao *in Summa, tom.*4. *tract.*27. *diſp. vnic. punct.* 14. *num.* 13. videnda remittimus.

220 Non eſſe autem de Iure Diuino trium Epiſcoporum concurrentiam ad Epiſcopum Sacrãdum docent Paludan. *de Poteſt. Papæ*, quem allegat S. Antonin. *in Summa*, 3. *part. tit.*14. *cap.* 10. §. 9. *poſt. med.* qui eum ſequi videtur Armilla, Syluest. & alij apud Dicaſtillo, *dict. dub.*18. *num.* 252. cui addimus quàm plures allatos à Diana, *part.* 8. *tract.* 1. *reſol.* 31. & *part.* 11.

12.*tract.*1.*reſolut.*27.Hallier. *dict. cap.*2.*§.*1.*num.*1.Vincent.Baron.1. *part.aduerſus Caram.diſp.*2.*ſect.* 5. *fol.* 341.Chriſtian.Lup. *in dict.Appendic.ad Can.IV.Concilij Nicæni I. pag.mihi* 29.Villaroël.*dict. quæſt.*1. *art.*9.*num.*39.*& ſequentibus*, Acuña *in Can. de Abiectione* 3. 64.*diſt.* Solorçan.*de Indiar.Gubernat.lib.*3. *cap.*6.*num.* 38.& propè innumeri penes ipſos,& ex Turrecrem.Palud.Guid.Armill.& Gregor.Lop. docet Thom. Sanchez *dict. dubit.* 15.*num.*27. Araujo *dict. quæſt.* 21. *dif.*1.*num.*3. & plures alij libenter omiſsi.

121 Hi ſunt pro Vtraque ſententia Validiſsimi Duces,ſatis ancipitem, & dubiam reddentes reſolutionem, tùm propter eorum magnam authoritatem; tùm, & quia Vtraque pars grauiſsimis innititur pedamentis à Sacra Scriptura, Iure Canonico, & Sanctis Patribus erutis, quin ſuffragetur noſtra ratiocinatio petita à Diſpenſationibus Pontificijs, nam licèt quo ad numerum à Chriſto, ſeu Diuino Iure inſtitutum diſsideant,tàm Affirmãtes,quã Negantes Ternariũ Numerũ eſſe neceſſarium Iure Diuino; conſpirant tamen Rom.Pontificem in eo diſpenſare poſſe, vt ab vno tantum Epiſcopo, Conſecratio Epiſcopalis fiat, quibus ſolus refragatur Caſtro Palao *dict.punct.*14.*num.*13. negans poſſe in hoc numero diſpenſare Summum Põtificem;Vndè mediam aliquam eligere viam, opus eſt vt ad concordiam diſsidentes reducamus,& perſpicuam ſubminiſtremus reſolutionem.Pro qua ſit.

122 II. Concluſio. Trium Epiſcoporum aſsiſtentia ad Epiſcopalem Conſecrationem eſt de neceſsitate præcepti, & quidem ab Eccleſiæ incunabulis,non tamẽ de neceſsitate Sacramenti,& conſequenter Numerus iſte non eſt Iure Diuino præſcriptus. Vndè Eccleſiæ Diſpenſationi Eum ſubijci perſpicuum eſt. Hæc Concluſio clara redditur, explicatis eius terminis. Neceſsitas ergò præcepti eſt illa quæ ſolum oritur ex Præcepto ſuperioris; Neceſsitas verò Sacramenti eſt illa, quæ præceptum antecedit,& ipſi ineſt Sacramento ab eius Inſtitutione, id eſt,à Iure Diuino, juxta tradita à Vazq.*tom.*4. *in* 3.*part. quæſt.*84. *art.*5.*dub.vnic.* Suar. *de Fide, part.* 2.*diſp.*12.*mox à principio*,Card. Lugo *de Euchariſ.diſp.*3.*ſect.*1.*tota*,& alijs cõmuniter. Vndè idem eſt affirmare Trium Epiſcoporum cõcurrentiam eſſe de neceſsitate Præcepti, & non de neceſsitate Sacramenti; ac aſſerere validam aſſore Conſecrationem à duobus, vel ab vno Epiſcopo factam; licèt non licitam,ſed omnicò peccaminoſam,quia plurimis Eccleſiæ decreris prohibitum, & cautum eſt, ne in Epiſcopum aliquis Conſecretur, niſi trium Epiſcoporum concurrentia, non tamen eſſet nulla,& irrita Conſecratio à paucioribus facta, quia non eſt Iure Diuino præſcripta hujuſmodi cõcurrentia trium Epiſcoporum. Hanc Concluſionem docent Vincent.Filluc.*tom.*1.*QQ.Moral. trac.* 9.*de Sacram.Ordin.cap.*5.*quæſt.*8.*nu.* 106.priuſque Ioan Azor.*inſt.Moral.*

ral. tom. 2. lib. 3. cap. 30. quæſt. 3. & nullo ex eis relato Chriſtian. Lup. in Not. ad Concil. Nicen. I. Can. 4. in Appendice, pagin. mihi 33. Verſ. Huiuſmodi exempla, tom. I. in Concilia Generalia, ibi: *Quare certum penitus eſt Epiſcopum ab vno Epiſcopo validè ordinari; eſt tamen contra Canones, ideoque ordinatio vitioſa, licèt fiat à Patriarcha, vt ſuprà à Theodoreto, & S. Ambroſio audiuimus de Ordinatione Euagrij facta per Paulinum Patriarcham Anthiochenū cauſam dat II. Synodus Arelatenſ. c. 27. Hoc etiam placuit cuſtodiri, vt nihil contra magnam Nicenam vtique, Synodum, Metropolitani exiſtiment diſpenſatoriè vindicandū, &c.* Innocent. Citon. in Paratit. ad Ius Canon. lib. I. tit. 6. pagin. 28 in comprobationem allegans Archidiac. in Can. Quid ſit de Conſecr. diſt. 2. & Gemin. in cap. Degradatio, §. Pot. r. t de Pæn. in 6 Quorum licèt authoritate ſufficienter corroborata eſſet Concluſio, adhùc tamen cum amplius fulciendam ſuſcipimus.

123 I. que eam partem ſtabilientem Trium Epiſcoporum concurrētiam eſſe de neceſsitate Præcepti probamus Varijs Eccleſiæ antiquiſsimis Legibus, tàm à Pontificibus Summis, quā ab Vniuerſalibus, Nationalibus, & Prouincialibus Concilijs iugiter latis, vt paret ex Anacleto *Epiſt.* I. *poſt med. & Epiſt.* 2. c. 1. *Epiſt.* 3. cap. 2. à quibus deſumptus videtur *Can. Epiſcopi* 80. *diſ.* Floruit autem Anacletus Anno Chriſti 103. Teſte Baronio *ibid. n.* 2. Anicetus *Epiſt.* I. ſedens Anno Chriſti 167. Ioannes Papa III. *Epiſt.* I. *cap.* 2. *poſt medium* ad Pontificatum ſublimatus Anno Chriſti 559. S. Gregor. Magnus *in reſponſ. ad Auguſtin. interrogat. de quibus in Can. Fraternitatem* 80. *diſtinct.* qui ab Anno Chriſti 591. vſque ad Annum 604. Clauum tenuit Eccleſiæ Gregor. III. *Epiſtola ad Bonifat. in fine*, Anno Chriſti 731. creatus Syricius *Epiſt.* 4. *cap.* I. Papa creatus Anno 384. Innocent. I. *Epiſt.* I. *ad Victri. ium, cap.* I. ſub Anno 402. Lucius III. relatus *in cap. Si Archiepiſcopus, de Tempor. Ordin.* & Lanfrancus *in Epiſt. ad Terdelium*, Hibern. Regem, morem reprehendit in Regno illo inualeſcentem, quod Epiſcopi ab vno ordinarētur, teſte Baron. *tom.* 10. *Annal. ad Annum Chriſti* 1089. & quam plurima alia ſunt Pontificum teſtimonia, libenter omiſſa, quæ hujuſmodi Præceptum, vel maximopere commendant, vel tamquam ab omnibus illibate obſeruatum ſupponunt, vel in eius trangreſſores ſeueriſsimè animaduerti ſtatuunt.

124 Conciliorumque non pauca exhiberi poſſunt grauiſſima Decreta, quæ Trium ſaltem Epiſcoporum concurrentiam iniungunt, vel omiſsionem puniri jubent, & præcipuè Concil. Roman. ſub Syluestro, teſte Platina Concil. Generalis, & Æcumenici Nicæni I. Nicææ Bythiniæ Ciuitatis celebrati, Anno Chriſti 325. ſub S. Syluestro, Anno Pontificatus ſui 12. Præſidentibus in ea Hiſpano Oſio Cordubenſ. Epiſcopo, Vito, & Vincent. Presbyteris Romanis, quod I. Orbis Generale, &

Æcumenicum Concilium fuit, ad illudque 318. confluxere Epiſcopi, *in cuiuſque Canone IV.* ſtatuitur: *Quod ſi propter inſtantem neceſsitatem, aut itineris longitudinem, omnes Prouinciæ Epiſcopi intereſſe non poſsint, à Tribus ſaltem Epiſcopis celebretur Epiſcopalis Conſecratio.* Renouatus fuit Canon iſte à VII. Synodo in eadem Ciuitate celebrata Anno 1212. ſub Adriano Papa I. cui 1210. Epiſcopi interfuere, dictaque eſt Concil. II. Nicænum, à quibus deſumptus apparet. *Can. Epiſcopum ab omnibus* 94. *diſt.* Concil. Arelatenſ. I. Anno Chriſti 314. ſub Syluestro celebratum *Can.* 21. Concil. Arelatenſ. II. ſub Liberio, Anno Chriſti 353. habitum *Can.* 5. cujus meminit, *Cap. Nec Epiſcopi, de Tempor. Ordin.* Concil. Carthagen. II. *Can.* 12. Concil. Carthaginenſ. III. *Can.* 39. Concil. Regienſ. *Can.* 22. Concil. Arauſican. I. *Can.* 21. Concil. Aquiſgran. ſub Ludouic. Pio *Can.* 9. Concil. Antiochenſ. *Can.* 23. Concil. Pariſienſ. III. aliàs I. *Can.* 8.

125 Docentque communiter Patres S. Cyprian. *Epiſt.* 52. *ad Antonian.* S. Iſidor. *lib.* 2. *Offic. cap.* 5. Raban. Maur. *lib.* 1. *de Inſtit. Cleric. cap.* 15. S. Auguſt. *lib.* 3. *contra Creſcent. cap.* 19. & *lib.* 4. *cap.* 31. Optat. Mileuitan. *lib.* 1. *contra Parmenian.* & alij communiter; omnes enim pro hac allegari poſſunt; Nam ipſi affirmantes concurrentiam hanc trium Epiſcoporum eſſe de Iure Diuino, fortiùs probant neceſsitatem Sacramenti. Vndè pro hac allegari poſſunt, qui pro illa militant.

126 II. Autem Concluſionis pars ſtabiliens trium Epiſcoporum concurrentiam ad cujuſvis Epiſcopi Conſecrationem, non eſſe de neceſsitate Sacramenti, probamus I. ex *Canone I. Apoſtolorum*, vbi à Duobus, vel Tribus Epiſcopis, quilibèt præcipitur Epiſcopus ordinari. Idemque habetur apud Clement. *lib.* 3. *Apoſtolicar. Conſtit. cap.* 20. & *lib.* 8. *cap.* 27. *aliàs* 23. Ergò ſi Duo ſufficiunt, Tres non erunt de neceſsitate Sacramenti, hoc autem admiſſo nulla reſtat vrgens ratio aſſerere cogens duos eſſe Epiſcopos neceſſario adhibendos, & Vnum non ſufficere. Conſeq. irrefragabiles exiſtunt, conceſſo antecedêti, hocque probatur ex prædicto *Canone I.* junctis Zonara, & Balſamone, affirmantibus ex eo validam, atque permiſſam eſſe Conſecrationem à Duobus Epiſcopis factam, quia Numerus Epiſcoporum ad Pontificalem Conſecrationem à Canone præſcriptus, eſt disjunctiuè côceptus, & appoſitus Vndè Duo, vel Tres adhiberi debebunt; quoties autem Ternarius Numerus non eſt de Sacramenti eſſentia, & neceſsitate, Binarium ad eam pertinere nemo contendit.

127 Quod autem de neceſsitate Sacramenti non ſit, probamus: Illud namque de neceſsitate Sacramenti requiſitum dicitur, quo deficiente Sacramentum perfici non poteſt, juxta Concil. Florentin. *poſt. Seſſ. vltim. in Decreto Eugen. ad Inſtruct. Armen.*

§. Quin-

§. *Quinto Eccleſiaſticorum*, ibi: *Hæc omnia Sacramenta Tribus perficiuntur, videlicet rebus, tamquam materia, Verbis, tamquam forma, & perſona Miniſtri. Quorum ſi aliquid deſit, non perficitur Sacramentum*: Aſt abſque trium Epiſcoporum concurrentia, validè Conſecratio perficitur ergò, non eſt de neceſsitate Sacramenti, vt ex mox dicendis liquidò conſtabit.

128 II. Autem probamus ex Concilio Arauſicano I. *Can.* 21. Vbi ſtatuitur: *Quòd ſi duo Epiſcopi præſumpſerint aliquem inuitum* (non omninò, ſed aliqualiter repugnantem) *Epiſcopum facere, Vterque Epiſcopus Ordinans deponatur, & in locum vnius ſubſtituatur, qui vim paſſus eſt, pro loco verò alterius ordinetur alter*; Vbi ſuppoſuere Patres Concilij Epiſcopum verè à Duobus Ordinari, vt explicant ſuprà relati Authores. Canon autem hic ob frequentes Epiſcoporum Conſecrationes iam introductas latus eſt ad inſtantiam Hilarij, qui eum procurauit, Teſte Chriſtian. Lupo *in dict. Appendice, pag. 31. verſ. Ordinationis hujus.*

129 III. Probatur ex Concil. Carthaginenſ. IV. *Canone* 2. regiſtrato *in Can. Epiſcopus 7. diſt.* 23. ibi: *Epiſcopus cum Ordinatur duo Epiſcopi ponant, & teneant Euangeliorum Codicem ſuper Caput, & ceruicem eius, & vno ſuper eum fundendo benedictionem reliqui omnes Epiſcopi, qui ad ſunt manibus ſuis, Caput eius tangant*; Ex quibus clarè elicitur. Vnum tantummodo Epiſcopum Miniſtrum eſſe neceſſarium, Pontificalis Conſecrationis, & alij honorarij tantummodò aſsiſtentes, & teſtes, & ideò ab illo benedici Conſecratus ſimpliciter jubetur; ab illis autem manuum tantummodo Cæremonialis impoſitio exigitur. Quod legitimè præcipi nō poſſet, ſi tres Epiſcopi neceſſarij Conſecrationis Pontificalis Miniſtri eſſent, deberent namque tùnc omnes benedictionem ſimul ſuper Conſecrandum fundere, vt ex Ioanne Morino docet Chriſt. Lup *in dict. Appendic. eadem, tom. 1. pagin. mihi 31. verſ. Hoc ipſum patet.*

130 IV. Probatur ex inconcuſſa Eccleſiæ praxi, quà, in caſu neceſsitatis, minori ternario Epiſcoporum numero, & aliquandò vno tantum Epiſcopo ad Conſecrationem iſtam contenta eſt, & quoties ſuperabundauit Epiſcoporum Numerus in Prouincia vltra tres Epiſcopos alios adhibuit. Ex quibus ternarium numerum non eſſe de neceſsitate Sacramenti apertè conuincitur, & demonſtratur; ſi præcipuè conſiderationibus iſtis adhibeantur crebræ Romanorum Pontificum diſpenſationes, vltra dubitationis ſtatum rem conſtituentes.

131 Praxis autem vnum tantùm adhibendi Epiſcopum in caſu neceſsitatis à tempore Apoſtolorum effluxit, ipſi enim, & eorum proximi Succeſſores frequenter ſoli Epiſcopos Conſecrarūt. Etenim Tito Cretenſiū Metro

politæ mandat Apoſtolis: *Vt per Ciuitates conſtituat Presbyteros, id eſt* (vt ipſe ſtatim ſubdit) *Epiſcopos, vtique ſolus*; quoniam poſt abitum Zenæ, & Apollo, quos ſtatim Nicopolim euocabat, nullum penitus collegam in omni Inſula Titulus erat habiturus. Quod ipſum quoque primus Gentium Doctores feciſſe, ac ob eamdem Collegarum carentiam facere debuiſſe docet Franc. Hallier. *de Eccleſiaſt. Hierarch. part. 2. ſect. 5. cap. 2. art. 2. §. 2. numer. 3. & ſequentibus*, atque referunt Fidi Eccleſiaſtici Annales, teſte Chriſtiano Lupo *in dict. Appendic. pag. 30. verſ. Nihilominus*; addens: Quod reddita per Conſtantinum Eccleſiæ pax, excluſit hanc neceſſitatem, adeoque, & eamdem licentiam excluſit, primùm Arelatenſis Synodus, deinde Nicæna, & poſtea aliæ ſuprà memoratæ quæ voluerunt iuxta Apoſtolicam regulam deinceps Epiſcopum ad minùs à Tribus Ordinari. Nequaquam tamen datam ab vno, aut duobus Ordinationem declararunt irritam, aut iterandam, vt ex ipſis appatet.

132 Hincque ſequitur validas à Concilijs, & Summis Pontificibus exiſtimatas eſſe quam plurium Epiſcoporum ab Vno, vel Duobus celebratas, quarum meminit Chriſtian. Lup. *in dict. Appendica, pag. 31. ver. Aſſertionem meam*; & optimè proſequitur Franc. Hallier. *dict. §. 2. num. 4.* probans ex Concil. Regienſ. *Can. 3. &* 4. Arauſicano I. *Can. II.* & pluribus à ſe adductis illuſtribus exemplis, apud ipſum videndis, quibus ſolidiſsimè comprobatur, nec ſequentibus Sæculis ad ſubſtantiam Ordinationis Epiſcopalis trium Epiſcoporum præſentiam, operamvè viſam fuiſſe omninò neceſſariam. Addenduſque Innocent. Ciron. *in dict. tit. de Elect. pagin. mihi* 28. *circa finem*, vbi Conſecrationis Epiſcopalis Miniſtrum aſsignans: *Perficiendam eſſe* inquit *à Tribus ad minus Epiſcopis, ita vt hic numerus videatur de ſubſtantia Conſecrationis, ſecundum Gloſ. in cap. Ne Epiſcopi de Tempor. Ordin. infrà. Idque probat ex Can. vlt 65. diſt. contra Can. 1. Apoſtolorum Epiſcopus à duobus, vel Tribus Epiſcopis ordinetur. Apud Sydon. Epiſtol. 25. lib. 4. Euphronius, & Patiens Ioannem Conſecrarunt, quem creauerunt ambo; Euphronius teſtimonio, manu Patiens, ambo iudicio, vbi Saccaro anxius eſt, quomodo id factum, vt duo Conſecrarint contra Can. 39. Concilij Carthaginenſ. III. Balſamon ad Can. 13. Carthaginenſ. Synodi ſcribit primitus quidem hunc Canonem non fuiſſe obſeruatum, ita vt huic incommodo Synodus Nicæna proſpexerit, Can. 4. quo factum exiſtimem, vt de Conſecrationis Ordine trium numerus fuerit factus, & aliter Conſecratio facta; licèt Characterem imprimat, tamen effectum tollit, &c.*

133 Plures etiam, quàm tres ſæpiùs adhibitos eſſe Epiſcopos, ad Pontificalem hanc Conſecrationem perficiendam fuſè probat Hallier. *dict. cap. 2. articul. 1. §. 3. numer. 9.* omninò videndus; illuſtria enim

ad-

adhibet exempla ex Limpidioribus Eccleſiæ fontibus hauſta.

134 Paſsimque diſpenſaſſe Summos Pontifices in huiuſmodi ternario numero, iam ſupra probaui ex adductis ibidem Authoribus, quibus nùnc addo Henric. Henriq. *in Summa, tom.*1. *lib.*10. *cap.*24. & alios ab ipſo allegatos, aſſerentes Gregor. XIII. conceſſiſſe Patriarchæ Æthiopiæ (qui erat è Societate Ieſu) ut Ipſe Solus abſque aſsiſtentibus alijs Epiſcopis poſſet conſecrare Epiſcopos, & Pius IV. ad inſtantiam Prudentiſsimi Potentiſsimique Philippi II. Hiſpaniarum, & Indiarum Monarchę perpetuam conceſsit Diſpenſationem, vt in Occidentalibus Indijs conſtituti Epiſcopi ab Vno poſſent Conſecrari Epiſcopo, duobus illi aſsiſtentibus Dignitatibus. Teſte Villaroel. *in Gubernat. Pacific. tom.* 1. *lib.* 1. *quæſt.* 1. *articul.* 9. Bullam ex Archiuio Eccleſiæ Metropolit. Limenſ. extractam, aliamque ipſi ab Vrbano VIII. conceſſam, vt ab vno poſſet Epiſcopo Conſecrari, adducens. Quum ergò tot adſint Diſpenſationes, clarè infertur trium Epiſcoporum concurrentiam non eſſe de neceſsitate Sacramenti, alias namque in ea diſpenſare non poſſent Papæ, vt mox à principio diximus. Vndè eo ipſo, quod in ea diſpenſarunt non pertinere ad eſſentiam Sacramenti declaraſſe perſpicuum eſt.

135 Ad argumenta autem, quæ in contrarium adduci poſſunt, facillimè ſatisfieri poteſt, duobus ſtabilitis principijs. I. Quod licèt ab Apoſtolis Traditio emanet, ſtatuens tres ſaltim adhiberi Epiſcopos ad quamcumque Conſecrationem Epiſcopalem perficiendam; non tamen inde ſequitur numerum iſtum Epiſcoporum ad Conſecrationis ſubſtãtiam pertinere. Tùm quia Apoſtoli per ſe nihil ad ſubſtantiam Sacramentorum pertinens ſtatuere potuerunt; omnia etenim Sacramenta à Chriſto Domino immediatè inſtituta ſunt. Concil. Tridentin. *Seſſ.* 7. *Can.* 1. juncto Suarez *de Sacrament. diſput.* 12. *ſect.* 1. *aſſert.* 1. Ioann. de Dicaſtillo *de Sacrament. tom.* 1. *tract.* 1. *de Sacram. in Gener. diſput.* 3. *dub.* 2. *num.*7. qui plures allegant Patres in comprobationem, expreſsè docentes Chriſt. D. per Se immediatè, nulloque Apoſtolorum addito miniſterio omnia Sacramenta inſtituiſſe. Epiſcoporum autem Conſecrationem Sacramentum eſſe, iam ſuprà probaui. Vndè Apoſtoli nõ potuerunt ei præſcribere quicquã ad eius ſubſtantiã pertinens. Ex eo ergò quod ab Apoſtolis emanauerit Præceptũ injungẽs trium Epiſcoporum aſsiſtentiam, nõ inde concluditur eſſe de neceſsitate Sacramenti ex dictis: Tùm etiam quia Apoſtolicæ Sanctiones ab Apoſtolis latæ, tamquam Eccleſiæ Præſulibus, ad Ius Diuinum non pertinent, ſed Eccleſiaſtico accenſentur Iuri S. Thom. *in* 4. *diſtint.* 28. *in ſolut. argumentor.*

(t) *Quodlibet.* 4. *articul.* 14. Turrecrem. *de Authorit. Papæ, quæſt.* 63. Iure autem Eccleſiaſtico præſcribi nequeunt, quæ ad ſubſtantiam Sacramentorum attinent; Quum eorum inſtitutio ſit purè Diuina; ergò, &c.

136 Neque refragatur Tex. *in Can. 6. ſunt quidam 25. quæſt.* 1. Vbi ſtatuitur Romanum Pontificem contra Apoſtolicas Sanctiones Leges condere nō poſſe, quod efficaciſsimum argumentum eſt, eas non Ius Eccleſiaſticum, ſed purè Diuinum dijudicandas eſſe, iſtud ſiquidem Humanæ non ſubiacet Diſpenſationi; illud autem à mero pendet Pontificis arbitrio, vt ſæpiùs dicimus. Aſt licèt efficax inſtantia primo fronte appareat; ea tamen non obſtat. Reſpondetur enim tùnc Romanum Pontificem loquutum eſſe de his, quæ Apoſtoli Iuris Diuini Promulgatores inſtituerunt, non verò de his, quæ propria condiderunt authoritate; hæc enim omnia Derogationi, & Diſpenſationi Pontificiæ obnoxia eſſe, experientia demonſtrat, exemplis Bigami, & Fornicarij, quos contra Apoſtolorum Canones à Pontificibus, & Concilijs diſpenſatos paſsim reperimus.

137 Vlteriuſque probari poteſt, Ternarium hùnc Epiſcoporum numerum in cujuſcumque Epiſcopi Conſecratione adhibendum non eſſe de Iure Diuino, ex quo ab Apoſtolis mox iſte introductus probetur, quum multas quoque in Sacramentis miniſtrandis Sacras habeamus Cæremonias antiquitus obſeruatas, & ab Apoſtolis traditas, quæ tamen ad Sacramentorum ſubſtantiam, non pertineant, vt rectè monent Hallier. *dict. articul.* 4. *§.* 4. *num.* 13. Vndè neque ad Ius Diuinum, neque ad Conſecrationis ſubſtantiam pertinere trium Epiſcoporum aſſiſtentiam, ex eo conuincitur, quod ab Apoſtolis tradita demonſtretur; ſed vlterius requiritur aliud eſſe Diuinum Præceptum à Chriſto Domino emanatum talem aſsiſtentiam Conſecrationis Epiſcopalis iniungens, & diſtrictè præcipiens.

138 II. Autem principium contrariam euertens ſententiam, eſt negare Epiſtolas, quæ Summorum Pontificum Aniceti, Damaſi, & Ioannes III. nomine allegantur, propria eorum eſſe, ſed ab eodem confictas, qui etiam Capitulare Caroli ad inuenit ex adductis ab Hallier. *d. art.* 4. *§.* 4. *num.* 13. addente: Quod licèt authenticæ, & legitimæ eſſent, adhùc non obſtarent; omnia etenim teſtimonia cōtra Sententiam iſtam ex ipſis oppoſita, & pro contraria ponderata facilem recipiunt ſolutionem, ab ipſo Hallier excogitatam, & apud eum videndam.

139 Occurrit etiam hic difficultas: An ſoli Homines ſint Sacramentorum Miniſtri; ita vt nullus Spiritus, ſiue bonus, ſiue malus, validus ſit Conſecrationis iſtius, & aliorum Sacramentorum Miniſter? quæ licèt longiorem expoſcat diſquiſitionem, breuiter tamen eam ſub diſtinctione reſoluimus.

mus. Autenim loquimur de Iure Ordinario, & tunc dicendum præter hominem nullum eſſe aptum Conſecrationis Pontificalis Miniſtrum; aut de Iure extraordinario quæſtio, iſta procedit, & tūc Angelos, & Dœmones accedente Diuino Præcepto, Miniſtros eſſe poſſe, docet Bonacina *in Summa, tom.1. tract. de Sacrament. diſp. 1. q. 3 prop. 3 in num.* 8. cui addo Dianam *part. 12. tract. 1. reſol. 112. verſ. Verum hæc ſunt, & verſ. Itaque Dubiū*, vbi latè probat Epiſcopum à mortuis reſurgentem Ordinarium Miniſtrum eſſe poſſe, pro quà opinione Nonnullos allegat, Refractarioſque etiam adducit.

Sectio III.

Ecquis, & quo Iure introductus Regiæ Vnctionis Miniſter?

140 Ad Regiam Vnctionem Nos conuertentes, *ut §. Titulo* ſatisfaciamus, præſupponendum eſt tamquam irrefragabile principium in Lege Gratiæ nullum à Iure Diuino deſtinatum Miniſtrum habere Regiam Vnctionem, quia cum non ſit Sacramentum, ſed Sacramentale tantum, ut ſæpius vidimus, non erat ecquur Miniſter ſpecialis deſignaretur; ſed arbitrio relinqueretur Eccleſiæ, iuxta cuius præſcriptum dignior Prouinciæ, ſeu Regni Antiſtes eſt huius Regiæ Vnctionis principalis Miniſter, ut ſupra oſtendimus, *§. 7. ex Pontificali Romano*, cuius Rubricæ præceptiuæ ſunt, ac per conſequens Præceptum continent omninò ſub Lethali peccato obſervandum, quià Deciſiones Apoſtolicæ reputantur, Ioann. Andr. & Hoſtien. *in cap. Conſuluit, de Seru. non ordin.* Ioan. Botæ *de Synodo, par. 3. num. 6. &* 4. Ioann. Picard. *inter Conſilia Menoch. conſ. 52. num. 143.* Menoch. ipſe *conſ. 902. num. 71.* Stephanus Gratian. *diſc. 111. num. 7. & diſcept. 298. numer. 28.* Vbi quandam Rotæ deciſionem ad litteram adducit, & præ omnibus Bartholom. Gauant. *in Rubr. Miſſal. part. 3. tit. 11. num. 3. verſ. de loco celebrandi*, ubi docet omnes Rubricas de Miniſtro loquentes eſſe præceptiuas, & ſub peccato obligantes.

141 Licèt enim à Iure Diuino in Lege Gratiæ Miniſtrum deſignatum Regia Vnctio non habeat, originem tamen habendi digniorem Antiſtitem Miniſtrum à Iure ipſo Diuino mutuatam eſſe perſpicuum eſt; quamuis ambiguum ſatis aliquibus fuerit, ex quo, tàm Sacerdotes, quam Prophetas, Reges unxiſſe in Sacra legatur Pagina 3. *Reg. 1.* Vbi de Salomone inaugurando hæc Dauid præcepiſſe legitur. *Tollite vobiſcum ſeruos Domini veſtri, & imponite Salomonem filium meum ſuper mulam meam, & ducite eum in Gihon,*

bon, & ungat eum, ibi Sadoch Sacerdos, & Natam Propheta; Sacerdos igitur, & Propheta ſimul Vnctionis Miniſtri fuere, ut inferre videtur, licèt ſub obſcurè, Ioan. de Pineda *de Reb. Salomon. lib. 2. cap. 6. num. 4.* ex quo tamen nullam firmam elici concluſionem poſſe judicamus; ſub particulis namque disjunctiuis loquens nùnc Prophetis, nùnc verò Sacerdoti Summo Ius hoc attribuere videtur.

142 Solius autem Prophetæ Miniſterium in Lege illa adhibitum ſuaderi poteſt, *ex 1. Reg. 10.* Nam Samuël, qui re vera Sacerdos non fuit, neque eſſe poterat; quia ad Aäronicam non pertinebat Proſapiam, ſed per Caäth Leui originem trahebat, *1. Paralipom. 6.* & ideò Lege ipſa à Sacerdotio excluſus, ut latè *Tract. 3.* probabo, nùncque producimus Fortunat. Schac. *Elaeocriſmaton. Myroth. 3. cap. 45. pag. mihi 545.* & tamen Saulem, & Dauidem in Reges Iſraël unxiſſe conſtat; ut latè ſupra oſtendimus. Ergò ad Prophetas munus hoc priuatiuè attinuiſſe, affirmandum eſt.

143 Non numquam verò excluſo Propheta ſolius Summi Sacerdotis hoc fuiſſe Miniſteriū, videtur expreſſum *4. Reg. 11. & 2. Paralip. 13.* vbi Summus Sacerdos Ioiada Regem conſtituit Ioas, & Sacro perunxit Oleo.

144 Quibus ex locis Regiæ Vnctionis Miniſter adeò anceps remanet, ut ſi quam in partem declinandum ſit pro Prophetis potius, quàm pro Pontificibus, ſeu Sacerdotibus dicenda ſententia ſit. Quod numquam Sacerdotibus, ſæpiſsimè Prophetis, munus hoc Conſecrandi Reges demandatum à Deo in Sacris Oraculis legatur, quaſi Prophetarum, non autem Pontificum, ſeu Sacerdotum Regiæ Inaugurationis miniſterium eſſet. Vt autem à Syrtibus, quibus humanum ingenium impingi neceſſe eſt, Lectorem deuiemus, Nauarchi Officium ſuſcipientes, eum certiorem reddere decreuimus; monendo.

145 Duplicem fuiſſe in Lege Veteri Regiam Vnctionem, ſeu duplicem inungendi Reges modum in Sacris diſtinguendum Scripturis; Priuatus nimirum unus, & Solemnis alter: ſeu Clancularius unus, quo alicui Regnum prædicebatur à Propheta, & Publicus alter, qui Inaugurationis cauſa fiebat. Fortunat. Schacc. *dict. Myroth. 3. cap. 49. verſ. Sed quia ſæpiſsimè, pag. 593.* Hoc ergò ſtabilito.

146 Dicendum eſt proprium Regiæ Vnctionis Miniſtrum in Iſraël fuiſſe Summum Sacerdotem, ſic apertè docet Ioan. Stephan. Menoch *dict. cap 9. quaeſt. 3.* qui tamen aliter Vnctiones diſtinguit; ait ſiquidem Ordinarium Vnctionis Miniſtrum Summum Sacerdotem fuiſſe: Extraordinarium autem Prophetam. Aſt diſtinctio hæc rejicienda omninò eſt, & tuto affirmandum publicā quamcumque Inaugurationē ad Summum Sacerdotem priuatiuè attinuiſſe, ut latè probat Fortunat. Schacc. *dict. Myroth. 3. cap. 50. toto, & præcipuè verſ. Inter Hebræorum*

Re-

Reges probans *ex* 1.*Reg.*11.2.*Reg.* 25. & 3. *Reg.*1.4. *Reg.*11.2.*Paralip.*23. In quibus omnes publicas Vnctiones Regias à Summis Sacerdotibus Prę miniſtris perfectas eſſe legimus. Semperque fieri debuiſſe probamus.

147 I. Nam Oleum, quo publice Reges inungebantur ſacroſanctum fuit, licet à Pontificali diſtinctũ, ut ex Fortunat. Schacc. Ioan. de Pineda, & Ioan. Stephan. Menoch. *ſupra laudatis*, §. 8. diximus. Aſt Sacrarum rerum, & eorum omnium miniſteriũ quæ, juxta ſtatuta Moſayca, ſacrata erant, Summis Sacerdotibus tantum, non autem Prophetis, aut alijs Sacerdotibus cuſtodienda tradebantur, & in Tabernaculo aſſeruabantur, ut de hoc ipſo oleo legitur. 3 *Reg.*1. Illùc autem accedere Nemini, præter Summos Sacerdotes, permittebatur, neque alicui ea contrectare, quę ibi aſſeruabantur, aut inde aliquid aliò adſportare, alijs à Summis Sacerdotibus permittebatur, *ut Tract.* 3. luculenter probabo. Ergò ad ipſum priuatiuè Supremum Sacerdotem munus hoc pertinebat.

148 II. Solemni Regum Vnctione plena Regni poſſeſsio inuncto concedebatur Regi, quia conuocatis ordinibus, & in communi totius Regni, & Procerum conuentu, ſolemniſsimis per actis Sacris, coram Dei Arca in Tabernaculo, vel Templo celebrabatur. Fortunat. Schacc. *dict. Myroth.* 3. *cap.*49. *verſ. Quoties igitur, pag.*595. Abulenſ. *in* 1.*Reg. cap.*10. *q.*2. & *in lib.*3. *Reg. cap.*1. *q.*35. & 4. *Reg. cap.*9. *q.*14. Sed Ius hoc, & publica functio Prophetis conuenire non poterat, quia priuati Homines erant, ut Fortunat. ipſe probauerat *eodem*, *cap.* 29. *pag.* 593. Ergò non poterant eſſe Miniſtri publicæ Vnctionis Regiæ. conſeq. probatur, Diſcurſuſque validiſsimè corroboratur. In Solemni hac Regum Inauguratione V erat ceremonia Traditio libri, & VII Fedus cum Deo, & Populo inire Iure iurando adhibito Ioan. Steph. Menoch. *de Rep. Hebræor lib.* 1. *cap.*9. *quæſt.*10. & 11. Habraham Bzou. *de Romano Pontif cap.*44. *verſ Vetuſ.o, eptimoque iure, pag.*595. *col.*1. *in fine* Sacrificia quoque fiebant publica, ut conſtat *ex* 1. *Reg* 11.2. & 3. atque ex omnibus alijs iam ad ductis teſtimonijs ex quibus liquidò demõſtratur omnes Regias Inagurationes Sacris adhibitis per actas eſſe, latè Abulen. *in* 1. *Reg.* 11. *q.*14. Menoch. *citato cap.*6. *q.*13. Atqui omnia hæc munia peculiaria erant Pontificis Summi, ergò ad Ipſum priuatiuè eorum pertinebat exercitium, Quoties autem Prophetæ clam aliquem inunxerunt, publice iterum, & Solemniter inungi curarunt, Fortunat. Schacc. *dict. cap.*49. *pag.* 597. à Summo ſcilicèt Sacerdote, ſine quo Prę miniſtro Sacrificia facere nefas fuit, omnibus quidem Gentibus; quum primis verò Iſraelitis, idque Diuinis inſtitutis Fortunat. *dict. cap.*50. *verſ. Verum in Sacris Oraculis, pag.*612. Sed Vnctio ſine Sacrificijs fieri non poterat, ergò neque Vnctio, quæ ſolemnibus

bus perficiebatur Sacrificijs.

149 Nec apud Populum à Deo eruditum mos iſte tantum vigebat; ſed à Diabolo illuſi, eumdem quoque Populi retinuerunt; Nam (referente Plutarcho *in Artaxerxe*) apud Perſas inaugurandorum Regum munus penes Sacerdotes Deæ Bellatricis, qui illius Gentis majores erant, extitit; tanta Sacrorum Rituum, atque Sacerdotum Dignitate, & Majeſtate fiebat, vt inaugurandus Rex ad Sacerdotes proficiſceretur, vt ab eiſdem inungeretur. Scribitque Plutarch. Idem *in Numa* Regiam Inaugurationem in Capitolio fieri ſolitam Herodianus, qui *lib. 1. Hiſtor.* Commodi Inaugurationem in Pannonijs à Sacerdotibus perfectam, Sacrificijs ſolemnibus adhibitis, refert.

150 Horum aliorumque quũ retuliſſet exempla Fortun. Schac. *dict. cap. 50. pagin. 609. verſ. Sacrorum quoque Rituum*, hæc ſubdit: *Excipiamus Nos Chachinis Vanorum Deorum inaniſsima Oracula. Sed inter hos Chachinos intelligamus præter quantum Dignitatis Sacerdotibus etiam Deorum inanium ab Antiquis præſtitum fuerit, quidque illi conceſſerint Vatibus, quid tandem ab his, quidvè à Sacerdotibus agi Veteres voluerint in Rege inaugurando. Et quamuis Conſilia Deorum à Vatibus, non verò à Sacerdotibus excipetentur. Regem tamen Inaugurare his tantum non Vatibus permittebatur, Sceptrum, Diadema, Clamydē, & ſiqua alia aderant ornamenta Regia de more Veterum in Electum iam Principem, vna cum Regno Sacerdotes, non Vates transferebant, &c.*

151 Tot ergò exemplis, tàm Sacris, quam Profanis, munita Sancta Catholica Eccleſia voluit architectonicè in ſupremo eius capite inungendi Reges Poteſtatem reſidere per Se immediatè exercendam, quoties Sibi beneuiſum fuiſſet, vel Primatibus Prouinciarum eam committendo; quoties bono publico expedire iudicauerit. Habraham Bzouius *de Roman. Pontif. cap. 44. in fine*, ibi: *Iam Gregor. VII. Demetrium Ruſſorum, & alterum Croatiæ, Dalmatiæque. Innocen. II. Rogerium Siciliæ, Alexand. III. Alphonſum I. Portugalliæ Cæleſtinus III. Leonem Armeniæ ex Ducibus Reges crearunt, Regnorumque titulos iis Prouincijs adſcripſerunt, adeoque Regna erexerunt, deinde eius Dignitatis à Sacra Poteſtate deriuationem in Epiſcopos, vel Primates, qui ungerent, & Reges crearent retulerunt ſcilicèt Rex Frãciæ ab Archiepiſcopo Rhemorum ex inſtitutione Hormiſdæ Pontificis* (errore communi deceptus hic eſt) *Rex Angliæ ab Archiepiſcopo Cantuarienſ. ex Adriani III. priuilegio; Rex Scotiæ ab Archiepiſcopo Sancti Andreæ ex conceſsione Vrbani II. Aliſque ab aliis Summis Pontificibus accepto priuilegio, Rex Germaniæ à Moguntino, Bohemiæ à Pragenſi, Poloniæ à Gueſuenſi, Hungariæ à Strigonenſi; Succiæ ab Vpſalenſi, Daniæ à Lundenſi, Aragonum à Tarraconenſi, Caſtellæ à Toletano, Luſitaniæ à Portugallenſ. Alij à ſuis Primatiius, ut earum Regionum proprij Scriptores. Ænil. Dubrau. Naucler. Cromer. Bonfiu. Magnus, Saxo, Gomez, Rode-*

ric,

Digitized by Google

ric. *Mariana, & alij teſtantur, &c.* Moxque ſubdit: *Neque quemquam inter Reges Chriſtianos, ſiue in Concilijs Generalibus, ſiue in Comitio Reipublicæ Chriſtianæ, ſiue in Sacello Pontificio, ſiue in eiuſdem, quod vocant Conſiſtorio locum habere, qui ab hac Sacratiore Poteſtate non Inunctus, aut inter Oues Chriſti non adſcriptus, &c.*

152 Alij etiam Reges ex Priuilegio, aut conſuetudine legitimè introducta à ſuis primatijs Antiſtibus Inuncti, & Coronati ſunt, & præcipuè in Hiſpania, cuius Monarchę à Gothis, uſque ad Deuaſtationem illam Saracenorum, & à Pelagio per plura Sæcula laudabilem Regiæ Vnctionis Ceremoniam illibatè obſeruarũt, ut latè probat Thom Boz. *in Tract. Imperia pendere à Virtutibus, aduerſ. Macchiauel. cap.* 13. *fol.* 113. Ambroſi. de Moral. *Hiſtor. Hiſpan. lib.* 12. *cap.* 41. 57. & 58. Loayſ. *ad Synod. Toletan. ſub Gundemaro, fol.* 277. & *in Not. ad Concil. Toletan. IX. cap.* 10. *fol.* 475. & alij quam plures congeſti à Valdès *de Dign. Reg. Hiſpan. cap.* 14. *num.* 6. 7. & *ſeqq.* Auguſtin. Barboſ. *de Poteſtat. Epiſcop. allegat.* 31. *num.* 9. cui addo Petr. Gregor. *de Rep. lib.* 8. *cap.* 1. *num.* 11. D. Roderic. Ximenez de Rada *lib.* 3. *Hiſt. cap.* 1. venuſte, & doctè Ioan. Iacob. Chiflet. *in Nou. Diſquiſi. de Ampull. Remenſ. cap.* 16. *per tot. pag.* 78. ubi ex Belleforeſtio, Fauchero, & Valleſio, Iſidoro Hiſpalẽſ. & alijs antiquiorẽ eſſe in Hiſpania, quã in Gallia Regię Vnctionis vſum probat; quia nimirum in Gallia Pipinus, & Carolus Magnus primi inuncti leguntur, Recaredus autem, qui Pipinum ſeſqui ſæculo ad minimum præceſsit, iam inunctus fuerat, ergò, &c. Hùncque morem in Hiſpaniâ, per plura ſæcula conſeruatum eſſe probat, ſchemate adducto Regum Gothorum, qui inuncti ſunt, & eorum, qui poſt inſtaurationem, Cæremoniam ipſam retinuerant, quorum numero primi accenſendi noſtri fortiſsimi atque piiſsimi Nauarræ Reges, Garibay de Zamalloa *in Compend. Hiſtor. lib.* 26. *cap.* 1. & *lib.* 27. *cap.* 1. Sandoual. *in Cathal. Epiſcop. Pampilonenſ. Epiſcop.* 45. *pag.* 106. & probatur *ex l.* 2. *tit.* 1. *lib.* 1. *Recop. Nauarr.* ibi: *Por quanto el Reyno de Nauarra es Reyno antiquiſsimo, y ſus Reyes ſe acoſtumbraron Vngir, y Coronar en la Ciudad de Pamplona en la Igleſia Catedral della, ſegun el fuero del dicho Reyno lo diſpone, eſta ordenado, y ſe manda por Ley, que el Vngimiento, y Coronacion de los Señores Reyes del dicho Reyno, ſe haga en la dicha Ciudad de Pamplona, en la Catredal della, &c.* Forumque, quo lex iſta alludit eſt *lib.* 1. *Tit. de Reyes, cap.* 2. de Aragoniæ Regibus Hieron. Zurita *lib.* 7. *Annal. cap.* 1. & *cap.* 28. & *lib.* 10. *cap.* 68. & de omnibus alijs Acuña *de Primatu Bracharenſ. cap.* 36. *num.* 2. Valdès *dict. cap.* 14. *num.* 12. & 13. Barboſ. *dict. alleg.* 31. *num.* 9. & 10. Petr. Gregor. *dict. cap.* 1. Siccul Marin. *lib.* 2. *Hiſtor.* & copioſè Marſ. Gallic. *lib.* 1. *cap.* 9. *per tot.* vbi omnes, tàm Hiſpaniæ, quàm exterorum Regum, qui hac Sacra Vnctione vſi ſunt, ad eamque ex immemo-

Digitized by Google

rabili conſuetudine, aut priuilegio Ius habent, ſingillatim referunt.

153 Ex quibus (ni fallor) apertè conuincitur error Rhenati Chopini, S. Antonin. Forcatul. Caroli Graſal, Chaſan. Guillelm. Benedicti Franc. Marci, Ioan. Andr. Domin. Lambertin. Caſtald. Martin. Lauden. Abbat Ioan. Ferrault. & Petr. Gregor. apud Valdès *dict. cap.* 14. *num.* 4. *litt. A.* & Barboſ. *dict. alleg.* 31. *num.* 11. Chiflet. *dict. cap.* 16. *pag.* 79. *& ſequentibus*, exiſtimantium Sacram Vnctionem, proprium, & peculiare Ius Regum Francorum.

154 A limine quoque probabilitatis exterminãdi ſunt Ioan. Prob. *ad Monach. in cap.* 2. *num.* 3. *&* 4. *de Præben. in* 6. ab eoque Ioann. Honor. *in Summ. Decretal. lib.* 1. *tit.* 15. *num.* 3. And. Vvalen. *in Paratit. ad eumdem, tit. §.* 1. *num.* 5. & quàm plures ex nuper relatis tuto affirmantes: Quatuor tantum Reges de Iure vngi poſſe: Hieroſolymitarum à Patriarcha, Francorum ab Archiep. Rhemenſi, Anglorum à Cantuarienſi; & Siculorum ab Archiep. Barenſi. Quorum omniũ conuincitur error ex Textu *in cap.* 1. *§. Vnde in Veteri de Sacra Vnctione*, Ius idem omnibus Hortodoxis Regibus competere decidẽti Nec quod de aliquibus tantum mentio fiat, ideò Ius alijs adimititur, vt docent communiter Canoniſtæ *in cap. Intelleximus, de Iur. Iur.* Martin Lauden. *de Princip. quæſt.* 23. Reſtaur. Caſtald. *de Imper. quæſt.* 19. *num.* 6. *& quæſt.* 36. *num.* 10. Acuña *dict. cap.* 36. *num.* 1. Selua *de Benefic. part.* 1. *quæſt.* 5. *num.* 164. *&* 165. Gregor. Lop. *in l.* 13. *gloſſ.* 1. *titul.* 4. *part.* 1. Valdès *dict. cap.* 14. *num.* 4. 6. *&* 15. & ab eo Auguſt. Barboſ. *d. allegat.* 31. *num.* 6. *& ſeqq.*

QVÆSTIO X.

Quomodo hæ differant Poteſtates Forma, ſeu Modo Politiæ.

1 QVum abundè ſuprà maneat probatum Remp. ſine Imperio conſiſtere non poſſe, Chriſtianamque Eccleſiaſtico, & Sæculari Imperio conſtare, quumque à principio oſtẽderimus Vtramque Poteſtatem in illa generica regẽdi ratione conuenire: Nũc differentiam ipſius adminiſtrandæ Poteſtatis in Vtraque requirimus; ex optatam Methodum obſeruare curantes.

2 Hanc ex præcipuis Tractatus noſtri Quæſtionem non dubitabunt ſcientes præcipuum Hæreticorum hujus Sæculi Nixum, Conatum, & Scopum eſſe Monarchicham Eccleſiæ Politiam. Seu Regimen euertere, illamque in Ariſtocraticam, & in aliàs formas pro Libito conuertere, vt videre eſt apud Apoſtatam Archiepiſcop. Spalatenſem Marc. Ant. de Dominis *lib.* 1. *de Rep. cap* 12 relatum, rejectum, & Conuictum à

Nicolâ Choeffetau Epiſcopo Maſilienſi *in Apol.contra Eum, tom.* 1. *pag.* 296. In idemque delitiū prolapſi ante afuerant inſaniētes alij de perditiſsimi Homines conuicti abEminentiſs.D.Cardinali Bellarmino *tom.* 1. *controu.* 3. *Generali de Rom.Pontif.lib* 1. *cap.* 1. *& ſeqq.* in cujus defenſione plura cumulat Iacob.Gretſerus *tom.* 2 *pag.* 403. *& ſeqq.*& poſt hos,nouiſsimè Matthias Corona *de Poteſt.Infallibili Sedis Apoſtolicæ, tract.* 1. *cap.* 1. Quum ergò præcipuum Sacro-Supremæ Poteſtatis Fundamentū ſit Monarchicum Gubernium à Chriſto Petro datum; quum illi. Matth.16.dixit:*Tu es Petrus,& ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Cajetan. Teſte *de Authorit. Papæ,cap.* 1. & fatente de perditiſſimo illo Apoſtata, *d.lib.* 1. *cap.* 6. apud Coeffetau *citato, tom.* 1. *pag.* 96. Ere arbitrati ſummus affore Quæſtionem iſtam radicitus examinare, & Monarchiam Eccleſiæ proModulo noſtro,firmare,& ſtabilire. Quod vt commodius adſequamur ſit.

§. I.

Quid? & quotuplex Politia in genere ſit?

3 VT Firmius in iſtius d ſficultatis reſolutione procedamus, Duo neceſſario præmittenda ſunt.I Reipublicæ eſſentiam non pendere à Bonitate,vel Vitio Iuhabitātium, vt perperam exiſtimarunt Luterani, & Caluiniſtæ apud Nicol. Coeffetau *in Præfat. Apolog. pro Monarch.Sacra Eccleſ. Catholic. cōtra Marc. Anton.deDommis*:Omnibus ſiquidem Sanæ mentis notiſſimum eſt Reip. corpus in ſe conſideratum, auertendum, ſeparandumque eſſe ab accidentibus,quæ Qualem quidem, Bonam ſcilicèt, aut Malam faciunt Rempub. eius tamen ſpeciem non mutant;ad eā enim non pertinent accidētia, ſed Perſonatum numerus,quæ ad Poteſtatem ſummam adminiſtrandā admittuntur. Numerus ergò Perſonatum ſummam Poteſtatem in Repub. non autem accidētia eius Politiam mutare facit, vt fuſſè probat Hening.Arniſæus *de Doct. Polit.dict.cap* 7.*pag.*194. cui fauēt Adam Contzem *aicl. lib.*1.*Polit.c.* 14.§.1.Lipſ.*de Doct.Ciuil.lib.*2.*c.*1.

4 II. præmittendum eſt Imperium ad conſeruationem Reip. ſimpliciter neceſſarium eſſe. Cicer.*lib.*3.*de Legib.* Ariſt. 1. *Polit.*3. Senec *lib.* 1. *de Clementia*, Lipſius *in Polit.lib.*2.*cap.*1.*mox à principio.* Imperium autem hoc, Politia communiter appellatur, eamque eſſe dicitur: *Quandam ordinem ſimul Habitantium. Principem agendo, vel ei ſubijciendo*; vel: *Principatum eſſe conſuetudinem rerum,juxta quam omnes viuere, & conuerſare oportet*,vt ex Ariſtot. *lib.* 3.*Polit.& lib.* 1. *Rethor. ad Theode.*

&c. cap. 8. vberrimè probat Petr. Gregor. *in Prælud. Boni I.C. lib.* 2. *cap.*27.*num.*7. cui addo S. Thom. *de Regimine Princip.lib.*1.*cap.*1.dicentem: *Si ergò naturale eſt Homini, Quod in Societate Multorum viuat, neceſſe eſt in Hominibus eſſe per quod Multitudo regatur.* Inferiuſque ſubdit: *Oportet igitur præter id, quod mouet ad proprium bonum Vnius cujuſque, eſſe aliquid, quod moueat ad bonum Commune Multorum, &c.* Quàm amplexus eſt Theatr. Vitę Human.*tom.6.litt.P.verbo Politia, & Politico, pagin.* 500. *col.* 2. *in fine*, aliam generaliorem adducens ex Alberto Magno 1.*Ethic.lib.*7.*cap.* 8. *Quod ſit videlicèt architectonica omnium artium Mechanicarum, & Doctrinarum Moralium.*

5 Vtque eius notitia perfectè vndequaque hauriatur quo ad Eccleſiaſticæ Poteſtatis originem, huc reuocanda ſunt omnia, quæ ſuprà *hoc ipſo Fundamento* adduximus circa veram, & primariam Temporalis Poteſtatis originem, quibus hic opus eſſe haud dubitari poterit, quum enim ibi probauerimus à Populo ſuam eſſentiam mutuatam eſſe Sæcularem Poteſtatem, & eius creandæ cauſam adſignauerim, ex ibi adductis Originem Politiæ planè oſtendendam non dubitamus; nùnc tamen breuiter dicimus Quod à Naturę LegeHomo ad ſocietatem impulſus, adjuvãte externa cõmoditatis cauſa, ſocietatẽ ad inuenit. Ariſt. 1.*Polit.*Covar.*PP. QQ.c.*1.*n.*2. S.Tho. *lib.* 4. *de Regim. Princip.* Bertaçol. *de Clauſul.Gloſ.*24. *Clauſ.*26. Hector. Felic. *de Societ. in Proæm. num.*17. Hanc autem ſocietatem quum abſque Capite conſiſtere non poſſe Lumine ipſo Naturæ cognoſcerent Homines, illud Sibi præficere, & conſtituerunt. Et ſic ad Eſſentiam Politiæ pertinet Iure Naturæ, ut reliqui ab Aliquo Supremo regantur. Vndè dixit Ariſt.3. *Polit.Politia eſt Ordo quidam Incolentium Ciuitatem in Dominatione, & Subjectione conſiſtens.*

139 Hinc communiter docent Politici Rempublicam conſtare mutua iuſte Imperantium, & Parentium Obligatione, & Iure: Petr.Gregor. *de Repub.lib.*4. *cap.* 5. Althuſius *cap.* 9. *num.* 3. & 4. Georg. Schonborner. *lib.*1.*Polit. cap.*4. Et Omnem Humanæ Societatis Legitimam Gubernationem pendere ab Imperandi, & Parendi lege. Bodin. *lib.*1.*de Rep. cap.* 2. *pagin.* 22. Quam ob rem arcta quadam Catena deuinctos eſſe qui imperantur cum Imperante Lipſius protulit *in Præfat. Polit.*& probauit. *lib* 2. *de Doctrin. Ciuil.cap.*1.cui adſtipulatur Adam Contzem. *lib.*1.*Politicor, cap.* 14. §.1.dicens: *Eſſentiam, ſeu Animam Reipub. eſſe Cœtum ex Hominibus Rempub. conſtituentem; eamque eſſe Imperantium, & Obedientium Harmoniam.* Ordo ergò hic Naturalis depoſcit ut ſint, qui imperent; ſint, qui pareant; nam quum Politia ſemper ab Humana Societate pependerit, & aminimis certis Gradibus; ad Maiores uſque per venerit, ut latè probat Beyerlinch. *in Theatr.Vitæ Humanæ,to.6. lit.P.pag.mihi* 501.*col.*1.nequit non habere Superiores qui imperent,

&

& Inferiores, ſeu Subditos, qui pareant.

7 Huiuſmodi Politia ut Genus generaliſsimum conſiderata. Seu Imperium in genere cōtemplatum deſcribitur: *Quod ſit Summa, & Legitima Reipub. Poteſtas in Perſonas, ac Res Sibi ſubjectas.* Thob. Paurmeiſtier *de Iuriſdiction. lib. 1. cap. 3. num. 1.* & Nos luculentiſsime *ſupr. Tract. 2. Fundam. 1. quæſt. 3. tota.* Et ſub hac conſideratione in varias ab aliquibus partitur ſpecies Politia hæc. Duas tantum admiſit Seneca *de Vita Beata, cap. 3.* I. qua Dij, Hominesque continentur. II. cui Nos adſcripſit conditio naſcendi. Eaſdem numero, licet ſubſtantia impares agnouit, Ariſt. *lib. 3. Polit. cap. 4.* ubi Diuitias, & Paupertatem eſſe præcipuas. Vnicaſque Reipub. ſpecies voluit: & non longe à veritate erraſſe cenſemus, ſi non ad Phiſicam, ſed ad Moralem Rerum publicarum communem intelligentiam, animum aplicuit, ſed hoc potius fieri, quam explicari debe. Ad rem. Polyb. 6. *Hiſtoriar.* ſex Politię ſpecies contemplatus eſt. Septem etiam adſtruit Card. Bellarm. *tom. 1. Controuerſia 3. Generali, de Roman. Pontifice, lib. 1. cap. 1. verſ. Quanquam.* Patritius autem, *de Repub. lib. 1. tit. 14.* alias excogitauit: omninò diuerſas, Omneſque Authores iſti veras, & bonas Politiæ ſpecies cum falſis confundunt. Vnde attendendi non ſunt.

8 Verior ergò Politiæ, ſeu Imperij Diuiſio eſt à Nobis tradita *dict. quæſt. 3.* ubi ex aliquibus probatiſsimis Scriptoribus oſtendimus, quod nūnc alijs adhibitis repetemus, & rurſus exornabimus Politiam, nimirum, ſeu Poteſtatē iſtam, vel penes *Vnum* eſſe, & tūnc dici *Monarchiam*, vel *Principatum*, Bodin. *de Rep. lib. 2. cap. 1.* Althuſ. *c. 39. num. 4.* vel penes *Paucos*, & quidē *Optimates*, & tūnc dicitur *Ariſtocratia.* Petr Greg. *de Rep. lib. 5. c. 1.* Bodin *eod. tract. lib. 2. c. 6. & li. 6. c. 4.* vel penes *Vniuerſos*, aut *Majorē Populi Partem*, ita vt Omnes Singulis imperēt, & Singuli omnibus obtemperent; ſintque Vices *Parendi*, & *Obtemperandi*, & *Democratia* dicitur, Ariſt. *lib. 3. Polit. d. c. 4. & cap. 11. & lib. 4. c. 2. & lib. 6. c. 2. atque li. 8. Ethicor. c. 10.* Petr. Greg. *de Rep. lib. 4. cap. 5.* Plutarc. Homer. Ariſt. & Franc. Patr. laudati à Ioann. de Pineda *in Monarch. Eccleſ. Præfat. §. 1. mox à princip.* cui addo Tacit. *lib. 3. Annal.* dicentem: *Nam cūctas Nationes, aut Vrbes; Populus, aut Primores, aut Singuli regunt*, clarius S. Thom *lib. 1. de Regim. Princip. c. 1.* vbi Hier. Salcedo *verſ. Contingit autem in Commentar. num. 3. & in Diſſertat. à num. 24.* aliqua congerēns, eique adnectimus S. Thom. *1. 2. q. 95. art. 4.* Patrit. *de Rep. lib. 1. tit. 1. & tit. 4.* Simanc. *eod. tract. lib. 2. cap. 2. & 3. num. 17.* Adam Contzem. *lib. 1. Polit. cap. 15.* Beſold. *in Synopſi Polit. part. 1. cap. 3.* Heningus Arniſæ *de Doctr. Polit. cap. 7.* Plato *in Dialog. de Regno*, Symplic. *lib. 1. Phyſic. Text. 16.* Henric. Hænon. *Diſput. Polit. 9. num. 3. litt. A.* Schonborner. *lib. 5. Polit. cap. 1.* Bouadilla *in Polit. lib. 1. cap. 1.* Henric. Henriq. *de Rom. Pontif.*

Claue,lib.3.cap.16.§.4.lit.K.& lib. 4.cap.1.§.2.toto. Franc. Boz. *de Temporal.Eccleſ.Monarc.lib.1.cap. 7 & cap.*10.Quibus omnibus addo S.Aug.*de Ciuitate Dei,lib.2.cap.*21. vbi docet: Tùnc eſſe Rempub. id eſt Rem Populi, quum bene, ac juſte geritur,ſiue ab Vno Rege,ſiue à Paucis Optimatibus, ſiue ab Vniuerſo Populo, vbi Leonard. Coquæus *Verbo ſiue ab Vno* aliqua.

9 Sunt qui Quartam,ex legitimis Tribus reſultantem Politiæ ſpeciem adſignent: Miſtam ſcilicèt, quàm ad eſſe dicunt, quum Reipub. Imperium ita ſuis attemperatur Partibus, vt ſingulæ à ſua Majeſtate aliquid remittant, ſicuti Elementa remittere neceſſe eſt, quando perfectè miſcentur. Plato *lib.3.& 6.de Legibus, & 8.de Rep.* vbi non tantum conſentit dari talem Reipub. ſpeciem, ſed cæteris omnibus Eam præferri cupit, & 3.*de Legib.* ſtabiliſsimam eſſe, demonſtrat. Quæ Sententia Iſocratis quoque fuit *in Areopag.*. Polyb. *lib.6.Hiſtoriar.*Ariſtot.*lib.4.Polit.c.* 9.Et concedunt omnes alij. Apulejus,Cicer.Contar.Tho.Morus, Adrian. Turneb. Picolomin. & Machiauell. adducti ab Arniſæo *de Doctr.Politica,c.8.pag. mihi* 209. Beyerlinch.*in Theatr.Vitæ Human. tom.6 lit.P.pag.*501.*col.*1.

10 Eam tamen rejiciunt, plura in ſpeciem iſtam opponentes Bodin.Zachar.Fridet. Iacob.Bornit. Daniel Otho. & alij relati à Beſoldo,*lib.1.Polit.cap.8.à n.2.* cui addo Petr. Gregor. *de Rep. lib. 5. cap.1.*& prolixius omnibus Bodin. *eod.tract.lib.2.cap.*1. Melch. Iun. *Politicar. QQ. part.* 1. Quos etiam allegat Arniſæus *dict.pag.*209. De eorumque Diſsidio latè diſputat Hieronym. Salcedo *dict.Diſſert.3. num.*29. Videndus. Antequam Sĕtentiam noſtram circa difficultatem iſtam proferamur ſit.

§. II.

Ecquæ ex memoratis Politiæ ſpeciebus perfectior, & aptior ſit,atque Reipublicæ Vtilior?

11 OMnes ferè Politici cōueniunt Monarchiā eſſe Durationi aptiorē,& Reip. commodo vtiliorē, & in ſe conſideratā perfectiorē, Simanc. *de Rep.lib.3.cap.2.* plures allegans Lipſ.*de Doctr.Ciuili, lib.1.c.2.ver.. Sed quæ ex his,*Hening. Arniſæ,*eod. tract.ca.9.pag.*246.Chriſtoph. Beſold.*in Synopſi Polit.lib. 1.cap. 3. de Imperio,num.*7.Petr. Greg. *de Rep. lib.5. cap. 3. num.* 15. Adam Contzen.*lib.1.Polit.cap.21.§.9* Hieronym.Salced.*in Opuſcul.S.Thom. de Regim.Princip. lib. 1.cap.2. Diſſert. 4.num.*47 ſingulariter Tacit.*lib.*1. *Annal.*dicens: *Eam conditionem eſſe Imperandi, vt nō aliter ratio conſtet, quàm ſi Vni reddatur, &c.* quē Horus, aut imitatus eſt, aut firmauit his verbis(apud Ludou. Dorleans *in prællég.Tacit.locum, pagin.*27. *num.* 15.) *Gratulandum in tanta Perturbatione eſt, quod potiſsimum ad*

ad Octauianum Cæſarem Auguſtum Summa rerum rediijt, qui ſapientia ſua, atque ſolertia perculſum vndique, & perturbatum ordinauit Imperij corpus: quod numquam coire, aut conſentire potuiſſet, niſi Vnius Præſidis Nutu, quaſi anima, ac mente regeretur, &c. Homer. *Iliad.* 2.

Non bona eſt Multorum Dominatio,
Vnus Dominus eſto,

Et præ omnibus S. Hieronym. *ad Ruſtic. Monach.* ſcribens, ait: *Grues vnam ſequuntur Ordine litterario; Imperatur Vnus; Iudex Vnus Vnius Prouinciæ. Roma vt condita eſt, duos Fratres ſimul habere Reges non potuit, & Parricidio dedicatur. In Rebecca Vtero, Eſau, & Iacob bella geſſerunt, ſinguli Eccleſiarum Epiſcopi: ſinguli Archiepiſcopi: ſinguli Archidiaconi, & Omnis Ordo Eccleſiaſticus ſuis Rectoribus innititur. In Naui Vnus Gubernator; in domo Vnus Dominus; in quo vis grãdi exercitu Vnius ſignum expectatur, &c.* Atque ante Eum S. Cyprian. *ad Demetr. Quos Vnius Vteri ſuſcepit hoſpitium, Vnius Regni non capit conſortium.* Dorleans *dict. n.* 15. adducens hæc ex Veteribus Laconicis Franciæ, quæ extare inquit in ædibus publicis Pariſior. *Vnus Deus; Vna Fides, Vnus Rex, Vna lex,* atq; etiã allegat Aſinium Gallum dicentem: *Non idcirco interrogatum, vt diuiderentur; quæ ſeparari nequirent, ſed vt ſua cõfeſsione argueretur: Vnum eſſe Reipub. corpus, atque Vnius animo regendum, &c.*

13 Nec diſſentiunt noſtri I. C. Martin. ab Azpilcueta Noſtras Egregius Canoniſtarum communi Præceptor *in Cap. Nouit. notab.* 3. *n.* 174. *de Iudic.* Cagnol. *in Epiſt. de Vita, & Regim. boni Princip. num.* 46. Oldrad. *conſ.* 204. Bal. *conſ.* 235. *col.* 2, *lib.* 3. *in Antiq.* Anchar. *conſ.* 339. *n.* 3. Catelian. Cotta *in Memorabil. Verbo Princeps,* & propè in numeri adducti à Marzar. *conſ.* 25. *verſ. Et quoniam, fol.* 241. Tyber. Decian. *conſ.* 19. *nu.* 24. & 25. *lib.* 3. Ioan. Corraſ. *in l.* 1. §. *Hujus ſtudij, ff. de Iuſtit. & Iure.* Anton. Fab. *in C. Rer. in Sabaud. Iudic. lib.* 1. *tit.* 1. *verſic. Prima propoſitio in fine.* Adamus Blacuodęus apud Pictones Regius Conſiliarius *in Dialogo de Iure Regni, & pro Regibus Apologia contra Georg. Buccananum, cap.* 7. *pagin.* 39. Guillelm. Barclajus Ducis Lotharingiæ Conſil. & Academiæ Pontimulanæ Decanus, *de Regno, & Regali Poteſtate aduerſus Buchananum, Brutum, Boucherium, & reliquos Monarchomacos, lib.* 1. *pag.* 34. vbi Buchanano ſuadenti Vtilitatẽ Regiminis Multorum reſpondit, ait: *Opinionem illam communi omniũ de Rebus publicis rectè phyloſophantium conſenſione reprobari, ita vt totius Antiquitatis Iudicio huic cauſæ iam ſit factum præjudicium. Quipè inter varias Reip. formas Monarchiam præcellere Viri Graues, Phyloſophi, Oratores, Poetæ, Hiſtorici, atque ipſi etiam Theologi, & Iuriconſulti tradiderunt, &c.* relatiſque in margine Platone, Ariſtotele, Philone Iudæo, Iſocrate, Homero, Dion. Caſſ. Plutarch. Herodot. S. Athanaſ. S. Chryſoſtom. S. Iuſtin. & S. Hieronym. atque Iuſtiniano ſubdit: *Quo nuper imprudentior Caluinus, imò verò impudentior, cui*

tot Sanctorum, & Sapientum Virorum cõcors ſententia diſplicuit: Equidem ſi in ſe conſiderentur, inquit, tres illæ, quas ponunt Phyloſophi, Regiminis Formæ, minimè negauerim, vel Ariſtocratiam, vel temperatam ex ipſa, & Politia ſtatum, omnibus alijs excellere. Quà propter (concludit Barclajus) *Mihi aduerſus Eum nouo nùnc Iudicio experientem Rei Iudicatæ exceptione vtilicèt, &c.*

14 Conſpirâtque PP. S. Cyprian. S. Auguſt. & S. Hieronym. iam relati S. Athanaſ. *in Oration. contra Idola.* S. Ioan. Chriſoſtom. *Homil. vlt. in Epiſt. ad Heb.* S. Iuſt. *in Orat. Exhortator. ad Gentes.* S. Thom. *locis ſuprà relatis, & 1. part. quæſt. 103. art. 3. & lib. 4. contra Gentes, cap. 36.* Atque etiam Theologi. Iam relati, quibus nùnc addimus Bellarm. *tom. 1. controuerſ. 3. Generali, lib. 1. cap. 2.* plures congerentem, & eum contra impijſsimos & Mendaces Caluiniſtas defendentem, Iacob. Gretſerum *in Defenſor. tom. 2. lib. 1. cap. 1. & 2. col. 403. & pluribus ſequentibus.* Nicol. Coeffetau. *in dict. Apolog. Sacra contra Marc. Anton. de Dominis, tom. 1. in Diſcuſ. cap. 12. lib. 1. pag. 304. & ſeqq.* & nouiſsimè Matthiam Corona *de Infallib. Poteſt. Sed. Apoſtol. Tract. Fundam. cap. 1.* Vbi allegat Lezanam, Thom. à Ieſu, Tamburin. & alios Recentiores, quos, & alios, id potius ſupponentes, quàm probantes, libenter omiſsimus.

15 His ſic juxta Aliorum Iudicium, à Nobis prælibatis reſtat nùnc noſtram depromere Sententiam, & quidem cum Catholicis acturi, penè otioſa hucuſque dicta, & in poſterum dicenda apparerent; omnibus ſiquidem in comperto eſt Monarchiæ ſpeciem optimam omnium: Aſt quum impijſsimi Caluiniſmi, & Luteraniſmi Miniſtri, alijque Catholicæ Eccleſiæ Hoſtes, in ſpeciem iſtam acriter inſurgant, exiſtimantes, quod expugnata Monarchia in genere, Eccleſiæ Hierarchia eſt ruitura; iterum ſuſcitare cogimur veterē iſtam quæſtionem iam olim apud Perſas, recuperato Regno, à Septem Conjuratoribus Magis, grauiſsimè diſputatam, & deliberatã, vti *ex Tribus illis Orationibus pulcherrimis, & doctiſsimis*, ab Herodoto adductis, Otanis *pro Democratia*, Megabiſi *pro Ariſtocratia*, Darij *pro Monarchia*, apparet.

16 Sunt quidem in qualibet forma ſua commoda, & præcipua quędam incommoda, adeò vt nulla omnibus numeris abſoluta, & perfecta dici poſsit Halicarn. *de Reb. Geſt. Roman. lib. 3. Thalia inſcripto* cujus meminit Card. Bellarm. *dict. lib. 1. cap. 2. verſ. ex Hiſtoricis.* In Regio Statu eſt virtus; in Optimatibus Diuitiæ: in Democratia Libertas. Cicarellus *Sup. Liu. Diſcurſ. 1.* Author, *de Iurib. Princip. concluſ. 6. litt. A.* Rurſus cõſiderant: Quod Monarchia facilè degenerat in Tyrannidem, eſt autem Tyrannis, quæ Monarchiæ finem omninò peruertendo, propriam commoditatem Imperantis, communi vtilitati anteponit, contra Ius, faſque, Bart. *in tract. de Tyrannide, num. 1.* Gigas *de Crim. Læſæ Majeſtatis, quæſt. 65. num. 8.* &

& 10 Benincaſ. *in §. Actionum* 28. *inſtit. de Actionib.* Paul. de Caſtro *in l. Sacris, C. de Diuerſ. Reſcrip.* Greg. Lop *in l. 10. tit. 1. part. 2. verbo Tyranno.* Ariſtocratia facilè in Oligarchiam deflectit, quæ eſt conſpiratio Paucorum, quà nihil Reipub perniciosius Democratia etiã in Anarchiam, quæ eſt mera confuſio, facillimè mutari poteſt, Laur. Beyerlinch. *in Theatr. Vitæ Humanæ, dict. tom. 6. litt. P pag. 501. col. 1.*

17 His tamen, & alijs quæ in eorum comprobationem adducta olim fuerunt à Gentilibus, & poſtea ab Hæreticis reuocata ſunt, & alia ad inuenta; tanquam irrefragabile Principium, & axioma Politicum ab omnibus ſanæ mentis inconcuſsè admiſſum, & à ſolis Deliris Hominibus impugnatum, cenſemus optimam omnium Politiæ ſpecierum eſſe Monarchiam in Genere cõſideratam, Eamque aptiorem eſſe Durationi non dubitamus, vtilioremque cõmuni vtilitati experimur, & probamus. I. Ea Gubernandi ſpecies optima omnium cenſeri debet, & ideò deſiderabilior, & amabilior cæteris, quæ ad D.O.M. Regimẽ proximè accedit, eius enim inſtitutum, & eius Deſiderium Naturæ ipſi à Deo ingenitum videtur Anton. Fab. *dict. lib. 1. tit. 1. verſ. Prima Propoſitio.* Guillelm. Barclajus *contra Monarchomac. lib. 2. pag. 79. verſ. Animus Humanus.* II. quia ſtatus Monarchicus eſt antiquiſſimus Omnium, Iuſtin. *lib. 1. Hiſt. in princip.* Cicer. *lib. 3. de Legibus, l. 2. §. Quod ad Magiſtratus, & l. 4. ff. de Orig. Iur.* fuiſſe Barclaj. *dict. lib. 2. pag. 75. & 76. 79 & 80.* vbi ſolidiſſimè primam Antiquitatem Monarchiæ attribuendam eſſe demonſtrat, ex eo præcipuè quod initium eius ignoratur, Petr. Gregor. ab ipſa Hominis Diuina Formatione principium adſignat *lib. 19. de Rep. cap. 1. ſect. 2.* S. verò Auguſtin. *lib. 15. de Ciuit. Dei, cap. 20.* Cainum I Monarcham fuiſſe docet innixus, *Gen. 4. 17.* At Chriſtian. Matthias *in Theatr. Hiſtoric. Monarch. 1. pag. 29. col. 2. in med.* Nimrodum primum Monarcham verum pronuntiat, cujus opinioni Nos iñtrà, *tom. 2. tract. 3.* adhæremus, eamque latè communimus. Vndè incertum, Antiquiſsimum tamen Monarchiæ initium ſatis conuincitur. III. Quia Monarchica Politia eſt Ordini Naturæ conuenientiſsima; ſiquidem in Apibus Princeps Vnus eſt, Grues Vnum ſequuntur Ordine litterario. *Can. In Apibus 7. quæſt. 1* Plin. *lib. 11. Natur. Hiſtor. cap. 17.* Quæ autẽ Bruta faciunt concitatione Naturæ, ea ſi ab Hominibus, concurrente etiã ratione fiant, Iure Naturali fieri dicuntur. Cujac. *in Not. ad tit. Inſti de Iur. Nat. Gent. & Ciuili.* Quum ergò omnia ferè Animalia Vnum Monarcham elegiſſe appareat, Monarchiam in Hominibus à Iure Naturali deſcendere, non violenter affirmabitur, & latè probat Barclajus *dict. lib. 2. pagin. 80. verſ. Et verò nequis.* IV. commodius nãque, & pacatius multo ab Vno, quam à Plurimis gubernatur argum. Text. *in l. 3. §. Apparet, ff. de Adminiſt. Tut. l. 2. §. Nouiſsime,* vbi Ac-

Accurſ. Bald. & Alberic. *ff. de Orig. Iur.* Couarr. *PP. QQ. cap.* 1. *num.* 5. & fauet vulgare illud Carmen.

Segnius expediunt commiſſa
negotia plures.

Ruger. Rulant. *de commiſſ. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 24. Alijs ſatis pulchris rationibus ſtatum Monarchicum defendunt Barclaj. Adam. Blacuodæus, *ll. cc.* & Barr. *in ſuo tract. de Regim. Ciuit. num.* 8. *& ſeqq.* A quibus plura alia à Nobis libenter Omiſſa addi poterunt: Hæc enim Traditioni noſtræ ſufficere iudicauimus. Plura alia breuiter, & eleganter dicta videre cupiens Lipſi. addat. *lib.* 2. *de Doctr. Ciuil. cap.* 2. *toto, & Monitor. Politicor. lib.* 2. *cap.* 1.

18 Licèt ſimplicem Monarchiam cæteris anteponamus ſpeciebus, & anteponendam eſſe non dubitemus; placuit tamen Bellarminij Sententia: ait enim *citato lib.* 1. *cap.* 1. *verſ. Nos verò B. Thomam,* ibi: *Nos verò B. Thomã, alioſque Theologos Catholicos ſequuti ex Tribus ſimplicibus Formis Gubernationis Monarchiam, cæteris anteponimus: quamquam propter Naturæ Humanæ corruptionem vtiliorem eſſe cẽſemus Hominibus, hoc tempore Monarchiam temperatam ex Ariſtocratia, & Democratia, quàm ſimplicem Monarchiam; modo tamen primæ partes Monarchiæ ſint, ſecundas habeat Ariſtocratia poſtremo loco ſit Democratia.*

19 Cujus authoritati innixi reſoluendam ſuſcipimus Difficultatem illam *in fine præcedentis §.* Exortam: An ſcilicèt detur Miſta Monarchia? Et tuto affirmamus non ſolum Eam dari, imò potius nullum vſquam legitimum extitiſſe Imperium, quod Temperati, ſeu Miſti Naturam non indueris; nam quum à Summa Poteſtate Reipub. Formę deſcẽdant; illa que à Iurium Majeſtatis vſu dignoſcatur; indè Supremi Imperij Iura Maximæque Poteſtatis Notæ, ac quaſi inſignia, & Functiones dimanant: nam ſi non omnia, vel ſolus, ipſamque Legibus ſolutam Poteſtatem, ſi nõ per omnia Rex, Populus, aut Senatus Imperans, habeat, Miſtam, non vniformem Dominationem habet, vt propè innumeris relatis docet Beſol. *l.* 1. *Politic. cap.* 8. *§.* 1. *num.* 1. *&* 2. qui nullam vſquam extitiſſe Monarchiam legitimam, in qua Monarca vniformem iſtam Dominationem habuerit latè probat.

20 Quod autem nec habere poſsit, argumẽto Nobis eſt Reſp. Romana, quæ inter Antiquos Iuſtitiæ integritate crebro commendatur. Dionyſ. *lib.* 2. Lib. *Hiſtor. lib.* 1. ibi: *Nulla vnquam Reſpub. nec Major, nec Sanctior, nec bonis exemplis ditior fuit, &c.* Cœl. Rhodig. *lect. Antiq. lib.* 18. *cap.* 25. Ammian. Marcel. Lib. *lib.* 4. Sydon. Apollin. *lib.* 1. *Epiſt.* 6. Et tamen Reſpub. hæc ſemper hujuſmodi temperata Politia vſa eſt, & penes Eam conſeruata; à principio namque Monarchia cum Democratia Romæ miſta fuit, poſtquam ſeruius Tullius multa Patribus permiſit. Alberic. Gentil. *de Iuriſdict. lib.* 3. *cap.* 2. *fol.* 683. Beſold. *dict. cap.* 9. *num.* 11. *& de Appellator. Iuuamine, cap.* 1. *num.* 4. Pulſis Roma Regibus, Miſta

ta quoque in illa remanſit Politia ex Ariſtocratia, Conſulibus, & Democratia Populo, conſtante. Poſtquam Senatus Magnum Iurium Maieſtatis cum multum ſibi adrogauit, licèt multum authoritatis Populo abſtulerit, ſemper tamen aliqualem ei permiſit Gubernationem, ſufficientem equidem ad hanc Miſtæ Reip. Naturam cõſeruandã, vt ex ipſis Senatus conſultis apparet, & præcipuè *ex l. 9. ff. de Legibus*, cum pluribus alijs cõgeſtis, à Franc. Connano *lib. 1. Cõmentor. cap.* 14. Petr Gregor *lib. 42. Syntagmat. cap.* 25. Dionyſ. *lib.* 3. & 4. Agell. *lib.* 14. *Noctium Attic. cap.* 7. & ab Scribentibus *in §. Senatus Conſultum, §. Inſtit. de Iure Natural. Gent. & Ciuil.* Alia autem ad Miſtam Politiam attinentia videnda relinquimus apud Beſoldum *ll. cc.* ſolumque Nobis dixiſſe ſufficiat Quod in hoc Statu Miſto deflectit quidem Imperium Monarchicum à Regula ſuæ Naturæ, non eam tamẽ penitus exuit, ſed Dignius, ac Valentius nomen conſeruat, & ſequitur; hincque propriè Monarcha appellatur, & Rex, qui non niſi Status Miſti Princeps eſt, vt probat Beſold. *dict. cap.* 8. *numer.* 2.

§. III.

An ſub aliqua ex memoratis Politiæ Speciebus ita propriè gubernari poſſit Sacro-Suprema Poteſtas, vt ratione illius conuenire, aut differre cum Sæculari, vel à Sæculari poſſit?

21 Difficultatem iſtam exagitare decreuimus, vt nugamenta Hæreticorum dilueremus, qui vt Eminẽtiſs. D. Cardinalem Bellarminum vellicarẽt, nõ pertinere ad Regimen Eccleſiaſticum affirmare auſi ſunt quæſtiones ab illo propoſitas *dict. lib.* 1. *de Romano Pontifice, cap.* 1. circa Politiæ ſpecies, in eiſque adhibendis fallaciam committere, & migrationem de genere ad genus, vt videre eſt apud Iacob. Gretſerum *in Defenſ. Bellarm. tom.* 2. *lib.* 1. *de Roman. Pontif. cap.* 1. *col.* 403. *& ſeqq.* Quod vt clarius adſequatur.

22 Obſeruandum eſt Nullum ex Orthodoxis Scriptoribus probare, & confirmare Eccleſiæ Adminiſtrationem, & Gubernationẽ præciſè ex Politica Gubernatione, & Adminiſtratione Ciuilis Reipub qua talis eſt (vt Sectarij Calumniatores Bellarmini nugãtur) ſed ex gubernandi forma generatim ſumpta: quum enim apud omnes in confeſſo ſit Eccleſiam egere externa Gubernatione, atque adeò re ipſa gubernari, ſequitur Eam ad alicujus Gubernatricis Formæ præſcriptum gubernari. Hoc tamen intelligitur conſideratа

ta Generali Gubernandi ratione in abſtracto, & ad nullam particularem Speciem in concreto deſcendendo: quum enim quidquid gubernatur, ex aliqua Gubernandi Forma, gubernari neceſſe ſit, Eccleſiam quoque Gubernatione indigentem, & actu gubernatam, ex aliqua Gubernandi Forma, gubernari debere, fateri etiam in viti tenebuntur, ni rationis expertes haberi velint.

23 Generaliter autem conſiderata Politia, Species ſuprà relatas habet, quum ergò Eccleſia gubernari debeat, ſequitur Eam aliqua ex eis gubernari debere, non ſæcus ac Politica, & Ciuilis Reſpublica, cum quà in genere hoc conuenire neceſſe eſt; Memoratæ enim Politiæ Species in genere, neque ad Sæcularem, neque ad Eccleſiaſticam Gubernationē pertinent, ſed ab Vtraque abſtractæ, atque abductæ ſunt, æqualiter ergò in genere Vtrique conuenire poſſunt; in ſpecie tamen per ſuas certas differentias, tàm ad Sæcularem, quàm ad Eccleſiaſticā contrahi fateri tenentur, vel Gubernatione omninò Eccleſiam priuare: Poſtremum nullus Sanæ Mentis hucuſque excogitauit. Ergò neque primū; hac ergò ſola ratiocinatione contritā eſſe patet Cacodoxorum audaciam, qui Verborum Cauillis Obnubilare, nequicquam volunt claritatem Doctrinæ Eminentiſsimi D. Cardinalis accerrimi Eorum Mallæi. Cui imponere volunt errorem, quem fuccatis quidem, & fallacibus Verbis anxie defendere, & ſtabilire conatur in fœliciſsimus Archi-Apoſtata Marc. Anton. de Domin. *lib. 1. de Repub. cap. 1.* cujus Verba relata à Nicolao Coeffectau *in Apolog. Sacra contra Eum in Diſcurſ. lib. 1. cap. 1. mox à principio, tom. 1.* hæc ſunt: *Qui de Rep. Eccleſiaſtica, ſicut de pure Humanis Phyloſophātur, Mihi videntur parum à recto tramite ab errare.* Sacrilegam iſtam aſſertionē, quam probare conatur, doctè quidem, & pie rejicit Illuſtriſ. Ille Maſilienſ. Epiſcopus, vndè Deſertore iſto conuicto apud Illum videndo relicto, ad Heterodoxos, Bellarminum falſa iſta criminatione accuſantes, Nos conuertentes Eorum fundamenta omninò ſpernenda, & pœnitus repellenda tuto affirmamus, & eis expenſis clarè oſtendemus.

24 Summa autem præcipuorum rationum, ſeu futilium argutiarum, quibus Heterodoxi innituntur Caluiniſtæ, hac vnica ratiocinatione, ſeu Diſcurſu circumcluditur: teſte Iacob. Gretſero *d. lib. 1. cap. 1. col. 405. verſ. Nec quidquam.* Eccleſia corpus eſt myſticū; non autem Reſpub. vna item eſt Eccleſia, & omnia Eccleſiæ membra Vnius ſunt Ciuitatis; Vnus eſt Eccleſiæ Summus Paſtor, & Princeps Ieſus Chriſtus, Eccleſia perpetuo manet; Eccleſia nullis locorum, aut temporum finibus circūſcribitur; Eccleſia non niſi Chriſti Legibus neceſſario tenetur. Denique Eccleſia ſalutem Animarū ſpectat. Reſpub. pacem externā; ergò Eccleſiæ, & Reipub adminiſtrandę ratio, ne genere quidem Vna aut eſt, aut eſſe poteſt.

Quàm

25 Quam tamen non obſtare facillimè oſtendit Gretſerus, *loc. cit.* reſpondendo: Quidquid ſit de ſingulis Antecedentis partibus, conſequentiam eſſe vaniſsimam; quia ſiquid efficitur; hoc tantum efficitur aliam eſſe ſpecie, nō genere Eccleſiam, & Rempub. adminiſtrandi rationem. Quod Nemò rectè ſentiens abnuit. Imò, & ex his Caluiniſtis argumentationis Scopus omninò deſtruitur; nã Flacc. Illiric. *lib. de Sermone Sacrar. litterarum*, apud Matth. Coronam *de Infallibil. Poteſt. Sedis Apoſt. tract. Fundam. cap.* 1. *§.* 1. ait Regimen Eccleſiæ eſſe Democraticum, cui Multos Luteranos Se ſubſcribere ait, eoſque omnes multis confundit. Si brandus enim Caluiniſta (apud Eundem Gretſerum *col.* 44. *verſ. Ad extremum*) contendit Eccleſiæ Regimen eſſe Ariſtocraticum, & quidem Ariſtocratia Sæculari, vt contendit Ioann. Brentius, qui ex Inferis emerſit tempore Pauli III. Summi Pontificis, & noſtri Inuictiſsimi Caroli V. & inter præcipuos errores anxie ſuadere conabatur: penes Principes Sæculares eſſe Eccleſiæ Regimē. Prateolus *contra Hæreſes. Verbo Brentius.* Onuphrius Panuin. *in Chronic. ad Ann.* 1549. Florimond. Rimond. *lib.* 1. *de Orig. Hæreſ. cap.* 14. *num.* 4. Matthias Corona *dict. cap.* 1. *§.* 2. *num.* 1. qui in eum validiſsimè inſurgit, *&* §. 3. addit aliã Hæreſim Marci Anton. de Dominis *lib.* 1. *de Rep. Eccleſ. cap.* 3. docētis Regimen Eccleſiæ eſſe Ariſtocraticum. Ariſtocratia Eccleſiaſtica quem etiam optimè refellit Author ipſe; omnes autem hæ sũt ex adſignatis Politiæ Speciebus. Ex quibus duæ irrefragabiles deducuntur conſequentiæ. I. ergò juxta Hæreticorum Sententiam Eccleſiaſtica, & Sæcularis Poteſtas quo ad Regimen in genere conueniunt, ſpecie tamen differunt. II. ergò juxta poſtremos iſtos Hæreticos deſpiciendi ſunt in Eminent. D. Cardinal. Bellarmin. inſurgentes à principio ex Gretſero relati.

§. IV.

An Sub Monarchia Vna ex memoratis Politiæ Speciebus gubernetur Sacro-Suprema Poteſtas? & qualiter ratione illius à Sæculari differat?

26 Facillimamprimofronte hujus Difficultatis reſolutionem ab omnibus dijudicandam; non dubito, quum perſpicuum Omnibus ſit, ſub qualibet ex memoratis Politiæ Speciebus Sæcularem poſſe exerceri Poteſtatem; Eccleſiaſticã verò non niſi ſub Monarchica, Barboſa *de Poteſtate Epiſcopi, part.* 1. *tit.* 3. *cap.* 2. *num.* 5. *&* *ſeqq.* Card. Cajet. *de Authorit. Papæ, cap.* 1. vbi

locum S. Thom. *in 4. contra Gentes.cap.76.* exponit Henric. Henriq. *de Sacram.Ordin.cap.25.§.1. & de Rom.Pontif.lib.1.cap.8.§.4.litt. F. & G.* Mich. Maucler. *de Eccleſ. Monarch.lib.1.cap.5. & cap.24.* & nullo ex eis relato Franc. Bordon. *in Sacr.Tribun.cap.6.quaſt.17.num. 52.* & præ omnibus Nicolaus Coeffetau *in Apologia pro Sacra Monarchia Eccleſia contra Marc. Anton.de Dominis,tom.1.lib.1.cap. 12. toto*, & præ omnibus Iacob. Gretſer. *in Defenſion. controuerſ. Card.Bellarm.tom.2.lib.1.cap.9.toto.*

27 Idque ratione intrinſeca: Gubernium Eccleſiæ fuit à Chriſto D. immediatè inſtitutum, vt docent nuper rellati, & probatur ex Text.*in Can.cum Paulus,1.q.1.* Cap.*Fundamenta de Elect.in 6.* clariuſque *Can 1.& Can. Sacro Sancta 22.diſt.* cum alijs copioſe adductis ab Anton.de Roſſellis *in ſua Monarchia,part.2.cap.1.verſ. Sed contrarium dicitur*, & aliquibus Galliæ DD.adductis, Diana *in Priori Diſcept.de Primatu ſolius D. Petri, ſect. 3.verſ.Dicendum eſt igitur,pag.mihi 361.poſt tract.par. 9.* Sed quidquid à Chriſto D. immediatè inſtitutũ eſt in perfectiori gradu inſtitutum cenſeri debet, ergò ſub eo inſtitutum Eccleſiæ Gubernium affirmandum procul dubio eſt. Bellar. *de Rom.Pontif. lib. 1. cap. 1. mox à principio.* Aſt Gubernium Monarchicum perfectius omnibus eſt, vt fuiſſe manet probatum, ergò ſub eo Eccleſiaſticum inſtitutum fatendum erit.

28 Probant Eccleſiæ Monarchicum Guberniũ, & conſtanter affirmant SS. PP. Clemens Roman.*in Epiſt.ad Iacobum Fratrẽ Domini*, Origen.*in Pſalm.* S.Athanaſ.*Epiſtol.ad Fœlicem*, Baſil.*in 2. Iſaj.*Cyril.Hieroſolym.*Cathec.2.* Chryſoſt.*Homil.82.in Ioann.* Nazianzen.*Orat.26.*Cyprian.*Epiſtol. 55.*Hilar.*in Pſal.131.* & pluribus alijs, tùm Patribus, tùm Concilijs docet Zachar. Bover. *in Paraneſ. Cathol.in M. Anton.de Domin. part. 1.pag. 15.* cui addi poſſunt S.Leo *Epiſt.89.ad Epiſcop.Varinenſ. cap. 1.* & plures alij PP. relati à Grauina *de Catholic. Praſcript. in Continuat.2.par.tom.4.quaſt.2.ar.1.& q. 3.art.1.*Bellarmin *de Chriſto, lib. 1. cap.3.ad finem, & lib.1. de Roman. Pontif.cap.2. & 4.* Cajetan.*de Authorit.Papa,cap.1. verſ. A primo igitur incohando*, quorum verba, licèt ſatis ad rem, non referimus, ob prolixitatem vitandam.

29 Hoc Monarchicum Eccleſiæ Regimen, ſeu Gubernium multis probat Matthias Corona *de Infallibili Poteſtate Sedis Apoſtolica Tractat.Fundament.cap.1. §.4.* vbi varia adducit probationum genera, *& §.5.* Teſtimonio Chriſti id ipſum probari oſtendit, *§. 6.* Multos Patres id ipſum atteſtantes adducit, *§.7.* Sacra Concilia in comprobationẽ allegat, *§.8.* Principum teſtimonia exhibet, *§.9* iure Ciuili id ipſum comprobat, *& §. 10.* Hæreticorum argumenta diſoluit, *cap. 2.* Eccleſiæ Monarchiam non eſſe Multicipem penes omnes Apoſtolos probat, *& cap. 3.*Paulum non fuiſſe Petro Collegam in Poteſtate, & Regimine

Eccleſiæ multis rationibus, & argumentationibus oſtendit, idque probat, §.1. Romanorum Pontificũ ſeriè, §.2. teſtimonio Conciliorũ, §.3. Patrũ, & Theologorũ ſeriè Sæculorum, §.4. Principũ Sæculariũ atteſtationibus, §.5. Legatorũ teſtimonio, § 6. Heroinarum Declaratione, §.7. Iure Ciuili, § 8. Hæreticorum confeſsione. §.9 *& ſeqq.* ſoluit objectiones ab Hæreticis contra hæc omnia excogitata.

30 Inter Catholicos Nullus eſt qui diſſentiat Monarchicũ eſſe Eccleſiæ Regimen; Heterodoxi autẽ nullis rationibus, aut perſuaſionibus conuinci volunt; quia Eorum errores nõ ab Intellectu Sed à Voluntate libere viuendi procedunt: Vndè ni volũtas attrahatur; Intellectus veritati non cõſentiet, quia in illis pervertitur Diuinus Ordo, juxta quem voluntas Intellectui ſubjici debet: Hi autem Intellectum Mancipium voluntatis efficiunt contra Hos ergò voluntatis ſeruos, nihil Ratio proficit, fruſtraque tempus conſumitur. Vndè eis relictis, & ad Quæſtionem noſtram redeuntes.

31 Magna equidem, & non facilis ſolutionis Difficultas eſt: An Regimen Eccleſiaſticum ſit purè Monarchicum? An verò per miſtum aliqua ex alijs memoratis ſpeciebus? Eam que licèt imparem viribus noſtris agnoſcamus, pro modulo noſtro explicare curabimus, & claritatis gratia ſit.

§. I.

An Regimen Eccleſiæ ſit purè Monarchicum; An verò per miſtum aliqua ex adductis Politiæ Speciebus.

32 ALiqua pro more noſtro ad Quæſtionis intelligentiã præmittere oportet. I. que Regendi rationẽ cũ ipſo Regiminis ſtatu minimè cõfundendũ eſſe, vt contra Lipſiũ, & Alios monet Chriſt. Beſold. *lib. 1. Polit. c. 5. de Monarchia generat. §. 2. & c. 8. de Reip. ſtatu Miſto. §. 1. n. 2.* nàm multis in locis vſu venire ſolet, vt Reſp. ex Legibus, Monarchica ſit; vſu tamen, & viuendi ratione, Ariſtocratice, vel Democratice adminiſtretur; apud alioſq; ex diuerſo accidat, vt Reſp. ex Legibus magis ſit Ariſtocratica, aut Democratica, vſu tamẽ, aut moribus Monarchice gubernetur, aut ſub aliqua ex memoratis ſpeciebus: quod optime probat Aut. ipſe *ll. cc.*

33 II. autem præmittendum eſt Miſtũ non dici Monarchiæ Imperiũ, quũ Supremus eius Gubernator (quocũque ille titulo nominetur aut decoretur) Imperij ſui Ordinũ, Populiq; Primorũ ſæpius vtatur Cõſilio; non inde tamẽ cũ Iiſdẽ aliqua tenus cõmunicat Majeſtaticã Poteſtatem; quia nimirum Omnes illi, à quibus ex benignitate, vel etiã ex neceſsitate Conſilium illud petere Princeps tenetur, cõſultiuũ tantum ſuffragium habet; quo non obſtante Princeps proli-

bito operari poteſt quidquid ſibi bene viſum fuerit. Miſtum autem propriè dicitur, ſi non ſimpliciter conſulendi, verũ etiã in ſimul prohibendi, vel aliqua via impediendi juſſa Principũ, Populus, aut Optimates habeant; quia nimirũ Princeps illorũ Conſilium, Aſſenſum, vel diſſenſum obſeruare, & ſequi teneatur. Chriſtophor. Beſold. *lib. 6. Polit. cap* 8. §. 1.

34 His ergò ſic prælibatis Propoſitæ Difficultati proprius accedentes; Affirmandum videtur Eccleſiæ Regimen non Miſtum, ſed purè Monarchichũ eſſe. Quod hac efficaci (ni fallimur) Argumẽtatione cõuincitur. Monarchicũ Regimẽ purũ eſt quũ Principi in eſt facultas libere imperandi, quod maluerit, nullo obſeruato Conſilio, vt nuper vidimus, Aſt Papæ Poteſtas, & Facultas hæc cõpetit, ergò eius Imperiũ eſt purè Monarchicum. Conſeq. patet ex dictis. Minor eſt nota; abſurdũ nãque eſt, vt Vlli ſubdatur Sedes illa, quæ Diuino ore, cunctis noſcitur eſſe præclara, *cap. Quãto, de Tranſl. Epiſc.* At Cõſilium petendo omninò ſubderetur, & Monarchicũ Regimẽ deſtrueretur ergò nedũ expectare, ſed neq; petere tenebitur. Cõſequentia patet. Min. probant Bod. Zach. Frid. Iac. Bornit. Daniel Otho. & alij penes Beſol. *lib. 1. Pol. c. 8. à n. 2.* Pet. Gregor. *de Repub. lib. 5. c. 1.* & prolixius omnibus Bod. *eod. tract. lib. 2. cap. 1.* Melch. *Iun. 1. p. QQ. Polit.* Arniſ. *de Doctr. Pol. c. 8. pag.* 209. Hier. Salc. *in S. Thom. de Regim. Princ. Diſſ. 3. n.* 29. *& ſeqq.* qui omnes affirmare cõſpirant Miſtionem hanc Monarchiæ omninò opponi, multaq; obſtare, vt Miſta hæc Gubernatio dari poſſit. I. Duo contraria ſimul ſubſiſtere non poſſe in ſummo gradu, qualia ſunt Monarchia, & aliæ Politiæ ſpecies. II. quod Majeſtas diuidi nõ poteſt, vel diſtrahi; hincque III reſultat; nunquã ſcilicèt fieri per Naturam, & nequidem imaginatione perfici poteſt, vt ſumma Poteſtas, ſiue Majeſtas cũ inferiori cõmiſceatur. IV. contradictionem involuere eſſe penes Vnum Supremam, & abſolutam Poteſtatem, & eãdem eſſe penes Plures. V. Nihil Majeſtati magis contrarium eſſe, quàm diuidi, atque communicari. VI. Majeſtati repugnat ab alio dependere ſuperiori, vt rectè adnotarũt nuper relati, de quacumque Miſta Monarchia loquentes: individualiuſque de Eccleſiaſtica diſſerens hæc, & alia põderauit Domin Grauin. *de Cathol. Præſcript. in continuat. 2 p. tom. 4 q. 2. art.* 8.

35 Confirmaturq; Summus Pontifex ex Diuino Præcepto tenetur cunctos Fideles confirmare, & inſtruere, Petro namque (& in eius Perſona omnibus Succeſſoribus ſuis) Dominus dixit Luc. 22. 32: *Et tu aliquãdo cõuerſus confirma fratres tuos*: Qui autẽ omnes alios cõfirmare, & inſtruere debet præ omnibus debet eſſe verſatus, & inſtructus. Ergò ſi Romanus Pontifex Omnes Catholicos debet ex munere inſtruere, & cõfortare, ſublimi ſcientia, Conſilio aliquo nõ indigente, inſtructus eſſe debet; prout inſtructus eſt, vt pote non tantũ Humanà ſolertia, ſcientia, & induſtria imbutus, ſed Diuina Spiri-

Digitized by Google

ritus Sancti aſsiſtentia etiã gubernatus, & lumine rectus, ergò non indiget Humano Conſilio, ergò fruſtra admittitur Miſta hæc Monarchia, quę ſolum ſubſeruire poſſet ad Conſilium ſub miniſtrandũ.

36 His tamen, & alijs minimè refragantibus Affirmandum eſt juxta veriorẽ opinionẽ Eccleſię Monarchiam in ſe conſideratã, atque ex Natura ſua purè Monarchichã eſſe; vſu tamẽ, atque benignitate Romanorũ Pontificũ æquitati, & ratione ducta Miſtam, ſeu Temperatã Ariſtocratia etiam Eccleſiaſtica.

37 I. Aſſertionis pars ſatis perſpicua redditur ex adductis, §.4. atque ex Chriſt. D. Teſtimonio Mat.16.18. ibi: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petrã ædificabo Eccleſiã meam.* Quæ quidem verba Monarchiam in Petro ſtabilitam, & in Succeſſoribus continuandam præ ſe ferunt exponẽte S. Greg. *lib.4. Indict.* 13. *Epiſt.* 32. *ad Mauric. Imper.* & alijs adductis à Bec. *tom.5. Opuſ. de Rep. Eccl. lib.2. c.6.* Iac. Gault. *in ſua Chron. l. veritate XI.* cui plures alij addi poſſunt ex Authoribus, *d.* §.4 allegatis præcipuè Matthias Coron *de Poteſt. Infallib. Sed Apoſt. Tract. Fundament. cap.1.* §.4. *& ſeqq.* Bellarm. *lib.1. de Rom. Pontif. cap.2.*

38 II. Autem Aſſertionis partem, quàm juxta veriorẽ opinionẽ procedere diximus, quia variæ ſunt circa Eã opiniones, tã Catholicorũ, vt videre, eſt penes iam relatos Authores, quã Hæreticorũ, vt oſtendimus, §.3. multipliciter probamus.

39 I. iterũ ſub ſumpto illo jam à principio propoſito medio: Chriſtus D. Guberniũ inſtituit Eccleſiæ in perfectiori gradu, vtibi probauimus; at gradus perfectior Politiæ eſt à nobis traditus Car Bell. *lib.1. de Rom. Pont. c.1. verſ. Nos verò. B. Thomã alioſque Theologos Catholicos, ſequuti ex Tribus ſimplicibus formis Gubernationis Monarchiã cæteris anteponimus, quanquã propter Naturæ Humanæ corruptionẽ, vtiliorẽ eſſe cẽſemus Hominibus hoc tempore Monarchiã tẽperatam ex Ariſtocratia, & Democratia, quàm ſimplicẽ Monarchiã; modo tamen prima partes Monarchiæ ſint, ſecũdas habeat Ariſtocratia; poſtremo loco ſit Democratia, &c.* Quod fuſiſsimè per totũ cõprobat librũ, cui addo Pined. *in Praf. ad Mon. Eccl.* §.2. ibi: *Home. Plut. Plat. y Ariſt. y muchos otros cõforme al inſtinto de Naturaleza, antepone el Gouierno de vn Principe al de pocos buenos, y mucho mas al de muchos, y los Chriſtianos Catolicos lo admitẽ, ſino q̃ le templan diziendo, q̃ debe ſer Señorio Paterno, Blãdo, y Amoroſo, y facil de lleuar, para el qual ſe admiten algunos de los Buenos, y Principales, q̃ ayuden à la vnica, y Suprema Cabeça, à lleuar la carga de tã inmẽſo cuydado de la Alma, y trabajo del Cuerpo, como por conſejo de Ietrò lo hizo ſu Yerno Moyſen, y lo cõfirmò Dios. Eſte es el Regimiento, q̃ el Redentor plantò en ſu Igleſia, y ſiẽpre ſe ha cõſeruado dende el acà.* Ergò, &c. addendusq; eſt Nicol. Coeffet. *in Apol. pro Sacr. Monar. cõtra Marc. Ant. de Dom. tom.1. lib.1. cap.12. p.* 306. & idẽ Bell. *d. lib.1. c.3.* in cujus defenſione plura congerit Iacob. Gretſer.

40 II. autem probatur. Eccleſiæ noſtræ gubernatio fuit in locum Hæbraicæ Eccleſiæ ſubro-

gata, vt *tract.* 3. latè probabo) ſed Eccleſiæ illius fuit temperatū gubernium non ſolum, quum ſub Iudicibus Populus gubernatus fuit, ſed etiam, quum Reges habuerũt, eorum enim quoque tempore fuit Synhedrion Conſilium conſeruatum, Ioan. Steph. Menoch. *de Rep. Hebr. lib.* 1. *q.* 6. *per tot.* vbi ſatisfacit objectioni, quæ in cõttarium fieri poterat, ab Abul. petita *in* 1. *Reg.* 89 Bellar. *de Rom. Pontif. lib.* 1. *c.* 3. Ergò quũ ex natura ſit ſubrogationis eiſdem ſubrogari qualitatibus Miſta debet eſſe noſtra Monarchia.

41 Quàm quidem rationem efficaciter corroboramus auctoritate Ambroſ. 1. *ad Timoth.* 5. ad illa verba: *Seniores ne increpaueris*; dicẽtis: *Apud omnes vtique Gẽtes eſt Honorabilis ſenectus. Vndè Synagoga, & poſtea Eccleſia Seniores habuit, quorũ ſine Conſilio nihil agebatur in Eccleſia, &c.* Hieron. *in Epiſt. ad Eugen.* ſcribit, quod Eccleſiæ communi Presbyterorum Cõſilio gubernabantur, & in Iſai. *cap.* 3. ait: *Et Nos habemus in Eccleſia noſtrum Cætum Presbyterorum, id eſt, Seniorum.* Quæ de Synhedrion adhùc in Eccleſia conſeruato, à Veteri Lege mutuato, ad noſtramque tranſlato intelligenda eſſe fatetur Grauina *de Cathol. Praſcr. tom.* 4. *controu.* 6. *ar.* 3.

42 III probatur Aſſertio, & hucuſque dicta corroborantur ex Text. *in cap. Per venerabilẽ, qui filij ſint legitimi*, vbi Rom. Pont. aſſerit, ſupremam illã Poteſtatem ad Leuiticũ genus in Lege ſcripta pertinentẽ ex Diuina Conceſsione, *Deut.* 17. Ad Se, & Collegiũ Apoſtolicũ Coadjutorem exiſtens, fuiſſe tranſlatam, ſed ibi Monarchica Poteſtas Ariſtocratiali attẽperata fuit Leuitico generi cõceſſa. Stepha. Menoch. *d. q.* 6. Ergò hæc præ alijs debuit in Eccleſia florere, eiq; à Chriſto fuit communicata. Conſeq. hãc ſingulariter probo ex Tex. *in cap. Mãdata* 6. *de præſ.* vbi Sancriſ. Gre. ſic reſcripſit Maximo Epiſcopo: *Mãdata Cæleſtia efficacius gerimus, ſi noſtra cũ Fratribus onera partiamur.* Vbi Abb. additus Gloſſæ, *verb. Mandata Cæleſtia*, ſubdit: *Papa loquitur hic de Mandatis Cæleſtibus ſibi, tanquam Vicario facti is circa paſcendũ Populũ Dei, nàm efficacius ad impletur adſumendo Multos ad Miniſterium.*

43 IV. probatur Hæc miſta, ſeu tẽperata Monarchia in Eccleſia inducta ex benignitate Rom. Pont. innitẽre Rationi Diuinę, & Æquitati Naturali hoc irrefragabili diſcurſu. Illa dicetur Miſta, ſeu tẽperata Monarchia in Omniũ Politicorũ Sententia, quę ad ſui Regimẽ aliquos Optimates ad Conſiliũ adhibet, quũ præcipuè ardua decernenda ſunt negotia Aſt Eccleſiæ Monarchia eſt hujuſmodi, ergò, &c. Conſeq. patet. Minor probatur. Romanus Pontifex eſt Supremus Eccleſiæ Monarcha, in quo Apex, & Vertex Sacro-Supremæ Poteſtatis reſidet. Sed Romanus Põtifex ad ardua decernẽda Eminent. DD. Cardinaliũ Cõſilio vti debet, ergò eius Monarchia eſt Miſta, ſeu Tẽperatã, Ariſtocratia Eccleſiaſtica Conſeq. ex pręmiſsis ſequitur. Major licèt ſit certa Omnibus Catholicis, & paſsim in operę obuia eam tamen probamus.

ex Textu *in Can. Nemini 17 quæſt. 4.* & alijs adductis à Cataldino de Boncompagn. *in tract. de Poteſtat. Papæ, num.* 100. *& ſeqq.* Barthol. de Spina *eodem tract. num.* 12. *& ſeqq.* B Ioann. à Capiſtrano *de Authorit. Papæ, 3 p. 2. p. num.* 171. Hieronym. Alban. *de Poteſt. Papæ, 2. part. num.* 171. *tract. DD. tom.* 13. *p.* 1. Valençuela Velazq. *contra Venetos, p. 6. n.* 93. *& ſeqq.* Minor autem, in quo eſt tota difficultas, altiorem requirit indaginem. Magnumque expoſcit Indagatorem, vndè Tenuitatem noſtram agnoſcentes, libēter à Diſquiſitione iſta Nos abſtinuiſſemus; Aſt quum Neceſsitas in Eam Nos in vexerit Omnia ad Difficultatem iſtam pertinentia ſic referentur, vt in vnum Collecta inueniantur, non vt de his quidquam Nos pro noſtro tenui Iudicio ſtatuamus, ſed vt ea potius Maturiori Sapientum Criſi, ac S. Matris Eccleſiæ Authoritati definienda relinquimus, & ſub hac Proteſtatione ex viſceribus emiſſa ſit.

OPPORTVNA DISSERTATIO.

An Romanus Pontifex ad ardua decernenda Eminent. DD. Cardinalium, Conſilium, ſiue Conſenſum neceſſario requirere debeat?

44 Arduam ſanè, ac per difficilem Prouinciā hāc aggredi non auderemus, ni tali Nauigationi accinti eſſemus authoritate tot grauiſsimorum DD. qui eam hucuſque perluſtrarunt, atque maximopere illuſtrarunt, & præcipuè Felin. Dec. Auguſt. Beroj. *in Rubric. de Conſtit. num.* 42. *& ſeqq.* Ioann. Monach. Geminian. & Philip. Franc. *in cap. Super eo, de Hæretic. in* 6. Iacobat. *de Concil. lib.* 7. *art.* 5. *num.* 117. Alban. *de Cardinal. q.* 39. Barbac. *conſ.* 1. Ferdinand. Vazq. de Menchaca *Illuſtr. Controuerſ. Iur. lib.* 1. *c.* 23. Tyber. Decian. *tract. Criminal. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 15. *à nu.* 4. Cardin. Paleoth. *de Sacr. Conſiſtor. Conſultat. part.* 1. *quæſt.* 3. *tota.* Petr. Aug. de Morla *in Empor. Iur. part.* 1. *tit.* 1. *quæſt.* 3. Valençuela Velazquez *contra Venetos, part.* 6. *num.* 97. *&* 98. Diana *Reſolut. Moral. part.* 5. *tract.* 2. *reſolut.* 4. Iacob. Cohello *in Notitia Cardinalatus, cap.* 14. & alij propè innumeri penes ipſos, qui tamet ſi Materiam hanc vberrimè tractauerint, vndè eis relatis, Lectorem remittere ad eos poſſemus; quoniam tamen multa adhùc per difficilia, ac controuerſa ad Eiſdem, vel relicta, vel ſatis ambigua, & intrincata reliquerunt, ere arbitrati ſummus, ſi ea, quæ Nobis hoc argumento perſpicua probabiliter viſa ſunt, in mediū afferremus; nō quia plus, aut melius, cæteris difficultatem extricare præſumamus, ſed vt quæ confuſe, ac coacerutæ, ab aliquibus, quæque methodi-

ce,& in ordinem redacta ab alijs, tradita ſparſim, reperimus in vnũ congeſta ob legẽtium oculos proponamus, & ſapientiorum Iudicio decidenda relinquamus.

45 Antequam tamen Diſputationem ingrediamur, aliqua pro more noſtro præmittere decreuimus, quæ inſtar principiorum Generalium, eius intelligentiæ, & reſolutioni ſint.

Sectio I.

Aliqua pro totius Difficultatis clariori intelligentia prænotantur.

46 IErgò præmittimus Omnes, & quoſcumque Monarchas Superiorem in Terris non recognoſcentes poſſe attenta Iuris Diſpoſitione decernere ardua quæque per ſe, nulloque Procerum ſuorum requiſito, aut expectato Conſilio, vel aſſenſu, vt communiter docent Scribẽtes ad Text. *in l. 1. ff. de Conſtit. §. Sed quod Principi placuit, Inſtitut. de Iur. Nat. Gent. & Ciuil. & l. 2. §. De inde, quia difficile, ff. de Orig. Iur.* Mẽchaca *dict. cap. 23. num. 2.* cui addimus Bal. & alios *in l. fin. C. de Legib.* vbi veriorem hanc appellat opinionem. Omnes tamen Regulam iſtam limitant, ſi Pacto; vel conſuetudine aliter vſu receptum ſit: tùnc enim Omnes affirmare cõſpirant Principes Sæculares ad hoc Conſilium requirendum, neceſſario adſtringi; quia cum Illorum Poteſtas à Populo immediatè proceſſerit, potuit limitationibus iſtis transferri, vel per conſuetudinem coanguſtari, & reprimi, vt ex Tex. *in Cap. Omnis Res, de Reg. Iur. l. fin. C. de Legib.* & alijs vulgaribus à Se adductis docet Menchaca *citato, cap. 23. num. 3.* cui proclariori explicatione addimus Bald. *conſ. 370. vol. 3.* Calix. Ramir. *de Lege Regia, §. 25. num. 4. & ſeqq.* Morlam *in Empor. Iur. dict. titul. 1. in Præmiſs.* Bellug. *in Specul Princip. Rubr. 2. num. 2. &* 10. vbi Camill. Borell. Andream Knichen. *de Iur. Saxon. cap. 5. num. 83. & in Encyclopæd. Brunouic. Imperij, cap. 5. & 6.*

47 Hanc tamen limitationẽ in Poteſtate Pontificia intolerabilem eſſe cenſet Menchaca *citato, cap. 23. num. 4.* ex eo ductus quod ſumma eius Poteſtas, vt pote ſupernaturalis, quo ad ſpiritualia, & eis adnexa, nullo Humano Iure, ſiue ſcripto, ſiue conſuetudinario, tolli, aut coarctari poteſt. Fuſe Valençuela Velazq. *dict. part. 6. à num. 4. per plures ſeqq. vſque ad num. 50.*

48 II. præmittendum eſt ſatis amplexam eſſe Quæſtionem: An in Principe Supremo dari poſsit Poteſtatis Diuiſio in Ordinariam, & abſolutam? Alijs eam admittentibus, & docentibus iuxta Ordinariam Poteſtatem Principes eſſe ſub Legibus quantum

ad

ad obſeruantiam;non verò quo ad vinculum Fuſſe Petra *de Poteſt. Princip.cap.1.num.7.& 8.& cap.2.* poſt Angel. *in l. Princeps de Legib.* Decian. *conſ.* 41.*num.* 18. *vol.* 2. Roland.à Valle *conſ.*100.*num.*40. *vol.*4. Theſaur. *deciſ.* 91. Ludov. Rodolphinus *de Suprema Princip. Poteſt.cap.*1.*nu.* 3. vbi allegat Angel.Pariſiū,Rolan. à Valle, Curtios Sen. & Iun. & Peregrin. cui addo Maur. Burg. *de Modo Procedendi ex abrupto,Centur.*1.*quaſt.*17. *num.* 14. Iuxta Abſolutam verò Poteſtatem,nec quo ad obſeruantiam, nec quo ad vinculum Principem Legibus ſub eſſe docent nuper allegati,& præcipuè Petra *dict.cap.*3.*quaſt.*3.*num.*62. Alij verò Tertiam his addunt Poteſtatis Speciem quā de Facto procedit, Nullum in Sæculo habens,cui rationem reddere teneatur, Petra *dict.cap.* 3.*quaſt.*2. *tota,& quaſt.* 3. *num.*62 Montalv.*in l. fin. Gloſ. fin. fol.*145.*col.*1.*Gloſ.* 2. *verſic.Secundus modus,titul.*6. *de las Herencias, lib.* 3.*Fori Reg.*

49 Grauiſsimi tamen Authores noſtri Hanc abſolutam Poteſtatem Supremo Principi ad eſſe negant addentes tale abſolutæ Poteſtatis nomen à Catholico Iureconſulto ablegandum, & exterminandum eſſe;Iaſ.*in l. Barbarius Philipp.num.*35.*ff.de Offic.Prat.* Covar.*lib.*3.*var.cap.*6. *nu* 8.Sarmiento *lib.*1.*Selectar.cap.*8.*nu.*20. Mendoça *Diſput.Iur.Ciu.lib.*1.*cap.* 5.*quaſt.*2.*num.* 35. Fortun Garcia *in l.Gallus,§. Et quid ſi tantum, nu.* 290. *verſ.Ego verò,& num.*301.& 311.*ff.de lib. & Poſthum.* Alciat *in l.Cenſere* 111.*de Verbor.ſign.& conſ.* 201 *num.*14. Pinel.plures congerens *in Rubr.C.de Reſcind.vendit. part.*1.*cap.*3.*num.*24.& 25. Carol. de Tapia *in Rubr.de Conſtit.cap* 1. *nu.*77. & 78. Spino *in Specul. Teſtament.*1 *part.Gloſ.Rubr. num.*25. Roland. Cabagnol. *in Decretum Montis Ferrati* 20.§.1.*quaſt.*10.*nu.* 6.Angel.Matheac. *de Via, & Ratione Iur.lib.*1.*cap.*34.*num.*28. & *in Tract.de Legatis, & Fideicommiſſis,lib.*3.*cap.*22.*num.*15.Marc.Anton.Eugenius *conſ.*1. *incip. Sixtus IV.num.*88.& 89. Riminald Iun. *conſ.*5.*num.*229.*verſ.Hunc Petrus, vol.* 1.Borgnin.Caualcan. *deciſ.* 35.*num.*98.*tit.de Vltim.Voluntat.* Menchaca *Illuſtr.Controuerſ d. lib.* 1.*cap.*26.*num.* 2. & 18. Parlador. *lib.*2.*Rer.Cottid.*1.*part.cap.fin.§.*7. *num.* 1. Camill. Gallin. *de Verbor. Signif. lib.* 10. *cap.*33. *num.* 44. & 45. Morla *in dict. pramiſ. num.* 7. Cabedo *Deciſ.Portugal.*1.*part.Deciſ.*12.*num.*9. Iacob. Cancer. *var. Reſol.*3.*part.cap.* 3. *num.* 114. Qui omnes affirmare conſpirant hujuſmodi Poteſtatē Tyrannidi magis,quàm Legitimæ Monarchiæ conuenire, ideoque Turcæ propriorem,quàm Catholici Principis eam appellant Sot. *de Iuſt. & Iure,lib.*4.*quaſt.*4.*art.*1.Farin. *conſ.* 4.*num.*10. 11. & 12. & Riminald. Iun.*loc.cit.* ex mente Rebuffi ait: Quod Poteſtas abſoluta verius Diabolica dici poteſt; quia procedit à Poteſtate injurioſa,& eſt cōtra Legem Diuinam, Naturalem, & Canonicam. Atque Vnicam ideò Legitimo Principi attribuūt Poteſtatem æque dignam, firmā,

&

& efficacem, ad expedienda ea omnia, quæ ſibi Principatus Iure licent, Menchaca *dict. lib. 1. cap. 5. num. 15.* Riminald. Iun. *conſ. 45. nu. 54.*

50 Alij autem contrarium ſentiunt, & rectè quidem, Me Iudice; Sũt namque clara Iuris teſtimonia hanc Poteſtatis Diuiſionẽ in Ordinariam, & Abſolutam præ ſe ferentia, & præcipuè, *cap. Propoſuit, de Conceſſ. Præben. cap. Vnico, verſ. Et ideò, Vt Eccleſ. Benefic. ſine Dimi. Conferan.* Clem. 1 *Vt litepende.* Vndè Grauiſsimi DD. præter ſuprà allegatos, rectè docent in Principe Supremo vltra Ordinariam dari plenam, & abſolutam Poteſtatem, Thom. Sanch. *de Matr. lib. 2. diſp. 15. num. 2. & 3.* & quàm plures Legiſtæ, Canoniſtæ, & Morales Theologi ſequuti à Ioan. Petro Moneta *de Commut. Vltim. volunt. cap. 5. num. 77. & ſequentibus.* cui addo Matienç. *in lib. 5. Recopilatio. tit. 10. lib. 3. Gloſſ. 12. num. 1. & 3.* Gregor. Lop Madera *Excelent. Hiſpan. cap. 2.* Ioan. Oroſ. *in l. Princeps, num. 23. ff. de Legib.* Menchaca *dict. cap. 26. num. 11. & 18.* Theſaur. *deciſ. 91. num. 1. & 2.* Petra *de Poteſt. Princip. cap. 1. num. 8. & 9.* Peregrin. *conſ. 4. num. 14. lib. 1.* Bernard. Græv. *ad Gall. lib. 2. concluſ. 56. conſid. 3. num. 3. & ſeqq.* Calixt. Ramirez *de Lege Regia, §. 23. num. 3.* addens Poteſtatem iſtã abſolutam, quàm in Principe reſidere affirmat, non intelligendam eſſe extendi ad ea, quæ ſine peccato exequi non poſſunt; hanc enim non Poteſtatem abſolutam, ſed diſſolutam tempeſtatem appellandam, quæ quum in Populo numquam reſederit in Principem eam transferri non potuiſſe ſubdit. Meritoque ideò eã rejiciunt Cov. Fortun. Garcia, Menchaca, Riminald. Iun. Sarmiento, Sanchez, & Spino, relati à Moneta *dict. cap. 5. num. 79.* Optimè probante hanc Poteſtatem nulli Principi conuenire poſſe. Hancque Romano Pontifici conuenire non poſſe, docet Cardin. Tuſc. *Practic. Concluſ. tom. 6. lit. P. Verbo Papa, concluſ. 49. num. 95. & ſeqq.* plures allegans.

51 Hanc ipſam Poteſtatis diuiſionem in Pontifice Summo recognoſcit Card. Palæoth. *de Sacr. Conſiſtor. Conſultat. part. 1. quæſt. 3. art. 1. verſ. Ac primum illud eſt*, ex Ægid. Roman. *de Poteſt. Papæ, par. 3. cap. 89. & ſeqq.* addens diuiſionẽ iſtam ad vſum potius, quàm ad propriam, & naturalem illius vim referri debere; quia Papæ Poteſtas intrinſecus ſemper pleniſsima eſt, Hoſtienſ. *in cap. Cum veniſſent, ſub num. 8. de Iudic.* Bald. *in l. 2. nu. 44. verſ. Item nota, C. de Seruit. & Aqua, & in Prelud. Feudor. ſub nu. 35.* Speculat. Rippa, Dec. Alban. Afflict. Vitalin. Euerard. & Aretin. ſequuti à Ludouic. Rodolphin. *de Abſoluta Principis Poteſtate, cap. 2. num. 1.* ſubdens Neminem propriè præter Roman. Pontificem habere Plenitudinem Poteſtatis. Ad hũc igitur vſum, tàm Abſolutæ, quàm Ordinariæ Poteſtatis dignoſcendum, & quatenus hæc inter ſe differant, diſpiciendum. Hanc Plenitudinem Poteſtatis tripliciter DD. conſiderant. I. ſimpliciter, & tùnc ſoli Deo competit, qui ex ea

Om-

Digitized by Google

Omnipotens dicitur S. Thom. 1. part. quæſt. 25. ar. 3. II. prout Chriſto hypoſtatice Humanitati vnito comperijr, quę Poteſtas excellentiæ vocatur, & ſoli Perſonę Chriſti conuenire potuit. Auguſtin. de Ancona *de Poteſt. Eccleſ. quæſt.* 58. *art.* 1. & 2. & ex eo Paleoth. *dict. art.* 1. *pag. mihi* 19. *in princip.* cui addo Alphonſ. de Mendoça *in Relectione de Vniuerſali Chriſti Dominio:* Paramo *de Origine S. Inquiſit. lib.* 3. *quæſt.* 5. *opin.* 3. *num.* 31. & *opin.* 4. *nu.* 62. ſequutos à Calixt. Ramir. *de Lege Regia, §.* 2. *num.* 25. dilucide Poteſtatem iſtam exponente, de quà, & Nos nonnulla addemus, *tom.* 2. *tract.* 3. III. denique Poteſtatem iſtam Abſolutam, & Pleniſſimam conſiderant DD. prout ea in Sanctiſsimum Petrum tanquã Chriſti Vicarium, atque in eius ſucceſſores ab ipſo Chriſt. D. trãſlata eſt tàm Ordinis, quàm Iuriſdictionis, ſiue cõtentioſæ, ſiue voluntariæ, tàm Foro interiori, quàm exteriori, Nauar. *in cap. Nouit. Notab.* 3. *num.* 83. *de Iudic.* Martha *de Iuriſdict. part.* 1. *cap.* 9. & *ſeqq.* Menoch. *de Præſumpt. lib.* 2. *Præſumpt.* 14. Petra *de Fideicommiſſ. quæſt.* 13. *n.* 555. *cum ſeqq.* Card. Tuſch. *litt. P. Verbo Papa, conc.* 665. *nu.* 2 Maur. Burg. *de Modo Proced. ex Abrupto, Cent.* 1. *q.* 17. *n.* 3. & *ſeqq.* Suarez *cõtra Reg. Angl. lib.* 3. *cap.* 6. & *ſeqq.* Paleoth. *dict. art.* 1 *pag.* 19. Calixt. Ramir. *dict. §.* 2. *num.* 24.

52 Hanc autem abſolutam Poteſtatem (quàm idem eſſe, ac Plenitudinem Poteſtatis DD. affirmant reſte Barboſa *clauſ.* 41. *nu.* 3.) diuerſimode in Principibus Temporalibus, ac in Romano Pontifice explicant DD. in Eo enim hoc illam exponunt exemplo: Quemadmodum licèt Deus potuit ſtatuere Leges Naturalibus Rebus, vt juxta eas operarentur, poteſt tamen Deus ipſe præter Leges Naturales propria virtute operari, quod voluerit, juxta communem Theologorum Principium ſtabiliens Deum facere poſſe de Poteſtate Ordinaria, quæ ſolito ordine, ac rerum Naturali curſu non mutato, facere poteſt: De Poteſtate verò abſoluta omne id facere poſſe, quod ſuprà rerum Ordinem Vniuerſum eſt, Cardin. Cameracenſ. *lib.* 1. *quæſt.* 13. Scot. *in* 1. *Sententiar. diſt.* 44. & nullo ex eis relato Meneta *dict. cap.* 5. *num.* 84. Et quidquid ſic à Deo operatur Miraculum appellatur, Palæoth. *d. artic.* 1. *pag.* 19 cui addo S. Ioann. Chryſoſtom. *Homil.* 14. *in Matth.* S. Thom. 1 *part. quæſt.* 105. *artic* 7. & 8. & *lib.* 3. *contra Gentes, cap.* 101. S. Auguſt. *lib.* 3. *de Trinit. cap.* 4. & 5. & *lib.* 6. *de Geneſi ad litteram, cap.* 13. Suarez *de Angel. lib.* 4. *cap.* 19. *a num.* 3. & *de Fide, tract.* 1. *diſp.* 4. *ſect.* 3. *num.* 8. Ouiedo *eodem tract. controuerſ.* 3. *punct.* 4. *num.* 50. Puente Hurtado de Mendoça *de Fide, diſp.* 26. *ſect.* 1. *§.* 1. & 3. Sic in Eccleſia ſpectat ad Summum Pontificem condere Leges Morales, & Ius præſcribere omnibus, tàm Perſonis, quàm Rebus Eccleſiaſticis, & Vniuerſæ Eccleſiæ; Idẽ tamen non ſemper tenetur ſeruare hujuſmodi Leges, ſed poteſt agere præter, vel contra illas, omnia quæcunque voluerit: Vndè com-

c[…]mmune illud emanauit Iurecõ-ſu[…]orum Proloquium: Papã poſſe […]quare Quadrata Rotundis; allu[…]ntes ad Quadraturam Circuli […]àm Mathematici penè impoſ-[…]ilem judicant, Hoſtienſ. Franc. […]arc. & Gonçalez laudati à Mo-[…]ta, *d. c. 5. nu. 78. in fine.* Card. Tuſ-[…] *Pract. Concluſ. tom. 6. lit. P. Verbo Papa, concluſ. 49. tota.* Quando igitur Papa ea vult obſeruare, quæ ſuis Legibus continentur; tùnc dicitur vti Poteſtate Ordinaria; quãdo verò aliquid vult exequi ſuprà, vel contra id, quod Legibus conſtitutum eſt; tùnc dicitur Plenitudinẽ Poteſtatis exercere, Palæoth. *l. c. dict. verſ. Ac primum illud in fine, pagin. 19. in medio.* cui addo Monetam *dict. cap. 5. num. 80. & ſeqq.* Auguſt. Barb. *clauſul. 41. num. 9. & ſeqq.* Hyacinth. Donat. *Rer. Regulariũ, tom. 1. tractat. 9. clauſul. 4. num. 1. & ſeqq.*

53 In Temporalibus autem Principibus Abſolutam Poteſtatẽ DD appellant quàm illi habent à Nullo alio Principe dependentẽ, ſeu communicatam, nec eam habenti aliquid deficit, quod legitimæ Poteſtatis nomine contineatur; ſed enim ex parte ita ſit perfecta, & plena, vt merito cum Cicerone Abſoluta valeat appellari, quemadmodũ Grammatici Ablatiuum caſum, quando à Nullo regitur, vel depẽdet Abſolutum appellatur: & in hoc ſenſu de genere Bonorum eſſe Abſolutam Poteſtatem docent Prob. *ad Monach. in cap. 1. num. 1. Ne Sede vacante in 6.* Soccin. *conſ. 266. num. 51. vol. 2.* Calixt. Ramir. *dict. §. 23. num. 3.*

54 Hanc Abſolutam Principis Poteſtatem Brachium, ſeu Manum Regiam Pragmatici appellant, eamque eſſe dicunt, quæ licèt Iuſtum Imperium ſit; ab Arbitrio tamen Regum omninò pendet, nullis adſtrictum Legibus, neque Ordini, Formuliſve Iudiciorũ, ſed non eo minus Iuſtitia, quàm Poteſtate definiẽda eſt, ſolumque diſtinguitur in ſimplicitate quadã, ac celeritate in exequendo; Calliditatem Fori vitãdo, Gloſſ. & DD. *in l. 2. ff. de Orig. Iur.* Cabalcan. *de Brachio Reg. 1. part. cap. 7.* Calixt. Rami. *dict. §. 23. num. 4.* qui *num. 5. & ſeqq.* plura de hac Abſoluta, ſeu Pleniſsima Poteſtate diſſerit, apud Ipſum videnda.

55 Concludendum ergò eſt præmiſſum hoc, adhibita Differẽtia inter Abſolutam Poteſtatẽ, vel Plenitudinem Poteſtatis (quàm idẽ eſſe iam ſuprà diximus, nùncque addimus Monetam *de Commutat. vltim. voluntat. cap. 5. num. 78.*) competentem Temporalibus Dynaſtis Supremis, & illam, quàm Romano Pontifici competere diximus; & quamvis latè Nos diffundi poſſemus, breuiter tamẽ dicimus? præcipuam differentiam in eo verſari. Quod Princeps Temporalis hujus Supremæ, ſeu Abſolutæ Poteſtatis Ius Tertio auferre non poteſt, neque quemquam Dominio ſuo priuare abſque Iuſta, & legitima cauſa, neque contractui à ſe celebrato cum ſubdito contrauenire, neque Priuilegia, & conceſſiones, quæ in Naturã contractus abierunt reuocare: neque aliquem Beneficio ſuo priuare, vt pro-

propè in numeris DD. relatis firmat Barboſa *dict. clauſula* 41. *à nu.* 24. *ad* 32. ſecus tamen hoc omne procedere in Romano Pontifice docet Donat. *dict. tom.* 1. *tractat.* 9. *clauſula* 4. *numer.* 10. *& ſequentibus.*

56 III. præmittendum eſt Nomina Conſilium, & Conſenſum in Diſſertationis Titulo appoſita, non eandem habere ſignificationem, nec Synonima aliquo modo eſſe, ſed realitèr diſtincta, vt mox videbimus, aliterque ideò de conſenſu, ac de Conſilio ratiocinandum eſſe, ni in graues velimus errores impingere, prout doctiſſimos aliàs Viros in eos incidiſſe ob terminorum iſtorum ignorantiam monet Paleoth. *de Sacr. Conſiſtor. Conſult. part.* 1. *quæſt.* 3 *artic.* 3. *verſ. In tanta, pag. mihi* 25. *circa finem*, cujus doctrina, vt optimè percipiatur neceſſarium duximus expendere: Quid in Quæſtionis Titulo Nomina iſta importent, ac præſeferant?

57 Vtque ex optata à Nobis Perſpicuitate procedamus ſtabiliendum eſt: Nomina hæc multoties in Iure confundi, & vnum pro alio accipi Gloſ. *in cap. vnico, §. fin. Ne Sede vacante Verbo cum Conſilio*, Franc. *ibidem*, *num.* 4. Oldrad. *conſ.* 44. *in fine*, Tuſch. *dict. tom.* 2. *concluſ.* 766. *num.* 1. vbi alios allegat, cui addimus Gonçalez *in Reg.* 8. *Chancellar. Gloſſ.* 47. *num.* 58. *&*

59 Moneta *de Commut. vltim. voluntat. cap.* 7, *num.* 314. vbi docent Conſenſum accipi pro Conſilio *in Can.* 1. *&* 2. 64. *diſt.* cap. *Nouit*, & Cap. *Quanto de His, quæ fiunt à Præl. ſin. Capit.* Quod prius adnotauerat Abb. *in cap. Olim. num.* 2. *&* 5 vbi Hoſtienſ. *num.* 7. *de Arbitr.* Regulariterque Conſenſus ponitur pro Conſilio, quando is, cujus Cõſenſus requirendus eſt, non eſt particeps illius Officij, vel ſi eſt particeps, conſenſus impendendus eſt ei, qui habet plenam Poteſtatem à Lege, vt *ex l.* 1. *cum ibi notat. ff. de Adminiſtr. tut.* poſt Batt. *in l.* 1. *§. Si plures, ff. de exercitat. Action.* tradit Abb. *in dict. cap. Cum Olim, num.* 5. Imola *num.* 8. But. *num.* 15. Gonçalez *dict. Gloſſ.* 47. *num.* 58. Moneta *citato, num.* 314. & tùnc non erit neceſſario ſequendus Conſenſus iſte, ſed ſolum requirendus, quod proprium eſt conſilij. Cap. *Cum in veteri de Elect. dict. cap. Cum olim, num* 2 cum alijs plenè congeſtis à Gonçalez *l. c. Gloſſ.* 46 *tota*. Huicque Regulæ fortè attenderũt Affirmãtes illud Papã requirere debere à DD. Cardinalibus ad Ardua decernenda; ſi autem in hoc ſenſu loquuti ſunt Eos non errare dicẽdum eſt, quin potius ſic excuſari non dubitamus. E contrario Conſilium pro Conſenſu accipi dicitur, quum nimirum ei impenditur, qui non habet integrum Iudicium, vt *in l. Impuberibus, ff. de Suſpect. tutor.* Aut ſi impenditur integrum Iudicium habenti, is, qui illud impendit eſt particeps Officij, vt *in cap. Venerabili de Offic. Deleg.* & tùnc Conſilium neceſſariò ſequendum eſt, quod proprium Conſenſus eſt, vt docent cõmuniter DD. *ibidem*, atque *alibi ſæpè*, & præcipuè *in cap. Ea noſcitur, & cap. Tua nuper de His, quæ fiunt à Præl.*

bito operari poteſt quidquid ſibi bene viſum fuerit. Miſtum autem propriè dicitur, ſi non ſimpliciter conſulendi, verũ etiã in ſimul prohibendi, vel aliqua via impediendi juſſa Principũ. Populus, aut Optimates habeant; quia nimirũ Princeps illorũ Conſilium, Aſſenſum, vel diſſenſum obſeruare, & ſequi teneatur. Chriſtophor. Beſold. *lib. 6. Polit. cap* 8. §. 1.

34 His ergò ſic prælibatis Propoſitæ Difficultati proprius accedentes; Affirmandum videtur Eccleſiæ Regimen non Miſtum, ſed purè Monarchichũ eſſe. Quod hac efficaci (ni fallimur) Argumẽtatione cõuincitur. Monarchicũ Regimẽ purũ eſt quũ Principi in eſt facultas libere imperandi, quod maluerit, nullo obſeruato Conſilio, vt nuper vidimus, Aſt Papæ Poteſtas, & Facultas hæc cõpetit, ergò eius Imperiũ eſt purè Monarchicum. Conſeq. patet ex dictis. Minor eſt nota; abſurdũ nãque eſt, vt Vlli ſubdatur Sedes illa, quæ Diuino ore, cunctis noſcitur eſſe prælata, *cap. Quãto, de Tranſl. Epiſc.* At Cõſilium petendo omninò ſubderetur, & Monarchicũ Regimẽ deſtrueretur ergò nedũ expectare, ſed neq; petere tenebitur. Cõſequentia patet. Min. probant Bod. Zach. Frid. Iac. Bornit. Daniel Otho. & alij penes Beſol. *lib.* 1. *Pol. c.* 8. *à n.* 2. Pet. Gregor. *de Repub. lib.* 5. *c.* 1. & prolixius omnibus Bod. *eod. tract. lib.* 2. *cap.* 1. Melch. *Iun.* 1. *p. QQ. Polit.* Arniſ. *de Doctr. Pol. c.* 8. *pag.* 209. Hier. Salc. *in S. Thom. de Regim. Princ. Diſſ.* 3. *n.* 29. *& ſeqq.* qui omnes affirmare cõſpirant Miſtionem hanc Monarchiæ omninò opponi, multaq; obſtare, vt Miſta hæc Gubernatio dari poſsit. I. Duo contraria ſimul ſubſiſtere non poſſe in ſummo gradu, qualia ſunt Monarchia, & aliæ Politiæ ſpecies. II. quod Majeſtas diuidi nõ poteſt, vel diſtrahi; hincque III reſultat; nunquã ſcilicèt fieri per Naturam, & nequidem imaginatione perfici poteſt, vt ſumma Poteſtas, ſiue Majeſtas cũ inferiori cõmiſceatur. IV. contradictionem inuoluere eſſe penes Vnum Supremam, & abſolutam Poteſtatem, & eãdem eſſe penes Plures. V. Nihil Majeſtati magis contrarium eſſe, quàm diuidi, atque communicari. VI. Majeſtati repugnat ab alio dependere ſuperiori, vt rectè adnotarũt nuper relati, de quacumque Miſta Monarchia loquentes: indiuidualiuſque de Eccleſiaſtica diſſerens hæc; & alia põderauit Domin Grauin. *de Cathol. Præſcript. in continuat.* 2 *p. tom.* 4 *q.* 2. *art.* 8.

35 Confirmaturq; Summus Pontifex ex Diuino Præcepto tenetur cunctos Fideles confirmare, & inſtruere, Petro namque (& in eius Perſona omnibus Succeſſoribus ſuis) Dominus dixit Luc. 22. 32: *Et tu aliquãdo cõuerſus confirma fratres tuos*: Qui autẽ omnes alios cõfirmare, & inſtruere debet, præ omnibus debet eſſe verſatus, & inſtructus. Ergò ſi Romanus Pontifex Omnes Catholicos debet ex munere inſtruere, & cõfortare, ſublimi ſcientia, Conſilio aliquo nõ indigente, inſtructus eſſe debet; prout inſtructus eſt, vt pote non tantũ Humanà ſolertia, ſcientia, & induſtria imbutus, ſed Diuina Spiri-

ri-

ritus Sancti aſsiſtentia etiã gubernatus, & lumine rectus, ergò non indiget Humano Conſilio, ergò fruſtra admittitur Miſta hæc Monarchia, quę ſolum ſubſeruire poſſet ad Conſilium ſub miniſtrandũ.

36 His tamen, & alijs minimè refragantibus Affirmandum eſt juxta veriorẽ opinionẽ Eccleſię Monarchiam in ſe conſideratã, atque ex Natura ſua purè Monarchichã eſſe; vſu tamẽ, atque benignitate Romanorũ Pontificũ æquitati, & ratione ducta Miſtam, ſeu Temperatã Ariſtocratia etiam Eccleſiaſtica.

37 I. Aſſertionis pars ſatis perſpicua redditur ex adductis, *§.4.* atque ex Chriſt. D. Teſtimonio Mat.16.18. ibi: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petrã ædificabo Eccleſiã meam.* Quæ quidem verba Monarchiam in Petro ſtabilita n, & in Succeſſoribus continuandam præ ſe ferunt exponẽte S. Greg. *lib.4. Indict.13. Epiſt.32. ad Mauric. Imper.* & alijs adductis à Bec. *tom.5. Opuſ. de Reip. Eccl. lib.2. c.6.* Iac. Gault. *in ſua Chronol. veritate XI.* cui plures alij addi poſſunt ex Authoribus, *d.§.4* allegatis præcipuè Matthias Coron. *de Poteſt. Infal lib. Sed Apoſt. Tract. Fundament. cap.1. §.4. & ſeqq.* Bellarm. *lib.1. de Rom. Pontif. cap. 2.*

38 II. Autem Aſſertionis partem, quàm juxta veriorẽ opinionẽ procedere diximus, quia variæ ſunt circa Eã opiniones, tã Catholicorũ, vt videre, eſt penes iam relatos Authores, quã Hæreticorũ, vt oſtendimus, §. 3. multipliciter probamus.

39 Literũ ſub ſumpto illo jam à principio propoſito medio: Chriſtus D. Gubernitũ inſtituit Eccleſiæ in perfectiori gradu, vt ibi probauimus; at gradus perfectior Politiæ eſt à nobis traditus Car Bell. *lib 1. de Rom. Pont. c.1. verſ. Nos verò, B. Thomã alioſque Theologos Catholicos, ſequuti ex Tribus ſimplicibus formis Gubernationis Monarchiã cæteris anteponimus, quanquã propter Naturæ Humanæ corruptionẽ, vtiliorẽ eſſe cẽſemus Hominibus hoc tempore Monarchiã tẽperatam ex Ariſtocratia, & Democratia, quàm ſimplicẽ Monarchiã; modo tamen prima partes Monarchiæ ſint, ſecũdas habeat Ariſtocratia; poſtremo loco ſit Democratia, &c.* Quod ſufiſsimè per totũ cõprobat librũ, cui addo Pined. *in Præf. ad Men. Eccl. §.2.* ibi: *Home. Plut. Plat. y Ariſt. y muchos otros cõforme al inſtinto de Naturaleza, anteponẽ el Gouierno de vn Principe al de pocos buenos, y muchomas al de muchos, y los Chriſtianos Catolicos lo admitẽ, ſino q̃ le templan diziendo, q̃ debe ſer Señorio Paterno, Blãdo, y Amoroſo, y facil de llevar, para el qual ſe admiten algunos de los Buenos, y Principales, q̃ ayuden à la vnica, y Suprema Cabeça, à llevar la carga de tã inmẽſo cuydado de la Alma, y trabajo del Cuerpo, como por conſejo de Ietrò lo hizo ſu Yerno Moyſen, y lo cõfirmò Dios. Eſte es el Regimiento, q̃ el Redentor plantò en ſu Igleſia, y ſiẽpre ſe ha cõſeruado dende el acà.* Ergò, &c. addenduſq; eſt Nicol Coeffet. *in Apol. pro Sacr. Monar. cõtra Marc. Ant. de Dom. tom.1. lib.1. cap. 12. p. 306.* & idẽ Bell. *d. lib.1. c.3.* in cujus defenſione plura congerit Iacob. Gretſer.

40 II. autem probatur. Eccleſiæ noſtræ gubernatio fuit in locum Hæbraicæ Eccleſiæ ſubroga-

gata, vt *tract.* 3. latè probabo) ſed Eccleſiæ illius fuit temperatũ gubernium non ſolum, quum ſub Iudicibus Populus gubernatus fuit, ſed etiam, quum Reges habuerũt, eorum enim quoque tempore fuit Synhedrion Conſilium conſeruatum, Ioan. Steph. Menoch. *de Rep. Hebr. lib. 1. q. 6. per tot.* vbi ſatisfacit objectioni, quæ in cõtrarium fieri poterat, ab Abul. petita *in 1. Reg.* 89 Bellar. *de Rom. Pontif. lib. 1. c. 3.* Ergò quũ ex natura ſit ſubrogationis eiſdem ſubrogari qualitatibus Miſta debet eſſe noſtra Monarchia.

41 Quàm quidem rationem efficaciter corroboramus auctoritate Ambroſ. 1. *ad Timoth.* 5. ad illa verba: *Seniores ne increpaueris*; dicẽtis: *Apud omnes vtique Gẽtes eſt Honorabilis ſenectus. Vndè Synagoga, & poſtea Eccleſia Seniores habuit, quorũ ſine Conſilio nihil agebatur in Eccleſia, &c.* Hieron. *in Epiſt. ad Eugen.* ſcribit, quod Eccleſiæ communi Presbyterorum Cõſilio gubernabantur, & in Iſai. *cap.* 3. ait: *Et Nos habemus in Eccleſia noſtrum Cætum Presbyterorum, id eſt, Seniorum.* Quæ de Synhedrion adhùc in Eccleſia conſeruato, à Veteri Lege mutuato, ad noſtramque translato intelligenda eſſe fatetur Grauina *de Cathol. Præſcr. tom. 4. controu. 6. ar. 3.*

42 III probatur Aſſertio, & hucuſque dicta corroborantur ex Text. *in cap. Per venerabilẽ, qui filij ſint legitimi*, vbi Rom. Pont. aſſerit, ſupremam illã Poteſtatem ad Leuiticũ genus in Lege ſcripta pertinentẽ ex Diuina Conceſsione, *Deut.* 17. Ad Se, & Collegiũ Apoſtolicũ Coadjutorem exiſtens, fuiſſe translatam, ſed ibi Monárchica Poteſtas Ariſtocratiali attẽperata fuit Leuitico generi cõceſſa. Stepha. Menoch. *d. q. 6.* Ergò hæc præ alijs debuit in Eccleſia florere, eiq; à Chriſto fuit communicata. Conſeq. hãc ſingulariter probo ex Tex. *in cap. Mãdata 6. de præſ.* vbi Sanctiſ. Gre. ſic reſcripſit Maximo Epiſcopo: *Mãdata Cæleſtia efficacius gerimus, ſi noſtra cũ Fratribus onera partiamur.* Vbi Abb. additus Gloſſæ, *verb. Mandata Cæleſtia*, ſubdit: *Papa loquitur hic de Mandatis Cæleſtibus ſibi, tanquam Vicario factis circa paſcendũ Populũ Dei, nàm efficacius ad impletur adſumendo Multos ad Miniſterium.*

43 IV. probatur Hæc miſta, ſeu tẽperata Monarchia in Eccleſia inducta ex benignitate Rom. Pont. innitẽte Rationi Diuinę, & Æquitati Naturali hoc irrefragabili diſcurſu. Illa dicetur Miſta, ſeu tẽperata Monarchia in Omniũ Politicorũ Sententia, quę ad ſui Regimẽ aliquos Optimates ad Conſiliũ adhibet, quũ præcipuè ardua decernenda ſunt negotia. Aſt Eccleſiæ Monarchia eſt hujuſmodi, ergò, &c. Conſeq. patet. Minor probatur. Romanus Pontifex eſt Supremus Eccleſiæ Monarcha, in quo Apex, & Vertex Sacro-Supremæ Poteſtatis reſidet. Sed Romanus Põtifex ad ardua decernẽda Eminent. DD. Cardinaliũ Cõſilio vti debet, ergò eius Monarchia eſt Miſta, ſeu Tẽperata, Ariſtocratia Eccleſiaſtica. Conſeq. ex pręmiſsis ſequitur. Major licèt ſit certa Omnibus Catholicis, & paſsim in opere obuia eam tamen probamus.

Digitized by Google

ex Textu *in Can. Nemini 17 quaſt.* 4. & alijs adductis à Cataldino de Boncompagn. *in tract. de Poteſtat. Papæ, num.* 100. *& ſeqq.* Barthol. de Spina *eodem tract. num.* 12. *& ſeqq.* B. Ioann. à Capiſtrano *de Authorit. Papæ,* 3 *p.* 2. *p. num.* 171. Hieronym. Alban. *de Poteſt. Papæ,* 2. *part. num.* 171. *tract. DD. tom.* 13. *p.* 1. Valençuela Velazq. *contra Venetos, p.* 6. *n.* 93. *& ſeqq.* Minor autem, in quo eſt tota difficultas, altiorem requirit indaginem. Magnumque expoſcit Indagatorem, vndè Tenuitatem noſtram agnoſcentes, libèter à Diſquiſitione iſta Nos abſtinuiſſemus; Aſt quum Neceſsitas in Eam Nos in vexerit Omnia ad Difficultatem iſtam pertinentia ſic referentur, vt in vnum Collecta inueniantur, non vt de his quidquam Nos pro noſtro tenui Iudicio ſtatuamus, ſed vt ea potius Maturiori Sapientum Criſi, ac S. Matris Eccleſiæ Authoritati definienda relinquimus, & ſub hac Proteſtatione ex viſceribus emiſſa ſit.

OPPORTVNA DISSERTATIO.

An Romanus Pontifex ad ardua decernenda Eminent. DD. Cardinalium, Conſilium, ſiue Conſenſum neceſſario requirere debeat?

44 Arduam ſanè, ac per difficilem Prouinciã hãc aggredi non auderemus, ni tali Nauigationi accincti eſſemus authoritate tot grauiſsimorum DD. qui eam hucuſque perluſtrarunt, atque maximopere illuſtrarunt, & præcipuè Felin. Dec. Auguſt. Beroj. *in Rubric. de Conſtit. num.* 42. *& ſeqq* Ioann. Monach. Geminian. & Philip. Franc. *in cap. Super eo, de Hæretic. in* 6. Iacobat. *de Concil. lib.* 7. *art.* 5. *num.* 117. Alban. *de Cardinal. q.* 39. Barbac. *conſ.* 1. Ferdinand. Vazq. de Menchaca *Illuſtr. Controuerſ. Iur. lib.* 1. *c.* 23. Tyber. Decian. *tract. Criminal. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 15. *à nu.* 4. Cardin. Paleoth. *de Sacr. Conſiſtor. Conſultat. part.* 1. *quæſt.* 3. *tota.* Petr. Aug. de Morla *in Empor. Iur. part.* 1. *tit.* 1. *quæſt.* 3. Valençuela Velazquez *contra Venetos, part.* 6. *num.* 97. *&* 98. Diana *Reſolut. Moral. part.* 5. *tract.* 2. *reſolut.* 4. Iacob. Cohello *in Notitia Cardinalatus, cap.* 14. & alij propè innumeri penes ipſos, qui tamet ſi Materiam hanc vberrimè tractauerint, vndè eis relatis, Lectorem remittere ad eos poſſemus; quoniam tamen multa adhùc per difficilia, ac controuerſa ad Eiſdem, vel relicta, vel ſatis ambigua, & intricata reliquerunt, ere arbitrati ſumus, ſi ea, quæ Nobis hoc argumento perſpicua probabiliter viſa ſunt, in mediũ afferremus; nõ quia plus, aut melius, cæteris difficultatem extricare præſumamus, ſed vt quæ confuſe, ac coacervate, ab aliquibus, quæque methodi-

ce,& in ordinem redacta ab alijs, tradita ſparſim, reperimus in vnũ congeſta ob legẽtium oculos proponamus, & ſapientiorum Iudicio decidenda relinquamus.

45 Antequam tamen Diſputationem ingrediamur, aliqua pro more noſtro præmittere decreuimus, quæ inſtar principiorum Generalium, eius intelligentiæ, & reſolutioni ſint.

Sectio I.

Aliqua pro totius Difficultatis clariori intelligentia prænotantur.

46 IErgò præmittimus Omnes, & quoſcumque Monarchas Superiorem in Terris non recognoſcentes poſſe attenta Iuris Diſpoſitione decernere ardua quæque per ſe, nulloque Procerum ſuorum requiſito, aut expectato Conſilio, vel aſſenſu, vt communiter docent Scribẽtes ad Text. *in l. 1. ff. de Conſtit. §. Sed quod Principi placuit, Inſtitut. de Iur. Nat. Gent. & Ciuil. & l. 2. §. De inde, quia difficile, ff. de Orig. Iur.* Mẽchaca *dict. cap. 23. num. 2.* cui addimus Bal. & alios *in l. fin. C. de Legib:* vbi veriorem hanc appellat opinionem. Omnes tamen Regulam iſtam limitant, ſi Pacto, vel conſuetudine aliter vſu receptum ſit: tùnc enim Omnes affirmare cõſpirant Principes Sæculares ad hoc Conſilium requirendum, neceſſario adſtringi; quia cum Illorum Poteſtas à Populo immediatè proceſſerit, potuit limitationibus iſtis transferri, vel per conſuetudinem coanguſtari, & reprimi, vt ex Tex. *in Cap. Omnis Res, de Reg. Iur. l. fin. C. de Legib.* & alijs vulgaribus à Se adductis docet Menchaca *citato, cap. 23. num. 3.* cui proclariori explicatione addimus Bald. *conſ. 370. vol. 3.* Calix. Ramir. *de Lege Regia, §. 25. num. 4. & ſeqq.* Morlam *in Empor. Iur. dict. titul. 1. in Præmiſs.* Bellug. *in Specul Princip. Rubr. 2. num. 2. & 10.* vbi Camill. Borell. Andream Knichen. *de Iur. Saxon. cap. 5. num. 83. & in Encyclopæd. Brunouic. Imperij, cap. 5. & 6.*

47 Hanc tamen limitationẽ in Poteſtate Pontificia intolerabilem eſſe cenſet Menchaca *citato, cap. 23. num. 4.* ex eo ductus quod ſumma eius Poteſtas, vt pote ſupernaturalis, quo ad ſpiritualia, & eis adnexa, nullo Humano Iure, ſiue ſcripto, ſiue conſuetudinario, tolli, aut coarctari poteſt. Fuſe Valençuela Velazq. *dict. part. 6. à num. 4. per plures ſeqq. vſque ad num. 50.*

48 II. præmittendum eſt ſatis amplexam eſſe Quæſtionem: An in Principe Supremo dari poſſit Poteſtatis Diuiſio in Ordinariam, & abſolutam? Alijs eam admittentibus, & docentibus iuxta Ordinariam Poteſtatem Principes eſſe ſub Legibus quamuis

ad

ad obſeruantiam; non verò quo ad vinculum Fuiſſe Petra *de Poteſt. Princip cap.1.num.7.& 8.& cap.2.* poſt Angel. *in l. Princeps de Legib.* Decian. *conſ.* 41. *num.* 18. *vol.* 2. Roland. à Valle *conſ.* 100. *num.* 40. *vol.* 4. Theſaur. *deciſ.* 91. Ludov. Rodolphinus *de Suprema Princip. Poteſt. cap.1. nu.* 3. vbi allegat Angel. Pariſiũ, Rolan. à Valle, Curtios Sen. & Iun. & Peregrin. cui addo Maur. Burg. *de Modo Procedendi ex abrupto, Centur.* 1. *quaeſt.* 17. *num.* 14. Iuxta Abſolutam verò Poteſtatem, nec quo ad obſeruantiam, nec quo ad vinculum Principem Legibus ſub eſſe docent nuper allegati, & præcipuè Petra *dict. cap.* 3. *quaeſt.* 3. *num.* 62. Alij verò Tertiam his addunt Poteſtatis Speciem quã de Facto procedit, Nullum in Sæculo habens, cui rationem reddere teneatur, Petra *dict. cap.* 3. *quaeſt.* 2. *tota, & quaeſt.* 3. *num.* 62 Montalv. *in l. fin. Gloſ. fin. fol.* 145. *col.* 1. *Gloſ.* 2. *verſic. Secundus modus, titul.* 6. *de las Herencias, lib.* 3. *Fori Reg.*

49 Grauiſsimi tamen Authores noſtri Hanc abſolutam Poteſtatem Supremo Principi adeſſe negant addentes tale abſolutæ Poteſtatis nomen à Catholico Iureconſulto ablegandum, & exterminandum eſſe; Iaſ. *in l. Barbarius Philipp. num.* 35. *ff. de Offic. Praet.* Covar. *lib.* 3. *var. cap.* 6. *nu* 8. Sarmiento *lib.* 1. *Selectar. cap.* 8 *nu.* 20. Mendoça *Diſput. Iur. Civ. lib.* 1. *cap.* 5. *quaeſt.* 2. *num.* 35. Fortun Garcia *in l. Gallus, §. Et quid ſi tantum, nu.* 290. *verſ. Ego verò, & num.* 301. *&* 311. *ff. de lib. & Poſthum.* Alciat *in l. Cenſere* 111. *de Verbor. ſign. & conſ.* 201. *num.* 14. Pinel. plures congerens *in Rubr. C. de Reſcind. vendit. part.* 1. *cap.* 3. *num.* 24. *&* 25. Carol. de Tapia *in Rubr. de Conſtit. cap* 1. *nu.* 77. *&* 78. Spino *in Specul. Teſtament.* 1 *part. Gloſ. Rubr. num.* 25. Roland. Cabagnol. *in Decretum Montis Ferrati* 20. *§.* 1. *quaeſt.* 10. *nu.* 6. Angel. Matheac. *de Via, & Ratione Iur. lib.* 1. *cap.* 34. *num.* 28. *& in Tract. de Legatis, & Fideicommiſſis, lib.* 3. *cap.* 22. *num.* 15. Marc. Anton. Eugenius *conſ.* 1. *incip. Sixtus IV. num.* 88. *&* 89. Riminald Iun. *conſ.* 5. *num.* 229. *verſ. Hunc Petrus, vol.* 1. Borgnin. Caualcan. *deciſ.* 35. *num.* 98. *tit. de Vltim. Voluntat.* Menchaca *Illuſtr. Controuerſ d. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 2. *&* 18. Parlador. *lib.* 2. *Rer. Cottid.* 1. *part. cap. fin. §.* 7. *num.* 1. Camill. Gallin. *de Verbor. Signif. lib.* 10. *cap.* 33. *num.* 44. *&* 45. Morla *in dict. praemiſ. num.* 7. Cabedo *Deciſ. Portugal.* 1. *part. Deciſ.* 12. *num.* 9. Iacob. Cancer. *var. Reſol.* 3. *part. cap.* 3. *num.* 114. Qui omnes affirmare conſpirant hujuſmodi Poteſtate Tyrannidi magis, quàm Legitimæ Monarchiæ conuenire, ideoque Turcæ propriorem, quàm Catholici Principis eam appellant Sot. *de Iuſt. & Iure, lib.* 4. *quaeſt.* 4. *art.* 1. Farin. *conſ.* 4. *num.* 10. 11. *&* 12. & Riminald. Iun. *loc. cit.* ex mente Rebuffi ait: Quod Poteſtas abſoluta verius Diabolica dici poteſt; quia procedit à Poteſtate injurioſa, & eſt cõtra Legem Diuinam, Naturalem, & Canonicam. Atque Vnicam ideò Legitimo Principi attribuit Poteſtatem æque dignam, firmã, &

& efficacem, ad expedienda ea omnia, quæ ſibi Principatus Iure licèat, Menchaca *dict. lib. 1. cap. 5. num. 15.* Riminald. Iun. *conſ. 45. nu. 54.*

50 Alij autem contrarium ſentiant, & rectè quidem, Me Iudice; Sūt namque clara Iuris teſtimonia hanc Poteſtatis Diuiſionē in Ordinariam, & Abſolutam præ ſe ferentia, & præcipuè, *cap. Propoſuit, de Conceſſ. Præben. cap. Vnico, verſ. Et ideò, Vt Eccleſ. Benefic. ſine Dimi. Conferan.* Clem. 1. *Vt litepende.* Vndè Grauiſsimi DD. præter ſuprà allegatos, rectè docent in Principe Supremo vltra Ordinariam dari plenam, & abſolutam Poteſtatem, Thom. Sanch. *de Matr. lib. 2. diſp. 15. num. 2. & 3.* & quàm plures Legiſtæ, Canoniſtæ, & Morales Theologi ſequuti à Ioan. Petro Moneta *de Commut. Vltim. volunt. cap. 5. num. 77. & ſequentibus.* cui addo Matienç. *in lib. 5. Recopilatio. tit. 10. lib. 3. Gloſſ. 12. num. 1. & 3.* Gregor. Lop Madera *Excelent. Hiſpan. cap. 2.* Ioan. Oroſ. *in l. Princeps, num. 23. ff. de Legib.* Menchaca *dict. cap. 26. num. 11. & 18.* Theſaur. *deciſ. 91. num. 1. & 2.* Petra *de Poteſt. Princip. cap. 1. num. 8. & 9.* Peregrin. *conſ. 4. num. 14. lib. 1.* Bernard. Græv. *ad Gail. lib. 2. concluſ. 56. conſid. 3. num. 3. & ſeqq.* Calixt. Ramirez *de Lege Regia, §. 23. num. 3.* addens Poteſtatem iſtā abſolutam, quàm in Principe reſidere affirmat, non intelligendam eſſe extendi ad ea, quæ ſine peccato exequi non poſſunt; hanc enim non Poteſtatem abſolutam, ſed diſſolutam tempeſtatem appellandam, quæ quum in Populo numquam reſederit in Principem eam transferri non potuiſſe ſubdit. Meritoque ideò eā rejiciunt Cov. Fortun. Garcia, Menchaca, Riminald. Iun. Sarmiento, Sanchez, & Spino, relati à Moneta *dict. cap. 5. num. 79.* Optimè probante hanc Poteſtatem nulli Principi conuenire poſſe. Hancque Romano Pontifici conuenire non poſſe, docet Cardin. Tuſc. *Practic. Concluſ. tom. 6. lit. P. Verbo Papa, concluſ. 49. num. 95. & ſeqq.* plures allegans.

51 Hanc ipſam Poteſtatis diuiſionem in Pontifice Summo recognoſcit Card. Palæoth. *de Sacr. Conſiſtor. Conſultat. part. 1. quæſt. 3. art. 1. verſ. Ac primum illud eſt*, ex Ægid. Roman. *de Poteſt. Papæ, par. 3. cap. 89. & ſeqq.* addens diuiſionē iſtam ad vſum potius, quàm ad propriam, & naturalem illius vim referri debere; quia Papæ Poteſtas intrinſecus ſemper pleniſsima eſt, Hoſtienſ. *in cap. Cum veniſſent, ſub num. 8. de Iudic.* Bald. *in l. 2. nu. 44. verſ. Item nota, C. de Seruit. & Aqua, & in Prælud. Feudor. ſub nu. 35.* Speculat. Rippa, Dec. Alban. Afflict. Vitalin. Euerard. & Aretin. ſequuti à Ludouic. Rodolphin. *de Abſoluta Principis Poteſtate, cap. 2. num. 1.* ſubdens Neminem propriè præter Roman. Pontificem habere Plenitudinem Poteſtatis. Ad hùnc igitur vſum, tàm Abſolutæ, quàm Ordinariæ Poteſtatis dignoſcendum, & quatenus hæc inter ſe differant, diſpiciendum. Hanc Plenitudinem Poteſtatis tripliciter DD. conſiderant. I. ſimpliciter, & tùnc ſoli Deo competit, qui ex ea

Om-

Omnipotens dicitur S. Thom. 1. *part. quæſt. 25. ar. 3.* II. prout Chriſto hypoſtatice Humanitati vnito comperijt, quę Poteſtas excellentiæ vocatur, & ſoli Perſonę Chriſti conuenire potuit. Auguſtin. de Ancona *de Poteſt. Eccleſ. quæſt. 58. art. 1. & 2.* & ex eo Paleoth. *dict. art. 1. pag. mihi 19. in princip.* cui addo Alphonſ. de Mendoça *in Relectione de Vniuerſali Chriſti Dominio:* Paramo *de Origine S. Inquiſit. lib. 3. quæſt. 5. opin. 3. num. 31. & opin. 4. nu. 62.* ſequutos à Calixt. Ramir. *de Lege Regia, §. 2. num. 25.* dilucide Poteſtatem iſtam exponente, de quà, & Nos nonnulla addemus, *tom. 2. tract. 3.* III. denique Poteſtatem iſtam Abſolutam, & Pleniſſimam conſiderant DD. prout ea in Sanctiſsimum Petrum tanquã Chriſti Vicarium, atque in eius ſucceſſores ab ipſo Chriſt. D. trãſlata eſt tàm Ordinis, quàm Iuriſdictionis, ſiuè cõtentioſæ, ſiue voluntariæ, tàm Foro interiori, quàm exteriori, Nauar. *in cap. Nouit. Notab. 3. num. 83. de Iudic.* Martha *de Iuriſdict. part. 1. cap. 9. & ſeqq.* Menoch. *de Præſumpt. lib. 2. Præſumpt. 14.* Petra *de Fideicommiſſ. quæſt. 13. n. 555. cum ſeqq.* Card. Tuſch. *litt. P. Verbo Papa, conc. 665. nu. 2* Maur. Burg. *de Modo Proced. ex Abrupto, Cent. 1. q. 17. n. 3. & ſeqq.* Suarez *cõtra Reg. Angl. lib. 3. cap. 6. & ſeqq.* Paleoth. *dict. art. 1. pag. 19.* Calixt. Ramir. *dict. §. 2. num. 24.*

52 Hanc autem abſolutam Poteſtatem (quàm idem eſſe, ac Plenitudinem Poteſtatis DD. affirmant teſte Barboſa *clauſ. 41. nũ. 3.*) diuerſimode in Principibus Temporalibus, ac in Romano Pontifice explicant DD. in Eo enim hoc illam exponunt exemplo: Quemadmodum licèt Deus potuit ſtatuere Leges Naturalibus Rebus, vt juxta eas operarentur, poteſt tamen Deus ipſe præter Leges Naturales propria virtute operari, quod voluerit, juxta communem Theologorum Principium ſtabiliens Deum facere poſſe de Poteſtate Ordinaria, quæ ſolito ordine, ac rerum Naturali curſu non mutato, facere poteſt: De Poteſtate verò abſoluta omne id facere poſſe, quod ſuprà rerum Ordinem Vniuerſum eſt, Cardin. Cameracenſ. *lib. 1. quæſt. 13.* Scot. *in 1. Sententiar. diſt. 44.* & nullo ex eis relato Meneta *dict. cap. 5. num. 84.* Et quidquid ſic à Deo operatur Miraculum appellatur, Palæoth. *d. artic. 1. pag. 19* cui addo S. Ioann. Chryſoſtom. *Homil. 14. in Matth.* S. Thom. *1. part. quæſt. 105. artic 7. & 8. & lib. 3. contra Gentes, cap. 101.* S. Auguſt. *lib. 3. de Trinit. cap. 4. & 5. & lib. 6. de Geneſi ad litteram, cap. 13.* Suarez *de Angel. lib. 4. cap. 19. à num. 3. & de Fide, tract. 1. diſp. 4. ſect. 3. num. 8.* Ouiedo *eodem tract. controuerſ. 3. punct. 4. num. 50.* Puente Hurtado de Mendoça *de Fide, diſp. 26. ſect. 1. §. 1. & 3.* Sic in Eccleſia ſpectat ad Summum Pontificem condere Leges Morales, & Ius præſcribere omnibus, tàm Perſonis, quàm Rebus Eccleſiaſticis, & Vniuerſæ Eccleſiæ; Idẽ tamen non ſemper tenetur ſeruare hujuſmodi Leges, ſed poteſt agere præter, vel contra illas, omnia quæcumque voluerit: Vidè com-

Digitized by Google

propè in numeris DD. relatis firmat Barboſa *dict. clauſula* 41. *à nu.* 24. *ad* 32. ſecus tamen hoc omne procedere in Romano Pontifice docet Donat. *dict. tom.* 1. *tractat.* 9. *clauſula* 4. *numer.* 10. *&* *ſequentibus.*

56 III. præmittendum eſt Nomina Conſilium, & Conſenſum in Diſſertationis Titulo appoſita, non eandem habere ſignificationem, nec Synonima aliquo modo eſſe, ſed realitèr diſtincta, vt mox videbimus, aliterque ideò de conſenſu, ac de Conſilio ratiocinandum eſſe, ni in graues velimus errores impingere, prout doctiſsimos aliis Viros in eos incidiſſe ob terminorum iſtorum ignorantiam monet Paleoth. *de Sacr. Conſiſtor. Conſult. part.* 1. *quæſt.* 3 *artic.* 3. *verſ. In tanta, pag. mihi* 25. *circa finem*, cujus doctrina, vt optimè percipiatur neceſſarium duximus expendere: Quid in Quæſtionis Titulo Nomina iſta importent, ac præ ſe ferant?

57 Vtque ex optata à Nobis Perſpicuitate procedamus ſtabiliendum eſt: Nomina hæc multoties in Iure confundi, & vnum pro alio accipi Gloſ. *in cap. vnico*, *§. fin. Ne Sede vacante Verbo cum Conſilio*, Franc. *ibidem*, *num.* 4. Oldrad. *conſ.* 44. *in fine*, Tuſch. *dict. tom.* 2. *concluſ.* 766. *num.* 1. vbi alios allegat, cui addimus Gonçalez *in Reg.* 8. *Chancellar. Gloſſ.* 47. *num.* 58. *&* 59 Moneta *de Commut. vltim. voluntat. cap.* 7. *num.* 314. vbi docent Conſenſum accipi pro Conſilio *in Can.* 1. *&* 2. 64. *diſt.* cap. *Nouit*, & Cap. *Quanto de His, quæ fiunt à Præl. fin. Capit.* Quod prius adnotauerat Abb. *in cap. Olim. num.* 2. *&* 5. vbi Hoſtienſ. *num.* 7. *de Arbitr.* Reguláriterque Conſenſus ponitur pro Conſilio, quando is, cujus Cõſenſus requirendus eſt, non eſt particeps illius Officij, vel ſi eſt particeps, conſenſus impendendus eſt ei, qui habet plenam Poteſtatem à Lege, vt *ex l.* 1. *cum ibi notat. ff. de Adminiſtr. tut.* poſt Batt. *in l.* 1. *§. Si plures, ff. de exercitat. Action.* tradit Abb. *in dict. cap. Cum Olim. num.* 5. Imola *num.* 8. But. *num.* 15. Gonçalez *dict. Gloſſ.* 47. *num.* 58. Moneta *citato, num.* 314. & tùnc non erit neceſſario ſequendus Conſenſus iſte, ſed ſolum requirendus, quod proprium eſt conſilij. Cap. *Cum in veteri de Elect. dict. cap. Cum olim, num* 2 cum alijs plenè congeſtis à Gonçalez *l. c. Gloſſ.* 46 *tota*. Huicque Regulæ fortè attenderũt Affirmãtes illud Papã requirere debere à DD. Cardinalibus ad Ardua decernenda; ſi autem in hoc ſenſu loquuti ſunt Eos non errare dicẽdum eſt, quin potius ſic excuſari non dubitamus. E contrario Conſilium pro Conſenſu accipi dicitur, quum nimirum ei impenditur, qui non habet integrum Iudicium, vt *in l. Impuberibus, ff. de ſuſpect. tutor.* Aut ſi impenditur integrum Iudicium habenti, is, qui illud impendit eſt particeps Officij, vt *in cap. Venerabili de Offic. Deleg.* & tùnc Conſilium neceſſariò ſequendum eſt, quod proprium Conſenſus eſt, vt docent cõmuniter DD. *ibidem*, atque *alibi ſæpè*, & præcipuè *in cap. Ea noſcitur, & cap. Tua nuper de His, quæ fiunt à Præl. fin.*

Digitized by Google

ſin.conſ.cap. Tua de Sponſal. & cap. vnic.§.Cum verò iuncta, Gloſ.*Verbo Aſſenſu. Ne Sed. vac. in 6.* cum pluribus alijs adductis à Gonçalez *dict.Gloſſ.47.à nu.3. ad 8.* Moneta *dict.cap.7.num. 314.*

58 Relicta ergò multiplici acceptione Conſenſus, & Conſilij paſsim obuia apud Iure Conſultos, aliosque à mæniotis Doctrinæ Profeſſores, quorum Nonnullos recenſet Cardinal. Palæoth.*d. part.1.quæſt.3. articul. 1. verſ. Poſt hæc quoniam*, cui addi poteſt Ioann. Caluin.*in Lexic.Iurid. litt. C.Verbo Conſilium, & Conſenſus.* Cardinal. Tuſch.*PP.Concluſ.tom. 2.concluſ. 762.num.1.& ſeqq.* & ſolum Nomina hæc contemplantes in communi, & præcipuè IureConſultorum ſignificatione; dicendum eſt vocabula iſta, non tàm à proprijs eſſentijs, quàm ab effectibus definiri poſſe, & Vnum ab alio diſtinguere, vt mox referendi expreſsè docent.

59 Conſenſum ergò DD. noſtri appellant illam voluntatis ſignificationem, & approbationẽ, quæ quando à Lege requiritur, neceſſaria eſt ad Actus validitatẽ, Gloſſ.*in cap.1. §. fin. Ne Sede vac. in 6.& in cap.Si prote.Verbo Aſſenſu, de Reſcript.in 6.* Paleoth.*dict. art. 1.verſ.Poſt hæc, circa finem*, Feder. de Sen.*conſ.1.num.4. verſ. In contrarium*, vbi latè Cardinal. Tuſch. *Pract.concl.tom.2.litt. C.concl.756. nu.1.* Vndè ſiue in Actu ipſo, quãdo Conſenſus à principio, ſeu in ipſo actu requiritur Federic. de Sen.*conſ.298. num. 3. verſ. Patet igitur.* Tuſch.*d.litt.C. concluſ.755. num.1.& num.4.* vbi alios allegat, ſiue etiam poſt ipſum actum, ſi nimirum actus capax, ſit admittendi conſenſum etiam poſtquã geſtum eſt. Paul.de Caſtro *conſ. 407. num. 5. verſ. Sexto quæritur, lib. 1.* Tuſch.*dict.concluſ.755.num. 5.* interponi poteſt, modo conſtet illum, qui conſentire debet in eo, de quo agitur conuenire, & concordare eſſe, Abb.*in cap. 1. num. 3. de His, quæ fiunt a Prał.ſin.conſenſ.C.& in dict.cap.Cum in Veteri, num.12.de Electione*, cui quàm plures addo apud Monetam *de Commutat. Vltim.Voluntat. cap. 7 num. 383.& ſeqq & cap.9.num. 691.& cap. 12. num. 250.* quem videſis deficiente autem Conſenſu, quoties proforma requiritur, actus eſt nullus, & irritus Fulv. Pacian. *de Probation. lib.1.cap.19.num.70.* & ex eo Anton. Cabreros de Avendaño *de Metu, lib.2.cap 6.num. 68.* ſubdẽs ex Paulo de Caſtro id ex eo procedere, quod Cõſenſus, vbi requiritur, eſt anima contractus, eique adſtipulantes addit Erneſt. Cothman. Curtium Iunior. Heringium, & Aretin.

60 Conſilium autem dixerũt eſſe aliquid faciendi, aut non faciendi excogitatam rationem, ſiue Inquiſitionem quandam alterius Sententiæ, quàm Lex præcipit explorare, vt ex Ciceron.*lib.2. de Inuentione*, docet Palæoth.*d.art. 1.verſ. At verò Conſilium*, cui addimus Vlpian.*lib.1.Inſtit.* & Teoph. *in §.Eadem, Inſtit.Quil.ex cauſ.Man. num. non lic.* vbi etiam Syluester. Aldroband. Quia tamen ad multiplices effectus referri poteſt, Cõ-

ſilium, nequit vnicum de eo efformari Iudicium, ſed varie de eo ratiocinandum eſt, vt videre eſt apud Palæoth. *loc. cit.* vbi juxta varietatem effectuum. Varijs nominibus, ſeu attributis Conſilium explicat; aliiſque apud ipſum videndis relictis, & apud Cardinal. Tuſch. *dict. tom. 2. concluſ. 771. tota*, hic Conſilium accipimus pro exploratione, & ſcrutatione Iudicij, ac Sententiæ alienæ, in vtilitatem Conſilium petentis. Vndè Conſilium vtilitatis dici ſolet, quod quando à Iure præcipitur exquiri debet, antequam actus ipſe conficiatur, & in hoc à conſenſu differt, quod ille etiam poſt Actum etiam adhiberi poteſt, *vt ſuprà* diximus, Conſilium verò actum gerendum præcedere debet, Gloſſ. *in cap. Cum olim de Arbitr.* vbi Abbas *num.* 4. licèt Petentem non obliget, vt illud ſequatur, ſi præciſſe in ratione Conſilij ſola conſideretur, Bar. *in l. 1. §. Si Plures, ff. de exercit. Action. num. 3.* Dec. *in cap. Si pro Debilitate, num. 52. & 57. de Offic. Deleg.* Conſilium enim non ad numeratur inter proprios actus Legis, cujus eſt præcipere, ſed interea recenſentur, quæ tantum ſuadent, & Priuatis conueniunt, S. Thom. 1. 2. *quæſt. 92. articul. 2. ad 2. l. In furto, §. Rectè, ff. de Furt.* Tuſch. *Pract. concluſ. dict. tom. 2. litt. D. concluſ. 762. num. 8. & ſeqq.* vbi multipliciter Regulã iſtam ampliat. Addenduſque eſt Calixt. Ramir. *de Lege Regia, §. 4. num. 10.* Quum verò Lex adhiberi jubet, ideò Actum antecedere vult, quia is de cujus re agitur, aliquid audire poteſt, quod Eum, vel à faciendo abducat, vel ad faciendum inducat, quod alias non accideret ea non audita, *l. Si intres, ff. de Recept. Arbitr. cap. fin. eod. in 6.* Veritas namque facilius à Pluribus, quàm ab Vno, vel Paucis inuenitur. Can. *De quibus 20. diſt.* Si tamen accepto Conſilio, Petens id non probet, liberum ei erit, illud non ſequi, quũ Conſilium ſit Actus voluntatis nõ Neceſsitatis. Can. *Quiſquis, §. Quod præcipitur, 14. quæſt. 1.* Vndè Beneficium Petentis reputatur, quod in Invitum non confertur, *l. In vito, ff. de Reg. Iur. cum vulgatis.*

61 IV. denique præmonemus, conſulto in Titulo Nos addidiſſe: An Conſilium, ſeu Cõſenſus Cardinalium à Papa adhiberi debeat ad Ardua decernenda, vt innueremus Difficultatem iſtam de ſolis grauiſsimis cauſis procedere; quum Omnibus communis Doctrina ſit: In Rebus Leuioribus nullum Conſilium, aut conſenſum alienum requirendum, Canoniſtæ *in cap. 1. de exceſ. Prælat. & in cap. Irrefragabili, de Offic. Ordinar.* Albertin. *de Agnoſc. Hæret. Aſſertion. quæſt. 26.* in Grauioribus autem Conſilium requirendum ipſi Canoniſtæ oſtendunt *in cap. fin. de Dilation.* In longe Grauioribus Conſilium, & Conſenſum opus eſſe adhibere probat Gabr. *Commun. Opin. Titul. de Criminal. concluſ. 36.* Card. Palæoth. *dict. artic. 1. verſ. Rurſus, & illud.*

62 Quæ autem ſint iſta Ardua, ad quorum deciſionem dubitatur: An Romanus Pontifex teneatur adhibere Conſenſum,

ſum, vel Conſilium? nulla poteſt Regula definiri, quum omnia negotia ſuos Gradus, & circunſtantias habeant pro Perſonis, Re, & loco di judicandas. Vndè concludunt Omnes Arbitrio Viri ſapientis relinquendum eſſe hæc æſtimare Abbas *in cap. Ad hæc, num. 1. de Offic. Archidiaconi*, Dec. *in cap. Si pro Debilitate, num. 39. de Offic. & Poteſtat. Iudic. Delegati*, Palæoth. *citato artic. 1. in fine.*

Sectio II.

An Romanus Pontifex Ordinaria vtens Poteſtate, ad Ardua decernenda Conſilium, aut Conſenſum DD. Cardinalium neceſſario adhibere teneatur?

63 ET Quidem affirmatiuè reſoluēdam eſſe mox reſpondemus. I. exemplo in Præmiſsis adducto; diximus ſiquidem quod quemadmodum D.O.M. in quo eſt Abſolutiſsima Poteſtas dicitur, tùnc Ordinario modo operari, quando per cauſas ſecundas operatur, tanquam per inſtrumenta ſua conſueta, ſic vſus Ordinariæ Poteſtatis in Papa ad illud reducitur, quod Sacri Canones, Decreta, & Cōſtitutiones Iuris declarant. Singular. Text. *in Can. Apoſtolicæ 4. 35. q. 9.* ibi: *Apoſtolicæ Sedis Sententia tanta ſemper Moderatione conſpicitur, tanta Pacientia Maturitate decoquitur: tantaque Deliberationis grauitate profertur, vt Retractatione non egeat, nec immutari neceſſarium ducat*, & in his terminis probat Cardinalis Palæoth. *de Sacr. Conſiſtor. Conſultat part. 1. quæſt. 3. art. 2. verſ. Verū in hoc primo Capite*, probāſex Tex. *in cap. Cum Dilecti de Dolo, & Contumacia, Cap. Licet cauſam de Probation. cap. Cum Nobis olim in fine, de Elect. cap. Cordi de Appellat. in 6* In quibus Innocent. III. & IV. Sacris Canonibus Se Se cōformare cordi eſſe, & Iuris Ordinem obſeruare velle proteſtantur; quoties autem Sacris Canonibus Pontifices Se conformauerint Conſiliū Cardinalium requirere debent, *Cap. Per venerabilem, verſ. Sunt autem, qui Filij ſint Legitimi, cap. Fundamenta, §. Duo de Elect. in 6.* Et quoties juxta Canonicas Sanctiones operatur Pontifex Iure, & Poteſtate Ordinaria vti dicitur, vt colligitur, ex *l. Digna vox, C. de Legib.* junctis ſuprà copioſe adductis Ergò juxta Poteſtatem Ordinariam Pontifex tenetur requirere Cardinalium Conſilium.

64 II. autem probat ipſe D. Cardinalis ex In veterato Inſtituto, & cōmuni obſeruatione, cujus initij memoria hominū non reperitur, quo receptum fuit, vt Papa cum Cardinalium Conſilio Eccleſiam gubernet, idque Lege

Ca-

Canonica, ac perpetuo Summorum Pontificum vſu, prout Authorum Monumenta teſtantur. Ad idque in comprobationem allegat Concil. Conſtantienſ. *Seſſ. 39. in Rubr. Ne Prælati*, Alphonſ. à Soto *de Cardinal. quæſt.* 15. & 16. Hoſtienſ. *in cap. Ad liberandum de Iudæ*, Bald. *in l. Cum multa, C. de Bon. quæ liber.* cui addo Monimenta ipſa Iuridica id clare comprobantia, & præcipuè, *Cap. Ad Apoſtolicæ de Re Iudic. in 6. cap. 1. de Schiſmat. eod. li.* Clem. *Ne Romani*, & Clem. *Pleriſque, de Elect. cap. licet, cap. Eccleſia eod. tit. cap. 1. de Renunt. in 6. cap. Cùm inter de Conſuet.* Tex. *lib. Cærem. fol.* 132. 173. & 195. in quibus omnibus ardua negotia ibi contenta de S. R. E Cardinalium Cõſilio, vel de Fratrum ſuorum Conſenſu deciſiſſe Pontifices atteſtantur. Videndus eſt Thom. Boz. *de Sign. Eccleſ. lib.* 11. *ſigno* 49. *cap.* 10. *pagin. mihi* 410. ſubdens ex Immemorabili tempore, bis in hebdomade Romanum Pontificem ad Conſiſtorium pro Arduis decernendis Cardinales vocare.

65 III. probamus DD. authoritate, & quidem in his præciſis terminis, & hac diſtinctione obſeruata, ſolum adducimus Eminentiſs. D. D. Card. Palæothum *de Sacr. Conſiſtor. Conſultat. part.* 1. *quæſt.* 3. *articul.* 2. quem (ex omnibus, qui eum præceſſerunt, atque poſtillum ſcripſerunt) tantum in hoc ſenſu Difficultatem iſtam reſoluiſſe huc vſque comperimus, eumque ideò tanquam præcipuum noſtrum Anteſignanum Nos ſequi libentiſsime fatemur, eique in comprobationem addimus. Cardin. Zabarela *conſil.* 137. *num.* 6. & 7. Abb. *quæſt.* 1. *num.* 12. adductos à Card. Tuſch. *dict. tom.* 6. *litt. P. concluſ.* 79. *numer.* 1. & *ſequẽtibus*, Troil. Maluezi *de Canonizat. Sanctor. dub.* 2. *num.* 3. Caſtellin. *eod. tract. quæſt.* 3. §. *Quæro An Papa*, Felix Contelor. *in ipſo tract. cap.* 9. *à nu.* 2 *per plures ſeqq.* & præcipuè *num.* 22. vbi allegat pro hac opinione Panormit. Ioan. de Imola, Philipp. Frãcum, Boſchum Codecha, & Ioann. Monach. eiſque addi poſſunt Archidiacon. Guilleim. de Monte Lauduno, Ioann. Monach. Philipp. Probum, Ioann. Andr. Philipp. Franc. Ioann. de Imola, Hoſtienſ. Anton. de Butr. Panormitañ. Gloſſ. Zabarellam, pluribus in locis, Bald. Aluarot. Speculator. Petr. Ancharr. Præpoſit. Alexandr in. Dominic. Guid. Pap. Ioann. de Monte Igne, Anton. Corſet, Corradum, Anton. de Roſſellis, Andr. Siculum, Nicol. Milis. Bolognin. Felin. Cardin. & Ægidium, relatos à Menchaca *lib.* 1. *Illuſtr. Controuerſ. cap.* 23. *num.* 1. quos licèt pro hac Sententia indiſtinctè concepta alleget; quum tanquam illorum præcipuum Fũdamentum, cui innituntur, alleget, *l. Humanum, C. de Legibus, cum ſimilibus.* Eos de Poteſtate Ordinaria loquutos eſſe dubitandum non eſt, Iuris namque DD. juxta Iuridica teſtimonia, quibus innituntur, intelligendos eſſe communiter docemur, Bartul. *in l. Non ſolum*

lum, §. Si liberationis, num. 7. ff. de Liberat. Leg. Roman. *conſ.* 211. *num. 5. verſ. Quo ad vltimum,* Dec. *conſ.* 288. Teſtimonia autem quibus inniti DD. iſtos, Menchaca, & Morla mox referendi atteſtantur, Poteſtatem Ordinariam, Humanitati, Iuri, & rationi Naturali, conformem, redolent, vt patet ex *dict. l. Humanum, C. de Legib. cum alijs* ab eis relatis, ergò affirmandum eſt de Poteſtate Ordinaria loquutos eſſe Authores iſtos, quibus addimus Petr. Auguſtin. de Morla *in Empor. Iur. part. 1. titul. 1. quæſt. 3. num. 1. & 2.* vbi aliquos ex memoratis Authores, & Fundamenta adducit pro hac opinione, licèt eam non ſequatur. Addique poteſt pro hac ipſa opinione Tybet. Decian. *Tract. Crim. tom. 1. lib. 4. cap. 15. num. 4.* ex pluribus docens Papam ſine Conſilio aliorum Cardinalium Iudicare, aut punire non poſſe aliquem Cardinalem. Hanc tamen Doctrinam, quàm ait Contelorus Originalem eſſe Hoſtienſ. *in cap. Ex geſtis de Clericis non reſid.* rejicit Contelor. ipſe *de Canonization. Sanctor. cap. 9. num.* 30. Paucos etiam pro principali opinione allegat Diana *part. 5. tract. 2. reſol. 4. verſ. Negatiuam Sententiam*, qui in diſtinctè concepta Difficultate iſta, contrariam tuetur Sententiam. At pro hac noſtra affirmatiua eſt DD. Ioann. de Solorçan. *de Iur. Indiar. tom. 2. lib. 2. cap. 24. num. 92. 93. & ſeqq.* vbi propè innumeros allegat. apud ipſum videndos, atque etiam adnectendus eſt, Dominic. Grauina *de Cathol. Præſcript. in continuat. 2. part. tom. 4. quæſt. 2. art. 8. in concluſ. pag. mihi* 142. & plenè congeſti à Contelorio *dict. cap. 9. à num.* 4.

66 IV. Rationibus, & quidē validiſsimis opinionē iſtam probamus. I. Iure Ordinatio, communibuſque Ordinatiæ Poteſtatis Regulis attentis, & obſeruatis ſic ſe habet Romanus Pontifex reſpectu Collegij Cardinalium, ac Epiſcopi omnes reſpectu ſuorum Capitulorum: Aſt Epiſcopi nequeunt ſine Conſenſu Capituli ardua decernere, ergò neque Romanus Pōtifex decernere poterit ſine Conſilio Cardinalium. Conſeq. ex præmiſsis eſt irrefragabilis. Major eſt nota. tùm ex Textu *in Can. Eccleſia 16. quæſt. 1.* vbi, Cardinales inſtitutos eſſe tanquam Conſiliarios, & Coadjutores Papæ, *Cap. Fundamenta, §. Decet de Elect. in 6. cap. Per venerabilem, §. Rationibus. Qui filij ſint legitimi,* Contelor. *dict. cap. 9. num. 8. & ſequentibus.* Eorumque Collegium Senatum Eccleſiæ vocati, refertur, & Papa Se ipſum inter Cardinales ad numeratur, tanquam Senatus ille, vt caput ſicut olim Imperator. Archidiacon. *in Can. SacroSancta 22. diſtinct. argument. Text. in l. Ius Senatorum, C. de Dignit. lib. 12. l. Familiæ, ff. de Verbor. ſign.* Contelor. *dict. cap. 9. num.* 15. & latius explicat Hieronym. Plata *de Dignitat. & Offic. Cardinal. cap.* 6. & nouiſsimè Iacob. Cohello *in Notitia Cardinalat. cap. 14. mox à principio.*

Tùm

tum; & etiam quia Cardinales Vnum Corpus cum Papa efficiunt; inter Papam enim, & Cardinales eſſe Vnionis Identitatem docet Ioann.Andr. *in Cap. Requiſiſti, col.pen. verſ. Sic etiam de Teſt.* quem exornat Contelor. *d.cap. 9. nu.*14.qui *n.16.& ſeqq.* probat eſſe Cardinales Vnum Corpus cum Papa, quia ſunt vocati in partem eius ſolicitudinis, Oldrad.*conſ.*48. Anchar.*conſ.*295.*num.*8. Cardin. Tuſch. *Practicar. Concluſ. tom. 1. lit.C. Verbo Cardinales, concluſ.* 99. *num.*1. Canonici autem, & Conſiliarij Epiſcopi, & Vnum Corpus cum eo conſtituere dicuntur, *Cap. Nouit, & Capitib.ſeqq. de His quæ fiunt à Prælat.ſin. Conſenſ. Capituli, Cap. Non liceat, de Præſcript.* ergò, &c.

67 Min.autem expreſsè probatur ex Panormit. *in cap. Nouit, ſub num. 4. de Hiſque fiunt à Prælato ſin.Conſenſ.cap.* Nauarr.*Conſil. 3. de Offic.Ordin.* docentibus ad Epiſcopum ſpectare omnimodam Iuriſdictionem, non ad Capitulum, *Cap.Ex parte Decani,* & ibi Panormit.*num.2.de Reſcript.* exercendã tamen Conſenſu, vel cum Conſilio Capituli, In Ciuilibus quidem in præſentia Capituli, Can. *ſiqui ex Fratribus 11.quæſt.1.* Can. *Epiſcopus Nullius 15.quæſt.7.Cap.ex litteris de Diuort.* Puteus *deciſ.* 203. *lib.* 1. Ac etiam in Criminalibus, Can. *Siquid verò* 86. *diſtin.* & ibi Gloſſ. fin. *Cap. Irrefragabili, & ibi* Gloſſ. *Verbo Per Capitulum, in principio, de Offic.Ordin.cap. Qualiter, & quando, & 2.de Accuſat.* Collectar. *in dict. cap. Irrefragabili, num. 3. & 4.de Offic. Ordin.* Puteus *dict. deciſ.* 203.*lib.1.& deciſ.93.lib.3.* & etiam in Minoribus, & Leuibus, Can. *Siquid 86.diſt.* Can. *Siquid, Can. ſi autem is.* Can. *Epiſcopus nullius 15. quæſt.* 7. Puteus *citata deciſ.* 203. *num.*5. vbi explicat: Quænam ſint grauia crimina. Et licèt grauitèr controuerſum in Rota fuerit: An ad Ardua decernenda Epiſcopus procedere debeat cum Conſilio Capituli? Achil. de Graſis *deciſ.* 2. *de Offic. Ordinar.* plures cummulans Rota *deciſ.*615.*part.* 1. *Diuerſor.* atteſtans: Quatèr in Rota diſcuſſam fuiſſe Difficultatem iſtam, Dubijs particularibus propoſitis, & nihil firmatum eſſe, & licèt ipſa Rota ſentiat attendendam eſſe qualemcumque procedendi conſuetudinem, quia quum ſit interpretatiua non requirit aliquam temporis Præſcriptionem; Rota *dict.deciſ.*615.*part.*1. *Diuerſor.* cui addo Panormit.*in cap.Cum Dilectus, num.7. de conſuetud.* Butr. *in cap.fin.ſub num.* 57. *verſ. Ex his dicit, de conſuetudine, l. Minimè, l. Si de Interpretatione, ff.de Legib.* & ibi DD. Craueta *conſil.*101.*num.*3. *& ſequentibus.* Regulariter tamen ad Ardua Eccleſiæ negotia tenetur Epiſcopus Conſilium adhibere Capituli.*Cap.Nouit,* & ibi Panormit.*num.7.de His, quæ fiunt à Prælat. ſine Conſenſu Capit. dict. cap. Ex litteris, de Diuort. & cap. Epiſcopus nullius 15. quæſt. 7.* latè Ioan. Honor. *in Summa Decretal. lib. 3. titul.10. num. 10. & aliquot ſequentibus.*

68 Eſt autem II. ratio petita à communi Praxi quà in omnibus

rat, quanta id maioriratione obſeruare tenebitur cum Eminentiſs. DD.S.R.E. Cadinalibus ampliſsimis, qui licet proprie non efficiant vnum corpus cum Papa Bellamer.& Præpoſ. *in Can.in Synodo 63.diſt.* Gigas *de Crim.Læſa Majeſt.tit.Qualiter,& aquibus,q.5.num.9.* & argum.Text. *in Extrauag.Vnam Sanctam, de Maior. & Obedien.*docet Contelor.*dict.cap.9.num.52.* & Ratio in promtu eſt. Quod nimirum Collegium hoc Cardinalium non aſsiſtit Papæ per modum limitationis Poteſtatis, ſedinſtar Miniſterij; Auguſtin. de Ancona *de Poteſt.Eccleſiæ,q.6.art.5.ad 2.& q.14.artic.3.* S.Antonin.*p.3.tit.22.cap.5.§.1.* Benincaſ.*de Conſtit.q.7.num.55.* Chaſan. *in Cathalog.Gloſſ.Mundi.p.3.conſid.47. in fine.* Angel. Rocha *de Canonizat.55.cap.4.in fine.* Maſcard.*de Probat. concl.262. num. 56. tom.1.* Cantelor.*citato cap.9.num.46* Papa namque authoritatem ſuam integram à Deo inſe vno poſsitam accepit; *cap. Ad honorem, de Author.& vſu Pallij,cap.Decreto 2.q.6.* Gloſſ. *in cap.Quanto,de Tranſlat.Prælator.* Contelor. *dict.cap.9.num.32.* Collegium verò eſt tamquam miniſtrans, & communi de ſeruiens vtilitati Eccleſiæ, Bayſius *in Direct.Elect.p.2.cap.35.num.6.& 11.* Iacobat. *de Concilijs, lib.1, num.119.& lib.7.art.5.num.282.* Cenſetur tamen Collegium hoc Pars,& principale Membrorum corpori illi vnitum, quoad executionem Poteſtatis, illi ſiquidem adhærent,ut Coadjutores in executione, atque Eccleſiæ Gubernatione *dict.cap.Fundament.§.Decet, de Elect.in 6.* Iacobat. *citato art.5.num.282.* Palæoth. *dict. art.2.in fine*, apud quem videnda remittimus quæ in reſolutionem iſtam obijci poterant. Quàm plurimæ aliæ rationes etiam agglomerari poterant in vnum congeſta à Felic.Conteloro *de Canonizat.11.cap.9.a num.2.ad 23.* Aſt quia paſsim obviæ ſunt non nullæ,aliæ autem obiter à Nobis exornantur, libenter eas omittimus.

Sectio III.

An Romanus Pontifex de Plenitudine Poteſtatis, ſeu Abſoluta vtens Poteſtate, Ardua decernere poſsit abſque Cardinalium conſenſu, aut Conſilio?

69 Difficile admodum exiſtimauit Eminentiſs. D. Cardinal. Paleothus *de Sacr. Conſiſtor. Conſultat. p 1.q.3. art.3.verſ.In tanta igitur,* aliquid omninò certum firmare in propoſita Quæſtione propter opinionum varietatem, ac rei ipſius grauitatem; Nobis tamen ad eo arduum non erit eius veſtigia inſectantes, & Doctrinam amplectentes.

Plu-

70 Plures eſſe in hac Difficultate Opiniones ex ipſo D. Cardinali diſcimus, qui *loc. cit.* eas in unum congeſsit. I. ergò eſt Affirmantium Papam uti volentem hàc Plenitudine Poteſtatis, nullũ Conſenſum, aut Conſilium à DD. Cardinalibus requirere debere: Mouentur. I. quia quum hęc Conſenſus, aut Conſilij Petitio, aut Requiſitio à Iure Poſitiuo deſcendat, ut latè manet probatum, nuncque addimus, *cap. Propoſuit, de Conceſ. Praben. Gloſſ. in cap. Ad Apoſtol. de Re Iudic. in 6.* Contelor. *dict. cap. 9. num. 52.* quumque Romanus Pontifex ſit ab Humano Iure ſolutus, quia quum à Prædeceſſoribus latum ſit, non poteſt Eum comprehendere ex vulgari Regulum Par in Parem non habet Imperium. *Cap. Propoſuit, de Conceſ. Prabend. Cap. Ad honorem, de authorit. & vſu Palij.* Can. *Decreto 2. quæſt. 6.* rectè hinc inferri addunt totum Regimen Eccleſiæ pendere à mera Põtificis voluntate, quæ ſolum Legibus Diuinis, & Naturalibus ſubjecta eſt, quum alioquin liberum non dicatur, quod abAltero corroborari debet, Gloſ. *in Clem. Dudum, §. Si verò, Verbo liberè, de ſepultur.* II. quia Eccleſiæ Monarchia, eiuſque Primatus in Romano Pontifice reſidens fuit Iure Diuino inſtitutus, vniuſque Perſonæ tantum faſtigio, ex ſua inſtitutione, inniti debet, Can. *In Apibus 7. quæſt. 1. cum alijs ſuprà cõgeſtis*, non autem inniteretur vnius faſtigio, ſi aliorũ voluntas, & Authoritas in Rebus decernendis eſſent neceſſaria, ſed eſſent quodam modo Plura Capita, quod valdè abſurdum eſt, vt latè tradũt DD. *in l. 4. §. Cato. ff. de Verb. Oblig.* Abb. *in cap. Prudentia, num. 2. de Offic. Deleg.* Felin. *in cap. Cum ex Officio, num. 2. de Praſcript.* & indiuidualius Crauet. *conſ. 411. num. 1. &* 6. & plures alij ſequuti à Menoch. *conſ. 1115. num. 50. vol. 12.* Martha *de Iuriſdiction. 1. part. cap. 18. num. 1.* III. Quod Eccleſia Militans, ad inſtar Triumphãtis inſtituta eſt, & ſicut in Triumphante. Vnus eſt Deus, cui omnia obediunt, Can. *Deus Omnipotens, 2. quæſt. 1.* ſic in Militanti Vnus debet eſſe Omnium Paſtor, & Rector, qui Chriſti nomen, non autem Puri Hominis in Terris erat. Hanc opinionẽ defendunt Panormit. Bald. Ioann. de Anagn. Dominic. Hugo Card. Ægid. Bellarmera, Card. Alexandrin. Innocent. Card. Turrecrem. Bonifac. de Vitalinis, Alber. de Roſate, Petr. de Bellapertica, Petr. de Rauenna, Martin. Lauden. Paul. de Caſtro, Bart. Andr. Siccul-lus, Lucas de Peña, Ant. de Roſſelis, Iaſ. Petr. de Borgni Auguſtin. S. Antonin. de Florentia, Roch. de Curte, Thomas Parpalia, Claudius de Seycello, Philipp. Dec. Ioann. Crotus, Cardinal. Iacobat. Petr. And. Gambarus, Nicol. Boerius, Franciſc. Purpurat. Matth. de Afflict. Ludovi. Gom. Gloſſ. Felin. Franc. Rippa, Andr. ab Exea, Ferdinand. Loazes, & Barbatia, ſequuti à Menchaca *Illuſtr. Controuerſ. lib. 1. cap. 23. num. 2. verſ. In contrarium tamen eſt*, vbi quàm plures ex iſtis ſibi contrarios extare aduotat, & ex eis hanc communem eſſe

ſ7

ſe opinionem firmat, cui addo Valençuela Velazq. *contra Venetos, part. 6. num. 97. & 98.* Morlam *in Empor. Iur. part. 1. tit. 1. quæſt. 3. nu. 13.* Iacob. Cohello *in Notitia Cardinalat. cap. 14. verſ. Atque hinc colligunt, litt. E. pag. 39. in fine*, Diana *part. 5. tract. 2. Reſolut. 4. verſ. Sed his non obſtantibus*, qui omnes, dùm abſolute negant Pôtificem Summum ad hoc Conſilium, ſeu Conſenſum requirendũ adſtringi, fortius pro Abſoluta Poteſtate militabunt, & præcipuè adducti à Feliceconteloro *de Canonizat. Sanct. cap. 9. à num. 23.*

71 II. Opinio eſt Ægidij Romani *de Poteſtate Papæ, part. 3. cap. 12. & ſeqq.* qui agnoſcens hanc Plenitudinis Poteſtatem neceſſariam eſſe in Eccleſia, eam admittit; propter periculum autem imminens, quod Papa ea abutatur, fœdus quæſiuit, affirmauitque dari equidem in Romano Pontifice hujuſmodi Poteſtatem; ea tamen vti non poſſe, niſi in extremis admodum rebus. Vndè Sacros Canones raro iſtius Poteſtatis meminiſſe addit, exemploque Miraculi ſuprà adducto rem clarius exponit illud namque non niſi in rebus admodum neceſſarijs Deus facit, aut fieri permittit, quia ad Plenitudinem Diuinæ Poteſtatis ſpectant; eodemque modo Romanus Pontifex, hac Plenitudine Poteſtatis ſolum, tanquam remedio extraordinario vti debere cõcludit.

72 III. Sententia eſt affirmantium. Quod quum in Vniuerſali Papæ Adminiſtratione Salus Populi ſibi commiſsi, ſit tanquam finis: Officium verò ſit, vt omnia fiant ad ædificationem; propterea non tàm ſpectandum eſſe: Quid Papa poſsit, quàm quid Papa operari debeat, dicente Apoſtolo, *1. ad Corinth. 6. Omnia mihi licent; ſed non omnia expediunt.* Vndè concludunt. Hanc Plenitudinem Poteſtatis Papæ denegari non poſſe; decere tamen, atque Honeſtum eſſe, vt Ardua negotia cum Cardinalibus communicet, eoſque libenter audiat, Philipp. Probus *in cap. Super eo de Hæret. in 6. num. 11. & 36.* Abb. *in cap. 2. de Cleric. non reſid.* adductis à Paleoth. *dict. artic. 3.* cui addo Felic. Contelorum *de Canonizat. Sanctor. cap. 9. num. 44. & 45.* vbi aliqua in comprobationem adducit, eique addendi ſunt, Malder, Valençuel. & Manfred. à Velazquez adducti à Diana *p. 5. tract. 2. Reſol. 4. verſ. Verum licèt*, quos, & alios congerit Barboſ. *in Collect. ad cap. Per venerabilem, num. 45. Qui filij ſint legitimi*, quibus addo Tapiam *in Catena Morali, tom. 1. lib. 4. quæſt. 8. art. 2. num. 3.* Morlam *in Empor. Iur. part. 1. tit. 1. quæſt. 3. nu. 13.* Iacob. Cohello *in Notitia Cardinalat. cap. 14. verſ. Atque hinc.* Qui omnes falſo pro ſe allegant Palæothum, quum ipſe ſolum referat hanc, & alias opiniones, quas ad concordiam reducere conatur, vt mox videbimus.

73 IV. opinio ſtatuit hanc Plenitudinem Poteſtatis ad Spiritualia tantum pertinere, non ad Temporalia bona Eccleſiæ. Card. Cajetan. *in 2. 2. S. Thom. quæſt. 43. art. 8. & de Authorit. Papæ, cap. 9. in Reſponſ. ad 1.* Velut Alij interpretan-

tenetur : Nullam Temporalem Poteſtatem competere directè; ſed in directè tantum in Ordine ab Bonum Spirituale. Idem Cajet. 2. 2. *quæſt.* 100. *artic.* 7. & DD. relati à Bellarmin. *tom.* 1. *Controverſ.* 3. *General. de Roman. Pontif. lib.* 5. *cap.* 1. & *cap* 4. & 6. Menchaca *Illuſtr. contr. lib.* 1. *cap.* 21. Turrecrem. *in Summa Eccleſ. lib.* 2. *cap.* 113. Vitoria *in Relect. de Ind. part.* 1. *num.* 28. Couar. *in Reg. Peccatum,* § 9. *num.* 7. Ayala *de Iur. Belli, lib.* 1. *cap.* 2. *nu.* 29. Hugo Grot. *in Diſſertat. de Mari Libero. cap.* 3. *in fine,* & alij copioſe à Nobis cummulandi, *tom.* 2. *tract.* 3.

74 V. denique opinio eſt Docentium; Quod quoties Papa hac Plenitudini Poteſtatis vtitur, non ad Eccleſiæ vtilitatē prout oportet valere quidem ab Eo geſtum propter Summam illius authoritatem, quæ à Nemine Iudicari poteſt. Can. *Omnes* 22. *diſt.* Can. *Si Papa* 40. *diſt.* Can. *Nemo*, Can. *Aliorum*, & Can. *Cuncta per Mundum*, 9. *quæſt.* 3. Felix Contelor. *dict. cap.* 9. *num.* 29. Grauiter tamen ipſe in Foro conſcientię peccauit, & ideò rationem Deo reddere tenebitur Abſolutæ Poteſtatis, quà abuſus eſt; quum nulla ſit repugnantia. Quod actus quandoque valeat, & tamen, qui illum exercet, grauiter delinquat Gloſſ. Abb. & DD. *in cap. Non eſt de voto, & voti Redempt.* Innocent. *in cap. Cum ad Monaſterium, de Stat. Monach.* & alij relati à Palæoth. *dict. quæſt.* 3. *artic.* 3. *verſ. Sunt Denique.*

75 In hac ergò opinionum diuerſitate, vt quæ maximopere diſſident, aliquo amico fœdere concilientur, aliter de Conſenſu, quàm de Conſilio requirendo, ratiocinandum eſſe iam ſuprà monuimus, differētiaque inter vtrūque retenta ad reſolutionem procedendo.

76 Iſtabiliendum eſt, & tanquam irrefragabile Principium firmandum: Papam non indigere Cardinalium, aut Aliorum conſenſu ad Res Conſiſtoriales, hoc eſt arduas decernendas, Alphonſ. de Soto *in Comment. Concil. Conſtancienſ. Verbo Collaterales, pag.* 9. Card. Palæoth. *dict. quæſt.* 3. *art.* 3. *verſ. Nam quo ad conſenſum*, Dominic. à S. Gemin. *in cap. Super eo de Heret. in* 6. vbi Ioann. Andr. allegans Gloſſ. 1. *in cap. Ad Apoſtolica de Re Iudic. in* 6. Panorm. *in cap. Ex geſtis de Cleric. non reſid.* Felin. *in Rubr. de conſtitut.* Troy. Maluez *de Canoniz. SS. dubit.* 2. *num.* 33. Ioann. de Lignan. *de Cleric. non reſid.* Contelor. *dict. cap.* 9. *num.* 23. plura fundamenta adducentes, & I quia Militans Eccleſia ad Triumphantis ſimilitudinem condita eſt; Gloſ. Not. *in Clement. Ad noſtrum de Hæreticis*, probatque ex Apocalypſ. 21. ibi: *Vidi Hieruſalem Sanctam nouam deſcendentem de Cœlo*, Contelor. *dict. cap.* 9. *num.* 36. hæc autem ab Vno ſolo Deo regitur, & gubernatur omnia ſolus decernens, nullo Beatorum Conſenſu requiſito. Ergò, & Eccleſia Militans ab Vno Supremo Capite Sūmo Pōtifice, cujus præceptis omnes obedire tenemur, regi, & gubernari debet, Extrauag. *Vnam Sanctam de Major. & Obedient.* Palæoth.

læoth & Contelor *ll. cc.* II. quia ſtatus Monarchicus Omniū perfectiſsimus habetur, vt ſuprà latè manet probatum: In ſtatu autem Monarchico Vnus ſolus Princeps per ſe abſque alicujus conſenſu omnia ardua decernere valet, ergò, & Romanus Pontifex, qui eſt Supremus Eccleſiæ Monarcha. III. quia quum Conſenſus Neceſſitatem includat illum amplectendi, vt iam dixiſſe meminimus; ſequeretur quod Authoritas Papę hoc caſu non eſſet libera, & abſoluta, nec Vnus eſſet Primatus, in quo reſideret, ſed duo eſſent Capita, quod nulla tenus admitti debet, quum Monſtrum ſit, *Cap. Quoniam in plerique* 14. *de Offic. Ordin.* Iacobat. *de Concil. lib* 7. *art.* 5. *num.* 186. 189. *&* 194 imò, & tanquam Rationi, & Naturæ contrarium nulla conſuetudine præſcribi poteſt, Hoſtienſ. *in cap. Cum contingat, num.* 1. *de Foro, compet. & dict. cap. Quoniam, num.* 2. *& cap. Quanto, num.* 13. *de Offic. Ordinar.* & poſt Eum Butr. *in cap. Cum contingat, nu.* 11. *verſ. de conſuetudine*, vbi Abbas *num.* 18. *&* 19 Bellamer. *verſ. Ego autem relinquens, eod. tit.* Rota Romana *deciſ.* 55. *num* 14. *& ſeqq.* apud Tamburin. *de Iure Abbat. tom.* 3. *poſt tract.* Atque in noſtris indiuidualibus terminis docet Panormit. *in cap. Ex geſtis de Cleric. non reſid.* vbi nulla poſſe conſuetudine induci ait vt Papa nō definiat Ardua ſine Conſilio Cardinalium; quia eſſet præſcribere contra Supremam Poteſtatem Papæ, contra quàm nulla datur Præſcriptio Innocent. *in cap. Bene de Poſtulat. Prælat. col.* 2. quia nimirum eam habet immediate à Deo, vt late manet probatum, tàm I. quàm hoc II. *tract.* IV. quia omninò Papæ detraheretur Abſoluta Poteſtas, quę ei tanquam Chriſti Vicario competit atq; Pleniſsima, & Abſoluta Adminiſtratio, quàm in Rebus Eccleſię habere docent S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 1. *ad* 3. Innocen. *in cap. Nouerint de Sentent. Excomm.* Auguſtin. de Ancona *de Poteſt. Papæ, quæſt.* 1. *artic.* 1. *&* 8. Sylueſt. *in Summa Verbo Papa, num.* 2. & pluribus alijs relatis Nauarr. *de Spol. Cleric. §.* 9. *num.* 2. *&* 4. *atque §.* 10. Redoan *de Reb. Eccleſ. non alien. q.* 44. *&* 45. Palæoth. *dict. art.* 3. *in fine.*

77 II. autem Aſſerendum eſt Papam petere debere Conſilium ab Eminentiſs. DD. Cardinalibus ad Ardua decernenda etiam de Plenitudine Poteſtatis, niſi magnum aliquod inconueniens oriri poſſet ex hac Conſilij petitione. Palæothus *de Sacr. Conſiſtor. Conſultat. part.* 1. *quæſt.* 3. *artic.* 4. *verſ. His igitur Rationibus, pag. mihi* 27. Duas habet principales partes Aſſertio hæc, quas ſingillatim exponemus.

78 I. que partem, quia nimis dura Aliquibus fortaſſe videbitur, ipſis Palæothi Verbis comptobamus *citato, art.* 4. ibi: *Quod Papa licèt Plenitudinē Poteſtatis lūto velit exercere, teneatur tamen Conſilium in Rebus Arduis requirere, ad eo Rationi, Neceſsitati, Publicoque Bono conſentaneum Multis eſſe videtur, vt hoc non tantum cum generali Iuris Naturalis, & Gentium obligatione*

con-

conjunctum eſſe , ſed etiam à Iuris Diuini Nobis Veteris, ac Noua Lege poſiti primordijs quodammodo pendere exiſtimarint, &c. moxque in cõprobationem allegat in margine, *litt. B.* Ludov. Roman. *Serm. vlt. poſt Conſil. num.* 12. & 18. Alex. *conſ.* 224. *vol.* 6. Hoſtienſ. *in cap. Adliberandum de Iudæis.* Bald. *in l. Cum multa, C. de Bon. Qualiber.* Alphonſ. de Soto *in tract. de Cardinal. quæſt.* 15. & 16. & *in Comment. Concil. Conſtantienſ. Verbo cum Summo Pontifice, & Verbo Collaterales, & Verbo Majorem partem.* Mox Palæoth. Articulum cõcludit, dicens: *Quod quoniam nimis Nouum , atque Inſolens Aliquorum auribus videri poſſet , Audientibus Papam Plenitudine Authoritatis vtentem, adhùc tamen compelli ad aliorum Conſilia confugere, ideò paulo diligentius tractandũ cenſuimus, vt ſaltem cæteri, auditis vtrinque Rationibus, poſsint de Re tota certius Iudicare, &c.* Eiuſque veſtigijs inhærendo. Etiam Nos radicitus eam examinabimus, ſed prius comprobanda eſt.

79 II. Aſſertionis pars, quã firmauimus ob magnum inconueniens exoriundum à Requiſitione publici Conſilij, Papam excuſari ab illud petendo, probatur, & explicatur: Summa hæc, ſeu Abſoluta Poteſtas à Chriſto Domino Papæ conceſſa eſt, vt ea tutius, ac ſalubrius Chriſtianæ Reipub. Saluti proſpiceret, ita vt nullis repagulis, aut, quibus publica vtilitas retardari poſsit, extrinſecus impediatur, Can. *Dominus* 19. *diſt.* Can. *Nemini* 17. *quæſt.* 4. Ergò quoties Conſilij Requiſitio finem iſtum perturbare, aut impedire poſſet, nullatenus ad illud requirendum tenebitur. Quando verò Negotium verteretur, quod ſecreto admodum tractandum eſſet propter inſigne aliquod periculũ imminens, ſi detegeretur; ac veluti etiam, ſi Negotium illud nullam moram pateretur, ita vt tempus non daretur Conuocandi Cõſiſtorium, aut ſingulorum Cardinalium, aut Prudentum aliorum Conſilia exquirendi: Siue ſiqui alij ſimiles caſus emergant, quibus Papa. Boni Publici cauſa ſuaderetur: Ne conuocaret, aut alios Rerum vſu, ac Iudicio Præſtantes accerſeret, tùm Papam ab hoc Conſilio petendo excuſari docet Palæoth. *dict. part.* 1. *quæſt.* 3. *art.* 4. *verſ. Ac priorem quidem.*

Sectio IV.

An Romanus Pontifex aliquo Diuino, vel Humano Iure teneatur ad Conſilium iſtud requirendum ad Ardua Negotia decernenda?

80 RAdicitus examinandã ſuſcipimus Aſſertionem hanc Difficultatem *præcedenti ſectione* leuiter reſolutam, & *in hoc titulo* propoſitam, vtque obſeruatam à Nobis Metho-

thodum retinea nus pręmittimus planum Al quibus videndum eam negatiuè reſoluendam eſſe; Quo ad Ius enim Diuinum perſpicue conſtare dicent; quum enim ad imponendam aliquam obligationem Iure Diuino, requiratur teſtimonium aliquod ex Sacris litteris petitum; quamque nullum adſignari poſſe fortè dicatur, quo obligatio hæc impoſita reperiatur deducent rectè à Iure Diuino Requiſitionem hanc Cōſilij iniunctam non eſſe Romano Pontifici: Quoad alia Iura etiam ratiocinari ſic poterunt. Si aliquod eſſet Humanum Ius, aut Ratio obligans Supremos Principes ad Conſilia iſta requirenda, ea vel omnes, vel aliquos ligaret, ſed nullis Principibus Supremis, imò neque Magiſtratibus iniuncta eſſe legitur, neque à Sæculo auditum eſt Eorum Sanctiones ideò damnatas eſſe; quia nō præceſſit Prudentum Conſilium, ergò euidens demonſtratio eſt talem obligationem, nullo Iure, nulla vè ratione inductam eſſe. Durum autem eſt Papam, qui omnium Principum Supremus eſt, obligatione obſtringi, quà neque Iure aliquo, neque efficaci ratione, ſuadetur, imò, & aqua omnes Temporales Principes liberi reperiuntur; ergò negatiuè procul dubio reſoluenda eſt propoſita Difficultas.

81 Hoc tamen Diſcurſu, efficaci, primo aſpectu, reputando, non obſtante, contrarium affirmandum videtur, præmittendo ex Ariſtot. 1. *Ethic.* 3. non in omni re eandem demonſtrationem quærendam, ſed in quibuſdam obſcurioribus, argumenta ſufficere efficaciam habentia, S. Thom. 2. 2. *quæſt* 70. *articul.* 2. *in corpore.* Quod etiam Iureconſultis tamquam irrefragabile principium admittitur; ipſi namque in Delictis, & cauſis Difficilis Probationis conjecturata Probatio pro concludenti habetur, vt affirmare conſpirant Canoniſtæ, per Text. *ibi in cap. Præterea, de Teſtib.* Bar. & Legiſtæ *in l. In illa ſtipulatione, ff. de Verb. Oblig.* Bald *in l. Quicumque, colum.* 6. *verſ. Sexto nota, C. de Seru. Fugit.* Dec. *in cap. Licèt cauſam, num.* 12. *in fine de Probat.* Tyber. Decian. *conſil.* 18. *num.* 221. *lib.* 7. Benedict. Carpzou. *in Praxi Crim. part.* 2. *quæſt.* 60. *num.* 6. Ioann. Bap. Ventrigl. *in Praxi Eccleſ. Adnotat.* 4. §. 3. *num.* 1. In hac ergò obſcuriore materia etiam minus clara Teſtimonia concludenter probabunt, quæ minimè prætermittere putauimus, vt ex eis efficax ſaltem ſumatur argumentum ad obligationem illam inducendam volentibus ſuſcipere.

82 I. ergò ex Iure Diuino obligationem requirend. Conſilium ad ardua decernenda iniunctam eſſe Summo Pontifici, & omnibus alijs Princibus Supremis affirmant aliqui his ducti Fundamentis. I. innixi Sacro Textui, & præcipuè Eccleſ. 32. *Fili, ſine Conſilio nihil facias*, Prouerb. 11. 24. *Erit ſalus, vbi multa Conſilia, &*

Prouerb. 13. *Qui agunt omnia cum Conſilio, reguntur Sapientia*, Iſai. 16. & Thob. 4. *Conſilia ſemper à ſapiente perquire*, cum alijs plenè congeſtis à Palæotho *de Sacr. Conſiſtor. Conſult. part.* 1. *quæſt.* 3. *articul.* 5. & Felic. Contelor. *de Canonizat. Sanctor. cap.* 9. *num.* 44. *&* *ſequentib.* cui addo Solorçano *Emblem. Polit.* 45. *toto*, & præcipuè *num.* 6. vbi ſatis ad rem ſubdit, etiam Deluſos Gentiles à Iure Diuino obligationem iſtam emanatam reputaſſe, imò, & aliquo modo Supremum eorum Numen, Iouem ſcilicèt, compræhendere arbitratos eſſe, quem Hominibus prodeſſe ſolum poſſe; Ardua tamen, & magna Negotia, ſeu Suplicia, non diſcernendi abſque aliorum Deorum Conſilio, obligationem ſibi impoſuiſſe, ſub inducens in comprobationem Senecam *lib.* 2. *Natur. QQ. cap.* 43. ſic mythologice Fabulam iſtam interpretantem: *Quia Iouem, id eſt; Regem prodeſſe etiam ſolum oportet, nocere non niſi eum Pluribus viſum eſt. Diſcant hoc Ij quicumque Magnam Potentiam inter Homines adepti ſunt, ſine Conſilio, nec fulmen quidem mitti: Aduocent, conſiderent Multorum Sententias; Placita temperent; & hoc Sibi proponant, vbi aliquid percuti debet, nec Icui quidem ſuum ſatis eſſe Conſilium.* II. probatur obligatio hæc Sententia illa à per multis grauiſsimis DD. recepta. Munus, nimirum Conſulendi in Eccleſia, quod hodie Cardinalibus tribuitur, Veteri Diuino Iure inſtitutum fuiſſe; ſaltem figuratiuè: Martin. Laudenſ. *de Cardinalibus, quæſt.* 26. *&* 34. Baiſius *in Director. Elect. part.* 2. *cap.* 35. *num.* 7. Barbat. *de Præſtant. Cardinal. quæſt.* 1. Card. Alban. *quæſt.* 5. Card. Hoſtienſ. *in cap.* 2. *de Cleric. non reſid.* Lancellot. Conrad. *in Templo Iud. & Aduocat. lib.* 2. *cap.* 2. *§.* 1. cum alijs, adductis à Palæoth. *dict. quæſt.* 3. *articul.* 5. *verſ. Secundum verò*, vbi præcipuè allegat Abbat. *in cap. Per Venerabilem, num.* 20. *& Prapoſ. num.* 142 *Qui filij ſint legitimi.* Speculat. *titul. de Leg. §. Sequitur.* Gundiſalv. *de Cardin. quæſt.* 1. *&* 2. Turrecrem. *in Summa, lib.* 1. *cap.* 18. affirmantes in Veteri Teſtamento D.D. Cardinales prænuntiatos eſſe, quamvis quoad nomen, aliaque accidentia Eorum Inſtitutionem Iuri Canonico adſcribendam cenſeant Ioann. Brunel Aurelian. *in tract. de Dignit. & Poteſtate Legum, concluſ.* 34. *& ſequentib.* Lib. Cæremon. 1. *ſect.* 8. *cap.* 6. cui, & prædicto Textui omnes innituntur, in illis Verbis. *Sunt autem Sacerdotes Leuitici Generis Fratres Noſtri, qui Nobis Iure Leuitico in Executione Sacerdotalis Officij Coadjutores exiſtunt, &c.* Quibus addo clarius loquentem Eugenium IV. *in Conſtit.* 15. *§.* 4. *Bullar. Nouiſ. tom.* 1. ibi: *Et ſi hujus Dignitatis nomen, quod modo in Vſu eſt ab initio Primitiuæ Eccleſiæ non ita expreſſum fuit; Officium tamen ipſum à B. Petro, eiuſque Succeſſoribus, inſtitutum euidens inuenies. Imò, vt*

in-

inquit Innocent. III. ex Veteri Teſtamento juſſu Dei traxit Originem, aſſerit enim id, quod in Deuteronom. 17. dicitur: Vt pro Difficultate, & Ambiguitate Iudicij accedatur ad Sacerdotes Leuitici Generis, & Iudicem, qui fuerit illo tempore, & obediatur Ipſorum Iudicio, & qui præſunt loco, quem Dominus elegerit; de Summo Pontifice intelligendum eſſe, & Fratribus eius, ideſt, S. R. E. Cardinalibus, qui ei Iure Leuitico in executione Sacerdotalis Officij Coadjutores exiſtunt, cui adſtipulantur Ludov. Roman. *in Serm. habito in Concil. Baſilienſ. num.* 12. Manfred *de Cardinal. deciſ.* 77. Iacobat. *de Concil. lib.* 1. *articul.* 1. *num.* 244. *tom.* 13. *tract. DD. part.* 1. Iſidor. Moſcon. *de Majeſtat. Milit. Eccleſ. lib.* 1. *part.* 1. *cap.* 5. *in princip.*

83 Alij verò etiam in Lege Gratiæ à Chriſto D. Cardinalium conſulendi Munus, originem trahere docuerunt, ex Luc. 6. vbi habetur Chriſt. D. duodecim elegiſſe ad ſubſtinendum onus cum ipſo, quos Apoſtolos nominauit Iacob. Cohello *in Notitia Cardinalat. cap.* 1. *verſ. Et ab ipſo Chriſto*; allegans Anton. Pagan. *de Ordine, Iuriſdict. & Reſidentia Epiſcop. ſect.* 2. *circa finem, pagin.* 77. & Cardinal. Palæoth. *de Sacr. Conſiſtor. Conſultat. in Concluſ. Oper. Membr.* 5. *concluſ.* 2. *& verſ. Ex præcitatis igitur Scriptoribus, Alioſque per Eum congeſtis, ſatis probatum videtur Cardinalatus Officij Originem ex Iure Diuino, tàm ex Veteri, quàm ex Nouo Teſtamento, deduci poſſe: ex Veteri; quia Sacerdotes Leuitici Ordinis repræſentant Cardinales; ex Nouo autem; quia in locum Apoſtolorum, Chriſto Domino aſſiſtentium, &c.* & in comprobationem allegat Lel. Zech. *de Repub. Eccleſ. part.* 2. *de Stat. DD. Cardinal. num.* 2. & Polydor. Virgil. *de Rer. Inuentor. lib.* 4 *cap.* 9 Alex. à Turrecremenſi, *de Fulg. Rad. Hierarch. Eccleſ. lib.* 1. *part.* 2. *Radio.* 26. *pag.* 24.

84 Et quamvis Sot. *in* 4. *diſt.* 24. *quæſt.* 2. *articul.* 4. opinionem iſtam acerrimè impugnet, contendens Cardinalium Dignitatem, Miniſterium, ac Functionem, non, niſi multo poſt Chriſt. D. proditam, atque vſu receptam eſſe; hoc tamen non obſtat. I. quia nullam adhibet concludentem probationem euertentem fundamenta ab Aduerſarijs allata. II. nàm quidquid ſit de opinione iſta in hoc Vno omnes conueniunt: Romanum Pontificem ſemper Conſultores, & Adjutores habuiſſe, qui illi aſſiduo aſſiſterent, atque opera, & Conſilio ſuo adjuuarent, Ioann. Anton. Delphin. *de Eccleſ. lib.* 2. *titul. de Cardinal. concluſ.* 9. Hi autem quocumque antea nomine appellarentur, poſtea Cardinales appellati ſunt. Can. *In nomine Domini* 23. *diſt.* Can. *Præſul.* 2. *q.* 5. Can. *Paſtoralis* 7. *q.* 1. Palæoth. *dict. p. q.* 3. *art.* 5.

Thom.2.2.*quaſt.* 30. *articul.* 2. *ad* 3.Cajetan.*ibidem,& quaſt.*185.*articul.*5.*verſ.Et ſi rurſus*,Palæoth. *dict.part.*1.*quaſt.*3.*articul.* 5. *verſ. Verùm quoniam.* Sicut enim in alijs, & ad alia Peritorum Conſilio, omninò ſtandum eſt, vt docent Canoniſtæ *in cap. Propoſuiſti, de Probat.cap. Fraternitatis,de Frigid.& Malefic.l.*1. *ff.de ventre inſpic.* Tuſch. *Practicar. concluſ. tom.* 6.*litt.P.Concluſ.* 286. Lara *in Compend.Vitæ Hom. cap.* 7. *à num.* 27. Noguerol.*allegat.*18.*ex num.*22. Amaya *in l.*2.*ex num.* 13. *C. de Iur. Fiſci.* Farinac.*in Repertor. Iudiciali quaſt.*93. Ridēdumque alirer operantem docet Palæoth.*loc.cit.* addens ex hac ratione Cardinalium Conſilio Pontificem ſtare debere.

85 His ſic pro modulo noſtro ad opinionem iſtam communiendam congeſtis non obſtare, quæ in contrarium à principio ponderauimus, facile reſpondetur, negando ſuppoſitum quo ad Ius Diuinum, in eo namque ſatis clara teſtimonia reperiri iam ſuprà oſtendimus. Negamus etiam omnes Principes, & Monarchas exemptos eſſe ab obligatione petendi Conſilium quum contrarium omnibus commune ſit, vt latè probat Andr. Iſernia *in Rubric.Hic ergò finit lex, num.* 6. *& ſequentibus*, Afflictis *in Conſtit. Regni, lib.*1. *Rubr.*45. *incip.Vt Vniuerſis, num.* 58. *& ſequentibus*, Solorçan. *Emblem. Politico* 45.*toto*, & plures alij libenter omiſsi, tùm quia noluimus in Re ad eo perſpicua immorati, tùm etiam, quia alibi commodius in eo exſpatiari licebit, hac ipſa Diſſertatione.

87 Quod autem Papa tùm proprio Muneris ratione, tùm Iure Naturali, & Gentium ad petenda hæc Conſilia obſtringatur pluribus ſuadetur. I. attentis benè gubernatæ Reipub. quatuor Requiſitis adductis ab Ariſtotel. 3. *Polit. cap.* 1. Ægid. Roman. *de Regimin. Princip.* 2. *part. lib.*3.*cap.* 1. ſcilicèt Princeps, Conſilium, Iudicium, & Populus. Sed in Eccleſia Dei eſt omnium perfectiſſima Reſpublica, vt manet probatum ergò in ea quatuor illa Requiſita in Superiori Gradu, verificari debet, ergò Conſilium ad Ardua Eccleſiæ decernenda neceſſario adhiberi debet, Ægid. Roman. *dict. lib.* 3. *cap.* 16. *& ſequentibus*; Vndè ait Auguſtin. de Ancona *de Poteſt.Eccleſ.quaſt.*74. *articul.*1.*ad* 3.traditum eſſe pro forma Papæ, & alijs Supremis Principibus nec Ardua Negotia, ſine maturo Cōſilio determinent; hoc autem Cōſilium Viros probos, & expertos neceſſario exigit, teſte Ariſt *lib.*6. *Ethic.cap.*11. Hi autem in Eccleſia ſunt DD. Cardinales, vt ſæpius diximus, nùncque repetimus ex Can.*Eccleſia* 16 *quaſt.* 2. Innocent. & Abb. *in cap. Cum te de Re Iud.*Ergò ab Eis Conſilium petere tenebitur.

88 II. Autem probatur obligatio hæc Iure Naturali, & Gentium: Papa Iuribus iſtis ad Pacta Iuſta obſeruanda omninò adſtringitur, Eleg. Text. *in cap.* 1. *de Probat.* quem *ibi* tanquam

LII 3 ſin-

ſingularem laudant Abbas, & reliqui Canon. cui ex Imperiali Iure concinnunt, Text. *in l. Cum Haredes, C. Qui Teſtam. fac. poſſ. l. 1. §. fin. de Offic. Procur. Cæſar. l. Donationes, quas Diuus, C. de Donat. inter. cap. 1. de Natur. Feudor. in vſib. Feudor. l. Quod ſemel, ff. de Decret. ab Ordin. far.* Iaſ. Bal. Paul. de Caſtro, Franc. Vivi. Arias Pinell. Cagnol. Cephal. D. Ferdin. de Mendoza, Anton. Auguſt. Roderic. Suar. & alij laudati à Morla *in Empor. Iur. part. 1. tit. 3. in Præmiſsis, num. 67.* vbi ex Bald. Alexandr. Roder. Suar. & Iaſon. Satis ad rem ſubdit, quod licèt D. O. Max Leges Principibus ſubjecit, Pacta men, & Cōtractus eis ſubjicere noluit *& num. 69.* ex Eccleſ. 17. *Qui Pactum non obſeruauerit morietur in Babilonia*, atque ex S. Thom. Nauar. & Menoch. peccare mortaliter Principem non obſeruantem Pacta, & Conuentiones addit, pluribuſque allegatis *ibidem* hoc procedere, affirmat, licèt vtatur Papa, aut Princeps Plenitudine Poteſtatis, *& nu. 70. verſ. Imò quod fortius eſt*, ſubdit Quod ſi Deus aliquod Pactum faceret, teneretur ad illius obſeruantiam probans ex Bald. *in l. 1. ff. de Pact.* Dec. *in cap. 1. num. 2. de Probat.* & Ferdinand. Loazes, atque ex Sacra Pagina, Geneſ. 9. 15. 19. *& 21. Act. 7. & Luc. 2.* Si ergò (noſtro Humano More loquendo) Deus ad Pactorum obſeruationem teneri grauiſsimi iſti DD. affirmant, Papa ab obſeruantia nullatenus liberari poterit, vt patet à Majoritate rationis.

89 Et ne forte excipiatur: hoc intelligendum eſſe de Pactis, ſeu Contractibus initis cum Alijs Principibus Supremis, aut illorū Vaſallis, non autem quando cum proprijs ſubditis contrahit; quia tùnc Abſoluta vtens Poteſtate, quàm omnia ei ſubdantur, etiam Contractus ſubdi dicendum eſſe forte deducent: Immerito tamen. I. nàm Deus æqualiter exemit à Principum Poteſtate Pacta, & Cōtractus, ac elementa Bal. *conſ. 271. num. 9. volum. 1.* Aym. Crauetta *conſ. 240. num. 20. vol. 1.* Reſpondemus II. negando exceptionem. Omnium ſiquidem DD. concors Sententia eſt Principem obligari Contractus ſeruare cum Vaſallis initos Paul. de Caſtr. *in l. 1. ff. de conſtit. Princip.* Modic. *in §. Principū Placita, Dubitat. 18. num. 2.* vbi ſatis ad rem addit, quod nec à præſumpto contractu diſcedere ei licèt, ſine cauſa grauiſsima Afflict. *de Prohib. Alien. Feud per Fridric. §. Præterea Ducatus, Notab. 6. nu. 54. & ſeqq.* Paulus de Caſtro *conſ. 313. col. 1. in fine, vol. 1.* Iaſ. *conſ. 227. col. 4. verſ. Tertio facit, & col. 6. verſ. Sexto facit*, Bonacina *de Legibus, diſp. 1. quæſt. 1. punct. 6. à num. 14. verſ. objcies*, Villalov. *in Sum. tom. 1. tract. 2. diffi. 30. num. 6.* Diana *p. 1. tract. 10. reſol. 10.* & fortiùs alijs Principem obligari etiam cum Vaſſalis contrahētem probat Auguſtin. Barboſ. *in Collect. ad cap. 3. num. 3. de Pact.* & in his terminis nullo Authore relato Palæoth. *de Sacr. Conſiſtor. Conſultat. part. 1. q. 3. artic. 6. verſ. Præterea tenetur Papa.*

90 Aſt Romanus Pontifex

ex Veteri conſuetudine promittit Cardinalium Conſilium adhibere ad Ardua decernenda D. Solorçan. *de Iure Indiar. tom. 2. lib. 2. cap. 24. num. 94.* ibi: *Ac præterea de hac re olim ab ipſis Romanis Pontificibus ſimul cum Fidei Profeſſione Ius jurandum præſtari ſolitum fuiſſe quod hac forma concipiebatur: Si qua verò emerſerint contra Canonicam Diſciplinam, Ego cum Filiorum meorum S.R.E. Cardinalium Conſilio, Directione, & Rememoratione, Miniſterium meum geram, & emendare curabo, &c.* cujus quidem Formulæ meminit Cardin. Palæoth. *dict. art. 6. verſ. Præterea*, addens hujus Formulæ mentionem fieri *in Collectione Canonum Cardin. Deus dedit, & in libro Diurno Bibliothecæ Vaticanæ*, allegatque Ivon. *in Decret. p. 4. cap. 132.* & Gratian. *in Can. Sancta 16. diſt. juncta Adnotatione juſſu Gregorij XIII. addita*, Anton. Auguſtin. *in Epitom. lib. 6. cap. 39. fol. 434* Atque etiam ſubdit Palæoth. ipſe hanc ipſam Formulam latius à Bonifacio VIII. extenſam obſeruari in Vatican. Concluditque ex libro Cæremoniali. Praxim iſtam per multa ſæcula obſeruatã eſſe, juxta eamque Romanos Põtifices ſemper ad Ardua decernẽda Cardinalium Cõſilio vſos, quos pro inde Conſiliarios Romanæ Eccleſiæ, Coadjutoreſque habere inſtar Septuaginta Seniorum, quibus conſtabat Collegium à Domino inſtitutum, vt Moyſem in Populi Iſraelitici Regimine Conſilio, & opera juuarent, *Numer. 11. 16. & ibi*, Abulenſ. *quæſt. 24. & in 1. Reg. quæſt. 1. in Prolog.* Ioann. Stephan. Menoch. *de Rep. Hebræor. lib. 1. cap. 1. quæſt. 4.* Priſcinamque viros ætate, & virtute præſtantes, apud omnes Gentes, Senum appellatione honorarunt Roſin. *de Antiq. Roman. lib. 7. cap. 5.* Carol. Sigon. *de Antiq. Iur. Ciuilis Romanor. lib. 1. cap. 2. in princip. & lib. 2. cap. 2. in principio*, Chaſan. *in Cathalog. Glor. Mundi, part. 10. conſider. 29.* Tiraquel. *de Iur. Primog. in Præfatione, à num. 168. ad 172.* Tapia *de Vera Nobilit. lib. 2. pag. 175. col. 1. verſ. Iuuenilis ætas.* Cardinal. Palæoth. *de Bon. Senect. part. 3. verſ. Ac primum conſentaneum erit videre, pag. 301. & verſ. Sed præterea, pagin. 309. cum ſeqq.* Guardiola *in tract. de la Nobleza de España, cap. 38.* Ex hiſque Senibus quum Conſiliarij adſumpti eſſent à Romulo centum illi Viri, qui Senatum cõſtituerent, & quorum Conſilio gubernaretur Reſpublica Iuuenum viribus, & robore munita, Senatores inde appellati ſunt. Tit. Liu. *lib. 1. ab Vrbe condita*, Iuſtin. *lib. 43. Hiſtor.* Plin. *de Vir. Illuſtr.* Plutarch. *in Vita Romuli*, Dionyſ. Halicarnaſ. *Antiq. Rom. lib. 1. & 2.* S. Auguſtin. *de Ciuit. Dei, lib. 2. cap. 17. & lib. 3. cap. 6. 13 & 15.* Onuph. Panvin. *de Ciuit. Rom. pag. 9.* Petr. Gregor. *in Prælud. Boni I.C. lib. 2. ca. 29. & Syntagm. Iur. 3. part. lib. 47. cap. 25. num. 1.* Lancelot. Conrad. *in Templo Iudic. & Adnot. lib. 5. cap. 7. de Præſide, & Senatore, fol. 107. nu. 6.* Budæ. *in Adnotat. ad l. fin. de Senat. pag. 199. & 202. cum ſeqq.* Bovadilla *in Polit. lib. 1. cap. 9. num. 17. & lib. 3. cap. 8. num. 1.* Anton. Scapa *de Iur. non Scrip. lib. 2. cap. 7. num.*

1. Alexand. ab Alexand. *Dier. Genial. lib. 4. cap. 11.* vbi Tiraq. *pagin. 496. & 497.*

91 Hæc autem omnia præ excelſius in Eminentiſ. D.D. Cardinalibus verificari patet: tùm quia hoc ipſo Senatorum nomine à Pluribus decorantur, Iacob. Cohello *in Notitia Cardinalatus, cap. 14. in princip.* tùm etiam quia Papa Eorum Conſilio ad ardua decernenda ſemper vtitur, veluti ad SS. Canonizationem: ad Creationem Cardinalium: ad claudendum, ſeu aperiendum os Noui Cardinalis: ad creandos Epiſcopos Cardinales: ad eligendos Legatos Apoſtolicos: ad concedendum Pallium Archiepiſcopale, & ad multa alia recenſita à Libro Cæremoniali, ſiue Sacror. Rituum Eccleſ. *pluribus in locis relatis* à Palæoth. *de Sacr. Conſiſt. Conſult. part. 1. quæſt. 3. artic. 6. verſ. Præterea tenetur Papa, pag. 34.*

92 Et quamvis prætermiſſa à Pontificibus, nùnc reperiatur Formula illa Iuramenti; effectus tamen in viridi obſeruantia viget, vndè, tametſi Verbis expreſsis nihil Papæ promittant; Ex ſuſcepti tamen Officij Natura ad eius obſeruantiam teneri; Videtur quia eo ipſo, quod illibate conſeruata reperitur Praxis hæc, ad obſeruãtiam iſtam tacite illos obligari cenſentur. I. quia non ſolum Verbis expreſsis, ſed etiam factis, aut ſignis hujus obligationis acceptatio inducitur, Gonçalez *in Reg. 8. Chancellar. gloſſ. 28. num. 25.* Caſtillo *tom. 6. controuerſ. cap. 152. num. 12.* qui *num. 13.* addit, quod ad probandam acceptationem obligationis ſufficit ſcientia cum taciturnitate, allegatque Avendaño *in l. 44. Tauri, Gloſſ. 5. num. 11. & Gloſſ. 9. num. 17. & Gloſſ. 12. num. 4 & 5.* Salg. *in Labyrinth. Creditor. part. 3. cap. 2. num. 83.* II. quia Officium, Munus, ſeu quemlibèt actũ acceptans ſimpliciter, & abſque Proteſtatione, illud acceptare videtur cum omnibus ſuis Qualitatibus, & oneribus inſitis, *l. Cum ab vno, in princip. ff. de legat. 2. l. Qui tutelam, ff. de Teſtam. tutela, l. Si compenſanci, C. de Hæred. inſtituen. cap. Officij, de Teſtam.* cum alijs plenè congeſtis à Caſtillo *tom. 5. controuerſiar. cap. 107. à num. 65. per aliquot ſeqq.* & ſubjicitur Legibus, & Naturæ Actus, ſeu Officij, de eo loquentibus Natta *conſ. 49. nu. 22.* Dec. *conſ. 35. nu. 11.* Surd. *conſ. 198. num. 15. & conſ. 347. num. 24.* Salgad. *dict. cap. 2. num. 84.*

93 Horum omnium autem Ratio eſt; quia quaſi contrahit Pontifex cum Romana Eccleſia, quando ad Pontificatum adſumitur, & virtute Contractus adſtringitur obſeruare Inſtituta illa, Cõſuetudines, & Veteres Ritus, qui Fideli Populo, ac Sanctæ Eccleſiæ Vſui, & rectè Gubernationi neceſſarij eſſe poſſunt, & à Prædeceſſoribus Sancte obſeruata ſunt, & Supremæ eius Dignitati inſita cenſentur. Abbas *in cap. Officium, de Offic. Archidiacon. & in cap. Cuſtos, de Offic. Cuſtod.* Hoſtien. *in Sum. de Offic. Cuſtod.* atque ex eis Palæoth. *citato art. 6. verſ. Hinc inferimus,* cui addimus Text. & Canon. & præcipuè Abbat. *in cap. Quoniam,*

de

de Offic. Deleg. Peraltam *in l.* 3. *§. Qui fideicommiſſam, num.* 13. *&* *ſeqq. ff. de Hæred. Inſtit.* Iacob. Cancer. *Var. Reſol.* 3 *par. var. cap.* 1. *num.* 147. Calixt. Ramir. *de Lege Reg. §.* 21. *num.* 10. addens ex hac ratione fuiſſe in Rota deciſum, apud Paul Æmil. *deciſ.* 220 *p.* 1. Epiſcopum ligari Conſtitutione Synodali facta per Prædeceſſorem ſuum.

94 Concludenda ergò hæc Probatio eſt affirmando Papam juxta obligationem à Iure Naturali, & Gentium deſcendentem, etiam quando utitur Plenitudinè Poteſtatis, teneri ad ardua decernenda Conſilium requirere ab Eminentiſs. D.D. Cardinalibus: Tùm ex dictis, tùm etiam quia licèt vinculo aliquo Legis Humanę adſtringi non poſsit coactiue, directiue tamē obligatur, ut docet Palæth. *dict. art.* 6. eique addo plures referentem Calixt. Ramirez *de Lege Regia, §* 23. *num* 49. *&* *§.* 31. *num.* 21. Tùm denique quia quum obligatio hæc à Ratione Naturali deſcendat Principem etiam Supremum, Plenitudine Poteſtatis vtentem ea adſtringi perſpicuum eſt, ut propè in numeris relatis firmat, Calixt. Ramir. *dict. §.* 23. *num.* 49. *litt. S. pagin.* 201. cui addimus Palæoth. *dict. q.* 3. *art.* 6. *verſ. Hinc inferimus*, ſic expræſſe loquentem ex Regula latè à Nobis exornata: Quod videlicèt Officium, vel Beneficium acceptans videtur per quaſi contractum obligari ad debitam illius Adminiſtrationem, & onera ei adnexa, pro eaque allegat Zabarell. *conſ.* 147. *alias* 192. Felin. *in cap. Quæ in Eccleſiarum, numer.* 42. *de Conſtit.*

95 Aliqua in Aſſertionem iſtam communiter objecta ſoluit, & ſumma dexteritate diluit, Cardin. Palæoth. *dict. q.* 3. *art.* 6. *verſic. Quibus ſic poſitis, uſque ad finem Articuli*, quibus apud Eum videndis relictis ad vlteriorem præcipuæ Aſſertionis cōprobationem Nos conuertentes.

96 Iure etiam Canonico obligari Romanum Pontificem requirere Conſilium ab Eminentiſs. D.D Cardinalibus ad ardua decernenda probamus. I. *ex cap. Per Venerabilem, verſ. Sunt autem Qui Filij ſint Legitimi, cum alijs plenè congeſtis Section.* 2. II. autem probamus, ex quo Roman. Pontifex Ardua omnia integro Iudicio decernere debet, ut perfectè ſuo Muneri ſatisfaciat, ut paſsim dicimus, & iterum repetemus. Integrum autem Iudicium in Iure Canonico illud dicitur quod Plurimorum Sententijs comprobatur. Can. *De quibus* 20. *diſt. cap. Prudentiam, de Offic. Deleg. Clem.* 1. *de Sentent. excommun.* Felix Contelor. *de Canonizat. Sanctor. cap.* 9. *num.* 45. Hoc autem aptius ad ſequi non poteſt quam Ampliſsimi D.D. Cardinalium Collegij Conſultatione adhibita, & Grauiſsimorum Patrum Sententijs auditis, eorumquè requiſito Conſilio. Ergò Romanus Pontifex tenebitur ad Conſilium iſtud adhibendum ad Ardua decernenda juxta Canonicas Sanctiones, quibus accinit ex Imperiali Iure, *l. fin. C. de Fideicommiſſ.* & ex-

expræſſius, *l. Humanum, C. de Legibus*.

97 Poſtremam denique huius obligationis Probationem à Ratione ſumimus, tùm quia eſt cunctarum opinionum clypeus impenetrabilior, Bald. *in l. vnic. §. In primo, C. de Caduc. tollen.* Greg. Lop. *in l. 1. titul. 19. gloſſ. 3.* & præcipuè in Quæſtione, in quà variæ ſunt DD. Sententiæ, ea enim prævalere debet, quæ Rationi innitatur etiam ſi contrariæ opiniones Doctorum Multitudine circumvallentur, *l. vnic. §. Sed neque ex Multitudine, C. de Veter. Iur. Enuclean. cum alijs à Nobis adductis in Præfat. ad Lector.* Tùm etiam, quia quum de obligatione ſuadenda Supremo Omniũ in Terris Monarchæ agamus, hoc efficacius medium reputauimus: in Supremis namque juſtè, & piè dominari volentibus: *Ratio, & Conſilium ſunt propriores Artes*, teſte Tacito, *lib. 3. Hiſtor.* & alijs adductis à Solorçano *Emblem. Polit. 45. nu. 46.* Plures ergò ſunt Rationes hanc obligationem ſuadentes.

98 I. Præcipua Monarchicæ Gubernationis eſt Prudentia Iſocrat. *ad Demonic.* vbi de ea loquens ait: *Prudentia adjuncta Vſui eſt, ſine ea abit magis in noxam.* Vndè Valeri. Flac. *lib. 4. Argonautic.* cecinit.

Non ſolum Viribus Æquum
Credere ſæpè acri; potior Prudentia Dextra.

Ariſtot. 3. *Polit. 7. & 6. Ethic. 5.* S. Thom. 2. 2. *quæſt. 47. artic. 6.* Optima lex Regia 8. *titul. 5. part. 2.* ibi: *Cordura es la primera de las otras quatro Virtudes, que diximos en la tercera ley antes deſta; que hà el Rey mucho meneſter para viuir en eſte Mundo. Cà eſta faze ver las coſas, è judgarlas ciertamente, ſegund ſon, è pueden ſer, e obrar en ellas como deben, è non rebatoſamente.* Hoc eſt, Prudentiæ Virtutem ajunt Sapiẽtes Vnicuique eſſe neceſſariam, S. Thom. 1. 2. *q. 57. art. 5.* quum enim illa dicatur recta Ratio Rerum agendarum; juuantur Homines illius auxilio, non tantum, vt Munera, quæ ſibi incumbunt cautè, & circunſpectè explicant, S. Thom. 2. 2. *quæſt. 49. artic. 7. & 8.* ſed etiam vt ſalubria à Peritis Documenta ſuſcipiant, quod ad Docilitatem pertinet, quæ Prudentiæ pars integralis dicitur S. Tho. *dict. quæſt. 49. artic. 3.* Nàm quum ab Vno Homine omnia nequeãt, quantum ſatis eſt, conſiderari, indiget Vnuſquiſque ab Alijs erudiri, aut certè admoneri, in eoque ſtudium ponere, vt exceptis caſibus à Doctoribus traditis, qui Cõſultationi non ſubjiciuntur. Ariſt. 3. *Ethic. cap. 3.* in reliquis alios audiat, & Eorum Cõſilia, nec propter Ignauiam negligat; nec propter Superbiam contẽnat S. Tho. *dict. quæſt. 49. artic. 3. ad 2.* Hinc S. Greg. *lib. 11. Epiſt. 29.* Anthemiũ repræhendebat; quia Conſilia Sapientum, & recta Suadentium Monita non ſuſcipiebat: qui enim aliquid ab Alijs ſcire potuit, & noluit; tùnc Illius ignorantia Eum non excuſabit. Can. *Peruenit, & ibi Gloſſ. Verbo Conſilia 84. diſt.* Nobis enim, non ſolum Commiſsionis, ſed in debitæ etiam Omiſsionis ratio reddenda eſt. Sic Legem il-

illam interpretandam cenſemus; Interpretationemque ſumſimus à Cardinal.Palæoth. *de Sacr.Conſiſtor.Conſultat.part.1.quæſt.1.pag.mihi 4.* cui addimus Lipſ. *lib. 3. Doctr.Ciuil.cap.3* Philipp.*de Comminis in Memor. cap.* 34. Gueuara *in Horograph.Princip. lib.1.cap.43.* Adam.Contzem.*lib.7.Politic.cap.13.§.8.* Solorçan.*Emblem.Polit.3. à num.13.& Emblem.41.num.1.& Emblem.45.nu.2. & de Iur. Indiar. tom.1.lib.3.cap. 2. mox à principio, & lib.4 cap.9.num.37.tom.2.* Ambroſ.Marlian.*in Theatro Polit.cap.10.pag.mihi* 168.*& pluribus ſequentibus.*

99 Ipſi Legi inſiſtentes II. probamus hanc obligationem, ſeu Neceſsitatem requirendi Cõſiliũ ad Ardua decernẽda: Eccleſiæ Regimen perfectius à Chriſto D.inſtitutum eſt., vt latè ſuprà manet probatum; perfectius autem eſt, qui conſultius Saluti Eccleſiæ prouidet: Conſultiuſque prouidere diximus, qui prudentius Se ſe gerit; prudentiuſque illum operari oſtendimus, qui perfectiori, altiorique Conſilio vtitur, vt deducimus ex præallegata Lege Regia, clariuſque probantem addimus, *l.1.tit.1.part.4.* Xenophon. *in Cyripædia, lib.* 8. Ariſt. *lib.3.Polit.cap.12.* Tacit. *lib.1.Annal.& lib.4.Hiſtor.* Lipſ.*lib.3.Polit.cap.2.& 3.* Campana *in Præfat. de Offic.Iudic.pagin.6.* Ergò Romanus Pontifex altiori, & Prudentiori Regula vti debet ad Ardua Eccleſiæ decernẽda, quàm vt adſequatur Conſilio Eminent.D.D. Cardinalium Collegij vti debet. Antiquos Romanos immitatus, qui nihil Arduum decernebant, niſi Conſulto Fecialium Collegio ad id inſtituto. Hugo Grot. *de Iure Belli, ac Pacis, lib.2. cap.23.num.4. & num.5.* plura cõgeret de neceſſitate Conſilij ad Ardua decernẽda. Moroſius Rationem iſtam exponit Grauina *de Cathol. Præſcription.in continuat.part.4.tom.2.art.8.* quem videſis.

100 III. Attẽta Politię Ratione, Conſilia, ſic neceſſaria eſſe probamus: Gubernandi Ars omnibus alijs Artibus quum difficilior reputetur, eius Animam, atque inſeparabilem Comitem Conſilium arbitrati ſunt Lamprid. *in Vita Seueri*, Dionyſ.*lib.52.Hiſtor.* Plato *in Theogon.* Ariſt.*lib.1.Rethori.* Atque in Iure noſtro ſunt teſtimonia, *l. Humanum, C. de Legib.* vbi Theodoſ.& Valentinian. reſcripſiſſe legitur. *Benè cognoſcimus, quod cum veſtro Conſilio, Patres Cõſcripti, fuerit Ordinatum, id ad Beatitudinem noſtri Imperij, & ad veſtram Gloriã redundare, l. Non ſubeſt, C.de Repud. mox à principio*, ibi: *Dubium non eſt omnia omninò, quæ Conſilio rectè geruntur, Iure, meritoque, effectu, & firmitate niti.* Quod adeò neceſſariũ in omni Gubernatione reputarũt omnes, vt neque in ipſo feruentis belli æſtu abſque Conſilio operãdum eſſe moneat Politicorum cõmunis Præceptor. Tacit.*lib.1.Annal.* ſcribens: *Vnam in armis ſalutẽ, ſed ea Conſilio temperanda, & lib.2. Hiſtor. Vidẽdum eſt, quo hoſtis imprudentia ruat, & quod loco Sapientiæ eſt, alienam ſtultitiam operiri*, Titinnius *apud Noniũ Gubernator torquet*

quet

quei Nauem Sapientia, non Valentia. Papin. Stat. *lib.* 10. *Theb.*

Nec frena animo permitte Calenti
Da ſpatium, tenuemque moram, male cuncta miniſtrat Impetus

Ex quibus ſatis euictam eſſe obligationem non dubitamus Finemque Diſceptationi imponere poſſe non dubitamus. Aſt quum ex hucuſque firmatis, aliqua, & quidem non leuia in Eccleſiæ Monarchicum Regimen objici poterant tria adhuc inquirenda reſtant ſequenti diſcutienda.

Sectio V.

An Romanus Pontifex Summus teneatur in Arduis decernendis, ita omninò ſequi Conſilium Eminentiſ. D.D. Cardinal. teneatur, vt aliàs Deciſio ſit nulla?

101 DVas præcipuas continet partes ſectionis titulus I. reſpicit Neceſſitatem, aut voluntatem Papæ ſequendi Conſilium ab Eminentiſs. D.D. Cardinalibus ei præſtito II. autem validitatem, aut Nullitatem actus, Deciſionis, aut Decreti à Pontifice, præter, vel contra Conſilium illud expediti.

102 Et pro clariori reſolutione I. partis præ monendum eſt Duplicem in ea Actionem conſiderari. I. Petitionem Conſilij II. obligationem acceptandi, ad inſtar Fori, quod duplex à DD. conſideratur, quorum alterum interius; alterum verò exterius Tribunal appellant. Butr. Innocent. & Abb. *in cap. Quia plerique de Immun. Eccleſ. cum alijs ſuprà à Nobis congeſtis.*

103 Petitio Conſilij vbi de Rebus Arduis, ac dubijs deliberãdis agitur in Foro Conſcientiæ, ſeu interiori, Principi etiam dicitur eſſe neceſſaria, tùm ex dictis; tùm etiam; quia quum illius animus perplexus reperiatur; nec ſatis ei innoteſcat: Quid Reipub. vtilius futurum ſit? Dictat illi interior Inſtinctus, Humanaq; Ratio Optimum, & Saluberrimum, imò neceſſarium afore inquirere: Quid eligendum ſit? priusquã operetur S. Thom. 1. 2. *quæſt.* 14. *artic.* 1. *in corpore.* Si quidem quum hoc nocere nihil poſsit, & maximè prodeſſe dubium non eſt, id maximè fieri debet, *l.* 2. *§.* 1. *ff. Solut. Matrim.* Hujus autem Ratio præcipua, atque irrefragabilis eſt, quod in Moralibus, non æque, ac in Mathematicis Diſciplinis certitudinẽ inueniri docuit. Ariſt. *lib.* 1. *Ethic. ad Nicomac.* quia Mathematicæ Diſciplinæ ab omni Materia Formas ſeparant; & quia formæ ipſæ tales plerũque ſunt, vt nihil habeant interjectum, ſicut inter Rectum, & Curvuum, nihil eſt Medij: At in Moralibus cir-

Circunſtantiæ, etiam minimæ variant Materiam, & Formæ de quibus agitur, ſolent habere interjectum aliquid ea latitudine, vt modo ad hoc, modo ad illud extremum proprius accedatur. Ita enim inter id, quod fieri oportet, & inter id quod fieri nefas eſt, medium eſt, quod licèt, ſed modò huic, modo illi parti propinquius, vndè Ambiguitas ſæpè incidit, vt in Crepuſculo, aut in aqua frigida caleſcente, & hoc eſt quod ait Ariſt. 3. *Ethic.* 1. *Quid? Cui anteponendum ſit? difficilis ſæpè eſt Iudicatio*, & Andronic. Rhod. apud Hugon. Grot. *de Iur. Belli. lib.* 2. *cap.* 23. *num.* 1. *difficile eſt id quod verè Iuſtum eſt, ab eo quod tale videtur diſcernere.* Hincque ſæpè accidit, vt Iudicium nihil certi monſtret, ſed hæſitet. Vndè in rebus dubijs examen adhibet, & poſt illud plerumque Animus non in medio hæret, ſed huc, aut illuc ducitur argumentis ex re petitis, aut ex opinione, quàm habet de alijs Hominibus Sententiam ſuper ea re pronunciantibus. Argumenta enim petuntur ex Re, è Cauſis, Effectibus, & adjunctis alijs, Vazquez 1. 2. *diſp.* 62. *cap.* 1. *num.* 1. Medina 1. 2. *quæſt.* 14. *cum alijs copioſe altero tomo*, congerendis. Ad hæc autem rectè noſcenda, vſu quodam, & peritia opus eſt, non ſolum propria, quum Ardua decernenda ſunt, vt actiuum Iudicium rectè formetur, ſed neceſſario audienda ſunt Sapientum Conſilia Franc. Vitoria *de Ind. Relect.* 1. *num.* 12. & *de Iur. Belli, num.* 21. & 24. Hug. Grot. *dict. cap.* 23. *num.* 4.

104 At verò ſæcus dicendum, & aliter ratiocinandum eſt de Acceptatione Conſilij, vel de eo ſequendo; diuerſa namque eſt ratio in Vtroque foro; ſi enim quæramus ecquæ ſit ratio in exteriori foro, quà communiter firmatur non teneri Principem Supremum, Conſilium petentem illud etiam ſequi? Inueniemus veram eam eſſe comperiemus? Quod in rebus hujuſmodi exterioribus, & Politicis Princeps eſt tanquam Suprema Cauſa, qui omnia judicat, & à Nemine judicatur; ideo non debet ab extrinſecis, & inferioribus cauſis pendere, & illis alligatus eſſe, vi quadam Eum cogente, ſed in manu eius poſitum eſt tanquam clauum tenentis, quem ſibi tutiorem curſum Prudentia ſua Legibus munita ſuaſerit, intrepide tenere. Vndè communiter inter Nos circumfertur irrefragabile Principium etiam Tyronibus ſatis tritum: Omne illud quod ſoli Principi Iuſto placuerit vim Legis habere, §. *Sed*, & *quod Principi placuit Legis habet vigorem Inſtit. de Iur. Nat. Gent.* & *Ciuil. l.* 2. §. *eo tempore*, *ff. de Orig. Iur.* & docent præter Ordinarios Repetentes, ſic Iura iſta interpretantes Andr. de Iſernia *in Feudis, tit. de Capitaneo; qui Curiam vendidit, num.* 29. Menoch. *de Præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 7. *num.* 64. Auendaño *de Exeq. Mand. Reg. cap.* 1. *num.* 8. *in fine*, eleganter Adam.

Blacuodeus *in Apologia pro Regibus, lib. 1. cap. 10. pag. mihi 60.* Calixt. Ramir. *de Lege Regia, §. 4. num. 12.* idem expreſsè in Pontifice Romano reſpondendum eſſe affirmans ex communi Canoniſtarum conſenſu. Cui addo Palæoth. *de Sacr. Conſiſtor. Conſultat. part. 1. quæſt. 3. art. 8. verſ. Verum ſi res Ordine, pag. mihi 39.* prolixius probantem.

105 Sed objicies fortè Principem non Sibi, ſed Reipub. conſulere debere; monente namque Seneca *lib. 1. de Clement. Reſpublica non eſt Principis, ſed Princeps Reipub.* Solorçan. *Emblem. Polit. 11. num. 23. & ſequentib.* Saluti autem Reipub. eiuſque Bono publico conuenit Principem acceptare, & ſequi teneri Conſilia ſalutaria, vt liquet ex dictis *præcedentibus Sectionibus*, ergò ad illa ſequenda Princeps omninò tenebitur, fortiuſque Romanus Pontifex, qui præ omnibus Mundi Principibus communis omnium Pater, & Paſtor appellatur, quia omnium Principum omniumque Populorum Chriſtiani Orbis Saluti ex munere inuigilare tenetur Paterna ſolicitudine, & feruenti charitate, vt latè probat Habraham Bzoui. *de Romano Pontifice, cap. 34. toto.*

106 At nullius eſſe momenti Inſtantiam reſpondemus, quia non eſt Aliorum, quamuis etiam ſimul omnes collecti peritiſsimè eſſent, judicare, & diffinire: Quid vtilius Reipub. ſit, ſed ipſius tantum, cui Regni Gubernaçula commiſſa ſunt, vt latè probat Guillelm Barclajus *de Regno, & Regali Maieſtate, lib. 3. cap. 4. toto, & præcipuè à pag. 124. per aliquot ſequentib.* Quod præcipuè militat in Romano Pontifice, qui quum à Chriſto Domino immediatè Supremam ſuam Poteſtatem acceperit, Can. *Sacro Sancta 22. diſt.* Can. *Rogamus vos 24. quæſt. 1.* Cum alijs latè ſuprà adductis, quibus nùnc addimus Anton. Perez Benedictin. *in Pentateucho Fidei, lib. 5. de Roman. Pontific. dub. 4. toto, & præcipuè, cap. 2. num. 12. fol. 35. pag. 2.* Nullius hominis Iudicio ſubjici poteſt, vt mox probabimus, interimque adducimus Adamum Blacuodæum *in Apologia pro Regibus, lib. 1. cap. 24. num. 2.* ibi: *Eum tamen* (loquitur de Romano Pontifice) *Eccleſiaſticarum Legum Authores, ita Sacro-Sanctum eſſe volunt, vt nec Regum, nec Imperatorum, nec Populi, nec Sacri Concilij Iudicijs obnoxium eſſe patiantur. Can. Nemo, Can. Aliorum. Can. Facta, 9. quæſt. 3. Voluit enim Deus B. Petri Succeſſores Cælo tantum debere Innocentiam. Eorumque facinora, non ab Hominibus, ſed à Deo dijudicari. Hoc opinor ob reuerentiam eius Perſonæ, quàm agunt in terris, &c.* Hucuſque Author ille Natione Scotus, Profeſſione Regis Galliæ Conſiliarius. Cui etiam adnecto Michael. Paludan. Auguſtinianum *in Apologia, prò Conſtitutione Vrbani VIII. contra Ianſen. cap. 11. nu. 8 pag. 58.* Romano ergò Pontifici Summo hæc Poteſtas competit judicandi, & decernendi omnia Negotia, &

cau-

cauſas Eccleſiæ, licèt arduæ ſint proprio dictamine, nulloque obſeruato alieno Iudicio, aut aliena Regula obſeruata, tùm quia aliàs euerteretur Monarchica eius Suprema Poteſtas, vt rectè docet Palæot. *citato art.* 8. Paludan. *dict. cap.* 11. *mox à principio*. Tùm, & quia eius eſt Natura Conſilij, vt Nullus illud ſequi cogatur, vt ſuprà diximus, & communiter docent DD. Legiſtæ *in l. Titium, & Meuium, in princip. ff. de Adminiſtr. Tut. l.* 4. *§ fin. ff. Mādati*, Abb. *in ca. Nouit. num.* 4. *&* 7. *De his quæ fiunt, à Prælat. & in cap.* 2. *num.* 4. *de Cleric. non reſid.* Felin. *in cap. Ex parte, de conſtitut.* Calixt. Ramir. *de Legē Reg. §.* 4. *nu.* 10. ergò non tenetur Rom. Pontifex neceſſario adhibere Conſilium Cardinalium ad Ardua decernenda, vt docent ſuprà relati, quibus addimus Chaſan. Marc. Ant. Cuchum, Menoc. Iac. Maſc. Flam. Pariſ. Ioan. Garcia, Zeuallos, & Dionyſ. Paul. ſequutos à Barboſa *de Iur. Vniuerſ. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 181. *& cap.* 4. *num.* 89.

107 In foro autem interiori Suprema cauſa eſt Deus, ipſeque mouet intus animum Principis, & ſuggerit conſcientiæ illius: Quid ſit Iuſtum? Quid Bonum, & ſalutare? Mediantibus Conſiliarijs rectè conſulentibus, & propterea non debet Princeps ab eo diſcedere; alioquin grauiter peccaret, & Deo rationem reddere teneretur. S. Thom. 1. 2. *quæſt.* 96. *artic.* 5. *ad* 3. Palæoth. *dict. articul.* 8. *verſ. At verò in Foro interiori*, addens hinc Papam in foro interiori ſæpè cogi Conſilia ſequi, non quatenus à Conſulentibus propoſita, & ſuggeſta, ſed quatenus Animum eius mouent, vt iudicet à Cardinalibus propoſita ſequi debere poſt poſito quocumque priuato affectu, à quo remotiſsimus debet eſſe Romanus Pontifex. Nec nouum eſt, imò frequentiſsimum apud DD. vt multa ſint in Humanis Actionibus; quæ aliter in Foro Pœnitentiali; aliter in Foro exteriori, ſeu Iudiciarijs Legibus definienda ſunt. Benedic. Canophyl. *in tract. de Regul. Fori, & Polit. Reg.* 2. 6. 8. 13. *&* 17. quem allegat Palæoth. *ibidem*, cui addimus Ioan. Valer. *Different. Vtriuſque For. in Prælud. num.* 3. *&* 10. *& Verbo Adulterium, Different.* 2 *num.* 2. *& Verbo Excommunicatio, diff.* 9. *&* 13. *& paſsim per opus*. Cajetan. 2. 2. *quæſt.* 78. *artic.* 1, *ad* 2. Barboſa *in Rubric. de Foro Competent. num.* 7. *&* 8. Mantica *de Coniectur. lib.* 2. *titul.* 14. *num.* 18. *&* 19. Tuſchus *Practicar. concluſ. litt. F. concluſ.* 447. *ex num.* 9. *tom.* 4. & pluribus relatis Ioann. Eſcobar de elCorro *de Vtroque Foro, in initio, num.* 3. *&* 18. vbi adducit Baldum, Abbatem, Ameſcuam, Larream, Nauarrum, Philipp. Franc. Lodouic. Gom. & Ioann. Gutierrez, & licèt illo differentiæ huic non acquieſcat communis tamen opinio in Eum militat.

108 Ad propoſitum ergò argumentum deueniendo reſpondetur, admiſſa Majori, negando Minorem, & Conſequentiam; non enim pendet Salus Populi ab obligatione ſequendi

Mmm 2 Con-

Conſilia, ſed ab operatione, & exequutione illius, quod melius, & juſtius eſt, cujus Iudicium priuatiuè pertinet ad Principem, qui quum in manu Dei cor habeat. Prouerb. 21. auditis Aliorum Sententijs rectius ipſe, quàm alij optimum eliget. Quod præcipuè militat in Romano Pontifice, cui poſsitis his diligentijs infallibilis Definitio à Deo promiſſa eſt, vt numquam errare poſsit, neque fallere, aut falli, vt alibi latius oſtendemus nuncque adducimus, quàm plures laudatos à Diana *tract. 1. de Infallibilit. Decretor. Roman. Pontificum extra Concil. Reſol. 5. tota*, apud quem etiam abſque diligentijs iſtis Pontificem infallibiliter definire grauiſsimi DD. affirmant; poſsitis autem eis, conſpirant omnes, *vt ſequenti Sectione* videbimus. Finis ergò petendi Conſilium non eſt illud ſequi cœco quodam impetu, vt Nonnulli voluere, ſed vt ex Conſilijs traditis Papa ipſe diſcernat, & dijudicet, id quod Reipub. vtilius eſſe arbitratus fuerit, Palæoth. *dicto articul. 8. verſ. Ex quibus conſtare patet.*

109 Ad ſecundam difficultatis partem deueniendo facilè deuictam ex nuper dictis Nemo non videt; ſi namque Roman. Pontifex ad Conſilia iſta ſequenda nullatenus obligatur rectè infertur Actum præter, vel contra Conſilia iſta geſtum validum eſſe; non enim poteſt Nullitas induci, vbi Legis, aut Præcepti tranſgreſsio non eſt, *l. In dubium, C. de Legibus, l. Vnica, C. Qui pro ſua Iuriſdict. l. Pacta, quæ contra, C. de Pactis, l. Ex pretio, C. Si cert. petat.* Auth. *Vt Med. lib. non fieri, Sacr. Iuſſ. circa finem*, Can. *Imperiali 25. quæſt. 2. cap. Si Religioſus, de Elect. in 6.* Alex. *conſ.* 90. *omiſsis, colum. 1. lib. 7.* Boer. *deciſ. 1. num. 16.* Soccin. *conſ.* 112. *in princip. volum.* 3. Sebaſt. Vantius *de Nullit. in Rubr. num. 14. & 15.* Aſt Conſilium etiam acceptum nullam imponit illud ſequendi obligationem, nullumque Præceptum, aut Legem continere poteſt, vt ſæpius diximus ergò contra, vel præter illud factum Nullitati obnoxium eſſe non poteſt.

110 Hæc licèt adeò irrefragabilia ſint, adhuc tamen in ea validiſsimè inſurgi poteſt: Tùm Multorum opinioni innitendo, qui olim planè Actum contra Conſilium factum nullum, & irritum judicarunt, teſte Cardin. Palæoth. *de Sacr. Conſiſt. Conſultat. part. 1. quæſt. 3. art. 7. verſ. Non defuerunt enim.* Tùm etiam facto Romanorum Pontificum; qùum enim Cœleſtinus multas Abbatias, & Epiſcopatus, atque Superiores Dignitates contuliſſet, ſine Cardinalium Conſilio, fuit coram Succeſſore ſatis diſputatum, & demum propter præmiſſam Collegij Poſſeſsionem, Collationes caſſatæ fuerunt, & Benedictus XI. ſtatuta ſuſpendit, quæ Bonifacius abſque iſto Conſilio dederat Marchia-

nis;

nis; quia tangebant Ardua, licèt multa valdè iuſta eſſent in illis, Ioann. Andr. *in cap. Super eo de Hæreticis in 6.* motus ex eo quod defectus in Perſona Facientis, vel in modo faciendi, actum reddit nullum, Contelor. *de Canonizat. Sanctor. cap. 9. num. 3.* addens in cõprobationem, Cardin. Troil. Maluez. & alios, atque rationi illi ſuffragantes Textus *in cap. Eccleſ. S. Mariæ de Conſtitut. l. Magis puto, §. Ne tamen, ff. de Reb. Eorum,* dubiam ergò ex prædictis eſſe reſolutionem propoſitæ difficultatis apparet, vt autem perſpicua reddatur.

111 Difficultatẽ ipſam prius exponere oportet prout eã Nos in titulo explicandam proponimus. Eſt ergò: An in Foro tantum interiori Papa teneatur Cõſilium ad Ardua decernenda requirere, ita vt ſi ſine cauſa Cardinalium Sententias explorare prætermittat, culpæ Reus apud Deum conſtituatur; in Foro autem exteriori Actus ab eo geſtus ſubſiſtat? An verò talis omiſsio generaliter in Vtroque Foro nullum, & invalidum actum reddat?

112 In quà quidem difficultate duplex opinio reperitur. I. eorum qui affirmatiuè eam reſoluunt, quos ſuppreſo nomine Palæoth. allegat, *loc. cit.* eorum fundamenta hæc adducens. I. Præſumpta Mens Papæ, qui aliquem Ordinem ſibi præſcriptum non obſeruans, cenſetur velle, vt actus ille ab alijs ratus non habeatur, argument. Text. *in l. Siquis in princip. ff. de legat. 3.* II. quia ſubſtantia facti auditis Cardinalium Conſilijs immutari poſſet; quia Papa à priore Sententia diſcedere poſſet, vt ſuprà ex pluribus diximus, & præcipuè argument. Text. *in l. Si in tres, ff. de Arbitr.* Hincque hanc Conſiliorum Requiſitionem inter graues ſolemnitates, quæ neglectæ actum annullent recenſeri arbitrari ſunt. Bart. *in l. 1. §. Si plures, num. 3. ff. de exercit. Actione,* Ioann. Andr. *in cap. Non eſt de conſuetud. in 6. & in Add. ad Speculator. titul. de Requiſit. Conſil. §. 1. verſ. Vt autem,* Abb. *in cap. Cum in Veteri, de Elect. num. 12.* quibus addimus Bald. *in l. Cum multa, ſub nu. 2. in fine, C. de Bon. quæ liber.* Catelian. Cottam *in Memorab. Verbo Papa non poteſt Ardua.* III. quia etiam DD. affirmantes Papam de Neceſsitate non teneri ad Conſilia iſta requirenda, ipſi tamen de Honeſtate ſaltem, ad Conſilia iſta adhibenda in Arduis decernendis, teneri affirmant, vt ex plurimis ſuprà relatis, vidimus, nuncque adducimus Iacobat. Felin. Decium, & Gloſſ. ex Palæoth. *citato, artic. 7. verſ. Non defuerunt, lit. E.* & plures relatos à Barboſa *de Iur. Vniuerſ. tom. 1. lib. 1. cap. 4. num. 89.* Ex quibus ſic argui poteſt Honeſtas, & Iuſtitia æquiparantur, quo ad operationem, Can. *Erit autem lex, diſt. 4.* vbi Gloſſ. Archidiacon. & Geminian. pariter enim prohibetur fieri quod honeſtum non eſt, ac quod in-

in juſtum reputatur. Can. *Faciat Homo 22.quæſt.2.* & ibi Gloſ. Magna, *l. Non aliter, ff. de Vſu, & Habitat. l. Nepos Proculo, ff. de Verbor. Sign. l. Filius, ff. de cond. Inſtit.* ergò Actus hujuſmodi contra Honeſtatem facti pariter ſunt nulli, ac ſi contra Iuſtitiam geſti reperirentur. Ergò Quidquid Papa fecerit non requiſitio Cardinalium Conſilio erit nullum, irritum, & inualidum. Hucuſque, pro hac opinione vrgeri poteſt, additis Rationibus, & Factis Romanorum Pōtificum, ſuprà à Nobis recenſitis, quę maximopere eas confirmare non dubitamus.

113 II. autem Sententia huic omninò contraria eſt Definitiones quaſcumque à Romano Pontifice emanatas in rebus Arduis abſque Cardinalium Conſilio validas eſſe, neque ab aliquo in dubium reuocari poſſe eius validitatem, aut obligandi efficaciam. Quam quidem multipliciter eius Aſſeclæ probant.

114 I. quia nullibi conſtat Quod Lege Diuina, aut Naturali Romanus Pontifex obligatus ſit tale petere Conſilium, vt optimè docet Suarez *de Fide, diſp. 5. ſect. 8. num. 11.* Diana *tract. de Infallib. Decretor. Rom. Pontif. extra Conſilium, reſol. 5. verſ. Claudam hanc reſolutionem.* Aſt Romanus Pontifex nulla alia Lege quàm Diuina, aut Naturali ligatur, Can. *Cuncta per Mundum 9. quæſt. 3. & Clarius in cap. Filius noſter, de Teſtam.* vbi Roman. Pontifex ſolum Dei Legibus, non autem Sæculi, viuere profitetur. Ratioque ſuadet; quia quum Superiorem non habeat, à Nemine cogi poteſt ad Legis Poſitiuæ obſeruantiam, vt pluribus relatis probat Moiſa *in Emper. Iur. part. 1. tit. 1. de Legib. quæſt. 1. à num. 2. per aliquot ſequentib.* cui addimus Suarez *de Legibus, lib. 3. cap. 35. ex num. 15.* Andr Fachin. *lib. 1. controuerſiar. cap. 2.* & plures relatos à Diana *part. 1. tract. de Legibus, reſol. 10.* & à Barboſa *in Can. Iuſtum, num. 2. Diſt. 9. & de Iur. Vniuerſo, d. lib 1. cap. 2. num. 179* Ergò ceſſante Præcepto Diuino, aut Naturali obligante Romanum Pontificem ad hoc Conſilium requirendum, omninò immunis à tali obligatione declarandus erit. Nullum autē Præceptum Diuinum, aut Naturale reperitur hanc ei obligationem imponens. Ergò propter eius Omiſsionem Nullitatem incurrere nequit Pontifex, tùm ex dictis à principio, atque tùm etiam quia Nullitas eſt Pœna Iuri Poſitiuo impoſita; in odium enim, ac pœnam Tranſgreſſorum Legum, aliter geſta, & Lege interdicente facta, pro infectis, caſsis, & in vtilibus haberi, ac nullius roboris, & momenti fore eadem lex voluit, & ſtatuendo decreuit, atque ex tùnc Nullitatis remedium ad inuentum eſt, tamquam pœna, *l. Senatus, ff. de contrah. empt.* Bart. *in l. Turpia, ff. de Leg. 1. & in l. Prætor ait, ff. de Nou. Oper. Nunciat. & in l. 1. ff. de his, quæ pro non ſcript.* Bald. *in l. Nemo Mareyres, C. de Sacr. Sanct. Eccleſ.* Felin. *in cap. 2. col. 1. de Teſtib.* poſt Abbat. *in cap. Cognoſcentes, col.*

col.2.de Conſit. Vant. *de Nullit. in Rubr.num.*15. Aſt Romanus Pontifex nulli ſub eſt Iuri quo ad Petitionem Conſilij Barboſ. *dict.cap.* 2.*num.*181. Ergò Actus abſque illo facti Nullitatibus ſubjici nequeunt. Vndè rectè Felin. *in cap. Ad petitionem,num.2.de Accuſat.* & *in cap.in cauſis,col.*1. & 2.*de Re Iudic.* Vant. *de Nullit. tit. An qualibet Sententia , & à Quocumque etiam Magiſtratu prolata per remedium Nullitatis impugnari poſsit? num.* 7. & *aliquot ſeqq.* Palæoth. *de Sacr. Conſiſtor.Conſultat.part.*1.*quaſt.*3. *art.*7.*verſ.Verum abſit,pagin.* 37. docent Quod in Auditorio Papæ, vel Principis Nullitati locum non eſſe.

115 II. autem probatur: Actum infirmare,& irritum reddere, pendet à Poteſtate coactiua , vt fusſe probat Vant. *de Nullit. tit.*3. *toto,*& mox dicemus: Aſt Romanus Pontifex nulli hujuſmodi Poteſtati ſubjicitur ; quia nec ipſe in Se Poteſtatem iſtam exercere valet,S.Thom.1.2.*quaſt.*96.*artic.* 5.vbi latè Cajetan. Palæoth. *dict. artic.*7. *verſ.Accedit,quod quum Actum,*quia Nemò Sibi imperare poteſt,*l.pen.ff.de Arbitr.* Barboſa *dict. lib.*1.*cap.*2.*nu.*182.& *ſeqq.*& *præcipuè,num.*185.*in fine.* Concluſionem hanc ex illo firmans principio. Ergò impoſsibile eſt adſignare Nullitatem Actus geſti à Romano Pontifice.

116 III. eamdem probamus Sententiam,& præcedentes Rationes ſic explicamus ; & corroboramus: Vt Actus quilibet nullus,& irritus reddatur,præcedere debet Iudicis Competentis declaratio ad inſtantiam legitimæ Partis eam petentis. Aſt nullus eſt in hoc Mundo Iudex competens valens Nullitatem iſtam declarare; neque Legitima Pars declarationem iſtam petere valens , ergò impoſsibile eſt dari Nullitatem in Actis à Romano Pontifice geſtis. Conſeq. ex præmiſsis ſequitur. Maj.patet;quia Heretici quærentes Iudicem , qui Romanorum Pontificum Decreta reformaret, nullum alium inuenerunt , quàm Generale Concilium ; vt paſsim apud Cõtrouerſiſtas,& apud mox allegandos videre eſt. At Generale Concilium nequit Legitimum Papam judicare,neque Ei Legem imponere,Can.*Sicut diſt.*15. Can. *Quodcumque* 24.*quaſt.* 1. Acuña *ad* 1.*part,Decreti,in Can. Nunc autem, num.* 5.*diſt.*21. Ioann. Andr. Felin. & Card. Alexandr. ſequuti à Fragoſo *de Regim. Reip.Chriſtiana,tom.* 1.*lib.*1.*§.*6.*num.*67. neque ipſius decreta quolibet aliquo prætextu nulla declarare,aut quidquam decernere,vel decidere quod Summi Põtificis Authoritati deroget, Fragoſo *dict.§.*6.*num.*67. allegans Concil. Chalcedonenſ. *act.* 10. Neque poteſt Concilium ſuper Decretis Concilij Iudicium ferre, Turrecrem. *in Summa Eccleſi. lib.*3.*toto.* Vitoria *in Relect. de Poteſt.Papa,*& *Concilij.* Cano *de Locis Theologic.lib.*6. Bellarmin. *de Rom. Pontifice,lib.*4.*cap.*1.*tom.*1.*controuerſiar.* Suarez *dict. diſput.*3.*ſect.*8. *num.*9. Cajetan. *de Poteſt.Papæ,p.*2. *cap.*13.& *ſeqq.* noſtras Illuſt. D.D. Fr. Bartholomæus de Carrança,

At

Archiep. Toletan. *in Summa Conciltor. controuerſ.* 3. Albert. Pighyus *de Ecclеſ. Hierarch. lib. 4. cap.* 3. Auguſtin Barboſa *de Iure Eccleſ. Vniuerſo. lib. 1. cap. 2. ex num.* 38. *& in cap. Significaſti de Elect. & in cap. Ab Apoſtolica, de Sentent. & Re iudic. in* 6. Gregor. de Valentia *tom.* 3. *controuerſ. quæſt.* 1. *punct.* 7. *§.* 4. Dominic. Bañez 2. 2. *quæſt.* 1. *art.* 10. *dubit.* 2. Thom. Bozius *de Sign. Eccleſ. lib.* 16. *cap.* 8. *& lib.* 18. *cap.* 6. Solorçan. *de Iure Indiar. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 37. Atque ex Sorbonicis Galliæ Andr. Duvall. *in tractat. de Pontifice, part.* 2. *quæſt.* 1. Ioannes Leycet *de Authorit. Pontificis, lib.* 2 *toto*. Brun. Chaſaing. *de Priuileg. Regular. par.* 1. *tract.* 1. *cap.* 1. *propoſ.* 2. quibus addo expræſſius loquentem, & eruditiſsimè probantem, tùm exemplis, tùnc authoritatibus Chriſtian. Lup. *tom.* 2. *in Concilia Generalia in Differt. de VIII. Synodo Generali, cap.* 8. *verſ. In tertia Actione, pag.* 1471. *&* 1472. omninò vidẽdus Ergò Nullus eſt legitimus Iudex, qui hanc Nullitatem declarare valeat, Iudice autem non exiſtente Iudiciũ eſſe nequit, neque Pars petere, quia præcipua Iudicij Pars eſt Iudex, quo deficiente omnes aliæ Iudicij partes obmuteſcunt. Conſeq. expreſsè probat Fragoſo *dict. §.* 6. *nu.* 78. vbi docet extra caſum Hæreſis, à Nemine judicari, aut accuſari poſſe Rom. Pontificem allegans Hadrianum Papam *in* 2. *Epiſtola Synod. ad VIII. Synodum, quæ habetur Action.* 7. *& Canon* 21. *tom.* 4. *Concilior.* eique addo Bellar. Suarez, Ioann. Andr. Abbat Archidiacon. Turrecremat. Azor. Duardum, & Loterium, ſequutos à Barboſa *de Iure Eccleſ. Vniuerſo. tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 2 *n.* 186. ſi in grauiſſima hac Quæſtione Iudicis Munere fungi Nobis fas eſt, poſtremam hanc opinionem omninò ſequendam, & à cunctis Catholicis defendendam reputamus, vtpote quæ ſolidioribus nititur Fũdamentis, & conformior eſt Diuinæ Promiſsioni, & Conceſsioni Sacro-Supremę Poteſtatis Petro, & Succeſſoribus eius à Chriſto D. factæ. Aſt quum omnes iſtæ difficultates alto indigeant Magiſterio Doctis reſoluendas relinquimus, noſtro pate facto Iudicio.

117 Quin ei, & ſecundę opinioni obſtent, quæ in contrarium à principio objecimus Ad I. namque reſpondemus quod quoties plena deliberatio eſt, & conſtat de enixa voluntate nullus datur conjecturandi locus. Ad II. autem reſpondemus illud procedere attentis Legibus Humanis, quæ quum Romanũ Pontificem non ligent, euanet objectio. Ad III. facile etiam reſpondetur. Illud ſolum euincere injuſtè operaturum Romanum Pontificem Conſilium hoc non adhibendo ad Ardua decernenda, non tamen nulliter, quod diuerſiſsimum in Iure reputatur, vt pluribus relatis docet Cardinal. Palæoth. *de Sacr. Conſiſt. Conſultat. part.* 1. *quæſt.* 3. *artic.* 7. *pag.* 37. quem videſis Nobis enim hæc dixiſſe ſufficiat.

Sectio VI.

An Romanus Pontifex definiens Res Fidei,aut Morum non adhibito Conſilio D.D.Cardinalium, aut totius Eccleſiæ errare poſsit? & An omiſsio hæc excuſſet ab obediendis Decretis à Summo Pontifi- latis?

118 Grauiſsimam ſanè,& maximoperè his tẽporibus neceſſariã, reputamus Diſcuſsionem præsẽtis difficultatis propter nonnullos male feriatos Homines ſtabilire volentes aliquos intolerabiles errores quos titulus ipſe ſupponit, omninò exitiales Supremæ Poteſtati Monarchicæ à Chriſto D. Petro, & Succeſſoribus conceſſæ:Fatebimur ſanè ad eo difficilem eſſe, vt Doctiſsimum aliquẽ Diſquiſitorem expoſcat, Noſque impares eſſe tali Muneri ſubeundo etiam fatemur; vndè libenter illam prætermitteremus,ni mancam euaſuram Diſſertationem iſtam ab omnibus dijudicandum eſſe timeremus,atque ideò neceſſitate coacti eam proponimus: vt tractationis præceptis ob temperemus; & ne in alienam Meſem mittere Falcem videamur; quia hæc difficultas putè Theologica forſan ab Aliquibus reputabitur,& eſt, imò ex penitioribus Theologiæ viſceribus eruta; præcipuis namque Principijs Tractatus de Fide, innititur, quæ ad exactam Diſcuſsionem euoluere, ac prætermittere opus eſſe dicent, vndè alienam ab Homine ſolum aliqualiter in Iuriſprudentia verſato reputabunt Se ſe Difficultatibus iſtis implicare. Et quamvis objectionem iſtam *in Introductione Proœmiali,§.6.* retuderimus. Validius nùnc Eminentiſ. D. D. Cardinal. Cajet. authoritate omninò comminutam non dubitamus, *tom.* enim, *1. Opuſculor. tract. 1. de Comparat. Authorit. Papæ, & Concilij,cap.1.in princip.* ait: *Et ne Quis putet ponere Me Falcem in Meſſem alienam præmitto: Quod quia Authoritas Papæ immediatè eſt à Deo, & reuelata in Sacra Scriptura, & Authoritas Eccleſia Vniuerſalis immediatè dicitur eſſe à Deo, vt Conſtantienſe Concilium declarauit, ideò Materia iſta primo, & principaliter eſt Theologorum, quorum eſt Sacram Scripturam, & Diuina opera ſcrutari. Secundario autem, in quantum ſcilicèt eſt in Sacris Canonibus declarata ad Canoniſtas ſpectat, &c.* Moxque: *Oportet ergò Virum Docilem, Vtroſque, Theologos, & Canoniſtas in re hac perſpicere, &c.* Tanto ergò Magiſtro tuti non temerè difficultatem iſtam aggredimur.

119 Plures Cornelij Ianſenij Epiſcopi Iprenſis Diſcipuli, volentes,obſtinato animo,defendere Magiſtri ſui errores à S. Se-

de

de damnatos, varios excogitauere modos labefactandi Apoſtolicas Conſtitutiones contrà Eum emanatas, & præcipuè Vrbani VIII. librum Ianſenij prohibentis *Conſtit* 284. §. 8. *to*. 5. *Bullarij, pag.* 403. *col.* 2. *in fine, & Conſtitutionem* 54. Innoc. X. *eodem, to*. 5. *pag*. 529. *& ſeqq*. quadam nauit iuncto quinque Propoſitiones eiuſdem Epiſcopi, atque *Cõſtitutionem* 28. Alexand. VII §. 6. *pag*. 50. *& ſeqq. tom.* 6. præcedentis confirmatoriam contra Eum. I. que aſſeruerunt: Romani Pontificis Decreta ex Suggeſtu, Sedeque Põtificali lata, tãquam ex Cathedra, animoque Definiendi, ſub eſſe Vniuerſali Eccleſiæ Iudicio, neque infallibilem cõtinere Eccleſię Certitudinem, donec ab Vniuerſali Eccleſia cõprobata ſint. II. autem error huic ſimillimus eſt: Pontificem Summum extra Concilium non poſſe quidquam determinare circa Fidẽ Caram. *in Theolog. Fundam. Fundam*. 4. *num*. 169. Diana *in Tract. de Infallibilit. Decretor. Roman. Pontif. extra Concilium, reſolut*. 1. *mox à princip. part*. 11. *poſt tract*. III. Impune non obtemperari I. II. III. & Vlterioribus Romani Pontificis Iuſsionibus emanatis, è Cathedra in rebus ad Fidem, & Mores pertinentibus, ſub prætexto, non adhibiti Conſilij, aut ſufficientis informationis. Alios etiam adhibẽe his conſimiles errores recenſitos à Michael. Paludan. Gandauenſe Ordin. Heremitar. S. Auguſtin. in Belgio Ex-Prouinciali *in Apologia Conſtitution. Vrbanian. contra Ianſeniſtas, cap*. 1. *num*. 5. *pag*. 3.

120 Quamvis Erroribus iſtis, alijſque eiuſdẽ furfuris emergentibus facile occurri poſsit, eis opponendo ſolidiſsima Principia hucuſque firmata, ex quibus Eos elidi non dubitàmus, Eiſque facile occurrere poſſemus, ſi Numero tantum DD. contra Los pugnare decreuiſſemus; cuilibet namium errori Concluſionem contrariam à grauiſsimis DD. validiſsimè propugnatam opponendo: Aſt quia altius rem perquirere inhiamus, noluimus hoc eſſe contenti, ſed Vtrumque præſtare, & Quæſtionem radicitus examinare, & Concluſiones præmittere, quarum ſit.

121 I. Concluſio. Romanus Pontifex, Ritè, & legitimè Electus, ac proinde legitimus & verus Petri Succeſſor, Solus, è Cathedra definiens errare non poteſt, atque eius Definitio infallibilitatem cõtinet nulla ad id indigens Eccleſiæ Approbatione. Quàm defendunt Cajetan. *in Apolog. de Poteſt. Papæ, part*. 2. *cap*. 13. *& ſeqq*. Canus *de Locis Theolog. lib*. 6. *cap*. 3. *propoſ*. 3. Bellarmin. *de Roman. Pontif. lib*. 4. *cap*. 3. *verſ. de cætero*, quos, & Nonnullos alios ex mox referendis allegat Barboſa *dict. cap*. 2. *nu*. 38. cui addo S. Thom. pluribus in locis, Bañez, Aragon, Valentia, Turrecre. Cardin. Oſium, Ioann. Dried. Thom. Vualdenſ. Petr. Soto Mayor, Victoriam, Roffenſ. Arriaga, Amic. Caram. Suarez, Malder. Vuigers Viguerium, Caſtillo, Tanner, Granad. Can. Fragoſ. Stapleton. Turrian. Porc. Sylvium, Brun, Chaſaing. & Andr.

dr. Duuall. ſequutos à Diana *in dict.tract. de Infallibil. Decret. Roman. Pontificis extra Concil. reſol.2.* pluribus comprobans apud ipſum videndis, qui *Reſol.* 3. luculentiſſimè ſatisfacit Fundamentis Adr. Alphonſi de Caſtro, Gerſonis, & Almayni, quos pro contraria opinione, *Reſol.* 1. adduxerat, eique addimus, pro noſtra Anton. Perez Benedictin. *in Pentateucho Fidei, vol.5.dub.5. toto*, & plures referentem Sebaſt. Cæſar *de Eccleſ. Hierarch.part.1.diſp.1.§.4.num.13.* Bap. Fragoſo *de Regimine Reipub. Chriſtian.tom.2.lib.1.diſp.1.§.3.nu. 25.verſic. Sit Concluſio.*

122 Conſulto addidimus hęc de verò, & Legitimo Pontifice procedere, vt innueremus de Putatiuo Pontifice Concluſionem non procedere: licèt enim omnia alia facta à Pontifice putatiuo (dummodo ſit Vir non autem Fœmina, vt contra Iaſon. probat Laſ. *de Iuſtit. & Iure, lib.2.cap.29.num 66. verſ.Tertio*, Eſcobar *loco mox referendo, num.*343.) teneant ex *l.Barbar.Philipp.ff.de Offic.Præſid.* quum infallibilis definitio, Iure Diuino, Verò Pontifici promiſſa ſit, nullo errore cōmuni, Putatiuo Pontifici attribui poteſt, Thom. Sanch. *de Matrimonio, lib.3.diſput.22.nu. 28.* ita intelligens Gabr. & Maſcard. & ab eo relatos, Eſcobar *de Vtroque Foro, tom.1.tract.1.artic.5. num.*344.

123 Huius autem Concluſionis efficaciſsimam hanc eſſe rationem cenſemus: Infallibilitas ad res Fidei, & Morū definiendas ſoli Petro, atque Succeſſoribus ſuis Legitimis promiſſa, & conceſſa eſt à Chriſto Domino, Luc. 22. *Ego rogaui pro te Petre, vt non deficiat Fides tua, & tu aliquando conuerſus confirma Fratres tuos*; quæ licèt nominatim Petro dicta eſſe appareant; ad Succeſſores tamen dirigi, docent Turrecrem. *in Summa Eccleſ.lib.2. cap.109. & lib.3. cap.60.* Cano, Suarez, Bellarmin. Menoch. & Corduua ſequuti à Fragoſo *de Regimine Chriſtianæ Reipub.tom.2.lib.1.diſp.1.§.3.nu. 26.verſ.Stat ergo*, à Papa ergò tāquam Petri Succeſſore Infallibilitatem, & Authoritatem accipiūt Concilia Generalia, Chriſtian. Lup. *tom.1. in Concil. General. in Appendice ad S.S.Concilium Epheſinum, Act.3.pag.*808. *verſ. Legatis Romanis.* Anton. Perez *in Pentateucho Fidei, vol.2.dub.2.cap.8.toto, & præcipuè, à num.*45. Baptiſta Fragoſo *dict.diſp.1.§.6.num.62. & 63.* Auguſtin. Barboſa *de Iure Vniuerſor.tom.1.lib.1.cap.2.nu.38. & ſeqq.* Sebaſt. Cæſar *de Eccleſ. Hierarch.part.1.diſp.1.§.4.num.9.* Ergò Roman. Pontifex ſolus abſque Concilio definire poteſt infallibiliter. Conſeq. probo. Romanus Pontifex infallibilitatem Concilio impertitur, ergò eam ſibi habere perſpicuum eſt; Nemo enim alijs concedere poteſt, quod non habet; & Nemo aliquid habet, quo vti non poteſt; ſi igitur Roman. Pontifex infallibiliter definiendi authoritatem concedit, vt relati Authores probant, ea ipſum vti poſſe perſpicuum eſt.

124 Concluſionem hac eliſā etiam manet. II. opinatio lenſe-

lenistarum exiſtimantium Papam extra Concilium infallibiliter definire non poſſe. Eiſdem namque Fundamẽtis, ac Rationibus Vterque iſte error conuincitur. Vndè Ad tertium conuincendum ſit.

125 II. Concluſio. Decreta Romani Pontificis definientis ex Cathedra ſunt infallibilia etiam non adhibito Cardinalium Conſilio, aut alijs informationibus. Quàm defendit Auguſtin. Barboſa *dict. cap. 1. num.* 39. cui addi poteſt Mich. Paludan. *in Apolog. pro Conſtitutione Vrbani VIII. contra Janſenium, cap. 11. toto.* Gregor. de Valentia ſequutus à Ioann. Viguerio *in 2. 2. S. Thom. tract. de Põtifice, quaeſt. 1. art. 10. num.* 189. Caſtro Palao *tom. 1. tract. 4. diſput. 1. punct. 5. §. 2. num.* 12. Franc. del Caſtillo *in 3. Sentent. tom. 2. diſput. 16. ſect. 6. num.* 21. Ludouic. Caſpenſem *in Curſ. Theol. tom. 2. tract. 15. diſp. 2. ſect. 7. num.* 68. Adam. Tannerus *tom. 3. diſp. 1. quaeſt. 4. dubit. 6. num.* 158. Ambroſ. de Peñaloſa *in Vindic. Deiparæ Virg. diſp. 12. cap. 1. §. 1. num. 6. cum ſeqq.* Suarez *de Fide, diſp. 5. ſect. 8. num.* 11. Antonin. Diana *in dict. tract. de Infallibilit. Decret. reſol. 5. ver. Verum Sententiam.* Vbi pro contraria opinione allegat Grauinam *de Catholicis Praeſcription. tom. 2. part. 2. articul. 9. fol.* 144. Araujo *in 2. 2. S. Thom. quaeſt. 1. de Pontifice, artic. 10. dub. 5. num.* 14. Bordon *in Sacro Tribunal c. 5. quaeſt. 25. n.* 110. Granad. Cano, & Bañez infrà referendi.

126 Pro hac Concluſione firmanda militant omnia Fundamenta prolixe adducta præcedẽtibus ſectionibus. Vndè amplius in ea immorari otioſum reputauimus, & ideò ſit.

127 III. Concluſio Præcepto Pontificio omninò obtemperãdum eſt, eique acquieſcendum, donec à S. Sede reuocetur, etiam ex hypotheſi quod Pontifex infallibiliter non definiſſe liquido conſtaret. Hanc Concluſionem, tanquam commune inter Catholicos Principium, firmat Bellar. *de Roman. Pontif. lib. 4. cap. 2. verſ. Deinde Catholic.* Iacob. Gretſer. *in Defenſion. eiuſdem capitis, tom. 2. colum. 1013. n. ox à principio,* nulloque relato Authore, ſed aliquibus adductis rationibus defendit Michael Paludan. *in dict. Apologia, ca. 12 pag. 62. & ſeqq.* Noſque eã aliquibus Sacris, & Iuridicis teſtimonijs corroborare conabimur, hoc quidem irrefragabili Diſcurſu.

128 Obedientia cuicumque Principi Supremo debita nõ fundatur in eius infallibilitate; ſed in eius Legitimo Titulo, & Principatu, qui id à ſubditis exigit, vt quum ex Officio aliquid ſtatuit, Iudicat, Definit, Præcipit, aut Vetat; eius Ordinationi Deferatur. Quod vſque adeo verum eſt, vt etiam in Foro Conſcientiæ Eoſdẽ obſtrictos teneat, ita vt Trãſgreſſores illius non ſolum Pœnis Ciuilibus, & Temporalibus ſubjaceant, ſed etiam Conſcientiam ſuam grauiter vulnerent, ac pœnis æternis ſubjiciantur, vt colligitur ex Apoſtol. *ad Rom.* 13. vbi ſcribit: *Parendum eſſe Magiſtratui veluti Dei Ordinationi, non ſolum*

prop-

propter Iram, ſed propter Conſcientiam. Caietan. *in Summ. verbo Praecepti Tranſgreſſores, in princip. pagin. mihi* 456. *in Antuerpiana, edita* 1575. ibi: *Praecepti tranſgreſſionem peccatum eſſe conſtat, &c. ut imponit Neceſſitatem obedienti peccatur, ſi non impletur, iuxta illud* 14. *quaeſt.* 1. *Quod praecipitur, & quod imperatur, neceſſe eſt fieri, &c.* Moxque: *Quandoque autem Antonomaſticè, ut imponit Neceſſitatem talem, ſcilicèt Mortaliter peccandi, ſi non pareatur, iuxta Clement. Exiuit de Paradiſſo, de verbor. Signific. &c.* Aliquibuſque interjectis, hanc elicit Concluſionem: *Commune eſt autem. Vtriuſque generis praecepto quod Tranſgreſſio, tàm ex contemtu, quàm ex perſe, impeditione finis eſt peccatum mortale.* Quam optimè probat, eique addimus Martin. Beccanum *in Theologia Scholaſtica, part.* 2. *Tractat.* 3. *cap.* 6. *quaeſt.* 2. Hulric. Hunn. *in Encyclopedia Iur. part.* 1. *titul.* 2. *cap.* 3. *numer.* 2. Iacob. Marchiſell. *QQ. Pract. Iur. cap.* 46. *numer.* 1. *& ſeqq.* Iaſon. *in l. Certum, numer.* 14. *C. Vnde Legitim.* Anton. Fab. *in C. Saband. libr* 1. *titul.* 1. *§. Quarta Propoſitio Caluini eſt.* Petr. PeKium *Tract. de Teſtam. Coniug. libr.* 4. *cap.* 24. *numer.* 3. Roderic. Suarez *in l. Quoniam in prioribus in declarat. Legis Regni, §. Ad principalem huius Legis intellectum, num. vltim.* Ioan. Roxas *in Epitom. Succeſ. cap.* 20. *numer.* 148. Petr. GilKen. *in Tract. de Praeſcription. part.* 2. *Membr.* 2. *cap.* 3. *numer.* 44. Ferdinand. Vazq. Menchaca *Illuſtr. Controuerſ. libr.* 1. *cap.* 29. Alderan. Maſcard. *de Gener. Statut. Interpretat. concluſ.* 1. *num.* 222.

129 Quorum doctrina non ſolùm procedit reſpectu Piorum, & Chriſtianorum Principum, ſed etiam Impiorum, Infidelium, & Ethnicorũ quorum legibus modo honeſtae ſint, Chriſtianos illis ſubditos parere tenentur propter Conſcientiam, ut clarè colligitur ex eodem Apoſtolo *citato cap.* 13. *Epiſtolae ad Romanos*, ubi Fidelibus Romae de gentibus praecipit, ut ſubditi eſſent ſublimioribus Poteſtatibus, ac Politico Magiſtratui tamquam Dei Miniſtro, non ſolum propter Iram, ideſt Poenam, aut ſupplicium in Tranſgreſſores latum, ſed etiam propter Conſcientiam; quum autem Apoſtolus haec ſcriberet, Ethnici, atque impij Magiſtratus imperabant, ergò, &c. Tùm quia Sanctiſſimus Petrus *Epiſt.* 1. *cap.* 2. Fideles in Ponto, Bythinia, & Capadocia Impijs, & Infidelibus Magiſtratibus ſubjectos, hortatur, ac monet, ut ſubditi ſint Omni Poteſtati propter Deum, atque obtemperent Dominis etiã Diſcolis, ſiue Difficilibus, cui certè conſequens eſt. Eoſdem etiam Legibus, & Sanctionibus illius parere debere, ut rectè infert, Hulric. Hunn. *dicto cap.* 3. *numer.* 7. ergò, &c. III. quia Chriſtus D Salvator Noſter, Matth. 22. Caeſari Ethnico reddi jubet, quae ſua ſunt; hoc autẽ aliter fieri

Nnn ne-

nequit, niſi Legibus ab eo latis parendo. Millenæ aliæ Rationes excogitari poterunt pro Obedientia exhibenda omnibus Principibus.

136 Quibus admiſsis irrefragabilis redditur obligatio parendi Apoſtolicis Mandatis à Romano Pontifice emanatis, ex eo præciſſe quod à S. Sede procedant ſecluſà, Infallibilitate decernendi: Si namque Principibus Supremis obedire tenemur, etiam in Foro conſcientiæ, ex eo tantum quia Suprimi Principes ſunt, ut manet probatum, quum Romanus Pontifex primum, ſeu Supremum obtineat Gradum in Eccleſiaſtica Hierarchia, ſiue Ordinis, ſiue Iuriſdictionis Poteſtatem ſpectemus, qui ex eo Summus Hierarcha rectè denominari poterit, utpotè cui Chriſtus D. totius Eccleſiæ Principatum tradidit, in Perſona Petri Matth. 16. Ioann. 21. *cap. Fundamenta § de Elect. in 6.* ubi ait Pontifex non Petro perſonaliter tantum, Principatum iſtum Conceſſum, ſed potius ad id à Domino datum, ut apud Petri Succeſſores in Eccleſia, uſque ad Conſumationem Sæculi per maneret, Matth. 28. *Ecce vobis cumſum uſque ad Conſumationem Sæculi*; *cap. Solitæ, de Maior. & Obed.* Extrauag. *Vnam Sanctam, eodem tit. inter Communes.* Sebaſtian Cæſar *de Eccleſiaſt. Hierarchia. part. 1. diſp. 1. in principio, & §. 1. & paſsim.* Noſque fuſsius *Tracta. 3.* ubi propriorem habet locum, differemus *volum. 2.* in lucem edere parato.

131 His juxta Aliorum Sententiam, & Opinionem firmatis, difficultatem iſtam facile intelligendam Lecturis, exponere cupientes, Nonnulla pro More noſtro præmittere decreuimus, ut perſpicua noſtra Reſolutio euadat.

132 I. ergò præmittendum eſt, Romanum Pontificem quatuor poſſe conſiderari modis. I. ut eſt Doctor, ſeu Perſona particularis. II. ut Pontifex, ſed Solus. III. ut Pontifex, ſed ad juncto ſolito Cardinalium, & Conſiliariorum Cœtu. IV. ut Pontifex, ſed vna cum Concilio Generali, ita Bellarm. *dict. libr. 4. cap. 2. mox a principio*, cui addo Barboſ. *de Iur. Vniuerſo, tom. 1. libr. 1. cap. 2. num. 38.* qui tamen dupliciter tantum Pontificem conſiderat; ſcilicèt tamquam Paſtorem Vniuerſalem Eccleſiæ, & Supremum eius Iudicem, ac ut Perſonam, ſeu Doctorem Priuatum.

133 II. præmonendum eſt Atque omninò obſeruandum. III. poſſe quæri de Pontifice. IV. illis modis conſiderato in hac difficultate. I. An ipſe Hæreticus eſſe poſsit? II. An Hæreſim docere poſsit? III. que addi poteſt obſeruandum; Sententias nimirum, & Decreto Romani Pontificis interdum eſſe de Rebus Vniuerſalibus, Fidei videlicèt, aut Morum interdum de Rebus particularibus. Bellarm. *loc. citat. verſ. Secundo.*

134 III. hic reuocandum eſt

eſt quod fuiſſe ſupra demonſtrauimus, ſcilicet: Maximopere decere, & conuenire Catholicæ Eccleſiæ; Quod Ardua eius Negotia, non niſi maturo præ habito Conſilio decernatur; hoc namque ad eius perfectionem ſpectare diximus, eaque carere dicendam eſſet, ſi Concilijs non uteretur. Quod ex pluribus oſtendimus, & præcipuè Card. Palæoth. *de Sacr. Conſiſtor. conſultat. p.1.q.3.art.6. in principio*, ubi firmata hac Regula, occurrens Objectioni petendæ à Summi Pontificis Suprema Dignitate, Eum ab hac obligatione excuſſante, concludit: *Alio qui eiuſmodi Poteſtas, quæ Rationi ſubjecta non eſſet, Iniuria potius, & ſumma violentia, ac Barbarica quadam Iuriſdictio eſſet appellanda, quæ Chriſtiano Principi non congruit, nedum Supremo Omnium Antiſti ſit tribuenda, &c.* Vndè Supremæ Pontificiæ Dignitati maximè convenire nil, niſi Maturo Examine præmiſſo definire, docet Illuſtriſ. D.D. Fr. Payus de Ribera nunc Vigilantiſsimus Archiep. Mexican. *in Apolog. pro aliquibus Propoſitionib. male notat. Propoſ.1. num.*84. ubi loculenter.

135 II. præmittendum eſt, & quidem conſentaneæ ad proximè dicta, Romanum Pontificem Iuris Naturalis vinculo teneri ad Conſilium requirendum pro Omnibus Arduis decernendis, & præcipuè ſi ad Fidem, & generaliter ad Mores attineant, ut iam diximus ex Cardinal. Palæoth. *dict. q.3. art.6.* & Alijs, cui addimus Riberam *in dict. Apolog. Propoſ.1. numer.6.* ubi ex eodem Card. Palæotho, & Cardinal. *de Lugo*, & Alijs, Iure etiam Diuino ad prædictum Examen Pontificem Summum obſtrictum eſſe, Quod, & Nos iam ſupra oſtendimus.

136 V. Præmittimus: aliter aſsiſtere Spiritum Sanctum Sacris Scriptoribus; Euangeliſtis nimirum, & Prophetis, ac Summo Eccleſiæ Præſuli Romano Pontifici; illis ſi quidem immediatè, ſuggerendo, aut loquendo; aſsiſtit extra ordinario modo quin ipſi ex Se diligentiam aliquam adhibeant, Papæ autem ordinario aſsiſtit modo, hoc eſt, adhibitis Humanis Diligentijs, & Diſpoſitionibus, ad aſſequendam, quantum in Se eſſe, omnem Humano Modo poſsibilem intelligentiam, quæ poſtea redditur infallibilis S. Spiritus Aſsiſtentia, Dominic. Grauina mox referendus *citando art.13. pagin.151. verſ. Secunda pars.* doctè (ut adſolet) Melch. Canus *de Locis Theolog. libr.5. cap.5. §. Athæc Opinatio*, ubi poſt quam docuit immediatum illum modum, quo Deus Prophetis, & Euangeliſtis adſiſtit, ſubdit: *At Concilium, & Pontifex, Humana via incedant, Rationemque ſequuntur, atque argumentando, Verum à Falſo diſcernunt; non enim exiſtimandus eſt Summus Pontifex eam habere facultatem qua in Apoſtolis, & Prophetis, & Euangeliſtis*

Digitized by Google

in erat; ut propoſita una qualibet de Fide Quæſtione, protinus dignoſcere poſſet, utra Quæſtionis pars, vera falſa veſit? Sed adhibere prius Conſilium neceſſe eſt, & expendere utriuſque partis argumenta: Tunc deinde ſequetur Auxilium Dei, quod videlicèt opus eſt, ut Summus Pontifex in recta Fide contineatur, &c. idque communi Conciliorum Stylo cõprobans, ſubdit: *Nam, & Apoſtolis, & Presbyteris in Synodum Hieroſolymitanam congregatis non ſtatim reuelatum eſt: Quid eſſet in Fidei cauſa decernendum, ſed facta eſt prius (ut Lucas ait) magna Conquiſitio.* Et pluribus relatis exemplis concludit: *Ex quo perſpicuum eſt non dormientibus, & Oſcitantibus Patribus Spiritum S. aſsiſtere, ſed diligenter Humana via, & Ratione quærentibus rei, de qua diſſerunt, veritatem.* Huculque Doctiſsimus Canarienſis Præſul. cui alius Iam allegatus Archi-Præſul Ribera *loc. cit. num.* 7. Se ſubſcribit, quibus addimus luculentiſsimè rem explicantem Dominicum Grauinam *de Catholic. Præſcription. in 2. part. tom.* 4. *Continuation. quæſt.* 2. *art.* 13. *in Controuerſiæ deciſion. pagin.* 151. *col.* 2. *omninò videndus.*

137 VI. Præmonendum duximus nihil denuo Deum reuelate ſuæ Eccleſiæ, quando Romanus Pontifex aliquid de Fide definit; ſed ſolum ei adſiſtit, ut declaret Articulum definitum aliquando fuiſſe reuelatum; & ideò ab Eccleſia tamquam infallibilem veritatem admittendũ, S. Thom. 2.2. *quæſt.* 91. *artic.* 7. Grego. de Valentia 2.2. *diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 7. *Aſſert.* 3. *verſ. Propoſitio.* D. Fray Payus de Ribera *in dict. Apologia, propoſ.* 1. *num.* 8. & *propoſ.* 6. *num.* 55. & *propoſit.* 14. quo Se remittit, eiſque adde Grauin. *dict. artic.* 13. *pagin.* 151. *colu.* 2. *verſic. Secunda pars.*

138 His ſic prælibatis, præmittere reſtat Quæſtionis ſenſum; quo eam diſcutiendam proponimus, ut videlicèt non procedat de Poſsibili, aut Impoſsibili, ut Diana mox referendus, & Alij penes Ipſum exiſtimatunt, inquirentes: *Quid dicendum, ſi Summus Pontifex per Poſsibile, vel Impoſsibile examen omitteret? Dicendum ne tùnc aſſore illum errare poſſe, nec ne?* Hanc enim Quæſtionem, nec veilem, nec aliquomodo neceſſariam reputamus. Quæſtio ergò à Nobis diſcutienda de Poſsibili determinate, & defacto procedit, in eaque inquirimus: *An poſsibile ſit Romanum Pontificem ad Ardua decernenda, Res nimirum Fidei, & Morum generaliter, Examen, ſeu Conſilium omittere? Vel utrum poſsit Summus Pontifex, attenta Communi, & Ordinaria Dei Prouidentia, qua ſuam S. Eccleſiam regere decreuit, aliquid ad Fidem, vel generaliter ad Mores pertinentem, definire Articuli, vel veritatis definiendæ, examine omninò prætermiſſo?* In eoque ſenſu.

139 In duobus conueniunt Omnes DD. Catholici, & Heterodoxi. I. poſſe Pontificem, etiam ut Pontificem, & cum ſuo cœtu Conſiliariorum, vel cum Genera-

nera-

nerali Concilio errare in Controuerſijs Facti, particularibus, quæ ex Informationibus, teſtimonijſque Hominum præcipuè pendent. II. poſſe Pontificem, vt Doctorem Priuatum errare etiam in Quæſtionibus Iuris Vniuerſalibus, tàm Fidei, quàm Morum, idque ex ignorantia, vt alijs DD. accidit. Card. Bellarmin. *de Rom. Pontifice, lib. 4. cap. 2. verſ. His notatis.*

140 Deinde omnes Orthodoxi inter ſe in Duobus alijs conueniunt. I. Pontificem cum Generali Concilio non poſſe errare in condendis Fidei Decretis, vel generalibus Morum Præceptis: II. Pontificem Summum, tamquã Pontificem Solum, vel cum Generali Concilio ſtatuentem, ſeclusſa Infallibilitatis Quæſtione, eſſe ab omnibus Fidelibus obediendum, vt iam ſuprà oſtendimus, nùncque addimus Eundem Cardin. Bellarm. *citato, cap. 3. verſ. Deinde Catholici omnes.*

141 Quibus ſic perſpicuè ſtabilitis ad propoſitam difficultatem Nos conuertentes. Relicta Diuerſitate opinionum, quas in vnum congeſſit Bellarmin. *dict. cap. 2. verſ. Quibus ita conſtitutis, &c.* à Grauina *de Catholic. Præſcription. dict. quæſt. 2. art.* 9. Barboſa *citato, cap. 2. num.* 38. Antonin. Diana *de Infallibilit. Decretor. Romanor. Pontif. extra Concilium, reſol. 5. part. 11. poſt tractat.*

141 Sit reſolutio noſtra adducta à Bellarmino *dict. cap. 2. verſ. Videntur quidem,* vbi poſtquã docuit Pontificem non poſſe definire aliquid Hæreticum, à tota Eccleſia credendum, relatiſque DD. pro hac opinione militantibus, ſubdit: *Videntur quidem hi Auctores aliquo modo inter ſe diſſentire; quia Quidam illorum dicunt; Pontificem non poſſe errare, ſi maturè procedat, & Conſilium audiat aliorum Paſtorum. Alij dicunt: Pontificem etiam Solum, nullo modo errare poſſe. Sed reuera non diſſident inter ſe; nàm Poſteriores non volunt negare, quin teneatur Pontifex maturè procedere, & Conſulere Viros Doctos; ſed ſolum dicere volunt ipſam Infallibilitatem non eſſe in Cœtu Conſiliariorum, vel in Conſilio Epiſcoporum, ſed in ſolo Pontifice, ſicut, è contrario Priores non volunt ponere Infallibilitatem in Conſiliarijs, ſed in ſolo Pontifice. Verum explicare volunt Pontificem debere facere, quod in Se eſt, Conſulendo Viros Doctos, & Peritos Rei, de quà agitur. Siquis autem peteret: An Pontifex erraret ſi temerè definiret? Sine dubio prædicti Auctores omnes reſponderent, non poſſe fieri, vt temerè Pontifex definiat; qui enim promiſit finem, ſine dubio promiſit, & Media, quæ ad eum Finem obtinendam neceſſaria ſunt. Parum autem prodeſſet ſcire Pontificem non erraturum, quando non temerè definit, niſi etiam ſciremus non permiſſuram Dei Prouidentiam, vt Ille temerè definiat, &c.* ex quibus clarè Reſolutio noſtra liquet; videlicèt: *Non poſſe fieri, vt Pontifex definiat temerè, hoc eſt, ſuo innitens Iudicio, nulloque Cardinalium, aut Eccleſiæ requiſitio Conſilio: quià id ſpectat ad Ordinariam Dei Prouidentiam.*

142 Quàm quidem probamus Authoritate DD. Idem Eminent D. Cardinal. Bellarmin. *lib. 1. de Concil. & Eccleſ. cap. 11.* cui addimus Dominic. Grauinam *de Catholic. Præſcript. 2. part. in continua. 4. tom. quæſt. 1. art. vnic. in Reſponſ. ad 4. argum. pag. mihi 37. in Edit. Neapol. qua vtimur, & quæſt. 2. art. 1. in Reſponſ. ad 4. Claſsim, §. Ad quartam, pag. 70. col. 1. & art. 8. in concluſ. pag. 145. col. 2.* D. Araujo *2. 2. quæſt. 1. de Pontif. art. 10. dub. 3. num. 14.* Bordon. *in Sacr. Tribunal. cap. 5. quæſt. 25. num. 10.* Iacob. Granad. *2. 2. controuerſ. 1. de Fide, tract. 7. diſp. 2. ſect. 2. num. 13.* Bañez *de Fide, quæſt. 1. artic. 10. §. Ad 4.* Cano *de Locis Theolog. lib. 5. cap. 5. §. Aliter verò*, Greg. de Valentia *tom. 3. quæſt. 1. punct. 7. quæſt. 6. §. Huc accedit, & q. 7.* Amic. *in Curſ. Theolog. tom. 5. diſp. 7. ſect. 1. num. 30.* Caſtro Palao *in Summa, tom. 1. tract. 4. diſp. 1. punct. 5. §. 2. num. 12.* Franc. del Caſtillo *in 3. Sentent. tom. 2. diſp 16. ſect. 6. num. 21.* Ludouic Caſpenſem *in Curſ. Theolog. tom. 2. tract. 15. diſp. 2. ſect. 7. num. 68.* Adam. Tanner. *tom. 3. diſp. 1. quæſt. 4. dub. 6. num. 158.* Ambroſ. de Peñaloſa *in Vindic. Deipar. diſp. 12. cap. 1. §. 1. nu. 6. cum ſeqq.* Franc. Suarez *de Fide, diſp. 5. ſect. 8. num. 11.* Mich. Paludan *in Apolog. contra Janſen. cap. 11. & 12.* relatos à Diana *dict. tract. de Infallibilit. Decretor. Roman. Pontif. extra Concilium, reſol. 5. tota*, qui licèt varie hanc difficultatem reſolvere voluerint, omnes tamen ad concordiã Cardinalis Bellar. nuper relatam reduci poſſunt. Eiſque addo Ioan. à S Thom. *1. part. quæſt. 1. diſp. 2. artic. 4. verſ. Dico ſecundo, & verſ. Reſpondeo Eccleſiam, & 2. 2. quæſt. 1. diſp. 9. artic. 2. §. Tertio quæritur, verſ. Ad Fundamentum*, Cardin. de Lugo *in Tract. de Fide, diſp. 1. ſect. 13. §. 1. à num. 276.* Noſtratem Ioann. Martinez de Ripalda *eod. tract. diſput. 8. ſect. 2. à nu. 21.* Ioan. Lorin. *in cap. 15. Act. Apoſtol. ad illud: Cum autem magna conquiſitio fieret.* Ioan. Malder. Antuerpienſ. Epiſcopum *tom. 1. de Fide, quæſt. 1. artic. 10. diſput. 5.* Nicol Baldel. *in Theolog. Moral. lib. 1. de Fide, diſput. 37. num. 8.* Andr. Duvallium D. Sorbonic. *in ſuo Libr. de Suprema Poteſt. Pontifi. par. 2. quæſt. 3.* Franc. Sylu. Decan. Duacenſ. *in ſuo Libro de Præcipuis Controuerſ. Fidei, lib. 4. quæſt. 2. artic. 8* Gaſpar Hurtado *de Fide, diſput. 11. difficult. 15. §. Objiciunt*, Ioann. Azor. *Inſtit. Moral. tom. 2. part. 2. lib. 5. cap. 5.* Ludouic. Carbonel *in Summa, tom. 3. lib. 1. cap. 23.* Petr. de Aragon *de Fide, quæſt. 1. artic. 1. tract. de Summ. Pontif. dub. 2. concluſ. 2.* Vincent. Regium, è Societ. Ieſu *in Elucidat. Euangel. part. 3. lib. 5. cap. 11. Theorem. 5. à num. 17. ad 21.* Balduin. Iunnium ex Seraphica Minorum S. Franc. Familia *in Manual. Theolog. lib. 12. de Fide, cap. 5. de Romano Pontifice, Dogm. 6.* Habraham Bzou. *de Romano Pontifice, cap. 14. verſ. Iudicium Papæ in his, quæ ſunt Fidei*, Cardinal. Turrecrem. *in Summa, lib. 2. cap. 112. in Reſponſ. ad 6.* vbi Archidiacon. & Alber. Magn. allegat, Thom. Stapleton. Doct. Anglic. *tom. 1. par. 1. controuerſ. 3. de Primar. Subject. Poteſt.*

Digitized by Google

teſt. Eccleſ. quaſt. 4. §. Non fruſtra defendit, Eymeric. in Direct. Inquiſitor. part. 2. de Haret. Prauit. quaſt. 2. & ibi Franc. Peña Comment. 27. §. Sit tertia Regula; Albertin. de Agnoſc. Aſſertion. Catholic. quaſt. 9. in fine, Cardin. Tuſch. Practic. Concluſ. tom. 6. litt. P. Verbo Papa, concluſ. 79 Proſper. Farin. de Hareſi, q. 186. §. 1. num. 3. Anton. de Cordua in Quaſtionar. lib. 4. quaſt. 1. propoſ. 10. §. Secunda limitatio, S. Antonin. de Florentia in Summa, 3. p. tit. 22. cap. 3. Henric. Henriq in Summa, lib. 2. de Sacram. Pœnitent. cap. 26. & de Roman. Pontif. Claue, lib 1. cap. 10. § 2. Ioann. Viguer. in Inſtitut. de Virtut. Fidei, verſ. 13. de Poteſtate condendi Symbolum in fine, Card. Scanisl. Hoſi tom. 1. cap. 28. in fine, Ioann. de Pineda in Eccleſiaſtem. cap. 12. verſ. 11. propè finem, Didac. Stell. in Lucam 22. ad illud Ego rogaui pro te, &c. Henr. Lancellotum Auguſtin. in ſuo Operè inſcripto Hareticum quare? Qui eſt de Primatu Papa, Ludouic. Turrian. de Fide, diſp. 17. dubit. 5. Franciſc. de Soſa, Ioſeph. Guarnizo, Ægid. Auguſtinian. Ferdinand. de Eſcalante, Bartholomæ. Fumum. Ludouic. Molinam, Petr. à Ieſu Maria, Alphonſ. à Vera Cruce, Gaſpar Caſſalium, & omnes alios à Diana relatos, ſequutos à D Fray Payo de Ribera in dict. Apolog. Propoſ. 1. §. 2. à num. 10. ad 69. vbi eorum verba adducit, & Aſſertionē noſtram dilucide exponit, & concludit omnium Catholicorum communem eſſe Sententiam: Impoſsibile eſſe Pontificem ſine examine, & matura Conſilio definire Res Fidei, & Morum generaliter, ſuppoſita Dei Prouidentia.

143 Exhibuimus copiam iſtam Authorum, vt hoc pacto vitaremus prolixiorem hujus difficultatis excuſsionem; tùm quia præcipuæ rationes, & Fundamēta, quæ adduci poterant luculentiſsimè examinata ſunt tota hac Diſſertatione; tùm etiam quia tot tantiſque grauiſsimis recenſitis DD. vix erit, quin aliquem, aut aliquos Lector habeat; quemcumque autem habuerit, plenè inſtructus manebit, dūmmodo attente conſideret præjacta à Nobis Principia præcedentibus Reſolutionibus. Motoſiuſque ideò in hac Reſolutione corroboranda ſubſiſtere ſuperfluum reputauimus; Neceſſarium tamen duximus reſpondere ad Authores Catholicos, qui pro contraria Sententia militant; quia hoc non facilè adſequetur etiam plurimis ex relatis non oſcitanter euolutis; quia non multùm de illis curarunt; quum Heterodoxi magni facere Eorum Authoritatem conſtet ex adductis à Grauina locis citatis. Prius ergò recenſendi ſunt, & poſtea judicandi.

144 Ex Catholicis ergò Doctoribus militat contra Infallibilitatem duplex oppoſita Acies, cujus Prima vltra modum Poteſtatem Pontificiam extollit; Altera contra Ius, Faſque, atque in apertiſsima Sacra teſtimonia pugnās, eandem Poteſtatem peſum dare nō veretur: illa namque nefas eſſe defendit affirmare Papam non poſſe: Altera nimiam Ambitionē tiſſe

eſſe prædicat dicere Papam eſſe Infallibilem. Vtramque euertere opus eſt, vt noſtra opinio omninò firma, atque irrefragabilis maneat.

145 Ad opinionem nimis concedentem Pontificiæ Poteſtati facile reſpondemus, & quidē Dupliciter. I. eam contrariam, atque ex diametro oppoſitam eſſe communi Sententiæ DD. quos plena manu congeſſimus, quibus familiaris loquutio eſt: Non poſſe fieri, vt Pontifex temere definiat. II. quia hac non admiſſa loquutione damnandi ſunt, tàm Theologi, quàm Iuriſconſulti, & tàm Controuerſiſtæ, quàm Sacri Interpretes, omneſque Summiſtæ, & demum SS. PP. quibus omnibus communis eſt aſſertio: *Papam Multa non poſſe*, imò, & ipſi Summi Pontifices, non ſemel hac ipſa phraſi vſos eſſe comperimus. Gelaſius Papa relatus à S. Thom. 2. 2. *quæſt*. 68. *artic*. 4. Vndè eximius noſtras D. Martin ab Azpilcueta *tom*. 1. *Commentar. de Spol. Clericor*. §. 3. *num*. 5. ab horrens indiſcretū zelum, ſeu nimiam Aſſentationē, quà Nonnulli DD. ampliorem, quàm par eſt, Poteſtatem Papæ attribuunt, ſubdit: *Quod fortè, vel alia ſimilia fuerunt in cauſa, quod fælic. record. Pius V. Mihi ſemel dixerit: Iuriſconſultos ſolitos eſſe, plus ſatis Poteſtatis tribuere Papæ; cui humiliter reſpondi: Non omnis id facere; imò aliquos nimium detrahere, ſed media, eademque recta via Iura Naturalia, & Diuina cum Humanis conciliando, eſſe incedendum. Quod omnibus Vtriuſque Iuris Profeſſoribus perſuaſum iri maxime cupio, &c.* cujus mirificæ Doctrinæ rationē adducit Canus *dict. lib*. 5. *cap*. 5. *circa finem, verſ. Nunc illud*, vbi ait: *Non eget Petrus Mendacio noſtro, noſtra Adulatione non eget*. Addendique ſunt Paulin Berti. Lucenſ. *in ſua Praxi Crim. Regul. titul*. 4. *de Viſitat. cap*. 10. *num*. 20. & Ludouic. Turrian. *in Select. Centur*. 4. *dub*. 80. ibi: *Notandum verò eſt, ſine periculo poſſe eſſe Controuerſiam circa Poteſtatem Pontificis, reſpectu alicujus actus, & poſſe eſſe opiniones contrarias Doctorum, &c.* & præ omnibus addendus D. Fray Payus de Ribera *in toties allegata Apologetica expoſit*, §. 4. *num*. 86. *& ſeqq*. cui etiam adnecto in his terminis expreſsè loquentem Franc. Dauenporto, vulgo Santa Clara *in Syſtem. Fidei, cap*. 28. *num*. 7. ibi: *Suſpicor verò aliquos eſſe, qui dum omnimodam huic Sedi Infallibilitatem tribuere prætendunt; omnem ab ea auferre conuincuntur; nimirum ad ſuos conceptus adſtruendos Poſteriores Pōtifices, & Synodos Prioribus opponūt. An non hoc eſt omnem Infallibilitatem auferre? &c.*

146 II. reſpondetur hanc Impotentiam definiendi non adhibito Conſilio, quàm admittere Aduerſarij nolunt judicātes multum dettrahere Poteſtati Pontificiæ, tantum ab eſſe, vt illi contraria ſit, aſſerere Rom. Pontif. datam eſſe à Chriſto Domino Supremam Authoritatem, vt temerè definiat, qualitèr definiturum eſſe patet, ſi abſque prævio examine, & ſufficienti Diſcuſsione definiret Articulum ad Fidem.

Se-

ſeu ad Mores generaliter pertinentem, ut docent præ allegati DD. quibus nunc addimus DD. Pariſienſ. Ioann. Arboreum, Alphonſ. à Caſtro, Covarr. Turrecrem. Felin. Rippam, Abbatem, Iacobat. Barbat. Corduuam, Roffenſ. VValdenſ. Horantes, Archidiacon. Concil. Milevitan. ſequutus ab Henric. Henriq. *de Roman. Pontif. Claue, lib.1. cap.10. §.2. toto,* cui addimus Author. *Concord. Sacerdotij, & Imperij, to.1. lib.1. cap.9. §.7.* Mich. Rouſſ. *Hiſtor. Pontif. Iuriſdict. lib.2. cap.10. nu.11.* Grauinā *dict. tom.4. q.2. art.8.* & ſuffragantes Text. *in Can. Apoſtolicæ 35. q.9. Cap. Apoſtolica, de Re Iudic. Cap.1. de Schiſmat. Cap. Licèt, Cap. Eccleſia, de Elect. Cap.1. de Renunt. in 6.* Clem. *Ne Romani, &* Clement. *Pleriſque, de Election. Extrauag.5. Ioann. XXII. de V.S.* Temeritas autem in grauibus peccatum communiter reputatur, & ſumma imperfectio; nam teſte Cicer. *lib.4. Rhethor. eſt cum in conſiderata dolorum perpeſsione gladiatoria periculorum ſuſceptio.* vel juxta Angelic. Præceptor. *2.2. q.35. art.25. Temeritas, ſiue Præcipitatio eſt Defectus Conſilij, & Spiritus Imprudentiæ,* vel (eodem Sancto teſte *loc. cit. q.53. art.3.*) *Temeritas eſt per quam fieri dicuntur quæ ratione non geruntur, vel propter impetum voluntatis, vel Paſsionis, vel ex contemptu, quæ cauſatur ex ſuperbia, ideo continetur ſub Præcipitatione, quæ reſpicit utrumque.* Concinnitque Ariſt. *lib. 2. Ethic.* Poſſe autem Peccare in definitionibus pro Vniuerſa Eccleſia ſtabiliendis, Impotentia potius, quam Potentia dicitur S. Bonauent. *in 1. diſt. q.42.* ubi ex hac ratione Deum peccare non poſſe affirmat, & nullo ex eis relato docet in his terminis, hac ipſa Paritate ſumpta: D. Fr. Payus de Ribera *in dict. Apologia Propoſ.1. §.4. num. 88. & 89.* adducens S. Thom. *Quodlib.4. quæſt.8. artic.13.* dicentem de Summo Pontifice: *Nihil poſſe contra veritatem, & totum pro veritate poſſe;* idque deſumpſiſſe addit ex Apoſt. *1. ad Corinth.13.* ſcribente: *Non enim poſſumus aliquid aduerſus veritatem, ſed pro veritate, &c.* Ergò Aſſerere Roman. Pontificem non poſſe Temere (hoc eſt non præmiſſa ſufficienti Diſcuſſione, & præ habito Maturo conſilio) infallibiliter definire, tantum ab eſt, ut Poteſtati Pontificiæ in aliquo deroget, quod eam potius mirificè augeat, eiuſque Perfectionem declaret.

147 Vtque omnes ambigendi, & inſtandi occaſiones (quantum in Nobis eſt) vitemus, addendum cenſuimus: Arbitrio Romani Pontificis à Domino relictum eſſe dijudicare Qantam, & Qualem Diſcuſſionem neceſſariam eſſe, ut Temeritas illa vitetur in definiendo, omnes ſiquidem Catholici DD. affirmare conſpirant: Quod ſi Papa judicauerit ſufficienter examinatam eſſe Quæſtionem, ſeu à Articulum definiendum, eo ipſo infallibiliter Eum definiturum. Henric. Henriq. *de Roman. Pontif. Claue, lib.1. cap.10. §.2. lit.P. & §.3. litt.A.* ubi aliquos allegat, *& lib.2. cap.5. §.2. litt.Z. & lib.3. cap.3. & cap.11.*

Hoc

148 Hoc autem quod Theologis ex ſuis Principijs commune eſt, Nobis etiam ex Noſtri Iuris Regulis irrefragabiliter etiam procedit. I. nam Papæ aſſerenti ſufficientem excuſsionem, & Cõſilium adhibuiſſe credendum eſt, ut ſupra diximus, nuncque producimus ſuffragantes Textus in Extrauag. *Quia Quorumdam.* 5. *Ioann. XXII. de verb. Sign.* ibi: *Vtique tum cum Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, &c.* Can. *Prima Adnotatio* 11. *diſt.* 16. Iul. Papa *in Epiſt. ad Epiſcop. Antioch.* relatus *in Apolog.* 2. *Athanaſ.* ex quibus, & alijs ſic docent communiter propè innumeri relati à Diana *in d. Tract. de Infallibil. Decretor. Roman. Pontif. reſol.* 5. cui addimus Franc. Davemporto, vulgo S. Clara *in Syſtem. Fidei, cap.* 28. *mox à principio,* Alavam *de Concil.* 1. *p. cap.* 1. Henriq. *de Roman. Pontificis Claue, lib.* 3. *cap.* 3. §. 1. *in fine, litt.* N. II. nam juxta Iuris Regulas: *Quid quid, in Iure expreſſum non eſt id Arbitrio Iudicis relictum cenſetur.* Menoch. *de Arbitrar. in Quaſt. Proœm. num.* 5. Philipp. de Bictis à Camerino Capucinus *in Epitom. Conſilior. Crimin. Tract.* 11. *in princip. num.* 1.

149 Deueniendo autem ad Authores Catholicos negantes Papam abſque Concilio poſſe vſquam infallibiliter definire, quorum aliquos ſupra retulimus, nuncque indiuidualius omnes hãc opinionem defendentes adducimus, ſcilicèt Adrian. Papam VI. *in* 4. *Sentent. in Materia de Sacram. confirmat. art.* 3. *ad* 2. *principale,* Caſtro *contra Hæreſes, lib.* 1. *cap.* 2. & *latius, cap.* 8. Ioan. Gerſon. *in Tract. de Poteſt. Eccleſ.* Iacob. de Almayn. *in* 3. *diſt.* 24. *q.* 5. *dub.* 6. quos pro hac opinione adducit Diana *dicti Tract. de Infallibil. Decretor. Roman. Pontif. extra Concil. Reſol.* 1. *mox poſt princip.* quibus addimus, alios relatos à Cano *de Loc. Theolog. lib.* 6. *cap.* 1. *ad finem,* hoc ipſum tribuentes Gratiano *in cap. Ita Dominus, verſ. Hoc autem* 19. *diſt.* Quibus fauere videtur Abb. *in cap. Significaſti, num.* 3. *de Elect.* & *quæſt.* 1. *num.* 22. Anton. de Roſſelis *in Monarch. Concilior. q.* 14. *num.* 13. & 17. adductos à Barboſa *de Iur. Vniuerſo dict. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 39. *Qui eodem, num. verſ. Non obſtat Ratio.* Eorum fundamenta diluit. Noſque Opinionem iſtam falſam eſſe cenſemus, atque à Catholicis auribus omninò ablegandam, eiuſque Authores quoad opinionem iſtam ab Orthodoxorum DD. Alvo vna cum ipſa opinione delendos.

150 I. nam contraria eſt Sententia hæc Iuri Diuino, ex quo hæc clarè elici mox referendi DD. affirmare conſpirant. I. Roman. Pontificem ſolum abſque Concilio è Cathedram loquentem, Eccleſiam Vniuerſalem præſeferre, ut probatur ex illo Matth. 23. *Super Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ, & Phariſæi, omnia ergò quæcumque dixerint vobis ſeruate, & facite.* Ergò eo ipſo quod Dominus Præcepta illa ſeruare iuſsit, ea ab Vniverſa Eccleſia emanata pronunciauit, ergò fortius in Romano Pontifice Chriſti Vicario Repræſentatio iſta verificabitur. Ioann. à S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 1.

art.

artic.7.de Authorit.Papæ,diſp.9.artic.4. Cajetan. *de Inſtit. Roman. Pontif.* Habraham Bzou. *de Roman.Pontif.cap.14.num.21.*

151 II. Eo ipſo quod Papa, è Cathedra loquitur, atque Eccleſiam Vniuerſalem præſefert; infallibiliter Res Fidei, & Morum definit ſiue Solus, ſiue cùm Concilio definiat. Quàm Illationem probant. tum ex præcedenti Eccleſiæ Vniuerſalis Repræſentatione, quam Romanum Pontificem habere diximus, è Cathedra loquentem: Eccleſia autem Vniuerſalis nullum vſquàm errorem, ne quidem materialem in Rebus Fidei, & Morum admiſit, vt *ex 1. ad Timoth.3.23.* S. Martial. *Epiſt. ad Burdigalenſ. cap.1.* atque ex ipſis infenſiſsimis Eccleſiæ Hoſtibus, Caluino; Muſculo, & alijs probat Iſidor. Daluz Luſitan. *in Concertat.de Eccleſ.cap.10.verit.5. ſpecul.1.num.601.per aliquot ſeqq.* cui addo Bzouiũ *dict.cap.14.* plura congerentem, cui etiam adjungi poſſunt Gloſſ. Theolophylac. Beda; & alij apud Bellarm. *lib.3. de Verb. Dei, cap.5. & de Romano Pontif.lib.4.cap.3. & 4.* & plures congerens PP. Henric. Henriq. *de Roman.Pontif.Claue, lib.1.cap. 10.§.2.litt.M.* & luculenta Conciliorũ teſtimonia exhibẽs Chriſtian. Lup. *in Concilia Generalia, tom.2.in Not. & Schol. ad Canon. VI.Synodi, pag.816.verſ. Et Romanam.*

152 Tùm quia Ipſe Romanus Pontifex ex Se, Diuina Promiſsione infallibilis exiſtit. Luc. 22. *Ego rogaui pro Te, &c.* quæ iam ſuprà retulimus, in quibus præcipuè adnotãdum eſt, Quod ad Petrum directa, quater eius Perſona ſpecialiter deſignata eſt: *Pro Te, Fides tua, Tu, Fratres tuos,* quibus abundãtiſsimè oſtendere voluit Dominus Petro, tamquam Eccleſiæ Capiti, atque Succeſſoribus eius Infallibilitatem immediatè communicare, vt optimè ponderauit Agatho Papa *in VI. Synodo, Act.4. & 8.* & docent cõmuniter PP. adducti à Bellarmin. *de Verb.Dei, dict.lib.3.cap.5. & de Rom.Pont.lib.4.cap.3. & 4.* Henriq. *dict.lib.1.cap.8.§.1.litt.F. & cap.10.§.2.* vbi grauiſsima adducit comprobantia teſtimonia.

153 Vlteriuſque ex ipſo Sacro Textu hanc Infallibilitatem in Romano Pontifice probant ex illo Deuteron.17. *Si difficile, & Ambiguum, &c.* ex quo Legis Veteris Summo Sacerdoti Infallibilitatem hanc competijſſe deducunt; illamque ex Majoritate rationis Summo Pontifici Legis Gratiæ competere inferunt Alphonſ. à Caſtro *de Iuſt.Hæretic.Punit.lib.1.cap.5.* Albert. Pigh. *de Eccleſ.Hierarch.lib.4. cap.8.* Cardin. Hoſt. *lib.2. contra Brent.* Henriq. *dict.§.2.litt.L.* corroborantque ex illo Ioann.11. *expedit, vt Vnus moriatur, ne tota Gens pereat. Hoc autem à ſemetipſo non dixit, ſed quũ eſſet Pontifex anni illius, prophetauit;* ideſt ex Munere infallibiliter definiuit, ut ex Auguſtin. *lib.4. de Trinit.cap.17. & de Geneſi ad litteram, lib.12.cap.21.tom.3.ſuor. oper. & Quæſt.ſup.Iud.lib.7.quæſt.48. de Conſenſu Euangeliſtar.lib.2.cap.69.*

&

& lib.2.ad Simplic. quæſt.1.tom.4. vberrimè, *tom.9.tract.49.in Ioan.* Cujus verba adducit Habraham Bzouius *dict.cap.14.num.11.*

154 Rationibuſque hanc ipſam illationem, latè defendit Suarez *de Fide, diſp.5.ſect.1. & ſect.5.* Noſque hanc iam ſuprà adductam tamquam irrefragabilem addimus: Concilium Vniuerſale etiam in Hæreticorum Sententia eſt infallibile. Aſt Concilium Vniuerſale à Roman. Pontifice Infallibilitatem ſuam omninò accipit; quia eſſentiam legitimi Concilij, cui adnexa eſt Infallibilitas hæc, à Romani Pontificis authoritate mutuatur, Generalis namque Synodus extra Romanæ Sedis Mandata, nihil poteſt Chriſtian. Lup. *in Cõcilia Generalia, tom.1.in Appendice ad Synodum Chalcedonenſ. Act.6.in fine, pag.967.* Deficiente quà propter Summi Pontificis authoritate non Concilium, ſed Diaboli Conciliabulum reputatur, vt ſcribit Marcel. Papa I. *in Epiſt.ad Epiſcop. Antiochen.* Conc. Nicen.I. *relatum à Synodo Alexandrin.in Epiſt.ad Felic.Papam*, Iul I. *in Epiſt.ad Epiſcop.Orient.* referente Socrat. *lib.2. Hiſtor. Eccleſ. cap.13.* Sozomen. *lib.3.cap.9.* Nicephoro *lib.9.cap.5.* Caſiodor. *lib.4.cap.9.& 19.* Bellarmin. *de Concil. lib.1.cap.12.verſ. Addo quod etiam*, vbi tàm Iure Diuino, quàm communi Regula Eccleſiaſtica, id procedere addit Henriq. *de Roman. Pontif. Claue, lib.3.cap.3.§.4.lit.C.* Grauina *de Catholic. Præſcript. part.2.tom.4.controuerſ.8.quæſt.2.artic.1.* Habraham Bzou. *de Rom. Pontif. cap.7.num.1.* Mich. Rouſſel. *Hiſtor. Pontificiæ Iuriſdict. lib.3.cap.2.num.4.* & falſi ſunt Vigilio Papæ Legati Orientalis Eccleſiæ apud Chriſtian. Lup. *in Concilia Generalia, pag.762.in principio, tom.1.in Canones V.Synodi, cap.9. Collat.1. in fine.* Ergò priuatiuè in ſolo Roman. Pontifice reſidet Infallibilitas decidendi cõtrouerſias Fidei, & Morum.

155 Hanc Conſequentiam, & Aſſertionem noſtram expreſſam reperimus *in cap. Majores de Baptiſmo*, eamque inconcuſſa ſtabilitate defendunt Turrecremat. Bellarmin. Gregor. Lop. Avendaño, Rebuff. Roland. à Valle, Rutili. Benzoni. Menoch. & Thom. Boz. ſequuti à Solorçano *tom.1. de Iur. Indiar. lib.2.cap.24.num.62. & lib.3.cap.2.num.37.* vbi aliquos addit, Fragoſo *de Regim. Reipub. Chriſtianæ, part.2.lib.1.diſp.1.tota*, Franc. Bordon. *in Sacro Tribun. cap.1.quæſt.3.num.144.tom.1.in poſtrem.edit.1666.* Illuſtr. D. Caram. *in Theolog. Fundament. tom.1. Fundam.4.à num.246.in Roman. Edit.1656.* Mich. Maucler. *de Eccleſ. Monarchia, tom.1.part.2.lib.4.cap.6.* Franc. Hallier *de Eccleſ. Hierarchia, lib.4.ſect.vlt.cap.1.art.2.* & plures Pontificias Deciſiones, & grauiſſimos DD. adducens Diana *in Priori Diſceptat. de Infallibilit. Decret. Roman. Pontif. extra Concil. reſol.2.* eique addimus Albert. Pygh. Sot. Richard. Durand. Aleanſ. Syluest. Specul. Conjugat. Simanc. Gaſpar. Scarger. Nauarr. Iacobat. Sylu. Nuptial. Couarru. Abulenſ. Ioan. à Louan. Ioan. Arbor.

bor. Horantes, Rober. Arbor. Remund. Ruff. Ioan. Fab. Ioann. Coclæum, Conrad. Kling. Iacob. Lotoman Reginal. Buder, Turrian. & propè innumeros adductos ab Henric. *dict lib.1.cap.10.§.2.litt. L.* & Angel. Maria Verricell. *de Apoſtolic. Miſsionib. tit.13.q.182. ſect.8.num.98.*

156 Hi autem DD. Infallibilitatem iſtam quo ad Fidei Quæſtiones docent. Noſque eandem Infallibilitatem Eidem competere affirmamus indecidendis Rebus ad Mores generaliter pertinentibus, vt copioſe probant Bellarmin. *de Roman. Pontifice, lib. 1. cap. 5.* Azor *Inſtit. Moral. tom. 2. lib. 5. cap. 6.* Gregor. de Valentia *tom. 3. diſput. 1. quæſt. 1. punct. 7.* Bañez *in Prior. Commentar. in S. Thom. 2.2. quæſt. 7. ar. 10. dub. 6.* & ibi Ioa. à S. Thom. *diſp. 9. artic. 3.* Turrecrem. *in Summ. de Eccleſia, lib. 2. c. 110.* S. Antonin. *in Summa, 3. part. tit. 12. cap. 8. §. 2.* Ioann. à Neapoli *Quodlibet 11.* Cano *de Locis Theolog lib. 5 cap. 5.* Molina *de Iuſt. & Iure, tom. 2. diſp. 325.* Suarez *de Fide, diſp. 5. ſect. 8 num. 7.* Turrian. *in 2.2. diſp. 16. dubit. 2.* Paul. Comitolus *lib. 1. Reſponſ. Moral. quæſt. 113. num. 4.* Caſtro Palao *in Summa, tom. 1. tract. 4. diſp. 1 punct. 5. §. 3.* Angel. Maria Verricelli *dict. ſect. 8. num. 99.* Diana *in poſterior, Diſcept. Infallibilit. Decretor. Roman. Pontif. extra Concil. reſolut. 13. tota, & præcipuè, verſ. Vndè noſtra Concluſio,* vbi addit Ampliationem hanc de Fide habendam eſſe attenta Martini V. in Concilio Conſtantienſe Deciſione, quæ ad Bullam redacta eſt *incip. Inter Cunctas Paſtoralis Curæ, quæ ad ipſius Cōcilij calcem proſtat, & in Bullar. Nouiſsimo, tom. 1. conſtitut. 1. eiuſdem Pontificis, pagin. mihi 309. in poſtrema edit. Lugdunenſ. 1655.*

157 Quod autem Infallibilitas hæc Papæ in rebus Fidei, & Morum generaliter, decidendis, iam de Fide tenenda ſit, Hæreticumque reputandum eſſe contrarium Aſſerentem, docent Suar. *d. ſect. 8. num. 4.* Turrecrem. *dict. lib. 2. cap. 109.* Cajetan *de Poteſt. Papæ, cap. 9.* Ioann. EKius *de Primatu Petri, cap. 18.* Cano *de Locis, lib. 6. cap. 4.* Hoſius *in Confeſsione Fidei, cap. 35.* Vvaldenſ. *Doctrinal. Fidei, lib. 2. cap. 47. & 48.* Ioan. Dried. *de Eccleſ. Dogmat. lib. 4. cap. 19.* Angel. Maria Verricelli. *dict. ſect. 8. num. 98. & 99.* & Deciſum eſt in Concil. Lateranenſ. ſub Leone X. *in Condemnat. articul. 24. Lutheri*, priuſque Deciſio hæc deducebatur ex Clement. *Vnic. de Summ. Trinit. & Fid. Catholic.* Concil Florentin. *Seſſ. 25. in fine*, & ante Concilia hæc Hanc eandem Infallibilitatem confirmarunt Sanctiſſimi illi Antiqui Summi Pontifices, Felix. Papa, *Epiſtol. ad Benign.* Leo. I. *Serm. 3. de Aniuerſ. Aſſump. ſuæ relato in VI. Synodo, Act. 4.* Nicol I. *Epiſtol. ad Michael. Imperator.* Innocent. III. *Epiſtol. ad Epiſcop. Arelatenſ.* Gelaſ. *Epiſtol. ad Anaſtaſ. Imperator.* Gregor. *Epiſtol. 72. lib. 4.* S. Bernard. *Epiſtol. 109.* Quibus propè innumeri Patres, DD. & Fundamenta adduci poſſunt ex Diana *in Duplici illa Diſceptat. de Infallibilit. Decretor.*

Roman. Pontif. extra Concil. tota, & præcipuè in 1. reſolut. 14. & in 2. reſolut. 2. verſ. Probatur iſta noſtra Concluſio, vbi firmauerat, nec materialem quidem errorem admittendum eſſe in Papa, è Cathedra definientem.

158 Concludendum ergò eſt: Quod definitiones, è Cathedra emanatæ ab omnibus Chriſti Fidelibus reuerenter ſuſcipiendæ ſunt tamquam præcipui Fidei noſtræ Articuli: Nullique fas eſſe Catholico ſe ab Earum Obedientiæ ſubſtrahere, niſi ſuaue Iugum Eccleſiæ excutere ſatagat Franc. Dauenporto *in dict. Syſtem. Fidei, cap. 28. num. 5.* ex S. Thom. 2. 2. *quæſt. 1. artic. 10. & quæſt. 11. art. 2. ad 3.* S. Auguſtin *lib. de Peccato Origin. contra Pelag. & Cæleſt. cap. 7. & Epiſtol. 166. in fine*, Diana *in dict. Prior. Diſceptat. reſol. 2. tota.* Vndè nefas erit de eis quocumque prætextu, aut cauſa diſputare, aut obedientiam denegare, vt iam ſuprà oſtendimus.

159 Antequam Manũ à difficultate amoueamus addere libuit: tùnc Conſtitutionem, ſeu Decretum, è Cathedra S. Petri emanare dicendum eſſe, quoties in eo contentum Roman. Pontifex obſeruari jubet *Authoritate Omnipotẽtis Dei, Sibi in B. Petro conceſſa, ac Vicariatus Ieſu Chriſti, quo fungitur in Terris*, ſiue alijs eiuſdem efficaciæ clauſulis adhibeat, Angel. Maria Verricelli. *dict. ſect. 8. num. 98.* cui addendi ſunt Corduua *lib. 4. quæſt. dub. 3.* Valentia *in Analyſi de Fide, lib. 8. cap. 3.* Bañez *2. 2. quæſt. 1. articul. 10.* Cajetan. *de Authoritat. Papæ, cap. 8. & 1. part. quæſt. 61. articul. 3.* Cano *de Locis Theolog. lib. 5. cap. 5. quæſt. 4. & lib. 6. cap. vltim.* Couar. *lib. 4. var. cap. 46. num. 6.* Simanc. *de Cathol. Inſtit. tit. de Hæreſi*; & cum Alijs Hẽric. Henriq. *de Roman. Pontif. Claue, lib. 1. cap. 11. §. fin. litt. V. & lib. 3. cap. 6.*

160 Quamvis plura de Authoribus Catholicis opinionem illam defendentibus addere poſſem, quæ Eorum authoritatem radicitus enervarent, atque Eorum Famam denigrarent; quum tamen illis opus non ſit, quia conuicti ſunt, otioſum quà propter, & in glorium reputauimus in Eos amplius pugnare. Volẽtes autem ſcire quà Nota illi digni ſint Grauinam addat, *dict. part. 2. tom. 4. q. 2. art. 1. in Solut. Argumentor. §. Ad tertium, pag. 69. ferè tota.*

§. VI.

An Miſta Monarchia in Eccleſia vigens, minuat, an verò augeat Summi Pontificis Authoritatem, & Poteſtatem?

161 A Diuerticulo vndè diſceſſimus, redeuntes, pro Quæſtionis coronide Hanc Difficultatem, probandam, & corroborandam ſuſcipimus contra Bod. & eius ſequaces

ces, quos, & alios, eiuſdē furfuris Homines facile conuinci poſſe non dubitaremus, ſi Ratione illi ducerentur; at quum à prima veritate deflexerint, difficillimum erit aliquibus Eos veritatibus flecti, vndè ſolum intendimus omninò auerruncare à Catholicorum mentibus ſiniſtras illas Opinationes, quæ pium intellectum incautè addiſcentem, peruertere facile poterunt. Huncque eſſe totius noſtri Operis Scopum palam profitemur.

162 Vt ergò ad eam deueniamus, & principium *hujus §. fin. §. 5.* Conuectamus. I. diſtinguendum eſt inter ipſum Reip. Satum, & Imperandi, ſeu Adminiſtrandi Formam, ac Rationem accidentalem, quę inter ſe plurimum diſtant, vt *in hujus Quæſtionis initio,* iam præmonuiſſe meminimus, nùncque addimus Bodin. *de Rep. lib. 2. cap. 2. verſ. Porrò Monarchia, pag.* 295. Erneſt. Cothman. *in Cod. lib. 1. tit. 1. quæſt. 1. num.* 10. Author. *de Iur. Principat. concluſ. 9. litt. A. in notat.* Poteſt itaque Status ipſe Regalis, & Monarchicus eſſe, licèt Gubernandi forma Ariſtocraticis rationibus ſit temperata. Bodin. *loc. cit.* & ab eo Author *Tract. de Regimine Sæculari, & Eccleſiaſtico, lib. 1. claſ. 2. c. 2. n.* 104. *&* 105.

163 II. Stabiliendũ eſt Quod licèt verum ſit Miſtam Rempublicam inde vnamquãque appellari, quod eius Supremus Monarcha, & præcipuè Romanus Pontifex, Ardua decernere nequeat abſque Optimatum, hoc eſt S. R. E. Eminentiſſ. D.D. Cardinalium, ſeu Aliorum Eccleſiæ Prælatorũ, Conſilio, Hening. Arniſæ. *de Doctrina Ciuil, c. 8. pag.* 207. Ann. Rob. *Rer. Iudic. lib. 2. c. 1. mox à principio;* qui Miſtas ex hac ratione judicat Monarchias, Hiſp. Galli. & Angli. Aſt Sũmus Pontifex non ita adſtringitur Cardinalium Cõſilio, vt extra illud, aut cõtra illud ſtatuere non poſsit; vt enim ſuprà latè manet probatum, ſolum tenetur audire illorum rationes, eiſque perpenſis, pro Arbitrio ſuo decernere, ſiue juxta eas, ſi illis conformetur, ſiue contra Eas, ſi ab illis diſſentit, quin ex hoc Nullitas, aut Defectus Poteſtatis allegari poſsit, vt abundè Nos dixiſſe meminimus, nùncque addimus Paulum V. Pontificem Maxim. qui ſic expreſsè declarauit in illo famoſo Diſsidio cum Repub. Veneta atteſtante Iacob. Auguſtino Thuano *lib.* 137. *Hiſtor.* & ab eo Mich. Rouſſel. *Hiſtor. Pontif. Iuriſdict. lib. 2. cap. 10. nu.* 10. Grauina *d. art. 8. in Solut. Argumen.* ibi: *Reſpondetur non propter hoc ſubjici Papæ Iudicium, vt adſtringatur ſequi Eorum Sententiã, ſed Conſiliariorum rationes auſcultari, appendere, & ponderare debet, vt præſtito quod in ſe eſt, altiori Conſilio, & inſtinctui ſe erudiendum præbeat. Ex eruditione ergò, & Inſtructione Humana non arguitur Inferioritas in Pontifice; ſemper enim Caput eſt omnium ipſe Pontifex ex Plenitudine Poteſtatis, & Regiminis. Vndè nec Conſiliarij Regis præſunt Regi, ſed dirigant Regem, ſicut oculi Caput dirigunt ad ambulandum: Sapientes autem oculis comparantur, & vt dicit S.*

Digitized by Google

Thom. lib. 3 contra Gētes, cap. 172. quia conſilians regit Eum, qui Conſilium accipit quodammodo, et dominatur. Vnde dicitur Prouerb. 15. Seruius ſapientis dominabitur filijs ſtultis; ex Poteſtate autem coercitiua, & Regiminis facultate ſuperior Princeps eſt, vnde Conſulto S. Thom. appoſuit illam particulam; Quodammodo: Sapientes ſcilicet Principi dominari, &c. His ergò ſic prælibatis.

164 Difficultatem propoſitam reſoluendam duximus Verbis, & authoritate Eminentiſs. D. Cardin. Palæothi *de Sacr. Conſiſt. Conſult. part. 1. quæſt. 2. verſ. Poſtremo, pag. mihi 14. litt. D.* ibi: *Poſtremò ſiquis diceret Monarchiam, quæ ab Vno pendet Principe præſtare Ariſtocratiæ, quæ Plurium Adminiſtratione vititur, &c.* inferiuſque: *Tùm etiam Principis Dignitati detrahi videtur, ſi vrgeri ipſum dixerimus Aliorum Conſilia exquirere, quaſi ipſe quid agendum ſit, non videat, & proptereà ab Aliorum Sententijs pendere debeat, quod indignum videtur. Reſpondemus in Monarchia, ſicut in Iudice tria conſiderari, Poteſtatem ſcilicet, Sapientiam, & Probitatem. S. Thom. 3. part. quæſt. 59. articul. 1. & 2. 2. quæſt. 60. artic. 2. Plato in Georg. poſt medi. Ariſt. 5. Politic. cap. 9. Cicer. in Epiſtol. ad Quint. Fratrem. Ex his autem Formam quidem eſſentialem in Poteſtate conſiſtere, quæ penes Vnum eſſe debet, tùm propter Vnitatis rationem, quæ alijs perfectior eſt: tùm propter Pacem conſeruandam, Aliaque plura Commoda, quæ inde ad Publicam Vtilitatem manāt, S. Thom. de Regim. Princip. lib. 1. cap. 2. & ſequentibus, Reliquas verò Duas partes eſſe veluti Accidentia, quæ aliquando in alijs Gubernationibus meliores inueniuntur, & ideò poſſe iſtas in Monarchia Aliorum Bonorum, & Prudentum Auxilio ſuppleri, quum Poteſtas aliũ dependere nequaquam poſſit, cujus ratione Monarchia ſimpliciter, & abſolute alijs Gubernationibus præfertur. Vndè, & Veteres à Conſiliarijs Rectores diſtinxerunt. S. Thom. lib. 4. de Regim. Princip. cap. 14. & 25. Quà propter Nos non dicimus Eos, qui in Conſiliũ adhibentur, plus Principe ſapere, aut Illum ab Eorum Iudicio debere omninò pendere; ſic enim illius Authoritas et integra non relinqueretur, ſed dicimus Illorum eſſe Principi quid ſentiant fideliter denũciare Principis verò, quæ potior illorum ſit Sententia diſcernere. S. Thom. 2. 2. quæſt. 49. art. 3. & quæſt. 47. artic. 4. & 12. Tùm ſibi facile perſuadere magnum Veritatis argumentum ex eo exiſtere, quum omnes inter ſe, aut certè quàm plurimi conſenſerint, quorum Sententiam ſequi tantum abeſt, vt Authoritatem, aut Prudētiæ opinionem imminuat, vt potius augeat. Sapientia enim eſt, & Veritatem propoſitam agnoſcere, & ei libenter adhærere:* Concinnuntque Grauina, *dict. articul. 8. pagin.* 143. Adam Contzem. *lib. 1. Politic. capit.* 21. Cardinal. Bellarmin. *lib. 1. de Roman. Pontifice, mox à principio.* Et corroborari poteſt Reſolutio hæc ex adductis à S. Thom. *de Regim. Princip. dict. lib. 1. toto*, Beſold. *de Appellat. cap. 2. ſect. 9. pagin. 43. & in Synopſi Polit. part. 1. lib. cap. 2. nu. 33.*

Cor-

165 Corroboraturque Reſolutio hæc hoc efficaci Diſcurſu, ſublimior, atque excelſior erit Eccleſiæ Monarchia, quo Benignior, Humanior, & Æquior eſt. *Prouerb.* 20. Cicer. *Orat.* 2. *pro Ligario*, Sigon. *de Imper. Occident. lib.* 16. Petr. de Ribadeneyra *in Princip. Chriſtiano, lib.* 2. *cap.* 18. *&* 19. vbi addit etiam materialiter Humanitate Imperia dilatari. Major autem Humanitas eſt omnia Cõſilio decernere Palæoth. *dict. part.* 1. *quæſt.* 1. *ex Ariſt.* 3. *Ethicor. cap.* 3. & S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 49. *artic.* 3. ergò tantũ ab eſt quod Miſta hæc Politiæ ſpecies Monarchicam minuat Authoritatem, quod potius eam omninò augeat, & extollat. Hanc conſequentiam expreſsè docet Henric. Henriq. *de Romani Pontif. Claue, lib.* 1. *cap.* 7. §. 4. *in fine, & præcipuè, litt.* Q. ibi: *Hac Temperata Gubernandi Ratio Miſta eſt optima, ita vt præcipuè ſit Monarchia, ſed cum Conſilio Optimatũ, &c. Idẽque prius docuerat de Pænit. lib.* 3. *cap.* 5 §. 2. *&* 5.

166 Neque his obſtant, quæ contra hanc Miſtam Monarchiam Aliqui opponunt, & præcipuè Bodin. *lib.* 2. *de Repub. cap.* 6. *pagin. mihi* 348. *& in Method. Hiſtor. cap.* 6. qui Imperium Germanicum, ex eo tantum quod hac Miſta Politia gubernetur, Monarchicum non eſſe pluribus ſuadere conatus eſt, fruſtra tamen, & friuole, vt oſtendunt Petr. Heigius *part.* 1. *quæſt.* 2. *num.* 21. & fuſius Author *Tractat. de Regim. Sæcular. & Eccleſ. Imper. Roman. lib.* 1. *clauſ.* 1. *ca.* 2. *à num.* 51. Quibus apud ipſos vi- dendis relictis, ad objectaque in Noſtram Eccleſiaſticam Monarchiam conuertentes.

167 Reſpondemus ex eodem Cardin. Palæoth. *dict. part.* 1. *quæſt.* 2. *verſ. Ex his ita explicatis, pag.* 15. I. non obſtare argumentũ deſumptum ex quo Principum celſitudo, atque eminens Eorum ſtatus minuitur; quia indignum proponebatur Eos Aliorum Conſilijs ſubjicere. Diluitur enim reſpondendo: Nihili Eorum Summam Poteſtatem ex hoc derogari, ſed ampliorem potius materiam illis ſubminiſtrari pate faciendæ Eorum Sapientiæ, & Prudentiæ, dùm auditis Plurium Sententijs, Ipſi quid potius, quid vtilius futurum ſit, deligunt. Vndè Eorum Conſtitutiones Majorem apud omnes Exiſtimationem, facilioremque ad ſequuntũr executionem. Hincque apud Lamprid. *in Vita Seueri*, legitur mitiſsimum illum Imperatorem ſæpius propriam Sententiam, auditis Conſiliarijs publicè retractaſſe, Matrique Mam meæ illud increpanti, Quod ita Imperiũ debilius, ac contemptibilius redderet, reſpondiſſe fertur. *At ſecurius, & Diuturnius.* Quàm quidem opinionem, à Pluribus laudabiliter Imperantibus amplexã cõſtat ex Plutarcho *in Licurgo*, Capirolino *in Antonino Philoſopho*, & Dione, *in Trajano*, adductis à Palæoth, *l. c.* cui addimus Caj. Criſ. Salluſt. *Orat.* 2. *ad Caſ. de Rep. Ord.* ibi: *Omnia Regna, Ciuitate Nationes, vſq; eo proſperum Imperiũ habuiſſe, dũ apud Eos vera Conſilia valuerũt*

Ooo 2 Vbi

Vbicumque Gratia, timor, voluptas, ea corrupere; poſt paulo imminuta opes, deinde ademptum Imperium, poſtremo ſeruitus impoſita eſt. Vide plura congerentem D. Solorçan. *Emblem. Politic. 46. num. 12. & aliquot ſeqq.*

168 Ad II. autem Argumẽtum deductum ab Abſurdo, quod reputant Aliorum indigere Conſilio Illos, qui Alios regunt, potius namque ex hoc Illi regi, quàm regere videntur: Reſpondetur Regendi Rationem in Poteſtatis, & Iuriſdictionis Authoritate conſiſtere; hæc autem in Vno reſidere debet, Bodin. *lib. 2. de Repub. cap. 1. pag. 275. verſ. Sed qui vnius*, Arniſæus *de Iurib. Maieſt. lib. 2. cap. 2. n. 2.* Qui firmius, & efficacius Imperium habebit, quo ab illo præcepta, Rationi, & Æquitati magis conſentanea fuerint: Hoc autem Prudentum Conſilijs adſequi, dubium non eſt, & ex eo quod Conſilium hoc requirat non Regi, ſed prudenter Regere affirmandum eſſe Palæothus *loco citato* tuto aſſerit, Aſſertionique ſuæ acquieſcimus addentes Homerũ *Illiad. 7.* Dionyſ. Halicarnaſæo *lib. 2.* Petr. Fab. *lib. 1. Semetrium, cap. fin. pag. 199. & ſequentib.* Ann. Rober. *Rer. Iudic. lib. 2. cap. 21.* & præ omnibus Reſcriptum Theodoſij, & Valẽtiniani relatum *in l. Humanum, C. de Legibus*, & pluribus alijs adductis à D. Solorçano *Emblemat. Politic. 45. num. 15. & ſeqq.*

169 Ad III. denique objiciẽdum: Publicas nimirum Res ſilẽtio obtegendas eſſe, nàm Taciturnitas eſt optimum, atque tutiſsimum rerum adminiſtrandarum vinculum, Valer. Maxim. *lib. 2. c. 2.* Nullaque ſunt meliora Conſilia, quàm quæ ignorata permaneant. Veget. *de Re Milit. lib. 2. ca. 7. & lib. 3. cap. 26.* Nota etenim Conſilia mox, aut pernitioſa, aut inutilia reddũtur Liv. *lib. 9.* Hincque Q. Metell. Macedonic. omnia proprio, & ſubito Cõſilio agere aſuetũ, cuidam Amico roganti: *Quid nam facturus eſſet? Tunicam meam exuerem, ſi eum Conſilium meum ſcire exiſtimarem*, reſpondiſſe ſcribunt Plin. *de Viris Illuſt. cap. 61.* Plutarch. *in Apothegm.* Pluraque congerit Beyerlinch. *in Theatr. Vit. Human. tom. 1. litt. A. pagin. 709.* Princeps ergò Res à ſe faciẽdas Pluribus confidens vim Maieſtatis infringit, vt iam diu ſenſit Tyber. apud Tacit. *lib. 1. Annal.* Saavedra *Empreſ. 57. pagin. mihi 413.* Solorçan. *Emblem. 47.* ibi:

Quis latet abſconſus? Conſus. Cur templa teguntur.
Syluis? Conſulitur: Conſiliumque parat.
Ardua tùnc Vobis, Reges, fœlicia cedent.
Adſunt cum Conſi, Conſiliumque latet.

Non obſtare reſpondemus: I. fatemur enim, quod, & ſuprà probauimus; ſi magnum immineret periculum ex eo quod res agenda, aut detegẽda eſſet, aut ob violationem ſecreti non adſequenda; tùnc Principem omnibus rem illam celare debere, nec cuiquam eam aperire, Palæoth. *dict. part. 1. quæſt. 2. in fine.* II. autem reſpondemus caſum hùnc mere ſpeculati-

tiuum reputandum eſſe, nullus ſiquidem Princeps adeò infœlix reperietur, qui aliquos ſaltem pauciores fidos non habeat, quibus rem tuto poſſit communicare. Vndè ad hujuſmodi pericula vitanda Omnes Reſpublicæ ſelectiores habent Viros, quibus Summa Regni Arcana diſcutienda committuntur, in Hiſpaniaque noſtra eſt Supremum Status Cōſilium ad id deputatum, in quo tali ſecreto omnia geruntur, & geri præcipiuntur, vt vltimo ſupplitio damnatum viderimus inferiorem Miniſtrum Officialem ſcilicèt Secretarij, ob rei ſibi creditæ ſecretum violatum. Omnibuſque Supremis Tribunalibus Regnorum ſecretum ſub grauiſſimis pœnis in dictum eſſe pluribus Regijs Sāctionibus, probat D. Solorçan. *Emblem. Polit.* 47. *num.* 24. & *ſeqq.* & Iure iurando ad ſecreti obſeruationem ſemper adſtrictos eſſe Magiſtratus, & plura de ſecreto iu eis neceſſario cummulant Anton. Cabreros *de Metu, lib.* 2. *cap.* 7. Alph. Narbona *in l.* 82. *gloſſ.* 5. *tit.* 5. *lib.* 2. *Recop.* Simanc. *de Repub. lib.* 7. *cap.* 13. & 14. Decian. Menoch. Farin. & alij apud Valēçuelam *Conſ.* 162. Oſſor. *de Reg. Inſtitut. lib.* 8. Menoch. *Conſ.* 107. *toto*, & *de Arbitrar. caſu* 537. Bouad. *in Politic. lib.* 2. *cap.* 5. Maſtrill. *de Magiſtratibus, lib.* 2. *cap* 2. *ex nu.* 116. Solorçan. *dict. Emblem. Polit.* 47. *tota.*

170 Alia Argumenta quæ in Miſtam hanc Monarchiam oppoſūtur optimè diluit Grauina *dict. art.* 8. *in Solutione Argumentor.* apud Quem ea videnda remittimus, hæc ſoluiſſe ſufficere arbitrantes.

QVÆSTIO. XI.

Quomodo Eccleſiaſtica Poteſtas à Sæculari differat ratione Proprij Vniuſcujuſque Territorij?

§. I.

Et quid, & quotuplex Territorium ſit?

1 PRæſupponendum eſt pro iſtius §. & totius Quæſtionis reſolutione, Ius Territoriale idem eſſe, ac Ius Superioritatis Supremo competens Domino. Quod dupliciter conſiderari poteſt I. quod conſiſtit in adminiſtratione ipſius Territorij Ius illi dicendo, omnibuſque neceſſarijs prouidendo. II. conſiſtit in perſonis, ac rebus Ditionum ſuarum, quas, vt Prouinciarum, ac locorum certorum Imperij Domini, ac Poſſeſſores immediatè obtinent; ſub ea etenim conſideratione Territorij appellatione ve-

venit quidquid eſt intra fines Vniuerſitatis, ità, vt nulla perſona, aut locus excipiatur. Bald. *Conſ.* 326. *Incip. Rex Romanorum, nu.* 8. *verſ. Item certum, lib.* 1. *& conſ.* 333. *incip. Ad intelligentiam circa principiũ, verſ. Nàm ſi Imperator, eod. lib.* 1. vbi Quod appellatione Territorij (ſub hac quidem acceptione) continentur omnes Nationes, & Magnates, deſignatis illius Principis finibus circumſcripti, cui in comprobationem addit Barb. *Appellat. Verb.* 261. *n.* 2. Ruin. Tuſch. & Bald. eumdem.

2 Hoc Territoriale Ius Recentiores vocant *Superioritatem.* Item *Ius Territorij Principum, ſeu Ius Superius.* Carol. Sigon. *de Regni Italię, lib.* 7. *in Othone Magno, Summam Politicam Poteſtatem nominat* Iaſ. *in l. Imperium, ff. de Iuriſdict.* Põtificij Iuris Compilatores Eccleſiaſticæ Dignitatis excellentiam vocant *Majoritatem toto tituli de Major. & Obed.* In Hiſpania nominatur *Summa Regis Iuriſdictio*, quãque Regio nomine Suprema exercent Tribunalia, & Auditoria. Cou. *PP. QQ. c.* 2. Rectè autem hoc Ius, & Poteſtas Territorij voce appellatur, vt diſtinguatur à priori Iure Statuum, quod in adminiſtratione totius Reip. conſiſtere dictum eſt ſuprà alibi.

3 Territorium autem inquit Pompon. *eſt Vniuerſitas Agrorum intra fines cujuſque Ciuitatis. Quod ab eo dictum quidam ajũt, quod Magiſtratus eius loci intra eos fines jus terrendi habeat, l. Pupillus* 239. *§. Territorium* 8. *ff. de Verb. Sign.* Vndè colligitur, non Oppidorum tantum, & Ciuitatum, vt *in l.* 3. *§. non perpetua, ff de Sepulchr. Viol. l. Cæteras, § Sed ſi quis, ff. de Leg.* 1. *l. Nulli, §. Quod ſi in vnico, C. de Epiſcop. & Cleric.* Sed Prouinciarum quoque Territoria eſſe, vt ex Sicculo Flacco *de Condi. Agror.* docet Ioan. Kaluin. *in Lexic. Iurid. litt. F. pagin.* 866. *col.* 2. *num.* 70. aliàs ex Varrone, & Iſidoro acceptiones referens. Alij autem ex eo dictum exiſtimant, quod conditori Ciuitates Taurum in dextra Vaccam intrinſecus jungebant: & cincti ritu Sabino, id eſt, Togæ parte caput velati, parte ſuccincti tenebant ſtiuam incuruam, vt glebæ omnes intrinſecùs caderent, & ita ſulco ducto loca murorum deſignabant, aratrum ſui pendentes circa loca portarum, vndè ei Territorum dictum eſt, quaſi Tritbouium tritum bobus, & aratro. Sic Hotoman. & ab eo Laurent. Beyetlinch. *in Theatr. Vit. Human. tom.* 6. *litt. P. pag.* 504. *colum.* 2. *in fine.*

4 Hinc Vniuerſum cujuſque Supremi Principis Territorium ipſius Principis propriè dicitur commune, & vniuerſale, cujus Prouinciæ ſingulæ ſua iterum habent particularia Territoria, atque hæc iterum totidem, quot in ea ſunt Ciuitates, & Oppida. Vldaric. Zaſius *Conſil.* 16. *num.* 46. *& ſequentibus.* Tyber. Decian. *Reſponſ.* 123. *num.* 17. *& ſequentibus, num.* 3. adeoque quæuis etiam Vniuerſitas, quæ vni, & eidem ſub eſt, dicitur Territorium, vt ſingulæ quoque Diœceſes.

§. II.

Digitized by Google

§. II.

Territorium an poſsit ſine Iuriſdictione dari?

5 QVamvis aliquando dicatur Territorium ſine juriſdictione dari poſſe; hoc tamen dupliciter eſt intelligendum. I. in propria ſignificatione, Menoch. *de Præſump. lib. 3. præſumpt. 97. num. 6.* in qua Nomen hoc, quo ad Iuriſdictionalia extenditur, Territorium enim appellatur, quod habet formam Vniuerſitatis; nec non Magiſtratus, qui Ius dicit, juxta illud Pauli *lib. 1. ad adictū* relatum *in l. fin. de Iuriſd. impune*, ſcilicèt, *nō pareri Ius extra Territorium dicenti.* II. autem intelligi poteſt doctrina ſubtilis Barb. *in l. 1. num. 15. ff. de Iuriſdict. omn. Iudic.* A quo Mattha *de Iuriſdict. part. 1. cap. 47. num. 16.* prænotat Iuriſdictionem annexam non eſſe Territorio, nec ei in eſſe, qualiter ſeruitus prædio, neceſſe Qualitatem, ſed Adjunctum, vndè colligunt Territorium non eſſe Subjectum recipiens Iuriſdictionem, ſed eam occupans, quà quidem præciſione retenta ſatis metaphyſica, Territorium ſeparatum à Iuriſdictione poterit cōſiderari; phyſicè tamen, & realiter à Territorio terminatur Iuriſdictio, & abſque ea id dari non poteſt, Iaſ. *in l. 1. nū. 15. ff. de Iuriſdict. omn. Iudic.* Bald. *in titul. de Pact. Iuram. firm. §. Ad hoc, verſ. Imaginetis, & in l. 1. §. Initio, ff. de Offic. Præfect. Vrb.* Alex. *Conſ. 33. num. 2. lib. 4.* & ſicut ſeruitus deſiderat Fundum ad ſui exiſtentiam, ita Iuriſdictio Territorium, vt per Text. *in l. fin. C. vbi, & apud quē*, ex Abb. & alijs tradit Gregor. Lopez *in l. 1. tit. 4. p. 3. Verbo. Que tienen.* Quàm adeò plātatam eſſe in Territorio DD. exiſtimant, vt ab eo à velli nequeat, & eſſe tamquā Nebulam ſuper paludem, quæ generatur actiua ſolis potentià ſubdunt, Bald. & Gregor. Lop. *locis nuperrime adductis*, Mattha *dict. cap. 47. num. 5.* Bozor. *de Iuriſdict. cap. 8. num. 3.*

§. III.

Quæ nam ſpecialiter competant Territorij Domino?

6 AD Dominum Territorij omninò attinet illud, ſubditoſque ſuos ab omni damno incolumes ſeruare, *l. Nam ſalutem, ff. de Offic. Præfect. Vigil.* Anton. Capyc. *deciſ. 27.* licèt alius ſit Dominus meri Imperij, quia Territorium eſt habentis

tis Ciuilem Iuriſdictionem, ad quam pertinet, vt cum pluribus Iacob.Cancer.*Var.reſol.part.* 2.*c.* 2.*quæſt.*38.*num.*316.*&* 317.qui *n.* 318.ſubdit,quod ſi Dominus Territorij damno non prouidiſſet, & monitus adhùc eſſet in mora potuiſſet,& Dominus meri Imperij ei prouidere, juxta ea, quæ ipſe ſuperiùs dixerat, *Eod. cap. à num.* 186.*ad* 189. quæ in poſterum ſic firmata fortè proficient.

7 Qui autem Territorium Vniuerſale habet de Iure Communi intentionem ſuam habet fundatam in omni Superioritatis, & Iuriſdictionis Iure Alvar. Valaſc.*de Iur.Emphyt.quæſt.*9.*nu.* 21. *& ſeqq.* quod exercere abſolutè poteſt in omnes Perſonas Res, & Cauſas ipſius Territorij,*l.*1.*verſ. Cum Vrbe,ff.de Offi.Præſ.Vrb.*arg. Text.*in l.Pupillus,§.Territorium,ff. de Verb.Sign.*Chaſ.*ad Conſuet.Burg. tit.*1.*§.*3.*gloſſ.* 3.*num.* 10, & facit Text.*in cap. Cum Epiſcopus, de Offic.Ordin.in* 6 Iacob.Cancer. *lib.* 1. *var.reſol.cap.*11. *num.* 34. Quibus alios addit,*part.*2.*dict. cap.* 2.*num.* 326.Steph.*de Iuriſd.lib.* 2.*part.* 1. *cap.*7.*num.*53.*per plures ſeqq.*vbi latiſsimè fundat in qualibet quoque Imperij ſui parte hujuſmodi aſſiſtentiam Principi competere,*& num.* 70. *& ſeqq.* probat non eſſe eãdem hanc aſsiſtentiam, quo ad proprietatem rerum, locorum, & Terrarum, ac quo ad Iuriſdictionẽ;illa etenim præſumuntur poſſidentium, ad quod allegat Menoch.*præſumpt.*100.*num.* 8. *verſ. His intelligimus, lib.* 3. Valaſc. *de Iur.Emphyt.quæſt.*8.*num.* 38. Non itidem iſta, niſi apertè poſsidens probet libertatem, & exemptionem Iuriſdictionis,*cap fin* §.1.*de Offic.Archidiac.cap.Cum perſona,de priuileg.in* 6.*cap. Cum Epiſcopus, de Offic.Ord.eod. lib.*

8 Ex hoc Territoriali Iure ſic explicato, prouenit I. vt quoties voluerit Princeps ipſius Territorij Dominus,poſsit quoſcumque Vaſſallos habentes Iuriſdictionem cogere exhibere titulum, cujus vigore illam exercent Vaſſallos vè poſsident, Cancer *part.* 1.*var.reſol.cap.*11.*num.*36 *& par.* 2.*dict.cap.* 2. *num.* 327. vbi Padill. Auilès Marc.Anton.Peregrin.& Roderic.Suar.addit II. autem effectus eſt,vt aſſerens ſibi Iuriſdictionem competere contra Dominum Territorialem, ſiue Poſſeſſorio, ſiue Petitorio agat Iudicio, titulum oſtendere debet, argum. *l.*2.*§.Hoc autem* 13.*verſ.Itaque,ff. de Itinere actuque priu.l.*1.*§.fin.ff.de aqua cottid.& æſtiu.*Cæſ.Contard. *in l.vnic.limit.*2.*ratione miſturæ,* §. 7.*num.*5.*& ſeqq.&* §.8.*num.*25. *C. Si à moment.poſſeſſ.fuer.appell.*& latè probat Stephan.*dict. cap.* 7.*nu.* 78.per plures ſequentes, vbi modos probandi juſtam acquiſitionem exhibet,& copioſe exornat.

§.IV.

§. IV.

Quodnam Eccleſiaſticæ Poteſtatis Territorium, Cuique eius Territoriale competat Ius?

9 PRænotatis iam aliquibus, neceſſario ad quæſtionis intelligentiam præmittendis, iam iam eius reſolutioni propriùs accedentes per partes eam ſecamus, vt ſub diſtinctione hac concepta facilius percipiatur, moxque àduertimus, procul à Nobis eſſe difficilem illam annectere hùc controuerſiam, quàm plurium animos excruciantem, an videlicèt temporale Orbis Dominium penes Eccleſiaſticam ſit Poteſtatem, eam enim *Tract. 3.* ſumus diſceptaturi ad eam tamen maximopere iuuabit vera, genuinaque iſtius difficultatis reſolutio, quàm in duas principales diuiſam eſſe apparet. Quarum ſit.

10 I. Vniuerſus Orbis eſt Eccleſiaſticæ Poteſtatis Territorium, cui ille omninò ſubjicitur directè quidẽ, primario, & abſolutè in perſonas, & res Eccleſiaſticas totius Orbis Chriſtiani, indirectèque, & ſecundariò in omnia Imperia, & Regna mundi, quatenus ad finem ſupernaturalem directione opus eſt mundo, Quàm ſic probamus per partes.

11 Quo ad I. que concedentem Summo Pontifici Poteſtatẽ primariam directam, & abſolutã in omnes Vniuerſi Orbis Chriſtiani Perſonas, & Res Eccleſiaſticas probamus, ex Text. *in cap. fin. verſ. Quia tamen de For. Competenti*, vbi optimè D. Felician. de la Vega, *num.* 14. pro deciſiua illius ratione ait, ideò in Romana Curia, quemlibet poſſe Eccleſiaſticũ conuenire, quia quum ipſa ſit ob Pontificiam Sedem Caput totius Orbis, Papa in ea reſidens eſt cuiuslibet Clerici Ordinarius Iudex, coram quo rectè conuenitur, Quàm etiam Rationem Authore non relato, nouiſsimè adducit eruditiſsimus D. D. Eman. Gonçalez, in Supremo S. Inquiſitionis Hiſpano Senatu à Cõſilijs, *in Doctiſsimis ſuis Cõmentarijs perpetuis in Vniuerſos Decretalium Libros*, dùm hæc prælo mandantur Communi vtilitati in Lucem editis, *tom. 2. in Commentar. ad eumdem Text. num. 7. pag. 108. col. 2. in principio.* Noſque in comprobationem ipſius rationis addimus Text. in Can. *Cuncta per Mundum 9. quæſt. 3. cap. 8. cap. 10. cap. 13. & cap. 17. de Iudicij*, vbi conſpirant Repetentes aſſerere hanc communem eſſe rationem, vt Clerici in Romana Curia (quoties S. Sedes Apoſtolica, in ea ſit, & vbicumque ipſa S. Sedes reperiatur) conueniri valeant, quia eorum Communis Patria reputatur, docentque ex Text. *in cap. 2. de Preb. in 6.* Dominic. Bald. Roman. Dec. Gom. & Petr. Barb. relati à Fermoſin. *in d. cap.*

cap.fin.part.1.quæſt.1.num.3. & 4. *tom.2.de Iudicijs,* & *Foro*, vbi contra Alios rectè probat non idem ſtatui debere de Ciuitate, vbi reſidet Papa, abſque cuncta ipſius Curia, nè multiplicandi Curias an ſadetur, iterumque, *part. 2. quæſt.* 17.*num.* 10. ipſam Feliciani rationem adhibet, Balboamque addit limitantem, ſatis ad rem, reſpectu Clericorum, illam Concluſionem.

12 Secundam verò partem probamus, primamque corroboramus. Deus Pater Æternus vnico Filio ſuo omnes Gentes, hæreditatem deſignauit, proriumque Patrimonium, cujus poſſeſsionem terminos terræ conſtituit, Pſalm. 8. *Omnia ſubjeciſti ſub pedibus eius*, &c. & *verſ.* 10. *Domine Dominus noſter, quàm admirabile eſt Nomen tuum in vniuerſa Terra.* Quo Sacro eloquio aperire Propheta Rex voluit Imperiū Chriſti D. in Terris ſuper Homines ouili ſuo continendos, non anguſtioribus terminãdos fore finibus, quàm toto Occeano, Marique vniuerſo, hinc de Ipſo verò Homine, Filioque Dei iam planè oſtenſo in Cœlum aſcendente, vaticinabatur ipſe Regius Pſaltes, dùm Pſalm.49. canebat: *A ſolis ortu, vſque ad occaſum laudabile Nomen Domini.* Quæ de Chriſto ad litteram intelligenda eſſe ipſius Domini repetitis inſtruimur Atteſtationibus: protulit enim Matth.11. *Omnia tradita ſunt à Patre meo*, & Matth. 28. *Data eſt Mihi omnis Poteſtas in Cœlo, & in Terra.* Quæ de Humanitate Chriſti intelligenda eſſe docent Hieron. & Auguſt. *ibidem.* Idque Dominus ipſe facto comprobauit; nam Matth 8 & Marc. 5. legitur: *Dæmones autem rogabant eum* (Chriſtum videlicèt) *dicentes: Si ejicis Nos, mitte Nos in gregem porcorum, & ait illis: Ite; at illi exeuntes abierunt in porcos. Et ecce impetu abijt totus grex per præceps in Mare, & mortui ſunt in aquis.* Ex quibus apparet Verbis; Chriſtum de Temporalibus, tamquam de proprio Patrimonio (Oues, & boues vniuerſas, inſuper, & pecora campi) diſpoſuiſſe, aliter namque pecaſſet, diſipans gregem porcorum, quod cogitare maximum cuique nefas erit. Vlteriuſque aſſumptum corroboratur ex Matth.21.2. Luc.19.35. Marc.11.7. vbi legitur: *Tùnc miſit Ieſus duos Diſcipulos, dicens eis: Ite ad Caſtellum, quod contra Vos eſt, & ſtatim inuenietis Aſinam alligatam, & Pullum cum ea, ſoluite, & adducite Mihi.* Ex quibus eodem ratiocinandi modo, idem Supremum Chriſti in omnia mundi deducitur Imperium, quod Sacer Hiſtoriaſtes expreſsit, ſubdens, *Verſ.*4. *Hoc autem totum factum eſt, vt adimpleretur, quod dictum eſt per Prophetã* (Iſai. videlicèt, 62.11. Zach. 9.9. *vaticinantem: Dicite Filiæ Syō, ecce Rex tuus venit Tibi manſuetus ſedens ſuper Aſinam, & pullum filiū ſubjugalis.* Ioann.12.14. & 15. *Et inuenit Ieſus aſellum, & ſedit ſuper eum. Scriptum eſt: Noli timere Filia Syon. Ecce Rex tuus venit Sedēs ſuper pullum Aſinæ*, &c.

13 Quod verum à Patre traditum Filio eius vnico D.N.Ieſu-

Chriſ-

Chriſto Imperium Apoſtolis ſtabiliendum illud per Vniuerſum Orbem ab ipſo D. commiſſum eſt, ut patet Matth. 28. 16. 17. 18. & 19. *Vndecim autem Diſcipuli abierunt in Galilæam in montem, ubi conſtituerat illis Ieſus, & videntes adorauerunt, &c. & accedens Ieſus locutus eſt eis, dicens: Datta eſt Mihi omnis Poteſtas in Cælo, & in Terra, euntes ergò docete omnes gentes baptizantes eos in Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, docentes eos ſeruare omnia, quæcumque mandaui vobis, &c.* Expoſita namque datta Sibi à Patre totius Orbis Poteſtate, ſubjungens: *Euntes ergò docete omnes gentes.* Apoſtolos ad euulgandam in Vniuerſum Orbem, ſtabiliendamque hanc Poteſtatem, liquid apparet; nam dictio *Ergò*, ibi æquiualet Dictioni. *Itaque.* Cicer. *de Amicit. Ergò hoc eſt animi benè conſtituti.* Liui. *lib.* 4. *Ergò dum nullum faſtiditur genus, in quo eniteret virtus, creuit Imperium Romanum.* Ouid. *lib.* 4. *Faſt.*

Ergò age longas, ſed ſupprime, Muſa, querelas.

Dictio verò *Itaque* continuatiua eſt, & determinatiua caſus præcedentis, ut pluribus, pro more, relatis docet Aug Barboſ. *Dict. Vſufreq. Iur.* 181. *num.* 1. Quum igitur præceſsiſſet manifeſtatio Poteſtatis, eique clauſulam *Euntes ergò*, adjunxiſſet, ad ipſam manifeſtandam, ſtabiliendamque Poteſtatem attentà Dictionis naturà efficaciter ſuademur ex dictis.

14 Comprobamuſque ex Apoſtolo ſcribente *ad Rom.* 10. 16. 17. & 18. *Sed non omnes obediunt Euangelio; Eſaias enim dicit: Domine, quis credidit auditui noſtro? Ergò fides ex auditu, auditus autem per verbum Chriſti. Sed dico; Nunquid non audierunt? Et quidem in omnem terram exiuit ſonus eorum, & in fines Orbis terræ verba eorum.* Ergò Poteſtas Chriſti per Vniuerſum Orbem fuit ab Apoſtolis diffuſa. Ergò Vniuerſus Orbis factus eſt ei Territorium. Pſalm. 23. 1. *Domini eſt Terra, & plenitudo eius, Orbis Terrarum, & Vniuerſi, qui habitant in eo,* 1. *ad Corinth.* 10. 26. probatque luculentiſsimè Nicol. Anton. Gizzarell. I.C. in Regno Neapolitan. Regius Conſiliarius *in Apologia MS. de Summi Pontificis Poteſtate contra incerti Authoris pro Repub. Veneta Propoſitiones, propoſit.* 2. *verſ. Multis alijs Modis. D.N.I.*

15 Quam quidem Poteſtatem in Vniuerſum Orbem Chriſto D. competentem, ipſe à terra receſſurus S. Petro Apoſtolorum Coriphæo, omnibuſque alijs in Petri Cathedra legitimè Seſuris Sæculorum fluxibus alternantibus, commiſit, tali plenitudine, ut nihili Romani Pontificis Imperium à Chriſti differat Poteſtate, ut pote cuius per omnem Terram Sacras gerit vices, cuiuſque Vicarius, & Caput viſibile myſtici eius Corporis exiſtit, ut latius dicemus *tract.* 3. interimque videndi Michael Maucler. *de Eccleſ. Monarch. tom.* 1. *p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 17. & *tom.* 2. *p.* 4. *lib.* 1. *cap.* 2. Thom. Bozius *de Sign. Eccleſ. tom.* 1. *part.* 1. *Sign.* 75. *cap.* 2. Franc. Boz. *de*

Tempor. Eccleſ. Monarch. lib. 1. cap. 9. & ſeqq. & latè demoſtrat Regius ille Conſiliarius Gizzarell. dict. propoſ. 2. dicto verſic. Multis alijs Modis, & ſeqq. ex Abbate in cap. Nouit, numer. 12. de Iudic. S. Thom. in 2. Sentent diſt. 44. Aluar. Pelag. de Planctu Eccleſia, libr. 1. cap. 59. col. 8. Turrecrem. in Summ. Eccleſ. lib. 2. cap. vlt. & in Can. Cum ad verum 96. diſt. ubi etiam Præpoſ. & quam plura inſignia exhibet exempla, & teſtimonia, apud ipſum aliquando forſan videnda. Ergò quum Chriſto D. Vniuerſus Orbis fuerit Territorium, idem Eccleſiaſticæ Poteſtati erit fatendum, & conſequenter manet probata ſecunda aſſertionis pars.

16 Notanterque in reſolutione addidi: Vniuerſum Orbem eſſe iſtius Poteſtatis Territorium, quatenus ea opus eſt ad finem Supernaturalem, ut innuerem, non tantum procedere ipſius Auctoritatem, quoad purè Spiritualia, illiſque circumſcribi, ſed ad cuncta Temporalia extendi hanc Poteſtatem, quoties opus fuerit ad animarũ ſalutem, quod latè diſſeram Tract. 3. & probant Alvar. Pelag. de Planct. Eccleſia, lib. 1. cap. 13. Auguſt. Triumph. de Poteſt. Eccleſ. quaſt. 1. artic. 1. Hoſt. in cap. Quod ſuper His de voto, & voti redem, & in cap. 1. de Homicid. in 6. num. 9. 28. & 29. Panorm. in cap. Nouit. de Iudic. Sylveſter in Summ. verb. Papa, §. 2. Card. Bellarm. de Rom. Pontif. lib. 5. cap. 1. & ſeqq. Gizzarelus in dict. Apologia, propoſ. 2. verſ. Et ſi hanc Poteſtatem negas, ubi plura cumulat Iura, & DD.

17 Non tamen inde volumus ſtabilire Eccleſiæ directè, & immediatè competere omnem Temporalem Poteſtatem, ſed indirectè, & ſecundariò, quatenus ſcilicèt Sæcularis Poteſtatis exercicium neceſſarium eſt ad liberam Eccleſiaſticæ Poteſtatis adminiſtrationem pacificè obtinendam in Vniuerſum Orbem Chriſtianum ad aſſecutionem Supernaturalis finis, ut definitio principalis præ ſe fert, & explicant Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacr. part. 2. cap. 4. quem ſequitur Alex. Alen. 3. par. Summ. quaſt. 40. memb. 5. & part. 4. quaſt. 10. in explicat. Can. Miſſa in illud. Et Rege Noſtro N. Bonavent. in lib. de Eccleſ. Hierarch. par. 2. cap. 1. Durand. in lib. de Origine Iuriſd. quaſt. 3. in fine. Petr. Aliaco. in q. de reſumta Vtrum Petri Eccleſia fides confirmetur? Ioann. Pariſ. in Tract. de Poteſt. Reg. & Pap. cap 6. & 7. Iacob Almain in Tract. de Suprem. Eccleſ. Poteſt. cap. 6. Gabriel Viel in explicat. Can. Miſſa lect. 23. Henric. Gandav. Quod lib. 6. quaſt. 23. Ioan. Dried. lib. 2. de Liber Chriſt. cap. 2. Ioann. à Turrecrem. in Summa Eccleſ. lib. 2. cap. 113. & ſequentibus. Albert. Pygh. de Eccleſ. Hierarchia, libr. 5. Thom. Vvaldenſ. libr. 2. Doctrin. Fid. artic. 3. cap. 76. 77. 78. Petrus de Palude, Caietan, Sot. Victor. Nicolaus Sander, Martin Nauarr. Anton. de Corduua, & alij adducti à Bellarmin. dicta capitul. 1. verſic. Tertia Sententia, & Nos latiùs Tractat. 3. dicemus.

18 Vlterius hanc noſtram ſententiam probamus intrinſeca ratione: Vniuerſus Orbis Chriſtianus, quoad Spiritualia una reputatur Communitas Fidelium præ ordinata ad ſupernaturalem finem, æternam videlicèt ſalutem aſſequendam. Aug. *Contr. Manichæos* relatus *in Can. Palam, de Conſecr. diſt.* 2. cum alijs infrà à Nobis adducendis. Sed nullus Populus benè ordinatus eſt, niſi vno ſubjiciatur Supremo Rectori, & Capiti, à quo Iuriſdictio omnium aliorum Magiſtratuum dependet, ergò Vnus debet eſſe totius Principatus Monarcha. Conſeq. patet. Min. probo. Populus eſt Vniuerſitas quædam Volentium Communionem adinuicem habere, in quo plurimi ad diſcordias ſunt proni, nouitatibuſque obnoxij, & bono publico auerſi, ut ſupra abunde oſtenſum eſt, nuncque addimus. Demoſth. *in Orat. de falſa Legat.* ibi: *Populus ſanè turba eſt, & res omnium in ſtabiliſſima, ac imprudentiſſima, ut in mari fluctus flexibilis, & inquietus, qui, ut contingit, agitatus alius venit, alius receſſit, ac Nemo Reip. curam gerit, imò nè meminit quidem.* Ergò debet neceſſario dirigi, ac regi Populus, non regere, aut ſequi. Can. *Docendus* 62. *diſt. cap.* 2. *de Elect. l. Decurionum filij C. de pæn. l. Conſtat. ff. de appell.* cum alijs congeſtis à Solorç. *Emblem. Polit.* 97. *num.* 2. *& ſeqq.* quibus omnibus addimus Adam. Blachuodæū *in Apologia pro Regibus, lib.* 1. *cap.* 24. *pag.* 127. ibi: *Maximus enim erroris Magiſter eſt Populus, ut ait Cicer.* 3. *Tuſculan.* 2. *de Finibus, & in Orat. pro Planço, & Dignitatis iniquiſſimus Iudex. Denique ſi Iudicat, non delectu aliquo, aut Sapientia ducitur adjudicandum, ſed impetu, & temeritate. Non eſt enim Conſilium in Vulgo, non Ratio, non Diſcrimen, non Diligentia, ſemperque Sapientes, ea quæ Populus feciſſet, ferenda, non laudanda duxerunt. Eius oculos, & aures malos teſtes Sanctus ille Socrates appellabat: Eum denique vaſti cuiuſdam Animalis Bruti ſimilem eſſe dicebat Plato in Alcibiade.* 1. *in Criton. & lib.* 6. *de Repub. qui nec per Se, nec alio docente veras opiniones adſequatur: ac tantum ab eſt, ut quidquam ſapiat, ut non ipſe modo, ſed, & ſiqui gratiam eius inire volunt, amantes Veritatis, & Sapientiæ dedignantur, & vituperent, &c.* Sed Vnius Gubernium eſt optimum, ut iam abundè ſupra probaui, nuncque adduco Prov. *cap.* 11. cuncta probans, firmat namque quod ubi non eſt Gubernator corruet Populus, ex quo neceſsitatem Gubernatoris in Populo adhibendi expreſsit, & in ſingulari numero illum appoſuit, ut innueret Vnum affuturum eſſe, & non plures Gubernatores. Guillelm. OKam *in Opuſc. octo QQ. de Poteſt. Papæ q.* 3. *cap.* 1. Ergò Vnus Gubernator, Rector, & Caput cuique debet præfici Populo, ergò quum in Spiritualibus, & quoad illa Vniuerſus Orbis vnicus ſit Populus Chriſtianus, vnicū debet eſſe eius Caput. Cōſeq. probatur ex verbis

Digitized by Google

Chriſti, Ioann. 10. 16. dicentis: *Vt fiat vnum ouile, & vnus Paſtor.* & ex Text. *in cap. In Apibus 6. quaſt. 1. cum alys ſeq. §. Adducendis.* Sed Summus Pontifex eſt Diuina Inſtitutione Populi Chriſtiani Gubernator, & Rector, vt ſuprà dixi. *& tract. 3.* latius dicam. Ergò penes Eum debet eſſe Poteſtas Docendi, & Gubernandi Chriſtianum Populum, qui, quum ex vniuerſis totius Orbis Prouintijs conſtet, vt vidimus, Vniuerſis Orbis ei neceſſario eſt Territorium. Quumque ad Gubernationem hanc Spiritualis non ſufficiat Poteſtas; malitia etenim Sceleratorũ crebrò, imò paſsim eam contemnit, materiali quoque baculo, virgàque ferreà Temporalis Poteſtatis opus eſt. Ergò Vtraque Poteſtas in eodem Supremo Capite, quo ad Mundum Vniuerſum debet reſidere, vt fusè infrà probabo; nùncque produco Ioſeph Stephan. Valentin. *de Poteſt. coactiu. Summ. Pontif. lib. vnico, cap. 8. & 9.* Gizzarel. *in dict. Apolog. propoſ. 2. mox à principio*, ibi: *Sed non eſt Catholicus, qui negat Summum Pontificem habere Vtramque Poteſtatem Temporalem, ſcilicet, & Spiritualem, & Vtrumque Gladium; eſſe verum Regem, & Summum Sacerdotem, &c.* Quod pluribus ſtabilire, & demonſtrare conatur per totã illam propoſitionem. Ergò Eccleſiaſticæ Poteſtatis Territorium eſt Mundus vniuerſus, cujus Territoriale Ius Summo, Romanoque Pontifici competit.

§. V.

Quæſtionis difficultati ſatisfaciens.

14 MAximam ergò differentiam inter vtrãque dari Poteſtatem facillimè jam quiſque agnoſcet ratione Territorij; quum namque conſtet vniuerſum Orbem eſſe Supremæ Eccleſiaſticæ Poteſtatis Territorium, ita vt nùnc vetius, quàm olim Romæ quadret, quod de ea, Ovid. cecinit, *lib. 2. Faſtor.*

Gentibus eſt alijs tellus data limite certo,
Romana ſpatium eſt Vrbis, & Orbis idem.

Quod luculẽter expoſuit S. Leo. *Sermon. 1. in Natali Apoſtolor. S. Petr. & S. Pauli*, ibi: *Ciuitas Sacerdotalis, & Regia per Sacram B. Petri Sedem Caput Orbis effecta latius præſideres Religione Diuina, quàm Dominatione Terrenà. Quamuis enim multis aucta Victoriys Ius Imperij tui terra, marique protuleris; minus tamen eſt, quod Tibi bellicus labor ſubdidit, quàm quod pax Chriſtiana ſubjecit, &c.* Conferuntque dicta §. 3. & adducta à Paul. de Caſtro *in l. 2. num. 5. C. de Iuriſdict. omn. Iud.* Iaſ. *in l. 2. §. Legatis, ff. de Iudic.* deducentes, & probantes ex hoc principio quemlibet totius Orbis Clericum Romæ conueni poſſe, ſi inibi reperiatur Pontificemque cũ

quo

quolibet poſſe concurrere Orbis Ordinario in Beneficiorũ Collatione, *cap.dudum, de Preb.in 6.* & notat Gloſ.fin. *in fine in cap.final. de Offic.Legat. in 6.* aliquos adducit Fermoſin. *in dict.cap.fin. de Iudic.part.2.quæſt.18.num.5.* *nouiſsimeque Proſper. Fagnanus in Comment.ad lib.2.Decretal. ad text. in cap.Licèt 2.num.22. de For. Compet.* qui à *num.25.* latè diſputat; *An Pontifex, non obſtante Decreto Trident.Seſſ.24. cap.20. poſsit in 1.inſtantia vbique cognoſcere.*

20 Sæcularis autem Poteſtatis Territoriũ diſciſſum in partes reperitur innumeras; conſtat namque plures eſſe Principes, Monarchas, Reſp. Dynaſtaſque in ſuis Ditionibus Superiorem non recognoſcentes, & Supremam hanc Temporalem habentes Poteſtatem, propriæ Monarchiæ, ſeu Regionis, aut Prouinciæ circumſcriptam, vt mox latè probabo. Vndè Eccleſiaſticam Poteſtatem ratione Territorij differre à Sæculari, notiſsima hac præcellentiæ Majoritate rectè ſequitur, & ex ſequentibus probatur.

21 Quicumque Princeps, aut Reſp. cui Regia eſt in perpetuum commiſſa Poteſtas, quique Superiorem non recognoſcit eſt illius Territorij Imperator, cui omnia Territorialia, Imperialia competunt Iura, vt generaliter probat Vldar Zaſ. *Conſ.15. nu. 44. & ſeqq. ad 54. vol.2.* Peregrin. *de Iur. Fiſci, tit. de his, qui Iura Fiſcalia habet, num. 46.* And. Knich. *Velitat. Apologet.num.32.* Hieron. Gig. *de Crim.Leſ. Maieſt. lib.1. cap. Qualiter, & à quibus, quæſt.28.* Tyber.Decian. *Tract.Crim.lib.7. cap. 4.num.26. & ſeqq.tom.2.* Eorumque ideò Poteſtas Imperatoriæ coæquanda eſt Poteſtati, Couarr. *PP.QQ.cap.9.* Petr.Greg. *de Rep. lib.9.cap.1.nu.36.* Bodin. *eod.tract. lib.1.cap.10.* And.Knich. *de Iur. Saxon.non prou.verb.Iuſ.cap.2.num.1. & ſeqq.* Ioan.Papon. *lib.22.titul.1. Arreſt.2.* Chriſtoph.Beſold. *de Appellat.Iuuam, cap.2.ſect.2.pag.mihi 23.& 24.* nouiſsimeque Proſper. Fagnanus *ad text.in cap. Ad Falſariorum, num.22. de Crim. falſi.* Nullamque poſſe Imperatorem in Prouincijs illis Iuriſdictionem, aut Poteſtatem exercere extra Prouincias Imperij, ex Couarr. Ioann.Sal.& alijs docet Solorçano *de Iur.Indiar. tom.1. lib.2. cap. 14.num.10.& cap.21.num.39.* vbi extra eas Prouincias, tamquam extra Territorium Ius dicenti, Imperatori reſiſtendum, & non parendum eſſe, addit *ex l.ult. ff. de Iuriſd.* & ex Chryſ. *in Pſalm.44.* dicente: *Imperator Romanorum non poteſt Perſis legem ferre.*

22 Specialiterque probamus, tùm in Chriſtianiſsimo Galliarum Rege, qui, Nomen, & Ius Imperatoris in Regnis ſuis habuiſſe probant mox referendi, & copioſiùs Stephan.Baluzij *in notis ad Petr. de Marca de Concord. Sacerd.& Imperij, tom.2.lib.6.cap.25.* vbi plura cũmulat exempla apud ipſum videnda, & in alijs adductis à Proſpero Fagnano *in cap. Ex Epiſtolæ, num.4. de probat.* Tumque in noſtro comprobamus Po-

tentiſsimo Monarcha, quem cũctam Imperatoriam Majeſtatem in Amplíſsimis ſibi ſubjectis habere Regnis atteſtatur Lex Regia 7. *& 8. tit. 2. part. 2.* vbi Gregor. Lop. Auendan. *in cap. Prætorum, lib. 1. c. 4. num. 5. in princip.* & cum eis Salcedo *de Leg. Polit. lib. 1. cap. 6. num. 30. & 31.* Imperatoremque in eis appellari poſſe deciſſum refert Ioann. Azor. *Inſtit. Moral. tom. 2. lib. 11. cap. 5. verſ. Regem,* Salcedo *dict. cap. 6. num. 32.* vbi concludit ex multis; leges, & ſtatuta condere poſſe Temporalia, tamquam Supremum, & Abſolutum Dominum, quia nullum in temporalibus recognoſcit Superiorem, præter Deum, vt contra Baroniũ, & alios docet ex Salcedo, Nauar. Valdès, Aug. Barboſá, Couarr. & alijs Fermoſin. *ad Text. in cap. Nouit. quæſt. 6. num. 8. & ſequentibus,* addens, quæcumque monimenta, & antiqua teſtimonia ſubjectionẽ Regum Noſtrorum in S. Sedem præ ſe ferentia, intelligenda eſſe de voluntaria ſubjectione Deuotionis, & Gratitudinis gratià ab Eis exhibita, non autem de neceſſaria; quandoquidem ipſi ab ea liberi omninò reperiebãtur à tempore Honorij Imperatoris, & poſt funeſtam Maurorum Deuaſtationem, vt latè manet probatũ. Vndè nulla iam dubitãdi occaſio eſt; abſque auxilio namque Imperatoris, & S. Sedis Regna hæc proprio ſanguine Majores Noſtri vindicarunt. Fermoſin. *in cap. 2. q. 15. num. 9.* & quamcumque Superioritatem eis prius inſitam, omninò repulere.

18 Et licèt obſtare videatur, quod Imperator cõmuniter Mundi Dominus appelletur *l. Deprecatio 9. ff. ad l. Rhod. de Iactu,* & probatur ex illo, *Luc. 8.* ibi: *Exije Ædictum à Caſare Auguſto, vt deſcriberetur Vniuerſus Orbis.* Ob quod de Iure Diuino eſſe Mundi Dominum Imperatorem docent Alberic. *in dict. l. Deprecatio* 10. Iaſ. *in l. 1. C. de Summ. Trinit. & Fid. Catholic.* & alij mox referendi. Vndè inferre optimè poſſunt æquale Vtriuſque eſſe Poteſtatis Territorium, nullamque inter Vtramque Poteſtatem, ratione illius, differentiam aſsignari, quod latiſsimè poſſemus comprobare; Aſt.

19 Omiſſa prolixa illa altercatione, an Imperator fuerit olim Mundi Dominus actu, vel habitu? De quà plura cummularunt Legiſtæ *in dict. l. Deprecatio. 9. ff. ad Leg. Rhod. de Iactu, & in l. in Orbe Romano, ff. de ſtat. Hom. l. Si duas, §. 1. verſ. Vniuerſo Orbi, ff. de excuſat. tut. l. Roma 33. ff. Ad Municip. l. 1. C. de Rap. Virgin. l. 2. C. de Iuram. Calum, l. Rem non nouam, C. de Iudic. l. Iubemus, C. de Teſtam. l. 1. §. Cũ autem, C. de Vſucap. Transform.* Authent. *Vt omnes obed. Prouinc. Iudic.* & Canoniſtæ *in Can. in Apibus 7. q. 1. Can. Futuram 12. quæſt. 1.* & alij qui DD. relati à Solorçano *de Iur. Indiar. lib. 2. cap. 22. num. 22. 23. & 24.* & alij congeſti ab Acuña *in cap. Hadrianus, num. 7. 63. diſt.* & ab Stephan. *de Iuriſd. lib. 2. part. 1. cap. 1. num. 48.* Martha *eod. tract. part. 1. cap. 19. & 20.* Amaya *lib. 1. obſeruat. cap. 1. ex num. 80. & in l. 1. num. 1. & ſeqq. C. de Fund. Limitroph. poſt l. 6.*

l.6.C.de Annon.& Tributis, vbi cōcludit: Quod Imperium Romanū in ſua magnitudine, ampliorique magnificentia limites habuit allegatque Vvolfang. Lipſ. Caſaubon. Buleng.& alios, Videndus eſt Nauarr. *in cap. Nouit. Notab.3.num.160.de Iudic.*

20 Quàm quidem omittendum hodie tamquā inutilem aſſerimus, tùm quia hodie Imperator à S. Sede Apoſtolica omnem accipit Poteſtatem; nàm à Romano Pontifice Electus, confirmatur, vngitur,& conſecratur, ſi eſt dignus, vel rejicitur, ſi eſt indignus, *cap.Venerabilis 34.de Elect. in cujus Notis,& Commentarijs*, plura erudita, & copioſa manu congeſsit D.D.Emanuel Gonçalez (multis titulis, Nobis commendabilis) *à num.26 per aliquot ſeqq.* II. otioſam Quæſtionem iſtam reputamus, nàm, & mordicus defendentes Sententiam Imperatoribus fauētem negare haud poterunt Reges Hiſpaniæ, Frāciæ, Angliæ, alioſque Europæ,& extra eam Supremam Majeſtatem Altumque Dominium habentes Imperatori, nec Romano Pontifici, aut cuiuis alij non ſubeſſe in Temporalibus, vt latè iam ſuprà oſtendimus. In Iuriſdictionalibus autem, & Superioritatis controuerſia non prætetita retro ſpicimus ſæcula, ſed præſens, actualiſque attenditur Status. Peregrin. *de Iur.Fiſci, lib.1. tit.de his, qui Iura Fiſcalia hab.num. 55.& ſeqq.* Beſold. *de Appellat.cap. 2.ſect.8.pagin.40.in fine,& pag.42.* vbi vlterius reſpondet, quod licèt aliquando vniuerſam Orbis Poteſtatem Sæcularem habuiſſet Imperium, quum ſæpius illius ſit mutata forma, in quauis mutatione diuerſa ei competijt ſubſtantia primà omninò deſtructa ex Ariſtot. *3.Polit.cap.2.& argum. text. in l.Proponebatur 76.ff. de Iudic.l. Qui res ſuas 98.§. Nec ſimili 10. ff. de ſolut.* Franc. Ototom. *Illuſt.Iur. lib. 1.quæſt.8.* Vndè ab illa prima forma ad præſentem argumentum deſumi non poſſe concludimus ex eis, quia controuerſia amplioris Territorij non ex antiquo, ſed ex præſenti Statu reſoluenda eſt, vt argum. *l.in Delictis, §. Si extraneus, ff.de Nox.Action.l. Miles, ff. de Teſtam.mil.* Bart. *in l. Ex facto*, vbi communiter Scribētes. *ff.de vulgar.* Menchac. Molina, & Mantica laudati à Valdès *de Dignit.Reg. Hiſpan.cap.12.num.9.litt. X.*

21 Quum igitur in præſenti penes Plurimos ſit Supremos Monarchas Vniuerſus diuiſus Orbis; quo ad Temporalem Poteſtatem; imò, & Vnicum Regnum penes duos, aut plures Supremos Reges diuidi nequear Proſper. Fagnan. *in cap. Significaſti, num.2. de Electione*, & penes Vnum, quo ad Spiritualia primariò, & directè, & cuncta Temporalia ſecundariò,& indirectè Summa Poteſtas reſideat, præ excellenti diſtinguitur differentia Eccleſiaſtica Poteſtas à Sæculari, ratione Territorij. Guillelm. Beyer *de Eccleſ. Hierarch.quæſt.13. cap. 14.* ibi: *Poteſtas autem Sacra, propter Epiſcopatus Vnitatem in ſuo Territorio ligatum, vbique ligatum detinet, vt oſtendit Syneſ. Epiſt.58. Contendunt*

Iſid.

l ſi l. P. l n ſ. lib. 3. Epiſt. 2 50. & Auctor libri de XII. Abuſion. & alij: Concilia verò innumera obſeruari iubet. Non eadem verò eſt vis, & efficacia Poteſtatis Politicæ, quæ extra Territoriū ſuum vindictæ, & vltionis locum non habet, propter Principatuum Temporalium differentiam, qui vnū non efficiunt Principatum, ſicut omnes Eccleſiæ efficiunt vnam Eccleſiam, &c.

QVÆSTIO FINALIS.

An ? & quatenus vtraque hæc Suprema differat Poteſtas, Iudicijs, ſeu Iudiciaria Auctoritate?

1 VNā ex præcipuis Noſtræ Poteſtatis Differentiam hanc reputauimus; quippè Iudiciorum vigor, Iuriſque Publici Tutela in medio conſtituta eſt, ne quis Sibi ipſi permittere auderet vltionem, *l. Nullius, C. de Iudic.* Canonumque reperta reuerentia, & Sacra via eſt, vt nihil manu, nihil proprio ageretur impulſu. Caſiod. *lib.* 4. *var. Epiſt.* 10. Eamque prolixe aliquā to examinare curabimus.

§. I.

Ecqid Vox Iudicium præ ſe ferat?

2 ÆQuiuocam hanc vocem eſſe, quàm plures, & propè innumeras præ ſe ferētem ſignificationes fatentur Rubricarum Expoſitores, tùm Canonici, tùm Iuris Imperialis Interpretes, & præcipuè Abbas, Ripa, & alij Maranta *de Ord. Iudic. part.* 1. *diſt.* 14. Didac. Perez *in Rubr. tit.* 1. *lib.* 3. *Ordinam.* Scacia *de Iudic. lib.* 1. *c.* 1. *num.* 3. quos Briſſon. & Caluin. allegat. D. D. Emanuel Gonçalez *in Notis ad cap. Forus Verbo Iudiciū, num.* 3. *de V. S. tom.* 5. *in Decretal.* cui addi poſſunt plures alij relati à D Felician. de la Vega *in Relectione Rubric. de Iudic. dub.* 1. *num.* 2. & præcipuè Ioan. Kaluin. Anton. Cardoſ. Cardin. Tuſch. & Scaciā. Paz Iordan Epiſcop. Traguirenſ. *Diuerſar. Elucubrat. tom.* 3. *lib.* 13. *tit.* 1. *à num.* 1. *ad* 25. Duplex tamē eſt præcipua eius ſignificatio. I. pro ea Animi virtute, vel Sententia, quà decernimus, quid amplectendum, quid vè fugiendum ſit verà à falſis, vtilia à noxis ſeparātes, Noſque ipſos, vel alios inſtruendo rationibus vtrinque diſcuſsis. Optimè Laurentius Beyerlinch *in Theatr. Vit. Hum. tom.* 4. *lit. I. pag.* 405. *col.* 1. Cui addo Proſper. Fagnan. *in cap. Cum autem, nu.* 21. *de Iur. Patronat.* & Paz Iordan. *d. tit.*

tit.1. num.3. verſ. Primo enim accipitur.

3 II. autem accipitur, prout ſignificat Diſcuſsionem, ſeu Diſceptationem Iudicialem, quà procedit Iudex ad Iuſtitiæ adminiſtrationem, quaque Ius dicit inter Partes, ut fatentur ferè omnes ſupradicti DD. quibus adnecto Petr. Gregor. Syntagmat. Iuris, 3.part. lib.47.cap.2. & juxta hunc ſenſum procedit Text. in cap. Forus 10. de Verbor. ſignificat. ibi: Cauſa à Caſu, quo venit, dicitur, eſt enim materia, & origo negotij, nec dum diſcuſsionis examine patefacta, quæ, dum proponitur, cauſa eſt, dum diſcutitur Iudicium; dum finitur, Iuſtitia, in cuius Notis dict. num. 3. allegat Gonçalez pro hac communi acceptione Cujac. Abbat. Dec. Rippam, Sotum, & Scacciam, quibus addo Paz Iordan. dict. tit.1. num.3. verſ. Deſignat Actum.

4 Et de iſto Iudicio, ita ſumpto dicimus, quod vocatur, quaſi Iuriſdictio, eo quod in illo, quid Iuris ſit, oſtenditur, & ita Iudex habetur, quaſi Ius dicens, Cujac. ad tit. de Iudic. cui Gonçalez addit. dict. num. 3. Marc. Varron. lib.5. de Lingu. Latin. & Offual. ad Donel. lib. 17. Comment. cap. 3. litter. A. Noſque ei adjungimus Laur. Beyerlinch. dict. tom. 4. litt. I. pag. 406. col. 1. ubi docet, quod Iudex Cognitor controverſiæ, & Diſceptator eſt, quaſi Ius dicens, aut Iure diſceptans; Hebræis Dattan, qui componit lites, Vindex, Protector Iuris, à verbo Din dijudicauit, Contentiones Forenſes vindicauit, contendit cum Adverſantibus, exequutus eſt Iudicium, idem ſignificat, quod Dan latinè vindex, vindico, Geneſ. 15. 14. Hierem. 5. 4. à fine, Pſalm. 68. 6. Hebræis dicitur Miophat, & Iudex, Scophet, à verbo Scaphat Iudicauit, Dijudicauit, Ius dedit. Eſt vox generalis, & quia in Iudicio, duæ ſunt partes litigantes, quarum Vna juſta, & abſoluenda, Altera injuſta condemnanda, ideò accipitur verbum Scaphat aliquādo ſpecialiter pro Defendere, ſeu Vindicare Bonos, aliquando pro Punire, & Condemnare Sontes, & Injuſtos; ſemper tamen Ius dicens, quod Nos plenè comprobamus ex eod. Text. in cap. Forus, in verſic. Vocatur autem Iudicium, D. Felician. de la Vega in dict. Relect. Rubric. de Iudic. dub. 1. num. 3. & 4. cui addo Cicer. in Orat. pro Cecinna, dicentem: Omnia Iudicia, aut diſtrahendarum Cōtrouerſiarum, aut puniendorum Malefactorum cauſa eſſe inſtituta. De qua quidem diuiſione latiùs ſequenti dicemus §. nùncque addimus Gloſſ. in cap. Statutum, §. Inſuper, verb. Iudicium, & ibi Gemin. de Reſcript. in 6. conſonatque Text. in cap. In Cauſis 19. de Sent. & Re judic. cap. Perſonas 4. & cap. Ad Aures 33. de Appell. cap. 1. ubi Abb. de Plus petit. Bal. in l. 1. num. 3. C. Si Aduerſus rem judicatam, Robert. Maran. in Praxi, part. 1. num. 4.

5 Et quamuis multa ex his poſſemus ſatis utiliter inferre, nè tamen à Nobis præfixas metas, tranſiliamus duo tantum inferre decreuimus, ex qua plures ſubinduci poterunt.

I. Iu-

6 I. Iudicium legitimè ante litem conteſtatam appellari non poſſe, ut norant communiter DD *in Auth. de Litigator. §. Omnem,* & *in l. 1. C. de Iudic. l. Iudicium ſoluitur, ff. Eod.* Bald. *in l. Si Res aliqua, C. de Condit. Trit.* Hierony. Buccaron. *de Differentia inter Iudicia Ciuilia, & Criminal. different. 15. num. 1.* cuius ratio in promptu eſt: judicium nimirum Ciuile tribus conſtare debere, Iudice, Actore, & Reo, *dict. cap. Forus, de Verborum ſignificat.* Bart. *in l. Cum Iudices, C. de Iurament. propter calumn. num. 10.* Bald. *in l. Licèt, num. 5. C. de Procuratorib.* & plures alij laudati à Buccaron. *loc. cit. different. 164. mox à princip.* Ante litis conteſtationem autem Nemo Reus conſtituitur; nam litis conteſtatio primum Iudicis Fundamentum appellatur, *cap. 1. & ibi Gloſſ. 1. de Plus pet. l. Vnic. C. Eodem,* & vtrobique DD. & *in l. Amplius, ff. Rem ratam haberi, §. Sed hæc quidem,* & ibi Gloſſ. verb. *Diximus. Inſtit. de Actionib.* ante eam ergò nequit eſſe legitimum Iudicium in Ciuilibus. Aliter tamen ratiocinandum eſt in Criminalibus, Buccaron. *in præallegato Tractatu, different. 21. num. 2. & ſeqq.*

7 II. Deducendum eſt omne, quod in vniuerſa litis controverſia continetur, Iudicij appellatione claudi ab ipſo primo exordio, ad poſtremum uſque finem, executionem videlicèt ſententiæ, ut probatur *ex toto tit. C. de Ordin. Iudic.* & ex Text. *in cap. 1.* ſic intelligendo *de Iudic. in 6.* & *in cap. 1. de Except. eod. lib. verſ. In quacumque parte Iudiciorum, l. Vbi cæptum eſt Iudicium 30. ff. de Iudic. l. Reſtituere 35. ff. de Verbor. ſignific. l. 1. & Authen. Offeratur, C. de Litis conteſtatione,* in quibus omnibus Iudicium pro cuncta Cauſa judiciali, omnibuſque Proceſſus actis in illa contentis accipitur, ut explicat Didac. Millian. *in Rubric. de Iudic. num. 6.* & ab eo D. Felician. de la Vega *ibidem dub. 1. num. 5.*

§. II.

Vndè? Et quid Iudicium ſit? Et an idem quod Cauſa?

8 FACILE ex firmatis denominatio, ſeu Æthimologia iſtius vocis deducitur; nam, quum dixerim eam pro Diſcuſione accipi, ſeu Diſceptatione Iudiciali, quæ niſi coram Iudice fieri nequit; evenit indè quod à Iudice ipſo, idest ab actu Iudicandi nomen ipſum producatur, ita, ut idem ſit dicere Iudicium, quod Ius dicere, ut liquet ex dictis *§. præcedenti,* & nunc probamus argumento deducto *ex l. 1. ff. Quod quiſque Iuris,* & *ex §. 1. Inſtit. de Offic. Iudicis,* ex quibus ità explicant Auctores, quos refert Millianus *in Rubric. de Iudic. num. 4.* & Peregrin. *num. 35. ubi num. 40.*

huius

huius denominationis triplicem aſsignat rationem I. nam finis Iudicij pendet à Poteſtate, & motu Iudicis, *l. Qui explicandi* 10. *C. de Acuſationibus.* II. quia ab Iudicis æſtimatione tota pendet Lis, *l. Stichus* 12. *ff. de Legat.* 3. *l. Voluntatis* 7. *C. de Fidei Commiſsis*, *l.* 3. *in verſ. Tumagis*, *ff. de Teſtibus*, *l. Quingenta* 12. *de probationibus.* III. ex quo tota Cauſa Iudici incumbit, vt *in l. Ædiles* 25. *§. Item ſciendum*, *ff. de Ædilitio edicto.* Videndi ſunt Maranta *in Praxi*, *p.* 4. *diſt.* 1. *num.* 1. *& paſsim per opus.* Iul. Clar. *in Praxi Crim. §. fin. quæſt.* 1. *in princip.* Farin. *in ſimili Praxi*, *quæſt.* 100. *cap.* 1. *num.* 57. *tit. de Var. ac Diverſ. Quæſtion.* Buccaton. *de Different. inter Iudicia Civilia*, *& Criminal. Præmiſſo* 1. *verſ. Et quoniam præmiſſa*, Paz Iordan. *dict. tit.* 1. *num.* 5. ex Menoch. *de Arbitrar. lib.* 1. *quæſt.* 8. *num.* 18. & Scaccia *de Iudic. cap.* 2. *num* 2.

9 Ad ſecundam tituli deueniendo partem eſſentiam Iudicij inquirentem, difficilioris quidem eſſe expeditionis cenſemus, varios namque videmus eſſe Auctores, tùm Noſtros, tùm Theologos in Iudicij tradendis definitionibus, ut videre eſt apud Marantam *in dicta Praxi*, *par.* 2. *in principio numero* 2. *ad* 12. Turrecremata *in Cap. Epiſcopus*, 2. *q.* 7. *p.* 2. Barboſa *in Rubric. de Iudic. num.* 3. ubi Coſta *numero* 56. Hieronym. Buccaton *de Differ. inter Iudic. Civil. & Crimin. different.* 164. Quibus omnibus addo Sebaſtian. Medic. Parlador. Gloſſ. Didac. Perez, Anton. Cardoſ. & Scacciam. relatos à D. Felizian. de la Vega *in dict. Relect. dub.* 3. *num.* 17.

10 At contra omnes eas plura opponunt Aſin. *in Praxi*, *§.* 17. *cap.* 1. *num.* 8. Paul. Buſ. *lib.* 1. *Subtil. Iur. cap.* 13. D. Felizian. de la Vega *in dict. Relect. Rubric. dic. dub.* 3. *num.* 19. ubi hanc ipſe adhibet: *Iudicium eſt Legitimè Litigantium apud Iudicem Diſceptatio*, *ſeu Tractatio*, Quam ipſam adducit ex Duareno, Parlador, & Medices Fermoſin *in Rubric. de Iudic. num.* 1. ubi præponendam hanc eſſe docet, ei, quæ communiter adducitur. *Iudicium videlicèt eſſe actum Trium Perſonarum Actoris*, *& Rei apud Iudicem contendentium.* Quã amplexos eſſe Primarios Canoniſtas comperimus Bal. *in Rubric. de Iudic.* Abb. *in ipſa Rubr.* Maranta *in Speculo*, *par.* 2. *in princip.* Scacia *dict. cap.* 2. *à num.* 5. Paz Iordan. *dict. tit.* 1. *num.* 6. Qui hanc definitionem ſatis impugnari addunt, ab Alciato, Decio, Innocentio, & Farinatio, vndè, relicta Altercatione, & Opinionum diuerſitate, adductam à D. Felizian. de la Vega, & Fermoſino, amplectimur; genere ſiquidem, & differentia conſtat, ut ex Duareno, & Anaſtaſ. Germonio docet Fermoſin. ipſe, Noſque ulterius comprobare pergimus.

11 Verbum namque *Diſceptatio* genus præ ſe fert, convenit enim per illud cum quacumque alia extra Iudiciali Tractatione, atque etiam cum extra Iudiciali Iuſtitiæ adminiſtratione, & ea, quæ leuato fit velo, ut Felizian. probat, atque etiam cum Arbitrio con-

conveniē, licet enim Arbitrium verum Iudicium non ſit, quia Arbiter propriè, & in rigore Iudex non eſt, tum quia Priuatorum Conſenſus Iudicem non facit, *l.* 1. *C. de Iuriſd.* Philipp. Dec. *de in Rubric. de Iudic. lect.* 1. ubi Alciatus *num.* 5. *& lib.* 2. *Diſpunction. cap.* 24. Donell. *lib.* 17. *Commentar. cap.* 5. dilucide Nomen iſtud declarantes. Partes tamen Iudicis Arbiter ſuſcipere dicitur *l.* 13. *§.* 1. *ff. de Recep. Arbitr. l.* 14. *C. de Iudic.* vndè Arbitraria ad ſimilitudinem propriorum Iudiciorum rediguntur, *l.* 1. *verſ. Ad ſimilitudinem, de Recep. Arbitr.* Proſper Fagnan. *in cap. Continuit, num.* 21. *de Arbitr.* Quod ſufficit, ut cum eis conueniant, eorumque contineantur appellatione. Arnold. Vinn. *Partit. Iur. lib.* 3. *cap.* 2. qui tamen poſtremæ definitionis Aſſecla eſt.

12 Dictio illa *Legitima* apponitur, ut intelligatur exinde Iudicium Legitimum eſſe debere, ideſt, juxta Leges, Iuráve, conficiendum. Gloſſ. *in cap. Conſanguinei,* ubi etiam Abb. *de Sent. & Re Iudic.* Bertazol *de Clauſul. inſtrum. Clau.* 8 *dict. gloſſ.* 6. Seraphin. *deciſ.* 290. *num.* 2. *& deciſ.* 443. *num.* 6. alias etenim non legitimum, ſed illegitimum potius, & irregulare Iudicium appellabitur, argum. Text. *in l. Legitima* 6. *ff. de pac. & in l.* 4. *§. Condemnatum, ff. de Re Iudic.* D. Felizian. de la Vega *dict. dub.* 3. *num.* 20. *& in Rubric. de Ordin. cognit. dub.* 1. *num.* 6. *& dub.* 2. *num.* 11. & eſt elegans Text. *in l.* 4. *C. de Sent. & inter locutio omn. Iudic.* ubi ſententiam, non ſeruato Iuris ordine, prolatam, ipſo Iure nullam eſſe reſcribitur, & proſequitur latè Hugo Donell. *lib.* 19. *Comment. cap.* 1. Proſper Fagnan. *in cap. Olim, num.* 11. *de Litis Conteſtatione.*

13 Particula *Litigantium* duo denotat. I. non poſſe appellari Iudicium, in quo non ſint partes Iudicialiter Contendentes ſuper re aliqua, vel Iure ſpeciali, ut ſimpliciter, & abſque aliqua probatione firmat Felizian. de la Vega *dict. dub.* 3. *eod. numer.* 20. *verſ. & verbum Litigantium.* Corroboratique aſſertionem poterat ex Text. *in l. Cauſas, vel lites, C. de Tranſact.* Corneus *Conſ.* 267. *In hac Conſultatione, num.* 18. *verſ. & licèt appellatione, lib.* 4. quem refert Card. Tuſch. *pp. Concluſ. tom.* 5. *litera L. Concluſ.* 379. *num.* 1. II. vt adnotetur, per eam excludi Decreta ad alienationem rerum Minorum, & Similia expediri ſolita, quæ extra Iudiciales actus, potius, quàm Iudicia appellantur, ut fusè probat Dec. *in Rubric. de Iudic. lectura* 1. *numero* 4. *in fine, & lectura* 2. *num.* 3. & ex eo Fermoſin. *in eadem Rubric. numer.* 2. cui equidem addi in comprobationem poſſunt, præter alia loca Textus *in l. Magis puto* 5. *§. Non paſſim, ff. de Rebus eorum, & in l. Nequicquam* 9. *§. vbi Decretum, ff. de Offic. Proconſulis.*

14 Rationeque comprobatur intrinſeca à principijs Iuridicis depromta; Quod videlicèt juxta Text. *in cap. Forus, verſ. dum diſcutitur, de verb. Signif.* ut verè formatum Iudicium dicatur, requiri-

quiritur quod Litigantes ipſi diſceptando, & diſcurriendo negotium, adſint, quum ergò in ſimilibus Decretis huiuſmodi diſcuſsio deſit, naturam Iudicij illa exuere in propatulo eſt, docetque D.Felizian.de la Vega *in dict.Rubric.de Iudic. dub.3. num.21. qui num.22.* ſub infert non omnia Acta à Iudice facta eſſe Iudicialia, quum præter eius interuentum, Partium quoque Diſceptatio ſimpliciter neceſſaria ſit ad verum conſtituendum Iudicium.

15 Hincque utiliter inferre licèt differentiam inter voluntariam, & contentioſam Iuriſdictionē, quoad judicialia; Actus enim ad illam pertinentes extra Territorium validè exercentur, *l.2. ff. de Offic. Proconſul. l. Emancipati 36.ff.de Adopt.* & pluribus in locis adductis à Covart. *lib.3.Var.cap.20.nu.8.* Thom.Sanchez *de Matrim.lib.3.diſp.8.num.6.* nedum in Subditos Sibi, ſed etiam in non Subditum conſentiētem, *cap.Per Venerabilem, §.Rationibus Qui filij ſint legitimi.* Buratt.*deciſ.318.num.4.* Quæ verò ad Contentioſam pertinent Iuriſdictionem, nequeunt extra Territorium exerceri; quia, quū rigoroſè Iudicialia ſint, etiam de conſenſu Partium in alieno Territorio expediri non valent, *l.3.ff.de Offic.Præſid.* & cū alijs Geminian. *in cap.Si Abbatem 36.num.4.de Elect.in 6.* Ric.*in Praxi Deciſ.cur Archiep. 2.p.deciſ.188. num.6.* Ioan. Bapt.Toro *in Comp. Deciſ.Eccleſ. verb.Iuriſdictio Contentioſa, pag.25.* D.Felizian. de la Vega *in dict.Rubric.num.22.*

16 Sed obſtare videtur in nuperam explicationem verbi *Litigantium.* Quod Inquiſitio eſt actus verè Iudicialis, *cap.Licèt Heli de Simonia*, & tamen Litigantes non ſunt in ea, *cap.Qualiter, & quando 24. de Accuſat. cap.Relata 9. cap.Placuit 12. 9.q.1. cap.1. de cenſ.in 6.* nam in Inquiſitione Generali Iudex tantum, & abſque diffamatione procedit Innocen. *in cap.Bona.el l.de Elect.* Scaccia *de Iudic. lib.1.q.83.num.1.* Farin. *in Prax.Crim. tit.de Inquiſit.q.1.* & in Iudicio Bonorum poſſeſsionis, in quo tātum adeſt Iudex, & petens poſſeſsionem ipſam, *l.1. & 2.ff.de Bonor.poſſeſ.* in quibus non eſſe duos Litigantes appatet, & tamē vera judicia eſſe inficias ire nemo poteſt, ex adductis ab Aſsin. *dict. cap.1.num.8.* & Buſ. *dict.cap.13.* ergò, &c.

17 Aſt nullius eſſe efficaciæ Inſtantiam reſpondemus; nam Litigantes in definitione deſiderati non affuturi ſunt ſimpliciter neceſſario Phiſicæ Perſonæ, ut voluère aliarum Definitionum Sequaces, ſed Nobis perſuaſum ſemper fuit ſufficere verificari exiſtentiam litigantiū inter ventu earum Perſonarum etiam fictè adhibitarum, ut optimè obſeruat D.Felizian.de la Vega *in dict.Relect.Rubr.dub.3.num.23.* cui addo Hieronym.Buccaron. *in Tract.de Different. inter Iudicia Ciuilia, & Criminalia, different.164.numer.2.* ubi ex Abbate, & Alijs docet: Quod ex Fictione Iuris Fama loco Accuſatoris habetur, quando proceditur per viā Inquiſitionib.

18 Vltima definitionis Clauſula *Apud Iudicem*, ideò ponitur ut de-

denotetur Iudicem neceſſarium phyſicè perſonalitèrque præ exiſtentem ad eſſe requiri, ut probatur ex Bal. *in Rubr. C. Si à non compet. Iudic. num.* 4. dicente: eſſe potiſsimam Iudicij, partem Iudicis præſentiã, quem Antiſtitem ideò Iudicij appellat Agellius *lib.* 14. *Noct. Attic. cap.* 4. & abſque eo cõſiſtere Iudicium non poſſe patet; tùm quia id denotat actum Iudicis, in quantum Iudex eſt, ut ſupra latè probaui, & nũc addo S. Tho. 2.2. *q.* 6. *art.* 1. *in corp.* Fermoſin. *in dict. Rubr. num.* 2. Tùm, & quia ex natura ſua Iudicium petit expediri ab habente Poteſtatem judicãdi, & Ius dicendi, alias omnia ſunt nulla *dict. cap. Forus* 10. *de verb. Sig.* & ex Bar. & alijs Bouadill. *in Polit. lib.* 1. *cap.* 12. *nu.* 8. Ioan. Mar. Campana *de Requiſit. ad Commendabil. Iudic. creat. num.* 1. *litt. B.* cui addo, *l.* 1. & *l. Si conuenerit, ff. de Iuriſdict. omn. Iudic. l. Si filius* 12. *ff. de Vulgari, l.* 18. *tit.* 9. *p.* 2. & notat Auiles *ad cap. Prætor. in Proemio,* Gloſſ. *Qualeſquieres, num.* 1. Quare prius Perſona Iudicis debet eſſe notæ auctoritatis, & Poteſtatis, ut acta ſint Legitima Rodriguez *de Examine Proceſſus, cap.* 1. *nu.* 4. & 5.

19 Vtque manifeſtius huius Clauſulæ explicatio pateat, præmonemus, quod quamuis Iudicis appellatione indefinitè prolati omnes, & quicumque comprehẽdantur Iudicis. Gloſſ. *in Clem.* 1. *verb. Si à Iudicibus, de appell.* generale etenim eſt, capaxque comprehẽdendi tam publicam, quam priuatam Auctoritatem habẽtes, ut docet *ibidem* Gloſſ. atque etiam propriam, vel alienam exercentes Iuriſdictionem, *l. More Maiorum. ff. de Iuriſd. omn. Iud. l.* 1. §. & *qui mandata,* & *toto tit. ff. de Offic. eius, cui,* & eos, qui tantummodo Notionem habent, *l. à Diuo Pio in princ. ff. de Re iudicata,* ibi: *Iudicum à ſe autorum, l. à Iudice, C. de Iudic. l. ult. C. ubi,* & *apud quem,* cum alijs congeſtis à Duaren. *lib.* 1. *diſp. cap.* 35 *in princ.* Gouean. *de iuriſd. lib.* 2. *in princ. num.* 30 Menoch. *de Arbitr. lib.* 1. *q.* 2. *num.* 14. Differunt tamẽ ab omnibus alijs proprij Iudices, in eo, quod non ſolùm judicare, ſed etiam pro Imperio, & Poteſtate ſententias ſuas exequi poſſunt, quod extremum cenſetur Iuriſdictionis, *l.* 1. *juncta gloſſ. verb. Extremum, ff Si quis Ius dicenti non obtemp.* illi verò, quibus Notio tantum competit rigoroſè loquendo ſolum Iudicare valent intra formam Sibi præſcriptam ſinè exequendi Poteſtate, eam namque Magiſtratus qui eos dederunt Sibi, & in Se retinent *d. l. à Diuo Pio in princip.* In hoc enim inter ſe diſcriminantur *Iuriſdictio,* & *Notio,* quæ in ſtrictis ſuis ſignificationibus ſuas ſpecies conſtituunt *d. l. ait Prætor. l. Notionem in princ. ff. de verb. Sign.* explicant latè Donel. *Comment. Iur. Ciuil. lib.* 17. *cap.* 6. §. *Iudicum cum ſeqq.* Govea. *lib.* 2. *de Iuriſd. in princ. nu.* 30. & 38. *cũ ſeqq.* Quintanad. *de Iuriſd.* & *Imp lib.* 1. *tit.* 2. *nu.* 7 Quamuis latiori acceptione *Notio* ſit generale nomẽ aptum cõprehendere Iuriſdictionẽ Merum, & Miſtum Imperium, ut latius infra probabo *hac ead. quæſt.* & ſupra manet probatum.

20 Exindeque etiam diſtinguitur Iudicium ab Arbitrio; &

Com-

Compromiſſo, quæ à priuatam habentibus auctoritatem expediuntur. Abb. *in cap.Cum Dilectus 6.num.2.3.4. & 21. extra de Arbitris*, & ideo non proprium, ſed ſimilitudinariũ Iudicium appellantur, *l.1. verſ.ad Similitudinem Iudiciorum redigitur, ff.de recep.Arbitr.* Quod autem ſimile eſt, eandem excludit naturam rei, cui adſimilatur, ex Vulgari Regula: *Quod ſimile non eſt idem* deſumta ex Text.*in l.Quod Nerua 32.ff.Depoſiti. & in l.1. §.Hac actio, ff.Si menſor. falſ.mod.dix. & in cap.Innotuit 20.de Elect. & in cap.2.de Tranſlat. Epiſcop.* & ad hoc indiuidualiter allegatam probat eam ex Paul.de Caſtro, & Iaſ. D. Felizian. de la Vega *dict.dub.3.num.25.* cui plures addo ex Barb.*axiom.208.nu.1.* remiſsiuèque hanc inter Arbitriũ, & Iudiciũ exhibet nouiſsimè differentiã, Proſp.Fagn. *ad Text. in cap.Ex parte,num.19.de Arbitris.*

21 Rationeque probatur; quia videlicèt Iudicare munus publicũ eſt, *l.Quippe, ff.de Iudic. l.Ille à quo, §.ult.Cum l.Seq.ff.ad Trebell.* Duaren.*lib.1.diſpunct.cap.51* ac proinde illi ſoli propriè Iudices erunt, qui publica auctoritate fuerint inſtituti, non qui Priuatorũ conſenſu electi (prout ſunt huiuſmodi Compromiſſarij) *l.Priuatorum, C.de Iuriſd.omn.Iudic.* Donel.*dict.cap.6.§.in primis.* Gouean.*d.lib.2.in princip.num.35.* Quamuis autem ex eo, quod Iudicium imitatur, Iudicumque partes Arbitri aſſumunt, *l.1.l.idem Pomponius, §.Receptiſſe, ff.de Recept.Arbitr.* interdũque Iudicibus annumerentur. *l.Si minor 34.§.1.ff.de Minoribus, l.pen.ff.de Iudic.* propriè, & ſimpliciter tamen Iudices non dicuntur, ſed magis Iudices cum adjectione, nempe ex conſenſu, vel Compromiſſo Litigatorum *dict.l.pen.* non quidem ex eo, quod Notionem tantum habeant, ut minus rectè ſenſit Gloſſ. *in dict.l.ait Prætor.in princip.ff.de Re Iudic.* ſed quia non publica auctoritate, ſed priuata Compromittentium Voluntate electi ſunt. Donel. *dict.cap.6.§.1.in princip.nu.31.cum ſeqq.* Menoch. *de Arbitr.lib.1.q.2.à num.10.* tradit multa Briſonius *lib.9.de Verb.Signif.verb.Iudex, & verb.Arbiter.* Corraſ.*lib.4.miſcel.cap.18.*

22 Poteſt, & alia adſtrui ratio hanc adhibendi clauſulam, ut per eam nimirum realem conſtitueremus differentiam inter Iudicẽ, & Litigantes, ex qua regulam firmaremus: Neminem in propria cauſa Iudicem eſſe poſſe, *cap.1. & 2.4.q.4. l.vnic.juncto tit. C.Ne quis in ſua cauſa, l.Qui Iuriſdictioni 10.ff.de Iuriſd.l.Iulianus 17.ff.de Iudic.* D.Felizian.de la Vega *dict.Dub.3.num.27.* nouiſsimeque Proſper. Fagn. *in cap.Noſti,num.8.de Elect.* ubi addit, quod Iudex in propria cauſa Ius dicens cadit à Cauſa, remque ſibi debitam omninò deperdit, quod *num.15.* ampliat, ut procedat generaliter in omnibus Papæ Inferioribus.

23 Ampliandaq; eſt etiã quoad Epiſcopos Interpretatio hæc; quamuis enim regulariter loquẽdo poſsint eſſe Iudices in cauſis ſuarum Eccleſiarum, Calderin. *conſ.6.de Iudic.* Car. Tuſchus *lit.E.*

*concluſ.*257. *per tot.* quibus addo Text. *in Can. Guiliſarius* 23. *q*.4. Can. *Si quis erga* 2. *q*.7. Can. *Qui mendicat.*17.*diſt.* Salgad. *de Supplicat. ad Sanctiſs.* 2.*par. cap.*5. §.2. *à num.*13. & conducunt tradita ab Auilès *in cap. Prætor.* 3. *verb. Avogados, num.*12. Cancer. *lib.*2. *variar. cap.*3. *num.*135. *in noua edit.* Capic. *Deciſ.*124. *num.*11. Fab. Capici Galeota *reſpon. Fiſcal.*1. *num.* 35. Salced. *de Leg. Polit. lib.*2. *cap.* 13. *num.*53. *&* 54. ex quibus patet non eſſe eàdem menſurà metiendas cauſas ad Communitatem, ſeu Principem attinentes, ac eas, quæ ad particulares pertinent. Fallit tamen hæc generalis Regula, quoties ipſius Epiſcopi commodum Iuri Eccleſiæ immiſtum, ſeu complicatum ſit. Proſper. Fagnan. *in cap. Procurationes, num.*41. *&* 43. *de cenſibus,* quæ clariùs procedet limitatio, ſi ad ipſius menſam, ſeu Iura Epiſcopalia Iudicium pertineat. Gloſſ. *in cap. Siquis* 16. *verb. Priuetur* 2. *q*.7 & ex Iacob Laurent. Redbano, Bonauoglia, Zerola, & Ric. D. Felizian. de la Vega *dict. Dub.* 3. *num.*28. cui addo Calder. *Conſ.* 528. *in fin. alias* 13. *de Priuileg.* Toſch. *PP. Concl. litt. C. num.*2. Attemperanda eſt exceptio hæc, ut ſolum intelligatur quoties Adverſarius refragetur, vel Epiſcopum recuſauerit, nam ipſo conſentiẽte, vel non recuſante, cauſa omnino tenet, nec ſe ab illa abſtinere Epiſcopus non interpellatus tenetur. Proſper. Fagnan. *in dict. cap. Procurationes, nu.*47. *&* 48. *de cẽſib.*

24 Poſtremam tituli partẽ, ut perſpicuè explicemus præſupponendum eſt, juxta nuper firmata, nullum Iudiciũ ſinè cauſa conſiſtere poſſe, ipſa etenim eſt nomẽ generale informans, cõferens, & actuans eſſentiam, naturamque Iudicij, *l. Cauſas* 16. & ibi Alex. & Doctor. *C. de Tranſaction.* Hinc communiter docemur addignoſcendum: An Iudicium ſit Criminale, Ciuile, vel Miſtum? inſpiciendam eſſe Cauſæ naturam, originem, & principium, ſuper quo lis vertitur, ut *ex l. Ictus fuſtium, ff. de his, qui not. infam. l. Si tamen, ff. ad Macedon.* cum alijs à ſe congeſtis, docet Coſta *de Iudic. nu.*87. Vndè Iudicij ſubſtantia in naturã cauſæ refunditur, Iudiciumque pro cauſa generaliter accipitur, omneſque DD. de materia loquentes promiſcuè, & indiſtinctè Iudicij, ac cauſæ vocibus utuntur, ut conſtat ex Maranta *p.*4. *diſt.*1. *num.*33. apud Clar. *in Praxi Crim.* §. *fin. q.*3. Fariñ. *in ead. Prax. tit. de variys, ac diuerſis QQ. q.*100. *cap.* 1. *num.*57. Hier. Buccaron *de Differ. inter Iudic. Ciuil. & Crim. præmiſ.* 4. *num.* 1. Diuiſionum, ut multiplicitatem vitemus, ſub Cauſæ nomine vtrũque diuidere decreuimus, agnita priùs cauſæ in ſe conſideratæ naturà, quam per definitionem demonſtrari manifeſtũ eſt.

25 Cauſa ergò propriè, & rigoroſè loquendo eſt ipſum Ius deductum in Iudicio. Hincque communiter Cauſa nomen ſortitur ab ipſius deductione, ſeu introductione. Alexand. *in l. Poſt quam liti.*4. *col.*1. *C. de Pact. & conſ.* 22. *col.*1. *in fin. volum.*1. *& ex eo.*

Ro-

Robert.Matan. *in Praxi, part.5. num.66*. Et, ut breuiter ab his Nos expediamus, advertimus, quod licèt Cauſa propriè, & rigoroſè ſumta ad criminalia tantum extendi debeat, & lis ad Ciuilia, ut ex Text. *in l.1. ff. de Teſt. l. Litis nomen, ff. de Verb. Signific.* & Gloſſ. *in §. Si quis dicat otioſum verb. inter eos in Auth. de Teſtam.* & alijs Hier. Buccaron *in dict. Tract. different. 163. num. 1.* Ioan. Kalvin. *in Lexic. Iurid. litt. C. pag. 152. col. 2. num. 50.* Generale tamen eſſe nomen Litem, Controuerſiam, Negotium, Contractum, & Obligationem ſignificans, ut probatur ex Text. *in l. Certi conditio 9. in princip. ff. Si cert. pet. l. Obligati, § Pupillus, ff. de Auctorit. Tutor. l. vno. ff. de acceptil. l. 9. §. 1. ff. de Trib. act. § Vndè in his Cauſis Inſtitut. de Auctorit. Tutor.* Nedum enim ad Contractus, & Obligationes ſimpliciter, ſed ad omnes etiam eas, quæ ex delicto deſcendunt, extenditur. Sic intelligendus Gajus *in l. Creditorum, ff. de verb. Sign.* & proſequuntur latius Briſſon. Pratej. & Kalvin. *eod. verb.* Matant. & Buccar. *loc. cit.*

§. III.

Quotuplex Iudicium, ſeu Cauſa ſit?

26 CAVSA, ſeu Iudicium varias ſortiri diuiſiones ab ipſis quidem utriuſque Iuris probamus titulis, cuius Rubricæ *de Iudicijs* in plurali inſcribuntur numero, ut notat Gloſſ. *in tit. ff. eodem.* Ioan. Andr. Alexand. de Nevo, & Anchar. *in Rubric. extra de Iudic. numer. 1. & 2.* Plures Diuiſiones adducunt Interpretes, & præcipuè Speculat. *eod. tit.* Butt. *ead Rubric. num. 51.* per plures ſeqq. Beroj. *num. 32.* Nauarr. *à num. 17.* Didac. Perez, Petr. Greg. Duaren. & Vveſemb. relati à Fermoſin. *ad Rubric. eandem, num. 14.* atque Donell. *libr. 17. Comm. cap. 3.* ubi plures congerit. Oſv. *in eius not. litt. C.* Scaccia *eod. Tract. lib. 1. cap. 3.* Farinac. *in Praxi Crim. tit. 2 q. 10.* Paz Iordan. *dict. tom. 3. lib. 13. tit. 1. num. 7.*

27 Nos autem à Forma deductam primam diuiſionem conſideramus, & tùnc diuiditur in Iudicium ordinarium, & extra ordinarium, Barboſ. *in dict. Relect. de Iudic. num. 9.* cui addo Text. *in l. Antepen. ff. de Neg. geſt. & §. fin. de Inſtit. de Interdic.* Ioan. Kalvin. *in Lex. Iurid. litt. I. pag. mihi 462. col. 2. num. 70.* ubi ex Val. Max. Plin. Quintil. & Cujac. eam optimè explicat, ſed nunc parum conducit, quia *ex l. 1. C. de Formul. Sublat.* ordinariæ Cauſæ, ſeu Iudicia ceſſarunt, omniaque iam extraordinaria hodie eſſe Iudicia dixit (ex Quintana Dueñas) Barboſ. *dict. num. 9.* qui allegare poterat Textum expreſſum *in §. fin. Inſtit. de Interdic.* ibi: *Nam quoties extra ordinem Ius dicitur, qualia ſunt hodiè omnia Iudicia; non eſt neceſſe reddi interdictum.* Cum alijs congeſtis ab Anton. Pich. *ad Rub. Inſtit. de interd. nu. 17.*

Ex quo tantum idem docet Fermoſin. *ad Text. in cap. Cæterum, de Iudicijs, quæſt. 1. num. 10. tom. 1.* cui addo Math. Coler. *ad Text. in cap. 1. num. 10. extra de Iudic. cuius repetitio eſt inter alias adductas poſt Tractat. de Proceſsib. executiu. pag. 508. in edit. 1613.*

28 Hoc tamen intelligendum eſſe cenſeo in cauſis, in quibus nulla competit Actio in Ciuilibus, vel Accuſatio non eſt in Criminalibus, tùnc enim Iudicium ſemper extraordinarium dijudicatur, aliàs etenim ſi Cauſa Ciuilis, vel Criminalis intentetur per viam Actionis, vel Accuſationis, in eaque veniat irroganda pœna, ſeu condemnatio ordinaria à Lege, vel Statuto inducta, erit adhuc Iudicium Ordinarium. Videndus omninò Hermann. Vultejus *ad tit. de Action. num. 35. cum multis ſeqq.* Ioan. Kalvin. *in Lex. Iurid. litt. O. pag. 633. col. 2. in fine*, quibus adnecto Marantam *dict. par. 4. diſt. 10. num. 1.* Coſtam. *dict. Rubric. num. 89.* ſub hac etiam Diuiſione à Forma deducta continetur alia Iudicij diuiſio, in Simplex, & Duplex, illud partiens, *l. in Tribus, ff. de Iudic. l. 2. ff. de Interdict.* Coſta *in dict. Rubr. de Iudic. num. 84.* & quodnam ſit quodlibet explicat Anton. Pichar. *in dict. §. fin. Inſtit. de Interdict.* Maranta *in Prax. part. 4. diſt. 17. per totum.*

29 II. autem attenta materià, vel denominatum ab eà Iudicium diuiditur in Criminale, Ciuile, & Mixtum. Gloſſ. & DD. *in Rubr. extra, & ff. h. tit.* & præcipuè Barboſ. *numer. 3.* ubi aliquos adducit, quibus Ego addo D. Feliziani de la Vega *dict. Relect. dub. 5 num. 58.* Bar. *in l. ult. ff. de Priuat. Delict. l. 3. ff. de Sepulchr. viol.* Octauian. Veſtrius *in Praxi, lib. 3. cap. 2.* Scaccia *de Iudicijs, lib. 1. cap. 3. num. 6. & ſeqq.* Paz Iordan. *dict. tit. 1. num. 8.* Et licèt Diuiſionem iſtam impugnent. Panorm. *in Rubr. de Iudic. num. 5.* Duaren. *lib. 1. diſpunct. cap. 35.* Ioan. Robert. *lib. 4. Sentent. cap. 9.* Eam nihilominus firmam eſſe probat *ex l. Locatio, §. Quod illicita, ff. de Publican. & Vectigal. l. Prætor. 7. §. 1. ff. de Injurijs.* Fermoſ. *in dict. Rubr. num. 18.* Ad eiuſque explicationem prò grediendum cenſuimus, ei acquieſcentes.

30 Ciuile ergò tùnc appellabitur Iudicium, vel cauſa, quando principaliter in Iudicio agitur ad Commodum priuatum, *cap. Cæterum 5. cap. examinata 15. & cap. fin. de Iudic. l. Properandum 11. C. eodem*, Gloſſ. *in l. Prætor. ff. de Sepulchr. Violato.* Abb. *in Rubr. de Iudic.* Veſtrius Scaccia *ll. cc.* Paz Iordan. *dict. tit. 1. num. 9.* Siue talis Cauſa deſcendat ex delicto, ſiue ex contractu, & etiam ſi de crimine agatur, dum tamen non ſit principaliter, ſed incidenter, quia tùnc quoque Ciuile nuncupatur, ut quando agitur de aliquo repellendo à Iudicio propter Crimen, vel de repellendis crimine affectis, *cap. 2. ad fin. de ordine cognitio, cap. 1. de except. cap. Super his 16. de Accuſationibus*, Vega *in dict. Relect. dub. 5. num. 56.* Fermoſin. *in ead Rubr. num. 15.* Dicitur autè Ciui-

Ciuilis Cauſa, ſeu Iudicium Ciuile, ex eo quod leniter, & ut Ciuem decet, modoque Ciuitatis in eo Litigantes tractentur, *l.ultim. §.fin. ff. Quod met. Cauſa, l. Probrum* 42. ibi: *Ciuiliter, & quaſi more Ciuitatis, ff.de Verb.Signific.* Cauſa vero Criminalis dicitur, quando principaliter ad Commodum publicum proceditur ex delicto tamen, ſeu ad Publicam Vindictam, *cap. At ſi Clerici* 4. *cap. Cum non ab homine* 10. *de Iudic.* & conſpirant omnes huc uſque allegati.

31 Quæ amplianda eſt Regula, etiam ſi in ea pœna pecuniaria imponatur, *l.2.ff.de Public. Iudic. §.1. Inſtit. eod.* dum tamen Fiſco, non Parti applicetur, *l.fin. §.fin. ff.de Priuat. Delic. l. 3. ff. de Sepulchr.Viol.* cum alijs congeſtis à Menoch. *de Arbitr.lib.2.caſ.*265. Gregor. Lop. *in l.9. tit.4. part.3.* Ioan Gutierr. *PP.QQ.lib.1. quæſt.* 106.*num.*6. Fermoſin. *in dict. Rubr.num.*15. *in fine*, cui addo *l.2.ff.de Public.Iudic. §.in Summa Inſtit. de Injurijs.* Iul.Clar. *lib.5.Sent. §.fin. quæſt.*1. Salcedo ad Bernard.Diaz *in Praxi, cap.3. verſ. & nota.* Zeuall. *Comm.opin. tom.4. quæſt.*897. *num.*719. ubi ad hoc allegat Concil. Trid. *Seſſ.24. de Reform.cap.* 20. eique annectendi Monte alegre *in Prax.Ciuil. lib.1. cap.1. num.* 135. Acac. Anton. Ripoll. *in Rubric. de cond. & demonſtrat. cap.3. num.*2 D.Felizian.de la Vega *dict. dub.5.num.*50. cui addo Coſtam *in dict. Rubr. num.*87. Marantam *in Praxi, part.4. diſt.1. num.2. per plures ſeqq. uſque ad* 40. *& à num.* 41. adhibet conuenientias cognoſcendi diſtinctionem iſtam.

32 Criminale autem dicitur Iudicium, quia nulla Lenitatis habita conſideratione, Iuris rigore in Ciuem animaduertitur, *cap. Per tuas in fine*, ibi: *Non ſecundum rigorem Iuris, ſed ſecundùm Temperantiam Æquitatis, quum ageretur tantum ciuiliter extra de Simonia*, Abb. *in Rub.de Iudicijs, num.*5. ubi Aug. Berojus *num.*62. Duaren. *lib.1. diſp. cap.*35. quam adæquatam eſſe diuiſionem cenſeo, quãtis aliam adhibere Ioan. Robert. *lib.4. Sent. cap* 9. non ignorem, vndè liquidò demonſtratur Iudicium Ciuile opponi contrariè (nè dicam contradictoriè) Criminali, *l.fin. ff.de furt. §.in Summ. Inſtit. de Injurijs, & toto tit. C. Quando Ciuilis Actio.*

33 Miſtum autem Iudicium, ſeu cauſa eſt, quod de Vtroque participat Iudicio, tàm Ciuili, quam Criminali, quando videlicèt agitur de delicto principaliter ad vindictam publicam, vel pœnam Fiſco applicandam, ſimulque tractatur de commodo aliquo priuato, ut probatur *ex l.Lege Cornelia* 25. *§.fin. ff.ad S.C.Syllan.* D.Felizian.de la Vega *dict.dub.5. numer.*61. & in ſpecie adnotauit Bar. *in l.Senatus* 15. *§. Senatus* 3. *ff.de Iur.Fiſci.* Alex. *conſ.*66. *col.*1. *verſ.Vel veriùs, & conſ.*82. *col.fin. vol.*1. Anton.de Butr. *in Relect. de Iudic.* & ex Aflic. & alijs Maranta *dict. diſt.*1. *num.*92. quibus omnibus addi poſſunt Veſtr. *dict.cap.*2. *num.*2. Scaccia *dict.cap.3. num.*7. Paz Iordan. *citato tit.*1. *numer.*11.

ex Text. *in cap. Tua de Procurator. cum Concord.*

34 Iudicium autem hoc Miſtum ex eo prouenit, quod in unoquoque Iuditio, ſiue Publico, ſiue Privato, duplex oritur Actio: Criminalis vna adpublicam vindictam; Ciuilis altera in Factum, ad Privatam vtilitatem, *l. fin. ff. de Priuat. Delict. l. fin. ff. de Injur. l. Qui nomine, ff. ad l. Cornel. de Falſis, l. vnic. C. Quando Ciuil. Actio Criminal. præjud. l. 2. tit. 10. lib. 8. Recopilat.* Fermoſin. *in Rubr. de Iudic. num. 17.* intelligens hanc doctrinam procedere, ſi Vtraque Actio in Iudicio principaliter deducatur, ſæcus autem ſi vna principaliter: altera verò incidenter intentetur; tùnc enim non Miſtum; ſed ſimplex Iudicium, à principali Actione deducta, nomen ſortitum, dijudicādum eſſe probans ex Tex. *in cap. 2. de Ordine cognit.* ubi quia excipiendo tantum crimen fuit oppoſitum, non Criminale, neque Miſtum Iudicium, meritò fuit reputatum, quod ipſum probatur ex Text. *in cap. 1. de Except.* Didac. Petez *in Leges Ordinam, in Rubric. tit. 1. libr. 3. verſ. Tertio modo.* Nauarr. *in Rubric. de Iudic. num. 31.* & ex eis Fermoſin. *dicto num. 17. in fine.*

35 Hanc ipſam Diuiſionem Iudicij à cauſa conſiderati in preſenti amplectuntur DD. Canoniſtæ. Ioan. Bapt. Coſta *in Rubric. de Iudicijs, num. 88.* Veſtr. *eod. cap. 2. num. 3.* Scaccia *de Iudicijs dict. lib. 1. cap. 3. num. 8.* Paz Iordan. *citato tit. 1. num. 12.* qui tamen non à cauſa, ſed à Materia Diuiſionem iſtam exiſtimandam judicat nouiſſimè D. Emmanuel Gonçalez *in cap. 2. num. 8. de Iudic.* ubi allegat Martam *de Iuriſd. 2. p. cap. 1.* Bovadill. *in Polit. lib. 2. cap. 17.* Salas *de Legib. tract. 14. q. 96. diſp. 9. ſect. 5.* Sanchez *de Matrim. lib. 3. diſp. 54.* D. Ioann. de la Rea *allegat. 27.* Ex quibus omnibus ſtabilitum maneat: Iudicia, Cauſas, ſeu Negotia, aut Iurgia Eccleſiaſtica, (quæ Synonima eſſe probatur *ex cap. Decernimus 2. cap. Quanto, 3. cap. Qualiter 17. de Iudic. cap. Si diligenti 12. cap. Significaſti 18. de Foro compet.* Can. *Nullus 6.* Can. *Chriſtianus 12.* Can. *Sylveſter 13.* Can. *Inolita 11. q. 1. Can 2. 21 quæſt. 5.*) in triplici eſſe differentia; aliaque dicuntur Spiritualia alia mere Eccleſiaſtica; alia Miſta, partim nimirum Eccleſiaſtica, & partim Sæcularia. Quam quidem Diuiſionem conſentaneam eſſe Sacris Canonibus probant præallegati DD. *ex dict. cap. Decernimus 2. de Iudic. cap. Super eo, de Appellat. cap. Vt Inquiſitionis, §. Prohibemus, de Hæret. in 6.* atque etiam Imperiali Iure Auth. *de Clericis, C. de Epiſcop. & Cleric.*

36 Spiritualia, Iudicia ſunt Cauſæ Sacramentorum, Decimarum, & Cenſurarum, & omnes illæ, inquibus de Fide, de Ritibus, de Ceremonijs Eccleſiaſticis, de Beneficijs, & Decimis agitur. Mere Eccleſiaſticæ ſunt, quæ tàm Iure Canonico, quam Imperialibus Sanctionibus Iudicio Eccleſiæ ſunt reſeruata, quales ſunt Cauſæ Eccleſiarum, vel Perſonarum Eccleſiaſticarum, *cap. Quo-*

niam

niam, de Immunit. Eccleſiæ in 6. Trident. *Seſſ.24.de Reformat.cap.* 20. *& Seſſ.25.cap.3,* D.Emmanuel Gonçalez *in cap.Contingenti,de Arbitr. & in cap.Decernimus 2.num.*8. *in fine, de Iudic.* Miſta ſunt, quæ licèt natura ſua Temporalia ſint; eorum tamen cognitio, tàm Eccleſiaſtico, quam Sæculari Magiſtratui competit contra Laicos delinquentes, datta inter eos Prę-ventione, ut mox videbimus. Addunt Nonnulli etiam Sæcularia Negotia quæ ſunt mere Profana, inter Perſonas Sæculares ad Laicum Magiſtratum privatiue attinentes, *cap.2. & ſeqq. de For.Compet. cap.Venerabilis, de Iudic.* Veſtrius *num.*3. Scaccia *num.* 8. Paz Iordan *num.*13.*loc.cit.* Sed Species hæc ad Diuiſionem noſtram minime ſpectat.

§. IV.

An? & Quale, & quo Iure, inſtitutum ſit Eccleſiaſticum Iudicium?

37 PRO clariori præſentis Difficultatis intelligentia præſupponimus Iuris Vniuerſi duas tantum adſignari Poſitiones, *§.Huius ſtudij* 4.*Inſtit. de Iuſt.& Iure, l.1.§.Huius ſtudij* 2. *ff.eodem.* Hoc eſt duo tantum modo agnoſci huius Studij Genera, Capita, ſiue Partes, Hugo Donellus *lib.*2.*Comment. Iuris Ciuil.cap.*3. ubi Oſv. *in Not.litt.B.* Quod Omnes inconcuſſe admittunt; licèt aliqui nimis ſubtilizare volentes in Diuiſionem iſtam inſurgant, quorum Inſtantia quum parum Noſtrâ interſit, in ea non immoramur, ſed Diuiſioni adductæ inhærentes, Ei non obſtare aſſerimus, *l.Inter* 23.*in princip. C. de Sacr. Sanct. Eccleſ.* ubi triplex Ius Statuitur, Diuinum, Publicũ, & Privatum, Relictis namque diuerſis Interpretationibus adductis à Gloſſ. *ibidem, verbo Diuinum,* Petro Gudelino, Covarr. Marco Lyclama, & Cujacio, laudatis à Gonçalez *in Apparatu ad eruditiſsima Commentar. in Decretal. numer.* 22. reſpondemus; *Ius Publicum in dict. §.4.* latè accipi, & Sacrum comprahendere; ait enim Publicum Ius de hoc tractare, ſine quibus Reſpub. Conſtitui nequit, neque conſtituta ſtare valet. Id quippe cuiuſque Rei Status appellatur, quo Res ſtat, & quo deficiente Res periret, aut non perſiſteret. Donell. *dict.lib.*2. *Comm.cap.*5. undè Publici iſtius Iuris duo Legitimè aſsignantur Cardines. I.eorum, quæ propter ſe Publica habentur, & ſinè quibus Reſp.non conſtitueretur. II. earum rerum quæ propter aliud comparatur. Arnold. Vinnius *Partit. Iur. lib.*1. *cap.*1. *verſ. Ius Humanum.* Quæ duobus terminis Logicis breuius explicatur. Aliqua videlicèt eſſe Reip. Simpliciter neceſſaria, ut Reſp. dicatur,

& alia ſecundum quid, ut videlicèt politior ſit. Prioris Generis duæ ſunt ſpecies. I. Legìtimæ ſobolis Procreatio ſub quà aliæ quoque comprehenduntur, copioſa exarata manu à Franc. Duaren. *lib.*1. *diſp.*40. II. verò ſpecies loca continet publica, *l.*2. *in princip.* & *§.*1. & *§. Merito, ff Nequid in loco publico*, ad quam loca Sacra reducit I. C. *in dict. l.*2. *§. Siquis, ff eod.* Vinnius *dict. cap.*1. veteres tamen magis diſtinctè Ius faciunt tripartitum Sacrum nimirum Publicum, & Priuatum. Auſon. *in Idyl.*15.

Ius Triplex tabulæ, quod ter ſanxère, quaternæ.
Sacrum, Priuatum, & Populi Commune, quod nuſquam eſt.

Et hanc trifariam Diuiſionem ſequuntur Quintilian. *lib.* 2. *Inſtit. Orator. cap.*4. quem referunt Balduin. Giphan. & Hotoman. *in dict. §.*4. *enuntiat.*4. Sed videatur Iacob. Cujac. *lib.*15. *obſer.*33. Beſold. *diſp.*1. *in Pandec. ad leg.*1. *Theſ.*14. & *in Comment. ad l.*1. *tit.*1. *Digeſtor, num.*12. *pag.* 32. docentes Trimembrem hanc Diuiſionem facillime, bimembrem fieri; duplex videlicèt Ius ſtatuendo Publicũ, & Priuatum, Publicumque rurſus in duos ramos partiendo, Sacrum, aut Diuinum, & purè Humanum, quorum illud ad Eccleſiaſticam, hoc ad Sæcularem pertineat Poteſtatem primario, & directè. Quæcumque ergò ex eis retenta diuiſione, præcipuum ipſius membrum Ius Diuinum eſſe conſtat, illudque rurſus diuidimus in Reuelatum, Poſitiuum, & Naturale, hocque ſubdiuiditur in commune cunctis hominibus tantum, & vocatur Ius Gentium, Naturæ Humanæ proprium: alterũ, quod commune alijs etiam naturis eſt, communique vocabulo Naturale appellatur, prout explicat Thom. Boz. *de Iur. Natur. Diuin. Eccleſ. Poteſt. lib* 5. *cap.*3. & Nos latius dicemus, *ſeq. volumine Fundam.* 3. interimque pro clariori huius Diuiſionis intelligentia adeundus eſt D D. Emanuel Gonçalez *in dict. Apparatu à num.*13. *per plures ſeqq.* His ergò ſic prælibatis.

38 Difficultas in titulo propoſita duplici indiget inquiſitione. I. An videlicèt ſic in Eccleſia Iudiciaria Poteſtas in Perſonas, & res Eccleſiaſticas, Iure Diuino priuatiuè ad omnes, & quoſcumque Dynaſtas. II. An Poteſtas hęc ab eodem Diuino Iure aliquando competat Ecclæ in Laicos.

39 Antequam tamen de Vnaquaque ſingillatim diſputem, generaliter de Vtraque negandum videtur, *ex toto tit. C. de Epiſcop. Aud. lib.*1. *C. Iuſtinian.* ex quo Novatores affirmant: Epiſcopos nullam habere Iuriſdictionem, quia neque Forum Legibus habent, ut ait Valentinian. *Novell. de Epiſcop. Iudicio*; nec Apparitionem, nec executionem, ſed eorum Iudicium Delegatorum eſſe, qui Notionem tantùm, non Iuriſdictionem habent, Sententias Magiſtratuſ exequũtur, quod ex Sozomen. *libr.*2. *Hiſtor.* & *ex Novell.*120. ponderat Ioſeph Stephan. Valentin. *de Poteſt. Coactiu.*

*Pontif.lib.vnic.cap.12.num.*1. ubi in Græcis originalibus *Notionem*, non verò *Iuriſdictionem* Epiſcopis attribui aſſerit, qui *num.*2. corroborat Inſtantiam, ex quo *Notio* Magiſtratus conceſsione competere poteſt, & conſequenter non Iure proprio, ſed demandato, vel emendicato ab alio *ex toto tit.ff. de Offic. eius, cui mandata eſt Iuriſdictio,* & *ex l.aliud,§.ult.ff.de verb. Signif.* cum pluribus alijs iam ſupra adductis Nuncque in comprobationem addimus, quod *Notio* nil aliud eſt, quam *Poteſtas quædam cognoſcendi, examinandique factum, l.3.§.Cauſæ cognitio,* & *§.ſeq. ff.de Carboniam Ædicto, l.4.ff. de Offic.eius, cui mandata eſt Iuriſdictio.* Goed *ad l.99.num.5.ff.de Verb. Signif.* Vndè inferre progrediuntur. Quod ſi aliqua apud Eccleſiaſticos Prælatos propia reperitur Poteſtas, à conceſsione Imperatorum dimanat, ut latè (nequicquam tamen) probare conatur Petr à Marca, ſeu Stephanus Baluzi in illo opere à S.Sede reprobato *de Concord.Sacerd.* & *Imp. tom.*1.*lib.*4.*cap.*2. & 3. ubi multus eſt in hac comprobatione procuranda.

40 At ponderatione hac ab inimicis Sacro Supremæ Poteſtatis adeo blaterata, minimè refragante, affirmandum eſt generaliter omni, tàm Diuino, quam Poſitiuo, & Naturali, ſiue Gentium Iure attento, Iudicium hoc Eccleſiæ competere, illudque ſemper, & ubique exercuiſſe, & nunc in Supremo exercere Imperij gradu in Perſonas, & Res Eccleſiaſticas priuatiuè, quo ad omnes Mundi Dynaſtas, olimque ex eodem Iure, etiam in Sæculares abſolutè exercuit, nùnc verò ex inveterata praxi in directè tàntum, & quatenus ad ſui conſeruationem, vel ad finem aliquem ſupernaturalem opus eſt, hoc Eccleſia Iudicium exercet.

41 Antequam Aſſertionem noſtram probemus, præmonendum duximus. Quod licèt abſolutè, & generaliter concepta ſit cōplectens omnem, & quamcumque Iuriſdictionem, & Poteſtatē; tam Rerum, quàm Perſonarum; locorum, & cauſarum; diuerſis tamen Fundamentis eam attribuūt Canoniſtæ Sacris Antiſtibus, & in in ſeparatis Iuris Canonici locis de eis agunt, vt luculentiſsimè iā ſuprà oſtendimus, numque ideò breuiter comprobamus, ex ipſis Iuribus: De Poteſtate namque Eccleſiaſtica in Perſonas Sacras ſpecialiter tractant DD. *in cap. Clerici de Iudicijs, de Poteſtate in Res, cap. Non minus, cap. Magnopere de Immunit. Eccleſiar.* de Poteſtate Iudiciali, hoc eſt cauſarum in genere, *cap. Decernimus de Iudicijs,* & licèt de alijs latè diſſeruerimus *hoc ipſo tract.quæſt.7. ferè tota*, adhùc tamen generaliter conceptā Aſſertionem noſtram corroborare curabimus, ibi enim potius de omninò excludenda Iuriſdictione Temporalium Principum in Sacra potius, quàm deſolidanda ea, quàm Summus Pontifex, & omnes alij Sacri Antiſtites habent, conati ſumus.

42 I. ergò Aſſertionis Pars, quà

quà Eccleſiæ attribuitur Poteſtas abſoluta Iure Diuino in cunctas Res, & Perſonas Eccleſiaſticas, probamus I. ex ipſo Diuino Iure, *Numer. 3. Ego tuli Leuitas à Filijs Iſrael, eruntque Leuitæ mei, meum eſt enim Primogenitum, & cap.* 18. & Ioſue, *cap.* 17. *in fine Tribui Leui non dedi poſſeſſionem, quoniam Deus Iſrael ipſe poſſeſſio eius*, & illud. *Nolite tangere Chriſtos meos*, id eſt. Clericos, vt interpretatur Regius Conſiliar. Thomas Grammat. Sacr. Conſil. Neapolit. *deciſ.* 61. *num.* 10.

43 II. autem ex ipſo Iure Naturæ probamus, & quidem dupliciter. I Nàm ab hoc Iure homines imbuuntur Dei opinione, vt ait Cicer. 1. *Tuſcul.* QQ Xenophon. *de Dictis, & Factis Socratis*; & Regius cecinit Pſaltes, *Pſalm.* 4. *Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui Domine*, vndè numquam ſinè ſacris, homines fuerunt, nec Sacra ſine Sacerdotibus, nec Sacerdotes ſine Poteſtate Legis Sãciendæ, vel ſine Iudicij ſtatuendi in Perſonas, & Res Eccleſiaſticas, vt luculenter *tract.* 3. probabo. Ergò Iure Naturali competit Eccleſiaſticæ Poteſtati Iudicium in Perſonas, & Res Eccleſiaſticas.

44 Conſeq. probo ex Rebuff. *in Rubr. de Protect. concord. ad litteram adducto* in hanc ipſam cõprobationem à Boz. *de Iur. Nat. ſeu Diuin. Eccleſ. Poteſtat. lib.* 2. *cap.* 17. *pag. mihi* 205. *verſ. Imò etiam*, docente: Clericum iudicari à Laico eſſe contra Naturalem Rationem, iuxta quàm inferior nequit ſuperiorem iudicare. *Cap. Cum inferior, & cap. Solitæ*, & ibi Felin. *de Maior. & obed.* & naturaliter honorem ſuperiori exhibere tenetur, *l.* 1. *§. Sicut*, & ibi Gloſſ. *ff. de aqua pluu. arcen.* Gloſ. *in Summa* 93. *diſt. l.* 2. *ff. de alien. Iudic. mut. cauſ.* Sed Clerici ſunt quocumque laico, etiam Principe, Maiores *Can.* 1. *in fin.* 17. *diſt. Can. Quis dubitet* 96. *diſt. Can. Duo ſunt* 12. *quæſt.* 1. irrationabiliſque ideò eſt conſuetudo tribuens inferiori Poteſtatem, in ſuperiorem. Text *in Can. Inferior, & ibi Præpoſit.* 21. *diſt.* ergò Clerici naturaliter à Laicorũ Poteſtate ſunt Immunes, eodemque Iure Eccleſiaſticæ ſubditi Poteſtati.

45 III. autem hanc Poteſtatem iudiciariam, quàm in Eccleſiaſticas Perſonas, & Res, à Iure Diuino concedit Eccleſiæ prima noſtræ aſſertionis pars, probamus repetitis Canonici Iuris Teſtimonijs, & præcipuè Text. *in cap. Quamquam de cenſ. in* 6. *cap. Decernimus* 2. *cap.* 3. *cap.* 4. *cap. Clerici* 8. *cap. Nouit.* 13. *cap. Qualiter, & quãdo* 17. *de Iudic. cap.* 1. 2. 3. *&* 4. *& toto ferè tit. de For. Comp. cap. Quæ in Eccleſiarum* 7. *cap. Eccleſia S. Mariæ* 10. *de Conſtit. dict. cap. Solitæ de Maior. & Obed. cap. Contingit* 8. *de Arbit. cap. fin. de Reb. Eccleſ. alien. vel non.* accinitque Text. *in Can. Continua.* 5. *Can. Nullus* 33. *Can. Placuit* 43. *Can. Clericum* 48. 11. *quæſt.* 1. *Can. Denique* 5. 96. *diſt. l. fin. ad fin tit.* 11. *l.* 36. *tit.* 6. *part.* 1. *l.* 5. *tit.* 3. *lib.* 1. *Recop.*

46 IV. autem ex diuturna Praxi, in Veterataque Eccleſiæ Conſuetudine probatur, quà Sacris

cris Canonibus in Concilijs Generalibus latis decernitur Preſbyteros in Antiſtitum priuatiua Poteſtate manere, hos autem Metropolitis priuatiuè etiã ſubjacere ſtatuitur, illoſque Patriarchæ, ſeu Primati Prouinciæ ſubeſſe deciditur, & quod abſque eorum reſpectiua licentia ab Eccleſijs diſcedere prohibetur, eorumque Iudicio Subditorũ, Correctio, & Punitio priuatiuè ſemper commiſſa eſt. Photius *in Nomo Canon.tit.de Parrochijs*, *cap.* 2. & ex eo Mich.Rouſel.*Hiſt.Pont. Iuriſd.lib.*3.*cap.*1.*num.*2. vbi Praxim iſtam non ſolum Eccleſiæ in Lege Gratiæ communem eſſe, ſed etiam Synagogæ, atque Ethnicæ ſuperſtitioni illibatã. Quod pluribus relatis luculẽtiſsimi oſtendit. D. Emanuel Gonçalez *in dict.cap. Decernimus* 9. *de Iudic.* & Nos latius dicemus *tom.* 2. *tract.* 3.*quæſt.*17.§.6.

47 V. denique hanc partem probamus communi DD. placitu, veram adeo eam dijudicantium, vt otioſam exiſtiment eius comprobarionem. Didac. Millan.*in dict.cap.Decernimus, part.*2. *num.*4. *de Iudicijs*, prolixè tamen in ea diffunduntur Menchaca *de Succeſſ. Creator. lib.* 2. §.22. *limit.* 18. vbi abundè, doctèque euincit Iure Diuino eſſe Clericos à Sæculari Poteſtate immunes, Eccleſiaſticæque omninò ſubiectos, addendique ſunt Couar. *PP.QQ. cap.*31. Gutierr. *lib.* 1. *Canonicar. QQ.cap.*34. Ioan.Garc.*de Nobilit. gloſſ.*9. Farin. *in Prax. Crim. tit. de Inquiſit.quæſt.*8. Bonacin. *de Leg. diſp.*10.*q.*2.*punct.*1.§.1.*cum ſeqq.* Camil. de Curte *de Feud. part.* 2. *cap.*2.*num.*75. aſſerens opinionẽ hanc Vniuerſo Orbi Chriſtiano irrefragabilem eſſe, cui accinit Carol de Graſ.*de effect. Cleric. effect.*1.*num.* 1. *in medio*, vbi ab Eccleſia damnatum eſſe docet Marſilium de Padua, quia contrariam defendit ſententiam, doctèque noſtram corroborat D. Felician. de la Veg. *in Relect.ad Text.in cap. Decernimus, num.*32. *& ſeqq. extra de Iudic.* & ex Innocent. Boich. Ioan. And. Bellamer. Butr. Imòla, Abb. Alex. de Næuo, Marian. Soccin. Pariſ. de Puteo, & Aufrer. docet Proſp. Fagn. *ad Text. in cap. Cæterum, num.* 30. *de Iudic.* vbi de Crimine Clerici, nec directè, nec indirectè poſſe Laicum cognoſcere docet, etiam ſi ad Feudum pertineat. Sed Iure Diuino ad Eccleſiaſticam Poteſtatem pertinere, docet Iodoc. Coccius *in Theſauro Catholic.tom.*2.*lib.*8.*art.* 8. Tyber. Decian. *Tract. Crimin. lib.*4.*cap.*9.*toto.* Petr. Herod. *in Pandect.lib.*1.*tit.*4.*cap.* 9. Suarez *contra Regem Angl. lib.* 4. *cap.* 5. Loter. *de Re Benef. lib.* 3. *cap.* 33. Azor *Inſtitut.Moral.tom.* 1. *lib.*5. *cap.*12. Gab. Peteyr. *de Manu Regia, p.*1.*Præl.*3. Iacob. Grethſer. *de Immun. Eccleſ. lib.* 2. *toto.* Mich. Rouſſel.*Hiſt.Pontif. Iuriſd.lib.*4. *cap.*1. *& ſeqq. vſque ad* 4. Iacob. Cohel. *in Not.Card.ca.*15.*Cong.*4. Ioan. Roa Dauila *de Iurib. Principal.q.*2.*n.*8. Anſal. *de Iuriſ.p.*1. *cap.* 2. *cum ſeqq.* Hier. Garcia *in Summ. Difficult.*3.*dub.*2.*part.*2. Tambu-rin. *de Iur. Abbat.to.*1.*diſp.*15.*q.*19.

Caſtro Palao *in Summa, tom. 2. Tractat. 12. diſp. vnic.* Solorç. *de Iure Indiar. tom. 2. libr. 3. capit. 27. & in Polit. Indiana; lib. 4. cap. 27.* Valençuel. Velazquez *Contra Venetos, p. 4. ex num.* 101. Guazinus *pro Defenſ. Reor. Defenſ. 1. cap. 2.* Frances *de Competent. q. 40. & 93.* Anaſtaſ. Germon. *de Sacra. Immun. lib. 1. cap. 13. & lib. 2. cap. 15. & lib. 3. cap. 15.* Theophyl. Raynaud. *tom. 12. Tract. Mala, è Bonis, cap. 3. ſect. 2. num. 5.* quorum plures, & Nonnullos Ordinarios Repetentes adducit, & communiores alios, atque Conciliaria Decreta. D. Emman. Gonçalez *in cap. Decernimus 2. & num. 5. & cap. Clerici 8. à num. 2. & ſeqq. de Iudic.* ubi doctiſsimè temper tractat, videſis.

48 Ad II. autem aſſertionis partem deueniendo, ſuſtinétem, quod attento Iure Diuino, & prima Eccleſiæ praxi Iudicium hoc etiam in Sæculares res, & perſonas noſtræ competebat Poteſtati probamus ex Apoſt. 1. *ad Corinth.* 6. Præ latis injungens onus judicandi cauſas omnes Sæcularium, tali quidem rigore, ut quamuis aliqui Santiſsimi Viri auerſi tali Muneri omninò eſſent, adhùc tamen, quia præceptum Apoſtolicum erat, non audebant à Se Iudicium hoc excutere. S. Auguſt. *Epiſt. 147. ad Proculean. tom. 2. & in Pſalm. 118. & lib. de Oper. Monachor. cap. 29.* ubi ait: *Malem per ſingulos dies certis horis aliquid manibus operari, quam Tumultuoſiſsimas perplexitates Cauſarum alienarum pati de negotijs Sæcularibus, vel judicando dirimendis, vel interueniendo præcidendis. Quibus Nos moleſtijs idem affixit Apoſtolus, non utique ſuo, ſed eius, qui in eo loquebatur arbitrio, & in Pſalm. 49. 90. Concion. 1. & Pſalm. 86. & lib. 20. de Ciuit. Dei, cap. 5.* ubi plurima in comprobationem adducit, ab eoque, & alijs Eccleſiæ Patrib. rem fundamentaliſsimè pet. tractat Ioſeph Steph. *de Poteſt. Coactiua Summ. Pont. lib. vnic. cap. 12. per tot. & præcipuè à num. 8.* Gonçalez *in cap. At ſi Clerici 8. numer. 4. de Iudic.*

49 Vlteriuſque hoc Iudiciũ Iure Diuinò Eccleſiæ competere probamus ab ore Chriſti jubentis Matth. 18. *Si peccauerit in Te Frater tuus corripe eum, &c.* moxque: *Si Te non audierit, aic Eccleſia,* ex quibus condemnationem quoruncumque incorrigibiliũ (dum ad finem Supernaturalem conduxerit) ad Eccleſiam à Chriſto D. remiſſam eſſe conſtat, ut explicat ibi Baſil. *de Monaſt. Inſtit. cap. 12.* cum alijs alibi latius congeſtis, paſsimque congerendis. Luculentiſsimè Illuſtr. D. Regius Conſiliarius, & Magiſter, D. D Franc. Ramos de el Mançano *in Supplici illo Libello, ad Alex. VII. Propoſ. 4. num. 1. in margine,* ubi relato Math. teſtimonio à Nobis nuper allegato, ſubdit: *Ex quo Textu, quamuis in priori parte priuatam, & extra Iudicialem admonitionem imponat, tamen quum ad Eccleſiam tranſitus fit, ſtabiliri Eccleſia Prælatorũ Iudiciũ tamquam ultimum, Supremum Tribunal peccatori; etiam Iudicialiter corrigẽdo, & exercẽdo doctè intulit*

Inno-

Innocen.III. in cap. Nouit.13. de Iudic. Nec diſsimiliter S.Thom.2.2. q.33. art.3. in reſponſo. Poſt alios Ioan. Maldonat. ad dict. cap.18. verſ.18. ſenſitque olim, & praiuit ex Euangelio illo. Quodcumque ligaueritis &c. Clement.Roman.lib.2. Apoſt.Conſtit.cap.2.&c.

50 Quamuis autem latiſsimum haberemus Campum in quo Nos ex ſpatiari liceret, at quia primaria tantum fundamenta iac ire recupimus, illaque tantum modo, quæ neceſſaria ſimpliciter ſunt operi, hinc breuiter diſcedimus plura dicenda habentes, quæ videri poſſũt apud Tho. Boz. de Iur.Natur. & Diuin. Eccleſ. Libert. & Poteſt.lib.4.cap.1.& ſeqq. Franc.Boz. de Tempor.Eccleſ.Monarch.lib.2. mox à princip. & præcipuè, cap.12.& ſeqq. & lib.3. cap.2. & ſeqq. & ferè per tot. opus. Reliquas verò aſſertionis partes indirectam tantùm, ſeu miſtam concedentes nunc Poteſtatem Eccleſiæ in Perſonas, & Res Sæculares, ex dicendis tract.3. latius comprobabimus, nunc etenim ampliori indagatione opus nõ eſt.

51 Non tamen ideò penitus ab efficaciſsima corroboratione petita ex Concilijs, & Patribus Nos abſtinere decreuimus, vidẽdi ergò ſunt, cap.13. in princip. de Iudic. cap.1. de Offic. Iudic. Ordin. cap. Duo ſunt 96. diſt. cap.1. de Torneamen. cap. vlt. de Præſcrip. cap. ult. de For.Compet. cap. Licet Mulieres, de Iur.Iur. cap. vlt. in fine, de except. cap.1. de homicidio, cap. Felicis 5. de pœn. cap. Decernimus 8. de ſent. excommunicat. cap. Poſtulaſti 14. de Iudæis, cap. vlt. de Secund. Nupt. in 6. Concil. Conſtant. Seſſ.21.& 29. Lateranenſ. ſub Leone X. Seſſ.9. Trident. Seſſ.25. cap 3.19.& 20. S.Thom. de Regim. Princip. libr.3. cap.10. verſ. Quamuis in omnibus iſtis, & cap.19. S.Bernard. lib.1. de de Conſid. ad Eugen. cap.6. Petr. Cluniacen. lib.6. Epiſt.29. & plures alij apud Spondan. ad Baron. tom.1. anno 1302. num.9. & 11. Gloſſ. Panorm. Ioan Andr. Hoſtienſ. Innocen. & veteres omnes Canon. in dict. cap. Nouit. ubi præcipue Nauarr. Notab. & num.1.& ſeqq. & in cap. Solita, de Maior. & Obed. verſ. Potuiſſes, & in Extrauag. Vnam Sanctam, eod. titulo inter Communes, verſ. Nam veritate. Marth. de Iuriſd.1.p.cap.17.& ſeqq. Steph. Gratian. Diſcep. Foren. tom. 1. cap.154. ex num.25. Valenç. Velazq. Contra Venetos, p.5. nu.95. & ſeqq. Aug. Barb. de Poteſt. Epiſc. p.3. alleg.82. nu.17. Innocen. Cyroni in Paratit. ad tit. de Iudic. in finè. Sander. de Viſib. Monarchio, lib.2. cap.4. Bellarm. de Tranſlat. Imperij Rom. lib.1. cap.12. §. Primum igitur. Suar. contra Reg. Angl. lib.3. cap.22. num. 14.& 15. Hallier. de Eccleſ. Hierarch. lib.4. ſect.2. cap.1. art.3. & præ omnibus D.D. Franciſc. Ramos del Mançano in d. Supplic. Libello, propoſ.4. à nu.1. per plures ſeqq.

52 Et pro complemento breuiter objectioni à principio propoſitæ ſatisfit, reſpondendo, nimirũ I. Nuſquã poſſe argumentũ ſumi ab Imperiali Iure in Eccleſiaſticam Poteſtatem; quum enim probauerim, & quod Imperatores Tyrannicè uſurpare Eccle-

ſiaſticam Iuriſdictionem ſemper inhiarunt, & quum infra ſim probaturus Leges Imperiales nullius eſſe ponderis, aut æſtimationis apud Nos, nō eſt ecquur obex nobis Rubr & Text. ei ſuppoſiti ſint.

53 II. autem, & fortius reſpondemus Nomen hoc *Notio* generale eſſe, non tantùm Cognitionem, & Iuriſdictionem ſub ſe continens, ſed etiam aliquando Imperium, tàm Merum, quàm Mixtum amplecti, quo caſu, non in cognoſcendo ſolùm, ſed imperando ſimul Notio conſiſtit, ut latè probant Franc. Connan. *lib.* 1. *Comm. cap.* 16. *num.* 4. Goed. *ad l. Notionem* 99. *ff. de Verb. Signif.* latiuſque Ioan. Kalvin. *in Lexic. Iurid. litt. N, pag.* 628. *&* 629.

§. V.

Ecquid, & quotuplex Eccleſiaſticum Iudicium ſit, & quæ eius materia proxima, & remota?

54 Iudicium Eccleſiaſticum eodem definitur modo, ac Sæculare, ſolumque diſtinguuntur ratione Magiſtratuū, & qualitate hac Eccleſiaſticitatis (ut ita dicam) nam, ut diuiſæ ab Apoſtolis Regiones, ſeu Diœceſes fuerunt, diuiſa quoque Supremorum Eccleſiæ Magiſtratuum Imperia ſub Rom. Pontifice eſſe cœperunt: Vndè unus Epiſcopus in alterius Epiſcopi, nec Metropolitanus in aliùs Metropolitæ, nec Primas in diuerſi Patriarchæ fines quidquam attentare Iuridicum, ſeu judiciale auſus eſt; imo & Primas in cuiuſque Epiſcopi Diœceſi aliquid gerere, ſinè iſtius conſcientia prohibetur, *Can.* 34. *&* 35. *Apoſtol.* Concil. Conſtantinop. I. *Can.* 2. Concil. Epheſ. *Can.* 8. Mich. Rouſel. *Hiſtor. Pontif. Iuriſd. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 2. ubi rectè infert, Vnicuique ex prædictis Magiſtratibus Eccleſiaſticis adſignatos eſſe Subditos, & Territoriū, Poteſtatemque in eos exercendam; vndè in eius adſignanda definitione non immoramur, ad diuiſiones que ideo progredimur.

55 Iudicium ergò Eccleſiaſticum, licèt ſit membrum Iudicij generaliter, & in abſtracto conſiderati, eſt tamen principale ſub ſe continens omnes hucuſque traditas diuiſiones, & ſequentes, quæ partim cognitioni priuatarū iſtius Iudicij ſpecierū deſeruiunt, partimque materiam, circa quam verſari debeat, explicant.

56 I. ergò diuiditur Iudicium hoc (juxta ſupra præmonitum, §. preced.) in purè Spirituale, *cap.* 2. *de Iudic.* & in Tēporale, Coſta *dict. Rub. num.* 88. Maran. *d. p.* 4. *diſt.* 13. *nu.* 1. *& ſeqq.* ubi diſtinctionē hanc à proximè allegata ſe accepiſſe, docet, ſubditq; in Iudicio Eccleſiaſtico priuatiuè dari Iudiciū Spirituale, & merè Tēporale, hocque

tùnc

Digitized by Google

tùnc eſſe, quum agitatur cauſa ſuper aliqua re mere Temporali, fundo, ſcilicèt, equo, pecunia, & alijs, quæ licèt merè temporalia ſunt ex natura ſua, Iuriſdictioni Temporali reſeruata, ratione tamen alicuius circunſtantiæ Eccleſiaſtico Iuriſdictio in illa competit, ut quia res Temporalis eſt Eccleſiæ, aut Eccleſiaſtica Perſonæ, quam Sæcularis injuſtè detinet, *cap. Si Clericus 5. de For. Comp.* rapit, vel inuadit, *cap. Cum ſit generale 8. eod. tit.* vel aliquod Ius licèt Temporale, Eccleſiæ tamen Laicus uſurpet, *cap. Conqueſtus 16. eod.* aut è conuerſo, ſi Eccleſiaſtica bona Sæcularis retinet, invadit, aut uſurpat, coram Eccleſiaſtico Iudice debet conueniri, ab eoque ad reſtitutionem, reſarciẽdaque damna eſt compellendus, ut latè, & doctè probat Carleval. *de Iudic. tom. 1. tit. 1. diſp. 2. quæſt. 6. ſect. 1. à num. 392. & expreſſius, quæſt. 7. ſect. 3. num. 693.*

57 Iudicium Spirituale eſt quoties res agitata in Iudicio eſt purè Spiritualis, vel Spiritualitati annexa, ut ſunt ordines gradus, Sacramentorum obſeruationes Sacræ, creatio Epiſcoporũ, & Sacerdotum, Collatio, & Inſtitutio Beneficiorũ, & alia in unum congeſta à Farin. *q. 8. num. 20.* Vant. *de Nullit. ex defectu Iuris ord. num. 54.* Zeuall. *q. 739. num. 73.* Rebuff. *tom. 3. tit. ut Laici non conueniantur coram Eccleſiaſtico, Gloſſ. unic. ex num. 15.* Morla *in Empor. Iur. p. 1. tit. 2. q. 12. nu. 8.* Bellarm. *de Exem. Clericor. cap. 1. verſ. Sit igitur prima Concluſio.* luculenter Ioan. Baloa *ad Text. in cap. Decernimus, num. 11. de Iudic.* Zened. *QQ. Can. q. 4. à n. 11 ad 14.* Fermoſ. *ad eund. Text. in cap. Decernimus, q. 2. num. 2. extra de Iudic.* Quæ alias dicuntur Spirituales primi ordinis, ſeu Spirituales ſecundi ordinis, vel gradus, & omnes iſtæ priuatiuè quidem ad Forum pertinent Eccleſiæ. Bar. *in l. Titia 34. ff. Sol. Matr. & in l. quoties 3. C. de iudic. & in l. Cui 2. ff. de Iuriſd.* Abb. *in cap. Tuam 3. de ordine cognit. & in cap. Lator. qui filij ſint legitimi.* Huiuſque Iudicij eſt incapax Sæcularis Magiſtratus, etiam ſi incidenter ad eorum deueniant Forum; tùnc namque ad Eccleſiaſticum ea remittere tenetur, *cap. Tuam 18.* & ibi D. Eman. Gonçalez *num. 3. & num. 11.* de Ordin cognit. & licèt Petr. Foller, alios adducens *in Addit. ad Marant. in dict. p. 4. diſt. 11. ad num. 8. & diſt. 13. ad num. 2.* velit remiſsionem hanc intelligendam eſſe quoties incidentia Spiritualitatis eſt ſuper quæſtione Iuris, ſecus tamen ſi ſuper facti quæſtione: In contrarium inſurgit Andr. Fachin. *lib. 1. Controu. cap. 44.* ubi ex Bald. Imola. & Lapo acriter defendit Iudicem Sæcularem de cauſa Spirituali, etiam quoad ea, quæ in facto conſiſtunt cognoſcere, & judicare non poſſe, ad quod allegat Text. *in cap. Si Iudex Laic. de ſent. excomm. in 6.* Rationẽq; aſsignat, quod ſi Iudex Laicus de quæſtione facti cognoſcere, & Eccleſiaſticus de quæſtione Iuris unius Cauſæ continentia diuideretur, imo ſcinderetur, contra Text. *in l. Nulli. C. de Iudic.*

Spirituales Criminales, & mistas. Appellatione Cauſarum Ciuiliũ veniunt Spirituales Cardin. *in Clem.* 1. *col.* 4. *q.* 5. *de Offic. Deleg.* Marant. *in Praxi dict. Diſt.* 13. *num.* 4. Spiritualium Cauſarum Ciuilium appellatione contineri affirmans, quidquid ad Ius purè incorporale reducitur, Materiam videlicèt, & Formam Sacramentorum, & Spiritus Sancti Dona, eorum administrationem, Miniſtros, & miniſteria Eccleſiæ, ut ſupra innui, nuncque addo Text. *in cap. Cõſulere* 38. *de Simon.* ubi Abb. & Ioan. Andr. videndique ſunt Text. & DD. *in Clem. Diſpendioſam* 2. *de Iudic.* & *in cap. Literas* 2. & ibi Abb. *de Iuram. Calum.* Et ſub eis etiam comprehenduntur cauſæ ſpiritualibus annexæ, quæ eandem ſortiuntur merè Spiritualiũ Naturam, Ioan. de Annan. *in cap. Conſulere* 38. *de Simon.* Marantam *dict. diſt.* 13. *numer.* 8. & diximus ſupra.

60 Cauſæ Criminales Spirituales dicuntur, quando agitur de criminibus purè Eccleſiaſticis, quæ congruentius Cauſæ Criminales Eccleſiaſticæ appellabuntur, quia regulariter Cauſæ Spirituales includuntur ſub appellatione cauſarum Ciuilium, hincque in ſtricta ſignificatione non poſſunt dici Spirituales Cauſæ Criminales, ut ex Card. *in Clem.* 1. *de Offic. Ordin.* & Marant. *ſupra* dixi, licèt in latiori ſignificatione nomen hoc ſortiri voleant, ex his, quæ *à principio* præmonui.

61 Iſtarum Cauſarum purè Spiritualium (licèt Criminales ſint) Iudicium eſt priuatiuum Eccleſiæ, Ioſeph. Vela *in Prælect. ad Text. in cap.* 1. *de Offic. Ordin. par.* 1. *num.* 18. Carleual. *de Iudic. tom.* 1. *lib.* 1. *tit.* 1. *diſp.* 2. *quæſt.* 7. *ſect.* 1. *num.* 761. & à qualitate delicti agnoſcitur Iudiciũ, ad quod pertinet, Couarr. *PP. QQ. cap.* 31. *num.* 2. Farin. *in Prax. quæſt.* 81. *num.* 19. Duaren. *de Sacr. Eccleſ. Miniſtr. lib.* 1. *cap.* 2. Parladot. *in Sexquicent. diff.* 9. §. 1. Carleual. *dict. diſp.* 2. *quæſt.* 6. *ſect.* 1. *num.* 397. & *quæſt.* 7. *ſect.* 1. *num.* 762. & *ſeqq.*

62 Quomodo autem dijudicanda ſit qualitas hæc? explicat Bal. *in Auth. Clericus quoque, num.* 6. & 7. *C. de Epiſcop.* & *Cleric.* & ab eo Bellug. *in Specul. Princip. Rubr.* 11. §. *Videamus, num.* 1. & 2. Franc. Marc. *deciſ.* 535. *num.* 15. *p.* 1.

§. VI.

An, & quid ſit Miſtum Eccleſiæ Iudicium?

63 IN Miſto concedendo Eccleſiæ Iudicio conſpirant omnes, quia Nullus hucuſque contrarium excogitauerit, videndusque Vnus pro millè, Carleual. *de Iudic. tom.* 1. *lib.* 1. *diſp.* 2. *quæſt.* 7. *ſect.* 771. Aſt in eius explicanda natura nimis generales ſegeſiſſe omnes cenſeo, ſpecialique explicationi in ipſorum

gene-

generalium principiorum conſulere volentes. Obſeruandum duximus; dupliciter Nos conſiderare Iudicium hoc Miſtum ex parte ſcilicèt obiecti materialis; aut attentis Subiectis imperantibus, quam quidem Diuiſionem, licèt Nemo uſque adhùc (ex eis in quos inciderimus) adduxerit, Nos tamen eam deducimus ex ipſa DD. aſſertione, ut ex dicendis apparebit.

64 Rurſuſque ratione Subiecti Imperantis, ulterius hoc Miſtum Iudicium dupliciter conſideramus. I. quoties duo Iudices de eadem poſſunt cognoſcere cauſa, vel ſimul, aut ſeparatim, quod pręcipuè contingere poteſt, quoties Delegatus Vnus, & Ordinarius Alter extiterint, tuncque licèt Quilibet præueniat, non impedit alterius cognitionem. Exemplum eſt in Inquiſitoribus contra Hæreticam prauitatem, quorum Iuriſdictio Delegata eſt, ut ex Dec. Alciato, Simanc. Eymerico. Paramo, Peña, Molina, & Petr. Barboſa, docet Auguſt. Barboſ. *in Collect. ad Text. in cap. Per hoc* 17. *num.* 4. *de Hæretic. in* 6. cui addo Dianam *par.* 4. *Tract.* 8. *reſol.* 1. Carena *in Catena Inquiſitor. p.* 1. *tit.* 4. *§.* 11. *num.* 80. Petr. Franc. Tonduti *de Præuention. Iudiciali, p.* 1. *cap.* 1. *num.* 7. & tamen non præiudicat ordinariæ Epiſcopi Iuriſdictioni, quia cũmulatiuè, non autem priuatiuè conceſſa eis eſt. Syluest. Rojas, Villad. Carrier. Simancas, Decian. Farin. & Scaccia apud ipſum Barboſ. *ibidem num.* 13. Vndè poſſunt in crimine Hæreſis in ſimul coniunctim, aut diuiſim procedere Zanchin. Villadieg. Carrier. Iul. Clar. Rojas, Simanc. Decian. & Farin. ab eod. Barb. relati *in ipſo, cap.* 17. *num.* 14. quamuis ipſe prę-moneat, *num.* 3. nunc coniunctim ſemper procedere, & hoc proprie eſt Miſtum Eccleſiæ Iudicium, non datur tamen inter eos Præuentio, quia inter plures Iudices, qui coniunctim Iuriſdictionem habent Præuentio non datur; ſi enim Vnus ſolus prævenire poſſet adverſus alium formam Iuriſdictionis Sibi conceſſæ omninò perverteret, *cap. Prudentiam* 21. *de Offic. Iudic. Deleg.* Rationem adducit Tonduti *dict. part.* 1. *cap.* 1. *num.* 3. & indiuidualius, *num.* 11. allegans Clement. 1. *de Hæretic. &* *cap. Ad abolendam, eodem titulo.* Videndus omninò eſt; optimè enim explicat, quãdo, & quom oðo interEpiſcopũ, & Inquiſitores Præuentio dari poſſit. Poteſt etiam exemplum adduci in duobus Ordinarijs, quorum Vnus uniuerſalem, alius autem particularem habet Iuriſdictionem, in quibus ſatis controuerſum eſt, an ſimul concurrere poſſint? Pro qua quæſt. aliquos adducit Proſper. Fagnan. *in cap. Studiſti, num.* 9. *de Offic. Legat.* ubi remiſſiuè eam Tractat.

65 II. autem ex parte Obiecti imperantis miſturam hanc probamus ex Bar. *in l. Si pluribus, §. Duo ergò, ff. de Leg.* 1. ubi docet Præuentionem Iudicialem, ſumpta metaphora, dici ab aliqua re apta à Duobus occupari, quam

priùs

priùs adueniens præ occupauit, eandemque ſi diligentior alius eſſet, præ occupare potuiſſet, cuius ſententiam communiter amplectuntur omnes. Rimin. *conſ. 95. num.*40. *vol.* 1. *in Specie*, Rebuff. *de Pacif. Poſſeſſor. num.* 407.

66 Hincque Præuentio ſolùm datur inter diuerſos Iudices, qui æqualem, ſeu diuerſam, cumulatiuam tamen obtinent Iuriſdictionem, ex quibus Præueniens Cauſam præ occupat, ſoluſque de illa cognoſcit, ut ex Text. *in l.* 1. *ff. de Offic. Conſul.* & *Leg. cap. Quum plures, de Offic. deleg. in* 6. docent aliqui adducti à Barboſ. *lib.* 2. *voto* 24. *num.* 4. Carleual. *de Iudic. tom.* 1. *tit.* 1. *diſp.* 3. *quæſt.* 7. *sect.* 3. *à num.* 857. & latius mox dicemus.

67 Et in hac conſideratione poteſt Miſtum hoc Iudicium dari in rebus Ciuilibus, & Criminalibus, poſſunt namque ab eodem Principe duo Iudices eidem deſtinari Ditioni, ſeu Diſtrictui, unus Generalis, qui in omni Prouintia, ſeu Diœceſi Ius dicere valeat, & intra eandem Prouintiam, ſeu Diœceſis alios diuerſorum Diſtrictuum creare Iudices, qui intra iſtorum Cancellos Iuriſdictionem exerceant, reſeruata tamen generali Prouinciæ, ſeu Diœceſis Iudici acumulatiua Poteſtate qua mediante poterit Præueniens Cauſam præ occupare, ut accidit in Ampliſſimo iſto Archiepiſcopatu Toletano, in quo cummulatiuè cum Vicario Matritenſi poſſunt præuentiue cognoſcere Toletanus, & Complutenſis Generales Vicarij, ut conſtat ex Synodali *Conſtit.* 3. *tit.* 4. *lib.* 2. Synodi celebratæ anno 1658. à Bonæ Memoriæ Eminent. D. D. Card. Moſcoſo, & Sandoual, tunc Vigilantiſsimo Præſule Hiſpaniarum Primate, ſemperque venerando Domino meo. Idemque accidit reſpectu aliorum Septem Vicariorum Foraneorum, qui quamuis in prima Inſtantia cognoſcant de omnibus Cauſis Ciuilibus, & Criminalibus, exceptis Beneficialibus, Decimalibus, & omnibus Apoſtolicis, eis per priuatam inſtructionem iuratam interdictis; attamen præuentiuè Vicarius Generalis Toletanus (quia ultra Tagum flumen, & ideò in eius Territorio jacent) in prima inſtantia de eiſdem cognoſcit cauſis, ut per ſeptennium tribus Vicarijs fungens expertus ſum, Imo, & Conſilium Gubernationis Toletanæ præuentiuè etiam reſpectu Generalium Vicariorum cognoſcit de Conſuetudine firmata, & probatà à Franciſco Ramos de la Vega *in Allegat. Iuridica* adducta à Barboſ. *in Collect. ad Text. in cap.* 2. *de Conſuetudine in* 6. Hic obiter exagitari poterat celebris, & cottidiana Quæſtio: An geſta à Vicarijs iſtis, aut à Quolibet alio Iudice etiã Superiore tam Eccleſiaſtico, quã Sæculari contra Inſtructionem ſibi à Principe dattam valida ſint, necne? Aſt quia ad Nos ex Inſtituto non pertinet, eam videndam relinquimus apud Calixt. Ramir. *de Lege Regia*, §. 11. *num.* 7. & *ſeqq.* alios allegans, quibus addo Solorçan.

lorçan. *de Indiar. Gubernat. libr.* 4. *cap.* 9. *num.* 57. *& ſeqq.* quam plures allegantem. Noſque pro validitate Actus judicare vidimus in Hiſpan. Nunciaturę Tribunali, in Cauſa Toletan Capellaniæ de Vicaluaro de los Pintados appellatę.

68 Ex parte autem materialis objecti (juxta à Nobis fundata) intelligimus Miſtum eſſe Iudicium illud, quod de Ciuili, & Eccleſiaſtica participat Poteſtate, quum videlicèt à Perſona profana committitur aliquod delictũ alicuius Spiritualitatis circunſtantia concomitatum, & ideò ab utroque prohibitum Iure. Carleual plures referens *dict. ſect.* 1. *numer.* 171. *& ſeqq.* & probatur attenta Nominis Etymologia, *Miſtum* enim in hac conſideratione ex eo aliquid dicitur, quod naturam duplicis rei participat, Oſvv. Illig. *ad Donell. lib.* 19. *Comm. cap.* 2. *litt. F.* cui addo *§. Quod ſi frumentum*, & ibi Gloſſ. 4. & Miſing. *num.* 2. *inſtit. de rer. diuiſ.* Concinit. *l. Cum ſeruus* 82. *ff. de Cond. & Demonſtrat. l.* 30 *ff. de Vſucap.* Gloſſ. *in l. Iubere Cauere, ff. de Iuriſdict.* Bar. *in l.* 3. *num.* 15. *ff. de Iuriſd.* Franciſc. de Claperis *de Imper. & Iuriſd. concl.* 7. *num.* 1.

69 Huiuſmodi Iudici cognitio præuentiua eſt, & ad illum pertinebit ex Iudice Eccleſiaſtico, & Sæculari, qui Cauſam legitimè præ occuparit, *cap. Cum plures*, & ibi DD. *de Offic. & Poteſtat. Iud. Deleg. in* 6. *l.* 1. *ff. de Offic. Conſultis, & Leg.* Tyb. Decian. *Tract. Crim. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 20 *num.* 1. & cum pluribus Carleual. *dict. q.* 3. *ſect.* 3. *num.* 869. Aug. Barb. *lib.* 2. *voto* 24. *num.* 4. Petrus Franciſc. Tondut. *de Præuent. p.* 1. *cap.* 2. *num.* 1. *& p.* 2. *cap.* 28. *num.* 12. & cum alijs Carol. Anton. Theſaur. *de Pœnis Cleric. par.* 2. *verbo Sacrilegiũ, cap.* 1. *in principio.* Iudexque præueniens efficitur priuatiuè Cauſæ Iudex, alio omni modo excluſo, cuius manus, quoad illam Cauſam religatæ manent; ut ex Text. *in l. Cum quoddam* 19. *in princip. ff. de Iuriſd. l. Siquis poſtea* 7. *ff. de Iudic. cap. Propoſuiſti* 19. *de. For. comp.* & ex quam pluribus à ſe adductis docet Carleual. *dict. quæſt.* 7. *ſect.* 3. *num.* 899.

70 Quæ autem requirantur, ut cenſeatur cauſa in utroque caſu præuenta, explicat latè Petr. Barb. *in l. Siquis poſtea quam, num.* 49. *& ſeqq. uſque ad* 90. *ff. de Iudic.* Aug. Barboſ. *dict. voto* 24. *num.* 9. & litis conteſtationem præcipuè requiri docent Iacob. Myſing. *lib.* 4. *obſeru.* 26. Oſvv. *ad Donell. libr.* 17. *Comm. cap.* 17. *litt. I. in not.* & quantum Temporis ſpatium requiratur. Hier. Gonç. *in Regul.* 8. *Chancell. §.* 3. *proem. num.* 44.

71 Dari in Beneficialibus quoque Præuentionem liquet; Papa etenim poteſt omnes alios Collatores præuenire in totius Orbis Beneficiorum collatione facienda, quamuis nulla detur ex parte Collatorum negligentia. Proſp. Fagn. *ad Text. in cap. Quia diuerſitatem, numer.* 14. *de Conceſ. Preb.* Quam præuentiuam Poteſtatem dupliciter nos conſideramus. I. ratione Supremæ, quam habet, Poteſtatis, & juxta eius ple-

plenitudinem, & tùnc illa interueniente cauſa, nulloque adhibito alio motiuo, quam eius voluntate prævenire poteſt, illa enim pro ratione eſt in Beneficialibus, Proſp.Fagnan.*in cap.Quanto,num.* 39. *&* 43. *de Tranſlat.Epiſcop.* An autem hoc abſque conſcientiæ remorſu fieri poſsit, nunc non diſputo, diſputat tamen Proſper. Fagnan. *in dict.cap.Quanto,numer.* 79. *&* *ſeqq. ad* 88. & juxta ſuperius tradita, nec approbo, nec unquam Sanctiſs. D. N. Summ. Pontificem facere audiui.

72 II.autem modo, non ſolum validè, ſed meritoriè præueniunt Summ. Pontifices data nimirum Epiſcoporum, & aliorum Collatorum negligentia, tùnc enim nè diutius Diuinus deſeratur Cultus habita noticia, illos Papæ præueniunt, quas quidem Præuentiones agnoſcens legitimas,& in bonum Commune Eccleſiæ cedentes,& venientes approbauit Concilium Baſilenſ. volentes autem Pontifices Summi Ordinarijs Ius ſuum illæſum reſeruare, nullumque præ Iudiciũ per importunitatem Petentium illis inferre (ſolebant enim, ante obitum Poſſeſſorum Beneficia viuentis impetrare) ediderunt in fauorem Ordinariorum tres Regulas I.*de Infirmis reſignantibus:* II. *de publicandis Reſignationibus;* *&* III *de Veriſimili notitia*, quibus addendæ quoque ſunt denuo inuentæ adverſus impetrantes Beneficia Viuentium, de quibus omnibus latè diſſerit Mich. Rouſſel. *Hiſtor.Pontific.Iuriſd. lib.2.cap.*13. *num.*5.*per aliquot ſeqq.* Luculenter rem exponens, quem quia ſupercilio in eam,potiùs,quam amoris, faſcinio Poteſtatis noſtræ hiſtoriam referre video, omni exceptione maiorem teſtem pro noſtra produco defenſione, ut agnoſcatur falſa Hæreticorum blateratio, Papam videlicèt, Ordinariorum Iuri paſsim derogare,de quibus latiùs(Deo dante)diſſeremus in Claui Pontificia, nuncque hæc ad notaſſe ſufficiat.

§. VII.

Ecquid proprium, & improprium Eccleſiæ Iudicium?

73 IVdicium hoc Eccleſiaſticum in Ordinarium denique, & extra ordinarium diuiditur, ut ſupra meminimus, cuius naturam copioſè proſequitur Ioan.Bap.Coſta *in dict.Rubr.* *à num.*89.*per plures ſeqq.* ab eoque ideo ſuperſedemus, rurſuſque in ordinarium, ſeu proprium,& Delegatum, ſeu non proprium partimur.

74 Iudicium Ordinarium ab ordine dicitur,eo quod Iudex eius juxta ordinem conſtitutus ab omnibus ſit receptus in diſtinguendis,& pro unoquoque loco Territorij

torij ad ſe pertinentis aſſignandis Iuriſdictionibus, ut colligitur ex Can 1.13 *quæſt.*1.Concil.Trid. *Seſſ.*24. *de Reform. cap.*9. Nam, quum Vniuerſa Reſp.Eccleſiaſtica commodè ab Vno in ordinarijs, uſuque frequentibus cauſis prouideri non poſſet, alijs etiam indiguit inferioribus Magiſtratibus, & Iudicibus hanc ipſam variè habentibus adminiſtrationem officio ſuo cohærentem à Iure, qui Ordinarij appellatione continentur, *cap.*2. & ibi Gloſſ. *verb. Loci Ordinario, de vſur.in* 6. & ibi Geminian. *num.*14. Gloſſ. *in cap. Ordinarij, de Offic.Ordin. in* 6. *ead.* Gloſſ. *in Clem.*1. *verb.Diœceſan.de Iur.Patron.*

75 Conſulto tamen dixi, addidique ſingulariter particulam illam *Territorij ad ſe pertinentis, &c.* ut innuerem nullum verè Ordinarium Iudicem appellari poſſe, qui Territorium, vel eius ſaltem perpetuam adminiſtrationem non habeat, juxta notata *in cap.Cum contingat* 13. *de For.Comp. l.More Maiorum, ff. de Iuriſdict.* Ant. Butr. *in cap.Cum Epiſcopus, num.*1.*de Offic.Ordin.in* 6.nec ſufficit Iudicem perpetuo deputari certis perſonis, ſi non ei aſsignetur Territorium, argum. Text. *in cap.Cum contingat,de For.comp &* *in cap.pen.de in integ.reſtit.* Staphil. *de Prærogat. expedit. §. Abſoluta, num.*8 Ant.Columna *in Tract.de Eccleſ.redd.orig.p.*2.*cap.*15.*num.*2. *pag.*77. D.Valençuela Velazque *conſ.*43.*num.*10.*vol.*1. quibus addo Petr.Barboſ. *in l.Quum Prætor. §.*1.*num.*46.*ff.de Iudicijs.*

76 Iudex autem Ordinarius dupliciter conſiderari poteſt, vel Iure proprio, vel Principis beneficio. Ioan. Kalvin. *in Lex. Iurid. litt.O.pag.*634. *col.*2. & ex infra dicendis corroborabitur aſſertio. Iure proprio aliquis poteſt etiam dupliciter Ordinarius appellari. I. rigoroſe, & propriè, quando ſcilicèt Iure Magiſtratus, ſecluſa Lege Senatus conſulto, vel Principis priuilegio, & conſtitutione ordinarius eſt, *l.*1. *ff.de Offic.eius, cui l.*6. *ff.de Tutel. l.*7. *ff.de Offic. Proconſul.* Ioachin Stephan. *in Tract.de Iuriſd.lib.*1.*cap.*5. *à num.* 13. Cujac.*in l.*3.*ff.de Iurid.* & cum eis Hunnius *in Encyclopæd.Iur.p.*2. *tit.*36.*cap.*1. *num.*3. quibus addo *l.More maior.& l.quia, ff.de Iuriſd. l.Cum Prætor.*12. *§.Iudicem, & §. Item hi ff.de Iudic.* Petr.Barboſ.*ad eund.tit.l.*1.*art.*1.*nu.*221. Marant. *de Ordin.Iudic.p.*4.*diſt.*5. *num.*17. & pluribus relatis Carleual. *ad dict. diſp.*2.*num.*1153. eique annecto etiam eundem Petr. Barboſ. *in l. Quum Prætor. §.*1. *à num.*15. *ff.de Iudicijs*, Petr.Auguſt Morlam *in Empor Iur.p.*1.*tit.*2.*in præmiſſ.num.* 88.Ludou.Molinam *de Iuſt.& Iur. tom.*6.*diſp.*8 *num.*2.*&* 3 & ex eis Barboſ. *in Collect. ad Text. in cap. Per hoc* 17.*num.* 5.*de Heretic.in* 6.

77 Impropriè verò Iudex ordinarius Eccleſiaſticus dicitur, & appellatur Prælatus quicumque habens perpetuo ordinariam Iuriſdictionem. Proſp. Fagnan. *in cap.Cum olim,num.*8.*de Præſcrip.* ſiue conſuetudine, aut priuilegio fundatam, Proſper Fagn. *in cap. Poſt ceſſionem, num.*5. *& num.*12.

de

de probat. Sicque intelligendi ſunt Text. *in cap. Duo ſunt, de Offic. Ord. cap. ult. eod. in 6. cap. Cum contingat 13. de For. Comp.* Gloſſ. *in cap. 2. de Iudic.* Panorm. Zabarell. Myſing. Bellam. & Nauarr. relati, & ſequuti ab Aſcan. Tamburin. *de Iur. Abb. tom. 1. diſp. 1. q. 4. num. 1.* Andr. Vvalenſ. *in paratit. ad Decretal. lib. 1. tit. 31. num. 2.* ubi Veſtrium allegat, annectique poſſunt Quot-quot aſſerant Ordinarium aliquē dici poſſe à Canone, Lege, Populo, Principe, & Conſuetudine legitimè præſcripta, nam ſub illa generalitate loquentes ad hanc ſunt diſtinctionē reducendi Quādo verò ordinariam habere Iuriſdictionem huiuſmodi Ordinarij dicantur? diſputat Proſp. Fagn. *in cap. Cum ab Eccleſiarum, num. 3. de Offic. Ordin.*

78 Non proprium autem Iudicium, & Iudicem dupliciter etiam conſideramus. I. quum Iuriſdictionem habet mandatam, ſeu delegatam Iudex; nam Iuriſdictio mandata eſt, quamquis immediatè accipit ad cauſam concordandam, *cap. 1.* & ibi Gloſſ. *verb. Concordia, de mutuis petit. cap. fin. de Tranſactio.* Gail. *obſer. 35. lib. 1.* & quidem ab ijs, qui eam proprio obtinent Iure, ac proinde beneficio alieno Delegati Iudices ſunt, *cap. Cum olim. cap. Sane, de Offic. & Poteſt. Iud. Deleg. l. 1. §. qui mandatam, & l. Si Prætor. ff. de Offic. Præc.* ubi diciditur, quod Delegatus nihil proprium habere dicitur, nec ſua uti Iuriſdictione, ſed eius, qui mandauit, aut delegauit, *l. Solet. 16. ff. de Iuriſd. omnium Iud.* Arnol. Vinn. *in Tract. de Iuriſd. cap. 8. num. 4.* And. Vvalenſ. *in Paratit. ad Decretal. lib. 1. tit. 29. §. 1. num. 1.* ubi etiam Ioan. Honorius Vanagel. *num. 1.* Aug. Barb *in Rubr. ad eund. tit. num. 19.* ex quam plurimis Iuribus, & DD. idem eſſe Delegatam, ac mandatam Iuriſdictionē probans contra Alciat. & optimè titulum illum Canonicum cum Ciuili *de Offic. eius, cui* concordat.

79 Suppoſitis generalibus Regulis apud ipſos Auctores paſſim obuijs, Quinam videlicèt delegari poſsint? Quà forma? Quibus? Quæ delegari poſsint, & quando finiatur Iuriſdictio? Quæ omnia Expoſitores, tum Canonici, tùm Ciuilis præ allegatis titulis ſatis explicant, aliqua ſpecialia circa ipſa principia addere congruum Nobis viſum eſt.

80 I. que Regulam illam Text. *in cap. Statutum, de Reſcrip. in 6.* quà cauetur Delegatū Summi Pontificis debere eſſe in Dignitate Eccleſiaſtica Conſtitum; explicamus, & præmonemus diſcernendam eſſe, quando Delegatus datur ad cognitionem, & deciſionem cauſæ, vel quando ad rem judicatam exequendam tantum deſtinatur. In hoc ſecundo caſu quilibet Eccleſiaſticus capax eſt huiuſmodi Delegationis. Barb. *in Collect. ad eund. text. num. 23.* ubi allegat Rot. *deciſ. 31. de Reſcrip. in Antiq.* & Aloiſ. Ricc. *in Collect. deciſ. p. 2. collect. 363.* cui addo Text. *in cap. Paſtoralis, §. Quia verò, & cap. fin. §. fin. de Offic. & Poteſt. Iudic. Deleg.* Gloſſ. *in dict. cap. Statutum, verb. Cauſa,* D. Salg. *de Reg. Protec. p. 1. cap. 3. nu. 11. & p. 4. cap. 5. nu. 77* & eſt ſingularis Rot. Rom. deciſio

apud Puteũ *deciſ.197.n.2.lib.3.* ibi: *Neque in ipſis eſt ſeruandũ, cap. Statutũ, de Reſcrip. in 6. quia non ſunt dati Iudices, ſed Executores ad cōpellendũ, & tales non includũtur ſub diſpoſitione dict. cap. Statũ, &c.* Eadem Rot. apud Farin. *deciſ.455. num. 5. tom.1. 2. Nouiſſim.* Limitanda tamen eſt generalis hæc Regula, ſi adhibeatur in Comiſsionibus Clauſulæ *Vocatis vocandis,* nam tùnc, quum veri Iudices ſint. Rot. *deciſ. 32. eod. tit. in antiq.* Marcheſan. *de Comiſsio p.1. pag. 251. num. 39.* Flores de Mena *var. qq. libr. 1. q. 4. per tot.* Barb. *in dict. Collect. num. 23. in fin. & clauſula 185. num. 5.* ubi docet, vigore illius clauſulæ merũ Executorem miſſum fieri, qui propter ea Iudicis partes aſſumit, & juxta Reſcriptum procedit, alias nulliter operatur, ad quod allegat Felin. Zabarel. Marram, Marches, Gonçal. Honded. Mareſco. Franc. Leon. Nicol. Garc. Ric. Monet. & quam plures Rot. Rom. Deciſiones, ergò nequit tùnc, niſi in Dignitate Eccleſiaſtica cōſtituto executio illa committi; ceſſat namq; ratio pro generali Regula adducta. In Lautem, quũ expreſsè Text. decidat debere eſſe in Dignitate Eccleſiaſtica Conſtitutum Delegatum, non indiget ampliori Comprobatione.

81 II. Quando autem quis Delegatus Iudex dicatur, & quibus ab Ordinario differat? Maranta *in Praxi, p. 4. diſt. 5. à nu. 24. cum ſeqq.* Ianinus *de citat. lib. 1. cap. 1. num. 492.* quadraginta differentias adducens. Parlador. *in Sexquicent. differen. 129.* Alex. Raudenſis *lib. 1. Var. Reſol. cap. 67.* In eoque præcipuè diſtinguitur, quod Ordinarius Territorium ſemper habere debet, *l. 1. §. Cum vrbem, ff. de Offic. Præfect. vrb. cum ſupra adductis,* non autem Delegatus Barrol. *in l. Ambitioſa in fin. ff. de Decret. ab ordin. fact.* Card. Tuch. *PP. Concl. litt. I. conſ. 429. à num. 3.*

82 III. Delegata Iuriſdictio ſtrictè circum ſcribitur Perſonis, in quas Delegatio datur, vndè omnes alij adeo omninò exemti ab illa cenſentur, juxta Gloſſ. & Bar. *in l. Siquis ita in princip. ff. de Teſtam. Tutel.* ut neque conſentiẽtes, & volentes ab ea dijudicari valeant. Idem Bar. *in l. 1. ff. de Iudic. num. 6.* ubi etiam Petr. Barb. *art. 1. num. 204.* Felin. Imola, & alij *in cap. P. & G. de Offic. & Poteſt. Iud. Deleg.* Menoch. *conſ. 340. num. 54. lib. 4.* Anton de Math. *de Prorog. Iuriſd. num. 20.*

83 Vltimo denique ſtabiliendum, ſententias Iudicum Delegatorũ, cuiuſcumque Naturæ ſint Delegati numquam habere executionem paratam, neque executioni mandari debere, appellatione interpoſita ad Delegãtem, *l. 1. l. eos etiam 16. l. à Proconſulibus 19. l. Præcipimus 31. §. Hæc ſi appellatio, C. de Appell.* notat Franc. Marc. *deciſ. 73. ex num. 2. & deciſ. 75. & deciſ. 345. p. 1.* Maranta *in Prax. tit. & quandoque appelletur, ex num. 386.* Franchis *deciſ. 684.* Rouitus *in Pragm. 5. nu. 17. de Offic. S. R. C.* Carleual. *de Iudic. tom. 2. tit. 2. diſp. 8. num. 31.*

84 Non proprium Iudicium ſecundo conſideratur attento Litiga-

rigatorum conſenſu, à quo eſſentiam, & exiſtentiam recipit, *l.1. l.Conſenſiſſe 2. ff de Iudic. l.ſi conuenerit 18. ff.de Iuriſd. cap.Significaſti 18.de For.Compet. cap.P. & G.40. de Offic. & Poteſt. Iudic.Deleg.* ubi communiter Vtriuſque Iuris Interpretes rem hanc luculenter pertractant, & præter Ordinarios illam proſequũtur Anton.de Math. Maranta, Didac. Perez, Decian. Tepat. Anaſt. Germon. Cardin. Tuſch. Iacob. Cancer. Capiblancus, & Scaccia adducti à Carleual.*de Iudic.tom.1.lib.1.tit.1.diſp.2.q.8.num.968.* cui addo Ioann. Bapt. Coſta *in Tract. de Iuris, & Facti ignor. Centur.2.diſt.66.per tot. tom 1. Suor.oper. & in Rubr. de Iudicijs à num.230. tom.2.* Arnold. Vinn.*de Iuriſdict.cap.10.& 11.* Alphonſ. Narb. *ad l.25.gloſſ.17.tit.21.lib.4.Recop.* Balboa *de For.Compet.in repetit. ad cap.1.2. & 5.* Gutier. *de iuram. Confirm.p.1.cap.28. per tot.* Zeuall *Comm.Opinion.tom.1.q.154.* Salg. *de Reten.Bullar.p.2.cap.5.* Barb. *de Poteſt. Epiſcop.p.3. alleg.122.* Thom. Sanch. *Conſil. Moral.lib.6.cap.1.dub.6.* Cur.Philipp.*tom.2.lib.2.cap.4.per tot.* Cardin. Tuſch. *PP.Concl.tom.1.litt.C. concl.387. & tom.6. litt.P. concluſ. 921. & ſeqq.* D.Ioan del Caſtillo Sotomaior *tom.7.Controv.de Tertijs,cap.12.* And.Vvalenſ.*in Decretal.lib.2.tit.2. §.1.num.9. & §.2. per tot.* Ioan.Maria Bellet. *Diſquiſit.Cleric.par.1.tit.de Fauor.Cleric. Perſon.§.2.à nu.24.per plures ſeqq.* & alios penes ipſos, & à nobis per diſcurſum referendos, & addi etiã poſſunt quotquot de Renunciatione fori loquũtur, utriuſq; etenim æqualis eſt ratio, & diſciplina, ab unaque ad aliã valet argumentũ, Capiblan. *de Baron.pag.mihi 8.p.1. num.110.* Carleual.*d.q.8.ſect.2.nu.1061.* à quibus quidquid ad rem deſiderari poteſt uberiùs percipiotur, Noſque ideo aliqua tantum, illaque ſingularia prælibabimus.

85 I que ſtatuendum principiũ eſt: Prorogationem, qualitatẽ potiùs Iuriſdictionis ordinariæ, vel Delegatæ, quam Iuriſdictionẽ eſſe, ut autum at Ioan.Daut.*in l.2. l.18.& l.23.C.de Teſtam.pag.538. num.3.ſub lit.B.in gloſſ.* cuius quidem ratio apertiſsima eſt, nempe, prorogationem abſque præ exiſtente Iuriſdictione dari non poſſe, quia eam præſupponit, nam Prorogatio eſt extenſio Iuriſdictionis ad Cauſam, ſeu perſonam, aliàs ſub ea non cõprehenſam, ex alijs Carleual.*d.q 8.ſect.1.num.971.* vel eſt Iuriſdictionis eius, quam Magiſtratus habet de perſona ad perſonam, de tempore ad tempus, de loco ad locum, de re ad rem aliã, ſiue de cauſa ad cauſam, quæ ad Iuriſdictionem illius ſpectant, cõſenſu partium, ſiue perſonarum litigantiũ extenſio, *d.cap.P. & G. de Offic.Deleg. l.1. C.de Iuriſd. l.1. & 2. in princ.& §.1.ff.de Iudic. l.Si conuenerit, ff.de Iuriſd.* Iaſ. & Zaſ. *in l.per errorem 5.ff.de Iuriſd.* Vazq. *lib.2.Controv uſufreq.cap.1.num.1.* Maranta *p.4.diſt.12.num.12.* Ant. de Math. *de Prorog.§.ſequuntur genera,num.19. & 20.* Sichar. *in l.1. nu.19.C.de Iuriſd.* Prorogare im preſetiarũ nil aliud eſt, quam extendere qualitatẽ, ſeu potẽtiã rei.

de qua fit Prorogatio, vt colligitur ex *cap. pen.* & ibi Gloſſ. *de Offic. & Poteſt. Iud. Deleg. l. 1. & 2. ff. de Iudic.* Mandoſ. *ſuper form. comiſ. cap. 18. in verſ. Prorogat.* Nicolaus Moron *de Fide Treug. & pac. q. 188. nu. 14.* Coſta *de Iur. & fac. ignoran. inſpection. 20. num. 26. dict. tom. 1.* Eſtque in hoc ſenſu amænioris litteraturæ Profeſſorib. vox iſta familiaris, Cicer. 3. *in Verr.* Plin. *lib. 15. nat. hiſt. c. 13.* Horat. *Epiſt. 1.* quod non eſt autem nō extenditur, aut prorogatur, *l. Si manēte 5. ff. de precar.* ergò Prorogatio præſupponit Iuriſdictionem in Iudice. Conſeq. clarè ex præmiſ. ſequitur, & deducitur, ex Text. *in dict. cap. Significaſti 18. de For. Comp. l. 1. C. de Iuriſd. omn. Iud.* & ex Fulgoſ. Bald. Gloſ. Panorm. Butr. Petr. Barboſ. Decian Gail. & Paz, Carleual *d. q. 8. ſect. 1. num. 971.* Vualenſ. *d. §. 2. num. 1.* Aug Barb. *in dict. cap. Significaſti 18. nu. 4. de For. Comp.* Vinn. *d. cap. 10. num. 5.* Salg *d. cap. 5. num. 1* & cum Abb. Imol. Bald. & Calcan. & ex Text. *in l. 2. in fine princip. de Iudic. & in cap. P. & G. de Off. & Poteſt. Iud. Deleg.* docet Seraphi. de Seraphinis *in tract. de Priuileg. Iuram. Priuileg. 98. nu. 18. pag. 589. col. 1.*

86 II. autem diſcutiendum nobis venit: Vtrum Prorogatio iſta locum habeat in omni Iuriſdictione, tàm ordinaria, quàm delegata? in quà quidem difficultate minus perſpicuè locutos fuiſſe DD. noſtros video. Aliqui etenim affirmant Iuriſdictionem Delegatam prorogari non poſſe; quia, quum Iuriſdictio Delegata, non ſit ipſius Delegati, ſed Delegantis propria *l. 1. §. fin. l. Et ſi Pretor. ff. de Iuriſd. eius*, cui non poteſt vltra perſonas in inſtrumento Delegationis expreſſas, etiam de ipſarum conſenſu prorogari *cap. P. & G. de Off. & Poteſt. Iud. Deleg.* Vvalens *d. §. 2. num. 2.* Prorogationem autē dari etiam in Delegata Iuriſdictione ex *cap. Cum olim el 1. de Offic. Deleg. cap. Statutum, §. In nullo de Reſcrip. in 6.* & ex Marian. Soccino, Barboſ. Anton. de Matth. Franc. Marco, & Menchaca Carleual. *dict. quaſt. 8. ſect. 4. num. 1162. docet.*

87 In varias hinc indè partiuntur Scribentes opiniones, negant enim Barb. *in l. 1 ff. de Iudic. n. 5.* Cyn. Salic. & Vultej. *in l. 1. C. de Iuriſd.* Scip. Gent. *eod. tract. lib. 2. cap. 13.* Affirmant verò Zaſ. *in l. Si per errorem 15. n. 15. ff. de Iuriſd.* Bald *in l. 1. ff. de Iudic.* Duaren. *de Iuriſd. cap. 2.* Bozer. *eod. tract. cap. 7. num. 20.* Conciliat Arnol. Vinn. *dict. cap. 10. num. 6.* diſtinguēs inter vtrumque Ius, & Canonico attento improrogabilem eſſe fatendo, ex *d. cap. Cum olim 32. & cap. P. & G. 40. de Off. & Pot. Iud. Deleg.* Prorogari autē Ciuili Iure poſſe probat ex *d. l. 1 ff. de Iudic.* vbi I. C. ait inconſentientes cuius vis Iudicis, qui Tribunali præeſt, aut aliam Iuriſdictionem habet eſſe Iuriſdictionem, cuius ſenſum eſſe docet Prorogari poſſe conſenſu Partium, non modo Iuriſdictionem propriam, verum etiam mandatā.

88 At congruentior alia eſt ab ipſo Vinnio ex Bart. & Bozero adducta explicatio, diſtinguendum

dum nempe eſſe, an uniuerſa Iuriſdictio mandata ſit, an pars tantum, & in ſpecie ad unam tantum cauſam. In primo caſu generalis Delegationis, etiam mandatæ Iuriſdictionis Prorogationi locum eſſe docent, ſi limitata verò Delegatio ſit, non item; Ac de poſteriori hoc caſu loca illa Iuris Pontificij intelligenda eſſe apparet ex ipſo contextu, nulla facta differentia, ſiue à Principe, ſiue à Priuato Delegatio emanet, æquali namque ſunt regula dijudicandi, ſi Delegatio ipſa ſtricta, & limitata eſt. Ad generalem verò delegationem referendus eſt locus Vlpian. *in dict. l. 1. ff. de Iudic.* Vinn. *loco nuper allegato*, cui addendi ſunt Gloſſ. Felin. Petr. Barboſ. Marian. Soccin. & Paul. de Caſtro relati à Carleual. *de Iudic. dict. q. 8. ſect. 4. num.* 1164. Diſparitatis autem ratio eſt, nam, quum ad unam aliquam tantum cauſam mandatur Iuriſdictio; extra id, quod mandatum continet nihil exerceri poteſt fines mandati trāſiliendo, *cap. fin.* & ibi Gloſſ. *de Offic. & Poteſt. Iud. Deleg.* At, quum Magiſtratus totam ſuam Iuriſdictionem alicui mandat, Mandatarius in partibus omnibus Mandatoris vice fungitur. Vinn. *dict. nu. 6. in fine*, inferens hinc inde abſurdum eſſe dicere hoc caſu Prorogationi locum non patere, cuius aſſertionis amplior ratio eſt, quoniam Delegatus ad uniuerſitatem Cauſarum, inſtar Ordinarij habetur, in omnibuſque ei æquatur, cum Gloſſ. Alex. Iaſ. Gail. Menoch. Sanch. & Tuſcho, docet Carleual. *dict. tit. 1. diſp. 4. num. 32.* quo ſe remittit *dict. diſp. 2. q. 8. ſect. 4. num.* 1164. ubi Alex. addit *conſ. 12. num. 5. lib. 6.* eique addo Tyber. Decian. *Tract. Crim. tom. 2. lib. 4. cap. 35. nu. 44.* Vantiuum *de Nullitat. tit. 10. de Nullit. ex defect. Iuriſd. Deleg. num. 24.* indiuidualiter affirmantem: Delegatum ad vniuerſitatem Cauſarū Delegare inſtar Ordinarij poſſe *ex l. 1. §. fin. ff. Quis, & à quo*, Gloſſ Bar. & communiter Scribentes *in l. & quia, ff. de Iuriſd. omn. Iud. & in l. Legatus, ff. de Offic. Proconſ. & in l. fin. ff. de Offic. eius cui* Gloſſ. *in cap. Cum cauſam, verb. Deleg. de Appell.* Villadieg. *in Polit. cap. 3. num. 108. lit. D.*

89 Sed inſtabis fortè Conciliatio hæc ſupponit probandum, nam Delegatio aliqua quantauis generalitate concedatur ad alicuius Ciuitatis, Gremij, ſeu ſodalitatis cauſarum omnium cognitionem, ita ut uniuerſam Iuriſdictionem, quoad illius Gremij homines ſibi competentem Magiſtratus proprius in Delegatū Tranſferat, adhùc non erit Ordinarius Delegatus ille, ſeu eius ad inſtar, nam Iuriſdictio Delegata nō poteſt eſſe Vniuerſalis, ſed ſemper particularis erit, etiam ſi concedatur in uniuerſos unius Regni Mercatores vg. quāuis enim ſint plures, nō tamen faciunt vniuerſitatem, quæ quum Collectiuum ſit nomen, non membris ſolùm, aut partibus licèt integralibus Diuiſis, ſed capite, & omnibus alijs ſimul iunctis conſtat, *l. 1. ff. de Milit. Teſtam. §. Plebs inſtit. de Iur. nat. Gen. & Ciuil.* Bald *in Proœm. Decretal.*

tal. Bar. in l. aut facta, §. fin. ff. de Pæn. & docent expreſſe improrogabilem eſſe huiuſmodi Iuriſdictionem in Mercatores Iaſ. in dict. l. Si per errorem, numer. 4. & ex eo Ioan. Bapt. Coſta in Tract. Reintegra. quid liceat, vel non, diſt. 2. num. 4. tom. 2. ſuor. oper. pagin. mihi 315. vndè quum maneat Iuriſdictio hæc particularis incrementum non recipit. argum. Text. in l. Si ità, ff. de aur. & arg. leg. Vazq. dict. cap. 1. num. 16. ex eo nimirum, quod ſingulorum non eſt eadem ratio, ac Vniuerſitatis, l. 2. & l. 7. §. 1. ff. quod cuiuſq. vniuerſ. Cujac. ad Text. in cap. Si diligenti de For. Comp. & tract. 7. ad African. in l. Ius Publicum, ff. de pac. & in l. Traiectitia. ff. de obl. & act. Petr. Fab. in l. Neque Ex. 27. ff. de R. I. Accurſius in l. 1. Verb. Conſentiat, ff. de Iudic. Vultejus in l. 1 num. 125. C. de Iuriſd. Regulam hanc ad Prorogationis materiam latè explicantes, ergò ſuppoſitum Conciliationis corruit; ſiquidem non poteſt dari Delegatus ad Vniuerſitatem cauſarum, & deficiente qualitate iſta, non poteſt ei attribui qualitas illa Ordinarij. Ergò Iuriſdictio Delegata ſemper improrogabilis manet.

90 At ſuſtinendam Conciliationem, amplectendamque noſtram Sententiam adhùc adſerimus, quin contraria obſtet inſtantia, nàm licèt verum ſit Vniuerſitatem, tamquam Collectiuum nomen comprehendere corpus vniuerſum cunctis mẽbris, & capite conſtans, aliquando tamen pro ſingulis eius accipitur portionibus, ſicuti Nomen hoc tempus, & pro toto, & pro eius parte vſurpatur. Singularis, & Celebris Gloſſ. in cap. Generali, §. Illos de Elect. in 6. vndè ſi Delegatio fit ad cunctas illius Gremij Mercatorum Cauſas, & Perſonas, vel ad omnes perſonas, quamvis ſit limitata ad vnũ cauſarum genus, vt in Gabellarum Adminiſtratoribus, erit Delegatus ad Vniuerſitatem Cauſarum, ſecus, ſi limitaretur Delegatio, quo ad certas perſonas, tũc enim non poterit ab extraneis, nec ad extraneos prorogari, vt optimè docet Carleual. dict. ſect. 4. num. 1165. In ſecundo Caſu erit intelligenda inſtantia illa, quia tùnc eſt particularis Iudex, vt apparet in adducto Mercatorum exemplo, quorum particularis Iudex regulariter ad Mercantiles tantum cauſas, inter ipſoſque tantũ Mercatores deſignari ſolet. Dec. in cap. Quanto, num. 12. de Iudic. & ex eo Coſta dict. num. 4. vndè particularis, & improrogabilis ideò meritò reputatur, non autem in primo, in quo eſt Delegatus ad inſtar Ordinarij, eiuſque Iuriſdictio eſt prorogabilis.

91 Reſecatis quàm plurimis, quæ ad iſtius Tractationis Prorogationum materiam de Iure Ciuili adduci poterant, eiſque apud præcitatos DD. videndis, relictis, quid de Iure Canonum nouiori procedat, conciſius quo potuerim ſequenti differam.

§. VIII.

An in Eccleſiaſticis, tùm Iudicijs, tùm Perſonis, Prorogatio dari queat?

92 FRequens admodum, & Cottidiana propoſita quæſtio eſt, eamque vt facilius ab omnibus percipiatur, aliquibus explicare regulis decreui, præmittendo tamen celebrem illam quæſtionem, ecquę ſcilicèt Clericus prorogare non poſsit Iuriſdictionem Iudicis non ſui, tùm Eccleſiaſtici, ſinè proprij Iudicis licentia, tùm Sæcularis, etiam cum Superioris licentia, quàliter abſque Magiſtratus licẽtia poteſt Sæcularis quilibet eamdem facere Prorogationem? In eius enodatione plurimi, ſed inefficaces ſunt Authores, vt videre eſt apud Aug. Barb. *de Poteſtat. Epiſcop part. 3. allegat.* 122. *num.* 3. 4. *&* 5. cuius mox infrà recordabimur, vt autem aliqua diſtinctione, & perſpicuitate firmemus, præſuppoſita quæſiti probemus ſequentibus Concluſionibus.

93 I. Quilibet Sæcularis poteſt prorogare Iuriſdictionem cuiuslibet Iudicis, & Magiſtratus, docent Gloſſ. Bartol. Bald. Paul. Imola, Roman, Alex. Iaſ. Iſernia, Capyc. Afflict. Foller. Maranta, Petr. Barb Ant. de Butr. Marian. Soccin. Ant. de Math. & Federic. Martin. adducti, & ſequuti à Carleual *dict. ſect.* 2. *num.* 1074. cui addo Ioann. Sichard. *in l. Si procuratur.* 10. *C. de Procurat. &* *conſ.* 2. *nu.* 24. *& ſeqq. inter Conſilia Contrarium.* Herman. Vvltej *in l.* 1. *num.* 66. *C. de Iuriſd.* Felin. *in cap. Cum olim. de Offic. & Poteſt. Iud. Deleg.* Arnold. Vinn. *dict. cap.* 10. *num.* 4. ex Text. *in l.* 2. *§.* 1. *ff. de Iudic.* quibus omnibus annecti poſſunt, Gloſſ. & Panorm. *in cap. Si diligenti verb. Pactò, de For. Comp.* Syluest. Tabiena, Angel. & Sanct. Anton. relati à Thom. Sanch. *Conſil. cr. Moral. tom.* 2. *lib.* 6. *dict. cap.* 1. *dub.* 6. *num.* 6. Barb. *dict. alleg.* 122. *num.* 2. vbi Didac. Perez, Decian, & Petr. Barb. allegat, & aliqua iura, & non ſolum Laici Magiſtratus prorogare Iuriſdictionem quilibet poteſt, ſed Eccleſiaſtici etiam Magiſtratus, ſinè Superioris licẽtia, *l. Siqui, & l. Epiſcopale*, vbi DD. *C. de Epiſcop. Aud.* & ex Barb. Abb, Dec Franc Marc. Gratian. Oſaſco, & Alberico Ioann. Maria Bellet. *dict. §.* 2. *num.* 30. vbi quod Iudex Sæcularis nequit prohibere Laicis, ne coram Eccleſiaſtico Iudice litigẽt optimè docet, in Regnis autem Caſtellæ eſt huiuſmodi Prorogatio prohibita grauiſsimis in Iudices, Partes, & Tabelliones pœnis ſtabilitis, *l.* 1. 2. *& tit.* 8. *lib.* 1. *Nou. Recop* de cuius prohibitionis iuſtificatione, alibi fortè dicam.

94 II. Clericum prorogare non poſſe Iuriſdictionem alterius Iu-

Iudicis Eccleſiaſtici ſinè proprij Epiſcopi Licentia prohibetur expreſſe *in cap. Significaſti, de For. Comp.* ubi communiter Canoniſtæ, *& in cap. 1. in princip. eod. in 6.* & ex eis Bart. Aretin. Couarr. Anton. de Math. Vivio, & Petr. Barb. Carleual. *dict. ſect. 2. numer.* 1075. cui addo Gloſſ. fin. *in cap. Non liceat 3. q. 6.* & cum ea Abb. Soccinio, Alex. & Rolan. à Valle Ioan. Mari. Bellet. *dict. §. 2. num.* 35. & ex Narbona, Piaſecio, & alijs Iurib. Salgad. *de Supplicat. ad Sanctiſ. p. 2. cap. 5. num. 5.* & cum Soccino, Abb. Bar. Couarr. Boſſio, Didac. Perez, Soar. de Paz, Rolan. à Valle, Gail. Petr. Surd. & Tyber. Decian. Auguſt. Barb. *dict. alleg. 122. num. 1.*

95 Hodieque fortiùs procedet Regula hæc attento Tridentini Decreto *Seſſ. 24. de Reform. cap. 20.* quo prima Inſtantia refertuatur Ordinario, Salg. *de Supplic. ad Sanctiſ. dict. p. 2. cap. 1. à princip.* motus ex eo, quod Decretũ illud eſt fauorabile non ſolum Subditis, ſed etiam immediatis Superioribus Ordinarijs, ut conſtat *ex Conſtitut. Leon. X. in Concil. Lateranenſ.* ab ipſo Salg. relata *dict. p. 2. cap. 3. num. 7.* ubi idem, quod Concil. Trid. ſtatuere volens, ſic præfatur: *Ordinariorum Iuriſdictioni (quantum cum Deo poſſemus) fauore, &c.* Quod autem Ius duobus cõplicatum eſt, & conjunctim pertinet abſque Vtriuſque conſenſu renunciari non poteſt, quod ex Text. *in l. 1. & 2. ff. de Iudic. & l. 1. §. Poſt operis,* ubi Iaſ. *num. 11. ff. de nou. oper. nunciat.* & ex Iul. Clar. Cancer. Giurba Nouar. Romano Card. Afflic. Gratian. Ioan. Bapt. Coſta, Rouito Did. Perez, Caſtrenſ. Gail. Tuſch. Zened. & Rot. Rom. probat idem Salgad. *dict. cap. 5. num. 3. & num. 4. qui num.* 7. concludit: quod deficiente Ordinarij conſenſu eius primam lædi inſtantiam, vulnerarique Concil. Trid. Decretum, poſſeque Regem protectiue vi prorogationem illam vitare, & ad Decreti illius obſeruantiam omnes adſtringere, in comprobationemque ſe remittit *2. p. cap. 3. per tot.* De quo nunc haud diſputamus.

96 Amplianda hæc regula eſt, ut locum habeat non ſolum in Sacris Ordinibus initiatis; ſed etiam in minoribus conſtitutis Ordinibus Beneficium Eccleſiaſticum, ſeu Capellaniam, vel qualitates à Concil. Trid. præſcriptas habentibus; nam, quum eodem modo, ac alijs fori gaudeant priuilegio. Concil. Trid. *Seſſ. 23. de Reform. cap. 6.* ubi Barb. *à num. 5. ad 50.* plura cũmulat, *l. Regia 1. tit. 4. lib. 1. Recop. Caſtell.* Bellet. *diſq. Cleric. dict. §. 2. num. 29.* ubi declarationem Emin. Card. adducit, quamuis Beneficium, ſeu Capellaniam in titulum tantùm, commendam, ſeu adjudicationem poſſideat. Noſque bis ſic declaratum eſſe à Regia Chancellaria Granatenſi experti ſumus dum Vicarij, & Viſitatoris Generalis Ciuitatis Regiæ, totiuſque Calatrauẽſis Campi Munere fungeremur, in una ſtupri, & violatæ domus Cauſa, & in altera Parricidij, Vtriuſque enim delicti

Rei erant Clerici in Minoribus conſtituti, ad judicatam tantum Cappellaniam habentes, & cauſæ erant plene probatæ, & Sæculares Iudices præuenerant in Oppido de Mançanares, quumque in eos Inhibitionibus procederē, ut Reos, & acta originalia ad Me remitterent, tamquam proprium, priuatiuumque eorum Iudicem Ordinarium, ipſique Sæculares Iudices ad Regiã Granat. Chãcellariam recurriſſent declaratũ eſt: Me nullam vim facere, cauſaſque ad Me remittẽdã illius Iudices judicarunt, quarũ prima declaratio fuit anno 1662. eiuſque Actuarius fuit Step. de Meco Notarius illius Audientiæ Archiepiſcopalis. Altera anno 1666. Alexandro de Rada Notario. Nec obſtat Gloſſ. fin. *in cap. tua, de Apoſtat.* dicens, *Clericum in minoribus conſtitutum poſſe Clericali ordini renuntiare*; reſpondemus enim id de facto (exercendo ſcilicèt negotia ſæcularia) procedere, juxta *cap. fin. de Vit & honeſt. Clericor.* non autem verbo, Ioan. And. *in eod. cap. Tua*, Cæpola *conſ. 11 num. 16.* Bellet. *dict. nu. 29.* vel rectiùs reſponderi poſſe judico, intelligẽdam eſſe Gloſſ. illam de facto, dimittendo ſcilicèt, habitum Clericalem; hinc enim Iudici Laico ſe ſubjicere poſſe docet Thomas Sanch. *Conſil. Mor. dict. cap. 1. dubit. 6. num. 3. in fine.*

97 . III. Concluſio Clericus priuilegio fori gaudens, ratione officij, vel Beneficij ei renuntiare, taciteque, vel expreſſe prorogare Iuriſdictionem Sæcularis Iudicis nequit. Can. *Nullus 11. q. 1.* Can. *Clericorum 40. ead. cauſ. & q.* Concil. Pariſ. relat *in cap. 2. de For. Comp.* ubi cauetur: *Nullus Iudicum, neque Diaconũ, aut Clericum ullum, neque Iuniores Eccleſiæ ſine permiſſu Pontificis per ſe diſtringere, vel condemnare præſumat.* & licèt Iudicibus tantum prohibitio iſta impoſita videatur, Clericos etiam cõpræhendere perſpicuum eſt, Decretum illud omninò à Iudicibus Sæcularibus facultatem judicandi Clericos generaliter denegauit; Pontifex enim Lege cauere valet, nè Subditi alterius prorogent Iuriſdictionem, tum Iudicibus, tumque Subditis prohibitionem iſtam apponendo, ut ex pluribus docet Mar. Cutell. *de Recen. & Priſc. Eccleſ. Immunitate, lib. 2. q. 3. num. 19. & ſeqq.* Thom. del Bene *de Immun. Eccleſ. tom. 1. cap. 1. dub. 14. ſect. 1. num. 6.*

98 Prohibentque expreſſe Clericis huiuſmodi prorogationem Iuriſdictionis facere Textus *in cap. ſi diligenti, & cap. Significaſti*, ubi Gloſſ. fin. *de For. Comp. cap. Cum non ab homine*, ubi Gloſſ. pen. & Abb. *cap. at ſi Clerici, de Iudic. cap. Cum contingat, de Sent. excomm.* docet ex Marian. Soccino, Aretin. Petr. Barb. Iaſ. Couarr. & Azeued. Carleual. *dict. ſect. 2. num. 7026.* cui addo plures Gloſſ. Abb. Alex. Imolam, Cæpol. Alex. de Næuo, Rolan. à Valle, Gratum, Barbat. Honded. Couar. Aflic. Grammat. Foller. Deci. Bernard. Diaz, & Ricc. adductos à Ioan. Maria Belleto *dict. §. 2. num. 22.* eique annectendi Ant. Gomez, Mari. Cutell. Proſper. Farin. & Franc. Suarez, apud

apud del Bene *dict. ſect.* 1. *num.* 7. *& cap.* 4. *dub.* 31. *& cap.* 5. *dub.* 12. *&* 13. & alios *in Tract. de Parlam. dub.* 4. *ſect.* 19. *ſubſect.* 27. 28. *&* 32. *Corolar.* 6. *num.* 10. *& dub.* 27. *ſect.* 8. *ſubſect.* 3. eiſque adiungendi quoque Syluest. S. Antonin. Tabien. Armill. Angel. Didac. Perez, & Turrecrem. quos referens ſequitur Thom. Sanch. *dict. dub.* 6. *num.* 2. Hoſtien. Archidiac. Bellam. Dominic. à S. Gemin Petr. de Ancharr. Speculat. Foller. Iul. Clar. Bajard. Vant. Petr. Aurelian. Ioan. Bapt. Aſin. Menoch. Steph. Gratian. Petr. Caball. Marta. Bald. Burrigar. Feder. de Sen. Natta. Guid Pap. & Alvar. Valaſc. quos, poſt varios à ſe conglomeratos in comprobationem Text. refert, & ſequitur Franc. Anſald. *de Iuriſd. p.* 2. *tit.* 11. *cap.* 1. *num.* 3. 4. 5. 6. *&* 7. & alij quam plurimi libenter omiſsi, ex quorum communi conſenſu rejiciendus omninò eſt Steph. Aufrer. *de Poteſt. Iud. Secul. reg.* 2. *num.* 20. aſſerens poſſe in aliquibus caſibus Eccleſiaſticos prorogare Sæcularem Iuriſdictionem.

99 Lextendenda eſt regula, ut procedat licèt proprij Epiſcopi conſenſus accedat, cum enim præſtare non poteſt, & ſi præſtiterit erit nullus; & contra Iuris regulas, ut ex Text. *in dict. cap. Si diligenti, de For. Comp.* notat Marian. Soccinus *in dict. cap. Significaſti, num.* 42. *in fine.* Aretin. *in §. Item Iuris eſt, num.* 42. *inſtit. de Act.* Petr. Barboſ. *in l.* 1. *art.* 3. *ex num.* 173. *ff. de Iudic.* Carleual. *d. ſect.* 2. *n.* 1076. cui addo Ægid. Bellam. *in dict. cap. Si diligenti, num.* 1. Abb. *in princip.* Felin. *num.* 1. Bajard. *ad Clar. in praxi, q.* 36. *num.* 10. Alexand. *conſ.* 8. *num.* 1. *lib.* 1. Bartholom Soccin. *Reg.* 56. *verb. Clericus.* Petr. Caball. *reſol Crim. cent.* 3. *caſ.* 235. *num.* 6. Gramat. *deciſ.* 29. *num.* 10. Anſald. *dict. cap.* 1. *num.* 40. *&* 41. Gloſſ. *in cap. Significaſti, verb. Clerici, de For. Compet.* Rolan. à Valle *conſ.* 4. *num.* 8. *& ſeqq. vol.* 1. Petr. Surd. *conſ.* 196. *num.* 15. *& deciſ.* 129. *num.* 6. Belletus *dict. §.* 2. *num.* 24. & præter iſtos idem docent Farin. *in Prax. Crim. lib.* 1. *q.* 8. *num.* 13. Scaccia *de Iudic. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 28. Suar. *contr. Reg. Angl. lib.* 4. *de Immunit. cap.* 31. *num.* 4. Thom del Bene *dict. cap.* 1. *dubit.* 14. *ſect.* 1. *num.* 9. 10. 11. ubi ex Marta, Graſſ. & Mar. Curell. rationem adducit, & repetit, *cap.* 5. *dubit.* 13. *& de Parlam. dict. dub.* 4. *ſect.* 19. *ſubſect.* 27. *& cit. dubit.* 27. *ſect.* 8 *ſubſect.* 3. Arnold. Vin. *dict. cap.* 11. *num.* 11.

100 Sed obſtad Text. *in Can. Clericum el* 1. 11. *q.* 1. ubi Marcellinum Pap. *Epiſt.* 2. reſcripſiſſe cōſtat; *Clericum cuiuslibet ordinis abſque Pontificis ſui permiſſu nullus præſumat ad Sæcularem Iudicem attrahere, &c.* Quod ipſum cauetur in Concil. Aurelian. III. *cap.* 31. & in Concil. Agatenſ. *cap.* 32. relatom Can. Clericum el 2. 17. 11. *q.* 1. ubi legitur: *Clericum nullus præſumat apud Sæcularem Iudicem, Epiſcopo non permittente, pulſare, &c.* Ex quibus rectè infertur Epiſcopum huiuſmodi conſenſum præſtare poſſe, nam prohibitio illa præcedens dictioni *abſque* operatur, quod

quod ſub ea facultas illa includatur, vt ex Text. *in cap. 2. de Decim. in 6. Can. Non eſt noſtrum 23. quæſt. 5.* Coſm. Guimier, & Zenedo docet Barb. *Dict. 2. num. 3.*

101 At Textus illos obſtare negamus, reſpondemus enim, quod licèt Epiſtolæ ex quibus Textus illi deſumpti leguntur eſſent in dubitatæ fidei, de quo non parum dubitant grauiſsimi DD. *Fund. 3. tom. 2.* exhibendi. Quid quid ſit de illorum Canonum diſpoſitione; nunc eos abrogatos eſſe conſtat poſterioribus ſanctionibus, & quidem generalibus, & præcipuè Text. *in cap. Si diligenti de For. Comp.* quo illicitam, & contra bonos mores eſſe hanc prorogationem, declaratur, vt optimè reſpondit Gloſſ. *in cap. Qualiter, de Iudic.* & ab ea Delbene *dict. cap. 1. dubit. 14. ſect. 1. num. 12.* & ratione manifeſta euincitur, nàm Deciſio Text. *in dict. cap. Si diligenti*, ex prę allegatis iuribus poſterior, illiſque omninò contraria, vndè pro tùnc alios derogatos manſiſſe conſtat ex generali Regula contenta, & ſæpiùs repetita, quod poſterior lex contraria derogat omnes anteriores *l. 26. 27. & 28. ff. de Legibus*, cum multis alijs congeſtis ab Hulric Hunn. *in Encyclopæd. Iur. part. 1. tit. 2. cap. 5. num. 6.*

102 Subamplianda ideò vlterius venit prohibitio hęc, vt tolli nequeat, etiam ſi Clericus cum conſenſu, & licentia Epiſcopi iure iurando adhibito conſenſerit, vel conſentire promiſerit *d. cap. Si diligenti*, vbi Bellarmin. Abb. & Felin. Roland. à Valle *conſ. 4. & conſ. 23. in cauſa præſenti, num. 15. vol. 2.* Farin. *dict. quæſt. 8. num. 10.* Alex. de Næuo *conſ. 56. nu. 1.* Bajard. *dict. quæſt. 36. num. 10.* Caball. *dict. caſ. 225. num. 7. vbi num. 15. 16. & 17.* extendit ad Religionem quamcumque etiam Militarem à Papa approbatam Anſald. *di. cap. 1. num. 42. & 43.* cui addo Gloſſ. fin. & ibi Abb. *num. 25. in cap. Significaſti de For. Comp.* Alex. *conſ. 8. col. 1. vol. 1.* Iul. Clar. *in §. Feudum, quæſt. 90. num. 10.* Bellet. *dict. §. 2. num. 28.* annectendi Couarr. *PP. QQ. cap. 10. num. 5. & cap. 31. num. 2.* Guid. Pap. *deciſ. 77. num. 2.* Gail. *lib. 1. obſeru. 37. num. 1.* Surd. *deciſ. 26. num. 4.* Damhauder. *in Pract. Ciu. cap. 124. num. 12.* Gomez *var. tom. 3. cap. 10. num. 3.* Gram. *deciſ. 29. num. 5. & 7. & deciſ. 61. num. 14.* Marta *part. 2. cap. 9. nu. 40.* Scacia *de Iudic. lib. 1. cap. 11. nu. 38.* Camil. Borre. *in Sum. deciſ. tit. 43. nu. 60.* Ant. de Burgos *in cap. At ſi Clerici, num. 54. de Iudicijs.*

103 III. Denique noſtra hæc ampliatur Regula, quo ad Rom. Pontificem, qui quamvis, juſta aliqua impellente cauſa, vel vtilitatis, vel neceſsitatis Clericis alicuius Diœceſis facultatem hanc prorogandi Iuriſdictionem in Iudices laicos poſsit, Delbene *dict. cap. 1. dub. 2. ſect. 3. & dub. 14. ſect. 1. num. 14. & lib. de Parlam. cit. dub. 27. ſect. 12.* Suar. *dict. lib. 4 cap. 31. num. 8.* Gloſſ. *in cap. Tua verb. de Spiritualibus de Decim.* & pluribus alijs in locis relatis à Franc. Anſald. *dict. cap. 1. à num. 18. ad 29* vbi eas Abb. Ioann Andr Felin. Bald. Modeſt. Polenton. Couar. Caſan. Ioan.

Ioan.Monach.& Prob.allegat;nō poteſt tamen generali ſanctione hanc facultatem Clericis concedere, nec Fori priuilegium tollere, eſſet enim perturbare vniuerſalem Statum Eccleſiæ, quod eſt Papæ prohibitum, *Can. Et ſi illā* 23.1.*quæſt.*7. Abb.*in cap.*2. *de Maior. & Obed. num.* 2. *verſ. Item præſuppoſito.* Felin. *in cap. Eccleſia S. Mariæ* 10. *de conſtit. num.* 8. Modeſtin. Polenton. *inter Concil. Crim. diuerſ. tom.*2. *conſ.*49. *num.* 25. & ex eis Roland. à Valle, Natta, Iul. Clar. Farin. & Gramat, Anſal. *dict. cap.*1. *nu.*17. quibus addendi Surd. Vigian. Zeuall. Suar. Diana, & alij penes Thom. Delbene *dict. dubit.*2. *ſect.*3. & *dub.*14. *ſect.*1. *nu.* 16. & *ſeqq.* & *cap.*5. *dubit.*11. & *de Parlam. dict. dub.*27 *ſect.* 8. *ſubſec.* 3. & *ſect.* 12. vbi ex ea ratione, & quia Adminiſtrator tantùm, & nō Dominus eſt Eccleſiaſticæ Poteſtatis, nec Concilium Generale hanc poſſe generaliter concedere facultatem, vel tollere immunitatem latè probat.

104 Clerici autem, qui contra tot Canonicas Sanctiones tacitè, vel expreſsè adhibito Iuramento, vel abſque illo, accedente, vel recedente Epiſcopi conſenſu Sæcularem prorogauerint Iuriſdictionem, & coram laico Magiſtratu comparuerint, forum non declinando, etiam ſi per Statutum laicale huiuſmodi declinatio prohibeatur, extraordinaria eſt pœna puniendus, Bald. *in l.*1. *num.* 3. *C. ae Indic. Vid. toll.* Gram. *dec.* 29. *num.*7. & *dec.*61. *num.* 18. Follet. *in Prax. Crim. verb. Audiantur Excuſatores, num.*38. Ioan. Baptiſt. Bajard. *ad Clar. in Prax. Crim. lib.* 5. *§. fin. quæſt.* 36. *nu.*11. Proſper. Farin. *Prax. Crim. lib.* 1. *quæſt.* 8. *de Inquiſit. num.*10. Pet. Caball. *dict. caſ.* 225. *num.* 1. & 10. Anſald. *de Iur. ſtatut.*11. *titul.* 11. *dict. cap.* 1. *num.* 44. & 45. cui addo Scaciam *de Iudit. lib.*1. *cap.*11. *num.* 46. Delbene *dict. dub.*14. *ſect.* 4 *nu.*1. quibus omnibus addo Menoch. *de Arbitr. lib.* 2. *caſ.*430. Roland. à Valle *conſil.* 4. *num.*15. *vol.*1. Matth. *de Iur p.*4. *caſ.*126. *nu.*2. Camill Borrel *dict. tit.*43. *de For. Comp. num.*86. Bernard Græueu. *lib.*1. *pp. cc. cap.* 37. *n.* 1. Hulric. Hunn. *in Encyclopæd. Iur. part.*2. *tit.* 37. *num.* 12 qui in diſtinctè, ſic abſolutè docet. Noſque diſtinctè magis procedendo aſſerimus, quod

105 Si Clericus in cauſa criminali forum laicale non declinauerit, ſed ſponte ei conſenſerit, à loco ſuo deturbetur, *Can. Placuit* 43.11 *quæſt.*1. vbi Gloſſ. *verb. Locum*, & Archidiacon. *num.*1. de ponendum eſſe intelligunt, eiſque acquieſcit Anſald. *dict. cap.*1. *num.* 46.

106 In Ciuili autem cauſa ſponte comparens Clericus corā Sæculari Magiſtratu, ſi propria eſt cauſa, perdet omne, quod ex illo Iudicio euicit, ſi deponi noluerit, iuxta Text. *in dict. cap. Si diligenti, de For. Comp.* Archidiacon. *in dict. cap. Placuit, num.* 1. & non diſſentit Federic. *de Seniſ. conſ.* 90. *num.* 2. ſubjungens, quod ſi Clericus inuitus trahatur ad Iudicium Sæculare, in illoque condemnetur, pro abſoluto habetur in odium trahen-

hentis,& ſubſcripſit Anſald. *dict. cap.*2.*num.*47. *&* 49.& in expenſis condemnandus Couarr. *PP. QQ. cap.*33. *num.*2. *verſ. Clericus verò*, Salced. *in Prax. cap* 62. *num.* 6. Farin. *dict. q.*8. *cap.*16. Scaccia *dict. cap.*11. *num.*46. Delbene *de Imm. dict. cap.*1. *dub.*4. *ſect.*4. *nu.*3. ubi optimè contra Ioan. Gutierr. ſubdit: *Condemnationem hanc à Iudice Eccleſiaſtico, non verò Sæculari faciendam.* Limitat autem rectè hanc concl. Franc. Anſald. *dic. cap.* 1. qui intermedio *num.*48. ait ſecus eſſe, ſi cauſa ſit Eccleſiæ, quæ ex malitia agentis detrimentum pati non debet, *cap. ſi Epiſcopum* 3. 16. *q.*6. *cap* 2. *de Donat. cap. Cum venerabilis, de excep. in* 6. attamen extra ordinaria, aut Depoſitionis pœnà mulctandum eſſe cẽſemus.

107 Quum verò Clericus fuerit Actor, & Clericum quocumque prætextu, aut quæſito colore Clericum ad Forum Sæculare trahere tentauerit, cauſam per ſententiam ciuilem perdet, & cõmunione efficietur extraneus, *cap. In olita* 42. *q.*1. & ibi Archidiac. *num.*2. *cap. Si diligenti verſ. Cum igitur* hoc Ius. Iũcta ibi Gloſ. *verb. Cauſam*, & Abb. *num.*6. Gloſ. *in figuratione caſus, cap. Nullus Clericus* 6. 11. *q.*1. Federic. de Sen. *dict. conſ* 90. *num.*2. de communi atteſtans opinione Anſald. *dict. cap.*1. *num.*50.

108 Et nè aliquod intactum relinquamus generale principiũ huc conducens, etiam firmamus: Proceſſum coram Sęculari Iudice contra Clericum efformatum eſſe omninò nullum. Guid. Papa *deciſ.*450. *num.*2. Couarr. *PP. QQ. cap.*33. *num.*2. Math. de Aflic. *deciſ.*85. *num.*1. Gram. *deciſ.*29. *num.* 6. Scaccia *dict. cap.*11. *numer.*45. Hulric. Hunn. *in Encyclop. Iur. p.*2. *tit.*37. *num.*13.

109 His ſic minutatim explicatis, reſtat nunc rationem omnium iſtorum perquirere, in quo non modicum laboraſſe Auctores noſtros video ad diſparitatem adſignandam inter facultatẽ competentem cuilibet Laico ad prorogandam omnem Iuriſdictionem Sæcularem, vel Eccleſiaſticam, Clericis autem cur tam ſtrictè prohibeatur in alienam conſentire Iuriſdictionem, etiam Eccleſiaſticam? Et quoad Sęcularem.

110 Multas recenſet Marian. Soccin. *in dict. cap. Significaſti, nu.*45. quas examinat, rejicitque Barb *in l.*1. *ar.*3 *ex num.*186. Imola autem, Alex. & Felin. relati à Carleual. *dict. ſect.*2. *num.*1078. nullam credit eſſe demonſtratiuam, & concludentem, ſed omnes à DD. adductas perſuaſiuas, ſeu probabiles eſſe, ex eis nihilominus aliquas ipſe adducit, approbatque *num.*1079. 1080. *&* 1081. *& ſeqq.* quas ferè eaſdem exhibet etiam Barb. *dict. alleg.* 122. *num.*4. *&* 5. ubi concludit ex Alex. primariam, & formalem rationem huius Prohibitionis firmandam eſſe in Deciſione Sacrorum Canonum, à quibus ipſa pendet, nullamque aſsignari poſſe formalẽ, efficacemque aliam Prohibitionis iſtius rationem, licèt, quæ cõmuniter circum feruntur ſimul

Digitized by Google

collectæ juvent. Tres adducit rationes Ioan.Mar.Beller. *dict.§.2. à num.27.* quarum I.eſt,quod per Prorogationem efficitur Iuriſdictio Iudicis progati propria, quæ reſpectu Eccleſiaſticorum numquam poteſt concedi Sæculari Magiſtratui, tùm ob incapacitatem, quam ipſe *dict.p.1.§.2.* Latè fundauerat, tùm quia Prorogatio non datur de una ſpecie ad aliã Iuriſdictionũ,&multo minus(addo) ab uno,ad aliud Genus prout ſunt Eccleſiaſtica,&Sæcularis,quia nõ iam Prorogatio, ſed nouæ Iuriſdictionis conceſsio eſſet, Abb. *conſ.33.num.1.p.2.* & notatur *in cap.P. & G.de Offic.& Poteſt.Iudic. Deleg.*& per Cyn.*in l.Teſtamenta, C.de Teſtam.*

111 II.autem ratio eſt, quia priuilegium fori eſt introductum non in fauorem Perſonæ, ſed totius Ordinis Clericalis,cui renuntiari non poteſt,*cap.Si diligenti* 12. *de Foro Comp.* ibi: *Quum non ſit Beneficium hoc perſonale, cui renuntiare valeant, ſed potius toti Collegio Eccleſiaſtico ſit publice indultum, cui Priuatorum pacto derogari non poteſt &c.* junctis, quæ docto calamo congeſsit D. Emman. Gonçalez *in huius Textus Notis, num.7. & in Commentario, num.9.* omninò videndus,& Nos addimus latè cõprobantem Bellet. *dict.§.2.* ex Gloſſ. Abb. Felin. Alex. Calcan. Alex.de Næuo, Rolan. Couarr. Foller.Scaccia, Galleſ.& Surdo, eique adnectendi Gail. 1. *obſeru.* 40.*num.7.* Farin. *lib.1.Prax.Crim. quæſt.8.num.10.*

112 III.autem ratio ab ipſo adducta eſt,quod,quũ Clericus ſit maior quouis Laico, nam,& Vicarij Chriſti, & Angeli Dei Clerici vocantur, *cap.1.in fine 17.diſt. cap. Quis dubitet 96. diſt. cap.Duo ſunt, & cap.quia verò, de Sacr.Vnction.*Bar.*conſ.*180.Iaſ.*in l.Generaliter, ff.de in ius voc.* cum adductis à Dionyſ.Paul.Valentin *de Sacerdot.Excellen.p.2.§.13.* idem Bellet. *d.p.1.§.1.num.4. & §.2.num.28.* Indecorum eſt, quod Maior judicetur à Minori,*cap. Submititur, & cap.inferior.21.diſt.* nam ſunt à Iudicibus Sæcularibus honorandi Clerici,& non judicandi, *cap.Sacerdotibus* 11. *q.*1. & Laicis obſequendi Clericis manet Neceſsitas, non Imperandi Authoritas, *cap.Bene quidem 96.diſt.cap.Eccleſ. S.Mariæ, de conſtit. cap. Solitæ, de Maioritat.& Obedient.*

113 Alias rationes adducit Innocen.III.*in dict.cap.ſi diligenti, de For.Comp.* Quod videlicèt Prorogatio hæc iam tùnc erat contra Sac.Canones; Mileuitani ſcilicèt, ſiue Toletani,& Carthaginenſis Concilij relatos *in Can.*41. & 42. 11.*q.*1. cui arrident rationi Alex. &alij apud Barb.*d.alleg.*122.*nu.*5. nullam aliam rationẽ iſtius prohibitionis inuenientes, quam quod ipſa à Iure eſt inducta, non verò diſtinguunt, an intelligat prohibitionem ab Innocent. indictam, ſeu ab alijs Canonibus.

114 At rationes iſtas paruipendendas eſſe docet Iacob. Cujac. *tom.4. Poſthu.ad Text. in cap.ſi diligenti,& ad Text.in l.Ius publicũ, ff.de Pact.& in l.Traiectitia, ff. de oblig.& Act.tra.7.ad African.* Petr.

Digitized by Google

Fab. *in l.27. de Reg.Iur.* Acurſ. *in l.1. verb. Conſentiat, ff. de Iudic.* Vultej.*in l.1. C.de Iuriſd. omn. Iud. à num.*125. I quia initio Contractus Clericus renunciando Præſcriptione Fori, Iuri non derogat publico, Iuſve publicum non mutat, quo Clericis data eſt Præſcriptio Fori Eccleſiaſtici, ſed proprium,& priuatum Ius, quod ſtatim ab initio contractus habet, ut ſecum ex contractu alibi non agatur, quam in Foro Eccleſiaſtico, eo Se abdicat, & non uſutum paciſcitur, quæ conuentio etiam Iure Ciuili probata eſt Legibus nominatam loquentibus de præſcriptione fori, quæ competit ob Sacerdotij prærogatiuam, *l. Si quis in conſcribendo, & l.pen. C. de Pact.* ea igitur conuentio Iure Ciuili probata eſt, & Iure Canonico ante Innocentium III. improbata non eſt, ergò non eſt contra Ius Publicum, ergò non derogat Iuri Publico. Antec. probatur. Iuri publico non derogat alias qui ſe Iudicis non ſui Iudicio ſe ſubjicit Proprio dimiſſo, *l.1. & 2. ff. de Iudic.* & latè diximus ſupra. Si non alius ergò nec Clericus.

115 *II.*autem probat, ex quo Clericus, qui ſe ſubjicit alienæ Iuriſdictioni, & ſuo Foro renuntiat Iuri, & commodo ſuo de trahit, non Iuri Publico, ergò ei renuntiari poteſt.Conſeq. probatur ex vulgati Iuris Regula, Iuri pro ſe introducto quilibet renuntiare poteſt, de qua indiuidualiter loquitur, *l.Si quis in conſcribendo, C.de Pact.cap.Apoſtolicam, de Regular, cap. Quam periculoſum 7.q.1.* Antec.autem probo. I. *ex cap.2. cum ibi congeſtis* ab Scribentibus *de Iudic.* imo plerumque eſt ſecundario in fauorem Clericorum hæc prorogatio, & primario in Commodum Adverſarij alioqui cum eo non contracturi, & ſine ullo alterius incommodo, vel injuria procedit aliorũ Clericorũ, quibus in ſuis cauſis integrũ eis reſeruatur Ius. Ergò non eſt quur in præ Iudiciũ Iuris publici cedere hanc præſcriptionem dicatur, & licèt priuatorum conuentione nihil ex Iure publico cõuelli, immutari vè poſſe ſtatuatur *in l.27. ff.de R.I.* contractũ tamen actionũ,& obligationũ priuatorum cauſæ, prout conuentum inter partes fuerit ab initio cõtractus efformati, & mutati poſſunt, pro eorum Libito,ut ex pluribus probat Canonibus Gloſſ.ibidem, & Aſcon Pædian. *in 3. verr.* ab ipſo Cujac. *ibidem* adductus.

116 Quod autem contra Sacros non ſit Canones probare nititur exinde, quod d. Canon.41. ſolum vetat: Nè Clerici con Clericos ſuos, dimiſſo proprio Epiſcopo trahant ad Iudicem Sæcularẽ, ſed non vetat etiam nè in contrahendo Clericus ſe ſubjiciat Iuriſdictioni Iudicis Sæcularis, maximè ſi jure jurando illa ſit firmata Subjectio, quia jus iurandũ tùnc non ad Ius publicũ, ſed ad priuatũ reſpicit Contractũ, eiq; urgentius addi poſſunt Text.*in cap.Cum contingat 28. de Iur.Iur. cap.Quamuis pactũ, de pact. in 6.Auth. Sacramenta Puberum, C.Si adverſus vendi-*

tionem Quibus cauetur, quod etiã ſi actus de ſe ſit prohibitus, & inualidus adhibito Iuramento, legitimus efficitur, & validus. Seraph. de Seraph. *de priuileg. Iuram. priuileg.* 73. *num.* 176. Canone autem 42.11. *quæſt.* 1. hoc tantum Clericis prohibetur nè Iudicio Criminali, vel Ciuili pulſatus prouocatus à Iudice Eccleſiaſtico rem pertrahat ad Iudicem Sæcularem, quod manifeſtum eſſe aſſerit. Cujac. Si nulla Se conuentione obſtrinxerint de ſequendo, vel ſubeundo Foro Sæculari, vndè infert ipſe Duos Canones illos conuentionem non improbare, & conſequẽter conuentionẽ non eſſe cõtra Canones antiquos, eſſe tamen hodie contra Canones fatetur, ex *dict. cap. Si diligenti de For. Comp.*

117 Priuilegium Fori, quod Clerici habent, non cuilibet, ſeu certæ perſonæ datum fatetur, ex *dict. cap. Si diligenti, & ex cap. pen. de Iudic. in* 6 non tamen inferri ex eo aſſerit, non poſſe ſingulos in ſua cauſa hoc priuilegio non vti ſecundum fidem conuentionis, habitæ cum alio, quia nihil ea Res præjudicat priuilegio vniuerſali, & ſingulorum non eſt eadem ratio, quæ Vniuerſitatis, *l.* 2. & *l.* 7. *§.* 1. *ff. Quod cuiuſque Vniuerſ.*

118 Hæc ſunt vrgentiora, quæ noſtro objiciu nt Priuilegio omnes ferè Scribentes, volentes hinc inde aliquas pernicioſas ſub inferre conſequentias, quas, vt radicitùs vitemus his ſatisfacere curabimus, quod, vt commodiùs aſſequamur ſit.

§. IX.

Diuino, an Humano Iure ſit Fori Eccleſiaſtici introductum priuilegium? & an illud ad Ius Publicum referri debeat?

119 QVum Aduerſariorũ robur, eorumque vim ad inſtantias in Nos ſibi ſumẽdas duobus principaliter niti perſpexerim I. Præſcriptionem ſcilicèt Fori Eccleſiaſtici nõ eſſe Diuino introductũ Iure, ſed Imperatorũ indulgẽtia. II. Fori iſtius priuilegiũ ad Ius publicũ nõ pertinere, illa diluere propoſui, vt nugas iſtas facile vitare poſſimus.

120 Præſuponendũ I. eſt priuilegium hoc propriùs *Immunitatem* vocari, quaſi ſinè vllo munere, aut onere erga laicos à principio exiſtens, non verò debet *Exemptio* appellari, quia verbũ hoc ſupponit præceſsiſſe Subiectionem, quàm nuſquam erga Temporales Dynaſtas verificari poſſe, reſpectu Perſonarũ, & Rerũ Eccleſiaſticarũ, quoties Sæculares Principes legitimè operari ſunt, attẽto Diuino, & Humano Iure, ex mox dicendis liquidò conſtabit, & alibi non leuiter probamus, Obſeruatque à rigoroſa vocabuli ſignificatione Franc. Bord. *dec. Aniſc.* 106. *tom.* 4. *ſuor. oper. in nouiſ. edit. Lugdun.* 1665.

121 II. Præſupponenda, & reuocanda huc eſt Iuris Vniuerſi Diuiſio à nobis propoſita hac

hac *ead. quaſt.* §. 4. eaque retenta præmonemus: Quod omnes Iuris publici partes principaliter agũt de Publica Vtilitate, etiam ſi iſthinc plurimum emolumenti ad priuatos ſingulos deriuetur. Balduin. *in dict.* §. 4. Ioan. Corraſ. *in d. l.* 1. §. *huius Studij, verb. Spectat. ff. de Iuſt.* eà nimirum de cauſa quia illarum rerum ad Ius Publicum pertinentia, proprietas penes Rẽpub. vſus verò Priuatorum commodis deſeruit, annotante Vinnio *dict. cap.* 1. vt patet in Eccleſijs, quas omnium intereſt, in Rep. eſſe *Novell.* 17. *cap.* 4. Sacerdotes habere Sacra miniſtraturi *l. Inter claras* 8. *C. de Summ. Trinit. & Fid. Cath.* quamvis in ipſorũ cedat Sacerdotum vtilitatem; nullum etenim poteſt Ius Publicum aſsignari, quod in Privatorum vtilitatem ſecundariò non reſultet.

122 Quod vt commodiùs omnibus innoteſcat præſupponimus III. ex Chriſtophoro de Anguiano *lib.* 3. *de Legib. controu.* 1. *nu.* 23. & ex Franc. Valente *in Concord. Iur. Pont. part.* 2. *diſp.* 3. *quaſt.* 1. *ſect.* 1. *num.* 5. *pag.* 160. dupliciter accipi poſſe bonum commune Publicum, & Priuatum. I. quatenus Communitati primariò deſeruit, ſecundariò autem membris, quibus conſtat, in quà conſideratione Dominium boni, ſeu Iuris illius non eſt in Perſonis, ſed in Communitate, §. *Sacra,* & §. *Vniuerſitatis, Inſtit. de Rer. Diuiſ.* II. autem, quando primariò perſonas reſpicit particulares, & deinde Communitatem, cuius illæ exiſtunt membra, quod exemplificant in Sacerdotibus, Magiſtratibus, propulſatione violẽtiarum, calumniarum, & falſitatum inter litigantes, quæ quidem omnia ad Bonum Cõmune, & Ius Publicum referunt, ex *l.* 3. & 5. *ff. de Iuſt. & Iur.* §. 4. *Inſt. eod.* & probatur ex illo *Gen.* 47. 20. ibi: *Quibus* (Sacerdotibus) *& ſtatuta cibaria horreis publicis præbebantur.*

123 Nũc autem ex hoc nuper firmato principio faciliimè probamus Fori Eccleſiaſtici priuilegium ad ius ſpectare publicum, nàm ad illud Sacerdotium pertinere, jam vidimus. Ergò quidquid ad ipſius Sacerdotij conſeruationem, & augmentum pertinere conſtiterit, ad Ius publicum ſpectare in comperto eſt, argument. Text. *in l. Quod bonis* 5. §. *fin. ff. ad l. Falc. & in l. Si optio, ff. Qui, & à quibus.* Eidem Tribuentium Iuri augmentum, & Dominationem rei, ad quod eſſentia, & exiſtentia ipſius ſpectat, vndè ad idem pertinere Publicum Ius Sacerdotum priuilegium perſpicuè ſequitur, quia ad illud Sacerdotium pertinet, Vidend. Thom. Delbene *de Immun. tom.* 1. *cap.* 1 *dub.* 2. *ſect.* 2. *à num.* 19. plures referens. Cui nouiſsimè addimus D. D. Eman. Gonçalez *in dict. cap. Si Diligenti, num.* 2.

124 Secunda autem tituli pars (à Iure videlicèt Diuino Priuilegium hoc immediatè procedere) vt liquido demonſtretur, reuocanda huc quoque eſt à nobis ſupra §. 4. facta Diuiſio Iuris in Diuinum, & Humanum, rurſuſque Ius Diuinum in Na-

Digitized by Google

turale ſubdiuidi, & Poſitiuum; hincque Ius Diuinum in hoc ſenſu dicetur ſemper, quod per ipſum Deum, aut Chriſtum, ſiue mediatè, ſiue immediatè ſancitum eſt, quia non à ſubjecta materia, ſed à Iure denominationem ſumit. Ius verò Humanum eſt, quod principijs naturalibus, aut Ciuilibus, hominibus innoteſcit. Quibus hic iterum breuiter prælibatis ſit.

125 I. Concluſio Priuilegium Fori Perſonis, & Rebus competens Eccleſiaſticis, à Iure Diuino Poſitiuo prouenit immediatè. I. Probamus ex adductis §.4. nuncque ex Text. *in cap. Quanquam, de Cenſibus in 6.* ibi: *Cum igitur Eccleſia, Eccleſiaſticæque Perſonæ, ac res ipſarum non ſolum Iure Humano, quinimo, & Diuino à Sæcularium Perſonarum exactionibus ſint immunes, &c. cap. Non minus, de Immunit. Eccleſiar.* cum alijs infra referendis.

126 II. Autem ratione probatur. Priuilegium Fori ab eodem prouenit Iure, à quo Poteſtas ipſa deriuatur, cui illo gaudens ſubjicitur, ſed Perſonæ, & Res Eccleſiaſticæ Poteſtati ſubſunt Eccleſiaſticæ, ipſaque ſubjectio à Iure Diuino Poſitiuo immediatè emanat. Ergò Forum hoc à Iure iſto immediatè prouenit. Conſeq. ex præmiſsis ſequitur, minor ex ſecunda concl. perſpicua redditur, & ex luculenter ſupra adductis Maj. probo ex Philip. Decio *in l. ult. num. 1. ff. de Iuriſdict. & conſ. 283. num.* 8. & ex eo Aym. Crauetta, Gozadin. Petr. Surd. Bouet. Andr. Gail. Anton. Theſaur. Alderano Maſchard. Card. Tuſcho, & Carol. de Graſs. Thom. Carleual *de Iudicijs, tom. 1. libr. 1. tit. 1. diſp. 2. q. 2. num.* 128. *verſ. Secundum item caput,* cui addo Innocen. *in Rubr. de Conſuet.* ubi Ant. de Butrio *verſ. & nota.* Cuman. *conſ. 139. col. 2. in princ.* Paul. de Caſtro *conſ. 64. col. 2.* & cum alijs Ioan. Petr. Monet. *de Commutat. vltim. volunt. cap. 5. q. 2. num. 116.*

127 III. autem probamus Concluſionem noſtram ex ipſo Diuino Iure, ex quo apertiſsima dedi Teſtimonia *hac ead. q. §.4.* quibus annecto Gen. 47. 20. ubi refertur. *Emit igitur Ioſeph omnem terram Ægypti, vendentibus ſingulis poſſeſsiones ſuas præ magnitudine famis, ſubjecitque eam Pharaoni, & cunctos Populos eius à nouiſsimis Terminis Ægypti, uſque ad extremos fines eius, præter Terram Sacerdotum, quæ à Rege tradita fuerat eis, quibus, & ſtatuta cibaria ex horreis publicis præbebantur, & idcirco non ſunt compulſi vendere poſſeſsiones ſuas.* Cuius rationem reddens Franc. Bord. *tom. 4. ſuor. oper. deciſ. Miſcell.* 106. eam eſſe tradit, quia eo ipſo, quod ad Dominium tranſlata fuerunt Sacerdotum, Iura Immunitatis poſſeſsiones illæ acquiſierunt, Iure Diuino, quo prohibente venum ire compellere non poterat; contra Ius namque Diuinum nulla poteſt Humana cadere diſpoſitio, ut ipſe optimè adnotauit.

128 Vlteriuſque probatur Iure Diuino Immunitas hæc clariùs *ex Num. 3. 45.* ibi: *Eruntque Leuitæ mei.* Leuitæ autem Eccleſiaſti-

ſiaſtici erant ex Diuina Inſtit. ut *ex eod.cap.verſ.6.* & paſsim patet, quibus annecto 1.*Eſdr.7.23.* ubi Opulentiſsimum illum Monarcham Artaxerxem, quamuis Cæca obrutum Idololatriâ, ſic Eſdræ Sacerdoti ſcripſiſſe refertur: *Omne, quod ad Ritum Dei Cœli pertinet, tribuatur diligenter in domo Dei Cœli, nè fortè iraſcatur contra Regnum Regis, & filiorum eius: Vobiſque notum facimus de Vniuerſis Sacerdotibus, & Leuitis, & Cantoribus, & Ianitoribus, & Nathinæis, & Miniſtris domus Dei huius, vt Vectigal, & Tributum, & Annonas, non habeatis Poteſtatem imponendi ſuper eos, &c.*

129 II. Idem probamus Priuilegium Iuris Canonici, Sanctorumque Patrum repetitis Teſtimonijs. Hieron. relatus *in cap. Duo ſunt 7.12.q.1.* refert duo genera Chriſtianorum, ſub I. què ponit Clericos, ſub ſecundo Sæculares, & Laicos: Clerici ſunt ſignificati per Abel, qui erat Paſtor Ouium, & inter Clericos præcipuus Sacerdos Paſtor vocatur, quia verbo Dei, & Sacramentis habet educere, & paſcere Fideles, qui illius Oues ſunt ſecundum Spiritum, quam obrem Chriſtus D. dixit Petro: *Tu es Paſtor ouium, paſce Oues meas, &c. ut Tract. 3.* latiùs dicam. Munera ergò Abel benedixit, & ſingulari Priuilegio Sibi dicauit, dicandoque à quocumque exemit uſu Laico, declarauitque immunes eſſe ex natura rei à quocumque onere, & Poteſtate Laica, neque enim ſemel Deo dicata profanis uſibus applicari poſſunt, *cap. Eccleſiæ de Immunit.* expreſſeque Immunitas hæc decidirur de Iure Diuino *in dict. cap. Quamquam, de cenſ. in 6.* ibi: *Eccleſiæ, Eccleſiaſticæque Perſonæ, & res ipſorum non ſolum Iure Humano, quinimo, & Diuino à Sæcularium Perſonarum exactionibus ſint immunes, cap. ſi Imperator.* & ibi Gloſſ. *verb. Diſcuti 96.diſt. cap. Sacerdotibus, & cap. Syluester. 11.q.1. cap. Tributum 23.q.8. cap. Nimis*, & ibi Abb. *in fine, de Iur. Iur.* Concil. Trid. *Seſſ. 25. cap. 20.* ubi decernitur Immunitatem hanc Dei ordinatione, & Canonicis Sanctionibus inſtitutam eſſe, cum alijs conſultò omiſsis.

130 III. Hanc ſententiam non ſolum veriorem eſſe cenſemus, ut quam plures docent apud Dianam *par.1. tract.2. de Immun. reſol 1.* & communem inter Theologos, & Canoniſtas atteſtante Cabedo *par.2. deciſ.83. num.10* & Rot. Rom. *in una Albanen. Gabellæ 28. Iunij* 1630. coram Merlino, ſed probabiliter eſſe de Fide ex adductis Sacr. Scripturæ auctoritatibus exiſtimamus. Bordon. *dict. deciſ.106. num.3.* Communiorem autem eſſe noſtram hanc ſententiam, & ab omnibus ſequendam fidelibus ſinceram veritatē amantibus, & nugas Hæreticorum fugientibus, eorumque cauilationes, & technas odientibus comprobamus ex adductis *Fundam.1. q.3.§.1. verſ. Hinc jam.* & docent quam plures adducti à Zenedo *Collect. 57. ad Decretum, num. 1.* & prope in numeri laudati à Farin. *de Inquiſit. q.8. num.2.* Bovadilla *in Polit.*

Polit. lib. 2. cap. 18. num. 17. Zeuall. *Commun. Opin. q. 550. in princ.* Seſſe *de Inhibit. cap. 8. §. 1. num. 11.* Anaſtaſ. Germon. *de Sacr. Immunit. lib. 13. cap. 15.* Martha *de Iuriſdict. p. 2. cap. 6. à num. 1. ad 26.* Boetius Epoñ Friſius *in Commentar. de Iur. Immunitat. Eccleſ. num. 11. & 12.* Iodocus Coccius *in Theſaur. Catholico, 1. p. lib. 7. art. 22.* plura ex Sacris Canonibus, & Patribus adducens ad comprobandam Fori Eccleſiaſtici introductionem à Iure Diuino emanare, addendique ſunt Gloſſ. Felin. Gofred. Ioan. Andr. Abb. Alciat. Decius, Oldrad. Barbatia, Rolan. à Valle, Burſatus, Couarr. Nauarr. Petr. Rebuff. Stephan. Aufrerius, Aluar. Pelag. Ferdinand. Vazq de Menchaca, Roman. Ioan. Garcia, Alderan. Maſchard. Tyber. Decian. Bellarmin. Bozius, Viuius, Azor, Duard. Ioan. Franc. Fagnan. adducti à Ioan Maria Bellet. *Diſquiſit. Clericalium, par. 1. tit. 1. de Fauor. Clericor. perſonal. §. 1. num. 18. & ſeqq.* cui addo Bellug. Ioan. Oroſc. Camill Borrell. Ioan. Gutierr. Azeued. Carol. de Graſ. Anaſtaſ. Germon. Petr. Barboſa, Ioan. Azor, Alexand. Ambroſin. Marc. Scaccia, Bovadill. Cabed. Surd. & Franc. Suarez, relatos à Carleual. *de Iudic. tom. 1. lib. 1. tit. 1. diſp. 2. q. 6. ſect. 1. num. 395.* eique annecto copioſam, & celebrem deciſ. S. R. Rom. *in una Barchinon. exemtionis 13. Iunij 1646.* coram Corrado, ubi quam plures alias Deciſiones, Iura, & DD. allegat *verſ. Quia inconcuſſum*, quæ eſt apud Dian. *p. 8. poſt tract. pag. mihi* 683. videnduſque eſt ipſe Diana *par. 1. tract. 2. reſol. 1. & p. 4. tract. 1. reſol. 21. & p. 5. tract. 1. de Immunit. reſol. 21. & p. 7. tract. 1. reſol. 2. & 7. Summ. oper.* Dian. *verb. Immunitas Eccleſiaſtica, num. 2. & 3.* Delbene *de Parlam. dubit. 27. ſubſect. 2. verſ. Sexto denique.* Martin. Bonacina *tom. 2. diſp. 10. p. 2. §. 1. num. 3.* Barb. *voto 120. num. 19. tom. 2.* & cum innumeris Alex. Sperel *Deciſ. 37. num. 1. & ſeqq. p. 1. & deciſ. 181. per tot. p. 2.* & licèt apud iſtos alij aliter ſentiant, quoad bona temporalia, & Bona Clericorum, affirmantes Iure Pontificio Poſitiuo tantū exemta eſſe à Sæculari Poteſtate. Soto *in 4. diſt. 25. q. 2. art. 2.* Couarr. *Pract. QQ. cap. 31. num. 2. & 3.* Franc. Victoria *de Poteſt. Eccleſ. Relect. 1. q. vltim.* Ioan. Medina *in C. de Reſtit. q. 1.* Bellarm. *tom. 2. controuerſ. 2. Gen. lib. 1. cap. 28.* Bovadill. *in Politica, lib. 2. cap. 18. numer. 35.* Seſſe *de Inhibit. cap. 8. §. 1. num. 21.* Ioan. Garc. *de Nobilit. gloſſ. 9. nu. 1.* Omnia congerens teſte Zeuall. *q. 550. in fine*, noſtra tamen ſententia ab eis optimè corroboratur.

131 Rationem autem eius adducit Bellet. *dict. §. 1. num. 40. in edit. 1655.* in alijs autem de eſt, ubi ſic ait: *Cur autem exemtio Perſonarum Eccleſiaſticarum quoad omnia ſit de Iure Diuino, ea eſt ratio præcipuè, quod quum Eccleſiaſtica Poteſtas ſit à Chriſto Ieſu D. N. Lege Euangelica conſtituta ſupernaturaliter, & Petro Principi Apoſtolorum, eorumque Succeſſoribus, non autem Principibus Laicis commiſſa, eaque*

circa ſpiritualia verſetur. Nauarr. *in Relect.cap.Nouit. de Iudic.not.3. tit. Poteſtas Eccleſiaſtica, & Laica ut differant.num.96. conſequens eſt ut ad Eccleſiaſticam, non Laicam pertineat Iuriſdictio in Perſonas Eccleſiaſticas, quæ corpus, & animam in ſortem Domini tranſtulerunt, & Dei ſeruitio dedicarunt 12. q.1. cap. Cui portio, & ſic res ſpirituales, & de eius foro effictæ ſunt. Qua ratione uſus eſt Hoſtien. in cap.2. de Maior. & Obed. quæ à Ioan.Andr.Imola, & alijs probatur, & à nemine ibidem improbatur: eandem adducunt Oldrad.conſ.83. num.5. Marian.Soccin.in cap.2. num.3. de For.Compet. & alijs hanc opinionem comprobarunt firmis rationibus, & ex pluribus Sacræ Scripturæ locis deduxerunt. quæ, quum ex ſupradictis, & ex alijs auctoribus peti poſſint, in præſenti libenter prætermittuntur, quum apud Viros Iuſtos, æquique obſeruantes ſufficere debet hanc eſſe probatiſsimam, & receptiſsimam opinionem, eamque exploſis cauillationibus, callidiſque interpretationibus probari in cap. Si Imperator. 96. diſt. in cap. Quamquam, de cenſ.in 6. & in Concil.Lateranſ.ſub Leon X.Seſſ 9.de Reform. verſ. Cum à Iure, & nouiſsimè ex Concil.Trid.Seſſ 25.de Reform.cap.* 20 *ubi dicitur, Immunitatem Eccleſiæ à Perſonarum Eccleſiaſticarum Dei ordinatione, ac Canonicis Sanctionibus conſtitutam eſſe, &c.* hucuſque Doctiſsim. ille, & Illuſtriſs. Hieracenſ. Epiſcopus.

132 Et licet opponi poſsit non eſſe locum Sacrum expreſſe hanc Fori Immunitatem concedentem, non tamen obſtat. Reſpondetur enim, non omnia ad ſalutem, & Eccleſiæ Statum neceſſaria in Scripturis haberi, ut patet de Materia, & Forma aliquorum Sacramentorum, quæ non niſi per Traditionem ab Apoſtolis ad Nos peruenerunt, & tamen illas de Iure Diuino eſſe, nemo ex Catholicis hucuſque negauit, quod ipſum de fori priuilegio venit affirmandum, ut veritati Conciliorum conſulatur, aſſerunt enim eſſe de Iure Diuino Granad. *in 3. par. contr.9. tract.4. diſp.4. ſect.2. num. 16.* Diana, *& Summa eius operum locis ſupra citatis.*

133 II. autem etiam poteſt opponi aſſertio Grauiſsimorum in Sacra Theologia DD. expreſsè docentium ab Imperatoribus hāc Fori Immunitatem immediatè procedere nam Mich. de Palat. *in 4. diſt.25. diſp. 5.* priuilegium hoc Fori, primum conceſſum eſſe à Conſtantino Pijſsimo Imperatore, aſſerit, quam eandem ſententiam attribuit Subtiliſsimo D. Scoto. Paul. Comitolus è Soc. Ieſu *lib.1. Reſp. Moral. q.93. in illis verbis: Grauiter errauit Scotus in 4. ſent. diſt.13. quæſt.2. qui priuilegium exemtionis à Foro Laico in cauſa ſanguinis ait Eccleſiæ datum eſſe à Conſtantino,* à quo Scotum vindicat Franc. Bordon. *Deciſ. Miſcell.* 107. *dict. tom.4.* qui ipſius Scoti verbis relatis ex eis (concludenter ni fallor) ſubtiliſsimum D. contrarium omninò docuiſſe, demonſtrat, quem adi; alij autem, & à Iuſtiniano emanare docent prædictum priuilegium. Salgad. *de Reg. Protect. tom.1. part.1. cap.1.*

prælud.

Digitized by Google

prælud. 1. *num.* 51. & ſuadentur *ex Auth. Statuimus, C. de Epiſcop. & Cleric. Auth. ut Clerici apud proprium Epiſcopum*, cum alijs prope innumeris.

134 Quæ non obſtare adſerimus; Reſpondetur enim illa, & omnia iura alia ſæcularia, quæ in illius opinionis comprobationem adduci poſſunt eſſe ipſius fori declaratoria, non verò denuo concedentia priuilegium, quod ab Imperatoribus non fuit indultum diſpoſitiuè, ſed declaratiuè, *cap. Sacerdotibus* 11. *q.* 1. Gloſſ. *in cap. ſi Imperator. verb. Diſcuti* 96. *diſt.* Abb. *in dict. cap. Siquis, num.* 2. ubi etiam Felin. *num.* 1. & communiter DD. *de Maior. & Obed.* Barbatia *dict. conſ.* 45. *num.* 1. Alex de Næuo. *conſ.* 50. *num.* 2. Surd. *conſ.* 396. *num.* 14. *vol.* 2. cuius duplex eſt ratio. I. adducta à Gloſſ. nuper allegata, quod ſcilicèt, antequam emanaſſet Conſtitutio Imperialis erant Clerici exemti, & liberi à Iudice Sæculari. Bald. *in dict. cap. Siquis, num.* 5. Rolan. *dict. conſ.* 4. *num.* 7. Surd. *dict. num.* 14. Bellet. *dict. §.* 1. *num.* 25. cui addo Proſper. Fagnan. *in cap. Cum contingat à num.* 19. *uſque ad* 72. *& ſeqq.* & precipuè *num.* 128. *& in cap. Nullus, num.* 4. *de For. Compet.* & melius *in cap. Cum non ab homine, num.* 66. 79. *& ſeqq.* ubi præcipuè probat ex Gloſſ. *in cap. ſi Imperator* 96. *diſt.* Bal. *in Auth. ſtatuimus in princip. C. de Epiſcop. & Cleric.* & Rota Rom. *in Lucana Iuris Patronat.* 4. *Iunij* 1607. *coram Coccin.* apud Farin. *deciſ.* 241. Noſque intrinſeca ratione probamus, attenta nimirum Donationis natura, quam in liberali alicuius rei propriæ datione abſque aliqua obligatione conſiſtere docemur ex Text. *in l. Senatus* 35. *ff. de Don. cauſ. mort.* & explicat Bonac. *in Summ. tom.* 2. *de Contract. diſp.* 3. *q.* 13. *punct.* 1. *prop. unica.* Molina *de Iuſt. & Iur. tom.* 2. *tract.* 1. *diſp.* 273. *numer.* 1. Filluc. *tract.* 34. *cap.* 2. *q.* 1. *num.* 28. Sed Poteſtas hæc nuſquam legitimè Imperatoribus competijt, ut latè millenis in locis per opus probamus. Ergò non potuerunt ipſi eam concedere, & ſi aliquando eam habuerunt tyrannicè fuit, reſtituereque proprio Domino tenebantur, ut ſalui facti eſſent, undè Donatio argui non poteſt, tùm quia Donatio præſupponit Iuſtum Dominium, quod Tyranni non habent, ut etiam probabo alibi, tùm, & quia quum reſtitutionis cauſa facta ſit vera nequit appellari Donatio ex traditis ab Illum. Moron. *reſp.* 6. *num.* 4. *& ſeqq.* Bellarm. *contra Paul. Seruitam, fol.* 7. *ex* 1. *ad Timoth.* 5. ubi probat, quod quamuis à Conſtantino priuilegium hoc acceptatum primo appareat, tamen in Concil. Aquil. & Matiſconen II. dicitur ortum eam habuiſſe à tempore naſcentis Eccleſiæ.

135 II. autem ratio eſt, quia ſi vera eſſet opinio affirmantium priuilegium hoc ab Imperatoribus prouenire, falſas neceſſario affore tot Sacrorum Conciliorum, & Patrum aſſertiones à Nobis ſupra adductas, quibus paſsim inculcatur priuilegium eſſe de Iure Diuino, nam eo ipſo, quod

Im-

Imperatoribus hanc Omnimodã Donationem attribuunt, Poteſtatis iſtius Auctorem eſſe Chriſtum denegant, quia vera donatio poſſeſſionem rei donatæ pleno Iure competentem Donatori præſupponit, vt nuper diximus, qui autẽ pleno poſsidet Iure, Dominus rei priuatiuus, & abſolutus eſt, *l.1. C. de reuocat. donat.* Menoch. *de recuper. Poſſ. rem.* 13. *num.* 9. & 10. ſed eiuſdem rei poſſeſsio pleno iure competens penes Duos in ſolidum ſtare nequit, *l. Duo, ff. de precar. l.* 3. *§. Ex contrario, ff. de acquir. poſſeſſ. l. Si vt certo, §. fin. ff. commodati*, Bald. *conſ.* 486. *circa fin. vol.* 1. Calder. *conſil.* 5. *de cauſ. poſſeſſ. & propri.* Iaſ. *in l. Stipulatio iſta, §. Hoc quoq. num.* 2. *ff. de Verb. Oblig.* Ergò ſi Imperatores hanc Fori præſcriptionem Eccleſiæ, Eccleſiaſticiſque perſonis conceſſerunt, eis priuatiuè, primariò, & in ſolidum Poteſtas Eccleſiaſtica competebat. Ergò Chriſto numquam Iure proprio competijt. Conſeq. vltimam probo. Ideò hanc Fori præſcriptionem Iuri Diuino præcipuè attribuimus in Lege Gratiæ, quia ab immediata Chriſti D. conceſſione prouenit, vt *tract.* 1. latè probatum eſt. Ergò Negantes à Iure Diuino procedere Poteſtatem Eccleſiaſticam, Præſcriptionemque Fori, negant hanc Chriſto competijſſe Poteſtatem, eamque Fori præſcriptionem conceſsiſſe, aut concedere potuiſſe.

136 Nec inſtantiam obuiabunt Reſpondentes Poteſtatem Eccleſiaſticam Chriſto D. competentem fuiſſe habitualem, non verò actualem, & potuit ideò penes Chriſtum D. manere directũ ipſius Poteſtatis Dominium, manente Imperatoribus plena eius poſſeſsione perpetua, quà mediãte ad libitum diſponere de illa potuerunt, reſeruato ſemper Chriſto Supremo illo directo, ſeu habituali Dominio, nàm cenſetur quaſi Feudum perpetuum, quod redigitur ad inſtar Proprietatis, & appellatur Francum, de eoque liberè Feudatarius diſponit. Proſper. Fagnan. *in cap. Quod in Eccleſiarum, num.* 54. *de Conſtit.*

137 At non ſatisfacturos Aduerſarios reſpondeo, negando Suppoſitum, Chriſtus enim D. fuit verè Pontifex Max. exercuitque Supremam Eccleſiaſticam Poteſtatem, & eam conceſsit Petro, & Succeſſoribus legitimis, vt *tract.* 3. latè probabo. Nec difficultatem Sacrorum Canonum euadent Molinam ſequentes, *de Iuſtit. & Iur. tom.* 1. *tract.* 2. *diſput.* 31. *num.* 6. vbi reſpondet: Concilia, & Patres ſumere Ius Diuinum, latè pro Canonico, nàm præterquàm, quod Ius Diuinum *citatis locis* diſtinguitur ab Humano, & conſequenter à Canonico (ex præmiſsis) hæc reſponſio nullo pacto aptari poteſt Concilio Tridentino, Diuinam Ordinationem à Canonicis Sanctionibus expreſsè diſtinguente, vt rectè adnotauit Summ. Oper. Dian. *dict. verb. Immunitas Eccleſiaſtica, nu.* 2. *circ. finem in vlt. edit.* 1660. cuius ſolutio, irrefragabilis eſt attento Iuridico principio, quo docemur, nullum eſſe, aut Iota in Legibus, Decre-

cretis, aut Conſtitutionibus, & præcipuè Conciliaribus Verbum otioſum, & quod propriam, & peculiarem ſignificationem nõ habeat. Roman. *conſ.* 295. *col.* 2. *verſ. Prætereà*. Paul. de Caſtro. *conſ.* 164. *colum.* 2. *verſ. Et ſi dicatur, lib.* 2. Aym. Crauetta *conſ.* 84. *num.* 12. Tuſch. *PP. Concl. tom.* 7. *litt. S. conclus.* 895. *num.* 16. & *tom.* 8. *litt. V. concl.* 85. *num.* 29.

138 II. Concluſio Priuilegiũ hoc Fori Eccleſiaſtici, accidentalem formam, & extenſionem ab extrinſeco informantem, à Iure Humano Poſitiuo accepit, quę ex ſuprà adductis facilè probatur; nam Ius Humanum Poſitiuum diuiditur (vt vidimus) in Ius Canonicum, & Ciuile, ſed vtrumque illud Fori priuilegium ampliarũt, ergò, &c. Minorem minutatim per partes probo.

139 Quoad Ius Canonicum probatur ex tota 11. *q.* 1. ubi plurimæ Pontificium Decretales Epiſtolæ, & Conciliorum Decreta iſtud explicantia Forum, adducuntur, addendique ſunt Text. *in Can. Denique*, & *omnibus ferè alijs* 96. *diſt. cap. Decernimus* 2. *cap.* & *ſi Clerici* 4. *cap. Cum non ab homine* 10. *cap. Qualiter* 17. *de Iudic. cap. ſi diligenti* 12. *cap. Significaſti* 18. *de For. Compet. cap. Seculares eod. in* 6. *cap. ſi Iudex laicus* 12. *de ſent. excom. in* 6 Concil. Trid. *Seſſ.* 25. *de Refor. cap.* 20.

140 Iure verò Ciuili Auth. *Statuimus, C. de Epiſcop.* & *Cleric.* Auth. *apud quos opporteat cauſas dicere, tit.* 8. *Collat.* 6. Auth. *Vt Clerici apud proprios Epiſcopos, tit.* 12. *ead. coll.* per quæ correcta eſſe omnia Iura Ciuilia Iuriſdictionẽ laicis in Clericos, ſeu eorum bona concedentia ibidem docent Bald. quem communiter Scribentes ſequuntur.

141 Summi Pontifices priores fuerunt in confirmanda Immunitate ſuis Clericis, quàm Reges, & Imperatores, nam Cajus Pap. I. *in Epiſtol. ad Felicem*, *anno* 283. hæc ſcribit: *Nemo vnquam Epiſcopum apud Iudices Seculares, aut alios Clericos accuſare audeat.* Marcellin. qui ei ſucceſsit de anno 296. hæc habet: *Clericum cuiuslibet Ordinis abſque Pontificis ſupermiſſu nullus præſumat ad Seculare iudicium trahere, nec Laico quemlibet Clericum accuſare liceat*, inter Imperatores, qui primo Catholicæ Eccleſiæ detulit fuit Cõſtantinus, qui in Concilio Nicæno, anno 325. edito hanc immunitatem confirmauit, dum nonnullis Sacerdotibus eorum cauſas, & lites coram ipſo decidendas offerentibus, hæc reſpondit, tanto Principe digna verba: *Deus Vos conſtituit Sacerdotes*, & *Poteſtatem Vobis dedit de Nobis quoque Iudicandi ideò Nos à Vobis rectè iudicamur; Vos autem non poteſtis ab hominibus iudicari, propter quod Dei ſolius inter Vos expectate Iudicium, vt veſtra, iurgia quæcumque ſunt ad illud Diuinum reſeruentur examen: Vos etenim Nobis à Deo dati eſtis Dij, conueniens non eſt, vt homo Iudicet Deos, ſed ille ſolus, de quo ſcriptum eſt: Deus ſtetit in Synagoga Deorum, in medio autem eos dijudicat*, & *ideò his omiſsis, alia, quæ ad Fidem Dei pertinent*

abſ-

abſque ulla animarum contextione diſcutite. Hæc Carrança *in Summ. Concil. ad Concil. Nicænum*, meminitque Ioan Bapt. Fulgoſius *lib. 1. de Relig. Cultu.* Rebuff. *in Rubric. de Protect. Concord.* Thom. Bozius *de Iur. Natur. & Diuin. Eccleſ. Libert. & Poteſt. libr. 2. cap. 17. pagin.* 205. ubi alios refert, ex quibus patet Fori præſcriptionem Iure Diuino conceſſam eſſe Clericis, & primo confirmatam à Conſtantino Piiſsimo Imperatore, ad cuius imitationem, & exemplum eam ſubſequentes corroborarunt ſuis Conſtitutionibus, nimirum Valentinianus, & Theodoſ. Can. *Continua* 4. 11. *quæſt.* 1. *anno* 387. item Martianus anno 453. *l. Cum Clericis, de Epiſcop. Cleric.* & alibi pluribus. Igitur Imperatores propriè non conceſſerunt Clericis Immunitatem, Sed à Deo iam conceſſam ſuis procurarunt Conſtitutionibus confirmare, & extendere, ut optimè ratiocinatur, Bordon. *dict. deciſ.* 107. *num.* 2.

142 Quibus omnibus ſartam, tectamque manere hanc Fori præſcriptionem apparet, Imperatoreſque Catholici iſtud Fori Priuilegium Diuino inniti Iuri agnoſcentes, ab eo, quod uſurpatum Priores habebant, Seſe Poſteriores abſtinuerunt, illudque ità ampliari curarunt, ut ipſis, aliqui eius tribuant conceſsionem, ut vidimus, quum reuera tamen declaratio, & reſtitutio tantum ſit, ut iam diximus.

143 Diuino ergo, & Humano Iure Poſitiuo Clericorum Perſonæ, & Bona à Principum Sæcularium Iuriſdictione, & Poteſtate omninò exemtæ, vel rectiùs immunes ſunt, undè nullus Princeps, vel Iudex Sæcularis Clericum quouis modo judicare poteſt, ut ex præallegatis juribus, & ex *l.* 50. *titul.* 6. *part.* 1. tradunt omnes Scribentes ad illa, quibus addi poſſunt Aufret. Chaſan. Guillelm. Benedict. Couarr. Bellug Borrel. Menchac. Tuſch. Ioan. Garcia, Stephan. Gratian. Salced. Bouadilla, Menoch. Mantanta, Tyber. Decian. Scacia, Farin. Boz. Ambroſin. Martha, Zeued. Carol. de Graſ. Bernard. Diaz, Ioan. Gratian. Dominic. Soto, Michael. Salon. *Molina*, Franc. Suarez, Leonard. Læſ. & Sayr. relati à Carleual. *dict. ſect.* 1. *num.* 392. quorum aliquos Grammatic. Alex Roland Guid. Pap. Aflict. Rot. Rom. & Tuſch. allegat Bellet. *dict. §.* 1. *numer.* 2. addenduſque eſt Proſper. Fagnan. *in cap. Eccleſ. S. Mariæ, num.* 1. *de Conſtit.* eique annecto Thom. Grammat. *Menchac.* Rot. Rom. Rebuff. & alios adductos à Thom. Boz. *de Iur. Natur. & Diuin. Eccleſ. Libert. & Poteſt. lib.* 2. *cap.* 17. *per tot.* Ex quibus Menchaca præcipuè *libr.* 2. *de Succeſſ. Creat. §.* 22. *limit.* 28. multis ampliat Concluſionem hanc, luculenterque ampliationes probat, quas per ſtrictim Nos adhibebimus.

144 I. eſt in Clericis primæ Tonſuræ, quos eodem Diuino Iure Sæculari Poteſtati non ſubjici probat ex Barr. Abbat, Felin. Decian. Alciat. &

Alex. quam ſub ampliat, licèt fuerit Vxoratus, vel bis Matrimonium contraxerit, *cap. vnic. de Cleric. coniug. in 6.* principalemque ampliationem colligunt *ex cap. Nullus, de For. Compet.* quam plures relati à Proſper. Fagnan. *ibidem num.* 4. qui *num.* 16. *& pluribus ſequentib.* multipliciter hanc ſub ampliat regulam, ad Eccleſiarum videlicèt ſeruitio deputatos, Familiam Clericorum, & alios.

145 II. ampliatur hæc Fori præſcriptio quoad Clericos non incedentes cum habitu Clericali, & enormibus ſe delictis immiſcentes, quos eo gaudere docet ibidem Menchaca ex Imola, Alciat. Alexand. & alijs Proſper. Fagnan. *in cap. Contingit el 2. num.* 14. *de Sent. excom.* ubi ob hanc cauſam ad Eccleſiaſticum Iudicem mox remittēdum eſſe; dummodo tamen Clericus à competente Iudice monitus habitum reaſſumere noluerit, tùnc namque Fori priuilegium perdere docet Menchac. & ab eo Thom. Boz. *dict. cap.* 17. *pag.* 202.

146 Hæ ſunt principales ampliationes, aliæ namque non efficiunt generales regulas, ſed ſunt quaſi illationes ab iſtis deductæ. Ampliandum videlicèt. III. in Clerico minoris ordinis ſe negotijs Sæcularibus immiſcēte, & enormibus delictis. IV. Quamuis Clericus captus à Iudice exceptionem non alleget. V. Tametſi Clericus in Minoribus Fori priuilegio renunciet. VI. Licèt Teſtator Clericum in minoribus hæredem conſtituens coram Sæculari conueniri ſtatuat. VII. & ſi adſit Conſuetudo, quod renunciante Clerico in minoribus conſtituto Laicus de eo cognoſcat. VIII. Quamuis Eccleſiaſticus negligens ſit in Clerici punitione. IX. Denique ad Eccleſiaſticum ſemper pertinere cognoſcere, an ſua ſit Iuriſdictio.

147 III. Concluſio præcedentium explicatiua, & corroboratiua. Clerici ſunt de Iure Diuino immediatè ſubditi Eccleſiaſticæ Poteſtati, quam ſic probamus. Eo ipſo, quod quis in Clericum ordinatur efficitur res Sacra, & Spiritualis in Sortem, ac ſeruitium Domini transfertur, ab omnique Laicali ſeparatur uſu. *dict. Can. cui Portio* 12. *quæſt.* 1. Gloſſ. pen. *in dict. cap. ſi Imperator* 96. *diſt.* Abbas *in dict. cap. Solitæ, numer.* 4. *& in dict. cap.* 2. *numer.* 1. ubi etiam Hoſtienſ. *numer.* 6. *de Maior. & Obedient.* Soccin. Sen. *conſ.* 12. *numer.* 16. *volum.* 1. Alexand. *conſ.* 8. *numer.* 1. *vol.* 1. Roman. *ſing.* 414. Azor. *dict. cap.* 12. *verſ. & in dictis Capitulis.* Proſper. Fagnan. *in cap. Nullus* 4. *numer.* 4. *de For. Compet.* eiſque in remunerationem fuit à Deo priuilegium hoc conceſſum, ut Poteſtati ſubderentur Eccleſiaſticæ. Can. *Cum ad verum* 96. *diſt. cap. Quanto,* & ibi Gloſſ. fin. *de Iudic.* Innocen. *in cap. Nouerint. circ. princip. de Sentent. excom. mun.* Bellet. *dicto §.* 1. *numer.* 15. Sed Poteſtas hæc immediatè

pro-

prouenit à Deo, Can. *in nouo* 21. *diſt.* Can. *Legimus* 93. *diſt.* Can. *Sacroſancta*, *§. hac verò* 22. *diſt.* Can. *Nouit, poſt med.* ubi Gloſſ. *verb. Iuriſdictionem*, & Abb. *num.* 11. 12. Dec. *num. et.* 63. Nauarr. *numer.* 147. *extra de Iudic.* idem Nauarr. *de Spolijs Cleric. §. 2. ſub num.* 1. Syluest. *verb. Papa.* Iacobat. *de Concil. lib.* 6. *art.* 1. *num.* 4. Grammat. *conſ.* 1. *numer.* 34. *poſt Deciſ.* Soto *de Iuſt. & Iur. libr.* 4. *quaeſt.* 4. *art.* 1. *concl.* 1. & 2. Couarr. *PP. QQ. cap.* 1. *numero* 2. *concl.* 2. & *in Relect. Reg. Peccatum, par.* 2. *§.* 9. *numer.* 6. *de R. I. in* 6. Rationemque adducit Bellet. *dict. §.* 1. *num.* 26. ex Abb. Petr. de Mont. Ioan. Capiſtran. Nauarr. & Couarr. & Nos fuſius alibi probamus. Ergò Clerici ſunt Iure Diuino Eccleſiaſticae Poteſtati ſubditi, ergò Fori priuilegium eorum Bonis, & Perſonis competens eſt de Iure Diuino; Ergò nequit Iure Humano introductum eſſe, prout fatendum eſſet, ſi à Principibus Saecularibus conceſſa eſſet ipſius Fori praeſcriptio, ipſi etenim non à Deo immediatè ſed à Rep. ſuam acceperunt Poteſtatem, ut ſupra latè probaui, & nunc in his rigoroſis terminis loquentem addo Bellet. *dict. §.* 1. *num.* 28. ubi S. Thom. Sot. Caietan. Lel. Zech. Couarr. Nauarr. & Iacobatium adducit.

148 Conſequentias iſtas irrefragabiliter, & fortè ſingulariter probamus: Poteſtas in perſonas, & res Clericorum Iure Diuino, ex immediataque Chriſti participatione, & conceſſione à primo Militantis Eccleſiae exordio, penes Eccleſiae Praelatos, Supremoſque eius Magiſtratus priuatiuè reſedit. Ergò non potuit Imperatoribus, alijs ve competere Principibus Secularibus. Antec. liquet ex hucuſque dictis. Conſeq. probatur. Iuriſdictio eſt indiuidua, & non poteſt ideo integraliter uno, eodemque tempore, apud Duos Iudices, & Magiſtratus manere, ut ex Text. *in l.* 4. *§. Cato. ff. de verb. obligat.* tradunt communiter Legiſtae, Abb. & Canoniſtae *in cap. ut debitus honor. de Appellat. cap.* 1. *§. Paſtoralis, de reſcrip.* idem Abb. *in cap. Prudentiam, num.* 2. *de Offic. Delegati.* Felin. *in cap. Cum ex officio, numer.* 2. *de Praeſcript.* Crauetta *conſ.* 411. *numer.* 1. & 6. & plures alij relati à Menoch. *conſ.* 1156. *num.* 50. *vol.* 12. Marth. *de Iuriſ dict.* 1. *part. cap.* 18. *numer.* 1. Petius Gregor. *Partit. Iur. Canonic. tom.* 2. *titul. de Elect. cap.* 5. & *de Republic. lib.* 5. *cap.* 5. Salgad. *de Reg. Protect. part.* 2. *cap.* 10. *num.* 89. Solorçan. *de Indiar. Gubernat. tom.* 2. *libr.* 3. *cap.* 17. *numer.* 44. quum non ſit Iuriſdictio viliorìs, ſed ſublimioris conditionis qualibet alia re, eiſdem ſiquidem regulis, ac vita propria metitur: Oſaſc. *Deciſ.* 180. *numer.* 17. Mar. Giurba *Conſ. Crimin.* 49. *numer.* 16. & faciunt plura tradita à Capic. Galeot. *Reſp. Fiſcal.* 1. *numer.* 20. Sed nullius rei Dominium, & Poſſeſsio penes duos in ſolidum reſidere poteſt, ut ſupra probaui, nuncque addo Text. *in l. Si inter, Me, & Te, ff. de Excep. rei judic.*

in illis verbis: *Quod ſi poſt rem judicatam à me petere cœperis, intereſt, utrum meam eſſe hereditatem pronuntiatum ſit? An contra? Nam ſi meam eſſe, nocebit tibi rei judicatæ exceptio, quia eo ipſo, quod meam eſſe pronuntiatum ſit, ex diverſo pronuntiatum videtur tuam non eſſe.* Quem exornat copioſè Capic.Galeota *lib.2.controv.35. per tot.*& conducunt tradita à Salgad. *de Reg.Protect.p.4. cap.9.à num.21.cum ſeqq.*

149 Quum ergò toties à Sacroſanctis Concilijs, & Patribus à Iure Canonico, & Sacris Expoſitoribus pronuntiatum ſit, priuilegium hoc eſſe de Iure Diuino, ex diuerſo pronuntiatum eſt non poſſe de Iure Humano eſſe, ut ex nupero conſtat Textu.

150 Ex hucuſque per hos *quinque §§.* ſequitur, & ea recapitulando deducimus, nulla Cæſarea, vel Regia Conſtitutione priuilegium hoc tolli, imminui, aut infringi poſſe, quod apertè docent D.Couarr.*PP.QQ.cap.51. num.5.* Thom. Gram. *deciſ.29. num.12.* ſed nec conſuetudine ulla aboleri valet, quantacumque etiam vetuſtate nitatur. Matth. *de Iuriſdict. part.4 cent.1. caſ.24. num.6.*Rolan.à Valle *conſ.4. num. 13. volum. 1. & conſ. 23. num.9. vol.2.* Steph.Gratian. *diſcep.Forenſ. tom.2. diſcep.340. num.38. & 39.* Præ omnibuſque probauit Rot.Rom. *deciſ.10. in Antiq. alias.* 839.cuius verba ad litteram adducit Thom. Boz. *de Iur. Natur. & Diuin. Eccleſiaſt. Libert. & Poteſt. lib.2.cap.17 pag.206.* ubi pluribus hanc reprobat conſuetudinem, invalidamque eſſe oſtendit, & nullam.

151 Quinimo nec ipſum Pont Max. Priuilegium hoc Clericorum ordini in totum auferre valet, & Clericos in uniuerſum omnes Iuriſdictioni Magiſtratus Sæcularis ſubjicere haud quaquam poteſt. Card.& Abb. *in cap. Perpenatimus in repetit. de ſent. ex. com. Rom. in ſingular. verb. Papa, verſ. Quæro nunquid*, & ab eis Thom.Gramm. *Deciſ. Neapolit. 61.num.10.* Thom.Boz. *ubi ſup. cap. 17.pag.199.* addentes,quod ſi Papa talem facultatem Sæcularibus concederet, adeo nullam, & invalidam affuturam, ut ex ea à peccato non excuſarentur Sæculares Magiſtratus, vel etiam Principes, ut iam ſupra, & Nos diximus, nuncque comprobantes addo Petrū Anton. Petram. *de Poteſt. Princip. cap.27. num.24. & 46.* Hieron. Schurfium *conſ.44. numer.2. conſ.1.* Matth. *de Iuriſdict. part.2. cap.6. numer.26. & 30.* Thom. Gram. *dict. deciſ.29. numer. 11.* cuius ratio eſt, quia quamuis Summus Pontifex poſſit quoad aliquos Clericos priuilegium hoc derogare, eoſque Sæcularibus ſubjicere Magiſtratibus, ut ipſi ſupponunt, & docet Proſper. Fagnan. *in cap. Cum non ab homine, num.66. & pluribus ſequentibus*, tūncque non propriè derogare fori priuilegio dicetur, ſed interpretādo permitere, nam, quū huiuſmodi præſcriptio à Iure Diuino (ut ſæpius repetitū manet)

Papa

Papa nequit ei derogare, ſed tantùm interpretatiuè procedere, ut ratiocinatur Vazq. *in Opuſc. de Benefic.cap.4.§.2.art.1.numer.*120. Molfeſ. *in Summa,tract.6.cap.*11. *num.*16. Barboſ. *de Poteſt.Parrochi, p.*1.*cap.*8.*num.*2. Eruditè noſter Moez. *ſuper lib.* 1. *Sexti Decretal. tit.* 4. *&* *in cap. Conſuetudinem* 1. *num.*6.25. *&* 26.ubi dilucidè rem per tractat. Sed interpretatione nequit Ius, aut lex interpretata perimi, aut tolli. Bal. Din. Angel. Felin. & Tull. quibus ſubſcribit And. Tiraq. *in l.Si unquam, verb. Libertis, num.*14. *C.de reuoc.don.* & ab eo Franciſc. Carpio *de Execut.teſtam.lib.*2.*cap.*5 *num.*6. Ergò non poterit omninò Fori præſcriptionem Papa tollere.

§. X.

Quæſtionis titulo ſatisfaciens.

152 EXpeditiores nũc Quæſtionis reſolutionem aggredimur, firmatis omnibus, quæ ad eius intelligentiam conducere poterant, eamque ideo ſingillatim adhibere conabimur, non tamen minutatim, & ex profeſſo, hoc enim juſtum abſumeret Volumen non paruũ; Neceſſariaque ideo tantum prælibabo.

153 Iudicijs ergò multipliciter differunt Eccleſiaſtica, & Sæcularis Iuriſdictio. I. agendi modo, judicat enim Eccleſiaſtica Poteſtas Spirituales cauſas, ut probatur ex tota 11.*q.*1.& ex copioſè adductis *§. proximè praced.* Sæcularis autem, Temporales, *cap.Nouit. de Iudic. cap.*1. *& cap. Cauſam qua Qui filij ſint Legitimi.* II.Pœnarum impoſitione, Sæcularis enim, corporales infert pœnas primario, & directè, ut per *tot.*23.*q.*5. Eccleſiaſtica verò directè, & præcipuè Spirituales, *tota* 11.*q.*3.eleganter probat duas has differentias Greg.II. adverſ. Leon. Iſauric. Imper. ſcribens *Epiſt.*2. *qua eſt ante edition.VII.Synodi*, dicens: *Si quiſpiam Te offenderit, Domum eius publicas, & ſpolias, ſolam illi vitam relinquens, tandemque illum ipſum, vel ſuſpendio necas, vel capite truncas, vel relegas, eumque longè à liberis, & ab omnibus cognatis, & amicis ſuis amandas. Pontifices non ita, ſed ubi peccarit quis, & confeſſus fuerit, ſuſpendij, vel amputationis capitis loco, Euangelium, & Crucem eius Ceruicibus circum ponunt, eumque tamquam in carcerem, in Secretoria, Sacrorumque vaſorum araria conjiciunt in Eccleſia Diaconia, & in Cathecumenia ablegant, ac viſceribus eorum jejunium, oculiſque vigilias, & laudationem ori eius indicunt, cumque probè caſtigauerint, eumque fame afflixerint, tùm pretioſum illi demum corpus impertiunt, & Sancto illum Sanguine potant; & quum illum vas electionis reſtituerint, ac immunem peccati, ſic ad Dominum pium, inſon-*

temque tranſmittunt. Vides Imperator, Eccleſiarum, Imperatorumque diſcrimen.

154 Hinc Spirituale Gladium Eccleſiaſticæ Poteſtati primariò, & actu competere dicitur. Can. 16. *quæſt.* 2. Temporali autem Gladiũ materialem, Can. *non ſolum* 23. *quæſt.* 5. Can. *Inter, ead. cauſ. quæſt.* 2. Idem Greg. *ead. Epiſt.* 2. vbi proſequitur: *Perſequeris Nos, ac tyrannicè vexas militari, carnalique manu: Nos inermes, ac nudi, qui terrenos, ac carnales exercitus non habemus, invocamus Principem exercitus omnis creaturæ ſedentem in Cælis Chriſtum, qui eſt ſuper omnes exercitus ſupernarum Virtutum, vt immitat Tibi Dæmonem, ſicut dicit Apoſtolus; tradere huiuſmodi Satanæ in interitum carnis, vt Spiritus ſaluus ſit. Nam vbi præclara commonitione adhibita, & doctrina Pontifices Deo exhibuerint Imperatores irreprehenſibiles, & mundos à peccatis, & delictis, magnam apud Deum laudem, & gloriam obtinent in Sanctam Reſurrectionem magnam, quo tempore res ipſas accultas, opera noſtra in lucem prolaturus eſt in confuſionem noſtram coram Angelis ſuis.*

155 Ex cuius Sanctiſsimis Verbis tria Nobis obſeruatione digna occurrunt I. Poteſtatem Eccleſiaſticam numquam mortem naturalem rei, ſed eius quærere Spiritualem vitam. S. Aug. *Epiſt.* 54. *ad Mac.* ſcribens: *Quãto magis Nobis diſplicet vitium, tantò minus volumus in emendatum interire vitioſum.* Optimè Bald. *in cap. Cum non ab homine de Iudicijs*, vbi ait, ex hac ratione Eccleſiam gradatim emendando procedere, & non fulminate degradando. Nec obſtat Ananiæ, & Saphiræ exemplum communiter adductum, ex quo Heterodoxi crudelitate à principio Eccleſiã operatam eſſe, dicunt. Reſpõdet enim S. Hieronym. *Epiſt.* 8. *ad Demetr.* Correctionis exemplo diuinitus accidiſſe; *nam, & Apoſtolus* (ait Eminentior Purpura) *Petrus nequaquã eis mortem imprecabatur, vt ſtultus Porphyrius calumniatur, ſed Dei Iudicium prophetico Spiritu anuntiat, &c.*

156 II. eſt proximè conſonum; pœnas nimirum eſſe Spirituales. I. namque intellectum conuincere ſtudet Eccleſiaſtica Poteſtas, quam corpus affligat, vt latè probat Guillelm. Beyer. *de Eccleſ. Hierarch. quæſt.* 2. *cap.* 8. illud in comprobationem Apoſtoli ſubinducens 2. *ad Timoth.* 4. *Argue, obſecra, increpa in omni patientia, & doctrina*, inferenſque præcipuam Eccleſiaſticæ Poteſtatis efficaciam à doctrina pendere, quod eleganter pluribus comprobat Patribus. Poteſtas verò temporalis non à Scientia Diuina, & Prudentiali doctrina ſuum recipit vigorem, & auctoritatẽ, ſed à materiali tantum coercitione, quàm latiſsimè proſequitur differentiam Guillelm. Beyer *dict. cap.* 8. vbi quàm plures adducit PP.

157 III. denique deducimus, eos, qui in Fide tepidiores ſunt, vel ſuæ ſalutis negligentiores, ab Eccleſia nulla alia ratione vr-

vrgeri, quàm excommunicationis comminatione, quæ Spiritualis eſt pœna, quàm vtique impœnitentibus inferendam, monent Apoſt. 1. *ad Corinth.* 12. Clemen. *Conſtit. Apoſt. lib. 2. cap.* 41. Cypr. *Epiſt.* 10. *& alibi paſsim.* Ambroſ. *lib. 1. de Pænit. cap. vlt.* Hier. *cap. 3. Comment. in cap. 6. ad Galat. & in cap. 5. Zachar.* Aug. *Hom.* 50. & innumeri propè Conciliorum Canones, teſte Guillel. Beyer *dict. c.* 8 *pag.* 558. *Vbi autem excommunicationem Eccleſia inflixit* (inquit Cœleſt. III. *in cap. Cum non ab homine de Iudic.*) *Si excommunicatus in profundum malorum venerit, quũ Eccleſia non habeat vltra quid faciat, nè poſsit eſſe vltra perditio plurimorum, per Secularem comprimendus eſt Poteſtatem.* Vbi adnotanda eſt clauſula illa: *Quum Eccleſia non habeat vltra quid faciat, &c.* Quam de facto intelligendã eſſe, vt quam plures docent adducti à Proſpero Fagnano *in dict. cap. Cum non ab homine, num.* 30. At non rectè eos intelligere cenſeo, nam tùnc Pontifex, non de facto, ſed de jure locutus eſt, & pœnam, quam Eccleſia imponere poteſt in ſumo gradu ſuperiorem excommunicationem eſſe cenſuit, alijſque pœnis temporalibus hanc præpoſuit, & meritò, quia teſte Aug. *lib. de Correct. & Grat. cap.* 15. cuius ſententia refertur *in cap. Corripiant.* 24. *quæſt.* 3. Excommunicationis pœna in Eccleſia, nulla major eſt, vt fatetur Proſper. ipſe Fagnan. *in cap. Nuper, num.* 30. *de ſent. excommun.* eamque, ann[illegible]

alias præceſsiſſe ſupponit, nam eſt incluſiua aliorum, quæ neceſſario præmitti debent, *l. Si vltra, C. de Fideicom.* & ex pluribus adductis à Barboſ. *Dict.* 428. *num.* 1. minora ergò, vel ſupponendo, vel paruipendendo, maiora, præcipuaque Eccleſiæ ſupplicia annumerauit Pontifex, poſtquæ nihil vltra conſideratione dignum in remedium adhibendum rectè cenſuit, quamvis enim exilia, triremes, & alia quam plurima poſsit imponere annumerata à Proſper Fagnan. & eius Anteſignanis, quum tamen Carnalia ſint, eis Eccleſia non attendit, quia ipſius arma non carnalia, ſed ſpiritualia eſſe Cyril. Alex. docuit *lib. 2. in cap. 6. Ioann.* explicans Petri verba: *Domine ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes?* Vbi hac eleganti comparatione facta inter Arcam Domini à Sacerdotibus ſolemniter circumlatam tubarum ſonitu, & clamantium voce per Hiericuntina mœnia, & Chriſtum D. cuius Euangelium, & ſana doctrina ab Apoſtolicis viris per vniuerſum diffuſa eſt, ait: *Ipſe enim* (Chriſtus) *eſt, qui à Sanctis viris portatur, & omnem Diaboli vim euertit, non armis, ſed Clamore, & tuba, hoc eſt, Euangelica prædicatione, & conſenſu omnium populorum in rectitudine Fidei Dominum confitentis. quod in myſticis quoque rerum Diuinarum Celebrationibus impleri videmus, Pontificali tuba, hoc eſt miniſtrantis voce populo præeunte: ità verò cadit, & conteritur Aduerſariorum vis, arma*

carnalia,

ſed

ſed Potentia Deo.

158 Et quamvis obſtare videatur, S. Aug. *de Fid. & oper. cap.* 4. docens: Peruerſiſsimam ſecuritatem Præpoſitis tribuere, vt ad eos non pertineat, niſi docere, quid cauendum, quid vè faciendum ſit, quodlibet autem faciat quiſque non curare. Côtendenſque in Eccleſia malos tolerandos, quando corrigi non poſſunt, ſubdit ibidem: *Quum verò eis, per quos Eccleſia regitur, ad eſt ſalua pace Poteſtas Diſciplinæ, aduerſus improbos, aut nefarios exercendæ, tùnc rurſus, nè ſocordia, ſegnitiaque dormiamus, alijs aculeis præceptorum, quæ ad Seueritatem coercitionis pertinent excitandos Nos eſſe admonens.*

159 Aſſertioni noſtræ non obſtare Auguſtinum, reſpondetur, quippe, quum nequaquam Nos ab Eccleſia Iuriſdictionem coercitiuam excludere velimus, ſed ſolum Publicam Poteſtatem ei denegamus, quà videlicèt mox ſeuerè puniendo Sontem procedit ur, nam Eccleſia priùs omnia remedia ſpiritualia lenitate adhibet, quumque illa non proficiunt grauiores adauget corporales pœnas, dùm verò, nec iſtæ ad emendationem ſufficiunt, vltimum, maiuſque remedium experitur, Excommunicationis videlicèt maioris, mucronem, quod ſi tam immedicabile ſcelus ſit, vt nec iſto reus conualeſcat, Sæculari tradit Poteſtati, vt eo ſublato membro, Chriſtianæ Reip. corpus eius contagione putreſcere deſinat. Quam ſolutionem, licèt cô-fusè adhibitam, conciſsèque côceptam adhibere voluiſſe video Guillelm. Beyer. de Eccleſ. Hierarch. *quæſt. 12. cap. 8. pagin.* 557. eamque ad æquatam eſſe Praxi Eccleſiæ cenſemus, & Verbis Aug. non leuiter repugnare apparet, adhùc enim inſtantiam datii in ſolutionem video, ſed quia latius alibi quæſtionem hanc ex profeſſo ſumus rurſus excitaturi, nùnc ab ea ſuperſedemus, reſpondendo breuiter, dupliciter Dom. commiſiſſe Petro Gubernium Eccleſiæ, aliter enim circa Agnos, & circa Oues aliter, illos paſcere tantum voluit floribus, & ſuaui doctrina, has paſcuis, bacculo, & funda, vt latiſsimè probat Ioſeph. Stephan. Valentin. *de Poteſt. Coactiua Rom. Pont. cap.* 2. ex qua benè intellecta diſtinctione, optima adſignatur, ni fallor, ſolutio, Clariorque ex infra adducendis, *§. Proximè ſequenti.*

160 Differunt III. Poteſtates ordinario Gubernio; nam licèt Vtrique paſcere conueniat; ſed Temporalis paſcit corporaliter, ſicut Chriſtus pauit turbas, Ioan. 6. Matth. 14. & 15. Marc. 8. Luc. 9. Gratian. *in Summ.* 39. *diſt.* §. 1. Regemque ideò Temporalem illum acclamare voluerunt, Ipſeque renuit, vt iam alibi dixi. Eccleſiaſtica verò Poteſtas paſcit ſpiritualiter 1. *Petr.* 5. *Paſcite, qui in vobis eſt, gregem.* Can. *Eſto* 95. *diſt.* Aliquando tamen corporaliter quoque paſcere debet; quum poteſt Eccleſiaſtica Poteſtas, vt *d.* §. 1. 36. *diſt.* dicitur.

His

161 His ſic ſummatim, & quaſi ad ſynopſim redactis, clariùs ea explicare decreuimus, vndè Poteſtates iſtas, materia, forma, modo procedendi, Pœnarum impoſitione, & perſonis differre ſigillatim probamus.

§. Final.

Quomodo hæ differant Poteſtates Materiâ, Forma, & modo Iudiciario?

162 Materia Iudicij has diſtingui Poteſtates conſtat I. quia inter ipſas magnum eſſe diſcrimen ait Iuſtin. Nouell. 82. & 86. ex quo Sacerdotium Diuinarum rerum Adminiſtratio; Imperium verò Humanarum rerum Gubernatio, Moderatioque ſit. II. Eccleſiaſtica Iuriſdictio, & Poteſtas eſt rerum ad doctrinam, & diſciplinam Eccleſiæ pertinentium. Ciuilis, ſiue Politica rerum ad ciuilem ſocietatem, vt jam abundè ſupra probaui, illa concernit animam, hæc verò priuatam, vel publicam vtilitatem in temporalibus. Iuriſdictio, vt eſt Iuris dicendi Poteſtas in Ciuilibus negotijs, ſine Iure Ciuili expediri non poteſt, at Eccleſiaſtica, ſiue Poteſtas Spiritualis eſt perſonarum, & rerum Sacrarum in Eccleſia, ſecúdùm Canones, vndè Ius illud, prout in eo Regulæ Eccleſiaſticæ continentur, Canonicum vocatur. Can. *Nulli* 38. *hac* 25. *quæſt.* 1. *cap.* 1. *de conſ.* cum alijs *alio Fundam.* latè adducendis.

163 Hinc quum Ciuilis Poteſtas, ſiue Iuriſdictio corpori, & rebus; Sacerdotium verò animæ, ac ſpiritui potiſsimum ſeruiat. Can. *Duo ſunt* 96. *diſt.* harum Gubernatio vulgo dicitur Spiritualis, quia ſcilicèt ſpiritus, & animæ primariò tantùm eſt curatio; altera temporalis, quia non æternarum rerum, ac Spiritualium adminiſtratio eſt, ſed externarũ potiùs, & corporalium, quæ ad temporariam hanc vitam pertinent, & pro tempore mutationem recipiunt. Can. *Valentinianus* 63. *diſt.*

164 Quoad modum, & formam procedendi etiam differentia eſt inter cauſas Sæculares, & Eccleſiaſticas. Hinc I. tradit Grammat. *conſ.* 42. *in princip.* quod Iudex Eccleſiaſticus non tenetur ſtare proceſſui Iudicis Sæcularis, quando ad ipſum delinquens remittitur, & eſt originalis doctrina Bald. *in Auth. Clericus quoque, n.* 11. & ibi Addit. *litt. A. & B. C. de Epiſcop. & Clericis.* II. Nam acta coram Iudice Sæculari facta etiã contra laicum, nullam faciunt Fidem coram Eccleſiaſtico Iudice, Martha *de Iuriſd. part* 4 *cent.* 2. *caſ.* 169. *num.* 11. & generaliter Acta cuiuſcumque cauſæ, & Iudicij facta coram Sæculari, nullam Fidem facere in Eccleſiaſticis Tribunalibus, docent Alvar.

Va-

Valaſc. *Conſult.*65. Matth. *d. cent.* 2. *caſ.*139. *&* *caſ.* 169. *num.*7. *&* 8. III. de Iure Ciuili, quilibet eſſe poteſt teſtis ſiue vir, ſiue fæmina ſit in cauſis criminalibus, dùm tamen examinis tempore idoneus ſit. Steph. Aufrer. *in Tract. de Teſtibus, num.*93. Roland. à Valle *conſil.*7. *num.* 13. *vol.* 1. Vldaric. Zaſ. *conſ.*3. *num.*40. *vol.*2. Pariſ. *conſ.*59. *num.*4. *vol.*4. Regner. Sixtin. *Conſil. Marpurgenſ.* 10. *nu.* 48. *vol.*2. Franc. Curt. *de Teſtib. concl.*49. *num.* 37. de Iure autem Canonico, nedum Fœminæ, ſed Laici aduerſus Clericos non admittuntur. Felin. *in cap. At ſi Clerici, de Iudic. num.*1. Thom Grammat. *dict. conſ.*42. IV. quia differunt Inſtantiæ tempore, quod non eſſe idem de Iure Canonico, ac Ciuili, & obſeruandum eſſe Clerico litiganti in foro Sæculari Inſtantiæ tempus Sibi de Iure Canonico debitum docet Matth. *loc. cit. caſu* 32.

165 Eſt, & alia celebris diuerſitas, quo ad modum procedendi inter vtramque Poteſtatem; Sæcularis namque extrema prolata ſententia, mox, immediatèque eam executioni mandat, per ſuos Miniſtros, & apparitores. Eccleſiaſticæ verò Poteſtati, poſtquam Excommunicationis maioris extremam profert ſententiam, nihil in plurimum ſupereſſe exercendum à Se dicitur, niſi, vt vel eos lugeat, ac pro iis ingemiſcat, quatenus ad ſaniorem mentem redeant, iuxta Chryſoſth. *Hom. vlt. in Epiſt. ad Hebr. &* *Hom.*1. *in Epiſt. ad Titum*, & probatur ex Text. in Can. *Conuenior.*23. *quæſt.* 8. *&* *ex tota cauſa* 24. *cad. quæſt.*8. *cap. Ex multa de voto, & voti redem.* Conciniuntque Apoſtoli verba 2. *ad Corinth.*10 4. *Aut Satana contenteres iſtos tradat*, quem admodum Inceſtuoſum Corinthium tradidit Paul. 1. *ad Corinth.* 5. Quæ de re Interpretes *in illud*, cap. Noſque ſupra jam innuimus.

166 Dixi: *Nihil vt in plurimum à ſe exercendum Eccleſiæ ſupereſſe*, vt adnotandi locus nobis eſſet Eccleſiam Incorregibiles, poſt Cenſuras impoſitas, incorregibili adhuc Reo permanéte, Sæculari eum Poteſtati tradere poſſe, vt materiali eum coerceat gladio, prout conſuluerunt Auguſt. *Epiſtolis ad Bonifac. Maced. &* *alios plures*, Conc. Anthioc. PP. *Can.* 5. Vernenſ. *Can.* 9. Turon. III. *Can.*4. Ticin. anno 855. *reſcripto ad Ludou. Pium.* Greg. IX. *in cap. Statuimus de Maled.* Celeſ. III. *cap. Cum non ab homine de Iudic.* Hincmar. Rem. *apud Flodoard. Hiſtor. Rem. lib.* 3. *cap.* 18. Lup. Ferrar. *Epiſt.* 80. *&* 81. & alij paſsim. *Can. Siquis Epiſcop. &* *ſequentibus* 23. *quæſt.*1. *cap.*1. *de Offic. Ordin. Verb. cum opus eſt*, & Clement. *quia contingit.* juncta Gloſſ. *Verb. remedijs, de Religioſ. Dom.*

167 Hic tamen recurſus, ſeu remiſsio ad Iudicem Sæcularem, non ad præjudicandum, ſed potius ad ea, quæ Deo ſunt placita, proſequendum valere debet, vt præmonet Text. *in cap.* 1. *de Offic. Ordin.* & Nos ſupra adnotauimus. *Ob hoc enim Vir tempe-*

rans

rans (Marcianus) *Imperator* (ait Facundus *lib. 12. cap. 3.*) *Suo contentus Officio Eccleſiarum Canonum executor eſſe voluit, non conditor, non exactor.* Quod clariſsimè probatur ex ipſius Imperatoris Verbis relatis, *Actor. 6.* Concil. Chalcedon. Eſtque notiſsimum Principium ſæpiùs à Nobis inculcatum, latiſsimèque exornatum, Principibus videlicèt Sæcularibus, circa res, & Iudicia Sacra, exequendi ſolùm, non verò ſtatuendi Poteſtatem eſſe, quod nùnc his Auguſt. Verbis *Epiſtol. 159. ad Marcel. Tribunum*, comprobamus: *Si non audis amicum petentem, audi Epiſcopum conſulentem: quamvis, quoniam Chriſtiano loquor, maximè in tali cauſa non arroganter dixerim, audire Te Epiſcopum conuenit Iubentem.*

163 Vt hanc in offenſo pede quæſtionem percurramus, reuocanda hùc iterum diſtinctio eſt, à nobis, § *Proximè praecedenti* adducta in ſolut. ad Auguſt. qui coercitiuam Poteſtatem ab Eccleſia omninò auferre videbatur, quam rurſus repetere cogimur, nè aliàs eam, & nos tollere videamur, breuiterque admonemus, Eccleſiam Paternali potiùs, quam publica procedere Poteſtate, vt adnotat Aug. *Epiſt. 259. Marcell. Tribuno* ſcribens, vbi ait: *Modus coercitionis, & à Magiſtris Liberalium Artium, & ab ipſis Parentibus, & ſæpè etiam in Iudicijs ſolet ab Epiſcopis adhiberi, quam ex prima ſui inſtitutione exercere prius Magiſtratus Eccleſiaſtici debent, & in Primitiua exercuerunt Eccleſia, poſtea verò, quum temporum injuria multi audacter Chriſti Inſtitutis obſiſtant, eiſque temerè ſe opponant, quum leuis jam animaduerſio ſpernatur, deponi paulìſper Humanitatis, & Benignitatis ſtudium debet ab Eccleſiæ Prælatis, ſumoque Imperio Sceleſtos coercere homines, vt ſupplicis metu, grauitateque pœna à delictis arceantur, & in proprio contineãtur Officio.* Quod ex Chriſti D. præcepto operandum eſſe fusè probat Ioſeph. Steph. *de Poteſtat. Coactiu. Rom. Pont. cap. 2. à num. 2. verſ. Sed benè.*

169 Hinc aliqua non inutiliter inferenda eſſe cenſemus. I. Temporales Principes auxilium ſuum impertiri Eccleſiæ debere, non ſolùm tamquam Filij Parentibus, & multis ab Eccleſia beneficijs affecti, verùm ineuitabili obligatione proueniente à Chriſti immediata Inſtitutione, qua Fidei Chriſtianæ ſuſceptione adſtringũtur, vt illud propheticum ad impleatur Eſaiæ 49. *Erunt Reges Nutritij tui, &c. & cap. 60. Surge illuminare Hieruſalem, &c. Reges in ſplendore ortus tui, & Pſ. 71. & adorabunt eum omnes Reges, &c.* Quæ latiùs alibi probaui.

170 Docentque Aug. *Epiſt. 59. Bonifacio Comiti de moderate coercend. Hær. & lib. 3. contr. Creſc. cap. 51.* Bonif. *ad Honor. Imp.* Leo Magn. *Epiſt. 85. ad Leon. Imperat. cap. 3.* Turib. Aſtur. Epiſc. *in Præfat. ad Iſid. de Summo Bono, cap. 53.* Concil. Pariſ. *ſub Ludouic. & Lothar. cap. 1. propè fin.* Conc. Aquiſgran. II. *ſub Ludou. part. 4. cap. 2.* Concil. Holon. *in Synod. Melden.*

Can.

*Can.*11.ipſaqueMeldenſ.Synod. *Can.*28 & 81. Concil Later. *ſub Alex.III.Can.*27. Quæ, & alia alibi deduxi, deducitque Guillelm. Beyer.*de Eccleſ.Hierarc.quæſt.*12. *de Sacro, & Politico Principatu, ca.* 9.*pag.*560.

171 II. autem infero quod quamvis Eccleſiaſtica Poteſtas per ſe immediatè non exerceat materialem gladium in extrema Incorrigibilium correctione, ſed inuocato Sæcularis Brachij auxilio, Supremum tamen Imperium, quod tùnc in Facinoroſos incorrigibiles animaduertitur Eccleſiæ proprium eſt dijudicandū, eiſque omninò attribuendum, vt probatur ex Text. *in cap. Vt Fama.de Sent.Excom.* Auguſt. *Epiſt.* 160. *ad Apring. Iudicem*, vbi hæc ſcribit: *Time ergò Nobis cum Iudicium Patris Dei, & commenda mãſuetudinem Matris* (Eccleſiæ) *quū enim Tu facis, Eccleſia facit, propter quam facis, & cuius filius facis, &c.* Ex vana ergò præſumptione inter aliquos orta Iudices Sæculares priſcis illis temporibus non defuerunt aliqui PP. huiuſmodi relaxationem, & recurſum damnare, pernicioſiſsimi exempli illud putantes, vt atteſtatur Guillelm.Beyer *de Eccleſ.Hierarch.q.* 12.*cap.*9.*pag.*559.

172 III.inferenda eſt inter vtramque Poteſtatem differentia, à facultate pœnam imponendi, nam Sæcularem euadunt delinquentes, vel ſe ſubſtrahendo, occultandoque à Satellitum manibus, vel denique moriendo, ſi comprehendantur, morteque Rei expirat Sæcularis Poteſtas; non enim habet amplius quid agat, vt Chriſti teſtimonio patet, Luc.12. Beda *in Luc.lib* 4.*cap.*52. vbi inaniter in Cadauera ſæuire Sæcularem Poteſtatem docet. Ab Eccleſiaſtica verò Poteſtate, nec viuus, nec mortuus liberari poteſt Reus. I. nam, quum ex Chriſti promiſsione, quodcumque hæc ligauerit Poteſtas in terris ligatum ſit, & in Cœlis, Matt. 16. & 18. Eo ipſo, quod quis ab Eccleſia ligatur, Diuino aſtringi Iudicio perſpicuum eſt, & affirmat Chriſoſt. *de Sacerdot.cap.* 5.Guillelm.Beyer *de Eccleſ.Hier. quæſt.*13.*cap.*9.*pag.*615. Hoc autem effugere Nemo poteſt, juxta illud, *Pſalm.* 138. *Quo ibo à ſpiritu tuo, & quo à facie tua fugiam? Si aſcendero in Cœlum tu illic es, ſi deſcendero in Infernum ades, ſi ſumpſero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris, etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* II. nam, & in mortuos etiam exercere poteſt Eccleſia merum Imperium, eos Eccleſiaſticâ ſepulturâ priuando, & nè Fideles ſuffragijs animas eorum juuent, prohibendo, vt latiùs alibi probamus.

173 IV. denique infero magnam differētiam inter vtrãque Poteſtatem fine, ſeu intentione pœnas imponendi; Politicæ namque Poteſtatis vnicum eſſe ſcopum, exterminationem vitioſi, nè Remp. corrumpat, aut Publicã turbet ſocietatem, ut patet omnibus; mauult enim vnum perire, quam totam. AbEccleſiaſti-

rica verò primariò intentus finis eſt Emendatio peccatoris, vndè non tam ſupplicium, quam beneficium debet appellari, vt eleganter docet Aug. *Ep. 59. Marcell. Tribuno*, vbi ait: *Quis non intelligat magis Beneficium, quam ſupplicium nuncupandum, vbi nec ſæuiendi relaxatur audacia, nec puniendi medicina ſubtrahitur? vel ſi ſupplicium pœna iſta dicitur, beneficio coniunctum dici debet, vbi iuſtitia vltio cum miſericordia, ſeueritas cum indulgētia copulatur. Sanctiſsimo namque ipſo aſſerente D. in Pſalm. 50. Miſericordia eſt, vt ignoſcat Sacerdos peccanti, Iuſtitia eſt, vt puniat peccatum.*

174 Ex quibus apparet coercitionem, quà vtitur Eccleſia præſtare efficacia, vtilitate, & modo; ſæpiùs etenim ad temperat, miſcetque miſericordia vindictam, pace Iuſtitiam, juxta Proph. Regis Vaticinium: *Vniuerſæ Viæ Domini miſericordia, & veritas, & 1. Reg. 2. Dominus mortificat, & viuificat, deducit ad inferos, & reducit, &c.* Sic interpretatum à Guillelm. Beyer. *dict. quæſt. 12. de Sacr. & Polit. Princip. cap. 10 pagin. 563.*

175 Iudicibus quoque, & Magiſtratibus has differre Poteſtates patet, ex quo ſeparatos eſſe Laicorum, & Clericorum Iudices ſupponunt, Text. *in cap. Licèt ex ſuſcepto 10. cap. Si diligenti 12. cap. Significaſti de For. Comp.* cum alijs paſsim adductis, quibus addo Damaſc. *lib. 2. de Imagin: Regum* (inquit) *partes non ſunt, vt Eccleſiæ Leges præſcribant: Conſidera enim, quid Apoſtolus dicat, & quos quidem in Eccleſia poſuit; primum Apoſtolos, deinde Prophetas, tum Paſtores, & Doctores ad Eccleſiæ Conſtitutionem, non adhibuit Reges, & rurſum: Obedite* (proſequitur) *Præpoſitis veſtris: Verbum non locuti ſunt vobis Reges, ſed Apoſtoli, & Prophetæ, Paſtoreſque, & Doctores, &c. Paremus Tibi Rex in ijs, quæ ad vitæ Ciuilis negotia pertinent, &c.* Exemplificat, & ſubdit: *Eccleſiaſticis rebus ſtatuendis, ac decernendis habemus Paſtores, qui nobis locuti ſunt Verbum, & Leges, atque inſtituta Eccleſiaſtica tradiderunt.*

176 Adiungendique ſunt Nicolaus I. *Epiſt. 8. ad Michael. Imperat.* apud Guillelm. Beyer. *d. quæſt. 12. cap. 11. pag. 564. & 565.* vbi Sæculari Poteſtati circa res Fidei, & Eccleſiæ decernendi auctoritatem denegat, Ciuiliũque adminiſtrationem tantùm negotiorum, vnicam rem ſuæ Poteſtati ſubiectam monet. Quæ omnia Gallicanorum corroborantur teſtimonio Epiſcoporum, quorum auctoritate his temporibus maximè opus eſt, & ideò non grauabor referre adductos à Guillelm. Beyer *dict. cap. 11.* qui quũ poſt omnes nouiſsimè ſcripſerit breui volumine multa vtiliſsima ſanè congeſsit huc maximopere conducentia.

177 In primiſque produco Agobard. Lugdunenſem *in opuſcul. de Comparat. Vtriuſque Regim. Eccleſ. & Polit. dicato Imper. Ludouico Pio. Neque* (inquit) *ignorare debueratis maius eſſe Regimen*

Animarum, quod eſt Pontificale, quam Imperiale, quod eſt Temporale. Plura alia ibidem cummulat de Excellentia Iuriſdictionis Sacræ, quæ non ſunt huius inſtituti.

178 Hincmar. Remenſ. *Epiſt.4. ad Epiſcop. Franciæ, ſtatim ab init: Doctrina eſt Chriſtiana ſecundum Sanctarum ſcripturarum tramitem, prædicationemque Maiorum, quà Deo, ac Domino noſtro IeſuChriſto, Conditore, & Redemptore noſtro, qui ſimul ſolus Rex, & Sacerdos fieri potuit, &c.* moxque ſubdit Verba Gelaſij relata in Can. *Duo ſunt 96. diſt.* eum allegans Pontificem. Quibus memoratis ſic pergit. *Sed tanto grauius pondus eſt Sacerdotium, quàtò etiam pro iſtis Regibus hominum in Diuino reddituri ſunt examine rationem, & tantò eſt Dignitas Pontificum maior, quam Regum, quia Reges in culmen Regium ſacrantur à Pontificibus, Pontifices autem à Regibus conſecrari non poſſunt, & tanto in humanis rebus Regum cura eſt propenſior, quam Sacerdotum, quanto prò honore, & defenſione, & quiete S. Eccleſiæ, & Rectorum, & Miniſtrorum ipſius, ac Leges promulgando, ac militando à Rege Regum eſt eis curæ onus impoſitum.*

179 Plura ibidem Hincmar. ex quibus vtriuſque Poteſtatis diſcrimina colliguntur, quemadmodum, & *Epiſt.6. cap. præſertim 33.* & 34. ex Leon. *Epiſtol. 54. ad Marcian.* Gelaſ. *Epiſt. ad Anaſt.* ex Legibus Valentin. Theodoſ. & Arcad plura congeſsit, quod ipſum facit *in Epiſtol. nomine Carol. Calu. Imp. ad Adrian. II.* ſcripta, quæ habetur *in Actuar. Bibliothec. PP. Pariſ. tom. 2.*

180 Hildebertus quoque primo Cænoman Epiſcop. dein de Turon. Archi. Presbyt. accinit, dum *Epiſt. 40. ad Herlon. Sagienſ. Epiſcop. Membrum* (ſcribit) *Chriſti Rex, membrum Chriſti Sacerdos, ſcienti loquor, noſti gladium Regis, noſti gladium Sacerdotis, gladius Regis cenſura Curiæ, gladius Sacerdotis Eccleſiaſtica rigor diſciplinæ. Hoc Euangeliſtam figuraſſe legiſti, dicentem, Domine, ecce gladij duo hic: Si eſſet qui in gladio Regni liberaret nos, non peteretur euaci gladius Sacerdotis propter nos.* Arnulph. Lexou. *Epiſt. 68. ad Alex. III. Summ. Pontif.* ſcribens: *Dignitas Eccleſiaſtica Regiam prouehit, & Regalis Dignitas Eccleſiaſticam conſeruare potius conſueuit, quam tollere; libertatem, etenim quaſi quibuſdam ſibi inuicem Complexibus Dignitas Eccleſiaſtica, & Regalis occurrunt, quum nec Reges ſalutem, ſinè Eccleſia, nec Eccleſia pacem, ſinè Regia protectione conſequatur.*

181 Quibus addendi ſunt, & Abbates Galliæ Lup. Ferrarienſ. Abbas *Epiſtol. 81. ad Amal. Epiſcop. ex parte Guenil. Epiſcopi, & Germ. Comit.* Bernard. *lib. 1. de Conſiderat. ad Eugen. III. cap. 6.* Hugo de Sanct. Vict. *de Sacram. Fideli. lib. 2. par. 2. cap. 4.* & ex Anglia Anſelm. Cantuar. *Comment. in Cap. 27. Matth.*

182 Improbaturque ideò, vt irrationabilis conſuetudo, quà cauſæ Eccleſiaſticæ præſentibus, & ſententiam dicentibus Lai-

Laicis judicabantur, *cap. Ad noſtrum 3. de conſuet.* Laicus namque de Spiritualibus non ſolum non poteſt conſtitui Iudex, ſed nec Arbiter. *cap. Contingit 8. de Arbitr. cap. Later. Qui filij ſint legitimi*, latè Petr. Greg. *Partit. Iur. Canonic. lib. 2. tit. 8. cap. 5. per tot.* Vndè etiā Iudicium aliud eſt Eccleſiaſticū, & aliud Sæculare, & Iudex alius eſt Eccleſiaſticus, alius Laicus. Iudicium Eccleſiaſticū eſt, quod coram Iudice Eccleſiaſtico de rebus Spiritualibus, & Eccleſiaſticis peragitur, *toto tit. C. de Epiſcop. Aud. cap. 2. de Iudic.* Sæculare, quod coram Iudice Laico inter perſonas Sæculares agitur, *cap. 4. de Iudic. cap. 4. cum ſeq. de For. Comp.* Marant. *part. 4. diſt. 11.* & jam ſupra latè probauimus.

183 Pœnis quoque has differe Poteſtates, manifeſtum eſt, aliæ etenim ſunt in Eccleſiaſticis, quam in Sæcularibus Iudicijs, ratione Criminum, & Delictorum, quæ committuntur, atque etiā ratione finis ab vtraque intenti Poteſtate, vt eleganter oſtendit Petr. Damian. *lib. 7. Epiſt. 3. ad Henricum Henrici II. Imp. filium*, ſcribens: *Vtraque prætereà Dignitas Regalis, ſcilicèt, & Sacerdotalis, ſicut principaliter in Chriſto ſibimet inuicem ſingularis Sacramenti veritate connectitur, ſic in Chriſtiano Populo, mutuo quodam ſibi fœdere copulatur: vtraque videlicèt alterna inuicem vtilitatis eſt indiga, dum, & Sacerdotiū Regni tuitione protegitur, & Regnum Sacerdotalis Officij Sanctitate fulcitur. Ille* (Rex) *conſtitutus, vt nocentes, atque Scelestos Legalium Sanctionum cenſura coerceat: Iſte* (Sacerdos) *ad hoc ordinatus eſt, vt per Claues Eccleſiæ, quas accepit, alios zelo Canonici rigoris adſtringat, alios per manſuetudinem Eccleſiaſticæ pietatis abſoluat.* Plura congerit Card. Bertrand. *in diſcep. aduerſus Petrum de Cugneriis Regium Conſiliarium*, quæ varijs in locis impreſſa reperitur, incorruptior tamen *in Biblioth. Veter. PP. tom. 4. part. 1.* Guillelm. Beyer. *dict. quæſt. 12. cap. 12. verſ. Ex his verò*, vbi quam plurimas infert differentias apud ipſum videndas, Nobis enim hæc dixiſſe ſufficiant, vnum tantum addendo.

184 Quod videlicet in Eccleſiaſticis Iudicijs Fiſci ratio habenda non ſit, vt Imperator Gratian. reſcripſit *in l. 1. C. de ſecundis Nupt.* & numquam Iudex Eccleſiaſticus immediatè pœnam irrogat ſanguinis, *cap. Clericus 5. & cap. pen. extra nè Clerici, vel Monachi*, nam quando eam irrogari opus eſt ad Poteſtatem remittit Sæcularem, *cap. 4. de Raptor. cap. fin. nè Cleric. vel Monach. in 6.* & proſequitur Caniſius *in Summ. Iur. Can. lib. 3. tit. 22. litt. H. S. & K.* Noſque jam ſupra probauimus.

185 Latius Diutiuſque, quam exiſtimauimus in his jaciendis Fundamentis immorati ſumus exiſtimantes nihil otioſum, aut ſuperfluum additum eſſe, ſed omnia ad ſcopum, in quē collimare animus eſt conducere. Vndè Baſim noſtram quàm à prin-

principio vnico volumine comprehenſam edere propoſueramus in duo partiri coacti ſumus, tum propter innumeras Additiones, quæ in ipſo impreſsionis tempore emerſerunt, tum, & quia characteres corpulentiores, quam par erat adhibiti ſunt, quod commoditati legentium proficere non dubitamus. Dum aliud ergò volumen tibi offerimus hoc percurre, & iſto qualecumque ſit, opere fruere.

FINIS.

INDEX RERVM NOTABILIVM.

A

Aaron quando Populo ad Idolatriam declinanti conſenſit, an fuerit iam Summus Sacerdos, pag 321. num. 38.
Abbatis Benedictio non eſt Sacramentum, 574. 38.
Abbatia Mulierum an ſit Dignitas Eccleſiaſtica, 456. num. 371.
Abbatiſa an Clericos ſibi ſubjectos ſuſpendere poſsit ab Officio, vel Beneficio, 457. num. 372.
Abbatiſa inquirere poteſt de Regulæ Violatione, & Preceptum ſub mortali obligans imponere ad reuelandum, 461. num. 377.
Abbatiſa an diſpenſare poſsit circa Ieiunium, 462. num. 380.
Reliqua vide Verbo Fœmina.
Acta à quolibet Iudice contra Instructionem ſibi à Principe dattam, an valida ſint? 763. 67
Acta coram Iudice fidem non faciunt in Tribunali Eccleſiaſtico, 799. 164.
Adamus mox vt agnouit Chriſtum venturum, & ſua carne naſciturum pro ſe, cunctiſque Hominibus conſtitutus eſt Pōtifex, Se, & illos verum Sacrificium offerendo, 20. 16.
Alexander III. In Pōtificem eligitur, & in eius Electione magna Diſsidia orta, continuatā, & ſedata referuntur, 512. 54.
Ampulla Remenſis an è Cœlo Miſſa ſit, pro Clodouei Francorum Regis I. Chriſtiani Vnctione, 397. 155.
Ampulla Remenſis an ab Angelo, vel columba allata ſit? 613. 198.
Anglorū Error circa Poteſtatem Eccleſiaſticam, & Iuramentum, quo ſe Principibus obſtringunt, refertur, 306. 9.
Animalia aliquando ad exemplum, criminiſque memoriā abolendam, plectuntur, 110. 37.
Annexum Rebus Spiritualibus, quomodo iudicetur? 398. 227.
Annexa Rebus Spiritualibus eiuſdem reputantur Naturæ, ac ipſa Spiritualia quoad omnes iuris effectus, pag. 398. num. 227.
Apoſtoli omnes an habuerint Poteſtatem immediate à Chriſto; an verò ſolus Petrus, & alij ab Eo, 363. 140.
Apoſtolicæ Sanctiones ab Apoſtolis tamquam Eccleſiæ Præſulibus latæ, ad Ius Diuinum non pertinent, ſed Eccleſiaſtico accenſentur, 629. 135.
Appellatio à Sententia Præſulis tamquam Domini Temporalis latæ, ad Sæcularia Tribu-

 na;

nalia interponi debet, 192.48.
Arbiter nequit eſſe laicus in cauſis Eccleſiaſticis, 805. 182.
Archiepiſcopi, & ſi conſecrati, ante Pallij receptionem ſuſpenſi ſunt ab Ordinis Poteſtate, 83.24.
Archiepiſcopi ante Conſecrationem, & ſi Pallium receperint, non habent Poteſtatem Ordinis, 83.24.
Archiepiſcopus nihil Ordinis ſupra Epiſcopum habet, ſed maiorem ſuperioritatem ad Eccleſiæ Regimen, 548.33.
Archiuium Eccleſiæ Metropolitanæ, authenticum eſt, 603. 175.
Arma deferre poſſunt S. Inquiſitionis Miniſtri, quacumque Lege Sæculari non obſtante, 191.45.
Armorum vſus an Naturali, Poſitiuo vel Iure Eccleſiaſticis interdictus ſit? 193.52.
Armorum Temporalium vſum concedere Principibus Sæcularibus competit, 194.56.
Alia vide Verbo Clericus.
S. Athanaſius quomodo acceſſerit ad Imperialem Audientiā in cauſa Eccleſiaſtica ſuæ Depoſitionis, 337 77.
Authori de Facto, vel conſuetudine atteſtanti an credatur? 603.176.
Authores ſecundum Iura ab Eis allegata intelligi debent, 693. 165.
Auxilium Brachij Sæcularis an neceſſario petendum ſit à Iudicibus Eccleſiaſticis in Meri Imperij Exequutione? 188.38.
Auxilium Brachij Sæcularis, quādo? & quomodo inuocandum, atque impartiendum ſit? 213. 108.
Auxiliū Brachij Sæcularis Epiſcopus inuocare inuitus non tenetur, 214.112.
Auxilium Brachij Sæcularis à quocumque Iudice peti poteſt, & an à Præfecto Militiæ? 116.115.
Auxilij Inuocandi Ius quibus Iudicibus competat? 217.116.
Auxilium ſuum Iudices Eccleſiaſtici impartiri tenentur Iudicibus Sæcularibus? & an pari obligatione, qua Sæculares Eccleſiaſticis tenētur, 220. 124.
Auxilium ad extra Iudicialia non præſtatur, 238.183.
Auxilium quibus Caſibus iuſte alter alteri deneget Magiſtratus? 238.184.
Alia vide Verbo Eccleſia, Epiſcopus, Iudex.

B

Banni Pœna ad Merum attinet Imperium, pag. 155. num. 192.
Banni Pœuna non niſi à Supremo Principe, vel Generali Lege imponi poteſt, 155.192.
Bannitus impune occidi poteſt, 156.193.
Baptiſmus verus efficitur abſque aliqua Vnctione, 612.197.
Barbari ſignificatio, 45.3.
Bello acquiſita anita propria Capientis fiāt, vt numquam reſtitui debeant antiquis Dominis, 129 87.

Bel-

Bellum prohibitum Eccleſiaſticis, 193.52.
Benedictio Monachorum, & Monialium non efficit Eccleſiaſticos, 488.444.
Reliqua vide Verbo Clericus.
Beneficiorum Inſtitutio, & Collatio Fœminis conceſſa à Roman. Pontifice in ſola Nominatione ſubſiſtit, 470.399.
Vide Verbo Fœmina.
Bigamus nequit eſſe Vicarius Epiſcopi niſi diſpenſatus, 456 370.
Bigamiæ vide Fœmina.
Bona Laici ſemper exiſtunt in alieno Territorio reſpectu Iudicis Eccleſiaſtici, 205.84.
Bona Eccleſijs ſemel donata prohibita ſunt alienari, 351.113.
Bona immobilia à quo tempore Miniſtri Eccleſiæ poſsidere cæperunt? 353.119.
Bona Eccleſiaſticorum an Iure Diuino exempta ſint à Principum Sæcularium Poteſtate? 350.111.
Blaſphemia duplex eſt, ſcilicet pure Eccleſiaſticum, & Miſti Fori Delictum, 231.153.
Breuiarium Romanum quam autoritatem habeat ad probandas res in eo contentas, 499. 24.

C

Canonici Iuris ſcientia Iuris Ciuilis Notitiæ adjungi debet in Procem. pag. 12. num. 44. & 45.
Canonicum Ius neceſſarium cõmertium cum Iure Ciuili, & alijs ſcientijs habere oſtenditur, 13.46 ad 53.
Capitulum Sede vacante non ſolum in Iuriſdictione, ſed etiã in Adminiſtratione Prælato ſuccedit, pag. 408. num. 251.
Canon, *Hadrianus* 63. *diſt.* imprudenter, & incaute à Gratiano Decretorum libro, inſertus, 473.421.
Can. *In Synodo*, & Can. *cum longe*, Can. *Valentinianus* 63. *diſt.* explicantur, pag. 480. nu. 423. & 424.
Can. 1. 23. diſt. notatur 305.38. & ſeqq.
Carceris perpetui Pœna Iure Canonico admiſſa, Iureque Ciuili prohibita, 116. 57. & 157. num. 195.
Carceris Cuſtodis deſignatio ad Merum attinet Imperium, 156.194.
Carceratio an ad Merum attineat Imperium? 156. 194. & ſeqq.
Carceratio perpetua libertatem adimit, & inteſtabilem reddit, 157.195.
Cardinales Diaconi an ſint Apoſtolorum ſucceſſores? 317.28. & 481.427.
Cardinalium Collegium habet Ordinariam Eccleſiæ Vniuerſalis Repræſentationem, 511.52.
Cardinalium qualitates, 511.52.
Cardinales an delegare poſſint Facultatem Eligendi Summ. Pontificem? 520.73.
Cardinales abſentes an citari debeant ad Summi Pontificis Electionem? 521.75.
An expectari debeant citati, & an

an vocem ſuam Alteri comittere poſsint? ibidem.

Cardinales pronunciati tantum an vocem habeant in Electione Summi Pontificis, 523.78.

Cardinales licet quacumque Eccleſiaſtica cenſura inodati reperiantur ad Electionem tamen Pontificis admittuntur, pag. 514. num. 79.

Cardinales, qui ſaltem Diaconatus Ordine inſigniti non ſint Actiua, & Paſsiua Summi Pōtificis Electione carent. 524. 80.

Cardinalium Collegium appellatur Senatus Eccleſiæ, 694. 66.

Non aſsiſtit Papæ per modum limitationis Poteſtatis, ſed inſtar Miniſterij, 697.68.

Cardinales an vnum corpus cum Papa efficiant? 695. 66. & 697.68.

Cardinalatus Officium an à Lege Veteri trahat Originem? 684.82.& ſeqq.

Carolus Magnus numquam Hiſpanias debellauit, imò id tentans in fracto caſu, & effracto capite receſsit, 418.276.

Carolus Martellus an, & quare ad Inferos damnatus? 606. 184.

Cathaphrigorum error refertur, 439.328.

Cathedraticum quo Iure Epiſcopis debetur? 91.45.

Cauſæ Eccleſiaſticę quæ? & quales, pag. 228. num. 146. & ſequentib. atque pag. 269.3. & 273.14.

Cauſæ quæcumque ad Eccleſiæ Statum, Fidei Catholicæ, & Chriſtianæ Religionis conſeruationem ſpectantes ad Iudicium Eccleſię priuatiue pertinent, 270.7.

Cauſa an ſit Spiritualis nec ne? Eccleſiæ Iudicio decernere reſeruatur, 273.14.

Cauſa quid ſit? 746.25.

Cauſa quotuplex ſit? 747.26.

Cauſæ Spirituales, Quæ, & quales, 760.59.

Character imprimitur in Ordinis Sacramento, pag. 561. nu. 67.

Characteris Definitio, 568.68.

Character ab Eccleſia impediri non poteſt, 564.72. & ſeqq.

Character Epiſcopalis an diſtinctus ſit à Sacerdotali? 565.77. & ſeqq.

Character Sacerdotalis an ab Eccleſia extendi poſsit; vt alium Sacerdotem Ordinare queat? 573.88.

Character Spiritualis tribus tātum Sacramentis confertur, 578.100.

Charitatiuum Subſidium ab Eulogijs Originem accepit, 93. 50.

Charitatiuum Subſidium an Monaſteria exempta præſtare teneantur, ibidem.

Chriſmatis nomine omne Oleū, ſeu Vnguentum ad Sacra delinienda compræhendi ſolet, 78.11.

Chriſmatis Delibutio in Epiſcopi Conſecratione an ſit de eſſentia? 581.106.

Chriſmatis Vnctio facta ante Libri Euangeliorum Traditionem

Digitized by Google

nem. an invalidam Epiſcopi conſecrationem reddat? 582. 107.
Chriſma in Epiſcopi Conſecratione an ab Epiſcopo benedicendum, 582.108.
Chriſtus propria manu nihil ſcripſit pręter Adulteræ ſententiam Digito in terra exaratam, 56.12.
Chriſto D. fuit datta omnis Poteſtas, tàm Eccleſiaſtica, quàm Sæcularis non qua Deus, ſed qua Homo, 255.3.
Chriſtus Eccleſiaſticam, & Sæcularem Poteſtatem Supremam habuit, 261.14.
Clauium Regni Cœlorum appellatione Quæ? & quanta compræhendantur, 324. 45.
S. Clemens an immediatè S. Petro Succeſſerit in Pontificatu? 498.21.
Clerici ratione Ordinis Nobiles efficiuntur. 164.214.
Clericorum nomine Cardinales, & Epiſcopi non compræhenduntur, 194.54.
Clerici pro Defenſione priuata rerum ſuarum Arma de ferre poſſunt, & ſuſcipere, 197.67.
Clericis licèt permiſſum non ſit Arma ſuis manibus tractare; alienis tamen eis permittitur, 200.75.
Clerici Conſilio Belli præfici à Regibus poſſunt, & ſuffragiũ pro Bello indicendo abſque Irregularitatis periculo ferre valent, ibidem.
Clerici Diuino, an Humano Iure exemti ſint à Sæculari Poteſtate? 282.25.
Clerici in Temporalis Principis Territorio, non verò de eo dicuntur, ibidem.
Clericus Negotiator an, & quomodo Immunitatem amittat circa Bona, & de eis Gabellam ſoluat? 358.128. & ſeqq.
Clericus mox ut ordinatur efficitur Res ſacra, & in ſortem Domini tranſit, 380 180.
Clerici numquam Romanis Imperatoribus ſubjecti fuerunt, 380.181. cum ſeqq.
Clericus quilibet in Romana Curia conveniri poteſt, ſed non vbicumque Pontifex inveniatur, 729.113.
Clericus abſque proprij Epiſcopi licentia nequit Iuriſdictionem alterius Iudicis prorogare, etiam Eccleſiaſtici, 773. 94. & ſeqq.
Clericus gaudens Fori Priuilegio etiam de Epiſcopi conſenſu nequit prorogare Iuriſdictionem Iudicis Sæcularis, 775.97.
Clericus prorogans Iuriſdictionem Iudicis Sæcularis quibus ſubjiciatur pœnis? 778. 104.
Clerici Iure Diuino immediatè ſubjecti ſunt Eccleſiaſticę Poteſtati, 792.147.
Clerici primæ Tonſuræ etiam Vxorati Iure Diuino, ſubjecti non ſunt Sæculari Poteſtati, 791.144.

Clericus cum Habitu Clericali non incedēs, delictiſque enormibus ſe immiſcet an gaudeat priuilegio Fori? 792.145.
Clerico litiganti in Foro Sæculari obſeruandum eſt tempus Inſtantiæ Iure Canonico præfixum, 806.104.
Clodoueus Francorum Rex primus Chriſtianus vbi baptizatus? 600.166. Quando? ibid. 168.
An Chriſmate cœlitus accepto à S. Remigio in Regem Sacratus? 601.169.
Clodoueus an ex Vnctione ſacra, an verò Iure Sanguinis Regnum adeptus fuerit? 605. 180.
Collatio Beneficiorum eſt Ius Spirituale Solis Eccleſiaſticis competere valens, 361. 136. & 404.241. cum ſequentibus.
An ex Immemorabili Conſuetudine poſsit Principibus Sæcularibus adquiri? 362. 137.
Nequit Sæcularibus competere etiam ex Immemorabili, aut conditione appoſita in limine Fundationis, 405.243.
Concilium Toletanum XII. annis 60. ante Carolum Magnū celebratum, 418.272.
Concilium Generale ab Alexādro III. celebratum refertur, 517.68. & ſeqq.
Concilium Generale an aliquando Papam eligere poſsit? 519. 71. & ſeqq.
Concilium Vniuerſale à Romano Pontifice Infallibilitatem ſuam recipit, 718.154.
Conclauis Introductio in Summi Pontificis Electione quando in cæperit, 528.87.
Confirmatio nullum Ius de nouo tribuit Rei confirmatæ, 461. 377.
Confirmationis Sacramentum ſubrogatus eſt in locum Manus impoſitionis ab Apoſtolis fieri ſolitæ, 82.20.
Conſecrationis Epiſcopalis Ritus enarrantur, 580. 103. & ſeqq.
Conſeruatio ſui à quo Iure deſcendat? 293.19. & 20.
Conſilium à conſenſu quomodo differat? & quando peti tantum debeat, quando ve etiam ſequi teneatur petens? 689. 57. & ſeqq.
Conſilium quid ſit? 690.60.
Conſilium quo tempore peti debeat? ibid.
Conſilium in Rebus leuioribus non requirendum, ſecus ad Ardua, 691.61.
Conſuetudo legitime præſcripta Iuriſdictionem attribuere valet Eccleſiaſtico Iudici in Laicos, 202.80. & qualis ſufficiens dicatur? 203.81.
Conſuetudo Immemorabilis à Laico tollere nequit Incapacitatem Iuris Spiritualis, 362. 137.
Conſuetudo contra Immunitatem nullo Temporis decurſu præſcribit, 381.185.
Conſuetudo Immemorabilis vim Priuilegij habet, 382.188.
Non ſuffragatur quoties vſurpatio præſumitur, 405.244.
Conſuetudo Immemorabilis non ſuf-

ſuffragatur quoties Incapacitas eſt in ſubjecto, 433.314.
Neque quoties de illegitimo titulo, & iniquo principio conſtat, 434.315.
Conſuetudo nulla admittitur contra Ius Diuinum, 383.188.
Conſtantius Imperator hæreticus Arrianus fuit, 337.77.
Conſtantinus Imperator quomodo ſe geſſerit in cauſa Cæciliani Epiſcopi Carthaginenſis, 338.79.
Conſtitutio vide Decretum.
Coronatum Eruditio remiſsiue, 875.131.
Coronationis Regiæ cæremoniæ, & plura de Materia, 586. 12. & ſeqq.
Crimina Eccleſiaſtica quæ ? & qualia ſint? 228.146.
Crimina non mere Eccleſiaſtica ecquæ ſint? 231.155.
Crimina mere Temporalia, vel miſta quæ ſint? 232.156.
Vide cauſa.

D

Damnatio in Metallum ad Merum attinet Imperium, 155. 91.
Damnatio ad Triremes an etiam ad Merum attineat Imperium? 162.208.
Damnatio ad Triremes an irroget infamiam, 163.212.
Damnatio ad Remigandum fieri debet ad Triremes Principis cui condemnans ſubditur, non alias, 162.209.
Decimarum Quarta quo Iure Epiſcopi debeatur? 91.46.
Decimarum, tum Prædialium, tum Perſonalium ſolutio Epiſcopo debetur, 100.78.
Decretum Summi Pontificis quando è Cathedra S. Petri emanare dicatur? 720.158.
Defenſio propria an Iuris Naturalis, vel Gentium ſit? 293.20.
Delegatus Summi Pontificis, quando in Dignitate Eccleſiaſtica cõſtitutus eſſe debeat? 777.1. & 3.
V. Verbo Iudex.
Delicta atrocia propter quę torqueri poteſt, ecquę ſint ? 138. 197.
Deportationis Natura explicatur, & à Relegatione differẽtia traditur, 150.183.
Deportatio ad Merum Imperiũ an olim, & hodie attineat? 150. 182.
Dignitates Eccleſiaſticæ Maiores Sedi Apoſtolicæ reſeruatæ, 435.317.
Dignitatum in Curia Romana quomodolibet vacantium S. Sedi reſervata eſt Proviſio, 436.319.
Dignitas Eccleſiaſtica nulla per ſe adnexam habet Iuriſdictionem Eccleſiaſticam, 457. 371.
Dignitas Eccleſiaſtica reputatur quodlibet Officium, vel Beneficium habens Iuriſdictionem Eccleſiaſticam, ibidem.
Diœceſis non ſignificat proprie Iuriſdictionem, ſed tantum Adminiſtrationem, 90.41.
Diœceſis proprie quid ſignificet? 209.95.
Diœceſum Diuiſio à quo facta?

tat? 212.103.
Diœceſum fines alterare Principibus Laicis prohibitum, 213. 106.
Diſpenſare præſumitur Pontifex aliquid prohibitum coram ſe facere permittens, 581.97.
Diuiſio in æquivocis definitionē præcedere debet, 63.2.
Diuiſio Iuriſdictionis in genere conſideratæ traditur, 67.11.
Doctorum creatio ad Epiſcopum ex Lege Iuriſdictionis attinet, & an hodie facultas hæc obſeruetur? 101.78.
Dominium altum ſolis Supremis Principibus competere poteſt, 119.68.
An illud Supremis Hiſpaniæ, & Galliæ Monarchis competat? 127.81. & ſeqq.

E

Eccleſia initium habuit in Statu Inocentiæ, 21.18.
Eccleſia vera, eiuſque Poteſtas, tàm in Lege Naturæ, quàm veteri meritis Chriſti venturi innixa eſt, 62.28.
Eccleſia Epiſcopos priuare poterit ob aliquod crimen: Ne Sacramentalia in particulari cōſecrent, 84.26.
Eccleſia nulla ædificari denuo poteſt, aut vetus alio transferri abſque Epiſcopi Diœceſani licentia, 91.47.
Eccleſia, an, & quomodo in actus internos Poteſtatem habeat? 182.22.
Eccleſia habet Ius Gladij, 187. num.33.
Eccleſiæ injuria illatæ magnis ſupplicijs à Deo vindicatæ; 279.23.
Eccleſia Remenſis eſt Metropolitana, 603.175.
Eccleſia Vniverſalis diſpenſare nequit in his, quæ ad Sacramentorum ſubſtantiam pertinent, 622.218.
Eccleſia Militans ad inſtar Triūphantis inſtituta eſt, 700.76.
Reliqua vide verbo Poteſtas.
Eccleſia nullum uſquam errorem, nequidem materialem in Rebus Fidei admiſit, 717. 151.
Eccleſiaſticus Iudex Merum Imperium ſuum exequi poteſt irrequiſito Sæculari Brachio, ubi id conſuetudine admiſſum eſt, 191.46.
Eccleſiaſtici Magiſtratus habentes Temporale Dominium, pro eius exequutione Familiam habere poſſunt, 191.47.
Eccleſiaſtici Magiſtratus Dominium Temporale habentes nequeunt Sæcularia iubere, aut prohibere ſub pœnis Eccleſiaſticis, 192.50.
Eccleſiaſticis Iudicare quatenus permiſſum eſt? 266.20.& 21.
Eccleſiaſtici Miniſtri in Primitiua Eccleſia de Oblationibus alebantur, nulla poſſidentes Bona, 351.112.
Eccleſiaſtici an ſoluere teneantur onera Realia, quibus res iam affecta erat, priuſquam ad Eorum deueniſſet Dominium, 356.123.
Eccleſiaſticum Regimen an ſub aliqua ſpecie Politiæ gubernetur?

netur? & an ſub ea conueniat, aut differat? à Sæculari? 645. 21. & ſeqq.
Eccleſiaſticum Regimen Monarchichum eſt, & qualiter à Sæculari differat? 647. 27. & ſeqq.
Eccleſiaſticum Regimē à Chriſto D. immediatè inſtitutum fuit. 648. 27.
Eccleſiaſticum Regimen an purè Monarchichum? an verò alijs Politiæ ſpeciebus mixtum? 649. 32.
Electio aliquando pro Poſtulatione accipitur. 480. 423.
Electio Pontificis Maximi quomodo pro temporum varietate celebrata? nuncque celebretur? 493. 10.
Electio Summi Pontificis à quo Cardinalibus tantum rejecta? 507. 44. & ſeqq.
Electio Summi Pontificis ad Cardinales priuatiuè attinet. 519. 70.
Electio Summi Pontificis celebrata à Duobus Cardinalium Partibus concordibus an valida ſit, licèt fiat ante x. dierum præfixum terminū? 521. 76.
Electio ad Vniverſum Collegium ſpectans, an in Vno cōſeruetur? 521. 77.
Vbi an hoc procedat in Summo Pontificis Electione?
Electio Summi Pontificis ad quos ſpectaret, ſi Omnes Cardinales in Conclaui deceſſiſſent? 523. 77.
Electionis Sūmi Pōtificis forma quæ hodie obſeruatur refertur. 528. 87.
Electio Paſſiua Summi Pontificis an priuatiuè ad Cardinalium Collegium pertineat? 532. 95. & ſeqq.
Electio Summi Pontificis non eget Confirmatione. 525. 82.
Electioni Summi Pontificis nulla exceptio opponi poteſt præter notoriam Hæreſim. 524. 81.
Enunciatiua verba Intereſſe habentium nihil probant. 297. 30.
Epiſcopis quæ competant ratione Poteſtatis Ordinis? 77. 10.
Epiſcopis ratione Ordinis propria quę ſint? 78. 12.
Epiſcopis ſolis competit ratione Poteſtatis Ordinis Clericos ſolemniter degradare, & Epiſcopos conſecrare. 81. 17.
Epiſcopi conſeruant Omnia eis ratione Poteſtatis Ordinis cōpetentia, licèt in Hæreſim cadant. 83. 23.
Epiſcopis competere nequeunt ante Conſecrationem, quæ ad Poteſtatem Ordinis ſpectant, ibid.
Epiſcopus in his, quæ ad Poteſtatem Ordinis ſpectant ęqualis in ſua Diœceſi Summo Pontifici reputatur. 84. 27.
Epiſcopus procedere poteſt in quoslibèt exemptos, ut Eccleſias reparent. 92. 47.
Epiſcopo, quæ ſpecialiter competant ratione Legis Diœceſanæ? ibid. 45.
Ecquæ ratione Legis Iuriſdictionis? 95. 33.
Epiſcopo ex Lege Iuriſdictionis priuatiuè competit Curam

SSSS Ani-

Animarum demandare in Vniverſa Diœceſi, & quomodo hoc intelligendum ſit? 96. 57.
Atque etiam Cognitio omnium Cauſarum ad Curam Animarum, & Sacramentorum Adminiſtrationem quomodolibet attinentium etiam in Exemptos. 97. 59.
Epiſcopo ex Lege Iuriſdictionis competet concurſus ad Proviſionem Parochiarum, & alia recenſita. ibid. 60.
Atque nonnulla alia recenſita. 98. 65.
Epiſcopus omnibus Parochis in Adminiſtratione Sacramentorum præfectus, quia eſt Parochus Vniverſalis in tota Diœceſi. 99. 71.
Epiſcopis Merum competit Imperium, variæque referuntur pœnæ, in quibus illud exercent. 184. 26. & ſequentibus.
Epiſcopis non competit Ius Gladij. 188. 37.
Epiſcopi Iuriſdictio in ſua Diœceſi quanta ſit? 86. 29. & ſeqq.
Epiſcopus ratione Adminiſtrationis forum internum ſibi ſubjectum habet. 90. 43.
Epiſcopi an irrequiſito Brachio Sæculari, Merum ſuum Imperium exercere valeant per Miniſtros ſuos? 192. 51.
Epiſcopis Ius Immitendi in Poſſeſsionem, & Carcerandi habent. 199. 71.
Epiſcopi torquere, & fuſtigare, condemnare poſſunt 200. 74.
Epiſcopi Bellum indicere pro ſuæ Eccleſiæ defenſione poſſunt. 200. 75.
Epiſcopi Temporalem Iuriſdictionem habentes à Iuſto Bello pro ea defendenda non prohibentur. 201. ibid.
Epiſcopus Major eſt quocumque alio Magiſtratu Sæculari. 201. 77.
Epiſcopi in tota Diœceſi inquirere, cognoſcere, & punire crimina poſſunt. 204. 82.
Epiſcoporum Electio licèt in actu ſit penes Papam, habitu tamen apud Canonicos reſidet. 317. 28.
Epiſcopi ſunt Eccleſię Magiſtratus. 366. 145.
Epiſcoporum Electio quomodo olim penes Populum reſederit? 368. 151. & ſeqq.
Epiſcoporum Electio quomodo, & quado ad Synodum Provincialem delata? 370. 154.
Epiſcoporum Electio ad Populum, ſeu Principem Sæcularem attinere non poteſt. 371. 158.
Epiſcoporum Electiones in Gallia olim an Plebi, vel Clero competierint? 399. 230.
Epiſcopi in Hiſpania ſunt Regij Conſiliarij ex munere. 431. 304.
Epiſcopus nequit eſſe qui Preſbyter non fuerit. 562. 69.
Epiſcopus verus nemò conſtituitur ex ſola Pontificis voluntate, niſi accedente Conſecratione. 619. 214.
Epiſcoporum trium Numerus an ſit? de Iure Diuino neceſſarius in Epiſcopi Conſecratione,

ne,& an à Romano Pontifice diſpenſari poſsit? 621.217.
Epiſcopus à mortuis reſurgens an ſit Ordinarius Ordinis Miniſter? 631.139.
Epiſcopi ſine Conſenſu Capituli Ardua decernere nequeunt. 694.66.& ſeqq.
Epiſcopus an in Cauſa ſuæ Eccleſiæ Iudex eſſe poſsit? 746. 231.
Epiſcopus an ligetur Conſtitutione Synodali à ſuo Prædeceſſore facta. 690.93.
Reliqua V. Vnctio.
Epiſcopæ V. Fœminæ.
Epiſcopatus Romanus annexus eſt Summo Pontificatui. 506. 41.
Epiſcopatus an ſit Ordo? 560. 66. 561. 71.
Et an ſit realiter à Presbyteratu diſtinctus. 565.77.& ſeqq.
Epiſtolæ Imperatorum ſive præceptiuis, ſiue deprecatorijs conceptæ verbis, Iuſſa ſemper appellatę, & quarè? 330. 62.
Epiſtolæ S. Clementis Papæ I. ad Iacobum Fratrem Domini, cujus Fidei ſit diſcutitur? 496.15.cum ſeqq.
Epiſtola Hoſmiſdæ Papæ ad S. Remigium falſa demonſtratur. 601.170.
Eulogia quid ſignificat? 92.48. & ſeqq.
Excommunicatio pro publica vtilitate, ad Meri Imperij gradum, quod Majus appellatur, pertinet, ſæcus ſi ad alicujus petitionem. 115.55.
Excommunicatio eſt mors Canonica ſi in pœnam imponatur. 116.55.
Excommunicatio ſi in Medicinam imponatur Relegationi æquiparatur, ſæcus ſi ad inſtantiam partis. 116 59.
Exilium à Paradiſo fuit peccati pœna. 49.14.
Exilium vndè dicetur, & an hodie Deportationi æquiparetur? 152.184.
Enunciatiua verba Intereſſe habentium, nihil probant. 297. 30.

F

Familia armata. Vide Iudex. 1?
Fœminę Capaces ſunt Iuriſdictionis. 304. 1.
Fœminę incapaces ſunt Iure Diuino Ordinis Sacri. 363.139.
Fœminę eodem Iure incapaces ſunt Sacro-Supremę Poteſtatis. 438.326.
Fœminę ſunt incapaces Characteris Ordinis. 446.347.
Fœminę Deo Conſecratæ non licèt incenſum ad Altare adolere. ibid.
Fœminis, neque docere, neque prædicare, neque de Fide diſputare permittitur. 447.349.
Fœmina ad ſubjectionem à Deo condemnata eſt. 450.353.
Fœminę ſolemniter benedicere non poſſunt, neque Confeſſiones audire, neque Evangelium publicè explicare, licèt in Matutinis Legere prohibitum non ſit. 451.356.
Fœminæ an prima Tonſura initiari poſsint? 451.157.& ſeq.

Fœ

Fœmina ex Animalibus in Holocauſtis non offerebatur. 449. 352.

Fœminæ an capaces ſint Iure Ordinario Poteſtatis, & Iuriſdictionis Spiritualis. 453. 359.

Fœminæ incapaces ſunt Magiſtratus Eccleſiaſtici. 455. 369.

Fœminæ fungi nō poſſunt Prælatura adnexam habente Eccleſiaſticam Iuriſdictionem. ibidem.

Fœmina bigama an eligi in Abbatiſſam poſsit? 456. 370.

Fœminæ, licèt Prælatæ ſint excommunicare nequeunt, ſed Superioris Officium implorare, ut Inobedientes excommunicet. 458. 373.

Fœminæ Prælatæ an in virtute Obedientiæ, vel Spiritus Sancti aliquid jubere poſsint. 459. 373.

Fœminæ Prælatæ, nihil extra Poteſtatem Æconomicā imperare poſſunt. 460. 375.

Fœminæ Prelatæ imponere nequeunt Pœnas Spirituales, ibidem.

Fœminæ Prælatæ in virtute Obedientiæ ipſis promiſſæ imponere poſſunt præcepta temporalia, ad quorum obſeruationem ſub mortali Moniales tenentur juxta qualitatem Materiæ. 460. 376.

Fœminæ Prælatæ an aliqualem Iuriſdictionem habeant ab ipſa Regula, ſeu ejus Conditore? 460. 377.

Fœminæ Prælatæ an vota Monialium commutare, diſpenſare, vel irritare poſsint? 461. 378.

Fœminæ Prælatæ an declarare poſsint ceſſare obligationem Ieiunij. 461. 380.

Fœminę Prælatæ an diſpenſare quoad Subditos poſsint, ut in diebus prohibitis Carnes, & Lacticinia edant? 461. 379.

Fœminæ Prælatæ an circa Regulam, aut Conſtitutiones Ordinis diſpenſare valeant? 461. 379.

Fœminarum Incapacitas quoad PoteſtatemOrdinis indiſpenſabilis. 464. 385.

Fœminæ an capaces ſint Iuriſdictionis Spiritualis ex Pontificis Delegatione. 466. 391.

Fœminæ quomodo ex Pontificis Delegatione inſtituere, & conferre Beneficia cenſeantur. 469. 397.

Fœminæ an ex Pontificis Delegatione, excommunicare, ſuſpendere, aut interdicere poſſint. 470. 400.

Fœminæ Donum Prophetiæ recipere poſſunt. 483. 432.

Fœminæ quo ſenſu Epiſcopæ olim appellatæ, vel Presbyteræ, Diaconæ, Hypodiaconæ, & Subdiaconæ, & an aliquem Ordinem, vel determinatum Munus habuerint? 484. 436.

Fœminæ Epiſcopæ, &c. antequam Viri Ordinibus initiarentur Caſtitatem vovebant. 485. 437.

Fœminæ Diaconiſſæ, quamuis Ordinationes recipent, Sacramentum tamen, aut Charactе-

racte-

raſtrem nō recipiebant. 488. 443.
Fœmina nequit in Sūmum Pontificem eligi, ubi ſtupida Ioannæ Papiſſæ Fabula rejicitur. 535. 101.
Fœminarum Incapacitas. 8. in fine.
Reliqua. Vide verbo Abbatiſſa, Sacerdotiſſa.
Fori Eccleſiaſtici Priuilegium quo Iure introductū ſit? 782. 119.
Fori Eccleſiaſtici Priuilegium an ad Ius publicum referri debeat? ibid.
Fori Eccleſiaſtici Priuilegium Immunitas potius, quam Exemptio dici debet. ibid.
Fori Eccleſiaſtici Priuilegium an Pontificia, vel Regia Conſtitutione tolli poſsit. 794. 150.
Friderici Æneobarbi Imperatoris Diſsidia cum Alexandro III. referuntur. 512. 54.
Fundamenti ſignificatio. 9. 33.

G

Galliæ Reges. Vide Reges Galliæ.
Gentilium acceptio, & Ethymon. 45. 3.
Gentiliſmi origo. 45. 4. & ſeqq.
Gentiliſmus quando finitus eſt. 48. 12.
Gentiliſmi origo in diuerſis Provincijs. 48. 10.
Gladij nomine ſeuerior Poteſtas, & omnes grauis pœna continetur. 109. 32.
Gladium accipere Reges ab Antiſtitum manu perveniſtus mos. 578. 132.
Guillelmi OKam errores referuntur, & damnatio affertur. 314. 20. & ſeqq.

H

Hæreſis quorumdam aſſerentiū Legem Veterem à Malo Deo præſcriptam referrur, & reputatur. 39. 17. & ſeqq.
Hæretici attribuentes Fœminis Capacitatem Sacro-Supremę Poteſtatis referuntur, & rejiciuntur. 439. 327. & ſeqq.
Hinc mari Teſtimonium pro Ampulla Remenſi falſum demonſtratur. 600. 165.
Hiſpani nullo externo mutuato auxilio ſeſe à Sarrazenorum oppreſsione liberarunt, & antiquam libertatem recuperarunt. 129. 87. & ſeqq.
Hiſpaniæ noſtræ Regibus Suprema, & abſoluta Poteſtas, altumque Dominium in omnibus ſuis Ditionibus competit, & nullum Superiorem in Temporalibus recognocit. 127. 81.
Hiſpaniæ Regna ceſſerunt Alarico Gothorum Regi Arcadius, & Honorius, 128. 86.
Hiſpaniç Reges in Mediolanenſi Ducatu Supremam exercent Poteſtatem. 139. 117.
Hiſpaniæ Reges in Sicculo, & Neapolitano Regno Supremam habent Poteſtatem. 141. 122.
Hiſtoria in aliqua Narrationis parte ſuſpecta tota omninò

SSSSS ſuſ-

ſuſpecta redditur. 600. 165.
Homines in Statu Innocentiæ imperfectionibus, & erroribus expoſiti. 19.14.
Homines in Statu Innocentię, tàm ex parte Corporis, quàm Animę dotes recenſentur. 23 3. & ſeqq.
Homines an aliquando Ferarum more in Montibus, & Syluis aberrauerint. 295.25.

I

Idiomatum Communicatio in Perſona Christi quæ dicatur? 58. 20.
Idiomatum Communicatio in Perſona Christi quid operetur. 59. 22.
Idolo-latrię Origo traditur. 45. 4. & ſeqq.
Idolo-latria eſt Origo, & radix vani cultus. 48.13.& ſeqq.
Immunitas Eccleſiaſtica an ſit de Iure Diuino, vel Humano? 345. 96.& ſeqq.
Immunitas Eccleſiaſtica iam à Pontificibus, vel Imperatoribus conceſſa. ibid. 98.
Imperatores Romani an Iudices Eccleſiaſticos, qui de cauſis Epiſcopum cognoſcerent dare potuerint? 338. 79.& ſeqq.
Imperatores an aliquam legitimam partem habuerint in Romanorum Pontificum Electionibus? 482. 428.
Imperatores an ſi aliquod Priuilegium habuerunt Eligendi Summum Pontificem, illi renunciaverint. 502. 37.
Imperatori Inuncto conceditur, ut Sacris indutus Veſtibus Subdiaconorum Munia exerceat. 576. 94.
Imperator Romanus antiquitus tribus Coronis coronari, tribuſque Vnctionibus inungi ſolitus. 579. 101.
Imperator in ſuo Regno eſt qui Superiorem nullum recognoſcit. 735. 21.
Imperator an fuerit actu, & habitu Mundi Dominus? 736. 19.
Imperij in genere conſiderati varię referuntur acceptiones. 103. 8. & ſeqq.
Imperij Æthimologia. ibidem. 6.
Imperij Definitio. 105. 17.
Imperium Merum, aut Miſtum ſine actione, aut accuſatione, regulari ter exerceri nequit. 108. 26.
Imperium Miſtum, vnde? 166. 3. & ſeqq.
Imperij Miſti Diuiſio an aliqua adſignari poſſit? 167. 6.
Imperij Miſti definitio traditur. ibid. 7.
Imperij Miſti Gradus quot, & quales ſint? 169. 11. & ſeqq.
Imperium Miſtum quibus olim, & nùnc competat? 172. 21. & ſeqq.
Imperium Miſtum Iure Magiſtratus an competat? 174. 29.
Imperium quam neceſſarium ad Republicę conſervationem? 637. 4.
Imperium appellatur Politia. ibidem.
Imperium Miſtum quale ſit? 649. 33.

Inca-

Incapacitas Poteſtatis Eccleſiaſticæ in Principibus Sæcularibus an à Iure Diuino, vel Humano proveniat? 344.92.
Incapacitas hæc quoad Bona Clericorum à quo Iure proveniat? 351.111.& ſeqq.
Vide Princeps, & Conſuetudo,
Incorregibilis quis dicatur? & an poſt cenſuras in eum latas, ſi non reſipuerit. Curiæ Sæculari tradi poſsit? 800. 166.
Inquiſitores habent Familiam Armatam, per quam Merum exercent Imperium irrequiſito Brachio Sæculari. 190. 44.
Inquiſitores etiam in Supremos Principes Merum Imperium exercere poſſunt in cauſis ad Fidem attinentibus. 191.44.
Inſtitutio Beneficiorum eſt quid Spirituale, & non niſi Eccleſiaſticis Prælatis competere valens. 404.241.
Inſtrumenta ab Archiuio Authentico extracta, etiam ipſa authentica reputanda ſunt. 603.175.
Inſtrumenta ab Archiuio extracta quibus requiſitis muniri debeant, ut plena Fides eis adhibeatur? 603.177.
Inveſtituræ nomen nondum ſub Caroli Magni Regno auditum. 479.442.
Irregularitatẽ an inducat Damnatio ad triremes? 164.213.
Iudex qui ſententiam ſuam exequi poteſt etiam alteri exequendam committere valet, etiam ſi ad exequutionem vi uti opus ſit? 281.76.
Iudex Eccleſiaſticus, tàm in Cauſis Ciuilibus, quàm in Criminalibus attento Iure Communi ſententias ſuas exequi valet irrequiſito Brachio Sæculari, atque etiam ubi Conſuetudine id receptum ſit. 202. 79.& ſeqq.
Iudices Eccleſiaſtici Capaces ſunt Iuriſdictionis Temporalis in Laicos. 203.80.
Iudex Eccleſiaſticus quoties criminaliter in Laicos legitimè procedit, nullo indiget Auxilio Brachij Sæcularis. 204. 82.
Iudex Eccleſiaſticus ad exequutionem ſententiæ in cauſa ciuili cogere Laicum nequit, ejus bona capiendo, aut in poſſeſsionem ejus Bonorum alium mittendo irrequiſito Brachio Sæculari. 204.83.
Iudex Eccleſiaſticus Merum Imperium exercere poteſt in Clericos ſibi Subditos nullo requiſito Brachij Sæcularis Auxilio. 206.87.
Iudex Sæcularis Auxilium ſuum impertiri renuens Eccleſiaſtico quomodo ab eo compellẽdus ſit? 215.114.
Iudicibus Delegatis an Auxiliũ implorandi Ius cõpetat? 217. 117.& ſeqq.
Iudex Eccleſiaſticus Auxilium ſuum impertiri renuens Sæculari quomodo, & à quo cogendus? 222.127.& ſeqq.
Iudex requiſitus an nullo examinato Proceſſu exequi valeat? 224.134.& 136.

Iudex Sæcularis an impertiri Auxilium Eccleſiaſtico debeat nullo Proceſſus examine facto? & quid in Degradatione? 223.130.& ſeqq. atque 236.175.& ſeqq.
Iudex Sæcularis tenetur Auxilium ſuum impertiri in cauſa hæreſis nullo facto Proceſſus examine. 236.175.
Iudex Sæcularis Familiam ſuam accomodare omninò tenetur pro cujuslibèt ſententiæ, vel Præcepti Iudicis Eccleſiaſtici, abſque vllo Proceſſus examine. 237.179.& ſeqq.
Iudex Eccleſiaſticus Auxilium ſuum impertiri Sæculari non tenetur ante Proceſſus examen. 238.181.
Iudex Sæcularis Auxilium ſuũ impertiri tenetur ſi Appellatio interpoſita ab Eccleſiaſtici ſententia friuola appareat. 239.185.
Iudicis Arbitrio relictum cenſetur quidquid in Iure expreſſum non reperitur. 716.148.
Iudex in propria cauſa Ius dicens eam omninò perdit. 745 22.
Iudex Sæcularis an cognoſcere poſsit de Quæſtione facti in cauſa Spirituali? 556.57.
Iudex Ordinarius quis propriè dicatur? 795.74.& ſeqq.
Iudex Delegatus quis dicatur, & in quibus differat ab Ordinario. 768.82.
Iudex Eccleſiaſticus non tenetur ſtare Proceſſui Iudicis Laici. 799.164.
Vide Acta.
Iudicij variæ ſignificationes. 738.2.& ſeqq.
Iudicium ante litis conteſtationem an ſit? 740.6.
Iudicij nomine quid contineatur? ibid. 7.
Iudicium quid, & an idem quod cauſa? ibid. 8.
Iudicium quotuplex. 746.26. & ſeqq.
Iudicia Ordinaria an hodie ceſſauerint? 747.27.& ſeqq.
Iudicium Ciuile, Criminale, & Miſtum? quale? 748.30. & ſeqq.
Iudicium Eccleſiaſticum quid, & quotuplex? 758.54.& ſeqq.
Iudicij Eccleſiaſtici, quæ ſit Materia proxima, vel remota? ibid.
Iudicium Spirituale, quale ſit? 756.57.
Iudicium Eccleſiæ Miſtum an, & quid ſit? 76163.& ſeqq.
Iudicium Eccleſiæ proprium, & improprium quid ſit? 765. 73.& ſeqq.
Iudicium Ordinarium quale ſit? ibid.
Iuriſconſulti in Legum Deciſione aliquos errores admiſſerunt. 171.16.
Iuriſdictionis à Poteſtate Differentia ecquę ſit? 8. à 27. ad 31.
Iuriſdictionis Ethymon. 65.5. & ſeqq.
Iuriſdictionis abſolutè conſideratæ Diuiſiones. 67.11.& ſeqq.
Iuriſdictionis variç Definitiones recenſentur, & rejiciuntur, & noſ-

& noſtra adducitur. 72. 27. & 73. 34. & ſeqq.
Iuriſdictionis ſpecies non ſunt diſcutiendæ juxta Romani Iuris Principia. 118.65.
Iuriſdictio numquam priuatiuè, ſed accumulatiuè conceſſa cenſetur. 143.149.
Iuriſdictio priuatiuè cenſetur conceſſa quando fauore illius in quem exercenda eſt conceditur. 144.151.
Iuriſdictionis ſimplicis Definitio adducitur. 174.1.& ſeqq.
Iuriſdictio Suprema Directiua, & Coäctiua in Eccleſia reſidet. 179.8.& ſeqq.
Iuriſdictionem Eccleſiaſtici Laicus prorogare poteſt attento Iure Communi. 203.8c.
Iuriſdictione conceſſa, non ſolum neceſſaria, ſed etiam commodiora ad illam exercendam conceſſa cenſentur. 214.110.
Iuriſdictio Eccleſiaſtica quotuplex ſit? 239.1.& ſeqq.
Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ definitiones variæ referuntur, & reſelluntur, noſtraque adducitur. 242.1.& ſeqq.
Iuriſdictioni Eccleſiaſticæ etiam Temporalis ineſt. 246.18.
Iuriſdictionem alienam perturbantes læthaliter peccant. 253.9.
Iuriſdictio Eccleſiaſtica, & Sæcularis in eodem ſubjecto concurrere poſſunt. 256.4. & ſeqq.
Iuriſdictio non acquiritur vnico actu. 377.133.
Iuriſdictio omnis Spiritualis datta eſt à Chriſto D. 378. 177.
Iuriſdictio acquiritur Conſuetudine Immemorabili. 433. 313.
Iuriſdictio Spiritualis Clauium Poteſtati adnexa eſt. 456. 371.
Iuriſdictio voluntaria extra territorium exerceri poteſt, non autem contencioſa. 743. 15.
Iuriſdictio Inquiſitorum eſt Delegata, & accumulatiua. 762. 64.
Iuriſdictio Vicariorum Archi-Epiſcopatus Toletani, an, & quomodo præueniri poſsit. 763.67.
Ius Canonicum. Vide Canonicum Ius.
Iuris Canonici, & Ciuilis ſcientiæ, cum alijs commertium oſtenditur. 13.46. & ſeqq.
Iuris Diuini duplex acceptio. 38. 15. & ſeqq.
Iura Majeſtatis, ita diuidi poſſunt, ut aliqua in Principes transferantur reſeruatis aliquibus Populo, & Optimatibus. 143.150.
Ius Naturale eſt, Ius Diuinum. 293. 21.
Iuris Gentium Diuiſio in primarium, & ſecundarium an ſubſtineri poſsit? 295.26.
Iure Gentium prouenit Hominibus quidquid eos à cæteris Animantibus diſtinguit. 296. 27.
Iuris Gentium Naturali differentia. 296. 28.

ſſſſſſ Ius

Ius Naturale purè conſideratum quale propriè ſit? 643.17.
Ius Territoriale quid ſit? 726. 2.
Ius complicatum, & ad Duos ſpectans ſine Vtriuſque Conſenſu renunciari nequit. 774. 95.
Iuſtitia Originalis in Statu Innocentiæ Adamo collata an fuerit Habitus realiter diſtinctus à Gratia Sanctificante. 18.12.

L

Laici quacumque Dignitate præfulgeant incapaces ſunt Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ. 306.8. & ſeqq.
Laici ne Ius quidem Patronatus Eccleſiaſtici poſsidere juſte poſſunt, niſi ex Eccleſiæ conceſsione. 362.137.
Laici incapaces ſunt Omnium Iurium Spiritualium. 386. 192.
Laicus Vxoratus, an, & quomodo eligi poſsit Summus Pontifex. 535.100.
Laus propria probo Viro indigna, & à Sanctis omninò rejecta. 605.181.
Legatià Latere Merum ſuum Imperium per Se, hoc eſt per propriam Familiam Armatam, exequi poſſunt, irrequiſito Brachio Sæculari. 190. 42.
Legati à Latere, an Sanct. Sedis Apoſtolicæ nomine contineantur? ibid.43.
Leuitæ ſecundas Decimas, ſeu Decimarum Decimas Aaroni, & Sacerdotibus rependebant. 853.18.
Legis Scriptæ Status quando incœperit? & quo uſque perſeuerauerit? 36.8. & ſeqq.
Lex Scripta diuiſa fuit in Præcepta Moralia, Cæremonialia, & Iudicialia, & quæ iſta fuerint? 41.24.
Lex Vetus ad Ius Diuinum omninò pertinuit. 40.18.25. & ſeqq.
Lex Gratiæ à Chriſto D. lata. 52. 3. & ſeqq.
Legis Gratiæ qualia Præcepta à Chriſto inſtituta? qualiaque Vicarijs ejus tradenda reliquerit. 52.5. & ſeqq.
Lex Gratiæ quando obligare incœperit? 55.9.
Lex Gratię perpetuo duratura eſt. ibid.10.
Lex Gratiæ Hominum cordibus à Chriſto inſcripta eſt. 56. 12.
Lex quælibet quomodo ceſſare poſsit? ibid.13.
Lex Vetus quo ſenſu ęterna dicta fuit? 57.16.
Lex Diœceſana, an eadem ſit, ac Iuriſdictionis Poteſtas, & qualiter Vna ab alia diſtinguatur? 88.33. & ſeqq. ad 51.
Legis Diœceſanæ ecquæ propria ſint Munera. 92.47.
Legi Iuriſdictionis, quæ propriè conueniant? 95.53. & ſeqq.
Leges Regiæ obligationem imponentes Prælatis Eccleſiaſticis invocandi Sæculare Brachium explicantur, & interpretantur. 208,92. & ſeqq.
Lex

Lex à Conſtantino Magno ſancita Clericos à Sæcularium Poteſtate eximens, ne à Diuino Cultu arceantur. 26. 5. 18.
Lex Salica, an vera ſit, & ex ſuppoſitione, quod aliquando fuerit, an ad Gallos pertineat? 304. 5.
Lex in aliquo offendens Eccleſiaſticam Libertatem nequit à Laicis ferri. 354.120.
Lex 1. tit. 6. lib. 1. Recopilat. Caſtellę latiſsimè illuſtratur. 425.292. & ſeqq.
Liber Pontificalis S. Damaſi nomine communiter circumlatus, an ipſius Pontificis ſit, & cujus authoritatis. 497.18.
Libertas Eccleſiaſtica etiam læditur, quando à Principibus Sæcularibus aliquid immediatè ſtatuitur circa Perſonas, aut Res Eccleſiaſticas, licèt Eorum Lex fauorabilis ſit. 315.24.
S Linus, immediatè ſucceſsit S. Petro in Pontificatu. 499.24.

M

Materia Sacramentorum. Vide Sacramentorum Materia, & Forma.
Matricularia Mulieres, quæ fuerint in Primitiua Eccleſia? 485.438.
Martyrologij Romani authoritas ecquæ ſit? 499.24.
Membri alicujus abſciſio an pœna capitalis ſit? 149.177. & ſeqq.
Merum Imperium vnde dicatur? 105.17. & ſeqq.
Meri Imperij Definitio quædam adducitur, & rejicitur. 107. 20. & ſeqq.
Meri Imperij vera adſignatur, & explicatur Definitio. 109.30. & ſeqq.
Merum Imperium non niſi præuia cognitione exerceri poteſt. 113.48.
Meri Imperij Gradus, & Munera eis correſpondentia referuntur. ibid.49.
Merum Imperium Maximum quibus competat? 119.18. & ſeqq.
Meri Imperij Gradus Minores quibus competant? 144.154.
Merum Imperium Magnum cōpetit Principibus Supremis, Ciuitatibus liberis, & Magiſtratibus Provinciarum. 145. 158. & ſeqq.
Merum Imperium Magnum cōpetit Magiſtratibus Ciuitatū, qui illud conceſsione, aut Præſcriptione acquiſierunt Rectoribus Vniverſitatum, Epiſcopis in ſua Diœceſi, & Abbatibus Iuriſdictionē quaſi Epiſcopalem habentibus. 145. 160. & ſeqq.
Merum Imperium habere poſſunt Municipia Caſtra, & Vici, ex conſuetudine, aut Præſcriptione. 146,163.
Merum Imperium Magiſtratibus competens an eorum proprium ſit, an verò vſus tantum? 147.166.
Merum Imperium quas pœnas ſpecialiter comprehendat? 149.173. & ſeqq.

Me-

Merum Imperium in ſummo Gradu eſſe in Eccleſia ex Chriſti Inſtitutione probatur. 178.5. & ſeqq.

Merum Imperium in genere conſideratum Epiſcopis, Archi-Epiſcopis, & Patriarchis competit. 184.26.& ſeqq.

Metus fuit cauſa Societatis Humanæ, & Origo Ciuilis Poteſtatis. 287.5.

Metus nomine quid comprehendatur? 288.7.

Metus externuat Libertatem, culpamque minuit. 321.38.

Miniſter Eccleſiaſticus, & Sæcularis, quibus Virtutibus pollere debeat? 303.3.

Miniſter Ordinarius, & Extraordinarius Pontificię, & Regiæ Vnctionis, quis ſit? 618.12. & ſeqq.

Miraculum quid ſit? 657.52.

Miſsioni Poſſeſsionem, an ad Miſtum attineat Imperium. 170.14. & ſeqq.

Mithologiæ notitia ad Iuris Vtriuſque ſtudium pertinet. 14.50.

Moyſes an fuerit Sacerdos. 474.408.

Moyſes an Materiali Vnctione fuerit Vnctus? 556.65.

Monarcha primus quis fuerit? 643.17.

Monarcha quælibèt, licèt ardua decernere poteſt nullo Procerum petito conſilio, niſi pacto, vel conſuetudine aliter cautum ſit. 654.46.& ſeqq.

Reliqua. Vide verbo Princeps, Rex.

Monarchia præſtantior eſt omni alia Regiminis Specie. 640.11.

Monarchia antiquior omnibus alijs Politiæ ſpeciebus. 643.17.

Monarchiæ Regimen à Iure Naturali deſcendit. ibid.

Monarchia miſta an detur. 644.19.

Monarchia Eccleſiæ an miſta ſit, & an ob id minuatur ejus Auctoritas, & Poteſtas? 720.161. & ſeqq.

Moniales non tenentur Obedire Prælatæ extra Poteſtatem Æconomicam præcipienti. 460.375.

Vide Fœminæ.

Montani ſtarum error circa Poteſtatem Eccleſiaſticam Mulieribus attribuendam. 459.328.

Mulctæ Iudicio an ad Merum Imperium ſpectet? 159.199. & ſeqq.

Mulctam imponere quibus liceat, & quomodo facienda eſt applicatio à Magiſtratibus Eccleſiaſticis. 159.201. & ſeqq.

N

Nobiles ad Triremes damnari non poſſunt. 162.213.

Nominatio. Vide Præſentatio.

Notarios creáre, & examinare intrabileſque ſuſpendere ad Epiſcopalem Iuriſdictionem pertinet. 100.74.

Notio quid propriè ſignificet? 744.19.

Nutus ecquis ſit, & quomodo in Sum-

Summo Pontifice Supremam præſeferat Poteſtatē. 264.16.

O

Objectum Poteſtatis Eccleſiaſticæ quale ſit. 267.2.& ſeqq.
Objectum Materiale Eccleſiaſticæ Poteſtatis comprehendit Omnes Fideles, nulla Imperialia, aut Regia Dignitate excepta. 273.15.& ſeqq.
Objectum Formale, & Attributionis Eccleſiaſticæ Poteſtatis adſignatur, & explicatur. 283. 1.& ſeqq.
Objectum Formale, & Attributionis Sæcularis Poteſtatis quale ſit? 285.8.
Officium Iudicis nobile commune eſt omnibus Iuriſdictionis ſpeciebus. 108. 27.
Officium Iudicis nobile definitur. 108. 28.
Officij Iudicis Nobilis, & Mercenarij Diuiſio refellitur. 108. 29.
Oleum duplex in Baptiſmo ſolemni adhibetur. 615. 204.& ſeqq.
Oleum, quo in Lege Veteri Reges ungebantur, quale? 633. 147.
Ordinis Sacramentum Vnum tantum. 564.74.
Ordinis nomen ecquid propriè, & rigoroſſe? ibid.75.
Ordinare in Regem, quid? 605. 180.
Ordinationis nomen quid propriè? 570.154.
Ordinationes Mulierum, veluti Diaconiſſarum Sacramentum non erat, neque Characterem aliquem conferebant. 488. 443.
Ordinationum Formæ imperatiuæ eſſe debent. 593.146.
Ordinatus ab Epiſcopo Hæretico valide ordinatus eſt, ſed ab Ordinum exercitio ſuſpenſus. 80.15.& ſeqq.
Originis inveſtigandæ Vtilitas. 9. 32.
Originis propria ſignificatio ibidem. à 34. ad 38.

P

Papa conſentire nequit, neque Priuilegium concedere, ut Immunitati omnium Perſonarum Eccleſiaſticarum alicujus Regni, aut Provinciæ in Vniverſum præjudicium inferatur. 382.187.
Papæ Tolerantia quando non ſufficit ad Ius tribuendum alicui? ibidem.
Papa Ius Diuinum declarare poteſt. 391.206.
Papa an diſpenſare poſſit in Iure Diuino? 392.208.& ſeqq.
Papa an Omnes Clericos Vnius Regni Principi Sæcularis Poteſtati ſubjicere poſſit? 329. 207.& ſeqq.
Papæ ob tempor um anguſtias Epiſcoporum Electiones aliquibus conceſſere. 400.231.
Papa an diſpenſare poſſit, ut Feminæ Sacris Ordinibus initientur? 452.358.
Papa an poſſit Mulieribus delegare Spiritualem Iuriſdictionem? 466.391.

Papa quoties alicui incapaci Poteſtatem Spiritualem concedit, ejus Adminiſtrationem tantum concedere intelligendum eſt. 468. 397.
Papa diſpenſare non poteſt in his, quę ad Sacramentorum Subſtantiam pertinent. 622. 218.
Papa diſpenſare poteſt innumero Epiſcoporum neceſſario ad Conſecrationem alterius Epiſcopi. 221. 217.
Papa an diſpenſare poſsit in his, quæ ab Apoſtolis inſtituta ſunt. 630. 136.
Papa gubernare poteſt Eccleſiam Dei, nullo requiſito, aut expectato Conſilio. 650. 134.
Papa an ad ardua decernenda Conſilium, vel conſenſum Cardinalium neceſſario requirere debeat? 653. 44. & ſeqq.
Papa in Collegio Cardinalium adnumerabatur, tamquam ipſius Caput. 694. 66.
Reliqua. Vide verbo Romanus Pontifex.
Patronis Laicis, non competit Electio Prælatorum Eccleſię ſui Patronatus. 404. 267.
Patronatus Ius deſtruitur, ſi Patronus permittat Eccleſiam deſtrui, & ab alio reædificari. 137. 95.
Patronatus Ius antiquo Patrono perit, ſi Dos etiam abſque culpa ſua conſumpta fuerit, & Re dotanti acquiritur. 131. 95.
Patronatus an ſufficiat ad Præſentationem Dignitatum Majorum. 435. 317. & ſeqq.
Peccatum ab Hominibus commiſſum in Turri Babylonica ędificanda quale fuerit? 47. 9.
Permutandi Beneficia ſuæ Diœceſis Epiſcopus facultatem concedere valet. 99. 67. & ſeqq.
Perſona. Vide Clericus.
Perſonæ Eccleſiaſticæ, vel Spirituales, quæ dicantur? 345. 95.
Perſonæ Eccleſiaſticæ ciuilibus, Legibus non ſubjiciuntur, quoad vim coactiuam, licet fauorabiles ipſis ſint, ſecus quoad vim directiuam. 477. 416.
S. Petrus inſtituit Senatum Viginti quatuor Presbyterorum, & Diaconorum, cum quibus Negotia Eccleſię expediretur. 503. 32.
S. Petro an ſucceſſerit Clemens, vel Linus. Vide Clemens, & Linus.
Petrus Lombardus dictus communiter Sententiarum Magiſter, quo tempore floruerit. 590. 137.
Petri de Marca nomine Concordia Sacerdotij, & Imperij ab Stephano Balucij, anno 1663. evulgata à Sacra Congregatione Indicis omnino damnata. 302. 45.
Philoſophiæ cum vtroque Iure commercium. 14. 49.
Philoſophi Sapientiores, & pluris habiti, in mi pilsimos errores contra Naturam inciderunt.

runt. 50.17.& ſeqq.
Piarum Diſpoſitionum, tàm inter Viuos, quàm ex ultima voluntate Epiſcopus eſt executor. 100.75.
Pœnæ ſpecialiter ad Merum atrinentes Imperium recenſentur. 149.178.& ſeqq.
Pœnarum tres gradus referuntur. 149.178.
Pœna pecuniaria ad Merum attinet Imperium. 154.189.
Pœna Corporalis loco pecuniariæ ſubrogata, an ad Merum ſpectet Imperium. 162.207.
Pœnæ variæ referuntur, quibus Epiſcopi coërcere poſſunt. 184. 26. & ſeqq.
Pœnæ pecuniariæ an Epiſcopis permiſſæ. 185.29.
Pœna Detruſionis in Monaſterium an adhùc in vſu ſit? 186. 30.
Pœna Mithræ (Vulgo Coroza) à Iudice Eccleſiaſtico imponi poteſt, & corporalis judicatur. ibid.
Pœna Flagellorum Clericis imponi nequit. ibid.28.
Politica Prudentia à Iuris vtriuſque cognitione adjuuatur. 13. 97.
Politiæ Definitio. 637.4.& ſeqq.
Politiæ ſpecies. 640. 7.& ſeqq.
Politiæ ſpecies eò quæ perfectior, atque Reipub. vtilior? ibid.11.& ſeqq.
Reliqua. Vide Reſpublica.
Potentiæ variæ acceptiones, & à Poteſtate differentiæ. 7.22. & ſeqq.
Poteſtatis in abſtracto definitio. 2.
Poteſtatem Sacro-Supremam exercuit Dei Filius in ipſo Mundi Creationis momento. 20.15.
Poteſtas hæc prouenit ab ipſo Innocentiæ Statu. 19.14. & ſeqq.
Poteſtas iſta affutura eſſet, ſi Status ille perſeueraret. 25. 10.& ſeqq.
Poteſtas Ciuilis, & profana etiã tùnc affutura. 26.13.
Poteſtas Sacro-Suprema qualis tùnc affutura? 26.14.& ſeqq.
Poteſtas Sacro-Suprema quando exerceri cœpit in Naturæ Statu? 31.5.& ſeqq
Poteſtatis inſtius Origo in illo Statu, an Diuina potius, quam Humana dijudicanda? 33. 10.& ſeqq.
Poteſtas hæc in Lege Scripta viguit. 34.14
Poteſtas iſta in Virga Moyſis expreſſa. 35.6.
Poteſtas Sacro-Suprema in Lege Scripta Originem purè Diuinam habuit. 40. 19. & ſeqq.
Poteſtas hæc an tùnc aliqua ex parte Humanam habuerit Originem? ibid.22.& ſeqq.
Poteſtas Sacro-Suprema, an, & qualis fuerit in Gentiliſmo, & quando incœperit? 48.13. & ſeqq.
Poteſtas Sacro-Suprema in Lege Gratiæ Originem habuit in Chriſto; ut Legis Gratiæ Authore, & Supremo Legiſlatore. 60.26. & ſeqq.
Po-

Poteſtas Eccleſiaſtica diuiditur in Poteſtatem Ordinis, Iuriſdictionis, & Legem Diœceſanam. 77. 7. 88. 33. & ſeqq.
Poteſtati Ordinis Ecquæ competant ſpecialiter? 77.10.& ſeqq.
Poteſtas Ordinis Epiſcopis competens, etiam ſi Hæretici illi ſint, adhuc eis inhæret. Vnde valide, quamuis illicite illam exercent. 79.13.& ſeqq.
Poteſtas hæc numquam ab Epiſcopis auelli poteſt, licèt in Hæreſim incidant. 83.22.
Poteſtas conficiendi, & adminiſtrandi Sacramenta, & Sacramentalia alijs quam Epiſcopis committi à Papa poteſt. 85, 28.
Poteſtas Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ ecquæ? & quanta ſit? 86. 29. & ſeqq.
Poteſtas Iuriſdictionis à Lege Diœceſana, an, & qualiter diſtinguatur? 88.33.& ſeqq.
Poteſtas Summa, vel Abſoluta à Nulla alia Poteſtate Temporali pendere poteſt, nec debet. 119.68.& ſeqq.
Poteſtas Summa, vel Abſoluta ſolis Principibus Superiorem non recognoſcentibus competere poteſt. ibid.
Poteſtas Suprema illis tantum competit, qui Legibus ſoluti reperiuntur. 120.71.& ſeqq.
Poteſtatis recta ſignificatio. 123. 74.
Poteſtas abſoluta quæ? 125.77. Poteſtatem coactiuam habet Eccleſia à Chriſto D. 176.2. & ſeqq.
Poteſtas Suprema Directiua, & Coactiua in Eccleſia reſidet. 179.10.& ſeqq.
Poteſtas Eccleſiaſtica, an irrequiſito Brachio Sæculari Merum Imperium exequi valeat? 188.38. & ſeqq.
Poteſtas Eccleſiaſtica quotuplex ſit? 239.1. & ſeqq.
Poteſtas Eccleſiaſtica quando, quibus, & à quo data? ibid.
Poteſtatis Sæcularis qualis ſit finis præcipuus? 245.16.
Poteſtates Eccleſiaſtica, & Sæcularis à Chriſto D. diuiſæ. 247. 2. & ſeqq.
Poteſtas Eccleſiaſtica qualiter à Temporali differat? & an ei opponatur contradictoriè? 250. 1. & ſeqq.
Poteſtas, tàm Eccleſiaſtica, quàm Sæcularis intra terminos ſibi præfixos ſe continere debet. 253. 10.
Poteſtas hæc vtraque an in eodem Subiecto concurrere poſſit? 251.1.& ſeqq.
Poteſtas Sæcularis propter Eccleſiaſticam inſtituta. 257. 4.
Poteſtas Ordinis nullam repugnantiam habet ad Poteſtatem Sæcularem, nec èconverſo. 258.7.
Poteſtas Sæcularis nullam repugnantiam dicit cum Adminiſtratione Poteſtatis Eccleſiaſticæ. 260.12.
Poteſtas Eccleſiaſtica, & Sæcularis Suprema in eodem Subiecto multoties concurrit in
Lege

Lege Veteri. 261. 13.
Poteſtas Suprema Eccleſiaſtica, & Sæcularis quomodo Papæ competat? 262. 14. & ſeqq.
Poteſtas Eccleſiaſtica, & Sæcularis quomodo differat ratione objecti Materialis? 267. 1. & ſeqq.
Poteſtati Eccleſiaſticæ Supremę an competat Superintendentia Negotiorum Sæcularium? 268. 3.
Poteſtas Eccleſiaſtica, & Sæcularis quomodo differant ratione objecti formalis? 283. 1. & ſeqq.
Poteſtas vtraque quomodo differat ratione Originis, primariæque Deriuationis? 286. 1. & ſeqq.
Poteſtatis Ciuilis Origo, & Cauſa examinatur. 287. 4. & ſeqq.
Poteſtas Ciuilis an à Deo immediatè, vel à Populo? 289. 8. & ſeqq.
Poteſtas Ciuilis primo à Romanis traslata in Romulum, aliosque Reges, eiſque Roma pulſis, iterum conceſſa fuit Auguſto, & Imperatoribus alijs. ibid.
Poteſtas Temporalis immediatè à Deo tradita fuit Chriſto, & in ejus Perſona Petro, & Succeſſoribus ſuis legitimis in Pontificatu, ab eiſque in Imperatorem translata. 292. 17.
Poteſtas Suprema Eccleſiaſtica à Chriſto D. immediatè procedit. 299. 37. & ſeqq. & 491. 6.
Poteſtas Eccleſiaſtica Subjecto Viſibili Imperante indiget. 303. 1.
Poteſtas Eccleſiaſtica quibus cōpetere poſsit? ibid. 4.
Poteſtas Suprema in Lege Veteri, an competierit Principibus Temporalibus? 324. 44.
Poteſtas Eccleſiaſtica, tàm actiua, quàm paſsiua Characteri eſt adnexa, ita ut ſine illo perpetua detur incapacitas illam acquirendi. 326. 51.
Poteſtas Eccleſiaſtica numquam à Populo, vel Principe pependit, ſed immediatè à Deo. 379. 179.
Poteſtas Eccleſiaſtica, & Sæcularis, quomodo differant acquiſitione, & continuatione? 489. 1. & ſeqq. 536. 103. & ſeqq.
Poteſtas Eccleſiaſtica, non niſi mediante Ordinis Sacramento verè acquiritur. 490. 2.
Poteſtatis Eccleſiaſticæ acquirendę modus arbitrio Eccleſiæ relictus à Domino. 492. 7.
Poteſtas Eccleſiaſtica Electione acquiritur, & continuatur. ibid. 8. & ſeqq. & 536. 103. & ſeqq.
Poteſtas Sæcularis Succeſsione acquiritur, & continuatur. 492. 103. & ſeqq.
Poteſtas Eccleſiaſtica, & Sæcularis, quomodo differant ratione Sacræ Vnctionis? 538. 1. & ſeqq.
Poteſtas Pontificia Ordinis non confertur ſine Ordinatione, & Conſecratione. 618. 212.

Poteſtas conferendi Ordinis non penes Populum, ſed penes Eccleſię legitimos Miniſtros reſidet. 619. 213.
Poteſtas Eccleſiaſtica, & Sæcularis, quomodo differat Formà, ſeu Modo Politiæ. 636. 1. & ſeqq.
Poteſtas Sacro-Suprema, an ſub aliqua ex Politiæ ſpecie à Sæculari differat Poteſtate, vel cum ea conueniat? 645. 21. & ſeqq.
Poteſtas Sacro-Suprema ſub Monarchicho Regimine exerceretur. 647. 26. & ſeqq.
Et qualiter ratione illius à Sæculari differat. ibid.
Poteſtas Ordinaria, & Abſoluta, an in Principe Temporali reſideat? 654. 48.
Poteſtas hæc reſidet in Roman. Pontif. 656. 51.
Et Abſoluta tripliciter conſideratur. ibid.
Et aliter in Romano Pontifice, quàm in Principibus Sæcularibus conſideranda. 657. 52. & ſeqq.
Poteſtas Eccleſiaſtica quomodo differat à Sæculari ratione proprij Vnius cuiuſque Territorij. 725. 1. & ſeqq.
Poteſtas Temporalis Chriſti ſuper Vniverſum Orbem probatur. 730. 12. & ſeqq.
Poteſtas Temporalis quatenus in Eccleſia reſideat? 731. 15. & ſeqq.
Poteſtas Sacro-Suprema quatenus à Temporali differat ratione Iudiciarię authoritatis? 738. 1. & ſeqq.
Poteſtas Iudiciaria, an ſit Iure Diuino in Eccleſia, tàm in Perſonas, quàm in Bona Eccleſiaſtica priuatiuè, quoad omnes Mundi Dynaſtas? 752. 38 & ſeqq.
Poteſtas Eccleſiaſtica an compe-tat Iure Diuino, & ex primæua Eccleſię Praxi in Res, & Perſonas Sæculares. 756. 48. & ſeqq.
Poteſtas Eccleſiaſtica quomodo differat à Sæculari Materia, Forma, & Modo Iudiciario? 799. 162. & ſeqq.
Poteſtatis multiplex Diuiſio, & ſignificatio. 2. à 4. ad 21.
Poteſtatis variæ acceptiones, & à Potentia Differentiæ. 7. 22. & ſeqq.
Poteſtatis à Magiſtratu differentiæ. 8. 26. & ſeqq.
Poteſtatis à Iuriſdictione Differentiæ. 8. à 27. ad 31.
Præcepta Veteris Legis, tàm Moralia, quàm Cæremonialia, an à Iure Diuino rigoroſe ſumpto deſcendant? 40. 22. & ſeqq.
Præcepta Moralia Veteris Legis cur poſt Euangelij promulgationem non ceſſauerint? 322. 40.
Præcepta Legis Veteris an iterum ab Eccleſia ſuſcitari valeant. 555. 53.
Præcepta in Lege Gratiæ qualia à Domino inſtituta? 53. 5. & ſeqq.
Præceptum Diuinum mox, ut promulgatum eſt obligare incipit, & quando obligare deſinat? 556. 63.
Præ-

Præfationis Vtilitas, & Neceſsitas, in Procem. 1. à 1, ad 3.
Præſcriptio immemorabilis, an obliget Principes Supremos? 132. 99.
Præſcriptio immemorabilis nihil juuat contra Diuinum Ius. 183. 138.
Præſcriptio. Vide Conſuetudo
Princeps, & Priuilegium Præſes Provinciæ, an deportare poſsit?. 152. 185. & ſeqq.
Præcedentiarum cognitio inter quos cumque exemptos pertinet ad Epiſcopum in ſua Diœceſi. 100. 73.
Presbyteræ Fœminæque? 484. 436. & ſeqq.
Præſentatio Eccleſiaſticorũ Beneficiorum Laicis competere poteſt. 361. 136.
Præſentatio Vnico Titulum nõ præſtat, ut ex ea Ius Patronatus allegari poſsit. 377. 174.
Præſentatio an ſit Ius Spirituale? 413. 265. & ſeqq.
Præſentatio an conferat Ius in re, vel ad rem, & Poteſtatem adminiſtrandi tribuat? ibid. 266.
Præſentatio legitima, ita Ius tribuit Nominato, ut inſtitui debeat à Papa, vel quolibet alio Collatore ſi nullum Canonicum Impedimentum obſtet. 414. 268.
Reliqua. Vide Reges.
Præventio inter Epiſcopum, & Inquiſitores an dari poſsit? 762. 64.
Præuentio vndè dicatur? & quando detur? ibid. 66. & ſeqq.
Præuentio, ut legitima dicatur quibus indigeat requiſitis? 764. 70.
Præuentio datur inter Iudicem Eccleſiaſticum, & Sæcularem in Miſtis Iudicijs. ibid. 69.
Præuentio an detur in Beneficialibus, & inter quos? ibid. 71. & ſeqq.
Principia Generalia Luminis Naturalis omnibus nota ſunt. 50. 17.
Princeps Supremus an, & quibus Legibus ſolutus? 121. 72. & ſeqq.
Principes Supremos, an ligent Præſcriptionis Leges. Vide Præſcriptio.
Principes Supremos Ius Gentium, & Pax publica Ligant. 134. 105.
Principes, quibus Suprema competit Poteſtas habent quoad illam intentionem ſuam fundatam in omnibus Provincijs quouis titulo ſibi Subjectis, & in Bonis quo vis colore ad Regiam Coronam ſpectantibus. 135. 107. & ſeqq.
Principes Supremi præſumptionem pro ſe habent ad eos pertinere locum ſuis limitibus circumvallatum, ſi de eo quæſtio moveatur. 137. 111.
Princeps Supremus nihil ſtatuere poteſt in Caſtris alicui Ciuitate Subditis ipſa in conſulta Ciuitate, abſque cujus conſenſu illa eximere non poterit. 146. 182.
Principes Sæculares pro Eccleſiæ Bono ad Pontificijs Summi Num Gladium ſtringere te-

tenentur. 266.14. & ſeqq.
Principes Sæculares ſuis Legibus Pontificum Decreta iuuare tenentur. 271.11. & ſeqq.
Principes Sæculares Supremi an in Temporalibus à Papa dependeant? 273.16. & ſeqq.
Principes Sæculares nedum Sacro-Supremam Poteſtatem exercere valent, ſed illius omninò incapaces ſunt. 328.55. & ſeqq.
Principes plures incapacitatem iſtam confeſsi ſunt. 332. 68. & ſeqq.
Princeps Sæcularis an prædia omnia Sibi ſubjecta, ita tributaria efficere poſsit, ut etiam ſi ad Eccleſiam deuenerint, adhùc Tributis obnoxia reputari debeant? 353. 121. & ſeqq.
Princeps Sæcularis an incapax ſit acquirendi Ius in Beneficia, & Dignitates Eccleſiaſticas? 360. 134.
Principes Sæculares an aliquando Capaces extiterint Poteſtatis, & Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ? 378. 177.
Principes Sæculares, an, & quali Priuilegio, Conſuetudine, aut Præſcriptione Capaces Iuriſdictionis, & Poteſtatis in Sacra eſſe poſsint? 381.183.
Principes Sæculares non ſunt incapaces Delegationis Iuris Eccleſiaſtici. 391.206.
Principes Sæculares, an Iure Communi poſsint habere curam, & Cuſtodiam Prouentuum Eccleſiarum Sede Vacante? 407.249. & ſeqq.
Principibus Supremis an ex Iure Communi cõpetat Ius Patronatus omnium Eccleſiarum Cathedralium. ibid. 251.
Principibus Sæcularibus quò Iure Præſentatio ad Prælaturas Eccleſiaſticas competat? 413. 265. & ſeqq.
Principes Sęculares quid facere poſsint abſoluta utentes Poteſtate? 688. 53. & ſeqq.
Principum etiam Impiorum, & Infidelium Legibus obtemperandum, ſi juſtæ ſint. 706. 128. & ſeqq.
Priuilegim an præſumatur ex Immemorabili quoties adeſt Incapacitas. 433.314.
Priuilegium probatur ex Communi Opinione. 434.316.
Priuilegiũ eligendi Summũ Pontificem quod Carolo Magno conceſſum dicitur falſum eſt, & eſto quod extiterit invalidum. 505.36.
Vide Imperator.
Probationes imperfectæ ſimul jũctæ perfectè probãt. 500.24.
Proceſſus. Vide Acta.
Pronomen *Duo* diuerſitatem ſignificat. 247.4.
Prorogatio Iuriſdictionis potius qualitas, quàm Iuriſdictio eſt. 769.85. & ſeqq.
Prorogari an poſsit Iuriſdictio Delegata. 770.86 & ſeqq.
Proviſiones Regię, ut Capitulũ Eccleſię Cathedralis Sedem Vacantẽ non declaret, donec Prælatus eam derelinquat, vndè Iuſtificetur? 407.250.
Publicatio Bonorũ an ad Merum Imperium attineat? 161.205.

Q

② Q

Quarta Decimarum, & Mortuariorum quo Iure ad Epiſcopum pertineat? 91. 46.

R

Regalia à Iuriſdictione differũt. 118. 66.
Regalia præſcribi an poſsint? 139. 115.
Regina Galliæ aliquando inunctæ fuerunt. 579. 101.
Regna acquirendi varij modi. 489. 1. & ſeqq.
Relegatio an ad Merum attineat Imperium. 153. 187. & ſeqq.
Religionis Diuerſitas internam Animi, & externam Reipublicæ Vnitatem corrumpit. 46. 8.
Res Eccleſiaſticæ quo Iure à Temporali Poteſtate exemtæ? 282. 25.
Res Sacræ ab omni Temporali Poteſtate exemtæ. 380. 180.
Reipublicæ eſſentiæ non pendet à Malitia, vel Bonitate Inhabitantium; ſed in quo? 637. 3. & ſeqq.
Reſpub miſta an, & qualis detur. 644. 18. & ſeqq. & 649. 33.
Reſtitutio in integrum ad Merum attineat Imperium? 170. 14. & ſeqq.
Rex in ſuo Regno eſt fons, & Origo totius Sæcularis Iuriſdictionis. 297. 29.
Regum Vetuſtiſsima Inſtitutio apud omnes Gentes. 298. 33. & ſeqq.
Reges Galliæ. Vide Galliæ Reges.
Rex Hiſpaniæ primus fuit Thubal. 298. 34.
Reges Supremi an Poteſtate Eccleſiaſtica fruantur? 306. 8 & ſeqq.
Regum Aſſenſus in Epiſcoporum Electionibus peti ſolitus. 401. 233.
Reges an Prælatum Sibi ſuſpectum in Regno ſuo non admittere poſsit? ibid. 234.
Regibus Galliæ an, & quo Titulo Ius in Præbendas, & Dignitates competat? 393. 212. & ſeqq.
Regibus Galliæ an, & quo Titulo Æconomia, & Fructus Vacantium Eccleſiarum competit. 406. 246.
Reges Galliç an Beneficia Sede Vacante conferre poſsint? 411. 260.
Reges Hiſpaniæ, & Galliæ Iure Nominandi Epiſcopos gaudens, etiam ſi Epiſcopatus in Romana Curia vaccent. 437. 320.
An autem Ius hoc illis à Iure Communi proueniat, an verò ab Apoſtolico Priuilegio. 414. 268. & 421. 284. & ſeqq. 423. 287. & ſeqq.
Regibus Inũctis an competat Epiſtolam ſolemniter canere Summo Pontifice celebrante? 576. 94.
Reges Galliæ aliquando pluties inũcti. 579. 100.
Reges Galliæ an neceſſario coronari, & inungi Rhemis debeant, ob Ampullæ Miracu-

culum? 608.189. & ſeqq.
Reges Hiſpaniæ per plura Sæcula inuncti. 635. 152. & quare laudabilem iſtam Conſuetudinem à ſe ablegauerint? 552.46.
Reges ecqui Iure communi attento inungi debent? 636. 154.
Rex Hiſpaniç in omnibus ſuis Ditionibus Imperator eſt. 735. 2. & Idem dicitur de Rege Galliæ. ibidem.
Romanus Pontifex alijs quam Epiſcopis Sacramentorũ, & Sacramentalium Adminiſtrationem commitere poteſt 85. 28.
Romanus Pontifex in Deciſione Cauſarum Ciuilium erraſſe prçſumi, & affirmari poſsit? 171. ibid.
Romano Pontifici competit Ius Gladij. 187.33. & ſeqq.
Exequitur Merum Imperium irrequiſito Principum auxilio. 189.40. & ſeqq.
Eoque ad ſuum arbitrium uti potpoteſt in Vniverſo Orbe, quamuis ab eo ſe abſtineat in terris ſibi non ſubjectis in Tẽporalibus. 190.41. Compellere poteſt Principes ut pro ſuo Nutu illum ſtringant. 262. 14. & ſeqq.
Romani Pontificis Tribunal idem cum Chriſto. 275.19.
Romanus Pontifex punire quãdo, & quomodo poſsit Temporales Principes etiam Superiorem non recognoſcentes. 277.21.
Romano Pont. competit omniũ Eccleſiaſticarum Rerum Adminiſtratio, & Supremum Dominium. 280.24.
Rom. Pont. quomodo loquebantur olim de obligatione Principum Sęcularium in Eccleſiam? 330.62.
Roman. Pontifex eſt caput omnium Sacerdotum. 366.146.
Origo omnium Dignitatum Eccleſiaſticarum. 367.148.
An ab Eccleſia deponi poſsit? 496.15.
An Succeſſorem ſibi eligere poſſit? 500.26. & 520.73.
An formam futuris Electionibus præſcribere poſsit? 527.83. & ſeqq.
Quid facere poſsit abſoluta Poteſtate? 688.55.
An Conſilium Cardinalium adhibeat ex immemorabili? 692. 62.
An eius Aſſertioni ſtandum? 698.68.
Romanus Pontifex juxta Ordinariam Poteſtatem Neminem ſua Poſſeſsione priuat. 696.68.
Romanus Pontifex an ſine Cardinalium Conſilio Plenitudine Poteſtatis uti poſsit? 700. 70. & ſeqq.
Romanus Pontifex an aliquo Iure Cardinalium Conſilium adhibere teneatur ad ardua decernenda. 702.80.
Romanus Pontifex definiens res fidei, aut morum non adhibito Cardinalium Conſilio an errare poſsit, & an omiſsio hæc ab obedientia Decretorũ eius excuſſet? 705.118.
Ro-

Romanus Pontifex eſt verus, & Legitimus Petri Succeſſor, & è Cathedra definiens errare nequit. 704.121.
Romani Pontificis putatiui quæ facta teneant? 705.122.
Romanus Pontifex authoritatem, & infallibilitatem Generalibus Concilijs tribuit. ibid. 123.
Romani Pōtificis Decreta è Cathedra emanata ſunt infallibilia etiam non adhibito Cardinalium Conſilio. 706.125.
Romani Pōtificis Decreto ſtandum eſt etiam datta Hypotheſi quod infallibiliter non definijſſe liquido conſtaret? ibidem. 127. & ſeqq.
Romanus Pontifex, etiam ut Pontifex, & adhibito Cardinalium Conſilio errare poteſt in particularibus Facti Controverſijs, quæ ab hominum informationibus, & Teſtimonijs pendent. 910. 139.
Romanus Pontifex, ut particularis Doctor, errare poteſt in omnibus Iuris quæſtionibus, tàm ad Fidem, quàm ad Mores pertinentibus. 711.139.
Romanus Pontifex in Concilio Generali errare nequit condendo Decreta ad Fidem, vel generaliter ad Mores pertinentia. ibidem. 140.
Romanum Pontificem temerè definire Deum non permiſſurum. ibid. 141.
Romani Pontificis arbitrio relictum à Domino eſt quanta, & qualis Diſcuſſio adhibenda eſt, ut vitetur temeritas in definiendo. 715.147.
Romano Pontifici aſſerenti ſufficientem Diſcuſionem, & Conſilium ad ardua decernenda adhibuiſſe credendum eſt. 716.148.
Romanus Pontifex ſolus abſque Cardinalium Conſilio è Cathedra loquens Eccleſiam Vniverſalē repræſentat. ibid. 150.
Romani Pontificis Definitiones in Rebus Fidei, & Morum infallibilitatem ſemper continent. 718.154. & ſeqq.
Romanus Pontifex cum quolibet Ordinario in Beneficiorum Collatione concurrere poteſt. 735.19.
Romanus Pontifex ubique cognoſcere poteſt in prima Inſtantia. ibidem.
Romanus Pontifex ad ardua decernenda an ita Cardinalium Conſilium ſequi teneatur, ut alias Deciſio ſit nulla? 694.101. & ſeqq.
Roman. Pontifex an licentiam concedere valeat, ut Clerici Iuriſdictionem Laici prorogare poſsint? 777.103.

S

Sacerdos ſimplex an Papæ authoritate alium Sacerdotem Ordinare poſsit? 573.88.
Sacerdoti Summo tantum in Lege Veteri permiſſum erat attrectare quæ in Tabernaculo aſſeruabantur. 633.147.
Sacerdos Summus in Lege Veteri an infallibilitatis dono à Do-

Domino inſignitus? 717.152.
Sacerdotiſſæ apud Gentiles creatæ fuerunt exercentes Iuriſdictionem, & Adminiſtrationem habentes. 459.327.
Sacerdotium etiam futurum eſſet ſi Innocentiæ ſtatus perſeueraſſet. 25.12.
Sacerdotium duplex. 562.69.
Sacramenta non eſſent ſi Status Innocentiæ perſeueraret. 25.12.
Sacramentorum Adminiſtrationem alijs quàm Epiſcopis Pōtifex committere poteſt. 85.28.
Sacramentorum Adminiſtratio cuicumque Presbytero committi poteſt. 100.72.
Sacramentum Confirmationis adminiſtrandi Poteſtas acquiri nequit à ſimplici Sacerdote etiam conſuetudine, aut Praeſcriptione Immemorali. 385.192.
Sacramentorum per Materias, & Formas explicatio quando, à quibus, & qua occaſione introducta? 589.135. & ſeqq.
Sacramentalium Adminiſtrationem alijs quàm Epiſcopis Papa committere poteſt. 85.28.
Sęcularis. Vide Iudex, & Laicus.
Sacrificia affutura eſſe ſi Innocentiæ Status perſeueraret. 25.12.
Sacrificia pro peccatorum expiatione Adamus poſt lapſum inſtituit, ab eoque Abel, & Cain edocti fuere. 32.16. & ſeqq.
Salomon Rex non obtulit immediatè per ſe Sacrificia, ſed per Sacerdotes, in Templi Dedicatione. 475.412.
Salomon Rex quomodo Abiatharem Pontificem Summum exauthorauit? 476.413.
Samuel extraordinario Iure, hoc eſt Diuina Diſpenſatione, non autem Iure proprio obtulit Sacraficia. 475.12.
Salvus Conductus à Princip.bus Temporalibus, dattus Laicis, ut ad Concilia Generalia veniant, an iuuet Hæreticos Pertinaces? 181.13.
Saul propter Sacrificium à ſe immediatè oblatum Regno priuatus à Deo eſt. 475 412.
Schiſma magnum in electione Alexandri III. exortum, latè refertur. 512.54. & ſeqq.
Scientiæ omnes mutuo ſe connectunt vndè Encyclopædia naſcitur. 14 51.
Secretum in Tribunalibus omninò ſeruandum. 724.169.
Senator vndè dictus? 708.90.
Sententiæ reuiſio ex ſupplicatione ad Principem, & Præfectum Præfectorio ad quem Imperij gradum attineat? 69.13.
Sententia Iudicis Delegati numquam habet paratam executionem. 768.85.
Societas Humana Iuris Gentiū eſt. 295.25. & ſeqq.
Spirituales Res vnde nomen iſtud ſortitæ? 396.223.
Spiritus ſiue Boni, ſiue Mali an Miniſtri Sacramentorum eſſe poſſint? 631.139.
Spiritus Sanctus an aliter ſuggerat Prophetis, & Euangeliſtis,

ac

ac Romano Pontifici è Cathedra definienti? 709.136.
Status acceptio, & Diuiſio. 16. 6. & ſeqq.
Status Innocentiæ quo tupliciter conſiderandus? 17. 10. & 11.
Status Naturę duplex acceptio. 31.2.& ſeqq.
Status Naturæ, quo uſque perſeverauit? 31.4. & 36.8.
Stylus Anteceſſorum inconcuſum Legem pro Succeſſoribus inducit. 696.68.
Succeſsionis continuatæ inveſtigationis vtilitas. 9.32.
Succeſsionis acceptio. 9. à 39. ad 41.
Superioritas à Regalibus differt. 118.16.
Vide Suprema Poteſtas.
Suprema Poteſtas à Iuribus Regalibus differt. 118.66.
Supremę Poteſtatis Diuiſio. 124. 76 & ſeqq.
Suprema Principis Majeſtas legibus præſcriptionis adquiritur. 132.99.
Suprema Poteſtas quos producat effectus? 135.7. & ſeqq.
Suprema Poteſtas à Regia Dignitate auelli non poteſt, & ideo numquam conceſſa cenſetur. 137.112. & ſeqq.
Suprema Poteſtas in pręſcriptibilis eſt. 138.115.
Suprema Poteſtas an transferri poſsit in alium eam habentem in alio Territorio? 140.118. & 120.
Suprema Poteſtas in uno Regno extenditur ad alias Provincias denuo acquiſitas, licèt in Feudum coronæ adjungantur? 139.117.
Suprema Poteſtas penes duos inſolidum reſidere nequit. 141.121.
Suprema hæc Poteſtas vndè emanauerit? 142.143. & ſeqq.
Suſpenſionis nomen quid, & quotuplex ſit? 471.402.
Syndicus ab Epiſcopo conſtitui poteſt in Monaſterijs exemptis, ſi eorum Prælati negligentes in Adminiſtratione fuerint? 98.64.

T

Terminorum Tractatus intelligentia omninò neceſſaria. 1.1.
Territorium in rigoroſa acceptione ſumtum habent Epiſcopi. 200.74. & 213.107.
Territorium quid, & quotuplex ſit. 725.1. & ſeqq.
Territorium an poſsit ſinè Iuriſdictione dari? 727.5.
Territorij Domino quænam cōpetant ſpecialiter? ibidem 6. & ſeqq.
Territorij Dominus habet intentionem ſuam fundatam in omni ſuperioritatis, & Iuriſdictionis Iure. 728.7.
Territorium Poteſtatis Eccleſiaſticæ quodnam ſit, cuique eius Territoriale Ius competat? 729.9. & ſeqq.
Teſtamentum S. Remigij incomprobationem Miraculi Ampullæ Remenſis confictū à Gallis oſtenditur. 602. 173. & ſeqq.

Teſtis in aliqua Narrationis parte falſi ſuſpectus in tota ſuſpectus redditur. 600. 165.
Teſtes in veroſimilia deponentes de falſo ſuſpecti ſunt. 612. 196.
Teſtis Laicus adverſus Clericum admitti non debet. 800. 164.
Theologiæ cum Iuriſprudentia commercium. 13.48.
Tonſura prima initiatus eligi in Vicarium Generalem Epiſcopi poteſt. 451. 357.
Tortura an ad Merum Imperiũ pertineat? 156.196.& ſeqq.
Torturæ condemnatio Epiſcopis, eiuſque Vicarijs licita. 200.74.
Throni Eruditio remiſsiue. 588. 133.
Traditio Ampullæ Rhemenſis falſa demonſtratur. 607. 187.& ſeqq.
Traditionis definitio. 609.191.
Tributa noua ſine Principis authoritate imponi nequeunt. 387.197.
Triremium pœna, ad Merum attinet Imperium. 162.208.
Triremiũ pœna ſucceſsit Damnationi in Metallum. ibid.
Triremium pœna, an, & quando ad Miſtum poſsit attinere Imperium? 163.211.
Triremium pœna infamiam inducere latè probatur contra R. P. Math. de Moya nouiſsimè contrarium defendentem. 164. 213.& 214.
Tutoris datio an ad Iuriſdictionem pertineat? 70.21.
Tyrannis quæ? 642. 16.

V

Vaſalli grauati ab Eccleſiaſtico Domino Temporali ad Principem Secularem eiuſque Tribunalia recurrere debent pro Grauaminis reparatione. 192.49.
Vicarij Generales Epiſcopi in Dignitate Eccleſiaſtica conſtituti ſunt, vndè poſſunt eſſe Summi Pontificis Delegati. 457.371.
Vicarius Foraneus ad Vniverſitatem Cauſarum electus, an in Dignitate Eccleſiaſtica cõſtitutus ſit? ibidem.
Viduæ antiquitus in Eccleſia quæ dicerentur? 485.439. & ſeqq.
Viſcoactiua per peccatum originale introducta. 29.21.
Viſcoactiua, & Directiua in Legibus quæ 124.75.
Viſcoactiua an, & quomodo in Eccleſia reſideat? 176.2.& ſeqq.
Viſcoactiuæ, & Directiuæ differentia. 477.416.
Viſitatio totius Diœceſis ex Lege Iuriſdictionis ad Epiſcopũ pertinet. 100.77.
Vnctionis Regiæ Ius illis tantum Principibus competit, quibus à Romano Pontifice conceſſa ſit. 363.139.
Vnctio hæc an aliquod Spirituale Ius Principibus Sæcularibus conferat? 538.2 & ſeqq.
Vbi præcipue de Regum Galliæ vnctione diſſeritur.
Vnctionis Pontificalis, & Regiæ

Origo

Origo refertur. 544. 20. & ſeqq.
Vnctio Pontificalis, & Regia qualis? 547. 29 & ſeqq.
Vnctionis Pontificalis, & Regiæ myſticæ ſignificationes. 549. 37 & ſeqq.
Vnctio Pontificia; & Regia an, & quali præcepto in Eclesia ſtabilita? 552. 47. & ſeqq.
Vnctione Sacra an Epiſcopi in Græci vſi fuerint? 552. 49.
Vnctio Pontificalis ab Eccleſiæ exordijs vſitata fuit. 557. 58.
Vnctio an aliquod Ius in Ordine ad Dignitatem Imperatori, aut Regibus conferat? 559. 63.
Vnctio Pontificalis an ſit Ordo realiter diſtinctus à Presbyteratu? 578. 100.
Vnctio Regia eſt tantum Eccleſiaſtica Cæremonia nullam Spiritualem Poteſtatem conferens, neque Characterem imprimens. 579. 102.
Vnctio Regia an ſit Ordo, & Sacramentum. 579. 92. & ſeqq.
Vnctio Regia iterari poteſt. 578. 100.
Vnctionis tàm Pontificiæ, quàm Regiæ Ritus conſiderantur, & exponuntur. 580. 103. & ſeqq.
Vnctio in Conſecratione Epiſcopi adhibenda, an alio quàm Pollice Digito, vel medio alio inſtrumento fieri poſsit? 582. 107.
Vnctionis Pontificiæ, & Regiæ Materia, Formaque diſquiritur. 588. 134. & ſeqq.
Vnctio Pontificia, & Regia intra quod tempus perfici debeat? ibidem.
Vnctio Regum Galliç an ſit peculiaris, & miraculoſa? 397. 155.
Vnctionis Vtriuſque quis ordinarius, & extraordinarius Miniſter. 618. 212. & ſeqq.
Vnctio Regum in Lege Veteri ſolemnis, & priuata fuit. 632. 145.
Vnctio Regum Iudæorum ubi, & quo Ritu celebrari ſolita. 633. 148.
Vnctio Regum Hiſpaniæ antiquior Vnctione Regum Galliæ. 635. 152.
Vnione æque principaliter facta quę libet Res vnita ſuam ſpecialem Naturam conſeruat. 141. 121.
Vnio reddit vnita eiuſdem Naturæ, & eſſentiæ. 141. 120.
Vſurpatio Iurium Eccleſiaſticorum præſumitur in Principibus, & Dynaſtis Temporalem Iuriſdictionem habentibus. 405. 244.

Errata corrigenda.

PAGINA 14 col.2.num.51.linea. 38. Canonicarum, corrige, Canoniſtarum: ibidem.lin.vit.corrige,fuerunt.Pag 27.col.2. num. 16. lin. 5. Iuxta, corrige,Iuſta.Pag 54.col.2.lin.23.præceptum,corrige,præcepta.Pag.100. col.2.lin.15.Diœceſim,corrige,Diœceſum.Pag.108.col.1.lin. 20.Rem, corrige, Res.Pag.115.col.2.lin.5.vitæ,corrige,vita.Pag.147.col.1.lin.10.Reſtitutionem, corrige, Reſtrictionem.Ibidem,col.2 lin.34.Diſcuſſe, corrige, Diſcuſſum. Pag. 150.col.2.lin.35.attinet,corrige, attinent.Pag.169.col.2.lin.20 Maximi, corrige, Maximus.Pag 185.col.2 lin.15 inuere,leg.inuiere.Pag. 205.lin. Forum, leg. ad Forum.Pag.215.col.2.lin.3.Sæcularis,leg.Sæcularibus.Pag.216.col.2. lin.17. Typæus,leg.Zypæus.Pag.229.col.2.lin. Harum criminium, leg. Horum criminum.Pag.236.col.2.lin.18.cognoſcentes,leg.cognoſcentibus.Pag.252.col.1.lin. 27.deficiens,leg.deficiente Pag 258.col.1.lin.17.Hac,leg.Hæc, & col.2. lin. 23. Ad,leg.An neſcitis,Pag.281 col.2.lin.26.ligare,corrige ligari.Pag.282.col.1.lin. 10 num.594.leg.394.Pag.287.col.1.lin.7.lice,corrig.late.Pag.288.col.1.lin.20. Conſeruari.leg.Conuerſari.Pag.303.col.2.lin.4 Eccleſiæ,leg.Eccleſia. Pag. 315. col.2.lin.9.ex Conibus,leg.Canonibus.Pag.320.col.2.lin.19.Delinquẽtes,leg.delinquẽtis.Pag.323.col.2.lin.36.n.29.leg.19.& lin.39.prouidebit leg. Præſidebit, & lin.41.ante illud ad Regis,adde,quæ.Pag.399.col.2.lin.31. Actus, leg. Auctus, Pag.422.col.2.lin 18.Idoneos,leg.Idoneor.Pag.450.col.2.lin.7.valere,leg.velare. Pag.466.col.1.lin.25.Deputandis,leg.Deputandas.Pag.476.col.1.lin.18. Pontificibus,leg.Principibus.Pag.499.col.1.lin.8.1.q.8.leg.8.q. 1. & lin.9. Princepes, leg.Princeps.Pag.504.col.1.lin.5.abilitum, leg.abolitum.Pag.507.col.1.lin.9. faciles,leg.facilis,& lin.15.congregaret,leg. congregare.Pag.546.col.2.lin. 38. limitatione.leg. imitatione.Pag.585.col.1.lin.38.Apoſtolica,leg. Apoſtolicã. Pag. 628 col.1.lin.1.Apoſtolis,corrige,Apoſtolus,Pag.709.col.1.lin.1. Fuiſſe demonſtrauimas,corrige,Fuſſe demonſtrauimus. Pag.722 col. 1.lin. 4.Proverb. 15. leg.17.& ſeruius,leg.ſeruus.Pag.736.lin.vltim. Repulere. leg. Repulere.Pag.737. lin.10.Omittendum,leg.omittendam.Pag.739.lin.18.Iuſtitiæ,leg.Iuſticia, & lin. 29.cicens,leg.dicens.Pag.744.lin.38.Iudicis,leg.Iudices.Pag.752.lin.25.Ecclæ-leg.Eccleſiæ.Pag.756.lin.8.Eccleſiaſtico,leg.Eccleſiaſtica.Pag.762.col.2.lin. 24. quomocto, leg.quomodo.Pag.765.lin.19.Epiſcopurum, leg. Epiſcoporum.

Eſte libro intitulado *Baſis Pontificiæ Iuriſdictionis, & Poteſtatis*, corregidas eſtas erratas,concuerda con ſu original, Madrid,y Diziembre 22.de 1673.

Lic.D.Franciſco Forero de Torres.

He 2

Art

Digitized by Google